။ နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

ခုဒ္ဒကနိကာယေ

ဓမ္မပဒ-အဋ္ဌကထာ

(ပဌမော ဘာဂေါ)

ဂန္ထာရမ္ဘကထာ

၁. မဟာမောဟတမောနဒ္ဓေ ၊ လောကေ လောကန္တဒဿိနာ။
ယေန သဒ္ဓမ္မပဇ္ဇောတော၊ ဇာလိတော ဇလိတိဒ္ဓိနာ။

၂. တဿ ပါဒေ နမဿိတွာ၊ သမ္ဗုဒ္ဓဿ သိရီမတော။
သဒ္ဓမ္မဉ္စဿ ပူဇေတွာ၊ ကတွာ သင်္ဃဿ စဉ္စလိံ။

၃. တံ တံ ကာရဏမာဂမ္မ၊ ဓမ္မာဓမ္မေသု ကောဝိဒေါ။
သမ္ပတ္တသဒ္ဓမ္မပဒေါ၊ သတ္ထာ **ဓမ္မပဒံ** သုဘံ။

၄. ဒေသေသိ ကရုဏာဝေဂ-သမုဿာဟိတမာနသော။
ယံ ဝေ ဒေဝမနုဿာနံ၊ ပီတိပါမောဇ္ဇဝဍ္ဎနံ။

၅. ပရမ္ပရာဘတာ တဿ၊ နိပုဏာ **အတ္ထဝဏ္ဏနာ** ။
ယာ တမ္ဗပဏ္ဏိဒီပမှိ၊ ဒီပဘာသာယ သဏ္ဌိတာ။

၆. န သာဓယတိ သေသာနံ၊ သတ္တာနံ ဟိတသမ္ပဒံ။
အပ္ပေဝ နာမ သာဓေယျ၊ သဗ္ဗလောကဿ သာ ဟိတံ။

၇. ဣတိ အာသီသမာနေန၊ ဒန္တေန သမစာရိနာ။
ကုမာရကဿပေနာ ဟံ၊ ထေရေန ထိရစေတသာ။

၈. သဒ္ဓမ္မဋ္ဌိတိကာမေန ၊ သက္ကစ္စံ အဘိယာစိတော။
တံ ဘာသံ အတိဝိတ္ထာရ-ဂတဉ္စ ဝစနက္ကမံ။

၉. ပဟာယာရောပယိတွာန ၊ တန္တိဘာသံ မနောရမံ။
ဂါထာနံ ဗျဉ္ဇနပဒံ၊ ယံ တတ္ထ န ဝိဘာဝိတံ။

၁၀. ကေဝလံ တံ ဝိဘာဝေတွာ၊ သေသံ တမေဝ အတ္ထတော။
ဘာသန္တရေန ဘာသိဿံ၊ အာဝဟန္တော ဝိဘာဝိနံ။
မနသော ပီတိပါမောဇ္ဇံ၊ အတ္ထဓမ္မူပနိဿိတန္တိ။

၁. ယမကဝဂ္ဂော

၁. စက္ခုပါလတ္ထေရဝတ္ထု

၁. “မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာ၊ မနောသေဋ္ဌာ မနောမယာ။
မနသာ စေ ပဒုဋ္ဌေန၊ ဘာသတိ ဝါ ကရောတိ ဝါ။
တတော နံ ဒုက္ခမန္ဝေတိ၊ စက္ကံဝ ဝဟတော ပဒ”န္တိ။ –

အယံ ဓမ္မဒေသနာ ကတ္ထ ဘာသိတာတိ? သာဝတ္ထိယံ။ ကံ အာရဗ္ဘာတိ? စက္ခုပါလတ္ထေရံ။

သာဝတ္ထိယံ ကိရ မဟာသုဝဏ္ဏော နာမ ကုဋုမ္ဗိကော အဟောသိ အဍ္ဎော မဟဒ္ဓနော မဟာဘောဂေါ အပုတ္တကော။ သော ဧကဒိဝသံ နှာနတိတ္ထံ ဂန္တွာ နှတွာ အာဂစ္ဆန္တော အန္တရာမဂ္ဂေ သမ္ပန္နပတ္တသာခံ ဧကံ ဝနပ္ပတိံ ဒိသွာ “အယံ မဟေသက္ခာယ ဒေဝတာယ ပရိဂ္ဂဟိတော ဘဝိဿတီ”တိ တဿ ဟေဋ္ဌာဘာဂံ သောဓာပေတွာ ပါကာရပရိက္ခေပံ ကာရာပေတွာ ဝါလုကံ ဩကိရာပေတွာ ဓဇပဋာကံ ဥဿာပေတွာ ဝနပ္ပတိံ အလင်္ကရိတွာ အဉ္ဇလိံ ကရိတွာ “သစေ ပုတ္တံ ဝါ ဓီတရံ ဝါ လဘေယျံ, တုမှာကံ မဟာသက္ကာရံ ကရိဿာမီ”တိ ပတ္ထနံ ကတွာ ပက္ကာမိ။

အထဿ န စိရဿေဝ ဘရိယာယ ကုစ္ဆိယံ ဂဗ္ဘော ပတိဋ္ဌာသိ။ သာ ဂဗ္ဘဿ ပတိဋ္ဌိတဘာဝံ ဉတွာ တဿ အာရောစေသိ။ သော တဿာ ဂဗ္ဘဿ ပရိဟာရမဒါသိ။ သာ ဒသမာသစ္စယေန ပုတ္တံ ဝိဇာယိ။ တံ နာမဂ္ဂဟဏဒိဝသေ သေဋ္ဌိ အတ္တနာ ပါလိတံ ဝနပ္ပတိံ နိဿာယ လဒ္ဓတ္တာ တဿ **ပါလော**တိ နာမံ အကာသိ။ သာ အပရဘာဂေ အညမ္ပိ ပုတ္တံ လဘိ။ တဿ **စူဠပါလော**တိ နာမံ ကတွာ ဣတရဿ **မဟာပါလော**တိ နာမံ အကာသိ။ တေ ဝယပ္ပတ္တေ ဃရဗန္ဓနေန ဗန္ဓိံသု။ အပရဘာဂေ မာတာပိတရော ကာလမကံသု။ သဗ္ဗမ္ပိ ဝိဘဝံ ဣတရေယေဝ ဝိစာရိံသု။

တသ္မိံ သမယေ သတ္ထာ ပဝတ္တိတဝရဓမ္မစက္ကော အနုပုဗ္ဗေနာဂန္တွာ အနာထပိဏ္ဍိကေန မဟာသေဋ္ဌိနာ စတုပဏ္ဏာသကောဋိဓနံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ ကာရိတေ ဇေတဝနမဟာဝိဟာရေ ဝိဟရတိ မဟာဇနံ သဂ္ဂမဂ္ဂေ စ မောက္ခမဂ္ဂေ စ ပတိဋ္ဌာပယမာနော။ တထာဂတော ဟိ မာတိပက္ခတော အသီတိယာ, ပိတိပက္ခတော အသီတိယာတိ ဒွေအသီတိဉာတိကုလသဟဿေဟိ ကာရိတေ နိဂြောဓမဟာဝိဟာရေ ဧကမေဝ ဝဿာဝါသံ ဝသိ, အနာထပိဏ္ဍိကေန ကာရိတေ ဇေတဝနမဟာဝိဟာရေ ဧကူနဝီသတိဝဿာနိ, ဝိသာခါယ သတ္တဝီသတိကောဋိဓနပရိစ္စာဂေန ကာရိတေ ပုဗ္ဗာရာမေ ဆဗ္ဗဿာနီတိ ဒွိန္နံ ကုလာနံ ဂုဏမဟတ္တတံ ပဋိစ္စ သာဝတ္ထိံ နိဿာယ ပဉ္စဝီသတိဝဿာနိ ဝဿာဝါသံ ဝသိ။ အနာထပိဏ္ဍိကောပိ ဝိသာခါပိ မဟာဥပါသိကာ နိဗဒ္ဓံ ဒိဝသဿ ဒွေ ဝါရေ တထာဂတဿ ဥပဋ္ဌာနံ ဂစ္ဆန္တိ, ဂစ္ဆန္တာ စ “ဒဟရသာမဏေရာ နော ဟတ္ထေ ဩလောကေဿန္တီ”တိ တုစ္ဆဟတ္ထာ န ဂတပုဗ္ဗာ။ ပုရေဘတ္တံ ဂစ္ဆန္တာ ခါဒနီယဘောဇနီယာဒီနိ ဂဟေတွာဝ ဂစ္ဆန္တိ, ပစ္ဆာဘတ္တံ ဂစ္ဆန္တာ ပဉ္စ ဘေသဇ္ဇာနိ အဋ္ဌ စ ပါနာနိ။ နိဝေသနေသု ပန နေသံ ဒွိန္နံ ဒွိန္နံ ဘိက္ခုသဟဿာနံ နိစ္စံ ပညတ္တာသနာနေဝ ဟောန္တိ။ အန္နပါနဘေသဇ္ဇေသု ယော ယံ ဣစ္ဆတိ, တဿ တံ ယထိစ္ဆိတမေဝ သမ္ပဇ္ဇတိ။ တေသု အနာထပိဏ္ဍိကေန ဧကဒိဝသမ္ပိ သတ္ထာ ပဉှံ န ပုစ္ဆိတပုဗ္ဗော။ သော ကိရ “တထာဂတော ဗုဒ္ဓသုခုမာလော ခတ္တိယသုခုမာလော, ‘ဗဟူပကာရော မေ, ဂဟပတီ’တိ မယှံ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ကိလမေယျာ”တိ သတ္ထရိ အဓိမတ္တသိနေဟေန ပဉှံ န ပုစ္ဆတိ။ သတ္ထာ ပန တသ္မိံ နိသိန္နမတ္တေယေဝ “အယံ သေဋ္ဌိ မံ အရက္ခိတဗ္ဗဋ္ဌာနေ ရက္ခတိ။ အဟဉှိ ကပ္ပသတသဟဿာဓိကာနိ စတ္တာရိ အသင်္ချေယျာနိ အလင်္ကတပဋိယတ္တံ အတ္တနော သီသံ ဆိန္ဒိတွာ အက္ခီနိ ဥပ္ပာဋေတွာ ဟဒယမံသံ ဥပ္ပာဋေတွာ ပါဏသမံ ပုတ္တဒါရံ ပရိစ္စဇိတွာ ပါရမိယော ပူရေန္တော ပရေသံ ဓမ္မဒေသနတ္ထမေဝ ပူရေသိံ။ ဧသ မံ အရက္ခိတဗ္ဗဋ္ဌာနေ ရက္ခတီ”တိ ဧကံ ဓမ္မဒေသနံ ကထေတိယေဝ။

တဒါ သာဝတ္ထိယံ သတ္တ မနုဿကောဋိယော ဝသန္တိ။ တေသု သတ္ထု ဓမ္မကထံ သုတွာ ပဉ္စကောဋိမတ္တာ မနုဿာ အရိယသာဝကာ ဇာတာ, ဒွေကောဋိမတ္တာ မနုဿာ ပုထုဇ္ဇနာ။ တေသု အရိယသာဝကာနံ ဒွေယေဝ ကိစ္စာနိ အဟေသုံ – ပုရေဘတ္တံ ဒါနံ ဒေန္တိ, ပစ္ဆာဘတ္တံ ဂန္ဓမာလာဒိဟတ္ထာ ဝတ္ထဘေသဇ္ဇပါနကာဒီနိ ဂါဟာပေတွာ

ဓမ္မသင်္ဂဟနတ္ထာယ ဂစ္ဆန္တိ၊ အထေကဒိဝသံ မဟာပဟလော အရိယသာဝကေ ဂန္ဓမာလာဒိဟတ္ထေ ဝိဟာရံ ဂစ္ဆန္တေ ဒိသွာ "အယံ မဟာဇနော ကုဟိံ ဂစ္ဆတီ"တိ ပုစ္ဆိတွာ "ဓမ္မသဝနာယာ"တိ သုတွာ "အဟမ္ပိ ဂမိဿာမီ"တိ ဂန္တွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ ပရိသပရိယန္တေ နိသီဒိ။

ဗုဒ္ဓါ စ နာမ ဓမ္မံ ဒေသေန္တာ သရဏသီလပဗ္ဗဇ္ဇာဒီနံ ဥပနိဿယံ ဩလောကေတွာ အဇ္ဈာသယဝသေန ဓမ္မံ ဒေသေန္တိ, တသ္မာ တံ ဒိဝသံ သတ္ထာ တဿ ဥပနိဿယံ ဩလောကေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော အနုပုဗ္ဗိကထံ ကထေသိ။ သေယျထိဒံ – ဒာနကထံ, သီလကထံ, သဂ္ဂကထံ, ကာမာနံ အာဒီနဝံ, ဩကာရံ သံကိလေသံ, နေက္ခမ္မေ အာနိသံသံ ပကာသေသိ။ တံ သုတွာ မဟာပဟလော ကုဋုမ္ဗိကော စိန္တေသိ – "ပရလောကံ ဂစ္ဆန္တံ ပုတ္တဓီတရော ဝါ ဘာတရော ဝါ ဘောဂါ ဝါ နာနုဂစ္ဆန္တိ, သရီရမ္ပိ အတ္တနာ သဒ္ဓိံ န ဂစ္ဆတိ, ကိံ မေ ဃရာဝါသေန ပဗ္ဗဇိဿာမီ"တိ။ သော ဒေသနာပရိယောသာနေ သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ယာစိ။ အထ နံ သတ္ထာ – "အတ္ထိ ပန တေ ကောစိ အာပုစ္ဆိတဗ္ဗယုတ္တကော ဉာတီ"တိ အာဟ။ "ကနိဋ္ဌဘာတာ မေ အတ္ထိ, ဘန္တေ"တိ။ "တေန ဟိ တံ အာပုစ္ဆာဟီ"တိ။ သော "သာဓူ"တိ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ ဂေဟံ ဂန္တွာ ကနိဋ္ဌံ ပက္ကောသာပေတွာ – "တာတ, ယံ မယှံ ဣမသ္မိံ ဂေဟေ သဝိညာဏကမ္ပိ အဝိညာဏကမ္ပိ ဓနံ ကိဉ္စိ အတ္ထိ, သဗ္ဗံ တံ တဝ ဘာရော, ပဋိပဇ္ဇာဟိ န"န္တိ။ "တုမှေ ပန ကိံ ကရိဿထာ"တိ အာဟ။ "အဟံ သတ္ထု သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိဿာမီ"တိ။ "ကိံ ကထေသိ ဘာတိက, တွံ မေ မာတရိ မတာယ မာတာ ဝိယ, ပိတရိ မတေ ပိတာ ဝိယ လဒ္ဓော, ဂေဟေ တေ မဟာဝိဘဝေ, သက္ကာ ဂေဟံ အဇ္ဈာဝသန္တေဟေဝ ပုညာနိ ကာတုံ , မာ ဧဝံ ကရိတ္ထာ"တိ။ "တာတ, အဟံ သတ္ထု ဓမ္မဒေသနံ သုတွာ ဃရာဝါသေ ဝသိတုံ န သက္ကောမိ။ သတ္ထာရာ ဟိ အတိသဏှသုခုမံ တိလက္ခဏံ အာရောပေတွာ အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနကလျာဏော ဓမ္မော ဒေသိတော, န သက္ကာ သော အဂါရမဇ္ဈေ ဝသန္တေန ပူရေတုံ , ပဗ္ဗဇိဿာမိ, တာတာ"တိ။ "ဘာတိက, တရုဏာယေဝ တာဝတ္ထ, မဟလ္လကကာလေ ပဗ္ဗဇိဿထာ"တိ။ "တာတ, မဟလ္လကဿ ဟိ အတ္တနော ဟတ္ထပါဒာပိ အနဿဝါ ဟောန္တိ, န အတ္တနော ဝသေ ဝတ္တန္တိ, ကိမင်္ဂ ပန ဉာတကာ, သွာဟံ တဝ ကထံ န ကရောမိ, သမဏပဋိပတ္တိံယေဝ ပူရေဿာမိ"။

"ဇရာဇဇ္ဇရိတာ ဟောန္တိ၊ ဟတ္ထပါဒါ အနဿဝါ။
ယဿ သော ဝိဟတတ္ထာမော၊ ကထံ ဓမ္မံ စရိဿတီ"။ –

ပဗ္ဗဇိဿာမေဝါဟံ, တာတာတိ တဿ ဝိရဝန္တဿေဝ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ယာစိတွာ လဒ္ဓပဗ္ဗဇ္ဇူပသမ္ပဒော အာစရိယုပဇ္ဈာယာနံ သန္တိကေ ပဉ္စ ဝဿာနိ ဝသိတွာ ဝုဋ္ဌဝဿော ပဝါရေတွာ သတ္ထာရမုပသင်္ကမိတွာ ဝန္ဒိတွာ ပုစ္ဆိ – "ဘန္တေ, ဣမသ္မိံ သာသနေ ကတိ ဓုရာနီ"တိ? "ဂန္ထဓုရံ, ဝိပဿနာဓုရန္တိ ဒွေဝယေဝ ဓုရာနိ ဘိက္ခူ"တိ။ "ကတမံ ပန, ဘန္တေ, ဂန္ထဓုရံ, ကတမံ ဝိပဿနာဓုရ"န္တိ? "အတ္တနော ပညာနုရူပေန ဧကံ ဝါ ဒွေ ဝါ နိကာယေ သကလံ ဝါ ပန တေပိဋကံ ဗုဒ္ဓဝစနံ ဥဂ္ဂဏှိတွာ တဿ ဓာရဏံ, ကထနံ, ဝါစနန္တိ ဣဒံ **ဂန္ထဓုရံ** နာမ, သလ္လဟုကဝုတ္တိနော ပန ပန္တသေနာသနာဘိရတဿ အတ္တဘာဝေ ခယဝယံ ပဋ္ဌပေတွာ သာတစ္စကိရိယဝသေန ဝိပဿနံ ဝဍ္ဎေတွာ အရဟတ္တဂ္ဂဟဏန္တိ ဣဒံ **ဝိပဿနာဓုရံ** နာမာ"တိ။ "ဘန္တေ, အဟံ မဟလ္လကကာလေ ပဗ္ဗဇိတော ဂန္ထဓုရံ ပူရေတုံ န သက္ခိဿာမိ, ဝိပဿနာဓုရံ ပန ပူရေဿာမိ, ကမ္မဋ္ဌာနံ မေ ကထေထာ"တိ။ အထဿ သတ္ထာ ယာဝ အရဟတ္တံ ကမ္မဋ္ဌာနံ ကထေသိ။

သော သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ အတ္တနာ သဟဂါမိနော ဘိက္ခူ ပရိယေသန္တော သဋ္ဌိ ဘိက္ခူ လဘိတွာ တေဟိ သဒ္ဓိံ နိက္ခမိတွာ ဝီသယောဇနသတမဂ္ဂံ ဂန္တွာ ဧကံ မဟန္တံ ပစ္စန္တဂါမံ ပတွာ တတ္ထ သပရိဝါရော ပိဏ္ဍာယ ပါဝိသိ။ မနုဿာ ဝတ္တသမ္ပန္နေ ဘိက္ခူ ဒိသွာဝ ပသန္နစိတ္တာ အာသနာနိ ပညာပေတွာ နိသီဒါပေတွာ ပဏီတေနာဟာရေန ပရိဝိသိတွာ, "ဘန္တေ, ကုဟိံ အယျာ ဂစ္ဆန္တီ"တိ ပုစ္ဆိတွာ "ယထာဖာသုကဋ္ဌာနံ ဥပါသကာ"တိ ဝုတ္တေ ပဏ္ဍိတာ မနုဿာ "ဝဿာဝါသံ သေနာသနံ ပရိယေသန္တိ ဘဒန္တာ"တိ ဉတွာ, "ဘန္တေ, သစေ အယျာ ဣမံ တေမာသံ ဣဓ ဝသေယျုံ, မယံ သရဏေသု ပတိဋ္ဌာယ သီလာနိ ဂဏှေယျာမာ"တိ အာဟံသု။ တေပိ "မယံ ဣမာနိ ကုလာနိ နိဿာယ ဘဝနိဿရဏံ ကရိဿာမာ"တိ အဓိဝါသေသုံ။

မနုဿာ တေသံ ပဋိညံ ဂဟေတွာ ဝိဟာရံ ပဋိဇဂ္ဂိတွာ ရတ္တိဋ္ဌာနဒိဝါဋ္ဌာနာနိ သမ္ပာဒေတွာ အဒံသု။ တေ နိဗဒ္ဓံ တမေဝ ဂါမံ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသန္တိ။ အထ နေ ဧကော ဝေဇ္ဇော ဥပသင်္ကမိတွာ, “ဘန္တေ, ဗဟူနံ ဝသနဋ္ဌာနေ အဖာသုကမ္ပိ နာမ ဟောတိ, တသ္မိံ ဥပ္ပန္နေ မယှံ ကထေယျာထ, ဘေသဇ္ဇံ ကရိဿာမီ”တိ ပဝါရေသိ။ ထေရော ဝဿူပနာယိကဒိဝသေ တေ ဘိက္ခူ အာမန္တေတွာ ပုစ္ဆိ, “အာဝုသော , ဣမံ တေမာသံ ကတိဟိ ဣရိယာပထေဟိ ဝီတိနာမေဿထာ”တိ? “စတူဟိ, ဘန္တေ”တိ။ “ကိံ ပနေတံ, အာဝုသော, ပတိရူပံ, နနု အပ္ပမတ္တေဟိ ဘဝိတဗ္ဗံ”? “မယဉ္ဟိ ဓရမာနကဿ ဗုဒ္ဓဿ သန္တိကာ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတွာ အာဂတာ, ဗုဒ္ဓာ စ နာမ န သက္ကာ ပမာဒေန အာရာဓေတုံ, ကလျာဏဇ္ဈာသယေန တေ တေ အာရာဓေတဗ္ဗာ။ ပမတ္တဿ စ နာမ စတ္တာရော အပါယာ သကဂေဟသဒိသာ, အပ္ပမတ္တာ ဟောထာဝုသော”တိ။ “ကိံ တုမှေ ပန, ဘန္တေ”တိ? “အဟံ တီဟိ ဣရိယာပထေဟိ ဝီတိနာမေဿာမိ, ပိဋ္ဌိံ န ပသာရေဿာမိ, အာဝုသော”တိ။ “သာဓု, ဘန္တေ, အပ္ပမတ္တာ ဟောထာ”တိ။

အထ ထေရဿ နိဒ္ဒံ အနောက္ကမန္တဿ ပဌမမာသေ အတိက္ကန္တေ မဇ္ဈိမမာသေ သမ္ပတ္တေ အက္ခိရောဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇိ။ ဆိဒ္ဒဃဋတော ဥဒကဓာရာ ဝိယ အက္ခီဟိ အဿုဓာရာ ပဂ္ဃရန္တိ။ သော သဗ္ဗရတ္တိံ သမဏဓမ္မံ ကတွာ အရုဏုဂ္ဂမနေ ဂဗ္ဘံ ပဝိသိတွာ နိသီဒိ။ ဘိက္ခူ ဘိက္ခာစာရဝေလာယ ထေရဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ, “ဘိက္ခာစာရဝေလာ, ဘန္တေ”တိ အာဟံသု။ “တေန ဟိ, အာဝုသော, ဂဏှထ ပတ္တစီဝရ”န္တိ။ အတ္တနော ပတ္တစီဝရံ ဂါဟာပေတွာ နိက္ခမိ။ ဘိက္ခူ တဿ အက္ခီဟိ အဿူနိ ပဂ္ဃရန္တေ ဒိသွာ, “ကိမေတံ, ဘန္တေ”တိ ပုစ္ဆိံသု။ “အက္ခီနိ မေ, အာဝုသော, ဝါတာ ဝိဇ္ဈန္တီ”တိ။ “နနု, ဘန္တေ, ဝေဇ္ဇေန ပဝါရိတမှာ, တဿ ကထေမာ”တိ။ “သာဓာဝုသော”တိ တေ ဝေဇ္ဇဿ ကထယိံသု။ သော တေလံ ပစိတွာ ပေသေသိ။ ထေရော နာသာယ တေလံ အာသိဉ္စန္တော နိသိန္နကောဝ အာသိဉ္စိတွာ အန္တောဂါမံ ပါဝိသိ။ ဝေဇ္ဇော တံ ဒိသွာ အာဟ – “ဘန္တေ, အယျဿ ကိရ အက္ခီနိ ဝါတော ဝိဇ္ဈတီ”တိ? “အာမ, ဥပါသကာ”တိ။ “ဘန္တေ, မယာ တေလံ ပစိတွာ ပေသိတံ, နာသာယ တေ တေလံ အာသိတ္တ”န္တိ? “အာမ, ဥပါသကာ”တိ။ “ဣဒါနိ ကီဒိသ”န္တိ? “ရုဇ္ဇတေဝ ဥပါသကာ”တိ။ ဝေဇ္ဇော “မယာ ဧကဝါရေနေဝ ဝူပသမနသမတ္ထံ တေလံ ပဟိတံ, ကိံ နု ခော ရောဂေါ န ဝူပသန္တော”တိ စိန္တေတွာ, “ဘန္တေ, နိသီဒိတွာ တေ တေလံ အာသိတ္တံ, နိပဇ္ဇိတွာ”တိ ပုစ္ဆိ။ ထေရော တုဏှီ အဟောသိ, ပုနပ္ပုနံ ပုစ္ဆိယမာနောပိ န ကထေသိ။ သော “ဝိဟာရံ ဂန္တွာ ထေရဿ ဝသနဋ္ဌာနံ ဩလောကေဿာမီ”တိ စိန္တေတွာ – “တေန ဟိ, ဘန္တေ, ဂစ္ဆထာ”တိ ထေရံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ ထေရဿ ဝသနဋ္ဌာနံ ဩလောကေန္တော စင်္ကမနနိသီဒနဋ္ဌာနမေဝ ဒိသွာ သယနဋ္ဌာနံ အဒိသွာ, “ဘန္တေ, နိသိန္နေဟိ တေ အာသိတ္တံ, နိပန္နေဟီ”တိ ပုစ္ဆိ။ ထေရော တုဏှီ အဟောသိ။ “မာ, ဘန္တေ, ဧဝံ ကရိတ္ထ, သမဏဓမ္မော နာမ သရီရံ ယာပေန္တေန သက္ကာ ကာတုံ, နိပဇ္ဇိတွာ အာသိဉ္စထာ”တိ ပုနပ္ပုနံ ယာစိ။ “ဂစ္ဆ တွံ တာဝ, အာဝုသော, မန္တေတွာ ဇာနိဿာမီ”တိ ဝေဇ္ဇံ ဥယျောဇေသိ။ ထေရဿ စ တတ္ထ နေဝ ဉာတီ, န သာလောဟိတာ အတ္ထိ, တေန သဒ္ဓိံ မန္တေယျ? ကရဇကာယေန ပန သဒ္ဓိံ မန္တေန္တော “ဝဒေဟိ တာဝ, အာဝုသော ပါလိတ, တွံ ကိံ အက္ခီနိ ဩလောကေဿသိ, ဥဒာဟု ဗုဒ္ဓသာသနံ? အနမတဂ္ဂသ္မိဉှိ သံသာရဝဋ္ဋေ တဝ အက္ခိကာဏဿ ဂဏနာ နာမ နတ္ထိ, အနေကာနိ ပန ဗုဒ္ဓသတာနိ ဗုဒ္ဓသဟဿာနိ အတီတာနိ။ တေသု တေ ဧကဗုဒ္ဓောပိ န ပရိစိဏ္ဏော, ဣဒါနိ ဣမံ အန္တောဝဿံ တယော မာသေ န နိပဇ္ဇိဿာမီတိ တေမာသံ နိဗဒ္ဓဝီရိယံ ကရိဿာမိ။ တသ္မာ တေ စက္ခူနိ နဿန္တု ဝါ ဘိဇ္ဇန္တု ဝါ, ဗုဒ္ဓသာသနမေဝ ဓာရေဟိ, မာ စက္ခူနီ”တိ ဘူတကာယံ ဩဝဒန္တော ဣမာ ဂါထာယော အဘာသိ –

“စက္ခူနိ ဟာယန္တု မမာယိတာနိ၊
သောတာနိ ဟာယန္တု တထေဝ ကာယော။
သဗ္ဗမ္ပိဒံ ဟာယတု ဒေဟနိဿိတံ၊
ကိံ ကာရဏာ ပါလိတ တွံ ပမဇ္ဇသိ။

“စက္ခူနိ ဇီရန္တု မမာယိတာနိ၊
သောတာနိ ဇီရန္တု တထေဝ ကာယော။
သဗ္ဗမ္ပိဒံ ဇီရတု ဒေဟနိဿိတံ၊
ကိံ ကာရဏာ ပါလိတ တွံ ပမဇ္ဇသိ။

“စက္ခူနိ ဘိဇ္ဇန္တု မမာယိတာနိ၊
သောတာနိ ဘိဇ္ဇန္တု တထေဝ ကာယော။
သဗ္ဗမ္ပိဒံ ဘိဇ္ဇတု ဒေဟနိဿိတံ၊
ကိံ ကာရဏာ ပါလိတ တွံ ပမဇ္ဇသီ”တိ။

ဧဝံ တီဟိ ဂါထာဟိ အတ္တနော ဩဝါဒံ ဒတွာ နိသိန္နကောဝ နတ္ထုကမ္မံ ကတွာ ဂါမံ ပိဏ္ဍာယ ပါဝိသိ။ ဝေဇ္ဇော တံ ဒိသွာ “ကိံ, ဘန္တေ, နတ္ထုကမ္မံ ကတ”န္တိ ပုစ္ဆိ။ “အာမ, ဥပါသကာ”တိ။ “ကီဒိသံ, ဘန္တေ”တိ? “ရုဇ္ဇတေဝ ဥပါသကာ”တိ။ “နိသီဒိတွာ တေ, ဘန္တေ, နတ္ထုကမ္မံ ကတံ, နိပဇ္ဇိတွာ”တိ။ ထေရော တုဏှီ အဟောသိ, ပုနပ္ပုနံ ပုစ္ဆိယမာနောပိ န ကိဉ္စိ ကထေသိ။ အထ နံ ဝေဇ္ဇော, “ဘန္တေ, တုမှေ သပ္ပာယံ န ကရောထ, အဇ္ဇတော ပဋ္ဌာယ ‘အသုကေန မေ တေလံ ပက္က’န္တိ မာ ဝဒိတ္ထ, အဟမ္ပိ ‘မယာ တေ တေလံ ပက္က’န္တိ န ဝက္ခာမီ”တိ အာဟ။ သော ဝေဇ္ဇေန ပစ္စက္ခာတော ဝိဟာရံ ဂန္တွာ တွံ ဝေဇ္ဇေနာပိ ပစ္စက္ခာတောသိ, ဣရိယာပထံ မာ ဝိဿဇ္ဇိ သမဏာတိ။

“ပဋိက္ခိတ္တော တိကိစ္ဆာယ၊ ဝေဇ္ဇေနာပိ ဝိဝဇ္ဇိတော။
နိယတော မစ္စုရာဇဿ၊ ကိံ ပါလိတ ပမဇ္ဇသီ”တိ။ –

ဣမာယ ဂါထာယ အတ္တာနံ ဩဝဒိတွာ သမဏဓမ္မံ အကာသိ။ အထဿ မဇ္ဈိမယာမေ အတိက္ကန္တေ အပုဗ္ဗံ အစရိမံ အက္ခီနိ စေဝ ကိလေသာ စ ဘိဇ္ဇိံသု။ သော သုက္ခဝိပဿကော အရဟာ ဟုတွာ ဂဗ္ဘံ ပဝိသိတွာ နိသီဒိ။

ဘိက္ခူ ဘိက္ခာစာရဝေလာယ အာဂန္တွာ “ဘိက္ခာစာရကာလော, ဘန္တေ”တိ အာဟံသု။ “ကာလော, အာဝုသော”တိ? “အာမ, ဘန္တေ”တိ။ “တေန ဟိ ဂစ္ဆထာ”တိ။ “ကိံ တုမှေ ပန, ဘန္တေ”တိ? “အက္ခီနိ မေ, အာဝုသော, ပရိဟီနာနီ”တိ။ တေ တဿ အက္ခီနိ ဩလောကေတွာ အဿုပုဏ္ဏနေတ္တာ ဟုတွာ, “ဘန္တေ, မာ စိန္တယိတ္ထ, မယံ တေ ပဋိဇဂ္ဂိဿာမာ”တိ ထေရံ သမဿာသေတွာ ကတ္တဗ္ဗယုတ္တကံ ဝတ္တပဋိဝတ္တံ ကတွာ ဂါမံ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသိံသု။ မနုဿာ ထေရံ အဒိသွာ, “ဘန္တေ, အမှာကံ အယျော ကုဟိ”န္တိ ပုစ္ဆိတွာ တံ ပဝတ္တိံ သုတွာ ယာဂုံ ပေသေတွာ သယံ ပိဏ္ဍပာတမာဒါယ ဂန္တွာ ထေရံ ဝန္ဒိတွာ ပါဒမူလေ ပရိဝတ္တမာနာ ရောဒိတွာ, “ဘန္တေ, မယံ တေ ပဋိဇဂ္ဂိဿာမ, တုမှေ မာ စိန္တယိတ္ထာ”တိ သမဿာသေတွာ ပက္ကမိံသု။

တတော ပဋ္ဌာယ နိဗဒ္ဓံ ယာဂုဘတ္တံ ဝိဟာရမေဝ ပေသေန္တိ။ ထေရောပိ ဣတရေ သဋ္ဌိ ဘိက္ခူ နိရန္တရံ ဩဝဒတိ။ တေ တဿောဝါဒေ ဌတွာ ဥပကဋ္ဌာယ ပဝါရဏာယ သဗ္ဗေဝ သဟ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ အရဟတ္တံ ပါပုဏိံသု ။ တေ ဝုဋ္ဌဝဿာ စ ပန သတ္ထာရံ ဒဋ္ဌုကာမာ ဟုတွာ ထေရမာဟံသု, “ဘန္တေ, သတ္ထာရံ ဒဋ္ဌုကာမမှာ”တိ ။ ထေရော တေသံ ဝစနံ သုတွာ စိန္တေသိ – “အဟံ ဒုဗ္ဗလော, အန္တရာမဂ္ဂေ စ အမနုဿပရိဂ္ဂဟိတာ အဋဝီ အတ္ထိ, မယိ ဧတေဟိ သဒ္ဓိံ ဂစ္ဆန္တေ သဗ္ဗေ ကိလမိဿန္တိ, ဘိက္ခမ္ပိ လဘိတုံ န သက္ခိဿန္တိ, ဣမေ ပုရေတရမေဝ ပေသေဿာမီ”တိ။ အထ နေ အာဟ – “အာဝုသော, တုမှေ ပုရတော ဂစ္ဆထာ”တိ။ “တုမှေ ပန ဘန္တေ”တိ? “အဟံ ဒုဗ္ဗလော, အန္တရာမဂ္ဂေ စ အမနုဿပရိဂ္ဂဟိတာ အဋဝီ အတ္ထိ, မယိ တုမှေဟိ သဒ္ဓိံ ဂစ္ဆန္တေ သဗ္ဗေ ကိလမိဿထ, တုမှေ ပုရတော ဂစ္ဆထာ”တိ။ “မာ, ဘန္တေ, ဧဝံ ကရိတ္ထ, မယံ တုမှေဟိ သဒ္ဓိံယေဝ ဂမိဿာမာ”တိ။ “မာ တေ, အာဝုသော, ဧဝံ ရုစ္စိတ္ထ, ဧဝံ သန္တေ မယှံ အဖာသုကံ ဘဝိဿတိ, မယှံ ကနိဋ္ဌော ပန တုမှေ ဒိသွာ ပုစ္ဆိဿတိ, အထဿ မမ စက္ခူနံ ပရိဟီနဘာဝံ အာရောစေယျာထ, သော မယှံ သန္တိကံ ကဉ္စိဒေဝ ပဟိဏိဿတိ, တေန သဒ္ဓိံ အာဂစ္ဆိဿာမိ, တုမှေ မမ ဝစနေန ဒသဗလဉ္စ အသီတိမဟာထေရေ စ ဝန္ဒထာ”တိ တေ ဥယျောဇေသိ။

တေ ထေရံ ခမာပေတွာ အန္တောဂါမံ ပဝိသိံသု။ မနုဿာ တေ ဒိသွာ နိသီဒါပေတွာ ဘိက္ခံ ဒတွာ “ကိံ, ဘန္တေ, အယျာနံ ဂမနာကာရော ပညာယတီ”တိ? “အာမ, ဥပါသကာ, သတ္ထာရံ ဒဋ္ဌုကာမမှာ”တိ။ တေ ပုနပ္ပုနံ ယာစိတွာ တေသံ ဂမနဆန္ဒမေဝ ဉတွာ အနုဂန္တွာ ပရိဒေဝိတွာ နိဝတ္တိံသု။ တေပိ အနုပုဗ္ဗေန ဇေတဝနံ ဂန္တွာ သတ္ထာရဉ္စ အသီတိမဟာထေရေ စ ထေရဿ ဝစနေန ဝန္ဒိတွာ ပုနဒိဝသေ ယတ္ထ ထေရဿ ကနိဋ္ဌော ဝသတိ, တံ ဝီထိံ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသိံသု။ ကုဋုမ္ဗိကော တေ သဉ္ဇာနိတွာ နိသီဒါပေတွာ ကတပဋိသန္ထာရော “ဘာတိကတ္ထေရော မေ,

ဘန္တေ, ကုဟိ”န္တိ ပုစ္ဆိ။ အထဿ တေ တံ ပဝတ္တိံ အာရောစေသုံ။ သော တံ သုတွာဝ တေသံ ဟဒယမူလေ ပရိဝတ္တေန္တော ရောဒိတွာ ပုစ္ဆိ – “ဣဒါနိ, ဘန္တေ, ကိံ ကာတဗ္ဗ”န္တိ? “ထေရော ဣတော ကဿစိ အာဂမနံ ပစ္စာသီသတိ, တဿ ဂတကာလေ တေန သဒ္ဓိံ အာဂမိဿတီ”တိ။ “အယံ မေ, ဘန္တေ, ဘာဂိနေယျော ဟလိတော နာမ, ဧတံ ပေသေထာ”တိ။ “ဧဝံ ပေသေတုံ န သက္ကာ, မဂ္ဂေ ပရိပန္ထော အတ္ထိ, တံ ပဗ္ဗာဇေတွာ ပေသေတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ။ “ဧဝံ ကတွာ ပေသေထ, ဘန္တေ”တိ။ အထ နံ ပဗ္ဗာဇေတွာ အဍ္ဎမာသမတ္တံ ပတ္တစီဝရဂ္ဂဟဏာဒီနိ သိက္ခာပေတွာ မဂ္ဂံ အာစိက္ခိတွာ ပဟိဏိံသု။

သော အနုပုဗ္ဗေန တံ ဂါမံ ပတွာ ဂါမဒွါရေ ဧကံ မဟလ္လကံ ဒိသွာ, “ဣမံ ဂါမံ နိဿာယ ကောစိ အာရညကော ဝိဟာရော အတ္ထီ”တိ ပုစ္ဆိ။ “အတ္ထိ, ဘန္တေ”တိ။ “ကော နာမ တတ္ထ ဝသတီ”တိ? “ဟလိတတ္ထေရော နာမ, ဘန္တေ”တိ။ “မဂ္ဂံ မေ အာစိက္ခထာ”တိ။ “ကောသိ တွံ, ဘန္တေ”တိ? “ထေရဿ ဘာဂိနေယျောမှီ”တိ။ အထ နံ ဂဟေတွာ ဝိဟာရံ နေသိ။ သော ထေရံ ဝန္ဒိတွာ အဍ္ဎမာသမတ္တံ ဝတ္တပဋိဝတ္တံ ကတွာ ထေရံ သမ္မာ ပဋိဇဂ္ဂိတွာ, “ဘန္တေ, မာတုလကုဋုမ္ဗိကော မေ တုမှာကံ အာဂမနံ ပစ္စာသီသတိ, ဧထ, ဂစ္ဆာမာ”တိ အာဟ။ “တေန ဟိ ဣမံ မေ ယဋ္ဌိကောဋိံ ဂဏှာဟီ”တိ။ သော ယဋ္ဌိကောဋိံ ဂဟေတွာ ထေရေန သဒ္ဓိံ အန္တောဂါမံ ပါဝိသိ။ မနုဿာ ထေရံ နိသီဒါပေတွာ “ကိံ, ဘန္တေ, ဂမနာကာရော တေ ပညာယတီ”တိ ပုစ္ဆိံသု။ “အာမ, ဥပါသကာ, ဂန္တွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိဿာမီ”တိ။ တေ နာနပ္ပကာရေန ယာစိတွာ အလဘန္တာ ထေရံ ဥယျောဇေတွာ ဥပဍ္ဎပထံ ဂန္တွာ ရောဒိတွာ နိဝတ္တိံသု။ သာမဏေရော ထေရံ ယဋ္ဌိကောဋိယာ အာဒာယ ဂစ္ဆန္တော အန္တရာမဂ္ဂေ အဋဝိယံ ကဋ္ဌနဂရံ နာမ ထေရေန ဥပနိဿာယ ဝုဋ္ဌပုဗ္ဗံ ဂါမံ သမ္ပာပုဏိ, သော ဂါမတော နိက္ခမိတွာ အရညေ ဂီတံ ဂါယိတွာ ဒာရူနိ ဥဒ္ဓရန္တိယာ ဧကိဿာ ဣတ္ထိယာ ဂီတသဒ္ဒံ သုတွာ သရေ နိမိတ္တံ ဂဏှိ။ ဣတ္ထိသဒ္ဒော ဝိယ ဟိ အညော သဒ္ဒော ပုရိသာနံ သကလသရီရံ ဖရိတွာ ဌာတုံ သမတ္ထော နာမ နတ္ထိ။ တေနာဟ ဘဂဝါ –

“နာဟံ, ဘိက္ခဝေ, အညံ ဧကသဒ္ဒမ္ပိ သမနုပဿာမိ, ယံ ဧဝံ ပုရိသဿ စိတ္တံ ပရိယာဒာယ တိဋ္ဌတိ, ယထယိဒံ, ဘိက္ခဝေ, ဣတ္ထိသဒ္ဒော”တိ (အ. နိ. ၁.၂)။

သာမဏေရော တတ္ထ နိမိတ္တံ ဂဟေတွာ ယဋ္ဌိကောဋိံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ “တိဋ္ဌထ တာဝ, ဘန္တေ, ကိစ္စံ မေ အတ္ထီ”တိ တဿာ သန္တိကံ ဂတော။ သာ တံ ဒိသွာ တုဏှီ အဟောသိ။ သော တာယ သဒ္ဓိံ သီလဝိပတ္တိံ ပါပုဏိ။ ထေရော စိန္တေသိ – “ဣဒါနေဝ ဧကော ဂီတသဒ္ဒော သုယျိတ္ထ။ သော စ ခေါ ဣတ္ထိယာ သဒ္ဒော ဆိဇ္ဇိ, သာမဏေရောပိ စိရာယတိ, သော တာယ သဒ္ဓိံ သီလဝိပတ္တိံ ပတ္တော ဘဝိဿတီ”တိ။ သောပိ အတ္တနော ကိစ္စံ နိဋ္ဌာပေတွာ အာဂန္တွာ “ဂစ္ဆာမ, ဘန္တေ”တိ အာဟ။ အထ နံ ထေရော ပုစ္ဆိ – “ပါပေါဇာတောသိ သာမဏေရာ”တိ။ သော တုဏှီ ဟုတွာ ထေရေန ပုနပ္ပုနံ ပုဋ္ဌောပိ န ကိဉ္စိ ကထေသိ။ အထ နံ ထေရော အာဟ – “တာဒိသေန ပါပေန မမ ယဋ္ဌိကောဋိဂ္ဂဟဏကိစ္စံ နတ္ထီ”တိ။ သော သံဝေဂပ္ပတ္တော ကာသာယာနိ အပနေတွာ ဂိဟိနိယာမေန ပရိဒဟိတွာ, “ဘန္တေ, အဟံ ပုဗ္ဗေ သာမဏေရော, ဣဒါနိ ပနမှိ ဂိဟီ ဇာတော, ပဗ္ဗဇန္တောပိ စ သဒ္ဓါယ န ပဗ္ဗဇိတော, မဂ္ဂပရိပန္ထဘယေန ပဗ္ဗဇိတော, ဧထ ဂစ္ဆာမာ”တိ အာဟ။ “အာဝုသော, ဂိဟိပါပေါပိ သမဏပါပေါပိ ပါပေါယေဝ, တွံ သမဏဘာဝေ ဌတွာပိ သီလမတ္တံ ပူရေတုံ နာသက္ခိ, ဂိဟီ ဟုတွာ ကိံ နာမ ကလျာဏံ ကရိဿသိ, တာဒိသေန ပါပေန မမ ယဋ္ဌိကောဋိဂ္ဂဟဏကိစ္စံ နတ္ထီ”တိ အာဟ။ “ဘန္တေ, အမနုဿုပဒ္ဒဝေါ မဂ္ဂေါ, တုမှေ စ အန္ဓာ အပရိဏာယကာ, ကထံ ဣဓ ဝသိဿထာ”တိ? အထ နံ ထေရော, “အာဝုသော, တွံ မာ ဧဝံ စိန္တယိ, ဣဓေဝ မေ နိပဇ္ဇိတွာ မရန္တဿာပိ အပရာပရံ ပရိဝတ္တန္တဿာပိ တယာ သဒ္ဓိံ ဂမနံ နာမ နတ္ထီ”တိ ဝတွာ ဣမာ ဂါထာ အဘာသိ –

“ဟန္ဒါဟံ ဟတစက္ခုသ္မိ၊ ကန္တာရဒ္ဓာနမာဂတော။
သေယျမာနော န ဂစ္ဆာမိ၊ နတ္ထိ ဗာလေ သဟာယတာ။

“ဟန္ဒါဟံ ဟတစက္ခုသ္မိ၊ ကန္တာရဒ္ဓာနမာဂတော။
မရိဿာမိ နော ဂမိဿာမိ၊ နတ္ထိ ဗာလေ သဟာယတာ”တိ။

တံ သုတွာ ကွလာရော သံဝေဂဇာတော “ဘာရိယံ ဝတ မေ သာဟသိကံ အနနုစ္ဆဝိကံ ကမ္မံ ကတ”န္တိ ဗာဟာ ပဂ္ဂယှ ကန္ဒန္တော ဝနသဏ္ဍံ ပက္ခန္ဒိတွာ တထာ ပက္ကန္တောဝ အဟောသိ။ ထေရဿာပိ သီလတေဇေန သဋ္ဌိယောဇနာယာမံ ပညာသယောဇနဝိတ္ထတံ ပန္နရသယောဇနဗဟလံ ဇယသုမနပုပ္ဖဝဏ္ဏံ နိသီဒနဋ္ဌာနကာလေသု ဩနမနုန္နမနပကတိကံ သက္ကဿ ဒေဝရညော ပဏ္ဍုကမ္ဗလသိလာသနံ ဥဏှာကာရံ ဒဿေသိ။ သက္ကော “ကော နု ခော မံ ဌာနာ စာဝေတုကာမော”တိ ဩလောကေန္တော ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ထေရံ အဒ္ဒသ။ တေနာဟု ပေါရာဏာ –

“သဟဿနေတ္တော ဒေဝိန္ဒော၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုံ ဝိသောဓယိ။
ပာပဂရဟီ အယံ ပါလော၊ အာဇီဝံ ပရိသောဓယိ။

“သဟဿနေတ္တော ဒေဝိန္ဒော၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုံ ဝိသောဓယိ။
ဓမ္မဂရုကော အယံ ပါလော၊ နိသိန္နော သာသနေ ရတော”တိ။

အထဿ ဧတဒဟောသိ – “သစာဟံ ဧဝရူပဿ ပါပဂရဟိနော ဓမ္မဂရုကဿ အယျဿ သန္တိကံ န ဂမိဿာမိ, မုဒ္ဓာ မေ သတ္တဓာ ဖလေယျ, ဂမိဿာမိ တဿ သန္တိက”န္တိ။ တတော –

“သဟဿနေတ္တော ဒေဝိန္ဒော၊ ဒေဝရဇ္ဇသိရိန္ဓရော။
တင်္ခဏေန အာဂန္တွာန၊ စက္ခုပါလမုပါဂမိ”။ –

ဥပဂန္တွာ စ ပန ထေရဿ အဝိဒူရေ ပဒသဒ္ဒမကာသိ။ အထ နံ ထေရော ပုစ္ဆိ – “ကော ဧသော”တိ? “အဟံ, ဘန္တေ, အဒ္ဓိကော”တိ။ “ကုဟိံ ယာသိ ဥပါသကာ”တိ ? “သာဝတ္ထိယံ, ဘန္တေ”တိ။ “ယာဟိ, အာဝုသော”တိ။ “အယျော ပန, ဘန္တေ, ကုဟိံ ဂမိဿတီ”တိ? “အဟမ္ပိ တတ္ထေဝ ဂမိဿာမီ”တိ။ “တေန ဟိ ဧကတောဝ ဂစ္ဆာမ, ဘန္တေ”တိ။ “အဟံ, အာဝုသော, ဒုဗ္ဗလော, မယာ သဒ္ဓိံ ဂစ္ဆန္တဿ တဝ ပပဉ္စော ဘဝိဿတီ”တိ။ “မယှံ အစ္စာယိကံ နတ္ထိ, အဟမ္ပိ အယျေန သဒ္ဓိံ ဂစ္ဆန္တော ဒသသု ပုညကိရိယဝတ္ထူသု ဧကံ လဘိဿာမိ, ဧကတောဝ ဂစ္ဆာမ, ဘန္တေ”တိ။ ထေရော “ဧသော သပ္ပုရိသော ဘဝိဿတီ”တိ စိန္တေတွာ – “တေန ဟိ သဒ္ဓိံ ဂမိဿာမိ, ယဋ္ဌိကောဋိံ ဂဏှ ဥပါသကာ”တိ အာဟ။ သက္ကော တထာ ကတွာ ပထဝိံ သင်္ခိပန္တော သာယန္ဟသမယေ ဇေတဝနံ သမ္ပာပေသိ။ ထေရော သင်္ခပဏဝါဒိသဒ္ဒံ သုတွာ “ကတ္ထေသော သဒ္ဒော”တိ ပုစ္ဆိ။ “သာဝတ္ထိယံ, ဘန္တေ”တိ? “ပုဗ္ဗေ မယံ ဂမနကာလေ စိရေန ဂမိမှာ”တိ။ “အဟံ ဥဇုမဂ္ဂံ ဇာနာမိ, ဘန္တေ”တိ။ တသ္မိံ ခဏေ ထေရော “နာယံ မနုဿော, ဒေဝတာ ဘဝိဿတီ”တိ သလ္လက္ခေသိ။

“သဟဿနေတ္တော ဒေဝိန္ဒော၊ ဒေဝရဇ္ဇသိရိန္ဓရော။
သင်္ခိပိတွာန တံ မဂ္ဂံ၊ ခိပ္ပံ သာဝတ္ထိမာဂမီ”တိ။

သော ထေရံ နေတွာ ထေရဿေဝတ္ထာယ ကနိဋ္ဌကုဋုမ္ဗိကေန ကာရိတံ ပဏ္ဏသာလံ နေတွာ ဖလကေ နိသီဒါပေတွာ ပိယသဟာယကဝဏ္ဏေန တဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ, “သမ္မ, စူဠပါလာ”တိ ပက္ကောသိ။ “ကိံ, သမ္မာ”တိ? “ထေရဿာဂတဘာဝံ ဇာနာသီ”တိ? “န ဇာနာမိ, ကိံ ပန ထေရော အာဂတော”တိ? “အာမ, သမ္မ, ဣဒါနိ အဟံ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ ထေရံ တယာ ကာရိတပဏ္ဏသာလာယ နိသိန္နကံ ဒိသွာ အာဂတောမှီ”တိ ဝတွာ ပက္ကာမိ။ ကုဋုမ္ဗိကောပိ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ ထေရံ ဒိသွာ ပါဒမူလေ ပရိဝတ္တန္တော ရောဒိတွာ “ဣဒံ ဒိသွာ အဟံ, ဘန္တေ, တုမှာကံ ပဗ္ဗဇိတုံ နာဒါသိ”န္တိအာဒီနိ ဝတွာ ဒွေ ဒာသဒါရကေ ဘုဇိဿေ ကတွာ ထေရဿ သန္တိကေ ပဗ္ဗာဇေတွာ “အန္နပါနာဒိကမတော ယာဂုဘတ္တာဒီနိ အာဟရိတွာ ထေရံ ဥပဋ္ဌဟထာ”တိ ပဋိယာဒေသိ။ သာမဏေရာ ဝတ္တပဋိဝတ္တံ ကတွာ ထေရံ ဥပဋ္ဌဟိံသု။

အထေကဒိဝသံ ဒိသာဝါသိနော ဘိက္ခူ “သတ္ထာရံ ပဿိဿာမာ”တိ ဇေတဝနံ အာဂန္တွာ တထာဂတံ ဝန္ဒိတွာ အသီတိမဟာထေရေ စ, ဝန္ဒိတွာ ဝိဟာရစာရိကံ စရန္တာ စက္ခုပါလတ္ထေရဿ ဝသနဋ္ဌာနံ ပတွာ “ဣဒမ္ပိ ပဿိဿာမာ”တိ သာယံ တဒဘိမုခာ အဟေသုံ။ တသ္မိံ ခဏေ မဟာမေဃော ဥဋ္ဌဟိ။ တေ “ဣဒါနိ အတိသာယန္ဟော, မေဃော စ ဥဋ္ဌိတော, ပါတောဝ ဂန္တွာ ပဿိဿာမာ”တိ နိဝတ္တိံသု။ ဒေဝေါ ပဌမယာမံ ဝဿိတွာ မဇ္ဈိမယာမေ

ဝိဂတော။ ထေရော အာရဒ္ဓဝီရိယော အာစိဏ္ဏစင်္ကမနော, တသ္မာ ပစ္ဆိမယာမေ စင်္ကမနံ ဩတရိ။ တဒါ စ ပန နဝဝုဋ္ဌာယ ဘူမိယာ ဗဟူ ဣန္ဒဂေါပကာ ဥဋ္ဌဟိံသု။ တေ ထေရေ စင်္ကမန္တေ ယေဘုယျေန ဝိပဇ္ဇိံသု။ အန္တေဝါသိကာ ထေရဿ စင်္ကမနဋ္ဌာနံ ကာလဿေဝ န သမ္မဇ္ဇိံသု။ ဣတရေ ဘိက္ခူ “ထေရဿ ဝသနဋ္ဌာနံ ပဿိဿာမာ”တိ အာဂန္တွာ စင်္ကမနေ မတပါဏကေ ဒိသွာ “ကော ဣမသ္မိံ စင်္ကမတီ”တိ ပုစ္ဆိံသု။ “အမှာကံ ဥပဇ္ဈာယော, ဘန္တေ”တိ။ တေ ဥဇ္ဈာယိံသု “ပဿထာဝုသော, သမဏဿ ကမ္မံ, သစက္ခုကကာလေ နိပဇ္ဇိတွာ နိဒ္ဒါယန္တော ကိဉ္စိ အကတွာ ဣဒါနိ စက္ခုဝိကလကာလေ ‘စင်္ကမာမီ’တိ ဧတ္တကေ ပါဏကေ မာရေသိ ‘အတ္ထံ ကရိဿာမီ’တိ အနတ္ထံ ကရောတီ”တိ။

အထ ခေါ တေ ဂန္တွာ တထာဂတဿ အာရောစေသုံ, “ဘန္တေ, စက္ခုပါလတ္ထေရော ‘စင်္ကမာမီ’တိ ဗဟူ ပါဏကေ မာရေသီ”တိ။ “ကိံ ပန သော တုမှေဟိ မာရေန္တော ဒိဋ္ဌော”တိ? “န ဒိဋ္ဌော, ဘန္တေ”တိ။ “ယထေဝ တုမှေ တံ န ပဿထ, တထေဝ သောပိ တေ ပါဏေ န ပဿတိ။ ခီဏာသဝါနံ မရဏစေတနာ နာမ နတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ”တိ။ “ဘန္တေ, အရဟတ္တဿ ဥပနိဿယေ သတိ ကသ္မာ အန္ဓော ဇာတော”တိ? “အတ္တနော ကတကမ္မဝသေန, ဘိက္ခဝေ”တိ။ “ကိံ ပန, ဘန္တေ, တေန ကတ”န္တိ? တေန ဟိ, ဘိက္ခဝေ, သုဏာထ –

အတီတေ ဗာရာဏသိယံ ကာသိရညေ ရဇ္ဇံ ကာရေန္တေ ဧကော ဝေဇ္ဇော ကမနိဂမေသု စရိတွာ ဝေဇ္ဇကမ္မံ ကရောန္တော ဧကံ စက္ခုဒုဗ္ဗလံ ဣတ္ထိံ ဒိသွာ ပုစ္ဆိ – “ကိံ တေ အဖာသုက”န္တိ? “အက္ခီဟိ န ပဿာမီ”တိ။ “ဘေသဇ္ဇံ တေ ကရိဿာမီ”တိ? “ကရောဟိ, သာမီ”တိ။ “ကိံ မေ ဒဿသီ”တိ? “သစေ မေ အက္ခီနိ ပါကတိကာနိ ကာတုံ သက္ခိဿသိ, အဟံ တေ သဒ္ဓိံ ပုတ္တဓီတာဟိ ဒါသီ ဘဝိဿာမီ”တိ။ သော “သာဓူ”တိ ဘေသဇ္ဇံ သံဝိဒဟိ, ဧကဘေသဇ္ဇေနေဝ အက္ခီနိ ပါကတိကာနိ အဟေသုံ။ သာ စိန္တေသိ – “အဟမေတဿ သပုတ္တဓီတာ ဒါသီ ဘဝိဿာမီ”တိ ပဋိဇာနိံ, “န ခေါ ပန မံ သဏှေန သမ္မာစာရေန သမုဒါစရိဿတိ, ဝဉ္စေဿာမိ န”န္တိ။ သာ ဝေဇ္ဇေနာဂန္တွာ “ကီဒိသံ, ဘဒ္ဒေ”တိ ပုဋ္ဌာ “ပုဗ္ဗေ မေ အက္ခီနိ ထောကံ ရုဇိံသု, ဣဒါနိ ပန အတိရေကတရံ ရုဇန္တီ”တိ အာဟ။ ဝေဇ္ဇော “အယံ မံ ဝဉ္စေတွာ ကိဉ္စိ အဒါတုကာမာ, န မေ ဧတာယ ဒိန္နာယ ဘတိယာ အတ္ထော, ဣဒါနေဝ နံ အန္ဓံ ကရိဿာမီ”တိ စိန္တေတွာ ဂေဟံ ဂန္တွာ ဘရိယာယ ဧတမတ္ထံ အာစိက္ခိ။ သာ တုဏှီ အဟောသိ။ သော ဧကံ ဘေသဇ္ဇံ ယောဇေတွာ တဿာ သန္တိကံ ဂန္တွာ “ဘဒ္ဒေ, ဣမံ ဘေသဇ္ဇံ အဉ္ဇေဟီ”တိ အဉ္ဇာပေသိ။ အထဿာ ဒွေ အက္ခီနိ ဒီပသိခါ ဝိယ ဝိဇ္ဈာယိံသု။ သော ဝေဇ္ဇော စက္ခုပါလော အဟောသိ။

ဘိက္ခဝေ, တဒါ မမ ပုတ္တေန ကတကမ္မံ ပစ္ဆတော ပစ္ဆတော အနုဗန္ဓိ။ ပါပကမ္မဉှိ နာမေတံ ဓုရံ ဝဟတော ဗလိဗဒ္ဒဿ ပဒံ စက္ကံ ဝိယ အနုဂစ္ဆတီတိ ဣဒံ ဝတ္ထုံ ကထေတွာ အနုသန္ဓိံ ဃဋေတွာ ပတိဋ္ဌာပိတမတ္တိကံ သာသနံ ရာဇမုဒ္ဒာယ လဉ္ဆေန္တော ဝိယ ဓမ္မရာဇာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၁. “မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာ၊ မနောသေဋ္ဌာ မနောမယာ။
မနသာ စေ ပဒုဋ္ဌေန၊ ဘာသတိ ဝါ ကရောတိ ဝါ။
တတော နံ ဒုက္ခမန္ဝေတိ၊ စက္ကံဝ ဝဟတော ပဒ”န္တိ။

တတ္ထ **မနော**တိ ကာမာဝစရကုသလာဒိဘေဒံ သဗ္ဗမ္ပိ စတုဘူမိကစိတ္တံ။ ဣမသ္မိံ ပန ပဒေ တဒါ တဿ ဝေဇ္ဇဿ ဥပ္ပန္နစိတ္တဝသေန နိယမိယမာနံ ဝဝတ္ထာပိယမာနံ ပရိစ္ဆိဇ္ဇိယမာနံ ဒေါမနဿသဟဂတံ ပဋိဃသမ္ပယုတ္တစိတ္တမေဝ လဗ္ဘတိ။ **ပုဗ္ဗင်္ဂမာ**တိ တေန ပဌမဂါမိနာ ဟုတွာ သမန္နာဂတာ။ **ဓမ္မာ**တိ ဂုဏဒေသနာပရိယတ္တိနိဿတ္တနိဇ္ဇီဝဝသေန စတ္တာရော ဓမ္မာ နာမ။ တေသု –

“န ဟိ ဓမ္မော အဓမ္မော စ၊ ဥဘော သမဝိပါကိနော။
အဓမ္မော နိရယံ နေတိ၊ ဓမ္မော ပါပေတိ သုဂ္ဂတိ”န္တိ။ (ထေရဂါ. ၃၀၄; ဇာ. ၁.၁၅.၃၈၆) –

အယံ ဂုဏဓမ္မော နာမ။ “ဓမ္မံ ဝော, ဘိက္ခဝေ, ဒေသေဿာမိ အာဒိကလျာဏ”န္တိ (မ. နိ. ၃.၄၂၀) အယံ ဒေသနာဓမ္မော နာမ။ “ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စေ ကုလပုတ္တာ ဓမ္မံ ပရိယာပုဏန္တိ သုတ္တံ ဂေယျ”န္တိ (မ. နိ. ၁.၂၃၉) အယံ ပရိယတ္တိဓမ္မော နာမ။ “တသ္မိံ ခေါ ပန သမယေ ဓမ္မာ ဟောန္တိ, ခန္ဓာ ဟောန္တီ”တိ (ဓ. သ. ၁၂၁) အယံ နိဿ

သတ္တဓမ္မော နာမ, နိဇ္ဇီဝဓမ္မောတိပိ ဝေါဟာရော ဝေါ။ တေသု ဣမသ္မိံ ဌာနေ နိဿတ္တနိဇ္ဇီဝဓမ္မော အဓိပ္ပေတော။ သော အတ္ထတော တယော အရူပိနော ခန္ဓာ ဝေဒနာက္ခန္ဓော သညာက္ခန္ဓော သင်္ခါရက္ခန္ဓောတိ။ တေ ဧဝ ဟိ မနော ပုဗ္ဗင်္ဂမော ဧတေသန္တိ **မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ** နာမ။

ကထံ ပနေတေဟိ သဒ္ဓိံ ဧကဝတ္ထုကော ဧကာရမ္မဏော အပုဗ္ဗံ အစရိမံ ဧကက္ခဏေ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော မနော ပုဗ္ဗင်္ဂမော နာမ ဟောတီတိ? ဥပ္ပာဒပစ္စယဋ္ဌေန။ ယထာ ဟိ ဗဟူသု ဧကတော ကမဃာတာဒီနိ ကမ္မာနိ ကရောန္တေသု ''ကော ဧတေသံ ပုဗ္ဗင်္ဂမော''တိ ဝုတ္တေ ယော နေသံ ပစ္စယော ဟောတိ, ယံ နိဿာယ တေ တံ ကမ္မံ ကရောန္တိ, သော ဒတ္တော ဝါ မိတ္တော ဝါ တေသံ ပုဗ္ဗင်္ဂမောတိ ဝုစ္စတိ, ဧဝံသမ္ပဒမိဒံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဣတိ ဥပ္ပာဒပစ္စယဋ္ဌေန မနော ပုဗ္ဗင်္ဂမော ဧတေသန္တိ မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ။ န ဟိ တေ မနေ အနုပ္ပဇ္ဇန္တေ ဥပ္ပဇ္ဇိတုံ သက္ကောန္တိ, မနော ပန ဧကစ္စေသု စေတသိကေသု အနုပ္ပဇ္ဇန္တေသုပိ ဥပ္ပဇ္ဇတိယေဝ။ အဓိပတိဝသေန ပန မနော သေဋ္ဌော ဧတေသန္တိ **မနောသေဋ္ဌာ** ။ ယထာ ဟိ စောရာဒီနံ စောရဇေဋ္ဌကာဒယော အဓိပတိနော သေဋ္ဌာ။ တထာ တေသမ္ပိ မနော အဓိပတိ မနောဝ သေဋ္ဌာ။ ယထာ ပန အရုအာဒီဟိ နိပ္ဖန္နာနိ တာနိ တာနိ ဘဏ္ဍာနိ အရုမယာဒီနိ နာမ ဟောန္တိ, တထာ တေပိ မနတော နိပ္ဖန္နတ္တာ **မနောမယာ** နာမ။

ပဒုဋ္ဌေန တိ အာဂန္တုကေဟိ အဘိဇ္ဈာဒီဟိ ဒောသေဟိ ပဒုဋ္ဌေန။ ပကတိမနော ဟိ ဘဝင်္ဂစိတ္တံ, တံ အပဒုဋ္ဌံ။ ယထာ ဟိ ပသန္နံ ဥဒကံ အာဂန္တုကေဟိ နီလာဒီဟိ ဥပက္ကိလိဋ္ဌံ နီလောဒကာဒိဘေဒံ ဟောတိ, န စ နဝံ ဥဒကံ, နာပိ ပုရိမံ ပသန္နဥဒကမေဝ, တထာ တမ္ပိ အာဂန္တုကေဟိ အဘိဇ္ဈာဒီဟိ ဒောသေဟိ ပဒုဋ္ဌံ ဟောတိ, န စ နဝံ စိတ္တံ, နာပိ ပုရိမံ ဘဝင်္ဂစိတ္တမေဝ, တေနာဟ ဘဂဝါ – ''ပဘဿရမိဒံ, ဘိက္ခဝေ, စိတ္တံ, တဉ္စ ခော အာဂန္တုကေဟိ ဥပက္ကိလေသေဟိ ဥပက္ကိလိဋ္ဌ''န္တိ (အ. နိ. ၁.၄၉)။ ဧဝံ **မနသာ စေ ပဒုဋ္ဌေန, ဘာသတိ ဝါ ကရောတိ ဝါ** သော ဘာသမာနော စတုဗ္ဗိဓံ ဝစီဒုစ္စရိတမေဝ ဘာသတိ, ကရောန္တော တိဝိဓံ ကာယဒုစ္စရိတမေဝ ကရောတိ, အဘာသန္တော အကရောန္တော တာယ အဘိဇ္ဈာဒီဟိ ပဒုဋ္ဌမာနသတာယ တိဝိဓံ မနောဒုစ္စရိတံ ပူရေတိ။ ဧဝမဿ ဒသ အကုသလကမ္မပထာ ပါရိပူရိံ ဂစ္ဆန္တိ။

တတော နံ ဒုက္ခမန္ဝေတီတိ တတော တိဝိဓဒုစ္စရိတတော တံ ပုဂ္ဂလံ ဒုက္ခံ အန္ဝေတိ, ဒုစ္စရိတာနုဘာဝေန စတူသု အပါယေသု, မနုဿေသု ဝါ တမတ္တဘာဝံ ဂစ္ဆန္တံ ကာယဝတ္ထုကမ္ပိ ဣတရမ္ပီတိ ဣမိနာ ပရိယာယေန ကာယိကစေတသိကံ ဝိပါကဒုက္ခံ အနုဂစ္ဆတိ။ ယထာ ကိံ? **စက္ကံဝ ဝဟတော ပဒ** န္တိ ဓုရေ ယုတ္တဿ ဓုရံ ဝဟတော ဗလိဗဒ္ဒဿ ပဒံ စက္ကံ ဝိယ။ ယထာ ဟိ သော ဧကမ္ပိ ဒိဝသံ ဒွေပိ ပဉ္စပိ ဒသပိ အဍ္ဎမာသမ္ပိ မာသမ္ပိ ဝဟန္တော စက္ကံ နိဝတ္တေတုံ ဇဟိတုံ န သက္ကောတိ , အထ ခွဝဿ ပုရတော အဘိက္ကမန္တဿ ယုဂံ ဂီဝံ ဗာဓတိ, ပစ္ဆတော ပဋိက္ကမန္တဿ စက္ကံ ဦရုမံသံ ပဋိဟနတိ။ ဣမေဟိ ဒွီဟိ အာကာရေဟိ ဗာဓန္တံ စက္ကံ တဿ ပဒာနုပဒိကံ ဟောတိ; တထေဝ မနသာ ပဒုဋ္ဌေန တီဏိ ဒုစ္စရိတာနိ ပူရေတွာ ဌိတံ ပုဂ္ဂလံ နိရယာဒီသု တတ္ထ တတ္ထ ဂတဂတဋ္ဌာနေ ဒုစ္စရိတမူလကံ ကာယိကမ္ပိ စေတသိကမ္ပိ ဒုက္ခမနုဗန္ဓတီတိ။

ကထာပရိယောသာနေ တိံသသဟဿာ ဘိက္ခူ သဟ ပဋိသမ္ဘိဒာဟိ အရဟတ္တံ ပာပုဏိံသု။ သမ္ပတ္တပရိသာယပိ ဒေသနာ သာတ္ထိကာ သဖလာ အဟောသီတိ။

စက္ခုပါလတ္ထေရဝတ္ထု ပဌမံ

၂. မဋ္ဌကုဏ္ဍလီဝတ္ထု

၂. **မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာ** တိ ဒုတိယဂါထာပိ သာဝတ္ထိယံယေဝ မဋ္ဌကုဏ္ဍလိံ အာရဗ္ဘ ဘာသိတာ။

သာဝတ္ထိယံ ကိရ အဒိန္နပုဗ္ဗကော နာမ ဗြာဟ္မဏော အဟောသိ။ တေန ကဿစိ ကိဉ္စိ န ဒိန္နပုဗ္ဗံ, တေန တံ ''အဒိန္နပုဗ္ဗကော''တ္ဝေဝ သဉ္ဇာနိံသု။ တဿ ဧကပုတ္တကော အဟောသိ ပိယော မနာပေါ။ အထဿ ပိဠန္ဓနံ ကာရေတုကာမော ''သစေ သုဝဏ္ဏကာရဿ ကာရေဿာမိ, ဘတ္တဝေတနံ ဒာတဗ္ဗံ ဘဝိဿတီ''တိ သယမေဝ သုဝဏ္ဏံ ကောဋ္ဋေတွာ မဋ္ဌာနိ ကုဏ္ဍလာနိ ကတွာ အဒာသိ။ တေနဿ ပုတ္တော **မဋ္ဌကုဏ္ဍလီ** တ္ဝေဝ ပညာယိတ္ထ။ တဿ သောဠသဝဿိကကာလေ ပဏ္ဍုရောဂေါ ဥဒပါဒိ။ တဿ မာတာ ပုတ္တံ ဩလောကေတွာ, ''ဗြာဟ္မဏ, ပုတ္တ

ဿ တေ ရောဂေ ဥပ္ပန္နေ, တိကိစ္ဆာပေဟိ န”န္တိ အာဟ။ “ဘောတိ သစေ ဝေဇ္ဇံ အာနေဿာမိ, ဘတ္တဝေတနံ ဒါတဗ္ဗံ ဘဝိဿတိ; ကိံ တွံ မမ ဓနစ္ဆေဒံ န ဩလောကေဿသီ”တိ? “အထ နံ ကိံ ကရိဿသိ, ဗြာဟ္မဏာ”တိ? “ယထာ မေ ဓနစ္ဆေဒော န ဟောတိ, တထာ ကရိဿာမီ”တိ။ သော ဝေဇ္ဇာနံ သန္တိကံ ဂန္တွာ “အသုကရောဂဿ နာမ တုမှေ ကိံ ဘေသဇ္ဇံ ကရောထာ”တိ ပုစ္ဆိ။ အထဿ တေ ယံ ဝါ တံ ဝါ ရုက္ခတစာဒိံ အာစိက္ခိံသု။ သော တမာဟရိတွာ ပုတ္တဿ ဘေသဇ္ဇံ ကရောတိ။ တံ ကရောန္တဿေဝဿ ရောဂေါ ဗလဝါ အဟောသိ, အတေကိစ္ဆဘာဝံ ဥပာဂမိ။ ဗြာဟ္မဏော တဿ ဒုဗ္ဗလဘာဝံ ဉတွာ ဧကံ ဝေဇ္ဇံ ပက္ကောသိ။ သော တံ ဩလောကေတွာဝ “အမှာကံ ဧကံ ကိစ္စံ အတ္ထိ, အညံ ဝေဇ္ဇံ ပက္ကောသိတွာ တိကိစ္ဆာပေဟီ”တိ တံ ပဟာယ နိက္ခမိ။ ဗြာဟ္မဏော တဿ မရဏသမယံ ဉတွာ “ဣမဿ ဒဿနတ္ထာယ အာဂတာ အန္တောဂေဟေ သာပတေယျံ ပဿိဿန္တိ, ဗဟိ နံ ကရိဿာမီ”တိ ပုတ္တံ နီဟရိတွာ ဗဟိအာဠိန္ဒေ နိပဇ္ဇာပေသိ။

တံ ဒိဝသံ ဘဂဝါ ဗလဝပစ္စူသသမယေ မဟာကရုဏာသမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌာယ ပုဗ္ဗဗုဒ္ဓေသု ကတာဓိကာရာနံ ဥဿန္နကုသလမူလာနံ ဝေနေယျဗန္ဓဝါနံ ဒဿနတ္ထံ ဗုဒ္ဓစက္ခုနာ လောကံ ဝေါလောကေန္တော ဒသသဟဿစက္ကဝါဠေသု ဉာဏဇာလံ ပတ္ထရိ။ မဋ္ဋကုဏ္ဍလီ ဗဟိအာဠိန္ဒေ နိပန္နာကာရေနေဝ တဿ အန္တော ပညာယိ။ သတ္ထာ တံ ဒိသွာ တဿ အန္တောဂေဟာ နီဟရိတွာ တတ္ထ နိပဇ္ဇာပိတဘာဝံ ဉတွာ “အတ္ထိ နု ခေါ မယှံ ဧတ္ထ ဂတပစ္စယေန အတ္ထော”တိ ဥပဓာရေန္တော ဣဒံ အဒ္ဒသ – အယံ မာဏဝေါ မယိ စိတ္တံ ပသာဒေတွာ ကာလံ ကတွာ တာဝတိံသဒေဝလောကေ တိံသယောဇနိကေ ကနကဝိမာနေ နိဗ္ဗတ္တိဿတိ, အစ္ဆရာသဟဿပရိဝါရော ဘဝိဿတိ, ဗြာဟ္မဏောပိ တံ ဈာပေတွာ ရောဒန္တော အာဠာဟနေ ဝိစရိဿတိ။ ဒေဝပုတ္တော တိဂါဝုတပ္ပမာဏံ သဋ္ဌိသကဋဘာရာလင်္ကာရပဋိမဏ္ဍိတံ အစ္ဆရာသဟဿပရိဝါရံ အတ္တဘာဝံ ဩလောကေတွာ “ကေန နု ခေါ ကမ္မေန မယာ အယံ သိရိသမ္ပတ္တိ လဒ္ဓါ”တိ ဩလောကေတွာ မယိ စိတ္တပ္ပသာဒေန လဒ္ဓဘာဝံ ဉတွာ “အယံ ဗြာဟ္မဏော ဓနစ္ဆေဒဘယေန မမ ဘေသဇ္ဇမကတွာ ဣဒါနိ အာဠာဟနံ ဂန္တွာ ရောဒတိ, ဝိပ္ပကာရပ္ပတ္တံ နံ ကရိဿာမီ”တိ ပိတရိ ရောဒန္တေ မဋ္ဋကုဏ္ဍလိဝဏ္ဏေန အာဂန္တွာ အာဠာဟနဿာဝိဒူရေ နိပဇ္ဇိတွာ ရောဒိဿတိ။ အထ နံ ဗြာဟ္မဏော “ကောသိ တွ”န္တိ ပုစ္ဆိဿတိ။ “အဟံ တေ ပုတ္တော မဋ္ဋကုဏ္ဍလီ”တိ အာစိက္ခိဿတိ။ “ကုဟိံ နိဗ္ဗတ္တောသီ”တိ? “တာဝတိံသဘဝနေ”တိ။ “ကိံ ကမ္မံ ကတွာ”တိ ဝုတ္တေ မယိ စိတ္တပ္ပသာဒေန နိဗ္ဗတ္တဘာဝံ အာစိက္ခိဿတိ။ ဗြာဟ္မဏော “တုမှေသု စိတ္တံ ပသာဒေတွာ သဂ္ဂေ နိဗ္ဗတ္တော နာမ အတ္ထီ”တိ မံ ပုစ္ဆိဿတိ။ အထဿာဟံ “ဧတ္တကာနိ သတာနိ ဝါ သဟဿာနိ ဝါ သတသဟဿာနိ ဝါတိ န သက္ကာ ဂဏနာယ ပရိစ္ဆိန္ဒိတု”န္တိ ဝတွာ ဓမ္မပဒေ ဂါထံ ဘာသိဿာမိ။ ဂါထာပရိယောသာနေ စတုရာသီတိယာ ပါဏသဟဿာနံ ဓမ္မာဘိသမယော ဘဝိဿတိ, မဋ္ဋကုဏ္ဍလီ သောတာပန္နော ဘဝိဿတိ။ တထာ အဒိန္နပုဗ္ဗကော ဗြာဟ္မဏော။ ဣတိ ဣမံ ကုလပုတ္တံ နိဿာယ မဟာဓမ္မာဘိသမယော ဘဝိဿတီတိ ဒိသွာ ပုနဒိဝသေ ကတသရီရပဋိဇဂ္ဂနော မဟာဘိက္ခုသံဃပရိဝုတော သာဝတ္ထိံ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသိတွာ အနုပုဗ္ဗေန ဗြာဟ္မဏဿ ဂေဟဒွာရံ ဂတော။

တသ္မိံ ခဏေ မဋ္ဋကုဏ္ဍလီ အန္တောဂေဟာဘိမုခော နိပန္နော ဟောတိ။ အထဿ သတ္ထာ အတ္တနော အပဿနဘာဝံ ဉတွာ ဧကံ ရသ္မိံ ဝိဿဇ္ဇေသိ။ မာဏဝေါ “ကိံ ဩဘာသော နာမေသော”တိ ပရိဝတ္တေတွာ နိပန္နောဝ သတ္ထာရံ ဒိသွာ, “အန္ဓဗာလပိတရံ နိဿာယ ဧဝရူပံ ဗုဒ္ဓံ ဥပသင်္ကမိတွာ ကာယဝေယျာဝဋိကံ ဝါ ကာတုံ ဒါနံ ဝါ ဒါတုံ ဓမ္မံ ဝါ သောတုံ နာလတ္ထံ, ဣဒါနိ မေ ဟတ္ထာပိ အနဓိပတေယျာ, အညံ ကတ္တဗ္ဗံ နတ္ထီ”တိ မနမေဝ ပသာဒေသိ။ သတ္ထာ “အလံ ဧတ္တကေန စိတ္တပ္ပသာဒေန ဧတဿာ”တိ ပက္ကာမိ။ သော တထာဂတေ စက္ခုပထံ ဝိဇဟန္တေယေဝ ပသန္နမနော ကာလံ ကတွာ သုတ္တပ္ပဗုဒ္ဓေါ ဝိယ ဒေဝလောကေ တိံသယောဇနိကေ ကနကဝိမာနေ နိဗ္ဗတ္တိ။

ဗြာဟ္မဏောပိဿ သရီရံ ဈာပေတွာ အာဠာဟနေ ရောဒနပရာယဏော အဟောသိ, ဒေဝသိကံ အာဠာဟနံ ဂန္တွာ ရောဒတိ – “ကဟံ ဧကပုတ္တက, ကဟံ ဧကပုတ္တကာ”တိ။ ဒေဝပုတ္တောပိ အတ္တနော သမ္ပတ္တိံ ဩလောကေတွာ, “ကေန မေ ကမ္မေန လဒ္ဓါ”တိ ဥပဓာရေန္တော “သတ္ထရိ မနောပသာဒေနာ”တိ ဉတွာ “အယံ ဗြာဟ္မဏော မမ အဖာသုကကာလေ ဘေသဇ္ဇမကာရေတွာ ဣဒါနိ အာဠာဟနံ ဂန္တွာ ရောဒတိ, ဝိပ္ပကာရပ္ပတ္တမေဝ နံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ မဋ္ဋကုဏ္ဍလိဝဏ္ဏေန အာဂန္တွာ အာဠာဟနဿာဝိဒူရေ ဗာဟာ ပဂ္ဂယှ ရောဒန္တော အဋ္ဌာသိ။ ဗြာဟ္မဏော တံ ဒိသွာ “အဟံ တာဝ ပုတ္တသောကေန ရောဒါမိ, ဧသ ကိမတ္ထံ ရောဒတိ, ပုစ္ဆိဿာမိ န”န္တိ ပုစ္ဆန္တော ဣမံ ဂါထမာဟ –

“အလင်္ကတော မဋ္ဌကုဏ္ဍလီ၊
မာလဓာရီ ဟရိစန္ဒနုဿဒေါ။
ဗာဟာ ပဂ္ဂယှ ကန္ဒသိ၊
ဝနမဇ္ဈေ ကိံ ဒုက္ခိတော တုဝ”န္တိ။ (ဝိ. ဝ. ၁၂၀၇; ပေ. ဝ. ၁၈၆)။

သော မာဏဝေ အာဟ –

“သောဝဏ္ဏမယော ပဘဿရော၊
ဥပ္ပန္နော ရထပဉ္ဇရော မမ။
တဿ စက္ကယုဂံ န ဝိန္ဒာမိ၊
တေန ဒုက္ခေန ဇဟာမိ ဇီဝိတ”န္တိ။ (ဝ. ၁၂၀၈; ပေ. ဝ. ၁၈၇)။

အထ နံ ဗြာဟ္မဏော အာဟ –

“သောဝဏ္ဏမယံ မဏိမယံ၊
လောဟိတကမယံ အထ ရူပိယမယံ။
အာစိက္ခ မေ ဘဒ္ဒ မာဏဝ၊
စက္ကယုဂံ ပဋိပါဒယာမိ တေ”တိ။ (ဝိ. ဝ. ၁၂၀၉; ပေ. ဝ. ၁၈၈)။

တံ သုတွာ မာဏဝေ “အယံ ဗြာဟ္မဏော ပုတ္တဿ ဘေသဇ္ဇမကတွာ ပုတ္တပတိရူပကံ မံ ဒိသွာ ရောဒန္တော ‘သုဝဏ္ဏာဒိမယံ ရထစက္ကံ ကရောမီ’တိ ဝဒတိ, ဟောတု နိဂ္ဂဏှိဿာမိ န”န္တိ စိန္တေတွာ “ကိံ မဟန္တံ မေ စက္ကယုဂံ ကရိဿသီ”တိ ဝတွာ “ယာဝ မဟန္တံ အာကင်္ခသိ, တာဝ မဟန္တံ ကရိဿာမီ”တိ ဝုတ္တေ “စန္ဒိမသူရိယေဟိ မေ အတ္ထော, တေ မေ ဒေဟီ”တိ ယာစန္တော အာဟ –

“သော မာဏဝေ တဿ ပါဝဒိ၊
စန္ဒသူရိယာ ဥဘယေတ္ထ ဒိဿရေ။
သောဝဏ္ဏမယော ရထော မမ၊
တေန စက္ကယုဂေန သောဘတီ”တိ။ (ဝိ. ဝ. ၁၂၁၀; ပေ. ဝ. ၁၈၉)။

အထ နံ ဗြာဟ္မဏော အာဟ –

“ဗာလော ခေါ တွံ အသိ မာဏဝ၊
ယော တွံ ပတ္ထယသေ အပတ္ထိယံ။
မညာမိ တုဝံ မရိဿသိ၊
န ဟိ တွံ လစ္ဆသိ စန္ဒသူရိယေ”တိ။ (ဝိ. ဝ. ၁၂၁၁; ပေ. ဝ. ၁၉၀)။

အထ နံ မာဏဝေ အာဟ –

“ကိံ ပန ပညာယမာနဿတ္ထာယ ရောဒန္တော ဗာလော ဟောတိ, ဥဒါဟု အပညာယမာနဿတ္ထာယာ”တိ ဝတွာ –

“ဂမနာဂမနမ္ပိ ဒိဿတိ၊
ဝဏ္ဏဓာတု ဥဘယတ္ထ ဝီထိယာ။
ပေတော ကာလကတော န ဒိဿတိ၊
ကော နိဓ ကန္ဒတံ ဗာလျတရော”တိ။ (ဝိ. ဝ. ၁၂၁၂; ပေ. ဝ. ၁၉၁)။

တံ သုတွာ ဗြာဟ္မဏော "ယုတ္တံ သေ ဝဒတီ"တိ သလ္လက္ခေတွာ –

"သစ္စံ ခေါ ဝဒေသိ မာဏဝ၊
အဟမေဝ ကန္ဒတံ ဗာလျတရော။
စန္ဒံ ဝိယ ဒါရကော ရုဒံ၊
ပေတံ ကာလကတာဘိပတ္ထယိ"န္တိ။ (ဝိ. ဝ. ၁၂၁၃; ပေ. ဝ. ၁၉၂) –

ဝတွာ တဿ ကထာယ နိဿောကော ဟုတွာ မာဏဝဿ ထုတိံ ကရောန္တော ဣမာ ဂါထာ အဘာသိ –

"အာဒိတ္တံ ဝတ မံ သန္တံ၊ ဃတသိတ္တံဝ ပါဝကံ။
ဝါရိနာ ဝိယ ဩသိဉ္စံ၊ သဗ္ဗံ နိဗ္ဗာပယေ ဒရံ။

"အဗ္ဗဟီ ဝတ မေ သလ္လံ၊ သောကံ ဟဒယနိဿိတံ။
ယော မေ သောကပရေတဿ၊ ပုတ္တသောကံ အပါနုဒိ။

"သွာဟံ အဗ္ဗူဠ္ဟသလ္လောသ္မိ၊ သီတိဘူတောသ္မိ နိဗ္ဗုတော။
န သောစာမိ န ရောဒါမိ၊ တဝ သုတွာန မာဏဝါ"တိ။ (ဝိ. ဝ. ၁၂၁၄-၁၂၁၆; ပေ. ဝ. ၁၉၃-၁၉၅)။

အထ နံ "ကော နာမ တွံ"န္တိ ပုစ္ဆန္တော –

"ဒေဝတာနုသိ ဂန္ဓဗ္ဗော၊ အဒု သက္ကော ပုရိန္ဒဒေါ။
ကော စ တွံ ကဿ ဝါ ပုတ္တော၊ ကထံ ဇာနေမု တံ မယ"န္တိ။ (ဝိ. ဝ. ၁၂၁၇; ပေ. ဝ. ၁၉၆) –

အာဟ။ အထဿ မာဏဝေါ –

"ယဉ္စ ကန္ဒသိ ယဉ္စ ရောဒသိ၊
ပုတ္တံ အာဠာဟနေ သယံ ဒဟိတွာ။
သွာဟံ ကုသလံ ကရိတွာ ကမ္မံ၊
တိဒသာနံ သဟဗျတံ ဂတော"တိ။ (ဝိ. ဝ. ၁၂၁၈; ပေ. ဝ. ၁၉၇) –

အာစိက္ခိ ။ အထ နံ ဗြာဟ္မဏော အာဟ –

"အပ္ပံ ဝါ ဗဟုံ ဝါ နာဒ္ဒသာမ၊
ဒါနံ ဒဒန္တဿ သကေ အဂါရေ။
ဥပေါသထကမ္မံ ဝါ တာဒိသံ၊
ကေန ကမ္မေန ဂတောသိ ဒေဝလောက"န္တိ။ (ဝိ. ဝ. ၁၂၁၉; ပေ. ဝ. ၁၉၈)။

မာဏဝေါ အာဟ –

"အာဗာဓိကောဟံ ဒုက္ခိတော ဂိလာနော၊
အာတူရရူပေါမှိ သကေ နိဝေသနေ။
ဗုဒ္ဓံ ဝိဂတရဇံ ဝိတိဏ္ဏကင်္ခံ၊
အဒ္ဒက္ခိံ သုဂတံ အနောမပညံ။

"သွာဟံ မုဒိတမနော ပသန္နစိတ္တော၊
အဉ္ဇလိံ အကရိံ တထာဂတဿ။

တာဟံ ကုသလံ ကရိတ္ဝာန ကမ္မံ၊
တိဒသာနံ သဟဗျတံ ဂတော’’တိ။ (ဝိ. ဝ. ၁၂၂၀-၁၂၂၁; ပေ. ဝ. ၁၉၉-၂၀၀)။

တသ္မိံ ကထေန္တေယေဝ ဗ္ရာဟ္မဏဿ သကလသရီရံ ပီတိယာ ပရိပူရိ။ သော တံ ပီတိံ ပဝေဒေန္တော –

‘‘အဇ္ဇရိယံ ဝတ အဗ္ဘုတံ ဝတ၊
အဉ္ဇလိကမ္မဿ အယမီဒိသော ဝိပါကော။
အဟမ္ပိ ပမုဒိတမနော ပသန္နစိတ္တော၊
အဇ္ဇေဝ ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဝဇာမိ’’တိ။ (ဝိ. ဝ. ၁၂၂၂; ပေ. ဝ. ၂၀၁) –

အာဟ။ အထ နံ မာဏဝေါ –

‘‘အဇ္ဇေဝ ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဝဇာဟိ၊
ဓမ္မဉ္စ သင်္ဃဉ္စ ပသန္နစိတ္တော။
တထေဝ သိက္ခာပဒါနိ ပဉ္စ၊
အခဏ္ဍဖုလ္လာနိ သမာဒိယဿု။

ပါဏာတိပါတာ ဝိရမဿု ခိပ္ပံ၊
လောကေ အဒိန္နံ ပရိဝဇ္ဇယဿု။
အမဇ္ဇပေါ မာ စ မုသာ ဘဏာဟိ၊
သကေန ဒါရေန စ ဟောဟိ တုဋ္ဌော’’တိ။ (ဝိ. ဝ. ၁၂၂၃-၁၂၂၄; ပေ. ဝ. ၂၀၂-၂၀၃) –

အာဟ ။ သော ‘‘သာဓူ’’တိ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ ဣမာ ဂါထာ အဘာသိ –

‘‘အတ္ထကာမောသိ မေ ယက္ခ၊ ဟိတကာမောသိ ဒေဝတေ။
ကရောမိ တုယှံ ဝစနံ၊ တွံသိ အာစရိယော မမ။

‘‘ဥပေမိ သရဏံ ဗုဒ္ဓံ၊ ဓမ္မဉ္စာပိ အနုတ္တရံ။
သင်္ဃဉ္စ နရဒေဝဿ၊ ဂစ္ဆာမိ သရဏံ အဟံ။

‘‘ပါဏာတိပါတာ ဝိရမာမိ ခိပ္ပံ၊
လောကေ အဒိန္နံ ပရိဝဇ္ဇယာမိ။
အမဇ္ဇပေါ နော စ မုသာ ဘဏာမိ၊
သကေန ဒါရေန စ ဟောမိ တုဋ္ဌော’’တိ။ (ဝိ. ဝ. ၁၂၂၅-၁၂၂၇; ပေ. ဝ. ၂၀၄-၂၀၆)။

အထ နံ ဒေဝပုတ္တော, ‘‘ဗြာဟ္မဏ, တေ ဂေဟေ ဗဟုံ ဓနံ အတ္ထိ, သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဒါနံ ဒေဟိ, ဓမ္မံ သုဏာဟိ, ပဉှံ ပုစ္ဆာဟီ’’တိ ဝတွာ တတ္ထေဝ အန္တရဓာယိ။

ဗြာဟ္မဏောပိ ဂေဟံ ဂန္တွာ ဗြာဟ္မဏိံ အာမန္တေတွာ, ‘‘ဘဒ္ဒေ, အဟံ အဇ္ဇ သမဏံ ဂေါတမံ နိမန္တေတွာ ပဉှံ ပုစ္ဆိဿာမိ, သက္ကာရံ ကရောဟီ’’တိ ဝတွာ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ သတ္ထာရံ နေဝ အဘိဝါဒေတွာ န ပဋိသန္ထာရံ ကတွာ ဧကမန္တံ ဌိတော, ‘‘ဘော ဂေါတမ, အဓိဝါသေဟိ အဇ္ဇတနာယ ဘတ္တံ သဒ္ဓိံ ဘိက္ခုသင်္ဃေနာ’’တိ အာဟ။ သတ္ထာ အဓိဝါသေသိ။ သော သတ္ထု အဓိဝါသနံ ဝိဒိတွာ ဝေဂေနာဂန္တွာ သကေ နိဝေသနေ ပဏီတံ ခါဒနီယံ ဘောဇနီယဉ္စ ပဋိယာဒါပေသိ။ သတ္ထာ ဘိက္ခုသင်္ဃပရိဝုတော တဿ ဂေဟံ ဂန္တွာ ပညတ္တာသနေ နိသီဒိ။ ဗြာဟ္မဏော သက္ကစ္စံ ပရိဝိသိ, မဟာဇနော သန္နိပတိ။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကေန ကိရ တထာဂတေ နိမန္တိတေ ဒွေ ဇနကာယာ သန္နိပတန္တိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာ ‘‘အဇ္ဇ သမဏံ ဂေါတမံ ပဉှံ ပုစ္ဆနာယ ဝိဟေဌိယမာနံ ပဿိဿာမာ’’တိ သန္နိပတန္တိ, သမ္မာဒိဋ္ဌိကာ

“အဇ္ဇ ဗုဒ္ဓဝိသယံ ဗုဒ္ဓလီဠံ ပဿိဿာမာ”တိ သန္နိပတန္တိ။ အထ ခေါ ဗြာဟ္မဏော ကတဘတ္တကိစ္စံ တထာဂတ မုပသင်္ကမိတွာ နိစာသနေ နိသိန္နော ပဉှံ ပုစ္ဆိ – “ဘော ဂေါတမ, တုမှာကံ အနံ အဒတွာ ပူဇံ အကတွာ ဓမ္မံ အ သုတွာ ဥပေါသထံ အဝသိတွာ ကေဝလံ မနောပသာဒမတ္တေနေဝ သဂ္ဂေ နိဗ္ဗတ္တာ နာမ ဟောန္တီ”တိ? “ဗြာ ဟ္မဏ, ကသ္မာ မံ ပုစ္ဆသိ, နနု တေ ပုတ္တေန မဋ္ဌကုဏ္ဍလိနာ မယိ မနံ ပသာဒေတွာ အတ္တနော သဂ္ဂေ နိဗ္ဗတ္တဘာ တော ကထိတော”တိ? “ကဒါ, ဘော ဂေါတမာ”တိ? နနု တွံ အဇ္ဇ သုသာနံ ဂန္တွာ ကန္ဒန္တော အဝိဒူရေ ဗာဟာ ပဂ္ဂ ယှ ကန္ဒန္တံ ဧကံ မာဏဝံ ဒိသွာ “အလင်္ကတော မဋ္ဌကုဏ္ဍလီ, မာလဓာရီ ဟရိစန္ဒနုဿဒေါ”တိ ဒွီဟိ ဇနေဟိ ကထိတကထံ ပကာသေန္တော သဗ္ဗံ မဋ္ဌကုဏ္ဍလိဝတ္ထုံ ကထေသိ။ တေနေဝေတံ ဗုဒ္ဓဘာသိတံ နာမ ဇာတံ။

တံ ကထေတွာ စ ပန “န ခေါ, ဗြာဟ္မဏ, ဧကသတံ တ န ဒွေသတံ, အထ ခေါ မယိ မနံ ပသာဒေတွာ သဂ္ဂေ နိ ဗ္ဗတ္တာနံ ဂဏနာ နာမ နတ္ထီ”တိ အာဟ။ အထ မဟာဇနော န နိဗ္ဗေမတိကော ဟောတိ, အထဿ အနိဗ္ဗေမတိကဘာ ဝံ ဝိဒိတွာ သတ္ထာ “မဋ္ဌကုဏ္ဍလိဒေဝပုတ္တော ဝိမာနေနေဝ သဒ္ဓိံ အာဂစ္ဆတူ”တိ အဓိဋ္ဌာသိ။ သော တိဂါဝုတပ္ပ မာဏေနေဝ ဒိဗ္ဗာဘရဏပဋိမဏ္ဍိတေန အတ္တဘာဝေန အာဂန္တွာ ဝိမာနတော ဩရုယှ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။ အထ နံ သတ္ထာ “တွံ ကမ္မံ သမ္ပတ္တိံ ကိံ ကမ္မံ ကတွာ ပဋိလဘီ”တိ ပုစ္ဆန္တော –

“အဘိက္ကန္တေန ဝဏ္ဏေန, ယာ တွံ တိဋ္ဌသိ ဒေဝတေ။
ဩဘာသေန္တီ ဒိသာ သဗ္ဗာ, ဩသဓီ ဝိယ တာရကာ။
ပုစ္ဆာမိ တံ ဒေဝ မဟာနုဘာဝ, မနုဿဘူတော ကိမကာသိ ပုည”န္တိ။ –

ကထမာဟ။ “ဒေဝပုတ္တော အယံ မေ, ဘန္တေ, သမ္ပတ္တိ တုမှေဟသု စိတ္တံ ပသာဒေတွာ လဒ္ဓာ”တိ။ “မယိ စိတ္တံ ပ သာဒေတွာ လဒ္ဓာ တေ”တိ? “အာမ, ဘန္တေ”တိ။ မဟာဇနော ဒေဝပုတ္တံ ဩလောကေတွာ “အစ္ဆရိယာ ဝတ, ဘော, ဗုဒ္ဓဂုဏာ, အဒိန္နပုဗ္ဗကဗြာဟ္မဏဿ နာမ ပုတ္တော အညံ ကိဉ္စိ ပုညံ အကတွာ သတ္ထရိ စိတ္တံ ပသာဒေ တွာ ဧဝရူပံ သမ္ပတ္တိံ ပဋိလဘီ”တိ တုဋ္ဌိံ ပဝေဒေသိ။

အထ နေသံ ကုသလာကုသလကမ္မကရဏေ မနောဝ ပုဗ္ဗင်္ဂမော, မနောဝ သေဋ္ဌော။ ပသန္နေန ဟိ မနေန ကတံ ကမ္မံ ဒေ ဝလောကံ မနုဿလောကံ ဂစ္ဆန္တံ ပုဂ္ဂလံ ဆာယာဝ န ဝိဇဟတီတိ ဣဒံ ဝတ္ထုံ ကထေတွာ အနုသန္ဓိံ ဃဋေတွာ ပ တိဋ္ဌာပိတမတ္တိကံ သာသနံ ရာဇမုဒ္ဒာယ လဉ္ဆန္တော ဝိယ ဓမ္မရာဇာ ဣမံ ကထမာဟ –

၂. “မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာ, မနောသေဋ္ဌာ မနောမယာ။

မနသာ စေ ပသန္နေန, ဘာသတိ ဝါ ကရောတိ ဝါ။
တတော နံ သုခမန္ဝေတိ, ဆာယာဝ အနပါယိနီ”တိ။

တတ္ထ ကိဉ္စာပိ **မနော**တိ အဝိသေသေန သဗ္ဗမ္ပိ စတုဘူမိကစိတ္တံ ဝုစ္စတိ, ဣမသ္မိံ ပန ပဒေ နိယမိယမာနံ ဝဝ တ္ထာပိယမာနံ ပရိစ္ဆိဇ္ဇိယမာနံ အဋ္ဌဝိဓံ ကာမာဝစရကုသလစိတ္တံ လဗ္ဘတိ။ ဝတ္ထုဝသေန ပနာဟရိယမာနံ တတောပိ သောမနဿသဟဂတံ ဉာဏသမ္ပယုတ္တစိတ္တမေဝ လဗ္ဘတိ။ **ပုဗ္ဗင်္ဂမာ** တိ တေန ပဌမဂါမိနာ ဟုတွာ သမန္နာဂ တာ။ **ဓမ္မာ** တိ ဝေဒနာဒယော တယော ခန္ဓာ။ ဧတေ ဟိ ဥပ္ပာဒပစ္စယဋ္ဌေန သောမနဿသမ္ပယုတ္တမနော ပုဗ္ဗင်္ဂ မော ဧတေသန္တိ **မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ** နာမ။ ယထာ ဟိ ဗဟူသု ဧကတော ဟုတွာ မဟာဘိက္ခုသင်္ဃဿ စီဝရဒါနာဒီနိ ဝါ ဥဠာရပူဇာဓမ္မဿဝနာဒီနိ ဝါ မာလာဂန္ဓသက္ကာရကရဏာဒီနိ ဝါ ပုညာနိ ကရောန္တေသု “ကော ဧတေသံ ပုဗ္ဗင်္ဂ မော”တိ ဝုတ္တေ ယော တေသံ ပစ္စယော ဟောတိ, ယံ နိဿာယ တေ တာနိ ပုညာနိ ကရောန္တိ, သော တိဿော ဝါ ဖု ဿော ဝါ တေသံ ပုဗ္ဗင်္ဂမောတိ ဝုစ္စတိ, ဧဝံသမ္ပဒမိဒံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဣတိ ဥပ္ပာဒပစ္စယဋ္ဌေန မနော ပုဗ္ဗင်္ဂမော ဧ တေသန္တိ မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ။ န ဟိ တေ မနေ အနုပ္ပဇ္ဇန္တေ ဥပ္ပဇ္ဇိတုံ သက္ကောန္တိ, မနော ပန ဧကစ္စေသု စေတသိ ကေသု အနုပ္ပဇ္ဇန္တေသုပိ ဥပ္ပဇ္ဇတိယေဝ။ ဧဝံ အဓိပတိဝသေန ပန မနော သေဋ္ဌော ဧတေသန္တိ **မနောသေဋ္ဌာ** ။ ယထာ ဟိ ဂဏာဒီနံ အဓိပတိ ပုရိသော ဂဏသေဋ္ဌော သေဏိသေဋ္ဌောတိ ဝုစ္စတိ, တထာ တေသမ္ပိ မနောဝ သေဋ္ဌော။ ယထာ ပန သုဝဏ္ဏာဒီဟိ နိပ္ဖာဒိတာနိ ဘဏ္ဍာနိ သုဝဏ္ဏမယာဒီနိ နာမ ဟောန္တိ, တထာ ဧတေပိ မနတော နိပ္ဖန္နတ္တာ **မနောမယာ** နာမ။

ပသန္နေန တိ အနဘိဇ္ဈာဒီဟိ ဂုဏေဟိ ပသန္နေန။ **ဘာသတိ တ ကရောတိ တ**တိ ဧဝရူပေန မနေန ဘာသန္တော စ
တုဗ္ဗိခံ ဝစီသုစရိတမေဝ ဘာသတိ, ကရောန္တော တိဝိခံ ကာယသုစရိတမေဝ ကရောတိ, အဘာသန္တော အကရောန္တော
တာယ အနဘိဇ္ဈာဒီဟိ ပသန္နမာနသတာယ တိဝိခံ မနောသုစရိတံ ပူရေတိ။ ဧဝမဿ ဒသ ကုသလကမ္မပထာ ဟရိပူရိံ ဂစ္
ဆန္တိ။

တတော နံ သုခမန္ဝေတီတိ တတော တိဝိဓသုစရိတတော နံ ပုဂ္ဂလံ သုခ မန္ဝေတိ။ ဣဓ တေဘူမိကမ္ပိ ကုသလံ အဓိ
ပ္ပေတံ, တသ္မာ တေဘူမိကသုစရိတာနုဘာဝေန သုဂတိဘဝေ နိဗ္ဗတ္တံ ပုဂ္ဂလံ, ဒုဂ္ဂတိယံ တ သုခါနုဘဝနဋ္ဌာနေ ဌိတံ
ကာယဝတ္ထုကမ္ပိ ဣတရဝတ္ထုကမ္ပိ အဝတ္ထုကမ္ပီတိ ကာယိကစေတသိကံ ဝိပါကသုခံ အနုဂစ္ဆတိ, န ဝိဇဟတီတိ အတ္
ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ယထာ ကိံ? **ဆာယာဝ အနပါယိနီ**တိ ယထာ ဟိ ဆာယာ နာမ သရီရပ္ပဋိဗဒ္ဓါ သရီရေ ဂစ္ဆန္တေ ဂ
စ္ဆတိ, တိဋ္ဌန္တေ တိဋ္ဌတိ , နိသီဒန္တေ နိသီဒတိ, န သက္ကာတိ, “သဏှေန တ ဖရုသေန တ နိဝတ္တာဟီ”တိ ဝတွ္
တ တ ဟောထေတွ္တ တ နိဝတ္တာပေတုံ။ ကသ္မာ? သရီရပ္ပဋိဗဒ္ဓတ္တာ။ ဧဝမေဝ ဣမေသံ ဒသန္နံ ကုသလကမ္မပထာနံ
အာစိဏ္ဏသမာစိဏ္ဏကုသလမူလိကံ ကာမာဝစရာဒိဘေဒံ ကာယိကစေတသိကသုခံ ဂတဂတဋ္ဌာနေ အနပါယိနီ ဆာယာ
ဝိယ ဟုတွ္တ န ဝိဇဟတီတိ။

ကထာပရိယောသာနေ စတုရာသီတိယာ ပါဏသဟဿာနံ ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသိ, မဋ္ဌကုဏ္ဍလိဒေဝပုတ္
တော သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိ, တထာ အဒိန္နပုဗ္ဗကော ဗြာဟ္မဏော။ သော တာဝမဟန္တံ ဝိဘဝံ ဗုဒ္ဓသာသနေ ဝိ
ပ္ပကိရီတိ။

မဋ္ဌကုဏ္ဍလီဝတ္ထု ဒုတိယံ။

၃. တိဿတ္ထေရဝတ္ထု

အက္ကောစ္ဆိ မ န္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော တိဿတ္ထေရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သော ကိရာယသ္မာ တိဿတ္ထေရော ဘဂဝတော ပိတုစ္ဆာပုတ္တော အဟောသိ, မဟလ္လကကာလေ ပဗ္ဗဇိတွ္
တ ဗုဒ္ဓါနံ ဥပ္ပန္နလာဘသက္ကာရံ ပရိဘုဉ္ဇန္တော ထူလသရီရော အာကောဋိတပစ္စာကောဋိတေဟိ စီဝရေဟိ နိဝါသေတွ္
တ ယေဘုယျေန ဝိဟာရမဇ္ဈေ ဥပဋ္ဌာနသာလာယံ နိသီဒတိ။ တထာဂတံ ဒဿနတ္ထာယ အာဂတာ အာဂန္တုကဘိက္ခူ
တံ ဒိသွ္တ “ဧကော မဟာထေရော ဘဝိဿတီ”တိ သညာယ တဿ သန္တိကံ ဂန္တွ္တာ ဝတ္တံ အာပုစ္ဆန္တိ, ပါဒသမ္ဗ
ဗာဟနာဒီနိ အာပုစ္ဆန္တိ။ သော တုဏှီ အဟောသိ။ အထ နံ ဧကော ဒဟရဘိက္ခု “ကတိဝဿာ တုမှေ”တိ ပုစ္ဆိတွ္
တ “ဝဿံ နတ္ထိ, မဟလ္လကကာလေ ပဗ္ဗဇိတာ မယ”န္တိ ဝုတ္တေ, “အာဝုသော, ဒုဗ္ဗိနီတ, မဟလ္လက , အတ္တနော ပ
မာဏံ န ဇာနာသိ, ဧတ္တကေ မဟာထေရေ ဒိသွ္တ သာမီစိကမ္မမတ္တမ္ပိ န ကရောသိ, ဝတ္တေ အာပုစ္ဆိယမာနေ တုဏှီ
ဟီ ဟောသိ, ကုက္ကုစ္စမတ္တမ္ပိ တေ နတ္ထီ”တိ အစ္ဆရံ ပဟရိ။ သော ခတ္တိယမာနံ ဇနေတွ္တ “တုမှေ ကဿ သန္တိ
ကံ အာဂတာ”တိ ပုစ္ဆိတွ္တ “သတ္ထု သန္တိက”န္တိ ဝုတ္တေ “မံ ပန ‘ကော ဧသော’တိ သလ္လက္ခေထ, မူလမေဝ
တေ ဆိန္ဒိဿာမီ”တိ ဝတွ္တ ရုဒန္တော ဒုက္ခီ ဒုမ္မနော သတ္ထု သန္တိကံ အဂမာသိ ။ အထ နံ သတ္ထာ “ကိံ နု တွံ တိ
ဿ ဒုက္ခီ ဒုမ္မနော အဿုမုခေါ ရောဒမာနော အာဂတောသီ”တိ ပုစ္ဆိ။ တေပိ ဘိက္ခူ “ဧသ ဂန္တွ္တာ ကိဉ္စိ အာလော
ဠံ ကရေယျာ”တိ တေနေဝ သဒ္ဓိံ ဂန္တွ္တာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွ္တ ဧကမန္တံ နိသီဒိံသု။ သော သတ္ထာရာ ပုစ္ဆိတော
“ဣမေ မံ, ဘန္တေ, ဘိက္ခူ အက္ကောသန္တီ”တိ အာဟ။ “ကဟံ ပန တွံ နိသိန္နောသီ”တိ? “ဝိဟာရမဇ္ဈေ ဥပဋ္ဌာန
သာလာယံ, ဘန္တေ”တိ။ “ဣမေ တေ ဘိက္ခူ အာဂစ္ဆန္တာ ဒိဋ္ဌာ”တိ? “အာမ, ဒိဋ္ဌာ, ဘန္တေ”တိ။ “ကိံ ဥဋ္ဌာယ
တေ ပစ္စုဂ္ဂမနံ ကတ”န္တိ? “န ကတံ, ဘန္တေ”တိ။ “ပရိက္ခာရဂ္ဂဟဏံ အာပုစ္ဆိတ”န္တိ? “နာပုစ္ဆိတံ, ဘန္
တေ”တိ။ “ဝတ္တံ ဝါ ပါနီယံ ဝါ အာပုစ္ဆိတ”န္တိ။ “နာပုစ္ဆိတံ ဘန္တေ”တိ? “အာသနံ နီဟရိတွ္တ အဘိဝါဒေတွ္တ
ပါဒသမ္ဗာဟနံ ကတ”န္တိ? “န ကတံ, ဘန္တေ”တိ။ “တိဿ မဟလ္လကဘိက္ခူနံ သဗ္ဗံ ဧတံ ဝတ္တံ ကာတဗ္ဗံ, ဧတံ
ဝတ္တံ အကရောန္တေန ဝိဟာရမဇ္ဈေ နိသီဒိတုံ န ဝဋ္ဋတိ, တဝေဝ ဒောသော, ဧတေ ဘိက္ခူ ခမာပေဟီ”တိ? “ဧတေ မံ,
ဘန္တေ, အက္ကောသိံသု , နာဟံ ဧတေ ခမာပေမီ”တိ။ “တိဿ မာ ဧဝံ ကရိ, တဝေဝ ဒောသော, ခမာပေဟိ နေ”တိ? “န
ခမာပေမိ, ဘန္တေ”တိ။ အထ သတ္ထာ “ဒုဗ္ဗစော ဧသ, ဘန္တေ”တိ ဘိက္ခူဟိ ဝုတ္တေ “န, ဘိက္ခဝေ, ဣဒါနေဝ ဒုဗ္ဗ

စော သေ, ပုဗ္ဗေပိ သေ ဒုဗ္ဗစောယေဝါတ''တိ ဝတွာ ''ကြာအနိ တာဝဿ, ဘန္တေ, ဒုဗ္ဗစဘာဝေ အမှေဟိ ဉာတော, အတီတေ သေ ကိံ အကာသီ''တိ ဝုတ္တေ ''တေန ဟိ, ဘိက္ခဝေ, သုဏာထာ''တိ ဝတွာ အတီတမာဟရိ။

အတီတေ ဗာရာဏသိယံ ဗာရာဏသိရညော ရဇ္ဇံ ကာရေန္တေ ဒေဝိလော နာမ တာပသော အဋ္ဌ မာသေ ဟိမဝန္တေ ဝသိတွာ လောဏမ္ဗိလသေဝနတ္ထာယ စတ္တာရော မာသေ နဂရမုပနိဿာယ ဝသိတုကာမော ဟိမဝန္တတော အာဂန္တွာ နဂရဒွါရေ အရကေ ဒိသွာ ပုစ္ဆိ – ''ကြာမံ နဂရံ သမ္ပတ္တပဗ္ဗဇိတာ ကတ္ထ ဝသန္တီ''တိ? ''ကုမ္ဘကာရ သာလာယံ, ဘန္တေ''တိ။ တာပသော ကုမ္ဘကာရသာလံ ဂန္တွာ ဒွါရေ ဌတွာ ''သစေ တေ ဘဂ္ဂဝ အဂရု, ဝသေယျာမ ဧကရတ္တိံ သာလာယ''န္တိ အာဟ။ ကုမ္ဘကာရော ''မယှံ ရတ္တိံ သာလာယံ ကိစ္စံ နတ္ထိ, မဟတီ သာလာ, ယထာသုခံ ဝသထ, ဘန္တေ''တိ သာလံ နိယျာဒေသိ။ တသ္မိံ ပဝိသိတွာ နိသိန္နေ အပရောပိ နာရဒော နာမ တာပသော ဟိမဝန္တတော အာဂန္တွာ ကုမ္ဘကာရံ ဧကရတ္တိဝါသံ ယာစိ။ ကုမ္ဘကာရော ''ပဌမံ အာဂတော ကြာမိနာ သဒ္ဓိံ ဧကတော ဝသိတုကာမော ဘဝေယျ ဝါ နော ဝါ, အတ္တာနံ ပရိမောစေဿာမီ''တိ စိန္တေတွာ ''သစေ, ဘန္တေ, ပဌမံ ဥပဂတော ရောစေဿတိ, တဿ ရုစိယာ ဝသထာ''တိ အာဟ။ သော တမုပသင်္ကမိတွာ ''သစေ တေ, အာစရိယ အဂရု, မယမ္ပေတ္ထ ဧကရတ္တိံ ဝသေယျာမာ''တိ ယာစိ။ ''မဟတီ သာလာ, ပဝိသိတွာ ဧကမန္တေ ဝသာဟီ''တိ ဝုတ္တေ ပဝိသိတွာ ပုရေတရံ ပဝိဋ္ဌဿ ဒေဝိလဿ အပရဘာဂေ နိသီဒိ။ ဥဘောပိ သာရဏီယကထံ ကထေတွာ နိပဇ္ဇိံသု။

သယနကာလေ နာရဒော ဒေဝိလဿ နိပဇ္ဇနဋ္ဌာနဉ္စ ဒွါရဉ္စ သလ္လက္ခေတွာ နိပဇ္ဇိ။ သော ပန ဒေဝိလော နိပဇ္ဇမာနော အတ္တနော နိပဇ္ဇနဋ္ဌာနေ အနိပဇ္ဇိတွာ ဒွါရမဇ္ဈေ တိရိယံ နိပဇ္ဇိ။ နာရဒော ရတ္တိံ နိက္ခမန္တော တဿ ဇဋာသု အက္ကမိ။ ''ကော မံ အက္ကမီ''တိ စ ဝုတ္တေ, ''အာစရိယ, အဟ''န္တိ အာဟ။ ''ကူဋဇဋိလ, အရညတော အာဂန္တွာ မမ ဇဋာသု အက္ကမသီ''တိ။ ''အာစရိယ, တုမှာကံ ဣဓ နိပန္နဘာဝံ န ဇာနာမိ, ခမထ မေ''တိ ဝတွာ တဿ ကန္ဒန္တဿေဝ ဗဟိ နိက္ခမိ။ ဣတရော ''အယံ ပဝိသန္တောပိ မံ အက္ကမေယျာ''တိ ပရိဝတ္တေတွာ ဟာဒဋ္ဌာနေ သီသံ ကတွာ နိပဇ္ဇိ။ နာရဒောပိ ပဝိသန္တော ''ပဌမံဟာဟံ အာစရိယေ အပရဇ္ဈိံ, ဣဒါနိဿ ဟာဒပဿေန ပဝိသိဿာမီ''တိ စိန္တေတွာ အာဂစ္ဆန္တော ဂီဝါယ အက္ကမိ။ ''ကော ဧသော''တိ စ ဝုတ္တေ ''အဟံ, အာစရိယာ''တိ ဝတွာ ''ကူဋဇဋိလ, ပဌမံ မမ ဇဋာသု အက္ကမိတွာ ဣဒါနိ ဂီဝါယ အက္ကမသိ, အဘိသပိဿာမိ တ''န္တိ ဝုတ္တေ, ''အာစရိယ, မယှံ ဒေါသော နတ္ထိ, အဟံ တုမှာကံ ဧဝံ နိပန္နဘာဝံ န ဇာနာမိ, 'ပဌမမ္ပိ မေ အပရဒ္ဓံ, ဣဒါနိ ဟာဒပဿေန ပဝိသိဿာမီ'တိ ပဝိဋ္ဌောမှိ, ခမထ မေ''တိ အာဟ။ ''ကူဋဇဋိလ, အဘိသပိဿာမိ တ''န္တိ။ ''မာ ဧဝံ ကရိတ္ထ အာစရိယာ''တိ။ သော တဿ ဝစနံ အနာဒိယိတွာ –

''သဟဿရံသီ သတတေဇော၊ သူရိယော တမဝိနောဒနော။
ပာတောဒယန္တေ သူရိယေ၊ မုဒ္ဓာ တေ ဖလတု သတ္တဓာ''တိ။ –

တံ အဘိသပိ ဧဝ။ နာရဒော, ''အာစရိယ, မယှံ ဒေါသော နတ္ထီတိ မမ ဝဒန္တဿေဝ တုမှေဟ အဘိသပထ, ယဿ ဒေါသော အတ္ထိ, တဿ မုဒ္ဓာ ဖလတု, မာ နိဒ္ဒေါသဿာ''တိ ဝတွာ –

''သဟဿရံသီ သတတေဇော၊ သူရိယော တမဝိနောဒနော။
ပာတောဒယန္တေ သူရိယေ၊ မုဒ္ဓာ တေ ဖလတု သတ္တဓာ''တိ။ –

အဘိသပိ။ သော ပန မဟာနုဘာဝေ အတီတေ စတ္တာလီသ, အနာဂတေ စတ္တာလီသာတိ အသီတိကပ္ပေ အနုဿရတိ။ တသ္မာ ''ကဿ နု ခော ဥပရိ အဘိသပေါ ပတိဿတီ''တိ ဥပဓာရေန္တော ''အာစရိယဿာ''တိ ဉတွာ တသ္မိံ အနုကမ္ပံ ပဋိစ္စ ဣဒ္ဓိဗလေန အရုဏုဂ္ဂမနံ နိဝါရေတိ။

နာဂရာ အရုဏေ အနုဂ္ဂစ္ဆန္တေ ရာဇဒွါရံ ဂန္တွာ, ''ဒေဝ, တယိ ရဇ္ဇံ ကာရေန္တေ အရုဏော န ဥဋ္ဌဟတိ, အရုဏံ နော ဥဋ္ဌာပေဟီ''တိ ကန္ဒိံသု။ ရာဇာ အတ္တနော ကာယကမ္မာဒီနိ ဩလောကေန္တော ကိဉ္စိ အယုတ္တံ အဒိသွာ ''ကိံ နု ခော ကာရဏ''န္တိ စိန္တေတွာ ''ပဗ္ဗဇိတာနံ ဝိဝါဒေန ဘဝိတဗ္ဗ''န္တိ ပရိသင်္ကမာနော ''ကစ္စိ ဣမသ္မိံ နဂရေ ပဗ္ဗဇိတာ အတ္ထီ''တိ ပုစ္ဆိ။ ''ဟိယျော သာယံ ကုမ္ဘကာရသာလာယံ အာဂတာ အတ္ထိ ဒေဝ''တိ ဝုတ္တေ တံခဏညေဝ ရာဇာ ဥက္ကာဟိ ဓာရိယမာနာဟိ တတ္ထ ဂန္တွာ နာရဒံ ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တံ နိသိန္နော အာဟ –

“ကမ္မန္တာ နုပ္ပဝတ္တန္တိ၊ ဇမ္ဗုဒီပသ္မိ နာရဒ။
ကေန လောကော တမောဘူတော၊ တံ မေ အက္ခာဟိ ပုစ္ဆိတော”တိ။

နာရဒော သဗ္ဗံ တံ ပဝတ္တိံ အာစိက္ခိတွာ ဣမိနာ ကာရဏေန အဟံ ဣမိနာ အဘိသပိတော, အထာဟံ “မယှံ အေသော နတ္ထိ, ယဿ အေသော အတ္ထိ, တဿေဝ ဥပရိ အဘိသဟော ပတတူ”တိ ဝတွာ အဘိသပိံ။ အဘိသပိတွာ စ ပန “ကဿ နု ခော ဥပရိ အဘိသဟော ပတိဿတီ”တိ ဥပဓာရေန္တော “သူရိယုဂ္ဂမနဝေလာယ အာစရိယဿ မုဒ္ဓာ သတ္တဓာ ဖလိဿတီ”တိ ဒိသွာ တေသမ္ပိ အနုကမ္ပံ ပဋိစ္စ အရုဏဿ ဥဂ္ဂမနံ န ဒေမီတိ။ “ကထံ ပန အဿ, ဘန္တေ, အန္တရာယော န ဘဝေယျာ”တိ။ “သစေ မံ ခမာပေယျ, န ဘဝေယျာ”တိ။ “တေန ဟိ ခမာပေဟီ”တိ ဝုတ္တေ “ဧသော, မဟာရာဇ, မံ ဇဋာသု စ ဂီဝါယ စ အက္ကမိ, နာဟံ ဧတံ ကူဋဇဋိလံ ခမာပေမီ”တိ။ “ခမာပေဟိ, ဘန္တေ, မာ ဧဝံ ကရိတ္ထာ”တိ။ “န ခမာပေမီ”တိ။ “မုဒ္ဓာ တေ သတ္တဓာ ဖလိဿတီ”တိ ဝုတ္တေပိ န ခမာပေတိယေဝ။ အထ နံ ရာဇာ “န တွံ အတ္တနော ရုစိယာ ခမာပေဿသီ”တိ ဟတ္ထပါဒကုစ္ဆိဂီဝါသု ဂါဟာပေတွာ နာရဒဿ ပါဒမူလေ ဩနမာပေသိ။ နာရဒောပိ “ဥဋ္ဌေဟိ, အာစရိယ, ခမာမိ တေ”တိ ဝတွာ, “မဟာရာဇ, နာယံ ယထာမနေန ခမာပေတိ, နဂရဿ အဝိဒူရေ ဧကော သရော အတ္ထိ, တတ္ထ နံ သီသေ မတ္တိကာပိဏ္ဍံ ကတွာ ဂလပ္ပမာဏေ ဥဒကေ ဌပါပေဟီ”တိ အာဟ။ ရာဇာ တထာ ကာရေသိ။ နာရဒော ဒေဝလံ အာမန္တေတွာ, “အာစရိယ, မယာ ဣဒ္ဓိယာ ဝိဿဋ္ဌာယ သူရိယသန္တာပေ ဥဋ္ဌဟန္တေ ဥဒကေ နိမုဇ္ဇိတွာ အညေန ဌာနေန ဥတ္တရိတွာ ဂစ္ဆေယျာသီ”တိ အာဟ။ “တဿ သူရိယရံသီဟိ သံဖုဋ္ဌမတ္တောဝ မတ္တိကာပိဏ္ဍော သတ္တဓာ ဖလိ, သော နိမုဇ္ဇိတွာ အညေန ဌာနေန ပလာယီ”တိ။

သတ္ထာ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ အာဟရိတွာ “တဒါ, ဘိက္ခဝေ, ရာဇာ အာနန္ဒော အဟောသိ, ဒေဝလော တိဿော, နာရဒော အဟမေဝါတိ ဧဝံ တဒါပေသ ဒုဗ္ဗစောယေဝါ”တိ ဝတွာ တိဿတ္ထေရံ အာမန္တေတွာ, “တိဿ, ဘိက္ခုနော နာမ ‘အသုကေနာဟံ အက္ကုဋ္ဌော, အသုကေန ပဟဋော, အသုကေန ဇိတော, အသုကော ခေါ မေ ဘဏ္ဍံ အဟာသီ’တိ စိန္တေန္တဿ ဝေရံ နာမ န ဝူပသမ္မတိ, ဧဝံ ပန အနုပနယှန္တဿေဝ ဥပသမ္မတီ”တိ ဝတွာ ဣမာ ဂါထာ အဘာသိ –

၃. “အက္ကောစ္ဆိ မံ အဝဓိ မံ၊ အဇိနိ မံ အဟာသိ မေ။
ယေ စ တံ ဥပနယှန္တိ၊ ဝေရံ တေသံ န သမ္မတိ။

၄. “အက္ကောစ္ဆိ မံ အဝဓိ မံ၊ အဇိနိ မံ အဟာသိ မေ။
ယေ စ တံ နုပနယှန္တိ၊ ဝေရံ တေသူပသမ္မတီ”တိ။

တတ္ထ **အက္ကောစ္ဆီ**တိ အက္ကောသိ။ **အဝဓီ**တိ ပဟရိ။ **အဇိနီ**တိ ကူဋသက္ခိဩတာရဏေန ဝါ ဝါဒပဋိဝါဒေန ဝါ ကရဏုတ္တရိယကရဏေန ဝါ အဇေသိ။ **အဟာသိ မေ**တိ မမ သန္တကံ ပတ္တာဒီသု ကိဉ္စိဒေဝ အဝဟရိ။ **ယေ စ တ**န္တိ ယေ ကေစိ ဒေဝတာ ဝါ မနုဿာ ဝါ ဂဟဋ္ဌာ ဝါ ပဗ္ဗဇိတာ ဝါ တံ “အက္ကောစ္ဆိ မ”န္တိအာဒိဝတ္ထုကံ ကောဓံ သကဋဓုရံ ဝိယ နဒ္ဓိနာ ပူတိမစ္ဆာဒီနိ ဝိယ စ ကုသာဒီဟိ ပုနပ္ပုနံ ဝေဌေတွာ ဥပနယှန္တိ, တေသံ သကိံ ဥပ္ပန္နံ ဝေရံ **န သမ္မတီ**တိ ဝူပသမ္မတိ။ **ယေ စ တံ နုပနယှန္တီ**တိ အသတိယာ အမနသိကာရဝသေန ဝါ ကမ္မပစ္စဝေက္ခဏာဒိဝသေန ဝါ ယေ တံ အက္ကောသာဒိဝတ္ထုကံ ကောဓံ တယာပိ ကောစိ နိဒ္ဒောသော ပုရိမဘဝေ အက္ကုဋ္ဌော ဘဝိဿတိ, ပဟဋော ဘဝိဿတိ, ကူဋသက္ခိံ ဩတာရေတွာ ဇိတော ဘဝိဿတိ, ကဿစိ တေ ပသယှ ကိဉ္စိ အစ္ဆိန္နံ ဘဝိဿတိ, တသ္မာ နိဒ္ဒောသော ဟုတွာပိ အက္ကောသာဒီနိ ပါပုဏာသီတိ ဧဝံ န ဥပနယှန္တိ။ တေသု ပမာဒေန ဥပ္ပန္နမ္ပိ ဝေရံ ဣမိနာ အနုပနယှနေန နိရိန္ဓနော ဝိယ ဇာတဝေဒော ဝူပသမ္မတီတိ။

ဒေသနာပရိယောသာနေ သတသဟဿဘိက္ခူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပါပုဏိံသု။ ဓမ္မဒေသနာ မဟာဇနဿ သာတ္ထိကာ အဟောသိ။ ဒုဗ္ဗစောပိ သုဗ္ဗစောယေဝ ဇာတောတိ။

တိဿတ္ထေရဝတ္ထု တတိယံ။

၄. ကာဠယက္ခိနီဝတ္ထု

န ဟိ ဝေရေနာတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော အညတရံ ဝဉ္ဈိတ္ထိံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ဧကော ကိရ ကုဋုမ္ဗိကပုတ္တော ပိတရိ ကာလကတေ ခေတ္တေ စ ဃရေ စ သဗ္ဗကမ္မာနိ အတ္တနာဝ ကရောန္တော
မာတရံ ပဋိဇဂ္ဂိ။ အထဿ မာတာ “ကုမာရိကံ တေ, တာတ, အာနေဿာမီ”တိ အာဟ။ “အမ္မ , မာ ဧဝံ ဝဒေထ, အဟံ
ယာဝဇီဝံ တုမှေ ပဋိဇဂ္ဂိဿာမီ”တိ။ “တာတ, ခေတ္တေ စ ဃရေ စ ကိစ္စံ တွမေဝ ကရောသိ, တေန မယှံ စိတ္တ
သုခံ နာမ န ဟောတိ, အာနေဿာမီ”တိ။ သော ပုနပ္ပုနံ ပဋိက္ခိပိတွာ တုဏှီ အဟောသိ။ သာ ဧကံ ကုလံ ဂန္တုကာမာ
ဂေဟာ နိက္ခမိ။ အထ နံ ပုတ္တော “ကတရံ ကုလံ ဂစ္ဆထာ”တိ ပုစ္ဆိတွာ “အသုကကုလံ နာမာ”တိ ဝုတ္တေ တတ္ထ
ဂမနံ ပဋိသေဓေတွာ အတ္တနော အဘိရုစိတံ ကုလံ အာစိက္ခိ။ သာ တတ္ထ ဂန္တွာ ကုမာရိကံ ဝါရေတွာ ဒိဝသံ ဝဝတ္ထ
ပေတွာ တံ အာနေတွာ တဿ ဃရေ အကာသိ။ သာ ဝဉ္ဈာ အဟောသိ။ အထ နံ မာတာ, ပုတ္တ, တွံ အတ္တနော ရုစိယာ
ကုမာရိကံ အာဏာပေသိ, သာ ဣဒါနိ ဝဉ္ဈာ ဇာတာ, အပုတ္တကဉ္စ နာမ ကုလံ ဝိနဿတိ , ပဝေဏီ န ဃဋီယတိ, တေန
အညံ တေ ကုမာရိကံ အာနေမီတိ။ တေန “အလံ, အမ္မာ”တိ ဝုစ္စမာနာပိ ပုနပ္ပုနံ ကထေသိ။ ဝဉ္ဈိတ္ထီ တံ ကထံ သုတွာ
“ပုတ္တာ နာမ မာတာပိတူနံ ဝစနံ အတိက္ကမိတုံ န သက္ကောန္တိ, ဣဒါနိ အညံ ဝိဇာယိနိံ ဣတ္ထိံ အာနေတွာ မံ ဒါသိ
ဘောဂေန ဘုဉ္ဇိဿတိ။ ယံနူနာဟံ သယမေဝ ဧကံ ကုမာရိကံ အာနေယျ”န္တိ စိန္တေတွာ ဧကံ ကုလံ ဂန္တွာ တဿ
တ္ထာယ ကုမာရိကံ ဝါရေတွာ “ကိံ နာမေတံ, အမ္မ, ဝဒေသီ”တိ တေဟိ ပဋိက္ခိတ္တာ “အဟံ ဝဉ္ဈာ, အပုတ္တကံ
နာမ ကုလံ ဝိနဿတိ, တုမှာကံ ပန ဓီတာ ပုတ္တံ ဝါ ဓီတရံ ဝါ လဘိတွာ ကုဋုမ္ဗိကဿ သာမိနီ ဘဝိဿတိ, မယှံ
သာမိကဿ နံ ဒေထာ”တိ ယာစိတွာ သမ္ပဋိစ္ဆာပေတွာ အာနေတွာ သာမိကဿ ဃရေ အကာသိ။

အထဿာ ဧတဒဟောသိ – “သစာယံ ပုတ္တံ ဝါ ဓီတရံ ဝါ လဘိဿတိ, အယမေဝ ကုဋုမ္ဗဿ သာမိနီ ဘဝိဿ
တိ။ ယထာ ဒါရကံ န လဘတိ, တထေဝ နံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ။ အထ နံ သာ အာဟ – “အမ္မ, ယဒါ တေ ကုစ္ဆိယံ ဂဗ္
ဘော ပတိဋ္ဌာတိ, အထ မေ အာရောစေယျာသီ”တိ။ သာ “သာဓူ”တိ ပဋိဿုဏိတွာ ဂဗ္ဘေ ပတိဋ္ဌိတေ တဿာ
အာရောစေသိ။ ဣတရိဿာ ပန သာ သယမေဝ နိစ္စံ ယာဂုဘတ္တံ ဒေတိ, အထဿာ အာဟာရေနေဝ သဒ္ဓိံ ဂဗ္ဘပါ
တနဘေသဇ္ဇမဒါသိ, ဂဗ္ဘော ပတိ။ ဒုတိယမ္ပိ ဂဗ္ဘေ ပတိဋ္ဌိတေ အာရောစေသိ , ဣတရာ ဒုတိယမ္ပိ တထေဝ ပါတေ
သိ။ အထ နံ ပဋိဝိဿကိတ္ထိယော ပုစ္ဆိံသု – “ကစ္စိ တေ သပတ္တိ အန္တရာယံ ကရောတီ”တိ? သာ တမတ္ထံ အာ
ရောစေတွာ “အန္ဓဗာလေ, ကသ္မာ ဧဝမကာသိ, အယံ တဝ ဣဿရိယဘယေန ဂဗ္ဘဿ ပါတနဘေသဇ္ဇံ ယောဇေ
တွာ ဒေတိ, တေန တေ ဂဗ္ဘော ပတတိ, မာ ပုန ဧဝမကတ္ထာ”တိ ဝုတ္တာ တတိယဝါရေ န ကထေသိ။ အထ သာ ဣတ
ရိဿာ ဥဒရံ ဒိသွာ “ကသ္မာ မယှံ ဂဗ္ဘဿ ပတိဋ္ဌိတဘာဝံ န ကထေသီ”တိ ဝတွာ “တွံ မံ အာနေတွာ ဝဉ္စေ
တွာ ဒွေ ဝါရေ ဂဗ္ဘံ ပါတေသိ, ကိမတ္ထံ တုယှံ ကထေမီ”တိ ဝုတ္တေ “နဋ္ဌာ ဒါနိမှီ”တိ စိန္တေတွာ တဿာ
ပမာဒံ ဩလောကေန္တီ ပရိဏတေ ဂဗ္ဘေ ဩကာသံ လဘိတွာ ဘေသဇ္ဇံ ယောဇေတွာ အဒါသိ။ ဂဗ္ဘော ပရိဏတတ္
တာ ပတိတုံ အသက္ကောန္တော တိရိယံ နိပတိ, ခရာ ဝေဒနာ ဥပ္ပဇ္ဇိ, ဇီဝိတသံသယံ ပာပုဏိ။ သာ “နာသိတမှိ တယာ,
တွမေဝ မံ အာနေတွာ တွမေဝ တယောပိ ဝါရေ ဒါရကေ နာသေသိ, ဣဒါနိ အဟမ္ပိ နဿာမိ, ဣတော ဒါနိ စုတာ ယ
က္ခိနီ ဟုတွာ တဝ ဒါရကေ ခါဒိတုံ သမတ္ထာ ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တေယျ”န္တိ ပတ္ထနံ ပဋ္ဌပေတွာ ကာလံ ကတွာ
တသ္မိံယေဝ ဂေဟေ မဇ္ဇာရီ ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိ။ ဣတရမ္ပိ သာမိကော ဂဏှိတွာ “တယာ မေ ကုလူပစ္ဆေဒော က
တော”တိ ကပ္ပရဇဏ္ဏုကာဒီဟိ သုပောထိတံ ပောထေသိ။ သာ တေနေဝါဗာဓေန ကာလံ ကတွာ တတ္ထေဝ ကုက္ကုဋီ
ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိ။

ကုက္ကုဋီ န စိရဿေဝ အဏ္ဍာနိ ဝိဇာယိ, မဇ္ဇာရီ အာဂန္တွာ တာနိ အဏ္ဍာနိ ခါဒိ။ ဒုတိယမ္ပိ တတိယမ္ပိ ခါဒိ
ယေဝ။ ကုက္ကုဋီ စိန္တေသိ – “တယော ဝါရေ မမ အဏ္ဍာနိ ခါဒိတွာ ဣဒါနိ မမ္ပိ ခါဒိတုကာမာသီ”တိ။ “ဣတော စု
တာ သပုတ္တကံ တံ ခါဒိတုံ လဘေယျ”န္တိ ပတ္ထနံ ကတွာ တတော စုတာ အရညေ ဒီပိနီ ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိ။ ဣတ
ရာ မိဂီ ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိ။ တဿာ ဝိဇာတကာလေ ဒီပိနီ အာဂန္တွာ တယော ဝါရေ ပုတ္တကေ ခါဒိ။ မိဂီ မရဏကာ
လေ “အယံ မေ တိက္ခတ္တုံ ပုတ္တကေ ခါဒိတွာ ဣဒါနိ မမ္ပိ ခါဒိဿတိ, ဣတော ဒါနိ စုတာ ဧတံ သပုတ္တကံ ခါဒိ
တုံ လဘေယျ”န္တိ ပတ္ထနံ ကတွာ ဣတော စုတာ ယက္ခိနီ ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိ။ ဒီပိနီပိ တတ္ထေဝ တတော စုတာ သာဝ
တ္ထိယံ ကုလဓီတာ ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိ, သာ ဝုဍ္ဎိပ္ပတ္တာ ဒွါရဂါမကေ ပတိကုလံ အဂမာသိ, အပရဘာဂေ စ ပုတ္တံ ဝိဇာ
ယိ။ ယက္ခိနီပိ တဿာ ပိယသဟာယိကာဝဏ္ဏေန အာဂန္တွာ “ကုဟိံ မေ သဟာယိကာ”တိ “အန္တောဂဗ္ဘေ ဝိ
ဇာတာ”တိ ဝုတ္တေ “ပုတ္တံ နု ခေါ ဝိဇာတာ, ဥဒါဟု ဓီတရန္တိ ပဿိဿာမိ န”န္တိ ဂဗ္ဘံ ပဝိသိတွာ ပဿန္တီ

ဝိယ အရက်ံ ဂဟေတွာ ခါဒိတွာ ဂတာ။ ပုန ဒုတိယဝါရေပိ တထေဝ ခါဒိ။ တတိယဝါရေ ကုလဓီတာ ဂရုဂဗ္ဘာ ဟုတွာ သာမိကံ အာမန္တေတွာ, “သာမိ, ဣမသ္မိံ ဌာနေ ဧကာ ယက္ခိနီ မမ ဒွေ ပုတ္တေ ခါဒိတွာ ဂတာ, ဣဒါနိ မမ ကုလဂေဟံ ဂန္တွာ ဝိဇာယိဿာမီ”တိ ကုလဂေဟံ ဂန္တွာ ဝိဇာယိ။

တဒါ သာ ယက္ခိနီ ဥဒကဝါရံ ဂတာ ဟောတိ။ ဝေဿဝဏဿ ဟိ ယက္ခိနိယော ဝါရေန အနောတတ္တဒဟတော သီသပရမ္ပရာယ ဥဒကမာဟရန္တိ။ တာ စတုမာသစ္စယေနပိ ပဉ္စမာသစ္စယေနပိ မုစ္စန္တိ။ အပရာ ယက္ခိနိယော ကိလန္တကာယာ ဇီဝိတက္ခယမ္ပိ ပါပုဏန္တိ။ သာ ပန ဥဒကဝါရတော မုတ္တမတ္တာဝ ဝေဂေန တံ ဃရံ ဂန္တွာ “ကုဟိံ မေ သဟာယိကာ”တိ ပုစ္ဆိ။ “ကုဟိံ နံ ပဿိဿသိ, တဿာ ဣမသ္မိံ ဌာနေ ဇာတဇာတဒါရကေ ယက္ခိနီ အာဂန္တွာ ခါဒတိ, တသ္မာ ကုလဂေဟံ ဂတာ”တိ။ သာ “ယတ္ထ ဝါ တတ္ထ ဝါ ဂစ္ဆတု, န မေ မုစ္စိဿတီ”တိ ဝေရဝေဂသမုဿာဟိတမာနသာ နဂရာဘိမုခီ ပက္ခန္ဒိ။ ဣတရာပိ နာမဂ္ဂဟဏဒိဝသေ နံ ဒါရကံ နှာပေတွာ နာမံ ကတွာ, “သာမိ, ဣဒါနိ သကဃရံ ဂစ္ဆာမာ”တိ ပုတ္တမာဒါယ သာမိကေန သဒ္ဓိံ ဝိဟာရမဇ္ဈေ ဂတမဂ္ဂေန ဂစ္ဆန္တီ ပုတ္တံ သာမိကဿ ဒတွာ ဝိဟာရပေါက္ခရဏိယာ နှာတွာ သာမိကေ နှာယန္တေ ဥတ္တရိတွာ ပုတ္တဿ ထညံ ပါယမာနာ ဌိတာ ယက္ခိနိံ အာဂစ္ဆန္တိံ ဒိသွာ သဉ္ဇာနိတွာ, “သာမိ, ဝေဂေန ဧဟိ, အယံ သာ ယက္ခိနီ, ဝေဂေန ဧဟိ, အယံ သာ ယက္ခိနီ”တိ ဥစ္စာသဒ္ဒံ ကတွာ ယာဝ တဿ အာဂမနံ သဟိတုံ အသက္ကောန္တီ နိဝတ္တေတွာ အန္တောဝိဟာရာဘိမုခီ ပက္ခန္ဒိ။

တသ္မိံ သမယေ သတ္ထာ ပရိသမဇ္ဈေ ဓမ္မံ ဒေသေသိ။ သာ ပုတ္တံ တထာဂတဿ ပါဒပိဋ္ဌေ နိပဇ္ဇာပေတွာ “တုမှာကံ မယာ ဧသ ဒိန္နော, ပုတ္တဿ မေ ဇီဝိတံ ဒေထာ”တိ အာဟ။ ဒွါရကောဋ္ဌကေ အဓိဝတ္ထော သုမနဒေဝေါ နာမ ယက္ခိနိယာ အန္တော ပဝိသိတုံ နာဒါသိ။ သတ္ထာ အာနန္ဒတ္ထေရံ အာမန္တေတွာ “ဂစ္ဆ, အာနန္ဒ, တံ ယက္ခိနိံ ပက္កောသာဟီ”တိ အာဟ။ ထေရော ပက္ကောသိ။ ဣတရာ “အယံ, ဘန္တေ, အာဂစ္ဆတီ”တိ အာဟ။ သတ္ထာ “ဧတု, မာ သဒ္ဒမကာသီ”တိ ဝတွာ တံ အာဂန္တွာ ဌိတံ “ကသ္မာ ဧဝံ ကရောသိ, သစေ တုမှေ မာဒိသဿ ဗုဒ္ဓဿ သမ္မုခီဘာဝံ နာဂမိဿထ, အဟိနကုလာနံ ဝိယ အစ္ဆဖန္ဒနာနံ ဝိယ ကာကောလူကာနံ ဝိယ စ ကပ္ပဋ္ဌိတိကံ တေ ဝေရံ အဘဝိဿ , ကသ္မာ ဝေရံ ပဋိဝေရံ ကရောထ။ ဝေရဉ္ဟိ အဝေရေန ဥပသမ္မတိ, နော ဝေရေနာ”တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၅. “န ဟိ ဝေရေန ဝေရာနိ၊ သမ္မန္တီဓ ကုဒါစနံ။
အဝေရေန စ သမ္မန္တိ၊ ဧသ ဓမ္မော သနန္တနော”တိ။

တတ္ထ **န ဟိ ဝေရေနာ**တိ ယထာ ဟိ ခေဠသိင်္ဃာဏိကာဒီဟိ အသုစီဟိ မက္ခိတံ ဌာနံ တေဟေဝ အသုစီဟိ ဓောဝန္တာ သုဒ္ဓံ နိဂ္ဂန္ဓံ ကာတုံ န သက္ကောန္တိ, အထ ခေါ တံ ဌာနံ ဘိယျောသောမတ္တာယ အသုဒ္ဓတရဉ္စေဝ ဒုဂ္ဂန္ဓတရဉ္စ ဟောတိ; ဧဝမေဝ အက္ကောသန္တံ ပစ္စက္ကောသန္တော ပဟရန္တံ ပဋိပဟရန္တော ဝေရေန ဝေရံ ဝူပသမေတုံ န သက္ကောတိ, အထ ခေါ ဘိယျော ဘိယျော ဝေရမေဝ ကရောတိ။ ဣတိ ဝေရာနိ နာမ ဝေရေန ကိသ္မိဉ္စိ ကာလေ န သမ္မန္တိ, အထ ခေါ ဝဍ္ဎန္တိယေဝ။ **အဝေရေန စ သမ္မန္တီ**တိ ယထာ ပန တာနိ ခေဠာဒီနိ အသုစီနိ ဝိပ္ပသန္နေန ဥဒကေန ဓောဝိယမာနာနိ နဿန္တိ, တံ ဌာနံ သုဒ္ဓံ ဟောတိ သုဂန္ဓံ; ဧဝမေဝ အဝေရေန ခန္တိမေတ္တောဒကေန ယောနိသော မနသိကာရေန ပစ္စဝေက္ခဏေန ဝေရာနိ ဝူပသမ္မန္တိ ပဋိပ္ပဿမ္ဘန္တိ အဘာဝံ ဂစ္ဆန္တိ။ **ဧသ ဓမ္မော သနန္တနော**တိ ဧသ အဝေရေန ဝေရူပသမနသင်္ခါတော ပေါရာဏကော ဓမ္မော; သဗ္ဗေသံ ဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓခီဏာသဝါနံ ဂတမဂ္ဂေါတိ။

ဂါထာပရိယောသာနေ ယက္ခိနီ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိ။ သမ္ပတ္တပရိသာယပိ ဓမ္မဒေသနာ သာတ္ထိကာ အဟောသိ။

သတ္ထာ တံ ဣတ္ထိံ အာဟ – “ဒေဟိဿာ တဝ ပုတ္တံ ဒေဟီ”တိ။ “ဘာယာမိ, ဘန္တေ”တိ။ “မာ ဘာယိ, နတ္ထိ တေ ဧတံ နိဿာယ ပရိပန္ထော”တိ အာဟ။ သာ တဿာ ပုတ္တမဒါသိ။ သာ တံ စုမ္ဗိတွာ အာလိင်္ဂေတွာ ပုန မာတုယေဝ ဒတွာ ရောဒိတုံ အာရဘိ။ အထ နံ သတ္ထာ “ကိမေတ”န္တိ ပုစ္ဆိ။ “ဘန္တေ, အဟံ ပုဗ္ဗေ ယထာ တ ထာ တ ဇီဝိကံ ကပ္ပေန္တီပိ ကုစ္ဆိပူရံ နာလတ္ထံ, ဣဒါနိ ကထံ ဇီဝိဿာမီ”တိ။ အထ နံ သတ္ထာ “မာ စိန္တယီ”တိ သမဿာ

သေတွာ တံ ဣတ္ထိမာဟ – “ဣမံ နေတွာ အတ္တနော ဂေဟေ နိဝါသာပေတွာ အဂ္ဂယာဂုဘတ္တေဟိ ပဋိဇဂ္ဂါဟီ”တိ။ သာ တံ နေတွာ ပိဋ္ဌိဝံသေ ပတိဋ္ဌာပေတွာ အဂ္ဂယာဂုဘတ္တေဟိ ပဋိဇဂ္ဂိ, တဿာ ဝီဟိပဟရဏကာလေ မုသလဂ္ဂေန မုဒ္ဓံ ပဟရန္တံ ဝိယ ဥပဋ္ဌာသိ။ သာ သဟာယိကံ အာမန္တေတွာ “ဣမသ္မိံ ဌာနေ ဝသိတုံ န သက္ကောမိ, အညတ္ထ မံ ပတိဋ္ဌာပေဟီ”တိ ဝတွာ မုသလသာလာယ ဥဒကစာဋိယံ ဥဒ္ဓနေ နိဗ္ဗကောသေ သင်္ကာရကူဋေ ဂါမဒွါရေ စာတိ ဧတေသု ဌာနေသု ပတိဋ္ဌာပိတာပိ ဣဓ မေ မုသလေန သီသံ ဘိန္ဒန္တံ ဝိယ ဥပဋ္ဌာတိ, ဣဓ ဒါရကာ ဥစ္ဆိဋ္ဌောဒကံ ဩတာရေန္တိ, ဣဓ သုနခာ နိပဇ္ဇန္တိ, ဣဓ ဒါရကာ အသုစိံ ကရောန္တိ, ဣဓ ကစဝရံ ဆဍ္ဍေန္တိ, ဣဓ ဂါမဒါရကာ လက္ခယောဂ္ဂံ ကရောန္တီတိ သဗ္ဗာနိ တာနိ ပဋိက္ခိပိ။ အထ နံ ဗဟိဂါမေ ဝိဝိတ္တောကာသေ ပတိဋ္ဌာပေတွာ တတ္ထ တဿာ အဂ္ဂယာဂုဘတ္တာဒီနိ ဟရိတွာ ပဋိဇဂ္ဂိ။ သာ ယက္ခိနီ ဧဝံ စိန္တေသိ – “အယံ မေ သဟာယိကာ ဣဒါနိ ဗဟူပကာရာ, ဟန္ဒာဟံ ကိဉ္စိ ပဋိဂုဏံ ကရောမီ”တိ။ သာ “ဣမသ္မိံ သံဝစ္ဆရေ သုဗ္ဗုဋ္ဌိကာ ဘဝိဿတိ, ထလဋ္ဌာနေ သဿံ ကရောဟိ, ဣမသ္မိံ သံဝစ္ဆရေ ဒုဗ္ဗုဋ္ဌိကာ ဘဝိဿတိ, နိန္နဋ္ဌာနေယေဝ သဿံ ကရောဟီ”တိ သဟာယိကာယ အာရောစေတိ။ သေသဇနေဟိ ကတသဿံ အတိဥဒကေန ဝါ အနောဒကေန ဝါ နဿတိ, တဿာ အတိဝိယ သမ္ပဇ္ဇတိ။ အထ နံ သေသဇနာ, “အမ္မ, တယာ ကတသဿံ နေဝ အစ္စောဒကေန, န အနုဒကေန နဿတိ, သုဗ္ဗုဋ္ဌိဒုဗ္ဗုဋ္ဌိဘာဝံ ဉတွာ ကမ္မံ ကရောသိ, ကိံ နု ခော ဧတ”န္တိ ပုစ္ဆိံသု။ “အမှာကံ သဟာယိကာ ယက္ခိနီ သုဗ္ဗုဋ္ဌိဒုဗ္ဗုဋ္ဌိဘာဝံ အာစိက္ခတိ, မယံ တဿာ ဝစနေန ထလေသု နိန္နေသု သဿာနိ ကရောမ, တေန နော သမ္ပဇ္ဇတိ။ ကိံ န ပဿထ? နိဗဒ္ဓံ အမှာကံ ဂေဟတော ယာဂုဘတ္တာဒီနိ ဟရိယမာနာနိ, တာနိ ဧတိဿာ ဟရီယန္တိ, တုမှေပိ ဧတိဿာ အဂ္ဂယာဂုဘတ္တာဒီနိ ဟရထ, တုမှာကမ္ပိ ကမ္မန္တေ ဩလောကေဿတီ”တိ။ အထဿာ သကလနဂရဝါသိနော သက္ကာရံ ကရိံသု။ သာပိ တတော ပဋ္ဌာယ သဗ္ဗေသံ ကမ္မန္တေ ဩလောကေန္တီ လာဘဂ္ဂပ္ပတ္တာ အဟောသိ မဟာပရိဝါရာ။ သာ အပရဘာဂေ အဋ္ဌ သလာကဘတ္တာနိ ပဋ္ဌပေသိ။ တာနိ ယာဝဇ္ဇကာလာ ဒီယန္တိယေဝါတိ။

ကာဠယက္ခိနီဝတ္ထု စတုတ္ထံ။

၅. ကောသမ္ဗကဝတ္ထု

ပရေ စ န ဝိဇာနန္တီတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ကောသမ္ဗကေ ဘိက္ခူ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ကောသမ္ဗိယဉ္ဟိ ဃောသိတာရာမေ ပဉ္စသတပဉ္စသတပရိဝါရာ ဒွေ ဘိက္ခူ ဝိဟရိံသု ဝိနယဓရော စ ဓမ္မကထိကော စ။ တေသု ဓမ္မကထိကော ဧကဒိဝသံ သရီရဝလဉ္ဇံ ကတွာ ဥဒကကောဋ္ဌကေ အာစမနဥဒကာဝသေသံ ဘာဇနေ ဌပေတွာဝ နိက္ခမိ။ ပစ္ဆာ ဝိနယဓရော တတ္ထ ပဝိဋ္ဌော တံ ဥဒကံ ဒိသွာ နိက္ခမိတွာ ဣတရံ ပုစ္ဆိ, “အာဝုသော, တယာ ဥဒကံ ဌပိတ”န္တိ? “အာမ, အာဝုသော”တိ။ “ကိံ ပနေတ္ထ အာပတ္တိဘာဝံ န ဇာနာသီ”တိ? “အာမ, န ဇာနာမီ”တိ။ “ဟောတိ, အာဝုသော, ဧတ္ထ အာပတ္တီ”တိ။ “တေန ဟိ ပဋိကရိဿာမိ န”န္တိ။ “သစေ ပန တေ, အာဝုသော, အသဉ္စိစ္စ အသတိယာ ကတံ, နတ္ထိ အာပတ္တီ”တိ။ သော တဿာ အာပတ္တိယာ အနာပတ္တိဒိဋ္ဌိ အဟောသိ။ ဝိနယဓရောပိ အတ္တနော နိဿိတကာနံ “အယံ ဓမ္မကထိကော အာပတ္တိံ အာပဇ္ဇမာနောပိ န ဇာနာတီ”တိ အာရောစေသိ။ တေ တဿ နိဿိတကေ ဒိသွာ “တုမှာကံ ဥပဇ္ဈာယော အာပတ္တိံ အာပဇ္ဇိတွာပိ အာပတ္တိဘာဝံ န ဇာနာတီ”တိ အာဟံသု။ တေ ဂန္တွာ အတ္တနော ဥပဇ္ဈာယဿ အာရောစေသုံ။ သော ဧဝမာဟ – “အယံ ဝိနယဓရော ပုဗ္ဗေ အနာပတ္တီတိ ဝတွာ ဣဒါနိ အာပတ္တီတိ ဝဒတိ, မုသာဝါဒီ ဧသော”တိ။ တေ ဂန္တွာ “တုမှာကံ ဥပဇ္ဈာယော မုသာဝါဒီ”တိ အာဟံသု။ တေ ဧဝံ အညမညံ ကလဟံ ဝဍ္ဎယိံသု။ တတော ဝိနယဓရော ဩကာသံ လဘိတွာ ဓမ္မကထိကဿ အာပတ္တိယာ အဒဿနေ ဥက္ခေပနီယကမ္မမကာသိ။ တတော ပဋ္ဌာယ တေသံ ပစ္စယဒါယကာ ဥပဋ္ဌာကာပိ ဒွေ ကောဋ္ဌာသာ အဟေသုံ, ဩဝါဒပဋိဂ္ဂါဟကာ ဘိက္ခုနိယောပိ အာရက္ခဒေဝတာပိ တာသံ သန္ဒိဋ္ဌသမ္ဘတ္တာ အာကာသဋ္ဌဒေဝတာပီတိ ယာဝ ဗြဟ္မလောကာ သဗ္ဗေပိ ပုထုဇ္ဇနာ ဒွေ ပက္ခာ အဟေသုံ။ စာတုမဟာရာဇိကံ အာဒိံ ကတွာ ယာဝ အကနိဋ္ဌဘဝနာ ပန ဧကနိန္နာဒံ ကောလာဟလံ အဂမာသိ။

အထေကော အညတရော ဘိက္ခု တထာဂတမုပသင်္ကမိတွာ ဥက္ခေပကာနံ ဝိနယဓရအန္တေဝါသိကာနံ “ဓမ္မိကေနေဝါယံ ဝိနယကမ္မေန ဥက္ခိတ္တော”တိ လဒ္ဓိဉ္စ, ဥက္ခိတ္တာနုဝတ္တကာနံ ဓမ္မကထိကအန္တေဝါသိကာနံ ပန “အဓ

မ္ပိကေနေ၀ ကမ္မေန ဥက္ခိတ္တော''တိ လဒ္ဓိဥ္စ, ဥက္ခေပကေဟိ တရိယမာနာနမ္ပိ စ တေသံ တံ အနုပရိတရေတ္ဝာ ဝိစ ရဏဘာဝဥ္စ အာရောစေသိ ဘဂဝ ''သမဂ္ဂာ ကိရ ဟောန္တူ''တိ ဒွေ၀ တရေ ပေသေတ္ဝာ ''န ဣစ္ဆန္တိ, ဘန္တေ, သ မဂ္ဂာ ဘဝိတု''န္တိ သုတ္ဝာ တတိယတရေ ''ဘိန္နော ဘိက္ခုသင်္ဃော, ဘိန္နော ဘိက္ခုသင်္ဃော''တိ တေသံ သန္တိကံ ဂန္ တ္ဝာ ဥက္ခေပကာနံ ဥက္ခေပနေ, ဣတရေသဥ္စ အာပတ္တိယာ အဒဿနေ အာဒီနဝံ ကထေတ္ဝာ ပုန တေသံ တတ္ထေ ၀ ကေသီမာယံ ဥပေါသထာဒီနိ အနုဇာနိတ္ဝာ ဘတ္တဂ္ဂာဒီသု ဘဏ္ဍနဇာတာနံ ''အာသနန္တရိကာယ နိသီဒိတဗ္ဗ''န္တိ (မဟာဝ. ၄၅၆) ဘတ္တဂ္ဂေ ဝတ္တံ ပညာပေတ္ဝာ ''ဣဒါနိပိ ဘဏ္ဍနဇာတာ၀ ဝိဟရန္တီ''တိ သုတ္ဝာ တတ္ထ ဂန္တွာ ''အလံ, ဘိက္ခဝေ, မာ ဘဏ္ဍန''န္တိအာဒီနိ ဝတွာ, ''ဘိက္ခဝေ, ဘဏ္ဍနကလဟဝိဂ္ဂဟဝိဝါဒာ နာမေတေ အနတ္ထကာ ရကာ။ ကလဟံ နိဿာယ ဟိ လဋုကိကာပိ သကုဏိကာ ဟတ္ထိနာဂံ ဇီဝိတက္ခယံ ပါပေသီ''တိ **လဋုကိကဇာတကံ** (ဇာ. ၁.၅.၃၉ အာဒယော) ကထေတ္ဝာ, ''ဘိက္ခဝေ, သမဂ္ဂာ ဟောထ, မာ ဝိဝဒထ။ ဝိဝါဒံ နိဿာယ ဟိ အနေကသတသဟဿ သာ ဝဋ္ဋကာပိ ဇီဝိတက္ခယံ ပတ္တာ''တိ **ဝဋ္ဋကဇာတကံ** (ဇာ. ၁.၁.၁၁၈) ကထေသိ။ ဧဝမ္ပိ တေသု ဘဂဝတော ဝစနံ အနာဒိ ယန္တေသု အညတရေန ဓမ္မဝါဒိနာ တထာဂတဿ ဝိဟေသံ အနိစ္ဆန္တေန ''အာဂမေတု, ဘန္တေ ဘဂဝါ, ဓမ္မဿာမိ, အပ္ပောဿုက္ကော, ဘန္တေ ဘဂဝါ, ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရမနုယုတ္တော ဝိဟရတု, မယမေ၀ တေန ဘဏ္ဍနေန ကလဟေ န ဝိဂ္ဂဟေန ဝိဝါဒေန ပညာယိဿာမာ''တိ (မဟာဝ. ၄၅၇; မ. နိ. ၃.၂၃၆) ဝုတ္တေ အတီတံ အာဟရိ –

ဘူတပုဗ္ဗံ, ဘိက္ခဝေ, ဗာရာဏသိယံ ဗြဟ္မဒတ္တော နာမ ကာသိရာဇာ အဟောသိ။ ဗြဟ္မဒတ္တေန ဒီဃီတိဿ ကောသလရညော ရဇ္ဇံ အစ္ဆိန္ဒိတ္ဝာ အညာတကဝေသေန ဝသန္တဿ ပိတုနော မာရိတဘာဝဥ္စေဝ ဒီဃာဝုကုမာရေန အတ္တနော ဇီဝိတေ ဒိန္နေ တတော ပဋ္ဌာယ တေသံ သမဂ္ဂဘာဝဥ္စ ကထေတ္ဝာ ''တေသဉှိ နာမ, ဘိက္ခဝေ, ရာဇူနံ အာဒိ န္နဒဏ္ဍာနံ အာဒိန္နသတ္ထာနံ ဧဝရူပံ ခန္တိသောရစ္စံ ဘဝိဿတိ။ ဣဓ ခေါ တံ, ဘိက္ခဝေ, သောဘေထ, ယံ တုမှေဟ ဧဝံ သွာခာတေ ဓမ္မဝိနယေ ပဗ္ဗဇိတာ သမာနာ ခမာ စ ဘဝေယျာထ သောရတာ စာ''တိ ဩဝဒိတ္ဝာပိ နေ၀ တေ သမဂ္ ဂေ ကာတုံ အသက္ခိ။ သော တာယ အာကိဏ္ဏဝိဟာရတာယ ဥက္ကဏ္ဌိတော ''အဟံ ခေါ ဣဒါနိ အာကိဏ္ဏော ဒုက္ခံ ဝိဟရာမိ, ဣမေ စ ဘိက္ခူ မမ ဝစနံ န ကရောန္တိ။ ယံနူနာဟံ ဧကကော၀ ဂဏမှာ ဝူပကဋ္ဌော ဝိဟရေယျ''န္တိ စိန္ တေတ္ဝာ ကောသမ္ဗိယံ ပိဏ္ဍာယ စရိတ္ဝာ အနပလောကေတ္ဝာ ဘိက္ခုသင်္ဃံ ဧကကော၀ အတ္တနော ပတ္တစီဝရမာဒါယ ဗာလကလောဏကကာမံ ဂန္တွာ တတ္ထ ဘဂုတ္ထေရဿ ဧကစာရိကဝတ္တံ ကထေတ္ဝာ ပါစိနဝံသမိဂဒါယေ တိဏ္ဏံ ကုလပုတ္တာနံ သာမဂ္ဂိယာနိသံသံ ကထေတ္ဝာ ယေန ပါလိလေယျကံ အတ္ထိ, တဒဝသရိ။ တတြ သုဒံ ဘဂဝါ ပါလိ လေယျကံ ဥပနိဿာယ ရက္ခိတဝနသဏ္ဍေ ဘဒ္ဒသာလမူလေ ပါလိလေယျကေန ဟတ္ထိနာ ဥပဋ္ဌိယမာနော ဖာသု ကံ ဝဿာဝါသံ ဝသိ။

ကောသမ္ဗိဝါသိနောပိ ခေါ ဥပါသကာ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ သတ္ထာရံ အပဿန္တာ ''ကုဟိံ, ဘန္တေ, သတ္ထာ''တိ ပု စ္ဆိတ္ဝာ ''ပါလိလေယျကဝနသဏ္ဍံ ဂတော''တိ။ ''ကိံ ကာရဏာ''တိ? ''အမှေဟ သမဂ္ဂေ ကာတုံ ဝါယမိ, မယံ ပန န သမဂ္ဂာ အဟုမှာ''တိ။ ''ကိံ, ဘန္တေ, တုမှေ သတ္ထု သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိတ္ဝာ တသ္မိံ သာမဂ္ဂိံ ကရောန္တေ သမဂ္ ဂါ နာဟုဝတ္ထာ''တိ? ''ဧဝမာဝုသော''တိ။ ''မနုဿာ ဣမေ သတ္ထု သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိတ္ဝာ တသ္မိံ သာမဂ္ဂိံ ကရောန္ တေပိ သမဂ္ဂါ န ဇာတာ, မယံ ဣမေ နိဿာယ သတ္ထာရံ ဒဋ္ဌုံ န လဘိမှာ, ဣမေသံ နေ၀ အာသနံ ဒဿာမ, န အဘိ ဝါဒနာဒီနိ ကရိဿာမာ''တိ တတော ပဋ္ဌာယ တေသံ သာမီစိမတ္တမ္ပိ န ကရိံသု။ တေ အပ္ပာဟာရတာယ သုဿမာနာ ကတိပါဟေနေ၀ ဥဇုကာ ဟုတွာ အညမညံ အစ္စယံ ဒေသေတ္ဝာ ခမာပေတွာ ''ဥပါသကာ မယံ သမဂ္ဂာ ဇာတာ, တုမှ ေဟပိ နော ပုရိမသဒိသာ ဟောထာ''တိ အာဟံသု။ ''ခမာပိတော ပန တေ, ဘန္တေ, သတ္ထာ''တိ။ ''န ခမာပိတော, အာဝုသော''တိ။ ''တေန ဟိ သတ္ထာရံ ခမာပေထ, သတ္ထု ခမာပိတကာလေ မယမ္ပိ တုမှာကံ ပုရိမသဒိသာ ဘဝိဿာ မာ''တိ။ တေ အန္တောဝဿဘာဝေန သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တုံ အဝိသဟန္တာ ဒုက္ခေန တံ အန္တောဝဿံ ဝီတိနာမေ သုံ။ သတ္ထာ ပန တေန ဟတ္ထိနာ ဥပဋ္ဌိယမာနော သုခံ ဝသိ။ သောပိ ဟိ ဟတ္ထိနာဂေ ဂဏံ ပဟာယ ဖာသုဝိဟာရတ္ ထာယေဝ တံ ဝနသဏ္ဍံ ပါဝိသိ။

ယထာဟ – ''အဟံ ခေါ အာကိဏ္ဏော ဝိဟရာမိ ဟတ္ထီဟိ ဟတ္ထိနီဟိ ဟတ္ထိကလဘေဟိ ဟတ္ထိစ္ဆာပေဟိ, ဆိန္နဂ္ဂါနိ စေဝ တိဏာနိ ခါဒာမိ, ဩဘဂ္ဂေဘဂ္ဂဥ္စ မေ သာခါဘင်္ဂံ ခါဒန္တိ, အာဝိလာနိ စ ပါနီယာနိ ပိဝါမိ, ဩဂါ ဟာ စဿ မေ ဥတ္တိဏ္ဏဿ ဟတ္ထိနိယော ကာယံ ဥပနိဃံသန္တိယော ဂစ္ဆန္တိ, ယံနူနာဟံ ဧကော၀ ဂဏမှာ ဝူ ပကဋ္ဌော ဝိဟရေယျ''န္တိ (မဟာဝ. ၄၆၇; ဥဒါ. ၃၅)။ အထ ခေါ သော ဟတ္ထိနာဂေ ယူထာ အပက္ကမ္မ ယေန ပါလိ

လေယ္ယကံ ရက္ခိတဝနသဏ္ဍံ ဘဒ္ဒသာလမူလံ, ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ, ဥပသင်္ကမိတွာ ပန ဘဂဝန္တံ ဝန္ဒိတွာ ဩလောကေန္တော အညံ ကိဉ္စိ အဒိသွာ ဘဒ္ဒသာလမူလံ ပါဒေနေဝ ပဟရန္တော တစ္ဆေတွာ သောဏ္ဍာယ သာခံ ဂဟေတွာ သမ္မဇ္ဇိ။ တတော ပဋ္ဌာယ သောဏ္ဍာယ ဃဋံ ဂဟေတွာ ပါနီယံ ပရိဘောဇနီယံ ဥပဋ္ဌာပေတိ, ဥဏှောဒကေန အတ္ထေ သတိ ဥဏှောဒကံ ပဋိယာဒေတိ။ ကထံ? ဟတ္ထေန ကဋ္ဌာနိ ဃံသိတွာ အဂ္ဂိံ သမ္ပာဒေတိ, တတ္ထ ဒါရူနိ ပက္ခိပန္တော အဂ္ဂိံ ဇာလေတွာ တတ္ထ ပါသာဏေ ပက္ခိပိတွာ ပစိတွာ ဒါရုဒဏ္ဍကေန ပဝဋ္ဋေတွာ ပရိစ္ဆိန္နာယ ခုဒ္ဒကသောဏ္ဍိကာယ ခိပတိ, တတော ဟတ္ထံ ဩတာရေတွာ ဥဒကသ္သ တတ္တဘာဝံ ဇာနိတွာ ဂန္တွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒတိ။ သတ္ထာ "ဥဒကံ တေ တာပိတံ ပါလိလေယ္ယကာ"တိ ဝတွာ တတ္ထ ဂန္တွာ နှာယတိ ။ အထသ္သ နာနာဝိဓာနိ ဖလာနိ အာဟရိတွာ ဒေတိ။ ယဒါ ပန သတ္ထာ ဂါမံ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသတိ, တဒါ သတ္ထု ပတ္တစီဝရမာဒါယ ကုမ္ဘေ ပတိဋ္ဌပေတွာ သတ္ထာရာ သဒ္ဓိံယေဝ ဂစ္ဆတိ။ သတ္ထာ ဂါမူပစာရံ ပတွာ "ပါလိလေယ္ယက ဣတော ပဋ္ဌာယ တယာ ဂန္တုံ န သက္ကာ, အာဟရ မေ ပတ္တစီဝရ"န္တိ အာဟရာပေတွာ ဂါမံ ပိဏ္ဍာယ ပါဝိသိ။ သောပိ ယာဝ သတ္ထု နိက္ခမနာ တတ္ထေဝ ဌတွာ အာဂမနကာလေ ပစ္စုဂ္ဂမနံ ကတွာ ပုရိမနယေနေဝ ပတ္တစီဝရံ ဂဟေတွာ ဝသနဋ္ဌာနေ ဩတာရေတွာ ဝတ္တံ ဒသ္သေတွာ သာခာယ ဗီဇတိ, ရတ္တိံ ဝါဠမိဂပရိပန္ထနိဝါရဏတ္ထံ မဟန္တံ ဒဏ္ဍံ သောဏ္ဍာယ ဂဟေတွာ "သတ္ထာရံ ရက္ခိသ္သာမီ"တိ ယာဝ အရုဏုဂ္ဂမနာ ဝနသဏ္ဍသ္သ အန္တရန္တရေန ဝိစရတိ, တတော ပဋ္ဌာယေဝ ကိရ သော ဝနသဏ္ဍော ပါလိလေယ္ယကရက္ခိတဝနသဏ္ဍော နာမ ဇာတော။ အရုဏေ ဥဂ္ဂတေ မုခောဒကဒါနံ အာဒိံ ကတွာ တေနေဝူပါယေန သဗ္ဗဝတ္တာနိ ကရောတိ။

အထေကော မက္ကဋော တံ ဟတ္ထိံ ဥဋ္ဌာယ သမုဋ္ဌာယ ဒိဝသေ ဒိဝသေ တထာဂတသ္သ အာဘိသမာစာရိကံ ကရောန္တံ ဒိသွာ "အဟမ္ပိ ကိဉ္စိဒေဝ ကရိသ္သာမီ"တိ ဝိစရန္တော ဧကဒိဝသံ နိမ္မက္ခိကံ ဒဏ္ဍကမဓုံ ဒိသွာ ဒဏ္ဍကံ ဘဉ္ဇိတွာ ဒဏ္ဍကေနေဝ သဒ္ဓိံ မဓုပဋလံ သတ္ထု သန္တိကံ အာဟရိတွာ ကဒလိပတ္တံ ဆိန္ဒိတွာ တတ္ထ ဌပေတွာ အဒါသိ ။ သတ္ထာ ဂဏှိ။ မက္ကဋော "ကရိသ္သတိ နု ခော ပရိဘောဂံ န ကရိသ္သတီ"တိ ဩလောကေန္တော ဂဟေတွာ နိသိန္နံ ဒိသွာ "ကိံ နု ခော"တိ စိန္တေတွာ ဒဏ္ဍကောဋိယံ ဂဟေတွာ ပရိဝတ္တေတွာ ဥပဓာရေန္တော အဏ္ဍကာနိ ဒိသွာ တာနိ သဏိကံ အပနေတွာ ပုန အဒါသိ။ သတ္ထာ ပရိဘောဂမကာသိ။ သော တုဋ္ဌမာနသော တံ တံ သာခံ ဂဟေတွာ နစ္စန္တောဝ အဋ္ဌာသိ။ အထသ္သ ဂဟိတသာခာပိ အက္ကန္တသာခာပိ ဘိဇ္ဇိံသု။ သော ဧကသ္မိံ ခါဏုမတ္ထကေ ပတိတွာ နိဝိဋ္ဌဂတ္တော သတ္ထရိ ပသန္နေနေဝ စိတ္တေန ကာလံ ကတွာ တာဝတိံသဘဝနေ တိံသယောဇနိကေ ကနကဝိမာနေ နိဗ္ဗတ္တိ, အစ္ဆရာသဟသ္သပရိဝါရော မက္ကဋဒေဝပုတ္တော နာမ အဟောသိ။

တထာဂတသ္သ တတ္ထ ဟတ္ထိနာဂေန ဥပဋ္ဌိယမာနသ္သ ဝသနဘာဝေါ သကလဇမ္ဗုဒီပေ ပါကဋော အဟောသိ။ သာဝတ္ထိနဂရတော "အနာထပိဏ္ဍိကော ဝိသာခါ စ မဟာဥပါသိကာ"တိဧဝမာဒီနိ မဟာကုလာနိ အာနန္ဒတ္ထေရသ္သ သာသနံ ပဟိဏိံသု "သတ္ထာရံ နော, ဘန္တေ, ဒသ္သေထာ"တိ။ ဒိသာဝါသိနောပိ ပဉ္စသတာ ဘိက္ခူ ဝုဋ္ဌဝသ္သာ အာနန္ဒတ္ထေရံ ဥပသင်္ကမိတွာ "စိရသ္သုတာ နော, အာဝုသော အာနန္ဒ, ဘဂဝတော သမ္မုခါ ဓမ္မီ ကထာ, သာဓု မယံ, အာဝုသော အာနန္ဒ, လဘေယ္ယာမ ဘဂဝတော သမ္မုခါ ဓမ္မိံ ကထံ သဝနာယာ"တိ ယာစိံသု။ ထေရော တေ ဘိက္ခူ အာဒါယ တတ္ထ ဂန္တွာ "တေမာသံ ဧကဝိဟာရိနော တထာဂတသ္သ သန္တိကံ ဧတ္တကေဟိ ဘိက္ခူဟိ သဒ္ဓိံ ဥပသင်္ကမိတုံ အယုတ္တ"န္တိ စိန္တေတွာ တေ ဘိက္ခူ ဗဟိ ဌပေတွာ ဧကကောဝ သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိ။ ပါလိလေယ္ယကော တံ ဒိသွာ ဒဏ္ဍမာဒါယ ပက္ခန္ဒိ။ သတ္ထာ ဩလောကေတွာ "အပေဟိ အပေဟိ ပါလိလေယ္ယက, မာ နိဝါရယိ, ဗုဒ္ဓုပဋ္ဌာကော ဧသော"တိ အာဟ။ သော တတ္ထေဝ ဒဏ္ဍံ ဆဍ္ဍေတွာ ပတ္တစီဝရပဋိဂ္ဂဟဏံ အာပုစ္ဆိ။ ထေရော နာဒါသိ။ နာဂေါ "သစေ ဥဂ္ဂဟိတဝတ္တော ဘဝိသ္သတိ, သတ္ထု နိသီဒနပါသာဏဖလကေ အတ္တနော ပရိက္ခာရံ န ဌပေသ္သတီ"တိ စိန္တေသိ။ ထေရော ပတ္တစီဝရံ ဘူမိယံ ဌပေသိ။ ဝတ္တသမ္ပန္နာ ဟိ ဂရူနံ အာသနေ ဝါ သယနေ ဝါ အတ္တနော ပရိက္ခာရံ န ဌပေန္တိ။

ထေရော သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ သတ္ထာ "အာနန္ဒ, ဧကောဝ အာဂတောသီ"တိ ပုစ္ဆိတွာ ပဉ္စသတေဟိ ဘိက္ခူဟိ သဒ္ဓိံ အာဂတဘာဝံ သုတွာ "ကဟံ ပနေတေ"တိ ဝတွာ "တုမှာကံ စိတ္တံ အဇာနန္တော ဗဟိ ဌပေတွာ အာဂတောမှီ"တိ ဝုတ္တေ "ပက္ကောသာဟိ နေ"တိ အာဟ။ ထေရော တထာ အကာသိ။ တေ ဘိက္ခူ အာဂန္တွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိံသု။ သတ္ထာ တေဟိ သဒ္ဓိံ ပဋိသန္ထာရံ ကတွာ တေဟိ ဘိက္ခူဟိ, "ဘန္တေ ဘဂဝါ, ဟိ ဗုဒ္ဓသုခုမာလော စေဝ ခတ္တိယသုခုမာလော စ, တုမှေဟိ တေမာသံ ဧကကေဟိ တိဋ္ဌန္တေ

ဟိ နိသီဒန္တေဟိ စ ဒုက္ကရံ ကတံ, ဝတ္တပဋိဝတ္တကာရကောပိ မုခေါဒကာဒိအာယကောပိ နာဟောသိ မညေ’’တိ ဝုတ္တေ, ‘‘ဘိက္ခဝေ, ပာလိလေယျကဟတ္ထိနာ မမ သဗ္ဗကိစ္စာနိ ကတာနိ။ ဧဝရူပဥ္ဟိ သဟာယံ လဘန္တေန ဧကတော ဝသိတုံ ယုတ္တံ, အလဘန္တဿ ဧကစာရိကဘာဝေါဝ သေယျော’’တိ ဝတွာ ဣမာ နာဂဝဂ္ဂေ တိဿော ဂါထာ အဘာသိ –

‘‘သစေ လဘေထ နိပကံ သဟာယံ၊
သဒ္ဓိံစရံ သာဓုဝိဟာရိ ဓီရံ။
အဘိဘုယျ သဗ္ဗာနိ ပရိဿယာနိ၊
စရေယျ တေနတ္တမနော သတီမာ။

‘‘နော စေ လဘေထ နိပကံ သဟာယံ၊
သဒ္ဓိံစရံ သာဓုဝိဟာရိ ဓီရံ။
ရာဇာဝ ရဋ္ဌံ ဝိဇိတံ ပဟာယ၊
ဧကော စရေ မာတင်္ဂရညေဝ နာဂေါ။

‘‘ဧကဿ စရိတံ သေယျော၊
နတ္ထိ ဗာလေ သဟာယတာ။
ဧကော စရေ န စ ပာပါနိ ကယိရာ၊
အပ္ပောဿုက္ကော မာတင်္ဂရညေဝ နာဂေါ’’တိ။ (မဟာဝ. ၄၆၄; မ. နိ. ၃.၂၃၇; ဓ. ပ. ၃၂၈-၃၃၀; သု. နိ. ၄၅-၄၆)။

ကထာပရိယောသာနေ ပဉ္စသတာပိ တေ ဘိက္ခူ အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌဟိံသု။ အာနန္ဒတ္ထေရောပိ အနာထပိဏ္ဍိကာဒီဟိ ပေသိတသာသနံ အာရောစေတွာ, ‘‘ဘန္တေ, အနာထပိဏ္ဍိကပ္ပမုခာ တေ ပဉ္စ အရိယသာဝကကောဋိယော တုမှာကံ အာဂမနံ ပစ္စာသီသန္တီ’’တိ အာဟ။ သတ္ထာ ‘‘တေန ဟိ ဂဏှာဟိ ပတ္တစီဝရ’’န္တိ ပတ္တစီဝရံ ကဟာပေတွာ နိက္ခမိ။ နာဂေါ ဂန္တွာ ဂတမဂ္ဂေ တိရိယံ အဋ္ဌာသိ။ ‘‘ကိံ ကရောတိ, ဘန္တေ, နာဂေါ’’တိ? ‘‘တုမှာကံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခံ အတုံ ပစ္စာသီသတိ, ဒီဃရတ္တံ ခေါ ပနာယံ မယှံ ဥပကာရကော, နာဿ စိတ္တံ ကောပေတုံ ဝဋ္ဋတိ, နိဝတ္တထ, ဘိက္ခဝေ’’တိ သတ္ထာ ဘိက္ခူ ဂဟေတွာ နိဝတ္တိ။ ဟတ္ထီပိ ဝနသဏ္ဍံ ပဝိသိတွာ ပနသကဒလိဖလာဒီနိ နာနာဖလာနိ သံဟရိတွာ ရာသိံ ကတွာ ပုနဒိဝသေ ဘိက္ခူနံ အဒါသိ။ ပဉ္စသတာ ဘိက္ခူ သဗ္ဗာနိ ခေပေတုံ နာသက္ခိံသု။ ဘတ္တကိစ္စပရိယောသာနေ သတ္ထာ ပတ္တစီဝရံ ကဟေတွာ နိက္ခမိ။ နာဂေါ ဘိက္ခူနံ အန္တရန္တရေန ဂန္တွာ သတ္ထု ပုရတော တိရိယံ အဋ္ဌာသိ။ ‘‘ကိံ ကရောတိ, ဘန္တေ, နာဂေါ’’တိ? ‘‘အယဉ္ဟိ ဘိက္ခဝေ, တုမှေ ပေသေတွာ မံ နိဝတ္တေတုကာမော’’တိ။ အထ နံ သတ္ထာ ‘‘ပာလိလေယျက, ဣဒံ ပန မမ အနိဝတ္တဂမနံ, တဝ ဣမိနာ အတ္တဘာဝေန ဈာနံ ဝါ ဝိပဿနံ ဝါ မဂ္ဂဖလံ ဝါ နတ္ထိ, တိဋ္ဌ တွံ’’န္တိ အာဟ။ တံ သုတွာ နာဂေါ မုခေ သောဏ္ဍံ ပက္ခိပိတွာ ရောဒန္တော ပစ္ဆတော ပစ္ဆတော အဂမာသိ။ သော ဟိ သတ္ထာရံ နိဝတ္တေတုံ လဘန္တော တေနေဝ နိယာမေန ယာဝဇီဝံ ပဋိဇဂ္ဂေယျ, သတ္ထာ ပန တံ ကမ္မပစ္စာရံ ပတွာ ‘‘ပာလိလေယျက ဣတော ပဋ္ဌာယ တဝ အဘူမိ, မနုဿာဝါသော သပရိပန္ထော, တိဋ္ဌ တွံ’’န္တိ အာဟ။ သော ရောဒမာနော တတ္ထေဝ ဌတွာ သတ္ထရိ စက္ခုပထံ ဝိဇဟန္တေ ဟဒယေန ဖလိတေန ကာလံ ကတွာ သတ္ထရိ ပသာဒေန တာဝတိံသဘဝနေ တိံသယောဇနိကေ ကနကဝိမာနေ အစ္ဆရာသဟဿမဇ္ဈေ နိဗ္ဗတ္တိ, ပာလိလေယျကဒေဝပုတ္တောယေဝဿ နာမံ အဟောသိ။

သတ္ထာပိ အနုပုဗ္ဗေန ဇေတဝနံ အဂမာသိ။ ကောသမ္ဗကာ ဘိက္ခူ ‘‘သတ္ထာ ကိရ သာဝတ္ထိံ အာဂတော’’တိ သုတွာ သတ္ထာရံ ခမာပေတုံ တတ္ထ အဂမံသု။ ကောသလရာဇာ ‘‘တေ ကိရ ကောသမ္ဗကာ ဘဏ္ဍနကာရကာ ဘိက္ခူ အာဂစ္ဆန္တီ’’တိ သုတွာ သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ ‘‘အဟံ, ဘန္တေ, တေသံ မမ ဝိဇိတံ ပဝိသိတုံ န ဒဿာမီ’’တိ အာဟ။ ‘‘မဟာရာဇ, သီလဝန္တာ ဧတေ ဘိက္ခူ, ကေဝလံ အညမညံ ဝိဝါဒေန မမ ဝစနံ န ဂဏှိံသု, ဣဒါနိ မံ ခမာပေတုံ အာဂစ္ဆန္တိ, အာဂစ္ဆန္တု မဟာရာဇာ’’တိ။ အနာထပိဏ္ဍိကောပိ ‘‘အဟံ, ဘန္တေ, တေသံ ဝိဟာရံ ပဝိသိတုံ န ဒဿာမီ’’တိ ဝတွာ တထေဝ ဘဂဝတာ ပဋိက္ခိတ္တော တုဏှီ အဟောသိ။ သာဝတ္ထိယံ အနုပ္ပတ္တာနံ ပန တေသံ ဘဂဝတ

ကောမန္တေ ဝိဝိတ္တံ ကာရာပေတွာ သေနာသနံ အပေသိ။ အညေ ဘိက္ခူ တေဟိ သဒ္ဓိံ နေဝ ကောတော နိသီဒန္တိ, န တိဋ္ဌန္တိ, အာဂတာဂတာ သတ္ထာရံ ပုစ္ဆန္တိ – "ကတမေတေ, ဘန္တေ, ဘဏ္ဍနကာရကာ ကောသမ္ဗကာ ဘိက္ခူ"တိ? သတ္ထာ "ဧတေ"တိ ဒဿေတိ။ "ဧတေ ကိရ တေ, ဧတေ ကိရ တေ"တိ အာဂတာဂတေဟိ အင်္ဂုလိကာ ဒဿိယမာနာ လဇ္ဇာယ သီသံ ဥက္ခိပိတုံ အသက္ကောန္တာ ဘဂဝတော ပာဒမူလေ နိပဇ္ဇိတွာ ဘဂဝန္တံ ခမာပေသုံ။ သတ္ထာ "ဘာရိယံ တေ, ဘိက္ခဝေ, ကတံ, တုမှေ ဟိ နာမ မာဒိသဿ ဗုဒ္ဓဿ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိတွာ မယိ သာမဂ္ဂိံ ကရောန္တေ မမ ဝစနံ န ကရိတ္ထ, ပောရာဏကပဏ္ဍိတာပိ ဝဇ္ဈပ္ပတ္တာနံ မာတာပိတူနံ ဩဝါဒံ သုတွာ တေသု ဇီဝိတာ ဝေရောပိယမာနေသုပိ တံ အနတိက္ကမိတွာ ပစ္ဆာ ဒွီသု ရဇ္ဇေသု ရဇ္ဇံ ကာရယိံသူ"တိ ဝတွာ ပုနဒေဝ **ကောသမ္ဗိကဇာတကံ** (ဇာ. ၁.၉.၁၀ အာဒယော) ကထေတွာ "ဧဝံ, ဘိက္ခဝေ, ဒီဃာဝုကုမာရော မာတာပိတူသု ဇီဝိတာ ဝေရောပိယမာနေသုပိ တေသံ ဩဝါဒံ အနတိက္ကမိတွာ ပစ္ဆာ ဗြဟ္မဒတ္တဿ ဓီတရံ လဘိတွာ ဒွီသု ကာသိကောသလရဇ္ဇေသု ရဇ္ဇံ ကာရေသိ, တုမှေဟိ ပန မမ ဝစနံ အကရောန္တေဟိ ဘာရိယံ ကတ"န္တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၆. "ပရေ စ န ဝိဇာနန္တိ၊ မယမေတ္ထ ယမာမသေ။
ယေ စ တတ္ထ ဝိဇာနန္တိ၊ တတော သမ္မန္တိ မေဓဂါ"တိ။

တတ္ထ **ပရေ**တိ ပဏ္ဍိတေ ဌပေတွာ တတော အညေ ဘဏ္ဍနကာရကာ ပရေ နာမ။ တေ တတ္ထ သင်္ဃမဇ္ဈေ ကောလာဟလံ ကရောန္တာ "မယံ ယမာမသေ ဥပရမာမ ဝိနဿာမ သတတံ သမိတံ မစ္စုသန္တိကံ ဂစ္ဆာမာ"တိ န ဝိဇာနန္တိ။ **ယေ စ တတ္ထ ဝိဇာနန္တီ**တိ ယေ တတ္ထ ပဏ္ဍိတာ "မယံ မစ္စုသန္တိကံ ဂစ္ဆာမာ"တိ ဝိဇာနန္တိ။ **တတော သမ္မန္တိ မေဓဂါ**တိ ဧဝဉှိ တေ ဇာနန္တာ ယောနိသောမနသိကာရံ ဥပ္ပာဒေတွာ မေဓဂါနံ ကလဟာနံ ဝူပသမာယ ပဋိပဇ္ဇန္တိ။ အထ နေသံ တာယ ပဋိပတ္တိယာ တေ မေဓဂါ သမ္မန္တီတိ။ အထ ဝာ **ပရေ စာ**တိ ပုဗ္ဗေ မယာ "မာ, ဘိက္ခဝေ, ဘဏ္ဍန"န္တိအာဒီနိ ဝတွာ ဩဝဒိယမာနာပိ မမ ဩဝါဒဿ အပဋိဂ္ဂဟဏေန အတိက္ကမနေန အမာမကာ ပရေ နာမ။ "မယံ ဆန္ဒာဒိဝသေန မိစ္ဆာဂါဟံ ဂဟေတွာ ဧတ္ထ သင်္ဃမဇ္ဈေ ယမာမသေ ဘဏ္ဍနာဒီနံ ဝုဒ္ဓိယာ ဝါယမာမာ"တိ န ဝိဇာနန္တိ။ ဣဒါနိ ပန ယောနိသော ပစ္စဝေက္ခမာနာ တတ္ထ တုမှာကံ အန္တရေ ယေ စ ပဏ္ဍိတပုရိသာ "ပုဗ္ဗေ မယံ ဆန္ဒာဒိဝသေန ဝါယမန္တာ အယောနိသော ပဋိပန္နာ"တိ ဝိဇာနန္တိ, တတော တေသံ သန္တိကာ တေ ပဏ္ဍိတပုရိသေ နိဿာယ ဣမေ ဒါနိ ကလဟသင်္ခါတာ မေဓဂါ သမ္မန္တီတိ အယမေတ္ထ အတ္ထောတိ။

ဂါထာပရိယောသာနေ သမ္ပတ္တဘိက္ခူ သောတာပတ္တိဖလာဒီသု ပတိဋ္ဌဟိံသူတိ။

ကောသမ္ဗကဝတ္ထု ပဉ္စမံ။

၆. မဟာကာဠတ္ထေရဝတ္ထု

သုဘာနုပဿိန္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ သေတဗျနဂရံ ဥပနိဿာယ သိံသပါဝနေ ဝိဟရန္တော စူဠကာဠ မဟာကာဠေ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သေတဗျနဂရဝါသိနော ဟိ စူဠကာဠော, မဇ္ဈိမကာဠော, မဟာကာဠောတိ တယော ဘာတရော ကုဋုမ္ဗိကာ ။ တေသု ဇေဋ္ဌကနိဋ္ဌာ ဒိသာသု ဝိစရိတွာ ပဉ္စဟိ သကဋသတေဟိ ဘဏ္ဍံ အာဟရန္တိ, မဇ္ဈိမကာဠော အာဘတံ ဝိက္ကိဏာတိ။ အထေကသ္မိံ သမယေ တေ ဥဘောပိ ဘာတရော ပဉ္စဟိ သကဋသတေဟိ နာနာဘဏ္ဍံ ဂဟေတွာ သာဝတ္ထိံ ဂန္တွာ သာဝတ္ထိယာ စ ဇေတဝနဿ စ အန္တရေ သကဋာနိ မောစယိံသု။ တေသု မဟာကာဠော သာယန္ဟသမယေ မာလာဂန္ဓာဒိဟတ္ထေ သာဝတ္ထိဝါသိနော အရိယသာဝကေ ဓမ္မဿဝနာယ ဂစ္ဆန္တေ ဒိသွာ "ကုဟိံ ဣမေ ဂစ္ဆန္တီ"တိ ပုစ္ဆိတွာ တမတ္ထံ သုတွာ "အဟမ္ပိ ဂမိဿာမီ"တိ စိန္တေတွာ ကနိဋ္ဌံ အာမန္တေတွာ, "တာတ, တေသု သကဋေသု အပ္ပမတ္တော ဟောဟိ, အဟံ ဓမ္မံ သောတုံ ဂစ္ဆာမီ"တိ ဝတွာ ဂန္တွာ တထာဂတံ ဝန္ဒိတွာ ပရိသပရိယန္တေ နိသီဒိ။ သတ္ထာ တံ ဒိသွာ တဿ အဇ္ဈာသယဝသေန အနုပုဗ္ဗိံ ကထံ ကထေန္တော **ဒုက္ခက္ခန္ဓသုတ္တာ**ဒိဝသေန (မ. နိ. ၁.၁၆၃ အာဒယော) အနေကပရိယာယေန ကာမာနံ အာဒီနဝံ ဩကာရံ သံကိလေသဉ္စ ကထေသိ။ တံ သုတွာ မဟာကာဠော "သဗ္ဗံ ကိရ ပဟာယ ဂန္တဗ္ဗံ, ပရလောကံ ဂစ္ဆန္တံ နေဝ ဘောဂါ, န ဉာတကာ စ အနုဂစ္ဆန္တိ, ကိံ မေ ဃရာဝါသေန ပဗ္ဗဇိဿာမီ"တိ စိန္တေတွာ မဟာဇနေ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ ပက္ကန္တေ သတ္ထာရံ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ယာစိတွာ သတ္ထာ

ရာ ‘‘နတ္ထိ တေ ကောစိ အပလောကေတဗ္ဗော’’တိ ဝုတ္တေ, ‘‘ကနိဋ္ဌော မေ, ဘန္တေ, အတ္ထီ’’တိ ဝတွာ တေန ဟိ
‘‘အပလောကေဟိ န’’န္တိ ဝုတ္တေ, ‘‘သာဓု, ဘန္တေ’’တိ ဝတွာ ဂန္တွာ ကနိဋ္ဌံ ပက္ကောသာပေတွာ, ‘‘တာတ, ဣမံ
သဗ္ဗံ သာပတေယ္ယံ ပဋိပဇ္ဇာဟီ’’တိ အာဟ။ ‘‘တုမှေ ပန ကိံ ကရိဿထ ဘာတိကာ’’တိ? ‘‘အဟံ သတ္ထု သန္တိ
ကေ ပဗ္ဗဇိဿာမီ’’တိ။ သော တံ နာနပ္ပကာရေဟိ ယာစိတွာ နိဝတ္တေတုံ အသက္ကောန္တော ‘‘သာဓု, သာမိ, ယထာ
အဇ္ဈာသယံ ကရောထာ’’တိ အာဟ။ မဟာကာဠော ဂန္တွာ သတ္ထု သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိ။ ‘‘အဟံ ဘာတိကံ ဂဟေတွာဝ
ဥပ္ပဗ္ဗဇိဿာမီ’’တိ စူဠကာဠောပိ ပဗ္ဗဇိ။ အပရဘာဂေ မဟာကာဠော ဥပသမ္ပဒံ လဘိတွာ သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ
တ သာသနေ ဓုရာနိ ပုစ္ဆိတွာ သတ္ထာရာ ဒွီသု ဓုရေသု ကထိတေသု ‘‘အဟံ, ဘန္တေ, မဟလ္လကကာလေ ပဗ္ဗဇိတ
တ္တာ ဂန္ထဓုရံ ပူရေတုံ န သက္ခိဿာမိ, ဝိပဿနာဓုရံ ပန ပူရေဿာမီ’’တိ ယာဝ အရဟတ္တာ ကမ္မဋ္ဌာနံ ကထာ
ပေတွာ သောသာနိကဓုတင်္ဂံ သမာဒါယ ပဌမယာမာတိက္ကန္တေ သဗ္ဗေသု နိဒ္ဒံ ဩက္ကန္တေသု သုသာနံ ဂန္တွာ ပ
စ္စူသကာလေ သဗ္ဗေသု အနုဋ္ဌိတေသုယေဝ ဝိဟာရံ အာဂစ္ဆတိ။

အထေကာ သုသာနဂောပိကာ ကာလီ နာမ ဆဝဍာဟိကာ ထေရဿ ဌိတဋ္ဌာနံ နိသိန္နဋ္ဌာနံ စင်္ကမိတဋ္ဌာနဉ္စ ဒိသွာ
တ ‘‘ကော နု ခော ဣဓာဂစ္ဆတိ, ပရိဂ္ဂဏှိဿာမိ န’’န္တိ ပရိဂ္ဂဏှိတုံ အသက္ကောန္တီ ကေဒိဝသံ သုသာနကုဋိ
ကာယမေဝ ဒီပံ ဇာလေတွာ ပုတ္တဓီတရော အာဒါယ ဂန္တွာ ဧကမန္တေ နိလီယမာနာ မဇ္ဈိမယာမေ ထေရံ အာဂစ္ဆန္
တံ ဒိသွာ ဂန္တွာ ဝန္ဒိတွာ, ‘‘အယျော, နော, ဘန္တေ, ဣမသ္မိံ ဌာနေ ဝိဟရတီ’’တိ အာဟ။ ‘‘အာမ, ဥပာသိ
ကေ’’တိ။ ‘‘ဘန္တေ, သုသာနေ ဝိဟရန္တေဟိ နာမ ဝတ္တံ ဥဂ္ဂဏှိတုံ ဝဋ္ဋတီ’’တိ။ ထေရော ‘‘ကိံ ပန မယံ တယာ က
ထိတဝတ္တေ ဝတ္တိဿာမာ’’တိ အဝတွာ ‘‘ကိံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတိ ဥပာသိကေ’’တိ အာဟ။ ‘‘ဘန္တေ, သောသာနိကေဟိ
နာမ သုသာနေ ဝသနဘာဝေ သုသာနဂောပကာနဉ္စ ဝိဟာရေ မဟာထေရဿ စ ကမဘောဇကဿ စ ကထေတုံ ဝဋ္ဋ
တီ’’တိ။ ‘‘ထေရော ကိံ ကာရဏာ’’တိ? ‘‘ကတကမ္မာ စောရာ ဓနသာမိကေဟိ ပဒါနုပဒံ အနုဗဒ္ဓာ သုသာနေ ဘဏ္ဍကံ ဆ
ဍ္ဍေတွာ ပလာယန္တိ, အထ မနုဿာ သောသာနိကာနံ ပရိပန္ထံ ကရောန္တိ, ဧတေသံ ပန ကထိတေ ‘မယံ ဣမဿ ဘ
ဒ္ဒန္တဿ ဧတ္တကံ နာမ ကာလံ ဧတ္ထ ဝသနဘာဝံ ဇာနာမ, အစောရော ဧသော’တိ ဥပဒ္ဒဝံ နိဝါရေန္တိ။ တသ္မာ ဧ
တေသံ ကထေတုံ ဝဋ္ဋတီ’’တိ။

‘‘ထေရော အညံ ကိံ ကာတဗ္ဗ’’န္တိ? ‘‘ဘန္တေ, သုသာနေ ဝသန္တေန နာမ အယျေန မစ္ဆမံသတိလပိဋ္ဌတေလ
ဂုဠာဒီနိ ဝဇ္ဇေတဗ္ဗာနိ, ဒိဝါ န နိဒ္ဒာယိတဗ္ဗံ, ကုသီတေန န ဘဝိတဗ္ဗံ, အာရဒ္ဓဝီရိယေန ဘဝိတဗ္ဗံ, အသဌေန အမာယာ
ဝိနာ ဟုတွာ ကလျာဏဇ္ဈာသယေန ဘဝိတဗ္ဗံ, သာယံ သဗ္ဗေသု သုတ္တေသု ဝိဟာရတော အာဂန္တဗ္ဗံ, ပစ္စူသကာ
လေ သဗ္ဗေသု အနုဋ္ဌိတေသုယေဝ ဝိဟာရံ ဂန္တဗ္ဗံ။ သစေ, ဘန္တေ, အယျော ဣမသ္မိံ ဌာနေ ဧဝံ ဝိဟရန္တော ပဗ္ဗ
ဇိတကိစ္စံ မတ္ထကံ ပာပေတုံ သက္ခိဿတိ, သစေ မတသရီရံ အာနေတွာ ဆဍ္ဍေန္တိ, အဟံ ကမ္ဗလကုဋိဋ္ဌာကရံ အာ
ရောပေတွာ ဂန္ဓမာလာဒီဟိ သက္ကာရံ ကတွာ သရီရကိစ္စံ ကရိဿာမိ။ နော စေ သက္ခိဿတိ, စိတကံ အာရောပေတွာ
တ အဂ္ဂိံ ဇာလေတွာ သင်္ကုနာ အာကမိတွာ ဗဟိ ခိပိတွာ ဖရသုနာ ကောဋ္ဋေတွာ ခဏ္ဍာခဏ္ဍိကံ ဆိန္ဒိတွာ အဂ္
ဂိမှိ ပက္ခိပိတွာ ဈာပေဿာမီ’’တိ အာဟ။ အထ နံ ထေရော ‘‘သာဓု ဘဒ္ဒေ, ဧကံ ပန ရူပာရမ္မဏံ ဒိသွာ မယှံ က
ထေယျာသီ’’တိ အာဟ။ သာ ‘‘သာဓူ’’တိ ပဋိဿုဏိ။ ထေရော ယထာဇ္ဈာသယေန သုသာနေ သမဏဓမ္မံ ကရော
တိ။ စူဠကာဠတ္ထေရော ပန ဥဋ္ဌာယ သမုဋ္ဌာယ ဃရာဝါသံ စိန္တေတိ, ပုတ္တဒါရံ အနုဿရတိ။ ‘‘ဘာတိကော မေ
အတိဘာရိယံ ကမ္မံ ကရောတီ’’တိ စိန္တေတိ။

အထေကာ ကုလဓီတာ တံမုဟုတ္တသမုဋ္ဌိတေန ဗျာဓိနာ သာယန္ဟသမယေ အမိလာတာ အကိလန္တာ ကာလ
မကာသိ။ တမေနံ ဉာတကာဒယော အရုတေလာဒီဟိ သဒ္ဓိံ သာယံ သုသာနံ နေတွာ သုသာနဂောပိကာယ ‘‘ဣမံ ဈာပေ
ဟီ’’တိ ဘတိံ ဒတွာ နိယျာဒေတွာ ပက္ကမိံသု။ သာ တဿာ ပာရုတဝတ္ထံ အပနေတွာ တံမုဟုတ္တမတံ ပီဏိတပီ
ဏိတံ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏံ သရီရံ ဒိသွာ, ‘‘ဣမံ အယျဿ ဒဿေတုံ ပတိရူပံ အာရမ္မဏ’’န္တိ စိန္တေတွာ ဂန္တွာ ထေ
ရံ ဝန္ဒိတွာ, ‘‘ဘန္တေ, ဧဝရူပံ နာမ အာရမ္မဏံ အတ္ထိ, ဩလောကေထ အယျာ’’တိ အာဟ။ ထေရော ‘‘သာဓူ’’တိ ဝ
တွာ ဟာရုပနံ နီဟရာပေတွာ ဟာဒတလတော ယာဝ ကေသဂ္ဂါ ဩလောကေတွာ ‘‘အတိပီဏိတမေတံ ရူပံ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏံ
အဂ္ဂိမှိ နံ ပက္ခိပိတွာ မဟာဇာလာဟိ ဂဟိတမတ္တကာလေ မယှံ အာရောစေယျာသီ’’တိ ဝတွာ သကဋ္ဌာနမေဝ ဂ
န္တွာ နိသီဒိ။ သာ တထာ ကတွာ ထေရဿ အာရောစေသိ။ ထေရော ဂန္တွာ ဩလောကေသိ။ ဇာလာယ ပဟဋ္ဌပဟဋ္ဌ
ဋ္ဌာနံ ကဗရဂါဝိယာ ဝိယ သရီရဝဏ္ဏံ အဟောသိ, ပါဒါ နမိတွာ ဩလမ္ဗိံသု, ဟတ္ထာ ပဋိကုဋိံသု, ဥဂ္ဃရိနလာဋံ နိစ္စမ္မံ

အဟောသိ ။ ထေရော ‘‘ကြဒံ သရီရံ ကြာအနေဝ ဩလောကေန္တာနံ အပရိယန္တကရံ ဟုတွာ ကြာအနေဝ ခယံ ပတ္တံ ဝယံ ပတ္တ’’န္တိ ရတ္တိဌာနံ ဂန္တွာ နိသီဒိတွာ ခယဝယံ သမ္မသမာနော –

‘‘အနိစ္စာ ဝတ သင်္ခါရာ၊ ဥပ္ပာဒဝယဓမ္မိနော။
ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ နိရုဇ္ဈန္တိ၊ တေသံ ဝူပသမော သုခေါ’’တိ။ (ဒီ. နိ. ၂.၂၂၁၊ ၂၇၂; သံ. နိ. ၁.၁၈၆; ၂.၁၄၃; ဇာ. ၁.၁.၉၅) –

ကထံ ဝတွာ ဝိပဿနံ ဝဍ္ဎေတွာ သဟ ပဋိသမ္ဘိဒာဟိ အရဟတ္တံ ပာပုဏိ။

တသ္မိံ အရဟတ္တံ ပတ္တေ သတ္ထာ ဘိက္ခုသင်္ဃပရိဝုတော စာရိကံ စရမာနော သေတဗျံ ဂန္တွာ သိံသပါဝနံ ပာဝိသိ။ စူဠကာဠသ္သ ဘရိယာယော ‘‘သတ္ထာ ကိရ အနုပ္ပတ္တော သိံသပါဝန’’န္တိ သုတွာ ‘‘အမှာကံ သာမိကံ ဂဏှိတွာ ဂမိဿာမာ’’တိ ပေသေတွာ သတ္ထာရံ နိမန္တာပေသုံ။ ဗုဒ္ဓါနံ ပန အပရိစိဏ္ဏဋ္ဌာနေ အာသနပညတ္တိံ အာစိက္ခန္တေန ဧကေန ဘိက္ခုနာ ပဌမတရံ ဂန္တုံ ဝဋ္ဋတိ။ ဗုဒ္ဓါနဉ္ဟိ မဇ္ဈိမဋ္ဌာနေ အာသနံ ပညာပေတွာ တဿ ဒက္ခိဏတော သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ, ဝါမတော မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရဿ, တတော ပဋ္ဌာယ ဥဘောသု ပဿေသု ဘိက္ခုသင်္ဃဿ အာသနံ ပညာပေတဗ္ဗံ ဟောတိ။ တသ္မာ မဟာကာဠတ္ထေရော စီဝရပါရုပနဋ္ဌာနေ ဌတွာ, ‘‘စူဠကာဠ, တွံ ပုရတော ဂန္တွာ အာသနပညတ္တိံ အာစိက္ခာ’’တိ စူဠကာဠံ ပေသေသိ။ တဿ ဒိဋ္ဌကာလတော ပဋ္ဌာယ ဂေဟဇနာ တေန သဒ္ဓိံ ပရိဟာသံ ကရောန္တာ နီစာသနာနိ သင်္ဃတ္ထေရဿ ကောဋိယံ အတ္ထရန္တိ, ဥစ္စာသနာနိ သင်္ဃနဝကဿ ကောဋိယံ။ ဣတရော ‘‘မာ ဧဝံ ကရောထ, နီစာသနာနိ ဥပရိ မာ ပညာပေထ, ဥစ္စာသနာနိ ဥပရိ ပညာပေထ, နီစာသနာနိ ဟေဋ္ဌာ’’တိ အာဟ။ ဣတ္ထိယော တဿ ဝစနံ အသုဏန္တိယော ဝိယ ‘‘တွံ ကိံ ကရောန္တော ဝိစရသိ, ကိံ တဝ အာသနာနိ ပညာပေတုံ န ဝဋ္ဋတိ, တွံ ကံ အာပုစ္ဆိတွာ ပဗ္ဗဇိတော, ကေန ပဗ္ဗဇိတောသိ, ကသ္မာ ဣဓာဂတောသီ’’တိ ဝတွာ နိဝာသနပါရုပနံ အစ္ဆိန္ဒိတွာ သေတကာနိ နိဝာသေတွာ သီသေ စ မာလာစုမ္ဗုဋကံ ဌပေတွာ, ‘‘ဂစ္ဆ သတ္ထာရံ အာနေဟိ, မယံ အာသနာနိ ပညာပေဿာမာ’’တိ ပဟိဏိံသု။ န စိရံ ဘိက္ခုဘာဝေ ဌတွာ အဝဿိကောဝ ဥပ္ပဗ္ဗဇိတတ္တာ လဇ္ဇိတုံ န ဇာနာတိ, တသ္မာ သော တေန အာကပ္ပေန နိရာသင်္ကောဝ ဂန္တွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ အာဒါယ အာဂတော။ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ ပန ဘတ္တကိစ္စာဝသာနေ မဟာကာဠဿ ဘရိယာယော ‘‘ဣမာ ဟိ အတ္တနော သာမိကော ဂဟိတော, မယမ္ပိ အမှာကံ သာမိကံ ဂဏှိဿာမာ’’တိ စိန္တေတွာ ပုနဒိဝသေ သတ္ထာရံ နိမန္တယိံသု။ တဒါ ပန အာသနပညာပနတ္ထံ အညော ဘိက္ခု အဂမာသိ။ တာ တသ္မိံ ခဏေ ဩကာသံ အလဘိတွာ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ နိသီဒာပေတွာ ဘိက္ခံ အဒံသု။ စူဠကာဠဿ ပန ဒွေဝ ဘရိယာယော, မဇ္ဈိမကာဠဿ စတဿော, မဟာကာဠဿ ပန အဋ္ဌ။ ဘိက္ခူပိ ဘတ္တကိစ္စံ ကာတုကာမာ နိသီဒိတွာ ဘတ္တကိစ္စမကံသု, ဗဟိ ဂန္တုကာမာ ဥဋ္ဌာယ အဂမံသု။ သတ္ထာ ပန နိသီဒိတွာ ဘတ္တကိစ္စံ ကရိ။ တဿ ဘတ္တကိစ္စပရိယောသာနေ တာ ဣတ္ထိယော, ‘‘ဘန္တေ, မဟာကာဠော အမှာကံ အနုမောဒနံ ကတွာ အာဂစ္ဆိဿတိ, တုမှေ ပုရတော ဂစ္ဆထာ’’တိ ဝဒိံသု။ သတ္ထာ ‘‘သာဓူ’’တိ ဝတွာ ပုရတော အဂမာသိ။ ဂာမဒွာရံ ပတွာ ဘိက္ခူ ဥဇ္ဈာယိံသု ‘‘ကိံ နာမေတံ သတ္ထာရာ ကတံ, ဉတွာ နု ခေါ ကတံ, ဥဒါဟု အဇာနိတွာ။ ဟိယျော စူဠကာဠဿ ပုရတော ဂတတ္တာ ပဗ္ဗဇ္ဇန္တရာယော ဇာတော, အဇ္ဇ အညဿ ပုရတော ဂတတ္တာ အန္တရာယော နာဟောသိ။ ဣမာနိ မဟာကာဠံ ဌပေတွာ အာဂတော, သီလဝါ ခေါ ပန ဘိက္ခု အာစာရသမ္ပန္နော, ကရိဿတိ နု ခေါ တဿ ပဗ္ဗဇ္ဇန္တရာယ’’န္တိ။ သတ္ထာ တေသံ ဝစနံ သုတွာ နိဝတ္တိတွာ ဌိတော ‘‘ကိံ ကထေထ, ဘိက္ခဝေ’’တိ ပုစ္ဆိ ။ တေ တမတ္ထံ အာရောစေသုံ။ ‘‘ကိံ ပန တုမှေ, ဘိက္ခဝေ, စူဠကာဠံ ဝိယ မဟာကာဠံ သလ္လက္ခေထာ’’တိ? ‘‘အာမ, ဘန္တေ’’။ တဿ ဟိ ဒွေဝ ပဇာပတိယော, ဣမဿ အဋ္ဌ။ ‘‘အဋ္ဌဟိ ပရိက္ခိပိတွာ ဂဟိတော ကိံ ကရိဿတိ, ဘန္တေ’’တိ? သတ္ထာ ‘‘မာ, ဘိက္ခဝေ, ဧဝံ အဝစုတ္ထ, စူဠကာဠော ဥဋ္ဌာယ သမုဋ္ဌာယ သုဘာရမ္မဏဗဟုလော ဝိဟရတိ, ပပာတေ ဌိတော ဒုဗ္ဗလရုက္ခသဒိသော။ မယှံ ပန ပုတ္တော မဟာကာဠော အသုဘာနုပဿီ ဝိဟရတိ, ဃနသေလပဗ္ဗတော ဝိယ အစလော’’တိ ဝတွာ ဣမာ ဂါထာ အဘာသိ –

၇. ‘‘သုဘာနုပဿိံ ဝိဟရန္တံ၊ ဣန္ဒြိယေသု အသံဝုတံ။
ဘောဇနမှိ စာမတ္တညုံ၊ ကုသီတံ ဟီနဝီရိယံ။
တံ ဝေ ပသဟတိ မာရော၊ ဝါတော ရုက္ခံဝ ဒုဗ္ဗလံ။

၈. “အသုဘာနုပဿိံ ဝိဟရန္တံ၊ ဣန္ဒြိယေသု သုသံဝုတံ။
ဘောဇနမှိ စ မတ္တညုံ၊ သဒ္ဓံ အာရဒ္ဓဝီရိယံ။
တံ ဝေ နပ္ပသဟတိ မာရော၊ ဝါတော သေလံဝ ပဗ္ဗတ”န္တိ။

တတ္ထ **သုဘာနုပဿိံ ဝိဟရန္တ**န္တိ သုဘံ အနုပဿန္တံ, ဣဋ္ဌာရမ္မဏေ မာနသံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ ဝိဟရန္တန္တိ အတ္ထော။ ယော ဟိ ပုဂ္ဂလော နိမိတ္တဂ္ဂါဟံ အနုဗျဉ္ဇနဂ္ဂါဟံ ဂဏှန္တော “နခါ သောဘနာ”တိ ဂဏှာတိ, “အင်္ဂုလိယော သောဘနာ”တိ ဂဏှာတိ, “ဟတ္ထပါဒါ, ဇင်္ဃာ, ဦရု, ကဋိ, ဥဒရံ, ထနာ, ဂီဝါ, ဩဋ္ဌာ, ဒန္တာ, မုခံ, နာသာ, အက္ခီနိ, ကဏ္ဏာ, ဘမုကာ, နလာဋံ, ကေသာ, သောဘနာ”တိ ဂဏှာတိ, “ကေသာ, လောမာ, နခါ, ဒန္တာ, တစော, သောဘနာ”တိ ဂဏှာတိ, ဝဏ္ဏော သုဘော, သဏ္ဌာနံ သုဘန္တိ, အယံ သုဘာနုပဿီ နာမ။ ဧဝံ တံ သုဘာနုပဿိံ ဝိဟရန္တံ။ **ဣန္ဒြိယေသူ**တိ စက္ခာဒီသု ဆသု ဣန္ဒြိယေသု။ **အသံဝုတ**န္တိ စက္ခုဒွါရာဒီနိ အရက္ခန္တံ။ ပရိယေသနမတ္တာ ပဋိဂ္ဂဟဏမတ္တာ ပရိဘောဂမတ္တာတိ ဣမိဿာ မတ္တာယ အဇာနနတော **ဘောဇနမှိ စာမတ္တညုံ**။ အပိစ ပစ္စဝေက္ခဏမတ္တာ ဝိဿဇ္ဇနမတ္တာတိ ဣမိဿာပိ မတ္တာယ အဇာနနတော အမတ္တညုံ, ဣဒံ ဘောဇနံ ဓမ္မိကံ, ဣဒံ အဓမ္မိကန္တိပိ အဇာနန္တံ။ ကာမစ္ဆန္ဒဗျာပါဒဝိဟိံသာဝိတက္ကဝသိတာယ **ကုသီတံ။ ဟီနဝီရိယ**န္တိ နိဗ္ဗီရိယံ စတူသု ဣရိယာပထေသု ဝီရိယကရဏရဟိတံ။ **ပသဟတီ**တိ အဘိဘဝတိ အဇ္ဈောတ္ထရတိ။ **ဝါတော ရုက္ခံဝ ဒုဗ္ဗလ**န္တိ ဗလဝဝါတော ဆိန္နပပါတေ ဇာတံ ဒုဗ္ဗလရုက္ခံ ဝိယ။ ယထာ ဟိ သော ဝါတော တဿ ဒုဗ္ဗလရုက္ခဿ ပုပ္ဖဖလပလ္လဝါဒီနိပိ ပါတေတိ, ခုဒ္ဒကသာခါပိ ဘဉ္ဇတိ, မဟာသာခါပိ ဘဉ္ဇတိ, သမူလကမ္ပိ တံ ရုက္ခံ ဥပ္ပာဋေတွာ ဥဒ္ဓံမူလံ အဓောသာခံ ကတွာ ဂစ္ဆတိ, ဧဝမေဝ ဧဝရူပံ ပုဂ္ဂလံ အန္တော ဥပ္ပန္နော ကိလေသမာရော ပသဟတိ, ဗလဝဝါတော ဒုဗ္ဗလရုက္ခဿ ပုပ္ဖဖလပလ္လဝါဒိပါတနံ ဝိယ ခုဒ္ဒါနုခုဒ္ဒကာပတ္တိအာပဇ္ဇနမ္ပိ ကရောတိ, ခုဒ္ဒကသာခါဘဉ္ဇနံ ဝိယ နိဿဂ္ဂိယာဒိအာပတ္တိအာပဇ္ဇနမ္ပိ ကရောတိ, မဟာသာခါဘဉ္ဇနံ ဝိယ တေရသသင်္ဃာဒိသေသာပတ္တိအာပဇ္ဇနမ္ပိ ကရောတိ, ဥပ္ပာဋေတွာ ဥဒ္ဓံ, မူလကံ ဟေဋ္ဌာသာခံ ကတွာ ပါတနံ ဝိယ ပါရာဇိကာပတ္တိအာပဇ္ဇနမ္ပိ ကရောတိ, သွာက္ခာတသာသနာ နီဟရိတွာ ကတိပါဟေနေဝ ဂိဟိဘာဝံ ပါပေတီတိ ဧဝံ ဧဝရူပံ ပုဂ္ဂလံ ကိလေသမာရော အတ္တနော ဝသေ ဝတ္တေတီတိ အတ္ထော။

အသုဘာနုပဿိန္တိ ဒသသု အသုဘေသု အညတရံ အသုဘံ ပဿန္တံ ပဋိကူလမနသိကာရေ ယုတ္တံ ကေသေ အသုဘတော ပဿန္တံ လောမေ နခေ ဒန္တေ တစံ ဝဏ္ဏံ သဏ္ဌာနံ အသုဘတော ပဿန္တံ။ **ဣန္ဒြိယေသူ**တိ ဆသု ဣန္ဒြိယေသု။ **သုသံဝုတ**န္တိ နိမိတ္တာဒိဂ္ဂါဟရဟိတံ ပိဟိတဒွါရံ။ အမတ္တညုတာပဋိက္ခေပေန **ဘောဇနမှိ စ မတ္တညုံ။ သဒ္ဓ**န္တိ ကမ္မဿ စေဝ ဖလဿ စ သဒ္ဒဟနလက္ခဏာယ လောကိကာယ သဒ္ဓါယ စေဝ တီသု ဝတ္ထူသု အဝေစ္စပ္ပသာဒသင်္ခါတာယ လောကုတ္တရသဒ္ဓါယ စ သမန္နာဂတံ။ **အာရဒ္ဓဝီရိယ**န္တိ ပဂ္ဂဟိတဝီရိယံ ပရိပုဏ္ဏဝီရိယံ။ **တံ ဝေ**တိ ဧဝရူပံ တံ ပုဂ္ဂလံ ယထာ ဒုဗ္ဗလဝါတော သဏိကံ ပဟရန္တော ဧကဃနံ သေလံ စာလေတုံ န သက္ကောတိ, တထာ အဗ္ဘန္တရေ ဥပ္ပဇ္ဇမာနောပိ ဒုဗ္ဗလကိလေသမာရော နပ္ပသဟတိ, ခောဘေတုံ ဝါ စာလေတုံ ဝါ န သက္ကောတီတိ အတ္ထော။

တာပိ ခေါ တဿ ပုရာဏဒုတိယိကာယော ထေရံ ပရိဝါရေတွာ “တွံ ကံ အာပုစ္ဆိတွာ ပဗ္ဗဇိတော, ဣဒါနိ ဂိဟီ ဘဝိဿသိ န ဘဝိဿသီ”တိအာဒီနိ ဝတွာ ကာသာဝံ နီဟရိတုကာမာ အဟေသုံ။ ထေရော တာသံ အာကာရံ သလ္လက္ခေတွာ နိသိန္နာသနာ ဝုဋ္ဌာယ ဣဒ္ဓိယာ ဥပ္ပတိတွာ ကူဋာဂာရကဏ္ဏိကံ ဒွိဓာ ဘိန္ဒိတွာ အာကာသေနာဂန္တွာ သတ္ထရိ ကထာ ပရိယောသာပေန္တေယေဝ သတ္ထု သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏံ သရီရံ အဘိတ္ထဝန္တော အာကာသတော ဩတရိတွာ တထာဂတဿ ပါဒေ ဝန္ဒိ။

ကထာပရိယောသာနေ သမ္ပတ္တဘိက္ခူ သောတာပတ္တိဖလာဒီသု ပတိဋ္ဌဟိံသူတိ။

မဟာကာဠတ္ထေရဝတ္ထု ဆဋ္ဌံ။

၇. ဒေဝဒတ္တဝတ္ထု

အနိက္ကသာတေ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ရာဇဂဟေ ဒေဝဒတ္တဿ ကာသာဝလာဘံ
အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ဧကသ္မိဉှိ သမယေ ဒွေ အဂ္ဂသာဝကာ ပဉ္စသတေ ပဉ္စသတေ အတ္တနော အတ္တနော ပရိဝါရေ အာဒါယ သတ္ထာရံ
အာပုစ္ဆိတွာ ဝန္ဒိတွာ ဇေတဝနတော ရာဇဂဟံ အဂမံသု။ ရာဇဂဟဝါသိနော ဒွေပိ တယောပိ ဗဟူပိ ဧကတော ဟုတွာ
တ အာဂန္တုကဒါနံ အဒံသု။ အထေကဒိဝသံ အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော အနုမောဒနံ ကရောန္တော "ဥပါသကာ ဧကော
သယံ ဒါနံ ဒေတိ, ပရံ န သမာဒပေတိ, သော နိဗ္ဗတ္တနိဗ္ဗတ္တဋ္ဌာနေ ဘောဂသမ္ပဒံ လဘတိ, နော ပရိဝါရသမ္ပဒံ။ ဧ
ကော သယံ န ဒေတိ, ပရံ သမာဒပေတိ, သော နိဗ္ဗတ္တနိဗ္ဗတ္တဋ္ဌာနေ ပရိဝါရသမ္ပဒံ လဘတိ, နော ဘောဂသမ္ပဒံ။ ဧ
ကော သယမ္ပိ န ဒေတိ, ပရမ္ပိ န သမာဒပေတိ, သော နိဗ္ဗတ္တနိဗ္ဗတ္တဋ္ဌာနေ ကဉ္ဇိကမတ္တမ္ပိ ကုစ္ဆိပူရံ န လဘတိ,
အနာထော ဟောတိ နိပ္ပစ္စယော။ ဧကော သယမ္ပိ ဒေတိ, ပရမ္ပိ သမာဒပေတိ, သော နိဗ္ဗတ္တနိဗ္ဗတ္တဋ္ဌာနေ အတ္တ
ဘာဝသတေပိ အတ္တဘာဝသဟဿေပိ အတ္တဘာဝသတသဟဿေပိ ဘောဂသမ္ပဒဉ္စေဝ ပရိဝါရသမ္ပဒဉ္စ လဘ
တီ"တိ ဧဝံ ဓမ္မံ ဒေသေသိ။

တမေကော ပဏ္ဍိတပုရိသော ဓမ္မံ သုတွာ "အစ္ဆရိယာ ဝတ ဘော, အဗ္ဘုတာ ဝတ ဘော ဓမ္မဒေသနာ, သုကာရဏံ
ကထိတံ, မယာ ဣမာသံ ဒွိန္နံ သမ္ပတ္တီနံ နိပ္ဖာဒကံ ကမ္မံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတီ"တိ စိန္တေတွာ – "ဘန္တေ, သွေ မယှံ
ဘိက္ခံ ဂဏှထာ"တိ ထေရံ နိမန္တေသိ။ "ကိတ္တကေဟိ တေ ဘိက္ခူဟိ အတ္ထော ဥပါသကာ"တိ။ "ကိတ္တကာ ပန
တေ, ဘန္တေ, ပရိဝါရာ"တိ? "သဟဿမတ္တာ ဥပါသကာ"တိ။ "သဗ္ဗေဟိ သဒ္ဓိံယေဝ သွေ ဘိက္ခံ ဂဏှထ, ဘ
န္တေ"တိ။ "ထေရော အဓိဝါသေသိ"။ ဥပါသကော နဂရဝီထိယံ စရန္တော – "အမ္မာ, တာတာ, မယာ ဘိက္ခုသဟဿံ နိ
မန္တိတံ, တုမှေဟ ကိတ္တကာနံ ဘိက္ခူနံ ဘိက္ခံ အတုံ သက္ခိဿထ, တုမှေဟ ကိတ္တကာန"န္တိ သမာဒပေသိ။ မနုဿ
သာ အတ္တနော အတ္တနော ပဟောနကနိယာမေန – "မယံ ဒသန္နံ ဒဿာမ, မယံ ဝီသတိယာ, မယံ သတဿာ"တိ အာဟံ
သု။ ဥပါသကော – "တေန ဟိ ဧကသ္မိံ ဌာနေ သမာဂမံ ကတွာ ဧကတောဝ ပရိဝိသိဿာမ , သဗ္ဗေ တိလတဏ္ဍုလသ
ပ္ပိမဓုဖာဏိတာဒီနိ သမာဟရထာ"တိ ဧကသ္မိံ ဌာနေ သမာဟရာပေသိ။

အထဿ ဧကော ကုဋုမ္ဗိကော သတသဟဿဂ္ဃနိကံ ဂန္ဓကာသာဝဝတ္ထံ ဒတွာ – "သစေ တေ အနဝတ္တံ နပ္
ပဟောတိ, ဣဒံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ ယံ ဦနံ, တံ ပူရေယျာသိ။ သစေ ပဟောတိ, ယဿိစ္ဆသိ, တဿ ဘိက္ခုနော ဒဒေယျ
ယာသီ"တိ အာဟ။ တဒာ တဿ သဗ္ဗံ အနဝတ္တံ ပဟောသိ, ကိဉ္စိ ဦနံ နာမ နာဟောသိ။ သော မနုဿေ ပုစ္ဆိ –
"ဣဒံ, အယျာ, ကာသာဝံ ဧကေန ကုဋုမ္ဗိကေန ဧဝံ နာမ ဝတွာ ဒိန္နံ အတိရေကံ ဇာတံ, ကဿ နံ ဒေမာ"တိ။ ဧကစ္စေ
"သာရိပုတ္တတ္ထေရဿာ"တိ အာဟံသု။ ဧကစ္စေ "ထေရော သဿပါကသမယေ အာဂန္တွာ ဂမနသီလော, ဒေဝဒ
တ္တော အမှာကံ မင်္ဂလာမင်္ဂလေသု သဟာယော ဥဒကမဏိကော ဝိယ နိစ္စံ ပတိဋ္ဌိတော, တဿ တံ ဒေမာ"တိ အာ
ဟံသု။ သမ္ဗဟုလိကာယ ကထာယပိ "ဒေဝဒတ္တဿ ဒါတဗ္ဗ"န္တိ ဝတ္တာရော ဗဟုတရာ အဟေသုံ, အထ နံ ဒေဝဒ
တ္တဿ အဒံသု။ သော တံ ဆိန္ဒိတွာ သိဗ္ဗိတွာ ရဇိတွာ နိဝာသေတွာ ပါရုပိတွာ ဝိစရတိ။ တံ ဒိသွာ မနုဿာ
"နယိဒံ ဒေဝဒတ္တဿ အနုစ္ဆဝိကံ, သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ အနုစ္ဆဝိကံ။ ဒေဝဒတ္တော အတ္တနော အနနုစ္ဆဝိကံ နိ
ဝါသေတွာ ပါရုပိတွာ ဝိစရတီ"တိ ဝဒိံသု။ အထေကော ဒိသာဝါသိကော ဘိက္ခု ရာဇဂဟာ သာဝတ္ထိံ ဂန္တွာ သတ္ထာ
ရံ ဝန္ဒိတွာ ကတပဋိသန္ထာရော သတ္ထာရာ ဒွိန္နံ အဂ္ဂသာဝကာနံ ဖာသုဝိဟာရံ ပုစ္ဆိတော အာဒိတော ပဋ္ဌာယ သဗ္
ဗံ တံ ပဝတ္တိံ အာရောစေသိ။ သတ္ထာ "န ခော ဘိက္ခု ဣဒါနေဝေသော အတ္တနော အနနုစ္ဆဝိကံ ဝတ္ထံ ဓာရေတိ, ပုဗ္ဗေ
ပိ ဓာရေသိယေဝါ"တိ ဝတွာ အတီတံ အာဟရိ –

အတီတေ ဗာရာဏသိယံ ဗြဟ္မဒတ္တေ ရဇ္ဇံ ကာရေန္တေ ဗာရာဏသိဝါသီ ဧကော ဟတ္ထိမာရကော ဟတ္ထိံ မာ
ရေတွာ မာရေတွာ ဒန္တေ စ နခေ စ အန္တာနိ စ ဃနမံသဉ္စ အာဟရိတွာ ဝိက္ကိဏန္တော ဇီဝိတံ ကပ္ပေတိ။ အထေ
ကသ္မိံ အရညေ အနေကသဟဿာ ဟတ္ထိနော ဧကစရံ ဂဟေတွာ ဂစ္ဆန္တာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ ဒိသွာ တတော ပဋ္ဌာယ
ဂစ္ဆမာနာ ဂမနာဂမနကာလေ ဇဏ္ဏုကေဟိ နိပတိတွာ ဝန္ဒိတွာ ပက္ကမန္တိ။ ဧကဒိဝသဉှိ ဟတ္ထိမာရကော တံ
ကိရိယံ ဒိသွာ – "အဟံ ဣမေ ကိစ္ဆေန မာရေမိ, ဣမေ စ ဂမနာဂမနကာလေ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ ဝန္ဒန္တိ, ကိံ နု ခော ဒိသွာ
ဝန္ဒန္တီ"တိ စိန္တေန္တော – "ကာသာဝ"န္တိ သလ္လက္ခေတွာ, "မယာပိ ဣဒါနိ ကာသာဝံ လဒ္ဓုံ ဝဋ္ဋတီ"တိ စိန္တေ
တွာ ဧကဿ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဿ ဇာတဿရံ ဩရုယှ နှာယန္တဿ တီရေ ဌပိတေသု ကာသာဝေသု စီဝရံ ထေနေ

တွာ တေသံ ဟတ္ထီနံ ဂမနာဂမနမဂ္ဂေ သတ္တိံ ဂဟေတွာ သသီသံ ပါရုပိတွာ နိသီဒတိ။ ဟတ္ထိနော တံ ဒိသွာ – “ပစ္စေကဗုဒ္ဓော”တိ သညာယ ဝန္ဒိတွာ ပက္ကမန္တိ။ သော တေသံ သဗ္ဗပစ္ဆတော ဂစ္ဆန္တံ သတ္တိယာ ပဟရိတွာ မာရေတွာ ဒန္တာဒီနိ ဂဟေတွာ သေသံ ဘူမိယံ နိခဏိတွာ ဂစ္ဆတိ။ အပရဘာဂေ ဗောဓိသတ္တော ဟတ္ထိယောနိယံ ပဋိသန္ဓိံ ဂဟေတွာ ဟတ္ထိဇေဋ္ဌကော ယူထပတိ အဟောသိ။ တဒါပိ သော တထေဝ ကရောတိ။ မဟာပုရိသော အတ္တနော ပရိသာယ ပရိဟာနိံ ဉတွာ, “ကုဟိံ ဣမေ ဟတ္ထီ ဂတာ, မန္ဒာ ဇာတာ”တိ ပုစ္ဆိတွာ, “န ဇာနာမ, သာမီ”တိ ဝုတ္တေ, “ကုဟိဉ္စိ ဂစ္ဆန္တာ မံ အနာပုစ္ဆိတွာ န ဂမိဿန္တိ, ပရိပန္ထေန ဘဝိတဗ္ဗ”န္တိ ဝတွာ, “ဧကသ္မိံ ဌာနေ ကာသာဝံ ပါရုပိတွာ နိသိန္နဿ သန္တိကာ ပရိပန္ထေန ဘဝိတဗ္ဗ”န္တိ ပရိသင်္ကိတွာ, “တံ ပရိဂ္ဂဏှိတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ သဗ္ဗေ ဟတ္ထီ ပုရတော ပေသေတွာ သယံ ပစ္ဆတော ဝိလမ္ဗမာနော အာဂစ္ဆတိ။ သော သေသဟတ္ထီသု ဝန္ဒိတွာ ဂတေသု မဟာပုရိသံ အာဂစ္ဆန္တံ ဒိသွာ စီဝရံ သံဟရိတွာ သတ္တိံ ဝိဿဇ္ဇိ။ မဟာပုရိသော သတိံ ဥပဋ္ဌပေတွာ အာဂစ္ဆန္တော ပစ္ဆတော ပဋိက္ကမိတွာ သတ္တိံ ဝိဝဇ္ဇေသိ။ အထ နံ “ဣမိနာ ဣမေ ဟတ္ထီ နာသိတာ”တိ ဂဏှိတုံ ပက္ခန္ဒိ။ ဣတရော ဧကံ ရုက္ခံ ပုရတော ကတွာ နိလီယိ။ အထ “နံ ရုက္ခေန သဒ္ဓိံ သောဏ္ဍာယ ပရိက္ခိပိတွာ ဂဟေတွာ ဘူမိယံ ပေါထေဿာမီ”တိ တေန နီဟရိတွာ ဒဿိတံ ကာသာဝံ ဒိသွာ – “သစာဟံ ဣမသ္မိံ ဒုဗ္ဘိဿာမိ, အနေကသဟဿေသု မေ ဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓခီဏာသဝေသု လဇ္ဇာ နာမ ဘိန္နာ ဘဝိဿတီ”တိ အဓိဝါသေတွာ – “တယာ မေ ဧတ္တကာ ဉာတကာ နာသိတာ”တိ ပုစ္ဆိ။ “အာမ, သာမီ”တိ။ “ကသ္မာ ဧဝံ ဘာရိယကမ္မမကာသိ, အတ္တနော အနနုစ္ဆဝိကံ ဝီတရာဂါနံ အနုစ္ဆဝိကံ ဝတ္ထံ ပရိဒဟိတွာ ဧဝရူပံ ကမ္မံ ကရောန္တေန ဘာရိယံ တယာ ကတ”န္တိ။ ဧဝဉ္စ ပန ဝတွာ ဥတ္တရိပိ နံ နိဂ္ဂဏှန္တော “အနိက္ကသာဝေါ ကာသာဝံ။ပေ။ သ ဝေ ကာသာဝမရဟတီ”တိ ကထံ ဝတွာ – “အယုတ္တံ တေ ကတ”န္တိ ဝတွာ တံ ဝိဿဇ္ဇေသိ။

သတ္ထာ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ အာဟရိတွာ, “တဒါ ဟတ္ထိမာရကော ဒေဝဒတ္တော အဟောသိ, တဿ နိဂ္ဂဟကော ဟတ္ထိနာဂေါ အဟမေဝါ”တိ ဇာတကံ သမောဓာနေတွာ, “န, ဘိက္ခဝေ, ဣဒါနေဝ, ပုဗ္ဗေပိ ဒေဝဒတ္တော အတ္တနော အနနုစ္ဆဝိကံ ဝတ္ထံ ဓာရေသိယေဝါ”တိ ဝတွာ ဣမာ ဂါထာ အဘာသိ –

၉. “အနိက္ကသာဝေါ ကာသာဝံ၊ ယော ဝတ္ထံ ပရိဒဟိဿတိ။
အပေတော ဒမသစ္စေန၊ န သော ကာသာဝမရဟတိ။

၁၀. “ယော စ ဝန္တကသာဝဿ၊ သီလေသု သုသမာဟိတော။
ဥပေတော ဒမသစ္စေန၊ သ ဝေ ကာသာဝမရဟတီ”တိ။

ဆဒ္ဒန္တဇာတကေနာ ပိ (ဇာ. ၁.၁၆.၁၂၂-၁၂၃) စ အယမတ္ထော ဒီပေတဗ္ဗော။

တတ္ထ **အနိက္ကသာဝေါ**တိ ရာဂါဒီဟိ ကသာဝေဟိ သကသာဝေါ။ **ပရိဒဟိဿတီ**တိ နိဝါသနပါရုပနအတ္ထရဏဝသေန ပရိဘုဉ္ဇိဿတိ။ ပရိဓဿတီတိပိ ပါဌော။ **အပေတော ဒမသစ္စေနာ**တိ ဣန္ဒြိယဒမေန စေဝ ပရမတ္ထသစ္စပက္ခိကေန ဝစီသစ္စေန စ အပေတော, ဝိယုတ္တော ပရိစ္စတ္တောတိ အတ္ထော။ **န သော**တိ သော ဧဝရူပေါ ပုဂ္ဂလော ကာသာဝံ ပရိဒဟိတုံ နာရဟတိ။ **ဝန္တကသာဝဿာ**တိ စတူဟိ မဂ္ဂေဟိ ဝန္တကသာဝေါ ဆဍ္ဍိတကသာဝေါ ပဟီနကသာဝေါ အဿ။ **သီလေသူ**တိ စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလေသု။ **သုသမာဟိတော**တိ သုဋ္ဌု သမာဟိတော သုဋ္ဌိတော။ **ဥပေတော**တိ ဣန္ဒြိယဒမေန စေဝ ဝုတ္တပ္ပကာရေန စ သစ္စေန ဥပဂတော။ **သ ဝေ**တိ သော ဧဝရူပေါ ပုဂ္ဂလော တံ ဂန္ဓကာသာဝံ ဝတ္ထံ အရဟတီတိ။

ကထာပရိယောသာနေ သော ဒိသာဝါသိကော ဘိက္ခု သောတာပန္နော အဟောသိ, အညေပိ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပါပုဏိံသု။ ဒေသနာ မဟာဇနဿ သာတ္ထိကာ အဟောသီတိ။

ဒေဝဒတ္တဝတ္ထု သတ္တမံ။

၈. သာရိပုတ္တတ္ထေရဝတ္ထု

အသာရေ သာရမတိနောတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဝေဠုဝနေ ဝိဟရန္တော အဂ္ဂသာဝကေဟိ နိဝေဒိတံ သဉ္စယ
ဿ အနာဂမနံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

တတြာယံ အနုပုဗ္ဗိကထာ – အမ္ဟာကဉှိ သတ္ထာ ဣတော ကပ္ပသတသဟဿာဓိကာနံ စတုန္နံ အသင်္ချေ
ယျာနံ မတ္ထကေ အမရဝတိယာ နာမ နဂရေ သုမေဓော နာမ ဗြာဟ္မဏကုမာရော ဟုတွာ သဗ္ဗသိပ္ပေသု နိပ္ဖတ္တိံ ပ
တွာ မာတာပိတူနံ အစ္စယေန အနေကကောဋိသင်္ချံ ဓနံ ပရိစ္စဇိတွာ ဣသိပဗ္ဗဇ္ဇံ ပဗ္ဗဇိတွာ ဟိမဝန္တေ ဝသန္
တော ဈာနာဘိညာ နိဗ္ဗတ္တေတွာ အာကာသေန ဂစ္ဆန္တော ဒီပင်္ကရဒသဗလဿ သုဒဿနဝိဟာရတော ရမ္မဝတိံ
နဂရံ ပဝိသနတ္ထာယ မဂ္ဂံ သောဓယမာနံ ဇနံ ဒိသွာ သယမ္ပိ ဧကံ ပဒေသံ ဂဟေတွာ မဂ္ဂံ သောဓေတိ။ တသ္မိံ အ
သောဓိတေယေဝ အာဂတဿ သတ္ထုနော အတ္တာနံ သေတုံ ကတွာ ကလလေ အဇိနစမ္မံ အတ္ထရိတွာ “သတ္ထာ
သသာဝကသင်္ဃော ကလလံ အနက္ကမိတွာ မံ အက္ကမန္တော ဂစ္ဆတူ”တိ နိပန္နော။ သတ္ထာရာ တံ ဒိသွာဝ “ဗုဒ္ဓင်
ကုရော ဧသ, အနာဂတေ ကပ္ပသတသဟဿာဓိကာနံ စတုန္နံ အသင်္ချေယျာနံ ပရိယောသာနေ ဂောတမော နာမ
ဗုဒ္ဓော ဘဝိဿတီ”တိ ဗျာကတော။ တဿ သတ္ထုနော အပရဘာဂေ “ကောဏ္ဍညော မင်္ဂလော သုမနော ရေဝတော
သောဘိတော အနောမဒဿီ ပဒုမော နာရဒော ပဒုမုတ္တရော သုမေဓော သုဇာတော ပိယဒဿီ အတ္ထဒဿီ ဓမ္မဒဿီ
သိဒ္ဓတ္ထော တိဿော ဖုဿော ဝိပဿီ သိခီ ဝေဿဘူ ကကုသန္ဓော ကောဏာဂမနော ကဿပေ”တိ လောကံ
ဩဘာသေတွာ ဥပ္ပန္နာနံ ဣမေသမ္ပိ တေဝီသတိယာ ဗုဒ္ဓာနံ သန္တိကေ လဒ္ဓဗျာကရဏော, “ဒသ ပါရမိယော, ဒသ
ဥပပါရမိယော, ဒသ ပရမတ္ထပါရမိယော”တိ သမတ္တိံသ ပါရမိယော ပူရေတွာ ဝေဿန္တရတ္တဘာဝေ ဌိတော ပ
ထဝိကမ္ပနာနိ မဟာဒာနာနိ ဒတွာ ပုတ္တဒါရံ ပရိစ္စဇိတွာ အာယုပရိယောသာနေ တုသိတပုရေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ တတ္ထ
ယာဝတာယုကံ ဌတွာ ဒသ သဟဿစက္ကဝာဠဒေဝတာဟိ သန္နိပတိတွာ –

“ကာလော ဒေဝ မဟာဝီရ, ဥပ္ပဇ္ဇ မာတုကုစ္ဆိယံ။
သဒေဝကံ တာရယန္တော, ဗုဇ္ဈဿု အမတံ ပဒ”န္တိ။ (ဗု. ဝံ. ၁.၆၇) –

ဝုတ္တေ –

“ကာလံ ဒေသဉ္စ ဒီပဉ္စ, ကုလံ မာတရမေဝ စ။
ဣမေ ပဉ္စ ဝိလောကေတွာ, ဥပ္ပဇ္ဇတိ မဟာယသော”တိ။ –

ပဉ္စ မဟာဝိလောကနာနိ ဝိလောကေတွာ တတော စုတော သက္ယရာဇကုလေ ပဋိသန္ဓိံ ဂဟေတွာ ဒသမာသစ္စယေန မာ
တုကုစ္ဆိတော ဝိဇာယိ။ သောဠသဝဿကာလေ တတ္ထ မဟာသမ္ပတ္တိယာ ပရိဟရိယမာနော အနုက္ကမေန ဘဒ္ဒယောဗ္ဗနံ
ပတွာ တိဏ္ဏံ ဥတူနံ အနုစ္ဆဝိကေသု တီသု ပါသာဒေသု ဒေဝလောကသိရိံ ဝိယ ရဇ္ဇသိရိံ အနုဘဝန္တော ဥယျာနကီ
ဠာယ ဂမနသမယေ အနုက္ကမေန ဇိဏ္ဏဗျာဓိမတသင်္ခါတေ တယော ဒေဝဒူတေ ဒိသွာ သဉ္ဇာတသံဝေဂေါ နိဝတ္တိ
တွာ စတုတ္ထဝါရေ ပဗ္ဗဇိတံ ဒိသွာ, “သာဓု ပဗ္ဗဇ္ဇာ”တိ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ ရုစိံ ဥပ္ပာဒေတွာ ဥယျာနံ ဂန္တွာ တတ္ထ
ဒိဝသံ ခေပေတွာ မင်္ဂလပေါက္ခရဏီတီရေ နိသိန္နော ကပ္ပကဝေသံ ဂဟေတွာ အာဂတေန ဝိဿကမ္မေန ဒေဝပုတ္
တေန အလင်္ကတပဋိယတ္တော ရာဟုလကုမာရဿ ဇာတသာသနံ သုတွာ ပုတ္တသိနေဟဿ ဗလဝဘာဝံ ဉတွာ,
“ယာဝ ဣဒံ ဗန္ဓနံ န ဝဍ္ဎတိ, တာဝဒေဝ နံ ဆိန္ဒိဿာမီ”တိ စိန္တေတွာ သာယံ နဂရံ ပဝိသန္တော –

“နိဗ္ဗုတာ နူန သာ မာတာ, နိဗ္ဗုတော နူန သော ပိတာ။
နိဗ္ဗုတာ နူန သာ နာရီ, ယဿာယံ ဤဒိသော ပတီ”တိ။ –

ကိသာဂေါတမိယာ နာမ ပိတုစ္ဆာဓီတာယ ဘာသိတံ ဣမံ ကထံ သုတွာ, “အဟံ ဣမာယ နိဗ္ဗုတပဒံ သာဝိတော”တိ မုတ္
တာဟာရံ ဩမုဉ္စိတွာ တဿာ ပေသေတွာ အတ္တနော ဘဝနံ ပဝိသိတွာ သိရိသယနေ နိသိန္နော နိဒ္ဒောပဂတာနံ နာဋ
ကိတ္ထီနံ ဝိပ္ပကာရံ ဒိသွာ နိဗ္ဗိန္နဟဒယော ဆန္နံ ဥဋ္ဌာပေတွာ ကဏ္ဍကံ အာဟရာပေတွာ တံ အာရုယှ ဆန္နသ
ဟာယော ဒသသဟဿစက္ကဝာဠဒေဝတာဟိ ပရိဝုတော မဟာဘိနိက္ခမနံ နိက္ခမိတွာ အနောမာနဒီတီရေ ပဗ္ဗဇိတွာ
အနုက္ကမေန ရာဇဂဟံ ဂန္တွာ တတ္ထ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ ပဏ္ဍဝပဗ္ဗတပဗ္ဘာရေ နိသိန္နော မဂဓရညာ ရဇ္ဇေန နိမ
န္တိယမာနော တံ ပဋိက္ခိပိတွာ သဗ္ဗညုတံ ပတွာ အတ္တနော ဝိဇိတံ အာဂမနတ္ထာယ တေန ဂဟိတပဋိညော အာဠာရဉ္စ

ဥဒကဉ္စ ဥပသင်္ကမိတွာ တေသံ သန္တိကေ အဓိဂတဝိသေသံ အနလင်္ကရိတွာ ဆဗ္ဗဿာနိ မဟာပဓာနံ ပဒဟိတွာ ဝိသာခပုဏ္ဏမဒိဝသေ ပာတောဝ သုဇာတာယ ဒိန္နပါယာသံ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ နေရဉ္ဇရာယ နဒိယာ သုဝဏ္ဏပါတိံ ပဝါဟေတွာ နေရဉ္ဇရာယ နဒိယာ တီရေ မဟာဝနသဏ္ဍေ နာနာသမာပတ္တီဟိ ဒိဝသဘာဂံ ဝီတိနာမေတွာ သာယနှသမယေ သောတ္ထိယေန ဒိန္နာ အဋ္ဌ တိဏမုဋ္ဌိယော ဂဟေတွာ ကာဠေန နာဂရာဇေန အဘိတ္ထုတဂုဏော ဗောဓိမဏ္ဍံ အာရုယှ တိဏသန္ထာရံ သန္ထရိတွာ “န တာဝိမံ ပလ္လင်္ကံ ဘိန္ဒိဿာမိ, ယာဝ မေ အနုပါဒါယ အာသဝေဟိ စိတ္တံ န မုစ္စိဿတီ”တိ ပဋိညံ ကတွာ ပုရတ္ထာဘိမုခေါ နိသီဒိတွာ သူရိယေ အနတ္ထင်္ဂမိတေယေဝ မာရဗလံ ဝိဓမိတွာ ပဌမယာမေ ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏံ, မဇ္ဈိမယာမေ စုတူပပါတဉာဏံ ပတွာ ပစ္ဆိမယာမာဝသာနေ ပစ္စယာကာရေ ဉာဏံ ဩတာရေတွာ အရုဏုဂ္ဂမနေ ဒသဗလစတုဝေသာရဇ္ဇာဒိသဗ္ဗဂုဏပဋိမဏ္ဍိတံ သဗ္ဗညုတဉာဏံ ပဋိဝိဇ္ဈိတွာ သတ္တသတ္တာဟံ ဗောဓိမဏ္ဍေ ဝီတိနာမေတွာ အဋ္ဌမေ သတ္တာဟေ အဇပါလနိဂြောဓမူလေ နိသိန္နော ဓမ္မဂမ္ဘီရတာပစ္စဝေက္ခဏေန အပ္ပောဿုက္ကတံ အာပဇ္ဇမာနော ဒသသဟဿိစက္ကဝာဠမဟာဗြဟ္မပရိဝါရေန သဟမ္ပတိဗြဟ္မုနာ အာယာစိတဓမ္မဒေသနော ဗုဒ္ဓစက္ခုနာ လောကံ ဝေါလောကေတွာ ဗြဟ္မုနော အဇ္ဈေသနံ အဓိဝါသေတွာ, “ကဿ နု ခေါ အဟံ ပဌမံ ဓမ္မံ ဒေသေယျ”န္တိ ဩလောကေန္တော အာဠာရုဒကာနံ ကာလင်္ကတဘာဝံ ဉတွာ ပဉ္စဝဂ္ဂိယာနံ ဘိက္ခူနံ ဗဟူပကာရတံ အနုဿရိတွာ ဥဋ္ဌာယာသနာ ကာသိပုရံ ဂစ္ဆန္တော အန္တရာမဂ္ဂေ ဥပကေန သဒ္ဓိံ မန္တေတွာ အာသာဠှိပုဏ္ဏမဒိဝသေ ဣသိပတနေ မိဂဒာယေ ပဉ္စဝဂ္ဂိယာနံ ဝသနဋ္ဌာနံ ပတွာ တေ အနနုစ္ဆဝိကေန သမုဒာစာရေန သမုဒာစရန္တေ သညာပေတွာ အညာတကောဏ္ဍညပ္ပမုခေ အဋ္ဌာရသ ဗြဟ္မကောဋိယော အမတပါနံ ပါယေန္တော ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တေတွာ ပဝတ္တိတဝရဓမ္မစက္ကော ပဉ္စမိယံ ပက္ခဿ သဗ္ဗေပိ တေ ဘိက္ခူ အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌာပေတွာ တံ ဒိဝသမေဝ ယသကုလပုတ္တဿ ဥပနိဿယသမ္ပတ္တိံ ဒိသွာ တံ ရတ္တိဘာဂေ နိဗ္ဗိန္ဒိတွာ ဂေဟံ ပဟာယ နိက္ခန္တံ ဒိသွာ, “ဧဟိ ယသာ”တိ ပက္ကောသိတွာ တသ္မိံယေဝ ရတ္တိဘာဂေ သောတာပတ္တိဖလံ ပါပေတွာ ပုနဒိဝသေ အရဟတ္တံ ပါပေတွာ အပရေပိ တဿ သဟာယကေ စတုပဏ္ဏာသ ဇနေ ဧဟိဘိက္ခုပဗ္ဗဇ္ဇာယ ပဗ္ဗာဇေတွာ အရဟတ္တံ ပါပေသိ။

ဧဝံ လောကေ ဧကသဋ္ဌိယာ အရဟန္တေသု ဇာတေသု ဝုဋ္ဌဝဿော ပဝါရေတွာ, “စရထ, ဘိက္ခဝေ, စာရိက”န္တိ သဋ္ဌိ ဘိက္ခူ ဒိသာသု ပေသေတွာ သယံ ဥရုဝေလံ ဂစ္ဆန္တော အန္တရာမဂ္ဂေ ကပ္ပာသိကဝနသဏ္ဍေ တိံသ ဇနေ ဘဒ္ဒဝဂ္ဂိယကုမာရေ ဝိနေသိ။ တေသု သဗ္ဗပစ္ဆိမကော သောတာပန္နော သဗ္ဗုတ္တမော အနာဂါမီ အဟောသိ။ တေ သဗ္ဗေပိ ဧဟိဘိက္ခုဘာဝေနေဝ ပဗ္ဗာဇေတွာ ဒိသာသု ပေသေတွာ သယံ ဥရုဝေလံ ဂန္တွာ အဍ္ဎုဍ္ဎာနိ ပါဋိဟာရိယသဟဿာနိ ဒဿေတွာ ဥရုဝေလကဿပါဒယော သဟဿဇဋိလပရိဝါရေ တေဘာတိကဇဋိလေ ဝိနေတွာ ဧဟိဘိက္ခုဘာဝေနေဝ ပဗ္ဗာဇေတွာ ဂယာသီသေ နိသီဒါပေတွာ **အာဒိတ္တပရိယာယဒေသနာယ** (မဟာဝ. ၅၄; သံ. နိ. ၄.၂၈) အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌာပေတွာ တေန အရဟန္တသဟဿေန ပရိဝုတော “ဗိမ္ဗိသာရရညော ဒိန္နံ ပဋိညံ မောစေဿာမီ”တိ ရာဇဂဟနဂရူပစာရေ လဋ္ဌိဝနုယျာနံ ဂန္တွာ, “သတ္ထာ ကိရ အာဂတော”တိ သုတွာ ဒွါဒသနဟုတေဟိ ဗြာဟ္မဏဂဟပတိကေဟိ သဒ္ဓိံ အာဂတဿ ရညော မဓုရဓမ္မကထံ ကထေန္တော ရာဇာနံ ဧကာဒသဟိ နဟုတေဟိ သဒ္ဓိံ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌာပေတွာ ဧကနဟုတံ သရဏေသု ပတိဋ္ဌာပေတွာ ပုနဒိဝသေ သက္ကေန ဒေဝရာဇေန မာဏဝကဝဏ္ဏံ ဂဟေတွာ အဘိတ္ထုတဂုဏော ရာဇဂဟနဂရံ ပဝိသိတွာ ရာဇနိဝေသနေ ကတဘတ္တကိစ္စော ဝေဠုဝနာရာမံ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ တတ္ထေဝ ဝါသံ ကပ္ပေသိ။ တတ္ထ နံ သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာနာ ဥပသင်္ကမိံသု။

တတြာယံ အနုပုဗ္ဗိကထာ – အနုပ္ပန္နေယေဝ ဟိ ဗုဒ္ဓေ ရာဇဂဟတော အဝိဒူရေ ဥပတိဿဂါမော ကောလိတဂါမောတိ ဒွေ ဗြာဟ္မဏဂါမာ အဟေသုံ။ တေသု ဥပတိဿဂါမေ သာရိယာ နာမ ဗြာဟ္မဏိယာ ဂဗ္ဘဿ ပတိဋ္ဌိတဒိဝသေယေဝ ကောလိတဂါမေ မောဂ္ဂလိယာ နာမ ဗြာဟ္မဏိယာပိ ဂဗ္ဘော ပတိဋ္ဌာသိ။ တာနိ ကိရ ဒွေပိ ကုလာနိ ယာဝ သတ္တမာ ကုလပရိဝဋ္ဋာ အာဗဒ္ဓပဋိဗဒ္ဓသဟာယကာနေဝ အဟေသုံ, တာသံ ဒွိန္နမ္ပိ ဧကဒိဝသမေဝ ဂဗ္ဘပရိဟာရံ အဒံသု။ တာ ဥဘောပိ ဒသမာသစ္စယေန ပုတ္တေ ဝိဇာယိံသု။ နာမဂ္ဂဟဏဒိဝသေ သာရိယာ ဗြာဟ္မဏိယာ ပုတ္တဿ ဥပတိဿဂါမကေ ဇေဋ္ဌကုလဿ ပုတ္တတ္တာ **ဥပတိဿော**တိ နာမံ ကရိံသု, ဣတရဿ ကောလိတဂါမေ ဇေဋ္ဌကုလဿ ပုတ္တတ္တာ **ကောလိတော**တိ နာမံ ကရိံသု။ တေ ဥဘောပိ ဝုဍ္ဎိမနွာယ သဗ္ဗသိပ္ပာနံ ပါရံ အဂမံသု။ ဥပတိဿမာဏဝဿ ကီဠနတ္ထာယ နဒိံ ဝါ ဥယျာနံ ဝါ ဂမနကာလေ ပဉ္စ သုဝဏ္ဏသိဝိကာသတာနိ ပရိဝါရာနိ ဟောန္တိ, ကောလိတမာဏဝဿ ပဉ္စ အာဇညယုတ္တရထသတာနိ။ ဒွေပိ ဇနာ ပဉ္စပဉ္စမာဏဝကသတပရိဝါရာ ဟောန္တိ။ ရာဇဂဟေ စ အနုသံဝစ္ဆရံ ဂိရဂ္ဂသမဇ္ဇော နာမ အဟောသိ။ တေသံ ဒွိန္နမ္ပိ ဧကဋ္ဌာနေယေဝ မဉ္စံ ဗန္ဓန္တိ။ ဒွေပိ ဧကတော နိသီဒိ

တွာ သမဇ္ဇံ ပဿန္တာ ဟသိတဗ္ဗဋ္ဌာနေ ဟသန္တိ, သံဝေဂဋ္ဌာနေ သံဝေဇေန္တိ, အယံ အတုံ ယုတ္တဋ္ဌာနေ အယံ ဒေန္တိ။ တေသံ ဣမိနာဝ နိယာမေန ဧကဒိဝသံ သမဇ္ဇံ ပဿန္တာနံ ပရိပါကဂတတ္တာ ဉာဏဿ ပုရိမဒိဝသေသု ဝိယ ဟသိတဗ္ဗဋ္ဌာနေ ဟာသော ဝါ သံဝေဂဋ္ဌာနေ သံဝေဂေါ ဝါ အတုံ ယုတ္တဋ္ဌာနေ အဒံ ဝါ နာဟောသိ။ ဒွေပိ ပန ဇနာ ဧဝံ စိန္တယိံသု – “ကိမေတ္ထ ဩလောကေတဗ္ဗံ အတ္ထိ, သဗ္ဗေပိမေ အပ္ပတ္တေ ဝဿသတေ အပ္ပဏ္ဏတ္တိကဘာဝံ ဂမိဿန္တိ, အမှေဟိ ပန ဧကံ မောက္ခဓမ္မံ ပရိယေသိတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ အာရမ္မဏံ ဂဟေတွာ နိသီဒိံသု။ တတော ကောလိတော ဥပတိဿံ အာဟ – “သမ္မ ဥပတိဿ, န တွံ အညေသု ဒိဝသေသု ဝိယ ဟဋ္ဌပဟဋ္ဌော, ဣဒါနိ အနတ္တမနဓာတုကောသိ, ကိံ တေ သလ္လက္ခိတ”န္တိ? “သမ္မ ကောလိတ, ဧတေသံ ဩလောကနေ သာရော နတ္ထိ, နိရတ္ထကမေတံ, အတ္တနော မောက္ခဓမ္မံ ဂဝေသိတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ ဣဒံ စိန္တယန္တော နိသိန္နောမှိ။ တွံ ပန ကသ္မာ အနတ္တမနောသီတိ? သောပိ တထေဝ အာဟ။ အထဿ အတ္တနာ သဒ္ဓိံ ဧကဇ္ဈာသယတံ ဉတွာ ဥပတိဿော အာဟ – “အမှာကံ ဥဘိန္နမ္ပိ သုစိန္တိတံ, မောက္ခဓမ္မံ ပန ဂဝေသန္တေဟိ ဧကာ ပဗ္ဗဇ္ဇာ လဒ္ဓုံ ဝဋ္ဋတိ။ ကဿ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇာမာ”တိ?

တေန ခေါ ပန သမယေန သဉ္စယော နာမ ပရိဗ္ဗာဇကော ရာဇဂဟေ ပဋိဝသတိ မဟတိယာ ပရိဗ္ဗာဇကပရိသာယ သဒ္ဓိံ။ တေ “တဿ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိဿာမာ”တိ ပဉ္စမာဏဝကသတာနိ “သိဝိကာယော စ ရထေ စ ဂဟေတွာ ဂစ္ဆထာ”တိ ဥယျောဇေတွာ ဧကာယ သိဝိကာယ ဧကေန ရထေန ဂန္တွာ သဉ္စယဿ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိံသု။ တေသံ ပဗ္ဗဇိတကာလတော ပဋ္ဌာယ သဉ္စယော အတိရေကလာဘဂ္ဂယသဂ္ဂပ္ပတ္တော အဟောသိ။ တေ ကတိပါဟေနေဝ သဗ္ဗံ သဉ္စယဿ သမယံ ပရိမဒ္ဒိတွာ, “အာစရိယ, တုမှာကံ ဇာနနသမယော ဧတ္တကောဝ, ဥဒါဟု ဥတ္တရိမ္ပိ အတ္ထီ”တိ ပုစ္ဆိံသု။ “ဧတ္တကောဝ သဗ္ဗံ တုမှေဟိ ဉာတ”န္တိ ဝုတ္တေ စိန္တယိံသု – “ဧဝံ သတိ ဣမဿ သန္တိကေ ဗြဟ္မစရိယဝါသော နိရတ္ထကော, မယံ ယံ မောက္ခဓမ္မံ ဂဝေသိတုံ နိက္ခန္တာ, သော ဣမဿ သန္တိကေ ဥပ္ပာဒေတုံ န သက္ကာ, မဟာ ခေါ ပန ဇမ္ဗုဒီပေါ, ဂါမနိဂမရာဇဓာနိယော စရန္တာ အဒ္ဓာ မောက္ခဓမ္မဒေသကံ ကဉ္စိ အာစရိယံ လဘိဿာမာ”တိ။ တတော ပဋ္ဌာယ, “ယတ္ထ ယတ္ထ ပဏ္ဍိတာ သမဏဗြာဟ္မဏာ အတ္ထီ”တိ ဝဒန္တိ, တတ္ထ တတ္ထ ဂန္တွာ သာကစ္ဆံ ကရောန္တိ။ တေဟိ ပုဋ္ဌံ ပဉှံ အညေ ကထေတုံ န သက္ကောန္တိ, တေ ပန တေသံ ပဉှံ ဝိဿဇ္ဇေန္တိ။ ဧဝံ သကလဇမ္ဗုဒီပံ ပရိဂ္ဂဏှိတွာ နိဝတ္တိတွာ သကဋ္ဌာနမေဝ အာဂန္တွာ, “သမ္မ ကောလိတ, အမှေသု ယော ပဌမံ အမတံ အဓိဂစ္ဆတိ, သော ဣတရဿ အာရောစေတူ”တိ ကတိကံ အကံသု။

ဧဝံ တေသု ကတိကံ ကတွာ ဝိဟရန္တေသု သတ္ထာ ဝုတ္တာနုက္ကမေန ရာဇဂဟံ ပတွာ ဝေဠုဝနံ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ ဝေဠုဝနေ ဝိဟရတိ။ တဒါ “စရထ, ဘိက္ခဝေ, စာရိကံ ဗဟုဇနဟိတာယာ”တိ ရတနတ္တယဂုဏပကာသနတ္ထံ ဥယျောဇိတာနံ ဧကသဋ္ဌိယာ အရဟန္တာနံ အန္တရေ ပဉ္စဝဂ္ဂိယာနံ အဗ္ဘန္တရော အဿဇိတ္ထေရော ပဋိနိဝတ္တိတွာ ရာဇဂဟံ အာဂတော, ပုနဒိဝသေ ပါတောဝ ပတ္တစီဝရမာဒာယ ရာဇဂဟံ ပိဏ္ဍာယ ပါဝိသိ။ တသ္မိံ သမယေ ဥပတိဿပရိဗ္ဗာဇကောပိ ပါတောဝ ဘတ္တကိစ္စံ ကတွာ ပရိဗ္ဗာဇကာရာမံ ဂစ္ဆန္တော ထေရံ ဒိသွာ စိန္တေသိ – “မယာ ဧဝရူပေါ ပဗ္ဗဇိတော နာမ န ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗောယေဝ, ယေ လောကေ အရဟန္တော ဝါ အရဟတ္တမဂ္ဂံ ဝါ သမာပန္နာ, အယံ တေသံ ဘိက္ခူနံ အညတရော, ယံနူနာဟံ ဣမံ ဘိက္ခုံ ဥပသင်္ကမိတွာ ပုစ္ဆေယျံ – ‘ကံသိ တွံ, အာဝုသော, ဥဒ္ဒိဿ ပဗ္ဗဇိတော, ကော ဝါ တေ သတ္ထာ, ကဿ ဝါ တွံ ဓမ္မံ ရောစေသီ’”တိ? အထဿ ဧတဒဟောသိ – “အကာလော ခေါ ဣမံ ဘိက္ခုံ ပဉှံ ပုစ္ဆိတုံ, အန္တရဃရံ ပဝိဋ္ဌော ပိဏ္ဍာယ စရတိ, ယံနူနာဟံ ဣမံ ဘိက္ခုံ ပိဋ္ဌိတော ပိဋ္ဌိတော အနုဗန္ဓေယျံ, အတ္ထိကေဟိ ဥပညာတံ မဂ္ဂ”န္တိ။ သော ထေရံ လဒ္ဓပိဏ္ဍပါတံ အညတရံ ဩကာသံ ဂစ္ဆန္တံ ဒိသွာ နိသီဒိတုကာမတဉ္စဿ ဉတွာ အတ္တနော ပရိဗ္ဗာဇကပီဌကံ ပညာပေတွာ အဒါသိ, သော ဘတ္တကိစ္စပရိယောသာနေပိဿ အတ္တနော ကုဏ္ဍိကာယ ဥဒကံ အဒါသိ။

ဧဝံ အာစရိယဝတ္တံ ကတွာ ကတဘတ္တကိစ္စေန ထေရေန သဒ္ဓိံ မဓုရပဋိသန္ထာရံ ကတွာ ဧဝမာဟ – “ဝိပ္ပသန္နာနိ ခေါ ပန တေ, အာဝုသော, ဣန္ဒြိယာနိ, ပရိသုဒ္ဓေါ ဆဝိဝဏ္ဏော ပရိယောဒါတော, ကံသိ တွံ, အာဝုသော, ဥဒ္ဒိဿ ပဗ္ဗဇိတော, ကော ဝါ တေ သတ္ထာ, ကဿ ဝါ တွံ ဓမ္မံ ရောစေသီ”တိ ပုစ္ဆိ။ ထေရော စိန္တေသိ – “ဣမေ ပရိဗ္ဗာဇကာ နာမ သာသနဿ ပဋိပက္ခဘူတာ, ဣမဿ သာသနဿ ဂမ္ဘီရတံ ဒဿေဿာမီ”တိ။ အတ္တနော နဝကဘာဝံ ဒဿေန္တော အာဟ – “အဟံ ခေါ, အာဝုသော, နဝေါ အစိရပဗ္ဗဇိတော, အဓုနာဂတော ဣမံ ဓမ္မဝိနယံ, န တာဝ

ဟံ သကွိဿာမိ ဝိတ္ထာရေန ဓမ္မံ ဒေသေတု''န္တိ။ ပရိဗ္ဗာဇကော – ''အဟံ ဥပတိဿော နာမ, တုမှေ ယထာသတ္တိယာ အပ္ပံ ဝါ ဗဟုံ ဝါ ဝဒ, တံ နယသတေန နယသဟဿေန ပဋိဝိဇ္ဈိတုံ မယှံ ဘာရော''တိ စိန္တေတွာ အာဟ –

> ''အပ္ပံ ဝါ ဗဟုံ ဝါ ဘာသဿု၊ အတ္ထံယေဝ မေ ဗြူဟိ။
> အတ္ထေနေဝ မေ အတ္ထော၊ ကိံ ကာဟသိ ဗျဉ္ဇနံ ဗဟု''န္တိ။ (မဟာဝ. ၆၀)။

ဇဝံ ဝုတ္တေ ထေရော – ''ယေ ဓမ္မာ ဟေတုပ္ပဘဝါ''တိ (မဟာဝ. ၆၀; အပ. ထေရ ၁.၁.၂၈၆) ဂာထမာဟ။ ပရိဗ္ဗာဇကော ပဌမပဒဒွယမေဝ သုတွာ သဟဿနယပဋိမဏ္ဍိတေ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိ, ဣတရံ ပဒဒွယံ သောတာပန္နကာလေ နိဋ္ဌာပေသိ။ သော သောတာပန္နော ဟုတွာ ဥပရိဝိသေသေ အပ္ပဝတ္တန္တေ ''ဘဝိဿတိ ဧတ္ထ ကာရဏ''န္တိ သလ္လက္ခေတွာ ထေရံ အာဟ – ''ဘန္တေ, မာ ဥပရိ ဓမ္မဒေသနံ ဝဍ္ဎယိတ္ထ, ဧတ္တကမေဝ ဟောတု, ကုဟိံ အမှာကံ သတ္ထာ ဝသတီ''တိ? ''ဝေဠုဝနေ, အာဝုသော''တိ။ ''တေန ဟိ, ဘန္တေ, တုမှေ ပုရတော ယာထ, မယှံ ဧကော သဟာယကော အတ္ထိ, အမှေဟိ စ အညမညံ ကတိကာ ကတာ 'အမှေသု ယော အမတံ ပဌမံ အဓိဂစ္ဆတိ, သော ဣတရဿ အာရောစေတူ'တိ။ အဟံ တံ ပဋိညံ မောစေတွာ သဟာယကံ ဂဟေတွာ တုမှာကံ ဂတမဂ္ဂေနေဝ သတ္ထု သန္တိကံ အာဂမိဿာမီ''တိ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန ထေရဿ ပာဒေသု နိပတိတွာ တိက္ခတ္တုံ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ ထေရံ ဥယျောဇေတွာ ပရိဗ္ဗာဇကာရာမာဘိမုခော အဂမာသိ''။

အထ ခော ကောလိတပရိဗ္ဗာဇကော တံ ဒူရတောဝ အာဂစ္ဆန္တံ ဒိသွာ, ''အဇ္ဇ မယှံ သဟာယကဿ မုခဝဏ္ဏော န အညဒိဝသေသု ဝိယ, အဒ္ဓါ တေန အမတံ အဓိဂတံ ဘဝိဿတီ''တိ အမတာဓိဂမံ ပုစ္ဆိ။ သောပိဿ ''အာမာဝုသော, အမတံ အဓိဂတ''န္တိ ပဋိဇာနိတွာ တမေဝ ဂာထံ အဘာသိ။ ဂာထာပရိယောသာနေ ကောလိတော သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိတွာ အာဟ – ''ကုဟိံ ကိရ, သမ္မ, အမှာကံ သတ္ထာ ဝသတီ''တိ? ''ဝေဠုဝနေ ကိရ, သမ္မ, ဧဝံ နော အာစရိယေန အဿဇိတ္ထေရေန ကထိတ''န္တိ။ ''တေန ဟိ, သမ္မ, အာယာမ, သတ္ထာရံ ပဿိဿာမာ''တိ။ သာရိပုတ္တတ္ထေရော စ နာမေသ သဒာပိ အာစရိယပူဇကောဝ, တသ္မာ သဟာယံ ဧဝမာဟ – ''သမ္မ, အမှေဟိ အဓိဂတံ အမတံ အမှာကံ အာစရိယဿ သဉ္စယပရိဗ္ဗာဇကဿာပိ ကထေဿာမ, ဗုဇ္ဈမာနော ပဋိဝိဇ္ဈိဿတိ, အပ္ပဋိဝိဇ္ဈန္တော အမှာကံ သဒ္ဒဟိတွာ သတ္ထု သန္တိကံ ဂမိဿတိ, ဗုဒ္ဓါနံ ဒေသနံ သုတွာ မဂ္ဂဖလပဋိဝေဓံ ကရိဿတီ''တိ။ တတော ဒွေပိ ဇနာ သဉ္စယဿ သန္တိကံ အဂမံသု။

သဉ္စယော တေ ဒိသွာဝ – ''ကိံ, တာတာ, ကောစိ ဝေါ အမတမဂ္ဂဒေသကော လဒ္ဓေါ''တိ ပုစ္ဆိ။ ''အာမ, အာစရိယ, လဒ္ဓေါ, ဗုဒ္ဓေါ လောကေ ဥပ္ပန္နော, ဓမ္မော လောကေ ဥပ္ပန္နော, သံဃော လောကေ ဥပ္ပန္နော, တုမှေ တုစ္ဆေ အသာရေ ဝိစရထ, တသ္မာ ဧထ, သတ္ထု သန္တိကံ ဂမိဿာမာ''တိ။ ''ဂစ္ဆထ တုမှေ, နာဟံ သက္ခိဿာမီ''တိ ။ ''ကိံ ကာရဏာဟိ''? ''အဟံ မဟာဇနဿ အာစရိယော ဟုတွာ ဝိစရိံ, ဝိစရန္တဿ မေ အန္တေဝါသိကဝါသော စာဋိယာ ဥဒဉ္စနဘာဝပ္ပတ္တိ ဝိယ ဟောတိ, န သက္ခိဿာမဟံ အန္တေဝါသိကဝါသံ ဝသိတု''န္တိ။ ''မာ ဧဝံ ကရိတ္ထ, အာစရိယာ''တိ။ ''ဟောတု, တာတာ, ဂစ္ဆထ တုမှေ, နာဟံ သက္ခိဿာမီ''တိ။ အာစရိယ, လောကေ ဗုဒ္ဓဿ ဥပ္ပန္နကာလတော ပဋ္ဌာယ မဟာဇနော ဂန္ဓမာလာဒိဟတ္ထော ဂန္တွာ တမေဝ ပူဇေဿတိ, မယမ္ပိ တတ္ထေဝ ဂမိဿာမ။ ''တုမှေ ကိံ ကရိဿထာ''တိ? ''တာတာ, ကိံ နု ခော ဣမသ္မိံ လောကေ ဒန္ဓာ ဗဟူ, ဥဒါဟု ပဏ္ဍိတာ''တိ။ ''ဒန္ဓာ, အာစရိယ, ဗဟူ, ပဏ္ဍိတာ စ နာမ ကတိပယာ ဧဝ ဟောန္တီ''တိ။ ''တေန ဟိ, တာတာ, ပဏ္ဍိတာ ပဏ္ဍိတဿ သမဏဿ ဂေါတမဿ သန္တိကံ ဂမိဿန္တိ, ဒန္ဓာ ဒန္ဓဿ မမ သန္တိကံ အာဂမိဿန္တိ, ဂစ္ဆထ တုမှေ, နာဟံ ဂမိဿာမီ''တိ။ တေ ''ပညာယိဿထ တုမှေ, အာစရိယာ''တိ ပက္ကမိံသု။ တေသု ဂစ္ဆန္တေသု သဉ္စယဿ ပရိသာ ဘိဇ္ဇိ, တသ္မိံ ခဏေ အာရာမော တုစ္ဆော အဟောသိ။ သော တုစ္ဆံ အာရာမံ ဒိသွာ ဥဏှံ လောဟိတံ ဆဍ္ဍေသိ။ တေဟိပိ သဒ္ဓိံ ဂစ္ဆန္တေသု ပဉ္စသု ပရိဗ္ဗာဇကသတေသု သဉ္စယဿ အမှုတေယျသတာနိ နိဝတ္တိံသု, အထ ခော တေ အတ္တနော အန္တေဝါသိကေဟိ အမှုတေယျေဟိ ပရိဗ္ဗာဇကသတေဟိ သဒ္ဓိံ ဝေဠုဝနံ အဂမံသု။

သတ္ထာ စတုပရိသမဇ္ဈေ နိသိန္နော ဓမ္မံ ဒေသေန္တော တေ ဒူရတောဝ ဒိသွာ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – ''ဧတေ, ဘိက္ခဝေ, ဒွေ သဟာယကာ အာဂစ္ဆန္တိ ကောလိတော စ ဥပတိဿော စ, ဧတံ မေ သာဝကယုဂံ ဘဝိဿတိ အဂ္ဂံ ဘဒ္ဒယုဂ''န္တိ။ တေ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိံသု, နိသီဒိတွာ စ ပန ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစုံ – ''လဘေယျာ

ယာမ မယံ, ဘန္တေ, ဘဂဝတော သန္တိကေ ပဗ္ဗဇ္ဇံ, လဘေယျာမ ဥပသမ္ပဒ''န္တိ။ ''ဧထ, ဘိက္ခဝေ''တိ ဘဂဝါ အဝေါစ – ''သွာက္ခာတော ဓမ္မော, စရထ ဗြဟ္မစရိယံ သမ္မာ ဒုက္ခဿ အန္တကိရိယာယာ''တိ။ သဗ္ဗေပိ ဣဒ္ဓိမယ ပတ္တစီဝရဓရာ သဋ္ဌိဝဿိကတ္ထေရာ ဝိယ အဟေသုံ။

အထ နေသံ ပရိသာယ စရိတဝသေန သတ္ထာ ဓမ္မဒေသနံ ဝဍ္ဎေသိ။ ဌပေတွာ ဒွေ အဂ္ဂသာဝကေ အဝသေသာ အရဟတ္တံ ပာပုဏိံသု, အဂ္ဂသာဝကာနံ ပန ဥပရိမဂ္ဂတ္တယကိစ္စံ န နိဋ္ဌာသိ။ ကိံ ကာရဏာ? သာဝကပါရမိဉာဏဿ မဟန္တတာယ။ အထာယသ္မာ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော ပဗ္ဗဇိတဒိဝသတော သတ္တမေ ဒိဝသေ မဂဓရဋ္ဌေ ကလ္လဝာလက မကံ ဥပနိဿာယ ဝိဟရန္တော ထိနမိဒ္ဓေ ဩက္ကမန္တေ သတ္ထာရာ သံဝေဇိတော ထိနမိဒ္ဓံ ဝိနောဒေတွာ တထာဂ တေန ဒိန္နံ ဓာတုကမ္မဋ္ဌာနံ သုဏန္တောဝ ဥပရိမဂ္ဂတ္တယကိစ္စံ နိဋ္ဌာပေတွာ သာဝကပါရမိဉာဏဿ မတ္ထကံ ပ တ္တော။ သာရိပုတ္တတ္ထေရောပိ ပဗ္ဗဇိတဒိဝသတော အဍ္ဍမာသံ အတိက္ကမိတွာ သတ္ထာရာ သဒ္ဓိံ တမေဝ ရာဇဂ ဟံ ဥပနိဿာယ သူကရခတလေဏေ ဝိဟရန္တော အတ္တနော ဘာဂိနေယျဿ ဒီဃနခပရိဗ္ဗာဇကဿ ဝေဒနာပရိဂ္ဂ ဟသုတ္တန္တေ ဒေသိယမာနေ သုတ္တာနုသာရေန ဉာဏံ ပေသေတွာ ပရဿ ဝဍ္ဎိတဘတ္တံ ပရိဘုဉ္ဇန္တော ဝိယ သာဝကပါရမိဉာဏဿ မတ္ထကံ ပတ္တော။ နနု စာယသ္မာ မဟာပညော, အထ ကသ္မာ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတော စိရ တရေန သာဝကပါရမိဉာဏံ ပာပုဏီတိ? ပရိကမ္မမဟန္တတာယ။ ယထာ ဟိ ဒုဂ္ဂတမနုဿာ ယတ္ထ ကတ္ထစိ ဂန္တုကာ မာ ခိပ္ပမေဝ နိက္ခမန္တိ, ရာဇူနံ ပန ဟတ္ထိတဟနကပ္ပနာဒိ မဟန္တံ ပရိကမ္မံ လဒ္ဓုံ ဝဋ္ဋတိ, ဧဝံသမ္ပဒမိဒံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

တံ ဒိဝသညေဝ ပန သတ္ထာ ဝဍ္ဎမာနကစ္ဆာယာယ ဝေဠုဝနေ သာဝကသန္နိပာတံ ကတွာ ဒွိန္နံ ထေရာနံ အဂ္ဂ သာဝကဋ္ဌာနံ ဒတွာ ပာတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသိ။ ဘိက္ခူ ဥဇ္ဈာယိံသု – ''သတ္ထာ မုခေါလောကနေန ဘိက္ခံ ဒေတိ, အဂ္ဂ သာဝကဋ္ဌာနံ ဒဒန္တေန နာမ ပဌမံ ပဗ္ဗဇိတာနံ ပဉ္စဝဂ္ဂိယာနံ အတုံ ဝဋ္ဋတိ, ဧတေ အနောလောကေန္တေန ယသထေရပ္ပ မုခာနံ ပဉ္စပဏ္ဏာသဘိက္ခူနံ အတုံ ဝဋ္ဋတိ, ဧတေ အနောလောကေန္တေန ဘဒ္ဒဝဂ္ဂိယာနံ တိံသဇနာနံ, ဧတေ အနောလော ကေန္တေန ဥရုဝေလကဿပါဒီနံ တေဘာတိကာနံ, ဧတေ ပန ဧတ္တကေ မဟာထေရေ ပဟာယ သဗ္ဗပစ္ဆာ ပဗ္ဗဇိတာနံ အဂ္ဂသာဝကဋ္ဌာနံ ဒဒန္တေန မုခံ ဩလောကေတွာ ဒိန္န''န္တိ။ သတ္ထာ, ''ကိံ ကထေထ, ဘိက္ခဝေ''တိ ပုစ္ဆိတွာ, ''ဣဒံ နာမာ''တိ ဝုတ္တေ ''နာဟံ, ဘိက္ခဝေ, မုခံ ဩလောကေတွာ ဘိက္ခံ ဒေမိ, ဧတေသံ ပန အတ္တနာ အတ္တနာ ပတ္ထိ တပတ္ထိတမေဝ ဒေမိ။ အညာတကောဏ္ဍညော ဟိ ဧကေသိံ သဿေ နဝ တရေ အဂ္ဂသဿဒာနံ ဒဒန္တော အဂ္ဂသာ ဝကဋ္ဌာနံ ပတ္ထေတွာ နာအဒါသိ, အဂ္ဂဓမ္မံ ပန အရဟတ္တံ သဗ္ဗပဌမံ ပဋိဝိဇ္ဈိတုံ ပတ္ထေတွာ အအဒါသီ''တိ။ ''ကအာ ပန ဘဂဝါ''တိ? ''သုဏိဿထ, ဘိက္ခဝေ''တိ။ ''အာမ, ဘန္တေ''တိ, ဘဂဝါ အတီတံ အာဟရိ –

ဘိက္ခဝေ , ဣတော ဧကနဝုတိကပ္ပေ ဝိပဿီ နာမ ဘဂဝါ လောကေ ဥဒပါဒိ။ တဒါ မဟာကာဠော စူဠကာဠောတိ ဒွေ ဘာတိကာ ကုဋုမ္ဗိကာ မဟန္တံ သာလိက္ခေတ္တံ ဝပါပေသုံ။ အထေကဒိဝသံ စူဠကာဠော သာလိက္ခေတ္တံ ဂန္တွာ တ ဧကံ သာလိဂဗ္ဘံ ဖာလေတွာ ခါဒိ, တံ အတိမဓုရံ အဟောသိ။ သော ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ သင်္ဃဿ သာလိဂဗ္ဘဒါနံ အ တုကာမော ဟုတွာ ဇေဋ္ဌဘာတိကံ ဥပသင်္ကမိတွာ, ''ဘာတိက, သာလိဂဗ္ဘံ ဖာလေတွာ ဗုဒ္ဓါနံ အနုစ္ဆဝိကံ ကတွာ ပစာပေတွာ ဒါနံ ဒေမာ''တိ အာဟ။ ''ကိံ ဝဒေသိ, တာတ, သာလိဂဗ္ဘံ ဖာလေတွာ ဒါနံ နာမ နေဝ အတီတေ ဘူတပုဗ္ဗံ, န အနာဂတေပိ ဘဝိဿတိ, မာ သဿံ နာသယီ''တိ; ဝုတ္တောပိ သော ပုနပ္ပုနံ ယာစိယေဝ ။ အထ နံ ဘာတာ, ''တေန ဟိ သာလိက္ခေတ္တံ ဒွေ ကောဋ္ဌာသေ ကတွာ မမ ကောဋ္ဌာသံ အနာမသိတွာ အတ္တနော ကောဋ္ဌာသေ ခေတ္တေ ယံ ဣစ္ဆသိ, တံ ကရောဟီ''တိ အာဟ။ သော ''သာဓူ''တိ ခေတ္တံ ဝိဘဇိတွာ ဗဟူ မနုဿေ ဟတ္ထကမ္မံ ယာစိတွာ သာလိဂဗ္ဘံ ဖာလေတွာ နိရုဒကေန ခီရေန ပစာပေတွာ သပ္ပိမဓုသက္ခရာဒီဟိ ယောဇေတွာ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသင် ဃဿ ဒါနံ ဒတွာ ဘတ္တကိစ္စပရိယောသာနေ – ''ဣဒံ, ဘန္တေ, မမ အဂ္ဂဒါနံ အဂ္ဂဓမ္မဿ သဗ္ဗပဌမံ ပဋိဝေဓာယ သံဝတ္တတူ''တိ အာဟ။ သတ္ထာ ''ဧဝံ ဟောတူ''တိ အနုမောဒနမကာသိ။

သော ခေတ္တံ ဂန္တွာ ဩလောကေန္တော သကလက္ခေတ္တံ ကဏ္ဏိကဗဒ္ဓေဟိ ဝိယ သာလိသီသေဟိ သဉ္ဆန္န နံ ဒိသွာ ပဉ္စဝိဓပီတိံ ပဋိလဘိတွာ, ''လာဘာ ဝတ မေ''တိ စိန္တေတွာ ပုထုကကာလေ ပုထုကဂ္ဂံ နာမ အအာသိ, ကမတ သီဟိ သဒ္ဓိံ အဂ္ဂသဿဒါနံ နာမ အအာသိ, လာယနေ လာယနဂ္ဂံ, ဝေဏိကရဏေ ဝေဏဂ္ဂံ, ကလာပါဒီသု ကလာပဂ္ဂံ, ခ လဂ္ဂံ, ခလဘဏ္ဍဂ္ဂံ, ကောဋ္ဌဂ္ဂန္တိ။ ဧဝံ ဧကေသဿေ နဝ တရေ အဂ္ဂဒါနံ အအာသိ။ တဿ သဗ္ဗတရေသု ဂဟိတဂ

ဟိတဥ္စာနံ ပရိပူရိ, သဒ္ဒံ အတိရေကံ ဥဋ္ဌာနသမ္ပန္နံ အဟောသိ။ ဓမ္မော ဟိ နာမေသ အတ္တာနံ ရက္ခန္တံ ရက္ခတိ။ တေနာဟ ဘဂဝါ –

> ''ဓမ္မော ဟဝေ ရက္ခတိ ဓမ္မစာရိံ,
> ဓမ္မော သုစိဏ္ဏော သုခမာဝဟာတိ။
> ဧသာနိသံသော ဓမ္မေ သုစိဏ္ဏေ,
> န ဒုဂ္ဂတိံ ဂစ္ဆတိ ဓမ္မစာရီ''တိ။ (ထေရဂါ. ၃၀၃; ဇာ. ၁.၁၀.၁၀၂) –

''ဇဝေနေသ ဝိပဿီသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓကာလေ အဂ္ဂဓမ္မံ ပဉ္စမံ ပဋိဝိဇ္ဈိတုံ ပတ္ထေန္တော နဝ တရေ အဂ္ဂအနာနိ အဒာသိ။ ဣတော သတသဟဿကပ္ပမတ္ထကေ ပန ဟံသဝတီနဂရေ ပဒုမုတ္တရသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓကာလေပိ သတ္တာဟံ မဟာဒါနံ ဒတွာ တဿ ဘဂဝတော ဟဒမူလေ နိပဇ္ဇိတွာ အဂ္ဂဓမ္မဿ ပဉ္စမံ ပဋိဝိဇ္ဈနတ္ထမေဝ ပတ္ထနံ ဌပေသိ။ ဣတိ ဣမိနာ ပတ္ထိတမေဝ မယာ ဒိန္နံ, နာဟံ, ဘိက္ခဝေ, မုခံ ဩလောကေတွာ ဒေမီ''တိ။

''ယသကုလပုတ္တပ္ပမုခာ ပဉ္စပညာသ ဇနာ ကိံ ကမ္မံ ကရိံသု, ဘန္တေ''တိ? ''ဧတေပိ ဧကဿ ဗုဒ္ဓဿ သန္တိကေ အရဟတ္တံ ပတ္ထေန္တာ ဗဟုံ ပုညကမ္မံ ကတွာ အပရဘာဂေ အနုပ္ပန္နေ ဗုဒ္ဓေ သဟာယကာ ဟုတွာ ဝဂ္ဂဗန္ဓနေန ပုညာနိ ကရောန္တာ အနာထမတသရီရာနိ ပဋိဇဂ္ဂန္တာ ဝိစရိံသု။ တေ ဧကဒိဝသံ သဂဗ္ဘံ ဣတ္ထိံ ကာလကတံ ဒိသွာ, 'ဈာပေဿာမာ'တိ သုသာနံ ဟရိံသု။ တေသု ပဉ္စ ဇနေ 'တုမှေ ဈာပေထာ'တိ သုသာနေ ဌပေတွာ သေသာ ဂါမံ ပဝိဋ္ဌာ။ ယသဒာရကော တံ မတသရီရံ သူလေဟိ ဝိဇ္ဈိတွာ ပရိဝတ္တေတွာ ပရိဝတ္တေတွာ ဈာပေန္တော အသုဘသညံ ပဋိလဘိ, ဣတရေသမ္ပိ စတုန္နံ ဇနာနံ – 'ပဿထ, ဘော, ဣမံ သရီရံ တတ္ထ တတ္ထ ဝိဒ္ဓံသိတစမ္မံ, ကဗရဂေရူပံ ဝိယ အသုစိံ ဒုဂ္ဂန္ဓံ ပဋိကူလ'န္တိ ဒဿေသိ။ တေပိ တတ္ထ အသုဘသညံ ပဋိလဘိံသု။ တေ ပဉ္စပိ ဇနာ ဂါမံ ဂန္တွာ သေသသဟာယကာနံ ကထယိံသု။ ယသော ပန အာရကော ဂေဟံ ဂန္တွာ မာတာပိတူနဉ္စ ဘရိယာယ စ ကထေသိ။ တေ သဗ္ဗေပိ အသုဘံ ဘာဝယိံသု။ ဣဒမေတေသံ ပုဗ္ဗကမ္မံ။ တေနေဝ ယသဿ ဣတ္ထာဂါရေ သုသာနသညာ ဥပ္ပဇ္ဇိ, တာယ စ ဥပနိဿယသမ္ပတ္တိယာ သဗ္ဗေသမ္ပိ ဝိသေသာဓိဂမော နိဗ္ဗတ္တိ။ ဧဝံ ဣမေပိ အတ္တနာ ပတ္ထိတမေဝ လဘိံသု။ နာဟံ မုခံ ဩလောကေတွာ ဒမ္မီ''တိ။

''ဘဒ္ဒဝဂ္ဂိယသဟာယကာ ပန ကိံ ကမ္မံ ကရိံသု, ဘန္တေ''တိ? ''ဧတေပိ ပုဗ္ဗဗုဒ္ဓါနံ သန္တိကေ အရဟတ္တံ ပတ္ထေတွာ ပုညာနိ ကတွာ အပရဘာဂေ အနုပ္ပန္နေ ဗုဒ္ဓေ တိံသ ဓုတ္တာ ဟုတွာ တုဏ္ဍိလောဝါဒံ သုတွာ သဋ္ဌိဝဿသဟဿာနိ ပဉ္စ သီလာနိ ရက္ခိံသု။ ဧဝံ ဣမေပိ အတ္တနာ ပတ္ထိတမေဝ လဘိံသု။ နာဟံ မုခံ ဩလောကေတွာ ဒမ္မီ''တိ။

''ဥရုဝေလကဿပာဒယော ပန ကိံ ကမ္မံ ကရိံသု, ဘန္တေ''တိ? ''တေပိ အရဟတ္တမေဝ ပတ္ထေတွာ ပုညာနိ ကရိံသု။ ဣတော ဟိ ဒွေနဝုတိကပ္ပေ တိဿော ဖုဿောတိ ဒွေ ဗုဒ္ဓါ ဥပ္ပဇ္ဇိံသု။ ဖုဿဗုဒ္ဓဿ မဟိန္ဒော နာမ ရာဇာ ပိတာ အဟောသိ။ တသ္မိံ ပန သမ္ဗောဓိံ ပတ္တေ ရညော ကနိဋ္ဌပုတ္တော ပဉ္စမအဂ္ဂသာဝကော ပုရောဟိတပုတ္တော ဒုတိယအဂ္ဂသာဝကော အဟောသိ။ ရာဇာ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ – 'ဇေဋ္ဌပုတ္တော မေ ဗုဒ္ဓေါ, ကနိဋ္ဌပုတ္တော ပဉ္စမအဂ္ဂသာဝကော, ပုရောဟိတပုတ္တော ဒုတိယအဂ္ဂသာဝကော'တိ တေ ဩလောကေတွာ, 'မမေဝ ဗုဒ္ဓေါ, မမေဝ ဓမ္မော, မမေဝ သင်္ဃော, နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿာ'တိ တိက္ခတ္တုံ ဥဒာနံ ဥဒာနေတွာ သတ္ထု ဟဒမူလေ နိပဇ္ဇိတွာ , 'ဘန္တေ, ဣဒာနိ မေ နဝုတိဝဿသဟဿပရိမာဏဿ အာယုနော ကောဋိံ ယံ နိသီဒိတွာ နိဒ္ဒာယနကာလော ဝိယ အညေသံ ဂေဟဒွါရံ အဂန္တွာ ယာဝတာယုကံ ဇီဝိတံ, တာဝ မေ စတ္တာရော ပစ္စယေ အဓိဝါသေထာ'တိ ပဋိညံ ဂဟေတွာ နိဗဒ္ဓံ ဗုဒ္ဓုပဋ္ဌာနံ ကရောတိ။ ရညော ပန အပရေပိ တယော ပုတ္တာ အဟေသုံ။ တေသု ဇေဋ္ဌဿ ပဉ္စ ယောဓသတာနိ ပရိဝါရာနိ, မဇ္ဈိမဿ တီဏိ, ကနိဋ္ဌဿ ဒွေ။ တေ 'မယမ္ပိ ဘာတိကံ ဘောဇေဿာမာ'တိ ပိတရံ ဩကာသံ ယာစိတွာ အလဘမာနာ ပုနပ္ပုနံ ယာစန္တာပိ အလဘိတွာ ပစ္စန္တေ ကုပိတေ တဿ ဝူပသမနတ္ထာယ ပေသိတာ ပစ္စန္တံ ဝူပသမေတွာ ပိတု သန္တိကံ အာဂမိံသု။ အထ နေ ပိတာ အာလိင်္ဂိတွာ သီသေ စုမ္ဗိတွာ, 'ဝရံ တေ, တာတာ, ဒမ္မီ'တိ အာဟ။

“တေ ‘သာဓု ဒေဝ’တိ ဝရံ ဂဟိတကံ ကတွာ ပုန ကတိပါဟစ္စယေန ပိတရာ ‘ဂဏှထ, တာတာ, ဝရ’န္တိ ဝုတ္တာ, “ဒေဝ, အမှာကံ အညေန ကေနစိ အတ္ထော နတ္ထိ, ဣတော ပဋ္ဌာယ မယံ ဘာတိကံ ဘောဇေဿာမ, ဣမံ နော ဝရံ ဒေဟီ”တိ အာဟံသု။ ‘န ဒေမိ, တာတာ’တိ။ ‘နိစ္စကာလံ အဒေန္တော သတ္တ သံဝစ္ဆရာနိ ဒေထ, ဒေဝ’တိ။ ‘န ဒေမိ, တာတာ’တိ။ ‘တေန ဟိ ဆ ပဉ္စ စတ္တာရိ တီဏိ ဒွေ ဧကံ သံဝစ္ဆရံ ဒေထ, ဒေဝ’တိ။ ‘န ဒေမိ, တာတာ’တိ။ ‘တေန ဟိ, ဒေဝ, သတ္တ မာသေ ဒေထာ’တိ။ ‘ဆ မာသေ ပဉ္စ မာသေ စတ္တာရော မာသေ တယော မာသေ ဒေထ, ဒေဝ’တိ။ ‘န ဒေမိ, တာတာ’တိ။ ‘ဟောတု, ဒေဝ, ဧကေကဿ နော ဧကေကံ မာသံ ကတွာ တယော မာသေ ဒေထာ’တိ။ ‘သာဓု, တာတာ, တေန ဟိ တယော မာသေ ဘောဇေထာ’တိ အာဟ။ တေ တုဋ္ဌာ ရာဇာနံ ဝန္ဒိတွာ သကဋ္ဌာနမေဝ ဂတာ။ တေသံ ပန တိဏ္ဏမ္ပိ ဧကောဝ ကောဋ္ဌာဂါရိကော, ဧကောဝ အာယုတ္တကော, တဿ ဒွါဒသနဟုတာ ပုရိသပရိဝါရာ။ တေ တေ ပက္ကောသာပေတွာ , ‘မယံ ဣမံ တေမာသံ ဒသ သီလာနိ ဂဟေတွာ ဒွေ ကာသာဝါနိ နိဝါသေတွာ သတ္ထာရာ သဟတသံ ဝသိဿာမ, တုမှေပိ ဧတ္တကံ နာမ အနုဝတ္တံ ဂဟေတွာ ဒေဝသိကံ နဝုတိသဟဿာနံ ဘိက္ခူနံ ယောဓေသဟဿဿ သ စ သဗ္ဗံ ခါဒနီယဘောဇနီယံ ပဝတ္တေယျာထ။ မယဉှိ ဣတော ပဋ္ဌာယ န ကိဉ္စိ ဝက္ခာမာ’တိ ဝဒိံသု။

“တေ တယောပိ ဇနာ ပရိဝါရသဟဿံ ဂဟေတွာ ဒသ သီလာနိ သမာဒါယ ကာသာယဝတ္ထာနိ နိဝါသေတွာ ဝိဟာရေယေဝ ဝသိံသု။ ကောဋ္ဌာဂါရိကော စ အာယုတ္တကော စ ဧကတော ဟုတွာ တိဏ္ဏံ ဘာတိကာနံ ကောဋ္ဌာဂါရေဟိ ဝါရေန ဝါရေန အနုဝတ္တံ ဂဟေတွာ ဒါနံ ဒေန္တိ, ကမ္မကာရာနံ ပန ပုတ္တာ ယာဂုဘတ္တာဒီနံ အတ္ထာယ ရောဒန္တိ။ တေ တေသံ ဘိက္ခုသင်္ဃေ အနာဂတေယေဝ ယာဂုဘတ္တာဒီနိ ဒေန္တိ။ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ ဘတ္တကိစ္စာဝသာနေ ကိဉ္စိ အတိရေကံ န ဘူတပုဗ္ဗံ။ တေ ‘အပရဘာဂေ အရကာနံ ဒေမာ’တိ အတ္တနာပိ ဂဟေတွာ ခါဒိံသု။ မနုဿာ အာဟာရံ ဒိသွာ အဓိဝါသေတုံ နာသက္ခိံသု။ တေ ပန စတုရာသီတိသဟဿာ အဟေသုံ။ တေ သင်္ဃဿ ဒိန္နအနုဝတ္တံ ခါဒိတွာ ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ ပေတ္တိဝိသယေ နိဗ္ဗတ္တိံသု။ တေဘာတိကာ ပန ပုရိသသဟဿေန သဒ္ဓိံ ကာလံ ကတွာ ဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ ဒေဝလောကာ မနုဿလောကံ, မနုဿလောကာ ဒေဝလောကံ သံသရန္တာ ဒွေ နဝုတိကပ္ပေ ခေပေသုံ။ ‘ဧဝံ တေ တယော ဘာတရော အရဟတ္တံ ပတ္ထေန္တာ တဒါ ကလျာဏကမ္မံ ကရိံသု။ တေ အတ္တနာ ပတ္ထိတမေဝ လဘိံသု။ နာဟံ မုခံ ဩလောကေတွာ ဒမ္မိ’”တိ။

တဒါ ပန တေသံ အာယုတ္တကော ဗိမ္ဗိသာရော ရာဇာ အဟောသိ, ကောဋ္ဌာဂါရိကော ဝိသာခေါ ဥပါသကော။ တယော ရာဇကုမာရာ တယော ဇဋိလာ အဟေသုံ။ တေသံ ကမ္မကာရာ တဒါ ပေတေသု နိဗ္ဗတ္တိတွာ သုဂတိဒုဂ္ဂတိဝသေန သံသရန္တာ ဣမသ္မိံ ကပ္ပေ စတ္တာရိ ဗုဒ္ဓန္တရာနိ ပေတလောကေယေဝ နိဗ္ဗတ္တိံသု။ တေ ဣမသ္မိံ ကပ္ပေ သဗ္ဗပဌမံ ဥပ္ပန္နံ စတ္တာလီသဝဿသဟဿာယုကံ ကကုသန္ဓံ ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမိတွာ, “အမှာကံ အာဟာရံ လဘနကာလံ အာစိက္ခထာ”တိ ပုစ္ဆိံသု။ သော “မမ တာဝ ကာလေ န လဘိဿထ, မမ ပစ္ဆတော မဟာပထဝိယာ ယောဇနမတ္တံ အဘိရုဠှာယ ကောဏာဂမနော နာမ ဗုဒ္ဓေါ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ, တံ ပုစ္ဆေယျာထာ”တိ အာဟ။ တေ တတ္တကံ ကာလံ ခေပေတွာ တသ္မိံ ဥပ္ပန္နေ တံ ပုစ္ဆိံသု။ သောပိ “မမ ကာလေ န လဘိဿထ, မမ ပစ္ဆတော မဟာပထဝိယာ ယောဇနမတ္တံ အဘိရုဠှာယ ကဿပေါ နာမ ဗုဒ္ဓေါ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ, တံ ပုစ္ဆေယျာထာ”တိ အာဟ။ တေ တတ္တကံ ကာလံ ခေပေတွာ တသ္မိံ ဥပ္ပန္နေ တံ ပုစ္ဆိံသု။ သောပိ “မမ ကာလေ န လဘိဿထ, မမ ပန ပစ္ဆတော မဟာပထဝိယာ ယောဇနမတ္တံ အဘိရုဠှာယ ဂေါတမော နာမ ဗုဒ္ဓေါ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ, တဒါ တုမှာကံ ဉာတကော ဗိမ္ဗိသာရော နာမ ရာဇာ ဘဝိဿတိ, သော သတ္ထု ဒါနံ ဒတွာ တုမှာကံ ပတ္တိံ ပါပေဿတိ, တဒါ လဘိဿထာ”တိ အာဟ။ တေသံ ဧကံ ဗုဒ္ဓန္တရံ သွေဝဒိဝသသဒိသံ အဟောသိ။ တေ တထာဂတေ ဥပ္ပန္နေ ဗိမ္ဗိသာရရညာ ပဌမဒိဝသံ ဒါနေ ဒိန္နေ ပတ္တိံ အလဘိတွာ ရတ္တိဘာဂေ ဘေရဝသဒ္ဒံ ကတွာ ရညော အတ္တာနံ ဒဿယိံသု။ သော ပုနဒိဝသေ ဝေဠုဝနံ ဂန္တွာ တထာဂတဿ တံ ပဝတ္တိံ အာရောစေသိ။

သတ္ထာ, “မဟာရာဇ, ဣတော ဒွေနဝုတိကပ္ပမတ္တကေ ဖုဿဗုဒ္ဓကာလေ ဧတေ တဝ ဉာတကာ, ဘိက္ခုသင်္ဃဿ ဒိန္နအနုဝတ္တံ ခါဒိတွာ ပေတလောကေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ သံသရန္တာ ကကုသန္ဓာဒယော ဗုဒ္ဓေ ပုစ္ဆိတွာ တေဟိ ဣဒဉ္စိဒဉ္စ ဝုတ္တာ ဧတ္တကံ ကာလံ တဝ ဒါနံ ပစ္စာသီသမာနာ ဟိယျော တယာ ဒါနေ ဒိန္နေ ပတ္တိံ အလဘမာနာ ဧဝမကံသူ”တိ အာဟ။ “ကိံ ပန, ဘန္တေ, ဣဒါနိပိ ဒိန္နေ လဘိဿန္တီ”တိ? “အာမ, မဟာရာဇာ”တိ။ ရာဇာ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ နိမန္တေတွာ ပုနဒိဝသေ မဟာဒါနံ ဒတွာ, “ဘန္တေ, ဣတော တေသံ ပေတာနံ ဒိဗ္ဗအန္နပါနံ သမ္ပဇ္ဇတူ”တိ ပတ္တိံ အဒါသိ, တေသံ တထေဝ နိဗ္ဗတ္တိ။ ပုနဒိဝသေ နဂ္ဂါ ဟုတွာ အတ္တာနံ ဒဿေသုံ။ ရာဇာ “အဇ္ဇ, ဘ

န္တေ, နဂ္ဂ ဟုတွာ အတ္တာနံ ဒဿေသု”န္တိ အာရောစေသိ။ “ဝတ္ထာနိ တေ န ဒိန္နာနိ, မဟာရာဇာ”တိ။ ရာဇာပိ ပုန ဒိဝသေ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ စီဝရဒါနံ ဒတွာ, “ကာလော ဝေသံ ပေတာနံ ဒိဗ္ဗဝတ္ထာနိ ဟောန္တူ”တိ ဟပေသိ။ တင်္ခဏညေဝ တေသံ ဒိဗ္ဗဝတ္ထာနိ ဥပ္ပဇ္ဇိံသု။ တေ ပေတတ္တဘာဝံ ဝိဇဟိတွာ ဒိဗ္ဗတ္တဘာဝေ သဏ္ဌဟိံသု။ သတ္ထာ အနုမောဒနံ ကရောန္တော “တိရောကုဋ္ဋေသု တိဋ္ဌန္တီ”တိအာဒိနာ (ခု. ပာ. ၇.၁; ပေ. ဝ. ၁၄) တိရောကုဋ္ဋာနုမောဒနံ အကာသိ။ အနုမောဒနာဝသာနေ စတုရာသီတိယာ ပါဏသဟဿာနံ ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသိ။ ဣတိ သတ္ထာ တေဘာတိကဇဋိလာနံ ဝတ္ထုံ ကထေတွာ ဣမမ္ပိ ဓမ္မဒေသနံ အာဟရိ။

အဂ္ဂသာဝကာ ပန, “ဘန္တေ, ကိံ ကရိံသူ”တိ? “အဂ္ဂသာဝကဘာဝာယ ပတ္ထနံ ကရိံသု”။ ဣတော ကပ္ပသတသဟဿာဓိကဿ ဟိ ကပ္ပာနံ အသင်္ချေယျဿ မတ္ထကေ သာရိပုတ္တော ဗ္ရာဟ္မဏမဟာသာလကုလေ နိဗ္ဗတ္တိ, နာမေန သရဒမာဏဝေ နာမ အဟောသိ။ မောဂ္ဂလ္လာနော ဂဟပတိမဟာသာလကုလေ နိဗ္ဗတ္တိ, နာမေန သိရိဝဍ္ဎနကုဋုမ္ဗိကော နာမ အဟောသိ။ တေ ဥဘောပိ သဟပံသုကီဠကာ သဟာယကာ အဟေသုံ။ တေသု သရဒမာဏဝေ ပိတု အစ္စယေန ကုလသန္တကံ မဟာဓနံ ပဋိပဇ္ဇိတွာ ဧကဒိဝသံ ရဟောဂတော စိန္တေသိ – “အဟံ ဣဓလောကတ္တဘာဝံ မေဝ ဇာနာမိ, နော ပရလောကတ္တဘာဝံ။ ဇာတသတ္တာနဉ္စ မရဏံ နာမ ဓုဝံ, မယာ ဧကံ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ပဗ္ဗဇိတွာ မောက္ခဓမ္မဂဝေသနံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ။ သော သဟာယကံ ဥပသင်္ကမိတွာ အာဟ – “သမ္မ သိရိဝဍ္ဎန, အဟံ ပဗ္ဗဇိတွာ မောက္ခဓမ္မံ ဂဝေသိဿာမိ, တွံ မယာ သဒ္ဓိံ ပဗ္ဗဇိတုံ သက္ခိဿသိ, န သက္ခိဿသီ”တိ? “န သက္ခိဿာမိ, သမ္မ, တွံယေဝ ပဗ္ဗဇာဟီ”တိ။ သော စိန္တေသိ – “ပရလောကံ ဂစ္ဆန္တော သဟာယေ ဝ ဉာတိမိတ္တေ ဝ ဂဟေတွာ ဂတော နာမ နတ္ထိ, အတ္တနာ ကတံ အတ္တနောဝ ဟောတီ”တိ။ တတော ရတနကောဋ္ဌာဂါရံ ဝိဝရာပေတွာ ကပဏဒ္ဒိကဝဏိဗ္ဗကယာစကာနံ မဟာဒါနံ ဒတွာ ပဗ္ဗတပါဒံ ပဝိသိတွာ ဣသိပဗ္ဗဇ္ဇံ ပဗ္ဗဇိ။ တဿ ဧကော ဒွေ တယောတိ ဧဝံ အနုပဗ္ဗဇ္ဇံ ပဗ္ဗဇိတာ စတုသတ္တတိသဟဿမတ္တာ ဇဋိလာ အဟေသုံ။ သော ပဉ္စ အဘိညာ, အဋ္ဌ စ သမာပတ္တိယော နိဗ္ဗတ္တေတွာ တေသံ ဇဋိလာနံ ကသိဏပရိကမ္မံ အာစိက္ခိ။ တေပိ သဗ္ဗေ ပဉ္စ အဘိညာ အဋ္ဌ စ သမာပတ္တိယော နိဗ္ဗတ္တေသုံ။

တေန သမယေန အနောမဒဿီ နာမ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ လောကေ ဥဒပါဒိ။ နဂရံ စန္ဒဝတီ နာမ အဟောသိ, ပိတာ ယသဝတ နာမ ခတ္တိယော, မာတာ ယသောဓရာ နာမ ဒေဝီ, ဗောဓိ အဇ္ဇုနရုက္ခော, နိသဘော စ အနောမော စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝကာ, ဝရုဏော နာမ ဥပဋ္ဌာကော, သုန္ဒရာ စ သုမနာ စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝိကာ အဟေသုံ။ အာယု ဝဿသတသဟဿံ အဟောသိ, သရီရံ အဋ္ဌပဉ္ညာသဟတ္ထုဗ္ဗေဓံ, သရီရပ္ပဘာ ဒွါဒသယောဇနံ ဖရိ, ဘိက္ခုသတသဟဿပရိဝါရော အဟောသိ။ သော ဧကဒိဝသံ ပစ္စူသကာလေ မဟာကရုဏာသမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌာယ လောကံ ဝေလောကေန္တော သရဒတာပသံ ဒိသွာ, “အဇ္ဇ မယှံ သရဒတာပသဿ သန္တိကံ ဂတပစ္စယေန ဓမ္မဒေသနာ စ မဟတီ ဘဝိဿတိ, သော စ အဂ္ဂသာဝကဋ္ဌာနံ ပတ္ထေဿတိ, တဿ သဟာယကော သိရိဝဍ္ဎနကုဋုမ္ဗိကော ဒုတိယသာဝကဋ္ဌာနံ, ဒေသနာပရိယောသာနေ စဿ ပရိဝါရာ စတုသတ္တတိသဟဿမတ္တာ ဇဋိလာ အရဟတ္တံ ပာပုဏိဿန္တိ, မယာ တတ္ထ ဂန္တုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ အတ္တနော ပတ္တစီဝရမာဒါယ အညံ ကဉ္စိ အနာမန္တေတွာ သီဟော ဝိယ ဧကစရော ဟုတွာ သရဒတာပသဿ အန္တေဝါသိကေသု ဖလာဖလတ္ထာယ ဂတေသု “ဗုဒ္ဓဘာဝံ မေ ဇာနာတူ”တိ အဓိဋ္ဌဟိတွာ ပဿန္တဿေဝ သရဒတာပသဿ အာကာသတော ဩတရိတွာ ပထဝိယံ ပတိဋ္ဌာသိ။ သရဒတာပသော ဗုဒ္ဓါနုဘာဝဉ္စေဝ သရီရနိပ္ဖတ္တိဉ္စဿ ဒိသွာ လက္ခဏမန္တေ သမ္မသိတွာ “ဣမေဟိ လက္ခဏေဟိ သမန္နာဂတော နာမ အဂါရမဇ္ဈေ ဝသန္တော ရာဇာ ဟောတိ စက္ကဝတ္တီ, ပဗ္ဗဇန္တော လောကေ ဝိဝဋ္ဋစ္ဆဒော သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓေါ ဟောတိ။ အယံ ပုရိသော နိဿံသယံ ဗုဒ္ဓေါ”တိ ဇာနိတွာ ပစ္စုဂ္ဂမနံ ကတွာ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန ဝန္ဒိတွာ အဂ္ဂါသနံ ပညာပေတွာ အဒါသိ။ နိသီဒိ ဘဂဝါ ပညတ္တေ အဂ္ဂါသနေ။ သရဒတာပသောပိ အတ္တနော အနုစ္ဆဝိကံ အာသနံ ဂဟေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။

တသ္မိံ သမယေ စတုသတ္တတိသဟဿဇဋိလာ ပဏီတပဏီတာနိ ဩဇဝန္တာနိ ဖလာဖလာနိ ဂဟေတွာ အာစရိယဿ သန္တိကံ သမ္ပတ္တာ ဗုဒ္ဓါနဉ္စေဝ အာစရိယဿ စ နိသိန္နာသနံ ဩလောကေတွာ အာဟံသု – “အာစရိယ, မယံ ‘ဣမသ္မိံ လောကေ တုမှေဟိ မဟန္တတရော နတ္ထီ’တိ ဝိစရာမ, အယံ ပန ပုရိသော တုမှေဟိ မဟန္တတရော မညေ”တိ? “တာတာ, ကိံ ဝဒေထ, သာသပေန သဒ္ဓိံ အဋ္ဌသဋ္ဌိယောဇနသတသဟဿုဗ္ဗေဓံ သိနေရုံ သမံ ကာတုံ ဣစ္ဆထ, သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓေန သဒ္ဓိံ မမံ ဥပမံ မာ ကရိတ္ထ ပုတ္တကာ”တိ။ အထ တေ တာပသာ, “သစာယံ ဣတ္တရသတ္တော အဘဝိဿ, အမှာကံ အာစရိယော န ဧဝရူပံ ဥပမံ အာဟရိဿ, ယာဝ မဟာ ဝတာယံ ပုရိသော”တိ သဗ္ဗေဝ ပါဒေသု

နိပတိတ္တ သိရသာ ဝန္ဒိံသု။ အထ နေ အာစရိယော အာဟ – ''တာတာ, အမှာကံ ဗုဒ္ဓါနံ အနုစ္ဆဝိကော ဒေယျဓမ္မော နတ္ထိ, သတ္ထာ စ ဘိက္ခာစာရဝေလာယံ ဣဓာဂတော, မယံ ယထာသတ္တိ ယထာဗလံ ဒေယျဓမ္မံ ဒဿာမ, တုမှေပိ ယံ ယံ ပဏီတံ ဖလာဖလံ, တံ တံ အာဟရထာ''တိ အာဟရာပေတွာ ဟတ္ထေ ဓောဝိတွာ သယံ တထာဂတဿ ပတ္တေ ပတိဋ္ဌာပေသိ။ သတ္ထာရာ ဖလာဖလေ ပဋိဂ္ဂဟိတမတ္တေ ဒေဝတာ ဒိဗ္ဗောဇံ ပက္ခိပိံသု။ သော တာပသော ဥဒကမ္ပိ သယမေဝ ပရိဿာဝေတွာ အဒါသိ။ တတော ဘတ္တကိစ္စံ ကတွာ နိသိန္နေ သတ္ထရိ သဗ္ဗေ အန္တေဝါသိကေ ပက္ကောသိတွာ သတ္ထု သန္တိကေ သာရဏီယကထံ ကထေန္တော နိသီဒိ။ သတ္ထာ ''ဒွေ အဂ္ဂသာဝကာ ဘိက္ခုသင်္ဃေန သဒ္ဓိံ အာဂစ္ဆန္တူ''တိ စိန္တေသိ။ တေ သတ္ထု စိတ္တံ ဉတွာ သတသဟဿခီဏာသဝပရိဝါရာ အာဂန္တွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌံသု။

တတော သရဒတာပသော အန္တေဝါသိကေ အာမန္တေသိ – ''တာတာ, ဗုဒ္ဓါနံ နိသိန္နာသနမ္ပိ နီစံ, သမဏသတသဟဿာနမ္ပိ အာသနံ နတ္ထိ, အဇ္ဇ တုမှေဟိ ဥဠာရံ ဗုဒ္ဓသက္ကာရံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတိ, ပဗ္ဗတပါဒတော ဝဏ္ဏဂန္ဓသမ္ပန္နာနိ ပုပ္ဖာနိ အာဟရထာ''တိ။ ကထနကာလော ပပဉ္စော ဝိယ ဟောတိ, ဣဒ္ဓိမတော ပန ဣဒ္ဓိဝိသယော အစိန္တေယျောတိ မုဟုတ္တမတ္တေနေဝ တေ တာပသာ ဝဏ္ဏဂန္ဓသမ္ပန္နာနိ ပုပ္ဖာနိ အာဟရိတွာ ဗုဒ္ဓါနံ ယောဇနပ္ပမာဏံ ပုပ္ဖာသနံ ပညာပေသုံ။ ဥဘိန္နံ အဂ္ဂသာဝကာနံ တိဂါဝုတံ, သေသဘိက္ခူနံ အဍ္ဍယောဇနိကာဒိဘေဒံ, သင်္ဃနဝကဿ ဥသဘမတ္တံ အဟောသိ။ ''ကထံ ဧကသ္မိံ အဿမပဒေ တာဝ မဟန္တာနိ အာသနာနိ ပညတ္တာနီ''တိ န စိန္တေတဗ္ဗံ။ ဣဒ္ဓိဝိသယော ဟေသ။ ဧဝံ ပညတ္တေသု အာသနေသု သရဒတာပသော တထာဂတဿ ပုရတော အဉ္ဇလိံ ပဂ္ဂယှ ဌိတော, ''ဘန္တေ, မယှံ ဒီဃရတ္တံ ဟိတာယ သုခာယ ဣမံ ပုပ္ဖာသနံ အဘိရုဟထာ''တိ အာဟ။ တေန ဝုတ္တံ –

''နာနာပုပ္ဖဉ္စ ဂန္ဓဉ္စ, သမ္ပာဒေတွာန ဧကတော။
ပုပ္ဖာသနံ ပညာပေတွာ, ဣဒံ ဝစနမဗ္ရဝိ။

''ဣဒံ မေ အာသနံ ဝီရ, ပညတ္တံ တဝနုစ္ဆဝိံ။
မမ စိတ္တံ ပသာဒေန္တော, နိသီဒ ပုပ္ဖမာသနေ။

''သတ္တရတ္တိန္ဒိဝံ ဗုဒ္ဓေါ, နိသီဒိ ပုပ္ဖမာသနေ။
မမ စိတ္တံ ပသာဒေတွာ, ဟာသယိတွာ သဒေဝကေ''တိ။

ဧဝံ နိသိန္နေ သတ္ထရိ ဒွေ အဂ္ဂသာဝကာ သေသဘိက္ခူ စ အတ္တနော အတ္တနော ပတ္တာသနေ နိသီဒိံသု။ သရဒတာပသော မဟန္တံ ပုပ္ဖစ္ဆတ္တံ ဂဟေတွာ တထာဂတဿ မတ္ထကေ ဓာရေန္တော အဋ္ဌာသိ။ သတ္ထာ ''ဇဋိလာနံ အယံ သက္ကာရော မဟပ္ဖလော ဟောတူ''တိ နိရောဓသမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇိ။ သတ္ထု သမာပတ္တိံ သမာပန္နဘာဝံ ဉတွာ ဒွေ အဂ္ဂသာဝကာပိ သေသဘိက္ခူပိ သမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇိံသု။ တထာဂတေ သတ္တာဟံ နိရောဓသမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇိတွာ နိသိန္နေ အန္တေဝါသိကာ ဘိက္ခာစာရကာလေ သမ္ပတ္တေ ဝနမူလဖလာဖလံ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ သေသကာလေ ဗုဒ္ဓါနံ အဉ္ဇလိံ ပဂ္ဂယှ တိဋ္ဌန္တိ။ သရဒတာပသော ပန ဘိက္ခာစာရမ္ပိ အဂန္တွာ ပုပ္ဖစ္ဆတ္တံ ဓာရယမာနောဝ သတ္တာဟံ ပီတိသုခေန ဝီတိနာမေသိ။ သတ္ထာ နိရောဓတော ဝုဋ္ဌာယ ဒက္ခိဏပဿေ နိသိန္နံ ပဌမအဂ္ဂသာဝကံ နိသဘတ္ထေရံ အာမန္တေသိ – ''နိသဘ, သက္ကာရကာရကာနံ တာပသာနံ ပုပ္ဖာသနာနုမောဒနံ ကရောဟီ''တိ။ ထေရော စက္ကဝတ္တိရညော သန္တိကာ ပဋိလဒ္ဓမဟာလာဘော မဟာယောဓော ဝိယ တုဋ္ဌမာနသော သာဝကပာရမိဉာဏေ ဌတွာ ပုပ္ဖာသနာနုမောဒနံ အာရဘိ။ တဿ ဒေသနာဝသာနေ ဒုတိယသာဝကံ အာမန္တေသိ – ''တွမ္ပိ ဘိက္ခု ဓမ္မံ ဒေသေဟီ''တိ။ အနောမတ္ထေရော တေပိဋကံ ဗုဒ္ဓဝစနံ သမ္မသိတွာ ဓမ္မံ ကထေသိ။ ဒွိန္နံ အဂ္ဂသာဝကာနံ ဒေသနာယ ဧကဿာပိ အဘိသမယော နာဟောသိ။ အထ သတ္ထာ အပရိမာဏေ ဗုဒ္ဓဝိသယေ ဌတွာ ဓမ္မဒေသနံ အာရဘိ။ ဒေသနာပရိယောသာနေ ဌပေတွာ သရဒတာပသံ သဗ္ဗေပိ စတုသတ္တတိသဟဿဇဋိလာ အရဟတ္တံ ပာပုဏိံသု , သတ္ထာ ''ဧထ, ဘိက္ခဝေါ''တိ ဟတ္ထံ ပသာရေသိ။ တေသံ တာဝဒေဝ ကေသမဿုနိ အန္တရဓာယိံသု, အဋ္ဌပရိက္ခာရာ ကာယေ ပဋိမုက္ကာဝ အဟေသုံ။

သရဒတာပသော “ကသ္မာ အရဟတ္တံ န ပတ္တော”တိ? ဝိက္ခိတ္တစိတ္တတ္တာ။ သော ကိရ ဗုဒ္ဓါနံ ဒုတိယာသနေ နိသီဒိတွာ သာဝကပါရမိဉာဏေ ဌတွာ ဓမ္မံ ဒေသယတော အဂ္ဂသာဝကဿ ဓမ္မဒေသနံ သောတုံ အာရဒ္ဓကာလတော ပဋ္ဌာယ, “အဟော ဝတာဟမ္ပိ အနာဂတေ ဥပ္ပဇ္ဇနကဗုဒ္ဓဿ သာသနေ ဣမိနာ သာဝကေန ပဋိလဒ္ဓဓုရံ လဘေယျ”န္တိ စိတ္တံ ဥပ္ပါဒေသိ။ သော တေန ပရိဝိတက္ကေန မဂ္ဂဖလပဋိဝေဓံ ကာတုံ နာသက္ခိ။ တထာဂတံ ပန ဝန္ဒိတွာ သမ္မုခေ ဌတွာ အာဟ – “ဘန္တေ, တုမှာကံ အနန္တရာသနေ နိသိန္နော ဘိက္ခု တုမှာကံ သာသနေ ကော နာမ ဟောတီ”တိ? “မယာ ပဝတ္တိတံ ဓမ္မစက္ကံ အနုပဝတ္တေန္တော သာဝကပါရမိဉာဏဿ ကောဋိပ္ပတ္တော သောဠသ ပညာ ပဋိဝိဇ္ဈိတွာ ဌိတော မယှံ သာသနေ အဂ္ဂသာဝကော နိသဘော နာမ ဧသော”တိ။ “ဘန္တေ, ယွာယံ မယာ သတ္တာဟံ ပုပ္ဖစ္ဆတ္တံ ဓာရေန္တေန သက္ကာရော ကတော, အဟံ ဣမဿ ဖလေန အညံ သက္ကတ္တံ ဝါ ဗြဟ္မတ္တံ ဝါ န ပတ္ထေမိ, အနာဂတေ ပန အယံ နိသဘတ္ထေရော ဝိယ ဧကဿ ဗုဒ္ဓဿ အဂ္ဂသာဝကော ဘဝေယျ”န္တိ ပတ္ထနံ အကာသိ။ သတ္ထာ “သမိဇ္ဈိဿတိ နု ခော ဣမဿ ပုရိသဿ ပတ္ထနာ”တိ အနာဂတံသဉာဏံ ပေသေတွာ ဩလောကေန္တော ကပ္ပသတသဟဿာဓိကံ ဧကံ အသင်္ချေယျံ အတိက္ကမိတွာ သမိဇ္ဈနဘာဝံ အဒ္ဒသ။ ဒိသွာန သရဒတာပသံ အာဟ – “န တေ အယံ ပတ္ထနာ မောဃာ ဘဝိဿတိ, အနာဂတေ ပန ကပ္ပသတသဟဿာဓိကံ ဧကံ အသင်္ချေယျံ အတိက္ကမိတွာ ဂေါတမော နာမ ဗုဒ္ဓေါ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ, တဿ မာတာ မဟာမာယာ နာမ ဒေဝီ ဘဝိဿတိ, ပိတာ သုဒ္ဓေါဒနော နာမ မဟာရာဇာ, ပုတ္တော ရာဟုလော နာမ, ဥပဋ္ဌာကော အာနန္ဒော နာမ, ဒုတိယအဂ္ဂသာဝကော မောဂ္ဂလ္လာနော နာမ, တွံ ပနဿ ပဌမအဂ္ဂသာဝကော ဓမ္မသေနာပတိ သာရိပုတ္တော နာမ ဘဝိဿသီ”တိ ။ ဧဝံ တာပသံ ဗျာကရိတွာ ဓမ္မကထံ ကထေတွာ ဘိက္ခုသင်္ဃပရိဝုတော အာကာသံ ပက္ခန္ဒိ။

သရဒတာပသောပိ အန္တေဝါသိကတ္ထေရာနံ သန္တိကံ ဂန္တွာ သဟာယကဿ သိရိဝဍ္ဎနကုဋုမ္ဗိကဿ သာသနံ ပေသေသိ, “ဘန္တေ, မမ သဟာယကဿ ဝဒေထ, သဟာယကေန တေ သရဒတာပသေန အနောမဒဿီဗုဒ္ဓဿ ပါဒမူလေ အနာဂတေ ဥပ္ပဇ္ဇနကဿ ဂေါတမဗုဒ္ဓဿ သာသနေ ပဌမအဂ္ဂသာဝကဋ္ဌာနံ ပတ္ထိတံ, တွံ ဒုတိယအဂ္ဂသာဝကဋ္ဌာနံ ပတ္ထေဟီ”တိ။ ဧဝဉ္စ ပန ဝတွာ ထေရေဟိ ပုရေတရမေဝ ဧကပဿေန ဂန္တွာ သိရိဝဍ္ဎနဿ နိဝေသနဒွါရေ အဋ္ဌာသိ။ သိရိဝဍ္ဎနော “စိရဿံ ဝတ မေ အယျော အာဂတော”တိ အာသနေ နိသီဒါပေတွာ အတ္တနာ နီစာသနေ နိသိန္နော, “အန္တေဝါသိကပရိသာ ပန ဝေါ, ဘန္တေ, န ပညာယတီ”တိ ပုစ္ဆိ။ “အာမ, သမ္မ, အမှာကံ အဿမံ အနောမဒဿီ ဗုဒ္ဓေါ အာဂတော, မယံ တဿ အတ္တနော ဗလေန သက္ကာရံ အကရိမှာ, သတ္ထာ သဗ္ဗေသံ ဓမ္မံ ဒေသေသိ, ဒေသနာပရိယောသာနေ ဌပေတွာ မံ သေသာ အရဟတ္တံ ပတွာ ပဗ္ဗဇိံသု။ အဟံ သတ္ထု ပဌမအဂ္ဂသာဝကံ နိသဘတ္ထေရံ ဒိသွာ အနာဂတေ ဥပ္ပဇ္ဇနကဿ ဂေါတမဗုဒ္ဓဿ နာမ သာသနေ ပဌမအဂ္ဂသာဝကဋ္ဌာနံ ပတ္ထေသိံ, တွမ္ပိ တဿ သာသနေ ဒုတိယအဂ္ဂသာဝကဋ္ဌာနံ ပတ္ထေဟီ”တိ။ “မယှံ ဗုဒ္ဓေဟိ သဒ္ဓိံ ပရိစယော နတ္ထိ, ဘန္တေ”တိ။ “ဗုဒ္ဓေဟိ သဒ္ဓိံ ကထနံ မယှံ ဘာရော ဟောတု, တွံ မဟန္တံ သက္ကာရံ သဇ္ဇေဟီ”တိ။

သိရိဝဍ္ဎနော တဿ ဝစနံ သုတွာ အတ္တနော နိဝေသနဒွါရေ ရာဇမာနေန အဋ္ဌကရီသမတ္တံ ဌာနံ သမတလံ ကာရေတွာ ဝါလုကံ ဩကိရာပေတွာ လာဇပဉ္စမာနိ ပုပ္ဖာနိ ဝိကိရာပေတွာ နီလုပ္ပလစ္ဆဒနံ မဏ္ဍပံ ကာရေတွာ ဗုဒ္ဓါသနံ ပညာပေတွာ သေသဘိက္ခူနမ္ပိ အာသနာနိ ပဋိယာဒေတွာ မဟန္တံ သက္ကာရသမ္မာနံ သဇ္ဇေတွာ ဗုဒ္ဓါနံ နိမန္တနတ္ထာယ သရဒတာပသဿ သညံ အဒါသိ။ တာပသော ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ ဂဟေတွာ တဿ နိဝေသနံ အဂမာသိ။ သိရိဝဍ္ဎနောပိ ပစ္စုဂ္ဂမနံ ကတွာ တထာဂတဿ ဟတ္ထတော ပတ္တံ ဂဟေတွာ မဏ္ဍပံ ပဝေသေတွာ ပညတ္တာသနေသု နိသိန္နဿ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ ဒက္ခိဏောဒကံ ဒတွာ ပဏီတေန ဘောဇနေန ပရိဝိသိတွာ ဘတ္တကိစ္စပရိယောသာနေ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ မဟာရဟေဟိ ဝတ္ထေဟိ အစ္ဆာဒေတွာ, “ဘန္တေ, နာယံ အာရမ္ဘော အပ္ပမတ္တကဋ္ဌာနတ္ထာယ, ဣမိနာဝ နိယာမေန သတ္တာဟံ အနုကမ္ပံ ကရောထာ”တိ အာဟ။ သတ္ထာ အဓိဝါသေသိ။ သော တေနေဝ နိယာမေန သတ္တာဟံ မဟာဒါနံ ပဝတ္တေတွာ ဘဂဝန္တံ ဝန္ဒိတွာ အဉ္ဇလိံ ပဂ္ဂယှ ဌိတော အာဟ – “ဘန္တေ, မမ သဟာယော သရဒတာပသော ယဿ သတ္ထုဿ ပဌမအဂ္ဂသာဝကော ဘဝေယျ”န္တိ ပတ္ထေသိ, အဟမ္ပိ “တဿေဝ ဒုတိယအဂ္ဂသာဝကော ဘဝေယျ”န္တိ ပတ္ထေမီတိ။

သတ္ထာ အနာဂတံ ဩလောကေတွာ တဿ ပတ္ထနာယ သမိဇ္ဈနဘာဝံ ဒိသွာ ဗျာကာသိ – “တွံ ဣတော ကပ္ပသတသဟဿာဓိကံ အသင်္ချေယျံ အတိက္ကမိတွာ ဂေါတမဗုဒ္ဓဿ ဒုတိယအဂ္ဂသာဝကော ဘဝိဿသီ”တိ။ ဗုဒ္ဓါနံ ဗျာကရဏံ သုတွာ သိရိဝဍ္ဎနော ဟဋ္ဌပဟဋ္ဌော အဟောသိ။ သတ္ထာပိ ဘတ္တာနုမောဒနံ ကတွာ

သပရိတရော ဝိဟာရမေဝ ဂတော။ ‘‘အယံ, ဘိက္ခဝေ, မမ ပုတ္တောဟိ တအာ ပတ္ထိတပတ္ထနာ။ တေ ယထာပတ္ထိတမေ
ဝ လဘိံသု။ နာဟံ မုခံ ဩလောကေတွာ ဒေမီ’’တိ။

ဇဝံ ဝုတ္တေ ဒွေဝ အဂ္ဂသာဝကာ ဘဂဝန္တံ ဝန္ဒိတွာ, ‘‘ဘန္တေ, မယံ အကရိယဘူတာ သမာနာ ဂိရဂ္ဂသမဇ္ဇံ ဒ
ဿနာယ ဂတာ’’တိ ယာဝ အဿဇိတ္ထေရဿ သန္တိကာ သောတာပတ္တိဖလပဋိဝေဓာ သဗ္ဗံ ပဝတ္တိပဝတ္တိံ က
ထေတွာ, ‘‘တေ မယံ, ဘန္တေ, အာစရိယဿ သဉ္စယဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ တံ တုမှာကံ ဟဒမူလေ အာနေတုကာ
မာ တဿ လဒ္ဓိယာ နိဿာရဘာဝံ ကထေတွာ ဣဓာဂမနေ အာနိသံသံ ကထယိမှာ။ သော ဣဒာနိ မယှံ အန္တေ
တသိကတသော နာမ စာဋိယာ ဥဒဥ္စနဘာဝပ္ပတ္တိသဒိသော, န သက္ခိဿာမိ အန္တေဝာသိကတံ ဝသိတု’’န္တိ ဝတွာ,
‘‘အာစရိယ, ဣဒါနိ မဟာဇနော ဂန္ဓမာလာဒိဟတ္ထော ဂန္တွာ သတ္ထာရမေဝ ပူဇေဿတိ, တုမှေဟ ကထံ ဘဝိဿ
သထာ’’တိ ဝုတ္တေ ‘‘ကိံ ပန ဣမသ္မိံ လောကေ ပဏ္ဍိတာ ဗဟူ, ဥဒာဟု ဒန္ဓာ’’တိ? ‘‘ဒန္ဓာ’’တိ ကထိတေ ‘‘တေန ဟိ ပ
ဏ္ဍိတာ ပဏ္ဍိတဿ သမဏဿ ဂေါတမဿ သန္တိကံ ဂမိဿန္တိ, ဒန္ဓာ ဒန္ဓဿ မမ သန္တိကံ အာဂမိဿန္
တိ, ဂစ္ဆထ တုမှေဟ’’တိ ဝတွာ ‘‘အာဂန္တုံ န ဣစ္ဆိ, ဘန္တေ’’တိ။ တံ သုတွာ သတ္ထာ, ‘‘ဘိက္ခဝေ, သဉ္စယော
အတ္တနော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတာယ အသာရံ သာရောတိ, သာရဉ္စ အသာရောတိ ဂဏှာတိ။ တုမှေဟ ပန အတ္တနော ပဏ္ဍိတတာယ သာရ
ဉ္စ သာရတော, အသာရဉ္စ အသာရတော ဉတွာ အသာရံ ပဟာယ သာရမေဝ ဂဏှာတိတ္ထာ’’တိ ဝတွာ ဣမာ ကထာ အ
ဘာသိ –

၁၁. ‘‘အသာရေ သာရမတိနော, သာရေ စာသာရဒဿိနော။
တေ သာရံ နာဓိဂစ္ဆန္တိ, မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပဂေါစရာ။

၁၂. ‘‘သာရဉ္စ သာရတော ဉတွာ, အသာရဉ္စ အသာရတော။
တေ သာရံ အဓိဂစ္ဆန္တိ, သမ္မာသင်္ကပ္ပဂေါစရာ’’တိ။

တတ္ထ **အသာရေ သာရမတိနော**တိ စတ္တာရော ပစ္စယာ, ဒသဝတ္ထုကာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ, တဿာ ဥပနိဿယဘူတာ ဓမ္မ
ဒေသနာတိ အယံ အသာရော နာမ, တသ္မိံ သာရဒိဋ္ဌိနောတိ အတ္ထော။ **သာရေ စာသာရဒဿိနော** တိ ဒသဝတ္ထုကာ သမ္မာ
ဒိဋ္ဌိ, တဿာ ဥပနိဿယဘူတာ ဓမ္မဒေသနာတိ အယံ သာရော နာမ, တသ္မိံ ‘‘နာယံ သာရော’’တိ အသာရဒဿိနော။
တေ သာရန္တိ တေ ပန တံ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဂ္ဂဟဏံ ဂဟေတွာ ဌိတာ ကာမဝိတက္ကာဒီနံ ဝသေန မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပဂေါစရာ ဟုတွာ
တ သီလသာရံ, သမာဓိသာရံ, ပညာသာရံ, ဝိမုတ္တိသာရံ, ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနသာရံ, ‘‘ပရမတ္ထသာရံ, နိဗ္ဗာနဉ္စ နာဓိဂစ္
ဆ’’န္တိ။ **သာရဉ္စာ** တိ တမေဝ သီလသာရာဒိသာရံ ‘‘သာရော နာမာယ’’န္တိ, ဝုတ္တပ္ပကာရဉ္စ အသာရံ ‘‘အသာရော
အယ’’န္တိ ဉတွာ။ **တေ သာရ**န္တိ တေ ပဏ္ဍိတာ ဇဝံ သမ္မာဒဿနံ ဂဟေတွာ ဌိတာ နေက္ခမ္မသင်္ကပ္ပာဒီနံ ဝသေန
သမ္မာသင်္ကပ္ပဂေါစရာ ဟုတွာ တံ ဝုတ္တပ္ပကာရံ သာရံ အဓိဂစ္ဆန္တီတိ။

ကထာပရိယောသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသု။ သန္နိပတိတာနံ သာတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ အဟော
သီတိ။

သာရိပုတ္တတ္ထေရဝတ္ထု အဋ္ဌမံ။

၉. နန္ဒတ္ထေရဝတ္ထု

ယထာ အကာရန္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော အာယသ္မန္တံ နန္ဒံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သတ္ထာ ဟိ ပဝတ္တိတဝရဓမ္မစက္ကော ရာဇဂဟံ ဂန္တွာ ဝေဠုဝနေ ဝိဟရန္တော – ‘‘ပုတ္တံ မေ အာနေတွာ ဒဿ
သေထာ’’တိ သုဒ္ဓောဒနမဟာရာဇေန ပေသိတာနံ သဟဿသဟဿပရိဝါရာနံ ဒသန္နံ ဒူတာနံ သဗ္ဗပစ္ဆတော ဂန္တွာ
တ အရဟတ္တပ္ပတ္တေန ကာဠုဒာယိတ္ထေရေန ဂမနကာလံ ဉတွာ မဂ္ဂဝဏ္ဏံ ဝဏ္ဏေတွာ ဝီသတိသဟဿခီဏာ
သဝပရိဝုတော ကပိလပုရံ နီတော ဉာတိသမာဂမေ ပေါက္ခရဝဿံ အတ္ထုပ္ပတ္တိံ ကတွာ **ဝေဿန္တရဇာတကံ**
(ဇာ. ၂.၂၂.၁၆၅၅ အာဒယော) ကထေတွာ ပုနဒိဝသေ ပိဏ္ဍာယ ပဝိဋ္ဌော, ‘‘ဥတ္တိဋ္ဌေ နပ္ပမဇ္ဇေယျ’’တိ (ဓ. ပ.

၁၆၈) ကထာယ ပိတရံ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌာပေတွာ, ''ဓမ္မဉ္စရေ''တိ (ဓ. ပ. ၁၆၉) ကထာယ မဟာပဇာပတိံ သောတာပတ္တိဖလေ, ရာဇာနဉ္စ သကဒါဂါမိဖလေ ပတိဋ္ဌာပေသိ။ ဘတ္တကိစ္စာဝသာနေ ပန ရာဟုလမာတုဂုဏကထံ နိဿာယ **စန္ဒကိန္နရီဇာတကံ** (ဇာ. ၁.၁၄.၁၈ အာဒယော) ကထေတွာ တတိယဒိဝသေ နန္ဒကုမာရဿ အဘိသေကဂေဟပ္ပဝေသနဝိဝါဟမင်္ဂလေသု ပဝတ္တမာနေသု ပိဏ္ဍာယ ပဝိသိတွာ နန္ဒကုမာရဿ ဟတ္ထေ ပတ္တံ ဒတွာ မင်္ဂလံ ဝတွာ ဥဋ္ဌာယာသနာ ပက္ကမန္တော နန္ဒကုမာရဿ ဟတ္ထတော ပတ္တံ န ဂဏှိ။ သောပိ တထာဂတဂါရဝေန ''ပတ္တံ တေ, ဘန္တေ, ဂဏှထာ''တိ ဝတ္တုံ နာသက္ခိ။ ဧဝံ ပန စိန္တေသိ – ''သောပါနသီသေ ပတ္တံ ဂဏှိဿတီ''တိ။ သတ္ထာ တသ္မိမ္ပိ ဌာနေ န ဂဏှိ။ ဣတရော ''သောပါနပါဒမူလေ ဂဏှိဿတီ''တိ စိန္တေသိ။ သတ္ထာ တတ္ထာပိ န ဂဏှိ။ ဣတရော ''ရာဇင်္ဂဏေ ဂဏှိဿတီ''တိ စိန္တေသိ။ သတ္ထာ တတ္ထာပိ န ဂဏှိ။ ကုမာရော နိဝတ္တိတုကာမော အရုစိယာ ဂစ္ဆန္တော သတ္ထုဂါရဝေန ''ပတ္တံ ဂဏှထာ''တိ ဝတ္တုံ န သက္ကောတိ။ ''ဣဓ ဂဏှိဿတိ, ဧတ္ထ ဂဏှိဿတီ''တိ စိန္တေန္တော ဂစ္ဆတိ။

တသ္မိံ ခဏေ အညာ ဣတ္ထိယော တံ ဒိသွာ ဇနပဒကလျာဏိယာ အာစိက္ခိံသု – ''အယျေ, ဘဂဝါ နန္ဒကုမာရံ ဂဟေတွာ ဂတော, တုမှေဟိ တံ ဝိနာ ကရိဿတီ''တိ။ သာ ဥဒကဗိန္ဒူဟိ ပဃ္ဃရန္တေဟေဝ အဍ္ဎုလ္လိခိတေဟိ ကေသေဟိ ဝေဂေန ဂန္တွာ, ''တုဝဋံ ခေါ, အယျပုတ္တ, အာဂစ္ဆေယျာသီ''တိ အာဟ။ တံ တဿာ ဝစနံ တဿ ဟဒယေ တိရိယံ ပတိတွာ ဝိယ ဌိတံ။ သတ္ထာပိဿ ဟတ္ထတော ပတ္တံ အဂ္ဂဏှိတွာဝ တံ ဝိဟာရံ နေတွာ, ''ပဗ္ဗဇိဿသိ နန္ဒာ''တိအာဟ။ သော ဗုဒ္ဓဂါရဝေန ''န ပဗ္ဗဇိဿာမီ''တိ အဝတွာ, ''အာမ, ပဗ္ဗဇိဿာမီ''တိ အာဟ။ သတ္ထာ ''တေန ဟိ နန္ဒံ ပဗ္ဗာဇေထာ''တိ အာဟ။ သတ္ထာ ကပိလပုရံ ဂန္တွာ တတိယဒိဝသေ နန္ဒံ ပဗ္ဗာဇေသိ။

သတ္တမေ ဒိဝသေ ရာဟုလမာတာ ကုမာရံ အလင်္ကရိတွာ ဘဂဝတော သန္တိကံ ပေသေသိ – ''ပဿ, တာတ, ဧတံ ဝီသတိသဟဿသမဏပရိဝုတံ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏံ ဗြဟ္မရူပဝဏ္ဏံ သမဏံ, အယံ တေ ပိတာ, ဧတဿ မဟန္တာ နိဓိကုမ္ဘိယော အဟေသုံ။ တျာဿ နိက္ခမနတော ပဋ္ဌာယ န ပဿာမ, ဂစ္ဆ နံ အယာစဿု – 'အဟံ , တာတ, ကုမာရော, အဘိသေကံ ပတွာ စက္ကဝတ္တီ ဘဝိဿာမိ, ဓနေန မေ အတ္ထော, ဓနံ မေ ဒေဟိ။ သာမိကော ဟိ ပုတ္တော ပိတုသန္တကဿာ'''တိ။ ကုမာရော ဘဂဝတော သန္တိကံ ဂန္တွာဝ ပိတုသိနေဟံ ပဋိလဘိတွာ ဟဋ္ဌစိတ္တော ''သုခါ တေ, သမဏ, ဆာယာ''တိ ဝတွာ အညမ္ပိ ဗဟုံ အတ္တနော အနုရူပံ ဝဒန္တော အဋ္ဌာသိ။ ဘဂဝါ ကတဘတ္တကိစ္စော အနုမောဒနံ ကတွာ ဥဋ္ဌာယာသနာ ပက္ကာမိ။ ကုမာရောပိ ''ဒါယဇ္ဇံ မေ, သမဏ, ဒေဟိ, ဒါယဇ္ဇံ မေ, သမဏ, ဒေဟီ''တိ ဘဂဝန္တံ အနုဗန္ဓိ။ ဘဂဝါပိ ကုမာရံ န နိဝတ္တာပေသိ။ ပရိဇနောပိ ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ ဂစ္ဆန္တံ နိဝတ္တေတုံ နာသက္ခိ။ ဣတိ သော ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ အာရာမမေဝ အဂမာသိ။

တတော ဘဂဝါ စိန္တေသိ – ''ယံ အယံ ပိတုသန္တကံ ဓနံ ဣစ္ဆတိ, တံ ဝဋ္ဋာနုဂတံ သဝိဃာတံ, ဟန္ဒဿ ဗောဓိတလေ ပဋိလဒ္ဓံ သတ္တဝိဓံ အရိယဓနံ ဒေမိ, လောကုတ္တရဒါယဇ္ဇဿ နံ သာမိကံ ကရောမီ''တိ။ အထ ခေါ ဘဂဝါ အာယသ္မန္တံ သာရိပုတ္တံ အာမန္တေသိ – ''တေန ဟိ တွံ, သာရိပုတ္တ, ရာဟုလကုမာရံ ပဗ္ဗာဇေဟီ''တိ။ ထေရော ကုမာရံ ပဗ္ဗာဇေသိ။ ပဗ္ဗဇိတေ စ ပန ကုမာရေ ရညော အဓိမတ္တံ ဒုက္ခံ ဥပ္ပဇ္ဇိ။ တံ အဓိဝါသေတုံ အသက္ကောန္တော ဘဂဝတော နိဝေဒေတွာ, ''သာဓု, ဘန္တေ, အယျာ, မာတာပိတူဟိ အနနုညာတံ ပုတ္တံ န ပဗ္ဗာဇေယျု''န္တိ ဝရံ ယာစိ။ ဘဂဝါ တဿ တံ ဝရံ ဒတွာ ပုနေကဒိဝသံ ရာဇနိဝေသနေ ကတပါတရာသော ဧကမန္တံ နိသိန္နေန ရညာ, ''ဘန္တေ, တုမှာကံ ဒုက္ကရကာရိကကာလေ ဧကာ ဒေဝတာ မံ ဥပသင်္ကမိတွာ, 'ပုတ္တော တေ ကာလကတော'တိ အာဟ။ အဟံ တဿာ ဝစနံ အသဒ္ဒဟန္တော 'န မယှံ ပုတ္တော ဗောဓိံ အပ္ပတွာ ကာလံ ကရောတီ'တိ ပဋိက္ခိပိ''န္တိ ဝုတ္တေ – ''ဣဒါနိ ကိံ သဒ္ဒဟိဿထ, ပုဗ္ဗေပိ အဋ္ဌိကာနိ ဒဿေတွာ, 'ပုတ္တော တေ မတော'တိ ဝုတ္တေ န သဒ္ဒဟိတ္ထ''တိ ဣမိဿာ အတ္ထုပ္ပတ္တိယာ **မဟာဓမ္မပါလဇာတကံ** (ဇာ. ၁.၁၀.၉၂ အာဒယော) ကထေသိ။ ကထာပရိယောသာနေ ရာဇာ အနာဂါမိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိ။ ဣတိ ဘဂဝါ ပိတရံ တီသု ဖလေသု ပတိဋ္ဌာပေတွာ ဘိက္ခုသင်္ဃပရိဝုတော ပုနဒေဝ ရာဇဂဟံ ဂန္တွာ တတော အနာထပိဏ္ဍိကေန သာဝတ္ထိံ အာဂမနတ္ထာယ ဂဟိတပဋိညော နိဋ္ဌိတေ ဇေတဝနေ ဝိဟာရေ တတ္ထ ဂန္တွာ ဝါသံ ကပ္ပေသိ။

ဧဝံ သတ္ထရိ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တေ အာယသ္မာ နန္ဒော ဥက္ကဏ္ဌိတွာ ဘိက္ခူနံ ဧတမတ္ထံ အာရောစေသိ – ''အနဘိရတော အဟံ, အာဝုသော, ဗြဟ္မစရိယံ စရာမိ, န သက္ကောမိ ဗြဟ္မစရိယံ သန္ဓာရေတုံ, သိက္ခံ ပစ္စက္ခာယ

ဟီနာယာဝတ္တိဿာမီ''တိ။ ဘဂဝါ တံ ပဝတ္တိံ သုတွာ အာယသ္မန္တံ နန္ဒံ ပက္ကောသာပေတွာ ဧတဒဝေါစ – ''သစ္စံ ကိရ တွံ, နန္ဒ, သမ္ဗဟုလာနံ ဘိက္ခူနံ ဧဝံ အာရောစေသိ – 'အနဘိရတော, အာဝုသော, ဗြဟ္မစရိယံ စရာမိ, န သက္ကောမိ ဗြဟ္မစရိယံ သန္ဓာရေတုံ, သိက္ခံ ပစ္စက္ခာယ ဟီနာယာဝတ္တိဿာမီ'''တိ? ''ဧဝံ, ဘန္တေ''တိ။ ''ကိဿ ပန တွံ, နန္ဒ, အနဘိရတော ဗြဟ္မစရိယံ စရသိ, န သက္ကောသိ ဗြဟ္မစရိယံ သန္ဓာရေတုံ, သိက္ခံ ပစ္စက္ခာယ ဟီနာယာဝတ္တိဿသီ''တိ? ''သာကိယာနီ မံ, ဘန္တေ, ဇနပဒကလျာဏီ ဃရာ နိက္ခမန္တဿ အဍ္ဎုလ္လိခိတေဟိ ကေသေဟိ အပလောကေတွာ မံ ဧတဒဝေါစ – 'တုဝဋံ ခော, အယျပုတ္တ, အာဂစ္ဆေယျာသီ'တိ, သော ခော အဟံ, ဘန္တေ, တံ အနုဿရမာနော အနဘိရတော ဗြဟ္မစရိယံ စရာမိ, န သက္ကောမိ ဗြဟ္မစရိယံ သန္ဓာရေတုံ, သိက္ခံ ပစ္စက္ခာယ ဟီနာယာဝတ္တိဿာမီ''တိ။

အထ ခော ဘဂဝါ အာယသ္မန္တံ နန္ဒံ ဗာဟာယံ ဂဟေတွာ ဣဒ္ဓိဗလေန တာဝတိံသဒေဝလောကံ အာနေန္တော အန္တရာမဂ္ဂေ ဧကသ္မိံ ဈာမက္ခေတ္တေ ဈာမခါဏုမတ္ထကေ နိသိန္နံ ဆိန္နကဏ္ဏနာသနင်္ဂုဋ္ဌံ ဧကံ ပလုဋ္ဌမက္ကဋိံ ဒဿေတွာ တာဝတိံသဘဝနေ သက္ကဿ ဒေဝရညော ဥပဋ္ဌာနံ အာဂတာနိ ကကုဋပါဒါနိ ပဉ္စ အစ္ဆရာသတာနိ ဒဿေသိ။ **ကကုဋပါဒါနီ**တိ ရတ္တဝဏ္ဏတာယ ပါရေဝတပါဒသဒိသပါဒါနိ။ ဒဿေတွာ စ ပန အာဟ – ''တံ ကိံ မညသိ, နန္ဒ, ကတမာ နု ခော အဘိရူပတရာ ဝါ ဒဿနီယတရာ ဝါ ပါသာဒိကတရာ ဝါ သာကိယာနီ ဝါ ဇနပဒကလျာဏီ, ဣမာနိ ဝါ ပဉ္စ အစ္ဆရာသတာနိ ကကုဋပါဒါနီ''တိ? တံ သုတွာ အာဟ – ''သေယျထာပိ သာ, ဘန္တေ, ဆိန္နကဏ္ဏနာသနင်္ဂုဋ္ဌာ ပလုဋ္ဌမက္ကဋီ, ဧဝမေဝ ခော, ဘန္တေ, သာကိယာနီ ဇနပဒကလျာဏီ, ဣမေသံ ပဉ္စန္နံ အစ္ဆရာသတာနံ ဥပနိဓာယ သင်္ခမ္ပိ န ဥပေတိ, ကလမ္ပိ န ဥပေတိ, ကလဘာဂမ္ပိ န ဥပေတိ။ အထ ခော ဣမာနေဝ ပဉ္စ အစ္ဆရာသတာနိ အဘိရူပတရာနိ စေဝ ဒဿနီယတရာနိ စ ပါသာဒိကတရာနိ စာ''တိ။ ''အဘိရမ, နန္ဒ, အဘိရမ, နန္ဒ, အဟံ တေ ပါဋိဘောဂေါ ပဉ္စန္နံ အစ္ဆရာသတာနံ ပဋိလာဘာယ ကကုဋပါဒါန''န္တိ။ ''သစေ မေ, ဘန္တေ ဘဂဝါ, ပါဋိဘောဂေါ ပဉ္စန္နံ အစ္ဆရာသတာနံ ပဋိလာဘာယ ကကုဋပါဒါနံ, အဘိရမိဿာမဟံ, ဘန္တေ, ဘဂဝတိ ဗြဟ္မစရိယေ''တိ။

အထ ခော ဘဂဝါ အာယသ္မန္တံ နန္ဒံ ဂဟေတွာ တတ္ထ အန္တရဟိတော ဇေတဝနေယေဝ ပါတုရဟောသိ။ အဿောသုံ ခော ဘိက္ခူ, ''အာယသ္မာ ကိရ နန္ဒော ဘဂဝတော ဘာတာ မာတုစ္ဆာပုတ္တော အစ္ဆရာနံ ဟေတု ဗြဟ္မစရိယံ စရတိ။ ဘဂဝါ ကိရဿ ပါဋိဘောဂေါ ပဉ္စန္နံ အစ္ဆရာသတာနံ ပဋိလာဘာယ ကကုဋပါဒါန''န္တိ။ အထ ခော အာယသ္မတော နန္ဒဿ သဟာယကာ ဘိက္ခူ အာယသ္မန္တံ နန္ဒံ ဘတကဝါဒေန စ ဥပက္ကိတကဝါဒေန စ သမုဒာစရန္တိ, ''ဘတကော ကိရာယသ္မာ နန္ဒော, ဥပက္ကိတကော ကိရာယသ္မာ နန္ဒော, အစ္ဆရာနံ ဟေတု ဗြဟ္မစရိယံ စရတိ။ ဘဂဝါ ကိရဿ ပါဋိဘောဂေါ ပဉ္စန္နံ အစ္ဆရာသတာနံ ပဋိလာဘာယ ကကုဋပါဒါန''န္တိ။ အထ ခော အာယသ္မာ နန္ဒော သဟာယကာနံ ဘိက္ခူနံ ဘတကဝါဒေန စ ဥပက္ကိတကဝါဒေန စ အဋ္ဋီယမာနော ဟရာယမာနော ဇိဂုစ္ဆမာနော ဧကော ဝူပကဋ္ဌော အပ္ပမတ္တော အာတာပီ ပဟိတတ္တော ဝိဟရန္တော န စိရဿေဝ ယဿတ္ထာယ ကုလပုတ္တာ သမ္မဒေဝ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇန္တိ, တဒနုတ္တရံ ဗြဟ္မစရိယပရိယောသာနံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟာသိ, ''ခီဏာ ဇာတိ, ဝုသိတံ ဗြဟ္မစရိယံ, ကတံ ကရဏီယံ, နာပရံ ဣတ္ထတ္တာယာ''တိ အဗ္ဘညာသိ။ အညတရော စ ခော ပနာယသ္မာ နန္ဒော အရဟတံ အဟောသိ။

အထေကာ ဒေဝတာ ရတ္တိဘာဂေ သကလံ ဇေတဝနံ ဩဘာသေတွာ သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဝန္ဒိတွာ အာရောစေသိ – ''အာယသ္မာ, ဘန္တေ, နန္ဒော ဘဂဝတော ဘာတာ မာတုစ္ဆာပုတ္တော အာသဝါနံ ခယာ အနာသဝံ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတီ''တိ။ ဘဂဝတောပိ ခော ဉာဏံ ဥဒပါဒိ ''နန္ဒော အာသဝါနံ ခယာ အနာသဝံ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတီ''တိ။ သောပါယသ္မာ နန္ဒော တဿာ ရတ္တိယာ အစ္စယေန ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဝန္ဒိတွာ ဧတဒဝေါစ – ''ယံ မေ, ဘန္တေ, ဘဂဝါ ပါဋိဘောဂေါ ပဉ္စန္နံ အစ္ဆရာသတာနံ ပဋိလာဘာယ ကကုဋပါဒါနံ, မုဉ္စာမဟံ, ဘန္တေ, ဘဂဝန္တံ ဧတသ္မာ ပဋိဿဝါ''တိ။ ''မယာပိ ခော တေ, နန္ဒ, စေတသာ စေတော ပရိစ္စ ဝိဒိတော 'နန္ဒော အာသဝါနံ ခယာ အနာသဝံ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတီ'တိ။ ဒေဝတာပိ မေ ဧတမတ္ထံ အာရောစေသိ – 'အာယသ္မာ, ဘန္တေ, နန္ဒော အာသဝါနံ ခယာ အနာသဝံ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတီ'တိ။ ယ

ဒေဝ ခော တေ, နန္ဒ, အနုပာဒာယ အာသဝေဟိ စိတ္တံ ဝိမုတ္တံ, အထာဟံ မုတ္တော တေသမ္မာ ပဋိဿုတ''တိ။ အထ ခော ဘဂဝါ တေမတ္တံ ဝိဒိတွာ တာယံ ဝေလာယံ ဣမံ ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ –

''ယဿ နိတ္တိဏ္ဏော ပင်္ကော၊ မဒ္ဒိတော ကာမကဏ္ဋကော။
မောဟက္ခယံ အနုပ္ပတ္တော၊ သုခဒုက္ခေသု န ဝေဓတိ သ ဘိက္ခူ''တိ။ (ဥဒါ. ၂၂)။

အထေကဒိဝသံ ဘိက္ခူ တံ အာယသ္မန္တံ နန္ဒံ ပုစ္ဆိံသု – ''အာဝုသော နန္ဒ, ပုဗ္ဗေ တွံ 'ဥက္ကဏ္ဌိတောမှီ'တိ ဝဒေသိ, ဣဒါနိ တေ ကထ''န္တိ? ''နတ္ထိ မေ, အာဝုသော, ဂိဟိဘာဝါယ အာလယော''တိ။ တံ သုတွာ ဘိက္ခူ – ''အဘူတံ အာယသ္မာ နန္ဒော ကထေတိ, အညံ ဗျာကရောတိ, အတီတဒိဝသေသု 'ဥက္ကဏ္ဌိတောမှီ'တိ ဝတွာ ဣဒါနိ 'နတ္ထိ မေ ဂိဟိဘာဝါယ အာလယော'တိ ကထေတီ''တိ ဂန္တွာ ဘဂဝတော ဧတမတ္ထံ အာရောစေသုံ။ ဘဂဝါ ''ဘိက္ခဝေ, အတီတဒိဝသေသု နန္ဒဿ အတ္တဘာဝေါ ဒုစ္ဆန္နဂေဟသဒိသော အဟောသိ, ဣဒါနိ သုစ္ဆန္နဂေဟသဒိသော ဇာတော။ အယဉှိ ဒိဗ္ဗစ္ဆရာနံ ဒိဋ္ဌကာလတော ပဋ္ဌာယ ပဗ္ဗဇိတကိစ္စဿ မတ္ထကံ ပာပေတုံ ဝါယမန္တော တံ ကိစ္စံ ပတ္တော''တိ ဝတွာ ဣမာ ဂါထာ အဘာသိ –

၁၃. ''ယထာ အဂါရံ ဒုစ္ဆန္နံ၊ ဝုဋ္ဌီ သမတိဝိဇ္ဈတိ။
ဧဝံ အဘာဝိတံ စိတ္တံ၊ ရာဂေါ သမတိဝိဇ္ဈတိ။

၁၄. ''ယထာ အဂါရံ သုစ္ဆန္နံ၊ ဝုဋ္ဌီ န သမတိဝိဇ္ဈတိ။
ဧဝံ သုဘာဝိတံ စိတ္တံ၊ ရာဂေါ န သမတိဝိဇ္ဈတီ''တိ။

တတ္ထ **အဂါရ**န္တိ ယံကိဉ္စိ ဂေဟံ။ **ဒုစ္ဆန္န**န္တိ ဝိရဠစ္ဆန္နံ ဆိဒ္ဒါဝဆိဒ္ဒံ။ **သမတိဝိဇ္ဈတီ**တိ ဝဿဝုဋ္ဌိ ဝိနိဝိဇ္ဈတိ။ **အဘာဝိတ**န္တိ တံ အဂါရံ ဝုဋ္ဌိ ဝိယ ဘာဝနာယ ရဟိတတ္တာ အဘာဝိတံ စိတ္တံ ရာဂေါ သမတိ ဝိဇ္ဈတိ။ န ကေဝလံ ရာဂေါဝ, ဒေါသမောဟမာနာဒယော သဗ္ဗကိလေသာ တထာရူပံ စိတ္တံ အတိဝိယ ဝိဇ္ဈန္တိယေဝ။ **သုဘာဝိတ**န္တိ သမထဝိပဿနာဘာဝနာဟိ သုဘာဝိတံ။ ဧဝရူပံ စိတ္တံ သုစ္ဆန္နံ ဂေဟံ ဝုဋ္ဌိ ဝိယ ရာဂါဒယော ကိလေသာ အတိဝိဇ္ဈိတုံ န သက္ကောန္တီတိ။

ကထာပရိယောသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသု။ မဟာဇနဿ သာတ္ထိကာ ဒေသနာ အဟောသိ။

အထ ခော ဘိက္ခူ ဓမ္မသဘာယံ ကထံ သမုဋ္ဌာပေသုံ, ''အာဝုသော, ဗုဒ္ဓါ နာမ အစ္ဆရိယာ, ဇနပဒကလျာဏိံ နိဿာယ ဥက္ကဏ္ဌိတော နာမာယသ္မာ နန္ဒော သတ္ထာရာ ဒေဝစ္ဆရာ အာမိသံ ကတွာ ဝိနီတော''တိ။ သတ္ထာ အာဂန္တွာ – ''ကာယ နုတ္ထ, ဘိက္ခဝေ, ဧတရဟိ ကထာယ သန္နိသိန္နာ''တိ ပုစ္ဆိတွာ, ''ဣမာယ နာမာ''တိ ဝုတ္တေ, ''န, ဘိက္ခဝေ, ဣဒါနေဝ , ပုဗ္ဗေပေသ မယာ မာတုဂါမေန ပလောဘေတွာ ဝိနီတောယေဝါ''တိ ဝတွာ အတီတံ အာဟရိ –

အတီတေ ဗာရာဏသိယံ ဗြဟ္မဒတ္တေ ရဇ္ဇံ ကာရေန္တေ ဗာရာဏသိဝါသီ ကပ္ပဋော နာမ ဝါဏိဇော အဟောသိ။ တဿေကော ဂဒြဘော ကုမ္ဘဘာရံ ဝဟတိ, ဧကဒိဝသေန သတ္တ ယောဇနာနိ ဂစ္ဆတိ။ သော ဧကသ္မိံ သမယေ ဂဒြဘ ဘာရကေဟိ သဒ္ဓိံ တက္ကသိလံ ဂန္တွာ ယာဝ ဘဏ္ဍဿ ဝိဿဇ္ဇနံ, တာဝ ဂဒြဘံ စရိတုံ ဝိဿဇ္ဇေသိ။ အထဿ သော ဂဒြဘော ပရိခါပိဋ္ဌေ စရမာနော ဧကံ ဂဒြဘိံ ဒိသွာ ဥပသင်္ကမိ။ သာ တေန သဒ္ဓိံ ပဋိသန္ထာရံ ကရောန္တီ အာဟ – ''ကုတော အာဂတောသီ''တိ? ''ဗာရာဏသိတော''တိ။ ''ကေန ကမ္မေနာ''တိ? ''ဝါဏိဇ္ဇကမ္မေနာ''တိ။ ''ကိတ္တကံ ဘာရံ ဝဟသီ''တိ ? ''ကုမ္ဘဘာရ''န္တိ? ''တ္တကံ ဘာရံ ဝဟန္တော ကတိ ယောဇနာနိ ဂစ္ဆသီ''တိ? ''သတ္တ ယောဇနာနီ''တိ။ ''ဂတဂတဋ္ဌာနေ တေ ကာစိ ပာဒပရိကမ္မပိဋ္ဌိပရိကမ္မကရာ အတ္ထီ''တိ? ''နတ္ထီ''တိ။ ''ဧဝံ သန္တေ မဟာဒုက္ခံ နာမ အနုဘောသီ''တိ? ''ကိဉ္စာပိ ဟိ တိရစ္ဆာနဂတာနံ ပာဒပရိကမ္မာဒိကာရကာ နာမ နတ္ထိ, ကာမသံယောဇန ဃဋ္ဋနတ္ထာယ ပန ဧဝရူပံ ကထံ ကထေသိ''? သော တဿာ ကထာယ ဥက္ကဏ္ဌိ။ ကပ္ပဋောပိ ဘဏ္ဍံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ တ တဿ သန္တိကံ အာဂန္တွာ – ''ဧဟိ, တာတ, ဂမိဿာမာ''တိ အာဟ။ ''ဂစ္ဆထ တုမှေ, နာဟံ ဂမိဿာမီ''တိ။ အထ နံ ပုနပ္ပုနံ ယာစိတွာ, ''အနိစ္ဆန္တံ ပရိဘာသေတွာ နံ နေဿာမီ''တိ စိန္တေတွာ ကထမာဟ –

“ပတောဒံ တေ ကရိဿာမိ၊ သာဋ္ဌသင်္ဂလိကဏ္ဍကံ။
သဋ္ဌိန္ဒြိဿာမိ တေ ကာယံ၊ ဧဝံ ဇာနာဟိ ဂဒ္ရဘာ”တိ။

တံ သုတွာ ဂဒ္ရဘော “ဧဝံ သန္တေ အဟမ္ပိ တေ ကတ္တဗ္ဗံ ဇာနိဿာမီ”တိ ဝတွာ ဂါထံ ကထမာဟ –

“ပတောဒံ မေ ကရိဿသိ၊ သောဋ္ဌသင်္ဂလိကဏ္ဍကံ။
ပုရတော ပတိဋ္ဌဟိတွာန၊ ဥဒ္ဓရိတွာန ပစ္ဆတော။
ဒန္တံ တေ ဟာတယိဿာမိ၊ ဧဝံ ဇာနာဟိ ကပ္ပဋ္ဌာ”တိ။

တံ သုတွာ တဏိဇော – “ကေန နု ခော ကာရဏေန ဧသ ဧဝံ ဝဒတီ”တိ စိန္တေတွာ, ဂါတော စိတော စ ဩလော ကေန္တော တံ ဂဒ္ရဘိံ ဒိသွာ, “ဂါမာယေသ ဧဝံ သိက္ခာပိတော ဘဝိဿတိ, ‘ဧဝရူပိံ နာမ တေ ဂဒ္ရဘိံ အာနေဿ သာမိ’တိ မာတုကာမေန နံ ပလောဘေတွာ နေဿာမီ”တိ ဂါထံ ကထမာဟ –

“စတုပ္ပဒိံ သင်္ခမုခိံ၊ နာရိံ သဗ္ဗင်္ဂသောဘိနိံ။
ဘရိယံ တေ အာနယိဿာမိ၊ ဧဝံ ဇာနာဟိ ဂဒ္ရဘာ”တိ။

တံ သုတွာ တုဋ္ဌစိတ္တော ဂဒ္ရဘော ဂါထံ ကထမာဟ –

“စတုပ္ပဒိံ သင်္ခမုခိံ၊ နာရိံ သဗ္ဗင်္ဂသောဘိနိံ။
ဘရိယံ မေ အာနယိဿသိ၊ ဧဝံ ဇာနာဟိ ကပ္ပဋ္ဌ။
ကပ္ပဋ္ဌ ဘိယျော ဂမိဿာမိ၊ ယောဇနာနိ စတုဒ္ဒသာ”တိ။

အထ နံ ကပ္ပဋ္ဌော, “တေန ဟိ ဧဟီ”တိ ဂဟေတွာ သကဋ္ဌာနံ အဂမာသိ။ သော ကတိပါဟစ္စယေန နံ အာဟ – “နနု မံ တုမှေဟ ‘ဘရိယံ တေ အာနယိဿာမီ’တိ အဝေစုတ္ထာ”တိ? “အာမ, ဝုတ္တံ, နာဟံ အတ္တနော ကထံ ဘိန္ဒိဿ သာမိ, ဘရိယံ တေ အာနေဿာမိ, ဝေတနံ ပန တုယှံ ဧကကဿေဝ ဒဿာမိ, တုယှံ ဝေတနံ ဒုတိယဿ ပဟော တု ဝါ မာ ဝါ, တွံဝမေဝ ဇာနေယျာသိ။ ဥဘိန္နံ ပန တေ သံဝါသမန္ဝယ ပုတ္တာ ဝိဇာယိဿန္တိ, တေဟိပိ ဗဟူဟိ သ ဒ္ဓိံ တုယှံ တံ ပဟောတု ဝါ မာ ဝါ, တွံဝမေဝ ဇာနေယျာသီ”တိ။ ဂဒ္ရဘော တသ္မိံ ကထေန္တေယေဝ အနပေက္ခော အဟောသိ။

သတ္ထာ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ အာဟရိတွာ, “တဒါ, ဘိက္ခဝေ, ဂဒ္ရဘီ ဇနပဒကလျာဏီ အဟောသိ, ဂဒ္ရဘော နန္ဒ ော, တဏိဇော အဟမေဝ။ ဧဝံ ပုဗ္ဗေပေသ မယာ မာတုဂါမေန ပလောဘေတွာ ဝိနီတော”တိ ဇာတကံ နိဋ္ဌာပေသိ။

နန္ဒတ္ထေရဝတ္ထု နဝမံ။

၁၀. စုန္ဒသူကရိကဝတ္ထု

ဣဓ သောစတီတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဝေဠုဝနေ ဝိဟရန္တော စုန္ဒသူကရိကံ နာမ ပုရိသံ အာရဗ္ဘ ကထေ သိ။

သော ကိရ ပဉ္စပဏ္ဏာသ ဝဿာနိ သူကရေ ဝဓိတွာ ခါဒန္တော စ ဝိက္ကိဏန္တော စ ဇီဝိကံ ကပ္ပေသိ။ ဆာတကာ လေ သကဋေန ဝီဟိံ အာဒာယ ဇနပဒံ ဂန္တွာ ဧကနာဠိဒွေနာဠိမတ္တေန ဂါမသူကရပောတကေ ကိဏိတွာ သကဋံ ပူရေ တွာ အာဂန္တွာ ပစ္ဆာနိဝေသနေ ဝဇံ ဝိယ ဧကံ ဌာနံ ပရိက္ခိပိတွာ တတ္ထေဝ တေသံ နိဝါပံ ရောပေတွာ, တေသု နာနာဂစ္ဆေ စ သရီရဝလဉ္စ ခါဒိတွာ ဝဍ္ဍိတေသု ယံ ယံ မာရေတုကာမော ဟောတိ, တံ တံ အာဋ္ဌာနေ နိစ္စလံ ဗန္ဓိတွာ သရီရမံသဿ ဥဒ္ဓုမာယိတွာ ဗဟလဘာဝတ္ထံ စတုရဿမုဂ္ဂရေန ပောထေတွာ, “ဗဟလမံသော ဇာတော”တိ ဉတွာ မုခံ ဝိဝရိတွာ အန္တရေ ဒဏ္ဍကံ ဒတွာ လောဟထာလိယာ ပက္ကုထိတံ ဥဏှောဒကံ မုခေ အာသိဉ္စတိ။ တံ ကုစ္ဆိံ ပဝိသိတွာ ပက္ကုထိတံ ကရီသံ အာဒာယ အဓောဘာဂေန နိက္ခမတိ, ယာဝ ထောကမ္ပိ ကရီသံ အတ္ထိ, တာဝ အာဝိလံ ဟု

တ္တ နိက္ခမတိ, သုဒ္ဓေ ဥဒရေ အစ္ဆံ အနာဝိလံ ဟုတွာ နိက္ခမတိ။ အထသ္သ အဝသေသံ ဥဒကံ ပိဋ္ဌိယံ အာသိဉ္စတိ။ တံ ကာဋ္ဌစမ္မံ ဥပ္ပာဋ္ဋေတွာ ဂစ္ဆတိ။ တတော တိဏ္ဏကုက္ကာယ လောမာနိ ဈာပေတွာ တိခိဏေန အသိနာ သီသံ ဆိန္ဒတိ။ ပဂ္ဃရဏံ လောဟိတံ ဘာဇနေန ပဋိဂ္ဂဟေတွာ မံသံ လောဟိတေန မဒ္ဒိတွာ ပစိတွာ ပုတ္တဒာရမဇ္ဈေ နိသိန္နော ခာဒိတွာ သေသံ ဝိက္ကိဏာတိ။ တသ္သ ဣမိနာ ဝ နိယာမေန ဇီဝိကံ ကပ္ပေန္တသ္သ ပဉ္စပဏ္ဏာသ ဝဿာနိ အတိက္ကန္တာနိ။ တထာဂတေ ဓုရဝိဟာရေ ဝသန္တေ ဧကဒိဝသမ္ပိ ပုပ္ဖမုဋ္ဌိမတ္တေန ပူဇာ တ ကဋစ္ဆုဘတ္တံ ဘိက္ခအနံ တ အည့ တ ကိဉ္စိ ပုညံ နာမ နာဟောသိ။ အထသ္သ သရီရေ ရောဂေ ဥပ္ပန္နေ, ဇီဝန္တသ္သေဝ အဝီစိမဟာနိရယသန္တာပေ ဥပဋ္ဌဟိ။ အဝီစိသန္တာပေ နာမ ယောဇနသတေ ဌတွာ ဩလောကေန္တသ္သ အက္ခီနံ ဘိဇ္ဇနသမတ္ထော ပရိဠာဟော ဟောတိ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ –

“တသ္သ အယောမယာ ဘူမိ၊ ဇလိတာ တေဇသာယုတာ။
သမန္တာ ယောဇနသတံ၊ ဖရိတွာ တိဋ္ဌတိ သဗ္ဗဒာ”တိ။ (မ. နိ. ၃.၂၆၇; အ. နိ. ၃.၃၆)။

နာဂသေနတ္ထေရေန ပနသ္သ ပကတိကဂ္ဂိသန္တာပတော အဓိမတ္တတာယ အယံ ဥပမာ ဝုတ္တာ – “ယထာ, မဟာရာဇ, ကူဋာဂာရမတ္တော ပါသာဏောပိ နေရယိကဂ္ဂိမှိ ပက္ခိတ္တော ခဏေန ဝိလယံ ဂစ္ဆတိ, နိဗ္ဗတ္တသတ္တာ ပနေတ္ထ ကမ္မဗလေန မာတုကုစ္ဆိဂတာ ဝိယ န ဝိလီယန္တီ”တိ (မိ. ပ. ၂.၄.၆)။ တသ္သ တသ္မိံ သန္တာပေ ဥပဋ္ဌိတေ ကမ္မသရိက္ခကော အာကာရော ဥပ္ပဇ္ဇိ။ ဂေဟမဇ္ဈေယေဝ သူကရရဝံ ရဝိတွာ ဇဏ္ဏုကေဟိ ဝိစရန္တော ပုရတ္ထိမဝတ္ထုမ္ပိ ပစ္ဆိမဝတ္ထုမ္ပိ ဂစ္ဆတိ။ အထသ္သ ဂေဟမာနုသကာ တံ ဒဠှံ ဂဟေတွာ မုခံ ပိဒဟန္တိ။ ကမ္မဝိပါကော နာမ န သက္ကာ ကေနစိ ပဋိဗာဟိတုံ။ သော ဝိရဝန္တောဝ ဣတော စိတော စ ဝိစရတိ။ သမန္တာ သတ္တသု ဃရေသု မနုဿာ နိဒ္ဒံ န လဘန္တိ။ မရဏဘယေန တဇ္ဇိတသ္သ ပန ဗဟိနိက္ခမနံ နိဝာရေတုံ အသက္ကောန္တော သဗ္ဗော ဂေဟဇနော ယထာ အန္တောဌိတော ဗဟိ ဝိစရိတုံ န သက္ကောတိ, တထာ ဂေဟဒွါရာနိ ထကေတွာ ဗဟိဂေဟံ ပရိဝါရေတွာ ရက္ခန္တော အစ္ဆတိ။ ဣတရော အန္တောဂေဟေယေဝ နိရယသန္တာပေန ဝိရဝန္တော ဣတော စိတော စ ဝိစရတိ။ ဧဝံ သတ္တဒိဝသာနိ ဝိစရိတွာ အဋ္ဌမေ ဒိဝသေ ကာလံ ကတွာ အဝီစိမဟာနိရယေ နိဗ္ဗတ္တိ။ အဝီစိမဟာနိရယော **ဒေဝဒူတသုတ္တေန** (မ. နိ. ၃.၂၆၁ အာဒယော; အ. နိ. ၃.၃၆) ဝဏ္ဏေတဗ္ဗော။

ဘိက္ခူ တသ္သ ဃရဒွါရေန ဂစ္ဆန္တာ တံ သဒ္ဒံ သုတွာ, “သူကရသဒ္ဒော”တိ သညိနော ဟုတွာ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ သတ္ထု သန္တိကေ နိသိန္နာ ဧဝမာဟံသု – “ဘန္တေ, စုန္ဒသူကရိကဿ ဂေဟဒွါရံ ပိဒဟိတွာ သူကရာနံ မာရိယမာနာနံ အဇ္ဇ သတ္တမော ဒိဝသော, ဂေဟေ ကာစိ မင်္ဂလကိရိယာ ဘဝိဿတိ မညေ။ ဧတ္တကေ နာမ, ဘန္တေ, သူကရေ မာရေန္တဿ ဧကမ္ပိ မေတ္တစိတ္တံ ဝါ ကာရုညံ ဝါ နတ္ထိ, န ဝတ နော ဧဝရူပေါ ကက္ခဠော ဖရုသော သတ္တော ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗော”တိ။ သတ္ထာ – “န, ဘိက္ခဝေ, သော ဣမေ သတ္တဒိဝသေ သူကရေ မာရေတိ, ကမ္မသရိက္ခကံ ပနဿ ဝိပါကံ ဥဒပါဒိ, ဇီဝန္တဿေဝ အဝီစိမဟာနိရယသန္တာပေါ ဥပဋ္ဌာသိ။ သော တေန သန္တာပေန သတ္တ ဒိဝသာနိ သူကရရဝံ ရဝန္တော အန္တောနိဝေသနေ ဝိစရိတွာ အဇ္ဇ ကာလံ ကတွာ အဝီစိမှိ နိဗ္ဗတ္တော”တိ ဝတွာ, “ဘန္တေ, ဣဓ လောကေ ဧဝံ သောစိတွာ ပုန ဂန္တွာ သောစနဋ္ဌာနေယေဝ နိဗ္ဗတ္တော”တိ ဝုတ္တေ, “အာမ, ဘိက္ခဝေ, ပမတ္တာ နာမ ဂဟဋ္ဌာ ဝါ ဟောန္တု ပဗ္ဗဇိတာ ဝါ, ဥဘယတ္ထ သောစန္တိယေဝါ”တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၁၅. “ဣဓ သောစတိ ပေစ္စ သောစတိ၊
ပါပကာရီ ဥဘယတ္ထ သောစတိ။
သော သောစတိ သော ဝိဟညတိ၊
ဒိသွာ ကမ္မကိလိဋ္ဌမတ္တနော”တိ။

တတ္ထ **ပါပကာရီ**တိ နာနပ္ပကာရဿ ပါပကမ္မဿ ကာရကော ပုဂ္ဂလော “အကတံ ဝတ မေ ကလျာဏံ, ကတံ ပါပ”န္တိ ဧကံသေနေဝ မရဏသမယေ ဣဓ **သောစတိ,** ဣဒံ ကမ္မသောစနံ။ ဝိပါကံ အနုဘဝန္တော ပန **ပေစ္စ သောစတိ**။ ဣဒံ ပရလောကေ ဝိပါကသောစနံ။ ဧဝံ သော **ဥဘယတ္ထ သောစတိ** ယေဝ။ တေနေဝ ကာရဏေန ဇီဝမာနောယေဝ **သော** စုန္ဒသူကရိကောပိ **သောစတိ။ ဒိသွာ ကမ္မကိလိဋ္ဌ** န္တိ အတ္တနော ကိလိဋ္ဌကမ္မံ ပဿိတွာ နာနပ္ပကာရကံ ဝိလပန္တော ဝိဟညတီတိ။

ကထာပရိယောသာနေ ဗဟူ သောတာပန္နာဒယော အဟေသုံ။ မဟာဇနဿ သာတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ ဇာတာတိ။

စုန္ဒသူကရိကဝတ္ထု ဒသမံ။

၁၁. ဓမ္မိကဉပါသကဝတ္ထု

ဣဓ မောဒတီတိ ဣဒံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ဓမ္မိကဉပါသကံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သာဝတ္ထိယံ ကိရ ပဉ္စသတာ ဓမ္မိကဉပါသကာ နာမ အဟေသုံ။ တေသု ဧကေကဿ ပဉ္စ ပဉ္စ ဉပါသကသတာနိ ပရိဝါရာ။ ယော တေသံ ဇေဋ္ဌကော, တဿ သတ္တ ပုတ္တာ သတ္တ ဓီတရော။ တေသု ဧကေကဿ ဧကေကာ သလာကယာဂု သလာကဘတ္တံ ပက္ခိကဘတ္တံ နိမန္တနဘတ္တံ ဉပေါသထိကဘတ္တံ အာဂန္တုကဘတ္တံ သင်္ဃဘတ္တံ ဝဿာဝါသိကံ အဟောသိ။ တေပိ သဗ္ဗေဝ အနုဇာတပုတ္တာ နာမ အဟေသုံ။ ဣတိ စုဒ္ဒသန္နံ ပုတ္တာနံ ဘရိယာယ ဉပါသကဿ စာတိ သောဠသ သလာကယာဂုအာဒီနိ ပဝတ္တန္တိ။ ဣတိ သော သပုတ္တဒါရော သီလဝါ ကလျာဏဓမ္မော ဒါနသံဝိဘာဂရတော အဟောသိ။ အထဿ အပရဘာဂေ ရောဂေ ဉပ္ပန္နေ, အာယုသင်္ခါရော ပရိဟာယိ။ သော ဓမ္မံ သောတုကာမော "အဋ္ဌ ဝါ မေ သောဠသ ဝါ ဘိက္ခူ ပေသေထာ"တိ သတ္ထု သန္တိကံ ပဟိဏိ။ သတ္ထာ ပေသေသိ။ တေ ဂန္တွာ တဿ မဉ္စံ ပရိဝါရေတွာ ပညတ္တေသု အာသနေသု နိသိန္နာ။ "ဘန္တေ, အယျာနံ မေ ဒဿနံ ဒုလ္လဘံ ဘဝိဿတိ, ဒုဗ္ဗလောမှိ, ဧကံ မေ သုတ္တံ သဇ္ဈာယထာ"တိ ဝုတ္တေ "ကတရံ သုတ္တံ သောတုကာမော ဉပါသကာ"တိ? "သဗ္ဗဗုဒ္ဓါနံ အဝိဇဟိတံ သတိပဋ္ဌာနသုတ္တ"န္တိ ဝုတ္တေ – "ဧကာယနော အယံ, ဘိက္ခဝေ, မဂ္ဂေါ သတ္တာနံ ဝိသုဒ္ဓိယာ"တိ (ဒီ. နိ. ၂.၃၇၃; မ. နိ. ၁.၁၀၆) သုတ္တန္တံ ပဋ္ဌပေသုံ။ တသ္မိံ ခဏေ ဆဟိ ဒေဝလောကေဟိ သဗ္ဗာလင်္ကာရပဋိမဏ္ဍိတာ သဟဿသိန္ဓဝယုတ္တာ ဒိယဍ္ဎယောဇနသတိကာ ဆ ရထာ အာဂမိံသု။ တေသု ဌိတာ ဒေဝတာ "အမှာကံ ဒေဝလောကံ နေဿာမ, အမှာကံ ဒေဝလောကံ နေဿာမ, အမ္ဘော မတ္တိကဘာဇနံ ဘိန္ဒိတွာ သုဝဏ္ဏဘာဇနံ ဂဏှန္တော ဝိယ အမှာကံ ဒေဝလောကေ အဘိရမိတုံ ဣဓ နိဗ္ဗတ္တာဟိ, အမှာကံ ဒေဝလောကေ အဘိရမိတုံ ဣဓ နိဗ္ဗတ္တာဟီ"တိ ဝဒိံသု။ ဉပါသကော ဓမ္မဿဝနန္တရာယံ အနိစ္ဆန္တော – "အာဂမေထ အာဂမေထာ"တိ အာဟ။ ဘိက္ခူ "အမှေ ဝါရေတီ"တိ သညာယ တုဏှီ အဟေသုံ။

အထဿ ပုတ္တဓီတရော "အမှာကံ ပိတာ ပုဗ္ဗေ ဓမ္မဿဝနေန အတိတ္တော အဟောသိ, ဣဒါနိ ပန ဘိက္ခူ ပက္កောသာပေတွာ သဇ္ဈာယံ ကာရေတွာ သယမေဝ ဝါရေတိ, မရဏဿ အဘာယနကသတ္တော နာမ နတ္ထီ"တိ ဝိရဝိံသု။ ဘိက္ခူ "ဣဒါနိ အနောကာသော"တိ ဉဋ္ဌာယာသနာ ပက္ကမိံသု။ ဉပါသကော ထောကံ ဝီတိနာမေတွာ သတိံ ပဋိလဘိတွာ ပုတ္တေ ပုစ္ဆိ – "ကသ္မာ ကန္ဒထာ"တိ? "တာတ, တုမှေ ဘိက္ခူ ပက္ကောသာပေတွာ ဓမ္မံ သုဏန္တာ သယမေဝ ဝါရယိတ္ထ, အထ မယံ 'မရဏဿ အဘာယနကသတ္တော နာမ နတ္ထီ'တိ ကန္ဒိမှာ"တိ ။ "အယျာ ပန ကုဟိ"န္တိ? "'အနောကာသော'တိ ဉဋ္ဌာယာသနာ ပက္ကန္တာ, တာတာ"တိ။ "နာဟံ, အယျေဟိ သဒ္ဓိံ ကထေမီ"တိ ဝုတ္တေ "အထ ကေန သဒ္ဓိံ ကထေထာ"တိ။ "ဆဟိ ဒေဝလောကေဟိ ဒေဝတာ ဆ ရထေ အလင်္ကရိတွာ အာနေတွာ အာကာသေ ဌတွာ 'အမှာကံ ဒေဝလောကေ အဘိရမ, အမှာကံ ဒေဝလောကေ အဘိရမာ'တိ သဒ္ဒံ ကရောန္တိ, တာဟိ သဒ္ဓိံ ကထေမီ"တိ။ "ကုဟိံ, တာတ, ရထာ, န မယံ ပဿာမာ"တိ? "အတ္ထိ ပန မယှံ ဂန္ထိတာနိ ပုပ္ဖာနီ"တိ? "အတ္ထိ, တာတာ"တိ။ "ကတရော ဒေဝလောကော ရမဏီယော"တိ? "သဗ္ဗဗောဓိသတ္တာနံ ဗုဒ္ဓမာတာပိတူနဉ္စ ဝသိတဋ္ဌာနံ တုသိတဘဝနံ ရမဏီယံ, တာတာ"တိ။ "တေန ဟိ 'တုသိတဘဝနတော အာဂတရထေ လဂ္ဂတူ'တိ ပုပ္ဖဒါမံ ခိပထာ"တိ။ တေ ခိပိံသု။ တံ ရထဓုရေ လဂ္ဂိတွာ အာကာသေ ဩလမ္ဗိ။ မဟာဇနော တဒေဝ ပဿတိ, ရထံ န ပဿတိ။ ဉပါသကော "ပဿထေတံ ပုပ္ဖဒါမ"န္တိ ဝတွာ, "အာမ, ပဿာမာ"တိ ဝုတ္တေ – "ဧတံ တုသိတဘဝနတော အာဂတရထေ ဩလမ္ဗတိ, အဟံ တုသိတဘဝနံ ဂစ္ဆာမိ , တုမှေ မာ စိန္တယိတ္ထ, မမ သန္တိကေ နိဗ္ဗတ္တိတုကာမာ ဟုတွာ မယာ ကတနိယာမေနေဝ ပုညာနိ ကရောထာ"တိ ဝတွာ ကာလံ ကတွာ ရထေ ပတိဋ္ဌာသိ။

တာဝဒေဝဿ တိဂါဝုတပ္ပမာဏော သဋ္ဌိသကဋဘာရာလင်္ကာရပဋိမဏ္ဍိတော အတ္တဘာဝေါ နိဗ္ဗတ္တိ, အစ္ဆရာသဟဿံ ပရိဝါရေသိ, ပဉ္စဝီသတိယောဇနိကံ ကနကဝိမာနံ ပါတုရဟောသိ။ တေပိ ဘိက္ခူ ဝိဟာရံ အနုပ္ပတ္တေ သတ္ထာ ပုစ္ဆိ – "သုတာ, ဘိက္ခဝေ, ဉပါသကေန ဓမ္မဒေသနာ"တိ? "အာမ, ဘန္တေ, အန္တရာယေဝ ပန 'အာဂမေ

ထာ’တိ တရေသိ။ အထဿ ပုတ္တဓီတရော ကန္ဒိံသု ။ မယံ ‘ဣဒါနိ အနောကာသော’တိ ဥဋ္ဌာယာသနာ နိက္ခန္တာ”တိ။ “န သော, ဘိက္ခဝေ, တုမှေဟိ သဒ္ဓိံ ကထေသိ, ဆဟိ ဒေဝလောကေဟိ ဒေဝတာ ဆ ရထေ အလင်္ကရိတွာ အာဟရိတွာ တံ ဥပါသကံ ပက္ကောသိံသု။ သော ဓမ္မဒေသနာယ အန္တရာယံ အနိစ္ဆန္တော တာဟိ သဒ္ဓိံ ကထေသီ”တိ။ “ဧဝံ, ဘန္တေ”တိ။ “ဧဝံ, ဘိက္ခဝေ”တိ။ “ဣဒါနိ ကုဟိံ နိဗ္ဗတ္တော”တိ? “တုသိတဘဝနေ, ဘိက္ခဝေ”တိ။ “ဘန္တေ, ဣဒါနိ ဣဓ ဉာတိမဇ္ဈေ မောဒမာနော ဝိစရိတွာ ဣဒါနေဝ ဂန္တွာ ပုန မောဒနဋ္ဌာနေယေဝ နိဗ္ဗတ္တော”တိ။ “အာမ, ဘိက္ခဝေ, အပ္ပမတ္တာ ဟိ ဂဟဋ္ဌာ ဝါ ပဗ္ဗဇိတာ ဝါ သဗ္ဗတ္ထ မောဒန္တိယေဝါ”တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၁၆. “ဣဓ မောဒတိ ပေစ္စ မောဒတိ၊
ကတပုညော ဥဘယတ္ထ မောဒတိ။
သော မောဒတိ သော ပမောဒတိ၊
ဒိသွာ ကမ္မဝိသုဒ္ဓိမတ္တနော”တိ။

တတ္ထ **ကတပုညော**တိ နာနပ္ပကာရဿ ကုသလဿ ကာရကော ပုဂ္ဂလော “အကတံ ဝတ မေ ပါပံ, ကတံ မေ ကလျာဏ”န္တိ ဣဓ ကမ္မမောဒနေန, ပေစ္စ ဝိပါကမောဒနေန မောဒတိ။ ဧဝံ **ဥဘယတ္ထ မောဒတိ** နာမ။ **ကမ္မဝိသုဒ္ဓိ**န္တိ ဓမ္မိကဥပါသကောပိ အတ္တနော ကမ္မဝိသုဒ္ဓိံ ပုညကမ္မသမ္ပတ္တိံ ဒိသွာ ကာလကိရိယတော ပုဗ္ဗေ ဣဓလောကေပိ မောဒတိ, ကာလံ ကတွာ ဣဒါနိ ပရလောကေပိ အတိမောဒတိယေဝါတိ။

ဂါထာပရိယောသာနေ ဗဟူ သောတာပန္နာဒယော အဟေသုံ မဟာဇနဿ သာတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ ဇာတာတိ။

ဓမ္မိကဥပါသကဝတ္ထု ဧကာဒသမံ။

၁၂. ဒေဝဒတ္တဝတ္ထု

ဣဓ တပ္ပတီတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ဒေဝဒတ္တံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ဒေဝဒတ္တဿ ဝတ္ထု ပဗ္ဗဇိတကာလတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ပထဝိပ္ပဝေသနာ ဒေဝဒတ္တံ အာရဗ္ဘ ဘာသိတာနိ သဗ္ဗာနိ ဇာတကာနိ ဝိတ္ထာရေတွာ ကထိတံ။ အယံ ပနေတ္ထ သင်္ခေပေါ – သတ္ထရိ အနုပိယံ နာမ မလ္လာနံ နိဂမော အတ္ထိ။ တံ နိဿာယ အနုပိယမ္ဗဝနေ ဝိဟရန္တေယေဝ တထာဂတဿ လက္ခဏပဋိဂ္ဂဟဏဒိဝသေယေဝ အသီတိသဟဿေဟိ ဉာတိကုလေဟိ “ရာဇာ ဝါ ဟောတု, ဗုဒ္ဓေါ ဝါ, ခတ္တိယပရိဝါရောဝ ဝိစရိဿတီ”တိ အသီတိသဟဿပုတ္တာ ပဋိညာတာ။ တေသု ယေဘုယျေန ပဗ္ဗဇိတေသု ဘဒ္ဒိယံ နာမ ရာဇာနံ, အနုရုဒ္ဓံ, အာနန္ဒံ, ဘဂုံ, ကိမိလံ, ဒေဝဒတ္တန္တိ ဣမေ ဆ သက္ယေ အပဗ္ဗဇန္တေ ဒိသွာ, “မယံ အတ္တနော ပုတ္တေ ပဗ္ဗာဇေမ, ဣမေ ဆ သက္ယာ န ဉာတကာ မညေ, ကသ္မာ န ပဗ္ဗဇန္တီ”တိ? ကထံ သမုဋ္ဌာပေသုံ။ အထ ခေါ မဟာနာမော သက္ယော အနုရုဒ္ဓံ ဥပသင်္ကမိတွာ, “တာတ, အမှာကံ ကုလာ ပဗ္ဗဇိတော နတ္ထိ, တွံ ဝါ ပဗ္ဗဇ, အဟံ ဝါ ပဗ္ဗဇိဿာမီ”တိ အာဟ။ သော ပန သုခုမာလော ဟောတိ သမ္ပန္နဘောဂေါ, “နတ္ထီ”တိ ဝစနမ္ပိ တေန န သုတပုဗ္ဗံ။ ဧကဒိဝသဉှိ တေသု ဆသု ခတ္တိယေသု ဂုဠကီဠံ ကီဠန္တေသု အနုရုဒ္ဓေါ ပူဝေန ပရာဇိတော ပူဝတ္ထာယ ပဟိဏိ, အထဿ မာတာ ပူဝေ သဇ္ဇေတွာ ပဟိဏိ ။ တေ ခါဒိတွာ ပုန ကီဠိံသု။ ပုနပ္ပုနံ တဿေဝ ပရာဇယော ဟောတိ။ မာတာ ပနဿ ပဟိတေ ပဟိတေ တိက္ခတ္တုံ ပူဝေ ပဟိဏိတွာ စတုတ္ထဝါရေ “ပူဝါ နတ္ထီ”တိ ပဟိဏိ။ သော “နတ္ထီ”တိ ဝစနဿ အသုတပုဗ္ဗတ္တာ “ဧသာပေကာ ပူဝဝိကတိ ဘဝိဿတီ”တိ မညမာနော “နတ္ထိပူဝံ မေ အာဟရထာ”တိ ပေသေသိ။ မာတာ ပနဿ “နတ္ထိပူဝံ ကိရ, အယျေ, ဒေထာ”တိ ဝုတ္တေ, “မမ ပုတ္တေန ‘နတ္ထီ’တိ ပဒံ န သုတပုဗ္ဗံ, ဣမိနာ ပန ဥပါယေန နံ ဧတမတ္ထံ ဇာနာပေဿာမီ”တိ တုစ္ဆံ သုဝဏ္ဏပါတိံ အညာယ သုဝဏ္ဏပါတိယာ ပဋိကုဇ္ဇိတွာ ပေသေသိ။ နဂရပရိဂ္ဂါဟိကာ ဒေဝတာ စိန္တေသုံ – “အနုရုဒ္ဓသက္ယေန အန္နဘာရကာလေ အတ္တနော ဘာဂဘတ္တံ ဥပရိဋ္ဌပစ္စေကဗုဒ္ဓဿ ဒတွာ “‘နတ္ထီ’တိ မေ ဝစနဿ သဝနံ မာ ဟောတု, ဘောဇနုပ္ပတ္တိဋ္ဌာနဇာနနံ မာ ‘ဟောတူ’တိ ပတ္ထနာ ကတာ, သစာယံ တုစ္ဆပါတိံ ပဿိဿတိ, ဒေဝသမာဂမံ ပဝိသိတုံ န လဘိဿာမ, သီသမ္ပိ နော သတ္တဓာ ဖလေယျာ”တိ။ အထ နံ ပါတိံ ဒိဗ္ဗပူဝေဟိ ပုဏ္ဏံ အကံသု။ ကဿာ ဂုဠမဏ္ဍလေ ဌပေတွာ ဥဃ္ဃာဋိတမတ္တာယ ပူဝဂန္ဓော သကလနဂရေ ဆာဒေတွာ ဌိတော။ ပူဝခဏ္ဍံ မုခေ ဌပိတမတ္တမေဝ သတ္တရသဟရဏီသဟဿာနိ အနုဖရိ။

သော စိန္တေသိ – ‘‘နာဟံ မာတုပိယော, တွေကံ မေ ကာလံ ဣမံ နတ္ထိပူဝံ နာမ န ပစိ, ဣတော ပဋ္ဌာယ အညံ ပူဝံ နာမ န ခာဒိဿာမီ’’တိ, သော ဂေဟံ ဂန္တွာ မာတရံ ပုစ္ဆိ – ‘‘အမ္မ , တုမှာကံ အဟံ ပိယော, အပ္ပိယော’’တိ? ‘‘တာတ, ဧကက္ခိနော အက္ခိ ဝိယ စ ဟဒယံ ဝိယ စ အတိဝိယ ပိယော မေ အဟောသီ’’တိ။ ‘‘အထ ကသ္မာ တွေကံ ကာလံ မယှံ နတ္ထိ ပူဝံ န ပစိတ္ထ, အမ္မာ’’တိ? သာ စူဠုပဋ္ဌာကံ ပုစ္ဆိ – ‘‘အတ္ထိ ကိဉ္စိ ဟတိယံ, တာတာ’’တိ? ‘‘ပရိပုဏ္ဏာ ဏ္ဏာ, အယျေ, ဟတိ ပူဝေဟိ, ဧဝရူပာ ပူဝ နာမ မေ န ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗာ’’တိ အာရောစေသိ။ သာ စိန္တေသိ – ‘‘မယှံ ပုတ္တော ပုညတ ကတာဘိနီဟာရော ဘဝိဿတိ, ဒေဝတာဟိ ဟတိ ပူရေတွာ ပူဝ ပဟိတာ ဘဝိဿန္တီ’’တိ။ ‘‘အထ နံ ပုတ္တော, အမ္မ, ဣတော ပဋ္ဌာယာဟံ အညံ ပူဝံ နာမ န ခာဒိဿာမိ, နတ္ထိပူဝမေဝ ပစေယျာသီ’’တိ။ သာပိဿ တတော ပ ဋ္ဌာယ ‘‘ပူဝံ ခာဒိတုကာမောမှီ’’တိ ဝုတ္တေ တုစ္ဆဟတိမေဝ အညာယ ဟတိယာ ပဋိကုဇ္ဇိတွာ ပေသေသိ။ ယာဝ အ ကရမဇ္ဈေ ဝသိ, တာဝဿ ဒေဝတာဝ ပူဝေ ပဟိဏိံသု။

သော တွေကမ္ပိ အဇာနန္တော ပဗ္ဗဇ္ဇံ နာမ ကိံ ဇာနိဿတိ? တသ္မာ ‘‘ကာ သော ပဗ္ဗဇ္ဇာ နာမာ’’တိ ဘာတရံ ပုစ္ဆိတွာ ‘‘ဩဟာရိတကေသမဿုနာ ကာသာယနိဝတ္ထေန ကဋ္ဌတ္ထရကေ တ ဗိဒလမဉ္စကေ တ နိပဇ္ဇိတွာ ပိဏ္ဍာယ စရန္တေန ဝိဟရိတဗ္ဗံ။ သော ပဗ္ဗဇ္ဇာ နာမာ’’တိ ဝုတ္တေ, ‘‘ဘာတိက, အဟံ သုခုမာလော။ နာဟံ သက္ခိဿာမိ ပဗ္ဗဇိတု’’န္တိ အာဟ။ ‘‘တေန ဟိ, တာတ, ကမ္မန္တံ ဥဂ္ဂဟေတွာ ဃရာဝါသံ ဝသ။ န ဟိ သက္ကာ အမေ့ဟာသု ဧကေန အပဗ္ဗဇိတု’’န္တိ။ အထ နံ ‘‘ကော သေ ကမ္မန္တော နာမာ’’တိ ပုစ္ဆိ။ ‘‘ဘတ္တုဋ္ဌာနဋ္ဌာနမ္ပိ အဇာနန္တော ကုလပုတ္တော ကမ္မန္တံ နာမ ကိံ ဇာနိဿတီ’’တိ? ဧကဒိဝသဉ္ဟိ တိဏ္ဏံ ခတ္တိယာနံ ကထာ ဥဒဟဒိ – ‘‘ဘတ္တံ နာမ ကုဟိံ ဥ ဋ္ဌဟတီ’’တိ? ကိမိလော အာဟ – ‘‘ကောဋ္ဌေ ဥဋ္ဌဟတီ’’တိ။ အထ နံ ဘဒ္ဒိယော ‘‘တွံ ဘတ္တဿ ဥဋ္ဌာနဋ္ဌာနံ န ဇာ နာသိ, ဘတ္တံ နာမ ဥက္ခလိယံ ဥဋ္ဌဟတီ’’တိ အာဟ။ အနုရုဒ္ဓော ‘‘တုမေ့ဟ ဒွေပိ န ဇာနာထ, ဘတ္တံ နာမ ရတနမကု ဋ္ဌာယ သုဝဏ္ဏဟတိယံ ဥဋ္ဌဟတီ’’တိ အာဟ။

တေသု ကိရ ဧကဒိဝသံ ကိမိလော ကောဋ္ဌတော ဝီဟီ ဩတာရိယမာနေ ဒိသွာ, ‘‘ဧတေ ကောဋ္ဌေယေဝ ဇာတာ’’တိ သညီ အဟောသိ။ ဘဒ္ဒိယော ဧကဒိဝသံ ဥက္ခလိတော ဘတ္တံ ဝဍ္ဎိယမာနံ ဒိသွာ ‘‘ဥက္ခလိယညေဝ ဥပ္ပန္န’’န္တိ သညီ အဟောသိ။ အနုရုဒ္ဓေန ပန နေဝ ဝီဟီ ကောဋ္ဋေန္တော, န ဘတ္တံ ပစန္တော, န ဝဍ္ဎေန္တော ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗော, ဝဍ္ဎေတွာ ပန ပုရတော ဌပိတမေဝ ပဿတိ။ သော ဘုဉ္ဇိတုကာမကာလေ ‘‘ဘတ္တံ ဟတိယံ ဥဋ္ဌဟတီ’’တိ သညမကာသိ။ ဧဝံ တယောပိ တေ ဘတ္တုဋ္ဌာနဋ္ဌာနံ န ဇာနန္တိ။ တေနာယံ ‘‘ကော သေ ကမ္မန္တော နာမာ’’တိ ပုစ္ဆိတွာ, ‘‘ပဌမံ ခေတ္တံ ကသာပေတဗ္ဗ’’န္တိအာဒိကံ သံဝစ္ဆရေ သံဝစ္ဆရေ ကတ္တဗ္ဗံ ကိစ္စံ သုတွာ, ‘‘ကအာ ကမ္မန္တာနံ အန္တော ပညာယိဿတိ, ကအာ မယံ အပ္ပောဿုက္ကာ ဘောဂေ ဘုဉ္ဇိဿာမာ’’တိ ဝတွာ ကမ္မန္တာနံ အပရိယန္တတာယ အက္ခာတာယ ‘‘တေန ဟိ တွံယေဝ ဃရာဝါသံ ဝသ, န မယှံ ဧတေနတ္ထော’’တိ မာတရံ ဥပသင်္ကမိတွာ , ‘‘အနုဇာ နာဟိ မံ, အမ္မ, ပဗ္ဗဇိဿာမီ’’တိ ဝတွာ တာယ နာနပ္ပကာရေဟိ တိက္ခတ္တုံ ပဋိက္ခိပိတွာ, ‘‘သစေ တေ သဟာယ ကော ဘဒ္ဒိယရာဇာ ပဗ္ဗဇိဿတိ, တေန သဒ္ဓိံ ပဗ္ဗဇာဟီ’’တိ ဝုတ္တေ တံ ဥပသင်္ကမိတွာ, ‘‘မမ ခော, သမ္မ, ပဗ္ဗဇ္ ဇာ တဝ ပဋိဗဒ္ဓာ’’တိ ဝတွာ တံ နာနပ္ပကာရေဟိ သညာပေတွာ သတ္တမေ ဒိဝသေ အတ္တနာ သဒ္ဓိံ ပဗ္ဗဇနတ္ထာယ ပဋိ ညံ ဂဏှာပေသိ။

တတော ဘဒ္ဒိယော သက္ယရာဇာ အနုရုဒ္ဓော အာနန္ဒော ဘဂု ကိမိလော ဒေဝဒတ္တောတိ ဣမေ ဆ ခတ္တိယာ ဥ ဟလိကပ္ပကသတ္တမာ ဒေဝ ဝိယ ဒိဗ္ဗသမ္ပတ္တိံ သတ္တာဟံ သမ္ပတ္တိံ အနုဘဝိတွာ ဥယျာနံ ဂစ္ဆန္တာ ဝိယ စတု ရင်္ဂိနိယာ သေနာယ နိက္ခမိတွာ ပရဝိသယံ ပတွာ ရာဇာဏာယ သေနံ နိဝတ္တာပေတွာ ပရဝိသယံ ဩက္ကမိံသု။ တတ္ထ ဆ ခတ္တိယာ အတ္တနော အတ္တနော အာဘရဏာနိ ဩမုဉ္စိတွာ ဘဏ္ဍိကံ ကတွာ, ‘‘ဟန္ဒ ဘဏေ, ဥဟလိ, နိဝတ္တ ဿု, အလံ တေ တွေကံ ဇီဝိကာယာ’’တိ တဿ အဒံသု။ သော တေသံ ဟဒမူလေ ပရိဝတ္တိတွာ ပရိဒေဝိတွာ တေ သံ အာဏံ အတိက္ကမိတုံ အသက္ကောန္တော ဥဋ္ဌာယ တံ ဂဟေတွာ နိဝတ္တိ။ တေသံ ဒွိဓာ ဇာတကာလေ, ဝနံ အာ ရောဒနပ္ပတ္တံ ဝိယ ပထဝီကမ္ပမာနာကာရပ္ပတ္တံ ဝိယ အဟောသိ။ ဥဟလိ ကပ္ပကောပိ ထောကံ ဂန္တွာ နိဝတ္တိတွာ ‘‘စဏ္ဍာ ခော သာကိယာ, ‘ဣမိနာ ကုမာရာ နိပ္ပာတိတာ’တိ ဃာတေယျုမ္ပိ မံ။ ဣမေ ဟိ နာမ သက္ယကုမာရာ ဧဝရူပံ သမ္ပတ္တိံ ပဟာယ ဣမာနိ အနဂ္ဃာနိ အာဘရဏာနိ ခေဠပိဏ္ဍံ ဝိယ ဆဍ္ဍေတွာ ပဗ္ဗဇိဿန္တိ, ကိမင်္ဂ ပနာဟ’’န္တိ ဘဏ္ဍိကံ ဩမုဉ္စိတွာ တာနိ အာဘရဏာနိ ရုက္ခေ လဂ္ဂေတွာ ‘‘အတ္ထိကာ ဂဏှန္တူ’’တိ ဝတွာ တေသံ သန္တိကံ ဂန္တွာ တေဟိ ‘‘ကသ္မာ နိဝတ္တောသီ’’တိ ပုဋ္ဌော တမတ္ထံ အာရောစေသိ။ အထ နံ တေ အာဒာယ သတ္ထု သန္တိ

တိကံ ဂန္တွာ, ''မယံ, ဘန္တေ, သာကိယာ နာမ မာနနိဿိတာ, အယံ အမှာကံ ဒီဃရတ္တံ ပရိစာရကော, ဣမံ ပဌမတရံ ပဗ္ဗာဇေထ, မယမဿ အဘိဝါဒနာဒီနိ ကရိဿာမ, ဧဝံ နော မာနော နိမ္မာနာယိဿတီ''တိ ဝတွာ တံ ပဌမတရံ ပဗ္ဗာဇေတွာ ပစ္ဆာ သယံ ပဗ္ဗဇိံသု။ တေသု အာယသ္မာ ဘဒ္ဒိယော တေနေဝ အန္တရဝဿေန တေဝိဇ္ဇော အဟောသိ။ အာယသ္မာ အနုရုဒ္ဓော ဒိဗ္ဗစက္ခုကော ဟုတွာ ပစ္ဆာ **မဟာဝိတက္ကသုတ္တံ** (အ. နိ. ၈.၃၀) သုတွာ အရဟတ္တံ ပာပုဏိ။ အာယသ္မာ အာနန္ဒော သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိ။ ဘဂုတ္ထေရော စ ကိမိလတ္ထေရော စ အပရဘာဂေ ဝိပဿနံ ဝဍ္ဎေတွာ အရဟတ္တံ ပာပုဏိံသု။ ဒေဝဒတ္တော ပောထုဇ္ဇနိကံ ဣဒ္ဓိံ ပတ္တော။

အပရဘာဂေ သတ္ထရိ ကောသမ္ဗိယံ ဝိဟရန္တေ သသာဝကသင်္ဃဿ တထာဂတဿ မဟန္တော လာဘသက္ကာရော နိဗ္ဗတ္တိ။ ဝတ္ထဘေသဇ္ဇာဒိဟတ္ထာ မနုဿာ ဝိဟာရံ ပဝိသိတွာ ''ကုဟိံ သတ္ထာ, ကုဟိံ သာရိပုတ္တတ္ထေရော, ကုဟိံ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရော, ကုဟိံ မဟာကဿပတ္ထေရော, ကုဟိံ ဘဒ္ဒိယတ္ထေရော, ကုဟိံ အနုရုဒ္ဓတ္ထေရော, ကုဟိံ အာနန္ဒတ္ထေရော, ကုဟိံ ဘဂုတ္ထေရော, ကုဟိံ ကိမိလတ္ထေရော''တိ အသီတိမဟာသာဝကာနံ နိသိန္နဋ္ဌာနံ ဩလောကေန္တာ ဝိစရန္တိ။ ''ဒေဝဒတ္တတ္ထေရော ကုဟိံ နိသိန္နော တ, ဌိတော တ''တိ ပုစ္ဆန္တော နာမ နတ္ထိ။ သော စိန္တေသိ – ''အဟမ္ပိ ဧတေဟိ သဒ္ဓိံယေဝ ပဗ္ဗဇိတော, ဧတေပိ ခတ္တိယပဗ္ဗဇိတာ, အဟမ္ပိ ခတ္တိယပဗ္ဗဇိတော, လာဘသက္ကာရဟတ္ထာ မနုဿာ ဧတေယေဝ ပရိယေသန္တိ, မမ နာမံ ဂဟေတာပိ နတ္ထိ။ ကေန နု ခော သဒ္ဓိံ ဧကတော ဟုတွာ ကံ ပသာဒေတွာ မမ လာဘသက္ကာရံ နိဗ္ဗတ္တေယျ''န္တိ။ အထဿ ဧတဒဟောသိ – ''အယံ ခော ရာဇာ ဗိမ္ဗိသာရော ပဌမဒဿနေနေဝ ကောဒသဟိ နဟုတေဟိ သဒ္ဓိံ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌိတော, န သက္ကာ ဧတေန သဒ္ဓိံ ဧကတော ဘဝိတုံ, ကောသလရညာပိ သဒ္ဓိံ န သက္ကာ ဘဝိတုံ။ အယံ ခော ပန ရညော ပုတ္တော အဇာတသတ္တု ကုမာရော ကဿစိ ဂုဏဒောသေ န ဇာနာတိ, ဧတေန သဒ္ဓိံ ဧကတော ဘဝိဿာမီ''တိ။ သော ကောသမ္ဗိတော ရာဇဂဟံ ဂန္တွာ ကုမာရကဝဏ္ဏံ အဘိနိမ္မိနိတွာ စတ္တာရော အာသီဝိသေ စတူသု ဟတ္ထပာဒေသု ဧကံ ဂီဝါယ ပိလန္ဓိတွာ ဧကံ သီသေ စုမ္ဗဋကံ ကတွာ ဧကံ ဧကံသံ ကရိတွာ ဣမာယ အဟိမေခလာယ အာကာသတော ဩရုယှ အဇာတသတ္တုဿ ဥစ္ဆင်္ဂေ နိသီဒိတွာ တေန ဘီတေန ''ကောသိ တွံ''န္တိ ဝုတ္တေ ''အဟံ ဒေဝဒတ္တော''တိ ဝတွာ တဿ ဘယဝိနောဒနတ္ထံ တံ အတ္တဘာဝံ ပဋိသံဟရိတွာ သင်္ဃာဋိပတ္တစီဝရဓရော ပုရတော ဌတွာ တံ ပသာဒေတွာ လာဘသက္ကာရံ နိဗ္ဗတ္တေသိ။ သော လာဘသက္ကာရာဘိဘူတော ''အဟံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ ပရိဟရိဿာမီ''တိ ဟပကံ စိတ္တံ ဥပ္ပာဒေတွာ သဟ စိတ္တုပ္ပာဒေန ဣဒ္ဓိတော ပရိဟာယိတွာ သတ္ထာရံ ဝေဠုဝနဝိဟာရေ သရာဇိကာယ ပရိသာယ ဓမ္မံ ဒေသေန္တံ ဝန္ဒိတွာ ဥဋ္ဌာယာသနာ အဉ္ဇလိံ ပဂ္ဂယှ – ''ဘဂဝါ, ဘန္တေ, ဧတရဟိ ဇိဏ္ဏော ဝုဍ္ဎော မဟလ္လကော, အပ္ပောဿုက္ကော ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရံ အနုယုဉ္ဇတု, အဟံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ ပရိဟရိဿာမိ, နိယျာဒေထ မေ ဘိက္ခုသင်္ဃ''န္တိ ဝတွာ သတ္ထာရာ ခေဠာသကဝါဒေန အပသာဒေတွာ ပဋိက္ခိတ္တော အနတ္တမနော ဣမံ ပဌမံ တထာဂတေ အာဃာတံ ဗန္ဓိတွာ ပက္ကာမိ။

အထဿ ဘဂဝါ ရာဇဂဟေ ပကာသနီယကမ္မံ ကာရေသိ။ သော ''ပရိစ္စတ္တော အနိ အဟံ သမဏေန ဂောတမေ န, ဣဒါနိဿ အနတ္ထံ ကရိဿာမီ''တိ အဇာတသတ္တုံ ဥပသင်္ကမိတွာ, ''ပုဗ္ဗေ ခော, ကုမာရ, မနုဿာ ဒီဃာယုကာ, ဧတရဟိ အပ္ပာယုကာ။ ဌာနံ ခော ပနေတံ ဝိဇ္ဇတိ, ယံ တွံ ကုမာရောဝ သမာနော ကာလံ ကရေယျာသိ, တေန ဟိ တွံ, ကုမာရ, ပိတရံ ဟန္တွာ ရာဇာ ဟောဟိ, အဟံ ဘဂဝန္တံ ဟန္တွာ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿာမီ''တိ ဝတွာ တသ္မိံ ရဇ္ဇေ ပတိဋ္ဌိတေ တထာဂတဿ ဝဓာယ ပုရိသေ ပယောဇေတွာ တေသု သောတာပတ္တိဖလံ ပတွာ နိဝတ္တေသု သယံ ဂိဇ္ဈကူဋပဗ္ဗတံ အဘိရုဟိတွာ, ''အဟမေဝ သမဏံ ဂောတမံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေဿာမီ''တိ သိလံ ပဝိဇ္ဈိတွာ ရုဟိရုပ္ပာဒ ကမ္မံ ကတွာ ဣမိနာပိ ဥပာယေန မာရေတုံ အသက္ကောန္တော ပုန နာဠာဂိရိံ ဝိဿဇ္ဇာပေသိ။ တသ္မိံ အာဂစ္ဆန္တေ အာနန္ဒတ္ထေရော အတ္တနော ဇီဝိတံ သတ္ထု ပရိစ္စဇိတွာ ပုရတော အဋ္ဌာသိ။ သတ္ထာ နာဂံ ဒမေတွာ နဂရာ နိက္ခမိတွာ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ အနေကသဟဿေဟိ ဥပာသကေဟိ အဘိဟဋံ မဟာဒါနံ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ တသ္မိံ ဒိဝသေ သန္နိပတိတာနံ အဋ္ဌာရသကောဋိသင်္ခါတာနံ ရာဇဂဟဝါသီနံ အနုပုဗ္ဗိံ ကထံ ကထေတွာ စတုရာသီတိယာ ပါဏသဟဿာ နံ ဓမ္မာဘိသမယေ ဇာတေ ''အဟော အာယသ္မာ အာနန္ဒော မဟာဂုဏော, တထာရူပေ နာမ ဟတ္ထိနာဂေ အာဂစ္ဆန္တေ အတ္တနော ဇီဝိတံ ပရိစ္စဇိတွာ သတ္ထု ပုရတော ဝ အဋ္ဌာသီ''တိ ထေရဿ ဂုဏကထံ သုတွာ ''န, ဘိက္ခဝေ, ဣဒါနေဝ, ပုဗ္ဗေပေသ မမတ္ထာယ ဇီဝိတံ ပရိစ္စဇိယေဝ''တိ ဝတွာ ဘိက္ခူဟိ ယာစိတော **စူဠဟံသ** (ဇာ. ၁.၁၅.၁၃၃ အာဒယော; ၂.၂၁.၁ အာဒယော) – **မဟာဟံသ** (ဇာ. ၂.၂၁.၈၉ အာဒယော) – **ကက္ကဋကဇာတကာနိ** (ဇာ. ၁.၃.၄၉ အာဒယော) ကထေသိ။ ဒေဝဒတ္တဿာပိ ကမ္မံ နေဝ ပါကဋံ, တထာ ရညော မာရာပိတတ္တာ, န ဝဓကာနံ ပယောဇိတတ္တာ န သိ

လာယ ပဝိဒ္ဓတ္တာ ဟာကင္ခံ့ အဟောသိ, ယထာ နာဋ္ဌာဂိရိဟတ္ထိနော ဝိသ္သဇ္ဇိတတ္တာ။ တအာ ဟိ မဟာဇနော ''ရာဇာပိ ဒေဝဒတ္တေနေဝ မာရာပိတော, ဝဓကောပိ ပယောဇိတော, သိလာပိ အပဝိဒ္ဓါ။ ဣဒါနိ ပန တေန နာဋ္ဌာဂိရိ ဝိသ္သဇ္ဇာပိတော, ဧဝရူပံ နာမ ဟာပကံ ဂဟေတွာ ရာဇာ ဝိစရတီ''တိ ကောလာဟလမကာသိ။

ရာဇာ မဟာဇနဿ ကထံ သုတွာ ပဉ္စ ထာလိပာကသတာနိ နီဟရာပေတွာ န ပုန တဿုပဋ္ဌာနံ အဂမာသိ, နာဂရာပိဿ ကုလံ ဥပဂတဿ ဘိက္ခာမတ္တမ္ပိ န အဒံသု။ သော ပရိဟီနလာဘသက္ကာရော ကောဟညေန ဇီဝိတုကာမော သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ ပဉ္စ ဝတ္ထူနိ ယာစိတွာ ဘဂဝတော ''အလံ, ဒေဝဒတ္တ, ယော ဣစ္ဆတိ, သော အာရညကော ဟောတူ''တိ ပဋိက္ခိတ္တော ကဿာဝုသော, ဝစနံ သောဘနံ, ကိံ တထာဂတဿ ဥဒာဟု မမ, အဟဉှိ ဥက္ကဋ္ဌဝသေန ဧဝံ ဝဒါမိ, ''သာဓု, ဘန္တေ, ဘိက္ခူ ယာဝဇီဝံ အာရညကာ အဿု, ပိဏ္ဍပာတိကာ, ပံသုကူလိကာ, ရုက္ခမူလိကာ, မစ္ဆမံသံ န ခါဒေယျု''န္တိ။ ''ယော ဒုက္ခာ မုစ္စိတုကာမော, သော မယာ သဒ္ဓိံ အာဂစ္ဆတူ''တိ ဝတွာ ပက္ကာမိ။ တဿ ဝစနံ သုတွာ ဧကစ္စေ နဝကပဗ္ဗဇိတာ မန္ဒဗုဒ္ဓိနော ''ကလျာဏံ ဒေဝဒတ္တော အာဟ, ဧတေန သဒ္ဓိံ ဝိစရိဿာမာ''တိ တေန သဒ္ဓိံ ဧကတော အဟေသုံ။ ဣတိ သော ပဉ္စသတေဟိ ဘိက္ခူဟိ သဒ္ဓိံ တေဟိ ပဉ္စဟိ ဝတ္ထူဟိ လူခပ္ပသန္နံ ဇနံ သညာပေန္တော ကုလေသု ဝိညာပေတွာ ဝိညာပေတွာ ဘုဉ္ဇန္တော သင်္ဃဘေဒာယ ပရက္ကမိ။ သော ဘဂဝတာ, ''သစ္စံ ကိရ တွံ, ဒေဝဒတ္တ, သင်္ဃဘေဒာယ ပရက္ကမသိ စက္ကဘေဒာယာ''တိ ပုဋ္ဌော ''သစ္စံ ဘဂဝါ''တိ ဝတွာ, ''ဂရုကော ခေါ, ဒေဝဒတ္တ, သင်္ဃဘေဒေါ''တိအာဒီဟိ ဩဝဒိတောပိ သတ္ထု ဝစနံ အနာဒိယိတွာ ပက္ကန္တော အာယသ္မန္တံ အာနန္ဒံ ရာဇဂဟေ ပိဏ္ဍာယ စရန္တံ ဒိသွာ, ''အဇ္ဇတဂ္ဂေ ဒါနာဟံ, အာဝုသော အာနန္ဒ, အညတြေဝ ဘဂဝတာ, အညတြ ဘိက္ခုသင်္ဃာ ဥပေါသထံ ကရိဿာမိ, သင်္ဃကမ္မံ ကရိဿာမီ''တိ အာဟ။ ထေရော တမတ္ထံ ဘဂဝတော အာရောစေသိ။ တံ ဝိဒိတွာ သတ္ထာ ဥပ္ပန္နဓမ္မသံဝေဂေါ ဟုတွာ, ''ဒေဝဒတ္တော သဒေဝကဿ လောကဿ အနတ္ထနိဿိတံ အတ္တနော အဝီစိမှိ ပစ္စနကကမ္မံ ကရောတီ''တိ ဝိတက္ကေတွာ –

''သုကရာနိ အသာဓူနိ၊ အတ္တနော အဟိတာနိ စ။
ယံ ဝေ ဟိတဉ္စ သာဓုဉ္စ၊ တံ ဝေ ပရမဒုက္ကရ''န္တိ။ (ဓ. ပ. ၁၆၃) –

ဣမံ ကထံ ဝတွာ ပုန ဣမံ ဥဒာနံ ဥဒာနေသိ –

''သုကရံ သာဓုနာ သာဓု၊ သာဓု ပာပေန ဒုက္ကရံ။
ပာပံ ပာပေန သုကရံ၊ ပာပမရိယေဟိ ဒုက္ကရ''န္တိ။ (ဥဒာ. ၄၈; စူဠဝ. ၃၄၃)။

အထ ခေါ ဒေဝဒတ္တော ဥပေါသထဒိဝသေ အတ္တနော ပရိသာယ သဒ္ဓိံ ဧကမန္တံ နိသီဒိတွာ, ''ယဿိမာနိ ပဉ္စ ဝတ္ထူနိ ခမန္တိ, သော သလာကံ ဂဏှာတူ''တိ ဝတွာ ပဉ္စသတေဟိ ဝဇ္ဇိပုတ္တကေဟိ နဝကေဟိ အပ္ပကတညူဟိ သလာကာယ ဂဟိတာယ သင်္ဃံ ဘိန္ဒိတွာ တေ ဘိက္ခူ အာဒာယ ဂယာသီသံ အဂမာသိ။ တဿ တတ္ထ ဂတဘာဝံ သုတွာ သတ္ထာ တေသံ ဘိက္ခူနံ အာနယနတ္ထာယ ဒွေ အဂ္ဂသာဝကေ ပေသေသိ။ တေ တတ္ထ ဂန္တွာ အာဒေသနာပာဋိဟာရိယာနုသာသနိယာ စေဝ ဣဒ္ဓိပာဋိဟာရိယာနုသာသနိယာ စ အနုသာသန္တာ တေ အမတံ ပာယေတွာ အာဒာယ အာကာသေန အာဂမိံသု။ ကောကာလိကောပိ ခေါ ''ဥဋ္ဌေဟိ, အာဝုသော ဒေဝဒတ္တ, နီတာ တေ ဘိက္ခူ သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာနေဟိ, နနု တွံ မယာ ဝုတ္တော 'မာ, အာဝုသော, သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာနေ ဝိဿာသီ'တိ။ ပာပိစ္ဆာ သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာနာ, ပာပိကာနံ ဣစ္ဆာနံ ဝသံ ဂတာ''တိ ဝတွာ ဇဏ္ဏုကေန ဟဒယမဇ္ဈေ ပဟရိ, တဿ တတ္ထေဝ ဥဏှံ လောဟိတံ မုခတော ဥဂ္ဂဉ္ဆိ။ အာယသ္မန္တံ ပန သာရိပုတ္တံ ဘိက္ခုသင်္ဃပရိဝုတံ အာကာသေန အာဂစ္ဆန္တံ ဒိသွာ ဘိက္ခူ အာဟံသု – ''ဘန္တေ, အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော ဂမနကာလေ အတ္တဒုတိယော ဂတော, ဣဒါနိ မဟာပရိဝါရော အာဂစ္ဆန္တော သောဘတီ''တိ။ သတ္ထာ ''န, ဘိက္ခဝေ, ဣဒါနေဝ သာရိပုတ္တော သောဘတိ, ပုဗ္ဗေ တိရစ္ဆာနယောနိယံ နိဗ္ဗတ္တကာလေပိ မယှံ ပုတ္တော မမ သန္တိကံ အာဂစ္ဆန္တော သောဘိယေဝ''တိ ဝတွာ –

''ဟောတိ သီလဝတံ အတ္ထော၊ ပဋိသန္ထာရဝုတ္တိနံ။
လက္ခဏံ ပဿ အာယန္တံ၊ ဉာတိသင်္ဃပုရက္ခတံ။
အထ ပဿသိမံ ကာဠံ၊ သုဝိဟီနံဝ ဉာတိဘီ''တိ။ (ဇာ. ၁.၁.၁၁) –

ဣလ္လံ ဇာတကံ ကထေသိ။ ပုန ဘိက္ခူဟိ, ''ဘန္တေ, ဒေဝဒတ္တော ကိရ ဒွေ အဂ္ဂသာဝကေ ဥဘောသု ပဿေသု နိသီဒာပေတွာ 'ဗုဒ္ဓလီဠာယ ဓမ္မံ ဒေသေဿာမီ'တိ တုမ္ဟာကံ အနုကိရိယံ ကရောတီ''တိ ဝုတ္တေ, ''န , ဘိက္ခဝေ, ဣဒာနေဝ, ပုဗ္ဗေပေသ မမ အနုကိရိယံ ကာတုံ တယမိ, န ပန သက္ခိ''တိ ဝတွာ –

''အပိ ဝီရက ပဿေသိ, သကုဏံ မဉ္ဇုဘာဏကံ။
မယူရဂီဝသင်္ကာသံ, ပတိံ မယှံ သဝိဋ္ဌကံ။

''ဥဒကထလစရဿ ပက္ခိနော,
နိစ္စံ အာမကမစ္ဆဘောဇိနော။
တဿာနုကရံ သဝိဋ္ဌကော,
သေဝါလေ ပလိဂုဏ္ဌိတော မတော''တိ။ (ဇာ. ၁.၂.၁၀၇-၁၀၈) –

အာဒိနာ ဇာတကံ ဝတွာ အပရာပရေသုပိ ဒိဝသေသု တထာနုရူပမေဝ ကထံ အာရဗ္ဘ –

''အစာရိ ဝတာယံ ဝိတုဒံ ဝနာနိ,
ကဋ္ဌင်္ဂရုက္ခေသု အသာရကေသု။
အထာသဒါ ခဒိရံ ဇာတသာရံ,
ယတ္ထဗ္ဘိဒါ ဂရုဠော ဥတ္တမင်္ဂ''န္တိ။ (ဇာ. ၁.၂.၁၂၀)။

''လသီ စ တေ နိပ္ဖလိကာ, မတ္ထကော စ ပဒါလိတော။
သဗ္ဗာ တေ ဖာသုကာ ဘဂ္ဂါ, အဇ္ဇ ခော တွံ ဝိရောစသီ''တိ။ (ဇာ. ၁.၁.၁၄၃) –

ဧဝမာဒီနိ ဇာတကာနိ ကထေသိ။ ပုန ''အကတညူ ဒေဝဒတ္တော''တိ ကထံ အာရဗ္ဘ –

''အကရမှသ တေ ကိစ္စံ, ယံ ဗလံ အဟုဝမှသေ။
မိဂရာဇ နမော တ္ယတ္ထု, အပိ ကိဉ္စိ လဘာမသေ။

''မမ လောဟိတဘက္ခဿ, နိစ္စံ လုဒ္ဒာနိ ကုဗ္ဗတော။
ဒန္တန္တရဂတော သန္တော, တံ ဗဟုံ ယမ္ပိ ဇီဝသီ''တိ။ (ဇာ. ၁.၄.၂၉-၃၀) –

အာဒီနိ ဇာတကာနိ ကထေသိ။ ပုန ဝဓာယ ပရိသက္ကနမဿ အာရဗ္ဘ –

''ဉာတမေတံ ကုရုင်္ဂဿ, ယံ တွံ သေပဏ္ဏိ သိယျသိ။
အညံ သေပဏ္ဏိ ဂစ္ဆာမိ, န မေ တေ ရုစ္စတေ ဖလ''န္တိ။ (ဇာ. ၁.၁.၂၁) –

အာဒီနိ ဇာတကာနိ ကထေသိ။ ပုနဒိဝသေ ''ဥဘတော ပရိဟီနော ဒေဝဒတ္တော လာဘသက္ကာရတော စ သာမညတော စာ''တိ ကထာသု ပဝတ္တမာနာသု ''န, ဘိက္ခဝေ, ဣဒါနေဝ ဒေဝဒတ္တော ပရိဟီနော, ပုဗ္ဗေပေသ ပရိဟီနောယေဝါ''တိ ဝတွာ –

''အက္ခီ ဘိန္နာ ပဋော နဋ္ဌော, သခိဂေဟေ စ ဘဏ္ဍနံ။
ဥဘတော ပဒုဋ္ဌာ ကမ္မန္တာ, ဥဒကမှိ ထလမှိ စာ''တိ။ (ဇာ. ၁.၁.၁၃၉) –

အာဒီနိ ဇာတကာနိ ကထေသိ။ ဧဝံ ရာဇဂဟေ ဝိဟရန္တောဝ ဒေဝဒတ္တံ အာရဗ္ဘ ဗဟူနိ ဇာတကာနိ ကထေတွာ ရာဇဂဟတော သာဝတ္ထိံ ဂန္တွာ ဇေတဝနေ ဝိဟာရေ ဝါသံ ကပ္ပေသိ။ ဒေဝဒတ္တောပိ ခော နဝ မာသေ ဂိလာနော ပစ္ဆိမေ ကာလေ သတ္ထာရံ ဒဋ္ဌုကာမော ဟုတွာ အတ္တနော သာဝကေ အာဟ – ''အဟံ သတ္ထာရံ ဒဋ္ဌုကာမော, တံ မေ ဒဿေထာ''တိ။ ''တွံ သမတ္ထကာလေ သတ္ထာရာ သဒ္ဓိံ ဝေရီ ဟုတွာ အစရိ, န မယံ တတ္ထ နေဿာမာ''တိ ဝုတ္တေ,

''မာ မံ နာသေထ, မယာ သတ္ထရိ အာဃာတော ကတော, သတ္ထု ပန မယိ ကေသဂ္ဂမတ္တောပိ အာဃာတော နတ္ထိ''။ သော ဟိ ဘဂဝါ –

''ဝဓကေ ဒေဝဒတ္တမှိ၊ စောရေ အင်္ဂုလိမာလကေ။
ဓနပါလေ ရာဟုလေ စ၊ သဗ္ဗတ္ထ သမမာနသော''တိ။ (အပ. ထေရ ၁.၁.၅၈၅; မိ. ပ. ၆.၆.၅) –

''ဒဿေထ မေ ဘဂဝန္တ''န္တိ ပုနပ္ပုနံ ယာစိ။ အထ နံ တေ မဉ္စကေနာဒါယ နိက္ခမိံသု။ တဿ အာဂမနံ သုတွာ ဘိက္ခူ သတ္ထု အာရောစေသုံ – ''ဘန္တေ, ဒေဝဒတ္တော ကိရ တုမှာကံ ဒဿနတ္ထာယ အာဂစ္ဆတီ''တိ။ ''န, ဘိက္ခဝေ, သော တေနတ္တဘာဝေန မံ ပဿိတုံ လဘိဿတီ''တိ။ ဒေဝဒတ္တော ကိရ ပဉ္စန္နံ ဝတ္ထူနံ အာယာစိတကာလတော ပဋ္ဌာယ ပုန ဗုဒ္ဓံ ဒဋ္ဌုံ န လဘတိ, အယံ ဓမ္မတာ။ ''အသုကဋ္ဌာနဉ္စ အသုကဋ္ဌာနဉ္စ အာဂတော, ဘန္တေ''တိ။ ''ယံ ကိဉ္စိ ကရောတု, န သော မံ ပဿိတုံ လဘိဿတီ''တိ။ ''ဘန္တေ, ဣတော ယောဇနမတ္တံ အာဂတော, အဍ္ဍယောဇနံ, ဂါဝုတံ, ဇေတဝနပေါက္ခရဏီသမီပံ အာဂတော, ဘန္တေ''တိ။ ''သစေပိ အန္တောဇေတဝနံ ပဝိသတိ, နေဝ မံ ပဿိတုံ လဘိဿတီ''တိ။ ဒေဝဒတ္တံ ဂဟေတွာ အာဂတာ ဇေတဝနပေါက္ခရဏီတီရေ မဉ္စံ ဩတာရေတွာ ပေါက္ခရဏိံ နှာယိတုံ ဩတရိံသု။ ဒေဝဒတ္တောပိ ခေါ မဉ္စတော ဝုဋ္ဌာယ ဥဘော ပါဒေ ဘူမိယံ ဌပေတွာ နိသီဒိ။ ပါဒါ ပထဝိံ ပဝိသိံသု ။ သော အနုက္ကမေန ယာဝ ဂေါပ္ဖကာ, ယာဝ ဇဏ္ဏုကာ, ယာဝ ကဋိတော, ယာဝ ထနတော, ယာဝ ဂီဝတော ပဝိသိတွာ ဟနုကဋ္ဌိကဿ ဘူမိယံ ပတိဋ္ဌကာလေ –

''ဣမေဟိ အဋ္ဌီဟိ တမဂ္ဂပုဂ္ဂလံ၊
ဒေဝါတိဒေဝံ နရဒမ္မသာရထိံ။
သမန္တစက္ခုံ သတပုညလက္ခဏံ၊
ပါဏေဟိ ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဥပေမီ''တိ။ (မိ. ပ. ၄.၁.၃) –

ဣမံ ဂါထမာဟ။ ဣဒံ ကိရ ဌာနံ ဒိသွာ တထာဂတော ဒေဝဒတ္တံ ပဗ္ဗာဇေသိ။ သစေ ဟိ န သော ပဗ္ဗဇိဿ, ဂိဟီ ဟုတွာ ကမ္မဉ္စ ဘာရိယံ အကရိဿ, အာယတိံ ဘဝနိဿရဏပစ္စယံ ကာတုံ န သက္ခိဿ, ပဗ္ဗဇိတွာ စ ပန ကိဉ္စာပိ ကမ္မံ ဘာရိယံ ကရိဿတိ, အာယတိံ ဘဝနိဿရဏပစ္စယံ ကာတုံ သက္ခိဿတီတိ တံ သတ္ထာ ပဗ္ဗာဇေသိ။ သော ဟိ ဣတော သတသဟဿကပ္ပမတ္ထကေ အဋ္ဌိဿရော နာမ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿတိ, သော ပထဝိံ ပဝိသိတွာ အဝီစိမှိ နိဗ္ဗတ္တိ။ နိစ္စလေ ဗုဒ္ဓေ အပရဇ္ဈဘာဝေန ပန နိစ္စလောဝ ဟုတွာ ပစ္စတူတိ ယောဇနသတိကေ အန္တော အဝီစိမှိ ယောဇနသတုဗ္ဗေဓမေဝဿ သရီရံ နိဗ္ဗတ္တိ။ သီသံ ယာဝ ကဏ္ဏသက္ခလိတော ဥပရိ အယကပလ္လံ ပာဝိသိ, ပါဒါ ယာဝ ဂေါပ္ဖကာ ဟေဋ္ဌာ အယပထဝိယံ ပဝိဋ္ဌာ, မဟာတာလက္ခန္ဓပရိမာဏံ အယသူလံ ပစ္ဆိမဘိတ္တိတော နိက္ခမိတွာ ပိဋ္ဌိမဇ္ဈံ ဘိန္ဒိတွာ ဥရေန နိက္ခမိတွာ ပုရိမဘိတ္တိံ ပာဝိသိ, အပရံ ဒက္ခိဏဘိတ္တိတော နိက္ခမိတွာ ဒက္ခိဏပဿံ ဘိန္ဒိတွာ တမပဿေန နိက္ခမိတွာ ဥတ္တရဘိတ္တိံ ပာဝိသိ, အပရံ ဥပရိ ကပလ္လတော နိက္ခမိတွာ မတ္ထကံ ဘိန္ဒိတွာ အဓောဘာဂေန နိက္ခမိတွာ အယပထဝိံ ပာဝိသိ။ ဧဝံ သော တတ္ထ နိစ္စလောဝ ပစ္စိ။

ဘိက္ခူ ''ဧတ္တကံ ဌာနံ ဒေဝဒတ္တော အာဂစ္ဆန္တော သတ္ထာရံ ဒဋ္ဌုံ အလဘိတွာဝ ပထဝိံ ပဝိဋ္ဌော''တိ ကထံ သမုဋ္ဌာပေသုံ။ သတ္ထာ ''န, ဘိက္ခဝေ, ဒေဝဒတ္တော ဣဒါနေဝ မယိ အပရဇ္ဈိတွာ ပထဝိံ ပာဝိသိ, ပုဗ္ဗေပိ ပဝိဋ္ဌော ယေဝါ''တိ ဝတွာ ဟတ္ထိရာဇကာလေ မဂ္ဂမူဠှံ ပုရိသံ သမဿာသေတွာ အတ္တနော ပိဋ္ဌိံ အာရောပေတွာ ခေမန္တံ ပာပိတဿ ပုန တိက္ခတ္တုံ အာဂန္တွာ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ မဇ္ဈိမဋ္ဌာနေ မူလေဟိ ဧဝံ ဒန္တေ ဆိန္ဒိတွာ တတိယတရေ မဟာပုရိသဿ စက္ခုပထံ အတိက္ကမန္တဿ တဿ ပထဝိံ ပဝိဋ္ဌဘာဝံ ဒီပေတုံ –

''အကတညုဿ ပေါသဿ၊ နိစ္စံ ဝိဝရဒဿိနော။
သဗ္ဗံ စေ ပထဝိံ ဒဇ္ဇာ၊ နေဝ နံ အဘိရာဓယေ''တိ။ (ဇာ. ၁.၁.၇၂; ၁.၉.၁၀၇) –

ဣဒံ ဇာတကံ ကထေတွာ ပုနပိ တထေဝ ကထာယ သမုဋ္ဌိတာယ ခန္တိဝါဒိဘူတေ အတ္တနိ အပရဇ္ဈိတွာ ကလာဗုရာဇဘူတဿ တဿ ပထဝိံ ပဝိဋ္ဌဘာဝံ ဒီပေတုံ **ခန္တိဝါဒိဇာတကဉ္စ** (ဇာ. ၁.၄.၄၉ အာဒယော), စူဠဓမ္မပါလဘူတေ အတ္တနိ

အပရဇ္ဈိတွာတ မဟာပတာပရာဇဘူတဿ တဿ ပထဝိံ ပဝိဋ္ဌဘာဝံ ဒီပေတုံ **စူဠဓမ္မပါလဇာတကဥ္စ** (ဇာ. ၁.၅.၄၄ အာဒယော) ကထေသိ။

ပထဝိံ ပဝိဋ္ဌေ ပန ဒေဝဒတ္တေ မဟာဇနော ဟဋ္ဌတုဋ္ဌော ဓဇပဋာကကဒလိယော ဥဿာပေတွာ ပုဏ္ဏဃဋေ ဌ ပေတွာ "လာဘာ ဝတ နော"တိ မဟန္တံ ဆဏံ အနုဘောတိ။ တမတ္ထံ ဘဂဝတော အာရောစေသုံ။ ဘဂဝါ "န, ဘိက္ခ ဝေ, ဣဒါနေဝ ဒေဝဒတ္တေ မတေ မဟာဇနော တုဿတိ, ပုဗ္ဗေပိ တုဿိယေဝါ"တိ ဝတွာ သဗ္ဗဇနဿ အပ္ပိယေ စ ဏ္ဍေ ဖရုသေ ဗာရာဏသိယံ ပိင်္ဂလရညေ နာမ မတေ မဟာဇနဿ တုဋ္ဌဘာဝံ ဒီပေတုံ –

"သဗ္ဗော ဇနော ဟိံသိတော ပိင်္ဂလေန၊
တသ္မိံ မတေ ပစ္စယာ ဝေဒယန္တိ။
ပိယော နု တေ အာသိ အကဏှနေတ္တော၊
ကသ္မာ တုဝံ ရောဒသိ ဒွါရပါလ။

"န မေ ပိယော အာသိ အကဏှနေတ္တော၊
ဘာယာမိ ပစ္စာဂမနာယ တဿ။
ဣတော ဂတော ဟိံသေယျ မစ္စုရာဇံ၊
သော ဟိံသိတော အာနေယျ ပုန ဣဓာ"တိ။ (ဇာ. ၁.၂.၁၇၉-၁၈၀) –

ဣဒံ **ပိင်္ဂလဇာတကံ** ကထေသိ။ ဘိက္ခူ သတ္ထာရံ ပုစ္ဆိံသု – "ဣဒါနိ, ဘန္တေ, ဒေဝဒတ္တော ကုဟိံ နိဗ္ဗတ္တော"တိ? "အဝီစိမဟာနိရယေ, ဘိက္ခဝေ"တိ။ "ဘန္တေ, ဣဓ တပ္ပန္တော ဝိစရိတွာ ပုန ဂန္တွာ တပ္ပနဋ္ဌာနေယေ ဝ နိဗ္ဗတ္တော"တိ။ "အာမ, ဘိက္ခဝေ, ပဗ္ဗဇိတာ ဝါ ဟောန္တု ဂဟဋ္ဌာ ဝါ, ပမာဒဝိဟာရိနော ဥဘယတ္ထ တပ္ပန္တိ ယေဝါ"တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၁၇. "ဣဓ တပ္ပတိ ပေစ္စ တပ္ပတိ၊ ပါပကာရီ ဥဘယတ္ထ တပ္ပတိ။
ပါပံ မေ ကတန္တိ တပ္ပတိ၊ ဘိယျော တပ္ပတိ ဒုဂ္ဂတိံ ဂတော"တိ။

တတ္ထ **ဣဓ တပ္ပတီ**တိ ဣဓ ကမ္မတပ္ပနေန ဒောမနဿမတ္တေန တပ္ပတိ။ **ပေစ္စာ**တိ ပရလောကေ ပန ဝိပါက တပ္ပနေန အတိဒါရုဏေန အပါယဒုက္ခေန တပ္ပတိ။ **ပါပကာရီ**တိ နာနပ္ပကာရဿ ပါပဿ ကတ္တာ။ **ဥဘယတ္ထာ**တိ ဣမိနာ ဝုတ္တပ္ပကာရေန တပ္ပနေန ဥဘယတ္ထ တပ္ပတိ နာမ။ **ပါပံ မေ**တိ သော ဟိ ကမ္မတပ္ပနေန တပ္ပန္တော "ပါပံ မေ ကတ"န္တိ တပ္ပတိ။ တံ အပ္ပမတ္တကံ တပ္ပနံ, ဝိပါကတပ္ပနေန ပန တပ္ပန္တော **ဘိယျော တပ္ပတိ ဒုဂ္ဂတိံ ဂတော** အတိဖရုသေန တပ္ပနေန အတိဝိယ တပ္ပတီတိ။

ကထာပရိယောသာနေ ဗဟူ သောတာပန္နာဒယော အဟေသုံ။ ဒေသနာ မဟာဇနဿ သာတ္ထိကာ ဇာတာတိ။

ဒေဝဒတ္တဝတ္ထု ဒွါဒသမံ။

၁၃. သုမနာဒေဝီဝတ္ထု

ဣဓ နန္ဒတီတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော သုမနာဒေဝိံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သာဝတ္ထိယဉှိ ဒေဝသိကံ အနာထပိဏ္ဍိကဿ ဂေဟေ ဒွေ ဘိက္ခုသဟဿာနိ ဘုဉ္ဇန္တိ, တထာ ဝိသာခါယ မဟာဥပါသိကာယ။ သာဝတ္ထိယံ ယော ယော အနံ့ အတုကာမော ဟောတိ, သော သော တေသံ ဥဘိန္နံ ဩကာသံ လဘိတွာ ဝ ကရောတိ။ ကိံ ကာရဏာ? "တုမှာကံ အနုဂ္ဂံ အနာထပိဏ္ဍိကော ဝါ ဝိသာခါ ဝါ အာဂတာ"တိ ပုစ္ဆိတွာ, "နာဂ တာ"တိ ဝုတ္တေ သတသဟဿံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ ကတအနမ္ပိ "ကိံ အနံ့ နာမေတ"န္တိ ဂရဟန္တိ။ ဥဘောပိ ဟိ တေ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ ရုစိဥ္စ အနုစ္ဆဝိကကိစ္စာနိ စ အတိဝိယ ဇာနန္တိ, တေသု ဝိစာရေန္တေသု ဘိက္ခူ စိတ္တရူပံ ဘုဥ္ဇန္တိ။ တသ္မာ သဗ္ဗေ အနံ့ အတုကာမာ တေ ဂဟေတွာဝ ဂစ္ဆန္တိ။ ဣတိ တေ အတ္တနော အတ္တနော ဃရေ ဘိက္ခူ ပရိဝိသိ

တုံ န လဘန္တိ။ တတော ဝိသာခာ, ‘‘ကော နု ခော မမ ဌာနေ ဌတွာ ဘိက္ခုသင်္ဃံ ပရိဝိသိဿတီ’’တိ ဥပဓာရေန္တီ ပုတ္တဿ ဓီတရံ ဒိသွာ တံ အတ္တနော ဌာနေ ဌပေသိ။ သာ တဿာ နိဝေသနေ ဘိက္ခုသင်္ဃံ ပရိဝိသတိ။ အနာထပိဏ္ဍိကောပိ မဟာသုဘဒ္ဒံ နာမ ဇေဋ္ဌဓီတရံ ဌပေသိ။ သာ ဘိက္ခူနံ ဝေယျာဝစ္စံ ကရောန္တီ ဓမ္မံ သုဏန္တီ သောတာပန္နာ ဟုတွာ ပတိကုလံ အဂမာသိ။ တတော စူဠသုဘဒ္ဒံ ဌပေသိ။ သာပိ တထေဝ ကရောန္တီ သောတာပန္နာ ဟုတွာ ပတိကုလံ ဂတာ။ အထ သုမနဒေဝိံ နာမ ကနိဋ္ဌဓီတရံ ဌပေသိ။ သာ ပန ဓမ္မံ သုတွာ သကဒါဂါမိဖလံ ပတွာ ကုမာရိကာဝ ဟုတွာ တထာရူပေန အဖာသုကေန အာတုရာ အာဟာရုပစ္ဆေဒံ ကတွာ ပိတရံ ဒဋ္ဌုကာမာ ဟုတွာ ပက္ကောသာပေသိ။ သော ဧကသ္မိံ အန္တရာပဏေ တဿာ သာသနံ သုတွာဝ အာဂန္တွာ, ‘‘ကိံ, အမ္မ သုမနေ’’တိ အာဟ။ သာပိ နံ အာဟ – ‘‘ကိံ, တာတ ကနိဋ္ဌဘာတိကာ’’တိ? ‘‘ဝိလပသိ အမ္မာ’’တိ? ‘‘န ဝိလပာမိ, ကနိဋ္ဌဘာတိကာ’’တိ။ ‘‘ဘာယသိ, အမ္မာ’’တိ? ‘‘န ဘာယာမိ, ကနိဋ္ဌဘာတိကာ’’တိ။ ဧတ္တကံ ဝတွာဝ ပန သာ ကာလမကာသိ။ သော သောတာပန္နောပိ သမာနော သေဋ္ဌိဓီတရိ ဥပ္ပန္နသောကံ အဓိဝါသေတုံ အသက္ကောန္တော ဓီတု သရီရကိစ္စံ ကာရေတွာ ရောဒန္တော သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ, ‘‘ကိံ, ဂဟပတိ, ဒုက္ခီ ဒုမ္မနော အဿုမုခော ရောဒမာနော အာဂတောသီ’’တိ ဝုတ္တေ, ‘‘ဓီတာ မေ, ဘန္တေ, သုမနဒေဝီ ကာလကတာ’’တိ အာဟ။ ‘‘အထ ကသ္မာ သောစသိ, နနု သဗ္ဗေသံ ဧကံသိကံ မရဏ’’န္တိ? ‘‘ဇာနာမေတံ, ဘန္တေ, ဧဝရူပါ နာမ မေ ဟိရိဩတ္တပ္ပသမ္ပန္နာ ဓီတာ, သာ မရဏကာလေ သတိံ ပစ္စုပဋ္ဌာပေတုံ အသက္ကောန္တီ ဝိလပမာနာ မတာ, တေန မေ အနပ္ပကံ ဒေါမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတီ’’တိ။ ‘‘ကိံ ပန တာယ ကထိတံ မဟာသေဋ္ဌီ’’တိ? ‘‘အဟံ တံ, ဘန္တေ, ‘အမ္မ, သုမနေ’တိ အာမန္တေသိံ။ အထ မံ အာဟ – ‘ကိံ, တာတ, ကနိဋ္ဌဘာတိကာ’တိ? ‘ဝိလပသိ, အမ္မာ’တိ? ‘န ဝိလပာမိ, ကနိဋ္ဌဘာတိကာ’တိ။ ‘ဘာယသိ, အမ္မာ’တိ? ‘န ဘာယာမိ ကနိဋ္ဌဘာတိကာ’တိ။ ဧတ္တကံ ဝတွာ ကာလမကာသီ’’တိ။ အထ နံ ဘဂဝါ အာဟ – ‘‘န တေ မဟာသေဋ္ဌိ ဓီတာ ဝိလပတီ’’တိ။ ‘‘အထ ကသ္မာ ဘန္တေ ဧဝမာဟာ’’တိ? ‘‘ကနိဋ္ဌတ္တာယေဝ ။ ဓီတာ ဟိ တေ, ဂဟပတိ, မဂ္ဂဖလေဟိ တယာ မဟလ္လိကာ။ တွဉှိ သောတာပန္နော, ဓီတာ ပန တေ သကဒါဂါမိနီ။ သာ မဂ္ဂဖလေဟိ တယာ မဟလ္လိကတ္တာ တံ ဧဝမာဟာ’’တိ။ ‘‘ဧဝံ, ဘန္တေ’’တိ? ‘‘ဧဝံ, ဂဟပတီ’’တိ။ ‘‘ဣဒါနိ ကုဟိံ နိဗ္ဗတ္တာ, ဘန္တေ’’တိ? ‘‘တုသိတဘဝနေ, ဂဟပတီ’’တိ။ ‘‘ဘန္တေ, မမ ဓီတာ ဣဓ ဉာတကာနံ အန္တရေ နန္ဒမာနာ ဝိစရိတွာ ဣတော ဂန္တွာပိ နန္ဒနဋ္ဌာနေယေဝ နိဗ္ဗတ္တာ’’တိ။ အထ နံ သတ္ထာ ‘‘အာမ, ဂဟပတိ, အပ္ပမတ္တာ နာမ ဂဟဋ္ဌာ ဝါ ပဗ္ဗဇိတာ ဝါ ဣဓ လောကေ စ ပရလောကေ စ နန္ဒန္တိယေဝါ’’တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၁၈. ‘‘ဣဓ နန္ဒတိ ပေစ္စ နန္ဒတိ, ကတပုညော ဥဘယတ္ထ နန္ဒတိ။
ပုညံ မေ ကတန္တိ နန္ဒတိ, ဘိယျော နန္ဒတိ သုဂ္ဂတိံ ဂတော’’တိ။

တတ္ထ **ဣဓာ**တိ ဣဓ လောကေ ကမ္မနန္ဒနေန နန္ဒတိ။ **ပေစ္စာ**တိ ပရလောကေ ဝိပါကနန္ဒနေန နန္ဒတိ။ **ကတပုညော**တိ နာနပ္ပကာရဿ ပုညဿ ကတ္တာ။ **ဥဘယတ္ထာ**တိ ဣဓ ‘‘ကတံ မေ ကုသလံ, အကတံ မေ ပါပ’’န္တိ နန္ဒတိ, ပရတ္ထ ဝိပါကံ အနုဘဝန္တော နန္ဒတိ။ **ပုညံ မေ**တိ ဣဓ နန္ဒန္တော ပန ‘‘ပုညံ မေ ကတ’’န္တိ သောမနဿမတ္တေနေဝ ကမ္မနန္ဒနံ ဥပါဒါယ နန္ဒတိ။ **ဘိယျော**တိ ဝိပါကနန္ဒနေန ပန သုဂတိံ ဂတော သတ္တပညာသဝဿကောဋိယော သဋ္ဌိ ဝဿသတသဟဿာနိ ဒိဗ္ဗသမ္ပတ္တိံ အနုဘဝန္တော တုသိတပုရေ အတိဝိယ နန္ဒတီတိ။

ဂါထာပရိယောသာနေ ဗဟူ သောတာပန္နာဒယော အဟေသုံ။ မဟာဇနဿ သာတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ ဇာတာတိ။

သုမနာဒေဝီဝတ္ထု တေရသမံ။

၁၄. ဒွေသဟာယကဘိက္ခုဝတ္ထု

ဗဟုမ္ပိ စေတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ဒွေ သဟာယကေ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သာဝတ္ထိဝါသိနော ဟိ ဒွေ ကုလပုတ္တာ သဟာယကာ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ သတ္ထု ဓမ္မဒေသနံ သုတွာ ကာမေ ပဟာယ သာသနေ ဥရံ ဒတွာ ပဗ္ဗဇိတွာ ပဉ္စ ဝဿာနိ အာစရိယုပဇ္ဈာယာနံ သန္တိကေ ဝသိတွာ သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ သာသနေ ဓုရံ ပုစ္ဆိတွာ ဝိပဿနာဓုရဉ္စ ဂန္ထဓုရဉ္စ ဝိတ္ထာရတော သုတွာ ဧကော တာဝ ‘‘အဟံ, ဘန္တေ, မဟလ္လကကာလေ ပဗ္ဗဇိတော န သက္ခိဿာမိ ဂန္ထဓုရံ ပူရေတုံ, ဝိပဿနာဓုရံ ပန ပူရေဿာမီ’’တိ ယာဝ အရဟတ္တာ ဝိ

ပဿနာခုရံ ကထာပေတွာ ဃဋ္ဋေန္တော ဝါယမန္တော သဟ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ အရဟတ္တံ ပါပုဏိ။ ဣတရော ပန "အဟံ ဂန္ထဓုရံ ပူရေဿာမီ"တိ အနုက္ကမေန တေပိဋကံ ဗုဒ္ဓဝစနံ ဥဂ္ဂဏှိတွာ ဂတဂတဋ္ဌာနေ ဓမ္မံ ကထေတိ, သရဘညံ ဘဏတိ, ပဉ္စန္နံ ဘိက္ခုသတာနံ ဓမ္မံ ဝါစေန္တော ဝိစရတိ။ အဋ္ဌာရသန္နံ မဟာဂဏာနံ အာစရိယော အဟောသိ။ ဘိက္ခူ သတ္ထု သန္တိကေ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတွာ ဣတရဿ ထေရဿ ဝသနဋ္ဌာနံ ဂန္တွာ တဿ ဩဝါဒေ ဋ္ဌတွာ အရဟတ္တံ ပတွာ ထေရံ ဝန္ဒိတွာ, "သတ္ထာရံ ဒဋ္ဌုကာမမှာ"တိ ဝဒန္တိ။ ထေရော "ဂစ္ဆထ, အာဝုသော, မမ ဝစနေန သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ အသီတိ မဟာထေရေ ဝန္ဒထ, သဟာယကတ္ထေရမ္ပိ မေ 'အမှာကံ အာစရိယော တုမှေ ဝန္ဒတီ'တိ ဝဒထာ"တိ ပေသေတိ။ တေ ဘိက္ခူ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ သတ္ထာရဉ္စေဝ အသီတိ မဟာထေရေ စ ဝန္ဒိတွာ ဂန္ထိကတ္ထေရဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ, "ဘန္တေ, အမှာကံ အာစရိယော တုမှေ ဝန္ဒတီ"တိ ဝဒန္တိ။ ဣတရေန စ "ကော နာမ သော"တိ ဝုတ္တေ, "တုမှာကံ သဟာယကဘိက္ခု, ဘန္တေ"တိ ဝဒန္တိ။ ဧဝံ ထေရေ ပုနပ္ပုနံ သာသနံ ပဟိဏန္တေ သော ဘိက္ခု ထောကံ ကာလံ သဟိတွာ အပရဘာဂေ သဟိတုံ အသက္ကောန္တော "အမှာကံ အာစရိယော တုမှေ ဝန္ဒတီ"တိ ဝုတ္တေ, "ကော ဧသော"တိ ဝတွာ "တုမှာကံ သဟာယကဘိက္ခူ"တိ ဝုတ္တေ, "ကိံ ပန တုမှေဟိ တဿ သန္တိကေ ဥဂ္ဂဟိတံ, ကိံ ဒီဃနိကာယာဒီသု အညတရော နိကာယော, ကိံ တီသု ပိဋကေသု ဧကံ ပိဋက"န္တိ ဝတွာ "စတုပ္ပဒိကမ္ပိ ဂါထံ န ဇာနာတိ, ပံသုကူလံ ဂဟေတွာ ပဗ္ဗဇိတကာလေယေဝ အရညံ ပဝိဋ္ဌော, ဗဟူ ဝတ အန္တေဝါသိကေ လဘိ, တဿ အာဂတကာလေ မယာ ပဉှံ ပုစ္ဆိတုံ ဝဋ္ဋတီ"တိ စိန္တေသိ။

အထ အပရဘာဂေ ထေရော သတ္ထာရံ ဒဋ္ဌုံ အာဂတော။ သဟာယကဿ ထေရဿ သန္တိကေ ပတ္တစီဝရံ ဌပေတွာ ဂန္တွာ သတ္ထာရဉ္စေဝ အသီတိ မဟာထေရေ စ ဝန္ဒိတွာ သဟာယကဿ ဝသနဋ္ဌာနံ ပစ္စာဂမိ။ အထဿ သော ဝတ္တံ ကာရေတွာ သမပ္ပမာဏံ အာသနံ ဂဟေတွာ, "ပဉှံ ပုစ္ဆိဿာမီ"တိ နိသီဒိ။ တသ္မိံ ခဏေ သတ္ထာ "ဧသ ဧဝရူပံ မမ ပုတ္တံ ဝိဟေဌေတွာ နိရယေ နိဗ္ဗတ္တေယျာ"တိ တသ္မိံ အနုကမ္ပာယ ဝိဟာရစာရိကံ စရန္တော ဝိယ တေသံ နိသိန္နဋ္ဌာနံ ဂန္တွာ ပညတ္တဝရဗုဒ္ဓါသနေ နိသီဒိ။ တတ္ထ တတ္ထ နိသီဒန္တာ ဟိ ဘိက္ခူ ဗုဒ္ဓါသနံ ပညာပေတွာဝ နိသီဒန္တိ။ တေန သတ္ထာ ပကတိပညတ္တေယေဝ အာသနေ နိသီဒိ။ နိသဇ္ဇ ခေါ ပန ဂန္ထိကဘိက္ခုံ ပဌမဇ္ဈာနေ ပဉှံ ပုစ္ဆိတွာ တသ္မိံ အကထိတေ ဒုတိယဇ္ဈာနံ အာဒိံ ကတွာ အဋ္ဌသုပိ သမာပတ္တီသု ရူပါရူပေသု စ ပဉှံ ပုစ္ဆိ။ ဂန္ထိကတ္ထေရော ဧကမ္ပိ ကထေတုံ နာသက္ခိ။ ဣတရော တံ သဗ္ဗံ ကထေသိ။ အထ နံ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေ ပဉှံ ပုစ္ဆိ။ ဂန္ထိကတ္ထေရော ကထေတုံ နာသက္ခိ။ တတော ခီဏာသဝတ္ထေရံ ပုစ္ဆိ။ ထေရော ကထေသိ။ သတ္ထာ "သာဓု သာဓု, ဘိက္ခူ"တိ အဘိနန္ဒိတွာ သေသမဂ္ဂေသုပိ ပဋိပါဋိယာ ပဉှံ ပုစ္ဆိ။ ဂန္ထိကော ဧကမ္ပိ ကထေတုံ နာသက္ခိ, ခီဏာသဝေါ ပုစ္ဆိတံ ပုစ္ဆိတံ ကထေသိ။ သတ္ထာ စတူသုပိ ဌာနေသု တဿ သာဓုကာရံ အဒါသိ။ တံ သုတွာ ဘုမ္မဒေဝေ အာဒိံ ကတွာ ယာဝ ဗြဟ္မလောကာ သဗ္ဗာ ဒေဝတာ စေဝ နာဂသုပဏ္ဏာ စ သာဓုကာရံ အဒံသု။ တံ သာဓုကာရံ သုတွာ တဿ အန္တေဝါသိကာ စေဝ သဒ္ဓိဝိဟာရိကာ စ သတ္ထာရံ ဥဇ္ဈာယိံသု – "ကိံ နာမေတံ သတ္ထာရာ ကတံ, ကိဉ္စိ အဇာနန္တဿ မဟလ္လကတ္ထေရဿ စတူသု ဌာနေသု သာဓုကာရံ အဒါသိ, အမှာကံ ပနာစရိယဿ သဗ္ဗပရိယတ္တိဓရဿ ပဉ္စန္နံ ဘိက္ခုသတာနံ ပါမောက္ခဿ ပသံသာမတ္တမ္ပိ န ကရီ"တိ။ အထ နေ သတ္ထာ "ကိံ နာမေတံ, ဘိက္ခဝေ, ကထေထာ"တိ ပုစ္ဆိတွာ တသ္မိံ အတ္ထေ အာရောစိတေ, "ဘိက္ခဝေ, တုမှာကံ အာစရိယော မမ သာသနေ ဘတိယာ ဂါဝေါ ရက္ခဏသဒိသော, မယှံ ပန ပုတ္တော ယထာရုစိယာ ပဉ္စ ဂေါရသေ ပရိဘုဉ္ဇနကသာမိကသဒိသော"တိ ဝတွာ ဣမာ ဂါထာ အဘာသိ –

၁၉. "ဗဟုမ္ပိ စေ သံဟိတ ဘာသမာနော,
န တက္ကရော ဟောတိ နရော ပမတ္တော။
ဂေါပေါဝ ဂါဝေါ ဂဏယံ ပရေသံ,
န ဘာဂဝါ သာမညဿ ဟောတိ။

၂၀. "အပ္ပမ္ပိ စေ သံဟိတ ဘာသမာနော,
ဓမ္မဿ ဟောတိ အနုဓမ္မစာရီ။
ရာဂဉ္စ ဒေါသဉ္စ ပဟာယ မောဟံ,
သမ္မပ္ပဇာနော သုဝိမုတ္တစိတ္တော။
"အနုပါဒိယာနော ဣဓ ဝါ ဟုရံ ဝါ,

သ ဘာဂတ သာမညဿ ဟောတီ’’တိ။

တတ္ထ **သံဟိတန္တိ** တေပိဋကဿ ဗုဒ္ဓဝစနဿေတံ နာမံ။ တံ အာစရိယေ ဥပသင်္ကမိတွာ ဥဂ္ဂဏှိတွာ ဗဟုမ္ပိ ပရေသံ **ဘာသမာနော** တဗ္ဗစနတော တံ ဓမ္မံ သုတွာ ယံ ကာရကေန ပုဂ္ဂလေန ကတ္တဗ္ဗံ, တက္ကရော န ဟောတိ။ ကုက္ကုဋဿ ပက္ခပဟာရဏမတ္တမ္ပိ အနိစ္စာဒိဝသေန ယောနိသောမနသိကာရံ နပ္ပဝတ္တေတိ။ သော ယထာ နာမ ဒိဝသံ ဘတိယာ ကတေ ရက္ခန္တော ဂေဟေ ဟတော ဝ နိရုဝသေသံ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ သာယံ ဂဟေတွာ သာမိကာနံ နိယျာဒေတွာ ဒိဝသဘတိမတ္တံ ဂဏှာတိ, ယထာရုစိယာ ပန ပဉ္စ ဂေရသေ ပရိဘုဉ္ဇိတုံ န လဘတိ, ဧဝမေဝ ဂေဝလံ အန္တေဝာသိကာနံ သန္တိကာ ဝတ္တပဋိဝတ္တကရဏမတ္တဿ ဘာဂီ ဟောတိ, သာမညဿ ပန ဘာဂီ န ဟောတိ။ ယထာ ပန ဂေဟလကေန နိယျာဒိတာနံ ဂုန္နံ ဂေရသံ သာမိကာဝ ပရိဘုဉ္ဇန္တိ, တထာ တေန ကထိတံ ဓမ္မံ သုတွာ ကာရကပုဂ္ဂလာ ယထာနုသိဋ္ဌံ ပဋိပဇ္ဇိတွာ ကေစိ ပဌမဇ္ဈာနာဒီနိ ပာပုဏန္တိ, ကေစိ ဝိပဿနံ ဝဍ္ဎေတွာ မဂ္ဂဖလာနိ ပာပုဏန္တိ, ဂေဏသာမိကာ ဂေရသဿေဝ သာမညဿ ဘာဂိနော ဟောန္တိ။

ဣတိ သတ္ထာ သီလသမ္ပန္နဿ ဗဟုဿုတဿ ပမာဒဝိဟာရိနော အနိစ္စာဒိဝသေန ယောနိသောမနသိကာရေ ပမတ္တဿ ဘိက္ခုနော ဝသေန ပဌမံ ကထံ ကထေသိ, န ဒုဿီလဿ။ ဒုတိယကထာ ပန အပ္ပဿုတဿပိ ယောနိသောမနသိကာရေ ကမ္မံ ကရောန္တဿ ကာရကပုဂ္ဂလဿ ဝသေန ကထိတာ။

တတ္ထ **အပ္ပမ္ပိ စေ** တိ ထောကံ ဧကဝဂ္ဂဒွိဝဂ္ဂမတ္တမ္ပိ။ **ဓမ္မဿ ဟောတိ အနုဓမ္မစာရီ** တိ အတ္ထမညာယ ဓမ္မမညာယ နဝလောကုတ္တရဓမ္မဿ အနုရူပံ ဓမ္မံ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒာသင်္ခာတံ စတုပာရိသုဒ္ဓိသီလဓုတင်္ဂအသုဘကမ္မဋ္ဌာနာဒိဘေဒံ စရန္တော အနုဓမ္မစာရီ ဟောတိ။ သော ‘‘အဇ္ဇ အဇ္ဇေဝ’’တိ ပဋိဝေဓံ အာကင်္ခန္တော ဝိစရတိ။ သော ဣမာယ သမ္မာပဋိပတ္တိယာ ရာဂဉ္စ ဒောသဉ္စ ပဟာယ မောဟံ သမ္မာ ဟေတုနာ နယေန ပရိဇာနိတဗ္ဗေ ဓမ္မေ ပရိဇာနန္တော တဒင်္ဂဝိက္ခမ္ဘနသမုစ္ဆေဒပဋိပ္ပဿဒ္ဓိနိဿရဏဝိမုတ္တီနံ ဝသေန သုဝိမုတ္တစိတ္တော, **အနုပာဒိယာနော ဣဓ ဝါ ဟုရံ ဝါ** တိ ဣဓလောကပရလောကပရိယာပန္နာ ဝါ အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရာ ဝါ ခန္ဓာယတနဓာတုယော စတူဟိ ဥပာဒာနေဟိ အနုပာဒိယန္တော မဟာခီဏာသဝေါ မဂ္ဂသင်္ခာတဿ သာမညဿ ဝသေန အာဂတဿ ဖလသာမညဿ စေဝ ပဉ္စအသေက္ခဓမ္မက္ခန္ဓဿ စ ဘာဂဝါ ဟောတီတိ ရတနကူဋေနေဝ ဝိယ အကရဿ အရဟတ္တေန ဒေသနာယ ကူဋံ ဂဏှီတိ။

ကထာပရိယောသာနေ ဗဟူ သောတာပန္နာဒယော အဟေသုံ။ ဒေသနာ မဟာဇနဿ သာတ္ထိကာ ဇာတာတိ။

ဒွေသဟာယကဘိက္ခုဝတ္ထု စုဒ္ဒသမံ။

ယမကဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ပဌမော ဝဂ္ဂေါ။

၂. အပ္ပမာဒဝဂ္ဂေါ

၁. သာမာဝတီဝတ္ထု

အပ္ပမာဒော အမတပဒန္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ကောသမ္ဗိံ ဥပနိဿာယ ဃောသိတာရာမေ ဝိဟရန္တော သာမာဝတိပ္ပမုခါနံ ပဉ္စန္နံ ဣတ္ထိသတာနံ, မာဂဏ္ဍိယပ္ပမုခါနဉ္စ ပဉ္စန္နံ ဉာတိသတာနံ မရဏဗျသနံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

တတ္ရာယံ အနုပုဗ္ဗီကထာ – အတီတေ အလ္လကပ္ပရဋ္ဌေ အလ္လကပ္ပရာဇာ နာမ, ဝေဋ္ဌဒီပကရဋ္ဌေ ဝေဋ္ဌဒီပကရာဇာ နာမာတိ ဣမေ ဒွေ ဒဟရကာလတော ပဋ္ဌာယ သဟာယကာ ဟုတွာ ဧကာစရိယကုလေ သိပ္ပံ ဥဂ္ဂဏှိတွာ အတ္တနော အတ္တနော ပိတူနံ အစ္စယေန ဆတ္တံ ဥဿာပေတွာ အာယာမေန ဒသဒသယောဇနိကေ ရဋ္ဌေ ရာဇာနော အဟေသုံ။ တေ ကာလေန ကာလံ သမာဂန္တွာ ဧကတော တိဋ္ဌန္တာ နိသီဒန္တာ နိပဇ္ဇန္တာ မဟာဇနံ ဇာယမာနဉ္စ ဇီယမာနဉ္စ မီယမာနဉ္စ ဒိသွာ "ပရလောကံ ဂစ္ဆန္တံ အနုဂစ္ဆန္တော နာမ နတ္ထိ, အန္တမသော အတ္တနော သရီရမ္ပိ နာနုဂစ္ဆတိ, သဗ္ဗံ ပဟာယ ဂန္တဗ္ဗံ, ကိံ နော ဃရာဝါသေန, ပဗ္ဗဇိဿာမာ"တိ မန္တေတွာ ရဇ္ဇာနိ ပုတ္တဒါရာနံ နိယျာဒေတွာ ဣသိပဗ္ဗဇ္ဇံ ပဗ္ဗဇိတွာ ဟိမဝန္တပ္ပဒေသေ ဝသန္တာ မန္တယိံသု – "မယံ ရဇ္ဇံ ပဟာယ ပဗ္ဗဇိတာ, န ဇီဝိတုံ အသက္ကောန္တာ။ တေ မယံ ဧကဋ္ဌာနေ ဝသန္တာ အပဗ္ဗဇိတသဒိသာယေဝ ဟောမ, တသ္မာ ဝိသုံ ဝသိဿာမ။ တွံ ဧတသ္မိံ ပဗ္ဗတေ ဝသ, အဟံ ဣမသ္မိံ ပဗ္ဗတေ ဝသိဿာမိ။ အနွဍ္ဎမာသံ ပန ဥပေါသထဒိဝသေ ဧကတော ဘဝိဿာမာ"တိ။ အထ နေသံ ဧတဒဟောသိ – "ဧဝမ္ပိ နော ဂဏသင်္ဂဏိကာဝ ဘဝိဿတိ, တွံ ပန တဝ ပဗ္ဗတေ အဂ္ဂိံ ဇာလေယျာသိ, အဟံ မမ ပဗ္ဗတေ အဂ္ဂိံ ဇာလေဿာမိ, တာယ သညာယ အတ္ထိဘာဝံ ဇာနိဿာမာ"တိ။ တေ တထာ ကရိံသု။

အထ အပရဘာဂေ ဝေဋ္ဌဒီပကတာပသော ကာလံ ကတွာ မဟေသက္ခော ဒေဝရာဇာ ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တော။ တတော အဍ္ဎမာသေ သမ္ပတ္တေ အဂ္ဂိံ အဒိသွာဝ ဣတရော "သဟာယကော မေ ကာလကတော"တိ အညာသိ။ ဣတရောပိ နိဗ္ဗတ္တက္ခဏေယေဝ အတ္တနော ဒေဝသိရိံ ဩလောကေတွာ ကမ္မံ ဥပဓာရေန္တော နိက္ခမနတော ပဋ္ဌာယ အတ္တနော တပစရိယံ ဒိသွာ "ဂန္တွာ မမ သဟာယကံ ပဿိဿာမီ"တိ တံ အတ္တဘာဝံ ဝိဇဟိတွာ မဂ္ဂိကပုရိသော ဝိယ တဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။ အထ နံ သော အာဟ – "ကုတော အာဂတောသီ"တိ? "မဂ္ဂိကပုရိသော အဟံ, ဘန္တေ, ဒူရတောဝ အာဂတောမှိ။ ကိံ ပန, ဘန္တေ, အယျော ဣမသ္မိံ ဌာနေ ဧကကောဝ ဝသတိ, အညောပိ ကောစိ အတ္ထီ"တိ? "အတ္ထိ မေ ဧကော သဟာယကော"တိ။ "ကုဟိံ သော"တိ? "ဧတသ္မိံ ပဗ္ဗတေ ဝသတိ, ဥပေါသထဒိဝသေ ပန အဂ္ဂိံ န ဇာလေတိ, မတော နူန ဘဝိဿတီ"တိ။ "ဧဝံ, ဘန္တေ"တိ? "ဧဝမာဝုသော"တိ။ "အဟံ သော, ဘန္တေ"တိ။ "ကုဟိံ နိဗ္ဗတ္တောသီ"တိ? "ဒေဝလောကေ မဟေသက္ခော ဒေဝရာဇာ ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တောသ္မိ, ဘန္တေ, 'အယျံ ပဿိဿာမီ'တိ ပုန အာဂတောမှိ။ အပိ နု ခေါ အယျာနံ ဣမသ္မိံ ဌာနေ ဝသန္တာနံ ကောစိ ဥပဒ္ဒဝေါ အတ္ထီ"တိ? "အာမ, အာဝုသော, ဟတ္ထီ နိဿာယ ကိလမာမီ"တိ။ "ကိံ ဧတေ, ဘန္တေ, ဟတ္ထီ ကရောန္တီ"တိ? "သမ္မဇ္ဇနဋ္ဌာနေ လဏ္ဍံ ပါတေန္တိ, ပါဒေဟိ ဘူမိံ ပဟရိတွာ ပံသုံ ဥဒ္ဓရန္တိ, သွာဟံ လဏ္ဍံ ဆဍ္ဍေန္တော ပံသုံ သမံ ကရောန္တော ကိလမာမီ"တိ။ "ကိံ ပန တေသံ အနာဂမနံ ဣစ္ဆထာ"တိ? "အာမာဝုသော"တိ။ "တေန ဟိ တေသံ အနာဂမနံ ကရိဿာမီ"တိ တာပသဿ ဟတ္ထိကန္တဝီဏဉ္စေဝ ဟတ္ထိကန္တမန္တဉ္စ အဒါသိ။ ဒဒန္တော စ ပန ဝီဏာယ တိဿော တန္တိယော ဒဿေတွာ တယော မန္တေ ဥဂ္ဂဏှာပေတွာ "ဣမံ တန္တိံ ပဟရိတွာ ဣမသ္မိံ မန္တေ ဝုတ္တေ နိဝတ္တိတွာ ဩလောကေတုမ္ပိ အသက္ကောန္တာ ဟတ္ထီ ပလာယန္တိ, ဣမံ တန္တိံ ပဟရိတွာ ဣမသ္မိံ မန္တေ ဝုတ္တေ နိဝတ္တိတွာ ပစ္ဆတော ဩလောကေန္တာ ဩလောကေန္တာ ပလာယန္တိ, ဣမံ တန္တိံ ပဟရိတွာ ဣမသ္မိံ မန္တေ ဝုတ္တေ ဟတ္ထိယူထပတိ ပိဋ္ဌိံ ဥပနာမေန္တော အာဂစ္ဆတီ"တိ အာစိက္ခိတွာ, "ယံ တေ ရုစ္စတိ, တံ ကရေယျာထာ"တိ ဝတွာ တာပသံ ဝန္ဒိတွာ ပက္ကာမိ။ တာပသော ပလာယနမန္တံ ဝတွာ ပလာယနတန္တိံ ပဟရိတွာ ဟတ္ထီ ပလာပေတွာ ဝသိ။

တသ္မိံ သမယေ ကောသမ္ဗိယံ ပရန္တပော နာမ ရာဇာ ဟောတိ။ သော ဧကဒိဝသံ ဂဗ္ဘိနိယာ ဒေဝိယာ သဒ္ဓိံ ဗာလသူရိယတပံ တပ္ပမာနော အဗ္ဘောကာသတလေ နိသီဒိ။ ဒေဝီ ရညော ပါရုပနံ သတသဟဿဂ္ဃနိကံ ရတ္တကမ္ဗလံ ပါရုပိတွာ နိသိန္နာ ရညာ သဒ္ဓိံ သမုလ္လပမာနာ ရညော အင်္ဂုလိတော သတသဟဿဂ္ဃနိကံ ရာဇမုဒ္ဒိကံ နီဟရိတွာ အတ္တနော အင်္ဂုလိယံ ပိလန္ဓိ။ တသ္မိံ သမယေ ဟတ္ထိလိင်္ဂသကုဏော အာကာသေန ဂစ္ဆန္တော ဒူရတော ရတ္တကမ္ဗလပါရုပနံ ဒေဝိံ ဒိသွာ “မံသပေသီ”တိ သညာယ ပက္ခေ ဝိဿဇ္ဇေတွာ ဩတရိ။ ရာဇာ တဿ ဩတရဏသဒ္ဒေန ဘီတော ဥဋ္ဌာယ အန္တောနိဝေသနံ ပါဝိသိ။ ဒေဝီ ဂရုဂဗ္ဘတာယ စေဝ ဘီရုကဇာတိကတာယ စ ဝေဂေန ဂန္တုံ နာသက္ခိ။ အထ နံ သော သကုဏော အဇ္ဈောတ္ထရိတွာ နခပဉ္ဇရေ နိသီဒါပေတွာ အာကာသံ ပက္ခန္ဒိ။ တေ ကိရ သကုဏာ ပဉ္စန္နံ ဟတ္ထီနံ ဗလံ ဓာရေန္တိ။ တသ္မာ အာကာသေန နေတွာ ယထာရုစိတဋ္ဌာနေ နိသီဒိတွာ မံသံ ခါဒန္တိ။ သာပိ တေန နီယမာနာ မရဏဘယဘီတာ စိန္တေသိ – “သစာဟံ ဝိရဝိဿာမိ, မနုဿသဒ္ဒော နာမ တိရစ္ဆာနဂတာနံ ဥဗ္ဗေဇနီယော, တံ သုတွာ မံ ဆဍ္ဍေဿတိ။ ဧဝံ သန္တေ သဟ ဂဗ္ဘေန ဇီဝိတက္ခယံ ပါပုဏိဿာမိ, ယသ္မိံ ပန ဌာနေ နိသီဒိတွာ မံ ခါဒိတုံ အာရဘိဿတိ, တတြ နံ သဒ္ဒံ ကတွာ ပလာပေဿာမီ”တိ။ သာ အတ္တနော ပဏ္ဍိတတာယ အဓိဝာသေသိ။

တဒါ စ ဟိမဝန္တပဒေသေ ထောကံ ဝမိုတွာ မဏ္ဍပါကာရေန ဌိတော ဧကော မဟာနိဂြောဓော ဟောတိ။ သော သကုဏော မိဂရူပါဒီနိ တတ္ထ နေတွာ ခါဒတိ, တသ္မာ တမ္ပိ တတ္ထေဝ နေတွာ ဝိဋပဗ္ဘန္တရေ ဌပေတွာ အာဂတမဂ္ဂံ ဩလောကေသိ။ အာဂတမဂ္ဂေါလောကနံ ကိရ တေသံ ဓမ္မတာ။ တသ္မိံ ခဏေ ဒေဝီ, “ဣဒါနိ ဣမံ ပလာပေတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ စိန္တေတွာ ဥဘော ဟတ္ထေ ဥက္ခိပိတွာ ပါဏိသဒ္ဒဉ္စ မုခသဒ္ဒဉ္စ ကတွာ တံ ပလာပေသိ။ အထဿာ သူရိယတ္ထင်္ဂမနကာလေ ဂဗ္ဘေ ကမ္မဇဝါတာ စလိံသု။ သဗ္ဗဒိသာသု ဂဇ္ဇန္တော မဟာမေဃော ဥဋ္ဌဟိ။ သုခေဓိတာယ ရာဇမဟေသိယာ “မာ ဘာယိ, အယျေ”တိ ဝစနမတ္တမ္ပိ အလဘမာနာယ ဒုက္ခပရေတာယ သဗ္ဗရတ္တိံ နိဒ္ဒါ နာမ နာဟောသိ။ ဝိဘာတာယ ပန ရတ္တိယာ ဝလာဟကဝိဂမော စ အရုဏုဂ္ဂမနဉ္စ တဿာ ဂဗ္ဘဝုဋ္ဌာနဉ္စ ဧကက္ခဏေယေဝ အဟောသိ။ သာ မေဃဥတုဉ္စ ပဗ္ဗတဥတုဉ္စ အရုဏဥတုဉ္စ ဂဟေတွာ ဇာတတ္တာ ပုတ္တဿ ဥဒေနောတိ နာမံ အကာသိ။

အလ္လကပ္ပတာပသဿပိ ခေါ တတော အဝိဒူရေ ဝသနဋ္ဌာနံ ဟောတိ။ သော ပကတိယာဝ ဝဿဒိဝသေ သီတဘယေန ဖလာဖလတ္ထာယ ဝနံ န ပဝိသတိ, တံ ရုက္ခမူလံ ဂန္တွာ သကုဏေဟိ ခါဒိတမံသာနံ အဋ္ဌိံ အာဟရိတွာ ကောဋ္ဋေတွာ ရသံ ကတွာ ပိဝတိ။ တသ္မာ တံ ဒိဝသံ “အဋ္ဌိံ အာဟရိဿာမီ”တိ တတ္ထ ဂန္တွာ ရုက္ခမူလေ အဋ္ဌိံ ပရိယေသန္တော ဥပရိ ဒါရကသဒ္ဒံ သုတွာ ဥလ္လောကေန္တော ဒေဝိံ ဒိသွာ “ကာသိ တွံ”န္တိ ဝတွာ “မာနုသိတ္ထိမှီ”တိ။ “ကထံ အာဂတာသီ”တိ? “ဟတ္ထိလိင်္ဂသကုဏေနာနီတမှီ”တိ ဝုတ္တေ “ဩတရာဟီ”တိ အာဟ ။ “ဇာတိသမ္ဘေဒတော ဘာယာမိ, အယျာ”တိ။ “ကာသိ တွံ”န္တိ? “ခတ္တိယာမှီ”တိ။ “အဟမ္ပိ ခတ္တိယောယေဝါ”တိ။ “တေန ဟိ ခတ္တိယမာယံ ကထေဟီ”တိ။ သော ခတ္တိယမာယံ ကထေသိ။ “တေန ဟိ အာရုယှ ပုတ္တံ မေ ဩတာရေဟီ”တိ။ သော ဧကေန ပဿေန အဘိရုဟနမဂ္ဂံ ကတွာ အဘိရုဟိတွာ ဒါရကံ ဂဏှိ။ “မာ မံ ဟတ္ထေန ဆုပီ”တိ စ ဝုတ္တေ တံ အဆုပိတွာဝ ဒါရကံ ဩတာရေသိ။ ဒေဝီပိ ဩတရိ။ အထ နံ အဿမပဒံ နေတွာ သီလဘေဒံ အကတွာဝ အနုကမ္ပာယ ပဋိဇဂ္ဂိ, နိမ္မက္ခိကမဓုံ အာဟရိတွာ သယံဇာတသာလိံ အာဟရိတွာ ယာဂုံ ပစိတွာ အဒါသိ။ ဧဝံ တသ္မိံ ပဋိဇဂ္ဂန္တေ သာ အပရဘာဂေ စိန္တေသိ – “အဟံ နေဝ အာဂတမဂ္ဂံ ဇာနာမိ, န ဂမနမဂ္ဂံ ဇာနာမိ, ဣမိနာပိ မေ သဒ္ဓိံ ဝိဿာသမတ္တမ္ပိ နတ္ထိ။ သစေ ပနာယံ အမှေ ပဟာယ ကတ္ထစိ ဂမိဿတိ, ဥဘောပိ ဣဓေဝ မရိဿာမ, ယံကိဉ္စိ ကတွာ ဣမဿ သီလံ ဘိန္ဒိတွာ ယထာ မံ န မုဉ္စတိ, တထာ တံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ။ အထ နံ ဒုန္နိဝတ္ထဒုပ္ပါရုတဒဿနေန ပလောဘေတွာ သီလဝိနာသံ ပါပေသိ။ တတော ပဋ္ဌာယ ဒွေပိ သမဂ္ဂဝါသံ ဝသိံသု။

အထေကဒိဝသံ တာပသော နက္ခတ္တယောဂံ ဥလ္လောကေန္တော ပရန္တပဿ နက္ခတ္တမိလာယနံ ဒိသွာ “ဘဒ္ဒေ ကောသမ္ဗိယံ ပရန္တပရာဇာ မတော”တိ အာဟ။ “ကသ္မာ, အယျ, ဧဝံ ဝဒေသိ? ကိံ တေ တေန သဒ္ဓိံ အာဃာတော အတ္ထီ”တိ? “နတ္ထိ, ဘဒ္ဒေ, နက္ခတ္တမိလာယနမဿ ဒိသွာ ဧဝံ ဝဒါမီ”တိ, သာ ပရောဒိ။ အထ နံ “ကသ္မာ ရောဒသီ”တိ ပုစ္ဆိတွာ တာယ တဿ အတ္တနော သာမိကဘာဝေ အက္ခာတေ အာဟ – “မာ, ဘဒ္ဒေ, ရောဒိ, ဇာတဿ နာမ နိယတော မစ္စူ”တိ။ “ဇာနာမိ, အယျာ”တိ ဝုတ္တေ “အထ ကသ္မာ ရောဒသီ”တိ? “ပုတ္တော မေ ကုလသန္တကဿ ရဇ္ဇဿ အနုစ္ဆဝိကော, ‘သစေ တတြ အဘဝိဿ, သေတစ္ဆတ္တံ ဥဿာပယိဿ။ ဣဒါနိ မဟာဇာနိ

ကော ဝတ ဇာတော’တိ သောကေန ရောဒမိ, အယျာ”တိ။ “ဟောတု, ဘန္တေ, မာ စိန္တယိ, သစဿ ရဇ္ဇံ ပတ္တေသိ, အဟမဿ ရဇ္ဇလာဘနာကာရံ ကရိဿာမီ”တိ။ အထဿ ဟတ္ထိကန္တဝီဏဉ္စေဝ ဟတ္ထိကန္တမန္တေ စ အဒါသိ။ တဒါ အနေကာနိ ဟတ္ထိသဟဿာနိ အာဂန္တွာ ဝဋရုက္ခမူလေ နိသီဒန္တိ။ အထ နံ အာဟ – “ဟတ္ထီသု အနာဂတေသု ယေဝ ရုက္ခံ အဘိရုဟိတွာ တေသု အာဂတေသု ဣမံ မန္တံ ဝတွာ ဣမံ တန္တိံ ပဟရ, သဗ္ဗေ နိဝတ္တိတွာ ဩလောကေတုမ္ပိ အသက္ကောန္တာ ပလာယိဿန္တိ, အထ ဩတရိတွာ အာဂစ္ဆေယျာသီ”တိ။ သော တထာ ကတွာ အာဂန္တွာ တံ ပဝတ္တိံ အာရောစေသိ။ အထ နံ ဒုတိယဒိဝသေ အာဟ – “အဇ္ဇ ဣမံ မန္တံ ဝတွာ ဣမံ တန္တိံ ပဟရေယျာသိ , သဗ္ဗေ နိဝတ္တိတွာ ဩလောကေန္တာ ပလာယိဿန္တီ”တိ။ တဒါပိ တထာ ကတွာ အာဂန္တွာ အာရောစေသိ ။ အထ နံ တတိယဒိဝသေ အာဟ – “အဇ္ဇ ဣမံ မန္တံ ဝတွာ ဣမံ တန္တိံ ပဟရေယျာသိ, ယူထပတိ ပိဋ္ဌိံ ဥပနာမေန္တော အာဂမိဿတီ”တိ။ တဒါပိ တထာ ကတွာ အာရောစေသိ။

အထဿ မာတရံ အာမန္တေတွာ, “ဘန္တေ, ပုတ္တဿ တေ သာသနံ ဝဒေဟိ, ဣတောဝ ဂန္တွာ ရာဇာ ဘဝိဿတီ”တိ အာဟ။ သာ ပုတ္တံ အာမန္တေတွာ, “တာတ, တွံ ကောသမ္ဗိယံ ပူရန္တပ္ပရညော ပုတ္တော, မံ သဂဗ္ဘံ ဟတ္ထိလိင်္ဂသကုဏော အာနေသီ”တိ ဝတွာ သေနာပတိအာဒီနံ နာမာနိ အာစိက္ခိတွာ “အသဒ္ဒဟန္တာနံ ဣမံ ပိတု ပါရုပနကမ္ဗလဉ္စေဝ ပိလန္ဓနမုဒ္ဒိကဉ္စ ဒဿေယျာသီ”တိ ဝတွာ ဥယျောဇေသိ။ ကုမာရော တာပသံ “ဣဒါနိ ကိံ ကရောမီ”တိ အာဟ။ “ရုက္ခဿ ဟေဋ္ဌိမသာခာယ နိသီဒိတွာ ဣမံ မန္တံ ဝတွာ ဣမံ တန္တိံ ပဟရ, ဇေဋ္ဌကဟတ္ထီ တေ ပိဋ္ဌိံ ဥပနာမေတွာ ဥပသင်္ကမိဿတိ, တဿ ပိဋ္ဌိယံ နိသိန္နောဝ ရဋ္ဌံ ဂန္တွာ ရဇ္ဇံ ဂဏှာဟီ”တိ။ သော မာတာပိတရော ဝန္ဒိတွာ တထာ ကတွာ အာဂတဿ ဟတ္ထိနော ပိဋ္ဌိယံ နိသီဒိတွာ ကဏ္ဏေ မန္တယိ – “အဟံ ကောသမ္ဗိယံ ပူရန္တပ္ပရညော ပုတ္တော, ပေတ္တိကံ မေ ရဇ္ဇံ ဂဏှာပေတွာ ဒေဟိ သာမီ”တိ။ သော တံ သုတွာ “အနေကာနိ ဟတ္ထိသဟဿာနိ သန္နိပတန္တူ”တိ ဟတ္ထိရဝံ ရဝိ, အနေကာနိ ဟတ္ထိသဟဿာနိ သန္နိပတိံသု။ ပုန “ဇိဏ္ဏာ ဟတ္ထီ ပဋိက္ကမန္တူ”တိ ဟတ္ထိရဝံ ရဝိ, ဇိဏ္ဏာ ဟတ္ထီ ပဋိက္ကမိံသု။ ပုန “အတိတရုဏာ ဟတ္ထီ နိဝတ္တန္တူ”တိ ဟတ္ထိရဝံ ရဝိ, တေပိ နိဝတ္တိံသု။ သော အနေကေဟိ ယူထဟတ္ထိသဟဿေဟေဝ ပရိဝုတော ပစ္စန္တဂါမံ ပတွာ “အဟံ ရညော ပုတ္တော, သမ္ပတ္တိံ ပတ္ထယမာနာ မယာ သဒ္ဓိံ အာဂစ္ဆန္တူ”တိ အာဟ။ “တတော ပဋ္ဌာယ မနုဿာနံ သင်္ဂဟံ ကရောန္တော ဂန္တွာ နဂရံ ပရိဝါရေတွာ ‘ယုဒ္ဓံ ဝါ မေ ဒေတု, ရဇ္ဇံ ဝါ’’’တိ သာသနံ ပေသေသိ။ နာဂရာ အာဟံသု – “မယံ ဒွေပိ န ဒဿာမ။ အမ္ဟာကဉှိ ဒေဝီ ဂရုဂဗ္ဘာ ဟတ္ထိလိင်္ဂသကုဏေန နီတာ, တဿာ အတ္ထိဘာဝံ ဝါ နတ္ထိဘာဝံ ဝါ မယံ န ဇာနာမ။ ယာဝ တဿာ ပဝတ္တိံ န သုဏာမ။ တာဝ နေဝ ယုဒ္ဓံ ဒဿာမ, န ရဇ္ဇ”န္တိ။ တဒါ ကိရ တံ ပဝေဏိရဇ္ဇံ အဟောသိ။ တတော ကုမာရော “အဟံ တဿာ ပုတ္တော”တိ ဝတွာ သေနာပတိအာဒီနံ နာမာနိ ကထေတွာ တထာပိ အသဒ္ဒဟန္တာနံ ကမ္ဗလဉ္စ မုဒ္ဒိကဉ္စ ဒဿေသိ။ တေ ကမ္ဗလဉ္စ မုဒ္ဒိကဉ္စ သဉ္ဇာနိတွာ နိက္ကင်္ခါ ဟုတွာ ဒွါရံ ဝိဝရိတွာ တံ ရဇ္ဇေ အဘိသိဉ္စိံသု။ အယံ တာဝ ဥဒေနဿ ဥပ္ပတ္တိ။

အလ္လကပ္ပရဋ္ဌေ ပန ဒုဗ္ဘိက္ခေ ဇီဝိတုံ အသက္ကောန္တော ကောတူဟလိကော နာမ မနုဿော ကာပိံ နာမ တရုဏပုတ္တဉ္စ ကာဠိံ နာမ ဘရိယဉ္စ အာဒါယ “ကောသမ္ဗိံ ဂန္တွာ ဇီဝိဿာမီ”တိ ပါထေယျံ ဂဟေတွာ နိက္ခမိ။ “အဟိဝါတရောဂေန မဟာဇနေ မရန္တေ ဒိသွာ နိက္ခမီ”တိပိ ဝဒန္တိယေဝ။ တေ ဂစ္ဆန္တာ ပါထေယျေ ပရိက္ခီဏေ ခုဒါဘိဘူတာ ဒါရကံ ဝဟိတုံ နာသက္ခိံသု။ အထ သာမိကော ပဇာပတိံ အာဟ – “ဘန္တေ, မယံ ဇီဝန္တာ ပုန ပုတ္တံ လဘိဿာမ, ဆဍ္ဍေတွာ နံ ဂစ္ဆာမာ”တိ။ မာတု ဟဒယံ နာမ မုဒုကံ ဟောတိ။ တသ္မာ သာ အာဟ – “နာဟံ ဇီဝန္တမေဝ ပုတ္တံ ဆဍ္ဍေတုံ သက္ခိဿာမီ”တိ။ “အထ ကိံ ကရောမာ”တိ? “ဝါရေန နံ ဝဟာမာ”တိ။ မာတာ အတ္တနော ဝါရေ ပုပ္ဖဒါမံ ဝိယ နံ ဥက္ခိပိတွာ ဥရေ နိပဇ္ဇာပေတွာ အင်္ကေန ဝဟိတွာ ပိတုနော ဒေတိ။ တဿ တံ ဂဟေတွာ ဂမနကာလေ ဆာတကတောပိ ဗလဝတရာ ဝေဒနာ ဥပ္ပဇ္ဇိ။ သော ပုနပ္ပုနံ အာဟ – “ဘန္တေ, မယံ ဇီဝန္တာ ပုတ္တံ လဘိဿာမ, ဆဍ္ဍေမ န”န္တိ။ သာပိ ပုနပ္ပုနံ ပဋိက္ခိပိတွာ ပဋိဝစနံ နာဒါသိ။ ဒါရကော ဝါရေန ပရိဝတ္တိယမာနော ကိလန္တော ပိတု ဟတ္ထေ နိဒ္ဒါယိ။ သော တဿ နိဒ္ဒါယနဘာဝံ ဉတွာ မာတရံ ပုရတော ကတွာ ဧကဿ ဂစ္ဆဿ ဟေဋ္ဌာ ပဏ္ဏသန္ထရေ တံ နိပဇ္ဇာပေတွာ ပါယာသိ။ မာတာ နိဝတ္တိတွာ ဩလောကေန္တီ ပုတ္တံ အဒိသွာ, “သာမိ, ကုဟိံ မေ ပုတ္တော”တိ ပုစ္ဆိ။ “ဧကဿ မေ ဂစ္ဆဿ ဟေဋ္ဌာ နိပဇ္ဇာပိတော”တိ။ “သာမိ, မာ မံ နာသယိ, ပုတ္တံ ဝိနာ ဇီဝိတုံ န သက္ခိဿာမိ, အာနေဟိ မေ ပုတ္တ”န္တိ ဥရံ ပဟရိတွာ ပရိဒေဝိ။ အထ နံ နိဝတ္တိတွာ အာနေသိ။ ပုတ္

တောပိ အန္တရာမဂ္ဂေ မတော ဟောတိ။ ဣတိ သော ဧတ္တကေ ဌာနေ ပုတ္တံ ဆဍ္ဍေတွာ တဿ နိဿန္ဒေန ဘဝန္တရေ သတ္တ ဝါရေ ဆဍ္ဍိတော။ “ပါပကမ္မံ နာမေတံ အပ္ပက”န္တိ န အဝမညိတဗ္ဗံ။

တေ ဂစ္ဆန္တာ ဧကံ ဂေါပါလကကုလံ ပါပုဏိံသု။ တံ ဒိဝသဉ္စ ဂေါပါလကဿ ဓေနုမင်္ဂလံ ဟောတိ။ ဂေါပါလကဿ ဂေဟေ နိဗဒ္ဓံ ဧကော ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ ဘုဉ္ဇတိ။ သော တံ ဘောဇေတွာ မင်္ဂလမကာသိ။ ဗဟု ပါယာသော ပဋိယတ္တော ဟောတိ။ ဂေါပါလကော တေ အာဂတေ ဒိသွာ, “ကုတော အာဂတတ္ထာ”တိ ပုစ္ဆိတွာ သဗ္ဗံ ပဝတ္တိံ သုတွာ မုဒုဇာတိကော ကုလပုတ္တော တေသု အနုကမ္ပံ ကတွာ ဗဟုကေန သပ္ပိနာ ပါယာသံ အဒါပေသိ။ ဘရိယာ “သာမိ, တယိ ဇီဝန္တေ အဟမ္ပိ ဇီဝါမိ နာမ, ဒီဃရတ္တံ ဦနောဒရောသိ, ယာဝဒတ္ထံ ဘုဉ္ဇာဟီ”တိ သပ္ပိဉ္စ ဒဓိဉ္စ တဒဘိမုခညေဝ ကတွာ အတ္တနာ မန္ဒသပ္ပိနာ ထောကမေဝ ဘုဉ္ဇိ။ ဣတရော ဗဟုံ ဘုဉ္ဇိတွာ သတ္တဋ္ဌဒိဝသေ ဆာတတာယ အာဟာရတဏှံ ဆိန္ဒိတုံ နာသက္ခိ။ ဂေါပါလကော တေသံ ပါယာသံ ဒါပေတွာ သယံ ဘုဉ္ဇိတုံ အာရဘိ။ ကောတုဟလိကော တံ ဩလောကေန္တော နိသီဒိတွာ ဟေဋ္ဌာပီဌေ နိပန္နာယ သုနခိယာ ဂေါပါလကေန ဝဍ္ဎေတွာ ဒိယျမာနံ ပါယာသပိဏ္ဍံ ဒိသွာ “ပုညာ ဝတာယံ သုနခီ, နိဗဒ္ဓံ ဧဝရူပံ ဘောဇနံ လဘတီ”တိ စိန္တေသိ။ သော ရတ္တိဘာဂေ တံ ပါယာသံ ဇီရာပေတုံ အသက္ကောန္တော ကာလံ ကတွာ တဿာ သုနခိယာ ကုစ္ဆိမှိ နိဗ္ဗတ္တိ။

အထဿ ဘရိယာ သရီရကိစ္စံ ကတွာ တတ္ထေဝ ဂေဟေ ဘတိံ ကတွာ တဏ္ဍုလနာဠိံ လဘိတွာ ပစိတွာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဿ ပတ္တေ ပတိဋ္ဌာပေတွာ, “အသဿ တေ ပါပုဏာတူ”တိ ဝတွာ စိန္တေသိ – “မယှံ ဣဓေဝ ဝသိတုံ ဝဋ္ဋတိ, နိဗဒ္ဓံ, အယျော, ဣဓာဂစ္ဆတိ, ဒေယျဓမ္မော ဟောတု ဝါ, မာ ဝါ, ဒေဝသိကံ ဝန္ဒိတွာ ဝေယျာဝစ္စံ ကရောန္တိယာ စိတ္တံ ပသာဒေန္တိယာ ဗဟုံ ပုညံ ပသဝိဿာမီ”တိ။ သာ တတ္ထေဝ ဘတိံ ကရောန္တီ ဝသိ။ သာပိ သုနခီ ဆဋ္ဌေ ဝါ သတ္တမေ ဝါ မာသေ ဧကမေဝ ကုက္ကုရံ ဝိဇာယိ။ ဂေါပါလကော တဿာ ဧကဓေနုယာ ခီရံ အဒါပေသိ။ သော န စိရဿေဝ ဝဍ္ဎိ။ အထဿ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ ဘုဉ္ဇန္တော နိဗဒ္ဓံ ဧကံ ဘတ္တပိဏ္ဍံ ဒေတိ။ သော ဘတ္တပိဏ္ဍံ နိဿာယ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ သိနေဟမကာသိ။ ဂေါပါလကောပိ နိဗဒ္ဓံ ဒွေဝါရေ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဿုပဋ္ဌာနံ ယာတိ။ ဂစ္ဆန္တောပိ အန္တရာမဂ္ဂေ ဝါဠမိဂဋ္ဌာနေ ဒဏ္ဍေန ဂစ္ဆေ စ ဘူမိဉ္စ ပဟရိတွာ “သုသူ”တိ တိက္ခတ္တုံ သဒ္ဒံ ကတွာ ဝါဠမိဂေ ပလာပေတိ။ သုနခေါပိ တေန သဒ္ဓိံ ဂစ္ဆတိ။

သော ဧကဒိဝသံ ပစ္စေကဗုဒ္ဓံ အာဟ – “ဘန္တေ, ယဒါ မေ ဩကာသော န ဘဝိဿတိ, တဒါ ဣမံ သုနခံ ပေသေဿာမိ, တေန သညာဏေန အာဂစ္ဆေယျာထာ”တိ။ တတော ပဋ္ဌာယ အနောကာသဒိဝသေ, “ဂစ္ဆ, တာတ, အယျံ အာနေဟီ”တိ သုနခံ ပေသေသိ။ သော ဧကဝစနေနေဝ ပက္ခန္ဒိတွာ သာမိကဿ ဂစ္ဆပေါထနဘူမိပေါထနဋ္ဌာနေ တိက္ခတ္တုံ ဘုဿိတွာ တေန သဒ္ဒေန ဝါဠမိဂေ ပလာပေတွာ ပါတောဝ သရီရပဋိဇဂ္ဂနံ ကတွာ ပဏ္ဏသာလံ ပဝိသိတွာ နိသိန္နဿ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဿ ဝသနဋ္ဌာနံ ဂန္တွာ ပဏ္ဏသာလဒွါရေ တိက္ခတ္တုံ ဘုဿိတွာ အတ္တနော အာဂတဘာဝံ ဇာနာပေတွာ ဧကမန္တေ နိပဇ္ဇတိ, ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ ဝေလံ သလ္လက္ခေတွာ နိက္ခန္တေ ဘုဿန္တော ပုရတော ဂစ္ဆတိ။ အန္တရန္တရာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ တံ ဝီမံသန္တော အညံ မဂ္ဂံ ပဋိပဇ္ဇတိ။ အထဿ ပုရတော တိရိယံ ဌတွာ ဘုဿိတွာ ဣတရမဂ္ဂမေဝ နံ အာရောပေတိ။ အထေကဒိဝသံ အညံ မဂ္ဂံ ပဋိပဇ္ဇိတွာ တေန ပုရတော တိရိယံ ဌတွာ ဝါရိယမာနောပိ အနိဝတ္တိတွာ သုနခံ ပါဒေန ပဟရိတွာ ပါယာသိ။ သုနခေါ တဿ အနိဝတ္တနဘာဝံ ဉတွာ နိဝါသနကဏ္ဏေ ဍံသိတွာ အာကဍ္ဎန္တော ဣတရမဂ္ဂမေဝ နံ အာရောပေသိ။ ဧဝံ သော တသ္မိံ ဗလဝသိနေဟံ ဥပ္ပါဒေသိ။

တတော အပရဘာဂေ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဿ စီဝရံ ဇီရိ။ အထဿ ဂေါပါလကော စီဝရဝတ္ထာနိ အဒါသိ။ တမေနံ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ အာဟ – “အာဝုသော, စီဝရံ နာမ ဧကကေန ကာတုံ ဒုက္ကရံ, ဖာသုကဋ္ဌာနံ ဂန္တွာ ကာရေဿာမီ”တိ။ “ဣဓေဝ, ဘန္တေ, ကရောထာ”တိ။ “န သက္ကာ, အာဝုသော”တိ။ “တေန ဟိ, ဘန္တေ, မာ စိရံ ဗဟိ ဝသိတ္ထာ”တိ။ သုနခေါ တေသံ ကထံ သုဏန္တောဝ အဋ္ဌာသိ, ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါပိ “တိဋ္ဌ, ဥပါသကာ”တိ ဂေါပါလကံ နိဝတ္တာပေတွာ ဝေဟာသံ အဗ္ဘုဂ္ဂန္တွာ ဂန္ဓမာဒနာဘိမုခေါ ပါယာသိ။ သုနခဿ တံ အာကာသေန ဂစ္ဆန္တံ ဒိသွာ ဘုက္ကရိတွာ ဌိတဿ တသ္မိံ စက္ခုပထံ ဝိဇဟန္တေ ဟဒယံ ဖလိတွာ မတော။ တိရစ္ဆာနာ ကိရ နာမေတေ ဥဇုဇာတိကာ ဟောန္တိ အကုဋိလာ။ မနုဿာ ပန အညံ ဟဒယေန စိန္တေန္တိ, အညံ မုခေန ကထေန္တိ။ တေနေဝါဟ – “ဂဟနဉှေတံ, ဘန္တေ, ယဒိဒံ မနုဿာ, ဥတ္တာနကဉှေတံ, ဘန္တေ, ယဒိဒံ ပသဝေါ”တိ (မ. နိ. ၂.၃)။

ဣတိ သော တာယ ဥဇုစိတ္တတာယ အကုဋိလတာယ ကာလံ ကတွာ တာဝတိံသဘဝနေ နိဗ္ဗတ္တော အစ္ဆရာသဟဿပရိဝုတော မဟာသမ္ပတ္တိံ အနုဘောသိ။ တဿ ကဏ္ဏမူလေ မန္တယန္တဿ သဒ္ဒော သောဠသယောဇနဋ္ဌာနံ ဖရတိ, ပကတိကထာသဒ္ဒော ပန သကလံ ဒသယောဇနသဟဿံ ဒေဝနဂရံ ဆာဒေတိ။ တေနေဝဿ “ဃောသကဒေဝပုတ္တော”တိ နာမံ အဟောသိ။ “ကိဿ ပနေသ နိဿန္ဒော”တိ။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ ပေမေန ဘုက္ကရဏဿ နိဿန္ဒော။ သော တတ္ထ န စိရံ ဌတွာ စဝိ။ ဒေဝလောကတော ဟိ ဒေဝပုတ္တာ အာယုက္ခယေန ပုညက္ခယေန အာဟာရက္ခယေန ကောပေနာတိ စတူဟိ ကာရဏေဟိ စဝန္တိ။

တတ္ထ ယေန ဗဟုံ ပုညကမ္မံ ကတံ ဟောတိ, သော ဒေဝလောကေ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ ယာဝတာယုကံ ဌတွာ ဥပရူပရိ နိဗ္ဗတ္တတိ။ ဧဝံ **အာယုက္ခယေန** စဝတိ နာမ။ ယေန ပရိတ္တံ ပုညံ ကတံ ဟောတိ, တဿ ရာဇကောဋ္ဌာဂါရေ ပက္ခိတ္တံ တိစတုနာဠိမတ္တံ ဓညံ ဝိယ အန္တရာဝ တံ ပုညံ ခီယတိ, အန္တရာဝ ကာလံ ကရောတိ ။ ဧဝံ **ပုညက္ခယေန** စဝတိ နာမ။ အပရောပိ ကာမဂုဏေ ပရိဘုဉ္ဇမာနော သတိသမ္မောသေန အာဟာရံ အပရိဘုဉ္ဇိတွာ ကိလန္တကာယော ကာလံ ကရောတိ။ ဧဝံ **အာဟာရက္ခယေန** စဝတိ နာမ။ အပရောပိ ပရဿ သမ္ပတ္တိံ အသဟန္တော ကုဇ္ဈိတွာ ကာလံ ကရောတိ။ ဧဝံ **ကောပေန** စဝတိ နာမ။

အယံ ပန ကာမဂုဏေ ပရိဘုဉ္ဇန္တော မုဋ္ဌဿတိ ဟုတွာ အာဟာရက္ခယေန စဝိ, စဝိတွာ စ ပန ကောသမ္ဗိယံ နဂရသောဘိနိယာ ကုစ္ဆိမှိ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှိ။ သာပိ ဇာတဒိဝသေ “ကိံ ဧတ”န္တိ ဒါသိံ ပုစ္ဆိတွာ, “ပုတ္တော, အယျေ”တိ ဝုတ္တေ – “ဟန္ဒ, ဇေ, ဣမံ ဒါရကံ ကတ္တရသုပ္ပေ အာရောပေတွာ သင်္ကာရကူဋေ ဆဍ္ဍေဟီ”တိ ဆဍ္ဍာပေသိ။ နဂရသောဘိနိယော ဟိ ဓီတရံ ပဋိဇဂ္ဂန္တိ, န ပုတ္တံ။ ဓီတရာ ဟိ တာသံ ပဝေဏီ ဃဋီယတိ။ ဒါရကံ ကာကာပိ သုနခာပိ ပရိဝါရေတွာ နိသီဒိံသု။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ သိနေဟပ္ပဘဝဿ ဘုက္ကရဏဿ နိဿန္ဒေန ဧကောပိ ဥပဂန္တုံ န ဝိသဟိ။ တသ္မိံ ခဏေ ဧကော မနုဿော ဗဟိ နိက္ခန္တော တံ ကာကသုနခသန္နိပါတံ ဒိသွာ, “ကိံ နု ခော ဧတ”န္တိ ဂန္တွာ ဒါရကံ ဒိသွာ ပုတ္တသိနေဟံ ပဋိလဘိတွာ “ပုတ္တော မေ လဒ္ဓေါ”တိ ဂေဟံ နေသိ။ တဒါ ကောသမ္ဗကသေဋ္ဌိ ရာဇကုလံ ဂစ္ဆန္တော ရာဇနိဝေသနတော အာဂစ္ဆန္တံ ပုရောဟိတံ ဒိသွာ, “ကိံ, အာစရိယ, အဇ္ဇ တေ တိထိကရဏနက္ခတ္တယောဂေါ ဩလောကိတော”တိ ပုစ္ဆိ။ “အာမ, မဟာသေဋ္ဌိ, အမှာကံ ကိံ အညံ ကိစ္စန္တိ? ဇနပဒဿ ကိံ ဘဝိဿတီ”တိ? “အညံ နတ္ထိ, ဣမသ္မိံ ပန နဂရေ အဇ္ဇ ဇာတဒါရကော ဇေဋ္ဌကသေဋ္ဌိ ဘဝိဿတီ”တိ။ တဒါ သေဋ္ဌိဿ ဘရိယာ ဂရုဂဗ္ဘာ ဟောတိ။ တသ္မာ သော သီဃံ ဂေဟံ ပုရိသံ ပေသေသိ – “ဂစ္ဆ ဘဏေ, ဇာနာဟိ နံ ဝိဇာတာ ဝါ, နော ဝါ”တိ။ “န ဝိဇာယတီ”တိ သုတွာ ရာဇာနံ ဒိသွာဝ ဝေဂေန ဂေဟံ ဂန္တွာ ကာဠိံ နာမ ဒါသိံ ပက္ကောသိတွာ သဟဿံ ဒတွာ, “ဂစ္ဆ ဇေ, ဣမသ္မိံ နဂရေ ဥပဓာရေတွာ သဟဿံ ဒတွာ အဇ္ဇ ဇာတဒါရကံ ဂဏှိတွာ ဧဟီ”တိ။ သာ ဥပဓာရေန္တီ တံ ဂေဟံ ဂန္တွာ ဒါရကံ ဒိသွာ, “အယံ ဒါရကော ကဒါ ဇာတော”တိ ဂဟပတာနိံ ပုစ္ဆိတွာ “အဇ္ဇ ဇာတော”တိ ဝုတ္တေ, “ဣမံ မယှံ ဒေဟီ”တိ ဧကကဟာပဏံ အာဒိံ ကတွာ မူလံ ဝဍ္ဎေန္တီ သဟဿံ ဒတွာ တံ အာနေတွာ သေဋ္ဌိနော ဒဿေသိ။ သေဋ္ဌိ “သစေ မေ ဓီတာ ဝိဇာယိဿတိ, တာယ နံ သဒ္ဓိံ နိဝေသေတွာ သေဋ္ဌိဋ္ဌာနဿ သာမိကံ ကရိဿာမိ။ သစေ မေ ပုတ္တော ဝိဇာယိဿတိ, မာရေဿာမိ န”န္တိ စိန္တေတွာ တံ ဂေဟေ ကာရေသိ။

အထဿ ဘရိယာ ကတိပါဟစ္စယေန ပုတ္တံ ဝိဇာယိ။ သေဋ္ဌိ “ဣမသ္မိံ အသတိ မမ ပုတ္တောဝ သေဋ္ဌိဋ္ဌာနံ လဘိဿတိ, ဣဒါနေဝ တံ မာရေတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ စိန္တေတွာ ကာဠိံ အာမန္တေတွာ, “ဂစ္ဆ, ဇေ, ဝဇတော ဂုန္နံ နိက္ခမနဝေလာယ ဝဇဒွါရမဇ္ဈေ ဣမံ တိရိယံ နိပဇ္ဇာပေဟိ, ဂါဝိယော နံ မဒ္ဒိတွာ မာရေဿန္တိ, မဒ္ဒိတာမဒ္ဒိတဘာဝံ ပနဿ ဉတွာ ဧဟီ”တိ အာဟ။ သာ ဂန္တွာ ဂေါပါလကေန ဝဇဒွါရေ ဝိဝဋမတ္တေယေဝ တံ တထာ နိပဇ္ဇာပေသိ။ ဂေါဂဏဇေဋ္ဌကော ဥသဘော အညသ္မိံ ကာလေ သဗ္ဗပစ္ဆာ နိက္ခမန္တောပိ တံ ဒိဝသံ သဗ္ဗပဌမံ နိက္ခမိတွာ ဒါရကံ စတုန္နံ ပါဒါနံ အန္တရေ ကတွာ အဋ္ဌာသိ။ အနေကသတဂါဝိယော ဥသဘဿ ဒွေ ပဿာနိ ဃံသန္တိယော နိက္ခမိံသု။ ဂေါပါလကောပိ “အယံ ဥသဘော ပုဗ္ဗေ သဗ္ဗပစ္ဆာ နိက္ခမတိ, အဇ္ဇ ပန သဗ္ဗပဌမံ နိက္ခမိတွာ ဝဇဒွါရမဇ္ဈေ နိစ္စလောဝ ဌိတော, ကိံ နု ခေါ ဧတ”န္တိ စိန္တေတွာ ဂန္တွာ တဿ ဟေဋ္ဌာ နိပန္နံ ဒါရကံ ဒိသွာ ပုတ္တသိနေဟံ ပဋိလဘိတွာ, “ပုတ္တော မေ လဒ္ဓေါ”တိ ဂေဟံ နေသိ။

ကာဠီ ဂန္တွာ သေဋ္ဌိနာ ပုဋ္ဌိတာ တမတ္ထံ အာရောစေတွာ, "ဂစ္ဆ, နံ ပုန သဟဿံ ဒတွာ အာနေဟီ"တိ ဝုတ္တာ သဟဿံ ဒတွာ ပုန အာနေတွာ အဒါသိ။ အထ နံ အာဟ – "အမ္မ, ကာဠိ ဣမသ္မိံ နဂရေ ပဉ္စ သကဋသတာနိ ပစ္စူသကာလေ ဥဋ္ဌာယ တဏိဇ္ဇာယ ဂစ္ဆန္တိ, တွံ ဣမံ နေတွာ စက္ကမဂ္ဂေ နိပဇ္ဇာပေဟိ, ဂေါဏာ ဝါ နံ မဒ္ဒိဿန္တိ, စက္ကာ ဝါ ဆိန္ဒိဿန္တိ, ပဝတ္တိံ စဿ ဉတွာဝ အာဂစ္ဆေယျာသီ"တိ။ သာ တံ နေတွာ စက္ကမဂ္ဂေ နိပဇ္ဇာပေသိ။ တဒါ သာကဋိကဇေဋ္ဌကော ပုရတော အဟောသိ။ အထဿ ဂေါဏာ တံ ဌာနံ ပတွာ ဓုရံ ဆဍ္ဍေသုံ, ပုနပ္ပုနံ အာရောပေတွာ ပါဇိယမာနာပိ ပုရတော န ဂစ္ဆိံသု။ ဧဝံ တဿ တေဟိ သဒ္ဓိံ ဝါယမန္တဿေဝ အရုဏံ ဥဋ္ဌဟိ။ သော "ကိံ နာမေတံ ဂေါဏာ ကရိံသူ"တိ မဂ္ဂံ ဩလောကေန္တော ဒါရကံ ဒိသွာ, "ဘာရိယံ ဝတ မေ ကမ္မ"န္တိ စိန္တေတွာ, "ပုတ္တော မေ လဒ္ဓေါ"တိ တုဋ္ဌမာနသော တံ ဂေဟံ နေသိ။

ကာဠီ ဂန္တွာ သေဋ္ဌိနာ ပုဋ္ဌိတာ တံ ပဝတ္တိံ အာစိက္ခိတွာ, "ဂစ္ဆ, နံ ပုန သဟဿံ ဒတွာ အာနေဟီ"တိ ဝုတ္တာ တထာ အကာသိ။ အထ နံ သော အာဟ – "ဣဒါနိ နံ အာမကသုသာနံ နေတွာ ဂစ္ဆန္တရေ နိပဇ္ဇာပေဟိ, တတ္ထ သုနခါဒီဟိ ဝါ ခါဒိတော, အမနုဿေဟိ ဝါ ပဟဋော မရိဿတိ, မတာမတဘာဝမဿ ဇာနိတွာဝ အာဂစ္ဆေယျာသီ"တိ။ သာ တံ နေတွာ တတ္ထ နိပဇ္ဇာပေတွာ ဧကမန္တေ အဋ္ဌာသိ။ တံ သုနခေါ ဝါ ကာကော ဝါ အမနုဿော ဝါ ဥပသင်္ကမိတုံ နာသက္ခိ။ "နနု စဿ နေဝ မာတာ န ပိတာ န ဘာတိကာဒီသု ကောစိ ရက္ခိတာ နာမ အတ္ထိ, ကော တံ ရက္ခတီ"တိ? သုနခကာလေ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ သိနေဟေန ပဝတ္တိတဘုက္ကရဏမတ္တမေဝ တံ ရက္ခတိ။ အထေကော အဇပါလကော အနေကသဟဿာ အဇာ ဂေါစရံ နေန္တော သုသာနပဿေန ဂစ္ဆတိ။ ဧကာ အဇာ ပဏ္ဏာနိ ခါဒမာနာ ဂစ္ဆန္တရံ ပဝိဋ္ဌာ ဒါရကံ ဒိသွာ ဇဏ္ဏုကေဟိ ဌတွာ ဒါရကဿ ထနံ အဒါသိ, အဇပါလကေန "ဟေ ဟေ"တိ သဒ္ဒေ ကတေပိ န နိက္ခမိ။ သော "ယဋ္ဌိယာ နံ ပဟရိတွာ နီဟရိဿာမီ"တိ ဂစ္ဆန္တရံ ပဝိဋ္ဌော ဇဏ္ဏုကေဟိ ဌတွာ ဒါရကံ ခီရံ ပါယန္တိံ အဇိံ ဒိသွာ ဒါရကေ ပုတ္တသိနေဟံ ပဋိလဘိတွာ, "ပုတ္တော မေ လဒ္ဓေါ"တိ အာဒါယ ပက္ကာမိ။

ကာဠီ ဂန္တွာ သေဋ္ဌိနာ ပုဋ္ဌိတာ တံ ပဝတ္တိံ အာစိက္ခိတွာ, "ဂစ္ဆ, တံ ပုန သဟဿံ ဒတွာ အာနေဟီ"တိ ဝုတ္တာ တထာ အကာသိ။ အထ နံ အာဟ – "အမ္မ ကာဠိ, ဣမံ အာဒါယ စောရပပါတပဗ္ဗတံ အဘိရုဟိတွာ ပပါတေ ခိပ, ပဗ္ဗတကုစ္ဆိယံ ပဋိဟညမာနော ခဏ္ဍာခဏ္ဍိကော ဟုတွာ ဘူမိယံ ပတိဿတိ, မတာမတဘာဝမဿ ဉတွာဝ အာဂစ္ဆေယျာသီ"တိ။ သာ တံ တတ္ထ နေတွာ ပဗ္ဗတမတ္ထကေ ဌတွာ ခိပိ။ တံ ခေါ ပန ပဗ္ဗတကုစ္ဆိံ နိဿာယ မဟာဝေဠုဂုမ္ဗော ပဗ္ဗတာနုသာရေနေဝ ဝဍ္ဎိ, တဿ မတ္ထကံ ဃနဇာတော ဇိဉ္ဇုကဂုမ္ဗော အဝတ္ထရိ။ ဒါရကော ပတန္တော ကောဇဝကေ ဝိယ တသ္မိံ ပတိ။ တံ ဒိဝသဉ္စ နဠကာရဇေဋ္ဌကဿ ဝေဠုဗလိ ပတ္တော ဟောတိ။ သော ပုတ္တေန သဒ္ဓိံ ဂန္တွာ တံ ဝေဠုဂုမ္ဗံ ဆိန္ဒိတုံ အာရဘိ။ တသ္မိံ စလန္တေ ဒါရကော သဒ္ဒမကာသိ။ သော "ဒါရကသဒ္ဒေါ ဝိယာ"တိ ဧကေန ပဿေန အဘိရုဟိတွာ တံ ဒိသွာ, "ပုတ္တော မေ လဒ္ဓေါ"တိ တုဋ္ဌစိတ္တော အာဒါယ ဂတော။

ကာဠီ သေဋ္ဌိဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ တေန ပုဋ္ဌိတာ တံ ပဝတ္တိံ အာစိက္ခိတွာ, "ဂစ္ဆ, နံ ပုန သဟဿံ ဒတွာ အာနေဟီ"တိ ဝုတ္တာ တထာ အကာသိ။ သေဋ္ဌိနော ဣဒံ ဣဒဉ္စ ကရောန္တဿေဝ ဒါရကော ဝဍ္ဎိတော "ဃောသကော"တွေဝဿ နာမံ အဟောသိ။ သော သေဋ္ဌိနော အက္ခိမှိ ကဏ္ဋကော ဝိယ ခါယိ, ဥဇုကံ တံ ဩလောကေတုမ္ပိ န ဝိသဟတိ။ အထဿ မာရဏူပါယံ စိန္တေန္တော အတ္တနော သဟာယကဿ ကုမ္ဘကာရဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ, "ကဒါ တွံ အာဝါပံ အာလိမ္ပေဿသီ"တိ ပုစ္ဆိတွာ – "သွေ"တိ ဝုတ္တေ, "တေန ဟိ ဣဒံ သဟဿံ ဂဟေတွာ မမ ဧကံ ကမ္မံ ကရောဟီ"တိ အာဟ။ "ကိံ, သာမီ"တိ? "ဧကော မေ အဝဇာတပုတ္တော အတ္ထိ, တံ တဝ သန္တိကံ ပေသေဿာမိ, အထ နံ ဂဟေတွာ ဂဗ္ဘံ ပဝေသေတွာ တိဏှာယ ဝါသိယာ ခဏ္ဍာခဏ္ဍိကံ ဆိန္ဒိတွာ စာဋိယံ ပက္ခိပိတွာ အာဝါပေ ပစေယျာသိ, ဣဒံ တေ သဟဿံ သစ္စကာရသဒိသံ။ ဥတ္တရိံ ပန တေ ကတ္တဗ္ဗယုတ္တကံ ပစ္ဆာ ကရိဿာမီ"တိ။ ကုမ္ဘကာရော "သာဓူ"တိ သမ္ပဋိစ္ဆိ။ သေဋ္ဌိ ပုနဒိဝသေ ဃောသကံ ပက္ကောသိတွာ, "ဟိယျော မယာ ကုမ္ဘကာရော ဧကံ ကမ္မံ အာဏတ္တော, ဧဟိ, တွံ တဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ ဧဝံ ဝဒေဟိ – 'ဟိယျော ကိရ မေ ပိတရာ အာဏတ္တံ ကမ္မံ နိပ္ဖာဒေဟီ'"'တိ ပဟိဏိ။ သော "သာဓူ"တိ အဂမာသိ။ တံ တတ္ထ ဂစ္ဆန္တံ ဣတရော သေဋ္ဌိနော ပုတ္တော ဒါရကေဟိ သဒ္ဓိံ ဂုဠံ ကီဠန္တော ဒိသွာ တံ ပက္ကောသိတွာ, "ကုဟိံ ဂစ္ဆသိ ဘာတိကာ"တိ ပုစ္ဆိတွာ "ပိတု သာသနံ ဂဟေတွာ ကုမ္ဘကာရဿ သန္တိက"န္တိ ဝုတ္တေ "အဟံ တတ္ထ ဂမိဿာမိ။ ဣမေ မံ

အရကာ ဗဟုံ လက္ခံ ဖိနိံသု, တံ မေ ပဋိဖိနိတ္ပတ ဒေဟီ''တိ အာဟ။ ''အဟံ ပိတု ဘာယာမိ''တိ။ ''မာ ဘာယိ, ဘာတိက, အဟံ တံ သာသနံ ဟရိဿာမိ။ ဗဟူဟိ ဖိတော, ယာတဟံ အာဂစ္ဆာမိ, တာဝ မေ လက္ခံ ပဋိဖိနာ''တိ။

ဃောသကော ကိရ ဂုဋ္ဌကီဠာယ ဆေကော, တေန နံ ဇဝံ နိဗန္ဓိ။ သောပိ တံ ''တေန ဟိ ဂန္တွာ ကုမ္ဘကာရံ ဝဒေဟိ – 'ပိတရာ ကိရ မေ ဟိယျော ဧကံ ကမ္မံ အာဏတ္တံ, တံ နိပ္ဖာဒေဟီ'''တိ ဝတွာ ဥယျောဇေသိ။ သော တဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ တထာ အဝစ။ အထ နံ ကုမ္ဘကာရော သေဋ္ဌိနာ ဝုတ္တနိယာမေနေဝ မာရေတွာ အာတပေ ခိပိ။ ဃောသကောပိ ဒိဝသဘာဂံ ကီဠိတွာ သာယန္ဟသမယေ ဂေဟံ ဂန္တွာ ''ကိံ, တာတ, န ဂတောသီ''တိ ဝုတ္တေ အတ္တနော အဂတကာရဏဉ္စ ကနိဋ္ဌဿ ဂတကာရဏဉ္စ အာရောစေသိ။ တံ သုတွာ သေဋ္ဌိ ''အဟံ ဓိ''တိ မဟာဝိရဝံ ဝိရဝိတွာ သကလသရီရေ ပက္ကုထိတလောဟိတော ဝိယ ဟုတွာ, ''အမ္ဘော, ကုမ္ဘကာရ, မာ မံ နာသယိ, မာ မံ နာသယီ''တိ ဗာဟာ ပဂ္ဂယှ ကန္ဒန္တော တဿ သန္တိကံ အဂမာသိ။ ကုမ္ဘကာရော တံ တထာ အာဂစ္ဆန္တံ ဒိသွာ, ''သာမိ, မာ သဒ္ဒံ ကရိ, ကမ္မံ တေ နိပ္ဖန္န''န္တိ အာဟ။ သော ပဗ္ဗတေန ဝိယ မဟန္တေန သောကေန အဝတ္ထဋော ဟုတွာ အနပ္ပကံ ဒောမနဿံ ပဋိသံဝေဒေသိ။ ယထာ တံ အပ္ပဒုဋ္ဌဿ ပဒုဿမာနော။ တေနာဟ ဘဂဝါ –

> ''ယော ဒဏ္ဍေန အဒဏ္ဍေသု၊ အပ္ပဒုဋ္ဌေသု ဒုဿတိ။
> ဒသန္နမညတရံ ဌာနံ၊ ခိပ္ပမေဝ နိဂစ္ဆတိ။
>
> ''ဝေဒနံ ဖရုသံ ဇာနိံ၊ သရီရဿ စ ဘေဒနံ။
> ဂရုကံ ဝါပိ အာဗာဓံ၊ စိတ္တက္ခေပဉ္စ ပာပုဏေ။
>
> ''ရာဇတော ဝါ ဥပသဂ္ဂံ၊ အဗ္ဘက္ခာနဉ္စ ဒါရုဏံ။
> ပရိက္ခယဉ္စ ဉာတီနံ၊ ဘောဂါနဉ္စ ပဘင်္ဂုရံ။
>
> ''အထ ဝါဿ အဂါရာနိ၊ အဂ္ဂိ ဍဟတိ ပါဝကော။
> ကာယဿ ဘေဒာ ဒုပ္ပညော၊ နိရယံ သောပပဇ္ဇတီ''တိ။ (ဓ. ပ. ၁၃၇-၁၄၀)။

ဧဝံ သန္တေပိ ပုန နံ သေဋ္ဌိ ဥဇုကံ ဩလောကေတုံ န သက္ကောတိ။ ''ကိန္တိ နံ မာရေယျ''န္တိ စိန္တေန္တော, ''မမ ကမသတေ အာယုတ္တကဿ သန္တိကံ ပေသေတွာ မာရေဿာမီ''တိ ဥပါယံ ဒိသွာ, ''အယံ မေ အဝဇာတပုတ္တော, ဣမံ မာရေတွာ ဝစ္စကူပေ ခိပတု, ဧဝံ ကတေ အဟံ မာတုလဿ ကတ္တဗ္ဗယုတ္တကံ ပစ္ဆာ ဇာနိဿာမီ''တိ တဿ ပဏ္ဏံ လိခိတွာ, ''တာတ ဃောသက, အမှာကံ ကမသတေ အာယုတ္တကော အတ္ထိ, ဣမံ ပဏ္ဏံ ဟရိတွာ တဿ ဒေဟီ''တိ ဝတွာ ပဏ္ဏံ တဿ ဒုဿန္တေ ဗန္ဓိ။ သော ပန အက္ခရသမယံ န ဇာနာတိ။ ဒဟရကာလတော ပဋ္ဌာယ ဟိ နံ မာရာပေန္တော ဝေ သေဋ္ဌိ မာရေတုံ နာသက္ခိ, ကိံ အက္ခရသမယံ သိက္ခာပေဿတိ? ဣတိ သော အတ္တနော မာရာပနပဏ္ဏမေဝ ဒုဿန္တေ ဗန္ဓိတွာ နိက္ခမန္တော အာဟ – ''ပါထေယျံ မေ, တာတ, နတ္ထီ''တိ။ ''ပါထေယျေန တေ ကမ္မံ နတ္ထိ, အန္တရာမဂ္ဂေ 'အသုကကမေ နာမ မမသဟာယကော သေဋ္ဌိ အတ္ထိ, တဿ ဃရေ ပါတရာသံ ကတွာ ပုရတော ဂစ္ဆာဟီ'''တိ။ သော ''သာဓူ''တိ ပိတရံ ဝန္ဒိတွာ နိက္ခန္တော တံ ကမံ ပတွာ သေဋ္ဌိဿ ဃရံ ပုစ္ဆိတွာ ဂန္တွာ သေဋ္ဌိဇာယံ ပဿိ။ ''တွံ ကုတော အာဂတောသီ''တိ စ ဝုတ္တေ, ''အန္တောနဂရတော''တိ အာဟ။ ''ကဿ ပုတ္တောသီ''တိ? ''တုမှာကံ သဟာယကသေဋ္ဌိနော, အမ္မာ''တိ။ ''တွံသိ ဃောသကော နာမာ''တိ? ''အာမ, အမ္မာ''တိ။ တဿာ သဟ ဒဿနေနေဝ တသ္မိံ ပုတ္တသိနေဟော ဥပ္ပဇ္ဇိ။ သေဋ္ဌိနော ပနေကာ ဓီတာ အတ္ထိ ပန္နရသသောဠသဝဿုဒ္ဒေသိကာ အဘိရူပါ ပါသာဒိကာ, တံ ရက္ခိတုံ ဧကမေဝ ပေသနကာရိကံ အသိံ ဒတွာ သတ္တဘူမိကဿ ပါသာဒဿ ဥပရိမတလေ သိရိဂဗ္ဘေ ဝသာပေန္တိ။ သေဋ္ဌိဓီတာ တသ္မိံ ခဏေ တံ အသိံ အန္တရာပဏံ ပေသေသိ။ အထ နံ သေဋ္ဌိဇာယာ ဒိသွာ, ''ကုဟိံ ဂစ္ဆသီ''တိ ပုစ္ဆိတွာ, ''အယျဓီတာယ ပေသနေနာ''တိ ဝုတ္တေ ''ဣတော တာဝ ဧဟိ, တိဋ္ဌတု ပေသနံ, ပုတ္တဿ မေ ပီဌကံ အတ္ထရိတွာ ပါဒေ ဓောဝိတွာ တေလံ မက္ခိတွာ သယနံ အတ္ထရိတွာ ဒေဟိ, ပစ္ဆာ ပေသနံ ကရိဿသီ''တိ အာဟ။ သာ တထာ အကာသိ။

အထ နံ စိရေနာဂတံ သေဋ္ဌိဓီတာ သန္တဇ္ဇေသိ။ အထ နံ သာ အာဟ – ''မာ မေ ကုဇ္ဈိ, သေဋ္ဌိပုတ္တော ဃောသကော အာဂတော, တဿ ဣဒဉ္စိဒဉ္စ ကတွာ တတ္ထ ဂန္တွာ အာဂတာမှီ''တိ။ သေဋ္ဌိဓီတာယ ''သေဋ္ဌိပုတ္တော

ဃောသကော”တိ နာမံ သုတွာဝ ပေမံ ဆဝိယာဒီနိ ဆိန္ဒိတွာ အဋ္ဌိမိဉ္ဇံ အာဟစ္စ ဌိတံ။ ကောတုဟလကာလသ္မိဉှိ သာ တဿ ပဇာပတိ ဟုတွာ နာဠိကောဒနံ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဿ အဒါသိ, တဿာနုဘာဝေနာဂန္တွာ ဣမသ္မိံ သေဋ္ဌိကုလေ နိဗ္ဗတ္တာ။ ဧဝံ တံ သော ပုဗ္ဗသန္နိဝါသော အဝတ္ထရိတွာ ဂဏှိ။ တေနာဟ ဘဂဝါ –

“ပုဗ္ဗေဝ သန္နိဝါသေန၊ ပစ္စုပ္ပန္နဟိတေန ဝါ။
ဧဝံ တံ ဇာယတေ ပေမံ၊ ဥပ္ပလံဝ ယထောဒကေ”တိ။ (ဇာ. ၁.၂.၁၇၄)။

အထ နံ ပုစ္ဆိ – “ကုဟိံ သော, အမ္မာ”တိ? “သယနေ နိပန္နော နိဒ္ဒါယတီ”တိ။ “အတ္ထိ ပနဿ ဟတ္ထေ ကိဉ္စီ”တိ? “ဒုဿန္တေ ပဏ္ဏံ အတ္ထီ”တိ။ သာ “ကိံ ပဏ္ဏံ နု ခော ဧတ”န္တိ တသ္မိံ နိဒ္ဒါယန္တေ မာတာပိတူနံ အညဝိဟိတတာယ အပဿန္တာနံ ဩတရိတွာ သမီပံ ဂန္တွာ တံ ပဏ္ဏံ မောစေတွာ အာဒါယ အတ္တနော ဂဗ္ဘံ ပဝိသိတွာ ဒွါရံ ပိဓာယ ဝါတပါနံ ဝိဝရိတွာ အက္ခရသမယေ ကုသလတာယ ပဏ္ဏံ ဝါစေတွာ, “အဟော ဝတ ဗာလော, အတ္တနော မရဏပဏ္ဏံ ဒုဿန္တေ ဗန္ဓိတွာ ဝိစရတိ, သစေ မယာ န ဒိဋ္ဌံ အဿ, နတ္ထိဿ ဇီဝိတ”န္တိ တံ ပဏ္ဏံ ဖာလေတွာ သေဋ္ဌိဿ ဝစနေန အပရံ ပဏ္ဏံ လိခိ – “အယံ မမ ပုတ္တော ဃောသကော နာမ, ဂါမသတတော ပဏ္ဏာကာရံ အာဟရာပေတွာ ဣမဿ ဇနပဒသေဋ္ဌိနော ဓီတရာ သဒ္ဓိံ မင်္ဂလံ ကတွာ အတ္တနော ဝသနဂါမဿ မဇ္ဈေ ဒွိဘူမကံ ဂေဟံ ကာရေတွာ ပါကာရပရိက္ခေပေန စေဝ ပုရိသဂုတ္တိယာ စ သုသံဝိဟိတာရက္ခံ ကရောတု, မယှဉ္စ ‘ဣဒဉ္စိဒဉ္စ မယာ ကတ’န္တိ သာသနံ ပေသေတု, ဧဝံ ကတေ အဟံ မာတုလဿ ကတ္တဗ္ဗယုတ္တကံ ပစ္ဆာ ဇာနိဿာမီ”တိ, လိခိတွာ စ ပန သင်္ဃရိတွာ ဩတရိတွာ ဒုဿန္တေယေဝဿ ဗန္ဓိ။

သော ဒိဝသဘာဂံ နိဒ္ဒါယိတွာ ဥဋ္ဌာယ ဘုဉ္ဇိတွာ ပက္ကာမိ။ ပုနဒိဝသေ ပါတောဝ တံ ဂါမံ ဂန္တွာ အာယုတ္တကံ ဂါမကိစ္စံ ကရောန္တံယေဝ ပဿိ။ သော တံ ဒိသွာ, “ကိံ, တာတာ”တိ ပုစ္ဆိ။ “ပိတရာ မေ တုမှာကံ ပဏ္ဏံ ပေသိတ”န္တိ။ “ကိံ ပဏ္ဏံ, တာတ, အာဟရာ”တိ ပဏ္ဏံ ဂဟေတွာ ဝါစေတွာ တုဋ္ဌမာနသော “ပဿထ, ဘော, မမ သာမိနော မယိ သိနေဟံ ကတွာ ဇေဋ္ဌပုတ္တဿ မေ မင်္ဂလံ ကရောတူ”တိ မမ သန္တိကံ ပဟိဏိ။ “သီဃံ ဒါရုအာဒီနိ အာဟရထာ”တိ ဂဟပတိကေ ဝတွာ ဂါမမဇ္ဈေ ဝုတ္တပ္ပကာရံ ဂေဟံ ကာရာပေတွာ ဂါမသတတော ပဏ္ဏာကာရံ အာဟရာပေတွာ ဇနပဒသေဋ္ဌိနော သန္တိကာ ဓီတရံ အာနေတွာ မင်္ဂလံ ကတွာ သေဋ္ဌိဿ သာသနံ ပဟိဏိ “ဣဒဉ္စိဒဉ္စ မယာ ကတ”န္တိ။

တံ သုတွာ သေဋ္ဌိနော “ယံ ကာရေမိ, တံ န ဟောတိ; ယံ န ကာရေမိ, တဒေဝ ဟောတီ”တိ မဟန္တံ ဒေါမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇိ။ ပုတ္တသောကေန သဒ္ဓိံ သော သောကော ဧကတော ဟုတွာ ကုစ္ဆိဍာဟံ ဥပ္ပာဒေတွာ အတိသာရံ ဇနေသိ။ သေဋ္ဌိဓီတာပိ “သစေ ကောစိ သေဋ္ဌိနော သန္တိကာ အာဂစ္ဆတိ, မမ အကထေတွာ သေဋ္ဌိပုတ္တဿ ပဌမတရံ မာ ကထယိတ္ထာ”တိ ဇနေ အာဏာပေသိ။ သေဋ္ဌိပိ ခေါ “ဒါနိ တံ ဒုဋ္ဌပုတ္တံ မမ သာပတေယျဿ သာမိကံ န ကရိဿာမီ”တိ စိန္တေတွာ ဧကံ အာယုတ္တကံ အာဟ – “မာတုလ, ပုတ္တံ မေ ဒဋ္ဌုကာမောမှိ, ဧကံ ပါဒမူလိကံ ပေသေတွာ မမ ပုတ္တံ ပက္ကောသာပေဟီ”တိ။ သော “သာဓူ”တိ ဝတွာ ပဏ္ဏံ ဒတွာ ဧကံ ပုရိသံ ပေသေသိ။ သေဋ္ဌိဓီတာပိ တဿ အာဂန္တွာ ဒွါရေ ဌိတဘာဝံ သုတွာ တံ ပက္ကောသာပေတွာ, “ကိံ, တာတာ”တိ ပုစ္ဆိ။ သော အာဟ – “သေဋ္ဌိ ဂိလာနော, ပုတ္တံ ပဿိတုံ ပက္ကောသာပေသိ, အယျေ”တိ။ “ကိံ, တာတ, ဗလဝါ, ဒုဗ္ဗလော”တိ? “ဗလဝါ တာဝ, အာဟာရံ ဘုဉ္ဇတိယေဝ, အယျေ”တိ။ သာ သေဋ္ဌိပုတ္တံ အဇာနာပေတွာဝ တဿ နိဝေသနဉ္စ ပရိဗ္ဗယဉ္စ ဒါပေတွာ “မယာ ပေသိတကာလေ ဂမိဿသိ, အစ္ဆဿု တာတ”တိ အာဟ။ သေဋ္ဌိ ပုန အာယုတ္တကံ အဝစ, “ကိံ, မာတုလ, န တေ မမ ပုတ္တဿ သန္တိကံ ပဟိတ”န္တိ? “ပဟိတံ, သာမိ, ဂတပုရိသော န တာဝ ဧတီ”တိ။ “တေန ဟိ ပုန အပရံ ပေသေဟီ”တိ။ သော ပေသေသိ။ သေဋ္ဌိဓီတာ တသ္မိမ္ပိ တထေဝ ပဋိပဇ္ဇိ။ အထ သေဋ္ဌိနော ရောဂေါ ဗလဝါ ဇာတော, ဧကံ ဘာဇနံ ပဝိသတိ, ဧကံ နိက္ခမတိ။ ပုန သေဋ္ဌိ အာယုတ္တကံ ပုစ္ဆိ – “ကိံ, မာတုလ, န တေ မမ ပုတ္တဿ သန္တိကံ ပဟိတ”န္တိ? “ပဟိတံ, သာမိ, ဂတပုရိသော န တာဝ ဧတီ”တိ။ “တေန ဟိ ပုန အပရံ ပေသေဟီ”တိ။ သော ပေသေသိ။ သေဋ္ဌိဓီတာ တတိယဝါရေ အာဂတမ္ပိ တံ ပဝတ္တိံ ပုစ္ဆိ။ သော “ဗာဠှဂိလာနော, အယျေ, သေဋ္ဌိ အာဟာရံ ပစ္ဆိန္ဒိတွာ မစ္စုပရာယဏော ဇာတော, ဧကံ ဘာဇနံ နိက္ခမတိ , ဧကံ ပဝိသတီ”တိ အာဟ။ သေဋ္ဌိဓီတာ “ဣဒါနိ ဂန္တုံ ကာလော”တိ သေဋ္ဌိပုတ္တဿ “ပိတာ တေ ကိရ ဂိလာနော”တိ အာရောစေတွာ “ကိံ ဝဒေသိ ဘဒ္ဒေ”တိ ဝုတ္တေ

“အဖာသုကမသ္သ, သာမီ”တိ အာဟ။ “ကြအနိ ကိံ ကာတဗ္ဗ”န္တိ။ သာမိ? “ကမသတတော ဝုဌာနကပဏ္ဏာကာရံ အာအာယ ဂန္တတ္ဝာ ပသ္သိသ္သာမ န”န္တိ။ သော “သာဓူ”တိ ပဏ္ဏာကာရံ အာဟရာပေတွ္ဝာ သကဋ္ဌေဟိ အာအာယ ပက္ကာမိ။

အထ နံ သာ “ပိတာ တေ ဒုဗ္ဗလော, တွေကံ ပဏ္ဏာကာရံ ဂဟေတွ္ဝာ ဂစ္ဆန္တာနံ ပပဥ္စော ဘဝိသ္သတိ, ဇတံ နိဝတ္တာပေဟီ”တိ ဝတွ္ဝာ တံ သဗ္ဗံ အတ္တနော ကုလဂေဟံ ပေသေတွ္ဝာ ပုန တံ အာဟ – “သာမိ, တွ္ဝံ အတ္တနော ပိတု ဟဒပသ္သေ တိဋ္ဌေယျာသိ, အဟံ ဥသ္သီသကပသ္သေ ဌသ္သာမီ”တိ။ ဂေဟံ ပဝိသမာနာယေဝ စ “ဂေဟသ္သ ပုရတော စ ပစ္ဆတော စ အာရက္ခံ ဂဏှာထာ”တိ အတ္တနော ပုရိသေ အာဏာပေသိ။ ပဝိဋ္ဌကာလေ ပန သေဋ္ဌိပုတ္တော ပိတု ဟဒပသ္သေ အဋ္ဌာသိ, ကြတရာ ဥသ္သီသကပသ္သေ။

တသ္မိံ ခဏေ သေဋ္ဌိ ဥတ္တာနကော နိပန္နော ဟောတိ။ အာယုတ္တကော ပန တသ္သ ဟဒေ ပရိမဇ္ဇန္တော “ပုတ္တော တေ, သာမိ, အာဂတော”တိ အာဟ။ “ကုဟိံ သော”တိ? “ဧသ ဟဒမူလေ ဌိတော”တိ။ အထ နံ ဒိသွ္ဝာ အာယကမ္မိကံ ပက္កောသာပေတွ္ဝာ, “မမ ဂေဟေ ကိတ္တကံ ဓန”န္တိ ပုစ္ဆိ။ “သာမိ, ဓနသ္သေဝ စတ္တာလီသကောဋိယော, ဥပဘောဂပရိဘောဂဘဏ္ဍာနံ ပန ဝနကမဂ္ဂေ့တ္တဒ္ဓိပဒစတုပ္ပဒယာနတဟနာနဥ္စ အယဥ္စ အယဥ္စ ပရိစ္ဆေဒော”တိ ဝုတ္တေ, “အဟံ ဇတ္တကံ ဓနံ မမ ပုတ္တသ္သ ဃောသကသ္သ န ဒေမီ”တိ ဝတ္တုကာမော “ဒေမီ”တိ အာဟ။ တံ သုတွ္ဝာ သေဋ္ဌိဓီတာ “အယံ ပုန ကထေန္တော အညံ ကိဉ္စိ ကထေယျာ”တိ စိန္တေတွ္ဝာ သောကာတုရာ ဝိယ ကေသေ ဝိကိရိတွ္ဝာ ရောဒမာနာ “ကိံ နာမေတံ, တာတ, ဝဒေထ, ကြဒမ္ပိ နာမ တေ ဝစနံ သုဏោမ, အလက္ခိကာ ဝတမွှာ”တိ ဝတွ္ဝာ မတ္ထကေန နံ ဥရမဇ္ဈေ ပဟရန္တီ ပတိတွ္ဝာ ယထာ ပုန ဝတ္တုံ န သက္កောတိ, တထာသ္သ ဥရမဇ္ဈေ မတ္ထကေန ဃံသေန္တီ အာရောဒနံ ဒသ္သေသိ။ သေဋ္ဌိ တံခဏညေဝ ကာလမကာသိ။ “သေဋ္ဌိ မတော”တိ ဂန္တွ္ဝာ ဥတေနသ္သ ရညော အာရောစယိံသု။ ရာဇာ တသ္သ သရီရကိစ္စံ ကာရာပေတွ္ဝာ, “အတ္ထိ ပနသ္သ ပုတ္တော တ ဓီတာ တ”တိ ပုစ္ဆိ။ “အတ္ထိ, ဒေဝ, ဃောသကော နာမ တသ္သ ပုတ္တော, သဗ္ဗံ သာပတေယျံ တသ္သ နိယျာဒေတွ္ဝာတဝ မတော, ဒေတ”တိ။

ရာဇာ အပရဘာဂေ သေဋ္ဌိပုတ္တံ ပက္ကោသာပေသိ။ တသ္မိဉ္စ ဒိဝသေ ဒေဝေ ဝသ္သိ။ ရာဇင်္ဂဏေ တတ္ထ တတ္ထ ဥဒကံ သဏ္ဌာတိ။ သေဋ္ဌိပုတ္တော “ရာဇာနံ ပသ္သိသ္သာမီ”တိ ဟယာသိ။ ရာဇာ တတဟာနံ ဝိဝရိတွ္ဝာ တံ အာဂစ္ဆန္တံ ဩလောကေန္တော ရာဇင်္ဂဏေ ဥဒကံ လင်္ဃိတွ္ဝာ အာဂစ္ဆန္တံ ဒိသွ္ဝာ အာဂန္တွ္ဝာ ဝန္ဒိတွ္ဝာ ဌိတံ “တွ္ဝံ ဃောသကော နာမ, တာတာ”တိ ပုစ္ဆိတွ္ဝာ “အာမ, ဒေဝ”တိ ဝုတ္တေ “ပိတာ မေ မတောတိ မာ သောစိ, တဝ ပေတ္တိကံ သေဋ္ဌိဋ္ဌာနံ တုယှမေဝ ဒသ္သာမီ”တိ တံ သမသ္သာသေတွ္ဝာ “ဂစ္ဆ, တာတာ”တိ ဥယျောဇေသိ။ ရာဇာ ဂစ္ဆန္တဥ္စ နံ ဩလောကေန္တောဝ အဋ္ဌာသိ။ သော အာဂမနကာလေ လင်္ဃိတံ ဥဒကံ ဂမနကာလေ ဩတရိတွ္ဝာ သဏိကံ အဂမာသိ။ အထ နံ ရာဇာ တတောဝ ပက္ကောသာပေတွ္ဝာ, “ကိံ နု ခော, တာတ, တွ္ဝံ မမ သန္တိကံ အာဂစ္ဆန္တော ဥဒကံ လင်္ဃိတွ္ဝာ အာဂမ္မ ဂစ္ဆန္တော ဩတရိတွ္ဝာ သဏိကံ ဂစ္ဆသီ”တိ ပုစ္ဆိ။ “အာမ, ဒေဝ, အဟံ တသ္မိံ ခဏေ ကုမာရကော, ကီဠနကာလော နာမ, သော ကြအနိ ပန မေ ဒေဝေန ဌာနန္တရံ ပဋိသ္သုတံ။ တသ္မာ ယထာ ပုရေ အစရိတွ္ဝာ ကြအနိ သန္နိသိန္နေန ဟုတွ္ဝာ စရိတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ။ တံ သုတွ္ဝာ ရာဇာ “ဓိတိမာယံ ပုရိသော, ကြအနေဝသ္သ ဌာနန္တရံ ဒသ္သာမီ”တိ ပိတရာ ဘုတ္တံ ဘောဂံ ဒတွ္ဝာ သဗ္ဗသတေန သေဋ္ဌိဋ္ဌာနံ အအာသိ။

သော ရထေ ဌတွ္ဝာ နဂရံ ပဒက္ခိဏံ အကာသိ။ ဩလောကိတောလောကိတဋ္ဌာနံ ကမ္ပတိ။ သေဋ္ဌိဓီတာ ကာဠိံအာသိယာ သဒ္ဓိံ မန္တယမာနာ နိသိန္နာ “အမ္မ ကာဠိ, ပုတ္တသ္သ တေ ဇတ္တိကာ သမ္ပတ္တိ မံ နိသ္သာယ ဥပ္ပန္နာ”တိ အာဟ။ “ကိံ ကာရဏာ, အမ္မာ”တိ? “အယဥ္ဟိ အတ္တနော မရဏပဏ္ဏံ ဒုသ္သန္တေ ဗန္ဓိတွ္ဝာ အမှာကံ ဃရံ အာဂတော, အထသ္သ မယာ တံ ပဏ္ဏံ ဖာလေတွ္ဝာ မယာ သဒ္ဓိံ မင်္ဂလကရဏတ္ထာယ အညံ ပဏ္ဏံ လိခိတွ္ဝာ ဇတ္တကံ ကာလံ တတ္ထ အာရက္ခော ကတော”တိ။ “အမ္မ, တွ္ဝံ ဇတ္တကံ ပသ္သသိ, ကြမံ ပန သေဋ္ဌိ ဒဟရကာလတော ပဋ္ဌာယ မာရေတုကာမော မာရေတုံ နာသက္ခိ, ကေဝလံ ကြမံ နိသ္သာယ ဗဟုံ ဓနံ ခီယီ”တိ။ “အမ္မ, အတိဘာရိယံ ဝတ သေဋ္ဌိနာ ကတ”န္တိ။ နဂရံ ပဒက္ခိဏံ ကတွ္ဝာ ဂေဟံ ပဝိသန္တံ ပန နံ ဒိသွ္ဝာ, “အယံ ဇတ္တိကာ သမ္ပတ္တိ မံ နိသ္သာယ ဥပ္ပန္နာ”တိ ဟသိတွ္ဝာ တံ အကာသိ။ အထ နံ သေဋ္ဌိပုတ္တော ဒိသွ္ဝာ, “ကိံ ကာရဏာ ဟသီ”တိ ပုစ္ဆိ။ “ဇကံ ကာရဏံ နိသ္သာယာ”တိ။ “ကထေဟိ န”န္တိ? “သာ န ကထေသိ”။ သော “သစေ န ကထေသ္သသိ, ဒွ္ဝိဓာ တံ ဆိန္ဒိသ္သာမီ”တိ တဇ္ဇေတွ္ဝာ အသိံ နိက္ကမိ။ သာ “အယံ ဇတ္တိကာ သမ္ပတ္တိ တယာ မံ နိသ္သာယ လဒ္ဓာတိ စိန္တေတွ္ဝာ ဟသိတ”န္တိ အာဟ။ “ယဒိ မမ ပိ

တရာ အတ္တနော သန္တကံ မယှပံ နိယျာဒိတံ, တ့ံ တွေ ကိံ ဟောသီ”တိ? သော ကိရ တွေကံ ကာလံ ကိဉ္စိ န ဇာနာတိ, တေနသ္သာ ဝစနံ န သဒ္ဒဟိ။ အထသ္သ သာ “တုမှာကံ ပိတရာ မရဏာပဏ္ဏံ ဒတွာ ပေသိတာ, တုမှေဟ မယာ ဣဒ္ဓိဒဿ ကတွာ ရက္ခိတာ”တိ သဗ္ဗံ ကထေသိ။ “တ့ံ အဘူတံ ကထေသီ”တိ အသဒ္ဒဟန္တော “မာတရံ ကာဠိံ ပုစ္ဆိ သ္သာမိ”တိ စိန္တေတွာ “ဇေ့ ကိရ, အမ္မာ”တိ။ “အာမ, တာတ, ဒဟရကာလတော ပဋ္ဌာယ တံ မာရေတုကာမော မာရေတုံ အသက္ကောန္တော တံ နိသ္သာယ ဗဟုံ ဓနံ ခီယိ, သတ္တသု ဌာနေသု တ့ံ မရဏတော မုတ္တော, ဣဒာနိ ဘောဂကမ တော အာဂမ္မ သဗ္ဗသတေန သဒ္ဓိံ သေဋ္ဌိဋ္ဌာနံ ပတ္တော”တိ။ သော တံ သုတွာ “ဘာရိယံ ဝတ ကမ္မံ, ဧဝရူပာ ခော ပန မရဏာ မုတ္တသ္သ မမ ပမာဒဇီဝိတံ ဇီဝိတုံ အယုတ္တံ, အပ္ပမတ္တော ဘဝိသ္သာမိ”တိ စိန္တေတွာ ဒေဝသိကံ သဟသ္သံ ဝိသ္သဇ္ဇေတွာ အဒ္ဓိကကပဏာဒီနံ အနံ ပဋ္ဌပေသိ။ မိတ္တော နာမသ္သ ကုဋုမ္ဗိကော အနုဗ္ဗာဝဇ္ဇော အဟောသိ။ အယံ ဃောသကသေဋ္ဌိနော ဥပ္ပတ္တိ။

တသ္မိံ ပန ကာလေ ဘဒ္ဒဝတီနဂရေ ဘဒ္ဒဝတိယသေဋ္ဌိ နာမ ဃောသကသေဋ္ဌိနော အဒိဋ္ဌပုဗ္ဗသဟာယကော အဟောသိ။ ဘဒ္ဒဝတီနဂရတော အာဂတာနံ တဏိဇာနံ သန္တိကေ ဃောသကသေဋ္ဌိ ဘဒ္ဒဝတိယသေဋ္ဌိနော သမ္ပတ္တိဉ္စ ဝယပ္ပဒေသဉ္စ သုတွာ တေန သဒ္ဓိံ သဟာယကဘာဝံ ဣစ္ဆန္တော ပဏ္ဏာကာရံ ပေသေသိ။ ဘဒ္ဒဝတိယသေဋ္ဌိပိ ကောသမ္ဗိတော အာဂတာနံ တဏိဇာနံ သန္တိကေ ဃောသကသေဋ္ဌိနော သမ္ပတ္တိဉ္စ ဝယပ္ပဒေသဉ္စ သုတွာ တေန သဒ္ဓိံ သဟာယကဘာဝံ ဣစ္ဆန္တော ပဏ္ဏာကာရံ ပေသေသိ။ ဇေ့ တေ အညမညံ အဒိဋ္ဌပုဗ္ဗသဟာယကာ ဟုတွာ ဝသိံသု။ အပရဘာဂေ ဘဒ္ဒဝတိယသေဋ္ဌိနော ဂေဟေ အဟိတတရောဂေ ပတိတော။ တသ္မိံ ပတိတေ ပဌမံ မက္ခိကာ မရန္တိ, တတော အနုက္ကမေနေဝ ကီဋာ မူသိကာ ကုက္ကုဋာ သူကရာ ကတေ အာသီ အသာ သဗ္ဗပစ္ဆာ ဃရမာနုသကာပိ မရန္တိ။ တေသု ယေ ဘိတ္တိံ ဘိန္ဒိတွာ ပလာယန္တိ, တေ ဇီဝိတံ လဘန္တိ, တဒါ ပန သေဋ္ဌိ စ ဘရိယာ စ ဓီတာ စသ္သ တထာ ပလာယိတွာ ဃောသကသေဋ္ဌိံ ပသ္သိတုံ ပတ္ထေန္တာ ကောသမ္ဗိမဂ္ဂံ ပဋိပဇ္ဇိံသု။ တေ အန္တရာမဂ္ဂေယေဝ ခီဏပာထေယ္ယာ တတာတပေန စေဝ ခုပ္ပိပါသာဟိ စ ကိလန္တသရီရာ ကိစ္ဆေန ကောသမ္ဗိံ ပတွာ ဥဒကဖာသုကဋ္ဌာနေ ဌ တွာ နှာတွာ နဂရဒွါရေ ဧကံ သာလံ ပဝိသိံသု။

တတော သေဋ္ဌိ ဘရိယံ အာဟ – “ဘဒ္ဒေ, ဣမိနာ နီဟာရေန ဂစ္ဆန္တာ ဝိဇာတမာတုယာပိ အမနာပာ ဟောန္တိ, သဟာယကော ကိရ မေ အဒ္ဓိကကပဏာဒီနံ ဒေဝသိကံ သဟသ္သံ ဝိသ္သဇ္ဇေတွာ အနံ အပေသိ။ တတ္ထ ဓီတရံ ပေသေတွာ အာဟာရံ အာဟရာပေတွာ ဧကာဟံ ဒွီဟံ ဣဓေဝ သရီရံ သန္တပ္ပေတွာ သဟာယကံ ပသ္သိသ္သာမာ”တိ။ သာ “သာဓု, သာမီ”တိ။ တေ သာလာယမေဝ ဝသိံသု။ ပုနဒိဝသေ ကာလေ အာရောစိတေ ကပဏဒ္ဓိကာဒီသု အာဟာရတ္ထာယ ဂစ္ဆန္တေသု မာတာပိတရော, “အမ္မ, ဂန္တွာ အမှာကံ အာဟာရံ အာဟရာ”တိ ဓီတရံ ပေသယိံသု။ မဟာဘောဂကုလသ္သ ဓီတာ ဝိပတ္တိယာ အစ္ဆိန္နလဇ္ဇိတာယ အလဇ္ဇမာနာ ပါတိံ ဂဟေတွာ ကပဏဇနေန သဒ္ဓိံ အာဟာရတ္ထာယ ဂန္တွာ “ကတိ ပဋိဝီသေ ဂဏှိသ္သသိ, အမ္မာ”တိ ပုဋ္ဌာ စ ပန “တယော”တိ အာဟ။ အထသ္သာ တယော ပဋိဝီသေ အဒါသိ။ တာယ ဘတ္တေ အာဟဋေ တယောပိ ဧကတော ဘုဉ္ဇိတုံ နိသီဒိံသု။

အထ မာတာဓီတရော သေဋ္ဌိံ အာဟံသု – “သာမိ, ဝိပတ္တိ နာမ မဟာကုလာနမ္ပိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, မာ အမှေ ဩလောကေတွာ ဘုဉ္ဇ, မာ စိန္တယီ”တိ။ ဣတိ နံ နာနပ္ပကာရေဟိ ယာစိတွာ ဘောဇေသုံ။ သော ဘုဉ္ဇိတွာ အာဟာရံ ဇီရာပေတုံ အသက္ကောန္တော အရုဏေ ဥဂ္ဂစ္ဆန္တေ ကာလမကာသိ။ မာတာဓီတရော နာနပ္ပကာရေဟိ ပရိဒေဝိတွာ ရောဒိံသု။ ကုမာရိကာ ပုနဒိဝသေ ရောဒမာနာ အာဟာရတ္ထာယ ဂန္တွာ, “ကတိ ပဋိဝီသေ ဂဏှိသ္သသီ”တိ ဝုတ္တာ, “ဒွေ”တိ ဝတွာ အာဟာရံ အာဟရိတွာ မာတရံ ယာစိတွာ ဘောဇေသိ။ သာပိ တာယ ယာစိယမာနာ ဘုဉ္ဇိတွာ အာဟာရံ ဇီရာပေတုံ အသက္ကောန္တီ တံ ဒိဝသမေဝ ကာလမကာသိ။ ကုမာရိကာ ဧကိကာဝ ရောဒိတွာ ပရိဒေဝိတွာ တာယ ဒုက္ခုပ္ပတ္တိယာ အတိဝိယ သဉ္ဇာတဆာတကဒုက္ခာ ပုနဒိဝသေ ယာစကေဟိ သဒ္ဓိံ ရောဒန္တီ အာဟာရတ္ထာယ ဂန္တွာ, “ကတိ ပဋိဝီသေ ဂဏှိသ္သသိ, အမ္မာ”တိ ဝုတ္တာ “ဧက”န္တိ အာဟ။ မိတ္တကုဋုမ္ဗိကော တံ တယော ဒိဝသေ ဘတ္တံ ဂဏှန္တိံ သဉ္ဇာနာတိ, တေန တံ “အပေဟိ နဿ, ဝသလိ, အဇ္ဇ တဝ ကုစ္ဆိပ္ပမာဏံ အညာသီ”တိ အာဟ။ ဟိရောတ္တပ္ပသမ္ပန္နာ ကုလဓီတာ ပစ္စောရသ္မိံ သတ္တိပဟာရံ ဝိယ ဝဏေ ခါရောဒကသေစနကံ ဝိယ စ ပတွာ “ကိံ, သာမီ”တိ အာဟ။ “တယာ ပုရေ တယော ကောဋ္ဌာသာ ဂဟိတာ, ဟိယျော ဒွေ, အဇ္ဇ ဧကံ ဂဏှာသိ။ အဇ္ဇ တေ အတ္တနော ကုစ္ဆိပ္ပမာဏံ ဉာတ”န္တိ။ “မာ မံ, သာမိ, ‘အတ္တနော အတ္ထာယ ဂဏှီ’တိ မညိတ္ထာ”တိ။ “အထ ကသ္မာ ဇေ့ ဂဏှီ”တိ? “ပုရေ တယော ဇနာ အဟုမှ, သာမိ, ဟိယျော ဒွေ, အဇ္ဇ ဧကိကာဝ ဇာတာမှီ”တိ။ သော “ကေန ကာရ

ဏေနာ”တိ ပုစ္ဆိတွာ အာဒိတော ပဋ္ဌာယ တာယ ကထိတံ သဗ္ဗံ ပဝတ္တိံ သုတွာ အဿူနိ သန္ဓာရေတုံ အသက္ကောန္တော သဉ္ဇာတဗလဝဒေါမနဿော ဟုတွာ, “အမ္မ, ဧဝံ သန္တေ မာ စိန္တယိ, တုဝံ ဘဒ္ဒဝတိယသေဋ္ဌိနော ဓီတာ အဇ္ဇကာလတော ပဋ္ဌာယ မမ ဓီတာယေဝ နာမာ”တိ ဝတွာ သီသေ စုမ္ဗိတွာ ဃရံ နေတွာ အတ္တနော ဇေဋ္ဌဓီတုဋ္ဌာနေ ဌပေသိ။

သာ အန္နဂ္ဂေ ဥစ္စာသဒ္ဒံ မဟာသဒ္ဒံ သုတွာ, “တာတ, ကသ္မာ ဧတံ ဇနံ နိဿဒ္ဒံ ကတွာ အန္နံ န ဒေထာ”တိ အာဟ။ “န သက္ကာ ကာတုံ, အမ္မာ”တိ။ “သက္ကာ, တာတာ”တိ။ “ကထံ သက္ကာ, အမ္မာ”တိ? “တာတ အန္နဂ္ဂံ ပရိက္ခိပိတွာ ဧကေကဿေဝ ပဝေသနပ္ပမာဏေန ဒွေ ဒွါရာနိ ယောဇေတွာ, ‘ဧကေန ဒွါရေန ပဝိသိတွာ ဧကေန နိက္ခမထာ’တိ ဝဒေထ, ဧဝံ နိဿဒ္ဒါ ဟုတွာဝ ဂဏှိဿန္တီ”တိ။ သော တံ သုတွာ, “ဘဒ္ဒကောဝ, အမ္မ, ဥပါယော”တိ တထာ ကာရေသိ။ သာပိ ပုဗ္ဗေ သာမာ နာမ။ ဝတိယာ ပန ကာရိတတ္တာ **သာမာဝတီ** နာမ ဇာတာ။ တတော ပဋ္ဌာယ အန္နဂ္ဂေ ကောလာဟလံ ပစ္ဆိဇ္ဇိ။ ဃောသကသေဋ္ဌိ ပုဗ္ဗေ တံ သဒ္ဒံ သုဏန္တော “မယှံ အန္နဂ္ဂေ သဒ္ဒော”တိ တုဿတိ။ ဒွီဟတီဟံ ပန သဒ္ဒံ အသုဏန္တော မိတ္တကုဋုမ္ဗိကံ အတ္တနော ဥပဋ္ဌာနံ အာဂတံ ပုစ္ဆိ – “ဒိယ္ယတိ ကပဏဒ္ဓိကာဒီနံ အန္န”န္တိ? “အာမ, သာမီ”တိ။ “အထ ကိံ ဒွီဟတီဟံ သဒ္ဒော န သုယ္ယတီ”တိ? “ယထာ နိဿဒ္ဒါ ဟုတွာ ဂဏှန္တိ, တထာ မေ ဥပါယော ကတော”တိ။ “အထ ပုဗ္ဗေဝ ကသ္မာ နာကာသီ”တိ? “အဇာနနတာယ, သာမီ”တိ။ “ဣဒါနိ ကထံ တေ ဉာတော”တိ? “ဓီတရာ မေ အက္ခာတော, သာမီ”တိ။ မယှံ အဝိဒိတာ “တဝ ဓီတာ နာမ အတ္ထီ”တိ။ သော အဟိဝါတရောဂုပ္ပတ္တိတော ပဋ္ဌာယ သဗ္ဗံ ဘဒ္ဒဝတိယသေဋ္ဌိနော ပဝတ္တိံ အာစိက္ခိတွာ တဿာ အတ္တနော ဇေဋ္ဌဓီတုဋ္ဌာနေ ဌပိတဘာဝံ အာရောစေသိ။ အထ နံ သေဋ္ဌိ “ဧဝံ သန္တေ မမ ကသ္မာ န ကထေသိ, မမ သဟာယကဿ ဓီတာ မမ ဓီတာ နာမာ”တိ တံ ပက္ကောသာပေတွာ ပုစ္ဆိ – “အမ္မ, သေဋ္ဌိနော ဓီတာသီ”တိ? “အာမ, တာတာ”တိ။ “တေန ဟိ မာ စိန္တယိ, တုဝံ မမ ဓီတာသီ”တိ တံ သီသေ စုမ္ဗိတွာ ပရိဝါရတ္ထာယ တဿာ ပဉ္စ ဣတ္ထိသတာနိ ဒတွာ တံ အတ္တနော ဇေဋ္ဌဓီတုဋ္ဌာနေ ဌပေသိ။

အထေကဒိဝသံ တသ္မိံ နဂရေ နက္ခတ္တံ သင်္ဃုဋ္ဌံ ဟောတိ။ တသ္မိံ ပန နက္ခတ္တေ ဗဟိ အနိက္ခမနကာ ကုလဓီတရောပိ အတ္တနော ပရိဝါရေန သဒ္ဓိံ ပဒသာဝ နဒိံ ဂန္တွာ နှာယန္တိ။ တသ္မာ တံ ဒိဝသံ သာမာဝတီပိ ပဉ္စဟိ ဣတ္ထိသတေဟိ ပရိဝါရိတာ ရာဇင်္ဂဏေနေဝ နှာယိတုံ အဂမာသိ။ ဥတေနော သီဟပဉ္ဇရေ ဌိတော တံ ဒိသွာ “ကဿိမာ နာဋကိတ္ထိယော”တိ ပုစ္ဆိ။ “န ကဿစိ နာဋကိတ္ထိယော, ဒေဝ”တိ။ “အထ ကဿ ဓီတရော”တိ? “ဃောသကသေဋ္ဌိနော ဓီတာ ဒေဝ, သာမာဝတီ နာမေသာ”တိ။ သော ဒိသွာဝ ဥပ္ပန္နသိနေဟော သေဋ္ဌိနော သာသနံ ပါဟေသိ – “ဓီတရံ ကိရ မေ ပေသေတူ”တိ။ “န ပေသေမိ, ဒေဝ”တိ။ “မာ ကိရ ဧဝံ ကရောတု, ပေသေတုယေဝ”တိ။ “မယံ ဂဟပတိကာ နာမ ကုမာရိကာနံ ဟေဌေတွာ ဝိဟေဌေတွာ ကဍ္ဎနဘယေန န ဒေမ, ဒေဝ”တိ။ ရာဇာ ကုဇ္ဈိတွာ ဂေဟံ လဉ္ဆာပေတွာ သေဋ္ဌိဉ္စ ဘရိယဉ္စ ဟတ္ထေ ဂဟေတွာ ဗဟိ ကာရာပေသိ။ သာမာဝတီ, နှာယိတွာ အာဂန္တွာ ဂေဟံ ပဝိသိတုံ ဩကာသံ အလဘန္တီ, “ကိံ ဧတံ, တာတာ”တိ ပုစ္ဆိ။ “အမ္မ, ရာဇာ တဝ ကာရဏာ ပဟိဏိ။ အထ ‘န မယံ ဒဿာမာ’တိ ဝုတ္တေ ဃရံ လဉ္ဆာပေတွာ အမှေ ဗဟိ ကာရာပေသီ”တိ။ “တာတ, ဘာရိယံ တေ ကမ္မံ ကတံ, ရညော နာမ ပဟိတေ ‘န, ဒေမာ’တိ အဝတွာ ‘သစေ မေ ဓီတရံ သပရိဝါရံ ဂဏှထ, ဒေမာ’တိ ဝတ္တဗ္ဗံ ဘဝေယ္ယ, တာတာ”တိ။ “သာဓု, အမ္မ, တဝ ရုစိယာ သတိ ဧဝံ ကရိဿာမီ”တိ ရညော တထာ သာသနံ ပါဟေသိ။ ရာဇာ “သာဓူ”တိ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ တံ သပရိဝါရံ အာနေတွာ အဘိသိဉ္စိတွာ အဂ္ဂမဟေသိဋ္ဌာနေ ဌပေသိ။ သေသာ တဿာယေဝ ပရိဝါရိတ္ထိယော အဟေသုံ။ အယံ သာမာဝတိယာ ဥပ္ပတ္တိ။

ဥတေနဿ ပန အပရာပိ ဝါသုလဒတ္တာ နာမ ဒေဝီ အဟောသိ စဏ္ဍပဇ္ဇောတဿ ဓီတာ။ ဥဇ္ဇေနိယဉှိ စဏ္ဍပဇ္ဇောတော နာမ ရာဇာ အဟောသိ။ သော ဧကဒိဝသံ ဥယ္ယာနတော အာဂစ္ဆန္တော အတ္တနော သမ္ပတ္တိံ ဩလောကေတွာ, “အတ္ထိ နု ခေါ အညဿာပိ ကဿစိ ဧဝရူပါ သမ္ပတ္တီ”တိ ဝတွာ တံ သုတွာ မနုဿေဟိ “ကိံ သမ္ပတ္တိ နာမေသာ, ကောသမ္ဗိယံ ဥတေနဿ ရညော အတိမဟတီ သမ္ပတ္တီ”တိ ဝုတ္တေ ရာဇာ အာဟ – “တေန ဟိ ဂဏှိဿာမ န”န္တိ? “န သက္ကာ သော ဂဟေတု”န္တိ။ “ကိဉ္စိ ကတွာ ဂဏှိဿာမယေဝ”တိ? “န သက္ကာ ဒေဝ”တိ။ “ကိံ ကာရဏာ”တိ? “သော ဟတ္ထိကန္တံ နာမ သိပ္ပံ ဇာနာတိ, မန္တံ ပရိဝတ္တေတွာ ဟတ္ထိကန္တဝီဏံ ဝါဒေန္တော နာဂေ ပလာပေတိပိ ဂဏှာတိပိ။ ဟတ္ထိဝါဟနသမ္ပန္နော တေန သဒိသော နာမ နတ္ထီ”တိ။ “န သက္ကာ မယာ သော ဂဟေတု”န္တိ။ “သစေ တေ, ဒေဝ, ဧကန္တေန အယံ နိစ္ဆယော, တေန ဟိ ဒါရုဟတ္ထိံ ကာရေတွာ တဿာသန္နဋ္ဌာ

နံ ပေသေဟိ။ သော ဟတ္ထိတဟနံ တ အဿတဟနံ တ သုတွာ ဒူရမ္ပိ ဂစ္ဆတိ။ တတ္ထ နံ အာဂတံ ဂဟေတုံ သက္ကာ ဘဝိဿတီ”တိ။

ရာဇာ “အတ္ထေသော ဥပာယော”တိ အရုမယံ ယန္တဟတ္ထိံ ကာရာပေတွာ ဗဟိ ပိလောတိကာဟိ ဝေဌေတွာ ကတစိတ္တကမ္မံ ကတွာ တဿ ဝိဇိတေ အာသန္နဋ္ဌာနေ ဧကဿ သရတီရေ ဝိဿဇ္ဇာပေသိ။ ဟတ္ထိနော အန္တော ကုစ္ဆိယံ သဋ္ဌိ ပုရိသာ အပရာပရံ စင်္ကမန္တိ, ဟတ္ထိလဏ္ဍံ အာဟရိတွာ တတ္ထ တတ္ထ ဆဍ္ဍေသုံ။ ဧကော ဝနစရကော ဟတ္ထိံ ဒိသွာ, “အမှာကံ ရညော အနုစ္ဆဝိကော”တိ စိန္တေတွာ, ဂန္တွာ ရညော အာရောစေသိ – “ဒေဝ, မယာ သဗ္ဗသေတော ကေလာသကူဋပဋိဘာဂေါ တုမှာကညေဝ အနုစ္ဆဝိကော ဝရဝါရဏော ဒိဋ္ဌော”တိ။ ဥတေနော တမေဝ မဂ္ဂဒေသကံ ကတွာ ဟတ္ထိံ အဘိရုယှ သပရိဝါရော နိက္ခမိ။ တဿ အာဂမနံ ဉတွာ စရပုရိသာ ဂန္တွာ စဏ္ဍပဇ္ဇောတဿ အာရောစေသုံ။ သော အာဂန္တွာ မဇ္ဈေ တုစ္ဆံ ကတွာ ဥဘောသု ပဿေသု ဗလကာယံ ပယောဇေသိ။ ဥတေနော တဿာဂမနံ အဇာနန္တော ဟတ္ထိံ အနုဗန္ဓိ။ အန္တော ဌိတမနုဿာ ဝေဂေန ပလာပေသုံ။ ကဋ္ဌဟတ္ထီ ရညော မန္တံ ပရိဝတ္တေတွာ ဝီဏံ ဝါဒေန္တဿ တန္တိသဒ္ဒံ အသုဏန္တော ဝိယ ပလာယတိယေဝ။ ရာဇာ ဟတ္ထိနာဂံ ပာပုဏိတုံ အသက္ကောန္တော အဿံ အာရုယှ အနုဗန္ဓိ။ တသ္မိံ ဝေဂေန အနုဗန္ဓန္တေ ဗလကာယော ဩဟီယိ။ ရာဇာ ဧကကောဝ အဟောသိ။ အထ နံ ဥဘောသု ပဿေသု ပယုတ္တာ စဏ္ဍပဇ္ဇောတဿ ပုရိသာ ဂဏှိတွာ အတ္တနော ရညော အဒံသု။ အထဿ ဗလကာယော အမိတ္တဝသံ ဂတဘာဝံ ဉတွာ ဗဟိနဂရေဝ ခန္ဓာဝါရံ နိဝေသေတွာ အစ္ဆိ။

စဏ္ဍပဇ္ဇောတောပိ ဥတေနံ ဇီဝဂ္ဂါဟမေဝ ကာရာပေတွာ ဧကသ္မိံ စောရဂေဟေ ပက္ခိပိတွာ ဒွါရံ ပိဒဟာပေတွာ တယော ဒိဝသေ ဇယပါနံ ပိဝိ။ ဥတေနော တတိယဒိဝသေ အာရက္ခကေ ပုစ္ဆိ – “ကဟံ တေ, တာတ, ရာဇာ”တိ? “‘ပစ္စာမိတ္တော မေ ဂဟိတော’တိ ဇယပါနံ ပိဝတီ”တိ။ “ကာ နာမေသာ မာတုကမဿ ဝိယ တုမှာကံ ရညော ကိရိယာ, နနု ပဋိရာဇူနံ ဂဟေတွာ ဝိဿဇ္ဇေတုံ ဝါ မာရေတုံ ဝါ ဝဋ္ဋတိ, အမှေ ဟ ဒုက္ခံ နိသီဒာပေတွာ ဇယပါနံ ကိရ ပိဝတီ”တိ။ တေ ဂန္တွာ တမတ္ထံ ရညော အာရောစေသုံ။ သော အာဂန္တွာ “သစ္စံ ကိရ တွံ ဧဝံ ဝဒသီ”တိ ပုစ္ဆိ။ “အာမ, မဟာရာဇာ”တိ။ “သာဓု တံ ဝိဿဇ္ဇေဿာမိ, ဧဝရူပေ ကိရ တေ မန္တော အတ္ထိ, တံ မယှံ ဒဿသီ”တိ။ “သာဓု ဒဿာမိ, ဂဟဏသမယေ မံ ဝန္ဒိတွာ တံ ဂဏှာဟိ။ ကိံ ပန တွံ ဝန္ဒိဿသီ”တိ? “ကျာဟံ တံ ဝန္ဒိဿာမိ, န ဝန္ဒိဿာမီ”တိ? “အဟမ္ပိ တေ န ဒဿာမီ”တိ ။ “ဧဝံ သန္တေ ရာဇာဏံ တေ ကရိဿာမီ”တိ။ “ကရောဟိ, သရီရဿ မေ ဣဿရော, န ပန စိတ္တဿာ”တိ။ ရာဇာ တဿ သူရဂဇ္ဇိတံ သုတွာ, “ကထံ နု ခော ဣမံ မန္တံ ဂဏှိဿာမီ”တိ စိန္တေတွာ, “ဣမံ မန္တံ အညံ ဇာနာပေတုံ န သက္ကာ, မမ ဓီတရံ တေဿ သန္တိကေ ဥဂ္ဂဏှာပေတွာ အဟံ တဿာ သန္တိကေ ဂဏှိဿာမီ”တိ။ အထ နံ အာဟ – “အညဿ ဝန္ဒိတွာ ဂဏှန္တဿ ဒဿသီ”တိ။ “အာမ, မဟာရာဇာ”တိ။ “တေန ဟိ အမှာကံ ဃရေ ဧကာ ခုဇ္ဇာ အတ္ထိ တဿာ အန္တောသာဏိယံ ဝန္ဒိတွာ နိသိန္နာယ တွံ ဗဟိသာဏိယံ ဌိတောဝ မန္တံ တစေဟီ”တိ။ “သာဓု, မဟာရာဇ, ခုဇ္ဇာ ဝါ ဟောတု ပီဌသပ္ပိ ဝါ, ဝန္ဒိဿာမိ ဒဿာမီ”တိ။ တတော ရာဇာ ဂန္တွာ ဓီတရံ ဝါသုလဒတ္တံ အာဟ – “အမ္မ, ဧကော သင္ခကုဋ္ဌီ အနဂ္ဃမန္တံ ဇာနာတိ, တံ အညံ ဇာနာပေတုံ န သက္ကာ။ တွံ အန္တောသာဏိယံ နိသီဒိတွာ တံ ဝန္ဒိတွာ မန္တံ ဂဏှ, သော ဗဟိသာဏိယံ ဌတွာ တုယှံ တစေဿတိ။ တဝ သန္တိကာ အဟံ တံ ဂဏှိဿာမီ”တိ။

ဧဝံ သော တေသံ အညမညံ သန္ထဝကရဏဘယေန ဓီတရံ ခုဇ္ဇံ, ဣတရံ သင္ခကုဋ္ဌိံ ကတွာ ကထေသိ။ သော တဿာ အန္တောသာဏိယံ ဝန္ဒိတွာ နိသိန္နာယ ဗဟိ ဌိတော မန္တံ တစေသိ။ အထ နံ ဧကဒိဝသံ ပုနပ္ပုနံ ဝုစ္စမာနမ္ပိ မန္တပဒံ ဝတ္တုံ အသက္ကောန္တိံ “အရေ ခုဇ္ဇေ အတိဗဟလောဋ္ဌကပေါလံ တေ မုခံ, ဧဝံ နာမ ဝဒေဟီ”တိ အာဟ။ “သာ ကုဇ္ဈိတွာ အရေ ဒုဋ္ဌသင္ခကုဋ္ဌိ ကိံ ဝဒေသိ, ကိံ မာဒိသာ ခုဇ္ဇာ နာမ ဟောတီ”တိ? သာဏိကဏ္ဏံ ဥက္ခိပိတွာ “ကာသိ တွံ”န္တိ ဝုတ္တေ, “ရညော ဓီတာ ဝါသုလဒတ္တာ နာမာဟ”န္တိ အာဟ။ “ပိတာ တေ တံ မယှံ ကထေန္တော ‘ခုဇ္ဇာ’တိ ကထေသီ”တိ။ “မယှမ္ပိ ကထေန္တော တံ သင္ခကုဋ္ဌိံ ကတွာ ကထေသီ”တိ။ တေ ဥဘောပိ “တေန ဟိ အမှာကံ သန္ထဝကရဏဘယေန ကထိတံ ဘဝိဿတီ”တိ အန္တောသာဏိယညေဝ သန္ထဝံ ကရိံသု။

တတော ပဋ္ဌာယ မန္တဂ္ဂဟဏံ ဝါ သိပ္ပဂ္ဂဟဏံ ဝါ နတ္ထိ။ ရာဇာပိ ဓီတရံ နိစ္စံ ပုစ္ဆတိ – “သိပ္ပံ ဂဏှာသိ, အမ္မာ”တိ? “ဂဏှာမိ, တာတာ”တိ။ အထ နံ ဧကဒိဝသံ ဥတေနော အာဟ – “ဘဒ္ဒေ, သာမိကေန ကတ္တဗ္ဗံ နာမ နေဝ

မာတာပိတရော န ဘာတုဘဂိနိယော ကာတုံ သက္ကောန္တိ, သစေ မယှံ ဇီဝိတံ ဒဿသိ, ပဉ္စ တေ ဣတ္ထိသတာနိ ပရိဝါရံ ဒတွာ အဂ္ဂမဟေသိဋ္ဌာနံ ဒဿာမီ”တိ။ “သစေ ဣမသ္မိံ ဝစနေ ပတိဋ္ဌာတုံ သက္ခိဿထ, ဒဿာမိ တေ ဇီဝိတ”န္တိ။ “သက္ခိဿာမိ, ဘဒ္ဒေ”တိ။ သာ “သာဓု, သာမီ”တိ ပိတု သန္တိကံ ဂန္တွာ ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။ အထ နံ သော ပုစ္ဆိ – “အမ္မ, နိဋ္ဌိတံ သိပ္ပ”န္တိ? “န တာဝ နိဋ္ဌိတံ, တာတ, သိပ္ပ”န္တိ။ အထ နံ သော ပုစ္ဆိ – “ကိံ, အမ္မာ”တိ? “အမှာကံ ဧကံ ဒွါရဉ္စ ဧကံ ဝါဟနဉ္စ လဒ္ဓုံ ဝဋ္ဋတိ, တာတာ”တိ။ “ဣဒံ ကိံ, အမ္မာ”တိ? “တာတ, ရတ္တိံ ကိရ တာရကသညာယ မန္တဿ ဥပစာရတ္ထာယ ဧကံ ဩသဓံ ဂဟေတဗ္ဗံ အတ္ထိ။ တသ္မာ အမှာကံ ဝေလာယ ဝါ အဝေလာယ ဝါ နိက္ခမနကာလေ ဧကံ ဒွါရဉ္စေဝ ဧကံ ဝါဟနဉ္စ လဒ္ဓုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ။ ရာဇာ “သာဓူ”တိ သမ္ပဋိစ္ဆိ။ တေ အတ္တနော အဘိရုစိတံ ဧကံ ဒွါရံ ဟတ္ထဂတံ ကရိံသု။ ရညော ပန ပဉ္စ ဝါဟနာနိ အဟေသုံ။ ဘဒ္ဒဝတီ နာမ ကရေဏုကာ ဧကဒိဝသံ ပညာသ ယောဇနာနိ ဂစ္ဆတိ, ကာကော နာမ ဒာသော သဋ္ဌိ ယောဇနာနိ ဂစ္ဆတိ, စေလကဋ္ဌိ စ မုဉ္စကေသီ စာတိ ဒွေ အဿာ ယောဇနသတံ ဂစ္ဆန္တိ, နာဠာဂိရိ ဟတ္ထီ ဝီသတိ ယောဇနသတန္တိ။

သော ကိရ ရာဇာ အနုပ္ပန္နေ ဗုဒ္ဓေ ဧကဿ ဣဿရဿ ဥပဋ္ဌာကော အဟောသိ။ အထေကဒိဝသံ ဣဿရေ ဗဟိနဂရံ ဂန္တွာ နှာယိတွာ အာဂစ္ဆန္တေ ဧကော ပစ္စေကဗုဒ္ဓော နဂရံ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသိတွာ သကလနဂရဝါသီနံ မာရေန အာဝဋ္ဋိတတ္တာ ဧကံ ဘိက္ခာမ္ပိ အလဘိတွာ ယထာဓောတေန ပတ္တေန နိက္ခမိ။ အထ နံ နဂရဒွါရံ ပတ္တကာလေ မာရော အညာတကဝေသေန ဥပသင်္ကမိတွာ, “အပိ, ဘန္တေ, တေ ကိဉ္စိ လဒ္ဓ”န္တိ ပုစ္ဆိ။ “ကိံ ပန မေ တွံ အလာဘနာကာရံ ကရီ”တိ? “တေန ဟိ နိဝတ္တိတွာ ပုန ပဝိသထ, ဣဒါနိ န ကရိဿာမီ”တိ။ “နာဟံ ပုန နိဝတ္တိဿာမီ”တိ။ သစေ ဟိ နိဝတ္တေယျ, ပုန သော သကလနဂရဝါသီနံ သရီရေ အဓိမုစ္စိတွာ ပါဏိံ ပဟရိတွာ ဟသနကေဠိံ ကရေယျ။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ အနိဝတ္တိတွာ ဂတေ မာရော တတ္ထေဝ အန္တရဓာယိ။ အထ သော ဣဿရော ယထာဓောတေနေဝ ပတ္တေန အာဂစ္ဆန္တံ ပစ္စေကဗုဒ္ဓံ ဒိသွာ ဝန္ဒိတွာ, “အပိ, ဘန္တေ, ကိဉ္စိ လဒ္ဓ”န္တိ ပုစ္ဆိ။ “စရိတွာ နိက္ခန္တမှာဝုသော”တိ။ သော စိန္တေသိ – “အယျော, မယာ ပုစ္ဆိတံ အကထေတွာ အညံ ဝဒတိ, န ကိဉ္စိ လဒ္ဓံ ဘဝိဿတီ”တိ။ အထဿ ပတ္တံ ဩလောကေန္တော တုစ္ဆံ ဒိသွာ ဂေဟေ ဘတ္တဿ နိဋ္ဌိတာနိဋ္ဌိတဘာဝံ အဇာနနတာယ သူရော ဟုတွာ ပတ္တံ ဂဟေတုံ အဝိသဟန္တော “ထောကံ, ဘန္တေ, အဓိဝါသေထာ”တိ ဝတွာ ဝေဂေန ဃရံ ဂန္တွာ “အမှာကံ ဘတ္တံ နိဋ္ဌိတ”န္တိ ပုစ္ဆိတွာ, “နိဋ္ဌိတ”န္တိ ဝုတ္တေ တံ ဥပဋ္ဌာကံ အာဟ – “တာတ, အညော တယာ သမ္ပန္နဝေဂတရော နာမ နတ္ထိ, သီဃေန ဇဝေန ဘဒ္ဒန္တံ ပတွာ ‘ပတ္တံ မေ, ဘန္တေ, ဒေထာ’တိ ဝတွာ ပတ္တံ ဂဟေတွာ ဝေဂေန ဧဟီ”တိ။ သော ဧကဝစနေနေဝ ပက္ခန္ဒိတွာ ပတ္တံ ဂဟေတွာ အာဟရိ။ ဣဿရောပိ အတ္တနော ဘောဇနဿ ပတ္တံ ပူရေတွာ “ဣမံ သီဃံ ဂန္တွာ အယျဿ ဒေဟိ, အဟံ တေ ဣတော ပတ္တိံ ဒမ္မီ”တိ အာဟ။

သောပိ တံ ဂဟေတွာ ဇဝေန ဂန္တွာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဿ ပတ္တံ ဒတွာ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန ဝန္ဒိတွာ, “ဘန္တေ, ‘ဝေလာ ဥပကဋ္ဌာ’တိ အဟံ အတိသီဃေန ဇဝေန အာဂတော စ ဂတော စ, ဧတဿ မေ ဇဝဿ ဖလေန ယောဇနာနံ ပဏ္ဏာသသဋ္ဌိသတဝီသသတဂမနသမတ္ထာနိ ပဉ္စ ဝါဟနာနိ နိဗ္ဗတ္တန္တု, အာဂစ္ဆန္တဿ စ မေ ဂစ္ဆန္တဿ စ သရီရံ သူရိယတေဇေန တတ္တံ, ဧတဿ မေ ဖလေန နိဗ္ဗတ္တနိဗ္ဗတ္တဋ္ဌာနေ အာဏာ သူရိယတေဇသဒိသာ ဟောတု, ဣမသ္မိံ မေ ပိဏ္ဍပါတေ သာမိနာ ပတ္တိ ဒိန္နာ, ဧတဿ မေ နိဿန္ဒေန တုမှေဟိ ဒိဋ္ဌဓမ္မဿ ဘာဂီ ဟောမီ”တိ အာဟ။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓော “ဧဝံ ဟောတူ”တိ ဝတွာ –

“ဣစ္ဆိတံ ပတ္ထိတံ တုယှံ, သဗ္ဗမေဝ သမိဇ္ဈတု။
သဗ္ဗေ ပူရေန္တု သင်္ကပ္ပါ, စန္ဒော ပန္နရသော ယထာ။ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၉၅ ပုဗ္ဗူပနိဿယသမ္ပတ္တိကထာ;
အ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁. ၁၉၂)။

“ဣစ္ဆိတံ ပတ္ထိတံ တုယှံ, ခိပ္ပမေဝ သမိဇ္ဈတု။
သဗ္ဗေ ပူရေန္တု သင်္ကပ္ပါ, မဏိဇောတိရသော ယထာ”တိ။ –

အနုမောဒနံ အကာသိ။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနံ ကိရ ဣမာဝ ဒွေ ဂါထာ အနုမောဒနဂါထာ နာမ ဟောန္တိ။ တတ္ထ **ဇောတိရသော**တိ သဗ္ဗကာမဒဒံ မဏိရတနံ ဝုစ္စတိ။ ဣဒံ တဿ ပုဗ္ဗစရိတံ။ သော ဧတရဟိ စဏ္ဍပဇ္ဇောတော အဟောသိ။ တဿ စ က

မ္မသ္သ နိသ္သန္ဒေန ဣမာနိ ပဉ္စ ဝါဟနာနိ နိဗ္ဗတ္တိံသု။ အထေကဒိဝသံ ရာဇာ ဥယျာနကီဠာယ နိက္ခမိ။ ဥတေနော "အဇ္ဇ ပလာယိတဗ္ဗ"န္တိ မဟန္တမဟန္တေ စမ္မပသိဗ္ဗကေ ဟိရညသုဝဏ္ဏသ္သ ပူရေတွာ ကရေဏုကာပိဋ္ဌေ ဌပေတွာ ဝါသုလဒတ္တံ အာဒါယ ပလာယိ။ အန္တေပုရပါလကာ ပလာယန္တံ တံ ဒိသွာ ဂန္တွာ ရညော အာရောစေသုံ။ ရာဇာ "သီဃံ ဂစ္ဆထာ"တိ ဗလံ ပဟိဏိ။ ဥတေနော ဗလသ္သ ပက္ခန္ဒဘာဝံ ဉတွာ ကဟာပဏပသိဗ္ဗကံ မောစေတွာ ပါတေသိ, မနုသ္သာ ကဟာပဏေ ဥစ္စိနိတွာ ပုန ပက္ခန္ဒိံသု။ ဣတရော သုဝဏ္ဏပသိဗ္ဗကံ မောစေတွာ ပါတေတွာ နေသံ သုဝဏ္ဏလောဘေန ပပဉ္စေန္တာနညေဝ ဗဟိ နိဝုဋ္ဌံ အတ္တနော ခန္ဓာဝါရံ ပါပုဏိ။ အထ နံ အာဂစ္ဆန္တံ ဒိသွာဝ အတ္တနော ဗလကာယော ပရိဝါရေတွာ နဂရံ ပဝေသေသိ။ သော ပတွာဝ ဝါသုလဒတ္တံ အဘိသိဉ္စိတွာ အဂ္ဂမဟေသိဋ္ဌာနေ ဌပေသီတိ။ အယံ ဝါသုလဒတ္တာယ ဥပ္ပတ္တိ။

အပရာ ပန မာဂဏ္ဍိယာ နာမ ရညော အဂ္ဂမဟေသိဋ္ဌာနံ လဘိ။ သာ ကိရ ကုရုရဋ္ဌေ မာဂဏ္ဍိယဗြာဟ္မဏသ္သ ဓီတာ။ မာတာပိသ္သာ မာဂဏ္ဍိယာယေဝ နာမံ။ စူဠပိတာပိသ္သာ မာဂဏ္ဍိယောဝ, သာ အဘိရူပါ အဟောသိ ဒေဝစ္ဆရပဋိဘာဂါ။ ပိတာ ပနသ္သာ အနုစ္ဆဝိကံ သာမိကံ အလဘန္တော မဟန္တေဟိ မဟန္တေဟိ ကုလေဟိ ယာစိတောပိ "န မယှံ ဓီတု တုမှေ အနုစ္ဆဝိကာ"တိ တဇ္ဇေတွာ ဥယျောဇေသိ။ အထေကဒိဝသံ သတ္ထာ ပစ္စူသသမယေ လောကံ ဝေါလောကေန္တော မာဂဏ္ဍိယဗြာဟ္မဏသ္သ သပဇာပတိကသ္သ အနာဂါမိဖလူပနိသ္သယံ ဒိသွာ အတ္တနော ပတ္တစီဝရမာဒါယ တသ္သ ဗဟိနိဂမေ အဂ္ဂိပရိစရဏဋ္ဌာနံ အဂမာသိ။ သော တထာဂတသ္သ ရူပသောဘဂ္ဂပ္ပတ္တံ အတ္တဘာဝံ ဩလောကေတွာ, "ဣမသ္မိံ လောကေ ဣမိနာ ပုရိသေန သဒိသော အညော ပုရိသော နာမ နတ္ထိ, အယံ မယှံ ဓီတု အနုစ္ဆဝိကော, ဣမသ္သ ပေါသာပနတ္ထာယ ဓီတရံ ဒသ္သာမီ"တိ စိန္တေတွာ, "သမဏ, ဧကာ မေ ဓီတာ အတ္ထိ, အဟံ ဧတ္တကံ ကာလံ တသ္သာ အနုစ္ဆဝိကံ ပုရိသံ န ပသ္သာမိ, တုမှေ တသ္သာ အနုစ္ဆဝိကာ, သာ စ တုမှာကညေဝ အနုစ္ဆဝိကာ။ တုမှာကဉှိ ပါဒပရိစာရိကာ, တသ္သာ စ ဘတ္တာ လဒ္ဓုံ ဝဋ္ဋတိ, တံ တေ အဟံ ဒသ္သာမိ, ယာဝ မမာဂမနာ ဣဓေဝ တိဋ္ဌထာ"တိ အာဟ။ သတ္ထာ ကိဉ္စိ အဝတွာ တုဏှီ အဟောသိ။ ဗြာဟ္မဏော ဝေဂေန ဃရံ ဂန္တွာ, "ဘောတိ, ဘောတိ ဓီတု မေ အနုစ္ဆဝိကော ပုရိသော ဒိဋ္ဌော, သီဃံ သီဃံ နံ အလင်္ကရောဟီ"တိ တံ အလင်္ကာရာပေတွာ သဒ္ဓိံ ဗြာဟ္မဏိယာ အာဒါယ သတ္ထု သန္တိကံ ပါယာသိ။ သကလနဂရံ သင်္ခုဘိ။ အယံ "ဧတ္တကံ ကာလံ မယှံ ဓီတု အနုစ္ဆဝိကော နတ္ထီ"တိ ကသ္သစိ အဒတွာ "အဇ္ဇ မေ ဓီတု အနုစ္ဆဝိကော ဒိဋ္ဌော"တိ ကိရ ဝဒတိ, "ကီဒိသော နု ခေါ သော ပုရိသော, ပသ္သိသ္သာမ န"န္တိ မဟာဇနော တေနေဝ သဒ္ဓိံ နိက္ခမိ။

တသ္မိံ ဓီတရံ ဂဟေတွာ အာဂစ္ဆန္တေ သတ္ထာ တေန ဝုတ္တဋ္ဌာနေ အဋ္ဌတွာ တတ္ထ ပဒစေတိယံ ဒသ္သေတွာ ဂန္တွာ အညသ္မိံ ဌာနေ အဋ္ဌာသိ။ ဗုဒ္ဓါနဉှိ ပဒစေတိယံ အဓိဋ္ဌဟိတွာ အက္ကန္တဋ္ဌာနေယေဝ ပညာယတိ, န အညတ္ထ။ ယေသဉ္စတ္ထာယ အဓိဋ္ဌိတံ ဟောတိ, တေယေဝ နံ ပသ္သန္တိ။ တေသံ ပန အဒသ္သနကရဏတ္ထံ ဟတ္ထိအာဒယော ဝါ အက္ကမန္တု, မဟာမေဃော ဝါ ပဝသ္သတု, ဝေရမ္ဘဝါတာ ဝါ ပဟရန္တု, န တံ ကောစိ မက္ခေတုံ သက္ကောတိ။ အထ ဗြာဟ္မဏီ ဗြာဟ္မဏံ အာဟ – "ကုဟိံ သော ပုရိသော"တိ။ ""ဣမသ္မိံ ဌာနေ တိဋ္ဌာဟီ'တိ နံ အဝစံ, ကုဟိံ နု ခေါ သော ဂတော"တိ ဣတော စိတော ဩလောကေန္တော ပဒစေတိယံ ဒိသွာ "အယမသ္သ ပဒဝလဉ္ဇော"တိ အာဟ။ ဗြာဟ္မဏီ သလက္ခဏမန္တာနံ တိဏ္ဏံ ဝေဒါနံ ပဂုဏတာယ လက္ခဏမန္တေ ပရိဝတ္တေတွာ ပဒလက္ခဏံ ဥပဓာရေတွာ, "နယိဒံ, ဗြာဟ္မဏ, ပဉ္စကာမဂုဏသေဝိနော ပဒ"န္တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

"ရတ္တသ္သ ဟိ ဥက္ကုဋိကံ ပဒံ ဘဝေ၊
ဒုဋ္ဌသ္သ ဟောတိ သဟသာနုပီဠိတံ။
မူဠှသ္သ ဟောတိ အဝကမ္ပိတံ ပဒံ၊
ဝိဝဋ္ဋစ္ဆဒသ္သ ဣဒမီဒိသံ ပဒ"န္တိ။ (အ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၂၆၀-၂၆၁; ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၄၅)။

အထ နံ ဗြာဟ္မဏော ဧဝမာဟ – "ဘောတိ တွံ ဥဒကပါတိယံ ကုမ္ဘီလံ, ဂေဟမဇ္ဈေ စ ပန စောရံ ဝိယ မန္တေ ပသ္သနသီလာ, တုဏှီ ဟောဟီ"တိ။ ဗြာဟ္မဏ, ယံ ဣစ္ဆသိ, တံ ဝဒေဟိ, နယိဒံ ပဉ္စကာမဂုဏသေဝိနော ပဒန္တိ။ တတော ဣတော စိတော စ ဩလောကေန္တော သတ္ထာရံ ဒိသွာ, "အယံ သော ပုရိသော"တိ ဝတွာ ဗြာဟ္မဏော ဂန္တွာ, "သမဏ, ဓီတရံ မေ တဝ ပေါသာပနတ္ထာယ ဒေမီ"တိ အာဟ။ သတ္ထာ "ဓီတရာ တေ မယှံ အတ္ထော အတ္ထိ ဝါ နတ္ထိ ဝါ"တိ အဝတွာဝ, "ဗြာဟ္မဏ, ဧကံ တေ ကာရဏံ ကထေမီ"တိ ဝတွာ, "ကထေဟိ သမဏာ"တိ ဝုတ္တေ

မဟာဘိနိက္ခမနတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ အဇပာလနိဂြောဓမူလာ မာရေန အနုဗဒ္ဓဘာဝံ အဇပာလနိဂြောဓမူလေ စ ပန ''အတိ တော အနိ မေ သေ ဝိသယ''န္တိ တသ္သ သောကာတုရသ္သ သောကဝူပသမနတ္ထံ အာဂတာဟိ မာရဓီတာဟိ ကုမာရိကဝ ဏ္ဏာဒိဝသေန ပယောဇိတံ ပလောဘနံ အာစိက္ခိတွာ, ''တအာပိ မယှံ ဆန္ဒော နာဟောသီ''တိ ဝတွာ –

> ''ဒိသွာန တဏှဉ္စ အရတိံ ရဂဉ္စ၊
> နာဟောသိ ဆန္ဒော အပိ မေထုနသ္မိံ။
> ကိမေဝိဒံ မုတ္တကရီသပုဏ္ဏံ၊
> ပာဒာပိ နံ သမ္ဖုသိတုံ န ဣစ္ဆေ''တိ။ (အ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၂၆၀-၂၆၁; သု. နိ. ၈၄၁) –

ဣမံ ကထမာဟ။ ကထာပရိယောသာနေ ဗြာဟ္မဏော စ ဗြာဟ္မဏီ စ အနာဂါမိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိံသု။ မာဂဏ္ဍိယာပိ ခေါ ''သစသ္သ မယာ အတ္ထော နတ္ထိ, အနတ္ထိကဘာဝေဝ ဝတ္တဗ္ဗော, အယံ ပန မံ မုတ္တကရီသပုဏ္ဏံ ကရောတိ, ပာဒာပိ နံ သမ္ဖုသိတုံ န ဣစ္ဆေတိ, ဟောတု, အတ္တနော ဇာတိကုလပဒေသဘောဂယသဝယသမ္ပတ္တိံ အာဂမ္မ တထာရူပံ ဘတ္တာရံ လဘိတွာ သမဏသ္သ ကေတမသ္သ ကတ္တဗ္ဗယုတ္တကံ ဇာနိဿာမီ''တိ သတ္ထရိ အာဃာတံ ဗန္ဓိ။ ''ကိံ ပန သတ္ထာ တာယ အတ္တနိ အာဃာတုပ္ပတ္တိံ ဇာနာတိ, နော''တိ? ''ဇာနာတိယေဝ။ ဇာနန္တော ကသ္မာ ကထမာဟာ''တိ? ဣတရေသံ ဒွိန္နံ ဝသေန။ ဗုဒ္ဓါ ဟိ အာဃာတံ အဂဏေတွာ မဂ္ဂဖလာဓိဂမာရဟာနံ ဝသေန ဓမ္မံ ဒေသေန္တိယေဝ။ မာတာပိတရော တံ နေတွာ စူဠမာဂဏ္ဍိယံ ကနိဋ္ဌံ ပဋိစ္ဆာပေတွာ ပဗ္ဗဇိတွာ အရဟတ္တံ ပာပုဏိံသု။ စူဠမာဂဏ္ဍိ ယောပိ စိန္တေသိ – ''မမ ဓီတာ ဩမကသတ္တဿ န အနုစ္ဆဝိကာ, ဧကဿ ရညောဝ အနုစ္ဆဝိကာ''တိ။ တံ အာဒါ ယ ကောသမ္ဗိံ ဂန္တွာ သဗ္ဗာလင်္ကာရေဟိ အလင်္ကရိတွာ, ''ဣမံ ဣတ္ထိရတနံ ဒေဝဿ အနုစ္ဆဝိက''န္တိ ဥဒေ နဿ ရညော အဒါသိ။ သော တံ ဒိသွာဝ ဥပ္ပန္နဗလဝသိနေဟော အဘိသေကံ ကတွာ ပဉ္စသတမာတုကာမပရိဝါရံ ဒတွာ အဂ္ဂမဟေသိဋ္ဌာနေ ဌပေသိ။ အယံ မာဂဏ္ဍိယာယ ဥပ္ပတ္တိ။

ဧဝမဿ ဒိယမုသဟဿနာဋကိတ္ထိပရိဝါရာ တိဿော အဂ္ဂမဟေသိယော အဟေသုံ။ တသ္မိံ ခေါ ပန သမ ယေ ဃောသကသေဋ္ဌိ ကုက္ကုဋသေဋ္ဌိ ပါဝါရိကသေဋ္ဌီတိ ကောသမ္ဗိယံ တယော သေဋ္ဌိနော ဟောန္တိ။ တေ ဥပကဋ္ဌ ဋ္ဌာယ ဝဿူပနာယိကာယ ပဉ္စသတတာပသေ ဟိမဝန္တတော အာဂန္တွာ နဂရေ ဘိက္ခာယ စရန္တေ ဒိသွာ ပသီဒိတွာ နိသီဒာပေတွာ ဘောဇေတွာ ပဋိညံ ဂဟေတွာ စတ္တာရော မာသေ အတ္တနော သန္တိကေ ဝသာပေတွာ ပုန ဝဿာရ တ္တေ အာဂမနတ္ထာယ ပဋိဇာနာပေတွာ ဥယျောဇေသုံ။ တာပသာပိ တတော ပဋ္ဌာယ အဋ္ဌ မာသေ ဟိမဝန္တေ ဝသိ တွာ စတ္တာရော မာသေ တေသံ သန္တိကေ ဝသိံသု။ တေ အပရဘာဂေ ဟိမဝန္တတော အာဂစ္ဆန္တာ အရညာယတနေ ဧကံ မဟာနိဂြောဓံ ဒိသွာ တဿ မူလေ နိသီဒိံသု။ တေသု ဇေဋ္ဌကတာပသော စိန္တေသိ – ''ဣမသ္မိံ ရုက္ခေ အဓိဝတ္ထာ ဒေဝတာ ဩရမတ္တိကာ န ဘဝိဿတိ, မဟေသက္ခနေဝေတ္ထ ဒေဝရာဇေန ဘဝိတဗ္ဗံ , သာဓု ဝတ သစာယံ ဣမ သိဂဏဿ ပာနီယံ ဒဒေယျာ''တိ။ သောပိ ပါနီယံ အဒါသိ။ တာပသော နှာနောဒကံ စိန္တေသိ, တမ္ပိ အဒါသိ။ တ တော ဘောဇနံ စိန္တေသိ, တမ္ပိ အဒါသိ။ အထဿ ဧတဒဟောသိ – ''အယံ ဒေဝရာဇာ အမှေဟိ စိန္တိတံ စိန္တိတံ သ ဗ္ဗံ ဒေတိ, အဟော ဝတ နံ ပဿေယျာမာ''တိ။ သော ရုက္ခက္ခန္ဓံ ပဒါလေတွာ အတ္တာနံ ဒဿေသိ။ အထ နံ တာ ပသာ, ''ဒေဝရာဇ, မဟတီ တေ သမ္ပတ္တိ, ကိံ နု ခေါ ကတွာ အယံ တေ လဒ္ဓါ''တိ ပုစ္ဆိံသု။ ''မာ ပုစ္ဆထ, အယျာ''တိ။ ''အာစိက္ခ, ဒေဝရာဇာ''တိ။ သော အတ္တနာ ကတကမ္မဿ ပရိတ္တကတ္တာ လဇ္ဇမာနော ကထေတုံ န ဝိသဟိ။ တေဟိ ပုန ပ္ပုနံ နိပ္ပီဠိယမာနော ပန ''တေန ဟိ သုဏာထာ''တိ ဝတွာ ကထေသိ။

သော ကိရေကော ဒုဂ္ဂတမနုဿော ဟုတွာ ဘတိံ ပရိယေသန္တော အနာထပိဏ္ဍိကဿ သန္တိကေ ဘတိကမ္မံ လဘိတွာ တံ နိဿာယ ဇီဝိကံ ကပ္ပေသိ။ အထေကသ္မိံ ဥပေါသထဒိဝသေ သမ္ပတ္တေ အနာထပိဏ္ဍိကော ဝိဟာရ တော အာဂန္တွာ ပုစ္ဆိ – ''တဿ ဘတိကဿ အဇ္ဇုပေါသထဒိဝသဘာဝေါ ကေနစိ ကထိတော''တိ? ''န ကထိ တော, သာမီ''တိ။ ''တေန ဟိဿ သာယမာသံ ပစထာ''တိ။ အထဿ ပတ္ထောဒနံ ပစိံသု။ သော ဒိဝသံ အရညေ ကမ္မံ ကတွာ သာယံ အာဂန္တွာ ဘတ္တေ ဝဍ္ဎေတွာ ဒိန္နေ ''ဆာတောမှီ''တိ သဟသာ အဘုဉ္ဇိတွာဝ ''အညေသု ဒိဝ သေသု ဣမသ္မိံ ဂေဟေ 'ဘတ္တံ ဒေထ, သူပံ ဒေထ, ဗျဉ္ဇနံ ဒေထာ'တိ မဟာကောလာဟလံ အဟောသိ, အဇ္ဇ တေ သ ဗ္ဗေ နိဿဒ္ဒါ နိပဇ္ဇိံသု, မယှမေဝ ဧကဿာဟာရံ ဝဍ္ဎယိံသု, ကိံ နု ခေါ တေ''န္တိ စိန္တေတွာ ပုစ္ဆိ – ''အဝသေ သာ ဘုဉ္ဇိံသု, န ဘုဉ္ဇိံသူ''တိ? ''န ဘုဉ္ဇိံသု, တာတာ''တိ။ ''ကိံ ကာရဏာ''တိ? ဣမသ္မိံ ဂေဟေ ဥပေါသထဒိဝသေသု

သာယမာသံ န ဘုဥ္ဇန္တိ, သဗ္ဗေဝ ဥပေါသထိကာ ဟောန္တိ။ အန္တမသော ထနပါယိနောပိ အာရကေ မုခံ ဝိက္ခာလာပေတွာ စတုမဓုရံ မုခေ ပက္ခိပါပေတွာ မဟာသေဋ္ဌိ ဥပေါသထိကေ ကာရေတိ။ ဂန္ဓတေလပ္ပဒီပေ ဇာလေတွာ ခုဒ္ဒကမဟလ္လကဒါရကာ သယနဂတာ ဒွတ္တိံသာကာရံ သဇ္ဈာယန္တိ။ တုယှံ ပန ဥပေါသထဒိဝသဘာဝံ ကထေတုံ သတိံ န ကရိမှာ။ တသ္မာ တဝေဝ ဘတ္တံ ပက္ကံ, နံ ဘုဥ္ဇဿူတိ။ သစေ ဣဒါနိ ဥပေါသထိကေန ဘဝိတုံ ဝဋ္ဋတိ, အဟမ္ပိ ဘဝေယျန္တိ။ "ဣဒံ သေဋ္ဌိ ဇာနာတီ"တိ။ "တေန ဟိ နံ ပုစ္ဆထာ"တိ။ တေ ဂန္တွာ သေဋ္ဌိံ ပုစ္ဆိံသု။ သော ဧဝမာဟ – "ဣဒါနိ ပန အဘုဥ္ဇိတွာ မုခံ ဝိက္ခာလေတွာ ဥပေါသထင်္ဂါနိ အဓိဋ္ဌဟန္တော ဥပဍ္ဎုပေါသထကမ္မံ လဘိဿတီ"တိ။ ဣတရော တံ သုတွာ တထာ အကာသိ။

တဿ သကလဒိဝသံ ကမ္မံ ကတွာ ဆာတဿ သရီရေ ဝါတာ ကုပ္ပိံသု။ သော ယောတ္တေန ဥဒရံ ဗန္ဓိတွာ ယောတ္တကောဋိံ ဂဟေတွာ ပရိဝတ္တတိ။ သေဋ္ဌိ တံ ပဝတ္တိံ သုတွာ ဥက္ကာဟိ ဓာရိယမာနာဟိ စတုမဓုရံ ဂါဟာပေတွာ တဿ သန္တိကံ အာဂန္တွာ, "ကိံ, တာတာ"တိ ပုစ္ဆိ။ "သာမိ, ဝါတာ မေ ကုပ္ပိတာ"တိ။ "တေန ဟိ ဥဋ္ဌာယ ဣဒံ ခါဒါဟီ"တိ။ "တုမှေဟိပိ ခါဒထ, သာမီ"တိ။ "အမှာကံ အဖာသုကံ နတ္ထိ, တွံ ခါဒါဟီ"တိ။ "သာမိ, အဟံ ဥပေါသထကမ္မံ ကရောန္တော သကလံ ကာတုံ နာသက္ခိံ, ဥပဍ္ဎကမ္မမ္ပိ မေ ဝိကလံ မာ အဟောသီ"တိ န ဣစ္ဆိ။ "မာ ဧဝံ ကရိ, တာတာ"တိ ဝုစ္စမာနောပိ အနိစ္ဆိတွာ အရုဏေ ဥဋ္ဌဟန္တေ မိလာတမာလာ ဝိယ ကာလံ ကတွာ တသ္မိံ နိဂြောဓရုက္ခေ ဒေဝတာ ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိ။ တသ္မာ ဣမမတ္ထံ ကထေတွာ "သော သေဋ္ဌိ ဗုဒ္ဓမာမကော, ဓမ္မမာမကော, သင်္ဃမာမကော, တံ နိဿာယ ကတဿ ဥပဍ္ဎုပေါသထကမ္မဿ နိဿန္ဒေနေသာ သမ္ပတ္တိ မယာ လဒ္ဓါ"တိ အာဟ။

"ဗုဒ္ဓေါ"တိ ဝစနံ သုတွာဝ ပဉ္စသတာ တာပသာ ဥဋ္ဌာယ ဒေဝတာယ အဉ္ဇလိံ ပဂ္ဂယှ "ဗုဒ္ဓေါတိ ဝဒေသိ, ဗုဒ္ဓေါတိ ဝဒေသီ"တိ ပုစ္ဆိတွာ, "ဗုဒ္ဓေါတိ ဝဒါမိ, ဗုဒ္ဓေါတိ ဝဒါမီ"တိ တိက္ခတ္တုံ ပဋိဇာနာပေတွာ "ဃောသောပိ ခေါ ဧသော ဒုလ္လဘော လောကသ္မိ"န္တိ ဥဒါနံ ဥဒါနေတွာ "ဒေဝတေ အနေကေသု ကပ္ပသတသဟဿေသု အသုတပုဗ္ဗံ သဒ္ဒံ တယာ သုဏာပိတမှာ"တိ အာဟံသု။ အထ အန္တေဝါသိနော အာစရိယံ ဧတဒဝေါစုံ – "တေန ဟိ သတ္ထု သန္တိကံ ဂစ္ဆာမာ"တိ။ "တာတာ, တယော သေဋ္ဌိနော အမှာကံ ဗဟူပကာရာ, သွေဝ တေသံ နိဝေသနေ ဘိက္ခံ ဂဏှိတွာ တေသမ္ပိ အာစိက္ခိတွာ ဂမိဿာမ, အဓိဝါသေထ, တာတာ"တိ။ တေ အဓိဝါသယိံသု။ ပုနဒိဝသေ သေဋ္ဌိနော ယာဂုဘတ္တံ သမ္ပာဒေတွာ အာသနာနိ ပညာပေတွာ "အဇ္ဇ နော အယျာနံ အာဂမနဒိဝသော"တိ ဉတွာ ပစ္စုဂ္ဂမနံ ကတွာ တေ အာဒါယ နိဝေသနံ ဂန္တွာ နိသီဒါပေတွာ ဘိက္ခံ အဒံသု။ တေ ကတဘတ္တကိစ္စာ မဟာသေဋ္ဌိနော "မယံ ဂမိဿာမာ"တိ ဝဒိံသု။ "နနု, ဘန္တေ, တုမှေဟိ စတ္တာရော ဝဿိကေ မာသေ အမှာကံ ဂဟိတာဝ ပဋိညာ, ဣဒါနိ ကုဟိံ ဂစ္ဆထာ"တိ? "လောကေ ကိရ ဗုဒ္ဓေါ ဥပ္ပန္နော, ဓမ္မော ဥပ္ပန္နော, သင်္ဃော ဥပ္ပန္နော, တသ္မာ သတ္ထု သန္တိကံ ဂမိဿာမာ"တိ။ "ကိံ ပန တဿ သတ္ထုနော သန္တိကံ တုမှာကမေဝ ဂန္တုံ ဝဋ္ဋတီ"တိ? "အညေသမ္ပိ အဝါရိတံ, အာဝုသော"တိ။ "တေန ဟိ, ဘန္တေ, အာဂမေထ, မယမ္ပိ ဂမနပရိဝစ္ဆံ ကတွာ ဂစ္ဆာမာ"တိ။ "တုမှေသု ပရိဝစ္ဆံ ကရောန္တေသု အမှာကံ ပပဉ္စော ဟောတိ, မယံ ပုရတော ဂစ္ဆာမ, တုမှေ ပစ္ဆာ အာဂစ္ဆေယျာထာ"တိ ဝတွာ တေ ပုရေတရံ ဂန္တွာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ ဒိသွာ အဘိတ္ထဝိတွာ ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိံသု။ အထ နေသံ သတ္ထာ အနုပုဗ္ဗိံ ကထံ ကထေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေသိ။ ဒေသနာပရိယောသာနေ သဗ္ဗေပိ သဟ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ အရဟတ္တံ ပတွာ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ယာစိတွာ "ဧထ, ဘိက္ခဝေါ"တိ ဝစနသမနန္တရံယေဝ ဣဒ္ဓိမယပတ္တစီဝရဓရာ ဧဟိဘိက္ခူ အဟေသုံ။

တေပိ ခေါ တယော သေဋ္ဌိနော ပဉ္စဟိ ပဉ္စဟိ သကဋသတေဟိ ဘတ္တစ္ဆာဒနသပ္ပိမဓုဖာဏိတာဒီနိ ဒါနူပကရဏာနိ အာဒါယ သာဝတ္ထိံ ပတွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ ဓမ္မကထံ သုတွာ ကထာပရိယောသာနေ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌာယ အဍ္ဎမာသမတ္တမ္ပိ ဒါနံ ဒဒမာနာ သတ္ထု သန္တိကေ ဝသိတွာ ကောသမ္ဗိံ အာဂမနတ္ထာယ သတ္ထာရံ ယာစိတွာ သတ္ထာရာ ပဋိညံ ဒဒန္တေန "သုညာဂါရေ ခေါ ဂဟပတယော တထာဂတာ အဘိရမန္တီ"တိ ဝုတ္တေ, "အညာတံ, ဘန္တေ, အမှေဟိ ပဟိတသာသနေန အာဂန္တုံ ဝဋ္ဋတီ"တိ ဝတွာ ကောသမ္ဗိံ ဂန္တွာ ဃောသကသေဋ္ဌိ ဃောသိတာရာမံ, ကုက္ကုဋသေဋ္ဌိ ကုက္ကုဋာရာမံ, ပါဝါရိကသေဋ္ဌိ ပါဝါရိကာရာမန္တိ တယော မဟာဝိဟာရေ ကာရေတွာ သတ္ထု အာဂမနတ္ထာယ သာသနံ ပဟိဏိံသု။ သတ္ထာ တေသံ သာသနံ သုတွာ တတ္ထ အဂမာသိ။ တေ ပစ္စုဂ္ဂန္တွာ သတ္ထာရံ ဝိဟာရံ ပဝေသေတွာ ဝါရေန ဝါရေန ပဋိဇဂ္ဂန္တိ။ သတ္ထာ ဒေဝသိကံ ဧကေကသ္မိံ ဝိဟာရေ ဝသတိ။ ယဿ ဝိဟာရေ ဝုတ္ထော ဟောတိ, တဿေဝ ဃရဒွါရေ ပိဏ္ဍာယ စရတိ။ တေသံ ပန တိဏ္ဏံ သေဋ္ဌီနံ ဥပဋ္ဌာကော သု

မနော နာမ မာလာကာရော အဟောသိ။ သော တေ သေဋ္ဌိနော ဝေမာဟ – ''အဟံ တုမှာကံ ဒီဃရတ္တံ ဥပကာရကော, သတ္ထာရံ ဘောဇေတုကာမောမှိ, မယှမ္ပိ ကေဒိဝသံ သတ္ထာရံ ဒေထာ''တိ။ ''တေန ဟိ ဘဏေ သွေ ဘောဇေဟီ''တိ။ ''သာဓု, သာမီ''တိ သော သတ္ထာရံ နိမန္တေတွာ သက္ကာရံ ပဋိယာဒေသိ။

တဒါ ရာဇာ သာမာဝတိယာ ဒေဝသိကံ ပုပ္ဖမူလေ အဋ္ဌ ကဟာပဏေ ဒေတိ။ တဿာ ခုဇ္ဇုတ္တရာ နာမ ဒာသီ သုမနမာလာကာရဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ နိဗဒ္ဓံ ပုပ္ဖာနိ ဂဏှာတိ။ အထ နံ တသ္မိံ ဒိဝသေ အာဂတံ မာလာကာရော အာဟ – ''မယာ သတ္ထာ နိမန္တိတော, အဇ္ဇ ပုပ္ဖေဟိ သတ္ထာရံ ပူဇေဿာမိ, တိဋ္ဌ တာဝ, တွံ ပရိဝေသနာယ သဟာယိကာ ဟုတွာ ဓမ္မံ သုတွာ အဝသေသာနိ ပုပ္ဖာနိ ဂဟေတွာ ဂမိဿသီ''တိ ။ သာ ''သာဓူ''တိ အဓိဝါသေသိ။ သုမနော ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ ပရိဝိသိတွာ အနုမောဒနကရဏတ္ထာယ ပတ္တံ အဂ္ဂဟေသိ။ သတ္ထာ အနုမောဒနဓမ္မံ ဒေသနံ အာရဘိ။ ခုဇ္ဇုတ္တရာပိ သတ္ထု ဓမ္မကထံ သုဏန္တီယေဝ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိ။ သာ အညေသု ဒိဝသေသု စတ္တာရော ကဟာပဏေ အတ္တနော ဂဟေတွာ စတူဟိ ပုပ္ဖာနိ ဂဟေတွာ ဂစ္ဆတိ, တံ ဒိဝသံ အဋ္ဌဟိပိ ပုပ္ဖာနိ ဂဟေတွာ ဂတာ။ အထ နံ သာမာဝတီ အာဟ – ''ကိံ နု ခော, အမ္မ, အဇ္ဇ အမှာကံ ရညာ ဒွိဂုဏံ ပုပ္ဖမူလံ ဒိန္န''န္တိ? ''နော, အယျေ''တိ။ ''အထ ကသ္မာ ဗဟူနိ ပုပ္ဖာနီ''တိ? ''အညေသု ဒိဝသေသု အဟံ စတ္တာရော ကဟာပဏေ အတ္တနော ဂဟေတွာ စတူဟိ ပုပ္ဖာနိ အာဟရာမီ''တိ။ ''အဇ္ဇ ကသ္မာ န ဂဏှီ''တိ? ''သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ဓမ္မကထံ သုတွာ ဓမ္မဿ အဓိဂတတ္တာ''တိ။ အထ နံ ''အရေ, ဒုဋ္ဌဒာသိ တွေကံ ကာလံ တယာ ဂဟိတကဟာပဏေ မေ ဒေဟီ''တိ အတဇ္ဇေတွာ, ''အမ္မ, တယာ ပိဝိတံ အမတံ အမှေပိ ပါယေဟီ''တိ ဝတွာ ''တေန ဟိ မံ နှာပေဟီ''တိ ဝုတ္တေ သောဠသဟိ ဂန္ဓောဒကဃဋေဟိ နှာပေတွာ ဒွေ မဋ္ဌသာဋကေ အဒါပေသိ။ သာ ဧကံ နိဝာသေတွာ ဧကံ ဧကံသံ ဟာရုပိတွာ အာသနံ ပညာပေတွာ ဧကံ ဗီဇနိံ အာဟရာပေတွာ အာသနေ နိသီဒိတွာ စိတ္တဗီဇနိံ အာဒါယ ပဉ္စ မာတုဂါမသတာနိ အာမန္တေတွာ တာသံ သတ္ထာရာ ဒေသိတနိယာမေနေဝ ဓမ္မံ ဒေသေသိ။ တဿာ ဓမ္မကထံ သုတွာ တာ သဗ္ဗာပိ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိံသု။

တာ သဗ္ဗာပိ ခုဇ္ဇုတ္တရံ ဝန္ဒိတွာ, ''အမ္မ , အဇ္ဇတော ပဋ္ဌာယ တွံ ကိလိဋ္ဌကမ္မံ မာ ကရိ, အမှာကံ မာတုဋ္ဌာနေ စ အာစရိယဋ္ဌာနေ စ ဌတွာ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ သတ္ထာရာ ဒေသိတံ ဓမ္မံ သုတွာ အမှာကံ ကထေဟီ''တိ ဝဒိံသု။ သာ တထာ ကရောန္တီ အပရဘာဂေ တိပိဋကဓရာ ဇာတာ။ အထ နံ သတ္ထာ ''ဧတဒဂ္ဂံ, ဘိက္ခဝေ, မမ သာဝိကာနံ ဥပာသိကာနံ ဗဟုဿုတာနံ ဓမ္မကထိကာနံ ယဒိဒံ ခုဇ္ဇုတ္တရာ''တိ ဧတဒဂ္ဂေ ဌပေသိ။ တာပိ ခော ပဉ္စသတာ ဣတ္ထိယော တံ ဝေမာဟံသု – ''အမ္မ, သတ္ထာရံ ဒဋ္ဌုကာမမှာ, တံ နော ဒဿေဟိ, ဂန္ဓမာလာဒီဟိ တံ ပူဇေဿာမာ''တိ။ ''အယျေ, ရာဇကုလံ နာမ ဘာရိယံ, တုမှေဟ ဂဟေတွာ ဗဟိ ဂန္တုံ န သက္ကာ''တိ။ ''အမ္မ, နော မာ နာသေဟိ, ဒဿေဟေဝ အမှာကံ သတ္ထာရ''န္တိ။ ''တေန ဟိ တုမှာကံ ဝသနဂဗ္ဘာနံ ဘိတ္တီသု ယတ္တကေန ဩလောကေတုံ သက္ကာ ဟောတိ, တတ္တကံ ဆိဒ္ဒံ ကတွာ ဂန္ဓမာလာဒီနိ အာဟရာပေတွာ သတ္ထာရံ တိဏ္ဏံ သေဋ္ဌီနံ ဃရဒွါရံ ဂစ္ဆန္တံ တုမှေဟ တေသု တေသု ဌာနေသု ဌတွာ ဩလောကေထ စေဝ, ဟတ္ထေ စ ပသာရေတွာ ဝန္ဒထ, ပူဇေထ စာ''တိ။ တာ တထာ ကတွာ သတ္ထာရံ ဂစ္ဆန္တဉ္စ အာဂစ္ဆန္တဉ္စ ဩလောကေတွာ ဝန္ဒိံသု စေဝ ပူဇေသုဉ္စ။

အထေကဒိဝသံ မာဂဏ္ဍိယာ အတ္တနော ပာသာဒတလတော နိက္ခမိတွာ စင်္ကမမာနာ တာသံ ဝသနဋ္ဌာနံ ဂန္တွာ ဂဗ္ဘေသု ဆိဒ္ဒံ ဒိသွာ, ''ကိံ ဣဒ''န္တိ ပုစ္ဆိတွာ, တာဟိ တဿာ သတ္ထရိ အာဃာတဗဒ္ဓဘာဝံ အဇာနန္တီဟိ ''သတ္ထာ ဣမံ နဂရံ အာဂတော, မယံ ဧတ္ထ ဌတွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒာမ စေဝ ပူဇေမ စာ''တိ ဝုတ္တေ, ''အာဂတော နာမ ဣမံ နဂရံ သမဏော ဂေါတမော, ဣဒါနိဿ ကတ္တဗ္ဗံ ဇာနိဿာမိ, ဣမာပိ တဿ ဥပဋ္ဌာယိကာ, ဣမာသမ္ပိ ကတ္တဗ္ဗံ ဇာနိဿာမီ''တိ စိန္တေတွာ ဂန္တွာ ရညော အာရောစေသိ – ''မဟာရာဇ, သာမာဝတိမိဿိကာနံ ဗဟိဒ္ဓါ ပတ္ထနာ အတ္ထိ, ကတိပာဟေနေဝ တေ ဇီဝိတံ မာရေဿန္တီ''တိ။ ရာဇာ ''န တာ ဧဝရူပံ ကရိဿန္တီ''တိ န သဒ္ဒဟိ။ ပုနပ္ပုနံ ဝုတ္တေပိ န သဒ္ဒဟိ ဧဝ။ အထ နံ ဧဝံ တိက္ခတ္တုံ ဝုတ္တေပိ အသဒ္ဒဟန္တံ ''သစေ မေ န သဒ္ဒဟသိ, တာသံ ဝသနဋ္ဌာနံ ဂန္တွာ ဥပဓာရေဟိ, မဟာရာဇာ''တိ အာဟ။ ရာဇာ ဂန္တွာ ဂဗ္ဘေသု ဆိဒ္ဒံ ဒိသွာ, ''ကိံ ဣဒ''န္တိ ပုစ္ဆိတွာ, တသ္မိံ အတ္ထေ အာရောစိတေ တာသံ အကုဇ္ဈိတွာ, ကိဉ္စိ အဝတွာဝ ဆိဒ္ဒါနိ ပိဒဟာပေတွာ သဗ္ဗဂဗ္ဘေသု ဥဒ္ဓစ္ဆိဒ္ဒကဝါတပါနာနိ ကာရေသိ။ ဥဒ္ဓစ္ဆိဒ္ဒကဝါတပါနာနိ ကိရ တသ္မိံ ကာလေ ဥပ္ပန္နာနိ။ မာဂဏ္ဍိယာ တာသံ ကိဉ္စိ ကာတုံ အသက္ကုဏိတွာ, ''သမဏဿေဝ ကတ္တဗ္ဗံ ကရိဿာမီ''တိ နာဂရာနံ လဉ္ဇံ ဒတွာ, ''သမဏံ ဂေါတမံ အန္တောနဂရံ ပဝိသိတွာ ဝိစရန္တံ ဒါသကမ္မကရပောရိသေဟိ အက္ကောသေတွာ ပရိဘာသေတွာ ပလာ

ပေထာ''တိ အာဏာပေသိ။ မိဏ္ဍာဒိဌိကာ တီသု ရတနေသု အပ္ပသန္နာ အန္ဓောနဂရံ ပဝိဋ္ဌံ သတ္ထာရံ အနုဗန္ဓိတွာ , ''စောရောသိ , ဗာလောသိ, မူဠှောသိ, ဩဋ္ဌောသိ, ဂေဏောသိ, ဂဒြဘောသိ, နေရယိကောသိ, တိရစ္ဆာနဂတောသိ, နတ္ထိ တုယှံ သုဂတိ, ဒုဂ္ဂတိယေဝ တုယှံ ပာဋိကင်္ခါ''တိ ဒသဟိ အက္ကောသဝတ္ထူဟိ အက္ကောသန္တိ ပရိဘာသန္တိ။

တံ သုတွာ အာယသ္မာ အာနန္ဒော သတ္ထာရံ ဧတဒဝေါစ – ''ဘန္တေ, ဣမေ နာဂရာ အမှေ အက္ကောသန္တိ ပရိဘာသန္တိ, ဣတော အညတ္ထ ဂစ္ဆာမာ''တိ။ ''ကုဟိံ, အာနန္ဒာတိ''? ''အညံ နဂရံ, ဘန္တေ''တိ။ ''တတ္ထ မနုဿေသု အက္ကောသန္တေသု ပုန ကတ္ထ ဂမိဿာမ, အာနန္ဒာ''တိ? ''တတောပိ အညံ နဂရံ, ဘန္တေ''တိ။ ''တတ္ထာပိ မနုဿေသု အက္ကောသန္တေသု ကုဟိံ ဂမိဿာမာ''တိ? ''တတောပိ အညံ နဂရံ, ဘန္တေ''တိ။ ''အာနန္ဒ, နေဝံ ကာတုံ န ဝဋ္ဋတိ။ ယတ္ထ အဓိကရဏံ ဥပ္ပန္နံ, တတ္ထေဝ တသ္မိံ ဝူပသန္တေ အညတ္ထ ဂန္တုံ ဝဋ္ဋတိ။ ကေ ပန တေ, အာနန္ဒ, အက္ကောသန္တီ''တိ? ''ဘန္တေ, အသကမ္မကရေ ဥပါဒါယ သဗ္ဗေ အက္ကောသန္တီ''တိ။ ''အဟံ, အာနန္ဒ, သင်္ဂါမံ ဩတိဏ္ဏဟတ္ထိသဒိသော, သင်္ဂါမံ ဩတိဏ္ဏဟတ္ထိနော ဟိ စတူဟိ ဒိသာဟိ အာဂတေ သရေ သဟိတုံ ဘာရော, တထေဝ ဗဟူဟိ ဒုဿီလေဟိ ကထိတကထာနံ သဟနံ နာမ မယှံ ဘာရော''တိ ဝတွာ အတ္တာနံ အာရဗ္ဘ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမာ နာဂဝဂ္ဂေ တိဿော ကထာ အဘာသိ –

''အဟံ နာဂေဝ သင်္ဂါမေ၊ စာပတော ပတိတံ သရံ။
အတိဝါကျံ တိတိက္ခိဿံ၊ ဒုဿီလော ဟိ ဗဟုဇ္ဇနော။

''ဒန္တံ နယန္တိ သမိတိံ၊ ဒန္တံ ရာဇာဘိရူဟတိ။
ဒန္တော သေဋ္ဌော မနုဿေသု၊ ယောတိဝါကျံ တိတိက္ခတိ။

''ဝရမဿတရာ ဒန္တာ၊ အာဇာနီယာ စ သိန္ဓဝါ။
ကုဉ္ဇရာ စ မဟာနာဂါ၊ အတ္တဒန္တော တတော ဝရ''န္တိ။ (ဓ. ပ. ၃၂၀-၃၂၂)။

ဓမ္မကထာ သမ္ပတ္တမဟာဇနဿ သာတ္ထိကာ အဟောသိ။ ဧဝံ ဓမ္မံ ဒေသေတွာ မာ စိန္တယိ, အာနန္ဒ, ဧတေ သတ္တာဟမတ္တမေဝ အက္ကောသိဿန္တိ, အဋ္ဌမေ ဒိဝသေ တုဏှီ ဘဝိဿန္တိ, ဗုဒ္ဓာနဉ္ဟိ ဥပ္ပန္နံ အဓိကရဏံ သတ္တာဟတော ဥတ္တရိ န ဂစ္ဆတိ။ မာဂဏ္ဍိယာ သတ္ထာရံ အက္ကောသာပေတွာ ပလာပေတုံ အသက္ကောန္တီ, ''ကိံ နု ခော ကရိဿာမီ''တိ စိန္တေတွာ, ''ဣမာ ဧတဿ ဥပတ္ထမ္ဘဘူတာ, ဧတာသမ္ပိ ဗျသနံ ကရိဿာမီ''တိ ဧကဒိဝသံ ရညော သုရာပါနဋ္ဌာနေ ဥပဋ္ဌာနံ ကရောန္တီ စူဠပိတု သာသနံ ပဟိဏိ ''အတ္ထော မေ ကိရ ကုက္ကုဋေဟိ , အဋ္ဌ မတကုက္ကုဋေ, အဋ္ဌ သဇီဝကုက္ကုဋေ စ ဂဟေတွာ အာဂစ္ဆတု, အာဂန္တွာ စ သောပါနမတ္ထကေ ဌတွာ အာဂတဘာဝံ နိဝေဒေတွာ 'ပဝိသတူ'တိ ဝုတ္တေပိ အပဝိသိတွာ ပဌမံ အဋ္ဌ သဇီဝကုက္ကုဋေ ပဟိဏာတု, 'ပစ္ဆာ ဣတရေ'''တိ။ စူဠုပဋ္ဌာကဿ စ ''မမ ဝစနံ ကရေယျာသီ''တိ လဉ္ဇံ အဒါသိ။ မာဂဏ္ဍိယော အာဂန္တွာ, ရညော နိဝေဒာပေတွာ, ''ပဝိသတူ''တိ ဝုတ္တေ, ''ရညော အာပါနဘူမိံ န ပဝိသိဿာမီ''တိ အာဟ။ ဣတရာ စူဠုပဋ္ဌာကံ ပဟိဏိ – ''ဂစ္ဆ, တာတ, မမ စူဠပိတု သန္တိက''န္တိ။ သော ဂန္တွာ တေန ဒိန္နေ အဋ္ဌ သဇီဝကုက္ကုဋေ အာနေတွာ, ''ဒေဝ, ပုရောဟိတေန ပဏ္ဏာကာရော ပဟိတော''တိ အာဟ။ ရာဇာ ''ဘဒ္ဒကော ဝတ နော ဥတ္တရိဘင်္ဂေါ ဥပ္ပန္နော, ကော နု ခော ပစေယျာ''တိ အာဟ။ မာဂဏ္ဍိယာ, ''မဟာရာဇ, သာမာဝတိပ္ပမုခါ ပဉ္စသတာ ဣတ္ထိယော နိက္ကမ္မိကာ ဝိစရန္တိ, တာသံ ပေသေဟိ, တာ ပစိတွာ အာဟရိဿန္တီ''တိ အာဟ။ ရာဇာ ''ဂစ္ဆ, တာသံ ဒတွာ အညဿ ကိရ ဟတ္ထေ အဒတွာ သယမေဝ မာရေတွာ ပစန္တူ''တိ ပေသေသိ။ စူဠုပဋ္ဌာကော ''သာဓု ဒေဝ''တိ ဂန္တွာ တထာ ဝတွာ တာဟိ ''မယံ ပာဏာတိပါတံ န ကရောမာ''တိ ပဋိက္ခိတ္တော အာဂန္တွာ တမတ္ထံ ရညော အာရောစေသိ။ မာဂဏ္ဍိယာ ''ဒိဋ္ဌံ တေ, မဟာရာဇ, ဣဒာနိ တာသံ ပာဏာတိပါတဿ ကရဏံ ဝါ အကရဏံ ဝါ ဇာနိဿသိ, 'သမဏဿ ဂေါတမဿ ပစိတွာ ပေသေန္တူ'တိ ဝဒေဟိ ဒေဝ''တိ အာဟ။ ရာဇာ တထာ ဝတွာ ပေသေသိ။ ဣတရော တေ ဂဟေတွာ ဂစ္ဆန္တော ဝိယ ဟုတွာ ဂန္တွာ တေ ကုက္ကုဋေ ပုရောဟိတဿ ဒတွာ မတကုက္ကုဋေ တာသံ သန္တိကံ နေတွာ, ''ဣမေ ကိရ ကုက္ကုဋေ ပစိတွာ သတ္ထု သန္တိကံ ပဟိဏထာ''တိ အာဟ။ တာ, ''သာမိ, အာဟရ, ဣဒံ နာမ အမှာကံ ကိစ္စ''န္တိ ပစ္စုဂ္ဂန္တွာ ဂဏှိံသု။ သော ရညော သန္တိကံ ဂန္တွာ, ''ကိံ, တာတာ''တိ ပုဋ္ဌော, ''သမဏဿ ဂေါတ

မဿ ပစိတွာ ပေသေထာတိ ဝုတ္တမတ္တေယေဝ ပဋ္ဌမဂ္ဂံ အာဂန္တွာ ဂဏှာဟိံသူ”တိ အာစိက္ခိ။ မာဂဏ္ဍိယာ “ပဿ, မဟာရာဇ, န တာ တုမှာဟာဒိသာနံ ကရောန္တိ, ဗဟိဒ္ဓါ ပတ္ထနာ တာသံ အတ္ထီတိ ဝုတ္တေ န သဒ္ဒဟာသီ”တိ အာဟ။ ရာဇာ တံ သုတွာပိ အခိတသေတွာ တုဏှီယေဝ အဟောသိ။ မာဂဏ္ဍိယာ “ကိံ နု ခေါ ကရိဿာမီ”တိ စိန္တေသိ။

တအာ ပန ရာဇာ “သာမာဝတိယာ တသုလဒတ္တာယ မာဂဏ္ဍိယာယ စာ”တိ တိဿန္နမ္ပိ တောသံ ဟာသာဒတလေ တရေန တရေန သတ္တာဟံ သတ္တာဟံ ဝီတိနာမေတိ ။ အထ နံ “သွေဝ တ ပရသုဝေ တ သာမာဝတိယာ ဟာသာဒတလံ ဂမိဿတီ”တိ ဥတွာ မာဂဏ္ဍိယာ စူဠပိတု သာသနံ ပဟိဏိ – “အဂဒေန ကိရ အဍ္ဎ ခေဝိတွာ ဧကံ သပ္ပံ ပေသေတူ”တိ။ သော တထာ ကတွာ ပေသေသိ။ ရာဇာ အတ္တနော ဂမနဋ္ဌာနံ ဟတ္ထိကန္တဝီဏံ အာဒာယယေဝ ဂစ္ဆတိ, တဿာ ပော က္ခရေ ဧကံ ဆိဒ္ဒံ အတ္ထိ။ မာဂဏ္ဍိယာ တေန ဆိဒ္ဒေန သပ္ပံ ပဝေသေတွာ ဆိဒ္ဒံ မာလာဂုဠေန ထကေသိ။ သပ္ပော ဒွီဟတီဟံ အန္တောဝီဏာယမေဝ အဟောသိ။ မာဂဏ္ဍိယာ ရညော ဂမနဒိဝသေ “အဇ္ဇ ကတရိဿိတ္ထိယာ ဟာသာဒံ ဂမိဿသိ ဒေဝ”တိ ပုစ္ဆိတွာ “သာမာဝတိယာ”တိ ဝုတ္တေ, “အဇ္ဇ မယာ, မဟာရာဇ, အမနာပေ သုပိနော ဒိဋ္ဌော။ န သက္ကာ တတ္ထ ဂန္တုံ, ဒေဝ”တိ? “ဂစ္ဆာမေဝ”တိ။ သာ ယာဝ တတိယံ တရေတွာ, “ဧဝံ သန္တေ အဟမ္ပိ တုမှေဟိ သဒ္ဓိံ ဂမိဿာမိ, ဒေဝ”တိ ဝတွာ နိဝတ္တိယမာနာပိ အနိဝတ္တိတွာ, “န ဇာနာမိ, ကိံ ဘဝိဿတိ ဒေဝ”တိ ရညာ သဒ္ဓိံယေဝ အဂမာသိ။

ရာဇာ သာမာဝတိမိဿိကာဟိ ဒိန္နာနိ ဝတ္ထပုပ္ဖဂန္ဓာဘရဏာနိ ဓာရေတွာ သုဘောဇနံ ဘုဉ္ဇိတွာ ဝီဏံ ဥဿီသကေ ဌပေတွာ သယနေ နိပဇ္ဇိ။ မာဂဏ္ဍိယာ အပရာပရံ ဝိစရန္တီ ဝိယ ဟုတွာ ဝီဏာဆိဒ္ဒတော ပုပ္ဖဂုဠံ အပနေသိ။ သပ္ပော ဒွီဟတီဟံ နိရာဟာရော တေန ဆိဒ္ဒေန နိက္ခမိတွာ ပဿသန္တော ဖဏံ ကတွာ သယနပိဋ္ဌေ နိပဇ္ဇိ ။ မာဂဏ္ဍိယာ တံ ဒိသွာ, “ဓိ ဓိ, ဒေဝ, သပ္ပော”တိ မဟာသဒ္ဒံ ကတွာ ရာဇာနဉ္စ တာ စ အက္ကောသန္တီ, “အယံ အန္ဓဗာလ ရာဇာ အလက္ခိကော မယှံ ဝစနံ န သုဏာတိ, ဣမာပိ နိဿိရိကာ ဒုဗ္ဗိနီတာ, ကိံ နာမ ရညော သန္တိကာ န လဘန္တိ, ကိံ နု တုမှေ ဣမဿိံ မတေယေဝ သုခံ ဇီဝိဿထ, ဇီဝန္တေ ဒုက္ခံ ဇီဝထ, ‘အဇ္ဇ မယာ ဟာပသုပိနော ဒိဋ္ဌော, သာမာဝတိယာ ဟာသာဒံ ဂန္တုံ န ဝဋ္ဋတီ’တိ တရေန္တိယာပိ မေ ဝစနံ န သုဏာသိ, ဒေဝ”တိ အာဟ။ ရာဇာ သပ္ပံ ဒိသွာ မရဏ ဘယတဇ္ဇိတော “ဧဝရူပမ္ပိ နာမ ဣမာ ကရိဿန္တိ, အဟော ဟဟ, အဟံ ဣမာသံ ဟာပဘာဝံ အာစိက္ခန္တိယာပိ ဣမိဿာ ဝစနံ န သဒ္ဒဟိံ, ပဌမံ အတ္တနော ဂဗ္ဘေသု ဆိဒ္ဒာနိ ကတွာ နိသိန္နာ, ပုန မယာ ပေသိတေ ကုက္ကုဋေ ပဋိပဟိဏိံသု, အဇ္ဇ သယနေ သပ္ပံ ဝိဿဇ္ဇိံသူ”တိ ကောဓေန သမ္ပဇ္ဇလိတော ဝိယ အဟောသိ။

သာမာဝတီပိ ပဉ္စန္နံ ဣတ္ထိသတာနံ ဩဝါဒံ အဒါသိ – “အမ္မာ, အမှာကံ အညံ ပဋိသရဏံ နတ္ထိ, နရိန္ဒေ စ ဒေဝိယာ စ အတ္တနိ စ သမမေဝ မေတ္တစိတ္တံ ပဝတ္တေထ, မာ ကဿစိ ကောပံ ကရိတ္ထာ”တိ။ ရာဇာ သဟဿထာမံ သိင်္ဂဓနုံ အာဒာယ ဇိယံ ပောထေတွာ ဝိသပီတံ သရံ သန္နယှိတွာ သာမာဝတိံ ဓုရေ ကတွာ သဗ္ဗာ တာ ပဋိပာဋိယာ ဌပေတွာ သာမာဝတိယာ ဥရေ သရံ ဝိဿဇ္ဇေသိ။ သော တဿာ မေတ္တာနုဘာဝေန ပဋိနိဝတ္တိတွာ အာဂတမဂ္ဂာဘိမုခေါဝ ဟုတွာ ရညော ဟဒယံ ပဝိသန္တော ဝိယ အဋ္ဌာသိ။ ရာဇာ စိန္တေသိ – “မယာ ခိတ္တော သရော သိလမ္ပိ ဝိနိဝိဇ္ဈိတွာ ဂစ္ဆတိ, အာကာသေ ပဋိဟနနကဋ္ဌာနံ နတ္ထိ, အထ စ ပနေသ နိဝတ္တိတွာ မမ ဟဒယာဘိမုခေါ ဇာတော, အယ ဉှိ နာမ နိဿတ္တော နိဇ္ဇီဝေါ သရောပိ ဧတိဿာ ဂုဏံ ဇာနာတိ, အဟံ မနုဿဘူတောပိ န ဇာနာမီ”တိ, သော ဓနုံ ဆဍ္ဍေတွာ အဉ္ဇလိံ ပဂ္ဂယှ သာမာဝတိယာ ပါဒမူလေ ဥက္ကုဋိကံ နိသီဒိတွာ ဣမံ ဂာထမာဟ –

“သမ္မုယှာမိ ပမုယှာမိ၊ သဗ္ဗာ မုယှန္တိ မေ ဒိသာ။
သာမာဝတိ မံ တာယဿု၊ တွဉ္စ မေ သရဏံ ဘဝ”တိ။

သာ တဿ ဝစနံ သုတွာ, “သာဓု, ဒေဝ, မံ သရဏံ ဂစ္ဆာ”တိ အဝတွာ, “ယမဟံ, မဟာရာဇ, သရဏံ ဂတာ, တမေဝ တွမ္ပိ သရဏံ ဂစ္ဆာဟီ”တိ ဣဒံ ဝတွာ သာမာဝတီ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓသာဝိကာ –

“မာ မံ တွံ သရဏံ ဂစ္ဆ၊ ယမဟံ သရဏံ ဂတာ။
ဧသ ဗုဒ္ဓေါ မဟာရာဇ၊ ဧသ ဗုဒ္ဓေါ အနုတ္တရော။

သရဏံ ဂစ္ဆ တံ ဗုဒ္ဓံ၊ တွဥ္စ မေ သရဏံ ဘဝ”တိ။ –

အာဟ ။ ရာဇာ တဿ ဝစနံ သုတွာ, “ကြာနာဟံ အတိရေကတရံ ဘာယာမီ”တိ ဝတွာ ပုန ကထမာဟ –

“သော ဘိယျော ပမုယှဟာမိ၊ သဗ္ဗာ မုယှဟန္တိ မေ ဒိသာ။
သာမာဝတိ မံ တာယဿု၊ တွဥ္စ မေ သရဏံ ဘဝ”တိ။

အထ နံ သာ ပုရိမနယေနေဝ ပုန ပဋိက္ခိပိတွာ, “တေန ဟိ တွဥ္စ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ, သတ္ထာရဥ္စ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ, ဝရဥ္စ တေ ဒမ္မီ”တိ ဝုတ္တေ, “ဝရော ဂဟိတော ဟောတု, မဟာရာဇာ”တိ အာဟ။ သော သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ သရဏံ ဂန္တွာ နိမန္တေတွာ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသံဃဿ သတ္တာဟံ မဟာဒါနံ ဒတွာ သာမာဝတိံ အာမန္တေတွာ, “ဥဋ္ဌေဟိ, ဝရံ ဂဏှာဟီ”တိ အာဟ။ “မဟာရာဇ, မယှံ ဟိရညာဒီဟိ အတ္ထော နတ္ထိ, ဣမံ ပန မေ ဝရံ ဒေဟိ, တထာ ကရောဟိ, ယထာ သတ္ထာ နိဗဒ္ဓံ ပဉ္စဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ သဒ္ဓိံ ဣဓာဂစ္ဆတိ, ဓမ္မံ သုဏိဿာမီ”တိ။ ရာဇာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ, “ဘန္တေ, ပဉ္စဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ သဒ္ဓိံ နိဗဒ္ဓံ ဣဓာဂစ္ဆထ, သာမာဝတိမိဿိကာ ‘ဓမ္မံ သုဏိဿာမာ’တိ ဝဒန္တီ”တိ အာဟ။ “မဟာရာဇ, ဗုဒ္ဓါနံ နာမ ဧကသ္မိံ ဌာနေ နိဗဒ္ဓံ ဂန္တုံ န ဝဋ္ဋတိ, မဟာဇနော သတ္ထာရံ အာဂမနတ္ထာယ ပစ္စာသီသတီ”တိ။ “တေန ဟိ, ဘန္တေ, ဧကံ ဘိက္ခုံ အာဏာပေထာ”တိ။ သတ္ထာ အာနန္ဒတ္ထေရံ အာဏာပေသိ။ သော တတော ပဋ္ဌာယ ပဉ္စ ဘိက္ခုသတာနိ အာဒါယ နိဗဒ္ဓံ ရာဇကုလံ ဂစ္ဆတိ။ တာပိ ဒေဝိယော နိဗဒ္ဓံ ထေရံ သပရိ တရံ ဘောဇေန္တိ, ဓမ္မံ သုဏန္တိ။ တာ ဧကဒိဝသံ ထေရဿ ဓမ္မကထံ သုတွာ ပသီဒိတွာ, ပဉ္စဟိ ဥတ္တရာသင်္ဂသတေဟိ ဓမ္မပူဇံ အကံသု ။ ဧကေကော ဥတ္တရာသင်္ဂော ပဉ္စ သတာနိ ပဉ္စ သတာနိ အဂ္ဃတိ။

တာ ဧကဝတ္ထာ ဒိသွာ ရာဇာ ပုစ္ဆိ – “ကုဟိံ တေ ဥတ္တရာသင်္ဂေါ”တိ။ “အယျဿ နော ဒိန္နာ”တိ။ “တေန သဗ္ဗေ ဂဟိတာ”တိ? “အာမ, ဂဟိတာ”တိ။ ရာဇာ ထေရံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဝန္ဒိတွာ တာဟိ ဥတ္တရာသင်္ဂါနံ ဒိန္နဘာဝံ ပုစ္ဆိတွာ တာဟိ ဒိန္နဘာဝဥ္စ ထေရေန ဂဟိတဘာဝဥ္စ သုတွာ, “နနု, ဘန္တေ, အတိဗဟူနိ ဝတ္ထာနိ, တွေကေဟိ ကိံ ကရိဿထာ”တိ ပုစ္ဆိ။ “အမှာကံ ပဟောနကာနိ ဝတ္ထာနိ ဂဏှိတွာ သေသာနိ ဇိဏ္ဏစီဝရိကာနံ ဘိက္ခူနံ ဒဿာမိ, မဟာရာဇာ”တိ။ “တေ အတ္တနော ဇိဏ္ဏစီဝရာနိ ကိံ ကရိဿန္တီ”တိ? “ဇိဏ္ဏတရစီဝရိကာနံ ဒဿန္တီ”တိ။ “တေ အတ္တနော ဇိဏ္ဏတရစီဝရာနိ ကိံ ကရိဿန္တီ”တိ? “ပစ္စတ္ထရဏာနိ ကရိဿန္တီ”တိ။ “ပုရာဏပစ္စတ္ထရဏာနိ ကိံ ကရိဿန္တီ”တိ? “ဘူမတ္ထရဏာနိ ကရိဿန္တီ”တိ။ “ပုရာဏဘူမတ္ထရဏာနိ ကိံ ကရိဿန္တီ”တိ? “ပါဒပုဉ္ဆနာနိ ကရိဿန္တိ, မဟာရာဇာ”တိ။ “ပုရာဏပါဒပုဉ္ဆနာနိ ကိံ ကရိဿန္တီ”တိ? “ခဏ္ဍာခဏ္ဍိကံ ကောဋ္ဋေတွာ မတ္တိကာယ မဒ္ဒိတွာ ဘိတ္တိံ လိမ္ပိဿန္တီ”တိ။ “ဘန္တေ, တွေကာနိ ကတွာပိ အယျာနံ ဒိန္နာနိ န န ဿန္တီ”တိ? “အာမ, မဟာရာဇာ”တိ။ ရာဇာ ပသန္နော အပရာနိပိ ပဉ္စ ဝတ္ထသတာနိ အာဟရာပေတွာ ထေရဿ ပါ ဒမူလေ ဌပါပေသိ။ ထေရော ကိရ ပဉ္စသတဂ္ဃနကာနေဝ ဝတ္ထာနိ ပဉ္စသတဘာဂေန ပါဒမူလေ ဌပေတွာ ဒိန္နာနိ ပဉ္စသ တက္ခတ္တုံ လဘိ, သဟဿဂ္ဃနကာနိ သဟဿဘာဂေန ပါဒမူလေ ဌပေတွာ ဒိန္နာနိ သဟဿက္ခတ္တုံ လဘိ, သ တသဟဿဂ္ဃနကာနိ သတသဟဿဘာဂေန ပါဒမူလေ ဌပေတွာ ဒိန္နာနိ သတသဟဿက္ခတ္တုံ လဘိ။ ဧကံ ဒွေ တီဏိ စတ္တာရိ ပဉ္စ ဒသာတိအာဒိနာ နယေန လဒ္ဓါနံ ပန ဂဏနာ နာမ နတ္ထိ။ တထာဂတေ ကိရ ပရိနိဗ္ဗုတေ ထေရော သကလဇမ္ဗုဒီပံ ဝိစရိတွာ သဗ္ဗဝိဟာရေသု ဘိက္ခူနံ အတ္တနော သန္တကာနေဝ ပတ္တစီဝရာနိ အဒါသိ။

တဒါ မာဂဏ္ဍိယာပိ “ယမဟံ ကရောမိ၊ တံ တထာ အဟုတွာ အညထာဝ ဟောတိ, ဣဒါနိ ကိံ နု ခော ကရိဿာမီ”တိ စိန္တေတွာ, “အတ္ထေသော ဥပါယော”တိ ရညော ဥယျာနကီဠံ ဂစ္ဆန္တေ စူဠပိတု သာသနံ ပဟိဏိ – “သာမာဝတိယာ ပါသာဒံ ဂန္တွာ, ဒုဿကောဋ္ဌာကရာနိ စ တေလကောဋ္ဌာကရာနိ စ ဝိဝရာပေတွာ, ဒုဿာနိ တေ လစာဋီသု တေမေတွာ တေမေတွာ ထမ္ဘေ ဝေဌေတွာ တာ သဗ္ဗာပိ ဧကတော ကတွာ ဒွါရံ ပိဒဟိတွာ ဗဟိ ယန္တကံ ဒတွာ ဒဏ္ဍဒီပိကာဟိ ဂေဟေ အဂ္ဂိံ ဒဒမာနော ဩတရိတွာ ဂစ္ဆတူ”တိ။ သော ပါသာဒံ အဘိရုယှ ကောဋ္ဌာကရာနိ ဝိဝရိတွာ ဝတ္ထာနိ တေလစာဋီသု တေမေတွာ တေမေတွာ ထမ္ဘေ ဝေဌေတုံ အာရဘိ။ အထ နံ သာမာဝတိပ္ပမုခါ ဣတ္ထိယော “ကိံ ဧတံ စူဠပိတာ”တိ ဝဒန္တိယော ဥပသင်္ကမိံသု။ “အမ္မာ, ရာဇာ ဒဠှီကမ္မတ္ထာယ ဣမေ ထမ္ဘေ တေလပိလောတိကာဟိ ဝေဌာပေတိ, ရာဇဂေဟေ နာမ သုယုတ္တံ ဒုယုတ္တံ ဒုဇ္ဇာနံ, မာ မေ သန္တိကေ ဟောထ, အမ္မာ”တိ ဧဝံ ဝတွာ တာ အာဂတာ ဂဗ္ဘေ ပဝေသေတွာ ဒွါရာနိ ပိဒဟိတွာ ဗဟိ ယန္တကံ ဒတွာ အာဒိတော ပဋ္ဌာ

ယ အဂ္ဂိံ ဒေန္တော ဩတရိ။ သာမာဝတီ တာသံ ဩတဒံ အအာသိ – ''အမ္ဟာကံ အနမတဂ္ဂေ သံသာရေ ဝိစရန္တီနံ ဝေမေ ဝ အဂ္ဂိနာ ဈာယမာနာနံ အတ္တဘာဝါနံ ပရိစ္ဆေဒေါ ဗုဒ္ဓဉာဏေနပိ န သုကရော, အပ္ပမတ္တာ ဟောထာ''တိ။ တာ ဂေဟေ ဈာယန္တေ ဝေဒနာပရိဂ္ဂဟကမ္မဋ္ဌာနံ မနသိကရောန္တိယော ကာစိ ဒုတိယဖလံ, ကာစိ တတိယဖလံ ပာပုဏိံသု။ တေန ဝုတ္တံ – ''အထ ခေါ သမ္ဗဟုလာ ဘိက္ခူ ပစ္ဆာဘတ္တံ ပိဏ္ဍပါတပဋိက္ကန္တာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိံသု, ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိံသု, ဧကမန္တံ နိသိန္နာ ခေါ တေ ဘိက္ခူ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစုံ – 'ဣဓ, ဘန္တေ, ရညော ဥဒေနဿ ဥယျာနဂတဿ အန္တေပုရံ ဒဍ္ဎံ, ပဉ္စ စ ဣတ္ထိသတာနိ ကာလကတာနိ သာမာဝတိပ္ပမုခါနိ။ တာသံ, ဘန္တေ, ဥပါသိကာနံ ကာ ဂတိ, ကော အဘိသမ္ပရာယော'တိ? သန္တေတ္ထ, ဘိက္ခဝေ, ဥပါသိကာယော သောတာပန္နာ , သန္တိ သကဒါဂါမိယော, သန္တိ အနာဂါမိယော, သဗ္ဗာ တာ, ဘိက္ခဝေ , ဥပါသိကာယော အနိပ္ဖလာ ကာလကတာ''တိ။ အထ ခေါ ဘဂဝါ ဧတမတ္ထံ ဝိဒိတွာ တာယံ ဝေလာယံ ဣမံ ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ –

''မောဟသမ္ဗန္ဓနော လောကော၊ ဘဗ္ဗရူပေါဝ ဒိဿတိ။
ဥပဓိဗန္ဓနော ဗာလော၊ တမသာ ပရိဝါရိတော။
သဿတောရိဝ ခါယတိ၊ ပဿတော နတ္ထိ ကိဉ္စန''န္တိ။ (ဥဒါ. ၇၀)။

ဝတ္ထု ပန ဝတွာ, ''ဘိက္ခဝေ, သတ္တာ နာမ ဝဋ္ဋေ ဝိစရန္တာ နိစ္စကာလံ အပ္ပမတ္တာ ဟုတွာ ပုညကမ္မမေဝ န ကရောန္တိ, ပမာဒိနော ဟုတွာ ပာပကမ္မမ္ပိ ကရောန္တိ။ တသ္မာ ဝဋ္ဋေ ဝိစရန္တာ သုခမ္ပိ ဒုက္ခမ္ပိ အနုဘဝန္တီ''တိ ဓမ္မံ ဒေသေသိ။

ရာဇာ ''သာမာဝတိယာ ဂေဟံ ကိရ ဈာယတီ''တိ သုတွာ ဝေဂေနာဂစ္ဆန္တောပိ အဒဍ္ဎေ သမ္ပာပုဏိတုံ နာသက္ခိ။ အာဂန္တွာ ပန ဂေဟံ နိဗ္ဗာပေန္တော ဥပ္ပန္နဗလဝဒောမနဿော အမစ္စဂဏပရိဝုတော နိသီဒိတွာ သာမာဝတိယာ ဂုဏေ အနုဿရန္တော, ''ကဿ နု ခော ဣဒံ ကမ္မ''န္တိ စိန္တေတွာ – ''မာဂဏ္ဍိယာယ ကာရိတံ ဘဝိဿတီ''တိ ဉတွာ, ''တာသေတွာ ပုစ္ဆိယမာနာ န ကထေဿတိ, သဏိကံ ဥပါယေန ပုစ္ဆိဿာမီ''တိ စိန္တေတွာ အမစ္စေ အာဟ – ''အမ္ဘော, အဟံ ဣတော ပုဗ္ဗေ ဥဋ္ဌာယ သမုဋ္ဌာယ အာသင်္ကိတပရိသင်္ကိတောဝ ဟောမိ, သာမာဝတီ မေ နိစ္စံ ဩတာရမေဝ ဂဝေသတိ, ဣဒါနိ ပန မေ စိတ္တံ နိဗ္ဗုတံ ဘဝိဿတိ, သုခေန စ ဝသိတုံ လဘိဿာမီ''တိ, တေ ''ကေန နု ခော, ဒေဝ, ဣဒံ ကတ''န္တိ အာဟံသု။ ''မယိ သိနေဟေန ကေနစိ ကတံ ဘဝိဿတီ''တိ။ မာဂဏ္ဍိယာပိ သမီပေ ဌိတာ တံ သုတွာ, ''နာညော ကောစိ ကာတုံ သက္ခိဿတိ, မယာ ကတံ, ဒေဝ, အဟံ စူဠပိတရံ အာဏာပေတွာ ကာရေသိ''န္တိ အာဟ။ ''တံ ဌပေတွာ အညော မယိ သိနေဟော သတ္တော နာမ နတ္ထိ, ပသန္နောသ္မိ, ဝရံ တေ ဒမ္မိ, အတ္တနော ဉာတိဂဏံ ပက္കောသာပေဟီ''တိ။ သာ ဉာတကာနံ သာသနံ ပဟိဏိ – ''ရာဇာ မေ ပသန္နော ဝရံ ဒေတိ, သီဃံ အာဂစ္ဆန္တူ''တိ။ ရာဇာ အာဂတာဂတာနံ မဟန္တံ သက္ကာရံ ကာရေသိ။ တံ ဒိသွာ တဿာ အညာတကာပိ လဉ္ဇံ ဒတွာ ''မယံ မာဂဏ္ဍိယာယ ဉာတကာ''တိ အာဂမိံသု။ ရာဇာ တေ သဗ္ဗေ ဂဟာပေတွာ ရာဇင်္ဂဏေ နာဘိပ္ပမာဏေ အာဝာဋေ ခဏာပေတွာ တေ တတ္ထ နိသီဒါပေတွာ ပံသူဟိ ပူရေတွာ ဥပရိ ပလာလေ ဝိကိရာပေတွာ အဂ္ဂိံ ဒါပေသိ။ စမ္မဿ ဒဍ္ဎကာလေ အယနင်္ဂလေန ကသာပေတွာ ခဏ္ဍာခဏ္ဍံ ဟီရာဟီရံ ကာရေသိ။ မာဂဏ္ဍိယာယ သရီရတောပိ တိခိဏေန သတ္ထေန ဃနဃနဋ္ဌာနေသု မံသံ ဥပ္ပာဋေတွာ တေလကဋာဟံ ဥဒ္ဓနံ အာရောပေတွာ ပူဝေ ဝိယ ပစာပေတွာ တမေဝ ခါဒာပေသိ။

ဓမ္မသဘာယမ္ပိ ဘိက္ခူ ကထံ သမုဋ္ဌာပေသုံ, ''အနနုစ္ဆဝိကံ ဝတ, အာဝုသော, ဧဝရူပါယ သဒ္ဓါယ ပသန္နာယ ဥပါသိကာယ ဧဝရူပံ မရဏ''န္တိ။ သတ္ထာ အာဂန္တွာ, ''ကာယ နုတ္ထ, ဘိက္ခဝေ, ဧတရဟိ ကထာယ သန္နိသိန္နာ''တိ ပုစ္ဆိတွာ, ''ဣမာယ နာမာ''တိ ဝုတ္တေ ''ဘိက္ခဝေ, ဣမသ္မိံ အတ္တဘာဝေ သာမာဝတိပ္ပမုခါနံ ဣတ္ထီနံ ဧဝံ အယုတ္တံ သမ္ပတ္တံ။ ပုဗ္ဗေ ကတကမ္မဿ ပန ယုတ္တမေဝ ဧတာဟိ လဒ္ဓ''န္တိ ဝတွာ, ''ကိံ, ဘန္တေ, ဧတာဟိ ပုဗ္ဗေ ကတံ, တံ အာစိက္ခထာ''တိ ဧတေဟိ ယာစိတော အတီတံ အာဟရိ –

အတီတေ ဗာရာဏသိယံ ဗြဟ္မဒတ္တေ ရဇ္ဇံ ကာရေန္တေ ရာဇဂေဟေ နိဗဒ္ဓံ အဋ္ဌ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ဘုဉ္ဇန္တိ။ ပဉ္စ သတာ ဣတ္ထိယော တေ ဥပဋ္ဌဟန္တိ။ တေသု သတ္တ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ဟိမဝန္တံ ဂစ္ဆန္တိ, ဧကော နဒီတီရေ ဧကံ တိဏဂဟနံ အတ္ထိ, တတ္ထ ဈာနံ သမာပဇ္ဇိတွာ နိသီဒိ။ အထေကဒိဝသံ ရာဇာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေသု ဂတေသု တာ ဣတ္ထိယော

အာအာယ နဒိယံ ဥဒကကီဠံ ကီဠိတုံ ဂတော။ တတ္ထ တာ ဣတ္ထိယော ဒိဝသဘာဂံ ဥဒကေ ကီဠိတွာ ဥတ္တရိတွာ သီတ
ပီဠိတာ အဂ္ဂိံ ဝိသိဗ္ဗေတုကာမာ “အမှာကံ အဂ္ဂိကရဏဋ္ဌာနံ ဩလောကေထာ”တိ အပရာပရံ ဝိစရန္တိယော တံ တိဏ
ဂဟနံ ဒိသွာ, “တိဏရာသီ”တိ သညာယ တံ ပရိဝါရေတွာ ဌိတာ အဂ္ဂိံ အဒံသု။ တိဏေသု ဈာယိတွာ ပတန္တေသု ပစ္
စေကဗုဒ္ဓံ ဒိသွာ, “နဋ္ဌာမှာ, အမှာကံ ရညော ပစ္စေကဗုဒ္ဓော ဈာယတိ, ရာဇာ ဉတွာ အမှေ နာသေဿတိ, သုဒ္ဓူ
ပံ နံ ကရိဿာမာ”တိ သဗ္ဗာ တာ ဣတ္ထိယော ဣတော စိတော စ အရူနိ အာဟရိတွာ တဿ ဥပရိ အရုရာသိံ ကရိံသု။
မဟာအရုရာသိ အဟောသိ။ အထ နံ အာလိမ္ပေတွာ, “ဣဒါနိ ဈာယိဿတီ”တိ ပက္ကမိံသု။ တာ ပဌမံ အသဉ္စေတနိ
ကာ ဟုတွာ ကမ္မုနာ န ဗဇ္ဈိံသု, ဣဒါနိ ပစ္ဆာ သဉ္စေတနာယ ကမ္မုနာ ဗဇ္ဈိံသု။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓံ ပန အန္တောသမာပတ္
တိယံ သကဋ္ဌသဟဿေဟိ အရူနိ အာဟရိတွာ အာလိမ္ပေန္တာပိ ဥသ္မာကာရမတ္တမ္ပိ ဂဟေတုံ န သက္ကောန္တိ။
တသ္မာ သော သတ္တမေ ဒိဝသေ ဥဋ္ဌာယ ယထာသုခံ အဂမာသိ။ တာ တဿ ကမ္မဿ ကတတ္တာ ဗဟူနိ ဝဿသ
တသဟဿာနိ နိရယေ ပစ္စိတွာ တဿေဝ ကမ္မဿ ဝိပါကာဝသေသေန အတ္တဘာဝသတေ ဣမိနာဝ နိယာမေန ဂေ
ဟေ ဈာယမာနေ ဈာယိံသု။ ဣဒံ ဧတာသံ ပုဗ္ဗကမ္မန္တိ။

ဧဝံ ဝုတ္တေ ဘိက္ခူ သတ္ထာရံ ပဋိပုစ္ဆိံသု – “ခုဇ္ဇုတ္တရာ ပန, ဘန္တေ, ကေန ကမ္မေန ခုဇ္ဇာ ဇာတာ, ကေန က
မ္မေန မဟာပညာ, ကေန ကမ္မေန သောတာပတ္တိဖလံ အဓိဂတာ, ကေန ကမ္မေန ပရေသံ ပေသနကာရိကာ ဇာတာ”တိ?
ဘိက္ခဝေ, တဿေဝ ရညော ဗာရာဏသိယံ ရဇ္ဇံ ကာရဏကာလေ သွေဝ ပစ္စေကဗုဒ္ဓော ထောကံ ခုဇ္ဇဓာတုကော
အဟောသိ။ အထေကာ ဥပဋ္ဌာယိကာ ဣတ္ထီ ကမ္ဗလံ ပာရုပိတွာ သုဝဏ္ဏသရကံ ဂဟေတွာ, “အမှာကံ ပစ္စေက
ဗုဒ္ဓော ဧဝဉ္စ ဧဝဉ္စ ဝိစရတီ”တိ ခုဇ္ဇာ ဟုတွာ တဿ ဝိစရဏာကာရံ ဒဿေသိ။ တဿ နိဿန္ဒေန ခုဇ္ဇာ ဇာတာ။
တေ ပန ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ ပဌမဒိဝသေ ရာဇဂေဟေ နိသီဒာပေတွာ ပတ္တေ ဂဟာပေတွာ ပာယာသဿ ပူရေတွာ အဒံ
သိ။ ဥဏှပာယာသဿ ပူရေ ပတ္တေ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ပရိဝတ္တေတွာ ပရိဝတ္တေတွာ ဂဏှန္တိ။ သာ ဣတ္ထီ တေ
တထာ ကရောန္တေ ဒိသွာ အတ္တနော သန္တကာနိ အဋ္ဌ ဒန္တဝလယာနိ ဒတွာ, “ဣဓ ဌပေတွာ ဂဏှထာ”တိ
အာဟ။ တေသု တထာ ကတွာ တံ ဩလောကေတွာ ဌိတေသု တေသံ အဓိပ္ပာယံ ဉတွာ, “နတ္ထိ, ဘန္တေ, အမှာကံ ဧ
တေဟိ အတ္ထော။ တုမှာကညေဝ ဧတာနိ ပရိစ္စတ္တာနိ, ဂဟေတွာ ဂစ္ဆထာ”တိ အာဟ။ တေ ဂဟေတွာ နန္ဒမူလ
ကပဗ္ဘာရံ အဂမံသု။ အဇ္ဇတနာပိ တာနိ ဝလယာနိ အရောဂနေဝ။ သာ တဿ ကမ္မဿ နိဿန္ဒေန ဣဒါနိ တိပိဋက
ဓရာ မဟာပညာ ဇာတာ။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနံ ကတဥပဋ္ဌာနဿ နိဿန္ဒေန ပန သောတာပတ္တိဖလံ ပတ္တာ။ ဣဒမဿာ
ဗုဒ္ဓန္တရေ ပုဗ္ဗကမ္မံ။

ကဿပသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓကာလေ ပန ဧကာ ဗာရာဏသိသေဋ္ဌိနော ဓီတာ ဝဍ္ဍမာနကစ္ဆာယာယ အာအာသံ ဂဟေတွာ
အတ္တာနံ အလင်္ကရောန္တီ နိသီဒိ။ အထဿာ ဝိဿာသိကာ ဧကာ ခီဏာသဝ ဘိက္ခုနီ တံ ဒဋ္ဌုံ အဂမာသိ။ ဘိက္ခုနိ
ယော ဟိ ခီဏာသဝါပိ သာယန္ဟသမယေ ဥပဋ္ဌာကကုလာနိ ဒဋ္ဌုကာမာ ဟောန္တိ။ တသ္မိံ ပန ခဏေ သေဋ္ဌိဓီတာယ သ
န္တိကေ ကာစိ ပေသနကာရိကာ နတ္ထိ, သာ “ဝန္ဒာမိ, အယျေ, ဧတံ တာဝ မေ ပသာဓနပေဠကံ ဂဟေတွာ ဒေထာ”တိ
အာဟ။ ထေရီ စိန္တေသိ – “သစဿာ ဣမံ ဂဏှိတွာ န ဒဿာမိ, မယိ အာဃာတံ ကတွာ နိရယေ နိဗ္ဗတ္တိဿ
သတိ။ သစေ ပန ဒဿာမိ, ပရဿ ပေသနကာရိကာ ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိဿတိ။ နိရယသန္တာပတော ခော ပန ပရဿ
ပေသနဘာဝေါဝ သေယျော”တိ။ “သာ အနုဒယံ ပဋိစ္စ တံ ဂဟေတွာ တဿာ အဒါသိ။ တဿ ကမ္မဿ နိဿန္
ဒေန ပရေသံ ပေသနကာရိကာ ဇာတာ”တိ။

အထ ပုနေကဒိဝသံ ဘိက္ခူ ဓမ္မသဘာယံ ကထံ သမုဋ္ဌာပေသုံ “သာမာဝတိပ္ပမုခါ ပဉ္စသတာ ဣတ္ထိယော ဂေဟေ
အဂ္ဂိနာ ဈာယိံသု, မာဂဏ္ဍိယာယ ဉာတကာ ဥပရိ ပလာလဂ္ဂိံ ဒတွာ အယနင်္ဂလေဟိ ဘိန္နာ, မာဂဏ္ဍိယာ ပက္ကုထိတ
တေလေ ပက္ကာ, ကေ နု ခော ဧတ္ထ ဇီဝန္တိ နာမ, ကေ မတာ နာမာ”တိ။ သတ္ထာ အာဂန္တွာ, “ကာယ နုတ္ထ, ဘိက္
ခဝေ, ဧတရဟိ ကထာယ သန္နိသိန္နာ”တိ ပုစ္ဆိတွာ, “ဣမာယ နာမာ”တိ ဝုတ္တေ, “ဘိက္ခဝေ, ယေ ကေစိ ပမတ္တာ,
တေ ဝဿသတံ ဇီဝန္တာပိ မတာယေဝ နာမ။ ယေ အပ္ပမတ္တာ, တေ မတာပိ ဇီဝန္တိယေဝ။ တသ္မာ မာဂဏ္ဍိယာ ဇီဝန္
တီပိ မတာယေဝ နာမ, သာမာဝတိပ္ပမုခါ ပဉ္စသတာ ဣတ္ထိယော မတာပိ ဇီဝန္တိယေဝ နာမ။ န ဟိ, ဘိက္ခဝေ, အပ္ပမတ္
တာ မရန္တိ နာမာ”တိ ဝတွာ ဣမာ ဂါထာ အဘာသိ –

၂၁. “အပ္ပမာဒေါ အမတပဒံ၊ ပမာဒေါ မစ္စုနော ပဒံ။

အပ္ပမတ္တာ န မီယန္တိ၊ ယေ ပမတ္တာ ယထာ မတာ။

၂၂. ‘‘ဧဝံ ဝိသေသတော ဉတွာ၊ အပ္ပမာဒမှိ ပဏ္ဍိတာ။
အပ္ပမာဒေ ပမောဒန္တိ၊ အရိယာနံ ဂေါစရေ ရတာ။

၂၃. ‘‘တေ ဈာယိနော သာတတိကာ၊ နိစ္စံ ဒဠှပရက္ကမာ။
ဖုသန္တိ ဓီရာ နိဗ္ဗာနံ၊ ယောဂက္ခေမံ အနုတ္တရ’’န္တိ။

တတ္ထ **အပ္ပမာဒေ**တိ ပဒံ မဟန္တံ အတ္ထံ ဒီပေတိ, မဟန္တံ အတ္ထံ ဂဟေတွာ တိဋ္ဌတိ။ သကလမ္ပိ ဟိ တေပိဋကံ ဗုဒ္ဓဝစနံ အာဟရိတွာ ကထိယမာနံ အပ္ပမာဒပဒမေဝ ဩတရတိ။ တေန ဝုတ္တံ –

‘‘သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, ယာနိ ကာနိစိ ဇင်္ဂလာနံ ပါဏာနံ ပဒဇာတာနိ, သဗ္ဗာနိ တာနိ ဟတ္ထိပဒေ သမောဓာနံ ဂစ္ဆန္တိ, ဟတ္ထိပဒံ တေသံ အဂ္ဂမက္ခာယတိ ယဒိဒံ မဟန္တတ္တေန။ ဧဝမေဝ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ယေ ကေစိ ကုသလာ ဓမ္မာ, သဗ္ဗေတေ အပ္ပမာဒမူလကာ အပ္ပမာဒသမောသရဏာ, အပ္ပမာဒော တေသံ ဓမ္မာနံ အဂ္ဂမက္ခာယတီ’’တိ (သံ. နိ. ၅.၁၄၀)။

သော ပနေသ အတ္ထတော သတိယာ အဝိပ္ပဝါသော နာမ။ နိစ္စံ ဥပဋ္ဌိတာယ သတိယာ စေတံ နာမံ။ **အမတပဒ**န္တိ အမတံ ဝုစ္စတိ နိဗ္ဗာနံ။ တဉှိ အဇာတတ္တာ န ဇီယတိ န မီယတိ, တသ္မာ အမတန္တိ ဝုစ္စတိ။ ပဇ္ဇန္တိ ဧတေနာတိ ပဒံ, အမတံ ပါပုဏန္တီတိ အတ္ထော။ အမတဿ ပဒံ အမတပဒံ, အမတဿ အဓိဂမူပါယောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ, **ပမာဒေါ**တိ ပမဇ္ဇနဘာဝေါ, မုဋ္ဌဿတိသင်္ခါတဿ သတိယာ ဝေါဿဂ္ဂဿေတံ နာမံ။ **မစ္စုနော**တိ မရဏဿ။ **ပဒ**န္တိ ဥပါယော မဂ္ဂေါ။ ပမတ္တော ဟိ ဇာတိံ နာတိဝတ္တတိ, ဇာတော ဇီယတိ စေဝ မီယတိ စာတိ ပမာဒေါ မစ္စုနော ပဒံ နာမ ဟောတိ, မရဏံ ဥပေတိ။ **အပ္ပမတ္တာ န မီယန္တီ**တိ သတိယာ သမန္နာဂတာ ဟိ အပ္ပမတ္တာ န မရန္တိ၊ အဇရာ အမရာ ဟောန္တီတိ န သလ္လက္ခေတဗ္ဗံ။ န ဟိ ကောစိ သတ္တော အဇရော အမရော နာမ အတ္ထိ, ပမတ္တဿ ပန ဝဋ္ဋံ နာမ အပရိစ္ဆိန္နံ, အပ္ပမတ္တဿ ပရိစ္ဆိန္နံ။ တသ္မာ ပမတ္တာ ဇာတိအာဒီဟိ အပရိမုတ္တတ္တာ ဇီဝန္တာပိ မတာယေဝ နာမ။ အပ္ပမတ္တာ ပန အပ္ပမာဒလက္ခဏံ ဝဍ္ဎေတွာ ခိပ္ပံ မဂ္ဂဖလာနိ သစ္ဆိကတွာ ဒုတိယတတိယအတ္တဘာဝေသု န နိဗ္ဗတ္တန္တိ။ တသ္မာ တေ ဇီဝန္တာပိ မတာပိ န မီယန္တိယေဝ နာမ။ **ယေ ပမတ္တာ ယထာ မတာ**တိ ယေ ပန သတ္တာ ပမတ္တာ, တေ ပမာဒမရဏေန မတတ္တာ, ယထာ ဟိ ဇီဝိတိန္ဒြိယုပစ္ဆေဒေန မတာ အာရက္ခဒသဒိသာ အပဂတဝိညာဏာ , တထေဝ ဟောန္တိ။ တေသမ္ပိ ဟိ မတာနံ ဝိယ ဂဟဋ္ဌာနံ တာဝ ‘‘အနံ ဒဿာမ, သီလံ ရက္ခိဿာမ, ဥပောသထကမ္မံ ကရိဿာမာ’’တိ ဧကစိတ္တမ္ပိ န ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ပဗ္ဗဇိတာနမ္ပိ ‘‘အာစရိယုပဇ္ဈာယဝတ္တာဒီနိ ပူရေဿာမ, ဓုတင်္ဂါနိ သမာဒိယိဿာမ, ဘာဝနံ ဝဍ္ဎေဿာမာ’’တိ န ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ မတေန တေ ကိံ နာနာကရဏာဝ ဟောန္တိ။ တေန ဝုတ္တံ – ‘‘ယေ ပမတ္တာ ယထာ မတာ’’တိ။

ဧဝံ ဝိသေသတော ဉတွာတိ ပမတ္တဿ ဝဋ္ဋတော နိဿရဏံ နတ္ထိ, အပ္ပမတ္တဿ အတ္ထီတိ ဧဝံ ဝိသေသတော ဇာနိတွာ။ ကေ ပနေတံ ဝိသေသံ ဇာနန္တီတိ? **အပ္ပမာဒမှိ ပဏ္ဍိတာ** တိ ယေ ပဏ္ဍိတာ မေဓာဝိနော သပ္ပညာ အတ္တနော အပ္ပမာဒေ ဌတွာ အပ္ပမာဒံ ဝဍ္ဎေန္တိ, တေ ဧဝံ ဝိသေသကာရဏံ ဇာနန္တိ။ **အပ္ပမာဒေ ပမောဒန္တီ** တိ တေ ဧဝံ ဉတွာ တသ္မိံ အတ္တနော အပ္ပမာဒေ ပမောဒန္တိ, ပဟံသိတမုခာ တုဋ္ဌပဟဋ္ဌာ ဟောန္တိ။ **အရိယာနံ ဂေါစရေ ရတာ**တိ တေ ဧဝံ အပ္ပမာဒေ ပမောဒန္တာ တံ အပ္ပမာဒံ ဝဍ္ဎေတွာ အရိယာနံ ဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓဗုဒ္ဓသာဝကာနံ ဂေါစရသင်္ခါတေ စတုသတိပဋ္ဌာနာဒိဘေဒေ သတ္တတိံသ ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မေ နဝဝိဓလောကုတ္တရဓမ္မေ စ ရတာ နိရတာ, အဘိရတာ ဟောန္တီတိ အတ္ထော။

တေ ဈာယိနောတိ တေ အပ္ပမတ္တာ ပဏ္ဍိတာ အဋ္ဌသမာပတ္တိသင်္ခါတေန အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာနေန ဝိပဿနာမဂ္ဂဖလသင်္ခါတေန လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနေန စာတိ ဒုဝိဓေနပိ ဈာနေန ဈာယိနော။ **သာတတိကာ**တိ အဘိနိက္ခမနကာလတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ အရဟတ္တမဂ္ဂါ သတတံ ပဝတ္တကာယိကစေတသိကဝီရိယာ။ **နိစ္စံ ဒဠှပရက္ကမာ** တိ ယံ တံ ပုရိသထာမေန ပုရိသဝီရိယေန ပုရိသပရက္ကမေန ပတ္တဗ္ဗံ, န တံ အပါပုဏိတွာ ဝီရိယဿ သဏ္ဌာနံ ဘဝိဿတီတိ ဧဝရူပေန ဝီရိယေန အန္တရာ အနောသက္ကိတွာ နိစ္စပ္ပဝတ္တေန ဒဠှပရက္ကမေန သမန္နာဂတာ။ **ဖုသန္တီ** တိ ဧတ္ထ

ဒွေဝ ဖုသနာ ဉာဏဖုသနာ စ, ဝိပါကဖုသနာ စ။ တတ္ထ စတ္တာရော မဂ္ဂါ ဉာဏဖုသနာ နာမ, စတ္တာရိ ဖလာနိ ဝိပါကဖုသနာ နာမ။ တေသု ဣဓ ဝိပါကဖုသနာ အဓိပ္ပေတာ။ အရိယဖလေန နိဗ္ဗာနံ သစ္ဆိကရောန္တော ဓီရာ ပဏ္ဍိတာ တာယ ဝိပါကဖုသနာယ ဖုသန္တိ, နိဗ္ဗာနံ သစ္ဆိကရောန္တိ။ **ယောဂက္ခေမံ အနုတ္တရ**န္တိ ယေ စတ္တာရော ယောဂါ မဟာဇနံ ဝဋ္ဋေ ဩသီဒါပေန္တိ, တေဟိ ခေမံ နိဗ္ဘယံ သဗ္ဗေဟိ လောကိယလောကုတ္တရဓမ္မေဟိ သေဋ္ဌတ္တာ အနုတ္တရန္တိ။

ဒေသနာပရိယောသာနေ ဗဟူ သောတာပန္နာဒယော အဟေသုံ။ ဒေသနာ မဟာဇနဿ သာတ္ထိကာ ဇာတာတိ။

သာမာဝတီဝတ္ထု ပဌမံ။

၂. ကုမ္ဘဃောသကသေဋ္ဌိဝတ္ထု

ဥဋ္ဌာနဝတောတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဝေဠုဝနေ ဝိဟရန္တော ကုမ္ဘဃောသကံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။ ရာဇဂဟနဂရသ္မိဉှိ ရာဇဂဟသေဋ္ဌိနော ဂေဟေ အဟိဝါတရောဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇိ, တသ္မိံ ဥပ္ပန္နေ မက္ခိကာ အာဒိံ ကတွာ ယာဝ ဂါဝါ ပဌမံ တိရစ္ဆာနဂတာ မရန္တိ, တတော အန္တောကမ္မကရာ, သဗ္ဗပစ္ဆာ ဂေဟသာမိကာ, တသ္မာ သော ရောဂေါ သဗ္ဗပစ္ဆာ သေဋ္ဌိဉ္စ ဇာယဉ္စ ဂဏှိ။ တေ ရောဂေန ဖုဋ္ဌာ ပုတ္တံ သန္တိကေ ဌိတံ ဩလောကေတွာ အဿုပုဏ္ဏေဟိ နေတ္တေဟိ တံ အာဟံသု – ‘‘တာတ, ဣမသ္မိံ ကိရ ရောဂေ ဥပ္ပန္နေ ဘိတ္တိံ ဘိန္ဒိတွာ ပလာယန္တာဝ ဇီဝိတံ လဘန္တိ, တွံ အမှေ အနောလောကေတွာ ပလာယိတွာ ဇီဝန္တော ပုန အာဂန္တွာ အမှာကံ အသုကဋ္ဌာနေ နာမ စတ္တာလီသ ဓနကောဋိယော နိဒဟိတွာ ဌပိတာ, တာ ဥဒ္ဓရိတွာ ဇီဝိကံ ကပ္ပေယျာသီ’’တိ။ သော တေသံ ဝစနံ သုတွာ ရုဒမာနော မာတာပိတရော ဝန္ဒိတွာ မရဏဘယဘီတော ဘိတ္တိံ ဘိန္ဒိတွာ ပလာယိတွာ ပဗ္ဗတဂဟနံ ဂန္တွာ ဒွာဒသ ဝဿာနိ တတ္ထ ဝသိတွာ မာတာပိတုဝသနဋ္ဌာနံ ပစ္စာဂဉ္ဆိ။

အထ နံ ဒဟရကာလေ ဂန္တွာ ပရူဠှကေသမဿုကာလေ အာဂတတ္တာ န ကောစိ သဉ္ဇာနိ။ သော မာတာပိတူဟိ ဒိန္နသညာဝသေန ဓနဋ္ဌာနံ ဂန္တွာ ဓနဿ အရောဂဘာဝံ ဉတွာ စိန္တေသိ – ‘‘မံ န ကောစိ သဉ္ဇာနာတိ, သစာဟံ ဓနံ ဥဒ္ဓရိတွာ ဝလဉ္ဇိဿာမိ, ‘ဒုဂ္ဂတေန နိဓိ ဥဒ္ဓဋော’တိ မံ ဂဟေတွာ ဝိဟေဌေယျုံ, ယံနူနာဟံ ဘတိံ ကတွာ ဇီဝေယျ’’န္တိ။ အထေကံ ပိလောတိကံ နိဝါသေတွာ, ‘‘အတ္ထိ ကောစိ ဘတကေန အတ္ထိကော’’တိ ပုစ္ဆန္တော ဘတကဝီထိံ ပါပုဏိ။ အထ နံ ဘတကာ ဒိသွာ, ‘‘သစေ အမှာကံ ဧကံ ကမ္မံ ကရိဿသိ, ဘတ္တဝေတနံ တေ ဒဿာမာ’’တိ အာဟံသု။ ‘‘ကိံ ကမ္မံ နာမာ’’တိ? ‘‘ပဗောဓနစောဒနကမ္မံ။ သစေ ဥဿဟသိ, ပါတောဝ ဥဋ္ဌာယ ‘တာတာ, ဥဋ္ဌဟထ, သကဋာနိ သန္နယှထ, ဂောဏေ ယောဇေထ, ဟတ္ထိအဿာနံ တိဏတ္ထာယ ဂမနဝေလာ; အမ္မာ, တုမှေပိ ဥဋ္ဌဟထ, ယာဂုံ ပစထ, ဘတ္တံ ပစထာ’တိ ဝိစရိတွာ အာရောစေဟီ’’တိ။ သော ‘‘သာဓူ’’တိ သမ္ပဋိစ္ဆိ။ အထဿ ဝသနတ္ထာယ ဧကံ ဃရံ အဒံသု။ သော ဒေဝသိကံ တံ ကမ္မံ အကာသိ။

အထဿ ဧကဒိဝသံ ရာဇာ ဗိမ္ဗိသာရော သဒ္ဒမဿောသိ။ သော ပန သဗ္ဗရဝညူ အဟောသိ။ တသ္မာ ‘‘မဟာဓနဿ ပုရိသဿေသ သဒ္ဒေါ’’တိ အာဟ။ အထဿ သန္တိကေ ဌိတာ ဧကာ ပရိစာရိကာ ‘‘ရာဇာ ယံ ဝါ တံ ဝါ န ကထေဿတိ, ဣဒံ မယာ ဉာတုံ ဝဋ္ဋတီ’’တိ စိန္တေတွာ – ‘‘ဂစ္ဆ, တာတ, ဧတံ ဇာနာဟီ’’တိ ဧကံ ပုရိသံ ပါဟိဏိ။ သော ဝေဂေန ဂန္တွာ တံ ဒိသွာ အာဂန္တွာ, ‘‘ဧကော ဘတကာနံ ဘတိကာရကော ကပဏမနုဿော ဧသော’’တိ အာရောစေသိ။ ရာဇာ တဿ ဝစနံ သုတွာ တုဏှီ ဟုတွာ ဒုတိယဒိဝသေပိ တတိယဒိဝသေပိ တံ တဿ သဒ္ဒံ သုတွာ တထေဝ အာဟ။ သာပိ ပရိစာရိကာ တထေဝ စိန္တေတွာ ပုနပ္ပုနံ ပေသေတွာ, ‘‘ကပဏမနုဿော ဧသော’’တိ ဝုတ္တေ စိန္တေသိ – ‘‘ရာဇာ ‘ကပဏမနုဿော ဧသော’တိ ဝစနံ သုတွာပိ န သဒ္ဒဟတိ, ပုနပ္ပုနံ ‘မဟာဓနဿ ပုရိသဿေသ သဒ္ဒေါ’တိ ဝဒတိ, ဘဝိတဗ္ဗမေတ္ထ ကာရဏေန, ယထာသဘာဝတော ဧတံ ဉာတုံ ဝဋ္ဋတီ’’တိ။ သာ ရာဇာနံ အာဟ, ‘‘ဒေဝ, အဟံ သဟဿံ လဘမာနာ ဓီတရံ အာဒါယ ဂန္တွာ ဧတံ ဓနံ ရာဇကုလံ ပဝေသေဿာမီ’’တိ။ ရာဇာ တဿာ သဟဿံ အဒါပေသိ။

သာ တံ ဂဟေတွာ ဓီတရံ ဧကံ မလိနဓာတုကံ ဝတ္ထံ နိဝါသာပေတွာ တာယ သဒ္ဓိံ ရာဇဂေဟတော နိက္ခမိတွာ မဂ္ဂပဋိပန္နာ ဝိယ ဘတကဝီထိံ ဂန္တွာ ဧကံ ဃရံ ပဝိသိတွာ, ‘‘အမ္မ, မယံ မဂ္ဂပဋိပန္နာ, ဧကာဟဒွီဟံ ဣဓ ဝိဿမိတွာ

တ ဂမိဿာမာ''တိ အာဟ။ ''အမ္မ, ဗဟူနိ ဃရမာနုသကာနိ, န သက္ကာ က္ခ ဝသိတုံ, တော် ကုမ္ဘဃောသကဿ ဂေဟံ တုန္တိ, တတ္ထ ဂစ္ဆထာ''တိ။ သာ တတ္ထ ဂန္တွာ, ''သာမိ, မယံ မဂ္ဂပဋိပန္နကာ, ကောဟဒ္ဒဝိဟံ ကုခ ဝသိဿာ မာ''တိ ဝတွာ တေန ပုနပ္ပုနံ ပဋိက္ခိတ္တာပိ, ''သာမိ, အဇ္ဇေကဒိဝသမတ္တံ ဝသိတွာ ဟတောဝ ဂမိဿာမာ''တိ နိက္ ခမိတုံ န ကုစ္ဆိ။ သာ တတ္ထေဝ ဝသိတွာ ပုနဒိဝသေ တဿ အရညဂမနဝေလာယ, ''သာမိ, တဝ နိတပံ ဒတွာ ယာဟိ , အာဟာရံ တေ ပစိဿာမီ''တိ ဝတွာ, ''အလံ, အမ္မ, အဟမေဝ ပစိတွာ ဘုဥ္ဇိဿာမီ''တိ ဝုတ္တေ ပုနပ္ပုနံ နိဗန္ဓိတွာ တ တေန ဒိန္နေ ဂဟိတမတ္တကေယေဝ ကတွာ အန္တရာပဏတော ဘာဇနာနိ စေဝ ပရိသုဒ္ဓတဏ္ဍုလာဒိနိ စ အာဟာရာပေတွာ ရာဇကုလေ ပစနနိယာမေန သုပရိသုဒ္ဓံ ဩဒနံ, သာဓုရသာနိ စ ဒွေဝ တီဏိ သူပဗျဥ္ဇနာနိ ပစိတွာ တဿ အရညတော အာဂတဿ အဒါသိ။ အထ နံ ဘုဥ္ဇိတွာ မုဒုစိတ္တတံ အာပန္နံ ဉတွာ, ''သာမိ, ကိလန္တမှဟ, ကောဟဒ္ဒဝိဟံ ကုခေဝ ဟောမာ''တိ အာဟ။ သော ''သာဓူ''တိ သမ္ပဋိစ္ဆိ။

အထဿ သာယမ္ပိ ပုနဒိဝသေပိ မဓုရဘတ္တံ ပစိတွာ အဒါသိ။ အထ မုဒုစိတ္တတံ တဿ ဉတွာ ''သာမိ, ကတိ ပာဟံ ကုခေဝ ဝသိဿာမာ''တိ။ တတ္ထ ဝသမာနာ တိခိဏေန သတ္ထေန တဿ မဉ္စတဏံ ဟေဌာအဋနိယံ တဟံ တဟံ ဆိန္ဒိ။ မဉ္စော တသ္မိံ အာဂန္တွာ နိသိန္နမတ္တေယေဝ ဟေဌာ ဩလမ္ဗိ။ သော ''ကသ္မာ အယံ မဉ္စော ဇဝံ ဆိဇ္ဇိတွာ ဂတော''တိ အာဟ။ ''သာမိ, ဒဟရဒာရကေ တရေတုံ န သက္ကောမိ, ဧတ္ထေဝ သန္နိပတန္တိ''တိ။ ''အမ္မ, ကုဒံ မေ ဒုက္ခံ တုမှေဟ နိဿာယ ဇာတံ။ အဟဥှိ ပုဗ္ဗေ ကတ္ထစိ ဂစ္ဆန္တော ဒွာရံ ပိဒဟိတွာ ဂစ္ဆာမီ''တိ။ ''ကိံ ကရောမိ, တာတ, တရေတုံ န သက္ကောမီ''တိ။ သာ ကုမိနာဝ နိယာမေန ဒွေဝ တယော ဒိဝသေ ဆိန္ဒိတွာ တေန ဥဇ္ဈာယိတွာ ခီယိတွာ ဝုစ္စမာနာပိ တထေဝ ဝတွာ ပုန ဇော် ဒွေဝ ရဇ္ဇုကေ ဌပေတွာ သေသေ ဆိန္ဒိ။ တံ ဒိဝသံ တသ္မိံ နိသိန္နမတ္တေယေဝ သဗ္ဗံ တဏံ ဘူမိယံ ပတိ, သီသံ ဇဏ္ဏုကေဟိ သဒ္ဓိံ ဧကတော အဟောသိ, သော ဥဋ္ဌာယ, ''ကိံ ကရောမိ, ကုအနိ ကုဟိံ ဂမိဿာမိ , နိပဇ္ဇနမဉ္စဿပိ တုမှေဟိ အသာမိကော ဝိယ ကတောမှဟီ''တိ အာဟ။ ''တာတ, ကိံ ကရောမိ, ပဋိဝိဿကဒာရကေ တရေတုံ န သက္ကောမိ, ဟောတု, မာ စိန္တယိ, ကုမာယ နာမ ဝေလာယ ကုဟိံ ဂမိဿသီ''တိ ဓီတရံ အာမန္တေတွာ, ''အမ္မ, တဝ ဘာတိကဿ နိပဇ္ဇနောကာသံ ကရောဟီ''တိ အာဟ။ သာ ဧကပဿေ သယိတွာ ''ကုဓာဂစ္ဆ, သာမီ''တိ အာဟ။ ကုတရောပိ နံ ''ဂစ္ဆ, တာတ, ဘဂိနိယာ သဒ္ဓိံ နိပဇ္ဇာ''တိ ဝဒေသိ။ သော တာယ သဒ္ဓိံ ဧကမဉ္စေ နိပဇ္ဇိတွာ တံ ဒိဝသညေဝ သန္ထဝံ အကာသိ, ကုမာရိကာ ပရောဒိ။ အထ နံ မာတာ ပုစ္ဆိ – ''ကိံ, အမ္မ, ရောဒသီ''တိ? ''အမ္မ, ကုဒံ နာမ ဇာတ''န္တိ။ ''ဟောတု, အမ္မ, ကိံ သက္ကာ ကာတုံ, တယာပိ ဇော် ဘတ္တာ ရံ ကုမိနာပေကံ ဟဒပရိစာရိကံ လဒ္ဓုံ ဝဋ္ဋတီ''တိ တံ ဇာမာတရံ အကာသိ။ တေ သမဂ္ဂဝါသံ ဝသိံသု။

သာ ကတိပာဟစ္စယေန ရညော သာသနံ ပေသေသိ – ''ဘတကဝီထိယံ ဆဏံ ကရောန္တု။ ယဿ ပန ဃရေ ဆဏော န ကရီယတိ, တဿ ဧတ္တကော နာမ ဒဏ္ဍောတိ ဃောသနံ ကာရေတူ''တိ။ ရာဇာ တထာ ကာရေသိ။ အထ နံ သဿု အာဟ – ''တာတ, ဘတကဝီထိယံ ရာဇာဏာယ ဆဏော ကတ္တဗ္ဗော ဇာတော, ကိံ ကရောမာ''တိ? ''အမ္မ, အဟံ ဘတိံ ကရောန္တောပိ ဇီဝိတုံ န သက္ကောမိ, ကိံ ကရိဿာမီ''တိ? ''တာတ, ဃရာဝာသံ ဝသန္တာ နာမ ကုဏမ္ပိ ဂဏှန္တိ, ရညော အာဏာ အကာတုံ န လဗ္ဘာ။ ကုဏတော နာမ ယေန ကေနစိ ဥပာယေန မုစ္စိတုံ သက္ကာ, ဂစ္ဆ, ကုတောစိ ဇော် တ ဒွေဝ တ ကဟာပဏေ အာဟရာ''တိ အာဟ။ သော ဥဇ္ဈာယန္တော ခီယန္တော ဂန္တွာ စတ္တာလီသကောဋိဓနေဋ္ဌာနတော ဧကမေဝ ကဟာပဏံ အာဟရိ။ သာ တံ ကဟာပဏံ ရညော ပေသေတွာ အတ္တနော ကဟာပဏေန ဆဏံ ကတွာ ပုန ကတိပာဟစ္စယေန တထေဝ သာသနံ ပဟိဏိ။ ပုန ရာဇာ တထေဝ ''ဆဏံ ကရောန္တု, အကရောန္တာနံ ဧတ္တကော ဒဏ္ဍော''တိ အာဏာပေသိ။ ပုနပိ သော တာယ တထေဝ ဝတွာ နိပ္ပီဠိယမာနော ဂန္တွာ တယော ကဟာပဏေ အာဟရိ။ သာ တေပိ ကဟာပဏေ ရညော ပေသေတွာ ပုန ကတိပာဟစ္စယေန တထေဝ သာသနံ ပဟိဏိ – ''ကုအနိ ပုရိသေ ပေသေတွာ ကုမံ ပက္ကောသာပေတူ''တိ။ ရာဇာ ပေသေသိ။ ပုရိသာ ဂန္တွာ, ''ကုမ္ဘဃောသကော နာမ ကတရော''တိ ပုစ္ဆိတွာ ပရိယေသန္တာ တံ ဒိသွာ ''ဧဟိ, ဘော ရာဇာ, တံ ပက္ကောသတီ''တိ အာဟံသု။ သော ဘီတော ''န မံ ရာဇာ ဇာနာတီ''တိအာဒီနိ ဝတွာ တ ဂန္တုံ န ကုစ္ဆိ။ အထ နံ ဗလက္ကာရေန ဟတ္ထာဒီသု ဂဟေတွာ အာကမိံသု။ သာ ကုတ္ထိ တေ ဒိသွာ, ''အရေ, ဒုဗ္ဗိနီတာ, တုမှေဟ မမ ဇာမာတရံ ဟတ္ထာဒီသု ဂဟေတုံ အနနုစ္ဆဝိကာ''တိ တဇ္ဇေတွာ, ''ဧဟိ, တာတ, မာ ဘာယိ, ရာဇာနံ ဒိသွာ တဝ ဟတ္ထာဒိကဟကာနံ ဟတ္ထေယေဝ ဆိန္ဒာပေဿာမီ''တိ ဓီတရံ အာဒာယ ပုရ တော ဟုတွာ ရာဇဂေဟံ ပတွာ ဝေသံ ပရိဝတ္တေတွာ သဗ္ဗာလင်္ကာရပဋိမဏ္ဍိတာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။ ကုတရမ္ပိ ပရိကမိတွာ အာနယိံသုယေဝ။

အထ နံ ဝန္ဒိတွာ ဌိတံ ရာဇာ အာဟ – ‘‘တွံ ကုမ္ဘဃောသကော နာမာ’’တိ? ‘‘အာမ, ဒေဝါ’’တိ ။ ‘‘ကိံ ကာရဏာ မဟာဓနံ ဝဠဉ္ဇေတွာ ခါဒသီ’’တိ ? ‘‘ကုတော မေ, ဒေဝ, ဓနံ ဘဝိဿတိ ကတ္ထ ဓနံ ဝဠဉ္ဇေဿာ’’တိ? ‘‘မာ ဧဝံ ကရိ, ကိံ အမှေဟိ ဝဠဉ္ဇေသီ’’တိ? ‘‘န ဝဠဉ္ဇေမိ, ဒေဝ, နတ္ထိ မေ ဓန’’န္တိ။ အထဿ ရာဇာ တေ ကဟာပဏေ ဒဿေတွာ, ‘‘ဣမေ ကဿ ကဟာပဏာ’’တိ အာဟ။ သော သဉ္ဇာနိတွာ, ‘‘အဟော ဗာလောမှိ, ကထံ နု ခေါ ဣမေ ရညော ဟတ္ထံ ပတ္တာ’’တိ ဣတော စိတော စ ဩလောကေန္တော တာ ဒွေပိ ပဋိမဏ္ဍိတပသာဓနာ ဂဗ္ဘဒွာရမူလေ ဌိတာ ဒိသွာ, ‘‘ဘာရိယံ ဝတိဒံ ကမ္မံ, ဣမာဟိ ရညာ ပယောဇိတာဟိ ဘဝိတဗ္ဗ’’န္တိ စိန္တေသိ။ အထ နံ ရာဇာ ‘‘ဝဒေဟိ, ဘော, ကသ္မာ ဧဝံ ကရောသီ’’တိ အာဟ။ ‘‘နိဿယော မေ နတ္ထိ, ဒေဝါ’’တိ။ ‘‘မာဒိသော နိဿယော ဘဝိတုံ န ဝဋ္ဋတီ’’တိ။ ‘‘ကလျာဏံ, ဒေဝ, သစေ မေ ဒေဝေါ အဝဿယော ဟောတီ’’တိ။ ‘‘ဟောမိ, ဘော, ကိတ္တကံ တေ ဓန’’န္တိ? ‘‘စတ္တာလီသကောဋိမတ္တံ, ဒေဝါ’’တိ။ ‘‘ကိံ လဒ္ဓုံ ဝဋ္ဋတီ’’တိ? ‘‘သင်္ကဍ္ဍနံ ဒေဝါ’’တိ? ရာဇာ အနေကသတာနိ သကဋ္ဍာနိ ယောဇာပေတွာ ပဟိဏိတွာ တံ ဓနံ အာဟရာပေတွာ ရာဇင်္ဂဏေ ရာသိံ ကာရာပေတွာ ရာဇဂဟနဂရဝါသိနော သန္နိပါတာပေတွာ, ‘‘အတ္ထိ ကဿစိ ဣမသ္မိံ နဂရေ ‘‘ဧတ္တကံ ဓန’’န္တိ ပုစ္ဆိတွာ ‘‘နတ္ထိ, ဒေဝါ’’တိ။ ‘‘ကိံ ပနဿ ကာတုံ ဝဋ္ဋတီ’’တိ? ‘‘သက္ကာရံ, ဒေဝါ’’တိ ဝုတ္တေ မဟန္တေန သက္ကာရေန တံ သေဋ္ဌိဋ္ဌာနေ ဌပေတွာ ဓီတရံ တဿေဝ ဒတွာ တေန သဒ္ဓိံ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ ဝန္ဒိတွာ ‘‘ဘန္တေ, ပဿထိမံ ပုရိသံ, ဧဝရူပေါ ဓိတိမာ နာမ နတ္ထိ, စတ္တာလီသကောဋိဝိဘဝေါ ဟောန္တောပိ ဥပ္ပိလာဝိတာကာရံ ဝါ အသ္မိမာနမတ္တံ ဝါ န ကရောတိ, ကပဏော ဝိယ ပိလောတိကံ နိဝါသေတွာ ဘတကဝီထိယံ ဘတိံ ကတွာ ဇီဝန္တော မယာ ဣမိနာ နာမ ဥပာယေန ဉာတော။ ဉာနိတွာ စ ပန ပက္ကောသာပေတွာ သဓနံ ဘာဝံ သမ္ပဋိစ္ဆာပေတွာ တံ ဓနံ အာဟရာပေတွာ သေဋ္ဌိဋ္ဌာနေ ဌပိတော, ဓီတာ စဿ မယာ ဒိန္နာ။ ဘန္တေ, မယာ စ ဧဝရူပေါ ဓိတိမာ န ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗော’’တိ အာဟ။

တံ သုတွာ သတ္ထာ ‘‘ဧဝံ ဇီဝန္တဿ ဇီဝိကံ ဓမ္မိကဇီဝိကံ နာမ, မဟာရာဇ, စောရိကာဒိကမ္မံ ပန ဣဓလောကေ စေဝ ပီဠေတိ ဟိံသေတိ, ပရလောကေ စ, တတောနိဒါနံ သုခံ နာမ နတ္ထိ။ ပုရိသဿ ဟိ ဓနပာရိဇုညကာလေ ကသိံ ဝါ ဘတိံ ဝါ ကတွာ ဇီဝိကမေဝ ဓမ္မိကဇီဝိကံ နာမ။ ဧဝရူပဿ ဟိ ဝီရိယသမ္ပန္နဿ သတိသမ္ပန္နဿ ကာယဝါစာဟိ ပရိသုဒ္ဓကမ္မဿ ပညာယ နိသမ္မကာရိနော ကာယာဒီဟိ သညတဿ ဓမ္မဇီဝိကံ ဇီဝန္တဿ သတိအဝိပ္ပဝါသေ ဌိတဿ ဣဿရိယံ ဝမုတိယေဝါ’’တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၂၄. ‘‘ဥဋ္ဌာနဝတော သတီမတော,
သုစိကမ္မဿ နိသမ္မကာရိနော။
သညတဿ ဓမ္မဇီဝိနော,
အပ္ပမတ္တဿ ယသောဘိဝမုတီ’’တိ။

တတ္ထ **ဥဋ္ဌာနဝတော** တိ ဥဋ္ဌာနဝီရိယဝန္တဿ။ **သတီမတော**တိ သတိသမ္ပန္နဿ။ **သုစိကမ္မဿာ** တိ နိဒ္ဒောသေဟိ နိရပရာဓေဟိ ကာယကမ္မာဒီဟိ သမန္နာဂတဿ။ **နိသမ္မကာရိနော** တိ ဧဝဉ္စေ ဘဝိဿတိ, ဧဝံ ကရိဿာမီတိ ဝါ, ဣမသ္မိံ ကမ္မေ ဧဝံ ကတေ ဣဒံ နာမ ဘဝိဿတီတိ ဝါ ဧဝံ နိဒါနံ သလ္လက္ခေတွာ ရောဂတိကိစ္ဆကံ ဝိယ သဗ္ဗကမ္မာနိ နိသာမေတွာ ဥပဓာရေတွာ ကရောန္တဿ။ **သညတဿာ** တိ ကာယာဒီဟိ သညတဿ နိစ္ဆိဒ္ဒဿ။ **ဓမ္မဇီဝိနော**တိ အဂါရိကဿ တုလာကူဋာဒီနိ ဝဇ္ဇေတွာ ကသိဂေါရက္ခာဒီဟိ, အနဂါရိကဿ ဝေဇ္ဇကမ္မဒူတကမ္မာဒီနိ ဝဇ္ဇေတွာ ဓမ္မေန သမေန ဘိက္ခာစရိယာယ ဇီဝိကံ ကပ္ပေန္တဿ။ **အပ္ပမတ္တဿာ** တိ အဝိပ္ပဝုတ္ထသတိနော။ **ယသောဘိဝမုတီ** တိ ဣဿရိယဘောဂသမ္မာနသင်္ခါတော စေဝ ကိတ္တိဝဏ္ဏဘဏနသင်္ခါတော စ ယသော အဘိဝမုတီတိ။

ကထာပရိယောသာနေ ကုမ္ဘဃောသကော သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိ။ အညေပိ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသု။ ဧဝံ မဟာဇနဿ သာတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ ဇာတာတိ။

ကုမ္ဘဃောသကသေဋ္ဌိဝတ္ထု ဒုတိယံ။

၃. စူဠပန္ထကတ္ထေရဝတ္ထု

ဥဋ္ဌာနေနပ္ပမာဒေနာတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဝေဠုဝနေ ဝိဟရန္တော စူဠပန္ထကတ္ထေရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ရာဇဂဟေ ကိရ ဓနသေဋ္ဌိကုလဿ ဓီတာ ဝယပ္ပတ္တကာလေ မာတာပိတူဟိ သတ္တဘူမိကဿ ပါသာဒဿ ဥပရိမတလေ အတိဝိယ ရက္ခိယမာနာ ယောဗ္ဗနမဒမတ္တတာယ ပုရိသလောလာ ဟုတွာ အတ္တနော ဒါသေနေဝ သဒ္ဓိံ သန္ထဝံ ကတွာ, “အညေပိ မေ ဣဒံ ကမ္မံ ဇာနေယျု”န္တိ ဘီတာ ဧဝမာဟ – “အမှေဟိ ဣမသ္မိံ ဌာနေ န သက္ကာ ဝသိတုံ။ သစေ မေ မာတာပိတရော ဣမံ ဒေါသံ ဇာနိဿန္တိ, ခဏ္ဍာခဏ္ဍိကံ မံ ကရိဿန္တိ။ ဝိဒေသံ ဂန္တွာ ဝသိဿာမာ”တိ။ တေ ဟတ္ထသာရံ ဂဟေတွာ အဂ္ဂဒွါရေန နိက္ခမိတွာ, “ယတ္ထ ဝါ တတ္ထ ဝါ အညေဟိ အဇာနနဋ္ဌာနံ ဂန္တွာ ဝသိဿာမာ”တိ ဥဘောပိ အဂမံသု။ တေသံ ဧကသ္မိံ ဌာနေ ဝသန္တာနံ သံဝါသမန္ဝာယ တဿာ ကုစ္ဆိသ္မိံ ဂဗ္ဘော ပတိဋ္ဌာသိ။ သာ ဂဗ္ဘပရိပါကံ အာဂမ္မ တေန သဒ္ဓိံ မန္တေသိ, “ဂဗ္ဘော မေ ပရိပါကံ ဂတော, ဉာတိဗန္ဓုဝိရဟိတေ ဌာနေ ဂဗ္ဘဝုဋ္ဌာနံ နာမ ဥဘိန္နမ္ပိ အမှာကံ ဒုက္ခာဝဟံ, ကုလဂေဟမေဝ ဂစ္ဆာမာ”တိ။ သော “သစာဟံ တတ္ထ ဂမိဿာမိ, ဇီဝိတံ မေ နတ္ထီ”တိ ဘယေန “အဇ္ဇ ဂစ္ဆာမ, သွေ ဂစ္ဆာမာ”တိ ဒိဝသေ အတိက္ကာမေသိ။ သာ စိန္တေသိ – “အယံ ဗာလော အတ္တနော ဒေါသမဟန္တတာယ ဂန္တုံ န ဥဿဟတိ, မာတာပိတရော နာမ ဧကန္တဟိတာဝ, အယံ ဂစ္ဆတု ဝါ, မာ ဝါ, အဟံ ဂမိဿာမီ”တိ။ သာ တသ္မိံ ဂေဟာ နိက္ခန္တေ ဂေဟပရိက္ခာရံ ပဋိသာမေတွာ အတ္တနော ကုလဃရံ ဂတဘာဝံ အနန္တရဂေဟဝါသီနံ အာရောစေတွာ မဂ္ဂံ ပဋိပဇ္ဇိ။

သောပိ ဃရံ အာဂန္တွာ တံ အဒိသွာ ပဋိဝိဿကေ ပုစ္ဆိတွာ, “သာ ကုလဃရံ ဂတာ”တိ သုတွာ ဝေဂေန အနုဗန္ဓိတွာ အန္တရာမဂ္ဂေ သမ္ပာပုဏိ။ တဿာပိ တတ္ထေဝ ဂဗ္ဘဝုဋ္ဌာနံ အဟောသိ။ သော “ကိံ ဣဒံ, ဘဒ္ဒေ”တိ ပုစ္ဆိ။ “သာမိ, မေ ဧကော ပုတ္တော ဇာတော”တိ။ “ဣဒါနိ ကိံ ကရိဿာမာ”တိ? “ယဿတ္ထာယ မယံ ကုလဃရံ ဂစ္ဆေယျာမ, တံ ကမ္မံ အန္တရာမဂ္ဂေဝ နိပ္ဖန္နံ, တတ္ထ ဂန္တွာ ကိံ ကရိဿာမ, နိဝတ္တိဿာမာ”တိ ဒွေပိ ဧကစိတ္တာ ဟုတွာ နိဝတ္တိံသု။ တဿ စ ဒါရကဿ ပန္ထေ ဇာတတ္တာ **ပန္ထကော**တိ နာမံ ကရိံသု။ တဿာ နစိရဿေဝ အပရောပိ ဂဗ္ဘော ပတိဋ္ဌဟိ။ သဗ္ဗံ ပုရိမနယေနေဝ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗံ။ တဿာပိ ဒါရကဿ ပန္ထေ ဇာတတ္တာ ပဌမဇာတဿ **မဟာပန္ထကော**တိ နာမံ ကတွာ ဣတရဿ **စူဠပန္ထကော**တိ နာမံ ကရိံသု။ တေ ဒွေပိ ဒါရကေ ဂဟေတွာ အတ္တနော ဝသနဋ္ဌာနမေဝ ဂတာ။ တေသံ တတ္ထ ဝသန္တာနံ မဟာပန္ထကဒါရကော အညေ ဒါရကေ “စူဠပိတာ မဟာပိတာတိ, အယျကော အယျိကာ”တိ စ ဝဒန္တေ သုတွာ မာတရံ ပုစ္ဆိ – “အမ္မ, အညေ ဒါရကာ ‘အယျကော အယျိကာ’တိပိ, ‘မဟာပိတာ စူဠပိတာ’တိပိ ဝဒန္တိ, ကစ္စိ အမှာကံ ဉာတကာ နတ္ထီ”တိ? “အာမ, တာတ, အမှာကံ ဧတ္ထ ဉာတကာ နတ္ထိ။ ရာဇဂဟနဂရေ ပန တေ ဓနသေဋ္ဌိ နာမ အယျကော, တတ္ထ အမှာကံ ဗဟူ ဉာတကာ”တိ။ “ကသ္မာ တတ္ထ န ဂစ္ဆထ, အမ္မာ”တိ? သာ အတ္တနော အဂမနကာရဏံ ပုတ္တဿ အကထေတွာ ပုတ္တေသု ပုနပ္ပုနံ ကထေန္တေသု သာမိကံ အာဟ – “ဣမေ ဒါရကာ မံ အတိဝိယ ကိလမေန္တိ, ကိံ နော မာတာပိတရော ဒိသွာ မံသံ ခါဒိဿန္တိ, ဧဟိ, ဒါရကာနံ အယျကကုလံ ဒဿေဿာမာ”တိ? “အဟံ သမ္မုခါ ဘဝိတုံ န သက္ခိဿာမိ, တေ ပန နယိဿာမီ”တိ။ “သာဓု ယေန ကေနစိ ဥပါယေန ဒါရကာနံ အယျကကုလမေဝ ဒဋ္ဌုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ။ ဒွေပိ ဇနာ ဒါရကေ အာဒါယ အနုပုဗ္ဗေန ရာဇဂဟံ ပတွာ နဂရဒွါရေ ဧကိဿာ သာလာယ ပဝိသိတွာ ဒါရကမာတာ ဒွေ ဒါရကေ ဂဟေတွာ အတ္တနော အာဂတဘာဝံ မာတာပိတူနံ အာရောစာပေသိ။ တေ တံ သာသနံ သုတွာ, “သံသာရေ ဝိစရန္တာနံ န ပုတ္တော န ဓီတာ ဘူတပုဗ္ဗာ နာမ နတ္ထိ, တေ အမှာကံ မဟာပရာဓိကာ, န သက္ကာ တေဟိ အမှာကံ စက္ခုပထေ ဌာတုံ, ဧတ္တကံ နာမ ဓနံ ဂဟေတွာ ဒွေပိ ဇနာ ဖာသုကဋ္ဌာနံ ဂန္တွာ ဇီဝန္တု, ဒါရကေ ပန ဣဓ ပေသေန္တူ”တိ ဓနံ ဒတွာ ဒူတံ ပဟေသုံ။

တေဟိ ပေသိတံ ဓနံ ဂဟေတွာ ဒါရကေ အာဂတဒူတာနညေဝ ဟတ္ထေ ဒတွာ ပဟိဏိံသု။ ဒါရကာ အယျကကုလေ ဝဍ္ဎန္တိ။ တေသု စူဠပန္ထကော အတိဒဟရော, မဟာပန္ထကော ပန အယျကေန သဒ္ဓိံ ဒသဗလဿ ဓမ္မကထံ သောတုံ ဂစ္ဆတိ။ တဿ နိစ္စံ သတ္ထု သန္တိကံ ဂစ္ဆန္တဿ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ စိတ္တံ နမိ။ သော အယျကံ အာဟ – “သစေ မံ အနုဇာနေယျာထ, အဟံ ပဗ္ဗဇေယျ”န္တိ။ “ကိံ ဝဒေသိ, တာတ, သကလဿ လောကဿာပိ မေ ပဗ္ဗဇ္ဇာတော တဝ ပဗ္ဗဇ္ဇာ ဘဒ္ဒိကာ။ သစေ သက္ကောသိ ပဗ္ဗဇာဟီ”တိ။ တံ သတ္ထု သန္တိကံ နေတွာ, “ကိံ, ဂဟပတိ, ဒါရကော တေ လဒ္ဓော”တိ ဝုတ္တေ, “အာမ, ဘန္တေ, အယံ မေ နတ္တာ တုမှာကံ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိတုကာမော”တိ အာဟ။ သတ္ထာ အညတရံ ပိဏ္ဍပါတစာရိကံ ဘိက္ခုံ “ဣမံ ဒါရကံ ပဗ္ဗာဇေဟီ”တိ အာဏာပေသိ။ ထေရော တဿ တ

စပဋ္ဌကကမ္မဋ္ဌာနံ အာစိက္ခိတွာ ပဗ္ဗာဇေသိ။ သော ဗဟုံ ဗုဒ္ဓဝစနံ ဥဂ္ဂဏှိတွာ ပရိပုဏ္ဏဝဿော ဥပသမ္ပဒံ လဘိတွာ ယောနိသောမနသိကာရေန ကမ္မဋ္ဌာနံ ကရောန္တော အရဟတ္တံ ပာပုဏိ။ သော ဈာနသုခေန ဖလသုခေန ဝီတိနာမေန္တော စိန္တေသိ – ''သက္ကာ နု ခော ဣဒံ သုခံ စူဠပန္ထကဿ အတု''န္တိ! တတော အယျကသေဋ္ဌိဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ ဧဝမာဟ – ''မဟာသေဋ္ဌိ, သစေ အနုဇာနေယျာထ, အဟံ စူဠပန္ထကံ ပဗ္ဗာဇေယျ''န္တိ။ ''ပဗ္ဗာဇေထ, ဘန္တေ''တိ။ သေဋ္ဌိ ကိရ သာသနေ စ သုပ္ပသန္နော, ''ကတရဓီတာယ ဝေါ ပုတ္တာ''တိ ပုစ္ဆိယမာနော စ ''ပလာတဓီတာယာ''တိ ဝတ္တုံ လဇ္ဇတိ, တသ္မာ သုခေနေဝ တေသံ ပဗ္ဗဇ္ဇံ အနုဇာနိ။ ထေရော စူဠပန္ထကံ ပဗ္ဗာဇေတွာ သီလေသု ပတိဋ္ဌာပေသိ။ သော ပဗ္ဗဇိတွာဝ ဒန္ဓော အဟောသိ။

''ပဒုမံ ယထာ ကောကနဒံ သုဂန္ဓံ၊
ပာတော သိယာ ဖုလ္လမဝီတဂန္ဓံ။
အင်္ဂီရသံ ပဿ ဝိရောစမာနံ၊
တပန္တမာဒိစ္စမိဝန္တလိက္ခေ''တိ။ (သံ. နိ. ၁.၁၂၃; အ. နိ. ၅.၁၉၅) –

ဣမံ ဧကံ ဂာထံ စတူဟိ မာသေဟိ ဥဂ္ဂဏှိတုံ နာသက္ခိ။ သော ကိရ ကဿပသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓကာလေ ပဗ္ဗဇိတွာ ပညဝါ ဟုတွာ အညတရဿ ဒန္ဓဘိက္ခုနော ဥဒ္ဒေသဂ္ဂဟဏကာလေ ပရိဟာသကေဠိံ အကာသိ။ သော ဘိက္ခု တေန ပရိဟာသေန လဇ္ဇိတော နေဝ ဥဒ္ဒေသံ ဂဏှိ, န သဇ္ဈာယမကာသိ။ တေန ကမ္မေန အယံ ပဗ္ဗဇိတွာဝ ဒန္ဓော ဇာတော, ဂဟိတဂဟိတံ ပဒံ ဥပရူပရိပဒံ ဂဏှန္တဿ နဿတိ။ တဿ ဣမမေဝ ဂာထံ ဥဂ္ဂဟေတုံ ဝါယမန္တဿ စတ္တာရော မာသာ အတိက္ကန္တာ။ အထ နံ မဟာပန္ထကော, ''စူဠပန္ထက, တွံ ဣမသ္မိံ သာသနေ အဘဗ္ဗော, စတူဟိ မာသေဟိ ဧကံ ဂာထမ္ပိ ဂဏှိတုံ န သက္ကောသိ, ပဗ္ဗဇိတကိစ္စံ ပန ကထံ မတ္ထကံ ပာပေဿသိ, နိက္ခမ ဣတော''တိ ဝိဟာရာ နိက္ကဍ္ဎိ။ စူဠပန္ထကော ဗုဒ္ဓသာသနေ သိနေဟေန ဂိဟိဘာဝံ န ပတ္ထေတိ။

တသ္မိဉ္စ ကာလေ မဟာပန္ထကော ဘတ္တုဒ္ဒေသကော အဟောသိ။ ဇီဝကော ကောမာရဘစ္စော ဗဟုံ မာလာဂန္ဓဝိလေပနံ အာဒာယ အတ္တနော အမ္ဗဝနံ ဂန္တွာ သတ္ထာရံ ပူဇေတွာ ဓမ္မံ သုတွာ ဥဋ္ဌာယာသနာ ဒသဗလံ ဝန္ဒိတွာ မဟာပန္ထကံ ဥပသင်္ကမိတွာ, ''ကိတ္တကာ , ဘန္တေ, သတ္ထု သန္တိကေ ဘိက္ခူ''တိ ပုစ္ဆိ။ ''ပဉ္စမတ္တာနိ ဘိက္ခုသတာနီ''တိ။ ''သွေ, ဘန္တေ, ဗုဒ္ဓပ္ပမုခာနိ ပဉ္စ ဘိက္ခုသတာနိ အာဒာယ အမှာကံ နိဝေသနေ ဘိက္ခံ ဂဏှထာ''တိ။ ''ဥပာသက, စူဠပန္ထကော နာမ ဘိက္ခု ဒန္ဓော အဝိရုဠှိဓမ္မော, တံ ဌပေတွာ သေသာနံ နိမန္တနံ သမ္ပဋိစ္ဆာမီ''တိ ထေရော အာဟ။ တံ သုတွာ စူဠပန္ထကော စိန္တေသိ – ''ထေရော ဧတ္တကာနံ ဘိက္ခူနံ နိမန္တနံ သမ္ပဋိစ္ဆန္တော မံ ဗာဟိရံ ကတွာ သမ္ပဋိစ္ဆတိ, နိဿံသယံ မယှံ ဘာတိကဿ မယိ စိတ္တံ ဘိန္နံ ဘဝိဿတိ, ကိံ အနိ မယှံ ဣမိနာ သာသနေန, ဂိဟီ ဟုတွာ အနာဒီနိ ပုညာနိ ကရောန္တော ဇီဝိဿာမီ''တိ? သော ပုနဒိဝသေ ပာတောဝ ဝိဗ္ဘမိတုံ ပာယာသိ။

သတ္ထာ ပစ္စူသကာလေယေဝ လောကံ ဝေါလောကေန္တော ဣမံ ကာရဏံ ဒိသွာ ပဌမတရံ ဂန္တွာ စူဠပန္ထကဿ ဂမနမဂ္ဂေ ဒွါရကောဋ္ဌကေ စင်္ကမန္တော အဋ္ဌာသိ။ စူဠပန္ထကော ဂစ္ဆန္တော သတ္ထာရံ ဒိသွာ ဥပသင်္ကမိတွာ ဝန္ဒိတွာ အဋ္ဌာသိ။ အထ နံ သတ္ထာ ''ကုဟိံ ပန တွံ, စူဠပန္ထက, ဣမာယ ဝေလာယ ဂစ္ဆသီ''တိ အာဟ။ ''ဘာတာ မံ, ဘန္တေ, နိက္ကဍ္ဎတိ, တေနာဟံ ဝိဗ္ဘမိတုံ ဂစ္ဆာမီ''တိ။ ''စူဠပန္ထက, တဝ ပဗ္ဗဇ္ဇာ နာမ မမ သန္တကာ, ဘာတရာ နိက္ကဍ္ဎိတော ကသ္မာ မမ သန္တိကံ နာဂဉ္ဆိ, ဧဟိ, ကိံ တေ ဂိဟိဘာဝေန, မမ သန္တိကေ ဘဝိဿသီ''တိ စက္ကင်္ကိတတလေန ပာဏိနာ တံ သိရသိ ပရာမသိတွာ အာဒာယ ဂန္တွာ ဂန္ဓကုဋိပ္ပမုခေ နိသီဒာပေတွာ, ''စူဠပန္ထက, ပုရတ္ထာဘိမုခော ဟုတွာ ဣမံ ပိလောတိကံ 'ရဇောဟရဏံ ရဇောဟရဏ'န္တိ ပရိမဇ္ဇန္တော ဣဓေဝ ဟောဟီ''တိ ဣဒ္ဓိယာ အဘိသင်္ခတံ ပရိသုဒ္ဓံ ပိလောတိကံ ဒတွာ ကာလေ အာရောစိတေ ဘိက္ခုသင်္ဃပရိဝုတော ဇီဝကဿ ဂေဟံ ဂန္တွာ ပညတ္တာသနေ နိသီဒိ။ စူဠပန္ထကောပိ သူရိယံ ဩလောကေန္တော တံ ပိလောတိကံ ''ရဇောဟရဏံ ရဇောဟရဏ''န္တိ ပရိမဇ္ဇန္တော နိသီဒိ။ တဿ တံ ပိလောတိကခဏ္ဍံ ပရိမဇ္ဇန္တဿ ကိလိဋ္ဌံ အဟောသိ။ တတော စိန္တေသိ – ''ဣဒံ ပိလောတိကခဏ္ဍံ အတိဝိယ ပရိသုဒ္ဓံ, ဣမံ ပန အတ္တဘာဝံ နိဿာယ ပုရိမပကတိံ ဝိဇဟိတွာ ဧဝံ ကိလိဋ္ဌံ ဇာတံ, အနိစ္စာ ဝတ သင်္ခါရာ''တိ ခယဝယံ ပဋ္ဌပေန္တော ဝိပဿနံ ဝဍ္ဍေသိ။ သတ္ထာ ''စူဠပန္ထကဿ စိတ္တံ ဝိပဿနံ အာရုဠှ''န္တိ ဥတွာ, ''စူဠပန္ထက, တွံ ပိလောတိကခဏ္ဍမေဝ သံကိလိဋ္ဌံ 'ရဇံ ရဇ'န္တိ မာ သညံ

ကရိ, အမ္ဗာန္တရေ ပန တေ ရာဂရဇာဒယော အတ္ထိ, တေ ဟရာဟီ''တိ ဝတွာ ဩဘာသံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ ပုရတော နိသိန္နော ဝိယ ပညာယမာနရူပေ ဟုတွာ ဣမာ ဂါထာ အဘာသိ –

''ရာဂေါ ရဇော န စ ပန ရေဏု ဝုစ္စတိ၊
ရာဂဿေတံ အဓိဝစနံ ရဇောတိ။
ဧတံ ရဇံ ဝိပ္ပဇဟိတွာ ဘိက္ခဝေါ၊
ဝိဟရန္တိ တေ ဝိဂတရဇဿ သာသနေ။

''ဒေါသော ရဇော န စ ပန ရေဏု ဝုစ္စတိ၊
ဒေါသဿေတံ အဓိဝစနံ ရဇောတိ။
ဧတံ ရဇံ ဝိပ္ပဇဟိတွာ ဘိက္ခဝေါ၊
ဝိဟရန္တိ တေ ဝိဂတရဇဿ သာသနေ။

''မောဟော ရဇော န စ ပန ရေဏု ဝုစ္စတိ၊
မောဟဿေတံ အဓိဝစနံ ရဇောတိ။
ဧတံ ရဇံ ဝိပ္ပဇဟိတွာ ဘိက္ခဝေါ၊
ဝိဟရန္တိ တေ ဝိဂတရဇဿ သာသနေ''တိ။ (မဟာနိ. ၂၀၉)။

ဂါထာပရိယောသာနေ စူဠပန္ထကော သဟ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ အရဟတ္တံ ပာပုဏိ။ သဟ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိယေဝဿ တီဏိ ပိဋကာနိ အာဂမိံသု။

သော ကိရ ပုဗ္ဗေ ရာဇာ ဟုတွာ နဂရံ ပဒက္ခိဏံ ကရောန္တော နလာဋတော သေဒေ မုစ္စန္တေ ပရိသုဒ္ဓေန သာဋကေန နလာဋန္တံ ပုဉ္ဆိ, သာဋကော ကိလိဋ္ဌော အဟောသိ။ သော ''ဣမံ သရီရံ နိဿာယ ဧဝရူပေ ပရိသုဒ္ဓေါ သာဋကော ပကတိံ ဇဟိတွာ ကိလိဋ္ဌော ဇာတော, အနိစ္စာ ဝတ သင်္ခါရာ''တိ အနိစ္စသညံ ပဋိလဘိ။ တေ ကာရဏေနဿ ရဇောဟရဏမေဝ ပစ္စယော ဇာတော။

ဇီဝကောပိ ခေါ ကောမာရဘစ္စော ဒသဗလဿ ဒက္ခိဏောဒကံ ဥပနာမေသိ။ သတ္ထာ ''နနု, ဇီဝက, ဝိဟာရေ ဘိက္ခူ အတ္ထီ''တိ ဟတ္ထေန ပတ္တံ ပိဒဟိ။ မဟာပန္ထကော ''နနု, ဘန္တေ, ဝိဟာရေ ဘိက္ခူ နတ္ထီ''တိ အာဟ။ သတ္ထာ ''အတ္ထိ, ဇီဝကာ''တိ အာဟ။ ဇီဝကော ''တေန ဟိ ဘဏေ ဂစ္ဆ, ဝိဟာရေ ဘိက္ခူနံ အတ္ထိဘာဝံ ဝါ နတ္ထိဘာဝံ ဝါ ဇာနာဟီ''တိ ပုရိသံ ပေသေသိ။ တသ္မိံ ခဏေ စူဠပန္ထကော ''မယှံ ဘာတိကော 'ဝိဟာရေ ဘိက္ခူ နတ္ထီ'တိ ဘဏတိ , ဝိဟာရေ ဘိက္ခူနံ အတ္ထိဘာဝမဿ ပကာသေဿာမီ''တိ သကလံ အမ္ဗဝနံ ဘိက္ခူနညေဝ ပူရေသိ။ ဧကစ္စေ ဘိက္ခူ စီဝရကမ္မံ ကရောန္တိ, ဧကစ္စေ ရဇနကမ္မံ ကရောန္တိ, ဧကစ္စေ သဇ္ဈာယံ ကရောန္တီတိ၊ ဧဝံ အညမညအသဒိသံ ဘိက္ခုသဟဿံ မာပေသိ။ သော ပုရိသော ဝိဟာရေ ဗဟူ ဘိက္ခူ ဒိသွာ နိဝတ္တိတွာ, ''အယျ, သကလံ အမ္ဗဝနံ ဘိက္ခူဟိ ပရိပုဏ္ဏ''န္တိ ဇီဝကဿ အာရောစေသိ။ ထေရောပိ ခေါ တတ္ထေဝ –

''သဟဿက္ခတ္တုမတ္တာနံ၊ နိမ္မိနိတွာန ပန္ထကော။
နိသီဒမ္ဗဝနေ ရမ္မေ၊ ယာဝ ကာလပ္ပဝေဒနာ''တိ။

အထ သတ္ထာ တံ ပုရိသံ အာဟ – ''ဝိဟာရံ ဂန္တွာ 'သတ္ထာ စူဠပန္ထကံ နာမ ပက္ကောသတီ'တိ ဝဒေဟီ''တိ။ တေန ဂန္တွာ တထာ ဝုတ္တေ, ''အဟံ စူဠပန္ထကော, အဟံ စူဠပန္ထကော''တိ မုခသဟဿံ ဥဋ္ဌဟိ။ သော ပုရိသော ပုန ဂန္တွာ, ''သဗ္ဗေပိ ကိရ, ဘန္တေ, စူဠပန္ထကာယေဝ နာမာ''တိ အာဟ။ ''တေန ဟိ ဂန္တွာ ယော 'အဟံ စူဠပန္ထကော'တိ ပဌမံ ဝဒတိ, တံ ဟတ္ထေ ဂဏှဟ, အဝသေသာ အန္တရဓာယိဿန္တီ''တိ။ သော တထာ အကာသိ။ တာဝဒေဝ သဟဿမတ္တာ ဘိက္ခူ အန္တရဓာယိံသု။ ထေရောပိ တေန ပုရိသေန သဒ္ဓိံ အဂမာသိ။ သတ္ထာ ဘတ္တကိစ္စပရိယောသာနေ ဇီဝကံ အာမန္တေသိ – ''ဇီဝက, စူဠပန္ထကဿ ပတ္တံ ဂဏှာဟိ, အယံ တေ အနုမောဒနံ ကရိဿတီ''တိ။ ဇီဝကော တထာ အကာသိ။ ထေရော သီဟနာဒံ နဒန္တော တရုဏသီဟော ဝိယ တီဟိ ပိဋကေဟိ သင်္ခောဘေတွာ အနုမောဒန

မကာသိ။ သတ္ထာ ဥဋ္ဌာယာသနာ ဘိက္ခုသင္ဃပရိဝုတော ဝိဟာရံ ဂန္တွာ ဘိက္ခူဟိ ဝတ္တေ ဒဿိတေ ဂန္ဓကုဋိပ္ပမုခေ ဌတွာ ဘိက္ခုသင္ဃဿ သုဂတောဝါဒံ ဒတွာ ကမ္မဋ္ဌာနံ ကထေတွာ ဘိက္ခုသင္ဃံ ဥယျောဇေတွာ သုရဘိဂန္ဓဝါသိတံ ဂန္ဓကုဋိံ ပဝိသိတွာ ဒက္ခိဏေန ပဿေန သီဟသေယျံ ဥပဂတော။ အထ သာယနှသမယေ ဘိက္ခူ ဣတော စိတော စ သမောသရိတွာ ရတ္တကမ္ဗလသာဏိယာ ပရိက္ခိတ္တာ ဝိယ နိသီဒိတွာ သတ္ထု ဂုဏကထံ အာရဘိံသု, "အာဝုသော, မဟာပန္ထကော စူဠပန္ထကဿ အဇ္ဈာသယံ အဇာနန္တော စတူဟိ မာသေဟိ ဧကံ ဂါထံ ဥဂ္ဂဏှာပေတုံ န သက္ကောတိ, 'ဒန္ဓော အယ'န္တိ ဝိဟာရာ နိက္ကဍ္ဎိ, သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော ပန အတ္တနော အနုတ္တရဓမ္မရာဇတာယ ဧကသ္မိံယေဝ အန္တရဘတ္တေ သဟ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ အရဟတ္တံ အဒါသိ, တီဏိ ပိဋကာနိ သဟ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိယေဝ အာဂတာနိ, အဟော ဗုဒ္ဓါနံ ဗလံ နာမ မဟန္တ''န္တိ။

အထ ဘဂဝါ ဓမ္မသဘာယံ ဣမံ ကထာပဝတ္တိံ ဉတွာ, "အဇ္ဇ မယာ ဂန္တုံ ဝဋ္ဋတီ''တိ ဗုဒ္ဓသေယျာယ ဥဋ္ဌာယ သုရတ္တဒုပဋ္ဋံ နိဝါသေတွာ ဝိဇ္ဇုလတံ ဝိယ ကာယဗန္ဓနံ ဗန္ဓိတွာ ရတ္တကမ္ဗလသဒိသံ သုဂတမဟာစီဝရံ ပါရုပိတွာ သုရဘိဂန္ဓကုဋိတော နိက္ခမ္မ မတ္တဝရဝါရဏသီဟဝိဇမ္ဘိတဝိလာသေန အနန္တာယ ဗုဒ္ဓလီဠာယ ဓမ္မသဘံ ဂန္တွာ အလင်္ကတမဏ္ဍလမာဠမဇ္ဈေ သုပညတ္တဝရဗုဒ္ဓါသနံ အဘိရုယှ ဆဗ္ဗဏ္ဏဗုဒ္ဓရံသိယော ဝိဿဇ္ဇေန္တော အဏ္ဏဝကုစ္ဆိံ ဩဘာသယမာနော ယုဂန္ဓရမတ္ထကေ ဗာလသူရိယော ဝိယ အာသနမဇ္ဈေ နိသီဒိ။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေ ပန အာဂတမတ္တေ ဘိက္ခုသင္ဃော ကထံ ပစ္ဆိန္ဒိတွာ တုဏှီ အဟောသိ။ သတ္ထာ မုဒုကေန မေတ္တစိတ္တေန ပရိသံ ဩလောကေတွာ, "အယံ ပရိသာ အတိဝိယ သောဘတိ, ဧကဿပိ ဟတ္ထကုက္ကုစ္စံ ဝါ ပါဒကုက္ကုစ္စံ ဝါ ဥက္ကာသိတသဒ္ဒော ဝါ ခိပိတသဒ္ဒော ဝါ နတ္ထိ, သဗ္ဗေပိ ဣမေ ဗုဒ္ဓဂါရဝေန သဂါရဝါ, ဗုဒ္ဓတေဇေန တဇ္ဇိတာ။ မယိ အာယုကပ္ပမ္ပိ အကထေတွာ နိသိန္နေ ပဌမံ ကထံ သမုဋ္ဌာပေတွာ န ကထေဿန္တိ။ ကထာသမုဋ္ဌာပနဝတ္တံ နာမ မယာဝ ဇာနိတဗ္ဗံ, အဟမေဝ ပဌမံ ကထေဿာမီ''တိ မဓုရေန ဗြဟ္မဿရေန ဘိက္ခူ အာမန္တေတွာ, "ကာယ နုတ္ထ, ဘိက္ခဝေ, ဧတရဟိ ကထာယ သန္နိသိန္နာ, ကာ စ ပန ဝေါ အန္တရာကထာ ဝိပ္ပကတာ''တိ ပုစ္ဆိတွာ, "ဣမာယ နာမာ''တိ ဝုတ္တေ, "န, ဘိက္ခဝေ, စူဠပန္ထကော ဣဒါနေဝ ဒန္ဓော, ပုဗ္ဗေပိ ဒန္ဓောယေဝ။ န ကေဝလဉ္စဿာဟံ ဣဒါနေဝ အဝဿယော ဇာတော, ပုဗ္ဗေပိ အဝဿယော အဟောသိမေဝ။ ပုဗ္ဗေ ပနာဟံ ဣမံ လောကိယကုဋုမ္ဗဿ သာမိကံ အကာသိံ, ဣဒါနိ လောကုတ္တရကုဋုမ္ဗဿာ''တိ ဝတွာ တမတ္ထံ ဝိတ္ထာရတော သောတုကာမေဟိ ဘိက္ခူဟိ အာယာစိတော အတီတံ အာဟရိ –

"အတီတေ, ဘိက္ခဝေ, ဗာရာဏသိနဂရဝါသီ ဧကော မာဏဝေါ တက္ကသိလံ ဂန္တွာ သိပ္ပုဂ္ဂဟဏတ္ထာယ ဒိသာပါမောက္ခဿ အာစရိယဿ ဓမ္မန္တေဝါသိကော ဟုတွာ ပဉ္စန္နံ မာဏဝကသတာနံ အန္တရေ အတိဝိယ အာစရိယဿ ဥပကာရကော အဟောသိ, ပါဒပရိကမ္မာဒီနိ သဗ္ဗကိစ္စာနိ ကရောတိ။ ဒန္ဓတာယ ပန ကိဉ္စိ ဥဂ္ဂဏှိတုံ န သက္ကောတိ။ အာစရိယော "အယံ မမ ဗဟူပကာရော, သိက္ခာပေဿာမိ န''န္တိ ဝါယမန္တောပိ ကိဉ္စိ သိက္ခာပေတုံ န သက္ကောတိ။ သော စိရံ ဝသိတွာ ဧကဂါထမ္ပိ ဥဂ္ဂဏှိတုံ အသက္ကောန္တော ဥက္ကဏ္ဌိတွာ "ဂမိဿာမီ''တိ အာစရိယံ အာပုစ္ဆိ။ အာစရိယော စိန္တေသိ – "အယံ မယှံ ဥပကာရကော, ပဏ္ဍိတဘာဝမဿ ပစ္စာသီသာမိ, န နံ ကာတုံ သက္ကောမိ , အဝဿံ မယာ ဣမဿ ပစ္စုပကာရော ကာတဗ္ဗော, ဧကမဿ မန္တံ ဗန္ဓိတွာ ဒဿာမီ''တိ သော တံ အရညံ နေတွာ "ဃဋ္ဋေသိ ဃဋ္ဋေသိ, ကိံ ကာရဏာ ဃဋ္ဋေသိ? အဟမ္ပိ တံ ဇာနာမိ ဇာနာမီ''တိ ဣမံ မန္တံ ဗန္ဓိတွာ ဥဂ္ဂဏှာပေန္တော အနေကသတက္ခတ္တုံ ပရိဝတ္တာပေတွာ, "ပညာယတိ တေ''တိ ပုစ္ဆိတွာ, "အာမ, ပညာယတီ''တိ ဝုတ္တေ "ဒန္ဓေန နာမ ဝါယာမံ ကတွာ ပဂုဏံ ကတံ သိပ္ပံ န ပလာယတီ''တိ စိန္တေတွာ မဂ္ဂပရိဗ္ဗယံ ဒတွာ, "ဂစ္ဆ, ဣမံ မန္တံ နိဿာယ ဇီဝိဿသိ, အပလာယနတ္ထာယ ပနဿ နိစ္စံ သဇ္ဈာယံ ကရေယျာသီ''တိ ဝတွာ တံ ဥယျောဇေသိ။ အထဿ မာတာ ဗာရာဏသိယံ သမ္ပတ္တကာလေ "ပုတ္တော မေ သိပ္ပံ သိက္ခိတွာ အာဂတော''တိ မဟာသက္ကာရသမ္မာနံ အကာသိ။

တဒါ ဗာရာဏသိရာဇာ "အတ္ထိ နု ခော မေ ကာယကမ္မာဒီသု ကောစိ ဒေါသော''တိ ပစ္စဝေက္ခန္တော အတ္တနော အရုစ္စနကံ ကိဉ္စိ ကမ္မံ အဒိသွာ "အတ္တနော ဝဇ္ဇံ နာမ အတ္တနော န ပညာယတိ, ပရေသံ ပညာယတိ, နာဂရာနံ ပရိဂ္ဂဏှိဿာမီ''တိ စိန္တေတွာ သာယံ အညာတကဝေသေန နိက္ခမိတွာ, "သာယမာသံ ဘုဉ္ဇိတွာ နိသိန္နမနုဿာနံ ကထာသလ္လာပေါ နာမ နာနပ္ပကာရကော ဟောတိ, 'သစာဟံ အဓမ္မေန ရဇ္ဇံ ကာရေမိ, ပါပေန အဓမ္မိကေန ရညာ ဒဏ္ဍ

ဗလိအာဒီဟိ ဟတမှာ’တိ ဝက္ခန္တိ။ ‘သစေ ခမေန ရဇ္ဇံ ကာရေမိ, ဒီဃာယုကော ဟောတု နော ရာဇာ’တိအာဒီနိ ဝတွာ မမ ဂုဏံ ကထေဿန္တီ”တိ တေသံ တေသံ ဂေဟာနံ ဘိတ္တိအနုသာရေနေဝ ဝိစရတိ။

တသ္မိံ ခဏေ ဥမင်္ဂစောရာ ဒွိန္နံ ဂေဟာနံ အန္တရေ ဥမင်္ဂံ ဘိန္ဒန္တိ ဧကဥမင်္ဂေနေဝ ဒွေဝ ဂေဟာနိ ပဝိသနတ္ထာယ။ ရာဇာ တေ ဒိသွာ ဂေဟစ္ဆာယာယ အဋ္ဌာသိ။ တေသံ ဥမင်္ဂံ ဘိန္ဒိတွာ ဂေဟံ ပဝိသိတွာ ဘဏ္ဍကံ ဩလောကိတကာလေ မာဏဝေါ ပဗုဇ္ဈိတွာ တံ မန္တံ သဇ္ဈာယန္တော “ဃဋ္ဋေသိ ဃဋ္ဋေသိ, ကိံ ကာရဏာ ဃဋ္ဋေသိ? အဟမ္ပိ တံ ဇာနာမိ ဇာနာမီ”တိ အာဟ။ တေ တံ သုတွာ, “ဣမိနာ ကိရမှာ ဉာတာ, ဣဒါနိ နော နာသေဿတီ”တိ နိဝတ္ထဝတ္ထာနိပိ ဆဍ္ဍေတွာ ဘီတာ သမ္မုခသမ္မုခဋ္ဌာနေနေဝ ပလာယိံသု။ ရာဇာ တေ ပလာယန္တေ ဒိသွာ ဣတရဿ စ မန္တသဇ္ဈာယနသဒ္ဒံ သုတွာ ဂေဟဿေဝ ဝဝတ္ထပေတွာ နာဂရာနံ ပရိဂ္ဂဏှိတွာ နိဝေသနံ ပါဝိသိ။ သော ဝိဘာတာယ ပန ရတ္တိယာ ပါတောဝေကံ ပုရိသံ ပက္ကောသိတွာ အာဟ – “ဂစ္ဆ ဘဏေ, အသုကဝီထိယံ နာမ ယသ္မိံ ဂေဟေ ဥမင်္ဂော ဘိန္နော, တတ္ထ တက္ကသိလတော သိပ္ပံ ဥဂ္ဂဏှိတွာ အာဂတမာဏဝေါ အတ္ထိ, တံ အာနေဟီ”တိ။ သော ဂန္တွာ “ရာဇာ တံ ပက္ကောသတီ”တိ ဝတွာ မာဏဝံ အာနေသိ။ အထ နံ ရာဇာ အာဟ – “တွံ, တာတ, တက္ကသိလတော သိပ္ပံ ဥဂ္ဂဏှိတွာ အာဂတမာဏဝေါ”တိ? “အာမ, ဒေဝါ”တိ။ “အမှာကမ္ပိ တံ သိပ္ပံ ဒေဟီ”တိ။ “သာဓု, ဒေဝ, သမာနာသနေ နိသီဒိတွာ ဂဏှာဟီ”တိ။ ရာဇာပိ တထာ ကတွာ မန္တံ ဂဟေတွာ “အယံ တေ အာစရိယဘာဂေါ”တိ သဟဿံ အဒါသိ။

တဒါ သေနာပတိ ရညော ကပ္ပကံ အာဟ – “ကဒါ ရညော မဿုံ ကရိဿသီ”တိ? “သွေ ဝါ ပရသုဝေ ဝါ”တိ။ သော တဿ သဟဿံ ဒတွာ “ကိစ္စံ မေ အတ္ထီ”တိ ဝတွာ, “ကိံ, သာမီ”တိ ဝုတ္တေ “ရညော မဿုကမ္မံ ကရောန္တော ဝိယ ဟုတွာ ခုရံ အတိဝိယ ပဟံသိတွာ ဂလနာဠိံ ဆိန္ဒ, တွံ သေနာပတိ ဘဝိဿသိ, အဟံ ရာဇာ”တိ။ သော “သာဓူ”တိ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ ရညော မဿုကမ္မကရဏဒိဝသေ ဂန္ဓောဒကေန မဿုံ တေမေတွာ ခုရံ ပဟံသိတွာ နလာဋန္တေ ဂဟေတွာ, “ခုရော ထောကံ ကုဏ္ဌဓာရော, ဧကပ္ပဟာရေနေဝ ဂလနာဠိံ ဆိန္ဒိတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ ပုန ဧကမန္တံ ဌတွာ ခုရံ ပဟံသိ။ တသ္မိံ ခဏေ ရာဇာ အတ္တနော မန္တံ သရိတွာ သဇ္ဈာယံ ကရောန္တော “ဃဋ္ဋေသိ ဃဋ္ဋေသိ, ကိံ ကာရဏာ ဃဋ္ဋေသိ? အဟမ္ပိ တံ ဇာနာမိ ဇာနာမီ”တိ အာဟ။ နှာပိတဿ နလာဋတော သေဒါ မုစ္စိံသု။ သော “ဇာနာတိ မမ ကာရဏံ ရာဇာ”တိ ဘီတော ခုရံ ဘူမိယံ ခိပိတွာ ပါဒမူလေ ဥရေန နိပဇ္ဇိ။ ရာဇာနော နာမ ဆေကာ ဟောန္တိ, တေန တံ ဧဝမာဟ – “အရေ, ဒုဋ္ဌ, နှာပိတ, ‘န မံ ရာဇာ ဇာနာတီ’တိ သညံ ကရောသီ”တိ။ “အဘယံ မေ ဒေဟိ, ဒေဝါ”တိ။ “ဟောတု, မာ ဘာယိ, ကထေဟီ”တိ။ “သေနာပတိ မေ, ဒေဝ, သဟဿံ ဒတွာ, ‘ရညော မဿုံ ကရောန္တော ဝိယ ဂလနာဠိံ ဆိန္ဒ, အဟံ ရာဇာ ဟုတွာ တံ သေနာပတိံ ကရိဿာမီ’တိ အာဟာ”တိ။ ရာဇာ တံ သုတွာ “အာစရိယံ မေ နိဿာယ ဇီဝိတံ လဒ္ဓ”န္တိ စိန္တေတွာ သေနာပတိံ ပက္ကောသာပေတွာ, “အမ္ဘော, သေနာပတိ, ကိံ နာမ တယာ မမ သန္တိကာ န လဒ္ဓံ, ဣဒါနိ တံ ဒဋ္ဌုံ န သက္ကောမိ, မမ ရဋ္ဌာ နိက္ခမာဟီ”တိ တံ ရဋ္ဌာ ပဗ္ဗာဇေတွာ အာစရိယံ ပက္ကောသာပေတွာ, “အာစရိယ, တံ နိဿာယ မယာ ဇီဝိတံ လဒ္ဓ”န္တိ ဝတွာ မဟန္တံ သက္ကာရံ ကရိတွာ တဿ သေနာပတိဋ္ဌာနံ အဒါသိ။ “သော တဒါ စူဠပန္ထကော အဟောသိ, သတ္ထာ ဒိသာပါမောက္ခော အာစရိယော”တိ။

သတ္ထာ ဣမံ အတီတံ အာဟရိတွာ, “ဧဝံ, ဘိက္ခဝေ, ပုဗ္ဗေပိ စူဠပန္ထကော ဒန္ဓောယေဝ အဟောသိ, တဒါပိဿာဟံ အဝဿယော ဟုတွာ တံ လောကိယကုဋုမ္ဗေ ပတိဋ္ဌာပေသိ”န္တိ ဝတွာ ပုန ဧကဒိဝသံ “အဟော သတ္ထာ စူဠပန္ထကဿ အဝဿယော ဇာတော”တိ ကထာယ သမုဋ္ဌိတာယ **စူဠသေဋ္ဌိဇာတကေ** အတီတဝတ္ထုံ ကထေတွာ –

“အပ္ပကေနာပိ မေဓာဝီ၊ ပါဘတေန ဝိစက္ခဏော။
သမုဋ္ဌာပေတိ အတ္တာနံ၊ အဏုံ အဂ္ဂိံဝ သန္ဓမ”န္တိ။ (ဇာ. ၁.၁.၄) –

ဂါထံ ဝတွာ, “န, ဘိက္ခဝေ, ဣဒါနေဝါဟံ ဣမဿ အဝဿယော ဇာတော, ပုဗ္ဗေပိ အဝဿယော အဟောသိမေဝ။ ပုဗ္ဗေ ပနာဟံ ဣမံ လောကိယကုဋုမ္ဗဿ သာမိကံ အကာသိံ, ဣဒါနိ လောကုတ္တရကုဋုမ္ဗဿ။ တဒါ ဟိ စူဠန္တေဝါသိကော စူဠပန္ထကော အဟောသိ, စူဠသေဋ္ဌိ ပန ပဏ္ဍိတော ဗျတ္တော နက္ခတ္တကောဝိဒော အဟမေဝါ”တိ ဇာတကံ သမောဓာနေသိ။

ပုနေကဒိဝသံ ဓမ္မသဘာယံ ကထံ သမုဋ္ဌာပေသုံ, ''အာဝုသော, စူဠပန္ထကော စတူဟိ မာသေဟိ စတုပ္ပဒံ ကထံ ဂဟေတုံ အသက္ကောန္တောပိ ဝီရိယံ အနောသ္သဇ္ဇိတွာဝ အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌိတော , ဣဒါနိ လောကုတ္တရဓမ္မကုဋ္ဌု မ္ဗဿ သာမိကော ဇာတော''တိ။ သတ္ထာ အာဂန္တွာ, ''ကာယ နုတ္ထ, ဘိက္ခဝေ, ဧတရဟိ ကထာယ သန္နိသိန္န ''တိ ပုစ္ဆိတွာ, ''ဣမာယ နာမာ''တိ ဝုတ္တေ, ''ဘိက္ခဝေ, မမ သာသနေ အာရဒ္ဓဝီရိယော ဘိက္ခု လောကုတ္တရဓမ္မ မဿ သာမိကော ဟောတိယေဝါ''တိ ဝတွာ ဣမံ ကထမာဟ –

၂၅. ''ဥဋ္ဌာနေနပ္ပမာဒေန၊ သံယမေန ဒမေန စ။
ဒီပံ ကယိရာထ မေဓာဝီ၊ ယံ ဩဃော နာဘိကီရတီ''တိ။

တတ္ထ **ဒီပံ ကယိရာထာ**တိ ဝီရိယသင်္ခါတေန ဥဋ္ဌာနေန, သတိယာ အဝိပ္ပဝါသာကာရသင်္ခါတေန အပ္ပမာဒေန, စ တုပာရိသုဒ္ဓိသီလသင်္ခါတေန သံယမေန, ဣန္ဒြိယဒမေန စာတိ ဣမေဟိ ကာရဏဘူတေဟိ စတူဟိ ဓမ္မေဟိ ဓမ္မောဇ ပညာယ သမန္နာဂတော မေဓာဝီ ဣမသ္မိံ အတိဝိယ ဒုလ္လဘပတိဋ္ဌတာယ အတိဂမ္ဘီရေ သံသာရသာဂရေ အတ္တနော ပ တိဋ္ဌာနဘူတံ အရဟတ္တဖလံ ဒီပံ ကယိရာထ ကရေယျ, ကာတုံ သက္ကုဏေယျာတိ အတ္ထော။ ကီဒိသံ? **ယံ ဩ ဃော နာဘိကီရတီ**တိ ယံ စတုဗ္ဗိဓောပိ ကိလေသောဃော အဘိကိရိတုံ ဝိဒ္ဓံသေတုံ န သက္ကောတိ။ န ဟိ သက္ကာ အရ ဟတ္တံ ဩဃေန အဘိကိရိတုန္တိ။

ကထာပရိယောသာနေ ဗဟူ သောတာပန္နာဒယော အဟေသုံ။ ဓမ္မ ဒေသနာ သမဟတ္တပရိသာယ သာတ္ထိကာ ဇာတာ တိ။

စူဠပန္ထကတ္ထေရဝတ္ထု တတိယံ။

၄. ဗာလနက္ခတ္တသင်္ဃုဋ္ဌဝတ္ထု

ပမာဒမနုယုဉ္ဇန္တီတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ဗာလနက္ခတ္တံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ဧကသ္မိဉ္ဟိ သမယေ သာဝတ္ထိယံ ဗာလနက္ခတ္တံ နာမ သင်္ဃုဋ္ဌံ။ တသ္မိံ နက္ခတ္တေ ဗာလာ ဒုမ္မေဓိနော ဇနာ ဆာရိကာယ စေဝ ဂောမယေန စ သရီရံ မက္ခေတွာ သတ္တာဟံ အသဗ္ဘံ ဘဏန္တာ ဝိစရန္တိ။ ကိဉ္စိ ဉာတိ သုဟဇ္ဇံ တ ပဗ္ဗဇိတံ တ ဒိသွာ လဇ္ဇန္တာ နာမ နတ္ထိ။ ဒွါရေ ဒွါရေ ဌတွာ အသဗ္ဘံ ဘဏန္တိ။ မနုဿာ တေသံ အသဗ္ဘံ သောတုံ အသက္ကောန္တာ ယထာဗလံ အဍ္ဎံ ဝါ ဟာဒံ ဝါ ကဟာပဏံ ဝါ ပေသေန္တိ။ တေ တေသံ ဒွါရေ လဒ္ဓံ လဒ္ဓံ ဂ ဟေတွာ ပက္ကမန္တိ။ တဒါ ပန သာဝတ္ထိယံ ပဉ္စ ကောဋိမတ္တာ အရိယသာဝကာ ဝသန္တိ, တေ သတ္ထု သန္တိကံ သာသနံ ပေသယိံသု – ''ဘဂဝါ, ဘန္တေ, သတ္တာဟံ ဘိက္ခုသင်္ဃေန သဒ္ဓိံ နဂရံ အပ္ပဝိသိတွာ ဝိဟာရေယေဝ ဟော တူ''တိ။ တဉ္စ ပန သတ္တာဟံ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ ဝိဟာရေယေဝ ယာဂုဘတ္တာဒီနိ သမ္ပာဒေတွာ ပဟိဏိံသု, သယမ္ပိ ဂေဟာ န နိက္ခမိံသု။ တေ နက္ခတ္တေ ပန ပရိယောသိတေ အဋ္ဌမေ ဒိဝသေ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ နိမန္တေတွာ နဂရံ ပဝေသေတွာ မဟာဒာနံ ဒတွာ ဧကမန္တံ နိသိန္နာ, ''ဘန္တေ, အတိဒုက္ခေန နော သတ္တ ဒိဝသာနိ အတိက္ကန္တာနိ, ဗာ လာနံ အသဗ္ဘာနိ သုဏန္တာနံ ကဏ္ဏာ ဘိဇ္ဇနာကာရပ္ပတ္တာ ဟောန္တိ, ကောစိ ကဿစိ န လဇ္ဇတိ, တေန မယံ တုမှ ဟာကံ အန္တောနဂရံ ပဝိသိတုံ နာဒမှ, မယမ္ပိ ဂေဟတော န နိက္ခမိမှာ''တိ အာဟံသု။ သတ္ထာ တေသံ ကထံ သုတွာ တ, ''ဗာလာနံ ဒုမ္မေဓာနံ ကိရိယာ နာမ ဧဝရူပါ ဟောတိ, မေဓာဝိနော ပန ဓနသာရံ ဝိယ အပ္ပမာဒံ ရက္ခိတွာ အမတမဟာနိ ဗ္ဗာနသမ္ပတ္တိံ ပာပုဏန္တီ''တိ ဝတွာ ဣမာ ဂါထာ အဘာသိ –

၂၆. ''ပမာဒမနုယုဉ္ဇန္တိ၊ ဗာလာ ဒုမ္မေဓိနော ဇနာ။
အပ္ပမာဒဉ္စ မေဓာဝီ၊ ဓနံ သေဋ္ဌံဝ ရက္ခတိ။

၂၇. ''မာ ပမာဒမနုယုဉ္ဇေထ၊ မာ ကာမရတိသန္ထဝံ။
အပ္ပမတ္တော ဟိ ဈာယန္တော၊ ပပ္ပောတိ ဝိပုလံ သုခ''န္တိ။

တတ္ထ **ဗာလာ**တိ ဗာလျေန သမန္နာဂတာ ဣဓလောကပရလောကတ္ထံ အဇာနန္တာ။ **ဒုမ္မေဓိနော** တိ နိပ္ပညာ။ တေ ပမာဒေ အာဒီနဝံ အပဿန္တာ ပမာဒံ အနုယုဉ္ဇန္တိ ပဝတ္တေန္တိ, ပမာဒေန ကာလံ ဝီတိနာမေန္တိ။ **မေဓာဝီ**တိ ဓမ္မောဇပညာယ သမန္နာဂတော ပန ပဏ္ဍိတော ကုလဝံသာဂတံ သေဋ္ဌံ ဥတ္တမံ သတ္တရတနဓနံ ဝိယ အပ္ပမာဒံ ရက္ခတိ။ ယထာ ဟိ ဥတ္တမံ ဓနံ နိဿာယ ''ကာမဂုဏသမ္ပတ္တိံ ပာပုဏိဿာမ, ပုတ္တဒါရံ ပောသေဿာမ, ပရလောကဂမနမဂ္ဂံ သောဓေဿာမာ''တိ ဓနေ အာနိသံသံ ပဿန္တာ တံ ရက္ခန္တိ, ဧဝံ ပဏ္ဍိတောပိ အပ္ပမတ္တော ''ပဌမဇ္ဈာနာဒီနိ ပဋိလဘိဿာမိ, မဂ္ဂဖလာဒီနိ ပာပုဏိဿာမိ, တိဿော ဝိဇ္ဇာ, ဆ အဘိညာ သမ္ပာဒေဿာမီ''တိ အပ္ပမာဒေ အာနိသံသံ ပဿန္တော ဓနံ သေဋ္ဌံဝ အပ္ပမာဒံ ရက္ခတီတိ အတ္ထော။ **မာ ပမာဒ**န္တိ တသ္မာ တုမှေဟ မာ ပမာဒမနုယုဉ္ဇေထ မာ ပမာဒေန ကာလံ ဝီတိနာမယိတ္ထ။ **မာ ကာမရတိသန္ထဝ** န္တိ ဝတ္ထုကာမကိလေသကာမေသု ရတိသင်္ခါတံ တဏှာသန္ထဝမ္ပိ မာ အနုယုဉ္ဇေထ မာ စိန္တယိတ္ထ မာ ပဋိလဘိတ္ထ။ **အပ္ပမတ္တော ဟိ** တိ ဥပဋ္ဌိတဿတိတာယ ဟိ အပ္ပမတ္တော ဈာယန္တော ပုဂ္ဂလော ဝိပုလံ ဥဠာရံ နိဗ္ဗာနသုခံ ပာပုဏာတီတိ။

ကထာပရိယောသာနေ ဗဟူ သောတာပန္နာဒယော အဟေသုံ။ မဟာဇနဿ သာတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ ဇာတာတိ။

ဗာလနက္ခတ္တသင်္ဃုဋ္ဌဝတ္ထု စတုတ္ထံ။

၅. မဟာကဿပတ္ထေရဝတ္ထု

ပမာဒံ အပ္ပမာဒေနာတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော မဟာကဿပတ္ထေရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ဧကသ္မိဉ္ဟိ ဒိဝသေ ထေရော ပိပ္ပလိဂုဟာယံ ဝိဟရန္တော ရာဇဂဟေ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ ပစ္ဆာဘတ္တံ ပိဏ္ဍပာတပဋိက္ကန္တော အာလောကံ ဝဍ္ဎေတွာ ပမတ္တေ စ အပ္ပမတ္တေ စ ဥဒကပထဝီပဗ္ဗတာဒီသု စဝနကေ ဥပပဇ္ဇနကေ စ သတ္တေ ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ဩလောကေန္တော နိသီဒိ။ သတ္ထာ ဇေတဝနေ နိသိန္နကောဝ ''ကေန နု ခော ဝိဟာရေန အဇ္ဇ မမ ပုတ္တော ကဿပော ဝိဟရတီ''တိ ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ဥပဓာရေန္တော ''သတ္တာနံ စုတူပပာတံ ဩလောကေန္တော ဝိဟရတီ''တိ ဉတွာ ''သတ္တာနံ စုတူပပာတော နာမ ဗုဒ္ဓဉာဏေနပိ အပရိစ္ဆိန္နော, မာတုကုစ္ဆိယံ ပဋိသန္ဓိံ ဂဟေတွာ မာတာပိတရော အဇာနာပေတွာ စဝနသတ္တာနံ ပရိစ္ဆေဒော ကာတုံ န သက္ကာ, တေ ဇာနိတုံ တဝ အဝိသယော, ကဿပ, အပ္ပမတ္တကော တဝ ဝိသယော, သဗ္ဗသော ပန စဝန္တေ စ ဥပပဇ္ဇန္တေ စ ဇာနိတုံ ပဿိတုံ ဗုဒ္ဓါနမေဝ ဝိသယော''တိ ဝတွာ ဩဘာသံ ဖရိတွာ သမ္မုခေ နိသိန္နော ဝိယ ဟုတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၂၈. ''ပမာဒံ အပ္ပမာဒေန၊ ယဒာ နုဒတိ ပဏ္ဍိတော။
ပညာပာသာဒမာရုယှ၊ အသောကော သောကိနိံ ပဇံ။
ပဗ္ဗတဋ္ဌောဝ ဘူမဋ္ဌေ၊ ဓီရော ဗာလေ အဝေက္ခတီ''တိ။

တတ္ထ **နုဒတီ**တိ ယထာ နာမ ပောက္ခရဏိံ ပဝိသန္တံ နဝေါဒကံ ပုရာဏောဒကံ ခောဘေတွာ တဿောကာသံ အဒတွာ တံ အတ္တနော မတ္ထကမတ္ထကေန ပလာယန္တံ နုဒတိ နီဟရတိ, ဧဝမေဝ ပဏ္ဍိတော အပ္ပမာဒလက္ခဏံ ဗြူဟေန္တော ပမာဒဿောကာသံ အဒတွာ ယဒာ အပ္ပမာဒဝေဂေန တံ နုဒတိ နီဟရတိ, အထ သော ပနုန္နပမာဒော အစ္စုဂ္ဂတတ္ထေန ပရိသုဒ္ဓံ ဒိဗ္ဗစက္ခုသင်္ခါတံ ပညာပာသာဒံ တဿ အနုစ္ဆဝိကံ ပဋိပဒံ ပူရေန္တော တာယ ပဋိပဒာယ နိဿေဏိယာ ပာသာဒံ ဝိယ အာရုယှ ပဟီနသောကသလ္လတာယ **အသောကော,** အပ္ပဟီနသောကသလ္လတာယ **သောကိနိံ ပဇံ** သတ္တနိကာယံ စဝမာနဉ္စေဝ ဥပပဇ္ဇမာနဉ္စ ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ **အဝေက္ခတိ** ပဿတိ။ ယထာ ကိံ? **ပဗ္ဗတဋ္ဌောဝ ဘူမဋ္ဌေ** တိ ပဗ္ဗတမုဒ္ဓနိ ဌိတော ဘူမိယံ ဌိတေ, ဥပရိပါသာဒေ ဝါ ပန ဌိတော ပါသာဒပရိဝေဏေ ဌိတေ အကိစ္ဆေန အဝေက္ခတိ, တထာ သောပိ ဓီရော ပဏ္ဍိတော မဟာခီဏာသဝေါ အသမုစ္ဆိန္နဝဋ္ဋဗီဇေ ဗာလေ စဝန္တေ စ ဥပပဇ္ဇန္တေ စ အကိစ္ဆေန အဝေက္ခတီတိ။

ကထာပရိယောသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ သစ္ဆိကရိံသူတိ။

၆. ပမတ္တာပမတ္တဒ္ဝေသဟာယကဝတ္ထု

အပ္ပမတ္တော ပမတ္တေသူ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ဒ္ဝေ သဟာယကေ ဘိက္ခူ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

တေ ကိရ သတ္ထု သန္တိကေ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတွာ အာရညကဝိဟာရံ ပဝိသိံသု။ တေသု ဧကော ကိရ ကာလဿေဝ ဒါရုံ အာဟရိတွာ အင်္ဂါရကပလ္လံ သဇ္ဇေတွာ ဒဟရသာမဏေရေဟိ သဒ္ဓိံ သလ္လပန္တော ပဌမယာမံ ဝိသိဗ္ဗေန္တော နိသီဒတိ။ ဧကော အပ္ပမတ္တော သမဏဓမ္မံ ကရောန္တော ဣတရံ ဩဝဒတိ, "အာဝုသော, မာ ဧဝံ ကရိ, ပမတ္တဿ ဟိ စတ္တာရော အပါယာ သကဃရသဒိသာ။ ဗုဒ္ဓါ နာမ သာဌေယျေန အာရာဓေတုံ န သက္ကာ"တိ သော တဿ ဩဝါဒံ န သုဏာတိ။ ဣတရော "နာယံ ဝစနက္ခမော"တိ တံ အဝတွာ အပ္ပမတ္တောဝ သမဏဓမ္မမကာသိ။ အလသတ္ထေရောပိ ပဌမယာမေ ဝိသိဗ္ဗေတွာ ဣတရဿ စင်္ကမိတွာ ဂဗ္ဘံ ပဝိဋ္ဌကာလေ ပဝိသိတွာ, "မဟာကုသီတ, တွံ နိပဇ္ဇိတွာ သယနတ္ထာယ အရညံ ပဝိဋ္ဌောသိ, ကိံ ဗုဒ္ဓါနံ သန္တိကေ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတွာ ဥဋ္ဌာယ သမဏဓမ္မံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတီ"တိ ဝတွာ အတ္တနော ဝသနဋ္ဌာနံ ပဝိသိတွာ နိပဇ္ဇိတွာ သုပတိ။ ဣတရောပိ မဇ္ဈိမယာမေ ဝိဿမိတွာ ပစ္ဆိမယာမေ ပစ္စုဋ္ဌာယ သမဏဓမ္မံ ကရောတိ။ သော ဧဝံ အပ္ပမတ္တော ဝိဟရန္တော န စိရဿေဝ သဟ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ အရဟတ္တံ ပာပုဏိ။ ဣတရော ပမာဒေနေဝ ကာလံ ဝီတိနာမေသိ။ တေ ဝုဋ္ဌဝဿာ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိံသု။ သတ္ထာ တေဟိ သဒ္ဓိံ ပဋိသန္ထာရံ ကတွာ, "ကစ္စိ, ဘိက္ခဝေ, အပ္ပမတ္တာ သမဏဓမ္မံ ကရိတ္ထ, ကစ္စိ ဝေါ ပဗ္ဗဇိတကိစ္စံ မတ္ထကံ ပတ္တ"န္တိ ပုစ္ဆိ။ ပဌမံ ပမတ္တော ဘိက္ခု အာဟ – "ကုတော, ဘန္တေ, ဧတဿ အပ္ပမာဒော, ဂတကာလတော ပဋ္ဌာယ နိပဇ္ဇိတွာ နိဒ္ဒာယန္တော ကာလံ ဝီတိနာမေသီ"တိ။ "တွံ ပန ဘိက္ခူ"တိ။ "အဟံ, ဘန္တေ, ကာလဿေဝ အာဟရိတွာ အင်္ဂါရကပလ္လံ သဇ္ဇေတွာ ပဌမယာမေ ဝိသိဗ္ဗေန္တော နိသီဒိတွာ အနိဒ္ဒာယန္တောဝ ကာလံ ဝီတိနာမေသိ"န္တိ။ အထ နံ သတ္ထာ "တွံ ပမတ္တော ကာလံ ဝီတိနာမေတွာ 'အပ္ပမတ္တောမှီ'တိ ဝဒသိ, အပ္ပမတ္တံ ပန ပမတ္တံ ကရောသီ"တိ အာဟ။ ပုန ပမာဒေ အာဒီနံ, အပ္ပမာဒေ အာနိသံသေ ပကာသေတုံ, "တွံ မမ ပုတ္တဿ သန္တိကေ ဇဝစ္ဆိန္နော ဒုဗ္ဗလဿော ဝိယ, ဧသ ပန တဝ သန္တိကေ သီဃဇဝဿော ဝိယာ"တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၂၉. "အပ္ပမတ္တော ပမတ္တေသု, သုတ္တေသု ဗဟုဇာဂရော။
အဗလဿံဝ သီဃဿော, ဟိတွာ ယာတိ သုမေဓသော"တိ။

တတ္ထ **အပ္ပမတ္တော** တိ သတိဝေပုလ္လပ္ပတ္တတာယ အပ္ပမာဒသမ္ပန္နော ခီဏာသဝေါ။ **ပမတ္တေသူ** တိ သတိဝေါသဂ္ဂေ ဌိတေသု သတ္တေသု။ **သုတ္တေသူ** တိ သတိဇာဂရိယာဘာဝေန သဗ္ဗိရိယာပထေသု နိဒ္ဒာယန္တေသု။ **ဗဟုဇာဂရော** တိ မဟန္တေ သတိဝေပုလ္လေ ဇာဂရိယေ ဌိတော။ **အဗလဿံဝ** တိ ကုဏ္ဍပါဒံ ဆိန္နဇဝံ ဒုဗ္ဗလဿံ သီဃဇဝေါ သိန္ဓဝါဇာနီယော ဝိယ။ **သုမေဓသော**တိ ဥတ္တမပညော။ တထာရူပံ ပုဂ္ဂလံ အာဂမေနပိ အဓိဂမေနပိ **ဟိတွာ ယာတိ**။ မန္ဒပညသ္မိံ ဟိ ဧကံ သုတ္တံ ဂဟေတုံ ဝါယမန္တေယေဝ သုမေဓသော ဧကံ ဝဂ္ဂံ ဂဏှာတိ, ဧဝံ တာဝ အာဂမေန ဟိတွာ ယာတိ။ မန္ဒပညေ ပန ရတ္တိဋ္ဌာနဒိဝါဋ္ဌာနာနိ ကာတုံ ဝါယမန္တေယေဝ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဥဂ္ဂဟေတွာ သဇ္ဈာယန္တေယေဝ စ သုမေဓသော ပုဗ္ဗဘာဂေပိ ပရေန ကတံ ရတ္တိဋ္ဌာနံ တ ဒိဝါဋ္ဌာနံ တ ပဝိသိတွာ ကမ္မဋ္ဌာနံ သမ္မသန္တော သဗ္ဗကိလေသေ ခေပေတွာ နဝ လောကုတ္တရဓမ္မေ ဟတ္ထဂတေ ကရောတိ, ဧဝံ အဓိဂမေနပိ ဟိတွာ ယာတိ။ ဝဋ္ဋေ ပန နံ ဟိတွာ ဆဍ္ဍေတွာ ဝဋ္ဋတော နိဿရန္တော ယာတိယေဝါတိ။

ကထာပရိယောသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

ပမတ္တာပမတ္တဒ္ဝေသဟာယကဝတ္ထု ဆဋ္ဌံ။

၇. မဃဝတ္ထု

အပ္ပမာဒေန မဃဝါတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဝေသာလိယံ ဥပနိဿာယ ကူဋာဂာရသာလာယံ ဝိဟရန္တော သက္ကံ ဒေဝရာဇာနံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ဝေသာလိယဉ္ဟိ မဟာလိ နာမ လိစ္ဆဝီ ဝသတိ, သော တထာဂတဿ **သက္ကပဉ္ဟသုတ္တန္တဒေသနံ** (ဒီ. နိ. ၂.၃၄၄ အာဒယော) သုတွာ “သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော သက္ကသမ္ပတ္တိံ မဟတိံ ကတွာ ကထေသိ, ‘ဒိသွာ နု ခော ကထေသိ, ဥဒာဟု အဒိသွာ။ ဇာနာတိ နု ခော သက္ကံ, ဥဒာဟု နော’တိ ပုစ္ဆိဿာမိ န”န္တိ စိန္တေသိ။ အထ ခော, မဟာလိ, လိစ္ဆဝီ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ, ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ, ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခော, မဟာလိ, လိစ္ဆဝီ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – “ဒိဋ္ဌော ခော, ဘန္တေ, ဘဂဝတာ သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော”တိ? “ဒိဋ္ဌော ခော မေ , မဟာလိ, သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော”တိ။ “သော ဟိ နူန, ဘန္တေ, သက္ကပတိရူပကော ဘဝိဿတိ ။ ဒုဒ္ဒသော ဟိ, ဘန္တေ, သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော”တိ။ “သက္ကဉ္စ ခွါဟံ, မဟာလိ, ပဇာနာမိ သက္ကကရဏေ စ ဓမ္မေ, ယေသံ ဓမ္မာနံ သမာဒိန္နတ္တာ သက္ကော သက္ကတ္တံ အဇ္ဈဂါ, တဉ္စ ပဇာနာမိ”။

သက္ကော, မဟာလိ, ဒေဝါနမိန္ဒော ပုဗ္ဗေ မနုဿဘူတော သမာနော မဃော နာမ မာဏဝေါ အဟောသိ, တသ္မာ “မဃဝါ”တိ ဝုစ္စတိ။

သက္ကော, မဟာလိ, ဒေဝါနမိန္ဒော ပုဗ္ဗေ မနုဿဘူတော သမာနော ပုရေ ဒါနံ အဒါသိ, တသ္မာ “ပုရိန္ဒဒေါ”တိ ဝုစ္စတိ။

သက္ကော, မဟာလိ, ဒေဝါနမိန္ဒော ပုဗ္ဗေ မနုဿဘူတော သမာနော သက္ကစ္စံ ဒါနံ အဒါသိ, တသ္မာ “သက္ကော”တိ ဝုစ္စတိ။

သက္ကော, မဟာလိ, ဒေဝါနမိန္ဒော ပုဗ္ဗေ မနုဿဘူတော သမာနော အာဝသထံ အဒါသိ, တသ္မာ “ဝါသဝေါ”တိ ဝုစ္စတိ။

သက္ကော, မဟာလိ, ဒေဝါနမိန္ဒော သဟဿမ္ပိ အတ္ထံ မုဟုတ္တေန စိန္တေတိ, တသ္မာ “သဟဿက္ခော”တိ ဝုစ္စတိ။

သက္ကဿ, မဟာလိ, ဒေဝါနမိန္ဒဿ သုဇာ နာမ အသုရကညာ ပဇာပတိ, တသ္မာ “သုဇမ္ပတီ”တိ ဝုစ္စတိ။

သက္ကော, မဟာလိ, ဒေဝါနမိန္ဒော ဒေဝါနံ တာဝတိံသာနံ ဣဿရိယာဓိပစ္စံ ရဇ္ဇံ ကာရေတိ, တသ္မာ “ဒေဝါနမိန္ဒော”တိ ဝုစ္စတိ။

သက္ကဿ, မဟာလိ, ဒေဝါနမိန္ဒဿ ပုဗ္ဗေ မနုဿဘူတဿ သတ္တ ဝတပဒါနိ သမတ္တာနိ သမာဒိန္နာနိ အဟေသုံ, ယေသံ သမာဒိန္နတ္တာ သက္ကော သက္ကတ္တံ အဇ္ဈဂါ။ ကတမာနိ သတ္တ ဝတပဒါနိ? ယာဝဇီဝံ မာတာပေတ္တိဘရော အဿံ, ယာဝဇီဝံ ကုလေ ဇေဋ္ဌာပစာယီ အဿံ, ယာဝဇီဝံ သဏှဝါစော အဿံ, ယာဝဇီဝံ အပိသုဏဝါစော အဿံ, ယာဝဇီဝံ ဝိဂတမလမစ္ဆေရေန စေတသာ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသေယျံ, မုတ္တစာဂေါ ပယတပါဏိ ဝေါဿဂ္ဂရတော ယာစယောဂေါ ဒါနသံဝိဘာဂရတော အဿံ။ ယာဝဇီဝံ သစ္စဝါစော အဿံ, ယာဝဇီဝံ အက္ကောဓနော အဿံ, “သစေပိ မေ ကောဓော ဥပ္ပဇ္ဇေယျ, ခိပ္ပမေဝ န ပဋိဝိနေယျ”န္တိ။ သက္ကဿ, မဟာလိ, ဒေဝါနမိန္ဒဿ ပုဗ္ဗေ မနုဿဘူတဿ ဣမာနိ သတ္တ ဝတပဒါနိ သမတ္တာနိ သမာဒိန္နာနိ အဟေသုံ, ယေသံ သမာဒိန္နတ္တာ သက္ကော သက္ကတ္တံ အဇ္ဈဂါတိ။

“မာတာပေတ္တိဘရံ ဇန္တုံ၊ ကုလေ ဇေဋ္ဌာပစာယိနံ။
သဏှံ သခိလသမ္ဘာသံ၊ ပေသုဏေယျပ္ပဟာယိနံ။

“မစ္ဆေရဝိနယေ ယုတ္တံ၊ သစ္စံ ကောဓာဘိဘုံ နရံ။

တံ ဝေ ဒေဝတ တာဝတိံသာ၊ အာဟု သပ္ပုရိသော က္လတီ’’တိ။ (သံ. နိ. ၁.၂၅၇) –

က္လဒံ, မဟာလိ, သက္ကေန မဃမာဏဝကာလေ ကတကမ္မန္တိ ဝတွာ ပုန တေန ‘‘ကထံ, ဘန္တေ, မဃမာဏဝေါ ပဋိပဇ္ဇိ’’တိ? တဿ ပဋိပတ္တိံ ဝိတ္ထာရတော သောတုကာမေန ပုဋ္ဌော ‘‘တေန ဟိ, မဟာလိ, သုဏာဟီ’’တိ ဝတွာ အတီတံ အာဟရိ –

အတီတေ မဂဓရဋ္ဌေ မစလဂါမေ မဃော နာမ မာဏဝေါ ကမကမ္မကရဏဋ္ဌာနံ ဂန္တွာ အတ္တနော ဌိတဋ္ဌာနံ ဟဒန္ တေန ပံသုံ ဝိယူဟိတွာ ရမဏီယံ ကတွာ အဋ္ဌာသိ။ အပရော တံ ဗာဟုနာ ပဟရိတွာ တတော အပနေတွာ သယံ တတ္ထ အဋ္ဌာသိ။ သော တဿ အကုဇ္ဈိတွာဝ အညံ ဌာနံ ရမဏီယံ ကတွာ ဌိတော။ တတောပိ နံ အညော အာဂန္တွာ ဗာဟုနာ ပဟရိတွာ အပနေတွာ သယံ အဋ္ဌာသိ။ သော တဿပိ အကုဇ္ဈိတွာဝ အညံ ဌာနံ ရမဏီယံ ကတွာ ဌိတော, က္လတိ တံ ဂေဟတော နိက္ခန္တာ နိက္ခန္တာ ပုရိသာ ဗာဟုနာ ပဟရိတွာ ဌိတဌိတဋ္ဌာနတော အပနေသုံ။ သော ‘‘သဗ္ဗေပေတေ မံ နိဿာယ သုခိတာ ဇာတာ, က္လမိနာ ကမ္မေန မယှံ သုခဒါယကေန ပုညကမ္မေန ဘဝိတဗ္ဗ’’န္တိ စိန္တေတွာ, ပုနဒိဝသေ ကုဒါလံ အာဒာယ ခလမဏ္ဍလမတ္တံ ဌာနံ ရမဏီယံ အကာသိ။ သဗ္ဗေ ဂန္တွာ တတ္ထေဝ အဋ္ဌံသု။ အထ နေသံ သီတသမယေ အဂ္ဂိံ ကတွာ အဒါသိ, ဂိမှကာလေ ဥဒကံ။ တတော ‘‘ရမဏီယံ ဌာနံ နာမ သဗ္ဗေသံ ပိယံ, ကဿစိ အပ္ပိယံ နာမ နတ္ထိ, က္လတော ပဋ္ဌာယ မယာ မဂ္ဂံ သမံ ကရောန္တေန ဝိစရိတုံ ဝဋ္ဋတီ’’တိ စိန္တေတွာ, ပာတောဝ နိက္ခမိတွာ, မဂ္ဂံ သမံ ကရောန္တော ဆိန္ဒိတွာ, ဟရိတဗ္ဗယုတ္တကာ ရုက္ခသာခာ ဟရန္တော ဝိစရတိ။ အထ နံ အပရော ဒိသွာ အာဟ – ‘‘သမ္မ, ကိံ ကရောသီ’’တိ? ‘‘မယှံ သဂ္ဂကမိနံ မဂ္ဂံ ကရောမိ, သမ္မာ’’တိ။ ‘‘တေန ဟိ အဟမ္ပိ တေ သဟာယော ဟောမီ’’တိ။ ‘‘ဟောဟိ, သမ္မ, သဂ္ဂေ နာမ ဗဟူနမ္ပိ မနာပေါ သုခဗဟုလော’’တိ။ တတော ပဋ္ဌာယ ဒွေ ဇနာ အဟေသုံ။ တေ ဒိသွာ တထေဝ ပုစ္ဆိတွာ စ သုတွာ စ အပရောပိ တေသံ သဟာယော ဇာတော, ဧဝံ အပရောပိ အပရောပီတိ သဗ္ဗေပိ တေတ္တိံသ ဇနာ ဇာတာ။ တေ သဗ္ဗေပိ ကုဒါလာဒိဟတ္ထာ မဂ္ဂံ သမံ ကရောန္တာ ဧကယောဇနဒွိယောဇနမတ္တဋ္ဌာနံ ဂစ္ဆန္တိ။

တေ ဒိသွာ ဂါမဘောဇကော စိန္တေသိ – ‘‘က္လမေ မနုဿာ အယောဂေ ယုတ္တာ, သစေ က္လမေ အရညတော မစ္ဆမံသာဒီနိ ဝါ အာဟရေယျုံ၊ သုရံ ဝါ ကတွာ ပိဝေယျုံ, အညံ ဝါ တာဒိသံ ကမ္မံ ကရေယျုံ, အဟမ္ပိ ကိဉ္စိ ကိဉ္စိ လဘေယျ’’န္တိ။ အထ နေ ပက္កោသာပေတွာ ပုစ္ဆိ – ‘‘ကိံ ကရောန္တာ ဝိစရထာ’’တိ? ‘‘သဂ္ဂမဂ္ဂံ, သာမီ’’တိ။ ‘‘ဃရာဝါသံ ဝသန္တေဟိ နာမ ဧဝံ ကာတုံ န ဝဋ္ဋတိ, အရညတော မစ္ဆမံသာဒီနိ အာဟရိတုံ, သုရံ ကတွာ ပာတုံ, နာနပ္ပကာရေ စ ကမ္မန္တေ ကာတုံ ဝဋ္ဋတီ’’တိ။ တေ တဿ ဝစနံ ပဋိက္ခိပိံသု, ဧဝံ ပုနပ္ပုနံ ဝုစ္စမာနာပိ ပဋိက္ခိပိံသုယေဝ။ သော ကုဇ္ဈိတွာ ‘‘နာသေဿာမိ နေ’’တိ ရညော သန္တိကံ ဂန္တွာ, ‘‘စောရေ တေ, ဒေဝ, ဝဂ္ဂဗန္ဓနေန ဝိစရန္တေ ပဿာမီ’’တိ ဝတွာ, ‘‘ဂစ္ဆ, တေ ဂဟေတွာ အာနေဟီ’’တိ ဝုတ္တေ တထာ ကတွာ သဗ္ဗေ တေ ဗန္ဓိတွာ အာနေတွာ ရညော ဒဿေသိ။ ရာဇာ အဝီမံသိတွာဝ ‘‘ဟတ္ထိနာ မဒ္ဒာပေထာ’’တိ အာဏာပေသိ။ မဃော သေသာနံ ဩဝါဒမဒါသိ – ‘‘သမ္မာ, ဌပေတွာ မေတ္တံ အညော အမှာကံ အဝဿယော နတ္ထိ, တုမှေ ကတ္ထစိ ကောပံ အကတွာ ရညေ စ ဂါမဘောဇကေ စ မဒ္ဒနဟတ္ထိမှိ စ အတ္တနိ စ မေတ္တစိတ္တေန သမစိတ္တာဝ ဟောထာ’’တိ။ တေ တထာ ကရိံသု။ အထ နေသံ မေတ္တာနုဘာဝေန ဟတ္ထီ ဥပသင်္ကမိတုမ္ပိ န ဝိသဟိ။ ရာဇာ တမတ္ထံ သုတွာ ဗဟူ မနုဿေ ဒိသွာ မဒ္ဒိတုံ န ဝိသဟိဿတိ? ‘‘ဂစ္ဆထ, နေ ကိလဉ္ဇေန ပဋိစ္ဆာဒေတွာ မဒ္ဒာပေထာ’’တိ အာဟ။ တေ ကိလဉ္ဇေန ပဋိစ္ဆာဒေတွာ မဒ္ဒိတုံ ပေသိယမာနောပိ ဟတ္ထီ ဒူရတောဝ ပဋိက္ကမိ။

ရာဇာ တံ ပဝတ္တိံ သုတွာ ‘‘ကာရဏေနေတ္ထ ဘဝိတဗ္ဗ’’န္တိ တေ ပက္កោသာပေတွာ ပုစ္ဆိ – ‘‘တာတာ, မံ နိဿာယ တုမှေ ကိံ န လဘထာ’’တိ? ‘‘ကိံ နာမေတံ, ဒေဝ’’တိ? ‘‘တုမှေ ကိရ ဝဂ္ဂဗန္ဓနေန စောရာ ဟုတွာ အရညေ ဝိစရထာ’’တိ? ‘‘ကော ဧဝမာဟ, ဒေဝ’’တိ? ‘‘ဂါမဘောဇကော, တာတာ’’တိ။ ‘‘န မယံ, ဒေဝ, စောရာ, မယံ ပန အတ္တနော သဂ္ဂမဂ္ဂံ သောဓေန္တာ က္လဒဉ္စိဒဉ္စ ကရောမ, ဂါမဘောဇကော အမှေ အကုသလကိရိယာယ နိယောဇေတွာ အတ္တနော ဝစနံ အကရောန္တေ နာသေတုကာမော ကုဇ္ဈိတွာ ဧဝမာဟာ’’တိ။ အထ ရာဇာ တေသံ ကထံ သုတွာ သောမနဿပ္ပတ္တော ဟုတွာ, ‘‘တာတာ, အယံ တိရစ္ဆာနော တုမှာကံ ဂုဏေ ဇာနာတိ, အဟံ မနုဿဘူတော ဇာနိတုံ နာသက္ခိံ, ခမထ မေ’’တိ။ ဧဝဉ္စ ပန ဝတွာ သပုတ္တဒါရံ ဂါမဘောဇကံ တေသံ အာသံ, ဟတ္ထိံ အာရောဟနိယံ, တဉ္စ ဂါမံ ယထာသုခံ ပရိဘောဂံ ကတွာ အဒါသိ။ တေ ‘‘က္လဓေဝ နော ကတပုညဿာနိသံသော ဒိဋ္ဌော’’တိ ဘိယျောသောမတ္တာ

တာယ ပသန္နမာနသာ ဟုတွာ တံ ဟတ္ထိံ တရေန တရေန အဘိရုယှ ဂစ္ဆန္တာ မနုဿာ “ဣဒါနိ အမှေဟိ အတိရေကတရံ ပုညံ ကာတဗ္ဗံ, ကိံ ကရောမ? စတုမဟာပထေ ထာဝရံ ကတွာ မဟာဇနဿ ဝိဿမနသာလံ ကရိဿာမာ”တိ။ တေ ဝဍ္ဎကိံ ပက္ကောသာပေတွာ သာလံ ပဋ္ဌပေသုံ။ မာတုကမေသု ပန ဝိဂတစ္ဆန္ဒတာယ တဿာ သာလာယ မာတုကမာနံ ပတ္တိံ နာဒံသု။

မဃဿ ပန ဂေဟေ နန္ဒာ, စိတ္တာ, သုဓမ္မာ, သုဇာတိ စတဿော ဣတ္ထိယော ဟောန္တိ။ တာသု **သုဓမ္မာ** ဝဍ္ဎကိနာ သဒ္ဓိံ ဧကတော ဟုတွာ, “ဘာတိက, ဣမိဿာ သာလာယ မံ ဇေဋ္ဌိကံ ကရောဟီ”တိ ဝတွာ လဉ္ဇံ အဒါသိ။ သော “သာဓူ”တိ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ ပဌမမေဝ ကဏ္ဏိကတ္ထာယ ရုက္ခံ သုက္ခာပေတွာ တစ္ဆေတွာ ဝိဇ္ဈိတွာ ကဏ္ဏိကံ နိဋ္ဌာပေတွာ, “သုဓမ္မာ နာမ အယံ သာလာ”တိ အက္ခရာနိ ဆိန္ဒိတွာ ဝတ္ထေန ပလိဝေဌေတွာ ဌပေသိ။ အထ နံ ဝဍ္ဎကီ သာလံ နိဋ္ဌာပေတွာ ကဏ္ဏိကာရောပနဒိဝသေ “အဟော, အယျာ, ဧကံ ကရဏီယံ န သရိမ္ဟာ”တိ အာဟ။ “ကိံ နာမ, ဘော”တိ? “ကဏ္ဏိက”န္တိ။ “ဟောတု တံ အာဟရိဿာမာ”တိ။ “ဣဒါနိ ဆိန္နရုက္ခေန ကာတုံ န သက္ကာ, ပုဗ္ဗေယေဝ တံ ဆိန္ဒိတွာ တစ္ဆေတွာ ဝိဇ္ဈိတွာ ဌပိတကဏ္ဏိကာ လဒ္ဓုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ။ “ဣဒါနိ ကိံ ကာတဗ္ဗ”န္တိ? “သစေ ကဿစိ ဂေဟေ နိဋ္ဌာပေတွာ ဌပိတာ ဝိက္ကာယိကကဏ္ဏိကာ အတ္ထိ, သာ ပရိယေသိတဗ္ဗာ”တိ။ တေ ပရိယေသန္တာ သုဓမ္မာယ ဂေဟေ ဒိသွာ သဟဿံ ဒတွာပိ မူလေန န လဘိံသု။ “သစေ မံ သာလာယ ပတ္တိံ ကရောထ, ဒဿာမီ”တိ ဝုတ္တေ ပန “မယံ မာတုကမာနံ ပတ္တိံ န ဒမ္မာ”တိ အာဟံသု။

အထ နေ ဝဍ္ဎကီ အာဟ – “အယျာ, တုမှေ ကိံ ကထေထ, ဌပေတွာ ဗ္ရဟ္မလောကံ အညံ မာတုကမရဟိတဋ္ဌာနံ နာမ နတ္ထိ, ဂဏှထ ကဏ္ဏိကံ။ ဧဝံ သန္တေ အမှာကံ ကမ္မံ နိဋ္ဌံ ဂမိဿတီ”တိ။ တေ “သာဓူ”တိ ကဏ္ဏိကံ ဂဟေတွာ သာလံ နိဋ္ဌာပေတွာ တိဓာ ဝိဘဇိံသု။ ဧကသ္မိံ ကောဋ္ဌာသေ ဣဿရာနံ ဝသနဋ္ဌာနံ ကရိံသု, ဧကသ္မိံ ဒုဂ္ဂတာနံ, ဧကသ္မိံ ဂိလာနာနံ။ တေတ္တိံသ ဇနာ တေတ္တိံသ ဖလကာနိ ပညပေတွာ ဟတ္ထိဿ သညံ အဒံသု – “အာဂန္တုကော အာဂန္တွာ ယဿ အတ္ထတဖလကေ နိသီဒတိ, တံ ဂဟေတွာ ဖလကသာမိကဿေဝ ဂေဟေ ပတိဋ္ဌပေဟိ, တဿ ဟဒပရိကမ္မပိဋ္ဌိပရိကမ္မဟနီယခါဒနီယဘောဇနီယသယနာနိ သဗ္ဗာနိ ဖလကသာမိကဿေဝ ဘာရော ဘဝိဿတီ”တိ။ ဟတ္ထီ အာဂတာဂတံ ဂဟေတွာ ဖလကသာမိကဿေဝ ဃရံ နေတိ။ သော တဿ တံ ဒိဝသံ ကတ္တဗ္ဗံ ကရောတိ။ မဃော သာလာယ အဝိဒူရေ ကောဝိဠာရရုက္ခံ ရောပေတွာ တဿ မူလေ ဟသာဏဖလကံ အတ္ထရိ။ သာလံ ပဝိဋ္ဌပဝိဋ္ဌာ ဇနာ ကဏ္ဏိကံ ဩလောကေတွာ အက္ခရာနိ ဝါစေတွာ, “သုဓမ္မာ နာမေသာ သာလာ”တိ ဝဒန္တိ။ တေတ္တိံသဇနာနံ နာမံ န ပညာယတိ။ **နန္ဒာ** စိန္တေသိ – “ဣမေ သာလံ ကရောန္တာ အမှေဟ အပတ္တိကာ ကရိံသု, သုဓမ္မာ ပန အတ္တနော ဗျတ္တတာယ ကဏ္ဏိကံ ကတွာ ပတ္တိကာ ဇာတာ, မယာပိ ကိဉ္စိ ကာတုံ ဝဋ္ဋတိ, ကိံ နု ခေါ ကရိဿာမီ”တိ? အထဿာ ဧတဒဟောသိ – “သာလံ အာဂတာဂတာနံ ဟနီယဥ္စေဝ နှာနောဒကဥ္စ လဒ္ဓုံ ဝဋ္ဋတိ, ပေါက္ခရဏိံ ခဏာပေဿာမီ”တိ။ သာ ပေါက္ခရဏိံ ကာရေသိ။ **စိတ္တာ** စိန္တေသိ – “သုဓမ္မာယ ကဏ္ဏိကာ ဒိန္နာ, နန္ဒာယ ပေါက္ခရဏီ ကာရိတာ, မယာပိ ကိဉ္စိ ကာတုံ ဝဋ္ဋတိ, ကိံ နု ခေါ ကရိဿာမီ”တိ? အထဿာ ဧတဒဟောသိ – “သာလံ အာဂတာဂတေဟိ ဟနီယံ ပိဝိတွာ နှာတွာ ဂမနကာလေပိ မာလံ ပိလန္ဓိတွာ ဂန္တုံ ဝဋ္ဋတိ, ပုပ္ဖာရာမံ ကာရာပေဿာမီ”တိ။ သာ ရမဏီယံ ပုပ္ဖာရာမံ ကာရေသိ။ ယေဘုယျေန တသ္မိံ အာရာမေ “အသုကော နာမ ပုပ္ဖူပဂဖလူပဂရုက္ခော နတ္ထီ”တိ နာဟောသိ။

သုဇာ ပန “အဟံ မဃဿ မာတုလဓီတာ စေဝ ပါဒပရိစာရိကာ စ, ဧတေန ကတံ ကမ္မံ မယှမေဝ, မယာ ကတံ ဧတဿေဝ”တိ စိန္တေတွာ, ကိဉ္စိ အကတွာ အတ္တဘာဝမေဝ မဏ္ဍယမာနာ ကာလံ ဝီတိနာမေသိ။ မဃောပိ မာတာပိတုဥပဋ္ဌာနံ ကုလေ ဇေဋ္ဌာပစာယနကမ္မံ သစ္စဝါစံ အဖရုသဝါစံ အပိသုဏဝါစံ မစ္ဆေရဝိနယံ အက္ကောဓနန္တိ ဣမာနိ သတ္တ ဝတပဒါနိ ပူရေတွာ –

“မာတာပေတ္တိဘရံ ဇန္တုံ, ကုလေ ဇေဋ္ဌာပစာယိနံ။
သဏှံ သခိလသမ္ဘာသံ, ပေသုဏေယျပ္ပဟာယိနံ။

“မစ္ဆေရဝိနယေ ယုတ္တံ, သစ္စံ ကောဓာဘိဘုံ နရံ။
တံ ဝေ ဒေဝါ တာဝတိံသာ, အာဟု ‘သပ္ပုရိသော’ဣတီ”တိ။ (သံ. နိ. ၁.၂၅၇) –

ဇဝံ ပသံသိယဘာဝံ အာပဇ္ဇိတွာ ဇီဝိတပရိယောသာနေ တာဝတိံသဘဝနေ သက္ကော ဒေဝရာဇာ ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိ, တေပိသ္သ သဟာယကာ တတ္ထေဝ နိဗ္ဗတ္တိံသု, ဝဍ္ဎကီ ဝိသ္သကမ္မဒေဝပုတ္တော ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိ။ တဒာ တာဝတိံသဘဝနေ အသုရာ ဝသန္တိ။ တေ "အဘိနဝ ဒေဝပုတ္တာ နိဗ္ဗတ္တာ"တိ ဒိဗ္ဗပါနံ သဇ္ဇယိံသု။ သက္ကော အတ္တနော ပရိသာယ ကဿစိ အပိဝနတ္ထာယ သညမဒါသိ။ အသုရာ ဒိဗ္ဗပါနံ ပိဝိတွာ မဇ္ဇိံသု။ သက္ကော "ကိံ မေ ဣမေဟိ သာဓာရဏေန ရဇ္ဇေနာ"တိ အတ္တနော ပရိသာယ သညံ ဒတွာ တေ ပာဒေသု ဂဟာပေတွာ မဟာသမုဒ္ဒေ ခိပာပေသိ။ တေ အဝံသိရာ သမုဒ္ဒေ ပတိံသု။ အထ နေသံ ပုညာနုဘာဝေန သိနေရုနော ဟေဋ္ဌိမတလေ အသုရဝိမာနံ နာမ နိဗ္ဗတ္တိ, စိတ္တပါဋလိ နာမ နိဗ္ဗတ္တိ။

ဒေဝါသုရသင်္ဂါမေ ပန အသုရေသု ပရာဇိတေသု ဒသယောဇနသဟဿံ တာဝတိံသဒေဝနဂရံ နာမ နိဗ္ဗတ္တိ။ တဿ ပန နဂရဿ ပာစီနပစ္ဆိမဒ္ဝါရာနံ အန္တရာ ဒသယောဇနသဟဿံ ဟောတိ, တထာ ဒက္ခိဏုတ္တရဒ္ဝါရာနံ။ တံ ခော ပန နဂရံ ဒ္ဝါရသဟဿယုတ္တံ အဟောသိ အာရာမပေါက္ခရဏီပဋိမဏ္ဍိတံ။ တဿ မဇ္ဈေ သာလာယ နိဿန္ဒေန တိယောဇနသတုဗ္ဗေဓေဟိ ဓဇေဟိ ပဋိမဏ္ဍိတော သတ္တရတနမယော သတ္တယောဇနသတုဗ္ဗေဓော ဝေဇယန္တော နာမ ပာသာဒော ဥဂ္ဂန္တွာ။ သုဝဏ္ဏယဋ္ဌီသု မဏိဓဇာ အဟေသုံ, မဏိယဋ္ဌီသု သုဝဏ္ဏဓဇာ; ပဝါဠယဋ္ဌီသု မုတ္တဓဇာ, မုတ္တယဋ္ဌီသု ပဝါဠဓဇာ; သတ္တရတနမယာသု ယဋ္ဌီသု သတ္တရတနဓဇာ, မဇ္ဈေ ဋ္ဌိတော ဓဇော တိယောဇနသတုဗ္ဗေဓော အဟောသိ။ ဣတိ သာလာယ နိဿန္ဒေန ယောဇနသဟဿုဗ္ဗေဓော ပာသာဒော သတ္တရတနမယောဝ ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိ, ကောဝိဠာရရုက္ခဿ နိဿန္ဒေန သမန္တာ တိယောဇနသတပရိမဏ္ဍလော ပာရိစ္ဆတ္တကော နိဗ္ဗတ္တိ, ပါသာဏဖလကဿ နိဿန္ဒေန ပါရိစ္ဆတ္တကမူလေ ဒီဃတော သဋ္ဌိယောဇနာ ပုထုလတော ပဏ္ဏာသယောဇနာ ဗဟလတော ပဉ္စဒသယောဇနာ ဇယသုမနရတ္တကမ္ဗလဝဏ္ဏာ ပဏ္ဍုကမ္ဗလသိလာ နိဗ္ဗတ္တိ။ တတ္ထ နိသိန္နကာလေ ဥပဍ္ဎ ဗကာယော ပဝိသတိ, ဥဋ္ဌိတကာလေ ဦနံ ပရိပူရတိ။

ဟတ္ထိ ပန ဧရာဝဏော နာမ ဒေဝပုတ္တော ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိ။ ဒေဝလောကသ္မိဉှိ တိရစ္ဆာနဂတာ န ဟောန္တိ။ တသ္မာ သော ဥယျာနကီဠာယ နိက္ခမနကာလေ အတ္တဘာဝံ ဝိဇဟိတွာ ဒိယဍ္ဎယောဇနသတိကော ဧရာဝဏော နာမ ဟတ္ထီ အဟောသိ။ သော တေတ္တိံသဇနာနံ အတ္ထာယ တေတ္တိံသ ကုမ္ဘေ မာပေသိ အာဝဋ္ဋေန တိဂါဝုတအဍ္ဎယောဇနပ္ပမာဏေ, သဗ္ဗေသံ မဇ္ဈေ သက္ကဿ အတ္ထာယ သုဒဿနံ နာမ တိံသယောဇနိကံ ကုမ္ဘံ မာပေသိ။ တဿ ဥပရိ ဒ္ဝါဒသယောဇနိကော ရတနမဏ္ဍပေါ ဟောတိ။ တတ္ထ အန္တရန္တရာ သတ္တရတနမယာ ယောဇနုဗ္ဗေဓာ ဓဇာ ဥဋ္ဌဟန္တိ။ ပရိယန္တေ ကိင်္ကိဏိကဇာလံ ဩလမ္ဗတိ။ ယဿ မန္ဒဝါတေရိတဿ ပဉ္စင်္ဂိကတူရိယသဒ္ဒသံမိဿော ဒိဗ္ဗဂီတသဒ္ဒော ဝိယ ရဝေါ နိစ္ဆရတိ။ မဏ္ဍပမဇ္ဈေ သက္ကဿတ္ထာယ ယောဇနိကော မဏိပလ္လင်္ကော ပညတ္တော ဟောတိ, တတ္ထ သက္ကော နိသီဒတိ။ တေတ္တိံသ ဒေဝပုတ္တာ အတ္တနော ကုမ္ဘေ ရတနပလ္လင်္ကေ နိသီဒိံသု။ တေတ္တိံသာယ ကုမ္ဘာနံ ဧကေကသ္မိံ ကုမ္ဘေ သတ္တ သတ္တ ဒန္တေ မာပေသိ။ တေသု ဧကေကော ပဏ္ဏာသယောဇနာယာမော, ဧကေကသ္မိဉ္စေတ္ထ ဒန္တေ သတ္တ သတ္တ ပေါက္ခရဏိယော ဟောန္တိ, ဧကေကာယ ပေါက္ခရဏိယာ သတ္တ သတ္တ ပဒုမိနိဂစ္ဆာနိ, ဧကေကသ္မိံ ဂစ္ဆေ သတ္တ သတ္တ ပုပ္ဖာနိ ဟောန္တိ, ဧကေကသ္မိံ ပုပ္ဖေ သတ္တ သတ္တ ပတ္တာနိ, ဧကေကသ္မိံ ပတ္တေ သတ္တ သတ္တ ဒေဝဓီတရော နစ္စန္တိ။ ဇဝံ သမန္တာ ပဏ္ဏာသယောဇနဋ္ဌာနေသု ဟတ္ထိဒန္တေသုယေဝ နဋသမဇ္ဇာ ဟောန္တိ။ ဇဝံ မဟန္တံ ယသံ အနုဘဝန္တော သက္ကော ဒေဝရာဇာ ဝိစရတိ။

သုဓမ္မာပိ ကာလံ ကတွာ ဂန္တွာ တတ္ထေဝ နိဗ္ဗတ္တိ။ တဿာ သုဓမ္မာ နာမ နဝ ယောဇနသတိကာ ဒေဝသဘာ နိဗ္ဗတ္တိ။ တတော ရမဏီယတရံ ကိရ အညံ ဌာနံ နာမ နတ္ထိ , မာသဿ အဋ္ဌ ဒိဝသေ ဓမ္မဿဝနံ တတ္ထေဝ ဟောတိ။ ယာဝဇ္ဇတနာ အညတရံ ရမဏီယံ ဌာနံ ဒိသွာ, "သုဓမ္မာ ဒေဝသဘာ ဝိယာ"တိ ဝဒန္တိ။ နန္ဒာပိ ကာလံ ကတွာ ဂန္တွာ တတ္ထေဝ နိဗ္ဗတ္တိ, တဿာ ပဉ္စယောဇနသတိကာ နန္ဒာ နာမ ပေါက္ခရဏီ နိဗ္ဗတ္တိ။ စိတ္တာပိ ကာလံ ကတွာ ဂန္တွာ တတ္ထေဝ နိဗ္ဗတ္တိ , တဿာပိ ပဉ္စယောဇနသတိကံ စိတ္တလတာဝနံ နာမ နိဗ္ဗတ္တိ, တတ္ထ ဥပ္ပန္နပုဗ္ဗနိမိတ္တေ ဒေဝပုတ္တေ နေတွာ မောဟယမာနာ ဝိစရန္တိ။ သုဇာ ပန ကာလံ ကတွာ ဧကိဿာ ဂိရိကန္ဒရာယ ဧကာ ဗကသကုဏိကာ ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိ။ သက္ကော အတ္တနော ပရိစာရိကာ ဩလောကေန္တော "သုဓမ္မာ ဣဓေဝ နိဗ္ဗတ္တာ, တထာ နန္ဒာ စ စိတ္တာ စ, သုဇာ နု ခော ကုဟိံ နိဗ္ဗတ္တာ"တိ စိန္တေန္တော တံ တတ္ထ နိဗ္ဗတ္တံ ဒိသွာ, "ဗာလာ ကိဉ္စိ ပုညံ အကတွာ ဣဒါနိ တိရစ္ဆာနယောနိယံ နိဗ္ဗတ္တာ, ဣဒါနိ ပန တံ ပုညံ ကာရေတွာ ဣဓာနေတုံ ဝဋ္ဋတီ"တိ အတ္တဘာဝံ ဝိဇဟိတွာ အညာတကဝေသေန တဿာ သန္တိကံ ဂန္တွာ, "ကိံ ကရောန္တီ ဣဓ ဝိစရသီ"တိ ပုစ္ဆိ

ဆိ။ “ကော ပန တွံ, သာမိ”တိ? “အဟံ တေ သာမိကော မဃော”တိ။ “ကုဟိံ နိဗ္ဗတ္တောသိ, သာမီ”တိ? “အဟံ တာဝတိံသဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တော”။ “တဝ သဟာယိကာနံ ပန နိဗ္ဗတ္တဋ္ဌာနံ ဇာနာသီ”တိ? “န ဇာနာမိ, သာမီ”တိ။ “တာပိ မမေဝ သန္တိကေ နိဗ္ဗတ္တာ, ပဿိဿသိ တာ သဟာယိကာ”တိ။ “ကထာဟံ တတ္ထ ဂမိဿာမီ”တိ? သက္ကော “အဟံ တံ တတ္ထ နေဿာမီ”တိ ဝတွာ ဟတ္ထတလေ ဌပေတွာ ဒေဝလောကံ နေတွာ နန္ဒာယ ပောက္ခရဏိယာ တီရေ ဝိဿဇ္ဇေတွာ ဣတရာသံ တိဿန္နံ အာရောစေသိ – “တုမှာကံ သဟာယိကံ သုဇံ ပဿိဿထာ”တိ။ “ကုဟိံ သာ, ဒေဝ”တိ ? “နန္ဒာယ ပောက္ခရဏိယာ တီရေ ဌိတာ”တိ အာဟ။ တာ တိဿောပိ ဂန္တွာ, “အဟော အယျာယ ဧဝရူပံ အတ္တဘာဝမဏ္ဍနဿ ဖလံ, ဣဒါနိဿာ တုဏ္ဍံ ပဿထ, ပါဒေ ပဿထ, ဇင်္ဃာ ပဿထ, သောဘတိ ဝတဿာ အတ္တဘာဝေါ”တိ ကေဠိံ ကတွာ ပက္ကမိံသု။

ပုန သက္ကော တဿာ သန္တိကံ ဂန္တွာ, “ဒိဋ္ဌာ တေ သဟာယိကာ”တိ ဝတွာ “ဒိဋ္ဌာ မံ ဥပ္ပဏ္ဍေတွာ ဂတာ, တတ္ထေဝ မံ နေဟီ”တိ ဝုတ္တေ တံ တတ္ထေဝ နေတွာ ဥဒကေ ဝိဿဇ္ဇေတွာ, “ဒိဋ္ဌာ တေ တာသံ သမ္ပတ္တီ”တိ ပုစ္ဆိ။ “ဒိဋ္ဌာ, ဒေဝ”တိ? “တယာပိ တတ္ထ နိဗ္ဗတ္တနူပါယံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ။ “ကိံ ကရောမိ, ဒေဝ”တိ? “မယာ ဒိန္နံ ဩဝါဒံ ရက္ခိဿသီ”တိ။ “ရက္ခိဿာမိ, ဒေဝ”တိ။ အထဿာ ပဉ္စ သီလာနိ ဒတွာ, “အပ္ပမတ္တာ ရက္ခါဟီ”တိ ဝတွာ ပက္ကာမိ။ သာ တတော ပဋ္ဌာယ သယံမတမစ္ဆကေယေဝ ပရိယေသိတွာ ခါဒတိ။ သက္ကော ကတိပါဟစ္စယေန တဿာ ဝီမံသနတ္ထာယ ဂန္တွာ, ဝါလုကာပိဋ္ဌေ မတမစ္ဆကော ဝိယ ဟုတွာ ဥတ္တာနော နိပဇ္ဇိ။ သာ တံ ဒိသွာ “မတမစ္ဆကော”တိ သညာယ အဂ္ဂဟေသိ။ မစ္ဆော ဂိလနကာလေ နင်္ဂုဋ္ဌံ စာလေသိ။ သာ “သဇီဝမစ္ဆကော”တိ ဥဒကေ ဝိဿဇ္ဇေသိ။ သော ထောကံ ဝီတိနာမေတွာ ပုန တဿာ ပုရတော ဥတ္တာနော ဟုတွာ နိပဇ္ဇိ။ ပုန သာ “မတမစ္ဆကော”တိ သညာယ ဂဟေတွာ ဂိလနကာလေ အဂ္ဂနင်္ဂုဋ္ဌံ စာလေသိ။ တံ ဒိသွာ “သဇီဝမစ္ဆော”တိ ဝိဿဇ္ဇေသိ။ ဧဝံ တိက္ခတ္တုံ ဝီမံသိတွာ “သာဓုကံ သီလံ ရက္ခတီ”တိ အတ္တာနံ ဇာနာပေတွာ “အဟံ တဝ ဝီမံသနတ္ထာယ အာဂတော, သာဓုကံ သီလံ ရက္ခသိ, ဧဝံ ရက္ခမာနာ န စိရဿေဝ မမ သန္တိကေ နိဗ္ဗတ္တိဿသိ, အပ္ပမတ္တာ ဟောဟီ”တိ ဝတွာ ပက္ကာမိ။

သာ တတော ပဋ္ဌာယ ပန သယံမတမစ္ဆံ လဘတိ ဝါ, န ဝါ။ အလဘမာနာ ကတိပါဟစ္စယေနေဝ သုဿိတွာ ကာလံ ကတွာ တဿ သီလဿ ဖလေန ဗာရာဏသိယံ ကုမ္ဘကာရဿ ဓီတာ ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိ။ အထဿာ ပန္နရသသောဠသဝဿုဒ္ဒေသိကကာလေ သက္ကော “ကုဟိံ နု ခေါ သာ နိဗ္ဗတ္တာ”တိ အာဝဇ္ဇေန္တော ဒိသွာ, “ဣဒါနိ မယာ တတ္ထ ဂန္တုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ ဧဠာလုကဝဏ္ဏေန ပညာယမာနေဟိ သတ္တဟိ ရတနေဟိ ယာနကံ ပူရေတွာ တံ ပါဇေန္တော ဗာရာဏသိံ ပဝိသိတွာ, “အမ္မတာတာ, ဧဠာလုကာနိ ဂဏှထ ဂဏှထာ”တိ ဥဂ္ဃောသေန္တော ဝီထိံ ပဋိပဇ္ဇိ။ မုဂ္ဂမာသာဒီနိ ဂဟေတွာ အာဂတေ ပန “မူလေန န ဒေမီ”တိ ဝတွာ, “ကထံ ဒေသီ”တိ ဝုတ္တေ, “သီလရက္ခိကာယ ဣတ္ထိယာ ဒမ္မီ”တိ အာဟ။ “သီလံ နာမ, သာမိ, ကီဒိသံ, ကိံ ကာဠံ, ဥဒါဟု နီလာဒိဝဏ္ဏ”န္တိ? “တုမှေ ‘သီလံ ကီဒိသ’န္တိပိ န ဇာနာထ, ကိမေဝ နံ ရက္ခိဿထ, သီလရက္ခိကာယ ပန ဒဿာမီ”တိ။ “သာမိ, ဧသာ ကုမ္ဘကာရဿ ဓီတာ ‘သီလံ ရက္ခာမီ’တိ ဝိစရတိ, ဧတိဿာ ဒေဟီ”တိ။ သာပိ နံ “တေန ဟိ မယှံ ဒေဟိ, သာမီ”တိ အာဟ။ “ကာသိ တွံ”န္တိ? “အဟံ အဝိဇဟိတပဉ္စသီလာ”တိ။ “တုယှမေဝေတာနိ မယာ အာနီတာနီ”တိ ယာနကံ ပါဇေန္တော တဿာ ဃရံ ဂန္တွာ အညေဟိ အနာဟရိယံ ကတွာ ဧဠာလုကဝဏ္ဏေန ဒေဝဒတ္တိယံ ဓနံ ဒတွာ အတ္တာနံ ဇာနာပေတွာ, “ဣဒံ တေ ဇီဝိတဝုတ္တိယာ ဓနံ, ပဉ္စသီလာနိ အခဏ္ဍာနိ ကတွာ ရက္ခာဟီ”တိ ဝတွာ ပက္ကာမိ။

သာပိ တတော စဝိတွာ အသုရဘဝနေ အသုရဇေဋ္ဌကဿ ဓီတာ ဟုတွာ သက္ကဿ ဝေရိဃရေ နိဗ္ဗတ္တိ။ ဒွီသု ပန အတ္တဘာဝေသု သီလဿ သုရက္ခိတတ္တာ အဘိရူပါ အဟောသိ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏာ အသာဓာရဏာယ ရူပသိရိယာ သမန္နာဂတာ။ ဝေပစိတ္တိအသုရိန္ဒော အာဂတာဂတာနံ အသုရာနံ “တုမှေ မမ ဓီတု အနုစ္ဆဝိကာ န ဟောထာ”တိ တံ ကဿစိ အဒတွာ, “မမ ဓီတာ အတ္တနာဝ အတ္တနော အနုစ္ဆဝိကံ သာမိကံ ဂဟေဿတီ”တိ အသုရဗလံ သန္နိပါတာပေတွာ, “တုယှံ အနုစ္ဆဝိကံ သာမိကံ ဂဏှာ”တိ တဿာ ဟတ္ထေ ပုပ္ဖဒါမံ အဒါသိ။ တသ္မိံ ခဏေ သက္ကော တဿာ နိဗ္ဗတ္တဋ္ဌာနံ ဩလောကေန္တော တံ ပဝတ္တိံ ဉတွာ, “ဣဒါနိ မယာ ဂန္တွာ တံ အာနေတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ မဟလ္လကအသုရဝဏ္ဏံ နိမ္မိနိတွာ ဂန္တွာ ပရိသပရိယန္တေ အဋ္ဌာသိ။ သာပိ ဣတော စိတော စ ဩလောကေန္တီ တံ ဒိဋ္ဌမတ္တာဝ ပုဗ္ဗသန္နိဝါသဝသေန ဥပ္ပန္နေန ပေမေန မဟောဃေနေဝ အဇ္ဈောတ္ထဋဟဒယာ ဟုတွာ, “ဧသော မေ သာမိကော”တိ တဿ ဥပရိ ပုပ္ဖဒါမံ ခိပိ ။ အသုရာ “အမှာကံ ရာဇာ ဧတ္တကံ ကာလံ ဓီတု အနုစ္ဆဝိကံ အလဘိတွာ

ဝါ ဣဒါနိ လဘိ, အယမေဝဿ ဓီတု ပိတာမဟတော မဟလ္လကော အနုစ္ဆဝိကော"တိ လဇ္ဇမာနာ အပက္ကမိံသု။ သက္ကောပိ တံ ဟတ္ထေ ဂဟေတွာ "သက္ကောဟမသ္မိ"တိ နဒိတွာ အာကာသေ ပက္ခန္ဒိ။ အသုရာ "ဝဍ္ဎိတမှာ ဇရသက္ကေနာ"တိ တံ အနုဗန္ဓိံသု။ မာတလိ, သင်္ဂါဟကော ဝေဇယန္တရထံ အာဟရိတွာ အန္တရာမဂ္ဂေ အဋ္ဌာသိ။ သက္ကော တံ တတ္ထ အာရောပေတွာ ဒေဝနဂရာဘိမုခော ပါယာသိ။ အထဿ သိပ္ပလိဝနံ သမ္ပတ္တကာလေ ရထသဒ္ဒံ သုတွာ ဘီတာ ဂရုဠပေါတကာ ဝိရဝိံသု။ တေသံ သဒ္ဒံ သုတွာ သက္ကော မာတလိံ ပုစ္ဆိ – "ကေ ဧတေ ဝိရဝန္တီ"တိ? "ဂရုဠပေါတကာ, ဒေဝ"တိ။ "ကိံ ကာရဏာ"တိ? "ရထသဒ္ဒံ သုတွာ မရဏဘယေနာ"တိ။ "မံ ဧကံ နိဿာယ ဧတ္တကာ ဒိဗ္ဗေန ရထဝေဂေန ဝိစုဏ္ဏိတာ မာ နဿိံ, နိဝတ္တေဟိ ရထ"န္တိ။ သောပိ သိန္ဓဝသဟဿဿ ဒဏ္ဍကသညံ ဒတွာ ရထံ နိဝတ္တေသိ။ တံ ဒိသွာ အသုရာ "ဇရသက္ကော အသုရပုရတော ပဋ္ဌာယ ပလာယန္တော ဣဒါနိ ရထံ နိဝတ္တေသိ, အဒ္ဓာ တေန ဥပတ္ထမ္ဘော လဒ္ဓော ဘဝိဿတီ"တိ နိဝတ္တေတွာ အာဂမနမဂ္ဂေနေဝ အသုရပုရံ ပဝိသိတွာ ပုန သီသံ န ဥက္ခိပိံသု။

သက္ကောပိ သုဇံ အသုရကညံ ဒေဝနဂရံ နေတွာ အဍ္ဎတေယျာနံ အစ္ဆရာကောဋီနံ ဇေဋ္ဌိကဋ္ဌာနေ ဌပေသိ။ သာ သက္ကံ ဝရံ ယာစိ – "မဟာရာဇ, မမ ဣမသ္မိံ ဒေဝလောကေ မာတာပိတရော ဝါ ဘာတိကဘဂိနိယော ဝါ နတ္ထိ, ယတ္ထ ယတ္ထ ဂစ္ဆသိ, တတ္ထ တတ္ထ မံ ဂဟေတွာဝ ဂစ္ဆေယျာသီ"တိ။ သော "သာဓူ"တိ တဿာ ပဋိညံ အဒါသိ။ တတော ပဋ္ဌာယ စိတ္တပါဋလိယာ ပုပ္ဖိတာယ အသုရာ "အမှာကံ နိဗ္ဗတ္တဋ္ဌာနေ ဒိဗ္ဗပါရိစ္ဆတ္တကဿ ပုပ္ဖနကာလော"တိ ယုဒ္ဓတ္ထာယ သက္ကံ အဘိရုဟန္တိ။ သက္ကော ဟေဋ္ဌာသမုဒ္ဒေ နာဂါနံ အာရက္ခံ အဒါသိ, တတော သုပဏ္ဏာနံ, တတော ကုမ္ဘဏ္ဍာနံ, တတော ယက္ခာနံ။ တတော စတုန္နံ မဟာရာဇာနံ။ သဗ္ဗူပရိ ပန ဥပဒ္ဒဝနိဝတ္တနတ္ထာယ ဒေဝနဂရဒွါရေသု ဝဇိရဟတ္ထာ ဣန္ဒပဋိမာ ဌပေသိ။ အသုရာ နာဂါဒယော ဇိနိတွာ အာဂတာပိ ဣန္ဒပဋိမာ ဒူရတော ဒိသွာ "သက္ကော နိက္ခန္တော"တိ ပလာယန္တိ။ ဧဝံ, မဟာလိ, မဃော မာဏဝေါ အပ္ပမာဒပဋိပဒံ ပဋိပဇ္ဇိ။ ဧဝံ အပ္ပမတ္တော ပနေသ ဧဝရူပံ ဣဿရိယံ ပတွာ ဒွီသု ဒေဝလောကေသု ရဇ္ဇံ ကာရေသိ။ အပ္ပမာဒော နာမေသ ဗုဒ္ဓါဒီဟိ ပသတ္ထော။ အပ္ပမာဒဉှိ နိဿာယ သဗ္ဗေသမ္ပိ လောကိယလောကုတ္တရာနံ ဝိသေသာနံ အဓိဂမော ဟောတီတိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၃၀. "အပ္ပမာဒေန မဃဝါ၊ ဒေဝါနံ သေဋ္ဌတံ ဂတော။
အပ္ပမာဒံ ပသံသန္တိ၊ ပမာဒော ဂရဟိတော သဒါ"တိ။

တတ္ထ **အပ္ပမာဒေနာ**တိ မစလဂါမေ ဘူမိပ္ပဒေသသောဓနံ အာဒိံ ကတွာ ကတေန အပ္ပမာဒေန။ **မဃဝါ**တိ ဣဒါနိ "မဃဝါ"တိပညာတော မဃော မာဏဝေါ ဒွိန္နံ ဒေဝလောကာနံ ရာဇဘာဝေန **ဒေဝါနံ သေဋ္ဌတံ ဂတော။ ပသံသန္တီ**တိ ဗုဒ္ဓါဒယော ပဏ္ဍိတာ အပ္ပမာဒမေဝ ထောမေန္တိ ဝဏ္ဏယန္တိ။ ကိံ ကာရဏာ? သဗ္ဗေသံ လောကိယလောကုတ္တရာနံ ဝိသေသာနံ ပဋိလာဘကာရဏတ္တာ။ **ပမာဒော ဂရဟိတော သဒါ**တိ ပမာဒော ပန တေဟိ အရိယေဟိ နိစ္စံ ဂရဟိတော နိန္ဒိတော။ ကိံ ကာရဏာ? သဗ္ဗဝိပတ္တီနံ မူလဘာဝတော။ မနုဿဒေါဘဂ္ဂံ ဝါ ဟိ အပါယုပ္ပတ္တိ ဝါ သဗ္ဗာ ပမာဒမူလိကာ ယေဝါတိ။

ကထာပရိယောသာနေ မဟာလိ လိစ္ဆဝီ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိ, သမ္ပတ္တပရိသာယပိ ဗဟူ သောတာပန္နာဒယော ဇာတာတိ။

မဃဝတ္ထု သတ္တမံ။

၈. အညတရဘိက္ခုဝတ္ထု

အပ္ပမာဒရတော ဘိက္ခူ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော အညတရံ ဘိက္ခုံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သော ကိရ သတ္ထု သန္တိကေ ယာဝ အရဟတ္တာ ကမ္မဋ္ဌာနံ ကထာပေတွာ အရညံ ပဝိသိတွာ ဃဋေန္တော ဝါယမန္တော အရဟတ္တံ ပတ္တုံ နာသက္ခိ။ သော "ဝိသေသေတွာ ကမ္မဋ္ဌာနံ ကထာပေဿာမီ"တိ တတော နိက္ခမိတွာ သတ္ထု သန္တိကံ အာဂစ္ဆန္တော အန္တရာမဂ္ဂေ မဟန္တံ ဒါဝဂ္ဂိံ ဥဋ္ဌိတံ ဒိသွာ ဝေဂေန ဧကံ မုဏ္ဍပဗ္ဗတမတ္

ထက်ံ အဘိရုယ္ဟ နိသိန္နော အရည္ ဥယ္ယ္ဟမာနံ အဂ္ဂိ ဒိသွ္တ အာရမ္မဏံ ဂဏှိ – ''ယထာ အယံ အဂ္ဂိ မဟန္တာနိ စ ခု ဒ္ဒကာနိ စ ဥပာဒာနာနိ ဍဟန္တော ဂစ္ဆတိ, ဧဝံ အရိယမဂ္ဂဉာဏဂ္ဂိနာပိ မဟန္တာနိ စ ခုဒ္ဒကာနိ စ သံယောဇနာနိ ဍဟန္တေန ဂန္တဗ္ဗံ ဘဝိဿတီ''တိ။ သတ္ထာ ဂန္ဓကုဋိယံ နိသိန္နောဝ တဿ စိတ္တာစာရံ ဉတွ္တ, ''ဧဝမေဝ, ဘိက္ခု, မဟန္တာနိပိ ခုဒ္ဒကာနိပိ ဥပာဒာနာနိ ဝိယ ဣမေသံ သတ္တာနံ အဇ္ဈတ္တသန္တာနေ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာနိ အဏုံထူလာနိ သံယောဇနာနိ, တာနိ ဉာဏဂ္ဂိနာ ဈာပေတွ္တ အဘဗ္ဗုပ္ပတ္တိကာနိ ကာတုံ ဝဋ္ဋတီ''တိ ဝတွ္တ ဩဘာသံ ဝိဿဇ္ဇေတွ္တ တဿ ဘိက္ခုနော အဘိမုခေ နိသိန္နော ဝိယ ပညာယမာနော ဣမံ ဩဘာသဂါထမာဟ –

၃၁. ''အပ္ပမာဒရတော ဘိက္ခု၊ ပမာဒေ ဘယဒဿိ ဝါ။
သံယောဇနံ အဏုံ ထူလံ၊ ဍဟံ အဂ္ဂီဝ ဂစ္ဆတီ''တိ။

တတ္ထ **အပ္ပမာဒရတော**တိ အပ္ပမာဒေ ရတော အဘိရတော, အပ္ပမာဒေန ဝီတိနာမေန္တောတိ အတ္ထော။ **ပမာဒေ ဘယဒဿိ ဝါ**တိ နိရယုပ္ပတ္တိအာဒိကံ ပမာဒေ ဘယံ ဘယတော ပဿန္တော, တာသံ ဝါ ဥပ္ပတ္တီနံ မူလတ္တာ ပမာဒံ ဘယတော ပဿန္တော။ **သံယောဇန**န္တိ ဝဋ္ဋဒုက္ခေန သဒ္ဓိံ ယောဇနံ ဗန္ဓနံ ပဇာနံ ဝဋ္ဋေ ဩသီဒာပနသမတ္ထံ ဒသ ဝိဓံ သံယောဇနံ။ **အဏုံ ထူလ**န္တိ မဟန္တဉ္စ ခုဒ္ဒကဉ္စ။ **ဍဟံ အဂ္ဂီဝ ဂစ္ဆတီ**တိ ယထာ အယံ အဂ္ဂိ ဧတံ မဟန္တဉ္စ ခုဒ္ဒကဉ္စ ဥပာဒာနံ ဍဟန္တောဝ ဂစ္ဆတိ။ ဧဝမေသော အပ္ပမာဒရတော ဘိက္ခု အပ္ပမာဒာဓိဂတေန ဉာဏဂ္ဂိနာ ဧတံ သံယောဇနံ ဍဟန္တော အဘဗ္ဗုပ္ပတ္တိကံ ကရောန္တော ဂစ္ဆတီတိ အတ္ထော။

ဂါထာပရိယောသာနေ သော ဘိက္ခု ယထာနိသိန္နောဝ သဗ္ဗသံယောဇနာနိ ဈာပေတွ္တ သဟ ပဋိသမ္ဘိဒာဟိ အရဟတ္တံ ပတွ္တ အာကာသေနာဂန္တွာ တထာဂတဿ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏံ သရီရံ ထောမေတွ္တ ဝဏ္ဏေတွ္တ ဝန္ဒမာနောဝ ပက္ကာမီတိ။

အညတရဘိက္ခုဝတ္ထု အဋ္ဌမံ။

၉. နိဂမတိဿတ္ထေရဝတ္ထု

အပ္ပမာဒရတောတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော နိဂမတိဿတ္ထေရံ နာမ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ဧကော ကိရ ကုလပုတ္တော သာဝတ္ထိတော အဝိဒူရေ နိဂမဂါမေ ဇာတသံဝဍ္ဎော သတ္ထု သာသနေ ပဗ္ဗဇိတွ္တ လဒ္ဓူပသမ္ပဒော ''နိဂမတိဿတ္ထေရော နာမ အပ္ပိစ္ဆော သန္တုဋ္ဌော ပဝိဝိတ္တော အာရဒ္ဓဝီရိ ယော''တိ ပညာယိ။ သော နိဗဒ္ဓံ ဉာတိဂါမေယေဝ ပိဏ္ဍာယ စရတိ။ အနာထပိဏ္ဍိကာဒီသု မဟာဒာနာနိ ကရောန္တေသု, ပသေနဒိကောသလေ အသဒိသဒာနံ ကရောန္တေပိ သာဝတ္ထိံ နာဂစ္ဆတိ။ ဘိက္ခူ ''အယံ နိဂမတိဿတ္ထေရော ဥဿ္မာယ သမုဋ္ဌာယ ဉာတိသံသဋ္ဌော ဝိဟရတိ, အနာထပိဏ္ဍိကာဒီသု မဟာဒာနာနိ ကရောန္တေသု, ပသေနဒိကောသလေ အသဒိသဒာနံ ကရောန္တေပိ နေဝ အာဂစ္ဆတီ''တိ ကထံ သမုဋ္ဌာပေတွ္တ သတ္ထု အာရောစယိံသု။ သတ္ထာ တံ ပက္ကောသာပေတွ္တ, ''သစ္စံ ကိရ တွံ, ဘိက္ခု, ဧဝံ ကရောသီ''တိ ပုစ္ဆိတွ္တ, ''နတ္ထိ, ဘန္တေ, မယ္ဟံ ဉာတိသံသဂ္ဂေါ, အဟံ ဧတေ မနုဿေ နိဿာယ အဇ္ဈောဟရဏီယမတ္တံ အာဟာရံ လဘာမိ လူခေ ဝါ ပဏီတေ ဝါ။ ယာပနမတ္တေ လဒ္ဓေ ပုန ကိံ အာဟာရပရိယေသနေနာတိ န ဂစ္ဆာမိ, ဉာတီဟိ ပန မေ သံသဂ္ဂေါ နာမ နတ္ထိ, ဘန္တေ''တိ ဝုတ္တေ သတ္ထာ ပကတိယာပိ တဿ အဇ္ဈာသယံ ဝိဇာနန္တော – ''သာဓု သာဓု, ဘိက္ခူ''တိ တဿ သာဓုကာရံ ဒတွ္တ, ''အနစ္ဆရိယံ ခေါ ပနေတံ ဘိက္ခု, ယံ တွံ မာဒိသံ အာစရိယံ လဘိတွ္တ အပ္ပိစ္ဆော အဟောသိ။ အယဉ္ဟိ အပ္ပိစ္ဆတာ နာမ မမ တန္တိ, မမ ပဝေဏီ''တိ ဝတွ္တ ဘိက္ခူဟိ ယာစိတော အတီတံ အာဟရိ –

အတီတေ ဟိမဝန္တေ ဂင်္ဂါတီရေ ဧကသ္မိံ ဥဒုမ္ဗရဝနေ အနေကသဟဿာ သုဝါ ဝသိံသု။ တတြေကော သုဝ ရာဇာ အတ္တနော နိဝါသရုက္ခဿ ဖလေသု ခီဏေသု ယံ ယဒေဝ အဝသိဋ္ဌံ ဟောတိ အင်္ကုရော ဝါ ပတ္တံ ဝါ တစော ဝါ, တံ တံ ခါဒိတွ္တ ဂင်္ဂါယံ ပါနီယံ ပိဝိတွ္တ ပရမပ္ပိစ္ဆော သန္တုဋ္ဌော ဟုတွ္တ အညတ္ထ န ဂစ္ဆတိ။ တဿ အပ္ပိစ္ဆသန္တုဋ္ဌဘာဝဂုဏေန သက္ကဿ ဘဝနံ ကမ္ပိ။ သက္ကော အာဝဇ္ဇမာနော တံ ဒိသွ္တ တဿ ဝီမံသနတ္ထံ အတ္တ

နော အာနုဘာဝေန တံ ရုက္ခံ သုက္ခာပေသိ။ ရုက္ခော ဩဘဂ္ဂေါ ခါဏုမတ္တော ဆိဒ္ဒါဝဆိဒ္ဒေါဝ ဟုတွာ တဋ္ဌေ ပ ဟာရန္တေ အာကောဋ္ဋိတော ဝိယ သဒ္ဒံ နိစ္ဆာရေန္တော အဋ္ဌာသိ။ တဿ ဆိဒ္ဒေဟိ စုဏ္ဏာနိ နိက္ခမန္တိ။ သုဝရာဇာ တာနိ ခါဒိတွာ ဂင်္ဂါယံ ပါနီယံ ပိဝိတွာ အညတ္ထ အဂန္တွာ တတာတပံ အဂဏေတွာ ဥဒုမ္ဗရခါဏုမတ္ထကေ နိသီ ဒတိ။ သက္ကော တဿ ပရမပ္ပိစ္ဆဘာဝံ ဉတွာ, "မိတ္တဓမ္မဂုဏံ ကထာပေတွာ ဝရမဿ ဒတွာ ဥဒုမ္ဗရံ အမတ ဖလံ ကတွာ အာဂမိဿာမီ"တိ ဧကော ဟံသရာဇာ ဟုတွာ သုဇံ အသုရကညံ ပုရတော ကတွာ ဥဒုမ္ဗရဝနံ ဂန္တွာ အ ဝိဒူရေ ဧကဿ ရုက္ခဿ သာခါယ နိသီဒိတွာ တေန သဒ္ဓိံ ကထေန္တော ဂါထံ ကထမာဟ –

"သန္တိ ရုက္ခာ ဟရိပတ္တာ၊ ဒုမာနေကဖလာ ဗဟူ။
ကသ္မာ နု သုက္ခေ ကောဠာပေ၊ သုဝဿ နိရတော မနော"တိ။ (ဇာ. ၁.၉.၃၀)။

သဗ္ဗံ သုဝဇာတကံ နဝကနိပာတေ အာဂတနယေနေဝ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗံ။ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိယေဝ ဟိ တတ္ထ စ ဣဓ စ နာနာ, သေသံ တာဒိသမေဝ။ သတ္ထာ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ အာဟရိတွာ, "တဒါ သက္ကော အာနန္ဒော အဟောသိ, သုဝရာဇာ အဟမေဝ"တိ ဝတွာ, "ဧဝံ, ဘိက္ခဝေ, အပ္ပိစ္ဆတာ နာမေသာ မမ တန္တိ, မမ ပဝေဏီ, အနစ္ဆရိယာ မမ ပုတ္တဿ သ နိဂမတိဿတိဿဿ မာဒိသံ အာစရိယံ လဘိတွာ အပ္ပိစ္ဆတာ, ဘိက္ခုနာ နာမ နိဂမတိဿတိဿေန ဝိယ အပ္ပိစ္ဆေနေဝ ဘဝိတဗ္ဗံ။ ဧဝရူပေ ဟိ ဘိက္ခု အဘဗ္ဗော သမထဝိပဿနာဓမ္မေဟိ ဝါ မဂ္ဂဖလေဟိ ဝါ ပရိဟာနာယ, အညဒ တ္ထု နိဗ္ဗာနဿေဝ သန္တိကေ ဟောတီ"တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၃၂. "အပ္ပမာဒရတော ဘိက္ခု၊ ပမာဒေ ဘယဒဿိ ဝါ။
အဘဗ္ဗော ပရိဟာနာယ၊ နိဗ္ဗာနဿေဝ သန္တိကေ"တိ။

တတ္ထ **အဘဗ္ဗော ပရိဟာနာယာ** တိ သော ဧဝရူပေ ဘိက္ခု သမထဝိပဿနာဓမ္မေဟိ ဝါ မဂ္ဂဖလေဟိ ဝါ ပရိဟာ နာယ အဘဗ္ဗော, နာပိ ပတ္တေဟိ ပရိဟာယတိ, န အပ္ပတ္တာနိ န ပာပုဏာတိ။ **နိဗ္ဗာနဿေဝ သန္တိကေ** တိ ကိလေသပ ရိနိဗ္ဗာနဿပိ အနုပာဒါပရိနိဗ္ဗာနဿာပိ သန္တိကေယေဝါတိ။

ကထာပရိယောသာနေ နိဂမတိဿတ္ထေရော သဟ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ အရဟတ္တံ ပာပုဏိ။ အညေပိ ဗဟူ သော တာပန္နာဒယော အဟေသုံ။ မဟာဇနဿ သာတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ ဇာတာတိ။

နိဂမတိဿတ္ထေရဝတ္ထု နဝမံ။

အပ္ပမာဒဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။ ဒုတိယော ဝဂ္ဂေါ။

၃. စိတ္တဝဂ္ဂေါ

၁. မေဃိယတ္ထေရဝတ္ထု

ဖန္ဒနံ စပလံ စိတ္တန္တိ ဣဒံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ စာလိကာယ ပဗ္ဗတေ ဝိဟရန္တော အာယသ္မန္တံ မေဃိယံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

တဿ ဝတ္ထုံ ဝိဘာဝနတ္ထံ သဗ္ဗံ **မေဃိယသုတ္တန္တံ** (ဥဒါ. ၃၁) ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗံ။ သတ္ထာ ပန တီဟိ ဝိတက္ကေဟိ အန္ဝာသတ္တတာယ တသ္မိံ အမ္ဗဝနေ ပဓာနံ အနုယုဉ္ဇိတုံ အသက္ကုဏိတွာ အာဂတံ မေဃိယတ္ထေရံ အာမန္တေတွာ, ''အတိဘာရိယံ တေ, မေဃိယ, ကတံ 'အာဂမေဟိ တာဝ, မေဃိယ, ဧကကောမှိ ယာဝ အညောပိ ကောစိ ဘိက္ခု အာဂစ္ဆတီ'တိ မံ ယာစန္တံ ဧကကံ ပဟာယ ဂစ္ဆန္တေန ဘိက္ခုနာ နာမ ဧဝံ စိတ္တဝသိကေန ဘဝိတုံ န ဝဋ္ဋတိ, စိတ္တံ နာမေတံ လဟုကံ, တံ အတ္တနော ဝသေ ဝတ္တေတုံ ဝဋ္ဋတီ''တိ ဝတွာ ဣမာ ဒွေ ဂါထာ အဘာသိ –

၃၃. ''ဖန္ဒနံ စပလံ စိတ္တံ၊ ဒူရက္ခံ ဒုန္နိဝါရယံ။
ဥဇုံ ကရောတိ မေဓာဝီ၊ ဥသုကာရောဝ တေဇနံ။

၃၄. ''ဝါရိဇောဝ ထလေ ခိတ္တော၊ ဩကမောကတဥဗ္ဘတော။
ပရိဖန္ဒတိဒံ စိတ္တံ၊ မာရဓေယျံ ပဟာတဝေ''တိ။

တတ္ထ **ဖန္ဒန**န္တိ ရူပာဒီသု အာရမ္မဏေသု ဝိပ္ဖန္ဒမာနံ။ **စပလ**န္တိ ဧကဣရိယာပထေန အသဏ္ဌဟန္တော ကာမဒါရကော ဝိယ ဧကသ္မိံ အာရမ္မဏေ အသဏ္ဌဟနတော စပလံ။ **စိတ္တ**န္တိ ဝိညာဏံ, ဘူမိဝတ္ထုအာရမ္မဏကိရိယာဒိဝိစိတ္တတာယ ပနေတံ ''စိတ္တ''န္တိ ဝုတ္တံ။ **ဒူရက္ခ**န္တိ ကိဋ္ဌသမ္ဗာဓေ ဌာနေ ကိဋ္ဌခါဒကဂေါဏံ ဝိယ ဧကေကသ္မိံ သပ္ပာယာရမ္မဏေယေဝ ဒုဋ္ဌပနတော ဒူရက္ခံ။ **ဒုန္နိဝါရယ**န္တိ ဝိသဘာဂါရမ္မဏံ ဂစ္ဆန္တံ ပဋိသေဓေတုံ ဒုက္ကရတ္တာ ဒုန္နိဝါရယံ။ **ဥသုကာရောဝ တေဇန**န္တိ ယထာ နာမ ဥသုကာရော အရညတော ဧကံ ဝင်္ကဒဏ္ဍကံ အာဟရိတွာ နိတ္တစံ ကတွာ ကဉ္ဇိယတေလေန မက္ခေတွာ အင်္ဂါရကပလ္လေ တာပေတွာ ရုက္ခာလကေ ဥပ္ပီဠေတွာ နိဝင်္ကံ ဥဇုံ တေလဝိဇ္ဈနယောဂ္ဂံ ကရောတိ, ကတွာ စ ပန ရာဇရာဇမဟာမတ္တာနံ သိပ္ပံ ဒဿေတွာ မဟန္တံ သက္ကာရသမ္မာနံ လဘတိ, ဧဝမေဝ မေဓာဝီ ပဏ္ဍိတော ဝိညူ ပုရိသော ဖန္ဒနာဒိသဘာဝမေတံ စိတ္တံ ဓုတင်္ဂရညာဝါသဝသေန, နိတ္တစံ အပဂတဩဠာရိကကိလေသံ ကတွာ သဒ္ဓာသိနေဟေန တေမေတွာ ကာယိကစေတသိကဝီရိယေန တာပေတွာ သမထဝိပဿနာလကေ ဥပ္ပီဠေတွာ ဥဇုံ အကုဋိလံ နိဗ္ဗိသေဝနံ ကရောတိ, ကတွာ စ ပန သင်္ခါရေ သမ္မသိတွာ မဟန္တံ အဝိဇ္ဇက္ခန္ဓံ ပဒါလေတွာ, ''တိဿော ဝိဇ္ဇာ, ဆ အဘိညာ, နဝ လောကုတ္တရဓမ္မေ''တိ ဣမံ ဝိသေသံ ဟတ္ထဂတမေဝ ကတွာ အဂ္ဂဒက္ခိဏေယျဘာဝံ လဘတိ။

ဝါရိဇောဝတိ မစ္ဆော ဝိယ, **ထလေ ခိတ္တော**တိ ဟတ္ထေန ဝါ ပါဒေန ဝါ ဇာလာဒီနံ ဝါ အညတရေန ထလေ ဆဍ္ဍိတော။ **ဩကမောကတဥဗ္ဘတော**တိ ''ဩကပုဏ္ဏေဟိ စီဝရေဟီ''တိ ဧတ္ထ (မဟာဝ. ၃၀၆) ဥဒကံ ဩကံ, ''ဩကံ ပဟာယ အနိကေတသာရီ''တိ ဧတ္ထ (သု. နိ. ၈၅၀) အာလယော, ဧတ္ထ ဥဘယမ္ပိ လဗ္ဘတိ။ ''ဩကမောကတဥဗ္ဘတော''တိ ဟိ ဧတ္ထ **ဩကမောကတော**တိ ဥဒကသင်္ခါတာ အာလယာတိ အယမတ္ထော။ **ဥဗ္ဘတော**တိ ဥဒ္ဓဋော။ **ပရိဖန္ဒတိဒံ စိတ္တ**န္တိ ယထာ သော ဥဒကာလယတော ဥဗ္ဘတော ထလေ ခိတ္တော မစ္ဆော ဥဒကံ အလဘန္တော ပရိဖန္ဒတိ, ဧဝမိဒံ ပဉ္စကာမဂုဏာလယာဘိရတံ စိတ္တံ တတော ဥဒ္ဓရိတွာ မာရဓေယျသင်္ခါတံ ဝဋ္ဋံ ပဟာတုံ ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာနေ ခိတ္တံ ကာယိကစေတသိကဝီရိယေန သန္တာပိယမာနံ ပရိဖန္ဒတိ, သဏ္ဌာတုံ န သက္ကောတိ။ ဧဝံ သန္တေပိ ဓုရံ အနိက္ခိပိတွာ မေဓာဝီ ပုဂ္ဂလော တံ ဝုတ္တနယေနေဝ ဥဇုံ ကမ္မနိယံ ကရောတီတိ အတ္ထော။ အပရော နယော – ဣဒံ မာရဓေယျံ ကိလေသဝဋ္ဋံ အဝိဇဟိတွာ ဌိတံ စိတ္တံ သော ဝါရိဇော ဝိယ ပရိဖန္ဒတိ, တသ္မာ **မာရဓေယျံ ပဟာတဝေ,** ယေန ကိလေသဝဋ္ဋသင်္ခါတေန မာရဓေယျေနေဝ ပရိဖန္ဒတိ, တံ ပဟာတဗ္ဗန္တိ။

ကထာပရိယောသာနေ မေဃိယတ္ထေရော သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌိတော, အညေပိ ဗဟူ သောတာပန္နာဒယော ဇာတာတိ။

မေဃိယတ္ထေရဝတ္ထု ပဌမံ။

၂. အညတရဘိက္ခုဝတ္ထု

ဒုန္နိဂ္ဂဟဿ **လဟုနောတိ** ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ သာဝတ္ထိယံ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော အညတရံ ဘိက္ခုံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ကောသလရညော ကိရ ဝိဇိတေ ပဗ္ဗတပါဒေ မာတိကဂါမော နာမ ဧကော ဃနဝါသော ဂါမော အဟောသိ။ အထေကဒိဝသံ သဋ္ဌိမတ္တာ ဘိက္ခူ သတ္ထု သန္တိကေ ယာဝ အရဟတ္တာ ကမ္မဋ္ဌာနံ ကထာပေတွာ တံ ဂါမံ ဂန္တွာ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသိံသု။ အထ နေ ယော တဿ ဂါမဿ သာမိကော မာတိကော နာမ, တဿ မာတာ ဒိသွာ ဂေဟေ နိသီဒါပေတွာ နာနဂ္ဂရသေန ယာဂုဘတ္တေန ပရိဝိသိတွာ, "ဘန္တေ, ကတ္ထ ဂန္တုကာမာ"တိ ပုစ္ဆိ။ "ယထာဖာသုကဋ္ဌာနံ မဟာဥပါသိကေ"တိ။ သာ "ဝဿာဝါသဋ္ဌာနံ, အယျာ, ပရိယေသန္တိ မညေ"တိ ဉတွာ ပါဒမူလေ နိပဇ္ဇိတွာ, "သစေ, အယျာ, ဣမံ တေမာသံ ဣဓ ဝသိဿန္တိ, အဟံ တီဏိ သရဏာနိ, ပဉ္စ သီလာနိ ဂဟေတွာ ဥပေါသထကမ္မံ ကရိဿာမီ"တိ အာဟ။ ဘိက္ခူ "မယံ ဣမံ နိဿာယ ဘိက္ခာယ အကိလမန္တာ ဘဝနိဿရဏံ ကာတုံ သက္ခိဿာမာ"တိ အဓိဝါသယိံသု။ သာ တေသံ ဝသနဋ္ဌာနံ ဝိဟာရံ ပဋိဇဂ္ဂိတွာ အဒါသိ။

တေ တတ္ထေဝ ဝသန္တာ ဧကဒိဝသံ သန္နိပတိတွာ အညမညံ ဩဝဒိံသု, "အာဝုသော, အမှေဟိ ပမာဒစာရံ စရိတုံ န ဝဋ္ဋတိ။ အမှာကဉှိ သက္ခဂေဟံ ဝိယ အဋ္ဌ မဟာနိရယာ ဝိဝဋဒွါရာယေဝ, ဓရမာနကဗုဒ္ဓဿ ခေါ ပန သန္တိကေ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတွာ မယံ အာဂတာ, ဗုဒ္ဓါ စ နာမ ပဒါနုပဒိကံ ဝိစရန္တေနာပိ သဌေန အာရာဓေတုံ န သက္ကာ, ယထာဇ္ဈာသယေနေဝ အာရာဓေတုံ သက္ကာ, အပ္ပမတ္တာ ဟောထ, ဒွီဟိ ဧကဋ္ဌာနေ န ဌာတဗ္ဗံ, န နိသီဒိတဗ္ဗံ, သာယံ ခေါ ပန ထေရူပဋ္ဌာနကာလေ ပါတောဝ ဘိက္ခာစာရကာလေ ဧကတော ဘဝိဿာမ, သေသကာလေ ဒွေ ဧကတော န ဘဝိဿာမ, အပိစ ခေါ ပန အဖာသုကေန ဘိက္ခုနာ အာဂန္တွာ ဝိဟာရမဇ္ဈေ ဃဏ္ဍိယာ ပဟတာယ ဃဏ္ဍိသညာယ အာဂန္တွာ တဿ ဘေသဇ္ဇံ ကရိဿာမာ"တိ။

တေသု ဧဝံ ကတိကံ ကတွာ ဝိဟရန္တေသု ဧကဒိဝသံ သာ ဥပါသိကာ သပ္ပိတေလဖာဏိတာဒီနိ ဂါဟာပေတွာ ဒါသဒါသိကမ္မကရာဒီဟိ ပရိဝုတာ သာယနှသမယေ တံ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ ဝိဟာရမဇ္ဈေ ဘိက္ခူ အဒိသွာ, "ကဟံ နု ခေါ, အယျာ, ဂတာ"တိ ပုရိသေ ပုစ္ဆိတွာ, "အတ္တနော အတ္တနော ရတ္တိဋ္ဌာနဒိဝါဋ္ဌာနေသု နိသိန္နာ ဘဝိဿန္တိ, အယျေ"တိ ဝုတ္တေ, "ကိံ နု ခေါ ကတွာ ဒဋ္ဌုံ သက္ခိဿာမီ"တိ အာဟ။ အထ နံ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ ကတိကဝတ္တံ ဇာနနမနုဿာ အာဟံသု – "ဃဏ္ဍိယာ ပဟတာယ သန္နိပတိဿန္တိ, အယျေ"တိ။ သာ စ ဃဏ္ဍိံ ပဟရာပေသိ။ ဘိက္ခူ ဃဏ္ဍိသဒ္ဒံ သုတွာ, "ကဿစိ အဖာသုကံ ဘဝိဿတီ"တိ သကသကဋ္ဌာနေဟိ နိက္ခမိတွာ ဝိဟာရမဇ္ဈေ သန္နိပတိံသု။ ဒွေပိ ဇနာ ဧကမဂ္ဂေနာဂတာ နာမ နတ္ထိ။ ဥပါသိကာ ဧကေကဋ္ဌာနတော ဧကေကမေဝ အာဂစ္ဆန္တံ ဒိသွာ, "မမ ပုတ္တေဟိ အညမညံ ကလဟော ကတော ဘဝိဿတီ"တိ စိန္တေတွာ ဘိက္ခုသင်္ဃံ ဝန္ဒိတွာ ပုစ္ဆိ – "ကလဟံ နု ခေါ, ဘန္တေ, ကရိတ္ထာ"တိ? "န ကရောမ, မဟာဥပါသိကေ"တိ။ "သစေ တေ, ဘန္တေ, ကလဟော နတ္ထိ, အထ ကသ္မာ ယထာ အမှာကံ ဂေဟံ အာဂစ္ဆန္တာ သဗ္ဗေ ဧကတောဝ အာဂစ္ဆထ, ဧဝံ အနာဂန္တွာ ဧကေကဋ္ဌာနတော ဧကေကာဝ အာဂတာ"တိ? "မဟာဥပါသိကေ, ဧကေကသ္မိံ ဌာနေ နိသီဒိတွာ သမဏဓမ္မံ ကရိမှာ"တိ။ "ကော ဧသ , ဘန္တေ, သမဏဓမ္မော နာမာ"တိ? "ဒွတ္တိံသာကာရေ သဇ္ဈာယံ ကရောမ, အတ္တဘာဝေ စ ခယဝယံ ပဋ္ဌပေမ, မဟာဥပါသိကေ"တိ။ "ကိံ ပန, ဘန္တေ, ဒွတ္တိံသာကာရေ သဇ္ဈာယံ ကာတုံ, အတ္တဘာဝေ စ ခယဝယံ ပဋ္ဌပေတုံ တုမှာကမေဝ ဝဋ္ဋတိ, ဥဒါဟု အမှာကမ္ပီတိ, ကဿစိပိ အဝါရိတော ဧသ ဓမ္မော, မဟာဥပါသိကေ"တိ။ "တေန ဟိ, ဘန္တေ, မယှမ္ပိ ဒွတ္တိံသာကာရံ ဒေထ, အတ္တဘာဝေ စ ခယဝယပဋ္ဌပနံ အာစိက္ခထာ"တိ။ "တေန ဟိ ဥဂ္ဂဏှ, မဟာဥပါသိကေ"တိ သဗ္ဗံ ဥဂ္ဂဏှာပေသုံ။

သာ တတော ပဋ္ဌာယ ဒွတ္တိံသာကာရေ သဇ္ဈာယံ ကတွာ အတ္တနိ ခယဝယံ ပဋ္ဌပေတွာ တေဟိ ဘိက္ခူဟိ ပုရေတရမေဝ တယော မဂ္ဂေ, တီဏိ စ ဖလာနိ ပာပုဏိ။ မဂ္ဂေနေဝ စဿာ စတဿော ပဋိသမ္ဘိဒါ လောကိယအဘိညာ စ အာဂမိံသု။ သာ မဂ္ဂဖလသုခတော ဝုဋ္ဌာယ ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ ဩလောကေတွာ, “ကဒါ နု ခေါ မမ ပုတ္တေဟိ အယံ ဓမ္မော အဓိဂတော”တိ ဥပဓာရေန္တီ သဗ္ဗေပိမေ သရာဂါ သဒေါသာ သမောဟာ ဈာနဝိပဿနာမတ္တမ္ပိ တေသံ နတ္ထိ, “ကိံ နု ခေါ မယှံ ပုတ္တာနံ အရဟတ္တဿ ဥပနိဿယော အတ္ထိ, နတ္ထီ”တိ အာဝဇ္ဇေန္တီ, “အတ္ထီ”တိ ဒိသွာ, “သေနာသနသပ္ပာယံ နု ခေါ အတ္ထိ, နတ္ထီ”တိ အာဝဇ္ဇေန္တီ တမ္ပိ ဒိသွာ, “ပုဂ္ဂလသပ္ပာယံ နု ခေါ လဘန္တိ, န လဘန္တီ”တိ အာဝဇ္ဇေသိ, ပုဂ္ဂလသပ္ပာယမ္ပိ ဒိသွာ, “အာဟာရသပ္ပာယံ နု ခေါ လဘန္တိ, န လဘန္တီ”တိ ဥပဓာရေန္တီ “အာဟာရသပ္ပာယံ နေသံ နတ္ထီ”တိ ဒိသွာ တတော ပဋ္ဌာယ နာနာဝိဓံ ယာဂုံ, အနေကပ္ပကာရံ ခဇ္ဇကံ, နာနဂ္ဂရသဉ္စ ဘောဇနံ သမ္ပာဒေတွာ ဂေဟေ ဘိက္ခူ နိသီဒါပေတွာ ဒက္ခိဏောဒကံ ဒတွာ, “ဘန္တေ, တုမှာကံ ယံ ယံ ရုစ္စတိ, တံ တံ ဂဟေတွာ ပရိဘုဉ္ဇထာ”တိ နိယျာဒေသိ။ တေ ယထာရုစိ ယာဂုအာဒီနိ ဂဟေတွာ ပရိဘုဉ္ဇန္တိ။ တေသံ သပ္ပာယာဟာရံ လဘန္တာနံ စိတ္တံ ဧကဂ္ဂံ အဟောသိ။

တေ ဧကဂ္ဂေန စိတ္တေန ဝိပဿနံ ဝဍ္ဎေတွာ န စိရဿေဝ သဟ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ အရဟတ္တံ ပတွာ စိန္တယိံသု – “အဟော မဟာဥပါသိကာ အမှာကံ ပတိဋ္ဌာ ဇာတာ, သစေ မယံ သပ္ပာယာဟာရံ န လဘိမှာ, န နော မဂ္ဂဖလပဋိဝေဓော အဘဝိဿ, ဣဒါနိ ဝုဋ္ဌဝဿာ ပဝါရေတွာ သတ္ထု သန္တိကံ ဂမိဿာမာ”တိ။ တေ “သတ္ထာရံ ဒဋ္ဌုကာမမှာ”တိ မဟာဥပါသိကံ အာပုစ္ဆိံသု။ “မဟာဥပါသိကာ သာဓု, အယျာ”တိ။ တေ အနုဂန္တွာ ပုနပိ, “ဘန္တေ, အမှေ ဩလောကေယျာထာ”တိ ဗဟူနိ ပိယဝစနာနိ ဝတွာ ပဋိနိဝတ္တိ။ တေပိ ခေါ ဘိက္ခူ သာဝတ္ထိံ ဂန္တွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တံ နိသိန္နာ “ကစ္စိ, ဘိက္ခဝေ, ခမနီယံ, ကစ္စိ ယာပနီယံ, န စ ပိဏ္ဍကေန ကိလမိတ္ထာ”တိ ဝုတ္တေ “ခမနီယံ, ဘန္တေ, ယာပနီယံ, ဘန္တေ, ပိဏ္ဍကေန ပန နေဝ ကိလမိမှာ။ အမှာကဉှိ မာတိကမာတာ နာမေကာ ဥပါသိကာ စိတ္တာစာရံ ဉတွာ, ‘အဟော ဝတ နော ဧဝရူပံ နာမ အာဟာရံ ပဋိယာဒေယျာ’တိ စိန္တိတေ ယထာစိန္တိတံ အာဟာရံ ပဋိယာဒေတွာ အဒါသီ”တိ တဿာ ဂုဏကထံ ကထယိံသု။

အညတရော ဘိက္ခု တဿာ ဂုဏကထံ သုတွာ တတ္ထ ဂန္တုကာမော ဟုတွာ သတ္ထု သန္တိကေ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတွာ, “ဘန္တေ, တံ ဂါမံ ဂမိဿာမီ”တိ သတ္ထာရံ အာပုစ္ဆိတွာ ဇေတဝနတော နိက္ခမိတွာ အနုပုဗ္ဗေန တံ ဂါမံ ပတွာ ဝိဟာရံ ပဝိသနဒိဝသေယေဝ စိန္တေသိ – “အယံ ကိရ ဥပါသိကာ စိန္တိတစိန္တိတံ ဇာနာတိ, အဟဉ္စ မဂ္ဂကိလန္တော ဝိဟာရံ ပဋိဇဂ္ဂိတုံ န သက္ခိဿာမိ, အဟော ဝတ မေ ဝိဟာရပဋိဇဂ္ဂကံ မနုဿံ ပေသေယျာ”တိ။ ဥပါသိကာ ဂေဟေ နိသိန္နာဝ အာဝဇ္ဇေန္တီ တမတ္ထံ ဉတွာ, “ဂစ္ဆ, ဝိဟာရံ ပဋိဇဂ္ဂိတွာ ဧဟီ”တိ မနုဿံ ပေသေသိ။ ပါနီယံ ပိဝိတုကာမော “အဟော ဝတ မေ သက္ခရပါနကံ ကတွာ ပေသေယျာ”တိ စိန္တေသိ။ ဥပါသိကာ တမ္ပိ ပေသေသိ။ သော ပုနဒိဝသေ “ပါတောဝ သိနိဒ္ဓယာဂုံ မေ သဥတ္တရိဘင်္ဂံ ပေသေတူ”တိ စိန္တေသိ။ ဥပါသိကာ တထာ အကာသိ ။ သော ယာဂုံ ပိဝိတွာ, “အဟော ဝတ မေ ဧဝရူပံ ခဇ္ဇကံ ပေသေယျာ”တိ စိန္တေသိ။ ဥပါသိကာ တမ္ပိ ပေသေသိ။ သော စိန္တေသိ – “အယံ ဥပါသိကာ မယာ သဗ္ဗံ စိန္တိတစိန္တိတံ ပေသေသိ, အဟံ ဧတံ ဒဋ္ဌုကာမော, အဟော ဝတ မေ နာနဂ္ဂရသဘောဇနံ ဂါဟာပေတွာ သယမေဝ အာဂစ္ဆေယျာ”တိ။ ဥပါသိကာ “မမ ပုတ္တော မံ ဒဋ္ဌုကာမော, အာဂမနံ မေ ပစ္စာသီသတီ”တိ ဘောဇနံ ဂါဟာပေတွာ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ တဿ အဒါသိ။ သော ကတဘတ္တကိစ္စော “မာတိကမာတာ နာမ တွံ, မဟာဥပါသိကေ”တိ ပုစ္ဆိ။ “အာမ, တာတာ”တိ။ “တွံ ပရစိတ္တံ ဇာနာသီ”တိ? “ကိံ မံ ပုစ္ဆသိ, တာတာ”တိ? “မယာ စိန္တိတစိန္တိတံ သဗ္ဗမကာသိ, တေန တံ ပုစ္ဆာမီ”တိ။ “ပရစိတ္တဇာနနကဘိက္ခူ ဗဟူ, တာတာ”တိ? “နာဟံ အညေ ပုစ္ဆာမိ, တုဝံ ပုစ္ဆာမိ, ဥပါသိကေ”တိ။ ဧဝံ သန္တေပိ ဥပါသိကာ “ပရစိတ္တံ ဇာနာမီ”တိ အဝတွာ “ပရစိတ္တံ ဇာနန္တာ နာမ ဧဝံ ကရောန္တိ ပုတ္တာ”တိ အာဟ။ သော “ဘာရိယံ ဝတိဒံ ကမ္မံ, ပုထုဇ္ဇနာ နာမ သောဘနမ္ပိ အသောဘနမ္ပိ စိန္တေန္တိ, သစာဟံ ကိဉ္စိ အယုတ္တံ စိန္တယိဿာမိ, သဟ ဘဏ္ဍကေန စောရံ စူဠာယ ဂဏှန္တီ ဝိယ မံ ဝိပ္ပကာရံ ပါပေယျ, မယာ ဣတော ပလာယိတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ စိန္တေတွာ, “ဥပါသိကေ, အဟံ ဂမိဿာမီ”တိ အာဟ။ “ကဟံ, အယျာ”တိ? “သတ္ထု သန္တိကံ, ဥပါသိကေ”တိ။ “ဝသထ တာဝ, ဘန္တေ, ဣဓာ”တိ။ “န ဝသိဿာမိ, ဥပါသိကေ, ဂမိဿာမေဝါ”တိ နိက္ခမိတွာ သတ္ထု သန္တိကံ အဂမာသိ။ အထ နံ သတ္ထာ “ကိံ ဘိက္ခု န တွံ တတ္ထ ဝသသီ”တိ ပုစ္ဆိ။ “အာမ, ဘန္တေ, န သက္ကာ တတ္ထ ဝသိတု”န္တိ။ “ကိံ ကာရဏာ ဘိက္ခူ”တိ? “ဘန္တေ, သာ ဥပါသိကာ စိန္တိတစိန္တိတံ သဗ္ဗံ ဇာနာတိ, ပုထုဇ္ဇနာ စ နာမ သောဘနမ္ပိ အသောဘနမ္ပိ စိန္တေန္တိ, သစာဟံ ကိဉ္စိ အယုတ္တံ စိန္တေဿာမိ, သဟ ဘဏ္ဍကေန စောရံ စူဠာယ ဂဏှန္တီ ဝိယ မံ ဝိပ္ပကာရံ ပါပေဿတီ”တိ

စိန္တေတွာ အာဂတောမှီတိ။ ''ဘိက္ခု, တတ္ထေဝ တယာ ဝသိတုံ ဝဋ္ဋတီ''တိ , ''န သက္ကောမိ, ဘန္တေ, နာဟံ တတ္ထ ဝသိဿာမီ''တိ။ ''တေန ဟိ တွံ, ဘိက္ခု, ဧကမေဝ ရက္ခိတုံ သက္ခိဿသီ''တိ။ ''ကိံ, ဘန္တေ''တိ? ''တဝ စိတ္တမေဝ ရက္ခ, စိတ္တံ နာမေတံ ဒုရက္ခံ, တွံ အတ္တနော စိတ္တမေဝ နိဂ္ဂဏှ, မာ အညံ ကိဉ္စိ စိန္တယိ, စိတ္တံ နာမေတံ ဒုန္နိဂ္ဂဟ''န္တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၃၅. ''ဒုန္နိဂ္ဂဟဿ လဟုနော၊ ယတ္ထကာမနိပါတိနော။
စိတ္တဿ ဒမထော သာဓု၊ စိတ္တံ ဒန္တံ သုခါဝဟ''န္တိ။

တတ္ထ စိတ္တံ နာမေတံ ဒုက္ခေန နိဂ္ဂယှတီတိ ဒုန္နိဂ္ဂဟံ။ လဟုံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စ နိရုဇ္ဈတိ စာတိ လဟု။ တဿ **ဒုန္နိဂ္ဂဟဿ လဟုနော။ ယတ္ထကာမနိပါတိနော**တိ ယတ္ထ ကတ္ထစိဒေဝ နိပတနသီလဿ။ တေဉှိ လဘိတဗ္ဗဋ္ဌာနံ ဝာ အလဘိတဗ္ဗဋ္ဌာနံ ဝာ ယုတ္တဋ္ဌာနံ ဝာ အယုတ္တဋ္ဌာနံ ဝာ န ဇာနာတိ, နေဝ ဇာတိံ ဩလောကေတိ, န ဂောတ္တံ, န ဝယံ။ ယတ္ထ ယတ္ထ ဣစ္ဆတိ, တတ္ထ တတ္ထေဝ နိပတတီတိ ''ယတ္ထကာမနိပါတီ''တိ ဝုစ္စတိ။ တဿ ဧဝရူပဿ **စိတ္တဿ ဒမထော သာဓု** စတူဟိ အရိယမဂ္ဂေဟိ ဒန္တဘာဝေါ ယထာ နိဗ္ဗိသေဝနံ ဟောတိ, တထာ ကတဘာဝေါ သာဓု။ ကိံ ကာရဏာ? ဣဒဉှိ **စိတ္တံ ဒန္တံ သုခါဝဟံ** နိဗ္ဗိသေဝနံ ကတံ မဂ္ဂဖလသုခံ ပရမတ္ထနိဗ္ဗာနသုခဉ္စ အာဝဟတီတိ။

ဒေသနာပရိယောသာနေ သမ္ပတ္တပရိသာယ ဗဟူ သောတာပန္နာဒယော အဟေသုံ, မဟာဇနဿ သာတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ ဇာတာတိ။

သတ္ထာ တဿ ဘိက္ခုနော ဣမံ ဩဝါဒံ ဒတွာ, ''ဂစ္ဆ, ဘိက္ခု, အညံ ကိဉ္စိ အစိန္တယိတွာ တတ္ထေဝ ဝသာဟီ''တိ ပဟိဏိ။ သော ဘိက္ခု သတ္ထု သန္တိကာ ဩဝါဒံ လဘိတွာ တတ္ထ အဂမာသိ။ ကိဉ္စိ ဗဟိဒ္ဓာ စိန္တနံ နာမ န စိန္တေသိ။ မဟာဥပါသိကာပိ ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ဩလောကေန္တီ ထေရံ ဒိသွာ, ''ဣဒါနိ ဩဝါဒါစရိယံ လဘိတွာ ပုနာဂတော မမ ပုတ္တော''တိ အတ္တနော ဉာဏေနေဝ ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ တဿ သပ္ပာယာဟာရံ ပဋိယာဒေတွာ အဒါသိ။ သော သပ္ပာယဘောဇနံ သေဝိတွာ ကတိပါဟေနေဝ အရဟတ္တံ ပတွာ မဂ္ဂဖလသုခေန ဝီတိနာမေန္တော ''အဟော မဟာဥပါသိကာ မယှံ ပတိဋ္ဌာ ဇာတာ, အဟံ ဣမံ နိဿာယ ဘဝနိဿရဏံ ပတ္တောမှီ''တိ စိန္တေတွာ, ''ဣမသ္မိံ တာဝ မေ အတ္တဘာဝေ ပတိဋ္ဌာ ဇာတာ, သံသာရေ ပန မေ သံသရန္တဿ အညေသုပိ အတ္တဘာဝေသု အယံ ပတိဋ္ဌာ ဘူတပုဗ္ဗာ, နော''တိ ဥပဓာရေန္တော ဧကူနအတ္တဘာဝသတံ အနုဿရိ။ သာပိ ဧကူနအတ္တဘာဝသတေ တဿ ပါဒပရိစာရိကာ အညေသု ပဋိဗဒ္ဓစိတ္တာ ဟုတွာ တံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေသိ။ ထေရော တဿာ ဧတ္တကံ အဂုဏံ ဒိသွာ, ''အဟော မယံ မဟာဥပါသိကာ ဘာရိယံ ကမ္မံ အကာသီ''တိ စိန္တေသိ။

မဟာဥပါသိကာပိ ဂေဟေ နိသိန္နာဝ ''ကိံ နု ခေါ မယှံ ပုတ္တဿ ပဗ္ဗဇိတကိစ္စံ မတ္ထကံ ပတ္တံ, နော''တိ ဥပဓာရယမာနာ တဿ အရဟတ္တပတ္တိံ ဉတွာ ဥတ္တရိ ဥပဓာရိယမာနာ, ''မမ ပုတ္တော အရဟတ္တံ ပတွာ အဟော ဝတ မေ အယံ ဥပါသိကာ မဟတီ ပတိဋ္ဌာ ဇာတာ''တိ စိန္တေတွာ, ''အတီတေပိ နု ခေါ မေ အယံ ပတိဋ္ဌာ ဘူတပုဗ္ဗာ, နော''တိ ဥပဓာရေန္တော ဧကူနအတ္တဘာဝသတံ အနုဿရိ, ''အဟံ ခေါ ပန ဧကူနအတ္တဘာဝသတေ အညေဟိ သဒ္ဓိံ ဧကတော ဟုတွာ ဧတံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေသိံ, အယံ မေ ထေရော ဧတ္တကံ အဂုဏံ ဒိသွာ 'အဟော ဘာရိယံ ကမ္မံ ကတံ ဥပါသိကာယာ''တိ စိန္တေသိ။ ''အတ္ထိ နု ခေါ ဧဝံ သံသာရေ သံသရန္တိယာ မမ ပုတ္တဿ ဥပကာရော ကတပုဗ္ဗော''တိ ဥပဓာရယမာနာ တတော ဥတ္တရိံ သတမံ အတ္တဘာဝံ အနုဿရိတွာ သတမေ အတ္တဘာဝေ မယာ ဧတဿ ပါဒပရိစာရိကာယ ဟုတွာ ဧတဿိံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပနဋ္ဌာနေ ဇီဝိတဒါနံ ဒိန္နံ, အဟော မယာ မမ ပုတ္တဿ မဟာဥပကာရော ကတပုဗ္ဗော''တိ ဂေဟေ နိသိန္နာဝ ဥတ္တရိံ ဝိသေသေတွာ ''ဥပဓာရေထာ''တိ အာဟ။ သော ဒိဗ္ဗာယ သောတဓာတုယာ သဒ္ဒံ သုတွာ ဝိသေသေတွာ သတမံ အတ္တဘာဝံ အနုဿရိတွာ တတ္ထ တာယ အတ္တနော ဇီဝိတဿ ဒိန္နဘာဝံ ဒိသွာ, ''အဟော မမ ဣမာယ မဟာဥပါသိကာယ ဥပကာရော ကတပုဗ္ဗော''တိ အတ္တမနော ဟုတွာ တဿာ တတ္ထေဝ စတူသု မဂ္ဂဖလေသု ပဉှံ ကထေတွာ အနုပါဒိသေသာယ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ ပရိနိဗ္ဗာယီတိ။

အညတရဘိက္ခုဝတ္ထု ဒုတိယံ။

၃. အညတရဥက္ကဏ္ဌိတဘိက္ခုဝတ္ထု

သုဒုဒ္ဒသန္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရန္တော အညတရံ ဥက္ကဏ္ဌိတဘိက္ခုံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သတ္ထရိ ကိရ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရန္တေ ဧကော သေဋ္ဌိပုတ္တော အတ္တနော ကုလူပဂတ္ထေရံ ဥပသင်္ကမိတွာ, "ဘန္တေ, အဟံ ဒုက္ခာ မုစ္စိတုကာမော, ဧကံ မေ ဒုက္ခတော မုစ္စနကာရဏံ ကထေထာ"တိ အာဟ။ "သာဓာဝုသော, သစေသိ ဒုက္ခာ မုစ္စိတုကာမော, သလာကဘတ္တံ ဒေဟိ, ပက္ခိကဘတ္တံ ဒေဟိ, ဝဿာဝါသိကံ ဒေဟိ, စီဝရာဒယော ပစ္စယေ ဒေဟိ, အတ္တနော သာပတေယျံ တယော ကောဋ္ဌာသေ ကတွာ ဧကေန ကမ္မန္တံ ပယောဇေဟိ, ဧကေန ပုတ္တဒါရံ ပောသေဟိ, ဧကံ ဗုဒ္ဓသာသနေ ဒေဟီ"တိ အာဟ။ သော "သာဓု, ဘန္တေ"တိ ဝုတ္တပဋိပါဋိယာ သဗ္ဗံ ကတွာ ပုန ထေရံ ပုစ္ဆိ – "တတော ဥတ္တရိ အညံ ကိံ ကရောမိ, ဘန္တေ"တိ? "အာဝုသော, တီဏိ သရဏာနိ ဂဏှာဟိ, ပဉ္စ သီလာနိ ဂဏှာဟီ"တိ။ တာနိပိ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ တတော ဥတ္တရိ ပုစ္ဆိ။ "တေန ဟိ ဒသ သီလာနိ ဂဏှာဟီ"တိ။ "သာဓု, ဘန္တေ"တိ ဂဏှိ။ သော ဧဝံ အနုပုဗ္ဗေန ပုညကမ္မဿ ကတတ္တာ အနုပုဗ္ဗသေဋ္ဌိပုတ္တော နာမ ဇာတော။ တတော "ဥတ္တရိပိ ကတ္တဗ္ဗံ အတ္ထိ, ဘန္တေ"တိ ပုန ပုစ္ဆိတွာ, "တေန ဟိ ပဗ္ဗဇာဟီ"တိ ဝုတ္တော နိက္ခမိတွာ ပဗ္ဗဇိ။ တဿေကော အာဘိဓမ္မိကဘိက္ခု အာစရိယော အဟောသိ။ ဧကော ဝိနယဓရော ဥပဇ္ဈာယော။ တဿ လဒ္ဓူပသမ္ပဒဿ အာစရိယော အတ္တနော သန္တိကံ အာဂတကာလေ အဘိဓမ္မေ ပဉှံ ကထေသိ – "ဗုဒ္ဓသာသနေ နာမ ဣဒံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတိ, ဣဒံ န ဝဋ္ဋတီ"တိ။ ဥပဇ္ဈာယောပိဿ အတ္တနော သန္တိကံ အာဂတကာလေ ဝိနယေ ပဉှံ ကထေသိ – "ဗုဒ္ဓသာသနေ နာမ ဣဒံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတိ, ဣဒံ န ဝဋ္ဋတိ, ဣဒံ ကပ္ပတိ, ဣဒံ န ကပ္ပတီ"တိ။ သော စိန္တေသိ – "အဟော ဘာရိယံ ဣဒံ ကမ္မံ, အဟံ ဒုက္ခာ မုစ္စိတုကာမော ပဗ္ဗဇိတော, ဣဓ စ မမ ဟတ္ထပသာရဏဋ္ဌာနမ္ပိ န ပညာယတိ, ဂေဟေ ဌတွာဝ ဒုက္ခာ မုစ္စိတုံ သက္ကာ, မယာ ဂိဟိနာ ဘဝိတုံ ဝဋ္ဋတီ"တိ။ သော တတော ပဋ္ဌာယ ဥက္ကဏ္ဌိတော အနဘိရတော ဒွတ္တိံသာကာရေ သဇ္ဈာယံ န ကရောတိ, ဥဒ္ဒေသံ န ဂဏှာတိ, ကိသော လူခော ဓမနိသန္ထတဂတ္တော အာလသိယာဘိဘူတော ကစ္ဆုပရိကိဏ္ဏော အဟောသိ။

အထ နံ ဒဟရသာမဏေရာ, "အာဝုသော, ကိံ တွံ ဌိတဋ္ဌာနေ ဌိတောဝ နိသိန္နဋ္ဌာနေ နိသိန္နောဝ အဟောသိ, ပဏ္ဍုရောဂါဘိဘူတော ကိသော လူခော ဓမနိသန္ထတဂတ္တော အာလသိယာဘိဘူတော ကစ္ဆုပရိကိဏ္ဏော, ကိံ တေ ကတ"န္တိ ပုစ္ဆိံသု။ "ဥက္ကဏ္ဌိတောမှိ, အာဝုသော"တိ။ "ကိံ ကာရဏာ"တိ? သော တံ ပဝတ္တိံ အာရောစေသိ။ တေ တဿ အာစရိယုပဇ္ဈာယာနံ အာစိက္ခိံသု။ အာစရိယုပဇ္ဈာယာ တံ အာဒါယ သတ္ထု သန္တိကံ အဂမံသု။ သတ္ထာ "ကိံ, ဘိက္ခဝေ, အာဂတတ္ထာ"တိ အာဟ။ "ဘန္တေ, အယံ ဘိက္ခု တုမှာကံ သာသနေ ဥက္ကဏ္ဌိတော"တိ။ "ဧဝံ ကိရ ဘိက္ခူ"တိ။ "အာမ, ဘန္တေ"တိ။ "ကိံ ကာရဏာ"တိ? "အဟံ, ဘန္တေ, ဒုက္ခာ မုစ္စိတုကာမောဝ ပဗ္ဗဇိတော, တဿ မေ အာစရိယော အဘိဓမ္မကထံ ကထေသိ, ဥပဇ္ဈာယော ဝိနယကထံ ကထေသိ, သွာဟံ 'ဣဓ မေ ဟတ္ထပသာရဏဋ္ဌာနမ္ပိ နတ္ထိ, ဂိဟိနာ ဟုတွာ သက္ကာ ဒုက္ခာ မုစ္စိတုံ, ဂိဟိ ဘဝိဿာမီ'တိ သန္နိဋ္ဌာနမကာသိံ, ဘန္တေ"တိ။ "သစေ တွံ, ဘိက္ခု, ဧကမေဝ ရက္ခိတုံ သက္ခိဿသိ, အဝသေသာနံ ရက္ခနကိစ္စံ နတ္ထီ"တိ။ "ကိံ, ဘန္တေ"တိ? "တဝ စိတ္တမေဝ ရက္ခိတုံ သက္ခိဿသီ"တိ။ "သက္ခိဿာမိ, ဘန္တေ"တိ။ "တေန ဟိ အတ္တနော စိတ္တမေဝ ရက္ခာဟိ, သက္ကာ ဒုက္ခာ မုစ္စိတု"န္တိ ဣမံ ဩဝါဒံ ဒတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၃၆. "သုဒုဒ္ဒသံ သုနိပုဏံ, ယတ္ထကာမနိပါတိနံ။
စိတ္တံ ရက္ခေထ မေဓာဝီ, စိတ္တံ ဂုတ္တံ သုခါဝဟ"န္တိ။

တတ္ထ **သုဒုဒ္ဒသ**န္တိ သုဋ္ဌု ဒုဒ္ဒသံ။ **သုနိပုဏ**န္တိ သုဋ္ဌု နိပုဏံ ပရမသဏှံ။ **ယတ္ထကာမနိပါတိန**န္တိ ဇာတိအာဒီနိ အနောလောကေတွာ လဘိတဗ္ဗာလဘိတဗ္ဗယုတ္တာယုတ္တဋ္ဌာနေသု ယတ္ထ ကတ္ထစိ နိပတနသီလံ။ **စိတ္တံ ရက္ခေထ မေဓာဝီ**တိ အန္ဓဗာလော ဒုမ္မေဓော အတ္တနော စိတ္တံ ရက္ခိတုံ သမတ္ထော နာမ နတ္ထိ, စိတ္တဝသိကော ဟုတွာ အနယဗျသနံ ပာပုဏာတိ။ မေဓာဝီ ပန ပဏ္ဍိတောဝ စိတ္တံ ရက္ခိတုံ သက္ကောတိ, တသ္မာ တွမ္ပိ စိတ္တမေဝ ဂောပေဟိ။ ဣဒဉှိ **စိတ္တံ ဂုတ္တံ သုခါဝဟံ** မဂ္ဂဖလနိဗ္ဗာနသုခါနိ အာဝဟတီတိ။

ဒေသနာပရိယောသာနေ သော ဘိက္ခု သောတာပတ္တိဖလံ ပါပုဏိ, အညေပိ ဗဟူ သောတာပန္နာဒယော အဟေသုံ, ဒေသနာ မဟာဇနသ္သ သာတ္ထိကာ အဟောသီတိ။

အညတရဥက္ကဏ္ဌိတဘိက္ခုဝတ္ထု တတိယံ။

၄. သင်္ဃရက္ခိတဘာဂိနေယျတ္ထေရဝတ္ထု

ဒူရင်္ဂမ န္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရန္တော သင်္ဃရက္ခိတံ နာမ ဘိက္ခုံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သာဝတ္ထိယံ ကိရေကော ကုလပုတ္တော သတ္ထု ဓမ္မဒေသနံ သုတွာ နိက္ခမိတွာ ပဗ္ဗဇိတော လဒ္ဓူပသမ္ပဒော သင်္ဃရက္ခိတတ္ထေရော နာမ ဟုတွာ ကတိပာဟေနေဝ အရဟတ္တံ ပါပုဏိ။ တသ္သ ကနိဋ္ဌဘဂိနီ ပုတ္တံ လဘိတွာ ထေရသ္သ နာမံ အကာသိ။ သော ဘာဂိနေယျသင်္ဃရက္ခိတော နာမ ဟုတွာ ဝယပ္ပတ္တော ထေရသ္သေဝ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိတွာ လဒ္ဓူပသမ္ပဒော အညတရသ္မိံ ဂါမကာရာမေ ဝသ္သံ ဥပဂန္တွာ, “ဧကံ သတ္တဟတ္ထံ, ဧကံ အဋ္ဌဟတ္ထ”န္တိ ဒွေဝ ဝသ္သာဝါသိကသာဋကေ လဘိတွာ အဋ္ဌဟတ္ထံ “ဥပဇ္ဈာယသ္သ မေ ဘဝိသ္သတီ”တိ သလ္လက္ခေတွာ “သတ္တဟတ္ထံ မယှံ ဘဝိသ္သတီ”တိ စိန္တေတွာ ဝုဋ္ဌဝသ္သော “ဥပဇ္ဈာယံ ပသ္သိသ္သာမီ”တိ အာဂစ္ဆန္တော အန္တရာမဂ္ဂေ ပိဏ္ဍာယ စရန္တော အာဂန္တွာ ထေရေ ဝိဟာရံ အနာဂတေယေဝ ဝိဟာရံ ပဝိသိတွာ ထေရသ္သ ဒိဝါဋ္ဌာနံ သမ္မဇ္ဇိတွာ ပါဒောဒကံ ဥပဋ္ဌပေတွာ အာသနံ ပညပေတွာ အာဂမနမဂ္ဂံ ဩလောကေန္တော နိသီဒိ။ အထသ္သာဂမနဘာဝံ ဒိသွာ ပစ္စုဂ္ဂမနံ ကတွာ ပတ္တစီဝရံ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ, “နိသီဒထ, ဘန္တေ”တိ ထေရံ နိသီဒါပေတွာ တာလဝဏ္ဋံ အာဒာယ ဗီဇိတွာ ပါနီယံ ဒတွာ ပါဒေ ဓောဝိတွာ တံ သာဋကံ အာနေတွာ ပါဒမူလေ ဌပေတွာ, “ဘန္တေ, ဣမံ ပရိဘုဉ္ဇထာ”တိ ဝတွာ ဗီဇယမာနော အဋ္ဌာသိ။

အထ နံ ထေရော အာဟ – “သင်္ဃရက္ခိတ, မယှံ စီဝရံ ပရိပုဏ္ဏံ, တွဝမေဝ ပရိဘုဉ္ဇာ”တိ။ “ဘန္တေ, မယာ လဒ္ဓကာလတော ပဋ္ဌာယ အယံ တုမှာကမေဝ သလ္လက္ခိတော, ပရိဘောဂံ ကရောထာ”တိ။ “ဟောတု, သင်္ဃရက္ခိတ, ပရိပုဏ္ဏံ မေ စီဝရံ, တွဝမေဝ ပရိဘုဉ္ဇာ”တိ။ “ဘန္တေ, မာ ဧဝံ ကရောထ, တုမှေဟိ ပရိဘုတ္တေ မယှံ မဟပ္ဖလံ ဘဝိသ္သတီ”တိ။ အထ နံ တသ္သ ပုနပ္ပုနံ ကထေန္တသ္သပိ ထေရော န ဣစ္ဆိယေဝ။

ဧဝံ သော ဗီဇယမာနော ဌိတောဝ စိန္တေသိ – “အဟံ ထေရသ္သ ဂိဟိကာလေ ဘာဂိနေယျော, ပဗ္ဗဇိတကာလေ သဒ္ဓိဝိဟာရိကော, ဧဝမ္ပိ မယာ သဒ္ဓိံ ဥပဇ္ဈာယော ပရိဘောဂံ န ကတ္တုကာမော။ ဣမသ္မိံ မယာ သဒ္ဓိံ ပရိဘောဂံ အကရောန္တေ ကိံ မေ သမဏဘာဝေန, ဂိဟိ ဘဝိသ္သာမီ”တိ။ အထသ္သ ဧတဒဟောသိ – “ဒုသ္သဏ္ဌာပိတော ဃရာဝါသော, ကိံ နု ခေါ ကတွာ ဂိဟိဘူတော ဇီဝိသ္သာမီ”တိ။ တတော စိန္တေသိ – “အဋ္ဌဟတ္ထသာဋကံ ဝိက္ကိဏိတွာ ဧကံ ဧဠကံ ဂဏှိသ္သာမိ, ဧဠကာ နာမ ခိပ္ပံ ဝိဇာယတိ, သွာဟံ ဝိဇာတံ ဝိဇာတံ ဝိက္ကိဏိတွာ မူလံ ကရိသ္သာမိ, မူလေ ဗဟူ ကတွာ ဧကံ ပဇာပတိံ အာနေသ္သာမိ, သာ ဧကံ ပုတ္တံ ဝိဇာယိသ္သတိ။ အထသ္သ မမ မာတုလသ္သ နာမံ ကတွာ စူဠယာနကေ နိသီဒါပေတွာ မမ ပုတ္တဉ္စ ဘရိယဉ္စ အာဒာယ မာတုလံ ဝန္ဒိတုံ အာဂမိသ္သာမိ, အာဂစ္ဆန္တေ အန္တရာမဂ္ဂေ မမ ဘရိယံ ဧဝံ ဝက္ခာမိ – ‘အာနေဟိ တာဝ မေ ပုတ္တံ ဝဟိသ္သာမိ’န္တိ။ သာ ‘ကိံ တေ ပုတ္တေန, ဧဟိ, ဣမံ ယာနကံ ပါဇေဟီ’တိ ဝတွာ ပုတ္တံ ဂဟေတွာ, ‘အဟံ နေသ္သာမိ န’န္တိ နေတွာ သန္ဓာရေတုံ အသက္ကောန္တီ စက္ကပထေ ဆဍ္ဍေသ္သတိ။ အထသ္သ သရီရံ အဘိရုဟိတွာ စက္ကံ ဂမိသ္သတိ, အထ နံ ‘တွံ မမ ပုတ္တံ နေဝ မယှံ အဒါသိ, နံ သန္ဓာရေတုံ နာသက္ခိ နာသိတောသ္မိ တယာ’တိ ဝတွာ ပတောဒယဋ္ဌိယာ ပိဋ္ဌိယံ ပဟရိသ္သာမီ”တိ။

သော ဧဝံ စိန္တေန္တောဝ ဌိတော ဗီဇယမာနော ထေရသ္သ သီသေ တာလဝဏ္ဋေန ပဟရိ။ ထေရော “ကိံ နု ခေါ အဟံ သင်္ဃရက္ခိတေန သီသေ ပဟတော”တိ ဥပဓာရေန္တော တေန စိန္တိတစိန္တိတံ သဗ္ဗံ ဉတွာ, “သင်္ဃရက္ခိတ, မာတုဂါမသ္သ ပဟာရံ ဒါတုံ နာသက္ခိ, ကော ဧတ္ထ မဟလ္လကတ္ထေရသ္သ ဒေါသော”တိ အာဟ။ သော “အဟော နဋ္ဌောမှိ, ဉာတံ ကိရ မေ ဥပဇ္ဈာယေန စိန္တိတစိန္တိတံ, ကိံ မေ သမဏဘာဝေနာ”တိ တာလဝဏ္ဋံ ဆဍ္ဍေတွာ ပလာယိတုံ အာရဒ္ဓော။

အထ နံ ဒဟရာ စ သာမဏေရာ စ အနုဗန္ဓိတွာ အာအယ သတ္ထု သန္တိကံ အဂမံသု။ သတ္ထာ တေ ဘိက္ခူ ဒိသွာ ဝ "ကိံ, ဘိက္ခဝေ, အာဂတတ္ထ, ဧကော တေ ဘိက္ခု လဒ္ဓော"တိ ပုစ္ဆိ။ "အာမ, ဘန္တေ, ဣမံ ဒဟရံ ဥက္ကဏ္ဌိတွာ ပလာယန္တံ ဂဟေတွာ တုမှာကံ သန္တိကံ အာဂတမှာ"တိ။ "ဧဝံ ကိရ ဘိက္ခူ"တိ? "အာမ, ဘန္တေ"တိ။ "ကိမတ္ထံ တေ ဘိက္ခု ဧဝံ ဘာရိယံ ကမ္မံ ကတံ, နနု တွံ အာရဒ္ဓဝီရိယဿ ဧကဿ ဗုဒ္ဓဿ ပုတ္တော, မာဒိသဿ နာမ ဗုဒ္ဓဿ သာသနေ ပဗ္ဗဇိတွာ အတ္တာနံ ဒမေတွာ သောတာပန္နောတိ ဝါ သကဒါဂါမီတိ ဝါ အနာဂါမီတိ ဝါ အရဟာတိ ဝါ ဝဒာပေတုံ နာသက္ခိ, ကိမတ္ထံ ဧဝံ ဘာရိယံ ကမ္မမကာသီ"တိ? "ဥက္ကဏ္ဌိတောသ္မိ, ဘန္တေ"တိ။ "ကိံ ကာရဏာ ဥက္ကဏ္ဌိတောသီ"တိ? သော ဧဝံ ဝဿာဝာသိကသာဋကဿ ဒိန္နဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ထေရဿ တာလဝဏ္ဋေန ပဟာရာ သဗ္ဗံ တံ ပဝတ္တိံ အာရောစေတွာ, "ဣမိနာ ကာရဏေန ပလာတောသ္မိ, ဘန္တေ"တိ အာဟ။ အထ နံ သတ္ထာ "ဧဟိ ဘိက္ခု, မာ စိန္တယိ စိတ္တံ နာမေတံ ဒူရေ ဟောန္တမ္ပိ အာရမ္မဏံ သမ္ပဋိစ္ဆနကဇာတိကံ, ရာဂဒေါသမောဟဗန္ဓနာ မုစ္စနတ္ထာယ ဝါယမိတုံ ဝဋ္ဋတီ"တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၃၇. "ဒူရင်္ဂမံ ဧကစရံ, အသရီရံ ဂုဟာသယံ။
ယေ စိတ္တံ သံယမေဿန္တိ, မောက္ခန္တိ မာရဗန္ဓနာ"တိ။

တတ္ထ **ဒူရင်္ဂမ**န္တိ စိတ္တဿ ဟိ မက္ကဋသုတ္တမတ္တကမ္ပိ ပုရတ္ထိမာဒိဒိသာဘာဂေန ဂမနာဂမနံ နာမ နတ္ထိ, ဒူရေ သန္တမ္ပိ ပန အာရမ္မဏံ သမ္ပဋိစ္ဆတီတိ ဒူရင်္ဂမံ နာမ ဇာတံ။ သတ္တဋ္ဌစိတ္တာနိ ပန ဧကတော ကဏ္ဏိကဗဒ္ဓါနိ ဧကက္ခဏေ ဥပ္ပဇ္ဇိတုံ သမတ္ထာနိ နာမ နတ္ထိ။ ဥပ္ပတ္တိကာလေ ဧကေကမေဝ စိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တသ္မိံ နိရုဒ္ဓေ ပုန ဧကေကမေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ **ဧကစရံ** နာမ ဇာတံ။ စိတ္တဿ သရီရသဏ္ဌာနံ ဝါ နီလာဒိပ္ပကာရော ဝဏ္ဏဘေဒေါ ဝါ နတ္ထီတိ **အသရီရံ** နာမ ဇာတံ။ ဂုဟာ နာမ စတုမဟာဘူတဂုဟာ, ဣဒဉ္စ ဟဒယရူပံ နိဿာယ ပဝတ္တတီတိ **ဂုဟာသယံ** နာမ ဇာတံ။ **ယေ စိတ္တ**န္တိ ယေ ကေစိ ပုရိသာ ဝါ ဣတ္ထိယော ဝါ ဂဟဋ္ဌာ ဝါ ပဗ္ဗဇိတာ ဝါ အနုပ္ပန္နကိလေသဿ ဥပ္ပဇ္ဇိတုံ အဒေန္တာ သတိသမ္မောသေန ဥပ္ပန္နကိလေသံ ပဇဟန္တာ **စိတ္တံ သံယမေဿန္တိ** သံယတံ အဝိက္ခိတ္တံ ကရိဿန္တိ။ **မောက္ခန္တိ မာရဗန္ဓနာ** တိ သဗ္ဗေတေ ကိလေသဗန္ဓနာဘာဝေန မာရဗန္ဓနသင်္ခါတာ တေဘူမကဝဋ္ဋာ မုစ္စိဿန္တီတိ။

ဒေသနာပရိယောသာနေ ဘာဂိနေယျသင်္ဃရက္ခိတတ္ထေရော သောတာပတ္တိဖလံ ပာပုဏိ, အညေပိ ဗဟူ သောတာပန္နာဒယော ဇာတာ, မဟာဇနဿ သာတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ အဟောသီတိ။

သင်္ဃရက္ခိတဘာဂိနေယျတ္ထေရဝတ္ထု စတုတ္ထံ။

၅. စိတ္တဟတ္ထတ္ထေရဝတ္ထု

အနဝဋ္ဌိတစိတ္တဿာ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရန္တော စိတ္တဟတ္ထတ္ထေရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ဧကော ကိရ သာဝတ္ထိဝါသီ ကုလပုတ္တော နဋ္ဌဂေါဏံ ပရိယေသန္တော အရညံ ပဝိသိတွာ မဇ္ဈန္ဟိကေ ကာလေ ဂေါဏံ ဒိသွာ ဂေါယူထေ ဝိဿဇ္ဇေတွာ, "အဝဿံ အယျာနံ သန္တိကေ အာဟာရမတ္တံ လဘိဿာမီ"တိ ခုပ္ပိပါသာပီဠိတော ဝိဟာရံ ပဝိသိတွာ ဘိက္ခူနံ သန္တိကံ ဂန္တွာ ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ တသ္မိံ ခေါ ပန သမယေ ဘိက္ခူနံ အဝက္ကာရပါတိယံ ဘုတ္တာဝသေသကံ ဘတ္တံ ဟောတိ, တေ တံ ဆာတကပီဠိတံ ဒိသွာ, "ဣတော ဘတ္တံ ဂဟေတွာ ဘုဉ္ဇာဟီ"တိ ဝဒိံသု။ ဗုဒ္ဓကာလေ စ ပန အနေကသူပဗျဉ္ဇနံ ဘတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, သော တတော ယာပနမတ္တံ ဂဟေတွာ ဘုဉ္ဇိတွာ ပါနီယံ ပိဝိတွာ ဟတ္ထေ ဓောဝိတွာ ဘိက္ခူ ဝန္ဒိတွာ, "ကိံ, ဘန္တေ, အဇ္ဇ, အယျာ, နိမန္တနဋ္ဌာနံ အဂမံသူ"တိ ပုစ္ဆိ။ "နတ္ထိ, ဥပါသက, ဘိက္ခူ ဣမိနာဝ နီဟာရေန နိဗဒ္ဓံ လဘန္တီ"တိ။ သော "မယံ ဥဋ္ဌာယ သမုဋ္ဌာယ ရတ္တိန္ဒိဝံ နိဗဒ္ဓံ ကမ္မံ ကရောန္တာပိ ဧဝံ မဓုရဗျဉ္ဇနံ ဘတ္တံ န လဘာမ, ဣမေ ကိရ နိဗဒ္ဓံ ဘုဉ္ဇန္တိ, ကိံ မေ ဂိဟိဘာဝေန, ဘိက္ခု ဘဝိဿာမီ"တိ စိန္တေတွာ ဘိက္ခူ ဥပသင်္ကမိတွာ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ယာစိ။ အထ နံ ဘိက္ခူ "သာဓု ဥပါသကာ"တိ ပဗ္ဗာဇေသုံ။

သော လဒ္ဓူပသမ္ပဒော သဗ္ဗပ္ပကာရံ ဝတ္တပဋိဝတ္တံ အကာသိ။ သော ဗုဒ္ဓါနံ ဥပ္ပန္နေန လာဘသက္ကာရေန ကတိပါဟစ္စယေန ထူလသရီရော အဟောသိ။ တတော စိန္တေသိ – ''ကိံ မေ ဘိက္ခာယ စရိတွာ ဇီဝိတေန, ဂိဟီ ဘဝိဿာမီ''တိ။ သော ဝိဗ္ဘမိတွာ ဂေဟံ ပါဝိသိ။ တဿ ဂေဟေ ကမ္မံ ကရောန္တဿ ကတိပါဟေနေဝ သရီရံ မိလာယိ။ တတော ''ကိံ မေ ဣမိနာ ဒုက္ခေန, သမဏော ဘဝိဿာမီ''တိ စိန္တေတွာ ပုန ဂန္တွာ ပဗ္ဗဇိ။ သော ကတိပါဟံ ဝီတိနာမေတွာ ပုန ဥက္ကဏ္ဌိတွာ ဝိဗ္ဘမိ, ပဗ္ဗဇိတကာလေ ပန ဘိက္ခူနံ ဥပကာရကော ဟောတိ။ သော ကတိပါဟေနေဝ ပုနပိ ဥက္ကဏ္ဌိတွာ, ''ကိံ မေ ဂိဟိဘာဝေန, ပဗ္ဗဇိဿာမီ''တိ ဂန္တွာ ဘိက္ခူ ဝန္ဒိတွာ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ယာစိ။ အထ နံ ဘိက္ခူ ဥပကာရဝသေန ပုန ပဗ္ဗာဇယိံသု။ ဧဝံ သော ဣမိနာ နိယာမေနေဝ ဆက္ခတ္တုံ ပဗ္ဗဇိတွာ ဥပ္ပဗ္ဗဇိတော။ တဿ ဘိက္ခူ ''ဧသော စိတ္တဝသိကော ဟုတွာ ဝိစရတီ''တိ **စိတ္တဟတ္ထတ္ထေရော**တိ နာမံ ကရိံသု။

တဿေဝံ အပရာပရံ ဝိစရန္တဿေဝ ဘရိယာ ဂဗ္ဘိနီ အဟောသိ။ သော သတ္တမေ ဝါရေ အရညတော ကသိဘဏ္ဍမာဒါယ ဂေဟံ ဂန္တွာ ဘဏ္ဍကံ ဌပေတွာ ''အတ္တနော ကာသာဝံ ဂဏှိဿာမီ''တိ ဂဗ္ဘံ ပါဝိသိ ။ တသ္မိံ ခဏေ တဿ ဘရိယာ နိပဇ္ဇိတွာ နိဒ္ဒါယတိ။ တဿာ နိဝတ္ထသာဋကော အပဂတော ဟောတိ, မုခတော စ လာလာ ပဃ္ဃရတိ, နာသာ ဃုရဃုရာယတိ, မုခံ ဝိဝဋံ, ဒန္တေ ခါဒတိ, သာ တဿ ဥဒ္ဓုမာတကသရီရံ ဝိယ ဥပဋ္ဌာသိ။ သော ''အနိစ္စံ ဒုက္ခံ ဣဒ''န္တိ သညံ လဘိတွာ, ''အဟံ ဧတ္တကံ ကာလံ ပဗ္ဗဇိတွာ ဣမံ နိဿာယ ဘိက္ခုဘာဝေ သဏ္ဌာတုံ နာသက္ခိ''န္တိ ကာသာဝကောဋိယံ ဂဟေတွာ ဥဒရေ ဗန္ဓိတွာ ဂေဟာ နိက္ခမိ။

အထဿ အနန္တရဂေဟေ ဌိတာ သဿု တံ တထာ ဂစ္ဆန္တံ ဒိသွာ, ''အယံ ပဋိဥက္ကဏ္ဌိတော ဘဝိဿတိ, ဣဒါနေဝ အရညတော အာဂန္တွာ ကာသာဝံ ဥဒရေ ဗန္ဓိတွာဝ ဂေဟာ နိက္ခန္တော ဝိဟာရာဘိမုခော ဂစ္ဆတိ, ကိံ နု ခေါ''တိ ဂေဟံ ပဝိသိတွာ နိဒ္ဒါယမာနံ ဓီတရံ ပဿိတွာ ''ဣမံ ဒိသွာ သော ဝိပ္ပဋိသာရီ ဟုတွာ ဂတော''တိ ဉတွာ ဓီတရံ ပဟရိတွာ ''ဥဋ္ဌေဟိ ကာဠကဏ္ဏိ, သာမိကော တေ တံ နိဒ္ဒါယမာနံ ဒိသွာ ဝိပ္ပဋိသာရီ ဟုတွာ ဂတော, နတ္ထိ သော ဣတော ပဋ္ဌာယ တုယှ''န္တိ အာဟ။ ''အပေဟိ အပေဟိ, အမ္မ, ကုတော တဿ ဂမနံ အတ္ထိ, ကတိပါဟေနေဝ ပုနာဂမိဿတီ''တိ အာဟ။ သောပိ ''အနိစ္စံ ဒုက္ခ''န္တိ ဝတွာ ဂစ္ဆန္တော ဂစ္ဆန္တောဝ သောတာပတ္တိဖလံ ပါပုဏိ။ သော ဂန္တွာ ဘိက္ခူ ဝန္ဒိတွာ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ယာစိ။ ''န သက္ခိဿာမ မယံ တံ ပဗ္ဗာဇေတုံ, ကုတော တုယှံ သမဏဘာဝေါ, သတ္ထကနိသာနသဒိသံ တဝ သီသ''န္တိ။ ''ဘန္တေ, ဣဒါနိ မံ အနုကမ္ပာယ ဧကဝါရံ ပဗ္ဗာဇေထာ''တိ။ တေ တံ ဥပကာရဝသေန ပဗ္ဗာဇယိံသု။ သော ကတိပါဟေနေဝ သဟ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ အရဟတ္တံ ပါပုဏိ။

တေပိ နံ အာဟံသု – ''အာဝုသော စိတ္တဟတ္ထ, တဝ ဂမနသမယံ တွမေဝ ဇာနေယျာသိ, ဣမသ္မိံ တေ ဝါရေ စိရာယိတ''န္တိ။ ''ဘန္တေ, သံသဂ္ဂဿ အတ္ထိဘာဝကာလေ ဂတမှာ, သော နော သံသဂ္ဂေါ ဆိန္နော, ဣဒါနိ အဂမနဓမ္မာ ဇာတမှာ''တိ။ ဘိက္ခူ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ, ''ဘန္တေ, အယံ ဘိက္ခု အမှေဟိ ဧဝံ ဝုတ္တော ဧဝံ နာမ ကထေသိ, အညံ ဗျာကရောတိ, အဘူတံ ဝဒတီ''တိ အာဟံသု။ သတ္ထာ ''အာမ, ဘိက္ခဝေ, မမ ပုတ္တော အတ္တနော အနဝဋ္ဌိတစိတ္တကာလေ သဒ္ဓမ္မံ အဇာနနကာလေ ဂမနာဂမနံ အကာသိ, ဣဒါနိဿ ပုညဉ္စ ပါပဉ္စ ပဟီန''န္တိ ဝတွာ ဣမာ ဒွေ ဂါထာ အာဟ –

၃၈. ''အနဝဋ္ဌိတစိတ္တဿ၊ သဒ္ဓမ္မံ အဝိဇာနတော။
ပရိပ္လဝပသာဒဿ၊ ပညာ န ပရိပူရတိ။

၃၉. ''အနဝဿုတစိတ္တဿ၊ အနန္ဝါဟတစေတသော။
ပုညပါပပဟီနဿ၊ နတ္ထိ ဇာဂရတော ဘယ''န္တိ။

တတ္ထ **အနဝဋ္ဌိတစိတ္တဿာ**တိ စိတ္တံ နာမေတံ ကဿစိ နိဗဒ္ဓံ ဝါ ထာဝရံ ဝါ နတ္ထိ။ ယော ပန ပုဂ္ဂလော အဿပိဋ္ဌေ ဌပိတကုမ္ဘဏ္ဍံ ဝိယ စ ထုသရာသိမှိ ကောဋ္ဋိတခါဏုကော ဝိယ စ ခလ္လာဋသီသေ ဌပိတကဒမ္ဗပုပ္ဖံ ဝိယ စ န ကတ္ထစိ သဇ္ဇတိ, ကဒါစိ ဗုဒ္ဓသာဝကော ဟောတိ, ကဒါစိ အာဇီဝကော, ကဒါစိ နိဂဏ္ဌော, ကဒါစိ တာပသော။ ဧဝရူပေါ ပုဂ္ဂလော အနဝဋ္ဌိတစိတ္တော နာမ။ တဿ အနဝဋ္ဌိတစိတ္တဿ။ **သဒ္ဓမ္မံ အဝိဇာနတော**တိ သတ္တတိံသဗောဓိပက္ခိယဓမ္မဘေဒံ ဣမံ သဒ္ဓမ္မံ အဝိဇာနန္တဿ ပရိတ္တသဒ္ဓတာယ ဝါ ဥပ္လဝသဒ္ဓတာယ ဝါ **ပရိပ္လဝပသာဒဿ** ကာမာဝစရရူပါဝစရာဒိဘေဒာ **ပညာ န ပရိပူရတိ**။ ကာမာဝစရာယပိ အပရိပူရယမာနာယ ကုတောဝ ရူပါဝ

စရာရူပာဝစရလောကုတ္တရပညာ ပရိပူရိဿတီတိ ဒီပေတိ။ **အနဝဿုတစိတ္တဿာ**တိ ရာဂေန အတိန္တစိတ္တဿ။ **အနန္ဝာဟတစေတသော**တိ "အာဟတစိတ္တော ခိလဇာတော"တိ (ဒီ. နိ. ၃.၃၁၉; ဝိဘ. ၉၄၁; မ. နိ. ၁.၁၈၅) အာဂတဋ္ဌာနေ ဒောသေန စိတ္တဿ ပဟတဘာဝေါ ဝုတ္တော, ဣဓ ပန ဒောသေန အပ္ပဋိဟတစိတ္တဿာတိ အတ္ထော။ **ပုညပာပပဟီနဿာ**တိ စတုတ္ထမဂ္ဂေန ပဟီနပုညဿ စေဝ ပဟီနပာပဿ စ ခီဏာသဝဿ။ **နတ္ထိ ဇာဂရတော ဘယ**န္တိ ခီဏာသဝဿ ဇာဂရန္တဿေဝ အဘယဘာဝေါ ကထိတော ဝိယ။ သော ပန သဒ္ဓါဒီဟိ ပဉ္စဟိ ဇာဂရဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတတ္တာ ဇာဂရော နာမ။ တသ္မာ တဿ ဇာဂရန္တဿာပိ အဇာဂရန္တဿာပိ ကိလေသဘယံ နတ္ထိ ကိလေသာနံ အပစ္စာဝတ္တနတော။ န ဟိ တံ ကိလေသာ အနုဗန္ဓန္တိ တေန တေန မဂ္ဂေန ပဟီနာနံ ကိလေသာနံ ပုန အနုပဂမနတော။ တေနေတံ ဝုတ္တံ – "သောတာပတ္တိမဂ္ဂေန ယေ ကိလေသာ ပဟီနာ, တေ ကိလေသေ န ပုနေတိ န ပစ္စေတိ န ပစ္စာဂစ္ဆတိ, သကဒါဂါမိအနာဂါမိအရဟတ္တမဂ္ဂေန ယေ ကိလေသာ ပဟီနာ, တေ ကိလေသေ န ပုနေတိ န ပစ္စေတိ န ပစ္စာဂစ္ဆတီ"တိ (စူဠနိ. မေတ္တဂူမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသ ၂၇)။

ဒေသနာ မဟာဇနဿ သာတ္ထိကာ သဖလာ အဟောသိ။

အထေကဒိဝသံ ဘိက္ခူ ဓမ္မသဘာယံ ကထံ သမုဋ္ဌာပေသုံ "ဘာရိယာ ဝတိမေ, အာဝုသော, ကိလေသာ နာမ, ဧဝရူပဿ အရဟတ္တဿ ဥပနိဿယသမ္ပန္နော ကုလပုတ္တော ကိလေသေဟိ အာလောဠိတော သတ္တဝါရေ ဂိဟီ ဟုတွာ သတ္တဝါရေ ပဗ္ဗဇိတော"တိ။ သတ္ထာ တေသံ တံ ကထာပဝတ္တိံ သုတွာ တင်္ခဏာနုရူပေန ဂမနေန ဓမ္မသဘံ ဂန္တွာ ဗုဒ္ဓါသနေ နိသိန္နော "ကာယ နုတ္ထ, ဘိက္ခဝေ, ဧတရဟိ ကထာယ သန္နိသိန္နာ"တိ ပုစ္ဆိတွာ, "ဣမာယ နာမာ"တိ ဝုတ္တေ ဧဝမေဝ, ဘိက္ခဝေ, ကိလေသာ နာမ ဘာရိယာ, သစေ ဧတေ ရူပိနော ဟုတွာ ကတ္ထစိ ပက္ခိပိတုံ သက္ကာ ဘဝေယျုံ, စက္ကဝါဠံ အတိသမ္ဗာဓံ, ဗြဟ္မလောကော အတိနီစကောတိ ဩကာသော နေသံ န ဘဝေယျ, မာဒိသမ္ပိ နာမေတေ ပညာသမ္ပန္နံ ပုရိသာဇာနေယျံ အာလောဠေန္တိ, အဝသေသေသု ကာ ကထာ? "အဟဉှိ အဍ္ဎနာဠိမတ္တံ ဝရကစောရကံ ကုဏ္ဌကုဒ္ဒါလဉ္စ နိဿာယ ဆ ဝါရေ ပဗ္ဗဇိတွာ ဥပ္ပဗ္ဗဇိတပုဗ္ဗော"တိ။ "ကဒါ, ဘန္တေ, ကဒါ သုဂတာ"တိ? "သုဏိဿထ, ဘိက္ခဝေ"တိ။ "အာမ, ဘန္တေ"တိ။ "တေန ဟိ သုဏာထာ"တိ အတီတံ အာဟရိ –

အတီတေ ဗာရာဏသိယံ ဗြဟ္မဒတ္တေ ရဇ္ဇံ ကာရေန္တေ ကုဒ္ဒါလပဏ္ဍိတော နာမ ဗာဟိရကပဗ္ဗဇ္ဇံ ပဗ္ဗဇိတွာ အဋ္ဌ မာသေ ဟိမဝန္တေ ဝသိတွာ ဝဿာရတ္တသမယေ ဘူမိယာ တိန္တာယ "ဂေဟေ မေ အဍ္ဎနာဠိမတ္တော ဝရကစောရကော စ ကုဏ္ဌကုဒ္ဒါလကော စ အတ္ထိ, ဝရကစောရကဗီဇံ မာ နဿီ"တိ ဥပ္ပဗ္ဗဇိတွာ ဧကံ ဌာနံ ကုဒ္ဒါလေန ကသိတွာ တံ ဗီဇံ ဝပိတွာ ဝတိံ ကတွာ ပက္ကကာလေ ဥဒ္ဓရိတွာ နာဠိမတ္တဗီဇံ ဌပေတွာ သေသံ ခါဒိ။ သော "ကိံ မေ ဒါနိ ဂေဟေန, ပုန အဋ္ဌ မာသေ ပဗ္ဗဇိဿာမီ"တိ စိန္တေတွာ နိက္ခမိတွာ ပဗ္ဗဇိ။ ဣမိနာဝ နီဟာရေန နာဠိမတ္တံ ဝရကစောရကဉ္စ ကုဏ္ဌကုဒ္ဒါလဉ္စ နိဿာယ သတ္တဝါရေ ဂိဟီ ဟုတွာ သတ္တဝါရေ ပဗ္ဗဇိတွာ သတ္တမေ ပန ဝါရေ စိန္တေသိ – "အဟံ ဆ ဝါရေ ဣမံ ကုဏ္ဌကုဒ္ဒါလံ နိဿာယ ဂိဟီ ဟုတွာ ပဗ္ဗဇိတော, ကတ္ထစိဒေဝ နံ ဆဍ္ဍေဿာမီ"တိ။ သော ဂင်္ဂါယ တီရံ ဂန္တွာ, "ပတိတဋ္ဌာနံ ပဿန္တော ဩတရိတွာ ဂဏှေယျံ, ယထာဿ ပတိတဋ္ဌာနံ န ပဿာမိ, တထာ နံ ဆဍ္ဍေဿာမီ"တိ စိန္တေတွာ နာဠိမတ္တံ ဗီဇံ ပိလောတိကာယ ဗန္ဓိတွာ ပိလောတိကံ ကုဒ္ဒါလဖလကေ ဗန္ဓိတွာ ကုဒ္ဒါလံ အဂ္ဂဒဏ္ဍကေ ဂဟေတွာ ဂင်္ဂါယ တီရေ ဌိတော အက္ခီနိ နိမီလေတွာ ဥပရိသီသေ တိက္ခတ္တုံ အာဝိဇ္ဈိတွာ ဂင်္ဂါယံ ခိပိတွာ နိဝတ္တိတွာ ဩလောကေန္တော ပတိတဋ္ဌာနံ အဒိသွာ "ဇိတံ မေ, ဇိတံ မေ"တိ တိက္ခတ္တုံ သဒ္ဒမကာသိ။

တသ္မိံ ခဏေ ဗာရာဏသိရာဇာ ပစ္စန္တံ ဝူပသမေတွာ အာဂန္တွာ နဒီတီရေ ခန္ဓာဝါရံ နိဝါသေတွာ နှာယနတ္ထာယ နဒိံ ဩတိဏ္ဏော တံ သဒ္ဒံ အဿောသိ။ ရာဇူနဉ္စ နာမ "ဇိတံ မေ"တိ သဒ္ဒေါ အမနာပော ဟောတိ, သော တဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ, "အဟံ ဣဒါနိ အမိတ္တမဒ္ဒနံ ကတွာ 'ဇိတံ မေ'တိ အာဂတော, တွံ ပန 'ဇိတံ မေ, ဇိတံ မေ'တိ ဝိရဝသိ, ကိံ နာမေတ"န္တိ ပုစ္ဆိ။ ကုဒ္ဒါလပဏ္ဍိတော "တွံ ဗာဟိရကစောရေ ဇိနိ, တယာ ဇိတံ ပုန အဝဇိတမေဝ ဟောတိ, မယာ ပန အဇ္ဈတ္တိကော လောဘစောရော ဇိတော, သော ပုန မံ န ဇိနိဿတိ, တဿေဝ ဇယော သာဓူ"တိ ဝတွာ ဣမံ ကထမာဟ –

"န တံ ဇိတံ သာဓု ဇိတံ၊ ယံ ဇိတံ အဝဇီယတိ။

တံ ခော ဇိတံ သာဓု ဇိတံ၊ ယံ ဇိတံ နာဝဇီယတီ''တိ။ (ဇာ. ၁.၁.၇၀)။

တံ ခဏံယေဝ စ ဂင်္ဂံ ဩလောကေန္တော အာပောကသိဏံ နိဗ္ဗတ္တေတွာ အဓိဂတဝိသေသော အာကာသေ ပလ္လင်္ကေန နိသီဒိ။ ရာဇာ မဟာပုရိသဿ ဓမ္မကထံ သုတွာ ဝန္ဒိတွာ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ယာစိတွာ သဒ္ဓိံ ဗလကာယေန ပဗ္ဗဇိ။ ယောဇနမတ္တာ ပရိသာ အဟောသိ။ အပရောပိ သာမန္တရာဇာ တဿ ပဗ္ဗဇိတဘာဝံ သုတွာ, ''တဿ ရဇ္ဇံ ဂဏှိဿာမီ''တိ အာဂန္တွာ တထာ သမိဒ္ဓံ နဂရံ သုညံ ဒိသွာ, ''ဧဝရူပံ နဂရံ ဆဍ္ဍေတွာ ပဗ္ဗဇိတော ရာဇာ ဩရကေ ဌာနေ န ပဗ္ဗဇိဿတိ, မယာပိ ပဗ္ဗဇိတုံ ဝဋ္ဋတီ''တိ စိန္တေတွာ တတ္ထ ဂန္တွာ မဟာပုရိသံ ဥပသင်္ကမိတွာ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ယာစိတွာ သပရိတရော ပဗ္ဗဇိ။ ဧတေနေဝ နီဟာရေန သတ္တ ရာဇာနော ပဗ္ဗဇိံသု။ သတ္တယောဇနိကော အဿမော အဟောသိ။ သတ္တ ရာဇာနော ဘောဂေ ဆဍ္ဍေတွာ တေတ္တကံ ဇနံ ဂဟေတွာ ပဗ္ဗဇိံသု။ မဟာပုရိသော ဗြဟ္မစရိယဝါသံ ဝသိတွာ ဗြဟ္မလောကူပဂေါ အဟောသိ။

သတ္ထာ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ အာဟရိတွာ, ''အဟံ, ဘိက္ခဝေ, တဒါ ကုဒ္ဒာလပဏ္ဍိတော အဟောသိံ, ကိလေသာ နာမေတေ ဧဝံ ဘာရိယာ''တိ အာဟ။

စိတ္တဟတ္ထတ္ထေရဝတ္ထု ပဉ္စမံ။

၆. ပဉ္စသတဘိက္ခုဝတ္ထု

ကုမ္ဘူပမန္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရန္တော အာရဒ္ဓဝိပဿကေ ဘိက္ခူ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သာဝတ္ထိယံ ကိရ ပဉ္စသတာ ဘိက္ခူ သတ္ထု သန္တိကေ ယာဝ အရဟတ္တာ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတွာ, ''သမဏဓမ္မံ ကရိဿာမာ''တိ ယောဇနသတမဂ္ဂံ ဂန္တွာ ဧကံ မဟာဂါမံ အဂမံသု။ အထ တေ မနုဿာ ဒိသွာ ပညတ္တာသနေ နိသီဒါပေတွာ ပဏီတေဟိ ယာဂုဘတ္တာဒီဟိ ပရိဝိသိတွာ, ''ကဟံ, ဘန္တေ, ဂစ္ဆထာ''တိ ပုစ္ဆိတွာ, ''ယထာဖာသုကဋ္ဌာန''န္တိ ဝုတ္တေ, ''ဘန္တေ, ဣမံ တေမာသံ ဣဓေဝ ဝသထ, မယမ္ပိ တုမှာကံ သန္တိကေ သရဏေသု ပတိဋ္ဌာယ ပဉ္စ သီလာနိ ရက္ခိဿာမာ''တိ ယာစိတွာ တေသံ အဓိဝါသနံ ဝိဒိတွာ, ''အဝိဒူရေ ဌာနေ မဟန္တော ဝနသဏ္ဍော အတ္ထိ, ဧတ္ထ ဝသထ, ဘန္တေ''တိ ဝတွာ ဥယျောဇေသုံ။ ဘိက္ခူ တံ ဝနသဏ္ဍံ ပဝိသိံသု။ တသ္မိံ ဝနသဏ္ဍေ အဓိဝတ္ထာ ဒေဝတာ ''သီလဝန္တော, အယျာ, ဣမံ ဝနသဏ္ဍံ အနုပ္ပတ္တာ, အယုတ္တံ ခော ပန အသ္မာကံ အယျေသု ဣဓ ဝသန္တေသု ပုတ္တဒါရေ ဂဟေတွာ ရုက္ခေ အဘိရုယှ ဝသိတု''န္တိ ရုက္ခတော ဩတရိတွာ ဘူမိယံ နိသီဒိတွာ စိန္တယိံသု, ''အယျာ, ဣမသ္မိံ ဌာနေ အဇ္ဇေကရတ္တိံ ဝသိတွာ အဒ္ဓာ သွေဝ ဂမိဿန္တီ''တိ။ ဘိက္ခူပိ ပုနဒိဝသေ အန္တောဂါမေ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ ပုန တမေဝ ဝနသဏ္ဍံ အာဂမိံသု။ ဒေဝတာ ''ဘိက္ခုသင်္ဃော သွာတနာယ ကေနစိ နိမန္တိတော ဘဝိဿတိ, တသ္မာ ပုနာဂစ္ဆတိ , အဇ္ဇ ဂမနံ န ဘဝိဿတိ, သွေဝ ဂမိဿတိ မညေ''တိ ဣမိနာ ဥပာယေန အဍ္ဎမာသမတ္တံ ဘူမိယမေဝ အစ္ဆိံသု။

တတော စိန္တယိံသု – ''ဘဒန္တာ ဣမံ တေမာသံ ဣဓေဝ မညေ ဝသိဿန္တိ, ဣဓေဝ ခော ပန ဣမေသု ဝသန္တေသု အမှာကံ ရုက္ခေ အဘိရုဟိတွာ နိသီဒိတုမ္ပိ န ယုတ္တံ, တေမာသံ ပုတ္တဒါရေ ဂဟေတွာ ဘူမိယံ နိသီဒနဋ္ဌာနာနိ ပိ ဒုက္ခာနိ, ကိဉ္စိ ကတွာ ဣမေ ဘိက္ခူ ပလာပေတုံ ဝဋ္ဋတီ''တိ။ တာ တေသု တေသု ရတ္တိဋ္ဌာနဒိဝါဋ္ဌာနေသု စေဝ စင်္ကမနကောဋီသု စ ဆိန္နသီသာနိ ကဗန္ဓာနိ ဒဿေတုံ အမနုဿသဒ္ဒဉ္စ ဘာဝေတုံ အာရဘိံသု။ ဘိက္ခူနံ ခိပိတကာ သာဒယော ရောဂါ ပဝတ္တိံသု။ တေ အညမညံ ''တုယှံ, အာဝုသော, ကိံ ရုဇ္ဇတီ''တိ ပုစ္ဆန္တာ, ''မယှံ ခိပိတရောဂေါ, မယှံ ကာသော''တိ ဝတွာ, ''အာဝုသော, အဟံ အဇ္ဇ စင်္ကမနကောဋိယံ ဆိန္နသီသံ အဒ္ဒသံ, အဟံ ရတ္တိဋ္ဌာနေ ကဗန္ဓံ အဒ္ဒသံ , အဟံ ဒိဝါဋ္ဌာနေ အမနုဿသဒ္ဒံ အဿောသိံ, ပရိဝဇ္ဇေတဗ္ဗယုတ္တကမိဒံ ဌာနံ, အမှာကံ ဣဓ အဖာသုကံ အဟောသိ, သတ္ထု သန္တိကံ ဂမိဿာမာ''တိ နိက္ခမိတွာ အနုပုဗ္ဗေန သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိံသု။

အထ နေ သတ္ထာ အာဟ – ''ကိံ, ဘိက္ခဝေ, တသ္မိံ ဌာနေ ဝသိတုံ န သက္ကိတ္ထာ''တိ? ''အာမ, ဘန္တေ, အမ္ဟာကံ တသ္မိံ ဌာနေ ဝသန္တာနံ ဧဝရူပါနိ ဘေရဝါရမ္မဏာနိ ဥပဋ္ဌဟန္တိ, ဧဝရူပံ အဖာသုကံ ဟောတိ, တေန မယံ 'ဝဇ္ဇေတဗ္ဗယုတ္တကမိဒံ ဌာန'န္တိ တံ ဆဍ္ဍေတွာ တုမှာကံ သန္တိကံ အာဂတာ''တိ။ ''ဘိက္ခဝေ, တတ္ထေဝ တုမှာကံ ဂန္တုံ ဝဋ္ဋတီ''တိ။ ''န သက္ကာ, ဘန္တေ''တိ။ ''ဘိက္ခဝေ, တုမှေဟ အာဝုဓံ အဂ္ဂဟေတွာ ဂတာ, ဣဒါနိ အာဝုဓံ ဂဟေတွာ ဂစ္ဆထာ''တိ။ ''ကတရာဝုဓံ, ဘန္တေ''တိ? သတ္ထာ ''အဟံ အာဝုဓံ ဒဿာမိ, မယာ ဒိန္နံ အာဝုဓံ ဂဟေတွာ ဂစ္ဆထာ''တိ ဝတွာ –

''ကရဏီယမတ္ထကုသလေန, ယန္တ သန္တံ ပဒံ အဘိသမေစ္စ။
သက္ကော ဥဇူ စ သုဟုဇူ စ, သုဝစော စဿ မုဒု အနတိမာနီ''တိ။ (ခု. ပါ. ၉.၁; သု. နိ. ၁၄၃) –

သကလံ **မေတ္တသုတ္တံ** ကထေတွာ, ''ဘိက္ခဝေ, ဣမံ တုမှေဟ ဗဟိ ဝိဟာရဿ ဝနသဏ္ဍတော ပဋ္ဌာယ သဇ္ဈာယန္တာ အန္တောဝိဟာရံ ပဝိသေယ္ယာထာ''တိ ဥယ္ယောဇေသိ။ တေ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ နိက္ခမိတွာ အနုပုဗ္ဗေန တံ ဌာနံ ပတွာ ဗဟိဝိဟာရေ ဂဏသဇ္ဈာယံ ကတွာ သဇ္ဈာယမာနာ ဝနသဏ္ဍံ ပဝိသိံသု။ သကလဝနသဏ္ဍေ ဒေဝတာ မေတ္တစိတ္တံ ပဋိလဘိတွာ တေသံ ပစ္စုဂ္ဂမနံ ကတွာ ပတ္တစီဝရပဋိဂ္ဂဟဏံ အာပုစ္ဆိံသု, ဟတ္ထပါဒသမ္ဗာဟနံ အာပုစ္ဆိံသု, တေသံ တတ္ထ တတ္ထ အာရက္ခံ သံဝိဒဟိံသု, ပက္ကုဓူပနတေလံ ဝိယ သန္နိသိန္နာ အဟေသုံ။ ကတ္ထစိ အမနုဿသဒ္ဒော နာမ နာဟောသိ။ တေသံ ဘိက္ခူနံ စိတ္တံ ဧကဂ္ဂံ အဟောသိ။ တေ ရတ္တိဋ္ဌာနဒိဝါဋ္ဌာနေသု နိသိန္နာ ဝိပဿနာယ စိတ္တံ ဩတာရေတွာ အတ္တနိ ခယဝယံ ပဋ္ဌပေတွာ, ''အယံ အတ္တဘာဝေါ နာမ ဘိဇ္ဇနကဋ္ဌေန အထာဝရဋ္ဌေန ကုလာလဘာဇနသဒိသော''တိ ဝိပဿနံ ဝဍ္ဎယိံသု။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဂန္ဓကုဋိယံ နိသိန္နောဝ တေသံ ဝိပဿနာယ အာရဒ္ဓဘာဝံ ဉတွာ တေ ဘိက္ခူ အာမန္တေတွာ, ''ဧဝမေဝ, ဘိက္ခဝေ, အယံ အတ္တဘာဝေါ နာမ ဘိဇ္ဇနကဋ္ဌေန အထာဝရဋ္ဌေန ကုလာလဘာဇနသဒိသော ဧဝ''တိ ဝတွာ ဩဘာသံ ဖရိတွာ ယောဇနသတေ ဌိတောပိ အဘိမုခေ နိသိန္နော ဝိယ ဆဗ္ဗဏ္ဏရံသိယော ဝိဿဇ္ဇေတွာ ဒိဿမာနေန ရူပေန ဣမံ ဂါထမာဟ –

၄၀. ''ကုမ္ဘူပမံ ကာယမိမံ ဝိဒိတွာ, နဂရူပမံ စိတ္တမိဒံ ဌပေတွာ။
ယောဓေထ မာရံ ပညာဝုဓေန, ဇိတဉ္စ ရက္ခေ အနိဝေသနော သိယာ''တိ။

တတ္ထ **ကုမ္ဘူပမ**န္တိ အဗလဒုဗ္ဗလဋ္ဌေန အနဒ္ဓနိယတာဝကာလိကဋ္ဌေန ဣမံ ကေသာဒိသမူဟသင်္ခါတံ ကာယံ ကုမ္ဘူပမံ ကုလာလဘာဇနသဒိသံ ဝိဒိတွာ။ **နဂရူပမံ စိတ္တမိဒံ ဌပေတွာ**တိ နဂရံ နာမ ဗဟိဒ္ဓာ ထိရံ ဟောတိ, ဂမ္ဘီရပရိခံ ပာကာရပရိက္ခိတ္တံ ဒွါရဋ္ဋာလကယုတ္တံ, အန္တောသုဝိဘတ္တဝီထိစတုက္ကသိင်္ဃာဋကသမ္ပန္နံ အန္တရာပဏံ, တံ ''ဝိလုမ္ပိဿာမာ''တိ ဗဟိဒ္ဓါ စောရာ အာဂန္တွာ ပဝိသိတုံ အသက္ကောန္တာ ပဗ္ဗတံ အာသဇ္ဇ ပဋိဟတာ ဝိယ ဂစ္ဆန္တိ, ဧဝမေဝ ပဏ္ဍိတော ကုလပုတ္တော အတ္တနော ဝိပဿနာစိတ္တံ ထိရံ နဂရသဒိသံ ကတွာ ဌပေတွာ နဂရေ ဌိတော ဧကတောဓာရာဒိနာနပ္ပကာရာဝုဓေန စောရဂဏံ ဝိယ ဝိပဿနာမယေန စ အရိယမဂ္ဂမယေန စ ပညာဝုဓေန တံတံမဂ္ဂဝဇ္ဈံ ကိလေသမာရံ ပဋိဗာဟန္တော တံ တံ ကိလေသမာရံ ယောဓေထ, ပဟရေယျာထာတိ အတ္ထော။ **ဇိတဉ္စ ရက္ခေ**တိ ဇိတဉ္စ ဥပ္ပာဒိတံ တရုဏဝိပဿနံ အာဝါသသပ္ပာယဥတုသပ္ပာယဘောဇနသပ္ပာယပုဂ္ဂလသပ္ပာယဓမ္မဿဝနသပ္ပာယာဒီနိ အာသေဝန္တော အန္တရန္တရာ သမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇိတွာ တတော ဝုဋ္ဌာယ သုဒ္ဓစိတ္တေန သင်္ခါရေ သမ္မသန္တော ရက္ခေယ္ယ။

အနိဝေသနော သိယာတိ အနာလယော ဘဝေယ္ယ။ ယထာ နာမ ယောဓော သင်္ဂါမသီသေ ဗလကောဋ္ဌကံ ကတွာ အမိတ္တေဟိ သဒ္ဓိံ ယုဇ္ဈန္တော ဆာတော ဝါ ပိပါသိတော ဝါ ဟုတွာ သန္နာဟေ ဝါ သိထိလေ အာဝုဓေ ဝါ ပတိတေ ဗလကောဋ္ဌကံ ပဝိသိတွာ ဝိဿမိတွာ ဘုဉ္ဇိတွာ ပိဝိတွာ သန္နယှိတွာ အာဝုဓံ ဂဟေတွာ ပုန နိက္ခမိတွာ ယုဇ္ဈန္တော ပရသေနံ မဒ္ဒတိ, အဇိတံ ဇိနာတိ, ဇိတံ ရက္ခတိ။ သော ဟိ သစေ ဗလကောဋ္ဌကေ ဌိတော ဧဝံ ဝိဿမန္တော တံ အဿာဒေန္တော အစ္ဆေယ္ယ, ရဇ္ဇံ ပရဟတ္ထဂတံ ကရေယ္ယ, ဧဝမေဝ, ဘိက္ခု, ပဋိလဒ္ဓံ တရုဏဝိပဿနံ ပုနပ္ပုနံ သမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇိတွာ တတော ဝုဋ္ဌာယ သုဒ္ဓစိတ္တေန သင်္ခါရေ သမ္မသန္တော ရက္ခိတုံ သက္ကောတိ, ဥတ္တရိမဂ္ဂဖလပဋိလာဘေန ကိလေသမာရံ ဇိနာတိ။ သစေ ပန သော သမာပတ္တိမေဝ အဿာဒေတိ, သုဒ္ဓစိတ္တေန ပုနပ္ပုနံ သင်္ခါရေ န သမ္မသတိ, မဂ္ဂဖလပဋိဝေဓံ ကာတုံ န သက္ကောတိ။ တသ္မာ ရက္ခိတဗ္ဗယုတ္တကံ ရက္ခန္တော အနိ

ဝေသနော သိယာ, သမာပတ္တိံ နိဝေသနံ ကတွာ တတ္ထ န နိဝေသေယျ, အာလယံ န ကရေယျာတိ အတ္ထော။ “အဒ္ဓာ တုမှေပိ ဇဝံ ကရောထာ”တိ ဇဝံ သတ္ထာ တေသံ ဘိက္ခူနံ ဓမ္မံ ဒေသေသိ။

ဒေသနာဝသာနေ ပဉ္စသတာ ဘိက္ခူ နိသိန္နဋ္ဌာနေ နိသိန္နာယေဝ သဟ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ အရဟတ္တံ ပတွာ တထာဂတသ္သ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏံ သရီရံ ဝဏ္ဏယန္တာ ထောမေန္တာ ဝန္ဒန္တာဝ အာဂမိံသူတိ။

ပဉ္စသတဘိက္ခုဝတ္ထု ဆဋ္ဌံ။

၇. ပူတိဂတ္တတိသ္သတ္ထေရဝတ္ထု

အစိရံ ဝတယံ ကာယောတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရန္တော ပူတိဂတ္တတိသ္သတ္ထေရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ဧကော ကိရ သာဝတ္ထိဝါသီ ကုလပုတ္တော သတ္ထု သန္တိကေ ဓမ္မံ သုတွာ သာသနေ ဥရံ ဒတွာ ပဗ္ဗဇိတော, သော လဒ္ဓူပသမ္ပဒော တိသ္သတ္ထေရော နာမ အဟောသိ။ ဂစ္ဆန္တေ ဂစ္ဆန္တေ ကာလေ တသ္သ သရီရေ ရောဂေါ ဥဒပါဒိ။ သာသပမတ္တိယော ပိဠကာ ဥဋ္ဌဟိံသု။ တာ အနုပုဗ္ဗေန မုဂ္ဂမတ္တာ ကလာယမတ္တာ ကောလဋ္ဌိမတ္တာ အာမလကမတ္တာ ဗေဠုဝသလာဋုမတ္တာ ဗေဠုဝမတ္တာ ဟုတွာ ပဘိဇ္ဇိံသု, သကလသရီရံ ဆိဒ္ဒါဝဆိဒ္ဒံ အဟောသိ။ **ပူတိဂတ္တတိသ္သတ္ထေရော** တွေဝသ္သ နာမံ ဥဒပါဒိ။ အထသ္သ အပရဘာဂေ အဋ္ဌီနိ ဘိဇ္ဇိံသု။ သော အပ္ပဋိဇဂ္ဂိယော အဟောသိ။ နိဝါသနပါရုပနံ ပုဗ္ဗလောဟိတမက္ခိတံ ဇာလပူဝသဒိသံ အဟောသိ။ သဒ္ဓိဝိဟာရိကာဒယော ပဋိဇဂ္ဂိတုံ အသက္ကောန္တာ ဆဍ္ဍယိံသု။ သော အနာထော ဟုတွာ နိပဇ္ဇိ။

ဗုဒ္ဓါနဉ္စ နာမ ဒွေ ဝါရေ လောကဝေါလောကနံ အဝိဇဟိတံ ဟောတိ။ ပစ္စူသကာလေ လောကံ ဝေါလောကေန္တာ စက္ကဝါဠမုခဝဋ္ဋိတော ပဋ္ဌာယ ဂန္ဓကုဋိအဘိမုခံ ဉာဏံ ကတွာ ဩလောကေန္တိ, သာယံ ဩလောကေန္တာ ဂန္ဓကုဋိတော ပဋ္ဌာယ ဗာဟိရာဘိမုခံ ဉာဏံ ကတွာ ဩလောကေန္တိ။ တသ္မိံ ပန သမယေ ဘဂဝတော ဉာဏဇာလသ္သ အန္တော ပူတိဂတ္တတိသ္သတ္ထေရော ပညာယိ။ သတ္ထာ တသ္သ ဘိက္ခုနော အရဟတ္တသ္သ ဥပနိသ္သယံ ဒိသွာ, “အယံ သဒ္ဓိဝိဟာရိကာဒီဟိ ဆဍ္ဍိတော, ဣဒါနိသ္သ မံ ဌပေတွာ အညံ ပဋိသရဏံ နတ္ထီ”တိ ဂန္ဓကုဋိတော နိက္ခမိတွာ ဝိဟာရစာရိကံ စရမာနော ဝိယ အဂ္ဂိသာလံ ဂန္တွာ ဥက္ခလိံ ဓောဝိတွာ ဥဒကံ ဒတွာ ဥဒ္ဓနံ အာရောပေတွာ ဥဒကသ္သ တတ္တဘာဝံ အာဂမယမာနော အဂ္ဂိသာလာယမေဝ အဋ္ဌာသိ။ တတ္တဘာဝံ ဇာနိတွာ ဂန္တွာ တသ္သ ဘိက္ခုနော နိပန္နမဉ္စကောဋိယံ ဂဏှိ, တဒါ ဘိက္ခူ “အပေထ, ဘန္တေ, မယံ ဂဏှိသ္သာမာ”တိ မဉ္စကံ ဂဟေတွာ အဂ္ဂိသာလံ အာနယိံသု။ သတ္ထာ အမ္ဗဏံ အာဟရာပေတွာ ဥဏှောဒကံ အာသိဉ္စိတွာ တေဟိ ဘိက္ခူဟိ တသ္သ ပါရုပနံ ဂါဟာပေတွာ ဥဏှောဒကေ မဒ္ဒါပေတွာ မန္ဒာတပေ ဝိသ္သဇ္ဇာပေသိ။ အထသ္သ သန္တိကေ ဌတွာ သရီရံ ဥဏှောဒကေန တေမေတွာ ဃံသိတွာ နှာပေသိ, တသ္သ နှာနပရိယောသာနေ ပါရုပနံ သုက္ခိ။ အထ နံ တံ နိဝါသာပေတွာ နိဝတ္ထကာသာဝံ ဥဒကေ မဒ္ဒါပေတွာ အာတပေ ဝိသ္သဇ္ဇာပေသိ။ အထသ္သ ဂတ္တေ ဥဒကေ ဆိန္နမတ္တေ တမ္ပိ သုက္ခိ။ သော ဧကံ ကာသာဝံ နိဝါသေတွာ ဧကံ ပါရုပိတွာ သလ္လဟုကသရီရော ဧကဂ္ဂစိတ္တော မဉ္စကေ နိပဇ္ဇိ။ သတ္ထာ တသ္သ ဥသ္သီသကေ ဌတွာ, “ဘိက္ခု အယံ တဝ ကာယော အပေတဝိညာဏော နိရုပကာရော ဟုတွာ ကလိင်္ဂရံ ဝိယ ပထဝိယံ သေသ္သတီ”တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၄၁. “အစိရံ ဝတယံ ကာယော၊ ပထဝိံ အဓိသေသ္သတိ။
ဆုဒ္ဓော အပေတဝိညာဏော၊ နိရတ္ထံဝ ကလိင်္ဂရ”န္တိ။

တတ္ထ **အစိရံ ဝတာ**တိ ဘိက္ခု န စိရသ္သေဝ **အယံ ကာယော ပထဝိံ အဓိသေသ္သတိ,** ဣမိသ္သာ ပကတိသယနေန သယိတာယ ပထဝိယာ ဥပရိ သယိသ္သတိ ။ **ဆုဒ္ဓော**တိ အပဝိဒ္ဓော, အပဂတဝိညာဏတာယ တုစ္ဆော ဟုတွာ သေသ္သတီတိ ဒသ္သေတိ။ ယထာ ကိံ? **နိရတ္ထံဝ ကလိင်္ဂရံ** နိရုပကာရံ နိရတ္ထကံ ကဋ္ဌခဏ္ဍံ ဝိယ။ ဒဗ္ဗသမ္ဘာရတ္ထိကာ ဟိ မနုသ္သာ အရညံ ပဝိသိတွာ ဥဇုကံ ဥဇုကသဏ္ဌာနေန ဝင်္ကံ ဝင်္ကသဏ္ဌာနေန ဆိန္ဒိတွာ ဒဗ္ဗသမ္ဘာရံ ဂဏှန္တိ, အဝသေသံ ပန သုသိရဉ္စ ပူတိကဉ္စ အသာရကဉ္စ ဂဏ္ဌိဇာတဉ္စ ဆိန္ဒိတွာ တတ္ထေဝ ဆဍ္ဍေန္တိ။ အညေ ဒဗ္ဗသမ္ဘာ

ရတ္တိကာ အာဂန္တွာ တံ ဂဟေတာရော နာမ နတ္ထိ, ဩလောကေတွာ အတ္တနော ဥပကာရကမေဝ ဂဏှန္တိ, ဣတရံ ပထဝီဂတမေဝ ဟောတိ။ တံ ပန တေန တေန ဥပါယေန မဉ္စပဋိပါဒကံ ဝါ ပါဒကထလိကံ ဝါ ဖလကပီဌံ ဝါ ကာတုံ သက္ကာပိ ဘဝေယျ။ ဣမသ္မိံ ပန အတ္တဘာဝေ ဒွတ္တိံသာယ ကောဋ္ဌာသေသု ဧကကောဋ္ဌာသောပိ မဉ္စပဋိပါဒကာဒိဝသေန အညေန ဝါ ဥပကာရမုခေန ဂယှူပဂေါ နာမ နတ္ထိ, ကေဝလံ နိရတ္ထံဝ ကလိင်္ဂရံ အယံ ကာယော အပဂတဝိညာဏော ကတိပါဟေနေဝ ပထဝိယံ သေဿတီတိ။

ဒေသနာဝသာနေ ပူတိဂတ္တတိဿတ္ထေရော သဟ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ အရဟတ္တံ ပါပုဏိ, အညေပိ ဗဟူ သောတာပန္နာဒယော အဟေသုံ။ ထေရောပိ အရဟတ္တံ ပတွာဝ ပရိနိဗ္ဗာယိ။ သတ္ထာ တဿ သရီရကိစ္စံ ကာရာပေတွာ ဓာတုယော ဂဟေတွာ စေတိယံ ကာရာပေသိ။ ဘိက္ခူ သတ္ထာရံ ပုစ္ဆိံသု – ''ဘန္တေ, ပူတိဂတ္တတိဿတ္ထေရော ကုဟိံ နိဗ္ဗတ္တော''တိ။ ''ပရိနိဗ္ဗုတော, ဘိက္ခဝေ''တိ။ ''ဘန္တေ, ဧဝရူပဿ ပန အရဟတ္တူပနိဿယသမ္ပန္နဿ ဘိက္ခုနော ကိံ ကာရဏာ ဂတ္တံ ပူတိကံ ဇာတံ, ကိံ ကာရဏာ အဋ္ဌီနိ ဘိန္နာနိ, ကိမဿ ကာရဏံ အရဟတ္တဿ ဥပနိဿယဘာဝံ ပတ္တ''န္တိ? ''ဘိက္ခဝေ, သဗ္ဗမေတံ ဧတဿ အတ္တနာ ကတကမ္မေနေဝ နိဗ္ဗတ္တ''န္တိ။ ''ကိံ ပန တေန, ဘန္တေ, ကတ''န္တိ? ''တေန ဟိ, ဘိက္ခဝေ, သုဏာထာ''တိ အတီတံ အာဟရိ –

အယံ ကဿပသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓကာလေ သာကုဏိကော ဟုတွာ ဗဟူ သကုဏေ ဝဓိတွာ ဣဿရဇနံ ဥပဋ္ဌဟိ။ တေသံ ဒိန္နာဝသေသေ ဝိက္ကိဏာတိ, ''ဝိက္ကိတာဝသေသာ မာရေတွာ ဌပိတာ ပူတိကာ ဘဝိဿန္တီ''တိ ယထာ ဥပ္ပတိတုံ န သက္ကောန္တိ, တထာ တေသံ ဇင်္ဃဋ္ဌီနိ စ ပက္ခဋ္ဌီနိ စ ဘိန္ဒိတွာ ရာသိံ ကတွာ ဌပေတိ, တေ ပုနဒိဝသေ ဝိက္ကိဏာတိ။ အတိဗဟူနံ ပန လဒ္ဓကာလေ အတ္တနောပိ အတ္ထာယ ပစာပေတိ။ တဿေကဒိဝသံ ရသဘောဇနေ ပက္ကေ ဧကော ခီဏာသဝေါ ပိဏ္ဍာယ စရန္တော ဂေဟဒွာရေ အဋ္ဌာသိ။ သော ထေရံ ဒိသွာ စိတ္တံ ပသာဒေတွာ, ''မယာ ဗဟူ ပါဏာ မာရေတွာ ခါဒိတာ, အယျော စ မေ ဂေဟဒွာရေ ဌိတော, အန္တောဂေဟေ စ ရသဘောဇနံ သံဝိဇ္ဇတိ, ပိဏ္ဍပါတမဿ ဒဿာမီ''တိ တဿ ပတ္တံ အာဒာယ ပူရေတွာ ရသပိဏ္ဍပါတံ ဒတွာ ထေရံ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန ဝန္ဒိတွာ, ''ဘန္တေ, တုမှေဟိ ဒိဋ္ဌဓမ္မဿ မတ္ထကံ ပါပုဏေယျ''န္တိ အာဟ။ ထေရော ''ဧဝံ ဟောတူ''တိ အနုမောဒနံ အကာသိ။ ''ဘိက္ခဝေ, တဒါ ကတကမ္မဝသေနေတံ တိဿဿ နိပ္ဖန္နံ, သကုဏာနံ အဋ္ဌိဘေဒနနိဿန္ဒေန တိဿဿ ဂတ္တဉ္စ ပူတိကံ ဇာတံ, အဋ္ဌီနိ စ ဘိန္နာနိ, ခီဏာသဝဿ ရသပိဏ္ဍပါတဒာနနိဿန္ဒေန အရဟတ္တံ ပတ္တော''တိ။

ပူတိဂတ္တတိဿတ္ထေရဝတ္ထု သတ္တမံ။

၈. နန္ဒဂေါပါလကဝတ္ထု

ဒိသော ဒိသန္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ကောသလဇနပဒေ နန္ဒဂေါပါလကံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သာဝတ္ထိယံ ကိရ အနာထပိဏ္ဍိကဿ ဂဟပတိနော နန္ဒော နာမ ဂေါပါလကော ဂေါယူထံ ရက္ခတိ အဍ္ဎော မဟဒ္ဓနော မဟာဘောဂေါ။ သော ကိရ ယထာ ကေဏိယော ဇဋိလော ပဗ္ဗဇ္ဇာဝေသေန, ဧဝံ ဂေါပါလကဝေသေန ရာဇဗလိံ ပရိဟရန္တော အတ္တနော ကုဋုမ္ဗံ ရက္ခတိ။ သော ကာလေန ကာလံ ပဉ္စ ဂေါရသေ အာဒာယ အနာထပိဏ္ဍိကဿ သန္တိကံ အာဂန္တွာ သတ္ထာရံ ပဿတိ, ဓမ္မံ သုဏာတိ, အတ္တနော ဝသနဋ္ဌာနံ အာဂမနတ္ထာယ သတ္ထာရံ ယာစတိ။ သတ္ထာ တဿ ဉာဏပရိပါကံ အာဂမယမာနော အာဂန္တွာ ပရိပက္ကဘာဝံ ဉတွာ ဧကဒိဝသံ မဟာဘိက္ခုသင်္ဃပရိဝုတော စာရိကံ စရန္တော မဂ္ဂါ ဩက္ကမ္မ တဿ ဝသနဋ္ဌာနာသန္နေ အညတရသ္မိံ ရုက္ခမူလေ နိသီဒိ။ နန္ဒော သတ္ထု သန္တိကံ အာဂန္တွာ ဝန္ဒိတွာ ပဋိသန္ထာရံ ကတွာ သတ္ထာရံ နိမန္တေတွာ သတ္တာဟံ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ ပဏီတံ ပဉ္စဂေါရသဒါနံ အဒါသိ။ သတ္တမေ ဒိဝသေ သတ္ထာ အနုမောဒနံ ကတွာ ဒါနကထာဒိဘေဒံ အနုပုဗ္ဗိံ ကထံ ကထေသိ။ ကထာပရိယောသာနေ နန္ဒဂေါပါလကော သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌာယ သတ္ထု ပတ္တံ ဂဟေတွာ သတ္ထာရံ အနုဂစ္ဆန္တော ဒူရံ ဂန္တွာ, ''တိဋ္ဌ, ဥပါသကာ''တိ နိဝတ္တိယမာနော ဝန္ဒိတွာ နိဝတ္တိ။ အထ နံ ဧကော လုဒ္ဒကော ဝိဇ္ဈိတွာ မာရေသိ။ ပစ္ဆတော အာဂစ္ဆန္တာ ဘိက္ခူ နံ ဒိသွာ ဂန္တွာ သတ္ထာရံ အာဟံသု – ''နန္ဒော, ဘန္တေ, ဂေါပါလကော တုမှာကံ ဣဓာဂတတ္တာ မဟာဒါနံ ဒတွာ အနုဂန္တွာ နိဝတ္တေန္တော မာရိတော,

သစေ တုမှေဟ နာဂစ္ဆိဿထ, နာဿ မရဏံ အဘဝိဿာ''တိ။ သတ္ထာ , ''ဘိက္ခဝေ, မယိ အာဂတေပိ အနာဂတေပိ တဿ စတဿော ဒိသာ စတဿော အနုဒိသာ စ ဂစ္ဆန္တဿာပိ မရဏတော မုစ္စနူပာယော နာမ နတ္ထိ။ ယဥ္ဟိ နေဝ စောရာ, န ဝေရိနော ကရောန္တိ, တံ ဣမေသံ သတ္တာနံ အန္တော ပဒုဋ္ဌံ မိစ္ဆာပဏိဟိတံ စိတ္တမေဝ ကရောတီ''တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၄၂. ''ဒိသော ဒိသံ ယံ တံ ကယိရာ၊ ဝေရီ ဝါ ပန ဝေရိနံ။
မိစ္ဆာပဏိဟိတံ စိတ္တံ၊ ပာပိယော နံ တတော ကရေ''တိ။

တတ္ထ **ဒိသော ဒိသန္တိ** စောရော စောရံ။ ''ဒိသွာ''တိ ပာဌသေသော။ **ယံ တံ ကယိရာ**တိ ယံ တံ တဿ အနယဗျသနံ ကရေယျ။ ဒုတိယပဒေပိ ဧသေဝ နယော။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ဧကော ဧကဿ မိတ္တဒုဗ္ဘိ စောရော ပုတ္တဒါရခေတ္တဝတ္ထု ဂေါမဟိံသာဒီသု အပရဇ္ဈန္တော ယဿ အပရဇ္ဈတိ, တမ္ပိ တထေဝ အတ္တနိ အပရဇ္ဈန္တံ စောရံ ဒိသွာ, **ဝေရီ ဝါ ပန** ကေနစိဒေဝ ကာရဏေန ဗဒ္ဓဝေရံ ဝေရိံ ဒိသွာ အတ္တနော ကက္ခဠတာယ အရုဏတာယ ယံ တံ တဿ အနယဗျသနံ ကရေယျ, ပုတ္တဒါရံ ဝါ ပီဠေယျ, ခေတ္တာဒီနိ ဝါ နာသေယျ, ဇီဝိတာ ဝါ ပန နံ ဝေါရောပေယျ, ဒသသု အကုသလကမ္မပထေသု မိစ္ဆာဌပိတတ္တာ **မိစ္ဆာပဏိဟိတံ စိတ္တံ ပာပိယော နံ တတော ကရေ** တံ ပုရိသံ တတော ပာပတရံ ကရေယျ။ ဝုတ္တပ္ပကာရေဟိ, ဒိသော ဒိသဿ ဝါ ဝေရီ ဝေရိနော ဝါ ဣမသ္မိံယေဝ အတ္တဘာဝေ ဒုက္ခံ ဝါ ဥပ္ပာဒေယျ, ဇီဝိတက္ခယံ ဝါ ကရေယျ။ ဣဒံ ပန အကုသလကမ္မပထေသု မိစ္ဆာဌပိတံ စိတ္တံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ အနယဗျသနံ ပါပေတိ, အတ္တဘာဝသတသဟဿေသုပိ စတူသု အပါယေသု ခိပိတွာ သီသံ ဥက္ခိပိတုံ န ဒေတီတိ။

ဒေသနာပရိယောသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပတ္တာ။ မဟာဇနဿ သာတ္ထိကာ ဒေသနာ ဇာတာ။ ဥပာသကော ပန ဘဝန္တရေ ကတကမ္မံ ဘိက္ခူဟိ န ပုစ္ဆိတံ, တသ္မာ သတ္ထာရာ န ကထိတန္တိ။

နန္ဒဂေါပာလကဝတ္ထု အဋ္ဌမံ။

၉. သောရေယျတ္ထေရဝတ္ထု

န တံ မာတာ ပိတာ ကယိရာတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ သာဝတ္ထိယံ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော သောရေယျတ္ထေရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ဝတ္ထု သောရေယျနဂရေ သမုဋ္ဌိတံ, သာဝတ္ထိယံ နိဋ္ဌာပေသိ။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရန္တေ သောရေယျနဂရေ သောရေယျသေဋ္ဌိပုတ္တော ဧကေန သဟာယကေန သဒ္ဓိံ သုခယာနကေ နိသီဒိတွာ မဟန္တေန ပရိဝါရေန နှာနတ္ထာယ နဂရာ နိက္ခမိ။ တသ္မိံ ခဏေ မဟာကစ္စာယနတ္ထေရော သောရေယျနဂရံ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသိတုကာမော ဗဟိနဂရေ သင်္ဃာဋိံ ပါရုပတိ။ ထေရဿ စ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏံ သရီရံ။ သောရေယျသေဋ္ဌိပုတ္တော တံ ဒိသွာ စိန္တေသိ – ''အဟော ဝတ အယံ ဝါ ထေရော မမ ဘရိယာ ဘဝေယျ, မမ ဝါ ဘရိယာယ သရီရဝဏ္ဏော ဧတဿ သရီရဝဏ္ဏော ဝိယ ဘဝေယျာ''တိ။ တဿ စိန္တိတမတ္တေယေဝ ပုရိသလိင်္ဂံ အန္တရဓာယိ, ဣတ္ထိလိင်္ဂံ ပာတုရဟောသိ။ သော လဇ္ဇမာနော ယာနကာ ဩရုယှ ပလာယိ။ ပရိဇနော တံ အသဉ္ဇာနန္တော ''ကိမေတ''န္တိ အာဟ။ သာပိ တက္ကသိလမဂ္ဂံ ပဋိပဇ္ဇိ။ သဟာယကောပိဿာ ဣတော စိတော စ ဝိစရိတွာပိ နာဒ္ဒသ။ သဗ္ဗေ နှာယိတွာ ဂေဟံ အဂမိံသု။ ''ကဟံ သေဋ္ဌိပုတ္တော''တိ စ ဝုတ္တေ, ''နှာတွာ အာဂတော ဘဝိဿတီတိ မညိမှာ''တိ ဝဒိံသု။ အထဿ မာတာပိတရော တတ္ထ တတ္ထ ပရိယေသိတွာ အပဿန္တာ ရောဒိတွာ ပရိဒေဝိတွာ, ''မတော ဘဝိဿတီ''တိ မတကဘတ္တံ အဒံသု။ သာ ဧကံ တက္ကသိလဂါမိံ သတ္ထဝါဟံ ဒိသွာ ယာနကဿ ပစ္ဆတော ပစ္ဆတော အနုဗန္ဓိ။

အထ နံ မနုဿာ ဒိသွာ, ''အမှာကံ ယာနကဿ ပစ္ဆတော ပစ္ဆတော အနုဂစ္ဆတိ, မယံ 'ကဿေသာ အဓိကာ'တိ တံ န ဇာနာမာ''တိ ဝဒိံသု။ သာပိ ''တုမှေ အတ္တနော ယာနကံ ပါဇေထ, အဟံ ပဒသာ ဂမိဿာမီ''တိ ဂစ္ဆန္တီ အင်္ဂုလိမုဒ္ဒိကံ ဒတွာ ဧကသ္မိံ ယာနကေ ဩကာသံ ကာရေသိ။ မနုဿာ စိန္တယိံသု – ''တက္ကသိလနဂရေ အမှာကံ သေဋ္ဌိပုတ္တဿ ဘရိယာ နတ္ထိ, တဿ အာစိက္ခိဿာမ, မဟာပဏ္ဏာကာရော နော ဘဝိဿတီ''တိ။ တေ ဂေဟံ ဂန္တွာ, ''သာမိ, အမှေဟိ တုမှာကံ ဧကံ ဣတ္ထိရတနံ အာနီတ''န္တိ အာဟံသု။ သော တံ သုတွာ တံ ပက္ကောသာပေ

တွာ အတ္တနော ဝယာနုရူပံ အဘိရူပံ ပါသာဒိကံ ဒိသွာ ဥပ္ပန္နသိနေဟော ဂေဟေ အကာသိ။ ပုရိသာ ဟိ ဣတ္ထိယော, ဣတ္ထိယော စ ပုရိသာ အဘူတပုဗ္ဗာ နာမ နတ္ထိ။ ပုရိသာ ဟိ ပရဿ ဒါရေသု အတိစရိတွာ ကာလံ ကတွာ ဗဟူနိ ဝဿသတသဟဿာနိ နိရယေ ပစ္စိတွာ မနုဿဇာတိံ အာဂစ္ဆန္တာ အတ္တဘာဝသတေ ဣတ္ထိဘာဝံ အာပဇ္ဇန္တိ။

အာနန္ဒတ္ထေရောပိ ကပ္ပသတသဟဿံ ပူရိတပါရမီ အရိယသာဝကော သံသာရေ သံသရန္တော ဧကသ္မိံ အတ္တဘာဝေ ကမ္မာရကုလေ နိဗ္ဗတ္တော။ ပရဒါရကမ္မံ ကတွာ နိရယေ ပစ္စိတွာ ပက္ကာဝသေသေန စုဒ္ဒသသု အတ္တဘာဝေသု ပုရိသဿ ပါဒပရိစာရိကာ ဣတ္ထီ အဟောသိ, သတ္တသု အတ္တဘာဝေသု ဗီဇုဒ္ဓရဏံ ပါပုဏိ။ ဣတ္ထိယော ပန ဒါနာဒီနိ ပုညာနိ ကတွာ ဣတ္ထိဘာဝေ ဆန္ဒံ ဝိရာဇေတွာ, “ဣဒံ နော ပုညံ ပုရိသတ္တဘာဝပဋိလာဘာယ သံဝတ္တတူ”တိ စိတ္တံ အဓိဋ္ဌဟိတွာ ကာလံ ကတွာ ပုရိသတ္တဘာဝံ ပဋိလဘန္တိ, ပတိဒေဝတာ ဟုတွာ သာမိကေ သမ္မာပဋိပတ္တိဝသေနာပိ ပုရိသတ္တဘာဝံ ပဋိလဘန္တေဝ။

အယံ ပန သေဋ္ဌိပုတ္တော ထေရေ အယောနိသော စိတ္တံ ဥပ္ပာဒေတွာ ဣမသ္မိံယေဝ အတ္တဘာဝေ ဣတ္ထိဘာဝံ ပဋိလဘိ။ တက္ကသိလာယံ သေဋ္ဌိပုတ္တေန သဒ္ဓိံ သံဝါသမန္ဝာယ ပန တဿာ ကုစ္ဆိယံ ဂဗ္ဘော ပတိဋ္ဌာသိ။ သာ ဒသမာသစ္စယေန ပုတ္တံ လဘိတွာ တဿ ပဒသာ ဂမနကာလေ အပရမ္ပိ ပုတ္တံ ပဋိလဘိ။ ဧဝမဿာ ကုစ္ဆိယံ ဝုတ္ထာ ဒွေ, သောရေယျနဂရေ တံ ပဋိစ္စ နိဗ္ဗတ္တာ ဒွေတိ စတ္တာရော ပုတ္တာ အဟေသုံ။ တသ္မိံ ကာလေ သောရေယျနဂရတော တဿာ သဟာယကော သေဋ္ဌိပုတ္တော ပဉ္စဟိ သကဋသတေဟိ တက္ကသိလံ ဂန္တွာ သုခယာနကေ နိသိန္နော နဂရံ ပါဝိသိ။ အထ နံ သာ ဥပရိပါသာဒတလေ ဝါတပါနံ ဝိဝရိတွာ အန္တရဝီထိံ ဩလောကယမာနာ ဌိတာ ဒိသွာ သဉ္ဇာနိတွာ ဒါသိံ ပေသေတွာ ပက္ကောသာပေတွာ မဟာတလေ နိသီဒါပေတွာ မဟန္တံ သက္ကာရသမ္မာနံ အကာသိ။ အထ နံ သော အာဟ – “ဘဒ္ဒေ, တွံ ဣတော ပုဗ္ဗေ အမှေဟိ န ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗာ, အထ စ ပန နော မဟန္တံ သက္ကာရံ ကရောသိ, ဇာနာသိ တွံ အမှေ”တိ။ “အာမ, သာမိ, ဇာနာမိ, နနု တုမှေ သောရေယျနဂရဝါသိနော”တိ? “အာမ, ဘဒ္ဒေ”တိ။ သာ မာတာပိတူနဉ္စ ဘရိယာယ စ ပုတ္တာနဉ္စ အရောဂဘာဝံ ပုစ္ဆိ။ ဣတရော “အာမ, ဘဒ္ဒေ, အရောဂါ”တိ ဝတွာ “ဇာနာသိ တွံ ဧတေ”တိ အာဟ။ “အာမ သာမိ, ဇာနာမိ။ တေသံ ဧကော ပုတ္တော အတ္ထိ, သော ကဟံ, သာမီ”တိ? “ဘဒ္ဒေ, မာ ဧတံ ကထေဟိ, မယံ တေန သဒ္ဓိံ ဧကဒိဝသံ သုခယာနကေ နိသီဒိတွာ နှာယိတုံ နိက္ခန္တာ နေဝဿ ဂတိံ ဇာနာမ, ဣတော စိတော စ ဝိစရိတွာ တံ အဒိသွာ မာတာပိတူနံ အာရောစယိမှာ, တေပိဿ ရောဒိတွာ ကန္ဒိတွာ ပေတကိစ္စံ ကရိံသူ”တိ။ “အဟံ သော, သာမီ”တိ။ “အပေဟိ, ဘဒ္ဒေ, ကိံ ကထေသိ မယှံ သဟာယော ဒေဝကုမာရော ဝိယ ဧကော ပုရိသော”တိ? “ဟောတု, သာမိ, အဟံ သော”တိ။ “အထ ဣဒံ ကိံ နာမ”တိ? “တံ ဒိဝသံ တေ အယျော မဟာကစ္စာယနတ္ထေရော ဒိဋ္ဌော”တိ? “အာမ, ဒိဋ္ဌော”တိ။ အဟံ အယျံ မဟာကစ္စာယနတ္ထေရံ ဩလောကေတွာ, “အဟော ဝတ အယံ ဝါ ထေရော မမ ဘရိယာ ဘဝေယျ , ဧတဿ ဝါ သရီရဝဏ္ဏော ဝိယ မမ ဘရိယာယ သရီရဝဏ္ဏော ဘဝေယျာ”တိ စိန္တေသိံ။ စိန္တိတက္ခဏေယေဝ မေ ပုရိသလိင်္ဂံ အန္တရဓာယိ, ဣတ္ထိလိင်္ဂံ ပါတုဘဝိ။ အထာဟံ လဇ္ဇမာနာ ကဿစိ ကိဉ္စိ ဝတ္တုံ အသက္ကုဏိတွာ တတော ပလာယိတွာ ဣဓာဂတာ, သာမီတိ။

“အဟော ဝတ တေ ဘာရိယံ ကမ္မံ ကတံ, ကသ္မာ မယှံ နာစိက္ခိ, အပိစ ပန တေ ထေရော ခမာပိတော”တိ? “န ခမာပိတော, သာမိ။ ဇာနာသိ ပန တွံ ကဟံ ထေရော”တိ? “ဣမမေဝ နဂရံ ဥပနိဿာယ ဝိဟရတီ”တိ။ “သစေ ပိဏ္ဍာယ စရန္တော ဣဓာဂစ္ဆေယျ, အဟံ မမ အယျဿ ဘိက္ခာဟာရံ ဒဒေယျံ, သာမီ”တိ။ “တေန ဟိ သီဃံ သက္ကာရံ ကရောဟိ, အမှာကံ အယျံ ခမာပေဿာမာ”တိ သော ထေရဿ ဝသနဋ္ဌာနံ ဂန္တွာ ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တံ နိသိန္နော, “ဘန္တေ, သွေ မယှံ ဘိက္ခံ ဂဏှထာ”တိ အာဟ။ “နနု တွံ, သေဋ္ဌိပုတ္တ, အာဂန္တုကောသီ”တိ။ “ဘန္တေ, မာ အမှာကံ အာဂန္တုကဘာဝံ ပုစ္ဆထ, သွေ မေ ဘိက္ခံ ဂဏှထာ”တိ။ ထေရော အဓိဝါသေသိ, ဂေဟေပိ ထေရဿ မဟာသက္ကာရော ပဋိယတ္တော။ ထေရော ပုနဒိဝသေ တံ ဂေဟဒွါရံ အဂမာသိ။ အထ နံ နိသီဒါပေတွာ ပဏီတေနာဟာရေန ပရိဝိသိတွာ သေဋ္ဌိပုတ္တော တံ ဣတ္ထိံ ဂဟေတွာ ထေရဿ ပါဒမူလေ နိပဇ္ဇာပေတွာ, “ဘန္တေ, မယှံ သဟာယိကာယ ခမထာ”တိ အာဟ။ “ကိမေတ”န္တိ? “အယံ, ဘန္တေ, ပုဗ္ဗေ မယှံ ပိယသဟာယကော ဟုတွာ တုမှေ ဩလောကေတွာ ဧဝံ နာမ စိန္တေသိ, အထဿ ပုရိသလိင်္ဂံ အန္တရဓာယိ, ဣတ္ထိလိင်္ဂံ ပါတုဘဝိ, ခမထ, ဘန္တေ”တိ။ “တေန ဟိ ဥဋ္ဌဟထ, ခမာမိ တေ အဟ”န္တိ။ ထေရေန “ခမာမီ”တိ ဝုတ္တမတ္တေယေဝ ဣတ္ထိလိင်္ဂံ အန္တရဓာယိ, ပုရိသလိင်္ဂံ ပါတုဘဝိ။

ပုရိသလိင်္ဂေ ဟတုဘူတမတ္တေယေဝ တံ တက္ကသိလာယ သေဋ္ဌိပုတ္တော အာဟ – ‘‘သမ္မ သဟာယက, ဣမေ ဒွေ အရကာ တဝ ကုစ္ဆိယံ ဝုတ္ထတ္တာ မံ ပဋိစ္စ နိဗ္ဗတ္တတ္တာ ဥဘိန္နမ္ပိနော ပုတ္တာ ဧဝ, ဣဓေဝ ဝသိဿာမ, မာ ဥက္ကဏ္ဌီ’’တိ။ ‘‘သမ္မ, အဟံ ဧကေနတ္တဘာဝေန ပဌမံ ပုရိသော ဟုတွာ ကုစ္ဆိဘာဝံ ပတွာ ပုန ပုရိသော ဇာတောတိ ဝိပ္ပကာရပ္ပတ္တော, ပဌမံ မံ ပဋိစ္စ ဒွေဝ ပုတ္တာ နိဗ္ဗတ္တာ, ဣဒါနိ မေ ကုစ္ဆိတော ဒွေဝ ပုတ္တာ နိက္ခန္တာ, သွာဟံ ဧကေနတ္တဘာဝေန ဝိပ္ပကာရပ္ပတ္တော, ပုန ‘ဂေဟေ ဝသိဿတီ’တိ သညံ မာ ကရိ, အဟံ မမ အယျဿ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိဿာမိ။ ဣမေ ဒွေ အရကာ တဝ ဘာရာတိ, ဣမေသု မာ ပမဇ္ဇီ’’တိ ဝတွာ ပုတ္တေ သီသေ ပရိစုမ္ဗိတွာ ပရိမဇ္ဇိတွာ ဥရေ နိပဇ္ဇာပေတွာ ပိတု နိယျာဒေတွာ နိက္ခမိတွာ ထေရဿ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ယာစိ။ ထေရောပိ နံ ပဗ္ဗာဇေတွာ ဥပသမ္ပာဒေတွာ ဂဏှိတွာ ဝ စာရိကံ စရမာနော အနုပုဗ္ဗေန သာဝတ္ထိံ အဂမာသိ။ တဿ **သောရေယျတ္ထေရော**တိ နာမံ အဟောသိ။ ဇနပဒဝါသိနော တံ ပဝတ္တိံ ဉတွာ သင်္ခုဘိတွာ ကောတူဟလဇာတာ တံ ဥပသင်္ကမိတွာ ပုစ္ဆိံသု – ‘‘ဧဝံ ကိရ, ဘန္တေ’’တိ? ‘‘အာမ, အာဝုသော’’တိ။ ‘‘ဘန္တေ, ဧဝရူပမ္ပိ ကာရဏံ နာမ ဟောတိ’’? ‘‘တုမ္ဟာကံ ကုစ္ဆိယံ ကိရ ဒွေ ပုတ္တာ နိဗ္ဗတ္တာ, တုမ္ဟေ ပဋိစ္စ ဒွေ ဇာတာ, တေသံ ဝေ ကတရေသု ဗလဝသိနေဟော ဟောတီ’’တိ? ‘‘ကုစ္ဆိယံ ဝုတ္ထကေသု, အာဝုသော’’တိ။ အာဂတာဂတာ နိဗဒ္ဓံ တထေဝ ပုစ္ဆိံသု။

ထေရော ‘‘ကုစ္ဆိယံ ဝုတ္ထကေသု ဧဝ သိနေဟော ဗလဝာ’’တိ ပုနပ္ပုနံ ကထေန္တော ဟရာယမာနော ဧကောဝ နိသီဒတိ, ဧကောဝ တိဋ္ဌတိ။ သော ဧဝံ ဧကတ္တူပဂတော အတ္တဘာဝေ ခယဝယံ သမ္ပဋ္ဌာပေတွာ သဟ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ အရဟတ္တံ ပာပုဏိ။ အထ နံ အာဂတာဂတာ ပုစ္ဆန္တိ – ‘‘ဘန္တေ, ဧဝံ ကိရ နာမ အဟောသီ’’တိ? ‘‘အာမာဝုသော’’တိ။ ‘‘ကတရေသု သိနေဟော ဗလဝာ’’တိ? ‘‘မယှံ ကတ္ထစိ သိနေဟော နာမ နတ္ထီ’’တိ။ ဘိက္ခူ ‘‘အယံ အဘူတံ ကထေသိ, ပုရိမဒိဝသေသု ‘ကုစ္ဆိယံ ဝုတ္ထပုတ္တေသု သိနေဟော ဗလဝာ’တိ ဝတွာ ဣဒါနိ ‘မယှံ ကတ္ထစိ သိနေဟော နတ္ထီ’တိ ဝဒတိ, အညံ ဗျာကရောတိ, ဘန္တေ’’တိ အာဟံသု။ သတ္ထာ ‘‘န, ဘိက္ခဝေ, မမ ပုတ္တော အညံ ဗျာကရောတိ, မမ ပုတ္တဿ သမ္မာပဏိဟိတေန စိတ္တေန မဂ္ဂဿ ဒိဋ္ဌကာလတော ပဋ္ဌာယ န ကတ္ထစိ သိနေဟော ဇာတော, ယံ သမ္ပတ္တိံ နေဝ မာတာ, န ပိတာ ကာတုံ သက္ကောတိ, တံ ဣမေသံ သတ္တာနံ အဗ္ဘန္တရေ ပဝတ္တံ သမ္မာပဏိဟိတံ စိတ္တမေဝ ဒေတီ’’တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၄၃. ‘‘န တံ မာတာ ပိတာ ကယိရာ၊ အညေ ဝါပိ စ ဉာတကာ။
သမ္မာပဏိဟိတံ စိတ္တံ၊ သေယျသော နံ တတော ကရေ’’တိ။

တတ္ထ **န တန္တိ** တံ ကာရဏံ နေဝ မာတာ ကရေယျ, န ပိတာ, န အညေ ဉာတကာ။ **သမ္မာပဏိဟိတန္တိ** ဒသသု ကုသလကမ္မပထေသု သမ္မာ ဌပိတံ။ **သေယျသော နံ တတော ကရေ**တိ တတော ကာရဏတော သေယျသော နံ ဝရတရံ ဥတ္တရိတရံ ကရေယျ, ကရောတီတိ အတ္ထော။ မာတာပိတရော ဟိ ပုတ္တာနံ ဓနံ ဒဒမာနာ ဧကသ္မိံယေဝ အတ္တဘာဝေ ကမ္မံ အကတွာ သုခေန ဇီဝိကကပ္ပနံ ဓနံ အတုံ သက္ကောန္တိ။ ဝိသာခာယ မာတာပိတရောပိ တာဝ မဟဒ္ဓနာ မဟာဘောဂါ, တဿာ ဧကသ္မိံယေဝ အတ္တဘာဝေ သုခေန ဇီဝိကကပ္ပနံ ဓနံ အဒံသု။ စတူသု ပန ဒီပေသု စက္ကဝတ္တိသိရိံ အတုံ သမတ္ထာ မာတာပိတရောပိ နာမ ပုတ္တာနံ နတ္ထိ, ပဂေဝ ဒိဗ္ဗသမ္ပတ္တိံ ဝါ ပဌမဇ္ဈာနာဒိသမ္ပတ္တိံ ဝါ, လောကုတ္တရသမ္ပတ္တိအနေ ကထာဝ နတ္ထိ, သမ္မာပဏိဟိတံ ပန စိတ္တံ သဗ္ဗမ္ပေတံ သမ္ပတ္တိံ အတုံ သက္ကောတိ။ တေန ဝုတ္တံ ‘‘သေယျသော နံ တတော ကရေ’’တိ။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပတ္တာ။ ဒေသနာ မဟာဇနဿ သာတ္ထိကာ ဇာတာတိ။

သောရေယျတ္ထေရဝတ္ထု နဝမံ။

စိတ္တဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

တတိယော ဝဂ္ဂေါ။

၄. ပုပ္ဖဝဂ္ဂေါ

၁. ပထဝိကထာပသုတပဉ္စသတဘိက္ခုဝတ္ထု

ကော ဣမံ ပထဝိံ ဝိစေဿတီတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရန္တော ပထဝိကထာပသုတေ ပဉ္စသတေ ဘိက္ခူ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

တေ ကိရ ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ ဇနပဒစာရိကံ စရိတွာ ဇေတဝနံ အာဂန္တွာ သာယန္ဟသမယေ ဥပဋ္ဌာနသာလာယံ သန္နိသိန္နာ အတ္တနာ ဂတဂတဋ္ဌာနေသု "အသုကကမတော အသုကကမဂမနဋ္ဌာနေ သမံ ဝိသမံ ကဒ္ဒမဗဟုလံ သက္ခရဗဟုလံ ကာဠမတ္တိကံ တမ္ဗမတ္တိက"န္တိ ပထဝိကထံ ကထေသုံ။ သတ္ထာ အာဂန္တွာ, "ကာယ နုတ္ထ, ဘိက္ခဝေ, ဧတရဟိ ကထာယ သန္နိသိန္နာ"တိ ပုစ္ဆိတွာ, "ဘန္တေ, အမှေဟိ ဝိစရိတဋ္ဌာနေ ပထဝိကထာယာ"တိ ဝုတ္တေ, "ဘိက္ခဝေ, ဧသာ ဗာဟိရပထဝီ နာမ, တုမှေဟိ အဇ္ဈတ္တိကပထဝိယံ ပရိကမ္မံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတီ"တိ ဝတွာ ဣမာ ဒွေ ကထာ အဘာသိ –

၄၄. "ကော ဣမံ ပထဝိံ ဝိစေဿတိ၊
ယမလောကဉ္စ ဣမံ သဒေဝကံ။
ကော ဓမ္မပဒံ သုဒေသိတံ၊
ကုသလော ပုပ္ဖမိဝ ပစေဿတိ။

၄၅. "သေခော ပထဝိံ ဝိစေဿတိ၊
ယမလောကဉ္စ ဣမံ သဒေဝကံ။
သေခော ဓမ္မပဒံ သုဒေသိတံ၊
ကုသလော ပုပ္ဖမိဝ ပစေဿတီ"တိ။

တတ္ထ **ကော ဣမ**န္တိ ကော ဣမံ အတ္တဘာဝသင်္ခာတံ ပထဝိံ။ **ဝိစေဿတီ**တိ အတ္တနော ဉာဏေန ဝိစိနိဿတိ ဝိဇာနိဿတိ, ပဋိဝိဇ္ဈိဿတိ, သစ္ဆိကရိဿတီတိ အတ္ထော။ **ယမလောကဉ္စာ**တိ စတုဗ္ဗိဓံ အပာယလောကဉ္စ။ **ဣမံ သဒေဝက**န္တိ ဣမံ မနုဿလောကဉ္စ ဒေဝလောကေန သဒ္ဓိံ ကော ဝိစေဿတိ ဝိစိနိဿတိ ဝိဇာနိဿတိ ပဋိဝိဇ္ဈိဿတိ သစ္ဆိကရိဿတီတိ ပုစ္ဆိ။ **ကော ဓမ္မပဒံ သုဒေသိတ**န္တိ ယထာသဘာဝတော ကထိတတ္တာ သုဒေသိတံ သတ္တတိံသဗောဓိပက္ခိယဓမ္မသင်္ခာတံ ဓမ္မပဒံ **ကုသလော** မာလာကာရော **ပုပ္ဖံ** ဝိစိနန္တော ဝိယ **ကော ပစေဿတီ**တိ ဝိစိနိဿတိ ဝိဇာနိဿတိ ဥပပရိက္ခိဿတိ ပဋိဝိဇ္ဈိဿတိ, သစ္ဆိကရိဿတီတိ အတ္ထော။ **သေခော**တိ အဓိသီလသိက္ခာ, အဓိစိတ္တသိက္ခာ, အဓိပညာသိက္ခာတိ ဣမာ တိဿော သိက္ခာ သိက္ခနတော သောတာပတ္တိမဂ္ဂဋ္ဌံ အာဒိံ ကတွာ ယာဝ အရဟတ္တမဂ္ဂဋ္ဌာ သတ္တဝိဓော သေခော ဣမံ အတ္တဘာဝသင်္ခာတံ ပထဝိံ အရဟတ္တမဂ္ဂေန တတော ဆန္ဒရာဂံ အပကမန္တော ဝိစေဿတိ ဝိစိနိဿတိ ဝိဇာနိဿတိ ပဋိဝိဇ္ဈိဿတိ သစ္ဆိကရိဿတိ။ **ယမလောကဉ္စာ**တိ တံ ယထာဝုတ္တပကာရံ ယမလောကဉ္စ ဣမံ မနုဿလောကဉ္စ သဟ ဒေဝေဟိ သဒေဝကံ သွေဝ ဝိစေဿတိ ဝိစိနိဿတိ ဝိဇာနိဿတိ ပဋိဝိဇ္ဈိဿတိ သစ္ဆိကရိဿတိ။ **သေခော**တိ သွေဝ သတ္တဝိဓော သေခော, ယထာ နာမ ကုသလော မာလာကာရော ပုပ္ဖာရာမံ ပဝိသိတွာ တရုဏမကုဠာနိ စ ပာဏကဝိဒ္ဓါနိ စ မိလာတာနိ စ ဂဏ္ဌိကဇာတာနိ စ ပုပ္ဖာနိ ဝဇ္ဇေတွာ သောဘနာနိ သုဇာတသုဇာတာနေဝ ပုပ္ဖာနိ ဝိစိနာတိ, ဧဝမေဝ ဣမံ သုကထိတံ သုနိဒ္ဒိဋ္ဌံ ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မပဒမ္ပိ ပညာယ ပစေဿတိ ဝိစိနိဿတိ ဥပပရိက္ခိဿတိ ပဋိဝိဇ္ဈိဿတိ သစ္ဆိကရိဿတီတိ သတ္ထာ သယမေဝ ပဉှံ ဝိဿဇ္ဇေသိ။

ဒေသနာဝသာနေ ပဉ္စသတာပိ ဘိက္ခူ သဟ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ အရဟတ္တံ ပာပုဏိံသု။ သမ္ပတ္တပရိသာယပိ သာတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ အဟောသီတိ။

ပထဝိကထာပသုတပဉ္စသတဘိက္ခုဝတ္ထု ပဌမံ။

၂. မရီစိကမ္မဋ္ဌာနိကတ္ထေရဝတ္ထု

ဖေဏူပမန္တိ ဣဒံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရန္တော အညတရံ မရီစိကမ္မဋ္ဌာနိကံ ဘိက္ခုံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သော ကိရ ဘိက္ခု သတ္ထု သန္တိကေ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတွာ, ''သမဏဓမ္မံ ကရိဿာမီ''တိ အရညံ ပဝိသိတွာ ဃဋေတွာ ဝါယမိတွာ အရဟတ္တံ ပတ္တုံ အသက္ကောန္တော ''ဝိသေသေတွာ ကမ္မဋ္ဌာနံ ကထာပေဿာမီ''တိ သတ္ထု သန္တိကံ အာဂစ္ဆန္တော အန္တရာမဂ္ဂေ မရီစိံ ဒိသွာ, ''ယထာ အယံ ဂိမှသမယေ ဥဋ္ဌိတာ မရီစိ ဒူရေ ဋ္ဌိတာနံ ရူပဂတာ ဝိယ ပညာယတိ, သန္တိကံ အာဂစ္ဆန္တာနံ နေဝ ပညာယတိ, အယံ အတ္တဘာဝေါပိ ဥပ္ပာဒဝယဋ္ဌေန ဧဝရူပေါ''တိ မရီစိကမ္မဋ္ဌာနံ ဘာဝေန္တော အာဂန္တွာ မဂ္ဂကိလန္တော အစိရဝတိယံ နှာယိတွာ ဧကသ္မိံ စဏ္ဍသောတတီရေ ရုက္ခဆာယာယ နိသိန္နော ဥဒကဝေဂေါဘိဃာတေန ဥဋ္ဌဟိတွာ မဟန္တေ မဟန္တေ ဖေဏပိဏ္ဍေ ဘိဇ္ဇမာနေ ဒိသွာ, ''အယံ အတ္တဘာဝေါပိ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ ဘိဇ္ဇနဋ္ဌေန ဧဝရူပေါယေဝါ''တိ အာရမ္မဏံ အဂ္ဂဟေသိ။ သတ္ထာ ဂန္ဓကုဋိယံ ဋ္ဌိတောဝ တံ ထေရံ ဒိသွာ, ''ဧဝမေဝ, ဘိက္ခု, ဧဝရူပေါဝါယံ အတ္တဘာဝေါ ဖေဏပိဏ္ဍော ဝိယ မရီစိ ဝိယ ဥပ္ပဇ္ဇနဘိဇ္ဇနသဘာဝေါယေဝါ''တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၄၆. ''ဖေဏူပမံ ကာယမိမံ ဝိဒိတွာ၊
မရီစိဓမ္မံ အဘိသမ္ဗုဓာနော။
ဆေတွာန မာရဿ ပပုပ္ဖကာနိ၊
အဒဿနံ မစ္စုရာဇဿ ဂစ္ဆေ''တိ။

တတ္ထ **ဖေဏူပမန္တိ** ဣမံ ကေသာဒိသမူဟသင်္ခါတံ ကာယံ အဗလဒုဗ္ဗလဋ္ဌေန အနဒ္ဓနိယတာဝကာလိကဋ္ဌေန ဖေဏပိဏ္ဍသရိက္ခကောတိ ဝိဒိတွာ။ **မရီစိဓမ္မန္တိ** ယထာ မရီစိ ဒူရေ ဋ္ဌိတာနံ ရူပဂတာ ဝိယ ဂယှုပဂါ ဝိယ ဟောတိ, သန္တိကေ ဥပဂစ္ဆန္တာနံ ရိတ္တာ တုစ္ဆာ အဂယှုပဂါ သမ္ပဇ္ဇတိ, ဧဝမေဝ ခဏိကဣတ္တရပစ္စုပဋ္ဌာနဋ္ဌေန အယံ ကာယောပိ မရီစိဓမ္မောတိ **အဘိသမ္ဗုဓာနော** ဗုဇ္ဈန္တော, ဇာနန္တောတိ အတ္ထော။ **မာရဿ ပပုပ္ဖကာနီ** တိ မာရဿ ပပုပ္ဖကသင်္ခါတာနိ တေဘူမကာနိ ဝဋ္ဋာနိ အရိယမဂ္ဂေန ဆိန္ဒိတွာ ခီဏာသဝေါ ဘိက္ခု မစ္စုရာဇဿ အဒဿနံ အဝိသယံ အမတမဟာနိဗ္ဗာနံ ဂစ္ဆေယျာတိ။

ကထာပရိယောသာနေ ထေရော သဟ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ အရဟတ္တံ ပတွာ သတ္ထု သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏံ သရီရံ ထောမေန္တော ဝန္ဒန္တောဝ အာဂတောတိ။

မရီစိကမ္မဋ္ဌာနိကတ္ထေရဝတ္ထု ဒုတိယံ။

၃. ဝိဋူဋဘဝတ္ထု

ပုပ္ဖာနိဟေဝ ပစိနန္တန္တိ ဣဒံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရန္တော သပရိသံ မဟောဃေန အဇ္ဈောတ္ထရိတွာ မာရိတံ ဝိဋူဋဘံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

တတြာယံ အနုပုဗ္ဗိကထာ – သာဝတ္ထိယဉှိ မဟာကောသလရညော ပုတ္တော ပသေနဒိကုမာရော နာမ။ ဝေသာလိယံ လိစ္ဆဝိရညော ပုတ္တော လိစ္ဆဝိကုမာရော မဟာလိ နာမ, ကုသိနာရာယံ မလ္လရာဇပုတ္တော ဗန္ဓုလော နာမာတိ ဣမေ တယော ဒိသာပါမောက္ခဿာစရိယဿ သန္တိကေ သိပ္ပုဂ္ဂဟဏတ္ထံ တက္ကသိလံ ဂန္တွာ ဗဟိနဂရေ သာလာယ သမာဂတာ အညမညဿ အာဂတကာရဏဉ္စ ကုလဉ္စ နာမဉ္စ ပုစ္ဆိတွာ သဟာယကာ ဟုတွာ ဧကတောဝ အာစရိယံ ဥပသင်္ကမိတွာ သိပ္ပံ သိက္ခန္တာ န စိရဿေဝ ဥဂ္ဂဟိတသိပ္ပာ အာစရိယံ အာပုစ္ဆိတွာ ဧကတောဝ နိက္ခမိတွာ သကသကဋ္ဌာနာနိ အဂမံသု။ တေသု **ပသေနဒိကုမာရော** ပိတု သိပ္ပံ ဒဿေတွာ ပသန္နေန ပိတရာ ရဇ္ဇေ အဘိသိတ္တော။ **မဟာလိကုမာရော** လိစ္ဆဝီနံ သိပ္ပံ ဒဿေန္တော မဟန္တေန ဥဿာဟေန ဒဿေသိ, တဿ အက္ခီနိ ဘိဇ္ဇိတွာ အဂမံသု။ လိစ္ဆဝိရာဇာနော ''အဟော ဝတ အမှာကံ အာစရိယော အက္ခိဝိနာသံ ပတ္တော, န နံ ပရိစ္စ

ဇိဿာမ, ဥပဋ္ဌဟိဿာမ န”န္တိ တဿ သတသဟဿုဋ္ဌာနကံ ဂေဟံ ဒွာရံ အဒံသု။ သော တံ နိဿာယ ပဉ္စသတေ လိစ္ဆဝိရာဇပုတ္တေ သိပ္ပံ သိက္ခာပေန္တော ဝသိ။ **ဗန္ဓုလကုမာရော** သဋ္ဌိံ သဋ္ဌိံ ဝေဠူ ဂဟေတွာ မဇ္ဈေ အယသလာကံ ပက္ခိပိတွာ သဋ္ဌိကလာပေ ဥဿာပေတွာ ဌပိတေ မလ္လရာဇကုလေဟိ “ဣမေ ကပ္ပေတူ”တိ ဝုတ္တော အသီတိဟတ္ထံ အာကာသံ ဥလ္လင်္ဃိတွာ အသိနာ ကပ္ပေန္တော အဂမာသိ။ သော ဩသာနကလာပေ အယသလာကာယ “ကိရိ”တိ သဒ္ဒံ သုတွာ, “ကိံ ဧတ”န္တိ ပုစ္ဆိတွာ သဗ္ဗကလာပေသု အယသလာကာနံ ဌပိတဘာဝံ ဉတွာ အသိံ ဆဍ္ဍေတွာ ရောဒမာနော “မယှံ ဧတ္တကေသု ဉာတိသုဟဇ္ဇေသု ဧကောပိ သသိနေဟော ဟုတွာ ဣမံ ကာရဏံ နာစိက္ခိ။ သစေ ဟိ အဟံ ဇာနေယျံ, အယသလာကာယ သဒ္ဒံ အနုဋ္ဌာပေန္တောဝ ဆိန္ဒေယျ”န္တိ ဝတွာ, “သဗ္ဗေပိမေ မာရေတွာ ရဇ္ဇံ ကရေယျ”န္တိ မာတာပိတူနံ ကထေသိ။ တေဟိ “ပဝေဏိရဇ္ဇံ နာမ, တာတ, ဣဒံ န လဗ္ဘာ ဧဝံ ကာတု”န္တိ နာနပ္ပကာရေန ဝါရိတော “တေန ဟိ မမ သဟာယကဿ သန္တိကံ ဂမိဿာမီ”တိ သာဝတ္ထိံ အဂမာသိ။

ပသေနဒိ ကောသလော ရာဇာ တဿာဂမနံ သုတွာ ပစ္စုဂ္ဂန္တွာ မဟန္တေန သက္ကာရေန တံ နဂရံ ပဝေသေတွာ သေနာပတိဋ္ဌာနေ ဌပေသိ။ သော မာတာပိတရော ပက္ကောသာပေတွာ တတ္ထေဝ ဝသံ ကပ္ပေသိ။ အထေကဒိဝသံ ရာဇာ ဥပရိပါသာဒေ ဌိတော အန္တရဝီထိံ ဩလောကယမာနော “အနာထပိဏ္ဍိကဿ စူဠအနာထပိဏ္ဍိကဿ ဝိသာခါယ သုပ္ပဝါသာယာ”တိ ဧတေသံ ဂေဟေ နိစ္စံ ဘတ္တကိစ္စတ္ထာယ ဂစ္ဆန္တေ အနေကသဟဿေ ဘိက္ခူ ဒိသွာ, “ကဟံ, အယျာ, ဂစ္ဆန္တီ”တိ ပုစ္ဆိတွာ, “ဒေဝ, အနာထပိဏ္ဍိကဿ ဂေဟေ နိစ္စဘတ္တသလာကဘတ္တဂိလာနဘတ္တာဒီနံ အတ္ထာယ ဒေဝသိကံ ဒွေ ဘိက္ခုသဟဿာနိ ဂစ္ဆန္တိ, စူဠအနာထပိဏ္ဍိကဿ ဂေဟေ ပဉ္စသတာနိ, တထာ ဝိသာခါယ တထာ သုပ္ပဝါသာယာ”တိ ဝုတ္တေ သယမ္ပိ ဘိက္ခုသံဃံ ဥပဋ္ဌဟိတုကာမော ဝိဟာရံ ဂန္တွာ ဘိက္ခုသဟဿေန သဒ္ဓိံ သတ္ထာရံ နိမန္တေတွာ သတ္တာဟံ သဟတ္ထာ ဒါနံ ဒတွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ, “ဘန္တေ, ပဉ္စဟိ မေ ဘိက္ခုသတေဟိ သဒ္ဓိံ နိဗဒ္ဓံ ဘိက္ခံ ဂဏှထာ”တိ အာဟ။ “မဟာရာဇ ဗုဒ္ဓါ နာမ ဧကဋ္ဌာနေ နိဗဒ္ဓံ ဘိက္ခံ န ဂဏှန္တိ, ဗဟူ ဇနာ ဗုဒ္ဓါနံ အာဂမနံ ပစ္စာသီသန္တီ”တိ။ “တေန ဟိ ဧကံ ဘိက္ခုံ နိဗဒ္ဓံ ပေသေထာ”တိ အာဟ။ သတ္ထာ အာနန္ဒတ္ထေရဿ ဘာရံ အကာသိ။ ရာဇာ ဘိက္ခုသံဃေ အာဂတေ ပတ္တံ ဂဟေတွာ, “ဣမေ နာမ ပရိဝိသန္တူ”တိ အဝိစာရေတွာဝ သတ္တာဟံ သယမေဝ ပရိဝိသိတွာ အဋ္ဌမေ ဒိဝသေ ဝိက္ခိတ္တစိတ္တော ပမဇ္ဇမကာသိ။ ရာဇကုလေ နာမ အနာဏတ္တာ အာသနာနိ ပညာပေတွာ ဘိက္ခူ နိသီဒါပေတွာ ပရိဝိသိတုံ န လဘန္တိ “န မယံ ဣဓ ဌာတုံ သက္ခိဿာမာ”တိ ဗဟူ ဘိက္ခူ ပက္ကမိံသု။ ရာဇာ ဒုတိယဒိဝသေပိ ပမဇ္ဇိ, ဒုတိယဒိဝသေပိ ဗဟူ ဘိက္ခူ ပက္ကမိံသု။ တတိယဒိဝသေပိ ပမဇ္ဇိ, တဒါ အာနန္ဒတ္ထေရံ ဧကကမေဝ ဌပေတွာ အဝသေသာ ပက္ကမိံသု။ ပုညဝန္တာ နာမ ကာရဏဝသိကာ ဟောန္တိ, ကုလာနံ ပသာဒံ ရက္ခန္တိ။ တထာဂတဿ စ သာရိပုတ္တတ္ထေရော မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရောတိ ဒွေ အဂ္ဂသာဝကာ, ခေမာ ဥပ္ပလဝဏ္ဏာတိ ဒွေ အဂ္ဂသာဝိကာ, ဥပာသကေသု စိတ္တော, ဂဟပတိ, ဟတ္ထကော အာဠဝကောတိ ဒွေ အဂ္ဂဥပါသကာ, ဥပါသိကာသု ဝေဠုကဏ္ဋကီ နန္ဒမာတာ, ခုဇ္ဇုတ္တရာတိ ဒွေ အဂ္ဂဥပါသိကာ, ဣတိ ဣမေ အဋ္ဌ ဇနေ အာဒိံ ကတွာ ဌာနန္တရပတ္တာ သဗ္ဗေပိ သာဝကာ ဧကဒေသေန ဒသန္နံ ပါရမီနံ ပူရိတတ္တာ မဟာပုညာ အဘိနီဟာရသမ္ပန္နာ။ အာနန္ဒတ္ထေရောပိ ကပ္ပသတသဟဿံ ပူရိတပါရမီ အဘိနီဟာရသမ္ပန္နော မဟာပုညော အတ္တနော ကာရဏဝသိကတာယ ကုလဿ ပသာဒံ ရက္ခန္တော အဋ္ဌာသိ။ တံ ဧကကမေဝ နိသီဒါပေတွာ ပရိဝိသိံသု။

ရာဇာ ဘိက္ခူနံ ဂတကာလေ အာဂန္တွာ ခါဒနီယဘောဇနီယာနိ တထေဝ ဌိတာနိ ဒိသွာ, “ကိံ, အယျာ, နာဂမိံသူ”တိ ပုစ္ဆိတွာ, “အာနန္ဒတ္ထေရော ဧကကောဝ အာဂတော ဒေဝ”တိ သုတွာ, “အဒ္ဓါ ဧတ္တကံ မေ ဘတ္တစ္ဆေဒနမကံသူ”တိ ဘိက္ခူနံ ကုဒ္ဓော သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ, “ဘန္တေ, မယာ ပဉ္စန္နံ ဘိက္ခုသတာနံ ဘိက္ခာ ပဋိယတ္တာ, အာနန္ဒတ္ထေရော ကိရ ဧကကောဝ အာဂတော, ပဋိယတ္တာ ဘိက္ခာ တထေဝ ဌိတာ, ပဉ္စသတာ ဘိက္ခူ မမ ဂေဟေ သညံ န ကရိံသု, ကိံ နု ခော ကာရဏ”န္တိ အာဟ။ သတ္ထာ ဘိက္ခူနံ ဒေါသံ အဝတွာ, “မဟာရာဇ, မမ သာဝကာနံ တုမှေဟိ သဒ္ဓိံ ဝိဿာသော နတ္ထိ, တေန န ဂတာ ဘဝိဿန္တီ”တိ ဝတွာ ကုလာနံ အနုပဂမနကာရဏဉ္စ ဥပဂမနကာရဏဉ္စ ပကာသေန္တော ဘိက္ခူ အာမန္တေတွာ ဣမံ သုတ္တမာဟ –

“နဝဟိ, ဘိက္ခဝေ, အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတံ ကုလံ အနုပဂန္တွာ ဝါ နာလံ ဥပဂန္တုံ, ဥပဂန္တွာ ဝါ နာလံ ဥပနိသီဒိတုံ။ ကတမေဟိ နဝဟိ? န မနာပေန ပစ္စုဋ္ဌေန္တိ, န မနာပေန အဘိဝါဒေန္တိ, န မနာပေန အာသနံ ဒေန္တိ, သန္တမဿ ပရိဂုဟန္တိ, ဗဟုကမ္ပိ ထောကံ ဒေန္တိ, ပဏီတမ္ပိ လူခံ ဒေန္တိ, အသက္ကစ္စံ ဒေန္တိ နော

သက္ကစ္စံ, န ဥပနိသီဒန္တိ ဓမ္မဿဝနာယ, ဘာသိတမဿ န သုဿူသန္တိ။ ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, နဝဟင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတံ ကုလံ အနုပဂန္တွာ ဝါ နာလံ ဥပဂန္တုံ, ဥပဂန္တွာ ဝါ နာလံ ဥပနိသီဒိတုံ။

“နဝဟိ, ဘိက္ခဝေ, အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတံ ကုလံ အနုပဂန္တွာ ဝါ အလံ ဥပဂန္တုံ, ဥပဂန္တွာ ဝါ အလံ ဥပနိသီဒိတုံ။ ကတမေဟိ နဝဟိ? မနာပေန ပစ္စုဋ္ဌေန္တိ, မနာပေန အဘိဝါဒေန္တိ, မနာပေန အာသနံ ဒေန္တိ, သန္တမဿ န ပရိဂုဟန္တိ, ဗဟုကမ္ပိ ဗဟုကံ ဒေန္တိ, ပဏီတမ္ပိ ပဏီတံ ဒေန္တိ, သက္ကစ္စံ ဒေန္တိ နော အသက္ကစ္စံ, ဥပနိသီဒန္တိ ဓမ္မဿဝနာယ, ဘာသိတမဿ သုဿူသန္တိ။ ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, နဝဟင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတံ ကုလံ အနုပဂန္တွာ ဝါ အလံ ဥပဂန္တုံ, ဥပဂန္တွာ ဝါ အလံ ဥပနိသီဒိတု”န္တိ (အ. နိ. ၉.၁၇)။

ဣတိ ခေါ, မဟာရာဇ, မမ သာဝကာ တုမှာကံ သန္တိကာ ဝိဿာသံ အလဘန္တာ န ဂတာ ဘဝိဿန္တီတိ။ ပေါရာဏကပဏ္ဍိတာပိ ဟိ အဝိဿာသိကဋ္ဌာနေ သက္ကစ္စံ ဥပဋ္ဌိယမာနာပိ မာရဏန္တိကံ ဝေဒနံ ပတွာ ဝိဿာသိကဋ္ဌာနမေဝ အဂမိံသူတိ။ “ကဒါ, ဘန္တေ”တိ ရညာ ပုဋ္ဌော အတီတံ အာဟရိ –

အတီတေ ဗာရာဏသိယံ ဗြဟ္မဒတ္တေ ရဇ္ဇံ ကာရေန္တေ ကေသဝေါ နာမ ရာဇာ ရဇ္ဇံ ပဟာယ ဣသိပဗ္ဗဇ္ဇံ ပဗ္ဗဇိ။ တံ ပဉ္စ ပုရိသသတာနိ အနုပဗ္ဗဇိံသု။ သော ကေသဝတာပသော နာမ အဟောသိ။ ပသာဓနကပ္ပကော ပနဿ အနုပဗ္ဗဇိတွာ ကပ္ပကော နာမ အန္တေဝါသိကော အဟောသိ။ ကေသဝတာပသော ပရိသာယ သဒ္ဓိံ အဋ္ဌ မာသေ ဟိမဝန္တေ ဝသိတွာ ဝဿာရတ္တသမယေ လောဏမ္ဗိလသေဝနတ္ထာယ ဗာရာဏသိံ ပတွာ ဘိက္ခာယ ပါဝိသိ။ အထ နံ ရာဇာ ဒိသွာ ပသီဒိတွာ စတုမာသံ အတ္တနော သန္တိကေ ဝသနတ္ထာယ ပဋိညံ ဂဟေတွာ ဥယျာနေ ဝသာပေန္တော သယံ သာယံပါတံ အဿ ဥပဋ္ဌာနံ ဂစ္ဆတိ။ အဝသေသာ တာပသာ ကတိပါဟံ ဝသိတွာ ဟတ္ထိသဒ္ဒါဒီဟိ ဥဗ္ဗာဠှာ ဟုတွာ ဥက္ကဏ္ဌိတွာ, “အာစရိယ, ဥက္ကဏ္ဌိတမှာ, ဂစ္ဆာမာ”တိ အာဟံသု။ “ကဟံ, တာတာ”တိ? “ဟိမဝန္တံ, အာစရိယာ”တိ။ ရာဇာ အမှာကံ အာဂတဒိဝသေယေဝ စတုမာသံ ဣဓ ဝသနတ္ထာယ ပဋိညံ ဂဏှိ။ “ကထံ ဂမိဿထ, တာတာ”တိ? “တုမှေဟိ အမှာကံ အနာစိက္ခိတွာဝ ပဋိညာ ဒိန္နာ, မယံ ဣဓ န သက္ကောမ ဝသိတုံ, ဣတော အဝိဒူရေ တုမှာကံ ပဝတ္တိဿဝနဋ္ဌာနေ ဝသိဿာမာ”တိ ဝန္ဒိတွာ ပက္ကမိံသု။ ကပ္ပန္တေဝါသိကေန သဒ္ဓိံ အာစရိယော ဩဟီယိ။

ရာဇာ ဥပဋ္ဌာနံ အာဂတော, “ကဟံ, အယျာ”တိ ပုစ္ဆိ။ “သဗ္ဗေ ဥက္ကဏ္ဌိတမှာတိ ဝတွာ ဟိမဝန္တံ ဂတာ, မဟာရာဇာ”တိ အာဟ။ ကပ္ပကောပိ န စိရဿေဝ ဥက္ကဏ္ဌိတွာ အာစရိယေန ပုနပ္ပုနံ ဝါရိယမာနောပိ “န သက္ကောမီ”တိ ဝတွာ ပက္ကာမိ။ ဣတရေသံ ပန သန္တိကံ အဂန္တွာ အာစရိယဿ ပဝတ္တိံ သုဏန္တော အဝိဒူရေ ဌာနေ ဝသိ။ အပရဘာဂေ အာစရိယဿ အန္တေဝါသိကေ အနုဿရန္တဿ ကုစ္ဆိရောဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇိ။ ရာဇာ ဝေဇ္ဇေဟိ တိကိစ္ဆာပေသိ, ရောဂေါ န ဝူပသမ္မတိ။ တာပသော အာဟ – “ကိံ, မဟာရာဇ, ဣစ္ဆသိ မေ ရောဂဝူပသမ”န္တိ? “ဘန္တေ, သစာဟံ သက္ကုဏေယျံ, ဣဒါနေဝ တေ ဖာသုကံ ကရေယျ”န္တိ။ “မဟာရာဇ, သစေ မေ ဖာသုကံ ဣစ္ဆသိ, မံ အန္တေဝါသိကာနံ သန္တိကံ ပေသေဟီ”တိ။ ရာဇာ “သာဓု , ဘန္တေ”တိ တံ မဉ္စကေ နိပဇ္ဇာပေတွာ နာရဒအမစ္စပ္ပမုခေ စတ္တာရော အမစ္စေ “မမ အယျဿ ပဝတ္တိံ ဉတွာ, မယှံ သာသနံ ပဟိဏေယျာထာ”တိ ဥယျောဇေသိ။ ကပ္ပန္တေဝါသိကော အာစရိယဿ အာဂမနံ သုတွာ ပစ္စုဂ္ဂမနံ ကတွာ ဣတရေ “ကဟ”န္တိ ဝုတ္တေ, “အသုကဋ္ဌာနေ ကိရ ဝသန္တီ”တိ အာဟ။ တေပိ အာစရိယဿာဂမနဘာဝံ သုတွာ တတ္ထေဝ သမောသရိတွာ အာစရိယဿ ဥဏှောဒကံ ဒတွာ ဖလာဖလံ အဒံသု။ တံ ခဏညေဝ ရောဂေါ ဝူပသမ္မတိ။ သော ကတိပါဟေနေဝ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏော အဟောသိ။ အထ နံ နာရဒော ပုစ္ဆိ –

“မနုဿိန္ဒံ ဇဟိတွာန, သဗ္ဗကာမသမိဒ္ဓိနံ။
ကထံ နု ဘဂဝါ ကေသီ, ကပ္ပဿ ရမတိ အဿမေ။

“သာဒူနိ ရမဏီယာနိ, သန္တိ ဝက္ခာ မနောရမာ။
သုဘာသိတာနိ ကပ္ပဿ, နာရဒ ရမယန္တိ မံ။

“သာလီနံ ဩဒနံ ဘုဉ္ဇေ, သုစိံ မံသူပသေစနံ။

ကထံ သာမာကနီတရံ၊ အလောဏံ ဆာဒယန္တိ တံ။

‘‘သာဒုံ တ ယဒိ တသာဒုံ၊ အပ္ပံ တ ယဒိ တ ဗဟုံ။
ဝိဿတ္ထော ယတ္ထ ဘုဉ္ဇေယျ၊ ဝိဿာသပရမာ ရသာ’’တိ။ (ဇာ. ၁.၄.၁၈၁-၁၈၄)။

သတ္ထာ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ အာဟရိတွာ ဇာတကံ သမောဓာနေန္တော ‘‘တဒါ ရာဇာ မောဂ္ဂလ္လာနော အဟောသိ, နာရဒေါ သာရိပုတ္တော, ကပ္ပန္တေဝါသိကော အာနန္ဒော, ကေသဝတာပသော အဟမေဝါ’’တိ ဝတွာ, ‘‘ဧဝံ, မဟာရာဇ, ပုဗ္ဗေပိ ပဏ္ဍိတာ မာရဏန္တိကံ ဝေဒနံ ပတွာ ဝိဿာသိကဋ္ဌာနံ ဂမိံသု, မမ သာဝကာ တုမှာကံ သန္တိကေ ဝိဿာသံ န လဘန္တိ မညေ’’တိ အာဟ။ ရာဇာ ‘‘ဘိက္ခုသင်္ဃေန သဒ္ဓိံ မယာ ဝိဿာသံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတိ, ကထံ နု ခော ကရိဿာမီတိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ဉာတိဓီတရံ မမ ဂေဟေ ကာတုံ ဝဋ္ဋတိ, ဧဝံ သန္တေ ‘ဒဟရာ စ သာမဏေရာ စ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ဉာတိရာဇာ’တိ မမ သန္တိကံ ဝိဿတ္ထာ နိဗဒ္ဓံ အာဂမိဿန္တီ’’တိ စိန္တေတွာ – ‘‘ဧကံ မေ ဓီတရံ ဒေန္တူ’’တိ သာကိယာနံ သန္တိကံ သာသနံ ပေသေသိ။ ‘‘ကတရဿ သက္ယဿ ဓီတာ’’တိ စ ပုစ္ဆိတွာ, ‘‘ဉတွာ အာဂစ္ဆေယျာထာ’’တိ ဝတွာ ဒူတေ အာဏာပေသိ။ ဒူတာ ဂန္တွာ သာကိယေ အရိကံ ယာစိံသု။ တေ သန္နိပတိတွာ, ‘‘ပက္ခန္တရိကော ရာဇာ, သစေ န ဒဿာမ, ဝိနာသေဿတိ နော, န ခော ပန အမှေဟိ ကုလေန သဒိသော, ကိံ နု ခော ကာတဗ္ဗ’’န္တိ မန္တယိံသု။ မဟာနာမော ‘‘မမ အသိယာ ကုစ္ဆိမှိ ဇာတာ ဝါသဘခတ္တိယာ နာမ ဓီတာ ရူပသောဘဂ္ဂပ္ပတ္တာ အတ္ထိ, တံ ဒဿာမာ’’တိ ဝတွာ ဒူတေ အာဟ – ‘‘သာဓု, ရညော အရိကံ ဒဿာမာ’’တိ။ ‘‘သာ ကဿ, ဓီတာ’’တိ? ‘‘သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ စူဠပိတုပုတ္တဿ မဟာနာမဿ သက္ကဿ ဓီတာ ဝါသဘခတ္တိယာ နာမာ’’တိ။

တေ ဂန္တွာ ရညော အာရောစယိံသု။ ရာဇာ ‘‘ယဒိ ဧဝံ, သာဓု, သီဃံ အာနေထ, ခတ္တိယာ စ နာမ ဗဟုမာယာ, ဒာသိဓီတရမ္ပိ ပဟိဏေယျုံ, ပိတရာ သဒ္ဓိံ ဧကဘာဇနေ ဘုဉ္ဇန္တိံ အာနေယျာထာ’’တိ ပေသေသိ။ တေ ဂန္တွာ, ‘‘ဒေဝ, တုမှေဟိ သဒ္ဓိံ ဧကတော ဘုဉ္ဇန္တိံ ရာဇာ ဣစ္ဆတီ’’တိ အာဟံသု။ မဟာနာမော ‘‘သာဓု, တာတာ’’တိ တံ အလင်္ကာရာပေတွာ အတ္တနော ဘောဇနကာလေ ပက္ကောသာပေတွာ တာယ သဒ္ဓိံ ဧကတော ဘုဉ္ဇနာကာရံ ဒဿေတွာ ဒူတာနံ နိယျာဒေသိ။ တေ တံ အာဒါယ သာဝတ္ထိံ ဂန္တွာ တံ ပဝတ္တိံ ရညော အာရောစေသုံ။ ရာဇာ တုဋ္ဌမာနသော တံ ပဉ္စန္နံ ဣတ္ထိသတာနံ ဇေဋ္ဌိကံ ကတွာ အဂ္ဂမဟေသိဋ္ဌာနေ အဘိသိဉ္စိ။ သာ န စိရဿေဝ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏံ ပုတ္တံ ဝိဇာယိ။

အထဿ နာမဂ္ဂဟဏဒိဝသေ ရာဇာ အရကဿ အယျကဿ သန္တိကံ ပေသေသိ ‘‘သက္ယရာဇဓီတာ ဝါသဘခတ္တိယာ ပုတ္တံ ဝိဇာတာ, ကိမဿ နာမံ ကရောမာ’’တိ? တံ ပန သာသနံ ဂဟေတွာ ဂတော အမစ္စော ထောကံ ဗဓိရဓာတုကော, သော ဂန္တွာ ရညော အယျကဿ အာရောစေသိ, သော တံ သုတွာ ‘‘ဝါသဘခတ္တိယာ ပုတ္တံ အဝိဇာယိတွာပိ သဗ္ဗဇနံ အဘိဘဝိ, ဣဒါနိ ပန ရညော အတိဝိယ ဝလ္လဘာ ဘဝိဿတီ’’တိ အာဟ။ ဗဓိရော အမစ္စော ‘‘ဝလ္လဘာ’’တိ ဝစနံ ဒုဿုတံ သုတွာ ‘‘ဝိဋူဍဘော’’တိ သလ္လက္ခေတွာ ရာဇာနံ ဥပဂန္တွာ, ‘‘ဒေဝ, ကုမာရဿ ကိရ ‘ဝိဋူဍဘော’တိ နာမံ ကရောထာ’’တိ အာဟ။ ရာဇာ ‘‘ပောရာဏကံ နော ကုလသန္တကံ နာမံ ဘဝိဿတီ’’တိ စိန္တေတွာ တံ နာမံ အကာသိ။ အထဿ ဒဟရကာလေယေဝ ရာဇာ ‘‘သတ္ထု ပိယံ ကရောမီ’’တိ သေနာပတိဋ္ဌာနံ အဒါသိ။

သော ကုမာရပရိဟာရေန ဝဍ္ဎန္တော သတ္တဝဿိကကာလေ အညေသံ ကုမာရာနံ မာတာမဟကုလတော ဟတ္ထိရူပကအဿရူပကာဒီနိ အာဟရိယမာနာနိ ဒိသွာ မာတရံ ပုစ္ဆိ – ‘‘အမ္မ, အညေသံ မာတာမဟကုလတော ပဏ္ဏာကာရော အာဟရီယတိ, မယှံ ကောစိ ကိဉ္စိ န ပေသေသိ, ကိံ တွံ နိမာတာ နိပိတာ’’တိ? အထ နံ သာ, ‘‘တာတ, တဝ သက္ယရာဇာနော မာတာမဟာ ဒူရေ ပန ဝသန္တိ, တေန တေ ကိဉ္စိ န ပေသေန္တီ’’တိ ဝဉ္စေသိ။ သောဠသဝဿိကကာလေ, ‘‘အမ္မ, တဝ မာတာမဟကုလံ ပဿိတုကာမောမှီ’’တိ ဝတွာ, ‘‘အလံ, တာတ, ကိံ တတ္ထ ဂန္တွာ ကရိဿတီ’’တိ ဝါရိယမာနောပိ ပုနပ္ပုနံ ယာစိ။ အထဿ မာတာ ‘‘တေန ဟိ ဂစ္ဆာ’’တိ သမ္ပဋိစ္ဆိ။ သော ပိတု အာရောစေတွာ မဟန္တေန ပရိဝါရေန နိက္ခမိ။ ဝါသဘခတ္တိယာ ပုရေတရံ ပဏ္ဏံ ပေသေသိ – ‘‘အဟံ ဣဓ သုခံ ဝသာမိ, မာဿ ကိဉ္စိ သာမိနော အန္တရံ ဒဿယိံသူ’’တိ။ သာကိယာ ဝိဋူဍဘဿ အာဂမနံ ဉတွာ, ‘‘ဝန္ဒိတုံ န သက္ကောမာ’’တိ တဿ ဒဟရဒဟရေ ကုမာရေ ဇနပဒံ ပဟိဏိတွာ တသ္မိံ ကပိလပုရံ သမ္ပတ္တေ သန္ထာဂါရေ သန္နိပတိံသု။ ကုမာရော တတ္ထ ဂန္တွာ အဋ္ဌာသိ။

အထ နံ “အယံ တေ, တာတ, မာတာမဟော, အယံ မာတုလော”တိ ဝတွာ ဝန္ဒာပေသုံ။ သော သဗ္ဗေ ဝန္ဒမာနော ဝိစရိတွာ ဧကမ္ပိ အတ္တာနံ ဝန္ဒန္တံ အဒိသွာ “ကိံ နု ခေါ မံ ဝန္ဒန္တာ နတ္ထီ”တိ ပုစ္ဆိ။ သာကိယာ, “တာတ, တေ ကနိဋ္ဌကုမာရာ ဇနပဒံ ဂတာ”တိ ဝတွာ တဿ မဟန္တံ သက္ကာရံ ကရိံသု။ သော ကတိပါဟံ ဝသိတွာ မဟန္တေန ပရိဝါရေန နိက္ခမိ။ အထေကာ ဒာသီ သန္ထာဂါရေ တေန နိသိန္နဖလကံ “ဣဒံ ဝါသဘခတ္တိယာယ ဒာသိယာ ပုတ္တဿ နိသိန္နဖလက”န္တိ အက္ကောသိတွာ ပရိဘာသိတွာ ခီရောဒကေန ဓောဝိ။ ဧကော ပုရိသော အတ္တနော အာဝုဓံ ပမုဿိတွာ နိဝတ္တော တံ ဂဏှန္တော ဝိဋဋူဘကုမာရဿ အက္ကောသနသဒ္ဒံ သုတွာ တံ ကာရဏံ ပုစ္ဆိတွာ, “ဝါသဘခတ္တိယာ ဒာသိယာ ကုစ္ဆိမှိ မဟာနာမသက္ကံ ပဋိစ္စ ဇာတာ”တိ ဉတွာ ဗလကာယဿ ကထေသိ။ “ဝါသဘခတ္တိယာ ကိရ ဒာသိဓီတာ”တိ မဟာကောလာဟလံ အဟောသိ။ တံ သုတွာ ဝိဋဋူဘော “ဧတေ တာဝ မမ နိသိန္နဖလကံ ခီရောဒကေန ဓောဝန္တု, အဟံ ပန ရဇ္ဇေ ပတိဋ္ဌိတကာလေ ဧတေသံ ဂလလောဟိတံ ဂဟေတွာ မမ နိသိန္နဖလကံ ဓောဝိဿာမီ”တိ စိတ္တံ ပဋ္ဌပေသိ။ တသ္မိံ သာဝတ္ထိံ ဂတေ အမစ္စာ တံ ပဝတ္တိံ ရညော အာရောစယိံသု။ ရာဇာ “မယှံ အသိဓီတရံ အဒံသူ”တိ သာကိယာနံ ကုဇ္ဈိတွာ ဝါသဘခတ္တိယာယ စ ပုတ္တဿ စ ဒိန္နပရိဟာရံ အစ္ဆိန္ဒိတွာ ဒာသဒာသီဟိ လဒ္ဓဗ္ဗမတ္တမေဝ အဒါပေသိ။

တတော ကတိပါဟစ္စယေန သတ္ထာ ရာဇနိဝေသနံ ဂန္တွာ ပညတ္တာသနေ နိသီဒိ။ ရာဇာ အာဂန္တွာ ဝန္ဒိတွာ, “ဘန္တေ, တုမှာကံ ကိရ ဉာတကေဟိ ဒာသိဓီတာ မယှံ ဒိန္နာ, တေနဿာ အဟံ သပုတ္တာယ ပရိဟာရံ အစ္ဆိန္ဒိတွာ ဒာသဒာသီဟိ လဒ္ဓဗ္ဗမတ္တမေဝ အဒါပေသိ”န္တိ အာဟ။ သတ္ထာ “အယုတ္တံ, မဟာရာဇ, သာကိယေဟိ ကတံ, ဒဒန္တေဟိ နာမ သမာနဇာတိကာ အဒာတဗ္ဗာ အဿ, တံ ပန , မဟာရာဇ, ဝဒာမိ, ဝါသဘခတ္တိယာ ခတ္တိယရာဇဓီတာ ခတ္တိယရညော ဂေဟေ အဘိသေကံ လဘိ။ ဝိဋဋူဘောပိ ခတ္တိယရာဇာနမေဝ ပဋိစ္စ ဇာတော, မာတုဂေါတ္တံ နာမ ကိံ ကရိဿတိ, ပိတုဂေါတ္တမေဝ ပမာဏန္တိ။ ပေါရာဏကပဏ္ဍိတာ ဒလိဒ္ဒိတ္ထိယာ ကဋ္ဌဟာရိကာယ အဂ္ဂမဟေသိဋ္ဌာနံ အဒံသု, တဿာ စ ကုစ္ဆိမှိ ဇာတကုမာရော ဒွါဒသယောဇနိကာယ ဗာရာဏသိယာ ရဇ္ဇံ ပတွာ ကဋ္ဌဝါဟနရာဇာ နာမ ဇာတော”တိ **ကဋ္ဌဟာရိဇာတကံ** (ဇာ. ၁.၁.၇) ကထေသိ။ ရာဇာ ဓမ္မကထံ သုတွာ “ပိတုဂေါတ္တမေဝ ကိရ ပမာဏ”န္တိ တုဿိတွာ ဝါသဘခတ္တိယာယ စ ပုတ္တဿ စ ပကတိပရိဟာရမေဝ အဒါပေသိ။

ဗန္ဓုလသေနာပတိဿပိ ခေါ ကုသိနာရာယံ မလ္လရာဇဓီတာ မလ္လိကာ နာမ ဘရိယာ ဒီဃရတ္တံ ပုတ္တံ န ဝိဇာယိ။ အထ နံ ဗန္ဓုလော “အတ္တနော ကုလဃရမေဝ ဂစ္ဆာ”တိ ဥယျောဇေသိ။ သာ “သတ္ထာရံ ဒိသွာဝ ဂမိဿာမီ”တိ ဇေတဝနံ ပဝိသိတွာ တထာဂတံ ဝန္ဒိတွာ ဌိတာ, “ကဟံ ဂစ္ဆသီ”တိ ဝုတ္တာ “သာမိကော မံ ဘန္တေ, ကုလဃရံ ပေသေတီ” အာဟ။ “ကိံ ကာရဏာ”တိ? “ဝဉ္ဈာ ကိရသ္မိ အပုတ္တိကာ”တိ။ “ယဒိ ဧဝံ, ဂမနကိစ္စံ နတ္ထိ, နိဝတ္တဿူ”တိ။ သာ တုဋ္ဌမာနသာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ နိဝေသနံ ဂန္တွာ “ကသ္မာ နိဝတ္တာသီ”တိ ဝုတ္တာ “ဒသဗလေန နိဝတ္တိတာမှီ”တိ အာဟ ဗန္ဓုလော “ဒိဋ္ဌံ ဘဝိဿတိ ဒီဃဒဿိနာ ကာရဏ”န္တိ သမ္ပဋိစ္ဆိ။ သာ န စိရဿေဝ ဂဗ္ဘံ ပဋိလဘိတွာ ဥပ္ပန္နဒောဟဠာ “ဒောဟဠော မေ ဥပ္ပန္နော”တိ အာရောစေသိ။ “ကိံ ဒောဟဠော”တိ? “ဝေသာလိနဂရေ ဂဏရာဇကုလာနံ အဘိသေကမင်္ဂလပေါက္ခရဏိယံ ဩတရိတွာ နှာတွာ ပါနီယံ ပါတုကာမာမှိ, သာမီ”တိ။ ဗန္ဓုလော “သာဓူ”တိ ဝတွာ သဟဿထာမဓနုံ ဂဟေတွာ တံ ရထံ အာရောပေတွာ သာဝတ္ထိတော နိက္ခမိတွာ ရထံ ပါဇေန္တော မဟာလိလိစ္ဆဝိနော ဒိန္နဒွါရေန ဝေသာလိံ ပါဝိသိ။ မဟာလိလိစ္ဆဝိနော စ ဒွါရသမီပေ ဧဝ နိဝေသနံ ဟောတိ။ သော ရထဿ ဥမ္မာရေ ပဋိဃာတသဒ္ဒံ သုတွာဝ “ဗန္ဓုလဿ ရထသဒ္ဒော ဧသော, အဇ္ဇ လိစ္ဆဝီနံ ဘယံ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတီ”တိ အာဟ။

ပေါက္ခရဏိယာ အန္တော စ ဗဟိ စ အာရက္ခာ ဗလဝတီ, ဥပရိ လောဟဇာလံ ပတ္ထဋံ, သကုဏာနမ္ပိ ဩကာသော နတ္ထိ။ ဗန္ဓုလသေနာပတိ ပန ရထာ ဩတရိတွာ အာရက္ခကေ မနုဿေ ဝေတ္တေန ပဟရန္တော ပလာပေတွာ လောဟဇာလံ ဆိန္ဒိတွာ အန္တောပေါက္ခရဏိယံ ဘရိယံ နှာပေတွာ သယမ္ပိ နှာတွာ ပုန တံ ရထံ အာရောပေတွာ နဂရာ နိက္ခမိတွာ အာဂတမဂ္ဂေနေဝ ပါယာသိ။ တေ အာရက္ခမနုဿာ လိစ္ဆဝိရာဇူနံ အာရောစေသုံ။ လိစ္ဆဝိရာဇာနော ကုဇ္ဈိတွာ ပဉ္စ ရထသတာနိ အာရုယှ “ဗန္ဓုလမလ္လံ ဂဏှိဿာမာ”တိ နိက္ခမိံသု။ တံ ပဝတ္တိံ မဟာလိဿ အာရောစေသုံ။ မဟာလိ, “မာ ဂမိတ္ထ, သော ဟိ တေ သဗ္ဗေ ဃာတေဿတီ”တိ အာဟ။ တေပိ “မယံ ဂမိဿာမ တေ”တိ ဝဒိံသု။ “တေန ဟိ တဿ ရထစက္ကဿ ယာဝ နာဘိတော ပထဝိံ ပဝိဋ္ဌဋ္ဌာနံ ဒိသွာ နိဝတ္တေယျာထ, တတော အနိဝတ္တန္တာ ပုရတော အသနိသဒ္ဒံ ဝိယ သုဏိဿထ, တမှာ ဌာနာ နိဝတ္တေယျာထ။ တတော အနိဝတ္တ

န္တာ တုမှာကံ ရထဓုရေသု ဆိဒ္ဒံ ပဿိဿထ, တမှာ ဌာနာ နိဝတ္တေယျာထ, ပုရတော မာ ဂမိတ္ထာ”တိ။ တေ တဿ ဝစနေန အနိဝတ္တိတွာ တံ အနုဗန္ဓိံသု ဧဝ။ မလ္လိကာ ဒိသွာ, “ရထာ, သာမိ, ပညာယန္တီ”တိ အာဟ။ “တေန ဟိ ဧကဿေဝ ရထဿ ပညာယနကာလေ မံ အာရောစေယျာသီ”တိ။ သာ ယဒါ သဗ္ဗေ ရထာ ဧကော ဝိယ ဟုတွာ ပညာယိံသု, တဒါ “ဧကမေဝ, သာမိ, ရထသီသံ ပညာယတီ”တိ အာဟ။ ဗန္ဓုလော “တေန ဟိ ဣမာ ရသ္မိယော ဂဏှာဟီ”တိ တဿာ ရသ္မိယော ဒတွာ ရထေ ဌိတောဝ ဓနုံ အာရောပေသိ, ရထစက္ကံ ယာဝ နာဘိတော ပထဝိံ ပါဝိသိ။

လိစ္ဆဝိနော တံ ဌာနံ ဒိသွာပိ န နိဝတ္တိံသု။ ဣတရော ထောကံ ဂန္တွာ ဇိယံ ပေါထေသိ, အသနိသဒ္ဒော ဝိယ အဟောသိ။ တေ တတောပိ န နိဝတ္တိံသု, အနုဗန္ဓန္တာ ဂစ္ဆန္တေဝ။ ဗန္ဓုလော ရထေ ဌိတကောဝ ဧကသရံ ခိပိ, သော ပဉ္စန္နံ ရထသတာနံ ရထသီသေ ဆိဒ္ဒံ ကတွာ ပဉ္စ ရာဇသတာနိ ပရိကရဗန္ဓနဋ္ဌာနေ ဝိနိဝိဇ္ဈိတွာ ပထဝိံ ပါဝိသိ။ တေ အတ္တနော ပဝိဒ္ဓဘာဝံ အဇာနိတွာ, “တိဋ္ဌ, ရေ, တိဋ္ဌ, ရေ”တိ ဝဒန္တာ အနုဗန္ဓိံသု ဧဝ။ ဗန္ဓုလော ရထံ ဌပေတွာ “တုမှေ မတကာ, မတကေဟိ သဒ္ဓိံ မယှံ ယုဒ္ဓံ နာမ နတ္ထီ”တိ အာဟ။ “မတကာ နာမ အမှာဒိသာ န ဟောန္တီ”တိ။ “တေန ဟိ သဗ္ဗပစ္ဆိမဿ ပရိကရံ မောစေထာ”တိ။ တေ မောစယိံသု။ သော မုတ္တမတ္တေ ဧဝ မရိတွာ ပတိတော။ အထ တေ သဗ္ဗေပိ “တုမှေ ဧဝရူပါ, အတ္တနော ဃရာနိ ဂန္တွာ သံဝိဓာတဗ္ဗံ သံဝိဒဟိတွာ ပုတ္တဒါရံ အနုသာသိတွာ သန္နာဟံ မောစေထာ”တိ အာဟ။ တေ တထာ ကတွာ သဗ္ဗေပိ ဇီဝိတက္ခယံ ပတ္တာ။ ဗန္ဓုလောပိ မလ္လိကံ သာဝတ္ထိံ အာနေသိ။ သာ သောဠသက္ခတ္တုံ ယမကေ ယမကေ ပုတ္တေ ဝိဇာယိ။ သဗ္ဗေပိ သူရာ ထာမသမ္ပန္နာ အဟေသုံ, သဗ္ဗသိပ္ပါနံ နိပ္ဖတ္တိံ ပါပုဏိံသု။ ဧကေကဿ ပုရိသသဟဿံ ပရိဝါရော အဟောသိ။ ပိတရာ သဒ္ဓိံ ရာဇနိဝေသနံ ဂစ္ဆန္တေဟိ တေဟေဝ ရာဇင်္ဂဏံ ပရိပူရိ။

အထေကဒိဝသံ ဝိနိစ္ဆယေ ကူဋဍ္ဍပရာဇိတာ မနုဿာ ဗန္ဓုလံ အာဂစ္ဆန္တံ ဒိသွာ မဟာဝိရဝံ ဝိရဝန္တာ ဝိနိစ္ဆယအမစ္စာနံ ကူဋဍ္ဍကရဏံ တဿ အာရောစေသုံ။ သော ဝိနိစ္ဆယံ ဂန္တွာ တံ အဍ္ဍံ ဝိစာရေတွာ သာမိကမေဝ သာမိကံ အကာသိ။ မဟာဇနော မဟာသဒ္ဒေန သာဓုကာရံ ပဝတ္တေတိ။ ရာဇာ “ကိံ ဣဒ”န္တိ ပုစ္ဆိတွာ တမတ္ထံ သုတွာ တုဿိတွာ သဗ္ဗေပိ တေ အမစ္စေ ဟာရေတွာ ဗန္ဓုလဿေဝ ဝိနိစ္ဆယံ နိယျာဒေသိ။ သော တတော ပဋ္ဌာယ သမ္မာ ဝိနိစ္ဆယိ။ တတော တေ ပေါရာဏကဝိနိစ္ဆယိကာ အမစ္စာ ကိဉ္စိ လဉ္ဇံ အလဘန္တာ အပ္ပလာဘာ ဟုတွာ “ဗန္ဓုလော ရဇ္ဇံ ပတ္ထေတီ”တိ ရာဇကုလေ ပရိဘိန္ဒိံသု။ ရာဇာ တေသံ ကထံ သဒ္ဒဟိတွာ စိတ္တံ နိဂ္ဂဟေတုံ နာသက္ခိ။ “ဣမသ္မိံ ဣဓေဝ ဃာတိယမာနေ ဂရဟာ မေ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတီ”တိ ပုန စိန္တေတွာ ပယုတ္တပုရိသေဟိ ပစ္စန္တံ ပဟာရာပေတွာ ဗန္ဓုလံ ပက္ကောသာပေတွာ, “ပစ္စန္တော ကိရ ကုပိတော, တဝ ပုတ္တေဟိ သဒ္ဓိံ ဂန္တွာ , စောရေ ဂဏှာဟီ”တိ ပဟိဏိတွာ, “ဧတ္ထေဝဿ ဒွတ္တိံသာယ ပုတ္တေဟိ သဒ္ဓိံ သီသံ ဆိန္ဒိတွာ အာဟရထာ”တိ တေဟိ သဒ္ဓိံ အညေပိ သမတ္ထေ မဟာယောဓေ ပေသေသိ။ တသ္မိံ ပစ္စန္တံ ဂစ္ဆန္တေယေဝ “သေနာပတိ ကိရ အာဂစ္ဆတီ”တိ ပယုတ္တစောရာ ပလာယိံသု။ သော တံ ပဒေသံ အာဝသာပေတွာ သဏ္ဌာပေတွာ နိဝတ္တိ။

အထဿ နဂရတော အဝိဒူရေ ဌာနေ တေ ယောဓာ ပုတ္တေဟိ သဒ္ဓိံ သီသံ ဆိန္ဒိံသု။ တံ ဒိဝသံ မလ္လိကာယ ပဉ္စဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ သဒ္ဓိံ ဒွေ အဂ္ဂသာဝကာ နိမန္တိတာ ဟောန္တိ။ အထဿာ ပုဗ္ဗဏှေ ဧဝ “သာမိကဿ တေ သဒ္ဓိံ ပုတ္တေဟိ သီသံ ဆိန္န”န္တိ ပဏ္ဏံ အာဟရိတွာ အဒံသု။ သာ တံ ပဝတ္တိံ ဉတွာ ကဿစိ ကိဉ္စိ အဝတွာ ပဏ္ဏံ ဥစ္ဆင်္ဂေ ဌပေတွာ ဘိက္ခုသင်္ဃမေဝ ပရိဝိသိ။ အထဿာ ပရိစာရိကာယော ဘိက္ခူနံ ဘတ္တံ ဒတွာ သပ္ပိစာဋိံ အာဟရန္တိယော ထေရာနံ ပုရတော သပ္ပိစာဋိံ ဘိန္ဒိံသု။ ဓမ္မသေနာပတိ “ဘေဒနဓမ္မံ ဘိန္နံ, န စိန္တိတဗ္ဗ”န္တိ အာဟ။ သာ ဥစ္ဆင်္ဂတော ပဏ္ဏံ နီဟရိတွာ “ဒွတ္တိံသာယ ပုတ္တေဟိ သဒ္ဓိံ ပိတုသီသံ ဆိန္နန္တိ မေ ဣမံ ပဏ္ဏံ အာဟရိံသု, အဟံ ဣဒံ သုတွာပိ န စိန္တေမိ, သပ္ပိစာဋိယာ ဘိန္နာယ ကိံ စိန္တယိဿာမိ, ဘန္တေ”တိ အာဟ။ ဓမ္မသေနာပတိ “အနိမိတ္တမနညာတံ , မစ္စာနံ ဣဓ ဇီဝိတ”န္တိအာဒီနိ (သု. နိ. ၅၇၉) ဝတွာ ဓမ္မံ ဒေသေတွာ ဥဋ္ဌာယာသနာ ဝိဟာရံ အဂမာသိ။ သာပိ ဒွတ္တိံသ သုဏိသာယော ပက္ကောသာပေတွာ, “တုမှာကံ သာမိကာ နိရပရာဓာ အတ္တနော ပုရိမကမ္မဖလံ လဘိံသု , တုမှေ မာ သောစယိတ္ထ, မာ ပရိဒေဝိတ္ထ, ရညော ဥပရိ မနောပဒေါသံ မာ ကရိတ္ထာ”တိ ဩဝဒိ။

ရညော စရပုရိသာ တံ ကထံ သုတွာ ဂန္တွာ တေသံ နိဒ္ဒေါသဘာဝံ ရညော ကထယိံသု။ ရာဇာ သံဝေဂပ္ပတ္တော တဿာ နိဝေသနံ ဂန္တွာ မလ္လိကဉ္စ သုဏိသာယော စ ခမာပေတွာ မလ္လိကာယ ဝရံ အဒါသိ။ သာ “ဝရော ဂဟိတော မေ ဟောတူ”တိ ဝတွာ တသ္မိံ ဂတေ မတကဘတ္တံ ဒတွာ နှာတွာ ရာဇာနံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဝန္ဒိတွာ,

“ဒေဝ, တုမှေဟိ မယှံ ဝရော ဒိန္နော, မယှဉ္စ အညေန အတ္ထော နတ္ထိ, ဒွတ္တိံသာယ မေ သုဏိသာနံ မမဉ္စ ကုလဃရဂမနံ အနုဇာနာထာ”တိ အာဟ။ ရာဇာ သမ္ပဋိစ္ဆိ။ သာ ဒွတ္တိံသ သုဏိသာယော ယထာသကာနိ ကုလာနိ ပေသေသိ, သယမ္ပိ ကုသိနာရာနဂရေ အတ္တနော ကုလဃရံ အဂမာသိ။

ရာဇာပိ ဗန္ဓုလသေနာပတိနော ဘာဂိနေယ္ယဿ ဒီဃကာရာယနဿ နာမ သေနာပတိဋ္ဌာနံ အဒါသိ။ သော ပန “မာတုလော မေ ဣမိနာ မာရိတော”တိ ရညော ဩတာရံ ဂဝေသန္တော ဝိစရတိ။ ရာဇာပိ နိရပရာဓဿ ဗန္ဓုလဿ မာရိတကာလတော ပဋ္ဌာယ ဝိပ္ပဋိသာရီ ဟုတွာ စိတ္တဿာဒံ န လဘတိ, ရဇ္ဇသုခံ နာနုဘောတိ။ တဒါ သတ္ထာ သက္ယာနံ မေဒဠုပံ နာမ နိဂမံ ဥပနိဿာယ ဝိဟရတိ။ ရာဇာ တတ္ထ ဂန္တွာ အာရာမတော အဝိဒူရေ ခန္ဓာဝါရံ နိဝါသေတွာ, “မဟန္တေန ပရိဝါရေန သတ္ထာရံ ဝန္ဒိဿာမီ”တိ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ ပဉ္စ ရာဇကကုဓဘဏ္ဍာနိ ဒီဃကာရာယနဿ ဒတွာ ဧကကောဝ ဂန္ဓကုဋိံ ပါဝိသိ။ သဗ္ဗံ **ဓမ္မစေတိယသုတ္တ** နိယာမေန (မ. နိ. ၂.၃၆၄ အာဒယော) ဒီပေတဗ္ဗံ။ တသ္မိံ ဂန္ဓကုဋိံ ပဝိဋ္ဌေ ဒီဃကာရာယနော တာနိ ပဉ္စ ရာဇကကုဓဘဏ္ဍာနိ ဂဟေတွာ ဝိဋဋူဘံ ရာဇာနံ ကတွာ ရညော ဧကံ အဿံ ဧကဉ္စ ဥပဋ္ဌာနကာရိကံ မာတုဂါမံ ဌပေတွာ နိဝတ္တေတွာ သာဝတ္ထိံ အဂမာသိ။

ရာဇာ သတ္ထာရာ သဒ္ဓိံ ပိယကထံ ကထေတွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ နိက္ခန္တော သေနံ အဒိသွာ တံ မာတုဂါမံ ပုစ္ဆိတွာ တံ ပဝတ္တိံ သုတွာ, “အဟံ ဘာဂိနေယ္ယံ အာဒါယ ဂန္တွာ, ဝိဋဋူဘံ ဂဟေဿာမီ”တိ ရာဇဂဟနဂရံ ဂစ္ဆန္တော ဝိကာလေ ဒွါရေသု ပိဒဟိတေသု နဂရံ ပတွာ ဧကိဿာ သာလာယ နိပဇ္ဇိတွာ ဝါတာတပေဟိ ကိလန္တော ရတ္တိဘာဂေ တတ္ထေဝ ကာလမကာသိ။ ဝိဘာတာယ ရတ္တိယာ, “ဒေဝ, ကောသလနရိန္ဒ အနာထော ဇာတောသီ”တိ ဝိပ္ပလပန္တိယာ တဿာ ဣတ္ထိယာ သဒ္ဒံ သုတွာ ရညော အာရောစေသုံ။ သော မာတုလဿ မဟန္တေန သက္ကာရေန သရီရကိစ္စံ ကာရေသိ။

ဝိဋဋူဘောပိ ရဇ္ဇံ လဘိတွာ တံ ဝေရံ သရိတွာ “သဗ္ဗေပိ သာကိယေ မာရေဿာမီ”တိ မဟတိယာ သေနာယ နိက္ခမိ။ တံ ဒိဝသံ သတ္ထာ ပစ္စူသကာလေ လောကံ ဝေါလောကေန္တော ဉာတိသင်္ဃဿ ဝိနာသံ ဒိသွာ, “ဉာတိသင်္ဂဟံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ စိန္တေတွာ ပုဗ္ဗဏှသမယေ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ, ပိဏ္ဍပါတပဋိက္ကန္တော ဂန္ဓကုဋိယံ သီဟသေယျံ ကပ္ပေတွာ, သာယနှသမယေ အာကာသေန ဂန္တွာ, ကပိလဝတ္ထုသာမန္တေ ဧကသ္မိံ ကဗရစ္ဆာယေ ရုက္ခမူလေ နိသီဒိ။ တတော ဝိဋဋူဘဿ ရဇ္ဇသီမာယ မဟန္တော သန္ဒစ္ဆာယော နိဂြောဓော အတ္ထိ။ ဝိဋဋူဘော သတ္ထာရံ ဒိသွာ ဥပသင်္ကမိတွာ ဝန္ဒိတွာ, “ဘန္တေ, ကိံ ကာရဏာ ဧဝရူပာယ ဥဏှဝေလာယ ဣမသ္မိံ ကဗရစ္ဆာယေ ရုက္ခမူလေ နိသီဒထ, ဧတသ္မိံ သန္ဒစ္ဆာယေ နိဂြောဓမူလေ နိသီဒထ, ဘန္တေ”တိ ဝတွာ, “ဟောတု, မဟာရာဇ, ဉာတကာနံ ဆာယာ နာမ သီတလာ”တိ ဝုတ္တေ, “ဉာတကာနုရက္ခနတ္ထာယ သတ္ထာ အာဂတော ဘဝိဿတီ”တိ စိန္တေတွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ နိဝတ္တိတွာ သာဝတ္ထိမေဝ ပစ္စာဂမိ။ သတ္ထာပိ ဥပ္ပတိတွာ ဇေတဝနမေဝ ဂတော။

ရာဇာ သာကိယာနံ ဒေါသံ သရိတွာ ဒုတိယမ္ပိ နိက္ခမိတွာ တထေဝ သတ္ထာရံ ပဿိတွာ ပုန နိဝတ္တိ။ တတိယဝါရေပိ နိက္ခမိတွာ တထေဝ သတ္ထာရံ ပဿိတွာ ပုန နိဝတ္တိ။ စတုတ္ထဝါရေ ပန တသ္မိံ နိက္ခန္တေ သတ္ထာ သာကိယာနံ ပုဗ္ဗကမ္မံ ဩလောကေတွာ တေသံ ဧကဒိဝသံ နဒိယံ ဝိသပက္ခိပနပာပကမ္မဿ အပ္ပဋိဗာဟိယဘာဝံ ဉတွာ စတုတ္ထဝါရေ နာဂမာသိ။ ဝိဋဋူဘော “သာကိယေ ဃာတေဿာမီ”တိ မဟန္တေန ဗလကာယေန နိက္ခမိ။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ပန ဉာတကာ အသတ္တဃာတကာ နာမ, အတ္တနာ မရန္တာပိ ပရေသံ ဇီဝိတံ န ဝေါရောပေန္တိ။ တေ စိန္တယိံသု – “မယံ သုသိက္ခိတာ ကတဟတ္ထာ ကတူပါသနာ မဟိဿာသာ, န ခေါ ပန သက္ကာ အမှေဟိ ပရံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေတုံ, အတ္တနော ကမ္မံ ဒဿေတွာ ပလာပေဿာမာ”တိ တေ ကတသန္နာဟာ နိက္ခမိတွာ ယုဒ္ဓံ အာရဘိံသု။ တေဟိ ခိတ္တာ သရာ ဝိဋဋူဘဿ ပုရိသာနံ အန္တရန္တရေန ဂစ္ဆန္တိ, ဖလကန္တရကဏ္ဏဆိဒ္ဒန္တရာဒီဟိ နိက္ခမန္တိ။ ဝိဋဋူဘော ဒိသွာ နနု ဘဏေ “သာကိယာ အသတ္တဃာတကာမှာ”တိ ဝဒန္တိ, အထ စ ပန မေ ပုရိသေ နာသေန္တီတိ။

အထ နံ ဧကော ပုရိသော အာဟ – “ကိံ သာမိ, နိဝတ္တိတွာ ဩလောကေသီ”တိ? “သာကိယာ မေ ပုရိသေ နာသေန္တီ”တိ။ “တုမှာကံ ကောစိ ပုရိသော မတော နာမ နတ္ထိ။ ဣင်္ဃ တေ ဂဏာပေထာ”တိ။ ဂဏာပေန္တော ဧကဿပိ ခယံ န ပဿိ။ သော တတော နိဝတ္တိတွာ “ယေ ယေ ပန ဘဏေ ‘သာကိယမှာ’တိ ဘဏန္တိ, သဗ္ဗေ မာရေထ, မာတာမ

ဟဿ ပန မဟာနာမသက္ကဿ သန္တိကေ ဌိတာနံ ဇီဝိတံ ဒေထာ”တိ အာဟ။ သာကိယာ ဂဟေတဗ္ဗဂဟဏံ အပဿန္တာ ကေစိ တိဏံ ဍံသိတွာ, ကေစိ နဠံ ဂဟေတွာ အဋ္ဌံသု။ “တုမှေ သာကိယာ, နော”တိ ပုစ္ဆိတာ ယသ္မာ တေ မရန္တာပိ မုသာဝါဒံ န ဘဏန္တိ, တသ္မာ တိဏံ ဍံသိတွာ ဌိတာ “နော သာကော, တိဏ”န္တိ ဝဒန္တိ။ နဠံ ဂဟေတွာ ဌိတာ “နော သာကော, နဠော”တိ ဝဒန္တိ။ ယေ စ မဟာနာမဿ သန္တိကေ ဌိတာ, တေ စ ဇီဝိတံ လဘိံသု။ တေသု တိဏံ ဍံသိတွာ ဌိတာ **တိဏသာကိယာ** နာမ, နဠံ ဂဟေတွာ ဌိတာ **နဠသာကိယာ** နာမ ဇာတာတိ, ဝိဋ္ဋူဘော အဝသေသေ ခီရပကေပိ အရကေ အဝိဿဇ္ဇေတွာ ဃာတာပေန္တော လောဟိတနဒိံ ပဝတ္တေတွာ တေသံ ဂလလောဟိတေန ဖလကံ ဓောဝါပေသိ။ ဧဝံ သာကိယဝံသော ဝိဋ္ဋူဘေန ဥပစ္ဆိန္နော။

သော မဟာနာမသက္ကံ ဂဟာပေတွာ နိဝတ္တော “ပါတရာသဝေလာယ ပါတရာသံ ကရိဿာမီ”တိ ဧကသ္မိံ ဌာနေ ဩတရိတွာ ဘောဇနေ ဥပနီတေ “ဧကတော ဘုဉ္ဇိဿာမာ”တိ အယျကံ ပက္ကောသာပေသိ။ ခတ္တိယာ ပန ဇီဝိတံ စဇန္တာပိ အသိပုတ္တေဟိ သဒ္ဓိံ န ဘုဉ္ဇန္တိ။ တသ္မာ မဟာနာမော ဧကံ သရံ ဩလောကေတွာ “ကိလိဋ္ဌဂတ္တောမှိ, နှာယိဿာမိ, တာတာ”တိ အာဟ။ “သာဓု, အယျက, နှာယထာ”တိ။ သော “အယံ မံ ဧကတော အဘုဉ္ဇန္တံ ဃာတေဿတိ, သယမေဝ မေ မတံ သေယျော”တိ ကေသေ မုဉ္စိတွာ အဂ္ဂေ ဂဏ္ဌိံ ကတွာ ကေသေသု ပါဒင်္ဂုဋ္ဌကေ ပဝေသေတွာ ဥဒကေ နိမုဇ္ဇိ။ တဿ ဂုဏတေဇေန နာဂဘဝနံ ဥဏှာကာရံ ဒဿေသိ။ နာဂရာဇာ “ကိံ နု ခော”တိ ဥပဓာရေန္တော တံ ဉတွာ တဿ သန္တိကံ အာဂန္တွာ တံ အတ္တနော ဖဏေ နိသီဒါပေတွာ နာဂဘဝနံ ပဝေသေသိ။ သော ဒွါဒသ ဝဿာနိ တတ္ထေဝ ဝသိ။ ဝိဋ္ဋူဘောပိ “မယှံ အယျကော ဣဒါနိ အာဂမိဿတိ, ဣဒါနိ အာဂမိဿတီ”တိ အာဂမယမာနော နိသီဒိ။ တသ္မိံ အတိစိရာယန္တေ သရံ ဝိစိနာပေတွာ ဒီပာလောကေန ပုရိသဗ္ဘန္တရာနိပိ ဩလောကေတွာ အဒိသွာ “ဂတော ဘဝိဿတီ”တိ ပက္ကာမိ။ သော ရတ္တိဘာဂေ အစိရဝတိံ ပတွာ ခန္ဓာဝါရံ နိဝါသေသိ။ ကေစိ အန္တောနဒိယံ ဝါလုကာပုလိနေ နိပဇ္ဇိံသု, ကေစိ ဗဟိထလေ, အန္တောနိပန္နေသုပိ ပုဗ္ဗေ အကတပါပကမ္မာ အတ္ထိ, ဗဟိနိပန္နေသုပိ ပုဗ္ဗေ ကတပါပကမ္မာ အတ္ထိ, တေသံ နိပန္နဋ္ဌာနေသု ကိပိလ္လိကာ ဥဋ္ဌဟိံသု။ တေ “မယှံ နိပန္နဋ္ဌာနေ ကိပိလ္လိကာ, မယှံ နိပန္နဋ္ဌာနေ ကိပိလ္လိကာ”တိ ဥဋ္ဌဟိတွာ အကတပါပကမ္မာ ဥတ္တရိတွာ ထလေ နိပဇ္ဇိံသု, ကတပါပကမ္မာ ဩတရိတွာ ဝါလုကာပုလိနေ နိပဇ္ဇိံသု။ တသ္မိံ ခဏေ မဟာမေဃော ဥဋ္ဌဟိတွာ ဃနဝဿံ ဝဿိ။ နဒိယာ ဩဃော အာဂန္တွာ ဝိဋ္ဋူဘံ သဒ္ဓိံ ပရိသာယ သမုဒ္ဒမေဝ ပါပေသိ။ သဗ္ဗေ တတ္ထ မစ္ဆကစ္ဆပဘက္ခာ အဟေသုံ။

မဟာဇနော ကထံ သမုဋ္ဌာပေသိ “သာကိယာနံ မရဏံ အယုတ္တံ, ‘ဧဝံ နာမ ကောဋ္ဌေတွာ ကောဋ္ဌေတွာ သာကိယာ မာရေတဗ္ဗာ’တိ အနနုစ္ဆဝိကမေတ”န္တိ။ သတ္ထာ တံ ကထံ သုတွာ, “ဘိက္ခဝေ, ဣမသ္မိံ အတ္တဘာဝေ ကိဉ္စာပိ သာကိယာနံ ဧဝံ မရဏံ အယုတ္တံ, ပုဗ္ဗေ ကတပါပကမ္မဝသေန ပန ယုတ္တမေဝေတေဟိ လဒ္ဓ”န္တိ အာဟ။ “ကိံ ပန, ဘန္တေ, တေ ပုဗ္ဗေ အကံသူ”တိ? သဗ္ဗေ ဧကတော ဟုတွာ နဒိယံ ဝိသံ ပက္ခိပိံသူတိ။ ပုနေကဒိဝသံ ဓမ္မသဘာယံ ဘိက္ခူ ကထံ သမုဋ္ဌာပေသုံ – “ဝိဋ္ဋူဘော တတ္တကေ သာကိယေ မာရေတွာ အာဂစ္ဆန္တော အတ္တနော မနောရထေ မတ္ထကံ အပ္ပတ္တေယေဝ တ္တေကံ ဇနံ အာဒါယ မဟာသမုဒ္ဒေ မစ္ဆကစ္ဆပဘက္ခော ဇာတော”တိ ။ သတ္ထာ အာဂန္တွာ “ကာယ နုတ္ထ, ဘိက္ခဝေ, ဧတရဟိ ကထာယ သန္နိသိန္နာ”တိ ပုစ္ဆိတွာ “ဣမာယ နာမာ”တိ ဝုတ္တေ, “ဣမေသံ သတ္တာနံ မနောရထေ မတ္ထကံ အပ္ပတ္တေယေဝ မစ္စုရာဇာ သုတ္တံ ဂါမံ အဇ္ဈောတ္ထရန္တော မဟောဃော ဝိယ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ ဆိန္ဒိတွာ စတူသု အပါယသမုဒ္ဒေသု နိမုဇ္ဇာပေတီ”တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၄၇. “ပုပ္ဖာနိ ဟေဝ ပစိနန္တံ၊ ဗျာသတ္တမနသံ နရံ။
သုတ္တံ ဂါမံ မဟောဃောဝ၊ မစ္စု အာဒါယ ဂစ္ဆတီ”တိ။

တတ္ထ **ဗျာသတ္တမနသံ နရ**န္တိ သမ္ပတ္တေ ဝါ အသမ္ပတ္တေ ဝါ လဂ္ဂမာနသံ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယထာ မာလာကာရော ပုပ္ဖာရာမံ ပဝိသိတွာ “ပုပ္ဖာနိ ပစိနိဿာမီ”တိ တတော ပုပ္ဖာနိ ဂဟေတွာ အညမညံ ဝါ ဂန္ဓံ ပတ္ထေန္တော သကလေ ပုပ္ဖာရာမေ မနံ ပေသေတိ, “ဣတော စိတော စ ပုပ္ဖာနိ ပစိနိဿာမီ”တိ တတော ပုပ္ဖာနိ အဂ္ဂဟေတွာ အညတ္ထ မနံ ပေသေသိ, တမေဝ ဂန္ဓံ ပစိနန္တော ပမာဒမာပဇ္ဇတိ, ဧဝမေဝ ကေစ္စော ပုပ္ဖာရာမသဒိသံ ပဉ္စကာမဂုဏမဇ္ဈံ ဩတရိတွာ မနောရမံ ရူပံ လဘိတွာ မနောရမာနံ သဒ္ဒဂန္ဓရသဖောဋ္ဌဗ္ဗာနံ အညတရံ ပတ္ထေတိ။ အညော တေသု ဝါ အညတရံ လဘိတွာ အညတရံ ပတ္ထေတိ , ရူပမေဝ ဝါ လဘိတွာ အညံ အပတ္ထေန္တော တမေဝ အ

ဿာဒေတိ, သဒ္ဒာဒီသု တ အညတရံ။ ဧသေဝ နယော ကေမဟိံသအသိအာသခေတ္တဝတ္ထုကာမနိဂမဇနပအဒီသု, ပဗ္ဗဇိတာနမ္ပိ ပရိဝေဏဝိဟာရပတ္တစီဝရာဒီသူတိ ဧဝံ ပဉ္စကာမဂုဏာသင္ခာတာနိ ပုပ္ဖာနိ ဧဝ ပစိနန္တံ သမ္ပတ္တေ တ အသမ္ပတ္တေ တ ကာမဂုဏေ ဗျာသတ္တမနသံ နရံ။ **သုတ္တံ ကာမ** န္တိ ကမသ္သ ဂေဟာဘိတ္တိအာဒီနံ ပန သုပနဝသေန သုပနံ နာမ နတ္ထိ, သတ္တာနံ ပန သုတ္တပမတ္တတံ ဥပာအယ သုတ္တော နာမ ဟောတိ။ ဧဝံ သုတ္တံ ကာမံ ဒ္ဒေဝ တိဏ္ဏိ ယောဇနာနိ အာယတဂမ္ဘီရော မဟောဃောဝ မစ္စု အာအာယ ဂစ္ဆတိ။ ယထာ သော မဟောဃော ကူတ္ထိပုရိသကေမဟိံသကုက္ကုဋာဒီသု ကိဉ္စိ အနဝသေသေတ္တတ သဗ္ဗံ တံ ကမံ သမုဒ္ဒံ ပာပေတ္တတ မစ္ဆကစ္ဆပဘက္ခံ ကရောတိ, ဧဝမေဝ ဗျာသတ္တမနသံ နရံ မစ္စု အာအာယ ဇိဝိတိန္ဒြိယုမသ္သ ဆိန္ဒိတ္တတ စတူသု အပာယသမုဒ္ဒေသု နိမုဇ္ဇာပေတီတိ။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပတ္တာ။ မဟာဇနသ္သ သာတ္ထိကာ ဒေသနာ ဇာတာတိ။

ဝိဋူဍဘဝတ္ထု တတိယံ။

၄. ပတိပူဇိကကုမာရိဝတ္ထု

ပုပ္ဖာနိ ဟေတ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရန္တော ပတိပူဇိကံ နာမ ကုမာရိကံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။ ဝတ္ထု တာဝတိံသဒေဝလောကေ သမုဋ္ဌိတံ။

တတ္ထ ကိရ မာလဘာရီ နာမ ဒေဝပုတ္တော အစ္ဆရာသဟသ္သပရိဝုတော ဥယျာနံ ပာဝိသိ။ ပဉ္စသတာ ဒေဝဓီတရော ရုက္ခံ အာရုယှပ ပုပ္ဖာနိ ပာတေန္တိ, ပဉ္စသတာ ပတိတာနိ ပုပ္ဖာနိ ဂဟေတ္တတ ဒေဝပုတ္တံ အလင်္ကရောန္တိ။ တာသု ဧကာ ဒေဝဓီတာ ရုက္ခသာခာယမေဝ စုတာ, သရီရံ ဒီပသိခာ ဝိယ နိဗ္ဗာယိ။ သာ သာဝတ္ထိယံ ဧကသ္မိံ ကုလဂေဟေ ပဋိသန္ဓိံ ဂဟေတ္တတ ဇာတကာလေ ဇာတိသ္သရာ ဟုတ္တတ “မာလဘာရီဒေဝပုတ္တသ္သ ဘရိယာမ္ဟိ”တိ အနုသ္သရန္တီ ဝုမ္ပိမန္တတယ ဂန္ဓမာလာဒီဟိ ပူဇံ ကတ္တတ သာမိကသ္သ သန္တိကေ အဘိနိဗ္ဗတ္တိံ ပတ္ထေသိ။ သာ သောဠသဝသ္သကာလေ ပရကုလံ ဂတာပိ သလာကဘတ္တပက္ခိကဘတ္တဝသ္သာတသိကာဒီနိ ဒတ္တတ, “အယံ မေ သာမိကသ္သ သန္တိကေ နိဗ္ဗတ္တနတ္ထာယ ပစ္စယော ဟောတူ”တိ ဝဒတိ။ အထသ္သာ ဘိက္ခူ “အယံ ကုမာရိကာ ဥဋ္ဌာယ သမုဋ္ဌာယ ပတိမေဝ ပတ္ထေတီတိ ပတိပူဇိကာ”တိ နာမံ ကရိံသု။ သာပိ နိဗဒ္ဓံ အာသနသာလံ ပဋိဇဂ္ဂတိ, ပာနီယံ ဥပဋ္ဌပေတိ, အာသနာနိ ပညပေတိ။ အညေပိ မနုသ္သာ သလာကဘတ္တာဒီနိ အတ္တကာမာ, “အမ္မ, ဣမာနိပိ ဘိက္ခုသင်္ဃသ္သ ပဋိပာဒေယျာသီ”တိ ဝတ္တတ အာဟရိတ္တတ ဒေန္တိ။ သာပိ ဧတေန နိယာမေန အာဂစ္ဆန္တီ ဂစ္ဆန္တီ ဧကပဒတရေ ဆပညာသ ကုသလဓမ္မေ (ဓ. သ. ၁; ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၁ ယေတပနကဝဏ္ဏနာ) ပဋိလဘတိ။ တသ္သာ ကုစ္ဆိယံ ဂဗ္ဘော ပတိဋ္ဌဟိ။ သာ ဒသမာသစ္စယေန ပုတ္တံ ဝိဇာယိ။ တသ္သ ပဒသာ ဂမနကာလေ အညမ္ပိ အညမ္ပီတိ စတ္တာရော ပုတ္တေ ပဋိလဘိ။

သာ ဧကဒိဝသံ အနံ ဒတ္တတ ပူဇံ ကတ္တတ ဓမ္မံ သုတ္တတ သိက္ခာပဒါနိ ရက္ခိတ္တတ ဒိဝသပရိယောသာနေ တံ ခဏံ နိဗ္ဗတ္တေန ဧကေနစိ ရောဂေန ကာလံ ကတ္တတ အတ္တနော သာမိကသ္သေဝ သန္တိကေ နိဗ္ဗတ္တိ။ ဣတရာပိ တ္တေကံ ကာလံ ဒေဝပုတ္တံ အလင်္ကရောန္တိ ဧဝ။ ဒေဝပုတ္တော တံ ဒိသ္တတ “တ္ဝံ ပာတောဝ ပဋ္ဌာယ န ဒိသ္သသိ, ကုဟိံ ဂတာသီ”တိ အာဟ။ “စုတာမ္ဟိ သာမီ”တိ။ “ကိံ ဝဒေသီ”တိ? “ဧဝမေတံ, သာမီ”တိ။ “ကုဟိံ နိဗ္ဗတ္တာသီ”တိ? “သာဝတ္ထိယံ ကုလဂေဟေ”တိ။ “ကိတ္တကံ ကာလံ တတ္ထ ဌိတာသီ”တိ? “ဒသမာသစ္စယေန မာတု ကုစ္ဆိတော နိက္ခမိတ္တတ သောဠသဝသ္သကာလေ ပရကုလံ ဂန္တ္တတ စတ္တာရော ပုတ္တေ ဝိဇာယိတ္တတ အနာဒီနိ ပုညာနိ ကတ္တတ တုမှေဟ ပတ္ထေတ္တတ အာဂန္တ္တတ တုမှာကမေဝ သန္တိကေ နိဗ္ဗတ္တာမှိ, သာမီ”တိ။ “မနုသ္သာနံ ကိတ္တကံ အာယူ”တိ? “ဝသ္သသတမတ္တ”န္တိ။ “တ္တေကမေဝတ”တိ? “အာမ, သာမီ”တိ။ “တ္တေကံ အာယုံ ဂဟေတ္တတ နိဗ္ဗတ္တမနုသ္သာ ကိံ နု ခေါ သုတ္တပမတ္တာ ကာလံ အတိက္ကာမေန္တိ, ဥဒါဟု အနာဒီနိ ပုညာနိ ကရောန္တီ”တိ။ “ကိံ ဝဒေထ, သာမိ”? “အသင်္ချေယျံ အာယုံ ဂဟေတ္တတ နိဗ္ဗတ္တာ ဝိယ အဇရာမရာ ဝိယ စ နိစ္စံ ပမတ္တာ, မနုသ္သာ”တိ။ မာလဘာရီဒေဝပုတ္တသ္သ မဟာသံဝေဂေါ ဥဒပါဒိ “ဝသ္သသတမတ္တမာယုံ ဂဟေတ္တတ နိဗ္ဗတ္တမနုသ္သာ ကိရ ပမတ္တာ နိပဇ္ဇိတ္တတ နိဒ္ဒာယန္တိ, ကဒါ နု ခေါ ဒုက္ခာ မုစ္စိသ္သန္တီ”တိ? မနုသ္သာနံ ပန ဝသ္သသတံ တာဝတိံသာနံ ဒေဝတာနံ ဧကော ရတ္တိန္ဒိဝေါ, တာယ ရတ္တိယာ တိံသရတ္တိယော မာသော, တေန မာသေန ဒ္ဝါဒသမာသိကော သံဝစ္ဆရော, တေန သံဝစ္ဆရေန ဒိဗ္ဗဝသ္သသဟသ္သံ အာယုပ္ပမာဏံ , တံ မနုသ္သဂဏနာယ တိသ္သော ဝသ္သကောဋိယော, သဋ္ဌိ စ ဝသ္သသတသဟသ္သာနိ

ဟောန္တိ။ တသ္မာ တဿ ဒေဝပုတ္တဿ ဧကေဒိဝသောပိ နာတိက္ကန္တော မုဟုတ္တသဒိသော ၀ ကာလော အဟော
သိ။ ဧဝံ အပ္ပာယုကမနုဿာနံ ပမာဒေ နာမ အတိဝိယ အယုတ္တောတိ။

ပုနဒိဝသေ ဘိက္ခူ ကာမံ ပဝိဋ္ဌာ အာသနသာလံ အပဋ္ဌိဇဂ္ဂိတံ, အာသနာနိ အပညတ္တာနိ, ဟနီယံ အနုဋ္ဌပိတံ ဒိသွာ,
''ကဟံ ပတိပူဇိကာ''တိ အာပုံသု။ ''ဘန္တေ, ကဟံ တုမှေဟ တံ ဒက္ခိဿထ, ဟိယျော အယျော ဘုဉ္ဇိတွာ ဂ
တေသု သာယန္ဟသမယေ မတာ''တိ။ တံ သုတွာ ပုထုဇ္ဇနာ ဘိက္ခူ တဿာ ဥပကာရံ သရန္တာ အဿူနိ သန္ဓာရေ
တုံ နာသက္ခိံသု။ ခီဏာသဝာနံ ဓမ္မသံဝေဂေါ ဥဒပါဒိ။ တေ ဘတ္တကိစ္စံ ကတွာ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ ပု
စ္ဆိံသု – ''ဘန္တေ, ပတိပူဇိကာ နာမ ဥပာသိကာ ဥဋ္ဌာယ သမုဋ္ဌာယ နာနပ္ပကာရာနိ ပုညာနိ ကတွာ သာမိကမေဝ ပတ္
ထေသိ, သာ ကာလံ ကတွာ ကဟံ နု ခော နိဗ္ဗတ္တာ''တိ? ''အတ္တနော သာမိကဿေဝ သန္တိကေ, ဘိက္ခဝေ''တိ။
''နတ္ထိ, ဘန္တေ, သာမိကဿ သန္တိကေ''တိ။ ''န သာ, ဘိက္ခဝေ, တုမှာကံ သာမိကံ ပတ္ထေတိ, တာဝတိံသဘဝနေ တဿ
သာ မာလဘာရီဒေဝပုတ္တော နာမ သာမိကော, သာ တဿ ပုပ္ဖပိလန္ဓနတ္ထာနတော စဝိတွာ ပုန ဂန္တွာ တဿေဝ
သန္တိကေ နိဗ္ဗတ္တာ''တိ။ ''ဧဝံ ကိရ, ဘန္တေ''တိ။ ''အာမ, ဘိက္ခဝေ''တိ။ ''အဟော ပရိတ္တံ, ဘန္တေ, သတ္တာနံ ဇီ
ဝိတံ, ဟတောဝ အမှေဟ ပရိဝိသိတွာ သာယံ ဥပ္ပန္နဗ္ဗာဓိနာ မတာ''တိ။ သတ္ထာ ''အာမ, ဘိက္ခဝေ, ပရိတ္တံ သတ္
တာနံ ဇီဝိတံ နာမ, တေနေဝ ကာမေ သတ္တေ ဝတ္ထုကာမေဟိ စေဝ ကိလေသကာမေဟိ စ အတိတ္တေဝ ဧဝ အန္တကော
အတ္တနော ဝသေ ဝတ္တေတွာ ကန္ဒန္တေ ပရိဒေဝန္တေ ဂဟေတွာ ဂစ္ဆတီ''တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၄၈. ''ပုပ္ဖာနိ ဟေဝ ပစိနန္တံ၊ ဗျာသတ္တမနသံ နရံ။
အတိတ္တံယေဝ ကာမေသု၊ အန္တကော ကုရုတေ ဝသ''န္တိ။

တတ္ထ **ပုပ္ဖာနိ ဟေဝ ပစိနန္တံ** တိ ပုပ္ဖာရာမေ မာလာကာရော နာနာပုပ္ဖာနိ ဝိယ အတ္တဘာဝပဋိဗဒ္ဓါနိ စေဝ
ဥပကရဏပဋိဗဒ္ဓါနိ စ ကာမဂုဏပုပ္ဖာနိ ဩစိနန္တမေဝ ။ **ဗျာသတ္တမနသံ နရံ** တိ အသမ္ပတ္တေသု ပတ္ထနာဝသေန,
သမ္ပတ္တေသု ဂေဓဝသေန ဝိဝိဓေနာကာရေန အာသတ္တစိတ္တံ။ **အတိတ္တံယေဝ ကာမေသု** တိ ဝတ္ထုကာမကိလေသကာ
မေသု ပရိယေသနေနပိ ပဋိလာဘေနပိ ပရိဘောဂေနပိ နိစယေနပိ အတိတ္တံ ဧဝ သမာနံ။ **အန္တကော ကုရုတေ ဝသ** န္တိ
မရဏသင်္ခါတော အန္တကော ကန္ဒန္တံ ပရိဒေဝန္တံ ဂဟေတွာ ဂစ္ဆန္တော အတ္တနော ဝသံ ဟပေတီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပတ္တာ, ဒေသနာ မဟာဇနဿ သာတ္ထိကာ ဇာတာတိ။

ပတိပူဇိကကုမာရိဝတ္ထု စတုတ္ထံ။

၅. မစ္ဆရိယကောသိယသေဋ္ဌိဝတ္ထု

ယထာပိ ဘမရော ပုပ္ဖ န္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရန္တော မစ္ဆရိယကောသိယသေဋ္ဌိံ အာရဗ္
ဘ ကထေသိ။ တဿ ဝတ္ထု ရာဇဂဟေ သမုဋ္ဌိတံ။

ရာဇဂဟနဂရဿ ကိရ အဝိဒူရေ သက္ကာရံ နာမ နိဂမော အဟောသိ။ တတ္ထေကော မစ္ဆရိယကောသိယော နာမ
သေဋ္ဌိ အသီတိကောဋိဝိဘဝေ ပဋိဝသတိ။ သော တိဏဂ္ဂေန တေလဗိန္ဒုမ္ပိ ပရေသံ န ဒေတိ, န အတ္တနာ ပရိဘုဉ္ဇတိ။ ဣ
တိဿ တံ ဝိဘဝဇာတံ နေဝ ပုတ္တဒါရာဒီနံ, န သမဏဗြာဟ္မဏာနံ အတ္ထံ အနုဘောတိ, ရက္ခသပရိဂ္ဂဟိတာ ပေါက္
ခရဏီ ဝိယ အပရိဘောဂံ တိဋ္ဌတိ။ သတ္ထာ ဧကဒိဝသံ ပစ္စူသသမယေ မဟာကရုဏာသမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌာယ သကလ
လောကဓာတုယံ ဗောဓနေယျဗန္ဓဝေ ဩလောကေန္တော ပဉ္စစတ္တာလီသယောဇနမတ္ထကေ ဝသန္တဿ သေဋ္ဌိ
နော သပဇာပတိကဿ သောတာပတ္တိဖလဿ ဥပနိဿယံ အဒ္ဒသ။ တတော ပုရိမဒိဝသေ ပန သော ရာဇာနံ ဥပဋ္ဌာ
တုံ ရာဇဂေဟံ ဂန္တွာ ရာဇုပဋ္ဌာနံ ကတွာ အာဂစ္ဆန္တော ဧကံ ဆာတဇ္ဈတ္တံ ဇနပဒမနုဿံ ကုမ္မာသပူရံ ကပလ္လ
ကပူဝံ ခါဒန္တံ ဒိသွာ တတ္ထ ပိပာသံ ဥပ္ပာဒေတွာ အတ္တနော ဃရံ ဂန္တွာ စိန္တေသိ – ''သစာဟံ ကပလ္လကပူဝံ ခါ
ဒိတုကာမောမှီတိ ဝက္ခာမိ, ဗဟူ မနုဿာ မယာ သဒ္ဓိံ ခါဒိတုကာမာ ဘဝိဿန္တိ, ဧဝံ မေ ဗဟူနိ တိလတဏ္ဍုလသပ္
ပိဖာဏိတာဒီနိ ပရိက္ခယံ ဂမိဿန္တိ, န ကဿစိ ကထေဿာမီ''တိ တဏှံ အဓိဝာသေန္တော စရတိ။ သော ဂစ္ဆန္တ
တေ ဂစ္ဆန္တေ ကာလေ ဥပ္ပဏ္ဍုပ္ပဏ္ဍုကဇာတော ဓမနိသန္ထတဂတ္တော ဇာတော။ တတော တဏှံ အဓိဝါသေတုံ

အသက္ကောန္တော ဂၯ္ပံ ပဝိသိတွတ မဍ္စကေ ဥပဂူဟိတွတ နိပဇ္ဇိ။ ဇေံ ဂတောပိ ဓနပာနိဘယေန န ကသ္သစိ ကိဥ္စိ ကထေသိ။

အထ နံ ဘရိယာ ဥပသင်္ကမိတွတ ပိဋ္ဌိံ ပရိမဇ္ဇိတွတ, "ကိံ တေ, သာမိ, အဖာသုကံ ဇာတ"န္တိ ပုစ္ဆိ။ "န မေ ကိဉ္စိ အဖာသုကံ အတ္ထိ"တိ။ "ကိံ နု ခော တေ ရာဇာ ကုပိတော"တိ? "ရာဇာပိ မေ န ကုပ္ပတိ"တိ။ "အထ ကိံ တေ ပုတ္တဓီတာဟိ တ အာသကမ္မကရာဒီဟိ တ ကိဉ္စိ အမနာပံ ကတံ အတ္ထိ"တိ? "ဧဝရူပမ္ပိ နတ္ထိ"တိ။ "ကိသ္မိဉ္စိ ပန တေ တဏှာ ဟာ အတ္ထိ"တိ? ဇေံ ဝုတ္တေပိ ဓနပာနိဘယေန ကိဉ္စိ အဝတွတ နိသ္သဒ္ဒော ဝ နိပဇ္ဇိ, အထ နံ ဘရိယာ "ကထေဟိ, သာမိ ကိသ္မိဉ္စိ တေ တဏှာဟာ အတ္ထိ"တိ အာဟ။ သော ဝစနံ ပရိဂိလန္တော ဝိယ "အတ္ထိ မေ တဏှာဟာ"တိ အာဟ။ "ကိံ တဏှာဟာ, သာမီ"တိ? "ကပလ္လကပူဝံ ခာဒိတုကာမောမှိ"တိ။ "အထ ကိမတ္ထံ မေ န ကထေသိ, ကိံ တွံ ဒလိဒ္ဒော အသိ, ဣဒါနိ သကလနိဂမတသိနံ ပဟောနကေ ကပလ္လကပူဝေ ပစိသ္သာမိ"တိ။ "ကိံ တေ ဧတေဟိ, အတ္တနော ကမ္မံ ကတွတ ခာဒိသ္သန္တိ"တိ? "တေန ဟိ ဧကရစ္ဆတသိနံ ပဟောနကေ ပစိသ္သာမိ"တိ။ "ဇာနာမဟံ တဝ မဟဒ္ဓန ဘာဝ"န္တိ။ "ဣမသ္မိံ ဂေဟသာမန္တေ သဗ္ဗေသံ ပဟောနကံ ကတွတ ပစာမိ"တိ။ "ဇာနာမဟံ တဝ မဟဇ္ဈာသယ ဘာဝ"န္တိ။ "တေန ဟိ တေ ပုတ္တအာရမတ္တသ္သေဝ ပဟောနကံ ကတွတ ပစာမိ"တိ။ "ကိံ တေ ဧတေဟိ"တိ? "ကိံ ပန တုယှဉ္စ မယှဉ္စ ပဟောနကံ ကတွတ ပစာမိ"တိ? "တွံ ကိံ ကရိသ္သသိ"တိ ? "တေန ဟိ ဧကကသ္သေဝ တေ ပဟောနကံ ကတွတ ပစာမိ"တိ။ "ဣမသ္မိံ ဌာနေ ပစမာနေ ဗဟူ ပစ္စာသိသန္တိ။ သကလတဏ္ဍုလေ ဌပေတွတ ဘိန္နတဏ္ဍုလေ စ ဥဒ္ဓနကပလ္လာနိ စ အာဒာယ ထောကံ ခီရသပ္ပိမဓုဖာဏိတဉ္စ ဂဟေတွတ သတ္တဘူမိကသ္သ ဟာသာဒသ္သ ဥပရိမတလံ အာရုယှ ပစ, တတ္ထာဟံ ဧကကောဝ နိသီဒိတွတ ခါဒိသ္သာမိ"တိ။ သာ "သာဓူ"တိ ပဋိသ္သုဏိတွတ ဂဟေ တဗ္ဗံ ကဟာပေတွတ ဟာသာဒံ အဘိရုယှ အသိယော ဝိသ္သဇ္ဇေတွတ သေဋ္ဌိံ ပက္ကောသာပေသိ, သော အာဒိတော ပ ဋ္ဌာယ ဒွတရာနိ ပိဒဟန္တော သဗ္ဗဒွတရေသု သူစိဃဋိကံ ဒတွတ သတ္တမတလံ အဘိရုဟိတွတ တတ္ထပိ ဒွတရံ ပိဒဟိတွ တ နိသီဒိ။ ဘရိယာပိသ္သ ဥဒ္ဓနေ အဂ္ဂိံ ဇာလေတွတ ကပလ္လံ အာရောပေတွတ ပူဝေ ပစိတုံ အာရဘိ။

အထ သတ္ထာ ဟတောဝ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရံ အာမန္တေသိ – "ဧသော, မောဂ္ဂလ္လာန, ရာဇဂဟသ္သ အဝိဒူရေ သက္ကာရနိဂမေ မစ္ဆရိယသေဋ္ဌိ 'ကပလ္လကပူဝေ ခါဒိသ္သာမိ'တိ အညေသံ ဒသ္သနဘယေန သတ္တဘူမိကေ ဟာသာဒေ ကပလ္လကပူဝေ ပစာပေတိ, တွံ တတ္ထ ဂန္တွတ သေဋ္ဌိံ ဒမေတွတ နိဗ္ဗိသေဝနံ ကတွတ ဥဘောပိ ဇာယမ္ပတိကေ ပူဝေ စ ခီရသပ္ပိမဓုဖာဏိတာနိ စ ကဟာပေတွတ အတ္တနော ဗလေန ဇေတဝနံ အာနေဟိ, အဇ္ဇာဟံ ပဉ္စဟိ ဘိက္ခု သတေဟိ သဒ္ဓိံ ဝိဟာရေ ဧဝ နိသီဒိသ္သာမိ, ပူဝေဟေဝ ဘတ္တကိစ္စံ ကရိသ္သာမိ"တိ။

ထေရော "သာဓု, ဘန္တေ"တိ သတ္ထု ဝစနံ သမ္ပဋိစ္ဆိတွတ တာဝဒေဝ ဣဒ္ဓိဗလေန တံ နိဂမံ ဂန္တွတ တသ္သ ဟာသာဒသ္သ သီဟပဉ္စရဒွတရေ သုနိဝတ္ထော သုပာရုတော အာကာသေ ဧဝ မဏိရူပကံ ဝိယ အဋ္ဌာသိ။ မဟာသေဋ္ဌိ နော ထေရံ ဒိသွတဝ ဟဒယမံသံ ကမ္ပိ။ သော အဟံ ဧဝရူပာနံယေဝ ဒသ္သနဘယေန ဣမံ ဌာနမာဂတော, အယဉ္စ ဘိက္ခု အာကာသေနာဂန္တွတ တတဟာနဒွတရေ ဌိတောတိ။ သော ဂဟေတဗ္ဗဂဟဏံ အပသ္သန္တော အဂ္ဂိမှိ ပက္ခိတ္တ လောဏသက္ခရာ ဝိယ အေသေန တဋ္ဋတဋ္ဋာယန္တော ဧဝမာဟ – "သမဏ, အာကာသေ ဌတွတပိ ကိံ လဘိသ္သသိ, အာကာသေ အပဒေ ပဒံ ဒသ္သေတွတ စင်္ကမန္တောပိ နေဝ လဘိသ္သသိ"တိ။ ထေရော တသ္မိံ ဧဝ ဌာနေ အပရာပရံ စင်္ကမိ။ သေဋ္ဌိ "စင်္ကမန္တော ကိံ လဘိသ္သသိ, အာကာသေ ပလ္လင်္ကေန နိသီဒန္တောပိ န လဘိသ္သသိယေဝ"တိ အာဟ။ ထေရော ပလ္လင်္ကံ အာဘုဇိတွတ နိသီဒိ။ အထ နံ "အာကာသေ နိသိန္နော ကိံ လဘိသ္သသိ, အာဂန္တွတ တတဟနသ္သ ဥမ္မာရေ ဌိတောပိ န လဘိသ္သသိ"တိ အာဟ။ ထေရော ဥမ္မာရေ ဌိတော။ "ဥမ္မာရေ ဌိတောပိ ကိံ လဘိသ္သသိ, ဓူမာယန္တောပိ န လဘိသ္သသိ တေ"တိ အာဟ။ ထေရောပိ ဓူမာယိ။ သကလဟာသာဒော ဧကဓူမော အဟောသိ။ သေဋ္ဌိ နော အက္ခီနံ သူစိယာ ဝိဇ္ဈနကာလော ဝိယ အဟောသိ, ဂေဟဈ္ဈာယနဘယေန ပန "တွံ ပဇ္ဇလန္တောပိ န လဘိသ္သသိ"တိ အဝတွတ "အယံ သမဏော သုဋ္ဌု လဂ္ဂော, အလဒ္ဓာ န ဂမိသ္သတိ , ဧကမသ္သ ပူဝံ အာပေသ္သာမိ"တိ ဘရိယံ အာဟ – "ဘဒ္ဒေ ဧကံ ခုဒ္ဒကပူဝံ ပစိတွတ သမဏသ္သ ဒတွတ ဥယျောဇေဟိ န"န္တိ။ သာ ထောကံ ဧဝ ပိဋ္ဌံ ကပလ္လ ဟာတိယံ ပက္ခိပိ, မဟာပူဝေ ဟုတွတ သကလဟာတိံ ပူရေတွတ ဥဒ္ဒုမာတော ဟုတွတ အဋ္ဌာသိ။

သေဋ္ဌိ တံ ဒိသွတ "ဗဟုံ တယာ ပိဋ္ဌံ ဂဟိတံ ဘဝိသ္သတိ"တိ သယမေဝ ဒဗ္ဗိကဏ္ဏေန ထောကံ ပိဋ္ဌံ ဂဟေတွတ ပက္ခိပိ, ပူဝေ ပုရိမပူဝတော မဟန္တတရော ဇာတော ။ ဇေံ ယံ ယံ ပစတိ, သော သော မဟန္တမဟန္တောဝ ဟောတိ။

သော နိဗ္ဗိန္နော ဘရိယံ အာဟ – ‘‘ဘဒ္ဒေ, ဣမဿ ဧကံ ပူဝံ ဒေဟီ’’တိ။ တဿာ ပစ္ဆိတော ဧကံ ပူဝံ ဂဏှာဟန္တိယာ သဗ္ဗေ ဧကာဗဒ္ဓာ အလ္လီယိံသု။ သာ သေဋ္ဌိံ အာဟ – ‘‘သာမိ, သဗ္ဗေ ပူဝါ ဧကတော လဂ္ဂါ, ဝိသုံ ကာတုံ န သက္ကောမီ’’တိ။ ‘‘အဟံ ကရိဿာမီ’’တိ သောပိ ကာတုံ နာသက္ခိ။ ဥဘောပိ ဇနာ ကောဋိယံ ဂဟေတွာ ကမုန္တာပိ ဝိယောဇေတုံ နာသက္ခိံသု ဧဝ ။ အထဿ ပူဝေဟိ သဒ္ဓိံ တာယမန္တဿေဝ သရီရတော သေဒါ မုစ္စိံသု, ပိပာသာ ဥပစ္ဆိဇ္ဇိ။ တတော ဘရိယံ အာဟ – ‘‘ဘဒ္ဒေ, န မေ ပူဝေဟိ အတ္ထော, ပစ္ဆိယာ သဒ္ဓိံယေဝ ဣမဿ ဒေဟီ’’တိ။ သာ ပစ္ဆိံ အာဒါယ ထေရံ ဥပသင်္ကမိတွာ အဒါသိ။ ထေရော ဥဘိန္နမ္ပိ ဓမ္မံ ဒေသေသိ, တိဏ္ဏံ ရတနာနံ ဂုဏံ ကထေသိ, ‘‘အတ္ထိ ဒိန္နံ, အတ္ထိ ယိဋ္ဌ’’န္တိ ဒိန္နအာနာဒီနံ ဖလံ ဂဂနတလေ ပုဏ္ဏစန္ဒံ ဝိယ ဒဿေသိ။

တံ သုတွာ ပသန္နစိတ္တော ဟုတွာ သေဋ္ဌိ ‘‘ဘန္တေ, အာဂန္တွာ ဣမသ္မိံ ပလ္လင်္ကေ နိသီဒိတွာ ပရိဘုဉ္ဇထာ’’တိ အာဟ။ ထေရော, ‘‘မဟာသေဋ္ဌိ, သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ‘ပူဝေ ခာဒိဿာမီ’တိ ပဉ္စဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ သဒ္ဓိံ ဝိဟာရေ နိသိန္နော, တုမှာကံ ရုစိယာ သတိ အဟံ တေ နေဿာမိ, သေဋ္ဌိဘရိယံ ပူဝေ စ ခီရာဒီနိ စ ဂဏှာပေထ, သတ္ထု သန္တိကံ ဂမိဿာမာ’’တိ အာဟ။ ‘‘ကဟံ ပန, ဘန္တေ, ဧတရဟိ သတ္ထာ’’တိ? ‘‘ဣတော ပဉ္စစတ္တာလီသယောဇနမတ္ထကေ ဇေတဝနဝိဟာရေ, မဟာသေဋ္ဌီ’’တိ။ ‘‘ဘန္တေ, ကာလံ အနတိက္ကမိတွာ ဧတ္တကံ အဒ္ဓါနံ ကထံ ဂမိဿာမာ’’တိ။ ‘‘မဟာသေဋ္ဌိ, တုမှာကံ ရုစိယာ သတိ အဟံ တေ အတ္တနော ဣဒ္ဓိဗလေန နေဿာမိ, တုမှာကံ ဟသာဒေ သောပာနသီသံ အတ္တနော ဌာနေ ဧဝ ဘဝိဿတိ, သောပာနပရိယောသာနံ ပန တေ ဇေတဝနဒွာရကောဋ္ဌကေ ဘဝိဿတိ, ဥပရိပာသာဒာ ဟေဋ္ဌာပာသာဒံ ဩတရဏကာလမတ္တေနေဝ ဇေတဝနံ နေဿာမီ’’တိ။ သော ‘‘သာဓု, ဘန္တေ’’တိ သမ္ပဋိစ္ဆိ။

ထေရော သောပာနသီသံ တတ္ထေဝ ကတွာ ‘‘သောပာနပာဒမူလံ ဇေတဝနဒွာရကောဋ္ဌကေ ဟောတူ’’တိ အဓိဋ္ဌာသိ။ တထေဝ အဟောသိ။ ဣတိ ထေရော သေဋ္ဌိဉ္စ သေဋ္ဌိဘရိယဉ္စ ဥပရိပာသာဒာ ဟေဋ္ဌာပာသာဒံ ဩတရဏကာလတော ခိပ္ပတရံ ဇေတဝနံ သမ္ပာပေသိ။ တေ ဥဘောပိ သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ ကာလံ အာရောစေသုံ။ သတ္ထာ ဘတ္တဂ္ဂံ ပဝိသိတွာ ပညတ္တဝရဗုဒ္ဓါသနေ နိသီဒိ သဒ္ဓိံ ဘိက္ခုသင်္ဃေန။ မဟာသေဋ္ဌိ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ ဒက္ခိဏောဒကံ အဒါသိ။ ဘရိယာပိဿ တထာဂတဿ ပတ္တေ ပူဝံ ပတိဋ္ဌာပေသိ။ သတ္ထာ အတ္တနော ယာပနမတ္တံ ဂဏှိ, ပဉ္စသတာ ဘိက္ခူပိ ယာပနမတ္တံ ဂဏှိံသု။ သေဋ္ဌိ ခီရသပ္ပိမဓုသက္ခရာဒီနိ ဒဒမာနော န ခယံ အဂမာသိ။ သတ္ထာ ပဉ္စဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ သဒ္ဓိံ ဘတ္တကိစ္စံ နိဋ္ဌာပေသိ။ မဟာသေဋ္ဌိပိ သဒ္ဓိံ ဘရိယာယ ယာဝဒတ္ထံ ခါဒိ။ ပူဝါနံ ပရိယောသာနမေဝ န ပညာယတိ။ သကလဝိဟာရေ ဘိက္ခူနဉ္စ ဝိဃာသာဒာနဉ္စ ဒိန္နေသုပိ ပရိယန္တော န ပညာယတေဝ။ ‘‘ဘန္တေ, ပူဝါ ပရိက္ခယံ န ဂစ္ဆန္တီ’’တိ ဘဂဝတော အာရောစေသုံ။ ‘‘တေန ဟိ ဇေတဝနဒွာရကောဋ္ဌကေ ဆဍ္ဍေထာ’’တိ။ အထ နေ ဒွာရကောဋ္ဌကဿ အဝိဒူရေ ပဗ္ဘာရဋ္ဌာနေ ဆဍ္ဍယိံသု။ ယာဝဇ္ဇတနာပိ တံ ဌာနံ **ကပလ္လကပူဝပဗ္ဘာရ**န္တွေဝ ပညာယတိ။ မဟာသေဋ္ဌိ သဟ ဘရိယာယ ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။ ဘဂဝါ အနုမောဒနမကာသိ။ အနုမောဒနာဝသာနေ ဥဘောပိ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌာယ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ ဒွာရကောဋ္ဌကေ သောပာနံ အာရုယှ အတ္တနော ပာသာဒေယေဝ ပတိဋ္ဌဟိံသု။

တတော ပဋ္ဌာယ သေဋ္ဌိ အသီတိကောဋိဓနံ ဗုဒ္ဓသာသနေယေဝ ဝိကိရိ။ ပုနဒိဝသေ သာယန္ဟသမယေ ဓမ္မသဘာယံ သန္နိသိန္နာ ဘိက္ခူ ‘‘ပဿထာဝုသော, မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရဿ အာနုဘာဝံ, အနုပဟစ္စ နာမ သဒ္ဓံ, အနုပဟစ္စ ဘောဂေ မစ္ဆရိယသေဋ္ဌိံ မုဟုတ္တေနေဝ ဒမေတွာ နိဗ္ဗိသေဝနံ ကတွာ ပူဝေ ဂဟာပေတွာ ဇေတဝနံ အာနေတွာ သတ္ထု သမ္မုခံ ကတွာ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌာပေသိ, အဟော မဟာနုဘာဝေါ ထေရော’’တိ ထေရဿ ဂုဏံ ကထေန္တာ နိသီဒိံသု။ သတ္ထာ ဒိဗ္ဗာယ သောတဓာတုယာ ကထံ သုတွာ အာဂန္တွာ, ‘‘ကာယ နုတ္ထ, ဘိက္ခဝေ, ဧတရဟိ ကထာယ သန္နိသိန္နာ’’တိ ပုစ္ဆိတွာ, ‘‘ဣမာယ နာမာ’’တိ ဝုတ္တေ, ‘‘ဘိက္ခဝေ, ကုလဒမကေန နာမ ဘိက္ခုနာ အနုပဟစ္စ သဒ္ဓံ, အနုပဟစ္စ ဘောဂေ, ကုလံ အကိလမေတွာ အပိဟေဋ္ဌေတွာ ပုပ္ဖတော ရေဏုံ ဂဏှာဟန္တေန ဘမရေန ဝိယ ဥပသင်္ကမိတွာ ဗုဒ္ဓဂုဏံ ဇာနာပေတဗ္ဗံ, တာဒိသော မမ ပုတ္တော မောဂ္ဂလ္လာနော’’တိ ထေရံ ပသံသိတွာ ဣမံ ကထမာဟ –

၄၉. ‘‘ယထာပိ ဘမရော ပုပ္ဖံ၊ ဝဏ္ဏဂန္ဓမဟေဌယံ။
ပလေတိ ရသမာဒာယ၊ ဧဝံ ဂါမေ မုနီ စရေ’’တိ။

တတ္ထ **ဘမရော**တိ ယာ ကာစိ မဓုကရဇာတိ။ **ပုပ္ဖ** န္တိ ပုပ္ဖာရာမေ စရန္တော ပုပ္ဖဉ္စ ဝဏ္ဏဉ္စ ဂန္ဓဉ္စ အဟေဌယန္တော အဝိနာသေန္တော ဝိစရတီတိ အတ္ထော။ **ပလေတီ**တိ ဧဝံ စရိတွာ ယာဝဒတ္ထံ ရသံ ပိဝိတွာ အပရမ္ပိ မဓုကရဏတ္ထာယ အာဒါယ ပလေတိ, သော ဧဝံ ဝနဂဟနံ အဇ္ဈောဂါဟေတွာ ဧကေသိံ ရုက္ခသုသိရေ တံ ရဇမိဿကံ ရသံ ဌပေတွာ အနုပုဗ္ဗေန မဓုရရသံ မဓုံ ကရောတိ, န တဿ ပုပ္ဖာရာမေ ဝိစရိတပစ္စယာ ပုပ္ဖံ ဝါ ဝဏ္ဏဂန္ဓံ ဝါ ဝိဂစ္ဆတိ, အထ ခေါ သဗ္ဗံ ပါကတိကမေဝ ဟောတိ။ **ဧဝံ ဂါမေ မုနီ စရေ**တိ ဧဝံ သေခါသေခဘေဒေါ အနာဂါရိယမုနိ ကုလပဋိပါဋိယာ ဂါမေ ဘိက္ခံ ဂဏှန္တော ဝိစရတီတိ အတ္ထော။ န ဟိ တဿ ဂါမေ စရဏပစ္စယာ ကုလာနံ သဒ္ဓါဟာနိ ဝါ ဘောဂဟာနိ ဝါ ဟောန္တိ။ သဒ္ဓါပိ ဘောဂါပိ ပါကတိကာဝ ဟောန္တိ။ ဧဝံ စရိတွာ စ ပန နိက္ခမိတွာ သေခမုနိ တာဝ ဗဟိဂါမေ ဥဒကဖာသုကဋ္ဌာနေ သင်္ဃာဋိံ ပညပေတွာ နိသိန္နော အက္ခဗ္ဘဉ္ဇနဝဏပဋိစ္ဆာဒနပုတ္တမံသူပမာဒိဝသေန ပစ္စဝေက္ခန္တော ပိဏ္ဍပါတံ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ တထာရူပံ ဝနသဏ္ဍံ အနုပဝိသိတွာ အဇ္ဈတ္တိကကမ္မဋ္ဌာနံ သမ္မသန္တော စတ္တာရော မဂ္ဂေ, စတ္တာရိ စ သာမညဖလာနိ ဟတ္ထဂတာနေဝ ကရောတိ။ အသေခမုနိ ပန ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရမနုယုဉ္ဇတိ ။ အယမေတ္ထ ဘမရေန သဒ္ဓိံ မဓုကရဏသရိက္ခတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဂါထာ ပန ခီဏာသဝဿေဝ အဓိပ္ပေတာ။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပါပုဏိံသူတိ။

သတ္ထာ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ ဝတွာ ဥတ္တရိပိ ထေရဿ ဂုဏံ ပကာသေတုံ “န, ဘိက္ခဝေ, ဣဒါနေဝ မောဂ္ဂလ္လာနေန မစ္ဆရိယသေဋ္ဌိ ဒမိတော, ပုဗ္ဗေပိ နံ ဒမေတွာ ကမ္မဖလသမ္ဗန္ဓံ ဇာနာပေသိ ဧဝ”တိ ဝတွာ ဣမမတ္ထံ ပကာသေန္တော အတီတံ အာဟရိတွာ –

> “ဥဘော ခဉ္ဇာ ဥဘော ကုဏီ၊ ဥဘော ဝိသမစက္ခုလာ။
> ဥဘိန္နံ ပိဠကာ ဇာတာ၊ နာဟံ ပဿာမိ ဣလ္လိသ”န္တိ။ (ဇာ. ၁.၁.၇၈) –

ဣမံ **ဣလ္လိသဇာတကံ** ကထေသီတိ။

မစ္ဆရိယကောသိယသေဋ္ဌိဝတ္ထု ပဉ္စမံ။

၆. ပါဝေယျကာဇီဝကဝတ္ထု

န ပရေသံ ဝိလောမာနီတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရန္တော ပါဝေယျံ နာမ အာဇီဝကံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သာဝတ္ထိယံ ကိရေကာ ဂဟပတာနီ ပုတ္တဋ္ဌာနေ ဌပေတွာ ပါဝေယျံ နာမ အာဇီဝကံ ပဋိဇဂ္ဂိ။ တဿာ အနန္တရဃရေသု မနုဿာ သတ္ထု ဓမ္မဒေသနံ သုတွာ အာဂန္တွာ, “အဟော အစ္ဆရိယာ ဗုဒ္ဓါနံ ဓမ္မဒေသနာ”တိ နာနပ္ပကာရေဟိ ဗုဒ္ဓဂုဏေ ဝဏ္ဏေန္တိ။ သာ ဗုဒ္ဓါနံ ဂုဏကထံ သုတွာ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ ဓမ္မံ သောတုကာမာ အာဇီဝကဿ ဧတမတ္ထံ ကထေတွာ, “ဂစ္ဆိဿာမိ အဟံ ဗုဒ္ဓသန္တိကံ, အယျာ”တိ အာဟ။ သော “မာ ဂစ္ဆာဟီ”တိ နိဝါရေတွာ တံ ပုနပ္ပုနံ ယာစမာနမ္ပိ နိဝါရေသိယေဝ။ သာ “အယံ မမ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ ဓမ္မံ သောတုံ န ဒေတိ, သတ္ထာရံ နိမန္တေတွာ ဣဓေဝ ဓမ္မံ သုဏိဿာမီ”တိ သာယနှသမယေ ပုတ္တံ ပက္ကောသိတွာ, “ဂစ္ဆ, တာတ, သွာတနာယ သတ္ထာရံ နိမန္တေဟီ”တိ ပေသေသိ။ သော ဂစ္ဆန္တော ပဌမတရံ အာဇီဝကဿ ဝသနဋ္ဌာနံ ဂန္တွာ တံ ဝန္ဒိတွာ နိသီဒိ။ အထ နံ သော “ကဟံ ဂစ္ဆသီ”တိ အာဟ။ “မာတု ဝစနေန သတ္ထာရံ နိမန္တေတုံ ဂစ္ဆာမီ”တိ အာဟ။ “မာ တဿ သန္တိကံ ဂစ္ဆာဟီ”တိ။ “အလံ, အယျ, မမ မာတု ဘာယာမိ, ဂစ္ဆိဿာမဟ”န္တိ။ “ဧတဿ ကတသက္ကာရံ ဥဘောပိ ခါဒိဿာမ, မာ ဂစ္ဆာဟီ”တိ။ “အလံ, အယျ, မာတာ မေ တဇ္ဇေဿတီ”တိ။ တေန ဟိ ဂစ္ဆ, ဂန္တွာ ပန နိမန္တေတွာ, “အမှာကံ ဂေဟံ အသုကဋ္ဌာနေ စ အသုကဝီထိယံ စ အသုကမဂ္ဂေန စ ဂန္တဗ္ဗ”န္တိ မာ အာစိက္ခိ။ “သန္တိကေ ဌိတော ဝိယ အညေန မဂ္ဂေန ဂစ္ဆန္တော ဝိယ ပလာယိတွာ ဧဟီ”တိ။ သော အာဇီဝကဿ ဝစနံ သုတွာ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ နိမန္တေတွာ အာဇီဝကေန ဝုတ္တနိယာမေနေဝ သဗ္ဗံ ကတွာ တဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ, “ကိံ တေ ကတ”န္တိ ပုဋ္ဌော, “သဗ္ဗံ ကတံ, အယျာ”တိ အာဟ။ “ဘဒ္ဒကံ တေ ကတံ, တဿ သက္ကာရံ ဥဘောပိ ခါဒိဿာမာ”တိ ဝတွာ ပုနဒိဝသေ အာဇီဝကော ပါတောဝ တံ ဂေဟံ အဂမာသိ။ တံ ဂဟေတွာ ပစ္ဆာဂဗ္ဘေ နိသီဒါပေသုံ။

ပဋိဝိဒ္ဓကမနုဿာ တံ ဂေဟံ အလ္လကေမယေန ဥပလိမ္ပိတ္ဝာ လာဇပဉ္စမကပုပ္ဖာနိ ဝိကိရိတွာ သတ္တု နိသီဒနတ္ထာယ မဟာရဟံ အာသနံ ပညာပေသုံ။ ဗုဒ္ဓေဟိ သဒ္ဓိံ အပရိစိတမနုဿာ ဟိ အာသနပညတ္တိံ န ဇာနန္တိ, ဗုဒ္ဓာနဉ္စ မင်္ဂလဒေသကေန ကိစ္စံ နာမ နတ္ထိ, ဗောဓိမူလေ ဒသသဟဿိလောကဓာတုံ ကမ္ပေတွာ သဗ္ဗောဓိ ပတ္တဒိဝသေယေဝ ဟိ နေသံ ''အယံ မင်္ဂေ နိရယံ ဂစ္ဆတိ, အယံ တိရစ္ဆာနယောနိံ, အယံ ပေတ္တိဝိသယံ, အယံ မနုဿလောကံ, အယံ ဒေဝလောကံ, အယံ အမတမဟာနိဗ္ဗာန''န္တိ သဗ္ဗေ မဂ္ဂ အာဝိဘူတာ။ ကမနိဂမာဒီနံ ပန မင်္ဂေ ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထိ။ တသ္မာ သတ္ထာ ဟတ္ထောဝ ပတ္တစီဝရမာအယ မဟာဥပာသိကာယ ဂေဟဒ္ဝာရံ ဂတော။ သာ ဂေဟာ နိက္ခမိတွာ သတ္ထာရံ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန ဝန္ဒိတွာ အန္တောနိဝေသနံ ပဝေသေတွာ အာသနေ နိသီအာပေတွာ ဒက္ခိဏောဒကံ ဒတွာ ပဏီတေန ခာဒနီယေန ဘောဇနီယေန ပရိဝိသိ။ ဥပာသိကာ ကတဘတ္တကိစ္စဿ သတ္ထုနော အနုမောဒနံ ကာရေတုကာမာ ပတ္တံ ဂဏှိ။ သတ္ထာ မဓုရဿရေန အနုမောဒနမ္မကထံ အာရဘိ။ ဥပာသိကာ ''သာဓု, သာဓူ''တိ သာဓုကာရံ ဒဒမာနာ ဓမ္မံ သုဏိ။ အာဇီဝကောပိ ပဏ္ဏဂဗ္ဘေ နိသိန္နောဝ တဿာ သာဓုကာရံ ဒတွာ ဓမ္မံ သုဏန္တိယာ သဒ္ဒံ သုတွာ သန္ဓာရေတုံ နာသက္ခိ။ ''န က္လအနေသာ မယှ''န္တိ နိက္ခမိတွာ ''နဋ္ဌာသိ ကာဠကဏ္ဏိ, တေသ္သ ဇဝံ သက္ကာရံ ကရောတီ''တိ နာနပ္ပကာရေန ဥပာသိကဉ္စ သတ္ထာရဉ္စ အက္ကောသန္တော ပလာယိ။ ဥပာသိကာ တဿ ကထာယ လဇ္ဇိတာ အညထတ္တံ ဂတံ စိတ္တံ ဒေသနာနုသာရေန ဉာဏံ ပေသေတုံ နာသက္ခိ။ အထ နံ သတ္ထာ ''ကိံ ဥပာသိကေ စိတ္တံ ဒေသနာနုဂတံ ကာတုံ န သက္ကောသီ''တိ? ''ဘန္တေ, တေသ္သ မေ ကထာယ စိတ္တံ အညထတ္တံ ဥပဂတ''န္တိ။ သတ္ထာ ''ဝေရူပဿ ဝိသဘာဂဇနဿ ကထိတံ ကထံ နာမ အာဝဇ္ဇိတုံ န ဝဋ္ဋတိ, ဝေရူပံ အသမန္နာဟရိတွာ အတ္တနော ကတာကတမေဝ ဩလောကေတုံ ဝဋ္ဋတီ''တိ ဝတွာ ဣမံ ကထမာဟ –

၅၀. ''န ပရေသံ ဝိလောမာနိ၊ န ပရေသံ ကတာကတံ။
အတ္တနောဝ အဝေက္ခေယျ၊ ကတာနိ အကတာနိ စာ''တိ။

တတ္ထ **န ပရေသံ ဝိလောမာနီ**တိ ပရေသံ ဝိလောမာနိ ဖရုသာနိ မမ္မစ္ဆေဒကဝစနာနိ န မနသိကာတဗ္ဗာနိ။ **န ပရေသံ ကတာကတ**န္တိ ''အသုကော ဥပာသကော အဿဒ္ဓေါ အပ္ပသန္နော, နာပိဿ ဂေဟေ ကဋ္ဌစ္ဆုဘိက္ခာဒီနိ ဒိယျန္တိ, န သလာကဘတ္တာဒီနိ, န စီဝရာဒိပစ္စယအနံ တေဿ အတ္ထိ, တထာ အသုကာ ဥပာသိကာ အဿဒ္ဓာ အပ္ပသန္နာ, နာပိဿာ ဂေဟေ ကဋ္ဌစ္ဆုဘိက္ခာဒီနိ ဒိယျန္တိ, န သလာကဘတ္တာဒီနိ, န စီဝရာဒိပစ္စယအနံ တေိဿာ အတ္ထိ, တထာ အသုကော ဘိက္ခု အဿဒ္ဓေါ အပ္ပသန္နော, နာပိ ဥပဇ္ဈာယဝတ္တံ ကရောတိ, န အာစရိယဝတ္တံ, န အာဂန္တုကဝတ္တံ, န ဂမိကဝတ္တံ, န စေတိယင်္ဂဏဝတ္တံ, န ဥပောသထာဂါရဝတ္တံ, န ဘောဇနသာလာဝတ္တံ, န ဇန္တာဃရဝတ္တာဒီနိ, နာပိဿ ကိဉ္စိ ဓုတင်္ဂံ အတ္ထိ, န ဘာဝနာရာမတာယ ဥဿာဟမတ္တမ္ပီ''တိ ဇဝံ ပရေသံ ကတာကတံ နာမ န ဩလောကေတဗ္ဗံ။ **အတ္တနောဝ အဝေက္ခေယျာ** တိ ''ကထံ ဘူတဿ မေ ရတ္တိန္ဒိဝာ ဝီတိဝတ္တန္တီတိ ပဗ္ဗဇိတေန အဘိဏှံ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗ''န္တိ (အ. နိ. ၁၀.၄၈) ဣမံ ဩဝါဒံ အနုဿရန္တော သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတော ကုလပုတ္တော ''ကိံ နု ခေါ အဟံ 'အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ'တိ တိလက္ခဏံ အာရောပေတွာ ယောဂေ ကမ္မံ ကာတုံ သက္ခိံ , နာသက္ခိ''န္တိ ဇဝံ အတ္တနော ကတာကတာနိ ဩလောကေယျာတိ။

ဒေသနာဝသာနေ သာ ဥပာသိကာ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌိတာ, ဒေသနာ မဟာဇနဿ သာတ္ထိကာ ဇာတာတိ။

ပါဝေယျကာဇီဝကဝတ္ထု ဆဋ္ဌံ။

၇. ဆတ္တပါဏိဥပာသကဝတ္ထု

ယထာပိ ရုစိရံ ပုပ္ဖ န္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရန္တော ဆတ္တပါဏိဥပာသကံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သာဝတ္ထိယဉ္ဟိ ဆတ္တပါဏိ နာမ ဥပာသကော တိပိဋကဓရော အနာဂါမီ။ သော ပါတောဝ ဥပောသထိကော ဟုတွာ သတ္ထု ဥပဋ္ဌာနံ အဂမာသိ။ အနာဂါမိအရိယသာဝကာနဉ္ဟိ သမာဒာနဝသေန ဥပောသထကမ္မံ နာမ နတ္ထိ, မဂ္ဂေနေဝ တေသံ ဗြဟ္မစရိယဉ္စ ဧကဘတ္တိကဉ္စ အာဂတံ။ တေနေတဟ – ''ဃဋိကာရော ခေါ, မဟာရာဇ, ကုမ္ဘကာရော ဧက

ဘတ္တိကော ဗြဟ္မစာရီ သီလဝါ ကလျာဏဓမ္မော”တိ (မ. နိ. ၂.၂၈၈)။ ဧဝံ အနာဂါမိနော ပကတိယာဝ ဧကဘတ္တိကာ စ ဗြဟ္မစာရိနော စ ဟောန္တိ။ သောပိ တထေဝ ဥပေါသထိကော ဟုတွာ သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဝန္ဒိတွာ ဓမ္မကထံ သုဏန္တော နိသီဒိ။ တသ္မိံ သမယေ ရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော သတ္ထု ဥပဋ္ဌာနံ အာဂမာသိ။ ဆတ္တပါဏိ ဥပါသကော တံ အာဂစ္ဆန္တံ ဒိသွာ “ဥဋ္ဌာတဗ္ဗံ နု ခော, နော”တိ စိန္တေတွာ – “အဟံ အဂ္ဂရာဇဿ သန္တိကေ နိသိန္နော, တဿ မေ ပဒေသရာဇာနံ ဒိသွာ ဥဋ္ဌာတုံ န ယုတ္တံ, ရာဇာ ခော ပန မေ အနုဋ္ဌဟန္တဿ ကုဇ္ဈိဿတိ, ဧဝံ သန္တေပိ နေဝ ဥဋ္ဌဟိဿာမိ။ ရာဇာနံ ဒိသွာ ဥဋ္ဌဟန္တေန ဟိ ရာဇာ ဂရုကတော ဟောတိ, နော သတ္ထာ, တသ္မာ နေဝ ဥဋ္ဌဟိဿာမီ”တိ န ဥဋ္ဌဟိ။ ပဏ္ဍိတပုရိသာ နာမ ဂရုတရာနံ သန္တိကေ နိသီဒိတွာ အနုဋ္ဌဟန္တံ ဒိသွာ န ကုဇ္ဈန္တိ။ ရာဇာ ပန တံ အနုဋ္ဌဟန္တံ ဒိသွာ ကုပိတမာနသော သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ သတ္ထာ ကုပိတဘာဝံ ဉတွာ, “မဟာရာဇ, အယံ ဆတ္တပါဏိ ဥပါသကော ပဏ္ဍိတော ဒိဋ္ဌဓမ္မော တိပိဋကဓရော အတ္ထာနတ္ထကုသလော”တိ ဥပါသကဿ ဂုဏံ ကထေသိ။ ရညော တဿ ဂုဏကထံ သုဏန္တဿေဝ စိတ္တံ မုဒုကံ ဇာတံ။

အထေကဒိဝသံ ရာဇာ ဥပရိပါသာဒေ ဌိတော ဆတ္တပါဏိံ ဥပါသကံ ကတဘတ္တကိစ္စံ ဆတ္တမာဒါယ ဥပါဟနာ မာရုယှ ရာဇင်္ဂဏေန ဂစ္ဆန္တံ ဒိသွာ ပက္ကောသာပေသိ။ သော ဆတ္တုပါဟနံ အပနေတွာ ရာဇာနမုပသင်္ကမိတွာ ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။ အထ နံ ရာဇာ အာဟ – “ဘော ဥပါသက, ကိန္တေ ဆတ္တုပါဟနံ အပနီတ”န္တိ။ “‘ရာဇာ ပက္ကောသတီ’တိ သုတွာ အပနေတွာ အာဂတောမှီ”တိ။ “အဒ္ဓာ အမှာကံ ရာဇဘာဝေါ တုမှေဟိ ဉာတော ဘဝိဿတီ”တိ။ “သဒါပိ မယံ, ဒေဝ, တုမှာကံ ရာဇဘာဝံ ဇာနာမာ”တိ။ “ယဒိ ဧဝံ ကသ္မာ ပုရိမဒိဝသေ သတ္ထု သန္တိကေ နိသိန္နော မံ ဒိသွာ န ဥဋ္ဌဟီ”တိ? “မဟာရာဇ, အဟံ အဂ္ဂရာဇဿ သန္တိကေ နိသိန္နော, ပဒေသရာဇာနံ ဒိသွာ ဥဋ္ဌဟန္တော သတ္ထရိ အဂါရဝံ ပဝေဒေယျံ, တသ္မာ န ဥဋ္ဌဟိ”န္တိ။ “ဟောတု, ဘော, တိဋ္ဌတေတံ”။ “တုမှေဟ ကိရ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကာနံ အတ္ထာနတ္ထာနံ ကုသလာ တိပိဋကဓရာ အမှာကံ အန္တေပုရေ ဓမ္မံ ဝါစေထာ”တိ။ “န သက္ကောမိ, ဒေဝ”တိ။ “ကိံ ကာရဏာ”တိ? “ရာဇဂေဟံ နာမ မဟာသာဝဇ္ဇံ, ဒုယုတ္တသုယုတ္တကာနိ ဂရုကာနေတ္ထ, ဒေဝ”တိ။ “မာ ဧဝံ ဝဒေထ, ‘ပုရိမဒိဝသေ မံ ဒိသွာ န ဥဋ္ဌိတောမှီ’တိ မာ ကုက္ကုစ္စံ ကရောထာ”တိ။ “ဒေဝ, ဂိဟီနံ ဝိစရဏဋ္ဌာနံ နာမ မဟာသာဝဇ္ဇံ, ဧကံ ပဗ္ဗဇိတံ ပက္ကောသာပေတွာ ဓမ္မံ ဝါစာပေထာ”တိ။ ရာဇာ “သာဓု, ဘော, ဂစ္ဆထ တုမှေဟ”တိ တံ ဥယျောဇေတွာ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ သတ္ထာရံ ယာစိ, “ဘန္တေ, မလ္လိကာ စ ဒေဝီ ဝါသဘခတ္တိယာ စ ဓမ္မံ ပရိယာပုဏိဿာမာတိ ဝဒန္တိ, ပဉ္စဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ သဒ္ဓိံ နိဗဒ္ဓံ မမ ဂေဟံ ဂန္တွာ တာသံ ဓမ္မံ ဥဒ္ဒိသထာ”တိ။ “ဗုဒ္ဓါနံ နိဗဒ္ဓံ ဧကဋ္ဌာနဂမနံ နာမ နတ္ထိ, မဟာရာဇာ”တိ။ “တေန ဟိ, ဘန္တေ, အညံ ဧကံ ဘိက္ခုံ ဒေထာ”တိ။ သတ္ထာ အာနန္ဒတ္ထေရဿ ဘာရမကာသိ။ ထေရော နိဗဒ္ဓံ ဂန္တွာ တာသံ ဥဒ္ဒေသံ ဥဒ္ဒိသတိ။ တာသု မလ္လိကာ သက္ကစ္စံ ဂဟေတွာ သဇ္ဈာယိတွာ ဥဒ္ဒေသံ ပဋိစ္ဆာပေသိ။ ဝါသဘခတ္တိယာ ပန နေဝ သက္ကစ္စံ ဂဏှာတိ, န သဇ္ဈာယတိ, န ဥဒ္ဒေသံ ပဋိစ္ဆာပေတုံ သက္ကောတိ။

အထေကဒိဝသံ သတ္ထာ ထေရံ ပုစ္ဆိ – “ကိမာနန္ဒ, ဥပါသိကာ ဓမ္မံ ပရိယာပုဏန္တီ”တိ? “အာမ, ဘန္တေ”တိ။ “ကာ သက္ကစ္စံ ဂဏှာတီ”တိ? “မလ္လိကာ, ဘန္တေ, သက္ကစ္စံ ဂဏှာတိ, သက္ကစ္စံ သဇ္ဈာယတိ, သက္ကစ္စံ ဥဒ္ဒေသံ ပဋိစ္ဆာပေတုံ သက္ကောတိ။ တုမှာကံ ပန ဉာတိဓီတာ နေဝ သက္ကစ္စံ ဂဏှာတိ, န သဇ္ဈာယတိ, န ဥဒ္ဒေသံ ပဋိစ္ဆာပေတုံ သက္ကောတီ”တိ။ သတ္ထာ ထေရဿ ဝစနံ သုတွာ, “အာနန္ဒ, မယာ ကထိတဓမ္မော နာမ သက္ကစ္စံ အသုဏန္တဿ အဂ္ဂဏှန္တဿ အသဇ္ဈာယန္တဿ အဒေသေန္တဿ ဝဏ္ဏသမ္ပန္နံ အဂန္ဓကပုပ္ဖံ ဝိယ အဖလော ဟောတိ, သက္ကစ္စံ ပန သဝနာဒီနိ ကရောန္တဿ မဟပ္ဖလော ဟောတိ မဟာနိသံသော”တိ ဝတွာ ဣမာ ဒွေ ဂါထာ အဘာသိ –

၅၁. “ယထာပိ ရုစိရံ ပုပ္ဖံ၊ ဝဏ္ဏဝန္တံ အဂန္ဓကံ။
ဧဝံ သုဘာသိတာ ဝါစာ၊ အဖလာ ဟောတိ အကုဗ္ဗတော။

၅၂. “ယထာပိ ရုစိရံ ပုပ္ဖံ၊ ဝဏ္ဏဝန္တံ သဂန္ဓကံ။
ဧဝံ သုဘာသိတာ ဝါစာ၊ သဖလာ ဟောတိ ကုဗ္ဗတော”တိ။

တတ္ထ **ရုစိရ**န္တိ သောဘနံ။ **ဝဏ္ဏဝန္တ**န္တိ ဝဏ္ဏသဏ္ဌာနသမ္ပန္နံ, **အဂန္ဓက**န္တိ ဂန္ဓဝိရဟိတံ ပါလိဘဒ္ဒကဂိရိကဏ္ဏိကဇယသုမနာဒိဘေဒံ။ **ဧဝံ သုဘာသိတာ ဝါစာ**တိ သုဘာသိတာ ဝါစာ နာမ တေပိဋကံ ဗုဒ္ဓဝစနံ။ တံ ဝဏ္ဏသဏ္ဌာနသမ္

ပန္နံ အဂန္ဓကပုပ္ဖသဒိသံ။ ယထာ ပန အဂန္ဓကပုပ္ဖံ ယော နံ ဓာရေတိ, တဿ သရီရေ ဂန္ဓံ န ဖရတိ, ဧဝံ တေမွိ ယော နံ သက္ကစ္စံ သဝနာဒီဟိ န သမာစရတိ, တဿ သက္ကစ္စံ အသမာစရန္တဿ ယံ တတ္ထ ကတ္တဗ္ဗံ, တံ အကုဗ္ဗ တော သုတဂန္ဓဥ္စ တစာဂန္ဓဥ္စ ပဋိပတ္တိဂန္ဓဥ္စ န အာဝဟတိ အဖလာ ဟောတိ။ တေန ဝုတ္တံ – ''ဧဝံ သုဘာသိတာ တစာ, အဖလာ ဟောတိ အကုဗ္ဗတော''တိ။ **သဂန္ဓကန္တိ** စမ္ပကနီလုပ္ပလာဒိဘေဒံ။ **ဧဝန္တိ** ယထာ တံ ပုပ္ဖံ ဓာရေန္တဿ သ သရီရေ ဂန္ဓော ဖရတိ, ဧဝံ တေပိဋ္ကကဗုဒ္ဓဝစနသင်္ခာတာ သုဘာသိတာ တစာပိ။ **ကုဗ္ဗတော** တိ ယော သက္ကစ္စံ သ ဝနာဒီဟိ တတ္ထ ကတ္တဗ္ဗံ ကရောတိ, သာ အဿ ပုဂ္ဂလဿ သဖလာ ဟောတိ, သုတဂန္ဓတစာဂန္ဓပဋိပတ္တိဂန္ဓာနံ အာဝဟနတော မဟပ္ဖလာ ဟောတိ, မဟာနိသံသာတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပတ္တာ။ ဒေသနာ မဟာဇနဿ သာတ္ထိကာ ဇာတာတိ။

ဆတ္တပာဏိဥပာသကဝတ္ထု သတ္တမံ။

၈. ဝိသာခာဝတ္ထု

ယထာပိ ပုပ္ဖရာသိမှာ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ သာဝတ္ထိယံ ဥပနိဿာယ ပုဗ္ဗာရာမေ ဝိဟရန္တော ဝိသာခံ ဥပာသိကံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သာ ကိရ အင်္ဂရဋ္ဌေ ဘဒ္ဒိယနဂရေ မေဏ္ဍကသေဋ္ဌိပုတ္တဿ ဓနဉ္စယသေဋ္ဌိနော အဂ္ဂမဟေသိယာ သုမန ဒေဝိယာ ကုစ္ဆိသ္မိံ နိဗ္ဗတ္တိ။ တဿာ သတ္တဝဿိကကာလေ သတ္ထာ သေလဗြာဟ္မဏာဒီနံ ဗောဓနေယျဗန္ဓဝ တံ ဥပနိဿယသမ္ပဒံ ဒိသွာ မဟာဘိက္ခုသံဃပရိဝါရော စာရိကံ စရမာနော တံ နဂရံ ပာပုဏိ။

တသ္မိဉ္စ သမယေ မေဏ္ဍကော, ဂဟပတိ, တသ္မိံ နဂရေ ပဉ္စန္နံ မဟာပုညာနံ ဇေဋ္ဌကော ဟုတွာ သေဋ္ဌိဋ္ဌာနံ ကရောတိ။ **ပဉ္စ မဟာပုညာ** နာမ မေဏ္ဍကော သေဋ္ဌိ, စန္ဒပဒုမာ နာမ တဿေဝ ဇေဋ္ဌကဘရိယာ, တဿေဝ ဇေဋ္ဌက ပုတ္တော ဓနဉ္စယော နာမ, တဿ ဘရိယာ သုမနဒေဝီ နာမ, မေဏ္ဍကသေဋ္ဌိနော အသော ပုဏ္ဏော နာမာတိ။ န ကေဝ လဉ္စ မေဏ္ဍကသေဋ္ဌိယေဝ, ဗိမ္ဗိသာရရညော ပန ဝိဇိတေ **ပဉ္စ အမိတဘောဂါ** နာမ အဟေသုံ – ဇောတိကော, ဇဋိလော, မေဏ္ဍကော, ပုဏ္ဏကော, ကာကဝလိယောတိ။ တေသု အယံ မေဏ္ဍကသေဋ္ဌိ ဒသဗလဿ အတ္တနော နဂရံ သမ္ပတ္တ ဘာဝံ ဉတွာ ပုတ္တဿ ဓနဉ္စယသေဋ္ဌိနော ဓီတရံ ဝိသာခံ အာရိကံ ပက္ကောသာပေတွာ အာဟ – ''အမ္မ, တုယှမ္ပိ မင်္ဂလံ, အမှာကမ္ပိ မင်္ဂလံ, တဝ ပရိဝါရေဟိ ပဉ္စဟိ အရိကာသတေဟိ သဒ္ဓိံ ပဉ္စ ရထသတာနိ အာရုယှ ပဉ္စဟိ အသိ သတေဟိ ပရိဝုတာ ဒသဗလဿ ပစ္စုဂ္ဂမနံ ကရောဟီ''တိ။ သာ ''သာဓူ''တိ ပဋိဿုဏိတွာ တထာ အကာသိ။ ကာရ ဏာကာရဏေသု ပန ကုသလတ္တာ ယာဝတိကာ ယာနဿ ဘူမိ, ယာနေန ဂန္တွာ ယာနာ ပစ္စောရောဟိတွာ ပတ္တိ ကာဝ သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။ အထဿာ စရိယာဝသေန သတ္ထာ ဓမ္မံ ဒေသေသိ။ သာ ဒေသနာဝသာနေ ပဉ္စဟိ အရိကာသတေဟိ သဒ္ဓိံ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိ။ မေဏ္ဍကသေဋ္ဌိပိ ခော သတ္ထာ ရမုပသင်္ကမိတွာ ဓမ္မကထံ သုတွာ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌာယ သွေတနာယ နိမန္တေတွာ ပုနဒိဝသေ အတ္တနော နိဝေသနေ ပဏီတေန ခာဒနီယေန ဘောဇနီယေန ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ ဘိက္ခုသံဃံ ပရိဝိသိတွာ ဧတေနေဝ ဥပာယေန အဍ္ဎမာသံ မ ဟာဒာနမဒာသိ။ သတ္ထာ ဘဒ္ဒိယနဂရေ ယထာဘိရန္တံ ဝိဟရိတွာ ပက္ကာမိ။

တေန ခော ပန သမယေန ဗိမ္ဗိသာရော စ ပသေနဒိ ကောသလော စ အညမညံ ဘဂိနိပတိကာ ဟောန္တိ။ အထေကဒိဝ သံ ကောသလရာဇာ စိန္တေသိ – ''ဗိမ္ဗိသာရဿ ဝိဇိတေ ပဉ္စ အမိတဘောဂါ မဟာပုညာ ဝသန္တိ, မယှံ ဝိဇိတေ ဧ ကောပိ တာဒိသော နတ္ထိ, ယံနူနာဟံ ဗိမ္ဗိသာရဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ ဧကံ မဟာပုညံ ယာစေယျ''န္တိ။ သော တတ္ထ ဂန္တွာ ရညာ ကတပဋိသန္ထာရော ''ကိံ ကာရဏာ အာဂတောသီ''တိ ပုဋ္ဌော '''တုမှာကံ ဝိဇိတေ ပဉ္စ အမိတဘောဂါ မဟာပုညာ ဝသန္တိ, တတော ဧကံ ဂဟေတွာ ဂမိဿာမီ'တိ အာဂတောမှိ, တေသု မေ ဧကံ ဒေထာ''တိ အာဟ။ ''မဟာကုလာနိ အမှေဟိ စာလေတုံ န သက္ကာ''တိ အာဟ။ ''အဟံ အလဒ္ဓါ န ဂမိဿာမီ''တိ အာဟ။ ရာဇာ အမစ္စေ ဟိ သဒ္ဓိံ မန္တေတွာ ''ဇောတိကာဒီနံ မဟာကုလာနံ စာလနံ နာမ မဟာပထဝိယာ စာလနသဒိသံ, မေဏ္ဍကမဟာသေဋ္ဌိ ဿ ပုတ္တော ဓနဉ္စယသေဋ္ဌိ နာမ အတ္ထိ, တေန သဒ္ဓိံ မန္တေတွာ ပဋိဝစနံ တေ ဒဿာမီ''တိ ဝတွာ တံ ပက္ ကောသာပေတွာ, တာတ, ကောသလရာဇာ '''ဧကံ ဓနသေဋ္ဌိံ ဂဟေတွာ ဂမိဿာမီ'တိ ဝဒတိ, တွံ တေန သဒ္ဓိံ ဂစ္

ဆာဟီ”တိ။ “တုမှေဟာသု ပဟိဏန္တေသု ဂမိဿာမိ, ဒေဝ”တိ။ “တေန ဟိ ပရိဝစ္ဆံ ကတွာ ဂစ္ဆ, တာတာ”တိ။ သော အတ္တနော ကတ္တဗ္ဗယုတ္တကမကာသိ။ ရာဇာပိဿ မဟန္တံ သက္ကာရံ ကတွာ, “က္ကမံ အာဒါယ ဂစ္ဆထာ”တိ ပသေနဒိရာဇာနံ ဥယျောဇေသိ။ သော တံ အာဒါယ သဗ္ဗတ္ထ ဧကရတ္တိဝါသေန ဂစ္ဆန္တော ဧကံ ဖာသုကဋ္ဌာနံ ပတွာ နိဝါသံ ဂဏှိ, အထ နံ ဓနဉ္စယသေဋ္ဌိ ပုစ္ဆိ – “က္ကဒံ ကဿ ဝိဇိတ”န္တိ? “မယှံ, သေဋ္ဌိ”တိ။ “ကီဝ ဒူရော က္ကတော သာဝတ္ထီ”တိ ? “သတ္တယောဇနမတ္တကေ”တိ။ “အန္တောနဂရံ သမ္ဗာဓံ, အမှာကံ ပရိဇနော မဟန္တော, သစေ ရောစေထ, က္ကခေဝ ဝသေယျာမ, ဒေဝ”တိ။ ရာဇာ “သာဓူ”တိ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ တသ္မိံ ဌာနေ နဂရံ မာပေတွာ တဿ ဒတွာ အဂမာသိ။ တသ္မိံ ပဒေသေ သယံ ဝသနဋ္ဌာနဿ ဂဟိတတ္တာ နဂရဿ သာကေတန္တွေဝ နာမံ အဟောသိ။

သာဝတ္ထိယမ္ပိ ခော မိဂါရသေဋ္ဌိနော ပုတ္တော ပုဏ္ဏဝဍ္ဎနကုမာရော နာမ ဝယပ္ပတ္တော အဟောသိ။ အထ နံ မာတာပိတရော ဝဒိံသု – “တာတ, တဝ ရုစ္စနဋ္ဌာနေ ဧကံ ဒါရိကံ ဥပဓာရေဟီ”တိ။ “‘မယှံ ဧဝရူပါယ ဘရိယာယ ကိစ္စံ နတ္ထီ’တိ, ပုတ္တ, မာ ဧဝံ ကရိ, ကုလံ နာမ အပုတ္တကံ န တိဋ္ဌတီ”တိ။ သော ပုနပ္ပုနံ ဝုစ္စမာနော “တေန ဟိ ပဉ္စကလျာဏသမန္နာဂတံ ဒါရိကံ လဘမာနော တုမှာကံ ဝစနံ ကရိဿာမီ”တိ အာဟ။ “ကာနိ ပနေတာနိ **ပဉ္စ ကလျာဏာနိ** နာမ, တာတာ”တိ။ ကေသကလျာဏံ, မံသကလျာဏံ, အဋ္ဌိကလျာဏံ, ဆဝိကလျာဏံ, ဝယကလျာဏန္တိ။ မဟာပုညာယ ဟိ က္ကတ္ထိယာ ကေသာ မောရကလာပသဒိသာ ဟုတွာ မုဉ္စိတွာ ဝိဿဋ္ဌာ နိဝါသနန္တံ ပဟရိတွာ နိဝတ္တိတွာ ဥဒ္ဓဂ္ဂ တိဋ္ဌန္တိ, က္ကဒံ **ကေသကလျာဏံ** နာမ, ဒန္တာဝရဏံ ဗိမ္ဗဖလသဒိသံ ဝဏ္ဏသမ္ပန္နံ သမံ သုဖုသိတံ ဟောတိ , က္ကဒံ **မံသကလျာဏံ** နာမ, ဒန္တာ သုက္ကာ သမာ အဝိရဠာ ဥဿာပေတွာ ဌပိတဝဇိရပန္တိ ဝိယ သမစ္ဆိန္နသင်္ခပန္တိ ဝိယ စ သောဘန္တိ, က္ကဒံ **အဋ္ဌိကလျာဏံ** နာမ, ကာဠိယာ စုဏ္ဏကာဒီဟိ အဝိလိတ္တော ဧဝ ဆဝိဝဏ္ဏော သိနိဒ္ဓော နီလုပ္ပလဒါမသဒိသော ဟောတိ, ဩဒါတာယ စ ကဏိကာရပုပ္ဖဒါမသဒိသော ဟောတိ, က္ကဒံ **ဆဝိကလျာဏံ** နာမ, ဒသက္ခတ္တုံ ဝိဇာတာပိ ခော ပန သကိံ ဝိဇာတာ ဝိယ အဝိဂတယောဗ္ဗနာယေဝ ဟောတိ, က္ကဒံ **ဝယကလျာဏံ** နာမ ဟောတိ။ အထဿ မာတာပိတရော အဋ္ဌုတ္တရသတဗြာဟ္မဏေ နိမန္တေတွာ ဘောဇေတွာ “ပဉ္စကလျာဏသမန္နာဂတာ က္ကတ္ထိယော နာမ ဟောန္တီ”တိ ပုစ္ဆိံသု။ “အာမ, ဟောန္တီ”တိ။ “တေန ဟိ ဧဝရူပံ ဒါရိကံ ပရိယေသိတုံ အဋ္ဌ ဇနာ ဂစ္ဆန္တူ”တိ ဗဟုံ ဓနံ ဒတွာ “အာဂတကာလေ ဝေါ ကတ္တဗ္ဗံ ဇာနိဿာမ, ဂစ္ဆထ, ဧဝရူပံ ဒါရိကံ ပရိယေသထ, ဒိဋ္ဌကာလေ စ က္ကမံ ပိလန္ဓနံ ဒဒေယျာထာ”တိ သတသဟဿဂ္ဃနိကံ သုဝဏ္ဏမာလံ ဒတွာ ဥယျောဇေသုံ။

တေ မဟန္တမဟန္တာနိ နဂရာနိ ဂန္တွာ ပရိယေသမာနာ ပဉ္စကလျာဏသမန္နာဂတံ ဒါရိကံ အဒိသွာ နိဝတ္တိတွာ အာဂစ္ဆန္တာ ဝိဝဋ္ဋနက္ခတ္တဒိဝသေ သာကေတံ အနုပ္ပတ္တာ – “အဇ္ဇ အမှာကံ ကမ္မံ နိပ္ဖဇ္ဇိဿတီ”တိ စိန္တယိံသု။ တသ္မိံ ပန နဂရေ အနုသံဝစ္ဆရံ ဝိဝဋ္ဋနက္ခတ္တံ နာမ ဟောတိ။ တဒါ ဗဟိ အနိက္ခမနကုလာနိပိ ပရိဝါရေန သဒ္ဓိံ ဂေဟာ နိက္ခမိတွာ အပ္ပဋိစ္ဆန္နေန သရီရေန ပဒသာဝ နဒီတိတ္ထံ ဂစ္ဆန္တိ။ တသ္မိံ ဒိဝသေ ခတ္တိယမဟာသာလာဒီနံ ပုတ္တာပိ “အတ္တနော သမာနဇာတိကံ မနာပံ ကုလဒါရိကံ ဒိသွာ မာလာဂုဠေန ပရိက္ခိပိဿာမာ”တိ တံ တံ မဂ္ဂံ နိဿာယ တိဋ္ဌန္တိ။ တေပိ ခော ဗြာဟ္မဏာ နဒီတီရေ ဧကံ သာလံ ပဝိသိတွာ အဋ္ဌံသု။ “တသ္မိံ ခဏေ ဝိသာခါ ပန္နရသသောဠသဝဿုဒ္ဒေသိကာ ဟုတွာ သဗ္ဗာဘရဏပဋိမဏ္ဍိတာ ပဉ္စဟိ ကုမာရိကာသတေဟိ ပရိဝုတာ နဒိံ ဂန္တွာ နှာယိဿာမီ”တိ တံ ပဒေသံ ပတ္တာ, အထ ခော မေဃော ဥဋ္ဌဟိတွာ ပါဝဿိ။ ပဉ္စသတာ ကုမာရိကာယော ဝေဂေန ဂန္တွာ သာလံ ပဝိသိံသု။ ဗြာဟ္မဏာ ဩလောကေန္တာ တာသု ဧကမ္ပိ ပဉ္စကလျာဏသမန္နာဂတံ န ပဿိံသု။ အထ ဝိသာခါ ပကတိဂမနေနေဝ သာလံ ပါဝိသိ, ဝတ္ထာဘရဏာနိ တေမိံသု။ ဗြာဟ္မဏာ တဿာ စတ္တာရိ ကလျာဏာနိ ဒိသွာ ဒန္တေ ပဿိတုကာမာ “အလသဇာတိကာ အမှာကံ ဓီတာ, ဧတိဿာ သာမိကော ကဉ္ဇိကမတ္တမ္ပိ န လဘိဿတိ မညေ”တိ အညမညံ ကထယိံသု။ အထ နေ ဝိသာခါ အာဟ – “ကံ ဝဒေထ တုမှေ”တိ? “တံ ကထေမ, အမ္မာ”တိ။ မဓုရော ဟိ တဿာ သဒ္ဒော ကံသတာဠသဒ္ဒော ဝိယ နိစ္ဆရတိ။ အထ နေ ပုန မဓုရသဒ္ဒေန “ကိံ ကာရဏာ ဘဏထာ”တိ ပုစ္ဆိ။ “တဝ ပရိဝါရိတ္ထိယော ဝတ္ထာလင်္ကာရေ အတေမေတွာ ဝေဂေန သာလံ ပဝိဋ္ဌာ, တုယှံ ဧတ္တကံ ဌာနံ ဝေဂေန အာဂမနမတ္တမ္ပိ နတ္ထိ, ဝတ္ထာဘရဏာနိ တေမေတွာ အာဂတာသိ။ တသ္မာ ကထေမ, အမ္မာ”တိ။

“တာတာ, ဧဝံ မာ ဝဒေထ, အဟံ ဧတာဟိ ဗလဝတရာ, ကာရဏံ ပန သလ္လက္ခေတွာ ဇဝေန နာဂတာမှီ”တိ။ “ကိံ, အမ္မာ”တိ? “တာတာ, စတ္တာရော ဇနာ ဇဝမာနာ န သောဘန္တိ, အပရမ္ပိ ကာရဏံ အတ္ထီ”တိ။ “ကတမေ စတ္တာရော ဇနာ ဇဝမာနာ န သောဘန္တိ, အမ္မာ”တိ? တာတာ, **အဘိသိတ္တရာဇာ** တာဝ သဗ္ဗာဘရဏပဋိမဏ္ဍိတော ကစ္

ဆံ ဗန္ဓိတ္ွတ ရာဇင္ဂဏေ ဇဝမာနော န သောဘတိ, ''ကိံ အယံ ရာဇာ ဂဟပတိကော ဝိယ ဓာဝတီ''တိ အညဒတ္ထု ဂရဟံ လဘတိ, သဏိကံ ဂစ္ဆန္တောဝ သောဘတိ။ ရညော **မင္ဂလဟတ္ထီ** ပိ အလင္ကတော ဇဝမာနော န သောဘတိ, တရဏာလီ ဋ္ဌာယ ဂစ္ဆန္တောဝ သောဘတိ။ **ပဗ္ဗဇိတော** ဇဝမာနော န သောဘတိ, ''ကိံ အယံ သမဏော ဂိဟီ ဝိယ ဓာဝတီ''တိ ကေဝလံ ဂရဟမေဝ လဘတိ, သမိတဂမနေန ပန သောဘတိ။ **ကြတ္ထီ** ဇဝမာနာ န သောဘတိ, ''ကိံ သော ကြတ္ထီ ပုရိသော ဝိယ ဓာဝတီ''တိ ဂရဟိတဗ္ဗာဝ ဟောတိ, ''ကြမေ စတ္တာရော ဇနာ ဇဝမာနာ န သောဘန္တိ, တာတာ''တိ။ ''ကတမံ ပန အပရံ ကာရဏံ, အမ္မာ''တိ? ''တာတာ, မာတာပိတရော နာမ ဓီတရံ အင္ဂပစ္စင္ဂာနိ သဏ္ဌာပေတ္ွတ ပောသေန္တိ။ မယဉ္ဟိ ဝိက္ကိဏေယ္ယဘဏ္ဍံ နာမ, အမ္ဟေ ပရကုလပေသနတ္ထာယ ပောသေန္တိ။ သစေ ဇဝမာနာနံ နိဝတ္ထဒုသ္သကဏ္ဏေ တ အက္ကမိတ္ွတ ဘူမိယံ တ ပက္ခလိတ္ွတ ပတိတကာလေ ဟတ္ထော တ ပာဒော တ ဘိဇ္ဇေယ္ယ, ကုလသ္သေဝ ဘာရော ဘဝေယ္ယ, ပသာဓနဘဏ္ဍံ ပန မေ တေမေတ္ွတ သုသ္သိသ္သတိ။ ကြမံ ကာရဏံ သလ္လက္ခေတ္ွတ န ဓာဝိတာမ္ဟိ, တာတာ''တိ။

ဗြာဟ္မဏာ တသ္သာ ကထနကာလေ ဒန္တသမ္ပတ္တိံ ဒိသ္ွတ ''ဧဝရူပာ နော ဒန္တသမ္ပတ္တိ ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗာ''တိ တသ္သာ သာဓုကာရံ ဒတ္ွတ, ''အမ္မ, တုယ္ဟမေဝေသာ အနုစ္ဆဝိကာ''တိ ဝတ္ွတ တံ သုဝဏ္ဏမာလံ ပိလန္ဓယိံသု။ အထ နံ ပုစ္ဆိံ – ''ကတရနဂရတော အာဂတာတ္ထ, တာတာ''တိ? ''သာဝတ္ထိတော, အမ္မာ''တိ။ ''သေဋ္ဌိကုလံ ကတရံ နာမာ''တိ? ''မိဂါရသေဋ္ဌိ နာမ, အမ္မာ''တိ။ ''အယ္ယပုတ္တော ကော နာမာ''တိ? ''ပုဏ္ဏဝဍ္ဎနကုမာရော နာမ, အမ္မာ''တိ။ သာ ''သမာနဇာတိကံ နော ကုလ''န္တိ အဓိဝါသေတ္ွတ ပိတု သာသနံ ပဟိဏိ ''အမ္ဟာကံ ရထံ ပေသေတူ''တိ ။ ကိဉ္စာပိ ဟိ သာ အာဂမနကာလေ ပဒသာ အာဂတာ, သုဝဏ္ဏမာလာယ ပန ပိလန္ဓနကာလတော ပဋ္ဌာယ တထာ ဂန္တုံ န လဘတိ, ကြသ္သရ အရိကာ ရထာဒီဟိ ဂစ္ဆန္တိ, ကြတရာ ပကတိယာနကံ တ အဘိရုဟန္တိ, ဆတ္တံ တ တာလပဏ္ဏံ တ ဥပရိ ကရောန္တိ, တသ္မိမ္ပိ အသတိ နိဝတ္ထသာဋကသ္သ ဒသန္တံ ဥက္ခိပိတ္ွတ အံသေ ခိပန္တာ ဂစ္ဆန္တိ ဧဝ။ တသ္သာ ပန ပိတာ ပဉ္စ ရ ထသတာနိ ပေသေသိ။ သာ သပရိဝါရာ ရထံ အာရုယ္ဟ ဂတာ။ ဗြာဟ္မဏာပိ ဧကတောဝ အဂမံသု။ အထ နံ သေဋ္ဌိ ပုစ္ဆိ – ''ကုတော အာဂတာတ္ထာ''တိ? ''သာဝတ္ထိတော မဟာသေဋ္ဌီ''တိ။ ''သေဋ္ဌိ ကတရော နာမာ''တိ? ''မိဂါရသေဋ္ဌိ နာမာ''တိ။ ''ပုတ္တော ကော နာမာ''တိ? ''ပုဏ္ဏဝဍ္ဎနကုမာရော နာမ မဟာသေဋ္ဌီ''တိ။ ''ဓနံ ကိတ္တက''န္တိ? ''စတ္တာလီသကောဋိယော မဟာသေဋ္ဌီ''တိ။ ''ဓနံ တာဝ အမ္ဟာကံ ဓနံ ဥပာဒာယ ကာကဏိကမတ္တံ, အရိကာယ ပန အာရက္ခမတ္တာယ လဒ္ဓကာလတော ပဋ္ဌာယ ကိံ အညေန ကာရဏေနာ''တိ အဓိဝါသေသိ။ သော တေသံ သက္ကာရံ ကတ္ွတ ဧ ကာဟဒ္ွဝိဟံ ဝသာပေတ္ွတ ဥယ္ယောဇေသိ။

တေ သာဝတ္ထိံ ဂန္တ္ွတ မိဂါရသေဋ္ဌိသ္သ ''လဒ္ဓာ နော အရိကာ''တိ အာရောစယိံသု။ ''ကသ္သ ဓီတာ''တိ? ''ဓနဉ္ဇယသေဋ္ဌိနော''တိ။ သော ''မဟာကုလသ္သ မေ အရိကာ လဒ္ဓာ, ခိပ္ပမေဝ နံ အာနေတုံ ဝဋ္ဋတီ''တိ တတ္ထ ဂမနတ္ွ ထံ ရညော အာရောစေသိ။ ရာဇာ '''မဟာကုလံ ဇေတံ မယာ ဗိမ္ဗိသာရသ္သ သန္တိကာ အာနေတ္ွတ သာကေတေ နိဝေသိတံ, တသ္သ သမ္မာနံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတီ'တိ အဟမ္ပိ အာဂမိသ္သာမီ''တိ အာဟ, သော ''သာဓု, ဒေဝ''တိ ဝတ္ွတ ဓနဉ္စယသေဋ္ဌိ နော သာသနံ ပေသေသိ – ''မယိ အာဂစ္ဆန္တေ ရာဇာပိ အာဂမိသ္သတိ, မဟန္တံ ရာဇဗလံ တ္တောကသ္သ ဇနသ္သ က တ္တဗ္ဗယုတ္တကံ ကာတုံ သက္ခိသ္သသိ, န သက္ခိသ္သသီ''တိ? ကြတရောပိ ''သစေပိ ဒသ ရာဇာနော အာဂစ္ဆန္တိ, အာဂစ္ဆန္တူ''တိ ပဋိသာသနံ ပေသေသိ။ မိဂါရသေဋ္ဌိ တာဝ မဟန္တေ နဂရေ ဂေဟာဂေဟပာလမတ္တံ ဌပေတ္ွတ သေသဇ နံ အာဒာယ ဂန္တ္ွတ အဍ္ဎယောဇနမတ္တေ ဌာနေ ဌတ္ွတ ''အာဂတာမ္ဟာ''တိ သာသနံ ပဟိဏိ။ ဓနဉ္စယသေဋ္ဌိ ဗဟု ပဏ္ဏာကာရံ ပေသေတ္ွတ ဓီတရာ သဒ္ဓိံ မန္တေသိ, ''အမ္မ, သသုရော ကိရ တေ ကောသလရညာ သဒ္ဓိံ အာဂတော, တသ္ွ သ ကတရံ ဂေဟံ ပဋိဇဂ္ဂိတဗ္ဗံ, ရညော ကတရံ , ဥပရာဇာဒီနံ ကတရာနီ''တိ? ပဏ္ဍိတာ သေဋ္ဌိဓီတာ ဝဇိရဂ္ဂတိခိဏာဉ ဏာ ကပ္ပသတသဟသ္သံ ပတ္ထိတပတ္ထနာ အဘိနီဟာရသမ္ပန္နာ ''သသုရသ္သ မေ အသုကဂေဟံ ပဋိဇဂ္ဂထ, ရ ညော အသုကဂေဟံ, ဥပရာဇာဒီနံ အသုကာနီ''တိ သံဝိဒဟိတ္ွတ ဒာသကမ္မကရေ ပက္ကောသာပေတ္ွတ ''တ္တောကာ ရ ညော ကတ္တဗ္ဗကိစ္စံ ကရောထ, တ္တောကာ ဥပရာဇာဒီနံ, ဟတ္ထိအသ္သာဒယောပိ တုမ္ဟေဟယေဝ ပဋိဇဂ္ဂထ, အသ္သ ဗန္ဓာဒယောပိ အာဂန္တ္ွတ မင္ဂလဆဏံ အနုဘဝိသ္သန္တီ''တိ သံဝိဒဟိ။ ''ကိံ ကာရဏာ''? '''မယံ ဝိသာခာယ မင္ဂလဋ္ဌ ာနံ ဂန္တ္ွတ န ကိဉ္စိ လဘိမ္ဟ, အသ္သရက္ခဏာဒီနိ ကရောန္တာ သုခံ န ဝိစရိမ္ဟာ'တိ ကေစိ ဝတ္တုံ မာ လဘိံသူ''တိ။

တံ ဒိဝသမေဝ ဝိသာခာယ ပိတာ ပဉ္စသတေ သုဝဏ္ဏကာရေ ပက္ကောသာပေတ္ွတ ''ဓီတု မေ **မဟာလတာပသာဓနံ** နာမ ကရောထာ''တိ ရတ္တသုဝဏ္ဏသ္သ နိက္ခသဟသ္သံ, တဒနုရူပါနိ စ ရဇတမဏိမုတ္တာပဝါဠဝဇိရာဒီနိ အဒါသိ။

ရာဇာ ကတိပာဟံ ဝသိတွာ ဝ ဓနဉ္စယသေဋ္ဌိဿ သာသနံ ပဟိဏိ “န သက္ကာ သေဋ္ဌိနာ အမှာကံ စိရံ ပောသနံ နာမ ကာတုံ, အနိ အရိကာယ ဂမနကာလံ ဇာနာတူ”တိ။ သောပိ ရညော သာသနံ ပေသေသိ – “ဣအနိ ဝဿကာလော အာဂ တော, န သက္ကာ စတုမာသံ ဝိစရိတုံ, တုမှာကံ ဗလကာယဿ ယံ ယံ လဒ္ဓုံ ဝဋ္ဋတိ, သဗ္ဗံ တံ မမ ဘာရော, မယာ ပေ သိတကာလေ ဒေဝေါ ဂမိဿတီ”တိ။ တတော ပဋ္ဌာယ သာကေတနဂရံ နိစ္စနက္ခတ္တံ ဝိယ အဟောသိ။ ရာဇာနံ အာဒိံ က တွာ သဗ္ဗေသံ မာလာဂန္ဓဝတ္ထာဒီနိ ပဋိယတ္တာနေဝ ဟောန္တိ။ တတော တေ ဇနာ စိန္တယိံသု – “သေဋ္ဌိ အမှာက မေဝ သက္ကာရံ ကရောတီ”တိ, ဧဝံ တယော မာသာ အတိက္ကန္တာ, ပသာခနံ ပန တာဝ န နိဋ္ဌာတိ။ ကမ္မန္တာဓိဋ္ဌာယ ကာ အာဂန္တွာ သေဋ္ဌိနော အာရောစေသုံ – “အညံ အသန္တံ နာမ နတ္ထိ, ဗလကာယဿ ပန ဘတ္တပစနအာရူနိ နပ္ပ ဟောန္တီ”တိ။ “ဂစ္ဆထ, တာတာ, ဣမသ္မိံ နဂရေ ပရိဇိဏ္ဏာ ဟတ္ထိသာလာဒယော စေဝ ပရိဇိဏ္ဏကာနိ စ ဂေဟာနိ ဂဟေတွာ ပစထာ”တိ။ ဧဝံ ပစန္တာနမ္ပိ အဍ္ဎမာသော အတိက္ကန္တော။ တတော ပုနပိ “အာရူနိ နတ္ထီ”တိ အာရောစ ယိံသု ။ “ဣမသ္မိံ ကာလေ န သက္ကာ အာရူနိ လဒ္ဓုံ, ဒုဿကောဋ္ဌာကရာနိ ဝိဝရိတွာ ထူလသာဋကေဟိ ဝဋ္ဋိယော က တွာ တေလစာဋီသု တေမေတွာ ဘတ္တံ ပစထာ”တိ။ တေ အဍ္ဎမာသံ တထာ အကံသု။ ဧဝံ စတ္တာရော မာသာ အတိက္ကန္တာ, ပသာခနမ္ပိ နိဋ္ဌိတံ။

တသ္မိံ ပသာခနေ စတဿော ဝဇိရနာဠိယော ဥပယောဂံ အဂမံသု, မုတ္တာနံ ကောဒသ နာဠိယော, ပဝါဠဿ ဗာဝီ သတိ နာဠိယော, မဏီနံ တေတ္တိံသ နာဠိယော။ ဣတိ ဧတေဟိ စ အညေဟိ စ ရတနေဟိ နိဋ္ဌာနံ အဂမာသိ။ အသုတ္တမ ယံ ပသာခနံ ရဇတေန သုတ္တကိစ္စံ ကရိံသု။ တံ သီသေ ပဋိမုက္ကံ ပာဒပိဋ္ဌိံ ဂစ္ဆတိ။ တသ္မိံ တသ္မိံ ဌာနေ မုဒ္ဒိကာ ယောဇေတွာ ကတာ သုဝဏ္ဏမယာ ဂဏ္ဌိကာ ဟောန္တိ, ရဇတမယာ ပာသကာ, မတ္ထကမဇ္ဈေ ဧကာ မုဒ္ဒိကာ, ဒွီသု က ဏ္ဏပိဋ္ဌီသု ဒွေ, ဂလဝဋ္ဋကေ ဧကာ, ဒွီသု ဇဏ္ဏုသု ဒွေ, ဒွီသု ကပ္ပရေသု ဒွေ, ဒွီသု ကဋိပဿေသု ဒွေတိ။ တ သ္မိံ ခေါ ပန ပသာခနေ ဧကံ မောရံ ကရိံသု, တဿ ဒက္ခိဏပက္ခေ ရတ္တသုဝဏ္ဏမယာနိ ပဉ္စ ပတ္တသတာနိ အဟေသုံ, တမပက္ခေ ပဉ္စ ပတ္တသတာနိ, တုဏ္ဍံ ပဝါဠမယံ, အက္ခီနိ မဏိမယာနိ, တထာ ဂီဝါ စ ပိဉ္ဆာနိ စ, ပတ္တနာဠိယော ရဇ တမယာ, တထာ ဇင်္ဃာယော။ သော ဝိသာခါယ မတ္ထကမဇ္ဈေ ပဗ္ဗတကူဋေ ဌတွာ နစ္စနမယူရော ဝိယ ခါယတိ။ ပတ္တနာဠိသဟဿဿ သဒ္ဒော ဒိဗ္ဗသင်္ဂီတံ ဝိယ ပဉ္စင်္ဂိကတူရိယဃောသော ဝိယ စ ပဝတ္တတိ။ သန္တိကံ ဥပဂတာ ယေဝ တဿ အမောရဘာဝံ ဇာနန္တိ။ ပသာခနံ နဝကောဋိအဂ္ဃနကံ အဟောသိ, သတသဟဿံ ဟတ္ထကမ္မမူလံ ဒီ ယိတ္ထ။

“ကိဿ ပန နိဿန္ဒေန တာယေတံ ပသာခနံ လဒ္ဓ”န္တိ? သာ ကိရ ကဿပသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓကာလေ ဝီသတိယာ ဘိက္ခုသဟဿာနံ စီဝရသာဋကံ ဒတွာ သုတ္တမ္ပိ သူစိယောပိ ရဇနမ္ပိ အတ္တနော သန္တကမေဝ အဒါသိ။ တဿ စီဝရ အနဿ နိဿန္ဒေန ဣမံ မဟာလတာပသာခနံ လဘိ။ ဣတ္ထီနဉှိ စီဝရအနံ မဟာလတာပသာခနဘဏ္ဍေန မတ္ထကံ ပပ္ပောတိ, ပုရိသာနံ ဣဒ္ဓိမယပတ္တစီဝရေနာတိ။ ဧဝံ မဟာသေဋ္ဌိ စတူဟိ မာသေဟိ ဓီတု ပရိဝစ္ဆံ ကတွာ တဿာ ဒေ ယျဓမ္မံ ဒဒမာနော ကဟာပဏပူရာနိ ပဉ္စ သကဋသတာနိ အဒါသိ, သုဝဏ္ဏဘာဇနပူရာနိ ပဉ္စ, ရဇတဘာဇနပူရာနိ ပဉ္စ, တမ္ဗဘာဇနပူရာနိ ပဉ္စ, ပတ္တုဏ္ဏဝတ္ထကောသေယျဝတ္ထပူရာနိ ပဉ္စ, သပ္ပိပူရာနိ ပဉ္စ, တေလပူရာနိ ပဉ္စ, သာလိတဏ္ဍုလပူရာနိ ပဉ္စ, နင်္ဂလဖာလာဒိဥပကရဏပူရာနိ ပဉ္စသကဋသတာနိ အဒါသိ။ ဧဝံ ကိရဿ အဟောသိ – “မမ ဓီတု ဂတဋ္ဌာနေ ‘အသုကေန နာမ မေ အတ္ထော’တိ မာ ပရဿ ဂေဟဒွါရံ ပဟိဏီ”တိ။ တသ္မာ သဗ္ဗူပကရဏာနိ အပေသိ။ ဧ ကေကသ္မိံ ရထေ သဗ္ဗာလင်္ကာရပဋိမဏ္ဍိတာ တိဿော တိဿော ဝဏ္ဏဒါသိယော ဌပေတွာ ပဉ္စ ရထသတာနိ အ ဒါသိ။ “ဧတံ နှာပေန္တိယော ဘောဇေန္တိယော အလင်္ကရောန္တိယော ဝိစရထာ”တိ ဒိယဍ္ဎသဟဿပရိစာရိကာ ယော အဒါသိ။ အထဿ ဧတဒဟောသိ – “မမ ဓီတု ဂါဝေါ ဒဿာမီ”တိ။ သော ပုရိသေ အာဏာပေသိ – “ဂစ္ဆထ ဘဏေ စူဠဝဇဿ ဒွါရံ ဝိဝရိတွာ တီသု ဂါဝုတေသု တိဿော ဘေရိယော ဂဟေတွာ တိဋ္ဌထ, ပုထုလတော ဥသဘ မတ္တေ ဌာနေ ဥဘောသု ပဿေသု တိဋ္ဌထ။ ဂါဝီနံ တတော ပရံ ဂန္တုံ မာ အဒတ္ထ။ ဧဝံ ဌိတကာလေ ဘေရိသညံ က ရေယျာထာ”တိ။ တေ တထာ အကံသု။ တေ ဂါဝီနံ ဝဇတော နိက္ခမိတွာ ဂါဝုတံ ဂတကာလေ ဘေရိသညံ အကံသု, ပုန အဍ္ဎယောဇနံ ဂတကာလေ အကံသု။ ပုနပိ တိဂါဝုတံ ဂတကာလေ ဘေရိသညံ အကံသု, ပုထုလတော ဂမနဉ္စ နိဝါရေသုံ။ ဧဝံ ဒီဃတော တိဂါဝုတေ, ပုထုလတော ဥသဘမတ္တေ ဌာနေ ဂါဝိယော အညမညံ နိဃံသန္တိယော အဋ္ဌံသု။

မဟာသေဋ္ဌိ “မမ ဓီတု ဧတ္တကာ ဂါဝေါ အလံ, ဒွါရံ ပိဒဟထာ”တိ ဝဇဒွါရံ ပိဒဟာပေသိ။ ဒွါရေသု ပိဒဟိတေသု ဝိသာခါယ ပုညဗလေန ဗလဝဂါဝေါ စ ဓေနုယော စ ဥပ္ပတိတွာ ဥပ္ပတိတွာ နိက္ခမိံသု။ မနုဿာနံ ဝါရေန္တာနံ ဝါရေ

ဋ္ဌာနမေဝ သဋ္ဌိသဟဿာ ဗလဝဂါဝေါ စ သဋ္ဌိသဟဿာ ဓေနုယော စ နိက္ခန္တာ, တတ္တကာ ဗလဝဝသဘာ တာသံ ဓေနူနံ ဥသဘာ ဥပ္ပတိတွာ အနုဗန္ဓာ အဟေသုံ။ "ကိဿ ပန နိဿဋ္ဌေန ဧဝံ ကတေ ဂတာ"တိ? နိဝါရေန္တာနံ နိဝါရေန္တာနံ ဒိန္နဒါနဿ။ သာ ကိရ ကဿပသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓကာလေ ကိကိဿ ရညော သတ္တန္နံ ဓီတာနံ ကနိဋ္ဌာ သင်္ဃဒါသီ နာမ ဟုတွာ ဝီသတိယာ ဘိက္ခုသဟဿာနံ ပဉ္စဂေါရသဒါနံ ဒဒမာနာ ထေရာနဉ္စ ဒဟရာနဉ္စ သာမဏေရာနဉ္စ ပတ္တံ ပိဒဟိတွာ, "အလံ, အလ"န္တိ နိဝါရေန္တာနမ္ပိ "ဣဒံ မဓုရံ, ဣဒံ မနာပ"န္တိ အဒါသိ။ ဧဝံ တဿ နိဿန္ဒေန နိဝါရိယမာနာပိ ဂါဝေါ နိက္ခမိံသု။ သေဋ္ဌိနာ ဧတ္တကဿ ဓနဿ ဒိန္နကာလေ သေဋ္ဌိဘရိယာ အာဟ – "တုမှေဟိ မယှံ ဓီတု သဗ္ဗံ သံဝိဒဟိတံ, ဝေယျာဝစ္စကရာ ပန ဒါသဒါသိယော န သံဝိဒဟိတာ, ကိံ ကာရဏာ"တိ? "မမ ဓီတရိ သသိနေဟာနံ အသသိနေဟာနံ ဇာနနတ္ထံ။ အဟဉှိ တာယ သဒ္ဓိံ အဂစ္ဆမာနကေ ဂီဝါယ ဂဟေတွာ န ပဟိဏာမိ, ယာနံ အာရုယှ ဂမနကာလေယေဝ တာယ သဒ္ဓိံ ဂန္တုကာမာ ဂစ္ဆန္တု, မာ အဂန္တုကာမာတိ ဝက္ခာမီ"တိ အာဟ။

အထ "သွေ မမ ဓီတာ ဂမိဿတီ"တိ ဂဗ္ဘေ နိသိန္နော ဓီတရံ သမီပေ နိသီဒါပေတွာ, "အမ္မ, ပတိကုလေ ဝသန္တိယာ နာမ ဣမဉ္စ ဣမဉ္စ အာစာရံ ရက္ခိတုံ ဝဋ္ဋတီ"တိ ဩဝါဒမဒါသိ။ အယမ္ပိ မိဂါရသေဋ္ဌိ အနန္တရဂဗ္ဘေ နိသိန္နော ဓနဉ္စယသေဋ္ဌိနော ဩဝါဒံ အဿောသိ။ သောပိ သေဋ္ဌိ ဓီတရံ ဧဝံ ဩဝဒိ –

"အမ္မ, သသုရကုလေ ဝသန္တိယာ နာမ အန္တောအဂ္ဂိ ဗဟိ န နီဟရိတဗ္ဗော, ဗဟိအဂ္ဂိ အန္တော န ပဝေသေတဗ္ဗော, ဒဒန္တဿေဝ ဒါတဗ္ဗံ, အဒဒန္တဿ န ဒါတဗ္ဗံ, ဒဒန္တဿာပိ အဒဒန္တဿာပိ ဒါတဗ္ဗံ, သုခံ နိသီဒိတဗ္ဗံ, သုခံ ဘုဉ္ဇိတဗ္ဗံ, သုခံ နိပဇ္ဇိတဗ္ဗံ, အဂ္ဂိ ပရိစရိတဗ္ဗော, အန္တောဒေဝတာ နမဿိတဗ္ဗာ"တိ။

ဣမံ ဒသဝိဓံ ဩဝါဒံ ဒတွာ ပုနဒိဝသေ သဗ္ဗာ သေနိယော သန္နိပါတေတွာ ရာဇသေနာယ မဇ္ဈေ အဋ္ဌ ကုဋုမ္ဗိကေ ပါဋိဘောဂေ ဂဟေတွာ, "သစေ မေ ဂတဋ္ဌာနေ ဓီတု ဒေါသော ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တုမှေဟိ သောဓေတဗ္ဗော"တိ ဝတွာ နဝကောဋိအဂ္ဃနကေန မဟာလတာပသာဓနေန ဓီတရံ ပသာဓေတွာ နှာနစုဏ္ဏမူလကံ စတုပဏ္ဏာသကောဋိဓနံ ဒတွာ ယာနံ အာရောပေတွာ သာကေတသာမန္တာ အတ္တနော သန္တကေသု အနုရာဓပုရမတ္တေသု စုဒ္ဒသသု ဘတ္တဂါမေသု ဘေရိံ စရာပေသိ – "မမ ဓီတရာ သဒ္ဓိံ ဂန္တုကာမာ ဂစ္ဆန္တူ"တိ။ တေ သဒ္ဒံ သုတွာဝ – "အမှာကံ အယျာယ ဂမနကာလေ ကိံ အမှာကံ ဣဓာ"တိ စုဒ္ဒသ ဂါမကာ ကိဉ္စိ အသေသေတွာ နိက္ခမိံသု? ဓနဉ္စယသေဋ္ဌိပိ ရညော စ မိဂါရသေဋ္ဌိနော စ သက္ကာရံ ကတွာ ထောကံ အနုဂန္တွာ တေဟိ သဒ္ဓိံ ဓီတရံ ဥယျောဇေသိ။

မိဂါရသေဋ္ဌိပိ သဗ္ဗပစ္ဆတော ယာနကေ နိသီဒိတွာ ဂစ္ဆန္တော ဗလကာယံ ဒိသွာ, "ကေ နာမေတေ"တိ ပုစ္ဆိ။ "သုဏိသာယ တေ ဝေယျာဝစ္စကရာ ဒါသိဒါသာ"တိ။ "ဧတ္တကေ ကော ပေါသေဿတီ"တိ? "ပေါထေတွာ နေ ပလာပေထ, အပလာယန္တေ ဣတော ဒဏ္ဍံ ကရောထာ"တိ။ ဝိသာခါ ပန "အပေထ, မာ ဝါရေထ, ဗလမေဝ ဗလဿ ဘတ္တံ ဒဿတီ"တိ အာဟ။ သေဋ္ဌိ ဧဝံ ဝုတ္တေပိ, "အမ္မ, နတ္ထိ အမှာကံ ဧတေဟိ အတ္ထော, ကော ဧတေ ပေါသေဿတီ"တိ လေဍ္ဍုဒဏ္ဍာဒီဟိ ပေါထေတွာ ပလာပေတွာ သေသကေ "အလံ အမှာကံ ဧတ္တကေဟီ"တိ ဂဟေတွာ ပါယာသိ။ အထ ဝိသာခါ သာဝတ္ထိနဂရဒွါရံ သမ္ပတ္တကာလေ စိန္တေသိ – "ပဋိစ္ဆန္နယာနသ္မိံ နု ခေါ နိသီဒိတွာ ပဝိသိဿာမိ, ဥဒါဟု ရထေ ဌတွာ"တိ။ အထဿာ ဧတဒဟောသိ – "ပဋိစ္ဆန္နယာနေန မေ ပဝိသန္တိယာ မဟာလတာပသာဓနဿ ဝိသေသော န ပညာယိဿတီ"တိ။ သာ သကလနဂရဿ အတ္တာနံ ဒဿေန္တီ ရထေ ဌတွာ နဂရံ ပါဝိသိ။ သာဝတ္ထိဝါသိနော ဝိသာခါယ သမ္ပတ္တိံ ဒိသွာ, "ဧသာ ကိရ ဝိသာခါ နာမ, ဧဝရူပါ အယံ သမ္ပတ္တိ ဧတိဿာဝ အနုစ္ဆဝိကာ"တိ အာဟံသု။ ဣတိ သာ မဟာသမ္ပတ္တိယာ သေဋ္ဌိနော ဂေဟံ ပါဝိသိ။ ဂတဒိဝသေ စဿာ သကလနဂရဝါသိနော "အမှာကံ ဓနဉ္စယသေဋ္ဌိ အတ္တနော နဂရံ သမ္ပတ္တာနံ မဟာသက္ကာရံ အကာသီ"တိ ယထာသတ္တိ ယထာဗလံ ပဏ္ဏာကာရံ ပဟိဏိံသု။ ဝိသာခါ ပဟိတပဟိတံ ပဏ္ဏာကာရံ တသ္မိံယေဝ နဂရေ အညမညေသု ကုလေသု သဗ္ဗတ္ထကမေဝ အဒါပေသိ။ ဣတိ သာ "ဣဒံ မယှံ မာတု ဒေထ, ဣဒံ မယှံ ပိတု ဒေထ, ဣဒံ မယှံ ဘာတု ဒေထ, ဣဒံ မယှံ ဘဂိနိယာ ဒေထာ"တိ တေသံ တေသံ ဝယာနုရူပံ ပိယဝစနံ ဝတွာ ပဏ္ဏာကာရံ ပေသေန္တီ သကလနဂရဝါသိနော ဉာတကေ ဝိယ အကာသိ။ အထဿာ ရတ္တိဘာဂသမနန္တရေ အာဇညဝဠဝါယ ဂဗ္ဘဝုဋ္ဌာနံ အဟောသိ။ သာ ဒါသီဟိ ဒဏ္ဍဒီပိကာ ဂါဟာပေတွာ တတ္ထ ဂန္တွာ ဝဠဝံ ဥဏှောဒကေန နှာပေတွာ တေလေန မက္ခာပေတွာ အတ္တနော ဝသနဋ္ဌာနမေဝ အဂမာသိ။

မိကရသေဌ္ဌိပိ ပုတ္တဿ အာတဟမင်္ဂလံ ကရောန္တော ဓုရဝိဟာရေ ဝသန္တမ္ပိ တထာဂတံ အမနသိကရိတ္တတ ဒိဃရတ္တံ နဂ္ဂသမဏကေသု ပတိဌ္ဌိတေန ပေမေန စောဒိယမာနော “မယှံ အယျာနမ္ပိ သက္ကာရံ ကရိဿာမိ”တိ ကေဒိဝသံ အနေကသတေသု နဝဘာဇနေသု နိရုဒကပာယာသံ ပစာပေတ္တတ ပဉ္စသတေ အစေလကေ နိမန္တာပေတ္တတ အန္တောဂေဟံ ပဝေသေတ္တတ, “အာဂစ္ဆတု မေ သုဏိသာ, အရဟန္တေ ဝန္ဒတူ”တိ ဝိသာခါယ သာသနံ ပဟိဏိ။ သာ “အရဟန္တော”တိ ဝစနံ သုတ္တတ သောတာပန္နာ အရိယသာဝိကာ ဟဋ္ဌတုဋ္ဌာ ဟုတ္တတ တေသံ ဘောဇနဋ္ဌာနံ အာဂန္တ္တတ တေ ဩလောကေတ္တတ, “ဧဝရူပါ ဟိရောတ္တပ္ပဝိရဟိတာ အရဟန္တာ နာမ န ဟောန္တိ, ကသ္မာ မံ သသုရော ပက္ကောသာပေသိ”တိ, “ဓိ, ဓိ”တိ သေဋ္ဌိံ ဂရဟိတ္တတ အတ္တနော ဝသနဋ္ဌာနမေဝ ဂတာ။ အစေလကာ တံ ဒိသ္တတ သဗ္ဗေ ကေပ္ပဟာရေနေဝ သေဋ္ဌိံ ဂရဟိံသု – “ကိံ တ္တဝံ, ဂဟပတိ, အညံ နာလတ္ထ, သမဏဿ ဂေါတမဿ သာဝိကံ မဟာကာဠကဏ္ဏိံ ဣဓ ပဝေသေသိ, ဝေဂေန နံ ဣမသ္မာ ဂေဟာ နိက္ကမာပေဟိ”တိ။ သော “န သက္ကာ မယာ ဣမေသံ ဝစနမတ္တတေနေဝ နိက္ကမာပေတုံ, မဟာကုလဿ သာ ဓီတာ”တိ စိန္တေတ္တတ, “အယျာ, ဒဟရာ နာမ ဇာနိတ္တတ တ အဇာနိတ္တတ တ ကရေယျုံ, တုမှေ တုဏှီ ဟောထာ”တိ တေ ဥယျောဇေတ္တတ သယံ မဟာရဟေ အာသနေ နိသီဒိတ္တတ သုဝဏ္ဏပာတိယံ နိရုဒကံ မဓုပာယာသံ ပရိဘုဉ္ဇိ။

တသ္မိံ သမယေ ဧကော ပိဏ္ဍပာတိကတ္ထေရော ပိဏ္ဍာယ စရန္တော တံ နိဝေသနံ ပာဝိသိ။ ဝိသာခါ သသုရံ ဗီဇယမာနာ ဌိတာ တံ ဒိသ္တတ “သသုရဿ အာစိက္ခိတုံ အယုတ္တ”န္တိ ယထာ သော ထေရံ ပဿတိ, ဧဝံ အပဂန္တ္တတ အဋ္ဌာသိ။ သော ပန ဗာလော ထေရံ ဒိသ္တတပိ အပဿန္တော ဝိယ ဟုတ္တတ အဓောမုခော ဘုဉ္ဇတေဝ။ ဝိသာခါ “ထေရံ ဒိသ္တတပိ မေ သသုရော သညံ န ကရောတီ”တိ ဉတ္တတ, “အတိစ္ဆထ, ဘန္တေ, မယှံ သသုရော ပုရာဏံ ခါဒတီ”တိ အာဟ။ သော နိဂဏ္ဌေဟိ ကထိတကာလေ အခမိတ္တတ ပိ “ပုရာဏံ ခါဒတီ”တိ ဝုတ္တက္ခဏေယေဝ ဟတ္ထံ အပနေတ္တတ, “ဣမံ ပာယာသံ ဣတော နီဟရထ, ဧတံ ဣမသ္မာ ဂေဟာ နိက္ကမထ, အယံ မံ ဧဝရူပေ မင်္ဂလကာလေ အသုစိခါဒကံ နာမ ကရောတီ”တိ အာဟ။ တသ္မိံ ခေါ ပန နိဝေသနေ သဗ္ဗေပိ ဒါသကမ္မကရာ ဝိသာခါယ သန္တကာဝ, ကော နံ ဟတ္ထေ တ ပါဒေ တ ဂဏှိဿတိ, မုခေန ကထေတုံ သမတ္ထောပိ နတ္ထိ။ ဝိသာခါ သသုရဿ ကထံ သုတ္တတ အာဟ – “တာတ, န တ္တေကေနေဝ မယံ နိက္ခမာမ, နာဟံ တုမှေဟိ ဥဒကတိတ္ထတော ကုမ္ဘဒာသီ ဝိယ အာနီတာ, ဓရမာနကမာတာပိတူနံ ဓီတရော နာမ န တ္တေကေနေဝ နိက္ခမန္တိ, ဧတေနေဝ မေ ကာရဏေန ပိတာ ဣဓာဂမနကာလေ အဋ္ဌ ကုဋုမ္ဗိကေ ပက္ကောသာပေတ္တတ ‘သစေ မေ ဓီတု ဒေါသော ဥပ္ပဇ္ဇတိ, သောဓေယျာထာ’တိ ဝတ္တတ မံ တေသံ ဟတ္ထေ ဌပေသိ, တေ ပက္ကောသာပေတ္တတ မယှံ ဒေါသာဒေါသံ သောဓာပေထာ”တိ။

သေဋ္ဌိ “ကလျာဏံ သော ကထေတီ”တိ အဋ္ဌ ကုဋုမ္ဗိကေ ပက္ကောသာပေတ္တတ, “အယံ အရိကာ မင်္ဂလကာလေ နိသီဒိတ္တတ သုဝဏ္ဏပာတိယံ နိရုဒကပာယာသံ ပရိဘုဉ္ဇန္တံ မံ ‘အသုစိခါဒကော’တိ ဝဒတီ”တိ အာဟ, “ဣမိဿာ ဒေါသံ အာရောပေတ္တတ ဣမံ ဂေဟတော နိက္ကမထာ”တိ။ “ဧဝံ ကိရ, အမ္မာ”တိ။ နာဟံ ဧဝံ ဝဒာမိ, ဧကသ္မိံ ပန ပိဏ္ဍပာတိကတ္ထေရေ ဃရဒွါရေ ဌိတေ သသုရော မေ အပ္ပောဒကံ မဓုပာယာသံ ပရိဘုဉ္ဇန္တော တံ န မနသိကရောတိ, အဟံ “မယှံ သသုရော ဣမသ္မိံ အတ္တဘာဝေ ပုညံ န ကရောတိ, ပုရာဏပုညမေဝ ခါဒတီ”တိ စိန္တေတ္တတ, “အတိစ္ဆထ, ဘန္တေ, မယှံ သသုရော ပုရာဏံ ခါဒတီ”တိ အဝစံ, “ဧတ္ထ မေ ကော ဒေါသော”တိ? “အယျ, ဣဓ ဒေါသော နတ္ထိ, အမှာကံ ဓီတာ ယုတ္တံ ကထေတိ, တ္တဝံ ကသ္မာ ကုဇ္ဈသီ”တိ? “အယျာ, ဧသ တာဝ ဒေါသော မာ ဟောတု, အယံ ပန ဧကဒိဝသံ မဇ္ဈိမယာမေ အသီပရိဝုတာ ပစ္ဆာဂေဟံ အဂမာသီ”တိ။ “ဧဝံ ကိရ, အမ္မာ”တိ။ “တာတာ, နာဟံ အညေန ကာရဏေန ဂတာ, ဣမသ္မိံ ပန ဂေဟေ အာဇာနေယျဝဠဝါယ ဝိဇာတာယ သညမ္ပိ အကတ္တတ နိသီဒိတုံ နာမ အယုတ္တ”န္တိ ဒဏ္ဍဒီပိကာ ကဟာပေတ္တတ ဥဏှောဒကာဒီနိပိ ကဟာပေတ္တတ အသီဟိ သဒ္ဓိံ ဂန္တ္တတ ဝဠဝါယ ဝိဇာတပရိဟာရံ ကာရာပေသိံ, “ဧတ္ထ မေ ကော ဒေါသော”တိ? “အယျ, ဣဓ ဒေါသော နတ္ထိ, အမှာကံ ဓီတာ တဝ ဂေဟေ အသီဟိပိ အကတ္တဗ္ဗယုတ္တကံ ကမ္မံ ကရောတိ, တ္တဝံ ကိံ ဧတ္ထ ဒေါသံ ပဿသီ”တိ?

အယျာ, ဣဓာပိ တာဝ ဒေါသော မာ ဟောတု, ဣမိဿာ ပန ပိတာ ဣဓာဂမနကာလေ ဣမံ ဩဝဒန္တော ဂုယှေ ပဋိစ္ဆန္နေ ဒသ ဩဝါဒေ အဒါသိ, တေသံ အတ္ထံ န ဇာနာမိ, တေသံ မေ အတ္ထံ ကထေတု။ ဣမိဿာ ပန ပိတာ **“အန္တောအဂ္ဂိ ဗဟိ န နီဟရိတဗ္ဗော”**တိ အာဟ, “သက္ကာ နု ခေါ အမှေဟိ ဥဘတော ပဋိဝိဿကဂေဟာနံ အဂ္ဂိံ အဒတ္တတ ဝသိတု”န္တိ? “ဧဝံ ကိရ, အမ္မာ”တိ။ “တာတာ, မယှံ ပိတာ န ဧတံ သန္ဓာယ ကထေသိ။ ဣဒံ ပန သန္ဓာယ က

ထေသိ – ‘အမ္မ, တဝ သဿုသသုရသာမိကာနံ အဂုဏံ ဒိသွာ ဗဟိ တသ္မိံ တသ္မိံ ဂေဟေ ဌတွာ မာ ကထေသိ။ ဝေရူ ဟေ ဟိ အဂ္ဂိသဒိသော အဂ္ဂိ နာမ နတ္ထီ’’’တိ။

အယျာ, ဧတံ တာဝ ဧဝံ ဟောတု, ဣမိဿာ ပန ပိတာ **“ဗာဟိရတော အဂ္ဂိ န အန္တော ပဝေသေတဗ္ဗော’’** တိ အာဟ, “ကိံ သက္ကာ အမှေဟိ အန္တော အဂ္ဂိမှိ နိဗ္ဗုတေ ဗာဟိရတော အဂ္ဂိံ အနာဟရိတု’’န္တိ? “ဧဝံ ကိရ, အမ္မာ’’တိ။ တာတာ, မယှံ ပိတာ န ဧတံ သန္ဓာယ ကထေသိ, ဣဒံ ပန သန္ဓာယ ကထေသိ – သစေ ပဋိဝိဿကဂေဟေသု ဣတ္ထိယော တ ပုရိသာ တ သဿုသသုရသာမိကာနံ အဂုဏံ ကထေန္တိ, တေဟိ ကထိတံ အာဟရိတွာ “အသုကော နာမ တုမှာကံ ဧဝဉ္စ ဧဝဉ္စ အဂုဏံ ကထေတီ’’တိ ပုန မာ ကထေယျာသိ။ “ဧတေန ဟိ အဂ္ဂိနာ သဒိသော အဂ္ဂိ နာမ နတ္ထီ’’တိ။ ဧဝံ ဣမသ္မိမ္ပိ ကာရဏေ သာ နိဒ္ဒောသာဝ အဟောသိ။ ယထာ စ ဧတ္ထ, ဧဝံ သေသေသုပိ။

တေသု ပန အယမဓိပ္ပာယော – ယမ္ပိ ဟိ တဿာ ပိတရာ **“ယေ ဒဒန္တိ, တေသံယေဝ ဒါတဗ္ဗ’’** န္တိ ဝုတ္တံ။ တံ “ယာစိတကံ ဥပကရဏံ ဂဟေတွာ ယေ ပဋိဒေန္တိ, တေသညေဝ ဒါတဗ္ဗ’’န္တိ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။

“ယေ န ဒေန္တိ, တေသံ န ဒါတဗ္ဗ’’ န္တိ ဣဒမ္ပိ ယေ ယာစိတကံ ဂဟေတွာ န ပဋိဒေန္တိ, တေသံ န ဒါတဗ္ဗန္တိ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။

“ဒဒန္တဿာပိ အဒဒန္တဿာပိ ဒါတဗ္ဗ’’ န္တိ ဣဒံ ပန ဒလိဒ္ဒေသု ဉာတိမိတ္တေသု သမ္ပတ္တေသု တေ ပဋိဒါတုံ သက္ကောန္တု ဝါ မာ ဝါ, တေသံ ဒါတုမေဝ ဝဋ္ဋတီတိ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။

“သုခံ နိသီဒိတဗ္ဗ’’ န္တိ ဣဒမ္ပိ သဿုသသုရသာမိကေ ဒိသွာ ဝုဋ္ဌာတဗ္ဗဋ္ဌာနေ နိသီဒိတုံ န ဝဋ္ဋတီတိ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။

“သုခံ ဘုဉ္ဇိတဗ္ဗ’’ န္တိ ဣဒံ ပန သဿုသသုရသာမိကေဟိ ပုရေတရံ အဘုဉ္ဇိတွာ တေ ပရိဝိသိတွာ သဗ္ဗေဟိ လဒ္ဓာလဒ္ဓံ ဉတွာ ပစ္ဆာ သယံ ဘုဉ္ဇိတုံ ဝဋ္ဋတီတိ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။

“သုခံ နိပဇ္ဇိတဗ္ဗ’’ န္တိ ဣဒမ္ပိ သဿုသသုရသာမိကေဟိ ပုရေတရံ သယနံ အာရုယှ န နိပဇ္ဇိတဗ္ဗံ, တေသံ ကတ္တဗ္ဗယုတ္တကံ ဝတ္တပဋိဝတ္တံ ကတွာ ပစ္ဆာ သယံ နိပဇ္ဇိတုံ ယုတ္တန္တိ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။

“အဂ္ဂိ ပရိစရိတဗ္ဗော’’ တိ ဣဒံ ပန သဿုမ္ပိ သသုရမ္ပိ သာမိကမ္ပိ အဂ္ဂိက္ခန္ဓံ ဝိယ ဥရဂရာဇာနံ ဝိယ စ ကတွာ ပဿိတုံ ဝဋ္ဋတီတိ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။

“အန္တောဒေဝတာ နမဿိတဗ္ဗာ’’ တိ ဣဒမ္ပိ သဿုဉ္စ သသုရဉ္စ သာမိကဉ္စ ဒေဝတာ ဝိယ ကတွာ ဒဋ္ဌုံ ဝဋ္ဋတီတိ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ဧဝံ သေဋ္ဌိ ဣမေသံ ဒသဩဝါဒာနံ အတ္ထံ သုတွာ ပဋိဝစနံ အပဿန္တော အဓောမုခော နိသီဒိ။

အထ နံ ကုဋုမ္ဗိကာ “ကိံ သေဋ္ဌိ အညောပိ အမှာကံ ဓီတု ဒေါသော အတ္ထီ’’တိ ပုစ္ဆိံသု။ “နတ္ထိ, အယျာ’’တိ။ “အထ ကသ္မာ နံ နိဒ္ဒောသံ အကာရဏေန ဂေဟာ နိက္ကဍ္ဎာပေသီ’’တိ ဧဝံ ဝုတ္တေ ဝိသာခါ အာဟ – “တာတာ, ကိဉ္စာပိ မယှံ သသုရဿ ဝစနေန ပဌမမေဝ ဂမနံ န ယုတ္တံ, ပိတာ ပန မေ အာဂမနကာလေ မမ ဒေါသသောဓနတ္ထာယ မံ တုမှာကံ ဟတ္ထေ ဌပေသိ, တုမှေဟိ စ မေ နိဒ္ဒောသဘာဝေါ ဉာတော, ဣဒါနိ စ မယှံ ဂန္တုံ ယုတ္တ’’န္တိ ဒါသိဒါသေ “ယာနာဒီနိ သဇ္ဇာပေထာ’’တိ အာဏာပေသိ။ အထ နံ သေဋ္ဌိ ကုဋုမ္ဗိကေ ဂဟေတွာ “အမ္မ, မယာ အဇာနိတွာ ဝ ကထိတံ, ခမာဟိ မေ’’တိ အာဟ။ “တာတ, တုမှာကံ ခမိတဗ္ဗံ တာဝ ခမာမိ, အဟံ ပန ဗုဒ္ဓသာသနေ အဝေစ္စပ္ပသန္နဿ ကုလဿ ဓီတာ, န မယံ ဝိနာ ဘိက္ခုသင်္ဃေန ဝတ္တာမ, သစေ မမ ရုစိယာ ဘိက္ခုသင်္ဃံ ပဋိဇဂ္ဂိတုံ လဘာမိ, ဝသိဿာမီ’’တိ။ “အမ္မ, တွံ ယထာရုစိယာ တဝ သမဏေ ပဋိဇဂ္ဂ’’တိ အာဟ။

ဝိသာခါ ဒသဗလံ နိမန္တာပေတွာ ပုနဒိဝသေ နိဝေသနံ ပဝေသေသိ။ နဂ္ဂသမဏာပိ သတ္ထု မိဂါရသေဋ္ဌိနော ဂေဟံ ဂမနဘာဝံ သုတွာ ဂန္တွာ ဂေဟံ ပရိဝါရေတွာ နိသီဒိံသု။ ဝိသာခါ ဒက္ခိဏောဒကံ ဒတွာ “သဗ္ဗော သက္ကာရော ပဋိယာဒိတော, သသုရော မေ အာဂန္တွာ ဒသဗလံ ပရိဝိသတူ”တိ သာသနံ ပေသေသိ။ အထ နံ ဂန္ထကာမံ အာဇီဝကာ “မာ ခေါ တွံ, ဂဟပတိ, သမဏဿ ဂေါတမဿ သန္တိကံ ဂစ္ဆာ”တိ နိဝါရေသုံ။ သော “သုဏှာ မေ သယမေဝ ပရိဝိသတူ”တိ သာသနံ ပဟိဏိ။ သာ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ ပရိဝိသိတွာ နိဋ္ဌိတေ ဘတ္တကိစ္စေ ပုန သာသနံ ပေသေသိ – “သသုရော မေ အာဂန္တွာ ဓမ္မကထံ သုဏာတူ”တိ။ အထ နံ “ဣဒါနိ အဂမနံ နာမ အတိဝိယ အယုတ္တ”န္တိ ဓမ္မံ သောတုကာမတာယ ဂစ္ဆန္တံ ပုန တေ အာဟံသု – “တေန ဟိ သမဏဿ ဂေါတမဿ ဓမ္မံ သုဏန္တော ဗဟိသာဏိယာ နိသီဒိတွာ သုဏာဟီ”တိ။ ပုရေတရမေဝဿ ဂန္တွာ သာဏိံ ပရိက္ခိပိံသု။ သော ဂန္တွာ ဗဟိသာဏိယံ နိသီဒိ။ သတ္ထာ “တွံ ဗဟိသာဏိယံ ဝါ နိသီဒ, ပရကုဋ္ဋေ ဝါ ပရသေလေ ဝါ ပရစက္ကဝါဠေ ဝါ ပန နိသီဒ, အဟံ ဗုဒ္ဓေါ နာမ သက္ကောမိ တံ မမ သဒ္ဒံ သာဝေတု”န္တိ မဟာဇမ္ဗုံ ခန္ဓေ ဂဟေတွာ စာလေန္တော ဝိယ အမတဝဿံ ဝဿေန္တော ဝိယ စ ဓမ္မံ ဒေသေတုံ အနုပုဗ္ဗိံ ကထံ အာရဘိ။

သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေ စ ပန ဓမ္မံ ဒေသေန္တေ ပုရတော ဌိတာပိ ပစ္ဆတော ဌိတာပိ စက္ကဝါဠသတံ စက္ကဝါဠသဟဿံ အတိက္ကမိတွာ ဌိတာပိ အကနိဋ္ဌဘဝနေ ဌိတာပိ “သတ္ထာ မမညေဝ ဩလောကေတိ, မယှမေဝ ဓမ္မံ ဒေသေတီ”တိ ဝဒန္တိ။ သတ္ထာ ဟိ တံ တံ ဩလောကေန္တော ဝိယ တေန တေန သဒ္ဓိံ သလ္လပန္တော ဝိယ စ အဟောသိ။ စန္ဒသမာ ကိရ ဗုဒ္ဓါ။ ယထာ စန္ဒော ဂဂနမဇ္ဈေ ဌိတော “မယှံ ဥပရိ စန္ဒော, မယှံ ဥပရိ စန္ဒော”တိ သဗ္ဗသတ္တာနံ ခါယတိ, ဧဝမေဝ ယတ္ထ ကတ္ထစိ ဌိတာနံ အဘိမုခေ ဌိတာ ဝိယ ခါယန္တိ။ ဣဒံ ကိရ တေသံ အလင်္ကတသီသံ ဆိန္ဒိတွာ အဉ္ဇိတအက္ခီနိ ဥပ္ပာဋေတွာ ဟဒယမံသံ ဥပ္ပာဋေတွာ ပရဿ အသတ္တာယ ဇာလိသဒိသေ ပုတ္တေ ကဏှာဇိနာသဒိသာ ဓီတရော မဒ္ဒိသဒိသာ ပဇာပတိယော ပရိစ္စဇိတွာ ဒိန္နဒါနဿ ဖလံ။ မိဂါရသေဋ္ဌိပိ ခေါ တထာဂတေ ဓမ္မဒေသနံ ဝိနိဝဋ္ဋေန္တေ ဗဟိသာဏိယံ နိသိန္နောဝ သဟဿနယပဋိမဏ္ဍိတေ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌာယ အစလာယ သဒ္ဓါယ သမန္နာဂတော တီသု ရတနေသု နိက္ကင်္ခေါ ဟုတွာ သာဏိကဏ္ဏံ ဥက္ခိပိတွာ အာဂန္တွာ သုဏှာယ ထနံ မုခေန ဂဟေတွာ, “တွံ မေ အဇ္ဇတော ပဋ္ဌာယ မာတာ”တိ တံ မာတုဋ္ဌာနေ ဌပေသိ။ တတော ပဋ္ဌာယ **မိဂါရမာတာ** နာမ ဇာတာ။ ပစ္ဆာဘာဂေ   ပုတ္တံ လဘိတွာပိ မိဂါရောတွေဝဿ နာမမကာသိ။

မဟာသေဋ္ဌိ သုဏှာယ ထနံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ ဂန္တွာ ဘဂဝတော ဒွီသု ပါဒေသု သိရသာ နိပတိတွာ ပါဒေ ပါဏီဟိ စ ပရိသမ္ဗာဟန္တော မုခေန စ ပရိစုမ္ဗန္တော “မိဂါရော အဟံ, ဘန္တေ, မိဂါရော အဟံ, ဘန္တေ”တိ တိက္ခတ္တုံ နာမံ သာဝေတွာ, “အဟံ, ဘန္တေ, တွေကံ ကာလံ ယတ္ထ နာမ ဒိန္နံ မဟပ္ဖလန္တိ န ဇာနာမိ, ဣဒါနိ စ မေ သုဏိသံ နိဿာယ ဉာတံ, သဗ္ဗာ အပါယဒုက္ခာ မုတ္တောမှိ, သုဏိသာ မေ ဣမံ ဂေဟံ အာဂစ္ဆန္တီ မမ အတ္ထာယ ဟိတာယ သုခါယ အာဂတာ”တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

> “သောဟံ အဇ္ဇ ပဇာနာမိ၊ ယတ္ထ ဒိန္နံ မဟပ္ဖလံ။
> အတ္ထာယ ဝတ မေ ဘဒ္ဒါ၊ သုဏိသာ ဃရမာဂတာ”တိ။

ဝိသာခါ ပုနဒိဝသတ္ထာယပိ သတ္ထာရံ နိမန္တေသိ။ အထဿာ ပုနဒိဝသေပိ သဿု သောတာပတ္တိဖလံ ပတ္တာ။ တတော ပဋ္ဌာယ တံ ဂေဟံ သာသနဿ ဝိဝဋဒွါရံ အဟောသိ။ တတော သေဋ္ဌိ စိန္တေသိ – “ဗဟူပကာရာ မေ သုဏိသာ ပသန္နာကာရမဿာ ကရိဿာမိ, ဧတိဿာ ဘာရိယံ ပသာဓနံ နိစ္စကာလံ ပသာဓေတုံ န သက္ကာ, သလ္လဟုကမဿာ ဒိဝါ စ ရတ္တော စ သဗ္ဗိရိယာပထေသု ပသာဓနယောဂ္ဂံ ပသာဓနံ ကာရေဿာမီ”တိ သတသဟဿဂ္ဃနကံ ဃနမဋ္ဌကံ နာမ ပသာဓနံ ကာရေတွာ တသ္မိံ နိဋ္ဌိတေ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ နိမန္တေတွာ သက္ကစ္စံ ဘောဇေတွာ ဝိသာခံ သောဠသဟိ ဂန္ဓောဒကဃဋေဟိ နှာပေတွာ သတ္ထု သမ္မုခေ ဌပေတွာ ပသာဓေတွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒာပေသိ။ သတ္ထာ အနုမောဒနံ ကတွာ ဝိဟာရမေဝ ဂတော။ ဝိသာခာပိ တတော ပဋ္ဌာယ အနာဒီနိ ပုညာနိ ကရောန္တီ သတ္ထု သန္တိကာ **အဋ္ဌ ဝရေ**   (မဟာဝ. ၃၅၀) လဘိတွာ ဂဂနတလေ စန္ဒလေခါ ဝိယ ပညာယမာနာ ပုတ္တဓီတာဟိ ဝုဍ္ဎိံ ဟာပုဏိ။ တဿာ ကိရ ဒသ ပုတ္တာ ဒသ ဓီတရော စ အဟေသုံ။ တေသု ဧကေကဿ ဒသ ဒသ ပုတ္တာ ဒသ ဒသ ဓီတရော အဟေသုံ။ တေသု တေသုပိ ဧကေကဿ ဒသ ဒသ ပုတ္တာ ဒသ ဒသ ဓီတရော စာတိ ဧဝမဿာ ပုတ္တနတ္တပနတ္တသန္တာနဝသေန ပဝတ္တာနိ ဝီသာဓိကာနိ စတ္တာရိ သတာနိ အဋ္ဌ စ ဟဇာသဟဿာနိ အဟေသုံ။ တေနာဟု ပေါရာဏာ –

“ဝိသာခါ ဝီသတိ ပုတ္တာ၊ နတ္တာ စ စတုရော သတာ။
ပနတ္တာ အဋ္ဌသဟဿာ၊ ဇမ္ဗုဒီပေ သုပာကဋာ”တိ။

အာယု ဝီသဝဿသတံ အဟောသိ, သီသေ ဧကမ္ပိ ပလိတံ နာမ နာဟောသိ, နိစ္စံ သောဠသဝဿုဒ္ဒေသိကာ ဝိယ အဟောသိ။ တံ ပုတ္တနတ္တပနတ္တပရိဝုတံ ဝိဟာရံ ဂစ္ဆန္တိံ ဒိသွာ, “ကတမာ ဧတ္ထ ဝိသာခါ”တိ ပရိပုစ္ဆိတာရော ဟောန္တိ? ယေ နံ ဂစ္ဆန္တိံ ပဿန္တိ, “ဣဒါနိ ထောကံ ဂစ္ဆတု, ဂစ္ဆမာနာဝ နော, အယျာ သောဘတီ”တိ, စိန္တေန္တိ။ ယေ နံ ဌိတံ နိသိန္နံ နိပန္နံ ပဿန္တိ, “ဣဒါနိ ထောကံ နိပဇ္ဇတု, နိပန္နာဝ နော, အယျာ, သောဘတီ”တိ စိန္တေန္တိ။ ဣတိ သာ “စတူသု ဣရိယာပထေသု အသုကဣရိယာပထေန နာမ န သောဘတီ”တိ ဝတ္တဗ္ဗာ န ဟောတိ။ ပဉ္စန္နံ ခေါ ပန ဟတ္ထီနံ ဗလံ ဓာရေတိ။ ရာဇာ “ဝိသာခါ ကိရ ပဉ္စန္နံ ဟတ္ထီနံ ဗလံ ဓာရေတီ”တိ သုတွာ တဿာ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ ဓမ္မံ သုတွာ အာဂမနဝေလာယ ထာမံ ဝီမံသိတုကာမော ဟတ္ထိံ ဝိဿဇ္ဇာပေသိ, သော သောဏ္ဍံ ဥက္ခိပိတွာ ဝိသာခါဘိမုခော အဂမာသိ။ တဿာ ပရိဝါရိတ္ထိယော ပဉ္စသတာ ဧကစ္စာ ပလာယိံသု, ဧကစ္စာ န ပရိဿဇ္ဇိတွာ “ကိံ ဣဒ”န္တိ ဝုတ္တေ – “ရာဇာ ကိရ တေ, အယျေ, ဗလံ ဝီမံသိတုကာမော ဟတ္ထိံ ဝိဿဇ္ဇာပေသီ”တိ ဝဒိံသု။ ဝိသာခါ ဣမံ ဒိသွာ, “ကိံ ပလာယိတေန, ကထံ နု ခေါ တံ ဂဏှိဿာမီ”တိ စိန္တေတွာ, “သစေ တံ ဒဠှံ ဂဏှိဿာမိ, ဝိနဿေယျာ”တိ ဒွီဟိ အင်္ဂုလီဟိ သောဏ္ဍာယ ဂဟေတွာ ပဋိပဏာမေသိ။ ဟတ္ထီ အတ္တာနံ သန္ဓာရေတုံ အသက္ကောန္တော ရာဇင်္ဂဏေ ဥက္ကုဋိကော ဟုတွာ ပတိတော။ မဟာဇနော သာဓုကာရံ အဒါသိ။ သာပိ သပရိဝါရာ သောတ္ထိနာ ဂေဟံ အဂမာသိ။

တေန ခေါ ပန သမယေန သာဝတ္ထိယံ ဝိသာခါ မိဂါရမာတာ ဗဟုပုတ္တာ ဟောတိ ဗဟုနတ္တာ အရောဂပုတ္တာ အရောဂနတ္တာ အဘိမင်္ဂလသမ္မတာ, တာဝတကေသု ပုတ္တနတ္တေသု ဧကောပိ အန္တရာ မရဏံ ပတ္တော နာမ နာဟောသိ။ သာဝတ္ထိဝါသိနော မင်္ဂလေသု ဆဏေသု ဝိသာခံ ပဌမံ နိမန္တေတွာ ဘောဇေန္တိ။ အထေကသ္မိံ ဥဿဝဒိဝသေ မဟာဇနေ မဏ္ဍိတပသာဓိတေ ဓမ္မဿဝနာယ ဝိဟာရံ ဂစ္ဆန္တေ ဝိသာခာပိ နိမန္တိတဋ္ဌာနေ ဘုဉ္ဇိတွာ မဟာလတာပသာဓနံ ပသာဓေတွာ မဟာဇနေန သဒ္ဓိံ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ အာဘရဏာနိ ဩမုဉ္စိတွာ ဥတ္တရာသင်္ဂေန ဘဏ္ဍိကံ ဗန္ဓိတွာ ဒာသိယာ အဒါသိ။ ယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ –

“တေန ခေါ ပန သမယေန သာဝတ္ထိယံ ဥဿဝေါ ဟောတိ, မနုဿာ အလင်္ကတပဋိယတ္တာ အာရာမံ ဂစ္ဆန္တိ, ဝိသာခာပိ မိဂါရမာတာ အလင်္ကတပဋိယတ္တာ ဝိဟာရံ ဂစ္ဆတိ။ အထ ခေါ ဝိသာခါ မိဂါရမာတာ အာဘရဏာနိ ဩမုဉ္စိတွာ ဥတ္တရာသင်္ဂေန ဘဏ္ဍိကံ ဗန္ဓိတွာ ဒာသိယာ အဒါသိ ‘ဟန္ဒ ဇေ ဣမံ ဘဏ္ဍိကံ ဂဏှာဟီ’”တိ (ပါစိ. ၅၀၃)။

သာ ကိရ ဝိဟာရံ ဂစ္ဆန္တီ စိန္တေသိ – “ဧဝရူပံ မဟဂ္ဃံ ပသာဓနံ သီသေ ပဋိမုက္ကံ ယာဝ ပါဒပိဋ္ဌိံ အလင်္ကာရံ အလင်္ကရိတွာ ဝိဟာရံ ပဝိသိတုံ အယုတ္တ”န္တိ နံ ဩမုဉ္စိတွာ ဘဏ္ဍိကံ ကတွာ အတ္တနော ပုညေနေဝ နိဗ္ဗတ္တာယ ပဉ္စဟတ္ထိထာမဓရာယ ဒာသိယာ ဟတ္ထေ အဒါသိ။ သာ ဧဝ ကိရ တံ ဂဏှိတုံ သက္ကောတိ။ တေန နံ အာဟ – “အမ္မ, ဣမံ ပသာဓနံ ဂဏှ, သတ္ထုသန္တိကာ နိဝတ္တနကာလေ ပသာဓေဿာမိ န”န္တိ။ တံ ပန ဒတွာ ဃနမဋ္ဌကံ ပသာဓနံ ပသာဓေတွာ သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဓမ္မံ အဿောသိ, ဓမ္မဿဝနာဝသာနေ ဘဂဝန္တံ ဝန္ဒိတွာ ဥဋ္ဌာယ ပက္ကာမိ။ သာပိဿာ ဒာသီ တံ ပသာဓနံ ပမုဋ္ဌာ။ ဓမ္မံ သုတွာ ပန ပက္ကန္တာယ ပရိသာယ သစေ ကိဉ္စိ ပမုဋ္ဌံ ဟောတိ, တံ အာနန္ဒတ္ထေရော ပဋိသာမေတိ။ ဣတိ သော တံ ဒိဝသံ မဟာလတာပသာဓနံ ဒိသွာ သတ္ထု အာရောစေသိ – “ဘန္တေ, ဝိသာခါ ပသာဓနံ ပမုဿိတွာ ဂတာ”တိ။ “ဧကမန္တံ ဌပေဟိ, အာနန္ဒာ”တိ။ ထေရော တံ ဥက္ခိပိတွာ သောပါနပဿေ လဂ္ဂေတွာ ဌပေသိ။

ဝိသာခာပိ သုပ္ပိယာယ သဒ္ဓိံ “အာဂန္တုကဂမိကဂိလာနာဒီနံ ကတ္တဗ္ဗယုတ္တကံ ဇာနိဿာမီ”တိ အန္တောဝိဟာရေ ဝိစရိ။ တာ ပန ဥပာသိကာယော အန္တောဝိဟာရေ ဒိသွာ သပ္ပိမဓုတေလာဒီဟိ အတ္ထိကာ ပကတိယာဝ ဒဟရာ စ သာမဏေရာ စ ထာလကာဒီနိ ဂဟေတွာ ဥပသင်္ကမန္တိ။ တသ္မိမ္ပိ ဒိဝသေ တထေဝ ကရိံသု။ အထေကံ ဂိလာနံ ဘိက္ခုံ ဒိသွာ သုပ္ပိယာ (မဟာဝ. ၂၈၀) “ကေနတ္ထော အယျဿာ”တိ ပုစ္ဆိတွာ “ပဋိစ္ဆာဒနီယေနာ”တိ ဝုတ္တေ ဟောတု, အယျ, ပေသေဿာမီတိ ဒုတိယဒိဝသေ ကပ္ပိယမံသံ အလဘန္တီ အတ္တနော ဦရုမံသေန ကတ္တဗ္ဗကိစ္စံ ကတွာ

ပုန သတ္ထုရိ ပသာဒေန ဟကတိကသရီရာဝ အဟောသိ။ ဝိသာခာပိ ဂိလာနေ စ ဒဟရေ စ သာမဏေရေ စ ဩလောကေတွာ အညေန ဒွါရေန နိက္ခမိတွာ ဝိဟာရူပစာရေ ဌိတာ, “အမ္မ, ပသာဓနံ အာဟရ ပသာဓေဿာမီ”တိ အာဟ။ တသ္မိံ ခဏေ သာ အသိ ပမုဿိတွာ နိက္ခန္တဘာဝံ ဉတွာ, “အယျေ, ပမုဋ္ဌာမှီ”တိ အာဟ။ “တေန ဟိ ဂန္တွာ ဂဏှိတွာ ဖေဟိ, သစေ ပန မယှံ အယျေန အာနန္ဒတ္ထေရေန ဥက္ခိပိတွာ အညသ္မိံ ဌာနေ ဌပိတံ ဟောတိ, မာ အာဟရေယျာသိ, အယျဿေဝ တံ မယှံ ပရိစ္စတ္တ”န္တိ။ ဇာနာတိ ကိရ သာ “ကုလမနုဿာနံ ပမုဋ္ဌဘဏ္ဍကံ ထေရော ပဋိသာမေတီ”တိ; တသ္မာ ဧဝမာဟ။ ထေရောပိ တံ အသိံ ဒိသွာဝ “ကိမတ္ထံ အာဂတာသီ”တိ ပုစ္ဆိတွာ, “အယျာယ မေ ပသာဓနံ ပမုဿိတွာ အာဂတာမှီ”တိ ဝုတ္တေ, “တေသ္မိံ မေ သောပါနပဿေ ဌပိတံ, ဂစ္ဆ နံ ဂဏှာဟီ”တိ အာဟ။ သာ, “အယျ, တုမှာကံ ဟတ္ထေန အာမဋ္ဌဘဏ္ဍကံ မယှံ အယျာယ အနာဟာရိယံ ကတ”န္တိ ဝတွာ တုစ္ဆဟတ္ထာဝ ဂန္တွာ, “ကိံ, အမ္မာ”တိ ဝိသာခာယ ပုဋ္ဌာ တမတ္ထံ အာရောစေသိ။ “အမ္မ , နာဟံ မမ အယျေန အာမဋ္ဌဘဏ္ဍံ ပိလန္ဓိဿာမိ, ပရိစ္စတ္တံ မယာ။ အယျာနံ ပန ပဋိဇဂ္ဂိတုံ ဒုက္ခံ, တံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ ကပ္ပိယဘဏ္ဍံ ဥပနေဿာမိ, ဂစ္ဆ, တံ အာဟရာဟီ”တိ။ သာ ဂန္တွာ အာဟရိ။ ဝိသာခာ တံ အပိလန္ဓိတွာဝ ကမ္မာရေ ပက္ကောသာပေတွာ အဂ္ဃာပေသိ။ တေဟိ “နဝ ကောဋိယော အဂ္ဃတိ, ဟတ္ထကာရာပဏိယံ ပနဿ သတသဟဿ”န္တိ ဝုတ္တေ ပသာဓနံ ယာနေ ဌပေတွာ “တေန ဟိ တံ ဝိက္ကိဏထာ”တိ အာဟ။ ဘတ္တကံ ဓနံ ဒတွာ ဂဏှိတုံ န ကောစိ သက္ခိဿတိ။ တဉှိ ပသာဓနံ ပသာဓေတုံ အနုစ္ဆဝိကာ ဣတ္ထိယော နာမ ဒုလ္လဘာ။ ပထဝိမဏ္ဍလသ္မိဉှိ တိဿောဝ ဣတ္ထိယော မဟာလတာပသာဓနံ လဘိံသု ဝိသာခာ မဟာဥပါသိကာ, ဗန္ဓုလမလ္လသေနာပတိဿ ဘရိယာ, မလ္လိကာ, ဗာရာဏသီသေဋ္ဌိနော ဓီတာတိ။

တသ္မာ ဝိသာခာ သယမေဝ တဿ မူလံ ဒတွာ သတသဟဿာဓိကာ နဝ ကောဋိယော သကဋေ အာရောပေတွာ ဝိဟာရံ နေတွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ, “ဘန္တေ, မယှံ အယျေန အာနန္ဒတ္ထေရေန မမ ပသာဓနံ ဟတ္ထေန အာမဋ္ဌံ, တေန အာမဋ္ဌကာလတော ပဋ္ဌာယ န သက္ကာ တံ မယာ ပိလန္ဓိတုံ။ တံ ပန ဝိဿဇ္ဇေတွာ ကပ္ပိယံ ဥပနေဿာမီတိ ဝိက္ကိဏာပေန္တီ အညံ တံ ဂဏှိတုံ သမတ္ထံ အဒိသွာ အဟမေဝ တဿ မူလံ ဂါဟာပေတွာ အာဂတာ, စတူသု ပစ္စယေသု ကတရပစ္စယေန ဥပနေဿာမိ, ဘန္တေ”တိ။ ပါစီနဒွါရေ သင်္ဃဿ ဝသနဋ္ဌာနံ ကာတုံ တေ ယုတ္တံ ဝိသာခေတိ “ယုတ္တံ, ဘန္တေ”တိ ဝိသာခာ တုဋ္ဌမာနသာ နဝကောဋီဟိ ဘူမိမေဝ ဂဏှိ။ အပရာဟိ နဝကောဋီဟိ ဝိဟာရံ ကာတုံ အာရဘိ။

အထေကဒိဝသံ သတ္ထာ ပစ္စူသသမယေ လောကံ ဝေါလောကေန္တော ဒေဝလောကာ စဝိတွာ ဘဒ္ဒိယနဂရေ သေဋ္ဌိကုလေ နိဗ္ဗတ္တဿ ဘဒ္ဒိယဿ နာမ သေဋ္ဌိပုတ္တဿ ဥပနိဿယသမ္ပတ္တိံ ဒိသွာ အနာထပိဏ္ဍိကဿ ဂေဟေ ဘတ္တကိစ္စံ ကတွာ ဥတ္တရဒွါရာဘိမုခေါ အဟောသိ။ ပကတိယာ ဟိ သတ္ထာ ဝိသာခာယ ဂေဟေ ဘိက္ခံ ဂဏှိတွာ ဒက္ခိဏဒွါရေန နိက္ခမိတွာ ဇေတဝနေ ဝသတိ။ အနာထပိဏ္ဍိကဿ ဂေဟေ ဘိက္ခံ ဂဟေတွာ ပါစီနဒွါရေန နိက္ခမိတွာ ပုဗ္ဗာရာမေ ဝသတိ။ ဥတ္တရဒွါရံ သန္ဓာယ ဂစ္ဆန္တံယေဝ ဘဂဝန္တံ ဒိသွာ, “စာရိကံ ပက္ကမိဿတီ”တိ ဇာနန္တိ။ ဝိသာခာပိ တံ ဒိဝသံ “သတ္ထာ ဥတ္တရဒွါရာဘိမုခေါ ဂတော”တိ သုတွာ ဝေဂေန ဂန္တွာ ဝန္ဒိတွာ အာဟ – “စာရိကံ ဂန္တုကာမတ္ထ, ဘန္တေ”တိ? “အာမ, ဝိသာခေ”တိ။ “ဘန္တေ, ဧတ္တကံ ဓနံ ပရိစ္စဇိတွာ တုမှာကံ ဝိဟာရံ ကာရေမိ, နိဝတ္တထ, ဘန္တေ”တိ။ “အနိဝတ္တဂမနံ ဣဒံ ဝိသာခေ”တိ။ သာ “အဒ္ဓာ ဟေတုသမ္ပန္နံ ကဉ္စိ ပဿိဿတိ ဘဂဝါ”တိ စိန္တေတွာ, “တေန ဟိ, ဘန္တေ, မယှံ ကတာကတဝိဇာနနကံ ဧကံ ဘိက္ခုံ နိဝတ္တေတွာ ဂစ္ဆထာ”တိ အာဟ။ “ယံ ရုစ္စသိ, တဿ ပတ္တံ ဂဏှ ဝိသာခေ”တိ အာဟ။ သာ ကိဉ္စာပိ အာနန္ဒတ္ထေရံ ပိယာယတိ, “မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရော ဣဒ္ဓိမာ, ဧတံ မေ နိဿာယ ကမ္မံ လဟုံ နိပ္ဖဇ္ဇိဿတီ”တိ ပန စိန္တေတွာ ထေရဿ ပတ္တံ ဂဏှိ။ ထေရော သတ္ထာရံ ဩလောကေသိ။ သတ္ထာ “တဝ ပရိဝါရေ ပဉ္စသတေ ဘိက္ခူ ဂဟေတွာ နိဝတ္တ မောဂ္ဂလ္လာနာ”တိ အာဟ။ သော တထာ အကာသိ။ တဿာနုဘာဝေန ပညာသသဋ္ဌိယောဇနာနိပိ ရုက္ခတ္ထာယ စ ပါသာဏတ္ထာယ စ ဂတာ မနုဿာ မဟန္တေ မဟန္တေ ရုက္ခေ စ ပါသာဏေ စ ဂဟေတွာ တံ ဒိဝသမေဝ အာဂစ္ဆန္တိ, နေဝ သကဋေ ရုက္ခပါသာဏေ အာရောပေန္တာ ကိလမန္တိ, န အက္ခော ဘိဇ္ဇတိ။ န စိရဿေဝ ဒွေဘူမိကံ ပါသာဒံ ကရိံသု။ ဟေဋ္ဌာဘူမိယံ ပဉ္စ ဂဗ္ဘသတာနိ, ဥပရိဘူမိယံ ပဉ္စ ဂဗ္ဘသတာနီတိ ဂဗ္ဘသဟဿပဋိမဏ္ဍိတော ပါသာဒေါ အဟောသိ။ အဋ္ဌကရီသေ ပရိသုဒ္ဓေ ဘူမိဘာဂေ ပါသာဒံ ကာရာပေသိ, “သုဒ္ဓပါသာဒေါ ပန န သောဘတီ”တိ တံ ပရိဝါရေတွာ ပဉ္စ ပဓာနဝေတ္တဂေဟသတာနိ, ပဉ္စ စူဠပါသာဒသတာနိ, ပဉ္စ ဒီဃမာဠကသတာနိ ကာရာပေသိ။

အထ သတ္ထာ နဝဟိ မာသေဟိ စာရိကံ စရိတွာ ပုန သာဝတ္ထိံ အဂမာသိ။ ဝိသာခါယပိ ပါသာဒေ ကမ္မံ နဝဟိ မာသေဟိ နိဋ္ဌိတံ။ ပါသာဒကူဋံ ဃနကောဋ္ဋိတရတ္တသုဝဏ္ဏေနေဝ သဋ္ဌိဥဒကဃဋဂဏှနကံ ကာရာပေသိ။ “သတ္ထာ ဇေတဝနဝိဟာရံ ဂစ္ဆတီ”တိ စ သုတွာ ပစ္စုဂ္ဂမနံ ကတွာ သတ္ထာရံ အတ္တနော ဝိဟာရံ နေတွာ ပဋိညံ ဂဏှိ, “ဘန္တေ, ဣမံ စတုမာသံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ ဂဟေတွာ ဣဓေဝ ဝသထ, ပါသာဒမဟံ ကရိဿာမီ”တိ။ သတ္ထာ အဓိဝါသေသိ။ သာ တတော ပဋ္ဌာယ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ ဝိဟာရေယေဝ ဒါနံ ဒေတိ။ အထဿာ ဧကာ သဟာယိကာ သဟဿဂ္ဃနကံ ဧကံ ဝတ္ထံ အာဒါယ အာဂန္တွာ, “သဟာယိကေ အဟံ ဣမံ ဝတ္ထံ တဝ ပါသာဒေ ဘူမတ္ထရဏသင်္ခေပေန အတ္ထရိတုကာမာ, အတ္ထရဏဋ္ဌာနံ မေ အာစိက္ခထာ”တိ အာဟ။ “သာဓု သဟာယိကေ, သစေ တျာဟံ ‘ဩကာသော နတ္ထီ’တိ ဝက္ခာမိ, တွံ ‘မေ ဩကာသံ အဒါတုကာမာ’တိ မညိဿသိ, သယမေဝ ပါသာဒဿ ဒွေ ဘူမိယော ဂဗ္ဘသဟဿဉ္စ ဩလောကေတွာ အတ္ထရဏဋ္ဌာနံ ဇာနာဟီ”တိ အာဟ။ သာ သတသဟဿဂ္ဃနကံ ဝတ္ထံ ဂဟေတွာ တတ္ထ တတ္ထ ဝိစရန္တီ တတော အပ္ပတရမူလံ ဝတ္ထံ အဒိသွာ “နာဟံ ဣမသ္မိံ ပါသာဒေ ပုညဘာဂံ လဘာမီ”တိ ဒေါမနဿပ္ပတ္တာ ဧကသ္မိံ ဌာနေ ရောဒန္တီ အဋ္ဌာသိ။ အထ နံ အာနန္ဒတ္ထေရော ဒိသွာ, “ကသ္မာ ရောဒသီ”တိ ပုစ္ဆိ။ သာ တမတ္ထံ အာရောစေသိ။ ထေရော “မာ စိန္တယိ, အဟံ တေ အတ္ထရဏဋ္ဌာနံ အာစိက္ခိဿာမီ”တိ ဝတွာ, “သောပါနပါဒမူလေ ပါဒဓောဝနဋ္ဌာနေ ဣမံ ပါဒပုဉ္ဆနကံ ကတွာ အတ္ထရာဟိ, ဘိက္ခူ ပါဒေ ဓောဝိတွာ ပဌမံ ဧတ္ထ ပါဒေ ပုဉ္ဆိတွာ အန္တော ပဝိသိဿန္တိ, ဧဝံ တေ မဟပ္ဖလံ ဘဝိဿတီ”တိ အာဟ။ ဝိသာခါယ ကိရေတံ အသလ္လက္ခိတဋ္ဌာနံ။

ဝိသာခါ စတ္တာရော မာသေ အန္တောဝိဟာရေ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ ဒါနံ အဒါသိ, အဝသာနဒိဝသေ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ စီဝရသာဋကေ အဒါသိ။ သင်္ဃနဝကေန လဒ္ဓစီဝရသာဋကာ သဟဿဂ္ဃနကာ ဟောန္တိ။ သဗ္ဗေသံ ပတ္တာနိ ပူရေတွာ ဘေသဇ္ဇံ အဒါသိ။ ဒါနပရိစ္စာဂေ နဝ ကောဋိယော အဂမံသု။ ဣတိ ဝိဟာရဿ ဘူမိဂ္ဂဟဏေ နဝ ကောဋိယော, ဝိဟာရဿ ကာရာပနေ နဝ, ဝိဟာရမဟေ နဝါတိ သဗ္ဗာပိ သတ္တဝီသတိ ကောဋိယော သာ ဗုဒ္ဓသာသနေ ပရိစ္စဇိ။ ဣတ္ထိဘာဝေ ဌတွာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကဿ ဂေဟေ ဝသမာနာယ ဧဝရူပေါ မဟာပရိစ္စာဂေါ နာမ အညိဿာ နတ္ထိ။ သာ ဝိဟာရမဟဿ နိဋ္ဌိတဒိဝသေ ဝဍ္ဎမာနကစ္ဆာယာယ ပုတ္တနတ္တပနတ္တပရိဝုတာ “ယံ ယံ မယှံ ပုဗ္ဗေ ပတ္ထိတံ, သဗ္ဗမေဝ မတ္ထကံ ပတ္တ”န္တိ ပါသာဒံ အနုပရိယာယန္တီ ပဉ္စဟိ ဂါထာဟိ မဓုရဿရေန ဣမံ ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ –

“ကဒါဟံ ပါသာဒံ ရမ္မံ, သုဓာမတ္တိကလေပနံ။
ဝိဟာရဒါနံ ဒဿာမိ, သင်္ကပ္ပော မယှ ပူရိတော။

“ကဒါဟံ မဉ္စပီဌဉ္စ, ဘိသိဗိမ္ဗောဟနာနိ စ။
သေနာသနဘဏ္ဍံ ဒဿာမိ, သင်္ကပ္ပော မယှ ပူရိတော။

“ကဒါဟံ သလာကဘတ္တံ, သုစိံ မံသူပသေစနံ။
ဘောဇနဒါနံ ဒဿာမိ, သင်္ကပ္ပော မယှ ပူရိတော။

“ကဒါဟံ ကာသိကံ ဝတ္ထံ, ခောမကပ္ပာသိကာနိ စ။
စီဝရဒါနံ ဒဿာမိ, သင်္ကပ္ပော မယှ ပူရိတော။

“ကဒါဟံ သပ္ပိနဝနီတံ, မဓုတေလဉ္စ ဖာဏိတံ။
ဘေသဇ္ဇဒါနံ ဒဿာမိ, သင်္ကပ္ပော မယှ ပူရိတော”တိ။

ဘိက္ခူ တဿာ သဒ္ဒံ သုတွာ သတ္ထု အာရောစယိံသု – “ဘန္တေ, အမှေဟိ ဧတ္တကေ အဒ္ဓါနေ ဝိသာခါယ ဂါယနံ နာမ န ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗံ, သာ အဇ္ဇ ပုတ္တနတ္တပနတ္တပရိဝုတာ ဂါယမာနာ ပါသာဒံ အနုပရိယာယတိ, ကိံ နု ခွဿာ ပိတ္တံ ဝါ ကုပိတံ, ဥဒါဟု ဥမ္မတ္တိကာ ဇာတာ”တိ? သတ္ထာ “န, ဘိက္ခဝေ, မယှံ ဓီတာ ဂါယတိ, အတ္တနော ပနဿာ အဇ္ဈာသယော ပရိပုဏ္ဏော, သာ ‘ပတ္ထိတပတ္ထနာ မေ မတ္ထကံ ပတ္တာ’တိ တုဋ္ဌမာနသာ ဥဒါနံ ဥဒါနေန္တီ ဝိစရတီ”တိ ဝတွာ “ကဒါ ပန, ဘန္တေ, တာယ ပတ္ထနာ ပတ္ထိတာ”တိ? “သုဏိဿထ, ဘိက္ခဝေ”တိ။ “သုဏိဿာမ, ဘန္တေ”တိ ဝုတ္တေ အတီတံ အာဟရိ –

“အတီတေ , ဘိက္ခဝေ, ကာလေ ကပ္ပသတသဟဿမတ္ထကေ ပဒုမုတ္တရော နာမ ဗုဒ္ဓေါ လောကေ နိဗ္ဗတ္တိ။ တဿ ဝဿသတသဟဿံ အာယု အဟောသိ, ခီဏာသဝါနံ သတသဟဿပရိဝါရော, နဂရံ ဟံသဝတီ နာမ, ပိတာ သုနန္ဒော နာမ ရာဇာ, မာတာ သုဇာတာ နာမ ဒေဝီ, တဿ အဂ္ဂုပဋ္ဌာယိကာ ဧကာ ဥပာသိကာ အဋ္ဌ ဝရေ ယာစိတွာ မာတုဋ္ဌာနေ ဌတွာ သတ္ထာရံ စတူဟိ ပစ္စယေဟိ ပဋိဇဂ္ဂန္တီ သာယံပာတံ ဥပဋ္ဌာနံ ဂစ္ဆတိ။ တဿာ ဧကာ သဟာယိကာ တာယ သဒ္ဓိံ ဝိဟာရံ နိဗဒ္ဓံ ဂစ္ဆတိ။ သာ တဿာ သတ္ထာရာ သဒ္ဓိံ ဝိဿာသေန ကထနဉ္စ ဝလ္လဘဘာဝဉ္စ ဒိသွာ, ‘ကိံ နု ခော ကတွာ ဧဝံ ဗုဒ္ဓါနံ ဝလ္လဘာ ဟောတီ’တိ စိန္တေတွာ သတ္ထာရံ ပုစ္ဆိ – ‘ဘန္တေ, ဧသာ ကာလတ္ထိ တုမှာကံ ကိံ ဟောတီ’”တိ? “ဥပဋ္ဌာယိကာနံ အဂ္ဂါ”တိ။ “ဘန္တေ, ကိံ ကတွာ ဥပဋ္ဌာယိကာနံ အဂ္ဂါ ဟောတီ”တိ? “ကပ္ပသတသဟဿံ ပတ္ထနံ ပဋ္ဌပေတွာ”တိ။ “ဣဒါနိ ပဋ္ဌပေတွာ လဒ္ဓုံ သက္ကာ, ဘန္တေ”တိ။ “အာမ, သက္ကာ”တိ။ “တေန ဟိ, ဘန္တေ, ဘိက္ခုသတသဟဿေန သဒ္ဓိံ သတ္တာဟံ မယှံ ဘိက္ခံ ဂဏှထာ”တိ အာဟ။ သတ္ထာ အဓိဝါသေသိ။ သာ သတ္တာဟံ ဒါနံ ဒတွာ ဩသာနဒိဝသေ စီဝရသာဋကေ ဒတွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ ပါဒမူလေ နိပဇ္ဇိတွာ, “ဘန္တေ, နာဟံ ဣမဿ ဒါနဿ ဖလေန ဒေဝိဿရိယာဒီနံ အညတရံ ပတ္ထေမိ, တုမှာဒိသဿ ပန ဧကဿ ဗုဒ္ဓဿ သန္တိကေ အဋ္ဌ ဝရေ လဘိတွာ မာတုဋ္ဌာနေ ဌတွာ စတူဟိ ပစ္စယေဟိ ပဋိဇဂ္ဂိတုံ သမတ္ထာနံ အဂ္ဂါ ဘဝေယျ”န္တိ ပတ္ထနံ ပဋ္ဌပေသိ။ သတ္ထာ “သမိဇ္ဈိဿတိ နု ခော ဣမိဿာ ပတ္ထနာ”တိ အနာဂတံ အာဝဇ္ဇေန္တော ကပ္ပသတသဟဿံ ဩလောကေတွာ “ကပ္ပသတသဟဿပရိယောသာနေ ဂေါတမော နာမ ဗုဒ္ဓေါ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ, တဒါ တွံ ဝိသာခါ နာမ ဥပါသိကာ ဟုတွာ တဿ သန္တိကေ အဋ္ဌ ဝရေ လဘိတွာ မာတုဋ္ဌာနေ ဌတွာ စတူဟိ ပစ္စယေဟိ ပဋိဇဂ္ဂန္တီနံ ဥပဋ္ဌာယိကာနံ အဂ္ဂါ ဘဝိဿသီ”တိ အာဟ။ တဿာ သာ သမ္ပတ္တိ သွေဝ လဒ္ဓဗ္ဗာ ဝိယ အဟောသိ။

သာ ယာဝတာယုကံ ပုညံ ကတွာ တတော စုတာ ဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ ဒေဝမနုဿေသု သံသရန္တီ ကဿပသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓကာလေ ကိကိဿ ကာသိရညော သတ္တန္နံ ဓီတာနံ ကနိဋ္ဌာ သင်္ဃဒါသီ နာမ ဟုတွာ ပရကုလံ အဂန္တွာ တာဟိ ဘဂိနီဟိ သဒ္ဓိံ ဒီဃရတ္တံ အနာဒီနိ ပုညာနိ ကတွာ ကဿပသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ပါဒမူလေပိ “အနာဂတေ တုမှာဒိသဿ ဗုဒ္ဓဿ မာတုဋ္ဌာနေ ဌတွာ စတုပစ္စယဒါယိကာနံ အဂ္ဂါ ဘဝေယျ”န္တိ ပတ္ထနံ အကာသိ။ သာ တတော ပဋ္ဌာယ ပန ဒေဝမနုဿေသု သံသရန္တီ ဣမသ္မိံ အတ္တဘာဝေ မေဏ္ဍကသေဋ္ဌိပုတ္တဿ ဓနဉ္စယသေဋ္ဌိနော ဓီတာ ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တာ။ မယှံ သာသနေ ဗဟူနိ ပုညာနိ အကာသိ။ ဣတိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, “န မယှံ ဓီတာ ကယတိ, ပတ္ထိတပတ္ထနာယ ပန နိပ္ဖတ္တိံ ဒိသွာ ဥဒာနံ ဥဒာနေတီ”တိ ဝတွာ သတ္ထာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော, “ဘိက္ခဝေ, ယထာ နာမ ဆေကော မာလာကာရော နာနာပုပ္ဖာနံ မဟန္တံ ရာသိံ ကတွာ နာနပ္ပကာရေ မာလာဂုဏေ ကရောတိ, ဧဝမေဝ ဝိသာခါယ နာနပ္ပကာရာနိ ပုညာနိ ကာတုံ စိတ္တံ နမတီ”တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၅၃. “ယထာပိ ပုပ္ဖရာသိမှာ၊ ကယိရာ မာလာဂုဏေ ဗဟူ။
ဧဝံ ဇာတေန မစ္စေန၊ ကတ္တဗ္ဗံ ကုသလံ ဗဟု”န္တိ။

တတ္ထ **ပုပ္ဖရာသိမှာ** တိ နာနပ္ပကာရာနံ ပုပ္ဖာနံ ရာသိမှာ။ **ကယိရာ**တိ ကရေယျ။ **မာလာဂုဏေ ဗဟူ**တိ ဧကတော ဝဏ္ဋိကမာလာဒိဘေဒါ နာနပ္ပကာရာ မာလာဝိကတိယော။ **မစ္စေနာ** တိ မရိတဗ္ဗသဘာဝတာယ “မစ္စော”တိ လဒ္ဓနာမေန သတ္တေန စီဝရဒါနာဒိဘေဒံ **ဗဟုံ ကုသလံ ကတ္တဗ္ဗံ** ။ တတ္ထ ပုပ္ဖရာသိဂ္ဂဟဏံ ဗဟုပုပ္ဖဒဿနတ္ထံ။ သစေ ဟိ အပ္ပာနိ ပုပ္ဖာနိ ဟောန္တိ, မာလာကာရော စ ဆေကော နေဝ ဗဟူ မာလာဂုဏေ ကာတုံ သက္ကောတိ, အဆေကော ပန အပ္ပေသု ဗဟူသုပိ ပုပ္ဖေသု န သက္ကောတိယေဝ။ ဗဟူသု ပန ပုပ္ဖေသု သတိ ဆေကော မာလာကာရော ဒက္ခော ကုသလော ဗဟူ မာလာဂုဏေ ကရောတိ, ဧဝမေဝ သစေ ဧကစ္စဿ သဒ္ဓါ မန္ဒာ ဟောတိ, ဘောဂါ စ ဗဟူ သံဝိဇ္ဇန္တိ, နေဝ သက္ကောတိ ဗဟူနိ ကုသလာနိ ကာတုံ, မန္ဒာယ စ ပန သဒ္ဓါယ မန္ဒေသု စ ပန ဘောဂေသု န သက္ကောတိ။ ဥဠာရာယ စ ပန သဒ္ဓါယ မန္ဒေသု စ ဘောဂေသု န သက္ကောတိယေဝ။ ဥဠာရာယ စ ပန သဒ္ဓါယ ဥဠာရေသု စ ဘောဂေသု သတိ သက္ကောတိ။ တထာရူပါ စ ဝိသာခါ ဥပါသိကာ။ တံ သန္ဓာယေတံ ဝုတ္တံ – “ယထာပိ။ပေ။ ကတ္တဗ္ဗံ ကုသလံ ဗဟု”န္တိ။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပန္နာဒယော အဟေသုံ။ မဟာဇနဿ သာတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ ဇာတာတိ။

၉. အာနန္ဒတ္ထေရပဉှာဝတ္ထု

န ပုပ္ဖဂန္ဓော ပဋိဝါတမေတီ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရန္တော အာနန္ဒတ္ထေရဿ ပဉှံ ဝိဿဇ္ဇေန္တော ကထေသိ။

ထေရော ကိရ သာယနှသမယေ ပဋိသလ္လီနော စိန္တေသိ – ''ဘဂဝတာ မူလဂန္ဓော, သာရဂန္ဓော, ပုပ္ဖဂန္ဓော တိ တယော ဥတ္တမဂန္ဓာ ဝုတ္တာ, တေသံ အနုဝါတမေဝ ဂန္ဓော ဂစ္ဆတိ, နော ပဋိဝါတံ။ အတ္ထိ နု ခော တံ ဂန္ဓဇာတံ, ယဿ ပဋိဝါတမ္ပိ ဂန္ဓော ဂစ္ဆတီ''တိ။ အထဿ ဧတဒဟောသိ – ''ကိံ မယှံ အတ္တနာ ဝိနိစ္ဆိတေန, သတ္ထာရံယေဝ ပုစ္ဆိဿာမီ''တိ။ သော သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ ပုစ္ဆိ။ တေန ဝုတ္တံ –

''အထ ခော အာယသ္မာ အာနန္ဒော သာယနှသမယေ ပဋိသလ္လာနာ ဝုဋ္ဌိတော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ , ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ, ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခော အာယသ္မာ အာနန္ဒော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ –

''တီဏိမာနိ, ဘန္တေ, ဂန္ဓဇာတာနိ, ယေသံ အနုဝါတမေဝ ဂန္ဓော ဂစ္ဆတိ, နော ပဋိဝါတံ။ ကတမာနိ တီဏိ? မူလဂန္ဓော, သာရဂန္ဓော, ပုပ္ဖဂန္ဓော , ဣမာနိ ခော, ဘန္တေ, တီဏိ ဂန္ဓဇာတာနိ။ ယေသံ အနုဝါတမေဝ ဂန္ဓော ဂစ္ဆတိ, နော ပဋိဝါတံ။ အတ္ထိ နု ခော, ဘန္တေ, ကိဉ္စိ ဂန္ဓဇာတံ ယဿ အနုဝါတမ္ပိ ဂန္ဓော ဂစ္ဆတိ, ပဋိဝါတမ္ပိ ဂန္ဓော ဂစ္ဆတိ, အနုဝါတပဋိဝါတမ္ပိ ဂန္ဓော ဂစ္ဆတီ''တိ? (အ. နိ. ၃.၈၀)

အထဿ ဘဂဝါ ပဉှံ ဝိဿဇ္ဇေန္တော –

''အတ္ထာနန္ဒ, ကိဉ္စိ ဂန္ဓဇာတံ, ယဿ အနုဝါတမ္ပိ ဂန္ဓော ဂစ္ဆတိ, ပဋိဝါတမ္ပိ ဂန္ဓော ဂစ္ဆတိ, အနုဝါတပဋိဝါတမ္ပိ ဂန္ဓော ဂစ္ဆတီ''တိ။ ''ကတမံ ပန တံ, ဘန္တေ, ဂန္ဓဇာတံ''? ''ယဿ အနုဝါတမ္ပိ ဂန္ဓော ဂစ္ဆတိ, ပဋိဝါတမ္ပိ ဂန္ဓော ဂစ္ဆတိ, အနုဝါတပဋိဝါတမ္ပိ ဂန္ဓော ဂစ္ဆတီ''တိ?

''ဣဓာနန္ဒ, ယသ္မိံ ဂါမေ ဝါ နိဂမေ ဝါ ဣတ္ထီ ဝါ ပုရိသော ဝါ ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂတော ဟောတိ, ဓမ္မံ သရဏံ ဂတော ဟောတိ, သင်္ဃံ သရဏံ ဂတော ဟောတိ, ပါဏာတိပါတာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, အဒိန္နာဒါနာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, မုသာဝါဒါ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, သီလဝါ ဟောတိ ကလျာဏဓမ္မော, ဝိဂတမလမစ္ဆေရေန စေတသာ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသတိ မုတ္တစာဂေါ ပယတပါဏိ ဝေါဿဂ္ဂရတော ယာစယောဂေါ ဒါနသံဝိဘာဂရတော။

''တဿ ဒိသာသု သမဏဗြာဟ္မဏာ ဝဏ္ဏံ ဘာသန္တိ, 'အမုကသ္မိံ နာမ ဂါမေ ဝါ နိဂမေ ဝါ ဣတ္ထီ ဝါ ပုရိသော ဝါ ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂတော ဟောတိ, ဓမ္မံ သရဏံ ဂတော ဟောတိ, သင်္ဃံ သရဏံ ဂတော ဟောတိ။ပေ။ ဒါနသံဝိဘာဂရတော'''တိ။

''ဒေဝတာပိဿ ဝဏ္ဏံ ဘာသန္တိ, 'အမုကသ္မိံ နာမ ဂါမေ ဝါ နိဂမေ ဝါ ဣတ္ထီ ဝါ ပုရိသော ဝါ ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂတော ဟောတိ, ဓမ္မံ သရဏံ ဂတော ဟောတိ, သင်္ဃံ သရဏံ ဂတော ဟောတိ။ပေ။ ဒါနသံဝိဘာဂရတော'''တိ။ ''ဣဒံ ခော တံ, အာနန္ဒ, ဂန္ဓဇာတံ, ယဿ အနုဝါတမ္ပိ ဂန္ဓော ဂစ္ဆတိ, ပဋိဝါတမ္ပိ ဂန္ဓော ဂစ္ဆတိ , အနုဝါတပဋိဝါတမ္ပိ ဂန္ဓော ဂစ္ဆတီ''တိ (အ. နိ. ၃.၈၀) ဝတွာ ဣမာ ဂါထာ အဘာသိ –

၅၄. ''န ပုပ္ဖဂန္ဓော ပဋိဝါတမေတိ၊
န စန္ဒနံ တဂရမလ္လိကာ ဝါ။
သတဉ္စ ဂန္ဓော ပဋိဝါတမေတိ၊
သဗ္ဗာ ဒိသာ သပ္ပုရိသော ပဝါယတိ။ (အ. နိ. ၃.၈၀)။

၅၅. ‘‘စန္ဒနံ တဂရံ တပိ၊ ဥပ္ပလံ အထ ဝဿိကီ။
ဧတေသံ ဂန္ဓဇာတာနံ၊ သီလဂန္ဓော အနုတ္တရော’’တိ။

တတ္ထ **န ပုပ္ဖဂန္ဓော** တိ တာဝတိံသဘဝနေ ပရိစ္ဆတ္တကရုက္ခော အာယာမတော စ ဝိတ္ထာရတော စ ယောဇနသတိကော, တဿ ပုပ္ဖာနံ အာဘာ ပညာသ ယောဇနာနိ ဂစ္ဆတိ, ဂန္ဓော ယောဇနသတံ, သောပိ အနုဝါတမေဝ ဂစ္ဆတိ, ပဋိဝါတံ ပန အဋ္ဌင်္ဂုလမတ္တမ္ပိ ဂန္တုံ န သက္ကောတိ, ဧဝရူပောပိ န ပုပ္ဖဂန္ဓော ပဋိဝါတမေတိ။ **စန္ဒန** န္တိ စန္ဒနဂန္ဓော။ **တဂရမလ္လိကာ တ**တိ ဣမေသမ္ပိ ဂန္ဓော ဧဝ အဓိပ္ပေတော။ သာရဂန္ဓာနံ အဂ္ဂဿ ဟိ လောဟိတစန္ဒနဿာပိ တဂရဿာပိ မလ္လိကာယပိ အနုဝါတမေဝ ဝါယတိ, နော ပဋိဝါတံ။ **သတဉ္စ ဂန္ဓော** တိ သပ္ပုရိသာနံ ပန ဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓသာဝကာနံ သီလဂန္ဓော ပဋိဝါတမေတိ။ ကိံ ကာရဏာ? **သဗ္ဗာ ဒိသာ သပ္ပုရိသော ပဝါယတိ** ယသ္မာ ပန သပ္ပုရိသော သီလဂန္ဓေန သဗ္ဗာပိ ဒိသာ အဇ္ဈောတ္ထရိတွာ ဝါယတိ, တသ္မာ ‘‘တဿ ဂန္ဓော န ပဋိဝါတမေတီ’’တိ န ဝတ္တဗ္ဗော ။ တေန ဝုတ္တံ ‘‘ပဋိဝါတမေတီ’’တိ။ **ဝဿိကီ** တိ ဇာတိသုမနာ။ **ဧတေသ**န္တိ ဣမေသံ စန္ဒနာဒီနံ ဂန္ဓဇာတာနံ ဂန္ဓတော သီလဝန္တာနံ သပ္ပုရိသာနံ သီလဂန္ဓောဝ အနုတ္တရော အသဒိသော အပဋိဘာဂေါတိ။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပတ္တာ။ ဒေသနာ မဟာဇနဿ သာတ္ထိကာ ဇာတာတိ။

အာနန္ဒတ္ထေရပဉှာဝတ္ထု နဝမံ။

၁၀. မဟာကဿပတ္ထေရပိဏ္ဍပါတဒိန္နဝတ္ထု

အပ္ပမတ္တော အယံ ဂန္ဓော တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဝေဠုဝနေ ဝိဟရန္တော မဟာကဿပတ္ထေရဿ ပိဏ္ဍပါတဒါနံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ဧကသ္မိဉှိ ဒိဝသေ ထေရော သတ္တာဟစ္စယေန နိရောဓာ ဝုဋ္ဌာယ ‘‘ရာဇဂဟေ သပဒါနံ ပိဏ္ဍာယ စရိဿာမီ’’တိ နိက္ခမိ။ တသ္မိံ ပန သမယေ သက္ကဿ ဒေဝရညော ပရိစာရိကာ ကကုဋပါဒိနိယော ပဉ္စသတာ အစ္ဆရာယော ‘‘ထေရဿ ပိဏ္ဍပါတံ ဒဿာမာ’’တိ ဥဿာဟဇာတာ ပဉ္စ ပိဏ္ဍပါတသတာနိ သဇ္ဇေတွာ အာဒာယ အန္တရာမဂ္ဂေ ဌတွာ, ‘‘ဘန္တေ, ဣမံ ပိဏ္ဍပါတံ ဂဏှထ, သင်္ဂဟံ နော ကရောထာ’’တိ ဝဒိံသု။ ‘‘ဂစ္ဆထ တုမှေ, အဟံ ဒုဂ္ဂတာနံ သင်္ဂဟံ ကရိဿာမီ’’တိ။ ‘‘ဘန္တေ, မာ နော နာသေထ, သင်္ဂဟံ နော ကရောထာ’’တိ။ ထေရော ဉတွာ ပုန ပဋိက္ခိပိတွာ ပုနပိ အပဂန္တုံ အနိစ္ဆမာနာ ယာစန္တိယော ‘‘အတ္တနော ပမာဏံ န ဇာနာထ, အပဂစ္ဆထာ’’တိ အစ္ဆရံ ပဟရိ။ တာ ထေရဿ အစ္ဆရသဒ္ဒံ သုတွာ သန္ထမ္ဘိတွာ သမ္မုခါ ဌာတုံ အသက္ကောန္တိယော ပလာယိတွာ ဒေဝလောကမေဝ ဂန္တွာ, သက္ကေန ‘‘ကဟံ ဂတာတ္ထာ’’တိ ပုဋ္ဌာ, ‘‘‘သမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌိတဿ ထေရဿ ပိဏ္ဍပါတံ ဒဿာမာ’တိ ဂတာမှာ, ဒေဝ’’တိ။ ‘‘ဒိန္နော ပန တ’’တိ? ‘‘ဂဏှိတုံ န ဣစ္ဆတီ’’တိ။ ‘‘ကိံ ကထေသီ’’တိ? ‘‘‘ဒုဂ္ဂတာနံ သင်္ဂဟံ ကရိဿာမီ’တိ အာဟ, ဒေဝ’’တိ။ ‘‘တုမှေ ကေနာကာရေန ဂတာ’’တိ။ ‘‘ဣမိနာဝ, ဒေဝ’’တိ။ သက္ကော ‘‘တုမှာဒိသိယော ထေရဿ ပိဏ္ဍပါတံ ကိံ ဒဿန္တီ’’တိ သယံ အဒါတုကာမော ဟုတွာ, ဇရာဇိဏ္ဏော မဟလ္လကော ခဏ္ဍဒန္တော ပလိတကေသော ဩဘဂ္ဂသရီရော မဟလ္လကတန္တဝါယော ဟုတွာ သုဇမ္ပိ ဒေဝဓီတရံ တထာရူပမေဝ မဟလ္လိကံ ကတွာ ဧကံ ပေသကာရဝီထိံ မာပေတွာ တန္တံ ပသာရေန္တော အစ္ဆိ။

ထေရောပိ ‘‘ဒုဂ္ဂတာနံ သင်္ဂဟံ ကရိဿာမီ’’တိ နဂရာဘိမုခေါ ဂစ္ဆန္တော ဗဟိနဂရေ ဧဝ တံ ဝီထိံ ဒိသွာ ဩလောကေန္တော ဒွေ ဇနေ အဒ္ဒသ။ တသ္မိံ ခဏေ သက္ကော တန္တံ ပသာရေတိ, သုဇာ တသရံ ဝဋ္ဋေတိ။ ထေရော စိန္တေသိ – ‘‘ဣမေ မဟလ္လကကာလေပိ ကမ္မံ ကရောန္တိယေဝ ဣမသ္မိံ နဂရေ ဣမေဟိ ဒုဂ္ဂတတရာ နတ္ထိ မညေ, ဣမေဟိ ဒိန္နံ ဥဠုင်္ကမတ္တမ္ပိ သာကမတ္တမ္ပိ ဂဟေတွာ ဣမေသံ သင်္ဂဟံ ကရိဿာမီ’’တိ။ သော တေသံ ဂေဟာဘိမုခေါ အဟောသိ။ သက္ကော တံ အာဂစ္ဆန္တံ ဒိသွာ သုဇံ အာဟ – ‘‘ဘဒ္ဒေ, မယှံ အယျော ဣတော အာဂစ္ဆတိ, တွံ အပဿန္တီ ဝိယ တုဏှီ ဟုတွာ နိသီဒ, ခဏေန ထေရံ ဝဉ္စေတွာ ပိဏ္ဍပါတံ ဒဿာမာ’’တိ။ ထေရော အာဂန္တွာ ဂေဟဒွာရေ အဋ္ဌာသိ။ တေပိ အပဿန္တာ ဝိယ အတ္တနော ကမ္မမေဝ ကရောန္တာ ထောကံ အာဂမိံသု။

အထ သက္ကော “ဂေဟဒွါရေ ဧကော ထေရော ဝိယ ဌိတော, ဥပဓာရေဟိ တာတ”တိ အာဟ။ “ဂန္တွာ ဥပဓာရေထ, သာမီ”တိ။ သော ဂေဟာ နိက္ခမိတွာ ထေရံ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန ဝန္ဒိတွာ ဥဘောဟိ ဟတ္ထေဟိ ဇဏ္ဏုကာနိ ဩလမ္ဗိတွာ နိတ္ထုနန္တော ဥဋ္ဌာယ “ကတရော ထေရော နု ခေါ အယျော”တိ ထောကံ ဩသက္ကိတွာ “အက္ခီနိ မေ ဓူမာယန္တီ”တိ ဝတွာ နလာဋေ ဟတ္ထံ ဌပေတွာ ဥဒ္ဓံ ဩလောကေတွာ “အဟော ဒုက္ခံ, အယျော နော မဟာကဿပတ္ထေရော စိရဿံ မေ ကုဋိဒွါရံ အာဂတော, အတ္ထိ နု ခေါ ကိဉ္စိ ဂေဟေ”တိ အာဟ။ သုဇာ ထောကံ အာကုလံ ဝိယ ဟုတွာ “အတ္ထိ, သာမီ”တိ ပဋိဝစနံ အဒါသိ။ သက္ကော, “ဘန္တေ, လူခံ ဝါ ပဏီတံ ဝါတိ အစိန္တေတွာ သင်္ဂဟံ နော ကရောထာ”တိ ပတ္တံ ဂဏှိ။ ထေရော “ဧတေဟိ ဒိန္နံ သာကံ ဝါ ဟောတု ကုဏ္ဍကမုဋ္ဌိ ဝါ, သင်္ဂဟံ နေသံ ကရိဿာမီ”တိ ပတ္တံ အဒါသိ။ သော အန္တောဃရံ ပဝိသိတွာ ဃဋိဩဒနံ နာမ ဃဋိယာ ဥဒ္ဓရိတွာ ပတ္တံ ပူရေတွာ ထေရဿ ဟတ္ထေ ဌပေသိ။ သော အဟောသိ ပိဏ္ဍပါတော အနေကသူပဗျဉ္ဇနော, သကလံ ရာဇဂဟနဂရံ ဂန္ဓေန အဇ္ဈောတ္ထရိ။

တဒါ ထေရော စိန္တေသိ – “အယံ ပုရိသော အပ္ပေသက္ခော, ပိဏ္ဍပါတော မဟေသက္ခော, သက္ကဿ ဘောဇနသဒိသော, ကော နု ခေါ ဧသော”တိ။ အထ နံ “သက္ကော”တိ ဉတွာ အာဟ – “ဘာရိယံ တေ ကမ္မံ ကတံ ဒုဂ္ဂတာနံ သမ္ပတ္တိံ ဝိလုမ္ပန္တေန, အဇ္ဇ မယှံ ဒါနံ ဒတွာ ကောစိဒေဝ ဒုဂ္ဂတော သေနာပတိဋ္ဌာနံ ဝါ သေဋ္ဌိဋ္ဌာနံ ဝါ လဘေယျာ”တိ။ “မယာ ဒုဂ္ဂတတရော နတ္ထိ, ဘန္တေ”တိ။ “ကိံ ကာရဏာ တွံ ဒုဂ္ဂတော ဒေဝလောကေ ရဇ္ဇသိရိံ အနုဘဝန္တော”တိ? “ဘန္တေ, ဧဝံ နာမေတံ, မယာ ပန အနုပ္ပန္နေ ဗုဒ္ဓေ ကလျာဏကမ္မံ ကတံ, ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒေ ဝတ္တမာနေ ကလျာဏကမ္မံ ကတွာ စူဠရထဒေဝပုတ္တော မဟာရထဒေဝပုတ္တော အနေကဝဏ္ဏဒေဝပုတ္တောတိ ဣမေ တယော သမာနဒေဝပုတ္တာ မမ အာသန္နဋ္ဌာနေ နိဗ္ဗတ္တာ, မယာ တေဇဝန္တတရာ။ အဟဉှိ တေသု ဒေဝပုတ္တေသု ‘နက္ခတ္တံ ကီဠိဿာမာ’တိ ပရိစာရိကာယော ဂဟေတွာ အန္တရဝီထိံ ဩတိဏ္ဏေသု ပလာယိတွာ ဂေဟံ ပဝိသာမိ။ တေသဉှိ သရီရတော တေဇော မမ သရီရံ ဩတ္ထရတိ, မမ သရီရတော တေဇော တေသံ သရီရံ န ဩတ္ထရတိ, ‘ကော မယာ ဒုဂ္ဂတတရော, ဘန္တေ’တိ။ ‘ဧဝံ သန္တေပိ ဣတော ပဋ္ဌာယ မယှံ မာ ဧဝံ ဝဉ္စေတွာ ဒါနမဒါသိ’”တိ။ “ဝဉ္စေတွာ တုမှာကံ ဒါနေ ဒိန္နေ မယှံ ကုသလံ အတ္ထိ, န အတ္ထီ”တိ? “အတ္ထာဝုသော”တိ။ “ဧဝံ သန္တေ ကုသလကမ္မကရဏံ နာမ မယှံ ဘာရော, ဘန္တေ”တိ။ သော ဧဝံ ဝတွာ ထေရံ ဝန္ဒိတွာ သုဇံ ဂဟေတွာ ထေရံ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ ဝေဟာသံ အဗ္ဘုဂ္ဂန္တွာ “အဟော ဒါနံ ပရမဒါနံ ကဿပေ သုပ္ပတိဋ္ဌိတ”န္တိ ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

“ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ရာဇဂဟေ ဝိဟရတိ ဝေဠုဝနေ ကလန္ဒကနိဝါပေ။ တေန ခေါ ပန သမယေန အာယသ္မာ မဟာကဿပော ပိပ္ပလိဂုဟာယံ ဝိဟရတိ, သတ္တာဟံ ဧကပလ္လင်္ကေန နိသိန္နော ဟောတိ အညတရံ သမာဓိံ သမာပဇ္ဇိတွာ။ အထ ခေါ အာယသ္မာ မဟာကဿပော တဿ သတ္တာဟဿ အစ္စယေန တမှာ သမာဓိမှာ ဝုဋ္ဌာသိ။ အထ ခေါ အာယသ္မတော မဟာကဿပဿ တမှာ သမာဓိမှာ ဝုဋ္ဌိတဿ ဧတဒဟောသိ – “ယံနူနာဟံ ရာဇဂဟံ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသေယျ”န္တိ။

“တေန ခေါ ပန သမယေန ပဉ္စမတ္တာနိ ဒေဝတာသတာနိ ဥဿုက္ကံ အာပန္နာနိ ဟောန္တိ အာယသ္မတော မဟာကဿပဿ ပိဏ္ဍပါတပဋိလာဘာယ။ အထ ခေါ အာယသ္မာ မဟာကဿပော တာနိ ပဉ္စမတ္တာနိ ဒေဝတာသတာနိ ပဋိက္ခိပိတွာ ပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝါသေတွာ ပတ္တစီဝရမာဒါယ ရာဇဂဟံ ပိဏ္ဍာယ ပါဝိသိ။

“တေန ခေါ ပန သမယေန သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော အာယသ္မတော မဟာကဿပဿ ပိဏ္ဍပါတံ ဒါတုကာမော ဟောတိ။ ပေသကာရဝဏ္ဏံ အဘိနိမ္မိနိတွာ တန္တံ ဝိနာတိ, သုဇာ အသုရကညာ တသရံ ပူရေတိ။ အထ ခေါ အာယသ္မာ မဟာကဿပော ရာဇဂဟေ သပဒါနံ ပိဏ္ဍာယ စရမာနော ယေန သက္ကဿ ဒေဝါနမိန္ဒဿ နိဝေသနံ တေနုပသင်္ကမိ, အဒ္ဒသာ ခေါ သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော အာယသ္မန္တံ မဟာကဿပံ ဒူရတောဝ အာဂစ္ဆန္တံ, ဒိသွာ ဃရာ နိက္ခမိတွာ ပစ္စုဂ္ဂန္တွာ ဟတ္ထတော ပတ္တံ ဂဟေတွာ ဃရံ ပဝိသိတွာ ဃဋိယာ ဩဒနံ ဥဒ္ဓရိတွာ ပတ္တံ ပူရေတွာ အာယသ္မတော မဟာကဿပဿ အဒါသိ။ သော အဟောသိ ပိဏ္ဍပါတော အနေကသူပေါ အနေကဗျဉ္ဇနော အနေကရသဗျဉ္ဇနော။ အထ ခေါ အာယသ္မတော မဟာကဿပဿ ဧတဒဟောသိ – ‘ကော နု ခေါ အယံ သတ္တော, ယဿာယံ ဧဝရူပေါ ဣဒ္ဓါနုဘာဝေါ’တိ။

အထ ခော အာယသ္မတော မဟာကဿပဿ ဧတဒဟောသိ – ‘သက္ကော ခော အယံ ဒေဝါနမိန္ဒော’တိ ဝိဒိတ္ဝာ ဥဒကံ ပစ္စာဟရိ။ ယံ တံ ဟောတိ ဘာဇနေ … ‘ကတံ ခော တေ ကောသိယ, မာ ပုနပိ ဧဝရူပမကာသီ’’’တိ။ ‘‘အမှာကမ္ပိ, ဘန္တေ ကဿပ, ပုညေန အတ္ထော, အမှာကမ္ပိ ပုညေန ကရဏီယ’’န္တိ။

‘‘အထ ခော သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော အာယသ္မန္တံ မဟာကဿပံ အဘိဝါဒေတ္ဝာ ပဒက္ခိဏံ ကတ္ဝာ ဝေဟာသံ အဗ္ဘုဂ္ဂန္တွာ အာကာသေ အန္တလိက္ခေ တိက္ခတ္တုံ ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ – ‘အဟော ဒါနံ ပရမဒါနံ ကဿပေ သုပ္ပတိဋ္ဌိတံ, အဟော ဒါနံ ပရမဒါနံ ကဿပေ သုပ္ပတိဋ္ဌိတံ, အဟော ဒါနံ ပရမဒါနံ ကဿပေ သုပ္ပတိဋ္ဌိတ’’’န္တိ (ဥဒါ. ၂၇)။

အထ ခော ဘဂဝါ ဝိဟာရေ ဌိတောဝ ဧဝ တဿ တံ သဒ္ဒံ သုတ္ဝာ ဘိက္ခူ အာမန္တေတွာ – ‘‘ပဿထ   , ဘိက္ခဝေ, သက္ကံ ဒေဝါနမိန္ဒံ ဥဒါနံ ဥဒါနေတွာ အာကာသေန ဂစ္ဆန္တ’’န္တိ အာဟ။ ‘‘ကိံ ပန တေန ကတံ, ဘန္တေ’’တိ? ‘‘ဝဉ္စေတွာ တေန မယှံ ပုတ္တဿ ကဿပဿ ပိဏ္ဍပါတော ဒိန္နော, တံ ဒတွာ တုဋ္ဌမာနသော ဥဒါနံ ဥဒါနေန္တော ဂစ္ဆတီ’’တိ။ ‘‘ထေရဿ ပိဏ္ဍပါတံ ဒါတုံ ဝဋ္ဋတီ’’တိ ကထံ, ဘန္တေ, တေန ဉာတန္တိ။ ‘‘ဘိက္ခဝေ, မမ ပုတ္တေန သဒိသံ နာမ ပိဏ္ဍပါတိကံ ဒေဝါပိ မနုဿာပိ ပိဟယန္တီ’’တိ ဝတ္ဝာ သယမ္ပိ ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ။ သုတ္တေ ပန ဧတ္တကမေဝ အာဂတံ –

‘‘အဿောသိ ခော ဘဂဝါ ဒိဗ္ဗာယ သောတဓာတုယာ ဝိသုဒ္ဓါယ အတိက္ကန္တမာနုသိကာယ သက္ကဿ ဒေဝါနမိန္ဒဿ ဝေဟာသံ အဗ္ဘုဂ္ဂန္တွာ အာကာသေ အန္တလိက္ခေ တိက္ခတ္တုံ ဥဒါနံ ဥဒါနေန္တဿ ‘‘အဟော ဒါနံ ပရမဒါနံ ကဿပေ သုပ္ပတိဋ္ဌိတံ, အဟော ဒါနံ ပရမဒါနံ ကဿပေ သုပ္ပတိဋ္ဌိတံ, အဟော ဒါနံ ပရမဒါနံ ကဿပေ သုပ္ပတိဋ္ဌိတ’’န္တိ (ဥဒါ. ၂၇)။

အထ ခော ဘဂဝါ ဧတမတ္ထံ ဝိဒိတ္ဝာ တာယံ ဝေလာယံ ဣမံ ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ –

‘‘ပိဏ္ဍပါတိကဿ ဘိက္ခုနော၊
အတ္တဘရဿ အနညပောသိနော။
ဒေဝါ ပိဟယန္တိ တာဒိနော၊
ဥပသန္တဿ သဒါ သတီမတော’’တိ။ (ဥဒါ. ၂၇)။

ဣမဉ္စ ပန ဥဒါနံ ဥဒါနေတွာ, ‘‘ဘိက္ခဝေ, သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော မမ ပုတ္တဿ သီလဂန္ဓေန အာဂန္တွာ ပိဏ္ဍပါတံ အဒါသီ’’တိ ဝတ္ဝာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၅၆. ‘‘အပ္ပမတ္တော အယံ ဂန္ဓော၊ ယွာယံ တဂရစန္ဒနံ။
ယော စ သီလဝတံ ဂန္ဓော၊ ဝါတိ ဒေဝေသု ဥတ္တမော’’တိ။

တတ္ထ **အပ္ပမတ္တော**တိ ပရိတ္တပ္ပမာဏော။ **ယော စ သီလဝတ**န္တိ ယော ပန သီလဝန္တာနံ သီလဂန္ဓော, သော တာဂရံ ဝိယ လောဟိတစန္ဒနံ ဝိယ စ ပရိတ္တကော န ဟောတိ, အတိဝိယ ဥဠာရော ဝိပ္ဖာရိတော။ တေနေဝ ကာရဏေန **ဝါတိ ဒေဝေသု ဥတ္တမော**တိ ပဝရော သေဋ္ဌော ဟုတ္ဝာ ဒေဝေသု စ မနုဿေသု စ သဗ္ဗတ္ထမေဝ ဝါယတိ, ဩတ္ထရန္တော ဂစ္ဆတီတိ။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပတ္တာ။ ဒေသနာ မဟာဇနဿ သာတ္ထိကာ ဇာတာတိ။

မဟာကဿပတ္ထေရပိဏ္ဍပါတဒိန္နဝတ္ထု ဒသမံ။

၁၁. ဂောဓိကတ္ထေရပရိနိဗ္ဗာနဝတ္ထု

တေသံ သမ္ပန္နသီလာန န္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ရာဇဂဟံ ဥပနိဿာယ ဝေဠုဝနေ ဝိဟရန္တော ဂောဓိကတ္ထေရဿ ပရိနိဗ္ဗာနံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သော ဟိ အာယသ္မာ ဣသိဂိလိပဿေ ကာဠသိလာယံ ဝိဟရန္တော အပ္ပမတ္တော အာတာပီ ပဟိတတ္တော သာမာယိကံ စေတောဝိမုတ္တိံ ဖုသိတွာ ဧကေဿ အနုဿာယိကဿ ရောဂဿ ဝသေန တတော ပရိဟာယိ။ သော ဒုတိယမ္ပိ တတိယမ္ပိ ဆက္ခတ္တုံ ဈာနံ နိဗ္ဗတ္တေတွာ ပရိဟီနော, သတ္တမေ တရေ ဥပ္ပာဒေတွာ စိန္တေသိ – ''အဟံ ဆက္ခတ္တုံ ဈာနာ ပရိဟီနော, ပရိဟီနဇ္ဈာနဿ ခော ပန အနိယတာ ဂတိ, ဣဒါနေဝ သတ္ထံ အာဟရိဿာမီ''တိ ကေသောရောပနသတ္ထကံ ဂဟေတွာ ဂလနာဠိံ ဆိန္ဒိတုံ ပဉ္စကေ နိပဇ္ဇိ။ မာရော တဿ စိတ္တံ ဉတွာ ''အယံ ဘိက္ခု သတ္ထံ အာဟရိတုကာမော, သတ္ထံ အာဟရန္တာ ခော ပန ဇီဝိတေ နိရပေက္ခာ ဟောန္တိ, တေ ဝိပဿနံ ပဋ္ဌပေတွာ အရဟတ္တမ္ပိ ဟပုဏန္တိ, သစာဟံ ဧတံ ဝါရေဿာမိ, န မေ ဝစနံ ကရိဿတိ, သတ္ထာရံ ဝါရာပေဿာမီ''တိ အညာတကဝေသေန သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဧဝမာဟ –

''မဟာဝီရ မဟာပည၊ ဣဒ္ဓိယာ ယသသာ ဇလံ။
သဗ္ဗဝေရဘယာတီတ၊ ပါဒေ ဝန္ဒာမိ စက္ခုမ။

''သာဝကော တေ မဟာဝီရ၊ မရဏံ မရဏာဘိဘူ။
အာကင်္ခတိ စေတယတိ၊ တံ နိသေဓ ဇုတိန္ဓရ။

''ကထဉှိ ဘဂဝါ တုယှံ၊ သာဝကော သာသနေ ရတော။
အပ္ပတ္တမာနသော သေက္ခော၊ ကာလံ ကယိရာ ဇနေ သုတာ''တိ။ (သံ. နိ. ၁.၁၅၉)။

တသ္မိံ ခဏေ ထေရေန သတ္ထံ အာဟရိတံ ဟောတိ။ သတ္ထာ ''မာရော အယ''န္တိ ဝိဒိတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

''ဧဝဉှိ ဓီရာ ကုဗ္ဗန္တိ၊ နာဝကင်္ခန္တိ ဇီဝိတံ။
သမူလံ တဏှမဗ္ဗုယှ၊ ဂောဓိကော ပရိနိဗ္ဗုတော''တိ။ (သံ. နိ. ၁.၁၅၉)။

အထ ခေါ ဘဂဝါ သမ္ဗဟုလေဟိ ဘိက္ခူဟိ သဒ္ဓိံ ထေရဿ သတ္ထံ အာဟရိတွာ နိပန္နဋ္ဌာနံ အဂမာသိ။ တသ္မိံ ခဏေ မာရော ပါပိမာ ''ကတ္ထ နု ခော ဣမဿ ပဋိသန္ဓိဝိညာဏံ ပတိဋ္ဌိတ''န္တိ ဓူမရာသိ ဝိယ တိမိရပုဉ္ဇော ဝိယ စ ဟုတွာ သဗ္ဗဒိသာသု ထေရဿ ဝိညာဏံ သမန္ဝေသတိ။ ဘဂဝါ တံ ဓူမတိမိရဘာဝံ ဘိက္ခူနံ ဒဿေတွာ ''ဧသော ခေါ, ဘိက္ခဝေ, မာရော ပါပိမာ ဂောဓိကဿ ကုလပုတ္တဿ ဝိညာဏံ သမန္ဝေသတိ 'ကတ္ထ ဂောဓိကဿ ကုလပုတ္တဿ ဝိညာဏံ ပတိဋ္ဌိတ'န္တိ။ အပ္ပတိဋ္ဌိတေန စ, ဘိက္ခဝေ, ဝိညာဏေန ဂောဓိကော ကုလပုတ္တော ပရိနိဗ္ဗုတော''တိ အာဟ။ မာရောပိ တဿ ဝိညာဏဋ္ဌာနံ ဒဋ္ဌုံ အသက္ကောန္တော ကုမာရကဝဏ္ဏော ဟုတွာ ဗေလုဝပဏ္ဍုဝီဏံ အာဒာယ သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ ပုစ္ဆိ –

''ဥဒ္ဓံ အဓော စ တိရိယံ၊ ဒိသာ အနုဒိသာ သွဟံ။
အန္ဝေသံ နာဓိဂစ္ဆာမိ၊ ဂောဓိကော သော ကုဟိံ ဂတော''တိ။ (သံ. နိ. ၁.၁၅၉)။

အထ နံ သတ္ထာ အာဟ –

''ယော ဓီရော ဓိတိသမ္ပန္နော၊ ဈာယီ ဈာနရတော သဒါ။
အဟောရတ္တံ အနုယုဉ္ဇံ၊ ဇီဝိတံ အနိကာမယံ။

''ဇေတွာန မစ္စုနော သေနံ၊ အနာဂန္တွာ ပုနဗ္ဘဝံ။
သမူလံ တဏှမဗ္ဗုယှ၊ ဂောဓိကော ပရိနိဗ္ဗုတော''တိ။ (သံ. နိ. ၁.၁၅၉)။

ဧဝံ ဝုတ္တေ မာရော ပါပိမာ ဘဂဝန္တံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

‘‘တသ္မ ေသာကပရေတသ္မႎ၊ ဝိဏၰာ ကဏ္ဍာ အဘာသ္မထ။
တတော ေသာ ဒုမ္မေနာ ယက္ခော၊ တတ္ထေ၀န္တရဓာယထာ’’တိ။ (သံ. နိ. ၁.၁၅၉)။

သတ္ထာပိ ‘‘ကႎ ေတ, ဟာပိမ, ကေခိကသ္မ ကုလပုတ္တသ္မ နိဗ္ဗတ္တဋ္ဌာနေန? တသ္မ ဟိ နိဗ္ဗတ္တဋ္ဌာနံ တုမ္ဟာဒိသာနံ သတမ္ပိ သဟသ္မမ္ပိ ဒဋ္ဌုံ န သက္ကောတီ’’တိ ၀တ္ဝာ ဣမံ ကထမာဟ –

၅၇. ‘‘ေတသံ သမ္ပန္နသီလာနံ၊ အပ္ပမာဒဝိဟာရိနံ။
သမ္မဒညာ ဝိမုတ္တာနံ၊ မာရော မဂ္ဂံ န ဝိန္ဒတီ’’တိ။

တတ္ထ **ေတသန္တိ** ယထာ အပ္ပတိဋ္ဌိတေန ဝိညာဏေန ကေခိကော ကုလပုတ္တော ပရိနိဗ္ဗုတော, ယေ စ ဧဝံ ပရိနိဗ္ဗာယန္တိ, ေတသံ **သမ္ပန္နသီလာန**န္တိ ပရိပုဏ္ဏသီလာနံ။ **အပ္ပမာဒဝိဟာရိန**န္တိ သတိအဝိပ္ပဝါသသင်္ခါတေန အပ္ပမာေဒန ဝိဟရန္တာနံ။ **သမ္မဒညာ ဝိမုတ္တာန**န္တိ ဟေတုနာ ဉာေယန ကာရေဏန ဇာနိတ္ဝာ ‘‘တဒင်္ဂဝိမုတ္တိယာ, ဝိက္ခမ္ဘနဝိမုတ္တိယာ, သမုစ္ဆေဒဝိမုတ္တိယာ, ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဝိမုတ္တိယာ, နိဿရဏဝိမုတ္တိယာ’’တိ ဣမာဟိ ပဉ္စဟိ ဝိမုတ္တီဟိ ဝိမုတ္တာနံ။ **မာရော မဂ္ဂံ န ဝိန္ဒတီ**တိ ဧဝရူပာနံ မဟာခီဏာသဝါနံ သဗ္ဗထာမေန မဂ္ဂန္တောပိ မာရော ဂတမဂ္ဂံ န ဝိန္ဒတိ န လဘတိ န ပဿတီတိ။

ဒေသနာ၀သာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပတ္တာ။ ဒေသနာ မဟာဇနဿ သာတ္ထိကာ ဇာတာတိ။

ကေခိကတ္ထေရပရိနိဗ္ဗာနဝတ္ထု ကောဒသမံ။

၁၂. ဂရဟဒိန္နဝတ္ထု

ယထာ သင်္ကာရဋ္ဌာနသ္မိန္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ဂရဟဒိန္နံ နာမ နိဂဏ္ဌသာဝကံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သာဝတ္ထိယဉှိ သိရိဂုတ္တော စ ဂရဟဒိန္နော စာတိ ဒွေ ၀ သဟာယကာ အဟေသုံ။ တေသု သိရိဂုတ္တော ဥပာသကော ဗုဒ္ဓသာဝကော, ဂရဟဒိန္နော နိဂဏ္ဌသာဝကော ။ တံ နိဂဏ္ဌာ အဘိက္ခဏံ ဧဝံ ၀ဒန္တိ – ‘‘တဝ သဟာယကံ သိရိဂုတ္တံ ‘ကႎ တုမှံ သမဏံ ကေတမံ ဥပသင်္ကမသိ, တဿ သန္တိကေ ကႎ လဘိဿသီ’တိ ၀တ္ဝာ ယထာ အမှေ ဥပသင်္ကမိတ္ဝာ အမှာကဉ္စ ဒေယျဓမ္မံ ဒဿတိ, ကႎ ဧဝံ ဩဝဒိတုံ န ၀ဋ္ဋတီ’’တိ။ ဂရဟဒိန္နော တေသံ ၀စနံ သုတ္ဝာ အဘိက္ခဏံ ဂန္တွာ ဌိတနိသိန္နဋ္ဌာနာဒီသု သိရိဂုတ္တံ ဧဝံ ဩဝဒတိ – ‘‘သမ္မ, ကႎ ေတ သမဏေန ကေတမေန, တံ ဥပသင်္ကမိတ္ဝာ ကႎ လဘိဿသိ, ကႎ ေတ မမ, အယျေ, ဥပသင်္ကမိတ္ဝာ ေတသံ အနံ အတုံ န ၀ဋ္ဋတီ’’တိ? သိရိဂုတ္တော တဿ ကထံ သုတ္ဝာပိ ဗဟူ ဒိ၀သေ တုဏှီ ဟုတ္ဝာ နိဗ္ဗိဇ္ဇိတ္ဝာ ဧကဒိ၀သံ, ‘‘သမ္မ, တုမှံ အဘိက္ခဏံ အာဂန္တွာ မံ ဌိတဋ္ဌာနာဒီသု ဧဝံ ၀ဒေသိ, ‘သမဏံ ကေတမံ ဥပသင်္ကမိတ္ဝာ ကႎ လဘိဿသိ, မမ, အယျေ, ဥပသင်္ကမိတ္ဝာ ေတသံ အနံ ဒေဟီ’တိ, ကထေဟိ တာဝ မေ, တဝ, အယျာ, ကႎ ဇာနန္တီ’’တိ? ‘‘‘အဟော, သာမိ, မာ ဧဝံ ၀ဒ, မမ အယျာနံ အညာတံ နာမ နတ္ထိ, သဗ္ဗံ အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နံ သဗ္ဗံ ကာယ၀စီမနောကမ္မံ ဣဒံ ဘဝိဿတိ, ဣဒံ န ဘဝိဿတီ’တိ သဗ္ဗံ ဘဗ္ဗာဘဗ္ဗံ ဇာနန္တီ’’တိ? ‘‘ဧဝံ ၀ဒေသီ’’တိ။ ‘‘အာမ, ၀ဒေမီ’’တိ။ ‘‘ယဒိ ဧဝံ, အတိဘာရိယံ ေတ ကတံ, ဧတ္တကံ ကာလံ မယှံ ဧတမတ္ထံ အနာစိက္ခန္တေန, အဇ္ဇ မယာ အယျာနံ ဉာဏာနုဘာဝေါ ဉာတော, ဂစ္ဆ, သမ္မ, အယျေ, မမ ၀စနေန နိမန္တေဟီ’’တိ။ သော နိဂဏ္ဌာနံ သန္တိကံ ဂန္တွာ ေတ ၀န္ဒိတ္ဝာ ‘‘မယှံ သဟာယကော သိရိဂုတ္တော သွေတနာယ တုမှေဟ နိမန္တေတီ’’တိ အာဟ။ ‘‘သိရိဂုတ္တေန သာမံ တုမှံ ၀ုတ္တော’’တိ? ‘‘အာမ, အယျာ’’တိ။ ေတ ဟဋ္ဌတုဋ္ဌာ ဟုတ္ဝာ ‘‘နိပ္ဖန္နံ နော ကိစ္စံ, သိရိဂုတ္တဿ အမှေဟာသု ပသန္နကာလတော ပဋ္ဌာယ ကာ နာမ သမ္ပတ္တိ အမှာကံ န ဘဝိဿတီ’’တိ ၀ဒႎသု။

သိရိဂုတ္တဿာပိ မဟန္တံ နိဝေသနံ။ သော တသ္မႎ ဒွိန္နံ ဂေဟာနံ အန္တရေ ဥဘတော ဒီဃံ အာ၀ါဋံ ခဏာပေတ္ဝာ ဂူထကလလဿ ပူရာပေသိ။ ဗဟိအာ၀ါဋေ ဒွီသု ပရိယန္တေသု ခါဏုကေ ကောဋ္ဋာပေတ္ဝာ တေသု ရဇ္ဇုယော ဗန္ဓာပေတ္ဝာ အာသနာနံ ပုရိမပါဒေ အာ၀ါဋဿ ပုရိမပဿေ ဌပါပေတ္ဝာ ပစ္ဆိမပါဒေ ရဇ္ဇုကေသု ဌပါပေသိ။ ‘‘ဧဝံ နိ

သိန္နကာလေ ဧဝံ အဝံသိရာ ပတိဿန္တီ”တိ မညမာနော ယထာ အာဝါဋော န ပညာယတိ, ဧဝံ အာသနာနံ ဥပရိ ပစ္စတ္ထရဏာနိ အပေသိ။ မဟန္တာ မဟန္တာ စာဋိယော ဌပေတွာ ကဒလိပဏ္ဏေဟိ စ သေတပိလောတိကာဟိ စ မုခါနိ ဗန္ဓာပေတွာ တာ တုစ္ဆာ ဧဝ ဂေဟဿ ပစ္ဆိမဘာဂေ ဗဟိ ယာဂုဘတ္တသိတ္ထသပ္ပိတေလမဓုဖာဏိတပူဝစုဏ္ဏမက္ခိတာ ကတွာ ဌပေသိ။ ဂရဟဒိန္နော ပါတောဝ တဿ ဃရံ ဝေဂေန ဂန္တွာ, “အယျာနံ သက္ကာရော သဇ္ဇိတော”တိ ပုစ္ဆိ။ “အာမ, သမ္မ, သဇ္ဇိတော”တိ။ “ကဟံ ပန သော”တိ။ “ဧတာသု ဧတ္တိကာသု စာဋီသု ယာဂု, ဧတ္တိကာသု ဘတ္တံ, ဧတ္တိကာသု သပ္ပိဖာဏိတပူဝါဒီနိ ပူရိတာနိ, အာသနာနိ ပညတ္တာနီ”တိ။ သော “သာဓူ”တိ ဝတွာ ဂတော။ တဿ ဂတကာလေ ပဉ္စသတာ နိဂဏ္ဌာ အာဂမိံသု။ သိရိဂုတ္တော ဂေဟာ နိက္ခမိတွာ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန နိဂဏ္ဌေ ဝန္ဒိတွာ တေသံ ပုရတော အဉ္ဇလိံ ပဂ္ဂယှ ဌိတော ဧဝံ စိန္တေသိ – “တုမှေ ကိရ အတီတာဒိဘေဒံ သဗ္ဗံ ဇာနာထ, ဧဝံ တုမှာကံ ဥပဋ္ဌာကေန မယှံ ကထိတံ။ သစေ သဗ္ဗံ တုမှေ ဇာနာထ, မယှံ ဂေဟံ မာ ပဝိသိတ္ထ။ မမ ဂေဟံ ပဝိဋ္ဌာနဉှိ တေ နေဝ ယာဂု အတ္ထိ, န ဘတ္တာဒီနိ။ သစေ အဇာနိတွာ ပဝိသိဿထ, ဂူထအာဝါဋေ တေ ပါတေတွာ ပေါထေဿာမီ”တိ ဧဝံ စိန္တေတွာ ပုရိသာနံ သညံ အဒါသိ။ ဧဝံ တေသံ နိသီဒနဘာဝံ ဉတွာ ပစ္ဆိမပဿေ ဌတွာ အာသနာနံ ဥပရိ ပစ္စတ္ထရဏာနိ အပနေယျာထ, မာ တာနိ အသုစိနာ မက္ခိယိံသူတိ။

အထ နိဂဏ္ဌေ “ဣတော ဧထ, ဘန္တေ”တိ အာဟ။ နိဂဏ္ဌာ ပဝိသိတွာ ပညတ္တာသနေသု နိသီဒိတုံ အာရဘိံသု။ အထ နေ မနုဿာ ဝဒိံသု – “အာဂမေထ, ဘန္တေ, မာ တာဝ နိသီဒထာ”တိ။ “ကိံ ကာရဏာ”တိ? “အမှာကံ ဂေဟံ ပဝိဋ္ဌာနံ အယျာနံ ဝတ္တံ ဉတွာ နိသီဒိတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ။ “ကိံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတိ, အာဝုသော”တိ? “အတ္တနော အတ္တနော ပတ္တာသနမူလေသု ဌတွာ သဗ္ဗေပိ ဧကပ္ပဟာရေနေဝ နိသီဒိတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ။ ဣဒံ ကိရဿ အဓိပ္ပာယော – “ဧကသ္မိံ အာဝါဋေ ပတိတေ ‘မာ, အာဝုသော, အဝသေသာ အာသနေ နိသီဒန္တူ’တိ ဝတ္တုံ မာ လဘန္တူ”တိ။ တေ “သာဓူ”တိ ဝတွာ “ဣမေဟိ ကထိတကထံ အမှေဟိ ကာတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ စိန္တယိံသု။ အထ သဗ္ဗေ အတ္တနော အတ္တနော ပတ္တာသနမူလေ ပဋိပါဋိယာ အဋ္ဌံသု။ အထ နေ, “ဘန္တေ, ခိပ္ပံ ဧကပ္ပဟာရေနေဝ နိသီဒထာ”တိ ဝတွာ တေသံ နိသိန္နဘာဝံ ဉတွာ အာသနာနံ ဥပရိ ပစ္စတ္ထရဏာနိ နီဟရိံသု။ နိဂဏ္ဌာ ဧကပ္ပဟာရေနေဝ နိသိန္နာ, ရဇ္ဇုနံ ဥပရိ ဌပိတာ အာသနပါဒါ ဘဋ္ဌာ, နိဂဏ္ဌာ အဝံသိရာ အာဝါဋေ ပတိံသု။ သိရိဂုတ္တော တေသု ပတိတေသု ဒွါရံ ပိဒဟိတွာ တေ ဥတ္တိဏ္ဏုတ္တိဏ္ဏေ “အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နံ ကသ္မာ န ဇာနာထာ”တိ ဒဏ္ဍေဟိ ပေါထေတွာ “ဧတ္တကံ ဧတေသံ ဝဋ္ဋိဿတီ”တိ ဒွါရံ ဝိဝရာပေသိ။ တေ နိက္ခမိတွာ ပလာယိတုံ အာရဘိံသု။ ဂမနမဂ္ဂေ ပန တေသံ သုဓာပရိကမ္မကတံ ဘူမိံ ပိစ္ဆိလံ ကာရာပေသိ။ တေ တတ္ထ အသဏ္ဌဟိတွာ ပတိတေ ပတိတေ ပုန ပေါထာပေတွာ “အလံ ဧတ္တကံ တုမှာက”န္တိ ဥယျောဇေသိ။ တေ “နာသိတမှာ တယာ, နာသိတမှာ တယာ”တိ ကန္ဒန္တာ ဥပဋ္ဌာကဿ ဂေဟဒွါရံ အဂမံသု။

ဂရဟဒိန္နော တံ ဝိပ္ပကာရံ ဒိသွာ ကုဒ္ဓော “နာသိတမှိ သိရိဂုတ္တေန, ဟတ္ထံ ပသာရေတွာ ဝန္ဒန္တာနံ သဒေဝကေ လောကေ ယထာရုစိယာ အတုံ သမတ္ထေ နာမ ပုညက္ခေတ္တဘူတေ မမ, အယျေ, ပေါထာပေတွာ ဗျသနံ ပါပေသီ”တိ ရာဇကုလံ ဂန္တွာ တဿ ကဟာပဏသဟဿံ ဒဏ္ဍံ ကာရေသိ။ အထဿ ရာဇာ သာသနံ ပေသေသိ။ သော ဂန္တွာ ရာဇာနံ ဝန္ဒိတွာ, “ဒေဝ, ဥပပရိက္ခိတွာ ဒဏ္ဍံ ဂဏှထ, မာ အနုပပရိက္ခိတွာ”တိ အာဟ။ “ဥပပရိက္ခိတွာ ဂဏှိဿာမီ”တိ။ “သာဓု, ဒေဝ”တိ။ “တေန ဟိ ဂဏှာဟီ”တိ။ ဒေဝ, မယှံ သဟာယကော နိဂဏ္ဌသာဝကော မံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဌိတနိသိန္နဋ္ဌာနာဒီသု အဘိဏှံ ဧဝံ ဝဒေသိ – “သမ္မ, ကိံ တေ သမဏေန ဂောတမေန, တံ ဥပသင်္ကမိတွာ ကိံ လဘိဿသီ”တိ ဣဒံ အာဒိံ ကတွာ သိရိဂုတ္တော သဗ္ဗံ တံ ပဝတ္တိံ အာရောစေတွာ “ဒေဝ, သစေ ဣမသ္မိံ ကာရဏေ ဒဏ္ဍံ ဂဟေတုံ ယုတ္တံ, ဂဏှထာ”တိ။ ရာဇာ ဂရဟဒိန္နံ ဩလောကေတွာ “သစ္စံ ကိရ တေ ဧဝံ ဝုတ္တ”န္တိ အာဟ။ “သစ္စံ, ဒေဝ”တိ။ တွံ ဧတ္တကမ္ပိ အဇာနန္တေ သတ္ထာရောတိ ဂဟေတွာ ဝိစရန္တော “သဗ္ဗံ ဇာနန္တီ”တိ ကိံ ကာရဏာ တထာဂတသာဝကဿ ကထေသိ။ “တယာ အာရောပိတဒဏ္ဍော တုယှမေဝ ဟောတူ”တိ ဧဝံ သွေဝ ဒဏ္ဍံ ပါပိတော, တဿေဝ ကုလူပကာ ပေါထေတွာ နီဟဋာ။

သော တံ ကုဇ္ဈိတွာ တတော ပဋ္ဌာယ အဍ္ဎမာသမတ္တမ္ပိ သိရိဂုတ္တေန သဒ္ဓိံ အကထေတွာ စိန္တေသိ – “ဧဝံ ဝိစရိတုံ မယှံ အယုတ္တံ, ဧတဿ ကုလူပကာနမ္ပိ မယာ ဗျသနံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ သိရိဂုတ္တံ ဥပသင်္ကမိတွာ အာဟ – “သဟာယ သိရိဂုတ္တာ”တိ။ “ကိံ, သမ္မာ”တိ? “ဉာတိသုဟဇ္ဇာနံ နာမ ကလဟောပိ ဟောတိ ဝိဝါဒေါပိ, ကိံ တွံ ကိဉ္စိ န ကထေသိ, ကသ္မာ ဧဝံ ကရောသီ”တိ? “သမ္မ, တဝ မယာ သဒ္ဓိံ အကထနတော န ကထေမီ”တိ။ “ယံ, သမ္မ, ကတံ, ကတမေဝ တံ န မယံ မေတ္တိံ ဘိန္ဒိဿာမာ”တိ။ တတော ပဋ္ဌာယ ဥဘောပိ ဧကဋ္ဌာနေ တိဋ္ဌန္တိ နိသီဒန္တိ

။ အထေကဒိဝသံ သိရိဂုတ္တော ဂရဟဒိန္နံ အာဟ – “ကိံ တေ နိဂဏ္ဌေဟိ, တေ ဥပသင်္ကမိတွာ ကိံ လဘိဿသိ, မမ သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတုံ ဝါ အယျာနံ ဒါနံ ဒါတုံ ဝါ ကိံ တေ န ဝဋ္ဋတီ”တိ? သောပိ တေမေဝ ပစ္စာသီသတိ, တေနဿ ကဏ္ဍုဝနဋ္ဌာနေ နခေန ဝိလေခိတံ ဝိယ အဟောသိ။ သော, “သိရိဂုတ္တ, တဝ သတ္ထာ ကိံ ဇာနာတီ”တိ ပုစ္ဆိ။ “အမ္ဘော, မာ ဧဝံ ဝဒ, သတ္ထု မေ အဇာနိတဗ္ဗံ နာမ နတ္ထိ, အတီတာဒိဘေဒံ သဗ္ဗံ ဇာနာတိ, သောဠသဟာကာရေဟိ သတ္တာနံ စိတ္တံ ပရိစ္ဆိန္ဒတီ”တိ။ “အဟံ ဧဝံ န ဇာနာမိ, ကသ္မာ မယှံ ဧတ္တကံ ကာလံ န ကထေသိ, တေန ဟိ တွံ ဂစ္ဆ, တဝ သတ္ထာရံ သွာတနာယ နိမန္တေဟိ, ဘောဇေဿာမိ, ပဉ္စဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ သဒ္ဓိံ မမ ဘိက္ခံ ဂဏှိတုံ ဝဒေဟီ”တိ။

သိရိဂုတ္တော သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဝန္ဒိတွာ ဧဝမာဟ – “ဘန္တေ, မမ သဟာယကော ဂရဟဒိန္နော တုမှေ နိမန္တာပေတိ, ပဉ္စဟိ ကိရ ဘိက္ခုသတေဟိ သဒ္ဓိံ သွေ တဿ ဘိက္ခံ ဂဏှထ, ပုရိမဒိဝသေ ခေါ ပန တဿ ကုလူပကာနံ မယာ ဣဒံ နာမ ကတံ, မယာ ကတဿ ပဋိကရဏမ္ပိ န ဇာနာမိ, တုမှာကံ သုဒ္ဓစိတ္တေန ဘိက္ခံ ဒါတုကာမတမ္ပိ န ဇာနာမိ, အာဝဇ္ဇေတွာ ယုတ္တံ စေ, အဓိဝါသေထ။ နော စေ, မာ အဓိဝါသယိတ္ထာ”တိ။ သတ္ထာ “ကိံ နု ခေါ သော အမှာကံ ကာတုံ ကာမော”တိ အာဝဇ္ဇေတွာ အဒ္ဒသ “ဒွိန္နံ ဂေဟာနံ အန္တရေ မဟန္တံ အာဝါဋံ ခဏာပေတွာ အသီတိသကဋမတ္တာနိ ခဒိရဒါရူနိ အာဟရာပေတွာ ပူရာပေတွာ အဂ္ဂိံ ဒတွာ အမှေ အင်္ဂါရအာဝါဋေ ပါတေတွာ နိဂ္ဂဏှိတုကာမော”တိ။ ပုန အာဝဇ္ဇေသိ – “ကိံ နု ခေါ တတ္ထ ဂမနပစ္စယာ အတ္ထော အတ္ထိ, နတ္ထီ”တိ။ တတော အဒ္ဒသ – “အဟံ အင်္ဂါရအာဝါဋေ ပါဒံ ပသာရေဿာမိ, တံ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ ဌပိတကိလဉ္ဇံ အန္တရဓာယိဿတိ, အင်္ဂါရကာသုံ ဘိန္ဒိတွာ စက္ကမတ္တံ မဟာပဒုမံ ဥဋ္ဌဟိဿတိ, အထာဟံ ပဒုမကဏ္ဏိကာ အက္ကမန္တော အာသနေ နိသီဒိဿာမိ, ပဉ္စသတာ ဘိက္ခူပိ တထေဝ ဂန္တွာ နိသီဒိဿန္တိ, မဟာဇနော သန္နိပတိဿတိ, အဟံ တသ္မိံ သမာဂမေ ဒွီဟိ ဂါထာဟိ အနုမောဒနံ ကရိဿာမိ, အနုမောဒနပရိယောသာနေ စတုရာသီတိယာ ပါဏသဟဿာနံ ဓမ္မာဘိသမယော ဘဝိဿတိ, သိရိဂုတ္တော စ ဂရဟဒိန္နော စ သောတာပန္နာ ဘဝိဿန္တိ, အတ္တနော စ ဓန ရာသိံ သာသနေ ဝိကိရိဿန္တိ, ဣမံ ကုလပုတ္တံ နိဿာယ မယာ ဂန္တုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ ဘိက္ခံ အဓိဝါသေသိ။

သိရိဂုတ္တော ဂန္တွာ သတ္ထု အဓိဝါသနံ ဂရဟဒိန္နဿ အာရောစေတွာ “လောကဇေဋ္ဌဿ သက္ကာရံ ကရောဟီ”တိ အာဟ။ ဂရဟဒိန္နော “ဣဒါနိဿ ကတ္တဗ္ဗယုတ္တကံ ဇာနိဿာမီ”တိ ဒွိန္နံ ဂေဟာနံ အန္တရေ မဟန္တံ အာဝါဋံ ခဏာပေတွာ အသီတိသကဋမတ္တာနိ ခဒိရဒါရူနိ အာဟရာပေတွာ ပူရာပေတွာ အဂ္ဂိံ ဒတွာ ခဒိရင်္ဂါရရာသိံ ယောဇာပေတွာ သဗ္ဗရတ္တိံ ဓမာပေတွာ ခဒိရင်္ဂါရရာသိံ ကာရာပေတွာ အာဝါဋမတ္ထကေ ရုက္ခပဒရာနိ ဌပါပေတွာ ကိလဉ္ဇေန ပဋိစ္ဆာဒေတွာ ဂောမယေန လိမ္ပါပေတွာ ဧကေန ပဿေန ဒုဗ္ဗလဒဏ္ဍကေ အတ္ထရိတွာ ဂမနမဂ္ဂံ ကာရေသိ, “ဧဝံ အက္ကန္တအက္ကန္တကာလေ ဒဏ္ဍကေသု ဘဂ္ဂေသု ပရိဝတ္တေတွာ အင်္ဂါရကာသုယံ ပတိဿန္တီ”တိ မညမာနော ဂေဟပစ္ဆာဘာဂေ သိရိဂုတ္တေန ဌပိတနိယာမေနေဝ စာဋိယော ဌပါပေသိ, အာသနာနိပိ တထေဝ ပညာပေသိ။ သိရိဂုတ္တော ပါတောဝ တဿ ဂေဟံ ဂန္တွာ “ကတော တေ, သမ္မ, သက္ကာရော”တိ အာဟ။ “အာမ, သမ္မာ”တိ။ “ကဟံ ပန သော”တိ? “ဧဟိ, ပဿာမာ”တိ သဗ္ဗံ သိရိဂုတ္တေန ဒဿိတနယေနေဝ ဒဿေသိ။ သိရိဂုတ္တော “သာဓု, သမ္မာ”တိ အာဟ။ မဟာဇနော သန္နိပတိ။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကေန ဟိ နိမန္တိတေ မဟန္တော သန္နိပါတော အဟောသိ။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာပိ “သမဏဿ ဂေါတမဿ ဝိပ္ပကာရံ ပဿိဿာမာ”တိ သန္နိပတန္တိ, သမ္မာဒိဋ္ဌိကာပိ “အဇ္ဇ သတ္ထာ မဟာဓမ္မဒေသနံ ဒေသေဿတိ, ဗုဒ္ဓဝိသယံ ဗုဒ္ဓလီဠံ ဥပဓာရေဿာမာ”တိ သန္နိပတန္တိ။

ပုနဒိဝသေ သတ္ထာ ပဉ္စဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ သဒ္ဓိံ ဂရဟဒိန္နဿ ဂေဟဒွါရံ အဂမာသိ။ သော ဂေဟာ နိက္ခမိတွာ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန ဝန္ဒိတွာ ပုရတော အဉ္ဇလိံ ပဂ္ဂယှ ဌိတော စိန္တေသိ – “ဘန္တေ, ‘တုမှေ ကိရ အတီတာဒိဘေဒံ သဗ္ဗံ ဇာနာထ, သတ္တာနံ သောဠသဟာကာရေဟိ စိတ္တံ ပရိစ္ဆိန္ဒထာ’တိ ဧဝံ တုမှာကံ ဥပဋ္ဌာကေန မယှံ ကထိတံ။ သစေ ဇာနာထ, မယှံ ဂေဟံ မာ ပဝိသိတ္ထ။ ပဝိဋ္ဌာနဉှိ တေ နေဝ ယာဂု အတ္ထိ, န ဘတ္တာဒီနိ, သဗ္ဗေ ခေါ ပန တုမှေ အင်္ဂါရကာသုယံ ပါတေတွာ နိဂ္ဂဏှိဿာမီ”တိ။ ဧဝံ စိန္တေတွာ သတ္ထု ပတ္တံ ဂဟေတွာ “ဣတော ဧထ ဘဂဝါ”တိ ဝတွာ, “ဘန္တေ, အမှာကံ ဂေဟံ အာဂတာနံ ဝတ္တံ ဉတွာ အာဂန္တုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ အာဟ။ “ကိံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတိ, အာဝုသော”တိ? “ဧကေကဿ ပဝိသိတွာ ပုရတော ဂန္တွာ နိသိန္နကာလေ ပစ္ဆာ အညေန အာဂန္တုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ။ ဧဝံ ကိရဿ အဟောသိ – “ပုရတော ဂစ္ဆန္တံ အင်္ဂါရကာသုယံ ပတိတံ ဒိသွာ အဝသေသာ န အာဂမိဿန္တိ, ဧကေကမေဝ ပါတေတွာ နိဂ္ဂဏှိဿာမီ”တိ။ သတ္ထာ “သာဓူ”တိ ဝတွာ ဧကကောဝ ပါယာသိ။

ဂရဟဒိန္နော အင်္ဂရကာသုံ ပတ္တတ အပသက္ကိတ္တတ ဌိတော "ပုရတော ယာထ, ဘန္တေ"တိ အာဟ။ အထ သတ္ထာ အင်္ဂရကာသုမတ္တကေ ဟဒံ ပသာရေသိ, ကိလဥ္ဆ အန္တရဓာယိ, အင်္ဂရကာသုံ ဘိန္ဒိတ္တတ စက္ကမတ္တာနိ ပဒုမာနိ ဥဋ္ဌဟိံသု ။ သတ္ထာ ပဒုမကဏ္ဏိကာ အက္ကမန္တော ဂန္တွာ ပညတ္တေ ဗုဒ္ဓာသနေ နိသီဒိ, ဘိက္ခူပိ တထေဝ ဂန္တွာ နိသီဒိံသု။ ဂရဟဒိန္နဿ ကာယဒာဟော ဉာဟော ဥဋ္ဌဟိ။

သော ဝေဂေန ဂန္တွာ သိရိဂုတ္တံ ဥပသင်္ကမိတ္တတ, "သာမိ, မေ တာဏံ ဟောဟီ"တိ အာဟ။ "ကိံ တေ"န္တိ? "ပဉ္စန္နံ ဘိက္ခုသတာနံ ဂေဟေ ယာဂု ဝါ ဘတ္တာဒီနိ ဝါ နတ္ထိ, ကိံ နု ခော ကရောမီ"တိ? "ကိံ ပန တယာ ကတ"န္တိ အာဟ။ အဟံ ဒွိန္နံ ဂေဟာနံ အန္တရေ မဟန္တံ အာဝါဋံ အင်္ဂရာနံ ပူရံ ကာရေသိံ – "တတ္ထ ပတိတ္တတ နိဂ္ဂဏှိဿာမိ"တိ။ "အထ နံ ဘိန္ဒိတ္တတ မဟာပဒုမာနိ ဥဋ္ဌဟိံသု။ သဗ္ဗေ ပဒုမကဏ္ဏိကာ အက္ကမိတ္တတ ဂန္တွာ ပညတ္တာသနေသု နိသိန္နာ, ဣဒါနိ ကိံ ကရောမိ, သာမီ"တိ? နနု တွံ ဣဒါနေဝ မယှံ "'တွေ့ကာ စာဋိယော, တွေ့ကာ ယာဂု, ဧတ္တကာနိ ဘတ္တာဒီနီ'တိ ဒဿေသီ"တိ။ "မုသာ တံ, သာမိ, တုစ္ဆာဝ စာဋိယော"တိ။ ဟောတု, "ဂစ္ဆ, တာသု စာဋီသု ယာဂုအာဒီနိ ဩလောကေဟီ"တိ။ တံ ခဏညေဝ တေန ယာသု စာဋီသု "ယာဂူ"တိ ဝုတ္တံ, တာ ယာဂုယာ ပူရယိံသု, ယာသု "ဘတ္တာဒီနီ"တိ ဝုတ္တံ, တာ ဘတ္တာဒီနံ ပရိပုဏ္ဏာဝ အဟေသုံ။ တံ သမ္ပတ္တိံ ဒိသွာဝ ဂရဟဒိန္နဿ သရီရံ ပီတိပာမောဇ္ဇေန ပရိပူရိတံ, စိတ္တံ ပသန္နံ။ သော သက္ကစ္စံ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ ပရိဝိသိတ္တတ ကတဘတ္တကိစ္စဿ သတ္ထုနော အနုမောဒနံ ကာရေတုကာမော ပတ္တံ ဂဏှိ။ သတ္ထာ အနုမောဒနံ ကရောန္တော "ဣမေ သတ္တာ ပညာစက္ခုနော အဘာဝေနေဝ မမ သာဝကာနံ ဗုဒ္ဓသာသနဿ ဂုဏံ န ဇာနန္တိ။ ပညာစက္ခုဝိရဟိတာ ဟိ အန္ဓာ နာမ, ပညဝန္တော သစက္ခုကာ နာမာ"တိ ဝတွာ ဣမာ ကထာ အဘာသိ –

၅၈. "ယထာ သင်္ကာရဓာနသ္မိံ၊ ဥဇ္ဈိတသ္မိံ မဟာပထေ။
ပဒုမံ တတ္ထ ဇာယေထ၊ သုစိဂန္ဓံ မနောရမံ။

၅၉. "ဧဝံ သင်္ကာရဘူတေသု၊ အန္ဓဘူတေ ပုထုဇ္ဇနေ။
အတိရောစတိ ပညာယ၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓသာဝကော"တိ။

တတ္ထ **သင်္ကာရဓာနသ္မိံ** န္တိ သင်္ကာရဋ္ဌာနသ္မိံ, ကစဝရရာသိမှိတိ အတ္ထော။ **ဥဇ္ဈိတသ္မိံ မဟာပထေ** တိ မဟာမဂ္ဂေ ဆဍ္ဍိတသ္မိံ။ **သုစိဂန္ဓ**န္တိ သုရဘိဂန္ဓံ။ မနော ဧတ္ထ ရမတီတိ **မနောရမံ။ သင်္ကာရဘူတေသု** တိ သင်္ကာရမိဝ ဘူတေသု။ **ပုထုဇ္ဇနေ** တိ ပုထူနံ ကိလေသာနံ ဇနနတော ဧဝံလဒ္ဓနာမေ လောကိယမဟာဇနေ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယထာ နာမ မဟာပထေ ဆဍ္ဍိတေ သင်္ကာရရာသိမှိ အသုစိဇေဂုစ္ဆိယပဋိကူလေပိ သုစိဂန္ဓံ ပဒုမံ ဇာယေထ, တံ ရာဇရာဇမဟာမတ္တာဒီနံ မနောရမံ ပိယံ မနာပံ ဥပရိမတ္ထကေ ပတိဋ္ဌာနာရဟမေဝ ဘဝေယျ, ဧဝမေဝ သင်္ကာရဘူတေသုပိ ပုထုဇ္ဇနေသု ဇာတော နိပ္ပညဿ မဟာဇနဿ အစက္ခုကဿ အန္တရေ နိဗ္ဗတ္တောပိ အတ္တနော ပညာဗလေန ကာမေသု အာဒီနဝံ, နေက္ခမ္မေ စ အာနိသံသံ ဒိသွာ နိက္ခမိတ္တတ ပဗ္ဗဇိတော ပဗ္ဗဇ္ဇာမတ္တေနပိ, ကတော ဥတ္တရိံ သီလသမာဓိပညာဝိမုတ္တိဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနာနိ အာရာဓေတွာပိ အတိရောစတိ။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓသာဝကော ဟိ ခီဏာသဝေ ဘိက္ခု အန္ဓဘူတေ ပုထုဇ္ဇနေ အတိက္ကမိတ္တတ ရောစတိ ဝိရောစတိ သောဘတီတိ။

ဒေသနာဝသာနေ စတုရာသီတိယာ ပာဏသဟဿာနံ ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသိ။ ဂရဟဒိန္နော စ သိရိဂုတ္တော စ သောတာပတ္တိဖလံ ပာပုဏိံသု။ တေ သဗ္ဗံ အတ္တနော ဓနံ ဗုဒ္ဓသာသနေ ဝိပ္ပကိရိံသု။ သတ္ထာ ဥဋ္ဌာယာသနာ ဝိဟာရမဂမာသိ။ ဘိက္ခူ သာယနှသမယေ ဓမ္မသဘာယံ ကထံ သမုဋ္ဌာပေသုံ – "အဟော အစ္ဆရိယာ ဗုဒ္ဓဂုဏာ နာမ, တထာရူပံ နာမ ခဒိရင်္ဂရရာသိံ ဘိန္ဒိတ္တတ ပဒုမာနိ ဥဋ္ဌဟိံသူ"တိ။ သတ္ထာ အာဂန္တွာ "ကာယ နုတ္ထ, ဘိက္ခဝေ, ဧတရဟိ ကထာယ သန္နိသိန္နာ"တိ ပုစ္ဆိတ္တတ, "ဣမာယ နာမာ"တိ ဝုတ္တေ – "အနစ္ဆရိယံ, ဘိက္ခဝေ, ယံ မမ ဧတရဟိ ဗုဒ္ဓဘူတဿ အင်္ဂရရာသိမှာ ပဒုမာနိ ဥဋ္ဌိတာနိ, အပရိပက္ကေ ဉာဏေ ဝတ္တမာနဿ ဗောဓိသတ္တဘူတဿပိ မေ ဥဋ္ဌဟိံသူ"တိ ဝတွာ, "ကဒါ, ဘန္တေ, အာစိက္ခထ နော"တိ ယာစိတော အတီတံ အာဟရိတ္တတ –

"ကာမံ ပတာမိ နိရယံ၊ ဥဒ္ဓံပါဒေါ အဝံသိရော။
နာနရိယံ ကရိဿာမိ၊ ဟန္ဒ ပိဏ္ဍံ ပဋိဂ္ဂဟာ"တိ။ (ဇာ. ၁.၁.၄၀) –

ဣဒံ **ခဒိရင်္ဂါရဇာတကံ** ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗ ကထေသီတိ။

ဂရဟာဒိန္နဝတ္ထု ဒသမံ။

ပုပ္ဖဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

စတုတ္ထော ဝဂ္ဂေါ။

၅. ဗာလဝဂ္ဂေါ

၁. အညတရပုရိသဝတ္ထု

ဒီဃာ ဇာဂရတော ရတ္တီတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ပသေနဒိကောသလဉ္စေဝ အညတရဉ္စ ပုရိသံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ရာဇာ ကိရ ပသေနဒိ ကောသလော ဧကသ္မိံ ဆဏဒိဝသေ အလင်္ကတပဋိယတ္တံ သဗ္ဗသေတံ ဧကံ ပုဏ္ဍရီကံ နာမ ဟတ္ထိံ အဘိရုယှ မဟန္တေန ရာဇာနုဘာဝေန နဂရံ ပဒက္ခိဏံ ကရောတိ။ ဥဿာရဏာယ ဝတ္တမာနာယ လေဍ္ဍုဒဏ္ဍာဒီဟိ ပောထိယမာနော မဟာဇနော ပလာယန္တော ဂီဝံ ပရိဝတ္တေတွာပိ ဩလောကေတိယေဝ။ ရာဇူနံ ကိရ သုဒိန္နဒါနဿေတံ ဖလံ။ အညတရဿာပိ ဒုဂ္ဂတပုရိသဿ ဘရိယာ သတ္တဘူမိကဿ ပါသာဒဿ ဥပရိတလေ ဌိတာ ဧကံ ဝါတပါနကဝါဋံ ဝိဝရိတွာ ရာဇာနံ ဩလောကေတွာဝ အပဂစ္ဆိ။ ရညော ပုဏ္ဏစန္ဒော ဝလာဟကန္တရံ ပဝိဋ္ဌော ဝိယ ဥပဋ္ဌာသိ။ သော တဿာ ပဋိဗဒ္ဓစိတ္တော ဟတ္ထိက္ခန္ဓတော ပတနာကာရပ္ပတ္တော ဝိယ ဟုတွာ ခိပ္ပံ နဂရံ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ အန္တေပုရံ ပဝိသိတွာ ဧကံ ဝိဿာသိကံ အမစ္စံ အာဟ – “အသုကဋ္ဌာနေ တေ မယာ ဩလောကိတပါသာဒေါ ဒိဋ္ဌော”တိ? “အာမ, ဒေဝါ”တိ။ “တတ္ထေကံ ဣတ္ထိံ အဒ္ဒသာ”တိ? “အဒ္ဒသံ, ဒေဝါ”တိ။ “ဂစ္ဆ, တဿာ သသာမိကအသာမိကဘာဝံ ဇာနာဟီ”တိ။ သော ဂန္တွာ တဿာ သသာမိကဘာဝံ ဉတွာ အာဂန္တွာ ရညော “သသာမိကာ”တိ အာရောစေသိ။ အထ ရာဇာ “တေန ဟိ တဿာ သာမိကံ ပက္ကောသာဟီ”တိ ဝုတ္တေ သော ဂန္တွာ, “ဧဟိ, ဘော, ရာဇာ တံ ပက္ကောသတီ”တိ အာဟ။ သော “ဘရိယံ မေ နိဿာယ ဘယေန ဥပ္ပန္နေန ဘဝိတဗ္ဗ”န္တိ စိန္တေတွာ ရညော အာဏံ ပဋိဗာဟိတုံ အသက္ကောန္တော ဂန္တွာ ရာဇာနံ ဝန္ဒိတွာ အဋ္ဌာသိ။ အထ နံ ရာဇာ “မံ ဣတော ပဋ္ဌာယ ဥပဋ္ဌာဟီ”တိ အာဟ။ “အလံ, ဒေဝ, အဟံ အတ္တနော ကမ္မံ ကတွာ တုမှာကံ သုင်္ကံ ဒဿာမိ, ဃရေယေဝ မေ ဇီဝိကာ ဟောတူ”တိ။ “တဝ သုင်္ကေန မယှံ အတ္ထော နတ္ထိ, အဇ္ဇတော ပဋ္ဌာယ မံ ဥပဋ္ဌာဟီ”တိ တဿ ဖလကဉ္စ အာဝုဓဉ္စ ဒါပေသိ။ ဧဝံ ကိရဿ အဟောသိ – “ကဉ္စိဒေဝဿ ဒေါသံ အာရောပေတွာ ဃာတေတွာ ဘရိယံ ဂဏှိဿာမီ”တိ။ အထ နံ သော မရဏဘယဘီတော အပ္ပမတ္တော ဟုတွာ ဥပဋ္ဌာသိ။

ရာဇာ တဿ ဒေါသံ အပဿန္တော ကာမပရိဠာဟေ ဝဍ္ဎန္တေ “ကေနဿ ဒေါသံ အာရောပေတွာ ရာဇာဏံ ကရိဿာမီ”တိ ပက္ကောသာပေတွာ ဧဝမာဟ – “အမ္ဘော ဣတော ယောဇနမတ္တကေ နဒိယာ အသုကဋ္ဌာနံ နာမ ဂန္တွာ သာယံ မမ နှာနဝေလာယ ကုမုဒုပ္ပလာနိ စေဝ အရုဏဝတီမတ္တိကဉ္စ အာဟရ။ သစေ တသ္မိံ ခဏေ နာဂစ္ဆသိ, အာဏံ တေ ကရိဿာမီ”တိ။ သေဝကော ကိရ စတူဟိပိ ဒါသေဟိ ပတိကိဋ္ဌတရော။ ဓနက္ကီတာဒယော ဟိ ဒါသာ “သီသံ မေ ရုဇ္ဇတိ, ပိဋ္ဌိ မေ ရုဇ္ဇတီ”တိ ဝတွာ အစ္ဆိတုံ လဘန္တိယေဝ။ သေဝကဿေတံ နတ္ထိ, အာဏတ္တကမ္မံ ကာတုမေဝ ဝဋ္ဋတိ။ တသ္မာ သော “အဝဿံ မယာ ဂန္တဗ္ဗံ, ကုမုဒုပ္ပလေဟိ သဒ္ဓိံ အရုဏဝတီမတ္တိကာ နာမ နာဂဘဝနေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, အဟံ ကုဟိံ လဘိဿာမီ”တိ စိန္တေန္တော မရဏဘယဘီတော ဝေဂေန ဂေဟံ ဂန္တွာ, “ဘဒ္ဒေ, နိဋ္ဌိတံ မေ ဘတ္တ”န္တိ အာဟ။ “ဥဒ္ဓနမတ္ထကေ, သာမီ”တိ။ သော ယာဝ ဘတ္တံ ဩတရတိ, တာဝ သန္ဓာရေတုံ အသက္ကောန္တော ဥဠုင်္ကေန ကဉ္ဇိကံ ဟရာပေတွာ ယထာလဒ္ဓေန ဗျဉ္ဇနေန သဒ္ဓိံ အလ္လမေဝ ဘတ္တံ ပစ္ဆိယံ ဩပိလေတွာ အာဒါယ ယောဇနိကံ မဂ္ဂံ ပက္ခန္ဒော, တဿ ဂစ္ဆန္တဿေဝ ဘတ္တံ ပက္ကံ အဟောသိ။ သော အနုစ္ဆိဋ္ဌံ ကတွာဝ ထောကံ ဘတ္တံ အပနေတွာ ဘုဉ္ဇန္တော ဧကံ အဒ္ဓိကံ ဒိသွာ မယာ အပနေတွာ ဌပိတံ ထောကံ အနုစ္ဆိဋ္ဌံ ဘတ္တမေဝ အတ္ထိ ဂဟေတွာ ဘုဉ္ဇ သာမီတိ။ သော ဂဏှိတွာ ဘုဉ္ဇိ။ ဣတရောပိ ဘုဉ္ဇိတွာ ဧကံ ဘတ္တမုဋ္ဌိံ ဥဒကေ ခိပိတွာ မုခံ ဝိက္ခာလေတွာ မဟန္တေန သဒ္ဒေန “ဣမသ္မိံ နဒီပဒေသေ အဓိဝတ္ထာ နာဂါ သုပဏ္ဏာ ဒေဝတာ စ ဝစနံ မေ သုဏန္တု, ရာဇာ မယှံ အာဏံ ကာတုကာမော ‘ကုမုဒုပ္ပလေဟိ သဒ္ဓိံ အရုဏဝတီမတ္တိကံ အာဟရာ’တိ မံ အာဏာပေသိ, အဒ္ဓိကမနုဿဿ စ မေ ဘတ္တံ ဒိန္နံ, တံ သဟဿာနိသံသံ, ဥဒကေ မစ္ဆာနံ ဒိန္နံ, တံ သတာနိသံသံ။ ဧတ္တကံ ပုညဖလံ တုမှာကံ ပတ္တိံ ကတွာ ဒမ္မိ, မယှံ ကုမုဒုပ္ပလေဟိ သဒ္ဓိံ အရုဏဝတီမတ္တိကံ အာဟရထာ”တိ တိက္ခတ္တုံ အနုဿာဝေသိ။ တတ္ထ အဓိဝတ္ထော နာဂရာဇာ တံ သဒ္ဒံ သုတွာ မဟလ္လကဝေသေန တဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ “ကိံ ဝဒေသီ”တိ အာဟ။ သော ပုနပိ တထေဝ ဝတွာ “မယှံ တံ ပတ္တိံ ဒေဟီ”တိ ဝုတ္တေ,

‘‘ဒေမိ’’တိ အာဟ။ ပုနပိ ‘‘ဒေဟီ’’တိ ဝုတ္တေ, ‘‘ဒေမိ, သာမီ’’တိ အာဟ။ ဇဝံ သော ဒွေဝ တယော တရေ ပတ္တိံ အာဟရာ ပေတွာ ကုမုဒုပ္ပလေဟိ သဒ္ဓိံ အရဏ္ဏဝတိမတ္တိကံ အဒါသိ။

ရာဇာ ပန စိန္တေသိ – ‘‘မနုဿာ နာမ ဗဟုမာယာ, သစေ သော ကေနစိ ဥပာယေန လဘေယျ, ကိစ္စံ မေ န နိပ္ဖဇ္ဇေယျာ’’တိ။ သော ကာလသ္သေဝ ဒူတရံ ပိဒဟာပေတွာ မုဒ္ဒိကံ အတ္တနော သန္တိကံ အာဟရာပေသိ။ ဣတရောပိ ပုရိ သော ရညော န္ဟာနဝေလာယမေတဂန္တွာ ဒူတရံ အလဘန္တော ဒူတရပာလံ ပက္ကောသေတွာ ‘‘ဒူတရံ ဝိဝရာ’’တိ အာဟ။ ‘‘န သက္ကာ ဝိဝရိတုံ, ရာဇာ ကာလသ္သေဝ မုဒ္ဒိကံ ဒတွာ ရာဇဂေဟံ အာဟရာပေသီ’’တိ။ သော ‘‘ရာဇဒူတောအဟံ, ဒူတရံ ဝိဝရာ’’တိ ဝတွာပိ ‘‘ဒူတရံ အလဘန္တော နတ္ထိ မေ ဣဒါနိ ဇီဝိတံ။ ကိံ နု ခေါ ကရိဿာမီ’’တိ စိန္တေတွာ ဒူတရဿ ဥပရိဥမ္မာရေ မတ္တိကာပိဏ္ဍံ ခိပိတွာ တဿုပရိ ပုပ္ဖာနိ လဂ္ဂေတွာ မဟာသဒ္ဒံ ကရောန္တော, ‘‘အမ္ဘော, နဂရဝါသိနော ရညော မယာ အာဏတ္တိယာ ဂတဘာဝံ ဇာနာထ, ရာဇာ မံ အကာရဏေန ဝိနာသေတုကာမော’’တိ တိက္ခတ္တုံ ဝိရဝိတွာ ‘‘ကတ္ထ နု ခေါ ဂစ္ဆိဿာမီ’’တိ စိန္တေတွာ ‘‘ဘိက္ခူ နာမ မုဒုဟဒယာ, ဝိဟာရံ ဂန္တွာ နိပဇ္ဇိဿာမီ’’တိ သန္နိဋ္ဌာနမကာသိ။ ဣမေ ဟိ နာမ သတ္တာ သုခိတကာလေ ဘိက္ခူနံ အတ္ထိဘာဝမ္ပိ အဇာနိတွာ ဒုက္ခာဘိဘူတကာလေ ဝိဟာရံ ဂန္တုကာမာ ဟောန္တိ, တသ္မာ သောပိ ‘‘မေ အညံ တာဏံ နတ္ထီ’’တိ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ ဇေကသ္မိံ ဖာသုကဋ္ဌာနေ နိပဇ္ဇိ။ အထ ရညောပိ တံ ရတ္တိံ နိဒ္ဒံ အလဘန္တဿ တံ ဣတ္ထိံ အနုဿရန္တဿ ကာမပရိဠာဟော ဥပ္ပဇ္ဇိ။ သော စိန္တေသိ – ‘‘ဝိဘာတကခဏေယေဝ တံ ပုရိသံ ဃာတာပေတွာ တံ ဣတ္ထိံ အာနေဿာမီ’’တိ။

တသ္မိံ ခဏေယေဝ သဋ္ဌိယောဇနိကာယ လောဟကုမ္ဘိယာ နိဗ္ဗတ္တာ စတ္တာရော ပုရိသာ ပက္ကုထိတာယ ဥက္ခလိယာ တဏ္ဍုလာ ဝိယ သမ္ပရိဝတ္တကံ ပစ္စမာနာ တိံသာယ ဝဿသဟဿေဟိ ဟေဋ္ဌိမတလံ ပတွာ အပရေဟိ တိံသာယ ဝဿသဟဿေဟိ ပုန မုခဝဋ္ဋိယံ ဟပုဏိံသု။ တေ သီသံ ဥက္ခိပိတွာ အညမညံ ဩလောကေတွာ ဇကေကံ ကထံ ဝတ္တုကာမာ ဝတ္တုံ အသက္ကောန္တာ ဇကေကံ အက္ခရံ ဝတွာ ပရိဝတ္တိတွာ လောဟကုမ္ဘိမေဝ ပဝိဋ္ဌာ။ ရာဇာ နိဒ္ဒံ အလဘန္တော မဇ္ဈိမယာမသမနန္တရေ တံ သဒ္ဒံ သုတွာ ဘီတော ဥတ္ရသ္တမာနသော ‘‘ကိံ နု ခေါ မယှံ ဇီဝိတန္တရာယော ဘဝိဿတိ, ဥဒာဟု မေ အဂ္ဂမဟေသိယာ, ဥဒာဟု မေ ရဇ္ဇံ ဝိနဿိဿတီ’’တိ စိန္တေန္တော သကလရတ္တိံ အက္ခီနိ နိမီလေတုံ နာသက္ခိ။ သော အရုဏုဂ္ဂမနဝေလာယ ဧဝ ပုရောဟိတံ ပက္ကောသာပေတွာ, ‘‘အာစရိယ, မယာ မဇ္ဈိမယာမသမနန္တရေ မဟန္တာ ဘေရဝသဒ္ဒာ သုတာ, ‘ရဇ္ဇဿ တ အဂ္ဂမဟေသိယာ တ မယှံ တ ကဿ အန္တရာယော ဘဝိဿတီ’တိ န ဇာနာမိ, တေန မေ တွံ ပက္ကောသာပိတော’’တိ အာဟ။ မဟာရာဇ, ကိံ တေ သဒ္ဒာ သုတာတိ? ‘‘အာစရိယ, **ဒု**-ကာရံ **သ**-ကာရံ **န**-ကာရံ **သော**-ကာရန္တိ ဣမေ သဒ္ဒေ အဿောသိံ, ဣမေသံ နိပ္ဖတ္တိံ ဥပဓာရေဟီ’’တိ။ ဗြာဟ္မဏဿ မဟာအန္ဓကာရံ ပဝိဋ္ဌဿ ဝိယ န ကိဉ္စိ ပညာယတိ, ‘‘န ဇာနာမီ’’တိ ဝုတ္တေ ‘‘ပန လာဘသက္ကာရော မေ ပရိဟာယိဿတီ’’တိ ဘာယိတွာ ‘‘ဘာရိယံ, မဟာရာဇာ’’တိ အာဟ။ ‘‘ကိံ, အာစရိယာ’’တိ? ‘‘ဇီဝိတန္တရာယော တေ ပညာယတီ’’တိ။ သော ဒွိဂုဏံ ဘီတော, ‘‘အာစရိယ, အတ္ထိ ကိဉ္စိ ပန ပဋိဃာတကာရဏ’’န္တိ အာဟ။ ‘‘အတ္ထိ, မဟာရာဇ, မာ ဘာယိ, အဟံ တယော ဝေဒေ ဇာနာမီ’’တိ။ ‘‘ကိံ ပန လဒ္ဓုံ ဝဋ္ဋတီ’’တိ? ‘‘သဗ္ဗသတယညံ ယဇိတွာ ဇီဝိတံ လဘိဿသိ, ဒေဝ’’တိ။ ‘‘ကိံ လဒ္ဓုံ ဝဋ္ဋတီ’’တိ? ဟတ္ထိသတံ အဿသတံ ဥသဘသတံ ဓေနုသတံ အဇသတံ ဥရဗ္ဘသတံ ကုက္ကုဋသတံ သူကရသတံ အရကသတံ အရိကာသတန္တိ ဇဝံ ဇကေကံ ဟဏဇာတိံ သတံ သတံ ကတွာ ဂဏှာပေန္တော ‘‘သစေ မိဂဇာတိမေဝ ဂဏှာပေဿာမိ, ‘အတ္တနော ခာဒနီယမေဝ ဂဏှာပေတီ’တိ ဝက္ခန္တီ’’တိ ဟတ္ထိအဿမနုဿေပိ ဂဏှာပေတိ။ ရာဇာ ‘‘မမ ဇီဝိတမေဝ မယှံ လာဘော’’တိ စိန္တေတွာ ‘‘သဗ္ဗပာဏေ သီဃံ ဂဏှာထ’’တိ အာဟ။ အာဏတ္တမနုဿာ အဓိကတရံ ဂဏှိံသု။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ ကောသလသံယုတ္တေ –

> ‘‘တေန ခေါ ပန သမယေန ရညော ပသေနဒိဿ ကောသလဿ မဟာယညော ပစ္စုပဋ္ဌိတော ဟောတိ, ပဉ္စ စ ဥသဘသတာနိ ပဉ္စ စ ဝစ္ဆတရသတာနိ ပဉ္စ စ ဝစ္ဆတရိသတာနိ ပဉ္စ စ အဇသတာနိ ပဉ္စ စ ဥရဗ္ဘသတာနိ ထူဏူပနီတာနိ ဟောန္တိ ယညတ္ထာယ။ ယေပိဿ တေ ဟောန္တိ အသာတိ တ ပေဿာတိ တ ကမ္မကရာတိ တ, တေပိ ဒဏ္ဍတဇ္ဇိတာ ဘယတဇ္ဇိတာ အဿုမုခါ ရုဒမာနာ ပရိကမ္မာနိ ကရောန္တီ’’တိ (သံ. နိ. ၁.၁၂၀)။

မဟာဇနော အတ္တနော အတ္တနော ပုတ္တဓီတုဉာတီနံ အတ္ထာယ ပရိဒေဝမာနော မဟာသဒ္ဒမကာသိ, မဟာပထဝိဉ္ဒြိယနသဒ္ဒော ဝိယ အဟောသိ။ အထ မလ္လိကာ ဒေဝီ တံ သဒ္ဒံ သုတွာ ရညော သန္တိကံ ဂန္တွာ ‘‘ကိံ နု ခေါ တေ, မဟာရာဇ, ဣန္ဒြိယာနိ အပာကတိကာနိ, ကိလန္တရူပာနိ ဝိယ ပညာယန္တီ’’တိ ပုစ္ဆိ။ ‘‘ကိံ တုယှံ , မလ္လိကေ, တွံ မမ

ကဏ္ဏမူလေန အာသိဝိသမ္ပိ ဂစ္ဆန္တံ န ဇာနာသီ"တိ? "ကိံ ပနေတံ, ဒေဝ"တိ? "ရတ္တိဘာဂေ မေ ဧဝရူပော နာမ သဒ္ဒော သုတော, သွာဟံ ပုရောဟိတံ ပုစ္ဆိတွာ ဇီဝိတန္တရာယော တေ ပညာယတိ, သဗ္ဗသတယညံ ယဇိတွာ ဇီဝိတံ လဘိဿသီ"တိ သုတွာ "မမ ဇီဝိတမေဝ မယှံ လာဘော"တိ ဣမေ ပါဏေ ဂဏှာပေသိန္တိ။ မလ္လိကာ ဒေဝီ, "အန္ဓဗာလောသိ, မဟာရာဇ, ကိဉ္စာပိ မဟာဘက္ခောသိ, အနေကသူပဗျဉ္ဇနဝိကတိကံ ဒောဏပါကံ ဘောဇနံ ဘုဉ္ဇသိ, ဒွီသု ရဋ္ဌေသု ရဇ္ဇံ ကာရေသိ, ပညာ ပန တေ မန္ဒာ"တိ အာဟ။ "ကသ္မာ ဧဝံ ဝဒေသိ, ဒေဝီ"တိ? "ကဟံ တယာ အညဿ မရဏေန အညဿ ဇီဝိတလာဘော ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗော, အန္ဓဗာလဿ ဗြာဟ္မဏဿ ကထံ ဂဟေတွာ ကသ္မာ မဟာဇနဿ ဥပရိ ဒုက္ခံ ခိပသိ, ဓုရဝိဟာရေ သဒေဝကဿ လောကဿ အဂ္ဂပုဂ္ဂလော အတီတာဒီသု အပ္ပဋိဟတဉာဏော သတ္ထာ ဝသတိ, တံ ပုစ္ဆိတွာ တဿောဝါဒံ ကရောဟီ"တိ ဝတွာ ရာဇာ သလ္လဟုကေဟိ ယာနေဟိ မလ္လိကာယ သဒ္ဓိံ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ မရဏဘယတဇ္ဇိတော ကိဉ္စိ ဝတ္တုံ အသက္ကောန္တော သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။

အထ နံ သတ္ထာ "ဟန္ဒ ကုတော နု တွံ, မဟာရာဇ, အာဂစ္ဆသိ ဒိဝါ ဒိဝဿာ"တိ ပဌမတရံ အာလပိ။ သော တုဏှီယေဝ နိသီဒိ။ တတော မလ္လိကာ ဘဂဝတော အာရောစေသိ – "ဘန္တေ, ရညာ ကိရ မဇ္ဈိမယာမသမနန္တရေ သဒ္ဒော သုတော။ အထ နံ ပုရောဟိတဿ အာရောစေသိ။ ပုရောဟိတော 'ဇီဝိတန္တရာယော တေ ဘဝိဿတိ, တဿ ပဋိဃာတတ္ထာယ သဗ္ဗသတေ ပါဏေ ဂဟေတွာ တေသံ ဂလလောဟိတေန ယညေ ယဇိတေ ဇီဝိတံ လဘိဿသီ'တိ အာဟ။ ရာဇာ ပါဏေ ဂဏှာပေသိ, တေနာယံ မယာ ဣဓာနီတော"တိ။ "ဧဝံ ကိရ, မဟာရာဇာ"တိ? "ဧဝံ, ဘန္တေ"တိ။ "ကိန္တိ တေ သဒ္ဒော သုတော"တိ? သော အတ္တနာ သုတနိယာမေနေဝ အာစိက္ခိ။ တထာဂတဿ တံ သုတွာဝ ဧကောဘာသော အဟောသိ။ အထ နံ သတ္ထာ အာဟ – "မာ ဘာယိ, မဟာရာဇ, တဝ အန္တရာယော နတ္ထိ, ပါပကမ္မိနော သတ္တာ အတ္တနော ဒုက္ခံ အာဝိကရောန္တာ ဧဝမာဟံသူ"တိ။ "ကိံ ပန, ဘန္တေ, တေဟိ ကတ"န္တိ? အထ ခော ဘဂဝါ တေသံ ကမ္မံ အာစိက္ခိတုံ "တေန ဟိ, မဟာရာဇ, သုဏာဟီ"တိ ဝတွာ အတီတံ အာဟရိ –

အတီတေ ဝီသတိဝဿသဟဿာယုကေသု မနုဿေသု ကဿပေ ဘဂဝတိ လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ ဝီသတိယာ ခီဏာသဝသဟဿေဟိ သဒ္ဓိံ စာရိကံ စရမာနော ဗာရာဏသိမဂမာသိ။ ဗာရာဏသိဝါသိနော ဒွေပိ တယောပိ ဗဟုတရာပိ ဧကတော ဟုတွာ အာဂန္တုကဒါနံ ပဝတ္တယိံသု။ တဒါ ဗာရာဏသိယံ စတ္တာလီသကောဋိဝိဘဝါ စတ္တာရော သေဋ္ဌိပုတ္တာ သဟာယကာ အဟေသုံ။ တေ မန္တယိံသု – "အမှာကံ ဂေဟေ ဗဟုဓနံ, တေန ကိံ ကရောမာ"တိ? "ဧဝရူပေ ဗုဒ္ဓေ စာရိကံ စရမာနေ ဒါနံ ဒဿာမ, သီလံ ရက္ခိဿာမ, ပူဇံ ကရိဿာမာ"တိ ဧကောပိ အဝတွာ တေသု ဧကော တာဝ ဧဝမာဟ – "တိခိဏသုရံ ပိဝန္တာ မဓုရမံသံ ခါဒန္တာ ဝိစရိဿာမ, ဣဒံ အမှာကံ ဇီဝိတဖလ"န္တိ။ အပရောပိ ဧဝမာဟ – "ဒေဝသိကံ တိဝဿိကဂန္ဓသာလိဘတ္တံ နာနဂ္ဂရသေဟိ ဘုဉ္ဇန္တာ ဝိစရိဿာမာ"တိ။ အပရောပိ ဧဝမာဟ – "နာနပ္ပကာရံ ပူဝခဇ္ဇကဝိကတိံ ပစာပေတွာ ခါဒန္တာ ဝိစရိဿာမာ"တိ။ အပရောပိ ဧဝမာဟ – "သမ္မာ မယံ အညံ ကိဉ္စိ န ကရိဿာမ, 'ဓနံ ဒဿာမာ'တိ ဝုတ္တေ အနိစ္ဆမာနာ ဣတ္ထီ နာမ နတ္ထိ, တသ္မာ ဓနေန ပလောဘေတွာ ပါရဒါရိကကမ္မံ ကရိဿာမာ"တိ။ "သာဓု, သာဓူ"တိ သဗ္ဗေဝ တဿ ကထာယ အဋ္ဌံသု။

တေ တတော ပဋ္ဌာယ အဘိရူပါနံ ဣတ္ထီနံ ဓနံ ပေသေတွာ ဝီသတိဝဿသဟဿာနိ ပါရဒါရိကကမ္မံ ကတွာ ကာလံ ကတွာ အဝီစိနိရယေ နိဗ္ဗတ္တာ။ တေ ဧကံ ဗုဒ္ဓန္တရံ နိရယေ ပစ္စိတွာ တတ္ထ ကာလံ ကတွာ ပက္ကာဝသေသေန သဋ္ဌိယောဇနိကာယ လောဟကုမ္ဘိယာ နိဗ္ဗတ္တိတွာ တိံသာယ ဝဿသဟဿေဟိ ဟေဋ္ဌိမတလံ ပတွာ ပုနပိ တိံသာယ ဝဿသဟဿေဟိ လောဟကုမ္ဘိမုခံ ပတွာ ဧကေကံ ဂာထံ ဝတ္တုကာမာ ဟုတွာ ဝတ္တုံ အသက္ကောန္တာ ဧကေကံ အက္ခရံ ဝတွာ ပုန ပရိဝတ္တိတွာ, လောဟကုမ္ဘိမေဝ ပဝိဋ္ဌာ။ "ဝဒေဟိ, မဟာရာဇ, ပဌမံ တေ ကိံ သဒ္ဒော နာမ သုတော"တိ? "ဒု-ဣတိ, ဘန္တေ"တိ။ သတ္ထာ တေန အပရိပုဏ္ဏံ ကတွာ ဝုတ္တံ ဂာထံ ပရိပုဏ္ဏံ ကတွာ ဒဿေန္တော ဧဝမာဟ –

"ဒုဇ္ဇီဝိတမဇီဝိမှ ၊ ယေ သန္တေ န ဒဒမှသေ။
ဝိဇ္ဇမာနေသု ဘောဂေသု၊ ဒီပံ နာကမှ အတ္တနော"တိ။ (ဇာ. ၁.၄.၅၃; ပေ. ဝ. ၈၀၄)။

အထ ရညော ဣမိဿာ ကထာယ အတ္ထံ ပကာသေတွာ, "ကိံ တေ, မဟာရာဇ, ဒုတိယသဒ္ဒော တတိယသဒ္ဒော စတုတ္ထသဒ္ဒော သုတော"တိ ပုစ္ဆိတွာ "ဧဝံ နာမာ"တိ ဝုတ္တေ အဝသေသံ ပရိပူရေန္တော –

“သဋ္ဌိဝဿသဟဿာနိ၊ ပရိပုဏ္ဏာနိ သဗ္ဗသော။
နိရယေ ပစ္စမာနာနံ၊ ကဒါ အန္တော ဘဝိဿတိ။

“နတ္ထိ အန္တော ကုတော အန္တော၊ န အန္တော ပဋိဒိဿတိ။
တဒါ ဟိ ပကတံ ပာပံ၊ မမ တုယှဉ္စ မာရိသာ။

“သောဟံ နူန ဣတော ဂန္တွာ၊ ယောနိံ လဒ္ဓာန မာနုသိံ။
ဝဒညူ သီလသမ္ပန္နော၊ ကာဟာမိ ကုသလံ ဗဟု”န္တိ။ (ဇာ. ၁.၄.၅၄-၅၆; ပေ. ဝ. ၈၀၂၊ ၈၀၃၊ ၈၀၅) –

ပဋိပာဋိယာ ဣမာ ကထာ ဝတွာ တာသံ အတ္ထံ ပကာသေတွာ “ဣတိ ခော, မဟာရာဇ, တေ စတ္တာရော ဇနာ ဧကေကံ ကထံ ဝတ္တုကာမာပိ ဝတ္တုံ အသက္ကောန္တာ ဧကကမေဝ အက္ခရံ ဝတွာ ပုန လောဟကုမ္ဘိမေဝ ပဝိဋ္ဌာ”တိ အာဟ။

ရညော ကိရ ပသေနဒိကောသလေန တဿ သဒ္ဒဿ သုတကာလတော ပဋ္ဌာယ တေ ဟေဋ္ဌာ ဘဿန္တိ ဝေ, အဋ္ဌာပိ ဧကံ ဝဿသဟဿံ နာတိက္ကမန္တိ။ ရညော တံ ဒေသနံ သုတွာ မဟာသံဝေဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇိ။ သော “ဘာရိယံ ဝတိဒံ ဟာရအာရိကကမ္မံ နာမ, ဧကံ ကိရ ဗုဒ္ဓန္တရံ နိရယေ ပစ္စိတွာ တတော စုတာ သဋ္ဌိယောဇနိကာယ လောဟကုမ္ဘိယာ နိဗ္ဗတ္တိတွာ တတ္ထ သဋ္ဌိဝဿသဟဿာနိ ပစ္စိတွာ ဧဝမ္ပိ နေသံ ဒုက္ခာ မုစ္စနကာလော န ပညာယတိ, အဟမ္ပိ ပရဒါရေ သိနေဟံ ကတွာ သဗ္ဗရတ္တိံ နိဒ္ဒံ န လဘိံ, ဣဒါနိ ဣတော ပဋ္ဌာယ ပရဒါရေ မာနသံ န ဗန္ဓိဿာမီ”တိ စိန္တေတွာ တထာဂတံ အာဟ – “ဘန္တေ, အဇ္ဇ မေ ရတ္တိယာ ဒီဃဘာဝေါ ဉာတော”တိ။ သောပိ ပုရိသော တတ္ထေဝ နိသိန္နော တံ ကထံ သုတွာ “လဒ္ဓော မေ ဗလဝပ္ပစ္စယော”တိ သတ္ထာရံ အာဟ – “ဘန္တေ, ရညာ တာဝ အဇ္ဇ ရတ္တိယာ ဒီဃဘာဝေါ ဉာတော, အဟံ ပန ဟိယျော သယမေဝ ယောဇနဿ ဒီဃဘာဝံ အညာသိ”န္တိ။ သတ္ထာ ဒွိန္နမ္ပိ ကထံ သံသန္ဒိတွာ “ဧကစ္စဿ ရတ္တိ ဒီဃာ ဟောတိ, ဧကစ္စဿ ယောဇနံ ဒီဃံ ဟောတိ, ဗာလဿ ပန သံသာရော ဒီဃော ဟောတီ”တိ ဝတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂာထမာဟ –

၆၀. “ဒီဃာ ဇာဂရတော ရတ္တိ၊ ဒီဃံ သန္တဿ ယောဇနံ။
ဒီဃော ဗာလာန သံသာရော၊ သဒ္ဓမ္မံ အဝိဇာနတ”န္တိ။

တတ္ထ **ဒီဃာ**တိ ရတ္တိ နာမေသာ တိယာမမတ္တာဝ, ဇာဂရန္တဿ ပန ဒီဃာ ဟောတိ, ဒွိဂုဏတိဂုဏာ ဝိယ ဟုတွာ ခါယတိ။ တဿာ ဒီဃဘာဝံ အတ္တာနံ မဉ္စဏသဉ္စဿ ဘတ္တံ ကတွာ ယာဝ သူရိယုဂ္ဂမနာ သမ္ပရိဝတ္တကံ သေမာနော မဟာကုသီတောပိ, သုဘောဇနံ ဘုဉ္ဇိတွာ သိရိသယနေ သယမာနော ကာမဘောဂီပိ န ဇာနာတိ, သဗ္ဗရတ္တိံ ပန ပဓာနံ ပဒဟန္တော ယောဂါဝစရော စ, ဓမ္မကထံ ကထေန္တော ဓမ္မကထိကော စ, အာသနသမီပေ ဌတွာ ဓမ္မံ သုဏန္တော စ, သီသရောဂဒိဖုဋ္ဌော တ ဟတ္ထပာဒစ္ဆေဒနာဒိံ ပတ္တော တ ဝေဒနာဘိဘူတော စ, ရတ္တိံ မဂ္ဂပဋိပန္နော အဒ္ဓိကော စ ဇာနာတိ။ **ယောဇန**န္တိ ယောဇနမ္ပိ စတုဂါဝုတမတ္တမေဝ, **သန္တဿ** ပန ကိလန္တဿ **ဒီဃံ** ဟောတိ, ဒွိဂုဏတိဂုဏံ ဝိယ ခါယတိ။ သကလဒိဝသဉ္ဟိ မဂ္ဂံ ဂန္တွာ ကိလန္တော ပဋိပထံ အာဂစ္ဆန္တံ ဒိသွာ “ပုရတော ကမော ဂါမော”တိ ပုစ္ဆိတွာ “ယောဇန”န္တိ ဝုတ္တေ ထောကံ ဂန္တွာ အပရမ္ပိ ပုစ္ဆိတွာ တေနာပိ “ယောဇန”န္တိ ဝုတ္တေ ပုန ထောကံ ဂန္တွာ အပရမ္ပိ ပုစ္ဆတိ။ သောပိ “ယောဇန”န္တိ ဝဒတိ။ သော ပုစ္ဆိတပုစ္ဆိတာ ယောဇနန္တေဝ ဝဒန္တိ, ဒီဃံ ဝတိဒံ ယောဇနံ, ဧကယောဇနံ ဒွေဝ တီဏိ ယောဇနာနိ ဝိယ မညေတိ။ **ဗာလာန**န္တိ ဣဓလောကပရလောကတ္ထံ ပန အဇာနန္တာနံ ဗာလာနံ သံသာရဝဋ္ဋဿ ပရိယန္တံ ကာတုံ အသက္ကောန္တာနံ ယံ သတ္တတိံသဗောဓိပက္ခိယဘေဒံ သဒ္ဓမ္မံ ဉတွာ သံသာရဿ အန္တံ ကရောန္တိ, တံ **သဒ္ဓမ္မံ အဝိဇာနတံ သံသာရော ဒီဃော** နာမ ဟောတိ။ သော ဟိ အတ္တနော ဓမ္မတာယ ဧဝ ဒီဃော နာမ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ – “အနမတဂ္ဂေါယံ, ဘိက္ခဝေ, သံသာရော, ပုဗ္ဗာ ကောဋိ န ပညာယတီ”တိ (သံ. နိ. ၂.၁၂၄)။ ဗာလာနံ ပန ပရိယန္တံ ကာတုံ အသက္ကောန္တာနံ အတိဒီဃောယေဝါတိ။

ဒေသနာဝသာနေ သော ပုရိသော သောတာပတ္တိဖလံ ပတ္တော, အညေပိ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပတ္တာ။ မဟာဇနဿ သာတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ ဇာတာတိ။

ရာဇာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ ဂစ္ဆန္တောယေဝ တေ သတ္တေ ဗန္ဓနာ မောစေသိ။ တတ္ထ ဣတ္ထိပုရိသာ ဗန္ဓနာ မုတ္တာ သီသံ နှာတွာ သကာနိ ဂေဟာနိ ဂစ္ဆန္တာ “စိရံ ဇီဝတု နော, အယျာ, မလ္လိကာ ဒေဝီ, တံ နိဿာယ ဇီဝိတံ လဘိမှာ”တိ မလ္လိကာယ ဂုဏကထံ ကထယိံသု။ သာယနှသမယေ ဘိက္ခူ ဓမ္မသဘာယံ ကထံ သမုဋ္ဌာပေသုံ – “အဟော ပဏ္ဍိတာ ဝတာယံ, မလ္လိကာ, အတ္တနော ပညံ နိဿာယ ဧတ္တကဿ ဇနဿ ဇီဝိတဒါနံ အဒါသီ”တိ။ သတ္ထာ ဂန္ဓကုဋိယံ နိသိန္နောဝ တေသံ ဘိက္ခူနံ ကထံ သုတွာ ဂန္ဓကုဋိတော နိက္ခမိတွာ ဓမ္မသဘံ ပဝိသိတွာ ပညတ္တေ အာသနေ နိသီဒိတွာ “ကာယ နုတ္ထ, ဘိက္ခဝေ, ဧတရဟိ ကထာယ သန္နိသိန္နာ”တိ ပုစ္ဆိတွာ “ဣမာယ နာမာ”တိ ဝုတ္တေ, “န, ဘိက္ခဝေ, မလ္လိကာ, ဣဒါနေဝ အတ္တနော ပညံ နိဿာယ မဟာဇနဿ ဇီဝိတဒါနံ ဒေတိ, ပုဗ္ဗေပိ အဒါသိယေတ”တိ ဝတွာ တမတ္ထံ ပကာသေန္တော အတီတံ အာဟရိ –

အတီတေ ဗာရာဏသိယံ ရညော ပုတ္တော ဧကံ နိဂြောဓရုက္ခံ ဥပသင်္ကမိတွာ တတ္ထ နိဗ္ဗတ္တာယ ဒေဝတာယ အာယာစိ – “သာမိ ဒေဝရာဇ, ဣမသ္မိံ ဇမ္ဗုဒီပေ ဧကသတရာဇာနော ဧကသတအဂ္ဂမဟေသိယော, သစာဟံ ပိတု အစ္စယေန ရဇ္ဇံ လဘိဿာမိ, ဧတေသံ ဂလလောဟိတေန ဗလိံ ကရိဿာမီ”တိ။ သော ပိတရိ ကာလကတေ ရဇ္ဇံ ပတွာ “ဒေဝတာယ မေ အာနုဘာဝေန ရဇ္ဇံ ပတ္တံ, ဗလိမဿာ ကရိဿာမီ”တိ မဟတိယာ သေနာယ နိက္ခမိတွာ ဧကံ ရာဇာနံ အတ္တနော ဝသေ ဝတ္တေတွာ တေန သဒ္ဓိံ အပရမ္ပိ အပရမ္ပီတိ သဗ္ဗေ ရာဇာနော အတ္တနော ဝသေ ကတွာ သဒ္ဓိံ အဂ္ဂမဟေသီဟိ အာဒာယ ဂစ္ဆန္တော ဥဂ္ဂသေနဿ နာမ သဗ္ဗကနိဋ္ဌဿ ရညော ဓမ္မဒိန္နာ နာမ အဂ္ဂမဟေသီ ဂရုဂဗ္ဘာ, တံ ဩဟာယ အာဂန္တွာ “ဧတ္တကဇနံ ဝိသပါနကံ ပါယေတွာ မာရေဿာမီ”တိ ရုက္ခမူလံ သောဓာပေသိ။ ဒေဝတာ စိန္တေသိ – “အယံ ရာဇာ ဧတ္တကေ ရာဇာနော ဂဏှန္တော ‘မံ နိဿာယ ဂဟိတာ ဣမေ’တိ စိန္တေတွာ တေသံ ဂလလောဟိတေန မယှံ ဗလိံ ကာတုကာမော, သစေ ပနာယံ ဧတေ ဃာတေဿတိ, ဇမ္ဗုဒီပေ ရာဇဝံသော ဥပစ္ဆိဇ္ဇိဿတိ, ရုက္ခမူလေပိ, မေ အသုစိ ဘဝိဿတိ, သက္ခိဿာမိ နု ခော ဧတံ နိဝါရေတု”န္တိ။ သာ ဥပဓာရေန္တီ “နာဟံ သက္ခိဿာမီ”တိ ဉတွာ အညမ္ပိ ဒေဝတံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဧတမတ္ထံ အာရောစေတွာ “တွံ သက္ခိဿသီ”တိ အာဟ။ တာယပိ ပဋိက္ခိတ္တာ အညမ္ပိ အညမ္ပီတိ ဧဝံ သကလစက္ကဝာဠဒေဝတာယော ဥပသင်္ကမိတွာ တာဟိပိ ပဋိက္ခိတ္တာ စာတုမဟာရာဇူနံ သန္တိကံ ဂန္တွာ “မယံ န သက္ကောမ, အမှာကံ ပန ရာဇာ အမှေဟိ ပုညေန စ ပညာယ စ ဝိသိဋ္ဌော, တံ ပုစ္ဆာ”တိ တေဟိပိ ပဋိက္ခိတ္တကာလေ သက္ကံ ဥပသင်္ကမိတွာ တမတ္ထံ အာရောစေတွာ, “ဒေဝ, တုမှေသု အပ္ပေါဿုက္ကတံ အာပန္နေသု ခတ္တိယဝံသော ဥပစ္ဆိဇ္ဇိဿတိ, တဿ ပဋိသရဏံ ဟောထာ”တိ အာဟ။ သက္ကော “အဟမ္ပိ နံ ပဋိဗာဟိတုံ န သက္ခိဿာမိ, ဥပါယံ ပန တေ ဝက္ခာမီ”တိ ဝတွာ ဥပါယံ အာစိက္ခိ – “ဂစ္ဆ, တွံ ရညော ပဿန္တဿေဝ ရတ္တဝတ္ထံ နိဝါသေတွာ အတ္တနော ရုက္ခတော နိက္ခမိတွာ ဂမနာကာရံ ဒဿေဟိ။ အထ တံ ရာဇာ ‘ဒေဝတာ ဂစ္ဆတိ, နိဝတ္တာပေဿာမိ န’န္တိ နာနပ္ပကာရေန ယာစိဿတိ။ အထ နံ ဝဒေယျာသိ ‘တွံ ဧကသတရာဇာနော သဒ္ဓိံ အဂ္ဂမဟေသီဟိ အာနေတွာ တေသံ ဂလလောဟိတေန ဗလိံ ကရိဿာမီ’တိ မယှံ အာယာစိတွာ ဥဂ္ဂသေနဿ ရညော ဒေဝိံ ဩဟာယ အာဂတော, နာဟံ တာဒိသဿ မုသာဝါဒဿ ဗလိံ သမ္ပဋိစ္ဆာမီ”တိ, “ဧဝံ ကိရ ဝုတ္တေ ရာဇာ တံ အာဏာပေဿတိ, သာ ရညော ဓမ္မံ ဒေသေတွာ ဧတ္တကဿ ဇနဿ ဇီဝိတဒါနံ ဒဿတီ”တိ။ ဣမိနာ ကာရဏေန သက္ကော ဒေဝတာယ ဣမံ ဥပါယံ အာစိက္ခိ။ ဒေဝတာ တထာ အကာသိ။

ရာဇာပိ တံ အာဏာပေသိ။ သာ အာဂန္တွာ တေသံ ရာဇူနံ ပရိယန္တေ နိသိန္နမ္ပိ အတ္တနော ရာဇာနမေဝ ဝန္ဒိ။ ရာဇာ “မယိ သဗ္ဗရာဇဇေဋ္ဌကေ ဌိတေ သဗ္ဗကနိဋ္ဌံ အတ္တနော သာမိကံ ဝန္ဒတီ”တိ တဿာ ကုဇ္ဈိ။ အထ နံ သာ အာဟ – “ကိံ မယှံ တယိ ပဋိဗဒ္ဓံ, အယံ ပန မေ သာမိကော ဣဿရိယဿ ဒါယကော, ဣမံ အဝန္ဒိတွာ ကသ္မာ တံ ဝန္ဒိဿာမီ”တိ? ရုက္ခဒေဝတာ ပဿန္တဿေဝ မဟာဇနဿ “ဧဝံ, ဘန္တေ, ဧဝံ, ဘန္တေ”တိ ဝတွာ တံ ပုပ္ဖမုဋ္ဌိနာ ပူဇေသိ ။ ပုန ရာဇာ အာဟ – “သစေ မံ န ဝန္ဒသိ, မယှံ ရဇ္ဇသိရိဒါယိကံ ဧဝံ မဟာနုဘာဝံ ဒေဝတံ ကသ္မာ န ဝန္ဒသီ”တိ? “မဟာရာဇ, တယာ အတ္တနော ပုညေ ဌတွာ ရာဇာနော ဂဟိတာ, န ဒေဝတာယ ဂဟေတွာ ဒိန္နာ”တိ။ ပုနပိ တံ ဒေဝတာ “ဧဝံ, ဘန္တေ, ဧဝံ, ဘန္တေ”တိ ဝတွာ တထေဝ ပူဇေသိ။ ပုန သာ ရာဇာနံ အာဟ – “တွံ ‘ဒေဝတာယ မေ ဧတ္တကာ ရာဇာနော ဂဟေတွာ ဒိန္နာ’တိ ဝဒေသိ, ဣဒါနိ တေ ဒေဝတာယ ဥပရိ ဝါမပဿေ ရုက္ခော အဂ္ဂိနာ ဒဍ္ဎော, သာ တံ အဂ္ဂိံ နိဗ္ဗာပေတုံ ကသ္မာ နာသက္ခိ, ယဒိ ဧဝံ မဟာနုဘာဝါ”တိ။ ပုနပိ တံ ဒေဝတာ “ဧဝံ, ဘန္တေ, ဧဝံ, ဘန္တေ”တိ ဝတွာ တထေဝ ပူဇေသိ။

သာ ကထယမာနာ ဌိတာ ရောဒိ စေဝ ဟသိ စ။ အထ နံ ရာဇာ “ကိံ ဥမ္မတ္တိကာသီ”တိ အာဟ။ “ကသ္မာ ဒေဝ ဧဝံ ဝဒေသိ”? “န မာဒိသိယော ဥမ္မတ္တိကာ ဟောန္တီ”တိ။ အထ “နံ ကိံ ကာရဏာ ရောဒသိ စေဝ ဟသသိ စာ”တိ? “သုဏာဟိ, မဟာရာဇ, အဟဉှိ အတီတေ ကုလဓီတာ ဟုတွာ ပတိကုလေ ဝသန္တီ သာမိကဿ သဟာယကံ ပာဟုနကံ အာဂတံ ဒိသွာ တဿ ဘတ္တံ ပစိတုကာမာ ‘မံသံ အာဟရာ’တိ ဒာသိယာ ကဟာပဏံ ဒတွာ တာယ မံသံ အလဘိတွာ အာဂတာယ ‘နတ္ထိ မံသ’န္တိ ဝုတ္တေ ဂေဟဿ ပစ္ဆိမဘာဂေ သယိတာယ ဧဠကာယ သီသံ ဆိန္ဒိတွာ ဘတ္တံ သမ္ပာဒေသိံ။ သာဟံ ဧကိဿာယ ဧဠကာယ သီသံ ဆိန္ဒိတွာ နိရယေ ပစ္စိတွာ ပက္ကာဝသေသေန တဿာ လောမဂဏနာယ သီသစ္ဆေဒံ ပာပုဏိံ, ‘တွံ ဧတ္တကံ ဇနံ ဝဓိတွာ ကဒါ ဒုက္ခာ မုစ္စိဿသီ’တိ ဧဝမဟံ တဝ ဒုက္ခံ အနုဿရန္တီ ရောဒိ”န္တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

“ဧကိဿာ ကဏ္ဍံ ဆေတွာန, လောမဂဏနာယ ပစ္စိသံ။
ဗဟူနံ ကဏ္ဍေ ဆေတွာန, ကထံ ကာဟသိ ခတ္တိယာ”တိ။

အထ “ကသ္မာ တွံ ဟသသီ”တိ? “‘ဧတသ္မာ ဒုက္ခာ မုတ္တာမှီ’တိ တုဿိတွာ, မဟာရာဇာ”တိ ။ ပုနပိ တံ ဒေဝတာ “ဧဝံ, ဘဒ္ဒေ, ဧဝံ, ဘဒ္ဒေ”တိ ဝတွာ ပုပ္ဖမုဋ္ဌိနာ ပူဇေသိ။ ရာဇာ “အဟော မေ ဘာရိယံ ကတံ ကမ္မံ, အယံ ကိရ ဧကံ ဧဠကံ ဝဓိတွာ နိရယေ ပက္ကာဝသေသေန တဿာ လောမဂဏနာယ သီသစ္ဆေဒံ ပာပုဏိ, အဟံ ဧတ္တကံ ဇနံ ဝဓိတွာ ကဒါ သောတ္ထိံ ပာပုဏိဿာမီ”တိ သဗ္ဗေ ရာဇာနော မောစေတွာ အတ္တနော မဟလ္လကတရေ ဝန္ဒိတွာ ဒဟရဒဟရာနံ အဉ္ဇလိံ ပဂ္ဂယှ သဗ္ဗေ ခမာပေတွာ သကသကဋ္ဌာနမေဝ ပဟိဏိ။

သတ္ထာ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ အာဟရိတွာ “ဧဝံ, ဘိက္ခဝေ, န ဣဒါနေဝ, မလ္လိကာ ဒေဝီ, အတ္တနော ပညံ နိဿာယ မဟာဇနဿ ဇီဝိတဒါနံ ဒေတိ, ပုဗ္ဗေပိ အဒါသိယေဝါ”တိ ဝတွာ အတီတံ သမောဓာနေသိ – “တဒါ ဗာရာဏသိရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော အဟောသိ, ဓမ္မဒိန္နာ, ဒေဝီ မလ္လိကာ, ရုက္ခဒေဝတာ အဟမေဝါ”တိ။ ဧဝံ အတီတံ သမောဓာနေတွာ ပုန ဓမ္မံ ဒေသေန္တော, “ဘိက္ခဝေ, ပါဏာတိပါတော နာမ န ကတ္တဗ္ဗယုတ္တကော။ ပါဏာတိပါတိနော ဟိ ဒီဃရတ္တံ သောစန္တီ”တိ ဝတွာ ဣမာ ဂါထာ အာဟ –

“ဣဓ သောစတိ ပေစ္စ သောစတိ၊
ပါပကာရီ ဥဘယတ္ထ သောစတိ။
သော သောစတိ သော ဝိဟညတိ၊
ဒိသွာ ကမ္မကိလိဋ္ဌမတ္တနော”တိ။ (ဓ. ပ. ၁၅)။

“ဧဝံ စေ သတ္တာ ဇာနေယျုံ၊ ဒုက္ခာယံ ဇာတိသမ္ဘဝေါ။
န ပါဏော ပါဏိနံ ဟညေ၊ ပါဏဃာတီ ဟိ သောစတီ”တိ။ (ဇာ. ၁.၁.၁၈)။

အညတရပုရိသဝတ္ထု ပဌမံ။

၂. မဟာကဿပတ္ထေရသဒ္ဓိဝိဟာရိကဝတ္ထု

စရဉ္စေ နာဓိဂစ္ဆေယျာ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ သာဝတ္ထိယံ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော မဟာကဿပတ္ထေရဿ သဒ္ဓိဝိဟာရိကံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။ ဒေသနာ ရာဇဂဟေ သမုဋ္ဌိတာ။

ထေရံ ကိရ ရာဇဂဟံ နိဿာယ ပိပ္ပလိဂုဟာယံ ဝသန္တံ ဒွေ သဒ္ဓိဝိဟာရိကာ ဥပဋ္ဌဟိံသု။ တေသု ဧကော သက္ကစ္စံ ဝတ္တံ ကရောတိ, ဧကော တေန ကတံ ကတံ အတ္တနာ ကတံ ဝိယ ဒဿေန္တော မုခေါဒကဒန္တကဋ္ဌာနံ ပဋိယာဒိတဘာဝံ ဉတွာ, “ဘန္တေ, မုခေါဒကဒန္တကဋ္ဌာနိ မေ ပဋိယာဒိတာနိ, မုခံ ဓောဝထာ”တိ ဝဒတိ, ပါဒဓောဝနနှာနာဒိကာလေပိ ဧဝမေဝ ဝဒတိ။ ဣတရော စိန္တေသိ – “အယံ နိစ္စကာလံ မယာ ကတံ ကတံ အတ္တနာ ကတံ ဝိယ ကတွာ ဒဿေတိ, ဟောတု, ကတ္တဗ္ဗယုတ္တကမဿ ကရိဿာမီ”တိ။ တဿ ဘုဉ္ဇိတွာ သုပန္တဿေဝ နှာနောဒကံ တာပေတွာ ဧကသ္မိံ ဃဋေ ကတွာ ပိဋ္ဌိကောဋ္ဌကေ ဌပေသိ, ဥဒကတာပနဘာဇနေ ပန နာဠိမတ္တံ ဥဒကံ သေသေတွ

တ ဥသုမံ မုဉ္စန္တံ ဌပေသိ။ တံ ဣတရော သာယန္ဟသမယေ ပဗုဇ္ဈိတွာ ဥသုမံ နိက္ခန္တံ ဒိသွာ “ဥဒကံ တာပေတွာ ကောဋ္ဌကေ ဌပိတံ ဘဝိဿတီ”တိ ဝေဂေန ဂန္တွာ ထေရံ ဝန္ဒိတွာ, “ဘန္တေ, ကောဋ္ဌကေ ဥဒကံ ဌပိတံ, နှာယထာ”တိ ဝတွာ ထေရေန သဒ္ဓိံယေဝ ကောဋ္ဌကံ ပါဝိသိ။ ထေရော ဥဒကံ အပဿန္တော “ကဟံ ဥဒကံ, အာဝုသော”တိ အာဟ။ ဒဟရော အဂ္ဂိသာလံ ဂန္တွာ ဘာဇနေ ဥဠုင်္ကံ ဩတာရေတွာ တုစ္ဆဘာဝံ ဉတွာ “ပဿထ ဒုဋ္ဌဿ ကမ္မံ တုစ္ဆဘာဇနံ ဥဒ္ဓနေ အာရောပေတွာ ကုဟိံ ဂတော, အဟံ ‘ကောဋ္ဌကေ ဥဒက’န္တိ သညာယ အာရောစေသိ”န္တိ ဥဇ္ဈာယန္တော ဃဋံ အာဒါယ တိတ္ထံ အဂမာသိ။ ဣတရောပိ ပိဋ္ဌိကောဋ္ဌကတော ဥဒကံ အာဟရိတွာ ကောဋ္ဌကေ ဌပေသိ။

ထေရော စိန္တေသိ – “အယံ ဒဟရော ‘ဥဒကံ မေ တာပေတွာ ကောဋ္ဌကေ ဌပိတံ, ဧထ, ဘန္တေ, နှာယထာ’တိ ဝတွာ ဣဒါနိ ဥဇ္ဈာယန္တော ဃဋံ အာဒါယ တိတ္ထံ ဂစ္ဆတိ, ကိံ နု ခော ဧတ”န္တိ ဥပဓာရေန္တော “ဧတ္တကံ ကာလံ ဧသ ဒဟရော ဣမိနာ ကတံ ဝတ္တံ အတ္တနာဝ ကတံ ဝိယ ပကာသေတီ”တိ ဉတွာ သာယံ အာဂန္တွာ နိသိန္နဿ ဩဝါဒမဒါသိ, “အာဝုသော, ဘိက္ခုနာ နာမ ‘အတ္တနာ ကတမေဝ ကတ’န္တိ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတိ, နော အကတံ, တွံ ဣဒါနေဝ ‘ကောဋ္ဌကေ ဥဒကံ ဌပိတံ, နှာယထ, ဘန္တေ’တိ ဝတွာ မယိ ပဝိသိတွာ ဌိတေ ဃဋံ အာဒါယ ဥဇ္ဈာယန္တော ဂစ္ဆသိ, ပဗ္ဗဇိတဿ နာမ ဧဝံ ကာတုံ န ဝဋ္ဋတီ”တိ။ သော “ပဿထ ထေရဿ ကမ္မံ, ဥဒကမတ္တကံ နာမ နိဿာယ မံ ဧဝံ ဝဒေသီ”တိ ကုဇ္ဈိတွာ ပုနဒိဝသေ ထေရေန သဒ္ဓိံ ပိဏ္ဍာယ န ပါဝိသိ။ ထေရော ဣတရေန သဒ္ဓိံ ဧကံ ပဒေသံ အဂမာသိ။ သော တသ္မိံ ဂတေ ထေရဿ ဥပဋ္ဌာကကုလံ ဂန္တွာ “ထေရော ကဟံ, ဘန္တေ”တိ ပုဋ္ဌော “ထေရဿ အဖာသုကံ ဇာတံ, ဝိဟာရေယေဝ နိသိန္နော”တိ အာဟ။ “ကိံ ပန, ဘန္တေ, လဒ္ဓုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ? “ဧဝရူပံ ကိရ နာမ အာဟာရံ ဒေထာ”တိ ဝုတ္တေ တေန ဝုတ္တနိယာမေနေဝ သမ္ပာဒေတွာ အဒံသု။ သော အန္တရာမဂ္ဂေဝ တံ ဘတ္တံ ဘုဉ္ဇိတွာ ဝိဟာရံ ဂတော။ ထေရောပိ ဂတဋ္ဌာနေ မဟန္တံ သုခုမဝတ္ထံ လဘိတွာ အတ္တနာ သဒ္ဓိံ ဂတဒဟရဿ အဒါသိ။ သော တံ ရဇိတွာ အတ္တနော နိဝါသနပါရုပနံ အကာသိ။

ထေရော ပုနဒိဝသေ တံ ဥပဋ္ဌာကကုလံ ဂန္တွာ, “ဘန္တေ, ‘တုမှာကံ ကိရ အဖာသုကံ ဇာတ’န္တိ အမှေဟိ ဒဟရေန ဝုတ္တနိယာမေနေဝ ပဋိယာဒေတွာ အာဟာရော ပေသိတော, ပရိဘုဉ္ဇိတွာ ဧဝ ဖာသုကံ ဇာတ”န္တိ ဝုတ္တေ တုဏှီ အဟောသိ။ ဝိဟာရံ ပန ဂန္တွာ တံ ဒဟရံ ဝန္ဒိတွာ နိသိန္နံ ဧဝမာဟ – “အာဝုသော, တယာ ကိရ ဟိယျော, ဣဒံ နာမ ကတံ, ဣဒံ ပဗ္ဗဇိတာနံ န အနုစ္ဆဝိကံ, ဝိညတ္တိံ ကတွာ ဘုဉ္ဇိတုံ န ဝဋ္ဋတီ”တိ။ သော ကုဇ္ဈိတွာ ထေရေ အာဃာတံ ဗန္ဓိတွာ “ပုရိမဒိဝသေ ဥဒကမတ္တံ နိဿာယ မံ မုသာဝါဒိံ ကတွာ အဇ္ဇ အတ္တနော ဥပဋ္ဌာကကုလေ ဘတ္တမုဋ္ဌိယာ ဘုတ္တကာရဏာ မံ ‘ဝိညတ္တိံ ကတွာ ဘုဉ္ဇိတုံ န ဝဋ္ဋတီ’တိ ဝဒတိ, ဝတ္ထမ္ပိ တေန အတ္တနော ဥပဋ္ဌာကဿေဝ ဒိန္နံ, အဟော ထေရဿ ဘာရိယံ ကမ္မံ, ဇာနိဿာမိဿ ကတ္တဗ္ဗယုတ္တက”န္တိ ပုနဒိဝသေ ထေရေ ဂါမံ ပဝိသန္တေ သယံ ဝိဟာရေ ဩဟီယိတွာ ဒဏ္ဍံ ဂဟေတွာ ပရိဘောဂဘာဇနာနိ ဘိန္ဒိတွာ ထေရဿ ပဏ္ဏသာလာယ အဂ္ဂိံ ဒတွာ ယံ န ဈာယတိ, တံ မုဂ္ဂရေန ပဟရန္တော ဘိန္ဒိတွာ နိက္ခမိတွာ ပလာယိ။ သော ကာလံ ကတွာ အဝီစိမဟာနိရယေ နိဗ္ဗတ္တိ။

မဟာဇနော ကထံ သမုဋ္ဌာပေသိ – “ထေရဿ ကိရ သဒ္ဓိဝိဟာရိကော ဩဝါဒမတ္တံ အသဟန္တော ကုဇ္ဈိတွာ ပဏ္ဏသာလံ ဈာပေတွာ ပလာတော”တိ။ အထေကော ဘိက္ခု အပရဘာဂေ ရာဇဂဟာ နိက္ခမိတွာ သတ္ထာရံ ဒဋ္ဌုကာမော ဇေတဝနံ ဂန္တွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ သတ္ထာရာ ပဋိသန္ထာရံ ကတွာ “ကုတော အာဂတောသီ”တိ ပုဋ္ဌော “ရာဇဂဟတော, ဘန္တေ”တိ အာဟ။ “မမ ပုတ္တဿ မဟာကဿပဿ ခမနီယ”န္တိ? “ခမနီယံ, ဘန္တေ, ဧကော ပန သဒ္ဓိဝိဟာရိကော ဩဝါဒမတ္တေန ကုဇ္ဈိတွာ ပဏ္ဏသာလံ ဈာပေတွာ ပလာတော”တိ။ သတ္ထာ “န သော ဣဒါနေဝ ဩဝါဒံ သုတွာ ကုဇ္ဈတိ, ပုဗ္ဗေပိ ကုဇ္ဈိယေဝ။ န ဣဒါနေဝ ကုဋိံ ဒူသေတိ, ပုဗ္ဗေပိ ဒူသေသိယေဝါ”တိ ဝတွာ အတီတံ အာဟရိ –

အတီတေ ဗာရာဏသိယံ ဗြဟ္မဒတ္တေ ရဇ္ဇံ ကာရေန္တေ ဟိမဝန္တပဒေသေ ဧကော သိင်္ဂိလသကုဏော ကုလာဝကံ ကတွာ ဝသိ။ အထေကဒိဝသံ ဒေဝေ ဝဿန္တေ ဧကော မက္ကဋော သီတေန ကမ္ပမာနော တံ ပဒေသံ အဂမာသိ။ သိင်္ဂိလော တံ ဒိသွာ ဂါထမာဟ –

“မနုဿသ္သေဝ တေ သီသံ၊ ဟတ္ထပာဒါ စ တနုရ။
အထ ကေန နု ဝဏ္ဏေန၊ အကရံ တေ န ဝိဇ္ဇတီ”တိ။ (ဇာ. ၁.၄.၈၁)။

မက္ကဋော “ကိဉ္စာပိ မေ ဟတ္ထပာဒါ အတ္ထိ, ယာယ ပန ပညာယ ဝိစာရေတွာ အကရံ ကရေယျံ, သာ မေ ပညာ နတ္ထီ”တိ စိန္တေတွာ တမတ္ထံ ဝိညာပေတုကာမော ဣမံ ကထမာဟ –

“မနုဿသ္သေဝ မေ သီသံ၊ ဟတ္ထပာဒါ စ သိင်္ဂိလ။
ယာဟု သေဋ္ဌာ မနုဿေသု၊ သာ မေ ပညာ န ဝိဇ္ဇတီ”တိ။ (ဇာ. ၁.၄.၈၂)။

အထ နံ “ဧဝရူပဿ တဝ ကထံ ဃရာဝာသော ဣဇ္ဈိဿတီ”တိ ဂရဟန္တော သိင်္ဂိလော ဣမံ ကထာဒွယမာဟ –

“အနဝဋ္ဌိတစိတ္တဿ၊ လဟုစိတ္တဿ ဒုဗ္ဘိနော။
နိစ္စံ အဒ္ဓုဝသီလဿ၊ သုခဘာဝေါ န ဝိဇ္ဇတိ။

“သော ကရဿု အာနုဘာဝံ၊ ဝီတိဝတ္တဿု သီလိယံ။
သီတဝါတပရိတ္တာဏံ၊ ကရဿု ကုဋဝံ ကပီ”တိ။ (ဇာ. ၁.၄.၈၃-၈၄)။

မက္ကဋော “အယံ မံ အနဝဋ္ဌိတစိတ္တံ လဟုစိတ္တံ မိတ္တဒုဗ္ဘိံ အဒ္ဓုဝသီလံ ကရောတိ, ဣဒါနိဿ မိတ္တဒုဗ္ဘိဘာဝံ ဒဿေဿာမီ”တိ ကုလာဝကံ ဝိဒ္ဓံသေတွာ ဝိပ္ပကိရိ။ သကုဏော တသ္မိံ ကုလာဝကံ ဂဏှနတ္ထေ ဧဝ ဧကေန ပဿေန နိက္ခမိတွာ ပလာယိ။

သတ္ထာ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ အာဟရိတွာ ဇာတကံ သမောဓာနေသိ – “တဒါ မက္ကဋော ကုဋိဒူသကဘိက္ခု အဟောသိ, သိင်္ဂိလသကုဏော ကဿပေါ အဟောသီ”တိ ။ ဇာတကံ သမောဓာနေတွာ “ဧဝံ, ဘိက္ခဝေ, န ဣဒါနေဝ, ပုဗ္ဗေပိ သော ဩဝါဒက္ခမော ကုဋိံ ဈာပေတွာ ကုဋိံ ဒူသေသိ, မမ ပုတ္တဿ ကဿပဿ ဧဝရူပေန ဗာလေန သဒ္ဓိံ ဝသနတော ဧကကဿေဝ နိဝါသော သေယျော”တိ ဝတွာ ဣမံ ကထမာဟ –

၆၁. “စရဉ္စေ နာဓိဂစ္ဆေယျ၊ သေယျံ သဒိသမတ္တနော။
ဧကစရိယံ ဒဋ္ဌံ ကယိရာ၊ နတ္ထိ ဗာလေ သဟာယတာ”တိ။

တတ္ထ **စရန္တိ** ဣရိယာပထစာရံ အဂ္ဂဟေတွာ မနသာစာရော ဝေဒိတဗ္ဗော, ကလျာဏမိတ္တံ ပရိယေသန္တော တိ အတ္ထော။ **သေယျံ သဒိသမတ္တနော** တိ အတ္တနော သီလသမာဓိပညာဂုဏေဟိ အဓိကတရံ ဝါ သဒိသံ ဝါ န လဘေယျ စေ။ **ဧကစရိယန္တိ** ဧတေသု ဟိ သေယျံ လဘမာနော သီလာဒီဟိ ဝဍ္ဍတိ, သဒိသံ လဘမာနော န ပရိဟာယတိ, ဟီနေန ပန သဒ္ဓိံ ဧကတော ဝသန္တော ဧကတော သံဘောဂပရိဘောဂံ ကရောန္တော သီလာဒီဟိ ပရိဟာယတိ။ တေန ဝုတ္တံ – “ဧဝရူပေ ပုဂ္ဂလော န သေဝိတဗ္ဗော န ဘဇိတဗ္ဗော န ပယိရုပာသိတဗ္ဗော အညတြ အနုဒ္ဒယာ အညတြ အနုကမ္ပာ”တိ (ပု. ပ. ၁၂၁; အ. နိ. ၃.၂၆)။ တသ္မာ သစေ ကာရုညံ ပဋိစ္စ “အယံ မံ နိဿာယ သီလာဒီဟိ ဝဍ္ဎိဿတီ”တိ တမ္ပိ ဟာ ပုဂ္ဂလာ ကိဉ္စိ အပစ္စာသီသန္တော တံ သင်္ဂဏှိတုံ သက္ကောတိ, ဣစ္စေတံ ကုသလံ ။ နော စေ သက္ကောတိ, **ဧကစရိယံ ဒဋ္ဌံ ကယိရာ** ဧကီဘာဝမေဝ ထိရံ ကတွာ သဗ္ဗိရိယာပထေသု ဧကကောဝ ဝိဟရေယျ။ ကိံ ကာရဏာ? **နတ္ထိ ဗာလေ သဟာယတာ**တိ သဟာယတာ နာမ စူဠသီလံ မဇ္ဈိမသီလံ မဟာသီလံ ဒသ ကထာဝတ္ထူနိ တေရသ ဓုတင်္ဂဂုဏာ ဝိပဿနာဂုဏာ စတ္တာရော မဂ္ဂါ စတ္တာရိ ဖလာနိ တိဿော ဝိဇ္ဇာ ဆ အဘိညာ။ အယံ သဟာယတာဂုဏော ဗာလံ နိဿာယ နတ္ထီတိ။

ဒေသနာဝသာနေ အာဂန္တုကော ဘိက္ခု သောတာပတ္တိဖလံ ပတ္တော, အညေပိ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသု, ဒေသနာ မဟာဇနဿ သာတ္ထိကာ အဟောသီတိ။

မဟာကဿပတ္ထေရသဒ္ဓိဝိဟာရိကဝတ္ထု ဒုတိယံ။

၃. အာနန္ဒသေဋ္ဌိဝတ္ထု

ပုတ္တာ မတ္ထိ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရန္တော အာနန္ဒသေဋ္ဌိံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သာဝတ္ထိယံ ကိရ အာနန္ဒသေဋ္ဌိ နာမ စတ္တာလီသကောဋိဝိဘဝေ မဟာမစ္ဆရီ အဟောသိ။ သော အန္ဝဍ္ဎမာသံ ဉာတကေ သန္နိပါတေတွာ ပုတ္တံ မူလသိရိံ နာမ တီသု ဝေလာသု ဧဝံ ဩဝဒတိ – “ဣဒံ စတ္တာလီသကောဋိဓနံ ‘ဗဟူ’”တိ မာ သညံ ကရိ, ဝိဇ္ဇမာနံ ဓနံ န အတဗ္ဗံ, နဝံ ဓနံ ဥပ္ပာဒေတဗ္ဗံ။ ဧကေကမ္ပိ ဟိ ကဟာပဏံ ဝယံ ကရောန္တဿ ပန ခီယတေဝ။ တသ္မာ –

> “အဉ္ဇနာနံ ခယံ ဒိသွာ, ဥပစိကာနဉ္စ အာစယံ။
> မဓူနဉ္စ သမာဟာရံ, ပဏ္ဍိတော ဃရမာဝသေ”တိ။

သော အပရေန သမယေန အတ္တနော ပဉ္စ မဟာနိဓိယော ပုတ္တဿ အနာစိက္ခိတွာ ဓနနိဿိတော မစ္ဆေရမလမလိနော ကာလံ ကတွာ တဿေဝ နဂရဿ ဧကသ္မိံ ဒွါရဂါမကေ စဏ္ဍာလာနံ ကုလသဟဿံ ပဋိဝသတိ။ တတ္ထေကိဿာ စဏ္ဍာလိယာ ကုစ္ဆိသ္မိံ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှိ။ ရာဇာ တဿ ကာလကိရိယံ သုတွာ ပုတ္တမဿ မူလသိရိံ ပက္ကောသာပေတွာ သေဋ္ဌိဋ္ဌာနေ ဌပေသိ။ တမ္ပိ စဏ္ဍာလကုလသဟဿံ ဧကတောဝ ဘတိယာ ကမ္မံ ကတွာ ဇီဝမာနံ တဿ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏတော ပဋ္ဌာယ နေဝ ဘတိံ လဘတိ, န ယာပနမတ္တတော ပရံ ဘတ္တပိဏ္ဍမ္ပိ။ တေ “မယံ ဧတရဟိ ကမ္မံ ကရောန္တာပိ ပိဏ္ဍဘတ္တမ္ပိ န လဘာမ, အမှာကံ အန္တရေ ကာဠကဏ္ဏိယာ ဘဝိတဗ္ဗ”န္တိ ဒွေဓာ ကောဋ္ဌာသာ ဟုတွာ ယာဝ တဿ မာတာပိတရော ဝိသုံ ဟောန္တိ, တာဝ ဝိဘဇိတွာ “ဣမသ္မိံ ကုလေ ကာဠကဏ္ဏီ ဥပ္ပန္နာ”တိ တဿ မာတရံ နီဟရိံသု။

သာပိ ယာဝဿာ သော ကုစ္ဆိဂတော, တာဝ ယာပနမတ္တမ္ပိ ကိစ္ဆေန လဘိတွာ ပုတ္တံ ဝိဇာယိ။ တဿ ဟတ္ထာ စ ပါဒါ စ အက္ခီနိ စ ကဏ္ဏာ စ နာသာ စ မုခဉ္စ ယထာဋ္ဌာနေ န အဟေသုံ။ သော ဧဝရူပေန အင်္ဂဝေကလ္လေန သမန္နာဂတော ပံသုပိသာစကော ဝိယ အတိဝိရူပေါ အဟောသိ။ ဧဝံ သန္တေပိ တံ မာတာ န ပရိစ္စဇိ။ ကုစ္ဆိယံ ဝသိတပုတ္တသ္မိံ ဥပ္ပါဟိ သိနေဟော ဗလဝါ ဟောတိ။ သာ တံ ကိစ္ဆေန ပေါသယမာနာ တံ အာဒာယ ဂတဒိဝသေ ကိဉ္စိ အလဘိတွာ ဂေဟေ ကတွာ သယမေဝ ဂတဒိဝသေ ဘတိံ လဘတိ။ အထ နံ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ ဇီဝိတုံ သမတ္ထကာလေ သာ ကပါလကံ ဟတ္ထေ ဌပေတွာ, “တာတ , မယံ တံ နိဿာယ မဟာဒုက္ခံ ပတ္တာ, ဣဒါနိ န သက္ကောမိ တံ ပေါသေတုံ, ဣမသ္မိံ နဂရေ ကပဏဒ္ဓိကာဒီနံ ပဋိယတ္တဘတ္တာနိ အတ္ထိ, တတ္ထ ဘိက္ခာယ စရိတွာ ဇီဝါဟီ”တိ တံ ဝိဿဇ္ဇေသိ။ သော ဃရပဋိပါဋိယာ စရန္တော အာနန္ဒသေဋ္ဌိကာလေ နိဝုတ္ထဋ္ဌာနံ ဂန္တွာ ဇာတိဿရော ဟုတွာ အတ္တနော ဂေဟံ ပါဝိသိ။ တီသု ပန ဒွါရကောဋ္ဌကေသု န ကောစိ သလ္လက္ခေသိ။ စတုတ္ထေ ဒွါရကောဋ္ဌကေ မူလသိရိသေဋ္ဌိနော ပုတ္တကာ ဒိသွာ ဥဗ္ဗိဂ္ဂဟဒယာ ပရောဒိံသု။ အထ နံ သေဋ္ဌိပုရိသာ “နိက္ခမ ကာဠကဏ္ဏီ”တိ ပေါထေတွာ နီဟရိတွာ သင်္ကာရဋ္ဌာနေ ခိပိံသု။ သတ္ထာ အာနန္ဒတ္ထေရေန ပစ္ဆာသမဏေန ပိဏ္ဍာယ စရန္တော တံ ဌာနံ ပတ္တော ထေရံ ဩလောကေတွာ တေန ပုဋ္ဌော တံ ပဝတ္တိံ အာစိက္ခိ။ ထေရော မူလသိရိံ ပက္ကောသာပေသိ။ အထ မဟာဇနကာယော သန္နိပတိ။ သတ္ထာ မူလသိရိံ အာမန္တေတွာ “ဇာနာသိ ဧတ”န္တိ ပုစ္ဆိတွာ “န ဇာနာမီ”တိ ဝုတ္တေ, “ပိတာ တေ အာနန္ဒသေဋ္ဌီ”တိ ဝတွာ အသဒ္ဒဟန္တံ “အာနန္ဒသေဋ္ဌိ ပုတ္တဿ တေ ပဉ္စ မဟာနိဓိယော အာစိက္ခာဟီ”တိ အာစိက္ခာပေတွာ သဒ္ဒဟာပေသိ။ သော သတ္ထာရံ သရဏံ အဂမာသိ။ တဿ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂါထမာဟ –

၆၂. “ပုတ္တာ မတ္ထိ ဓနမ္မတ္ထိ, ဣတိ ဗာလော ဝိဟညတိ။
အတ္တာ ဟိ အတ္တနော နတ္ထိ, ကုတော ပုတ္တာ ကုတော ဓန”န္တိ။

တတ္ထ – **ပုတ္တာ မေ အတ္ထိ, ဓနံ မေ အတ္ထိ, ဣတိ ဗာလော** ပုတ္တတဏှာယ စေဝ ဓနတဏှာယ စ ဟညတိ **ဝိဟညတိ** ဒုက္ခိယတိ, “ပုတ္တာ မေ နဿိံသူ”တိ ဝိဟညတိ, “နဿန္တီ”တိ ဝိဟညတိ, “နဿိဿန္တီ”တိ ဝိဟညတိ။ ဓနေပိ ဧသေဝ နယော။ ဣတိ ဆဟာကာရေဟိ ဝိဟညတိ။ “ပုတ္တေ ပေါသေဿာမီ”တိ ရတ္တိဉ္စ ဒိဝါ စ ထလဇလပထာဒီသု နာနပ္ပကာရေဟိ ဝါယမန္တောပိ ဝိဟညတိ, “ဓနံ ဥပ္ပာဒေဿာမီ”တိ ကသိဝဏိဇ္ဇာဒီနိ ကရောန္တောပိ ဝိဟညတေဝ။ ဧဝံ ဝိဟညဿ စ **အတ္တာ ဟိ အတ္တနော နတ္ထိ** တေန ဝိဃာတေန ဒုက္ခိတံ အတ္တာနံ သုခိတံ

ကာတုံ အသက္ကောန္တသ္သ ပဝတ္တိယမ္ပိ သြ အတ္တာ ဟိ အတ္တနော နတ္ထိ, မရဏမဉ္စေ နိပန္နသ္သ မာရဏန္တိကာဟိ ဝေဒနာဟိ အဂ္ဂိဇာလာဟိ ဝိယ ပရိဠယှမာနသ္သ ဆိဇ္ဇမာနေသု သန္ဓိဗန္ဓနေသု, ဘိဇ္ဇမာနေသု အဋ္ဌိသင်္ဃာဋေသု နိမီလေတွာ ပရလောကံ ဥမ္မီလေတွာ ဣဓလောကံ ပဿန္တဿာပိ ဒိဝသေ ဒိဝသေ ဒွိက္ခတ္တုံ နှာပေတွာ တိက္ခတ္တုံ ဘောဇေတွာ ဂန္ဓမာလာဒီဟိ အလင်္ကရိတွာ ယာဝဇီဝံ ပောသိတောပိ သဟာယဘာဝေန ဒုက္ခပရိတ္တာဏံ ကာတုံ အသမတ္ထတာယ အတ္တာ ဟိ အတ္တနော နတ္ထိ။ **ကုတော ပုတ္တာ ကုတော ဓနံ** ပုတ္တာ တ ဓနံ တ တသ္မိံ သမယေ ကိံ မေ ဝ ကရိဿန္တိ, အာနန္ဒသေဋ္ဌိနောပိ ကဿစိ ကိဉ္စိ အဒတွာ ပုတ္တဿတ္ထာယ ဓနံ သဏ္ဌပေတွာ ပုဗ္ဗေ တ မရဏမဉ္စေ နိပန္နဿ, ဣဓာနိ တ ဣမံ ဒုက္ခံ ပတ္တဿ ကုတော ပုတ္တာ ကုတော ဓနံ။ ပုတ္တာ တ ဓနံ တ တသ္မိံ သမယေ ကိံ ဒုက္ခံ ဟရိံသု, ကိံ တ သုခံ ဥပ္ပာဒယိံသူတိ။

ဒေသနာဝသာနေ စတုရာသီတိယာ ပာဏသဟဿာနံ ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသိ။ ဒေသနာ မဟာဇနဿ သာတ္ထိကာ အဟောသီတိ။

အာနန္ဒသေဋ္ဌိဝတ္ထု တတိယံ။

၄. ဂဏ္ဌိဘေဒကစောရဝတ္ထု

ယော ဗာလောတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ဂဏ္ဌိဘေဒကစောရေ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

တေ ကိရ ဒွေ သဟာယကာ ဓမ္မဿဝနတ္ထာယ ဂစ္ဆန္တေန မဟာဇနေန သဒ္ဓိံ ဇေတဝနံ ဂန္တွာ ဧကော ဓမ္မ ကထံ အဿောသိ, ဧကော အတ္တနော ဂယှူပဂံ ဩလောကေသိ။ တေသု ဧကော ဓမ္မံ သုဏမာနော သောတာပတ္တိဖလံ ပာပုဏိ, ဣတရော ဧကဿ ဒုဿန္တေ ဗဒ္ဓံ ပဉ္စမာသကမတ္တံ လဘိ။ တဿ တံ ဂေဟေ ပာကဘတ္တံ ဇာတံ, ဣတရဿ ဂေဟေ န ပစ္စတိ။ အထ နံ သဟာယကစောရော အတ္တနော ဘရိယာယ သဒ္ဓိံ ဥပ္ပဏ္ဍယမာနော ''တွံ အတိပဏ္ဍိတတာယ အတ္တနော ဂေဟေ ပာကဘတ္တမူလမ္ပိ န နိပ္ဖာဒေသီ''တိ အာဟ။ ဣတရော ပန ''ဗာလဘာဝေနေဝ ဝတာယံ အတ္တနော ပဏ္ဍိတဘာဝံ မညတီ''တိ တံ ပဝတ္တိံ သတ္ထု အာရောစေတုံ ဉာတီဟိ သဒ္ဓိံ ဇေတဝနံ ဂန္တွာ အာရောစေသိ။ သတ္ထာ တဿ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂါထမာဟ –

၆၃. ''ယော ဗာလော မညတိ ဗာလျံ၊ ပဏ္ဍိတော ဝါပိ တေန သော။
ဗာလော စ ပဏ္ဍိတမာနီ၊ သ ဝေ 'ဗာလော'တိ ဝုစ္စတီ''တိ။

တတ္ထ **ယော ဗာလော**တိ ယော အန္ဓဗာလော အပဏ္ဍိတော သမာနော ''ဗာလော အဟ''န္တိ အတ္တနော ဗာလျံ ဗာလဘာဝံ မညတိ ဇာနာတိ။ **တေန သော**တိ တေန ကာရဏေန သော ပုဂ္ဂလော **ပဏ္ဍိတော ဝါပိ** ဟောတိ ပဏ္ဍိတသဒိသော ဝါ။ သော ဟိ ''ဗာလော အဟ''န္တိ ဇာနမာနော အညံ ပဏ္ဍိတံ ဥပသင်္ကမန္တော ပယိရုပါသန္တော တေန ပဏ္ဍိတဘာဝတ္ထာယ ဩဝဒိယမာနော အနုသာသိယမာနော တံ ဩဝါဒံ ဂဏှိတွာ ပဏ္ဍိတော ဝါ ဟောတိ ပဏ္ဍိတတရော ဝါ။ **သ ဝေ ဗာလော**တိ ယော စ ဗာလော သမာနော ''ကော အညော မယာ သဒိသော ဗဟုဿုတော ဝါ ဓမ္မကထိကော ဝါ ဝိနယဓရော ဝါ ဓုတင်္ဂဓရော ဝါ အတ္ထီ''တိ ဧဝံ ပဏ္ဍိတမာနီ ဟောတိ။ သော အညံ ပဏ္ဍိတံ အနုပသင်္ကမန္တော အပယိရုပါသန္တော နေဝ ပရိယတ္တိံ ဥဂ္ဂဏှာတိ, န ပဋိပတ္တိံ ပူရေတိ, ဧကန္တဗာလဘာဝမေဝ ပာပုဏာတိ။ သော ဂဏ္ဌိဘေဒကစောရော ဝိယ။ တေန ဝုတ္တံ ''သ ဝေ 'ဗာလော'တိ ဝုစ္စတီ''တိ။

ဒေသနာပရိယောသာနေ ဣတရဿ ဉာတကေဟိ သဒ္ဓိံ မဟာဇနော သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏီတိ။

ဂဏ္ဌိဘေဒကစောရဝတ္ထု စတုတ္ထံ။

၅. ဥဒာယိတ္ထေရဝတ္ထု

ယာဝဇီဝမ္ပိ စေ ဗာလော တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ဥဒာယိတ္ထေရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သော ကိရ မဟာထေရေသု ပဋိက္ကန္တေသု ဓမ္မသဘံ ဂန္တွာ ဓမ္မာသနေ နိသီဒိ။ အထ နံ ဧကေဒိဝသံ အာဂန္တုကာ ဘိက္ခူ ဒိသွာ “အယံ ဗဟုဿုတော မဟာထေရော ဘဝိဿတီ”တိ မညမာနာ ခန္ဓာဒိပဋိသံယုတ္တံ ပဥှံ ပုစ္ဆိတွာ ကိဉ္စိ အဇာနမာနံ “ကော ဧသော, ဗုဒ္ဓေဟိ သဒ္ဓိံ ဧကဝိဟာရေ ဝသမာနော ခန္ဓဓာတုအာယတနမတ္တမ္ပိ န ဇာနာတီ”တိ ဂရဟိတွာ တံ ပဝတ္တိံ တထာဂတဿ အာရောစေသုံ။ သတ္ထာ တေသံ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂါထမာဟ –

၆၄. “ယာဝဇီဝမ္ပိ စေ ဗာလော, ပဏ္ဍိတံ ပယိရုပာသတိ။
န သော ဓမ္မံ ဝိဇာနာတိ, ဒဗ္ဗီ သူပရသံ ယထာ”တိ။

တဿတ္ထော – **ဗာလော** နာမေသ ယာဝဇီဝမ္ပိ ပဏ္ဍိတံ ဥပသင်္ကမန္တော ပယိရုပာသန္တော “ဣဒံ ဗုဒ္ဓဝစနံ, ဧတ္တကံ ဗုဒ္ဓဝစန”န္တိ ဧဝံ ပရိယတ္တိဓမ္မံ ဝါ “အယံ စာရော, အယံ ဝိဟာရော, အယံ အာစာရော, အယံ ဂေါစရော, ဣဒံ သာဝဇ္ဇံ, ဣဒံ အနဝဇ္ဇံ, ဣဒံ သေဝိတဗ္ဗံ, ဣဒံ န သေဝိတဗ္ဗံ, ဣဒံ ပဋိဝိဇ္ဈိတဗ္ဗံ, ဣဒံ သစ္ဆိကာတဗ္ဗ”န္တိ ဧဝံ ပဋိပတ္တိပဋိဝေဓဓမ္မံ ဝါ န ဇာနာတိ။ ယထာ ကိံ? **ဒဗ္ဗီ သူပရသံ ယထာ** တိ။ ယထာ ဟိ ဒဗ္ဗီ ယာဝ ပရိက္ခယာ နာနပ္ပကာရာယ သူပဝိကတိယာ သမ္ပရိဝတ္တမာနာပိ “ဣဒံ လောဏိကံ, ဣဒံ အလောဏိကံ, ဣဒံ တိတ္တကံ, ဣဒံ ခါရိကံ, ဣဒံ ကဋုကံ, ဣဒံ အမ္ဗိလံ, ဣဒံ အနမ္ဗိလံ, ဣဒံ ကသာဝ”န္တိ သူပရသံ န ဇာနာတိ, ဧဝမေဝ ဗာလော ယာဝဇီဝမ္ပိ ပဏ္ဍိတံ ပယိရုပာသမာနော ဝုတ္တပ္ပကာရံ ဓမ္မံ န ဇာနာတီတိ။

ဒေသနာဝသာနေ အာဂန္တုကာ ဘိက္ခူ အာသဝေဟိ စိတ္တာနိ ဝိမုစ္စိံသူတိ။

ဥဒာယိတ္ထေရဝတ္ထု ပဉ္စမံ။

၆. တိံသမတ္တပာဝေယျကဘိက္ခုဝတ္ထု

မုဟုတ္တမပိ စေ ဝိညူ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော တိံသမတ္တေ ပာဝေယျကေ ဘိက္ခူ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

တေသဥှိ ဘဂဝတာ ဣတ္ထိံ ပရိယေသန္တာနံ ကပ္ပာသိကဝနသဏ္ဍေ ပဌမံ ဓမ္မံ ဒေသေသိ။ တဒါ တေ သဗ္ဗေဝ ဧဟိဘိက္ခုဘာဝံ ပတွာ ဣဒ္ဓိမယပတ္တစီဝရဓရာ ဟုတွာ တေရသ ဓုတင်္ဂါနိ သမာဒာယ ဝတ္တမာနာ ပုနပိ ဒီဃဿ အဒ္ဓုနော အစ္စယေန သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ **အနမတဂ္ဂဓမ္မဒေသနံ** သုတွာ တသ္မိံယေဝ အာသနေ အရဟတ္တံ ပာပုဏိံသု။ ဘိက္ခူ “အဟော ဝတိမေဟိ ဘိက္ခူဟိ ခိပ္ပမေဝ ဓမ္မော ဝိညာတော”တိ ဓမ္မသဘာယံ ကထံ သမုဋ္ဌာပေသုံ။ သတ္ထာ တံ သုတွာ “န, ဘိက္ခဝေ, ဣဒါနေဝ, ပုဗ္ဗေပိ ဣမေ တိံသမတ္တာ သဟာယကာ ဓုတ္တာ ဟုတွာ **တုဏ္ဍိလဇာတကေ** (ဇာ. ၁.၆.၈၈ အာဒယော) မဟာတုဏ္ဍိလဿ ဓမ္မဒေသနံ သုတွာပိ ခိပ္ပမေဝ ဓမ္မံ ဝိညာယ ပဉ္စ သီလာနိ သမာဒိယိံသု, တေ တေနေဝ ဥပနိဿယေန ဧတရဟိ နိသိန္နာသနေယေဝ အရဟတ္တံ ပတ္တာ”တိ ဝတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂါထမာဟ –

၆၅. “မုဟုတ္တမပိ စေ ဝိညူ, ပဏ္ဍိတံ ပယိရုပာသတိ။
ခိပ္ပံ ဓမ္မံ ဝိဇာနာတိ, ဇိဝှာ သူပရသံ ယထာ”တိ။

တဿတ္ထော – **ဝိညူ** ပဏ္ဍိတပုရိသော **မုဟုတ္တမပိ စေ** အညံ **ပဏ္ဍိတံ ပယိရုပာသတိ,** သော တဿ သန္တိကေ ဥဂ္ဂဏှန္တော ပရိပုစ္ဆန္တော **ခိပ္ပ** မေဝ ပရိယတ္တိဓမ္မံ **ဝိဇာနာတိ**။ တတော ကမ္မဋ္ဌာနံ ကထာပေတွာ ပဋိပတ္တိယံ ဃဋေန္တော ဝါယမန္တော ယထာ နာမ အနုပဟတဇိဝှာပသာဒေါ ပုရိသော ရသဝိဇာနနတ္ထံ ဇိဝှဂ္ဂေ ဌပေတွာ ဧဝ လောဏိကာဒိဘေဒံ ရသံ ဝိဇာနာတိ, ဧဝံ ပဏ္ဍိတော ခိပ္ပမေဝ လောကုတ္တရဓမ္မမ္ပိ ဝိဇာနာတီတိ။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ ဘိက္ခူ အရဟတ္တံ ပာပုဏိံသူတိ။

တိံသမတ္တပာဝေယျကဘိက္ခုဝတ္ထု ဆဋ္ဌံ။

၇. သုပ္ပဗုဒ္ဓကုဋ္ဌိဝတ္ထု

စရန္တိ ဗာလာ ဒုမ္မေဓာ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဝေဠုဝနေ ဝိဟရန္တော သုပ္ပဗုဒ္ဓကုဋ္ဌိံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။ သုပ္ပဗုဒ္ဓကုဋ္ဌိဝတ္ထု **ဥဒါနေ** (ဥဒါ. ၄၃) အာဂတမေဝ။

တဒါ ဟိ သုပ္ပဗုဒ္ဓကုဋ္ဌိ ပရိသပရိယန္တေ နိသိန္နော ဘဂဝတော ဓမ္မဒေသနံ သုတွာ သောတာပတ္တိဖလံ ပတွာ အတ္တနာ ပဋိလဒ္ဓဂုဏံ သတ္ထု အာရောစေတုကာမော ပရိသမဇ္ဈေ ဩဂါဟိတုံ အဝိသဟန္တော မဟာဇနေသု သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ အနုဂန္တွာ နိဝတ္တနကာလေ ဝိဟာရံ အဂမာသိ။ တသ္မိံ ခဏေ သက္ကော ဒေဝရာဇာ "အယံ သုပ္ပဗုဒ္ဓကုဋ္ဌိ အတ္တနော သတ္ထု သာသနေ ပဋိလဒ္ဓဂုဏံ ပာကဋံ ကာတုကာမော"တိ ဉတွာ "ဝီမံသိဿာမိ န"န္တိ ဂန္တွာ အာကာသေ ဌိတော ဧတဒဝေါစ – "သုပ္ပဗုဒ္ဓ, တွံ မနုဿဒလိဒ္ဒော မနုဿဝရာကော, အဟံ တေ အပရိယန္တံ ဓနံ ဒဿာမိ, 'ဗုဒ္ဓေါ န ဗုဒ္ဓေါ, ဓမ္မော န ဓမ္မော, သင်္ဃော န သင်္ဃော, အလံ မေ ဗုဒ္ဓေန, အလံ မေ ဓမ္မေန, အလံ မေ သင်္ဃေနာ'တိ ဝဒေဟီ"တိ။ အထ နံ သော အာဟ – "ကောသိ တွ""န္တိ? "အဟံ သက္ကော"တိ။ အန္ဓဗာလ, အဟိရိက တွံ မယာ သဒ္ဓိံ ကထေတုံ န ယုတ္တရူပေါ, တွံ မံ "ဒုဂ္ဂတော ဒလိဒ္ဒော ကပဏော"တိ ဝဒေသိ, နေဝါဟံ ဒုဂ္ဂတော, န ဒလိဒ္ဒော, သုခပ္ပတ္တော အဟမသ္မိ မဟဒ္ဓနော –

"သဒ္ဓါဓနံ သီလဓနံ၊ ဟိရီ ဩတ္တပ္ပိယံ ဓနံ။
သုတဓနဉ္စ စာဂေါ စ၊ ပညာ ဝေ သတ္တမံ ဓနံ။

"ယဿ ဧတေ ဓနာ အတ္ထိ၊ ဣတ္ထိယာ ပုရိသဿ ဝါ။
'အဒလိဒ္ဒေါ'တိ တံ အာဟု၊ အမောဃံ တဿ ဇီဝိတ"န္တိ။ (အ. နိ. ၇.၅-၆) –

ဣမာနိ မေ သတ္တဝိဓအရိယဓနာနိ သန္တိ, ယေသဉ္ဟိ ဣမာနိ သတ္တ ဓနာနိ သန္တိ, န တေ ဗုဒ္ဓေဟိ ဝါ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေဟိ ဝါ "ဒလိဒ္ဒါ"တိ ဝုစ္စန္တီတိ။ သက္ကော တဿ ကထံ သုတွာ တံ အန္တရာမဂ္ဂေ ဩဟာယ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ သဗ္ဗံ တံ ဝစနပဋိဝစနံ အာရောစေသိ။ အထ နံ ဘဂဝါ အာဟ – "န ခေါ, သက္က, သက္ကာ တာဒိသာနံ သတေနပိ သဟဿေနပိ သုပ္ပဗုဒ္ဓကုဋ္ဌိံ 'ဗုဒ္ဓေါ န ဗုဒ္ဓေါ'တိ ဝါ, 'ဓမ္မော န ဓမ္မော'တိ ဝါ, 'သင်္ဃော န သင်္ဃော'တိ ဝါ ကထာပေတု"န္တိ။ သုပ္ပဗုဒ္ဓေါပိ ခေါ ကုဋ္ဌိ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ သတ္ထာရာ ကတပဋိသန္ထာရော သမ္မောဒမာနော အတ္တနာ ပဋိလဒ္ဓဂုဏံ အာရောစေတွာ ဝုဋ္ဌာယာသနာ ပက္ကာမိ။ အထ နံ အစိရပက္ကန္တံ ကာဝီ တရုဏဝစ္ဆာ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေသိ။

သာ ကိရ ဧကာ ယက္ခိနီ ပုက္ကုသာတိကုလပုတ္တံ, ဗာဟိယံ ဒါရုစီရိယံ, တမ္ဗဒါဌိကစောရဃာတကံ, သုပ္ပဗုဒ္ဓကုဋ္ဌိန္တိ ဣမေသံ စတုန္နံ ဇနာနံ အနေကသတေ အတ္တဘာဝေ ဂါဝီ ဟုတွာ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေသိ။ တေ ကိရ အတီတေ စတ္တာရော သေဋ္ဌိပုတ္တာ ဟုတွာ ဧကံ နဂရသောဘိနိံ ဂဏိကံ ဥယျာနံ နေတွာ ဒိဝသံ သမ္ပတ္တိံ အနုဘဝိတွာ သာယနှသမယေ ဧဝံ သမ္မန္တယိံသု – "ဣမသ္မိံ ဌာနေ အညော နတ္ထိ, ဣမိဿာ အမှေဟိ ဒိန္နံ ကဟာပဏသဟဿဉ္စ သဗ္ဗဉ္စ ပသာဓနဘဏ္ဍံ ဂဟေတွာ ဣမံ မာရေတွာ ဂစ္ဆာမာ"တိ။ သာ တေသံ ကထံ သုတွာ "ဣမေ နိလ္လဇ္ဇာ, မယာ သဒ္ဓိံ အဘိရမိတွာ ဣဒါနိ မံ မာရေတုကာမာ, ဇာနိဿာမိ နေသံ ကတ္တဗ္ဗယုတ္တက"န္တိ တေဟိ မာရိယမာနာ "အဟံ ယက္ခိနီ ဟုတွာ ယထာ မံ ဧတေ မာရေန္တိ, ဧဝမေဝ တေ မာရေတုံ သမတ္ထာ ဘဝေယျ"န္တိ ပတ္ထနံ အကာသိ။ တဿ နိဿန္ဒေန ဣမေ မာရေသိ။ သမ္ဗဟုလာ ဘိက္ခူ တဿ ကာလကိရိယံ ဘဂဝတော အာရောစေတွာ "တဿ ကာ ဂတိ, ကေန စ ကာရဏေန ကုဋ္ဌိဘာဝံ ပတ္တော"တိ ပုစ္ဆိံသု။ သတ္ထာ သောတာပတ္တိဖလံ ပတွာ တဿ တာဝတိံသဘဝနေ ဥပ္ပန္နဘာဝဉ္စ တဂရသိခိပစ္စေကဗုဒ္ဓံ ဒိသွာ နိဋ္ဌုဘိတွာ အပသဗျံ ကတွာ ဒီဃရတ္တံ နိရယေ ပစ္စိတွာ ဝိပါကာဝသေသေန ဣဒါနိ ကုဋ္ဌိဘာဝပ္ပတ္တိဉ္စ ဗျာကရိတွာ, "ဘိက္ခဝေ, ဣမေ သတ္တာ အတ္တနာဝ အတ္တနော ကဋုကဝိပါကကမ္မံ ကရောန္တာ ဝိစရန္တီ"တိ ဝတွာ အနုသန္ဓိံ ဃဋေတွာ ဥတ္တရိ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂါထမာဟ –

၆၆. "စရန္တိ ဗာလာ ဒုမ္မေဓာ၊ အမိတ္တေနေဝ အတ္တနာ။
ကရောန္တာ ပါပကံ ကမ္မံ၊ ယံ ဟောတိ ကဋုကပ္ဖလ"န္တိ။

တတ္ထ **စရန္တီ** တိ စတူဟိ ဣရိယာပထေဟိ အကုသလမေဝ ကရောန္တာ ဝိစရန္တိ။ **ဗာလာ**တိ ဣဓလောကတ္ထဉ္စ ပရလောကတ္ထဉ္စ အဇာနန္တာ ဣဓ ဗာလာ နာမ။ **ဒုမ္မေဓာ** တိ ဒုပ္ပညာ။ **အမိတ္တေနေဝ အတ္တနာ**တိ အတ္တနာ အမိတ္တ ဘူတေန ဝိယ ဝေရိနာ ဟုတ္မွာ။ **ကဋုကပ္ဖလ** န္တိ တိခိဏဖလံ ဒုက္ခဖလန္တိ။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

သုပ္ပဗုဒ္ဓကုဋ္ဌိဝတ္ထု သတ္တမံ။

၈. ကဿကဝတ္ထု

န တံ ကမ္မံ ကတံ သာဓူ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ဧကံ ကဿကံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သော ကိရ သာဝတ္ထိတော အဝိဒူရေ ဧကံ ခေတ္တံ ကသတိ။ စောရာ ဥဒကနိဒ္ဓမနေန နဂရံ ပဝိသိတွာ ဧကဿိံ အ မုကုလေ ဥမင်္ဂံ ဘိန္ဒိတွာ ဗဟုံ ဟိရညသုဝဏ္ဏံ ဂဟေတွာ ဥဒကနိဒ္ဓမနေနေဝ နိက္ခမိံသု။ ဧကော စောရော တေ ဝဉ္စေတွာ ဧကံ သဟဿတ္ထဝိကံ ဩဝဋ္ဋိကာယ ကတွာ တံ ခေတ္တံ ဂန္တွာ တေဟိ သဒ္ဓိံ ဘဏ္ဍံ ဘာဇေတွာ အာ အာယ ဂစ္ဆန္တော ဩဝဋ္ဋိကတော ပတမာနံ သဟဿတ္ထဝိကံ န သလ္လက္ခေသိ။ တံ ဒိဝသံ သတ္ထာ ပစ္စူသသမ ယေ လောကံ ဝေလောကေန္တော တံ ကဿကံ အတ္တနော ဉာဏဇာလဿ အန္တောပဝိဋ္ဌံ ဒိသွာ “ကိံ နု ခော ဘဝိဿ သတီ”တိ ဥပဓာရယမာနော ဣဒံ အဒ္ဒသ – “အယံ ကဿကော ပါတောဝ ကသိတုံ ဂမိဿတိ, ဘဏ္ဍသာမိကာ စောရာ နံ အနုပဒံ ဂန္တွာ ဩဝဋ္ဋိကတော ပတမာနံ သဟဿတ္ထဝိကံ ဒိသွာ တေံ ဂဏှိဿန္တိ, မံ ဌပေတွာ တဿ အ ညော သက္ခီ နာမ န ဘဝိဿတိ, သောတာပတ္တိမဂ္ဂဿ ဥပနိဿယောပိဿ အတ္ထိ, တတ္ထ မယာ ဂန္တုံ ဝဋ္ဋ တီ”တိ။ သောပိ ကဿကော ပါတောဝ ကသိတုံ ဂတော။ သတ္ထာ အာနန္ဒတ္ထေရေန ပစ္ဆာသမဏေန တတ္ထ အဂ မာသိ။ ကဿကော သတ္ထာရံ ဒိသွာ ဂန္တွာ ဘဂဝန္တံ ဝန္ဒိတွာ ပုန ကသိတုံ အာရဘိ။ သတ္ထာ တေန သဒ္ဓိံ ကိဉ္စိ အဝတွာ တံ သဟဿတ္ထဝိကာယ ပတိတဋ္ဌာနံ ဂန္တွာ တံ ဒိသွာ အာနန္ဒတ္ထေရံ အာဟ – “ပဿ, အာနန္ဒ, အာ သီဝိသော”တိ။ “ပဿာမိ, ဘန္တေ, ဃောရဝိသော”တိ။

ကဿကော တံ ကထံ သုတွာ “မမ ဝေလာယ စ အဝေလာယ စ ဝိစရဏဋ္ဌာနမေတံ, အာသီဝိသော ကိရေတ္ထ အတ္ထီ”တိ စိန္တေတွာ သတ္ထရိ ဧတ္တကံ ဝတွာ ပက္ကန္တေ “မာရေဿာမိ န”န္တိ ပတောဒလဋ္ဌိံ အာဒာယ ဂ တော သဟဿဘဏ္ဍိကံ ဒိသွာ “ဣမံ သန္ဓာယ သတ္ထာရာ ကထိတံ ဘဝိဿတီ”တိ တံ အာဒာယ နိဝတ္တော, အဗ္ ယတ္တတာယ ဧကမန္တေ ဌပေတွာ ပံသုနာ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ ပုန ကသိတုံ အာရဘိ။ မနုဿာ စ ဝိဘာတာယ ရတ္တိယာ ဂေဟေ စောရေဟိ ကတကမ္မံ ဒိသွာ ပဒာနုပဒံ ဂစ္ဆန္တာ တံ ခေတ္တံ ဂန္တွာ တတ္ထ စောရေဟိ ဘဏ္ဍဿ ဘာဇိ တဋ္ဌာနံ ဒိသွာ ကဿကဿ ပဒဝလဉ္ဇံ အဒ္ဒသံသု။ တေ တဿ ပဒါနုသာရေန ဂန္တွာ ထဝိကာယ ဌပိတဋ္ဌာနံ ဒိ သွာ ပံသုံ ဝိယူဟိတွာ ထဝိကံ အာဒာယ “တွံ ဂေဟံ ဝိလုမ္ပိတွာ ခေတ္တံ ကသမာနော ဝိယ ဝိစရသီ”တိ တဇ္ဇေတွာ ပောထေတွာ နေတွာ ရညော ဒဿယိံသု။ ရာဇာ တံ ပဝတ္တိံ သုတွာ တဿ ဝဓံ အာဏာပေသိ။ ရာဇပုရိသာ တံ ပစ္ ဆာဗာဟံ ဗန္ဓိတွာ ကသာဟိ တာဠေန္တာ အာဃာတနံ နယိံသု။ သော ကသာဟိ တာဠိယမာနော အညံ ကိဉ္စိ အဝတွာ “ပဿာနန္ဒ, အာသီဝိသောတိ, ပဿာမိ ဘဂဝ ဃောရဝိသော”တိ ဝဒန္တော ဂစ္ဆတိ။ အထ နံ ရာဇပုရိသာ “တွံ သ တ္ထု စေဝ အာနန္ဒတ္ထေရဿ စ ကထံ ကထေသိ, ကိံ နာမေတ”န္တိ ပုစ္ဆိတွာ – “ရာဇာနံ ဒဋ္ဌုံ လဘမာနော ကထေ ဿာမီ”တိ ဝုတ္တေ ရညော သန္တိကံ နေတွာ ရညော တံ ပဝတ္တိံ ကထယိံသု။ အထ နံ ရာဇာ “ကသ္မာ ဧဝံ ကထေ သီ”တိ ပုစ္ဆိ။ သော “နာဟံ, ဒေဝ, စောရော”တိ ဝတွာ ကသနတ္ထာယ နိက္ခန္တကာလတော ပဋ္ဌာယ သဗ္ဗံ တံ ပဝတ္ တိံ ရညော အာစိက္ခိ။ ရာဇာ တဿ ကထံ သုတွာ “အယံ ဘဏေ လောကေ အဂ္ဂပုဂ္ဂလံ သတ္ထာရံ သက္ခိံ အပဒိ သတိ, န ယုတ္တံ ဧတဿ ဒောသံ အာရောပေတုံ, အဟမေတ္ထ ကတ္တဗ္ဗံ ဇာနိဿာမီ”တိ တံ အာဒာယ သာယန္ဟ သမယေ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ သတ္ထာရံ ပုစ္ဆိ – “ဘဂဝတ ကစ္စိ တုမှေဟ အာနန္ဒတ္ထေရေန သဒ္ဓိံ ဧတဿ ကဿကဿ ကသနဋ္ဌာနံ ဂတာ”တိ? “အာမ, မဟာရာဇာ”တိ။ “ကိံ တေ တတ္ထ ဒိဋ္ဌ”န္တိ? “သဟဿတ္ထဝိကာ, မဟာရာဇာ”တိ။ “ဒိသွာ ကိံ အဝေစုတ္ထာ”တိ? “ဣဒံ နာမ, မဟာရာဇာ”တိ။ “ဘန္တေ, သစာယံ ပုရိသော တုမှာဒိသံ အပဒိသံ နာကရိဿ, န ဇီဝိတံ အလဘိဿ, တုမှေဟိ ပန ကထိတကထံ ကထေတွာ တေန ဇီဝိတံ လဒ္ဓ”န္တိ။ တံ သု

တ္တ သတ္ထာ ''အာမ, မဟာရာဇ, အဟမ္ပိ တွေ့ကမေဝ ဝတ္တ ဂတော, ပဏ္ဍိတေန နာမ ယံ ကမ္မံ ကတွာ ပစ္ဆာနု
တပ္ပံ ဟောတိ, တံ န ကတ္တဗ္ဗ''န္တိ ဝတွာ အနုသန္ဓိံ ဃဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂါထမာဟ –

၆၇. ''န တံ ကမ္မံ ကတံ သာဓု၊ ယံ ကတွာ အနုတပ္ပတိ။
ယဿ အဿုမုခေါ ရောဒံ၊ ဝိပါကံ ပဋိသေဝတီ''တိ။

တတ္ထ **န တံ ကမ္မ**န္တိ ယံ နိရယာဒီသု နိဗ္ဗတ္တနသမတ္ထံ ဒုက္ခုဒြယံ ကမ္မံ ကတွာ အနုဿရန္တော အနုဿ
ရိတာနုဿရိတက္ခဏေ အနုတပ္ပတိ အနုသောစတိ, တံ ကတံ **န သာဓု** န သုန္ဒရံ နိရတ္ထကံ။ **ယဿ အဿုမုခေါ** တိ
ယဿ အဿုဟိ တိန္တမုခေါ ရောဒန္တော ဝိပါကံ အနုဘောတီတိ။

ဒေသနာဝသာနေ ကဿကော ဥပါသကော သောတာပတ္တိဖလံ ပတ္တော, သမ္ပတ္တဘိက္ခူပိ သောတာပတ္တိဖ
လာဒီနိ ပါပုဏိံသူတိ။

ကဿကဝတ္ထု အဋ္ဌမံ။

၉. သုမနမာလာကာရဝတ္ထု

တဉ္စ ကမ္မံ ကတံ သာဓူ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဝေဠုဝနေ ဝိဟရန္တော သုမနံ နာမ မာလာကာရံ အာရဗ္ဘ က
ထေသိ။

သော ကိရ ဒေဝသိကံ ဗိမ္ဗိသာရရာဇာနံ ပါတောဝ အဋ္ဌဟိ သုမနပုပ္ဖနာဠီဟိ ဥပဋ္ဌဟန္တော အဋ္ဌ ကဟာပဏေ လ
ဘတိ။ အထေကဒိဝသံ တသ္မိံ ပုပ္ဖာနိ ဂဟေတွာ နဂရံ ပဝိဋ္ဌမတ္တေ ဘဂဝါ မဟာဘိက္ခုသင်္ဃပရိဝုတော ဆဗ္ဗဏ္ဏရံ
သိယော ဝိဿဇ္ဇေတွာ မဟတာ ဗုဒ္ဓါနုဘာဝေန မဟတိယာ ဗုဒ္ဓလီဠာယ နဂရံ ပိဏ္ဍာယ ပါဝိသိ။ ဘဂဝါ ဟိ ကေဒါ ဆဗ္ဗ
ဏ္ဏရံသိယော စီဝရေန ပဋိစ္ဆာဒေတွာ အညတရော ပိဏ္ဍပါတိကော ဝိယ စရတိ ယထာ တိံသယောဇနမဂ္ဂံ အင်္ဂုလိမာလဿ
သ ပစ္စုဂ္ဂမနံ ဂစ္ဆန္တော ဝိယ, ကေဒါ ဆဗ္ဗဏ္ဏရံသိယော ဝိဿဇ္ဇေတွာ ကပိလဝတ္ထုပ္ပဝေသနာဒီသု ဝိယ။ တ
သ္မိမ္ပိ ဒိဝသေ သရီရတော ဆဗ္ဗဏ္ဏရံသိယော ဝိဿဇ္ဇေန္တော မဟန္တေန ဗုဒ္ဓါနုဘာဝေန မဟတိယာ ဗုဒ္ဓလီဠာယ
ရာဇဂဟံ ပါဝိသိ။ မာလာကာရော ဘဂဝတော ရတနဂ္ဃိယသဒိသံ အတ္တဘာဝံ ဒိသွာ ဒွတ္တိံသမဟာပုရိသလက္ခဏအ
သီတာနုဗျဉ္ဇနသရီရသောဘဂ္ဂံ ဩလောကေတွာ ပသန္နစိတ္တော ''ကိံ နု ခေါ သတ္ထု အဓိကာရံ ကရောမီ''တိ စိန္တ
ေတွာ အညံ အပဿန္တော ''ဣမေဟိ ပုပ္ဖေဟိ ဘဂဝန္တံ ပူဇေဿာမီ''တိ စိန္တေတွာ ပုန စိန္တေသိ – ''ဣမာနိ
ရညော နိဗဒ္ဓံ ဥပဋ္ဌာနပုပ္ဖာနိ, ရာဇာ ဣမာနိ အလဘန္တော မံ ဗန္ဓာပေယျ ဝါ ဃာတာပေယျ ဝါ ရဋ္ဌတော ဝါ ပဗ္ဗ
ာဇေယျ, ကိံ နု ခေါ ကရောမီ''တိ? အထဿ ဧတဒဟောသိ ''ရာဇာ မံ ဃာတေတု ဝါ ဗန္ဓာပေတု ဝါ ရဋ္ဌတော ပဗ္ဗာ
ဇေတု ဝါ, သော ဟိ မယှံ ဒဒမာနောပိ ဣမသ္မိံ အတ္တဘာဝေ ဇီဝိတမတ္တံ ဓနံ ဒဒေယျ, သတ္ထုပူဇာ ပန မေ အနေကာ
သု ကပ္ပကောဋီသု အလံ ဟိတာယ စေဝ သုခါယ စာ''တိ အတ္တနော ဇီဝိတံ တထာဂတဿ ပရိစ္စဇိ။

သော ''ယာဝ မေ ပသန္နံ စိတ္တံ န ပတိကုဋ္ဋတိ, တံ တာဝဒေဝ ပူဇံ ကရိဿာမီ''တိ ဟဋ္ဌတုဋ္ဌော ဥဒဂ္ဂုဒဂ္ဂေါ သ
တ္ထာရံ ပူဇေသိ။ ကထံ? ပဌမံ တာဝ ဒွေ ပုပ္ဖမုဋ္ဌိယော တထာဂတဿ ဥပရိ ခိပိ, တာ ဥပရိမတ္ထကေ ဝိတာနံ ဟုတွ
ာ အဋ္ဌံသု။ အပရာ ဒွေ မုဋ္ဌိယော ခိပိ, တာ ဒက္ခိဏဟတ္ထပဿေန မာလာပဋ္ဋန္တေန ဩတရိတွာ အဋ္ဌံသု။ အပ
ရာ ဒွေ မုဋ္ဌိယော ခိပိ, တာ ပိဋ္ဌိပဿေန ဩတရိတွာ တထေဝ အဋ္ဌံသု။ အပရာ ဒွေ မုဋ္ဌိယော ခိပိ, တာ ဝါမဟတ္ထ
ပဿေန ဩတရိတွာ တထေဝ အဋ္ဌံသု။ ဧဝံ အဋ္ဌ နာဠိယော အဋ္ဌ မုဋ္ဌိယော ဟုတွာ စတူသု ဌာနေသု တထာဂတံ ပရိ
က္ခိပိံသု။ ပုရတော ဂမနဒွါရမတ္တမေဝ အဟောသိ။ ပုပ္ဖာနံ ဝဏ္ဋာနိ အန္တော အဟေသုံ, ပတ္တာနိ ဗဟိမုခါနိ။ ဘဂဝါ ရဇ
တပဋ္ဋပရိက္ခိတ္တော ဝိယ ဟုတွာ ပါယာသိ။ ပုပ္ဖာနိ အစိတ္တကာနိပိ သစိတ္တကံ နိဿာယ သစိတ္တကာနိ ဝိယ
အဘိဇ္ဇိတွာ အပတိတွာ သတ္ထာရာ သဒ္ဓိံယေဝ ဂစ္ဆန္တိ, ဌိတဌိတဋ္ဌာနေ တိဋ္ဌန္တိ။ သတ္ထု သရီရတော သတသ
ဟဿဝိဇ္ဇုလတာ ဝိယ ရံသိယော နိက္ခမိံသု။ ပုရတော စ ပစ္ဆတော စ ဒက္ခိဏတော စ ဝါမတော စ သီသမတ္ထကတော
စ နိရန္တရံ နိက္ခန္တရံသီသု ဧကောပိ သမ္မုခသမ္မုခဋ္ဌာနေနေဝ အပလာယိတွာ သဗ္ဗောပိ သတ္ထာရံ တိက္ခတ္တုံ ပဒက္ခ
ိဏံ ကတွာ တာလက္ခန္ဓပ္ပမာဏာ ဟုတွာ ပုရတော ဧဝ ဓာဝန္တိ။ သကလနဂရံ သင်္ခုဘိ။ အန္တောနဂရေ နဝ

ကောဋ္ဌိယော, ဗဟိနဂရေ နဝ ကောဋ္ဌိယောတိ အဌာရသသု ကောဋ္ဌီသု ကောပိ ပုရိသော တ ဣတ္ထိ တ ဘိက္ခံ ဂဟေတ္ဝာ တ အနိက္ခန္တော နာမ နတ္ထိ။ မဟာဇနော သီဟနာဒံ နဒန္တော စေလုက္ခေပသဟဿာနိ ကရောန္တော သတ္ထု ပုရတော ဝ ဂစ္ဆတိ။ သတ္ထာပိ မာလာကာရဿ ဂုဏံ ပကာသေန္တော ဘေရိစရဏမဂ္ဂေနေဝ အစရိ။ မာလာကာရဿ သကလသရီရံ ပဉ္စဝဏ္ဏာယ ပီတိယာ ပရိပူရိ။

သော ထောကညေဝ တထာဂတေန သဒ္ဓိံ စရိတ္ဝာ မနောသိလာရသေ နိမုဂ္ဂော ဝိယ ဗုဒ္ဓရသ္မီနံ အန္တော ပဝိဋ္ဌော သတ္ထာရံ ထောမေတ္ဝာ ဝန္ဒိတ္ဝာ တုစ္ဆပစ္ဆိမေဝ ဂဟေတ္ဝာ ဂေဟံ အဂမာသိ။ အထ နံ ဘရိယာ ပုစ္ဆိ "ကဟံ ပုပ္ဖာနီ"တိ? "သတ္ထာ မေ ပူဇိတော"တိ။ "ရညော အနိ ကိံ ကရိဿသီ"တိ? "ရာဇာ မံ ဃာတေတု ဝ ရဋ္ဌတော ဝ နီဟရတု, အဟံ ဇီဝိတံ ပရိစ္စဇိတ္ဝာ သတ္ထာရံ ပူဇေသိံ, သဗ္ဗပုပ္ဖာနိ အဋ္ဌ မုဋ္ဌိယောဝ အဟေသုံ, ဝေရူပါ နာမ ပူဇာ ဇာတာ။ မဟာဇနော ဥက္ကုဋ္ဌိသဟဿာနိ ကရောန္တော သတ္ထာရာ သဒ္ဓိံ စရတိ, ယော သော မဟာဇနဿ ဥက္ကုဋ္ဌိသဒ္ဒော, တသ္မိံ ဌာနေ ဧသော"တိ။ အထဿ ဘရိယာ အန္ဓဗာလတာယ ဝေရူပေ ပာဋိဟာရိယေ ပသာဒံ နာမ အဇနေတ္ဝာ တံ အက္ကောသိတ္ဝာ ပရိဘာသိတ္ဝာ "ရာဇာနော နာမ စဏ္ဍာ, သကိံ ကုဒ္ဓါ ဟတ္ထပါဒစ္ဆေဒနေန ဗဟုမ္ပိ အနတ္ထံ ကရောန္တိ, တယာ ကတကမ္မေန မယှမ္ပိ အနတ္ထော သိယာ"တိ ပုတ္တေ အာဒာယ ရာဇကုလံ ဂန္တွာ ရညာ ပက္ကောသိတ္ဝာ "ကိံ တေ"တိ ပုစ္ဆိတာ အာဟ – "မမ သာမိကော တုမှာကံ ဥပဋ္ဌာနပုပ္ဖေဟိ သတ္ထာရံ ပူဇေတ္ဝာ တုစ္ဆဟတ္ထော ဃရံ အာဂန္တွာ 'ကဟံ ပုပ္ဖာနီ'တိ မယာ ပုဋ္ဌော ဣဒံ နာမ ဝဒေသိ, အဟံ တံ ပရိဘာသိတ္ဝာ 'ရာဇာနော နာမ စဏ္ဍာ, သကိံ ကုဒ္ဓါ ဟတ္ထပါဒစ္ဆေဒနေန ဗဟုမ္ပိ အနတ္ထံ ကရောန္တိ, တယာ ကတကမ္မေန မယှမ္ပိ အနတ္ထော သိယာ'တိ တံ ဆဍ္ဍေတ္ဝာ ဣဓာဂတာ, တေန ကတံ ကမ္မံ သုကတံ ဝါ ဟောတု, ဒုက္ကဋံ ဝါ, တဿေဝေတံ, မယာ တဿ ဆဍ္ဍိတဘာဝံ ဇာနာဟိ, ဒေဝ"တိ။ ရာဇာ ပဌမဒဿနေနေဝ သောတာပတ္တိဖလံ ပတ္တော သဒ္ဓေါ ပသန္နော အရိယသာဝကော စိန္တေသိ – "အဟော အယံ ဣတ္ထိ အန္ဓဗာလာ, ဝေရူပေ ဂုဏေ ပသာဒံ န ဥပ္ပာဒေသီ"တိ။ သော ကုဒ္ဓေါ ဝိယ ဟုတွာ, "အမ္မ, ကိံ ဝဒေသိ, မယှံ ဥပဋ္ဌာနပုပ္ဖေဟိ တေန ပူဇာ ကတာ"တိ? "အာမ, ဒေဝ"တိ။ "ဘဒ္ဒကံ တေ ကတံ တံ ဆဍ္ဍေန္တိယာ, မမ ပုပ္ဖေဟိ ပူဇာကာရဿ အဟံ ကတ္တဗ္ဗယုတ္တကံ ဇာနိဿာမီ"တိ တံ ဥယျောဇေတ္ဝာ ဝေဂေန သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ ဝန္ဒိတ္ဝာ သတ္ထာရာ သဒ္ဓိံယေဝ ဝိစရိ။

သတ္ထာ ရညော စိတ္တုပ္ပါဒံ ဉတ္ဝာ ဘေရိစရဏဝီထိယာ နဂရံ စရိတ္ဝာ ရညော ဃရဒ္ဝါရံ အဂမာသိ။ ရာဇာ ပတ္တံ ဂဟေတ္ဝာ သတ္ထာရံ ဂေဟံ ပဝေသေတုကာမော အဟောသိ။ သတ္ထာ ပန ရာဇင်္ဂဏေယေဝ နိသီဒနာကာရံ ဒဿေသိ ။ ရာဇာ တံ ဉတ္ဝာ "သီဃံ မဏ္ဍပံ ကရောထ"တိ တင်္ခဏညေဝ မဏ္ဍပံ ကာရာပေသိ။ နိသီဒိ သတ္ထာ သဒ္ဓိံ ဘိက္ခုသင်္ဃေန။ ကသ္မာ ပန သတ္ထာ ရာဇဂေဟံ န ပာဝိသိ?

ဧဝံ ကိရဿ အဟောသိ – "သစာဟံ အန္တော ပဝိသိတ္ဝာ နိသီဒေယျံ, မဟာဇနော မံ ဒဋ္ဌုံ န လဘေယျ, မာလာကာရဿ ဂုဏော ပကာသော န ဘဝေယျ, ရာဇင်္ဂဏေ ပန မံ နိသိန္နံ မဟာဇနော ဒဋ္ဌုံ လဘိဿတိ, မာလာကာရဿ ဂုဏော ပကာသော ဘဝိဿတီ"တိ။ ဂုဏဝန္တာနညှိ ဂုဏံ ဗုဒ္ဓါ ဧဝ ပကာသေန္တိ ကာတုံ သက္ကောန္တိ, အဝသေသဇနော ဂုဏဝန္တာနံ ဂုဏံ ကထေန္တော မစ္ဆရာယတိ။ စတ္တာရော ပုပ္ဖပဋ္ဋာ စတူဒ္ဒိသံ အဋ္ဌံသု။ မဟာဇနော သတ္ထာရံ ပရိဝါရေသိ။ ရာဇာ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ ပဏီတေနာဟာရေန ပရိဝိသိ။ သတ္ထာ ဘတ္တကိစ္စာဝသာနေ အနုမောဒနံ ကတ္ဝာ ပုရိမနယေနေဝ စတူဟိ ပုပ္ဖပဋ္ဋေဟိ ပရိက္ခိတ္တော သီဟနာဒံ နဒန္တော မဟာဇနေန ပရိဝုတော ဝိဟာရံ အဂမာသိ။ ရာဇာ သတ္ထာရံ အနုဂန္တွာ နိဝတ္တော မာလာကာရံ ပက္ကောသာပေတ္ဝာ "မမ အာဟရိတပုပ္ဖေဟိ ကိန္တိ ကတ္ဝာ သတ္ထာရံ ပူဇေသီ"တိ ပုစ္ဆိ။ မာလာကာရော "ရာဇာ မံ ဃာတေတု ဝ ရဋ္ဌတော ဝ ပဗ္ဗာဇေတူတိ ဇီဝိတံ ပရိစ္စဇိတ္ဝာ ပူဇေသိံ ဒေဝ"တိ အာဟ။ ရာဇာ "တွံ မဟာပုရိသော နာမာ"တိ ဝတ္ဝာ အဋ္ဌ ဟတ္ထီ စ အဋ္ဌ အဿေ စ အဋ္ဌ ဒါသေ စ အဋ္ဌ ဒါသိယော စ မဟာပသာဓနာနိ စ အဋ္ဌ ကဟာပဏသဟဿာနိ စ ရာဇကုလတော နီဟရိတ္ဝာ သဗ္ဗာလင်္ကာရပဋိမဏ္ဍိတာ အဋ္ဌ နာရိယော စ အဋ္ဌ ကာမဝရေ စာတိ ဣဒံ သဗ္ဗဋ္ဌကံ နာမ အဒါသိ။

အာနန္ဒတ္ထေရော စိန္တေသိ – "အဇ္ဇ ပာတောဝ ပဋ္ဌာယ သီဟနာဒသဟဿာနိ စေဝ စေလုက္ခေပသဟဿာနိ စ ပဝတ္တန္တိ, ကော နု ခော မာလာကာရဿ ဝိပါကော"တိ? သော သတ္ထာရံ ပုစ္ဆိ။ အထ နံ သတ္ထာ အာဟ – "အာနန္ဒ, ဣမိနာ မာလာကာရေန အပ္ပမတ္တကံ ကမ္မံ ကတ"န္တိ မာ သလ္လက္ခေသိ, အယဉှိ မယှံ ဇီဝိတံ ပရိစ္စဇိတ္ဝာ ပူဇံ အကာသိ။ သော ဧဝံ မယိ စိတ္တံ ပသာဒေတ္ဝာ –

“ကပ္ပာနံ သတသဟဿံ၊ ဒုဂ္ဂတိံ န ဂမိဿတိ။
ဌတွာ ဒေဝမနုဿေသု၊ ဖလံ တေဿ ကမ္မုနော။
ပစ္ဆာ ပစ္စေကသမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ သုမနော နာမ ဘဝိဿတီ”တိ။ –

အာဟ။ သတ္ထု ပန ဝိဟာရံ ဂန္တွာ ဂန္ဓကုဋိံပဝိသနကာလေ တာနိ ပုပ္ဖာနိ ဒွါရကောဋ္ဌကေ ပတိံသု။ သာယန္ဟသမယေ ဘိက္ခူ ဓမ္မသဘာယံ ကထံ သမုဋ္ဌာပေသုံ – “အဟော အစ္ဆရိယံ မာလာကာရဿ ကမ္မံ, ရေမာနကဗုဒ္ဓဿ ဇီဝိတံ ပရိစ္စဇိတွာ ပုပ္ဖပူဇံ ကတွာ တင်္ခဏညေဝ သဗ္ဗဋ္ဌကံ နာမ လဘတီ”တိ။ သတ္ထာ ဂန္ဓကုဋိတော နိက္ခမိတွာ တိဏ္ဏံ ဂမနာနံ အညတရေန ဂမနေန ဓမ္မသဘံ ဂန္တွာ ဗုဒ္ဓါသနေ နိသီဒိတွာ “ကာယ နုတ္ထ, ဘိက္ခဝေ, ဧတရဟိ ကထာယ သန္နိသိန္နာ”တိ ပုစ္ဆိတွာ “ဣမာယ နာမာ”တိ ဝုတ္တေ, “အာမ, ဘိက္ခဝေ, ယဿ ကမ္မဿ ကတတ္တာ ပစ္ဆာနုတပ္ပံ န ဟောတိ, အနုဿရိတာနုဿရိတက္ခဏေ သောမနဿမေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ဧဝရူပံ ကမ္မံ ကတ္တဗ္ဗမေဝါ”တိ အနုသန္ဓိံ ဃဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂါထမာဟ –

၆၈. “တဉ္စ ကမ္မံ ကတံ သာဓု၊ ယံ ကတွာ နာနုတပ္ပတိ။
ယဿ ပတီတော သုမနော၊ ဝိပါကံ ပဋိသေဝတီ”တိ။

တတ္ထ **ယံ ကတွာ**တိ ယံ ဒေဝမနုဿသမ္ပတ္တီနဉ္စေဝ နိဗ္ဗာနသမ္ပတ္တိယာ စ နိဗ္ဗတ္တနသမတ္ထံ သုခုဒြယံ ကမ္မံ ကတွာ နာနုတပ္ပတိ, အထ ခေါ ဒိဋ္ဌဓမ္မေယေဝ အနုဿရိတာနုဿရိတက္ခဏေယေဝ ပီတိဝေဂေန ပတီတော သောမနဿဝေဂေန စ သုမနော ဟုတွာ အာယတိံ ပီတိသောမနဿဇာတော ဟုတွာ ဝိပါကံ ပဋိသေဝတိ, **တံ ကမ္မံ ကတံ သာဓု** ဘဒ္ဒကန္တိ။

ဒေသနာဝသာနေ စတုရာသီတိယာ ပါဏသဟဿာနံ ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသီတိ။

သုမနမာလာကာရဝတ္ထု နဝမံ။

၁၀. ဥပ္ပလဝဏ္ဏတ္ထေရီဝတ္ထု

မဓုဝါ မညတီတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ဥပ္ပလဝဏ္ဏတ္ထေရိံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သာ ကိရ ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓဿ ပါဒမူလေ ပတ္ထနံ ပဋ္ဌပေတွာ ကပ္ပသတသဟဿံ ပုညာနိ ကုရုမာနာ ဒေဝေသု စ မနုဿေသု စ သံသရန္တီ ဣမသ္မိံ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေ ဒေဝလောကတော စဝိတွာ သာဝတ္ထိယံ သေဋ္ဌိကုလေ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှိ။ နီလုပ္ပလဂဗ္ဘသမာနဝဏ္ဏတာယ စဿာ **ဥပ္ပလဝဏ္ဏာ** တွေဝ နာမံ အကံသု။ အထဿာ ဝယပ္ပတ္တကာလေ သကလဇမ္ဗုဒီပေ ရာဇာနော စ သေဋ္ဌိနော စ သေဋ္ဌိဿ သန္တိကံ သာသနံ ပဟိဏိံသု – “ဓီတရံ အမှာကံ ဒေတူ”တိ ။ အပဟိဏန္တော နာမ နာဟောသိ။ တတော သေဋ္ဌိ စိန္တေသိ – “အဟံ သဗ္ဗေသံ မနံ ဂဟေတုံ န သက္ခိဿာမိ, ဥပါယံ ပနေကံ ကရိဿာမီ”တိ ဓီတရံ ပက္ကောသာပေတွာ, “အမ္မ, ပဗ္ဗဇိတုံ သက္ခိဿသီ”တိ အာဟ။ တဿာ ပစ္ဆိမဘဝိကတ္တာ တံ ဝစနံ သီသေ အာသိတ္တံ သတပါကတေလံ ဝိယ အဟောသိ။ တသ္မာ ပိတရံ “ပဗ္ဗဇိဿာမိ, တာတာ”တိ အာဟ။ သော တဿာ မဟန္တံ သက္ကာရံ ကတွာ ဘိက္ခုနီဥပဿယံ နေတွာ ပဗ္ဗာဇေသိ ။ တဿာ အစိရပဗ္ဗဇိတာယ ဧဝ ဥပောသထာဂါရေ ကာလဃရော ပါပုဏိ။ သာ ဒီပံ ဇာလေတွာ ဥပောသထာဂါရံ သမ္မဇ္ဇိတွာ ဒီပသိခါယ နိမိတ္တံ ဂဏှိတွာ ဌိတာဝ ပုနပ္ပုနံ ဩလောကယမာနာ တေဇောကသိဏာရမ္မဏံ ဈာနံ နိဗ္ဗတ္တေတွာ တမေဝ ပါဒကံ ကတွာ အရဟတ္တံ ပါပုဏိ သဒ္ဓိံ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ စေဝ အဘိညာဟိ စ။

သာ အပရေန သမယေန ဇနပဒစာရိကံ စရိတွာ ပစ္စာဂန္တွာ အန္ဓဝနံ ပာဝိသိ။ တဒါ ဘိက္ခုနီနံ အရညဝါသော အပ္ပဋိက္ခိတ္တော ဟောတိ။ အထဿာ တတ္ထ ကုဋိကံ ကတွာ မဉ္စကံ ပညာပေတွာ သာဏိယာ ပရိက္ခိပိံသု။ သာ သာဝတ္ထိယံ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသိတွာ နိက္ခမိ။ မာတုလပုတ္တော ပနဿာ နန္ဒမာဏဝေါ နာမ ဂိဟိကာလတော ပဋ္ဌာယ ပဋိဗဒ္ဓစိတ္တော။ သော တဿာ အာဂတဘာဝံ သုတွာ ထေရိယာ အာဂမနတော ပုရေတရမေဝ အန္ဓဝနံ ဂန္တွာ တံ ကုဋိကံ ပဝိသိတွာ ဟေဋ္ဌာမဉ္စကေ နိလီနော ထေရိယာ အာဂန္တွာ ကုဋိကံ ပဝိသိတွာ ဒွါရံ ပိဓာယ မဉ္စကေ နိသိန္နမတ္တာယ

ဗဟိ အာတပတော အာဂတတ္တာ စက္ခုပထေ အန္ဓကာရေ အဝိဂတေယေဝ ဟေဋ္ဌာမဉ္စကတော နိက္ခမိတ္ွာ မဉ္စကံ အဘိရုယှ “မာ နဿ ဗာလ, မာ နဿ ဗာလာ”တိ ထေရိယာ တရိယမာနောယေဝ အဘိဘဝိတွာ အတ္တနာ ပတ္ထိတ ကမ္မံ ကတွာ ပက္ကာမိ။ အထဿာ အဂုဏံ ဓာရေတုံ အသက္ကောန္တီ ဝိယ မဟာပထဝီ ဒွေဓာ ဘိဇ္ဇိ။ သော ပထဝိံ ပဝိဋ္ဌော ဂန္တွာ မဟာအဝီစိမှိ ဧဝ နိဗ္ဗတ္တိ။ ထေရီပိ တမတ္ထံ ဘိက္ခုနီနံ အာရောစေသိ။ ဘိက္ခုနိယော ဘိက္ခူနံ တေမတ္ထံ အာရောစေသုံ။ ဘိက္ခူ ဘဂဝတော အာရောစယိံသု။ တံ သုတွာ သတ္ထာ ဘိက္ခူ အာမန္တေတွာ, “ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဘိက္ခုနီ ဥပာသကဥပာသိကာသု ယော ကောစိ ဗာလော ပာပကမ္မံ ကရောန္တော မဓုသက္ခရာဒီသု ကိဉ္စိ ဒေဝ မဓုရရသံ ခာဒမာနော ပုရိသော ဝိယ တုဋ္ဌဟဋ္ဌော ဥဒဂ္ဂုဒဂ္ဂေါ ဝိယ ကရောတီ”တိ အနုသန္ဓိံ ဃဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂါထမာဟ –

၆၉. “မဓုဝါ မညတိ ဗာလော၊ ယာဝ ပာပံ န ပစ္စတိ။
ယဒါ စ ပစ္စတိ ပာပံ၊ ဗာလော ဒုက္ခံ နိဂစ္ဆတီ”တိ။

တတ္ထ **မဓုဝါ**တိ ဗာလဿ ဟိ ပာပံ အကုသလကမ္မံ ကရောန္တဿ တံ ကမ္မံ မဓု ဝိယ မဓုရရသံ ဝိယ ဣဋ္ဌံ ကန္တံ မနာပံ ဝိယ ဥပဋ္ဌာတိ။ ဣတိ နံ သော မဓုံဝ မညတိ။ **ယာဝ**တိ ယတ္တကံ ကာလံ။ **ပာပံ န ပစ္စတီ** တိ ဒိဋ္ဌဓမ္မေ ဝါ သမ္ပရာယေ ဝါ ဝိပါကံ န ဒေတိ, တာဝ နံ ဧဝံ မညတိ။ **ယဒါ စ**တိ ယဒါ ပနဿ ဒိဋ္ဌဓမ္မေ ဝါ ဝိဝိဓာ ကမ္မကာရဏာ ကယိရမာနဿ, သမ္ပရာယေ ဝါ နိရယာဒီသု မဟာဒုက္ခံ အနုဘဝန္တဿ တံ ပာပံ ပစ္စတိ, အထ သော ဗာလော ဒုက္ခံ နိဂစ္ဆတိ ဝိန္ဒတိ ပဋိလဘတီတိ။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသု။

အပရေန ပန သမယေန ဓမ္မသဘာယံ မဟာဇနော ကထံ သမုဋ္ဌာပေသိ “ခီဏာသဝါပိ မညေ ကာမသုခံ သာဒိယန္တိ, ကာမံ သေဝန္တိ, ကိံ န သေဝိဿန္တိ, န ဟိ ဧတေ ကောဋ္ဌာပရုက္ခာ, န စ ဝမ္မိကာ အလ္လမံသသရီရာဝ, တသ္မာ ဧတေပိ ကာမသုခံ သာဒိယန္တိ, ကာမံ သေဝန္တီ”တိ။ သတ္ထာ အာဂန္တွာ “ကာယ နုတ္ထ, ဘိက္ခဝေ, ဧတရဟိ ကထာယ သန္နိသိန္နာ”တိ ပုစ္ဆိတွာ “ဣမာယ နာမာ”တိ ဝုတ္တေ, “န, ဘိက္ခဝေ, ခီဏာသဝါ ကာမသုခံ သာဒိယန္တိ, န ကာမံ သေဝန္တိ။ ယထာ ဟိ ပဒုမပတ္တေ ပတိတံ ဥဒကဗိန္ဒု, န ဝိလိမ္ပတိ, န သဏ္ဌာတိ, ဝိနိဝတ္တေတွာ ပတတေဝ, ယထာ စ အာရဂ္ဂေ သာသပေါ န ဝိလိမ္ပတိ, န သဏ္ဌာတိ, ဝိနိဝတ္တေတွာ ပတတေဝ, ဧဝံ ခီဏာသဝဿ စိတ္တေ ဒုဝိဓောပိ ကာမော န ဝိလိမ္ပတိ, န သဏ္ဌာတီ”တိ အနုသန္ဓိံ ဃဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဗြာဟ္မဏဝဂ္ဂေ ဂါထမာဟ –

“ဝါရိ ပေါက္ခရပတ္တေဝ၊ အာရဂ္ဂေရိဝ သာသပေါ။
ယော န လိမ္ပတိ ကာမေသု၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏ”န္တိ။ (ဓ. ပ. ၄၀၁)။

ဣမိဿာ အတ္ထော ဗြာဟ္မဏဝဂ္ဂေယေဝ အာဝိ ဘဝိဿတိ။ သတ္ထာ ပန ရာဇာနံ ပသေနဒိကောသလံ ပက္ကောသာပေတွာ, “မဟာရာဇ, ဣမသ္မိံ သာသနေ ယထေဝ ကုလပုတ္တာ, ဧဝံ ကုလဓီတရောပိ မဟန္တံ ဉာတိဂဏဉ္စ ဘောဂက္ခန္ဓဉ္စ ပဟာယ ပဗ္ဗဇိတွာ အရညေ ဝိဟရန္တိ။ တာ ဧဝံ ဝိဟရမာနာ ရာဂရတ္တာ ပာပပုဂ္ဂလာ သြမာနာတိမာနဝသေန ဝိဟေဌေန္တိပိ, ဗြဟ္မစရိယန္တရာယမ္ပိ ပာပေန္တိ, တသ္မာ ဘိက္ခုနိသင်္ဃဿ အန္တောနဂရေ ဝသနဋ္ဌာနံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ။ ရာဇာ “သာဓူ”တိ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ နဂရဿ ဧကပဿေ ဘိက္ခုနိသင်္ဃဿ ဝသနဋ္ဌာနံ ကာရာပေသိ။ တတော ပဋ္ဌာယ ဘိက္ခုနိယော အန္တောဂါမေယေဝ ဝသန္တီတိ။

ဥပ္ပလဝဏ္ဏတ္ထေရီဝတ္ထု ဒသမံ။

၁၁. ဇမ္ဗုကတ္ထေရဝတ္ထု

မာသေ မာသေတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဝေဠုဝနေ ဝိဟရန္တော ဇမ္ဗုကံ အာဇီဝကံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

အတီတေ ကိရ ကဿပသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓကာလေ ကမတသီ ဧကော ကုဋုမ္ဗိကော ဧကဿ ထေရဿ ဝိဟာရံ ကတ္
တ တံ တတ္ထ ဝိဟရန္တံ စတူဟိ ပစ္စယေဟိ ဥပဋ္ဌဟိ။ ထေရော တဿ ဂေဟေ နိဗဒ္ဓံ ဘုဉ္ဇတိ။ အထေကော ခီဏာသ
ဝေ ဘိက္ခု ဒိတ ပိဏ္ဍာယ စရန္တော တဿ ဂေဟဒ္ဒတရံ ပာပုဏိ။ ကုဋုမ္ဗိကော တံ ဒိသ္ဝတ တဿ ဣရိယာပထေ ပသန္
နော ဂေဟံ ပဝေသေတ္ဝတ သက္ကစ္စံ ပဏီတေန ဘောဇနေန ပရိဝိသိတ္ဝတ, “ဘန္တေ, ဣမံ သာဋကံ ရဇိတ္ဝတ နိဝာသေယျ
ယာထာ”တိ မဟန္တံ သာဋကံ ဒတ္ဝတ, “ဘန္တေ, ဧကသာ တေ ဒီဃာ, တုမှာကံ ဧကသောရောပနတ္ထာယ နှာပိတံ
အာနေဿာမိ, သယနတ္ထာယ စ တေ မဉ္စကံ ကပာပေတ္ဝတ အာဂမိဿာမိ”တိ အာဟ။ နိဗဒ္ဓံ ဂေဟေ ဘုဉ္ဇန္တော
ကုလူပကော ဘိက္ခု တံ တဿ သက္ကာရံ ဒိသ္ဝတ စိတ္တံ ပသာဒေတုံ နာသက္ခိ, “အယံ တံ မုဟုတ္တံ ဒိဋ္ဌကဿ ဧဝရူပံ
သက္ကာရံ ကရောတိ, နိဗဒ္ဓံ ဂေဟေ ဘုဉ္ဇန္တဿ ပန မယ္ဟံ န ကရောတီ”တိ စိန္တေတ္ဝတ ဝိဟာရံ အဂမာသိ။ ဣတ
ရောပိ တေနေဝ သဒ္ဓိံ ဂန္တ္ဝတ ကုဋုမ္ဗိကေန ဒိန္နသာဋကံ ရဇိတ္ဝတ နိဝာသေသိ။ ကုဋုမ္ဗိကောပိ နှာပိတံ အာဒာယ ဂန္
တ္ဝတ ထေရဿ ကေသေ ဩဟာရာပေတ္ဝတ မဉ္စကံ အတ္ထရာပေတ္ဝတ, “ဘန္တေ, ဣမသ္မိံယေဝ မဉ္စကေ သယ
ထာ”တိ ဝတ္ဝတ ဒွေဝပိ ထေရေ သ္ဝတတနာယ နိမန္တေတ္ဝတ ပက္ကာမိ။

နေဝာသိကော တဿ တံ သက္ကာရံ ကယိရမာနံ အဓိဝာသေတုံ နာသက္ခိ။ အထဿ သော သာယံ ထေရဿ နိပ
န္နဋ္ဌာနံ ဂန္တ္ဝာ စတူဟာကာရေဟိ ထေရံ အက္ကောသိ, “အာဝုသော, အာဂန္တုက ကုဋုမ္ဗိကဿ တေ ဂေဟေ ဘတ္တံ
ဘုဉ္ဇနတော ဝရတရံ မိဋ္ဌဟံ ခာဒိတုံ, ကုဋုမ္ဗိကေန အာနီတနှာပိတေန ကေသောဟာရာပနတော ဝရတရံ တာလဋ္ဌိကေန
ကေသေ လုဉ္စာပေတုံ။ ကုဋုမ္ဗိကေန ဒိန္နသာဋကနိဝာသနတော ဝရတရံ နဂ္ဂေန ဝိစရိတုံ, ကုဋုမ္ဗိကေန အာဘတမဉ္စ
ကေ နိပဇ္ဇနတော ဝရတရံ ဘူမိယံ နိပဇ္ဇိတု”န္တိ။ ထေရောပိ “မာ ဧသ ဗာလော မံ နိဿာယ နဿီ”တိ နိမန္တနံ အနာ
ဒိယိတ္ဝတ ပာတောဝ ဥဋ္ဌာယ ယထာသုခံ အဂမာသိ ။ နေဝာသိကောပိ ပာတောဝ ဝိဟာရေ ကတ္တဗ္ဗဝတ္တံ ကတ္ဝတ ဘိ
က္ခာစာရဝေလာယ “ဣဒာနိပိ အာဂန္တုကော နိဒ္ဒာယတိ, ဃဏ္ဍိကသဒ္ဒေန ပဗုဇ္ဈေယျာ”တိ သညာယ နခပိဋ္ဌေနေဝ
ဃဏ္ဍိံ ပဟရိတ္ဝတ ကမံ ပိဏ္ဍာယ ပာဝိသိ။ ကုဋုမ္ဗိကောပိ သက္ကာရံ ကတ္ဝတ ထေရာနံ အာဂမနမဂ္ဂံ ဩလောကေန္
တော နေဝာသိကံ ဒိသ္ဝတ, “ဘန္တေ, ထေရော ကုဟိ”န္တိ ပုစ္ဆိ။ အထ နံ နေဝာသိကော “မာ, အာဝုသော, ကိဉ္စိ အဝစ,
တုယှံ ကုလူပကော ဟိယျော, တဝ နိက္ခန္တဝေလာယ ဩဝရကံ ပဝိသိတ္ဝတ နိဒ္ဒံ ဩက္ကန္တော ပာတောဝ ဥဋ္ဌာယ
မမ ဝိဟာရသမ္မဇ္ဇနသဒ္ဒမ္ပိ ပာနီယဃဋပရိဘောဇနီယဃဋေသု ဥဒကသိဉ္စနသဒ္ဒမ္ပိ ဃဏ္ဍိကသဒ္ဒမ္ပိ ကရောန္တဿ
သ န ဇာနာတီ”တိ အာဟ။ ကုဋုမ္ဗိကော စိန္တေသိ – “တာဒိသာယ ဣရိယာပထသမ္ပတ္တိယာ သမန္နာဂတဿ မေ အယျ
ယဿ ယာဝ ဣမမှာ ကာလာ နိဒ္ဒာယနံ နာမ နတ္ထိ, မံ ပန တဿ သက္ကာရံ ကရောန္တံ ဒိသ္ဝတ အဒ္ဓာ ဣမိနာ ဘဒန္
တေန ကိဉ္စိ ဝုတ္တံ ဘဝိဿတီ”တိ။ သော အတ္တနော ပဏ္ဍိတဘာဝေန တံ သက္ကစ္စံ ဘောဇေတ္ဝတ တဿ ပတ္တံ
သာဓုကံ ဓောဝိတ္ဝတ နာနဂ္ဂရသဘောဇနဿ ပူရေတ္ဝတ, “ဘန္တေ, သစေ မေ အယျံ ပဿေယျာထ, ဣမမဿ ပိ
ဏ္ဍပာတံ ဒဒေယျာထာ”တိ အာဟ။

ဣတရော တံ ဂဟေတ္ဝတဝ စိန္တေသိ – “သစေ သော ဧဝရူပံ ပိဏ္ဍပာတံ ဘုဉ္ဇိဿတိ, ဣမသ္မိံယေဝ ဌာနေ ပလုဒ္
ဓော ဘဝိဿတီ”တိ အန္တရာမဂ္ဂေ တံ ပိဏ္ဍပာတံ ဆဍ္ဍေတ္ဝတ ထေရဿ ဝသနဋ္ဌာနံ ဂန္တ္ဝာ တံ တတ္ထ ဩလော
ကေန္တော န အဒ္ဒသ။ အထ နံ ဧတ္တကဿ ကမ္မဿ ကတတ္တာ ဝီသတိဝဿသဟဿာနိ ကတောပိ သမဏဓမ္မေ
မော ရက္ခိတုံ နာသက္ခိ။ အာယုပရိယောသာနေ ပန ကာလံ ကတ္ဝတ အဝီစိမှိ နိဗ္ဗတ္တိတ္ဝတ ဗေံ ဗုဒ္ဓန္တရံ မဟာဒုက္ခံ
အနုဘဝိတ္ဝတ ဣမသ္မိံ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေ ရာဇဂဟနဂရေ ဧကသ္မိံ ဗဟုဝန္နဟနေ ကုလဃရေ နိဗ္ဗတ္တိ။ သော ပဒသာ ဂမန
ကာလတော ပဋ္ဌာယ နေဝ သယနေ သယိတုံ, န ဘတ္တံ ဘုဉ္ဇိတုံ ဣစ္ဆတိ, အတ္တနော သရီရဝလဉ္ဇမေဝ ခာဒတိ။ “ဗာလ
တာယ အဇာနန္တော ကရောတီ”တိ တံ ပောသယိံသု။ မဟလ္လကကာလေပိ ဝတ္ထံ နိဝာသေတုံ န ဣစ္ဆတိ, နဂ္ဂေဝ ဝိစ
ရတိ, ဘူမိယံ သယတိ, အတ္တနော သရီရဝလဉ္ဇမေဝ ခာဒတိ။ အထဿ မာတာပိတရော “နာယံ ကုလဃရဿ အနုစ္ဆဝိ
ကော, ဧဝလံ အလဇ္ဇနကော အာဇီဝကာနံ ဧသ အနုစ္ဆဝိကော”တိ တေသံ သန္တိကံ နေတ္ဝတ “ဣမံ အရကံ ပဗ္ဗာဇေ
ထာ”တိ အဒံသု။ အထ နံ တေ ပဗ္ဗာဇေသုံ။ ပဗ္ဗာဇေန္တာ စ ပန ဂလပ္ပမာဏေ အာဝာဋေ ဌပေတ္ဝတ ဒွိန္နံ အံသကူဋာနံ ဥ
ပရိ ပဒရာနိ ဒတ္ဝတ တေသံ ဥပရိ နိသီဒိတ္ဝတ တာလဋ္ဌိခဏ္ဍေန ကေသေ လုဉ္စိံသု။ အထ နေ တဿ မာတာပိတရော သ္ဝ
တတနာယ နိမန္တေတ္ဝတ ပက္ကမိံသု။

ပုနဒိဝသေ အာဇီဝကာ “ဧဟိ, ကမံ ပဝိသိဿာမာ”တိ တံ ဝဒိံသု။ သော “ဂစ္ဆထ တုမှေဟ, အဟံ ဣဓေဝ ဘဝိသ္
သာမီ”တိ န ဣစ္ဆိ။ အထ နံ ပုနပ္ပုနံ ဝတ္ဝတ အနိစ္ဆမာနံ ဩဟာယ အဂမံသု။ သောပိ တေသံ ဂတဘာဝံ ဥတ္ဝတ ဝစ္စကုဋိ

ယာ ပဒရံ ဝိဝရိတွာ ဩရုယှ ဥဘောဟိ ဟတ္ထေဟိ အာလောပံ အာလောပံ ကတွာ ဂူထံ ခါဒိ ။ အာဇီဝကာ တဿ အန္တောဂါမတော အာဟာရံ ပဟိဏိံသု။ တမ္ပိ န ဣစ္ဆိ။ ပုနပ္ပုနံ ဝုစ္စမာနောပိ “န မေ ဣမိနာ အတ္ထော။ လဒ္ဓော မေ အာဟာရော”တိ အာဟ။ “ကဟံ လဒ္ဓော”တိ? “ဣဓေဝ လဒ္ဓော”တိ။ ဧဝံ ဒုတိယေ တတိယေ စတုတ္ထေပိ ဒိဝသေ တေဟိ ဗဟုမ္ပိ ဝုစ္စမာနော “အဟံ ဣဓေဝ ဘဝိဿာမီ”တိ ဂါမံ ဂန္တုံ န ဣစ္ဆိ။ အာဇီဝကာ “အယံ ဒိဝသေ ဒိဝသေ နေဝ ဂါမံ ပဝိသိတုံ ဣစ္ဆတိ, န အမှေဟိ ပဟိတာဟာရံ အာဟရိတုံ ဣစ္ဆတိ, ‘ဣဓေဝ မေ လဒ္ဓော’တိ ဝဒတိ, ကိံ နု ခော ကရောတိ, ပရိဂ္ဂဏှိဿာမ န”န္တိ ဂါမံ ပဝိသန္တာ ဧကံ ဒွေ ဇနေ တဿ ပရိဂ္ဂဏှနတ္ထံ ဩဟာယ ဂမိံသု။ တေ ပစ္ဆတော ဂစ္ဆန္တာ ဝိယ ဟုတွာ နိလီယိံသု။ သောပိ တေသံ ဂတဘာဝံ ဉတွာ ပုရိမနယေနေဝ ဝစ္စကုဋိံ ဩရုယှ ဂူထံ ခါဒိ။

ဣတရေ တဿ ကိရိယံ ဒိသွာ အာဇီဝကာနံ အာရောစယိံသု။ တံ သုတွာ အာဇီဝကာ “အဟော ဘာရိယံ ကမ္မံ, သစေ သမဏဿ ဂေါတမဿ သာဝကာ ဇာနေယျုံ, ‘အာဇီဝကာ ဂူထံ ခါဒမာနာ ဝိစရန္တီ’တိ အမှာကံ အကိတ္တိံ ပကာသေယျုံ, နာယံ အမှာကံ အနုစ္ဆဝိကော”တိ တံ အတ္တနော သန္တိကာ နီဟရိံသု။ သော တေဟိ နီဟရိတော မဟာဇနဿ ဥစ္စာရကရဏဋ္ဌာနေ ပတ္ထရိတော ဧကော ပိဋ္ဌိပါသာဏော အတ္ထိ။ တသ္မိံ မဟန္တံ သောဏ္ဍိံ, ပိဋ္ဌိပါသာဏံ နိဿာယ မဟာဇနဿ ဥစ္စာရကရဏဋ္ဌာနံ။ သော တတ္ထ ဂန္တွာ ရတ္တိံ ဂူထံ ခါဒိတွာ မဟာဇနဿ သရီရဝလဉ္ဇနတ္ထာယ အာဂမနကာလေ ဧကေန ဟတ္ထေန ပါသာဏဿ ဧကံ အန္တံ ဩလုဗ္ဘ ဧကံ ပါဒံ ဥက္ခိပိတွာ ဇဏ္ဏုကေ ဌပေတွာ ဥဒ္ဓံဝါတာဘိမုခော မုခံ ဝိဝရိတွာ တိဋ္ဌတိ။ မဟာဇနော တံ ဒိသွာ ဥပသင်္ကမိတွာ ဝန္ဒိတွာ, “ဘန္တေ, ကသ္မာ အယျော မုခံ ဝိဝရိတွာ ဌိတော”တိ ပုစ္ဆတိ။ “အဟံ ဝါတဘက္ခော, အညော မေ အာဟာရော နတ္ထီ”တိ။ အထ “ကသ္မာ ဧကံ ပါဒံ ဇဏ္ဏုကေ ကတွာ ဌိတောသိ, ဘန္တေ”တိ? “အဟံ ဥဂ္ဂတပေါ ဃောရတပေါ, မယှံ ဒွီဟိ ပါဒေဟိ အက္ကန္တာ ပထဝီ ကမ္ပတိ, တသ္မာ ဧကံ ပါဒံ ဥက္ခိပိတွာ ဇဏ္ဏုကေ ဌပေတွာ ဌိတောမှိ။ အဟဉှိ ရတ္တိန္ဒိဝံ ဌိတကောဝ ဝီတိနာမေမိ, န နိသီဒါမိ, န နိပဇ္ဇာမီ”တိ။ မနုဿာ နာမ ယေဘုယျေန ဝစနမတ္တမေဝ သဒ္ဒဟန္တိ, တသ္မာ “အဟော အစ္ဆရိယံ, ဧဝရူပါပိ နာမ တပဿိနော ဟောန္တိ, န နော ဧဝရူပါ ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗာ”တိ ယေဘုယျေန အင်္ဂမဂဓဝါသိနော သင်္ခုဘိတွာ ဥပသင်္ကမိတွာ မာသေ မာသေ မဟန္တံ သက္ကာရံ အဘိဟရန္တိ။ သော “အဟံ ဝါတမေဝ ဘက္ခာမိ, န အညံ အာဟာရံ။ အညဉှိ မေ ခါဒန္တဿ တပေါ နဿတီ”တိ တေဟိ အဘိဟဋံ န ကိဉ္စိ ဣစ္ဆတိ။ မနုဿာ “မာ နော, ဘန္တေ, နာသေထ, တုမှာဒိသေန ဃောရတပေန ပရိဘောဂေ ကတေ အမှာကံ ဒီဃရတ္တံ ဟိတာယ သုခါယ သံဝတ္တတီ”တိ ပုနပ္ပုနံ ယာစန္တိ။ တဿ အညော အာဟာရော န ရုစ္စတိ။ မဟာဇနဿ ပန ယာစနာယ ပီဠိတော တေဟိ အာဘတာနိ သပ္ပိဖာဏိတာဒီနိ ကုသဂ္ဂေန ဇိဝှဂ္ဂေ ဌပေတွာ “ဂစ္ဆထ, အလံ တေ တေတ္တကံ ဟိတာယ သုခါယ စာ”တိ ဥယျောဇေသိ။ ဧဝံ သော ပဉ္စပညာသ ဝဿာနိ နဂ္ဂေါ ဂူထံ ခါဒန္တော ကေသေ လုဉ္စန္တော ဘူမိယံ သယမာနော ဝီတိနာမေသိ။

ဗုဒ္ဓါနမ္ပိ ခော ပစ္ဆူသကာလေ လောကဝေါလောကနံ အဝိဇဟိတမေဝ ဟောတိ။ တသ္မာ ဧကဒိဝသံ ဘဂဝတော ပစ္ဆူသသမယေ လောကံ ဝေါလောကေန္တဿ အယံ ဇမ္ဗုကာဇီဝကော ဉာဏဇာလဿ အန္တော ပညာယိ။ သတ္ထာ “ကိံ နု ခော ဘဝိဿတီ”တိ အာဝဇ္ဇေတွာ တဿ သဟ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ အရဟတ္တဿူပနိဿယံ ဒိသွာ “အဟံ ဧကံ ဂါထံ ဘာသိဿာမိ, ဂါထာဝသာနေ စတုရာသီတိယာ ပါဏသဟဿာနံ ဓမ္မာဘိသမယော ဘဝိဿတိ။ ဣမံ ကုလပုတ္တံ နိဿာယ မဟာဇနော သောတ္ထိဘာဝံ ပါပုဏိဿတီ”တိ ဉတွာ ပုနဒိဝသေ ရာဇဂဟေ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ ပိဏ္ဍပါတပဋိက္ကန္တော အာနန္ဒတ္ထေရံ အာမန္တေသိ – “အာနန္ဒ, ဇမ္ဗုကာဇီဝကဿ သန္တိကံ ဂမိဿာမီ”တိ။ “ဘန္တေ, ကိံ တုမှေဟိယေဝ ဂမိဿထာ”တိ? “အာမ, အဟမေဝ”တိ ဧဝံ ဝတွာ သတ္ထာ ဝဍ္ဎမာနကစ္ဆာယာယ တဿ သန္တိကံ ပါယာသိ။

ဒေဝတာ စိန္တယိံသု – “သတ္ထာ သာယံ ဇမ္ဗုကာဇီဝကဿ သန္တိကံ ဂစ္ဆတိ, သော စ ဇေဂုစ္ဆေ ဥစ္စာရပဿာဝဒန္တကဋ္ဌကိလိဋ္ဌေ ပိဋ္ဌိပါသာဏေ ဝသတိ, ဒေဝံ ဝဿာပေတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ အတ္တနော အာနုဘာဝေန တံ မုဟုတ္တံယေဝ ဒေဝံ ဝဿာပေသုံ။ ပိဋ္ဌိပါသာဏော သုစိ နိမ္မလော အဟောသိ။ အထဿ ဥပရိ ပဉ္စဝဏ္ဏံ ပုပ္ဖဝဿံ ဝဿာပေသုံ။ သတ္ထာ သာယံ ဇမ္ဗုကာဇီဝကဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ “ဇမ္ဗုကာ”တိ သဒ္ဒမကာသိ။ ဇမ္ဗုကော “ကော နု ခော သော, ဒုဇ္ဇနော မံ ဇမ္ဗုကဝါဒေန ဝဒတီ”တိ စိန္တေတွာ “ကော ဧသော”တိ အာဟ။ “အဟံ သမဏော”တိ။ “ကိံ မဟာသမဏာ”တိ? “အဇ္ဇ မေ ဧကရတ္တိံ ဣဓ ဝသနဋ္ဌာနံ ဒေဟီ”တိ။ “နတ္ထိ, မဟာသမဏ, ဣမသ္မိံ ဌာနေ ဝသနဋ္ဌ

ဌာန”န္တိ။ “ဇမ္ဗုက, မာ ဧဝံ ကရိ, ကေရတ္တိံ မေ ဝသနဋ္ဌာနံ ဒေဟိ, ပဗ္ဗဇိတာ နာမ ပဗ္ဗဇိတံ ပတ္ထေန္တိ, မနုဿာ မနုဿံ, ပသဝေါ ပသဝ”န္တိ။ “ကိံ ပန တွံ ပဗ္ဗဇိတော”တိ? “အာမ, ပဗ္ဗဇိတောမှီ”တိ။ “သစေ တွံ ပဗ္ဗဇိတော, ကဟံ တေ လာဗုကံ, ကဟံ ဓူမကဋစ္ဆုကော, ကဟံ ယညသုတ္တက”န္တိ? ““အတ္ထေတံ မယှံ, ဝိသုံ ဝိသုံ ပန ဂဟေတွာ ဝိစရဏံ ဒုက္ခ’န္တိ အဗ္ဘန္တရေနေဝ ဂဟေတွာ စရာမီ”တိ။ သော “စရိဿသိ တွံ ဧတံ အဂ္ဂဏှိတွာ”တိ ကုဇ္ဈိ။ အထ နံ သတ္ထာ အာဟ – “ဟောတု, ဇမ္ဗုက, မာ ကုဇ္ဈိ, ဝသနဋ္ဌာနံ မေ အာစိက္ခာ”တိ။ “နတ္ထိ, မဟာသမဏ, ဧတ္ထ ဝသနဋ္ဌာန”န္တိ။

သတ္ထာ တဿ ဝသနဋ္ဌာနတော အဝိဒူရေ ဧကံ ပဗ္ဘာရံ အတ္ထိ, တံ နိဒ္ဒိသန္တော “ဧတသ္မိံ ပဗ္ဘာရေ ကော ဝသတီ”တိ အာဟ။ “နတ္ထိ ကောစိ, မဟာသမဏာ”တိ။ “တေန ဟိ ဧတံ မယှံ ဒေဟီ”တိ ။ “တွံဝ ဇာန, မဟာသမဏာ”တိ။ သတ္ထာ ပဗ္ဘာရေ နိသီဒနံ ပညာပေတွာ နိသီဒိ။ ပဌမယာမေ စတ္တာရော မဟာရာဇာနော စတုဒ္ဒိသံ ဩဘာသံ ကရောန္တာ သတ္ထု ဥပဋ္ဌာနံ အာဂမိံသု။ ဇမ္ဗုကော ဩဘာသံ ဒိသွာ “ကော ဩဘာသော နာမေသော”တိ စိန္တေသိ။ မဇ္ဈိမယာမေ သက္ကော ဒေဝရာဇာ အာဂမိ။ ဇမ္ဗုကော တမ္ပိ ဒိသွာ “ကော နာမေသော”တိ စိန္တေသိ။ ပစ္ဆိမယာမေ ဧကာယ အင်္ဂုလိယာ ဧကံ, ဒွီဟိ ဒွေ, ဒသဟိ ဒသ စက္ကဝါဠာနိ ဩဘာသေတုံ သမတ္ထော မဟာဗြဟ္မာ သကလံ အရညံ ဩဘာသံ ကရောန္တော အာဂမိ။ ဇမ္ဗုကော တမ္ပိ ဒိသွာ “ကော နု ခော ဧသော”တိ စိန္တေတွာ ပါတောဝ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ ပဋိသန္ထာရံ ကတွာ ဧကမန္တံ ဌိတော သတ္ထာရံ ပုစ္ဆိ – “မဟာသမဏ, တုမှာကံ သန္တိကံ စတဿော ဒိသာ ဩဘာသေန္တော ကေ အာဂတာ”တိ? “စတ္တာရော မဟာရာဇာနော”တိ။ “ကိံ ကာရဏာ”တိ? “မံ ဥပဋ္ဌာတု”န္တိ။ “ကိံ ပန တွံ စတူဟိ မဟာရာဇေဟိ ဥတ္တရိတရော”တိ? “အာမ, ဇမ္ဗုက, မဟာရာဇူနမ္ပိ အတိရာဇာ”တိ။ “မဇ္ဈိမယာမေ ပန ကော အာဂတော”တိ? “သက္ကော ဒေဝရာဇာ, ဇမ္ဗုကာ”တိ ။ “ကိံ ကာရဏာ”တိ? “မံ ဥပဋ္ဌာတုမေဝါ”တိ။ “ကိံ ပန တွံ သက္ကဒေဝရာဇတောပိ ဥတ္တရိတရော”တိ? “အာမ, ဇမ္ဗုက, သက္ကတောပိ ဥတ္တရိတရောမှိ, သော ပန မယှံ ဂိလာနုပဋ္ဌာကော ကပ္ပိယကာရကသာမဏေရသဒိသော”တိ။ “ပစ္ဆိမယာမေ သကလံ အရညံ ဩဘာသေတွာ ကော အာဂတော”တိ? “ယံ လောကေ ဗြာဟ္မဏာဒယော ခိပိတွာ ပက္ခလိတွာ ‘နမော မဟာဗြဟ္မုနော’တိ ဝဒန္တိ, သော ဧဝ မဟာဗြဟ္မာ”တိ။ “ကိံ ပန တွံ မဟာဗြဟ္မတောပိ ဥတ္တရိတရော”တိ? “အာမ, ဇမ္ဗုက, အဟဉှိ ဗြဟ္မုနာပိ အတိဗြဟ္မာ”တိ။ “အစ္ဆရိယောသိ တွံ, မဟာသမဏ, မယှံ ပန ပဉ္စ ပညာသ ဝဿာနိ ဣဓ ဝသန္တဿ ဧတေသု ဧကောပိ မံ ဥပဋ္ဌာတုံ နာဂတပုဗ္ဗော။ အဟဉှိ ဧတ္တကံ အဒ္ဓါနံ တတဘက္ခော ဟုတွာ ဌိတကောဝ ဝီတိနာမေသိံ, န တာဝ တေ မယှံ ဥပဋ္ဌာနံ အာဂတပုဗ္ဗာ”တိ။

အထ နံ သတ္ထာ အာဟ – ဇမ္ဗုက, တွံ လောကသ္မိံ အန္ဓဗာလံ မဟာဇနံ ဝဉ္စယမာနော မမ္ပိ ဝဉ္စေတုကာမော ဇာတော, နနု တွံ ပဉ္စပညာသ ဝဿာနိ ဂူထမေဝ ခါဒိ, ဘူမိယံယေဝ နိပဇ္ဇိ, နဂ္ဂေါ ဟုတွာ ဝိစရိ, တာလဋ္ဌိခဏ္ဍေန ကေသေ လုဉ္စိ။ အထ စ ပန လောကံ ဝဉ္စေန္တော “အဟံ တတဘက္ခော, ကေဟာဒေန တိဋ္ဌာမိ, န နိသီဒါမိ, န နိပဇ္ဇာမီ”တိ ဝဒေသိ, “မမမ္ပိ ဝဉ္စေတုကာမောသိ ပုဗ္ဗေပိ တွံ ပါပိကံ လာမိကံ ဒိဋ္ဌိံ နိဿာယ ဧတ္တကံ ကာလံ ဂူထဘက္ခော ဘူမိသယော နဂ္ဂေါ ဝိစရန္တော တာလဋ္ဌိခဏ္ဍေန ကေသလုဉ္စနံ ပတ္တော, ဣဒါနိပိ ပါပိကံ လာမိကံ ဒိဋ္ဌိမေဝ ဂဏှာသီ”တိ။ “ကိံ ပန မယာ ကတံ, မဟာသမဏာ”တိ? အထဿ သတ္ထာ ပုဗ္ဗေ ကတကမ္မံ အာစိက္ခိ။ တဿ သတ္ထရိ ကထေန္တေယေဝ သံဝေဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇိ, ဟိရောတ္တပ္ပံ ဥပဋ္ဌိတံ, သော ဥက္ကုဋိကော နိသီဒိ။ အထဿ သတ္ထာ ဥဒကသာဋိကံ ခိပိတွာ အဒါသိ။ သော တံ နိဝါသေတွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ သတ္ထာပိဿ အနုပုဗ္ဗိံ ကထံ ကထေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေသိ။ သော ဒေသနာဝသာနေ သဟ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ အရဟတ္တံ ပတွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ ဥဋ္ဌာယာသနာ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ဥပသမ္ပဒဉ္စ ယာစိ။ ဧတ္တာဝတာ တဿ ပုရိမကမ္မံ ပရိက္ခီဏံ။ အယဉှိ ခီဏာသဝံ မဟာထေရံ စတူဟိ အက္ကောသေဟိ အက္ကောသိတွာ ယာဝါယံ မဟာပထဝီ တိကဝုတာမိကံ ယောဇနံ ဥဿန္နာ, တာဝ အဝီစိမှိ ပစ္စိတွာ တတ္ထ ပက္ကာဝသေသေန ပဉ္စပညာသ ဝဿာနိ ဣမံ ဝိပ္ပကာရံ ပတ္တော။ တေနဿ တံ ကမ္မံ ခီဏံ။ ဝီသတိ ပန ဝဿသဟဿာနိ ဣမိနာ ကတဿ သမဏဓမ္မဿ ဖလံ နာသေတုံ န သက္ကာ။ တသ္မာ သတ္ထာ ဒက္ခိဏဟတ္ထံ ပသာရေတွာ “ဧဟိ, ဘိက္ခု, စရ ဗြဟ္မစရိယံ သမ္မာ ဒုက္ခဿ အန္တကိရိယာယာ”တိ အာဟ။ တာဝဒေဝဿ ဂိဟိလိင်္ဂံ အန္တရဓာယိ အဋ္ဌပရိက္ခာရဓရော သဋ္ဌိဝဿိကမဟာထေရော ဝိယ အဟောသိ။

အင်္ဂမဂဓဝါသီနံ တဿ သက္ကာရံ ဂဟေတွာ အာဂတဒိဝသော ကိရေသ, တသ္မာ ဥဘယရဋ္ဌဝါသိနော သက္ကာရံ ဂဟေတွာ အာဂတာ တထာဂတံ ဒိသွာ “ကိံ နု ခော အမှာကံ အယျော ဇမ္ဗုကော မဟာ, ဥဒါဟု သမဏော

ကေတမော”တိ စိန္တေတွာ “သစေ သမဏော ကေတမော မဟာ ဘဝေယျ, အယံ သမဏဿ ကေတမဿ သန္တိကံ ဂစ္ဆေယျ, ဇမ္ဗုကာဇီဝကဿ ပန မဟန္တတာယ သမဏော ကေတမော ဣမဿ သန္တိကံ အာဂတော”တိ စိန္တယိံသု။ သတ္ထာ မဟာဇနဿ ပရိဝိတက္ကံ ဉတွာ, “ဇမ္ဗုက, တဝ ဥပဋ္ဌာကာနံ ကင်္ခံ ဆိန္ဒာဟီ”တိ အာဟ, သော “အဟမ္ပိ, ဘန္တေ, တွေကမေဝ ပစ္စာသီသာမီ”တိ ဝတွာ စတုတ္ထဇ္ဈာနံ သမာပဇ္ဇိတွာ ဥဋ္ဌာယ တာလပ္ပမာဏံ ဝေဟာသံ အဗ္ဘုဂ္ဂန္တွာ “သတ္ထာ မေ, ဘန္တေ ဘဂဝါ, သာဝကောဟမသ္မီ”တိ ဝတွာ ဩရုယှ ဝန္ဒိတွာ ပုန ဒွိတာလမတ္တံ တိတာလမတ္တန္တိ ဧဝံ သတ္တတာလမတ္တံ ဝေဟာသံ အဗ္ဘုဂ္ဂန္တွာ ဩရုယှ အတ္တနော သာဝကဘာဝံ ဇာနာပေသိ။ တံ ဒိသွာ မဟာဇနော “အဟော ဗုဒ္ဓါ နာမ အစ္ဆရိယာ အနောမဂုဏာ”တိ စိန္တေသိ။ သတ္ထာ မဟာဇနေန သဒ္ဓိံ ကထေန္တော ဧဝမာဟ – “အယံ တွေကံ ကာလံ တုမှေဟိ အာဘတံ သက္ကာရံ ကုသဂ္ဂေန ဇိဝှဂ္ဂေ ဌပေတွာ ‘တပစရဏံ ပူရေမီ’တိ ဣဓ နိဝုတ္ထော, သစေပိ ဣမိနာ ဥပာယေန ဝဿသတံ တပစရဏံ ပူရေယျ, ယာ စဿ ဣဒါနိ ကာလံ ဝ ဘတ္တံ ဝ ကုက္ကုစ္စာယိတွာ အဘုဉ္ဇနဿ ဘတ္တစ္ဆေဒနကုသလစေတနာ, တဿာ တံ တပစရဏံ သောဠသိံ ကလမ္ပိ န အဂ္ဃတီ”တိ အနုသန္ဓိံ ဃဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂါထမာဟ –

၇၀. “မာသေ မာသေ ကုသဂ္ဂေန၊ ဗာလော ဘုဉ္ဇေယျ ဘောဇနံ။
န သော သင်္ခာတဓမ္မာနံ၊ ကလံ အဂ္ဃတိ သောဠသိ”န္တိ။

တဿတ္ထော – သစေ **ဗာလော** အပရိညာတဓမ္မော သီလာဒိဂုဏာ ပရိဗာဟိရော တိတ္ထာယတနေ ပဗ္ဗဇိတော “တပစရဏံ ပူရေဿာမီ”တိ မာသေ မာသေ ပတ္တေ ကုသဂ္ဂေန ဘောဇနံ ဘုဉ္ဇန္တော ဝဿသတံ ဘုဉ္ဇေယျ ဘောဇနံ။ **န သော သင်္ခာတဓမ္မာနံ, ကလံ အဂ္ဃတိ သောဠသိ**န္တိ သင်္ခာတဓမ္မာ ဝုစ္စန္တိ ဉာတဓမ္မာ တုလိတဓမ္မာ။ တေသု ဟေဋ္ဌိမကောဋိယာ သောတာပန္နော သင်္ခာတဓမ္မော, ဥပရိမကောဋိယာ ခီဏာသဝေါ။ ဣမေသံ သင်္ခာတဓမ္မာနံ သော ဗာလော ကလံ န အဂ္ဃတိ သောဠသိန္တိ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနာ ဒေသနာ။ အယံ ပနေတ္ထ အတ္ထော – ယာ စဿ တထာ တပစရဏံ ပူရေန္တဿ ဝဿသတံ စေတနာ ယာ စ သင်္ခာတဓမ္မာနံ ကာလံ ဝ ဘတ္တံ ဝ ကုက္ကုစ္စာယိတွာ အဘုဉ္ဇန္တာနံ ဧကာ ဘတ္တစ္ဆေဒနကုသလစေတနာ, တဿာ စေတနာယ သာ တာဝ ဒီဃရတ္တံ ပဝတ္တစေတနာ သောဠသိံ ကလံ န အဂ္ဃတိ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယံ တဿာ သင်္ခာတဓမ္မာနံ စေတနာယ ဖလံ, တံ သောဠသ ကောဋ္ဌာသေ ကတွာ တတော ဧကေကံ ပုန သောဠသ သောဠသ ကောဋ္ဌာသေ ကတွာ တတော ဧကဿ ကောဋ္ဌာသဿ ယံ ဖလံ, တဒေဝ တဿ ဗာလဿ တပစရဏတော မဟပ္ဖလတရန္တိ။

ဒေသနာဝသာနေ စတုရာသီတိယာ ပါဏသဟဿာနံ ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသီတိ။

ဇမ္ဗုကတ္ထေရဝတ္ထု ဧကာဒသမံ။

၁၂. အဟိပေတဝတ္ထု

န ဟိ ပါပံ ကတံ ကမ္မန္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဝေဠုဝနေ ဝိဟရန္တော အညတရံ အဟိပေတံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ဧကသ္မိဉှိ ဒိဝသေ ဇဋိလသဟဿဿ အဗ္ဘန္တရော အာယသ္မာ လက္ခဏတ္ထေရော စ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရော စ “ရာဇဂဟေ ပိဏ္ဍာယ စရိဿာမာ”တိ ဂိဇ္ဈကူဋတော ဩတရန္တိ။ တေသု အာယသ္မာ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရော ဧကံ အဟိပေတံ ဒိသွာ သိတံ ပါတွာကာသိ။ အထ နံ လက္ခဏတ္ထေရော “ကသ္မာ, အာဝုသော, သိတံ ပါတုကရောသီ”တိ သိတကာရဏံ ပုစ္ဆိ။ “အကာလော, အာဝုသော လက္ခဏ, ဣမဿ ပဉှဿ, ဘဂဝတော သန္တိကေ မံ ပုစ္ဆေယျာသီ”တိ ထေရော အာဟ။ တေသု ရာဇဂဟေ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ ဘဂဝတော သန္တိကံ ဂန္တွာ နိသိန္နေသု လက္ခဏတ္ထေရော ပုစ္ဆိ, “အာဝုသော, မောဂ္ဂလ္လာန တွံ ဂိဇ္ဈကူဋာ ဩတရန္တော သိတံ ပါတုကရိတွာ မယာ သိတကာရဏံ ပုဋ္ဌော ‘ဘဂဝတော သန္တိကေ မံ ပုစ္ဆေယျာသီ’တိ အဝစ, ကထေဟိ ဣဒါနိ တံ ကာရဏ”န္တိ။ ထေရော အာဟ – “အဟံ, အာဝုသော, ဧကံ ပေတံ ဒိသွာ သိတံ ပါတွာကာသိံ။ တဿ ဧဝရူပေါ အတ္တဘာဝေါ – မနုဿသီသံ ဝိယ အဿ သီသံ, အဟိဿ ဝိယ သေသော အတ္တဘာဝေါ, အဟိပေတော နာမေသ ပမာဏတော ပဉ္စဝီသတိယောဇနိကော, တဿ သီသတော ဥဋ္ဌိတာ အဂ္ဂိဇာလာ ယာဝ နင်္ဂုဋ္ဌာ ဂစ္ဆန္တိ, နင်္ဂုဋ္ဌတော ဥဋ္ဌိတာ အဂ္ဂိဇာလာ

ယာဝ သီသာ, မဇ္ဈေသီသတော ဥဋ္ဌိတာ ဒွေဝ ပဿာနိ ဂစ္ဆန္တိ, ဒွီဟိ ပဿေဟိ ဥဋ္ဌိတာ မဇ္ဈေ သြတရန္တီ''တိ။ ဒုဝိန္နံယေဝ ကိရ ပေတာနံ အတ္တဘာဝေ ပဉ္စဝီသတိယောဇနိကော, အဝသေသာနံ တိဂာဝုတပ္ပမာဏော။ ဣမဿ စေဝ အဟိပေတဿ ကာကပေတဿ စ ပဉ္စဝီသတိယောဇနိကော။ တေသု အယံ တာဝ အဟိပေတော။ ကာကပေတမ္ပိ မဟာ မောဂ္ဂလ္လာနော ဂိဇ္ဈကူဋမတ္ထကေ ပစ္စမာနံ ဒိသွာ တဿ ပုဗ္ဗကမ္မံ ပုစ္ဆန္တော ဣမံ ကထမာဟ –

> ''ပဉ္စယောဇနိကာ ဇိဝှာ၊ သီသံ တေ နဝယောဇနံ။
> ကာယော အစ္စုဂ္ဂတော တုယှံ၊ ပဉ္စဝီသတိယောဇနံ။
> ကိံ နု ကမ္မံ ကရိတွာန၊ ပတ္တောသိ ဒုက္ခမီဒိသ''န္တိ။

အထဿ ပေတော အာစိက္ခန္တော –

> ''အဟံ ဘန္တေ မောဂ္ဂလ္လာန၊ ကဿပဿ မဟေသိနော။
> သင်္ဃဿ အာဘတံ ဘတ္တံ၊ အာဟာရေသိံ ယဒိစ္ဆက''န္တိ။ –

ကထံ ဝတွာ အာဟ – ''ဘန္တေ, ကဿပဗုဒ္ဓကာလေ သမ္ဗဟုလာ ဘိက္ခူ ကမံ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသိံသု,။ မနုဿာ ထေရေ ဒိသွာ သမ္မိယာယမာနာ အာသနသာလာယံ နိသီအပေတွာ ဟာဒေ ဓောဝိတွာ တေလံ မက္ခေတွာ ယာဂုံ ဟယေတွာ ခ ဇ္ဇကံ ဒတွာ ပိဏ္ဍပါတကာလံ အာဂမယမာနာ ဓမ္မံ သုဏန္တာ နိသီဒိံသု။ ဓမ္မကထာဝသာနေ ထေရာနံ ပတ္တေ အာဒာယ အတ္တနော အတ္တနော ဂေဟာ နာနဂ္ဂရသဘောဇနဿ ပူရေတွာ အာဟရိံသု။ တဒာ အဟံ ကာကော ဟုတွာ အာသနသာ လာယ ဆဒနပိဋ္ဌေ နိလီနော တံ ဒိသွာ ဧကေန ဂဟိတပတ္တတော တိက္ခတ္တုံ မုခံ ပူရေန္တော တယော ကဗဠေ အဂ္ဂ ဟေသိံ။ တံ ပန ဘတ္တံ နေဝ သင်္ဃဿ သန္တကံ, န သင်္ဃဿ နိယမေတွာ ဒိန္နံ, န ဘိက္ခူဟိ ဂဟိတာဝသေသကံ။ အတ္တနော အတ္တနော ဂေဟံ နေတွာ မနုဿေဟိ ဘုဉ္ဇိတဗ္ဗကံ, ကေဝလံ သင်္ဃံ ဥဒ္ဒိဿ အဘိဟဋမတ္တမေဝ။ တတော မယာ တယော ကဗဠာ ဂဟိတာ, တွေကံ မေ ပုဗ္ဗကမ္မံ။ သွာဟံ ကာလံ ကတွာ တဿ ကမ္မဿ ဝိပာကေန အဝီစိမှိ ပစ္စိတွာ တတ္ထ ပက္ကာဝသေသေန ဣဒါနိ ဂိဇ္ဈကူဋေ ကာကပေတော ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တော ဣမံ ဒုက္ခံ ပစ္စာနု ဘောမီ''တိ။ ဣဒံ ကာကပေတဿ ဝတ္ထု။

ဣဓ ပန ထေရော ''အဟိပေတံ ဒိသွာ သိတံ ဟတွာကာသိ''န္တိ အာဟ။ အထဿ သတ္ထာ သက္ခီ ဟုတွာပိ ဥ ဋ္ဌာယ ''သစ္စံ, ဘိက္ခဝေ, မောဂ္ဂလ္လာနော အာဟ။ မယာပေသ သမ္ဗောဓိပတ္တဒိဝသေယေဝ ဒိဋ္ဌော, အပိစာဟံ 'ယေ မေ ဝစနံ န သဒ္ဒဟေယျုံ, တေသံ အဟိတာယ ဘဝေယျာ'တိ ပရာနုဒ္ဒယာယ န ကထေသိ''န္တိ အာဟ။ **လက္ခဏသံ ယုတ္တေပိ** (သံ. နိ. ၂.၂၀၂ အာဒယော) ဟိ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနေန ဒိဋ္ဌကာလေယေဝ သတ္ထာ တဿ သက္ခီ ဟုတွာ ဝိ နီတဝတ္ထူနိ ကထေသိ, ဣဒမ္ပိ တေန တထေဝ ကထိတံ။ တံ သုတွာ ဘိက္ခူ တဿ ပုဗ္ဗကမ္မံ ပုစ္ဆိံသု။ သတ္ထာပိ တေသံ ကထေသိ –

အတီတေ ကိရ ဗာရာဏသိံ နိဿာယ နဒီတီရေ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဿ ပဏ္ဏသာလံ ကရိံသု။ သော တတ္ထ ဝိဟရန္ တော နိဗဒ္ဓံ နဂရေ ပိဏ္ဍာယ စရတိ။ နာဂရာပိ သာယံပာတံ ဂန္ဓပုပ္ဖာဒိဟတ္ထာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဿုပဋ္ဌာနံ ဂစ္ဆန္တိ။ ဧ ကော ဗာရာဏသိဝါသီ ပုရိသော တံ မဂ္ဂံ နိဿာယ ခေတ္တံ ကသိ။ မဟာဇနော သာယံပာတံ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဿုပဋ္ဌာနံ ဂ စ္ဆန္တော တံ ခေတ္တံ မဒ္ဒန္တော ဂစ္ဆတိ။ ကဿကော စ ''မာ မေ ခေတ္တံ မဒ္ဒထာ''တိ ဝါရေန္တောပိ ဝါရေတုံ နာ သက္ခိ။ အထဿ ဧတဒဟောသိ – ''သစေ ဣမသ္မိံ ဌာနေ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဿ ပဏ္ဏသာလာ န ဘဝေယျ, န မေ ခေတ္ တံ မဒ္ဒေယျု''န္တိ။ သော ပစ္စေကဗုဒ္ဓဿ ပိဏ္ဍာယ ပဝိဋ္ဌကာလေ ပရိဘောဂဘာဇနာနိ ဘိန္ဒိတွာ ပဏ္ဏသာလံ ဈာ ပေသိ။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ တံ ဈာမံ ဒိသွာ ယထာသုခံ ပက္ကာမိ။ မဟာဇနော ဂန္ဓမာလံ အာဒာယ အာဂတော ဈာမပဏ္ဏသာ လံ ဒိသွာ ''ကဟံ နု ခော နော အယျော ဂတော''တိ အာဟ။ သောပိ မဟာဇနေနေဝ သဒ္ဓိံ ဂတော မဟာဇနမဇ္ဈေ ဌိတ ကောဝ ဝေမာဟ – ''မယာ တဿ ပဏ္ဏသာလာ ဈာပိတာ''တိ။ အထ နံ ''ဂဏှထ, ဣမံ ဟပိမံ နိဿာယ မယံ ပစ္စေ ကဗုဒ္ဓံ ဒဋ္ဌုံ န လဘိမှာ''တိ ဒဏ္ဍာဒီဟိ ပောထေတွာ ဇီဝိတက္ခယံ ဟာပေသုံ။ သော အဝီစိမှိ နိဗ္ဗတ္တိတွာ ယာဝ ယံ မဟာပထဝီ ယောဇနမတ္တံ ဥဿန္နာ, တာဝ နိရယေ ပစ္စိတွာ ပက္ကာဝသေသေန ဂိဇ္ဈကူဋေ အဟိပေတော ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိ။ သတ္ထာ ဣဒံ တဿ ပုဗ္ဗကမ္မံ ကထေတွာ, ''ဘိက္ခဝေ, ပါပကမ္မံ နာမေတံ ခီရသဒိသံ, ယထာ ခီရံ ဒု

ယ္ဟမာနမေဝ န ပရိဏမတိ။ တထာ ကမ္မံ ကယိရမာနမေဝ န ဝိပစ္စတိ။ ယဒါ ပန ဝိပစ္စတိ, တဒါ ဧဝရူပေန ဒုက္ခေန သောစတီ''တိ အနုသန္ဓိံ ဃဋ္ဋေတ္ဝာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ကထမာဟ –

၇၁. ''န ဟိ ပာပံ ကတံ ကမ္မံ၊ သဇ္ဇုခီရံဝ မုစ္စတိ။
ဍဟန္တံ ဗာလမန္ဝေတိ၊ ဘသ္မစ္ဆန္နောဝ ပါဝကော''တိ။

တတ္ထ **သဇ္ဇုခီရံ ဝ** တိ တံ ခဏံယေဝ ဓေနုယာ ထနေဟိ နိက္ခန္တံ အဘုဏှံ ခီရံ န မုစ္စတိ န ပရိဏမတိ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယထာ ဣဒံ သဇ္ဇုခီရံ တံ ခဏညေဝ န မုစ္စတိ န ပရိဏမတိ န ပကတိံ ဝိဇဟတိ။ ယသ္မိံ ပန ဘာဇနေ ဒုဟိတ္ဝာ ဂဟိတံ ယာဝ တတ္ထ တက္ကာဒိအမ္ဗိလံ န ပက္ခိပတိ, ယာဝ ဒဓိဘာဇနာဒိကံ အမ္ဗိလဘာဇနံ န ပာပုဏာတိ, တာဝ ပကတိံ အဝိဇဟိတ္ဝာ ပစ္ဆာ ဇဟတိ, ဧဝမေဝ ပာပကမ္မမ္ပိ ကရိယမာနမေဝ န ဝိပစ္စတိ။ ယဒိ ဝိပစ္စေယျ, န ကောစိ ပာပကမ္မံ ကာတုံ ဝိသဟေယျ။ ယာဝ ပန ကုသလာဘိနိဗ္ဗတ္တာ ခန္ဓာ ဓရန္တိ, တာဝ နံ တေ ရက္ခန္တိ။ တေသံ ဘေဒါ အပာယေ နိဗ္ဗတ္တက္ခန္ဓေသု ဝိပစ္စတိ, ဝိပစ္စမာနဉ္စ **ဍဟန္တံ ဗာလမန္ဝေတိ**။ ''ကိံ ဝိယာ''တိ? **''ဘသ္မစ္ဆန္နောဝ ပါဝကော''**တိ။ ယထာ ဟိ ဆာရိကာယ ပဋိစ္ဆန္နော ဝီတစ္စိတင်္ဂါရော အက္ကန္တောပိ ဆာရိကာယ ပဋိစ္ဆန္နတ္တာ န တာဝ ဍဟတိ, ဆာရိကံ ပန တာပေတ္ဝာ စမ္မာဒီနံ ဍဟနဝသေန ယာဝ မတ္ထလုင်္ဂာ ဍဟန္တော ဂစ္ဆတိ, ဧဝမေဝ ပာပကမ္မမ္ပိ ယေန ကတံ ဟောတိ, တံ ဗာလံ ဒုတိယေ ဝါ တတိယေ ဝါ အတ္တဘာဝေ နိရယာဒီသု နိဗ္ဗတ္တံ ဍဟန္တံ အနုဂစ္ဆတီတိ။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပန္နာဒယော အဟေသုန္တိ။

အဟိပေတဝတ္ထု ဒုတိယံ။

၁၃. သဋ္ဌိကူဋပေတဝတ္ထု

ယာဝဒေဝ အနတ္ထာယာ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဝေဠုဝနေ ဝိဟရန္တော သဋ္ဌိကူဋပေတံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ပုရိမနယေနေဝ ဟိ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရော လက္ခဏတ္ထေရေန သဒ္ဓိံ ဂိဇ္ဈကူဋာ ဩရောဟန္တော အညတရသ္မိံ ပဒေသေ သိတံ ပာတ္ဝာကာသိ။ ထေရေန သိတကာရဏံ ပုဋ္ဌော ''ဘဂဝတော သန္တိကေ မံ ပုစ္ဆေယျာသီ''တိ ဝတ္ဝာ ပိဏ္ဍာယ စရိတ္ဝာ သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတ္ဝာ ဝန္ဒိတ္ဝာ နိသိန္နကာလေ ပုန ပုဋ္ဌော အာဟ – ''အဟံ, အာဝုသော, ဧကံ ပေတံ အဒ္ဒသံ တိဂါဝုတပ္ပမာဏေန အတ္တဘာဝေန, တဿ သဋ္ဌိ အယကူဋသဟဿာနိ အာဒိတ္တာနိ သမ္ပဇ္ဇလိတာနိ ဥပရိမတ္ထကေ ပတိတ္ဝာ ပတိတ္ဝာ ဥဋ္ဌဟန္တိ သီသံ ဘိန္ဒန္တိ, ဘိန္နံ ဘိန္နံ ပုန သမုဋ္ဌဟတိ , ဣမိနာ အတ္တဘာဝေန မယာ ဧဝရူပေ အတ္တဘာဝေ န ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗော, အဟံ တံ ဒိသ္ဝာ သိတံ ပာတ္ဝာကာသိ''န္တိ။ ပေတဝတ္ထု သမ္ဗန္ဓိ –

''သဋ္ဌိ ကူဋသဟဿာနိ၊ ပရိပုဏ္ဏာနိ သဗ္ဗသော။
သီသေ တုယှံ နိပတန္တိ၊ ဝေဘိန္ဒန္တေဝ မတ္ထက''န္တိ။ (ပေ. ဝ. ၈၀၈၊ ၈၁၀၊ ၈၁၃) အာဒိ –

ဣမမေဝ ပေတံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ သတ္ထာ ထေရဿ ကထံ သုတ္ဝာဝ, ''ဘိက္ခဝေ, မယာပေသ သတ္တော ဗောဓိမဏ္ဍေ နိသိန္နေနေဝ ဒိဋ္ဌော 'ယေ စ ပန မေ ဝစနံ န သဒ္ဒဟေယျုံ, တေသံ အဟိတာယ ဘဝေယျာ'တိ ပရေသံ အနုကမ္ပာယ န ကထေသိံ, ဣဒါနိ ပန မောဂ္ဂလ္လာနဿ သက္ခိ ဟုတ္ဝာ ကထေမီ''တိ အာဟ။ တံ သုတ္ဝာ ဘိက္ခူ တဿ ပုဗ္ဗကမ္မံ ပုစ္ဆိံသု။ သတ္ထာပိ နေသံ ကထေသိ –

အတီတေ ကိရ ဗာရာဏသိယံ သာဋ္ဌိတ္တကသိပ္ပေ နိပ္ဖတ္တိံ ပတ္တော ဧကော ပီဌသပ္ပိ အဟောသိ။ သော နဂရဒ္ဝါရေ ဧကဿ ဝဋရုက္ခဿ ဟေဋ္ဌာ နိသိန္နော သက္ခရာနိ ခိပိတ္ဝာ တဿ ပဏ္ဏာနိ ဆိန္ဒန္တော ''ဟတ္ထိရူပကံ နော ဒဿေဟိ, အဿရူပကံ နော ဒဿေဟီ''တိ ဂာမဒာရကေဟိ ဝုစ္စမာနော ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတာနိ ရူပာနိ ဒဿေတ္ဝာ တေသံ သန္တိကာ ခါဒနီယာဒီနိ လဘတိ။ အထေကဒိဝသံ ရာဇာ ဥယျာနံ ဂစ္ဆန္တော တံ ပဒေသံ ပာပုဏိ။ အရကာ ပီ

ဌာသပ္ပိံ ဟရောဟန္တရေ ကတ္ဝာ ပလာယိံသု။ ရညော ဌိတမဏ္ဍနဟိကေ ရက္ခမူလံ ပဝိဋ္ဌသ္သ ဆိဒ္ဒာဝဆိဒ္ဒစ္ဆာယာ သရီရံ ဖရိ။ သော “ကိံ နု ခော ဧတ”န္တိ ဥဒ္ဓံ ဩလောကေန္တော ရက္ခပဏ္ဏေသု ဟတ္ထိရူပကာဒီနိ ဒိသွာ “ကသ္သေတံ ကမ္မ”န္တိ ပုစ္ဆိတွာ “ပီဌသပ္ပိနော”တိ သုတွာ တံ ပက္ကောသာပေတွာ အာဟ – “မယှံ ပုရောဟိတော အတိမုခရော အပ္ပမတ္တကေပိ ဝုတ္တေ ဗဟုံ ဘဏန္တော မံ ဥပဒ္ဒဝေတိ, သက္ခိဿသိ တဿ မုခေ နာဠိမတ္တာ အဇလဏ္ဍိကာ ခိပိတု”န္တိ? “သက္ခိဿာမိ, ဒေဝ။ အဇလဏ္ဍိကာ အာဟရာပေတွာ ပုရောဟိတေန သဒ္ဓိံ တုမှေ အန္တောသာဏိယံ နိသီဒထ, အဟမေတ္ထ ကတ္တဗ္ဗံ ဇာနိဿာမီ”တိ။ အထ ရာဇာ တထာ ကာရေသိ။ ဣတရောပိ ကတ္တရိယဂ္ဂေန သာဏိယာ ဆိဒ္ဒံ ကတွာ ပုရောဟိတဿ ရညာ သဒ္ဓိံ ကထေန္တဿ မုခေ ဝိဝဋမတ္တေ ဧကေကံ အဇလဏ္ဍိကံ ခိပိ။ ပုရောဟိတော မုခံ ပဝိဋ္ဌံ ပဝိဋ္ဌံ ဂိလိ။ ပီဌသပ္ပီ ခီဏာသု အဇလဏ္ဍိကာသု သာဏိံ စာလေသိ။ ရာဇာ တာယ သညာယ အဇလဏ္ဍိကာနံ ခီဏဘာဝံ ဉတွာ အာဟ – “အာစရိယ, အဟံ တုမှေဟိ သဒ္ဓိံ ကထေန္တော ကထံ နိတ္ထရိတုံ န သက္ခိဿာမိ, တုမှေ အတိမုခရတာယ နာဠိမတ္တာ အဇလဏ္ဍိကာ ဂိလန္တာပိ တုဏှီဘာဝံ နာပဇ္ဇထာ”တိ။ ဗြာဟ္မဏော မင်္ကုဘာဝံ အာပဇ္ဇိတွာ တတော ပဋ္ဌာယ မုခံ ဝိဝရိတွာ ရညာ သဒ္ဓိံ သလ္လပိတုံ နာသက္ခိ။ ရာဇာ ပီဌသပ္ပိဂုဏံ အနုဿရိတွာ တံ ပက္ကောသာပေတွာ “တံ နိဿာယ မေ သုခံ လဒ္ဓ”န္တိ တုဋ္ဌော တဿ သဗ္ဗဋ္ဌကံ နာမ ဓနံ ဒတွာ နဂရဿ စတူသု ဒိသာသု စတ္တာရော ဝရဂါမေ အဒါသိ။ တမတ္ထံ ဝိဒိတွာ ရညော အတ္ထဓမ္မာနုသာသကော အမစ္စော ဣမံ ဂါထမာဟ –

> “သာဓု ခေါ သိပ္ပကံ နာမ, အပိ ယာဒိသ ကီဒိသံ။
> ပဿ ခဉ္ဇပ္ပဟာရေန, လဒ္ဓါ ဂါမာ စတုဒ္ဒိသာ”တိ။ (ဇာ. ၁.၁.၁၀၇)။

သော ပန အမစ္စော တေန သမယေန အယမေဝ ဘဂဝါ အဟောသိ။ အထေကော ပုရိသော ပီဌသပ္ပိနာ လဒ္ဓသမ္ပတ္တိံ ဒိသွာ စိန္တေသိ – “အယံ နာမ ပီဌသပ္ပီ ဟုတွာ ဣမံ သိပ္ပံ နိဿာယ မဟာသမ္ပတ္တိံ ပတ္တော, မယာပေတံ သိက္ခိတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ။ သော တံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဝန္ဒိတွာ “ဣဒံ မေ , အာစရိယ, သိပ္ပံ ဒေထာ”တိ အာဟ။ “န သက္ကာ, တာတ, အဒါတု”န္တိ။ သော တေန ပဋိက္ခိတ္တော “ဟောတု, အာရာဓေဿာမိ န”န္တိ တဿ ဟတ္ထပါဒပရိကမ္မာဒီနိ ကရောန္တော စိရဿံ တံ အာရာဓေတွာ ပုနပ္ပုနံ ယာစိ, ပီဌသပ္ပီ “အယံ မေ အတိဝိယ ဥပကာရော”တိ တံ ပဋိဗာဟိတုံ အသက္ကောန္တော သိပ္ပံ သိက္ခာပေတွာ “နိပ္ဖန္နံ တေ, တာတ, သိပ္ပံ, ဣဒါနိ ကိံ ကရိဿသီ”တိ အာဟ။ “ဗဟိ ဂန္တွာ သိပ္ပံ ဝီမံသိဿာမီ”တိ။ “ကိံ ကရိဿသီ”တိ? “ကာဝိံ ဝါ မနုဿံ ဝါ ပဟရိတွာ မာရေဿာမီ”တိ။ “တာတ, ကာဝိံ မာရေန္တဿ သတံ ဒဏ္ဍော ဟောတိ မနုဿံ မာရေန္တဿ သဟဿံ, တွံ သပုတ္တဒါရောပိ တံ နိတ္ထရိတုံ န သက္ခိဿသိ, မာ ဝိနဿ, ယမှိ ပဟဋေ ဒဏ္ဍော နတ္ထိ, တာဒိသံ နိမာတာပိတိကံ ကဉ္စိ ဥပဓာရေဟီ”တိ။ သော “သာဓူ”တိ သက္ခရာ ဥစ္ဆင်္ဂေ ကတွာ တာဒိသံ ဥပဓာရယမာနော ဝိစရန္တော ကာဝိံ ဒိသွာ “အယံ သသာမိကာ”တိ ပဟရိတုံ န ဝိသဟိ, မနုဿံ ဒိသွာ “အယံ သမာတာပိတိကော”တိ ပဟရိတုံ န ဝိသဟိ။

တေန သမယေန သုနေတ္တော နာမ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ တံ နဂရံ နိဿာယ ပဏ္ဏသာလာယ ဝိဟရတိ။ သော တံ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသန္တံ နဂရဒွါရန္တရေ ဒိသွာ “အယံ နိမာတာပိတိကော, ဣမသ္မိံ ပဟဋေ ဒဏ္ဍော နတ္ထိ, ဣမံ ပဟရိတွာ သိပ္ပံ ဝီမံသိဿာမီ”တိ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဿ ဒက္ခိဏကဏ္ဏသောတံ သန္ဓာယ သက္ခရံ ခိပိ။ သာ ဒက္ခိဏကဏ္ဏသောတေန ပဝိသိတွာ ဝါမေန နိက္ခမိ, ဒုက္ခာ ဝေဒနာ ဥပ္ပဇ္ဇိ။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ ဘိက္ခာယ စရိတုံ နာသက္ခိ, အာကာသေန ပဏ္ဏသာလံ ဂန္တွာ ပရိနိဗ္ဗာယိ။ မနုဿာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ အနာဂစ္ဆန္တေ “ကိဉ္စိ အဖာသုကံ ဘဝိဿတီ”တိ စိန္တေတွာ တတ္ထ ဂန္တွာ တံ ပရိနိဗ္ဗုတံ ဒိသွာ ရောဒိံသု ပရိဒေဝိံသု။ သောပိ မဟာဇနံ ဂစ္ဆန္တံ ဒိသွာ တတ္ထ ဂန္တွာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓံ သဉ္ဇာနိတွာ “အယံ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသန္တော ဒွါရန္တရေ မမ သမ္မုခီဘူတော, အဟံ အတ္တနော သိပ္ပံ ဝီမံသန္တော ဣမံ ပဟရိ”န္တိ အာဟ။ မနုဿာ “ဣမိနာ ကိရ ပာပကေန ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ ပဟဋော, ဂဏှထ ဂဏှထာ”တိ ပောထေတွာ တတ္ထေဝ နံ ဇီဝိတက္ခယံ ပာပေသုံ။ သော အဝီစိမှိ နိဗ္ဗတ္တိတွာ ယာဝဇ္ဇ မဟာပထဝိ ယောဇနမတ္တံ ဥဿန္နာ, တာဝ ပစ္စိတွာ ဝိပါကာဝသေသေန ဂိဇ္ဈကူဋမတ္ထကေ သဋ္ဌိကူဋပေတော ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိ။ သတ္ထာ တဿ ဣမံ ပုဗ္ဗကမ္မံ ကထေတွာ, “ဘိက္ခဝေ, ဗာလဿ နာမ သိပ္ပံ ဝါ ဣဿရိယံ ဝါ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ အနတ္ထာယ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဗာလော ဟိ သိပ္ပံ ဝါ ဣဿရိယံ ဝါ လဘိတွာ အတ္တနော အနတ္ထမေဝ ကရောတီ”တိ အနုသန္ဓိံ ဃဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂါထမာဟ။

၇၂. ''ယာဝဒေဝ အနတ္ထာယ၊ ဉတ္တံ ဗာလဿ ဇာယတိ။
ဟန္တိ ဗာလဿ သုက္ကံသံ၊ မုဒ္ဓမဿ ဝိပာတယ''န္တိ။

တတ္ထ **ယာဝဒေဝ**တိ အဝဓိပရိစ္ဆေဒနတ္ထေ နိပါတော။ **ဉတ္တ**န္တိ ဇာနနသဘာဝေါ။ ယံ သိပ္ပံ ဇာနာတိ, ယမ္ပိ တ ဏှာသ္သရိယေ ယသေ သမ္ပတ္တိယဥ္စ ဌိတော ဇနေန ဉာယတိ, ပါကဋော ပညာတော ဟောတိ, တဿေတံ နာမံ။ သိပ္ပံ တ ဟိ ဏှာသ္သရိယာဒိဘာဝေ တ ဗာလဿ အနတ္ထာယေဝ ဇာယတိ။ တံ နိဿာယ သော အတ္တနော အနတ္ထမေဝ ကရောတိ။ **ဟန္တီ**တိ ဝိနာသေတိ။ **သုက္ကံသ**န္တိ ကုသလကောဋ္ဌာသံ, ဗာလဿ ဟိ သိပ္ပံ တ ဏှာသ္သရိယံ တ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ ကုသလ ကောဋ္ဌာသံ ဃာတေန္တမေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ **မုဒ္ဓ**န္တိ ပညာယေတံ နာမံ။ **ဝိပာတယ**န္တိ ဝိဒ္ဓံသယမာနံ။ တဿ ဟိ တံ သု က္ကံသံ ဟနန္တံ ပညာသင်္ခါတံ မုဒ္ဓံ ဝိပာတေန္တံ ဝိဒ္ဓံသေန္တမေဝ ဟန္တီတိ။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပါပုဏိံသု။

သဋ္ဌိကူဋပေတဝတ္ထု တေရသမံ။

၁၄. စိတ္တဂဟပတိဝတ္ထု

အသန္တံ ဘာဝနမိစ္ဆေယျာတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော သုဓမ္မတ္ထေရံ အာရဗ္ဘ က ထေသိ။ ဒေသနာ မစ္ဆိကာသဏ္ဍေ သမုဋ္ဌာယ သာဝတ္ထိယံ နိဋ္ဌိတာ။

မစ္ဆိကာသဏ္ဍနဂရသ္မိဉှိ စိတ္တော နာမ ဂဟပတိ ပဉ္စဝဂ္ဂိယာနံ အဗ္ဘန္တရံ မဟာနာမတ္ထေရံ နာမ ပိဏ္ဍာယ စရမာနံ ဒိသွာ တဿ ဣရိယာပထေ ပသီဒိတွာ ပတ္တံ အာဒာယ ဂေဟံ ပဝေသေတွာ ဘောဇေတွာ ဘတ္တကိစ္စာဝ သာနေ ဓမ္မကထံ သုဏန္တော သောတာပတ္တိဖလံ ပတွာ အစလသဒ္ဓော ဟုတွာ အမ္ဗာဋကဝနံ နာမ အတ္တနော ဥယျာ နံ သင်္ဃာရာမံ ကတ္တုကာမော ထေရဿ ဟတ္ထေ ဥဒကံ ပာတေတွာ နိယျာဒေသိ။ တသ္မိံ ခဏေ ''ပတိဋ္ဌိတံ ဗုဒ္ဓ သာသန''န္တိ ဥဒကပရိယန္တံ ကတွာ မဟာပထဝီ ကမ္ပိ။ မဟာသေဋ္ဌိ ဥယျာနေ မဟာဝိဟာရံ ကာရေတွာ သဗ္ဗဒိသာ ဟိ အာဂတာနံ ဘိက္ခူနံ ဝိဝဋ္ဋဒွါရော အဟောသိ။ မစ္ဆိကာသဏ္ဍေ သုဓမ္မတ္ထေရောပိ နာမ နေဝါသိကော အဟောသိ။

အပရေန သမယေန စိတ္တဿ ဂုဏကထံ သုတွာ ဒွေ အဂ္ဂသာဝကာ တဿ သင်္ဂဟံ ကတ္တုကာမာ မစ္ဆိ ကာသဏ္ဍံ အဂမံသု။ စိတ္တော ဂဟပတိ တေသံ အာဂမနံ သုတွာ အဍ္ဎယောဇနမဂ္ဂံ ပစ္စုဂ္ဂန္တွာ တေ အာဒာယ အတ္တ နော ဝိဟာရံ ပဝေသေတွာ အာဂန္တုကဝတ္တံ ကတွာ, ''ဘန္တေ, ထောကံ ဓမ္မကထံ သောတုကာမောမှီ''တိ ဓမ္မသေနာ ပတိံ ယာစိ။ အထ နံ ထေရော, ''ဥပာသက, အဒ္ဓါနေန အာဂတာမှာ ကိလန္တရူပာ။ အပိစ ထောကံ သုဏာဟီ''တိ တဿ ဓမ္မံ ကထေသိ။ သော ထေရဿ ဓမ္မံ သုဏန္တော အနာဂါမိဖလံ ပါပုဏိ။ သော ဒွေ အဂ္ဂသာဝကေ ဝန္ဒိတွာ, ''ဘန္တေ, သွေ ဘိက္ခုသဟဿေန သဒ္ဓိံ မမ ဂေဟေ ဘိက္ခံ ဂဏှထာ''တိ နိမန္တေတွာ ပစ္ဆာ နေဝါသိကံ သုဓမ္မ မတ္ထေရံ ''တုမှေပိ, ဘန္တေ, သွေ ထေရေဟိ သဒ္ဓိံ အာဂစ္ဆေယျာထာ''တိ နိမန္တေသိ။ သော ''အယံ မံ ပစ္ဆာ နိမန္တေတီ''တိ ကုဒ္ဓော ပဋိက္ခိပိတွာ ပုနပ္ပုနံ ယာစိယမာနောပိ ပဋိက္ခိပိ ဧဝ။ ဥပါသကော ''ပညာယိဿထ, ဘန္တေ''တိ ပက္ကမိတွာ ပုနဒိဝသေ အတ္တနော နိဝေသနေ မဟာဒါနံ သဇ္ဇေသိ။ သုဓမ္မတ္ထေရောပိ ပစ္စူသကာလေယေဝ ''ကီဒိသော နု ခော ဂဟပတိနာ အဂ္ဂသာဝကာနံ သက္ကာရော သဇ္ဇိတော, သွေဝ ဂန္တွာ ပဿိဿာမီ''တိ စိန္တေတွာ တ ဟေတောဝ ပတ္တစီဝရံ အာဒာယ တဿ ဂေဟံ အဂမာသိ။

သော ဂဟပတိနာ ''နိသီဒထ, ဘန္တေ''တိ ဝုစ္စမာနောပိ ''နာဟံ နိသီဒါမိ, ပိဏ္ဍာယ စရိဿာမီ''တိ ဝတွာ အဂ္ဂ သာဝကာနံ ပဋိယာဒိတံ သက္ကာရံ ဩလောကေတွာ ဂဟပတိံ ဇာတိယာ ဃဋ္ဋေတုကာမော ''ဥဠာရော တေ, ဂဟပတိ, သ က္ကာရော, အပိစေတ္ထ ဧကေညေဝ နတ္ထီ''တိ အာဟ။ ''ကိံ, ဘန္တေ''တိ? ''တိလသံဂုဠိကာ, ဂဟပတီ''တိ ဝတွာ ဂဟ ပတိနာ ကာကောပမာယ အပသာဒိတော ကုဇ္ဈိတွာ ''ဧသော တေ, ဂဟပတိ, အာဝါသော, ပက္ကမိဿာမဟ''န္တိ ဝတွာ တ ယာဝတတိယံ တရိယမာနောပိ ပက္ကမိတွာ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ စိတ္တေန စ အတ္တနာ စ ဝုတ္တဝစနံ အာရော စေသိ။ သတ္ထာ ''တယာ ဥပါသကော သဒ္ဓော ပသန္နော ဟီနေန ခုံသိတော''တိ တဿေဝ ဒေါသံ အာရောပေတွာ ပဋိ သာရဏီယကမ္မံ ကာရာပေတွာ ''ဂစ္ဆ, စိတ္တဂဟပတိံ ခမာပေဟီ''တိ ပေသေသိ။ သော တတ္ထ ဂန္တွာ, ''ဂဟပတိ,

မယှပဟမေဝ သော အေသော, ခမာဟိ မေ''တိ ဝတွာပိ ''နာဟံ ခမာမိ''တိ တေန ပဋိက္ခိတ္တော မင်္ဂုဘူတော တံ ခမာပေတုံ နာသက္ခိ။ ပုနဒေဝ သတ္ထု သန္တိကံ ပစ္စာဂမာသိ။ သတ္ထာ ''နာဿ ဥပာသကော ခမိဿတီ''တိ ဇာနန္တောပိ ''မာနထဒ္ဓေါ ဧသ, တိံသယောဇနံ တာဝ မဂ္ဂံ ဂန္တွာ ပစ္စာဂစ္ဆတူ''တိ ခမနူပာယံ အနာစိက္ခိတွာဝ ဥယျောဇေသိ။ အထဿ ပုနာဂတကာလေ နိဟတမာနဿ အနုဒူတံ ဒတွာ ''ဂစ္ဆ, ဣမိနာ သဒ္ဓိံ ဂန္တွာ ဥပာသကံ ခမာပေဟီ''တိ ဝတွာ ''သမဏေန နာမ 'မယှံ ဝိဟာရော, မယှံ နိဝါသဋ္ဌာနံ, မယှံ ဥပာသကော, မယှံ ဥပာသိကာ'တိ မာနံ ဝါ ဣဿံ ဝါ ကာတုံ န ဝဋ္ဋတိ။ ဧဝံ ကရောန္တဿ ဟိ ဣစ္ဆာမာနာဒယော ကိလေသာ ဝဍ္ဍန္တိ''တိ အနုသန္ဓိံ ဃဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမာ ဂါထာ အဘာသိ –

၇၃. ''အသန္တံ ဘာဝနမိစ္ဆေယျ၊ ပုရေက္ခာရဉ္စ ဘိက္ခုသု။
အာဝါသေသု စ ဣဿရိယံ၊ ပူဇာ ပရကုလေသု စ။

၇၄. ''မမေဝ ကတ မညန္တု, ဂိဟီ ပဗ္ဗဇိတာ ဥဘော။

မမေဝါတိဝသာ အဿု၊ ကိစ္စာကိစ္စေသု ကိသ္မိစိ။
ဣတိ ဗာလဿ သင်္ကပ္ပော၊ ဣစ္ဆာ မာနော စ ဝဍ္ဍတီ''တိ။

တတ္ထ **အသန္တံ** န္တိ ယော ဗာလော ဘိက္ခု အဝိဇ္ဇမာနံ သမ္ဘာဝနံ ဣစ္ဆေယျ, ''အဿဒ္ဓေါဝ သမာနော 'သဒ္ဓေါတိ မံ ဇနော ဇာနာတူ'တိ ဣစ္ဆတီ''တိ။ **ဟပိစ္ဆတာ** နိဒ္ဒေသေ (ဝိဘ. ၈၅၁) ဝုတ္တနယေနေဝ ဗာလော ''အသဒ္ဓေါ ဒုဿီလော အပ္ပဿုတော အပ္ပဝိဝိတ္တော ကုသီတော အနုပဋ္ဌိတဿတိ အသမာဟိတော ဒုပ္ပညော အခီဏာသဝေါ သမာနော 'အဟော ဝတ မံ ဇနော အယံ သဒ္ဓေါ, သီလဝါ, ဗဟုဿုတော, ပဝိဝိတ္တော, အာရဒ္ဓဝီရိယော, ဥပဋ္ဌိတဿတိ, သမာဟိတော, ပညဝါ , ခီဏာသဝေါ'တိ ဇာနေယျာ''တိ ဣဒံ အသန္တသမ္ဘာဝနံ ဣစ္ဆတိ။ **ပုရေက္ခာရ** န္တိ ပရိဝါရံ။ ''အဟော ဝတ မံ သကလဝိဟာရေ ဘိက္ခူ ပရိဝါရေတွာ ပဉှံ ပုစ္ဆန္တာ ဝိဟရေယျု''န္တိ ဧဝံ ဣစ္ဆာစာရေ ဌတွာ ပုရေက္ခာရဉ္စ ဘိက္ခူသု ဣစ္ဆတိ။ **အာဝါသေသူ**တိ သင်္ဃိကေသု စ အာဝါသေသု ယာနိ ဝိဟာရမဇ္ဈေ ပဏီတ သေနာသနာနိ, တာနိ အတ္တနော သန္ဒိဋ္ဌသမ္ဘတ္တာဒီနံ ဘိက္ခူနံ ''တုမှေဟ ဣမေ ဝသထာ''တိ ဝိစာရေန္တော သယမ္ပိ ဝရတရံ သေနာသနံ ပလိဗောဓေန္တော, သေသာနံ အာဂန္တုကဘိက္ခူနံ ပစ္စန္တိမာနိ လာမကသေနာသနာနိ စေဝ အမနုဿပရိဂ္ဂဟိတာနိ စ ''တုမှေဟ ဣမေ ဝသထာ''တိ ဝိစာရေန္တော အာဝါသေသု ဣဿရိယံ ဣစ္ဆတိ။ **ပူဇာ ပရကုလေသု စာ**တိ နေဝ မာတာပိတူနံ န ဉာတကာနံ ပရေသုယေဝ ကုလေသု ''အဟော ဝတိမေ မယှမေဝ ဒဒေယျုံ, န အညေသ''န္တိ ဧဝံ စ တုပ္ပစ္စယေဟိ ပူဇံ ဣစ္ဆတိ။

မမေဝ ကတ မညန္တူ တိ ယဿ စ ဗာလဿ ''ယံကိဉ္စိ ဝိဟာရေ ဥပေါသထာဂါရာဒိကရဏဝသေန ကတံ နဝကမ္မံ, တံ သဗ္ဗံ အမှာကံ ထေရေန ကတန္တိ ဧဝံ ဂိဟီ စ ပဗ္ဗဇိတာ စ ဥဘောပိ မမေဝ နိဿာယ ကတံ ပရိကမ္မံ နိဋ္ဌိတံ မညန္တူ''တိ သင်္ကပ္ပော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ **မမေဝါတိဝသာ** အဿူတိ ''ဂိဟီ စ ပဗ္ဗဇိတာ စ သဗ္ဗေပိ မမေဝ ဝသေ ဝတ္တန္တု, သကဋဝါသိဖရသုအာဒီနိ ဝါ လဒ္ဓဗ္ဗာနိ ဟောန္တု, အန္တမသော ယာဂုမတ္တမ္ပိ တာပေတွာ ပိဝနာဒီနိ ဝါ, ဧဝရူပေသု ကိစ္စာကိစ္စေသု ခုဒ္ဒကမဟန္တေသု ကရဏီယေသု ကိသ္မိဉ္စိ ဧကကိစ္စေပိ မမေဝ ဝသေ ဝတ္တန္တု, မမေဝ အာပုစ္ဆိတွာ ကရောန္တူ''တိ သင်္ကပ္ပော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ **ဣတိ ဗာလဿာ** တိ ယဿ ဗာလဿ သာ စ ဣစ္ဆာ အယဉ္စ ဧဝရူပေါ သင်္ကပ္ပော ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တဿ နေဝ ဝိပဿနာ, န မဂ္ဂဖလာနိ ဝဍ္ဍန္တိ။ ကေဝလံ ပနဿ စန္ဒောဒယေ သမုဒ္ဒဿ ဥဒကံ ဝိယ ဆသု ဒွါရေသု ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ တဏှာ စေဝ နဝဝိဓမာနော စ ဝဍ္ဍတီတိ။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

သုဓမ္မတ္ထေရောပိ ဣမံ ဩဝါဒံ သုတွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ ဥဋ္ဌာယာသနာ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ တေန အနုဒူတေန ဘိက္ခုနာ သဒ္ဓိံ ဂန္တွာ ဥပါသကဿ စက္ခုပထေ အာပတ္တိံ ပဋိကရိတွာ ဥပါသကံ ခမာပေသိ။ သော ဥပါသကေန ''ခမာမဟံ, ဘန္တေ, သစေ မယှံ အေသော အတ္ထိ, ခမထ မေ''တိ ပဋိခမာပိတော သတ္ထာရာ ဒိန္နေ ဩဝါဒေ ဌတွာ ကတိပါဟေနေဝ သဟ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ အရဟတ္တံ ပာပုဏိ။ ဥပါသကောပိ စိန္တေသိ – ''မယာ သတ္ထာရံ အဒိသွာဝ သောတာပတ္တိဖလံ ပတ္တံ, အဒိသွာ ဧဝ အနာဂါမိဖလေ ပတိဋ္ဌိတော, သတ္ထာရံ မေ ဒဋ္ဌုံ ဝဋ္ဋတီ''တိ။ သော တိလတ

ဏ္ဍုလသပ္ပိဖာဏိတဝတ္ထစ္ဆာဒနာဒီဟိ ပရိပူရာနိ ပဉ္စ သကဋသတာနိ ယောဇာပေတွာ "သတ္ထာရံ ဒဠှကာမာ အာဂစ္ဆန္တု, ပိဏ္ဍပါတဘတ္တာဒီဟိ န ကိလမိဿန္တီ"တိ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ အာရောစာပေတွာ ဘိက္ခုနိသင်္ဃဿာပိ ဥပာသကာနမ္ပိ ဥပါသိကာနမ္ပိ အာရောစာပေသိ။ တေန သဒ္ဓိံ ပဉ္စသတာ ပဉ္စသတာ ဘိက္ခူ စ ဘိက္ခုနိယော စ ဥပါသကာ စ ဥပါသိကာယော စ နိက္ခမိံသု။ သော တေသဉ္စေဝ အတ္တနော ပရိသာယ စာတိ တိဏ္ဏံ ဇနသဟဿာနံ ယထာ တိံသယောဇနေ မဂ္ဂေ ယာဂုဘတ္တာဒီဟိ ကိဉ္စိ ဝေကလ္လံ န ဟောတိ, တထာ သံဝိဒဟိ။ တဿ ပန နိက္ခန္တဘာဝံ ဉတွာ ယောဇနေ ယောဇနေ ဒေဝတာ ခန္ဓာဝါရံ ဗန္ဓိတွာ ဒိဗ္ဗေဟိ ယာဂုခဇ္ဇကဘတ္တပါနကာဒီဟိ တံ မဟာဇနံ ဥပဋ္ဌဟိံသု, ကဿစိ ကေနစိ ဝေကလ္လံ န ဟောတိ။ ဇံ ဒေဝတာဟိ ဥပဋ္ဌိယမာနော ဒေဝသိကံ ယောဇနံ ဂစ္ဆန္တော မာသေန သာဝတ္ထိံ ပတွာ, ပဉ္စ သကဋသတာနိ ယထာပူရိတာနေဝ အပေသုံ။ ဒေဝတာဟိ စေဝ မနုဿေဟိ စ အဘိဟဋံ ပဏ္ဏာကာရံ ဝိဿဇ္ဇေန္တော ဝ အဂမာသိ။

သတ္ထာ အာနန္ဒတ္ထေရံ အာဟ – "အာနန္ဒ, အဇ္ဇ ဝဍ္ဍမာနကစ္ဆာယာယ စိတ္တော ဂဟပတိ ပဉ္စဟိ ဥပါသကသတေဟိ ပရိဝုတော အာဂန္တွာ မံ ဝန္ဒိဿတီ"တိ။ "ကိံ ပန, ဘန္တေ, တဿ တုမှာကံ ဝန္ဒနကာလေ ကိဉ္စိ ပာဋိဟာရိယံ ဘဝိဿတီ"တိ? "ဘဝိဿတိ, အာနန္ဒာ"တိ။ "ကိံ, ဘန္တေ"တိ? တဿ အာဂန္တွာ "မံ ဝန္ဒနကာလေ ရာဇမာနေန အဋ္ဌကရီသမတ္တေ ပဒေသေ ဇဏ္ဏုကမတ္တေန ဩဓိနာ ပဉ္စဝဏ္ဏာနံ ဒိဗ္ဗပုပ္ဖာနံ ဃနဝဿံ ဝဿိဿတီ"တိ။ တံ ကထံ သုတွာ နဂရဝါသိနော "ဇံ မဟာပုညော ကိရ စိတ္တော နာမ ဂဟပတိ အာဂန္တွာ အဇ္ဇ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိဿတိ, ဧဝရူပံ ကိရ ပာဋိဟာရိယံ ဘဝိဿတိ, မယမ္ပိ တံ မဟာပုညံ ဒဋ္ဌုံ လဘိဿာမာ"တိ ပဏ္ဏာကာရံ အာဒာယ မဂ္ဂဿ ဥဘောသု ပဿေသု အဋ္ဌံသု။ ဝိဟာရသမီပေ အာဂတကာလေ ပဉ္စ ဘိက္ခုသတာနိ ပဌမံ အာဂမိံသု။ စိတ္တော ဂဟပတိ, "အမ္မာ, တုမှေ ပစ္ဆတော အာဂစ္ဆထာ"တိ မဟာဥပါသိကာယော ဌပေတွာ ပဉ္စဟိ ဥပါသကသတေဟိ ပရိဝုတော သတ္ထု သန္တိကံ အဂမာသိ။ ဗုဒ္ဓါနံ သမ္မုခဋ္ဌာနေ ပန ဌိတာ တ နိသိန္နာ တ ဣတော တ ဧတ္တော တ န ဟောန္တိ, ဗုဒ္ဓဝီထိယာ ဒွိသု ပဿေသု နိစ္စလာဝ တိဋ္ဌန္တိ။ စိတ္တော ဂဟပတိ မဟန္တံ ဗုဒ္ဓဝီထိံ ဩက္ကမိ။ တီဏိ ဖလာနိ ပတ္တေန အရိယသာဝကေန ဩလောကိတောလောကိတဋ္ဌာနံ ကမ္ပိ။ "ဧသော ကိရ စိတ္တော ဂဟပတီ"တိ မဟာဇနော ဩလောကေသိ ။ သော သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဆဗ္ဗဏ္ဏာနံ ဗုဒ္ဓရသ္မီနံ အန္တော ပဝိသိတွာ ဒွီသု ဂောပ္ဖကေသု သတ္ထု ပာဒေ ဂဟေတွာ ဝန္ဒိ။ တံ ခဏညေဝ ဝုတ္တပ္ပကာရံ ပုပ္ဖဝဿံ ဝဿိ, သာဓုကာရသဟဿာနိ ပဝတ္တယိံသု။ သော ဧကမာသံ သတ္ထု သန္တိကေ ဝသိ, ဝသမာနော စ သကလံ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ ဝိဟာရေယေဝ နိသီဒါပေတွာ မဟာဒါနံ အဒါသိ, အတ္တနာ သဒ္ဓိံ အာဂတေပိ အန္တောဝိဟာရေယေဝ ကတွာ ပဋိဇဂ္ဂိ။ ဧကဒိဝသမ္ပိ အတ္တနော သကဋေသု ကိဉ္စိ ဂဟေတဗ္ဗံ နာဟောသိ, ဒေဝမနုဿေဟိ အာဘတပဏ္ဏာကာရေနေဝ အနံ အဒါသိ, သဗ္ဗကိစ္စာနိ အကာသိ။ သော သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ အာဟ – "ဘန္တေ, အဟံ 'တုမှာကံ အနံ ဒဿာမိ'တိ အာဂစ္ဆန္တော မာသံ အန္တရာမဂ္ဂေ အဟောသိံ။ ဣဓေဝ မေ မာသော ဝီတိဝတ္တော, မယာ အာဘတံ ပဏ္ဏာကာရံ ကိဉ္စိ ဂဟေတုံ န လဘာမိ, ဧတ္တကံ ကာလံ ဒေဝမနုဿေဟိ အာဘတပဏ္ဏာကာရေနေဝ အနံ အဒါသိံ, သောဟံ သစေပိ ဣဓ သံဝစ္ဆရံ ဝသိဿာမိ, နေဝ မမ ဒေယျဓမ္မံ အတုံ လဘိဿာမိ။ အဟံ သကဋာနိ ဩတာရေတွာ ဂန္တုံ ဣစ္ဆာမိ, ပဋိသာမနဋ္ဌာနံ မေ အာရောစာပေထာ"တိ။

သတ္ထာ အာနန္ဒတ္ထေရံ အာဟ – "အာနန္ဒ, ဥပါသကဿ ဧကံ ပဒေသံ တုစ္ဆံ ကာရေတွာ ဒေဟီ"တိ။ ထေရော တထာ အကာသိ။ ကပ္ပိယဘူမိ (မဟာဝ. ၂၉၅) ကိရ စိတ္တဿ ဂဟပတိနော အနုညာတာ။ ဥပါသကောပိ အတ္တနာ သဒ္ဓိံ အာဂတေဟိ တီဟိ ဇနသဟဿေဟိ သဒ္ဓိံ တုစ္ဆသကဋေဟိ ပုန မဂ္ဂံ ပဋိပဇ္ဇိ။ ဒေဝမနုဿာ ဥဋ္ဌာယ, "အယျ, တယာ တုစ္ဆသကဋေဟိ ဂမနကမ္မံ ကတ"န္တိ သတ္တဟိ ရတနေဟိ သကဋာနိ ပူရယိံသု။ သော အတ္တနော အာဘတပဏ္ဏာကာရေနေဝ မဟာဇနံ ပဋိဇဂ္ဂန္တော အဂမာသိ။ အာနန္ဒတ္ထေရော သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ အာဟ – "ဘန္တေ, တုမှာကံ သန္တိကံ အာဂစ္ဆန္တောပိ မာသေန အာဂတော, ဣဓာပိ မာသမေဝ ဝုတ္ထော, ဧတ္တကံ ကာလံ ဒေဝမနုဿေဟိ အဘိဟဋပဏ္ဏာကာရေနေဝ မဟာဒါနံ အဒါသိ, ဣဒါနိ ပဉ္စ သကဋသတာနိ တုစ္ဆာနိ ကတွာ မာသေနေဝ ကိရ ဂမိဿတိ, ဒေဝမနုဿာ ပနဿ ဥဋ္ဌာယ, 'အယျ , တယာ တုစ္ဆသကဋေဟိ ဂမနကမ္မံ ကတ'န္တိ ပဉ္စ သကဋသတာနိ သတ္တရတနေဟိ ပူရယိံသု။ သော ပုန အတ္တနော အာဘတပဏ္ဏာကာရေနေဝ ကိရ မဟာဇနံ ပဋိဇဂ္ဂန္တော ဂမိဿတီ"တိ။ "ကိံ ပန, ဘန္တေ, ဧတဿ တုမှာကံ သန္တိကံ အာဂစ္ဆန္တဿေဝ ဧသ သက္ကာရော ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ဥဒါဟု အညတ္ထ ဂစ္ဆန္တဿာပိ ဥပ္ပဇ္ဇတီ"တိ? "အာနန္ဒ, မမ သန္တိကံ အာဂစ္ဆန္တဿာပိ အညတ္ထ ဂစ္ဆန္တဿာပိ ဧတဿ ဥပ္ပဇ္ဇ

ဇတေ၀။ အယဉှိ ဥပာသကော သဒ္ဓော ပသန္နော သမ္ပန္နသီလော, ၀ေရှုဟေ ပုဂ္ဂလော ယံ ယံ ပဒေသံ ဘဇတိ, တတ္ထ တတ္ထေ၀သ္သ လာဘသက္ကာရော နိဗ္ဗတ္တတီ''တိ ၀တွာ သတ္ထာ ဣမံ ပကိဏ္ဏကဝဂ္ဂေ ကထမာဟ –

''သဒ္ဓော သီလေန သမ္ပန္နော၊ ယသော ဘောဂသမပ္ပိတော။
ယံ ယံ ပဒေသံ ဘဇတိ၊ တတ္ထ တတ္ထေ၀ ပူဇိတော''တိ။ (ဓ. ပ. ၃၀၃)။

အတ္ထော ပနဿာ တတ္ထေ၀ အာဝိဘဝိဿတိ။

ဧဝံ ၀ုတ္တေ အာနန္ဒတ္ထေရော စိတ္တဿ ပုဗ္ဗကမ္မံ ပုစ္ဆိ။ အထဿ သတ္ထာ အာစိက္ခန္တော အာဟ –

အာနန္ဒ, အယံ ပဒုမုတ္တရဿ ဘဂဝတော ဟဒမူလေ ကတာဘိနီဟာရော ကပ္ပသတသဟဿံ ဒေဝမနုဿေသု သံသရိတွာ ကဿပဗုဒ္ဓကာလေ မိဂလုဒ္ဒကကုလေ နိဗ္ဗတ္တော ၀ုဒ္ဓိမန္ဝာယ ဧကဒိ၀သံ ဒေဝေ ၀ဿန္တေ မိဂကနံ မာရဏတ္ထာယ သတ္တိံ အာဒါယ အရညံ ဂန္တွာ မိဂေ ဩလောကေန္တော ဧကသ္မိံ အကဋ္ဋပဗ္ဘာရေ သသီသံ ပာရုပိတွာ ဧကံ ဘိက္ခုံ နိသိန္နံ ဒိသွာ ''ဧကော, အယျော, သမဏဓမ္မံ ကရောန္တော နိသိန္နော ဘဝိဿတိ, ဘတ္တမဿ အာဟရိဿာမီ''တိ ၀ေဂေန ဂေဟံ ဂန္တွာ ဧကသ္မိံ ဥဒ္ဓနေ ဟိယျော, အာဘတမံသံ, ဧကသ္မိံ ဘတ္တံ ပစာပေတွာ အညေ ပိဏ္ဍပာတစာရိကေ ဘိက္ခူ ဒိသွာ တေသမ္ပိ ပတ္တေ အာဒါယ ပညတ္တာသနေ နိသီဒာပေတွာ ဘိက္ခံ သမ္ပာဒေတွာ, ''အယျေ, ပရိဝိသထာ''တိ အညံ အာဏာပေတွာ တံ ဘတ္တံ ပုဋကေ ပက္ခိပိတွာ အာဒါယ ဂစ္ဆန္တော အန္တရာမဂ္ဂေ နာနာပုပ္ဖာနိ ဩစိနိတွာ ပတ္တပုဋေ ကတွာ ထေရဿ နိသိန္နဋ္ဌာနံ ဂန္တွာ ''မယှံ, ဘန္တေ, သင်္ဂဟံ ကရောထာ''တိ ၀တွာ ပတ္တံ အာဒါယ ပူရေတွာ ထေရဿ ဟတ္ထေ ဌပေတွာ တေဟိ ပုပ္ဖေဟိ ပူဇံ ကတွာ ''ယထာ မေ အယံ ရသပိဏ္ဍပာတော ပုပ္ဖပူဇာယ သဒ္ဓိံ စိတ္တံ တောသေသိ, ဧဝံ နိဗ္ဗတ္တနိဗ္ဗတ္တဋ္ဌာနေ ပဏ္ဏာကာရသဟဿာနိ အာဒါယ အာဂန္တွာ မယှံ စိတ္တံ တောသေန္တု, ပဉ္စဝဏ္ဏကုသုမဝဿဉ္စ ၀ဿတူ''တိ ပတ္ထနံ ပဋ္ဌပေသိ။ သော ယာဝဇီဝံ ကုသလံ ကတွာ ဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တိ, နိဗ္ဗတ္တဋ္ဌာနေ ဇဏ္ဏုကမတ္တေန ဩဓိနာ ဒိဗ္ဗပုပ္ဖဝဿံ ၀ဿိ။ ဣဓာနိပိဿ ဇာတဒိ၀သေ စေဝ ဣမဿ စ အာဂတဿ ပုပ္ဖ၀ဿဝဿနဉ္စ ပဏ္ဏာကာရာဘိဟာရော စ သတ္တဟိ ရတနေဟိ သကဋ္ဋပူရဏဉ္စ တဿေ၀ ကမ္မဿ နိဿန္ဒောတိ။

စိတ္တဂဟပတိ၀တ္ထု စုဒ္ဒသမံ။

၁၅. ၀နဝာသီတိဿသာမဏေရ၀တ္ထု

အညာ ဟိ လာဘူပနိသာတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ၀နဝာသိကတိဿတ္ထေရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။ ဒေသနာ ရာဇဂဟေ သမုဋ္ဌိတာ။

သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ ကိရ ပိတု ၀င်္ဂန္တဗြာဟ္မဏဿ သဟာယကော မဟာသေနဗြာဟ္မဏော နာမ ရာဇဂဟေ ၀သတိ။ သာရိပုတ္တတ္ထေရော ဧကဒိဝသံ ပိဏ္ဍာယ စရန္တော တဿ အနုကမ္ပာယ တဿ ဂေဟဒွာရံ အဂမာသိ။ သော ပန ပရိက္ခီဏဝိဘဝေတာ ဒလိဒ္ဒေါ။ သော ''မမ ပုတ္တော မယှံ ဂေဟဒွာရံ ပိဏ္ဍာယ စရိတုံ အာဂတော ဘဝိဿတိ, အဟဉ္စမှိ ဒုဂ္ဂတော, မယှံ ဒုဂ္ဂတဘာဝံ န ဇာနာတိ မညေ, နတ္ထိ မေ ကောစိ ဒေယျဓမ္မော''တိ ထေရဿ သမ္မုခါ ဘဝိတုံ အသက္ကောန္တော နိလီယိ။ ထေရော အပရမ္ပိ ဒိဝသံ အဂမာသိ, ဗြာဟ္မဏော တထေ၀ နိလီယိ။ ''ကိဉ္စိဒေဝ လဘိတွာ ဒဿာမီ''တိ စိန္တေန္တောပိ နာလဘိ။ အထေကဒိဝသံ ဧကသ္မိံ ဗြာဟ္မဏဝါစနကေ ထူလသာဋကေန သဒ္ဓိံ ပာယာသပါတိံ လဘိတွာ အာဒါယ ဂေဟံ ဂန္တွာဝ ထေရံ အနုဿရိ, ''ဣမံ ပိဏ္ဍပါတံ မယှာ ထေရဿ အတုံ ၀ဋ္ဋတီ''တိ။ ထေရောပိ တံ ခဏံ ဈာနံ သမာပဇ္ဇိတွာ သမာပတ္တိတော ၀ုဋ္ဌာယ တံ ဗြာဟ္မဏံ ဒိသွာ ''ဗြာဟ္မဏော ဒေယျဓမ္မံ လဘိတွာ မမ အာဂမနံ ပစ္စာသီသတိ, မယာ တတ္ထ ဂန္တုံ ၀ဋ္ဋတီ''တိ သင်္ဃာဋိံ ပါရုပိတွာ ပတ္တံ အာဒါယ တဿ ဂေဟဒွာရေ ဌိတမေ၀ အတ္တာနံ ဒဿေသိ။

ဗြာဟ္မဏော ထေရံ ဒိသွာဝ စိတ္တံ ပသီဒိ။ အထ နံ ဥပသင်္ကမိတွာ ၀န္ဒိတွာ ပဋိသန္ထာရံ ကတွာ အန္တော ဂေဟေ နိသီဒာပေတွာ ပာယာသပါတိံ ဂဟေတွာ ထေရဿ ပတ္တေ အာကိရိ။ ထေရော ဥပဍ္ဎံ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ ဟတ္ထ

ထေန ပတ္တံ ပိဒဟိ။ အထ နံ ဗြာဟ္မဏော အာဟ – ‘‘ဘန္တေ, ကောပဋ္ဌိဝိသမတ္တော၀ အယံ ဟယသော, ပရလောကသ ဋ္ဌဟံ မေ ကရောထ, မာ ဣဓလောကသဋ္ဌဟံ, နိရ၀သေသမေ၀ အတုကာမောမှဟိ’’တိ သဗ္ဗံ အာကိရိ။ ထေရော တတ္ထေ၀ ပရိဘုဉ္ဇိ။ အထဿ ဘတ္တကိစ္စပရိယောသာနေ တမ္ပိ သာဋ္ဌကံ ဒတွာ ၀န္ဒိတွာ ဧ၀မာဟ – ‘‘ဘန္တေ, အဟမ္ပိ တုမှေဟိ ဒိဋ္ဌဓမ္မမေ၀ ဟာပုဏေယျ’’န္တိ။ ထေရော ‘‘ဧ၀ံ ဟောတု ဗြာဟ္မဏာ’’တိ တဿ အနုမောဒနံ ကတွာ ဥဋ္ဌာယာသနာ ပက္ကမန္တော အနုပုဗ္ဗေန စာရိကံ စရန္တော ဇေတ၀နံ အဂမာသိ။ ‘‘ဒုဂ္ဂတကာလေ ဒိန္နအန္နံ ပန အတိဝိယ တောသေတီ’’တိ ဗြာဟ္မဏောပိ တံ အန္နံ ဒတွာ ပသန္နစိတ္တော သောမနဿဇာတော ထေရေ အဓိမတ္တံ သိနေဟ မကာသိ။ သော ထေရေ သိနေဟေနေ၀ ကာလံ ကတွာ သာ၀တ္ထိယံ ထေရဿုပဋ္ဌာကကုလေ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှိ ။ တံခဏေယေ၀ ပနဿ မာတာ ‘‘ကုစ္ဆိယံ မေ ဂဗ္ဘော ပတိဋ္ဌိတော’’တိ ဥတွာ သာမိကဿ အာရောစေသိ။ သော တဿာ ဂဗ္ဘပရိဟာရံ အဒါသိ။

တဿာ အစ္စုဏှဟအတိသီတအတိအမ္ဗိလာဒိပရိဘောဂံ ၀ဇ္ဇေတွာ သုခေန ဂဗ္ဘံ ပရိဟရိယမာနာယ ဧ၀ရူပော ဒေါဟဠော ဥပ္ပဇ္ဇိ ‘‘အဟော ၀တာဟံ သာရိပုတ္တတ္ထေရပ္ပမုခာနိ ပဉ္စ ဘိက္ခုသတာနိ နိမန္တေတွာ ဂေဟေ နိသီဒာပေတွာ အသမ္ဘိန္နခီရပာယာသံ ဒတွာ သယမ္ပိ ကာသာယ၀တ္ထာနိ ပရိဒဟိတွာ သု၀ဏ္ဏသရကံ အာဒါယ အာသနပရိယန္တေ နိသီဒိတွာ ဧတ္တကာနံ ဘိက္ခူနံ ဥစ္ဆိဋ္ဌပါယာသံ ပရိဘုဉ္ဇေယျ’’န္တိ။ တဿာ ကိရ သော ကာသာယ၀တ္ထပရိဒဟနေ ဒေါဟဠော ကုစ္ဆိယံ ပုတ္တဿ ဗုဒ္ဓသာသနေ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ အဟောသိ။ အထဿာ ဉာတကာ ‘‘ဓမ္မိကော နော ဓီတာယ ဒေါဟဠော’’တိ သာရိပုတ္တတ္ထေရံ သဋ္ဌတ္ထေရံ ကတွာ ပဉ္စန္နံ ဘိက္ခုသတာနံ အသမ္ဘိန္နခီရပါယာသံ အဒံသု။ သာပိ ဧကံ ကာသာ၀ံ နိ၀တ္ထေတွာ ဧကံ ပါရုပိတွာ သု၀ဏ္ဏသရကံ ဂဟေတွာ အာသနပရိယန္တေ နိသိန္နာ ဥစ္ဆိဋ္ဌပါယာသံ ပရိဘုဉ္ဇိ, ဒေါဟဠော ပဋိပ္ပဿမ္ဘိ။ တဿာ ယာ၀ ဂဗ္ဘ၀ုဋ္ဌာနာ အန္တရန္တရာ ကတမင်္ဂလေသုပိ, ဒသမာသစ္စယေန ပုတ္တံ ၀ိဇာတာယ ကတမင်္ဂလေသုပိ သာရိပုတ္တတ္ထေရပ္ပမုခာနံ ပဉ္စန္နံ ဘိက္ခုသတာနံ အပ္ပောဒကမဓုပါယာသမေ၀ အဒံသု။ ပုဗ္ဗေ ကိရေသ အရညေန ဗြာဟ္မဏကာလေ ဒိန္နပါယာသဿ နိဿန္ဒော။

ဇာတမင်္ဂလဒိ၀သေ ပန တံ အရဏံ ပါတော၀ နှာပေတွာ မဏ္ဍေတွာ သိရိသယနေ သတသဟဿဂ္ဃနိကသ္သ ကမ္ဗလဿ ဥပရိ နိပဇ္ဇာပေသုံ။ သော တတ္ထ နိပန္နကော၀ ထေရံ ဩလောကေတွာ ‘‘အယံ မေ ပုဗ္ဗာစရိယော, မယာ ထေရံ နိဿာယ အယံ သမ္ပတ္တိ လဒ္ဓါ, မယာ ဣမဿ ဧကံ ပရိစ္စာဂံ ကာတုံ ၀ဋ္ဋတီ’’တိ သိက္ခာပဒဂဟဏတ္ထာယ အာနီယမာနော တံ ကမ္ဗလံ စူဠင်္ဂုလိယာ ၀ေဌေတွာ အဂ္ဂဟေသိ။ အထဿ ‘‘အင်္ဂုလိယံ ကမ္ဗလော လဂ္ဂေါ’’တိ တေ တံ ဟရိတုံ အာရဘိံသု။ သော ပရောဒိ။ ဉာတကာ ‘‘အပေထ, မာ အရဏံ ရောဒာပေထာ’’တိ ကမ္ဗလေနေ၀ သဒ္ဓိံ အာနယိံသု။ သော ထေရံ ၀န္ဒနကာလေ ကမ္ဗလတော အင်္ဂုလိံ အပကမိုတွာ ကမ္ဗလံ ထေရဿ ပါဒမူလေ ပါတေသိ။ ဉာတကာ ‘‘ဒဟရကုမာရေန အဇာနိတွာ ကတ’’န္တိ အ၀တွာ ‘‘ပုတ္တေန နော ဒိန္နံ, ပရိစ္စတ္တမေ၀ ဟောတု, ဘန္တေ’’တိ ၀တွာ, ‘‘ဘန္တေ, သတသဟဿဂ္ဃနိကေန ကမ္ဗလေန ပူဇာကာရကဿ တုမှာကံ အသဿ သိက္ခာပအနိ ဒေထာ’’တိ အာဟံသု။ ‘‘ကော နာမော အယံ အရဏော’’တိ? ‘‘ဘန္တေ, အယျေန သမာနနာမကော , တိဿော နာမေသ ဘဝိဿတီ’’တိ။ ထေရော ကိရ ဂိဟိကာလေ ဥပတိဿမာဏဝေါ နာမ အဟောသိ။ မာတာပိဿ စိန္တေသိ – ‘‘န မယာ ပုတ္တဿ အဇ္ဈာသယော ဘိန္ဒိတဗ္ဗော’’တိ။ ဧ၀ံ အရဏဿ နာမကရဏမင်္ဂလံ ကတွာ ပုန တဿ အာဟာရပရိဘောဂမင်္ဂလေပိ ပုန တဿ ကဏ္ဏဝိဇ္ဈနမင်္ဂလေပိ ဒုဿဂဟဏမင်္ဂလေပိ စူဠာကပ္ပနမင်္ဂလေပိ သာရိပုတ္တတ္ထေရပ္ပမုခာနံ ပဉ္စန္နံ ဘိက္ခုသတာနံ အပ္ပောဒကမဓုပါယာသမေ၀ အဒံသု။

အရဏော ၀ုဍ္ဍိမန္ဝာယ သတ္တ၀ဿိကကာလေ မာတရံ အာဟ – ‘‘အမ္မ, ထေရဿ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိဿာမီ’’တိ။ ‘‘သာဓု, တာတ, ပုဗ္ဗေတဟံ ‘န မယာ ပုတ္တဿ အဇ္ဈာသယော ဘိန္ဒိတဗ္ဗော’တိ မနံ အကာသိံ, ပဗ္ဗဇ, ပုတ္တာ’’တိ ထေရံ နိမန္တာပေတွာ တဿ အာဂတဿ ဘိက္ခံ ဒတွာ, ‘‘ဘန္တေ, တုမှာကံ အသော ‘ပဗ္ဗဇိဿာမီ’တိ ၀ဒတိ, ဣမံ အာဒါယ သာယံ ၀ိဟာရံ အာဂမိဿာမာ’’တိ ထေရံ ဥယျောဇေတွာ သာယန္ဟသမယေ မဟန္တေန သက္ကာရသမ္မာနေန ပုတ္တံ အာဒါယ ၀ိဟာရံ ဂန္တွာ ထေရဿ နိယျာဒေသိ။ ထေရော တေန သဒ္ဓိံ ကထေသိ – ‘‘တိဿ, ပဗ္ဗဇ္ဇာ နာမ ဒုက္ကရာ, ဥဏှေန အတ္ထေ သတိ သီတံ လဘတိ, သီတေန အတ္ထေ သတိ ဥဏှံ လဘတိ, ပဗ္ဗဇိတာ ကိစ္ဆေန ဇီ၀န္တိ, တွံ၀ဍ္ဍ သုခေဓိတော’’တိ။ ‘‘ဘန္တေ, အဟံ တုမှေဟိ ၀ုတ္တနိယာမေနေ၀ သဗ္ဗံ ကာတုံ သက္ခိဿာမီ’’တိ။ ထေရော ‘‘သာဓူ’’တိ ၀တွာ တဿ ပဋိကူလမနသိကာရ၀သေန တစပဉ္စကကမ္မဋ္ဌာနံ အာစိက္ခိတွာ တံ ပဗ္ဗာဇေသိ။ သကလမ္ပိ ဟိ ဒွတ္တိံသာကာရံ ကထေတုံ ၀ဋ္ဋတိယေ၀။ သဗ္ဗံ ကထေတုံ အသက္ကောန္တေန

ပန တစပဉ္စကကမ္မဋ္ဌာနံ ကထေတဗ္ဗမေဝ။ ဣဒဉ္ဟိ ကမ္မဋ္ဌာနံ သဗ္ဗဗုဒ္ဓာနံ အဝိဇဟိတမေဝ။ ကေသာဒီသု ဧကေကကောဋ္ဌာသေသု အရဟတ္တံ ပတ္တာနံ ဘိက္ခူနမ္ပိ ဘိက္ခုနီနမ္ပိ ဥပာသကာနမ္ပိ ဥပာသိကာနမ္ပိ ပရိစ္ဆေဒော နတ္ထိ။ အဗ္ယတ္တာ ဘိက္ခူ ပန ပဗ္ဗဇေန္တာ အရဟတ္တဿူပနိဿယံ နာသေန္တိ။ တသ္မာ ထေရော ကမ္မဋ္ဌာနံ အာစိက္ခိတွာ ပဗ္ဗာဇေတွာ ဒသသု သီလေသု ပတိဋ္ဌာပေသိ။

မာတာပိတရော ပုတ္တဿ ပဗ္ဗဇိတသက္ကာရံ ကရောန္တာ သတ္တာဟံ ဝိဟာရေယေဝ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ အပ္ပောဒကမဓုပါယာသမေဝ အဒံသု။ ဘိက္ခူပိ “နိဗဒ္ဓံ အပ္ပောဒကမဓုပါယာသံ ပရိဘုဉ္ဇိတုံ န သက္ကောမာ”တိ ဥဇ္ဈာယိံသု။ တဿပိ မာတာပိတရော သတ္တမေ ဒိဝသေ သာယံ ဂေဟံ အဂမံသု။ သာမဏေရော အဋ္ဌမေ ဒိဝသေ ဘိက္ခူဟိ သဒ္ဓိံ ပိဏ္ဍာယ ပါဝိသိ။ သာဝတ္ထိဝါသိနော “သာမဏေရော ကိရ အဇ္ဇ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသိဿတိ, သက္ကာရမဿ ကရိဿာမာ”တိ ပဉ္စဟိ သာဋကသတေဟိ စုမ္ဗဋကာနိ ကတွာ ပဉ္စ ပိဏ္ဍပါတသတာနိ သဇ္ဇေတွာ အာဒာယ ပဋိပထေ ဌတွာ အဒံသု, ပုနဒိဝသေ ဝိဟာရဿ ဥပဝနံ အာဂန္တွာ အဒံသု။ ဧဝံ သာမဏေရော ဒွီဟေဝ ဒိဝသေဟိ သာဋကသဟဿေဟိ သဒ္ဓိံ ပိဏ္ဍပါတသဟဿံ လဘိတွာ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ ဒါပေသိ။ ဗြာဟ္မဏကာလေ ဒိန္နထူလသာဋကဿ ကိရေသ နိဿန္ဒော။ အထဿ ဘိက္ခူ “ပိဏ္ဍပါတဒါယကတိဿော”တိ နာမံ ကရိံသု။

ပုနေကဒိဝသံ သာမဏေရော သီတကာလေ ဝိဟာရစာရိကံ စရန္တော ဘိက္ခူ တတ္ထ တတ္ထ အဂ္ဂိသာလာဒီသု ဝိသိဗ္ဗေန္တေ ဒိသွာ အာဟ – “ကိံ, ဘန္တေ, ဝိသိဗ္ဗေန္တာ နိသိန္နာတ္ထာ”တိ? “သီတံ နော ပီဠေတိ သာမဏေရာ”တိ။ “ဘန္တေ, သီတကာလေ နာမ ကမ္ဗလံ ပါရုပိတုံ ဝဋ္ဋတိ။ သော ဟိ သီတံ ပဋိဗာဟိတုံ သမတ္ထော”တိ။ သာမဏေရ “တွံ မဟာပုညော ကမ္ဗလံ လဘေယျာသိ, အမှာကံ ကုတော ကမ္ဗလော”တိ။ “တေန ဟိ, ဘန္တေ, ကမ္ဗလတ္ထိကာ မယာ သဒ္ဓိံ အာဂစ္ဆန္တူ”တိ သကလဝိဟာရေ အာရောစာပေသိ။ အထ ဘိက္ခူ “သာမဏေရေန သဒ္ဓိံ ဂန္တွာ ကမ္ဗလံ အာဟရိဿာမာ”တိ သတ္တဝဿိကသာမဏေရံ နိဿာယ သဟဿမတ္တာ ဘိက္ခူ နိက္ခမိံသု။ သော “ဧတ္တကာနံ ဘိက္ခူနံ ကုတော ကမ္ဗလံ လဘိဿာမီ”တိ စိတ္တမ္ပိ အနုပ္ပာဒေတွာ တေ အာဒာယ နဂရာဘိမုခော ပါယာသိ။ သုဒိန္နဿ ဟိ ဒါနဿ ဧဝရူပေါ အာနုဘာဝေါ ဟောတိ။ သော ဗဟိနဂရေယေဝ ဃရပဋိပါဋိယာ စရန္တော ပဉ္စ ကမ္ဗလသတာနိ လဘိတွာ အန္တောနဂရံ ပါဝိသိ။ မနုဿာ ဣတော စိတော စ ကမ္ဗလေ အာဟရန္တိ။

ဧကော ပန ပုရိသော အာပဏဒွါရေန အာဂစ္ဆန္တော ပဉ္စ ကမ္ဗလသတာနိ ပသာရေတွာ နိသိန္နံ ဧကံ အာပဏိကံ ဒိသွာ အာဟ – “အမ္ဘော, ဧကော သာမဏေရော ကမ္ဗလေ သံဟရန္တော အာဂစ္ဆတိ, တဝ ကမ္ဗလေ ပဋိစ္ဆာဒေဟီ”တိ? “ကိံ ပန သော ဒိန္နကေ ဂဏှာတိ, ဥဒါဟု အဒိန္နကေ”တိ? “ဒိန္နကေ ဂဏှာတီ”တိ ။ “ဧဝံ သန္တေ သစေ ဣစ္ဆာမိ, ဒဿာမိ, နော စေ, န ဒဿာမိ, ဂစ္ဆ တွံ”န္တိ ဥယျောဇေသိ။ မစ္ဆရိနော ဟိ အန္ဓဗာလာ ဧဝရူပေသု ဒါနံ ဒဒမာနေသု မစ္ဆရာယိတွာ အသဒိသဒါနံ ဒိသွာ မစ္ဆရာယန္တော ကာဠော (ဓ. ပ. ၁၇၇) ဝိယ နိရယေ နိဗ္ဗတ္တန္တိ။ အာပဏိကော စိန္တေသိ – “အယံ ပုရိသော အတ္တနော ဓမ္မတာယ အာဂစ္ဆမာနော ‘တဝ ကမ္ဗလေ ပဋိစ္ဆာဒေဟီ’တိ မံ အာဟ။ ‘သစေပိ သော ဒိန္နကံ ဂဏှာ’တိ, အဟံ ပန ‘မမ သန္တကံ သစေ ဣစ္ဆာမိ, ဒဿာမိ, နော စေ, န ဒဿာမီ’တိ အဝစံ, ဒိဋ္ဌကံ ပန အဒေန္တဿ လဇ္ဇာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, အတ္တနော သန္တကံ ပဋိစ္ဆာဒေန္တဿ ဒေါသော နတ္ထိ, ဣမေသု ပဉ္စကမ္ဗလသတေသု ဒွေ ကမ္ဗလာနိ သတသဟဿဂ္ဃနိကာနိ, ဣမာနေဝ ပဋိစ္ဆာဒေတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ။ ဒွေပိ ကမ္ဗလေ ဒသာယ ဒသံ သမ္ဗန္ဓိတွာ တေသံ အန္တရေ ပက္ခိပိတွာ ပဋိစ္ဆာဒေသိ။ သာမဏေရောပိ ဘိက္ခုသဟဿေန သဒ္ဓိံ တံ ပဒေသံ ပါပုဏိ။ အာပဏိကဿ သာမဏေရံ ဒိသွာဝ ပုတ္တသိနေဟော ဥပ္ပဇ္ဇိ, သကလသရီရံ သိနေဟေန ပရိပုဏ္ဏံ အဟောသိ။ သော စိန္တေသိ – “တိဋ္ဌတု ကမ္ဗလာနိ, ဣမံ ဒိသွာ ဟဒယမံသမ္ပိ အဒာတုံ ယုတ္တ”န္တိ။ တေ ဒွေပိ ကမ္ဗလေ နီဟရိတွာ သာမဏေရဿ ပါဒမူလေ ဌပေတွာ ဝန္ဒိတွာ, “ဘန္တေ, တယာ ဒိဋ္ဌဓမ္မဿ ဘာဂီ အဿ”န္တိ အဝစ။ သောပိဿ “ဧဝံ ဟောတူ”တိ အနုမောဒနံ အကာသိ။

သာမဏေရော အန္တောနဂရေပိ ပဉ္စ ကမ္ဗလသတာနိ လဘိ။ ဧဝံ ဧကဒိဝသံယေဝ ကမ္ဗလသဟဿံ လဘိတွာ ဘိက္ခုသဟဿဿ အဒါသိ။ အထဿ ကမ္ဗလဒါယကတိဿတ္ထေရောတိ နာမံ ကရိံသု။ ဧဝံ နာမကရဏဒိဝသေ ဒိန္နကမ္ဗလော သတ္တဝဿိကကာလေ ကမ္ဗလသဟဿဘာဝံ ပါပုဏိ။ ဗုဒ္ဓသာသနဉ္ဟိ ဌပေတွာ နတ္ထညံ တံ ဌာနံ, ယတ္ထ အပ္ပံ ဒိန္နံ ဗဟုံ ဟောတိ, ဗဟုံ ဒိန္နံ ဗဟုတရံ။ တေနာဟ ဘဂဝါ –

“တထာရူပေါယံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုသင်္ဃော, ယထာရူပေ ဘိက္ခုသင်္ဃေ အပ္ပံ ဒိန္နံ ဗဟုံ ဟောတိ, ဗဟုံ ဒိန္နံ ဗဟုတရ”န္တိ (မ. နိ. ၃.၁၄၆) –

ဧဝံ သာမဏေရော ဧကကမ္ဗလဿ နိဿန္ဒေန သတ္တဝဿိကောဝ ကမ္ဗလသဟဿံ လဘိ။ တဿ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တဿ အဘိက္ခဏံ ဉာတိဒါယကာ သန္တိကံ အာဂန္တွာ ကထာသလ္လာပံ ကရောန္တိ။ သော စိန္တေသိ – “မယာ ဣဓ ဝသန္တေန ဉာတိဒါယကေသု အာဂန္တွာ ကထေန္တေသု အကထေတုမ္ပိ န သက္ကာ, ဧတေဟိ သဒ္ဓိံ ကထာပပဉ္စေန အတ္တနော ပတိဋ္ဌံ ကာတုံ န သက္ကာ, ယံနူနာဟံ သတ္ထု သန္တိကေ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဥဂ္ဂဏှိတွာ အရညံ ပဝိသေယျ”န္တိ။ သော သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဝန္ဒိတွာ ယာဝ အရဟတ္တာ ကမ္မဋ္ဌာနံ ကထာပေတွာ ဥပဇ္ဈာယံ ဝန္ဒိတွာ ပတ္တစီဝရမာဒါယ ဝိဟာရာ နိက္ခမိတွာ “သစေ အာသန္နဋ္ဌာနေ ဝသိဿာမိ, ဉာတကာ မံ ပက္ကောသိဿန္တီ”တိ ဝီသတိ ယောဇနသတံ မဂ္ဂံ အဂမာသိ။ အထေကေန ဂါမဒွါရေန ဂစ္ဆန္တော ဧကံ မဟလ္လကပုရိသံ ဒိသွာ ပုစ္ဆိ – “ကိံ နု ခေါ, မဟာဥပါသက , ဣမသ္မိံ ပဒေသေ ဝသန္တာနံ အာရညကဝိဟာရော အတ္ထီ”တိ? “အတ္ထိ, ဘန္တေ”တိ။ “တေန ဟိ မေ မဂ္ဂံ အာစိက္ခာဟီ”တိ။ မဟလ္လကဥပါသကဿ ပန တံ ဒိသွာဝ ပုတ္တသိနေဟော ဥဒပါဒိ။ အထဿ တတ္ထေဝ ဌိတော အနာစိက္ခိတွာ “ဧဟိ, ဘန္တေ, အာစိက္ခိဿာမိ တေ”တိ ဂဟေတွာ အဂမာသိ။ သာမဏေရော တေန သဒ္ဓိံ ဂစ္ဆန္တော အန္တရာမဂ္ဂေ နာနာပုပ္ဖဖလပဋိမဏ္ဍိတေ ရုက္ခပဗ္ဗတပဒေသေ ဒိသွာ “အယံ, ဥပါသက, ကိံ ပဒေသော နာမ, အယံ ဥပါသက ကိံ ပဒေသော နာမာ”တိ ပုစ္ဆိ။ သောပိဿ တေသံ နာမာနိ အာစိက္ခန္တော အာရညကဝိဟာရံ ပတွာ “ဣဒံ, ဘန္တေ, ဖာသုကဋ္ဌာနံ, ဣဓေဝ ဝသာဟီ”တိ ဝတွာ, “ဘန္တေ, ကော နာမော တွ”န္တိ နာမံ ပုစ္ဆိတွာ “အဟံ ဝနဝါသီတိဿော နာမ ဥပါသကာ”တိ ဝုတ္တေ, “သွေဝ အမှာကံ ဂါမေ ဘိက္ခာယ စရိတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ ဝတွာ နိဝတ္တိတွာ အန္တောဂါမမေဝ ဂတော။ “ဝနဝါသီတိဿော နာမ ဝိဟာရံ အာဂတော, တဿ ယာဂုဘတ္တာဒီနိ ပဋိယာဒေထာ”တိ မနုဿာနံ အာရောစေသိ။

သာမဏေရော ပဌမမေဝ တိဿော နာမ ဟုတွာ တတော ပိဏ္ဍပါတဒါယကတိဿော ကမ္ဗလဒါယကတိဿော ဝနဝါသီတိဿောတိ တီဏိ နာမာနိ လဘိတွာ သတ္တဝဿဗ္ဘန္တရေ စတ္တာရိ နာမာနိ လဘိ။ သော ပုနဒိဝသေ ပါတောဝ တံ ဂါမံ ပိဏ္ဍာယ ပါဝိသိ။ မနုဿာ ဘိက္ခံ ဒတွာ ဝန္ဒိံသု။ သာမဏေရော “သုခိတာ ဟောထ, ဒုက္ခာ မုစ္စထာ”တိ အာဟ။ ဧကမနုဿောပိ တဿ ဘိက္ခံ ဒတွာ ပုန ဂေဟံ ဂန္တုံ နာသက္ခိ, သဗ္ဗေဝ ဩလောကေန္တာ အဋ္ဌံသု။ သောပိ အတ္တနော ယာပနမတ္တမေဝ ဂဏှိ။ သကလဂါမဝါသိနော တဿ ပါဒမူလေ ဥရေန နိပဇ္ဇိတွာ, “ဘန္တေ, တုမှေသု ဣမံ တေမာသံ ဣဓ ဝသန္တေသု မယံ တီဏိ သရဏာနိ ဂဟေတွာ ပဉ္စသု သီလေသု ပတိဋ္ဌာယ မာသဿ အဋ္ဌ ဥပေါသထကမ္မာနိ ဥပဝသိဿာမ, ဣဓ ဝသနတ္ထာယ နော ပဋိညံ ဒေထာ”တိ။ သော ဥပကာရံ သလ္လက္ခေတွာ တေသံ ပဋိညံ ဒတွာ နိဗဒ္ဓံ တတ္ထေဝ ပိဏ္ဍပါတစာရံ စရိ။ ဝန္ဒိတဝန္ဒိတက္ခဏေ စ “သုခိတာ ဟောထ, ဒုက္ခာ မုစ္စထာ”တိ ပဒဒွယမေဝ ကထေတွာ ပက္ကာမိ။ သော တတ္ထေဝ ပဌမမာသဉ္စ ဒုတိယမာသဉ္စ ဝီတိနာမေတွာ တတိယမာသေ ဂစ္ဆန္တေ သဟ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ အရဟတ္တံ ပါပုဏိ။

အထဿ ပဝါရေတွာ ဝုဋ္ဌဝဿကာလေ ဥပဇ္ဈာယော သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဝန္ဒိတွာ အာဟ – “အဟံ, ဘန္တေ, တိဿသာမဏေရဿ သန္တိကံ ဂစ္ဆာမီ”တိ။ “ဂစ္ဆ, သာရိပုတ္တာ”တိ။ သော အတ္တနော ပရိဝါရေ ပဉ္စသတေ ဘိက္ခူ အာဒါယ ပက္ကန္တော, “အာဝုသော မောဂ္ဂလ္လာန, အဟံ တိဿသာမဏေရဿ သန္တိကံ ဂစ္ဆာမီ”တိ အာဟ။ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရော “အဟမ္ပိ, အာဝုသော, ဂစ္ဆာမီ”တိ ပဉ္စဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ သဒ္ဓိံ နိက္ခမိ။ ဧတေနုပါယေန မဟာကဿပတ္ထေရော အနုရုဒ္ဓတ္ထေရော ဥပါလိတ္ထေရော ပုဏ္ဏတ္ထေရောတိ သဗ္ဗေ မဟာသာဝကာ ပဉ္စဟိ ပဉ္စဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ သဒ္ဓိံ နိက္ခမိံသု။ သဗ္ဗေပိ မဟာသာဝကာနံ ပရိဝါရာ စတ္တာလီသ ဘိက္ခုသဟဿာနိ အဟေသုံ။ တေ ဝီသတိယောဇနသတံ မဂ္ဂံ ဂန္တွာ ဂေါစရဂါမံ သမ္ပတ္တာ။ သာမဏေရဿ နိဗဒ္ဓုပဋ္ဌာကော ဥပါသကော ဒွါရေယေဝ ဒိသွာ ပစ္စုဂ္ဂန္တွာ ဝန္ဒိ။

အထ နံ သာရိပုတ္တတ္ထေရော ပုစ္ဆိ – “အတ္ထိ နု ခေါ, ဥပါသက, ဣမသ္မိံ ပဒေသေ အာရညကဝိဟာရော”တိ? “အတ္ထိ, ဘန္တေ”တိ။ “သဘိက္ခုကော, အဘိက္ခုကော”တိ? “သဘိက္ခုကော, ဘန္တေ”တိ။ “ကော နာမော တတ္ထ ဝသတီ”တိ? “ဝနဝါသီတိဿော, ဘန္တေ”တိ။ “တေန ဟိ မဂ္ဂံ နော အာစိက္ခာ”တိ။ “ကေ တုမှေ, ဘန္တေ”တိ? “မယံ သာမဏေရဿ သန္တိကံ အာဂတာ”တိ။ ဥပါသကော ဩလောကေတွာ ဓမ္မသေနာပတိံ အာဒိံ ကတွာ သဗ္ဗေပိ

မဟာသာဝကေ သဥ္ဈနိတ္ထတ နိရန္တရံ ပီတိယာ ဖုဋ္ဌသရီရော ဟုတွာ ''တိဋ္ဌထ တာဝ, ဘန္တေ''တိ ဝေဂေန ကမံ ပဝိသိတွာ ''ဧတေ, အယ္ယာ, သာရိပုတ္တတ္ထေရံ အာဒိံ ကတွာ အသီတိ မဟာသာဝကာ အတ္တနော အတ္တနော ပရိတရေဟိ သဒ္ဓိံ သာမဏေရဿ သန္တိကံ အာဂတာ, မဉ္စပီဌပစ္စတ္ထရဏဒီပတေလာဒီနိ ဂဟေတွာ ဝေဂေန နိက္ခမထာ''တိ ဥဂ္ဃောသေသိ။ မနုဿာ ''တာဝဒေဝ မဉ္စာဒီနိ ဂဟေတွာ ထေရာနံ ပအာနုပဒိကာ ဟုတွာ ထေရေဟိ သဒ္ဓိံယေဝ ဝိဟာရံ ပဝိသိံသု။ သာမဏေရော ဘိက္ခုသင်္ဃံ သဥ္ဈနိတ္ထတ ကတိပယာနံ မဟာထေရာနံ ပတ္တစီဝရာနိ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ ဝတ္တမကာသိ။ တဿ ထေရာနံ ဝသနဋ္ဌာနံ သံဝိဒဟန္တဿ ပတ္တစီဝရံ ပဋိသာမေန္တဿေဝ အန္ဓကာရော ဇာတော''တိ။ သာရိပုတ္တတ္ထေရော ဥပာသကေ အာဟ – ''ဂစ္ဆထ, ဥပာသကာ, တုမှာကံ အန္ဓကာရော ဇာတော''တိ။ ''ဘန္တေ, အဇ္ဇ ဓမ္မဿဝနဒိဝသော, န မယံ ဂမိဿာမ, ဓမ္မံ သုဏိဿာမ, ဣတော ပုဗ္ဗေ ဓမ္မဿဝနမ္ပိ နတ္ထိ''တိ။ ''တေန ဟိ, သာမဏေရ, ဒီပံ ဇာလေတွာ ဓမ္မဿဝနဿ ကာလံ ဃောသေဟီ''တိ။ သော တထာ အကာသိ။ အထ နံ ထေရော အာဟ – ''တိဿ တဝ ဥပဇ္ဈာယော 'ဓမ္မံ သောတုကာမာမှာ'တိ ဝဒန္တိ, ကထေဟိ တေသံ ဓမ္မ''န္တိ။ ဥပာသကာ ဧကေ ပ္ပဟာရေနေဝ ဥဋ္ဌာယ, ''ဘန္တေ, အမှာကံ အယျော 'သုခိတာ ဟောထ, ဒုက္ခာ မုစ္စထာ'တိ ဣမာနိ ဒွေဝ ပဒါနိ ဌပေတွာ အညံ ဓမ္မကထံ န ဇာနာတိ , အမှာကံ အညံ ဓမ္မကထိကံ ဒေထာ''တိ ဝဒိံသု။ ''သာမဏေရော ပန အရဟတ္တံ ပတွာပိ နေဝ တေသံ ဓမ္မကထံ ကထေသီ''တိ။

တအာ ပန နံ ဥပဇ္ဈာယော, ''သာမဏေရ, ကထံ ပန သုခိတာ ဟောန္တိ, 'ကထံ ပန ဒုက္ခာ မုစ္စန္တီ'တိ ဣမေသံ နော ဒွိန္နံ ပအာနံ အတ္ထံ ကထေဟီ''တိ အာဟ။ သော ''သာဓု, ဘန္တေ''တိ စိတ္တဗီဇနိံ ဂဟေတွာ ဓမ္မာသနံ အာရုယှ ပဉ္စဟိ နိကာယေဟိ အတ္ထဉ္စ ကာရဏဉ္စ အာကမိတွာ ဃနဝဿံ ဝဿန္တော စာတုဒ္ဒီပကမဟာမေဃော ဝိယ ခန္ဓဓာတုအာယတနဗောဓိပက္ခိယဓမ္မေ ဝိဘဇန္တော အရဟတ္တကူဋေန ဓမ္မကထံ ကထေတွာ, ''ဘန္တေ, ဧဝံ အရဟတ္တပ္ပတ္တဿ သုခံ ဟောတိ, အရဟတ္တံ ပတ္တောယေဝ ဒုက္ခာ မုစ္စတိ, သေသဇနာ ဇာတိဒုက္ခာဒီဟိ စေဝ နိရယဒုက္ခာဒီဟိ စ န ပရိမုစ္စန္တီ''တိ အာဟ။ ''သာဓု, သာမဏေရ, သုကထိတော တေ ပဋိဘာဏော, ဣဒါနိ သရဘညံ ဘဏာဟီ''တိ။ သော သရဘညမ္ပိ ဘဏိ။ အရုဏေ ဥဂ္ဂစ္ဆန္တေ သာမဏေရဿ ဥပဇ္ဈာကမနုဿာ ဒွေဝ ဘာဂါ အဟေသုံ။ ဧကစ္စေ ''န ဝတ နော ဣတော ပုဗ္ဗေ ဧဝရူပေ ကက္ခဋ္ဌော ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗော။ ကထဉ္စဟိ နာမ ဧဝရူပံ ဓမ္မကထံ ဇာနန္တော တ္တကံ ကာလံ မာတာပိတုဋ္ဌာနေ ဌတွာ ဥပဋ္ဌဟန္တာနံ မနုဿာနံ ဧကမ္ပိ ဓမ္မပဒံ န ကထေသီ''တိ ကုဇ္ဈိံသု။ ဧကစ္စေ ''လာဘာ ဝတ နော, ယေ မယံ ဧဝရူပံ ဘဒန္တံ ဂုဏံ တ အဂုဏံ တ အဇာနန္တာပိ ဥပဋ္ဌဟိမှ , ဣဒါနိ စ ပနဿ သန္တိကေ ဓမ္မံ သောတုံ လဘိမှာ''တိ တုဿိံသု။

သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓောပိ တံ ဒိဝသံ ပစ္စူသသမယေ လောကံ ဝောလောကေန္တော ဝနဝါသီတိဿဿ ဥပဇ္ဈာကေ အတ္တနော ဉာဏဇာလဿ အန္တော ပဝိဋ္ဌေ ဒိသွာ ''ကိံ နု ခော ဘဝိဿတီ''တိ အာဝဇ္ဇေန္တော ဣမမတ္ထံ ဥပဓာရေသိ ''ဝနဝါသီတိဿသာမဏေရဿ ဥပဇ္ဈာကာ ဧကစ္စေ တုဋ္ဌာ, ဧကစ္စေ ကုဒ္ဓါ, မယှံ ပုတ္တဿ ပန သာမဏေရ ဿ ကုဒ္ဓါ နိရယဘာဂိနော ဘဝိဿန္တိ, ဂန္တဗ္ဗမေဝ တတ္ထ မယာ, မယိ ဂတေ သဗ္ဗေပိ တေ သာမဏေရေ မေတ္တစိတ္တံ ကတွာ ဒုက္ခာ မုစ္စိဿန္တီ''တိ။ တေပိ မနုဿာ ဘိက္ခုသင်္ဃံ နိမန္တေတွာ ကမံ ဂန္တွာ မဏ္ဍပံ ကာရေတွာ ယာဂုဘတ္တာဒီနိ သမ္ပာဒေတွာ အာသနာနိ ပညာပေတွာ သင်္ဃဿ အာဂမနမဂ္ဂံ ဩလောကေန္တာ နိသီဒိံသု။ ဘိက္ခူပိ သရီရပဋိဇဂ္ဂနံ ကတွာ ဘိက္ခာစာရဝေလာယ ကမံ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသန္တာ သာမဏေရံ ပုစ္ဆိံသု – ''ကိံ, တိဿ, တွံ အမှေဟိ သဒ္ဓိံ ဂမိဿသိ, ဥဒာဟု ပစ္ဆာ''တိ? ''မမ ဂမနဝေလာယမေဝ ဂမိဿာမိ, ဂစ္ဆထ တုမှေ, ဘန္တေ''တိ။ ဘိက္ခူ ပတ္တစီဝရမာဒါယ ပဝိသိံသု။

သတ္ထာ ဇေတဝနသ္မိံယေဝ စီဝရံ ပာရုပိတွာ ပတ္တမာဒါယ ဧကစိတ္တက္ခဏေနေဝ ဂန္တွာ ဘိက္ခူနံ ပုရတော ဌိတမေဝ အတ္တာနံ ဒဿေသိ။ ''သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော အာဂတော''တိ သကလကမေ သင်္ခုဘိတွာ ဧကကောလာဟလော အဟောသိ။ မနုဿာ ဥဒဂ္ဂစိတ္တာ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ နိသီဒာပေတွာ ယာဂုံ ဒတွာ ခဇ္ဇကံ အဒံသု။ သာမဏေရော ဘတ္တေ အနိဋ္ဌိတေယေဝ အန္တောကမံ ပာဝိသိ။ ကမတာသိနော နီဟရိတွာ တဿ သက္ကစ္စံ ဘိက္ခံ အဒံသု။ သော ယာပနမတ္တံ ဂဟေတွာ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ ပတ္တံ ဥပနာမေသိ။ သတ္ထာ ''အာဟရ, တိဿာ''တိ ဟတ္ထံ ပသာရေတွာ ပတ္တံ ဂဟေတွာ ''ပဿ, သာရိပုတ္တ, တဝ သာမဏေရဿ ပတ္တ''န္တိ ထေရဿ ဒဿေသိ။ ထေရော သတ္ထု ဟတ္ထတော ပတ္တံ ဂဟေတွာ သာမဏေရဿ ဒတွာ ''ဂစ္ဆ, အတ္တနော ပတ္တဋ္ဌာနေ နိသီဒိတွာ ဘတ္တကိစ္စံ ကရောဟီ''တိ အာဟ။

ကမတသိနော ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ ပရိဝိသိတွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ အနုမောဒနံ ယာစိံသု။ သတ္ထာ အနုမောဒနံ ကရောန္တော ဧဝမာဟ – ''လာဘာ ဝေါ တေ ဥပာသကာ, ယေ တုမှေ့ဟ အတ္တနော ကုလူပကံ သာမဏေရံ နိဿာယ သာရိပုတ္တံ မောဂ္ဂလ္လာနံ ကဿပံ အနုရုဒ္ဓန္တိ အသီတိမဟာသာဝကေ ဒဿနာယ လဘထ, အဟမ္ပိ တုမှာကံ ကုလူပကမေဝ နိဿာယ အာဂတော, ဗုဒ္ဓဒဿနမ္ပိ တေ ဣမံ နိဿာယေဝ လဒ္ဓံ, လာဘာ တေ, သုလဒ္ဓံ တေ''တိ။ မနုဿာ စိန္တယိံသု – ''အဟော အမှာကံ လာဘာ, ဗုဒ္ဓါနဉ္စေဝ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ စ အာရာဓနသမတ္ထံ အမှာကံ အယျံ ဒဿနာယ လဘာမ, ဒေယျဓမ္မဉ္စဿ အတုံ လဘာမာ''တိ သာမဏေရဿ ကုဒ္ဓါ မနုဿာ တုဿိံသု။ တုဋ္ဌာ မနုဿာ ဘိယျောသောမတ္တာယ ပသီဒိံသု။ အနုမောဒနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသု။ သတ္ထာ ဥဋ္ဌာယာသနာ ပက္ကာမိ။ မနုဿာ သတ္ထာရံ အနုဂန္တွာ ဝန္ဒိတွာ နိဝတ္တိံသု။ သတ္ထာ သာမဏေရေန သဒ္ဓိံ သမစုရေန ဂစ္ဆန္တော , ''သာမဏေရ, အယံ ပဒေသော ကောနာမော, အယံ ပဒေသော ကောနာမော''တိ ပုဗ္ဗေ တဿ ဥပာသကေန ဒဿိတပဒေသေ ပုစ္ဆန္တော အဂမာသိ။ သာမဏေရောပိ, ''ဘန္တေ, အယံ ဣတ္ထန္နာမော, အယံ ဣတ္ထန္နာမော''တိ အာစိက္ခမာနော၀ အဂမာသိ။ သတ္ထာ တဿ ဝသနဋ္ဌာနံ ဂန္တွာ ပဗ္ဗတမတ္ထကံ အဘိရုဟိ။ တတ္ထ ဌိတာနံ ပန မဟာသမုဒ္ဒော ပညာယတိ။ သတ္ထာ သာမဏေရံ ပုစ္ဆိ – ''တိဿ, ပဗ္ဗတမတ္ထကေ ဌိတော ဣတော စိတော စ ဩလောကေတွာ ကိံ ပဿသီ''တိ? ''မဟာသမုဒ္ဒံ, ဘန္တေ''တိ။ ''မဟာသမုဒ္ဒံ ဒိသွာ ကိံ စိန္တေသီ''တိ? ''မမ ဒုက္ခိတကာလေ ရောဒန္တဿ စတူဟိ မဟာသမုဒ္ဒေဟိ အတိရေကတရေန အဿုနာ ဘဝိတဗ္ဗန္တိ ဣဒံ, ဘန္တေ, စိန္တေသိ''န္တိ။ ''သာဓု သာဓု, တိဿ, ဧဝမေတံ။ ဧကေကဿ ဟိ သတ္တဿ ဒုက္ခိတကာလေ ပဂ္ဃရိတအဿူနိ စတူဟိ မဟာသမုဒ္ဒေဟိ အတိရေကတရာနေဝ''တိ။ ဣဒဉ္စ ပန ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

> ''စတူသု သမုဒ္ဒေသု ဇလံ ပရိတ္တကံ၊
> တတော ဗဟုံ အဿုဇလံ အနပ္ပကံ။
> ဒုက္ခေန ဖုဋ္ဌဿ နရဿ သောစနာ၊
> ကိံကာရဏာ သမ္မ တုဝံ ပမဇ္ဇသီ''တိ။

အထ နံ ပုန ပုစ္ဆိ – ''တိဿ, ကဟံ ဝသသီ''တိ? ''ဣမသ္မိံ ပဗ္ဘာရေ, ဘန္တေ''တိ။ ''တတ္ထ ပန ဝသန္တော ကိံ စိန္တေသီ''တိ? ''မယာ မရန္တေန ဣမသ္မိံ ဌာနေ ကတဿ သရီရနိက္ခေပဿ ပရိစ္ဆေဒော 'နတ္ထီ'တိ စိန္တေသိံ, ဘန္တေ''တိ။ ''သာဓု သာဓု, တိဿ, ဧဝမေတံ။ ဣမေသဉှိ သတ္တာနံ ပထဝိယံ နိပဇ္ဇိတွာ အမရဏဋ္ဌာနံ နာမ နတ္ထီ''တိ ဝတွာ –

> ''ဥပသာဠှကနာမာနိ၊ သဟဿာနိ စတုဒ္ဒသ။
> အသ္မိံ ပဒေသေ ဒဍ္ဎာနိ၊ နတ္ထိ လောကေ အနာမတံ။
>
> ''ယမှိ သစ္စဉ္စ ဓမ္မော စ၊ အဟိံသာ သံယမော ဒမော။
> ဧတံ အရိယာ သေဝန္တိ၊ ဧတံ လောကေ အနာမတ''န္တိ။ (ဇာ.၁.၂.၃၁-၃၂) –

ဣမံ ဒုကနိပာတေ **ဥပသာဠှကဇာတကံ** ကထေသိ။ ဣတိ ပထဝိယံ သရီရနိက္ခေပံ ကတွာ မရန္တေသု သတ္တေသု အမတပုဗ္ဗပဒေသေ မရန္တာ နာမ နတ္ထိ, အာနန္ဒတ္ထေရသဒိသာ ပန အမတပုဗ္ဗပဒေသေ ပရိနိဗ္ဗာယန္တိ။

အာနန္ဒတ္ထေရော ကိရ ဝီသဝဿသတိကကာလေ အာယုသင်္ခာရံ ဩလောကေန္တော ပရိက္ခီဏဘာဝံ ဉတွာ ''ဣတော သတ္တမေ ဒိဝသေ ပရိနိဗ္ဗာယိဿာမီ''တိ အာရောစေသိ။ တံ ပဝတ္တိံ သုတွာ ရောဟိဏီနဒိယာ ဥဘယတီရဝာသိကေသု မနုဿေသု ဩရိမတီရဝာသိကာ ''မယံ ထေရဿ ဗဟူပကာရာ, အမှာကံ သန္တိကေ ပရိနိဗ္ဗာယိဿတီ''တိ ဝဒိံသု။ ပရတီရဝာသိကာပိ ''မယံ ထေရဿ ဗဟူပကာရာ, အမှာကံ သန္တိကေ ပရိနိဗ္ဗာယိဿတီ''တိ ဝဒိံသု။ ထေရော တေသံ ဝစနံ သုတွာ ''ဥဘယတီရဝာသိနော မယှံ ဥပကာရာ, ဣမေ နာမ အနုပကာရာတိ န သက္ကာ ဝတ္တုံ, သစာဟံ ဩရိမတီရေ ပရိနိဗ္ဗာယိဿာမိ, ပရတီရဝာသိနော ဓာတုဂ္ဂဟဏတ္ထံ တေဟိ သဒ္ဓိံ ကလဟံ ကရိဿန္တိ။ သစေ ပရတီရေ ပရိနိဗ္ဗာယိဿာမိ, ဩရိမတီရဝာသိနောပိ တထာ ကရိဿန္တိ, ကလဟော ဥပ္ပဇ္ဇမာနောပိ မံ နိဿာယေဝ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ, ဝူပသမမာနောပိ မံ နိဿာယေဝ ဝူပသမိဿတီ''တိ စိန္တေတွာ ''ဩရိမတီရဝာသိနောပိ မယှံ

ဟံ ဥပကာရာ, ပရတီရတသိနောပိ မယှံ ဥပကာရာ, အနုပကာရာပိ နာမ နတ္ထိ, ဩရိမတီရတသိနော ဩရိမတီရေယေဝ သန္နိပတန္တု, ပရတီရတသိနောပိ ပရတီရေယေဝါ”တိ အာဟ။ တတော သတ္တမေ ဒိဝသေ မဇ္ဈေနဒိယာ သတ္တတာလပ္ပမာဏေ အာကာသေ ပလ္လင်္ကေန နိသီဒိတွာ မဟာဇနဿ ဓမ္မံ ကထေတွာ “မမ သရီရံ မဇ္ဈေ ဘိဇ္ဇိတွာ ဧကော ဘာဂေါ ဩရိမတီရေ ပတတု, ဧကော ဘာဂေါ ပရတီရေ”တိ အဓိဋ္ဌာယ ယထာနိသိန္နောဝ တေဇောဓာတုံ သမာပဇ္ဇိ, ဇာလာ ဥဋ္ဌဟိံသု။ သရီရံ မဇ္ဈေ ဘိဇ္ဇိတွာ ဧကော ဘာဂေါ ဩရိမတီရေ ပတိ, ဧကော ဘာဂေါ ပရတီရေ။ တတော မဟာဇနော ပရိဒေဝိ, ပထဝိဥန္ဒြိယနသဒ္ဒော ဝိယ အာရောဒနသဒ္ဒော အဟောသိ။ သတ္ထု ပရိနိဗ္ဗာနေ အာရောဒနသဒ္ဒတောပိ ကာရုညတရော အဟောသိ။ မနုဿာ စတ္တာရော မာသေ ရောဒန္တာ ပရိဒေဝန္တာ “သတ္ထု ပတ္တစီဝရဂ္ဂဟဏကေ တိဿေ သတ္ထု ဌိတကာလော ဝိယ နော အဟောသိ, ဣဒါနိ နော သတ္ထာ ပရိနိဗ္ဗုတော”တိ ဝိပ္ပလပန္တာ ဝိရဝန္တာ ဝိစရိံသူတိ။

ပုန သတ္ထာ သာမဏေရံ ပုစ္ဆိ – “တိဿ, ဣမသ္မိံ ဝနသဏ္ဍေ ဒီပိအာဒီနံ သဒ္ဒေန ဘာယသိ, န ဘာယသီ”တိ? “န ဘာယာမိ ဘဂဝါ, အပိစ ခော ပန မေ ဧတေသံ သဒ္ဒံ သုတွာ ဝနရတိ နာမ ဥပ္ပဇ္ဇတီ”တိ ဝတွာ သဋ္ဌိမတ္တာဟိ ဂါထာဟိ ဝနဝဏ္ဏနံ နာမ ကထေသိ။ အထ နံ သတ္ထာ “တိဿာ”တိ အာမန္တေသိ။ “ကိံ, ဘန္တေ”တိ? “မယံ ဂစ္ဆာမ, တွံ ဂမိဿသိ, နိဝတ္တိဿသီ”တိ။ “မယှံ ဥပဇ္ဈာယေ မံ အာဒာယ ဂစ္ဆန္တေ ဂမိဿာမိ, နိဝတ္တေန္တေ နိဝတ္တိဿာမိ , ဘန္တေ”တိ ။ သတ္ထာ ဘိက္ခုသင်္ဃေန သဒ္ဓိံ ပက္ကာမိ။ သာမဏေရဿ ပန နိဝတ္တိတုမေဝ အဇ္ဈာသယော, ထေရော တံ ဉတွာ “တိဿ, သစေ နိဝတ္တိတုကာမော, နိဝတ္တာ”တိ အာဟ။ သော သတ္ထာရဉ္စ ဘိက္ခုသင်္ဃဉ္စ ဝန္ဒိတွာ နိဝတ္တိ။ သတ္ထာ ဇေတဝနမေဝ အဂမာသိ။

ဘိက္ခူနံ ဓမ္မသဘာယံ ကထာ ဥဒပါဒိ – “အဟော ဝတ ဝနဝါသီတိဿသာမဏေရော ဒုက္ကရံ ကရောတိ, ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏတော ပဋ္ဌာယဿ ဉာတကာ သတ္တသု မင်္ဂလေသု ပဉ္စန္နံ ဘိက္ခုသတာနံ အပ္ပေါဒကမဓုပါယာသမေဝ အဒံသု, ပဗ္ဗဇိတကာလေ အန္တောဝိဟာရေ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ သတ္တ ဒိဝသာနိ အပ္ပေါဒကမဓုပါယာသမေဝ အဒံသု။ ပဗ္ဗဇိတွာ အဋ္ဌမေ ဒိဝသေ အန္တောဂါမံ ပဝိသန္တော ဒွီဟေဝ ဒိဝသေဟိ သာဋကသဟဿေန သဒ္ဓိံ ပိဏ္ဍပါတသဟဿံ လဘိ, ပုနေကဒိဝသံ ကမ္ဗလသဟဿံ လဘိ။ ဧဝရူပံ လာဘသက္ကာရံ ဆဍ္ဍေတွာ အရညံ ပဝိသိတွာ မိဿကာဟာရေန ယာပေတိ, ဒုက္ကရကာရကော ဝတ တိဿသာမဏေရော”တိ။ သတ္ထာ အာဂန္တွာ, “ကာယ နုတ္ထ, ဘိက္ခဝေ, ဧတရဟိ ကထာယ သန္နိသိန္နာ”တိ ပုစ္ဆိတွာ “ဣမာယ နာမာ”တိ ဝုတ္တေ “အာမ, ဘိက္ခဝေ, လာဘူပနိသာ နာမေသာ အညာ, နိဗ္ဗာနဂါမိနီ ပဋိပဒါ အညာ။ ‘ဧဝံ လာဘံ လဘိဿာမီ’တိ ဟိ အာရညိကာဒိဓုတင်္ဂသမာဒာနဝသေန လာဘူပနိသံ ရက္ခန္တဿ ဘိက္ခုနော စတ္တာရော အပါယာ ဝိဝဋ္ဋဒွါရာ ဧဝ တိဋ္ဌန္တိ, နိဗ္ဗာနဂါမိနိယာ ပန ပဋိပဒါယ ဥပ္ပန္နံ လာဘသက္ကာရံ ပဟာယ အရညံ ပဝိသိတွာ ဃဋေန္တော ဝါယမန္တော အရဟတ္တံ ဂဏှာတီ”တိ အနုသန္ဓိံ ဃဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂါထမာဟ –

၇၅. “အညာ ဟိ လာဘူပနိသာ၊ အညာ နိဗ္ဗာနဂါမိနီ။
ဧဝမေတံ အဘိညာယ၊ ဘိက္ခု ဗုဒ္ဓဿ သာဝကော။
သက္ကာရံ နာဘိနန္ဒေယျ၊ ဝိဝေကမနုဗြူဟယေ”တိ။

တတ္ထ **အညာ ဟိ လာဘူပနိသာ, အညာ နိဗ္ဗာနဂါမိနီ** တိ လာဘူပနိသာ နာမေသာ အညာ ဧဝ, အညာ နိဗ္ဗာနဂါမိနီ ပဋိပဒါ။ လာဘုပ္ပါဒကေန ဟိ ဘိက္ခုနာ ထောကံ အကုသလကမ္မံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတိ, ကာယဝင်္ကာဒီနိ ကာတဗ္ဗာနိ ဟောန္တိ။ ယသ္မိံ ဥဒ္ဓနေ ဟိ ကာလေ ကာယဝင်္ကာဒီသု ကိဉ္စိ ကရောတိ, တဒါ လာဘော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဟယသဟတိဃဥဟိ ဝင်္ကံ အကတွာ ဥဇုကမေဝ ဟတ္ထံ ဩတာရေတွာ ဥက္ခိပန္တဿ ဟတ္ထော မက္ခိတမတ္တကောဝ ဟောတိ, ဝင်္ကံ ကတွာ ဩတာရေတွာ ဥက္ခိပန္တဿ ပန ဟယသပိဏ္ဍံ ဥဒ္ဒရန္တောဝ နိက္ခမတိ, ဧဝံ ကာယဝင်္ကာဒီနိ ကရဏကာလေယေဝ လာဘော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ အယံ အဓမ္မိကာ လာဘူပနိဿာ နာမ။ ဥပဓိသမ္ပဒါ စီဝရဓာရဏံ ဗာဟုသစ္စံ ပရိဝါရော အရညဝါသောတိ ဧဝရူပေဟိ ပန ကာရဏေဟိ ဥပ္ပန္နော လာဘော ဓမ္မိကော နာမ ဟောတိ။ နိဗ္ဗာနဂါမိနိံ ပဋိပဒံ ပူရေန္တေန ပန ဘိက္ခုနာ ကာယဝင်္ကာဒီနိ ပဟာတဗ္ဗာနိ။ အနန္ဓေနေဝ အန္ဓေန ဝိယ, အမူဂေနေဝ မူဂေန ဝိယ, အဗဓိရေနေဝ ဗဓိရေန ဝိယ ဘဝိတုံ ဝဋ္ဋတိ။ အသဌေန အမာယေန ဘဝိတုံ ဝဋ္ဋတိ။ **ဧဝမေတ**န္တိ ဧတံ လာဘုပ္ပါဒနံ ပဋိပဒဉ္စ နိဗ္ဗာနဂါမိနိံ ပဋိ

ပဒဋ္ဌ ဇဝံ ဥတ္တ သဗ္ဗေသံ သင်္ခတာသင်္ခတဓမ္မာနံ ဗုဒ္ဓိနမွေန **ဗုဒ္ဓဿ** သဝနန္တေ ဇာတဌေန သြတအနုသာသနိံ တ သဝနဌေန **သာဝကော ဘိက္ခု** အခမ္မိကံ စတုပစ္စယသက္ကာရံ နာဘိနန္ဒေယျ, န စေဝ ခမ္မိကံ ပဋိက္ကောသေယျ, ကာယဝိဝေကာဒိကံ **ဝိဝေကံ အနုဗြူဟယေ** ။ တတ္ထ **ကာယဝိဝေကော**တိ ကာယဿ ဧကီဘာဝေါ။ **စိတ္တဝိဝေကော**တိ အဋ္ဌ သမာပတ္တိယော။ **ဥပဓိဝိဝေကော**တိ နိဗ္ဗာနံ။ တေသု ကာယဝိဝေကော ဂဏသင်္ဂဏိကံ ဝိနောဒေတိ, စိတ္တဝိဝေကော ကိလေသသင်္ဂဏိကံ ဝိနောဒေတိ, ဥပဓိဝိဝေကော သင်္ခါရသင်္ဂဏိကံ ဝိနောဒေတိ။ ကာယဝိဝေကော စိတ္တဝိဝေကဿ ပစ္စယော ဟောတိ, စိတ္တဝိဝေကော ဥပဓိဝိဝေကဿ ပစ္စယော ဟောတိ။ ဝုတ္တမ္ပိဟေတံ –

> ''ကာယဝိဝေကော စ ဝိဝေကဋ္ဌကာယာနံ နေက္ခမ္မာဘိရတာနံ, စိတ္တဝိဝေကော စ ပရိသုဒ္ဓစိတ္တာနံ ပရမဝေါဒာနပ္ပတ္တာနံ, ဥပဓိဝိဝေကော စ နိရုပဓီနံ ပုဂ္ဂလာနံ ဝိသင်္ခါရဂတာန''န္တိ (မဟာနိ. ၁၅၀)။ –

ဣမံ တိဝိဓမ္ပိ ဝိဝေကံ ဗြူဟေယျ ဝဍ္ဎေယျ, ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရေယျာတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ဟာပုဏိံသူတိ။

ဝနတာသီတိဿသာမဏေရဝတ္ထု ပဉ္စရသမံ။

ဗာလဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ပဉ္စမော ဝဂ္ဂေါ။

၆. ပဏ္ဍိတဝဂ္ဂေါ

၁. ရာဓတ္ထေရဝတ္ထု

နိဓီနံဝ ပဝတ္တာရန္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော အာယသ္မန္တံ ရာဓတ္ထေရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သော ကိရ ဂိဟိကာလေ သာဝတ္ထိယံ ဒုဂ္ဂတဗြာဟ္မဏော အဟောသိ။ သော "ဘိက္ခူနံ သန္တိကေ ဇီဝိဿာမီ"တိ စိန္တေတွာ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ အပ္ပဟရိတကံ ကရောန္တော ပရိဝေဏံ သမ္မဇ္ဇန္တော မုခဓောဝနာဒီနိ ဒဒန္တော အန္တောဝိဟာရေယေဝ ဝသိ။ ဘိက္ခူပိ နံ သင်္ဂဏှိံသု, ပဗ္ဗာဇေတုံ ပန န ဣစ္ဆန္တိ။ သော ပဗ္ဗဇ္ဇံ အလဘမာနော ကိသော အဟောသိ။ အထေကဒိဝသံ သတ္ထာ ပစ္စူသကာလေ လောကံ ဝေါလောကေန္တော တံ ဗြာဟ္မဏံ ဒိသွာ "ကိံ နု ခေါ"တိ ဥပဓာရေန္တော "အရဟာ ဘဝိဿတီ"တိ ဉတွာ သာယနှသမယေ ဝိဟာရစာရိကံ စရန္တော ဝိယ ဗြာဟ္မဏဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ, "ဗြာဟ္မဏ, ကိံ ကရောန္တော ဝိစရသီ"တိ အာဟ။ "ဘိက္ခူနံ ဝတ္တပဋိဝတ္တံ ကရောန္တော, ဘန္တေ"တိ ။ "လဘသိ နေသံ သန္တိကာ သင်္ဂဟ"န္တိ? "အာမ, ဘန္တေ, အာဟာရမတ္တံ လဘာမိ, န ပန မံ ပဗ္ဗာဇေန္တီ"တိ။ သတ္ထာ ဧတသ္မိံ နိဒါနေ ဘိက္ခုသင်္ဃံ သန္နိပါတာပေတွာ တမတ္ထံ ပုစ္ဆိတွာ, "ဘိက္ခဝေ, အတ္ထိ ကောစိ ဣမဿ ဗြာဟ္မဏဿ အဓိကာရံ သရတီ"တိ ပုစ္ဆိ။ သာရိပုတ္တတ္ထေရော "အဟံ, ဘန္တေ, သရာမိ, အယံ မေ ရာဇဂဟေ ပိဏ္ဍာယ စရန္တဿ အတ္တနော အဘိဟဋံ ကဋစ္ဆုဘိက္ခံ ဒါပေသိ, ဣမမဿာဟံ အဓိကာရံ သရာမီ"တိ အာဟ။ သော သတ္ထာရာ "ကိံ ပန တေ, သာရိပုတ္တ, ဧဝံ ကတူပကာရံ ဒုက္ခတော မောစေတုံ န ဝဋ္ဋတီ"တိ ဝုတ္တေ, "သာဓု, ဘန္တေ, ပဗ္ဗာဇေဿာမီ"တိ တံ ဗြာဟ္မဏံ ပဗ္ဗာဇေသိ။ တဿ ဘတ္တဂ္ဂေ အာသနပရိယန္တေ အာသနံ ပာပုဏာတိ, ယာဂုဘတ္တာဒီဟိပိ ကိလမတိ။ ထေရော တံ အာဒါယ စာရိကံ ပက္ကာမိ, အဘိဏှံ စဿ "ဣဒံ တေ ကတ္တဗ္ဗံ, ဣဒံ တေ န ကတ္တဗ္ဗ"န္တိ ဩဝဒိ အနုသာသိ။ သော သုဝစော အဟောသိ ပဒက္ခိဏဂ္ဂါဟီ။ တသ္မာ ယထာနုသိဋ္ဌံ ပဋိပဇ္ဇမာနော ကတိပါဟေနေဝ အရဟတ္တံ ပါပုဏိ။

ထေရော တံ အာဒါယ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ ဝန္ဒိတွာ နိသီဒိ။ အထ နံ သတ္ထာ ပဋိသန္ထာရံ ကတွာ အာဟ – "သုဝစော နု ခေါ, သာရိပုတ္တ, တေ အန္တေဝါသိကော"တိ ။ "အာမ, ဘန္တေ, အတိဝိယ သုဝစော, ကိသ္မိဉ္စိ ဒောသေ ဝုစ္စမာနေ န ကုဒ္ဓပုဗ္ဗော"တိ။ "သာရိပုတ္တ , ဧဝရူပေ သဒ္ဓိဝိဟာရိကေ လဘန္တော ကိတ္တကေ ဂဏှေယျာသီ"တိ? "ဘန္တေ, ဗဟုကေပိ ဂဏှေယျမေဝါ"တိ။ အထေကဒိဝသံ ဓမ္မသဘာယ ကထံ သမုဋ္ဌာပေသုံ – "သာရိပုတ္တတ္ထေရော ကိရ ကတညူ ကတဝေဒီ, ကဋစ္ဆုဘိက္ခာမတ္တံ ဥပကာရံ သရိတွာ ဒုဂ္ဂတဗြာဟ္မဏံ ပဗ္ဗာဇေသိ။ ထေရောပိ ဩဝါဒက္ခမော ဩဝါဒက္ခမမေဝ လဘီ"တိ။ သတ္ထာ တေသံ ကထံ သုတွာ "န, ဘိက္ခဝေ, ဣဒါနေဝ, ပုဗ္ဗေပိ သာရိပုတ္တော ကတညူ ကတဝေဒီယေဝါ"တိ ဝတွာ တမတ္ထံ ပကာသေတုံ –

"အလီနစိတ္တံ နိဿာယ၊ ပဟဋ္ဌာ မဟတီ စမူ။
ကောသလံ သေနာသန္တုဋ္ဌံ၊ ဇီဝဂ္ဂါဟံ အဂါဟယိ။

"ဧဝံ နိဿယသမ္ပန္နော၊ ဘိက္ခု အာရဒ္ဓဝီရိယော။
ဘာဝယံ ကုသလံ ဓမ္မံ၊ ယောဂက္ခေမဿ ပတ္တိယာ။
ပါပုဏေ အနုပုဗ္ဗေန၊ သဗ္ဗသံယောဇနက္ခယ"န္တိ။ (ဇာ. ၁.၂.၁၁-၁၂) –

ဣမံ ဒုကနိပါတေ **အလီနစိတ္တဇာတကံ** ဝိတ္ထာရေတွာ ကထေသိ။ တဒါ ကိရ ဝဍ္ဎကီဟိ ဟတဒ္ဒသု အရောဂကရဏဘာဝေန ကဟံ အတ္တနော ဥပကာရံ ဉတွာ သဗ္ဗသေတဿ ဟတ္ထိပေါတကဿ အဒါယကော ဧကစာရိကော ဟတ္ထီ သာရိပုတ္တတ္ထေရော အဟောသီတိ ဧဝံ ထေရံ အာရဗ္ဘ ဇာတကံ ကထေတွာ ရာဓတ္ထေရံ အာရဗ္ဘ, "ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနာ နာမ ရာဓေန ဝိယ သုဝစေန ဘဝိတဗ္ဗံ, ဒောသံ ဒဿေတွာ ဩဝဒိယမာနေနပိ န ကုဇ္ဈိတဗ္ဗံ, ဩဝါဒဒါယကော ပန နိဓိအာစိက္ခဏကော ဝိယ ဒဋ္ဌဗ္ဗော"တိ ဝတွာ အနုသန္ဓိံ ဃဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂါထမာဟ –

၇၆. “နိမီနံ၀ ပ၀တ္တာရံ၊ ယံ ပသ္သေ ဝဇ္ဇဒဿိနံ။
နိဂ္ဂယှဝါဒိံ မေဓာဝိံ၊ တာဒိသံ ပဏ္ဍိတံ ဘဇေ။
တာဒိသံ ဘဇမာနဿ၊ သေယျော ဟောတိ န ပါပိယော”တိ။

တတ္ထ **နိဓီနန္တိ** တတ္ထ တတ္ထ နိဒဟိတွာ ဌပိတာနံ ဟိရညသုဝဏ္ဏာဒိပူရာနံ နိဓိကုမ္ဘီနံ။ **ပဝတ္တာရ**န္တိ ကိစ္ဆဇီဝိကေ ဒုဂ္ဂတမနုဿေ အနုကမ္ပံ ကတွာ “ဧဟိ, သုခေန ဇီဝနူပါယံ ဒဿေဿာမီ”တိ နိဓိဋ္ဌာနံ နေတွာ ဟတ္ထံ ပသာရေတွာ “ဣမံ ဂဟေတွာ သုခေန ဇီဝါ”တိ အာစိက္ခိတာရံ ဝိယ။ **ဝဇ္ဇဒဿိန**န္တိ ဒွေ ဝဇ္ဇဒဿိနော “ဣမိနာ နံ အသာရုပ္ပေန ဝါ ခလိတေန ဝါ သင်္ဃမဇ္ဈေ နိဂ္ဂဏှိဿာမီ”တိ ရန္ဓဂဝေသကော စ, အညာတံ ဉာပနတ္ထာယ ဉာတံ အနုဂ္ဂဟဏတ္ထာယ သီလာဒီနမဿ ဝုဒ္ဓိကာမတာယ တံ တံ ဝဇ္ဇံ ဩလောကနေန ဥလ္လုမ္ပနသဘာဝသဏ္ဌိတော စ။ အယံ ဣဓ အဓိပ္ပေတော။ ယထာ ဟိ ဒုဂ္ဂတမနုဿော “ဣမံ ဂဏှာဟီ”တိ တဇ္ဇေတွာပိ ပေါထေတွာပိ နိဓိံ ဒဿေန္တေ ကောပံ န ကရောတိ, ပမုဒိတော ဧဝ ဟောတိ, ဧဝမေဝ ဧဝရူပေ ပုဂ္ဂလေ အသာရုပ္ပံ ဝါ ခလိတံ ဝါ ဒိသွာ အာစိက္ခန္တေ ကောပော န ကာတဗ္ဗော, တုဋ္ဌေနေဝ ဘဝိတဗ္ဗံ, “ဘန္တေ, မဟန္တံ ဝေ ကမ္မံ ကတံ , မယှံ အာစရိယုပဇ္ဈာယဋ္ဌာနေ ဌတွာ ဩဝဒန္တေဟိ ပုနပိ မံ ဝဒေယျာထာ”တိ ပဝါရေတဗ္ဗမေဝ။ **နိဂ္ဂယှဝါဒိ**န္တိ ဧကစ္စော ဟိ သဒ္ဓိဝိဟာရိကာဒီနံ အသာရုပ္ပံ ဝါ ခလိတံ ဝါ ဒိသွာ “အယံ မေ မုခောဒကအနာဒီဟိ သက္ကစ္စံ ဥပဋ္ဌဟတိ, သစေ နံ ဝက္ခာမိ, န မံ ဥပဋ္ဌဟိဿတိ, ဧဝံ မေ ပရိဟာနိ ဘဝိဿတီ”တိ ဝတ္တုံ အဝိသဟန္တော န နိဂ္ဂယှဝါဒီ နာမ ဟောတိ။ သော ဣမသ္မိံ သာသနေ ကစဝရံ အာကိရတိ။ ယော ပန တထာရူပံ ဝဇ္ဇံ ဒိသွာ ဝဇ္ဇာနုရူပံ တဇ္ဇေန္တော ပဏာမေန္တော ဒဏ္ဍကမ္မံ ကရောန္တော ဝိဟာရာ တံ နီဟရန္တော သိက္ခာပေတိ, အယံ နိဂ္ဂယှဝါဒီ နာမ သေယျထာပိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ။ ဝုတ္တဉှေတံ – “နိဂ္ဂယှ နိဂ္ဂယှာဟံ, အာနန္ဒ, ဝက္ခာမိ, ပဝယှ ပဝယှ, အာနန္ဒ, ဝက္ခာမိ, ယော သာရော သော ဌဿတီ”တိ (မ. နိ. ၃.၁၉၆)။ **မေဓာဝိ**န္တိ ဓမ္မောဇပညာယ သမန္နာဂတံ။ **တာဒိသ**န္တိ ဧဝရူပံ **ပဏ္ဍိတံ** ဘဇေယျ ပယိရုပါသေယျ။ တာဒိသဉှိ အာစရိယံ **ဘဇမာနဿ** အန္တေဝါသိကဿ **သေယျော ဟောတိ, န ပါပိယော** ဝဍ္ဎိယေဝ ဟောတိ, နော ပရိဟာနီတိ။

ဒေသနာပရိယောသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပါပုဏိံသူတိ။

ရာဓတ္ထေရဝတ္ထု ပဌမံ။

၂. အဿဇိပုနဗ္ဗသုကဝတ္ထု

ဩဝဒေယျာနုသာသေယျာတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော အဿဇိပုနဗ္ဗသုကဘိက္ခူ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။ ဒေသနာ ပန ကီဋာဂိရိသ္မိံ သမုဋ္ဌိတာ။

တေ ကိရ ဒွေ ဘိက္ခူ ကိဉ္စာပိ အဂ္ဂသာဝကာနံ သဒ္ဓိဝိဟာရိကာ, အလဇ္ဇိနော ပန အဟေသုံ ပါပဘိက္ခူ။ တေ ပဉ္စဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ သဒ္ဓိံ ကီဋာဂိရိသ္မိံ ဝိဟရန္တာ “မာလာဝစ္ဆံ ရောပေန္တိပိ ရောပါပေန္တိပီ”တိအာဒိကံ (ပါရာ. ၄၃၁; စူဠဝ. ၂၁) နာနပ္ပကာရံ အနာစာရံ ကရောန္တာ ကုလဒူသကကမ္မံ ကတွာ တတော ဥပ္ပန္နေဟိ ပစ္စယေဟိ ဇီဝိကံ ကပ္ပေန္တာ တံ အာဝါသံ ပေသလာနံ ဘိက္ခူနံ အနာဝါသံ အကံသု။ သတ္ထာ တံ ပဝတ္တိံ သုတွာ တေသံ ပဗ္ဗာဇနီယကမ္မကရဏတ္ထာယ သပရိဝါရေ ဒွေ အဂ္ဂသာဝကေ အာမန္တေတွာ “ဂစ္ဆထ, သာရိပုတ္တာ, တေသု ယေ တုမှာကံ ဝစနံ န ကရောန္တိ, တေသံ ပဗ္ဗာဇနီယကမ္မံ ကရောထ, ယေ ပန ကရောန္တိ, တေ ဩဝဒထ အနုသာသထ။ ဩဝဒန္တော ဟိ အနုသာသန္တော အပဏ္ဍိတာနံယေဝ အပ္ပိယော ဟောတိ အမနာပေါ, ပဏ္ဍိတာနံ ပန ပိယော ဟောတိ မနာပေါ”တိ အနုသန္ဓိံ ဃဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂါထမာဟ –

၇၇. “ဩဝဒေယျာနုသာသေယျ၊ အသဗ္ဘာ စ နိဝါရယေ။
သတဉှိ သော ပိယော ဟောတိ၊ အသတံ ဟောတိ အပ္ပိယော”တိ။

တတ္ထ **ဩဝဒေယျာ**တိ ဥပ္ပန္နေ ဝတ္ထုသ္မိံ ဝဒန္တော ဩဝဒတိ နာမ, အနုပ္ပန္နေ ဝတ္ထုသ္မိံ “အယသောပိ တေ သိယာ”တိအာဒိဝသေန အနာဂတံ ဒဿေန္တော အနုသာသတိ နာမ။ သမ္မုခါ ဝဒန္တော ဩဝဒတိ နာမ, ပရမ္မုခါ ဒူ

တံ တ သာသနံ တ ပေသေန္တော အနုသာသတိ နာမ။ သကိံ ဝဒန္တော ဩဝဒတိ နာမ, ပုနပ္ပုနံ ဝဒန္တော အနုသာသတိ နာမ။ ဩဝဒန္တော ဧဝ တ အနုသာသတိ နာမာတိ ဧဝံ ဩဝဒေယျ အနုသာသေယျ။ **အသဗ္ဘာ စာ** တိ အကုသလဓမ္မာ စ နိဝါရေယျ, ကုသလဓမ္မေ ပတိဋ္ဌာပေယျာတိ အတ္ထော။ **သတဉှိ သော ပိယော ဟောတီ**တိ သော ဧဝရူပေါ ပုဂ္ဂလော ဗုဒ္ဓါဒီနံ သပ္ပုရိသာနံ ပိယော ဟောတိ။ ယေ ပန အဒိဋ္ဌဓမ္မာ အဝိတိဏ္ဏပရလောကာ အာမိသစက္ခုကာ ဇီဝိကတ္ထာယ ပဗ္ဗဇိတာ, တေသံ **အသတံ** သော ဩဝဒကော အနုသာသကော, "'န တွံ အမှာကံ ဥပဇ္ဈာယော, န အာစရိယော, ကသ္မာ အမှေ ဩဝဒသီ'တိ ဧဝံ မုခသတ္တီဟိ ဝိဇ္ဈန္တာနံ အပ္ပိယော ဟောတီ"တိ။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။ သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာနာပိ တတ္ထ ဂန္တွာ တေ ဘိက္ခူ ဩဝဒိံသု အနုသာသိံသု။ တေသု ကေစ္စေ ဩဝါဒံ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ သမ္မာ ဝတ္တိံသု, ကေစ္စေ ဝိဗ္ဘမိံသု, ကေစ္စေ ပဗ္ဗာဇနီယကမ္မံ ပာပုဏိံသူတိ။

အဿဇိပုနဗ္ဗသုကဝတ္ထု ဒုတိယံ။

၃. ဆန္နတ္ထေရဝတ္ထု

န ဘဇေ ပာပကေ မိတ္တေ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ဆန္နတ္ထေရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သော ကိရ အာယသ္မာ "အဟံ အမှာကံ အယျပုတ္တေန သဒ္ဓိံ မဟာဘိနိက္ခမနံ နိက္ခမန္တော တဒါ အညံ ကေမ္ပိ န ပဿာမိ, ဣဒါနိ ပန 'အဟံ သာရိပုတ္တော နာမ, အဟံ မောဂ္ဂလ္လာနော နာမ, မယံ အဂ္ဂသာဝကမှာ'တိ ဝတွာ ဣမေ ဝိစရန္တီ"တိ ဒွေ အဂ္ဂသာဝကေ အက္ကောသတိ။ သတ္ထာ ဘိက္ခူနံ သန္တိကာ တံ ပဝတ္တိံ သုတွာ ဆန္နတ္ထေရံ ပက္ကောသာပေတွာ ဩဝဒတိ။ သော တင်္ခဏေယေဝ တုဏှီ ဟုတွာ ပုန ဂန္တွာ ထေရေ အက္ကောသတိယေဝ။ ဧဝံ ယာဝတတိယံ အက္ကောသန္တံ ပက္ကောသာပေတွာ သတ္ထာ ဩဝဒိတွာ "ဆန္န, ဒွေ အဂ္ဂသာဝကာ နာမ တုယှံ ကလျာဏမိတ္တာ ဥတ္တမပုရိသာ, ဧဝရူပေ ကလျာဏမိတ္တေ သေဝဿု ဘဇဿူ"တိ ဝတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂါထမာဟ –

၇၈. "န ဘဇေ ပာပကေ မိတ္တေ၊ န ဘဇေ ပုရိသာဓမေ။
ဘဇေထ မိတ္တေ ကလျာဏေ၊ ဘဇေထ ပုရိသုတ္တမေ"တိ။

တတ္ထ – ကာယဒုစ္စရိတာဒိအကုသလကမ္မာဘိရတာ **ပါပမိတ္တာ** နာမ။ သန္ဓိစ္ဆေဒနာဒိကေ တ ဧကဝီသတိအနေသနာဒိဘေဒေ တ အဋ္ဌာနေ နိယောဇကာ **ပုရိသာဓမာ** နာမ။ ဥဘောပိ တ ဧတေ ပါပမိတ္တာ စေဝ ပုရိသာဓမာ စ, တေ န ဘဇေယျ န ပယိရုပါသေယျ, ဝိပရီတာ ပန ကလျာဏမိတ္တာ စေဝ သပ္ပုရိသာ စ, တေ ဘဇေထ ပယိရုပါသေထာတိ။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

ဆန္နတ္ထေရော ပန တံ ဩဝါဒံ သုတွာပိ ပုရိမနယေနေဝ ဘိက္ခူ အက္ကောသတိ ပရိဘာသတိ။ ပုနပိ သတ္ထု အာရောစေသုံ ။ သတ္ထာ, "ဘိက္ခဝေ, မယိ ဓရန္တေ ဆန္နံ သိက္ခာပေတုံ န သက္ခိဿထ, မယိ ပန ပရိနိဗ္ဗုတေ သက္ခိဿထာ"တိ ဝတွာ ပရိနိဗ္ဗာနကာလေ အာယသ္မတာ အာနန္ဒေန, "ဘန္တေ, ကထံ ဆန္နတ္ထေရေ အမှေဟိ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗ"န္တိ ဝုတ္တေ, "အာနန္ဒ, ဆန္နဿ ဘိက္ခုနော ဗြဟ္မဒဏ္ဍော အာတဗ္ဗော"တိ အာဏာပေသိ။ သော သတ္ထရိ ပရိနိဗ္ဗုတေ အာနန္ဒတ္ထေရေန အာရောစိတံ ဗြဟ္မဒဏ္ဍံ သုတွာ ဒုက္ခီ ဒုမ္မနော တိက္ခတ္တုံ မုစ္ဆိတော ပတိတွာ "မာ မံ, ဘန္တေ, နာသယိတ္ထာ"တိ ယာစိတွာ သမ္မာ ဝတ္တံ ပူရေန္တော န စိရဿေဝ သဟ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ အရဟတ္တံ ပါပုဏီတိ။

ဆန္နတ္ထေရဝတ္ထု တတိယံ။

၄. မဟာကပ္ပိနတ္ထေရဝတ္ထု

ဓမ္မပီတိ သုခံ သေတီတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော မဟာကပ္ပိနတ္ထေရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

တတြာယံ အနုပုဗ္ဗီ ကထာ – အတီတေ ကိရ အာယသ္မာ မဟာကပ္ပိနော ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓဿ ပါဒမူလေ ကတာဘိနီဟာရော သံသာရေ သံသရန္တော ဗာရာဏသိတော အဝိဒူရေ ဧကသ္မိံ ပေသကာရဂါမေ ဇေဋ္ဌကပေသကာရော ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိ။ တဒါ သဟဿမတ္တာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အဋ္ဌ မာသေ ဟိမဝန္တေ ဝသိတွာ ဝဿိကေ စတ္တာရော မာသေ ဇနပဒေ ဝသန္တိ။ တေ ဧကဒါ ဗာရာဏသိယာ အဝိဒူရေ ဩတရိတွာ “သေနာသနကရဏတ္ထာယ ဟတ္ထကမ္မံ ယာစထာ”တိ ရညော သန္တိကံ အဋ္ဌ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ ပဟိဏိံသု။ တဒါ ပန ရညော ဝပ္ပမင်္ဂလကာလော ဟောတိ။ သော “ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ကိရ အာဂတာ”တိ သုတွာ တသ္မိံ ခဏေ နိက္ခမိတွာ အာဂတကာရဏံ ပုစ္ဆိတွာ “အဇ္ဇ, ဘန္တေ, ဩကာသော နတ္ထိ, သွေ အမှာကံ ဝပ္ပမင်္ဂလံ, တတိယဒိဝသေ ကရိဿာမီ”တိ ဝတွာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ အနိမန္တေတွာဝ ပါဝိသိ။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ “အညတ္ထ ဂမိဿာမာ”တိ ပက္ကမိံသု။ တသ္မိံ ခဏေ ဇေဋ္ဌပေသကာရဿ ဘရိယာ ကေနစိဒေဝ ကရဏီယေန ဗာရာဏသိံ ဂစ္ဆန္တီ တေ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ ဒိသွာ ဝန္ဒိတွာ “ကိံ, ဘန္တေ, အဝေလာယ, အယျာ, အာဂတာ”တိ ပုစ္ဆိတွာ အာဒိတော ပဋ္ဌာယ ကထေသုံ။ တံ ပဝတ္တိံ သုတွာ သဒ္ဓါသမ္ပန္နာ ဉာဏသမ္ပန္နာ ဣတ္ထီ “သွေ, ဘန္တေ, အမှာကံ ဘိက္ခံ ဂဏှထာ”တိ နိမန္တေသိ။ “ဗဟုကာ မယံ ဘဂိနီ”တိ။ “ကိတ္တကာ, ဘန္တေ”တိ? “သဟဿမတ္တာ”တိ။ “ဘန္တေ, ဣမသ္မိံ ဂါမေ သဟဿပေသကာရာ ဝသိမှ။ ဧကေကော ဧကေကဿ ဘိက္ခံ ဒဿတိ, ဘိက္ခံ အဓိဝါသေထ, အဟမေဝ တေ ဝသနဋ္ဌာနမ္ပိ ကာရေဿာမီ”တိ အာဟ။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အဓိဝါသယိံသု။

သာ ဂါမံ ပဝိသိတွာ ဥဂ္ဃောသေသိ – “အဟံ သဟဿမတ္တေ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ ဒိသွာ နိမန္တယိံ, အယျာနံ နိသီဒနဋ္ဌာနံ သံဝိဒဟထ , ယာဂုဘတ္တာဒီနိ သမ္ပာဒေထာ”တိ ။ ဂါမမဇ္ဈေ မဏ္ဍပံ ကာရေတွာ အာသနာနိ ပညာပေတွာ ပုနဒိဝသေ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ နိသီဒါပေတွာ ပဏီတေန ခါဒနီယေန ဘောဇနီယေန ပရိဝိသိတွာ ဘတ္တကိစ္စာဝသာနေ တသ္မိံ ဂါမေ သဗ္ဗာ ဣတ္ထိယော အာဒါယ တာယ သဒ္ဓိံ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ ဝန္ဒိတွာ, “ဘန္တေ, တေမာသံ ဝသနတ္ထာယ ပဋိညံ ဒေထာ”တိ တေသံ ပဋိညံ ဂဟေတွာ ပုန ဂါမေ ဥဂ္ဃောသေသိ – “အမ္မတာတာ, ဧကေကကုလတော ဧကေကော ပုရိသော ဖရသုဝါသိအာဒီနိ ဂဟေတွာ အရညံ ပဝိသိတွာ ဒဗ္ဗသမ္ဘာရေ အာဟရိတွာ အယျာနံ ဝသနဋ္ဌာနံ ကရောတူ”တိ။ ဂါမဝါသိနော တဿာယေဝ ဝစနံ သုတွာ ဧကေကော ဧကေကံ ကတွာ သဒ္ဓိံ ရတ္တိဋ္ဌာနဒိဝါဋ္ဌာနေဟိ ပဏ္ဏသာလသဟဿံ ကာရေတွာ အတ္တနော အတ္တနော ပဏ္ဏသာလာယံ ဝဿူပဂတေ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ “အဟံ သက္ကစ္စံ ဥပဋ္ဌဟိဿာမိ, အဟံ သက္ကစ္စံ ဥပဋ္ဌဟိဿာမီ”တိ ဥပဋ္ဌဟိံသု။ ဝဿံဝုဋ္ဌကာလေ “အတ္တနော အတ္တနော ပဏ္ဏသာလာယ ဝဿံဝုဋ္ဌာနံ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနံ စီဝရသာဋကေ သဇ္ဇေထာ”တိ သမာဒပေတွာ ဧကေကဿ သဟဿသဟဿမူလံ စီဝရံ အဒါပေသိ။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ဝုဋ္ဌဝဿာ အနုမောဒနံ ကတွာ ပက္ကမိံသု။

ဂါမဝါသိနောပိ ဣဒံ ပုညကမ္မံ ကတွာ ဣတော စုတာ တာဝတိံသဘဝနေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ ဂဏဒေဝပုတ္တာ နာမ အဟေသုံ။ တေ တတ္ထ ဒိဗ္ဗသမ္ပတ္တိံ အနုဘဝိတွာ ကဿပသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓကာလေ ဗာရာဏသိယံ ကုဋုမ္ဗိကဂေဟေသု နိဗ္ဗတ္တိံသု။ ဇေဋ္ဌကပေသကာရော ဇေဋ္ဌကကုဋုမ္ဗိကဿ ပုတ္တော အဟောသိ။ ဘရိယာပိဿ ဇေဋ္ဌကကုဋုမ္ဗိကဿေဝ ဓီတာ အဟောသိ။ တာ သဗ္ဗာပိ ဝယပ္ပတ္တာ ပရကုလံ ဂစ္ဆန္တိယော တေသံ တေသံယေဝ ဂေဟာနိ အဂမိံသု။ အထေကဒိဝသံ ဝိဟာရေ ဓမ္မဿဝနံ သင်္ဃုဋ္ဌံ။ “သတ္ထာ ဓမ္မံ ဒေသေဿတီ”တိ သုတွာ သဗ္ဗေပိ တေ ကုဋုမ္ဗိကာ “ဓမ္မံ သောဿာမာ”တိ ဘရိယာဟိ သဒ္ဓိံ ဝိဟာရံ အဂမိံသု။ တေသံ ဝိဟာရမဇ္ဈံ ပဝိဋ္ဌက္ခဏေ ဝဿံ ဥဋ္ဌဟိ။ ယေသံ ကုလူပကာ ဝါ ဉာတိသာမဏေရာဒယော ဝါ အတ္ထိ, တေ တေသံ ပရိဝေဏာနိ ပဝိသိံသု။ တေ ပန တထာရူပါနံ နတ္ထိတာယ ကတ္ထစိ ပဝိသိတုံ အဝိသဟန္တာ ဝိဟာရမဇ္ဈေယေဝ အဋ္ဌံသု။ အထ နေ ဇေဋ္ဌကကုဋုမ္ဗိကော အာဟ – “ပဿထ အမှာကံ ဝိပ္ပကာရံ, ကုလပုတ္တေဟိ နာမ ဧတ္တကေန လဇ္ဇိတုံ ယုတ္တ”န္တိ။ “အယျ, ကိံ ပန ကရောမာ”တိ? “မယံ ဝိဿာသိကဋ္ဌာနဿ အဘာဝေန ဣမံ ဝိပ္ပကာရံ ပတ္တာ, သဗ္ဗေဝ ဓနံ သံဟရိတွာ ပရိဝေဏံ ကရောမာ”တိ။ “သာဓု, အယျာ”တိ ဇေဋ္ဌကော သဟဿံ အဒါသိ, သေသာ ပဉ္စ ပဉ္စ သတာနိ။ ဣတ္ထိယော အဍ္ဎတေယျာနိ အဍ္ဎတေယျာနိ သတာနိ။ တေ တံ ဓနံ သံဟရိတွာ သဟဿကူဋာဂါရပရိဝါရံ သတ္ထု ဝသနတ္ထာယ မဟာပရိဝေဏံ နာမ အာရဘိံသု။ နဝကမ္မဿ မဟန္တတာယ ဓနေ အပ္ပဟောန္တေ ပုဗ္ဗေ ဒိန္နဓနတော ပုန ဥပဍ္ဎုပဍ္ဎံ အဒံသု။ နိဋ္ဌိတေ ပရိ

ဝေဏော ဝိဟာရမဟံ ကရောန္တာ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ သတ္တာဟံ မဟာဒါနံ ဒတွာ ဝီသတိယာ ဘိက္ခုသဟဿာနံ စီဝရာနိ သဇ္ဇိံသု။

ဓနဉ္စယကုဋုမ္ဗိကဿ ပန ဘရိယာ သဗ္ဗေဟိ သမာနံ အကတွာ အတ္တနော ပညာယ ဌိတာ “အတိရေကတရံ ကတွာ သတ္ထာရံ ပူဇေဿာမီ”တိ အနောဇပုပ္ဖဝဏ္ဏေန သဟဿမူလေန သာဋကေန သဒ္ဓိံ အနောဇပုပ္ဖစင်္ကောဋကံ ဂဟေတွာ အနုမောဒနကာလေ သတ္ထာရံ အနောဇပုပ္ဖေဟိ ပူဇေတွာ တံ သာဋကံ သတ္ထု ပါဒမူလေ ဌပေတွာ, “ဘန္တေ, နိဗ္ဗတ္တနိဗ္ဗတ္တဋ္ဌာနေ အနောဇပုပ္ဖဝဏ္ဏံယေဝ မေ သရီရံ ဟောတု, အနောဇာ ဧဝ စ မေ နာမံ ဟောတူ”တိ ပတ္ထနံ ပဋ္ဌပေသိ။ သတ္ထာ “ဧဝံ ဟောတူ”တိ အနုမောဒနံ အကာသိ။ တေ သဗ္ဗေပိ ယာဝတာယုကံ ဌတွာ တတော စုတာ ဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ ဣမသ္မိံ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေ ဒေဝလောကာ စဝိတွာ ဓနဉ္စယကုဋုမ္ဗိကော ကုက္ကုဋဝတီနဂရေ ရာဇကုလေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ ဝယပ္ပတ္တော မဟာကပ္ပိနရာဇာ နာမ အဟောသိ, သေသာ အမစ္စကုလေ နိဗ္ဗတ္တိံသု။ ဓနဉ္စယကုဋုမ္ဗိကဿ ဘရိယာ မဒ္ဒရဋ္ဌေ သာဂလနဂရေ ရာဇကုလေ နိဗ္ဗတ္တိ, အနောဇပုပ္ဖဝဏ္ဏမေဝဿာ သရီရံ အဟောသိ, **အနောဇာ**တွေဝဿာ နာမံ ကရိံသု။ သာ ဝယပ္ပတ္တာ မဟာကပ္ပိနရညော ဂေဟံ ဂန္တွာ အနောဇာဒေဝီ နာမ အဟောသိ။ သေသိတ္ထိယောပိ အမစ္စကုလေသု နိဗ္ဗတ္တိတွာ ဝယပ္ပတ္တာ တေသံယေဝ အမစ္စပုတ္တာနံ ဂေဟာနိ အဂမံသု။ တေ သဗ္ဗေ ရညော သမ္ပတ္တိသဒိသံ သမ္ပတ္တိံ အနုဘဝိံသု။ ယဒါ ရာဇာ သဗ္ဗာလင်္ကာရပဋိမဏ္ဍိတော ဟတ္ထိံ အဘိရုဟိတွာ ဝိစရတိ, တဒါ တေပိ တထေဝ ဝိစရန္တိ။ တသ္မိံ အဿေန ဝါ ရထေန ဝါ ဝိစရန္တေ တေပိ တထေဝ ဝိစရန္တိ? ဧဝံ တေ ဧကတော ဟုတွာ ကတာနံ ပုညာနံ အာနုဘာဝေန ဧကတောဝ သမ္ပတ္တိံ အနုဘဝိံသု။ ရညော ပန ဗလော, ဗလဝါဟနော, ပုပ္ဖော, ပုပ္ဖဝါဟနော, သုပတ္တောတိ ပဉ္စ အဿာ ဟောန္တိ။ ရာဇာ တေသု သုပတ္တံ အဿံ သယံ အာရောဟတိ, ဣတရေ စတ္တာရော အဿာရောဟာနံ သာသနာဟရဏတ္ထာယ အဒါသိ။ ရာဇာ တေ ပါတောဝ ဘောဇေတွာ “ဂစ္ဆထ ဒွေ ဝါ တီဏိ ဝါ ယောဇနာနိ အာဟိဏ္ဍိတွာ ဗုဒ္ဓဿ ဝါ ဓမ္မဿ ဝါ သင်္ဃဿ ဝါ ဥပ္ပန္နဘာဝံ ဉတွာ မယှံ သုခသာသနံ အာဟရထာ”တိ ပေသေသိ။ တေ စတူဟိ ဒွါရေဟိ နိက္ခမိတွာ တီဏိ ယောဇနာနိ အာဟိဏ္ဍိတွာ သာသနံ အလဘိတွာ ပစ္စာဂစ္ဆန္တိ။

အထေကဒိဝသံ ရာဇာ သုပတ္တံ အဿံ အာရုယှ အမစ္စသဟဿပရိဝုတော ဥယျာနံ ဂစ္ဆန္တော ကိလန္တရူပေ ပဉ္စသတဝါဏိဇကေ နဂရံ ပဝိသန္တေ ဒိသွာ “ဣမေ အဒ္ဓါနကိလန္တာ, အဒ္ဓါ ဣမေသံ သန္တိကာ ဧကံ ဘဒ္ဒကံ သာသနံ သောဿာမီ”တိ တေ ပက္ကောသာပေတွာ “ကုတော အာဂစ္ဆထာ”တိ ပုစ္ဆိ။ “အတ္ထိ, ဒေဝ, ဣတော ဝီသတိယောဇနသတမတ္တကေ သာဝတ္ထိ နာမ နဂရံ, တတော အာဂစ္ဆာမာ”တိ။ “အတ္ထိ ပန တေ ပဒေသေ ကိဉ္စိ သာသနံ ဥပ္ပန္န”န္တိ။ “ဒေဝ, အညံ ကိဉ္စိ နတ္ထိ, သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ပန ဥပ္ပန္နော”တိ။ ရာဇာ တာဝဒေဝ ပဉ္စဝဏ္ဏာယ ပီတိယာ ဖုဋ္ဌသရီရော ကိဉ္စိ သလ္လက္ခေတုံ အသက္ကောန္တော မုဟုတ္တံ ဝီတိနာမေတွာ, “တာတာ, ကိံ ဝဒေထာ”တိ ပုစ္ဆိ။ “ဗုဒ္ဓေါ, ဒေဝ, ဥပ္ပန္နော”တိ။ ရာဇာ ဒုတိယမ္ပိ တတိယမ္ပိ တထေဝ ဝီတိနာမေတွာ စတုတ္ထေ ဝါရေ “ကိံ ဝဒေထ, တာတာ”တိ ပုစ္ဆိတွာ “ဗုဒ္ဓေါ, ဒေဝ, ဥပ္ပန္နော”တိ ဝုတ္တေ, “တာတာ, တေ သတသဟဿံ ဒမ္မီ”တိ ဝတွာ “အညမ္ပိ ကိဉ္စိ သာသနံ အတ္ထီ”တိ ပုစ္ဆိ။ “အတ္ထိ, ဒေဝ, ဓမ္မော ဥပ္ပန္နော”တိ။ ရာဇာ တမ္ပိ သုတွာ ပုရိမနယေနေဝ တယော ဝါရေ ဝီတိနာမေတွာ စတုတ္ထေ ဝါရေ “ဓမ္မော ဥပ္ပန္နော”တိ ဝုတ္တေ “ဣဓာပိ တေ သတသဟဿံ ဒမ္မီ”တိ ဝတွာ “အပရမ္ပိ သာသနံ အတ္ထိ, တာတာ”တိ ပုစ္ဆိ။ “အတ္ထိ, ဒေဝ, သင်္ဃရတနံ ဥပ္ပန္န”န္တိ။ ရာဇာ တမ္ပိ သုတွာ တယော ဝါရေ ဝီတိနာမေတွာ စတုတ္ထေ ဝါရေ “သင်္ဃော”တိ ပဒေ ဝုတ္တေ “ဣဓာပိ တေ သတသဟဿံ ဒမ္မီ”တိ ဝတွာ အမစ္စသဟဿံ ဩလောကေတွာ, “တာတာ, ကိံ ကရိဿထာ”တိ ပုစ္ဆိ။ “ဒေဝ, တုမှေ ကိံ ကရိဿထာ”တိ? “အဟံ, တာတာ, ‘ဗုဒ္ဓေါ ဥပ္ပန္နော, ဓမ္မော ဥပ္ပန္နော, သင်္ဃော ဥပ္ပန္နော’တိ သုတွာ န ပုန နိဝတ္တိဿာမိ, သတ္ထာရံ ဥဒ္ဒိဿ ဂန္တွာ တဿ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိဿာမီ”တိ။ “မယမ္ပိ, ဒေဝ , တုမှေဟိ သဒ္ဓိံ ပဗ္ဗဇိဿာမာ”တိ။ ရာဇာ သုဝဏ္ဏပဋ္ဋေ အက္ခရာနိ လိခါပေတွာ ဝါဏိဇကေ အာဟ – “အနောဇာ နာမ ဒေဝီ တုမှာကံ တီဏိ သတသဟဿာနိ ဒဿတိ, ဧဝဉ္စ ပန နံ ဝဒေယျာထ ‘ရညော ကိရ တေ ဣဿရိယံ ဝိဿဋ္ဌံ, ယထာသုခံ သမ္ပတ္တိံ ပရိဘုဉ္ဇာဟီ’တိ, သစေ ပန တေ ‘ရာဇာ ကဟ’န္တိ ပုစ္ဆတိ, ‘သတ္ထာရံ ဥဒ္ဒိဿ ပဗ္ဗဇိဿာမီတိ ဝတွာ ဂတော’တိ အာရောစေယျာထာ”တိ။ အမစ္စာပိ အတ္တနော အတ္တနော ဘရိယာနံ တထေဝ သာသနံ ပဟိဏိံသု ။ ရာဇာ ဝါဏိဇကေ ဥယျောဇေတွာ အဿံ အဘိရုယှ အမစ္စသဟဿပရိဝုတော တံ ခဏံယေဝ နိက္ခမိ။

သတ္ထာပိ တံ ဒိဝသံ ပစ္စူသကာလေ လောကံ ဝေါလောကေန္တော မဟာကပ္ပိနရာဇာနံ သပရိဝါရံ ဒိသွာ "အယံ မဟာကပ္ပိနော ဝါဏိဇကာနံ သန္တိကာ တိဏ္ဏံ ရတနာနံ ဥပ္ပန္နဘာဝံ သုတွာ တေသံ ဝစနံ တီဟိ သတသဟဿေဟိ ပူဇေတွာ ရဇ္ဇံ ပဟာယ အမစ္စသဟဿေဟိ ပရိဝုတော မံ ဥဒ္ဒိဿ ပဗ္ဗဇိတုကာမော သွေ နိက္ခမိဿတိ။ သော သပရိဝါရော သဟ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ အရဟတ္တံ ပါပုဏိဿတိ, ပစ္စုဂ္ဂမနမဿ ကရိဿာမီ"တိ ပုနဒိဝသေ စက္ကဝတ္တီ ဝိယ ခုဒ္ဒကဂါမဘောဇကံ ပစ္စုဂ္ဂစ္ဆန္တော သယမေဝ ပတ္တစီဝရံ ဂဟေတွာ ဝီသယောဇနသတံ မဂ္ဂံ ပစ္စုဂ္ဂန္တွာ စန္ဒဘာဂါယ နဒိယာ တီရေ နိဂြောဓရုက္ခမူလေ ဆဗ္ဗဏ္ဏရသ္မိယော ဝိဿဇ္ဇေန္တော နိသီဒိ။ "ရာဇာပိ အာဂစ္ဆန္တော ဧကံ နဒိံ ပတွာ "ကာ နာမေသာ"တိ ပုစ္ဆိ။ "အပရစ္ဆာ နာမ, ဒေဝါ"တိ။ "ကိမဿာ ပရိမာဏံ, တာတာ"တိ? "ဂမ္ဘီရတော ဂါဝုတံ, ပုထုလတော ဒွေ ဂါဝုတာနိ, ဒေဝါ"တိ။ "အတ္ထိ ပနေတ္ထ နာဝါ ဝါ ဥဠုမ္ပော ဝါ"တိ? "နတ္ထိ, ဒေဝါ"တိ။ "နာဝါဒီနိ ဩလောကေန္တေ အမှေ ဇာတိ ဇရံ ဥပနေတိ, ဇရာ မရဏံ။ အဟံ နိဗ္ဗေမတိကော ဟုတွာ တီဏိ ရတနာနိ ဥဒ္ဒိဿ နိက္ခန္တော, တေသံ မေ အာနုဘာဝေန ဣမံ ဥဒကံ ဥဒကံ ဝိယ မာ အဟောသီ"တိ တိဏ္ဏံ ရတနာနံ ဂုဏံ အာဝဇ္ဇေတွာ "ဣတိပိ သော ဘဂဝါ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ"တိ ဗုဒ္ဓါနုဿတိံ အနုဿရန္တော သပရိဝါရော အဿသဟဿေန ဥဒကပိဋ္ဌေ ပက္ခန္ဒိ။ သိန္ဓဝါ ပိဋ္ဌိပါသာဏေ ဝိယ ပက္ခန္ဒိံသု။ ခုရာနံ အဂ္ဂါ နေဝ တေမိံသု။

သော တံ ဥတ္တရိတွာ ပုရတော ဂစ္ဆန္တော အပရမ္ပိ နဒိံ ဒိသွာ "အယံ ကာ နာမာ"တိ ပုစ္ဆိ။ "နီလဝါဟိနီ နာမ, ဒေဝါ"တိ။ "ကိမဿာ ပရိမာဏ"န္တိ? "ဂမ္ဘီရတောပိ ပုထုလတောပိ အဍ္ဎယောဇနံ, ဒေဝါ"တိ။ သေသံ ပုရိမသဒိသမေဝ။ တံ ပန နဒိံ ဒိသွာ "သွာက္ခာတော ဘဂဝတာ ဓမ္မော"တိ ဓမ္မာနုဿတိံ အနုဿရန္တော ပက္ခန္ဒိ။ တမ္ပိ အတိက္ကမိတွာ ဂစ္ဆန္တော အပရမ္ပိ နဒိံ ဒိသွာ "အယံ ကာ နာမာ"တိ ပုစ္ဆိ။ "စန္ဒဘာဂါ နာမ, ဒေဝါ"တိ။ "ကိမဿာ ပရိမာဏ"န္တိ? "ဂမ္ဘီရတောပိ ပုထုလတောပိ ယောဇနံ, ဒေဝါ"တိ။ သေသံ ပုရိမသဒိသမေဝ။ ဣမံ ပန နဒိံ ဒိသွာ "သုပ္ပဋိပန္နော ဘဂဝတော သာဝကသင်္ဃော"တိ သင်္ဃာနုဿတိံ အနုဿရန္တော ပက္ခန္ဒိ။ တံ ပန နဒိံ အတိက္ကမိတွာ ဂစ္ဆန္တော သတ္ထု သရီရတော နိက္ခန္တာ ဆဗ္ဗဏ္ဏရသ္မိယော အဒ္ဒသ။ နိဂြောဓရုက္ခဿ သာခါဝိဋပပလာသာနိ သောဝဏ္ဏမယာနိ ဝိယ အဟေသုံ။ ရာဇာ စိန္တေသိ – "အယံ ပန ဩဘာသော နေဝ စန္ဒဿ, န သူရိယဿ, န ဒေဝမာရဗြဟ္မနာဂသုပဏ္ဏာဒီနံ အညတရဿ, အဒ္ဓါ အဟံ သတ္ထာရံ ဥဒ္ဒိဿ အာဂစ္ဆန္တော မဟာဂေါတမဗုဒ္ဓေန ဒိဋ္ဌော ဘဝိဿာမီ"တိ။ သော တာဝဒေဝ အဿပိဋ္ဌိတော ဩတရိတွာ ဩနတသရီရော ရသ္မိအနုသာရေန သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ မနောသိလာရသေ နိမုဇ္ဇန္တော ဝိယ ဗုဒ္ဓရသ္မီနံ အန္တော ပဝိသိတွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ သဒ္ဓိံ အမစ္စသဟဿေန, သတ္ထာ တဿ အနုပုဗ္ဗိံ ကထံ ကထေသိ။ ဒေသနာဝသာနေ ရာဇာ သပရိဝါရော သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိ။ အထ သဗ္ဗေဝ ဥဋ္ဌဟိတွာ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ယာစိံသု။ သတ္ထာ "အာဂမိဿတိ နု ခော ဣမေသံ ကုလပုတ္တာနံ ဣဒ္ဓိမယပတ္တစီဝရ"န္တိ ဥပဓာရေန္တော "ဣမေ ကုလပုတ္တာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓသဟဿဿ စီဝရသဟဿံ အဒံသု, ကဿပသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓကာလေ ဝီသတိယာ ဘိက္ခုသဟဿာနမ္ပိ ဝီသတိစီဝရသဟဿာနိပိ အဒံသု။ အနစ္ဆရိယံ ဣမေသံ ဣဒ္ဓိမယပတ္တစီဝရာဂမန"န္တိ ဉတွာ ဒက္ခိဏဟတ္ထံ ပသာရေတွာ "ဧထ, ဘိက္ခဝေ, စရထ ဗြဟ္မစရိယံ သမ္မာ ဒုက္ခဿ အန္တကိရိယာယာ"တိ အာဟ။ တေ တာဝဒေဝ အဋ္ဌပရိက္ခာရဓရာ ဝဿသဋ္ဌိကတ္ထေရာ ဝိယ ဟုတွာ ဝေဟာသံ အဗ္ဘုဂ္ဂန္တွာ ပစ္စောရောဟိတွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ နိသီဒိံသု။

တေပိ ဝါဏိဇကာ ရာဇကုလံ ဂန္တွာ ရညော ပဟိတဘာဝံ အာရောစာပေတွာ ဒေဝိယာ "အာဂစ္ဆန္တူ"တိ ဝုတ္တေ ပဝိသိတွာ ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌံသု။ အထ နေ ဒေဝီ ပုစ္ဆိ – "တာတာ, ကိံ ကာရဏာ အာဂတတ္ထာ"တိ? "မယံ ရညာ တုမှာကံ သန္တိကံ ပဟိတာ, တီဏိ ကိရ နော သတသဟဿာနိ ဒေထာ"တိ။ "တာတာ, အတိဗဟုံ ဘဏထ, ကိံ တုမှေဟိ ရညော ကတံ, ကိသ္မိံ ဝော ရာဇာ ပသန္နော ဧတ္တကံ ဓနံ ဒါပေသီ"တိ? "ဒေဝိ, န အညံ ကိဉ္စိ ကတံ, ရညော ပန ဧကံ သာသနံ အာရောစယိမှာ"တိ? "သက္ကာ ပန, တာတာ, မယှံ အာရောစေတု"န္တိ။ "သက္ကာ, ဒေဝီ"တိ။ "တေန ဟိ, တာတာ, ဝဒေထာ"တိ။ "ဒေဝိ ဗုဒ္ဓေါ လောကေ ဥပ္ပန္နော"တိ။ သာပိ "တံ သုတွာ ပုရိမနယေနေဝ ပီတိယာ ဖုဋ္ဌသရီရာ တိက္ခတ္တုံ ကိဉ္စိ အသလ္လက္ခေတွာ စတုတ္ထေ ဝါရေ 'ဗုဒ္ဓေါ'တိ ပဒံ သုတွာ, တာတာ, ဣမသ္မိံ ပဒေ ရညာ ကိံ ဒိန္န"န္တိ? "သတသဟဿံ, ဒေဝီ"တိ။ "တာတာ , အနနုစ္ဆဝိကံ ရညာ ကတံ ဧဝရူပံ သာသနံ သုတွာ တုမှာကံ သတသဟဿံ ဒဒမာနေန။ အဟဉှိ ဝော မမ ဒုဂ္ဂတပဏ္ဏာကာရေ တီဏိ သတသဟဿာနိ ဒမ္မိ, အပရမ္ပိ တုမှေဟိ ရညော ကိံ အာရောစိတ"န္တိ? တေ ဣဒဉ္စိဒဉ္စာတိ ဣတရာနိပိ ဒွေ သာသနာနိ အာရောစယိံသု။ ဒေဝီ ပုရိမနယေ

နေဝ ပီတိယာ ဖုဋ္ဌသရီရာ တိက္ခတ္တုံ ကိဉ္စိ အသလ္လက္ခေတွာ စတုတ္ထေ ဝါရေ တထေဝ သုတွာ တီဏိ တီဏိ သတသဟဿာနိ အပေသိ, ဧဝံ တေ သဗ္ဗာနိပိ ဒွါဒသ သတသဟဿာနိ လဘိံသု။

အထ နေ ဒေဝီ ပုစ္ဆိ – “ရာဇာ ကဟံ, တာတာ”တိ? ဒေဝိ, “သတ္ထာရံ ဥဒ္ဒိဿ ‘ပဗ္ဗဇိဿာမီ’တိ ဂတော”တိ။ “မယှံ တေန ကိံ သာသနံ ဒိန္န”န္တိ? “သဗ္ဗံ ကိရ တေန တုမှာကံ ဣဿရိယံ ဝိဿဋ္ဌံ, တုမှေ ကိရ ယထာရုစိယာ သမ္ပတ္တိံ အနုဘဝထာ”တိ။ “အမစ္စာ ပန ကဟံ, တာတာ”တိ? တေပိ “‘ရညာ သဒ္ဓိံယေဝ ပဗ္ဗဇိဿာမာ’တိ ဂတာ, ဒေဝီ”တိ။ သာ တေသံ ဘရိယာယော ပက္ကောသာပေတွာ, အမ္မာ, တုမှာကံ သာမိကာ “ရညာ သဒ္ဓိံ ပဗ္ဗဇိဿာမာ”တိ ဂတာ, “တုမှေ ကိံ ကရိဿထာ”တိ? “ကိံ ပန တေဟိ အမှာကံ သာသနံ ပဟိတံ, ဒေဝီ”တိ? “တေဟိ ကိရ အတ္တနော သမ္ပတ္တိ တုမှာကံ ဝိဿဋ္ဌာ, တုမှေ ကိရ တံ သမ္ပတ္တိံ ယထာရုစိ ပရိဘုဉ္ဇထာ”တိ။ “တုမှေ ပန, ဒေဝိ, ကိံ ကရိဿထာ”တိ? “အမ္မာ, သော တာဝ ရာဇာ သာသနံ သုတွာ မဂ္ဂေ ဌိတကောဝ တီဟိ သတသဟဿေဟိ တီဏိ ရတနာနိ ပူဇေတွာ ခေဠပိဏ္ဍံ ဝိယ သမ္ပတ္တိံ ပဟာယ ‘ပဗ္ဗဇိဿာမီ’တိ နိက္ခန္တော, မယာ ပန တိဏ္ဏံ ရတနာနံ သာသနံ သုတွာ တီဏိ ရတနာနိ နဝဟိ သတသဟဿေဟိ ပူဇိတာနိ, န ခော ပနေသာ သမ္ပတ္တိ နာမ ရညောယေဝ ဒုက္ခာ, မယှမ္ပိ ဒုက္ခာယေဝ။ ကော ရညာ ဆဍ္ဍိတခေဠပိဏ္ဍံ ဇာဏုကေဟိ ပတိဋ္ဌဟိတွာ မုခေန ဂဏှိဿတိ, န မယှံ သမ္ပတ္တိယာ အတ္ထော, အဟမ္ပိ သတ္ထာရံ ဥဒ္ဒိဿ ဂန္တွာ ပဗ္ဗဇိဿာမီ”တိ။ “ဒေဝိ, မယမ္ပိ တုမှေဟေဝ သဒ္ဓိံ ပဗ္ဗဇိဿာမာ”တိ။ “သစေ သက္ကောထ, သာဓု, အမ္မာ”တိ? “သက္ကောမ, ဒေဝီ”တိ။ “သာဓု, အမ္မာ, တေန ဟိ ဧထာ”တိ ရထသဟဿံ ယောဇာပေတွာ ရထံ အာရုယှ တာဟိ သဒ္ဓိံ နိက္ခမိတွာ အန္တရာမဂ္ဂေ ပဌမံ နဒိံ ဒိသွာ ယထာ ရညာ ပုဋ္ဌံ, တထေဝ ပုစ္ဆိတွာ သဗ္ဗပဝတ္တိံ သုတွာ “ရညော ဂတမဂ္ဂံ ဩလောကေထာ”တိ ဝတွာ “သိန္ဓဝါနံ ပဒဝလဉ္စ န ပဿာမ, ဒေဝီ”တိ ဝုတ္တေ “ရာဇာ တီဏိ ရတနာနိ ဥဒ္ဒိဿ နိက္ခန္တော သစ္စကိရိယံ ကတွာ ဂတော ဘဝိဿတိ။ အဟမ္ပိ တီဏိ ရတနာနိ ဥဒ္ဒိဿ နိက္ခန္တာ, တေသမေဝ အနုဘာဝေန ဣဒံ ဥဒကံ ဝိယ မာ အဟောသီ”တိ တိဏ္ဏံ ရတနာနံ ဂုဏံ အနုဿရိတွာ ရထသဟဿံ ပေသေသိ။ ဥဒကံ ပိဋ္ဌိပာသာဏသဒိသံ အဟောသိ။ စက္ကာနံ အဂ္ဂဂ္ဂနေမိဝဋ္ဋိယော နေဝ တေမိံသု။ ဧတေနေဝ ဥပါယေန ဣတရာ ဒွေဝ နဒိယော ဥတ္တရိ။

အထ သတ္ထာ တဿာ ဂမနဘာဝံ ဉတွာ ယထာ အတ္တနော သန္တိကေ နိသိန္နာ ဘိက္ခူ န ပဿန္တိ, ဧဝမကာသိ။ သာပိ ဂစ္ဆန္တီ ဂစ္ဆန္တီ သတ္ထု သရီရတော နိက္ခန္တာ ဆဗ္ဗဏ္ဏရသ္မိယော ဒိသွာ တထေဝ စိန္တေတွာ သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တံ ဌိတာ ပုစ္ဆိ – “ဘန္တေ, မဟာကပ္ပိနော တုမှာကံ ဥဒ္ဒိဿ နိက္ခန္တော အာဂတောတ္ထ မညေ, ကဟံ သော, အမှာကမ္ပိ နံ ဒဿေထာ”တိ? “နိသီဒထ တာဝ, ဣဓေဝ နံ ပဿိဿထာ”တိ ။ တာ သဗ္ဗာပိ တုဋ္ဌစိတ္တာ “ဣဓေဝ ကိရ နိသိန္နာ သာမိကေ ပဿိဿာမာ”တိ နိသီဒိံသု။ သတ္ထာ တာသံ အနုပုဗ္ဗိံ ကထံ ကထေသိ, အနောဇာဒေဝီ ဒေသနာဝသာနေ သပရိဝါရာ သောတာပတ္တိဖလံ ပါပုဏိ။ မဟာကပ္ပိနတ္ထေရော တာသံ ဝုတ္တဓမ္မဒေသနံ သုဏန္တော သပရိဝါရော သဟ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ အရဟတ္တံ ပါပုဏိ။ တသ္မိံ ခဏေ သတ္ထာ တာသံ တေ ဘိက္ခူ အရဟတ္တပ္ပတ္တေ ဒဿေသိ။ တာသံ ကိရ အာဂတက္ခဏေယေဝ အတ္တနော သာမိကေ ကာသာဝဝသနေ မုဏ္ဍကသီသေ ဒိသွာ စိတ္တံ ဧကဂ္ဂံ န ဘဝေယျ, တေန မဂ္ဂဖလာနိ ပတ္တုံ န သက္ကုဏေယျုံ။ တသ္မာ အစလသဒ္ဓာယ ပတိဋ္ဌိတကာလေ တာသံ တေ ဘိက္ခူ အရဟတ္တပ္ပတ္တေယေဝ ဒဿေသိ။

တာပိ တေ ဒိသွာ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန ဝန္ဒိတွာ, “ဘန္တေ, တုမှာကံ တာဝ ပဗ္ဗဇိတကိစ္စံ မတ္ထကံ ပတ္တ”န္တိ ဝတွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တံ ဌိတာ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ယာစိံသု။ ဧဝံ ကိရ ဝုတ္တေ “သတ္ထာ ဥပ္ပလဝဏ္ဏာယ အာဂမနံ စိန္တေသီ”တိ ဧကစ္စေ ဝဒန္တိ။ သတ္ထာ ပန တာ ဥပါသိကာယော အာဟ – “သာဝတ္ထိံ ဂန္တွာ ဘိက္ခုနီဥပဿယေ ပဗ္ဗဇထာ”တိ။ တာ အနုပုဗ္ဗေန ဇနပဒစာရိကံ စရမာနာ အန္တရာမဂ္ဂေ မဟာဇနေန အဘိဟဋသက္ကာရသမ္မာနာ ပဒသာဝ ဝီသယောဇနသတိကံ ဂန္တွာ ဘိက္ခုနီဥပဿယေ ပဗ္ဗဇိတွာ အရဟတ္တံ ပါပုဏိံသု။ သတ္ထာပိ ဘိက္ခုသဟဿံ အာဒါယ အာကာသေနေဝ ဇေတဝနံ အဂမာသိ။ တတြ သုဒံ အာယသ္မာ မဟာကပ္ပိနော ရတ္တိဋ္ဌာနဒိဝါဋ္ဌာနာဒီသု “အဟော သုခံ , အဟော သုခ”န္တိ ဥဒါနံ ဥဒါနေန္တော ဝိစရတိ။ ဘိက္ခူ ဘဂဝတော အာရောစေသုံ – “ဘန္တေ, မဟာကပ္ပိနော ‘အဟော သုခံ, အဟော သုခ’န္တိ ဥဒါနံ ဥဒါနေန္တော ဝိစရတိ, အတ္တနော ကာမသုခံ ရဇ္ဇသုခံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ မညေ”တိ။ သတ္ထာ တံ ပက္ကောသာပေတွာ “သစ္စံ ကိရ တွံ, ကပ္ပိန, ကာမသုခံ ရဇ္ဇသုခံ အာရဗ္ဘ ဥဒါနံ ဥဒါနေသီ”တိ။ “ဘဂဝါ မေ, ဘန္တေ, တံ အာရဗ္ဘ ဥဒါနဘာဝံ ဝါ အနုဒါနဘာဝံ ဝါ ဇာနာတီ”တိ? သတ္ထာ “န, ဘိက္ခဝေ, မမ ပုတ္တော ကာမသုခံ ရဇ္ဇသုခံ အာရဗ္ဘ ဥဒါနံ ဥဒါနေတိ, ပုတ္တဿ ပန မေ ဓမ္မပီတိ နာမ ဓမ္မရတိ နာမ ဥပ္ပဇ္ဇတိ,

သော အမတမဟာနိဗ္ဗာနံ အာရဗ္ဘ ဧဝ ဥဒာနံ ဥဒာနေသီ''တိ အနုသန္ဓိံ ဃဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂါထမာဟ –

၇၉. ''ဓမ္မပီတိ သုခံ သေတိ၊ ဝိပ္ပသန္နေန စေတသာ။
အရိယပ္ပဝေဒိတေ ဓမ္မေ၊ သဒါ ရမတိ ပဏ္ဍိတော''တိ။

တတ္ထ **ဓမ္မပီတီ**တိ ဓမ္မပါယကော, ဓမ္မံ ပိဝန္တောတိ အတ္ထော။ ဓမ္မော စ နာမေသ န သက္ကာ ဘာဇနေန ယာဂု အာဒီနိ ဝိယ ပာတုံ? နဝဝိဓံ ပန လောကုတ္တရဓမ္မံ နာမကာယေန ဖုသန္တော အာရမ္မဏတော သစ္စိကရောန္တော ပရိညာဘိသမယာဒီဟိ ဒုက္ခာဒီနိ အရိယသစ္စာနိ ပဋိဝိဇ္ဈန္တော ဓမ္မံ ပိဝတိ နာမ။ **သုခံ သေတီ**တိ ဒေသနာမတ္တမေဝေတံ, စတူဟိပိ ဣရိယာပထေဟိ သုခံ ဝိဟရတီတိ အတ္ထော။ **ဝိပ္ပသန္နေနာ**တိ အနာဝိလေန နိရုပက္ကိလေသေန။ **အရိယပ္ပဝေဒိတေ**တိ ဗုဒ္ဓာဒီဟိ အရိယေဟိ ပဝေဒိတေ သတိပဋ္ဌာနာဒိဘေဒေ ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မေ။ **သဒါ ရမတီ**တိ ဧဝရူပော ဓမ္မပီတိ ဝိပ္ပသန္နေန စေတသာ ဝိဟရန္တော ပဏ္ဍိတော သဒါ ရမတိ အဘိရမတီတိ။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပန္နာဒယော အဟေသုန္တိ။

မဟာကပ္ပိနတ္ထေရဝတ္ထု စတုတ္ထံ။

၅. ပဏ္ဍိတသာမဏေရဝတ္ထု

ဥဒကဉှိ နယန္တီတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ပဏ္ဍိတသာမဏေရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

အတီတေ ကိရ ကဿပသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော ဝီသတိခီဏာသဝသဟဿပရိဝါရော ဗာရာဏသိံ အဂမာသိ။ မနုဿာ အတ္တနော ဗလံ သလ္လက္ခေတွာ အဋ္ဌပိ ဒသပိ ဧကတော ဟုတွာ အာဂန္တုကဒါနာဒီနိ အဒံသု။ အထေကဒိဝသံ သတ္ထာ ဘတ္တကိစ္စပရိယောသာနေ ဧဝံ အနုမောဒနမကာသိ –

''ဥပါသကာ ဣဓ ဧကစ္စော 'အတ္တနော သန္တကမေဝ အတုံ ဝဋ္ဋတိ, ကိံ ပရေန သမာဒပိတေနာ'တိ အတ္တနာ ဝ ဒါနံ ဒေတိ, ပရံ န သမာဒပေတိ ။ သော နိဗ္ဗတ္တနိဗ္ဗတ္တဋ္ဌာနေ ဘောဂသမ္ပဒံ လဘတိ, နော ပရိဝါရသမ္ပဒံ။ ဧကစ္စော ပရံ သမာဒပေတိ, အတ္တနာ န ဒေတိ။ သော နိဗ္ဗတ္တနိဗ္ဗတ္တဋ္ဌာနေ ပရိဝါရသမ္ပဒံ လဘတိ, နော ဘောဂသမ္ပဒံ ဧကစ္စော အတ္တနာပိ န ဒေတိ, ပရမ္ပိ န သမာဒပေတိ။ သော နိဗ္ဗတ္တနိဗ္ဗတ္တဋ္ဌာနေ နေဝ ဘောဂသမ္ပဒံ လဘတိ, န ပရိဝါရသမ္ပဒံ, ဝိဃာသာဒေါဝ ဟုတွာ ဇီဝတိ။ ဧကစ္စော အတ္တနာ စ ဒေတိ, ပရဉ္စ သမာဒပေတိ။ သော နိဗ္ဗတ္တနိဗ္ဗတ္တဋ္ဌာနေ ဘောဂသမ္ပဒမ္ပိ လဘတိ ပရိဝါရသမ္ပဒမ္ပီ''တိ။

တံ သုတွာ သမီပေ ဌိတော ဧကော ပဏ္ဍိတပုရိသော စိန္တေသိ – ''အဟံ အနိ တထာ ကရိဿာမိ, ယထာ မေ ဒွေပိ သမ္ပတ္တိယော ဘဝိဿန္တီ''တိ။ သော သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ အာဟ – ''ဘန္တေ, သွေ အမှာကံ ဘိက္ခံ ဂဏှထာ''တိ။ ''ကိတ္တကေဟိ တေ ဘိက္ခူဟိ အတ္ထော''တိ? ''ကိတ္တကော ပန တေ, ဘန္တေ, ပရိဝါရော''တိ? ''ဝီသတိ ဘိက္ခုသဟဿာနီ''တိ။ ''ဘန္တေ, သဗ္ဗေဟိ သဒ္ဓိံ သွေ အမှာကံ ဘိက္ခံ ဂဏှထာ''တိ။ သတ္ထာ အဓိဝာသေသိ။ သော ဂါမံ ပဝိသိတွာ, ''အမ္မတာတာ, သွေ မယာ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခော ဘိက္ခုသင်္ဃော နိမန္တိတော, တုမှေ ယတ္တကာနံ ဘိက္ခူနံ အတုံ သက္ကိဿထ, တတ္တကာနံ အနံ ဒေထာ''တိ အာရောစေတွာ ဝိစရန္တော အတ္တနော အတ္တနော ဗလံ သလ္လက္ခေတွာ ''မယံ ဒသန္နံ ဒဿာမ, မယံ ဝီသတိယာ, မယံ သတဿ, မယံ ပဉ္စသတာန''န္တိ ဝုတ္တေ သဗ္ဗေသံ ဝစနံ အာဒိတော ပဋ္ဌာယ ပဏ္ဏေ အာရောပေသိ။

တေန စ သမယေန တသ္မိံ နဂရေ အတိဒုဂ္ဂတဘာဝေနေဝ ''မဟာဒုဂ္ဂတော''တိ ပညာတော ဧကော ပုရိသော အတ္ထိ။ သော တမ္ပိ သမ္မုခာဂတံ ဒိသွာ, သမ္မ မဟာဒုဂ္ဂတ, မယာ သွေ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခော ဘိက္ခုသင်္ဃော နိမန္တိတော, သွေ နဂရဝါသိနော အနံ ဒဿန္တိ, ''တွံ ကတိ ဘိက္ခူ ဘောဇေဿသီ''တိ? ''သာမိ, မယှံ ကိံ ဘိက္ခူဟိ, ဘိက္ခူ ဟိ နာမ သဓနာနံ အတ္ထော, မယှံ ပန သွေ ယာဂုအတ္ထာယ တဏ္ဍုလနာဠိမတ္တမ္ပိ နတ္ထိ, အဟံ ဘတိံ ကတွာ ဇီဝာမိ, ကိံ မေ ဘိက္ခူဟီ''တိ? သမာဒပကေန နာမ ဆေတ္တေန ဘဝိတဗ္ဗံ။ တသ္မာ သော တေန ''နတ္ထီ''တိ ဝုတ္တေပိ တုဏှီ

ဏှဟီဘူတော အဟုတွာ ဧဝမာဟ – “သမ္မ မဟာဒုဂ္ဂတ, ကသ္မိံ နဂရေ သုဘောဇနံ ဘုဉ္ဇိတွာ သုခုမဝတ္ထံ နိဝါသေတွာ နာနာဘရဏပဋိမဏ္ဍိတာ သိရိသယနေ သယမာနာ ဗဟူ ဇနာ သမ္ပတ္တိံ အနုဘဝန္တိ, တွံ ပန ဒိဝသံ ဘတိံ ကတွာ ကုစ္ဆိပူရဏမတ္တမ္ပိ န လဘသိ, ဧဝံ သန္တေပိ ‘အဟံ ပုဗ္ဗေ ပုညံ အကတတ္တာ ကိဉ္စိ န လဘာမိ’တိ န ဇာနာသီ”တိ? “ဇာနာမိ, သာမီ”တိ။ “အထ ကသ္မာ ဣဒါနိ ပုညံ န ကရောသိ, တွံ ယုတ္တ ဗလသမ္ပန္နော, ကိံ တယာ ဘတိံ ကတွာပိ ယထာဗလံ အနံ အတုံ န ဝဋ္ဋတီ”တိ? သော တသ္မိံ ကထေန္တေယေဝ သံဝေဂပ္ပတ္တော ဟုတွာ “မယှမ္ပိ ဧကံ ဘိက္ခုံ ပဏ္ဏေ အာရောပေဟိ, ကိဉ္စိဒေဝ ဘတိံ ကတွာ ဧကဿ ဘိက္ခုဿ ဒဿာမီ”တိ အာဟ။ ဣတရော “ကိံ ဧကေန ဘိက္ခုနာ ပဏ္ဏေ အာရောပိတေနာ”တိ န အာရောပေသိ? မဟာဒုဂ္ဂတောပိ ဂေဟံ ဂန္တွာ ဘရိယံ အာဟ – “ဘဒ္ဒေ, နဂရတသိနော သွေ သင်္ဃဘတ္တံ ကရိဿန္တိ, အဟမ္ပိ သမာဒပကေန ‘ဧကဿ ဘိက္ခုနော ဒေဟီ’တိ ဝုတ္တော, မယမ္ပိ သွေ ဧကဿ ဘိက္ခုနော ဒဿာမာ”တိ။ အထဿ ဘရိယာ “မယံ ဒလိဒ္ဒါ, ကသ္မာ တယာ သမ္ပဋိစ္ဆိတ”န္တိ အဝတွာ ဝ, “သာမိ, ဘဒ္ဒကံ တေ ကတံ, မယံ ပုဗ္ဗေပိ ကိဉ္စိ အဒတွာ ဣဒါနိ ဒုဂ္ဂတာ ဇာတာ, မယံ ဥဘောပိ ဘတိံ ကတွာ ဧကဿ ဘိက္ခုနော ဒဿာမ, သာမီ”တိ ဝတွာ ဥဘောပိ ဂေဟာ နိက္ခမိတွာ ဘတိတ္ထာနံ အဂမံသု။

မဟာသေဋ္ဌိ တံ ဒိသွာ “ကိံ, သမ္မ မဟာဒုဂ္ဂတ, ဘတိံ ကရိဿသီ”တိ ပုစ္ဆိ။ “အာမ, အယျာ”တိ။ “ကိံ ကရိဿသီ”တိ? “ယံ တုမှေ ကာရေဿထ, တံ ကရိဿာမီ”တိ။ “တေန ဟိ မယံ သွေ ဒွေ တီဏိ ဘိက္ခုသတာနိ ဘောဇေဿာမ, ဧဟိ, အာရူနိ ဖာလေဟီ”တိ တသိဖရသုံ နီဟရိတွာ အဒါသိ။ မဟာဒုဂ္ဂတော ဒဠှံ ကစ္ဆံ ဗန္ဓိတွာ မဟုဿာဟပ္ပတ္တော တသိံ ပဟာယ ဖရသုံ ဂဏှန္တော, ဖရသုံ ပဟာယ တသိံ ဂဏှန္တော အာရူနိ ဖာလေတိ။ အထ နံ သေဋ္ဌိ အာဟ – “သမ္မ, တွံ အဇ္ဇ အတိဝိယ ဥဿာဟပ္ပတ္တော ကမ္မံ ကရောသိ, ကိံ နု ခော ကာရဏ”န္တိ? “သာမိ, အဟံ သွေ ဧကံ ဘိက္ခုံ ဘောဇေဿာမီ”တိ။ တံ သုတွာ သေဋ္ဌိ ပသန္နမာနသော စိန္တေသိ – “အဟော ဣမိနာ ဒုက္ကရံ ကတံ, ‘အဟံ ဒုဂ္ဂတော’တိ တုဏှီဘာဝံ အနာပဇ္ဇိတွာ ‘ဘတိံ ကတွာ ဧကံ ဘိက္ခုံ ဘောဇေဿာမီ’တိ ဝဒတီ”တိ။ သေဋ္ဌိဘရိယာပိ တဿ ဘရိယံ ဒိသွာ, “အမ္မ, ကိံ ကမ္မံ ကရိဿသီ”တိ ပုစ္ဆိတွာ “ယံ တုမှေ ကာရေဿထ, တံ ကရောမီ”တိ ဝုတ္တေ ဥဒုက္ခလသာလံ ပဝေသေတွာ သုပ္ပမုသလာဒီနိ အဒါသိ။ သာ နစ္စန္တီ ဝိယ တုဋ္ဌပဟဋ္ဌာ ဝီဟိံ ကောဋ္ဋေတိ စေဝ ဩဖုဏာတိ စ။ အထ နံ သေဋ္ဌိဘရိယာ ပုစ္ဆိ – “အမ္မ, တွံ အတိဝိယ တုဋ္ဌပဟဋ္ဌာ ကမ္မံ ကရောသိ, ကိံ နု ခော ကာရဏ”န္တိ? “အယျေ, ဣမိနာ ဘတိံ ကတွာ မယမ္ပိ ဧကံ ဘိက္ခုံ ဘောဇေဿာမာ”တိ။ တံ သုတွာ သေဋ္ဌိဘရိယာပိ တဿာ “အဟော ဝတာယံ ဒုက္ကရကာရိကာ”တိ ပသီဒိ။ သေဋ္ဌိ မဟာဒုဂ္ဂတဿ အာရူနံ ဖာလိတကာလေ “အယံ တေ ဘတီ”တိ သာလီနံ စတဿော နာဠိယော အဒါပေတွာ “အယံ တေ တုဋ္ဌိအာယော”တိ အပရာပိ စတဿော နာဠိယော အဒါပေသိ။

သော ဂေဟံ ဂန္တွာ ဘရိယံ အာဟ – “မယာ ဘတိံ ကတွာ သာလိ လဒ္ဓါ, အယံ နိတဟော ဘဝိဿတိ, တယာ လဒ္ဓါယ ဘတိယာ ဒဓိတေလကဋုကဘဏ္ဍာနိ ဂဏှာဟီ”တိ။ သေဋ္ဌိဘရိယာပိ ပုန တဿာ ဧကံ သပ္ပိကရောဋိကဉ္စေဝ ဒဓိဘာဇနဉ္စ ကဋုကဘဏ္ဍဉ္စ သုဒ္ဓတဏ္ဍုလဒုနာဠိဉ္စ အဒါသိ။ ဣတိ စ ဥဘိန္နမ္ပိ နဝ တဏ္ဍုလနာဠိယော အဟေသုံ။ တေ “ဒေယျဓမ္မော နော လဒ္ဓေါ”တိ တုဋ္ဌဟဋ္ဌာ ပါတောဝ ဥဋ္ဌဟိံသု။ ဘရိယာ မဟာဒုဂ္ဂတံ အာဟ – “ဂစ္ဆ, သာမိ, ပဏ္ဏံ ပရိယေသိတွာ အာဟရာ”တိ။ သော အန္တရာပဏေ ပဏ္ဏံ အဒိသွာ နဒီတီရံ ဂန္တွာ “အဇ္ဇ အယျာနံ ဘောဇနံ အတုံ လဘိဿာမီ”တိ ပဟဋ္ဌမာနသော ကာယန္တော ပဏ္ဏံ ဥစ္စိနတိ။ မဟာဇာလံ ခိပိတွာ ဌိတော ကေဝဋ္ဋော “မဟာဒုဂ္ဂတဿ သဒ္ဒေန ဘဝိတဗ္ဗ”န္တိ တံ ပက္ကောသိတွာ ပုစ္ဆိ – “အတိဝိယ တုဋ္ဌစိတ္တော ကာယသိ, ကိံ နု ခော ကာရဏ”န္တိ? “ပဏ္ဏံ ဥစ္စိနာမိ, သမ္မာ”တိ။ “ကိံ ကရိဿသီ”တိ? “ဧကံ ဘိက္ခုံ ဘောဇေဿာမီ”တိ။ “အဟော သုခိတော, ဘိက္ခု, သော တဝ ကိံ ပဏ္ဏံ ခါဒိဿတီ”တိ? “ကိံ ကရောမိ, သမ္မ, အတ္တနာ လဒ္ဓပဏ္ဏေန ဘောဇေဿာမီ”တိ? “တေန ဟိ ဧဟီ”တိ။ “ကိံ ကရောမိ, သမ္မာ”တိ? “ဣမေ မစ္ဆေ ဂဟေတွာ ဟဒ္ဒသနကာနိ အမုဒ္ဒသနကာနိ ကဟာပဏဒ္ဒသနကာနိ စ ဥဒ္ဒာနာနိ ကရောဟီ”တိ။ သော တထာ အကာသိ။ ဗဒ္ဓဗဒ္ဓေ မစ္ဆေ နဂရတသိနော နိမန္တိတနိမန္တိတာနံ ဘိက္ခူနံ အတ္ထာယ ဟရိံသု။ တဿ မစ္ဆုဒ္ဒာနာနိ ကရောန္တဿေဝ ဘိက္ခာစာရဝေလာ ဟာပုဏိ။ သော ဝေလံ သလ္လက္ခေတွာ “ဂမိဿာမဟံ, သမ္မ, အယံ ဘိက္ခူနံ အာဂမနဝေလာ”တိ အာဟ။ “အတ္ထိ ပန ကိဉ္စိ မစ္ဆုဒ္ဒာန”န္တိ? “နတ္ထိ, သမ္မ, သဗ္ဗာနိ ခီဏာနီ”တိ။ “တေန ဟိ မယာ အတ္တနော အတ္ထာယ တလုကာယ နိခဏိတွာ စတ္တာရော ရောဟိတမစ္ဆာ ဌပိတာ, သစေ ဘိက္ခုံ ဘောဇေတုကာမောသိ, ဣမေ ဂဟေတွာ ဂစ္ဆာ”တိ တေ မစ္ဆေ တဿ အဒါသိ။

တံ ဒိဝသံ ပန သတ္ထာ ပစ္စူသကာလေ လောကံ ဝောလောကေန္တော မဟာဒုဂ္ဂတံ အတ္တနော ဉာဏဇာလဿ အန္တော ပဝိဋ္ဌံ ဒိသွာ “ကိံ နု ခော ဘဝိဿတီ”တိ အာဝဇ္ဇေန္တော “မဟာဒုဂ္ဂတော ‘ဧကံ ဘိက္ခုံ ဘောဇေဿာမီ’တိ ဘရိယာယ သဒ္ဓိံ ဟိယျော ဘတိံ အကာသိ, ကတရံ နု ခော ဘိက္ခုံ လဘိဿတီ”တိ စိန္တေတွာ “မနုဿာ ပဏ္ဏေ အာရောပိတသညာယ ဘိက္ခူ ဂဟေတွာ အတ္တနော အတ္တနော ဂေဟေသု နိသီဒါပေဿန္တိ, မဟာဒုဂ္ဂတော မံ ဌပေတွာ အညံ ဘိက္ခုံ န လဘိဿတီ”တိ ဥပဓာရေသိ။ ဗုဒ္ဓါ ကိရ ဒုဂ္ဂတေသု အနုကမ္ပံ ကရောန္တိ။ တသ္မာ သတ္ထာ ပာတောဝ သရီရပဋိဇဂ္ဂနံ ကတွာ “မဟာဒုဂ္ဂတံ သင်္ဂဏှိဿာမီ”တိ ဂန္ဓကုဋိံ ပဝိသိတွာ နိသီဒိ။ မဟာဒုဂ္ဂတေပိ မစ္ဆေ ဂဟေတွာ ဂေဟံ ပဝိသန္တေ သက္ကဿ ပဏ္ဍုကမ္ဗလသိလာသနံ ဥဏှာကာရံ ဒဿေသိ။ သော “ကိံ နု ခော ကာရဏ”န္တိ ဩလောကေန္တော “ဟိယျော, မဟာဒုဂ္ဂတော ‘ဧကဿ ဘိက္ခုနော ဘိက္ခံ ဒဿာမီ’တိ အတ္တနော ဘရိယာယ သဒ္ဓိံ ဘတိံ အကာသိ, ကတရံ နု ခော ဘိက္ခုံ လဘိဿတီ”တိ စိန္တေတွာ “နတ္ထေတဿ အညော ဘိက္ခု, သတ္ထာ ပန မဟာဒုဂ္ဂတဿ သင်္ဂဟံ ကရိဿာမီ”တိ ဂန္ဓကုဋိယံ နိသိန္နော။ မဟာဒုဂ္ဂတော အတ္တနော ဥပကပ္ပနကံ ယာဂုဘတ္တံ ပဏ္ဏသူပေယျမ္ပိ တထာဂတဿ ဒဒေယျ, “ယံနူနာဟံ မဟာဒုဂ္ဂတဿ ဂေဟံ ဂန္တွာ ဘတ္တကာရကကမ္မံ ကရေယျ”န္တိ အညာတကဝေသေန တဿ ဂေဟသမီပံ ဂန္တွာ “အတ္ထိ နု ခော ကဿစိ ကိဉ္စိ ဘတိယာ ကာတဗ္ဗ”န္တိ ပုစ္ဆိ။ မဟာဒုဂ္ဂတော တံ ဒိသွာ အာဟ – “သမ္မ, ကိံ ကမ္မံ ကရိဿသီ”တိ? “အဟံ, သာမိ, သဗ္ဗသိပ္ပိကော, မယှံ အဇာနနသိပ္ပံ နာမ နတ္ထိ, ယာဂုဘတ္တာဒီနိပိ သမ္ပာဒေတုံ ဇာနာမီ”တိ။ “သမ္မ, မယံ တဝ ကမ္မေန အတ္ထိကာ, တုယှံ ပန ကိဉ္စိ ဒါတဗ္ဗံ ဘတိံ န ပဿာမာ”တိ။ “ကိံ ပန တေ ကတ္တဗ္ဗ”န္တိ? “ဧကဿ ဘိက္ခုဿ ဘိက္ခံ ဒါတုကာမောမှိ, တဿ ယာဂုဘတ္တသံဝိဓာနံ ဣစ္ဆာမီ”တိ။ “သစေ ဘိက္ခုဿ ဘိက္ခံ ဒဿသိ, န မေ ဘတိယာ အတ္ထော, ကိံ မမ ပုညံ န ဝဋ္ဋတီ”တိ? “ဧဝံ သန္တေ သာဓု, သမ္မ, ပဝိသာ”တိ။ သော တဿ ဂေဟံ ပဝိသိတွာ တေလတဏ္ဍုလာဒီနိ အာဟရာပေတွာ “ဂစ္ဆ, အတ္တနော ပတ္တဘိက္ခုံ အာနေဟီ”တိ တံ ဥယျောဇေသိ။ အနုဝေယျာဝဋိကောပိ ပဏ္ဏေ အာရောပိတနိယာမေနေဝ တေသံ တေသံ ဂေဟာနိ ဘိက္ခူ ပဟိဏိ။

မဟာဒုဂ္ဂတော တဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ “မယှံ ပတ္တဘိက္ခုံ ဒေဟီ”တိ အာဟ။ သော တသ္မိံ ခဏေ သတိံ လဘိတွာ “အဟံ တဝ ဘိက္ခုံ ပမုဋ္ဌော”တိ အာဟ။ မဟာဒုဂ္ဂတော တိခိဏာယ သတ္တိယာ ကုစ္ဆိယံ ပဟဋော ဝိယ, “သာမိ, ကသ္မာ မံ နာသေသိ, အဟံ တယာ ဟိယျော သမာဒပိတော ဘရိယာယ သဒ္ဓိံ ဒိဝသံ ဘတိံ ကတွာ အဇ္ဇ ပာတောဝ ပဏ္ဏတ္ထာယ နဒီတီရေ အာဟိဏ္ဍိတွာ အာဂတော, ဒေဟိ မေ ဧကံ ဘိက္ခု”န္တိ ဗာဟာ ပဂ္ဂယှ ပရိဒေဝိ။ မနုဿာ သန္နိပတိတွာ “ကိမေတံ, မဟာဒုဂ္ဂတာ”တိ ပုစ္ဆိံသု။ သော တမတ္ထံ အာရောစေသိ။ တေ ဝေယျာဝဋိကံ ပုစ္ဆိံသု – “သစ္စံ ကိရ, သမ္မ, တယာ ဧသ ‘ဘတိံ ကတွာ ဧကဿ ဘိက္ခုဿ ဘိက္ခံ ဒေဟီ’တိ သမာဒပိတော”တိ? “အာမ , အယျာ”တိ။ “ဘာရိယံ တေ ကမ္မံ ကတံ, ယော တွံ ဧတ္တကေ ဘိက္ခူ သံဝိဒဟန္တော ဧတဿ ဧကံ ဘိက္ခုံ နာဒါသီ”တိ။ သော တေသံ ဝစနေန မင်္ကုဘူတော တံ အာဟ – “သမ္မ မဟာဒုဂ္ဂတ, မာ မံ နာသယိ, အဟံ တဝ ကာရဏာ မဟာဝိဟေသံ ပတ္တော, မနုဿာ ပဏ္ဏေ အာရောပိတနိယာမေန အတ္တနော အတ္တနော ပတ္တဘိက္ခူ နယိံသု, အတ္တနော ဂေဟေ နိသိန္နဘိက္ခုံ နီဟရိတွာ ဒေန္တော နာမ နတ္ထိ, သတ္ထာ ပန မုခံ ဓောဝိတွာ ဂန္ဓကုဋိယမေဝ နိသိန္နော, ရာဇယုဝရာဇသေနာပတိအာဒယော သတ္ထု ဂန္ဓကုဋိတော နိက္ခမနံ ဩလောကေန္တာ နိသိန္နာ သတ္ထု ပတ္တံ ဂဟေတွာ ‘ဂမိဿာမာ’တိ။ ဗုဒ္ဓါ နာမ ဒုဂ္ဂတေ အနုကမ္ပံ ကရောန္တိ, တွံ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ ‘ဒုဂ္ဂတောမှိ, ဘန္တေ, မမ သင်္ဂဟံ ကရောထာ’တိ သတ္ထာရံ ဝန္ဒ, သစေ တေ ပုညံ အတ္ထိ, အဒ္ဓါ လစ္ဆသီ”တိ။

သော ဝိဟာရံ အဂမာသိ။ အထ နံ အညေသု ဒိဝသေသု ဝိဟာရေ ဝိဃာသာဒဘာဝေန ဒိဋ္ဌတ္တာ ရာဇယုဝရာဇာဒယော, “မဟာဒုဂ္ဂတ, န တာဝ ဘတ္တကာလော, ကသ္မာ တွံ အာဂစ္ဆသီ”တိ အာဟံသု။ သော “ဇာနာမိ, သာမိ, ‘န တာဝ ဘတ္တကာလော’တိ။ သတ္ထာရံ ပန ဝန္ဒိတုံ အာဂစ္ဆာမီ”တိ ဝဒန္တော ဂန္တွာ ဂန္ဓကုဋိယာ ဥမ္မာရေ သီသံ ဌပေတွာ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန ဝန္ဒိတွာ, “ဘန္တေ, ဣမသ္မိံ နဂရေ မယာ ဒုဂ္ဂတတရော နတ္ထိ, အဝဿယော မေ ဟောထ, ကရောထ မေ သင်္ဂဟ”န္တိ အာဟ။ သတ္ထာ ဂန္ဓကုဋိဒွါရံ ဝိဝရိတွာ ပတ္တံ နီဟရိတွာ တဿ ဟတ္ထေ ဌပေသိ။ သော စက္ကဝတ္တိသိရိံ ပတ္တော ဝိယ အဟောသိ, ရာဇယုဝရာဇာဒယော အညမညဿ မုခါနိ ဩလောကယိံသု။ သတ္ထာရာ ဒိန္နပတ္တဉှိ ကောစိ ဣဿရိယဝသေန ဂဟေတုံ သမတ္ထော နာမ နတ္ထိ။ ဧဝံ ပန ဝဒိံသု, “သမ္မ မဟာဒုဂ္ဂတ, သတ္ထု ပတ္တံ အမှာကံ ဒေဟိ ဧတ္တကံ နာမ တေ ဓနံ ဒဿာမ, တွံ ဒုဂ္ဂတော ဓနံ ဂဏှာဟိ, ကိံ တေ ပတ္တေနာ”တိ? မဟာဒုဂ္ဂတော “န ကဿစိ ဒဿာမိ, န မေ ဓနေန အတ္ထော, သတ္ထာရံယေဝ ဘောဇေဿာမီ”တိ အာဟ။ အဝသေသာ တံ ယာစိတွာ ပတ္တံ အလဘိတွာ နိဝတ္တိံသု။ ရာဇာ ပန “မဟာဒုဂ္ဂတော ဓနေန ပလောဘိယမာနောပိ သ

တ္တု ပတ္တံ န ဒေတိ, သတ္ထာရာ စ သဒ္ဓိံ ဒိန္နပတ္တံ ကောစိ ဂဟေတုံ န သက္ကောတိ, ဣမဿ ဒေယျဓမ္မော နာမ ကိတ္တကော ဘဝိဿတိ, ဣမိနာ ဒေယျဓမ္မဿ ဒိန္နကာလေ သတ္ထာရံ အာဒာယ ဂေဟံ နေတွာ မယှံ သမ္ပာဒိတံ အာဟာရံ ဒဿာမီ”တိ စိန္တေတွာ သတ္ထာရာ သဒ္ဓိံယေဝ အဂမာသိ။ သက္ကောပိ ဒေဝရာဇာ ယာဂုခဇ္ဇကဘတ္တသူပေယျပဏ္ဏာဒီနိ သမ္ပာဒေတွာ သတ္ထု နိသီဒနာရဟံ အာသနံ ပညပေတွာ နိသီဒိ။

မဟာဒုဂ္ဂတော သတ္ထာရံ နေတွာ “ပဝိသထ, ဘန္တေ”တိ အာဟ။ ဝသနဂေဟဉ္စဿ နီစံ ဟောတိ, အနောနတေန ပဝိသိတုံ န သက္ကာ။ ဗုဒ္ဓါ စ နာမ ဂေဟံ ပဝိသန္တာ န ဩနမိတွာ ပဝိသန္တိ။ ဂေဟဉှိ ပဝိသနကာလေ မဟာပထဝီ တ ဟေဋ္ဌာ ဩဂစ္ဆတိ, ဂေဟံ တ ဥဒ္ဓံ ဂစ္ဆတိ။ ဣဒံ တေသံ သုဒိန္နအနဿ ဖလံ။ ပုန နိက္ခမိတွာ ဂတကာလေ သဗ္ဗံ ပါကတိကမေဝ ဟောတိ။ တသ္မာ သတ္ထာ ဌိတကောဝ ဂေဟံ ပဝိသိတွာ သက္ကေန ပညတ္တာသနေ နိသီဒိ။ သတ္ထရိ နိသိန္နေ ရာဇာ အာဟ – “သမ္မ မဟာဒုဂ္ဂတ, တယာ အမှာကံ ယာစန္တာနမ္ပိ သတ္ထု ပတ္တော န ဒိန္နော, ပဿာမ တာဝ, ကီဒိသော တေ သတ္ထု သက္ကာရော ကတော”တိ? အထဿ သက္ကော ယာဂုခဇ္ဇကာဒီနိ ဝိဝရိတွာ ဒဿေသိ။ တေသံ ဂန္ဓော သကလနဂရံ ဆာဒေတွာ အဋ္ဌာသိ။ ရာဇာ ယာဂုအာဒီနိ ဩလောကေတွာ ဘဂဝန္တံ အာဟ – “ဘန္တေ, ‘အဟံ မဟာဒုဂ္ဂတဿ ဒေယျဓမ္မော ကိတ္တကော ဘဝိဿတိ, ဣမိနာ ဒေယျဓမ္မေ ဒိန္နေ သတ္ထာရံ ဂေဟံ နေတွာ အတ္တနော သမ္ပာဒိတံ အာဟာရံ ဒဿာမီ’တိ စိန္တေတွာ အာဂတော, မယာ ဧဝရူပေါ အာဟာရော န ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗော, မယိ ဣဓ ဌိတေ မဟာဒုဂ္ဂတော ကိလမေယျ, ဂစ္ဆာမဟ”န္တိ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ ပက္ကာမိ။ သက္ကောပိ သတ္ထု ယာဂုအာဒီနိ ဒတွာ သက္ကစ္စံ ပရိဝိသိ။ သတ္ထာပိ ကတဘတ္တကိစ္စော အနုမောဒနံ ကတွာ ဥဋ္ဌာယာသနာ ပက္ကာမိ။

သက္ကော မဟာဒုဂ္ဂတဿ သညံ အဒါသိ။ သော ပတ္တံ ဂဟေတွာ သတ္ထာရံ အနုဂစ္ဆိ။ သက္ကော နိဝတ္တိတွာ မဟာဒုဂ္ဂတဿ ဂေဟဒွါရေ ဌိတော အာကာသံ ဩလောကေသိ။ တာဝဒေဝ အာကာသတော သတ္တရတနဝဿံ ဝဿိတွာ တဿ ဂေဟေ သဗ္ဗဘာဇနာနိ ပူရေတွာ သကလံ ဂေဟံ ပူရေသိ။ တဿ ဂေဟေ ဩကာသော နာဟောသိ။ တဿ ဘရိယာ အရကေ ဟတ္ထေသု ဂဟေတွာ နီဟရိတွာ ဗဟိ အဋ္ဌာသိ။ သော သတ္ထာရံ အနုဂန္တွာ နိဝတ္တော အရကေ ဗဟိ ဒိသွာ “ကိံ ဣဒ”န္တိ ပုစ္ဆိ။ “သာမိ, သကလံ နော ဂေဟံ သတ္တဟိ ရတနေဟိ ပုဏ္ဏံ, ပဝိသိတုံ ဩကာသော နတ္ထီ”တိ။ သော “အဇ္ဇေဝ မေ အနေန ဝိပါကော ဒိန္နော”တိ စိန္တေတွာ ရညော သန္တိကံ ဂန္တွာ ဝန္ဒိတွာ, “ကသ္မာ အာဂတောသီ”တိ ဝုတ္တေ အာဟ –“ဒေဝ, ဂေဟံ မေ သတ္တဟိ ရတနေဟိ ပုဏ္ဏံ, တံ ဓနံ ဂဏှာဟထာ”တိ။ ရာဇာ “အဟော ဗုဒ္ဓါနံ ဒိန္နဒါနံ, အဇ္ဇေဝ မတ္ထကံ ပတ္တ”န္တိ စိန္တေတွာ တံ အာဟ – “ကိံ တေ လဒ္ဓုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ? “ဓနဟရဏတ္ထာယ သကဋသဟဿံ, ဒေဝ”တိ။ ရာဇာ သကဋသဟဿံ ပေသေတွာ ဓနံ အာဟရာပေတွာ ရာဇင်္ဂဏေ ဩကိရာပေသိ။ တာလပ္ပမာဏော ရာသိ အဟောသိ။ ရာဇာ နဂရေ သန္နိပါတာပေတွာ “ဣမသ္မိံ နဂရေ အတ္ထိ ကဿစိ ဧတ္တကံ ဓန”န္တိ ပုစ္ဆိ။ “နတ္ထိ, ဒေဝ”တိ။ “ဧဝံ မဟာဓနဿ ကိံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ? “သေဋ္ဌိဋ္ဌာနံ အဒါတုံ ဝဋ္ဋတိ, ဒေဝ”တိ။ ရာဇာ တဿ မဟာသက္ကာရံ ကတွာ သေဋ္ဌိဋ္ဌာနံ အဒါသိ။

အထဿ ပုဗ္ဗေ ကေဿ သေဋ္ဌိနော ဂေဟဋ္ဌာနံ အာစိက္ခိတွာ “တတ္ထ ဇာတေ ဂစ္ဆေ ဟရာပေတွာ ဂေဟံ ဥဋ္ဌာပေတွာ ဝသာဟီ”တိ အာဟ။ တဿ တံ ဌာနံ သောဓေတွာ သမံ ကတွာ ဘူမိယာ ခညမာနာယ အညမညံ အာဟစ္စ နိဓိကုမ္ဘိယော ဥဋ္ဌဟိံသု။ တေန ရညော အာရောစိတေ “တဝ ပုညေန နိဗ္ဗတ္တာ, တဝေဝ ဂဏှာဟီ”တိ အာဟ။ သော ဂေဟံ ကာရေတွာ သတ္တာဟံ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ မဟာဒါနံ အဒါသိ။ တတော ပရမ္ပိ ယာဝတာယုကံ တိဋ္ဌန္တော ပုညာနိ ကရိတွာ အာယုပရိယောသာနေ ဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တော။

ဧကံ ဗုဒ္ဓန္တရံ ဒိဗ္ဗသမ္ပတ္တိံ အနုဘဝိတွာ ဣမသ္မိံ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေ တတော စုတော သာဝတ္ထိယံ သာရိပုတ္တတ္ထေရဿူပဋ္ဌာကကုလေ သေဋ္ဌိဓီတု ကုစ္ဆိယံ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှိ။ အထဿာ မာတာပိတရော ဂဗ္ဘဿ ပတိဋ္ဌိတဘာဝံ ဉတွာ ဂဗ္ဘပရိဟာရံ အဒံသု။ တဿာ အပရေန သမယေန ဧဝရူပေါ ဒောဟဠော ဥပ္ပဇ္ဇိ – “အဟော ဝတာဟံ ဓမ္မသေနာပတိံ အာဒိံ ကတွာ ပဉ္စဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ ရောဟိတမစ္ဆရသေန အနံ ဒတွာ ကာသာယာနိ ဝတ္ထာနိ နိဝါသေတွာ အာသနပရိယန္တေ နိသိန္နာ တေသံ ဘိက္ခူနံ ဥစ္ဆိဋ္ဌဘတ္တံ ပရိဘုဉ္ဇေယျ”န္တိ။ သာ မာတာပိတူနံ အာရောစေတွာ တထာ အကာသိ, ဒောဟဠော ပဋိပဿမ္ဘိ။ အထဿာ တတော အပရေသုပိ သတ္တသု မင်္ဂလေသု ရောဟိတမစ္ဆရသေနေဝ ဓမ္မသေနာပတိပ္ပမုခါနိ ပဉ္စ ဘိက္ခုသတာနိ ဘောဇေသုံ။ သဗ္ဗံ တိဿကုမာရဿ ဝတ္ထုမှိ ဝုတ္တနိယာမေ

နေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အယမဿ ပန မဟာဒုဂ္ဂတကာလေ ဒိန္နဿ ရောဟိတမစ္ဆရသအနဿေဝ နိဿန္ဒော။ နာမဂ္ဂဟဏဒိဝသေ ပနဿ, “ဘန္တေ, အဿ တေ သိက္ခာပဒါနိ ဒေထာ”တိ မာတရာ ဝုတ္တေ ထေရော အာဟ – “ကော နာမော အယံ အရကော”တိ? “ဘန္တေ, ဣမဿ အရကဿ ကုစ္ဆိယံ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏတော ပဋ္ဌာယ ဣမသ္မိံ ဂေဟေ ဇဠာ ဧဠမူဂါပိ ပဏ္ဍိတာ ဇာတာ, တသ္မာ မေ ပုတ္တဿ **ပဏ္ဍိတော** တွေဝ နာမံ ဘဝိဿတီ”တိ။ ထေရော သိက္ခာပဒါနိ အဒါသိ။ ဇာတဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ ပနဿ “နာဟံ မမ ပုတ္တဿ အဇ္ဈာသယံ ဘိန္ဒိဿာမီ”တိ မာတု စိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇိ။ သော သတ္တဝဿိကကာလေ မာတရံ အာဟ – “အမ္မ, ထေရဿ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိဿာမီ”တိ။ “သာဓု, တာတ, ‘အဟံ တဝ အဇ္ဈာသယံ န ဘိန္ဒိဿာမိစ္စေဝ မနံ ဥပ္ပာဒေသိ’”န္တိ ဝတွာ ထေရံ နိမန္တေတွာ ဘောဇေတွာ, “ဘန္တေ, ဧသော တေ ပဗ္ဗဇိတုကာမော, အဟံ ဣမံ သာယန္ဟသမယေ ဝိဟာရံ အာနေဿာမီ”တိ ထေရံ ဥယျောဇေတွာ ဉာတကေ သန္နိပါတာပေတွာ “မမ ပုတ္တဿ ဂိဟိကာလေ ကတ္တဗ္ဗသက္ကာရံ အဇ္ဇေဝ ကရိဿာမာ”တိ မဟန္တံ သက္ကာရံ ကာရေတွာ တံ အာဒါယ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ “ဣမံ, ဘန္တေ, ပဗ္ဗာဇေထာ”တိ ထေရဿ အဒါသိ။

ထေရော ပဗ္ဗဇ္ဇာယ ဒုက္ကရဘာဝံ အာစိက္ခိတွာ “ကရိဿာမဟံ, ဘန္တေ, တုမှာကံ ဩဝါဒ”န္တိ ဝုတ္တေ “တေန ဟိ ဧဟီ”တိ ကေသေ တေမေတွာ တစပဉ္စကကမ္မဋ္ဌာနံ အာစိက္ခိတွာ ပဗ္ဗာဇေသိ။ မာတာပိတရောပိဿ သတ္တာဟံ ဝိဟာရေယေဝ ဝသန္တာ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသံဃဿ ရောဟိတမစ္ဆရသေနေဝ အန္နံ ဒတွာ သတ္တမေ ဒိဝသေ သာယံ ဂေဟံ အဂမံသု။ ထေရော အဋ္ဌမေ ဒိဝသေ အန္တောဂါမံ ဂစ္ဆန္တော တံ အာဒါယ ဂစ္ဆတိ, ဘိက္ခုသံဃေန သဒ္ဓိံ နာဂမာသိ။ ကိံ ကာရဏာ? န တာဝဿ ပတ္တစီဝရဂ္ဂဟဏာနိ တ ဣရိယာပထော တ ဟာသာဒိကော ဟောတိ, အပိစ ဝိဟာရေ ထေရဿ ကတ္တဗ္ဗဝတ္တံ အတ္ထိ။ ထေရော ဟိ ဘိက္ခုသံဃေ အန္တောဂါမံ ပဝိဋ္ဌေ သကလဝိဟာရံ ဝိစရန္တော အသမ္မဋ္ဌဋ္ဌာနံ သမ္မဇ္ဇိတွာ တုစ္ဆဘာဇနေသု ပါနီယပရိဘောဇနီယာနိ ဥပဋ္ဌပေတွာ ဒုန္နိက္ခိတ္တာနိ မဉ္စပီဌာဒီနိ ပဋိသာမေတွာ ပစ္ဆာ ဂါမံ ပဝိသတိ။ အပိစ “အညတိတ္ထိယာ တုစ္ဆဝိဟာရံ ပဝိသိတွာ ‘ပဿထ သမဏဿ ဂေါတမဿ သာဝကာနံ နိသိန္နဋ္ဌာနာနီ’တိ ဝတ္တုံ မာ လဘိံသူ”တိ သကလဝိဟာရံ ပဋိဇဂ္ဂိတွာ ပစ္ဆာ ဂါမံ ပဝိသတိ။ တသ္မာ တံ ဒိဝသမ္ပိ သာမဏေရေန ပတ္တစီဝရံ ဂါဟာပေတွာ ဒိဝါတရံ ပိဏ္ဍာယ ပါဝိသိ။

သာမဏေရော ဥပဇ္ဈာယေန သဒ္ဓိံ ဂစ္ဆန္တော အန္တရာမဂ္ဂေ မာတိကံ ဒိသွာ, “ဘန္တေ, ဣဒံ ကိံ နာမာ”တိ ပုစ္ဆိ။ “မာတိကာ နာမ, သာမဏေရာ”တိ။ “ဣမာယ ကိံ ကရောန္တီ”တိ? “ဣတော စိတော စ ဥဒကံ အာဟရိတွာ အတ္တနော သဿကမ္မံ သမ္ပာဒေန္တီ”တိ။ “ကိံ ပန, ဘန္တေ, ဥဒကဿ စိတ္တံ အတ္ထီ”တိ ? “နတ္ထာဝုသော”တိ။ “ဧဝရူပံ အစိတ္တကံ အတ္တနော ဣစ္ဆိတဋ္ဌာနံ ဟရန္တိ, ဘန္တေ”တိ? “အာမာဝုသော”တိ။ သော စိန္တေသိ – “သစေ ဧဝရူပမ္ပိ အစိတ္တကံ အတ္တနော ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတဋ္ဌာနံ ဟရိတွာ ကမ္မံ ကရောန္တိ, ကသ္မာ သစိတ္တကာပိ စိတ္တံ အတ္တနော ဝသေ ဝတ္တေတွာ သမဏဓမ္မံ ကာတုံ န သက္ခိဿန္တီ”တိ။ အထေသော ပုရတော ဂစ္ဆန္တော ဥသုကာရေ သရဒဏ္ဍကံ အဂ္ဂိမှိ တာပေတွာ အက္ခိကောဋိယာ ဩလောကေတွာ ဥဇုံ ကရောန္တေ ဒိသွာ, “ဣမေ, ဘန္တေ, ကေ နာမာ”တိ ပုစ္ဆိ။ “ဥသုကာရာ နာမာဝုသော”တိ။ “ကိံ ပနေတေ ကရောန္တီ”တိ? “အဂ္ဂိမှိ တာပေတွာ သရဒဏ္ဍကံ ဥဇုံ ကရောန္တီ”တိ။ “သစိတ္တကော, ဘန္တေ, ဧသော”တိ? “အစိတ္တကော, အာဝုသော”တိ ။ သော စိန္တေသိ – “သစေ အစိတ္တကံ ဂဟေတွာ အဂ္ဂိမှိ တာပေတွာ ဥဇုံ ကရောန္တိ, ကသ္မာ သစိတ္တကာပိ အတ္တနော စိတ္တံ ဝသေ ဝတ္တေတွာ သမဏဓမ္မံ ကာတုံ န သက္ခိဿန္တီ”တိ။ အထေသော ပုရတော ဂစ္ဆန္တော အရူနိ အရနေမိနာဘိအာဒီနိ တစ္ဆန္တေ ဒိသွာ, “ဘန္တေ, ဣမေ ကေ နာမာ”တိ ပုစ္ဆိ။ “တစ္ဆကာ နာမာဝုသော”တိ။ “ကိံ ပနေတေ ကရောန္တီ”တိ? “အရူနိ ဂဟေတွာ ယာနကာဒီနံ စက္ကာဒီနိ ကရောန္တိ, အာဝုသော”တိ။ “ဧတာနိ ပန သစိတ္တကာနိ, ဘန္တေ”တိ? “အစိတ္တကာနိ, အာဝုသော”တိ။ အထဿ ဧတဒဟောသိ – “သစေ အစိတ္တကာနိ ကဋ္ဌကလိင်္ဂရာနိ ဂဟေတွာ စက္ကာဒီနိ ကရောန္တိ, ကသ္မာ သစိတ္တကာ အတ္တနော စိတ္တံ ဝသေ ဝတ္တေတွာ သမဏဓမ္မံ ကာတုံ န သက္ခိဿန္တီ”တိ။ သော ဣမာနိ ကာရဏာနိ ဒိသွာ, “ဘန္တေ, သစေ တုမှာကံ ပတ္တစီဝရံ တုမှေဝ ဂဏှေယျာထ, အဟံ နိဝတ္တေယျ”န္တိ။ ထေရော “အယံ အဓုနာ ပဗ္ဗဇိတော ဒဟရသာမဏေရော မံ အနုဗန္ဓမာနော ဧဝံ ဝဒေတီ”တိ စိတ္တံ အနုပ္ပါဒေတွာဝ “အာဟရ, သာမဏေရာ”တိ ဝတွာ အတ္တနော ပတ္တစီဝရံ အဂ္ဂဟေသိ။

သာမဏေရောပိ ဥပဇ္ဈာယံ ဝန္ဒိတွာ နိဝတ္တန္တော, “ဘန္တေ, မယှံ အာဟာရံ အာဟရန္တော ရောဟိတမစ္ဆရသေနေဝ အာဟရေယျာထာ”တိ အာဟ။ “ကထံ လဘိဿာမာဝုသော”တိ? “ဘန္တေ, အတ္တနော ပုညေန အလဘန္တာ

မမ ပုညေန လဘိဿထာ”တိ အာဟ။ ထေရော “ဒဟရသာမဏေရဿ ဗဟိ နိသိန္နကဿ ပရိပန္ထောပိ ဘဝေယျာ”တိ ကုဋိကံ ဒတွာ “မယှံ ဝသနဂဗ္ဘဿ ဒွါရံ ဝိဝရိတွာ အန္တော ပဝိသိတွာ နိသီဒေယျာသီ”တိ အာဟ။ သော တထာ ကတွာ အတ္တနော ကရဇကာယေ ဉာဏံ ဩတာရေတွာ အတ္တဘာဝံ သမ္မသန္တော နိသီဒိ။ အထဿ ဂုဏတေဇေန သက္ကဿ အာသနံ ဥဏှာကာရံ ဒဿေသိ။ သော “ကိံ နု ခေါ ကာရဏ”န္တိ ဥပဓာရေန္တော “ပဏ္ဍိတသာမဏေရော ဥပဇ္ဈာယဿ ပတ္တစီဝရံ ဒတွာ ‘သမဏဓမ္မံ ကရိဿာမီ’တိ နိဝတ္တော, မယာပိ တတ္ထ ဂန္တုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ စိန္တေတွာ စတ္တာရော မဟာရာဇေ အာမန္တေတွာ “ဝိဟာရဿ ဥပဝနေ ဝသန္တေ သကုဏေ ပလာပေတွာ သမန္တတော အာရက္ခံ ဂဏှထာ”တိ ဝတွာ စန္ဒဒေဝပုတ္တံ “စန္ဒမဏ္ဍလံ အာကမိတွာ ဂဏှာဟီ”တိ, သူရိယဒေဝပုတ္တံ “သူရိယမဏ္ဍလံ အာကမိတွာ ဂဏှာဟီ”တိ ဝတွာ သယံ ဂန္တွာ အာဝိဉ္ဆနရဇ္ဇုဋ္ဌာနေ အာရက္ခံ ဂဟေတွာ အဋ္ဌာသိ, ဝိဟာရေ ပုရာဏပဏ္ဏဿ ပတန္တဿပိ သဒ္ဒေါ နာဟောသိ, သာမဏေရဿ စိတ္တံ ဧကဂ္ဂံ အဟောသိ။ သော အန္တရာဘတ္တေယေဝ အတ္တဘာဝံ သမ္မသိတွာ တီဏိ ဖလာနိ ပါပုဏိ။

ထေရောပိ “သာမဏေရော ဝိဟာရေ နိသိန္နော, တဿ ဥပကပ္ပနကံ ဘောဇနံ အသုကကုလေ နာမ သက္ကာ လဒ္ဓု”န္တိ ဧကံ ပေမကရဝယုတ္တံ ဥပဋ္ဌာကကုလံ အဂမာသိ။ တတ္ထ စ မနုဿာ တံ ဒိဝသံ ရောဟိတမစ္ဆေ လဘိတွာ ထေရဿေဝ အာဂမနံ ဩလောကေန္တာ နိသီဒိံသု။ တေ ထေရံ အာဂစ္ဆန္တံ ဒိသွာ , “ဘန္တေ, ဘဒ္ဒကံ တေ ကတံ ဣဓာဂစ္ဆန္တေဟီ”တိ အန္တောဂေဟံ ပဝေသေတွာ ယာဂုခဇ္ဇကာဒီနိ ဒတွာ ရောဟိတမစ္ဆရသေနဿ ပိဏ္ဍပာတံ အဒံသု။ ထေရော ဟရဏာကာရံ ဒဿေသိ။ မနုဿာ “ပရိဘုဉ္ဇထ, ဘန္တေ, ဟရဏကဘတ္တမ္ပိ လဘိဿထာ”တိ ဝတွာ ထေရဿ ဘတ္တကိစ္စာဝသာနေ ပတ္တံ ရောဟိတမစ္ဆရသဘောဇနဿ ပူရေတွာ အဒံသု။ ထေရော “သာမဏေရော မေ ဆာတော”တိ သီဃံ အဂမာသိ။ သတ္ထာပိ တံ ဒိဝသံ ကာလဿေဝ ဘုဉ္ဇိတွာ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ ဣဒံ အာဝဇ္ဇေသိ – “ပဏ္ဍိတသာမဏေရော ဥပဇ္ဈာယဿ ပတ္တစီဝရံ ဒတွာ ‘သမဏဓမ္မံ ကရိဿာမီ’တိ နိဝတ္တော, နိပ္ဖန္နံ နု ခေါ အဿ ပဗ္ဗဇိတကိစ္စ”န္တိ ဥပဓာရေန္တော တိဏ္ဏံ ဖလာနံ ပတ္တဘာဝံ ဉတွာ “အရဟတ္တဿ ဥပနိဿယော အတ္ထိ, နတ္ထီ”တိ အာဝဇ္ဇေန္တော “အတ္ထီ”တိ ဒိသွာ “ပုရေဘတ္တမေဝ အရဟတ္တံ ပတ္တုံ သက္ခိဿတိ, န သက္ခိဿတီ”တိ ဥပဓာရေန္တော “သက္ခိဿတီ”တိ အညာသိ။ အထဿ ဧတဒဟောသိ – “သာရိပုတ္တော သာမဏေရဿ ဘတ္တံ အာဒာယ သီဃံ အာဂစ္ဆတိ, အန္တရာယမ္ပိဿ ကရေယျ, ဒွါရကောဋ္ဌကေ အာရက္ခံ ဂဟေတွာ နိသီဒိဿာမိ, အထ နံ ပဉှံ ပုစ္ဆိဿာမိ, တသ္မိံ ပဉှေ ဝိဿဇ္ဇိယမာနေ သာမဏေရော သဟ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ အရဟတ္တံ ပါပုဏိဿတီ”တိ။ တတော ဂန္တွာ ဒွါရကောဋ္ဌကေ ဌတွာ သမ္ပတ္တံ ထေရံ စတ္တာရော ပဉှေ ပုစ္ဆိ, ပုဋ္ဌော ပုဋ္ဌော ပဉှံ ဝိဿဇ္ဇေသိ။

တတ္ရိဒံ ပုစ္ဆာဝိဿဇ္ဇနံ – သတ္ထာ ကိရ နံ အာဟ – “သာရိပုတ္တ, ကိံ တေ လဒ္ဓ”န္တိ? “အာဟာရော, ဘန္တေ”တိ။ “အာဟာရော နာမ ကိံ အာဟရတိ, သာရိပုတ္တာ”တိ? “ဝေဒနံ, ဘန္တေ”တိ။ “ဝေဒနံ ကိံ အာဟရတိ, သာရိပုတ္တာ”တိ? “ရူပံ, ဘန္တေ”တိ။ “ရူပံ ပန ကိံ အာဟရတိ, သာရိပုတ္တာ”တိ ? “ဖဿံ, ဘန္တေ”တိ။ တတ္ရာယံ အဓိပ္ပာယော – “ဇိဃစ္ဆိတေန ဟိ ပရိဘုတ္တော အာဟာရော တဿ ခုဒ္ဒံ ပရိဟရိတွာ သုခံ ဝေဒနံ အာဟရတိ။ အာဟာရပရိဘောဂေန သုခိတဿ သုခာယ ဝေဒနာယ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာယ သရီရေ ဝဏ္ဏသမ္ပတ္တိ ဟောတိ။ ဣတိ ဝေဒနာ ရူပံ အာဟရတိ။ သုခိတော ပန အာဟာရဇရူပဝသေန ဥပ္ပန္နသုခသောမနဿော ‘ဣဒါနိ မေ အဿာဒေါ ဇာတော’တိ နိပဇ္ဇန္တော ဝါ နိသီဒန္တော ဝါ သုခသမ္ဖဿံ ပဋိလဘတီ”တိ။

ဣမေ စတ္တာရော ပဉှေ ဝိဿဇ္ဇိတေသု သာမဏေရော သဟ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ အရဟတ္တံ ပတ္တော။ သတ္ထာပိ ထေရံ အာဟ – “ဂစ္ဆ, သာရိပုတ္တ, တဝ သာမဏေရဿ ဘတ္တံ ဒေဟီ”တိ။ ထေရော ဂန္တွာ ဒွါရံ အာကောဋေသိ။ သာမဏေရော နိက္ခမိတွာ ထေရဿ ဟတ္ထတော ပတ္တံ ဂဟေတွာ ဧကမန္တံ ဌပေတွာ တာလဝဏ္ဋေန ထေရံ ဗီဇိ။ အထ နံ ထေရော အာဟ – “သာမဏေရ, ဘတ္တကိစ္စံ ကရောဟီ”တိ။ “တုမှေ ပန, ဘန္တေ”တိ။ “ကတံ မယာ ဘတ္တကိစ္စံ, တွံ ကရောဟီ”တိ။ သတ္တဝဿိကဒါရကော ပဗ္ဗဇိတွာ အဋ္ဌမေ ဒိဝသေ တံ ခဏံ ဝိကသိတပဒုမုပ္ပလသဒိသော အရဟတ္တံ ပတ္တော, ပစ္စဝေက္ခိတဋ္ဌာနံ ပန ပစ္စဝေက္ခန္တော နိသီဒိတွာ ဘတ္တကိစ္စမကာသိ။ တေန ပတ္တံ ဓောဝိတွာ ပဋိသာမိတကာလေ စန္ဒဒေဝပုတ္တော စန္ဒမဏ္ဍလံ ဝိဿဇ္ဇေသိ, သူရိယဒေဝပုတ္တော သူရိယမဏ္ဍလံ။ စတ္တာရော မဟာရာဇာနော စတုဒ္ဒိသံ အာရက္ခံ ဝိဿဇ္ဇေသုံ, သက္ကော ဒေဝရာဇာ အာဝိဉ္ဆနကေ အာရက္ခံ ဝိဿဇ္ဇေသိ။ သူရိယော မဇ္ဈဋ္ဌာနတော ဂလိတွာ ဂတော။

ဘိက္ခူ ဥဇ္ဈာယိံသု, ''ဆာယာ အဓိကပ္ပမာဏာ ဇာတာ, သူရိယော မဇ္ဈန္တိကော ဝါလိတ္တော ဂတော, သာမဏေရေ န စ ဣဒါနေဝ ဘုတ္တံ, ကိံ နု ခေါ ဧတေ''န္တိ။ သတ္ထာ တံ ပဝတ္တိံ ဉတွာ အာဂန္တွာ ပုစ္ဆိ – ''ဘိက္ခဝေ, ကိံ က ထေထာ''တိ? ''ဣဒံ နာမ, ဘန္တေ''တိ? ''အာမ, ဘိက္ခဝေ, ပုညဝတော သမဏဓမ္မံ ကရဏကာလေ စန္ဒဒေဝပုတ္တော စန္ဒမဏ္ဍလံ, သူရိယဒေဝပုတ္တော သူရိယမဏ္ဍလံ အာကမိတွာ ဂဏှတိ, စတ္တာရော မဟာရာဇာနော ဝိဟာရောပဝနေ စတုဒ္ဒိသံ အာရက္ခံ ဂဏှိံသု, သက္ကော ဒေဝရာဇာ အာဝိဉ္ဆနကေ အာရက္ခံ ဂဏှတိ, အဟမ္ပိ 'ဗုဒ္ဓေါမှီ'တိ အပ္ပေါဟဿုက္ကော နိသီဒိတုံ နာလတ္ထံ, ဂန္တွာ ဒွာရကောဋ္ဌကေ မမ ပုတ္တဿ အာရက္ခံ အဂ္ဂဟေသိံ, နေတ္တိကာ စ မာတိကာယ ဥဒကံ ဟရန္တေ, ဥသုကာရာ စ ဥသုံ ဥဇုံ ကရောန္တေ, တစ္ဆကာ စ အရူနိ တစ္ဆန္တေ ဒိသွာ တေ့ တကံ အာရမ္မဏံ ဂဟေတွာ ပဏ္ဍိတာ အတ္တာနံ ဒမေတွာ အရဟတ္တံ ဂဏှန္တိယေဝါ''တိ ဝတွာ အနုသန္ဓိံ ဃဋ္ဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂါထမာဟ –

၈၀. ''ဥဒကဉှိ နယန္တိ နေတ္တိကာ၊ ဥသုကာရာ နမယန္တိ တေဇနံ။
ဒါရုံ နမယန္တိ တစ္ဆကာ၊ အတ္တာနံ ဒမယန္တိ ပဏ္ဍိတာ''တိ။

တတ္ထ **ဥဒကန္တိ** ပထဝိယာ ထလဋ္ဌာနံ ခဏိတွာ အာတဋ္ဌာနံ ပူရေတွာ မာတိကံ တ ကတွာ ရုက္ခဒေါဏိံ တ ဌပေတွာ အတ္တနာ ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတဋ္ဌာနံ ဥဒကံ။ နေန္တီတိ **နေတ္တိကာ။ တေဇန** န္တိ ကဏ္ဍံ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – နေတ္တိကာ အတ္တနော ရုစိယာ ဥဒကံ **နယန္တိ, ဥသုကာရာ** ပိ တာပေတွာ တေဇနံ **နမယန္တိ** ဥသုံ ဥဇုံ ကရောန္တိ၊ **တစ္ဆကာ**ပိ နေမိအာဒီနံ အတ္ထာယ တစ္ဆန္တာ **ဒါရုံ နမယန္တိ** အတ္တနော ရုစိယာ ဥဇုံ တ ဝင်္ကံ တ ကရောန္တိ၊ ဧဝံ တွေကံ အာရမ္မဏံ ကတွာ **ပဏ္ဍိတာ** သောတာပတ္တိမဂ္ဂါဒီနိ ဥပ္ပာဒေန္တာ **အတ္တာနံ ဒမယန္တိ,** အရဟတ္တပ္ပတ္တာ ပန ဧကန္တဒန္တာ နာမ ဟောန္တီတိ။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

ပဏ္ဍိတသာမဏေရဝတ္ထု ပဉ္စမံ။

၆. လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယတ္ထေရဝတ္ထု

သေလော ယထာတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယတ္ထေရံ အာရဗ္ဘ က ထေသိ။

ပုထုဇ္ဇနာ ကိရ သာမဏေရာဒယော ထေရံ ဒိသွာ သီသေပိ ကဏ္ဏေသုပိ နာသာယပိ ဂဟေတွာ ''ကိံ, စူဠပိတ, သာသနေ့ နု ဥက္ကဏ္ဌသိ, အဘိရမသီ''တိ ဝဒန္တိ။ ထေရော တေသု နေဝ ကုဇ္ဈတိ, န ဒုဿတိ။ ဓမ္မသဘာယံ ကထံ သမုဋ္ဌာပေသုံ ''ပဿထာဝုသော, လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယတ္ထေရံ ဒိသွာ သာမဏေရာဒယော ဧဝဉ္စေဝဉ္စ ဝိဟေဌေန္တိ, သော တေသု နေဝ ကုဇ္ဈတိ, န ဒုဿတီ''တိ။ သတ္ထာ အာဂန္တွာ ''ကာယ နုတ္ထ, ဘိက္ခဝေ''တိ ပုစ္ဆိတွာ ''ဣမာယ နာမ, ဘန္တေ''တိ ဝုတ္တေ ''အာမ, ဘိက္ခဝေ, ခီဏာသဝါ နာမ နေဝ ကုဇ္ဈန္တိ, န ဒုဿန္တိ။ ဃနသေလသဒိသာ ဟေ တေ အစလာ အကမ္ပိယာ''တိ ဝတွာ အနုသန္ဓိံ ဃဋ္ဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂါထမာဟ –

၈၁. ''သေလော ယထာ ဧကဃနော၊ ဝါတေန န သမီရတိ။
ဧဝံ နိန္ဒာပသံသာသု၊ န သမိဉ္ဇန္တိ ပဏ္ဍိတာ''တိ။

တတ္ထ **နိန္ဒာပသံသာသု** တိ ကိဉ္စာပိ ဣဓ ဒွေဝ လောကဓမ္မာ ဝုတ္တာ, အတ္ထော ပန အဋ္ဌန္နမ္ပိ ဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗော။ ယထာ ဟိ **ဧကဃနော** အသုသိရော **သေလော** ပုရတ္ထိမာဒိဘေဒေန **ဝါတေန န သမီရတိ** န ဣဉ္ဇတိ န စလတိ, ဧဝံ အဋ္ဌသုပိ လောကဓမ္မေသု အဗ္ဘောတ္ထရန္တေသု **ပဏ္ဍိတာ န သမိဉ္ဇန္တိ,** ပဋိဃဝသေန တ အနုနယဝသေန တ န စလန္တိ န ကမ္ပန္တိ။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

လကုဏ္ဋကဘဒ္ဒိယတ္ထေရဝတ္ထု ဆဋ္ဌံ။

၇. ကာဏမာတုဝတ္ထု

ယထာပိ ရဟဒေါတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ကာဏမာတရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။ ဝတ္ထု ဝိနယေ (ပါစိ. ၂၃၀) အာဂတမေဝ။

တဒါ ပန ကာဏမာတရာ အတ္တနော ဓီတရံ ပတိကုလံ ပေသေတုံ ပက္ကေသု ပူဝေသု စတုက္ခတ္တုံ စတုန္နံ ဘိက္ခူနံ ဒိန္နကာလေ သတ္ထာရာ တသ္မိံ ဝတ္ထုသ္မိံ သိက္ခာပဒေ ပညတ္တေ ကာဏာယ သာမိကေန အညာယ ပဇာပတိယာ အာနီတာယ ကာဏာ တံ ပဝတ္တိံ သုတွာ "ဣမေဟိ မေ ဃရာဝါသော နာသိတော"တိ ဒိဋ္ဌဒိဋ္ဌေ ဘိက္ခူ အက္ကောသတိ ပရိဘာသတိ။ ဘိက္ခူ တံ ဝီထိံ ပဋိပဇ္ဇိတုံ န ဝိသဟိံသု။ သတ္ထာ တံ ပဝတ္တိံ ဉတွာ တတ္ထ အဂမာသိ။ ကာဏမာတာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ ပညတ္တာသနေ နိသီဒါပေတွာ ယာဂုခဇ္ဇကံ အဒါသိ။ သတ္ထာ ကတဘတ္တကိစ္စော "ကဟံ ကာဏာ"တိ ပုစ္ဆိ။ "ဧသာ, ဘန္တေ, တုမှေ ဒိသွာ မင်္ကုဘူတာ ရောဒန္တီ ဌိတာ"တိ။ "ကိံ ကာရဏာ"တိ? "ဧသာ, ဘန္တေ, ဘိက္ခူ အက္ကောသတိ ပရိဘာသတိ, တသ္မာ တုမှေ ဒိသွာ မင်္ကုဘူတာ ရောဒမာနာ ဌိတာ"တိ။ အထ နံ သတ္ထာ ပက္ကောသာပေတွာ – "ကာဏေ, ကသ္မာ မံ ဒိသွာ မင်္ကုဘူတာ နိလီယိတွာ ရောဒသီ"တိ။ အထဿာ မာတာ တာယ ကတကိရိယံ အာရောစေသိ။ အထ နံ သတ္ထာ အာဟ – "ကိံ ပန ကာဏမာတေ မမ သာဝကာ တယာ ဒိန္နကံ ဂဏှိံသု, အဒိန္နက"န္တိ? "ဒိန္နကံ, ဘန္တေ"တိ။ "သစေ မမ သာဝကာ ပိဏ္ဍာယ စရန္တာ တဝ ဂေဟဒွါရံ ပတ္တာ တယာ ဒိန္နကံ ဂဏှိံသု, ကော တေသံ ဒေါသော"တိ? "နတ္ထိ, ဘန္တေ, အယျာနံ ဒေါသော"။ "ဧတိဿာယေဝ ဒေါသော"တိ။ သတ္ထာ ကာဏံ အာဟ – "ကာဏေ, မယှံ ကိရ သာဝကာ ပိဏ္ဍာယ စရမာနာ ဂေဟဒွါရံ အာဂတာ, အထ နေသံ တဝ မာတရာ ပူဝါ ဒိန္နာ, ကော နာမေတ္ထ မမ သာဝကာနံ ဒေါသော"တိ? "နတ္ထိ, ဘန္တေ, အယျာနံ ဒေါသော, မယှမေဝ ဒေါသော"တိ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ ခမာပေသိ။

အထဿာ သတ္ထာ အနုပုဗ္ဗိံ ကထံ ကထေသိ, သာ သောတာပတ္တိဖလံ ပါပုဏိ။ သတ္ထာ ဥဋ္ဌာယာသနာ ဝိဟာရံ ဂစ္ဆန္တော ရာဇင်္ဂဏေန ပါယာသိ။ ရာဇာ ဒိသွာ "သတ္ထာ ဝိယ ဘဏေ"တိ ပုစ္ဆိတွာ "အာမ, ဒေဝ"တိ ဝုတ္တေ "ဂစ္ဆထ, မမ အာဂန္တွာ ဝန္ဒနဘာဝံ အာရောစေထာ"တိ ပေသေတွာ ရာဇင်္ဂဏေ ဌိတံ သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဝန္ဒိတွာ "ကဟံ, ဘန္တေ, ဂတတ္ထာ"တိ ပုစ္ဆိ။ "ကာဏမာတာယ ဂေဟံ, မဟာရာဇာ"တိ။ "ကိံ ကာရဏာ, ဘန္တေ"တိ? "ကာဏာ ကိရ ဘိက္ခူ အက္ကောသတိ ပရိဘာသတိ, တံကာရဏာ ဂတောမှီ"တိ။ "ကိံ ပန တေ, ဘန္တေ, တဿာ အနက္ကောသနဘာဝေါ ကတော"တိ? "အာမ, မဟာရာဇ, ဘိက္ခူနဉ္စ အနက္ကောသိကာ ကတာ, လောကုတ္တရကုဋုမ္ဗသာမိနီ စာ"တိ ။ "ဟောတု, ဘန္တေ, တုမှေဟိ သာ လောကုတ္တရကုဋုမ္ဗသာမိနီ ကတာ, အဟံ ပန နံ လောကိယကုဋုမ္ဗသာမိနိံ ကရိဿာမီ"တိ ဝတွာ ရာဇာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ ပဋိနိဝတ္တော ပဋိစ္ဆန္နမဟာယောဂ္ဂံ ပဟိဏိတွာ တံ ကာဏံ ပက္ကောသာပေတွာ သဗ္ဗာဘရဏေဟိ အလင်္ကရိတွာ ဇေဋ္ဌဓီတုဋ္ဌာနေ ဌပေတွာ "မမ ဓီတရံ ပေသေတုံ သမတ္ထာ ဂဏှန္တူ"တိ အာဟ။ အထေကော သဗ္ဗတ္ထကမဟာမတ္တော "အဟံ ဒေဝဿ ဓီတရံ ပေသေဿာမီ"တိ တံ အတ္တနော ဂေဟံ နေတွာ သဗ္ဗံ ဣဿရိယံ ပဋိစ္ဆာပေတွာ "ယထာရုစိ ပုညာနိ ကရောဟီ"တိ အာဟ။ တတော ပဋ္ဌာယ ကာဏာ စတူသု ဒွါရေသု ပုရိသေ ဌပေတွာ အတ္တနာ ဥပဋ္ဌာတဗ္ဗေ ဘိက္ခူ စ ဘိက္ခုနိယော စ ပရိယေသမာနာပိ န လဘတိ။ ကာဏာယ ဂေဟဒွါရေ ပဋိယာဒေတွာ ဌပိတံ ခါဒနီယဘောဇနီယံ မဟောဃော ဝိယ ပဝတ္တတိ။ ဘိက္ခူ ဓမ္မသဘာယံ ကထံ သမုဋ္ဌာပေသုံ "ပုဗ္ဗေ, အာဝုသော, စတ္တာရော မဟလ္လကတ္ထေရာ ကာဏာယ ဝိပ္ပဋိသာရံ ကရိံသု, သာ ဧဝံ ဝိပ္ပဋိသာရိနီ ဟုတွာပိ သတ္ထာရံ အာဂမ္မ သဒ္ဓါသမ္ပဒံ လဘိ။ သတ္ထာရာ ပုန တဿာ ဂေဟဒွါရံ ဘိက္ခူနံ ဥပသင်္ကမနာရဟံ ကတံ။ ဣဒါနိ ဥပဋ္ဌာတဗ္ဗေ ဘိက္ခူ စ ဘိက္ခုနိယော စ ပရိယေသမာနာပိ န လဘတိ, အဟော ဗုဒ္ဓါ နာမ အစ္ဆရိယဂုဏာ"တိ။ သတ္ထာ အာဂန္တွာ "ကာယ နုတ္ထ, ဘိက္ခဝေ, ဧတရဟိ ကထာယ သန္နိသိန္နာ"တိ ပုစ္ဆိတွာ "ဣမာယ နာမာ"တိ ဝုတ္တေ "န, ဘိက္ခဝေ, ဣဒါနေဝ ဧတေဟိ မဟလ္လကဘိက္ခူဟိ ကာဏာယ ဝိပ္ပဋိသာရော ကတော, ပုဗ္ဗေပိ ကရိံသုယေဝ။ န စ ဣဒါနေဝ မယာ ကာဏာ မမ ဝစနကာရိကာ ကတာ, ပုဗ္ဗေပိ ကတာယေဝါ"တိ ဝတွာ တမတ္ထံ သောတုကာမေဟိ ဘိက္ခူဟိ ယာစိတော –

"ယတ္ထေကော လဘတေ ဗဗ္ဗု၊ ဒုတိယော တတ္ထ ဇာယတိ။

တတိယော စ စတုတ္ထော စ၊ ဣဒံ တေ ဗဗ္ဗုကာ ဗိလ”န္တိ။ (ဇာ. ၁.၁.၁၃၇) –

ဣဒံ **ဗဗ္ဗုဇာတကံ** ဝိတ္ထာရေန ကထေတွာ “တဒါ စတ္တာရော မဟလ္လကဘိက္ခူ စတ္တာရော ဗိဠာရာ အဟေသုံ, မူသိကာ ကာဏာ, မဏိကာရော အဟမေဝ”တိ ဇာတကံ သမောဓာနေတွာ “ဧဝံ, ဘိက္ခဝေ, အတီတေပိ ကာဏာ ဒုမ္မနာ အာဝိလစိတ္တာ ဝိက္ခိတ္တစိတ္တာ ဟုတွာ မမ ဝစနေန ပသန္နဥဒကရဟဒေါ ဝိယ ဝိပ္ပသန္နစိတ္တာ အဟောသီ”တိ ဝတွာ အနုသန္ဓိံ ဃဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ကထမာဟ –

၈၂. “ယထာပိ ရဟဒေါ ဂမ္ဘီရော၊ ဝိပ္ပသန္နော အနာဝိလော။
ဧဝံ ဓမ္မာနိ သုတွာန၊ ဝိပ္ပသီဒန္တိ ပဏ္ဍိတာ”တိ။

တတ္ထ **ရဟဒေါ**တိ ယော စတုရင်္ဂိကပိ သေနာယ ဩဂါဟန္တိယာ နခုဘတိ ဧဝရူပေ ဥဒကဏ္ဏဝေ, သဗ္ဗာကာရေန ပန စတုရာသီတိယောဇနသဟဿဂမ္ဘီရော နီလမဟာသမုဒ္ဒေါ ရဟဒေါ နာမ။ တဿ ဟိ ဟေဋ္ဌာ စတ္တာလီသယောဇနသဟဿမတ္တေ ဌာနေ ဥဒကံ မစ္ဆေဟိ စလတိ, ဥပရိ တာဝတ္တကေယေဝ ဌာနေ ဥဒကံ ဝါတေန စလတိ, မဇ္ဈေ စတုယောဇနသဟဿမတ္တေ ဌာနေ ဥဒကံ နိစ္စလံ တိဋ္ဌတိ။ အယံ **ဂမ္ဘီရော** ရဟဒေါ နာမ။ **ဧဝံ ဓမ္မာနီ**တိ ဒေသနာဓမ္မာနိ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယထာ နာမ ရဟဒေါ အနာကုလတာယ **ဝိပ္ပသန္နော,** အစလတာယ **အနာဝိလော,** ဧဝံ မမ ဒေသနာဓမ္မံ သုတွာ သောတာပတ္တိမဂ္ဂါဒိဝသေန နိရုပက္ကိလေသစိတ္တတံ အာပဇ္ဇန္တော **ဝိပ္ပသီဒန္တိ ပဏ္ဍိတာ,** အရဟတ္တပ္ပတ္တာ ပန ဧကန္တဝိပ္ပသန္နာဝ ဟောန္တီတိ။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

ကာဏမာတုဝတ္ထု သတ္တမံ။

၈. ပဉ္စသတဘိက္ခုဝတ္ထု

သဗ္ဗတ္ထ ဝေ သပ္ပုရိသာ စဇန္တီတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ပဉ္စသတေ ဘိက္ခူ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။ ဒေသနာ ဝေရဉ္ဇာယံ သမုဋ္ဌိတာ။

ပဌမဗောဓိယဉှိ ဘဂဝတ ဝေရဉ္ဇံ ဂန္တွာ ဝေရဉ္ဇေန ဗြာဟ္မဏေန နိမန္တိတော ပဉ္စဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ သဒ္ဓိံ ဝဿံ ဥပဂဉ္ဆိ။ ဝေရဉ္ဇော ဗြာဟ္မဏော မာရာဝဋ္ဋနေန အာဝဋ္ဋော ဧကဒိဝသမ္ပိ သတ္ထာရံ အာရဗ္ဘ သတိံ န ဥပ္ပာဒေသိ။ ဝေရဉ္ဇာပိ ဒုဗ္ဘိက္ခာ အဟောသိ, ဘိက္ခူ သန္တရဗာဟိရံ ဝေရဉ္ဇံ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ ပိဏ္ဍပာတံ အလဘန္တာ ကိလမိံသု။ တေသံ အဿဝါဏိဇကာ ပတ္ထပတ္ထပုလကံ ဘိက္ခံ ပညာပေသုံ။ တေ ကိလမန္တေ ဒိသွာ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရော ပထဝေါဇံ ဘောဇေတုကာမော, ဥတ္တရကုရုံ ပိဏ္ဍာယ ပဝေသေတုကာမော အဟောသိ, သတ္ထာ တံ ပဋိက္ခိပိ။ ဘိက္ခူနံ ဧကဒိဝသမ္ပိ ပိဏ္ဍပာတံ အာရဗ္ဘ ပရိတ္တာသော နာဟောသိ , ဣစ္ဆာစာရံ ဝဇ္ဇေတွာ ဧဝ ဝိဟရိံသု။ သတ္ထာ တတ္ထ တေမာသံ ဝသိတွာ ဝေရဉ္ဇံ ဗြာဟ္မဏံ အပလောကေတွာ တေန ကတသက္ကာရသမ္မာနော တံ သရဏေသု ပတိဋ္ဌာပေတွာ တတော နိက္ခန္တော အနုပုဗ္ဗေန စာရိကံ စရမာနော ဧကသ္မိံ သမယေ သာဝတ္ထိံ ပတွာ ဇေတဝနေ ဝိဟာသိ, သာဝတ္ထိဝါသိနော သတ္တု အာဂန္တုကဘတ္တာနိ ကရိံသု။ တဒါ ပန ပဉ္စသတမတ္တာ ဝိဃာသာဒါ ဘိက္ခူ နိဿာယ အန္တောဝိဟာရေယေဝ ဝသန္တိ။ တေ ဘိက္ခူနံ ဘုတ္တာဝသေသာနိ ပဏီတဘောဇနာနိ ဘုဉ္ဇိတွာ နိဒ္ဒါယိတွာ ဥဋ္ဌာယ နဒီတီရံ ဂန္တွာ နဒန္တာ ဝဂ္ဂန္တာ မလ္လမုဋ္ဌိယုဒ္ဓံ ယုဇ္ဈန္တာ ကီဠန္တာ အန္တောဝိဟာရေပိ ဗဟိဝိဟာရေပိ အနာစာရမေဝ စရန္တိ ဝိစရန္တိ။ ဘိက္ခူ ဓမ္မသဘာယံ ကထံ သမုဋ္ဌာပေသုံ “ပဿထာဝုသော , ဣမေ ဝိဃာသာဒါ ဒုဗ္ဘိက္ခကာလေ ဝေရဉ္ဇာယံ ကဉ္စိ ဝိကာရံ န ဒဿေသုံ, ဣဒါနိ ပန ဧဝရူပါနိ ပဏီတဘောဇနာနိ ဘုဉ္ဇိတွာ အနေကပ္ပကာရံ ဝိကာရံ ဒဿေန္တာ ဝိစရန္တိ။ ဘိက္ခူ ပန ဝေရဉ္ဇာယမ္ပိ ဥပသန္တရူပါ ဝိဟရိတွာ ဣဒါနိပိ ဥပသန္တုပသန္တာဝ ဝိဟရန္တီ”တိ။ သတ္ထာ ဓမ္မသဘံ ဂန္တွာ, “ဘိက္ခဝေ, ကာယ နုတ္ထ ဧတရဟိ ကထာယ သန္နိသိန္နာ”တိ ပုစ္ဆိတွာ “ဣမာယ နာမာ”တိ ဝုတ္တေ “ပုဗ္ဗေပေတေ ဂဒ္ရဘယောနိယံ နိဗ္ဗတ္တာ ပဉ္စသတာ ဂဒ္ရဘာ ဟုတွာ ပဉ္စသတာနံ အာဇာနီယသိန္ဓဝါနံ အလ္လရသမုဒ္ဒိကပာနကပီတာဝသေသံ ဥဠုင်္ဂကသဋံ ဥဒကေန မဒ္ဒိတွာ မကစိပိလောတိကာဟိ ပရိဿာဝိတတ္တာ ‘ဝေလောဒက’န္တိ သင်္ခံ ဂတံ အပ္ပရသံ နိဟီနံ ပိဝိတွာ မဒမတ္တာ ဝိယ နဒန္တာ ဝိစရိံသူတိ ဝတွာ –

‘‘တလောဒကံ အပ္ပရသံ နိုဟီနံ၊
ပိတွာ မဇ္ဇော ဇာယတိ ဂဒ္ရဘာနံ။
ဣမဉ္စ ပိတွာန ရသံ ပဏီတံ၊
မဇ္ဇော န သဉ္ဇာယတိ သိန္ဓဝာနံ။

‘‘အပ္ပံ ပိဝိတွာန နိဟီနဇစ္စော၊
သော မဇ္ဇတီ တေန ဇနိန္ဒ ပုဋ္ဌော။
ဓောရယှသီလီ စ ကုလမှိ ဇာတော၊
န မဇ္ဇတီ အဂ္ဂရသံ ပိဝိတွာ’’တိ။ (ဇာ. ၁.၂.၆၅)။

ဣဒံ **တလောဒကဇာတကံ** ဝိတ္ထာရေန ကထေတွာ ‘‘ဧဝံ, ဘိက္ခဝေ, သပ္ပုရိသာ လောကဓမ္မံ ဝိဝဇ္ဇေတွာ သုခိတကာလေပိ ဒုက္ခိတကာလေပိ နိဗ္ဗိကာရာဝ ဟောန္တိ’’တိ အနုသန္ဓိံ ဃဋ္ဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂါထမာဟ –

၈၃. ‘‘သဗ္ဗတ္ထ ဝေ သပ္ပုရိသာ စဇန္တိ၊
န ကာမကာမာ လပယန္တိ သန္တော။
သုခေန ဖုဋ္ဌာ အထ ဝါ ဒုခေန၊
န ဥစ္စာဝစံ ပဏ္ဍိတာ ဒဿယန္တီ’’တိ။

တတ္ထ **သဗ္ဗတ္ထာ** တိ ပဉ္စက္ခန္ဓာဒိဘေဒေသု သဗ္ဗဓမ္မေသု။ **သပ္ပုရိသာ** တိ သုပုရိသာ။ **စဇန္တီ** တိ အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏေန အပကဍ္ဍန္တာ ဆန္ဒရာဂံ ဝိဇဟန္တိ။ **ကာမကာမာ**တိ ကာမေ ကာမယန္တာ ကာမဟေတု ကာမကာရဏာ။ **န လပယန္တိ သန္တော**တိ ဗုဒ္ဓါဒယော သန္တော ကာမဟေတု နေဝ အတ္တနာ လပယန္တိ, န ပရံ လပာပေန္တိ။ ယေ ဟိ ဘိက္ခာယ ပဝိဋ္ဌာ ဣတ္ထာကာရေန ဌိတာ ‘‘ကိံ, ဥပာသက, သုခံ ဝေ ပုတ္တဒါရဿ, ရာဇစောရာဒီနံ ဝသေန ဒုဝ္ပါဒဝတုပ္ပဒေသု နတ္ထိ ကောစိ ဥပဒ္ဒဝေါ’’တိအာဒီနိ ဝဒန္တိ, တာဝ ဝေ လပယန္တိ နာမ။ တထာ ပန ဝတွာ ‘‘အာမ, ဘန္တေ, သဗ္ဗေသံ နော သုခံ, နတ္ထိ ကောစိ ဥပဒ္ဒဝေါ, ဣဒါနိ နော ဂေဟံ ပဟူတအန္နပါနံ, ဣဓေဝ ဝသထာ’’တိ အတ္တာနံ နိမန္တာပေန္တာ လပာပေန္တိ နာမ။ သန္တော ပန ဣဒံ ဥဘယမ္ပိ န ကရောန္တိ။ **သုခေန ဖုဋ္ဌာ အထ ဝါ ဒုခေနာ** တိ ဒေသနာမတ္တမေတံ, အဋ္ဌဟိ ပန လောကဓမ္မေဟိ ဖုဋ္ဌာ တုဋ္ဌိဘာဝမင္ကုဘာဝဝသေန ဝဏ္ဏဘဏနအဝဏ္ဏဘဏနဝသေန ဝါ **ဥစ္စာဝစံ** အာကာရံ **ပဏ္ဍိတာ န ဒဿယန္တီ**တိ။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

ပဉ္စသတဘိက္ခုဝတ္ထု အဋ္ဌမံ။

၉. ဓမ္မိကတ္ထေရဝတ္ထု

န အတ္တဟေတူတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ဓမ္မိကတ္ထေရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သာဝတ္ထိယံ ကိရေကော ဥပာသကော ဓမ္မေန သမေန အဂါရံ အဇ္ဈာဝသတိ။ သော ပဗ္ဗဇိတုကာမော ဟုတွာ ဧကဒိဝသံ ဘရိယာယ သဒ္ဓိံ နိသိဒိတွာ သုခကထံ ကထေန္တော အာဟ – ‘‘ဘဒ္ဒေ, ဣစ္ဆာမဟံ ပဗ္ဗဇိတု’’န္တိ။ ‘‘တေန ဟိ, သာမိ, အာဂမေဟိ တာဝ , ယာဝ ကုစ္ဆိဂတံ အရကံ ဝိဇာယာမီ’’တိ။ သော အာဂမေတွာ အရကဿ ပဒသာ ဂမနကာလေ ပုန တံ အာပုစ္ဆိတွာ ‘‘အာဂမေဟိ တာဝ, သာမိ, ယာဝ ဝယပ္ပတ္တော ဟောတီ’’တိ ဝုတ္တေ ‘‘ကိံ မေ ဣမာယ အပလောကိတာယ ဝါ အနပလောကိတာယ ဝါ, အတ္တနော ဒုက္ခနိဿရဏံ ကရိဿာမီ’’တိ နိက္ခမိတွာ ပဗ္ဗဇိ။ သော ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတွာ ဃဋေန္တော ဝါယမန္တော အတ္တနော ပဗ္ဗဇိတကိစ္စံ နိဋ္ဌပေတွာ တေသံ ဒဿနတ္ထာယ ပုန သာဝတ္ထိံ ဂန္တွာ ပုတ္တဿ ဓမ္မကထံ ကထေသိ။ သောပိ နိက္ခမိတွာ ပဗ္ဗဇိ, ပဗ္ဗဇိတွာ စ ပန န စိရဿေဝ အရဟတ္တံ ပာပုဏိ။ ပုရာဏဒုတိယိကာပိဿ ‘‘ယေသံ အတ္ထာယ အဟံ ဃရာဝါသေ ဝသေယျံ, တေ ဥဘောပိ ပဗ္ဗဇိတာ, ဣဒါနိ မေ ကိံ ဃရာဝါသေန, ပဗ္ဗဇိဿာမီ’’တိ နိက္ခမိတွာ ပဗ္ဗဇိ, ပဗ္ဗဇိတွာ စ ပန န စိရဿေဝ အရဟတ္တံ ပာပု

ဏံ။ အထေကဒိဝသံ ဓမ္မသဘာယံ ကထံ သမုဋ္ဌာပေသုံ – “အာဝုသော, ဓမ္မိကဥပာသကော အတ္တနော ဓမ္မေ ပတိဋ္ဌိတတ္တာ နိက္ခမိတ္ဝာ ပဗ္ဗဇိတ္ဝာ အရဟတ္တံ ပတ္တော ပုတ္တဒါရဿာပိ ပတိဋ္ဌာ ဇာတော”တိ။ သတ္ထာ အာဂန္တွာ “ကာယ နုတ္ထ, ဘိက္ခဝေ, ဧတရဟိ ကထာယ သန္နိသိန္နာ”တိ ပုစ္ဆိတ္ဝာ ‘ဣမာယ နာမာ’”တိ ဝုတ္တေ, “ဘိက္ခဝေ, ပဏ္ဍိတေန နာမ နေဝ အတ္တဟေတု, န ပရဟေတု သမိဒ္ဓိ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာ, ဓမ္မိကေနေဝ ပန ဓမ္မပဋိသရဏေန ဘဝိတဗ္ဗ”န္တိ အနုသန္ဓိံ ဃဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ကထမာဟ –

၈၄. “န အတ္တဟေတု န ပရဿ ဟေတု၊
န ပုတ္တမိစ္ဆေ န ဓနံ န ရဋ္ဌံ။
န ဣစ္ဆေယျ အဓမ္မေန သမိဒ္ဓိမတ္တနော၊
သ သီလဝါ ပညဝါ ဓမ္မိကော သိယာ”တိ။

တတ္ထ **န အတ္တဟေတူ**တိ ပဏ္ဍိတော နာမ အတ္တဟေတု ဝါ ပရဟေတု ဝါ ပါပံ န ကရောတိ။ **န ပုတ္တမိစ္ဆေ** တိ ပုတ္တံ ဝါ **ဓနံ ဝါ ရဋ္ဌံ** ဝါ ပါပကမ္မေန န ဣစ္ဆေယျ, ဧတာနိပိ ဣစ္ဆန္တော ပါပကမ္မံ န ကရောတိယေဝါတိ အတ္ထော။ **သမိဒ္ဓိမတ္တနော** တိ ယာ အတ္တနော သမိဒ္ဓိ, တမ္ပိ **အဓမ္မေန န ဣစ္ဆေယျ,** သမိဒ္ဓိကာရဏာပိ ပါပံ န ကရောတီတိ အတ္ထော။ **သ သီလဝါ**တိ ယော ဧဝရူပေါ ပုဂ္ဂလော, သော ဧဝ သီလဝါ စ **ပညဝါ စ ဓမ္မိကော** စ **သိယာ,** န အညောတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပါပုဏိံသူတိ။

ဓမ္မိကတ္ထေရဝတ္ထု နဝမံ။

၁၀. ဓမ္မဿဝနဝတ္ထု

အပ္ပကာ တေ မနုဿေသူ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ဓမ္မဿဝနံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သာဝတ္ထိယံ ကိရ ဧကဝီထိဝါသိနော မနုဿာ သမဂ္ဂါ ဟုတ္ဝာ ဂဏဗန္ဓေန အနံ ဒတ္ဝာ သဗ္ဗရတ္တိံ ဓမ္မဿဝနံ ကာရေသုံ, သဗ္ဗရတ္တိံ ပန ဓမ္မံ သောတုံ နာသက္ခိံသု။ ဧကစ္စေ ကာမရတိနိဿိတာ ဟုတ္ဝာ, ပုန ဂေဟမေဝ ဂတာ, ဧကစ္စေ ဒောသနိဿိတာ ဟုတ္ဝာ, ဧကစ္စေ မာနနိဿိတာ ဟုတ္ဝာ, ဧကစ္စေ ထိနမိဒ္ဓသမင်္ဂိနော ဟုတ္ဝာ တတ္ထေဝ နိသီဒိတ္ဝာ ပစလာယန္တာ သောတုံ နာသက္ခိံသု။ ပုနဒိဝသေ ဘိက္ခူ တံ ပဝတ္တိံ ဉတွာ ဓမ္မသဘာယံ ကထံ သမုဋ္ဌာပေသုံ။ သတ္ထာ အာဂန္တွာ “ကာယ နုတ္ထ, ဘိက္ခဝေ, ဧတရဟိ ကထာယ သန္နိသိန္နာ”တိ ပုစ္ဆိတ္ဝာ “ဣမာယ နာမာ”တိ ဝုတ္တေ, “ဘိက္ခဝေ, ဣမေ သတ္တာ နာမ ယေဘုယျေန ဘဝနိဿိတာ, ဘဝေသုယေဝ လဂ္ဂါ ဝိဟရန္တိ, ပါရင်္ဂါမိနော နာမ အပ္ပကာ”တိ အနုသန္ဓိံ ဃဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမာ ဂါထာ အာဟ –

၈၅. “အပ္ပကာ တေ မနုဿေသု၊ ယေ ဇနာ ပါရဂါမိနော။
အထာယံ ဣတရာ ပဇာ၊ တီရမေဝါနုဓာဝတိ။

၈၆. “ယေ စ ခေါ သမ္မဒက္ခာတေ၊ ဓမ္မေ ဓမ္မာနုဝတ္တိနော။
တေ ဇနာ ပါရမေဿန္တိ၊ မစ္စုဓေယျံ သုဒုတ္တရ”န္တိ။

တတ္ထ **အပ္ပကာ**တိ ထောကာ န ဗဟူ။ **ပါရဂါမိနော**တိ နိဗ္ဗာနပါရဂါမိနော။ **အထာယံ ဣတရာ ပဇာ**တိ ယာ ပနာယံ အဝသေသာ ပဇာ သက္ကာယဒိဋ္ဌိတီရမေဝ **အနုဓာဝတိ,** အယမေဝ ဗဟုတရာတိ အတ္ထော။ **သမ္မဒက္ခာတေ** တိ သမ္မာ အက္ခာတေ သုကထိတေ။ **ဓမ္မေ** တိ ဒေသနာဓမ္မေ။ **ဓမ္မာနုဝတ္တိနော** တိ တံ ဓမ္မံ သုတ္ဝာ တဒနုစ္ဆဝိကံ ပဋိပဒံ ပူရေတ္ဝာ မဂ္ဂဖလသစ္ဆိကရဏေန ဓမ္မာနုဝတ္တိနော။ **ပါရမေဿန္တိ** တိ တေ ဧဝရူပါ ဇနာ နိဗ္ဗာနပါရံ ဂမိဿန္တိ။ **မစ္စုဓေယျ**န္တိ ကိလေသမာရသင်္ခါတဿ မစ္စုဿ နိဝါသဋ္ဌာနဘူတံ တေဘူမိကဝဋ္ဋံ။ **သုဒုတ္တရ** န္တိ ယေ ဇနာ ဓမ္မာနုဝတ္တိနော, တေ ဧတံ သုဒုတ္တရံ ဒုရတိက္ကမံ မာရဓေယျံ တရိတ္ဝာ အတိက္ကမိတ္ဝာ နိဗ္ဗာနပါရံ ဂမိဿန္တီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပါပုဏိံသူတိ။

ဓမ္မဿဝနဝတ္ထု ဒသမံ။

၁၁. ပဉ္စသတအာဂန္တုကဘိက္ခုဝတ္ထု

ကဏှံ ဓမ္မံ ဝိပ္ပဟာယာတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ပဉ္စသတေ အာဂန္တုကေ ဘိက္ခူ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ကောသလရဋ္ဌေ ကိရ ပဉ္စသတာ ဘိက္ခူ ဝဿံ ဝသိတွာ ဝုဋ္ဌဝဿာ "သတ္ထာရံ ပဿိဿာမာ"တိ ဇေတဝနံ ဂန္တွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိံသု။ သတ္ထာ တေသံ စရိယပဋိပက္ခံ နိသာမေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမာ ဂါထာ အဘာသိ –

၈၇. "ကဏှံ ဓမ္မံ ဝိပ္ပဟာယ၊ သုက္ကံ ဘာဝေထ ပဏ္ဍိတော။
ဩကာ အနောကမာဂမ္မ၊ ဝိဝေကေ ယတ္ထ ဒူရမံ။

၈၈. "တတြာဘိရတိမိစ္ဆေယျ၊ ဟိတွာ ကာမေ အကိဉ္စနော။
ပရိယောဒပေယျ အတ္တာနံ၊ စိတ္တက္လေသေဟိ ပဏ္ဍိတော။

၈၉. "ယေသံ သမ္ဗောဓိယင်္ဂေသု၊ သမ္မာ စိတ္တံ သုဘာဝိတံ။
အာဒါနပဋိနိဿဂ္ဂေ၊ အနုပါဒါယ ယေ ရတာ။
ခီဏာသဝါ ဇုတိမန္တော၊ တေ လောကေ ပရိနိဗ္ဗုတာ"တိ။

တတ္ထ **ကဏှံ ဓမ္မန္တိ** ကာယဒုစ္စရိတာဒိဘေဒံ အကုသလံ ဓမ္မံ **ဝိပ္ပဟာယ** ဇဟိတွာ။ **သုက္ကံ ဘာဝေထာ**တိ **ပဏ္ဍိတော** ဘိက္ခု အဘိနိက္ခမနတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ အရဟတ္တမဂ္ဂါ ကာယသုစရိတာဒိဘေဒံ သုက္ကံ ဓမ္မံ ဘာဝေယျ။ ကထံ? **ဩကာ အနောကမာဂမ္မာ**တိ ဩကံ ဝုစ္စတိ အာလယော, **အနောကံ** ဝုစ္စတိ အနာလယော, အာလယတော နိက္ခမိတွာ အနာလယသင်္ခါတံ နိဗ္ဗာနံ ပဋိစ္စ အာရဗ္ဘ တံ ပတ္ထယမာနော ဘာဝေယျာတိ အတ္ထော။ **တတြာဘိရတိမိစ္ဆေယျာ**တိ ယသ္မိံ အနာလယသင်္ခါတေ ဝိဝေကေ နိဗ္ဗာနေ ဣမေဟိ သတ္တေဟိ ဒုရဘိရမံ, တတြ အဘိရတိံ ဣစ္ဆေယျ။ **ဟိတွာ ကာမေ**တိ ဝတ္ထုကာမကိလေသကာမေ ဟိတွာ **အကိဉ္စနော** ဟုတွာ ဝိဝေကေ အဘိရတိံ ဣစ္ဆေယျာတိ အတ္ထော။ **စိတ္တက္လေသေဟီ**တိ ပဉ္စဟိ နီဝရဏေဟိ, **အတ္တာနံ ပရိယောဒပေယျ** ဝေါဒါပေယျ, ပရိသောဓေယျာတိ အတ္ထော။ **သမ္ဗောဓိယင်္ဂေသူ**တိ သမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေသု။ **သမ္မာ စိတ္တံ သုဘာဝိတ**န္တိ ဟေတုနာ နယေန စိတ္တံ သုဋ္ဌု ဘာဝိတံ ဝဍ္ဎိတံ။ **အာဒါနပဋိနိဿဂ္ဂေ**တိ အာဒါနံ ဝုစ္စတိ ဂဟဏံ, တဿ ပဋိနိဿဂ္ဂသင်္ခါတေ အဂ္ဂဟဏေ စတူဟိ ဥပါဒါနေဟိ ကိဉ္စိ အနုပါဒိယိတွာ **ယေ ရတာ**တိ အတ္ထော။ **ဇုတိမန္တော**တိ အာနုဘာဝဝန္တော, အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏဇုတိယာ ခန္ဓာဒိဘေဒေ ဓမ္မေ ဇောတေတွာ ဌိတာတိ အတ္ထော။ **တေ လောကေ**တိ ဣမသ္မိံ ခန္ဓာဒိလောကေ **ပရိနိဗ္ဗုတာ** နာမ အရဟတ္တပ္ပတ္တိတော ပဋ္ဌာယ ကိလေသဝဋ္ဋဿ ခေပိတတ္တာ သဥပါဒိသေသေန, စရိမစိတ္တနိရောဓေန ခန္ဓဝဋ္ဋဿ ခေပိတတ္တာ အနုပါဒိသေသေန စာတိ ဒွီဟိ ပရိနိဗ္ဗာနေဟိ ပရိနိဗ္ဗုတာ, အနုပါဒါနော ဝိယ ပဒီပေါ အပဏ္ဏတ္တိကဘာဝံ ဂတာတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပါပုဏိံသူတိ။

ပဉ္စသတအာဂန္တုကဘိက္ခုဝတ္ထု ဧကာဒသမံ။

ပဏ္ဍိတဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဆဋ္ဌော ဝဂ္ဂေါ။

၇. အရဟန္တဝဂ္ဂေါ

၁. ဇီဝကပဉှဝတ္ထု

ဂတဒ္ဓိနော တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇီဝကမ္ဗဝနေ ဝိဟရန္တော ဇီဝကေန ပုဋ္ဌပဉှံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။ ဇီဝကဝတ္ထု ခန္ဓကေ (မဟာဝ. ၃၂၆ အာဒယော) ဝိတ္ထာရိတမေဝ။

ဧကသ္မိံ ပန သမယေ ဒေဝဒတ္တော အဇာတသတ္တုနာ သဒ္ဓိံ ဧကတော ဟုတွာ ဂိဇ္ဈကူဋံ အဘိရုဟိတွာ ပဒုဋ္ဌစိတ္တော “သတ္ထာရံ ဝဓိဿာမီ”တိ သိလံ ပဝိဇ္ဈိ။ တံ ဒွေ ပဗ္ဗတကူဋာနိ သမ္ပဋိစ္ဆိံသု။ တတော ဘိဇ္ဇိတွာ ဂတာ ပပဋိကာ ဘဂဝတော ပါဒံ ပဟရိတွာ လောဟိတံ ဥပ္ပါဒေသိ, ဘုသာ ဝေဒနာ ပဝတ္တိံသု။ ဘိက္ခူ သတ္ထာရံ မဒ္ဒကုစ္ဆိံ နယိံသု။ သတ္ထာ တတောပိ ဇီဝကမ္ဗဝနံ ဂန္တုကာမော “တတ္ထ မံ နေထာ”တိ အာဟ။ ဘိက္ခူ ဘဂဝန္တံ အာဒါယ ဇီဝကမ္ဗဝနံ အဂမံသု။ ဇီဝကော တံ ပဝတ္တိံ သုတွာ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ ဝဏပဋိကမ္မတ္ထာယ တိခိဏဘေသဇ္ဇံ ဒတွာ ဝဏံ ဗန္ဓိတွာ သတ္ထာရံ ဧတဒဝေစ – “ဘန္တေ, မယာ အန္တောနဂရေ ဧကဿ မနုဿဿ ဘေသဇ္ဇံ ကတံ, တဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ ပုန အာဂမိဿာမိ, ဣဒံ ဘေသဇ္ဇံ ယာဝ မမာဂမနာ ဗန္ဓနိယာမေနေဝ တိဋ္ဌတူ”တိ။ သော ဂန္တွာ တဿ ပုရိသဿ ကတ္တဗ္ဗကိစ္စံ ကတွာ ဒွါရပိဒဟနဝေလာယ အာဂစ္ဆန္တော ဒွါရံ န သမ္ပာပုဏိ။ အထဿ ဧတဒဟောသိ – “အဟော မယာ ဘာရိယံ ကမ္မံ ကတံ, ယွာဟံ အညတရဿ ပုရိသဿ ဝိယ တထာဂတဿ ပါဒေ တိခိဏဘေသဇ္ဇံ ဒတွာ ဝဏံ ဗန္ဓိံ, အယံ တဿ မောစနဝေလာ, တသ္မိံ အမုစ္စမာနေ သဗ္ဗရတ္တိံ ဘဂဝတော သရီရေ ပရိဠာဟော ဥပ္ပဇ္ဇိဿတီ”တိ။ တသ္မိံ ခဏေ သတ္ထာ အာနန္ဒတ္ထေရံ အာမန္တေသိ – “အာနန္ဒ, ဇီဝကော သာယံ အာဂစ္ဆန္တော ဒွါရံ န သမ္ပာပုဏိ, ‘အယံ ဝဏဿ မောစနဝေလာ’တိ ပန စိန္တေသိ, မောစေဟိ န”န္တိ။ ထေရော မောစေသိ, ဝဏော ရုက္ခတော ဆလ္လိ ဝိယ အပဂတော။ ဇီဝကော အန္တောအရုဏေယေဝ သတ္ထု သန္တိကံ ဝေဂေန အာဂန္တွာ “ကိံ နု ခော, ဘန္တေ, သရီရေ တေ ပရိဠာဟော ဥပ္ပန္နော”တိ ပုစ္ဆိ။ သတ္ထာ “တထာဂတဿ ခော, ဇီဝက, ဗောဓိမဏ္ဍေယေဝ သဗ္ဗပရိဠာဟော ဝူပသန္တော”တိ အနုသန္ဓိံ ဃဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂါထမာဟ –

၉၀. “ဂတဒ္ဓိနော ဝိသောကဿ၊ ဝိပ္ပမုတ္တဿ သဗ္ဗဓိ။
သဗ္ဗဂန္ထပ္ပဟီနဿ၊ ပရိဠာဟော န ဝိဇ္ဇတီ”တိ။

တတ္ထ **ဂတဒ္ဓိနော** တိ ဂတမဂ္ဂဿ ကန္တာရဒ္ဓါ ဝဋ္ဋဒ္ဓါတိ ဒွေ အဒ္ဓါ နာမ။ တေသု ကန္တာရပဋိပန္နော ယာဝ ဣစ္ဆိတဋ္ဌာနံ န ပါပုဏာတိ, တာဝ အဒ္ဓိကောယေဝ, တသ္မိံ ပန ပတ္တေ ဂတဒ္ဓိ နာမ ဟောတိ။ ဝဋ္ဋသန္နိဿိတာပိ သတ္တာ ယာဝ ဝဋ္ဋေ ဝသန္တိ, တာဝ အဒ္ဓိကာ ဧဝ။ ကသ္မာ? ဝဋ္ဋဿ အခေပိတတ္တာ။ သောတာပန္နာဒယောပိ အဒ္ဓိကာ ဧဝ, ဝဋ္ဋံ ပန ခေပေတွာ ဌိတော ခီဏာသဝေါ ဂတဒ္ဓိ နာမ ဟောတိ။ တဿ ဂတဒ္ဓိနော။ **ဝိသောကဿာ** တိ ဝဋ္ဋမူလကဿ သောကဿ ဝိဂတတ္တာ ဝိသောကဿ။ **ဝိပ္ပမုတ္တဿ သဗ္ဗဓီ** တိ သဗ္ဗေသု ခန္ဓာဒိဓမ္မေသု ဝိပ္ပမုတ္တဿ, **သဗ္ဗဂန္ထပ္ပဟီနဿာ** တိ စတုန္နမ္ပိ ဂန္ထာနံ ပဟီနတ္တာ သဗ္ဗဂန္ထပ္ပဟီနဿ။ **ပရိဠာဟော န ဝိဇ္ဇတီ**တိ ဒုဝိဓော ပရိဠာဟော ကာယိကော စေတသိကော စာတိ။ တေသု ခီဏာသဝဿ သီတုဏှာဒိဝသေန ဥပ္ပန္နတ္တာ ကာယိကပရိဠာဟော အနိဗ္ဗုတောဝ, တံ သန္ဓာယ ဇီဝကော ပုစ္ဆတိ။ သတ္ထာ ပန ဓမ္မရာဇတာယ ဒေသနာဝိဓိကုသလတာယ စေတသိကပရိဠာဟဝသေန ဒေသနံ ဝိနိဝတ္တေန္တော, “ဇီဝက, ပရမတ္ထေန ဧဝရူပဿ ခီဏာသဝဿ ပရိဠာဟော န ဝိဇ္ဇတီ”တိ အာဟ။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပါပုဏိံသူတိ။

ဇီဝကပဉှဝတ္ထု ပဌမံ။

၂. မဟာကဿပတ္ထေရဝတ္ထု

ဥယျုဉ္ဇန္တီ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဝေဠုဝနေ ဝိဟရန္တော မဟာကဿပတ္ထေရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ကောသမ္ဗိဥဟိ သမယေ သတ္ထာ ရာဇဂဟေ ဝုဋ္ဌဝဿော ''အဒ္ဓမာသစ္စယေန စာရိကံ ပက္ကမိဿာမီ''တိ ဘိက္ခူနံ အာရောစာပေသိ။ ဝတ္တံ ကိရေတံ ဗုဒ္ဓါနံ ဘိက္ခူဟိ သဒ္ဓိံ စာရိကံ စရိတုကာမာနံ ''ဧဝံ ဘိက္ခူ အတ္တနော ပတ္တပစနစီဝရရဇနာဒီနိ ကတွာ သုခံ ဂမိဿန္တီ''တိ ''ကၕအနိ အဒ္ဓမာသစ္စယေန စာရိကံ ပက္ကမိဿာမီ''တိ ဘိက္ခူနံ အာရောစာပနံ။ ဘိက္ခူသု ပန အတ္တနော ပတ္တစီဝရာဒီနိ ကရောန္တေသု မဟာကဿပတ္ထေရောပိ စီဝရာနိ ဓောဝိ။ ဘိက္ခူ ဥဇ္ဈာယိံသု ''ထေရော ကဿ စီဝရာနိ ဓောဝတိ, ကၕမဿိံ နဂရေ အန္တော စ ဗဟိ စ အဋ္ဌာရသ မနုဿကောဋိယော ဝသန္တိ ။ တတ္ထ ယေ ထေရဿ န ဉာတကာ, တေ ဥပဋ္ဌာကာ, ယေ န ဥပဋ္ဌာကာ, တေ ဉာတကာ။ တေ ထေရဿ စတုပစ္စယေဟိ သမ္မာနသက္ကာရံ ကရောန္တိ။ ဧတ္တကံ ဥပကာရံ ပဟာယ ဧသ ကဟံ ဂမိဿတိ? သစေပိ ဂစ္ဆေယ္ယ, မာ ပမာဒကန္ဒရတော ပရံ န ဂမိဿတီ''တိ။ သတ္ထာ ကိရ ယံ ကန္ဒရံ ပတွာ နိဝတ္တေတဗ္ဗယုတ္တကေ ဘိက္ခူ ''တုမှေ ဟေ ကၕတော နိဝတ္တထ, မာ ပမဇ္ဇိတ္ထာ''တိ ဝဒတိ။ တံ ''မာပမာဒကန္ဒရ''န္တိ ဝုစ္စတိ, တံ သန္ဓာယေတံ ဝုတ္တံ။

သတ္ထာပိ စာရိကံ ပက္ကမန္တော စိန္တေသိ – ''ကၕမဿိံ နဂရေ အန္တော စ ဗဟိ စ အဋ္ဌာရသ မနုဿကောဋိယော ဝသန္တိ။ မနုဿာနံ မင်္ဂလာမင်္ဂလဋ္ဌာနေသု ဘိက္ခူဟိ ဂန္တဗ္ဗံ ဟောတိ, န သက္ကာ ဝိဟာရံ တုစ္ဆံ ကာတုံ, ကံ နု ခော နိဝတ္တေဿာမီ''တိ? အထဿ ဧတဒဟောသိ –''ကဿပဿ ဟေတေ မနုဿာ ဉာတကာ စ ဥပဋ္ဌာကာ စ, ကဿပံ နိဝတ္တေတုံ ဝဋ္ဋတီ''တိ။ သော ထေရံ အာဟ – ''ကဿပ, န သက္ကာ ဝိဟာရံ တုစ္ဆံ ကာတုံ, မနုဿာနံ မင်္ဂလာမင်္ဂလဋ္ဌာနေသု ဘိက္ခူဟိ အတ္ထော ဟောတိ, တွံ အတ္တနော ပရိသာယ သဒ္ဓိံ နိဝတ္တဿူ''တိ။ ''သာဓု, ဘန္တေ''တိ ထေရော ပရိသံ အာဒာယ နိဝတ္တိ။ ဘိက္ခူ ဥဇ္ဈာယိံသု ''ဒိဋ္ဌံ တေ, အာဝုသော, နနု ကၕအနေဝ အမှေဟိ ဝုတ္တံ 'မဟာကဿပေ ကဿ စီဝရာနိ ဓောဝတိ, န ဧသော သတ္ထာရာ သဒ္ဓိံ ဂမိဿတီ'တိ, ယံ အမှေဟိ ဝုတ္တံ, တဒေဝ ဇာတ''န္တိ။ သတ္ထာ ဘိက္ခူနံ ကထံ သုတွာ နိဝတ္တိတွာ ဌိတော အာဟ – ''ဘိက္ခဝေ, ကိံ နာမေတံ ကထေထာ''တိ? ''မဟာကဿပတ္ထေရံ အာရဗ္ဘ ကထေမ, ဘန္တေ''တိ အတ္တနာ ကထိတနိယာမေနေဝ သဗ္ဗံ အာရောစေသုံ။ တံ သုတွာ သတ္ထာ ''န, ဘိက္ခဝေ, တုမှေ ကဿပံ 'ကုလေသု စ ပစ္စယေသု စ လဂ္ဂေ'တိ ဝဒေထ, သော 'မမ ဝစနံ ကရိဿာမီ'တိ နိဝတ္တော။ ဧသော ဟိ ပုဗ္ဗေ ပတ္ထနံ ကရောန္တောယေဝ 'စတူသု ပစ္စယေသု အလဂ္ဂေ စန္ဒူပမော ဟုတွာ ကုလာနိ ဥပသင်္ကမိတုံ သမတ္ထော ဘဝေယ္ယ'န္တိ ပတ္ထနံ အကာသိ။ နတ္ထေတဿ ကုလေ ဝာ ပစ္စယေ ဝာ လဂ္ဂေ, အဟံ စန္ဒောပမပဋိပဒံ (သံ. နိ. ၂.၁၄၆) အရိယဝံသပဋိပဒဉ္စ ကထေန္တော မမ ပုတ္တံ ကဿပံ အာဒိံ ကတွာ ကထေသီ''န္တိ အာဟ။

ဘိက္ခူ သတ္ထာရံ ပုစ္ဆိံသု – ''ဘန္တေ, ကဒာ ပန ထေရေန ပတ္ထနာ ဌပိတာ''တိ? ''သောတုကာမတ္ထ, ဘိက္ခဝေ''တိ? ''အာမ, ဘန္တေ''တိ။ သတ္ထာ တေသံ, ''ဘိက္ခဝေ, ကၕတော ကပ္ပသတသဟဿမတ္ထကေ ပဒုမုတ္တရော နာမ ဗုဒ္ဓေါ လောကေ ဥဒပါဒီ''တိ ဝတွာ ပဒုမုတ္တရပါဒမူလေ တေန ဌပိတပတ္ထနံ အာဒိံ ကတွာ သဗ္ဗံ ထေရဿ ပုဗ္ဗစရိတံ ကထေသိ။ တံ ထေရဂါထာယံ (ထေရဂါ. ၁၀၅၄ အာဒယော) ဝိတ္ထာရိတမေဝ။ သတ္ထာ ပန ကၕမံ ထေရဿ ပုဗ္ဗစရိတံ ဝိတ္ထာရေတွာ ''ဣတိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, အဟံ စန္ဒောပမပဋိပဒံ အရိယဝံသပဋိပဒဉ္စ မမ ပုတ္တံ ကဿပံ အာဒိံ ကတွာ ကထေသိံ, မမ ပုတ္တဿ ကဿပဿ ပစ္စယေသု ဝါ ကုလေသု ဝါ ဝိဟာရေသု ဝါ ပရိဝေဏေသု ဝါ လဂ္ဂေ နာမ နတ္ထိ , ပလ္လလေ ဩတရိတွာ တတ္ထ စရိတွာ ဂစ္ဆန္တော ရာဇဟံသော ဝိယ ကတ္ထစိ အလဂ္ဂေယေဝ မမ ပုတ္တော''တိ အနုသန္ဓိံ ဃဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ကၕမံ ကထမာဟ –

၉၁. ''ဥယ္ယုဉ္ဇန္တိ သတီမန္တော၊ န နိကေတေ ရမန္တိ တေ။
ဟံသာဝ ပလ္လလံ ဟိတွာ၊ ဩကမောကံ ဇဟန္တိ တေ''တိ။

တတ္ထ **ဥယ္ယုဉ္ဇန္တိ သတီမန္တော**တိ သတိဝေပုလ္လပ္ပတ္တာ ခီဏာသဝ အတ္တနာ ပဋိဝိဒ္ဓဂုဏေသု ဈာနဝိပဿနာဒီသု အာဝဇ္ဇနသမာပဇ္ဇနဝုဋ္ဌာနာဓိဋ္ဌာနပစ္စဝေက္ခဏာဟိ ယုဉ္ဇန္တိ ဃဋေန္တိ။ **န နိကေတေ ရမန္တိ တေ**တိ တေသံ အာလယေ ရတိ နာမ နတ္ထိ။ **ဟံသာဝ**တိ ဒေသနာသီသမေတံ, အယံ ပနေတ္ထ အတ္ထော – ယထာ ဆေကရသမ္ပန္နေ ပလ္လလေ သကုဏာ အတ္တနော ဂောစရံ ဂဟေတွာ ဂမနကာလေ ''မမ ဥဒကံ, မမ ပဒုမံ, မမ ဥပ္ပလံ, မမ ကဏ္ဏိကာ''တိ တသ္မိံ ဌာနေ ကဉ္စိ အာလယံ အကတွာ အနပေက္ခာဝ တံ ဌာနံ ပဟာယ ဥပ္ပတိတွာ အာကာသေ ကီဠမာနာ ဂစ္ဆန္တိ; ဧဝမေဝံ ခီဏာသဝ ယတ္ထ ကတ္ထစိ ဝိဟရန္တာပိ ကုလာဒီသု အလဂ္ဂါ ဧဝ ဝိဟရိတွာ ဂမနသမယေပိ တံ ဌာနံ ပဟာ

ယ ဂစ္ဆန္တာ ''မမ ဝိဟာရော, မမ ပရိဝေဏံ, မမုပဋ္ဌာကာ''တိ အနာလယာ အနုပေက္ခာဝ ဂစ္ဆန္တိ၊ **သြကမောကန္တိ** အာလယာလယံ, သဗ္ဗာလယေ ပရိစ္စဇန္တီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

မဟာကဿပတ္ထေရဝတ္ထု ဒုတိယံ။

၃. ဗေလဋ္ဌသီသတ္ထေရဝတ္ထု

ယေသံ သန္နိစယော နတ္ထိ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော အာယသ္မန္တံ ဗေလဋ္ဌသီသံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သော ကိရာယသ္မာ အန္တောဂာမေ ဇေ ဝီထိ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ ဘတ္တကိစ္စံ ကတွာ ပုန အပရံ ဝီထိ စရိတွာ သုက္ခံ ကူရံ အာဒာယ ဝိဟာရံ ဟရိတွာ ပဋိသာမေတွာ ''နိဗဒ္ဓံ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ ဒုက္ခ''န္တိ ကတိပါဟံ ဈာန သုခေန ဝီတိနာမေတွာ အာဟာရေန အတ္ထေ သတိ တံ ပရိဘုဉ္ဇတိ။ ဘိက္ခူ ဥတွာ ဥဇ္ဈာယိတွာ တမတ္ထံ ဘဂဝ တော အာရောစေသုံ။ သတ္ထာ တေသ္မိံ နိဒါနေ အာယတိံ သန္နိဓိကာရပရိဝဇ္ဇနတ္ထာယ ဘိက္ခူနံ သိက္ခာပဒံ ပညပေတွာ တပိ ထေရေန ပန အပညတ္တေ သိက္ခာပဒေ အပ္ပိစ္ဆတံ နိဿာယ ကတတ္တာ တဿ အဒေသာဘာဝံ ပကာသေန္တော အနုသန္ဓိ ဃဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ကထမာဟ –

၉၂. ''ယေသံ သန္နိစယော နတ္ထိ၊ ယေ ပရိညာတဘောဇနာ။
သုညတော အနိမိတ္တော စ၊ ဝိမောက္ခော ယေသံ ဂောစရော။
အာကာသေဝ သကုန္တာနံ၊ ဂတိ တေသံ ဒုရန္နယာ''တိ။

တတ္ထ **သန္နိစယော** တိ ဒွေ သန္နိစယာ – ကမ္မသန္နိစယော စ, ပစ္စယသန္နိစယော စ။ တေသု ကုသလာကုသလကမ္မံ **ကမ္မသန္နိစယော** နာမ, စတ္တာရော ပစ္စယာ **ပစ္စယသန္နိစယော** နာမ။ တတ္ထ ဝိဟာရေ ဝသန္တဿ ဘိက္ခုနော ဇေ ဂုဠပိဏ္ဍံ, စတုဘာဂမတ္တံ သပ္ပိံ, ဧကဉ္စ တဏ္ဍုလနာဠိံ ဌပေန္တဿ ပစ္စယသန္နိစယော နတ္ထိ, တတော ဥတ္တရိ ဟောတိ။ **ယေသံ** အယံ ဒုဝိဓောပိ သန္နိစယော **နတ္ထိ။ ပရိညာတဘောဇနာ**တိ တီဟိ ပရိညာဟိ ပရိညာတဘောဇနာ။ ယာဂုအာဒီနဉ္ဟိ ယာဂုဘာတဒိဇာနနံ ဉာတပရိညာ, အာဟာရေ ပဋိကူလသညာဝသေန ပန ဘောဇနဿ ပရိဇာနနံ တီရဏပရိညာ, ကဗဠီကာရာဟာရေ ဆန္ဒရာဂအပကမုနဉာဏံ ပဟာနပရိညာ။ ဣမာဟိ တီဟိ ပရိညာဟိ **ယေ ပရိညာတဘောဇနာ။ သုညတော အနိမိတ္တော စာ**တိ ဧတ္ထ အပ္ပဏိဟိတဝိမောက္ခောပိ ဂဟိတောယေဝ။ တီဏိပိ စေတာနိ နိဗ္ဗာနဿေဝ နာမာနိ။ နိဗ္ဗာနဉ္ဟိ ရာဂဒေါသမောဟာနံ အဘာဝေန သုညတော, တေဟိ စ ဝိမုတ္တန္တိ သုညတော ဝိမောက္ခော, တထာ ရာဂါဒိနိမိတ္တာနံ အဘာဝေန အနိမိတ္တံ, တေဟိ စ ဝိမုတ္တန္တိ အနိမိတ္တော ဝိမောက္ခော, ရာဂါဒိပဏိဓီနံ ပန အဘာဝေန အပ္ပဏိဟိတံ , တေဟိ စ ဝိမုတ္တန္တိ အပ္ပဏိဟိတော ဝိမောက္ခောတိ ဝုစ္စတိ။ ဖလသမာပတ္တိဝသေန တံ အာရမ္မဏံ ကတွာ ဝိဟရန္တာနံ အယံ တိဝိဓော **ဝိမောက္ခော ယေသံ ဂောစရော။ ဂတိ တေသံ ဒုရန္နယာ** တိ ယထာ နာမ အာကာသေန ဂတာနံ သကုဏာနံ ပဒနိက္ခေပဿ အဒဿနေန ဂတိ ဒုရန္နယာ န သက္ကာ ဇာနိတုံ, ဧဝမေဝ ယေသံ အယံ ဒုဝိဓော သန္နိစယော နတ္ထိ, ဣမာဟိ စ တီဟိ ပရိညာဟိ ပရိညာတဘောဇနာ, ယေသဉ္စ အယံ ဝုတ္တပ္ပကာရော ဝိမောက္ခော ဂောစရော, တေသံ တယော ဘဝ, စတဿော ယောနိယော, ပဉ္စ ဂတိယော, သတ္တ ဝိညာဏဋ္ဌိတိယော, နဝ သတ္တာဝါသာတိ ဣမေသု ပဉ္စသု ကောဋ္ဌာသေသု ဣမိနာ နာမ ဂတာတိ ဂမနဿ အပညာယနတော ဂတိ ဒုရန္နယာ န သက္ကာ ပညာပေတုန္တိ။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

ဗေလဋ္ဌသီသတ္ထေရဝတ္ထု တတိယံ။

၄. အနုရုဒ္ဓတ္ထေရဝတ္ထု

ယဿာသဝါ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဝေဠုဝနေ ဝိဟရန္တော အနုရုဒ္ဓတ္ထေရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ဧကသ္မိဉှိ ဒိဝသေ ထေရော ဇိဏ္ဏစီဝရော သင်္ကာရကူဋာဒီသု စီဝရံ ပရိယေသတိ။ တဿ ကိရ တတိယေ အတ္တဘာဝေ ပုရာဏဒုတိယိကာ တာဝတိံသဘဝနေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ ဇာလိနီ နာမ ဒေဝဓီတာ အဟောသိ။ သာ ထေရံ စောဠကာနိ ပရိယေသမာနံ ဒိသွာ ထေရဿ အတ္ထာယ တေရသဟတ္ထာယတာနိ စတုဟတ္ထဝိတ္ထတာနိ တီဏိ ဒိဗ္ဗဒုဿာနိ ဂဟေတွာ “သစာဟံ ဣမာနိ ဣမိနာ နီဟာရေန ဒဿာမိ, ထေရော န ဂဏှိဿတီ”တိ စိန္တေတွာ တဿ စောဠကာနိ ပရိယေသမာနဿ ပုရတော ဧကသ္မိံ သင်္ကာရကူဋေ ယထာ နေသံ ဒသန္တမတ္တမေဝ ပညာယတိ, တထာ ဌပေသိ။ ထေရော တေန မဂ္ဂေန စောဠကပရိယေသမာနံ စရန္တော နေသံ ဒသန္တံ ဒိသွာ တတ္ထေဝ ဂဟေတွာ အာကဍ္ဎမာနော ဝုတ္တပ္ပမာဏာနိ ဒိဗ္ဗဒုဿာနိ ဒိသွာ “ဥက္ကဋ္ဌပံသုကူလံ ဝတ ဣဒ”န္တိ အာဒါယ ပက္ကာမိ။ အထဿ စီဝရကရဏဒိဝသေ သတ္ထာ ပဉ္စသတဘိက္ခုပရိဝါရော ဝိဟာရံ ဂန္တွာ နိသီဒိ, အသီတိမဟာထေရာပိ တတ္ထေဝ နိသီဒိံသု, စီဝရံ သိဗ္ဗေတုံ မဟာကဿပတ္ထေရော မူလေ နိသီဒိ, သာရိပုတ္တတ္ထေရော မဇ္ဈေ, အာနန္ဒတ္ထေရော အဂ္ဂေ, ဘိက္ခုသင်္ဃော သုတ္တံ ဝဋ္ဋေသိ, သတ္ထာ သူစိပါသကေ အာဝုဏိ, မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရော ယေန ယေန အတ္ထော, တံ တံ ဥပနေန္တော ဝိစရိ။

ဒေဝဓီတာပိ အန္တောဂါမံ ပဝိသိတွာ “ဘောန္တာ အယျဿ နော အနုရုဒ္ဓတ္ထေရဿ စီဝရံ ကရောန္တော သတ္ထာ အသီတိမဟာသာဝကပရိဝုတော ပဉ္စဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ သဒ္ဓိံ ဝိဟာရေ နိသီဒိ, ယာဂုအာဒီနိ အာဒါယ ဝိဟာရံ ဂစ္ဆထာ”တိ ဘိက္ခံ သမာဒပေသိ။ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရောပိ အန္တရာဘတ္တေ မဟာဇမ္ဗုပေသိံ အာဟရိ, ပဉ္စသတာ ဘိက္ခူ ပရိက္ခီဏံ ခါဒိတုံ နာသက္ခိံသု။ သက္ကော စီဝရကရဏဋ္ဌာနေ ဘူမိပရိဘဏ္ဍမကာသိ, ဘူမိ အလတ္တကရသရဉ္ဇိတာ ဝိယ အဟောသိ။ ဘိက္ခူဟိ ပရိဘုတ္တာဝသေသာနံ ယာဂုခဇ္ဇကဘတ္တာနံ မဟာရာသိ အဟောသိ။ ဘိက္ခူ ဥဇ္ဈာယိံသု “ဧတ္တကာနံ ဘိက္ခူနံ ကိံ ဧဝံ ဗဟုကေဟိ ယာဂုအာဒီဟိ, နနု နာမ ပမာဏံ သလ္လက္ခေတွာ ဧတ္တကံ နာမ အာဟရထာ”တိ ဉာတကာ စ ဥပဋ္ဌာကာ စ ဝတ္တဗ္ဗာ သိယုံ, အနုရုဒ္ဓတ္ထေရော အတ္တနော ဉာတိဥပဋ္ဌာကာနံ ဗဟုဘာဝံ ဉာပေတုကာမော မညေ”တိ, အထ နေ သတ္ထာ “ကိံ, ဘိက္ခဝေ, ကထေထာ”တိ ပုစ္ဆိတွာ, “ဘန္တေ, ဣဒံ နာမာ”တိ ဝုတ္တေ “ကိံ ပန တုမှေ, ဘိက္ခဝေ, ‘ဣဒံ အနုရုဒ္ဓေန အာဟရာပိတ’န္တိ မညထာ”တိ? “အာမ, ဘန္တေ”တိ။ “န, ဘိက္ခဝေ, မမ ပုတ္တော အနုရုဒ္ဓော ဧဝရူပံ ဝဒေတိ။ န ဟိ ခီဏာသဝါ ပစ္စယပဋိသံယုတ္တံ ကထံ ကထေန္တိ, အယံ ပန ပိဏ္ဍပါတော ဒေဝတာနုဘာဝေန နိဗ္ဗတ္တော”တိ အနုသန္ဓိံ ဃဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂါထမာဟ –

၉၃. “ယဿာသဝါ ပရိက္ခီဏာ၊ အာဟာရေ စ အနိဿိတော။
သုညတော အနိမိတ္တော စ၊ ဝိမောက္ခော ယဿ ဂေါစရော။
အာကာသေဝ သကုန္တာနံ၊ ပဒံ တဿ ဒုရန္နယ”န္တိ။

တတ္ထ **ယဿာသဝါ** တိ ယဿ စတ္တာရော အာသဝါ **ပရိက္ခီဏာ။ အာဟာရေ စ အနိဿိတော** တိ အာဟာရသ္မိဉ္စ တဏှာဒိဋ္ဌိနိဿယေဟိ အနိဿိတော။ **ပဒံ တဿ ဒုရန္နယ** န္တိ ယထာ **အာကာသေ** ဂစ္ဆန္တာနံ သကုဏာနံ “ဣမသ္မိံ ဌာနေ ပာဒေဟိ အက္ကမိတွာ ဂတာ, ဣဒံ ဌာနံ ဥရေန ပဟရိတွာ ဂတာ, ဣဒံ သီသေန, ဣဒံ ပက္ခေဟီ”တိ န သက္ကာ ဉာတုံ, ဧဝမေဝ ဧဝရူပဿ ဘိက္ခုနော “နိရယပဒေန ဝါ ဂတော, တိရစ္ဆာနယောနိပဒေန ဝါ”တိအာဒိနာ နယေန ပဒံ ပညာပေတုံ နာမ န သက္ကာတိ။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပါပုဏိံသူတိ။

အနုရုဒ္ဓတ္ထေရဝတ္ထု စတုတ္ထံ။

၅. မဟာကစ္စာယနတ္ထေရဝတ္ထု

ယဿိန္ဒြိယာနိ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ပုဗ္ဗာရာမေ ဝိဟရန္တော မဟာကစ္စာယနတ္ထေရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ဧကသ္မိဉှိ သမယေ ဘဂဝါ မဟာပဝါရဏာယ မိဂါရမာတုယာ ပါသာဒဿ ဟေဋ္ဌာ မဟာသာဝကပရိဝုတော နိသီဒိ။ တသ္မိံ သမယေ မဟာကစ္စာယနတ္ထေရော အဝန္တီသု ဝိဟရတိ။ သော ပန အာယသ္မာ ဒူရတောပိ အာဂန္တွာ ဓမ္မ

သ္သဝနံ ပဂ္ဂဏှာတိယေဝ။ တသ္မာ မဟာထေရာ နိသီဒန္တာ မဟာကစ္စာယနတ္ထေရသ္သ အာသနံ ဌပေတွာ နိသီဒိံသု။ သက္ကော ဒေဝရာဇာ ဒွီဟိ ဒေဝလောကေဟိ ဒေဝပရိသာယ သဒ္ဓိံ အာဂန္တွာ ဒိဗ္ဗဂန္ဓမာလာဒီဟိ သတ္ထာရံ ပူဇေတွာ ဌိတော မဟာကစ္စာယနတ္ထေရံ အဒိသွာ ကိံ နု ခော မမ, အယျော, န ဒိသ္သတိ, သာဓု ခော ပနသ္သ သစေ အာဂစ္ဆေယျာတိ။ ထေရောပိ တံ ခဏညေဝ အာဂန္တွာ အတ္တနော အာသနေ နိသိန္နမေဝ အတ္တာနံ ဒသ္သေသိ။ သက္ကော ထေရံ ဒိသွာ ကေပ္ပကေသု ဒဠှံ ဂဟေတွာ "သာဓု ဝတ မေ, အယျော, အာဂတော, အဟံ အယျသ္သ အာဂမနမေဝ ပစ္စာသီသာမီ"တိ ဝတွာ ဥဘောဟိ ဟတ္ထေဟိ ပာဒေ သမ္ဗာဟိတွာ ဂန္ဓမာလာဒီဟိ ပူဇေတွာ ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။ ဘိက္ခူ ဥဇ္ဈာယိံသု။ "သက္ကော မုခံ ဩလောကေတွာ သက္ကာရံ ကရောတိ, အဝသေသမဟာသာဝကာနံ ဧဝရူပံ သက္ကာရံ အကရိတွာ မဟာကစ္စာယနံ ဒိသွာ ဝေဂေန ကေပ္ပကေသု ဂဟေတွာ 'သာဓု ဝတ မေ, အယျော, အာဂတော, အဟံ အယျသ္သ အာဂမနမေဝ ပစ္စာသီသာမီ'တိ ဝတွာ ဥဘောဟိ ဟတ္ထေဟိ ပာဒေ သမ္ဗာဟိတွာ ပူဇေတွာ ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တံ ဌိတော"တိ။ သတ္ထာ တေသံ တံ ကထံ သုတွာ, "ဘိက္ခဝေ, မမ ပုတ္တေန မဟာကစ္စာယနေန သဒိသာ ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒွါရာ ဘိက္ခူ ဒေဝတနမ္ပိ မနုဿာနမ္ပိ ပိယာယေဝ"တိ ဝတွာ အနုသန္ဓိံ ဃဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂါထမာဟ –

၉၄. "ယသ္သိန္ဒြိယာနိ သမထင်္ဂတာနိ၊
အဿာ ယထာ သာရထိနာ သုဒန္တာ။
ပဟီနမာနသ္သ အနာသဝသ္သ၊
ဒေဝါပိ တသ္သ ပိဟယန္တိ တာဒိနော"တိ။

တသ္သတ္ထော – **ယသ္သ** ဘိက္ခုနော ဆေကေန **သာရထိနာ သုဒန္တာ အဿာ** ဝိယ ဆ **ဣန္ဒြိယာနိ သမထံ** ဒန္တဘာဝံ နိဗ္ဗိသေဝနဘာဝံ **ဂတာနိ,** တသ္သ နဝဝိဓံ မာနံ ပဟာယ ဌိတတ္တာ **ပဟီနမာနသ္သ** စတုန္နံ အာသဝါနံ အဘာဝေန **အနာသဝသ္သ။ တာဒိနော** တိ တာဒိဘာဝသဏ္ဌိတသ္သ တထာရူပသ္သ **ဒေဝါပိ ပိဟယန္တိ,** မနုဿာပိ ဒဿနဉ္စ အာဂမနဉ္စ ပတ္ထေန္တိယေဝါတိ။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

မဟာကစ္စာယနတ္ထေရဝတ္ထု ပဉ္စမံ။

၆. သာရိပုတ္တတ္ထေရဝတ္ထု

ပထဝိသမောတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော သာရိပုတ္တတ္ထေရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ဧကသ္မိဉှိ သမယေ အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော ဝုဋ္ဌဝဿော စာရိကံ ပက္ကမိတုကာမော ဘဂဝန္တံ အာပုစ္ဆိတွာ ဝန္ဒိတွာ အတ္တနော ပရိဝါရေန သဒ္ဓိံ နိက္ခမိ။ အညေပိ ဗဟူ ဘိက္ခူ ထေရံ အနုဂစ္ဆိံသု။ ထေရော စ နာမဂေါတ္တ ဝသေန ပညာယမာနေ ဘိက္ခူ နာမဂေါတ္တဝသေန ကထေတွာ နိဝတ္တာပေသိ။ အညတရော နာမဂေါတ္တဝသေန အပါကဋော ဘိက္ခု စိန္တေသိ – "အဟော ဝတ မမ္ပိ နာမဂေါတ္တဝသေန ပဂ္ဂဏှန္တော ကထေတွာ နိဝတ္တာပေယျာ"တိ ထေရော မဟာဘိက္ခုသင်္ဃသ္သ အန္တရေ တံ န သလ္လက္ခေသိ။ သော "အယံ ဝိယ ဘိက္ခူ န မံ ပဂ္ဂဏှာတီ"တိ ထေရေ အာဃာတံ ဗန္ဓိ။ ထေရသ္သပိ သင်္ဃာဋိကဏ္ဏော တသ္သ ဘိက္ခုနော သရီရံ ဖုသိ, တေနာပိ အာဃာတံ ဗန္ဓိယေဝ။ သော "အနိ ထေရော ဝိဟာရူပစာရံ အတိက္ကန္တော ဘဝိဿတီ"တိ ဉတွာ သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ "အာယသ္မာ မံ, ဘန္တေ, သာရိပုတ္တော တုမှာကံ အဂ္ဂသာဝကောမှီတိ ကဏ္ဏသက္ခလိံ ဘိန္ဒန္တော ဝိယ ပဟရိတွာ အခမာပေတွာဝ စာရိကံ ပက္ကန္တော"တိ အာဟ။ သတ္ထာ ထေရံ ပက္ကောသာပေသိ။

တသ္မိံ ခဏေ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရော စ အာနန္ဒတ္ထေရော စ စိန္တေသုံ – "အမှာကံ အဂ္ဂဇေဋ္ဌဘာတရ ရာ ဣမသ္သ ဘိက္ခုနော အပဟဋဘာဝံ သတ္ထာ နော န ဇာနာတိ, သီဟနာဒံ ပန နဒာပေတုကာမော ဘဝိဿတီတိ ပရိသံ သန္နိပါတာပေဿာမာ"တိ။ တေ ကုဉ္စိကဟတ္ထာ ပရိဝေဏဒွါရာနိ ဝိဝရိတွာ "အဘိက္ကမထာယသ္မန္တော, အဘိက္ကမထာယသ္မန္တော, ဣဒါနာယသ္မာ သာရိပုတ္တော ဘဂဝတော သမ္မုခါ သီဟနာဒံ နဒိဿတီ"တိ (အ. နိ. ၉.၁၁)

မဟာဘိက္ခုသင့်ဿ သန္နိပတေသုံ။ ထေရောပိ အာဂန္တွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ တ နိသီဒိ။ အထ နံ သတ္ထာ တမတ္ထံ ပုစ္ဆိ။ ထေရော "နာယံ ဘိက္ခု မယာ ပဟဋ္ဌော"တိ အဝတွာ အတ္တနော ဂုဏကထံ ကထေန္တော "ယဿ နူန, ဘန္တေ, ကာယေ ကာယဂတာသတိ အနုပဋ္ဌိတာ အဿ, သော ဣဓ အညတရံ သဗ္ရဟ္မစာရိံ အာသဇ္ဇ အပ္ပဋိနိဿဇ္ဇ စာရိကံ ပက္ကမေယျာ"တိ ဝတွာ "သေယျထာပိ, ဘန္တေ, ပထဝိယံ သုစိမ္ပိ နိက္ခိပန္တိ, အသုစိမ္ပိ နိက္ခိပန္တီ"တိအာဒိနာ နယေန အတ္တနော ပထဝီသမစိတ္တတဉ္စ အာပေါတေဇောဝါယော ရဇောဟရဏစဏ္ဍာလကုမာရကဥသဘဆိန္နဝိသာဏသမစိတ္တတဉ္စ အဟိကုဏပဟဒီဟိ ဝိယ အတ္တနော ကာယေန အဋ္ဋီယနဉ္စ မေဒကထာလိကာ ဝိယ အတ္တနော ကာယပရိဟရဏဉ္စ ပကာသေသိ။ ဣမာဟိ စ ပန နဝဟိ ဥပမာဟိ ထေရေ အတ္တနော ဂုဏေ ကထေန္တေ နဝသုပိ ဌာနေသု ဥဒကပရိယန္တံ ကတွာ မဟာပထဝီ ကမ္ပိ။ ရဇောဟရဏစဏ္ဍာလကုမာရကမေဒကထာလိကော ပမာနံ ပန အာဟရဏကာလေ ပုထုဇ္ဇနာ ဘိက္ခူ အဿုနို သန္ဓာရေတုံ နာသက္ခိံသု, ခီဏာသဝါနံ ဓမ္မသံဝေဂေါ ဥဒပာဒိ။

ထေရေ အတ္တနော ဂုဏံ ကထေန္တေယေဝ အဗ္ဘာစိက္ခနကဿ ဘိက္ခုနော သကလသရီရေ ဍာဟော ဥပ္ပဇ္ဇိ, သော တာဝဒေဝ ဘဂဝတော ပါဒေသု ပတိတွာ အတ္တနော အဗ္ဘာစိက္ခနဒေါသံ ပကာသေတွာ အစ္စယံ ဒေသေသိ။ သတ္ထာ ထေရံ အာမန္တေတွာ, "သာရိပုတ္တ, ခမ ဣမဿ မောဃပုရိသဿ, ယာဝဿ သတ္တဓာ မုဒ္ဓာ န ဖလတီ"တိ အာဟ။ ထေရော ဥက္ကုဋိကံ နိသီဒိတွာ အဉ္ဇလိံ ပဂ္ဂယှ "ခမာမဟံ, ဘန္တေ, တဿ အာယသ္မတော, ခမတု စ မေ သော အာယသ္မာ, သစေ မယှံ ဒေါသော အတ္ထီ"တိ အာဟ။ ဘိက္ခူ ကထယိံသု "ပဿထ အနာဝုသော, ထေရဿ အနောပမဂုဏံ, ဧဝရူပဿ နာမ မုသာဝါဒေန အဗ္ဘာစိက္ခနကဿ ဘိက္ခုနော ဥပရိ အပ္ပမတ္တကမ္ပိ ကောပံ ဝါ ဒေါသံ ဝါ အကတွာ သယမေဝ ဥက္ကုဋိကံ နိသီဒိတွာ အဉ္ဇလိံ ပဂ္ဂယှ ခမာပေတီ"တိ။ "သတ္ထာ တံ ကထံ သုတွာ, ဘိက္ခဝေ, ကိံ ကထေထာ"တိ ပုစ္ဆိတွာ "ဣဒံ နာမ, ဘန္တေ"တိ ဝုတ္တေ, "န ဘိက္ခဝေ, သက္ကာ သာရိပုတ္တသဒိသာနံ ကောပံ ဝါ ဒေါသံ ဝါ ဥပ္ပာဒေတုံ , မဟာပထဝီသဒိသံ, ဘိက္ခဝေ, ဣန္ဒခီလသဒိသံ ပသန္နဥဒကရဟဒသဒိသဉ္စ သာရိပုတ္တဿ စိတ္တ"န္တိ ဝတွာ အနုသန္ဓိံ ဃဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂါထမာဟ –

၉၅. "ပထဝိသမော နော ဝိရုဇ္ဈတိ၊
ဣန္ဒခိလုပမော တာဒိ သုဗ္ဗတော။
ရဟဒောဝ အပေတကဒ္ဒမော၊
သံသာရာ န ဘဝန္တိ တာဒိနော"တိ။

တဿတ္ထော – ဘိက္ခဝေ, ယထာ နာမ ပထဝိယံ သုစီနိ ဂန္ဓမာလာဒီနိပိ နိက္ခိပန္တိ, အသုစီနိ မုတ္တကရီသာဒီနိပိ နိက္ခိပန္တိ, ယထာ နာမ နဂရဒွါရေ နိခာတံ ဣန္ဒခီလံ အရကာဒယော ဩမုတ္တေန္တိပိ ဦဟဒန္တိပိ, အပရေ ပန တံ ဂန္ဓမာလာဒီဟိ သက္ကရောန္တိ။ တတ္ထ ပထဝိယာ ဣန္ဒခီလဿ စ နေဝ အနုရောဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိ, န ဝိရောဓော; ဧဝမေဝ ယွ် တယံ ခီဏာသဝေ ဘိက္ခု အဋ္ဌဟိ လောကဓမ္မေဟိ အကမ္ပိယဘာဝေန **တာဒိ,** ဝတာနံ သုန္ဒရတာယ **သုဗ္ဗတော** ။ သော "ဣမေ မံ စတူဟိ ပစ္စယေဟိ သက္ကရောန္တိ, ဣမေ ပန န သက္ကရောန္တီ"တိ သက္ကာရဉ္စ အသက္ကာရဉ္စ ကရောန္တေသု နေဝ အနုရုဇ္ဈတိ, **နော ဝိရုဇ္ဈတိ,** အထ ခော **ပထဝိသမော စ ဣန္ဒခိလုပမော** ဝေ စ ဟောတိ။ ယထာ စ အပဂတ ကဒ္ဒမော **ရဟဒော** ပသန္နောဒကော ဟောတိ, ဧဝံ အပဂတကိလေသတာယ ရာဂကဒ္ဒမာဒီဟိ အကဒ္ဒမော ဝိပ္ပသန္နောဝ ဟောတိ။ **တာဒိနော**တိ တဿ ပန ဧဝရူပဿ သုဂတိဒုဂ္ဂတီသု သံသရဏာဝသေန **သံသာရာ** နာမ န ဟောန္တီတိ။

ဒေသနာဝသာနေ နဝ ဘိက္ခုသဟဿာနိ သဟ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ အရဟတ္တံ ပာပုဏိံသူတိ။

သာရိပုတ္တတ္ထေရဝတ္ထု ဆဋ္ဌံ။

၇. ကောသမ္ဗိဝါသီတိဿတ္ထေရသာမဏေရဝတ္ထု

သန္တံ တဿ မနံ ဟောတီ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော တိဿတ္ထေရဿ သာမဏေရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ဧကော ကိရ ကောသမ္ဗိတသိ ကုလပုတ္တော သတ္ထု သာသနေ ပဗ္ဗဇိတွာ လဒ္ဓူပသမ္ပဒော “ကောသမ္ဗိတသိ တိဿတ္ထေရော”တိ ပညာယိ။ တဿ ကောသမ္ဗိယံ ဝုဋ္ဌဝဿဿ ဥပဋ္ဌာကော တိစီဝရဉ္စေဝ သပ္ပိဖာဏိတဉ္စ အာဟရိတွာ ပါဒမူလေ ဌပေသိ။ အထ နံ ထေရော အာဟ – “ကိံ ဣဒံ ဥပါသကာ”တိ။ “နနု မယာ, ဘန္တေ, တုမှေဟ ဝဿံ ဝသိတာ, အမှာကဉ္စ ဝိဟာရေ ဝုဋ္ဌဝဿာ ဣမံ လာဘံ လဘန္တိ, ဂဏှထ, ဘန္တေ”တိ။ “ဟောတု, ဥပါသက, န မယှံ ဣမိနာ အတ္ထော”တိ။ “ကိံ ကာရဏာ, ဘန္တေ”တိ? “မမ သန္တိကေ ကပ္ပိယကာရကော သာမဏေရောပိ နတ္ထိ, အာဝုသော”တိ။ “သစေ, ဘန္တေ, ကပ္ပိယကာရကော နတ္ထိ, မမ ပုတ္တော အယျဿ သန္တိကေ သာမဏေရော ဘဝိဿတီ”တိ။ ထေရော အဓိဝါသေသိ။ ဥပါသကော သတ္တဝဿိကံ အတ္တနော ပုတ္တံ ထေရဿ သန္တိကံ နေတွာ “ဣမံ ပဗ္ဗာဇေထာ”တိ အဒါသိ။ အထဿ ထေရော ကေသေ တေမေတွာ တစပဉ္စကကမ္မဋ္ဌာနံ ဒတွာ ပဗ္ဗာဇေသိ ။ သော ခုရဂ္ဂေယေဝ သဟ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ အရဟတ္တံ ပါပုဏိ။

ထေရော တံ ပဗ္ဗာဇေတွာ အဍ္ဎမာသံ တတ္ထ ဝသိတွာ “သတ္ထာရံ ပဿိဿာမီ”တိ သာမဏေရံ ဘဏ္ဍကံ ဂါဟာပေတွာ ဂစ္ဆန္တော အန္တရာမဂ္ဂေ ဧကံ ဝိဟာရံ ပါဝိသိ။ သာမဏေရော ဥပဇ္ဈာယဿ သေနာသနံ ဂဟေတွာ ပဋိဇဂ္ဂိ။ တဿ တံ ပဋိဇဂ္ဂန္တဿေဝ ဝိကာလော ဇာတော, တေန အတ္တနော သေနာသနံ ပဋိဇဂ္ဂိတုံ နာသက္ခိ။ အထ နံ ဥပဋ္ဌာနဝေလာယံ အာဂန္တွာ နိသိန္နံ ထေရော ပုစ္ဆိ – “သာမဏေရ, အတ္တနော ဝသနဋ္ဌာနံ ပဋိဇဂ္ဂိတ”န္တိ? “ဘန္တေ, ပဋိဇဂ္ဂိတုံ ဩကာသံ နာလတ္ထ”န္တိ။ “တေန ဟိ မမ ဝသနဋ္ဌာနေယေဝ ဝသ, ဒုက္ခံ တေ အာဂန္တုကဋ္ဌာနေ ဗဟိ ဝသိတု”န္တိ တံ ဂဟေတွာဝ သေနာသနံ ပါဝိသိ။ ထေရော ပန ပုထုဇ္ဇနော နိပန္နမတ္တောဝ နိဒ္ဒံ ဩက္ကမိ။ သာမဏေရော စိန္တေသိ – “အဇ္ဇ မေ ဥပဇ္ဈာယေန သဒ္ဓိံ တတိယော ဒိဝသော ဧကသေနာသနေ ဝသန္တဿ, ‘သစေ နိပဇ္ဇိတွာ နိဒ္ဒါယိဿာမိ, ထေရော သဟသေယျံ အာပဇ္ဇေယျာ’တိ နိသိန္နကောဝ ဝီတိနာမေဿာမီ”တိ ဥပဇ္ဈာယဿ မဉ္စကသမီပေ ပလ္လင်္ကံ အာဘုဇိတွာ နိသိန္နကောဝ ရတ္တိံ ဝီတိနာမေသိ။ ထေရော ပစ္စူသကာလေ ပစ္စုဋ္ဌာယ “သာမဏေရံ နိက္ခမာပေတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ မဉ္စကပဿေ ဌပိတဗီဇနိံ ဂဟေတွာ ဗီဇနိပတ္တဿ အဂ္ဂေန သာမဏေရဿ ကဋသာရကံ ပဟရိတွာ ဗီဇနိံ ဥဒ္ဓံ ဥက္ခိပန္တော “သာမဏေရ, ဗဟိ နိက္ခမာ”တိ အာဟ, ဗီဇနိပတ္တဒဏ္ဍကော အက္ခိမှိ ပဋိဟညိ, တာဝဒေဝ အက္ခိ ဘိဇ္ဇိ။ သော “ကိံ, ဘန္တေ”တိ ဝတွာ ဥဋ္ဌာယ “ဗဟိ နိက္ခမာ”တိ ဝုတ္တော “အက္ခိ မေ, ဘန္တေ, ဘိန္န”န္တိ အဝတွာ ဧကေန ဟတ္ထေန ပဋိစ္ဆာဒေတွာ နိက္ခမိ။ ဝတ္တကရဏကာလေ စ ပန “အက္ခိ မေ ဘိန္န”န္တိ တုဏှီ အနိသီဒိတွာ ဧကေန ဟတ္ထေန အက္ခိံ ဂဟေတွာ ဧကေန ဟတ္ထေန မုဋ္ဌိသမ္မုဉ္ဇနိံ အာဒါယ ဝစ္စကုဋိဉ္စ မုခဓောဝနဋ္ဌာနဉ္စ သမ္မဇ္ဇိတွာ မုခဓောဝနောဒကဉ္စ ဌပေတွာ ပရိဝေဏံ သမ္မဇ္ဇိ။ သော ဥပဇ္ဈာယဿ ဒန္တကဋ္ဌံ ဒဒမာနော ဧကေနေဝ ဟတ္ထေန အဒါသိ။

အထ နံ ဥပဇ္ဈာယော အာဟ – “အသိက္ခိတော ဝတာယံ သာမဏေရော, အာစရိယုပဇ္ဈာယာနံ ဧကေန ဟတ္ထေန ဒန္တကဋ္ဌံ ဒါတုံ န ဝဋ္ဋတီ”တိ။ “ဇာနာမဟံ, ဘန္တေ, “န ဧဝံ ဝဋ္ဋတီ”တိ, ဧကော ပန မေ ဟတ္ထော န တုစ္ဆော”တိ။ “ကိံ သာမဏေရာ”တိ? သော အာဒိတော ပဋ္ဌာယ တံ ပဝတ္တိံ အာရောစေသိ။ ထေရော သုတွာဝ သံဝိဂ္ဂမာနသော “အဟော ဝတ မယာ ဘာရိယံ ကမ္မံ ကတ”န္တိ ဝတွာ “ခမာဟိ မေ, သပ္ပုရိသ, နာဟမေတံ ဇာနာမိ, အဝဿယော မေ ဟောဟီ”တိ အဉ္ဇလိံ ပဂ္ဂယှ သတ္တဝဿိကဒါရကဿ ပါဒမူလေ ဥက္ကုဋိကံ နိသီဒိ။ အထ နံ သာမဏေရော အာဟ – “နာဟံ, ဘန္တေ, ဧတဒတ္ထာယ ကထေသိံ, တုမှာကံ စိတ္တံ အနုရက္ခန္တေန မယာ ဧဝံ ဝုတ္တံ, နေဝ တုမှာကံ ဒောသော အတ္ထိ, န မယှံ။ ဝဋ္ဋဿေဝေသော ဒောသော, မာ စိန္တယိတ္ထ, မယာ တုမှာကံ ဝိပ္ပဋိသာရံ ရက္ခန္တေနေဝ နာရောစိတ”န္တိ။ ထေရော သာမဏေရေန အဿာသိယမာနောပိ အနဿာသိတွာ ဥပ္ပန္နသံဝေဂေ သာမဏေရဿ ဘဏ္ဍကံ ဂဟေတွာ သတ္ထု သန္တိကံ ပါယာသိ။ သတ္ထာပိဿ အာဂမနံ ဩလောကေန္တောဝ နိသီဒိ။ သော ဂန္တွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ သတ္ထာရာ သဒ္ဓိံ ပဋိသမ္မောဒနံ ကတွာ “ခမနီယံ တေ ဘိက္ခု, ကစ္စိ အတိရေကံ အဖာသုကံ အတ္ထီ”တိ ပုစ္ဆိတော အာဟ – “ခမနီယံ, ဘန္တေ, နတ္ထိ မေ ကိဉ္စိ အတိရေကံ အဖာသုကံ, အပိစ ခေါ ပန မေ အယံ ဒဟရသာမဏေရော ဝိယ အညော အတိရေကဂုဏော န ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗော”တိ။ “ကိံ ပန ဣမိနာ ကတံ ဘိက္ခူ”တိ။ သော အာဒိတော ပဋ္ဌာယ သဗ္ဗံ တံ ပဝတ္တိံ ဘဂဝတော အာရောစေန္တော အာဟ – “ဧဝံ, ဘန္တေ, မယာ ခမာပိယမာနော မံ ဧဝံ ဝဒေသိ ‘နေဝ တုမှာကံ ဒောသော အတ္ထိ, န မယှံ။ ဝဋ္ဋဿေဝေသော ဒောသော, တုမှေ မာ စိန္တယိတ္ထာ’တိ, ဣတိ မံ အဿာသေသိယေဝ, မယိ နေဝ ကောပံ, န ဒောသမကာသိ, န မေ, ဘန္တေ, ဧဝရူပေါ ဂုဏသမ္ပန္နော ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗော”တိ။ အထ နံ သတ္ထာ “ဘိက္ခု ခီဏာသဝါ နာမ န ကဿစိ ကုပ္ပန္တိ, န ဒုဿန္တိ, သန္တိန္ဒြိယာ သန္တမာနသာဝ ဟောန္တီ”တိ ဝတွာ အနုသန္ဓိံ ဃဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂါထမာဟ –

၉၆. ‘‘သန္တံ တဿ မနံ ဟောတိ, သန္တာ ဝါစာ စ ကမ္မ စ။
သမ္မဒညာ ဝိမုတ္တဿ, ဥပသန္တဿ တာဒိနော’’တိ။

တတ္ထ **သန္တံ တဿာ** တိ တဿ ခီဏာသဝသာမဏေရဿ အဘိဇ္ဈာဒီနံ အဘာဝေန **မနံ** သန္တမေဝ **ဟောတိ** ဥပသန္တံ နိဗ္ဗုတံ ။ တထာ မုသာဝါဒာဒီနံ အဘာဝေန **ဝါစာ စ** ပါဏာတိပါတာဒီနံ အဘာဝေန ကာယကမ္မဉ္စ သန္တမေဝ ဟောတိ။ **သမ္မဒညာ ဝိမုတ္တဿာ** တိ နယေန ဟေတုနာ ဇာနိတွာ ပဉ္စဟိ ဝိမုတ္တီဟိ ဝိမုတ္တဿ။ **ဥပသန္တဿာ** တိ အဗ္ဘန္တရေ ရာဂာဒီနံ ဥပသမေန ဥပသန္တဿ။ **တာဒိနော**တိ တထာရူပဿ ဂုဏသမ္ပန္နဿာတိ။

ဒေသနာဝသာနေ ကောသမ္ဗိဝါသီတိဿတ္ထေရော သဟ ပဋိသမ္ဘိဒာဟိ အရဟတ္တံ ပါပုဏိ။ သေသမဟာဇနဿာပိ သာတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ အဟောသီတိ။

ကောသမ္ဗိဝါသီတိဿတ္ထေရဝတ္ထုဝဏ္ဏနာ သတ္တမာ။

၈. သာရိပုတ္တတ္ထေရဝတ္ထု

အဿဒ္ဓေါ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော သာရိပုတ္တတ္ထေရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ဧကသ္မိဉ္ဟိ သမယေ တိံသမတ္တာ အာရညကာ ဘိက္ခူ သတ္ထု သန္တိကံ အာဂန္တွာ ဝန္ဒိတွာ နိသီဒိံသု။ သတ္ထာ တေသံ သဟ ပဋိသမ္ဘိဒာဟိ အရဟတ္တဿူပနိဿယံ ဒိသွာ သာရိပုတ္တတ္ထေရံ အာမန္တေတွာ ‘‘သဒ္ဒဟသိ တွံ, သာရိပုတ္တ, သဒ္ဓိန္ဒြိယံ ဘာဝိတံ ဗဟုလီကတံ အမတောဂဓံ ဟောတိ အမတပရိယောသာန’’န္တိ (သံ. နိ. ၅.၅၁၄) ဧဝံ ပဉ္စိန္ဒြိယာနိ အာရဗ္ဘ ပဉှံ ပုစ္ဆိ။ ထေရော ‘‘န ခွာဟံ, ဘန္တေ, ဧတ္ထ ဘဂဝတော သဒ္ဓာယ ဂစ္ဆာမိ, သဒ္ဓိန္ဒြိယံ။ပေ။ အမတပရိယောသာနံ။ ယေသဉ္ဟေတံ, ဘန္တေ, အညာတံ အဿ အဒိဋ္ဌံ အဝိဒိတံ အသစ္ဆိကတံ အဖဿိတံ ပညာယ, တေ တတ္ထ ပရေသံ သဒ္ဓာယ ဂစ္ဆေယျုံ။ သဒ္ဓိန္ဒြိယံ။ပေ။ အမတပရိယောသာန’’န္တိ (သံ. နိ. ၅.၅၁၄) ဧဝံ တံ ပဉှံ ဗျာကာသိ။ တံ သုတွာ ဘိက္ခူ ကထံ သမုဋ္ဌာပေသုံ ‘‘သာရိပုတ္တတ္ထေရော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိံ နေဝ ဝိဿဇ္ဇေသိ, အဇ္ဇာပိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ န သဒ္ဒဟတိယေဝ’’တိ။ တံ သုတွာ သတ္ထာ ‘‘ကိံ နာမေတံ, ဘိက္ခဝေ, ဝဒေထ။ အဟဉှိ ‘ပဉ္စိန္ဒြိယာနိ အဘာဝေတွာ သမထဝိပဿနံ အဝဍ္ဎေတွာ မဂ္ဂဖလာနိ သစ္ဆိကာတုံ သမတ္ထော နာမ အတ္ထီတိ သဒ္ဒဟသိ တွံ သာရိပုတ္တာ’တိ ပုစ္ဆိံ။ သော ‘ဧဝံ သစ္ဆိကရောန္တော အတ္ထိ နာမာတိ န သဒ္ဒဟာမိ, ဘန္တေ’တိ ကထေသိ။ န ဒိန္နဿ ဝါ ကတဿ ဝါ ဖလံ ဝိပါကံ န သဒ္ဒဟတိ, နာပိ ဗုဒ္ဓာဒီနံ ဂုဏံ န သဒ္ဒဟတိ။ ဧသော ပန အတ္တနာ ပဋိဝိဒ္ဓေသု ဈာနဝိပဿနာမဂ္ဂဖလဓမ္မေသု ပရေသံ သဒ္ဓာယ န ဂစ္ဆတိ။ တသ္မာ အနုပဝဇ္ဇော’’တိ ဝတွာ အနုသန္ဓိံ ဃဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂါထမာဟ –

၉၇. ‘‘အဿဒ္ဓေါ အကတညူ စ, သန္ဓိစ္ဆေဒော စ ယော နရော၊
ဟတာဝကာသော ဝန္တာသော, သ ဝေ ဥတ္တမပေါရိသော’’တိ။

တဿတ္ထော – အတ္တနာ ပဋိဝိဒ္ဓဂုဏံ ပရေသံ ကထာယ န သဒ္ဒဟတီတိ **အဿဒ္ဓေါ** ။ အကတံ နိဗ္ဗာနံ ဇာနာတီတိ **အကတညူ** , သစ္ဆိကတနိဗ္ဗာနောတိ အတ္ထော။ ဝဋ္ဋသန္ဓိံ, သံသာရသန္ဓိံ ဆိန္ဒိတွာ ဌိတောတိ **သန္ဓိစ္ဆေဒော** ။ ကုသလာကုသလကမ္မဗီဇဿ ခီဏတ္တာ နိဗ္ဗတ္တနာဝကာသော ဟတော အဿာတိ **ဟတာဝကာသော**။ စတူဟိ မဂ္ဂေဟိ ကတ္တဗ္ဗကိစ္စဿ ကတတ္တာ,သဗ္ဗာ အာသာ ဣမိနာ ဝန္တာတိ **ဝန္တာသော** ။ သော ဧဝရူပော **နရော**။ ပဋိဝိဒ္ဓလောကုတ္တရဓမ္မတာယ ပုရိသေသု ဥတ္တမဘာဝံ ပတ္တောတိ **ပုရိသုတ္တမော** တိ။

ကထာဝသာနေ တေ အာရညကာ တိံသမတ္တာ ဘိက္ခူ သဟ ပဋိသမ္ဘိဒာဟိ အရဟတ္တံ ပါပုဏိံသု။ သေသဇနဿာပိ သတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ အဟောသီတိ။

သာရိပုတ္တတ္ထေရဝတ္ထု အဋ္ဌမံ။

၉. ခဒိရဝနိယရေဝတတ္ထေရဝတ္ထု

ကမေ တတိ က္လမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ခဒိရဝနိယရေဝတတ္ထေရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

အာယသ္မာ ဟိ သာရိပုတ္တော သတ္တာသီတိကောဋိဓနံ ပဟာယ ပဗ္ဗဇိတွာ စာလာ, ဥပစာလာ, သီသူပစာလာတိ
တိဿော ဘဂိနိယော, စုန္ဒော ဥပသေနောတိ က္လမေ ဒွေ စ ဘာတရော ပဗ္ဗာဇေသိ။ ရေဝတကုမာရော ဧကောဝ ဂေဟေ
အဝသိဋ္ဌော။ အထဿ မာတာ စိန္တေသိ – “မမ ပုတ္တော ဥပတိဿော ဧတ္တကံ ဓနံ ပဟာယ ပဗ္ဗဇိတွာ တိဿ
သော စ ဘဂိနိယော ဒွေ စ ဘာတရော ပဗ္ဗာဇေသိ, ရေဝတော ဧကောဝ အဝသေသော။ သစေ က္လမမ္ပိ ပဗ္ဗာဇေဿတိ,
ဧတ္တကံ နော ဓနံ နဿိဿတိ, ကုလဝံသော ပစ္ဆိဇ္ဇိဿတိ, ဒဟရကာလေယေဝ နံ ဃရာတသေန ဗန္ဓိဿာမီ”တိ။
သာရိပုတ္တတ္ထေရောပိ ပဋိကစ္စေဝ ဘိက္ခူ အာဏာပေသိ “သစေ, အာဝုသော, ရေဝတော ပဗ္ဗဇိတုကာမော အာဂစ္ဆ
တိ, အာဂတမတ္တမေဝ နံ ပဗ္ဗာဇေယျာထ, မမ မာတာပိတရော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာ, ကိံ တေဟိ အာပုစ္ဆိတေဟိ, အဟမေဝ တဿ
သ မာတာ စ ပိတာ စာ”တိ။ မာတာပိဿ ရေဝတကုမာရံ သတ္တဝဿိကမေဝ ဃရဗန္ဓနေန ဗန္ဓိတုကာမာ သမာနဇာတိ
ကေ ကုလေ အရိကံ တရေတွာ ဒိဝသံ ဝဝတ္ထပေတွာ ကုမာရံ မဏ္ဍေတွာ ပသာဓေတွာ မဟတာ ပရိတရေန သဒ္ဓိံ
အာအာယ ကုမာရိကာယ ဉာတိဃရံ အဂမာသိ။ အထ နေသံ ကတမင်္ဂလာနံ ဒွိဝိန္နမ္ပိ ဉာတကေသု သန္နိပတိတေသု ဥဒက
ဟတိယံ ဟတ္ထေ ဩတာရေတွာ မင်္ဂလာနိ ဝတွာ ကုမာရိကာယ ဝုမိုံ အာကင်္ခမာနာ ဉာတကာ “တဝ အယျိကာယ
ဒိဋ္ဌဓမ္မံ ပဿ, အယျိကာ ဝိယ စိရံ ဇီဝ, အမ္မာ”တိ အာဟံသု။ ရေဝတကုမာရော “ကော နု ခေါ က္လမိဿာ အယျိ
ကာယ ဒိဋ္ဌဓမ္မော”တိ စိန္တေတွာ “ကတရာ က္လမိဿာ အယျိကာ”တိ ပုစ္ဆိ။ အထ နံ အာဟံသု, “တာတ, ကိံ န ပဿ
သသိ က္လမံ ဝီသဝဿသတိကံ ခဏ္ဍဒန္တံ ပလိတကေသံ ဝလိတ္တစံ တိလကာဟတဂတ္တံ ကေဟနသိဝင်္ကံ, သော ဧတိ
ဿာ အယျိကာ”တိ။ “ကိံ ပန အယမ္ပိ ဧဝရူပာ ဘဝိဿတီ”တိ? “သစေ ဇီဝိဿတိ, ဘဝိဿတိ, တာတာ”တိ။
သော စိန္တေသိ – “ဧဝရူပမ္ပိ နာမ သရီရံ ဇရာယ က္လမံ ဝိပ္ပကာရံ ပာပုဏိဿတိ, က္လမံ မေ ဘာတရာ ဥပတိဿေန ဒိဋ္ဌံ
ဘဝိဿတိ, အဇ္ဇေဝ မယာ ပလာယိတွာ ပဗ္ဗဇိတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ။ အထ နံ ဉာတကာ ကုမာရိကာယ သဒ္ဓိံ ဧကယာနံ အာ
ရောပေတွာ အာအာယ ပက္ကမိံသု။

သော ထောကံ ဂန္တွာ သရီရကိစ္စံ အပဒိသိတွာ “ဌပေထ တာဝ ယာနံ, ဩတရိတွာ အာဂမိဿာမီ”တိ ယာနာ
ဩတရိတွာ ဧကသ္မိံ ဂုမ္ဗေ ထောကံ ပပဉ္စံ ကတွာ အဂမာသိ။ ပုနပိ ထောကံ ဂန္တွာ တေနေဝ အပဒေသေန ဩတရိ
တွာ အဘိရုဟိ, ပုနပိ တထေဝ အကာသိ။ အထဿ ဉာတကာ “အဒ္ဓါ က္လမဿ ဥဇ္ဇာနနိ ဝတ္တန္တိ”တိ သလ္လက္
ခေတွာ နာတိဒဠှံ အာရက္ခံ ကရိံသု။ သော ပုနပိ ထောကံ ဂန္တွာ တေနေဝ အပဒေသေန ဩတရိတွာ “တုမှေ ဟ ပ
ဇေန္တော ပုရတော ဂစ္ဆထ, မယံ ပစ္ဆတော သဏိကံ အာဂမိဿာမာ”တိ ဝတွာ ဩတရိတွာ ဂုမ္ဗာဘိမုခေါ အဟော
သိ။ ဉာတကာပိဿ “ပစ္ဆတော အာဂမိဿတီ”တိ သညာယ ယာနံ ဟာဇေန္တော ဂမိံသု။ သောပိ တတော ပလာယိတွာ
ဧကသ္မိံ ပဒေသေ တိံသမတ္တာ ဘိက္ခူ ဝသန္တိ, တေသံ သန္တိကံ ဂန္တွာ ဝန္ဒိတွာ အာဟ – “ပဗ္ဗာဇေထ မံ, ဘန္
တေ”တိ။ “အာဝုသော, တွံ သဗ္ဗာလင်္ကာရပဋိမဏ္ဍိတော, မယံ တေ ရာဇပုတ္တဘာဝံ တ အမစ္စပုတ္တဘာဝံ တ န ဇာ
နာမ, ကထံ ပဗ္ဗာဇေဿာမာ”တိ? “တုမှေ ဟ မံ, ဘန္တေ, န ဇာနာထာ”တိ? “န ဇာနာမာဝုသော”တိ။ “အဟံ ဥပတိဿ
ဿ ကနိဋ္ဌဘာတိကော”တိ။ “ကော ဧသ ဥပတိဿော နာမာ”တိ? “ဘန္တေ, ဘဒ္ဒန္တာ မမ ဘာတရံ ‘သာရိပုတ္
တော’တိ ဝဒန္တိ, တသ္မာ မယာ ‘ဥပတိဿော’တိ ဝုတ္တေ န ဇာနန္တိ”တိ။ “ကိံ ပန တွံ သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ က
နိဋ္ဌဘာတိကော”တိ? “အာမ, ဘန္တေ”တိ။ “တေန ဟိ ဧဟိ, ဘာတရာ တေ အနုညာတမေဝ”တိ ဝတွာ ဘိက္ခူ တဿ
သ အာဘရဏာနိ ဩမုဉ္စာပေတွာ ဧကမန္တံ ဌပေတွာ တံ ပဗ္ဗာဇေတွာ ထေရဿ သာသနံ ပဟိဏိံသု။ ထေရော တံ
သုတွာ ဘဂဝတော အာရောစေသိ – “ဘန္တေ, ‘အာရညိကဘိက္ခူဟိ ကိရ ရေဝတော ပဗ္ဗာဇိတော’တိ သာသနံ ပဟိဏိံ
သု, ဂန္တွာ တံ ပဿိတွာ အာဂမိဿာမီ”တိ။ သတ္ထာ “အဓိတသေဟိ တာဝ, သာရိပုတ္တာ”တိ ဂန္တုံ န အဒါသိ။
ထေရော ပုန ကတိပာဟစ္စယေန သတ္ထာရံ အာပုစ္ဆိ။ သတ္ထာ “အဓိတသေဟိ တာဝ, သာရိပုတ္တ, မယမ္ပိ အာဂမိဿ
သာမာ”တိ နေဝ ဂန္တုံ အဒါသိ။

သာမဏေရောပိ “သစာဟံ က္လခ ဝသိဿာမိ , ဉာတကာ မံ အနုဗန္ဓိတွာ ပက္ကောသိဿန္တိ”တိ တေသံ ဘိက္ခူနံ
သန္တိကေ ယာဝ အရဟတ္တာ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဥဂ္ဂဏှိတွာ ပတ္တစီဝရမာအာယ စာရိကံ စရမာနော တတော တိံသယောဇ
နိကေ ဌာနေ ခဒိရဝနံ ဂန္တွာ အန္တောဝဿေယေဝ တေမာသဗ္ဘန္တရေ သဟ ပဋိသမ္ဘိဒာဟိ အရဟတ္တံ ပာပုဏိ။
ထေရောပိ ပတရေတွာ သတ္ထာရံ ပုန တတ္ထ ဂမနတ္ထာယ အာပုစ္ဆိ။ သတ္ထာ “မယမ္ပိ ဂမိဿာမ, သာရိပုတ္
တာ”တိ ပဉ္စဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ သဒ္ဓိံ နိက္ခမိ။ ထောကံ ဂတကာလေ အာနန္ဒတ္ထေရော ဒွေဓာပထေ ဌတွာ သတ္ထာရံ

အာဟ – ''ဘန္တေ, ရေဝတဿ သန္တိကံ ဂမနမဂ္ဂေသု အယံ ပရိဟာရပထော သဋ္ဌိယောဇနိကော မနုဿာတသော, အယံ ဥဇုမဂ္ဂေ တိံသယောဇနိကော အမနုဿပရိဂ္ဂဟိတော, ကတရေန ဂစ္ဆာမာ''တိ။ ''သီဝလိ, ပန, အာနန္ဒ, အမ္ဟေဟိ သဒ္ဓိံ အာဂတော''တိ? ''အာမ, ဘန္တေ''တိ။ ''သစေ, သီဝလိ, အာဂတော, ဥဇုမဂ္ဂမေဝ ဂဏှာဟီ''တိ။ သတ္ထာ ကိရ ''အဟံ တုမှာကံ ယာဂုဘတ္တံ ဥပ္ပာဒေဿာမိ, ဥဇုမဂ္ဂံ ဂဏှာဟီ''တိ အဝတွာ ''တေသံ တေသံ ဇနာနံ ပုညဿ ဝိပါကအနုဘဝနဋ္ဌာနံ ဧတ''န္တိ ဉတွာ ''သစေ, သီဝလိ, အာဂတော, ဥဇုမဂ္ဂံ ဂဏှာဟီ''တိ အာဟ။ သတ္ထာရိ ပန တံ မဂ္ဂံ ပဋိပန္နေ ဒေဝတာ ''အမှာကံ အယျဿ သီဝလိတ္ထေရဿ သက္ကာရံ ကရိဿာမာ''တိ စိန္တေတွာ ဧကေကယောဇနေ ဝိဟာရေ ကာရေတွာ ဧကယောဇနတော ဥဒ္ဓံ ဂန္တုံ အဒတွာ ဟတော ဝုဋ္ဌာယ ဒိဗ္ဗယာဂုအာဒီနိ ဂဟေတွာ, ''အယျော, နော သီဝလိတ္ထေရော ကဟံ နိသိန္နော''တိ ဝိစရန္တိ။ ထေရော အတ္တနော အဘိဟဋံ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ သ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ အပေသိ။ ဧဝံ သတ္ထာ သပရိဝါရော တိံသယောဇနိကံ ကန္တာရံ သီဝလိတ္ထေရဿ ပုညံ အနုဘဝမာနောဝ အာဂမာသိ။ ရေဝတတ္ထေရောပိ သတ္ထု အာဂမနံ ဉတွာ ဘဂဝတော ဂန္ဓကုဋိံ မာပေတွာ ပဉ္စ ကူဋာဂာရသတာနိ, ပဉ္စ စင်္ကမနသတာနိ, ပဉ္စရတ္တိဋ္ဌာနဒိဝါဋ္ဌာနသတာနိ စ မာပေသိ။ သတ္ထာ တဿ သန္တိကေ မာသမတ္တမေဝ ဝသိ။ တသ္မိံ ဝသမာနောပိ သီဝလိတ္ထေရဿေဝ ပုညံ အနုဘဝိ။

တတ္ထ ပန ဒွေ မဟလ္လကဘိက္ခူ သတ္ထု ခဒိရဝနံ ပဝိသနကာလေ ဧဝံ စိန္တယိံသု – ''အယံ ဘိက္ခု ဧတ္တကံ နဝကမ္မံ ကရောန္တော ကိံ သက္ခိဿတိ သမဏဓမ္မံ ကာတုံ, သတ္ထာ 'သာရိပုတ္တဿ ကနိဋ္ဌော'တိ မုခေါလောကန ကိစ္စံ ကရောန္တော ဧဝရူပဿ နဝကမ္မိကဿ ဘိက္ခုဿ သန္တိကံ အာဂတော''တိ။ သတ္ထာပိ တံ ဒိဝသံ ပစ္စူသကာလေ လောကံ ဝေါလောကေတွာ တေ ဘိက္ခူ ဒိသွာ တေသံ စိတ္တာစာရံ အညာသိ။ တသ္မာ တတ္ထ မာသမတ္တံ ဝသိတွာ နိက္ခမနဒိဝသေ ယထာ တေ ဘိက္ခူ အတ္တနော တေလနာဠိဥ္စ ဥဒကတုမ္ဗဥ္စ ဥပဟာဟနာနိ စ ပမုဿန္တိ, တထာ အဓိဋ္ဌဟိတွာ နိက္ခမန္တော ဝိဟာရူပစာရတော ဗဟိ နိက္ခန္တကာလေ ဣဒ္ဓိံ ဝိဿဇ္ဇေသိ။ အထ တေ ဘိက္ခူ ''မယာ ဣဒဉ္စိဒဉ္စ ပမုဋ္ဌံ , မယာပိ ပမုဋ္ဌ''န္တိ ဥဘောပိ နိဝတ္တိတွာ တံ ဌာနံ အသလ္လက္ခေတွာ ခဒိရရုက္ခကဏ္ဋကေဟိ ဝိဇ္ဈမာနာ ဝိစရိတွာ ဧကသ္မိံ ခဒိရရုက္ခေ ဩလမ္ဗန္တံ အတ္တနော ဘဏ္ဍကံ ဒိသွာ အာဒာယ ပက္ကမိံသု။ သတ္ထာပိ ဘိက္ခုသင်္ဃံ အာဒာယ ပုန မာသမတ္တေနေဝ သီဝလိတ္ထေရဿ ပုညံ အနုဘဝမာနော ပဋိဂန္တွာ ပုဗ္ဗာရာမံ ဟဝိသိ။

အထ တေ မဟလ္လကဘိက္ခူ ပာတောဝ မုခံ ဓောဝိတွာ ''အာဂန္တုကဘတ္တအယိကာယ ဝိသာခါယ ဃရံ ယာဂုံ ပိဝိဿာမာ''တိ ဂန္တွာ ယာဂုံ ပိဝိတွာ ခဇ္ဇကံ ခါဒိတွာ နိသီဒိံသု။ အထ နေ ဝိသာခါ ပုစ္ဆိ – ''တုမှေဟိပိ, ဘန္တေ, သတ္ထာရာ သဒ္ဓိံ ရေဝတတ္ထေရဿ ဝသနဋ္ဌာနံ အဂမိတ္ထာ''တိ။ ''အာမ, ဥပါသိကေတိ, ရမဏီယံ, ဘန္တေ, ထေရဿ ဝသနဋ္ဌာန''န္တိ။ ''ကုတော တဿ ရမဏီယတာ သေတကဏ္ဋကခဒိရရုက္ခဂဟနံ ပေတာနံ နိဝါသနဋ္ဌာနသဒိသံ ဥပါသိကေ''တိ။ အထညေ ဒွေ ဒဟရဘိက္ခူ အာဂမိံသု။ ဥပါသိကာ တေသမ္ပိ ယာဂုခဇ္ဇကံ ဒတွာ တထေဝ ပဋိပုစ္ဆိ။ တေ အာဟံသု – ''န သက္ကာ ဥပါသိကေ ဝဏ္ဏေတုံ, သုဓမ္မဒေဝသဘာသဒိသံ ဣဒ္ဓိယာ အဘိသင်္ခတံ ဝိယ ထေရဿ ဝသနဋ္ဌာန''န္တိ။ ဥပါသိကာ စိန္တေသိ – ''ပဌမံ အာဂတာ ဘိက္ခူ အညထာ ဝဒိံသု, ပစ္ဆာ အညထာ ဝဒန္တိ, ပဌမံ အာဂတာ ဘိက္ခူ ကိဉ္စိဒေဝ ပမုဿိတွာ ဣဒ္ဓိယာ ဝိဿဋ္ဌကာလေ ပဋိနိဝတ္တိတွာ ဂတာ ဘဝိဿန္တိ, ပစ္ဆာ ပန ဣဒ္ဓိယာ အဘိသင်္ခရိတွာ နိမ္မိတကာလေ ဂတာ ဘဝိဿန္တီ''တိ အတ္တနော ပဏ္ဍိတဘာဝေန ဧတမတ္ထံ ဉတွာ ''သတ္ထာရံ အာဂတကာလေ ပုစ္ဆိဿာမီ''တိ အဋ္ဌာသိ။ တတော မုဟုတ္တံယေဝ သတ္ထာ ဘိက္ခုသင်္ဃပရိဝုတော ဝိသာခါယ ဂေဟံ ဂန္တွာ ပညတ္တာသနေ နိသီဒိ။ သာ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ သက္ကစ္စံ ပရိဝိသိတွာ ဘတ္တကိစ္စာဝသာနေ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ ပဋိပုစ္ဆိ – ''ဘန္တေ, တုမှေဟိ သဒ္ဓိံ ဂတဘိက္ခူသု ဧကစ္စေ ရေဝတတ္ထေရဿ ဝသနဋ္ဌာနံ 'ခဒိရဂဟနံ အရည'န္တိ ဝဒန္တိ, ဧကစ္စေ 'ရမဏီယ'န္တိ, ကိံ နု ခော ဧတ''န္တိ? တံ သုတွာ သတ္ထာ ''ဥပါသိကေ ကာမော တ ဟောတု အရညံ ဝါ, ယသ္မိံ ဌာနေ အရဟန္တော ဝိဟရန္တိ, တံ ရမဏီယမေဝါ''တိ ဝတွာ အနုသန္ဓိံ ဃဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂါထမာဟ –

၉၈. ''ဂါမေ ဝါ ယဒိ ဝါရညေ၊ နိန္နေ ဝါ ယဒိ ဝါ ထလေ။
ယတ္ထ အရဟန္တော ဝိဟရန္တိ၊ တံ ဘူမိရာမဏေယျက''န္တိ။

တတ္ထ ကိဉ္စာပိ အရဟန္တော ကာမန္တေ ကာယဝိဝေကံ န လဘန္တိ, စိတ္တဝိဝေကံ ပန လဘန္တေဝ။ တေသဉှိ ဒိဗ္ဗပဋိဘာဂနိပိ အာရမ္မဏာနိ စိတ္တံ စာလေတုံ န သက္ကောန္တိ။ တသ္မာ ဂါမော ဝါ ဟောတု အရညာဒီနံ ဝါ အညတ

ရံ, ယတ္ထ အရဟန္တော ဝိဟရန္တိ, တံ ဘူမိရာမဏေယျကံ န္တိ သော ဘူမိပဒေသော ရမဏီယော ဇေတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပါပုဏိံသူတိ။

အပရေန သမယေန ဘိက္ခူ ကထံ သမုဋ္ဌာပေသုံ – ''အာဝုသော, ကေန နု ခေါ ကာရဏေန အာယသ္မာ သီဝလိတ္ထေရော သတ္တဒိဝသသတ္တမာသာဓိကာနိ သတ္တ ဝဿာနိ မာတု ကုစ္ဆိယံ ဝသိ, ကေန နိရယေ ပစ္စိ, ကေန နိဿန္ဒေန လာဘဂ္ဂယသဂ္ဂပ္ပတ္တော ဇာတော''တိ? သတ္ထာ တံ ကထံ သုတွာ, ''ဘိက္ခဝေ, ကိံ ကထေထာ''တိ ပုစ္ဆိတွာ, ''ဘန္တေ, ဣဒံ နာမာ''တိ ဝုတ္တေ တဿာယသ္မတော ပုဗ္ဗကမ္မံ ကထေန္တော အာဟ –

ဘိက္ခဝေ, ဣတော ဧကနဝုတိကပ္ပေ ဝိပဿီ ဘဂဝါ လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ ဧကသ္မိံ သမယေ ဇနပဒစာရိကံ စရိတွာ ပိတု နဂရံ ပစ္စာဂမာသိ။ ရာဇာ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ အာဂန္တုကဒါနံ သဇ္ဇေတွာ နာဂရာနံ သာသနံ ပေသေသိ ''အာဂန္တွာ မယှံ အနေ သဟာယကာ ဟောန္တူ''တိ။ တေ တထာ ကတွာ ''ရညာ ဒိန္နဒါနတော အတိရေကတရံ ဒဿာမာ''တိ သတ္ထာရံ နိမန္တေတွာ ပုနဒိဝသေ ဒါနံ ပဋိယာဒေတွာ ရညော သာသနံ ပဟိဏိံသု။ ရာဇာ အာဂန္တွာ တေသံ ဒါနံ ဒိသွာ ''ဣတော အဓိကတရံ ဒဿာမီ''တိ ပုနဒိဝသတ္ထာယ သတ္ထာရံ နိမန္တေသိ, နေဝ ရာဇာ နာဂရေ ပရာဇေတုံ သက္ခိ, န နာဂရာ ရာဇာနံ။ နာဂရာ ဆဋ္ဌေ ဝါရေ ''သွေ ဒါနိ ယထာ 'ဣမသ္မိံ အနေ ဣဒံ နာမ နတ္ထီ'တိ န သက္ကာ ဟောတိ ဝတ္တုံ, ဧဝံ ဒါနံ ဒဿာမာ''တိ စိန္တေတွာ ပုနဒိဝသေ ဒါနံ ပဋိယာဒေတွာ ''ကိံ နု ခေါ ဧတ္ထ နတ္ထီ''တိ ဩလောကေန္တာ အလ္လမဓုမေဝ န အဒ္ဒသံသု။ ပက္ကမဓု ပန ဗဟုံ အတ္ထိ။ တေ အလ္လမဓုဿတ္ထာယ စတူသု နဂရဒွါရေသု စတ္တာရိ ကဟာပဏသဟဿာနိ ကဟာပေတွာ ပဟိဏိံသု။ အထေကော ဇနပဒမနုဿော ကမဘောဇကံ ပဿိတုံ အာဂစ္ဆန္တော အန္တရာမဂ္ဂေ မဓုပဋလံ ဒိသွာ မက္ခိကာ ပလာပေတွာ သာခံ ဆိန္ဒိတွာ သာခာဒဏ္ဍကေနေဝ သဒ္ဓိံ မဓုပဋလံ အာဒာယ ''ကမဘောဇကဿ ဒဿာမီ''တိ နဂရံ ပါဝိသိ။ မဓုအတ္ထာယ ဂတော တံ ဒိသွာ, ''အမ္ဘော, ဝိက္ကိဏိယံ မဓု''န္တိ ပုစ္ဆိ။ ''န ဝိက္ကိဏိယံ, သာမီ''တိ။ ''ဟန္ဒ, ဣမံ ကဟာပဏံ ဂဟေတွာ ဒေဟီ''တိ။ သော စိန္တေသိ – ''ဣမံ မဓုပဋလံ ပါဒမတ္တမ္ပိ န အဂ္ဃတိ, အယံ ပန ကဟာပဏံ ဒေတိ။ ဗဟုကဟာပဏကော မညေ, မယာ ဝဍ္ဎေတုံ ဝဋ္ဋတီ''တိ။ အထ နံ ''န ဒေမီ''တိ အာဟ, ''တေန ဟိ ဒွေ ကဟာပဏေ ဂဏှာဟီ''တိ။ ''ဒွီဟိပိ န ဒေမီ''တိ။ ဧဝံ တာဝ ဝဍ္ဎေသိ, ယာဝ သော ''တေန ဟိ ဣဒံ သဟဿံ ဂဏှာဟီ''တိ ဘဏ္ဍိကံ ဥပနေသိ။

အထ နံ သော အာဟ – ''ကိံ နု ခေါ တွံ ဥမ္မတ္တကော, ဥဒါဟု ကဟာပဏာနံ ဌပနောကာသံ န လဘသိ, ပါဒမ္ပိ န အဂ္ဃနကံ မဓုံ 'သဟဿံ ဂဟေတွာ ဒေဟီ'တိ ဝဒသိ, 'ကိံ နာမေတ'''န္တိ? 'ဇာနာမဟံ, ဘော, ဣမိနာ ပန မေ ကမ္မံ အတ္ထိ, တေနေဝံ ဝဒါမီ'တိ။ ''ကိံ ကမ္မံ, သာမီ''တိ? ''အမှေဟိ ဝိပဿီဗုဒ္ဓဿ အဋ္ဌသဋ္ဌိသမဏသဟဿပရိဝါရဿ မဟာဒါနံ သဇ္ဇိတံ, တတြေကံ အလ္လမဓုမေဝ နတ္ထိ, တသ္မာ ဧဝံ ဂဏှာမီ''တိ။ ဧဝံ, သန္တေ, နာဟံ မူလေန ဒဿာမိ, သစေ ''အဟမ္ပိ အနေ ပတ္တိံ လဘိဿာမိ, ဒဿာမီ''တိ။ သော ဂန္တွာ နာဂရာနံ တမတ္ထံ အာရောစေသိ။ နာဂရာ တဿ သဒ္ဓါယ ဗလဝဘာဝံ ဉတွာ, ''သာဓု, ပတ္တိကော ဟောတူ''တိ ပဋိဇာနိံသု, တေ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ နိသီဒါပေတွာ ယာဂုခဇ္ဇကံ ဒတွာ မဟတိံ သုဝဏ္ဏပါတိံ အာဟရာပေတွာ မဓုပဋလံ ပီဠာပေသုံ။ တေနေဝ မနုဿေန ပဏ္ဏာကာရတ္ထာယ ဒဓိတရကောပိ အာဟဋော အတ္ထိ, သော တမ္ပိ ဒဓိံ ပါတိယံ အာကိရိတွာ တေန မဓုနာ သံသန္ဒိတွာ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ အာဒိတော ပဋ္ဌာယ အဒါသိ။ တံ ယာဝဒတ္ထံ ဂဏှန္တာနံ သဗ္ဗေသံ ပါပုဏိ ဥတ္တရိမ္ပိ အဝသိဋ္ဌံ အဟောသိယေဝ။ ''ဧဝံ ထောကံ မဓု ကထံ တာဝ ဗဟူနံ ပါပုဏီ''တိ န စိန္တေတဗ္ဗံ။ တဉ္ဟိ ဗုဒ္ဓါနုဘာဝေန ပါပုဏိ။ ဗုဒ္ဓဝိသယော န စိန္တေတဗ္ဗော။ စတ္တာရိ ဟိ ''အစိန္တေယျာနီ''တိ (အ. နိ. ၄.၇၇) ဝုတ္တာနိ။ တာနိ စိန္တေန္တော ဥမ္မာဒဿေဝ ဘာဂီ ဟောတီတိ။ သော ပုရိသော တေတ္တကံ ကမ္မံ ကတွာ အာယုပရိယောသာနေ ဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ တေတ္တကံ ကာလံ သံသရန္တော ဧကသ္မိံ သမယေ ဒေဝလောကာ စဝိတွာ ဗာရာဏသိယံ ရာဇကုလေ နိဗ္ဗတ္တော ပိတု အစ္စယေန ရဇ္ဇံ ပါပုဏိ။ သော ''ဧကံ နဂရံ ဂဏှိဿာမီ''တိ ဂန္တွာ ပရိဝါရေသိ, နာဂရာနဉ္စ သာသနံ ပဟိဏိ ''ရဇ္ဇံ ဝါ မေ ဒေန္တု ယုဒ္ဓံ ဝါ''တိ။ တေ ''နေဝ ရဇ္ဇံ ဒဿာမ, န ယုဒ္ဓ''န္တိ ဝတွာ စူဠဒွါရေဟိ နိက္ခမိတွာ ဒာရုဒကာဒီနိ အာဟရန္တိ, သဗ္ဗကိစ္စာနိ ကရောန္တိ။

ဣတရောပိ စတ္တာရိ မဟာဒွါရာနိ ရက္ခန္တော သတ္တမာသာဓိကာနိ သတ္တ ဝဿာနိ နဂရံ ဥပရုန္ဓိ။ အထဿ မာတာ ''ကိံ မေ ပုတ္တော ကရောတီ''တိ ပုစ္ဆိတွာ ''ဣဒံ နာမ ဒေဝီ''တိ တံ ပဝတ္တိံ သုတွာ ''ဗာလော မမ ပုတ္တော,

ဂစ္ဆထ, တသ္မႃ ‘စူဠဒ္ဒတရာနိပိ ပိဓာယ နဂရံ ဥပရုန္ဓတူ’တိ ဝဒေထာ”တိ။ သော မာတု သာသနံ သုတ္ဝာ တထာ အကာသိ။ နာဂရာပိ ဗဟိ နိက္ခမိတုံ အလဘန္တာ သတ္တမေ ဒိဝသေ အတ္တနော ရာဇာနံ မာရေတွာ တသ္မႃ ရဇ္ဇံ အဒံသု။ သော ကြမံ ကမ္မံ ကတွာ အာယုပရိယောသာနေ အဝီစိမှိ နိဗ္ဗတ္တိတွာ ယာတယံ ပထဝိ ယောဇနမတ္တံ ဥသ္မွန္နာ, တာဝ နိရယေ ပစ္စိတွာ စတုန္နံ စူဠဒ္ဒတရာနံ ပိဒဟိတတ္တာ တတော စုတော တသ္မႃ ဧဝ မာတု ကုစ္ဆိသ္မိံ ပဋိသန္ဓိံ ဂဟေတွာ တ သတ္တမာသာဓိကာနိ သတ္တ ဝဿာနိ အန္တောကုစ္ဆိသ္မိံ ဝသိတွာ သတ္တ ဒိဝသာနိ ယောနိမုခေ တိရိယံ နိပဇ္ဇိ။ ဧဝံ, ဘိက္ခဝေ, သီဝလိ, တဒါ နဂရံ ဥပရုန္ဓိတွာ ဂဟိတကမ္မေန တွေကံ ကာလံ နိရယေ ပစ္စိတွာ စတုန္နံ စူဠဒ္ဒတရာနံ ပိဒဟိတတ္တာ တတော စုတော တသ္မႃ ဧဝ မာတု ကုစ္ဆိယံ ပဋိသန္ဓိံ ဂဟေတွာ တွေကံ ကာလံ ကုစ္ဆိယံ ဝသိ။ နဝမဓုနော ဒိန္နတ္တာ လာဘဂ္ဂယသဂ္ဂပ္ပတ္တော ဇာတောတိ။

ပုနေကဒိဝသံ ဘိက္ခူ ကထံ သမုဋ္ဌာပေသုံ – “အဟော သာမဏေရဿ လာဘော, အဟော ပုညံ, ယေန ဧကေန ပဥ္စန္နံ ဘိက္ခုသတာနံ ပဥ္စကူဋ္ဌာကရသတာဒီနိ ကတာနိ”တိ။ သတ္ထာ အာဂန္တွာ “ကာယ နုတ္ထ, ဘိက္ခဝေ, ဧတရဟိ ကထာယ သန္နိသိန္နာ”တိ ပုစ္ဆိတွာ “ဣမာယ နာမာ”တိ ဝုတ္တေ, “ဘိက္ခဝေ, မယှံ ပုတ္တဿ နေဝ ပုညံ အတ္ထိ, န ပာပံ, ဥဘယမဿ ပဟီန”န္တိ ဝတွာ ဗြာဟ္မဏဝဂ္ဂေ ဣမံ ကထမာဟ –

> “ယောဓ ပုညဥ္စ ပာပဥ္စ, ဥဘော သင်္ဂမုပစ္စဂါ။
> အသောကံ ဝိရဇံ သုဒ္ဓံ, တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏ”န္တိ။ (ဓ. ပ. ၄၁၂)။

ခဒိရဝနိယရေဝတတ္ထေရဝတ္ထု နဝမံ။

၁၀. အညတရဣတ္ထိဝတ္ထု

ရမဏီယာနီတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော အညတရံ ဣတ္ထိံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ဧကော ကိရ ပိဏ္ဍပာတိကော ဘိက္ခု သတ္ထု သန္တိကေ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတွာ ဧကံ ဇိဏ္ဏုယျာနံ ပဝိသိတွာ သမဏဓမ္မံ ကရောတိ။ ဧကာ နဂရသောဘိနီ ဣတ္ထီ ပုရိသေန သဒ္ဓိံ “အဟံ အသုကဋ္ဌာနံ နာမ ဂမိဿာမိ, တွံ တတ္ထ အာဂစ္ဆေယျာသီ”တိ သင်္ကေတံ ကတွာ အဂမာသိ။ သော ပုရိသော နာဂစ္ဆိ။ သာ တဿ အာဂမနမဂ္ဂံ ဩလောကေန္တီ တံ အဒိသွာ ဥက္ကဏ္ဌိတွာ ဣတော စိတော စ ဝိစရမာနာ တံ ဥယျာနံ ပဝိသိတွာ ထေရံ ပလ္လင်္ကံ အာဘုဇိတွာ နိသိန္နံ ဒိသွာ ဣတော စိတော စ ဩလောကယမာနာ အညံ ကဥ္စိ အဒိသွာ “အယဉ္စ ပုရိသော ဧဝ, ဣမဿ စိတ္တံ ပမောဟေဿာမီ”တိ တဿ ပုရတော ဌတွာ ပုနပ္ပုနံ နိဝတ္ထသာဋကံ မောစေတွာ နိတသေတိ, ကေသေ မုဉ္စိတွာ ဗန္ဓတိ, ဟတ္ထံ ပဟရိတွာ ဟသတိ။ ထေရဿ သံဝေဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ သကလသရီရံ ဖရိ။ သော “ကိံ နု ခေါ ဣဒ”န္တိ စိန္တေသိ။ သတ္ထာပိ “မမ သန္တိကေ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတွာ ‘သမဏဓမ္မံ ကရိဿာမီ’တိ ဂတဿ ဘိက္ခုနော ကာ နု ခေါ ပဝတ္တီ”တိ ဥပဓာရေန္တော တံ ဣတ္ထိံ ဒိသွာ တဿာ အနာစာရကိရိယံ, ထေရဿ စ သံဝေဂုပ္ပတ္တိံ ဉတွာ ဂန္ဓကုဋိယံ နိသိန္နောဝ တေန သဒ္ဓိံ ကထေသိ – “ဘိက္ခု, ကာမဂဝေသကာနံ အရမဏဋ္ဌာနမေဝ ဝီတရာဂါနံ ရမဏဋ္ဌာနံ ဟောတီ”တိ ။ ဧဝဉ္စ ပန ဝတွာ ဩဘာသံ ဖရိတွာ တဿ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ကထမာဟ –

> ၉၉. “ရမဏီယာနိ အရညာနိ, ယတ္ထ န ရမတီ ဇနော။
> ဝီတရာဂါ ရမိဿန္တိ, န တေ ကာမဂဝေသိနော”တိ။

တတ္ထ **အရညာနီ**တိ သုပုပ္ဖိတတရုဝနသဏ္ဍပဋိမဏ္ဍိတာနိ ဝိမလသလိလသမ္ပန္နာနိ အရညာနိ နာမ **ရမဏီယာနိ။ ယတ္ထာ**တိ ယေသု အရညေသု ဝိကသိတေသု ပဒုမဝနေသု ကမမက္ခိကာ ဝိယ ကာမဂဝေသကော **ဇနော န ရမတိ။ ဝီတရာဂါ**တိ ဝိဂတရာဂါ ပန ခီဏာသဝ နာမ ဘမရမဓုကရာ ဝိယ ပဒုမဝနေသု တထာရူပေသု အရညေသု **ရမိဿန္တိ** ။ ကိံ ကာရဏာ? **န တေ ကာမပဝေသိနော,** ယသ္မာ တေ ကာမဂဝေသိနော န ဟောန္တီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ သော ထေရော ယထာနိသိန္နောဝ သဟ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ အရဟတ္တံ ပာပုဏိတွာ အာကာသေနာဂန္တွာ ထုတိံ ကရောန္တော တထာဂတဿ ပာဒေ ဝန္ဒိတွာ အဂမာသီတိ။

အညတရဣတ္ထိဝတ္ထု ဒသမံ။

အရဟန္တဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သတ္တမော ဝဂ္ဂေါ။

၈. သဟဿဝဂ္ဂေါ

၁. တမ္ဗဒါဌိကစောရဃာတကဝတ္ထု

သဟဿမပိ စေ ဝါစာတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဝေဠုဝနေ ဝိဟရန္တော တမ္ဗဒါဌိကစောရဃာတကံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ဧကူနပဉ္စသတာ ကိရ စောရာ ဂါမဃာတကာဒီနိ ကရောန္တာ ဇီဝိကံ ကပ္ပေသုံ။ အထေကော ပုရိသော နိဗ္ဗိဒ္ဓပိင်္ဂလော တမ္ဗဒါဌိကော တေသံ သန္တိကံ ဂန္တွာ "အဟမ္ပိ တုမှေဟိ သဒ္ဓိံ ဇီဝိဿာမီ"တိ အာဟ။ အထ နံ စောရဇေဋ္ဌကဿ ဒဿေတွာ "အယမ္ပိ အမှာကံ သန္တိကေ ဝသိတုံ ဣစ္ဆတီ"တိ အာဟံသု။ အထ နံ စောရဇေဋ္ဌကော ဩလောကေတွာ "အယံ မာတု ထနံ ဆိန္ဒိတွာ ပိတု ဝါ ဂလလောဟိတံ နီဟရိတွာ ခါဒနသမတ္ထော အတိကက္ခဠော"တိ စိန္တေတွာ "နတ္ထေတဿ အမှာကံ သန္တိကေ ဝသနကိစ္စ"န္တိ ပဋိက္ခိပိ။ သော ဧဝံ ပဋိက္ခိတ္တောပိ အာဂန္တွာ တဿ ဧကံ အန္တေဝါသိကံ ဥပဋ္ဌဟန္တော အာရာဓေသိ။ သော တံ အာဒါယ စောရဇေဋ္ဌကံ ဥပသင်္ကမိတွာ, "သာမိ, ဘဒ္ဒကော ဧသ, အမှာကံ ဥပကာရကော, သင်္ဂဏှထ န"န္တိ ယာစိတွာ စောရဇေဋ္ဌကံ ပဋိစ္ဆာပေသိ။ အထေကဒိဝသံ နာဂရာ ရာဇပုရိသေဟိ သဒ္ဓိံ ဧကတော ဟုတွာ တေ စောရေ ဂဟေတွာ ဝိနိစ္ဆယမဟာမစ္စာနံ သန္တိကံ နယိံသု။ အမစ္စာ တေသံ ဖရသုနာ သီသစ္ဆေဒံ အာဏာပေသုံ။ တတော "ကော နု ခော ဣမေ မာရေဿတီ"တိ ပရိယေသန္တာ တေ မာရေတုံ ဣစ္ဆန္တံ ကဉ္စိ အဒိသွာ စောရဇေဋ္ဌကံ အာဟံသု – "တွံ ဣမေ မာရေတွာ ဇီဝိတဉ္စေဝ လဘိဿသိ သမ္မာနဉ္စ, မာရေဟိ နေ"တိ။ သောပိ အတ္တနော နိဿာယ ဝသိတတ္တာ တေ မာရေတုံ န ဣစ္ဆိ။ ဧတေနူပါယေန ဧကူနပဉ္စသတေ ပုစ္ဆိံသု, သဗ္ဗေပိ န ဣစ္ဆိံသု။ သဗ္ဗပစ္ဆာ တံ နိဗ္ဗိဒ္ဓပိင်္ဂလံ တမ္ဗဒါဌိကံ ပုစ္ဆိံသု။ သော "သာဓူ"တိ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ တေ သဗ္ဗေပိ မာရေတွာ ဇီဝိတဉ္စေဝ သမ္မာနဉ္စ လဘိ။ ဧတေနူပါယေန နဂရဿ ဒက္ခိဏတောပိ ပဉ္စ စောရသတာနိ အာနေတွာ အမစ္စာနံ ဒဿေတွာ တေဟိ တေသမ္ပိ သီသစ္ဆေဒေ အာဏတ္တေ စောရဇေဋ္ဌကံ အာဒိံ ကတွာ ပုစ္ဆန္တာ ကဉ္စိ မာရေတုံ ဣစ္ဆန္တံ အဒိသွာ "ပုရိမဒိဝသေ ဧကော ပုရိသော ပဉ္စသတေ စောရေ မာရေသိ, ကဟံ နု ခော သော"တိ။ "အသုကဋ္ဌာနေ အမှေဟိ ဒိဋ္ဌော"တိ ဝုတ္တေ တံ ပက္ကောသာပေတွာ "ဣမေ မာရေဟိ, သမ္မာနံ လစ္ဆသီ"တိ အာဏာပေသုံ။ သော "သာဓူ"တိ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ တေ သဗ္ဗေပိ မာရေတွာ သမ္မာနံ လဘိ။ အထ နံ "ဘဒ္ဒကော အယံ ပုရိသော, နိဗဒ္ဓံ စောရဃာတကမေဝ ဧတံ ကရိဿာမာ"တိ မန္တေတွာ တဿ တံ ဌာနန္တရံ ဒတွာဝ သမ္မာနံ ကရိံသု။ သော ပစ္ဆိမဒိသတောပိ ဥတ္တရဒိသတောပိ အာနီတေ ပဉ္စသတေ ပဉ္စသတေ စောရေ ဃာတေသိယေဝ။ ဧဝံ စတူဟိ ဒိသာဟိ အာနီတာနိ ဒွေ သဟဿာနိ မာရေတွာ တတော ပဋ္ဌာယ ဒေဝသိကံ ဧကံ ဒွေ ဝါတိ အာနီတေ တေ မနုဿေ မာရေတွာ ပဉ္စပဏ္ဏာသ သံဝစ္ဆရာနိ စောရဃာတကကမ္မံ အကာသိ။

သော မဟလ္လကကာလေ ဧကပ္ပဟာရေနေဝ သီသံ ဆိန္ဒိတုံ န သက္ကောတိ, ဒွေ တယော ဝါရေ ပဟရန္တော မနုဿေ ကိလမေတိ။ နာဂရာ စိန္တယိံသု – "အညောပိ စောရဃာတကော ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ, အယံ အတိဝိယ မနုဿေ ကိလမေတိ, ကိံ ဣမိနာ"တိ တဿ တံ ဌာနန္တရံ ဟရိံသု။ သော ပုဗ္ဗေ စောရဃာတကကမ္မံ ကရောန္တော "အဟတသာဋကေ နိဝါသေတုံ, နဝသပ္ပိနာ သင်္ခတံ ခီရယာဂုံ ပိဝိတုံ, သုမနပုပ္ဖာနိ ပိဠန္ဓိတုံ, ဂန္ဓေ ဝိလိမ္ပိတု"န္တိ ဣမာနိ စတ္တာရိ န လဘိ။ သော ဌာနာ စာဝိတဒိဝသေ "ခီရယာဂုံ မေ ပစထာ"တိ ဝတွာ အဟတဝတ္ထသုမနမာလာဝိလေပနာနိ ဂါဟာပေတွာ နဒိံ ဂန္တွာ နှာယိတွာ အဟတဝတ္ထာနိ နိဝါသေတွာ မာလာ ပိဠန္ဓိတွာ ဂန္ဓေဟိ အနုလိတ္တဂတ္တော ဂေဟံ အာဂန္တွာ နိသီဒိ။ အထဿ နဝသပ္ပိနာ သင်္ခတံ ခီရယာဂုံ ပုရတော ဌပေတွာ ဟတ္ထဓောဝနောဒကံ အာဟရိံသု။ တသ္မိံ ခဏေ သာရိပုတ္တတ္ထေရော သမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌာယ "ကတ္ထ နု ခော အဇ္ဇ မယာ ဂန္တဗ္ဗ"န္တိ အတ္တနော ဘိက္ခာစာရံ ဩလောကေန္တော တဿ ဂေဟေ ခီရယာဂုံ ဒိသွာ "ကရိဿတိ နု ခော မေ ပုရိသော သင်္ဂဟ"န္တိ ဥပဓာရေန္တော "မံ ဒိသွာ မမ သင်္ဂဟံ ကရိဿတိ, ကရိတွာ စ ပန မဟာသမ္ပတ္တိံ လဘိဿတိ အယံ ကုလပုတ္တော"တိ ဉတွာ စီဝရံ ပါရုပိတွာ ပတ္တံ အာဒါယ တဿ ဂေဟဒွါရေ ဌိတမေဝ အတ္တာနံ ဒဿေသိ။

သော ထေရံ ဒိသွာ ပသန္နစိတ္တော စိန္တေသိ – "မယာ စိရံ စောရဃာတကကမ္မံ ကတံ, ဗဟူ မနုဿာ မာရိတာ, ဣဒါနိ မေ ဂေဟေ ခီရယာဂု ပဋိယတ္တာ, ထေရော အာဂန္တွာ မမ ဂေဟဒွါရေ ဌိတော, ဣဒါနိ မယာ အယျဿ ဒေ

ယျဓမ္မံ အတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ ပုရတော ဌပိတယာဂုံ အပနေတွာ ထေရံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဝန္ဒိတွာ အန္တောဂေဟေ နိသီဒါပေတွာ ပတ္တေ ခီရယာဂုံ အာကိရိတွာ နဝသပ္ပိံ အာသိဉ္စိတွာ ထေရံ ဗီဇမာနော အဋ္ဌာသိ။ အထဿ စ ဒီဃရတ္တံ အလဒ္ဓပုဗ္ဗတာယ ခီရယာဂုံ ပါတုံ ဗလဝအဿာသယော အဟောသိ။ ထေရော တဿ အဿာသယံ ဉတွာ “တွံ, ဥပါသက, အတ္တနော ယာဂုံ ပိဝ”တိ အာဟ။ သော အညဿ ဟတ္ထေ ဗီဇနိံ ဒတွာ ယာဂုံ ပိဝိ။ ထေရော ဗီဇမာနံ ပုရိသံ “ဂစ္ဆ, ဥပါသကမေဝ ဗီဇာဟီ”တိ အာဟ။ သော ဗီဇိယမာနော ကုစ္ဆိပူရံ ယာဂုံ ပိဝိတွာ အာဂန္တွာ ထေရံ ဗီဇမာနော ဌတွာ ကတာဟာရကိစ္စဿ ထေရဿ ပတ္တံ အဂ္ဂဟေသိ။ ထေရော တဿ အနုမောဒနံ အာရဘိ။ သော အတ္တနော စိတ္တံ ထေရဿ ဓမ္မဒေသနာနုဂံ ကာတုံ နာသက္ခိ။ ထေရော သလ္လက္ခေတွာ, “ဥပါသက, ကသ္မာ စိတ္တံ ဒေသနာနုဂံ ကာတုံ န သက္ကောသီ”တိ ပုစ္ဆိ။ “ဘန္တေ, မယာ ဒီဃရတ္တံ ကက္ခဠကမ္မံ ကတံ, ဗဟူ မနုဿာ မာရိတာ, တမဟံ အတ္တနော ကမ္မံ အနုဿရန္တော စိတ္တံ အယျဿ ဒေသနာနုဂံ ကာတုံ နာသက္ခိ”န္တိ။ ထေရော “ဝဉ္စေဿာမိ န”န္တိ စိန္တေတွာ “ကိံ ပန တွံ အတ္တနော ရုစိယာ အကာသိ, အညေဟိ ကာရိတောသီ”တိ? “ရာဇာ မံ ကာရေသိ, ဘန္တေ”တိ။ “ကိံ နု ခော တေ, ဥပါသက, ဧဝံ သန္တေ အကုသလံ ဟောတီ”တိ? မန္ဒဓာတုကော ဥပါသကော ထေရေနေဝံ ဝုတ္တေ “နတ္ထိ မယှံ အကုသလ”န္တိ သညီ ဟုတွာ တေန ဟိ, “ဘန္တေ, ဓမ္မံ ကထေထာ”တိ။ သော ထေရေ အနုမောဒနံ ကရောန္တေ ဧကဂ္ဂစိတ္တော ဟုတွာ ဓမ္မံ သုဏန္တော သောတာပတ္တိမဂ္ဂဿ ဩရတော အနုလောမိကံ ခန္တိံ နိဗ္ဗတ္တေသိ။ ထေရောပိ အနုမောဒနံ ကတွာ ပက္ကာမိ။

ဥပါသကံ ထေရံ အနုဂန္တွာ နိဝတ္တမာနံ ဧကာ ယက္ခိနီ ဓေနုဝေသေန အာဂန္တွာ ဥရေ ပဟရိတွာ မာရေသိ။ သော ကာလံ ကတွာ တုသိတပုရေ နိဗ္ဗတ္တိ။ ဘိက္ခူ ဓမ္မသဘာယံ ကထံ သမုဋ္ဌာပေသုံ “စောရဃာတကော ပဉ္စပဏ္ဏာသဝဿာနိ ကက္ခဠကမ္မံ ကတွာ အဇ္ဇေဝ တတော မုတ္တော, အဇ္ဇေဝ ထေရဿ ဘိက္ခံ ဒတွာ အဇ္ဇေဝ ကာလံ ကတော, ကဟံ နု ခော နိဗ္ဗတ္တော”တိ။ သတ္ထာ အာဂန္တွာ “ကာယ နုတ္ထ, ဘိက္ခဝေ, ဧတရဟိ ကထာယ သန္နိသိန္နာ”တိ ပုစ္ဆိတွာ “ဣမာယ နာမာ”တိ ဝုတ္တေ , “ဘိက္ခဝေ, တုသိတပုရေ နိဗ္ဗတ္တော”တိ အာဟ။ “ကိံ, ဘန္တေ, ဝဒေထ, ဧတ္တကံ ကာလံ ဧတ္တကေ မနုဿေ ဃာတေတွာ တုသိတဝိမာနေ နိဗ္ဗတ္တော”တိ။ “အာမ, ဘိက္ခဝေ, မဟန္တော တေန ကလျာဏမိတ္တော လဒ္ဓော, သော သာရိပုတ္တဿ ဓမ္မဒေသနံ သုတွာ အနုလောမဉာဏံ နိဗ္ဗတ္တေတွာ ဣတော စုတော တုသိတဝိမာနေ နိဗ္ဗတ္တော”တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

“သုဘာသိတံ သုဏိတွာန၊ နဂရေ စောရဃာတကော။
အနုလောမခန္တိံ လဒ္ဓါန၊ မောဒတီ တိဒိဝံ ဂတော”တိ။

“ဘန္တေ, အနုမောဒနကထာ နာမ န ဗလဝတ, တေန ကတံ အကုသလကမ္မံ မဟန္တံ, ကထံ ဧတ္တကေန ဝိသေသံ နိဗ္ဗတ္တေသီ”တိ။ သတ္ထာ “ကိံ, ဘိက္ခဝေ, ‘မယာ ဒေသိတဓမ္မဿ အပ္ပံ ဝါ ဗဟုံ ဝါ’တိ မာ ပမာဏံ ဂဏှထ။ ဧကဝါစာပိ ဟိ အတ္ထနိဿိတာ သေယျောဝါ”တိ ဝတွာ အနုသန္ဓိံ ဃဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂါထမာဟ –

၁၀၀. “သဟဿမပိ စေ ဝါစာ၊ အနတ္ထပဒသံဟိတာ။
ဧကံ အတ္ထပဒံ သေယျော၊ ယံ သုတွာ ဥပသမ္မတီ”တိ။

တတ္ထ **သဟဿမပိ** တိ ပရိစ္ဆေဒဝစနံ, ဧကံ သဟဿံ ဒွေ သဟဿာနီတိ ဧဝံ သဟဿေန စေပိ ပရိစ္ဆိန္နာ ဝါစာ ဟောန္တိ, တာ စ ပန **အနတ္ထပဒသံဟိတာ** အာကာသဝဏ္ဏနာပဗ္ဗတဝဏ္ဏနာဝနဝဏ္ဏနာဒီနိ ပကာသကေဟိ အနိယျာနဒီပကေဟိ အနတ္ထကေဟိ ပဒေဟိ သံဟိတာ ယာဝ ဗဟုကာ ဟောန္တိ, တာဝ ပါပိကာ ဧဝါတိ အတ္ထော။ **ဧကံ အတ္ထပဒ**န္တိ **ယံ** ပန “အယံ ကာယော, အယံ ကာယဂတာသတိ, တိဿော ဝိဇ္ဇာ အနုပ္ပတ္တော, ကတံ ဗုဒ္ဓဿ သာသန”န္တိ ဧဝရူပံ ဧကံ အတ္ထပဒံ **သုတွာ** ရာဂါဒိဝူပသမေန **ဥပသမ္မတိ,** တံ အတ္ထာဝဟံ နိဗ္ဗာနပ္ပဋိသံယုတ္တံ ခန္ဓဓာတုအာယတနဣန္ဒြိယဗလဗောဇ္ဈင်္ဂသတိပဋ္ဌာနပရိဒီပကံ ဧကမ္ပိ ပဒံ သေယျောယေဝါတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပါပုဏိံသူတိ။

တမ္ဗဒါဌိကစောရဃာတကဝတ္ထု ပဌမံ။

၂. ဗာဟိယအရုစီရိယတ္ထေရဝတ္ထု

သဟဿမပိ စေ ဂါထာ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော အရုစီရိယတ္ထေရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ကေသိမ္ပိ ဟိ ကာလေ ဗဟူ မနုဿာ နာတယ မဟာသမုဒ္ဒံ ပက္ခန္ဒိတွာ အန္တောမဟာသမုဒ္ဒေ ဘိန္နာယ နာတယ မစ္ဆကစ္ဆပဘက္ခာ အဟေသုံ။ ဧကောဝေတ္ထ ဧကံ ဖလကံ ဂဟေတွာ တယမန္တော သုပ္ပာရကပဋ္ဋနတီရံ ဩက္ကမိ, တဿ နိတသနပာရုပနံ နတ္ထိ။ သော အညံ ကိဉ္စိ အပဿန္တော သုက္ခကဋ္ဌဒဏ္ဍကေ တကေဟိ ပလိဝေဌေတွာ တ နိတသနပာရုပနံ ကတွာ ဒေဝကုလတော ကပာလံ ဂဟေတွာ သုပ္ပာရကပဋ္ဋနံ အဂမာသိ, မနုဿာ တံ ဒိသွာ ယာဂုဘတ္တာဒီနိ ဒတွာ “အယံ ဧကော အရဟာ”တိ သမ္ဘာဝေသုံ။ သော ဝတ္ထေသု ဥပနီတေသု “သစာဟံ နိတသေဿာမိ တ ဟာရုပိဿာမိ တ, လာဘသက္ကာရော မေ ပရိဟာယိဿတီ”တိ တာနိ ဝတ္ထာနိ ပဋိက္ခိပိတွာ အရုစီရာနေဝ ပရိဒဟိ။ အထဿ ဗဟူဟိ “အရဟာ အရဟာ”တိ ဝုစ္စမာနဿ ဧဝံ စေတသော ပရိဝိတက္ကော ဥဒပာဒိ “ယေ ခော ကေစိ လောကေ အရဟန္တော တ အရဟတ္တမဂ္ဂံ တ သမာပန္နာ, အဟံ တေသံ အညတရော”တိ။ အထဿ ပုရာဏသာလောဟိတာ ဒေဝတာ ဧဝံ စိန္တေသိ။

ပုရာဏသာလောဟိတာတိ ပုဗ္ဗေ ဧကတော ကတသမဏဓမ္မာ။ ပုဗ္ဗေ ကိရ ကဿပဒသဗလဿ သာသနေ ဩသက္ကမာနေ သာမဏေရာဒီနံ ဝိပ္ပကာရံ ဒိသွာ သတ္တ ဘိက္ခူ သံဝေဂပ္ပတ္တာ “ယာဝ သာသနဿ အန္တရဓာနံ န ဟောတိ, တာဝ အတ္တနော ပတိဋ္ဌံ ကရိဿာမာ”တိ သုဝဏ္ဏစေတိယံ ဝန္ဒိတွာ အရညံ ပဝိဋ္ဌာ ဧကံ ပဗ္ဗတံ ဒိသွာ “ဇီဝိတေ သာလယာ နိဝတ္တန္တု။ နိရာလယာ ဣမံ ပဗ္ဗတံ အဘိရုဟန္တူ”တိ ဝတွာ နိဿေဏိံ ဗန္ဓိတွာ သဗ္ဗေပိ တံ အဘိရုယှ နိဿေဏိံ ပာတေတွာ သမဏဓမ္မံ ကရိံသု။ တေသု သင်္ဃတ္ထေရော ဧကရတ္တာတိက္ကမေနေဝ အရဟတ္တံ ပာပုဏိ။ သော အနောတတ္တဒဟေ နာဂလတာဒန္တကဋ္ဌံ ခာဒိတွာ ဥတ္တရကုရုတော ပိဏ္ဍပါတံ အာဟရိတွာ တေ ဘိက္ခူ အာဟ – “အာဝုသော, ဣမံ ဒန္တကဋ္ဌံ ခာဒိတွာ မုခံ ဓောဝိတွာ ဣမံ ပိဏ္ဍပါတံ ပရိဘုဉ္ဇထာ”တိ။ ကိံ ပန, ဘန္တေ, အမှေဟိ ဧဝံ ကတိကာ ကတာ “ယော ပဌမံ အရဟတ္တံ ပါပုဏာတိ, တေနာဘတံ ပိဏ္ဍပါတံ အဝသေသာ ပရိဘုဉ္ဇိဿန္တီ”တိ? “နော ဟေတံ, အာဝုသော”တိ။ “တေန ဟိ သစေ မယမ္ပိ တုမှေ ဝိယ ဝိသေသံ နိဗ္ဗတ္တေဿာမ, သယံ အာဟရိတွာ ပရိဘုဉ္ဇိဿာမာ”တိ န ဣစ္ဆိံသု။ ဒုတိယဒိဝသေ ဒုတိယတ္ထေရော အနာဂါမိဖလံ ပါပုဏိ။ သောပိ တထေဝ ပိဏ္ဍပါတံ အာဟရိတွာ ဣတရေ နိမန္တေသိ။ တေ ဧဝမာဟံသု – “ကိံ ပန, ဘန္တေ, အမှေဟိ ဧဝံ ကတိကာ ကတာ ‘မဟာထေရေန အာဘတံ ပိဏ္ဍပါတံ အဘုဉ္ဇိတွာ အနုထေရေန အာဘတံ ဘုဉ္ဇိဿာမာ’”တိ? “နော ဟေတံ, အာဝုသော”တိ။ “ဧဝံ သန္တေ တုမှေ ဝိယ မယမ္ပိ ဝိသေသံ နိဗ္ဗတ္တေတွာ အတ္တနော ပုရိသကာရေန ဘုဉ္ဇိတုံ သက္ကောန္တာ ဘုဉ္ဇိဿာမာ”တိ န ဣစ္ဆိံသု။ တေသု အရဟတ္တံ ပတ္တော ဘိက္ခု ပရိနိဗ္ဗာယိ, အနာဂါမီ ဗြဟ္မလောကေ နိဗ္ဗတ္တိ။ ဣတရေ ပဉ္စ ထေရာ ဝိသေသံ နိဗ္ဗတ္တေတုံ အသက္ကောန္တာ သုဿိတွာ သတ္တမေ ဒိဝသေ ကာလံ ကတွာ ဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ ဣမသ္မိံ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေ တတော စဝိတွာ တတ္ထ တတ္ထ ကုလဃရေသု နိဗ္ဗတ္တိံသု။ တေသု ဧကော **ပုက္ကုသာတိ ရာဇာ** (မ. နိ. ၃.၃၄၂) အဟောသိ, ဧကော **ကုမာရကဿပော** (မ. နိ. ၁.၂၄၉), ဧကော **အရုစီရိယော** (ဥဒါ. ၁၀), ဧကော **ဒဗ္ဗော မလ္လပုတ္တော** (ပါရာ. ၃၈၀; ဥဒါ. ၇၉) ဧကော **သဘိယော ပရိဗ္ဗာဇကော** တိ (သု. နိ. သဘိယသုတ္တံ)။ တတ္ထ ယော ဗြဟ္မလောကေ နိဗ္ဗတ္တော ဘိက္ခု တံ သန္ဓာယေတံ ဝုတ္တံ “ပုရာဏသာလောဟိတာ ဒေဝတာ”တိ။

တဿ ဟိ ဗြဟ္မုနော ဧတဒဟောသိ – “အယံ မယာ သဒ္ဓိံ နိဿေဏိံ ဗန္ဓိတွာ ပဗ္ဗတံ အဘိရုဟိတွာ သမဏဓမ္မံ အကာသိ, ဣဒါနိ ဣမံ လဒ္ဓိံ ဂဟေတွာ ဝိစရန္တော ဝိနဿေယျ, သံဝေဇေဿာမိ န”န္တိ။ အထ နံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဧဝမာဟ – “နေဝ ခော တွံ, ဗာဟိယ, အရဟာ, နပိ အရဟတ္တမဂ္ဂံ တ သမာပန္နော, သာပိ တေ ပဋိပဒါ နတ္ထိ, ယာယ တွံ အရဟာ တ အဿ အရဟတ္တမဂ္ဂံ တ သမာပန္နော”တိ။ ဗာဟိယော အာကာသေ ဌတွာ ကထေန္တံ မဟာဗြဟ္မာနံ ဩလောကေတွာ စိန္တေသိ – “အဟော ဘာရိယံ ကမ္မံ ကတံ, အဟံ ‘အရဟန္တောမှီ’တိ စိန္တေသိံ, အယဉ္စ မံ ‘န တွံ အရဟာ, နပိ အရဟတ္တမဂ္ဂံ တ သမာပန္နောသီ’တိ ဝဒတိ, အတ္ထိ နု ခော လောကေ အညော အရဟာ”တိ။ အထ နံ ပုစ္ဆိ – “အတ္ထိ နု ခော တေရဟိ ဒေဝတေ လောကေ အရဟာ တ အရဟတ္တမဂ္ဂံ တ သမာပန္နော”တိ။ အထဿ ဒေဝတာ အာစိက္ခိ – “အတ္ထိ, ဗာဟိယ, ဥတ္တရေသု ဇနပဒေသု သာဝတ္ထိ နာမ နဂရံ, တတ္ထ

သော ဘဂဝါ တေရဟိ ဝိဟရတိ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ။ သော ဟိ, ဗာဟိယ, ဘဂဝါ အရဟာ စေဝ အရဟတ္တတ္ထာယ စ ဓမ္မံ ဒေသေတီ''တိ။

ဗာဟိယော ရတ္တိဘာဂေ ဒေဝတာယ ကထံ သုတွာ သံဝိဂ္ဂမာနသော တံ ခဏံယေဝ သုပ္ပာရကာ နိက္ခမိတွာ ဧကရတ္တိဝါသေန သာဝတ္ထိံ အဂမာသိ, သဗ္ဗံ ဝီသယောဇနသတိကံ မဂ္ဂံ ဧကရတ္တိဝါသေနေဝ အဂမာသိ။ ဂစ္ဆန္တော စ ပန ဒေဝတာနုဘာဝေန ဂတော။ ''ဗုဒ္ဓါနုဘာဝေနာ''တိပိ ဝဒန္တိယေဝ။ တသ္မိံ ပန ခဏေ သတ္ထာ သာဝတ္ထိံ ပိဏ္ဍာယ ပဝိဋ္ဌော ဟောတိ။ သော ဘုတ္တပါတရာသေ ကာယအာလသိယဝိမောစနတ္ထံ အဗ္ဘောကာသေ စင်္ကမန္တေ သမ္ဗဟုလေ ဘိက္ခူ ''ကဟံ တေရဟိ သတ္ထာ''တိ ပုစ္ဆိ။ ဘိက္ခူ ''ဘဂဝါ သာဝတ္ထိံ ပိဏ္ဍာယ ပဝိဋ္ဌော''တိ ဝတွာ တံ ပုစ္ဆိံသု – ''တွံ ပန ကုတော အာဂတောသီ''တိ? ''သုပ္ပာရကာ အာဂတောမှီ''တိ။ ''ကဒါ နိက္ခန္တောသီ''တိ? ''ဟိယျော သာယံ နိက္ခန္တောမှီ''တိ။ ''ဒူရတောသိ အာဂတော, နိသီဒ, တာဝ ပါဒေ ဓောဝိတွာ တေလေန မက္ခေတွာ ထောကံ ဝိဿမာဟိ, အာဂတကာလေ သတ္ထာရံ ဒက္ခိဿသီ''တိ။ ''အဟံ, ဘန္တေ, သတ္ထု ဝါ အတ္တနော ဝါ ဇီဝိတန္တရာယံ န ဇာနာမိ, ဧကရတ္တေနေဝ ကတ္ထစိ အဋ္ဌတွာ အနိသီဒိတွာ ဝီသယောဇနသတိကံ မဂ္ဂံ အာဂတော, သတ္ထာရံ ပဿိတွာဝ ဝိဿမိဿာမီ''တိ။ သော ဧဝံ ဝတွာ တရမာနရူပေါ သာဝတ္ထိံ ပဝိသိတွာ ဘဂဝန္တံ အနောပမာယ ဗုဒ္ဓသိရိယာ ပိဏ္ဍာယ စရန္တံ ဒိသွာ ''စိရဿံ ဝတ မေ ဂေါတမော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဒိဋ္ဌော''တိ ဒိဋ္ဌဋ္ဌာနတော ပဋ္ဌာယ ဩနတသရီရော ဂန္တွာ အန္တရဝီထိယမေဝ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန ဝန္ဒိတွာ ဂေါပ္ဖကေသု ဒဠှံ ဂဟေတွာ ဧဝမာဟ – ''ဒေသေတု မေ, ဘန္တေ, ဘဂဝါ ဓမ္မံ, ဒေသေတု သုဂတော ဓမ္မံ, ယံ မမဿ ဒီဃရတ္တံ ဟိတာယ သုခါယာ''တိ။ အထ နံ သတ္ထာ ''အကာလော ခေါ တာဝ, ဗာဟိယ, အန္တရဃရံ ပဝိဋ္ဌမှာ ပိဏ္ဍာယာ''တိ ပဋိက္ခိပိ။

တံ သုတွာ ဗာဟိယော, ဘန္တေ, သံသာရေ သံသရန္တေန ကဗဠီကာရာဟာရော န အလဒ္ဓပုဗ္ဗော, တုမှာကံ ဝါ မယှံ ဝါ ဇီဝိတန္တရာယံ န ဇာနာမိ, ဒေသေတု မေ ဓမ္မန္တိ။ သတ္ထာ ဒုတိယမ္ပိ ပဋိက္ခိပိယေဝ။ ဧဝံ ကိရဿ အဟောသိ – ''ဣမဿ မံ ဒိဋ္ဌကာလတော ပဋ္ဌာယ သကလသရီရံ ပီတိယာ နိရန္တရံ အဇ္ဈောတ္ထဋံ ဟောတိ, ဗလဝပီတိဝေဂေန ဓမ္မံ သုတွာပိ န သက္ခိဿတိ ပဋိဝိဇ္ဈိတုံ, မဇ္ဈတ္တုပေက္ခာယ တာဝ တိဋ္ဌတု, ဧကရတ္တေနေဝ ဝီသယောဇနသတိကံ မဂ္ဂံ အာဂတတ္တာ ဒရထောပိဿ ဗလဝါ, သောပိ တာဝ ပဋိပ္ပဿမ္ဘတူ''တိ။ တသ္မာ ဒွိက္ခတ္တုံ ပဋိက္ခိပိတွာ တတိယံ ယာစိတော အန္တရဝီထိယံ ဌိတောဝ ''တသ္မာတိဟ တေ, ဗာဟိယ, ဧဝံ သိက္ခိတဗ္ဗံ 'ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌမတ္တံ ဘဝိဿတီ'''တိအာဒိနာ (ဥဒါ. ၁၀) နယေန ဓမ္မံ ဒေသေသိ။ သော သတ္ထု ဓမ္မံ သုဏန္တောယေဝ သဗ္ဗာသဝေ ခေပေတွာ သဟ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ အရဟတ္တံ ပါပုဏိ။ တာဝဒေဝ စ ပန ဘဂဝန္တံ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ယာစိ, ''ပရိပုဏ္ဏံ တေ ပတ္တစီဝရ''န္တိ ပုဋ္ဌော ''န ပရိပုဏ္ဏ''န္တိ အာဟ။ အထ နံ သတ္ထာ ''တေန ဟိ ပတ္တစီဝရံ ပရိယေသာဟီ''တိ ဝတွာ ပက္ကာမိ။

''သော ကိရ ဝီသတိ ဝဿသဟဿာနိ သမဏဓမ္မံ ကရောန္တော 'ဘိက္ခုနာ နာမ အတ္တနာ ပစ္စယေ လဘိတွာ အညံ အနောလောကေတွာ သယမေဝ ပရိဘုဉ္ဇိတုံ ဝဋ္ဋတီ'တိ ဧကဘိက္ခုဿာပိ ပတ္တေန ဝါ စီဝရေန ဝါ သင်္ဂဟံ န အကာသိ , တေနဿ ဣဒ္ဓိမယပတ္တစီဝရံ န ဥပ္ပဇ္ဇိဿတီ''တိ ဉတွာ ဧဟိဘိက္ခုဘာဝေန ပဗ္ဗဇ္ဇံ န အဒါသိ။ တမ္ပိ ပတ္တစီဝရံ ပရိယေသမာနမေဝ ဧကာ ယက္ခိနီ ဓေနုရူပေန အာဂန္တွာ ဥရမှိ ပဟရိတွာ ဇီဝိတက္ခယံ ပါပေသိ။ သတ္ထာ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ ကတဘတ္တကိစ္စော သမ္ဗဟုလေဟိ ဘိက္ခူဟိ သဒ္ဓိံ နိက္ခန္တော ဗာဟိယဿ သရီရံ သင်္ကာရဋ္ဌာနေ ပတိတံ ဒိသွာ ဘိက္ခူ အာဏာပေသိ, ''ဘိက္ခဝေ, ဧကဿ ဃရဒွာရေ ဌတွာ မဉ္စကံ အာဟရာပေတွာ ဣမံ သရီရံ နဂရတော နီဟရိတွာ ဈာပေတွာ ထူပံ ကရောထာ''တိ။ ဘိက္ခူ တထာ ကရိံသု, ကတွာ စ ပန ဝိဟာရံ ဂန္တွာ သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ အတ္တနာ ကတကိစ္စံ အာရောစေတွာ တဿ အဘိသမ္ပရာယံ ပုစ္ဆိံသု။ အထ နေသံ ဘဂဝါ တဿ ပရိနိဗ္ဗုတဘာဝံ အာစိက္ခိတွာ ''ဧတဒဂ္ဂံ, ဘိက္ခဝေ, မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ ခိပ္ပာဘိညာနံ ယဒိဒံ ဗာဟိယော ဒာရုစီရိယော''တိ (အ. နိ. ၁.၂၁၆) ဧတဒဂ္ဂေ ဌပေသိ။ အထ နံ ဘိက္ခူ ပုစ္ဆိံသု – ''ဘန္တေ, တုမှေဟ 'ဗာဟိယော အရဟတ္တံ ပတ္တော'တိ ဝဒေထ, ကဒါ သော အရဟတ္တံ ပတ္တော''တိ? ''မမ ဓမ္မံ သုတကာလေ, ဘိက္ခဝေ''တိ။ ''ကဒါ ပနဿ, ဘန္တေ, တုမှေဟိ ဓမ္မော ကထိတော''တိ? ''ပိဏ္ဍာယ စရန္တေန အန္တရဝီထိယံ ဌတွာ''တိ။ ''အပ္ပမတ္တကော ဟိ, ဘန္တေ, တုမှေဟိ အန္တရဝီထိယံ ဌတွာ ကထိတဓမ္မော ကထံ သော တာဝတ္တကေန ဝိသေသံ နိဗ္ဗတ္တေသီ''တိ, အထ နေ သတ္ထာ ''ကိံ, ဘိက္ခဝေ, မမ ဓမ္မံ 'အပ္ပံ ဝါ ဗဟုံ ဝါ'တိ မာ ပမာဏံ ဂဏှထ။ အနေကာ

နိပိ ဟိ ကထာသဟဿာနိ အနတ္ထနိဿိတာနိ န သေယျော, အတ္ထနိဿိတံ ပန ဧကမ္ပိ ကထာပဒံ သေယျော”တိ ဝတွာ အနုသန္ဓိံ ဃဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ကထမာဟ –

၁၀၁. “သဟဿမပိ စေ ကထာ၊ အနတ္ထပဒသံဟိတာ။
ဧကံ ကထာပဒံ သေယျော၊ ယံ သုတွာ ဥပသမ္မတီ”တိ။

တတ္ထ **ဧကံ ကထာပဒံ သေယျော** တိ “အပ္ပမာဒော အမတပဒံ။ပေ။ ယထာ မယာ”တိ (ဓ. ပ. ၂၁) ဝေဝရူပာ ဧကာ ကထာပိ သေယျောတိ အတ္ထော။ သေသံ ပုရိမနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

ဗာဟိယဒာရုစီရိယတ္ထေရဝတ္ထု ဒုတိယံ။

၃. ကုဏ္ဍလကေသိတ္ထေရီဝတ္ထု

ယော စ ကထာသတံ ဘာသေတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ကုဏ္ဍလကေသိံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ရာဇဂဟေ ကိရ ဧကာ သေဋ္ဌိဓီတာ သောဠသဝဿုဒ္ဒေသိကာ အဘိရူပါ အဟောသိ ဒဿနီယာ ပာသာဒိကာ။ တထာရူပါ ပန ဝယေ ဌိတာ နာရိယော ပုရိသဇ္ဈာသယာ ဟောန္တိ ပုရိသလောလာ။ အထ နံ မာတာပိတရော သတ္တဘူမိကဿ ပာသာဒဿ ဥပရိမတလေ သိရိဂဗ္ဘေ နိဝါသာပေသုံ။ ဧကမေဝဿာ ဒာသိံ ပရိစာရိကံ အဒံသု။ အထေကံ ကုလပုတ္တံ စောရကမ္မံ ကရောန္တံ ဂဟေတွာ ပစ္ဆာဗာဟံ ဗန္ဓိတွာ စတုက္ကေ စတုက္ကေ ကသာဟိ ပဟရိတွာ အာဃာတနံ နယိံသု။ သေဋ္ဌိဓီတာ မဟာဇနဿ သဒ္ဒံ သုတွာ “ကိံ နု ခော ဧတေ”န္တိ ပာသာဒတလေ ဌတွာ ဩလောကေန္တီ တံ ဒိသွာ ပဋိဗဒ္ဓစိတ္တာ ဟုတွာ တံ ပတ္ထယမာနာ အာဟာရံ ပဋိက္ခိပိတွာ မဉ္စကေ နိပဇ္ဇိ။ အထ နံ မာတာ ပုစ္ဆိ – “ကိံ ဣဒံ, အမ္မာ”တိ? “သစေ ဧတံ ‘စောရော’တိ ဂဟေတွာ နီယမာနံ ပုရိသံ လဘိဿာမိ, ဇီဝိဿာမိ။ နော စေ လဘိဿာမိ, ဇီဝိတံ မေ နတ္ထိ, ဣဓေဝ မရိဿာမီ”တိ။ “အမ္မ, မာ ဧဝံ ကရိ, အမှာကံ ဇာတိယာ စ ဂေါတ္တေန စ ဘောဂေန စ သဒိသံ အညံ သာမိကံ လဘိဿသီ”တိ။ “မယှံ အညေန ကိစ္စံ နတ္ထိ, ဣမံ အလဘမာနာ မရိဿာမီ”တိ။ မာတာ ဓီတရံ သညာပေတုံ အသက္ကောန္တီ ပိတုနော အာရောစေသိ။ သောပိ နံ သညာပေတုံ အသက္ကောန္တော “ကိံ သက္កာ ကာတု”န္တိ စိန္တေတွာ တံ စောရံ ဂဟေတွာ ဂစ္ဆန္တဿ ရာဇပုရိသဿ သဟဿဘဏ္ဍိကံ ပေသေသိ – “ဣမံ ဂဟေတွာ ဧတံ ပုရိသံ မယှံ ဒေဟီ”တိ။ သော “သာဓူ”တိ ကဟာပဏေ ဂဟေတွာ တံ မုဉ္စိတွာ အညံ မာရေတွာ “မာရိတော, ဒေဝ, စောရော”တိ ရညော အာရောစေသိ။ သေဋ္ဌိပိ တဿ ဓီတရံ အဒါသိ။

သာ တတော ပဋ္ဌာယ “သာမိကံ အာရာဓေဿာမီ”တိ သဗ္ဗာဘရဏပဋိမဏ္ဍိတာ သယမေဝ တဿ ယာဂုအာဒီနိ သံဝိဒဟတိ, စောရော ကတိပါဟစ္စယေန စိန္တေသိ – “ကဒာ နု ခော ဣမံ မာရေတွာ ဧတိဿာ အာဘရဏာနိ ဂဟေတွာ ဧကသ္မိံ သုရာဂေဟေ ဝိက္ကိဏိတွာ ခါဒိတုံ လဘိဿာမီ”တိ? သော “အတ္ထေကော ဥပာယော”တိ စိန္တေတွာ အာဟာရံ ပဋိက္ခိပိတွာ မဉ္စကေ နိပဇ္ဇိ, အထ နံ သာ ဥပသင်္ကမိတွာ “ကိံ တေ, သာမိ, ရုဇ္ဇတီ”တိ ပုစ္ဆိ။ “န ကိဉ္စိ မေ, ဘဒ္ဒေ”တိ, “ကစ္စိ ပန မေ မာတာပိတရော တုယှံ ကုဒ္ဓာ”တိ? “န ကုဇ္ဈန္တိ, ဘဒ္ဒေ”တိ ။ အထ “ကိံ နာမေတ”န္တိ? “ဘဒ္ဒေ, အဟံ တံ ဒိဝသံ ဗန္ဓိတွာ နီယမာနော စောရပပာတေ အဓိဝတ္ထာယ ဒေဝတာယ ဗလိကမ္မံ ပဋိဿုဏိတွာ ဇီဝိတံ လဘိံ, တွမ္ပိ မယာ တဿာ ဧဝ အာနုဘာဝေန လဒ္ဓာ, ‘တံ မေ ဒေဝတာယ ဗလိကမ္မံ ဌပိတ’န္တိ စိန္တေမိ, ဘဒ္ဒေ”တိ။ “သာမိ, မာ စိန္တယိ, ကရိဿာမိ ဗလိကမ္မံ, ဝဒေဟိ , ကေနတ္ထော”တိ? “အပ္ပောဒကမဓုပါယာသေန စ လာဇပဉ္စမကပုပ္ဖေဟိ စာ”တိ။ “သာဓု, သာမိ, အဟံ ပဋိယာဒေဿာမီ”တိ သာ သဗ္ဗံ ဗလိကမ္မံ ပဋိယာဒေတွာ “ဧဟိ, သာမိ, ဂစ္ဆာမာ”တိ အာဟ။ “တေန ဟိ, ဘဒ္ဒေ, တဝ ဉာတကေ နိဝတ္တေတွာ မဟဂ္ဃာနိ ဝတ္ထာဘရဏာနိ ဂဟေတွာ အတ္တာနံ အလင်္ကရောဟိ, ဟသန္တာ ကီဠန္တာ သုခံ ဂမိဿာမာ”တိ။ သာ တထာ အကာသိ။

အထ နံ သော ပဗ္ဗတပာဒံ ဂတကာလေ အာဟ – ''ဘန္တေ, ဣတော ပရံ ဥဘောဝ ဇနာ ဂမိဿာမ, သေသဇနံ ယာန ကေန သဒ္ဓိံ နိဝတ္တာပေတွာ ဗလိကမ္မဘာဇနံ သယံ ဥက္ခိပိတွာ ဂဏှာဟာဟီ''တိ။ သာ တထာ အကာသိ။ စောရော တံ ဂ ဟေတွာ စောရပပာတပဗ္ဗတံ အဘိရုဟိ။ တဿ ဟိ ဧကေန ပဿေန မနုဿာ အဘိရုဟန္တိ, ဧကံ ပဿံ ဆိန္နပပာ တံ။ ပဗ္ဗတမတ္ထကေ ဌိတာ တေန ပဿေန စောရေ ပာတေန္တိ။ တေ ခဏ္ဍာခဏ္ဍံ ဟုတွာ ဘူမိယံ ပတန္တိ။ တသ္မာ ''စောရပပာတော''တိ ဝုစ္စတိ။ သာ တဿ ပဗ္ဗတဿ မတ္ထကေ ဌတွာ ''ဗလိကမ္မံ တေ, သာမိ, ကရောဟီ''တိ အာဟ။ သော တုဏှီ အဟောသိ။ ပုန တာယ ''ကသ္မာ, သာမိ, တုဏှီဘူတောသီ''တိ ဝုတ္တေ တံ အာဟ – ''န မယှံ ဗလိကမ္မေနတ္ထော, ဝဉ္စေတွာ ပန တံ အာဒာယ အာဂတောမှီ''တိ။ ''ကိံ ကာရဏာ, သာမီ''တိ? ''တံ မာရေတွာ တဝ အာဘရဏာနိ ဂဟေတွာ ပလာယနတ္ထာယာ''တိ။ သာ မရဏဘယတဇ္ဇိတာ အာဟ – ''သာမိ, အဟဉ္စ အာဘရဏာနိ စ တဝ သန္တကာနေဝ, ကသ္မာ ဧဝံ ဝဒေသီ''တိ? သော, ''မာ ဧဝံ ကရောဟီ''တိ, ပုနပ္ပုနံ ယာစိယမာနောပိ ''မာရေမိ ယေဝာ''တိ အာဟ။ ''ဧဝံ သန္တေ ကိံ တေ မမ မရဏေန? ဣမာနိ အာဘရဏာနိ ဂဟေတွာ မယှံ ဇီဝိတံ ဒေဟိ, ဣတော ပ ဋ္ဌာယ မံ 'မတာ'တိ ဓာရေဟိ, အသီ ဝါ တေ ဟုတွာ ကမ္မံ ကရိဿာမီ''တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

> ''ဣဒံ သုဝဏ္ဏကေယူရံ၊ မုတ္တာ ဝေဠုရိယာ ဗဟူ။
> သဗ္ဗံ ဟရဿု ဘဒ္ဒန္တေ၊ မံ စ ဒာသီတိ သာဝယာ''တိ။ (အပ. ထေရီ ၂.၃.၂၇)။

တံ သုတွာ စောရော ''ဧဝံ ကတေ တွံ ဂန္တွာ မာတာပိတူနံ အာစိက္ခိဿသိ, မာရေဿာမိယေဝ, မာ တွံ ဗာဠှံ ပရိဒေဝသီ''တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

> ''မာ ဗာဠှံ ပရိဒေဝေသိ၊ ခိပ္ပံ ဗန္ဓာဟိ ဘဏ္ဍိကံ။
> န တုယှံ ဇီဝိတံ အတ္ထိ၊ သဗ္ဗံ ဂဏှာမိ ဘဏ္ဍက''န္တိ။ –

သာ စိန္တေသိ – ''အဟော ဣဒံ ကမ္မံ ဘာရိယံ။ ပညာ နာမ န ပစိတွာ ခါဒနတ္ထာယ ကတာ, အထ ခော ဝိစာရဏတ္ထာ ယ ကတာ, ဇာနိဿာမိဿ ကတ္တဗ္ဗ''န္တိ, အထ နံ အာဟ – ''သာမိ, ယဒာ တွံ 'စောရော'တိ ဂဟေတွာ နီယသိ, တ ဒာဟံ မာတာပိတူနံ အာစိက္ခိံ, တေ သဟဿံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ တံ အာဟရာပေတွာ ဂေဟေ ကရိံသု။ တတော ပဋ္ဌာယ အဟံ တုယှံ ဥပကာရိကာ, အဇ္ဇ မေ သုဒိဋ္ဌံ ကတွာ အတ္တာနံ ဝန္ဒိတုံ ဒေဟီ''တိ။ သော ''သာဓု, ဘဒ္ဒေ, သုဒိဋ္ဌံ က တွာ ဝန္ဒာဟီ''တိ ဝတွာ ပဗ္ဗတန္တေ အဋ္ဌာသိ။ အထ နံ သာ တိက္ခတ္တုံ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ စတူသု ဌာနေသု ဝန္ဒိတွာ, ''သာမိ, ဣဒံ တေ ပစ္ဆိမဒဿနံ, ဣဒါနိ တုယှံ တ မမ ဒဿနံ, မယှံ တ တဝ ဒဿနံ နတ္ထီ''တိ ပုရတော စ ပစ္ဆတော စ အာလိင်္ဂိတွာ ပမတ္တံ ဟုတွာ ပဗ္ဗတန္တေ ဌိတံ ပိဋ္ဌိပဿေ ဌတွာ ဧကေန ဟတ္ထေန ခန္ဓေ ဂဟေတွာ ဧကေန ပိဋ္ဌိကစ္ဆာယ ဂဟေတွာ ပဗ္ဗတပပာတေ ခိပိ။ သော ပဗ္ဗတကုစ္ဆိယံ ပဋိဟတော ခဏ္ဍာခဏ္ဍိကံ ဟုတွာ ဘူမိယံ ပတိ။ စောရပပာတမတ္ထကေ အဓိဝတ္ထာ ဒေဝတာ တေသံ ဒွိန္နမ္ပိ ကိရိယံ ဒိသွာ တဿာ ဣတ္ထိယာ သာဓု ကာရံ ဒတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

> ''န ဟိ သဗ္ဗေသု ဌာနေသု၊ ပုရိသော ဟောတိ ပဏ္ဍိတော။
> ဣတ္ထီပိ ပဏ္ဍိတာ ဟောတိ၊ တတ္ထ တတ္ထ ဝိစက္ခဏာ''တိ။ (အပ. ထေရီ ၂.၃.၃၁)။

သာပိ စောရံ ပပာတေ ခိပိတွာ စိန္တေသိ – ''သစာဟံ ဂေဟံ ဂမိဿာမိ, 'သာမိကော တေ ကုဟိ'န္တိ ပုစ္ဆိဿန္ တိ, သစာဟံ ဧဝံ ပုဋ္ဌာ 'မာရိတော မေ'တိ ဝက္ခာမိ, 'ဒုဗ္ဗိနီတေ သဟဿံ ဒတွာ တံ အာဟရာပေတွာ ဣဒါနိ နံ မာရေ သီ'တိ မံ မုခသတ္တီဟိ ဝိဇ္ဈိဿန္တိ, 'အာဘရဏတ္ထာယ သော မံ မာရေတုကာမော အဟောသီ'တိ ဝုတ္တေပိ န သဒ္ဒ ဟိဿန္တိ, အလံ မေ ဂေဟေနာ''တိ တတ္ထေဝတာဘရဏာနိ ဆဍ္ဍေတွာ အရညံ ပဝိသိတွာ အနုပုဗ္ဗေန ဝိစရန္တီ ဧကံ ပရိဗ္ဗာဇကာနံ အဿမံ ပတွာ ဝန္ဒိတွာ ''မယှံ, ဘန္တေ, တုမှာကံ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ဒေထာ''တိ အာဟ။ အထ နံ ပဗ္ဗာဇေသုံ။ သာ ပဗ္ဗဇိတွာဝ ပုစ္ဆိ – ''ဘန္တေ, တုမှာကံ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ ကိံ ဥတ္တမ''န္တိ? ''ဘဒ္ဒေ, ဒသသု ကသိ ဏေသု ပရိကမ္မံ ကတွာ ဈာနံ နိဗ္ဗတ္တေတဗ္ဗံ, ဝါဒသဟဿံ ဥဂ္ဂဏှိတဗ္ဗံ, အယံ အမှာကံ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ ဥ တ္တမတ္ထော''တိ။ ''ဈာနံ တာဝ နိဗ္ဗတ္တေတုံ အဟံ န သက္ခိဿာမိ, ဝါဒသဟဿံ ပန ဥဂ္ဂဏှိဿာမိ, အယျာ''တိ။ အထ နံ တေ ဝါဒသဟဿံ ဥဂ္ဂဏှာပေတွာ ''ဥဂ္ဂဟိတံ တေ သိပ္ပံ, ဣဒါနိ တွံ ဇမ္ဗုဒီပတလေ ဝိစရိတွာ

အတ္တနာ သဒ္ဓိံ ပဉှံ ကထေတုံ သမတ္ထံ ဩလောကေဟီ''တိ တသ္သ ဟတ္ထေ ဓမ္မသာခံ ဒတွာ ဥယျောဇေသုံ – ''ဂစ္ဆ, ဘဒ္ဒေ, သစေ ကောစိ ဂိဟိဘူတော တယာ သဒ္ဓိံ ပဉှံ ကထေတုံ သက္ကောတိ, တဿေဝ ပာဒပရိစာရိကာ ဘ ဝါဟိ, သစေ ပဗ္ဗဇိတော သက္ကောတိ, တဿ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇာဟီ''တိ။

သာ နာမေန ဇမ္ဗုပရိဗ္ဗာဇိကာ နာမ ဟုတွာ တတော နိက္ခမိတွာ ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌေ ပဉှံ ပုစ္ဆန္တီ ဝိစရတိ။ တာယ သဒ္ဓိံ ကထေတုံ သမတ္ထော နာမ နာဟောသိ။ ''ဣတော ဇမ္ဗုပရိဗ္ဗာဇိကာ အာဂစ္ဆတီ''တိ သုတွာဝ မနုဿာ ပလာ ယန္တိ။ သာ ကမံ တ နိဂမံ တ ဘိက္ခာယ ပဝိသန္တီ ကမဒ္ဝာရေ ဝါလုကရာသိံ ကတွာ တတ္ထ ဇမ္ဗုသာခံ ဌပေတွာ ''မယာ သဒ္ဓိံ ကထေတုံ သမတ္ထော ဇမ္ဗုသာခံ မဒ္ဒတူ''တိ ဝတွာ ကမံ ပာဝိသိ။ တံ ဌာနံ ဥပသင်္ကမိတုံ သမတ္ထော နာမ နာဟောသိ။ သာပိ မိလာတာယ ဇမ္ဗုသာခာယ အညံ ဇမ္ဗုသာခံ ဂဏှာတိ, ဣမိနာ နီဟာရေန ဝိစရန္တီ သာဝတ္ထိံ ပ တွာ ကမဒ္ဝာရေ ဝါလုကရာသိံ ကတွာ ဇမ္ဗုသာခံ ဌပေတွာ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝတွာ ဘိက္ခာယ ပာဝိသိ။ သမ္ဗဟုလာ ကမဒာရကာ ဇမ္ဗုသာခံ ပရိဝါရေတွာ အဋ္ဌံသု။ တဒါ သာရိပုတ္တတ္ထေရော ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ ကတဘတ္တကိစ္စော နဂရာ နိက္ခန္တော တေ အရကေ ဇမ္ဗုသာခံ ပရိဝါရေတွာ ဌိတေ ဒိသွာ ''ကိံ ဣဒ''န္တိ ပုစ္ဆိ။ အရကာ ထေရဿ တံ ပဝတ္တိံ အာစိက္ခိံသု။ ''တေန ဟိ အရကာ ဣမံ သာခံ မဒ္ဒထာ''တိ။ ''ဘာယာမ, ဘန္တေ''တိ ။ ''အဟံ ပဉှံ ကထေဿ ာမိ, မဒ္ဒထ တုမှေ''တိ။ တေ ထေရဿ ဝစနေန သဉ္ဇာတုဿာဟာ တထာ ကတွာ မဒ္ဒန္တာ ဇမ္ဗုသာခံ ဥက္ခိပိံ သု။ ပရိဗ္ဗာဇိကာ အာဂန္တွာ တေ ပရိဘာသိတွာ ''တုမှေဟိ သဒ္ဓိံ မမ ပဉှေဟာန ကိစ္စံ နတ္ထိ, ကသ္မာ မေ သာခံ မဒ္ဒ ထာ''တိ အာဟ။ ''အယျေနမှာ မဒ္ဒာပိတာ''တိ အာဟံသု။ ''ဘန္တေ, တုမှေဟိ မေ သာခာ မဒ္ဒာပိတာ''တိ? ''အာမ, ဘဂိနီ''တိ။ ''တေန ဟိ မယာ သဒ္ဓိံ ပဉှံ ကထေထာ''တိ။ ''သာဓု ကထေဿာမီ''တိ။

သာ ဝဍ္ဍမာနကစ္ဆာယာယ ပဉှံ ပုစ္ဆိတုံ ထေရဿ သန္တိကံ အဂမာသိ, သကလနဂရံ သင်္ခုဘိ။ ''ဒွိန္နံ ပဏ္ဍိ တာနံ ကထံ သုဏိဿာမာ''တိ နာဂရာ တာယ သဒ္ဓိံယေဝ ဂန္တွာ ထေရံ ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိံသု။ ပရိဗ္ဗာဇိကာ ထေရံ အာဟ – ''ဘန္တေ, ပုစ္ဆာမိ တေ ပဉှာ''န္တိ။ ''ပုစ္ဆ, ဘဂိနီ''တိ။ သာ တဒသဟဿံ ပုစ္ဆိ, ပုစ္ဆိတံ ပုစ္ဆိတံ ထေရော ဝိဿဇ္ဇေသိ။ အထ နံ ထေရော အာဟ – ''တွေကာ ဧဝ တေ ပဉှာ, အညေပိ အတ္ထီ''တိ? ''တွေကာ ဧဝ, ဘန္တေ''တိ။ ''တယာ ဗဟူ ပဉှာ ပုဋ္ဌာ, မယမ္ပိ ဧကံ ပုစ္ဆာမ, ဝိဿဇ္ဇိဿသိ နော''တိ? ''ဇာနမာနာ ဝိဿဇ္ဇိ ဿာမိ ပုစ္ဆထ, ဘန္တေ''တိ။ ထေရော ''ဧကံ နာမ ကိ''န္တိ (ခု. ပ. ၄.၁) ပဉှံ ပုစ္ဆိ။ သာ ''ဧဝံ နာမေသ ဝိဿဇ္ဇေ တဗ္ဗော''တိ အဇာနန္တီ ''ကိံ နာမေတံ, ဘန္တေ''တိ ပုစ္ဆိ။ ''ဗုဒ္ဓပဉှော နာမ, ဘဂိနီ''တိ။ ''မယှမ္ပိ တံ ဒေထ, ဘန္တေ''တိ။ ''သစေ မာဒိသာ ဘဝိဿသိ, ဒဿာမီ''တိ။ ''တေန ဟိ မံ ပဗ္ဗာဇေထာ''တိ။ ထေရော ဘိက္ခုနီနံ အာစိက္ခိတွာ တံ ပဗ္ဗာဇေသိ။ သာ ပဗ္ဗဇိတွာ လဒ္ဓူပသမ္ပဒာ ကုဏ္ဍလကေသိတ္ထေရီ နာမ ဟုတွာ ကတိပါဟစ္စယေနေဝ သဟ ပ ဋိသမ္ဘိဒါဟိ အရဟတ္တံ ပာပုဏိ။

ဘိက္ခူ ဓမ္မသဘာယံ ကထံ သမုဋ္ဌာပေသုံ – ''ကုဏ္ဍလကေသိတ္ထေရိယာ ဓမ္မဿဝနဉ္စ ဗဟုံ နတ္ထိ, ပဗ္ဗဇိတကိစ္စံ စဿာ မတ္ထကံ ပတ္တံ, ဧကေန ကိရ စောရေန သဒ္ဓိံ မဟာသင်္ဂါမံ ကတွာ ဇိနိတွာ အာဂတာ''တိ။ သတ္ထာ အာ ဂန္တွာ ''ကာယ နုတ္ထ, ဘိက္ခဝေ, ဧတရဟိ ကထာယ သန္နိသိန္နာ''တိ ပုစ္ဆိတွာ ''ဣမာယ နာမာ''တိ ဝုတ္တေ, ''ဘိ က္ခဝေ, မယာ ဒေသိတဓမ္မံ 'အပ္ပံ ဝါ ဗဟုံ ဝါ'တိ ပမာဏံ မာ ဂဏှထ, အနတ္ထကံ ပဒသတမ္ပိ သေယျော န ဟော တိ, ဓမ္မပဒံ ပန ဧကမ္ပိ သေယျော။ အဉ္ဉေ စောရေ ဇိနန္တဿ စ ဇယော နာမ န ဟောတိ, အဇ္ဈတ္တိကကိလေသ စောရေ ဇိနန္တဿေဝ ပန ဇယော နာမ ဟောတီ''တိ ဝတွာ အနုသန္ဓိံ ဃဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမာ ဂါထာ အ ဘာသိ –

၁၀၂. ''ယော စ ဂါထာသတံ ဘာသေ၊ အနတ္ထပဒသံဟိတာ။
ဧကံ ဓမ္မပဒံ သေယျော၊ ယံ သုတွာ ဥပသမ္မတိ။

၁၀၃. ''ယော သဟဿံ သဟဿေန၊ သင်္ဂါမေ မာနုသေ ဇိနေ။
ဧကဉ္စ ဇေယျမတ္တာနံ၊ သ ဝေ သင်္ဂါမဇုတ္တမော''တိ။

တတ္ထ **ဂါထာသတ**န္တိ ယော စ ပုဂ္ဂလော သတပရိစ္ဆေဒါ ဗဟူပိ ဂါထာ ဘာသေယျာတိ အတ္ထော။ **အနတ္ထပဒသံဟိတာ**တိ အာကာသဝဏ္ဏနာဒိဝသေန အနတ္ထကေဟိ ပဒေဟိ သံဟိတာ။ **ဓမ္မပဒ**န္တိ အတ္ထသာဓကံ ခန္ဓာဒိပဋိသံ

ယုတ္တံ, ‘‘စတ္တာရိမာနိ ပရိဗ္ဗာဇကာ ဓမ္မပဒါနိ။ ကတမာနိ စတ္တာရိ? အနဘိဇ္ဈာ ပရိဗ္ဗာဇကာ ဓမ္မပဒံ, အဗျာပါဒော ပရိဗ္ဗာဇကာ ဓမ္မပဒံ, သမ္မာသတိ ပရိဗ္ဗာဇကာ ဓမ္မပဒံ , သမ္မာသမာဓိ ပရိဗ္ဗာဇကာ ဓမ္မပဒ’’န္တိ (အ. နိ. ၄.၃၀) ဧဝံ ဝုတ္တေသု စတူသု ဓမ္မပဒေသု ဧကမ္ပိ ဓမ္မပဒံ **သေယျော။ ယော သဟဿံ သဟဿေနာ** တိ ယော ဧကော သင်္ဂါမယောဓော သဟဿေန ဂုဏိတံ သဟဿံ **မာနုသေ** ဧကသ္မိံ **သင်္ဂါမေ** ဇိနေယျ, ဒသမနုဿသတသဟဿံ ဇိနိတွာ ဇယံ အာဟရေယျ, အယမ္ပိ သင်္ဂါမဇိနတံ ဥတ္တမော ပဝရော နာမ န ဟောတိ။ **ဧကဉ္စ ဇေယျမတ္တာန** န္တိ ယော ရတ္တိဋ္ဌာနဒိဝါဋ္ဌာနေသု အဇ္ဈတ္တိကကမ္မဋ္ဌာနံ သမ္မသန္တော အတ္တနော လောဘာဒိကိလေသဇယေန အတ္တာနံ ဇိနေယျ ။ **သ ဝေ သင်္ဂါမဇုတ္တမော** တိ သော သင်္ဂါမဇိနာနံ ဥတ္တမော ပဝရော သင်္ဂါမသီသယောဓောတိ။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

ကုဏ္ဍလကေသိတ္ထေရီဝတ္ထု တတိယံ။

၄. အနတ္ထပုစ္ဆကဗြာဟ္မဏဝတ္ထု

အတ္တာ ဟဝေ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော အနတ္ထပုစ္ဆကံ ဗြာဟ္မဏံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သော ကိရ ဗြာဟ္မဏော ‘‘ကိံ နု ခော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော အတ္ထမေဝ ဇာနာတိ, ဥဒါဟု အနတ္ထမ္ပိ, ပုစ္ဆိဿာမိ န’’န္တိ သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ ပုစ္ဆိ – ‘‘ဘန္တေ, တုမှေ အတ္ထမေဝ ဇာနာထ မညေ, နော အနတ္ထ’’န္တိ? ‘‘အတ္ထဉ္စာဟံ, ဗြာဟ္မဏ, ဇာနာမိ အနတ္ထဉ္စာ’’တိ။ ‘‘တေန ဟိ မေ အနတ္ထံ ကထေထာ’’တိ။ အထဿ သတ္ထာ ဣမံ ကထမာဟ –

‘‘ဥဿူရသေယျံ အာလဿံ, စဏ္ဍိက္ကံ ဒီဃသောဏ္ဍိယံ။
ဧကဿဒ္ဓါနဂမနံ ပရဒါရူပသေဝနံ။
ဧတံ ဗြာဟ္မဏ သေဝဿု, အနတ္ထံ တေ ဘဝိဿတီ’’တိ။

တံ သုတွာ ဗြာဟ္မဏော သာဓုကာရမဒါသိ ‘‘သာဓု သာဓု, ဂဏာစရိယ, ဂဏဇေဋ္ဌက, တုမှေ အတ္ထဉ္စ ဇာနာထ အနတ္ထဉ္စာ’’တိ ။ ‘‘ဧဝံ ခေါ, ဗြာဟ္မဏ, အတ္ထာနတ္ထဇာနနကော နာမ မယာ သဒိသော နတ္ထီ’’တိ။ အထဿ သတ္ထာ အဇ္ဈာသယံ ဥပဓာရေတွာ, ‘‘ဗြာဟ္မဏ, ကေန ကမ္မေန ဇီဝသီ’’တိ ပုစ္ဆိ။ ‘‘ဇူတကမ္မေန, ဘော ဂေါတမာ’’တိ။ ‘‘ကိံ ပန တေ ဇယော ဟောတိ ပရာဇယော’’တိ ။ ‘‘ဇယောပိ ဟောတိ ပရာဇယောပီ’’တိ ဝုတ္တေ, ‘‘ဗြာဟ္မဏ, အပ္ပမတ္တကော ဧသ, ပရံ ဇိနန္တဿ ဇယော နာမ န သေယျော။ ယော ပန ကိလေသဇယေန အတ္တာနံ ဇိနာတိ, တဿ ဇယော သေယျော။ န ဟိ တံ ဇယံ ကောစိ အပဇယံ ကာတုံ သက္ကောတီ’’တိ ဝတွာ အနုသန္ဓိံ ဃဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမာ ကထာ အဘာသိ –

၁၀၄. ‘‘အတ္တာ ဟဝေ ဇိတံ သေယျော, ယာ စာယံ ဣတရာ ပဇာ။
အတ္တဒန္တဿ ပေါသဿ, နိစ္စံ သညတစာရိနော။

၁၀၅. ‘‘နေဝ ဒေဝေါ န ဂန္ဓဗ္ဗော, န မာရော သဟ ဗြဟ္မုနာ။
ဇိတံ အပဇိတံ ကယိရာ, တထာရူပဿ ဇန္တုနော’’တိ။

တတ္ထ **ဟဝေ**တိ နိပါတော။ **ဇိတ**န္တိ လိင်္ဂဝိပလ္လာသော, အတ္တနော ကိလေသဇယေန အတ္တာ ဇိတော သေယျောတိ အတ္ထော။ **ယာ စာယံ ဣတရာ ပဇာ**တိ ယာ ပနာယံ အဝသေသာ ပဇာ ဇူတေန ဝါ ဓနဟရဏေန ဝါ သင်္ဂါမေန ဝါ ဗလာဘိဘဝေန ဝါ ဇိတာ ဘဝေယျ, တံ ဇိနန္တေန ယံ ဇိတံ, န တံ သေယျောတိ အတ္ထော။ ကသ္မာ ပန တဒေဝ ဇိတံ သေယျော, ဣဒံ န သေယျောတိ? ယသ္မာ **အတ္တဒန္တဿ။ပေ။ တထာရူပဿ ဇန္တုနော** တိ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယသ္မာ ဟိ ယွာယံ နိက္ကိလေသတာယ အတ္တဒန္တော ပေါသော, တဿ အတ္တဒန္တဿ ကာယာဒီဟိ နိစ္စံ သညတစာရိနော ဧဝရူပဿ ဣမေဟိ ကာယသညမာဒီဟိ သညတဿ ဇန္တုနော **ဒေဝေါ** ဝါ **ဂန္ဓဗ္ဗော** ဝါ **မာရော** ဝါ

ဗြဟ္မုနာ သဟ ဥဋ္ဌဟိတွာတ ''အဟမသ္သ ဇိတံ အပဇိတံ ကရိဿာမိ, မဂ္ဂဘာဝနာယ ပဟီနေ ကိလေသေ ပုန ဥပ္ပာဒေဿာမီ''တိ ဃဋ္ဋေန္တောပိ တထာယမန္တောပိ ယထာ ခေနာဒီဟိ ပရာဇိတော ပက္ခန္တရော ဟုတွာတ ဣတရေန ဇိတံ ပုန ဇိနန္တော အပဇိတံ ကရေယျ, ''ဧဝံ အပဇိတံ ကာတုံ နေဝ သက္ကုဏေယျာ''တိ။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

အနတ္ထပုစ္ဆကဗြာဟ္မဏဝတ္ထု စတုတ္ထံ။

၅. သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ မာတုလဗြာဟ္မဏဝတ္ထု

မာသေ မာသေတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဝေဠုဝနေ ဝိဟရန္တော သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ မာတုလဗြာဟ္မဏံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ထေရော ကိရ တဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ အာဟ – ''ကိံ နု ခော, ဗြာဟ္မဏ, ကိဉ္စိဒေဝ ကုသလံ ကရောသီ''တိ? ''ကရောမိ, ဘန္တေ''တိ။ ''ကိံ ကရောသီ''တိ? ''မာသေ မာသေ သဟဿပရိစ္စာဂေန အနံ ဒမ္မီ''တိ။ ''ကဿ ဒေသီ''တိ? ''နိဂဏ္ဌာနံ, ဘန္တေ''တိ။ ''ကိံ ပတ္ထယန္တော''တိ? ''ဗြဟ္မလောကံ, ဘန္တေ''တိ။ ''ကိံ ပန ဗြဟ္မလောကဿ အယံ မဂ္ဂေါ''တိ? ''အာမ, ဘန္တေ''တိ။ ''ကော ဧဝမာဟာ''တိ? ''အာစရိယေဟိ မေ ကထိတံ, ဘန္တေ''တိ။ ''နေဝ တွံ ဗြဟ္မလောကဿ မဂ္ဂံ ဇာနာသိ, နာပိ တေ အာစရိယာ, သတ္ထာဝ ဧကော ဇာနာတိ, ဧဟိ, ဗြာဟ္မဏ, ဗြဟ္မလောကဿ တေ မဂ္ဂံ ကထာပေဿာမီ''တိ တံ အာဒာယ သတ္ထု သန္တိကံ နေတွာတ, ''ဘန္တေ, အယံ ဗြာဟ္မဏော ဧဝမာဟာ''တိ, ''တံ ပဝတ္တိံ အာရောစေတွာတ သာဓု ဝတဿ ဗြဟ္မလောကဿ မဂ္ဂံ ကထေထာ''တိ။ သတ္ထာ ''ဧဝံ ကိရ, ဗြာဟ္မဏာ''တိ ပုစ္ဆိတွာတ ''အာမ, ဘော ဂေါတမာ''တိ ဝုတ္တေ, ''ဗြာဟ္မဏ, တယာ ဧဝံ ဒဒမာနေန ဝဿသတံ ဒိန္နဒာနတောပိ မုဟုတ္တမတ္တံ ပသန္နစိတ္တေန မမ သာဝကဿ ဩလောကနံ ဝါ ကဋစ္ဆုဘိက္ခာမတ္တဒာနံ ဝါ မဟပ္ဖလတရ''န္တိ ဝတွာတ အနုသန္ဓိံ ဃဋ္ဋေတွာတ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂါထမာဟ –

၁၀၆. ''မာသေ မာသေ သဟဿေန၊ ယော ယဇေထ သတံ သမံ။
ဧကဉ္စ ဘာဝိတတ္တာနံ၊ မုဟုတ္တမပိ ပူဇယေ။
သာယေဝ ပူဇနာ သေယျော၊ ယဉ္စေ ဝဿသတံ ဟုတ''န္တိ။

တတ္ထ **သဟဿေနာ**တိ သဟဿပရိစ္စာဂေန။ **ယော ယဇေထ သတံ သမ**န္တိ ယော ဝဿသတံ မာသေ မာသေ သဟဿံ ပရိစ္စဇန္တော လောကိယမဟာဇနဿ အနံ ဒဒေယျ, **ဧကဉ္စ ဘာဝိတတ္တာန**န္တိ ယော ပန ဧကံ သီလာဒိဂုဏဝိသေသေန ဝဍ္ဎိတအတ္တာနံ ဟေဋ္ဌိမကောဋိယာ သောတာပန္နံ, ဥပရိမကောဋိယာ ခီဏာသဝံ ဃရဒ္ဒွာရံ သမ္ပတ္တံ ကဋစ္ဆုဘိက္ခာဒာနဝသေန ဝါ ယာပနမတ္တအာဟာရဒာနဝသေန ဝါ ထူလသာဋကဒာနမတ္တေန ဝါ ပူဇေယျ။ **ယံ** ဣတရေန **ဝဿသတံ ဟုတံ**၊ တတော **သာယေဝ ပူဇနာ သေယျော**၊ သေဋ္ဌော ဥတ္တမောတိ အတ္ထောတိ။

ဒေသနာဝသာနေ သော ဗြာဟ္မဏော သောတာပတ္တိဖလံ ပတ္တော, အညေပိ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ မာတုလဗြာဟ္မဏဝတ္ထု ပဉ္စမံ။

၆. သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ ဘာဂိနေယျဝတ္ထု

ယော စ ဝဿသတံ ဇန္တူတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဝေဠုဝနေ ဝိဟရန္တော သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ ဘာဂိနေယျံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

တမ္ပိ ဟိ ထေရော ဥပသင်္ကမိတွာတ အာဟ – ''ကိံ, ဗြာဟ္မဏ, ကုသလံ ကရောသီ''တိ? ''အာမ, ဘန္တေ''တိ။ ''ကိံ ကရောသီ''တိ? ''မာသေ မာသေ ဧကံ ဧကံ ပသုံ ဃာတေတွာတ အဂ္ဂိံ ပရိစရာမီ''တိ။ ''ကိမတ္ထံ ဧဝံ ကရောသီ''တိ?

“ဗြဟ္မလောကမဂ္ဂေ ကိရေသော”တိ။ “ကေနေဝံ ကထိတ”န္တိ? “အာစရိယေဟိ မေ, ဘန္တေ”တိ။ “နေဝ တုဝံ ဗြဟ္မလောကဿ မဂ္ဂံ ဇာနာသိ, နာပိ တေ အာစရိယာ, ဧဟိ, သတ္ထု သန္တိကံ ဂမိဿာမာ”တိ တံ သတ္ထု သန္တိကံ နေတွာ တံ ပဝတ္တိံ အာရောစေတွာ “ဣမဿ, ဘန္တေ, ဗြဟ္မလောကဿ မဂ္ဂံ ကထေထာ”တိ အာဟ။ သတ္ထာ “ဧဝံ ကိရာ”တိ ပုစ္ဆိတွာ “ဧဝံ, ဘော ဂေါတမာ”တိ ဝုတ္တေ, “ဗြာဟ္မဏ, ဝဿသတမ္ပိ ဧဝံ အဂ္ဂိံ ပရိစရန္တဿ တဝ အဂ္ဂိပါရိစရိယာ မမ သာဝကဿ တင်္ခဏမတ္တံ ပူဇမ္ပိ န ဟာပုဏာတီ”တိ ဝတွာ အနုသန္ဓိံ ဃဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂါထမာဟ –

၁၀၇. “ယော စ ဝဿသတံ ဇန္တု၊ အဂ္ဂိံ ပရိစရေ ဝနေ။
ဧကဉ္စ ဘာဝိတတ္တာနံ၊ မုဟုတ္တမပိ ပူဇယေ။
သာယေဝ ပူဇနာ သေယျော၊ ယဉ္စေ ဝဿသတံ ဟုတ”န္တိ။

တတ္ထ **ဇန္တု** တိ သတ္တာဓိဝစနမေတံ။ **အဂ္ဂိံ ပရိစရေ ဝနေ** တိ နိပ္ပပဉ္စဘာဝပတ္ထနာယ ဝနံ ပဝိသိတွာပိ တတ္ထ အဂ္ဂိံ ပရိစရေယျ။ သေသံ ပုရိမသဒိသမေဝါတိ။

ဒေသနာဝသာနေ သော ဗြာဟ္မဏော သောတာပတ္တိဖလံ ပါပုဏိ, အညေပိ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပါပုဏိံသူတိ။

သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ ဘာဂိနေယျဝတ္ထု ဆဋ္ဌံ။

၇. သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ သဟာယကဗြာဟ္မဏဝတ္ထု

ယံ ကိဉ္စိ ယိဋ္ဌံ ဝ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဝေဠုဝနေ ဝိဟရန္တော သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ သဟာယကဗြာဟ္မဏံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

တမ္ပိ ဟိ ထေရော ဥပသင်္ကမိတွာ “ကိံ, ဗြာဟ္မဏ, ကိဉ္စိ ကုသလံ ကရောသီ”တိ ပုစ္ဆိ။ “အာမ, ဘန္တေ”တိ။ “ကိံ ကရောသီ”တိ? “ယိဋ္ဌယာဂံ ယဇာမီ”တိ။ “တဒါ ကိရ တံ ယာဂံ မဟာပရိစ္စာဂေန ယဇ”န္တိ။ ဣတော ပရံ ထေရော ပုရိမနယေနေဝ ပုစ္ဆိတွာ တံ သတ္ထု သန္တိကံ နေတွာ တံ ပဝတ္တိံ အာရောစေတွာ “ဣမဿ, ဘန္တေ, ဗြဟ္မလောကဿ မဂ္ဂံ ကထေထာ”တိ အာဟ။ သတ္ထာ, “ဗြာဟ္မဏ, ဧဝံ ကိရာ”တိ ပုစ္ဆိတွာ “ဧဝံ, ဘော ဂေါတမာ”တိ ဝုတ္တေ, “ဗြာဟ္မဏ, တယာ သံဝစ္ဆရံ ယိဋ္ဌယာဂံ ယဇန္တေန လောကိယမဟာဇနဿ ဒိန္နအနံ ပသန္နစိတ္တေန မမ သာဝကာနံ ဝန္ဒန္တာနံ ဥပ္ပန္နကုသလစေတနာယ စတုဘာဂမတ္တမ္ပိ န အဂ္ဃတီ”တိ ဝတွာ အနုသန္ဓိံ ဃဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂါထမာဟ –

၁၀၈. “ယံ ကိဉ္စိ ယိဋ္ဌံ ဝ ဟုတံ ဝ လောကေ၊
သံဝစ္ဆရံ ယဇေထ ပုညပေက္ခော။
သဗ္ဗမ္ပိ တံ န စတုဘာဂမေတိ၊
အဘိဝါဒနာ ဥဇ္ဇုဂတေသု သေယျော”တိ။

တတ္ထ **ယံ ကိဉ္စိ** တိ အနဝသေသပရိယာဒါနဝစနမေတံ။ **ယိဋ္ဌ** န္တိ ယေဘုယျေန မင်္ဂလကိရိယာဒိဝသေသု ဒိန္နဒါနံ။ **ဟုတ**န္တိ အဘိသင်္ခရိတွာ ကတံ ပါဟုနဒါနဉ္စေဝ, ကမ္မဉ္စ ဖလဉ္စ သဒ္ဒဟိတွာ ကတဒါနဉ္စ။ **သံဝစ္ဆရံ ယဇေထာ**တိ ဧကသံဝစ္ဆရံ နိရန္တရမေဝ ဝုတ္တပ္ပကာရံ ဒါနံ သကလစက္ကဝါဠေပိ လောကိယမဟာဇနဿ ဒဒေယျ။ **ပုညပေက္ခော** တိ ပုညံ ဣစ္ဆန္တော။ **ဥဇ္ဇုဂတေသု** တိ ဇေဋ္ဌိမကောဋိယာ သောတာပန္နေသု ဥပရိမကောဋိယာ ခီဏာသဝေသု။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – “ဧဝရူပေသု ပသန္နစိတ္တေန သရီရံ ဩနမိတွာ ဝန္ဒန္တဿ ကုသလစေတနာယ ယံ ဖလံ, တတော စတုဘာဂမ္ပိ သဗ္ဗံ တံ ဒါနံ န အဂ္ဃတိ, တသ္မာ ဥဇုဂတေသု အဘိဝါဒနမေဝ သေယျော”တိ။

ဒေသနာဝသာနေ သော ဗြာဟ္မဏော သောတာပတ္တိဖလံ ပတ္တော, အညေပိ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပါပုဏိံသူတိ။

သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ သဟာယကဗြာဟ္မဏဝတ္ထု သတ္တမံ။

၈. အာယုဝဍ္ဎနကုမာရဝတ္ထု

အဘိဝါဒနသီလိဿာတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဒီဃလမ္ဗိကံ နိဿာယ အရညကုဋိယံ ဝိဟရန္တော ဒီဃာယုကုမာရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ဒီဃလမ္ဗိကနဂရဝါသိနော ကိရ ဒွေ ဗြာဟ္မဏာ ဗာဟိရကပဗ္ဗဇ္ဇံ ပဗ္ဗဇိတွာ အဋ္ဌစတ္တာလီသ ဝဿာနိ တပစရဏံ ကရိံသု။ တေသု ဧကော “ပဝေဏိ မေ နဿိဿတိ, ဝိဗ္ဘမိဿာမီ”တိ စိန္တေတွာ အတ္တနာ ကတံ တပံ ပရေသံ ဝိက္ကိဏိတွာ ကေသတေန စေဝ ကဟာပဏသတေန စ သဒ္ဓိံ ဘရိယံ လဘိတွာ ကုဋုမ္ဗံ သဏ္ဌပေသိ။ အထဿ ဘရိယာ ပုတ္တံ ဝိဇာယိ။ ဣတရော ပနဿ သဟာယကော ပတာသံ ဂန္တွာ ပုနဒေဝ တံ နဂရံ ပစ္စာဂမိ။ သော တဿ အာဂတဘာဝံ သုတွာ ပုတ္တဒါရံ အာဒါယ သဟာယကဿ ဒဿနတ္ထာယ အဂမာသိ။ ဂန္တွာ ပုတ္တံ မာတု ဟတ္ထေ ဒတွာ သယံ တာဝ ဝန္ဒိ, မာတာပိ ပုတ္တံ ပိတု ဟတ္ထေ ဒတွာ ဝန္ဒိ။ သော “ဒီဃာယုကာ ဟောထာ”တိ အာဟ, ပုတ္တေ ပန ဝန္ဒာပိတေ တုဏှီ အဟောသိ။ အထ နံ “ကသ္မာ, ဘန္တေ, အမှေဟိ ဝန္ဒိတေ ‘ဒီဃာယုကာ ဟောထာ’တိ ဝတွာ ဣမဿ ဝန္ဒနကာလေ ကိဉ္စိ န ဝဒေထာ”တိ အာဟ။ “ဣမဿ ခော အန္တရာယော အတ္ထိ, ဗြာဟ္မဏာ”တိ။ “ကိတ္တကံ ဇီဝိဿတိ, ဘန္တေ”တိ? “သတ္တာဟံ, ဗြာဟ္မဏာ”တိ။ “ပဋိဗာဟနကာရဏံ အတ္ထိ, ဘန္တေ”တိ? “နာဟံ ပဋိဗာဟနကာရဏံ ဇာနာမီ”တိ။ “ကော ပန ဇာနေယျ, ဘန္တေ”တိ? “သမဏော ဂောတမော ဇာနေယျ, တဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ ပုစ္ဆာဟီ”တိ။ “တတ္ထ ဂစ္ဆန္တော တပပရိဟာနိတော ဘာယာမီ”တိ။ “သစေ တေ ပုတ္တသိနေဟော အတ္ထိ, တပပရိဟာနိံ အစိန္တေတွာ တဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ ပုစ္ဆာဟီ”တိ။

သော သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ သယံ တာဝ ဝန္ဒိ။ သတ္ထာ “ဒီဃာယုကော ဟောဟီ”တိ အာဟ, ပဇာပတိယာ ဝန္ဒနကာလေပိ တဿာ တထေဝ ဝတွာ ပုတ္တဿ ဝန္ဒာပနကာလေ တုဏှီ အဟောသိ။ သော ပုရိမနယေနေဝ သတ္ထာရံ ပုစ္ဆိ, သတ္ထာပိ တထေဝ ဗျာကာသိ။ သော ကိရ ဗြာဟ္မဏော သဗ္ဗညုတညာဏံ အပ္ပဋိဝိဇ္ဈိတွာဝ အတ္တနော မန္တံ သဗ္ဗညုတညာဏေန သံသန္ဒေသိ, ပဋိဗာဟနူပါယံ ပန န ဇာနာတိ။ ဗြာဟ္မဏော သတ္ထာရံ ပုစ္ဆိ – “အတ္ထိ ပန, ဘန္တေ, ပဋိဗာဟနူပါယော”တိ? “ဘဝေယျ, ဗြာဟ္မဏာ”တိ။ “ကိံ ဘဝေယျာ”တိ? “သစေ တွံ အတ္တနော ဂေဟဒွါရေ မဏ္ဍပံ ကာရေတွာ တဿ မဇ္ဈေ ပီဌိကံ ကာရေတွာ တံ ပရိက္ခိပန္တော အဋ္ဌ ဝါ သောဠသ ဝါ အာသနာနိ ပညာပေတွာ တေသု မမ သာဝကေ နိသီဒါပေတွာ သတ္တာဟံ နိရန္တရံ ပရိတ္တံ ကာရေတုံ သက္ကုဏေယျာသိ, ဧဝမဿ အန္တရာယော နဿေယျာ”တိ။ “ဘော ဂောတမ, မယာ မဏ္ဍပာဒီနိ သက္ကာ ကာတုံ, တုမှာကံ ပန သာဝကေ ကထံ လစ္ဆာမီ”တိ? “တယာ ဧတ္တကေ ကတေ အဟံ မမ သာဝကေ ပဟိဏိဿာမီ”တိ။ “သာဓု, ဘော ဂောတမာ”တိ သော အတ္တနော ဂေဟဒွါရေ သဗ္ဗံ ကိစ္စံ နိဋ္ဌာပေတွာ သတ္ထု သန္တိကံ အဂမာသိ။ သတ္ထာ ဘိက္ခူ ပဟိဏိ, တေ ဂန္တွာ တတ္ထ နိသီဒိံသု, ဒါရကမ္ပိ ပီဌိကာယံ နိပဇ္ဇာပေသုံ, ဘိက္ခူ သတ္တရတ္တိန္ဒိဝံ နိရန္တရံ ပရိတ္တံ ဘဏိံသု, သတ္တမေ ဒိဝသေ သာယံ သတ္ထာ အာဂစ္ဆိ။ တသ္မိံ အာဂတေ သဗ္ဗစက္ကဝါဠဒေဝတာ သန္နိပတိံသု။ ဧကော ပန အဝရုဒ္ဓကော နာမ ယက္ခော ဒွါဒသ သံဝစ္ဆရာနိ ဝေဿဝဏံ ဥပဋ္ဌဟိတွာ တဿ သန္တိကာ ဝရံ လဘန္တော “ဣတော သတ္တမေ ဒိဝသေ ဣမံ ဒါရကံ ဂဏှေယျာသီ”တိ လဘိ။ တသ္မာ သောပိ အာဂန္တွာ အဋ္ဌာသိ။

သတ္ထရိ ပန တတ္ထ ဂတေ မဟေသက္ခာသု ဒေဝတာသု သန္နိပတိတာသု အပ္ပေသက္ခာ ဒေဝတာ ဩသက္ကိတွာ ဩသက္ကိတွာ ဩကာသံ အလဘမာနာ ဒွါဒသ ယောဇနာနိ ပဋိက္ကမိံသု။ အဝရုဒ္ဓကောပိ တထေဝ ပဋိက္ကမိ, သတ္ထာပိ သဗ္ဗရတ္တိံ ပရိတ္တမကာသိ။ သတ္တာဟေ ဝီတိဝတ္တေ အဝရုဒ္ဓကော ဒါရကံ န လဘိ။ အဋ္ဌမေ ပန ဒိဝသေ အရုဏေ ဥဂ္ဂတမတ္တေ ဒါရကံ အာနေတွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒာပေသုံ။ သတ္ထာ “ဒီဃာယုကော ဟောဟီ”တိ အာဟ။ “ကိဉ္စိရံ ပန, ဘော ဂောတမ, ဒါရကော ဌဿတီ”တိ? “ဝီသဝဿသတံ, ဗြာဟ္မဏာ”တိ။ အထဿ “အာယုဝဍ္ဎနကုမာရော”တိ နာမံ ကရိံသု။ သော ဝုဍ္ဎိမန္ွာယ ပဉ္စဟိ ဥပါသကသတေဟိ ပရိဝုတော ဝိစရိ။ အထေကဒိဝသံ ဓမ္မသဘာယံ ဘိက္ခူ ကထံ သမုဋ္ဌာပေသုံ “ပဿထာဝုသော, အာယုဝဍ္ဎနကုမာရေန ကိရ သတ္တမေ ဒိဝသေ မရိတဗ္ဗံ အဘဝိဿ, သော ဣဒါနိ ဝီသဝဿသတဋ္ဌာယီ ဟုတွာ ပဉ္စဟိ ဥပါသကသတေဟိ ပရိဝုတော ဝိစရတိ, အတ္ထိ မညေ ဣမေသံ သတ္တာနံ အာယုဝဍ္ဎနကာရဏ”န္တိ။ သတ္ထာ အာဂန္တွာ “ကာယ နုတ္ထ, ဘိက္ခဝေ, ဧတရဟိ ကထာယ သန္နိသိန္နာ

နာ''တိ ပုစ္ဆိတွာ ''ဣမာယ နာမာ''တိ ဝုတ္တေ, ''ဘိက္ခဝေ, န ကေဝလံ အာယုဝဍ္ဎနမေဝ, ဣမေ ပန သတ္တာ ဂုဏဝန္တေ ဝန္ဒန္တာ အဘိဝါဒေန္တာ စတူဟိ ကာရဏေဟိ ဝဍ္ဎန္တိ, ပရိဿယတော မုစ္စန္တိ, ယာဝတာယုကမေဝ တိဋ္ဌန္တီ''တိ ဝတွာ အနုသန္ဓိံ ဃဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂါထမာဟ –

၁၀၉. ''အဘိဝါဒနသီလိဿ၊ နိစ္စံ ဝုဍ္ဎာပစာယိနော။
စတ္တာရော ဓမ္မာ ဝဍ္ဎန္တိ၊ အာယု ဝဏ္ဏော သုခံ ဗလ''န္တိ။

တတ္ထ **အဘိဝါဒနသီလိဿာ**တိ ဝန္ဒနသီလိဿ, အဘိဏှံ ဝန္ဒနကိစ္စပသုတဿာတိ အတ္ထော။ **ဝုဍ္ဎာပစာယိနော**တိ ဂိဟိဿ တ တဒဟုပဗ္ဗဇိတေ ဒဟရသာမဏေရေပိ, ပဗ္ဗဇိတဿ တ ပန ပဗ္ဗဇ္ဇာယ တ ဥပသမ္ပဒာယ တ ဝုဍ္ဎတရေ ဂုဏဝုဍ္ဎေ အပစာယမာနဿ, အဘိဝါဒနေန တ **နိစ္စံ** ပူဇေန္တဿာတိ အတ္ထော။ **စတ္တာရော ဓမ္မာ ဝဍ္ဎန္တီ**တိ အာယုမှိ ဝဍ္ဎမာနေ ယတ္တကံ ကာလံ တံ ဝဍ္ဎတိ, တတ္တကံ ဣတရေပိ ဝဍ္ဎန္တိယေဝ။ ယေန ဟိ ပညာသဝဿအာယုသံဝတ္တနိကံ ကုသလံ ကတံ, ပဉ္စဝီသတိဝဿကာလေ စဿ ဇီဝိတန္တရာယော ဥပ္ပဇ္ဇေယျ, သော အဘိဝါဒနသီလတာယ ပဋိပ္ပဿမ္ဘတိ, သော ယာဝတာယုကမေဝ တိဋ္ဌတိ, ဝဏ္ဏာဒယောပိဿ အာယုနာဝ သဒ္ဓိံ ဝဍ္ဎန္တိ။ ဣတော ဥတ္တရိပိ ဧသေဝ နယော။ အန္တရာယေန ပဝတ္တဿာယုနော ဝဍ္ဎနံ နာမ နတ္ထိ။

ဒေသနာဝသာနေ အာယုဝဍ္ဎနကုမာရော ပဉ္စဟိ ဥပာသကသတေဟိ သဒ္ဓိံ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိ, အညေပိ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

အာယုဝဍ္ဎနကုမာရဝတ္ထု အဋ္ဌမံ။

၉. သံကိစ္စသာမဏေရဝတ္ထု

ယော စ ဝဿသတံ ဇီဝေတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော သံကိစ္စသာမဏေရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သာဝတ္ထိယံ ကိရ တိံသမတ္တာ ကုလပုတ္တာ သတ္ထု ဓမ္မကထံ သုတွာ သာသနေ ဥရံ ဒတွာ ပဗ္ဗဇိံသု။ တေ ဥပသမ္ပဒာယ ပဉ္စဝဿာ ဟုတွာ သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဂန္ထဓုရံ ဝိပဿနာဓုရန္တိ ဒွေ ဓုရာနီတိ သုတွာ ''မယံ မဟလ္လကကာလေ ပဗ္ဗဇိတာ''တိ ဂန္ထဓုရေ ဥဿာဟံ အကတွာ ဝိပဿနာဓုရံ ပူရေတုကာမာ ယာဝ အရဟတ္တာ ကမ္မဋ္ဌာနံ ကထာပေတွာ, ''ဘန္တေ, ကတ္ထ ဝိဟရာမာ''တိ သတ္ထာရံ အာပုစ္ဆိံသု။ သတ္ထာ ''ကတရံ ဌာနံ ဂမိဿထာ''တိ ပုစ္ဆိတွာ ''အသုကံ နာမာ''တိ ဝုတ္တေ ''တတ္ထ တေသံ ဧကံ ဝိဃာသာဒံ နိဿာယ ဘယံ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ, တဉ္စ ပန သံကိစ္စသာမဏေရေ ဂတေ ဝူပသမိဿတိ, အထ နေသံ ပဗ္ဗဇိတကိစ္စံ ပါရိပူရိံ ဂမိဿတီ''တိ အညာသိ။

သံကိစ္စသာမဏေရော နာမ သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ သာမဏေရော သတ္တဝဿိကော ဇာတိယာ။ တဿ ကိရ မာတာ သာဝတ္ထိယံ အဍ္ဎကုလဿ ဓီတာ။ သာ တသ္မိံ ကုစ္ဆိဂတေ ဧကေန ဗျာဓိနာ တင်္ခဏညေဝ ကာလမကာသိ။ တဿာ ဈာပိယမာနာယ ဌပေတွာ ဂဗ္ဘမံသံ သေသံ ဈာယိ။ အထဿာ ဂဗ္ဘမံသံ စိတကတော ဩတာရေတွာ ဒွီသု တီသု ဌာနေသု သူလေဟိ ဝိဇ္ဈိံသု။ သူလကောဋိ ဒါရကဿ အက္ခိကောဋိံ ပဟရိ။ ဧဝံ ဂဗ္ဘမံသံ ဝိဇ္ဈိတွာ အင်္ဂါရရာသိမှိ ခိပိတွာ အင်္ဂါရေဟေဝ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ ပက္ကမိံသု။ ဂဗ္ဘမံသံ ဈာယိ, အင်္ဂါရမတ္ထကေ ပန သုဝဏ္ဏဗိမ္ဗသဒိသော ဒါရကော ပဒုမဂဗ္ဘေ နိပန္နော ဝိယ အဟောသိ။ ပစ္ဆိမဘဝိကဿ သတ္တဿ ဟိ သိနေရုနာ ဩတ္ထရိယမာနဿာပိ အရဟတ္တံ အပ္ပတွာ ဇီဝိတက္ခယော နာမ နတ္ထိ။ ပုနဒိဝသေ ''စိတကံ နိဗ္ဗာပေဿာမာ''တိ အာဂတာ တထာနိပန္နံ ဒါရကံ ဒိသွာ အစ္ဆရိယဗ္ဘုတစိတ္တဇာတာ ''ကထဉှိ နာမ တွေ့ ကေသု အရုသု ဓိယမာနေသု သကလသရီရေ ဈာပိယမာနေ ဒါရကော န ဈာယိ, ကိံ နု ခော ဘဝိဿတီ''တိ ဒါရကံ အာဒာယ အန္တောဂာမံ ဂန္တွာ နေမိတ္တကေ ပုစ္ဆိံသု။ နေမိတ္တကာ ''သစေ အယံ ဒါရကော အဂါရံ အဇ္ဈာဝသိဿတိ, ယာဝ သတ္တမာ ကုလပရိဝဋ္ဋာ ဉာတကာ ဒုဂ္ဂတာ ဘဝိဿန္တိ? သစေ ပဗ္ဗဇိဿတိ, ပဉ္စဟိ သမဏသတေဟိ ပရိဝုတော ဝိစရိဿတီ''တိ အာဟံသု။ တဿ သင်္ကုနာ အက္ခိကောဋိယာ ဘိန္နတ္တာ **သံကိစ္စော**တိ နာမံ ကရိံသု။ သော အပရေန သမယေန သံကိစ္စောတိ ပညာယိ။ အထ နံ

ဉာတကာ ''ဟောတု, ဝမိုတကာလေ အမှဟာကံ အယျသ္သ သာရိပုတ္တသ္သ သန္တိကေ ပဗ္ဗာဇေဿာမာ''တိ ဟေ
သိံသု။ သော သတ္တဝဿိကကာလေ ''တဝ မာတုကုစ္ဆိယံ ဝသနကာလေ မာတာ တေ ကာလမကာသိ, တဿာ သရီရေ ဈာ
ပိယမာနေပိ တွံ န ဈာယီ''တိ ကုမာရကာနံ ကထံ သုတွာ ''အဟံ ကိရ ဧဝရူပာ ဘယာ မုတ္တော, ကိံ မေ ဃရာဝါသေန, ပ
ဗ္ဗဇိဿာမီ''တိ ဉာတကာနံ အာရောစေသိ။ တေ ''သာဓု, တာတာ''တိ သာရိပုတ္တတ္ထေရသ္သ သန္တိကံ နေတွာ,
''ဘန္တေ, ဣမံ ပဗ္ဗာဇေထာ''တိ အဒံသု။ ထေရော တစပဉ္စကကမ္မဋ္ဌာနံ ဒတွာ ပဗ္ဗာဇေသိ။ သော ခုရဂ္ဂေယေဝ သဟ
ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ အရဟတ္တံ ဟာပုဏိ။ အယံ သံကိစ္စသာမဏေရော နာမ။

သတ္ထာ ''တေသမ္ပိ ဂတေ တံ ဘယံ ဝူပသမိဿတိ, အထ နေသံ ပဗ္ဗဇိတကိစ္စံ ဟာရိပူရိ ဂမိဿတီ''တိ ဉတွာ,
''ဘိက္ခဝေ, တုမှဟာကံ ဇေဋ္ဌဘာတိကံ သာရိပုတ္တတ္ထေရံ ဩလောကေတွာ ဂစ္ဆထာ''တိ အာဟ။ တေ ''သာဓူ''တိ
ဝတွာ ထေရသ္သ သန္တိကံ ဂန္တွာ ''ကိံ, အာဝုသော''တိ ဝုတ္တေ မယံ သတ္ထု သန္တိကေ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတွာ
အရညံ ပဝိသိတုကာမာ ဟုတွာ အာပုစ္ဆိမှဟာ, အထ နော သတ္ထာ ဧဝမာဟ – ''တုမှဟာကံ ဇေဋ္ဌဘာတိကံ ဩလော
ကေတွာ ဂစ္ဆထာ''တိ? ''တေနမှဟာ ဣဓာဂတာ''တိ။ ထေရော ''သတ္ထာရာ ဣမေ ဇာနံ ကာရဏံ ဒိသွာ ဣမေ ပဟိတာ
ဘဝိဿန္တိ, ကိံ နု ခော တေ''န္တိ အာဝဇ္ဇေန္တော တမတ္ထံ ဉတွာ အာဟ – ''အတ္ထိ ပန ဝေ, အာဝုသော,
သာမဏေရော''တိ? ''နတ္ထိ, အာဝုသော''တိ။ ''သစေ နတ္ထိ, ဣမံ သံကိစ္စသာမဏေရံ ဂဟေတွာ ဂစ္ဆထာ''တိ။ ''အလံ,
အာဝုသော, သာမဏေရံ နိဿာယ နော ပလိဗောဓော ဘဝိဿတိ, ကိံ အရညေ ဝသန္တာနံ သာမဏေရေနာ''တိ? ''နာဝု
သော , ဣမံ နိဿာယ တုမှဟာကံ ပလိဗောဓော, အပိစ ခော ပန တုမှေဟ နိဿာယ ဣမဿ ပလိဗောဓော ဘဝိဿ
သတိ။ သတ္ထာပိ တုမှေဟ မမ သန္တိကံ ပဟိဏန္တော တုမှေဟဟိ သဒ္ဓိံ သာမဏေရဿ ပဟိဏနံ ပစ္စာသီသန္တော
ပဟိဏိ, ဣမံ ဂဟေတွာ ဂစ္ဆထာ''တိ။ တေ ''သာဓူ''တိ အဓိဝါသေတွာ သာမဏေရေန သဒ္ဓိံ ဧကတိံသ ဇနာ ထေရံ
အပလောကေတွာ ဝိဟာရာ နိက္ခမ္မ စာရိကံ စရန္တာ ဝီသယောဇနသတမတ္ထကေ ဇာနံ သဟဿကုလံ ကမံ ဟာပုဏိံ
သု။

မနုဿာ တေ ဒိသွာ ပသန္နစိတ္တာ သက္ကစ္စံ ပရိဝိသိတွာ, ''ဘန္တေ, ကတ္ထ ဂမိဿထာ''တိ ပုစ္ဆိတွာ
''ယထာဖာသုကဋ္ဌာနံ, အာဝုသော''တိ ဝုတ္တေ ဟာဒမူလေ နိပဇ္ဇိတွာ ''မယံ, ဘန္တေ, အယျေသု ဣမံ ဌာနံ နိဿာ
ယ အန္တောဝဿံ ဝသန္တေသု ပဉ္စသီလံ သမာဒာယ ဥပေါသထကမ္မံ ကရိဿာမာ''တိ ယာစိံသု။ ထေရာ အဓိဝါသေ
သုံ။ အထ နေသံ မနုဿာ ရတ္တိဋ္ဌာနဒိဝါဋ္ဌာနစင်္ကမနပဏ္ဏသာလာယော သံဝိဒဟိတွာ ''အဇ္ဇ မယံ, သွေ မယ''န္
တိ ဥဿာဟပ္ပတ္တာ ဥပဋ္ဌာနမကံသု။ ထေရာ ဝဿူပနာယိကဒိဝသေ ကတိကဝတ္တံ ကရိံသု, ''အာဝုသော, အမှေဟဟိ
ဓရမာနကဗုဒ္ဓဿ သန္တိကေ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟိတံ, န ခော ပန သက္ကာ အညတြ ပဋိပတ္တိသမ္ပဒါယ ဗုဒ္ဓေ အာရာဓေ
တုံ, အမှဟာကဉ္စ အပာယဒွါရာနိ ဝိဝဋ္ဋာနေဝ, တသ္မာ အညတြ ဟာတော ဘိက္ခာစာရဝေလံ, သာယံ ထေရူပဋ္ဌာနဝေလ
ဉ္စ သေသကာလေ ဒွေ ဇနာ ဧကဋ္ဌာနေ န ဘဝိဿာမ, ယဿ အဖာသုကံ ဘဝိဿတိ, တေန ဃဏ္ဍိယာ ပဟဋ္ဌာယ တသ္
သ သန္တိကံ ဂန္တွာ ဘေသဇ္ဇံ ကရိဿာမ, ဣတော အညသ္မိံ ရတ္တိဘာဂေ ဝါ ဒိဝသဘာဂေ ဝါ အပ္ပမတ္တာ ကမ္မ
ဋ္ဌာနမနုယုဉ္ဇိဿာမာ''တိ။

တေသု ဧဝံ ကတိကံ ကတွာ ဝိဟရန္တေသု ဇဏော ဒုဂ္ဂတပုရိသော ဓီတရံ ဥပနိဿာယ ဇီဝန္တော တသ္မိံ ဌာနေ ဒု
ဗ္ဘိက္ခေ ဥပ္ပန္နေ အပရံ ဓီတရံ ဥပနိဿာယ ဇီဝိတုကာမော မဂ္ဂံ ပဋိပဇ္ဇိ။ ထေရာပိ ကမေ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ ဝသနဋ္ဌ
ဌာနံ အာဂစ္ဆန္တာ အန္တရာမဂ္ဂေ ဇာတိဿာ နဒိယာ နှာတွာ တလုကပုလိနေ နိသီဒိတွာ ဘတ္တကိစ္စံ ကရိံသု။ တ
သ္မိံ ခဏေ သော ပုရိသော တံ ဌာနံ ပတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။ အထ နံ ထေရာ ''ကဟံ ဂစ္ဆသီ''တိ ပုစ္ဆိံသု။ သော တ
မတ္ထံ အာရောစေသိ။ ထေရာ တသ္မိံ ကာရုညံ ဥပ္ပာဒေတွာ, ''ဥပာသက, အတိဝိယ ဆာတောသိ, ဂစ္ဆ, ပဏ္ဏံ အာဟ
ရ, ဧကေကံ တေ ဘတ္တပိဏ္ဍံ ဒဿာမာ''တိ ဝတွာ တေန ပဏ္ဏေ အာဟဋေ အတ္တနာ အတ္တနာ ဘုဉ္ဇနနိယာမေနေဝ
သူပဗျဉ္ဇနေဟိ သန္နဟိတွာ ဧကေကံ ပိဏ္ဍံ အဒံသု။ တေဒေဝ ကိရ ဝတ္တံ, ယံ ဘောဇနကာလေ အာဂတဿ ဘတ္တ
တံ ဒဒမာနေန ဘိက္ခုနာ အဂ္ဂဘတ္တံ အဒတွာ အတ္တနာ ဘုဉ္ဇနနိယာမေနေဝ ထောကံ ဝါ ဗဟုံ ဝါ အဒါတဗ္ဗံ။ တသ္မာ တေ
ပိ တထာ အဒံသု။ သော ကတဘတ္တကိစ္စော ထေရေ ဝန္ဒိတွာ ပုစ္ဆိ – ''ကိံ, ဘန္တေ, အယျာ, ဧကေနစိ နိမန္တိ
တာ''တိ? ''နတ္ထိ, ဥပာသက, နိမန္တနံ, မနုဿာ ဒေဝသိကံ ဧဝရူပမေဝ အာဟာရံ ဒေန္တီ''တိ။ သော စိန္တေသိ – ''မယံ
နိစ္စကာလံ ဥဋ္ဌာယ သမုဋ္ဌာယ ကမ္မံ ကရောန္တာပိ ဧဝရူပံ အာဟာရံ လဒ္ဓုံ န သက္ကောမ, ကိံ မေ အညတ္ထ ဂတေန, ဣမ
မေသံ သန္တိကေယေဝ ဇီဝိဿာမီ''တိ။ အထ နေ အာဟ – ''အဟံ ဝတ္တပဋိဝတ္တံ ကတွာ အယျာနံ သန္တိကေ ဝသိ

တုံ့ ကုဇ္ဈာမိ”တိ။ “သာဓု, ဥပါသကာ”တိ။ သော တေဟိ သဒ္ဓိံ တေသံ ဝသနဋ္ဌာနံ ဂန္တွာ သာဓုကံ ဝတ္တပဋိဝတ္တံ ကရောန္တော ဘိက္ခူ အတိဝိယ အာရာဓေတွာ ဒွေမာသစ္စယေန ဓိတရံ ဒဠှကာမော ဟုတွာ “သစေ, အယျေ, အာပုစ္ဆိဿာမိ, န မံ ဝိဿဇ္ဇိဿန္တိ, အနာပုစ္ဆာ ဂမိဿာမီ”တိ တေသံ အနာစိက္ခိတွာဝ နိက္ခမိ။ ဧတ္တကမေဝ ကိရဿ ဩဠာရိကံ ခလိတံ အဟောသိ, ယံ ဘိက္ခူနံ အနာရောစေတွာ ပက္ကာမိ။

တဿ ပန ဂမနမဂ္ဂေ ဧကာ အဋဝီ အတ္ထိ။ တတ္ထ ပဉ္စသတာနံ စောရာနံ “ယော ဣမံ အဋဝိံ ပဝိသတိ, တံ မာရေတွာ တဿ မံသလောဟိတေန တုယှံ ဗလိကမ္မံ ကရိဿာမာ”တိ ဒေဝတာယ အာယာစနံ ကတွာ ဝသန္တာနံ သတ္တမော ဒိဝသော ဟောတိ။ တသ္မာ သတ္တမေ ဒိဝသေ စောရဇေဋ္ဌကော ရုက္ခံ အာရုယှ ဩလောကေန္တော တံ အာဂစ္ဆန္တံ ဒိသွာ စောရာနံ သညမဒါသိ။ တေ တဿ အဋဝိမဇ္ဈံ ပဝိဋ္ဌဘာဝံ ဉတွာ ပရိက္ခိပိတွာ တံ ဂဏှိတွာ ကဋ္ဌဗန္ဓနံ ကတွာ အရဏိသဟိတေန အဂ္ဂိံ နိဗ္ဗတ္တေတွာ ဒါရူနိ သင်္ကဍ္ဎိတွာ မဟန္တံ အဂ္ဂိက္ခန္ဓံ ကတွာ သူလာနိ တစ္ဆိံသု။ သော တေသံ တံ ကိရိယံ ဒိသွာ, “သာမိ, ဣမသ္မိံ ဌာနေ နေဝ သူကရာ, န မိဂါဒယော ဒိဿန္တိ, ကိံ ကာရဏာ ဣဒံ ကရောထာ”တိ ပုစ္ဆိ။ “တံ မာရေတွာ တဝ မံသလောဟိတေန ဒေဝတာယ ဗလိကမ္မံ ကရိဿာမာ”တိ။ သော မရဏဘယတဇ္ဇိတော ဘိက္ခူနံ တံ ဥပကာရံ အစိန္တေတွာ ကေဝလံ အတ္တနော ဇီဝိတမေဝ ရက္ခမာနော ဧဝမာဟ – “သာမိ, အဟံ ဝိဃာသာဒော, ဥစ္ဆိဋ္ဌဘတ္တံ ဘုဉ္ဇိတွာ ဝဍ္ဎိတော, ဝိဃာသာဒော နာမ ကာဠကဏ္ဏိကော, အယျာ ပန ယတော တတော နိက္ခမိတွာ ပဗ္ဗဇိတာပိ ခတ္တိယာဝ, အသုကသ္မိံ ဌာနေ ဧကတိံသ ဘိက္ခူ ဝသန္တိ, တေ မာရေတွာ ဗလိကမ္မံ ကရောထ, အတိဝိယ တေ ဒေဝတာ တုဿိဿတီ”တိ။ တံ သုတွာ စောရာ “ဘဒ္ဒကံ ဧသ ဝဒေတိ, ကိံ ဣမိနာ ကာဠကဏ္ဏိနာ, ခတ္တိယေ မာရေတွာ ဗလိကမ္မံ ကရိဿာမာ”တိ စိန္တေတွာ “ဧဟိ, နေသံ ဝသနဋ္ဌာနံ ဒဿေဟီ”တိ တမေဝ မဂ္ဂဒေသကံ ကတွာ တံ ဌာနံ ပတွာ ဝိဟာရမဇ္ဈေ ဘိက္ခူ အဒိသွာ “ကဟံ ဘိက္ခူ”တိ နံ ပုစ္ဆိံသု။ သော ဒွေ မာသေ ဝသိတတ္တာ တေသံ ကတိကဝတ္တံ ဇာနန္တော ဧဝမာဟ – “အတ္တနော ဒိဝါဋ္ဌာနရတ္တိဋ္ဌာနေသု နိသိန္နာ, ဧတံ ဃဏ္ဋိံ ပဟရထ, ဃဏ္ဋိသဒ္ဒေန သန္နိပတိဿန္တီ”တိ။ စောရဇေဋ္ဌကော ဃဏ္ဋိံ ပဟရိ။

ဘိက္ခူ ဃဏ္ဋိသဒ္ဒံ သုတွာ “အကာလေ ဃဏ္ဋိ ပဟဋာ, ကဿစိ အဖာသုကံ ဘဝိဿတီ”တိ အာဂန္တွာ ဝိဟာရမဇ္ဈေ ပဋိပာဋိယာ ပညတ္တေသု ပါသာဏဖလကေသု နိသီဒိံသု။ သင်္ဃတ္ထေရော စောရေ ဩလောကေတွာ ပုစ္ဆိ – “ဥပါသကာ ကေနာယံ ဃဏ္ဋိ ပဟဋာ”တိ? စောရဇေဋ္ဌကော အာဟ – “မယာ, ဘန္တေ”တိ။ “ကိံ ကာရဏာ”တိ? “အမှေဟိ အဋဝိဒေဝတာယ အာယာစိတံ အတ္ထိ, တဿာ ဗလိကမ္မကရဏတ္ထာယ ဧကံ ဘိက္ခုံ ဂဟေတွာ ဂမိဿာမာ”တိ။ တံ သုတွာ မဟာထေရော ဘိက္ခူ အာဟ – “အာဝုသော, ဘာတိကာနံ ဥပ္ပန္နကိစ္စံ နာမ ဇေဋ္ဌဘာတိကေန နိတ္ထရိတဗ္ဗံ, အဟံ အတ္တနော ဇီဝိတံ တုမှာကံ ပရိစ္စဇိတွာ ဣမေဟိ သဒ္ဓိံ ဂမိဿာမိ, မာ သဗ္ဗေသံ အန္တရာယော ဟောတု, အပ္ပမတ္တာ သမဏဓမ္မံ ကရောထာ”တိ။ အနုထေရော အာဟ – “ဘန္တေ, ဇေဋ္ဌဘာတု ကိစ္စံ နာမ ကနိဋ္ဌဿ ဘာရော, အဟံ ဂမိဿာမိ, တုမှေ အပ္ပမတ္တာ ဟောထာ”တိ။ ဣမိနာ ဥပါယေန “အဟမေဝ အဟမေဝါ”တိ ဝတွာ ပဋိပာဋိယာ တိံသပိ ဇနာ ဥဋ္ဌဟိံသု, ဧဝံ တေ နေဝ ဧကိဿာ မာတုယာ ပုတ္တာ, န ဧကဿ ပိတုနော, နာပိ ဝီတရာဂါ, အထ စ ပန အဝသေသာနံ အတ္ထာယ ပဋိပာဋိယာ ဇီဝိတံ ပရိစ္စဇိံသု။ တေသု ဧကောပိ “တွံ ယာဟီ”တိ ဝတ္တုံ သမတ္ထော နာမ နာဟောသိ။

သံကိစ္စသာမဏေရော တေသံ ကထံ သုတွာ, “ဘန္တေ, တုမှေ တိဋ္ဌထ, အဟံ တုမှာကံ ဇီဝိတံ ပရိစ္စဇိတွာ ဂမိဿာမီ”တိ အာဟ။ တေ အာဟံသု – “အာဝုသော, မယံ သဗ္ဗေ ဧကတော မာရိယမာနာပိ တံ ဧကကံ န ဝိဿဇ္ဇေဿာမာ”တိ။ “ကိံ ကာရဏာ, ဘန္တေ”တိ? “‘အာဝုသော, တွံ ဓမ္မသေနာပတိသာရိပုတ္တတ္ထေရဿ သာမဏေရော, သစေ တံ ဝိဿဇ္ဇေဿာမ, သာမဏေရံ မေ အာဒါယ ဂန္တွာ စောရာနံ နိယျာဒိံသူ’တိ ထေရော နော ဂရဟိဿတိ, တံ နိန္ဒံ နိတ္ထရိတုံ န သက္ခိဿာမ, တေန တံ န ဝိဿဇ္ဇေဿာမာ”တိ။ “ဘန္တေ, သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ တုမှေ မမ ဥပဇ္ဈာယဿ သန္တိကံ ပဟိဏန္တောပိ, မမ ဥပဇ္ဈာယော မံ တုမှေဟိ သဒ္ဓိံ ပဟိဏန္တောပိ ဣဒမေဝ ကာရဏံ ဒိသွာ ပဟိဏိ, တိဋ္ဌထ တုမှေ, အဟမေဝ ဂမိဿာမီ”တိ သော တိံသ ဘိက္ခူ ဝန္ဒိတွာ “သစေ, ဘန္တေ, မေ ဒေါသော အတ္ထိ, ခမထာ”တိ ဝတွာ နိက္ခမိ။ တဒါ ဘိက္ခူနံ မဟာသံဝေဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇိ, အက္ခီနိ အဿုပုဏ္ဏာနိ ဟဒယမံသံ ပဝေဓိ။ မဟာထေရော စောရေ အာဟ – “ဥပါသကာ အယံ ဒဟရကော တုမှေ အဂ္ဂိံ ကရောန္တေ, သူလာနိ တစ္ဆန္တေ, ပဏ္ဏာနိ အတ္ထရန္တေ ဒိသွာ ဘာယိဿတိ, ဣမံ ဧကမန္တေ ဌပေတွာ တာနိ ကိစ္စာနိ ကရေယျာထာ”တိ။ စောရာ သာမဏေရံ အာဒါယ ဂန္တွာ ဧကမန္တေ ဌပေတွာ သဗ္ဗကိစ္စာနိ ကရိံသု။

ကိစ္စပရိယောသာနေ စောရဇေဋ္ဌကော အသိံ အဗ္ဗာဟိတွာ သာမဏေရဲ ဥပသင်္ကမိ။ သာမဏေရော နိသိဒိမာနော ဈာနံ သမာပဇ္ဇိတွာဝ နိသီဒိ။ စောရဇေဋ္ဌကော အသိံ ပရိဝတ္တေတွာ သာမဏေရဿ ခန္ဓေ ပဟာသိ, အသိ နမိတွာ ဓာရာယ ဓာရံ ပဟရိ, သော "န သမ္မာ ပဟရိ"န္တိ မညမာနော ပုန တံ ဥဇုကံ ကတွာ ပဟရိ။ အသိ တာလပဏ္ဏံ ဝိယ ဝေဌယမာနော ထရုမူလံ အဂမာသိ။ သာမဏေရဿဟိ တသ္မိံ ကာလေ သိနေရုနာ အဝတ္ထရန္တော ပိ မာရေတုံ သမတ္ထော နာမ နတ္ထိ, ပဂေဝ အသိနာ။ တံ ပာဋိဟာရိယံ ဒိသွာ စောရဇေဋ္ဌကော စိန္တေသိ – "ပုဗ္ဗေ မေ အသိ သိလာထမ္ဘံ ဝါ ခဒိရခာဏုံ ဝါ ကဠီရံ ဝိယ ဆိန္ဒတိ, ဣဒါနိ ဧကဝါရံ နမိ, ဧကဝါရံ တာလပတ္တဝေဌကော ဝိယ ဇာတော။ အယံ နာမ အသိ အစေတနော ဟုတွာပိ ဣမဿ ဂုဏံ ဇာနာတိ, အဟံ သစေတနောပိ န ဇာနာမီ"တိ။ သော အသိံ ဘူမိယံ ခိပိတွာ တဿ ပါဒမူလေ ဥရေန နိပဇ္ဇိတွာ, "ဘန္တေ, မယံ ဓနကာရဏာ အဋဝိံ ပဝိဋ္ဌာမှ။ အမှေ ဟိ ဒူရတောဝ ဒိသွာ သဟဿမတ္တာပိ မနုဿာ ပဝေဓန္တိ, ဒွေ တိဿော ကထာ ကထေတုံ န သက္ကောန္တိ။ တဝ ပန သန္တာသမတ္တမ္ပိ နတ္ထိ, ဥက္ကာမုခေ သုဝဏ္ဏံ ဝိယ သုပုပ္ဖိတကဏိကာရံ ဝိယ စ တေ မုခံ ဝိရောစတိ, ကိံ နု ခေါ ကာရဏာ"န္တိ ပုစ္ဆန္တော ဣမံ ကထမာဟ –

> "တဿ တေ နတ္ထိ ဘီတတ္တံ, ဘိယ္ယော ဝဏ္ဏော ပသီဒတိ။
> ကသ္မာ န ပရိဒေဝေသိ, ဧဝရူပေ မဟဗ္ဘယေ"တိ။ (ထေရဂါ. ၇၀၆)။

သာမဏေရော ဈာနာ ဝုဋ္ဌာယ တဿ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော, "အာဝုသော ဂါမဏိ, ခီဏာသဝဿ အတ္တဘာဝေ နာမ သီသေ ဌပိတဘာရော ဝိယ ဟောတိ, သော တသ္မိံ ဘိဇ္ဇန္တေ တုဿတေဝ, န ဘာယတီ"တိ ဝတွာ ဣမာ ကထာ အဘာသိ –

> "နတ္ထိ စေတသိကံ ဒုက္ခံ, အနပေက္ခဿ ဂါမဏိ။
> အတိက္ကန္တာ ဘယာ သဗ္ဗေ, ခီဏသံယောဇနဿ ဝေ။
>
> "ခီဏာယ ဘဝနေတ္တိယာ, ဒိဋ္ဌေ ဓမ္မေ ယထာတထေ။
> န ဘယံ မရဏေ ဟောတိ, ဘာရနိက္ခေပနေ ယထာ"တိ။ (ထေရဂါ. ၇၀၇-၇၀၈)။

သော တဿ ကထံ သုတွာ ပဉ္စ စောရသတာနိ ဩလောကေတွာ အာဟ – "တုမှေ ကိံ ကရိဿထာ"တိ? "တုမှေ ပန, သာမီ"တိ။ "မမ တာဝ, ဘော, 'ဧဝရူပံ ပာဋိဟာရိယံ ဒိသွာ အဂါရမဇ္ဈေ ကမ္မံ နတ္ထိ, အယျဿ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိဿာမိ'တိ။ မယမ္ပိ တထေဝ ကရိဿာမာ"တိ။ "သာဓု, တာတာ"တိ တတော ပဉ္စသတာပိ စောရာ သာမဏေရဲ ဝန္ဒိတွာ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ယာစိံသု ။ သော တေသံ အသိဓာရာဟိ ဧဝ ကေသေ စေဝ ဝတ္ထဒသာ စ ဆိန္ဒိတွာ တမ္ဗမတ္တိကာယ ရဇိတွာ တာနိ ကာသာယာနိ အစ္ဆာဒာပေတွာ ဒသသု သီလေသု ပတိဋ္ဌာပေတွာ တေ အာဒာယ ဂစ္ဆန္တော စိန္တေသိ – "သစာဟံ ထေရေ အဒိသွာဝ ဂမိဿာမိ, တေ သမဏဓမ္မံ ကာတုံ န သက္ခိဿန္တိ။ စောရာနညှိ မံ ဂဟေတွာ နိက္ခန္တကာလတော ပဋ္ဌာယ တေသု ဧကောပိ အဿုနိ သန္ဓာရေတုံ နာသက္ခိ, 'မာရိတော နု ခေါ သာမဏေရော, နော'တိ စိန္တေန္တာနံ ကမ္မဋ္ဌာနံ အဘိမုခံ န ဘဝိဿတိ, တသ္မာ ဒိသွာဝ နေ ဂမိဿာမီ"တိ။ သော ပဉ္စသတဘိက္ခုပရိဝါရော တတ္ထ ဂန္တွာ အတ္တနော ဒဿနေန ပဋိလဒ္ဓအဿာသေဟိ တေဟိ "ကိံ, သပ္ပုရိသ, သံကိစ္စ, လဒ္ဓံ တေ ဇီဝိတ"န္တိ ဝုတ္တေ, "အာမ, ဘန္တေ, ဣမေ မံ မာရေတုကာမာ ဟုတွာ မာရေတုံ အသက္ကောန္တာ မမ ဂုဏေ ပသီဒိတွာ ဓမ္မံ သုတွာ ပဗ္ဗဇိတာ, အဟံ 'တုမှေ ဒိသွာဝ ဂမိဿာမီ'တိ အာဂတော, အပ္ပမတ္တာ သမဏဓမ္မံ ကရောထ, အဟံ သတ္ထု သန္တိကံ ဂမိဿာမီ"တိ တေ ဘိက္ခူ ဝန္ဒိတွာ ဣတရေ အာဒာယ ဥပဇ္ဈာယဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ "ကိံ သံကိစ္စ, အန္တေဝါသိကာ တေ လဒ္ဓာ"တိ ဝုတ္တေ, "အာမ, ဘန္တေ"တိ တံ ပဝတ္တိံ အာရောစေသိ။ ထေရေန "ဂစ္ဆ သံကိစ္စ, သတ္ထာရံ ပဿာဟီ"တိ ဝုတ္တေ, "သာဓူ"တိ ထေရဲ ဝန္ဒိတွာ တေ အာဒာယ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ သတ္ထာရာပိ "ကိံ သံကိစ္စ, အန္တေဝါသိကာ တေ လဒ္ဓာ"တိ ဝုတ္တေ, "အာမ, ဘန္တေ"တိ တံ ပဝတ္တိံ အာရောစေသိ။ သတ္ထာ "ဧဝံ ကိရ, ဘိက္ခဝေ"တိ ပုစ္ဆိတွာ, "အာမ, ဘန္တေ"တိ ဝုတ္တေ, "ဘိက္ခဝေ, တုမှာကံ စောရကမ္မံ ကတွာ ဒုဿီလေ ပတိဋ္ဌာယ ဝဿသတံ ဇီဝနတော ဣဒါနိ သီလေ ပတိဋ္ဌာယ ဧကဒိဝသမ္ပိ ဇီဝိတံ သေယျော"တိ ဝတွာ အနုသန္ဓိံ ဃဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ကထမာဟ –

၁၁၀.“ယော စ ဝဿသတံ ဇီဝေ၊ ဒုဿီလော အသမာဟိတော။
ဧကာဟံ ဇီဝိတံ သေယျော၊ သီလဝန္တဿ ဈာယိနော”တိ။

တတ္ထ **ဒုဿီလော** တိ နိဿီလော။ **သီလဝန္တဿာ** တိ ဒုဿီလဿ **ဝဿသတံ** ဇီဝနတော **သီလဝန္တဿ** ဒွီဟိ ဈာနေဟိ **ဈာယိနော** ဧကဒိဝသမ္ပိ ဧကမုဟုတ္တမ္ပိ **ဇီဝိတံ သေယျော,** ဥတ္တမန္တိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ တေ ပဉ္စသတာပိ ဘိက္ခူ သဟ ပဋိသမ္ဘိဒာဟိ အရဟတ္တံ ပာပုဏိံသု, သမ္ပတ္တမဟာဇနဿာပိ သာတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ အဟောသီတိ။

အပရေန သမယေန သံကိစ္စော ဥပသမ္ပဒံ လဘိတွာ ဒသဝဿော ဟုတွာ သာမဏေရံ ဂဏှိ။ သော ပန တဿေဝ ဘာဂိနေယျော အဓိမုတ္တသာမဏေရော နာမ။ အထ နံ ထေရော ပရိပုဏ္ဏဝဿကာလေ အာမန္တေတွာ “ဥပသမ္ပဒံ တေ ကရိဿာမိ, ဂစ္ဆ, ဉာတကာနံ သန္တိကေ ဝဿပရိမာဏံ ပုစ္ဆိတွာ ဧဟီ”တိ ဥယျောဇေသိ။ သော မာတာပိတူနံ သန္တိကံ ဂစ္ဆန္တော အန္တရာမဂ္ဂေ ပဉ္စသတေဟိ စောရေဟိ ဗလိကမ္မတ္ထာယ မာရိယမာနော တေသံ ဓမ္မံ ဒေသေတွာ ပသန္နစိတ္တေဟိ တေဟိ “န တေ ဣမသ္မိံ ဌာနေ အမှာကံ အတ္ထိဘာဝော ကဿစိ အာရောစေတဗ္ဗော”တိ ဝိဿဇ္ဇိတော ပဋိပထေ မာတာပိတရော အာဂစ္ဆန္တေ ဒိသွာ တမေဝ မဂ္ဂံ ပဋိပဇ္ဇန္တာနမ္ပိ တေသံ သစ္စမနုရက္ခန္တော နာရောစေသိ။ တေသံ စောရေဟိ ဝိဟေဌိယမာနာနံ “တွမ္ပိ စောရေဟိ သဒ္ဓိံ ဧကတော ဟုတွာ မညေ, အမှာကံ နာရောစေသီ”တိ ပရိဒေဝန္တာနံ သဒ္ဒံ သုတွာ တေ မာတာပိတူနမ္ပိ အနာရောစိတဘာဝံ ဉတွာ ပသန္နစိတ္တာ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ယာစိံသု။ သောပိ သံကိစ္စသာမဏေရော ဝိယ တေ သဗ္ဗေ ပဗ္ဗာဇေတွာ ဥပဇ္ဈာယဿ သန္တိကံ အာနေတွာ တေန သတ္ထု သန္တိကံ ပေသိတော ဂန္တွာ တံ ပဝတ္တိံ အာရောစေသိ။ သတ္ထာ “ဧဝံ ကိရ, ဘိက္ခဝေ”တိ ပုစ္ဆိတွာ, “အာမ, ဘန္တေ”တိ ဝုတ္တေ ပုရိမနယေနေဝ အနုသန္ធိំ ဃဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမမေဝ ဂါထမာဟ –

“ယော စ ဝဿသတံ ဇီဝေ၊ ဒုဿီလော အသမာဟိတော။
ဧကာဟံ ဇီဝိတံ သေယျော၊ သီလဝန္တဿ ဈာယိနော”တိ။

ဣဒမ္ပိ **အဓိမုတ္တသာမဏေရဝတ္ထု** ဝုတ္တနယမေဝါတိ။

သံကိစ္စသာမဏေရဝတ္ထု နဝမံ။

၁၀. ခါဏုကောဏ္ဍညတ္ထေရဝတ္ထု

ယော စ ဝဿသတံ ဇီဝေ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ခါဏုကောဏ္ဍညတ္ထေရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သော ကိရ ထေရော သတ္ထု သန္တိကေ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတွာ အရညေ ဝိဟရန္တော အရဟတ္တံ ပတွာ “သတ္ထု အာရောစေဿာမီ”တိ တတော အာဂစ္ဆန္တော အန္တရာမဂ္ဂေ ကိလန္တော မဂ္ဂါ ဩက္ကမ္မ ဧကသ္မိံ ပိဋ္ဌိပါသာဏေ နိသိန္နော ဈာနံ သမာပဇ္ဇိ။ အထေကံ ဂါမံ ဝိလုမ္ပိတွာ ပဉ္စသတာ စောရာ အတ္တနော ဗလာနုရူပေန ဘဏ္ဍိကံ ဗန္ဓိတွာ သီသေနာဒာယ ဂစ္ဆန္တာ ဒူရံ ဂန္တွာ ကိလန္တရူပာ “ဒူရံ အာဂတာမှာ, ဣမသ္မိံ ပိဋ္ဌိပါသာဏေ ဝိဿမိဿာမာ”တိ မဂ္ဂါ ဩက္ကမ္မ ပိဋ္ဌိပါသာဏသန္တိကံ ဂန္တွာ ထေရံ ဒိသွာပိ “ခါဏုကော အယ”န္တိ သညိနော အဟေသုံ။ အထေကော စောရော ထေရဿ သီသေ ဘဏ္ဍိကံ ဌပေသိ, အပရောပိ တံ နိဿာယ ဘဏ္ဍိကံ ဌပေသိ။ ဧဝံ ပဉ္စသတာပိ စောရာ ပဉ္စဟိ ဘဏ္ဍိကသတေဟိ ထေရံ ပရိက္ခိပိတွာ သယမ္ပိ နိသိန္နာ နိဒ္ဒါယိတွာ အရုဏုဂ္ဂမနကာလေ ပဗုဇ္ဈိတွာ အတ္တနော အတ္တနော ဘဏ္ဍိကံ ဂဏှန္တာ ထေရံ ဒိသွာ “အမနုဿော”တိ သညာယ ပလာယိတုံ အာရဘိံသု။ အထ နေ ထေရော အာဟ – “မာ ဘာယိတ္ထ ဥပါသကာ, ပဗ္ဗဇိတော အဟ”န္တိ။ တေ ထေရဿ ပါဒမူလေ နိပဇ္ဇိတွာ “ခမထ, ဘန္တေ, မယံ ခါဏုကသညိနော အဟုမှာ”တိ ထေရံ ခမာပေတွာ စောရဇေဋ္ဌကေန “အဟံ အယျဿ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိဿာမီ”တိ ဝုတ္တေ သေသာ “မယမ္ပိ ပဗ္ဗဇိဿာမာ”တိ ဝတွာ သဗ္ဗေပိ ဧကစ္ဆန္ဒာ ဟုတွာ ထေရံ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ယာစိံသု။ ထေရော သံကိစ္စသာမဏေရော ဝိယ သဗ္ဗေပိ တေ ပဗ္ဗာဇေသိ။ တတော ပဋ္ဌာယ **ခါဏုကော**

ဏ္ဍုဿောတိ ပညာယိ။ သော တေဟိ ဘိက္ခူဟိ သဒ္ဓိံ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ သတ္ထာရာ ''ကိံ, ကောဏ္ဍည, အန္တေတသိကာ တေ လဒ္ဓာ''တိ ဝုတ္တေ တံ ပဝတ္တိံ အာရောစေသိ။ သတ္ထာ ''ဧဝံ ကိရ, ဘိက္ခဝေ''တိ ပုစ္ဆိတ္ဝာ, ''အာမ, ဘန္တေ, န နော အညသ္သ ဝေရူပေ အာနုဘာတေ ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗော, တေနမ္ဟာ ပဗ္ဗဇိတာ''တိ ဝုတ္တေ, ''ဘိက္ခဝေ, ဝေရူပေ ဒုပ္ပညကမ္မေ ပတိဋ္ဌာယ ဝဿသတံ ဇီဝနတော ဣဒာနိ တေ ပညာသမ္ပဒာယ ဝတ္တမာနာနံ ဧကာဟမ္ပိ ဇီဝိတံ သေယျော''တိ ဝတွာ အနုသန္ဓိံ ဃဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂါထမာဟ –

၁၁၁. ''ယော စ ဝဿသတံ ဇီဝေ၊ ဒုပ္ပညော အသမာဟိတော။
ဧကာဟံ ဇီဝိတံ သေယျော၊ ပညဝန္တဿ ဈာယိနော''တိ။

တတ္ထ **ဒုပ္ပညော** နိပ္ပညော။ **ပညဝန္တဿာ**တိ သပ္ပညဿ။ သေသံ ပုရိမသဒိသမေဝါတိ။

ဒေသနာဝသာနေ ပဉ္စသတာပိ တေ ဘိက္ခူ သဟ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ အရဟတ္တံ ပာပုဏိံသု။ သမ္ပတ္တမဟာဇနဿာပိ သာတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ အဟောသီတိ။

ခါဏုကောဏ္ဍညတ္ထေရဝတ္ထု ဒသမံ။

၁၁. သပ္ပဒာသတ္ထေရဝတ္ထု

ယော စ ဝဿသတံ ဇီဝေတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော သပ္ပဒာသတ္ထေရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သာဝတ္ထိယံ ကိရေကော ကုလပုတ္တော သတ္ထု ဓမ္မဒေသနံ သုတွာ ပဗ္ဗဇိတွာ လဒ္ဓူပသမ္ပဒော အပရေန သမယေန ဥက္ကဏ္ဌိတွာ ''မာဒိသဿ ကုလပုတ္တဿ ဂိဟိဘာဝေါ နာမ အယုတ္တော, ပဗ္ဗဇ္ဇာယ ဌတွာ မရဏမ္ပိ မေ သေယျော''တိ စိန္တေတွာ အတ္တနော မရဏူပါယံ စိန္တေန္တော ဝိစရတိ။ အထေကဒိဝသံ ပာတောဝ ကတဘတ္တကိစ္စာ ဘိက္ခူ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ အဂ္ဂိသာလာယ သပ္ပံ ဒိသွာ တံ ဧကသ္မိံ ကုဋေ ပက္ခိပိတွာ ကုဋံ ပိဒဟိတွာ အာဒါယ ဝိဟာရာ နိက္ခမိံသု။ ဥက္ကဏ္ဌိတဘိက္ခုပိ ဘတ္တကိစ္စံ ကတွာ အာဂစ္ဆန္တော တေ ဘိက္ခူ ဒိသွာ ''ကိံ ဣဒံ, အာဝုသော''တိ ပုစ္ဆိတွာ ''သပ္ပေါ, အာဝုသော''တိ ဝုတ္တေ ဣမိနာ ''ကိံ ကရိဿထာ''တိ? ''ဆဍ္ဍေဿာမ န''န္တိ။ တေသံ ဝစနံ သုတွာ ''ဣမိနာ အတ္တာနံ ဍံသာပေတွာ မရိဿာမီ''တိ ''အာဟရထ, အဟံ တံ ဆဍ္ဍေဿာမီ''တိ တေသံ ဟတ္ထတော ကုဋံ ဂဟေတွာ ဧကသ္မိံ ဌာနေ နိသီဒိတွာ တေန သပ္ပေန အတ္တာနံ ဍံသာပေတိ, သပ္ပေါ ဍံသိတုံ န ဣစ္ဆတိ။ သော ကုဋေ ဟတ္ထံ ဩတာရေတွာ ဣတော စိတော စ အာလောလေတိ, ဃောရသပ္ပဿ မုခံ ဝိဝရိတွာ အင်္ဂုလိံ ပက္ခိပတိ, နေဝ နံ သပ္ပေါ ဍံသိ။ သော ''နာယံ အာသီဝိသော, ဃရသပ္ပေါ ဧသော''တိ တံ ပဟာယ ဝိဟာရံ အဂမာသိ။ အထ နံ ဘိက္ခူ ''ဆဍ္ဍိတော တေ, အာဝုသော, သပ္ပေါ''တိ အာဟံသု။ ''န သော, အာဝုသော, ဃောရသပ္ပေါ, ဃရသပ္ပေါ ဧသော''တိ။ ''ဃောရသပ္ပေါယေဝါဝုသော, မဟန္တံ ဖဏံ ကတွာ သုသုယန္တော ဒုက္ခေန အမှေဟိ ဂဟိတော, ကိံ ကာရဏာ ဧဝံ ဝဒေသိ''တိ အာဟံသု။ ''အဟံ, အာဝုသော, တေန အတ္တာနံ ဍံသာပေန္တောပိ မုခေ အင်္ဂုလိံ ပက္ခိပေန္တောပိ တံ ဍံသာပေတုံ နာသက္ခိ''န္တိ။ တံ သုတွာ ဘိက္ခူ တုဏှီ အဟေသုံ။

အထေကဒိဝသံ နှာပိတော ဒွေ တယော ခုရေ အာဒါယ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ ဧကံ ဘူမိယံ ဌပေတွာ ဧကေန ဘိက္ခူနံ ကေသေ ဩဟာရေတိ။ သော ဘူမိယံ ဌပိတံ ခုရံ ဂဟေတွာ ''ဣမိနာ ဂီဝံ ဆိန္ဒိတွာ မရိဿာမီ''တိ ဧကသ္မိံ ရုက္ခေ ဂီဝံ ဥပနိဗန္ဓိယ ခုရဓာရံ ဂလနာဠိယံ ကတွာ ဌိတော ဥပသမ္ပဒမာဠတော ပဋ္ဌာယ အတ္တနော သီလံ အာဝဇ္ဇေန္တော ဝိမလစန္ဒမဏ္ဍလံ ဝိယ သုဓောတမဏိခန္ဓမိဝ စ နိမ္မလံ သီလံ အဒ္ဒသ။ တဿ တံ ဩလောကေန္တဿ သကလသရီရံ ဖရန္တီ ပီတိ ဥပ္ပဇ္ဇိ။ သော ပီတိံ ဝိက္ခမ္ဘေတွာ ဝိပဿနံ ဝဍ္ဍေန္တော သဟ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ အရဟတ္တံ ပတွာ ခုရံ အာဒါယ ဝိဟာရမဇ္ဈံ ပာဝိသိ။ အထ နံ ဘိက္ခူ ''ကဟံ ဂတောသိ, အာဝုသော''တိ ပုစ္ဆိံသု။ '''ဣမိနာ ခုရေန ဂလနာဠိံ ဆိန္ဒိတွာ မရိဿာမီ'တိ ဂတောမ္ဟိ, အာဝုသော''တိ။ အထ ''ကသ္မာ န မတောသီ''တိ? ''ဣဒါနိမှိ သတ္ထံ အာဟရိတုံ အဘဗ္ဗော ဇာတော။ အဟဉှိ ''ဣမိနာ ခုရေန ဂလနာဠိံ ဆိန္ဒိဿာမီ''တိ ဉာဏခုရေန သဗ္ဗကိလေသေ ဆိန္ဒိန္တိ။ ဘိက္ခူ ''အယံ အဘူတေန အညံ ဗျာကရောတီ''တိ ဘဂဝတော အာရောစေသုံ။ ဘဂဝါ တေသံ ကထံ သုတွာ အာဟ – ''န, ဘိ

က္ခဝေ, ခီဏာသတ နာမ သဟတ္ထာ အတ္တာနံ ဇီဝိတာ ေတေရာေပန္တီ''တိ။ ဘေန္တေ, တုမ္ေဟ ဣမံ ''ခီဏာသတေ''တိ ဝဒထ, ဇေ၀ံ အရဟတ္တုုပနိႆယသမ္ပန္နော ပနာယံ ကသ္မာ ဥက္ကဏ္ဌတိ, ကိမဿ အရဟတ္တုုပနိႆယကာရဏံ ''ကသ္မာ သော သပ္ပော ဇတံ န ဍံသတီ''တိ? ''ဘိက္ခဝေ, သော တာ၀ သပ္ပော ဣမဿ ဣတော တတိယေ အတ္တဘာ ဝေ ဒာသော အဟောသိ, သော အတ္တနော သာမိကဿ သရီရံ ဍံသိတုံ န ဝိသဟတီ''တိ။ ဇေ၀ံ တာ၀ နေသံ သတ္ထာ ဇကံ ကာရဏံ အာစိက္ခိ။ တတော ပဋ္ဌာယ စ သော ဘိက္ခု **သပ္ပဒါသော** နာမ ဇာတော။

ကႆပသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓကာလေ ကိရေကော ကုလပုတ္တော သတ္ထု ဓမ္မကထံ သုတ္ဝာ ဥပ္ပန္နသံဝေဂော ပဗ္ဗဇိတ္ဝာ လဒ္ဓူပသမ္ပဒေ အပရေန သမယေန အနဘိရတိယာ ဥပ္ပန္နာယ ဇေကဿ သဟာယကဿ ဘိက္ခုနော အာရောစေသိ။ သော တဿ အဘိဏ္ဟံ ဂိဟိဘာဝေ အာဒီနဝံ ကထေသိ။ တံ သုတ္ဝာ ဣတရော သာသနေ အဘိရမိတ္ဝာ ပုဗ္ဗေ အနဘိရ တကာလေ မလဂ္ဂဟိတေ သမဏပရိက္ခာရေ ဇေကသ္မိံ သောဏ္ဍိတီရေ နိမ္မလေ ကရောန္တော နိသီဒိ။ သဟာယကောပိဿ သ သန္တိကေယေဝ နိသိန္နော။ အထ နံ သော ဇေဝမာဟ – ''အဟံ, အာဝုသော, ဥပ္ပဗ္ဗဇန္တော ဣမေ ပရိက္ခာရေ တုယ္ဟံ အဒတုကာမော အဟောသိ''န္တိ။ သော လောဘံ ဥပ္ပာဒေတ္ဝာ စိန္တေသိ – ''ဣမိနာ မယ္ဟံ ပဗ္ဗဇိတေန တ ဥပ္ပဗ္ဗဇိတေ န တ ဇကော အတ္ထော, ဣဒါနိ ပရိက္ခာရေ ဂဏ္ဟိႆာမီ''တိ။ သော တတော ပဋ္ဌာယ ''ကိံ အနာဝုသော, အမ္ဟာကံ ဇီဝိ တေန, ယေ မယံ ကပာလဟတ္ထာ ပရကုလေသု ဘိက္ခာယ စရာမ, ပုတ္တဒာရေဟိ သဒ္ဓိံ အာလာပသလ္လာပံ န ကရော မာ''တိအာဒီနိ ဝဒန္တော ဂိဟိဘာဝဿ ဂုဏံ ကထေသိ။ သော တဿ ကထံ သုတ္ဝာ ပုန ဥက္ကဏ္ဌိတော ဟုတ္ဝာ စိန္တေသိ – ''အယံ မယာ 'ဥက္ကဏ္ဌိတောမ္ဟီ'တိ ဝုတ္တေ ပဌမံ ဂိဟိဘာဝေ အာဒီနဝံ ကထေတ္ဝာ ဣဒါနိ အဘိဏ္ဟံ ဂုဏံ ကထေတိ, 'ကိံ နု ခော ကာရဏ'''န္တိ စိန္တေန္တော ''ဣမေသု သမဏပရိက္ခာရေသု လောဘေနာ''တိ ဉတ္ဝာ သယမေဝ အတ္တနော စိတ္တံ နိဝတ္တေသိ။ ဇေဝမဿ ကႆပသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓကာလေ ဇေကဿ ဘိက္ခုနော ဥက္ကဏ္ဌာပိတတ္တာ ဣဒါနိ အနဘိရတိ ဥပ္ပန္နာ။ ယော ပန တေနေဝ တဒါ ဝီသတိ ဝဿသဟႆာနိ သမဏဓမ္မော ကတော, သ္ဝါဿ ဇေတရ ဟိ အရဟတ္တုုပနိႆယော ဇာတောတိ။

ဣမမတ္ထံ တေ ဘိက္ခူ ဘဂဝတော သန္တိကာ သုတ္ဝာ ဥတ္တရိံ ပုစ္ဆိံသု – ''ဘန္တေ, အယံ ကိရ ဘိက္ခု ခုရဓာရံ ဂ လနာဠိယံ ကတ္ဝာ ဌိတောဝ အရဟတ္တံ ပတ္တောတိ, ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ နု ခော ဇတ္တကေန ခဏေန အရဟတ္တမဂ္ဂေ''တိ။ ''အာမ, ဘိက္ခဝေ, အာရဒ္ဓဝီရိယဿ ဘိက္ခုနော ဟတ္ထံ ဥက္ခိပိတ္ဝာ ဘူမိယံ ဌပေန္တဿ ဟဒေ ဘူမိယံ အသ မ္ပတ္တေယေဝ အရဟတ္တမဂ္ဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ကုသီတဿ ပုဂ္ဂလဿ ဟိ ဝဿသတံ ဇီဝနတော အာရဒ္ဓဝီရိယဿ သ ခဏမတ္တမ္ပိ ဇီဝိတံ သေယျော''တိ ဝတ္ဝာ အနုသန္ဓိံ ဃဋေတ္ဝာ ဣမံ ကထမာဟ –

၁၁၂. ''ယော စ ဝဿသတံ ဇီဝေ၊ ကုသီတော ဟီနဝီရိယော။
ဇေကာဟံ ဇီဝိတံ သေယျော၊ ဝီရိယမာရဘတော ဒဠှ''န္တိ။

တတ္ထ **ကုသီတော**တိ ကာမဝိတက္ကာဒီဟိ တီဟိ ဝိတက္ကေဟိ ဝီတိနာမေန္တော ပုဂ္ဂလော။ **ဟီနဝီရိယော**တိ နိဗ္ဗီ ရိယော။ **ဝီရိယမာရဘတော ဒဠှ**န္တိ ဒုဝိဓဈာနနိဗ္ဗတ္တနသမတ္ထံ ထိရံ ဝီရိယံ အာရဘန္တဿ။ သေသံ ပုရိမသဒိသ မေဝ။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

သပ္ပဒါသတ္ထေရဝတ္ထု ဇေကာဒသမံ။

၁၂. ပဋာစာရာထေရီဝတ္ထု

ယော စ ဝဿသတံ ဇီဝေ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ပဋာစာရံ ထေရိံ အာရဗ္ဘ ကထေ သိ။

သာ ကိရ သာဝတ္ထိယံ စတ္တာလီသကောဋိဝိဘဝဿ သေဋ္ဌိနော ဓီတာ အဟောသိ အဘိရူပာ။ တံ သောဠသဝဿုဒ္ဒေသိကကာလေ သတ္တဘူမိကဿ ပာသာဒဿ ဥပရိမတလေ ရက္ခန္တာ ဝသာပေသုံ။ ဇေ၀ံ သန္တေပိ သာ ဇေကေန

အတ္တနော စူဠုပဋ္ဌာကေန သဒ္ဓိံ ဝိပ္ပဋိပဇ္ဇိ ။ အထဿာ မာတာပိတရော သမဇာတိကကုလေ ဧကဿ ကုမာရဿ ပဋိဿုဏိတွာ ဝိဝါဟဒိဝသံ ဌပေသုံ။ တသ္မိံ ဥပကဋ္ဌေ သာ တံ စူဠုပဋ္ဌာကံ အာဟ – “မံ ကိရ အသုကကုလဿ နာမ ဒဿန္တိ, မယိ ပတိကုလံ ဂတေ မမ ပဏ္ဏာကာရံ ဂဟေတွာ အာဂတောပိ တတ္ထ ပဝေသနံ န လဘိဿသိ, သစေ တေ မယိ သိနေဟော အတ္ထိ, ဣဒါနေဝ မံ ဂဟေတွာ ယေန ဝါ တေန ဝါ ပလာယဿူ”တိ။ “သော သာဓု, ဘဒ္ဒေ”တိ။ “တေန ဟိ အဟံ သွေဝ ပါတောဝ နဂရဒွါရဿ အသုကဋ္ဌာနေ နာမ ဌဿာမိ, တွံ ဧကေန ဥပါယေန နိက္ခမိတွာ တတ္ထ အာဂစ္ဆေယျာသီ”တိ ဝတွာ ဒုတိယဒိဝသေ သင်္ကေတဋ္ဌာနေ အဋ္ဌာသိ။ သာပိ ပါတောဝ ကိလိဋ္ဌံ ဝတ္ထံ နိဝါသေတွာ ကေသေ ဝိကိရိတွာ ကုဏ္ဍကေန သရီရံ မက္ခေတွာ ကုဋံ အာဒါယ ဒါသီဟိ သဒ္ဓိံ ဂစ္ဆန္တီ ဝိယ ဃရာ နိက္ခမိတွာ တံ ဌာနံ အဂမာသိ။ သော တံ အာဒါယ ဒူရံ ဂန္တွာ ဧကသ္မိံ ဂါမေ နိဝါသံ ကပ္ပေတွာ အရညေ ခေတ္တံ ကသိတွာ ဒါရုပဏ္ဏာဒီနိ အာဟရတိ။ ဣတရာ ကုဋေန ဥဒကံ အာဟရိတွာ သဟတ္ထာ ကောဋ္ဋနပစနာဒီနိ ကရောန္တီ အတ္တနော ပါပဿ ဖလံ အနုဘောတိ။ အထဿာ ကုစ္ဆိယံ ဂဗ္ဘော ပတိဋ္ဌာသိ။ သာ ပရိပုဏ္ဏဂဗ္ဘာ “ဣဓ မေ ကောစိ ဥပကာရကော နတ္ထိ, မာတာပိတရော နာမ ပုတ္တေသု မုဒုဟဒယာ ဟောန္တိ, တေသံ သန္တိကံ မံ နေဟိ, တတ္ထေဝ မေ ဂဗ္ဘဝုဋ္ဌာနံ ဘဝိဿတီ”တိ သာမိကံ ယာစိ။ သော “ကိံ, ဘဒ္ဒေ, ကထေသိ, မံ ဒိသွာ တဝ မာတာပိတရော ဝိဝိဓာ ကမ္မကာရဏာ ကရေယျုံ, န သက္ကာ မယာ တတ္ထ ဂန္တု”န္တိ ပဋိက္ခိပိ။ သာ ပုနပ္ပုနံ ယာစိတွာပိ ဂမနံ အလဘမာနာ တဿ အရညံ ဂတကာလေ ပဋိဝိဿကေ အာမန္တေတွာ “သစေ သော အာဂန္တွာ မံ အပဿန္တော ‘ကဟံ ဂတာ’တိ ပုစ္ဆိဿတိ, မမ အတ္တနော ကုလဃရံ ဂတဘာဝံ အာစိက္ခေယျာထာ”တိ ဝတွာ ဂေဟဒွါရံ ပိဒဟိတွာ ပက္ကာမိ။ သောပိ အာဂန္တွာ တံ အပဿန္တော ပဋိဝိဿကေ ပုစ္ဆိတွာ တံ ပဝတ္တိံ သုတွာ “နိဝတ္တေဿာမိ န”န္တိ အနုဗန္ဓိတွာ တံ ဒိသွာ နာနပ္ပကာရံ ယာစိယမာနောပိ နိဝတ္တေတုံ နာသက္ခိ။ အထဿာ ဧကသ္မိံ ဌာနေ ကမ္မဇဝါတာ စလိံသု။ သာ ဧကံ ဂစ္ဆန္တရံ ပဝိသိတွာ, “သာမိ, ကမ္မဇဝါတာ မေ စလိတာ”တိ ဝတွာ ဘူမိယံ နိပဇ္ဇိတွာ သမ္ပရိဝတ္တမာနာ ကိစ္ဆေန ဒါရကံ ဝိဇာယိတွာ “ယဿတ္ထာယာဟံ ကုလဃရံ ဂစ္ဆေယျံ, သော အတ္ထော နိပ္ဖန္နော”တိ ပုနဒေဝ တေန သဒ္ဓိံ ဂေဟံ အာဂန္တွာ ဝါသံ ကပ္ပေသိ။

တဿာ အပရေန သမယေန ပုန ဂဗ္ဘော ပတိဋ္ဌဟိ။ သာ ပရိပုဏ္ဏဂဗ္ဘာ ဟုတွာ ပုရိမနယေနေဝ သာမိကံ ယာစိတွာ ဂမနံ အလဘမာနာ ပုတ္တံ အင်္ကေနာဒါယ တထေဝ ပက္ကမိတွာ တေန အနုဗန္ဓိတွာ “တိဋ္ဌာဟီ”တိ ဝုတ္တေ နိဝတ္တိတုံ န ဣစ္ဆိ။ အထ နေသံ ဂစ္ဆန္တာနံ မဟာ အကာလမေဃော ဥဒပါဒိ သမန္တာ ဝိဇ္ဇုလတာဟိ အာဒိတ္တံ ဝိယ မေဃတ္ထနိတေဟိ, ဘိဇ္ဇမာနံ ဝိယ ဥဒကဓာရာနိပါတနိရန္တရံ နဘံ အဟောသိ။ တသ္မိံ ခဏေ တဿာ ကမ္မဇဝါတာ စလိံသု။ သာ သာမိကံ အာမန္တေတွာ, “သာမိ, ကမ္မဇဝါတာ မေ စလိတာ, န သက္ကောမိ သန္ဓာရေတုံ, အနောဝဿကဋ္ဌာနံ မေ ဇာနာဟီ”တိ အာဟ။ သော ဟတ္ထဂတာယ ဝါသိယာ ဣတော စိတော စ ဥပဓာရေန္တော ဧကသ္မိံ ဝမ္မိကမတ္ထကေ ဇာတံ ဂုမ္ဗံ ဒိသွာ ဆိန္ဒိတုံ အာရဘိ။ အထ နံ ဝမ္မိကတော နိက္ခမိတွာ ဃောရဝိသော အာသီဝိသော ဍံသိ။ တင်္ခဏညေဝဿ သရီရံ အဂ္ဂိဇာလာဟိ ဍယှမာနံ ဝိယ နီလဝဏ္ဏံ ဟုတွာ တတ္ထေဝ ပတိ။ ဣတရာပိ မဟာဒုက္ခံ အနုဘဝမာနာ တဿ အာဂမနံ ဩလောကေန္တီပိ တံ အဒိသွာဝ အပရမ္ပိ ပုတ္တံ ဝိဇာယိ။ ဒွေ ဒါရကာ ဝါတဝုဋ္ဌိဝေဂံ အသဟမာနာ မဟာဝိရဝံ ဝိရဝန္တိ။ သာ ဥဘောပိ တေ ဥရန္တရေ ကတွာ ဒွီဟိ ဇဏ္ဏုကေဟိ စေဝ ဟတ္ထေဟိ စ ဘူမိယံ ဥပ္ပီဠေတွာ တထာ ဌိတာဝ ရတ္တိံ ဝီတိနာမေသိ။ သကလသရီရံ နိလ္လောဟိတံ ဝိယ ပဏ္ဍုပလာသဝဏ္ဏံ အဟောသိ။ သာ ဥဋ္ဌိတေ အရုဏေ မံသပေသိဝဏ္ဏံ ဧကံ ပုတ္တံ အင်္ကေနာဒါယ ဣတရံ အင်္ဂုလိယာ ဂဟေတွာ “ဧဟိ, တာတ, ပိတာ ဝေါ ဣတော ဂတော”တိ ဝတွာ သာမိကဿ ဂတမဂ္ဂေန ဂစ္ဆန္တီ တံ ဝမ္မိကမတ္ထကေ ကာလံ ကတွာ ပတိတံ နီလဝဏ္ဏံ ထဒ္ဓသရီရံ ဒိသွာ “မံ နိဿာယ မမ သာမိကော ပန္ထေ မတော”တိ ရောဒန္တီ ပရိဒေဝန္တီ ပါယာသိ။

သာ သကလရတ္တိံ ဒေဝေန ဝုဋ္ဌတ္တာ အစိရဝတိံ နဒိံ ဇဏ္ဏုပ္ပမာဏေန ကဋိပ္ပမာဏေန ထနပ္ပမာဏေန ဥဒကေန ပရိပုဏ္ဏံ ဒိသွာ အတ္တနော မန္ဒဗုဒ္ဓိတာယ ဒွီဟိ ဒါရကေဟိ သဒ္ဓိံ ဥဒကံ ဩတရိတုံ အဝိသဟန္တီ ဇေဋ္ဌပုတ္တံ ဩရိမတီရေ ဌပေတွာ ဣတရံ အာဒါယ ပရတီရံ ဂန္တွာ သာခါဘင်္ဂံ အတ္ထရိတွာ နိပဇ္ဇာပေတွာ “ဣတရဿ သန္တိကံ ဂမိဿာမီ”တိ ဗာလပုတ္တကံ ပဟာယ တရိတုံ အသက္ကောန္တီ ပုနပ္ပုနံ နိဝတ္တိတွာ ဩလောကယမာနာ ပါယာသိ။ အထဿာ နဒီမဇ္ဈံ ဂတကာလေ ဧကော သေနော တံ ကုမာရံ ဒိသွာ “မံသပေသီ”တိ သညာယ အာကာသတော ဘဿိ။ သာ တံ ပုတ္တဿတ္ထာယ ဘဿန္တံ ဒိသွာ ဥဘော ဟတ္ထေ ဥက္ခိပိတွာ “သူသူ”တိ တိက္ခတ္တုံ မဟာသဒ္ဒံ နိစ္ဆာရေသိ။ သေနော ဒူရဘာဝေန တံ အသုတွာဝ ကုမာရကံ ဂဟေတွာ ဝေဟာသံ ဥပ္ပတိတွာ ဂတော။ ဩရိမ

တီရေ ဌိတပုတ္တော မာတရံ နဒီမဇ္ဈေ ဥဘော ဟတ္ထေ ဥက္ခိပိတွာ မဟာသဒ္ဒံ နိစ္ဆာရယမာနံ ဒိသွာ “မံ ပက္ကောသတီ”တိ သညာယ ဝေဂေန ဥဒကေ ပတိ။ ဣတိဿာ ဗာလပုတ္တံ သေနော ဟရိ, ဇေဋ္ဌပုတ္တော ဥဒကေန ဝူဠှော။

သာ “ဧကော မေ ပုတ္တော သေနေန ဂဟိတော, ဧကော ဥဒကေန ဝူဠှော, ပန္ထေ မေ ပတိ မတော”တိ ရောဒန္တီ ပရိဒေဝန္တီ ဂစ္ဆမာနာ သာဝတ္ထိတော အာဂစ္ဆန္တံ ဧကံ ပုရိသံ ဒိသွာ ပုစ္ဆိ – “ကတ္ထ ဝါသိကောသိ, တာတာ”တိ? “သာဝတ္ထိဝါသိကောမှိ, အမ္မာ”တိ။ “သာဝတ္ထိနဂရေ အသုကဝီထိယံ ဧဝရူပံ အသုကကုလံ နာမ အတ္ထိ, ဇာနာသိ, တာတာ”တိ? “ဇာနာမိ, အမ္မ, တံ ပန မာ ပုစ္ဆိ, သစေ အညံ ဇာနာသိ ပုစ္ဆာ”တိ။ “အညေန မေ ကမ္မံ နတ္ထိ, တဒေဝ ပုစ္ဆာမိ, တာတာ”တိ။ “အမ္မ, တွံ အတ္တနော အနာစိက္ခိတုံ န ဒေသိ, အဇ္ဇ တေ သဗ္ဗရတ္တိံ ဒေဝေါ ဝဿန္တော ဒိဋ္ဌော”တိ။ “ဒိဋ္ဌော မေ, တာတ, မယှမေဝေသော သဗ္ဗရတ္တိံ ဝုဋ္ဌော, န အညဿ။ မယှံ ပန ဝုဋ္ဌကာရဏံ ပစ္ဆာ တေ ကထေဿာမိ, တေသံ တာဝ မေ သေဋ္ဌိဂေဟေ ပဝတ္တိံ ကထေဟီ”တိ။ “အမ္မ, အဇ္ဇ ရတ္တိံ သေဋ္ဌိဉ္စ သေဋ္ဌိဘရိယဉ္စ သေဋ္ဌိပုတ္တဉ္စာတိ တယောပိ ဇနေ အဝတ္ထရမာနံ ဂေဟံ ပတိ, တေ ဧကစိတကသ္မိံ ဈာယန္တိ။ သေ ဓူမော ပညာယတိ, အမ္မာ”တိ။ သာ တသ္မိံ ခဏေ နိဝတ္ထဝတ္ထံ ပတမာနံ န သဉ္ဇာနိ, ဥမ္မတ္တိကဘာဝံ ပတွာ ယထာဇာတာဝ ရောဒန္တီ ပရိဒေဝန္တီ –

“ဥဘော ပုတ္တာ ကာလကတာ၊ ပန္ထေ မယှံ ပတီ မတော။
မာတာ ပိတာ စ ဘာတာ စ၊ ဧကစိတမှိ ဍယှရေ”တိ။ (အပ. ထေရီ ၂.၂.၄၉၈) –

ဝိလပန္တီ ပရိဗ္ဘမိ။ မနုဿာ တံ ဒိသွာ “ဥမ္မတ္တိကာ ဥမ္မတ္တိကာ”တိ ကစဝရံ ဂဟေတွာ ပံသုံ ဂဟေတွာ မတ္ထကေ ဩကိရန္တာ လေဍ္ဍူဟိ ပဟရန္တိ။ သတ္ထာ ဇေတဝနမဟာဝိဟာရေ အဋ္ဌပရိသမဇ္ဈေ နိသီဒိတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော တံ အာဂစ္ဆမာနံ အဒ္ဒသ ကပ္ပသတသဟဿံ ပူရိတပါရမိံ အဘိနီဟာရသမ္ပန္နံ။

သာ ကိရ ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓကာလေ ပဒုမုတ္တရသတ္ထာရာ ဧကံ ဝိနယဓရတ္ထေရိံ ဗာဟာယ ဂဟေတွာ နန္ဒနဝနေ ဌပေန္တံ ဝိယ တေဒဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပိယမာနံ ဒိသွာ “အဟမ္ပိ တုမှာဒိသဿ ဗုဒ္ဓဿ သန္တိကေ ဝိနယဓရတ္ထေရီနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနံ လဘေယျ”န္တိ အဓိကာရံ ကတွာ ပတ္ထနံ ဌပေသိ။ ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓေါ အနာဂတံသဉာဏံ ပတ္ထရိတွာ ပတ္ထနာယ သမိဇ္ဈနဘာဝံ ဉတွာ “အနာဂတေ ဂေါတမဗုဒ္ဓဿ နာမ သာသနေ အယံ ပဋာစာရာ နာမေန ဝိနယဓရတ္ထေရီနံ အဂ္ဂါ ဘဝိဿတီ”တိ ဗျာကာသိ။ တံ ဧဝံ ပတ္ထိတပတ္ထနံ အဘိနီဟာရသမ္ပန္နံ သတ္ထာ ဒူရတောဝ အာဂစ္ဆန္တိံ ဒိသွာ “ဣမိဿာ ဌပေတွာ မံ အညော အဝဿယော ဘဝိတုံ သမတ္ထော နာမ နတ္ထီ”တိ စိန္တေတွာ တံ ယထာ ဝိဟာရာဘိမုခံ အာဂစ္ဆတိ, ဧဝံ အကာသိ။ ပရိသာ တံ ဒိသွာဝ “ဣမိဿာ ဥမ္မတ္တိကာယ ဣတော အာဂန္တုံ မာ အဒတ္ထာ”တိ အာဟ။ သတ္ထာ “အပေထ, မာ နံ ဝါရယိတ္ထာ”တိ ဝတွာ အဝိဒူရဋ္ဌာနံ အာဂတကာလေ “သတိံ ပဋိလဘ ဘဂိနီ”တိ အာဟ။ သာ တံ ခဏံယေဝ ဗုဒ္ဓါနုဘာဝေန သတိံ ပဋိလဘိ။ တသ္မိံ ကာလေ နိဝတ္ထဝတ္ထဿ ပတိတဘာဝံ သလ္လက္ခေတွာ ဟိရောတ္တပ္ပံ ပစ္စုပဋ္ဌာပေတွာ ဥက္ကုဋိကံ နိသီဒိ။ အထဿာ ဧကော ပုရိသော ဥတ္တရသာဋကံ ခိပိ။ သာ တံ နိဝါသေတွာ သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏေသု ပါဒေသု ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန ဝန္ဒိတွာ, “ဘန္တေ, အဝဿယော မေ ဟောထ, ပတိဋ္ဌာ မေ ဟောထ။ ဧကဉှိ မေ ပုတ္တံ သေနော ဂဏှိ, ဧကော ဥဒကေန ဝူဠှော, ပန္ထေ မေ ပတိ မတော, မာတာပိတရော စေဝ မေ ဘာတာ စ ဂေဟေန အဝတ္ထဋာ ဧကစိတကသ္မိံ ဈာယန္တီ”တိ။

သတ္ထာ တဿာ ဝစနံ သုတွာ “ပဋာစာရေ, မာ စိန္တယိ, တဝ တာဏံ သရဏံ အဝဿယော ဘဝိတုံ သမတ္ထဿေဝ သန္တိကံ အာဂတာသိ။ ယထာ ဟိ တဝ ဣဒါနိ ဧကော ပုတ္တကော သေနေန ဂဟိတော, ဧကော ဥဒကေန ဝူဠှော, ပန္ထေ ပတိ မတော, မာတာပိတရော စေဝ ဘာတာ စ ဂေဟေန အဝတ္ထဋာ; ဧဝမေဝ ဣမသ္မိံ သံသာရေ ပုတ္တာဒီနံ မတကာလေ တဝ ရောဒန္တိယာ ပဃရိတအဿု စတုန္နံ မဟာသမုဒ္ဒါနံ ဥဒကတော ဗဟုတရ”န္တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

“စတူသု သမုဒ္ဒေသု ဇလံ ပရိတ္တကံ၊
တတော ဗဟုံ အဿုဇလံ အနပ္ပကံ။

ဒုက္ခေန ဖုဋ္ဌဿ နရဿ သောစနာ၊
ကိံ ကာရဏာ အမ္မ တုဝံ ပမဇ္ဇသီ''တိ။

ဇေဝံ သတ္ထရိ **အနမတဂ္ဂပရိယာယံ** ကထေန္တေ တဿ သရီရေ သောကော တနုတ္တံ အဂမာသိ။ အထ နံ တနုဘူတ သောကံ ဉတွာ ပုန သတ္ထာ အာမန္တေတွာ ''ပဋာစာရေ ပုတ္တာဒယော နာမ ပရလောကံ ဂစ္ဆန္တဿ တာဏံ တ လေဏံ တ သရဏံ တ ဘဝိတုံ န သက္ကောန္တိ, တသ္မာ ဝိဇ္ဇမာနာပိ တေ န သန္တိယေဝ, ပဏ္ဍိတေန ပန သီလံ ဝိသော ဓေတွာ အတ္တနော နိဗ္ဗာနဂါမိမဂ္ဂံ ခိပ္ပမေဝ သောဓေတုံ ဝဋ္ဋတီ''တိ ဝတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမာ ကထာ အဘာသိ –

''န သန္တိ ပုတ္တာ တာဏာယ၊ န ပိတာ နာပိ ဗန္ဓဝါ။
အန္တကေနာဓိပန္နဿ၊ နတ္ထိ ဉာတီသု တာဏတာ။ (ဓ. ပ. ၂၈၈; အပ. ထေရီ ၂.၂.၅၀၁)။

''ဧတမတ္ထဝသံ ဉတွာ၊ ပဏ္ဍိတော သီလသံဝုတော။
နိဗ္ဗာနဂမနံ မဂ္ဂံ၊ ခိပ္ပမေဝ ဝိသောဓယေ''တိ။ (ဓ. ပ. ၂၈၉)။

ဒေသနာဝသာနေ ပဋာစာရာ မဟာပထဝိယံ ပံသုပရိမာဏေ ကိလေသေ ဈာပေတွာ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိ, အညေပိ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။ သာ ပန သောတာပန္နာ ဟုတွာ သတ္ထာရံ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ယာစိ။ သတ္ ထာ တံ ဘိက္ခုနီနံ သန္တိကံ ပဟိဏိတွာ ပဗ္ဗာဇေသိ။ သာ လဒ္ဓူပသမ္ပဒာ ပဋိတာစာရတ္တာ **ပဋာစာရာ**တွေဝ ပညာယိ။ သာ ဧကဒိဝသံ ကုဋေန ဥဒကံ အာဒာယ ဟဒေ ဓောဝန္တီ ဥဒကံ အာသိဉ္စိ, တံ ထောကံ ဂန္တွာ ပစ္ဆိဇ္ဇိ။ ဒုတိယတရေ အာသိတ္တံ တတော ဒူရတရံ အဂမာသိ။ တတိယတရေ အာသိတ္တံ တတောပိ ဒူရတရန္တိ။ သာ တဒေဝ အာရမ္မဏံ ဂဟေ တွာ တယော ဝယေ ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ ''မယာ ပဌမံ အာသိတ္တံ ဥဒကံ ဝိယ ဣမေ သတ္တာ ပဌမဝယေပိ မရန္တိ, တတော ဒူရတရံ ဂတံ ဒုတိယတရေ အာသိတ္တံ ဥဒကံ ဝိယ မဇ္ဈိမဝယေပိ မရန္တိ, တတောပိ ဒူရတရံ ဂတံ တတိယတရေ အာသိတ္ တံ ဥဒကံ ဝိယ ပစ္ဆိမဝယေပိ မရန္တိယေဝါ''တိ စိန္တေသိ။ သတ္ထာ ဂန္ဓကုဋိယံ နိသိန္နောဝ ဩဘာသံ ဖရိတွာ တဿာ သမ္မုခေ ဌတွာ ကထေန္တော ဝိယ ''ဧဝမေတံ ပဋာစာရေ, ပဉ္စန္နမ္ပိ ခန္ဓာနံ ဥဒယဗ္ဗယံ အပဿန္တဿ ဝဿသတံ ဇီဝနတော တေသံ ဥဒယဗ္ဗယံ ပဿန္တဿ ဧကာဟမ္ပိ ဧကက္ခဏမ္ပိ ဇီဝိတံ သေယျော''တိ ဝတွာ အနုသန္ဓိံ ဃ ဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ကထမာဟ –

၁၁၃. ''ယော စ ဝဿသတံ ဇီဝေ၊ အပဿံ ဥဒယဗ္ဗယံ။
ဧကာဟံ ဇီဝိတံ သေယျော၊ ပဿတော ဥဒယဗ္ဗယ''န္တိ။

တတ္ထ **အပဿံ ဥဒယဗ္ဗယ**န္တိ ပဉ္စန္နံ ခန္ဓာနံ ပဉ္စဝီသတိယာ လက္ခဏေဟိ ဥဒယဉ္စ ဝယဉ္စ အပဿန္တော။ **ပဿတော ဥဒယဗ္ဗယ**န္တိ တေသံ ဥဒယဉ္စ ဝယဉ္စ ပဿန္တဿ။ ဣတရဿ ဇီဝနတော ဧကာဟမ္ပိ ဇီဝိတံ သေ ယျောတိ။

ဒေသနာဝသာနေ ပဋာစာရာ သဟ ပဋိသမ္ဘိဒာဟိ အရဟတ္တံ ပာပုဏိ။

ပဋာစာရာထေရိဝတ္ထု ဒသမံ။

၁၁. ကိသာဂေါတမီဝတ္ထု

ယော စ ဝဿသတံ ဇီဝေတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ကိသာဂေါတမိံ အာရဗ္ဘ ကထေ သိ။

သာဝတ္ထိယံ ကိရေကဿ သေဋ္ဌိဿ ဂေဟေ စတ္တာလီသကောဋိဓနံ အင်္ဂါရာ ဧဝ ဟုတွာ အဋ္ဌာသိ။ သေဋ္ဌိ တံ ဒိသွာ ဥပ္ပန္နသောကော အာဟာရံ ပဋိက္ခိပိတွာ မဉ္စကေ နိပဇ္ဇိ။ တဿေကော သဟာယကော ဂေဟံ ဂန္တွာ, ''သမ္မ, ကသ္မာ သောစသီ''တိ ပုစ္ဆိတွာ တံ ပဝတ္တိံ သုတွာ, ''သမ္မ, မာ သောစိ, အဟံ ဧကံ ဥပာယံ ဇာနာမိ, တံ က

ရောဟီ”တိ။ “ကိံ ကရောမိ, သမ္မာ”တိ? အတ္တနော အာပဏေ ကိလဉ္ဇံ ပသာရေတွာ တတ္ထ တေ အင်္ဂါရေ ရာသိံ ကတွာ ဝိက္ကိဏန္တော ဝိယ နိသီဒ, အာဂတာဂတေသု မနုဿေသု ယေ ဧဝံ ဝဒန္တိ – “သေသဇနာ ဝတ္ထတေလမဓုဖာဏိတာဒီနိ ဝိက္ကိဏန္တိ, တွံ ပန အင်္ဂါရေ ဝိက္ကိဏန္တော နိသိန္နော”တိ။ တေ ဝဒေယျာသိ – “အတ္တနော သန္တကံ အဝိက္ကိဏန္တော ကိံ ကရောမီ”တိ? ယော ပန တံ ဧဝံ ဝဒတိ “သေသဇနာ ဝတ္ထတေလမဓုဖာဏိတာဒီနိ ဝိက္ကိဏန္တိ, တွံ ပန ဟိရညသုဝဏ္ဏံ ဝိက္ကိဏန္တော နိသိန္နော”တိ။ တံ ဝဒေယျာသိ “ကဟံ ဟိရညသုဝဏ္ဏ”န္တိ။ “ဣဒ”န္တိ စ ဝုတ္တေ “အာဟရ, တာဝ န”န္တိ ဟတ္ထေဟိ ပဋိစ္ဆေယျာသိ။ ဧဝံ ဒိန္နံ တဝ ဟတ္ထေ ဟိရညသုဝဏ္ဏံ ဘဝိဿတိ။ သာ ပန သစေ ကုမာရိကာ ဟောတိ, တဝ ဂေဟေ ပုတ္တဿ နံ အာဟရိတွာ စတ္တာလီသကောဋိဓနံ တဿာ နိယျာဒေတွာ တာယ ဒိန္နံ ဝလဉ္ဇေယျာသိ။ သစေ ကုမာရကော ဟောတိ, တဝ ဂေဟေ ဝယပ္ပတ္တံ ဓီတရံ တဿ ဒတွာ စတ္တာလီသကောဋိဓနံ နိယျာဒေတွာ တေန ဒိန္နံ ဝလဉ္ဇေယျာသီ”တိ။ သော “ဘဒ္ဒကော ဥပါယော”တိ အတ္တနော အာပဏေ အင်္ဂါရေ ရာသိံ ကတွာ ဝိက္ကိဏန္တော ဝိယ နိသီဒိ။ ယေ ပန နံ ဧဝမာဟံသု – “သေသဇနာ ဝတ္ထတေလမဓုဖာဏိတာဒီနိ ဝိက္ကိဏန္တိ, ကိံ ပန တွံ အင်္ဂါရေ ဝိက္ကိဏန္တော နိသိန္နော”တိ? တေသံ “အတ္တနော သန္တကံ အဝိက္ကိဏန္တော ကိံ ကရောမီ”တိ ပဋိဝစနံ အဒါသိ။ အထေကာ ဂေါတမီ နာမ ကုမာရိကာ ကိသသရီရတာယ **ကိသာဂေါတမီ**တိ ပညာယမာနာ ပရိဇိဏ္ဏကုလဿ ဓီတာ အတ္တနော ဧကေန ကိစ္စေန အာပဏဒွါရံ ဂန္တွာ တံ သေဋ္ဌိံ ဒိသွာ ဧဝမာဟ – “ကိံ, တာတ, သေသဇနာ ဝတ္ထတေလမဓုဖာဏိတာဒီနိ ဝိက္ကိဏန္တိ, တွံ ဟိရညသုဝဏ္ဏံ ဝိက္ကိဏန္တော နိသိန္နော”တိ? “ကဟံ, အမ္မ, ဟိရညသုဝဏ္ဏ”န္တိ? “နနု ‘တွံ တဒေဝ ဂဟေတွာ နိသိန္နောသီ’တိ, အာဟရ, တာဝ နံ, အမ္မာ”တိ။ သာ ဟတ္ထပူရံ ဂဟေတွာ တဿ ဟတ္ထေသု ဌပေသိ, တံ ဟိရညသုဝဏ္ဏမေဝ အဟောသိ။

အထ နံ သေဋ္ဌိ “ကတရံ တေ, အမ္မ, ဂေဟ”န္တိ ပုစ္ဆိတွာ “အသုကံ နာမာ”တိ ဝုတ္တေ တဿာ အဿာမိကဘာဝံ ဉတွာ ဓနံ ပဋိသာမေတွာ တံ အတ္တနော ပုတ္တဿ အာနေတွာ စတ္တာလီသကောဋိဓနံ ပဋိစ္ဆာပေသိ။ သဗ္ဗံ ဟိရညသုဝဏ္ဏမေဝ အဟောသိ။ တဿာ အပရေန သမယေန ဂဗ္ဘော ပတိဋ္ဌဟိ။ သာ ဒသမာသစ္စယေန ပုတ္တံ ဝိဇာယိ။ သော ပဒသာ ဂမနကာလေ ကာလမကာသိ။ သာ အဒိဋ္ဌပုဗ္ဗမရဏတာယ တံ ဈာပေတုံ နီဟရန္တေ ဝါရေတွာ “ပုတ္တဿ မေ ဘေသဇ္ဇံ ပုစ္ဆိဿာမီ”တိ မတကဠေဝရံ အင်္ကေနာဒါယ “အပိ နု မေ ပုတ္တဿ ဘေသဇ္ဇံ ဇာနာထာ”တိ ပုစ္ဆန္တီ ဃရပဋိပါဋိယာ ဝိစရတိ။ အထ နံ မနုဿာ, “အမ္မ, တွံ ဥမ္မတ္တိကာ ဇာတာ, မတကပုတ္တဿ ဘေသဇ္ဇံ ပုစ္ဆန္တီ ဝိစရသီ”တိ ဝဒန္တိ။ သာ “အဝဿံ မမ ပုတ္တဿ ဘေသဇ္ဇံ ဇာနနကံ လဘိဿာမီ”တိ မညမာနာ ဝိစရတိ။ အထ နံ ဧကော ပဏ္ဍိတပုရိသော ဒိသွာ, “အယံ မမ ဓီတာ ပဌမံ ပုတ္တကံ ဝိဇာတာ ဘဝိဿတိ အဒိဋ္ဌပုဗ္ဗမရဏာ, မယာ ဣမိဿာ အဝဿယေန ဘဝိတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ စိန္တေတွာ အာဟ – “အမ္မ, အဟံ ဘေသဇ္ဇံ န ဇာနာမိ, ဘေသဇ္ဇဇာနနကံ ပန ဇာနာမီ”တိ။ “ကော ဇာနာတိ, တာတာ”တိ? “သတ္ထာ, အမ္မ, ဇာနာတိ, ဂစ္ဆ, တံ ပုစ္ဆာဟီ”တိ။ သာ “ဂမိဿာမိ, တာတ, ပုစ္ဆိဿာမိ, တာတာ”တိ ဝတွာ သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တံ ဌိတာ ပုစ္ဆိ – “တုမှေ ကိရ မေ ပုတ္တဿ ဘေသဇ္ဇံ ဇာနာထ, ဘန္တေ”တိ? “အာမ, ဇာနာမီ”တိ။ “ကိံ လဒ္ဓုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ? “အစ္ဆရဂ္ဂဟဏမတ္တေ သိဒ္ဓတ္ထကေ လဒ္ဓုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ။ “လဘိဿာမိ, ဘန္တေ”။ “ကဿ ပန ဂေဟေ လဒ္ဓုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ? “ယဿ ဂေဟေ ပုတ္တော ဝါ ဓီတာ ဝါ န ကောစိ မတပုဗ္ဗော”တိ။ သာ “သာဓု, ဘန္တေ”တိ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ မတပုတ္တကံ အင်္ကေနာဒါယ အန္တောဂါမံ ပဝိသိတွာ ပဌမဂေဟဿ ဒွါရေ ဌတွာ “အတ္ထိ နု ခော ဣမသ္မိံ ဂေဟေ သိဒ္ဓတ္ထကော, ပုတ္တဿ ကိရ မေ ဘေသဇ္ဇံ ဧတ”န္တိ ဝတွာ “အတ္ထီ”တိ ဝုတ္တေ တေန ဟိ ဒေထာတိ။ တေဟိ အာဟရိတွာ သိဒ္ဓတ္ထကေသု ဒိယျမာနေသု “ဣမသ္မိံ ဂေဟေ ပုတ္တော ဝါ ဓီတာ ဝါ မတပုဗ္ဗော ကောစိ နတ္ထိ, အမ္မာ”တိ ပုစ္ဆိတွာ “ကိံ ဝဒေသိ, အမ္မ? ဇီဝမာနာ ဟိ ကတိပယာ, မတကာ ဧဝ ဗဟုကာ”တိ ဝုတ္တေ “တေန ဟိ ဂဏှထ တေ သိဒ္ဓတ္ထကေ, နေတံ မမ ပုတ္တဿ ဘေသဇ္ဇ”န္တိ ပဋိအဒါသိ။

သာ ဣမိနာ နိယာမေန အာဒိတော ပဋ္ဌာယ နံ ပုစ္ဆန္တီ ဝိစရိ။ သာ ဧကဂေဟေပိ သိဒ္ဓတ္ထကေ အဂဟေတွာ သာယနှသမယေ စိန္တေသိ – “အဟော ဘာရိယံ ကမ္မံ, အဟံ ‘မမေဝ ပုတ္တော မတော’တိ သညမကာသိံ, သကလဂါမေပိ ပန ဇီဝန္တေဟိ မတကာဝ ဗဟုတရာ”တိ။ တဿာ ဧဝံ စိန္တယမာနာယ ပုတ္တသိနေဟံ မုဒုကဟဒယံ ထဒ္ဓဘာဝံ အဂမာသိ။ သာ ပုတ္တံ အရညေ ဆဍ္ဍေတွာ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။ အထ နံ သတ္ထာ “လဒ္ဓာ တေ ဧကစ္ဆရမတ္တာ သိဒ္ဓတ္ထကာ”တိ အာဟ။ “န လဒ္ဓာ, ဘန္တေ, သကလဂါမေ ဇီဝန္တေဟိ မတကာဝ ဗဟုတရာ”တိ။ အထ နံ သတ္ထာ “တွံ ‘မမေဝ ပုတ္တော မတော’တိ သလ္လက္ခေသိ, ဓုဝဓမ္မော သေ သတ္တာနံ။ မစ္စုရာဇာ

ဟိ သဗ္ဗသတ္တေ အပရိပုဏ္ဏဇ္ဈာသယေ ဧဝ မဟောဃော ဝိယ ပရိကမ္ပမာနောယေဝ အပါယသမုဒ္ဒေ ပက္ခိပတီ”တိ ဝတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂါထမာဟ –

“တံ ပုတ္တပသုသမ္မတ္တံ၊ ဗျာသတ္တမနသံ နရံ။
သုတ္တံ ဂါမံ မဟောဃောဝ၊ မစ္စု အာဒါယ ဂစ္ဆတီ”တိ။ (ဓ. ပ. ၂၈၇)။

ဂါထာပရိယောသာနေ ကိသာဂေါတမီ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိ, အညေပိ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပါပုဏိံသူတိ။

သာ ပန သတ္ထာရံ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ယာစိ, သတ္ထာ တံ ဘိက္ခုနီနံ သန္တိကံ ပေသေတွာ ပဗ္ဗာဇေသိ။ သာ လဒ္ဓူပသမ္ပဒါ **ကိသာဂေါတမီ ထေရီ**တိ ပညာယိ။ သာ ဧကဒိဝသံ ဥပေါသထာဂါရေ ဝါရံ ပတွာ ဒီပံ ဇာလေတွာ နိသိန္နာ ဒီပဇာလာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိယော စ ဘိဇ္ဇန္တိယော စ ဒိသွာ “ဧဝမေဝ ဣမေ သတ္တာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ စေဝ နိရုဇ္ဈန္တိ စ, နိဗ္ဗာနပ္ပတ္တာ ဧဝ န ပညာယန္တီ”တိ အာရမ္မဏံ အဂ္ဂဟေသိ။ သတ္ထာ ဂန္ဓကုဋိယံ နိသိန္နောဝ ဩဘာသံ ဖရိတွာ တဿာ သမ္မုခေ နိသီဒိတွာ ကထေန္တော ဝိယ “ဧဝမေဝ, ဂေါတမိ, ဣမေ သတ္တာ ဒီပဇာလာ ဝိယ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ စေဝ နိရုဇ္ဈန္တိ စ, နိဗ္ဗာနပ္ပတ္တာ ဧဝ န ပညာယန္တိ, ဧဝံ နိဗ္ဗာနံ အပဿန္တာနံ ဝဿသတံ ဇီဝနတော နိဗ္ဗာနံ ပဿန္တဿ ခဏမတ္တမ္ပိ ဇီဝိတံ သေယျော”တိ ဝတွာ အနုသန္ဓိံ ဃဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂါထမာဟ –

၁၁၄. “ယော စ ဝဿသတံ ဇီဝေ၊ အပဿံ အမတံ ပဒံ။
ဧကာဟံ ဇီဝိတံ သေယျော၊ ပဿတော အမတံ ပဒ”န္တိ။

တတ္ထ **အမတံ ပဒ**န္တိ မရဏဝိရဟိတကောဋ္ဌာသံ, အမတမဟာနိဗ္ဗာနန္တိ အတ္ထော။ သေသံ ပုရိမသဒိသမေဝ။

ဒေသနာဝသာနေ ကိသာဂေါတမီ ယထာနိသိန္နာဝ သဟ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌဟီတိ။

ကိသာဂေါတမီဝတ္ထု ဒသမံ။

၁၄. ဗဟုပုတ္တိကတ္ထေရီဝတ္ထု

ယော စ ဝဿသတံ ဇီဝေ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ဗဟုပုတ္တိကံ ထေရိံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သာဝတ္ထိယံ ကိရေကသ္မိံ ကုလေ သတ္တ ပုတ္တာ သတ္တ စ ဓီတရော အဟေသုံ။ တေ သဗ္ဗေပိ ဝယပ္ပတ္တာ ဂေဟေ ပတိဋ္ဌဟိတွာ အတ္တနော ဓမ္မတာယ သုခပ္ပတ္တာ အဟေသုံ။ တေသံ အပရေန သမယေန ပိတာ ကာလမကာသိ။ မဟာဥပါသိကာ သာမိကေ နဋ္ဌေပိ န တာဝ ကုဋုမ္ဗံ ဝိဘဇတိ။ အထ နံ ပုတ္တာ အာဟံသု – “အမ္မ, အမှာကံ ပိတရိ နဋ္ဌေ တုယှံ ကော အတ္ထော ကုဋုမ္ဗေန, ကိံ မယံ တံ ဥပဋ္ဌာတုံ န သက္ကောမာ”တိ။ သာ တေသံ ကထံ သုတွာ တုဏှီ ဟုတွာ ပုနပ္ပုနံ တေဟိ ဝုစ္စမာနာ “ပုတ္တာ မံ ပဋိဇဂ္ဂိဿန္တိ, ကိံ မေ ဝိသုံ ကုဋုမ္ဗေနာ”တိ သဗ္ဗံ သာပတေယျံ မဇ္ဈေ ဘိန္ဒိတွာ အဒါသိ။ အထ နံ ကတိပါဟစ္စယေန ဇေဋ္ဌပုတ္တဿ ဘရိယာ “အဟော အမှာကံ, အယျာ, ‘ဇေဋ္ဌပုတ္တော မေ’တိ ဒွေ ဝ ကောဋ္ဌာသေ ဒတွာ ဝိယ ဣမမေဝ ဂေဟံ အာဂစ္ဆတီ”တိ အာဟ။ သေသပုတ္တာနံ ဘရိယာပိ ဧဝမေဝ ဝဒိံသု။ ဇေဋ္ဌဓီတရံ အာဒိံ ကတွာ တာသံ ဂေဟံ ဂတကာလေပိ နံ ဧဝမေဝ ဝဒိံသု။ သာ အဝမာနပ္ပတ္တာ ဟုတွာ “ကိံ ဣမေသံ သန္တိကေ ဝုတ္ထေန, ဘိက္ခုနီ ဟုတွာ ဇီဝိဿာမီ”တိ ဘိက္ခုနီဥပဿယံ ဂန္တွာ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ယာစိ။ တာ နံ ပဗ္ဗာဇေသုံ။ သာ လဒ္ဓူပသမ္ပဒါ ဟုတွာ **ဗဟုပုတ္တိကတ္ထေရီ** တိ ပညာယိ။ သာ “အဟံ မဟလ္လကကာလေ ပဗ္ဗဇိတာ, အပ္ပမတ္တာယ မေ ဘဝိတဗ္ဗ”န္တိ ဘိက္ခုနီနံ ဝတ္တပဋိဝတ္တံ ကရောန္တီ “သဗ္ဗရတ္တိံ သမဏဓမ္မံ ကရိဿာမီ”တိ ဟေဋ္ဌာပါသာဒေ ဧကံ ထမ္ဘံ ဟတ္ထေန ဂဟေတွာ တံ အာဝိဉ္ဆမာနာဝ သမဏဓမ္မံ ကရောတိ, စင်္ကမမာနာပိ “အန္ဓကာရဋ္ဌာနေ မေ ရုက္ခေ ဝါ ကတ္ထစိ ဝါ သီသံ ပဋိဟညေယျာ”တိ တံ ရုက္ခံ ဟတ္ထေန ဂဟေတွာ တံ အာဝိဉ္ဆမာနာဝ သမဏဓမ္မံ ကရောတိ, “သတ္ထာရာ ဒေသိတဓမ္မမေဝ ကရိဿာမီ”တိ ဓမ္မံ အာဝဇ္ဇေတွာ ဓမ္မံ အနုဿရမာနာဝ

သမဏဓမ္မံ ကရောတိ။ အထ သတ္ထာ ဂန္ဓကုဋိယံ နိသိန္နောဝ ဩဘာသံ ဖရိတွာ သမ္မုခေ နိသိန္နော ဝိယ တာယ သဒ္ဓိံ ကထေန္တော ''ဗဟုပုတ္တိကေ မယာ ဒေသိတံ ဓမ္မံ အနာဝဇ္ဇေန္တဿ အပဿန္တဿ ဝဿသတံ ဇီဝနတော မယာ ဒေသိတံ ဓမ္မံ ပဿန္တဿ မုဟုတ္တမ္ပိ ဇီဝိတံ သေယျော''တိ ဝတွာ အနုသန္ဓိံ ဃဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂါထမာဟ –

၁၁၅.''ယော စ ဝဿသတံ ဇီဝေ၊ အပဿံ ဓမ္မမုတ္တမံ။
ဧကာဟံ ဇီဝိတံ သေယျော၊ ပဿတော ဓမ္မမုတ္တမ''န္တိ။

တတ္ထ **ဓမ္မမုတ္တမ**န္တိ နဝဝိဓံ လောကုတ္တရဓမ္မံ။ သော ဟိ ဥတ္တမော ဓမ္မော နာမ။ ယော ဟိ တံ န ပဿတိ, တဿ ဝဿသတမ္ပိ ဇီဝနတော တံ ဓမ္မံ ပဿန္တဿ ပဋိဝိဇ္ဈန္တဿ ဧကာဟမ္ပိ ဧကက္ခဏမ္ပိ **ဇီဝိတံ သေယျော**တိ။

ဂါထာပရိယောသာနေ ဗဟုပုတ္တိကတ္ထေရီ သဟ ပဋိသမ္ဘိဒာဟိ အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌဟီတိ။

ဗဟုပုတ္တိကတ္ထေရိဝတ္ထု စုဒ္ဒသမံ။

သဟဿဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

အဋ္ဌမော ဝဂ္ဂေါ။

॥ နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

ခုဒ္ဒကနိကာယေ

ဓမ္မပဒ-အဋ္ဌကထာ

(ဒုတိယော ဘာဂေါ)

၉. ပါပဝဂ္ဂေါ

၁. စူဠေကသာဋကဗြာဟ္မဏဝတ္ထု

အဘိတ္ထရေထ ကလျာဏေတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော စူဠေကသာဋကဗြာဟ္မဏံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ဝိပဿိဒသဗလဿ ကာလသ္မိဉ္ဟိ မဟာဧကသာဋကဗြာဟ္မဏော နာမ အဟောသိ, အယံ ပန ဧတရဟိ သာဝတ္ထိယံ စူဠေကသာဋကော နာမ။ တဿ ဟိ ဧကော နိဝါသနသာဋကော အဟောသိ, ဗြာဟ္မဏိယာပိ ဧကော။ ဥဘိန္နမ္ပိ ဧကမေဝ ပါရုပနံ, ဗဟိ ဂမနကာလေ ဗြာဟ္မဏော ဝါ ဗြာဟ္မဏီ ဝါ တံ ပါရုပတိ။ အထေကဒိဝသံ ဝိဟာရေ ဓမ္မဿဝနေ ဃောသိတေ ဗြာဟ္မဏော အာဟ – "ဘောတိ ဓမ္မဿဝနံ ဃောသိတံ, ကိံ ဒိဝါ ဓမ္မဿဝနံ ဂမိဿသိ, ဥဒါဟု ရတ္တိံ။ ပါရုပနဿ ဟိ အဘာဝေန န သက္ကာ အမှေဟိ ဧကတော ဂန္တု"န္တိ။ ဗြာဟ္မဏီ, "သာမိ, အဟံ ဒိဝါ ဂမိဿာမီ"တိ သာဋကံ ပါရုပိတွာ အဂမာသိ။ ဗြာဟ္မဏော ဒိဝသဘာဂံ ဂေဟေ ဝီတိနာမေတွာ ရတ္တိံ ဂန္တွာ သတ္ထု ပုရတော နိသိန္နော ဓမ္မံ အဿောသိ။ အထဿ သရီရံ ဖရမာနာ ပဉ္စဝဏ္ဏာ ပီတိ ဥပ္ပဇ္ဇိ။ သော သတ္ထာရံ ပူဇေတုကာမော ဟုတွာ "သစေ ဣမံ သာဋကံ ဒဿာမိ, နေဝ ဗြာဟ္မဏိယာ, န မယှံ ပါရုပနံ ဘဝိဿတီ"တိ စိန္တေသိ။ အထဿ မစ္ဆေရစိတ္တာနံ သဟဿံ ဥပ္ပဇ္ဇိ, ပုနေကံ သဒ္ဓါစိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇိ။ တံ အဘိဘဝိတွာ ပုန မစ္ဆေရသဟဿံ ဥပ္ပဇ္ဇိ။ ဣတိဿ ဗလဝမစ္ဆေရံ ဗန္ဓိတွာ ဂဏှန္တံ ဝိယ သဒ္ဓါစိတ္တံ ပဋိဗာဟတိယေဝ။ တဿ "ဒဿာမိ, န ဒဿာမီ"တိ စိန္တေန္တဿေဝ ပဌမယာမော အပဂတော, မဇ္ဈိမယာမော သမ္ပတ္တော။ တသ္မိမ္ပိ အတုံ နာသက္ခိ။ ပစ္ဆိမယာမေ သမ္ပတ္တေ သော စိန္တေသိ – "မမ သဒ္ဓါစိတ္တေန မစ္ဆေရစိတ္တေန စ သဒ္ဓိံ ယုဇ္ဈန္တဿေဝ ဒွေ ယာမာ ဝီတိဝတ္တာ, ဣဒံ မမ ဧတ္တကံ မစ္ဆေရစိတ္တံ ဝဍ္ဎမာနံ စတူဟိ အပါယေဟိ သီသံ ဥက္ခိပိတုံ န ဒဿတိ, ဒဿာမိ န"န္တိ။ သော မစ္ဆေရသဟဿံ အဘိဘဝိတွာ သဒ္ဓါစိတ္တံ ပုရေစာရိကံ ကတွာ သာဋကံ အာဒါယ သတ္ထု ပါဒမူလေ ဌပေတွာ "ဇိတံ မေ, ဇိတံ မေ"တိ တိက္ခတ္တုံ မဟာသဒ္ဒမကာသိ။

ရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော ဓမ္မံ သုဏန္တော တံ သဒ္ဒံ သုတွာ "ပုစ္ဆထ နံ, ကိံ ကိရ တေန ဇိတ"န္တိ အာဟ။ သော ရာဇပုရိသေဟိ ပုစ္ဆိတော တမတ္ထံ အာရောစေသိ။ တံ သုတွာ ရာဇာ "ဒုက္ကရံ ကတံ ဗြာဟ္မဏေန, သင်္ဂဟမဿ ကရိဿာမီ"တိ ဧကံ သာဋကယုဂံ ဒါပေသိ။ သော တမ္ပိ တထာဂတဿေဝ အဒါသိ။ ပုန ရာဇာ ဒွေ စတ္တာရိ အဋ္ဌ သောဠသာတိ ဒွိဂုဏံ ကတွာ ဒါပေသိ။ သော တာနိပိ တထာဂတဿေဝ အဒါသိ။ အထဿ ရာဇာ ဒွတ္တိံသ ယုဂါနိ ဒါပေသိ။ ဗြာဟ္မဏော "အတ္တနော အဂ္ဂဟေတွာ လဒ္ဓံ လဒ္ဓံ ဝိဿဇ္ဇေသိယေဝါ"တိ ဝါဒမောစနတ္ထံ တတော ဧကံ ယုဂံ အတ္တနော, ဧကံ ဗြာဟ္မဏိယာတိ ဒွေ ယုဂါနိ ဂဟေတွာ တိံသ ယုဂါနိ တထာဂတဿေဝ အဒါသိ။ ရာဇာ ပန တသ္မိံ သတ္တက္ခတ္တုမ္ပိ ဒဒန္တေ ပုန အတုကာမောယေဝ အဟောသိ။ ပုဗ္ဗေ မဟာဧကသာဋကော စတုသဋ္ဌိယာ သာဋကယုဂေသု ဒွေ အဂ္ဂဟေသိ, အယံ ပန ဒွတ္တိံသာယ လဒ္ဓကာလေ ဒွေ အဂ္ဂဟေသိ။ ရာဇာ ပုရိသေ အာဏာပေသိ – "ဒုက္ကရံ ဘဏေ ဗြာဟ္မဏေန ကတံ, အန္တေပုရေ မမ ဒွေ ကမ္ဗလာနိ အာဟရာပေယျာထာ"တိ။ တေ တထာ ကရိံသု။ ရာဇာ သတသဟဿဂ္ဃနကေ ဒွေ ကမ္ဗလေ ဒါပေသိ။ ဗြာဟ္မဏော "န ဣမေ မမ သရီရေ ဥပယောဂံ အရဟန္တိ, ဗုဒ္ဓသာသနဿေဝ ဧတေ အနုစ္ဆဝိကာ"တိ ဧကံ ကမ္ဗလံ အန္တောဂန္ဓကုဋိယံ သတ္ထု သယနဿ ဥပရိ ဝိတာနံ ကတွာ ဗန္ဓိ, ဧကံ အတ္တနော ဃရေ နိဗဒ္ဓံ ဘုဉ္ဇန္တဿ ဘိက္ခုနော ဘတ္တကိစ္စဋ္ဌာနေ ဝိတာနံ ကတွာ ဗန္ဓိ။ ရာဇာ သာယနှသမယေ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ တံ ကမ္ဗလံ သဉ္ဇာနိတွာ, "ဘန္တေ, ကေန ပူဇာ ကတာ"တိ ပုစ္ဆိတွာ "ဧကသာဋကေနာ"တိ ဝုတ္တေ "ဗြာဟ္မဏော မမ ပသာဒဋ္ဌာနေယေဝ ပသီဒတီ"တိ ဝတွာ "စတ္တာရော ဟတ္ထီ စတ္တာရော အဿေ စတ္တာရိ ကဟာပဏသဟဿာနိ စတဿော ဣတ္ထိယော စတဿော ဒါသိယော စတ္တာရော ပုရိသေ စတုရော ဂါမဝရေ"တိ ဧဝံ ယာဝ သဗ္ဗသတာ စတ္တာရိ စတ္တာရိ ကတွာ သဗ္ဗစတုက္ကံ နာမ အဒါသိ။

ဘိက္ခူ ဓမ္မသဘာယံ ကထံ သမုဋ္ဌာပေသုံ – "အဟော အစ္ဆရိယံ စူဠေကသာဋကဿ ကမ္မံ, တံမုဟုတ္တမေဝ သဗ္ဗစတုက္ကံ လဘိ, ဣဒါနိ ကတေန ကလျာဏကမ္မေန အဇ္ဇေဝ ဝိပါကော ဒိန္နော"တိ။ သတ္ထာ အာဂန္တွာ

‘‘ကာယ နုတ္တ, ဘိက္ခဝေ, တေရပိ ကထာယ သန္နိသိန္နာ’’တိ ပုဋ္ဌိတ္ဝာ ‘‘ဣမာယ နာမာ’’တိ ဝုတ္တေ, ‘‘ဘိက္ခဝေ, သစာယံ ကောသဋ္ဌကော ပဌမယာမေ မယှံ အတုံ အသက္ခိဿ, သဗ္ဗသောဋ္ဌသကံ အလဘိဿ။ သစေ မဇ္ဈိမယာမေ အသက္ခိဿ, သဗ္ဗဋ္ဌကံ အလဘိဿ ။ ဗလဝပစ္ဆိမယာမေ ဒိန္နတ္တာ ပနေသ သဗ္ဗစတုက္ကံ လဘိ။ ကလျာဏကမ္မံ ကရောန္တေန ဟိ ဥပ္ပန္နံ စိတ္တံ အဟာပေတွာ တင္ခဏညေဝ ကာတဗ္ဗံ။ ဒန္ဓံ ကတံ ကုသလဥ္ဟိ သမ္ပတ္တိံ ဒဒမာနံ ဒန္ဓမေဝ ဒဒါတိ, တသ္မာ စိတ္တုပ္ပာဒသမနန္တရမေဝ ကလျာဏကမ္မံ ကာတဗ္ဗ’’န္တိ ဝတွာ အနုသန္ဓိံ ဃဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ကထမာဟ –

၁၁၆. ‘‘အဘိတ္ထရေထ ကလျာဏေ၊ ပာပာ စိတ္တံ နိဝါရယေ။
ဒန္ဓဉ္ဟိ ကရောတော ပုညံ၊ ပါပသ္မိံ ရမတီ မနော’’တိ။

တတ္ထ **အဘိတ္ထရေထာ** တိ တုရိတတုရိတံ သီဃသီဃံ ကရေယျာတိ အတ္ထော။ ဂဟဋ္ဌော ဟိ ‘‘သလာကဘတ္တ တအနာဒီသု ကိဉ္စိဒေဝ ကုသလံ ကရိဿာမိ’’တိ စိတ္တေ ဥပ္ပန္နေ ယထာ အညေ ဩကာသံ န လဘန္တိ, ဧဝံ ‘‘အဟံ ပုရေ, အဟံ ပုရေ’’တိ တုရိတတုရိတမေဝ ကာတဗ္ဗံ။ ပဗ္ဗဇိတေန တ ဥပဇ္ဈာယဝတ္တာဒီနိ ကရောန္တေန အညဿ ဩကာသံ အဒတွာ ‘‘အဟံ ပုရေ, အဟံ ပုရေ’’တိ တုရိတတုရိတမေဝ ကာတဗ္ဗံ။ **ပာပာ စိတ္တ** န္တိ ကာယဒုစ္စရိတာဒိပာပ ကမ္မတော တ အကုသလစိတ္တုပ္ပာဒတော တ သဗ္ဗထာမေန စိတ္တံ **နိဝါရယေ။ ဒန္ဓဉ္ဟိ ကရောတော** တိ ယော ပန ‘‘ဒဿာမိ, န ဒဿာမိ သမ္ပဇ္ဇိဿတိ နု ခော မေ, နော’’တိ ဧဝံ စိက္ခလ္လမဂ္ဂေန ဂစ္ဆန္တော ဝိယ ဒန္ဓံ ပုညံ ကရောတိ, တဿ ကောသဋ္ဌကဿ ဝိယ မစ္ဆေရသဟဿံ ပာပံ ဩကာသံ လဘတိ။ အထဿ **ပါပသ္မိံ ရမတီ မနော,** ကုသလ ကမ္မကရဏကာလေယေဝ ဟိ စိတ္တံ ကုသလေ ရမတိ, တတော မုစ္စိတွာ ပါပနိန္နမေဝ ဟောတီတိ။

ကထာပရိယောသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပါပုဏိံသူတိ။

စူဠေကသာဋကဗြာဟ္မဏဝတ္ထု ပဌမံ။

၂. သေယျသကတ္ထေရဝတ္ထု

ပာပဉ္စေ ပုရိသောတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော သေယျသကတ္ထေရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သော ဟိ လာဠုဒာယိတ္ထေရဿ သဒ္ဓိဝိဟာရိကော, အတ္တနော အနဘိရတိံ တဿ အာရောစေတွာ တေန ပဌမ သင်္ဃာဒိသေသကမ္မေ သမာဒပိတော ဥပ္ပန္နုပ္ပန္နာယ အနဘိရတိယာ တံ ကမ္မမကာသိ (ပာရာ. ၂၃၄)။ သတ္ထာ တဿ ကိရိယံ သုတွာ တံ ပက္ကောသာပေတွာ ‘‘ဧဝံ ကိရ တွံ ကရောသီ’’တိ ပုစ္ဆိတွာ ‘‘အာမ, ဘန္တေ’’တိ ဝုတ္တေ ‘‘ကသ္မာ ဘာရိယံ ကမ္မံ အကာသိ, အနနုစ္ဆဝိကံ မောဃပုရိသာ’’တိ နာနပ္ပကာရေန ဂရဟိတွာ သိက္ခာပဒံ ပညာပေတွာ ‘‘ဧဝရူပဉ္ဟိ ကမ္မံ ဒိဋ္ဌဓမ္မေပိ သမ္ပရာယေပိ ဒုက္ခသံဝတ္တနိကမေဝ ဟောတီ’’တိ ဝတွာ အနုသန္ဓိံ ဃဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ကထမာဟ –

၁၁၇. ‘‘ပာပဉ္စေ ပုရိသော ကယိရာ၊ န နံ ကယိရာ ပုနပ္ပုနံ။
န တမှိ ဆန္ဒံ ကယိရာထ၊ ဒုက္ခော ပာပဿ ဥစ္စယော’’တိ။

တဿတ္ထော – သစေ **ပုရိသော** သကိံ ပာပကမ္မံ ကရေယျ, တင္ခဏေယေဝ ပစ္စဝေက္ခိတွာ ‘‘ဣဒံ အပ္ပတိရူပံ ဩဠာရိက’’န္တိ **န နံ ကယိရာ ပုနပ္ပုနံ** ။ ယောပိ **တမှိ** ဆန္ဒော တ ရုစိ တ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ, တမ္ပိ ဝိနောဒေတွာ န ကယိရာထေဝ။ ကိံ ကာရဏာ? **ဒုက္ခော ပာပဿ ဥစ္စယော** ။ ပာပဿ ဟိ ဥစ္စယော ဝုဍ္ဎိ ဣဓလောကေပိ သမ္ပရာယေပိ ဒုက္ခမေဝ အာဝဟတီတိ။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပါပုဏိံသူတိ။

သေယျသကတ္ထေရဝတ္ထု ဒုတိယံ။

၃. လာဇဒေဝဓီတာဝတ္ထု

ပုညဉ္စေ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော လာဇဒေဝဓီတရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။ ဝတ္ထု ရာဇဂဟေ သမုဋ္ဌိတံ။

အာယသ္မာ ဟိ မဟာကဿပော ပိပ္ပလိဂုဟာယံ ဝိဟရန္တော ဈာနံ သမာပဇ္ဇိတွာ သတ္တမေ ဒိဝသေ ဝုဋ္ဌာယ ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ဘိက္ခာစာရဋ္ဌာနံ ဩလောကေန္တော ဧကံ သာလိခေတ္တပာလိကံ ဣတ္ထိံ သာလိသီသာနိ ဂဟေတွာ လာဇေ ကုရုမာနံ ဒိသွာ "သဒ္ဓါ နု ခော, အဿဒ္ဓါ"တိ ဝီမံသိတွာ "သဒ္ဓါ"တိ ဉတွာ "သက္ခိဿတိ နု ခော မေ သင်္ဂဟံ ကာတုံ, နော"တိ ဥပဓာရေန္တော "ဝိသာရဒါ ကုလဓီတာ မမ သင်္ဂဟံ ကရိဿတိ, ကတွာ စ ပန မဟာသမ္ပတ္တိံ လဘိဿတီ"တိ ဉတွာ စီဝရံ ပါရုပိတွာ ပတ္တမာဒါယ သာလိခေတ္တသမီပေယေဝ အဋ္ဌာသိ။ ကုလဓီတာ ထေရံ ဒိသွာဝ ပသန္နစိတ္တာ ပဉ္စဝဏ္ဏာယ ပီတိယာ ဖုဋ္ဌသရီရာ "တိဋ္ဌထ, ဘန္တေ"တိ ဝတွာ လာဇေ အာဒါယ ဝေဂေန ဂန္တွာ ထေရဿ ပတ္တေ အာကိရိတွာ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန ဝန္ဒိတွာ, "ဘန္တေ, တုမှေဟိ ဒိဋ္ဌဓမ္မဿ ဘာဂိနီ အဿ"န္တိ ပတ္ထနံ အကာသိ။ ထေရော "ဧဝံ ဟောတူ"တိ အနုမောဒနမကာသိ။ သာပိ ထေရံ ဝန္ဒိတွာ အတ္တနာ ဒိန္နဒါနံ အာဝဇ္ဇမာနာ နိဝတ္တိ။ တာယ စ ပန ကေဒါရမရိယာဒါယ ဂမနမဂ္ဂေ ဧကသ္မိံ ဗိလေ ဃောရဝိသော သပ္ပော နိပဇ္ဇိ။ သော ထေရဿ ကာသာယပဋိစ္ဆန္နံ ဇင်္ဃံ ဍံသိတုံ နာသက္ခိ။ ဣတရာ အနံ အာဝဇ္ဇမာနာ နိဝတ္တန္တီ တံ ပဒေသံ ပါပုဏိ။ သပ္ပော ဗိလာ နိက္ခမိတွာ တံ ဍံသိတွာ တတ္ထေဝ ပါတေသိ။ သာ ပသန္နစိတ္တေန ကာလံ ကတွာ တာဝတိံသဘဝနေ တိံသယောဇနိကေ ကနကဝိမာနေ သုတ္တပ္ပဗုဒ္ဓါ ဝိယ သဗ္ဗာလင်္ကာရပဋိမဏ္ဍိတေန တိဂါဝုတေန အတ္တဘာဝေန နိဗ္ဗတ္တိ။ သာ ဒွါဒသယောဇနိကံ ဧကံ ဒိဗ္ဗဝတ္ထံ နိဝါသေတွာ ဧကံ ပါရုပိတွာ အစ္ဆရာသဟဿပရိဝုတာ ပုဗ္ဗကမ္မပကာသနတ္ထာယ သုဝဏ္ဏလာဇဘရိတေန ဩလမ္ဗကေန သုဝဏ္ဏသရကေန ပဋိမဏ္ဍိတေ ဝိမာနဒွါရေ ဌိတာ အတ္တနော သမ္ပတ္တိံ ဩလောကေတွာ "ကိံ နု ခော မေ ကတွာ အယံ သမ္ပတ္တိ လဒ္ဓါ"တိ ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ဥပဓာရေန္တီ "အယျဿ မေ မဟာကဿပတ္ထေရဿ ဒိန္နလာဇနိဿန္ဒေန သာ လဒ္ဓါ"တိ အညာသိ။

သာ ဧဝံ ပရိတ္တကေန ကမ္မေန ဧဝရူပံ သမ္ပတ္တိံ လဘိတွာ "န ဒါနိ မယာ ပမဇ္ဇိတုံ ဝဋ္ဋတိ, အယျဿ ဝတ္တပဋိဝတ္တံ ကတွာ ဣမံ သမ္ပတ္တိံ ထာဝရံ ကရိဿာမီ"တိ စိန္တေတွာ ပါတောဝ ကနကမယံ သမ္မဇ္ဇနိဉ္စေဝ ကစဝရဆဍ္ဍနကဉ္စ ပစ္ဆိံ အာဒါယ ဂန္တွာ ထေရဿ ပရိဝေဏံ သမ္မဇ္ဇိတွာ ပါနီယပရိဘောဇနီယံ ဥပဋ္ဌာပေသိ။ ထေရော တံ ဒိသွာ "ကေနစိ ဒဟရေန ဝါ သာမဏေရေန ဝါ ဝတ္တံ ကတံ ဘဝိဿတီ"တိ သလ္လက္ခေသိ။ သာ ဒုတိယဒိဝသေပိ တထေဝ အကာသိ, ထေရောပိ တထေဝ သလ္လက္ခေသိ။ တတိယဒိဝသေ ပန ထေရော တဿာ သမ္မဇ္ဇနိသဒ္ဒံ သုတွာ တာလစ္ဆိဒ္ဒါဒီဟိ စ ပဝိဋ္ဌံ သရီရောဘာသံ ဒိသွာ ဒွါရံ ဝိဝရိတွာ "ကော ဧသ သမ္မဇ္ဇတီ"တိ ပုစ္ဆိ။ "အဟံ, ဘန္တေ, တုမှာကံ ဥပဋ္ဌာယိကာ လာဇဒေဝဓီတာ"တိ။ "နနု မယှံ ဧဝံနာမိကာ ဥပဋ္ဌာယိကာ နာမ နတ္ထီ"တိ။ "အဟံ, ဘန္တေ, သာလိခေတ္တံ ရက္ခမာနာ လာဇေ ဒတွာ ပသန္နစိတ္တာ နိဝတ္တန္တီ သပ္ပေန ဒဋ္ဌာ ကာလံ ကတွာ တာဝတိံသဒေဝလောကေ ဥပ္ပန္နာ, မယာ အယျံ နိဿာယ အယံ သမ္ပတ္တိ လဒ္ဓါ, ဣဒါနိပိ တုမှာကံ ဝတ္တပဋိဝတ္တံ ကတွာ 'သမ္ပတ္တိံ ထာဝရံ ကရိဿာမီ'တိ အာဂတာမှိ, ဘန္တေ"တိ။ "ဟိယျောပိ ပရေပိ တယာဝေတံ ဌာနံ သမ္မဇ္ဇိတံ, တယာဝ ပါနီယဘောဇနီယံ ဥပဋ္ဌာပိတ"န္တိ။ "အာမ, ဘန္တေ"တိ။ "အပေဟိ ဒေဝဓီတေ, တယာ ကတံ ဝတ္တံ ကတံဝ ဟောတု, ဣတော ပဋ္ဌာယ ဣမံ ဌာနံ မာ အာဂမီ"တိ။ "ဘန္တေ, မာ မံ နာသေထ, တုမှာကံ ဝတ္တံ ကတွာ သမ္ပတ္တိံ မေ ထိရံ ကာတုံ ဒေထာ"တိ။ "အပေဟိ ဒေဝဓီတေ, မာ မံ အနာဂတေ စိတ္တဗီဇနိံ ဂဟေတွာ နိသိန္နေဟိ ဓမ္မကထိကေဟိ 'မဟာကဿပတ္ထေရဿ ကိရ ဧကာ ဒေဝဓီတာ အာဂန္တွာ ဝတ္တပဋိဝတ္တံ ကတွာ ပါနီယပရိဘောဇနီယံ ဥပဋ္ဌာပေသီ'တိ ဝတ္တဗ္ဗတံ ကရိ, ဣတော ပဋ္ဌာယ ဣဓ မာ အာဂမိ, ပဋိက္ကမာ"တိ။ သာ "မာ မံ, ဘန္တေ, နာသေထာ"တိ ပုနပ္ပုနံ ယာစိယေဝ။ ထေရော "နာယံ မမ ဝစနံ သုဏာတီ"တိ စိန္တေတွာ "တုဝံ ပမာဏံ န ဇာနာသီ"တိ အစ္ဆရံ ပဟရိ။ သာ တတ္ထ သဏ္ဌာတုံ အသက္ကောန္တီ အာကာသေ ဥပ္ပတိတွာ အဉ္ဇလိံ ပဂ္ဂယှ, "ဘန္တေ, မယာ လဒ္ဓသမ္ပတ္တိံ မာ နာသေထ, ထာဝရံ ကာတုံ ဒေထာ"တိ ရောဒန္တီ အာကာသေ အဋ္ဌာသိ။

သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဂန္ဓကုဋိယံ နိသိန္နောဝ တဿာ ရောဒိတသဒ္ဒံ သုတွာ ဩဘာသံ ဖရိတွာ ဒေဝဓီတာယ သမ္မုခေ နိသီဒိတွာ ကထေန္တော ဝိယ "ဒေဝဓီတေ မမ ပုတ္တဿ ကဿပဿ သံဝရကရဏမေဝ ဘာရော, ပုညတ္ထိ

ကာနံ ပန ‘အယံ နော အတ္ထော’တိ သလ္လက္ခေတွာ ပုညကရဏမေဝ ဘာရော။ ပုညကရဏဉှိ ဣဓ စေဝ သမ္ပရာယေ စ သုခမေဝ”တိ ဝတွာ အနုသန္ဓိ ဃဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂါထမာဟ –

၁၁၈. “ပုညဉ္စေ ပုရိသော ကယိရာ၊ ကယိရာ နံ ပုနပ္ပုနံ။
တမှိ ဆန္ဒံ ကယိရာထ၊ သုခော ပုညဿ ဥစ္စယော”တိ။

တဿတ္ထော – သစေ **ပုရိသော ပုညံ** ကရေယျ, “ဧကဝါရံ မေ ပုညံ ကတံ, အလံ ဧတ္တာဝတာ”တိ အနောရမိတွာ **ပုနပ္ပုနံ** ကရောထေဝ။ တဿ အကရဏက္ခဏေပိ **တမှိ** ပုညေ **ဆန္ဒံ** ရုစိံ ဥဿာဟံ ကရောထေဝ။ ကိံ ကာရဏာ? **သုခော ပုညဿ ဥစ္စယော**။ ပုညဿ ဟိ ဥစ္စယော ဝုဒ္ဓိ ဣဓလောကပရလောကသုခာဝဟနတော သုခေါတိ။

ဒေသနာဝသာနေ ဒေဝဓီတာ ပဉ္စစတ္တာလီသယောဇနမတ္တကေ ဌိတာဝ သောတာပတ္တိဖလံ ပာပုဏီတိ။

လာဇဒေဝဓီတာဝတ္ထု တတိယံ။

၄. အနာထပိဏ္ဍိကသေဋ္ဌိဝတ္ထု

ပာပေါပိ ပဿတီ ဘဒြံတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော အနာထပိဏ္ဍိကံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

အနာထပိဏ္ဍိကော ဟိ ဝိဟာရမေဝ ဥဒ္ဒိဿ စတုပဏ္ဏာသကောဋိဓနံ ဗုဒ္ဓသာသနေ ဝိကိရိတွာ သတ္ထရိ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တေ ဒေဝသိကံ တီဏိ မဟာဥပဋ္ဌာနာနိ ဂစ္ဆတိ, ဂစ္ဆန္တော စ “ကိံ နု ခော အာဒာယ အာဂတောတိ သာမဏေရာ ဝါ ဒဟရာ ဝါ ဟတ္ထမ္ပိ မေ ဩလောကေယျု”န္တိ တုစ္ဆဟတ္ထော နာမ န ဂတပုဗ္ဗော။ ပာတောဝ ဂစ္ဆန္တော ယာဂုံ ကာဟာပေတွာဝ ဂစ္ဆတိ, ကတပာတရာသော သပ္ပိနဝနီတာဒီနိ ဘေသဇ္ဇာနိ။ သာယန္ဟသမယေ မာလာဂန္ဓဝိလေပနဝတ္ထာဒီနိ ကာဟာပေတွာ ဂစ္ဆတိ။ ဧဝံ နိစ္စကာလမေဝ ဒိဝသေ ဒိဝသေ အနံ ဒတွာ သီလံ ရက္ခတိ။ အပရဘာဂေ ဓနံ ပရိက္ခယံ ဂစ္ဆတိ။ ဝေါဟာရူပဇီဝိနောပိဿ ဟတ္ထတော အဋ္ဌာရသကောဋိဓနံ ဣဏံ ဂဏှိံသု, ကုလသန္တကာပိဿ အဋ္ဌာရသဟိရညကောဋိယော, နဒီတီရေ နိဒဟိတွာ ဌပိတာ ဥဒကေန ကူလေ ဘိန္နေ မဟာသမုဒ္ဒံ ပဝိသိံသု။ ဧဝမဿ အနုပုဗ္ဗေန ဓနံ ပရိက္ခယံ အဂမာသိ။ သော ဧဝံဘူတောပိ သင်္ဃဿ အနံ ဒေတိယေဝ, ပဏီတံ ပန ကတွာ အတုံ န သက္ကောတိ။

သော ဧကဒိဝသံ သတ္ထာရာ “ဒီယတိ ပန တေ, ဂဟပတိ, ကုလေ အန”န္တိ ဝုတ္တေ “ဒီယတိ, ဘန္တေ, တဉ္စ ခော ကဏာဇကံ ဗိလင်္ဂဒုတိယ”န္တိ အာဟ။ အထ နံ သတ္ထာ, “ဂဟပတိ, ‘လူခံ အနံ ဒေမီ’တိ မာ စိန္တယိ။ စိတ္တသ္မိဉှိ ပဏီတေ ဗုဒ္ဓာဒီနံ ဒိန္နအနံ လူခံ နာမ နတ္ထိ, အပိစ တွံ အဋ္ဌန္နံ အရိယပုဂ္ဂလာနံ အနံ ဒေသိ, အဟံ ပန ဝေလာမကာလေ သကလဇမ္ဗုဒီပံ ဥန္နင်္ဂလံ ကတွာ မဟာအနံ ပဝတ္တယမာနောပိ တိသရဏဂတမ္ပိ ကဉ္စိ နာလတ္ထံ, ဒက္ခိဏေယျာ နာမ ဧဝံ ဒုလ္လဘာ။ တသ္မာ ‘လူခံ မေ အန’န္တိ မာ စိန္တယီ”တိ ဝတွာ **ဝေလာမသုတ္တ**မဿ (အ. နိ. ၉.၂၀) ကထေသိ။ အထဿ ဒွါရကောဋ္ဌကေ အဓိဝတ္ထာ ဒေဝတာ သတ္ထုရိ စေဝ သတ္ထုသာဝကေသု စ ဂေဟံ ပဝိသန္တေသု တေသံ တေဇေန သဏ္ဌာတုံ အသက္ကောန္တီ, “ယထာ ဣမေ ဣမံ ဂေဟံ န ပဝိသန္တိ, တထာ ဂဟပတိံ ပရိဘိန္ဒိဿာမီ”တိ တံ ဝတ္တုကာမာပိ ဣဿရကာလေ ကိဉ္စိ ဝတ္တုံ နာသက္ခိ, ဣဒါနိ “ပနာယံ ဒုဂ္ဂတော ဇာတော, သုဏိဿတိ မေ ဝစန”န္တိ ရတ္တိဘာဂေ သေဋ္ဌိဿ သိရိဂဗ္ဘံ ပဝိသိတွာ အာကာသေ အဋ္ဌာသိ။ အထ သေဋ္ဌိ နံ ဒိသွာ “ကော ဧသော”တိ အာဟ။ အဟံ တေ မဟာသေဋ္ဌိ စတုတ္ထဒွါရကောဋ္ဌကေ အဓိဝတ္ထာ ဒေဝတာ, တုယှံ ဩဝါဒဒါနတ္ထာယ အာဂတာတိ။ တေန ဟိ ဩဝဒေဟီတိ။ မဟာသေဋ္ဌိ တယာ ပစ္ဆိမကာလံ အနောလောကေတွာဝ သမဏဿ ဂေါတမဿ သာသနေ ဗဟုံ ဓနံ ဝိပ္ပကိဏ္ဏံ, ဣဒါနိ ဒုဂ္ဂတော ဟုတွာပိ တံ န မုဉ္စသိယေဝ, ဧဝံ ဝတ္တမာနော ကတိပါဟေနေဝ ဃာသစ္ဆာဒနမတ္တမ္ပိ န လဘိဿသိ, ကိံ တေ သမဏေန ဂေါတမေန, အတိပရိစ္စာဂတော ဩရမိတွာ ကမ္မန္တေ ပယောဇေန္တော ကုဋုမ္ဗံ သဏ္ဌာပေဟီတိ။ အယံ မေ တယာ ဒိန္နဩဝါဒေါတိ။ အာမ, သေဋ္ဌီတိ။ ဂစ္ဆ, နာဟံ တာဒိသီနံ သတေနပိ သဟဿေနပိ သတသဟဿေနပိ သက္ကာ ကမ္ပေတုံ, အယုတ္တံ တေ ဝုတ္တံ, ကံ တယာ မမ ဂေဟေ ဝသမာနာယ, သီဃံ သီဃံ မေ ဃရာ နိက္ခမာဟီတိ။ သာ သောတာပန္နဿ အရိယသာဝကဿ ဝစနံ သုတွာ ဌာတုံ

အသင်္ကေတ္တိ အရဂေ အာဒာယ နိက္ခမိ, နိက္ခမိတွာ စ ပန အညတ္တ ဝသနဋ္ဌာနံ အလဘမာနာ ''သေဋ္ဌိ ခမာပေတွာ တတ္ထေဝ ဝသိဿာမီ''တိ နဂရပရိဂ္ဂါဟကံ ဒေဝပုတ္တံ ဥပသင်္ကမိတွာ အတ္တနာ ကတာပရာဓံ အာစိက္ခိတွာ ''ဇဟိ, မံ သေဋ္ဌိဿ သန္တိကံ နေတွာ ခမာပေတွာ ဝသနဋ္ဌာနံ အာပေဟီ''တိ အာဟ။ သော ''အယုတ္တံ တယာ ဝုတ္တံ, နာဟံ တဿ သန္တိကံ ဂန္တုံ ဥဿဟာမီ''တိ တံ ပဋိက္ခိပိ။ သာ စတုန္နံ မဟာရာဇာနံ သန္တိကံ ဂန္တွာ တေဟိပိ ပဋိက္ခိတ္တာ သက္ကံ ဒေဝရာဇာနံ ဥပသင်္ကမိတွာ တံ ပဝတ္တိံ အာစိက္ခိတွာ, ''အဟံ, ဒေဝ, ဝသနဋ္ဌာနံ အလဘမာနာ အရဂေ ဟတ္ထေန ဂဟေတွာ အနာထာ ဝိစရာမိ, ဝသနဋ္ဌာနံ မေ အာပေဟီ''တိ သုဋ္ဌုတရံ ယာစိ။

အထ နံ သော ''အဟမ္ပိ တဝ ကာရဏာ သေဋ္ဌိံ ဝတ္တုံ န သက္ခိဿာမိ, ဧကံ ပန တေ ဥပာယံ ကထေဿာမီ''တိ အာဟ။ သာဓု, ဒေဝ, ကထေဟီတိ။ ဂစ္ဆ, သေဋ္ဌိနော အာယုတ္တကဝေသံ ဂဟေတွာ သေဋ္ဌိဿ ဟတ္ထတော ပဏ္ဏံ အာရောပေတွာ တေဟာရူပဇီဝီဟိ ဂဟိတံ အဋ္ဌာရသကောဋိမတ္တံ ဓနံ အတ္တနော အာနုဘာဝေန သောဓေတွာ တုစ္ဆဂဗ္ဘေ ပူရေတွာ မဟာသမုဒ္ဒံ ပဝိဋ္ဌံ အဋ္ဌာရသကောဋိမတ္တံ ဓနံ အတ္ထိ, အညမ္ပိ အသုကဋ္ဌာနေ နာမ အဿာမိကံ အဋ္ဌာရသကောဋိမတ္တံ ဓနံ အတ္ထိ, တံ သဗ္ဗံ သံဟရိတွာ တဿ တုစ္ဆဂဗ္ဘေ ပူရေတွာ ဒဏ္ဍကမ္မံ ကတွာ ခမာပေဟီတိ။ သာ ''သာဓု, ဒေဝ''တိ ဝုတ္တနယေနေဝ တံ သဗ္ဗံ ကတွာ ပုန တဿ သိရိဂဗ္ဘံ ဩဘာသယမာနာ အာကာသေ ဌတွာ ''ကော ဧသော''တိ ဝုတ္တေ အဟံ တေ စတုတ္ထဒွါရကောဋ္ဌကေ အဓိဝတ္ထာ အန္ဓဗာလဒေဝတာ, မယာ အန္ဓဗာလတာယ ယံ တုမှာကံ သန္တိကေ ကထိတံ, တံ မေ ခမထ။ သက္ကဿ ဟိ မေ ဝစနေန စတုပဏ္ဏာသကောဋိမတ္တံ ဓနံ သံဟရိတွာ တုစ္ဆဂဗ္ဘပူရဏံ ဒဏ္ဍကမ္မံ ကတံ, ဝသနဋ္ဌာနံ အလဘမာနာ ကိလမာမီတိ။ အနာထပိဏ္ဍိကော စိန္တေသိ – ''အယံ ဒေဝတာ 'ဒဏ္ဍကမ္မဉ္စ မေ ကတ'န္တိ ဝဒတိ, အတ္တနော စ အောသံ ပဋိဇာနာတိ, သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ နံ ဒဿေဿာမီ''တိ။ သော တံ သတ္ထု သန္တိကံ နေတွာ တာယ ကတကမ္မံ သဗ္ဗံ အာရောစေသိ။ ဒေဝတာ သတ္ထု ပါဒေသု သိရသာ နိပတိတွာ, ''ဘန္တေ, ယံ မယာ အန္ဓဗာလတာယ တုမှာကံ ဂုဏေ အဇာနိတွာ ပါပကံ ဝစနံ ဝုတ္တံ, တံ မေ ခမထာ''တိ သတ္ထာရံ ခမာပေတွာ မဟာသေဋ္ဌိံ ခမာပေသိ။ သတ္ထာ ကလျာဏပါပကာနံ ကမ္မာနံ ဝိပါကဝသေန သေဋ္ဌိဉ္စေဝ ဒေဝတဉ္စ ဩဝဒန္တော ''ဣဓ, ဂဟပတိ, ပါပပုဂ္ဂလောပိ ယာဝ ပါပံ န ပစ္စတိ, တာဝ ဘဒ္ဒမ္ပိ ပဿတိ။ ယဒာ ပနဿ ပါပံ ပစ္စတိ, တဒါ ပါပမေဝ ပဿတိ။ ဘဒ္ဒပုဂ္ဂလောပိ ယာဝ ဘဒ္ဒံ န ပစ္စတိ, တာဝ ပါပါနိ ပဿတိ။ ယဒာ ပနဿ ဘဒ္ဒံ ပစ္စတိ, တဒါ ဘဒ္ဒမေဝ ပဿတီ''တိ ဝတွာ အနုသန္ဓိံ ဃဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမာ ဂါထာ အဘာသိ –

၁၁၉. ''ပါပေါပိ ပဿတီ ဘဒြံ၊ ယာဝ ပါပံ န ပစ္စတိ။
ယဒါ စ ပစ္စတီ ပါပံ၊ အထ ပါပေါ ပါပါနိ ပဿတိ။

၁၂၀. ''ဘဒြောပိ ပဿတီ ပါပံ၊ ယာဝ ဘဒြံ န ပစ္စတိ။
ယဒါ စ ပစ္စတီ ဘဒြံ၊ အထ ဘဒြော ဘဒြာနိ ပဿတီ''တိ။

တတ္ထ **ပါပေါ**တိ ကာယဒုစ္စရိတာဒိနာ ပါပကမ္မေန ယုတ္တပုဂ္ဂလော။ သောပိ ဟိ ပုရိမသုစရိတာနုဘာဝေန နိဗ္ဗတ္တံ သုခံ အနုဘဝမာနော **ဘဒြမ္ပိ ပဿတိ။ ယာဝ ပါပံ န ပစ္စတီ**တိ ယာဝဿ တံ ပါပကမ္မံ ဒိဋ္ဌဓမ္မေ ဝါ သမ္ပရာယေ ဝါ ဝိပါကံ န ဒေတိ။ **ယဒါ** ပနဿ တံ ဒိဋ္ဌဓမ္မေ ဝါ သမ္ပရာယေ ဝါ ဝိပါကံ ဒေတိ, **အထ** ဒိဋ္ဌဓမ္မေ ဝိဝိဓာ ကမ္မကာရဏာ, သမ္ပရာယေ စ အပါယဒုက္ခံ အနုဘောန္တော သော **ပါပေါ ပါပါနိယေဝ ပဿတိ**။ ဒုတိယဂါထာယပိ ကာယသုစရိတာဒိနာ ဘဒြကမ္မေန ယုတ္တော **ဘဒြော**။ သောပိ ဟိ ပုရိမဒုစ္စရိတာနုဘာဝေန နိဗ္ဗတ္တံ ဒုက္ခံ အနုဘဝမာနော **ပါပံ ပဿတိ။ ယာဝ ဘဒြံ န ပစ္စတီ**တိ ယာဝဿ တံ ဘဒြံ ကမ္မံ ဒိဋ္ဌဓမ္မေ ဝါ သမ္ပရာယေ ဝါ ဝိပါကံ န ဒေတိ။ **ယဒါ** ပန တံ ဝိပါကံ ဒေတိ, **အထ** ဒိဋ္ဌဓမ္မေ လာဘသက္ကာရာဒိသုခံ, သမ္ပရာယေ စ ဒိဗ္ဗသမ္ပတ္တိသုခံ အနုဘဝမာနော သော **ဘဒြော ဘဒြာနိယေဝ ပဿတီ**တိ။

ဒေသနာဝသာနေ သာ ဒေဝတာ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိ, သမ္ပတ္တပရိသာယပိ သာတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ အဟောသီတိ။

အနာထပိဏ္ဍိကသေဋ္ဌိဝတ္ထု စတုတ္ထံ။

၅. အသညတပရိက္ခာရဘိက္ခုဝတ္ထု

မာဝမညေထ ဟပသ္သာ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ဧကံ အသညတပရိက္ခာရံ ဘိက္ခုံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သော ကိရ ယံ ကိဉ္စိ မဉ္စပီဌာဒိဘေဒံ ပရိက္ခာရံ ဗဟိ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ တတ္ထေဝ ဆဍ္ဍေတိ။ ပရိက္ခာရော ဝဿေနပိ အာတပေနပိ ဥပစိကာဒီဟိပိ ဝိနဿတိ။ သော ဘိက္ခူဟိ "နနု, အာဝုသော, ပရိက္ခာရော နာမ ပဋိသာမိတဗ္ဗော"တိ ဝုတ္တေ "အပ္ပကံ မယာ ကတံ, အာဝုသော, တံ, န တဿ စိတ္တံ အတ္ထိ, န ပိတ္တ"န္တိ ဝတွာ တထေဝ ကရောတိ။ ဘိက္ခူ တဿ ကိရိယံ သတ္ထု အာရောစေသုံ။ သတ္ထာ တံ ပက္ကောသာပေတွာ "သစ္စံ ကိရ တွံ ဘိက္ခု ဧဝံ ကရောသီ"တိ ပုစ္ဆိ။ သော သတ္ထာရာ ပုစ္ဆိတောပိ "ကိံ ဧတံ ဘဂဝါ အပ္ပကံ မယာ ကတံ, န တဿ စိတ္တံ အတ္ထိ, နာဿ ပိတ္တ"န္တိ တထေဝ အဝမညန္တော အာဟ။ အထ နံ သတ္ထာ "ဘိက္ခူဟိ ဧဝံ ကာတုံ န ဝဋ္ဋတိ, ဟပကမ္မံ နာမ 'အပ္ပက'န္တိ န အဝမညိတဗ္ဗံ။ အဇ္ဈောကာသေ ဌပိတဥဒကဘာဇနံ ဒေဝေ ဝဿန္တေ ကိဉ္စာပိ ဧကဗိန္ဒုနာ န ပူရတိ, ပုနပ္ပုနံ ဝဿန္တေ ပန ပူရတေဝ, ဧဝမေဝံ ဟပံ ကရောန္တော ပုဂ္ဂလော အနုပုဗ္ဗေန မဟန္တံ ဟပရာသိံ ကရောတီ"တိ ဝတွာ အနုသန္ဓိံ ဃဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂါထမာဟ –

၁၂၁. "မာဝမညေထ ဟပဿ၊ န မန္တံ အာဂမိဿတိ။
ဥဒဗိန္ဒုနိပါတေန၊ ဥဒကုမ္ဘောပိ ပူရတိ။
ဗာလော ပူရတိ ဟပဿ၊ ထောကံ ထောကမ္ပိ အာစိန"န္တိ။

တတ္ထ **မာဝမညေထာ**တိ န အဝဇာနေယျ။ **ဟပဿာ** တိ ဟပံ။ **န မန္တံ အာဂမိဿတီ** တိ "အပ္ပမတ္တကံ မေ ဟပကံ ကတံ, ကဒာ ဧတံ ဝိပစ္စိဿတီ"တိ ဧဝံ ဟပံ နာဝဇာနေယျာတိ အတ္ထော။ **ဥဒကုမ္ဘောပီ** တိ ဒေဝေ ဝဿန္တေ မုခံ ဝိဝရိတွာ ဌပိတံ ယံ ကိဉ္စိ ကုလာလဘာဇနံ ယထာ တံ ဧကေကဿာပိ ဥဒကဗိန္ဒုနော နိပါတေန အနုပုဗ္ဗေန **ပူရတိ,** ဧဝံ ဗာလပုဂ္ဂလော ထောကံ ထောကမ္ပိ ဟပံ အာစိနန္တော ကရောန္တော ဝဍ္ဎေန္တော **ဟပဿ ပူရတိယေဝ** တိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပါပုဏိံသု။ သတ္ထာပိ "အဇ္ဈောကာသေ သေယျံ သန္ထရိတွာ ပဋိသာမေတိကံ အကရောန္တော ဣမံ နာမ အာပတ္တိမာပဇ္ဇတီ"တိ (ပါစိ. ၁၀၈-၁၁၀) သိက္ခာပဒံ ပညာပေသီတိ။

အသညတပရိက္ခာရဘိက္ခုဝတ္ထု ပဉ္စမံ။

၆. ဗိဠာလပါဒကသေဋ္ဌိဝတ္ထု

မာဝမညေထ ပုညဿာ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ဗိဠာလပါဒကသေဋ္ဌိံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ဧကသ္မိဉှိ သမယေ သာဝတ္ထိဝါသိနော ဝဂ္ဂဗန္ဓနေန ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ ဒါနံ ဒေန္တိ။ အထေက ဒိဝသံ သတ္ထာ အနုမောဒနံ ကရောန္တော ဧဝမာဟ –

"ဥပါသကာ ဣဓေကစ္စော အတ္တနာဝ ဒါနံ ဒေတိ, ပရံ န သမာဒပေတိ။ သော နိဗ္ဗတ္တနိဗ္ဗတ္တဋ္ဌာနေ ဘောဂသမ္ပဒံ လဘတိ, နော ပရိဝါရသမ္ပဒံ။ ဧကစ္စော အတ္တနာ ဒါနံ န ဒေတိ, ပရံ သမာဒပေတိ။ သော နိဗ္ဗတ္တနိဗ္ဗတ္တဋ္ဌာနေ ပရိဝါရသမ္ပဒံ လဘတိ, နော ဘောဂသမ္ပဒံ။ ဧကစ္စော အတ္တနာ စ န ဒေတိ, ပရဉ္စ န သမာဒပေတိ။ သော နိဗ္ဗတ္တနိဗ္ဗတ္တဋ္ဌာနေ နေဝ ဘောဂသမ္ပဒံ လဘတိ, န ပရိဝါရသမ္ပဒံ, ဝိဃာသာဒေါ ဟုတွာ ဝိစရတိ။ ဧကစ္စော အတ္တနာ စ ဒေတိ, ပရဉ္စ သမာဒပေတိ။ သော နိဗ္ဗတ္တနိဗ္ဗတ္တဋ္ဌာနေ ဘောဂသမ္ပဒဉ္စေဝ လဘတိ, ပရိဝါရသမ္ပဒဉ္စာ"တိ။

အထေကော ပဏ္ဍိတပုရိသော တံ ဓမ္မဒေသနံ သုတွာ “အဟော အစ္ဆရိယမိဒံ ကာရဏံ, အဟံ အနိ ဥဘာယသမ္ပတ္တိသံဝတ္တနိကံ ကမ္မံ ကရိဿာမီ”တိ စိန္တေတွာ သတ္ထာရံ ဥဋ္ဌာယ ဂမနကာလေ အာဟ – “ဘန္တေ, သွေ အမှာကံ ဘိက္ခံ ဂဏှထာ”တိ။ ကိတ္တကေဟိ ပန တေ ဘိက္ခူဟိ အတ္ထောတိ? သဗ္ဗဘိက္ခူဟိ, ဘန္တေတိ။ သတ္ထာ အဓိဝါသေသိ ။ သောပိ ကာမံ ပဝိသိတွာ, “အမ္မတာတာ, မယာ သွေ တနာယ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခော ဘိက္ခုသင်္ဃော နိမန္တိတော, ယော ယတ္တကာနံ ဘိက္ခူနံ သက္ကောတိ, သော တတ္တကာနံ ယာဂုအာဒီနံ အတ္ထာယ တဏ္ဍုလာဒီနိ ဒေတု, ဧကသ္မိံ ဌာနေ ပစာပေတွာ အနံ ဒဿာမာ”တိ ဥဂ္ဃောသေန္တော ဝိစရိ။

အထ နံ ဧကော သေဋ္ဌိ အတ္တနော အာပဏဒွာရံ သမ္ပတ္တံ ဒိသွာ “အယံ အတ္တနော ပဟောနကေ ဘိက္ခူ အနိမန္တေတွာ ပန သကလကာမံ သမာဒပေန္တော ဝိစရတီ”တိ ကုဇ္ဈိတွာ “တယာ ဂဟိတဘာဇနံ အာဟရာ”တိ တီဟိ အင်္ဂုလီဟိ ဂဟေတွာ ထောကေ တဏ္ဍုလေ အဒါသိ, တထာ မုဂ္ဂေ, တထာ မာသေတိ။ သော တတော ပဋ္ဌာယ **ဗိဠာလပါဒက သေဋ္ဌိ** နာမ ဇာတော, သပ္ပိဖာဏိတာဒီနိ ဒေန္တောပိ ကရဏ္ဍံ ကုဋေ ပက္ခိပိတွာ ဧကတော ကောဏံ ကတွာ ဗိန္ဒုံ ဗိန္ဒုံ ပဂ္ဃရာပယန္တော ထောကထောကမေဝ အဒါသိ။ ဥပါသကော အဝသေသေဟိ ဒိန္နံ ဧကတော ကတွာ ဣမိနာ ဒိန္နံ ဝိသုံ ယေဝ အဂ္ဂဟေသိ။ သော သေဋ္ဌိ တဿ ကိရိယံ ဒိသွာ “ကိံ နု ခော ဧသ မယာ ဒိန္နံ ဝိသုံ ဂဏှာတီ”တိ စိန္တေတွာ တဿ ပစ္ဆတော ပစ္ဆတော ဧကံ စူဠုပဋ္ဌာကံ ပဟိဏိ “ဂစ္ဆ, ယံ ဧသ ကရောတိ, တံ ဇာနာဟီ”တိ။ သော ဂန္တွာ “သေဋ္ဌိဿ မဟပ္ဖလံ ဟောတူ”တိ ယာဂုဘတ္တပူဝတနံ အတ္ထာယ ဧကံ ဒွေ တဏ္ဍုလေ ပက္ခိပိတွာ မုဂ္ဂမာသေပိ တေလဖာဏိတာဒိဗိန္ဒူနိပိ သဗ္ဗဘာဇနေသု ပက္ခိပိ။ စူဠုပဋ္ဌာကော ဂန္တွာ သေဋ္ဌိဿ အာရောစေသိ ။ တံ သုတွာ သေဋ္ဌိ စိန္တေသိ – “သစေ မေ သော ပရိသမဇ္ဈေ အဝဏ္ဏံ ဘာသိဿတိ, မမ နာမေ ဂဟိတမတ္တေယေဝ နံ ပဟရိတွာ မာရေဿာမီ”တိ နိဝါသနန္တရေ ဆုရိကံ ဗန္ဓိတွာ ပုနဒိဝသေ ဂန္တွာ ဘတ္တဂ္ဂေ အဋ္ဌာသိ။ သော ပုရိသော ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ ပရိဝိသိတွာ ဘဂဝန္တံ အာဟ – “ဘန္တေ, မယာ မဟာဇနံ သမာဒပေတွာ ဣမံ အနံ ဒိန္နံ, တတ္ထ သမာဒပိတမနုဿာ အတ္တနော အတ္တနော ဗလေန ဗဟူနိပိ ထောကာနိပိ တဏ္ဍုလာဒီနိ အဒံသု, တေသံ သဗ္ဗေသံ မဟပ္ဖလံ ဟောတူ”တိ။ တံ သုတွာ သော သေဋ္ဌိ စိန္တေသိ – “အဟံ ‘အသုကေန နာမ အစ္ဆရာယ ဂဏှိတွာ တဏ္ဍုလာဒီနိ ဒိန္နာနီတိ မမ နာမေ ဂဟိတမတ္တေ ဣမံ မာရေဿာမီ’တိ အာဂတော, အယံ ပန သဗ္ဗသင်္ဂါဟိကံ ကတွာ ‘ယေဟိပိ နာဠိ အာဒီဟိ မိနိတွာ ဒိန္နံ, ယေဟိပိ အစ္ဆရာယ ဂဟေတွာ ဒိန္နံ, သဗ္ဗေသံ မဟပ္ဖလံ ဟောတူ’တိ ဝဒတိ။ သစာဟံ ဧဝရူပံ န ခမာပေဿာမိ, ဒေဝဒဏ္ဍော မမ မတ္ထကေ ပတိဿတီ”တိ။ သော တဿ ပါဒမူလေ နိပဇ္ဇိတွာ “ခမာဟိ မေ, သာမီ”တိ အာဟ။ “ကိံ ဣဒ”န္တိ စ တေန ဝုတ္တေ သဗ္ဗံ တံ ပဝတ္တိံ အာရောစေသိ။ တံ ကိရိယံ ဒိသွာ သတ္ထာ “ကိံ ဣဒ”န္တိ အနုဝေယျာဝဋိကံ ပုစ္ဆိ။ သော အတီတဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ သဗ္ဗံ တံ ပဝတ္တိံ အာရောစေသိ။ အထ နံ သတ္ထာ “ဧဝံ ကိရ သေဋ္ဌီ”တိ ပုစ္ဆိတွာ, “အာမ, ဘန္တေ”တိ ဝုတ္တေ, “ဥပါသက, ပုညံ နာမ ‘အပ္ပက’န္တိ န အဝမညိတဗ္ဗံ, မာဒိသဿ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ အနံ ဒတွာ ‘အပ္ပက’န္တိ န အဝမညိတဗ္ဗံ။ ပဏ္ဍိတမနုဿာ ဟိ ပုညံ ကရောန္တာ ဝိဝဋဘာဇနံ ဝိယ ဥဒကေန အနုက္ကမေန ပုညေန ပူရန္တိယေဝါ”တိ ဝတွာ အနုသန္ဓိံ ဃဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂါထမာဟ –

၁၂၂. “မာဝမညေထ ပုညဿ, န မန္တံ အာဂမိဿတိ။
ဥဒဗိန္ဒုနိပါတေန, ဥဒကုမ္ဘောပိ ပူရတိ။
ဓီရော ပူရတိ ပုညဿ, ထောကံ ထောကမ္ပိ အာစိန”န္တိ။

တဿတ္ထော – ပဏ္ဍိတမနုဿော ပုညံ ကတွာ “အပ္ပကမတ္တံ မယာ ကတံ, **န မန္တံ** ဝိပါကဝသေန **အာဂမိဿတိ,** ဧဝံ ပရိတ္တကံ ကမ္မံ ကဟံ မံ ဒက္ခိဿတိ, အဟံ ဝါ တံ ကဟံ ဒက္ခိဿာမိ, ကဒါ ဧတံ ဝိပစ္စိဿတီ”တိ ဧဝံ ပုညံ **မာဝမညေထ** န အဝဇာနေယျ။ ယထာ ဟိ နိရန္တရံ **ဥဒဗိန္ဒုနိပါတေန** ဝိဝရိတွာ ဌပိတံ ကုလာလဘာဇနံ **ပူရတိ,** ဧဝံ **ဓီရော** ပဏ္ဍိတပုရိသော **ထောကံ ထောကမ္ပိ** ပုညံ အာစိနန္တော **ပုညဿ ပူရတီ** တိ။

ဒေသနာဝသာနေ သော သေဋ္ဌိ သောတာပတ္တိဖလံ ပါပုဏိ, သမ္ပတ္တပရိသာယပိ သာတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ အဟောသီတိ။

ဗိဠာလပါဒကသေဋ္ဌိဝတ္ထု ဆဋ္ဌံ။

၇. မဟာဓနဝါဏိဇဝတ္ထု

ဝါဏိဇောဝါတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော မဟာဓနဝါဏိဇံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

တဿ ကိရ ဝါဏိဇဿ ဂေဟေ ပဉ္စသတာ စောရာ ဩတာရံ ဂဝေသမာနာ ဩတာရံ န လဘိံသု။ အပရေန သမယေန ဝါဏိဇော ပဉ္စ သကဋသတာနိ ဘဏ္ဍဿ ပူရေတွာ ဘိက္ခူနံ အာရောစာပေသိ – “အဟံ အသုကဋ္ဌာနံ နာမ ဝါဏိဇ္ဇတ္ထာယ ဂစ္ဆာမိ, ယေ, အယျာ, တံ ဌာနံ ဂန္တုကာမာ, တေ နိက္ခမန္တု, မဂ္ဂေ ဘိက္ခာယ န ကိလမိဿန္တီ”တိ။ တံ သုတွာ ပဉ္စသတာ ဘိက္ခူ တေန သဒ္ဓိံ မဂ္ဂံ ပဋိပဇ္ဇိံသု။ တေပိ စောရာ “သော ကိရ ဝါဏိဇော နိက္ခန္တော”တိ ဂန္တွာ အဋဝိယံ အဋ္ဌံသု။ ဝါဏိဇောပိ ဂန္တွာ အဋဝိမုခေ ဧကသ္မိံ ဂါမေ ဝသိတွာ ဒွေ တယော ဒိဝသေ ဂေါဏသကဋာဒီနိ သံဝိဒဟိ, တေသံ ပန ဘိက္ခူနံ နိဗဒ္ဓံ ဘိက္ခံ ဒေတိယေဝ။ စောရာ တသ္မိံ အတိစိရာယန္တေ “ဂစ္ဆ, တဿ နိက္ခမနဒိဝသံ ဉတွာ ဧဟီ”တိ ဧကံ ပုရိသံ ပဟိဏိံသု။ သော တံ ဂါမံ ဂန္တွာ ဧကံ သဟာယကံ ပုစ္ဆိ – “ကဒါ ဝါဏိဇော နိက္ခမိဿတီ”တိ။ သော “ဒွီဟတီဟစ္စယေနာ”တိ ဝတွာ “ကိမတ္ထံ ပန ပုစ္ဆသီ”တိ အာဟ။ အထဿ သော “မယံ ပဉ္စသတာ စောရာ ဧတဿတ္ထာယ အဋဝိယံ ဌိတာ”တိ အာစိက္ခိ။ ဣတရော “တေန ဟိ ဂစ္ဆ, သီဃံ နိက္ခမိဿတီ”တိ တံ ဥယျောဇေတွာ, “ကိံ နု ခော စောရေ ဝါရေမိ, ဥဒါဟု ဝါဏိဇ”န္တိ စိန္တေတွာ, “ကိံ မေ စောရေဟိ, ဝါဏိဇံ နိဿာယ ပဉ္စသတာ ဘိက္ခူ ဇီဝန္တိ, ဝါဏိဇဿ သညံ ဒဿာမီ”တိ သော တဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ “ကဒါ ဂမိဿထာ”တိ ပုစ္ဆိတွာ “တတိယဒိဝသေ”တိ ဝုတ္တေ “မယှံ ဝစနံ ကရောထ, အဋဝိယံ ကိရ တုမှာကံ အတ္ထာယ ပဉ္စသတာ စောရာ ဌိတာ, မာ တာဝ ဂမိတ္ထာ”တိ။ “တွံ ကထံ ဇာနာသီ”တိ? “တေသံ အန္တရေ မမ သဟာယော အတ္ထိ, တဿ မေ ကထာယ ဉာတ”န္တိ။ “တေန ဟိ ‘ကိံ မေ ဧတ္တော ဂတေနာ’တိ နိဝတ္တိတွာ ဂေဟမေဝ ဂမိဿာမီ”တိ အာဟ။ တသ္မိံ စိရာယန္တေ ပုန တေဟိ စောရေဟိ ပေသိတော ပုရိသော အာဂန္တွာ တံ သဟာယကံ ပုစ္ဆိတွာ တံ ပဝတ္တိံ သုတွာ “နိဝတ္တိတွာ ဂေဟမေဝ ကိရ ဂမိဿတီ”တိ ဂန္တွာ စောရာနံ အာရောစေသိ။ တံ သုတွာ စောရာ တတော နိက္ခမိတွာ ဣတရသ္မိံ မဂ္ဂေ အဋ္ဌံသု, တသ္မိံ စိရာယန္တေ ပုနပိ တေ စောရာ တဿ သန္တိကံ ပုရိသံ ပေသယိံသု။ သော တေသံ တတ္ထ ဌိတဘာဝံ ဉတွာ ပုန ဝါဏိဇဿ အာရောစေသိ။ ဝါဏိဇော “ဣဓာပိ မေ ဝေကလ္လံ နတ္ထိ, ဧဝံ သန္တေ နေဝ ဧတ္တော ဂမိဿာမိ, န ဣတော, ဣဓေဝ ဘဝိဿာမီ”တိ ဘိက္ခူနံ သန္တိကံ ဂန္တွာ အာဟ – “ဘန္တေ, စောရာ ကိရ မံ ဝိလုမ္ပိတုကာမာ မဂ္ဂေ ဌိတာ, ‘ပုန နိဝတ္တိဿတီ’တိ သုတွာ ဣတရသ္မိံ မဂ္ဂေ ဌိတာ, အဟံ ဧတ္တော ဝ ဣတော ဝ အဂန္တွာ ထောကံ ဣဓေဝ ဘဝိဿာမိ, ဘဒန္တာ ဣဓေဝ ဝသိတုကာမာ ဝသန္တု, ဂန္တုကာမာ အတ္တနော ရုစိံ ကရောန္တူ”တိ။ ဘိက္ခူ “ဧဝံ သန္တေ မယံ နိဝတ္တိဿာမာ”တိ ဝါဏိဇံ အာပုစ္ဆိတွာ ပုနဒေဝ သာဝတ္ထိံ ဂန္တွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ နိသီဒိံသု။ သတ္ထာ “ကိံ, ဘိက္ခဝေ, မဟာဓနဝါဏိဇေန သဒ္ဓိံ န ဂမိတ္ထာ”တိ ပုစ္ဆိတွာ “အာမ, ဘန္တေ, မဟာဓနဝါဏိဇဿ ဝိလုမ္ပနတ္ထာယ ဒွီသုပိ မဂ္ဂေသု စောရာ ပရိယုဋ္ဌိံသု, တေန သော တတ္ထေဝ ဌိတော, မယံ ပန တံ အာပုစ္ဆိတွာ အာဂတာ”တိ ဝုတ္တေ, “ဘိက္ခဝေ, မဟာဓနဝါဏိဇော စောရာနံ အတ္ထိတာယ မဂ္ဂံ ပရိဝဇ္ဇေတိ, ဇီဝိတုကာမော ဝိယ ပုရိသော ဟလာဟလံ ဝိသံ ပရိဝဇ္ဇေတိ, ဘိက္ခုနာပိ ‘တယော ဘဝါ စောရေဟိ ပရိယုဋ္ဌိတမဂ္ဂသဒိသာ’တိ ဉတွာ ပါပံ ပရိဝဇ္ဇေတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ ဝတွာ အနုသန္ဓိံ ဃဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂါထမာဟ –

၁၂၃. “ဝါဏိဇောဝ ဘယံ မဂ္ဂံ၊ အပ္ပသတ္ထော မဟဒ္ဓနော။
ဝိသံ ဇီဝိတုကာမောဝ၊ ပါပါနိ ပရိဝဇ္ဇယေ”တိ။

တတ္ထ **ဘယ**န္တိ ဘာယိတဗ္ဗံ, စောရေဟိ ပရိယုဋ္ဌိတတ္တာ သပ္ပဋိဘယန္တိ အတ္ထော။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယထာ မဟာဓနဝါဏိဇော **အပ္ပသတ္ထော** သပ္ပဋိဘယံ **မဂ္ဂံ,** ယထာ စ **ဇီဝိတုကာမော** ဟလာဟလံ **ဝိသံ** ပရိဝဇ္ဇေတိ, ဧဝံ ပဏ္ဍိတော ဘိက္ခု အပ္ပမတ္တကာနိပိ **ပါပါနိ** ပရိဝဇ္ဇေယျာတိ။

ဒေသနာဝသာနေ တေ ဘိက္ခူ သဟ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ အရဟတ္တံ ပာပုဏိံသု, သမ္ပတ္တမဟာဇနဿာပိ သာတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ အဟောသီတိ။

မဟာဓနဝါဏိဇဝတ္ထု သတ္တမံ။

၈. ကုက္ကုဋမိတ္တနေသာဒဝတ္ထု

ဟဏိမှိ စေတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဝေဠုဝနေ ဝိဟရန္တော ကုက္ကုဋမိတ္တံ နာမ နေသာဒံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ရာဇဂဟေ ကိရ ဧကာ သေဋ္ဌိဓီတာ ဝယပ္ပတ္တာ သတ္တဘူမိကပာသာဒဿ ဥပရိ သိရိဂဗ္ဘေ အာရက္ခဏတ္ထာယ ဧကံ ပရိစာရိကံ ဒတွာ မာတာပိတူဟိ တသ္မိံယေဝ နိဝါသံ ကပ္ပိယမာနာ ဧကဒိဝသံ သာယန္ဟသမယေ တတ ဟနေန အန္တရဝီထိံ ဩလောကေန္တီ ပဉ္စ ဟာသသတာနိ ပဉ္စ သူလသတာနိ အာဒာယ မိဂေ ဝဓိတွာ ဇီဝမာနံ ဧကံ ကုက္ကုဋမိတ္တံ နာမ နေသာဒံ ပဉ္စ မိဂသတာနိ ဝဓိတွာ တေသံ မံသေန မဟာသကဋံ ပူရေတွာ သကဋဓုရေ နိသီဒိတွာ မံသဝိက္ကိဏနတ္ထာယ နဂရံ ပဝိသန္တံ ဒိသွာ တသ္မိံ ပဋိဗဒ္ဓစိတ္တာ ပရိစာရိကာယ ဟတ္ထေ ပဏ္ဏာကာရံ ဒတွာ "ဂစ္ဆ, တေဿ ပဏ္ဏာကာရံ ဒတွာ ဂမနကာလံ ဉတွာ ဧဟီ"တိ ပေသေသိ။ သာ ဂန္တွာ တဿ ပဏ္ဏာကာရံ ဒတွာ ပုစ္ဆိ – "ကဒါ ဂမိဿသီ"တိ? သော "အဇ္ဇ မံသံ ဝိက္ကိဏိတွာ ဟာတော၀ အသုကဒွာရေန နာမ နိက္ခမိတွာ ဂမိဿာမီ"တိ အာဟ။ သာ တေန ကထိတကထံ သုတွာ အာဂန္တွာ တဿာ အာရောစေသိ။ သေဋ္ဌိဓီတာ အတ္တနာ ဂဟေတဗ္ဗယုတ္တကံ ဝတ္ထာဘရဏဇာတံ သံဝိဒဟိတွာ ဟာတော၀ မလိနဝတ္ထံ နိဝါသေတွာ ကုဋံ အာဒာယ ဒါသီဟိ သဒ္ဓိံ ဥဒကတိတ္ထံ ဂစ္ဆန္တီ ဝိယ နိက္ခမိတွာ တံ ဌာနံ ဂန္တွာ တဿာဂမနံ ဩလောကေန္တီ အဋ္ဌာသိ။ သောပိ ဟာတော၀ သကဋံ ဟာဇေန္တော နိက္ခမိ။ သာ တဿ ပစ္ဆတော ပစ္ဆတော ဟယာသိ။ သော တံ ဒိသွာ "အဟံ တံ 'အသုကဿ နာမ ဓီတာ'တိ န ဇာနာမိ, မာ မံ အနုဗန္ဓိ, အမ္မာ"တိ အာဟ။ န မံ တွံ ပက္ကောသသိ, အဟံ အတ္တနော ဓမ္မတာယ အာဂစ္ဆာမိ, တွံ တုဏှီ ဟုတွာ အတ္တနော သကဋံ ဟာဇေဟီတိ။ သော ပုနပ္ပုနံ တံ နိဝါရေတိယေ၀။ အထ နံ သာ အာဟ – "သာမိ, သိရီ နာမ အတ္တနော သန္တိကံ အာဂစ္ဆန္တီ နိဝါရေတုံ န ဝဋ္ဋတီ"တိ။ သော တဿာ နိဿံသယေန အာဂမနကာရဏံ ဉတွာ တံ သကဋံ အာရောပေတွာ အဂမာသိ။ တဿာ မာတာပိတရော ဣတော စိတော စ ပရိယေသာပေတွာ အပဿန္တာ "မတာ ဘဝိဿတီ"တိ မတကဘတ္တံ ကရိံသု။ သာပိ တေန သဒ္ဓိံ သံဝါသမန္ဝာယ ပဋိပာဋိယာ သတ္တ ပုတ္တေ ဝိဇာယိတွာ တေ ဝယပ္ပတ္တေ ဃရဗန္ဓနေန ဗန္ဓိ။

အထေကဒိဝသံ သတ္ထာ ပစ္စူသသမယေ လောကံ ဝေါလောကေန္တော ကုက္ကုဋမိတ္တံ သပုတ္တံ သသုဏိသံ အတ္တနော ဉာဏဇာလဿ အန္တော ပဝိဋ္ဌံ ဒိသွာ, "ကိံ နု ခော ဧတေ"တိ ဥပဓာရေန္တော တေသံ ပန္နရသန္နမ္ပိ သောတာပတ္တိမဂ္ဂဿ ဥပနိဿယံ ဒိသွာ ဟာတော၀ ပတ္တစီဝရံ အာဒာယ တဿ ဟာသဋ္ဌာနံ အဂမာသိ ။ တံ ဒိဝသံ ဟာသေ ဗဒ္ဓော ဧကမိဂေပိ နာဟောသိ။ သတ္ထာ တဿ ဟာသမူလေ ပဒဝလဉ္ဇံ ဒဿေတွာ ပုရတော ဧကဿ ဂုမ္ဗဿ ဟေဋ္ဌာ ဆာယာယံ နိသီဒိ။ ကုက္ကုဋမိတ္တော ဟာတော၀ ဓနုံ အာဒာယ ဟာသဋ္ဌာနံ ဂန္တွာ အာဒိတော ပဋ္ဌာယ ဟာသေ ဩလောကယမာနော ဟာသေ ဗဒ္ဓံ ဧကမ္ပိ မိဂံ အဒိသွာ သတ္ထု ပဒဝလဉ္ဇံ အဒ္ဒသ။ အထဿ ဧတဒဟောသိ – "ကော မယှံ ဗဒ္ဓမိဂေ မောစေန္တော ဝိစရတီ"တိ။ သော သတ္ထရိ အာဃာတံ ဗန္ဓိတွာ ဂစ္ဆန္တော ဂုမ္ဗမူလေ နိသိန္နံ သတ္ထာရံ ဒိသွာ, "ဣမိနာ မမ မိဂါ မောစိတာ ဘဝိဿန္တိ, မာရေဿာမိ န"န္တိ ဓနုံ အာကဍ္ဎိ။ သတ္ထာ ဓနုံ အာကဍ္ဎိတုံ ဒတွာ ဝိဿဇ္ဇေတုံ နာဒါသိ။ သော သရံ ဝိဿဇ္ဇေတုမ္ပိ ဩရောပေတုမ္ပိ အသက္ကောန္တော ဖာသုကာဟိ ဘိဇ္ဇန္တီဟိ ဝိယ မုခတော ခေဠေန ပဂ္ဃရန္တေန ကိလန္တရူပေါ အဋ္ဌာသိ။ အထဿ ပုတ္တာ ဂေဟံ ဂန္တွာ "ပိတာ နော စိရာယတိ, ကိံ နု ခော ဧတေ"န္တိ ဝတွာ "ဂစ္ဆထ, တာတာ, ပိတု သန္တိက"န္တိ မာတရာ ပေသိတာ ဓနူနိ အာဒာယ ဂန္တွာ ပိတရံ တထာဌိတံ ဒိသွာ "အယံ နော ပိတု ပစ္စာမိတ္တော ဘဝိဿတီ"တိ သတ္တပိ ဇနာ ဓနူနိ အာကဍ္ဎိတွာ ဗုဒ္ဓါနုဘာဝေန ယထာ နေသံ ပိတာ ဌိတော, တထေ၀ အဋ္ဌံသု။ အထ နေသံ မာတာ "ကိံ နု ခော မေ ပုတ္တာပိ စိရာယန္တီ"တိ ဝတွာ သတ္တဟိ သုဏိသာဟိ သဒ္ဓိံ ဂန္တွာ တေ တထာဌိတေ ဒိသွာ "ကဿ နု ခော ဣမေ ဓနူနိ အာကဍ္ဎိတွာ ဌိတာ"တိ ဩလောကေန္တီ သတ္ထာရံ ဒိသွာ ဗာဟာ ပဂ္ဂယှ – "မာ မေ ပိတရံ နာသေထ, မာ မေ ပိတရံ နာသေထာ"တိ မဟာသဒ္ဒမကာသိ။ ကုက္ကုဋမိတ္တော တံ သဒ္ဒံ သုတွာ စိန္တေသိ – "နဋ္ဌော ဝတမှိ, သသုရော ကိရ မေ ဧသ, အဟော မယာ ဘာရိယံ ကမ္မံ ကတ"န္တိ။ ပုတ္တာပိဿ "အယျကော ကိရ နော ဧသ, အဟော ဘာရိယံ ကမ္မံ ကတ"န္တိ စိန္တယိံသု။ ကုက္ကုဋမိတ္တော "အယံ သသုရော မေ"တိ မေတ္တစိတ္တံ ဥပဋ္ဌပေသိ, ပုတ္တာပိဿ "အယျကော နော"တိ မေတ္တစိတ္တံ ဥပဋ္ဌပေသုံ။ အထ ဧ နေသံ မာတာ သေဋ္ဌိဓီတာ "ခိပ္ပံ ဓနူနိ ဆဍ္ဍေတွာ ပိတရံ မေ ခမာပေထာ"တိ အာဟ။

သတ္ထာ တေသံ မုဒုစိတ္တတံ ဉတွာ ဓနုံ ဩတာရေတုံ အဒါသိ။ တေ သဗ္ဗေ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ "ခမထ နော, ဘန္တေ"တိ ခမာပေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိံသု။ အထ နေသံ သတ္ထာ အနုပုဗ္ဗိံ ကထံ ကထေသိ။ ဒေသနာဝသာနေ ကုက္

ကုဋမိတ္တော သဒ္ဓိံ ပုတ္တေဟိ စေဝ သုဏိသာဟိ စ အတ္တပဉ္စဒသမော သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိ။ သတ္ထာ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ ပစ္ဆာဘတ္တံ ဝိဟာရံ အဂမာသိ။ အထ နံ အာနန္ဒတ္ထေရော ပုစ္ဆိ – “ဘန္တေ, ကဟံ ဂမိတ္ထာ”တိ။ ကုက္ကုဋမိတ္တဿ သန္တိကံ , အာနန္ဒာတိ။ ပါဏာတိပါတကမ္မဿ တေ, ဘန္တေ, အကာရကော ကတောတိ။ အာမာနန္ဒ, သော အတ္တပဉ္စဒသမော အစလသဒ္ဓာယ ပတိဋ္ဌာယ တီသု ရတနေသု နိက္ကင်္ခော ဟုတွာ ပါဏာတိပါတကမ္မဿ အကာရကော ဇာတောတိ။ ဘိက္ခူ အာဟံသု – “နနု, ဘန္တေ, ဘရိယာပိဿ အတ္ထီ”တိ။ အာမ, ဘိက္ခဝေ, သာ ကုလဂေဟေ ကုမာရိကာ ဟုတွာ သောတာပတ္တိဖလံ ပတ္တာတိ။ ဘိက္ခူ ကထံ သမုဋ္ဌာပေသုံ “ကုက္ကုဋမိတ္တဿ ကိရ ဘရိယာ ကုမာရိကကာလေ ဧဝ သောတာပတ္တိဖလံ ပတွာ တဿ ဂေဟံ ဂန္တွာ သတ္တ ပုတ္တေ လဘိ, သာ ဧတ္တကံ ကာလံ သာမိကေန ‘ဓနုံ အာဟရ, သရေ အာဟရ, သတ္တိံ အာဟရ, သူလံ အာဟရ, ဇာလံ အာဟရာ’တိ ဝုစ္စမာနာ တာနိ အဒါသိ။ သောပိ တာယ ဒိန္နာနိ အာဒါယ ဂန္တွာ ပါဏာတိပါတံ ကရောတိ, ကိံ နု ခော သောတာပန္နာပိ ပါဏာတိပါတံ ကရောန္တီ”တိ။ သတ္ထာ အာဂန္တွာ “ကာယ နုတ္ထ, ဘိက္ခဝေ, ဧတရဟိ ကထာယ သန္နိသိန္နာ”တိ ပုစ္ဆိတွာ “ဣမာယ နာမာ”တိ ဝုတ္တေ, “န, ဘိက္ခဝေ, သောတာပန္နာ ပါဏာတိပါတံ ကရောန္တိ, သာ ပန ‘သာမိကဿ ဝစနံ ကရောမီ’တိ တထာ အကာသိ။ ‘ဣဒံ ဂဟေတွာ ဧသ ဂန္တွာ ပါဏာတိပါတံ ကရောတူ’တိ တဿာ စိတ္တံ နတ္ထိ။ ပါဏိတလသ္မိဉှိ ဝဏေ အသတိ ဝိသံ ဂဏှန္တဿ တံ ဝိသံ အနုဍဟိတုံ န သက္ကောတိ, ဧဝမေဝံ အကုသလစေတနာယ အဘာဝေန ပါပံ အကရောန္တဿ ဓနုအာဒီနိ နီဟရိတွာ ဒဒတောပိ ပါပံ နာမ န ဟောတီ”တိ ဝတွာ အနုသန္ဓိံ ဃဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂါထမာဟ –

၁၂၄. “ပါဏိမှိ စေ ဝဏော နာဿ, ဟရေယျ ပါဏိနာ ဝိသံ။
နာဗ္ဗဏံ ဝိသမန္ဝေတိ, နတ္ထိ ပါပံ အကုဗ္ဗတော”တိ။

တတ္ထ **နာဿာ**တိ န ဘဝေယျ။ **ဟရေယျာ**တိ ဟရိတုံ သက္ကုဏေယျ။ ကိံ ကာရဏာ? ယသ္မာ **နာဗ္ဗဏံ ဝိသမန္ဝေတိ** အဝဏဉှိ ပါဏိံ ဝိသံ အန္ဝေတုံ န သက္ကောတိ, ဧဝမေဝ ဓနုအာဒီနိ နီဟရိတွာ ဒေန္တဿာပိ အကုသလစေတနာယ အဘာဝေန ပါပံ **အကုဗ္ဗတော ပါပံ** နာမ **နတ္ထိ,** အဝဏံ ပါဏိံ ဝိသံ ဝိယ နာဿ စိတ္တံ ပါပံ အနုဂစ္ဆတီတိ။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပါပုဏိံသူတိ။

အပရေန သမယေန ဘိက္ခူ ကထံ သမုဋ္ဌာပေသုံ – “ကော နု ခော ကုက္ကုဋမိတ္တဿ သပုတ္တဿ သသုဏိသဿ သောတာပတ္တိမဂ္ဂဿူပနိဿယော, ကေန ကာရဏေန နေသာဒကုလေ နိဗ္ဗတ္တော”တိ။ သတ္ထာ အာဂန္တွာ “ကာယ နုတ္ထ, ဘိက္ခဝေ , ဧတရဟိ ကထာယ သန္နိသိန္နာ”တိ ပုစ္ဆိတွာ “ဣမာယ နာမာ”တိ ဝုတ္တေ, ဘိက္ခဝေ, အတီတေ ကဿပဒသဗလဿ ဓာတုစေတိယံ သံဝိဒဟန္တာ ဧဝမာဟံသု – “ကိံ နု ခော ဣမဿ စေတိယဿ မတ္တိကာ ဘဝိဿတိ, ကိံ ဥဒက”န္တိ။ အထ နေသံ ဧတဒဟောသိ – “ဟရိတာလမနောသိလာ မတ္တိကာ ဘဝိဿတိ, တိလတေလံ ဥဒက”န္တိ။ တေ ဟရိတာလမနောသိလာ ကောဋ္ဋေတွာ တိလတေလေန သံသန္ဒိတွာ ဣဋ္ဌကာယ ဃဋေတွာ သုဝဏ္ဏေန ခစိတွာ အန္တော စိနိံသု, ဗဟိမုခေ ပန ဧကဃနသုဝဏ္ဏိဋ္ဌကာဝ အဟေသုံ။ ဧကေကာ သတသဟဿဂ္ဃနိကာ အဟောသိ။ တေ ယာဝ ဓာတုနိဓာနာ စေတိယေ နိဋ္ဌိတေ စိန္တယိံသု – “ဓာတုနိဓာနကာလေ ဗဟုနာ ဓနေန အတ္ထော, ကံ နု ခော ဇေဋ္ဌကံ ကရောမာ”တိ။

အထေကော ဂါမဝါသိကော သေဋ္ဌိ “အဟံ ဇေဋ္ဌကော ဘဝိဿာမီ”တိ ဓာတုနိဓာနေ ဧကံ ဟိရညကောဋိံ ပက္ခိပိ။ တံ ဒိသွာ နဂရဝါသိနော “အယံ နဂရသေဋ္ဌိ ဓနမေဝ သံဟရတိ, ဧဝရူပေ စေတိယေ ဇေဋ္ဌကော ဘဝိတုံ န သက္ကောတိ, ဂါမဝါသီ ပန ကောဋိဓနံ ပက္ခိပိတွာ ဇေဋ္ဌကော ဇာတော”တိ ဥဇ္ဈာယိံသု။ သော တေသံ ကထံ သုတွာ “အဟံ ဒွေ ကောဋိယော ဒတွာ ဇေဋ္ဌကော ဘဝိဿာမီ”တိ ဒွေ ကောဋိယော အဒါသိ။ ဣတရော “အဟမေဝ ဇေဋ္ဌကော ဘဝိဿာမီ”တိ တိဿော ကောဋိယော အဒါသိ။ ဧဝံ ဝဍ္ဎေတွာ ဝဍ္ဎေတွာ နဂရဝါသီ အဋ္ဌ ကောဋိယော အဒါသိ။ ဂါမဝါသိနော ပန ဂေဟေ နဝကောဋိဓနမေဝ အတ္ထိ, နဂရဝါသိနော စတ္တာလီသကောဋိဓနံ။ တသ္မာ ဂါမဝါသီ စိန္တေသိ – “သစာဟံ နဝ ကောဋိယော ဒဿာမိ, အယံ ‘ဒသ ကောဋိယော ဒဿာမီ’တိ ဝက္ခတိ, အထ မေ နိဒ္ဓနဘာဝေါ ပညာယိဿတီ”တိ။ သော ဧဝမာဟ – “အဟံ ဧတ္တကဉ္စ ဓနံ ဒဿာမိ, သပုတ္တဒါရော စ စေတိယဿ ဒါသော ဘဝိဿာမီ”တိ သတ္တ ပုတ္တေ သတ္တ သုဏိသာယော ဘရိယဉ္စ ဂဟေတွာ အတ္တနာ သဒ္ဓိံ စေတိယဿ နိယျာဒေသိ။ ရဋ္ဌ

တသိနော “ခနံ နာမ သက္ကာ ဥပ္ပာဒေတုံ, အယံ ပန သပုတ္တဒါရော အတ္တာနံ နိယ္យာဒေသိ, အယမေဝ ဇေဋ္ဌကော ဟောတူ”တိ တံ ဇေဋ္ဌကံ ကရိံသု။ ကုတိ တေ သောဠသပိ ဇနာ စေတိယဿ အသာ အဟေသုံ။ ရဋ္ဌတသိနော ပန တေ ဘုဇိဿေ အကံသု။ ဧဝံ သန္တေပိ စေတိယမေဝ ပဋိဇဂ္ဂိတွာ ယာဝတာယုကံ ဌတွာ တတော စုတာ ဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တိံသု။ တေသု ဇေဋ္ဌကော ဗုဒ္ဓန္တရံ ဒေဝလောကေ ဝသန္တေသု ကုမသ္မိံ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေ ဘရိယာ တတော စဝိတွာ ရာဇဂဟေ သေဋ္ဌိနော ဓီတာ ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိ။ သာ ကုမာရိကာဝ ဟုတွာ သောတာပတ္တိဖလံ ပာပုဏိ။ အဒိဋ္ဌသစ္စဿ ပန ပဋိသန္ဓိ နာမ ဘာရိယာတိ တဿာ သာမိကော သမ္ပရိဝတ္တမာနော ဂန္တွာ နေသာဒကုလေ နိဗ္ဗတ္တိ။ တဿ သဟ ဒဿနေနေဝ သေဋ္ဌိဓီတရံ ပုဗ္ဗသိနေဟော အဇ္ဈောတ္ထရိ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ –

> “ပုဗ္ဗေဝ သန္နိဝါသေန, ပစ္စုပ္ပန္နဟိတေန ဝါ။
> ဧဝံ တံ ဇာယတေ ပေမံ, ဥပ္ပလံဝ ယထောဒကေ”တိ။ (ဇာ. ၁.၂.၁၇၄)။

သာ ပုဗ္ဗသိနေဟေနေဝ နေသာဒကုလံ အဂမာသိ။ ပုတ္တာပိဿာ ဒေဝလောကာ စဝိတွာ တဿာ ဧဝ ကုစ္ဆိသ္မိံ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှိံသု, သုဏိသာယောပိဿာ တတ္ထ တတ္ထ နိဗ္ဗတ္တိတွာ ဝယပ္ပတ္တာ တေသံယေဝ ဂေဟံ အဂမံသု။ ဧဝံ တေ သဗ္ဗေပိ တဒါ စေတိယံ ပဋိဇဂ္ဂိတွာ တဿ ကမ္မဿာနုဘာဝေန သောတာပတ္တိဖလံ ပတ္တာတိ။

ကုက္ကုဋမိတ္တနေသာဒဝတ္ထု အဋ္ဌမံ။

၉. ကောကသုနခလုဒ္ဒကဝတ္ထု

ယော အပ္ပဒုဋ္ဌဿာ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ကောကံ နာမ သုနခလုဒ္ဒကံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သော ကိရ ဧကဒိဝသံ ပုဗ္ဗဏှသမယေ ဓနုံ အာဒါယ သုနခပရိဝုတော အရညံ ဂစ္ဆန္တော အန္တရာမဂ္ဂေ ဧကံ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသန္တံ ဘိက္ခုံ ဒိသွာ ကုဇ္ဈိတွာ “ကာဠကဏ္ဏိ မေ ဒိဋ္ဌော, အဇ္ဇ ကိဉ္စိ န လဘိဿာမီ”တိ စိန္တေတွာ ပက္ကာမိ။ ထေရောပိ ကမေ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ ကတဘတ္တကိစ္စော ပုန ဝိဟာရံ ပာယာသိ။ ဣတရောပိ အရညေ ဝိစရိတွာ ကိဉ္စိ အလဘိတွာ ပစ္စာဂစ္ဆန္တော ပုန ထေရံ ဒိသွာ “အဇ္ဇာဟံ ဣမံ ကာဠကဏ္ဏိံ ဒိသွာ အရညံ ဂတော ကိဉ္စိ န လဘိံ, ဣဒါနိ မေ ပုနပိ အဘိမုခော ဇာတော, သုနခေဟိ နံ ခါဒါပေဿာမီ”တိ သညံ ဒတွာ သုနခေ ဝိဿဇ္ဇေသိ။ ထေရောပိ “မာ ဧဝံ ကရိ ဥပါသကာ”တိ ယာစိ။ သော “အဇ္ဇာဟံ တဝ သမ္မုခီဘူတတ္တာ ကိဉ္စိ နာလတ္ထံ, ပုနပိ မေ သမ္မုခီဘာဝမာဂတောသိ, ခါဒါပေဿာမေဝ တ”န္တိ ဝတွာ သုနခေ ဥယျောဇေသိ။ ထေရော ဝေဂေန ဧကံ ရုက္ခံ အဘိရုဟိတွာ ပုရိသပ္ပမာဏေ ဌာနေ နိသီဒိ။ သုနခါ ရုက္ခံ ပရိဝါရေသုံ။ လုဒ္ဒကော ဂန္တွာ “ရုက္ခံ အဘိရုဟတောပိ တေ မောက္ခော နတ္ထီ”တိ တံ သရတုဏ္ဍေန ပါဒတလေ ဝိဇ္ဈိ။ ထေရော “မာ ဧဝံ ကရောဟီ”တိ တံ ယာစိယေဝ။ ဣတရော တဿ ယာစနံ အနာဒိယိတွာ ပုနပ္ပုနံ ဝိဇ္ဈိယေဝ။ ထေရော ဧကသ္မိံ ပါဒတလေ ဝိဇ္ဈိယမာနေ တံ ဥက္ခိပိတွာ ဒုတိယံ ပါဒံ ဩလမ္ဗိတွာ တသ္မိံ ဝိဇ္ဈိယမာနေ တမ္ပိ ဥက္ခိပတိ, ဧဝမဿ သော ယာစနံ အနာဒိယိတွာဝ ဒွေပိ ပါဒတလာနိ ဝိဇ္ဈိယေဝ။ ထေရဿ သရီရံ ဥက္ကာဟိ အာဒိတ္တံ ဝိယ အဟောသိ။ သော ဝေဒနာနုဝတ္တိကော ဟုတွာ သတိံ ပစ္စုပဋ္ဌာပေတုံ နာသက္ခိ, ဟာရုတစီဝရံ ဘဿန္တမ္ပိ န သလ္လက္ခေသိ။ တံ ပတမာနံ ကောကံ သီသတော ပဋ္ဌာယ ပရိက္ခိပန္တမေဝ ပတိ။ သုနခါ “ထေရော ပတိတော”တိ သညာယ စီဝရန္တရံ ပဝိသိတွာ အတ္တနော သာမိကံ လုဉ္စိတွာ ခါဒန္တာ အဋ္ဌိမတ္တာဝသေသံ ကရိံသု။ သုနခါ စီဝရန္တရတော နိက္ခမိတွာ ဗဟိ အဋ္ဌံသု။

အထ နေသံ ထေရော ဧကံ သုက္ခဒဏ္ဍကံ ဘဉ္ဇိတွာ ခိပိ။ သုနခါ ထေရံ ဒိသွာ “သာမိကောဝ အမှေဟိ ခါဒိတော”တိ ဉတွာ အရညံ ပဝိသိံသု။ ထေရော ကုက္ကုစ္စံ ဥပ္ပာဒေသိ “မမ စီဝရန္တရံ ပဝိသိတွာ ဧသ နဋ္ဌော, အရောဂံ နု ခော မေ သီလ”န္တိ။ သော ရုက္ခာ ဩတရိတွာ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ အာဒိတော ပဋ္ဌာယ သဗ္ဗံ တံ ပဝတ္တိံ အာရောစေတွာ – “ဘန္တေ, မမ စီဝရံ နိဿာယ သော ဥပါသကော နဋ္ဌော, ကစ္စိ မေ အရောဂံ သီလံ, အတ္ထိ မေ သမဏဘာဝေါ”တိ ပုစ္ဆိ။ သတ္ထာ တဿ ဝစနံ သုတွာ “ဘိက္ခု အရောဂံ တေ သီလံ, အတ္ထိ တေ သမဏဘာဝေါ, သော အပ္ပဒုဋ္ဌဿ ပဒုဿိတွာ ဝိနာသံ ပတ္တော, န ကေဝလဉ္စ ဣဒါနေဝ, အတီတေပိ အပ္ပဒုဋ္ဌာနံ ပဒုဿိတွာ ဝိနာသံ ပတ္တောယေဝါ”တိ ဝတွာ တမတ္ထံ ပကာသေန္တော အတီတံ အာဟရိ –

အတီတေ ကိရေကော ဝေဇ္ဇော ဝေဇ္ဇကမ္မတ္ထာယ ကမံ ဝိစရိတွာ ကိဉ္စိ ကမ္မံ အလဘိတွာ ဆာတဇ္ဈတ္တော နိက္ခမိတွာ ကမဒ္ဒတရေ သမ္ဗဟုလေ ကုမာရကေ ကီဠန္တေ ဒိသွာ “ဣမေ သပ္ပေန ဍံသာပေတွာ တိကိစ္ဆိတွာ အာဟာရံ လဘိဿာမီ”တိ ဧကသ္မိံ ရုက္ခဗိလေ သီသံ နိပဇ္ဇိတွာ နိပန္နံ သပ္ပံ ဒဿေတွာ, “အမ္ဘော, ကုမာရကာ ဧသော သာဠိကပေါတကော, ဂဏ္ဟထ န”န္တိ အာဟ။ အထေကော ကုမာရကော သပ္ပံ ဂီဝါယံ ဒဠှံ ဂဟေတွာ နီဟရိတွာ တဿ သပ္ပဘာဝံ ဉတွာ ဝိရဝန္တော အဝိဒူရေ ဌိတဿ ဝေဇ္ဇဿ မတ္ထကေ ခိပိ။ သပ္ပော ဝေဇ္ဇဿ ခန္ဓဋ္ဌိကံ ပရိက္ခိပိတွာ ဒဠှံ ဍံသိတွာ တတ္ထေဝ ဇီဝိတက္ခယံ ပာပေသိ, ဧဝမေသ ကောကော သုနခလုဒ္ဒကော ပုဗ္ဗေပိ အပ္ပဒုဋ္ဌဿ ပဒုဿိတွာ ဝိနာသံ ပတ္တောယေဝါတိ။

သတ္ထာ ဣမံ အတီတံ အာဟရိတွာ အနုသန္ဓိံ ဃဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂါထမာဟ –

၁၂၅. “ယော အပ္ပဒုဋ္ဌဿ နရဿ ဒုဿတိ၊ သုဒ္ဓဿ ပေါသဿ အနင်္ဂဏဿ။
တမေဝ ဗာလံ ပစ္စေတိ ပါပံ၊ သုခုမော ရဇော ပဋိဝါတံဝ ခိတ္တော”တိ။

တတ္ထ **အပ္ပဒုဋ္ဌဿ** တိ အတ္တနော ဝါ သဗ္ဗသတ္တာနံ ဝါ အဒုဋ္ဌဿ။ **နရဿ** တိ သတ္တဿ။ **ဒုဿတီ** တိ အပရဇ္ဈတိ။ **သုဒ္ဓဿ** တိ နိရပရာဓဿေဝ။ **ပေါသဿ** တိ ဣဒမ္ပိ အပရေနာကာရေန သတ္တာဓိဝစနမေဝ။ **အနင်္ဂဏဿ** တိ နိက္ကိလေသဿ။ **ပစ္စေတီ** တိ ပတိဧတိ။ **ပဋိဝါတန္တိ** ယထာ ဧကေန ပုရိသေန ပဋိဝါတေ ဌိတံ ပဟရိတုကာမတာယ **ခိတ္တော သုခုမော ရဇော** တိ တမေဝ ပုရိသံ ပစ္စေတိ, တဿေဝ ဥပရိ ပတတိ, ဧဝမေဝ ယော ပုဂ္ဂလော အပဒုဋ္ဌဿ ပုရိသဿ ဟတ္ထပ္ပဟာရာဒီနိ ဒဒန္တော ပဒုဿတိ, **တမေဝ ဗာလံ** ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ, သမ္ပရာယေ ဝါ နိရယာဒီသု ဝိပစ္စမာနံ တံ **ပါပံ** ဝိပါကဒုက္ခံဝသေန ပစ္စေတီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ သော ဘိက္ခု အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌဟိ, သမ္ပတ္တပရိသာယပိ သာတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ အဟောသီတိ။

ကောကသုနခလုဒ္ဒကဝတ္ထု နဝမံ။

၁၀. မဏိကာရကုလူပကတိဿတ္ထေရဝတ္ထု

ဂဗ္ဘမေကေ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော မဏိကာရကုလူပကံ တိဿတ္ထေရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သော ကိရ ထေရော ဧကဿ မဏိကာရဿ ကုလေ ဒွါဒသ ဝဿာနိ ဘုဉ္ဇိ။ တသ္မိံ ကုလေ ဇယမ္ပတိကာ မာတာပိတုဋ္ဌာနေ ဌတွာ ထေရံ ပဋိဇဂ္ဂိံသု။ အထေကဒိဝသံ သော မဏိကာရော ထေရဿ ပုရတော မံသံ ဆိန္ဒန္တော နိသိန္နော ဟောတိ။ တသ္မိံ ခဏေ ရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော ဧကံ မဏိရတနံ “ဣမံ ဓောဝိတွာ ဝိဇ္ဈိတွာ ပဟိဏထူ”တိ ပေသေသိ။ မဏိကာရော သလောဟိတေနေဝ ဟတ္ထေန တံ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ ပေဋ္ဌာယ ဥပရိ ဌပေတွာ ဟတ္ထဓောဝနတ္ထံ အန္တော ပာဝိသိ။ တသ္မိံ ပန ဂေဟေ ပေါသာဝနိယကောဉ္စသကုဏော အတ္ထိ။ သော လောဟိတဂန္ဓေန မံသသညာယ တံ မဏိံ ထေရဿ ပဿန္တဿေဝ ဂိလိ။ မဏိကာရော အာဂန္တွာ မဏိံ အပဿန္တော “မဏိ ကေန ဂဟိတော”တိ ဘရိယဉ္စ ပုတ္တကေ စ ပဋိပုစ္ဆိယာ ပုစ္ဆိတွာ တေဟိ “န ဂဏှာမာ”တိ ဝုတ္တေ “ထေရေန ဂဟိတော ဘဝိဿတီ”တိ။ စိန္တေတွာ ဘရိယာယ သဒ္ဓိံ မန္တေသိ – “ထေရေန မဏိ ဂဟိတော ဘဝိဿတီ”တိ။ သာ, သာမိ, မာ ဧဝံ အဝစ, ဧတ္တကံ ကာလံ မယာ ထေရဿ န ကိဉ္စိ ဝဇ္ဇံ ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗံ, န သော မဏိံ ဂဏှာတီတိ။ မဏိကာရော ထေရံ ပုစ္ဆိ – “ဘန္တေ, ဣမသ္မိံ ဌာနေ မဏိရတနံ တုမှေဟိ ဂဟိတ”န္တိ။ န ဂဏှာမိ, ဥပာသကာတိ။ ဘန္တေ, န ဣဓ အညော အတ္ထိ, တုမှေဟိယေဝ ဂဟိတော ဘဝိဿတိ, ဒေထ မေ မဏိရတနန္တိ။ သော တသ္မိံ အသမ္ပဋိစ္ဆန္တေ ပုန ဘရိယံ အာဟ – “ထေရေနေဝ မဏိ ဂဟိတော, ပီဠေတွာ နံ ပုစ္ဆိဿာမီ”တိ။ သာ, သာမိ, မာ နော နာသယိ, ဝရံ အမှေဟိ အသဟိုံ ဥပဂန္တုံ, န စ ထေရံ ဝေရူပံ ဝတ္တုန္တိ။ သော “သဗ္ဗေဝ မယံ အသတ္တံ ဥပဂစ္ဆန္တာ မဏိမူလံ န အဂ္ဃာမာ”တိ ရဇ္ဇုံ ဂဟေတွာ ထေရဿ သီသံ ဝေဌေတွာ ဒဏ္ဍေန ဃဋ္ဋေသိ။ ထေရဿ သီသတော စ ကဏ္ဏနာသာဟိ စ လောဟိတံ ပဃရိ, အက္ခီနိ နိက္ခမနာကာရပ္ပတ္တာနိ အဟေသုံ, သော ဝေဒနာပမတ္တော ဘူမိယံ ပတိ။ ကောဉ္စ

စော လောဟိတဂန္ဓေနာ ဂန္တွာ လောဟိတံ ပိဝိ။ အထ နံ မဏိကာရော ထေရေ ဥပ္ပန္နကောဓဝေဂေန “တွံ ကိံ ကရောသီ”တိ ပါဒေန ပဟရိတွာ ခိပိ။ သော ဧကပ္ပဟာရေနေဝ မရိတွာ ဥတ္တာနော အဟောသိ။

ထေရော တံ ဒိသွာ, ဥပါသက, သီသေ ဝေဌနံ တာဝ မေ သိထိလံ ကတွာ ဣမံ ကောဉ္စံ ဩလောကေဟိ “မတော တ, နော တ”တိ။ အထ နံ သော အာဟ – “ဧသော ဝိယ တွမ္ပိ မရိဿသီ”တိ။ ဥပါသက, ဣမိနာ သော မဏိ ဂိလိတော, သစေ အယံ န အမရိဿာ, န တေ အဟံ မရန္တောပိ မဏိံ အာစိက္ခိဿန္တိ။ သော တဿ ဥဒရံ ဖာလေတွာ မဏိံ ဒိသွာ ပဝေဓေန္တော သံဝိဂ္ဂမာနသော ထေရဿ ပါဒမူလေ နိပဇ္ဇိတွာ “ခမထ, မေ, ဘန္တေ, အဇာနန္တေန မယာ ကတ”န္တိ အာဟ။ ဥပါသက, နေဝ တုယှံ ဒေါသော အတ္ထိ, န မယှံ, ဝဋ္ဋဿေဝေသ ဒေါသော, ခမာမိ တေတိ။ ဘန္တေ, သစေ မေ ခမထ, ပကတိနိယာမေနေဝ မေ ဂေဟေ နိသီဒိတွာ ဘိက္ခံ ဂဏှထာတိ။ “ဥပါသက, န အဟံ ဣတော ပဋ္ဌာယ ပရေသံ ဂေဟဿ အန္တောဆဒနံ ပဝိသိဿာမိ, အန္တောဂေဟပဝေသနဿေဝ ဟိ အယံ ဒေါသော, ဣတော ပဋ္ဌာယ ပါဒေသု အာဝဟန္တေသု ဂေဟဒွါရေ ဌိတောဝ ဘိက္ခံ ဂဏှိဿာမီ”တိ ဝတွာ ဓုတင်္ဂံ သမာဒါယ ဣမံ ဂါထမာဟ –

“ပစ္စတိ မုနိနော ဘတ္တံ၊ ထောကံ ထောကံ ကုလေ ကုလေ။
ပိဏ္ဍိကာယ စရိဿာမိ၊ အတ္ထိ ဇင်္ဃဗလံ မမာ”တိ။ (ထေရဂါ. ၂၄၈) –

ဣဒဉ္စ ပန ဝတွာ ထေရော တေနေဝ ဗျာဓိနာ န စိရဿေဝ ပရိနိဗ္ဗာယိ။ ကောဉ္စော မဏိကာရဿ ဘရိယာယ ကုစ္ဆိသ္မိံ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှိ။ မဏိကာရော ကာလံ ကတွာ နိရယေ နိဗ္ဗတ္တိ။ မဏိကာရဿ ဘရိယာ ထေရေ မုဒုစိတ္တတာယ ကာလံ ကတွာ ဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တိ။ ဘိက္ခူ သတ္ထာရံ တေသံ အဘိသမ္ပရာယံ ပုစ္ဆိံသု။ သတ္ထာ, “ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စေ ဂဗ္ဘေ နိဗ္ဗတ္တန္တိ, ဧကစ္စေ ပါပကာရိနော နိရယေ နိဗ္ဗတ္တန္တိ, ဧကစ္စေ ကတကလျာဏာ ဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တန္တိ, အနာသဝါ ပန ပရိနိဗ္ဗာယန္တီ”တိ ဝတွာ အနုသန္ဓိံ ဃဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂါထမာဟ –

၁၂၆. “ဂဗ္ဘမေကေ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ နိရယံ ပါပကမ္မိနော။
သဂ္ဂံ သုဂတိနော ယန္တိ၊ ပရိနိဗ္ဗန္တိ အနာသဝါ”တိ။

တတ္ထ **ဂဗ္ဘ**န္တိ ဣဓ မနုဿဂဗ္ဘောဝ အဓိပ္ပေတော။ သေသမေတ္ထ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပါပုဏိံသူတိ။

မဏိကာရကုလူပကတိဿတ္ထေရဝတ္ထု ဒသမံ။

၁၁. တယောဇနဝတ္ထု

န အန္တလိက္ခေတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော တယော ဇနေ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သတ္ထရိ ကိရ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တေ သမ္ဗဟုလာ ဘိက္ခူ သတ္ထု ဒဿနတ္ထာယ အာဂစ္ဆန္တာ ဧကံ ဂါမံ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသိံသု။ ဂါမဝါသိနော တေ သမ္ပတ္တေ အာဒါယ အာသနသာလာယ နိသီဒါပေတွာ ယာဂုခဇ္ဇကံ ဒတွာ ပိဏ္ဍပါတဝေလံ အာဂမယမာနာ ဓမ္မံ သုဏန္တာ နိသီဒိံသု။ တသ္မိံ ခဏေ ဘတ္တံ ပစိတွာ သူပဗျဉ္ဇနံ ဓူပယမာနာယ ဧကိဿာ ဣတ္ထိယာ ဘာဇနတော အဂ္ဂိဇာလာ ဥဋ္ဌဟိတွာ ဆဒနံ ဂဏှိ။ တတော ဧကံ တိဏကရဠံ ဥဋ္ဌဟိတွာ ဇလမာနံ အာကာသံ ပက္ခန္ဒိ။ တသ္မိံ ခဏေ ဧကော ကာကော အာကာသေန ဂစ္ဆန္တော တတ္ထ ဂီဝံ ပဝေသေတွာ တိဏဝလ္လိဝေဌိတော ဈာယိတွာ ဂါမမဇ္ဈေ ပတိ ။ ဘိက္ခူ တံ ဒိသွာ “အဟော ဘာရိယံ ကမ္မံ, ပဿထာဝုသော, ကာကေန ပတ္တံ ဝိပ္ပကာရံ, ဣမိနာ ကတကမ္မံ အညော ကော ဇာနိဿတိ, သတ္ထာရမဿ ကမ္မံ ပုစ္ဆိဿာမာ”တိ စိန္တေတွာ ပက္ကမိံသု။

အပရေသမှိ ဘိက္ခူနံ့ သတ္တု ဒဿနတ္တာယ နာဝံ အဘိရုယှပဟ ဂစ္ဆန္တာနံ နာတ သမုဒ္ဒေ နိစ္စလာ အဋ္ဌာသိ။ မနုဿာ ''ကာဠကဏ္ဏိနာ ဧတ္ထ ဘဝိတဗ္ဗ''န္တိ သလာကံ ဝိစာရေသုံ။ နာဝိကဿ စ ဘရိယာ ပဌမဝယေ ဌိတာ ဒဿ သနီယာ ပာသာဒိကာ, သလာကာ တဿာ ဟပုဏိ။ ''သလာကံ ပုန ဝိစာရေထာ''တိ ဝတ္တ ယာဝတတိယံ ဝိစာရေသုံ, တိ က္ခတ္တုမ္ပိ တဿာ ဧဝ ပာပုဏိ။ မနုဿာ ''ကိံ, သာမီ''တိ နာဝိကဿ မုခံ ဩလောကေသုံ။ နာဝိကော ''န သက္ကာ ဧ ကိဿာ အတ္တာယ မဟာဇနံ နာသေတုံ, ဥဒကေ နံ ခိပထာ''တိ အာဟ။ သာ ဂဟေတွာ ဥဒကေ ခိပိယမာနာ မရဏဘယ တဇ္ဇိတာ ဝိရဝံ အကာသိ။ တံ သုတွာ နာဝိကော ကော အတ္တော ဣမိဿာ အာဘရဏေဟိ နဋ္ဌေဟိ, သဗ္ဗာဘရဏာနိ ဩမုဉ္စိတွာ ဧကံ ပိလောတိကံ နိဝါသာပေတွာ ဆဍ္ဍေထ နံ, အဟံ ပနေတံ ဥဒကပိဋ္ဌေ ပ္လဝမာနံ ဒဋ္ဌုံ န သက္ခိဿ သာမိ တသ္မာ ယထာ နံ အဟံ န ပဿာမိ, တထာ ဧကံ ဝါလုကကုဋံ ဂီဝါယ ဗန္ဓိတွာ သမုဒ္ဒေ ခိပထာတိ။ တေ တထာ ကရိံသု။ တမ္ပိ ပတိတဋ္ဌာနေယေဝ မစ္ဆကစ္ဆပါ ဝိလုမ္ပိံသု။ ဘိက္ခူ တံ ပဝတ္တိံ ဉတွာ ''ဌပေတွာ သတ္ထာရံ ကော အညော ဧတိဿာ ဣတ္ထိယာ ကတကမ္မံ ဇာနိဿတိ, သတ္ထာရံ တဿာ ကမ္မံ ပုစ္ဆိဿာမာ''တိ ဣစ္ဆိတဋ္ဌာ နံ ပတွာ နာဝတော ဩရုယှပဟ ပက္ကမိံသု။

အပရေပိ သတ္တ ဘိက္ခူ သတ္ထု ဒဿနတ္တာယ ဂစ္ဆန္တာ သာယံ ဧကံ ဝိဟာရံ ပဝိသိတွာ ဝသနဋ္ဌာနံ ပုစ္ဆိံသု။ ဧကေသ္မိဉ္စ လေဏေ သတ္တ မဉ္စာ ဟောန္တိ။ တေသံ တဒေဝ လဘိတွာ တတ္ထ နိပန္နာနံ ရတ္တိဘာဂေ ကူဋ္ဌာကရမတ္တ ေတာ ပာသာဏော ပဝဋ္ဋမာနော အာဂန္တွာ လေဏဒွါရံ ပိဒဟိ။ နေဝါသိကာ ဘိက္ခူ ''မယံ ဣမံ လေဏံ အာဂန္တုကဘိ က္ခူနံ ပာပယိမှာ, အယဉ္စ မဟာပါသာဏော လေဏဒွါရံ ပိဒဟန္တော အဋ္ဌာသိ, အပနေဿာမ န''န္တိ သမန္တာ သတ္တဟိ ကမေဟိ မနုဿေ သန္နိပါတေတွာ တယမန္တာပိ ဌာနာ စာလေတုံ နာသက္ခိံသု။ အန္တော ပဝိဋ္ဌဘိက္ခူပိ တ ယမိံသုယေဝ။ ဧဝံ သန္တေပိ သတ္တာဟံ ပာသာဏံ စာလေတုံ နာသက္ခိံသု။ အာဂန္တုကာ သတ္တာဟံ ဆာတဇ္ဈတ္တာ မဟာဒုက္ခံ အနုဘဝိံသု။ သတ္တမေ ဒိဝသေ ပာသာဏော သယမေဝ ပဝဋ္ဋိတွာ အပဂတော။ ဘိက္ခူ နိက္ခမိတွာ ''အမှာ ကံ ဣမံ ပာပံ အညတ္ရ သတ္ထာရာ ကော ဇာနိဿတိ, သတ္ထာရံ ပုစ္ဆိဿာမာ''တိ စိန္တေတွာ ပက္ကမိံသု။ တေ ပု ရိမေဟိ သဒ္ဓိံ အန္တရာမဂ္ဂေ သမာဂန္တွာ သဗ္ဗေ ဧကတောဝ သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တံ နိသိန္န နာ သတ္ထာရာ ကတပဋိသန္ထာရာ အတ္တနာ အတ္တနာ ဒိဋ္ဌာနုဘူတာနိ ကာရဏာနိ ပဋိပုစ္ဆိံသု။

သတ္ထာပိ တေသံ ပဋိပုစ္ဆိယာ ဧဝံ ဗျာကာသိ – ''ဘိက္ခဝေ, သော တာဝ ကာကော အတ္တနာ ကတကမ္မမေဝ အနု ဘောသိ။ အတီတကာလေ ဟိ ဗာရာဏသိယံ ဧကော ကဿကော အတ္တနော ဂောဏံ ဒမေန္တော ဒမေတုံ နာသက္ခိ။ သော ဟိဿ ဂောဏော ထောကံ ဂန္တွာ နိပဇ္ဇိ, ပောထေတွာ ဥဋ္ဌာပိတောပိ ထောကံ ဂန္တွာ ပုနပိ တထေဝ နိပဇ္ဇိ။ သော တယမိတွာ တံ ဒမေတုံ အသက္ကောန္တော ကောဓာဘိဘူတော ဟုတွာ 'ဣတော အနိ ပဇ္ဇာယ သုခံ နိပဇ္ဇိဿသီ'တိ ပလာလပိဏ္ဍံ ဝိယ ကရောန္တော ပလာလေန တဿ ဂီဝံ ပလိဝေဌေတွာ အဂ္ဂိမအာသိ, ဂောဏော တတ္ထေဝ ဈာယိတွာ တ မတော။ တအ, ဘိက္ခဝေ, တေန ကာကေန တံ ပာပကမ္မံ ကတံ။ သော တဿ ဝိပာကေန ဒီဃရတ္တံ နိရယေ ပစ္စိတွာ တ ဝိပာကာဝသေသေန သတ္တက္ခတ္တုံ ကာကယောနိယံ နိဗ္ဗတ္တိတွာ ဧဝမေဝ အာကာသေ ဈာယိတွာတဝ မ တော''တိ။

သာပိ, ဘိက္ခဝေ, ဣတ္ထီ အတ္တနာ ကတကမ္မမေဝ အနုဘောသိ။ သာ ဟိ အတီတေ ဗာရာဏသိယံ ဧကဿ ဂဟပတိ ကဿ ဘရိယာ ဥဒကဟရဏကောဋ္ဋနပစနာဒီနိ သဗ္ဗကိစ္စာနိ သဟတ္ထေနေဝ အကာသိ။ တဿာ ဧကော သုနခော တံ ဂေဟေ သဗ္ဗကိစ္စာနိ ကုရုမာနံ ဩလောကေန္တောဝ နိသီဒတိ။ ခေတ္တေ ဘတ္တံ ဟရန္တိယာ အရညံ ပဏ္ဏာဒီနံ တ အတ္တာ ယ အရညံ ဂစ္ဆန္တိယာ တာယ သဒ္ဓိံယေဝ ဂစ္ဆတိ။ တံ ဒိသွာ ဒဟရမနုဿာ ''အမှော နိက္ခန္တော သုနခလုဒ္ဒ ကော, အဇ္ဇ မယံ မံသေန ဘုဉ္ဇိဿာမာ''တိ ဥပ္ပဏ္ဍေန္တိ။ သာ တေသံ ကထာယ မင်္ကု ဟုတွာ သုနခံ လေဍ္ဍုဒဏ္ဍာ ဒီဟိ ပဟရိတွာ ပလာပေတိ, သုနခော နိဝတ္တိတွာ ပုန အနုဗန္ဓတိ။ သော ကိရဿာ တတိယေ အတ္တဘာဝေ ဘတ္တာ အဟောသိ, တသ္မာ သိနေဟံ ဆိန္ဒိတုံ န သက္ကောတိ။ ကိဉ္စာပိ ဟိ အနမတဂ္ဂေ သံသာရေ ဇာယာ တ ပတိ တ အဘူတပု ဗ္ဗာ နာမ နတ္ထိ, အဝိဒူရေ ပန အတ္တဘာဝေ ဉာတကေသု အဓိမတ္တော သိနေဟော ဟောတိ, တသ္မာ သော သုနခော တံ ဝိဇ ဟိတုံ န သက္ကောတိ။ သာ တဿ ကုဇ္ဈိတွာ ခေတ္တံ သာမိကဿ ယာဂုံ ဟရမာနာ ရဇ္ဇုံ ဉစ္ဆင်္ဂေ ဌပေတွာ အဂ မာသိ, သုနခော တာယေဝ သဒ္ဓိံ ဂတော။ သာ သာမိကဿ ယာဂုံ ဒတွာ တုစ္ဆကုဋံ အာဒာယ ဧကံ ဥဒကဋ္ဌာနံ ဂန္တွာ ကုဋံ တလုကာယ ပူရေတွာ သမီပေ ဩလောကေတွာ ဌိတဿ သုနခဿ သဒ္ဒမကာသိ။ သုနခော ''စိရဿံ ဝတ မေ အဇ္ဇ မဓုရကထာ လဒ္ဓာ''တိ နင်္ဂုဋ္ဌံ စာလေန္တော တံ ဥပသင်္ကမိ။ သာ တံ ဂီဝါယံ ဒဠှံ ဂဟေတွာ ဧကာယ ရဇ္ဇု

ကောဋိယာ ကုဋံ ဗန္ဓိတွာ ဧကံ ရဇ္ဇုကောဋိံ သုနခဿ ဂီဝါယံ ဗန္ဓိတွာ ကုဋံ ဥဒကာဘိမုခံ ပဝဋ္ဋေသိ။ သုနခေါ ကုဋံ အနုဗန္ဓန္တော ဥဒကေ ပတိတွာ တတ္ထေဝ ကာလမကာသိ။ သာ တဿ ကမ္မဿ ဝိပါကေန ဒီဃရတ္တံ နိရယေ ပစ္စိတွာ ဝိပါကာဝသေသေန အတ္တဘာဝသတေ တထေဝ ကုဋံ ဂီဝါယံ ဗန္ဓိတွာ ဥဒကေ ပက္ခိတ္တာ ကာလမကာသီ”တိ။

တုမှေဟိပိ, ဘိက္ခဝေ, အတ္တနာ ကတကမ္မမေဝ အနုဘူတံ။ အတီတသ္မိဉှိ ဗာရာဏသိဝါသိနော သတ္တ ဂေါပါလကဒါရကာ ဧကသ္မိံ အဋဝိပဒေသေ သတ္တာဟဝါရေန ဂါဝိယော စာရေန္တာ ဧကဒိဝသံ ဂါဝိယော စာရေတွာ အာဂစ္ဆန္တာ ဧကံ မဟာဂေါဓံ ဒိသွာ အနုဗန္ဓိံသု။ ဂေါဓာ ပလာယိတွာ ဧကံ ဝမ္မိကံ ပါဝိသိ။ တဿ ပန ဝမ္မိကဿ သတ္တ ဆိဒ္ဒါနိ, ဒါရကာ “မယံ ဣဒါနိ ဂဟေတုံ န သက္ခိဿာမ, သွေ အာဂန္တွာ ဂဏှိဿာမာ”တိ ဧကေကော ဧကေကံ သာခါဘင်္ဂမုဋ္ဌိံ အာဒါယ သတ္တပိ ဇနာ သတ္တ ဆိဒ္ဒါနိ ပိဒဟိတွာ ပက္ကမိံသု ။ တေ ပုနဒိဝသေ တံ ဂေါဓံ အမနသိကတွာ အညသ္မိံ ပဒေသေ ဂါဝိယော စာရေတွာ သတ္တမေ ဒိဝသေ ဂါဝိယော အာဒါယ ဂစ္ဆန္တာ တံ ဝမ္မိကံ ဒိသွာ သတိံ ပဋိလဘိတွာ “ကာ နု ခေါ တဿာ ဂေါဓာယ ပဝတ္တီ”တိ အတ္တနော အတ္တနော ပိဒဟိတဋ္ဌာနာနိ ဆိဒ္ဒါနိ ဝိဝရိံသု။ ဂေါဓာ ဇီဝိတေ နိရာလယာ ဟုတွာ အဋ္ဌိစမ္မာဝသေသာ ပဝေဓမာနာ နိက္ခမိ။ တေ တံ ဒိသွာ အနုကမ္ပံ ကတွာ “မာ နံ မာရေထ, သတ္တာဟံ ဆိန္နဘတ္တာ ဇာတာ”တိ တဿာ ပိဋ္ဌိံ ပရိမဇ္ဇိတွာ “သုခေန ဂစ္ဆာဟီ”တိ ဝိဿဇ္ဇေသုံ။ တေ ဂေါဓာယ အမာရိတတ္တာ နိရယေ တာဝ န ပစ္စိံသု။ တေ ပန သတ္တ ဇနာ ဧကတော ဟုတွာ စုဒ္ဒသသု အတ္တဘာဝေသု သတ္တ သတ္တ ဒိဝသာနိ ဆိန္နဘတ္တာ အဟေသုံ။ တဒါ, ဘိက္ခဝေ, တုမှေဟိ သတ္တဟိ ဂေါပါလကေဟိ ဟုတွာ တံ ကမ္မံ ကတန္တိ။ ဧဝံ သတ္ထာ တေဟိ ပုဋ္ဌပုဋ္ဌံ ပဉှံ ဗျာကာသိ။

အထေကော ဘိက္ခု သတ္ထာရံ အာဟ – “ကိံ ပန, ဘန္တေ, ပါပကမ္မံ ကတွာ အာကာသေ ဥပ္ပတိတဿပိ သမုဒ္ဒံ ပက္ခန္ဒဿာပိ ပဗ္ဗတန္တရံ ပဝိဋ္ဌဿာပိ မောက္ခော နတ္ထီ”တိ။ သတ္ထာ “ဧဝမေတံ, ဘိက္ခဝေ, အာကာသာဒီသုပိ ဧကပဒေသောပိ နတ္ထိ, ယတ္ထ ဌိတော ပါပကမ္မတော မုစ္စေယျာ”တိ ဝတွာ အနုသန္ဓိံ ဃဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂါထမာဟ –

၁၂၇. “န အန္တလိက္ခေ န သမုဒ္ဒမဇ္ဈေ၊ န ပဗ္ဗတာနံ ဝိဝရံ ပဝိဿ။
န ဝိဇ္ဇတီ သော ဇဂတိပ္ပဒေသော၊ ယတ္ထဋ္ဌိတော မုစ္စေယျ ပါပကမ္မာ”တိ။

တတ္ထ – သစေ ဟိ ကောစိ “ဣမိနာ ဥပါယေန ပါပကမ္မတော မုစ္စိဿာမီ”တိ **အန္တလိက္ခေ** ဝါ နိသီဒေယျ, စတုရာသီတိယောဇနသဟဿဂမ္ဘီရံ မဟာသမုဒ္ဒံ ဝါ ပဝိသေယျ, ပဗ္ဗတန္တရေ ဝါ နိသီဒေယျ, နေဝ ပါပကမ္မတော **မုစ္စေယျ**။ ပုရတ္ထိမာဒီသု ဇဂတိပဒေသေသု ပထဝီဘာဂေသု န သော ဝါလဂ္ဂမတ္တောပိ ဩကာသော အတ္ထိ, ယတ္ထ ဌိတော ပါပကမ္မတော မုစ္စိတုံ သက္ကုဏေယျာတိ။

ဒေသနာဝသာနေ တေ ဘိက္ခူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပါပုဏိံသု, သမ္ပတ္တမဟာဇနဿာပိ သာတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ အဟောသီတိ။

တယောဇနဝတ္ထု ဧကာဒသမံ။

၁၂. သုပ္ပဗုဒ္ဓသက္ကဝတ္ထု

န အန္တလိက္ခေတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ နိဂြောဓာရာမေ ဝိဟရန္တော သုပ္ပဗုဒ္ဓံ သက္ကံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သော ကိရ “အယံ မမ ဓီတရံ ဆဍ္ဍေတွာ နိက္ခန္တော စ, မမ ပုတ္တံ ပဗ္ဗာဇေတွာ တဿ ဝေရိဋ္ဌာနေ ဌိတော စာ”တိ ဣမေဟိ ဒွီဟိ ကာရဏေဟိ သတ္ထရိ အာဃာတံ ဗန္ဓိတွာ ဧကဒိဝသံ “န ဒါနိဿ နိမန္တိတဋ္ဌာနံ ဂန္တွာ ဘုဉ္ဇိတုံ ဒဿာမီ”တိ ဂမနမဂ္ဂံ ပိဒဟိတွာ အန္တရဝီထိယံ သုရံ ပိဝန္တော နိသီဒိ။ အထဿ သတ္ထရိ ဘိက္ခုသံဃပရိဝုတေ တံ ဌာနံ အာဂတေ “သတ္ထာ အာဂတော”တိ အာရောစေသုံ ။ သော အာဟ – “ပုရတော ဂစ္ဆာတိ တဿ ဝဒေထ, နာယံ မယာ မဟလ္လကတရော, နာဿ မဂ္ဂံ ဒဿာမီ”တိ ပုနပ္ပုနံ ဝုစ္စမာနောပိ တထေဝ ဝတွာ နိသီဒိ။ သတ္ထာ မာ

တုလသ္မိံ သန္တိကာ မဂ္ဂံ အလဘိတ္ဝာ တတော နိဝတ္တိ။ သောပိ နံ ဧကံ စရပုရိသံ ပေသေသိ ''ဂစ္ဆ, တဿ ကထံ သုတ္ဝာ ဧဟီ''တိ။ သတ္ထာပိ နိဝတ္တန္တော သိတံ ကတ္ဝာ အာနန္ဒတ္ထေရေန ''ကော နု ခော, ဘန္တေ, သိတဿ ဟေတု ကမ္မဿ ပစ္စယော''တိ ပုဋ္ဌော အာဟ – ''ပဿသိ, အာနန္ဒ, သုပ္ပဗုဒ္ဓ''န္တိ။ ပဿာမိ, ဘန္တေတိ။ ဘာရိယံ တေန ကမ္မံ ကတံ မာဒိသဿ ဗုဒ္ဓဿ မဂ္ဂံ အဒေန္တေန, ဣတော သတ္တမေ ဒိဝသေ ဟေဋ္ဌာပာသာဒေ သောပါနပါဒမူလေ ပထဝိံ ပဝိသိဿတီတိ။ စရပုရိသော တံ ကထံ သုတ္ဝာ သုပ္ပဗုဒ္ဓဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ ''ကိံ မမ ဘာဂိနေယျေန နိဝတ္တန္တေန ဝုတ္တ''န္တိ ပုဋ္ဌော ယထာသုတံ အာရောစေသိ။ သော တဿ ဝစနံ သုတ္ဝာ ''န ဒါနိ မမ ဘာဂိနေယျဿ ကထာယ ဒေါသော အတ္ထိ, အဒ္ဓာ ယံ သော ဝဒတိ, တံ တထေဝ ဟောတိ။ ဧဝံ သန္တေပိ နံ ဣဒါနိ မုသာဝါဒေန နိဂ္ဂဏှိဿာမိ။ သော ဟိ မံ 'သတ္တမေ ဒိဝသေ ပထဝိံ ပဝိသိဿတီ'တိ အနိယမေန အဝတ္ဝာ 'ဟေဋ္ဌာပာသာဒေ သောပါနပါဒမူလေ ပထဝိံ ပဝိသိဿတီ'''တိ အာဟ။ ''ဣတော ဒါနိ ပဋ္ဌာယာဟံ တံ ဌာနံ န ဂမိဿာမိ, အထ နံ တသ္မိံ ဌာနေ ပထဝိံ အပဝိသိတ္ဝာ မုသာဝါဒေန နိဂ္ဂဏှိဿာမီ''တိ အတ္တနော ဥပဘောဂဇာတံ သဗ္ဗံ သတ္တဘူမိကပာသာဒဿ ဥပရိ အာရောပေတွာ သောပါနံ ဟရာပေတွာ ဒွါရံ ပိဒဟာပေတွာ ဧကေကသ္မိံ ဒွါရေ ဒွေ ဒွေ မလ္လေ ဌပေတွာ ''သစာဟံ ပမာဒေန ဟေဋ္ဌာ ဩရောဟိတုကာမော ဟောမိ, နိဝါရေယျာထ မ''န္တိ ဝတ္ဝာ သတ္တမေ ပါသာဒတလေ သိရိဂဗ္ဘေ နိသီဒိ။ သတ္ထာ တံ ပဝတ္တိံ သုတ္ဝာ, ''ဘိက္ခဝေ, သုပ္ပဗုဒ္ဓော န ကေဝလံ ပါသာဒတလေ ဝေဟာသံ ဥပ္ပတိတ္ဝာ အာကာသေ ဝါ နိသီဒတု, နာဝါယ ဝါ သမုဒ္ဒံ ပက္ခန္ဒတု, ပဗ္ဗတန္တရံ ဝါ ပဝိသတု, ဗုဒ္ဓါနံ ကထာယ ဒွိဓာဘာဝေါ နာမ နတ္ထိ, မယာ ဝုတ္တဋ္ဌာနေယေဝ သော ပထဝိံ ပဝိသိဿတီ''တိ ဝတ္ဝာ အနုသန္ဓိံ ဃဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂါထမာဟ –

၁၂၈. ''န အန္တလိက္ခေ န သမုဒ္ဒမဇ္ဈေ, န ပဗ္ဗတာနံ ဝိဝရံ ပဝိဿ။
န ဝိဇ္ဇတီ သော ဇဂတိပ္ပဒေသော, ယတ္ထဋ္ဌိတံ နပ္ပသဟေယျ မစ္စူ''တိ။

တတ္ထ **ယတ္ထ ဌိတံ နပ္ပသဟေယျ, မစ္စူ** တိ ယသ္မိံ ပဒေသေ ဌိတံ မရဏံ နပ္ပသဟေယျ နာဘိဘဝေယျ, ဧကောဂ္ဂမတ္တောပိ ပထဝိပ္ပဒေသော နတ္ထိ။ သေသံ ပုရိမသဒိသမေဝါတိ။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပါပုဏိံသူတိ။

သတ္တမေ ဒိဝသေ သတ္ထု ဘိက္ခာစာရမဂ္ဂဿ နိရုဒ္ဓဝေလာယ ဟေဋ္ဌာပာသာဒေ သုပ္ပဗုဒ္ဓဿ မင်္ဂလဿော ဥဒ္ဒါမော ဟုတ္ဝာ တံ တံ ဘိတ္တိံ ပဟရိ။ သော ဥပရိ နိသိန္နောဝ တဿ သဒ္ဒံ သုတ္ဝာ ''ကိံ ဧတ''န္တိ ပုစ္ဆိ။ ''မင်္ဂလဿော ဥဒ္ဒါမော''တိ။ သော ပန အဿော သုပ္ပဗုဒ္ဓံ ဒိသွာဝ သန္နိသီဒတိ။ အထ နံ သော ဂဏှိတုကာမော ဟုတ္ဝာ နိသိန္နဋ္ဌာနာ ဥဋ္ဌာယ ဒွါရာဘိမုခေါ အဟောသိ, ဒွါရာနိ သယမေဝ ဝိဝဋာနိ, သောပါနံ သကဋ္ဌာနေယေဝ ဌိတံ။ ဒွါရေ ဌိတာ မလ္လာ တံ ဂီဝါယံ ဂဟေတွာ ဟေဋ္ဌာဘိမုခံ ခိပိံသု။ ဧတေနုပါယေန သတ္တသုပိ တလေသု ဒွါရာနိ သယမေဝ ဝိဝဋာနိ, သောပါနာနိ ယထာဌာနေ ဌိတာနိ။ တတ္ထ တတ္ထ မလ္လာ တံ ဂီဝါယမေဝ ဂဟေတွာ ဟေဋ္ဌာဘိမုခံ ခိပိံသု။ အထ နံ ဟေဋ္ဌာပာသာဒေ သောပါနပါဒမူလံ သမ္ပတ္တမေဝ မဟာပထဝီ ဝိဝရမာနာ ဘိဇ္ဇိတ္ဝာ သမ္ပဋိစ္ဆိ, သော ဂန္တွာ အဝီစိမှိ ဟိ နိဗ္ဗတ္တီတိ။

သုပ္ပဗုဒ္ဓသက္ကဝတ္ထု ဒွါဒသမံ။

ပါပဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နဝမော ဝဂ္ဂေါ။

၁၀. ဒဏ္ဍဝဂ္ဂေါ

၁. ဆဗ္ဗဂ္ဂိယဘိက္ခုဝတ္ထု

သဗ္ဗေ တသန္တီ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ဆဗ္ဗဂ္ဂိယေ ဘိက္ခူ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ဧကသ္မိဉ္ဟိ သမယေ သတ္တရသဝဂ္ဂိယေဟိ သေနာသနေ ပဋိဇဂ္ဂိတေ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာ ဘိက္ခူ “နိက္ခမထ, မယံ မဟလ္လကတရာ, အမှာကံ ဧတံ ပါပုဏာတီ”တိ ဝတွာ တေဟိ “န မယံ ဒဿာမ, အမှေဟိ ပဌမံ ပဋိဇဂ္ဂိတ”န္တိ ဝုတ္တေ တေ ဘိက္ခူ ပဟရိံသု။ သတ္တရသဝဂ္ဂိယာ မရဏဘယတဇ္ဇိတာ မဟာဝိရဝံ ဝိရဝိံသု။ သတ္ထာ တေသံ သဒ္ဒံ သုတွာ “ကိံ ဣဒ”န္တိ ပုစ္ဆိတွာ “ဣဒံ နာမာ”တိ အာရောစိတေ “န, ဘိက္ခဝေ, ဣတော ပဋ္ဌာယ ဘိက္ခုနာ နာမ ဧဝံ ကတ္တဗ္ဗံ, ယော ကရောတိ, သော ဣမံ နာမ အာပတ္တိံ အာပဇ္ဇတီ”တိ **ပဟာရဒါနသိက္ခာပဒံ** (ပါစိ. ၄၄၉ အာဒယော) ပညာပေတွာ, “ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနာ နာမ ‘ယထာ အဟံ, တထေဝ အညေပိ ဒဏ္ဍဿ တသန္တိ, မစ္စုနော ဘာယန္တီ’တိ ဉတွာ ပရော န ပဟရိတဗ္ဗော, န ဃာတေတဗ္ဗော”တိ ဝတွာ အနုသန္ဓိံ ဃဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂါထမာဟ –

၁၂၉. “သဗ္ဗေ တသန္တိ ဒဏ္ဍဿ၊ သဗ္ဗေ ဘာယန္တိ မစ္စုနော။
အတ္တာနံ ဥပမံ ကတွာ၊ န ဟနေယျ န ဃာတယေ”တိ။

တတ္ထ **သဗ္ဗေ တသန္တီ** တိ သဗ္ဗေပိ သတ္တာ အတ္တနိ ဒဏ္ဍေ ပတန္တေ တဿ ဒဏ္ဍဿ တသန္တိ။ **မစ္စုနော** တိ မရဏဿာပိ **ဘာယန္တိ** ယေဝ။ ဣမိဿာ စ ဒေသနာယ ဖုဋ္ဌနံ နိရဝသေသံ, အတ္ထော ပန သာဝသေသော။ ယထာ ဟိ ရညာ “သဗ္ဗေ သန္နိပတန္တူ”တိ ဘေရိယာ စရာပိတာယပိ ရာဇမဟာမတ္တေ ဌပေတွာ သေသာ သန္နိပတန္တိ, ဧဝမိဓ “သဗ္ဗေ တသန္တီ”တိ ဝုတ္တေပိ ဟတ္ထာဇာနေယျော အဿာဇာနေယျော ဥသဘာဇာနေယျော ခီဏာသဝေတိ ဣမေ စတ္တာရော ဌပေတွာ အဝသေသာဝ တသန္တီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဣမေသု ဟိ ခီဏာသဝေ သက္ကာယဒိဋ္ဌိယာ ပဟီနတ္တာ မရဏကသတ္တံ အပဿန္တော န ဘာယတိ, ဣတရေ တယော သက္ကာယဒိဋ္ဌိယာ ဗလဝတ္တာ အတ္တနော ပဋိပက္ခဘူတံ သတ္တံ အပဿန္တာ န ဘာယန္တီတိ။ **န ဟနေယျ န ဃာတယေ** တိ ယထာ အဟံ, ဧဝံ အညေပိ သတ္တာတိ နေဝ ပရံ ပဟရေယျ န ပဟရာပေယျာတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပါပုဏိံသူတိ။

ဆဗ္ဗဂ္ဂိယဘိက္ခုဝတ္ထု ပဌမံ။

၂. ဆဗ္ဗဂ္ဂိယဘိက္ခုဝတ္ထု

သဗ္ဗေ တသန္တီ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ဆဗ္ဗဂ္ဂိယေ ဘိက္ခူ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

တေယေဝ ဧကသ္မိဉ္ဟိ သမယေ တေနေဝ ကာရဏေန ပုရိမသိက္ခာပဒေ သတ္တရသဝဂ္ဂိယေ ပဟရိံသု။ တေနေဝ ကာရဏေန တေသံ တလသတ္တိကံ ဥဂ္ဂိရိံသု။ ဣဓာပိ သတ္ထာ တေသံ သဒ္ဒံ သုတွာ “ကိံ ဣဒ”န္တိ ပုစ္ဆိတွာ “ဣဒံ နာမာ”တိ အာရောစိတေ “န, ဘိက္ခဝေ, ဣတော ပဋ္ဌာယ ဘိက္ခုနာ နာမ ဧဝံ ကတ္တဗ္ဗံ, ယော ကရောတိ, သော ဣမံ နာမ အာပတ္တိံ အာပဇ္ဇတီ”တိ **တလသတ္တိကသိက္ခာပဒံ** (ပါစိ. ၄၅၄ အာဒယော) ပညာပေတွာ, “ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနာ နာမ ‘ယထာ အဟံ, တထေဝ အညေပိ ဒဏ္ဍဿ တသန္တိ, ယထာ စ မယှံ, တထေဝ နေသံ ဇီဝိတံ ပိယ’န္တိ ဉတွာ ပရော န ပဟရိတဗ္ဗော န ဃာတေတဗ္ဗော”တိ ဝတွာ အနုသန္ဓိံ ဃဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂါထမာဟ –

၁၃၀. “သဗ္ဗေ တသန္တိ ဒဏ္ဍဿ၊ သဗ္ဗေသံ ဇီဝိတံ ပိယံ။
အတ္တာနံ ဥပမံ ကတွာ၊ န ဟနေယျ န ဃာတယေ”တိ။

တတ္ထ **သဗ္ဗေသံ ဇီဝိတံ ပိယ** န္တိ ခီဏာသဝံ ဌပေတွာ သေသသတ္တာနံ ဇီဝိတံ ပိယံ မဓုရံ, ခီဏာသဝေါ ပန ဇီဝိတေ ဝါ မရဏေ ဝါ ဥပေက္ခကောဝ ဟောတိ။ သေသံ ပုရိမသဒိသမေဝါတိ။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

ဆဗ္ဗဂ္ဂိယဘိက္ခုဝတ္ထု ဒုတိယံ။

၃. သမ္ဗဟုလကုမာရကဝတ္ထု

သုခကာမာနိ ဘူတာနီတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော သမ္ဗဟုလေ ကုမာရကေ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ဧကသ္မိဉှိ သမယေ သတ္ထာ သာဝတ္ထိယံ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသန္တော အန္တရာမဂ္ဂေ သမ္ဗဟုလေ ကုမာရကေ ဧကံ ဃရသပ္ပံ ဒဏ္ဍကေန ပဟရန္တေ ဒိသွာ “ကုမာရကာ ကိံ ကရောထာ”တိ ပုစ္ဆိတွာ “အဟိံ, ဘန္တေ, ဒဏ္ဍကေန ပဟရာမာ”တိ ဝုတ္တေ “ကိံ ကာရဏာ”တိ ပုန ပုစ္ဆိတွာ “ဍံသနဘယေန, ဘန္တေ”တိ ဝုတ္တေ “တုမှေ ‘အတ္တနော သုခံ ကရိဿာမာ’တိ ဣမံ ပဟရန္တာ နိဗ္ဗတ္တနိဗ္ဗတ္တဋ္ဌာနေ သုခလာဘိနော န ဘဝိဿထ။ အတ္တနော သုခံ ပတ္ထေန္တေန ဟိ ပရံ ပဟရိတုံ န ဝဋ္ဋတီ”တိ ဝတွာ အနုသန္ဓိံ ဃဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမာ ဂါထာ အဘာသိ –

၁၃၁. “သုခကာမာနိ ဘူတာနိ, ယော ဒဏ္ဍေန ဝိဟိံသတိ။
အတ္တနော သုခမေသာနော, ပေစ္စ သော န လဘတေ သုခံ။

၁၃၂. “သုခကာမာနိ ဘူတာနိ, ယော ဒဏ္ဍေန န ဟိံသတိ။
အတ္တနော သုခမေသာနော, ပေစ္စ သော လဘတေ သုခ”န္တိ။

တတ္ထ **ယော ဒဏ္ဍေနာ** တိ ယော ပုဂ္ဂလော ဒဏ္ဍေန ဝါ လေဍ္ဍုအာဒီဟိ ဝါ ဝိဟေဌေတိ။ **ပေစ္စ သော န လဘတေ သုခ**န္တိ သော ပုဂ္ဂလော ပရလောကေ မနုဿသုခံ ဝါ ဒိဗ္ဗသုခံ ဝါ ပရမတ္ထဘူတံ ဝါ နိဗ္ဗာနသုခံ န လဘတိ။ ဒုတိယဂါထာယ **ပေစ္စ သော လဘတေ** တိ သော ပုဂ္ဂလော ပရလောကေ ဝုတ္တပ္ပကာရံ တိဝိဓမ္ပိ **သုခံ** လဘတီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ပဉ္စသတာပိ တေ ကုမာရကာ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိံသူတိ။

သမ္ဗဟုလကုမာရကဝတ္ထု တတိယံ။

၄. ကောဏ္ဍဓာနတ္ထေရဝတ္ထု

မာဝေါစ ဖရုသံ ကဉ္စီ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ကောဏ္ဍဓာနတ္ထေရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

တဿ ကိရ ပဗ္ဗဇိတဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ ဧကံ ဣတ္ထိရူပံ ထေရေန သဒ္ဓိံယေဝ ဝိစရတိ။ တံ ထေရော န ပဿတိ, မဟာဇနော ပန ပဿတိ။ အန္တောဂါမံ ပိဏ္ဍာယ စရတောပိဿ မနုဿာ ဧကံ ဘိက္ခံ ဒတွာ, “ဘန္တေ, အယံ တုမှာကံ ဟောတု, အယံ ပန တုမှာကံ သဟာယိကာယာ”တိ ဝတွာ ဒုတိယမ္ပိ ဒဒန္တိ။

ကိံ တဿ ပုဗ္ဗကမ္မန္တိ? ကဿပသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓကာလေ ကိရ ဒွေ သဟာယကာ ဘိက္ခူ ဧကမာတုကုစ္ဆိတော နိက္ခန္တသဒိသာ အတိဝိယ သမဂ္ဂါ အဟေသုံ။ ဒီဃာယုကဗုဒ္ဓကာလေ စ အနုသံဝစ္ဆရံ ဝါ အနုဆမာသံ ဝါ ဘိက္ခူ ဥပေါသထတ္ထာယ သန္နိပတန္တိ။ တသ္မာ တေပိ “ဥပေါသထဂ္ဂံ ဂမိဿာမာ”တိ ဝသနဋ္ဌာနာ နိက္ခမိံသု။ တေ ဧကော တာဝတိံသ

ဘဝနေ နိဗ္ဗတ္တဒေဝတာ ဒိသွာ “ဣမေ ဘိက္ခူ အတိဝိယ သမဂ္ဂါ, သက္ကာ နု ခေါ ဣမေ ဘိန္ဒိတု”န္တိ စိန္တေတွာ အတ္တနော ဗာလတာယ စိန္တိတသမနန္တရမေဝ အာဂန္တွာ တေသု ဧကေန, “အာဝုသော, မုဟုတ္တံ အာဂမေဟိ, သရီရကိစ္စေနမှိ အတ္ထိကော”တိ ဝုတ္တေ သာ ဒေဝတာ ဧကံ မနုဿိတ္ထိဝဏ္ဏံ မာပေတွာ ထေရဿ ဂစ္ဆန္တရံ ပဝိသိတွာ နိက္ခမနကာလေ ဧကေန ဟတ္ထေန ကေသကလာပံ, ဧကေန နိဝတ္ထသာဋကံ သဏ္ဌာပယမာနာ တဿ ပိဋ္ဌိတော နိက္ခမိ။ သော တံ န ပဿတိ, တမာဂမယမာနော ပန ပုရတော ဌိတဘိက္ခု နိဝတ္တိတွာ ဩလောကယမာနော တံ တထာ ကတွာ နိက္ခမန္တိံ ပဿိ။ သာ တေန ဒိဋ္ဌဘာဝံ ဉတွာ အန္တရဓာယိ။ ဣတရော တံ ဘိက္ခုံ အတ္တနော သန္တိကံ အာဂတကာလေ အာဟ – “အာဝုသော, သီလံ တေ ဘိန္န”န္တိ။ “နတ္ထာဝုသော, မယှံ ဝေရူပ”န္တိ။ ဣဒါနေဝ တေ မယာ ပစ္ဆတော နိက္ခမမာနာ တရုဏိတ္ထီ ဣဒံ နာမ ကရောန္တီ ဒိဋ္ဌာ, တွံ “နတ္ထိ မယှံ ဝေရူပ”န္တိ ကိံ ဝဒေသီတိ။ သော အသနိယာ မတ္ထကေ အဝတ္ထဋော ဝိယ “မာ မံ, အာဝုသော, နာသေဟိ, နတ္ထိ မယှံ ဝေရူပ”န္တိ။ ဣတရော “မယာ သာမံ အက္ခီဟိ ဒိဋ္ဌံ, ကိံ တဝ သဒ္ဒဟိဿာမီ”တိ ဒဏ္ဍကော ဝိယ ဘိန္ဒိတွာ ပက္ကာမိ, ဥပေါသထဂ္ဂေပိ “နာဟံ ဣမိနာ သဒ္ဓိံ ဥပေါသထံ ကရိဿာမီ”တိ နိသီဒိ။ ဣတရော “မယှံ, ဘန္တေ, သီလေ အဏုမတ္တမ္ပိ ကာဠကံ နတ္ထီ”တိ ဘိက္ခူနံ ကထေသိ။ သောပိ “မယာ သာမံ ဒိဋ္ဌ”န္တိ အာဟ။ ဒေဝတာ တံ တေန သဒ္ဓိံ ဥပေါသထံ ကာတုံ အနိစ္ဆန္တံ ဒိသွာ “ဘာရိယံ မယာ ကမ္မံ ကတ”န္တိ စိန္တေတွာ – “ဘန္တေ, မယှံ အယျဿ သီလဘေဒော နတ္ထိ, မယာ ပန ဝီမံသနဝသေန ဧတံ ကတံ, ကရောထ တေန သဒ္ဓိံ ဥပေါသထ”န္တိ အာဟ။ သော တဿာ အာကာသေ ဌတွာ ကထေန္တိယာ သဒ္ဒဟိတွာ ဥပေါသထံ အကာသိ, န ပန ထေရေ ပုဗ္ဗေ ဝိယ မုဒုစိတ္တော အဟောသိ။ ဧတ္တကံ ဒေဝတာယ ပုဗ္ဗကမ္မံ။

အာယုပရိယောသာနေ ပန တေ ထေရာ ယထာသုခံ ဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တိံသု။ ဒေဝတာ အဝီစိမှိ နိဗ္ဗတ္တိတွာ ဧကံ ဗုဒ္ဓန္တရံ တတ္ထ ပစ္စိတွာ ဣမသ္မိံ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေ သာဝတ္ထိယံ နိဗ္ဗတ္တိတွာ ဝုဒ္ဓိမနွာယ သာသနေ ပဗ္ဗဇိတွာ ဥပသမ္ပဒံ လဘိ။ တဿ ပဗ္ဗဇိတဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ တံ ဣတ္ထိရူပံ တထေဝ ပညာယိ။ တေနေဝဿ **ကောဏ္ဍဓာနတ္ထေရော**တိ နာမံ ကရိံသု။ တံ တထာဝိစရန္တံ ဒိသွာ ဘိက္ခူ အနာထပိဏ္ဍိကံ အာဟံသု – “မဟာသေဋ္ဌိ, ဣမံ ဒုဿီလံ တဝ ဝိဟာရာ နီဟရ။ ဣမဉှိ နိဿာယ သေသဘိက္ခူနံ အယသော ဥပ္ပဇ္ဇိဿတီ”တိ။ ကိံ ပန, ဘန္တေ, သတ္ထာ ဝိဟာရေ နတ္ထီတိ? အတ္ထိ ဥပါသကာတိ။ တေန ဟိ, ဘန္တေ, သတ္ထာဝ ဇာနိဿတီတိ။ ဘိက္ခူ ဂန္တွာ ဝိသာခာယပိ တထေဝ ကထေသုံ။ သာပိ နေသံ တထေဝ ပဋိဝစနံ အဒါသိ။

ဘိက္ခူပိ တေဟိ အသမ္ပဋိစ္ဆိတဝစနာ ရညော အာရောစေသုံ – “မဟာရာဇ, ကောဏ္ဍဓာနတ္ထေရော ဧကံ ဣတ္ထိံ ဂဟေတွာ ဝိစရန္တော သဗ္ဗေသံ အယသံ ဥပ္ပာဒေသိ, တံ တုမှာကံ ဝိဇိတာ နီဟရထာ”တိ။ “ကဟံ ပန သော, ဘန္တေ”တိ? “ဝိဟာရေ, မဟာရာဇာ”တိ။ “ကတရသ္မိံ သေနာသနေ ဝိဟရတီ”တိ? “အသုကသ္မိံ နာမာ”တိ။ “တေန ဟိ ဂစ္ဆထ, အဟံ တံ ဂဏှိဿာမီ”တိ သော သာယနှသမယေ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ တံ သေနာသနံ ပုရိသေဟိ ပရိက္ခိပါပေတွာ ထေရဿ ဝသနဋ္ဌာနာဘိမုခော အဂမာသိ။ ထေရော မဟာသဒ္ဒံ သုတွာ ဝိဟာရာ နိက္ခမိတွာ ပမုခေ အဋ္ဌာသိ။ တမ္ပိဿ ဣတ္ထိရူပံ ပိဋ္ဌိပဿေ ဌိတံ ရာဇာ အဒ္ဒသ။ ထေရော ရညော အာဂမနံ ဉတွာ ဝိဟာရံ အဘိရုဟိတွာ နိသီဒိ။ ရာဇာ ထေရံ န ဝန္ဒိ, တမ္ပိ ဣတ္ထိံ နာဒ္ဒသ။ သော ဒွါရန္တရေပိ ဟေဋ္ဌာမဉ္စေပိ ဩလောကေန္တော အဒိသွာဝ ထေရံ အာဟ – “ဘန္တေ, ဣမသ္မိံ ဌာနေ ဧကံ ဣတ္ထိံ အဒ္ဒသံ, ကဟံ သာ”တိ? “န ပဿာမိ, မဟာရာဇာ”တိ။ “ဣဒါနိ မယာ တုမှာကံ ပိဋ္ဌိပဿေ ဌိတာ ဒိဋ္ဌာ”တိ ဝုတ္တေပိ “အဟံ န ပဿာမီ”စ္စေဝာဟ။ ရာဇာ “ကိံ နု ခေါ ဧတ”န္တိ စိန္တေတွာ, “ဘန္တေ, ဣတော တာဝ နိက္ခမထာ”တိ အာဟ။ ထေရေ နိက္ခမိတွာ ပမုခေ ဌိတေ ပုန သာ ထေရဿ ပိဋ္ဌိပဿေ အဋ္ဌာသိ။ ရာဇာ တံ ဒိသွာ ပုန ဥပရိတလံ အဘိရုဟိ, တဿ အာဂတဘာဝံ ဉတွာ ထေရော နိသီဒိ။ ပုန ရာဇာ တံ သဗ္ဗဋ္ဌာနေသု ဩလောကေန္တောပိ အဒိသွာ, “ဘန္တေ, ကဟံ သာ ဣတ္ထီ”တိ ပုန ထေရံ ပုစ္ဆိ။ နာဟံ ပဿာမိ မဟာရာဇာတိ။ “ကိံ ကထေထ, ဘန္တေ, မယာ ဣဒါနေဝ တုမှာကံ ပိဋ္ဌိပဿေ ဌိတာ ဒိဋ္ဌာ”တိ အာဟ။ အာမ, မဟာရာဇ, မဟာဇနောပိ “မေ ပစ္ဆတော ပစ္ဆတော ဣတ္ထီ ဝိစရတီ”တိ ဝဒတိ, အဟံ ပန န ပဿာမီတိ ။ ရာဇာ “ပဋိရူပကေန ဘဝိတဗ္ဗ”န္တိ သလ္လက္ခေတွာ ပုန ထေရံ, “ဘန္တေ, ဣတော တာဝ ဩတရထာ”တိ ဝတွာ ထေရေ ဩတရိတွာ ပမုခေ ဌိတေ ပုန တံ တဿ ပိဋ္ဌိပဿေ ဌိတံ ဒိသွာ ဥပရိတလံ အဘိရုဟိ။ ပုန နာဒ္ဒသ။ သော ပုန ထေရံ ပုစ္ဆိတွာ တေန “န ပဿာမီ”စ္စေဝ ဝုတ္တေ “ပဋိရူပကမေဝေတ”န္တိ နိဋ္ဌံ ဂန္တွာ ထေရံ အာဟ – “ဘန္တေ, ဧဝရူပေ သံကိလေသေ တုမှာကံ ပိဋ္ဌိတော ဝိစရန္တေ အညော ကောစိ တုမှာကံ ဘိက္ခံ န ဒဿတိ, နိဗဒ္ဓံ မမ ဂေဟံ ပဝိသထ, အဟမေဝ စတူဟိ ပစ္စယေဟိ ဥပဋ္ဌဟိဿာမီ”တိ ထေရံ နိမန္တေတွာ ပက္ကာမိ။

ဘိက္ခူ “ပဿထာဝုသော, ရညော ဟပကိရိယံ, ‘ဧတံ ဝိဟာရတော နီဟရာ’တိ ဝုတ္တေ အာဂန္တွာ စတူဟိ ပစ္စယေဟိ နိမန္တေတွာ ဂတော”တိ ဥဇ္ဈာယိံသု။ တမ္ပိ ထေရံ အာဟံသု – “အမ္ဘော, ဒုဿီလ, ဣဒါနိပိ ရာဇကောဏ္ဍော ဇာတော”တိ။ သောပိ ပုဗ္ဗေ ဘိက္ခူ ကိဉ္စိ ဝတ္တုံ အသက္ကောန္တော “တုမှေဟ ဒုဿီလာ, တုမှေဟ ကောဏ္ဍာ, တုမှေဟ ဣတ္ထိံ ဂဟေတွာ ဝိစရထာ”တိ အာဟ။ တေ ဂန္တွာ သတ္ထု အာရောစေသုံ – “ဘန္တေ, ကောဏ္ဍဓာနတ္ထေရော အမှေဟိ ဝုတ္တော အမှေဟ ‘ဒုဿီလာ’တိအာဒီနိ ဝတွာ အက္ကောသတီ”တိ။ သတ္ထာ တံ ပက္ကောသာပေတွာ ပုစ္ဆိ – “သစ္စံ ကိရ တွံ, ဘိက္ခု, ဧဝံ ဝဒေသီ”တိ? “သစ္စံ, ဘန္တေ”တိ။ “ကိံ ကာရဏာ”တိ? “မယာ သဒ္ဓိံ ကထိတကာရဏာ”တိ။ “တုမှေဟ, ဘိက္ခဝေ, ဣမိနာ သဒ္ဓိံ ကသ္မာ ကထေထာ”တိ။ “ဣမဿ ပစ္ဆတော ဣတ္ထိံ ဝိစရန္တိံ ဒိသွာ, ဘန္တေ”တိ။ “ဣမေ ကိရ တယာ သဒ္ဓိံ ဣတ္ထိံ ဝိစရန္တိံ ဒိသွာ ဝဒန္တိ, တွံ ကသ္မာ ကထေသိ ,

ဧတေ တာဝ ဒိသွာ ကထေန္တိ။ တွံ အဒိသွာဝ ဣမေဟိ သဒ္ဓိံ ကသ္မာ ကထေသိ, နနု ပုဗ္ဗေ တဝေဝ ဟာပိကံ ဒိဋ္ဌိံ နိဿာယ ဣဒံ ဇာတံ, ဣဒါနိ ကသ္မာ ပုန ဟာပိကံ ဒိဋ္ဌိံ ဂဏှာသီ”တိ။ ဘိက္ခူ “ကိံ ပန, ဘန္တေ, ဣမိနာ ပုဗ္ဗေ ကတ”န္တိ ပုစ္ဆိံသု။ အထ နေသံ သတ္ထာ တဿ ပုဗ္ဗကမ္မံ ကထေတွာ “ဘိက္ခု ဣဒံ ဟာပကမ္မံ နိဿာယ တွံ ဣမံ ဝိပ္ပကာရံ ပတ္တော, ဣဒါနိ တေ ပုန တထာရူပံ ဟာပိကံ ဒိဋ္ဌိံ ဂဟေတုံ န ယုတ္တံ, မာ ပုန ဘိက္ခူဟိ သဒ္ဓိံ ကိဉ္စိ ကထေဟိ, နိဿဒ္ဒေ မုခဝဋ္ဋိယံ ဆိန္နကံသထာလသဒိသော ဟောဟိ, ဧဝံ ကရောန္တော နိဗ္ဗာနပ္ပတ္တော နာမ ဘဝိဿတီ”တိ ဝတွာ အနုသန္ဓိံ ဃဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမာ ဂါထာ အဘာသိ –

၁၃၃. “မာဝေါစ ဖရုသံ ကဉ္စိ၊ ဝုတ္တာ ပဋိဝဒေယျု တံ။
ဒုက္ခာ ဟိ သာရမ္ဘကထာ၊ ပဋိဒဏ္ဍာ ဖုသေယျု တံ။

၁၃၄. “သစေ နေရေသိ အတ္တာနံ၊ ကံသော ဥပဟတော ယထာ။
ဧသ ပတ္တောသိ နိဗ္ဗာနံ၊ သာရမ္ဘော တေ န ဝိဇ္ဇတီ”တိ။

တတ္ထ **မာဝေါစ ဖရုသံ ကဉ္စိ** တိ ကဉ္စိ ဧကပုဂ္ဂလမ္ပိ ဖရုသံ မာ အဝစ။ **ဝုတ္တာ** တိ တယာ ပရေ “ဒုဿီလာ”တိ ဝုတ္တာ, တမ္ပိ တထေဝ **ပဋိဝဒေယျုံ။ သာရမ္ဘကထာ** တိ ဧသာ ကရဏုတ္တရာ ယုဂဂ္ဂဟကထာ နာမ **ဒုက္ခာ။ ပဋိဒဏ္ဍာ**တိ ကာယဒဏ္ဍာဒီဟိ ပရံ ပဟရန္တဿ တာဒိသာ ပဋိဒဏ္ဍာ တဝ မတ္ထကေ ပတေယျုံ။ **သစေ နေရေသီ**တိ သစေ အတ္တာနံ နိစ္စလံ ကာတုံ သက္ခိဿသိ။ **ကံသော ဥပဟတော ယထာ**တိ မုခဝဋ္ဋိယံ ဆိန္ဒိတွာ တလမတ္တံ ကတွာ ဌပိတကံသထာလံ ဝိယ။ တဉှိ ဟတ္ထပါဒေဟိ ဝါ ဒဏ္ဍကေန ဝါ ပဟဋမ္ပိ သဒ္ဒံ န ကရောတိ, **ဧသ ပတ္တောသီ** တိ သစေ ဧဝရူပေါ ဘဝိတုံ သက္ခိဿသိ, ဣမံ ပဋိပဒံ ပူရယမာနော ဣဒါနိ အပ္ပတ္တောပိ ဧသော နိဗ္ဗာနပ္ပတ္တော နာမ။ **သာရမ္ဘော တေ န ဝိဇ္ဇတီ** တိ ဧဝံ သန္တေ စ ပန “တွံ ဒုဿီလော, တုမှေဟ ဒုဿီလာ”တိဧဝမာဒိကော ဥတ္တရကရဏ တစာလက္ခဏော သာရမ္ဘောပိ တေ န ဝိဇ္ဇတိ, န ဘဝိဿတိယေဝါတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသု, ကောဏ္ဍဓာနတ္ထေရောပိ သတ္ထာရာ ဒိန္နဩဝါဒေ ဌတွာ အရဟတ္တံ ပါပုဏိ, န စိရဿေဝ အာကာသေ ဥပ္ပတိတွာ ပဌမံ သလာကံ ဂဏှီတိ။

ကောဏ္ဍဓာနတ္ထေရဝတ္ထု စတုတ္ထံ။

၅. ဥပေါသထိကဣတ္ထီနံ ဝတ္ထု

ယထာ ဒဏ္ဍေန တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ပုဗ္ဗာရာမေ ဝိဟရန္တော ဝိသာခါဒီနံ ဥပါသိကာနံ ဥပေါသထကမ္မံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သာဝတ္ထိယံ ကိရ ဧကသ္မိံ မဟာဥပေါသထဒိဝသေ ပဉ္စသတမတ္တာ ဣတ္ထိယော ဥပေါသထိကာ ဟုတွာ ဝိဟာရံ အဂမိံသု။ ဝိသာခါ တာသု မဟလ္လိကိတ္ထိယော ဥပသင်္ကမိတွာ ပုစ္ဆိ, “အမ္မာ, ကိမတ္ထံ ဥပေါသထိကာ ဇာတတ္ထာ”တိ။ တာဟိ “ဒိဗ္ဗသမ္ပတ္တိံ ပတ္ထေတွာ”တိ ဝုတ္တေ မဇ္ဈိမိတ္ထိယော ပုစ္ဆိ, တာဟိ “သပတ္တိဝသာ မုစ္စနတ္ထာယာ”တိ ဝုတ္တေ တရုဏိတ္ထိယော ပုစ္ဆိ, တာဟိ “ပဌမဂဗ္ဘေ ပုတ္တပဋိလာဘတ္ထာယာ”တိ ဝုတ္တေ ကုမာရိကာယော ပုစ္ဆိ, တာဟိ “တရုဏဘာဝေယေဝ ပတိကုလဂမနတ္ထာယာ”တိ ဝုတ္တေ တံ သဗ္ဗမ္ပိ တာသံ ကထံ သုတွာ

တာ အာအယ သတ္တူ သန္တိကံ ဂန္တွာ ပဋိပုစ္ဆိတွာ အာရောစေသိ။ တံ သုတွာ သတ္ထာ ''ဝိသာခေ ဣမေသံ သတ္တာနံ ဇာတိအာဒယော နာမ ဒဏ္ဍဟတ္ထကဂေါပါလကသဒိသာ, ဇာတိ ဇရာယ သန္တိကံ, ဇရာ ဗျာဓိနော သန္တိကံ, ဗျာဓိ မရဏဿ သန္တိကံ ပေသေတွာ မရဏံ ကုဌာရိယာ ဆိန္ဒန္တော ဝိယ ဇီဝိတံ ဆိန္ဒတိ, ဧဝံ သန္တေပိ ဝိဝဋ္ဋံ ပတ္ထေန္တာ နာမ နတ္ထိ, ဝဋ္ဋမေဝ ပန ပတ္ထေန္တိ''တိ ဝတွာ အနုသန္ဓိ ဃဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂါထမာဟ –

၁၃၅. ''ယထာ ဒဏ္ဍေန ဂေါပါလော၊ ဂါဝေါ ပါစေတိ ဂေါစရံ။
ဧဝံ ဇရာ စ မစ္စု စ၊ အာယုံ ပါစေန္တိ ပါဏိန''န္တိ။

တတ္ထ **ပါစေတီ**တိ ဆေကော **ဂေါပါလော** ကေဒါရန္တရံ ပဝိသန္တိယော **ဂါဝေါ ဒဏ္ဍေန** နိဝါရေတွာ တေနေဝ ပေါထေန္တော သုလဘတိဏောဒကံ **ဂေါစရံ** နေတိ။ **အာယုံ ပါစေန္တီ**တိ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ ဆိန္ဒန္တိ ခေပေန္တိ။ ဂေါပါလကော ဝိယ ဟိ ဇရာ စ မစ္စု စ, ဂေါဂဏော ဝိယ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ, ဂေါစရဘူမိ ဝိယ မရဏံ။ တတ္ထ ဇာတိ တာဝ သတ္တာနံ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ ဇရာယ သန္တိကံ ပေသေသိ, ဇရာ ဗျာဓိနော သန္တိကံ , ဗျာဓိ မရဏဿ သန္တိကံ။ တမေဝ မရဏံ ကုဌာရိယာ ဆေဒံ ဝိယ ဆိန္ဒိတွာ ဂစ္ဆတီတိ ဣဒမေတ္ထ ဩပမ္မသမ္ပဋိပါဒနံ။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပါပုဏိံသူတိ။

ဥပေါသထိကာနမိတ္ထီနံ ဝတ္ထု ပဉ္စမံ။

၆. အဇဂရပေတဝတ္ထု

အထ ပါပါနိ ကမ္မာနီ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဝေဠုဝနေ ဝိဟရန္တော အဇဂရပေတံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ဧကသ္မိဥ္ဟိ သမယေ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရော လက္ခဏတ္ထေရေန သဒ္ဓိံ ဂိဇ္ဈကူဋတော ဩတရန္တော ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ပဉ္စဝီသတိယောဇနိကံ အဇဂရပေတံ နာမ အဒ္ဒသ။ တဿ သီသတော အဂ္ဂိဇာလာ ဥဋ္ဌဟိတွာ ပရိယန္တံ ဂစ္ဆန္တိ, ပရိယန္တတော ဥဋ္ဌဟိတွာ သီသံ ဂစ္ဆန္တိ, ဥဘယတော ဥဋ္ဌဟိတွာ မဇ္ဈေ ဩတရန္တိ။ ထေရော တံ ဒိသွာ သိတံ ပါတွာကာသိ။ လက္ခဏတ္ထေရေန သိတကာရဏံ ပုဋ္ဌော ''အကာလော, အာဝုသော, ဣမဿ ပဉှဿ ဝေယျာကရဏာယ, သတ္ထု သန္တိကေ မံ ပုစ္ဆေယျာသီ''တိ ဝတွာ ရာဇဂဟေ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ သတ္ထု သန္တိကံ ဂတကာလေ လက္ခဏတ္ထေရေန ပုဋ္ဌော အာဟ – ''တတ္ရာဟံ, အာဝုသော, ဧကံ ပေတံ အဒ္ဒသံ, တဿ ဧဝရူပေါ နာမ အတ္တဘာဝေါ, အဟံ တံ ဒိသွာ 'န ဝတ မေ ဧဝရူပေါ အတ္တဘာဝေါ ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗော'တိ သိတံ ပါတွာကာသိ''န္တိ။ သတ္ထာ ''စက္ခုဘူတာ ဝတ, ဘိက္ခဝေ, သာဝကာ ဝိဟရန္တီ''တိအာဒီနိ (ပါရာ. ၂၂၈; သံ. နိ. ၂.၂ဝ၂) ဝဒန္တော ထေရဿ ကထံ ပတိဋ္ဌာပေတွာ ''မယာပိ ဧသော, ဘိက္ခဝေ, ပေတော ဗောဓိမဏ္ဍေယေဝ ဒိဋ္ဌော, 'ယေ စ ပန မေ ဝစနံ န သဒ္ဒဟေယျုံ, တေသံ တံ အဟိတာယ အဿာ'တိ န ကထေသိံ, ဣဒါနိ မောဂ္ဂလ္လာနံ သက္ခိံ လဘိတွာ ကထေမီ''တိ ဝတွာ ဘိက္ခူဟိ တဿ ပုဗ္ဗကမ္မံ ပုဋ္ဌော ဗျာကာသိ –

ကဿပဗုဒ္ဓကာလေ ကိရ သုမင်္ဂလသေဋ္ဌိ နာမ သုဝဏ္ဏိဋ္ဌကာဟိ ဘူမိံ သန္ထရိတွာ ဝီသတိဥသဘဋ္ဌာနေ တတ္တကေနေဝ ဓနေန ဝိဟာရံ ကာရေတွာ တာဝတ္တကေနေဝ ဝိဟာရမဟံ ကာရေသိ။ သော ဧကဒိဝသံ ပါတောဝ သတ္ထု သန္တိကံ ဂစ္ဆန္တော နဂရဒွာရေ ဧကိဿာ သာလာယ ကာသာဝံ သသီသံ ပါရုပိတွာ ကလလမက္ခိတေဟိ ပါဒေဟိ နိပန္နံ ဧကံ စောရံ ဒိသွာ ''အယံ ကလလမက္ခိတပါဒေါ ရတ္တိံ ဝိစရိတွာ ဒိဝါ နိပန္နမနုဿော ဘဝိဿတီ''တိ အာဟ။ စောရော မုခံ ဝိဝရိတွာ သေဋ္ဌိံ ဒိသွာ ''ဟောတု, ဇာနိဿာမိ တေ ကတ္တဗ္ဗ''န္တိ အာဃာတံ ဗန္ဓိတွာ သတ္တက္ခတ္တုံ ခေတ္တံ ဈာပေသိ, သတ္တက္ခတ္တုံ ဝဇေ ဂုန္နံ ပါဒေ ဆိန္ဒိ, သတ္တက္ခတ္တုံ ဂေဟံ ဈာပေသိ, သော ဧတ္တကေနာပိ ကောပံ နိဗ္ဗာပေတုံ အသက္ကောန္တော တဿ စူဠုပဋ္ဌာကေန သဒ္ဓိံ မိတ္တသန္ထဝံ ကတွာ ''ကိံ တေ သေဋ္ဌိနော ပိယ''န္တိ ပုစ္ဆိ ''ဂန္ဓကုဋိတော အညံ တဿ ပိယတရံ နတ္ထီ''တိ သုတွာ ''ဟောတု, ဂန္ဓကုဋိံ ဈာပေတွာ ကောပံ နိဗ္ဗာပေဿာမီ''တိ သတ္ထရိ ပိဏ္ဍာယ ပဝိဋ္ဌေ ပါနီယပရိဘောဇနီယဃဋေ ဘိန္ဒိတွာ ဂန္ဓကုဋိယံ အဂ္ဂိံ အဒါသိ။ သေဋ္ဌိ ''ဂန္ဓကုဋိ ကိရ ဈာယတီ''တိ သုတွာ အာဂစ္ဆန္တော ဈာမကာလေ အာဂန္တွာ ဂန္ဓကုဋိံ ဈာမံ ဩလောကေန္တော တလဂ္ဂမတ္တမ္ပိ ဒောမနဿံ အကတွာ ဝာမဗာဟုံ သမိဉ္ဇိတွာ ဒက္ခိဏေန ဟတ္ထေန မဟာအပ္ဖောဋနံ အပ္ဖောဋေ

သိ။ အထ နံ သမီပေ ဌိတာ ပုစ္ဆိသု – ''ကသ္မာ, သာမိ, တွေကံ ခနံ ဝိသုံ့ဖွေတွာ ကတဂန္ဓကုဋိယာ ဈာမကာလေ အဖွာဥမြေသိ''တိ? သော အာဟ – ''တွေကံ မေ, တာတ, အဂ္ဂိအာဒီဟိ အသာဓာရဏော ဗုဒ္ဓသွ သာသနေ ခနံ နိဒဟိတုံ လဒ္ဓံ, 'ပုနပိ တွေကံ ခနံ ဝိသုံ့ဖွေတွာ သတ္ထု ဂန္ဓကုဋိ ကာတုံ လဘိဿာမီ'တိ တုဋ္ဌမာနသော အဖွာဥမြေသိ''န္တိ။ သော ပုန တတ္ထကံ ခနံ ဝိသုံ့ဖွေတွာ ဂန္ဓကုဋိ ကာရေတွာ ဝီသတိသဟဿဘိက္ခုပရိဝါရဿ သတ္ထုနော အနံ အအာသိ။ တံ ဒိသွာ စောရော စိန္တေသိ – ''အဟံ ကူမံ အမာရေတွာ မဂ္ဂကာတုံ န သက္ခိဿာမိ, ဟောတု, မာရေဿာမိ န''န္တိ နိတသနန္တရေ ဆုရိကံ ဗန္ဓိတွာ သတ္တာဟံ ဝိဟာရေ ဝိစရန္တော်ပိ ဩကာသံ န လဘိ။ မဟာသေဋ္ဌိပိ သတ္တ ဒိဝသာနိ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ အနံ ဒတွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ အာဟ – ''ဘန္တေ, မမ ဧကေန ပုရိသေန သတ္တက္ခတ္တုံ ခေတ္တံ ဈာပိတံ, သတ္တက္ခတ္တုံ ဝဇေ ဂုန္နံ ဟာအ ဆိန္နာ, သတ္တက္ခတ္တုံ ဂေဟံ ဈာပိတံ, ကူအနိ ဂန္ဓကုဋိပိ တေနေဝ ဈာပိတာ ဘဝိဿတိ, အဟံ ကူမသိုံ အနေ ပဌမံ ပတ္တိံ တဿ ဒမ္မီ''တိ။

တံ သုတွာ စောရော ''ဘာရိယံ ဝတ မေ ကမ္မံ ကတံ, ဧဝံ အပရာဓကာရကေ မယိ ကူမဿ ကောပမတ္တမ္ပိ နတ္ထိ, ကူမသိုံ့ပိ အနေ မယှဟမေဝ ပဌမံ ပတ္တိံ ဒေတိ, အဟံ ကူမသိုံ ဒုဗ္ဘာမိ, ဧဝရူပံ မေ ပုရိသံ အခမာပေန္တဿ ဒေဝဒဏ္ဍောပိ မေ မတ္ထကေ ပတေယျာ''တိ ဂန္တွာ သေဋ္ဌိဿ ဟာဒမူလေ နိပဇ္ဇိတွာ ''ခမာဟိ မေ, သာမီ''တိ ဝတွာ ''ကိံ ကူဒ''န္တိ ဝုတ္တေ, ''သာမိ, ဧဝံ အယုတ္တကံ ကမ္မံ မယာ ကတံ, တဿ မေ ခမာဟီ''တိ အာဟ။ အထ နံ သေဋ္ဌိ ''တယာ မေ ကူဒဋ္ဌိဒဋ္ဌ ကတ''န္တိ သဗ္ဗံ ပုစ္ဆိတွာ ''အာမ, မယာ ကတ''န္တိ ဝုတ္တေ, ''တွံ မယာ န ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗော, ကသ္မာ မေ ကုဇ္ဈိတွာ ဧဝမကာသီ''တိ ပုစ္ဆိ။ သော ဧကဒိဝသံ နဂရာ နိက္ခန္တေန တေန ဝုတ္တဝစနံ သာရေတွာ ''ကူမိနာ မေ ကာရဏေန ကောပေ ဥပ္ပာဒိတော''တိ အာဟ။ သေဋ္ဌိ အတ္တနာ ဝုတ္တံ သရိတွာ ''အာမ, တာတ, ဝုတ္တံ မယာ, တံ မေ ခမာဟီ''တိ စောရံ ခမာပေတွာ ''ဥဋ္ဌေဟိ, တာတ, ခမာမိ တေ, ဂစ္ဆ, တာတာ''တိ အာဟ။ သစေ မေ, သာမိ, ခမသိ, သပုတ္တဒါရံ မံ ဂေဟေ အသံ ကရောဟီတိ။ တာတ, တွံ မယာ တွေကေ ကထိတေ ဧဝရူပံ ဆေဒနံ အကာသိ, ဂေဟေ ဝသန္တေန ပန သဒ္ဓိံ န သက္ကာ ကိဉ္စိ ကထေတုံ, န မေ တယာ ဂေဟေ ဝသန္တေန ကိစ္စံ အတ္ထိ, ခမာမိ တေ, ဂစ္ဆ, တာတာတိ။ စောရော တံ ကမ္မံ ကတွာ အာယုပရိယောသာနေ အဝီစိမှိ နိဗ္ဗတ္တော ဒီဃရတ္တံ တတ္ထ ပစ္စိတွာ ဝိပါကာဝသေသေန ကူအနိ ဂိဇ္ဈကူဋေ ပေတော ပစ္စတီတိ။

ဧဝံ သတ္ထာ တဿ ပုဗ္ဗကမ္မံ ကထေတွာ, ''ဘိက္ခဝေ, ဗာလာ နာမ ပာပါနိ ကမ္မာနိ ကရောန္တာ န ဗုဇ္ဈန္တိ, ပစ္ဆာ ပန အတ္တနာ ကတကမ္မေဟိ ဥယှမာနာ အတ္တနာဝ အတ္တနော အဝဂ္ဂိသဒိသာဝ ဟောန္တိ''တိ ဝတွာ အနုသန္ဓိံ ဃဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ကူမံ ကထမာဟ –

၁၃၆.''အထ ပါပါနိ ကမ္မာနိ၊ ကရံ ဗာလော န ဗုဇ္ဈတိ။
သေဟိ ကမ္မေဟိ ဒုမ္မေဓော၊ အဂ္ဂိဍဍ္ဎောဝ တပ္ပတိ''တိ။

တတ္ထ **အထ ပါပါနိ**တိ န ကေဝလံ **ဗာလော** ကောဓဝသေန ပါပါနိ ကရောတိ, ကရောန္တောပိ ပန **န ဗုဇ္ဈတိ** တိ အတ္ထော။ ပါပံ ကရောန္တော စ ''ပါပံ ကရောမီ''တိ အဗုဇ္ဈနကော နာမ နတ္ထိ။ ''ကူမဿ ကမ္မဿ ဧဝရူပေ နာမ ဝိပါကော''တိ အဇာနနတာယ ''န ဗုဇ္ဈတီ''တိ ဝုတ္တံ။ **သေဟိ**တိ သော တေဟိ အတ္တနော သန္တကေဟိ **ကမ္မေဟိ ဒုမ္မေဓော** နိပ္ပညော ပုဂ္ဂလော နိရယေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ **အဂ္ဂိဍဍ္ဎောဝ တပ္ပတိ** တိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပါပုဏိံသူတိ။

အဇဂရပေတဝတ္ထု ဆဋ္ဌံ။

၇. မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရဝတ္ထု

ယော ဒဏ္ဍေနာ တိ ကူမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဝေဠုဝနေ ဝိဟရန္တော မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ကောသိယ်ဥပ္ပတိ သမယေ တိတ္ထိယာ သန္နိပတိတွာ မန္တေသုံ – ‘‘ဇာနာထာဝုသော, ‘ကေန ကာရဏေန သမဏဿ
ဂေါတမဿ လာဘသက္ကာရော မဟာ ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တော’တိ ။ မယံ န ဇာနာမ, တုမှေပန ဇာနာထာတိ။ အာမ, ဇာ
နာမ, မဟာမောဂ္ဂလ္လာနံ နာမ ဧကံ နိဿာယ ဥပ္ပန္နော။ သော ဟိ ဒေဝလောကံ ဂန္တွာ ဒေဝတာဟိ ကတကမ္မံ ပုစ္ဆိ
တွာ အာဂန္တွာ မနုဿာနံ ကထေတိ ‘ဣဒံ နာမ ကတွာ ဧဝရူပံ သမ္ပတ္တိံ လဘန္တိ’တိ။ နိရယေ နိဗ္ဗတ္တာနမ္ပိ က
မ္မံ ပုစ္ဆိတွာ အာဂန္တွာ မနုဿာနံ ကထေတိ ‘ဣဒံ နာမ ကတွာ ဧဝရူပံ ဒုက္ခံ အနုဘဝန္တိ’တိ။ မနုဿာ တဿ
ကထံ သုတွာ မဟန္တံ လာဘသက္ကာရံ အဘိဟရန္တိ, သစေ တံ မာရေတုံ သက္ခိဿာမ, သော လာဘသက္ကာရော
အမှာကံ နိဗ္ဗတ္တိဿတီ’’တိ။ တေ ‘‘အတ္ထေကော ဥပါယော’’တိ သဗ္ဗေ ဧကစ္ဆန္ဒာ ဟုတွာ ‘‘ယံကိဉ္စိ ကတွာ
တံ မာရာပေဿာမာ’’တိ အတ္တနော ဥပဋ္ဌာကေ သမာဒပေတွာ ကဟာပဏသဟဿံ လဘိတွာ ပုရိသဃာတကမ္မံ က
တွာ စရန္တေ စောရေ ပက္ကောသာပေတွာ ‘‘မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရော နာမ ကာဠသိလာယံ ဝသတိ, တတ္ထ ဂန္
တွာ တံ မာရေထာ’’တိ တေသံ ကဟာပဏေ အဒံသု။ စောရာ ဓနလောဘေန သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ ‘‘ထေရံ မာရေဿာမာ’’တိ
ဂန္တွာ တဿ ဝသနဋ္ဌာနံ ပရိဝါရေသုံ။ ထေရော တေဟိ ပရိက္ခိတ္တဘာဝံ ဉတွာ ကုဉ္စိကစ္ဆိဒ္ဒေန နိက္ခမိတွာ ပ
က္ကာမိ။ တေ စောရာ တံ ဒိဝသံ ထေရံ အဒိသွာ ပုနေကဒိဝသံ ဂန္တွာ ပရိက္ခိပိံသု။ ထေရော ဉတွာ ကဏ္ဏိကာမဏ္ဍ
လံ ဘိန္ဒိတွာ အာကာသံ ပက္ခန္ဒိ။ ဧဝံ တေ ပဌမမာသေပိ မဇ္ဈိမမာသေပိ ထေရံ ဂဟေတုံ နာသက္ခိံသု။ ပစ္ဆိမမာသေ ပန
သမ္ပတ္တေ ထေရော အတ္တနာ ကတကမ္မဿ အာကမုနဘာဝံ ဉတွာ န အပဂစ္ဆိ။ စောရာ ဂန္တွာ ထေရံ ဂဟေတွာ
တဏ္ဍုလကဏမတ္တာနိဿ အဋ္ဌီနိ ကရောန္တာ ဘိန္ဒိံသု။ အထ နံ ‘‘မတော’’တိ သညာယ ဧကသ္မိံ ဂုမ္ဗပိဋ္ဌေ ခိပိတွ
တ ပက္ကမိံသု။

ထေရော ‘‘သတ္ထာရံ ပဿိတွာဝ ပရိနိဗ္ဗာယိဿာမီ’’တိ အတ္တဘာဝံ ဈာနဝေဌနေန ဝေဌေတွာ ထိရံ ကတွာ
အာကာသေန သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ, ‘‘ဘန္တေ, ပရိနိဗ္ဗာယိဿာမီ’’တိ အာဟ။ ‘‘ပရိနိဗ္ဗာ
ယိဿသိ, မောဂ္ဂလ္လာနာ’’တိ? ‘‘အာမ, ဘန္တေ’’တိ။ ‘‘ကတ္ထ ဂန္တွာ’’တိ? ‘‘ကာဠသိလာပဒေသံ, ဘန္တေ’’တိ။
တေန ဟိ, မောဂ္ဂလ္လာန, မယှံ ဓမ္မံ ကထေတွာ ယာဟိ။ တာဒိသဿ ဟိ မေ သာဝကဿ ဣဒါနိ ဒဿနံ နတ္ထီ
တိ။ သော ‘‘ဧဝံ ကရိဿာမိ, ဘန္တေ’’တိ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ အာကာသံ ဥပ္ပတိတွာ ပရိနိဗ္ဗာနဒိဝသေ သာရိပုတ္တ
တ္ထေရော ဝိယ နာနပ္ပကာရာ ဣဒ္ဓိယော ကတွာ ဓမ္မံ ကထေတွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ ကာဠသိလာဋဝိံ ဂန္တွာ ပရိ
နိဗ္ဗာယိ။ ‘‘ထေရံ ကိရ စောရာ မာရေသု’’န္တိ အယမ္ပိ ကထာ သကလဇမ္ဗုဒီပေ ပတ္ထရိ။ ရာဇာ အဇာတသတ္တု စောရေ ပ
ရိယေသနတ္ထာယ စရပုရိသေ ပယောဇေသိ။ တေသုပိ စောရေသု သုရာပါနေ သုရံ ပိဝန္တေသု ဧကော ဧကဿ ပိဋ္ဌိံ ပ
ဟရိတွာ ပါတေသိ။ သော တံ သန္တဇ္ဇေတွာ ‘‘အမ္ဘော ဒုဗ္ဗိနီတ, တွံ ကသ္မာ မေ ပိဋ္ဌိံ ပါတေသီ’’တိ အာဟ။ ကိံ
ပန ဟရေ ဒုဋ္ဌစောရ, တယာ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရော ပဌမံ ပဟဋောတိ? ကိံ ပန မယာ ပဟဋဘာဝံ တွံ န ဇာနာသီ
တိ? ဣတိ နေသံ ‘‘မယာ ပဟဋော, မယာ ပဟဋော’’တိ ဝဒန္တာနံ ဝစနံ သုတွာ တေ စရပုရိသာ တေ သဗ္ဗေ စောရေ ဂ
ဟေတွာ ရညော အာရောစေသုံ။ ရာဇာ စောရေ ပက္ကောသာပေတွာ ပုစ္ဆိ – ‘‘တုမှေဟိ ထေရော မာရိတော’’တိ?
‘‘အာမ, ဒေဝ’’တိ။ ‘‘ကေန တုမှေ ဥယျောဇိတာ’’တိ? ‘‘နဂ္ဂသမဏကေဟိ, ဒေဝ’’တိ။ ရာဇာ ပဉ္စသတေ နဂ္ဂသမဏ
ကေ ဂဟာပေတွာ ပဉ္စသတေဟိ စောရေဟိ သဒ္ဓိံ ရာဇင်္ဂဏေ နာဘိပ္ပမာဏေသု အာဝါဋေသု နိခဏာပေတွာ ပလာလေ
ဟိ ပဋိစ္ဆာဒာပေတွာ အဂ္ဂိံ အာပေသိ ။ အထ နေသံ ဈာမဘာဝံ ဉတွာ အယနင်္ဂလေဟိ ကသာပေတွာ သဗ္ဗေ ခဏ္ဍာခ
ဏ္ဍိကံ ကာရာပေသိ။

ဘိက္ခူ ဓမ္မသဘာယံ ကထံ သမုဋ္ဌာပေသုံ – ‘‘မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရော အတ္တနော အနနုရူပမေဝ မရဏံ ပတ္
တော’’တိ။ သတ္ထာ အာဂန္တွာ ‘‘ကာယ နုတ္ထ, ဘိက္ခဝေ, ဧတရဟိ ကထာယ သန္နိသိန္နာ’’တိ ပုစ္ဆိတွာ ‘‘ဣမာယ
နာမာ’’တိ ဝုတ္တေ, ‘‘ဘိက္ခဝေ, မောဂ္ဂလ္လာနော ဣမဿေဝ အတ္တဘာဝဿ အနနုရူပံ မရဏံ ပတ္တော, ပုဗ္ဗေ ပန
တေန ကတဿ ကမ္မဿ အနုရူပမေဝ မရဏံ ပတ္တော’’တိ ဝတွာ ‘‘ကိံ ပနဿ, ဘန္တေ, ပုဗ္ဗကမ္မ’’န္တိ ပုဋ္ဌော ဝိ
တ္ထာရေတွာ ကထေသိ –

အတီတေ ကိရ ဗာရာဏသိတသီ ဧကော ကုလပုတ္တော သယမေဝ ကောဋ္ဋနပစနာဒီနိ ကမ္မာနိ ကရောန္တော မာတာ
ပိတရော ပဋိဇဂ္ဂိ။ အထဿ မာတာပိတရော နံ, ‘‘တာတ, တွံ ဧကကောဝ ဂေဟေ စ အရညေ စ ကမ္မံ ကရောန္တော ကိ
လမသိ, ဧကံ တေ ကုမာရိကံ အာနေဿာမာ’’တိ ဝတွာ, ‘‘အမ္မတာတာ, န မယှံ ဧဝရူပါယတ္ထော, အဟံ ယာဝ တုမှ္
ဟေ ဇီဝထ, တာဝ တေ သဟတ္ထာ ဥပဋ္ဌဟိဿာမီ’’တိ တေန ပဋိက္ခိတ္တာ ပုနပ္ပုနံ တံ ယာစိတွာ ကုမာရိကံ အာနယိံ

သု။ သာ ကတိပါဟမေဝ တေ ဥပဋ္ဌဟိတွာ ပစ္ဆာ တေသံ ဒဿနမ္ပိ အနိစ္ဆန္တီ "န သက္ကာ တဝ မာတာပိတူဟိ သဒ္ဓိံ ဧကဋ္ဌာနေ ဝသိတု"န္တိ ဥဇ္ဈာယိတွာ တသ္မိံ အတ္တနော ကထံ အဂ္ဂဏှန္တေ တဿ ဗဟိဂတကာလေ မကစိတကခဏ္ဍာနိ စ ယာဂုဖေဏကဉ္စ ဂဟေတွာ တတ္ထ တတ္ထ အာကိရိတွာ တေနာဂန္တွာ "ကိံ ဣဒ"န္တိ ပုဋ္ဌာ အာဟ – "ဣမေသံ အန္ဓမဟလ္လကာနံ ဧတံ ကမ္မံ, သဗ္ဗံ ဂေဟံ ကိလိဋ္ဌံ ကရောန္တာ ဝိစရန္တိ, န သက္ကာ ဧတေဟိ သဒ္ဓိံ ဧကဋ္ဌာနေ ဝသိတု"န္တိ။ ဧဝံ တာယ နံ ပုနပ္ပုနံ ကထယမာနာယ ဧဝရူပေပိ ပူရိတပါရမီ သတ္တော မာတာပိတူဟိ သဒ္ဓိံ ဘိဇ္ဇိ။ သော "ဟောတု, ဇာနိဿာမိ နေသံ ကတ္တဗ္ဗ"န္တိ တေ ဘောဇေတွာ, "အမ္မတာတာ, အသုကဋ္ဌာနေ နာမ တုမှာကံ ဉာတကာ အာဂမနံ ပစ္စာသီသန္တိ, တတ္ထ ဂမိဿာမာ"တိ တေ ယာနကံ အာရောပေတွာ အာဒါယ ဂစ္ဆန္တော အဋဝိမဇ္ဈံ ပတ္တကာလေ, "တာတ, ရသ္မိယော ဂဏှာထ, ကတေ ပတောဒသညာယ ဂမိဿန္တိ, ဣမသ္မိံ ဌာနေ စောရာ ဝသန္တိ, အဟံ ဩတရာမီ"တိ ပိတု ဟတ္ထေ ရသ္မိယော ဒတွာ ဩတရိတွာ ဂစ္ဆန္တော သဒ္ဒံ ပရိဝတ္တေတွာ စောရာနံ ဥဋ္ဌိတသဒ္ဒမကာသိ။ မာတာပိတရော သဒ္ဒံ သုတွာ "စောရာ ဥဋ္ဌိတာ"တိ သညာယ, "တာတ, မယံ မဟလ္လကာ, တွံ အတ္တာနမေဝ ရက္ခာဟီ"တိ အာဟံသု။ သော မာတာပိတရော တထာဝိရဝန္တေပိ စောရသဒ္ဒံ ကရောန္တော ကောဋ္ဋေတွာ မာရေတွာ အဋဝိယံ ခိပိတွာ ပစ္စာဂမိ။

သတ္ထာ ဣဒံ တဿ ပုဗ္ဗကမ္မံ ကထေတွာ, "ဘိက္ခဝေ, မောဂ္ဂလ္လာနော ဧတ္တကံ ကမ္မံ ကတွာ အနေကဝဿသတသဟဿာနိ နိရယေ ပစ္စိတွာ ဝိပါကာဝသေသေန အတ္တဘာဝသတေ ဧဝမေဝ ကောဋ္ဋေတွာ သံစုဏ္ဏိတော မရဏံ ပတ္တော။ ဧဝံ မောဂ္ဂလ္လာနေန အတ္တနော ကမ္မာနုရူပမေဝ မရဏံ လဒ္ဓံ, ပဉ္စဟိ စောရသတေဟိ သဒ္ဓိံ လဘိံသု။ အပ္ပဒုဋ္ဌေသု ဟိ ပဒုဿန္တော ဒသဟိ ကာရဏေဟိ အနယဗျသနံ ပါပုဏာတိယေဝါ"တိ ဝတွာ အနုသန္ဓိံ ဃဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမာ ဂါထာ အဘာသိ –

၁၃၇. "ယော ဒဏ္ဍေန အဒဏ္ဍေသု၊ အပ္ပဒုဋ္ဌေသု ဒုဿတိ။
ဒသန္နမညတရံ ဌာနံ၊ ခိပ္ပမေဝ နိဂစ္ဆတိ။

၁၃၈. "ဝေဒနံ ဖရုသံ ဇာနိံ၊ သရီရဿ ဝ ဘေဒနံ။
ဂရုကံ ဝါပိ အာဗာဓံ၊ စိတ္တက္ခေပံ ဝ ပါပုဏေ။

၁၃၉. "ရာဇတော ဝါ ဥပသဂ္ဂံ၊ အဗ္ဘက္ခာနံ ဝ ဒါရုဏံ။
ပရိက္ခယံ ဝ ဉာတီနံ၊ ဘောဂါနံ ဝ ပဘင်္ဂုရံ။

၁၄၀. "အထ ဝါဿ အဂါရာနိ၊ အဂ္ဂိ ဍဟတိ ပါဝကော။
ကာယဿ ဘေဒါ ဒုပ္ပညော၊ နိရယံ သောပပဇ္ဇတီ"တိ။

တတ္ထ **အဒဏ္ဍေသူ**တိ ကာယဒဏ္ဍာဒိရဟိတေသု ခီဏာသဝေသု။ **အပ္ပဒုဋ္ဌေသူ**တိ ပရေသု ဝါ အတ္တနိ ဝါ နိရပရာဓေသု။ **ဒသန္နမညတရံ ဌာန**န္တိ ဒသသု ဒုက္ခကာရဏေသု အညတရံ ကာရဏံ။ **ဝေဒန**န္တိ သီသရောဂါဒိဘေဒံ **ဖရုသံ** ဝေဒနံ။ **ဇာနိ**န္တိ ကိစ္ဆာဓိဂတဿ ဓနဿ ဇာနိံ။ **ဘေဒန**န္တိ ဟတ္ထစ္ဆေဒါဒိကံ သရီရဘေဒနံ။ **ဂရုက**န္တိ ပက္ခဟတဧကစက္ခုကပီဌသပ္ပိကုဏိဘာဝကုဋ္ဌရောဂါဒိဘေဒံ ဂရုကာဗာဓံ ဝါ။ **စိတ္တက္ခေပ**န္တိ ဥမ္မာဒံ။ **ဥပသဂ္ဂ**န္တိ ယသဝိလောပသေနာပတိဋ္ဌာနာဒိအစ္ဆိန္ဒနာဒိကံ **ရာဇတော** ဥပသဂ္ဂံ ဝါ။ **အဗ္ဘက္ခာန**န္တိ အဒိဋ္ဌအသုတအစိန္တိတပုဗ္ဗံ "ဣဒံ သန္ဓိစ္ဆေဒါဒိကမ္မံ, ဣဒံ ဝါ ရာဇာပရာဓိကကမ္မံ တယာ ကတ"န္တိ ဧဝရူပံ **ဒါရုဏံ** အဗ္ဘက္ခာနံ ဝါ။ **ပရိက္ခယံ ဝ ဉာတီန**န္တိ အတ္တနော အဝဿယော ဘဝိတုံ သမတ္ထာနံ **ဉာတီနံ** ပရိက္ခယံ ဝါ။ **ပဘင်္ဂုရ**န္တိ ပဘင်္ဂုဘာဝံ ပူတိဘာဝံ။ ယံ ဟိဿ ဂေဟေ ဓညံ, တံ ပူတိဘာဝံ အာပဇ္ဇတိ, သုဝဏ္ဏံ အင်္ဂါရဘာဝံ, မုတ္တာ ကပ္ပာသဋ္ဌိဘာဝံ, ကဟာပဏံ ကပါလခဏ္ဍာဒိဘာဝံ, ဒွိပဒစတုပ္ပဒါ ကာဏကုဏာဒိဘာဝန္တိ အတ္ထော။ **အဂ္ဂိ ဍဟတီ**တိ ဧကသံဝစ္ဆရေ ဒွတ္တိက္ခတ္တုံ အညသ္မိံ ဒါဟကေ အဝိဇ္ဇမာနေပိ အသနိအဂ္ဂိ ဝါ ပတိတွာ ဍဟတိ, အတ္တနော ဓမ္မတာယ ဥဋ္ဌိတော ပါဝကော ဝါ ဍဟတိယေဝ။ **နိရယ**န္တိ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ ဣမေသံ ဒသန္နံ ဌာနာနံ အညတရံ ပတွာပိ ဧကံသေန သမ္ပရာယေ ပတ္တဗ္ဗံ ဒဿေတုံ "နိရယံ သောပပဇ္ဇတီ"တိ ဝုတ္တံ။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပါပုဏိံသူတိ။

၈. ဗဟုဘဏ္ဍိကဘိက္ခုဝတ္ထု

န နဂ္ဂစရိယာ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ဗဟုဘဏ္ဍိကံ ဘိက္ခုံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သာဝတ္ထိတသီ ကိရေကော ကုဋုမ္ဗိကော ဘရိယာယ ကာလကတာယ ပဗ္ဗဇိ။ သော ပဗ္ဗဇန္တော အတ္တနော ပရိဝေဏဉ္စ အဂ္ဂိသာလဉ္စ ဘဏ္ဍာဂဗ္ဘဉ္စ ကာရေတွာ သဗ္ဗမ္ပိ ဘဏ္ဍာဂဗ္ဘံ သပ္ပိမဓုတေလာဒီဟိ ပူရေတွာ ပဗ္ဗဇိ, ပဗ္ဗဇိတွာ စ ပန အတ္တနော ဒာသေ ပက္ကောသာပေတွာ ယထာရုစိကံ အာဟာရံ ပစာပေတွာ ဘုဉ္ဇတိ။ ဗဟုဘဏ္ဍော စ ဗဟုပရိက္ခာရော စ အဟောသိ။ ရတ္တိံ အညံ နိဝါသနပါရုပနံ ဟောတိ, ဒိဝါ အညံ နိဝါသနပါရုပနံ ဟောတိ, ဒိဝါ အညံ ဝိဟာရပစ္စန္တေ ဝသတိ။ တဿေကဒိဝသံ စီဝရပစ္စတ္ထရဏာနိ သုက္ခာပေန္တဿ သေနာသနစာရိကံ အာဟိဏ္ဍန္တာ ဘိက္ခူ ပဿိတွာ "ကဿိမာနိ, အာဝုသော"တိ ပုစ္ဆိတွာ "မယှ"န္တိ ဝုတ္တေ, "အာဝုသော, ဘဂဝတာ တိစီဝရာနိ အနုညာတာနိ, တွဉ္စ ပန ဧဝံ အပ္ပိစ္ဆဿ ဗုဒ္ဓဿ သာသနေ ပဗ္ဗဇိတွာ ဧဝံ ဗဟုပရိက္ခာရော ဇာတော"တိ တံ သတ္ထု သန္တိကံ နေတွာ, "ဘန္တေ, အယံ ဘိက္ခု အတိဗဟုဘဏ္ဍော"တိ အာရောစေသုံ။ သတ္ထာ "သစ္စံ ကိရ တံ ဘိက္ခူ"တိ ပုစ္ဆိတွာ "သစ္စံ, ဘန္တေ"တိ ဝုတ္တေ အာဟ – "ကသ္မာ ပန တွံ, ဘိက္ခု, မယာ အပ္ပိစ္ဆတာယ ဓမ္မေ ဒေသိတေ ဧဝံ ဗဟုဘဏ္ဍော ဇာတော"တိ။ သော တာဝတ္တကေနေဝ ကုပိတော "ဣမိနာ ဒါနိ နီဟာရေန စရိဿာမီ"တိ ပါရုပနံ ဆဍ္ဍေတွာ ပရိသမဇ္ဈေ ဧကစီဝရော အဋ္ဌာသိ။ အထ နံ သတ္ထာ ဥပတ္ထမ္ဘယမာနော နနု တွံ ဘိက္ခု ပုဗ္ဗေ ဟိရောတ္တပ္ပဂဝေသကော ဒကရက္ခသကာလေပိ ဟိရောတ္တပ္ပံ ဂဝေသမာနော ဒွါဒသ ဝဿာနိ ဝိဟာသိ, ကသ္မာ ဣဒါနိ ဧဝံ ဂရုကေ ဗုဒ္ဓသာသနေ ပဗ္ဗဇိတွာ စတုပရိသမဇ္ဈေ ပါရုပနံ ဆဍ္ဍေတွာ ဟိရောတ္တပ္ပံ ပဟာယ ဌိတောသီ တိ။ သော သတ္ထု ဝစနံ သုတွာ ဟိရောတ္တပ္ပံ ပစ္စုပဋ္ဌာပေတွာ တံ စီဝရံ ပါရုပိတွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဘိက္ခူ တဿ အတ္ထဿ အာဝိဘာဝတ္ထံ ဘဂဝန္တံ ယာစိံသု။ ဘဂဝါ အတီတံ အာဟရိတွာ ကထေသိ –

အတီတေ ကိရ ဗာရာဏသိရဇ္ဇေ အဂ္ဂမဟေသိယာ ကုစ္ဆိသ္မိံ ဗောဓိသတ္တော ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှိ။ တဿ နာမဂ္ဂဟဏဒိဝသေ **မဟိံသကုမာရော**တိ နာမံ ကရိံသု။ တဿ ကနိဋ္ဌဘာတာ **စန္ဒကုမာရော** နာမ အဟောသိ။ တေသံ မာတရိ ကာလကတာယ ရာဇာ အညံ အဂ္ဂမဟေသိဋ္ဌာနေ ဌပေသိ။ သာပိ ပုတ္တံ ဝိဇာယိ, **သူရိယကုမာရော**တိဿ နာမံ ကရိံသု။ တံ ဒိသွာ ရာဇာ တုဋ္ဌော "ပုတ္တဿ တေ ဝရံ ဒမ္မီ"တိ အာဟ။ သာပိ ခော, "ဒေဝ, ဣစ္ဆိတကာလေ ဂဏှိဿာမီ"တိ ဝတွာ ပုတ္တဿ ဝယပ္ပတ္တကာလေ ရာဇာနံ အာဟ – "ဒေဝေန မယှံ ပုတ္တဿ ဇာတကာလေ ဝရော ဒိန္နော, ဣဒါနိ မေ ပုတ္တဿ ရဇ္ဇံ ဒေဟီ"တိ ။ ရာဇာ "မမ ဒွေ ပုတ္တာ အဂ္ဂိက္ခန္ဓာ ဝိယ ဇလန္တာ ဝိစရန္တိ, န သက္ကာ တဿ ရဇ္ဇံ အတု"န္တိ ပဋိက္ခိပိတွာပိ တံ ပုနပ္ပုနံ ယာစမာနမေဝ ဒိသွာ "အယံ မေ ပုတ္တာနံ အနတ္ထမ္ပိ ကရေယျာ"တိ ပုတ္တေ ပက္ကောသာပေတွာ, "တာတာ, အဟံ သူရိယကုမာရဿ ဇာတကာလေ ဝရံ အဒါသိံ, ဣဒါနိဿ မာတာ ရဇ္ဇံ ယာစတိ, အဟံ တဿ န ဒါတုကာမော, တဿ မာတာ တုမှာကံ အနတ္ထမ္ပိ ကရေယျ, ဂစ္ဆထ တုမှေ, အရညံ ဝသိတွာ မမစ္စယေနာဂန္တွာ ရဇ္ဇံ ဂဏှထာ"တိ ဥယျောဇေသိ။ တေ ပိတရံ ဝန္ဒိတွာ ဟသာဒ ဩတရန္တေ ရာဇင်္ဂဏေ ကီဠမာနော သူရိယကုမာရော ဒိသွာ တံ ကာရဏံ ဉတွာ တေဟိ သဒ္ဓိံ နိက္ခမိ။ တေသံ ဟိမဝန္တံ ပဝိဋ္ဌကာလေ ဗောဓိသတ္တော မဂ္ဂါ ဩက္ကမ္မ အညတရသ္မိံ ရုက္ခမူလေ နိသီဒိတွာ သူရိယကုမာရံ အာဟ – "တာတ, ဧတံ သရံ ဂန္တွာ နှာယိတွာ စ ပိဝိတွာ စ အမှာကမ္ပိ ပဒုမိနိပဏ္ဏေဟိ ဥဒကံ အာဟရာ"တိ။ သော ပန သရော ဝေဿဝဏဿ သန္တိကာ ဧကေန ဒကရက္ခသေန လဒ္ဓေါ ဟောတိ။ ဝေဿဝဏော စ တံ အာဟ – "ဌပေတွာ ဒေဝဓမ္မဇာနနကေ ယေ စ အညေ ဣမံ သရံ ဩတရန္တိ, တေ ခာဒိတုံ လဘသီ"တိ။ တတော ပဋ္ဌာယ သော တံ သရံ ဩတိဏ္ဏောတိဏ္ဏေ ဒေဝဓမ္မေ ပုစ္ဆိတွာ အဇာနန္တေ ခာဒတိ, သူရိယကုမာရောပိ တံ သရံ အဝီမံသိတွာဝ ဩတရိ, တေန စ "ဒေဝဓမ္မေ ဇာနာသီ"တိ ပုစ္ဆိတော "ဒေဝဓမ္မာ နာမ စန္ဒိမသူရိယာ"တိ အာဟ။ အထ နံ "တွံ ဒေဝဓမ္မေ န ဇာနာသီ"တိ ဥဒကံ ပဝေသေတွာ အတ္တနော ဘဝနေ ဌပေသိ။ ဗောဓိသတ္တောပိ တံ စိရာယန္တံ ဒိသွာ စန္ဒကုမာရံ ပေသေသိ။ သောပိ တေန "ဒေဝဓမ္မေ ဇာနာသီ"တိ ပုစ္ဆိတော "ဒေဝဓမ္မာ နာမ စတဿော ဒိသာ"တိ အာဟ။ ဒကရက္ခသော တမ္ပိ ဥဒကံ ပဝေသေတွာ တတ္ထေဝ ဌပေသိ။

ဗောဓိသတ္တော တသ္မိံပိ စိရာယန္တေ “အန္တရာယေန ဘဝိတဗ္ဗ”န္တိ သယံ ဂန္တွာ ဒ္ဝိန္နမ္ပိ ဩတရဏပဒံ ယေဝ ဒိသွာ “အယံ သရော ရက္ခသပရိဂ္ဂဟိတော”တိ ဉတွာ ခဂ္ဂံ သန္နယှိတွာ ဓနုံ ဂဟေတွာ အဋ္ဌာသိ။ ရက္ခသော တံ အနောတရန္တံ ဒိသွာ ဝနကမ္မိကပုရိသဝေသေနာဂန္တွာ အာဟ – “ဘော ပုရိသ, တွံ မဂ္ဂကိလန္တော, က သ္မာ ဣမံ သရံ ဩတရိတွာ နှာတွာ စ ပိဝိတွာ စ ဘိသမုလာလံ ခါဒိတွာ ပုပ္ဖာနိ ပိလန္ဓိတွာ န ဂစ္ဆသီ”တိ။ ဗောဓိ သတ္တော တံ ဒိသွာဝ “ဧသ သော ယက္ခော”တိ ဉတွာ “တယာ မေ ဘာတရော ဂဟိတာ”တိ အာဟ။ အာမ, မယာ ဂဟိ တာတိ။ ကိံ ကာရဏာတိ? အဟံ ဣမံ သရံ ဩတိဏ္ဏေဏ္ဏေ လဘာမီတိ ။ ကိံ ပန သဗ္ဗေဝ လဘာသီတိ? ဒေဝဓမ္မဇာန နကေ ဌပေတွာ အဝသေသေ လဘာမီတိ။ အတ္ထိ ပန တေ ဒေဝဓမ္မေဟိ အတ္ထောတိ? အာမ, အတ္ထီတိ။ အဟံ ကထေ ဿာမီတိ။ တေန ဟိ ကထေဟီတိ။ န သက္ကာ ကိလိဋ္ဌေန ဂတ္တေန ကထေတုန္တိ။ ယက္ခော ဗောဓိသတ္တံ နှာပေ တွာ ပါနီယံ ပါယေတွာ အလင်္ကရိတွာ အလင်္ကတမဏ္ဍပမဇ္ဈေ ပလ္လင်္ကံ အာရောပေတွာ သယမ္ပိ ပါဒမူ လေ နိသီဒိ။ အထ နံ ဗောဓိသတ္တော “သက္ကစ္စံ သုဏာဟီ”တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

> “ဟိရိဩတ္တပ္ပသမ္ပန္နာ၊ သုက္ကဓမ္မသမာဟိတာ။
> သန္တော သပ္ပုရိသာ လောကေ၊ **ဒေဝဓမ္မာ** တိ ဝုစ္စရေ”တိ။ (ဇာ. ၁.၁.၆)။

ယက္ခော ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သုတွာ ပသန္နော ဗောဓိသတ္တံ အာဟ – “ပဏ္ဍိတ, အဟံ တေ ပသန္နော, ဧကံ ဘာတရံ ဒမ္မိ, ကတရံ အာနေမီ”တိ? “ကနိဋ္ဌံ အာနေဟီ”တိ။ ပဏ္ဍိတ, တွံ ကေဝလံ ဒေဝဓမ္မေ ဇာနာသိယေဝ, န ပန တေသု ဝတ္တသီတိ။ ကိံ ကာရဏာတိ? ယသ္မာ ဇေဋ္ဌံ ဌပေတွာ ကနိဋ္ဌံ အာဟရာပေန္တော ဇေဋ္ဌာပစာယိကကမ္မံ န ကရောသီတိ, ဒေဝဓမ္မေ စာဟံ ယက္ခ ဇာနာမိ, တေသု စ ဝတ္တာမိ။ မယဉှိ ဧတံ နိဿာယ ဣမံ အရညံ ပဝိဋ္ဌာ။ ဧတဿ ဟိ အတ္ထာယ အမှာကံ ပိတရံ ဧတဿ မာတာ ရဇ္ဇံ ယာစိ, အမှာကံ ပန ပိတာ တံ ဝရံ အဒတွာ အမှာကံ အနုရက္ခဏတ္ထာယ အရညေ ဝါသံ အနုဇာနိ, သော ကုမာရော အနိဝတ္တိတွာ အမှေဟိ သဒ္ဓိံ အာဂတော။ “တံ အရညေ ဧကော ယ က္ခော ခါဒီ”တိ ဝုတ္တေပိ န ကောစိ သဒ္ဒဟိဿတိ။ တေနာဟံ ဂရဟဘယဘီတော တမေဝ အာဟရာပေမီတိ။ ယက္ခော ဗောဓိသတ္တဿ ပသီဒိတွာ “သာဓု ပဏ္ဍိတ, တွံဝေဝ ဒေဝဓမ္မေ ဇာနာသိ, ဒေဝဓမ္မေသု စ ဝတ္တသီ”တိ ဒွေဝ ဘာ တရော အာနေတွာ အဒါသိ။ အထ နံ ဗောဓိသတ္တော ယက္ခဘာဝေ အာဒီနဝံ ကထေတွာ ပဉ္စသု သီလေသု ပတိဋ္ဌာပေ သိ။ သော တေန သုသံဝိဟိတာရက္ခော တသ္မိံ အရညေ ဝသိတွာ ပိတရိ ကာလကတေ ယက္ခံ အာဒာယ ဗာရာဏသိံ ဂန္ တွာ ရဇ္ဇံ ဂဟေတွာ စန္ဒကုမာရဿ ဥပရဇ္ဇံ, သူရိယကုမာရဿ သေနာပတိဋ္ဌာနံ ဒတွာ ယက္ခဿ ရမဏီယေ ဌာနေ အာယတနံ ကာရာပေတွာ ယထာ သော လာဘဂ္ဂပ္ပတ္တော ဟောတိ, တထာ အကာသိ။

သတ္ထာ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ အာဟရိတွာ ဇာတကံ သမောဓာနေသိ “တဒါ ရက္ခသော ဗဟုဘဏ္ဍိကဘိက္ခု အဟောသိ, သူရိယကုမာရော အာနန္ဒော, စန္ဒကုမာရော သာရိပုတ္တော, မဟိံသကုမာရော ပန အဟမေဝ”တိ။ ဧဝံ သတ္ထာ ဇာ တကံ ကထေတွာ “ဧဝံ တွံ, ဘိက္ခု, ပုဗ္ဗေ ဒေဝဓမ္မေ ဂဝေသမာနော ဟိရိဩတ္တပ္ပသမ္ပန္နော ဝိစရိတွာ ဣဒါနိ စတုပရိ သမဇ္ဈေ ဣမိနာ နီဟာရေန ဌတွာ မမ ပုရတော ‘အပ္ပိစ္ဆောမှီ’တိ ဝဒန္တော အယုတ္တံ အကာသိ။ န ဟိ သာဋကပဋိ က္ခေပါဒိမတ္တေန သမဏော နာမ ဟောတိ”တိ ဝတွာ အနုသန္ဓိံ ဃဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂါထမာဟ –

၁၄၁. “န နဂ္ဂစရိယာ န ဇဋာ န ပင်္ကာ၊ နာနာသကာ ထဏ္ဍိလသာယိကာ ဝါ။
ရဇောဇလ္လံ ဥက္ကုဋိကပ္ပဓာနံ၊ သောဓေန္တိ မစ္စံ အဝိတိဏ္ဏကင်္ခ”န္တိ။

တတ္ထ **နာနာသကာ**တိ န အနသကာ, ဘတ္တပဋိက္ခေပကာတိ အတ္ထော။ **ထဏ္ဍိလသာယိကာ** တိ ဘူမိသယနာ။ **ရ ဇောဇလ္လ**န္တိ ကဒ္ဒမလေပနာကာရေန သရီရေ သန္နိဟိတရဇော ။ **ဥက္ကုဋိကပ္ပဓာန**န္တိ ဥက္ကုဋိကဘာဝေန အာရဒ္ဓ ဝီရိယံ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယော ဟိ မစ္စော “ဧဝံ အဟံ လောကနိဿရဏသင်္ခာတံ သုဒ္ဓိံ ပါပုဏိဿာမီ”တိ ဣ မေသု နဂ္ဂစရိယာဒီသု ယံ ကိဉ္စိ သမာဒါယ ဝတ္တေယျ, သော ကေဝလံ မိစ္ဆာဒဿနဉ္စေဝ ဝဍ္ဎေယျ, ကိလမထဿ သ စ ဘာဂီ အဿ။ န ဟိ ဧတာနိ သုသမာဒိန္နာနိပိ အဋ္ဌဝတ္ထုကာယ ကင်္ခာယ အဝိတိဏ္ဏဘာဝေန **အဝိတိဏ္ဏကင်္ခံ မစ္စံ သောဓေန္တီ**တိ။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပါပုဏိံသူတိ။

ဗဟုဘဏ္ဍိကဘိက္ခုဝတ္ထု အဋ္ဌမံ။

၉. သန္တတိမဟာမတ္တဝတ္ထု

အလင်္ကတော စေပိ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော သန္တတိမဟာမတ္တံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သော ဟိ ဧကသ္မိံ ကာလေ ရညော ပသေနဒိကောသလဿ ပစ္စန္တံ ကုပိတံ ဝူပသမေတွာ အာဂတော။ အထဿ ရာဇာ တုဋ္ဌော သတ္တ ဒိဝသာနိ ရဇ္ဇံ ဒတွာ ဧကံ နစ္စဂီတကုသလံ ဣတ္ထိံ အဒါသိ။ သော သတ္တ ဒိဝသာနိ သုရာမဒမတ္တော ဟုတွာ သတ္တမေ ဒိဝသေ သဗ္ဗာလင်္ကာရပဋိမဏ္ဍိတော ဟတ္ထိက္ခန္ဓဝရဂတော နှာနတိတ္ထံ ဂစ္ဆန္တော သတ္ထာရံ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသန္တံ ဒွါရန္တရေ ဒိသွာ ဟတ္ထိက္ခန္ဓဝရဂတောဝ သီသံ စာလေတွာ ဝန္ဒိတွာ ပက္ကာမိ။ သတ္ထာ သိတံ ကတွာ "ကော နု ခော, ဘန္တေ, သိတပါတုကရဏေ ဟေတူ"တိ အာနန္ဒတ္ထေရေန ပုဋ္ဌော သိတကာရဏံ အာစိက္ခန္တော အာဟ – "ပဿာနန္ဒ, သန္တတိမဟာမတ္တံ, အဇ္ဇ သဗ္ဗာဘရဏပဋိမဏ္ဍိတောဝ မမ သန္တိကံ အာဂန္တွာ စတုပ္ပဒိကဂါထာဝသာနေ အရဟတ္တံ ပတွာ သတ္တတာလမတ္တေ အာကာသေ နိသီဒိတွာ ပရိနိဗ္ဗာယိဿတီ"တိ။ မဟာဇနော ထေရေန သဒ္ဓိံ ကထေန္တဿ သတ္ထု ဝစနံ အဿောသိ။ တတ္ထ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာ စိန္တယိံသု – "ပဿထ သမဏဿ ဂေါတမဿ ကိရိယံ, မုခပ္ပတ္တမေဝ ဘာသတိ, အဇ္ဇ ကိရ သော ဧဝံ သုရာမဒမတ္တော ယထာလင်္ကတောဝ ဧတဿ သန္တိကေ ဓမ္မံ သုတွာ ပရိနိဗ္ဗာယိဿတိ, အဇ္ဇေဝ တံ မုသာဝါဒေန နိဂ္ဂဏှိဿာမာ"တိ။ သမ္မာဒိဋ္ဌိကာ စိန္တေသုံ – "အဟော ဗုဒ္ဓါနံ မဟာနုဘာဝတာ, အဇ္ဇ ဗုဒ္ဓလီဠှဉ္စေဝ သန္တတိမဟာမတ္တလီဠှဉ္စ ဒဋ္ဌုံ လဘိဿာမာ"တိ။

သန္တတိမဟာမတ္တောပိ နှာနတိတ္ထေ ဒိဝသဘာဂံ ဥဒကကီဠံ ကီဠိတွာ ဥယျာနံ ဂန္တွာ အာပါနဘူမိယံ နိသီဒိ။ သာပိ ဣတ္ထီ ရင်္ဂမဇ္ဈံ ဩတရိတွာ နစ္စဂီတံ ဒဿေတုံ အာရဘိ။ တဿာ သရီရလီဠှာယ ဒဿနတ္ထံ သတ္တာဟံ အပ္ပါဟာရတာယ တံ ဒိဝသံ နစ္စဂီတံ ဒဿယမာနာယ အန္တောကုစ္ဆိယံ သတ္ထကဝါတာ သမုဋ္ဌာယ ဟဒယမံသံ ကန္တိတွာ အဂမံသု။ သာ တင်္ခဏညေဝ မုခေန စေဝ အက္ခီဟိ စ ဝိဝဋ္ဋေဟိ ကာလမကာသိ။ သန္တတိမဟာမတ္တော "ဥပဓာရေထ န"န္တိ ဝတွာ "နိရုဒ္ဓါ, သာမီ"တိ စ ဝုတ္တမတ္တေယေဝ ဗလဝသောကေန အဘိဘူတော တင်္ခဏညေဝဿ သတ္တာဟံ ပီတသုရာ တတ္တကပါလေ ဥဒကဗိန္ဒု ဝိယ ပရိက္ခယံ အဂမာသိ။ သော "န မေ ဣမံ သောကံ အညော နိဗ္ဗာပေတုံ သက္ခိဿတိ အညတြ တထာဂတေနာ"တိ ဗလကာယပရိဝုတော သာယနှသမယေ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ ဝန္ဒိတွာ ဧဝမာဟ – "ဘန္တေ, 'ဧဝရူပေါ မေ သောကော ဥပ္ပန္နော, တံ မေ တုမှေ နိဗ္ဗာပေတုံ သက္ခိဿထာ'တိ အာဂတောမှိ, ပဋိသရဏံ မေ ဟောထာ"တိ။ အထ နံ သတ္ထာ "သောကံ နိဗ္ဗာပေတုံ သမတ္ထဿေဝ သန္တိကံ အာဂတောသိ။ ဣမိဿာ ဟိ ဣတ္ထိယာ ဣမိနာဝ အာကာရေန မတကာလေ တဝ ရောဒန္တဿ ပဂ္ဃရိတအဿူနိ စတုန္နံ မဟာသမုဒ္ဒါနံ ဥဒကတော အတိရေကတရာနီ"တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

> "ယံ ပုဗ္ဗေ တံ ဝိသောသေဟိ၊ ပစ္ဆာ တေ မာဟု ကိဉ္စနံ။
> မဇ္ဈေ စေ နော ဂဟေဿသိ၊ ဥပသန္တော စရိဿသီ"တိ။ (သု. နိ. ၉၅၅၊ ၁၁၀၅; စူဠနိ. ဇတုကဏ္ဏိမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသ ၆၈)။

ကထာပရိယောသာနေ သန္တတိမဟာမတ္တော အရဟတ္တံ ပတွာ အတ္တနော အာယုသင်္ခါရံ ဩလောကေန္တော တဿ အပ္ပဝတ္တနဘာဝံ ဉတွာ သတ္ထာရံ အာဟ – "ဘန္တေ, ပရိနိဗ္ဗာနံ မေ အနုဇာနာထာ"တိ။ သတ္ထာ တေန ကတကမ္မံ ဇာနန္တောပိ "မုသာဝါဒေန နိဂ္ဂဏှာနတ္ထံ သန္နိပတိတာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာ ဩကာသံ န လဘိဿန္တိ, 'ဗုဒ္ဓလီဠှဉ္စေဝ သန္တတိမဟာမတ္တလီဠှဉ္စ ပဿိဿာမာ'တိ သန္နိပတိတာ သမ္မာဒိဋ္ဌိကာ ဣမိနာ ကတကမ္မံ သုတွာ ပုညေသု အာဒရံ ကရိဿန္တီ"တိ သလ္လက္ခေတွာ "တေန ဟိ တယာ ကတကမ္မံ မယှံ ကထေဟိ, ကထေန္တော စ ဘူမိယံ ဌိတော အကထေတွာ သတ္တတာလမတ္တေ အာကာသေ ဌိတော ကထေဟီ"တိ အာဟ။ သော "သာဓု, ဘန္တေ"တိ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ ဧကတာလပ္ပမာဏံ ဥဂ္ဂမ္မ ဩရောဟိတွာ ပုန သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ ဥဂ္ဂစ္ဆန္တော ပဋိပါဋိယာ သတ္တတာလပ္ပမာဏေ အာကာသေ ပလ္လင်္ကေန နိသီဒိတွာ "သုဏာထ မေ, ဘန္တေ, ပုဗ္ဗကမ္မ"န္တိ ဝတွာ အာဟ –

ဣတော ကေနဝုတိကပေ ဝိပဿိသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓကာလေ အဟံ ဗန္ဓုမတိနဂရေ ကေသိမ် ကုလေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ စိန္တေသိ – ''ကိံ နု ခော ပရေသံ ဆေဒံ တ ပီဠံ တ အကရဏကမ္မ''န္တိ ဥပဓာရေန္တော ဓမ္မဃောသကကမ္မံ ဒိသွာ တတော ပဋ္ဌာယ တံ ကမ္မံ ကရောန္တော မဟာဇနံ သမာဒပေတွာ ''ပုညာနိ ကရောထ, ဥပေါသထဒိဝသေသု ဥပေါသထံ သမာဒိယထ, အနံ ဒေထ, ဓမ္မံ သုဏာထ, ဗုဒ္ဓရတနာဒီဟိ သဒိသံ အညံ နာမ နတ္ထိ, တိဏ္ဏံ ရတနာနံ သက္ကာရံ ကရောထာ''တိ ဥဃ္ဃောသေန္တော ဝိစရာမိ။ တဿ မယှံ သဒ္ဒံ သုတွာ ဗုဒ္ဓပိတာ ဗန္ဓုမတိမဟာရာဇာ မံ ပက္ကောသာပေတွာ, ''တာတ, ကိံ ကရောန္တော ဝိစရသီ''တိ ပုစ္ဆိတွာ, ''ဒေဝ, တိဏ္ဏံ ရတနာနံ ဂုဏံ ပကာသေတွာ မဟာဇနံ ပုညကမ္မေသု သမာဒပေန္တော ဝိစရာမီ''တိ ဝုတ္တေ, ''ကတ္ထ နိသီဒန္တော ဝိစရသီ''တိ မံ ပုစ္ဆိတွာ ''ပဒသာဝ, ဒေဝါ''တိ မယာ ဝုတ္တေ, ''တာတ, န တွံ ဧဝံ ဝိစရိတုံ အရဟသိ, ဣမံ ပုပ္ဖဒာမံ ပိလန္ဓိတွာ အဿပိဋ္ဌေ နိသိန္နောဝ ဝိစရာ''တိ မယှံ မုတ္တာဒာမသဒိသံ ပုပ္ဖဒာမံ ဒတွာ ဒန္တံ အဿံ အဒာသိ။ အထ မံ ရညာ ဒိန္နပရိဟာရေန တထေဝ ဥဃ္ဃောသေတွာ ဝိစရန္တံ ပုန ရာဇာ ပက္ကောသာပေတွာ, ''တာတ, ကိံ ကရောန္တော ဝိစရသီ''တိ ပုစ္ဆိတွာ ''တဒေဝ, ဒေဝါ''တိ ဝုတ္တေ, ''တာတ, အဿောပိ တေ နာနုစ္ဆဝိကော, ဣဓ နိသီဒိတွာ ဝိစရာ''တိ စတုသိန္ဓဝယုတ္တရထံ အဒာသိ။ တတိယ တရေပိ မေ ရာဇာ သဒ္ဒံ သုတွာ ပက္ကောသာပေတွာ, ''တာတ, ကိံ ကရောန္တော ဝိစရသီ''တိ ပုစ္ဆိတွာ ''တဒေဝ, ဒေဝါ''တိ ဝုတ္တေ, ''တာတ, ရထောပိ တေ နာနုစ္ဆဝိကော''တိ မယှံ မဟန္တံ ဘောဂက္ခန္ဓံ မဟာပသာဓနဉ္စ ဒတွာ ဧကဉ္စ ဟတ္ထိံ အဒာသိ။ သွာဟံ သဗ္ဗာဘရဏပဋိမဏ္ဍိတော ဟတ္ထိက္ခန္ဓေ နိသိန္နော အသီတိ ဝဿသဟဿာနိ ဓမ္မဃောသကကမ္မံ အကာသိံ, တဿ မေ တွက်ကံ ကာလံ ကာယတော စန္ဒနဂန္ဓော ဝါယတိ, မုခတော ဥပ္ပလဂန္ဓော ဝါယတိ။ ဣဒံ မယှံ ကတကမ္မန္တိ။

ဧဝံ သော အတ္တနော ပုဗ္ဗကမ္မံ ကထေတွာ အာကာသေ နိသိန္နောဝ တေဇောဓာတုံ သမာပဇ္ဇိတွာ ပရိနိဗ္ဗာယိ။ သရီရေ အဂ္ဂိဇာလာ ဥဋ္ဌဟိတွာ မံသလောဟိတံ ဈာပေသိ, သုမနပုပ္ဖာနိ ဝိယ ဓာတုယော အဝသိဿိံသု။ သတ္ထာ သုဒ္ဓဝတ္ထံ ပသာရေသိ, ဓာတုယော တတ္ထ ပတိံသု။ တာ ပတ္တေ ပက္ခိပိတွာ စတုမဟာပထေ ထူပံ ကာရေသိ ''မဟာဇနော ဝန္ဒိတွာ ပုညဘာဂီ ဘဝိဿတီ''တိ။ ဘိက္ခူ ဓမ္မသဘာယံ ကထံ သမုဋ္ဌာပေသုံ, ''အာဝုသော, သန္တတိမဟာမတ္တော ကထာဝသာနေ အရဟတ္တံ ပတွာ အလင်္ကတပဋိယတ္တောယေဝ အာကာသေ နိသီဒိတွာ ပရိနိဗ္ဗုတော, ကိံ နု ခော ဧတံ 'သမဏော'တိ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတိ ဥဒာဟု ဗြာဟ္မဏော''တိ။ သတ္ထာ အာဂန္တွာ ''ကာယ နုတ္ထ, ဘိက္ခဝေ, ဧတရဟိ ကထာယ သန္နိသိန္နာ''တိ ပုစ္ဆိတွာ ''ဣမာယ နာမာ''တိ ဝုတ္တေ, ''ဘိက္ခဝေ, မမ ပုတ္တံ 'သမဏော'တိပိ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတိ, 'ဗြာဟ္မဏော'တိပိ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတိယေဝါ''တိ ဝတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂါထမာဟ –

၁၄၂. အလင်္ကတော စေပိ သမံ စရေယျ၊
သန္တော ဒန္တော နိယတော ဗြဟ္မစာရီ။
သဗ္ဗေသု ဘူတေသု နိဓာယ ဒဏ္ဍံ၊
သော ဗြာဟ္မဏော သော သမဏော သ ဘိက္ခူ''တိ။

တတ္ထ **အလင်္ကတော** တိ ဝတ္ထာဘရဏေဟိ ပဋိမဏ္ဍိတော။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ဝတ္ထာလင်္ကာရာဒီဟိ အလင်္ကတော **စေပိ** ပုဂ္ဂလော ကာယာဒီဟိ **သမံ စရေယျ,** ရာဂါဒိဝူပသမေန **သန္တော** ဣန္ဒြိယဒမနေန **ဒန္တော** စတုမဂ္ဂနိယမေန **နိယတော** သေဋ္ဌစရိယာယ **ဗြဟ္မစာရီ** ကာယဒဏ္ဍာဒီနံ ဩရောပိတတာယ **သဗ္ဗေသု ဘူတေသု နိဓာယ ဒဏ္ဍံ။ သော** ဧဝရူပေါ ဗာဟိတပါပတ္တာ **ဗြာဟ္မဏော** တိပိ သမိတပါပတ္တာ **သမဏော**တိပိ ဘိန္နကိလေသတ္တာ **ဘိက္ခူ** တိပိ ဝတ္တဗ္ဗောယေဝါတိ။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပါပုဏိံသူတိ။

သန္တတိမဟာမတ္တဝတ္ထု နဝမံ။

၁၀. ပိလောတိကတိဿတ္ထေရဝတ္ထု

ဟိရီနိသေဓောတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ပိလောတိကတ္ထေရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ဧကသ္မိဉ္ဟိ သမယေ အာနန္ဒတ္ထေရော ဧကံ ပိလောတိကခဏ္ဍနိဝတ္ထံ ကပါလံ အာဒါယ ဘိက္ခာယ စရန္တံ ဒါ
ရကံ ဒိသွာ "ကိံ တေ ဧဝံ ဝိစရိတွာ ဇီဝနတော ပဗ္ဗဇ္ဇာ န ဥတ္တရိတရာ"တိ ဝတွာ, "ဘန္တေ, ကော မံ ပဗ္ဗာဇေဿ
တီ"တိ ဝုတ္တေ "အဟံ ပဗ္ဗာဇေဿာမီ"တိ တံ အာဒါယ ဂန္တွာ သဟတ္ထာ နှာပေတွာ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဒတွာ ပ
ဗ္ဗာဇေသိ။ တဉ္စ ပန နိဝတ္ထပိလောတိကခဏ္ဍံ ပသာရေတွာ ဩလောကေန္တော ပရိဿာဝနကရဏမတ္တမ္ပိ ဂယှ
ူပဂံ ကဉ္စိ ပဒေသံ အဒိသွာ ကပါလေန သဒ္ဓိံ ဧကိဿာ ရုက္ခသာခါယ ဌပေသိ။ သော ပဗ္ဗဇိတွာ လဒ္ဓူပသမ္ပဒော
ဗုဒ္ဓါနံ ဥပ္ပန္နလာဘသက္ကာရံ ပရိဘုဉ္ဇမာနော မဟဂ္ဃာနိ စီဝရာနိ အစ္ဆာဒေတွာ ဝိစရန္တော ထူလသရီရော ဟုတွာ
ဥက္ကဏ္ဌိတွာ "ကိံ မေ ဖနဿ သဒ္ဓါဒေယျံ နိဝါသေတွာ ဝိစရဏေန, အတ္တနော ပိလောတိကမေဝ နိဝါသေဿ
ာမီ"တိ တံ ဌာနံ ဂန္တွာ ပိလောတိကံ ဂဟေတွာ "အဟိရိက နိလ္လဇ္ဇ ဝေရူဟာနံ ဝတ္ထာနံ အစ္ဆာဒနဋ္ဌာနံ ပဟာယ
ဣမံ ပိလောတိကခဏ္ဍံ နိဝါသေတွာ ကပါလဟတ္ထော ဘိက္ခာယ စရိတုံ ဂစ္ဆသီ"တိ တံ အာရမ္မဏံ ကတွာ အတ္တနာ
ဝ အတ္တာနံ ဩဝဒိ, ဩဝဒန္တဿေဝ ပနဿ စိတ္တံ သန္နိသီဒိ။ သော တံ ပိလောတိကံ တတ္ထေဝ ပဋိသာမေတွာ နိ
ဝတ္တိတွာ ဝိဟာရမေဝ ဂတော။ သော ကတိပါဟစ္စယေန ပုနပိ ဥက္ကဏ္ဌိတွာ တထေဝ ဝတွာ နိဝတ္တိ, ပုနပိ တ
ထေဝါတိ။ တံ ဧဝံ အပရာပရံ ဝိစရန္တံ ဒိသွာ ဘိက္ခူ "ကဟံ, အာဝုသော, ဂစ္ဆသီ"တိ ပုစ္ဆန္တိ။ သော "အာစရိယဿ
သ သန္တိကံ ဂစ္ဆာမာဝုသော"တိ ဝတွာ ဧတေနေဝ နီဟာရေန အတ္တနော ပိလောတိကခဏ္ဍမေဝ အာရမ္မဏံ ကတွာ အ
တ္တာနံ နိသေဓေတွာ ကတိပါဟေနေဝ အရဟတ္တံ ပါပုဏိ။ ဘိက္ခူ အာဟံသု – "ကိံ, အာဝုသော, န အနိ အာစရိယဿ
သ သန္တိကံ ဂစ္ဆသိ, နနု အယံ တေ ဝိစရဏမဂ္ဂေါ"တိ။ အာဝုသော, အာစရိယေန သဒ္ဓိံ သံသဂ္ဂေ သတိ ဂတောမှာ,
ဣဒါနိ ပန မေ ဆိန္နော သံသဂ္ဂေါ, တေနဿ သန္တိကံ န ဂစ္ဆာမီတိ။ ဘိက္ခူ တထာဂတဿ အာရောစေသုံ – "ဘန္တ
တေ, ပိလောတိကတ္ထေရော အညံ ဗျာကရောတီ"တိ။ ကိမာဟ, ဘိက္ခဝေတိ? ဣဒံ နာမ, ဘန္တေတိ။ တံ သုတွာ သ
တ္ထာ "အာမ, ဘိက္ခဝေ, မမ ပုတ္တော သံသဂ္ဂေ သတိ အာစရိယဿ သန္တိကံ ဂတော, ဣဒါနိ ပနဿ သံသဂ္ဂေါ
ဆိန္နော, အတ္တနာဝ အတ္တာနံ နိသေဓေတွာ အရဟတ္တံ ပတ္တော"တိ ဝတွာ ဣမာ ဂါထာ အဘာသိ –

၁၄၃."ဟိရီနိသေဓော ပုရိသော, ကောစိ လောကသ္မိံ ဝိဇ္ဇတိ။
ယော နိဒ္ဒံ အပဗောဓေတိ, အဿော ဘဒြော ကသာမိဝ။

၁၄၄."အဿော ယထာ ဘဒြော ကသာနိဝိဋ္ဌော,
အာတာပိနော သံဝေဂိနော ဘဝါထ။
သဒ္ဓါယ သီလေန စ ဝီရိယေန စ,
သမာဓိနာ ဓမ္မဝိနိစ္ဆယေန စ။
သမ္ပန္နဝိဇ္ဇာစရဏာ ပတိဿတာ,
ဇဟိဿထ ဒုက္ခမိဒံ အနပ္ပက"န္တိ။

တတ္ထ အန္တော ဥပ္ပန္နံ အကုသလဝိတက္ကံ ဟိရိယာ နိသေဓေတီတိ **ဟိရီနိသေဓော။ ကောစိ လောကသ္မိံ** န္တိ ဧ
ဝရူပေါ ပုဂ္ဂလော ဒုလ္လဘော, ကောစိဒေဝ လောကသ္မိံ **ဝိဇ္ဇတိ။ ယော နိဒ္ဒံ** န္တိ အပ္ပမတ္တော သမဏဓမ္မံ ကရောန္
တော အတ္တနော ဥပ္ပန္နံ နိဒ္ဒံ အပဟရန္တော ဗုဇ္ဈတီတိ **အပဗောဓေတိ။ ကသာမိဝ**တိ ယထာ **ဘဒြော အဿော** အတ္တ
နိ ပတမာနံ ကသံ အပဟရတိ, အတ္တနိ ပတိတုံ န ဒေတိ။ ယော ဧဝံ နိဒ္ဒံ အပဗောဓေတိ, သော ဒုလ္လဘောတိ အတ္ထော။

ဒုတိယဂါထာယ အယံ သင်္ခေပတ္ထော – "ဘိက္ခဝေ, ယထာ **ဘဒြော အဿော** ပမာဒမာဂမ္မ ကသာယ နိဝိဋ္ဌော
ဌော, အဟမ္ပိ နာမ ကသာယ ပဟဋ္ဌော"တိ အပရဘာဂေ အာတပ္ပံ ကရောတိ, ဧဝံ တုမှေပိ **အာတာပိနော သံဝေဂိနော
ဘဝထ** , ဧဝံဘူတာ လောကိယလောကုတ္တရာယ ဒုဝိဓာယ **သဒ္ဓါယ** စ စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလေန စ ကာယိကစေတသိကဝီရိ
ယေန စ အဋ္ဌသမာပတ္တိသမာဓိနာ စ ကာရဏာကာရဏဇာနနလက္ခဏေန **ဓမ္မဝိနိစ္ဆယေန** စ သမန္နာဂတာ ဟုတွာ တိ
ဿန္နံ ဝိဇ္ဇာနံ အဋ္ဌန္နံ ဝါ ဝိဇ္ဇာနံ, ပဉ္စဒသန္နဉ္စ စရဏာနံ သမ္ပတ္တိယာ **သမ္ပန္နဝိဇ္ဇာစရဏာ** ။ ဥပဋ္ဌိတသတိတာယ **ပတိဿ
တာ** ဟုတွာ ဣဒံ အနပ္ပကံ ဝဋ္ဋဒုက္ခံ ပဇဟိဿထာတိ။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပါပုဏိံသူတိ။

ပိလောတိကတိဿတ္ထေရဝတ္ထု ဒသမံ။

၁၁. သုခသာမဏေရဝတ္ထု

ဥဒကဉှိ နယန္တိ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော သုခသာမဏေရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

အတီတသ္မိဉှိ ဗာရာဏသိသေဋ္ဌိနော ဂန္ဓကုမာရော နာမ ပုတ္တော အဟောသိ။ ရာဇာ တဿ ပိတရိ ကာလကတေ တံ ပက္ကောသာပေတွာ သမဿာသေတွာ မဟန္တေန သက္ကာရေန တဿေဝ သေဋ္ဌိဋ္ဌာနံ အဒါသိ။ သော တတော ပဋ္ဌာယ **ဂန္ဓသေဋ္ဌိ** တိ ပညာယိ။ အထဿ ဘဏ္ဍာဂါရိကော ဓနဂဗ္ဘဒွါရံ ဝိဝရိတွာ, "သာမိ, ဣဒံ တေ ဧတ္တကံ ပိတု ဓနံ, ဧတ္တကံ ပိတာမဟာဒီန"န္တိ နီဟရိတွာ ဒဿေသိ။ သော တံ ဓနရာသိံ ဩလောကေတွာ အာဟ – "ကိံ ပန တေ ဣမံ ဓနံ ဂဟေတွာ န ဂမိံသူ"တိ။ "သာမိ, ဓနံ ဂဟေတွာ ဂတာ နာမ နတ္ထိ။ အတ္တနာ ကတံ ကုသလာကုသလမေဝ ဟိ အာဒါယ သတ္တာ ဂစ္ဆန္တီ"တိ။ သော စိန္တေသိ – "တေ ဗာလတာယ ဓနံ သဏ္ဌာပေတွာ ပဟာယ ဂတာ, အဟံ ပန ဧတံ ဂဟေတွာဝ ဂမိဿာမီ"တိ။ ဧဝံ ပန စိန္တေန္တော "ဒါနံ ဝါ ဒဿာမိ, ပူဇံ ဝါ ကရိဿာမီ"တိ အစိန္တေတွာ "ဣဒံ သဗ္ဗံ ခါဒိတွာဝ ဂမိဿာမီ"တိ စိန္တေသိ။ သော သတသဟဿံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ ဖလိကမယံ နှာနကောဋ္ဌကံ ကာရေသိ, သတသဟဿံ ဒတွာ ဖလိကမယမေဝ နှာနဖလကံ, သတသဟဿံ ဒတွာ နိသီဒနပလ္လင်္ကံ, သတသဟဿံ ဒတွာ ဘောဇနပါတိံ, သတသဟဿမေဝ ဒတွာ ဘောဇနဋ္ဌာနေ မဏ္ဍပံ ကာရာပေသိ, သတသဟဿံ ဒတွာ ဘောဇနပါတိယာ အာသိတ္တကူပဓာနံ ကာရေသိ, သတသဟဿေနေဝ ဂေဟေ သီဟပဉ္ဇရံ သဏ္ဌာပေသိ, အတ္တနော ပါတရာသတ္ထာယ သဟဿံ အဒါသိ, သာယမာသတ္ထာယပိ သဟဿမေဝ။ ပုဏ္ဏမဒိဝသေ ပန ဘောဇနတ္ထာယ သတသဟဿံ အဒါသိ, တံ ဘတ္တံ ဘုဉ္ဇနဒိဝသေ သတသဟဿံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ နဂရံ အလင်္ကရိတွာ ဘေရိံ စရာပေသိ – "ဂန္ဓသေဋ္ဌိဿ ဘတ္တဘုဉ္ဇနာကာရံ ဩလောကေန္တူ"တိ။

မဟာဇနော မဉ္စာတိမဉ္စေ ဗန္ဓိတွာ သန္နိပတိ။ သောပိ သတသဟဿဂ္ဃနကေ နှာနကောဋ္ဌကေ သတသဟဿဂ္ဃနကေ ဖလကေ နိသီဒိတွာ သောဠသဟိ ဂန္ဓောဒကဃဋေဟိ နှာတွာ တံ သီဟပဉ္ဇရံ ဝိဝရိတွာ တသ္မိံ ပလ္လင်္ကေ နိသီဒိ။ အထဿ တသ္မိံ အာသိတ္တကူပဓာနေ တံ ပါတိံ ဌပေတွာ သတသဟဿဂ္ဃနကံ ဘောဇနံ ဝဍ္ဎေသုံ။ သော နာဋကပရိဝုတော ဧဝရူပါယ သမ္ပတ္တိယာ တံ ဘောဇနံ ဘုဉ္ဇတိ။ အပရေန သမယေန ဧကော ဂါမိကမနုဿော အတ္တနော ပရိဗ္ဗယာဟရဏတ္ထံ ဒါရုအာဒီနိ ယာနကေ ပက္ခိပိတွာ နဂရံ ဂန္တွာ သဟာယကဿ ဂေဟေ နိဝါသံ ဂဏှိ။ တဒါ ပန ပုဏ္ဏမဒိဝသော ဟောတိ။ "ဂန္ဓသေဋ္ဌိနော ဘုဉ္ဇနလီဠှံ ဩလောကေန္တူ"တိ နဂရေ ဘေရိံ စရာပေသိ။ အထ နံ သဟာယကော အာဟ – "သမ္မ, ဂန္ဓသေဋ္ဌိနော တေ ဘုဉ္ဇနလီဠှံ ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗ"န္တိ။ "န ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗံ, သမ္မာ"တိ။ "တေန ဟိ ဧဟိ, ဂစ္ဆာမ, အယံ နဂရေ ဘေရိ စရတိ, ဧတဿ မဟာသမ္ပတ္တိံ ပဿာမာ"တိ နဂရဝါသီ ဇနပဒဝါသိံ ဂဟေတွာ အဂမာသိ။ မဟာဇနောပိ မဉ္စာတိမဉ္စေ အဘိရုဟိတွာ ပဿတိ။ ဂါမဝါသီ ဘတ္တဂန္ဓံ ဃာယိတွာဝ နဂရဝါသိံ အာဟ – "မယှံ ဧတဿ ပါတိယာ ဘတ္တပိဏ္ဍေ ပိပါသာ ဇာတာ"တိ။ သမ္မ, မာ ဧဝံ ပတ္ထယိ, န သက္ကာ လဒ္ဓုန္တိ။ သမ္မ, အလဘန္တော န ဇီဝိဿာမီတိ။ သော တံ ပဋိဗာဟိတုံ အသက္ကောန္တော ပရိသပရိယန္တေ ဌတွာ "ပဏာမာမိ တေ, သာမီ"တိ တိက္ခတ္တုံ မဟာသဒ္ဒံ နိစ္ဆာရေတွာ "ကော ဧသော"တိ ဝုတ္တေ အဟံ, သာမီတိ။ "ကိမေတ"န္တိ။ "အယံ ဧကော ဂါမဝါသီ တုမှာကံ ပါတိယံ ဘတ္တပိဏ္ဍေ ပိပါသံ ဥပ္ပာဒေသိ, ဧကံ ဘတ္တပိဏ္ဍံ ဒါပေထာ"တိ။ "န သက္ကာ လဒ္ဓု"န္တိ။ "ကိံ, သမ္မ, သုတံ တေ"တိ? "သုတံ မေ, အပိစ လဘန္တော ဇီဝိဿာမိ, အလဘန္တဿ မေ မရဏံ ဘဝိဿတီ"တိ။ သော ပုနပိ ဝိရဝိ – "အယံ ကိရ, သာမိ, အလဘန္တော မရိဿတိ, ဇီဝိတမဿ ဒေထာ"တိ။ အမ္ဘော ဘတ္တပိဏ္ဍော နာမ သတမ္ပိ အဂ္ဃတိ, သတဒွယမ္ပိ အဂ္ဃတိ။ ယော ယော ယာစတိ, တဿ တဿ ဒဒမာနော အဟံ ကိံ ဘုဉ္ဇိဿာမီတိ? သာမိ, အယံ အလဘန္တော မရိဿတိ, ဇီဝိတမဿ ဒေထာတိ။ န သက္ကာဝ မုဓာ လဒ္ဓုံ, ယဒိ ပန အလဘန္တော န ဇီဝတိ, တီဏိ သံဝစ္ဆရာနိ မမ ဂေဟေ ဘတိံ ကရောတု, ဧဝမဿ ဘတ္တပါတိံ ဒါပေဿာမီတိ။ ဂါမဝါသီ တံ သုတွာ "ဧဝံ ဟောတု, သမ္မာ"တိ သဟာယကံ ဝတွာ ပုတ္တဒါရံ ပဟာယ "ဘတ္တပါတိအတ္ထာယ တီဏိ သံဝစ္ဆရာနိ ဘတိံ ကရိဿာမီ"တိ သေဋ္ဌိဿ ဂေဟံ ပါဝိသိ။ သော ဘတိံ ကရောန္တော သဗ္ဗကိစ္စာနိ သက္ကစ္စံ အကာသိ။ ဂေဟေ ဝါ အရညေ ဝါ ရတ္တိံ ဝါ ဒိဝါ ဝါ သဗ္ဗာနိ ကတ္တဗ္ဗကမ္မာနိ ကတာနေဝ ပညာယိံသု။ "ဘတ္တဘတိကော"တိ စ ဝုတ္တေ သကလနဂရေပိ ပညာယိ။ အထဿ ဒိဝသေ ပရိပုဏ္ဏေ ဘတ္တဝေယျာဝဋိကော "ဘတ္တဘတိကဿ, သာမိ, ဒိဝသော ပုဏ္ဏော, ဒုက္ကရံ တေန ကတံ တီဏိ သံဝစ္ဆရာနိ ဘတိံ ကရောန္တေန, ဧကမ္ပိ ကမ္မံ န ကောပိတပုဗ္ဗ"န္တိ အာဟ။

အထသ္သ သေဋ္ဌိ အတ္တနော သာယဟတရာသတ္ထာယ ဒေ့ဝ သဟဿာနိ, တဿ ဟတရာသတ္ထာယ သဟသ္သန္တိ တီဏိ သဟဿာနိ အာပေတ္ွာ အာဟ – ''အဇ္ဇ မယှံ ကတ္တဗ္ဗံ ပရိဟာရံ တသ္သေ့ဝ ကရောထာ''တိ။ ဝတ္ွာ စ ပန ဌပေတ္ွာ ကေံ စိန္တာမဏိံ နာမ ပိယဘရိယံ အဝသေသဇနမ္ပိ ''အဇ္ဇ တမေဝ ပရိတရေထာ''တိ ဝတ္ွာ သဗ္ဗသမ္ပတ္တိံ တဿ နိယ္ယာဒေသိ။ သော သေဋ္ဌိနော နှာပနောဒကေန တသ္သေ့ဝ ကောဋ္ဌကေ တသ္မိံ ဖလကေ နိသိန္နော နှာတ္ွာ တသ္သေ့ဝ နိတသနသာဋ္ဋကေ နိတသေတ္ွာ တသ္သေ့ဝ ပလ္လင္ကေ နိသီဒိ။ သေဋ္ဌိပိ နဂရေ ဘေရိံ စရာပေသိ – ''ဘတ္တဘတိကော ဂန္ဓသေဋ္ဌိဿ ဂေဟေ တီဏိ သံဝစ္ဆရာနိ ဘတိံ ကတ္ွာ ဟတိံ လဘိ, တဿ ဘုဥ္ဇနသမ္ပတ္တိံ ဩလောကေန္တူ''တိ။ မဟာဇနော မဥ္စာတိမဥ္စေ အဘိရုဟိတ္ွာ ပဿတိ, ကမတသိဿ ဩလောကိတောလောကိတဋ္ဌာနံ ကမ္ပနာကာရပ္ပတ္တံ အဟောသိ။ နာဋကာ ပရိတရေတ္ွာ အဋ္ဌံသုံ, တဿ ပုရတော ဘတ္တဟတိံ ဝမေတ္ွာ ဌပယိံသု။ အထဿ ဟတ္ထဓောဝနဝေလာယ ဂန္ဓမာဒနေ ဇကော ပစ္စေကဗုဒ္ဓော သတ္တမေ ဒိဝသေ သမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌာယ ''ကတ္ထ နု ခော အဇ္ဇ ဘိက္ခာစာရတ္ထာယ ဂစ္ဆာမီ''တိ ဥပဓာရေန္တော ဘတ္တဘတိကံ အဒ္ဒသ။ အထ သော ''အယံ တီဏိ သံဝစ္ဆရာနိ ဘတိံ ကတ္ွာ ဘတ္တဟတိံ လဘိ, အတ္ထိ နု ခော ဧတဿ သဒ္ဓာ, နတ္ထီ''တိ ဥပဓာရေန္တော ''အတ္ထီ''တိ ဥတ္ွာ ''သဒ္ဓာပိ ဧကစ္စေ သင်္ဂဟံ ကာတုံ န သက္ကောန္တိ, သက္ခိဿတိ နု ခော မေ သင်္ဂဟံ ကာတု''န္တိ စိန္တေတ္ွာ ''သက္ခိဿတိ စေဝ မမ စ သင်္ဂဟကရဏံ နိဿာယ မဟာသမ္ပတ္တိံ လဘိဿတီ''တိ ဉတ္ွာ စီဝရံ ဟာရုပိတ္ွာ ပတ္တမာဒာယ ဝေဟာသံ အဗ္ဘုဂ္ဂန္တွာ ပရိသန္တရေန ဂန္တွာ တဿ ပုရတော ဌိတမေဝ အတ္တာနံ ဒဿေသိ။

သော ပစ္စေကဗုဒ္ဓံ ဒိသွာ စိန္တေသိ – ''အဟံ ပုဗ္ဗေ အဒိန္နဘာဝေန ဧကိဿာ ဘတ္တဟတိယာ အတ္ထာယ တီဏိ သံဝစ္ဆရာနိ ပရဂေဟေ ဘတိံ အကာသိံ, ဣဒါနိ မေ ဣဒံ ဘတ္တံ ဧကံ ရတ္တိန္ဒိဝံ ရက္ခေယ္យ, သစေ ပန နံ အယျဿ ဒဿာမိ, အနေကာနိပိ ကပ္ပကောဋိသဟဿာနိ ရက္ခိဿတိ , အယျဿေ့ဝ နံ ဒဿာမီ''တိ။ သော တီဏိ သံဝစ္ဆရာနိ ဘတိံ ကတ္ွာ လဒ္ဓဘတ္တဟတိတော ဧကပိဏ္ဍမ္ပိ မုခေ အဋ္ဌပေတ္ွာ တဏှံ ဝိနောဒေတ္ွာ သယမေဝ ဟတိံ ဥက္ခိပိတ္ွာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ ဟတိံ အညဿ ဟတ္ထေ ဒတ္ွာ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန ဝန္ဒိတ္ွာ ဟတိံ တမဟတ္ထေန ဂဟေတ္ွာ ဒက္ခိဏဟတ္ထေန တဿ ပတ္တေ ဘတ္တံ အာကိရိ။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓော ဘတ္တဿ ဥပဍ္ဎသေသကာလေ ပတ္တံ ဟတ္ထေန ပိဒဟိ။ အထ နံ သော အာဟ – ''ဘန္တေ, ဧကော၀ ပဋိဝိသော န သက္ကာ ဒ္ဓိဓာ ကာတုံ, မာ မံ ဣဓလောကေန သင်္ဂဏှဟထ, ပရလောကေန သင်္ဂဟမေဝ ကရောထ, သာဝသေသံ အကတ္ွာ နိရဝသေသ မေဝ ဒဿာမီ''တိ။ အတ္တနော ဟိ ထောကမ္ပိ အနဝသေသေတ္ွာ ဒိန္နံ နိရဝသေသဒာနံ နာမ, တံ မဟပ္ဖလံ ဟောတိ။ သော တထာ ကရောန္တော သဗ္ဗံ ဒတ္ွာ ပုန ဝန္ဒိတ္ွာ အာဟ – ''ဘန္တေ, ဧကံ ဘတ္တဟတိံ နိဿာယ တီဏိ သံဝစ္ဆရာနိ မေ ပရဂေဟေ ဘတိံ ကရောန္တေန ဒုက္ခံ အနုဘူတံ, ဣဒါနိ မေ နိဗ္ဗတ္တနိဗ္ဗတ္တဋ္ဌာနေ သုခမေဝ ဟောတု, တုမ္ဟေဟိ ဒိဋ္ဌဓမ္မဿေ့ဝ ဘာဂီ အဿ''န္တိ။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓော ''ဧဝံ ဟောတု, စိန္တာမဏိ ဝိယ တေ သဗ္ဗကာမဒဒေါ မနောသင်္ကပ္ပာ ပုဏ္ဏစန္ဒော ဝိယ ပူရေန္တူ''တိ အနုမောဒနံ ကရောန္တော –

''ဣစ္ဆိတံ ပတ္ထိတံ တုယှံ၊ သဗ္ဗမေဝ သမိဇ္ဈတု။
သဗ္ဗေ ပူရေန္တု သင်္ကပ္ပာ၊ စန္ဒော ပန္နရသော ယထာ။

''ဣစ္ဆိတံ ပတ္ထိကံ တုယှံ၊ ခိပ္ပမေဝ သမိဇ္ဈတု။
သဗ္ဗေ ပူရေန္တု သင်္ကပ္ပာ၊ မဏိ ဇောတိရသော ယထာ''တိ။ –

ဝတ္ွာ ''အယံ မဟာဇနော ယာဝ ဂန္ဓမာဒနပဗ္ဗတဂမနာ မံ ပဿန္တော တိဋ္ဌတူ''တိ အဓိဋ္ဌာယ အာကာသေန ဂန္ဓမာဒနံ အဂမာသိ။

မဟာဇနောပိ နံ ပဿန္တော၀ အဋ္ဌာသိ။ သော တတ္ထ ဂန္တွာ တံ ပိဏ္ဍပာတံ ပဉ္စသတာနံ ပစ္စေကဗုဒ္ဓာနံ ဝိဘဇိတ္ွာ အဒါသိ။ သဗ္ဗေ အတ္တနော ပဟောနကံ ဂဏှိံသု။ ''အပ္ပော ပိဏ္ဍပာတော ကထံ ပဟောသီ''တိ န စိန္တေတဗ္ဗံ။ စတ္တာရိ ဟိ အစိန္တေယျာနိ (အ. နိ. ၄.၇၇) ဝုတ္တာနိ, တတြာယံ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဝိသယောတိ။ မဟာဇနော ပစ္စေကဗုဒ္ဓာနံ ပိဏ္ဍပာတံ ဝိဘဇိတ္ွာ ဒိယျမာနံ ဒိသွာ သာဓုကာရသဟဿာနိ ပဝတ္တေသိ, အသနိသတနိဂ္ဃောသော ဝိယ အဟောသိ။ တံ သုတ္ွာ ဂန္ဓသေဋ္ဌိ စိန္တေသိ – ''ဘတ္တဘတိကော မယာ ဒိန္နသမ္ပတ္တိံ ဓာရေတုံ နာသက္ခိ မညေ, တေနာယံ

မဟာဇနော ပရိဟာသံ ကရောန္တော သန္နိပတိတော နဒတီ”တိ။ သော တပ္ပဝတ္တိဇာနနတ္ထံ မနုဿေ ပေသေသိ။ တေ အာဂန္တွာ “သမ္ပတ္တိဓာရကာ နာမ, သာမိ, ဧဝံ ဟောန္တူ”တိ ဝတွာ တံ ပဝတ္တိံ အာရောစေသုံ။ သေဋ္ဌိ တံ သုတွာ တဝ ပဉ္စဝဏ္ဏာယ ပီတိယာ ဖုဋ္ဌသရီရော ဟုတွာ “အဟော ဒုက္ကရံ တေန ကတံ, အဟံ တွေကံ ကာလံ ဝေရူဟာယ သမ္ပတ္တိယာ ဌိတော ကိဉ္စိ အတုံ နာသက္ခိ”န္တိ တံ ပက္ကောသာပေတွာ “သစ္စံ ကိရ တယာ ဣဒံ နာမ ကတ”န္တိ ပုစ္ဆိတွာ “အာမ, သာမီ”တိ ဝုတ္တေ, “ဟန္ဒ, သဟဿံ ဂဟေတွာ တဝ အနေ မယှမ္ပိ ပတ္တိံ ဒေဟီ”တိ အာဟ။ သော တထာ အကာသိ။ သေဋ္ဌိပိဿ သဗ္ဗံ အတ္တနော သန္တကံ မဇ္ဈေ ဘိန္ဒိတွာ အဒါသိ။

စတဿော ဟိ သမ္ပဒါ နာမ – ဝတ္ထုသမ္ပဒါ, ပစ္စယသမ္ပဒါ, စေတနာသမ္ပဒါ, ဂုဏာတိရေကသမ္ပဒါတိ။ တတ္ထ နိရောဓသမာပတ္တိရဟော အရဟာ ဝါ အနာဂါမီ ဝါ ဒက္ခိဏေယျော **ဝတ္ထုသမ္ပဒါ** နာမ။ ပစ္စယာနံ ဓမ္မေန သမေန ဥပ္ပတ္တိ **ပစ္စယသမ္ပဒါ** နာမ။ ဒါနတော ပုဗ္ဗေ ဒါနကာလေ ပစ္ဆာ ဘာဂေတိ တီသု ကာလေသု စေတနာယ သောမနဿသဟဂတဉာဏသမ္ပယုတ္တဘာဝေါ **စေတနာသမ္ပဒါ** နာမ။ ဒက္ခိဏေယျဿ သမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌိတဘာဝေါ **ဂုဏာတိရေကသမ္ပဒါ** နာမာတိ။ ဣမဿ စ ခီဏာသဝေါ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ ဒက္ခိဏေယျော, ဘတိံ ကတွာ လဒ္ဓဘာဝေန ပစ္စယော ဓမ္မတော ဥပ္ပန္နော, တီသု ကာလေသု ပရိသုဒ္ဓါ စေတနာ, သမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌိတမတ္တော ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ ဂုဏာတိရေကောတိ စတဿောပိ သမ္ပဒါ နိပ္ဖန္နာ။ တေနာယံ အာနုဘာဝေန ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ မဟာသမ္ပတ္တိံ ပါပုဏန္တိ။ တသ္မာ သော သေဋ္ဌိနော သန္တိကာ သမ္ပတ္တိံ လဘိ။ အပရဘာဂေ စ ရာဇာပိ ဣမိနာ ကတကမ္မံ သုတွာ တံ ပက္ကောသာပေတွာ သဟဿံ ဒတွာ ပတ္တိံ ဂဟေတွာ တုဋ္ဌမာနသော မဟန္တံ ဘောဂက္ခန္ဓံ ဒတွာ သေဋ္ဌိဋ္ဌာနံ အဒါသိ။ **ဘတ္တဘတိကသေဋ္ဌိ** တိဿ နာမံ အကာသိ။ သော ဂန္ဓသေဋ္ဌိနာ သဒ္ဓိံ သဟာယော ဟုတွာ ကေတော ခါဒန္တော ပိဝန္တော ယာဝတာယုကံ ဌတွာ တတော စုတော ဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ ဧကံ ဗုဒ္ဓန္တရံ ဒိဗ္ဗသမ္ပတ္တိံ အနုဘဝိတွာ ဣမသ္မိံ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒေ သာဝတ္ထိယံ သာရိပုတ္တတ္ထေရဿုပဋ္ဌာကကုလေ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှိ။ အထဿ မာတာ လဒ္ဓဂဗ္ဘပရိဟာရာ ကတိပါဟစ္စယေန “အဟော ဝတာဟံ ပဉ္စသတေဟိ ဘိက္ခူဟိ သဒ္ဓိံ သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ သတရသဘောဇနံ ဒတွာ ကာသာယဝတ္ထနိဝတ္ထာ သုဝဏ္ဏသရကံ အာဒါယ အာသနပရိယန္တေ နိသိန္နာ တေသံ ဘိက္ခူနံ ဥစ္ဆိဋ္ဌာဝသေသကံ ပရိဘုဉ္ဇေယျ”န္တိ ဒေါဟဠိနီ ဟုတွာ တထေဝ ကတွာ ဒေါဟဠံ ပဋိဝိနောဒေသိ။ သာ သေသမင်္ဂလေသုပိ တထာရူပမေဝ ဒါနံ ဒတွာ ပုတ္တံ ဝိဇာယိတွာ နာမဂ္ဂဟဏဒိဝသေ “ပုတ္တဿ မေ, ဘန္တေ, သိက္ခာပဒါနိ ဒေထာ”တိ ထေရံ အာဟ။ ထေရော “ကိမဿ နာမ”န္တိ ပုစ္ဆိ။ “ဘန္တေ, ပုတ္တဿ မေ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏတော ပဋ္ဌာယ ဣမသ္မိံ ဂေဟေ ကဿစိ ဒုက္ခံ နာမ န ဘူတပုဗ္ဗံ, တေနေဝဿ **သုခကုမာရော**တိ နာမံ ဘဝိဿတီ”တိ ဝုတ္တေ တဒေဝဿ နာမံ ဂဟေတွာ သိက္ခာပဒါနိ အဒါသိ။

တဒါ ဧဝဉ္စဿ မာတု “နာဟံ မမ ပုတ္တဿ အဇ္ဈာသယံ ဘိန္ဒိဿာမီ”တိ စိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇိ။ သာ တဿ ကဏ္ဏဝိဇ္ဈနမင်္ဂလာဒီသုပိ တထေဝ ဒါနံ အဒါသိ။ ကုမာရောပိ သတ္တဝဿိကကာလေ “ဣစ္ဆာမဟံ, အမ္မ, ထေရဿ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိတု”န္တိ အာဟ။ သာ “သာဓု, တာတ, နာဟံ တဝ အဇ္ဈာသယံ ဘိန္ဒိဿာမီ”တိ ထေရံ နိမန္တေတွာ ဘောဇေတွာ, “ဘန္တေ, ပုတ္တော မေ ပဗ္ဗဇိတုံ ဣစ္ဆတိ, ဣမာဟံ သာယနှသမယေ ဝိဟာရံ အာနေဿာမီ”တိ ထေရံ ဥယျောဇေတွာ ဉာတကေ သန္နိပါတေတွာ “ပုတ္တဿ မေ ဂိဟိကာလေ ကတ္တဗ္ဗံ ကိစ္စံ အဇ္ဇေဝ ကရိဿာမာ”တိ ဝတွာ ပုတ္တံ အလင်္ကရိတွာ မဟန္တေန သိရိသောဘဂ္ဂေန ဝိဟာရံ နေတွာ ထေရဿ နိယျာဒေသိ။ ထေရောပိ တံ, “တာတ, ပဗ္ဗဇ္ဇာ နာမ ဒုက္ကရာ , သက္ခိဿသိ အဘိရမိတု”န္တိ ဝတွာ “ကရိဿာမိ ဝေါ, ဘန္တေ, ဩဝါဒ”န္တိ ဝုတ္တေ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဒတွာ ပဗ္ဗာဇေသိ။ မာတာပိတရောပိဿ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ သက္ကာရံ ကရောန္တာ အန္တောဝိဟာရေယေဝ သတ္တာဟံ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ သတရသဘောဇနံ ဒတွာ သာယံ အတ္တနော ဂေဟံ အဂမံသု။ အဋ္ဌမေ ဒိဝသေ သာရိပုတ္တတ္ထေရော ဘိက္ခုသင်္ဃေ ဂါမံ ပဝိဋ္ဌေ ဝိဟာရေ ကတ္တဗ္ဗကိစ္စံ ကတွာ သာမဏေရံ ပတ္တစီဝရံ ဂါဟာပေတွာ ဂါမံ ပိဏ္ဍာယ ပါဝိသိ။ သာမဏေရော အန္တရာမဂ္ဂေ မာတိကာဒီနိ ဒိသွာ ပဏ္ဍိတသာမဏေရော ဝိယ ပုစ္ဆိ။ ထေရောပိဿ တထေဝ ဗျာကာသိ။ သာမဏေရော တာနိ ကာရဏာနိ သုတွာ “သစေ တုမှေ အတ္တနော ပတ္တစီဝရံ ဂဏှေယျာထ, အဟံ နိဝတ္တေယျ”န္တိ ဝတွာ ထေရေန တဿ အဇ္ဈာသယံ အဘိန္ဒိတွာ, “သာမဏေရ, ဒေဟိ မမ ပတ္တစီဝရ”န္တိ ပတ္တစီဝရေ ဂဟိတေ ထေရံ ဝန္ဒိတွာ နိဝတ္တမာနော, “ဘန္တေ, မယှံ အာဟာရံ အာဟရမာနော သတရသဘောဇနံ အာဟရေယျာထာ”တိ အာဟ။ ကုတော တံ လဘိဿာမိတိ? အတ္တနော ပုညေန အလဘန္တော မမ ပုညေန လဘိဿထ, ဘန္တေတိ။ အထဿ ထေရော ကုဉ္စိကံ ဒတွာ

ကမံ ပိဏ္ဍာယ ဟဝိသိ။ သောပိ ဝိဟာရံ အာဂန္တွာ ထေရဿ ဂဗ္ဘံ ဝိဝရိတွာ ပဝိသိတွာ ဒွါရံ ပိဓာယ အတ္တနော ကာယေ ဉာဏံ ဩတာရေတွာ နိသီဒိ။

တဿ ဂုဏာတေဇေန သက္ကဿ အာသနံ ဥဏှာကာရံ ဒဿေသိ။ သက္ကော ''ကိံ နု ခော ဧတ''န္တိ ဩလောကေန္တော သာမဏေရံ ဒိသွာ ''သုခသာမဏေရော အတ္တနော ဥပဇ္ဈာယဿ ပတ္တစီဝရံ ဒတွာ 'သမဏဓမ္မံ ကရိဿာမီ'တိ နိဝတ္တော, မယာ တတ္ထ ဂန္တုံ ဝဋ္ဋတီ''တိ စိန္တေတွာ စတ္တာရော မဟာရာဇေ ပက္ကောသာပေတွာ ''ဂစ္ဆထ, တာတာ, ဝိဟာရဿူပဝနေ ဒုဿဒ္ဒကေ သကုဏေ ပလာပေထာ''တိ ဥယျောဇေသိ။ တေ တထာ ကတွာ သာမန္တာ အာရက္ခံ ဂဏှိံသု။ စန္ဒိမသူရိယေ ''အတ္တနော ဝိမာနာနိ ဂဟေတွာ တိဋ္ဌထာ''တိ အာဏာပေသိ။ တေပိ တထာ ကရိံသု။ သယမ္ပိ အာဝိဉ္ဆနဋ္ဌာနေ အာရက္ခံ ဂဏှိ။ ဝိဟာရော သန္နိသိန္နော နိရဝေ အဟောသိ။ သာမဏေရော ဧကဂ္ဂစိတ္တေန ဝိပဿနံ ဝဍ္ဎေတွာ တီဏိ မဂ္ဂဖလာနိ ပာပုဏိ။ ထေရော ''သာမဏေရေန 'သတရသဘောဇနံ အာဟရေယျာထာ'တိ ဝုတ္တံ, ကဿ နု ခော ဃရေ သက္ကာ လဒ္ဓု''န္တိ ဩလောကေန္တော ဧကံ အဇ္ဈာသယသမ္ပန္နံ ဥပဋ္ဌာကကုလံ ဒိသွာ တတ္ထ ဂန္တွာ, ''ဘန္တေ, သာဓု ဝေါ ကတံ အဇ္ဇ ဣဓာဂစ္ဆန္တေဟီ''တိ တေဟိ တုဋ္ဌမာနသေဟိ ပတ္တံ ဂဟေတွာ နိသီဒါပေတွာ ယာဂုခဇ္ဇကံ ဒတွာ ယာဝ ဘတ္တကာလံ ဓမ္မကထံ ယာစိတော တေသံ သာရဏီယဓမ္မကထံ ကထေတွာ ကာလံ သလ္လက္ခေတွာ ဒေသနံ နိဋ္ဌာပေသိ။ အထဿ သတရသဘောဇနံ ဒတွာ တံ အာဒာယ ဂန္တုကာမံ ထေရံ ဒိသွာ ''ဘုဉ္ဇထ, ဘန္တေ, အပရမ္ပိ တေ ဒဿာမာ''တိ ထေရံ ဘောဇေတွာ ပုန ပတ္တပူရံ အဒံသု။ ထေရော တံ အာဒာယ ''သာမဏေရော မေ ဆာတော''တိ တုရိတတုရိတော ဝိဟာရံ ဟယာသိ။ တံ ဒိဝသံ သတ္ထာ ဟတော ဝ နိက္ခမိတွာ ဂန္ဓကုဋိယံ နိသိန္နောဝ အာဝဇ္ဇေသိ – ''အဇ္ဇ သုခသာမဏေရော ဥပဇ္ဈာယဿ ပတ္တစီဝရံ ဒတွာ 'သမဏဓမ္မံ ကရိဿာမီ'တိ နိဝတ္တော, နိပ္ဖန္နံ နု ခော တဿ ကိစ္စ''န္တိ။ သော တိဏ္ဏံယေဝ မဂ္ဂဖလာနံ ပတ္တဘာဝံ ဒိသွာ ဥတ္တရိပိ ဥပဓာရေန္တော ''သက္ခိဿတာယံ အဇ္ဇ အရဟတ္တံ ပာပုဏိတုံ, သာရိပုတ္တော ပန 'သာမဏေရော မေ ဆာတော'တိ ဝေဂေန ဘတ္တံ အာဒာယ နိက္ခမတိ, သစေ ဣမသ္မိံ အရဟတ္တံ အပ္ပတ္တေ ဘတ္တံ အာဟရိဿတိ, ဣမဿ အန္တရာယော ဘဝိဿတိ, မယာ ဂန္တွာ ဒွါရကောဋ္ဌကေ အာရက္ခံ ဂဏှိတုံ ဝဋ္ဋတီ''တိ စိန္တေတွာ ဂန္ဓကုဋိတော နိက္ခမိတွာ ဒွါရကောဋ္ဌကေ ဌတွာ အာရက္ခံ ဂဏှိ။

ထေရောပိ ဘတ္တံ အာဟရိ။ အထ နံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေနေဝ စတ္တာရော ပဉှေ ပုစ္ဆိ။ ပဉှဝိဿဇ္ဇနာဝသာနေ သာမဏေရော အရဟတ္တံ ပာပုဏိ။ သတ္ထာ ထေရံ အာမန္တေတွာ ''ဂစ္ဆ, သာရိပုတ္တ, သာမဏေရဿ တေ ဘတ္တံ ဒေဟီ''တိ အာဟ။ ထေရော ဂန္တွာ ဒွါရံ အာကောဋေသိ။ သာမဏေရောပိ နိက္ခမိတွာ ဥပဇ္ဈာယဿ ဝတ္တံ ကတွာ ''ဘတ္တကိစ္စံ ကရောဟီ''တိ ဝုတ္တော ထေရဿ ဘတ္တေန အနတ္ထိကဘာဝံ ဉတွာ သတ္တဝဿိကကုမာရော တင်္ခဏညေဝ အရဟတ္တံ ပတ္တော နိဗ္ဗာနံ ပစ္စဝေက္ခန္တော ဘတ္တကိစ္စံ ကတွာ ပတ္တံ ဓောဝိ။ တသ္မိံ ကာလေ စတ္တာရော မဟာရာဇာနော အာရက္ခံ ဝိဿဇ္ဇေသုံ။ စန္ဒိမသူရိယာပိ ဝိမာနာနိ မုဉ္စိံသု။ သက္ကောပိ အာဝိဉ္ဆနဋ္ဌာနေ အာရက္ခံ ဝိဿဇ္ဇေသိ။ သူရိယော နဘမဇ္ဈံ အတိက္ကန္တောယေဝ ပညာယိ။ ဘိက္ခူ ''သာယန္ဟေဟာ ပညာယတိ, သာမဏေရေန စ ဣဒါနေဝ ဘတ္တကိစ္စံ ကတံ, ကိံ နု ခော အဇ္ဇ ပုဗ္ဗဏှော ဗလဝ ဇာတော, သာယန္ဟော မန္ဒော''တိ ဝဒိံသု။ သတ္ထာ အာဂန္တွာ ''ကာယ နုတ္ထ, ဘိက္ခဝေ, ဧတရဟိ ကထာယ သန္နိသိန္နာ''တိ ပုစ္ဆိတွာ, ''ဘန္တေ, အဇ္ဇ ပုဗ္ဗဏှော ဗလဝ ဇာတော, သာယန္ဟော မန္ဒော, သာမဏေရေန စ ဣဒါနေဝ ဘတ္တကိစ္စံ ကတံ, အထ စ ပန သူရိယော နဘမဇ္ဈံ အတိက္ကန္တောယေဝ ပညာယတီ''တိ ဝုတ္တေ, ''ဘိက္ခဝေ, ဧဝမေဝံ ဟောတိ ပုညဝန္တာနံ သမဏဓမ္မကရဏကာလေ။ အဇ္ဇ ဟိ စတ္တာရော မဟာရာဇာနော သာမန္တာ အာရက္ခံ ဂဏှိံသု, စန္ဒိမသူရိယာ ဝိမာနာနိ ဂဟေတွာ အဋ္ဌံသု, သက္ကော အာဝိဉ္ဆနကေ အာရက္ခံ ဂဏှိ, အဟမ္ပိ ဒွါရကောဋ္ဌကေ အာရက္ခံ ဂဏှိံ, အဇ္ဇ သုခသာမဏေရော မာတိကာယ ဥဒကံ ဟရန္တေ, ဥသုကာရေ ဥသုံ ဥဇုံ ကရောန္တေ, တစ္ဆကေ စက္ကာဒီနိ ကရောန္တေ ဒိသွာ အတ္တာနံ ဒမေတွာ အရဟတ္တံ ပတ္တော''တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၁၄၅. ''ဥဒကဉှိ နယန္တိ နေတ္တိကာ၊ ဥသုကာရာ နမယန္တိ တေဇနံ။
အာရုံ နမယန္တိ တစ္ဆကာ၊ အတ္တာနံ ဒမယန္တိ သုဗ္ဗတာ''တိ။

တတ္ထ **သုဗ္ဗတာ**တိ သုဝစာ, သုခေန ဩဝဒိတဗ္ဗာ အနုသာသိတဗ္ဗာတိ အတ္ထော။ သေသံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယမေဝ။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ဟပုဏိံသူတိ။

သုခသာမဏေရဝတ္ထု ဧကာဒသမံ။

ဒဏ္ဍဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဒသမော ဝဂ္ဂေါ။

၁၁. ဇရာဝဂ္ဂေါ

၁. ဝိသာခါယ သဟာယိကာနံ ဝတ္ထု

ကော နု ဟာသော ကိမာနန္ဒော တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ဝိသာခါယ သဟာယိကာယော အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သာဝတ္ထိယံ ကိရ ပဉ္စသတာ ကုလပုတ္တာ “ဧဝံ ဣမာ အပ္ပမာဒဝိဟာရိနိယော ဘဝိဿန္တီ”တိ အတ္တနော အတ္တနော ဘရိယာယော ဝိသာခံ မဟာဥပါသိကံ သမ္ပဋိစ္ဆာပေသုံ။ တာ ဥယျာနံ ဝါ ဝိဟာရံ ဝါ ဂစ္ဆန္တိယော တာယ သဒ္ဓိံယေဝ ဂစ္ဆန္တိ။ တာ ဧကသ္မိံ ကာလေ “သတ္တာဟံ သုရာဆဏော ဘဝိဿတီ”တိ ဆဏေ သင်္ဃုဋ္ဌေ အတ္တနော အတ္တနော သာမိကာနံ သုရံ ပဋိယာဒေသုံ။ တေ သတ္တာဟံ သုရာဆဏံ ကီဠိတွာ အဋ္ဌမေ ဒိဝသေ ကမ္မန္တဘေရိယာ နိက္ခန္တာယ ကမ္မန္တေ အဂမံသု။ တာပိ ဣတ္ထိယော “မယံ သာမိကာနံ သမ္မုခါ သုရံ ပါတုံ န လဘိမှာ, အဝသေသာ သုရာ စ အတ္ထိ, ဣဒံ ယထာ တေ န ဇာနန္တိ, တထာ ပိဝိဿာမာ”တိ ဝိသာခါယ သန္တိကံ ဂန္တွာ “ဣစ္ဆာမ, အယျေ, ဥယျာနံ ဒဋ္ဌု”န္တိ ဝတွာ “သာဓု, အမ္မာ, တေန ဟိ ကတ္တဗ္ဗကိစ္စာနိ ကတွာ နိက္ခမထာ”တိ ဝုတ္တေ တာယ သဒ္ဓိံ ဂန္တွာ ပဋိစ္ဆန္နာကာရေန သုရံ နီဟရာပေတွာ ဥယျာနေ ပိဝိတွာ မတ္တာ ဝိစရိံသု။ ဝိသာခါပိ “အယုတ္တံ ဣမာဟိ ကတံ, ဣဒါနိ မံ ‘သမဏဿ ဂေါတမဿ သာဝိကာ ဝိသာခါ သုရံ ပိဝိတွာ ဝိစရတီ’တိ တိတ္ထိယာပိ ဂရဟိဿန္တီ”တိ စိန္တေတွာ တာ ဣတ္ထိယော အာဟ – “အမ္မာ အယုတ္တံ ဝေါ ကတံ, မမပိ အယသော ဥပ္ပါဒိတော, သာမိကာပိ ဝေါ ကုဇ္ဈိဿန္တိ, ဣဒါနိ ကိံ ကရိဿထာ”တိ။ ဂိလာနာလယံ ဒဿယိဿာမ, အယျေတိ။ တေန ဟိ ပညာယိဿထ သကေန ကမ္မေနာတိ။ တာ ဂေဟံ ဂန္တွာ ဂိလာနာလယံ ကရိံသု။ အထ တာသံ သာမိကာ “ဣတ္ထန္နာမာ စ ဣတ္ထန္နာမာ စ ကဟ”န္တိ ပုစ္ဆိတွာ “ဂိလာနာ”တိ သုတွာ “အဒ္ဓါ ဧတာဟိ အဝသေသသုရာ ပီတာ ဘဝိဿန္တီ”တိ သလ္လက္ခေတွာ တာ ပေါထေတွာ အနယဗျသနံ ပါပေသုံ။ တာ အပရသ္မိမ္ပိ ဆဏဝါရေ တထေဝ သုရံ ပိဝိတုကာမာ ဝိသာခံ ဥပသင်္ကမိတွာ, “အယျေ, ဥယျာနံ နော နေဟီ”တိ ဝတွာ “ပုဗ္ဗေပိ မေ တုမှေဟိ အယသော ဥပ္ပါဒိတော, ဂစ္ဆထ, န ဝေါ အဟံ နေဿာမီ”တိ တာယ ပဋိက္ခိတ္တာ “ဣဒါနိ ဧဝံ န ကရိဿာမာ”တိ သမ္မန္တယိတွာ ပုန တံ ဥပသင်္ကမိတွာ အာဟံသု, “အယျေ , ဗုဒ္ဓပူဇံ ကာတုကာမာမှာ, ဝိဟာရံ နော နေဟီ”တိ။ ဣဒါနိ အမ္မာ ယုဇ္ဇတိ, ဂစ္ဆထ, ပရိဝစ္ဆံ ကရောထာတိ။ တာ စင်္ကောဋကေဟိ ဂန္ဓမာလာဒီနိ ကဟာပေတွာ သုရာပုဏ္ဏေ မုဋ္ဌိဝါရကေ ဟတ္ထေဟိ ဩလမ္ဗေတွာ မဟာပဋေ ပါရုပိတွာ ဝိသာခံ ဥပသင်္ကမိတွာ တာယ သဒ္ဓိံ ဝိဟာရံ ပဝိသမာနာ ဧကမန္တံ ဂန္တွာ မုဋ္ဌိဝါရကေဟေဝ သုရံ ပိဝိတွာ ဝါရကေ ဆဍ္ဍေတွာ ဓမ္မသဘာယံ သတ္ထု ပုရတော နိသီဒိံသု ။

ဝိသာခါ “ဣမာသံ, ဘန္တေ, ဓမ္မံ ကထေထာ”တိ အာဟ။ တာပိ မဒဝေဂေန ကမ္ပမာနသရီရာ “နစ္စာမ, ဂါယာမာ”တိ စိတ္တံ ဥပ္ပါဒေသုံ။ အထေကာ မာရကာယိကာ ဒေဝတာ “ဣမာသံ သရီရေ အဓိမုစ္စိတွာ သမဏဿ ဂေါတမဿ ပုရတော ဝိပ္ပကာရံ ဒဿေဿာမီ”တိ စိန္တေတွာ တာသံ သရီရေ အဓိမုစ္စိ။ တာသု ဧကစ္စာ သတ္ထု ပုရတော ဟတ္ထေ ပဟရိတွာ ဟသိတုံ, ဧကစ္စာ နစ္စိတုံ အာရဘိံသု။ သတ္ထာ “ကိံ ဣဒ”န္တိ အာဝဇ္ဇေန္တော တံ ကာရဏံ ဉတွာ “န ဣဒါနိ မာရကာယိကာနံ ဩတာရံ လဘိတုံ ဒဿာမိ။ န ဟိ မယာ ဧတ္တကံ ကာလံ ပါရမိယော ပူရေန္တေန မာရကာယိကာနံ ဩတာရလာဘတ္ထာယ ပူရိတာ”တိ တာ သံဝေဇေတုံ ဘမုကလောမတော ရသ္မိယော ဝိဿဇ္ဇေသိ, တာဝဒေဝ အန္ဓကာရတိမိသာ အဟောသိ။ တာ ဘီတာ အဟေသုံ မရဏဘယတဇ္ဇိတာ။ တေန တာသံ ကုစ္ဆိယံ သုရာ ဇီရိ။ သတ္ထာ နိသိန္နပလ္လင်္ကေ အန္တရဟိတော သိနေရုမုဒ္ဓနိ ဌတွာ ဥဏ္ဏာလောမတော ရသ္မိံ ဝိဿဇ္ဇေသိ, တင်္ခဏံယေဝ စန္ဒသဟဿုဂ္ဂမနံ ဝိယ အဟောသိ။ အထ သတ္ထာ တာ ဣတ္ထိယော အာမန္တေတွာ “တုမှေဟိ မမ သန္တိကံ အာဂစ္ဆမာနာဟိ ပမတ္တာဟိ အာဂန္တုံ န ဝဋ္ဋတိ။ တုမှာကဉှိ ပမာဒေနေဝ မာရကာယိကာ ဒေဝတာ ဩတာရံ လဘိတွာ တုမှေ ဟသာဒီနံ အကရဏဋ္ဌာနေ ဟသာဒီနိ ကာရာပေသိ, ဣဒါနိ တုမှေဟိ ရာဂါဒီနံ အဂ္ဂီနံ နိဗ္ဗာပနတ္ထာယ ဥဿာဟံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၁၄၆. “ကော နု ဟာသော ကိမာနန္ဒော၊ နိစ္စံ ပဇ္ဇလိတေ သတိ။
အန္ဓကာရေန ဩနဒ္ဓါ၊ ပဒီပံ န ဂဝေသထာ”တိ။

တတ္ထ **အာနန္ဒော** တိ တုဋ္ဌိ။ ကာနံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ကာမဿိ လောကသန္နိတသေ ရာကဒီဟိ ကောဒသဟိ အဂ္ဂိဟိ **နိစ္စံ ပဇ္ဇလိတေ သတိ ကော နု** တုမှာကံ **ဟာသော** တ တုဋ္ဌိ တ? နနု သေ အကတ္တဗ္ဗရူပေယေ၀။ အဋ္ဌဝတ္ထုကေန ဟိ အဝိဇ္ဇာန္ဓကာရေန **ဩနဒ္ဓာ** တုမှေ ဟ တသ္သေ၀ အန္ဓကာရဿ ဝိဓမနတ္ထာယ ကိံ ကာရဏာ ဉာဏပ္ပဒီပံ **န ဂဝေသထ** န ကရောထာတိ။

ဒေသနာဝသာနေ ပဉ္စသတာပိ တာ ကုတ္ထိယော သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိံသု။

သတ္ထာ တာသံ အစလသဒ္ဓာယ ပတိဋ္ဌိတဘာဝံ ဉတွာ သိနေရုမတ္ထကာ ဩတရိတွာ ဗုဒ္ဓါသနေ နိသီဒိ။ အထ နံ ဝိသာခါ အာဟ – "ဘန္တေ, သုရာ နာမေသာ ပါပိကာ။ ဧရူပါ ဟိ နာမ ကုမာ ကုတ္ထိယော တုမှာဒိသဿ ဗုဒ္ဓဿ ပုရတော နိသီဒိတွာ ကုရိယာပထမတ္တမ္ပိ သဏ္ဌာပေတုံ အသက္ကောန္တိယော ဥဋ္ဌာယ ဟတ္ထံ ပဟရိတွာ ဟာသနဂီတနစ္စာဒီနိ အာရဘိံသူ"တိ။ သတ္ထာ "အာမ, ဝိသာခေ, ပါပိကာ ဧ၀ သော သုရာ နာမ။ တေဥဟိ နိဿာယ အနေကေ သတ္တာ အနယဗ္ဗသနံ ပတ္တာ"တိ ဝတွာ "ကအာ ပနေသာ, ဘန္တေ, ဥပ္ပန္နာ"တိ ဝုတ္တေ တဿာ ဥပ္ပတ္တိံ ဝိတ္ထာရေန ကထေတုံ အတီတံ အာဟရိတွာ **ကုမ္ဘဇာတကံ** (ဇာ. ၁.၁၆.၃၃ အာဒယော) ကထေသီတိ။

ဝိသာခါယ သဟာယိကာနံ ဝတ္ထု ပဉ္စမံ။

၂. သိရိမာဝတ္ထု

ပဿ စိတ္တကတ န္တိ ကုမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဝေဠုဝနေ ဝိဟရန္တော သိရိမံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သာ ကိရ ရာဇဂဟေ အဘိရူပါ ဂဏိကာ။ ကေသိဉ္စ ပန အန္တောဝဿေ သုမနသေဋ္ဌိပုတ္တဿ ဘရိယာယ ပုဏ္ဏကသေဋ္ဌိဿ ဓီတာယ ဥတ္တရာယ နာမ ဥပါသိကာယ အပရဇ္ဈိတွာ တံ ပသာဒေတုကာမာ တဿာ ဂေဟေ ဘိက္ခုသင်္ဃေန သဒ္ဓိံ ကတဘတ္တကိစ္စံ သတ္ထာရံ ခမာပေတွာ တံ ဒိဝသံ ဒသဗလဿ ဘတ္တာနုမောဒနံ သုတွာ –

"အက္ကောဓေန ဇိနေ ကောဓံ၊ အသာဓုံ သာဓုနာ ဇိနေ။
ဇိနေ ကဒရိယံ ဒါနေန၊ သစ္စေနာလိကဝါဒိန"န္တိ။ (ဇာ. ၁.၂.၂; ဓ. ပ. ၂၂၃) –

ကထာပရိယောသာနေ သောတာပတ္တိဖလံ ပါပုဏိ။ အယမေတ္ထ သင်္ခေပေါ, ဝိတ္ထာရကထာ ပန ကောဓဝဂ္ဂေ အနုမောဒနကထာဝဏ္ဏနာယမေဝ အာဝိဘဝိဿတိ။ ဧဝံ သောတာပတ္တိဖလံ ပတ္တာ ပန သိရိမာ ဒသဗလံ နိမန္တေတွာ ပုနဒိဝသေ မဟာဒါနံ ဒတွာ သင်္ဃဿ အဋ္ဌကဘတ္တံ နိဗဒ္ဓံ အပေသိ။ အာဒိတော ပဋ္ဌာယ နိဗဒ္ဓံ အဋ္ဌ ဘိက္ခူ ဂေဟံ ဂစ္ဆန္တိ။ "သပ္ပိံ ဂဏှထ, ခီရံ ဂဏှထာ"တိအာဒီနိ ဝတွာ တေသံ ပတ္တေ ပူရေတိ။ ဧကေန လဒ္ဓံ တိဏ္ဏမ္ပိ စတုန္နမ္ပိ ပဟောတိ။ ဒေဝသိကံ သောဠသကဟာပဏပရိဗ္ဗယေန ပိဏ္ဍပါတော ဒီယတိ။ အထေကဒိဝသံ ဧကော ဘိက္ခု တဿာ ဂေဟေ အဋ္ဌကဘတ္တံ ဘုဉ္ဇိတွာ တိယောဇနမတ္ထကေ ဧကံ ဝိဟာရံ အဂမာသိ။ အထ နံ သာယံ ထေရုပဋ္ဌာနေ နိသိန္နံ ပုစ္ဆိံသု – "အာဝုသော, ကဟံ ဘိက္ခံ ဂဟေတွာ အာဂတောသီ"တိ။ သိရိမာယ အဋ္ဌကဘတ္တံ မေ ဘုတ္တန္တိ။ မနာပံ ကတွာ ဒေတိ, အာဝုသောတိ။ "န သက္ကာ တဿာ ဘတ္တံ ဝဏ္ဏေတုံ, အတိဝိယ ပဏီတံ ကတွာ ဒေတိ, ဧကေန လဒ္ဓံ တိဏ္ဏမ္ပိ စတုန္နမ္ပိ ပဟောတိ, တဿာ ပန ဒေယျဓမ္မတောပိ ဒဿနမေဝ ဥတ္တရိတရံ။ သာ ဟိ ကုတ္ထီ ဧဝရူပါ စ ဧဝရူပါ စာ"တိ တဿာ ဂုဏေ ဝဏ္ဏေသိ။

အထေကော ဘိက္ခု တဿာ ဂုဏကထံ သုတွာ အဒဿနေနေဝ သိနေဟံ ဥပ္ပါဒေတွာ "မယာ ဂန္တွာ တံ ဒဋ္ဌုံ ဝဋ္ဋတီ"တိ အတ္တနော ဝဿဂ္ဂံ ကထေတွာ တံ ဘိက္ခုံ ဌိတိကံ ပုစ္ဆိတွာ "သွေ၀, အာဝုသော, တသ္မိံ ဂေဟေ တွံ သင်္ဃတ္ထေရော ဟုတွာ အဋ္ဌကဘတ္တံ လဘိဿသီ"တိ သုတွာ တင်္ခဏညေဝ ပတ္တစီဝရံ အာဒါယ ပက္ကန္တော ပိ ဟတော၀ အရုဏေ ဥဂ္ဂတေ သလာကဂ္ဂံ ပဝိသိတွာ ဌိတော သင်္ဃတ္ထေရော ဟုတွာ တဿာ ဂေဟေ အဋ္ဌကဘတ္တံ လဘိ။ ယော ပန ဘိက္ခု ဟိယျော ဘုဉ္ဇိတွာ ပက္ကာမိ, တဿ ဂတဝေလာယမေဝ အဿာ သရီရေ ရောဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇိ။ တသ္မာ သာ အာဘရဏာနိ ဩမုဉ္စိတွာ နိပဇ္ဇိ။ အထဿာ ဒါသိယော အဋ္ဌကဘတ္တံ လဘိတွာ အာဂတေ ဘိက္ခူ ဒိသွာ အာရောစေသုံ။ သာ သဟတ္ထာ ပတ္တေ ဂဟေတွာ နိသီဒါပေတုံ ဝါ ပရိဝိသိတုံ ဝါ အသက္ကောန္တီ အ

သိယော အာဏာပေသိ – ‘‘အမ္မာ ပတ္တေ ဂဟေတွာ, အယျေ, နိသီဒါပေတွာ ယာဂုံ ပါယေတွာ ခဇ္ဇကံ ဒတွာ ဘတ္တဝေလာယ ပတ္တေ ပူရေတွာ ဒေထာ’’တိ။ တာ ‘‘သာဓု, အယျေ’’တိ ဘိက္ခူ ပဝေသေတွာ ယာဂုံ ပါယေတွာ ခဇ္ဇကံ ဒတွာ ဘတ္တဝေလာယ ဘတ္တဿ ပတ္တေ ပူရေတွာ တဿာ အာရောစယိံသု။ သာ ‘‘မံ ပရိဂ္ဂဟေတွာ နေထ, အယျေ, ဝန္ဒိဿာမီ’’တိ ဝတွာ တာဟိ ပရိဂ္ဂဟေတွာ ဘိက္ခူနံ သန္တိကံ နီတာ ဝေဓမာနေန သရီရေန ဘိက္ခူ ဝန္ဒိ။ သော ဘိက္ခု တံ ဩလောကေတွာ စိန္တေသိ – ‘‘ဂိလာနာယ တာဝ ဧဝရူပါ အယံ ဧတိဿာ ရူပသောဘာ, အရောဂကာလေ ပန သဗ္ဗာဘရဏပဋိမဏ္ဍိတာယ ကီဒိသီ ရူပသမ္ပတ္တီ’’တိ။ အထဿ အနေကဝဿကောဋိသန္နိစိတော ကိလေသော သမုဒာစရိ, သော အညာဏီ ဟုတွာ ဘတ္တံ ဘုဉ္ဇိတုံ အသက္ကောန္တော ပတ္တမာဒါယ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ ပတ္တံ ပိဓာယ ဧကမန္တေ ဌပေတွာ စီဝရံ ပတ္ထရိတွာ နိပဇ္ဇိ။

အထ နံ ဧကော သဟာယကော ဘိက္ခု ယာစန္တောပိ ဘောဇေတုံ နာသက္ခိ။ သော ဆိန္နဘတ္တော အဟောသိ။ တံ ဒိဝသမေဝ သာယန္ဟသမယေ သိရိမာ ကာလမကာသိ။ ရာဇာ သတ္ထု သာသနံ ပေသေသိ – ‘‘ဘန္တေ, ဇီဝကဿ ကနိဋ္ဌဘဂိနီ, သိရိမာ, ကာလမကာသီ’’တိ။ သတ္ထာ တံ သုတွာ ရညော သာသနံ ပဟိဏိ ‘‘သိရိမာယ ဈာပနကိစ္စံ နတ္ထိ, အာမကသုသာနေ တံ ယထာ ကာကသုနခါဒယော န ခါဒန္တိ, တထာ နိပဇ္ဇာပေတွာ ရက္ခာပေထာ’’တိ။ ရာဇာပိ တထာ အကာသိ။ ပဋိပာဋိယာ တယော ဒိဝသာ အတိက္ကန္တာ, စတုတ္ထေ ဒိဝသေ သရီရံ ဥဒ္ဓုမာယိ, နဝဟိ ဝဏမုခေဟိ ပုဠဝာ ပဂ္ဃရိံသု, သကလသရီရံ ဘိန္နံ သာလိဘတ္တစာဋိ ဝိယ အဟောသိ။ ရာဇာ နဂရေ ဘေရိံ စရာပေသိ – ‘‘ဌပေတွာ ဂေဟရက္ခကေ ဒါရကေ သိရိမာယ ဒဿနတ္ထံ အနာဂစ္ဆန္တာနံ အဋ္ဌ ကဟာပဏာ ဒဏ္ဍော’’တိ။ သတ္ထုသန္တိကံ ပဉ္စ ပေသေသိ – ‘‘ဗုဒ္ဓပ္ပမုခော ကိရ ဘိက္ခုသင်္ဃော သိရိမာယ ဒဿနတ္ထံ အာဂစ္ဆတူ’’တိ။ သတ္ထာ ဘိက္ခူနံ အာရောစေသိ – ‘‘သိရိမာယ ဒဿနတ္ထံ ဂမိဿာမာ’’တိ။ သောပိ ဒဟရဘိက္ခု စတ္တာရော ဒိဝသေ ကဿစိ ဝစနံ အဂ္ဂဟေတွာ ဆိန္နဘတ္တောဝ နိပဇ္ဇိ။ ပတ္တေ ဘတ္တံ ပူတိကံ ဇာတံ, ပတ္တေ မလံ ဥဋ္ဌဟိ။ အထ နံ သော သဟာယကော ဘိက္ခု ဥပသင်္ကမိတွာ, ‘‘အာဝုသော, သတ္ထာ သိရိမာယ ဒဿနတ္ထံ ဂစ္ဆတီ’’တိ အာဟ။ သော တထာ ဆာတဇ္ဈတ္တောပိ ‘‘သိရိမာ’’တိ ဝုတ္တပဒေယေဝ သဟသာ ဥဋ္ဌဟိတွာ ‘‘ကိံ ဘဏသီ’’တိ အာဟ။ ‘‘သတ္ထာ သိရိမံ ဒဋ္ဌုံ ဂစ္ဆတိ, တွမ္ပိ ဂမိဿသီ’’တိ ဝုတ္တေ, ‘‘အာမ, ဂမိဿာမီ’’တိ ဘတ္တံ ဆဍ္ဍေတွာ ပတ္တံ ဓောဝိတွာ ထဝိကာယ ပက္ခိပိတွာ ဘိက္ခုသင်္ဃေန သဒ္ဓိံ အဂမာသိ။ သတ္ထာ ဘိက္ခုသင်္ဃပရိဝုတော ဧကပဿေ အဋ္ဌာသိ, ဘိက္ခုနိသင်္ဃောပိ ရာဇပရိသာပိ ဥပါသကပရိသာပိ ဥပါသိကာပရိသာပိ ဧကေကပဿေ အဋ္ဌံသု။

သတ္ထာ ရာဇာနံ ပုစ္ဆိ – ‘‘ကာ ဧသာ, မဟာရာဇာ’’တိ။ ဘန္တေ, ဇီဝကဿ ဘဂိနီ, သိရိမာ, နာမာတိ။ သိရိမာ, ဧသာတိ။ အာမ, ဘန္တေတိ။ တေန ဟိ နဂရေ ဘေရိံ စရာပေဟိ ‘‘သဟဿံ ဒတွာ သိရိမံ ဂဏှန္တူ’’တိ။ ရာဇာ တထာ ကာရေသိ။ ဧကောပိ ‘ဟံ’န္တိ ဝါ ‘ဟုံ’န္တိ ဝါ ဝဒန္တော နာမ နာဟောသိ။ ရာဇာ သတ္ထု အာရောစေသိ – ‘‘န ဂဏှန္တိ, ဘန္တေ’’တိ။ တေန ဟိ, မဟာရာဇ, အဂ္ဃံ ဩဟာရေဟီတိ။ ရာဇာ ‘‘ပဉ္စသတာနိ ဒတွာ ဂဏှန္တူ’’တိ ဘေရိံ စရာပေတွာ ကဉ္စိ ဂဏှနကံ အဒိသွာ ‘‘အဍ္ဎတေယျာနိ သတာနိ, ဒွေ သတာနိ, သတံ, ပဏ္ဏာသံ, ပဉ္စဝီသတိ ကဟာပဏေ, ဒသ ကဟာပဏေ, ပဉ္စ ကဟာပဏေ, ဧကံ ကဟာပဏံ အဍ္ဎံ, ပါဒံ, မာသကံ, ကာကဏိကံ ဒတွာ သိရိမံ ဂဏှန္တူ’’တိ ဘေရိံ စရာပေသိ။ ကောစိ တံ န ဂဏှိ။ ‘‘မုဓာပိ ဂဏှန္တူ’’တိ ဘေရိံ စရာပေသိ။ ‘ဟံ’န္တိ ဝါ ‘ဟုံ’န္တိ ဝါ ဝဒန္တော နာမ နာဟောသိ။ ရာဇာ ‘‘မုဓာပိ, ဘန္တေ, ဂဏှန္တော နာမ နတ္ထီ’’တိ အာဟ။ သတ္ထာ ‘‘ပဿထ, ဘိက္ခဝေ, မဟာဇနဿ ပိယံ မာတုဂါမံ, ဣမသ္မိံယေဝ နဂရေ သဟဿံ ဒတွာ ပုဗ္ဗေ ဧကဒိဝသံ လဘိံသု, ဣဒါနိ မုဓာ ဂဏှန္တောပိ နတ္ထိ, ဧဝရူပံ နာမ ရူပံ ခယဝယပ္ပတ္တံ, ပဿထ, ဘိက္ခဝေ, အာတုရံ အတ္တဘာဝ’’န္တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၁၄၇. ‘‘ပဿ စိတ္တကတံ ဗိမ္ဗံ, အရုကာယံ သမုဿိတံ။
အာတုရံ ဗဟုသင်္ကပ္ပံ, ယဿ နတ္ထိ ဓုဝံ ဌိတီ’’တိ။

တတ္ထ **စိတ္တကတ**န္တိ ကတစိတ္တံ, ဝတ္ထာဘရဏမာလာလတ္တကာဒီဟိ ဝိစိတ္တန္တိ အတ္ထော။ **ဗိမ္ဗ**န္တိ ဒီဃာဒိယုတ္တဋ္ဌာနေသု ဒီဃာဒီဟိ အင်္ဂပစ္စင်္ဂေဟိ သဏ္ဌိတံ အတ္တဘာဝံ။ **အရုကာယ**န္တိ နဝန္နံ ဝဏမုခါနံ ဝသေန အရုဘူတံ ကာယံ။ **သမုဿိတ**န္တိ တီဟိ အဋ္ဌိသတေဟိ သမုဿိတံ။ **အာတုရ**န္တိ သဗ္ဗကာလံ ဣရိယာပထာဒီဟိ ပရိဟရိတဗ္ဗတာယ နိစ္စဂိလာနံ။ **ဗဟုသင်္ကပ္ပ**န္တိ မဟာဇနေန ဗဟုဓာ သင်္ကပ္ပိတံ။ **ယဿ နတ္ထိ ဓုဝံ ဌိတီ**တိ ယဿ ဓုဝဘာဝေါ ဝါ ဌိတိဘာဝေါ ဝါ နတ္ထိ, ဧကန္တေန ဘေဒနဝိကိရဏဝိဒ္ဓံသနဓမ္မမေဝေတံ, ဣမံ ပဿထာတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ စတုရာသီတိယာ ဟဏ္ဍသဟဿာနံ ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသိ, သောပိ ဘိက္ခု သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟီတိ။

သိရိမာဝတ္ထု ဒုတိယံ။

၃. ဥတ္တရာထေရီဝတ္ထု

ပရိဇိဏ္ဏမိဒ န္တိ ဣဒံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ဥတ္တရာထေရိံ နာမ ဘိက္ခုနိံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ထေရီ ကိရ ဝီသဝဿသတိကာ ဇာတိယာ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ လဒ္ဓပိဏ္ဍပာတာ အန္တရဝီထိယံ ဧကံ ဘိက္ခုံ ဒိသွာ ပိဏ္ဍပာတေန အာပုစ္ဆိတွာ တဿ အပဋိက္ခိပိတွာ ဂဏှန္တဿ သဗ္ဗံ ဒတွာ နိရာဟာရာ အဟောသိ။ ဧဝံ ဒုတိယေပိ တတိယေပိ ဒိဝသေ တဿေဝ ဘိက္ခုနော တသ္မိံယေဝ ဌာနေ ဘတ္တံ ဒတွာ နိရာဟာရာ အဟောသိ, စတုတ္ထေ ဒိဝသေ ပန ပိဏ္ဍာယ စရန္တီ ဧကသ္မိံ သမ္ဗာဓဋ္ဌာနေ သတ္ထာရံ ဒိသွာ ပဋိက္ကမန္တီ ဩလမ္ဗန္တံ အတ္တနော စီဝရကဏ္ဏံ အက္ကမိတွာ သဏ္ဌာတုံ အသက္ကောန္တီ ပရိဝတ္တိတွာ ပတိ။ သတ္ထာ တဿာ သန္တိကံ ဂန္တွာ, "ဘဂိနိ, ပရိဇိဏ္ဏော တေ အတ္တဘာဝေါ န စိရဿေဝ ဘိဇ္ဇိဿတီ"တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၁၄၈. "ပရိဇိဏ္ဏမိဒံ ရူပံ၊ ရောဂနိဍ္ဍံ ပဘင်္ဂုရံ။
ဘိဇ္ဇတိ ပူတိသန္ဒေဟော၊ မရဏန္တဉှိ ဇီဝိတ"န္တိ။

တဿတ္ထော – ဘဂိနိ **ဣဒံ** တဝ သရီရသင်္ခာတံ **ရူပံ** မဟလ္လကဘာဝေန **ပရိဇိဏ္ဏံ,** တဉ္စ ခော သဗ္ဗရောဂါနံ နိဝါသဋ္ဌာနဋ္ဌေန **ရောဂနိဍ္ဍံ,** ယထာ ခော ပန တရုဏောပိ သိင်္ဂါလော "ဇရသိင်္ဂါလော"တိ ဝုစ္စတိ, တရုဏာပိ ဂဠောစီလတာ "ပူတိလတာ"တိ ဝုစ္စတိ, ဧဝံ တဒဟုဇာတံ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏမ္ပိ သမာနံ နိစ္စံ ပဂ္ဃရဏဋ္ဌေန ပူတိတာယ **ပဘင်္ဂုရံ,** သော ဧသ ပူတိကော သမာနော တဝ ဒေဟော **ဘိဇ္ဇတိ,** န စိရဿေဝ ဘိဇ္ဇိဿတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ကိံ ကာရဏာ? **မရဏန္တဉှိ ဇီဝိတံ** ယသ္မာ သဗ္ဗသတ္တာနံ ဇီဝိတံ မရဏပရိယောသာနမေဝါတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ဒေသနာဝသာနေ သာ ထေရီ သောတာပတ္တိဖလံ ပတ္တာ, မဟာဇနဿာပိ သာတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ အဟောသီတိ။

ဥတ္တရာထေရီဝတ္ထု တတိယံ။

၄. သမ္ဗဟုလအဓိမာနိကဘိက္ခုဝတ္ထု

ယာနိမာနီတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော သမ္ဗဟုလေ အဓိမာနိကေ ဘိက္ခူ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ပဉ္စသတာ ကိရ ဘိက္ခူ သတ္ထု သန္တိကေ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတွာ အရညံ ပဝိသိတွာ ဃဋေန္တာ ဝါယမန္တာ ဈာနံ နိဗ္ဗတ္တေတွာ "ကိလေသာနံ အသမုဒာစာရေန ပဗ္ဗဇိတကိစ္စံ နော နိပ္ဖန္နံ, အတ္တနာ ပဋိလဒ္ဓဂုဏံ သတ္ထု အာရောစေဿာမာ"တိ အာဂမိံသု။ သတ္ထာ တေသံ ဗဟိဒွါရကောဋ္ဌကံ ပတ္တကာလေယေဝ အာနန္ဒတ္ထေရံ အာဟ – "အာနန္ဒ, ဧတေသံ ဘိက္ခူနံ ပဝိသိတွာ မယာ ဒိဋ္ဌေန ကမ္မံ နတ္ထိ, အာမကသုသာနံ ဂန္တွာ တတော အာဂန္တွာ မံ ပဿန္တူ"တိ။ ထေရော ဂန္တွာ တေသံ တမတ္ထံ အာရောစေသိ။ တေ "ကိံ အမှာကံ အာမကသုသာနေနာ"တိ အဝတွာဝ "ဒီဃဒဿိနာ ဗုဒ္ဓေန ကာရဏံ ဒိဋ္ဌံ ဘဝိဿတီ"တိ အာမကသုသာနံ ဂန္တွာ တတ္ထ ကုဏပါနိ ပဿန္တာ ဧကာဟဒွီဟပတိတေသု ကုဏပေသု အာဃာတံ ပဋိလဘိတွာ တံ ခဏံ ပတိတေသု အလ္လသရီရေသု ရာဂံ ဥပ္ပာဒယိံသု, တသ္မိံ ခဏေ အတ္တနော သကိလေသဘာဝံ ဇာနိံသု။ သတ္ထာ ဂန္ဓကုဋိယံ နိသိန္နောဝ ဩဘာသံ ဖရိတွာ တေသံ ဘိက္ခူနံ သမ္မုခေ ကထေန္တော ဝိယ "နပ္ပတိရူပံ နု ခော, ဘိက္ခဝေ, တုမှာကံ ဧဝရူပံ အဋ္ဌိသင်္ဃာတံ ဒိသွာ ရာဂရတိံ ဥပ္ပာဒေတု"န္တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၁၄၉. ‘‘ယာနိမာနိ အပတ္ထာနိ၊ အလာဗူနေဝ သာရဒေ။
ကာပောတကာနိ အဋ္ဌီနိ၊ တာနိ ဒိသွာန ကာ ရတီ’’တိ။

တတ္ထ **အပတ္ထာနီ**ති ဆဍ္ဍိတာနိ။ **သာရဒေ**တိ သရဒကာလေ တတ္ထ တတ္ထ ဝိပ္ပကိဏ္ဏာ အလာဗူနိ ဝိယ။ **ကာပောတကာနီ**တိ ကပောတကဝဏ္ဏာနိ။ **တာနိ ဒိသွာန**ာတိ တာနိ ဧဝရူပါနိ အဋ္ဌီနိ ဒိသွာ တုမှာကံ ကာ ရတိ, နနု အပ္ပမတ္တကမ္ပိ ကာမရတိံ ကာတုံ န ဝဋ္ဋတီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ တေ ဘိက္ခူ ယထာဌိတာဝ အရဟတ္တံ ပတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိတ္ထဝမာနာ အာဂန္တွာ ဝန္ဒိံသူတိ။

သမ္ဗဟုလအဓိမာနိကဘိက္ခုဝတ္ထု စတုတ္ထံ။

၅. ဇနပဒကလျာဏီ ရူပနန္ဒာထေရီဝတ္ထု

အဋ္ဌီနံ နဂရံ ကတန္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ဇနပဒကလျာဏိံ ရူပနန္ဒာထေရိံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သာ ကိရ ဧကဒိဝသံ စိန္တေသိ – ‘‘မယှံ ဇေဋ္ဌဘာတိကော ရဇ္ဇသိရိံ ပဟာယ ပဗ္ဗဇိတွာ လောကေ အဂ္ဂပုဂ္ဂလော ဗုဒ္ဓေါ ဇာတော, ပုတ္တောပိဿ ရာဟုလကုမာရော ပဗ္ဗဇိတော, ဘတ္တာပိ မေ ပဗ္ဗဇိတော, မာတာပိ မေ ပဗ္ဗဇိတာ, အဟမ္ပိ ဧတ္တကေ ဉာတိဇနေ ပဗ္ဗဇိတေ ဂေဟေ ကိံ ကရိဿာမိ, ပဗ္ဗဇိဿာမာ’’တိ။ သာ ဘိက္ခုနုပဿယံ ဂန္တွာ ပဗ္ဗဇိ ဉာတိသိနေဟေနေဝ, နော သဒ္ဓါယ, အဘိရူပတာယ ပန **ရူပနန္ဒာ**တိ ပညာယိ။ ‘‘သတ္ထာ ကိရ ‘ရူပံ အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ, ဝေဒနာ။ သညာ။ သင်္ခါရာ။ ဝိညာဏံ အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ’တိ ဝဒေတီ’’တိ သုတွာ သာ ဧဝံ ဒဿနီယေ ပာသာဒိကေ မမပိ ရူပေ ဒောသံ ကထေယျာတိ သတ္ထု သမ္မုခီဘာဝံ န ဂစ္ဆတိ။ သာဝတ္ထိဝါသိနော ပာတောဝ အနံ ဒတွာ သမာဒိန္နုပောသထာ သုဒ္ဓုတ္တရာသင်္ဂါ ဂန္ဓမာလာဒိဟတ္ထာ သာယန္ဟသမယေ ဇေတဝနေ သန္နိပတိတွာ ဓမ္မံ သုဏန္တိ။ ဘိက္ခုနိသင်္ဃောပိ သတ္ထု ဓမ္မဒေသနာယ ဥပ္ပန္နစ္ဆန္ဒော ဝိဟာရံ ဂန္တွာ ဓမ္မံ သုဏာတိ။ ဓမ္မံ သုတွာ နဂရံ ပဝိသန္တော သတ္ထု ဂုဏကထံ ကထေန္တောဝ ပဝိသတိ။

စတုပ္ပမာဏိကေ ဟိ လောကသန္နိဝါသေ အပ္ပကာဝ တေ သတ္တာ, ယေသံ တထာဂတံ ပဿန္တာနံ ပသာဒေါ န ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ရူပပ္ပမာဏိကာပိ ဟိ တထာဂတဿ လက္ခဏာနုဗျဉ္ဇနပဋိမဏ္ဍိတံ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏံ သရီရံ ဒိသွာ ပသီဒန္တိ, ဃောသပ္ပမာဏိကာပိ အနေကာနိ ဇာတိသတာနိ နိဿာယ ပဝတ္တံ သတ္ထု ဂုဏဃောသဉ္စေဝ အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတံ ဓမ္မဒေသနာဃောသဉ္စ သုတွာ ပသီဒန္တိ, လူခပ္ပမာဏိကာပိဿ စီဝရာဒိလူခတံ ပဋိစ္စ ပသီဒန္တိ, ဓမ္မပ္ပမာဏိကာပိ ‘‘ဧဝရူပံ ဒသဗလဿ သီလံ, ဧဝရူပေါ သမာဓိ, ဧဝရူပါ ပညာ, ဘဂဝါ သီလာဒီဟိ ဂုဏေဟိ အသမော အပ္ပဋိပုဂ္ဂလော’’တိ ပသီဒန္တိ။ တေသံ တထာဂတဿ ဂုဏံ ကထေန္တာနံ မုခံ နပ္ပဟောတိ။ ရူပနန္ဒာ ဘိက္ခုနီနဉ္စေဝ ဥပါသိကာနဉ္စ သန္တိကာ တထာဂတဿ ဂုဏကထံ သုတွာ စိန္တေသိ – ‘‘အတိဝိယ မေ ဘာတိကဿ ဝဏ္ဏံ ကထေန္တိယေဝ။ ဧကဒိဝသမ္ပိ မေ ရူပေ ဒောသံ ကထေန္တော ကိတ္တကံ ကထေဿတိ။ ယံနူနာဟံ ဘိက္ခုနီဟိ သဒ္ဓိံ ဂန္တွာ အတ္တာနံ အဒဿေတွာဝ တထာဂတံ ပဿိတွာ ဓမ္မမဿ သုဏိတွာ အာဂစ္ဆေယျ’’န္တိ။ သာ ‘‘အဟမ္ပိ အဇ္ဇ ဓမ္မဿဝနံ ဂမိဿာမီ’’တိ ဘိက္ခုနီနံ အာရောစေသိ။

ဘိက္ခုနိယော ‘‘စိရဿံ ဝတ ရူပနန္ဒာယ သတ္ထု ဥပဋ္ဌာနံ ဂန္တုကာမတာ ဥပ္ပန္နာ, အဇ္ဇ သတ္ထာ ဣမံ နိဿာယ ဝိစိတ္တဓမ္မဒေသနံ နာနာနယံ ဒေသေဿတီ’’တိ တုဋ္ဌမာနသာ တံ အာဒာယ နိက္ခမိံသု။ သာ နိက္ခန္တကာလတော ပဋ္ဌာယ ‘‘အဟံ အတ္တာနံ နေဝ ဒဿေဿာမီ’’တိ စိန္တေသိ။ သတ္ထာ ‘‘အဇ္ဇ ရူပနန္ဒာ မယှံ ဥပဋ္ဌာနံ အာဂမိဿတိ, ကီဒိသီ နု ခေါ တဿာ ဓမ္မဒေသနာ သပ္ပာယာ’’တိ စိန္တေတွာ ‘‘ရူပဂရုကာ ဧသာ အတ္တဘာဝေ ဗလဝသိနေဟာ, ကဏ္ဋကေန ကဏ္ဋကုဒ္ဓရဏံ ဝိယ ရူပေနေဝဿာ ရူပမဒနိမ္မဒနံ သပ္ပာယ’’န္တိ သန္နိဋ္ဌာနံ ကတွာ တဿာ ဝိဟာရံ ပဝိသနသမယေ ဧကံ ပန အဘိရူပံ ဣတ္ထိံ သောဠသဝဿုဒ္ဒေသိကံ ရတ္တဝတ္ထနိဝတ္ထံ သဗ္ဗာဘရဏပဋိမဏ္ဍိတံ ဗီဇနိံ ဂဟေတွာ အတ္တနော သန္တိကေ ဌတွာ ဗီဇယမာနံ ဣဒ္ဓိဗလေန အဘိနိမ္မိနိ။ တံ ခေါ ပန ဣတ္ထိံ သတ္ထာ စေဝ ပ

ဿတိ ရူပနန္ဒာ စ။ သာ ဘိက္ခုနီဟိ သဒ္ဓိံ ဝိဟာရံ ပဝိသိတွာ ဘိက္ခုနီနံ ပိဋ္ဌိပဿေ ဌတွာ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ ဘိက္ခုနီနံ အန္တရေ နိသိန္နာ ပါဒန္တတော ပဋ္ဌာယ သတ္ထာရံ ဩလောကေန္တီ လက္ခဏဝိစိတ္တံ အနုဗျဉ္ဇနသမုဇ္ဇလံ ဗျာမပ္ပဘာပရိက္ခိတ္တံ သတ္ထု သရီရံ ဒိသွာ ပုဏ္ဏစန္ဒသဿိရိကံ မုခံ ဩလောကေန္တီ သမီပေ ဌိတံ ဣတ္ထိရူပံ အဒ္ဒသ ။ သာ တံ ဩလောကေတွာ အတ္တဘာဝံ ဩလောကေန္တီ သုဝဏ္ဏရာဇဟံသိယာ ပုရတော ကာကီသဒိသံ အတ္တာနံ အမညိ။ ဣဒ္ဓိမယရူပံ ဒိဋ္ဌကာလတော ပဋ္ဌာယေဝ ဟိ တဿာ အက္ခီနိ ဘမိံသု။ သာ “အဟော ဣမိဿာ ကေသာ သောဘနာ, အဟော နလာဋံ သောဘန”န္တိ သဗ္ဗေသံ သာရီရပ္ပဒေသာနံ ရူပသိရိယာ သမာကဍ္ဎိတစိတ္တာ တဿံ ရူပေ ဗလဝသိနေဟာ အဟောသိ။

သတ္ထာ တဿာ တတ္ထ အဘိရတိံ ဉတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တောဝ တံ ရူပံ သောဠသဝဿုဒ္ဒေသိကဘာဝံ အတိက္ကမိတွာ ဝီသတိဝဿုဒ္ဒေသိကံ ကတွာ ဒဿေသိ။ ရူပနန္ဒာ ဩလောကေတွာ “န ဝတိဒံ ရူပံ ပုရိမသဒိသ”န္တိ ထောကံ ဝိရတ္တစိတ္တာ အဟောသိ။ သတ္ထာ အနုက္ကမေနေဝ တဿာ ဣတ္ထိယာ သကိံ ဝိဇာတဝဏ္ဏံ မဇ္ဈိမိတ္ထိဝဏ္ဏံ ဇရာဇိဏ္ဏမဟလ္လိကိတ္ထိဝဏ္ဏဉ္စ ဒဿေသိ။ သာပိ အနုပုဗ္ဗေနေဝ “ဣဒမ္ပိ အန္တရဟိတံ, ဣဒမ္ပိ အန္တရဟိတ”န္တိ ဇရာဇိဏ္ဏကာလေ တံ ဝိရဇ္ဇမာနာ ခဏ္ဍဒန္တိံ ပလိတသိရံ ဩဘဂ္ဂံ ဂေါပါနသိဝင်္ကံ ဒဏ္ဍပရာယဏံ ပဝေဓမာနံ ဒိသွာ အတိဝိယ ဝိရဇ္ဇိ။ အထ သတ္ထာ တံ ဗျာဓိနာ အဘိဘူတံ ကတွာ ဒဿေသိ။ သာ တင်္ခဏညေဝ ဒဏ္ဍဉ္စ တာလဝဏ္ဋဉ္စ ဆဍ္ဍေတွာ မဟာဝိရဝံ ဝိရဝမာနာ ဘူမိယံ ပတိတွာ သကေ မုတ္တကရီသေ နိမုဂ္ဂါ အပရာပရံ ပရိဝတ္တိ။ ရူပနန္ဒာ တမ္ပိ ဒိသွာ အတိဝိယ ဝိရဇ္ဇိ။ သတ္ထာပိ တဿာ ဣတ္ထိယာ မရဏံ ဒဿေသိ။ သာ တင်္ခဏံယေဝ ဥဒ္ဓုမာတကဘာဝံ အာပဇ္ဇိ, နဝဟိ ဝဏမုခေဟိ ပုဗ္ဗဝဋ္ဋိယော စေဝ ပုဠဝါ စ ပဂ္ဃရိံသု, ကာကာဒယော သန္နိပတိတွာ ဝိလုမ္ပိံသု။ ရူပနန္ဒာပိ တံ ဩလောကေတွာ “အယံ ဣတ္ထီ ဣမသ္မိံယေဝ ဌာနေ ဇရံ ပတ္တာ, ဗျာဓိံ ပတ္တာ, မရဏံ ပတ္တာ, ဣမဿာပိ မေ အတ္တဘာဝဿ ဧဝမေဝ ဇရာဗျာဓိမရဏာနိ အာဂမိဿန္တီ”တိ အတ္တဘာဝံ အနိစ္စတော ပဿိ။ အနိစ္စတော ဒိဋ္ဌတ္တာ ဧဝ ပန ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဒိဋ္ဌောယေဝ ဟောတိ။ အထဿာ တယော ဘဝါ အာဒိတ္တာ ဂေဟာ ဝိယ ဂီဝါယ ဗဒ္ဓကုဏပံ ဝိယ စ ဥပဋ္ဌဟိံသု, ကမ္မဋ္ဌာနာဘိမုခံ စိတ္တံ ပက္ခန္ဒိ။ သတ္ထာ တာယ အနိစ္စတော ဒိဋ္ဌဘာဝံ ဉတွာ “သက္ခိဿတိ နု ခော သယမေဝ အတ္တနော ပတိဋ္ဌံ ကာတု”န္တိ ဩလောကေန္တော “န သက္ခိဿတိ, ဗဟိဒ္ဓါ ပစ္စယံ လဒ္ဓုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ စိန္တေတွာ တဿာ သပ္ပာယဝသေန ဓမ္မံ ဒေသေန္တော အာဟ –

“အာတုရံ အသုစိံ ပူတိံ၊ ပဿ နန္ဒေ သမုဿယံ။
ဥဂ္ဃရန္တံ ပဂ္ဃရန္တံ၊ ဗာလာနံ အဘိပတ္ထိတံ။

“ယထာ ဣဒံ တထာ ဧတံ၊ ယထာ ဧတံ တထာ ဣဒံ။
ဓာတုတော သုညတော ပဿ၊ မာ လောကံ ပုနရာဂမိ။
ဘဝေ ဆန္ဒံ ဝိရာဇေတွာ၊ ဥပသန္တော စရိဿတီ”တိ။ –

ဣတ္ထံ သုဒံ ဘဂဝါ နန္ဒံ ဘိက္ခုနိံ အာရဗ္ဘ ဣမာ ဂါထာယော အဘာသိတ္ထာတိ။ နန္ဒာ ဒေသနာနုသာရေန ဉာဏံ ပေသေတွာ သောတာပတ္တိဖလံ ပါပုဏိ။ အထဿာ ဥပရိ တိဏ္ဏံ မဂ္ဂဖလာနံ ဝိပဿနာပရိဝါသတ္ထာယ သုညတာကမ္မဋ္ဌာနံ ကထေတုံ, “နန္ဒေ, မာ ‘ဣမသ္မိံ သရီရေ သာရော အတ္ထီ’တိ သညံ ကရိ။ အပ္ပမတ္တကောပိ ဟိ ဧတ္ထ သာရော နတ္ထိ, တီဏိ အဋ္ဌိသတာနိ ဥဿာပေတွာ ကတံ အဋ္ဌိနဂရမေတ”န္တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၁၅၀. “အဋ္ဌီနံ နဂရံ ကတံ၊ မံသလောဟိတလေပနံ။
ယတ္ထ ဇရာ စ မစ္စု စ၊ မာနော မက္ခော စ ဩဟိတော”တိ။

တဿတ္ထော – ယထေဝ ဟိ ပုဗ္ဗဏ္ဏာပရဏ္ဏာဒီနံ ဩဒဟနတ္ထာယ ကဋ္ဌာနိ ဥဿာပေတွာ ဝလ္လီဟိ ဗန္ဓိတွာ မတ္တိကာယ ဝိလိမ္ပေတွာ နဂရသင်္ခာတံ ဗဟိဒ္ဓါ ဂေဟံ ကရောန္တိ, ဧဝမိဒံ အဇ္ဈတ္တိကမ္ပိ တီဏိ အဋ္ဌိသတာနိ ဥဿာပေတွာ နှာရုဝိနဒ္ဓံ မံသလောဟိတလေပနံ တစပဋိစ္ဆန္နံ ဇီရဏလက္ခဏာယ ဇရာယ မရဏလက္ခဏဿ မစ္စုနော အာရောဟသမ္ပဒါဒီနိ ပဋိစ္စ မဇ္ဇနလက္ခဏဿ မာနဿ သုကတကာရဏဝိနာသနလက္ခဏဿ မက္ခဿ စ ဩဒဟနတ္ထာယ **နဂရံ ကတံ**။ ဧဝရူပေ ဧဝ ဟိ ဧတ္ထ ကာယိကစေတသိကော အာဗာဓော ဩဟိတော, ဣတော ဥဒ္ဓံ ကိဉ္စိ ဂယှူပကံ နတ္ထီတိ။

ဒေသနာဝသာနေ သာ ထေရီ အရဟတ္တံ ပါပုဏိ, မဟာဇနဿာပိ သာတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ အဟောသီတိ။

ဇနပဒကလျာဏီ ရူပနန္ဒာထေရိဝတ္ထု ပဉ္စမံ။

၆. မလ္လိကာဒေဝီဝတ္ထု

ဇီရန္တိ ဝေတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော မလ္လိကံ ဒေဝိံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သာ ဟိ ဧကဒိဝသံ နှာနကောဋ္ဌကံ ပဝိဋ္ဌာ မုခံ ဓောဝိတွာ ဩနတသရီရာ ဇင်္ဃံ ဓောဝိတုံ အာရဘိ။ တဿာ စ သဒ္ဓိံယေဝ ပဝိဋ္ဌော ဧကော ဝလ္လဘသုနခေါ အတ္ထိ။ သော တံ တထာ ဩနတံ ဒိသွာ အသဒ္ဓမ္မသန္ထဝံ ကာတုံ အာရဘိ။ သာ ဖဿံ သာဒိယန္တီ အဋ္ဌာသိ။ ရာဇာပိ ဥပရိပါသာဒေ ဝါတပါနေန ဩလောကေန္တော တံ ဒိသွာ တတော အာဂတကာလေ “နဿ, ဝသလိ, ကသ္မာ ဧဝရူပမကာသီ”တိ အာဟ။ ကိံ မယာ ကတံ, ဒေဝါတိ။ သုနခေန သဒ္ဓိံ သန္ထဝောတိ။ နတ္ထေတံ, ဒေဝါတိ။ မယာ သာမံ ဒိဋ္ဌံ, နာဟံ တဝ သဒ္ဒဟိဿာမိ, နဿ, ဝသလီတိ။ “မဟာရာဇ, ယော ကောစိ ဣမံ ကောဋ္ဌကံ ပဝိဋ္ဌော ဣမိနာ ဝါတပါနေန ဩလောကေန္တဿ ဧကောဝ ဒွိဓာ ပညာယတီ”တိ အဘူတံ ကထေသိ။ ဒေဝ, သစေ မေ သဒ္ဒဟသိ, ဧတံ ကောဋ္ဌကံ ပဝိသ, အဟံ တံ ဣမိနာ ဝါတပါနေန ဩလောကေဿာမီတိ။ ရာဇာ မူဠှဓာတုကော တဿာ ဝစနံ သဒ္ဒဟိတွာ ကောဋ္ဌကံ ပါဝိသိ။ သာပိ ခေါ ဒေဝီ ဝါတပါနေ ဌတွာ ဩလောကေန္တီ “အန္ဓဗာလ, မဟာရာဇ, ကိံ နာမေတံ, အဇိကာယ သဒ္ဓိံ သန္ထဝံ ကရောသီ”တိ အာဟ။ “နာဟံ, ဘဒ္ဒေ, ဧဝရူပံ ကရောမီ”တိ စ ဝုတ္တေပိ “မယာ သာမံ ဒိဋ္ဌံ, နာဟံ တဝ သဒ္ဒဟိဿာမီ”တိ အာဟ။

တံ သုတွာ ရာဇာ “အဒ္ဓါ ဣမံ ကောဋ္ဌကံ ပဝိဋ္ဌော ဧကောဝ ဒွိဓာ ပညာယတီ”တိ သဒ္ဒဟိ။ မလ္လိကာ စိန္တေသိ – “အယံ ရာဇာ အန္ဓဗာလတာယ မယာ ဝဉ္စိတော, ပါပံ မေ ကတံ, အယဉ္စ မေ အဘူတေန အဗ္ဘာစိက္ခိတော, ဣဒံ မေ ကမ္မံ သတ္ထာပိ ဇာနိဿတိ, ဒွေ အဂ္ဂသာဝကာပိ အသီတိ မဟာသာဝကာပိ ဇာနိဿန္တိ, အဟော ဝတ မေ ဘာရိယံ ကမ္မံ ကတ”န္တိ။ အယံ ဟိ ရညော အသဒိသဒါနေ သဟာယိကာ အဟောသိ။ တတ္ထ စ ဧကဒိဝသံ ကတပရိစ္စာဂေ ဓနဿ စုဒ္ဒသကောဋိအဂ္ဃနကော အဟောသိ။ တထာဂတဿ သေတစ္ဆတ္တံ နိသီဒနပလ္လင်္ကော အာဓာရကော ပါဒပီဌန္တိ ဣမာနိ ပန စတ္တာရိ အနဂ္ဃာနေဝ အဟေသုံ။ သာ မရဏကာလေ ဧဝရူပံ မဟာပရိစ္စာဂံ နာနုဿရိတွာ တဒေဝ ပါပကမ္မံ အနုဿရန္တီ ကာလံ ကတွာ အဝီစိမှိ နိဗ္ဗတ္တိ။ ရညော ပန သာ အတိဝိယ ပိယာ အဟောသိ။ သော ဗလဝသောကာဘိဘူတော တဿာ သရီရကိစ္စံ ကာရေတွာ “နိဗ္ဗတ္တဋ္ဌာနမဿာ ပုစ္ဆိဿာမီ”တိ သတ္ထု သန္တိကံ အဂမာသိ။ သတ္ထာ ယထာ သော အာဂတကာရဏံ န သရတိ, တထာ အကာသိ။ သော သတ္ထု သန္တိကေ သာရဏီယဓမ္မကထံ သုတွာ ဂေဟံ ပဝိဋ္ဌကာလေ သရိတွာ “အဟံ ဘဏေ မလ္လိကာယ နိဗ္ဗတ္တဋ္ဌာနံ ပုစ္ဆိဿာမီတိ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ ပမုဋ္ဌော, သွေ ပုန ပုစ္ဆိဿာမီ”တိ ပုနဒိဝသေပိ အဂမာသိ။ သတ္ထာပိ ပဋိပါဋိယာ သတ္တ ဒိဝသာနိ ယထာ သော န သရတိ , တထာ အကာသိ။ သာပိ သတ္တာဟမေဝ နိရယေ ပစ္စိတွာ အဋ္ဌမေ ဒိဝသေ တတော စုတာ တုသိတဘဝနေ နိဗ္ဗတ္တိ။ ကသ္မာ ပန သတ္ထာ အသရဏဘာဝံ အကာသီတိ? သာ ကိရ တဿ အတိဝိယ ပိယာ အဟောသိ မနာပါ, တသ္မာ တဿာ နိရယေ နိဗ္ဗတ္တဘာဝံ သုတွာ “သစေ ဧဝရူပါ သဒ္ဓါသမ္ပန္နာ နိရယေ နိဗ္ဗတ္တာ, ဒါနံ ဒတွာ ကိံ ကရိဿာမီ”တိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိံ ဂဟေတွာ ပဉ္စန္နံ ဘိက္ခုသတာနံ ဂေဟေ ပဝတ္တံ နိစ္စဘတ္တံ ဟာရာပေတွာ နိရယေ နိဗ္ဗတ္တေယျ, တေနဿ သတ္ထာ သတ္တာဟံ အသရဏဘာဝံ ကတွာ အဋ္ဌမေ ဒိဝသေ ပိဏ္ဍာယ စရန္တော သယမေဝ ရာဇကုလဒွါရံ အဂမာသိ။

ရာဇာ “သတ္ထာ အာဂတော”တိ သုတွာ နိက္ခမိတွာ ပတ္တံ အာဒါယ ပါသာဒံ အဘိရုဟိတုံ အာရဘိ။ သတ္ထာ ပန ရထသာလာယ နိသီဒိတုံ အာကာရံ ဒဿေသိ။ ရာဇာ သတ္ထာရံ တတ္ထေဝ နိသီဒါပေတွာ ယာဂုခဇ္ဇကေန ပဋိမာနေတွာ ဝန္ဒိတွာ နိသိန္နောဝ အဟံ, ဘန္တေ, မလ္လိကာယ ဒေဝိယာ နိဗ္ဗတ္တဋ္ဌာနံ ပုစ္ဆိဿာမီတိ ဂန္တွာ ပမုဋ္ဌော, ကတ္ထ နု ခေါ သာ, ဘန္တေ, နိဗ္ဗတ္တာတိ။ တုသိတဘဝနေ, မဟာရာဇာတိ, ဘန္တေ, တာယ တုသိတဘဝနေ အနိဗ္ဗတ္တန္တိယာ ကော အညော နိဗ္ဗတ္တိဿတိ , ဘန္တေ, နတ္ထိ တာယ သဒိသာ ဣတ္ထီ။ တဿာ ဟိ နိသိန္နဋ္ဌာနာဒီသု “သွေ တထာဂတဿ ဣဒံ ဒဿာမိ, ဣဒံ ကရိဿာမီ”တိ အညံ ကိစ္စမေဝ နတ္ထိ, ဘန္တေ, တဿာ ပရလောကံ ဂတကာလတော ပဋ္ဌာယ သရီရံ မေ န ဝဟတီတိ။ အထ နံ သတ္ထာ “မာ စိန္တယိ, မဟာရာဇ, သဗ္ဗေသံ

ဓဝဓမ္မော အယ”န္တိ ဝတွာ “အယံ, မဟာရာဇ, ရထော ကဿာ”တိ ပုစ္ဆိ။ တံ သုတွာ ရာဇာ သိရသ္မိံ အဉ္ဇလိံ ပတိ ဋ္ဌာပေတွာ “ပိတာမဟဿ မေ, ဘန္တေ”တိ အာဟ။ “အယံ ကဿာ”တိ? “ပိတု မေ, ဘန္တေ”တိ။ “အယံ ပန ရ ထော ကဿာ”တိ? “မမ, ဘန္တေ”တိ။ ဧဝံ ဝုတ္တေ သတ္ထာ, “မဟာရာဇ, တဝ ပိတာမဟဿ ရထော တေနေဝါကာ ရေန တဝ ပိတု ရထံ န ပာပုဏိ, တဝ ပိတု ရထော တဝ ရထံ န ပာပုဏိ, ဧဝရူပဿ နာမ ကဋ္ဌကလိင်္ဂရဿာပိ ဇရာ အာဂ စ္ဆတိ, ကိမင်္ဂ ပန အတ္တဘာဝဿ။ မဟာရာဇ, သပ္ပုရိသဓမ္မဿေဝ ဟိ ဇရာ နတ္ထိ, သတ္တာ ပန အဇီရကာ နာမ နတ္ ထိ”တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၁၅၁. “ဇီရန္တိ ဝေ ရာဇရထာ သုစိတ္တာ၊
အထော သရီရမ္ပိ ဇရံ ဥပေတိ။
သတဉ္စ ဓမ္မော န ဇရံ ဥပေတိ၊
သန္တော ဟဝေ သဗ္ဘိ ပဝေဒယန္တီ”တိ။

တတ္ထ **ဝေ**တိ နိပါတော။ **သုစိတ္တာ** တိ သတ္တဟိ ရတနေဟိ အပရေဟိ စ ရထာလင်္ကာရေဟိ သုဋ္ဌု စိတ္တိတာ ရာဇူ နံ ရထာပိ **ဇီရန္တိ။ သရီရမ္ပိ** တိ န ကေဝလံ ရထာ ဧဝ, ဣဒံ သုပ္ပဋိဇဂ္ဂိတံ သရီရမ္ပိ ခဏ္ဍိစ္စာဒီနိ ပာပုဏန္တံ **ဇရံ ဥပေတိ။ သတဉ္စာ**တိ ဗုဒ္ဓာဒီနံ ပန သန္တာနံ နဝဝိဓော လောကုတ္တရဓမ္မော စ ကိဉ္စိ ဥပဃာတံ န ဥပေတီတိ **န ဇရံ ဥပေတိ** နာမ။ **ပဝေဒယန္တိ** တိ ဧဝံ **သန္တော** ဗုဒ္ဓါဒယော **သဗ္ဘိ** ပဏ္ဍိတေဟိ သဒ္ဓိံ ကထေန္တီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

မလ္လိကာဒေဝီဝတ္ထု ဆဋ္ဌံ။

၇. လာဠုဒာယိတ္ထေရဝတ္ထု

အပ္ပဿုတာယ န္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော လာဠုဒာယိတ္ထေရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သော ကိရ မင်္ဂလံ ကရောန္တာနံ ဂေဟံ ဂန္တွာ “တိရောကုဋ္ဋေသု တိဋ္ဌန္တီ”တိအာဒိနာ (ခု. ပာ. ၇.၁; ပေ. ဝ. ၁၄) နယေန အဝမင်္ဂလံ ကထေတိ, အဝမင်္ဂလံ ကရောန္တာနံ ဂေဟံ ဂန္တွာ တိရောကုဋ္ဋာဒီသု ကထေတဗ္ဗေသု “အနုဥ ဓမ္မစရိယာ စာ”တိအာဒိနာ (ခု. ပာ. ၅.၇; သု. နိ. ၂၆၆) နယေန မင်္ဂလကထာ တ “ယံ ကိဉ္စိ ဝိတ္တံ ဣဓ တ ဟုရံ တ”တိ ရ တနသုတ္တံ (ခု. ပါ. ၆.၃; သု. နိ. ၂၂၆) တ ကထေတိ။ ဧဝံ တေသု တေသု ဌာနေသု “အညံ ကထေဿာမီ”တိ အညံ က ထေန္တောပိ “အညံ ကထေမီ”တိ န ဇာနာတိ။ ဘိက္ခူ တဿ ကထံ သုတွာ သတ္ထု အာရောစေသုံ – “ကိံ, ဘန္တေ, လာဠုဒာယိဿ မင်္ဂလာမင်္ဂလဋ္ဌာနေသု ဂမနေန, အညသ္မိံ ကထေတဗ္ဗေ အညမေဝ ကထေတီ”တိ။ သတ္ထာ “န, ဘိ က္ခဝေ, ဣဒါနေဝေသ ဧဝံ ကထေတိ, ပုဗ္ဗေပိ အညသ္မိံ ကထေတဗ္ဗေ အညမေဝ ကထေသီ”တိ ဝတွာ အတီတံ အာဟ ရိ –

အတီတေ ကိရ ဗာရာဏသိယံ အဂ္ဂိဒတ္တဿ နာမ ဗြာဟ္မဏဿ ပုတ္တော သောမဒတ္တကုမာရော နာမ ရာဇာ နံ ဥပဋ္ဌဟိ။ သော ရညာ ပိယော အဟောသိ မနာပော။ ဗြာဟ္မဏော ပန ကသိကမ္မံ နိဿာယ ဇီဝတိ။ တဿ ဒွေဝယေ ဝ ဂောဏာ အဟေသုံ။ တေသု ဧကော မတော။ ဗြာဟ္မဏော ပုတ္တံ အာဟ – “တာတ, သောမဒတ္တ, ရာဇာနံ မေ ယာစိ တွာ ဧကံ ဂောဏံ အာဟရာ”တိ။ သောမဒတ္တော “သစာဟံ ရာဇာနံ ယာစိဿာမိ, လဟုဘာဝေါ မေ ပညာယိဿ သတီ”တိ စိန္တေတွာ “တုမှေယေဝ, တာတ, ရာဇာနံ ယာစထာ”တိ ဝတွာ “တေန ဟိ, တာတ, မံ ဂဟေတွာ ယာ ဟီ”တိ ဝုတ္တော စိန္တေသိ – “အယံ ဗြာဟ္မဏော ဒန္ဓပညော အဘိက္ကမာဒိဝစနမတ္တမ္ပိ န ဇာနာတိ, အညသ္မိံ ဝ တ္တဗ္ဗေ အညမေဝ ဝဒတိ, သိက္ခာပေတွာ ပန နံ နေဿာမီ”တိ။ သော တံ အာဒာယ ဗီရဏတ္ထမ္ဘကံ နာမ သုသာနံ ဂ န္တွာ တိဏကလာပေ ဗန္ဓိတွာ “အယံ ရာဇာ, အယံ ဥပရာဇာ, အယံ သေနာပတီ”တိ နာမာနိ ကတွာ ပဋိပာဋိယာ ပိတု ဒ ဿေတွာ “တုမှေဟိ ရာဇကုလံ ဂန္တွာ ဧဝံ အဘိက္ကမိတဗ္ဗံ, ဧဝံ ပဋိက္ကမိတဗ္ဗံ, ဧဝံ နာမ ရာဇာ ဝတ္တဗ္ဗော, ဧဝံ နာမ ဥပရာဇာ, ရာဇာနံ ပန ဥပသင်္ကမိတွာ ‘ဇယတု ဘဝံ, မဟာရာဇာ’တိ ဝတွာ ဧဝံ ဌတွာ ဣမံ ဂါထံ ဝတွာ ဂေ ဏံ ယာစေယျာထာ”တိ ဂါထံ ဥဂ္ဂဏှာပေသိ –

‘‘ဒွေဝ မေ ကေဏှာ မဟာရာဇ၊ ယေဟိ ခေတ္တံ ကသာမသေ။
တေသု ဧကော မတော ဒေဝ၊ ဒုတိယံ ဒေဟိ ခတ္တိယာ’’တိ။

သော ဟိ သံဝစ္ဆရမတ္တေန တံ ကထံ ပဂုဏံ ကတွာ ပဂုဏဘာဝံ ပုတ္တဿ အာရောစေတွာ ‘‘တေန ဟိ, တာတ, ကဥ္စိဒေဝ ပဏ္ဏာကာရံ အာဒာယ အာဂစ္ဆထ, အဟံ ပုရိမတရံ ဂန္တွာ ရညော သန္တိကေ ဌဿာမီ’’တိ ဝတွာ ‘‘သာဓု, တာတာ’’တိ ပဏ္ဏာကာရံ ဂဟေတွာ သောမဒတ္တဿ ရညော သန္တိကေ ဌိတကာလေ ဥဿာဟပ္ပတ္တော ရာဇကုလံ ဂန္တွာ ရညာ တုဋ္ဌစိတ္တေန ကတပဋိသမ္မောဒနော, ‘‘တာတ, စိရဿံ ဝတ အာဂတတ္ထ, ဣဒမာသနံ နိသီဒိတွာ ဝဒထ, ယေနတ္ထော’’တိ ဝုတ္တေ ဣမံ ကထမာဟ –

‘‘ဒွေဝ မေ ကေဏှာ မဟာရာဇ၊ ယေဟိ ခေတ္တံ ကသာမသေ။
တေသု ဧကော မတော ဒေဝ၊ ဒုတိယံ ဂဏှ ခတ္တိယာ’’တိ။

ရညာ ‘‘ကိံ ဝဒေသိ, တာတ, ပုန ဝဒေဟီ’’တိ ဝုတ္တေပိ တမေဝ ကထံ အာဟ။ ရာဇာ တေန ဝိရဇ္ဈိတွာ ကထိတဘာဝံ ဉတွာ သိတံ ကတွာ, ‘‘သောမဒတ္တ, တုမှာကံ ဂေဟေ ဗဟူ မညေ ကေဏှာ’’တိ ဝတွာ ‘‘တုမှေဟိ ဒိန္နာ ဗဟူ ဘဝိဿန္တိ, ဒေဝ’’တိ ဝုတ္တေ ဗောဓိသတ္တဿ တုဿိတွာ ဗြာဟ္မဏဿ သောဠသ ဂေဏေ အလင်္ကာရဘဏ္ဍ ကံ နိဝါသနဂါမဉ္စဿ ဗြဟ္မဒေယျံ ဒတွာ မဟန္တေန ယသေန ဗြာဟ္မဏံ ဥယျောဇေသီတိ။

သတ္ထာ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ အာဟရိတွာ ‘‘တဒါ ရာဇာ အာနန္ဒော အဟောသိ, ဗြာဟ္မဏော လာဠုဒါယီ, သောမဒတ္တော ပန အဟမေဝါ’’တိ ဇာတကံ သမောဓာနေတွာ ‘‘န, ဘိက္ခဝေ, ဣဒါနေဝ, ပုဗ္ဗေပေသ အတ္တနော အပ္ပဿုတတာယ အညသ္မိံ ဝတ္တဗ္ဗေ အညမေဝ ဝဒတိ။ အပ္ပဿုတပုရိသော ဟိ ဗလိဗဒ္ဒသဒိသော နာမ ဟောတီ’’တိ ဝတွာ ဣမံ ကထမာဟ –

၁၅၂. ‘‘အပ္ပဿုတာယံ ပုရိသော၊ ဗလိဗဒ္ဒောဝ ဇီရတိ။
မံသာနိ တဿ ဝဍ္ဎန္တိ၊ ပညာ တဿ န ဝဍ္ဎတီ’’တိ။

တတ္ထ **အပ္ပဿုတာယံ** ဒွိန္နံ ဧကဿ ဝါ ဒွိန္နံ ဝါ ပဏ္ဏာသကာနံ။ အထ ဝါ ပန ဝဂ္ဂါနံ သဗ္ဗန္တိမေန ပရိစ္ဆေဒေန ဧကဿ ဝါ ဒွိန္နံ ဝါ သုတ္တန္တာနံ ဝါပိ အဘာဝေန အပ္ပဿုတော အယံ။ ကမ္မဋ္ဌာနံ ပန ဥဂ္ဂဟေတွာ အနုယုဉ္ဇန္တော ဗဟုဿုတောဝ။ **ဗလိဗဒ္ဒောဝ ဇီရတီ** တိ ယထာ ဟိ ဗလိဗဒ္ဒေါ ဇီရမာနော ဝဍ္ဎမာနော နေဝ မာတု, န ပိတု, န သေသဉာတကာနံ အတ္ထာယ ဝဍ္ဎတိ, အထ ခော နိရတ္ထကမေဝ ဇီရတိ, ဧဝမေဝံ အယမ္ပိ န ဥပဇ္ဈာယဝတ္တံ ကရောတိ, န အာစရိယဝတ္တံ, န အာဂန္တုကဝတ္တာဒီနိ, န ဘာဝနာရာမတံ အနုယုဉ္ဇတိ, နိရတ္ထကမေဝ ဇီရတိ, **မံသာနိ တဿ ဝဍ္ဎန္တိ**တိ ယထာ ဗလိဗဒ္ဒဿ ‘‘ယုဂနင်္ဂလာဒီနိ ဝဟိတုံ အသမတ္ထော ဧသော’’တိ အရညေ ဝိဿဇ္ဇိတဿ တတ္ထေဝ ဝိစရန္တဿ ခါဒန္တဿ ပိဝန္တဿ မံသာနိ ဝဍ္ဎန္တိ, ဧဝမေဝ ဣမဿာပိ ဥပဇ္ဈာယာဒီဟိ ဝိဿဇ္ဇိတဿ သင်္ဃံ နိဿာယ စတ္တာရော ပစ္စယေ လဘိတွာ ဥဒ္ဓဝိရေစနာဒီနိ ကတွာ ကာယံ ပောသေန္တဿ မံသာနိ ဝဍ္ဎန္တိ, ထူလသရီရော ဟုတွာ ဝိစရတိ။ **ပညာ တဿာ** တိ လောကိယလောကုတ္တရာ ပနဿ ပညာ ဧကင်္ဂုလမတ္တာပိ **န ဝဍ္ဎတိ,** အရညေ ပန ဂစ္ဆလတာဒီနိ ဝိယ ဆ ဒွါရာနိ နိဿာယ တဏှာ စေဝ နဝဝိဓမာနော စ ဝဍ္ဎတီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ မဟာဇနော သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏီတိ။

လာဠုဒါယိတ္ထေရဝတ္ထု သတ္တမံ။

၈. ဥဒါနဝတ္ထု

အနေကဇာတိသံသာရန္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဗောဓိရုက္ခမူလေ နိသိန္နော ဥဒါနဝသေန ဥဒါနေတွာ အပရဘာဂေ အာနန္ဒတ္ထေရေန ပုဋ္ဌော ကထေသိ။

သော ဟိ ဇောဓိရုက္ခမူလေ နိသိန္နော သူရိယေ အနတ္ထင်္ဂတေယေဝ မာရဗလံ ဝိဒ္ဓံသေတွာ ပဌမယာမေ ပုဗ္ဗေနိဝါသပဋိစ္ဆာဒကံ တမံ ပဒါလေတွာ မဇ္ဈိမယာမေ ဒိဗ္ဗစက္ခုံ ဝိသောဓေတွာ ပစ္ဆိမယာမေ သတ္တေသု ကာရုညတံ ပဋိစ္စ ပစ္စယာကာရေ ဉာဏံ ဩတာရေတွာ တံ အနုလောမပဋိလောမဝသေန သမ္မသန္တော အရုဏုဂ္ဂမနဝေလာယ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ အဘိသမ္ဗုဇ္ဈိတွာ အနေကေဟိ ဗုဒ္ဓသတသဟဿေဟိ အဝိဇဟိတံ ဥဒါနံ ဥဒါနေန္တော ဣမာ ဂါထာ အဘာသိ –

၁၅၃. ‘‘အနေကဇာတိသံသာရံ၊ သန္ဓာဝိဿံ အနိဗ္ဗိသံ။
ဂဟကာရံ ဂဝေသန္တော၊ ဒုက္ခာ ဇာတိ ပုနပ္ပုနံ။

၁၅၄. ‘‘ဂဟကာရက ဒိဋ္ဌောသိ၊ ပုန ဂေဟံ န ကာဟသိ။
သဗ္ဗာ တေ ဖာသုကာ ဘဂ္ဂါ၊ ဂဟကူဋံ ဝိသင်္ခတံ။
ဝိသင်္ခါရဂတံ စိတ္တံ၊ တဏှာနံ ခယမဇ္ဈဂါ’’တိ။

တတ္ထ **ဂဟကာရံ ဂဝေသန္တော** တိ အဟံ ဣမဿ အတ္တဘာဝသင်္ခါတဿ ဂေဟဿ ကာရကံ တဏှာဝဍ္ဎကိံ ဂဝေသန္တော ယေန ဉာဏေန သက္ကာ တံ ဒဋ္ဌုံ, တဿ ဗောဓိဉာဏဿတ္ထာယ ဒီပင်္ကရပါဒမူလေ ကတာဘိနီဟာရော ဧတ္တကံ ကာလံ **အနေကဇာတိသံသာရံ** အနေကဇာတိသတသဟဿသင်္ခါတံ ဣမံ သံသာရဝဋ္ဋံ **အနိဗ္ဗိသံ** တံ ဉာဏံ အဝိန္ဒန္တော အလဘန္တောယေဝ **သန္ဓာဝိဿံ** သံသရိံ, အပရာပရံ အနုဝိစရိန္တိ အတ္ထော။ **ဒုက္ခာ ဇာတိ ပုနပ္ပုန**န္တိ ဣဒံ ဂဟကာရကဂဝေသနဿ ကာရဏဝစနံ။ ယသ္မာ ဇရာဗျာဓိမရဏမိဿိတာယ ဇာတိ နာမေသာ ပုနပ္ပုနံ ဥပဂန္တုံ ဒုက္ခာ, န စ သာ တသ္မိံ အဒိဋ္ဌေ နိဝတ္တတိ။ တသ္မာ တံ ဂဝေသန္တော သန္ဓာဝိဿန္တိ အတ္ထော။ **ဒိဋ္ဌောသီ**တိ သဗ္ဗညုတဉာဏံ ပဋိဝိဇ္ဈန္တေန မယာ ဣဒါနိ ဒိဋ္ဌောသိ။ **ပုန ဂေဟ**န္တိ ပုန ဣမသ္မိံ သံသာရဝဋ္ဋေ အတ္တဘာဝသင်္ခါတံ မမ ဂေဟံ **န ကာဟသိ။ သဗ္ဗာ တေ ဖာသုကာ ဘဂ္ဂါ** တိ တဝ သဗ္ဗာ အဝသေသာ ကိလေသဖာသုကာ မယာ ဘဂ္ဂါ။ **ဂဟကူဋံ ဝိသင်္ခတ** န္တိ ဣမဿ တယာ ကတဿ အတ္တဘာဝဂေဟဿ အဝိဇ္ဇာသင်္ခါတံ ကဏ္ဏိကမဏ္ဍလမ္ပိ မယာ ဝိဒ္ဓံသိတံ။ **ဝိသင်္ခါရဂတံ စိတ္တ** န္တိ ဣဒါနိ မမ စိတ္တံ ဝိသင်္ခါရံ နိဗ္ဗာနံ အာရမ္မဏကရဏဝသေန ဂတံ အနုပဝိဋ္ဌံ။ **တဏှာနံ ခယမဇ္ဈဂါ** တိ တဏှာနံ ခယသင်္ခါတံ အရဟတ္တံ အဓိဂတောသ္မီတိ။

ဥဒါနဝတ္ထု အဋ္ဌမံ။

၉. မဟာဓနသေဋ္ဌိပုတ္တဝတ္ထု

အစရိတွာတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဣသိပတနေ မိဂဒါယေ ဝိဟရန္တော မဟာဓနသေဋ္ဌိပုတ္တံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သော ကိရ ဗာရာဏသိယံ အသီတိကောဋိဝိဘဝေ ကုလေ နိဗ္ဗတ္တိ။ အထဿ မာတာပိတရော စိန္တေသုံ – ‘‘အမှာကံ ကုလေ မဟာဘောဂက္ခန္ဓော, ပုတ္တဿ နော ဟတ္ထေ ဌပေတွာ ယထာသုခံ ပရိဘောဂံ ကရိဿာမ, အညေန ကမ္မေန ကိစ္စံ နတ္ထီ’’တိ။ တံ နစ္စဂီတဝါဒိတမတ္တမေဝ သိက္ခာပေသုံ။ တသ္မိံယေဝ နဂရေ အညသ္မိံ အသီတိကောဋိဝိဘဝေ ကုလေ ဧကာ ဓီတာပိ နိဗ္ဗတ္တိ။ တဿာပိ မာတာပိတရော တထေဝ စိန္တေတွာ တံ နစ္စဂီတဝါဒိတမတ္တမေဝ သိက္ခာပေသုံ။ တေသံ ဝယပ္ပတ္တာနံ အာဝါဟဝိဝါဟော အဟောသိ။ အထ နေသံ အပရဘာဂေ မာတာပိတရော ကာလမကံသု။ ဒွေဝအသီတိကောဋိဓနံ ဧကသ္မိံယေဝ ဂေဟေ အဟောသိ။ သေဋ္ဌိပုတ္တော ဒိဝသဿ တိက္ခတ္တုံ ရညော ဥပဋ္ဌာနံ ဂစ္ဆတိ။ အထ တသ္မိံ နဂရေ ဓုတ္တာ စိန္တေသုံ – ‘‘သစာယံ သေဋ္ဌိပုတ္တော သုရာသောဏ္ဍော ဘဝိဿတိ, အမှာကံ ဖာသုကံ ဘဝိဿတိ, ဥဂ္ဂဏှာပေမ နံ သုရာသောဏ္ဍဘာဝ’’န္တိ။ တေ သုရံ အာဒာယ ခဇ္ဇကမံသေ စေဝ လောဏသက္ခရာ စ ဒုဿန္တေ ဗန္ဓိတွာ မူလကန္ဒေ ဂဟေတွာ တဿ ရာဇကုလတော အာဂစ္ဆန္တဿ မဂ္ဂံ ဩလောကယမာနာ နိသီဒိတွာ တံ အာဂစ္ဆန္တံ ဒိသွာ သုရံ ပိဝိတွာ လောဏသက္ခရံ မုခေ ခိပိတွာ မူလကန္ဒံ ဍံသိတွာ ‘‘ဝဿသတံ ဇီဝ သာမိ, သေဋ္ဌိပုတ္တ, တံ နိဿာယ မယံ ခာဒနပိဝနသမတ္ထာ ဘဝေယျာမာ’’တိ အာဟံသု။ သော တေသံ ဝစနံ သုတွာ ပစ္ဆတော အာဂစ္ဆန္တံ စူဠုပဋ္ဌာကံ ပုစ္ဆိ – ‘‘ကိံ ဧတေ ပိဝန္တီ’’တိ။ ဧကံ ပါနကံ, သာမီတိ။ မနာပဇာတိကံ တေန္တိ။ သာမိ, ဣမသ္မိံ ဇီဝလောကေ ဣမိနာ သဒိသံ ပာတဗ္ဗယုတ္တကံ နာမ နတ္ထီတိ။ သော ‘‘ဧဝံ သန္တေ

မယာပိ ဟတုံ ဝဋ္ဋတီ''တိ ထောကံ ထောကံ အာဟရာပေတွာ ပိဝတိ။ အထဿ နစိရဿေဝ တေ ဓုတ္တာ ပိဝနဘာဝံ ဉတွာ တံ ပရိဝါရယိံသု။ ဂစ္ဆန္တေ ကာလေ ပရိဝါရော မဟာ အဟောသိ။ သော သတေနပိ သဟဿေနပိ သုရံ အာဟရာပေတွာ ပိဝန္တော ကမေန အနုက္ကမေနေဝ နိသိန္နဋ္ဌာနာဒီသု ကဟာပဏရာသိံ ဌပေတွာ သုရံ ပိဝန္တော ''ကမိနာ မာလာ အာဟရထ, ကမိနာ ဂန္ဓေ, အယံ ဇနော ဇုတေ ဆေကော, အယံ နစ္စေ, အယံ ဂီတေ, အယံ ဝါဒိတေ။ ကမဿ သဟဿံ ဒေထ, ကမဿ ဒွေ သဟဿာနီ''တိ ဧဝံ ဝိကိရန္တော နစိရဿေဝ အတ္တနော သန္တကံ အသီတိကောဋိဓနံ ခေပေတွာ ''ခီဏံ တေ, သာမိ, ဓန''န္တိ ဝုတ္တေ ကိံ ဘရိယာယ မေ သန္တကံ နတ္ထီတိ။ အတ္ထိ, သာမီတိ ။ တေန ဟိ တံ အာဟရထာတိ။ တမ္ပိ တထေဝ ခေပေတွာ အနုပုဗ္ဗေန ခေတ္တအာရာမုယျာနယောဂ္ဂါဒိကမ္ပိ အန္တမသော ဘာဇနဘဏ္ဍကမ္ပိ အတ္ထရဏပါဝုရဏနိသီဒနမ္ပိ သဗ္ဗံ အတ္တနော သန္တကံ ဝိက္ကိဏိတွာ ခါဒိ။ အထ နံ မဟလ္လကကာလေ ယေဟိဿ ကုလသန္တကံ ဂေဟံ ဝိက္ကိဏိတွာ ဂဟိတံ, တေ တံ ဂေဟာ နီဟရိံသု။ သော ဘရိယံ အာဒာယ ပရဇနဿ ဂေဟဘိတ္တိံ နိဿာယ ဝသန္တော ကပာလခဏ္ဍံ အာဒာယ ဘိက္ခာယ စရိတွာ ဇနဿ ဥစ္ဆိဋ္ဌကံ ဘုဉ္ဇိတုံ အာရဘိ။

အထ နံ ဧကဒိဝသံ အာသနသာလာယ ဒွါရေ ဌတွာ ဒဟရသာမဏေရေဟိ ဒိယျမာနံ ဥစ္ဆိဋ္ဌကဘောဇနံ ပဋိဂ္ဂဏှန္တံ ဒိသွာ သတ္ထာ သိတံ ပာတွာကာသိ။ အထ နံ အာနန္ဒတ္ထေရော သိတကာရဏံ ပုစ္ဆိ။ သတ္ထာ သိတကာရဏံ ကထေန္တော ''ပဿာနန္ဒ, ဣမံ မဟာဓနသေဋ္ဌိပုတ္တံ ဣမသ္မိံ နဂရေ ဒွေ အသီတိကောဋိဓနံ ခေပေတွာ ဘရိယံ အာဒာယ ဘိက္ခာယ စရန္တံ။ သစေ ဟိ အယံ ပဌမဝယေ ဘောဂေ အခေပေတွာ ကမ္မန္တေ ပယောဇယိဿ, ဣမသ္မိံယေဝ နဂရေ အဂ္ဂသေဋ္ဌိ အဘဝိဿ။ သစေ ပန နိက္ခမိတွာ ပဗ္ဗဇိဿ, အရဟတ္တံ ပာပုဏိဿ, ဘရိယာပိဿ အနာဂါမိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိဿ။ သစေ မဇ္ဈိမဝယေ ဘောဂေ အခေပေတွာ ကမ္မန္တေ ပယောဇယိဿ, ဒုတိယသေဋ္ဌိ အဘဝိဿ, နိက္ခမိတွာ ပဗ္ဗဇန္တော အနာဂါမီ အဘဝိဿ။ ဘရိယာပိဿ သကဒါဂါမိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိဿ။ သစေ ပစ္ဆိမဝယေ ဘောဂေ အခေပေတွာ ကမ္မန္တေ ပယောဇယိဿ, တတိယသေဋ္ဌိ အဘဝိဿ, နိက္ခမိတွာ ပဗ္ဗဇန္တောပိ သကဒါဂါမီ အဘဝိဿ , ဘရိယာပိဿ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိဿ။ ဣဒါနိ ပနေသ ဂိဟိဘောဂတောပိ ပရိဟီနော သာမညတောပိ။ ပရိဟာယိတွာ စ ပန သုက္ခပလ္လလေ ကောဉ္စသကုဏော ဝိယ ဇာတော''တိ ဝတွာ ဣမာ ဂါထာ အဘာသိ –

၁၅၅. ''အစရိတွာ ဗြဟ္မစရိယံ၊ အလဒ္ဓာ ယောဗ္ဗနေ ဓနံ။
ဇိဏ္ဏကောဉ္စာဝ ဈာယန္တိ၊ ခီဏမစ္ဆေဝ ပလ္လလေ။

၁၅၆. ''အစရိတွာ ဗြဟ္မစရိယံ၊ အလဒ္ဓာ ယောဗ္ဗနေ ဓနံ။
သေန္တိ စာပါတိခီဏာဝ၊ ပုရာဏာနိ အနုတ္ထုနံ''န္တိ။

တတ္ထ **အစရိတွာ**တိ ဗြဟ္မစရိယဝါသံ အဝသိတွာ။ **ယောဗ္ဗနေ** တိ အနုပ္ပန္နေ ဝါ ဘောဂေ ဥပ္ပာဒေတုံ ဥပ္ပန္နေ ဝါ ဘောဂေ ရက္ခိတုံ သမတ္ထကာလေ ဓနမ္ပိ အလဘိတွာ။ **ခီဏမစ္ဆေ** တိ တေ ဧဝရူပါ ဗာလာ ဥဒကဿ အဘာဝါ ခီဏမစ္ဆေ **ပလ္လလေ** ပရိက္ခီဏပတ္တာ **ဇိဏ္ဏကောဉ္စာ** ဝိယ အဝဈာယန္တိ။ ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ပလ္လလေ ဥဒကဿ အဘာဝေါ ဝိယ ဟိ ဣမေသံ ဝသနဋ္ဌာနဿ အဘာဝေါ, မစ္ဆာနံ ခီဏဘာဝေါ ဝိယ ဣမေသံ ဘောဂါနံ အဘာဝေါ, ခီဏပတ္တာနံ ကောဉ္စာနံ ဥပ္ပတိတွာ ဂမနာဘာဝေါ ဝိယ ဣမေသံ ဣဒါနိ ဇလထလပထာဒီဟိ ဘောဂေ သဏ္ဌာပေတုံ အသမတ္ထဘာဝေါ။ တသ္မာ တေ ခီဏပတ္တာ ကောဉ္စာ ဝိယ ဧတ္ထေဝ ဗဇ္ဈိတွာ အဝဈာယန္တီတိ။ **စာပါတိခီဏာ**တိ စာပတော အတိခီဏာ, စာပါ ဝိနိမုတ္တာတိ အတ္ထော။ ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယထာ စာပါ ဝိနိမုတ္တာ သရာ ယထာဝေဂံ ဂန္တွာ ပတိတာ, တံ ဂဟေတွာ ဥက္ခိပန္တေ အသတိ တတ္ထေဝ ဥပစိကာနံ ဘတ္တံ ဟောန္တိ, ဧဝံ ဣမေပိ တယော ဝယေ အတိက္ကန္တာ ဣဒါနိ အတ္တာနံ ဥဒ္ဓရိတုံ အသမတ္ထတာယ မရဏံ ဥပဂမိဿန္တိ။ တေန ဝုတ္တံ – ''သေန္တိ စာပါတိခီဏာဝ''တိ။ **ပုရာဏာနိ အနုတ္ထုနံ** န္တိ ''ဣတိ အမှေဟိ ခါဒိတံ ဣတိ ပီတ''န္တိ ပုဗ္ဗေ ကတာနိ ခါဒိတပိဝိတနစ္စဂီတဝါဒိတာဒီနိ အနုတ္ထုနန္တာ သောစန္တာ အနုသောစန္တာ သေန္တီတိ။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

မဟာဓနသေဋ္ဌိပုတ္တဝတ္ထု နဝမံ။

ဇရာဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဧကာဒသမော ဝဂ္ဂေါ။

၁၂. အတ္တဝဂ္ဂေါ

၁. ဗောဓိရာဇကုမာရဝတ္ထု

အတ္တာနဉ္စေ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဘေသကဠာဝနေ ဝိဟရန္တော ဗောဓိရာဇကုမာရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သော ကိရ ပထဝီတလေ အညေဟိ ပါသာဒေဟိ အသဒိသရူပံ အာကာသေ ဥပ္ပတမာနံ ဝိယ ကောကနုဒံ နာမ ပါသာဒံ ကာရေတွာ ဝဍ္ဎကိံ ပုစ္ဆိ – “ကိံ တယာ အညတ္ထာပိ ဧဝရူပေါ ပါသာဒေါ ကတပုဗ္ဗော, ဥဒါဟု ပဌမသိပ္ပမေဝ တေ ဣဒ”န္တိ။ “ပဌမသိပ္ပမေဝ, ဒေဝ”တိ စ ဝုတ္တေ စိန္တေသိ – “သစေ အယံ အညဿာပိ ဧဝရူပံ ပါသာဒံ ကရိဿတိ, အယံ ပါသာဒေါ အနစ္ဆရိယော ဘဝိဿတိ။ ဣမံ မယာ မာရေတုံ ဝါ ဟတ္ထပါဒေ ဝါဿ ဆိန္ဒိတုံ အက္ခီနိ ဝါ ဥပ္ပါဋေတုံ ဝဋ္ဋတိ, ဧဝံ အညဿ ပါသာဒံ န ကရိဿတီ”တိ။ သော တမတ္ထံ အတ္တနော ပိယသဟာယကဿ သဉ္ဇိကပုတ္တဿ နာမ မာဏဝကဿ ကထေသိ။ သော စိန္တေသိ – “နိဿံသယံ ဧသ ဝဍ္ဎကိံ နာသေဿတိ, အနဂ္ဃော သိပ္ပီ, သော မယိ ပဿန္တေ မာ နဿတု, သညံ ဒဿာမီ”တိ။ သော တံ ဥပသင်္ကမိတွာ “ပါသာဒေ တေ ကမ္မံ နိဋ္ဌိတံ, နော”တိ ပုစ္ဆိတွာ “နိဋ္ဌိတ”န္တိ ဝုတ္တေ “ရာဇကုမာရော တံ နာသေတုကာမော အတ္တာနံ ရက္ခေယ္ယာသီ”တိ အာဟ ။ ဝဍ္ဎကီပိ “ဘဒ္ဒကံ တေ, သာမိ, ကတံ မမ အာရောစေန္တေန, အဟမေတ္ထ ကတ္တဗ္ဗံ ဇာနိဿာမီ”တိ ဝတွာ “ကိံ, သမ္မ, အမှာကံ ပါသာဒေ ကမ္မံ နိဋ္ဌိတ”န္တိ ရာဇကုမာရေန ပုဋ္ဌော “န တာဝ, ဒေဝ, နိဋ္ဌိတံ, ဗဟု အဝသိဋ္ဌ”န္တိ အာဟ။ ကိံ ကမ္မံ နာမ အဝသိဋ္ဌန္တိ? ပစ္ဆာ, ဒေဝ, အာစိက္ခိဿာမိ, ဒါရူနိ တာဝ အာဟရာပေထာတိ။ ကိံ ဒါရူနိ နာမာတိ? နိဿာရာနိ သုက္ခဒါရူနိ, ဒေဝါတိ။ သော အာဟရာပေတွာ အဒါသိ။ အထ နံ အာဟ – “ဒေဝ, ဣတော ပဋ္ဌာယ မမ သန္တိကံ နာဂန္တဗ္ဗံ။ ကိံ ကာရဏာ? သုခုမကမ္မံ ကရောန္တဿ ဟိ အညေဟိ သဒ္ဓိံ သလ္လပန္တဿ မေ ကမ္မဝိက္ခေပေါ ဟောတိ, အာဟာရဝေလာယံ ပန မေ ဘရိယာဝ အာဟာရံ အာဟရိဿတီ”တိ။ ရာဇကုမာရောပိ “သာဓူ”တိ ပဋိဿုဏိ။ သောပိ ဧကသ္မိံ ဂဗ္ဘေ နိသီဒိတွာ တာနိ ဒါရူနိ တစ္ဆေတွာ အတ္တနော ပုတ္တဒါရဿ အန္တော နိသီဒနယောဂ္ဂံ ဂရုဠသကုဏံ ကတွာ အာဟာရဝေလာယ ပန ဘရိယံ အာဟ – “ဂေဟေ ဝိဇ္ဇမာနကံ သဗ္ဗံ ဝိက္ကိဏိတွာ ဟိရညသုဝဏ္ဏံ ဂဏှာဟီ”တိ။ ရာဇကုမာရောပိ ဝဍ္ဎကိဿ အနိက္ခမနတ္ထာယ ဂေဟံ ပရိက္ခိပိတွာ အာရက္ခံ ဌပေသိ။ ဝဍ္ဎကီပိ သကုဏဿ နိဋ္ဌိတကာလေ “အဇ္ဇ သဗ္ဗေပိ ဒါရကေ ဂဟေတွာ အာဂစ္ဆေယ္ယာသီ”တိ ဘရိယံ ဝတွာ ဘုတ္တပါတရာသော ပုတ္တဒါရံ သကုဏဿ ကုစ္ဆိယံ နိသီဒါပေတွာ ဝါတပါနေန နိက္ခမိတွာ ပလာယိ။ သော တေသံ, “ဒေဝ, ဝဍ္ဎကီ ပလာယတီ”တိ ကန္ဒန္တာနံယေဝ ဂန္တွာ ဟိမဝန္တေ ဩတရိတွာ ဧကံ နဂရံ မာပေတွာ ကဋ္ဌဝါဟနရာဇာ နာမ ဇာတော။

ရာဇကုမာရောပိ “ပါသာဒမဟံ ကရိဿာမီ”တိ သတ္ထာရံ နိမန္တေတွာ ပါသာဒေ စတုဇ္ဇာတိယဂန္ဓေဟိ ပရိဘဏ္ဍိကံ ကတွာ ပဌမဥမ္မာရတော ပဋ္ဌာယ စေလပဋိကံ ပတ္ထရိ။ သော ကိရ အပုတ္တကော, တသ္မာ “သစာဟံ ပုတ္တံ ဝါ ဓီတရံ ဝါ လစ္ဆာမိ, သတ္ထာ ဣမံ အက္ကမိဿတီ”တိ စိန္တေတွာ ပတ္ထရိ။ သော သတ္ထရိ အာဂတေ သတ္ထာရံ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန ဝန္ဒိတွာ ပတ္တံ ဂဟေတွာ “ပဝိသထ, ဘန္တေ”တိ အာဟ။ သတ္ထာ န ပါဝိသိ, သော ဒုတိယမ္ပိ တတိယမ္ပိ ယာစိ။ သတ္ထာ အပဝိသိတွာဝ အာနန္ဒတ္ထေရံ ဩလောကေသိ။ ထေရော ဩလောကိတသညာယေဝ ဝတ္ထာနံ အနက္ကမနဘာဝံ ဉတွာ တံ “သံဟရထ, ရာဇကုမာရ, ဒုဿာနိ, န ဘဂဝါ စေလပဋိကံ အက္ကမိဿတိ, ပစ္ဆိမဇနတံ တထာဂတော ဩလောကေတီ”တိ ဒုဿာနိ သံဟရာပေသိ။ သော ဒုဿာနိ သံဟရိတွာ သတ္ထာရံ အန္တောနိဝေသနံ ပဝေသေတွာ ယာဂုခဇ္ဇကေန သမ္မာနေတွာ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ဝန္ဒိတွာ အာဟ – “ဘန္တေ, အဟံ တုမှာကံ ဥပကာရကော တိက္ခတ္တုံ သရဏံ ဂတော, ကုစ္ဆိဂတော စ ကိရမှိ ဧကဝါရံ သရဏံ ဂတော, ဒုတိယံ တရုဏဒါရကကာလေ, တတိယံ ဝိညုဘာဝံ ပတ္တကာလေ။ တဿ မေ ကသ္မာ စေလပဋိကံ န အက္ကမိတ္ထာ”တိ? “ကိံ ပန တွံ, ကုမာရ, စိန္တေတွာ စေလာနိ အတ္ထရီ”တိ? “သစေ ပုတ္တံ ဝါ ဓီတရံ ဝါ လစ္ဆာမိ, သတ္ထာ မေ စေလပဋိကံ အက္ကမိဿတီ”တိ ဣဒံ စိန္တေတွာ, ဘန္တေတိ။ တေနေဝါဟံ တံ န အက္ကမိန္တိ။ “ကိံ ပနာဟံ, ဘန္တေ, ပုတ္တံ ဝါ ဓီတရံ ဝါ နေဝ လစ္ဆာမီ”တိ? “အာမ, ကုမာရာ”တိ။ “ကိံ ကာရဏာ”တိ? “ပုရိမကအတ္တဘာဝေ ဇာယာယ သဒ္ဓိံ ပမာဒံ အာပန္နတ္တာ”တိ။ “ကသ္မိံ ကာလေ, ဘန္တေ”တိ? အထဿ သတ္ထာ အတီတံ အာဟရိတွာ ဒဿေသိ –

အတီတေ ကိရ အနေကသတာ မနုဿာ မဟတိယာ နာတယ သမုဒ္ဒံ ပက္ခန္ဒိံသု။ နာတ သမုဒ္ဒမဇ္ဈေ ဘိဇ္ဇိ။ ဒွေ ဇယမ္ပတိကာ ဧကံ ဖလကံ ဂဟေတွာ အန္တရဒီပကံ ပဝိသိံသု, သေသာ သဗ္ဗေ တတ္ထေဝ မရိံသု။ တသ္မိံ ခော ပန ဒီပကေ မဟာသကုဏသင်္ဃော ဝသတိ။ တေ အညံ ခါဒိတဗ္ဗကံ အဒိသွာ ဆာတဇ္ဈတ္တာ သကုဏအဏ္ဍာနိ အင်္ဂါရေသု ပစိတွာ ခါဒိံသု, တေသု အပ္ပဟောန္တေသု သကုဏစ္ဆာပေ ဂဟေတွာ ခါဒိံသု။ ဧဝံ ပဌမဝယေပိ မဇ္ဈိမဝယေပိ ပစ္ဆိမဝယေပိ ခါဒိံသုယေဝ။ ဧကေသ္မိမ္ပိ ဝယေ အပ္ပမာဒံ နာပဇ္ဇိံသု, ဧကောပိ စ နေသံ အပ္ပမာဒံ နာပဇ္ဇိ။

သတ္ထာ ဣဒံ တေသံ ပုဗ္ဗကမ္မံ ဒဿေတွာ "သစေ ဟိ တွံ, ကုမာရ, တဒာ ဧကသ္မိမ္ပိ ဝယေ ဘရိယာယ သဒ္ဓိံ အပ္ပမာဒံ အာပဇ္ဇိဿ, ဧကသ္မိမ္ပိ ဝယေ ပုတ္တော တ ဓီတာ တ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ။ သစေ ပန တေ ဧကောပိ အပ္ပမတ္တော အဘဝိဿ, တံ ပဋိစ္စ ပုတ္တော တ ဓီတာ တ ဥပ္ပဇ္ဇိဿ။ ကုမာရ, အတ္တာနဉှိ ပိယံ မညမာနေန တီသုပိ ဝယေသု အပ္ပမတ္တေန အတ္တာ ရက္ခိတဗ္ဗော, ဧဝံ အသက္ကောန္တေန ဧကဝယေပိ ရက္ခိတဗ္ဗောယေဝါ"တိ ဝတွာ ဣမံ ကထမာဟ –

၁၅၇. "အတ္တာနဉ္စေ ပိယံ ဇညာ၊ ရက္ခေယျ နံ သုရက္ခိတံ။
တိဏ္ဏံ အညတရံ ယာမံ၊ ပဋိဇဂ္ဂေယျ ပဏ္ဍိတော"တိ။

တတ္ထ **ယာမ**န္တိ သတ္ထာ အတ္တနော ဓမ္မိဿရတာယ ဒေသနာကုသလတာယ စ ဣဓ တိဏ္ဏံ ဝယာနံ အညတရံ ဝယံ ယာမန္တိ ကတွာ ဒေသေသိ, တသ္မာ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ သစေ **အတ္တာနံ ပိယံ** ဇာနေယျ, **ရက္ခေယျ နံ သုရက္ခိတ**န္တိ ယထာ သော သုရက္ခိတော ဟောတိ, ဧဝံ နံ ရက္ခေယျ။ တတ္ထ သစေ ဂိဟီ သမာနော "အတ္တာနံ ရက္ခိဿာမီ"တိ ဥပရိပါသာဒတလေ သုသံဝုတံ ဂဗ္ဘံ ပဝိသိတွာ သမ္ပန္နာရက္ခော ဟုတွာ ဝသန္တောပိ, ပဗ္ဗဇိတော ဟုတွာ သုသံဝုတေ ပိဟိတဒွာရဝါတပါနေ လေဏေ ဝိဟရန္တောပိ အတ္တာနံ န ရက္ခတိယေဝ။ ဂိဟီ ပန သမာနော ယထာဗလံ အနသီလာဒီနိ ပုညာနိ ကရောန္တော, ပဗ္ဗဇိတော တ ပန ဝတ္တပဋိဝတ္တပရိယတ္တိမနသိကာရေသု ဥဿုက္ကံ အာပဇ္ဇန္တော အတ္တာနံ ရက္ခတိ နာမ။ ဧဝံ တီသု ဝယေသု အသက္ကောန္တော အညတရသ္မိမ္ပိ ဝယေ ပဏ္ဍိတပုရိသော အတ္တာနံ ပဋိဇဂ္ဂတိယေဝ။ သစေ ဟိ ဂိဟိဘူတော ပဌမဝယေ ခိဍ္ဍာပသုတတာယ ကုသလံ ကာတုံ န သက္ကောတိ, မဇ္ဈိမဝယေ အပ္ပမတ္တေန ဟုတွာ ကုသလံ ကာတဗ္ဗံ။ သစေ မဇ္ဈိမဝယေ ပုတ္တဒါရံ ပောသေန္တော ကုသလံ ကာတုံ န သက္ကောတိ, ပစ္ဆိမဝယေ ကာတဗ္ဗမေဝ။ ဧဝမ္ပိ ကရောန္တေန အတ္တာ ပဋိဇဂ္ဂိတောဝ ဟောတိ။ ဧဝံ အကရောန္တဿ ပန အတ္တာ ပိယော နာမ န ဟောတိ, အပါယပရာယဏမေဝ နံ ကရောတိ။ သစေ ပန ပဗ္ဗဇိတော ပဌမဝယေ သဇ္ဈာယံ ကရောန္တော ဓာရေန္တော တစေန္တော ဝတ္တပဋိဝတ္တံ ကရောန္တော ပမာဒံ အာပဇ္ဇတိ, မဇ္ဈိမဝယေ အပ္ပမတ္တေန သမဏဓမ္မော ကာတဗ္ဗော။ သစေ ပဌမဝယေ ဥဂ္ဂဟိတပရိယတ္တိယာ အဋ္ဌကထံ ဝိနိစ္ဆယံ ကာရဏာကာရဏဉ္စ ပုစ္ဆန္တော မဇ္ဈိမဝယေ ပမာဒံ အာပဇ္ဇတိ, ပစ္ဆိမဝယေ အပ္ပမတ္တေန သမဏဓမ္မော ကာတဗ္ဗောယေဝ။ ဧဝမ္ပိ ကရောန္တေန အတ္တာ ပဋိဇဂ္ဂိတောဝ ဟောတိ။ ဧဝံ အကရောန္တဿ ပန အတ္တာ ပိယော နာမ န ဟောတိ, ပစ္ဆာနုတာပေနေဝ နံ တာပေတီတိ။

ဒေသနာဝသာနေ ဗောဓိရာဇကုမာရော သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိ, သမ္ပတ္တပရိသာယပိ သာတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ အဟောသီတိ။

ဗောဓိရာဇကုမာရဝတ္ထု ပဌမံ။

၂. ဥပနန္ဒသကျပုတ္တတ္ထေရဝတ္ထု

အတ္တာနမေဝ ပဌမန္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ဥပနန္ဒံ သကျပုတ္တံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သော ကိရ ထေရော ဓမ္မကထံ ကထေတုံ ဆေကော။ တဿ အပ္ပိစ္ဆတာဒိပဋိသံယုတ္တံ ဓမ္မကထံ သုတွာ ဗဟူ ဘိက္ခူ တံ တိစီဝရေဟိ ပူဇေတွာ ဓုတင်္ဂါနိ သမာဒိယိံသု။ တေဟိ ဝိဿဋ္ဌပရိက္ခာရေ သောယေဝ ဂဏှာတိ။ သော ဧကသ္မိံ အန္တောဝဿေ ဥပကဋ္ဌေ ဇနပဒံ အဂမာသိ။ အထ နံ ဧကသ္မိံ ဝိဟာရေ ဒဟရသာမဏေရာ ဓမ္မကထိကပေမေန, "ဘန္တေ

တေ, ဣဓ ဝဒ္ဓံ ဥပေထာ''တိ ဝဒိံသု။ ''ဣဓ ကိတ္တကံ ဝဿာတသိကံ လဗ္ဘတီ''တိ ပုစ္ဆိတ္ေတ တေဟိ ''ဧကေကော သာဋကော''တိ ဝုတ္တေ တတ္ထ ဥပဟနာ ဌပေတ္ဝာ အညံ ဝိဟာရံ အဂမာသိ ။ ဒုတိယံ ဝိဟာရံ ဂန္တ္ဝာ ''ဣဓ ကိံ လဗ္ဘတီ''တိ ပုစ္ဆိတ္ဝာ ''ဒွေဝ သာဋကာ''တိ ဝုတ္တေ ကတ္တရယဋ္ဌိံ ဌပေသိ။ တတိယံ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ ''ဣဓ ကိံ လဗ္ဘတီ''တိ ပုစ္ဆိတ္ဝာ ''တယော သာဋကာ''တိ ဝုတ္တေ တတ္ထ ဥဒကတုမ္ဗံ ဌပေသိ။ စတုတ္ထံ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ ''ဣဓ ကိံ လဗ္ဘတီ''တိ ပုစ္ဆိတ္ဝာ ''စတ္တာရော သာဋကာ''တိ ဝုတ္တေ ''သာဓု ဣဓ ဝသိဿာမီ''တိ တတ္ထ ဝဒ္ဓံ ဥပဂန္တွာ ဂဟဋ္ဌာနဉ္စေဝ ဘိက္ခုနဉ္စ ဓမ္မကထံ ကထေသိ။ တေ နံ ဗဟူဟိ ဝတ္ထေဟိ စေဝ စီဝရေဟိ စ ပူဇေသုံ။ သော ဝုဋ္ဌဝဿော သေသ ဝိဟာရေသုပိ သာသနံ ပေသေတ္ဝာ ''မယာ ပရိက္ခာရဿ ဌပိတတ္တာ ဝဿာဝာသိကံ လဒ္ဓဗ္ဗံ, တံ မေ ပဟိဏထာ''တိ သဗ္ဗံ အာဟရာပေတွာ ယာနကံ ပူရေတ္ဝာ ပာယာသိ။

အထေကသ္မိံ ဝိဟာရေ ဒွေ ဒဟရဘိက္ခူ ဒွေ သာဋကေ ဧကဉ္စ ကမ္ဗလံ လဘိတ္ဝာ ''တုယှံ သာဋကာ ဟောန္တု, မယှံ ကမ္ဗလော''တိ ဘာဇေတုံ အသက္ကောန္တာ မဂ္ဂသမီပေ နိသီဒိတ္ဝာ ဝိဝဒန္တိ။ တေ တံ ထေရံ အာဂစ္ဆန္တံ ဒိသွာ, ''ဘန္တေ, တုမှေ နော ဘာဇေတွာ ဒေထာ''တိ ဝဒိံသု။ တုမှေယေဝ ဘာဇေထာတိ။ န သက္ကောမ, ဘန္တေ, တုမှေယေဝ နော ဘာဇေတ္ဝာ ဒေထာတိ။ တေန ဟိ မမ ဝစနေ ဌဿထာတိ။ အာမ, ဌဿာမာတိ။ ''တေန ဟိ သာဓူ''တိ တေသံ ဒွေ သာဋကေ ဒတ္ဝာ ''အယံ ဓမ္မကထံ ကထေန္တာနံ အမှာကံ ပာရုပနာရဟော''တိ မဟဂ္ဃံ ကမ္ဗလံ အာဒာယ ပက္ကာမိ။ ဒဟရဘိက္ခူ ဝိပ္ပဋိသာရိနော ဟုတ္ဝာ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ တမတ္ထံ အာရောစေသုံ။ သတ္ထာ ''န, ဘိက္ခဝေ, ဣဒါနေဝ တုမှာကံ သန္တကံ ဂဟေတ္ဝာ တုမှေ ဝိပ္ပဋိသာရိနော ကရောတိ, ပုဗ္ဗေပိ အကာသိယေဝါ''တိ ဝတွာ အတီတံ အာဟရိ –

အတီတသ္မိံ အနုတီရစာရီ စ ဂမ္ဘီရစာရီ စာတိ ဒွေ ဥဒ္ဒါ မဟန္တံ ရောဟိတမစ္ဆံ လဘိတ္ဝာ ''မယှံ သီသံ ဟောတု, တဝ နင်္ဂုဋ္ဌ''န္တိ ဝိဝဒအပန္နာ ဘာဇေတုံ အသက္ကောန္တာ ဧကံ သိင်္ဂါလံ ဒိသွာ အာဟံသု – ''မာတုလ, ဣမံ နော ဘာဇေတွာ ဒေဟီ''တိ။ အဟံ ရညာ ဝိနိစ္ဆယဋ္ဌာနေ ဌပိတော, တတ္ထ စိရံ နိသီဒိတ္ဝာ ဇင်္ဃဝိဟာရတ္ထာယ အာဂတောမှိ, ဣဒါနိ မေ ဩကာသော နတ္ထီတိ။ မာတုလ, မာ ဧဝံ ကရောထ, ဘာဇေတ္ဝာ ဧဝ နော ဒေထာတိ။ မမ ဝစနေ ဌဿထာတိ။ ဌဿာမ, မာတုလာတိ။ ''တေန ဟိ သာဓူ''တိ သော သီသံ ဆိန္ဒိတ္ဝာ ဧကမန္တေ အကာသိ, နင်္ဂုဋ္ဌံ ဧကမန္တေ။ ကတ္ဝာ စ ပန, ''တာတာ, ယေန တေ အနုတီရေ စရိတံ, သော နင်္ဂုဋ္ဌံ ဂဏှာတု။ ယေန ဂမ္ဘီရေ စရိတံ, တဿ သီသံ ဟောတု။ အယံ ပန မဇ္ဈိမော ခဏ္ဍော မမ ဝိနိစ္ဆယဓမ္မေ ဌိတဿ ဘဝိဿတီ''တိ တေ သညာပေန္တော –

''အနုတီရစာရီ နင်္ဂုဋ္ဌံ၊ သီသံ ဂမ္ဘီရစာရိနော။
အစ္စာယံ မဇ္ဈိမော ခဏ္ဍော၊ ဓမ္မဋ္ဌဿ ဘဝိဿတီ''တိ။ (ဇာ. ၁.၇.၃၃) –

ဣမံ ကထံ ဝတ္ဝာ မဇ္ဈိမခဏ္ဍံ အာဒာယ ပက္ကာမိ။ တေပိ ဝိပ္ပဋိသာရိနော တံ ဩလောကေတ္ဝာ အဋ္ဌံသု။

သတ္ထာ ဣမံ အတီတံ ဒဿေတ္ဝာ ''ဧဝမေသ အတီတေပိ တုမှေ ဝိပ္ပဋိသာရိနော အကာသိယေဝါ''တိ တေ ဘိက္ခူ သညာပေတ္ဝာ ဥပနန္ဒံ ဂရဟန္တော, ''ဘိက္ခဝေ , ပရံ ဩဝဒန္တေန နာမ ပဌမမေဝ အတ္တာ ပတိရူပေ ပတိဋ္ဌာပေ တဗ္ဗော''တိ ဝတ္ဝာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၁၅၈. ''အတ္တာနမေဝ ပဌမံ၊ ပတိရူပေ နိဝေသယေ။
အထညမနုသာသေယျ၊ န ကိလိဿေယျ ပဏ္ဍိတော''တိ။

တတ္ထ **ပတိရူပေ နိဝေသယေ**တိ အနုစ္ဆဝိကေ ဂုဏေ ပတိဋ္ဌာပေယျ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယော အပ္ပိစ္ဆတာဒိဂုဏေဟိ ဝါ အရိယဝံသပဋိပဒါဒီဟိ ဝါ ပရံ အနုသာသိတုကာမော, သော **အတ္တာနမေဝ ပဌမံ** တသ္မိံ ဂုဏေ ပတိဋ္ဌာပေယျ။ ဧဝံ ပတိဋ္ဌာပေတ္ဝာ **အထညံ** တေဟိ ဂုဏေဟိ **အနုသာသေယျ** ။ အတ္တာနဉှိ တတ္ထ အနိဝေသေတ္ဝာ ကေဝလံ ပရမေဝ အနုသာသမာနော ပရတော နိန္ဒံ လဘိတ္ဝာ ကိလိဿတိ နာမ, တတ္ထ အတ္တာနံ နိဝေသေတ္ဝာ အနုသာသမာနော ပရတော ပသံသံ လဘတိ, တသ္မာ န ကိလိဿတိ နာမ။ ဧဝံ ကရောန္တော **ပဏ္ဍိတော န ကိလိဿေယျ** ာတိ။

ဒေသနာဝသာနေ တေ ဘိက္ခူ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိံသု, မဟာဇနဿာပိ သာတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ အဟောသီတိ။

ဥပနန္ဒသက္ယပုတ္တတ္ထေရဝတ္ထု ဒုတိယံ။

၃. ပဓာနိကတိဿတ္ထေရဝတ္ထု

အတ္တာနဉ္စေ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ပဓာနိကတိဿတ္ထေရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သော ကိရ သတ္ထု သန္တိကေ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတွာ ပဉ္စသတေ ဘိက္ခူ အာဒါယ အရညေ ဝဿံ ဥပဂန္တွာ, ‘‘အာဝုသော, ဓရမာနကဿ ဗုဒ္ဓဿ သန္တိကေ တေ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟိတံ, အပ္ပမတ္တာဝ သမဏဓမ္မံ ကရောထာ’’တိ ဩဝဒိတွာ သယံ ဂန္တွာ နိပဇ္ဇိတွာ သုပတိ။ တေ ဘိက္ခူ ပဌမယာမေ စင်္ကမိတွာ မဇ္ဈိမယာမေ ဝိဟာရံ ပဝိသန္တိ။ သော နိဒ္ဒါယိတွာ ပဗုဒ္ဓကာလေ တေသံ သန္တိကံ ဂန္တွာ ‘‘ကိံ တုမှေ ‘နိပဇ္ဇိတွာ နိဒ္ဒါယိဿာမာ’တိ အာဂတာ, သီဃံ နိက္ခမိတွာ သမဏဓမ္မံ ကရောထာ’’တိ ဝတွာ သယံ ဂန္တွာ တထေဝ သုပတိ။ ဣတရေ မဇ္ဈိမယာမေ ဗဟိ စင်္ကမိတွာ ပစ္ဆိမယာမေ ဝိဟာရံ ပဝိသန္တိ။ သော ပုနပိ ပဗုဇ္ဈိတွာ တေသံ သန္တိကံ ဂန္တွာ တေ ဝိဟာရာ နီဟရိတွာ သယံ ပုန ဂန္တွာ တထေဝ သုပတိ။ တသ္မိံ နိစ္စကာလံ ဧဝံ ကရောန္တေ တေ ဘိက္ခူ သဇ္ဈာယံ ဝါ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဝါ မနသိကာတုံ နာသက္ခိံသု, စိတ္တံ အညထတ္တံ အဂမာသိ။ တေ ‘‘အမှာကံ အာစရိယော အတိဝိယ အာရဒ္ဓဝီရိယော, ပရိဂ္ဂဏှိဿာမ န’’န္တိ ပရိဂ္ဂဏှန္တာ တဿ ကိရိယံ ဒိသွာ ‘‘နဋ္ဌမှာ, အာဝုသော, အာစရိယော နော တုစ္ဆရဝံ ရဝတီ’’တိ ဝဒိံသု။ တေသံ အတိဝိယ နိဒ္ဒါယ ကိလမန္တာနံ ဧကဘိက္ခုပိ ဝိသေသံ နိဗ္ဗတ္တေတုံ နာသက္ခိ။ တေ ဝုဋ္ဌဝဿာ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ သတ္ထာရာ ကတပဋိသန္ထာရာ ‘‘ကိံ, ဘိက္ခဝေ, အပ္ပမတ္တာ ဟုတွာ သမဏဓမ္မံ ကရိတ္ထာ’’တိ ပုဋ္ဌာ တမတ္ထံ အာရောစေသုံ။ သတ္ထာ ‘‘န, ဘိက္ခဝေ, ဣဒါနေဝ, ပုဗ္ဗေပေသ တုမှာကံ အန္တရာယမကာသိယေဝါ’’တိ ဝတွာ တေဟိ ယာစိတော –

‘‘အမာတာပိတရသံဝဍ္ဎော, အနာစေရကုလေ ဝသံ။
နာယံ ကာလံ အကာလံ ဝါ, အဘိဇာနာတိ ကုက္ကုဋော’’တိ။ (ဇာ. ၁.၁.၁၁၉) –

ဣမံ **အကာလရာဝိကုက္ကုဋဇာတကံ** ဝိတ္ထာရေတွာ ကထေသိ။ ‘‘တဒါ ဟိ သော ကုက္ကုဋော အယံ ပဓာနိကတိဿတ္ထေရော အဟောသိ, ဣမေ ပဉ္စ သတာ ဘိက္ခူ တေ မာဏဝါ အဟေသုံ, ဒိသာပါမောက္ခော အာစရိယော အဟမေဝါ’’တိ သတ္ထာ ဣမံ ဇာတကံ ဝိတ္ထာရေတွာ, ‘‘ဘိက္ခဝေ, ပရံ ဩဝဒန္တေန နာမ အတ္တာ သုဒန္တော ကာတဗ္ဗော။ ဧဝံ ဩဝဒန္တော ဟိ သုဒန္တော ဟုတွာ ဒမေတိ နာမာ’’တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၁၅၉. ‘‘အတ္တာနဉ္စေ တထာ ကယိရာ, ယထာညမနုသာသတိ။
သုဒန္တော ဝတ ဒမေထ, အတ္တာ ဟိ ကိရ ဒုဒ္ဒမော’’တိ။

တဿတ္ထော – ယော ဟိ ဘိက္ခု ‘‘ပဌမယာမာဒီသု စင်္ကမိတဗ္ဗ’’န္တိ ဝတွာ ပရံ ဩဝဒတိ, သယံ စင်္ကမနာဒီနိ အဓိဋ္ဌဟန္တော **အတ္တာနဉ္စေ တထာ ကယိရာ, ယထာညမနုသာသတိ,** ဧဝံ သန္တေ **သုဒန္တော ဝတ ဒမေထ** တိ ယေန ဂုဏေန ပရံ အနုသာသတိ, တေန အတ္တနာ သုဒန္တော ဟုတွာ ဒမေယျ။ **အတ္တာ ဟိ ကိရ ဒုဒ္ဒမော** တိ အယဉှိ အတ္တာ နာမ ဒုဒ္ဒမော။ တသ္မာ ယထာ သော သုဒန္တော ဟောတိ, တထာ ဒမေတဗ္ဗောတိ။

ဒေသနာဝသာနေ ပဉ္စ သတာပိ တေ ဘိက္ခူ အရဟတ္တံ ပာပုဏိံသူတိ။

ပဓာနိကတိဿတ္ထေရဝတ္ထု တတိယံ။

၄. ကုမာရကဿပမာတုထေရီဝတ္ထု

အတ္တာ ဟိ **အတ္တနော နာထော**တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ကုမာရကဿပတ္ထေရဿ မာတရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သာ ကိရ ရာဇဂဟနဂရေ သေဋ္ဌိဓီတာ ဝိညုတံ ပတ္တကာလတော ပဋ္ဌာယ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ယာစိ။ အထ သာ ပုနပ္ပုနံ ယာစမာနာပိ မာတာပိတူနံ သန္တိကာ ပဗ္ဗဇ္ဇံ အလဘိတွာ ဝယပ္ပတ္တာ ပတိကုလံ ဂန္တွာ ပတိဒေဝတာ ဟုတွာ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသိ။ အထဿာ န စိရဿေဝ ကုစ္ဆိသ္မိံ ဂဗ္ဘော ပတိဋ္ဌဟိ။ သာ ဂဗ္ဘဿ ပတိဋ္ဌိတဘာဝံ အဇာနိတွာဝ သာမိကံ အာရာဓေတွာ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ယာစိ။ အထ နံ သော မဟန္တေန သက္ကာရေန ဘိက္ခုနုပဿယံ နေတွာ အဇာနန္တော ဒေဝဒတ္တပက္ခိကာနံ ဘိက္ခုနီနံ သန္တိကေ ပဗ္ဗာဇေသိ။ အပရေန သမယေန ဘိက္ခုနိယော တဿာ ဂဗ္ဘိနိဘာဝံ ဉတွာ တာဟိ "ကိံ ဣဒ"န္တိ ဝုတ္တာ နာဟံ, အယျေ, ဇာနာမိ "ကိမေတံ", သီလံ ဝတ မေ အရောဂမေဝါတိ။ ဘိက္ခုနိယော တံ ဒေဝဒတ္တဿ သန္တိကံ နေတွာ "အယံ ဘိက္ခုနီ သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတာ, ဣမိဿာ မယံ ဂဗ္ဘဿ ပတိဋ္ဌိတဘာဝံ ဇာနာမ, ကာလံ န ဇာနာမ, ကိံ ဒါနိ ကရောမာ"တိ ပုစ္ဆိံသု။ ဒေဝဒတ္တော "မာ မယှံ ဩဝါဒကာရိကာနံ ဘိက္ခုနီနံ အယသော ဥပ္ပဇ္ဇတူ"တိ ဧတ္တကမေဝ စိန္တေတွာ "ဥပ္ပဗ္ဗာဇေထ န"န္တိ အာဟ။ တံ သုတွာ သာ ဒဟရာ မာ မံ, အယျေ, နာသေထ, နာဟံ ဒေဝဒတ္တံ ဥဒ္ဒိဿ ပဗ္ဗဇိတာ, ဧထ, မံ သတ္ထု သန္တိကံ ဇေတဝနံ နေထာတိ။ တာ တံ အာဒါယ ဇေတဝနံ ဂန္တွာ သတ္ထု အာရောစေသုံ။ သတ္ထာ "တဿာ ဂိဟိကာလေ ဂဗ္ဘော ပတိဋ္ဌိတော"တိ ဇာနန္တောပိ ပရဝါဒမောစနတ္ထံ ရာဇာနံ ပသေနဒိကောသလံ မဟာအနာထပိဏ္ဍိကံ စူဠအနာထပိဏ္ဍိကံ ဝိသာခါဥပါသိကံ အညာနိ စ မဟာကုလာနိ ပက္ကောသာပေတွာ ဥပါလိတ္ထေရံ အာဏာပေသိ – "ဂစ္ဆ, ဣမိဿာ ဒဟရာယ ဘိက္ခုနိယာ စတုပရိသမဇ္ဈေ ကမ္မံ ပရိသောဓေဟီ"တိ။ ထေရော ရညော ပုရတော ဝိသာခံ ပက္ကောသာပေတွာ တံ အဓိကရဏံ ပဋိစ္ဆာပေသိ။ သာ သာဏိပါကာရံ ပရိက္ခိပါပေတွာ အန္တောသာဏိယံ တဿာ ဟတ္ထပါဒနာဘိဥဒရပရိယောသာနာနိ ဩလောကေတွာ မာသဒိဝသေ သမာနေတွာ "ဂိဟိဘာဝေ ဣမာယ ဂဗ္ဘော လဒ္ဓေါ"တိ ဉတွာ ထေရဿ တမတ္ထံ အာရောစေသိ။ အထဿာ ထေရော ပရိသမဇ္ဈေ ပရိသုဒ္ဓဘာဝံ ပတိဋ္ဌာပေသိ။ သာ အပရေန သမယေန ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓဿ ပါဒမူလေ ပတ္ထိတပတ္ထနံ မဟာနုဘာဝံ ပုတ္တံ ဝိဇာယိ။

အထေကဒိဝသံ ရာဇာ ဘိက္ခုနုပဿယသမီပေန ဂစ္ဆန္တော ဒါရကသဒ္ဒံ သုတွာ "ကိံ ဣဒ"န္တိ ပုစ္ဆိတွာ, "ဒေဝ, ဧကိဿာ ဘိက္ခုနိယာ ပုတ္တော ဇာတော, တဿေသ သဒ္ဒေါ"တိ ဝုတ္တေ တံ ကုမာရံ အတ္တနော ဃရံ နေတွာ ဓာတီနံ အဒါသိ။ နာမဂ္ဂဟဏဒိဝသေ စဿ **ကဿပော** တိ နာမံ ကတွာ ကုမာရပရိဟာရေန ဝဍ္ဎိတတ္တာ **ကုမာရကဿပော**တိ သဉ္ဇာနိံသု။ သော ကီဠာမဏ္ဍလေ ဒါရကေ ပဟရိတွာ "နိမ္မာတာပိတိကေန မယံ ပဟဋာ"တိ ဝုတ္တေ ရာဇာနံ ဥပသင်္ကမိတွာ, "ဒေဝ, မံ 'နိမ္မာတာပိတိကော'တိ ဝဒန္တိ, မာတရံ မေ အာစိက္ခထာ"တိ ပုစ္ဆိတွာ ရညာ ဓာတိယော ဒဿေတွာ "ဣမာ တေ မာတရော"တိ ဝုတ္တေ "န ဧတ္တိကာ မေ မာတရော, ဧကာယ မေ မာတရာ ဘဝိတဗ္ဗံ, တံ မေ အာစိက္ခထာ"တိ အာဟ။ ရာဇာ "န သက္ကာ ဣမံ ဝဉ္စေတု"န္တိ စိန္တေတွာ, "တာတ, တဝ မာတာ ဘိက္ခုနီ, တွံ မယာ ဘိက္ခုနုပဿယာ အာနီတော"တိ။ သော တာဝတကေနေဝ သမုပ္ပန္နသံဝေဂေ ဟုတွာ, "တာတ, ပဗ္ဗာဇေထ မ"န္တိ အာဟ။ ရာဇာ "သာဓု, တာတာ"တိ တံ မဟန္တေန သက္ကာရေန သတ္ထု သန္တိကေ ပဗ္ဗာဇေသိ။ သော လဒ္ဓူပသမ္ပဒော **ကုမာရကဿပတ္ထေရော** တိ ပညာယိ။ သော သတ္ထု သန္တိကေ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတွာ အရညံ ပဝိသိတွာ ဝါယမိတွာ ဝိသေသံ နိဗ္ဗတ္တေတုံ အသက္ကောန္တော "ပုန ကမ္မဋ္ဌာနံ ဝိသေသေတွာ ဂဟေဿာမီ"တိ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ အန္ဓဝနေ ဝိဟာသိ။

အထ နံ ကဿပဗုဒ္ဓကာလေ ဧကတော သမဏဓမ္မံ ကတွာ အနာဂါမိဖလံ ပတွာ ဗြဟ္မလောကေ နိဗ္ဗတ္တဘိက္ခု ဗြဟ္မလောကတော အာဂန္တွာ ပန္နရသ ပဉှေ ပုစ္ဆိတွာ "ဣမေ ပဉှေ ဌပေတွာ သတ္ထာရံ အညော ဗျာကာတုံ သမတ္ထော နာမ နတ္ထိ, ဂစ္ဆ, သတ္ထု သန္တိကေ ဣမေသံ အတ္ထံ ဥဂ္ဂဏှာဟီ"တိ ဥယျောဇေသိ။ သော တထာ ကတွာ ပဉှဝိဿဇ္ဇနာဝသာနေ အရဟတ္တံ ပါပုဏိ။ တဿ ပန နိက္ခန္တဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ ဒွါဒသ ဝဿာနိ မာတုဘိက္ခုနိယာ အက္ခီဟိ အဿူနိ ပဝတ္တိံသု။ သာ ပုတ္တဝိယောဂဒုက္ခိတာ အဿုတိန္တေနေဝ မုခေန ဘိက္ခာယ စရမာနာ အန္တရဝီထိယံ ထေရံ ဒိသွာဝ, "ပုတ္တ , ပုတ္တာ"တိ ဝိရဝန္တီ တံ ဂဏှိတုံ ဥပဓာဝမာနာ ပရိဝတ္တိတွာ ပတိ။ သာ ထနေဟိ ခီရံ မုဉ္စန္တေဟိ ဥဋ္ဌဟိတွာ အလ္လစီဝရာ ဂန္တွာ ထေရံ ဂဏှိ။ သော စိန္တေသိ – "သစာယံ မမ သန္တိကာ မဓုရဝစနံ လဘိဿတိ, ဝိနဿိဿတိ။ ထဒ္ဓမေဝ ကတွာ ဣမာယ သဒ္ဓိံ သလ္လပိဿာမီ"တိ။ အထ နံ အာဟ – "ကိံ ကရောန္တီ ဝိစရသိ, သိနေဟမတ္တမ္ပိ ဆိန္ဒိတုံ န သက္ကောသီ"တိ။ သာ "အဟော ကက္ခဠာ

ထေရဿ ကထာ''တိ စိန္တေတွာ ''ကိံ ဝဒေသိ, တာတာ''တိ ဝတွာ ပုနပိ တေန တထေဝ ဝုတ္တာ စိန္တေသိ – ''အဟံ ဣမဿ ကာရဏာ ဒွာဒသ ဝဿာနိ အဿုနိ သန္ဓာရေတုံ န သက္ကောမိ, အယံ ပနေဝံ ထဒ္ဓဟဒယော, ကိံ မေ ဣမိနာ''တိ ပုတ္တသိနေဟံ ဆိန္ဒိတွာ တံဒိဝသမေဝ အရဟတ္တံ ပာပုဏိ။

အပရေန သမယေန ဓမ္မသဘာယံ ကထံ သမုဋ္ဌာပေသုံ – ''အာဝုသော, ဒေဝဒတ္တေန ဧဝံ ဥပနိဿယသမ္ပန္နော ကုမာရကဿပော စ ထေရီ စ နာသိတာ, သတ္ထာ ပန တေသံ ပတိဋ္ဌာ ဇာတော, အဟော ဗုဒ္ဓါ နာမ လောကာနုကမ္ပကာ''တိ ။ သတ္ထာ အာဂန္တွာ ''ကာယ နုတ္ထ, ဘိက္ခဝေ, ဧတရဟိ ကထာယ သန္နိသိန္နာ''တိ ပုစ္ဆိတွာ ''ဣမာယ နာမာ''တိ ဝုတ္တေ ''န, ဘိက္ခဝေ, ဣဒါနေဝ အဟံ ဣမေသံ ပစ္စယော ပတိဋ္ဌာ ဇာတော, ပုဗ္ဗေပိ နေသံ အဟံ ပတိဋ္ဌာ အဟောသိံယေဝါ''တိ ဝတွာ –

''နိဂြောဓမေဝ သေဝေယျ၊ န သာခမုပသံဝသေ။
နိဂြောဓသ္မိံ မတံ သေယျော၊ ယဉ္စေ သာခသ္မိ ဇီဝိတ''န္တိ။ (ဇာ. ၁.၁.၁၂; ၁.၁၀.၈၁) –

ဣမံ **နိဂြောဓဇာတကံ** ဝိတ္ထာရေန ကထေတွာ ''တဒါ သာခမိဂေါ ဒေဝဒတ္တော အဟောသိ, ပရိသာပိဿ ဒေဝဒတ္တပရိသာ, တရုပ္ပတ္တာ မိဂဓေနု ထေရီ အဟောသိ, ပုတ္တော ကုမာရကဿပေါ, ဂဗ္ဘိနိမိဂိယာ ဇီဝိတံ ပရိစ္စဇိတွာ ဂတော နိဂြောဓမိဂရာဇာ ပန အဟမေဝါ''တိ ဇာတကံ သမောဓာနေတွာ ပုတ္တသိနေဟံ ဆိန္ဒိတွာ ထေရိယာ အတ္တနာဝ အတ္တနော ပတိဋ္ဌာနကတဘာဝံ ပကာသေန္တော, ''ဘိက္ခဝေ, ယသ္မာ ပရဿ အတ္တနိ ဌိတေန သဂ္ဂပရာယဏေန ဝါ မဂ္ဂပရာယဏေန ဝါ ဘဝိတုံ န သက္ကာ, တသ္မာ အတ္တာဝ အတ္တနော နာထော, ပရော ကိံ ကရိဿတီ''တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၁၆၀. ''အတ္တာ ဟိ အတ္တနော နာထော၊ ကော ဟိ နာထော ပရော သိယာ။
အတ္တနာ ဟိ သုဒန္တေန၊ နာထံ လဘတိ ဒုလ္လဘ''န္တိ။

တတ္ထ **နာထော**တိ ပတိဋ္ဌာ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယသ္မာ အတ္တနိ ဌိတေန အတ္တသမ္ပန္နေန ကုသလံ ကတွာ သဂ္ဂံ ဝါ ပာပုဏိတုံ, မဂ္ဂံ ဝါ ဘာဝေတုံ, ဖလံ ဝါ သစ္ဆိကာတုံ သက္ကာ ။ တသ္မာ ဟိ အတ္တာဝ **အတ္တနော** ပတိဋ္ဌာ ဟောတိ, **ပရော ကော** နာမ ကဿ ပတိဋ္ဌာ **သိယာ။ အတ္တနာ ဧဝ ဟိ သုဒန္တေန** နိဗ္ဗိသေဝနေန အရဟတ္တဖလသင်္ခါတံ **ဒုလ္လဘံ နာထံ လဘတိ**။ အရဟတ္တဉ္ဟိ သန္ဓာယ ဣဓ ''နာထံ လဘတိ ဒုလ္လဘ''န္တိ ဝုတ္တံ။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

ကုမာရကဿပမာတုထေရီဝတ္ထု စတုတ္ထံ။

၅. မဟာကာလဥပာသကဝတ္ထု

အတ္တနာ ဟိ ကတံ ပါပန္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ဧကံ မဟာကာလံ နာမ သောတာပန္နဉပါသကံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သော ကိရ မာသဿ အဋ္ဌဒိဝသေသု ဥပောသထိကော ဟုတွာ ဝိဟာရေ သဗ္ဗရတ္တိံ ဓမ္မကထံ သုဏာတိ။ အထ ရတ္တိံ စောရာ ဧကသ္မိံ ဂေဟေ သန္ဓိံ ဆိန္ဒိတွာ ဘဏ္ဍကံ ဂဟေတွာ လောဟဘာဇနသဒ္ဒေန ပဗုဒ္ဓေဟိ သာမိကေဟိ အနုဗဒ္ဓါ ဂဟိတဘဏ္ဍံ ဆဍ္ဍေတွာ ပလာယိံသု။ သာမိကာပိ တေ အနုဗန္ဓိံသုယေဝ, တေ ဒိသာ ပက္ခန္ဒိံသု။ ဧကော ပန ဝိဟာရမဂ္ဂံ ဂဟေတွာ မဟာကာလဿ ရတ္တိံ ဓမ္မကထံ သုတွာ ပါတောဝ ပောက္ခရဏိတီရေ မုခံ ဓောဝန္တဿ ပုရတော ဘဏ္ဍိကံ ဆဍ္ဍေတွာ ပလာယိ။ စောရေ အနုဗန္ဓိတွာ အာဂတမနုဿာ ဘဏ္ဍိကံ ဒိသွာ ''တွံ နော ဂေဟသန္ဓိံ ဆိန္ဒိတွာ ဘဏ္ဍိကံ ဟရိတွာ ဓမ္မံ သုဏန္တော ဝိယ ဝိစရသီ''တိ တံ ဂဟေတွာ ပောထေတွာ မာရေတွာ ဆဍ္ဍေတွာ အဂမိံသု။ အထ နံ ပာတောဝ ပါနီယဃဋံ အာဒါယ ဂတာ ဒဟရသာမဏေရာ ဒိသွာ ''ဝိဟာရေ ဓမ္မကထံ သုတွာ သယိတဥပါသကော အယုတ္တံ မရဏံ လဘတီ''တိ ဝတွာ သတ္ထု အာရောစေသုံ။ သတ္ထာ ''အာမ, ဘိက္ခဝေ, ဣမသ္မိံ

အတ္တဘာဝေ ကာလေန အပ္ပတိရူပံ မရဏံ လဒ္ဓံ, ပုဗ္ဗေ ကတကမ္မဿ ပန တေန ယုတ္တမေဝ လဒ္ဓ”န္တိ ဝတွာ တေဟိ ယာစိတော တဿ ပုဗ္ဗကမ္မံ ကထေသိ –

အတီတေ ကိရ ဗာရာဏသိရညော ဝိဇိတေ ဧကဿ ပစ္စန္တကမဿ အဋဝိမုခေ စောရာ ပဟရန္တိ။ ရာဇာ အဋဝိမုခေ ဧကံ ရာဇဘဋံ ဌပေသိ, သော ဘတိံ ဂဟေတွာ မနုဿေ ဩရတော ဟရံ နေတိ, ဟရတော ဩရံ အာနေတိ။ အထေကော မနုဿော အဘိရူပံ အတ္တနော ဘရိယံ စူဠယာနကံ အာရောပေတွာ တံ ဌာနံ အဂမာသိ။ ရာဇဘဋော တံ ဣတ္ထိံ ဒိသွာ တာဝ သဉ္ဇာတသိနေဟော တေန “အဋဝိံ နော , သာမိ, အတိက္ကာမေဟီ”တိ ဝုတ္တေပိ “ဣဒါနိ ဝိကာလော, ဟတော ပ အတိက္ကာမေဿာမီ”တိ အာဟ။ သော သကာလော, သာမိ, ဣဒါနေဝ နော နေဟီတိ။ နိဝတ္တ, ဘော, အမှာကံယေဝ ဂေဟေ အာဟာရော စ နိဝါသော စ ဘဝိဿတီတိ။ သော နေဝ နိဝတ္တိတုံ ဣစ္ဆိ။ ဣတရော ပုရိသာနံ သညံ ဒတွာ ယာနကံ နိဝတ္တာပေတွာ အနိစ္ဆန္တဿေဝ ဒွာရကောဋ္ဌကေ နိဝါသံ ဒတွာ အာဟာရံ ပဋိယာဒါပေသိ။ တဿ ပန ဂေဟေ ဧကံ မဏိရတနံ အတ္ထိ။ သော တံ တဿ ယာနကန္တရေ ပက္ခိပါပေတွာ ပစ္စူသကာလေ စောရာနံ ပဝိဋ္ဌသဒ္ဒံ ကာရေသိ။ အထဿ ပုရိသာ “မဏိရတနံ, သာမိ, စောရေဟိ ဟဋ”န္တိ အာရောစေသုံ။ သော ဂာမဒွာရေသု အာရက္ခံ ဌပေတွာ “အန္တောဂါမတော နိက္ခမန္တေ ဝိစိနထာ”တိ အာဟ။ ဣတရောပိ ပါတောဝ ယာနကံ ယောဇေတွာ ပယာသိ။ အထဿ ယာနကံ သောဓေန္တာ အတ္တနာ ဌပိတံ မဏိရတနံ ဒိသွာ သန္တဇ္ဇေတွာ “တွံ မဏိံ ဂဟေတွာ ပလာယသီ”တိ ပောထေတွာ “ဂဟိတော နော, သာမိ, စောရော”တိ ဂါမဘောဇကဿ ဒဿေသုံ။ သော “ဘတကဿ ဝတ မေ ဂေဟေ နိဝါသံ ဒတွာ ဘတ္တံ ဒိန္နံ, မဏိံ ဂဟေတွာ ဂတော, ဂဏှထ နံ ပာပပုရိသ”န္တိ ပောထာပေတွာ မာရေတွာ ဆဍ္ဍာပေသိ။ ဣဒံ တဿ ပုဗ္ဗကမ္မံ။ သော တတော စုတော အဝီစိမှိ နိဗ္ဗတ္တိတွာ တတ္ထ ဒီဃရတ္တံ ပစ္စိတွာ ဝိပါကာဝသေသေန အတ္တဘာဝသတေ တထေဝ ပောထိတော မရဏံ ပတ္တော။

ဧဝံ သတ္ထာ မဟာကာလဿ ပုဗ္ဗကမ္မံ ဒဿေတွာ, “ဘိက္ခဝေ, ဧဝံ ဣမေ သတ္တေ အတ္တနာ ကတပာပကမ္မမေဝ စတူသု အပါယေသု အဘိမတ္ထတီ”တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၁၆၁. “အတ္တနာ ဟိ ကတံ ပာပံ၊ အတ္တဇံ အတ္တသမ္ဘဝံ။
အဘိမတ္ထတိ ဒုမ္မေဓံ၊ ဝဇိရံဝသ္မမယံ မဏိ”န္တိ။

တတ္ထ **ဝဇိရံဝသ္မမယံ မဏိ** န္တိ ဝဇိရံဝ အသ္မမယံ မဏိံ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယထာ ပါသာဏမယံ ပါသာဏသမ္ဘဝံ ဝဇိရံ တမေဝ အသ္မမယံ မဏိံ အတ္တနော ဥဋ္ဌာနဋ္ဌာနသင်္ခါတံ ပါသာဏမဏိံ ခါဒိတွာ ဆိဒ္ဒံ ဆိဒ္ဒံ ခဏ္ဍံ ခဏ္ဍံ ကတွာ အပရိဘောဂံ ကရောတိ, ဧဝမေဝ **အတ္တနာ ကတံ** အတ္တနိ ဇာတံ **အတ္တသမ္ဘဝံ** ပာပံ **ဒုမ္မေဓံ** နိပ္ပညံ ပုဂ္ဂလံ စတူသု အပါယေသု **အဘိမတ္ထတိ** ကန္တတိ ဝိဒ္ဓံသေတီတိ။

ဒေသနာဝသာနေ သမ္ပတ္တဘိက္ခူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

မဟာကာလဉပာသကဝတ္ထု ပဉ္စမံ။

၆. ဒေဝဒတ္တဝတ္ထု

ယဿ အစ္စန္တဒုဿီလျ န္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဝေဠုဝနေ ဝိဟရန္တော ဒေဝဒတ္တံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ဧကသ္မိဉှိ ဒိဝသေ ဘိက္ခူ ဓမ္မသဘာယံ ကထံ သမုဋ္ဌာပေသုံ – “အာဝုသော, ဒေဝဒတ္တော ဒုဿီလော ပာပဓမ္မော ဒုဿီလျကာရဏေန ဝဍ္ဎိတာယ တဏှာယ အဇာတသတ္တုံ သင်္ဂဏှိတွာ မဟန္တံ လာဘသက္ကာရံ နိဗ္ဗတ္တေတွာ အဇာတသတ္တုံ ပိတုဝဓေ သမာဒပေတွာ တေန သဒ္ဓိံ ဧကတော ဟုတွာ နာနပ္ပကာရေန တထာဂတဿ ဝဓာယ ပရိသက္ကတီ”တိ။ သတ္ထာ အာဂန္တွာ “ကာယ နုတ္ထ, ဘိက္ခဝေ, ဧတရဟိ ကထာယ သန္နိသိန္နာ”တိ ပုစ္ဆိတွာ “ဣမာယ နာမာ”တိ ဝုတ္တေ “န, ဘိက္ခဝေ, ဣဒါနေဝ, ပုဗ္ဗေပိ ဒေဝဒတ္တော နာနပ္ပကာရေန မယှံ ဝဓာယ ပရိသက္ကတီ”တိ ဝတွာ **ကုရုင်္ဂမိဂဇာတကာ** ဒီနိ (ဇာ. ၁.၂.၁၁၁-၂) ကထေတွာ, “ဘိက္ခဝေ, အစ္စန္တဒုဿီလပုဂ္ဂလံ

နာမ ဒုဿီလ္လကာရဏာ ဥပ္ပန္နာ တဏှာ မာလုဝာ ဝိယ သာလံ ပရိယောနန္ဓိတွာ သမ္ဘဥ္ဇမာနာ နိရယာဒီသု ပက္ခိပတီ''တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၁၆၂. ''ယဿ အစ္စန္တဒုဿီလျံ၊ မာလုဝါ သာလမိဝေါတ္ထတံ။
ကရောတိ သော တထတ္တာနံ၊ ယထာ နံ ဣစ္ဆတီ ဒိသော''တိ။

တတ္ထ **အစ္စန္တဒုဿီလျံ**န္တိ ဧကန္တဒုဿီလဘာဝေါ။ ဂိဟီ ဝါ ဇာတိတော ပဋ္ဌာယ ဒသ အကုသလကမ္မပထေ ကရောန္တော, ပဗ္ဗဇိတော ဝါ ဥပသမ္ပန္နဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ ဂရုကာပတ္တိံ အာပဇ္ဇမာနော အစ္စန္တဒုဿီလော နာမ။ ဣဓ ပန ယော ဒွီသု တီသု အတ္တဘာဝေသု ဒုဿီလော, ဧတဿ ဂတိယာ အာဂတံ ဒုဿီလဘာဝံ သန္ဓာယေတံ ဝုတ္တံ။ **ဒုဿီလဘာဝေါ**တိ စေတ္ထ ဒုဿီလဿ ဆဒွါရာနိ နိဿာယ ဥပ္ပန္နာ တဏှာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **မာလုဝါ သာလမိဝေါတ္ထတ**န္တိ ယဿ ပုဂ္ဂလဿ တံ တဏှာသင်္ခါတံ ဒုဿီလျံ ယထာ နာမ မာလုဝါ သာလံ ဩတ္ထရန္တီ ဒေဝေ ဝဿန္တေ ပတ္တေဟိ ဥဒကံ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ သမ္ဘဥ္ဇနဝသေန သဗ္ဗတ္ထကမေဝ ပရိယောနန္ဓတိ, ဧဝံ အတ္တဘာဝံ ဩတ္ထတံ ပရိယောနန္ဓိတွာ ဌိတံ။ သော မာလုဝါယ သမ္ဘဉ္ဇိတွာ ဘူမိယံ ပါတိယမာနော ရုက္ခော ဝိယ တာယ ဒုဿီလျသင်္ခါတာယ တဏှာယ သမ္ဘဉ္ဇိတွာ အပါယေသု ပါတိယမာနော, ယထာ နံ အနတ္ထကာမော ဒိသော ဣစ္ဆတိ, တထာ အတ္တာနံ ကရောတိ နာမာတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပါပုဏိံသူတိ။

ဒေဝဒတ္တဝတ္ထု ဆဋ္ဌံ။

၇. သင်္ဃဘေဒပရိသက္ကနဝတ္ထု

သုကရာနီတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဝေဠုဝနေ ဝိဟရန္တော သင်္ဃဘေဒပရိသက္ကနံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ဧကဒိဝသဉှိ ဒေဝဒတ္တော သင်္ဃဘေဒာယ ပရိသက္ကန္တော အာယသ္မန္တံ အာနန္ဒံ ပိဏ္ဍာယ စရန္တံ ဒိသွာ အတ္တနော အဓိပ္ပာယံ အာရောစေသိ။ တံ သုတွာ ထေရော သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ''ဣဓာဟံ, ဘန္တေ, ပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝါသေတွာ ပတ္တစီဝရမာဒာယ ရာဇဂဟံ ပိဏ္ဍာယ ပါဝိသိံ။ အဒ္ဒသာ ခေါ မံ, ဘန္တေ, ဒေဝဒတ္တော ရာဇဂဟေ ပိဏ္ဍာယ စရန္တံ။ ဒိသွာ ယေနာဟံ တေနုပသင်္ကမိ, ဥပသင်္ကမိတွာ မံ ဧတဒဝေါစ – 'အဇ္ဇတဂ္ဂေ ဒါနာဟံ, အာဝုသော အာနန္ဒ, အညတြေဝ ဘဂဝတာ အညတြ ဘိက္ခုသင်္ဃေန ဥပေါသထံ ကရိဿာမိ သင်္ဃကမ္မဉ္စာ'တိ။ အဇ္ဇ ဘဂဝါ ဒေဝဒတ္တော သင်္ဃံ ဘိန္ဒိဿတိ, ဥပေါသထဉ္စ ကရိဿတိ သင်္ဃကမ္မာနိ စာ''တိ။ ဧဝံ ဝုတ္တေ သတ္ထာ –

''သုကရံ သာဓုနာ သာဓု, သာဓု ပါပေန ဒုက္ကရံ။
ပါပံ ပါပေန သုကရံ, ပါပမရိယေဟိ ဒုက္ကရ''န္တိ။ (ဥဒါ. ၄၈) –

ဣမံ ဥဒါနံ ဥဒာနေတွာ, ''အာနန္ဒ, အတ္တနော အဟိတကမ္မံ နာမ သုကရံ, ဟိတကမ္မမေဝ ဒုက္ကရ''န္တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၁၆၃. ''သုကရာနိ အသာဓူနိ, အတ္တနော အဟိတာနိ စ။
ယံ ဝေ ဟိတဉ္စ သာဓုဉ္စ, တံ ဝေ ပရမဒုက္ကရ''န္တိ။

တဿတ္ထော – ယာနိ ကမ္မာနိ **အသာဓူနိ** သာဝဇ္ဇာနိ အပါယသံဝတ္တနိကတ္တာယေဝ **အတ္တနော အဟိတာနိ စ** ဟောန္တိ, တာနိ **သုကရာနိ**။ **ယံ** ပန သုဂတိသံဝတ္တနိကတ္တာ အတ္တနော **ဟိတဉ္စ** အနဝဇ္ဇတ္ထေန **သာဓုဉ္စ** သုဂတိသံဝတ္တနိကဉ္စေဝ နိဗ္ဗာနသံဝတ္တနိကဉ္စ ကမ္မံ, **တံ** ပာစီနနိန္နာယ ဂင်္ဂါယ ဥဗ္ဗတ္တေတွာ ပစ္ဆာမုခကရဏံ ဝိယ အတိဒုက္ကရန္တိ။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

သင္ဃဘေဒပရိသက္ကနဝတ္ထု သတ္တမံ။

၈. ကာလတ္ထေရဝတ္ထု

ယော သာသနန္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ကာလတ္ထေရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သာဝတ္ထိယံ ကိရေကာ ဣတ္ထီ မာတုဋ္ဌာနေ ဌတွာ တံ ထေရံ ဥပဋ္ဌဟိ။ တဿာ ပဋိဝိဿကဂေဟေ မနုဿာ သတ္ထု သန္တိကေ ဓမ္မံ သုတွာ အာဂန္တွာ ''အဟော ဗုဒ္ဓါ နာမ အစ္ဆရိယာ, အဟော ဓမ္မဒေသနာ မဓုရာ''တိ ပသံသန္တိ။ သာ ဣတ္ထီ တေသံ ကထံ သုတွာ, ''ဘန္တေ, အဟမ္ပိ သတ္ထု ဓမ္မဒေသနံ သောတုကာမာ''တိ တဿ အာရောစေသိ။ သော ''တတ္ထ မာ ဂမီ''တိ တံ နိဝါရေသိ။ သာ ပုနဒိဝသေ ပုနဒိဝသေပီတိ ယာဝတတိယံ တေန နိဝါရိယမာနာပိ သောတုကာမာဝ အဟောသိ။ ကသ္မာ သော ပနေတံ နိဝါရေသီတိ? ဧဝံ ကိရဿ အဟောသိ – ''သတ္ထု သန္တိကေ ဓမ္မံ သုတွာ မယိ ဘိဇ္ဇိဿတီ''တိ။ သာ ဧကဒိဝသံ ပာတောဝ ဘုတ္တပာတရာသာ ဥပေါသထံ သမာဒိယိတွာ, ''အမ္မ, သာဓုကံ အယျံ ပရိဝိသေယျာသီ''တိ ဓီတရံ အာဏာပေတွာ ဝိဟာရံ အဂမာသိ။ ဓီတာပိဿာ တံ ဘိက္ခုံ အာဂတကာလေ ပရိဝိသိတွာ ''ကုဟိံ မဟာဥပါသိကာ''တိ ဝုတ္တာ ''ဓမ္မဿဝနာယ ဝိဟာရံ ဂတာ''တိ အာဟ။ သော တံ သုတွာဝ ကုစ္ဆိယံ ဥဋ္ဌိတေန ဍာဟေန သန္တပ္ပမာနော ''ဣဒါနိ သာ မယိ ဘိန္နာ''တိ ဝေဂေန ဂန္တွာ သတ္ထု သန္တိကေ ဓမ္မံ သုဏမာနံ ဒိသွာ သတ္ထာရံ အာဟ, ''ဘန္တေ, အယံ ဣတ္ထီ ဒန္ဓာ သုခုမံ ဓမ္မကထံ န ဇာနာတိ, ဣမိဿာ ခန္ဓာဒိပဋိသံယုတ္တံ သုခုမံ ဓမ္မကထံ အကထေတွာ ဒါနကထံ ဝါ သီလကထံ ဝါ ကထေတုံ ဝဋ္ဋတီ''တိ။ သတ္ထာ တဿဇ္ဈာသယံ ဝိဒိတွာ ''တွံ ဒုပ္ပညော ပာပိကံ ဒိဋ္ဌိံ နိဿာယ ဗုဒ္ဓါနံ သာသနံ ပဋိက္ကောသသိ။ အတ္တဃာတာယေဝ ဝါယမသီ''တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၁၆၄. ''ယော သာသနံ အရဟတံ, အရိယာနံ ဓမ္မဇီဝိနံ။
ပဋိက္ကောသတိ ဒုမ္မေဓော, ဒိဋ္ဌိံ နိဿာယ ပာပိကံ။
ဖလာနိ ကဋ္ဌကဿေဝ, အတ္တဃာတာယ ဖလ္လတီ''တိ။

တတ္ထ – **ယော ဒုမ္မေဓော** ပုဂ္ဂလော အတ္တနော သက္ကာရဟာနိဘယေန **ပာပိကံ ဒိဋ္ဌိံ နိဿာယ** ''ဓမ္မံ ဝါ သောဿာမ, ဒါနံ ဝါ ဒဿာမာ''တိ ဝဒန္တေ ပဋိက္ကောသန္တော **အရဟတံ အရိယာနံ ဓမ္မဇီဝိနံ** ဗုဒ္ဓါနံ **သာသနံ ပဋိက္ကောသတိ,** တဿ တံ ပဋိက္ကောသနံ သာ စ ပာပိကာ ဒိဋ္ဌိ ဝေဠုသင်္ခါတဿ **ကဋ္ဌကဿ ဖလာနိ** ဝိယ ဟောတိ။ တသ္မာ ယထာ ကဋ္ဌကော ဖလာနိ ဂဏှန္တော **အတ္တဃာတာယ ဖလ္လတိ,** အတ္တနော ဃာတတ္ထမေဝ ဖလတိ, ဧဝံ သောပိ အတ္တဃာတာယ ဖလ္လတီတိ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ –

''ဖလံ ဝေ ကဒလိံ ဟန္တိ, ဖလံ ဝေဠုံ ဖလံ နဠံ။
သက္ကာရော ကာပုရိသံ ဟန္တိ, ဂဗ္ဘော အဿတရိံ ယထာ''တိ။ (စူဠဝ. ၃၃၅; အ. နိ. ၄.၆၈)။

ဒေသနာဝသာနေ ဥပါသိကာ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိ, သမ္ပတ္တပရိသာယပိ သာတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ အဟောသီတိ။

ကာလတ္ထေရဝတ္ထု အဋ္ဌမံ။

၉. စူဠကာလဥပါသကဝတ္ထု

အတ္တနာ ဟိ ကတန္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော စူဠကာလံ ဥပါသကံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ဧကဒိဝသဉှိ မဟာကာလဝတ္ထုမှိ ဝုတ္တနယေနေဝ ဥမင်္ဂစောရာ သာမိကေဟိ အနုဗဒ္ဓါ ရတ္တိံ ဝိဟာရေ ဓမ္မကထံ သုတွာ ပာတောဝ ဝိဟာရာ နိက္ခမိတွာ သာဝတ္ထိံ အာဂစ္ဆန္တဿ တဿ ဥပါသကဿ ပုရတော ဘဏ္ဍိ

ကံ ဆင္ဓေတွာ ပလာယိံသု။ မနုဿာ တံ ဒိသွာ “အယံ ရတ္တိံ စောရကမ္မံ ကတွာ ဓမ္မံ သုဏန္တော ဝိယ စရတိ, ဂဏှထ န”န္တိ တံ ပောထယိံသု။ ကုမ္ဘအသိယော ဥဒကတိတ္ထံ ဂစ္ဆမာနာ တံ ဒိသွာ “အပေထ, သာမိ, နာယံ ဧဝရူပံ ကရောတီ”တိ တံ မောစေသုံ။ သော ဝိဟာရံ ဂန္တွာ, “ဘန္တေ, အဟမွှိ မနုဿေဟိ နာသိတော, ကုမ္ဘအသိယော မေ နိဿာယ ဇီဝိတံ လဒ္ဓ”န္တိ ဘိက္ခူနံ အာရောစေသိ။ ဘိက္ခူ တထာဂတဿ တမတ္ထံ အာရောစေသုံ။ သတ္ထာ တေသံ ကထံ သုတွာ, “ဘိက္ခဝေ, စူဠကာလဥပာသကော ကုမ္ဘအသိယော စေဝ နိဿာယ, အတ္တနော စ အကာရကဘာဝေန ဇီဝိတံ လဘိ။ ဣမေ ဟိ နာမ သတ္တာ အတ္တနာ ပာပကမ္မံ ကတွာ နိရယာဒီသု အတ္တနာဝ ကိလိဿန္တိ, ကုသလံ ကတွာ ပန သုဂတိဉ္စေဝ နိဗ္ဗာနဉ္စ ဂစ္ဆန္တာ အတ္တနာဝ ဝိသုဇ္ဈန္တီ”တိ ဝတွာ ဣမံ ကထမာဟ –

၁၆၅. “အတ္တနာ ဟိ ကတံ ပာပံ၊ အတ္တနာ သံကိလိဿတိ။
အတ္တနာ အကတံ ပာပံ၊ အတ္တနာဝ ဝိသုဇ္ဈတိ။
သုဒ္ဓိ အသုဒ္ဓိ ပစ္စတ္တံ၊ နာညော အညံ ဝိသောဓယေ”တိ။

တတ္ထတ္ထော – ယေန **အတ္တနာ** အကုသလကမ္မံ **ကတံ** ဟောတိ, သော စတူသု အပာယေသု ဒုက္ခံ အနုဘဝန္တော **အတ္တနာဝ သံကိလိဿတိ**။ ယေန ပန **အတ္တနာ အကတံ ပာပံ,** သော သုဂတိဉ္စေဝ နိဗ္ဗာနဉ္စ ဂစ္ဆန္တော **အတ္တနာဝ ဝိသုဇ္ဈတိ**။ ကုသလကမ္မသင်္ခာတာ **သုဒ္ဓိ** အကုသလကမ္မသင်္ခာတာ စ **အသုဒ္ဓိ ပစ္စတ္တံ** ကာရကသတ္တာနံ အတ္တနိယေဝ ဝိပစ္စတိ။ **အညော** ပုဂ္ဂလော **အညံ** ပုဂ္ဂလံ **န ဝိသောဓယေ** နေဝ ဝိသောဓေတိ, န ကိလေသေတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ဒေသနာဝသာနေ စူဠကာလော သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိ, သမ္ပတ္တပရိသာယပိ သာတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ အဟောသီတိ။

စူဠကာလဥပာသကဝတ္ထု နဝမံ။

၁၀. အတ္တဒတ္ထတ္ထေရဝတ္ထု

အတ္တဒတ္ထန္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော အတ္တဒတ္ထတ္ထေရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သတ္ထာရာ ဟိ ပရိနိဗ္ဗာနကာလေ, “ဘိက္ခဝေ, အဟံ ဣတော စတုမာသစ္စယေန ပရိနိဗ္ဗာယိဿာမီ”တိ ဝုတ္တေ ဥပ္ပန္နသံဝေဂါ သတ္တသတာ ပုထုဇ္ဇနာ ဘိက္ခူ သတ္ထု သန္တိကံ အဝိဇဟိတွာ “ကိံ နု ခော, အာဝုသော, ကရိဿာမာ”တိ သမ္မန္တယမာနာ ဝိစရန္တိ။ အတ္တဒတ္ထတ္ထေရော ပန စိန္တေသိ – “သတ္ထာ ကိရ စတုမာသစ္စယေန ပရိနိဗ္ဗာယိဿတိ, အဟဉ္စမှိ အဝီတရာဂေါ, သတ္ထရိ ဓရမာနေယေဝ အရဟတ္တတ္ထာယ ဝါယမိဿာမီ”တိ။ သော ဘိက္ခူနံ သန္တိကံ န ဂစ္ဆတိ။ အထ နံ ဘိက္ခူ “ကသ္မာ, အာဝုသော, တွံ နေဝ အမှာကံ သန္တိကံ အာဂစ္ဆသိ, န ကိဉ္စိ မန္တေသီ”တိ ဝတွာ သတ္ထု သန္တိကံ နေတွာ “အယံ, ဘန္တေ, ဧဝံ နာမ ကရောတီ”တိ အာရောစယိံသု။ သော သတ္ထာရာပိ “ကသ္မာ ဧဝံ ကရောသီ”တိ ဝုတ္တေ “တုမှေ ကိရ, ဘန္တေ, စတုမာသစ္စယေန ပရိနိဗ္ဗာယိဿထ, အဟံ တုမှေသု ဓရန္တေသုယေဝ အရဟတ္တပ္ပတ္တိယာ ဝါယမိဿာမီ”တိ။ သတ္ထာ တဿ သာဓုကာရံ ဒတွာ, “ဘိက္ခဝေ, ယဿ မယိ သိနေဟော အတ္ထိ, တေန အတ္တဒတ္ထေန ဝိယ ဘဝိတုံ ဝဋ္ဋတိ။ န ဟိ ဂန္ဓာဒီဟိ ပူဇေန္တာ မံ ပူဇေန္တိ, ဓမ္မာနုဓမ္မပဋိပတ္တိယာ ပန မံ ပူဇေန္တိ။ တသ္မာ အညေနပိ အတ္တဒတ္ထသဒိသေနေဝ ဘဝိတဗ္ဗ”န္တိ ဝတွာ ဣမံ ကထမာဟ –

၁၆၆. “အတ္တဒတ္ထံ ပရတ္ထေန၊ ဗဟုနာပိ န ဟာပယေ။
အတ္တဒတ္ထမဘိညာယ၊ သဒတ္ထပသုတော သိယာ”တိ။

တတ္ထတ္ထော – ဂိဟိဘူတော တာဝ ကာကဏိကမတ္တမ္ပိ အတ္တနော အတ္ထံ သဟဿမတ္တေနာပိ ပရဿ အတ္ထေန န ဟာပယေ။ ကာကဏိကမတ္တေနာပိ ဟိဿ အတ္တဒတ္ထောဝ ခါဒနီယံ ဝါ ဘောဇနီယံ ဝါ နိပ္ဖာဒေယျ, န ပရတ္ထော။ ဣဒံ ပန ဧဝံ အကထေတွာ ကမ္မဋ္ဌာနသီသေန ကထိတံ, တသ္မာ “အတ္တဒတ္ထံ န ဟာပေမီ”တိ ဘိက္ခုနာ နာမ သင်္ဃဿ ဥပ္ပန္နံ စေတိယပဋိသင်္ခရဏာဒိကိစ္စံ ဝါ ဥပဇ္ဈာယာဒိဝတ္တံ ဝါ န ဟာပေတဗ္ဗံ။ အာဘိသမာစာရိကဝတ္တ

တဉှိ ပူရေန္တောယေဝ အရိယဖလာဒီနိ သစ္ဆိကရောတိ, တသ္မာ အယမ္ပိ အတ္တဒတ္ထောဝ။ ယော ပန အစ္စာရဒ္ဓဝိပဿကော “အဇ္ဇ တ သုဝေ တ”တိ ပဋိဝေဓံ ပတ္ထယမာနော ဝိစရတိ, တေန ဥပဇ္ဈာယဝတ္တာဒီနိပိ ဟာပေတွာ အတ္တနော ကိစ္စမေဝ ကာတဗ္ဗံ။ ဧဝရူပဉှိ **အတ္တဒတ္ထမဘိညာယ** “အယံ မေ အတ္တနော အတ္ထော”တိ သလ္လက္ခေတွာ , **သဒတ္ထပသုတော သိယာ** တိ တသ္မိံ သကေ အတ္ထေ ဥဿုက္ကပယုတ္တော ဘဝေယျာတိ။

ဒေသနာဝသာနေ သော ထေရော အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌဟိ, သမ္ပတ္တဘိက္ခူနမ္ပိ သာတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ အဟောသီတိ။

အတ္တဒတ္ထတ္ထေရဝတ္ထု ဒသမံ။

အတ္တဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဒွာဒသမော ဝဂ္ဂေါ။

၁၃. လောကဝဂ္ဂေါ

၁. ဒဟရဘိက္ခုဝတ္ထု

ဟီနံ ဓမ္မန္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော အညတရံ ဒဟရဘိက္ခုံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

အညတရော ကိရ ထေရော ဒဟရဘိက္ခုနာ သဒ္ဓိံ ပာတောဝ ဝိသာခါယ ဂေဟံ အဂမာသိ။ ဝိသာခါယ ဂေဟေ ပဉ္စသတានံ ဘိက္ခူနံ ဓုဝယာဂု နိစ္စပညတ္တာ ဟောတိ။ ထေရော တတ္ထ ယာဂုံ ပိဝိတွာ ဒဟရဘိက္ခုံ နိသီဒာပေတွာ သယံ အညံ ဂေဟံ အဂမာသိ။ တေန စ သမယေန ဝိသာခါယ ပုတ္တဿ ဓီတာ အယျိကာယ ဌာနေ ဌတွာ ဘိက္ခူနံ ဝေယျာဝစ္စံ ကရောတိ။ သာ တဿ ဒဟရဿ ဥဒကံ ပရိဿာဝေန္တီ စာဋိယံ အတ္တနော မုခနိမိတ္တံ ဒိသွာ ဟသိ, ဒဟရောပိ တံ ဩလောကေတွာ ဟသိ။ သာ တံ ဟသမာနံ ဒိသွာ "ဆိန္နသီသော ဟသတီ"တိ အာဟ။ အထ နံ ဒဟရော "တွံ ဆိန္နသီသာ, မာတာပိတရောပိ တေ ဆိန္နသီသာ"တိ အက္ကောသိ။ သာ ရောဒမာနာ မဟာနသေ အယျိကာယ သန္တိကံ ဂန္တွာ "ကိံ ဣဒံ, အမ္မာ"တိ ဝုတ္တေ တမတ္ထံ အာရောစေသိ။ သာ ဒဟရဿ သန္တိကံ အာဂန္တွာ, "ဘန္တေ, မာ ကုဇ္ဈိ, န ဧတံ ဆိန္နကေသနခဿ ဆိန္နနိဝာသနပါရုပနဿ မဇ္ဈေ ဆိန္နကပါလံ အာဒါယ ဘိက္ခာယ စရန္တဿ အယျဿ အဂရုက"န္တိ အာဟ။ ဒဟရော အာမ, ဥပါသိကေ, တွံ မမ ဆိန္နကေသာဒိဘာဝံ ဇာနာသိ, ဣမိဿာ မံ "ဆိန္နသီသော"တိ ကတွာ အက္ကောသိတုံ ဝဋ္ဋိဿတီတိ။ ဝိသာခါ နေဝ ဒဟရံ သညာပေတုံ အသက္ခိ, နပိ ဒါရိကံ။ တသ္မိံ ခဏေ ထေရော အာဂန္တွာ "ကိမိဒံ ဥပါသိကေ"တိ ပုစ္ဆိတွာ တမတ္ထံ သုတွာ ဒဟရံ ဩဝဒန္တော အာဟ – "အပေဟိ, အာဝုသော, နာယံ ဆိန္နကေသနခဝတ္ထဿ မဇ္ဈေ ဆိန္နကပါလံ အာဒါယ ဘိက္ခာယ စရန္တဿ အက္ကောသော, တုဏှီ ဟောဟီ"တိ။ အာမ, ဘန္တေ, ကိံ တုမှေဟ အတ္တနော ဥပဋ္ဌာယိကံ အတဇ္ဇေတွာ မံ တဇ္ဇေထ, မံ "ဆိန္နသီသော"တိ အက္ကောသိတုံ ဝဋ္ဋိဿတီတိ။ တသ္မိံ ခဏေ သတ္ထာ အာဂန္တွာ "ကိံ ဣဒ"န္တိ ပုစ္ဆိ။ ဝိသာခါ အာဒိတော ပဋ္ဌာယ တံ ပဝတ္တိံ အာရောစေသိ။ သတ္ထာ တဿ ဒဟရဿ သောတာပတ္တိဖလူပနိဿယံ ဒိသွာ "မယာ ဣမံ ဒဟရံ အနုဝတ္တိတုံ ဝဋ္ဋတီ"တိ စိန္တေတွာ ဝိသာခံ အာဟ – "ကိံ ပန ဝိသာခေ တဝ ဒါရိကာယ ဆိန္နကေသာဒိမတ္တကေနေဝ မမ သာဝကေ ဆိန္နသီသေ ကတွာ အက္ကောသိတုံ ဝဋ္ဋတီ"တိ? ဒဟရော တာဝဒေဝ ဥဋ္ဌာယ အဉ္ဇလိံ ပဂ္ဂဟေတွာ , "ဘန္တေ, ဧတံ ပဉှံ တုမှေဟဝ သုဋ္ဌု ဇာနာထ, အမှာကံ ဥပဇ္ဈာယော စ ဥပါသိကာ စ သုဋ္ဌု န ဇာနန္တီ"တိ အာဟ။ သတ္ထာ ဒဟရဿ အတ္တနော အနုကူလဘာဝံ ဉတွာ "ကာမဂုဏံ အာရဗ္ဘ ဟသနဘာဝေါ နာမ ဟီနော ဓမ္မော, ဟီနဉ္စ နာမ ဓမ္မံ သေဝိတုံ ပမာဒေန သဒ္ဓိံ သံဝသိတုံ န ဝဋ္ဋတီ"တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၁၆၇. "ဟီနံ ဓမ္မံ န သေဝေယျ၊ ပမာဒေန န သံဝသေ။
မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိံ န သေဝေယျ၊ န သိယာ လောကဝဍ္ဎနော"တိ။

တတ္ထ **ဟီနံ ဓမ္မန္တိ** ပဉ္စကာမဂုဏံ ဓမ္မံ။ သော ဟိ ဟီနော ဓမ္မော န အန္တမသော ဩဋ္ဌဂေါဏာဒီဟိပိ ပဋိသေဝိတဗ္ဗော။ ဟီနေသု စ နိရယာဒီသု ဌာနေသု နိဗ္ဗတ္တာပေတီတိ ဟီနော နာမ, တံ **န သေဝေယျ။ ပမာဒေနာ**တိ သတိဝေါဿဂ္ဂလက္ခဏေန ပမာဒေနာပိ **န သံဝသေ။ န သေဝေယျာ**တိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိမ္ပိ န ဂဏှေယျ။ **လောကဝဍ္ဎနော**တိ ယော ဟိ ဧဝံ ကရောတိ, သော လောကဝဍ္ဎနော နာမ ဟောတိ။ တသ္မာ ဧဝံ အကရဏေန န သိယာ လောကဝဍ္ဎနောတိ။

ဒေသနာဝသာနေ သော ဒဟရော သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိ, သမ္ပတ္တာနမ္ပိ သာတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ အဟောသီတိ။

ဒဟရဘိက္ခုဝတ္ထု ပဌမံ။

၂. သုဒ္ဓောဒနဝတ္ထု

ဥတ္တိဋ္ဌေတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ နိဂြောဓာရာမေ ဝိဟရန္တော ပိတရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ကေသ္မိဉ္စိ ဟိ သမယေ သတ္ထာ ပဌမဂမနေန ကပိလပုရံ ဂန္တွာ ဉာတီဟိ ကတပစ္စုဂ္ဂမနော နိဂြောဓာရာမံ ပတွာ ဉာတီနံ မာနဘိန္ဒနတ္ထာယ အာကာသေ ရတနစင်္ကမံ မာပေတွာ တတ္ထ စင်္ကမန္တော ဓမ္မံ ဒေသေသိ။ ဉာတီ ပသန္နစိတ္တာ သုဒ္ဓောဒနမဟာရာဇာနံ အာဒိံ ကတွာ ဝန္ဒိံသု။ တသ္မိံ ဉာတိသမာဂမေ ပောက္ခရဝဿံ ဝဿိ။ တံ အာရဗ္ဘ မဟာဇနေန ကထာယ သမုဋ္ဌာပိတာယ ''န, ဘိက္ခဝေ, ဣဒါနေဝ, ပုဗ္ဗေပိ မယှံ ဉာတိသမာဂမေ ပောက္ခရဝဿံ ဝဿိယေဝါ''တိ ဝတွာ **ဝေဿန္တရဇာတကံ** (ဇာ. ၂.၂၂.၁၆၅၅ အာဒယော) ကထေသိ။ ဓမ္မဒေသနံ သုတွာ ပက္ကမန္တေသု ဉာတီသု ဧကောပိ သတ္ထာရံ န နိမန္တေသိ။ ရာဇာပိ ''မယှံ ပုတ္တော မမ ဂေဟံ အနာဂန္တွာ ကဟံ ဂမိဿတီ''တိ အနိမန္တေတွာဝ အဂမာသိ။ ဂန္တွာ စ ပန ဂေဟေ ဝီသတိယာ ဘိက္ခုသဟဿာနံ ယာဂုအာဒီနိ ပဋိယာဒာပေတွာ အာသနာနိ ပညာပေသိ။ ပုနဒိဝသေ သတ္ထာ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသန္တော ''ကိံ နု ခေါ အတီတဗုဒ္ဓါ ပိတု နဂရံ ပတွာ ဥဇုကမေဝ ဉာတိကုလံ ပဝိသိံသု, ဥဒါဟု ပဋိပါဋိယာ ပိဏ္ဍာယ စရိံသူ''တိ အာဝဇ္ဇေန္တော ''ပဋိပါဋိယာ စရိံသူ''တိ ဒိသွာ ပဌမဂေဟတော ပဋ္ဌာယ ပိဏ္ဍာယ စရန္တော ပာယာသိ။ ရာဟုလမာတာ ပါသာဒတလေ နိသိန္နာဝ ဒိသွာ တံ ပဝတ္တိံ ရညော အာရောစေသိ။ ရာဇာ သာဋကံ သဏ္ဌပေန္တော ဝေဂေန နိက္ခမိတွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ – ''ပုတ္တ, ကသ္မာ မံ နာသေသိ, အတိဝိယ တေ ပိဏ္ဍာယ စရန္တေန လဇ္ဇာ ဥပ္ပါဒိတာ, ယုတ္တံ နာမ တေ ဣမသ္မိံယေဝ နဂရေ သုဝဏ္ဏသိဝိကာဒီဟိ ဝိစရိတွာ ပိဏ္ဍာယ စရိတုံ, ကိံ မံ လဇ္ဇာပေသီ''တိ? ''နာဟံ တံ, မဟာရာဇ, လဇ္ဇာပေမိ, အတ္တနော ပန ကုလဝံသံ အနုဝတ္တာမီ''တိ။ ''ကိံ ပန, တာတ, ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ ဇီဝနဝံသော မမ ဝံသော''တိ? ''နေသော, မဟာရာဇ, တဝ ဝံသော, မမ ပနေသော ဝံသော။ အနေကာနိ ဟိ ဗုဒ္ဓသဟဿာနိ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာဝ ဇီဝိံသူ''တိ ဝတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမာ ကထာ အဘာသိ –

၁၆၈. ''ဥတ္တိဋ္ဌေ နပ္ပမဇ္ဇေယျ, ဓမ္မံ သုစရိတံ စရေ။
ဓမ္မစာရီ သုခံ သေတိ, အသ္မိံ လောကေ ပရမှိ စ။

၁၆၉. ''ဓမ္မံ စရေ သုစရိတံ, န နံ ဒုစ္စရိတံ စရေ။
ဓမ္မစာရီ သုခံ သေတိ, အသ္မိံ လောကေ ပရမှိ စာ''တိ။

တတ္ထ **ဥတ္တိဋ္ဌေ** တိ ဥဋ္ဌဟိတွာ ပရေသံ ဃရဒွါရေ ဌတွာ ဂဟေတဗ္ဗပိဏ္ဍေ။ **နပ္ပမဇ္ဇေယျာ** တိ ပိဏ္ဍစာရိကဝတ္တဉှိ ဟာပေတွာ ပဏီတဘောဇနာနိ ပရိယေသန္တော ဥတ္တိဋ္ဌေ ပမဇ္ဇတိ နာမ, သပဒါနံ ပိဏ္ဍာယ စရန္တော ပန န ပမဇ္ဇတိ နာမ။ ဧဝံ ကရောန္တော ဥတ္တိဋ္ဌေ နပ္ပမဇ္ဇေယျ။ **ဓမ္မန္တိ** အနေသနံ ပဟာယ သပဒါနံ စရန္တော တမေဝ ဘိက္ခာစရိယဓမ္မံ **သုစရိတံ စရေ။ သုခံ သေတီ**တိ ဒေသနာမတ္တမေတံ, ဧဝံ ပနေတံ ဘိက္ခာစရိယဓမ္မံ စရန္တော **ဓမ္မစာရီ** ဣဓ လောကေ စတူဟိ ဣရိယာပထေဟိ **သုခံ** ဝိဟရတီတိ အတ္ထော။ **န နံ ဒုစ္စရိတ** န္တိ ဝေသိယာဒိဘေဒေ အဂေါစရေ စရန္တော ဘိက္ခာစရိယဓမ္မံ ဒုစ္စရိတံ စရတိ နာမ။ ဧဝံ အစရိတွာ **ဓမ္မံ စရေ သုစရိတံ, န နံ ဒုစ္စရိတံ စရေ** ။ သေသံ ဝုတ္တတ္ထမေဝ။

ဒေသနာဝသာနေ ရာဇာ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိ, သမ္ပတ္တာနမ္ပိ သာတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ အဟောသီတိ။

သုဒ္ဓောဒနဝတ္ထု ဒုတိယံ။

၃. ပဉ္စသတဝိပဿကဘိက္ခုဝတ္ထု

ယထာ ပုဗ္ဗုဠက န္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ပဉ္စသတေ ဝိပဿကေ ဘိက္ခူ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

တေ ကိရ သတ္ထု သန္တိကေ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတွာ အရညံ ပဝိသိတွာ ဃဋေန္တာ ဝါယမန္တာ အပ္ပဝိသေသာ ''ဝိသေသေတွာ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေဿာမာ''တိ သတ္ထု သန္တိကံ အာဂစ္ဆန္တာ အန္တရာမဂ္ဂေ မရီစိကမ္မဋ္ဌာနံ ဘာဝေန္တာဝ အာဂမိံသု ။ တေသံ ဝိဟာရံ ပဝိဋ္ဌက္ခဏေယေဝ ဒေဝေါ ဝဿိ။ တေ တတ္ထ တတ္ထ ပမုခေသု ဌတွာ ဓာရာဝေဂေန ဥဋ္ဌဟိတွာ ဘိဇ္ဇန္တေ ပုဗ္ဗုဠကေ ဒိသွာ ''အယမ္ပိ အတ္တဘာဝေါ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ ဘိဇ္ဇနတ္တေန ပုဗ္ဗုဠက

သဒ္ဓိံ ဝသေယျာတိ''တိ အာရမ္မဏံ ဂဏှာဟိံသု။ သတ္ထာ ဂန္ဓကုဋိယံ နိသိန္နောဝ တေ ဘိက္ခူ ဩလောကေတွာ တေဟိ သဒ္ဓိံ ကထေန္တော ဝိယ ဩဘာသံ ဖရိတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၁၇၀. ''ယထာ ပုဗ္ဗုဠကံ ပဿေ၊ ယထာ ပဿေ မရီစိကံ။
ဧဝံ လောကံ အဝေက္ခန္တံ၊ မစ္စုရာဇာ န ပဿတီ''တိ။

တတ္ထ **မရီစိကန္တိ** မယူခံ။ တေ ဟိ ဒူရတောဝ ဂေဟသဏ္ဌာနာဒိဝသေန ဥပဋ္ဌိတာပိ ဥပဂစ္ဆန္တာနံ အဂယှူပဂါ ရိတ္တကာ တုစ္ဆကာဝ။ တသ္မာ ယထာ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ ဘိဇ္ဇနတ္တေန **ပုဗ္ဗုဠကံ** ရိတ္တတုစ္ဆာဒိဘာဝေနေဝ ပဿေယျ, ဧဝံ ခန္ဓာဒိလောကံ **အဝေက္ခန္တံ မစ္စုရာဇာ န ပဿတီ**တိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ တေ ဘိက္ခူ ဌိတဋ္ဌာနေယေဝ အရဟတ္တံ ပာပုဏိံသူတိ။

ပဉ္စသတဝိပဿကဘိက္ခုဝတ္ထု တတိယံ။

၄. အဘယရာဇကုမာရဝတ္ထု

ဧထ ပဿထိမံ လောကန္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဝေဠုဝနေ ဝိဟရန္တော အဘယရာဇကုမာရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

တဿ ကိရ ပစ္စန္တံ ဝူပသမေတွာ အာဂတဿ ပိတာ ဗိမ္ဗိသာရော တုဿိတွာ ဧကံ နစ္စဂီတကုသလံ နာဋကိတ္ထိံ ဒတွာ သတ္တာဟံ ရဇ္ဇမဒာသိ။ သော သတ္တာဟံ ဂေဟာ ဗဟိ အနိက္ခန္တောဝ ရဇ္ဇသိရိံ အနုဘဝိတွာ အဋ္ဌမေ ဒိဝသေ နဒီတိတ္ထံ ဂန္တွာ နှာတွာ ဥယျာနံ ပဝိသိတွာ သန္တတိမဟာမတ္တော ဝိယ တဿာ ဣတ္ထိယာ နစ္စဂီတံ ပဿန္တော နိသီဒိ။ သာပိ တင်္ခဏညေဝ သန္တတိမဟာမတ္တဿ နာဋကိတ္ထီ ဝိယ သတ္ထကဝါတာနံ ဝသေန ကာလမကာသိ။ ကုမာရော တဿာ ကာလကိရိယာယ ဥပ္ပန္နသောကော ''န မေ ဣမံ သောကံ ဌပေတွာ သတ္ထာရံ အညော နိဗ္ဗာပေတုံ သက္ခိဿတီ''တိ သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ, ''ဘန္တေ, သောကံ မေ နိဗ္ဗာပေထာ''တိ အာဟ။ သတ္ထာ တံ သမဿာသေတွာ ''တယာ ဟိ, ကုမာရ, ဣမိဿာ ဣတ္ထိယာ ဧဝမေဝ မတကာလေ ရောဒန္တေန ပဝတ္တိတာနံ အဿူနံ အနမတဂ္ဂေ သံသာရေ ပမာဏံ နတ္ထီ''တိ ဝတွာ တာယ ဒေသနာယ သောကဿ တနုဘာဝံ ဉတွာ, ''ကုမာရ, မာ သောစိ, ဗာလဇနာနံ သံသီဒနဋ္ဌာနမေတ''န္တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၁၇၁. ''ဧထ ပဿထိမံ လောကံ၊ စိတ္တံ ရာဇရထူပမံ။
ယတ္ထ ဗာလာ ဝိသီဒန္တိ၊ နတ္ထိ သင်္ဂေါ ဝိဇာနတ''န္တိ။

တတ္ထ **ဧထ ပဿထာ**တိ ရာဇကုမာရမေဝ သန္ဓာယာဟ။ **ဣမံ လောကန္တိ** ဣမံ ခန္ဓလောကာဒိသင်္ခါတံ အတ္တဘာဝံ။ **စိတ္တန္တိ** သတ္တရတနာဒိဝိစိတ္တံ ရာဇရထံ ဝိယ ဝတ္ထာလင်္ကာရာဒိစိတ္တိတံ။ **ယတ္ထ ဗာလာ**တိ ယသ္မိံ အတ္တဘာဝေ ဗာလာ ဧဝံ ဝိသီဒန္တိ။ **ဝိဇာနတန္တိ** ဝိဇာနန္တာနံ ပဏ္ဍိတာနံ ဧတ္ထ ရာဂသင်္ဂါဒီသု ဧကောပိ **သင်္ဂေါ နတ္ထီ**တိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ရာဇကုမာရော သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိ, သမ္ပတ္တာနမ္ပိ သာတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ အဟောသီတိ။

အဘယရာဇကုမာရဝတ္ထု စတုတ္ထံ။

၅. သမ္မဇ္ဇနတ္ထေရဝတ္ထု

ယော စ ပုဗ္ဗေ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော သမ္မဇ္ဇနတ္ထေရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သော ကိရ ဟတော တ သာယံ တတိ ဝေလံ ပမာဏံ အကတွာ အဘိက္ခဏံ သမ္မဇ္ဇန္တော ဝိစရတိ။ သော ကေဒိဝသံ သမ္မဇ္ဇနိံ ဂဟေတွာ ဒိဝါဋ္ဌာနေ နိသိန္နဿ ရေဝတတ္ထေရဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ "အယံ မဟာကုသီတော ဇနဿ သဒ္ဓာဒေယျံ ဘုဉ္ဇိတွာ အာဂန္တွာ နိသီဒတိ, ကိံ နာမေတဿ သမ္မဇ္ဇနိံ ဂဟေတွာ ဧကံ ဌာနံ သမ္မဇ္ဇိတုံ န ဝဋ္ဋတီ"တိ အာဟ။ ထေရော "ဩဝါဒမဿ ဒဿာမီ"တိ စိန္တေတွာ ဧဟာဝုသောတိ။ ကိံ, ဘန္တေတိ? ဂစ္ဆ နှာတွာ ဧဟီတိ။ သော တထာ အကာသိ။ အထ နံ ထေရော ဧကမန္တံ နိသီဒာပေတွာ ဩဝဒန္တော အာဟ – "အာဝုသော, ဘိက္ခုနာ နာမ န သဗ္ဗကာလံ သမ္မဇ္ဇန္တေန ဝိစရိတုံ ဝဋ္ဋတိ, ပာတော ဝေ ပန သမ္မဇ္ဇိတွာ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ ပိဏ္ဍပါတပဋိက္ကန္တေန အာဂန္တွာ ရတ္တိဋ္ဌာနေ ဝါ ဒိဝါဋ္ဌာနေ ဝါ နိသိန္နေန ဒွတ္တိံသာကာရံ သဇ္ဈာယိတွာ အတ္တဘာဝေ ခယဝယံ ပဋ္ဌပေတွာ သာယန္ဟေ ဥဋ္ဌာယ သမ္မဇ္ဇိတုံ ဝဋ္ဋတိ, နိစ္စကာလံ အသမ္မဇ္ဇိတွာ အတ္တနောပိ နာမ ဩကာသော ကာတဗ္ဗော"တိ။ သော ထေရဿ ဩဝါဒေ ဌတွာ န စိရဿေဝ အရဟတ္တံ ပာပုဏိ။ တံ တံ ဌာနံ ဥက္လာပံ အဟောသိ။ အထ နံ ဘိက္ခူ အာဟံသု – "အာဝုသော သမ္မဇ္ဇနတ္ထေရ, တံ တံ ဌာနံ ဥက္လာပံ ကသ္မာ န သမ္မဇ္ဇသီ"တိ? "ဘန္တေ, မယာ ပမာဒကာလေ ဧဝံ ကတံ, ဣဒါနာမှိ အပ္ပမတ္တော"တိ။ ဘိက္ခူ "အယံ ထေရော အညံ ဗျာကရောတီ"တိ သတ္ထု အာရောစေသုံ။ သတ္ထာ "အာမ, ဘိက္ခဝေ, မမ ပုတ္တော ပုဗ္ဗေ ပမာဒကာလေ သမ္မဇ္ဇန္တော ဝိစရိ, ဣဒါနိ ပန မဂ္ဂဖလသုခေန ဝီတိနာမေန္တော န သမ္မဇ္ဇတီ"တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၁၇၂. "ယော စ ပုဗ္ဗေ ပမဇ္ဇိတွာ၊ ပစ္ဆာ သော နပ္ပမဇ္ဇတိ။
သောမံ လောကံ ပဘာသေတိ၊ အဗ္ဘာ မုတ္တောဝ စန္ဒိမာ"တိ။

တဿတ္ထော – **ယော** ပုဂ္ဂလော **ပုဗ္ဗေ** ဝတ္တပဋိဝတ္တကရဏေန ဝါ သဇ္ဈာယာဒီဟိ ဝါ **ပမဇ္ဇိတွာ ပစ္ဆာ** မဂ္ဂဖလသုခေန ဝီတိနာမေန္တော **နပ္ပမဇ္ဇတိ, သော** အဗ္ဘာဒီဟိ **မုတ္တော** စန္ဒောဝ ဩကာသလောကံ မဂ္ဂဉာဏေန **ဣမံ** ခန္ဓာဒိလောကံ ဩဘာသေတိ, ဧကာလောကံ ကရောတီတိ။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

သမ္မဇ္ဇနတ္ထေရဝတ္ထု ပဉ္စမံ။

၆. အင်္ဂုလိမာလတ္ထေရဝတ္ထု

ယဿ ပာပန္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော အင်္ဂုလိမာလတ္ထေရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။ ဝတ္ထု **အင်္ဂုလိမာလသုတ္တန္တ**ဝသေနေဝ (မ. နိ. ၂.၃၄၇ အာဒယော) ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ထေရော ပန သတ္ထု သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိတွာ အရဟတ္တံ ပာပုဏိ။ အထ ခေါ အာယသ္မာ အင်္ဂုလိမာလော ရဟောဂတော ပဋိသလ္လီနော ဝိမုတ္တိသုခပဋိသံဝေဒီ။ တာယံ ဝေလာယံ ဣမံ ဥဒာနံ ဥဒာနေသိ –

"ယော စ ပုဗ္ဗေ ပမဇ္ဇိတွာ၊ ပစ္ဆာ သော နပ္ပမဇ္ဇတိ။
သောမံ လောကံ ပဘာသေတိ၊ အဗ္ဘာ မုတ္တောဝ စန္ဒိမာ"တိ။ –

အာဒိနာ နယေန ဥဒာနံ ဥဒာနေတွာ အနုပါဒိသေသာယ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ ပရိနိဗ္ဗုတော။ ဘိက္ခူ "ကဟံ နု ခေါ, အာဝုသော, ထေရော ဥပ္ပန္နော"တိ ဓမ္မသဘာယံ ကထံ သမုဋ္ဌာပေသုံ? သတ္ထာ အာဂန္တွာ "ကာယ နုတ္ထ, ဘိက္ခဝေ, ဧတရဟိ ကထာယ သန္နိသိန္နာ"တိ ပုစ္ဆိတွာ, "ဘန္တေ, အင်္ဂုလိမာလတ္ထေရဿ နိဗ္ဗတ္တဋ္ဌာနကထာယာ"တိ ဝုတ္တေ "ပရိနိဗ္ဗုတော စ, ဘိက္ခဝေ, မမ ပုတ္တော"တိ။ "ဘန္တေ, ဧတ္တကေ မနုဿေ မာရေတွာ ပရိနိဗ္ဗုတော"တိ? "အာမ, ဘိက္ခဝေ, သော ပုဗ္ဗေ ဧကံ ကလျာဏမိတ္တံ အလဘိတွာ ဧတ္တကံ ပာပမကာသိ, ပစ္ဆာ ပန ကလျာဏမိတ္တပစ္စယံ လဘိတွာ အပ္ပမတ္တော အဟောသိ။ တေနဿ တံ ပာပကမ္မံ ကုသလေန ပိဟိတ"န္တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၁၇၃. "ယဿ ပာပံ ကတံ ကမ္မံ၊ ကုသလေန ပိဓီယတိ။
သောမံ လောကံ ပဘာသေတိ၊ အဗ္ဘာ မုတ္တောဝ စန္ဒိမာ"တိ။

တတ္ထ **ကုသလေနာ**တိ အရဟတ္တမဂ္ဂံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ သေသံ ဥတ္တာနတ္ထမေဝါတိ။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပါပုဏိံသူတိ။

အင်္ဂုလိမာလတ္ထေရဝတ္ထု ဆဋ္ဌံ။

၇. ပေသကာရဓီတာဝတ္ထု

အန္ဓဘူတောတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ အဂ္ဂါဠဝေ စေတိယေ ဝိဟရန္တော ဧကံ ပေသကာရဓီတရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ဧကဒိဝသဉှိ အာဠဝိဝါသိနော သတ္ထရိ အာဠဝိံ သမ္ပတ္တေ နိမန္တေတွာ ဒါနံ အဒံသု။ သတ္ထာ ဘတ္တကိစ္စာဝသာနေ အနုမောဒနံ ကရောန္တော "အဒ္ဓုဝံ မေ ဇီဝိတံ, ဓုဝံ မေ မရဏံ, အဝဿံ မယာ မရိတဗ္ဗမေဝ , မရဏပရိယောသာနံ မေ ဇီဝိတံ, ဇီဝိတမေဝ အနိယတံ, မရဏံ နိယတန္တိ ဧဝံ မရဏဿတိံ ဘာဝေထ။ ယေသဉှိ မရဏဿတိ အဘာဝိတာ, တေ ပစ္ဆိမေ ကာလေ အာသီဝိသံ ဒိသွာ ဘီတအဒဏ္ဍပုရိသော ဝိယ သန္တာသပ္ပတ္တာ ဘေရဝရဝံ ရဝန္တာ ကာလံ ကရောန္တိ။ ယေသံ ပန မရဏဿတိ ဘာဝိတာ, တေ ဒူရတောဝ အာသီဝိသံ ဒိသွာ ဒဏ္ဍကေန ဂဟေတွာ ဆဍ္ဍေတွာ ဌိတပုရိသော ဝိယ ပစ္ဆိမေ ကာလေ န သန္တသန္တိ, တသ္မာ မရဏဿတိ ဘာဝေတဗ္ဗာ"တိ အာဟ။ တံ ဓမ္မဒေသနံ သုတွာ အဝသေသဇနာ သကိစ္စပ္ပသုတာဝ အဟေသုံ။ ဧကာ ပန သောဠသဝဿုဒ္ဒေသိကာ ပေသကာရဓီတာ "အဟော ဗုဒ္ဓါနံ ကထာ နာမ အစ္ဆရိယာ, မယာ ပန မရဏဿတိံ ဘာဝေတုံ ဝဋ္ဋတီ"တိ ရတ္တိန္ဒိဝံ မရဏဿတိမေဝ ဘာဝေသိ။ သတ္ထာပိ တတော နိက္ခမိတွာ ဇေတဝနံ အဂမာသိ။ သာပိ ကုမာရိကာ တီဏိ ဝဿာနိ မရဏဿတိံ ဘာဝေသိယေဝ။

အထေကဒိဝသံ သတ္ထာ ပစ္စူသသမယေ လောကံ ဩလောကေန္တော တံ ကုမာရိကံ အတ္တနော ဉာဏဇာလဿ အန္တောပဝိဋ္ဌံ ဒိသွာ "ကိံ နု ခေါ ဘဝိဿတီ"တိ ဥပဓာရေန္တော "ဣမာယ ကုမာရိကာယ မမ ဓမ္မဒေသနာယ သုတဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ တီဏိ ဝဿာနိ မရဏဿတိ ဘာဝိတာ, ဣဒါနာဟံ တတ္ထ ဂန္တွာ ဣမံ ကုမာရိကံ စတ္တာရော ပဉှေ ပုစ္ဆိတွာ တာယ ဝိဿဇ္ဇေန္တိယာ စတူသု ဌာနေသု သာဓုကာရံ ဒတွာ ဣမံ ဂါထံ ဘာသိဿာမိ။ သာ ဂါထာဝသာနေ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိဿတိ, တံ နိဿာယ မဟာဇနဿာပိ သာတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ ဘဝိဿတီ"တိ ဉတွာ ပဉ္စသတဘိက္ခုပရိဝါရော ဇေတဝနာ နိက္ခမိတွာ အနုပုဗ္ဗေန အဂ္ဂါဠဝဝိဟာရံ အဂမာသိ။ အာဠဝိဝါသိနော "သတ္ထာ အာဂတော"တိ သုတွာ တံ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ နိမန္တယိံသု။ တဒါ သာပိ ကုမာရိကာ သတ္ထု အာဂမနံ သုတွာ "အာဂတော ကိရ မယှံ ပိတာ, သာမိ, အာစရိယော ပုဏ္ဏစန္ဒမုခေါ မဟာဂေါတမဗုဒ္ဓေါ"တိ တုဋ္ဌမာနသာ "ဣတော မေ တိဏ္ဏံ သံဝစ္ဆရာနံ မတ္ထကေ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏော သတ္ထာ ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗော, ဣဒါနိဿ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏံ သရီရံ ဒဋ္ဌုံ မဓုရောဇဉ္စ ဝရဓမ္မံ သောတုံ လဘိဿာမီ"တိ စိန္တေသိ။ ပိတာ ပနဿာ သာလံ ဂစ္ဆန္တော အာဟ – "အမ္မ, ပရသန္တကော မေ သာဋကော အာရောပိတော, တဿ ဝိဒတ္ထိမတ္တံ အနိဋ္ဌိတံ, တံ အဇ္ဇ နိဋ္ဌာပေဿာမိ, သီဃံ မေ တသရံ ဝဋ္ဋေတွာ အာဟရေယျာသီ"တိ။ သာ စိန္တေသိ – "အဟံ သတ္ထု ဓမ္မံ သောတုကာမာ, ပိတာ စ မံ ဧဝံ အာဟ။ ကိံ နု ခေါ သတ္ထု ဓမ္မံ သုဏာမိ, ဥဒါဟု ပိတု တသရံ ဝဋ္ဋေတွာ ဟရာမီ"တိ? အထဿာ ဧတဒဟောသိ "ပိတာ မံ တသရေ အနာဟရိယမာနေ ပေါထေယျာပိ ပဟရေယျာပိ, တသ္မာ တသရံ ဝဋ္ဋေတွာ တဿ ဒတွာ ပစ္ဆာ ဓမ္မံ သောဿာမီ"တိ ပီဌကေ နိသီဒိတွာ တသရံ ဝဋ္ဋေသိ။

အာဠဝိဝါသိနောပိ သတ္ထာရံ ပရိဝိသိတွာ ပတ္တံ ဂဟေတွာ အနုမောဒနတ္ထာယ အဋ္ဌံသု။ သတ္ထာ "ယမဟံ ကုလဓီတရံ နိဿာယ တိံသယောဇနမဂ္ဂံ အာဂတော, သာ အဇ္ဇာပိ ဩကာသံ န လဘတိ။ တာယ ဩကာသေ လဒ္ဓေ အနုမောဒနံ ကရိဿာမီ"တိ တုဏှီဘူတော အဟောသိ။ ဧဝံ တုဏှီဘူတမ္ပိ သတ္ထာရံ သဒေဝကေ လောကေ ကောစိ ကိဉ္စိ ဝတ္တုံ န ဝိသဟတိ။ သာပိ ခေါ ကုမာရိကာ တသရံ ဝဋ္ဋေတွာ ပစ္ဆိယံ ဌပေတွာ ပိတု သန္တိကံ ဂစ္ဆမာနာ ပရိသပရိယန္တေ ဌတွာ သတ္ထာရံ ဩလောကယမာနာဝ အဂမာသိ။ သတ္ထာပိ ဂီဝံ ဥက္ခိပိတွာ တံ ဩလောကေသိ။ သာ ဩလောကိတာကာရေနေဝ အညာသိ – "သတ္ထာ ဧဝရူပါယ ပရိသာယ မဇ္ဈေ နိသီဒိတွာဝ မံ ဩလောကေန္တော မမာဂမနံ ပစ္စာသီသတိ, အတ္တနော သန္တိကံ အာဂမနမေဝ ပစ္စာသီသတီ"တိ။ သာ တသရပစ္ဆိံ ဌပေတွာ သတ္ထု သန္တိကံ အဂမာသိ။ ကသ္မာ ပန နံ သတ္ထာ ဩလောကေသီတိ? ဧဝံ ကိရဿ အဟောသိ "သာ ဧတ္တောဝ ဂစ္ဆမာနာ ပုထုဇ္ဇ

နကာလကိရိယံ ကတွာ အနိယတဂတိကာ ဘဝိဿတိ, မမ သန္တိကံ အာဂန္တွာ ဂစ္ဆမာနာ သောတာပတ္တိဖလံ ပတ္တ နိယတဂတိကာ ဟုတွာ တုသိတဝိမာနေ နိဗ္ဗတ္တိဿတီ”တိ။ တသ္မာ ကိရ တံ ဒိဝသံ မရဏတော မုတ္တိ နာမ နတ္ထိ။ သာ ဩလောကိတသညာဏေနေဝ သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဆဗ္ဗဏ္ဏရံသီနံ အန္တရံ ပဝိသိတွာ ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။ တထာရူပာယ ပရိသာယ မဇ္ဈေ နိသီဒိတွာ တုဏှီဘူတံ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ ဌိတက္ခဏေယေဝ တံ အာဟ – “ကုမာရိကေ, ကုတော အာဂစ္ဆသီ”တိ? “န ဇာနာမိ, ဘန္တေ”တိ။ “ကတ္ထ ဂမိဿသီ”တိ? “န ဇာနာမိ, ဘန္တေ”တိ။ “န ဇာနာသီ”တိ? “ဇာနာမိ, ဘန္တေ”တိ။ “ဇာနာသီ”တိ? “န ဇာနာမိ, ဘန္တေ”တိ။ ဣတိ နံ သတ္ထာ စတ္တာရော ပဉှေ ပုစ္ဆိ။ မဟာဇနော ဥဇ္ဈာယိ – “အမ္ဘော, ပဿထ, အယံ ပေသကာရဓီတာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန သဒ္ဓိံ ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတံ ကထေသိ, နနု နာမ ဣမာယ ‘ကုတော အာဂစ္ဆသီ’တိ ဝုတ္တေ ‘ပေသကာရဂေဟတော’တိ ဝတ္တဗ္ဗံ။ ‘ကဟံ ဂစ္ဆသီ’တိ ဝုတ္တေ ‘ပေသကာရသာလ’န္တိ ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ”တိ။

သတ္ထာ မဟာဇနံ နိဿဒ္ဒံ ကတွာ, “ကုမာရိကေ, တွံ ကုတော အာဂစ္ဆသီ”တိ ဝုတ္တေ “ကသ္မာ န ဇာနာမီတိ ဝဒေသီ”တိ ပုစ္ဆိ။ ဘန္တေ, တုမှေ မမ ပေသကာရဂေဟတော အာဂတဘာဝံ ဇာနာထ, “ကုတော အာဂတာသီ”တိ ပုစ္ဆန္တာ ပန “ကုတော အာဂန္တွာ ဣဓ နိဗ္ဗတ္တာသီ”တိ ပုစ္ဆထ။ အဟံ ပန န ဇာနာမိ “ကုတော စ အာဂန္တွာ ဣဓ နိဗ္ဗတ္တာမှီ”တိ။ အထဿာ သတ္ထာ “သာဓု သာဓု, ကုမာရိကေ, မယာ ပုစ္ဆိတပဉှော တယာ ဝိဿဇ္ဇိတော”တိ ပဌမံ သာဓုကာရံ ဒတွာ ဥတ္တရိမ္ပိ ပုစ္ဆိ – “ကတ္ထ ဂမိဿသီတိ ပုန ပုဋ္ဌာ ကသ္မာ ‘န ဇာနာမီ’တိ ဝဒေသီ”တိ? ဘန္တေ, တုမှေ မံ တသရပစ္ဆိံ ဂဟေတွာ ပေသကာရသာလံ ဂစ္ဆန္တိံ ဇာနာထ, “ဣတော ဂန္တွာ ကတ္ထ နိဗ္ဗတ္တိဿသီ”တိ ပုစ္ဆထ။ အဟဉ္စ ဣတော စုတာ န ဇာနာမိ “ကတ္ထ ဂန္တွာ နိဗ္ဗတ္တိဿာမီ”တိ။ အထဿာ သတ္ထာ “မယာ ပုစ္ဆိတပဉှောယေဝ တယာ ဝိဿဇ္ဇိတော”တိ ဒုတိယံ သာဓုကာရံ ဒတွာ ဥတ္တရိမ္ပိ ပုစ္ဆိ – “အထ ကသ္မာ ‘န ဇာနာသီ’တိ ပုဋ္ဌာ ‘ဇာနာမီ’တိ ဝဒေသီ”တိ? “မရဏဘာဝံ ဇာနာမိ, ဘန္တေ, တသ္မာ ဧဝံ ဝဒေမီ”တိ။ အထဿာ သတ္ထာ “မယာ ပုစ္ဆိတပဉှောယေဝ တယာ ဝိဿဇ္ဇိတော”တိ တတိယံ သာဓုကာရံ ဒတွာ ဥတ္တရိမ္ပိ ပုစ္ဆိ – “အထ ကသ္မာ ‘ဇာနာသီ’တိ ပုဋ္ဌာ ‘န ဇာနာမီ’တိ ဝဒေသီ”တိ။ မမ မရဏဘာဝံယေဝ အဟံ ဇာနာမိ, ဘန္တေ, “ရတ္တိန္ဒိဝပုဗ္ဗဏှာဒီသု ပန အသုကကာလေ နာမ မရိဿာမီ”တိ န ဇာနာမိ, တသ္မာ ဧဝံ ဝဒေမီတိ။ အထဿာ သတ္ထာ “မယာ ပုစ္ဆိတပဉှောယေဝ တယာ ဝိဿဇ္ဇိတော”တိ စတုတ္ထံ သာဓုကာရံ ဒတွာ ပရိသံ အာမန္တေတွာ “ဧတ္တကံ နာမ တုမှေ ဣမာယ ကထိတံ န ဇာနာထ, ကေဝလံ ဥဇ္ဈာယထေဝ။ ယေသဉှိ ပညာစက္ခု နတ္ထိ, တေ အန္ဓာ ဧဝ ။ ယေသံ ပညာစက္ခု အတ္ထိ, တေ ဧဝ စက္ခုမန္တော”တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၁၇၄. “အန္ဓဘူတော အယံ လောကော၊ တနုကေတ္ထ ဝိပဿတိ။
သကုဏော ဇာလမုတ္တောဝ၊ အပ္ပော သဂ္ဂာယ ဂစ္ဆတီ”တိ။

တတ္ထ **အန္ဓဘူတော အယံ လောကော**တိ အယံ လောကိယမဟာဇနော ပညာစက္ခုနော အဘာဝေန အန္ဓဘူတော။ **တနုကေတ္ထာ**တိ တနုကော ဧတ္ထ, န ဗဟု ဇနော အနိစ္စာဒိဝသေန **ဝိပဿတိ။ ဇာလမုတ္တောဝ**တိ ယထာ ဆေကေန သာကုဏိကေန ဇာလေန ဩတ္ထရိတွာ ဂယှမာနေသု ဝဋ္ဋကေသု ကောစိဒေဝ ဇာလတော မုစ္စတိ။ သေသာ အန္တောဇာလမေဝ ပဝိသန္တိ။ တထာ မရဏဇာလေန ဩတ္ထဋေသု သတ္တေသု ဗဟူ အပါယဂါမိနော ဟောန္တိ, **အပ္ပော** ကောစိဒေဝ သတ္တော **သဂ္ဂာယ ဂစ္ဆတိ,** သုဂတိံ ဝါ နိဗ္ဗာနံ ဝါ ပာပုဏာတီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ကုမာရိကာ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိ, မဟာဇနဿာပိ သာတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ အဟောသီတိ။

သာပိ တသရပစ္ဆိံ ဂဟေတွာ ပိတု သန္တိကံ အဂမာသိ, သောပိ နိသိန္နကောဝ နိဒ္ဒာယိ။ တဿာ အသလ္လက္ခေတွာဝ တသရပစ္ဆိံ ဥပနာမေန္တိယာ တသရပစ္ဆိ ဝေမကောဋိယံ ပဋိဟညိတွာ သဒ္ဒံ ကုရုမာနာ ပတိ။ သော ပဗုဇ္ဈိတွာ ဂဟိတနိမိတ္တေနေဝ ဝေမကောဋိံ အာကဍ္ဎိ။ ဝေမကောဋိ ဂန္တွာ တံ ကုမာရိကံ ဥရေ ပဟရိ, သာ တတ္ထေဝ ကာလံ ကတွာ တုသိတဘဝနေ နိဗ္ဗတ္တိ။ အထဿာ ပိတာ တံ ဩလောကေန္တော သကလသရီရေန လောဟိတမက္ခိတေန ပတိတွာ မတံ အဒ္ဒသ။ အထဿ မဟာသောကော ဥပ္ပဇ္ဇိ။ သော “န မမ သောကံ အညော နိဗ္ဗာပေတုံ သက္ခိဿတီ”တိ ရောဒန္တော သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ တမတ္ထံ အာရောစေတွာ, “ဘန္တေ, သောကံ မေ နိဗ္ဗာပေထာ”တိ

အာဟ။ သတ္ထာ တံ သမဿာသေတွာ “မာ သောစိ, ဥပါသက။ အနမတဂ္ဂသ္မိဉှိ သံသာရေ တဝ ဧဝမေဝ ဓီတု မရဏကာလေ ပဂ္ဃရိတအဿု စတုန္နံ မဟာသမုဒ္ဒါနံ ဥဒကတော အတိရေကတရ”န္တိ ဝတွာ အနမတဂ္ဂကထံ ကထေသိ။ သော တနုဘူတသောကော သတ္ထာရံ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ယာစိတွာ လဒ္ဓူပသမ္ပဒေါ န စိရဿေဝ အရဟတ္တံ ပါပုဏီတိ။

ပေသကာရဓီတာဝတ္ထု သတ္တမံ။

၈. တိံသဘိက္ခုဝတ္ထု

ဟံသာဒိစ္စပထေ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော တိံသ ဘိက္ခူ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ကေသ္မိဉှိ ဒိဝသေ တိံသမတ္တာ ဒိသာဝါသိကာ ဘိက္ခူ သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိံသု။ အာနန္ဒတ္ထေရော သတ္ထု ဝတ္တကရဏဝေလာယ အာဂန္တွာ တေ ဘိက္ခူ ဒိသွာ “သတ္ထာရာ ဣမေဟိ သဒ္ဓိံ ပဋိသန္ထာရေ ကတေ ဝတ္တံ ကရိဿာမီ”တိ ဒွါရကောဋ္ဌကေ အဋ္ဌာသိ။ သတ္ထာပိ တေဟိ သဒ္ဓိံ ပဋိသန္ထာရံ ကတွာ တေသံ သာရဏီယဓမ္မံ ကထေသိ။ တံ သုတွာ တေ သဗ္ဗေပိ အရဟတ္တံ ပတွာ ဥပ္ပတိတွာ အာကာသေန အဂမိံသု။ အာနန္ဒတ္ထေရော တေသု စိရာယန္တေသု သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ, “ဘန္တေ, ဣဒါနေဝ တိံသမတ္တာ ဘိက္ခူ အာဂတာ, တေ ကုဟိ”န္တိ ပုစ္ဆိ။ “ဂတာ, အာနန္ဒာ”တိ။ “ကတရေန မဂ္ဂေန, ဘန္တေ”တိ? “အာကာသေနာနန္ဒာ”တိ။ “ကိံ ပန တေ, ဘန္တေ, ခီဏာသဝါ”တိ? “အာမာနန္ဒ, မမ သန္တိကေ ဓမ္မံ သုတွာ အရဟတ္တံ ပတ္တာ”တိ။ တသ္မိံ ပန ခဏေ အာကာသေန ဟံသာ အာဂမိံသု။ သတ္ထာ “ယဿ ခေါ ပနာနန္ဒ, စတ္တာရော ဣဒ္ဓိပါဒါ သုဘာဝိတာ, သော ဟံသာ ဝိယ အာကာသေန ဂစ္ဆတီ”တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၁၇၅. “ဟံသာဒိစ္စပထေ ယန္တိ၊ အာကာသေ ယန္တိ ဣဒ္ဓိယာ။
နီယန္တိ ဓီရာ လောကမှာ၊ ဇေတွာ မာရံ သဝါဟိနိ”န္တိ။

တဿတ္ထော – ဣမေ **ဟံသာ အာဒိစ္စပထေ အာကာသေ** ဂစ္ဆန္တိ။ ယေသံ ဣဒ္ဓိပါဒါ သုဘာဝိတာ, တေပိ အာကာသေ **ယန္တိ ဣဒ္ဓိယာ။ ဓီရာ** ပဏ္ဍိတာ **သဝါဟိနိံ မာရံ ဇေတွာ** ဣမမှာ ဝဋ္ဋလောကာ **နီယန္တိ,** နိဗ္ဗာနံ ပါပုဏန္တီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပါပုဏိံသူတိ။

တိံသဘိက္ခုဝတ္ထု အဋ္ဌမံ။

၉. စိဉ္စမာဏဝိကာဝတ္ထု

ဧကံ ဓမ္မန္တိ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော စိဉ္စမာဏဝိကံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ပဌမဗောဓိယဉှိ ဒသဗလဿ ပုထုဘူတေသု သာဝကေသု အပ္ပမာဏေသု ဒေဝမနုဿေသု အရိယဘူမိံ ဩက္ကန္တေသု ပတ္ထဋေ ဂုဏသမုဒယေ မဟာလာဘသက္ကာရော ဥဒပါဒိ။ တိတ္ထိယာ သူရိယုဂ္ဂမနေ ခဇ္ဇောပနကသဒိသာ အဟေသုံ ဟတလာဘသက္ကာရာ။ တေ အန္တရဝီထိယံ ဌတွာ “ကိံ သမဏော ဂေါတမောဝ ဗုဒ္ဓေါ, မယမ္ပိ ဗုဒ္ဓါ, ကိံ တဿေဝ ဒိန္နံ မဟပ္ဖလံ, အမှာကမ္ပိ ဒိန္နံ မဟပ္ဖလမေဝ, အမှာကမ္ပိ ဒေထ သက္ကရောထာ”တိ ဧဝံ မနုဿေ ဝိညာပေန္တာပိ လာဘသက္ကာရံ အလဘိတွာ ရဟော သန္နိပတိတွာ “ကေန နု ခေါ ဥပါယေန သမဏဿ ဂေါတမဿ မနုဿာနံ အန္တရေ အဝဏ္ဏံ ဥပ္ပာဒေတွာ လာဘသက္ကာရံ နာသေယျာမာ”တိ စိန္တယိံသု။

တဒါ သာဝတ္ထိယံ စိဉ္စမာဏဝိကာ နာမေကာ ပရိဗ္ဗာဇိကာ ဥတ္တမရူပဓရာ သောဘဂ္ဂပ္ပတ္တာ ဒေဝစ္ဆရာ ဝိယ။ အဿာ သရီရတော ရသ္မိယော နိစ္ဆရန္တိ။ အထေကော ခရမန္တီ ဧဝမာဟ – “စိဉ္စမာဏဝိကံ ပဋိစ္စ သမဏဿ ဂေါတမဿ အဝဏ္ဏံ ဥပ္ပာဒေတွာ လာဘသက္ကာရံ နာသေဿာမာ”တိ။ တေ “အတ္ထေကော ဥပါယော”တိ သမ္ပဋိစ္ဆိံသု။ အထ သာ တိတ္ထိယာရာမံ ဂန္တွာ ဝန္ဒိတွာ အဋ္ဌာသိ, တိတ္ထိယာ တာယ သဒ္ဓိံ န ကထေသုံ။ သာ “ကော နု ခေါ မေ

အေသော”တိ ယာဝတတိယံ “ဝန္ဒာမိ, အယျော”တိ ဝတွာ, “အယျော, ကော နု ခော မေ အေသော, ကိံ မယာ သဒ္ဓိံ န ကထေထာ”တိ အာဟ။ “ဘဂိနိ, သမဏာ ကေတမံ အမ္ဟေ ဝိဟေဌယန္တိ ဟတလာဘသက္ကာရေ ကတွာ ဝိစရန္တိ့ န ဇာနာသီ”တိ? “န ဇာနာမိ, အယျော, ကိံ ပနေတ္ထ မယာ ကတ္တဗ္ဗ”န္တိ။ “သစေ တွံ, ဘဂိနိ, အမှာကံ သုခမိစ္ဆသိ, အတ္တာနံ ပဋိစ္စ သမဏဿ ဂေါတမဿ အဝဏ္ဏံ ဥပ္ပာဒေတွာ လာဘသက္ကာရံ နာသေဟီ”တိ။

သာ “သာဓု, အယျော, မယှံဝေသော ဘာရော, မာ စိန္တယိတ္ထာ”တိ ဝတွာ ပက္ကမိတွာ ဣတ္ထိမာယာသု ကုသလတာယ တတော ပဋ္ဌာယ သာဝတ္ထိဝါသီနံ ဓမ္မကထံ သုတွာ ဇေတဝနာ နိက္ခမနသမယေ ဣန္ဒဂေါပကဝဏ္ဏံ ပဋံ ပါရုပိတွာ ဂန္ဓမာလာဒိဟတ္ထာ ဇေတဝနာဘိမုခီ ဂစ္ဆတိ။ “ဣမာယ ဝေလာယ ကုဟိံ ဂစ္ဆသီ”တိ ဝုတ္တေ, “ကိံ တုမှာကံ မမ ဂမနဋ္ဌာနေနာ”တိ ဝတွာ ဇေတဝနသမီပေ တိတ္ထိယာရာမေ ဝသိတွာ ပာတောဝ “အဂ္ဂဝန္ဒနံ ဝန္ဒိဿာမာ”တိ နဂရာ နိက္ခမန္တေ ဥပါသကဇနေ ဇေတဝနဿ အန္တောဝုဋ္ဌာ ဝိယ ဟုတွာ နဂရံ ပဝိသတိ။ “ကုဟိံ ဝုဋ္ဌာသီ”တိ ဝုတ္တေ, “ကိံ တုမှာကံ မမ ဝုဋ္ဌဋ္ဌာနေနာ”တိ ဝတွာ မာသဒ္ဓမာသစ္စယေန ပုစ္ဆိယမာနာ ဇေတဝနေ သမဏေန ဂေါတမေန သဒ္ဓိံ ဧကဂန္ဓကုဋိယာ ဝုဋ္ဌာမှာတိ။ ပုထုဇ္ဇနာနံ “သစ္စံ နု ခော ဧတံ, နော”တိ ကင်္ခံ ဥပ္ပာဒေတွာ တေမာသစတုမာသစ္စယေန ပိလောတိကာဟိ ဥဒရံ ဝေဌေတွာ ဂဗ္ဘိနိဝဏ္ဏံ ဒဿေတွာ ဥပရိ ရတ္တပဋံ ပါရုပိတွာ “သမဏံ ဂေါတမံ ပဋိစ္စ ဂဗ္ဘော ဥပ္ပန္နော”တိ အန္ဓဗာလေ သဒ္ဒဟာပေတွာ အဋ္ဌနဝမာသစ္စယေန ဥဒရေ အရုမဏ္ဍလိကံ ဗန္ဓိတွာ ဥပရိ ပဋံ ပါရုပိတွာ ဟတ္ထပါဒပိဋ္ဌိယော ဂေါဟနုကေန ကောဋ္ဋာပေတွာ ဥဿဒေ ဒဿေတွာ ကိလန္တိန္ဒြိယာ ဟုတွာ သာယနှသမယေ တထာဂတေ အလင်္ကတဓမ္မာသနေ နိသီဒိတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တေ ဓမ္မသဘံ ဂန္တွာ တထာဂတဿ ပုရတော ဌတွာ, “မဟာသမဏ, မဟာဇနဿ တာဝ ဓမ္မံ ဒေသေသိ, မဓုရော တေ သဒ္ဒေါ, သမ္ဖုသိတံ ဒန္တာဝရဏံ။ အဟံ ပန တံ ပဋိစ္စ ဂဗ္ဘံ လဘိတွာ ပရိပုဏ္ဏဂဗ္ဘာ ဇာတာ, နေဝ မေ သူတိဃရံ ဇာနာသိ, သပ္ပိတေလာဒီနိ သယံ အကရောန္တော ဥပဋ္ဌာကာနမ္ပိ အညတရံ ကောသလရာဇာနံ ဝါ အနာထပိဏ္ဍိကံ ဝါ ဝိသာခံ ဥပါသိကံ ဝါ ‘ဣမိဿာ စိဉ္စမာဏဝိကာယ ကတ္တဗ္ဗယုတ္တကံ ကရောဟီ’တိ န ဝဒေသိ, အဘိရမိတုံယေဝ ဇာနာသိ, ဂဗ္ဘပရိဟာရံ န ဇာနာသီ”တိ ဂူထပိဏ္ဍံ ဂဟေတွာ စန္ဒမဏ္ဍလံ ဒူသေတုံ ဝါယမန္တီ ဝိယ ပရိသမဇ္ဈေ တထာဂတံ အက္ကောသိ။ တထာဂတော ဓမ္မကထံ ဌပေတွာ သီဟော ဝိယ အဘိနဒန္တော, “ဘဂိနိ, တယာ ကထိတဿ တထဘာဝံ ဝါ ဝိတထဘာဝံ ဝါ အဟမေဝ စ တွဉ္စ ဇာနာမာ”တိ အာဟ။ “အာမ, မဟာသမဏ, တယာ စ မယာ စ ဉာတဘာဝေနေတံ ဇာတ”န္တိ။

တသ္မိံ ခဏေ သက္ကဿ အာသနံ ဥဏှာကာရံ ဒဿေသိ။ သော အာဝဇ္ဇမာနော “စိဉ္စမာဏဝိကာ တထာဂတံ အဘူတေန အက္ကောသတီ”တိ ဥတွာ “ဣဒံ ဝတ္ထုံ သောဓေဿာမီ”တိ စတူဟိ ဒေဝပုတ္တေဟိ သဒ္ဓိံ အာဂမိ။ ဒေဝပုတ္တာ မူသိကပေါတကာ ဟုတွာ အရုမဏ္ဍလိကဿ ဗန္ဓနရဇ္ဇုကေ ဧကပ္ပဟာရေနေဝ ဆိန္ဒိံသု, ပါရုတပဋံ ဝါတော ဥက္ခိပိ, အရုမဏ္ဍလိကံ ပတမာနံ တဿာ ပါဒပိဋ္ဌိယံ ပတိ , ဥဘော အဂ္ဂပါဒါ ဆိဇ္ဇိံသု။ မနုဿာ “ဓိ ကာဠကဏ္ဏိ, သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ အက္ကောသီ”တိ သီသေ ခေဠံ ပါတေတွာ လေဍ္ဍုဒဏ္ဍာဒိဟတ္ထာ ဇေတဝနာ နီဟရိံသု။ အထဿာ တထာဂတဿ စက္ခုပထံ အတိက္ကန္တကာလေ မဟာပထဝီ ဘိဇ္ဇိတွာ ဝိဝရမဒါသိ, အဝီစိတော အဂ္ဂိဇာလာ ဥဋ္ဌဟိ။ သာ ကုလဒတ္တိယံ ကမ္ဗလံ ပါရုပမာနာ ဝိယ ဂန္တွာ အဝီစိမှိ နိဗ္ဗတ္တိ။ အညတိတ္ထိယာနံ လာဘသက္ကာရော ပရိဟာယိ, ဒသဗလဿ ဘိယျောသောမတ္တာယ ဝဍ္ဎိ။ ပုနဒိဝသေ ဓမ္မသဘာယံ ကထံ သမုဋ္ဌာပေသုံ, “အာဝုသော, စိဉ္စမာဏဝိကာ ဧဝံ ဥဠာရဂုဏံ အဂ္ဂဒက္ခိဏေယျံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ အဘူတေန အက္ကောသိတွာ မဟာဝိနာသံ ပတ္တာ”တိ။ သတ္ထာ အာဂန္တွာ “ကာယ နုတ္ထ, ဘိက္ခဝေ, ဧတရဟိ ကထာယ သန္နိသိန္နာ”တိ ပုစ္ဆိတွာ “ဣမာယ နာမာ”တိ ဝုတ္တေ “န, ဘိက္ခဝေ, ဣဒါနေဝ, ပုဗ္ဗေပိ ဧသာ မံ အဘူတေန အက္ကောသိတွာ ဝိနာသံ ပတ္တာယေဝါ”တိ ဝတွာ –

“နာဒဋ္ဌာ ပရတော ဒောသံ၊ အဏုံ ထူလာနိ သဗ္ဗသော။
ဣဿရော ပဏယေ ဒဏ္ဍံ၊ သာမံ အပ္ပဋိဝေက္ခိယာ”တိ။ –

ဣမံ ဒွါဒသနိပါတေ **မဟာပဒုမဇာတကံ** (ဇာ. ၁.၁၂.၁၀၆) ဝိတ္ထာရေတွာ ကထေသိ –

တဒါ ကိရေသာ မဟာပဒုမကုမာရဿ ဗောဓိသတ္တဿ မာတု သပတ္တီ ရညော အဂ္ဂမဟေသီ ဟုတွာ မဟာသတ္တံ အသဒ္ဓမ္မေန နိမန္တေတွာ တဿ မနံ အလဘိတွာ အတ္တနာဝ အတ္တနိ ဝိပ္ပကာရံ ကတွာ ဂိလာနာလယံ ဒဿ

သေတွာ “တဝ ပုတ္တော မံ အနိစ္ဆန္တိံ ကုမ္မံ ဝိပ္ပကာရံ ပာပေသီ”တိ ရညော အာရောစေသိ။ ရာဇာ ကုဒ္ဓော မဟာသတ္တံ စောရပဟာတေ ခိပိ။ အထ နံ ပဗ္ဗတကုစ္ဆိယံ အဓိဝတ္ထာ ဒေဝတာ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ နာဂရာဇဿ ဖဏဂဗ္ဘေ ပတိဋ္ဌပေသိ။ နာဂရာဇာ တံ နာဂဘဝနံ နေတွာ ဥပဍ္ဎရဇ္ဇေန သမ္မာနေသိ။ သော တတ္ထ သံဝစ္ဆရံ ဝသိတွာ ပဗ္ဗဇိတုကာမော ဟိမဝန္တပ္ပဒေသံ ပတွာ ပဗ္ဗဇိတွာ ဈာနာဘိညာယော နိဗ္ဗတ္တေသိ။ အထ နံ ဧကော ဝနစရကော ဒိသွာ ရညော အာရောစေသိ။ ရာဇာ တဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ ကတပဋိသန္ထာရော သဗ္ဗံ တံ ပဝတ္တိံ ဉတွာ မဟာသတ္တံ ရဇ္ဇေန နိမန္တေတွာ တေန “မယှံ ရဇ္ဇေန ကိစ္စံ နတ္ထိ, တွံ ပန ဒသ ရာဇဓမ္မေ အကောပေတွာ အဂတိဂမနံ ပဟာယ ဓမ္မေန ရဇ္ဇံ ကာရေဟီ”တိ ဩဝဒိတော ဥဋ္ဌာယာသနာ ရောဒိတွာ နဂရံ ဂစ္ဆန္တော အန္တရာမဂ္ဂေ အမစ္စေ ပုစ္ဆိ – “အဟံ ကံ နိဿာယ ဧဝံ အာစာရသမ္ပန္နေန ပုတ္တေန ဝိယောဂံ ပတ္တော”တိ? “အဂ္ဂမဟေသိံ နိဿာယ, ဒေဝ”တိ။ ရာဇာ တံ ဥဒ္ဓံပာဒံ ဂဟေတွာ စောရပပာတေ ခိပာပေတွာ နဂရံ ပဝိသိတွာ ဓမ္မေန ရဇ္ဇံ ကာရေသိ။ တဒာ မဟာပဒုမကုမာရော သတ္ထာ အဟောသိ, မာတု သပတ္တီ စိဉ္စမာဏဝိကာတိ။

သတ္ထာ ဣမမတ္ထံ ပကာသေတွာ, “ဘိက္ခဝေ, ဧကံ ဓမ္မဥ္ဟိ သစ္စဝစနံ ပဟာယ မုသာဝာဒေ ပတိဋ္ဌိတာနံ ဝိဿဋ္ဌပရလောကာနံ အကတ္တဗ္ဗပါပကမ္မံ နာမ နတ္ထီ”တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၁၇၆. “ဧကံ ဓမ္မံ အတီတဿ၊ မုသာဝါဒိဿ ဇန္တုနော။
ဝိတိဏ္ဏပရလောကဿ၊ နတ္ထိ ပါပံ အကာရိယ”န္တိ။

တတ္ထ **ဧကံ ဓမ္မန္တိ** သစ္စံ။ **မုသာဝါဒိဿာ** တိ ယဿ ဒသသု ဝစနေသု ဧကမ္ပိ သစ္စံ နတ္ထိ, ဧဝရူပဿ မုသာဝါဒိနော ။ **ဝိတိဏ္ဏပရလောကဿာ** တိ ဝိဿဋ္ဌပရလောကဿ။ ဧဝရူပေ ဟိ မနုဿသမ္ပတ္တိံ ဒေဝသမ္ပတ္တိံ အဝသာနေ နိဗ္ဗာနသမ္ပတ္တိန္တိ ဣမာ တိဿောပိ သမ္ပတ္တိယော န ပဿတိ။ **နတ္ထိ ပါပန္တိ** တဿ ဧဝရူပဿ ဣဒံ နာမ ပါပံ အကတ္တဗ္ဗန္တိ နတ္ထိ။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပါပုဏိံသူတိ။

စိဉ္စမာဏဝိကာဝတ္ထု နဝမံ။

၁၀. အသဒိသဒါနဝတ္ထု

န ဝေ ကဒရိယာတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော အသဒိသဒါနံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ဧကသ္မိဥ္ဟိ သမယေ သတ္ထာ စာရိကံ စရိတွာ ပဉ္စသတဘိက္ခုပရိဝါရော ဇေတဝနံ ပါဝိသိ။ ရာဇာ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ သတ္ထာရံ နိမန္တေတွာ ပုနဒိဝသေ အာဂန္တုကဒါနံ သဇ္ဇေတွာ “အာနံ မေ ပဿန္တူ”တိ နာဂရေ ပက္ကောသိ။ နာဂရာ အာဂန္တွာ ရညော ဒါနံ ဒိသွာ ပုနဒိဝသေ သတ္ထာရံ နိမန္တေတွာ ဒါနံ သဇ္ဇေတွာ “အမှာကမ္ပိ ဒါနံ, ဒေဝေ, ပဿတူ”တိ ရညော ပဟိဏိံသု။ ရာဇာ တေသံ ဒါနံ ဒိသွာ “ဣမေဟိ မမ ဒါနတော ဥတ္တရိတရံ ကတံ, ပုန ဒါနံ ကရိဿာမီ”တိ ပုနဒိဝသေပိ ဒါနံ သဇ္ဇေသိ။ နာဂရာပိ တံ ဒိသွာ ပုနဒိဝသေ သဇ္ဇယိံသု။ ဧဝံ နေဝ ရာဇာ နာဂရေ ပရာဇေတုံ သက္ကောတိ, န နာဂရာ ရာဇာနံ။ အထ ဆဋ္ဌေ ဝါရေ နာဂရာ သတဂုဏံ သဟဿဂုဏံ ဝဍ္ဎေတွာ ယထာ န သက္ကာ ဟောတိ “ဣဒံ နာမ ဣမေသံ အဒေ နတ္ထီ”တိ ဝတ္တုံ, ဧဝံ ဒါနံ သဇ္ဇယိံသု။ ရာဇာ တံ ဒိသွာ “သစာဟံ ဣမေသံ ဒါနတော ဥတ္တရိတရံ ကာတုံ န သက္ခိဿာမိ, ကိံ မေ ဇီဝိတေနာ”တိ ဥပာယံ စိန္တေန္တော နိပဇ္ဇိ။ အထ နံ မလ္လိကာ ဒေဝီ ဥပသင်္ကမိတွာ, “ကသ္မာ, မဟာရာဇ, ဧဝံ နိပန္နောသိ, ကေန တေ ဣန္ဒြိယာနိ ကိလန္တာနိ ဝိယာ”တိ ပုစ္ဆိ။ ရာဇာ အာဟ – “န အဒါနိ တွံ, ဒေဝိ, ဇာနာသီ”တိ။ “န ဇာနာမိ, ဒေဝ”တိ။ သော တဿာ တမတ္ထံ အာရောစေသိ။

အထ နံ မလ္လိကာ အာဟ – “ဒေဝ, မာ စိန္တယိ, ကဟံ တယာ ပထဝိဿရော ရာဇာ နာဂရေဟိ ပရာဇိယမာနော ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗော ဝါ သုတပုဗ္ဗော ဝါ, အဟံ တေ ဒါနံ သံဝိဒဟိဿာမီ”တိ။ ဣတိဿ အသဒိသဒါနံ သံဝိဒဟိတုကာမတာယ ဧဝံ ဝတွာ, မဟာရာဇ, သာလကလျာဏိပဒရေဟိ ပဉ္စန္နံ ဘိက္ခုသတာနံ အန္တော အာဝဋ္ဋေ နိသီဒနမဏ္ဍပံ ကာရေဟိ, သေသာ ဗဟိအာဝဋ္ဋေ နိသီဒိဿန္တိ။ ပဉ္စ သေတစ္ဆတ္တသတာနိ ကာရေဟိ, တာနိ ဂဟေတွာ ပဉ္စသတာ ဟတ္ထီ ပဉ္စန္နံ

ဘိက္ခုသတာနံ မတ္တကေ ဓာရယမာနာ ဌသ္သန္တိ။ အဌ တ ဒသ တ ရတ္တသုဝဏ္ဏနာတယော ကာရေဟိ, တာ မဏ္ဍပမ
ဇ္ဈေ ဘဝိသ္သန္တိ။ ဒ္ဝိန္နံ ဒ္ဝိန္နံ ဘိက္ခူနံ အန္တရေ ဧကေကာ ခတ္တိယဓီတာ နိသီဒိတ္ဝာ ဂန္ဓေ ပိသိသ္သတိ, ဧကေ
ကာ ခတ္တိယဓီတာ ဗီဇနံ အာဒာယ ဒ္ဝေ ဒ္ဝေ ဘိက္ခူ ဗီဇမာနာ ဌသ္သတိ, သေသာ ခတ္တိယဓီတရော ပိသေ ပိသေ ဂန္ဓေ
ဟရိတ္ဝာ သုဝဏ္ဏနာတသု ပက္ခိပိသ္သန္တိ, တာသု ဧကစ္စာ ခတ္တိယဓီတရော နီလုပ္ပလကလာပေ ဂဟေတ္ဝာ သုဝဏ္ဏနာ
တသု ပက္ခိတ္တဂန္ဓေ အာလောဠေတ္ဝာ တသံ ကပဟာပေသ္သန္တိ။ နာဂရာနဥ္ဟိနေဝ ခတ္တိယဓီတရော အတ္ထိ, န
သေတစ္ဆတ္တာနိ, န ဟတ္ထိနော စ။ ဣမေဟိ ကာရဏေဟိ နာဂရာ ပရာဇိသ္သန္တိ, ဧဝံ ကရောဟိ, မဟာရာဇာတိ။ ရာဇာ
''သာဓု, ဒေဝိ, ကလ္ယာဏံ တေ ကထိတ''န္တိ တာယ ကထိတနိယာမေန သဗ္ဗံ ကာရေသိ။ ဧကဿ ပန ဘိက္ခုနော ဧ
ကော ဟတ္ထိ နပ္ပဟောသိ။ အထ ရာဇာ မလ္လိကံ အာဟ – ''ဘဒ္ဒေ, ဧကဿ ဘိက္ခုနော ဧကော ဟတ္ထိ နပ္ပဟော
တိ, ကိံ ကရိသ္သာမာ''တိ။ ''ကိံ, ဒေဝ, ပဥ္စ ဟတ္ထိသတာနိ နတ္ထီ''တိ? ''အတ္ထိ, ဒေဝိ, အဝသေသာ ဒုဋ္ဌဟတ္ထိနော,
တေ ဘိက္ခူ ဒိသ္ဝာဝ ဝေရမ္ဘဝါတာ ဝိယ စဏ္ဍာ ဟောန္တီ''တိ။ ''ဒေဝ, အဟံ ဧကဿ ဒုဋ္ဌဟတ္ထိပေါတကဿ ဆ
တ္တံ ဂဟေတ္ဝာ တိဋ္ဌနဋ္ဌာနံ ဇာနာမီ''တိ။ ''ကတ္ထ နံ ဌပေဿာမာ''တိ? ''အယျဿ အင်္ဂုလိမာလဿ သန္တိ
ကေ''တိ။ ရာဇာ တထာ ကာရေသိ။ ဟတ္ထိပေါတကော တလဓိ အန္တရသတ္ထိမ္ဟိ ပက္ခိပိတ္ဝာ ဥဘော ကဏ္ဏေ ဟ
တေတ္ဝာ အက္ခီနိ နိမိလေတ္ဝာ အဋ္ဌာသိ။ မဟာဇနော ''ဧဝရူပဿ နာမ စဏ္ဍဟတ္ထိနော အယမာကာရော''တိ ဟတ္
ထိမေဝ ဩလောကေသိ။

ရာဇာ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ ပရိဝိသိတ္ဝာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတ္ဝာ, ''ဘန္တေ, ယံ ဣမသ္မိံ အနဂ္ဃေ ကပ္ပိယဘဏ္ဍံ
တ အကပ္ပိယဘဏ္ဍံ တ, သဗ္ဗံ တံ တုမ္ဟာကမေဝ ဒမ္မီ''တိ အာဟ ။ တသ္မိံ ပန အနေ ဧကဒိဝသေနေဝ ပရိစ္စတ္တံ စုဒ္ဒ
ဒသကောဋိဓနံ ဟောတိ။ သတ္ထု ပန သေတစ္ဆတ္တံ နိသီဒနပလ္လင်္ကော အာဓာရကော ဟာဒပီဌိကာတိ စတ္တာရိ အနဂ္ဃ
ယာနေဝ။ ပုန ဧဝရူပံ ကတ္ဝာ ဗုဒ္ဓာနံ အနံ နာမ အတုံ သမတ္ထော နာဟောသိ, တေနေဝ တံ ''အသဒိသအန''န္တိ ပညာယိ။
တံ ကိရ သဗ္ဗဗုဒ္ဓာနံ ဧကတရံ ဟောတိယေဝ, သဗ္ဗေသံ ပန ဣတ္ထီယေဝ သံဝိဒဟတိ။ ရညော ပန ကာဠော စ ဇုဏှောဟ
စာတိ ဒ္ဝေ အမစ္စာ အဟေသုံ။ တေသု ကာဠော စိန္တေသိ – ''အဟော ရာဇကုလဿ ပရိဟာနိ, ဧကဒိဝသေနေဝ စုဒ္ဒသ
ကောဋိဓနံ ခယံ ဂစ္ဆတိ, ဣမေ ဣမံ အနံ ဘုဥ္ဇိတ္ဝာ ဂန္တွာ နိပဇ္ဇိတွာ နိဒ္ဒာယိသ္သန္တိ, အဟော နဋ္ဌံ ရာဇကုလ''န္တိ။
ဇုဏှောဟ စိန္တေသိ – ''အဟော ရညော အနံ သုဒိန္နံ။ န ဟိ သက္ကာ ရာဇဘာဝေ အဌိတေန ဧဝရူပံ အနံ အတုံ, သဗ္ဗသ
တ္တာနံ ပတ္တိံ အဒေန္တော နာမ နတ္ထိ, အဟံ ပနိဒံ အနံ အနုမောဒာမီ''တိ။

သတ္ထု ဘတ္တကိစ္စာဝသာနေ ရာဇာ အနုမောဒနတ္ထာယ ပတ္တံ ဂဏှိ။ သတ္ထာ စိန္တေသိ – ''ရညာ မဟော
ဃံ ပဝတ္တေန္တေန ဝိယ မဟာအနံ ဒိန္နံ, အသက္ခိ နု ခေါ မဟာဇနော စိတ္တံ ပသာဒေတုံ, ဥဒါဟု နော''တိ။ သော တေ
သံ အမစ္စာနံ စိတ္တာစာရံ ဉတွာ ''သစေ ရညော အနာနုစ္ဆဝိကံ အနုမောဒနံ ကရိသ္သာမိ, ကာဠဿ မုဒ္ဓာ သတ္တဓာ ဖ
လိသ္သတိ, ဇုဏှောဟ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိသ္သတီ''တိ ဉတွာ ကာဠေ အနုကမ္ပံ ပဋိစ္စ ဧဝရူပံ အနံ ဒတွာ
ဌိတဿ ရညော စတုပ္ပဒိကံ ကထမေဝ ဝတွာ ဥဋ္ဌာယာသနာ ဝိဟာရံ ဂတော။ ဘိက္ခူ အင်္ဂုလိမာလံ ပုစ္ဆိံသု – ''န ကိံ
နု ခေါ, အာဝုသော, ဒုဋ္ဌဟတ္ထိံ ဆတ္တံ ဓာရေတွာ ဌိတံ ဒိသွာ ဘာယီ''တိ? ''န ဘာယိံ, အာဝုသော''တိ။ တေ သတ္ထာ
ရံ ဥပသင်္ကမိတွာ အာဟံသု – ''အင်္ဂုလိမာလော, ဘန္တေ, အညံ ဗျာကရောသီ''တိ။ သတ္ထာ ''န, ဘိက္ခဝေ , အင်္ဂု
လိမာလော ဘာယတိ။ ခီဏာသဝဥသဘာနဉှိ အန္တရေ ဇေဋ္ဌကဥသဘာ မမ ပုတ္တသဒိသာ ဘိက္ခူ န ဘာယန္တီ''တိ ဝ
တွာ ဗြာဟ္မဏဝဂ္ဂေ ဣမံ ကထမာဟ –

> ''ဥသဘံ ပဝရံ ဝီရံ၊ မဟေသိံ ဝိဇိတာဝိနံ။
> အနေဇံ နှာတကံ ဗုဒ္ဓံ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏ''န္တိ။ (ဓ. ပ. ၄၂၂; သု. နိ. ၆၅၁)။

ရာဇာပိ ဒေါမနဿပ္ပတ္တော ''ဧဝရူပါယ နာမ ပရိသာယ အနံ ဒတွာ ဌိတဿ မယှံ အနနုစ္ဆဝိကံ အနုမောဒနံ
အကတွာ ကထမေဝ ဝတွာ သတ္ထာ ဥဋ္ဌာယာသနာ ဂတော။ မယာ သတ္ထု အနုစ္ဆဝိကံ အနံ အကတွာ အနနုစ္ဆဝိ
ကံ ကတံ ဘဝိဿတိ , ကပ္ပိယဘဏ္ဍံ အဒတွာ အကပ္ပိယဘဏ္ဍံ ဝါ ဒိန္နံ ဘဝိဿတိ, သတ္ထာရာ မေ ကုပိတေန ဘဝိ
တဗ္ဗံ။ ဧဝဉှိ အသဒိသအနံ နာမ, အနာနုရူပံ အနုမောဒနံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတီ''တိ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ ဧတ
ဒဝေါစ – ''ကိံ နု ခေါ မေ, ဘန္တေ, အဒါတဗ္ဗယုတ္တကံ အနံ န ဒိန္နံ, ဥဒါဟု အနာနုရူပံ ကပ္ပိယဘဏ္ဍံ အဒတွာ အကပ္ပိယ
ဘဏ္ဍမေဝ ဒိန္န''န္တိ။ ''ကိမေတံ , မဟာရာဇာ''တိ? ''န မေ တုမှေဟိ အနာနုစ္ဆဝိကာ အနုမောဒနာ ကတာ''တိ?

“မဟာရာဇ, အနုစ္ဆဝိကမေဝ တေ ဒါနံ ဒိန္နံ။ ဧတဉှိ အသဒိသဒါနံ နာမ, ဧကဿ ဗုဒ္ဓဿ ဧကဝါရမေဝ သက္ကာ ဒါတုံ, ပုန ဧဝရူပံ နာမ ဒါနံ ဒုဒ္ဒဒ”န္တိ။ “အထ ကသ္မာ, ဘန္တေ, မေ ဒါနာနုရူပံ အနုမောဒနံ န ကရိတ္ထာ”တိ? “ပရိသာယ အသုဒ္ဓတ္တာ, မဟာရာဇာ”တိ။ “ကော နု ခော, ဘန္တေ, ပရိသာယ ဒောသော”တိ? အထဿ သတ္ထာ ဒွိန္နမ္ပိ အမစ္စာနံ စိတ္တာစာရံ အာရောစေတွာ ကာဠဿ အနုကမ္ပံ ပဋိစ္စ အနုမောဒနာယ အကတဘာဝံ အာစိက္ခိ။ ရာဇာ “သစ္စံ ကိရ တေ, ကာဠ, ဧဝံ စိန္တိတ”န္တိ ပုစ္ဆိတွာ “သစ္စ”န္တိ ဝုတ္တေ “တဝ သန္တကံ အဂ္ဂဟေတွာ မမ ပုတ္တဒာရေဟိ သဒ္ဓိံ မယိ အတ္တနော သန္တကံ ဒေန္တေ တုယှံ ကာ ပီဠာ။ ဂစ္ဆ, ဘော, ယံ တေ မယာ ဒိန္နံ, တံ ဒိန္နမေဝ ဟောတု, ရဋ္ဌတော ပန မေ နိက္ခမာ”တိ တံ ရဋ္ဌာ နီဟရိတွာ ဇုဏှံ ပက္ကောသာပေတွာ “သစ္စံ ကိရ တေ ဧဝံ စိန္တိတ”န္တိ ပုစ္ဆိတွာ “သစ္စ”န္တိ ဝုတ္တေ, “သာဓု, မာတုလ, ပသန္နောသ္မိ, တွံ မမ ပရိဇနံ ဂဟေတွာ မယာ ဒိန္နနိယာမေနေဝ သတ္တ ဒိဝသာနိ ဒါနံ ဒေဟီ”တိ သတ္တာဟံ ရဇ္ဇံ နိယျာဒေတွာ သတ္ထာရံ အာဟ – “ပဿထ, ဘန္တေ, ဗာလဿ ကရဏံ, မယာ ဧဝံ ဒိန္နဒါနေ ပဟာရမဒါသီ”တိ။ သတ္ထာ “အာမ, မဟာရာဇ, ဗာလာ နာမ ပရဿ ဒါနံ အနဘိနန္ဒိတွာ ဒုဂ္ဂတိပရာယဏာ ဟောန္တိ, ဓီရာ ပန ပရေသမ္ပိ ဒါနံ အနုမောဒိတွာ သဂ္ဂပရာယဏာ ဧဝ ဟောန္တီ”တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၁၇၇. “န ဝေ ကဒရိယာ ဒေဝလောကံ ဝဇန္တိ၊ ဗာလာ ဟဝေ နပ္ပသံသန္တိ ဒါနံ။
ဓီရော စ ဒါနံ အနုမောဒမာနော၊ တေနေဝ သော ဟောတိ သုခီ ပရတ္ထာ”တိ။

တတ္ထ **ကဒရိယာ**တိ ထဒ္ဓမစ္ဆရိနော။ **ဗာလာ**တိ ဣဓလောကပရလောကံ အဇာနနကာ။ **ဓီရော**တိ ပဏ္ဍိတော။ **သုခီ ပရတ္ထာ**တိ **တေနေဝ သော** ဒါနာနုမောဒနပုညေန ပရလောကေ ဒိဗ္ဗသမ္ပတ္တိံ အနုဘဝမာနော သုခီ **ဟောတီ**တိ။

ဒေသနာဝသာနေ ဇုဏှော သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိ, သမ္ပတ္တပရိသာယပိ သာတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ အဟောသိ, ဇုဏှောပိ သောတာပန္နော ဟုတွာ သတ္တာဟံ ရညာ ဒိန္နနိယာမေနေဝ ဒါနံ အဒါသီတိ။

အသဒိသဒါနဝတ္ထု ဒသမံ။

၁၁. အနာထပိဏ္ဍိကပုတ္တကာလဝတ္ထု

ပထဗျာ ဧကရဇ္ဇေနတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ကာလံ နာမ အနာထပိဏ္ဍိကဿ ပုတ္တံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သော ကိရ တထာဝိဓဿ သဒ္ဓာသမ္ပန္နဿ သေဋ္ဌိနော ပုတ္တော ဟုတွာ နေဝ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တုံ, န ဂေဟံ အာဂတကာလေ ဒဋ္ဌုံ, န ဓမ္မံ သောတုံ, န သင်္ဃဿ ဝေယျာဝစ္စံ ကာတုံ ဣစ္ဆတိ။ ပိတရာ “မာ ဧဝံ, တာတ, ကရီ”တိ ဝုတ္တောပိ တဿ ဝစနံ န သုဏာတိ။ အထဿ ပိတာ စိန္တေသိ – “အယံ ဧဝရူပံ ဒိဋ္ဌိံ ဂဟေတွာ ဝိစရန္တော အဝီစိပရာယဏော ဘဝိဿတိ, န ခော ပနေတံ ပတိရူပံ, ယံ မယိ ပဿန္တေ မမ ပုတ္တော နိရယံ ဂစ္ဆေယျ။ ဣမသ္မိံ ခော ပန လောကေ ဓနဒါနေန အဘိဇ္ဇနကသတ္တော နာမ နတ္ထိ, ဓနေန နံ ဘိန္ဒိဿာမီ”တိ။ အထ နံ အာဟ – “တာတ, ဥပေါသထိကော ဟုတွာ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ ဓမ္မံ သုတွာ ဧဟိ, ကဟာပဏသတံ တေ ဒဿာမီ”တိ။ ဒဿထ, တာတာတိ။ ဒဿာမိ, ပုတ္တာတိ။ သော ယာဝတတိယံ ပဋိညံ ဂဟေတွာ ဥပေါသထိကော ဟုတွာ ဝိဟာရံ အဂမာသိ။ ဓမ္မဿဝနေန ပနဿ ကိစ္စံ နတ္ထိ, ယထာဖာသုကဋ္ဌာနေ သယိတွာ ပါတောဝ ဂေဟံ အဂမာသိ။ အထဿ ပိတာ “ပုတ္တော မေ ဥပေါသထိကော အဟောသိ, သီဃမဿ ယာဂုအာဒီနိ အာဟရထာ”တိ ဝတွာ ဒါပေသိ။ သော “ကဟာပဏေ အဂ္ဂဟေတွာ န ဘုဉ္ဇိဿာမီ”တိ အာဟဋာဟဋံ ပဋိက္ခိပိ။ အထဿ ပိတာ ပီဠံ အသဟန္တော ကဟာပဏဘဏ္ဍိကံ ဒါပေသိ။ သော တံ ဟတ္ထေန ဂဟေတွာဝ အာဟာရံ ပရိဘုဉ္ဇိ။

အထ နံ ပုနဒိဝသေ သေဋ္ဌိ, “တာတ, ကဟာပဏသဟဿံ တေ ဒဿာမိ, သတ္ထု ပုရတော ဌတွာ ဧကံ ဓမ္မပဒံ ဥဂ္ဂဏှိတွာ အာဂစ္ဆေယျာသီ”တိ ပေသေသိ။ သောပိ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ သတ္ထု ပုရတော ဌတွာဝ ဧကမေဝ ပဒံ ဥဂ္ဂဏှိတွာ ပလာယိတုကာမော အဟောသိ။ အထဿ သတ္ထာ အသလ္လက္ခဏာကာရံ အကာသိ။ သော တံ ပဒံ အသလ္လက္ခေတွာ ဥပရိပဒံ ဥဂ္ဂဏှိဿာမီတိ ဌတွာ အဿောသိယေဝ ။ ဥဂ္ဂဏှိဿာမီတိ သုဏန္တောဝ ကိရ သက္

ကစ္စံ သုဏာတိ နာမ။ ဝေဠု ကိရ သုဏန္တာနံ ဓမ္မော သောတာပတ္တိမဂ္ဂဒါယော ဒေတိ။ သောပိ ဥဂ္ဂဏ္ဟိဿာမီတိ သုဏာတိ, သတ္ထာပိဿ အသလ္လက္ခဏာကာရံ ကရောတိ။ သော ''ဥပရိပဒံ ဥဂ္ဂဏှိဿာမီ''တိ ဌတွာ သုဏန္တော ဝ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌာသိ။

သော ပုနဒိဝသေ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခေန ဘိက္ခုသင်္ဃေန သဒ္ဓိံ ယေဝ သာဝတ္ထိံ ပာဝိသိ။ မဟာသေဋ္ဌိ တံ ဒိသွာ ''အဇ္ဇ မမ ပုတ္တဿ အာကာရော ရုစ္စတီ''တိ စိန္တေသိ။ တဿပိ ဧတဒဟောသိ – ''အဟော ဝတ မေ ပိတာ အဇ္ဇ သတ္ထု သန္တိကေ ကဟာပဏေ န ဒဒေယျ, ကဟာပဏကာရဏာ မယှံ ဥပေါသထိကဘာဝံ ပဋိစ္ဆာဒေယျာ''တိ။ သတ္ထာ ပန ဿ ဟိယျောဝ ကဟာပဏဿ ကာရဏာ ဥပေါသထိကဘာဝံ အညာသိ။ မဟာသေဋ္ဌိ, ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ ယာဂုံ အာပေတွာ ပုတ္တဿပိ အာပေသိ။ သော နိသီဒိတွာ တုဏှီဘူတောဝ ယာဂုံ ပိဝိ, ခာဒနီယံ ခါဒိ, ဘတ္တံ ဘုဉ္ဇိ။ မဟာသေဋ္ဌိ သတ္ထု ဘတ္တကိစ္စာဝသာနေ ပုတ္တဿ ပုရတော သဟဿဘဏ္ဍိကံ ဌပါပေတွာ, ''တာတ, မယာ တေ 'သဟဿံ ဒဿာမီ'တိ ဝတွာ ဥပေါသထံ သမာဒပေတွာ ဝိဟာရံ ပဟိတော။ ဣဒံ တေ သဟဿ''န္တိ အာဟ။ သော သတ္ထု ပုရတော ကဟာပဏေ ဒိယျမာနေ ဒိသွာ လဇ္ဇန္တော ''အလံ မေ ကဟာပဏေဟီ''တိ ဝတွာ, ''ဂဏှ, တာတာ''တိ ဝုစ္စမာနောပိ န ဂဏှိ။ အထဿ ပိတာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ, ''ဘန္တေ, အဇ္ဇ မေ ပုတ္တဿ အာကာရော ရုစ္စတီ''တိ ဝတွာ ''ကိံ, မဟာသေဋ္ဌီ''တိ ဝုတ္တေ ''မယာ သေ ပုရိမဒိဝသေ 'ကဟာပဏသတံ တေ ဒဿာမီ'တိ ဝတွာ ဝိဟာရံ ပေသိတော။ ပုနဒိဝသေ ကဟာပဏေ အဂ္ဂဟေတွာ ဘုဉ္ဇိတုံ န ဣစ္ဆိ, အဇ္ဇ ပန ဒိယျမာနေပိ ကဟာပဏေ န ဣစ္ဆတီ''တိ အာဟ။ သတ္ထာ ''အာမ, မဟာသေဋ္ဌိ, အဇ္ဇ တဝ ပုတ္တဿ စက္ကဝတ္တိသမ္ပတ္တိတောပိ ဒေဝလောကဗြဟ္မလောကသမ္ပတ္တီဟိပိ သောတာပတ္တိဖလမေဝ ဝရ''န္တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၁၇၈. ''ပထဗျာ ဧကရဇ္ဇေန, သဂ္ဂဿ ဂမနေန ဝါ။
သဗ္ဗလောကာဓိပစ္စေန, သောတာပတ္တိဖလံ ဝရ''န္တိ။

တတ္ထ **ပထဗျာ ဧကရဇ္ဇေန**ာတိ စက္ကဝတ္တိရဇ္ဇေန။ **သဂ္ဂဿ ဂမနေန ဝါ**တိ ဆဗ္ဗီသတိဝိဓဿ သဂ္ဂဿ အဓိဂမနေန။ **သဗ္ဗလောကာဓိပစ္စေန**ာတိ န ဧကသ္မိံ ဧတ္တကေ လောကေ နာဂသုပဏ္ဏဝေမာနိကပေတေဟိ သဒ္ဓိံ, သဗ္ဗသ္မိံ လောကေ အာဓိပစ္စေန။ **သောတာပတ္တိဖလံ ဝရ**န္တိ ယသ္မာ ဧတ္တကေ ဌာနေ ရဇ္ဇံ ကာရေတွာပိ နိရယာဒီဟိ အမုတ္တောဝ ဟောတိ, သောတာပန္နော ပန ပိဟိတာပါယဒွာရော ဟုတွာ သဗ္ဗဒုဗ္ဗလောပိ အဋ္ဌမေ ဘဝေ န နိဗ္ဗတ္တတိ, တသ္မာ သောတာပတ္တိဖလမေဝ ဝရံ ဥတ္တမန္တိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပါပုဏိံသူတိ။

အနာထပိဏ္ဍိကပုတ္တကာလဝတ္ထု ဧကာဒသမံ။

လောကဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

တေရသမော ဝဂ္ဂေါ။

၁၄. ဗုဒ္ဓဝဂ္ဂေါ

၁. မာရဓီတရဝတ္ထု

ယဿ ဇိတန္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဗောဓိမဏ္ဍေ ဝိဟရန္တော မာရဓီတရော အာရဗ္ဘ ကထေသိ။ ဒေသနံ ပန သာဝတ္ထိယံ သမုဋ္ဌာပေတွာ ပုန ကုရုရဋ္ဌေ မာဂဏ္ဍိယဗြာဟ္မဏဿ ကထေသိ။

ကုရုရဋ္ဌေ ကိရ မာဂဏ္ဍိယဗြာဟ္မဏဿ ဓီတာ မာဂဏ္ဍိယာယေဝ နာမ အဟောသိ ဥတ္တမရူပဓရာ။ တံ ပတ္ထယမာနာ အနေကဗြာဟ္မဏမဟာသာလာ စေဝ ခတ္တိယမဟာသာလာ စ ''ဓီတရံ နော ဒေတူ''တိ မာဂဏ္ဍိယဿ ပဟိဏိံသု။ သောပိ ''န တုမှေ မယှံ ဓီတု အနုစ္ဆဝိကာ''တိ သဗ္ဗေ ပဋိက္ခိပတေဝ။ အထေကဒိဝသံ သတ္ထာ ပစ္စူသသမယေ လောကံ ဝေါလောကေန္တော အတ္တနော ဉာဏဇာလဿ အန္တော ပဝိဋ္ဌံ မာဂဏ္ဍိယဗြာဟ္မဏံ ဒိသွာ ''ကိံ နု ခော ဘဝိဿတီ''တိ ဥပဓာရေန္တော ဗြာဟ္မဏဿ စ ဗြာဟ္မဏိယာ စ တိဏ္ဏံ မဂ္ဂဖလာနံ ဥပနိဿယံ အဒ္ဒသ။ ဗြာဟ္မဏောပိ ဗဟိဂါမေ နိစ္စဒ္ဓံ အဂ္ဂိံ ပရိစရတိ။ သတ္ထာ ပာတောဝ ပတ္တစီဝရမာဒါယ တံ ဌာနံ အဂမာသိ။ ဗြာဟ္မဏော သတ္ထု ရူပသိရိံ ဩလောကေန္တော ''ဣမသ္မိံ လောကေ ဣမိနာ သဒိသော ပုရိသော နာမ နတ္ထိ, အယံ မယှံ ဓီတု အနုစ္ဆဝိကော, ဣမဿ မေ ဓီတရံ ဒဿာမာ''တိ စိန္တေတွာ သတ္ထာရံ အာဟ – ''သမဏ, မမ ဧကာ ဓီတာ အတ္ထိ, အဟံ တဿာ အနုစ္ဆဝိကံ ပုရိသံ အပဿန္တော တံ န კဿစိ အဒာသိံ, တွံ ပနဿာ အနုစ္ဆဝိကော, အဟံ တေ ဓီတရံ ပါဒပရိစာရိကံ ကတွာ ဒါတုကာမော, ယာဝ နံ အာနေမိ, တာဝ ဣဓေဝ တိဋ္ဌာဟီ''တိ။ သတ္ထာ တဿ ကထံ သုတွာ နေဝ အဘိနန္ဒိ, န ပဋိက္ခိပိ။

ဗြာဟ္မဏောပိ ဂေဟံ ဂန္တွာ ဗြာဟ္မဏိံ အာဟ – ''ဘောတိ, အဇ္ဇ မေ ဓီတု အနုစ္ဆဝိကော ပုရိသော ဒိဋ္ဌော, တဿ နံ ဒဿာမာ''တိ ဓီတရံ အလင်္ကာရာပေတွာ အာဒါယ ဗြာဟ္မဏိယာ သဒ္ဓိံ တံ ဌာနံ အဂမာသိ။ မဟာဇနောပိ ကုတူဟလဇာတော နိက္ခမိ။ သတ္ထာ ဗြာဟ္မဏေန ဝုတ္တဋ္ဌာနေ အဋ္ဌတွာ တတ္ထ ပဒစေတိယံ ဒဿေတွာ အညသ္မိံ ဌာနေ အဋ္ဌာသိ။ ဗုဒ္ဓါနံ ကိရ ပဒစေတိယံ ''ဣဒံ အသုကော နာမ ပဿတူ''တိ အဓိဋ္ဌဟိတွာ အက္ကန္တဋ္ဌာနေယေဝ ပညာယတိ, သေသဋ္ဌာနေ တံ ပဿန္တော နာမ နတ္ထိ။ ဗြာဟ္မဏော အတ္တနာ သဒ္ဓိံ ဂစ္ဆမာနာယ ဗြာဟ္မဏိယာ ''ကဟံ သော''တိ ပုဋ္ဌော ''ဣမသ္မိံ ဌာနေ တိဋ္ဌာဟီတိ တံ အဝစ''န္တိ ဩလောကေန္တော ပဒဝလဉ္ဇံ ဒိသွာ ''ဣဒမဿ ပဒ''န္တိ ဒဿေသိ။ သာ လက္ခဏမန္တကုသလတာယ ''န ဣဒံ, ဗြာဟ္မဏ, ကာမဘောဂိနော ပဒ''န္တိ ဝတွာ ဗြာဟ္မဏေန, ''ဘောတိ, တွံ ဥဒကပါတိမှိ သုသုမာရံ ပဿသိ, မယာ သော သမဏော ဒိဋ္ဌော 'ဓီတရံ တေ ဒဿာမိ'တိ ဝုတ္တော, တေနာပိ အဓိဝါသိတ''န္တိ ဝုတ္တေ, ''ဗြာဟ္မဏ, ကိဉ္စာပိ တွံ ဧဝံ ဝဒေသိ, ဣဒံ ပန နိက္ကိလေသဿေဝ ပဒ''န္တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

> ''ရတ္တဿ ဟိ ဥက္ကုဋိကံ ပဒံ ဘဝေ၊
> ဒုဋ္ဌဿ ဟောတိ သဟသာနုပီဠိတံ။
> မူဠှဿ ဟောတိ အဝကမ္ပိတံ ပဒံ၊
> ဝိဝဋ္ဋစ္ဆဒဿ ဣဒမီဒိသံ ပဒ''န္တိ။ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၄၅; အ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၂၆၀-၂၆၁; ဓ. ပ. အဋ္ဌ. ၁.သာမာဝတီဝတ္ထု)။

အထ နံ ဗြာဟ္မဏော, ''ဘောတိ, မာ ဝိရဝိ, တုဏှီဘူတာဝ ဧဟီ''တိ ဂစ္ဆန္တော သတ္ထာရံ ဒိသွာ ''အယံ သော ပုရိသော''တိ တဿာ ဒဿေတွာ သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ, ''သမဏ, ဓီတရံ တေ ဒဿာမီ''တိ အာဟ။ သတ္ထာ ''န မေ တဝ ဓီတာယ အတ္ထော''တိ အဝတွာ, ''ဗြာဟ္မဏ, ဧကံ တေ ကာရဏံ ကထေဿာမိ, သုဏိဿသီ''တိ ဝတွာ ''ကထေဟိ, ဘော သမဏ, သုဏိဿာမီ''တိ ဝုတ္တေ အဘိနိက္ခမနတော ပဋ္ဌာယ အတီတံ အာဟရိတွာ ဒဿေသိ။

တတြာယံ သင်္ခေပကထာ – မဟာသတ္တော ရဇ္ဇသိရိံ ပဟာယ ကဏ္ဍကံ အာရုယှ ဆန္နသဟာယော အဘိနိက္ခမန္တော နဂရဒွာရေ ဌိတေန မာရေန ''သိဒ္ဓတ္ထ, နိဝတ္တ, ဣတော တေ သတ္တမေ ဒိဝသေ စက္ကရတနံ ပါတုဘဝိဿတီ''တိ ဝုတ္တေ, ''အဟမေတံ, မာရ, ဇာနာမိ, န မေ တေနတ္ထော''တိ အာဟ။ အထ ကိမတ္ထာယ နိက္ခမသီတိ?

သဗ္ဗညုတညာဏတ္ထာယာတိ။ ''တေန ဟိ သစေ အဇ္ဇတော ပဋ္ဌာယ ကာမဝိတက္ကာဒီနံ ဧကမ္ပိ ဝိတက္ကံ ဝိတက္ကေ သ္သသိ, ဇာနိဿာမိ တေ ကတ္တဗ္ဗ''န္တိ အာဟ။ သော တတော ပဋ္ဌာယ ဩတာရာပေက္ခော သတ္တ ဝဿာနိ မဟာ သတ္တံ အနုဗန္ဓိ။

သတ္တာပိ ဆဗ္ဗဿာနိ ဒုက္ကရကာရိကံ စရိတွာ ပစ္စတ္တပုရိသကာရံ နိဿာယ ဗောဓိမူလေ သဗ္ဗညုတညာဏံ ပဋိဝိဇ္ဈိတွာ ဝိမုတ္တိသုခံ ပဋိသံဝေဒယမာနော ပဉ္စမသတ္တာဟေ အဇပာလနိဂြောဓမူလေ နိသီဒိ။ တသ္မိံ သမယေ မာရော ''အဟံ တွေ့ကံ ကာလံ အနုဗန္ဓိတွာ ဩတာရာပေက္ခောပိ ဣမဿ ကိဉ္စိ ခလိတံ နာဒ္ဒသံ, အတိက္ကန္တော ဣဒါနိ ဧသ မမ ဝိသယ''န္တိ ဒေါမနဿပ္ပတ္တော မဟာမဂ္ဂေ နိသီဒိ။ အထဿ တဏှာ အရတိ ရဂါတိ ဣမာ တိဿော ဓီတရော ''ပိတာ နော န ပညာယတိ, ကဟံ နု ခေါ ဧတရဟီ''တိ ဩလောကယမာနာ တံ တထာ နိသိန္နံ ဒိသွာ ဥပသင်္ကမိတွာ ''ကသ္မာ , တာတ, ဒုက္ခီ ဒုမ္မနောသီ''တိ ပုစ္ဆိံသု။ သော တာသံ တမတ္ထံ အာရောစေသိ။ အထ နံ တာ အာဟံသု – ''တာတ, မာ စိန္တယိ, မယံ တံ အတ္တနော ဝသေ ကတွာ အာနေဿာမာ''တိ။ ''န သက္ကာ အမ္မာ, ဧသ ကေနစိ ဝသေ ကာတု''န္တိ။ ''တာတ, မယံ ဣတ္ထိယော နာမ ဣဒါနေဝ နံ ရာဂပာသာဒီဟိ ဗန္ဓိတွာ အာနေဿာမ, တုမှေ မာ စိန္တယိတ္ထာ''တိ သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ ''ပါဒေ တေ, သမဏ, ပရိစာရေမာ''တိ အာဟံသု။ သတ္ထာ နေဝ တာသံ ဝစနံ မနသာကာသိ, န အက္ခီနိ ဥမ္မီလေတွာ ဩလောကေသိ။

ပုန မာရဓီတရော ''ဥစ္စာဝစာ ခေါ ပုရိသာနံ အဓိပ္ပာယာ, ကေသဉ္စိ ကုမာရိကာသု ပေမံ ဟောတိ, ကေသဉ္စိ ပဌမဝယေ ဌိတာသု, ကေသဉ္စိ မဇ္ဈိမဝယေ ဌိတာသု, ကေသဉ္စိ ပစ္ဆိမဝယေ ဌိတာသု, နာနပ္ပကာရေဟိ တံ ပလောဘေဿာမာ''တိ ဧကေကာ ကုမာရိကဝဏ္ဏာဒိဝသေန သတံ သတံ အတ္တဘာဝေ အဘိနိမ္မိနိတွာ ကုမာရိယော, အဝိဇာတာ, သကိံ ဝိဇာတာ, ဒုဝိဇာတာ, မဇ္ဈိမိတ္ထိယော, မဟလ္လကိတ္ထိယော စ ဟုတွာ ဆက္ခတ္တုံ ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမိတွာ ''ပါဒေ တေ, သမဏ, ပရိစာရေမာ''တိ အာဟံသု။ တမ္ပိ ဘဂဝါ န မနသာကာသိ ယထာ တံ အနုတ္တရေ ဥပဓိသင်္ခယေ ဝိမုတ္တော။ အထ သတ္ထာ ဧတ္တကေနပိ တာ အနုဂစ္ဆန္တိယော ''အပေထ, ကိံ ဒိသွာ ဧဝံ ဝါယမထ, ဧဝရူပံ နာမ ဝီတရာဂဿ ပုရတော ကာတုံ န ဝဋ္ဋတိ။ တထာဂတဿ ပန ရာဂါဒယော ပဟီနာ။ ကေန တံ ကာရဏေန အတ္တနော ဝသံ နေဿထာ''တိ ဝတွာ ဣမာ ဂါထာ အဘာသိ –

၁၇၉. ''ယဿ ဇိတံ နာဝဇီယတိ၊
ဇိတံ ယဿ နောယာတိ ကောစိ လောကေ။
တံ ဗုဒ္ဓမနန္တဂေါစရံ၊
အပဒံ ကေန ပဒေန နေဿထ။

၁၈၀. ''ယဿ ဇာလိနီ ဝိသတ္တိကာ၊
တဏှာ နတ္ထိ ကုဟိဉ္စိ နေတဝေ။
တံ ဗုဒ္ဓမနန္တဂေါစရံ၊
အပဒံ ကေန ပဒေန နေဿထာ''တိ။

တတ္ထ **ယဿ ဇိတံ နာဝဇီယတီ**တိ ယဿ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ တေန တေန မဂ္ဂေန ဇိတံ ရာဂါဒိကိလေသဇာတံ ပုန အသမုဒာစရဏတော နာဝဇီယတိ, ဒုဇ္ဇိတံ နာမ န ဟောတိ။ **နောယာတီ**တိ န ဥယျာတိ, ယဿ ဇိတံ ကိလေသဇာတံ ရာဂါဒီသု ကောစိ ဧကော ကိလေသောပိ လောကေ ပစ္ဆတော ဝတ္တီ နာမ န ဟောတိ, နာနုဗန္ဓတီတိ အတ္ထော။ **အနန္တဂေါစရ**န္တိ အနန္တာရမ္မဏဿ သဗ္ဗညုတညာဏဿ ဝသေန အပရိယန္တဂေါစရံ။ **ကေန ပဒေနာ**တိ ယဿ ဟိ ရာဂပဒါဒီသု ဧကပဒမ္ပိ အတ္ထိ, တံ တုမှေ တေန ပဒေန နေဿထ။ ဗုဒ္ဓဿ ပန ဧကပဒမ္ပိ နတ္ထိ, တံ အပဒံ ဗုဒ္ဓံ တုမှေ ကေန ပဒေန နေဿထ။

ဒုတိယဂါထာယ တဏှာ နာမေသာ သံသိဗ္ဗိတပရိယောနဒ္ဓနဋ္ဌေန ဇာလမဿာ အတ္ထီတိပိ ဇာလကာရိကာတိပိ ဇာလူပမာတိပိ **ဇာလိနီ**။ ရူပါဒီသု အာရမ္မဏေသု ဝိသတ္တတာယ ဝိသတ္တမနတာယ ဝိသာဟရတာယ ဝိသပုပ္ဖတာယ ဝိသဖလတာယ ဝိသပရိဘောဂတာယ **ဝိသတ္တိကာ**။ သာ ဧဝရူပာ တဏှာ **ယဿ ကုဟိဉ္စိ** ဘဝေ **နေတုံ** နတ္ထိ, တံ တုမှေ အပဒံ ဗုဒ္ဓံ ကေန ပဒေန နေဿထာတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူနံ ဒေဝတာနံ ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသိ။ မာရဓီတရောပိ တတ္ထေဝ အန္တရဓာယိံသု။

သတ္ထာ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ အာဟရိတွာ, “မာဂဏ္ဍိယ, အဟံ ပုဗ္ဗေ ဣမာ တိဿော မာရဓီတရော အဒ္ဒသံ သေမှာဒီဟိ အပလိဗုဒ္ဓေန သုဝဏ္ဏက္ခန္ဓသဒိသေန အတ္တဘာဝေန သမန္နာဂတာ, တဒာပိ မေထုနသ္မိံ ဆန္ဒော နာဟောသိ ယေဝ။ တဝ ဓီတု သရီရံ ဒွတ္တိံသာကာရကုဏပပရိပူရံ ဗဟိ ဝိစိတ္တော ဝိယ အသုစိဃဋော။ သစေ ဟိ မမ ပါဒော အသုစိ မက္ခိတော ဘဝေယျ, အယဉ္စ ဥမ္မာရဋ္ဌာနေ တိဋ္ဌေယျ, တထာပိဿာ သရီရေ အဟံ ပါဒေ န ဖုသေယျ”န္တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

“ဒိသွာန တဏှံ အရတိံ ရဂဉ္စ၊
နာဟောသိ ဆန္ဒော အပိ မေထုနသ္မိံ။
ကိမေဝိဒံ မုတ္တကရီသပုဏ္ဏံ၊
ပါဒါပိ နံ သမ္ဖုသိတုံ န ဣစ္ဆေ”တိ။ (သု. နိ. ၈၄၁; မဟာနိ. ၇၀)။

ဒေသနာဝသာနေ ဥဘောပိ ဇာယမ္ပတိကာ အနာဂါမိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိံသူတိ။

မာရဓီတရဝတ္ထု ပဌမံ။

၂. ဒေဝတေရောဟဏဝတ္ထု

ယေ ဈာနပသုတာ ဓီရာတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ သင်္ကဿနဂရဒွါရေ ဗဟူ ဒေဝမနုဿေ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။ ဒေသနာ ပန ရာဇဂဟေ သမုဋ္ဌိတာ။

ဧကသ္မိဉ္ဟိ သမယေ ရာဇဂဟသေဋ္ဌိ ပရိဿယမောစနတ္ထဉ္စေဝ ပမာဒေန ဂလိတာနံ အာဘရဏာဒီနံ ရက္ခဏတ္ထဉ္စ ဇာလကရဏ္ဍကံ ပရိက္ခိပါပေတွာ ဂင်္ဂါယ ဥဒကကီဠံ ကီဠိ။ အထေကော ရတ္တစန္ဒနရုက္ခော ဂင်္ဂါယ ဥပရိ တီရေ ဇာတော ဂင်္ဂေါဒကေန ဓောတမူလော ပတိတွာ တတ္ထ တတ္ထ ပါသာဏေသု သံဘဇ္ဇမာနော ဝိပ္ပကိရိ။ တတော ဧကာ ဃဋပ္ပမာဏာ ဃဋိကာ ပါသာဏေဟိ ဃံသိယမာနာ ဥဒကဦမိဟိ ပေါထိယမာနာ မဋ္ဌာ ဟုတွာ အနုပုဗ္ဗေန ဝုယှမာနာ သေဝါလပရိယောနဒ္ဓာ အာဂန္တွာ တဿ ဇာလေ လဂ္ဂိ။ သေဋ္ဌိ “ကိမေတ”န္တိ ဝတွာ “ရုက္ခဃဋိကာ”တိ သုတွာ တံ အာဟရာပေတွာ “ကိံ နာမေတ”န္တိ ဥပဓာရဏတ္ထံ ဝါသိကဏ္ဏေန တစ္ဆာပေသိ။ တာဝဒေဝ အလတ္တကဝဏ္ဏံ ရတ္တစန္ဒနံ ပညာယိ။ သေဋ္ဌိ ပန နေဝ သမ္မာဒိဋ္ဌိ န မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ, မဇ္ဈတ္တဓာတုကော။ သော စိန္တေသိ – “မယှံ ဂေဟေ ရတ္တစန္ဒနံ ဗဟု, ကိံ နု ခေါ ဣမိနာ ကရိဿာမီ”တိ။ အထဿ ဧတဒဟောသိ – “ဣမသ္မိံ လောကေ ‘မယံ အရဟန္တော မယံ အရဟန္တော’တိ ဝတ္တာရော ဗဟူ, အဟံ ဧကံ အရဟန္တမ္ပိ န ပဿာမိ။ ဂေဟေ ဘမံ ယောဇေတွာ ပတ္တံ လိခါပေတွာ သိက္ကာယ ဌပေတွာ ဝေဠုပရမ္ပရာယ သဋ္ဌိဟတ္ထမတ္တေ အာကာသေ ဩလမ္ဗာပေတွာ ‘သစေ အရဟာ အတ္ထိ, ဣမံ အာကာသေနာဂန္တွာ ဂဏှာတူ’တိ ဝက္ခာမိ။ ယော တံ ဂဟေဿတိ, တံ သပုတ္တဒါရော သရဏံ ဂမိဿာမီ”တိ။ သော စိန္တိတနိယာမေနေဝ ပတ္တံ လိခါပေတွာ ဝေဠုပရမ္ပရာယ ဥဿာပေတွာ “ယော ဣမသ္မိံ လောကေ အရဟာ, သော အာကာသေနာဂန္တွာ ဣမံ ပတ္တံ ဂဏှာတူ”တိ အာဟ။

ဆ သတ္ထာရော “အမှာကံ ဧသ အနုစ္ဆဝိကော, အမှာကမေဝ နံ ဒေဟီ”တိ ဝဒိံသု။ သော “အာကာသေနာဂန္တွာ ဂဏှထာ”တိ အာဟ။ အထ ဆဋ္ဌေ ဒိဝသေ နိဂဏ္ဌော နာဋပုတ္တော အန္တေဝါသိကေ ပေသေသိ – “ဂစ္ဆထ, သေဋ္ဌိံ ဧဝံ ဝဒေထ – ‘အမှာကံ အာစရိယဿေဝ အနုစ္ဆဝိကောယံ, မာ အပ္ပမတ္တကဿ ကာရဏာ အာကာသေနာဂမနံ ကရိ, ဒေဟိ ကိရ မေ တံ ပတ္တ’”န္တိ။ တေ ဂန္တွာ သေဋ္ဌိံ တထာ ဝဒိံသု။ သေဋ္ဌိ “အာကာသေနာဂန္တွာ ဂဏှိတုံ သမတ္ထောဝ ဂဏှာတူ”တိ အာဟ။ နာဋပုတ္တော သယံ ဂန္တုကာမော အန္တေဝါသိကာနံ သညံ အဒါသိ – “အဟံ ဧကံ ဟတ္ထဉ္စ ပါဒဉ္စ ဥက္ခိပိတွာ ဥပ္ပတိတုကာမော ဝိယ ဘဝိဿာမိ, တုမှေ မံ, ‘အာစရိယ, ကိံ ကရောထ, ဒါရုမယပတ္တဿ ကာရဏာ ပဋိစ္ဆန္နံ အရဟတ္တဂုဏံ မဟာဇနဿ မာ ဒဿယိတ္ထာ’တိ ဝတွာ မံ ဟတ္ထေသု စ ပါဒေသု စ ဂဟေတွာ အာကဍ္ဎန္တာ ဘူမိယံ ပါတေယျာထာ”တိ။ သော တတ္ထ ဂန္တွာ သေဋ္ဌိံ အာဟ, “မဟာသေဋ္ဌိ, မယှံ အယံ ပတ္တော အနုစ္ဆဝိကော, အညေသံ နာနုစ္ဆဝိကော, မာ တေ အပ္ပမတ္တကဿ ကာရဏာ မမ အာကာ

သေ ဥပ္ပတနံ ရုစ္စိ, ဒေဟိ မေ ပတ္တ”န္တိ။ ဘန္တေ, အာကာသေ ဥပ္ပတိတွာ တဝ ဂဏှထာတိ။ တတော နာဋပုတ္တော “တေန ဟိ အပေထ အပေထာ”တိ အန္တေဝါသိကေ အပနေတွာ “အာကာသေ ဥပ္ပတိဿာမီ”တိ ဧကံ ဟတ္ထဗ္ဗဟဒ္ဗ ဥက္ခိပိ။ အထ နံ အန္တေဝါသိကာ, “အာစရိယ, ကိံ နာမေတံ ကရောထ, ဆဝဿ လာမကဿ အရုမယပတ္တဿ ကာရဏာ ပဋိစ္ဆန္နဂုဏေန မဟာဇနဿ ဒဿိတေန ကော အတ္ထော”တိ တံ ဟတ္ထပါဒေသု ဂဟေတွာ အာကဍ္ဎိတွာ ဘူမိယံ ပါတေသုံ။ သော သေဋ္ဌိံ အာဟ – “ဣမေ, မဟာသေဋ္ဌိ, ဥပ္ပတိတုံ န ဒေန္တိ, ဒေဟိ မေ ပတ္တ”န္တိ။ ဥပ္ပတိတွာ ဂဏှထ, ဘန္တေတိ။ ဧဝံ တိတ္ထိယာ ဆ ဒိဝသာနိ ဝါယမိတွာပိ တံ ပတ္တံ န လဘိံသုယေဝ။

သတ္တမေ ဒိဝသေ အာယသ္မတော မဟာမောဂ္ဂလ္လာနဿ စ အာယသ္မတော ပိဏ္ဍောလဘာရဒွာဇဿ စ “ရာဇဂဟေ ပိဏ္ဍာယ စရိဿာမာ”တိ ဂန္တွာ ဧကသ္မိံ ပိဋ္ဌိပါသာဏေ ဌတွာ စီဝရံ ပါရုပနကာလေ ဓုတ္တကာ ကထံ သမုဋ္ဌာပေသုံ “အမ္ဘော ပုဗ္ဗေ ဆ သတ္ထာရော လောကေ ‘မယံ အရဟန္တမှာ’တိ ဝိစရိံသု။, ရာဇဂဟသေဋ္ဌိနော ပန အဇ္ဇ သတ္တမော ဒိဝသော ပတ္တံ ဥဿာပေတွာ ‘သစေ အရဟာ အတ္ထိ, အာကာသေနာဂန္တွာ ဂဏှာတူ’တိ ဝဒန္တဿ, ဧကောပိ ‘အဟံ အရဟာ’တိ အာကာသေ ဥပ္ပတန္တော နတ္ထိ။ အဇ္ဇ နော လောကေ အရဟန္တာနံ နတ္ထိဘာဝေါ ဉာတော”တိ။ တံ ကထံ သုတွာ အာယသ္မာ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော အာယသ္မန္တံ ပိဏ္ဍောလဘာရဒွာဇံ အာဟ – “သုတံ တေ, အာဝုသော ဘာရဒွာဇ, ဣမေသံ ဝစနံ, ဣမေ ဗုဒ္ဓဿ သာသနံ ပရိဂ္ဂဏှန္တာ ဝိယ ဝဒန္တိ။ တွဉ္စ မဟိဒ္ဓိကော မဟာနုဘာဝေါ, ဂစ္ဆ တံ ပတ္တံ အာကာသေန ဂန္တွာ ဂဏှာဟီ”တိ။ အာဝုသော မဟာမောဂ္ဂလ္လာန, တွံ ဣဒ္ဓိမန္တာနံ အဂ္ဂေါ, တွံ တံ ဂဏှာဟိ, တယိ ပန အဂ္ဂဏှန္တေ အဟံ ဂဏှိဿာမီတိ။ “ဂဏှာဟာဝုသော”တိ ဝုတ္တေ အာယသ္မာ ပိဏ္ဍောလဘာရဒွာဇော အဘိညာပါဒကံ စတုတ္ထဇ္ဈာနံ သမာပဇ္ဇိတွာ ဥဋ္ဌာယ တိဂါဝုတံ ပိဋ္ဌိပါသာဏံ ပါဒန္တေန ပဋိစ္ဆာဒေန္တော တူလပိစု ဝိယ အာကာသေ ဥဋ္ဌာပေတွာ ရာဇဂဟနဂရဿ ဥပရိ သတ္တက္ခတ္တုံ အနုပရိယာယိ။ သော တိဂါဝုတပ္ပမာဏဿ နဂရဿ ပိဓာနံ ဝိယ ပညာယိ။ နဂရဝါသိနော “ပါသာဏော နော အဝတ္ထရိတွာ ဂဏှာတီ”တိ ဘီတာ သုပ္ပါဒီနိ မတ္ထကေ ကတွာ တတ္ထ တတ္ထ နိလီယိံသု ။ သတ္တမေ ဝါရေ ထေရော ပိဋ္ဌိပါသာဏံ ဘိန္ဒိတွာ အတ္တာနံ ဒဿေသိ။ မဟာဇနော ထေရံ ဒိသွာ, “ဘန္တေ ပိဏ္ဍောလဘာရဒွာဇ, တဝ ပါသာဏံ ဒဠှံ ကတွာ ဂဏှ, မာ နော သဗ္ဗေ နာသယီ”တိ။ ထေရော ပါသာဏံ ပါဒန္တေန ခိပိတွာ ဝိဿဇ္ဇေသိ။ သော ဂန္တွာ ယထာဌာနေယေဝ ပတိဋ္ဌာသိ။ ထေရော သေဋ္ဌိဿ ဂေဟမတ္ထကေ အဋ္ဌာသိ။ တံ ဒိသွာ သေဋ္ဌိ ဥရေန နိပဇ္ဇိတွာ “ဩတရထ သာမီ”တိ ဝတွာ အာကာသတော ဩတိဏ္ဏံ ထေရံ နိသီဒါပေတွာ ပတ္တံ ဩတာရာပေတွာ စတုမဓုရဿ ပူရေတွာ ထေရဿ အဒါသိ။ ထေရော ပတ္တံ ဂဟေတွာ ဝိဟာရာဘိမုခေါ ပါယာသိ။ အထဿ ယေ အရညဂတာ စ သုညာဂါရဂတာ စ တံ ပါဋိဟာရိယံ နာဒ္ဒသံသု။ တေ သန္နိပတိတွာ, “ဘန္တေ, အမှာကမ္ပိ ပါဋိဟာရိယံ ဒဿေဟီ”တိ ထေရံ အနုဗန္ဓိံသု။ သော တေသံ တေသံ ပါဋိဟာရိယံ ဒဿေတွာ ဝိဟာရံ အဂမာသိ။

သတ္ထာ တံ အနုဗန္ဓိတွာ ဥန္နာဒေန္တဿ မဟာဇနဿ သဒ္ဒံ သုတွာ, “အာနန္ဒ, ကဿေသော သဒ္ဒေါ”တိ ပုစ္ဆိတွာ, “ဘန္တေ, ပိဏ္ဍောလဘာရဒွာဇေန အာကာသေ ဥပ္ပတိတွာ စန္ဒနပတ္တော ဂဟိတော, တဿ သန္တိကေ ဧသော သဒ္ဒေါ”တိ သုတွာ ဘာရဒွာဇံ ပက္ကောသာပေတွာ “သစ္စံ ကိရ တယာ ဧဝံ ကတ”န္တိ ပုစ္ဆိတွာ “သစ္စံ, ဘန္တေ”တိ ဝုတ္တေ, “ကသ္မာ တေ, ဘာရဒွာဇ, ဧဝံ ကတ”န္တိ ထေရံ ဂရဟိတွာ တံ ပတ္တံ ခဏ္ဍာခဏ္ဍံ ဘေဒာပေတွာ ဘိက္ခူနံ အဉ္ဇနပိသနတ္ထာယ ဒာပေတွာ ပါဋိဟာရိယဿ အကရဏတ္ထာယ သာဝကာနံ သိက္ခာပဒံ (စူဠဝ. ၂၅၂) ပညာပေသိ။

တိတ္ထိယာ “သမဏော ကိရ ဂေါတမော တံ ပတ္တံ ဘေဒာပေတွာ ပါဋိဟာရိယဿ အကရဏတ္ထာယ သာဝကာနံ သိက္ခာပဒံ ပညာပေသီ”တိ သုတွာ “သမဏဿ ဂေါတမဿ သာဝကာ ပညတ္တံ သိက္ခာပဒံ ဇီဝိတဟေတုပိ နာတိက္ကမန္တိ, သမဏောပိ ဂေါတမော တံ ရက္ခိဿတေဝ။ ဣဒါနိ အမှေဟိ ဩကာသော လဒ္ဓေါ”တိ နဂရဝီထီသု အာရောစေန္တာ ဝိစရိံသု “မယံ အတ္တနော ဂုဏံ ရက္ခန္တာ ပုဗ္ဗေ အရုမယပတ္တဿ ကာရဏာ အတ္တနော ဂုဏံ မဟာဇနဿ န ဒဿယိမှာ, သမဏဿ ဂေါတမဿ သာဝကာ ပတ္တကမတ္တဿ ကာရဏာ အတ္တနော ဂုဏံ မဟာဇနဿ ဒဿေသုံ။ သမဏော ဂေါတမော အတ္တနော ပဏ္ဍိတတာယ ပတ္တံ ဘေဒာပေတွာ သိက္ခာပဒံ ပညာပေသိ, ဣဒါနိ မယံ တေနေဝ သဒ္ဓိံ ပါဋိဟာရိယံ ကရိဿာမာ”တိ။

ရာဇာ ဗိမ္ဗိသာရော တံ ကထံ သုတွာ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ “တုမှေဟိ ကိရ, ဘန္တေ, ပါဋိဟာရိယဿ အကရဏတ္ထာယ သာဝကာနံ သိက္ခာပဒံ ပညတ္တ”န္တိ? “အာမ, မဟာရာဇာ”တိ။ ဣဒါနိ တိတ္ထိယာ “တုမှေဟိ သဒ္ဓိံ ပါဋိဟာရိယံ ကရိဿာမာ”တိ ဝဒန္တိ, ကိံ ဣဒါနိ ကရိဿထာတိ? “တေသု ကရောန္တေသု ကရိဿာမိ, မဟာရာဇာ”တိ။ နနု တုမှေဟိ သိက္ခာပဒံ ပညတ္တန္တိ။ နာဟံ, မဟာရာဇ, အတ္တနော သိက္ခာပဒံ ပညာပေသိံ, တံ မမေဝ သာဝကာနံ ပညတ္တန္တိ။ တုမှေ ဌပေတွာ အညတ္ထ သိက္ခာပဒံ ပညတ္တံ နာမ ဟောတိ, ဘန္တေတိ။ တေန ဟိ, မဟာရာဇ, တမေဝေတ္ထ ပဋိပုစ္ဆာမိ, “အတ္ထိ ပန တေ, မဟာရာဇ, ဝိဇိတေ ဥယျာန”န္တိ။ “အတ္ထိ, ဘန္တေ”တိ။ “သစေ တေ, မဟာရာဇ, ဥယျာနေ မဟာဇနော အမ္ဗာဒီနိ ခါဒေယျ, ကိမဿ ကတ္တဗ္ဗ”န္တိ? “ဒဏ္ဍော, ဘန္တေ”တိ။ “တုမှံ ပန ခါဒိတုံ လဗ္ဘတီ”တိ? “အာမ, ဘန္တေ, မယှံ ဒဏ္ဍော နတ္ထိ, အဟံ အတ္တနော သန္တကံ ခါဒိတုံ လဘာမီ”တိ။ “မဟာရာဇ, ယထာ တဝ တိယောဇနသတိကေ ရဇ္ဇေ အာဏာ ပဝတ္တတိ, အတ္တနော ဥယျာနေ အမ္ဗာဒီနိ ခါဒန္တဿ ဒဏ္ဍော နတ္ထိ, အညေသံ အတ္ထိ, ဧဝံ မမပိ စက္ကဝါဠကောဋိသတသဟဿေ အာဏာ ပဝတ္တတိ, အတ္တနော သိက္ခာပဒပညတ္တိယာ အတိက္ကမော နာမ နတ္ထိ, အညေသံ ပန အတ္ထိ, ကရိဿာမဟံ ပါဋိဟာရိယ”န္တိ။ တိတ္ထိယာ တံ ကထံ သုတွာ “ဣဒါနမှာ နဋ္ဌာ, သမဏေန ကိရ ဂေါတမေန သာဝကာနံယေဝ သိက္ခာပဒံ ပညတ္တံ, န အတ္တနော။ သယမေဝ ကိရ ပါဋိဟာရိယံ ကတ္တုကာမော, ကိံ နု ခေါ ကရောမာ”တိ မန္တယိံသု။

ရာဇာ သတ္ထာရံ ပုစ္ဆိ – “ဘန္တေ, ကဒါ ပါဋိဟာရိယံ ကရိဿထာ”တိ။ “ဣတော စတုမာသစ္စယေန အာသာဠှိပုဏ္ဏမာယံ, မဟာရာဇာ”တိ။ “ကတ္ထ ကရိဿထ, ဘန္တေ”တိ ? “သာဝတ္ထိံ နိဿာယ, မဟာရာဇာ”တိ။ “ကသ္မာ ပန သတ္ထာ ဧဝံ ဒူရဋ္ဌာနံ အပဒိသီ”တိ? “ယသ္မာ တံ သဗ္ဗဗုဒ္ဓာနံ မဟာပါဋိဟာရိယကရဏဋ္ဌာနံ, အပိစ မဟာဇနဿ သန္နိပါတနတ္ထာယပိ ဒူရဋ္ဌာနမေဝ အပဒိသီ”တိ။ တိတ္ထိယာ တံ ကထံ သုတွာ “ဣတော ကိရ စတုန္နံ မာသာနံ အစ္စယေန သမဏော ဂေါတမော သာဝတ္ထိယံ ပါဋိဟာရိယံ ကရိဿတိ, ဣဒါနိ တံ အမုဉ္စိတွာဝ အနုဗန္ဓိဿာမ, မဟာဇနော အမှေ ဒိသွာ ‘ကိံ ဣဒ’န္တိ ပုစ္ဆိဿတိ။ အထဿ ဝက္ခာမ ‘မယံ သမဏေန ဂေါတမေန သဒ္ဓိံ ပါဋိဟာရိယံ ကရိဿာမာ’တိ ဝဒိမှာ။ သော ပလာယတိ, မယမဿ ပလာယိတုံ အဒတွာ အနုဗန္ဓာမာ”တိ။ သတ္ထာ ရာဇဂဟေ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ နိက္ခမိ။ တိတ္ထိယာပိ တဿ ပစ္ဆတောဝ နိက္ခမိတွာ ဘတ္တကိစ္စဋ္ဌာနေ ဝသန္တိ။ ဝသိတဋ္ဌာနေ ပုနဒိဝသေ ပါတရာသံ ကရောန္တိ။ တေ မနုဿေဟိ “ကိမိဒ”န္တိ ပုစ္ဆိတာ ဟေဋ္ဌာ စိန္တိတနိယာမေနေဝ အာရောစေသုံ ။ မဟာဇနောပိ “ပါဋိဟာရိယံ ပဿိဿာမာ”တိ အနုဗန္ဓိ။

သတ္ထာ အနုပုဗ္ဗေန သာဝတ္ထိံ ပါပုဏိ။ တိတ္ထိယာပိ တေန သဒ္ဓိံယေဝ ဂန္တွာ ဥပဋ္ဌာကေ သမာဒပေတွာ သတသဟဿံ လဘိတွာ ခဒိရထမ္ဘေဟိ မဏ္ဍပံ ကာရေတွာ နီလုပ္ပလေဟိ ဆာဒါပေတွာ “ဣဓ ပါဋိဟာရိယံ ကရိဿာမာ”တိ နိသီဒိံသု။ ရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ, “ဘန္တေ, တိတ္ထိယေဟိ မဏ္ဍပော ကာရိတော, အဟမ္ပိ တုမှာကံ မဏ္ဍပံ ကရိဿာမီ”တိ။ “အလံ, မဟာရာဇ, အတ္ထိ မယှံ မဏ္ဍပကာရကော”တိ။ “ဘန္တေ, မံ ဌပေတွာ ကော အညော ကာတုံ သက္ခိဿတီ”တိ? “သက္ကော, ဒေဝရာဇာ”တိ။ “ကဟံ ပန, ဘန္တေ, ပါဋိဟာရိယံ ကရိဿထာ”တိ? “ကဏ္ဍမ္ဗရုက္ခမူလေ, မဟာရာဇာ”တိ။ တိတ္ထိယာ “အမ္ဗရုက္ခမူလေ ကိရ ပါဋိဟာရိယံ ကရိဿတီ”တိ သုတွာ အတ္တနော ဥပဋ္ဌာကာနံ အာရောစေတွာ ယောဇနဗ္ဘန္တရေ ဌာနေ အန္တမသော တဒဟုဇာတမ္ပိ အမ္ဗပောတကံ ဥပ္ပာဋေတွာ အရညေ ခိပါပေသုံ။

သတ္ထာ အာသာဠှိပုဏ္ဏမဒိဝသေ အန္တောနဂရံ ပါဝိသိ။ ရညောပိ ဥယျာနပါလော ကဏ္ဍော နာမ ဧကံ ပိင်္ဂလကိပိလ္လိကေဟိ ကတပတ္တပုဋဿ အန္တရေ မဟန္တံ အမ္ဗပက္ကံ ဒိသွာ တဿ ဂန္ဓရသလောဘေန သမ္ပတန္တေ ဝါယသေ ပလာပေတွာ ရညော ခါဒနတ္ထာယ အာဒါယ ဂစ္ဆန္တော အန္တရာမဂ္ဂေ သတ္ထာရံ ဒိသွာ စိန္တေသိ – “ရာဇာ ဣမံ အမ္ဗံ ခါဒိတွာ မယှံ အဋ္ဌ ဝါ သောဠသ ဝါ ကဟာပဏေ ဒဒေယျ, တံ မေ ဧကတ္တဘာဝေပိ ဇီဝိတဝုတ္တိယာ နာလံ။ သစေ ပနာဟံ သတ္ထု ဣမံ ဒဿာမိ, အဝဿံ တံ မေ ဒီဃကာလံ ဟိတာဝဟံ ဘဝိဿတီ”တိ။ သော တံ အမ္ဗပက္ကံ သတ္ထု ဥပနာမေသိ။ သတ္ထာ အာနန္ဒတ္ထေရံ ဩလောကေသိ ။ အထဿ ထေရော စတုမဟာရာဇဒတ္တိယံ ပတ္တံ နီဟရိတွာ ဟတ္ထေ ဌပေသိ။ သတ္ထာ ပတ္တံ ဥပနာမေတွာ အမ္ဗပက္ကံ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ တတ္ထေဝ နိသီဒနာကာရံ ဒဿေသိ။ ထေရော စီဝရံ ပညာပေတွာ အဒါသိ။ အထဿ တသ္မိံ နိသိန္နေ ထေရော ပါနီယံ ပရိဿာဝေတွာ အမ္ဗပက္ကံ မဒ္ဒိတွာ ပါနကံ ကတွာ အဒါသိ။ သတ္ထာ အမ္ဗပါနကံ ပိဝိတွာ ကဏ္ဍံ အာဟ – “ဣမံ အမ္ဗဋ္ဌိံ ဣဓေဝ ပံသုံ ဝိယူဟိတွာ ရောပေဟီ”တိ။ သော တထာ အကာသိ။ သတ္ထာ တဿ ဥပရိ ဟတ္ထံ ဓောဝိ။ ဟတ္ထေ

ဓောဝိတမတ္တေယေဝ နင်္ဂလသီသမတ္တက္ခန္ဓော ဟုတွာ ဥဗ္ဗေဓေန ပဏ္ဏာသဟတ္ထော အမ္ဗရုက္ခော ဥဋ္ဌာသိ။ စ
တူသု ဒိသာသု စေကေကာ, ဥဒ္ဓံ စေကောတိ ပဉ္စ မဟာသာခာ ပဏ္ဏာသဟတ္ထာ အဟေသုံ။ သော တာဝဒေဝ ပုပ္ဖဖလသဉ္ဆန္
နော ဟုတွာ ဧကေကသ္မိံ ဌာနေ ပရိပက္ကအမ္ဗပိဏ္ဍိဓရော အဟောသိ။ ပစ္ဆတော အာဂစ္ဆန္တာ ဘိက္ခူ အမ္ဗပက္
ကာနိ ခာဒန္တာ ဧဝ အာဂမိံသု။ ရာဇာ “ဧဝရူပေ ကိရ အမ္ဗရုက္ခော ဥဋ္ဌိတော”တိ သုတွာ “မာ နံ ကောစိ ဆိန္ဒီ”တိ
အာရက္ခံ ဌပေသိ။ သော ပန ကဏ္ဍေန ရောပိတတ္တာ **ကဏ္ဍမ္ဗရုက္ခော** တွေဝ ပညာယိ။ ဓုတ္တကာပိ အမ္ဗပက္ကာနိ
ခာဒိတွာ “ဟရေ ဒုဋ္ဌတိတ္ထိယာ ‘သမဏော ကိရ ဂေါတမော ကဏ္ဍမ္ဗရုက္ခမူလေ ပါဋိဟာရိယံ ကရိဿတီ’တိ တုမှေ
ဟိ ယောဇနပ္ပမာဏဋ္ဌာနေ တဒဟုဇာတာပိ အမ္ဗပေါတကာ ဥပ္ပာဋိတာ, ကဏ္ဍမ္ဗော နာမ အယ”န္တိ ဝတွာ တေ ဥစ္ဆိ
ဋ္ဌအမ္ဗဋ္ဌီဟိ ပဟရိံသု။

သက္ကော ဝါတဝလာဟကံ ဒေဝပုတ္တံ အာဏာပေသိ “တိတ္ထိယာနံ မဏ္ဍပံ ဝါတေဟိ ဥပ္ပာဋေတွာ ဥက္ကာရဘူမိယံ
ခိပါပေဟီ”တိ။ သော တထာ အကာသိ။ သူရိယမ္ပိ ဒေဝပုတ္တံ အာဏာပေသိ “သူရိယမဏ္ဍလံ နိက္ကမုန္တော တာပေ
ဟီ”တိ။ သော တထာ အကာသိ။ ပုန ဝါတဝလာဟကံ အာဏာပေသိ “ဝါတမဏ္ဍလံ ဥဋ္ဌာပေန္တော ယာဟီ”တိ။ သော
တထာ ကရောန္တော တိတ္ထိယာနံ ပဂ္ဃရိတသေဒသရီရေ ရဇောဝဋ္ဋိယာ ဩကိရိ။ တေ တမ္ဗမတ္တိကသဒိသာ အဟေသုံ။
ဝဿဝလာဟကမ္ပိ အာဏာပေသိ “မဟန္တာနိ ဖုသိတာနိ ပါတေဟီ”တိ။ သော တထာ အကာသိ။ အထ နေသံ ကာယော က
ဗရကဝိသဒိသော အဟောသိ။ တေ နိဂဏ္ဌာ လဇ္ဇမာနာ ဟုတွာ သမ္မုခသမ္မုခဋ္ဌာနေနေဝ ပလာယိံသု။ ဧဝံ ပလာယန္
တေသု ပုရာဏကဿပဿ ဥပဋ္ဌာကော ဧကော ကဿကော “ဣဒါနိ မေ အယျာနံ ပါဋိဟာရိယကရဏဝေလာ, ဂန္
တွာ ပါဋိဟာရိယံ ပဿိဿာမီ”တိ ဂေါဏေ ဝိဿဇ္ဇေတွာ ပါတောဝ အာဘတံ ယာဂုကုဋံ ယောတ္တကဉ္စ
ဂဟေတွာ အာဂစ္ဆန္တော ပုရာဏံ တထာ ပလာယန္တံ ဒိသွာ, ဘန္တေ, အဇ္ဇ ‘အယျာနံ ပါဋိဟာရိယံ ပဿိဿ
သာမီ’တိ အာဂစ္ဆာမိ, တုမှေ ပန ကဟံ ဂစ္ဆထာ”တိ။ ကိံ တေ ပါဋိဟာရိယေန, ဣမံ ကုဋဉ္စ ယောတ္တဉ္စ ဒေဟီတိ။
သော တေန ဒိန္နံ ကုဋဉ္စ ယောတ္တဉ္စ အာဒါယ နဒီတီရံ ဂန္တွာ ကုဋံ ယောတ္တေန အတ္တနော ဂီဝါယ ဗန္ဓိတွာ လဇ္ဇ
န္တော ကိဉ္စိ အကထေတွာ ရဟဒေ ပတိတွာ ဥဒကပုဗ္ဗုဠေ ဥဋ္ဌာပေန္တော ကာလံ ကတွာ အဝီစိမှိ နိဗ္ဗတ္တိ။

သက္ကော အာကာသေ ရတနစင်္ကမံ မာပေသိ။ တဿ ဧကော ကောဋိ ပါစီနစက္ကဝါဠမုခဝဋ္ဋိယံ အဟောသိ,
ဧကော ပစ္ဆိမစက္ကဝါဠမုခဝဋ္ဋိယံ။ သတ္ထာ သန္နိပတိတာယ ဆတ္တိံသယောဇနိကာယ ပရိသာယ ဝဍ္ဎမာနကစ္ဆာယာယ
“ဣဒါနိ ပါဋိဟာရိယကရဏဝေလာ”တိ ဂန္ဓကုဋိတော နိက္ခမိတွာ ပမုခေ အဋ္ဌာသိ။ အထ နံ **ဃရဏီ** နာမ ဣဒ္ဓိမန္တီ
ဧကာ အနာဂါမိဥပါသိကာ ဥပသင်္ကမိတွာ, “ဘန္တေ, မာဒိသာယ ဓီတရိ ဝိဇ္ဇမာနာယ တုမှာကံ ကိလမနကိစ္စံ နတ္ထိ,
အဟံ ပါဋိဟာရိယံ ကရိဿာမီ”တိ အာဟ။ “ကထံ တွံ ကရိဿသိ, ဃရဏီ”တိ? “ဘန္တေ, ဧကသ္မိံ စက္ကဝါဠဂဗ္ဘ
ေ မဟာပထဝိံ ဥဒကံ ကတွာ ဥဒကသကုဏိကာ ဝိယ နိမုဇ္ဇိတွာ ပါစီနစက္ကဝါဠမုခဝဋ္ဋိယံ အတ္တာနံ ဒဿေဿ
သာမိ, တထာ ပစ္ဆိမဥတ္တရဒက္ခိဏစက္ကဝါဠမုခဝဋ္ဋိယံ, တထာ မဇ္ဈေ”။ မဟာဇနော မံ ဒိသွာ “ကာ ဧသာ”တိ ဝုတ္တေ ဝ
က္ခတိ “ဃရဏီ နာမေသာ, အယံ တာဝ ဧကိဿာ ဣတ္ထိယာ အာနုဘာဝေါ, ဗုဒ္ဓါနုဘာဝေါ ပန ကီဒိသော ဘဝိဿ
တီ”တိ ။ ဧဝံ တိတ္ထိယာ တုမှေ အဒိသွာဝ ပလာယိဿန္တီတိ။ အထ နံ သတ္ထာ “ဇာနာမိ တေ ဃရဏီ ဧဝရူပံ ပါဋိ
ဟာရိယံ ကာတုံ သမတ္ထဘာဝံ, န ပနာယံ တဝတ္ထာယ ဗဒ္ဓော မာလာပုဋော”တိ ဝတွာ ပဋိက္ခိပိ။ သာ “န မေ သတ္ထာ
အနုဇာနာတိ, အဒ္ဓါ မယာ ဥတ္တရိတရံ ပါဋိဟာရိယံ ကာတုံ သမတ္ထော အညော အတ္ထီ”တိ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။ သ
တ္ထာပိ “ဧဝမေဝ တေသံ ဂုဏော ပါကဋော ဘဝိဿတီတိ ဧဝံ ဆတ္တိံသယောဇနိကာယ ပရိသာယ မဇ္ဈေ သီဟနာဒံ န
ဒိဿတီ”တိ မညမာနော အပရေပိ ပုစ္ဆိ – “တုမှေ ပန ကထံ ပါဋိဟာရိယံ ကရိဿထာ”တိ။ တေ “ဧဝဉ္စ ဧဝဉ္စ ကရိဿ
သာမ, ဘန္တေ”တိ သတ္ထု ပုရတော ဌိတာဝ သီဟနာဒံ နဒိံသု။ တေသု ကိရ **စူဠအနာထပိဏ္ဍိကော** “မာဒိသေ အနာဂါမိဥ
ပါသကေ ပုတ္တေ ဝိဇ္ဇမာနေ သတ္ထု ကိလမနကိစ္စံ နတ္ထီ”တိ စိန္တေတွာ “အဟံ, ဘန္တေ, ပါဋိဟာရိယံ ကရိဿ
သာမီ”တိ ဝတွာ “ကထံ ကရိဿသီ”တိ ပုဋ္ဌော “အဟံ, ဘန္တေ, ဒွာဒသယောဇနိကံ ဗြဟ္မတ္တဘာဝံ နိမ္မိနိတွာ ဣ
မိဿာ ပရိသာယ မဇ္ဈေ မဟာမေဃဂဇ္ဇိတသဒိသေန သဒ္ဒေန ဗြဟ္မအပ္ဖောဋနံ နာမ အပ္ဖောဋေဿာမီ”တိ။ မဟာ
ဇနော “ကိံ နာမေသော သဒ္ဒော”တိ ပုစ္ဆိတွာ “စူဠအနာထပိဏ္ဍိကဿ ကိရ ဗြဟ္မအပ္ဖောဋနသဒ္ဒော နာမာ”တိ ဝ
က္ခတိ။ တိတ္ထိယာ “ဂဟပတိကဿ ကိရ တာဝ ဧသော အာနုဘာဝေါ, ဗုဒ္ဓါနုဘာဝေါ ကီဒိသော ဘဝိဿတီ”တိ တုမှေ
အဒိသွာဝ ပလာယိဿန္တီတိ။ သတ္ထာ “ဇာနာမိ တေ အာနုဘာဝ”န္တိ တဿပိ တထေဝ ဝတွာ ပါဋိဟာရိယကရဏံ
နာနုဇာနိ။

အထေကော ပဋိသမ္ဘိဒပ္ပတ္တာ သတ္တဝဿိကာ စီရသာမဏေရီ ကိရ နာမ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ "အဟံ, ဘန္တေ, ပဋိဟာရိယံ ကရိဿာမီ"တိ အာဟ။ "ကထံ ကရိဿသိ စီရေ"တိ? "ဘန္တေ, သိနေရုဉ္စ စက္ကဝါဠပဗ္ဗတဉ္စ ဟိမဝန္တဉ္စ အာဟရိတွာ ဣမသ္မိံ ဌာနေ ပဋိပာဋိယာ ဌပေတွာ အဟံ ဟံသသကုဏီ ဝိယ တတော တတော နိက္ခမိတွာ အသဇ္ဇမာနာ ဂမိဿာမိ, မဟာဇနော မံ ဒိသွာ 'ကာ ဧသာ'တိ ပုစ္ဆိတွာ 'စီရသာမဏေရီ'တိ ဝက္ခတိ။ တိတ္ထိယာ 'သတ္တဝဿိကာယ တာဝ သာမဏေရိယာ အယမာနုဘာဝေါ, ဗုဒ္ဓါနုဘာဝေါ ကီဒိသော ဘဝိဿတီ'တိ တုမှေ ဟ အဒိသွာဝ ပလာယိဿန္တီ"တိ။ ဣတော ပရံ ဧဝရူပါနိ ဝစနာနိ ဝုတ္တာနုသာရေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ တဿာပိ ဘဂဝါ "ဇာနာမိ တေ အာနုဘာဝ"န္တိ ဝတွာ ပာဋိဟာရိယကရဏံ နာနုဇာနိ။ အထေကော ပဋိသမ္ဘိဒပ္ပတ္တော ခီဏာသဝေါ **စုန္ဒသာမဏေရော** နာမ ဇာတိယာ သတ္တဝဿိကော သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ "အဟံ ဘဂဝါ ပာဋိဟာရိယံ ကရိဿာမီ"တိ ဝတွာ "ကထံ ကရိဿသီ"တိ ပုဋ္ဌော အာဟ – "အဟံ, ဘန္တေ, ဇမ္ဗုဒီပဿ ဓဇဘူတံ မဟာဇမ္ဗုရုက္ခံ ခန္ဓေ ဂဟေတွာ စာလေတွာ မဟာဇမ္ဗုပေသိယော အာဟရိတွာ ဣမံ ပရိသံ ခါဒာပေဿာမိ, ပာရိစ္ဆတ္တကကုသုမာနိ စ အာဟရိတွာ တုမှေ ဟ ဝန္ဒိဿာမီ"တိ။ သတ္ထာ "ဇာနာမိ တေ အာနုဘာဝ"န္တိ တဿ ပာဋိဟာရိယကရဏံ ပဋိက္ခိပိ။

အထ ဥပ္ပလဝဏ္ဏာ ထေရီ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ "အဟံ, ဘန္တေ, ပာဋိဟာရိယံ ကရိဿာမီ"တိ ဝတွာ "ကထံ ကရိဿသီ"တိ ပုဋ္ဌာ အာဟ – "အဟံ, ဘန္တေ, သမန္တာ ဒွါဒသယောဇနိကံ ပရိသံ ဒဿေတွာ အာဝဋ္ဋတော ဆတ္တိံသယောဇနာယ ပရိသာယ ပရိဝုတော စက္ကဝတ္တိရာဇာ ဟုတွာ အာဂန္တွာ တုမှေ ဟ ဝန္ဒိဿာမီ"တိ ။ သတ္ထာ "ဇာနာမိ တေ အာနုဘာဝ"န္တိ တဿာပိ ပာဋိဟာရိယကရဏံ ပဋိက္ခိပိ။ အထ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရော ဘဂဝန္တံ ဝန္ဒိတွာ "အဟံ, ဘန္တေ, ပာဋိဟာရိယံ ကရိဿာမီ"တိ ဝတွာ "ကထံ ကရိဿသီ"တိ ပုဋ္ဌော အာဟ – "အဟံ, ဘန္တေ, သိနေရုပဗ္ဗတရာဇာနံ ဒန္တန္တရေ ဌပေတွာ မာသသာသပဗီဇံ ဝိယ ခါဒိဿာမီ"တိ။ "အညံ ကိံ ကရိဿသီ"တိ? "ဣမံ မဟာပထဝိံ ကဋသာရကံ ဝိယ သံဝေလ္လိတွာ အင်္ဂုလန္တရေ နိက္ခိပိဿာမီ"တိ။ "အညံ ကိံ ကရိဿသီ"တိ? "မဟာပထဝိံ ကုလာလစက္ကံ ဝိယ ပရိဝတ္တေတွာ မဟာဇနံ ပထဝောဇံ ခါဒာပေဿာမီ"တိ။ "အညံ ကိံ ကရိဿသီ"တိ? "ဝါမဟတ္ထေ ပထဝိံ ကတွာ ဣမေ သတ္တေ ဒက္ခိဏဟတ္ထေန အညသ္မိံ ဒီပေ ဌပေဿာမီ"တိ။ "အညံ ကိံ ကရိဿသီ"တိ? "သိနေရုံ ဆတ္တဒဏ္ဍံ ဝိယ ကတွာ မဟာပထဝိံ ဥက္ခိပိတွာ တဿုပရိ ဌပေတွာ ဆတ္တဟတ္ထော ဘိက္ခု ဝိယ ဧကဟတ္ထေနာဒာယ အာကာသေ စင်္ကမိဿာမီ"တိ။ သတ္ထာ "ဇာနာမိ တေ အာနုဘာဝ"န္တိ တဿပိ ပာဋိဟာရိယကရဏံ နာနုဇာနိ။ သော "ဇာနာတိ မညေ သတ္ထာ မယာ ဥတ္တရိတရံ ပာဋိဟာရိယံ ကာတုံ သမတ္ထ"န္တိ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။

အထ နံ သတ္ထာ "နာယံ မောဂ္ဂလ္လာန တဝတ္ထာယ ဗဒ္ဓော ဗာလာပုဋော။ အဟဉ္ဟိ အသမဓုရော, မမ ဓုရံ အညော ဝဟိတုံ သမတ္ထော နာမ နတ္ထိ။ အနစ္ဆရိယမေတံ, ယံ ဣဒါနိ မမ ဓုရံ ဝဟိတုံ သမတ္ထော နာမ ဘဝေယျ။ အဟေတုကတိရစ္ဆာနယောနိယံ နိဗ္ဗတ္တကာလေပိ မမ ဓုရံ အညော ဝဟိတုံ သမတ္ထော နာမ နာဟောသိယေဝ"တိ ဝတွာ "ကဒါ ပန, ဘန္တေ"တိ ထေရေန ပုဋ္ဌော အတီတံ အာဟရိတွာ –

"ယတော ယတော ဂရု ဓုရံ၊ ယတော ဂမ္ဘီရဝတ္တနီ။
တဒဿု ကဏှံ ယုဉ္ဇန္တိ၊ သွာဿု တံ ဝဟတေ ဓုရ"န္တိ။ –

ဣဒံ **ကဏှဥသဘဇာတကံ** (ဇာ. ၁.၁.၂၉) ဝိတ္ထာရေတွာ ပုန တမေဝ ဝတ္ထုံ ဝိသေသေတွာ ဒဿေန္တော –

"မနုညမေဝ ဘာသေယျ၊ နာမနုညံ ကုဒါစနံ။
မနုညံ ဘာသမာနဿ၊ ဂရုံ ဘာရံ ဥဒဒ္ဓရိ။
ဓနဉ္စ နံ အလာဘေသိ၊ တေန စတ္တမနော အဟူ"တိ။ –

ဣဒံ **နန္ဒိဝိသာလဇာတကံ** ဝိတ္ထာရေတွာ ကထေသိ။ ကထေတွာ စ ပန သတ္ထာ ရတနစင်္ကမံ အဘိရုဟိ, ပုရတော ဒွါဒသယောဇနိကာ ပရိသာ အဟောသိ တထာ ပစ္ဆတော စ ဥတ္တရတော စ ဒက္ခိဏတော စ။ ဥဇုကံ ပန စတုဝီသတိယောဇနိကာယ ပရိသာယ မဇ္ဈေ ဘဂဝါ ယမကပာဋိဟာရိယံ အကာသိ။

တံ ပါဠိတော တာဝ ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗံ (ပဋိ. မ. ၁.၁၁၆) – ကတမံ တထာဂတဿ ယမကပါဋိဟာရိယေ ဉာဏံ? ဣဓ တထာဂတော ယမကပါဋိဟာရိယံ ကရောတိ အသာဓာရဏံ သာဝကေဟိ, ဥပရိမကာယတော အဂ္ဂိက္ခန္ဓော ပဝတ္တတိ, ဟေဋ္ဌိမကာယတော ဥဒကဓာရာ ပဝတ္တတိ ။ ဟေဋ္ဌိမကာယတော အဂ္ဂိက္ခန္ဓော ပဝတ္တတိ, ဥပရိမကာယတော ဥဒကဓာရာ ပဝတ္တတိ။ ပုရတ္ထိမကာယတော, ပစ္ဆိမကာယတော; ပစ္ဆိမကာယတော, ပုရတ္ထိမကာယတော; ဒက္ခိဏအက္ခိတော, ဝါမအက္ခိတော; ဝါမအက္ခိတော, ဒက္ခိဏအက္ခိတော; ဒက္ခိဏကဏ္ဏသောတတော, ဝါမကဏ္ဏသောတတော; ဝါမကဏ္ဏသောတတော, ဒက္ခိဏကဏ္ဏသောတတော; ဒက္ခိဏနာသိကာသောတတော, ဝါမနာသိကာသောတတော; ဝါမနာသိကာသောတတော, ဒက္ခိဏနာသိကာသောတတော; ဒက္ခိဏအံသကူဋတော, ဝါမအံသကူဋတော; ဝါမအံသကူဋတော, ဒက္ခိဏအံသကူဋတော; ဒက္ခိဏဟတ္ထတော, ဝါမဟတ္ထတော; ဝါမဟတ္ထတော, ဒက္ခိဏဟတ္ထတော; ဒက္ခိဏပဿတော, ဝါမပဿတော; ဝါမပဿတော, ဒက္ခိဏပဿတော; ဒက္ခိဏပါဒတော, ဝါမပါဒတော; ဝါမပါဒတော, ဒက္ခိဏပါဒတော; အင်္ဂုလင်္ဂုလေဟိ, အင်္ဂုလန္တရိကာဟိ; အင်္ဂုလန္တရိကာဟိ, အင်္ဂုလင်္ဂုလေဟိ; ဧကေကလောမကူပတော အဂ္ဂိက္ခန္ဓော ပဝတ္တတိ, ဧကေကလောမတော ဥဒကဓာရာ ပဝတ္တတိ။ ဧကေကလောမတော အဂ္ဂိက္ခန္ဓော ပဝတ္တတိ, ဧကေကလောမကူပတော ဥဒကဓာရာ ပဝတ္တတိ ဆန္နံ ဝဏ္ဏာနံ နီလာနံ ပီတကာနံ လောဟိတကာနံ ဩဒာတာနံ မဉ္ဇိဋ္ဌာနံ ပဘဿရာနံ။ ဘဂဝါ စင်္ကမတိ, ဗုဒ္ဓနိမ္မိတော တိဋ္ဌတိ ဝါ နိသီဒတိ ဝါ သေယျံ ဝါ ကပ္ပေတိ။ပေ.။ နိမ္မိတော သေယျံ ကပ္ပေတိ, ဘဂဝါ စင်္ကမတိ ဝါ တိဋ္ဌတိ ဝါ နိသီဒတိ ဝါ။ ဣဒံ တထာဂတဿ ယမကပါဋိဟာရိယေ ဉာဏန္တိ။

ဣဒံ ပန ပါဋိဟာရိယံ ဘဂဝါ တသ္မိံ စင်္ကမေ စင်္ကမိတွာ အကာသိ။ တဿ တေဇောကသိဏသမာပတ္တိဝသေန ဥပရိမကာယတော အဂ္ဂိက္ခန္ဓော ပဝတ္တတိ, အာပေါကသိဏသမာပတ္တိဝသေန ဟေဋ္ဌိမကာယတော ဥဒကဓာရာ ပဝတ္တတိ။ န ပန ဥဒကဓာရာယ ပဝတ္တနဋ္ဌာနတော အဂ္ဂိက္ခန္ဓော ပဝတ္တတိ, အဂ္ဂိက္ခန္ဓဿ ပဝတ္တနဋ္ဌာနတော ဥဒကဓာရာ ပဝတ္တတီတိ ဒဿေတုံ "ဟေဋ္ဌိမကာယတော ဥပရိမကာယတော"တိ ဝုတ္တံ။ ဧသေဝ နယော သဗ္ဗပဒေသု။ အဂ္ဂိက္ခန္ဓော ပနေတ္ထ ဥဒကဓာရာယ အသမ္မိဿော အဟောသိ, တထာ ဥဒကဓာရာ အဂ္ဂိက္ခန္ဓေန။ ဥဘယမ္ပိ ကိရ စေတံ ယာဝ ဗြဟ္မလောကာ ဥဂ္ဂန္တွာ စက္ကဝါဠမုခဝဋ္ဋိယံ ပတတိ။ "ဆန္နံ ဝဏ္ဏာန"န္တိ ဝုတ္တာ ပနဿ ဆဗ္ဗဏ္ဏရံသိယော ဃဋ္ဋေဟိ အာသိဉ္စမာနံ ဝိလီနသုဝဏ္ဏံ ဝိယ ယန္တနာလိကတော နိက္ခန္တသုဝဏ္ဏရသဓာရာ ဝိယ စ ဧကစက္ကဝါဠဂဗ္ဘတော ဥဂ္ဂန္တွာ ဗြဟ္မလောကံ အာဟစ္စ ပဋိနိဝတ္တိတွာ စက္ကဝါဠမုခဝဋ္ဋိမေဝ ဂဏှိံသု။ ဧကစက္ကဝါဠဂဗ္ဘံ ဝက္ကေဟနသိကံ ဝိယ ဗောဓိဃရံ အဟောသိ ဧကာလောကံ။

တံဒိဝသံ သတ္ထာ စင်္ကမိတွာ ပါဋိဟာရိယံ ကရောန္တော အန္တရန္တရာ မဟာဇနဿ ဓမ္မံ ကထေသိ။ ကထေန္တော စ ဇနံ နိရဿာသံ အကတွာ တဿ အဿာသတရံ ဒေတိ။ တသ္မိံ ခဏေ မဟာဇနော သာဓုကာရံ ပဝတ္တေသိ။ တဿ သာဓုကာရပဝတ္တနကာလေ သတ္ထာ တာဝမဟတိယာ ပရိသာယ စိတ္တံ ဩလောကေန္တော ဧကေကဿ သောဠသန္နံ အာကာရာနံ ဝသေန စိတ္တာစာရံ အညာသိ။ ဧဝံ လဟုကပရိဝတ္တံ ဗုဒ္ဓါနံ စိတ္တံ ။ ယော ယော ယသ္မိဉ္စ ဓမ္မေ ယသ္မိဉ္စ ပါဋိဟီရေ ပသန္နော, တဿ တဿ အဇ္ဈာသယဝသေနေဝ ဓမ္မဉ္စ ကထေသိ, ပါဋိဟီရဉ္စ အကာသိ။ ဧဝံ ဓမ္မေ ဒေသိယမာနေ ပါဋိဟီရေ စ ကရိယမာနေ မဟာဇနဿ ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသိ။ သတ္ထာ ပန တသ္မိံ သမာဂမေ အတ္တနော မနံ ဂဟေတွာ အညံ ပဉှံ ပုစ္ဆိတုံ သမတ္ထံ အဒိသွာ နိမ္မိတဗုဒ္ဓံ မာပေသိ။ တေန ပုစ္ဆိတံ ပဉှံ သတ္ထာ ဝိဿဇ္ဇေသိ, သတ္ထာရာ ပုစ္ဆိတံ သော ဝိဿဇ္ဇေသိ။ ဘဂဝတော စင်္ကမနကာလေ နိမ္မိတော ဌာနာဒီသု အညတရံ ကပ္ပေသိ, နိမ္မိတဿ စင်္ကမနကာလေ ဘဂဝါ ဌာနာဒီသု အညတရံ ကပ္ပေသိ။ တမတ္ထံ ဒဿေတုံ "နိမ္မိတော စင်္ကမတိ ဝါ"တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဧဝံ ကရောန္တဿ သတ္ထု ပါဋိဟာရိယံ ဒိသွာ ဓမ္မကထံ သုတွာ တသ္မိံ သမာဂမေ ဝီသတိယာ ပါဏကောဋီနံ ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသိ။

သတ္ထာ ပါဋိဟီရံ ကရောန္တောဝ "ကတ္ထ နု ခေါ အတီတဗုဒ္ဓါ ဣဒံ ပါဋိဟီရံ ကတွာ ဝဿံ ဥပေန္တီ"တိ အာဝဇ္ဇေတွာ "တာဝတိံသဘဝနေ ဝဿံ ဥပဂန္တွာ မာတု အဘိဓမ္မပိဋကံ ဒေသေန္တီ"တိ ဒိသွာ ဒက္ခိဏပါဒံ ဥက္ခိပိတွာ ယုဂန္ဓရမတ္ထကေ ဌပေတွာ ဣတရံ ပါဒံ ဥက္ခိပိတွာ သိနေရုမတ္ထကေ ဌပေသိ။ ဧဝံ အဋ္ဌသဋ္ဌိယောဇနသတသဟဿဋ္ဌာနေ တယော ပဒဝါရာ အဟေသုံ, ဒွေဝ ပါဒဆိဒ္ဒါနိ။ သတ္ထာ ပါဒံ ပသာရေတွာ အက္ကမီတိ န သလ္လက္ခေတဗ္ဗံ။ တဿ ဟိ ပါဒုက္ခိပနကာလေယေဝ ပဗ္ဗတာ ပါဒမူလံ အာဂန္တွာ သမ္ပဋိစ္ဆိံသု, သတ္ထာရာ အက္ကမနကာလေ တေ ပဗ္ဗတာ ဥဋ္ဌာယ သကဋ္ဌာနေယေဝ အဋ္ဌံသု။ သက္ကော သတ္ထာရံ ဒိသွာ စိန္တေသိ – "ပဏ္ဍုကမ္ဗလ

သီလာယ မညေ သတ္ထာ ဣမံ ဝဿာတသံ ဥပေဿတိ, ဗဟူနဉ္စ ဒေဝတာနံ ဥပကာရော ဘဝိဿတိ, သတ္ထရိ ပနေ တ္ထ ဝဿာတသံ ဥပဂတေ အညာ ဒေဝတာ ဟတ္ထမ္ပိ ဌပေတုံ န သက္ခိဿန္တိ။ အယံ ခော ပန ပဏ္ဍုကမ္ဗလသိ လာ ဒီဃတော သဋ္ဌိယောဇနာ, ဝိတ္ထာရတော ပဏ္ဏာသယောဇနာ, ပုထုလတော ပန္နရသယောဇနာ, သတ္ထရိ နိသိန္နေပိ တု စ္ဆံ ဘဝိဿတီ''တိ။ သတ္ထာ တဿ အဇ္ဈာသယံ ဝိဒိတွာ အတ္တနော သင်္ဃာဋိံ သီလာသနံ ပဋိစ္ဆာဒယမာနံ ခိပိ။ သ က္ကော စိန္တေသိ – ''စီဝရံ တာဝ ပဋိစ္ဆာဒယမာနံ ခိပိ, သယံ ပန ပရိတ္တကေ ဌာနေ နိသီဒိဿတီ''တိ။ သတ္ထာ တဿ အဇ္ဈာသယံ ဝိဒိတွာ နီစပီဌကံ မဟာပံသုကူလိကော ဝိယ ပဏ္ဍုကမ္ဗလသိလံ အန္တောစီဝရဘောဂေယေဝ ကတွာ နိသီဒိ။ မဟာဇနောပိ တံခဏညေဝ သတ္ထာရံ ဩလောကေန္တော နာဒ္ဒသ, စန္ဒဿ အတ္ထင်္ဂမိတကာလော ဝိယ သူရိ ယဿ စ အတ္ထင်္ဂမိတကာလော ဝိယ အဟောသိ။ မဟာဇနော –

''ဂတော နု စိတ္တကူဋံ ဝါ, ကေလာသံ ဝါ ယုဂန္ဓရံ။
န နော ဒက္ခေမု သမ္ဗုဒ္ဓံ, လောကဇေဋ္ဌံ နရာသဘ''န္တိ။ –

ဣမံ ကထံ ဝဒန္တော ပရိဒေဝိ။ အပရေ ''သတ္ထာ နာမ ပဝိဝေကရတော, သော 'ဧဝရူပါယ မေ ပရိသာယ ဧဝရူပံ ပာဋိဟီရံ ကတ'န္တိ လဇ္ဇာယ အညံ ရဋ္ဌံ ဝါ ဇနပဒံ ဝါ ဂတော ဘဝိဿတိ, န အနိ တံ ဒက္ခိဿာမာ''တိ ပရိဒေဝန္တာ ဣမံ က ထမာဟံသု –

''ပဝိဝေကရတော ဓီရော, နိမံ လောကံ ပုနေဟိတိ။
န နော ဒက္ခေမု သမ္ဗုဒ္ဓံ, လောကဇေဋ္ဌံ နရာသဘ''န္တိ။

တေ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနံ ပုစ္ဆိံသု – ''ကဟံ, ဘန္တေ, သတ္ထာ''တိ? သော သယံ ဇာနန္တောပိ ''ပရေသမ္ပိ ဂုဏာ ပာကဋာ ဟောန္တူ''တိ အဇ္ဈာသယေန ''အနုရုဒ္ဓံ ပုစ္ဆထ''တိ အာဟ။ တေ ထေရံ တထာ ပုစ္ဆိံသု – ''ကဟံ, ဘန္တေ, သတ္ထာ''တိ? တာဝတိံသဘဝနေ ပဏ္ဍုကမ္ဗလသိလာယံ ဝဿံ ဥပဂန္တွာ မာတု အဘိဓမ္မပိဋကံ ဒေသေတုံ ဂတောတိ။ ''ကဒါ အာဂမိဿတိ, ဘန္တေ''တိ? ''တယော မာသေ အဘိဓမ္မပိဋကံ ဒေသေတွာ မဟာပဝါရဏဒိဝသေ''တိ။ တေ ''သ တ္ထာရံ အဒိသွာ န ဂမိဿာမာ''တိ တတ္ထေဝ ခန္ဓာဝါရံ ဗန္ဓိံသု။ အာကာသမေဝ ကိရ နေသံ ဆဒနံ အဟောသိ။ တာယ စ မဟတိယာ ပရိသာယ သရီရနိဿန္ဒော နာမ န ပညာယိ, ပထဝီ ဝိဝရံ အဒါသိ, သဗ္ဗတ္ထ ပရိသုဒ္ဓမေဝ ဘူမိတလံ အဟောသိ။

သတ္ထာ ပဌမမေဝ မောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရံ အဝေါစ – ''မောဂ္ဂလ္လာန, တွံ ဓေတိဿာယ ပရိသာယ ဓမ္မံ ဒေ သေယျာသိ, စူဠအနာထပိဏ္ဍိကော အာဟာရံ ဒဿတီ''တိ။ တသ္မာ တံ တေမာသံ စူဠအနာထပိဏ္ဍိကောဝ တဿာ ပရိသာယ ယာပနံ ယာဂုဘတ္တံ ခါဒနီယံ တမ္ဗူလတေလဂန္ဓမာလာပိလန္ဓနာနိ စ အဒါသိ။ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော ဓမ္မံ ဒေသေသိ, ပာဋိဟာရိယဒဿနတ္ထံ အာဂတာဂတေဟိ ပုဋ္ဌပဉှေ စ ဝိဿဇ္ဇေသိ။ သတ္ထာရမ္ပိ မာတု အဘိဓမ္မ ဒေသနတ္ထံ ပဏ္ဍုကမ္ဗလသိလာယံ ဝဿံ ဥပဂတံ ဒသသဟဿစက္ကဝါဠဒေဝတာ ပရိဝါရယိံသု။ တေန ဝုတ္တံ –

''တာဝတိံသေ ယဒါ ဗုဒ္ဓေါ, သိလာယံ ပဏ္ဍုကမ္ဗလေ။
ပါရိစ္ဆတ္တကမူလမှိ, ဝိဟာသိ ပုရိသုတ္တမော။

''ဒသသု လောကဓာတူသု, သန္နိပတိတွာန ဒေဝတာ။
ပယိရုပါသန္တိ သမ္ဗုဒ္ဓံ, ဝသန္တံ နာဂမုဒ္ဓနိ။

''န ကောစိ ဒေဝေါ ဝဏ္ဏေန, သမ္ဗုဒ္ဓဿ ဝိရောစတိ။
သဗ္ဗေ ဒေဝေ အတိက္ကမ္မ, သမ္ဗုဒ္ဓေါဝ ဝိရောစတီ''တိ။ (ပေ. ဝ. ၃၁၇-၃၁၉)။

ဧဝံ သဗ္ဗာ ဒေဝတာ အတ္တနော သရီရပ္ပဘာယ အဘိဘဝိတွာ နိသိန္နဿ ပနဿ မာတာ တုသိတဝိမာနတော အာ ဂန္တွာ ဒက္ခိဏပဿေ နိသီဒိ။ ဣန္ဒကောပိ ဒေဝပုတ္တော အာဂန္တွာ ဒက္ခိဏပဿေယေဝ နိသီဒိ, အင်္ကုရော ဝါမပ ဿေ နိသီဒိ။ သော မဟေသက္ခာသု ဒေဝတာသု သန္နိပတန္တီသု အပဂန္တွာ ဒွါဒသယောဇနိကေ ဌာနေ ဩကာသံ

လဘိ, ဣန္ဒကော တတ္ထေဝ နိသီဒိ။ သတ္ထာ တေ ဥဘောပိ ဩလောကေတွာ အတ္တနော သာသနေ ဒက္ခိဏေယ္ယပုဂ္ဂ လာနံ ဒိန္နအနသ္သ မဟပ္ဖလဘာဝံ ဉာပေတုကာမော ဧဝမာဟ – ''အင်္ကုရ, တယာ ဒီဃမန္တရေ ဒသဝဿသဟဿပ ရိမာဏကာလေ ဒွာဒသယောဇနိကံ ဥဒ္ဓနပန္တိံ ကတွာ မဟာအနံ ဒိန္နံ, ဣအနိ မမ သမာဂမံ အာဂန္တွာ ဒွာဒသယော ဇနိကေ ဌာနေ ဩကာသံ လဘိ, ကိံ နု ခေါ တွေ့ ကာရဏ''န္တိ? ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ –

''ဩလောကေတွာန သမ္ဗုဒ္ဓေါ, အင်္ကုရဉ္စာပိ ဣန္ဒကံ။
ဒက္ခိဏေယ္ယံ သမ္ဘာဝေန္တော, ဣဒံ ဝစနမဗ္ရဝိ။

''မဟာအနံ တယာ ဒိန္နံ, အင်္ကုရ ဒီဃမန္တရေ။
အတိဒူရေ နိသိန္နောသိ, အာဂစ္ဆ မမ သန္တိကေ''တိ။ (ပေ. ဝ. ၃၂၁-၃၂၂)။

သော သဒ္ဒေါ ပထဝီတလံ ဟပုဏိ။ သဗ္ဗာပိ နံ သာ ပရိသာ အသ္သောသိ။ ဧဝံ ဝုတ္တေ –

''စောဒိတော ဘာဝိတတ္တေန, အင်္ကုရော ဧတမဗ္ရဝိ။
ကိံ မယှံ တေန အနေန, ဒက္ခိဏေယ္ယေန သုညတံ။

''အယံ သော ဣန္ဒကော ယက္ခော, ဒဇ္ဇာ အနံ ပရိတ္တကံ။
အတိရောစတိ အမှေဟိ, စန္ဒော တာရာဂဏေ ယထာ''တိ။ (ပေ. ဝ. ၃၂၃-၃၂၄)။

တတ္ထ **ဒဇ္ဇာ** တိ ဒတွာ။ ဧဝံ ဝုတ္တေ သတ္ထာ ဣန္ဒကံ အာဟ – ''ဣန္ဒက, တွံ မမ ဒက္ခိဏပဿေ နိသိန္နော, ကသ္မာ အနပဂန္တွာဝ နိသီဒသီ''တိ? သော ''အဟံ, ဘန္တေ, သုခေတ္တေ အပ္ပကဗီဇံ ဝပနကဿကော ဝိယ ဒက္ခိ ဏေယ္ယသမ္ပဒံ အလတ္ထ''န္တိ ဒက္ခိဏေယ္ယံ ပဘာဝေန္တော အာဟ –

''ဥဇ္ဇင်္ဂလေ ယထာ ခေတ္တေ, ဗီဇံ ဗဟုမ္ပိ ရောပိတံ။
န ဖလံ ဝိပုလံ ဟောတိ, နပိ တောသေတိ ကဿကံ။

''တထေဝ အနံ ဗဟုကံ, ဒုဿီလေသု ပတိဋ္ဌိတံ။
န ဖလံ ဝိပုလံ ဟောတိ, နပိ တောသေတိ အာယကံ။

''ယထာပိ ဘဒ္ဒကေ ခေတ္တေ, ဗီဇံ အပ္ပမ္ပိ ရောပိတံ။
သမ္မာ ဓာရံ ပဝေစ္ဆန္တေ ဖလံ တောသေတိ ကဿကံ။

''တထေဝ သီလဝန္တေသု, ဂုဏဝန္တေသု တာဒိသု။
အပ္ပကမ္ပိ ကတံ ကာရံ, ပုညံ ဟောတိ မဟပ္ဖလ''န္တိ။ (ပေ. ဝ. ၃၂၅-၃၂၈)။

ကိံ ပနေတဿ ပုဗ္ဗကမ္မန္တိ? သော ကိရ အနုရုဒ္ဓတ္ထေရဿ အန္တောကာမံ ပိဏ္ဍာယ ပဝိဋ္ဌဿ အတ္တနော အာဘတံ ကဋစ္ဆုဘိက္ခံ အပေသိ။ တအ တဿ ပုညံ အင်္ကုရေန ဒသဝဿသဟဿာနိ ဒွာဒသယောဇနိကံ ဥဒ္ဓနပ န္တိံ ကတွာ ဒိန္နအနတော မဟပ္ဖလတရံ ဇာတံ။ တသ္မာ ဧဝမာဟ။

ဧဝံ ဝုတ္တေ သတ္ထာ, ''အင်္ကုရ, အနံ နာမ ဝိစေယ္ယ အတုံ ဝဋ္ဋတိ, ဧဝံ တံ သုခေတ္တေသု ဝုတ္တဗီဇံ ဝိယ မဟပ္ ဖလံ ဟောတိ။ တွံ ပန န တထာ အကာသိ, တေန တေ အနံ မဟပ္ဖလံ န ဇာတ''န္တိ ဣမမတ္ထံ ဝိဘာဝေန္တော –

''ဝိစေယ္ယ အနံ အတဗ္ဗံ, ယတ္ထ ဒိန္နံ မဟပ္ဖလံ။ပေ.။။

''ဝိစေယ္ယ အနံ သုဂတပ္ပသတ္ထံ,
ယေ ဒက္ခိဏေယ္ယာ ဣမ ဇီဝလောကေ။

ဧတေသု ဒိန္နာနိ မဟပ္ဖလာနိ၊
ဗီဇာနိ ဝုတ္တာနိ ယထာ သုခေတ္တေ’’တိ။ (ပေ. ဝ. ၃၂၉-၃၃ဝ) –

ဝတွာ ဥတ္တရိမ္ပိ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမာ ကထာ အဘာသိ –

‘‘တိဏဒောသာနိ ခေတ္တာနိ၊ ရာဂဒောသာ အယံ ပဇာ။
တသ္မာ ဟိ ဝီတရာဂေသု၊ ဒိန္နံ ဟောတိ မဟပ္ဖလံ။

‘‘တိဏဒောသာနိ ခေတ္တာနိ၊ ဒောသဒောသာ အယံ ပဇာ။
တသ္မာ ဟိ ဝီတဒောသေသု၊ ဒိန္နံ ဟောတိ မဟပ္ဖလံ။

‘‘တိဏဒောသာနိ ခေတ္တာနိ၊ မောဟဒောသာ အယံ ပဇာ။
တသ္မာ ဟိ ဝီတမောဟေသု၊ ဒိန္နံ ဟောတိ မဟပ္ဖလံ။

‘‘တိဏဒောသာနိ ခေတ္တာနိ၊ ဣစ္ဆာဒောသာ အယံ ပဇာ။
တသ္မာ ဟိ ဝိဂတိစ္ဆေသု၊ ဒိန္နံ ဟောတိ မဟပ္ဖလ’’န္တိ။

ဒေသနာဝသာနေ အင်္ကုရော စ ဣန္ဒကော စ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိံသု, မဟာဇနဿာပိ သာတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ အဟောသီတိ။

အထ သတ္ထာ ဒေဝပရိသာယ မဇ္ဈေ နိသိန္နော မာတရံ အာရဗ္ဘ ‘‘ကုသလာ ဓမ္မာ, အကုသလာ ဓမ္မာ, အဗျာကတာ ဓမ္မာ’’တိ အဘိဓမ္မပိဋကံ ပဋ္ဌပေသိ။ ဧဝံ တယော မာသေ နိရန္တရံ အဘိဓမ္မပိဋကံ ကထေသိ။ ကထေန္တော ပန ဘိက္ခာစာရဝေလာယ ‘‘ယာဝ မမာဂမနာ ဧတ္တကံ နာမ ဓမ္မံ ဒေသေတူ’’တိ နိမ္မိတဗုဒ္ဓံ မာပေတွာ ဟိမဝန္တံ ဂန္တွာ နာဂလတာဒန္တကဋ္ဌံ ခာဒိတွာ အနောတတ္တဒဟေ မုခံ ဓောဝိတွာ ဥတ္တရကုရုတော ပိဏ္ဍပာတံ အာဟရိတွာ မဟာသာလမာဠကေ နိသိန္နော ဘတ္တကိစ္စံ အကာသိ။ သာရိပုတ္တတ္ထေရော တတ္ထ ဂန္တွာ သတ္ထု ဝတ္တံ ကရောတိ။ သတ္ထာ ဘတ္တကိစ္စပရိယောသာနေ, ‘‘သာရိပုတ္တ , အဇ္ဇ မယာ ဧတ္တကော နာမ ဓမ္မော ဘာသိတော, တွံ အတ္တနော အန္တေဝါသိကာနံ ဘိက္ခူနံ တစေဟီ’’တိ ထေရဿ ကထေသိ။ ယမကပာဋိဟီရေ ကိရ ပသီဒိတွာ ပဗ္ဗဇိတာ ကုလပုတ္တာ ထေရဿ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိံသု။ တေ သန္ဓာယ ထေရံ ဧဝမာဟ။ ဝတွာ စ ပန ဒေဝလောကံ ဂန္တွာ နိမ္မိတဗုဒ္ဓေန ဒေသိတဋ္ဌာနတော ပဋ္ဌာယ သယံ ဓမ္မံ ဒေသေသိ။ ထေရောပိ ဂန္တွာ တေသံ ဘိက္ခူနံ ဓမ္မံ ဒေသေသိ။ တေ သတ္ထရိ ဒေဝလောကေ ဝိဟရန္တေယေဝ သတ္တပကရဏိကာ အဟေသုံ။

တေ ကိရ ကဿပဗုဒ္ဓကာလေ ခုဒ္ဒကဝဂ္ဂုလိယော ဟုတွာ ဧကသ္မိံ ပဗ္ဘာရေ ဩလမ္ဗန္တာ ဒ္ဝိန္နံ ထေရာနံ စင်္ကမိတွာ အဘိဓမ္မံ သဇ္ဈာယန္တာနံ သဒ္ဒံ သုတွာ သရေ နိမိတ္တံ အဂ္ဂဟေသုံ။ တေ ‘‘ဣမေ ခန္ဓာ နာမ, ဣမာ ဓာတုယော နာမာ’’တိ အဇာနိတွာ သရေ နိမိတ္တဂဟဏမတ္တေနေဝ တတော စုတာ ဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တာ, ဧကံ ဗုဒ္ဓန္တရံ ဒိဗ္ဗသမ္ပတ္တိံ အနုဘဝိတွာ တတော စဝိတွာ သာဝတ္ထိယံ ကုလဃရေသု နိဗ္ဗတ္တာ။ ယမကပာဋိဟီရေ ဥပ္ပန္နပသာဒာ ထေရဿ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိတွာ သဗ္ဗပဌမံ သတ္တပကရဏိကာ အဟေသုံ။ သတ္ထာပိ တေနေဝ နီဟာရေန တံ တေမာသံ အဘိဓမ္မံ ဒေသေသိ။ ဒေသနာဝသာနေ အသီတိကောဋိသဟဿာနံ ဒေဝတာနံ ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသိ, မဟာမာယာပိ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိ။

သာပိ ခော ဆတ္တိံသယောဇနပရိမဏ္ဍလာ ပရိသာ ‘‘ဣဒာနိ သတ္ထုမေ ဒိဝသေ မဟာပဝါရဏာ ဘဝိဿတီ’’တိ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရံ ဥပသင်္ကမိတွာ အာဟ – ‘‘ဘန္တေ သတ္ထု, ဩရောဟဏဒိဝသံ သညာတုံ ဝဋ္ဋတိ, န ဟိ မယံ သတ္ထာရံ အဒိသွာ ဂမိဿာမာ’’တိ။ အာယသ္မာ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော တံ ကထံ သုတွာ ‘‘သာဓာဝုသော’’တိ ဝတွာ တတ္ထေဝ ပထဝိယံ နိမုဇ္ဇိတွာ သိနေရုပာဒံ ဂန္တွာ ‘‘မံ အဘိရုဟန္တံ ပရိသာ ပဿတူ’’တိ အဓိဋ္ဌာယ မဏိရတနေန အာဝုတံ ပဏ္ဍုကမ္ဗလသုတ္တံ ဝိယ ပညာယမာနရူပေဟေဝ သိနေရုမဇ္ဈေန အဘိရုဟိ။ မနုဿာပိ နံ ‘‘ဧကယောဇနံ အဘိရုဠ္ဟော, ဒ္ဝိယောဇနံ အဘိရုဠ္ဟော’’တိ ဩလောကယိံသု။ ထေရောပိ သတ္ထု ပါဒေ သီသေန ဥက္ခိပန္တော ဝိယ

အဘိရုဟိတ္ဝာ ဝန္ဒိတ္ဝာ ဧဝမာဟ – “ဘန္တေ, ပရိသာ တုမှေဟ ဒိဿတဝ ဂန္တုကာမာ, ကအ ဩရောဟိဿထာ”တိ။ “ကဟံ ပန တေ, မောဂ္ဂလ္လာန, ဇေဋ္ဌဘာတိကော သာရိပုတ္တော”တိ။ “ဘန္တေ, သင်္ကဿနဂရေ ဝဿံ ဥပဂတော”တိ။ မောဂ္ဂလ္လာန, အဟံ ဣတော သတ္တမေ ဒိဝသေ မဟာပဝါရဏာယ သင်္ကဿနဂရဒ္ဝါရေ ဩတရိဿာမိ, မံ ဒဋ္ဌုကာမာ တတ္ထ အာဂစ္ဆန္တု, သာဝတ္ထိတော သင်္ကဿနဂရဒ္ဝါရံ တိံသယောဇနာနိ, ဧတ္တကေ မဂ္ဂေ ကဿစိ ပါထေယျကိစ္စံ နတ္ထိ, ဥပေါသထိကာ ဟုတ္ဝာ ဓုရဝိဟာရံ ဓမ္မဿဝနတ္ထာယ ဂစ္ဆန္တာ ဝိယ အာဂစ္ဆေယျာထာတိ တေသံ အာရောစေယျာသီတိ။ ထေရော “သာဓု, ဘန္တေ”တိ ဂန္တ္ဝာ တထာ အာရောစေသိ။

သတ္ထာ ဝုတ္ထဝဿော ပဝါရေတ္ဝာ သက္ကဿ အာရောစေသိ – “မဟာရာဇ, မနုဿပထံ ဂမိဿာမီ”တိ ။ သက္ကော သုဝဏ္ဏမယံ မဏိမယံ ရဇတမယန္တိ တီဏိ သောပါနာနိ မာပေသိ။ တေသံ ပါဒာ သင်္ကဿနဂရဒ္ဝါရေ ပတိဋ္ဌဟိံသု, သီသာနိ သိနေရုမုဒ္ဓနိ။ တေသု ဒက္ခိဏပဿေ သုဝဏ္ဏမယံ သောပါနံ ဒေဝတာနံ အဟောသိ, ဝါမပဿေ ရဇတမယံ သောပါနံ မဟာဗြဟ္မာနံ အဟောသိ, မဇ္ဈေ မဏိမယံ သောပါနံ တထာဂတဿ အဟောသိ။ သတ္ထာပိ သိနေရုမုဒ္ဓနိ ဌတ္ဝာ ဒေဝေါရောဟဏသမယေ ယမကပါဋိဟာရိယံ ကတ္ဝာ ဥဒ္ဓံ ဩလောကေသိ, ယာဝ ဗြဟ္မလောကာ ဧကင်္ဂဏာ အဟေသုံ။ အဓော ဩလောကေသိ, ယာဝ အဝီစိတော ဧကင်္ဂဏံ အဟောသိ။ ဒိသာဝိဒိသာ ဩလောကေသိ, အနေကာနိ စက္ကဝါဠသတသဟဿာနိ ဧကင်္ဂဏာနိ အဟေသုံ။ ဒေဝါ မနုဿေ ပဿိံသု, မနုဿာပိ ဒေဝေ ပဿိံသု, သဗ္ဗေ သမ္မုခါဝ ပဿိံသု။

ဘဂဝါ ဆဗ္ဗဏ္ဏရံသိယော ဝိဿဇ္ဇေသိ။ တံ ဒိဝသံ ဗုဒ္ဓသိရိံ ဩလောကေတ္ဝာ ဆတ္တိံသယောဇန ပရိမဏ္ဍလာယ ပရိသာယ ဧကောပိ ဗုဒ္ဓဘာဝံ အပတ္ထေန္တော နာမ နတ္ထိ။ သုဝဏ္ဏသောပါနေန ဒေဝါ ဩတရိံသု, ရဇတသောပါနေန မဟာဗြဟ္မာနော ဩတရိံသု, မဏိသောပါနေန သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဩတရိ။ ပဉ္စသိခေါ ဂန္ဓဗ္ဗဒေဝပုတ္တော ဗေလုဝပဏ္ဍုဝီဏံ အာဒါယ ဒက္ခိဏပဿေ ဌတ္ဝာ သတ္ထု ဂန္ဓဗ္ဗမဓုရဒိဗ္ဗဝီဏာယ သဒ္ဒေန ပူဇံ ကရောန္တော ဩတရိ, မာတလိ, သင်္ဂါဟကော ဝါမပဿေ ဌတ္ဝာ ဒိဗ္ဗဂန္ဓမာလာပုပ္ဖံ ဂဟေတ္ဝာ နမဿမာနော ပူဇံ ကတ္ဝာ ဩတရိ, မဟာဗြဟ္မာ ဆတ္တံ ဓာရေသိ, သုယာမော ဝါလဗီဇနိံ ဓာရေသိ။ သတ္ထာ ဣမိနာ ပရိဝါရေန သဒ္ဓိံ ဩတရိတ္ဝာ သင်္ကဿနဂရဒ္ဝါရေ ပတိဋ္ဌဟိ။ သာရိပုတ္တတ္ထေရောပိ အာဂန္တ္ဝာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတ္ဝာ ယသ္မာ သာရိပုတ္တတ္ထေရေန တထာရူပါယ ဗုဒ္ဓသိရိယာ ဩတရန္တော သတ္ထာ ဣတော ပုဗ္ဗေ န ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗော, တသ္မာ –

“န မေ ဒိဋ္ဌော ဣတော ပုဗ္ဗေ, န သုတော ဥဒ ကဿစိ။
ဧဝံ ဝဂ္ဂုဝဒော သတ္ထာ, တုသိတာ ဂဏိမာဂတော”တိ။ (သု. နိ. ၉၅၆; မဟာနိ. ၁၉၀) –

အာဒီဟိ အတ္တနော တုဋ္ဌိံ ပကာသေတ္ဝာ, “ဘန္တေ, အဇ္ဇ သဗ္ဗေပိ ဒေဝမနုဿာ တုမှာကံ ပိဟယန္တိ, ပတ္ထေန္တီ”တိ အာဟ။ အထ နံ သတ္ထာ, “သာရိပုတ္တ, ဧဝရူပေဟိ ဂုဏေဟိ သမန္နာဂတာ ဗုဒ္ဓါ ဒေဝမနုဿာနံ ပိယာ ဟောန္တိယေဝါ”တိ ဝတ္ဝာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂါထမာဟ –

၁၈၁. “ယေ ဈာနပသုတာ ဓီရာ, နေက္ခမ္မူပသမေ ရတာ။
ဒေဝါပိ တေသံ ပိဟယန္တိ, သမ္ဗုဒ္ဓါနံ သတီမတ”န္တိ။

တတ္ထ **ယေ ဈာနပသုတာ**တိ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနံ အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာနန္တိ ဣမေသု ဒ္ဝီသု ဈာနေသု အာဝဇ္ဇနသမာပဇ္ဇနအဓိဋ္ဌာနဝုဋ္ဌာနပစ္စဝေက္ခဏေဟိ ယုတ္တပ္ပယုတ္တာ။ **နေက္ခမ္မူပသမေ ရတာ**တိ ဧတ္ထ ပဗ္ဗဇ္ဇာ နေက္ခမ္မန္တိ န ဂဟေတဗ္ဗာ, ကိလေသဝူပသမနိဗ္ဗာနရတိံ ပန သန္ဓာယေတံ ဝုတ္တံ။ **ဒေဝါပီ**တိ ဒေဝါပိ မနုဿာပိ တေသံ ပိဟယန္တိ ပတ္ထေန္တိ။ **သတီမတ**န္တိ ဧဝရူပဂုဏာနံ တေသံ သတိယာ သမန္နာဂတာနံ သမ္ဗုဒ္ဓါနံ။ “အဟော ဝတ မယံ ဗုဒ္ဓါ ဘဝေယျာမာ”တိ ဗုဒ္ဓဘာဝံ ဣစ္ဆမာနာ ပိဟယန္တီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ တိံသမတ္တာနံ ပါဏကောဋီနံ ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသိ, ထေရဿ သဒ္ဓိဝိဟာရိကာ ပဉ္စသတဘိက္ခူ အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌဟိံသု။

သဗ္ဗဗုဒ္ဓါနံ ကိရ အဝိဇဟိတမေဝ ယမကပာဋိဟီရံ ကတွာ ဒေဝလောကေ ဝဿံ ဝသိတွာ သင်္ကဿနဂရဒွါရေ ဩတရဏံ။ တတ္ထ ပန ဒက္ခိဏဟာဒဿ ပတိဋ္ဌိတဋ္ဌာနံ အစလစေတိယဋ္ဌာနံ နာမ ဟောတိ။ သတ္ထာ တတ္ထ ဌတွာ ပုထုဇ္ဇနာဒီနံ ဝိသယေ ပဉှံ ပုစ္ဆိ, ပုထုဇ္ဇနာ အတ္တနော ဝိသယေ ပဉှေ ဝိဿဇ္ဇေတွာ သောတာပန္နဝိသယေ ပဉှံ ဝိဿဇ္ဇေတုံ နာသက္ခိံသု။ တထာ သကဒာဂါမိအာဒီနံ ဝိသယေ သောတာပန္နာဒယော, မဟာမောဂ္ဂလ္လာနဝိသယေ သေသမဟာသာဝကာ, သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ ဝိသယေ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော, ဗုဒ္ဓဝိသယေ စ သာရိပုတ္တတ္ထေရောပိ ဝိဿဇ္ဇေတုံ နာသက္ခိယေဝ။ သော ပာစီနဒိသံ အာဒိံ ကတွာ သဗ္ဗဒိသာ ဩလောကေသိ, သဗ္ဗတ္ထ ဧကင်္ဂဏာမေဝ အဟောသိ။ အဋ္ဌသု ဒိသာသု ဒေဝမနုဿာ ဥဒ္ဓံ ယာဝ ဗြဟ္မလောကာ ဟေဋ္ဌာ ဘူမဋ္ဌာ စ ယက္ခနာဂသုပဏ္ဏာ အဉ္ဇလိံ ပဂ္ဂဟေတွာ, ''ဘန္တေ, ဣဓ တဿ ပဉှဿ ဝိဿဇ္ဇေတာ နတ္ထိ, ဧတ္ထေဝ ဥပဓာရေထာ''တိ အာဟံသု။ သတ္ထာ သာရိပုတ္တော ကိလမတိ။ ကိဉ္စာပိ ဟေသ –

> ''ယေ စ သင်္ခါတဓမ္မာသေ၊ ယေ စ သေခါ ပုထူ ဣဓ။
> တေသံ မေ နိပကော ဣရိယံ၊ ပုဋ္ဌော ပဗ္ရူဟိ မာရိသာ''တိ။ (သု. နိ. ၁၀၄၄; စူဠနိ. အဇိတမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသ ၇) –

ဣမံ ဗုဒ္ဓဝိသယေ ပုဋ္ဌပဉှံ သုတွာ 'သတ္ထာ မံ သေခါသေခါနံ အာဂမနပဋိပဒံ ပုစ္ဆတီ'တိ ပဉှေ နိက္ကင်္ခော, ခန္ဓာဒီသု ပန ကတရေန နု ခော မုခေန ဣမံ ပဋိပဒံ ကထေန္တော 'အဟံ သတ္ထု အဇ္ဈာသယံ ဂဏှိတုံ န သက္ခိဿာမီ'တိ မမ အဇ္ဈာသယေ ကင်္ခတိ, သော မယာ နယေ အဒိန္နေ ကထေတုံ န သက္ခိဿတိ, နယမဿ ဒဿာမီတိ နယံ ဒဿေန္တော ''ဘူတမိဒံ, သာရိပုတ္တ, သမနုပဿသီ''တိ အာဟ။ ဧဝံ ကိရဿ အဟောသိ ''သာရိပုတ္တော မမ အဇ္ဈာသယံ ဂဟေတွာ ကထေန္တော ခန္ဓဝသေန ကထေဿတီ''တိ။ ထေရဿ သဟ နယအနေန သော ပဉှော နယသတေန နယသဟဿေန နယသတသဟဿေန ဥပဋ္ဌာသိ။ သော သတ္ထာရာ ဒိန္နနယေ ဌတွာ တံ ပဉှံ ကထေသိ။ ဌပေတွာ ကိရ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ အညော သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ ပညံ ပာပုဏိတုံ သမတ္ထော နာမ နတ္ထိ။ တေနေဝ ကိရ ထေရော သတ္ထု ပုရတော ဌတွာ သီဟနာဒံ နဒိ – ''အဟံ, ဘန္တေ, သကလကပ္ပမ္ပိ ဒေဝေ ဝုဋ္ဌေ 'ဧတ္တကာနိ ဗိန္ဒူနိ မဟာသမုဒ္ဒေ ပတိတာနိ, ဧတ္တကာနိ ဘူမိယံ, ဧတ္တကာနိ ပဗ္ဗတေ'တိ ဂဏေတွာ လေခံ အာရောပေတုံ သမတ္ထော''တိ။ သတ္ထာပိ နံ ''ဇာနာမိ, သာရိပုတ္တ, ဂဏေတုံ သမတ္ထဘာဝ''န္တိ အာဟ။ တဿ အာယသ္မတော ပညာယ ဥပမာ နာမ နတ္ထိ။ တေနေတဟ –

> ''ဂင်္ဂါယ ဝါလုကာ ခီယေ၊ ဥဒကံ ခီယေ မဟဏ္ဏဝေ။
> မဟိယာ မတ္တိကာ ခီယေ၊ န ခီယေ မမ ဗုဒ္ဓိယာ''တိ။

ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – သစေ ဟိ, ဘန္တေ, ဗုဒ္ဓိသမ္ပန္နလောကနာထ, မယာ ဧကသ္မိံ ပဉှေ ဝိဿဇ္ဇိတေ ဧကံ တ ဝါလုကံ ဧကံ တ ဥဒကဗိန္ဒုံ ဧကံ တ ပံသုခဏ္ဍံ အခိပိတွာ ပဉှာနံ သတေန တ သဟဿေန တ သတသဟဿေန တ ဝိဿဇ္ဇိတေ ဂင်္ဂါယ ဝါလုကာဒီသု ဧကေကံ ဧကမန္တေ ခိပေယျ, ခိပ္ပတရံ ဂင်္ဂါဒီသု ဝါလုကာဒယော ပရိက္ခယံ ဂစ္ဆေယျုံ, န တွေဝ မမ ပဉှာနံ ဝိဿဇ္ဇနန္တိ။ ဧဝံ မဟာပညောပိ ဟိ ဘိက္ခု ဗုဒ္ဓဝိသယေ ပဉှဿ အန္တံ တ ကောဋိံ တ အဒိသွာ သတ္ထာရာ ဒိန္နနယေ ဌတွာဝ ပဉှံ ဝိဿဇ္ဇေသိ။ တံ သုတွာ ဘိက္ခူ ကထံ သမုဋ္ဌာပေသုံ – ''ယံ ပဉှံ ပုဋ္ဌော သဗ္ဗောပိ ဇနော ကထေတုံ န သက္ခိ, တံ ဓမ္မသေနာပတိ သာရိပုတ္တော ဧကကောဝ ကထေသီ''တိ။ သတ္ထာ တံ ကထံ သုတွာ ''န ဣဒါနေဝ သာရိပုတ္တော ယံ ပဉှံ မဟာဇနော ဝိဿဇ္ဇေတုံ နာသက္ခိ , တံ ဝိဿဇ္ဇေသိ, ပုဗ္ဗေပိ အနေန ဝိဿဇ္ဇိတောယေဝါ''တိ ဝတွာ အတီတံ အာဟရိတုံ –

> ''ပရောသဟဿမ္ပိ သမာဂတာနံ၊
> ကန္ဒေယျုံ တေ ဝဿသတံ အပညာ။
> ဧကောဝ သေယျော ပုရိသော သပညော၊
> ယော ဘာသိတဿ ဝိဇာနာတိ အတ္ထ''န္တိ။ (ဇာ. ၁.၁.၉၉) –

ဣမံ ဇာတကံ ဝိတ္ထာရေန ကထေသီတိ။

ဒေဝောရောဟဏဝတ္ထု ဒုတိယံ။

၃. ဧရကပတ္တနာဂရာဇဝတ္ထု

ကိစ္ဆော မနုဿပဋိလာဘောတိ ဣဒံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဗာရာဏသိယံ ဥပနိဿာယ သတ္တသိရီသကရုက္ခမူလေ
ဝိဟရန္တော ဧရကပတ္တံ နာမ နာဂရာဇံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သော ကိရ ပုဗ္ဗေ ကဿပဗုဒ္ဓသာသနေ ဒဟရဘိက္ခု ဟုတွာ ဂင်္ဂါယ နာဝံ အဘိရုယှ ဂစ္ဆန္တော ဧကသ္မိံ ဧရ
ကဂုမ္ဗေ ဧရကပတ္တံ ဂဟေတွာ နာဝာယ ဝေဂသာ ဂစ္ဆမာနာယပိ န မုဉ္စိ, ဧရကပတ္တံ ဆိဇ္ဇိတွာ ဂတံ။ သော “အပ္ပ
မတ္တကံ ဧတ”န္တိ အာပတ္တိံ အဒေသေတွာ ဝီသတိ ဝဿသဟဿာနိ အရညေ သမဏဓမ္မံ ကတွာပိ မရဏကာလေ
ဧရကပတ္တေန ဂီဝါယ ဂဟိတော ဝိယ အာပတ္တိံ ဒေသေတုကာမောပိ အညံ ဘိက္ခုံ အပဿမာနော “အပရိသုဒ္ဓံ မေ
သီလ”န္တိ ဥပ္ပန္နဝိပ္ပဋိသာရော တတော စဝိတွာ ဧကနာဝါဒောဏိကပ္ပမာဏော နာဂရာဇာ ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိ, **ဧ
ရကပတ္တော**တွေဝဿ နာမံ အဟောသိ။ သော နိဗ္ဗတ္တက္ခဏေယေဝ အတ္တဘာဝံ ဩလောကေတွာ “ဧတ္တကံ
နာမ ကာလံ သမဏဓမ္မံ ကတွာ အဟေတုကယောနိယံ မဏ္ဍူကဘက္ခဋ္ဌာနေ နိဗ္ဗတ္တောမှီ”တိ ဝိပ္ပဋိသာရီ
အဟောသိ။ သော အပရဘာဂေ ဧကံ ဓီတရံ လဘိတွာ မဇ္ဈေ ဂင်္ဂါယ ဥဒကပိဋ္ဌေ မဟန္တံ ဖလံ ဥက္ခိပိတွာ ဓီတရံ တ
သ္မိံ ဌပေတွာ နစ္စာပေတွာ ဂါယာပေသိ။ ဧဝံ ကိရဿ အဟောသိ – “အဒ္ဓာ အဟံ ဣမိနာ ဥပါယေန ဗုဒ္ဓေ ဥပ္ပ
န္နေ တဿ ဥပ္ပန္နဘာဝံ သုဏိဿာမီ”တိ။ ယော မေ ဂီတဿ ပဋိဂီတံ အာဟရတိ , တဿ မဟန္တေန နာဂဘဝနေ
န သဒ္ဓိံ ဓီတရံ ဒဿာမီတိ အန္ဝဍ္ဎမာသံ ဥပေါသထဒိဝသေ တံ ဓီတရံ ဖဏေ ဌပေသိ။ သာ တတ္ထ ဌိတာ နစ္စန္တီ –

“ကိံသု အဓိပ္ပတီ ရာဇာ၊ ကိံသု ရာဇာ ရဇ္ဇိဿရော။
ကထံသု ဝိရဇော ဟောတိ၊ ကထံ ဗာလောတိ ဝုစ္စတီ”တိ။ –

ဣမံ ဂီတံ ဂါယတိ။

သကလဇမ္ဗုဒီပတလိနော “နာဂမာဏဝိကံ ဂဏှိဿာမာ”တိ ဂန္တွာ အတ္တနော အတ္တနော ပညာဗလေန ပဋိဂီတံ
ကတွာ ကထေန္တိ။ သာ တံ ပဋိက္ခိပတိ။ တဿာ အန္ဝဍ္ဎမာသံ ဖဏေ ဌတွာ ဧဝံ ကထေန္တိယာဝ ဧကံ ဗုဒ္ဓန္တရံ ဝီတိဝ
တ္တံ။ အထ အမှာကံ သတ္ထာ လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ ဧကဒိဝသံ ပစ္စူသကာလေ လောကံ ဝေါလောကေန္တော ဧရက
ပတ္တံ အာဒိံ ကတွာ ဥတ္တရမာဏဝံ နာမ အတ္တနော ဉာဏဇာလဿ အန္တော ပဝိဋ္ဌံ ဒိသွာ “ကိံ နု ခော ဘဝိဿတီ”တိ
အာဝဇ္ဇေန္တော “အဇ္ဇ ဧရကပတ္တဿ ဓီတရံ ဖဏေ ဌပေတွာ နစ္စာပနဒိဝသော, အယံ ဥတ္တရမာဏဝေါ မယာ ဒိန္နံ
ပဋိဂီတံ ဂဏှိတွာ သောတာပန္နော ဟုတွာ တံ အာဒါယ နာဂရာဇဿ သန္တိကံ ဂမိဿတိ။ သော တံ သုတွာ
‘ဗုဒ္ဓေါ ဥပ္ပန္နော’တိ ဉတွာ မမ သန္တိကံ အာဂမိဿတိ, အဟံ တသ္မိံ အာဂတေ မဟာသမာဂမေ ဂါထံ ကထေဿာ
မိ, ကထာပရိယောသာနေ စတုရာသီတိယာ ပါဏသဟဿာနံ ဓမ္မာဘိသမယော ဘဝိဿတီ”တိ အဒ္ဒသ။ သော တတ္
ထ ဂန္တွာ ဗာရာဏသိတော အဝိဒူရေ သတ္တ သိရီသကရုက္ခာ အတ္ထိ, တေသု ဧကဿ မူလေ နိသီဒိ။ ဇမ္ဗုဒီပတလိနော
ဂီတပဋိဂီတံ အာဒါယ သန္နိပတိံသု။ သတ္ထာ အဝိဒူရေ ဌာနေ ဂစ္ဆန္တံ ဥတ္တရမာဏဝံ ဒိသွာ “ဧဟိ, ဥတ္တရာ”တိ
အာဟ။ “ကိံ, ဘန္တေ”တိ? “ဣတော တာဝ ဧဟီ”တိ။ အထ နံ အာဂန္တွာ ဝန္ဒိတွာ နိသိန္နံ အာဟ “ကဟံ ဂစ္ဆ
သီ”တိ? “ဧရကပတ္တဿ ဓီတု ကထနဋ္ဌာန”န္တိ။ “ဇာနာသိ ပန ဂီတပဋိဂီတ”န္တိ? “ဇာနာမိ, ဘန္တေ”တိ။ “ဝဒေဟိ
တာဝ န”န္တိ? အထ နံ အတ္တနော ဇာနနနိယာမေနေဝ ဝဒန္တံ “န ဥတ္တရ ဧတံ ပဋိဂီတံ, အဟံ တေ ပဋိဂီတံ ဒဿာမိ, အာ
ဒါယ နံ ဂမိဿသီ”တိ။ “သာဓု, ဘန္တေ”တိ။ အထ နံ သတ္ထာ, ဥတ္တရ, တွံ နာဂမာဏဝိကာယ ဂီတကာလေ –

“ဆဒွါရာဓိပ္ပတီ ရာဇာ၊ ရဇ္ဇမာနော ရဇ္ဇိဿရော။
အရဇ္ဇံ ဝိရဇော ဟောတိ၊ ရဇ္ဇံ ဗာလောတိ ဝုစ္စတီ”တိ။ –

ဣမံ ပဋိဂီတံ ဂါယေယ္ယာသီတိ အာဟ။

မာဏဝိကာယ ဂီတဿ အတ္ထော – **ကိံသု အဓိပ္ပတီ ရာဇာ** တိ ကိံ အဓိပ္ပတိ ရာဇာ နာမ ဟောတိ? **ကိံသု ရာဇာ ရဇ္ဇ ဓိဿရောတိ** ကထံ ပန ရာဇာ ရဇ္ဇိဿရော နာမ ဟောတိ? **ကထံသု ဝိရဇော ဟောတီ**တိ ကထံ နု ခေါ သော ရာဇာ ဝိရဇော နာမ ဟောတီတိ?

ပဋိဂီတဿ ပန အတ္ထော – **ဆဒ္ဒ္ဒတရာဓိပ္ပတီ ရာဇာ** တိ ယော ဆန္နံ ဒွါရာနံ အဓိပ္ပတိ, ဧကဒွါရေပိ ရူပာဒီဟိ အနဘိဘူတော, အယံ ရာဇာ နာမ။ **ရဇ္ဇမာနော ရဇ္ဇိဿရော** တိ ယော ပန တေသု အာရမ္မဏေသု ရဇ္ဇတိ, သော ရဇ္ဇမာနော ရဇ္ဇိဿရော နာမ။ **အရဇ္ဇ** န္တိ အရဇ္ဇမာနော ပန ဝိရဇော နာမ ဟောတိ။ **ရဇ္ဇ** န္တိ ရဇ္ဇမာနော ဗာလောတိ ဝုစ္စတီ တိ။

ဧဝမဿ သတ္ထာ ပဋိဂီတံ ဒတွာ, ဥတ္တရ, တယာ ဣမသ္မိံ ဂီတေ ကထိတေ ဣမဿ ဂီတဿ ဣမံ ပဋိဂီတံ ကထိယာသီတိ –

> ''ကေနဿု ဝုယှတိ ဗာလော၊ ကထံ နုဒတိ ပဏ္ဍိတော။
> ယောဂက္ခေမီ ကထံ ဟောတိ၊ တံ မေ အက္ခာဟိ ပုစ္ဆိတော''တိ။

အထဿ တတိယံ ဣဒံ ပဋိဂီတံ ကထေယျာသိ –

> ''ဩဃေန ဝုယှတိ ဗာလော၊ ယောဂါ နုဒတိ ပဏ္ဍိတော။
> သဗ္ဗယောဂဝိသံယုတ္တော၊ ယောဂက္ခေမီတိ ဝုစ္စတီ''တိ။

တဿတ္ထော – ''ကာမောဃာဒိနာ စတုဗ္ဗိဓေန ဩဃေန ဗာလော ဝုယှတိ, တံ ဩဃံ ပဏ္ဍိတော သမ္မပ္ပဓာန သင်္ခာတေန ယောဂေန နုဒတိ။ သော သဗ္ဗေဟိ ကာမယောဂါဒီဟိ ဝိသံယုတ္တော ယောဂက္ခေမီ နာမ ဝုစ္စတီ''တိ။

ဥတ္တရော ဣမံ ပဋိဂီတံ ဂဏှန္တောဝ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌာသိ။ သော သောတာပန္နော ဟုတွာ တံ ကထံ အာဒာယ ဂန္တွာ, ''အမ္ဘော, မယာ ဂီတပဋိဂီတံ အာဟဋံ, ဩကာသံ မေ ဒေထာ''တိ ဝတွာ နိရန္တရံ ဌိတဿ မဟာဇနဿ ဇဏ္ဏုနာ အက္ကမန္တော အဂမာသိ။ နာဂမာဏဝိကာ ပိတု ဖဏေ ဌတွာ နစ္စမာနာ ''ကိံသု အဓိပ္ပတီ ရာဇာ''တိ ဂီတံ ကယတိ? ဥတ္တရော ''ဆဒ္ဒ္ဒတရာဓိပ္ပတီ ရာဇာ''တိ ပဋိဂီတံ ကယိ။ ပုန နာဂမာဏဝိကာ ''ကေနဿု ဝုယှတီ''တိ တဿ ဂီတံ ကယတိ? အထဿာ ပဋိဂီတံ ကယန္တော ဥတ္တရော ''ဩဃေန ဝုယှတီ''တိ ဣမံ ကထမာဟ။ နာဂရာဇာ တံ သုတွာဝ ဗုဒ္ဓဿ ဥပ္ပန္နဘာဝံ ဉတွာ ''မယာ ဧကံ ဗုဒ္ဓန္တရံ ဧဝရူပံ ပဒံ နာမ န သုတပုဗ္ဗံ, ဥပ္ပန္နော ဝတ, ဘော, လောကေ ဗုဒ္ဓေါ''တိ တုဋ္ဌမာနသော နင်္ဂုဋ္ဌေန ဥဒကံ ပဟရိ, မဟာဝီစိယော ဥဋ္ဌဟိံသု, ဥဘော တီရာနိ ဘိဇ္ဇိံသု။ ဣတော စိတော စ ဥသဘမတ္တေ ဌာနေ မနုဿာ ဥဒကေ နိမုဇ္ဇိံသု။ သော တွေကံ မဟာဇနံ ဖဏေ ဌပေတွာ ဥက္ခိပိတွာ ထလေ ပတိဋ္ဌာပေသိ။ သော ဥတ္တရံ ဥပသင်္ကမိတွာ ''ကဟံ, သာမိ, သတ္ထာ''တိ ပုစ္ဆိ။ ''ဧကသ္မိံ ရုက္ခမူလေ နိသိန္နော, မဟာရာဇာ''တိ။ သော ''ဧဟိ, သာမိ, ဂစ္ဆာမာ''တိ ဥတ္တရေန သဒ္ဓိံ အဂမာသိ။ မဟာဇနောပိ တေန သဒ္ဓိံယေဝ ဂတော။ နာဂရာဇာ ဂန္တွာ ဆဗ္ဗဏ္ဏရံသီနံ အန္တရံ ပဝိသိတွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ ရောဒမာနော အဋ္ဌာသိ။ အထ နံ သတ္ထာ အာဟ – ''ကိံ ဣဒံ, မဟာရာဇာ''တိ? ''အဟံ, ဘန္တေ, တုမှာဒိသဿ ဗုဒ္ဓဿ သာဝကော ဟုတွာ ဝီသတိ ဝဿသဟဿာနိ သမဏဓမ္မံ အကာသိံ, သောပိ မံ သမဏဓမ္မော နိဒ္ဓာရေတုံ နာသက္ခိ။ အပ္ပမတ္တကံ ဧရကပတ္တဆိန္ဒနမတ္တံ နိဿာယ အဟေတုကပဋိသန္ဓိံ ဂဟေတွာ ဥရေန ပရိသက္ကနဋ္ဌာနေ နိဗ္ဗတ္တောသ္မိ, ဧကံ ဗုဒ္ဓန္တရံ နေဝ မနုဿတ္တံ လဘာမိ, န သဒ္ဓမ္မဿဝနံ, န တုမှာဒိသဿ ဗုဒ္ဓဿ ဒဿန''န္တိ သတ္ထာ တဿ ကထံ သုတွာ, ''မဟာရာဇ, မနုဿတ္တံ နာမ ဒုလ္လဘမေဝ, တထာ သဒ္ဓမ္မဿဝနံ , တထာ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒော, ဣဒံ ကိစ္ဆေန ကသိရေန လဗ္ဘတီ''တိ ဝတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ကထမာဟ –

၁၈၂. ''ကိစ္ဆော မနုဿပဋိလာဘော၊ ကိစ္ဆံ မစ္စာန ဇီဝိတံ။
ကိစ္ဆံ သဒ္ဓမ္မဿဝနံ၊ ကိစ္ဆော ဗုဒ္ဓါနမုပ္ပာဒော''တိ။

တသ္မာ တေဟ – မဟာဒ္ဓေန ဟိ တယာမေန မဟာဒ္ဓေန ကုသလေန လဒ္ဓတ္တာ မနုဿတ္တပဋိလာဘော နာမ ကိစ္ဆော ဒုလ္လဘော။ နိရန္တရံ ကသိကမ္မာဒီနိ ကတွာ ဇီဝိတဝုတ္တိံ ဃဋေန္တာနံ တာပိ ပရိတ္တဌာယိတာယပိ မစ္စာနံ ဇီဝိတံ ကိစ္ဆံ။ အနေကေသုပိ ကပ္ပေသု ဓမ္မဒေသကဿ ပုဂ္ဂလဿ ဒုလ္လဘတာယ သဒ္ဓမ္မဿဝနမ္ပိ ကိစ္ဆံ။ မဟာဒ္ဓေန တယာမေန အဘိနီဟာရဿ သမိဇ္ဈနတော သမိဒ္ဓာဘိနီဟာရဿ စ အနေကေဟိပိ ကပ္ပကောဋိသဟဿေဟိ ဒုလ္လဘုပ္ပာဒတော ဗုဒ္ဓာနံ ဥပ္ပာဒောပိ ကိစ္ဆောယေဝ, အတိဝိယ ဒုလ္လဘောတိ။

ဒေသနာဝသာနေ စတုရာသီတိယာ ပာဏသဟဿာနံ ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသိ။ နာဂရာဇာပိ တံဒိဝသံ သောတာပတ္တိဖလံ လဘေယျ, တိရစ္ဆာနဂတတ္တာ ပန နာလတ္ထ။ သော ယေသု ပဋိသန္ဓိဂဟဏတစဇဟနဝိဿဋ္ဌနိဒ္ဒောက္ကမနသဇာတိယာမေထုနသေဝနစုတိသင်္ခာတေသု ပဉ္စသု ဌာနေသု နာဂသရီရမေဝ ဂဟေတွာ ကိလမန္တိ, တေသု အကိလမနဘာဝံ ပတွာ မာဏဝရူပေနေဝ ဝိစရိတုံ လဘတီတိ။

ဧရကပတ္တနာဂရာဇဝတ္ထု တတိယံ။

၄. အာနန္ဒတ္ထေရပဉှဝတ္ထု

သဗ္ဗပါပဿ အကရဏန္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော အာနန္ဒတ္ထေရဿ ပဉှံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ထေရော ကိရ ဒိဝါဋ္ဌာနေ နိသိန္နော စိန္တေသိ – ''သတ္ထာရာ သတ္တန္နံ ဗုဒ္ဓာနံ မာတာပိတရော အာယုပရိစ္ဆေ ဒော ဗောဓိ သာဝကသန္နိပါတော အဂ္ဂသာဝကသန္နိပါတော အဂ္ဂသာဝကဥပဋ္ဌာကောတိ ဣဒံ သဗ္ဗံ ကထိတံ, ဥပောသထော ပန အကထိတော, ကိံ နု ခော တေသမ္ပိ အယမေဝ ဥပောသထော, အညော''တိ? သော သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ တမတ္ထံ ပုစ္ဆိ။ ယသ္မာ ပန တေသံ ဗုဒ္ဓာနံ ကာလဘေဒောဝ အဟောသိ, န ကထာဘေဒော။ ဝိပဿီ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော ဟိ သတ္တမေ သတ္တမေ သံဝစ္ဆရေ ဥပောသထံ အကာသိ။ ဧကဒိဝသံ ဒိန္နောဝါဒေနေဝ ဟိဿ သတ္တန္နံ သံဝစ္ဆရာနံ အလံ ဟောတိ။ သိခီ စေဝ ဝေဿဘူ စ ဆဋ္ဌေ ဆဋ္ဌေ သံဝစ္ဆရေ ဥပောသထံ ကရိံသု, ကကုသန္ဓော ကောဏာဂမနော စ သံဝစ္ဆရေ သံဝစ္ဆရေ။ ကဿပဒသဗလော ဆဋ္ဌေ ဆဋ္ဌေ မာသေ ဥပောသထံ အကာသိ။ ဧကဒိဝသံ ဒိန္နောဝါဒေ ဝေ ဟိဿ ဆန္နံ မာသာနံ အလံ အဟောသိ။ တသ္မာ သတ္ထာ တေသံ ဣမံ ကာလဘေဒံ အာရောစေတွာ ''ဩဝါဒကထာ ပန နေသံ ဣမာယေဝ''တိ ဝတွာ သဗ္ဗေသံ ဧကမေဝ ဥပောသထံ အာဝိ ကရောန္တော ဣမာ ဂါထာ အဘာသိ –

၁၈၃. ''သဗ္ဗပါပဿ အကရဏံ၊ ကုသလဿ ဥပသမ္ပဒါ။
သစိတ္တပရိယောဒပနံ၊ ဧတံ ဗုဒ္ဓာန သာသနံ။

၁၈၄. ''ခန္တီ ပရမံ တပော တီတိက္ခာ၊
နိဗ္ဗာနံ ပရမံ ဝဒန္တိ ဗုဒ္ဓါ။
န ဟိ ပဗ္ဗဇိတော ပရူပဃာတီ၊
န သမဏော ဟောတိ ပရံ ဝိဟေဌယန္တော။

၁၈၅. ''အနူပဝါဒော အနူပဃာတော၊ ပါတိမောက္ခေ စ သံဝရော။
မတ္တညုတာ စ ဘတ္တသ္မိံ၊ ပန္တဉ္စ သယနာသနံ။
အဓိစိတ္တေ စ အာယောဂေါ၊ ဧတံ ဗုဒ္ဓာန သာသန''န္တိ။

တတ္ထ **သဗ္ဗပါပဿာ**တိ သဗ္ဗဿ အကုသလကမ္မဿ။ **ဥပသမ္ပဒါ**တိ အဘိနိက္ခမနတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ အရဟတ္တမဂ္ဂါ ကုသလဿ ဥပ္ပာဒနဉ္စေဝ ဥပ္ပာဒိတဿ စ ဘာဝနာ။ **သစိတ္တပရိယောဒပန**န္တိ ပဉ္စဟိ နီဝရဏေဟိ အတ္တနော စိတ္တဿ ဝေါဒါပနံ။ **ဧတံ ဗုဒ္ဓာန သာသန**န္တိ သဗ္ဗဗုဒ္ဓာနံ အယမနုသိဋ္ဌိ။

ခန္တီတိ ယာ ဧသာ တီတိက္ခာသင်္ခါတာ ခန္တီ နာမ, ဣမံ ဣမသ္မိံ သာသနေ ပရမံ ဥတ္တမံ တပေါ။ **နိဗ္ဗာနံ ပရမံ ဝဒန္တိ ဗုဒ္ဓါ**တိ ဗုဒ္ဓါ စ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ စ အနုဗုဒ္ဓါ စာတိ ဣမေ တယော ဗုဒ္ဓါ နိဗ္ဗာနံ ဥတ္တမန္တိ ဝဒန္တိ။ **န ဟိ ပဗ္ဗဇိတော**တိ

ဟာဏိအာဒီဟိ ပရံ အပဟနန္တော ဝိဟေဌေန္တော ပရူပဃာတီ ပဗ္ဗဇိတော နာမ န ဟောတိ။ **န သမဏော**တိ ဝုတ္တနယေ နေဝ ပရံ ဝိဟေဌယန္တော သမဏောပိ န ဟောတိယေဝ ။

အနူပဝါဒေါတိ အနူပဝါဒနဉ္စေဝ အနူပဝါဒာပနဉ္စ။ **အနူပဃာတော**တိ အနူပဃာတနဉ္စေဝ အနူပဃာတာပနဉ္စ ။ **ပါတိမောက္ခေ** တိ ဇေဋ္ဌကသီလေ။ **သံဝရော**တိ ပိဒဟနံ။ **မတ္တညုတာ**တိ မတ္တညုဘာဝေါ ပမာဏဇာနနံ။ **ပန္တ** န္တိ ဝိဝိတ္တံ။ **အဓိစိတ္တေ** တိ အဋ္ဌသမာပတ္တိသင်္ခါတေ အဓိစိတ္တေ။ **အာယောဂေါ**တိ ပယောဂကရဏံ။ **ဧတ**န္တိ ဧတံ သဗ္ဗေသံ ဗုဒ္ဓါနံ သာသနံ။ ဧတ္ထ ဟိ အနူပဝါဒေန ဝါစသိကံ သီလံ ကထိတံ, အနူပဃာတေန ကာယိကသီလံ, ''ပါတိမောက္ခေ စ သံဝရော''တိ သီလံ ကထိတံ, အနူပဃာတေန ကာယိကသီလံ, ''ပါတိမောက္ခေ စ သံဝရော''တိ ဣမိနာ ပါတိမောက္ခသီလဉ္စေဝ ဣန္ဒြိယသံဝရဉ္စ, မတ္တညုတာယ အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိ စေဝ ပစ္စယသန္နိသိတသီလဉ္စ, ပန္တသေနာသနေန သပ္ပာယသေနာသနံ, အဓိစိတ္တေန အဋ္ဌ သမာပတ္တိယော။ ဧဝံ ဣမာယ ကထာယ တိဿောပိ သိက္ခာ ကထိတာ ဧဝ ဟောန္တီတိ။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

အာနန္ဒတ္ထေရပဉှဝတ္ထု စတုတ္ထံ။

၅. အနဘိရတဘိက္ခုဝတ္ထု

န ကဟာပဏဝဿေနာ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ဧကံ အနဘိရတဘိက္ခုံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သော ကိရ သာသနေ ပဗ္ဗဇိတွာ လဒ္ဓူပသမ္ပဒေါ ''အသုကဋ္ဌာနံ နာမ ဂန္တွာ ဥဒ္ဒေသံ ဥဂ္ဂဏှာဟီ''တိ ဥပဇ္ဈာယေန ပေသိတော တတ္ထ အဂမာသိ။ အထဿ ပိတုနော ရောဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇိ။ သော ပုတ္တံ ဒဋ္ဌုကာမော ဟုတွာ တံ ပက္ကောသိတုံ သမတ္ထံ ကဉ္စိ အလဘိတွာ ပုတ္တသောကေန ဝိပ္ပလပန္တောယေဝ အာသန္နမရဏော ဟုတွာ ''ဣဒံ မေ ပုတ္တဿ ပတ္တစီဝရမူလံ ကရေယျာသီ''တိ ကဟာပဏသတံ ကနိဋ္ဌဿ ဟတ္ထေ ဒတွာ ကာလမကာသိ။ သော ဒဟရဿ အာဂတကာလေ ပာဒမူလေ နိပတိတွာ ပဝဋ္ဋေန္တော ရောဒိတွာ, ''ဘန္တေ, ပိတာ တေ ဝိပ္ပလပန္တောဝ ကာလကတော, မယှံ ပန တေန ကဟာပဏသတံ ဟတ္ထေ ဌပိတံ, တေန ကိံ ကရောမီ''တိ အာဟ။ ဒဟရော ''န မေ ကဟာပဏေဟိ အတ္ထော''တိ ပဋိက္ခိပိတွာ အပရဘာဂေ စိန္တေသိ – ''ကိံ မေ ပရကုလေသု ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ ဇီဝိတေန, သက္ကာ တံ ကဟာပဏသတံ နိဿာယ ဇီဝိတုံ, ဝိဗ္ဘမိဿာမီ''တိ။ သော အနဘိရတိယာ ပီဠိတော ဝိဿဋ္ဌသဇ္ဈာယနကမ္မဋ္ဌာနော ပဏ္ဍုရောဂီ ဝိယ အဟောသိ။ အထ နံ ဒဟရသာမဏေရာ ''ကိံ ဣဒ''န္တိ ပုစ္ဆိတွာ ''ဥက္ကဏ္ဌိတောမှီ''တိ ဝုတ္တေ အာစရိယုပဇ္ဈာယာနံ အာစိက္ခိံသု။ အထ နံ တေ သတ္ထု သန္တိကံ နေတွာ သတ္ထု ဒဿေသုံ။ သတ္ထာ ''သစ္စံ ကိရ တွံ ဥက္ကဏ္ဌိတော''တိ ပုစ္ဆိတွာ, ''အာမ, ဘန္တေ''တိ ဝုတ္တေ ''ကသ္မာ ဧဝမကာသိ, အတ္ထိ ပန တေ ကောစိ ဇီဝိတပစ္စယော''တိ အာဟ။ ''အာမ, ဘန္တေ''တိ။ ''ကိံ တေ အတ္ထီ''တိ? ''ကဟာပဏသတံ, ဘန္တေ''တိ။ တေန ဟိ ကတ္ထစိ တာဝ သက္ခရာ အာဟရ, ဂဏေတွာ ဇာနိဿာမ ''သက္ကာ တ တာဝတ္တကေန ဇီဝိတုံ, နော ဝါ''တိ။ သော သက္ခရာ အာဟရိ။ အထ နံ သတ္ထာ အာဟ – ''ပရိဘောဂတ္ထာယ တာဝ ပဏ္ဏာသံ ဌပေဟိ, ဒွိန္နံ ဂောဏာနံ အတ္ထာယ စတုဝီသတိ, ဧတ္တကံ နာမ ဗီဇတ္ထာယ, ယုဂနင်္ဂလတ္ထာယ, ကုဒ္ဒါလဝါသိဖရသုအတ္ထာယာ''တိ ဧဝံ ဂဏိယမာနေ တံ ကဟာပဏသတံ နပ္ပဟောတိ။ အထ နံ သတ္ထာ ''ဘိက္ခု တဝ ကဟာပဏာ အပ္ပကာ, ကထံ ဧတေ နိဿာယ တဏှံ ပူရေဿသိ, အတီတေ ကိရ စက္ကဝတ္တိရဇ္ဇံ ကာရေတွာ အပ္ဖောဋိတမတ္တေန ဒွာဒသယောဇနဋ္ဌာနေ ကဋိပ္ပမာဏေန ရတနဝဿံ ဝဿာပေတုံ သမတ္ထော ယာဝ ဆတ္တိံသ သက္ကာ စဝန္တိ, ဧတ္တကံ ကာလံ ဒေဝရဇ္ဇံ ကာရေတွာပိ မရဏကာလေ တဏှံ အပူရေတွာဝ ကာလမကာသီ''တိ ဝတွာ တေန ယာစိတော အတီတံ အာဟရိတွာ **မန္ဓာတုဇာတကံ** (ဇာ. ၁.၃.၂၂) ဝိတ္ထာရေတွာ –

> ''ယာဝတာ စန္ဒိမသူရိယာ ပရိဟရန္တိ ဒိသာ ဘန္တိ ဝိရောစနာ။
> သဗ္ဗေဝ ဒာသာ မန္ဓာတု၊ ယေ ပါဏာ ပထဝိဿိတာ''တိ။ –

ဣမိဿာ ကထာယ အနန္တရာ ဣမာ ဒွေ ကထာ အဘာသိ –

၁၈၆.“န ကဟာပဏဝဿေန၊ တိတ္တိ ကာမေသု ဝိဇ္ဇတိ။
အပ္ပဿာဒါ ဒုခါ ကာမာ၊ ဣတိ ဝိညာယ ပဏ္ဍိတော။

၁၈၇.“အပိ ဒိဗ္ဗေသု ကာမေသု၊ ရတိံ သော နာဓိဂစ္ဆတိ။
တဏှက္ခယရတော ဟောတိ၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓသာဝကော”တိ။

တတ္ထ **ကဟာပဏဝဿေန** တိ ယံ သော အပ္ဖောဋေတွာ သတ္တရတနဝဿံ ဝဿာပေသိ, တံ ဣဓ ကဟာပဏဝဿန္တိ ဝုတ္တံ။ တေနပိ ဟိ ဝတ္ထုကာမကိလေသကာမေသု တိတ္တိ နာမ နတ္ထိ။ ဧဝံ ဒုပ္ပူရာ သော တဏှာ။ **အပ္ပဿာဒါ**တိ သုပိနသဒိသတာယ ပရိတ္တသုခါ။ **ဒုခါ**တိ ဒုက္ခက္ခန္ဓာဒီသု အာဂတဒုက္ခဝသေန ပန ဗဟုဒုက္ခာဝ။ **ဣတိ ဝိညာယာ**တိ ဧဝမေတေ ကာမေ ဇာနိတွာ။ **အပိ ဒိဗ္ဗေသူ** တိ သစေ ဟိ ဒေဝတာနံ ဥပကပ္ပနကကာမေဟိ နိမန္တေယျာပိ အာယသ္မာ သမိဒ္ဓိ ဝိယ ဧဝမ္ပိ တေသု ကာမေသု ရတိံ န ဝိန္ဒတိယေဝ။ **တဏှက္ခယရတော** တိ အရဟတ္တေ စေဝ နိဗ္ဗာနေ စ အဘိရတော ဟောတိ, တံ ပတ္ထယမာနော ဝိဟရတိ။ **သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓသာဝကော** တိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန ဒေသိတဿ ဓမ္မဿ သဝနေန ဇာတော ယောကာဝစရဘိက္ခူတိ။

ဒေသနာဝသာနေ သော ဘိက္ခု သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိ, သမ္ပတ္တပရိသာယပိ သာတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ အဟောသီတိ။

အနဘိရတဘိက္ခုဝတ္ထု ပဉ္စမံ။

၆. အဂ္ဂိဒတ္တဗြာဟ္မဏဝတ္ထု

ဗဟုံ ဝေ သရဏံ ယန္တီ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ဝါလိကရာသိမှိ နိသိန္နံ အဂ္ဂိဒတ္တံ နာမ ကောသလရညော ပုရောဟိတံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သော ကိရ မဟာကောသလဿ ပုရောဟိတော အဟောသိ။ အထ နံ ပိတရိ ကာလကတေ ရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော “ပိတု မေ ပုရောဟိတော”တိ ဂါရဝေန တသ္မိံယေဝ ဌာနေ ဌပေတွာ တဿ အတ္တနော ဥပဋ္ဌာနံ အာဂတကာလေ ပစ္စုဂ္ဂမနံ ကရောတိ, “အာစရိယ, ဣဓ နိသီဒထာ”တိ သမာနာသနံ အဒါပေသိ။ သော စိန္တေသိ – “အယံ ရာဇာ မယိ အတိဝိယ ဂါရဝံ ကရောတိ, န ခော ပန ရာဇူနံ နိစ္စကာလမေဝ သက္ကာ စိတ္တံ ဂဟေတုံ။ သမာနဝယေနေဝ ဟိ သဒ္ဓိံ ရဇ္ဇသုခံ နာမ သုခံ ဟောတိ, အဟဉ္စမှိ မဟလ္လကော, ပဗ္ဗဇိတုံ မေ ယုတ္တ”န္တိ။ သော ရာဇာနံ ပဗ္ဗဇ္ဇံ အနုဇာနာပေတွာ နဂရေ ဘေရိံ စရာပေတွာ သတ္တာဟေန သဗ္ဗံ အတ္တနော ဓနံ အနမုခေ ဝိဿဇ္ဇေတွာ ဗာဟိရကပဗ္ဗဇ္ဇံ ပဗ္ဗဇိ။ တံ နိဿာယ ဒသ ပုရိသသဟဿာနိ အနုပဗ္ဗဇိံသု။ သော တေဟိ သဒ္ဓိံ အင်္ဂမဂဓာနဉ္စ ကုရုရဋ္ဌဿ စ အန္တရေ ဝါသံ ကပ္ပေတွာ ဣမံ ဩဝါဒံ ဒေတိ, “တာတာ, ယဿ ကာမဝိတက္ကာဒယော ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, သော နဒိတော ဧကေကံ ဝါလုကပုဋံ ဥဒ္ဓရိတွာ ဣမသ္မိံ ဩကိရတူ”တိ။ တေ “သာဓူ”တိ ပဋိဿုဏိတွာ ကာမဝိတက္ကာဒီနံ ဥပ္ပန္နကာလေ တထာ ကရိံသု။ အပရေန သမယေန မဟာဝါလုကရာသိ အဟောသိ, တံ အဟိဆတ္တော နာမ နာဂရာဇာ ပဋိဂ္ဂဟေသိ။ အင်္ဂမဂဓဝါသိနော စေဝ ကုရုရဋ္ဌဝါသိနော စ မာသေ မာသေ တေသံ မဟန္တံ သက္ကာရံ အဘိဟရိတွာ ဒါနံ ဒေန္တိ။ အထ နေသံ အဂ္ဂိဒတ္တော ဣမံ ဩဝါဒံ အဒါသိ – “ပဗ္ဗတံ သရဏံ ယာထ, ဝနံ သရဏံ ယာထ, အာရာမံ သရဏံ ယာထ, ရုက္ခံ သရဏံ ယာထ, ဧဝံ သဗ္ဗဒုက္ခတော မုစ္စိဿထာ”တိ။ အတ္တနော အန္တေဝါသိကေပိ ဣမိနာ ဩဝါဒေန ဩဝဒိ။

ဗောဓိသတ္တောပိ ကတာဘိနိက္ခမနော သမ္မာသမ္ဗောဓိံ ပတွာ တသ္မိံ သမယေ သာဝတ္ထိံ နိဿာယ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ပစ္စူသကာလေ လောကံ ဝေါလောကေန္တော အဂ္ဂိဒတ္တဗြာဟ္မဏံ သဒ္ဓိံ အန္တေဝါသိကေဟိ အတ္တနော ဉာဏဇာလဿ အန္တော ပဝိဋ္ဌံ ဒိသွာ “သဗ္ဗေပိ ဣမေ အရဟတ္တဿ ဥပနိဿယသမ္ပန္နာ”တိ ဉတွာ သာယန္ဟသမယေ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရံ အာဟ – “မောဂ္ဂလ္လာန, ကိံ ပဿသိ အဂ္ဂိဒတ္တဗြာဟ္မဏံ မဟာဇနံ အတိတ္ထေ ပက္ခန္ဒာပေန္တံ, ဂစ္ဆ တေသံ ဩဝါဒံ ဒေဟီ”တိ။ ဘန္တေ, ဗဟူ ဧတေ, ဧကကဿ မယှံ အဝိသယှာ။

သစေ တုမှေပိ အာဂမိဿထ, ဝိသယှာ ဘဝိဿန္တီတိ။ မောဂ္ဂလ္လာန, အဟမ္ပိ အာဂမိဿာမိ, တွံ ပုရတော ယာဟီတိ။ ထေရော ပုရတော ဂစ္ဆန္တော စိန္တေသိ – “ဧတေ ဗလဝန္တော စေဝ ဗဟူ စ။ သစေ သဗ္ဗေသံ သမာဂမဋ္ဌာနေ ကိဉ္စိ ကထေဿာမိ, သဗ္ဗေပိ ဝဂ္ဂဝဂ္ဂေန ဥဋ္ဌဟေယျု”န္တိ အတ္တနော အာနုဘာဝေန ထူလဖုသိတကံ ဒေဝံ ဝုဋ္ဌာပေသိ။ တေ ထူလဖုသိတကေသု ပတန္တေသု ဥဋ္ဌာယုဋ္ဌာယ အတ္တနော အတ္တနော ပဏ္ဏသာလံ ပဝိသိံသု။ ထေရော အဂ္ဂိဒတ္တဿ ဗြာဟ္မဏဿ ပဏ္ဏသာလဒွာရေ ဌတွာ “အဂ္ဂိဒတ္တာ”တိ အာဟ။ သော ထေရဿ သဒ္ဒံ သုတွာ “မံ ဣမသ္မိံ လောကေ နာမေန အာလပိတုံ သမတ္ထော နာမ နတ္ထိ, ကော နု ခေါ မံ နာမေန အာလပတီ”တိ မာနထဒ္ဓတာယ “ကော ဧသော”တိ အာဟ။ “အဟံ, ဗြာဟ္မဏာ”တိ။ “ကိံ ဝဒေသီ”တိ? “အဇ္ဇ မေ ဧကရတ္တိံ ဣဓ ဝသနဋ္ဌာနံ တာဝ အာစိက္ခာဟီ”တိ။ “ဣဓ ဝသနဋ္ဌာနံ နတ္ထိ, ဧကဿ ဧကာဝ ပဏ္ဏသာလာ”တိ။ “အဂ္ဂိဒတ္တ, မနုဿာ နာမ မနုဿာနံ, ဂါဝေါ ဂုန္နံ, ပဗ္ဗဇိတာ ပဗ္ဗဇိတာနံ သန္တိကံ ဂစ္ဆန္တိ, မာ ဧဝံ ကရိ, ဒေဟိ မေ ဝသနဋ္ဌာန”န္တိ။ “ကိံ ပန တွံ ပဗ္ဗဇိတော”တိ? “အာမ, ပဗ္ဗဇိတောမှီ”တိ။ “သစေ ပဗ္ဗဇိတော, ကဟံ တေ ခါရိဘဏ္ဍံ, ကော ပဗ္ဗဇိတပရိက္ခာရော”တိ။ “အတ္ထိ မေ ပရိက္ခာရော, ဝိသုံ ပန နံ ဂဟေတွာ ဝိစရိတုံ ဒုက္ခန္တိ အဗ္ဘန္တရေနေဝ နံ ဂဟေတွာ ဝိစရာမိ, ဗြာဟ္မဏာ”တိ။ သော “တံ ဂဟေတွာ ဝိစရိဿသီ”တိ ထေရဿ ကုဇ္ဈိ။ အထ နံ သော အာဟ – “အမှေ, အဂ္ဂိဒတ္တ, မာ ကုဇ္ဈိ, ဝသနဋ္ဌာနံ မေ အာစိက္ခာဟီ”တိ။ နတ္ထိ ဧတ္ထ ဝသနဋ္ဌာနန္တိ။ ဧတသ္မိံ ပန ဝါလုကရာသိမှိ ကော ဝသတီတိ။ ဧကော, နာဂရာဇာတိ။ ဧတံ မေ ဒေဟီတိ။ န သက္ကာ အတိ, ဘာရိယံ ဧတဿ ကမ္မန္တိ။ ဟောတု, ဒေဟိ မေတိ။ တေန ဟိ တွံ ဧဝ ဇာနာဟီတိ။

ထေရော ဝါလုကရာသိအဘိမုခေါ ပါယာသိ။ နာဂရာဇာ တံ အာဂစ္ဆန္တံ ဒိသွာ “အယံ သမဏော ဣတော အာဂစ္ဆတိ, န ဇာနာတိ မညေ မမ အတ္ထိဘာဝံ, ဓူမာယိတွာ နံ မာရေဿာမီ”တိ ဓူမာယိ။ ထေရော “အယံ နာဂရာဇာ ‘အဟမေဝ ဓူမာယိတုံ သက္ကောမိ, အညေ န သက္ကောန္တီ’တိ မညေ သလ္လက္ခေတီ”တိ သယမ္ပိ ဓူမာယိ။ ဒွိန္နမ္ပိ သရီရတော ဥဂ္ဂတာ ဓူမာ ယာဝ ဗြဟ္မလောကာ ဥဋ္ဌဟိံသု။ ဥဘောပိ ဓူမာ ထေရံ အဗာဓေတွာ နာဂရာဇာနမေဝ ဗာဓေန္တိ။ နာဂရာဇာ ဓူမဝေဂံ သဟိတုံ အသက္ကောန္တော ပဇ္ဇလိ။ ထေရောပိ တေဇောဓာတုံ သမာပဇ္ဇိတွာ တေန သဒ္ဓိံယေဝ ပဇ္ဇလိ။ အဂ္ဂိဇာလာ ယာဝ ဗြဟ္မလောကာ ဥဋ္ဌဟိံသု။ ဥဘောပိ ထေရံ အဗာဓေတွာ နာဂရာဇာနမေဝ ဗာဓယိံသု။ အထဿ သကလသရီရံ ဥက္ကာဟိ ပဒိတ္တံ ဝိယ အဟောသိ။ ဣသိဂဏော ဩလောကေတွာ စိန္တေသိ – “နာဂရာဇာ, သမဏံ ဈာပေတိ, ဘဒ္ဒကော ဝတ သမဏော အမှာကံ ဝစနံ အသုတွာ နဋ္ဌော”တိ။ ထေရော နာဂရာဇာနံ ဒမေတွာ နိဗ္ဗိသေဝနံ ကတွာ ဝါလုကရာသိမှိ နိသီဒိ။ နာဂရာဇာ ဝါလုကရာသိံ ဘောဂေဟိ ပရိက္ခိပိတွာ ကူဋာဂါရကုစ္ဆိပ္ပမာဏံ ဖဏံ မာပေတွာ ထေရဿ ဥပရိ ဓာရေသိ။

ဣသိဂဏာ ပါတောဝ “သမဏဿ မတဘာဝံ ဝါ အမတဘာဝံ ဝါ ဇာနိဿာမာ”တိ ထေရဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ တံ ဝါလုကရာသိမတ္ထကေ နိသိန္နံ ဒိသွာ အဉ္ဇလိံ ပဂ္ဂယှ အဘိတ္ထဝန္တာ အာဟံသု – “သမဏ, ကစ္စိ နာဂရာဇေန န ဗာဓိတော”တိ။ “ကိံ န ပဿထ မမ ဥပရိဖဏံ ဓာရေတွာ ဌိတ”န္တိ? တေ “အစ္ဆရိယံ ဝတ ဘော, သမဏဿ ဧဝရူပေါ နာမ နာဂရာဇာ ဒမိတော”တိ ထေရံ ပရိဝါရေတွာ အဋ္ဌံသု။ တသ္မိံ ခဏေ သတ္ထာ အာဂတော။ ထေရော သတ္ထာရံ ဒိသွာ ဥဋ္ဌာယ ဝန္ဒိ။ အထ နံ ဣသယော အာဟံသု – “အယမ္ပိ တယာ မဟန္တတရော”တိ။ ဧသော ဘဂဝါ သတ္ထာ, အဟံ ဣမဿ သာဝကောတိ။ သတ္ထာ ဝါလုကရာသိမတ္ထကေ နိသီဒိ, ဣသိဂဏော “အယံ တာဝ သာဝကဿ အာနုဘာဝေါ, ဣမဿ ပန အာနုဘာဝေါ ကီဒိသော ဘဝိဿတီ”တိ အဉ္ဇလိံ ပဂ္ဂယှ သတ္ထာရံ အဘိတ္ထဝိ။ သတ္ထာ အဂ္ဂိဒတ္တံ အာမန္တေတွာ အာဟ – “အဂ္ဂိဒတ္တ, တွံ တဝ သာဝကာနဉ္စ ဥပဋ္ဌာကာနဉ္စ ဩဝါဒံ ဒဒမာနော ကိန္တိ ဝတွာ ဒေသီ”တိ။ “ဧတံ ပဗ္ဗတံ သရဏံ ဂစ္ဆထ, ဝနံ အာရာမံ ရုက္ခံ သရဏံ ဂစ္ဆထ။ ဧတာနိ ဟိ သရဏံ ဂတော သဗ္ဗဒုက္ခာ ပမုစ္စတီ”တိ ဧဝံ တေသံ ဩဝါဒံ ဒမ္မီတိ။ သတ္ထာ “န ခေါ, အဂ္ဂိဒတ္တ, ဧတာနိ သရဏံ ဂတော သဗ္ဗဒုက္ခာ ပမုစ္စတိ, ဗုဒ္ဓံ ဓမ္မံ သံဃံ ပန သရဏံ ဂန္တွာ သကလဝဋ္ဋဒုက္ခာ ပမုစ္စတီ”တိ ဝတွာ ဣမာ ဂါထာ အဘာသိ –

၁၈၈. “ဗဟုံ ဝေ သရဏံ ယန္တိ၊ ပဗ္ဗတာနိ ဝနာနိ စ။
အာရာမရုက္ခစေတျာနိ၊ မနုဿာ ဘယတဇ္ဇိတာ။

၁၈၉. “နေတံ ခေါ သရဏံ ခေမံ၊ နေတံ သရဏမုတ္တမံ။
နေတံ သရဏမာဂမ္မ၊ သဗ္ဗဒုက္ခာ ပမုစ္စတိ။

၁၉၀. ''ယော စ ဗုဒ္ဓဉ္စ ဓမ္မဉ္စ၊ သင်္ဃဉ္စ သရဏံ ဂတော။
စတ္တာရိ အရိယသစ္စာနိ၊ သမ္မပ္ပညာယ ပဿတိ။

၁၉၁. ''ဒုက္ခံ ဒုက္ခသမုပ္ပာဒံ၊ ဒုက္ခဿ စ အတိက္ကမံ။
အရိယံ စဋ္ဌင်္ဂိကံ မဂ္ဂံ၊ ဒုက္ခူပသမဂါမိနံ။

၁၉၂. ''ဧတံ ခေါ သရဏံ ခေမံ၊ ဧတံ သရဏမုတ္တမံ။
ဧတံ သရဏမာဂမ္မ၊ သဗ္ဗဒုက္ခာ ပမုစ္စတီ''တိ။

တတ္ထ **ဗဟုန္တိ** ဗဟု။ **ပဗ္ဗတာနီ** တိ တတ္ထ တတ္ထ ဣသိဂိလိဝေပုလ္လဝေဘာရာဒိကေ ပဗ္ဗတေ စ မဟာဝနဂေါသိင်္ဂသာလဝနာဒီနိ ဝနာနိ စ ဝေဠုဝနဇီဝကမ္ဗဝနာဒယော အာရာမေ စ ဥဒေနစေတိယဂေါတမစေတိယာဒီနိ ရုက္ခစေတျာနိ စ တေ တေ မနုဿာ တေန တေန ဘယေန တဇ္ဇိတာ ဘယတော မုစ္စိတုကာမာ ပုတ္တလာဘာဒီနိ ဝါ ပတ္ထယမာနာ သရဏံ ယန္တီတိ အတ္ထော။ **နေတံ သရဏန္တိ** ဧတံ သဗ္ဗမ္ပိ သရဏံ နေဝ ခေမံ န ဥတ္တမံ, န စ ဧတံ ပဋိစ္စ ဇာတိအာဒိဓမ္မေသု သတ္တေသု ဧကောပိ ဇာတိအာဒိတော သဗ္ဗဒုက္ခာ ပမုစ္စတီတိ အတ္ထော။

ယော စာတိ ဣဒံ အခေမံ အနုတ္တမံ သရဏံ ဒဿေတွာ ခေမံ ဥတ္တမံ သရဏံ ဒဿနတ္ထံ အာရဒ္ဓံ။ တဿတ္ထော – ယော စ ဂဟဋ္ဌော ဝါ ပဗ္ဗဇိတော ဝါ ''ဣတိပိ သော ဘဂဝါ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ''တိအာဒိကံ ဗုဒ္ဓဓမ္မသင်္ဃာနုဿတိကမ္မဋ္ဌာနံ နိဿာယ သေဋ္ဌဝသေန ဗုဒ္ဓဉ္စ ဓမ္မဉ္စ သင်္ဃဉ္စ သရဏံ ဂတော, တဿပိ တံ သရဏဂမနံ အညတိတ္ထိယဝန္ဒနာဒီဟိ ကုပ္ပတိ စလတိ။ တဿ ပန အစလဘာဝံ ဒဿေတုံ မဂ္ဂေန အာဂတသရဏမေဝ ပကာသေန္တော **စတ္တာရိ အရိယသစ္စာနိ သမ္မပ္ပညာယ ပဿတီ** တိ အာဟ။ ယော ဟိ ဧတေသံ သစ္စာနံ ဒဿနဝသေန ဧတာနိ သရဏံ ဂတော, ဧတဿ ဧတံ သရဏံ ခေမဉ္စ ဥတ္တမဉ္စ, သော စ ပုဂ္ဂလော ဧတံ သရဏံ ပဋိစ္စ သကလသ္မာပိ ဝဋ္ဋဒုက္ခာ ပမုစ္စတိ, တသ္မာ **ဧတံ ခေါ သရဏံ ခေမန္တိ**အာဒိ ဝုတ္တံ။

ဒေသနာဝသာနေ သဗ္ဗေပိ တေ ဣသယော သဟ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ အရဟတ္တံ ပတွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ယာစိံသု။ သတ္ထာပိ စီဝရဂဗ္ဘတော ဟတ္ထံ ပသာရေတွာ ''ဧထ ဘိက္ခဝေ, စရထ ဗြဟ္မစရိယ''န္တိ အာဟ။ တေ တင်္ခဏညေဝ အဋ္ဌပရိက္ခာရဓရာ ဝဿသဋ္ဌိကထေရာ ဝိယ အဟေသုံ။ သော စ သဗ္ဗေသမ္ပိ အင်္ဂမဂဓကုရုရဋ္ဌဝါသီနံ သက္ကာရံ အာဒာယ အာဂမနဒိဝသော အဟောသိ။ တေ သက္ကာရံ အာဒာယ အာဂတာ သဗ္ဗေပိ တေ ဣသယော ပဗ္ဗဇိတေ ဒိသွာ ''ကိံ နု ခေါ အမှာကံ အဂ္ဂိဒတ္တဗြာဟ္မဏော မဟာ, ဥဒာဟု သမဏော ဂေါတမော''တိ စိန္တေတွာ သမဏဿ ဂေါတမဿ အာဂတတ္တာ ''အဂ္ဂိဒတ္တောဝ မဟာ''တိ မညိံသု။ သတ္ထာ တေသံ အဇ္ဈာသယံ ဩလောကေတွာ, ''အဂ္ဂိဒတ္တ, ပရိသာယ ကင်္ခံ ဆိန္ဒာ''တိ အာဟ။ သော ''အဟမ္ပိ ဧတ္တကမေဝ ပစ္စာသီသာမီ''တိ ဣဒ္ဓိဗလေန သတ္တက္ခတ္တုံ ဝေဟာသံ အဗ္ဘုဂ္ဂန္တွာ ပုနပ္ပုနံ ဩရုယှ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ ''သတ္ထာ မေ, ဘန္တေ, ဘဂဝါ, သာဝကောဟမသ္မီ''တိ ဝတွာ သာဝကတ္တံ ပကာသေသီတိ။

အဂ္ဂိဒတ္တဗြာဟ္မဏဝတ္ထု ဆဋ္ဌံ။

၇. အာနန္ဒတ္ထေရပဉှဝတ္ထု

ဒုလ္လဘော တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော အာနန္ဒတ္ထေရဿ ပဉှံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ထေရော ဟိ ဧကဒိဝသံ ဒိဝါဋ္ဌာနေ နိသိန္နော စိန္တေသိ – ''ဟတ္ထာဇာနီယော ဆဒ္ဒန္တကုလေ ဝါ ဥပေါသထကုလေ ဝါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, အဿာဇာနီယော သိန္ဓဝကုလေ ဝါ ဝလာဟကဿရာဇကုလေ ဝါ, ဥသဘော ဂေါဇာနီယော ဒက္ခိဏပထေတိအာဒီနိ ဝဒန္တေန သတ္ထာရာ ဟတ္ထိအာဇာနီယာဒီနံ ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနာဒီနိ ကထိတာနိ, ပုရိသာဇာနီယော ပန ကဟံ နု ခေါ ဥပ္ပဇ္ဇတီ''တိ။ သော သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိတွာ ဧတမတ္ထံ ပုစ္ဆိ။ သတ္ထာ, ''အာနန္ဒ, ပုရိသာဇာနီယော နာမ သဗ္ဗတ္ထ နုပ္ပဇ္ဇတိ, ဥဇုကတော ပန တိယောဇနသတာယာမေ ဝိတ္ထာရတော

အမုတေယွသတေ အာဝဋ္ဋတော နဝယောဇနသတပ္ပမာဏေ မဇ္ဈိမပဒေသဋ္ဌာနေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တော စ ပန န ယသ္မိံ တ တသ္မိံ တ ကုလေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ခတ္တိယမဟာသာလဗြာဟ္မဏမဟာသာလကုလာန ပန အညတရသ္မိံယေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတီ''တိ ဝတွာ က္လမံ ကထမာဟ –

၁၉၃. ''ဒုလ္လဘော ပုရိသာဇညော၊ န သော သဗ္ဗတ္ထ ဇာယတိ။
ယတ္ထ သော ဇာယတီ ဓီရော၊ တံ ကုလံ သုခမေဓတီ''တိ။

တတ္ထ **ဒုလ္လဘော** တိ ပုရိသာဇညော ဟိ ဒုလ္လဘော, န ဟတ္ထိအာဇာနီယာဒယော ဝိယ သုလဘော, သော သဗ္ဗတ္ထ ပစ္စန္တဒေသေ တ နီစကုလေ တ န ဇာယတိ, မဇ္ဈိမဒေသေပိ မဟာဇနဿ အဘိဝါဒနာဒိသက္ကာရကရဏဋ္ဌာနေ ခတ္တိယဗြာဟ္မဏကုလာနံ အညတရသ္မိံ ကုလေ ဇာယတိ။ ဧဝံ ဇာယမာနော **ယတ္ထ သော ဇာယတိ ဓီရော** ဥတ္တမပညော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေ **, တံ ကုလံ သုခမေဓတီ**တိ သုခပ္ပတ္တမေဝ ဟောတီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ဟာပုဏိံသူတိ။

အာနန္ဒတ္ထေရပဉှဝတ္ထု သတ္တမံ။

၈. သမ္ဗဟုလဘိက္ခုဝတ္ထု

သုခော ဗုဒ္ဓာနန္တိ က္လမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော သမ္ဗဟုလာနံ ဘိက္ခူနံ ကထံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ဧကဒိဝသဉှိ ပဉ္စသတဘိက္ခူ ဥပဋ္ဌာနသာလာယံ နိသိန္နာ, ''အာဝုသော, ကိံ နု ခော က္လမသ္မိံ လောကေ သုခ''န္တိ ကထံ သမုဋ္ဌာပေသုံ? တတ္ထ ကေစိ ''ရဇ္ဇသုခသဒိသံ သုခံ နာမ နတ္ထီ''တိ အာဟံသု။ ကေစိ ကာမသုခသဒိသံ, ကေစိ ''သာလိမံသဘောဇနာဒိသဒိသံ သုခံ နာမ နတ္ထီ''တိ အာဟံသု။ သတ္ထာ တေသံ နိသိန္နဋ္ဌာနံ ဂန္တွာ ''ကာယ နုတ္ထ, ဘိက္ခဝေ, ဧတရဟိ ကထာယ သန္နိသိန္နာ''တိ ပုစ္ဆိတွာ ''က္လမာယ နာမာ''တိ ဝုတ္တေ, ''ဘိက္ခဝေ, ကိံ ကထေထ? က္လဒဉှိ သဗ္ဗမ္ပိ သုခံ ဝဋ္ဋဒုက္ခပရိယာပန္နမေဝ, က္လမသ္မိံ လောကေ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေါ ဓမ္မဿဝနံ, သင်္ဃသာမဂ္ဂီ, သမ္မောဒမာနဘာဝေါတိ က္လဒမေဝ သုခ''န္တိ ဝတွာ က္လမံ ကထမာဟ –

၁၉၄. ''သုခော ဗုဒ္ဓာနမုပ္ပာဒေါ၊ သုခါ သဒ္ဓမ္မဒေသနာ။
သုခါ သင်္ဃဿ သာမဂ္ဂီ၊ သမဂ္ဂာနံ တပေါ သုခေါ''တိ။

တတ္ထ **ဗုဒ္ဓာနမုပ္ပာဒေါ** တိ ယသ္မာ ဗုဒ္ဓါ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ မဟာဇနံ ရာဂကန္တာရာဒီဟိ တာရေန္တိ, တသ္မာ ဗုဒ္ဓါနံ ဥပ္ပါဒေါ သုခေါ ဥတ္တမော။ ယသ္မာ သဒ္ဓမ္မဒေသနံ အာဂမ္မ ဇာတိအာဒိဓမ္မာ သတ္တာ ဇာတိအာဒီဟိ မုစ္စန္တိ, တသ္မာ **သဒ္ဓမ္မဒေသနာ သုခါ။ သာမဂ္ဂီ** တိ သမစိတ္တတာ, သာပိ သုခါ ဧဝ။ သမဂ္ဂါနံ ပန ဧကစိတ္တာနံ ယသ္မာ ဗုဒ္ဓဝစနံ တ ဥဂ္ဂဏှိတုံ ဓုတင်္ဂါနိ တ ပရိဟရိတုံ သမဏဓမ္မံ တ ကာတုံ သက္ကာ, တသ္မာ **သမဂ္ဂါနံ တပေါ သုခေါ** တိ ဝုတ္တံ။ တေ နေတဟ – ''ယာဝကီဝဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခူ သမဂ္ဂါ သန္နိပတိဿန္တိ, သမဂ္ဂါ ဝုဋ္ဌဟိဿန္တိ, သမဂ္ဂါ သင်္ဃကရဏီယာနိ ကရိဿန္တိ, ဝုဒ္ဓိယေဝ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခူနံ ပာဋိကင်္ခါ, နော ပရိဟာနီ''တိ (ဒီ. နိ. ၂.၁၃၆)။

ဒေသနာဝသာနေ တေ ဘိက္ခူ အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌဟိံသု, မဟာဇနဿာပိ သာတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ အဟောသီတိ။

သမ္ဗဟုလဘိက္ခုဝတ္ထု အဋ္ဌမံ။

၉. ကဿပဒသဗလဿ သုဝဏ္ဏစေတိယဝတ္ထု

ပူဇာရဟေတိ က္လမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ စာရိကံ စရမာနော ကဿပဒသဗလဿ သုဝဏ္ဏစေတိယံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

တထာဂတော သာဝတ္ထိတော နိက္ခမိတွာ အနုပုဗ္ဗေန ဗာရာဏသိံ ဂစ္ဆန္တော အန္တရာမဂ္ဂေ တောဒေယျက မဿ သမီပေ မဟာဘိက္ခုသင်္ဃပရိဝုတော အညတရံ ဒေဝဋ္ဌာနံ သမ္ပာပုဏိ။ တတ္ထ နိသိန္နော သုဂတော ဓမ္မဘဏ္ဍာဂါရိကံ ပေသေတွာ အဝိဒူရေ ကသိကမ္မံ ကရောန္တံ ဗြာဟ္မဏံ ပက္ကောသာပေသိ။ သော ဗြာဟ္မဏော အာဂန္တွာ တထာဂတံ အနဘိဝန္ဒိတွာ တမေဝ ဒေဝဋ္ဌာနံ ဝန္ဒိတွာ အဋ္ဌာသိ။ သုဂတောပိ "ကိံ ပဒေသံ ကိန္တိ မညသိ ဗြာဟ္မဏာ"တိ အာဟ။ အမှာကံ ပဝေဏိယာ အာဂတစေတိယဋ္ဌာနန္တိ ဝန္ဒာမိ, ဘော ဂောတမာတိ။ "ဣမံ ဌာနံ ဝန္ဒန္တေန တယာ သာဓု ကတံ ဗြာဟ္မဏာ"တိ သုဂတော တံ သမ္ပဟံသေသိ။ တံ သုတွာ ဘိက္ခူ "ကေန နု ခေါ ကာရဏေန ဘဂဝတာ ဧဝံ သမ္ပဟံသေသီ"တိ သံသယံ သဥ္ဇနေသုံ။ တတော တထာဂတော တေသံ သံသယမပနေတုံ မဇ္ဈိမနိကာယေ **ဃဋိကာရသုတ္တန္တံ** (မ. နိ. ၂.၂၈၂ အာဒယော) ဝတွာ ဣဒ္ဓါနုဘာဝေန ကဿပဒသဗလဿ ယောဇနုဗ္ဗေဓံ ကနကစေတိယံ အပရဉ္စ ကနကစေတိယံ အာကာသေ နိမ္မိနိတွာ မဟာဇနံ ဒဿေတွာ, "ဗြာဟ္မဏ, ဧဝံဝိဓာနံ ပူဇာရဟာနံ ပူဇာ ယုတ္တတရာတ"တိ ဝတွာ **မဟာပရိနိဗ္ဗာနသုတ္တေ** (ဒီ. နိ. ၂.၂၀၆) ဒဿိတနယေနေဝ ဗုဒ္ဓါဒိကေ စတ္တာရော ထူပာရဟေ ပကာသေတွာ သရီရစေတိယံ ဥဒ္ဒိဿစေတိယံ ပရိဘောဂစေတိယန္တိ တီဏိ စေတိယာနိ ဝိသေသတော ပရိဒီပေတွာ ဣမာ ဂါထာ အဘာသိ –

၁၉၅. "ပူဇာရဟေ ပူဇယတော၊ ဗုဒ္ဓေ ယဒိ စ သာဝကေ။
ပပဉ္စသမတိက္ကန္တေ၊ တိဏ္ဏသောကပရိဒ္ဒဝေ။

၁၉၆. "တေ တာဒိသေ ပူဇယတော၊ နိဗ္ဗုတေ အကုတောဘယေ။
န သက္ကာ ပုညံ သင်္ခါတုံ၊ ဣမေတ္တမပိ ကေနစီ"တိ။ (အပ. ထေရ ၁.၁၀.၁-၂)။

တတ္ထ ပူဇိတုံ အရဟာ **ပူဇာရဟာ,** ပူဇိတုံ ယုတ္တာတိ အတ္ထော။ **ပူဇာရဟေ ပူဇယတော**တိ အဘိဝါဒနာဒီဟိ စ စတူဟိ စ ပစ္စယေဟိ ပူဇေန္တဿ။ ပူဇာရဟေ ဒဿေတိ **ဗုဒ္ဓေ**တိအာဒိနာ။ **ဗုဒ္ဓေ**တိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေ။ **ယဒီ**တိ ယဒိ ဝါ, အထ ဝါတိ အတ္ထော။ တတ္ထ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေတိ ကထိတံ ဟောတိ, သာဝကေ စ။ **ပပဉ္စသမတိက္ကန္တေ** တိ သမတိက္ကန္တတဏှာဒိဋ္ဌိမာနပပဉ္စေ။ **တိဏ္ဏသောကပရိဒ္ဒဝေ** တိ အတိက္ကန္တသောကပရိဒ္ဒဝေ, ဣမေ ဒွေ အတိက္ကန္တေတိ အတ္ထော။ ဧတေဟိ ပူဇာရဟတ္တံ ဒဿိတံ။

တေတိ ဗုဒ္ဓါဒယော။ **တာဒိသေ**တိ ဝုတ္တဂုဏဝသေန။ **နိဗ္ဗုတေ** တိ ရာဂါဒိနိဗ္ဗုတိယာ။ နတ္ထိ ကုတောစိ ဘဝတော ဝါ အာရမ္မဏတော ဝါ ဧတေသံ ဘယန္တိ အကုတောဘယာ, တေ **အကုတောဘယေ။ န သက္ကာ ပုညံ သင်္ခါတု** န္တိ ပုညံ ဂဏေတုံ န သက္ကာ။ ကထန္တိ စေ? **ဣမေတ္တမပိ ကေနစီ** တိ ဣမံ ဧတ္တကံ, ဣမံ ဧတ္တကန္တိ ကေနစိတိ အပိသဒ္ဒေါ ဣဓ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗော, ကေနစိ ပုဂ္ဂလေန မာနေန ဝါ။ တတ္ထ **ပုဂ္ဂလေနာ** တိ တေန ဗြဟ္မာဒိနာ။ **မာနေနာ**တိ တိဝိဓေန မာနေန တီရဏေန ဓာရဏေန ပူရဏေန ဝါ။ **တီရဏံ** နာမ ဣဒံ ဧတ္တကန္တိ နယတော တီရဏံ။ **ဓာရဏ**န္တိ တုလာယ ဓာရဏံ။ **ပူရဏံ** နာမ အဍ္ဎပသတပတ္ထနာဠိကာဒိဝသေန ပူရဏံ။ ကေနစိ ပုဂ္ဂလေန ဣမေဟိ တီဟိ မာနေဟိ ဗုဒ္ဓါဒိကေ ပူဇယတော ပုညံ ဝိပါကဝသေန ဂဏေတုံ န သက္ကာ ပရိယန္တရဟိတတောတိ ဒ္ဝီသု ဌာနေသု ပူဇယတော ကိံ အနံ ပဌမံ ဓရမာနေ ဗုဒ္ဓါဒီ ပူဇယတော န သက္ကာ ပုညံ သင်္ခါတုံ, ပုန တေ တာဒိသေ ကိလေသပရိနိဗ္ဗာနနိမိတ္တေန ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာနေန နိဗ္ဗုတေပိ ပူဇယတော န သက္ကာ သင်္ခါတုန္တိ ဘေဒါ ယုဇ္ဇတိ။ တေန ဟိ ဝိမာနဝတ္ထုမှိ –

"တိဋ္ဌန္တေ နိဗ္ဗုတေ စာပိ၊ သမေ စိတ္တေ သမံ ဖလံ။
စေတောပဏိဓိဟေတု ဟိ၊ သတ္တာ ဂစ္ဆန္တိ သုဂ္ဂတိ"န္တိ။ (ဝိ. ဝ. ၈၀၆)။

ဒေသနာဝသာနေ သော ဗြာဟ္မဏော သောတာပန္နော အဟောသီတိ။ ယောဇနိကံ ကနကစေတိယံ သတ္တာဟမာကာသေဝ အဋ္ဌာသိ, မဟန္တေန သမာဂမော စာဟောသိ, သတ္တာဟံ စေတိယံ နာနပ္ပကာရေဟိ ပူဇေသုံ။ တတော ဘိန္နလဒ္ဓိကာနံ လဒ္ဓိဘေဒေါ ဇာတော, ဗုဒ္ဓါနုဘာဝေန တံ စေတိယံ သကဋ္ဌာနမေဝ ဂတံ, တတ္ထေဝ တံခဏေ မဟန္တံ ပာသာဏစေတိယံ အဟောသိ။ တသ္မိံ သမာဂမေ စတုရာသီတိယာ ပါဏသဟဿာနံ ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသီတိ။

ကဿပဒသဗလဿ သုဝဏ္ဏစေတိယဝတ္ထု နဝမံ။

ဗုဒ္ဓဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

စုဒ္ဒသမော ဝဂ္ဂော။

ပဌမဘာဏဝါတရဲ နိဋ္ဌိတံ။

၁၅. သုခဝဂ္ဂေါ

၁. ဉာတိကလဟဝူပသမနဝတ္ထု

သုသုခံ ဝတာတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ သက္ကေသု ဝိဟရန္တော ကလဟဝူပသမနတ္ထံ ဉာတကေ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သာကိယကောလိယာ ကိရ ကပိလဝတ္ထုနဂရဿ စ ကောလိယနဂရဿ စ အန္တရေ ရောဟိဏိံ နာမ နဒိံ ဧကေနေဝ အာဝရဏေန ဗန္ဓာပေတွာ သဿာနိ ကရောန္တိ။ အထ ဇေဋ္ဌမူလမာသေ သဿေသု မိလာယန္တေသု ဥဘယနဂရဝါသိကာနမ္ပိ ကမ္မကာရာ သန္နိပတိံသု။ တတ္ထ ကောလိယနဂရဝါသိနော အာဟံသု – ''ဣဒံ ဥဒကံ ဥဘယတော ဟရိယမာနံ နေဝ တုမှာကံ, န အမှာကံ ပဟောဿတိ, အမှာကံ ပန သဿံ ဧကဥဒကေနေဝ နိပ္ဖဇ္ဇိဿတိ, ဣဒံ ဥဒကံ အမှာကံ ဒေထာ''တိ။ ဣတရေပိ အာဟံသု – ''တုမှေဟိ ကောဋ္ဌေသု ပူရေတွာ ဌပိတေသု မယံ ရတ္တသုဝဏ္ဏနီလမဏိကာဠကဟာပဏေ စ ဂဟေတွာ ပစ္ဆိပသိဗ္ဗကာဒိဟတ္ထာ န သက္ခိဿာမ တုမှာကံ ဃရဒွါရေ ဝိစရိတုံ, အမှာကမ္ပိ သဿံ ဧကဥဒကေနေဝ နိပ္ဖဇ္ဇိဿတိ, ဣဒံ ဥဒကံ အမှာကံ ဒေထာ''တိ။ န မယံ ဒဿာမာတိ။ မယမ္ပိ န ဒဿာမာတိ ဇေဝံ ကထံ ဝဍ္ဎေတွာ ဧကော ဥဋ္ဌာယ ဧကဿ ပဟာရံ အဒါသိ, သောပိ အညဿာတိ ဇေဝံ အညမညံ ပဟရိတွာ ရာဇကုလာနံ ဇာတိံ ဃဋ္ဋေတွာ ကလဟံ ဝဍ္ဎယိံသု။

ကောလိယကမ္မကာရာ ဝဒန္တိ – ''တုမှေ ကပိလဝတ္ထုဝါသိကေ ဂဟေတွာ ဂဇ္ဇထ, ယေ သောဏသိင်္ဂါလာဒယော ဝိယ အတ္တနော ဘဂိနီဟိ သဒ္ဓိံ သံဝသိံသု, ဧတေသံ ဟတ္ထိနော စေဝ အဿာ စ ဖလကာဝုဓာနိ စ အမှာကံ ကိံ ကရိဿန္တီ''တိ။ သာကိယကမ္မကာရာပိ ဝဒန္တိ ''တုမှေ ဣဒါနိ ကုဋ္ဌိနော အာရကေ ဂဟေတွာ ဂဇ္ဇထ, ယေ အနာထာ နိဂ္ဂတိကာ တိရစ္ဆာနာ ဝိယ ကောလရုက္ခေ ဝသိံသု, ဧတေသံ ဟတ္ထိနော စ အဿာ စ ဖလကာဝုဓာနိ စ အမှာကံ ကိံ ကရိဿန္တီ''တိ။ တေ ဂန္တွာ တသ္မိံ ကမ္မေ နိယုတ္တာနံ အမစ္စာနံ ကထယိံသု, အမစ္စာ ရာဇကုလာနံ ကထေသုံ။ တတော သာကိယာ ''ဘဂိနီဟိ သဒ္ဓိံ သံဝသိတကာနံ ထာမဉ္စ ဗလဉ္စ ဒဿေဿာမာ''တိ ယုဒ္ဓသဇ္ဇာ နိက္ခမိံသု။ ကောလိယာပိ ''ကောလရုက္ခဝါသီနံ ထာမဉ္စ ဗလဉ္စ ဒဿေဿာမာ''တိ ယုဒ္ဓသဇ္ဇာ နိက္ခမိံသု။

သတ္ထာပိ ပစ္စူသသမယေ လောကံ ဝေါလောကေန္တော ဉာတကေ ဒိသွာ ''မယိ အဂစ္ဆန္တေ ဣမေ နဿိဿန္တိ, မယာ ဂန္တုံ ဝဋ္ဋတီ''တိ စိန္တေတွာ ဧကကောဝ အာကာသေန ဂန္တွာ ရောဟိဏိနဒိယာ မဇ္ဈေ အာကာသေ ပလ္လင်္ကေန နိသီဒိ။ ဉာတကာ သတ္ထာရံ ဒိသွာ အာဝုဓာနိ ဆဍ္ဍေတွာ ဝန္ဒိံသု။ အထ နေ သတ္ထာ အာဟ – ''ကိံ ကလဟော နာမေသ, မဟာရာဇာ''တိ? ''န ဇာနာမ, ဘန္တေ''တိ။ ''ကော အဒါနိ ဇာနိဿတီ''တိ? တေ ''ဥပရာဇာ ဇာနိဿတိ, သေနာပတိ ဇာနိဿတီ''တိ ဣမိနာ ဥပာယေန ယာဝ ဒါသကမ္မကရေ ပုစ္ဆိတွာ, ''ဘန္တေ, ဥဒကကလဟော''တိ အာဟံသု။ ''ဥဒကံ ကိံ အဂ္ဃတိ, မဟာရာဇာ''တိ? ''အပ္ပဂ္ဃံ, ဘန္တေ''တိ။ ''ခတ္တိယာ ကိံ အဂ္ဃန္တိ မဟာရာဇာ''တိ? ''ခတ္တိယာ နာမ အနဂ္ဃာ, ဘန္တေ''တိ။ ''အယုတ္တံ တုမှာကံ အပ္ပမတ္တကံ ဥဒကံ နိဿာယ အနဂ္ဃေ ခတ္တိယေ နာသေတု''န္တိ။ တေ တုဏှီ အဟေသုံ။ အထ တေ သတ္ထာ အာမန္တေတွာ ''ကသ္မာ မဟာရာဇာ ဧဝရူပံ ကရောထ, မယိ အသန္တေ အဇ္ဇ လောဟိတနဒီ ပဝတ္တိဿတိ, အယုတ္တံ တေ ကတံ, တုမှေ ပဉ္စဟိ ဝေရေဟိ သဝေရာ ဝိဟရထ, အဟံ အဝေရော ဝိဟရာမိ။ တုမှေ ကိလေသာတုရာ ဟုတွာ ဝိဟရထ, အဟံ အနာတုရော။ တုမှေ ကာမဂုဏပရိယေသနုဿုက္ကာ ဟုတွာ ဝိဟရထ, အဟံ အနုဿုက္ကော ဝိဟရာမီ''တိ ဝတွာ ဣမာ ဂါထာ အဘာသိ –

၁၉၇. ''သုသုခံ ဝတ ဇီဝာမ, ဝေရိနေသု အဝေရိနော၊
ဝေရိနေသု မနုဿေသု, ဝိဟရာမ အဝေရိနော။

၁၉၈. ''သုသုခံ ဝတ ဇီဝာမ, အာတုရေသု အနာတုရာ။
အာတုရေသု မနုဿေသု, ဝိဟရာမ အနာတုရာ။

၁၉၉. ''သုသုခံ ဝတ ဇီဝာမ, ဥဿုကေသု အနုဿုကာ။

ဥဿုကြေသု မနုဿေသု၊ ဝိဟရာမ အနုဿုကာ''တိ။

တတ္ထ **သုသုခန္တိ** သုဋ္ဌု သုခံ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယေ ဂိဟိနော သန္ဒိဋ္ဌေအာဒိဝသေန, ပဗ္ဗဇိတာ တ ပန ဝေဇ္ဇကမ္မာဒိဝသေန ဇီဝိတဝုတ္တိံ ဥပ္ပာဒေတွာ ''သုခေန ဇီဝာမာ''တိ ဝဒန္တိ, တေဟိ မယမေဝ သုသုခံ ဝတ ဇီဝာမ, ယေ မယံ ပဉ္စဟိ ဝေရီဟိ ဝေရိနေသု မနုဿေသု အဝေရိနော, ကိလေသာတုရေသု မနုဿေသု နိက္ကိလေသတာယ အနာတုရာ, ပဉ္စကာမဂုဏပရိယေသနေ ဥဿုကြေသု တာယ ပရိယေသနာယ အဘာဝေန အနုဿုကာတိ။ သေသံ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

ဉာတိကလဟဝူပသမနဝတ္ထု ပဌမံ။

၂. မာရဝတ္ထု

သုသုခံ ဝတ ဇီဝာမာတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ပဉ္စသာလာယ ဗ္ရာဟ္မဏဂါမေ ဝိဟရန္တော မာရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ဧကဒိဝသဉှိ သတ္ထာ ပဉ္စသတာနံ ကုမာရိကာနံ သောတာပတ္တိမဂ္ဂဿူပနိဿယံ ဒိသွာ တံ ဂါမံ ဥပနိဿာယ ဝိဟာသိ။ တာပိ ကုမာရိကာယော ဧကသ္မိံ နက္ခတ္တဒိဝသေ နဒိံ ဂန္တွာ နှာတွာ အလင်္ကတပဋိယတ္တာ ဂါမာဘိမုခိယော ဟယိံသု။ သတ္ထာပိ တံ ဂါမံ ပဝိသိတွာ ပိဏ္ဍာယ စရတိ။ အထ မာရော သကလဂါမဝါသီနံ သရီရေ အဓိမုစ္စိတွာ ယထာ သတ္ထာ ကဋစ္ဆုမတ္တမ္ပိ န လဘတိ, ဧဝံ ကတွာ ယထာဓောတေန ပတ္တေန နိက္ခမန္တံ သတ္ထာရံ ဂါမဒွာရေ ဌတွာ အာဟ – ''အပိ, သမဏ, ပိဏ္ဍပါတံ လဘိတ္ထာ''တိ။ ''ကိံ ပန တွံ, ပာပိမ, တထာ အကာသိ, ယထာဟံ ပိဏ္ဍံ န လဘေယျ''န္တိ? ''တေန ဟိ, ဘန္တေ, ပုန ပဝိသထာ''တိ။ ဧဝံ ကိရဿ အဟောသိ – ''သစေ ပုန ပဝိသတိ, သဗ္ဗေသံ သရီရေ အဓိမုစ္စိတွာ ဣမဿ ပုရတော ပာဏိံ ပဟရိတွာ ဟဿကေဠိံ ကရိဿာမီ''တိ။ တသ္မိံ ခဏေ တာ ကုမာရိကာယော ဂါမဒွာရံ ပတွာ သတ္ထာရံ ဒိသွာ ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌံသု။ မာရောပိ သတ္ထာရံ အာဟ – ''အပိ, ဘန္တေ, ပိဏ္ဍံ အလဘမာနာ ဇိဃစ္ဆာဒုက္ခေန ပီဠိတတ္ထာ''တိ။ သတ္ထာ ''အဇ္ဇ မယံ, ပာပိမ, ကိဉ္စိ အလဘိတွာပိ အာဘဿရလောကေ မဟာဗ္ရဟ္မာနော ဝိယ ပီတိသုခေနေဝ ဝီတိနာမေဿာမာ''တိ ဝတွာ ဣမံ ကထမာဟ –

၂၀၀. ''သုသုခံ ဝတ ဇီဝာမ၊ ယေသံ နော နတ္ထိ ကိဉ္စနံ။
ပီတိဘက္ခာ ဘဝိဿာမ၊ ဒေဝါ အာဘဿရာ ယထာ''တိ။

တတ္ထ **ယေသံ နော**တိ ယေသံ အမှာကံ ပလိဗုဇ္ဈနတ္ထေန ရာဂါဒီသု ကိဉ္စနေသု ဧကမ္ပိ ကိဉ္စနံ နတ္ထိ။ **ပီတိဘက္ခာ**တိ ယထာ အာဘဿရာ ဒေဝါ ပီတိဘက္ခာ ဟုတွာ ပီတိသုခေနေဝ ဝီတိနာမေန္တိ, ဧဝံ မယမ္ပိ, ပာပိမ, ကိဉ္စိ အလဘိတွာ ပီတိဘက္ခာ ဘဝိဿာမာတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ပဉ္စသတာပိ ကုမာရိကာယော သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိံသူတိ။

မာရဝတ္ထု ဒုတိယံ။

၃. ကောသလရညော ပရာဇယဝတ္ထု

ဇယံ ဝေရန္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ကောသလရညော ပရာဇယံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သော ကိရ ကာသိကဂါမံ နိဿာယ ဘာဂိနေယျေန အဇာတသတ္တုနာ သဒ္ဓိံ ယုဇ္ဈန္တော တေန တယော တရေ ပရာဇိတော တတိယတရေ စိန္တေသိ – ''အဟံ ခီရမုခမ္ပိ ဒါရကံ ပရာဇေတုံ နာသက္ခိံ, ကိံ မေ ဇီဝိတေနာ''တိ။ သော အာ

ဟာရူပစ္စေဒံ ကတွာ မဇ္ဈေကေ နိပဇ္ဇိ။ အထဿ သာ ပဝတ္တိ သကလနဂရံ ပတ္ထရိ။ ဘိက္ခူ တထာဂတဿ အာရောစေသုံ – ''ဘန္တေ, ရာဇာ ကိရ ကာသိကကမကံ နိဿာယ တယော တရေ ပရာဇိတော, သော ဣဒါနိ ပရာဇိတွာ အာဂတော 'ခီရမုခမ္ပိ အရကံ ပရာဇေတုံ နာသက္ခိံ, ကိံ မေ ဇီဝိတေနာ'တိ အာဟာရူပစ္စေဒံ ကတွာ မဉ္စကေ နိပန္နော''တိ။ သတ္ထာ တေသံ ကထံ သုတွာ, ''ဘိက္ခဝေ, ဇိနန္တောပိ ဝေရံ ပသဝတိ, ပရာဇိတော ပန ဒုက္ခံ သေတိယေဝါ''တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၂၀၁. ''ဇယံ ဝေရံ ပသဝတိ၊ ဒုက္ခံ သေတိ ပရာဇိတော။
ဥပသန္တော သုခံ သေတိ၊ ဟိတွာ ဇယပရာဇယ''န္တိ။

တတ္ထ **ဇယန္တိ** ပရံ ဇိနန္တော ဝေရံ ပဋိလဘတိ။ **ပရာဇိတော**တိ ပရေန ပရာဇိတော ''ကဒါ နု ခေါ ပစ္စာမိတ္တဿ ပိဋ္ဌိံ ဒဋ္ဌုံ သက္ခိဿာမီ''တိ ဒုက္ခံ သေတိ သဗ္ဗိရိယာပထေသု ဒုက္ခမေဝ ဝိဟရတီတိ အတ္ထော။ **ဥပသန္တော** တိ အဇ္ဈတ္တံ ရာဂါဒိကိလေသော ဥပသန္တော ခီဏာသဝေါ ဇယဉ္စ ပရာဇယဉ္စ ဟိတွာ သုခံ သေတိ, သဗ္ဗိရိယာပထေသု သုခမေဝ ဝိဟရတီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

ကောသလရညော ပရာဇယဝတ္ထု တတိယံ။

၄. အညတရကုလဒါရိကာဝတ္ထု

နတ္ထိ ရာဂသမောတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော အညတရံ ကုလဒါရိကံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

တဿာ ကိရ မာတာပိတရော အာဝါဟံ ကတွာ မင်္ဂလဒိဝသေ သတ္ထာရံ နိမန္တယိံသု။ သတ္ထာ ဘိက္ခုသံဃပရိဝုတော တတ္ထ ဂန္တွာ နိသီဒိ။ သာပိ ခေါ ဝဓုကာ ဘိက္ခုသံဃဿ ဥဒကပရိဿာဝနာဒီနိ ကရောန္တီ အပရာပရံ သဉ္စရတိ။ သာမိကောပိဿာ တံ ဩလောကေန္တော အဋ္ဌာသိ။ တဿ ရာဂဝသေန ဩလောကေန္တဿ အန္တော ကိလေသော သမုဒာစရိ။ သော အညာဏာဘိဘူတော နေဝ ဗုဒ္ဓံ ဥပဋ္ဌဟိ, န အသီတိ မဟာထေရေ။ ဟတ္ထံ ပသာရေတွာ ''တံ ဝဓုကံ ဂဏှိဿာမီ''တိ ပန စိတ္တံ အကာသိ။ သတ္ထာ တဿဇ္ဈာသယံ ဩလောကေတွာ ယထာ တံ ဣတ္ထိံ န ပဿတိ, ဧဝမကာသိ။ သော အဒိသွာ သတ္ထာရံ ဩလောကေန္တော အဋ္ဌာသိ။ သတ္ထာ တဿ ဩလောကေတွာ ဌိတကာလေ ''ကုမာရက, န ဟိ ရာဂဂ္ဂိနာ သဒိသော အဂ္ဂိ နာမ , ဒေါသကလိနာ သဒိသော ကလိ နာမ, ခန္ဓပရိဟရဏဒုက္ခေန သဒိသံ ဒုက္ခံ နာမ အတ္ထိ, နိဗ္ဗာနသုခသဒိသံ သုခမ္ပိ နတ္ထိယေဝါ''တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၂၀၂. ''နတ္ထိ ရာဂသမော အဂ္ဂိ၊ နတ္ထိ ဒေါသသမော ကလိ။
နတ္ထိ ခန္ဓသမာ ဒုက္ခာ၊ နတ္ထိ သန္တိပရံ သုခ''န္တိ။

တတ္ထ **နတ္ထိ ရာဂသမော**တိ ဓူမံ ဝါ ဇာလံ ဝါ အင်္ဂါရံ ဝါ အဒဿေတွာ အန္တောယေဝ ဈာပေတွာ ဘသ္မမုဋ္ဌိံ ကာတုံ သမတ္ထော ရာဂေန သမော အညော အဂ္ဂိ နာမ နတ္ထိ။ **ကလီ**တိ ဒေါသေန သမော အပရာဓောပိ နတ္ထိ။ **ခန္ဓသမာ** တိ ခန္ဓေဟိ သမာ။ ယထာ ပရိဟရိယမာနာ ခန္ဓာ ဒုက္ခာ, ဧဝံ အညံ ဒုက္ခံ နာမ နတ္ထိ။ **သန္တိပရ** န္တိ နိဗ္ဗာနတော ဥတ္တရိံ အညံ သုခမ္ပိ နတ္ထိ။ အညဉှိ သုခံ သုခမေဝ, နိဗ္ဗာနံ ပရမသုခန္တိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ကုမာရိကာ စ ကုမာရကော စ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိံသု။ တသ္မိံ သမယေ ဘဂဝါ တေသံ အညမညံ ဒဿနာကာရံ အကာသီတိ။

အညတရကုလဒါရိကာဝတ္ထု စတုတ္ထံ။

၅. ဧကဥပါသကဝတ္ထု

ဇိဃစ္ဆာ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ အာဠဝိယံ ဝိဟရန္တော ဧကံ ဥပါသကံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ဧကသ္မိဉှိ ဒိဝသေ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဂန္ဓကုဋိယံ နိသိန္နောဝ ပစ္စူသကာလေ လောကံ ဝေါလောကေန္တော အာ
ဠဝိယံ ဧကံ ဒုဂ္ဂတမနုဿံ ဒိသွာ တဿူပနိဿယသမ္ပတ္တိံ ဉတွာ ပဉ္စသတဘိက္ခုပရိဝါရော အာဠဝိံ အဂမာသိ။
အာဠဝိဝါသိနော သတ္ထာရံ နိမန္တယိံသု။ သောပိ ဒုဂ္ဂတမနုဿော “သတ္ထာ ကိရ အာဂတော”တိ သုတွာ “သတ္ထု
သန္တိကေ ဓမ္မံ သောဿာမီ”တိ မနံ အကာသိ။ တံဒိဝသမေဝ စဿ ဧကော ဂေါဏော ပလာယိ။ သော “ကိံ နု ခော
ဂေါဏံ ပရိယေသိဿာမိ, ဥဒါဟု ဓမ္မံ သုဏာမီ”တိ စိန္တေတွာ “ဂေါဏံ ပရိယေသိတွာ ပစ္ဆာ ဓမ္မံ သောဿ
ာမီ”တိ ပါတောဝ ဂေဟာ နိက္ခမိ။ အာဠဝိဝါသိနောပိ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ ဘိက္ခုသံဃံ နိသီဒါပေတွာ ပရိဝိသိတွာ အနုမောဒန
တ္ထာယ ပတ္တံ ဂဏှိံသု။ သတ္ထာ “ယံ နိဿာယ အဟံ တိံသယောဇနမဂ္ဂံ အာဂတော, သော ဂေါဏံ ပရိယေသိတုံ
အရညံ ပဝိဋ္ဌော, တသ္မိံ အာဂတေယေဝ ဓမ္မံ ဒေသေဿာမီ”တိ တုဏှီ အဟောသိ။

သောပိ မနုဿော ဒိဝါ ဂေါဏံ ဒိသွာ ဂေါဂဏေ ပက္ခိပိတွာ “သစေပိ အညံ နတ္ထိ, သတ္ထု ဝန္ဒနမတ္တမ္ပိ ကရိ
ဿာမီ”တိ ဇိဃစ္ဆာပီဠိတောပိ ဂေဟံ ဂမနာယ မနံ အကတွာ ဝေဂေန သတ္ထု သန္တိကံ အာဂန္တွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိ
တွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။ သတ္ထာ တဿ ဌိတကာလေ ဒါနဝေယျာဝဋိကံ အာဟ – “အတ္ထိ ကိဉ္စိ ဘိက္ခုသံဃဿ
သ အတိရိတ္တဘတ္တ”န္တိ? “ဘန္တေ, သဗ္ဗံ အတ္ထီ”တိ။ တေန ဟိ “ဣမံ ပရိဝိသာဟီ”တိ။ သော သတ္ထာရာ ဝုတ္
တဋ္ဌာနေယေဝ တံ နိသီဒါပေတွာ ယာဂုခါဒနီယဘောဇနီယေဟိ သက္ကစ္စံ ပရိဝိသိ။ သော ဘုတ္တဘတ္တော မုခံ ဝိက္
ခာလေသိ။ ဌပေတွာ ကိရ ဣမံ ဌာနံ တီသု ပိဋကေသု အညတ္ထ ဂတာဂတဿ ဘတ္တဝိစာရဏံ နာမ နတ္ထိ။ တဿ ပ
ဿဒ္ဓဒရထဿ စိတ္တံ ဧကဂ္ဂံ အဟောသိ။ အထဿ သတ္ထာ အနုပုဗ္ဗိံ ကထံ ကထေတွာ သစ္စာနိ ပကာသေသိ။
သော ဒေသနာဝသာနေ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိ။ သတ္ထာပိ အနုမောဒနံ ကတွာ ဥဋ္ဌာယာသနာ ပက္ကာမိ။
မဟာဇနော သတ္ထာရံ အနုဂန္တွာ နိဝတ္တိ။

ဘိက္ခူ သတ္ထာရာ သဒ္ဓိံ ဂစ္ဆန္တာယေဝ ဥဇ္ဈာယိံသု – “ပဿထာဝုသော, သတ္ထု ကမ္မံ, အညေသု ဒိဝသေသု
ဧဝရူပံ နတ္ထိ, အဇ္ဇ ပနေကံ မနုဿံ ဒိသွာဝ ယာဂုအာဒီနိ ဝိစာရေတွာ အဒါပေသီ”တိ။ သတ္ထာ နိဝတ္တိတွာ ဌိတကောဝ
“ကိံ ကထေထ, ဘိက္ခဝေ”တိ ပုစ္ဆိတွာ တမတ္ထံ သုတွာ “အာမ, ဘိက္ခဝေ, အဟံ တိံသယောဇနံ ကန္တာရံ အာဂစ္
ဆန္တော တဿ ဥပါသကဿူပနိဿယံ ဒိသွာ အာဂတော, သော အတိဝိယ ဇိဃစ္ဆိတော, ပါတောဝ ပဋ္ဌာယ ဂေါ
ဏံ ပရိယေသန္တော အရညေ ဝိစရိ။ ‘ဇိဃစ္ဆာဒုက္ခေန ဓမ္မေ ဒေသိယမာနေပိ ပဋိဝိဇ္ဈိတုံ န သက္ခိဿတီ’တိ စိန္တေ
တွာ ဧဝံ အကာသိံ, ဇိဃစ္ဆာရောဂသဒိသော ရောဂေါ နာမ နတ္ထီ”တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၂၀၃. “ဇိဃစ္ဆာပရမာ ရောဂါ၊ သင်္ခါရပရမာ ဒုခါ။
ဧတံ ဉတွာ ယထာဘူတံ၊ နိဗ္ဗာနံ ပရမံ သုခ”န္တိ။

တတ္ထ **ဇိဃစ္ဆာပရမာ ရောဂါ** တိ ယသ္မာ အညော ရောဂေါ သကိံ တိကိစ္ဆိတော ဝိနဿတိ ဝါ တဒင်္ဂဝသေန
ဝါ ပဟီယတိ , ဇိဃစ္ဆာ ပန နိစ္စကာလံ တိကိစ္ဆိတဗ္ဗာယေဝါတိ သေသရောဂါနံ အယံ ပရမာ နာမ။ **သင်္ခါရာ** တိ ပဉ္စ
ခန္ဓာ။ **ဧတံ ဉတွာ**တိ ဇိဃစ္ဆာသမော ရောဂေါ နတ္ထိ, ခန္ဓပရိဟရဏသမံ ဒုက္ခံ နာမ နတ္ထီတိ ဧတမတ္ထံ ယထာဘူတံ ဉ
တွာ ပဏ္ဍိတော နိဗ္ဗာနံ သစ္ဆိ ကရောတိ။ **နိဗ္ဗာနံ ပရမံ သုခ** န္တိ တဉှိ သဗ္ဗသုခါနံ ပရမံ ဥတ္တမံ သုခန္တိ အတ္
ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပါပုဏိံသူတိ။

ဧကဥပါသကဝတ္ထု ပဉ္စမံ။

၆. ပသေနဒိကောသလဝတ္ထု

အာရောဂျပရမာ လာဘာ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ရာဇာနံ ပသေနဒိကောသလံ အာရဗ္
ဘ ကထေသိ။

ကောသမ္ဗိဥဟ်ို သမယေ ရာဇာ တဏ္ဍုလအောဏာသ္ တြိဒန် တဒုပိယေန သူပဗ္ဗဥနေန ဘုဥ္စတိ။ ကောဒိဝသံ ဘုတ္တပါတရာသော ဘတ္တသမ္မဒံ အဝိနောဒေတ္ဝာ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ ကိလန္တရူပေ ကာလောကော စိတော စ သမ္မရိဝတ္တတိ, နိဒ္ဒာယ အဘိဘူယမာနောပိ ဥဇုကံ နိပဇ္ဇိတုံ အသက္ကောန္တော ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ အထ နံ သတ္ထာ အာဟ – "ကိံ, မဟာရာဇ, အဝိဿမိတ္ဝာဝ အာဂတောသီ"တိ? "အာမ, ဘန္တေ, ဘုတ္တကာလတော ပဌာယ မေ မဟာဒုက္ခံ ဟောတီ"တိ။ အထ နံ သတ္ထာ, "မဟာရာဇ , အတိဗဟုဘောဇနံ ဧဝံ ဒုက္ခံ ဟောတီ"တိ ဝတ္ဝာ ဣမံ ဂာထမာဟ –

"မိဒ္ဓီ ယဒာ ဟောတိ မဟဂ္ဃသော စ၊
နိဒ္ဒာယိတာ သမ္ပရိဝတ္တသာယီ။
မဟာဝရာဟောဝ နိဝါပပုဋ္ဌော၊
ပုနပ္ပုနံ ဂဗ္ဘမုပေတိ မန္ဒော"တိ။ (ဓ. ပ. ၃၂၅)။ –

ဣမာယ ဂါထာယ ဩဝဒိတ္ဝာ, "မဟာရာဇ, ဘောဇနံ နာမ မတ္တာယ ဘုဥ္ဇိတုံ ဝဋ္ဋတိ။ မတ္တဘောဇိနော ဟိ သုခံ ဟောတီ"တိ ဥတ္တရိ ဩဝဒန္တော ဣမံ ဂာထမာဟ –

"မနုဇဿ သဒါ သတီမတော၊
မတ္တံ ဇာနတော လဒ္ဓဘောဇနေ။
တနုကဿ ဘဝန္တိ ဝေဒနာ၊
သဏိကံ ဇီရတိ အာယုပာလယ"န္တိ။ (သံ. နိ. ၁.၁၂၄)။

ရာဇာ ကထံ ဥဂ္ဂဏှိတုံ နာသက္ခိ, သမီပေ ဌိတံ ပန ဘာဂိနေယျံ, သုဒဿနံ နာမ မာဏဝံ "ဣမံ ကထံ ဥဂ္ဂဏှ, တာတာ"တိ အာဟ။ သော တံ ကထံ ဥဂ္ဂဏှိတ္ဝာ "ကိံ ကရောမိ, ဘန္တေ"တိ သတ္ထာရံ ပုစ္ဆိ။ အထ နံ သတ္ထာ အာဟ – "ရညော ဘုဥ္ဇန္တဿ ဩသာနပိဏ္ဍကာလေ ဣမံ ကထံ ဝဒေယျာသိ, ရာဇာ အတ္ထံ သလ္လက္ခေတ္ဝာ ယံ ပိဏ္ဍံ ဆဍ္ဍေဿတိ, တသ္မိံ ပိဏ္ဍေ သိတ္ထဂဏနာယ ရညော ဘတ္တပစနကာလေ တတ္တကေ တဏ္ဍုလေ ဟာရေယျာသီ"တိ။ သော "သာဓု, ဘန္တေ"တိ သာယမ္ပိ ပါတောပိ ရညော ဘုဥ္ဇန္တဿ ဩသာနပိဏ္ဍကာလေ တံ ကထံ ဥဒါဟရိတ္ဝာ တေန ဆဍ္ဍိတပိဏ္ဍေ သိတ္ထဂဏနာယ တဏ္ဍုလေ ဟာပေသိ။ ရာဇာပိ တဿ ကထံ သုတ္ဝာ သဟဿံ သဟဿံ အဒါပေသိ ။ သော အပရေန သမယေန နာဠိကောဒနပရမတာယ သဏ္ဌဟိတ္ဝာ သုခပ္ပတ္တော တနုသရီရော အဟောသိ။

အထေကဒိဝသံ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတ္ဝာ အာဟ – "ဘန္တေ, ဣဒါနိ မေ သုခံ ဇာတံ, မိဂမ္ပိ အဿမ္ပိ အနုဗန္ဓိတ္ဝာ ဂဏှနသမတ္ထော ဇာတောမှိ။ ပုဗ္ဗေ မေ ဘာဂိနေယျေန သဒ္ဓိံ ယုဒ္ဓမေဝ ဟောတိ, ဣဒါနိ ဝဇိရကုမာရိံ နာမ ဓီတရံ ဘာဂိနေယျဿ ဒတ္ဝာ သော ဂါမော တဿာယေဝ နှာနစုဏ္ဏမူလံ ကတ္ဝာ ဒိန္နော, တေန သဒ္ဓိံ ဝိဂ္ဂဟော ဝူပသန္တော, ဣမိနာပိ မေ ကာရဏေန သုခမေဝ ဇာတံ။ ကုလသန္တကံ ရာဇမဏိရတနံ နော ဂေဟေ ပုရိမဒိဝသေ နဋ္ဌံ, တမ္ပိ ဣဒါနိ ဟတ္ထပတ္တံ အာဂတံ, ဣမိနာပိ မေ ကာရဏေန သုခမေဝ ဇာတံ။ တုမှာကံ သာဝကေဟိ သဒ္ဓိံ ဝိဿာသံ ဣစ္ဆန္တေန ဉာတိဓီတာပိ နော ဂေဟေ ကတာ, ဣမိနာပိ မေ ကာရဏေန သုခမေဝ ဇာတ"န္တိ။ သတ္ထာ "အာရောဂျံ နာမ, မဟာရာဇ, ပရမော လာဘော, ယထာလဒ္ဓေန သန္တုဋ္ဌဘာဝသဒိသမ္ပိ ဓနံ, ဝိဿာသသဒိသော စ ပရမာ ဉာတိ, နိဗ္ဗာနသဒိသဥ္စ သုခံ နာမ နတ္ထီ"တိ ဝတ္ဝာ ဣမံ ဂာထမာဟ –

၂၀၄. "အာရောဂျပရမာ လာဘာ၊ သန္တုဋ္ဌိပရမံ ဓနံ။
ဝိဿာသပရမာ ဉာတိ၊ နိဗ္ဗာနပရမံ သုခ"န္တိ။

တတ္ထ **အာရောဂျပရမာ လာဘာ** တိ အရောဂဘာဝပရမာ လာဘာ။ ရောဂိနော ဟိ ဝိဇ္ဇမာနာပိ လာဘာ အလာဘာယေဝ, တသ္မာ အရောဂဿ သဗ္ဗလာဘာ အာဂတာဝ ဟောန္တိ။ တေနေတံ ဝုတ္တံ – "အာရောဂျပရမာ လာဘာ"တိ။ **သန္တုဋ္ဌိပရမံ ဓန** န္တိ ဂိဟိနော ဝါ ပဗ္ဗဇိတဿ ဝါ ယံ အတ္တနာ လဒ္ဓံ အတ္တနော သန္တကံ, တေနေဝ တုဿနဘာဝေ သန္တုဋ္ဌိ နာမ သေသဓနေဟိ ပရမံ ဓနံ။ **ဝိဿာသပရမာ ဉာတီ** တိ မာတာ ဝါ ဟောတု ပိတာ ဝါ, ယေန သဒ္ဓိံ ဝိဿာသော နတ္ထိ, သော အညာတကောဝ။ ယေန အညာတကေန ပန သဒ္ဓိံ ဝိဿာသော အတ္ထိ, သော အသမ္ဗန္ဓောပိ ပရမော

ဥတ္တမော ဉာတိ။ တေန ဝုတ္တံ – ''ဝိသ္သာသပရမာ ဉာတီ''တိ။ နိဗ္ဗာနသဒိသံ ပန သုခံ နာမ နတ္ထိ, တေနေတဟ – **နိဗ္ဗာနပရမံ သုခန္တိ**။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ဟပုဏိံသူတိ။

ပသေနဒိကောသလဝတ္ထု ဆဋ္ဌံ။

၇. တိဿတ္ထေရဝတ္ထု

ပဝိဝေကရသန္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဝေသာလိယံ ဝိဟရန္တော အညတရံ ဘိက္ခုံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သတ္ထာရာ ဟိ, ''ဘိက္ခဝေ, အဟံ ဣတော စတူဟိ မာသေဟိ ပရိနိဗ္ဗာယိဿာမီ''တိ ဝုတ္တေ သတ္တ္ သန္တိကေ သတ္တ ဘိက္ခုသတာနိ သန္တာသံ အာပဇ္ဇိံသု, ခီဏာသဝာနံ ဓမ္မသံဝေဂေ ဥပ္ပဇ္ဇိ, ပုထုဇ္ဇနာ အဿုနိ သန္ဓာရေတုံ နာသက္ခိံသု။ ဘိက္ခူ ဝဂ္ဂ ဝဂ္ဂ ဟုတွာ ''ကိံ နု ခော ကရိဿာမာ''တိ မန္တေန္တာ ဝိစရန္တိ။ အထေကော တိဿတ္ထေရော နာမ ဘိက္ခု ''သတ္ထာ ကိရ စတုမာသစ္စယေန ပရိနိဗ္ဗာယိဿတိ, အဟဉ္စမှိ အဝီတရာဂော, သတ္ထရိ ဓရမာနေယေဝ မယာ အရဟတ္တံ ဂဏှိတုံ ဝဋ္ဋတီ''တိ စတူသု ဣရိယာပထေသု ဧကကော ဝိဟာသိ။ ဘိက္ခူနံ သန္တိကေ ဂမနံ ဝါ ကေနစိ သဒ္ဓိံ ကထာသလ္လာပော ဝါ နတ္ထိ။ အထ နံ ဘိက္ခူ အာဟံသု – ''အာဝုသော, တိဿ တသ္မာ ဧဝံ ကရောသီ''တိ။ သော တေသံ ကထံ န သုဏာတိ။ တေ တဿ ပဝတ္တိံ သတ္ထု အာရောစေတွာ, ''ဘန္တေ, တုမှေသု တိဿတ္ထေရဿ သိနေဟော နတ္ထီ''တိ အာဟံသု။ သတ္ထာ တံ ပက္ကောသာပေတွာ ''ကသ္မာ တိဿ ဧဝံ အကာသီ''တိ ပုစ္ဆိတွာ တေန အတ္တနော အဓိပ္ပာယေ အာရောစိတေ ''သာဓု, တိဿာ''တိ သာဓုကာရံ ဒတွာ, ''ဘိက္ခဝေ, မယိ သိနေဟော တိဿသဒိသောဝ ဟောတု။ ဂန္ဓမာလာဒီဟိ ပူဇံ ကရောန္တာပိ နေဝ မံ ပူဇေန္တိ, ဓမ္မာနုဓမ္မံ ပဋိပဇ္ဇမာနာယေဝ ပန မံ ပူဇေန္တီ''တိ ဝတွာ ဣမံ ကထမာဟ –

၂၀၅. ''ပဝိဝေကရသံ ပိတွာ, ရသံ ဥပသမဿ စ။
နိဒ္ဒရော ဟောတိ နိပ္ပာပေါ, ဓမ္မပီတိရသံ ပိဝ''န္တိ။

တတ္ထ **ပဝိဝေကရသန္တိ** ပဝိဝေကတော ဥပ္ပန္နံ ရသံ, ဧကီဘာဝသုခန္တိ အတ္ထော။ **ပိတွာတိ** ဒုက္ခပရိညာဒီနိ ကရောန္တော အာရမ္မဏတော သစ္ဆိကိရိယာဝသေန ပိဝိတွာ။ **ဥပသမဿ စာတိ** ကိလေသူပသမနိဗ္ဗာနဿ စ ရသံ ပိတွာ။ **နိဒ္ဒရော ဟောတီ** တိ တေန ဥဘယရသပာနေန ခီဏာသဝေ ဘိက္ခု အဗ္ဘန္တရေ ရာဂဒရထာဒီနံ အဘာဝေန နိဒ္ဒရော စေဝ နိပ္ပာပေ စ ဟောတိ။ **ရသံ ပိဝန္တိ** နဝဝိဓလောကုတ္တရဓမ္မဝသေန ဥပ္ပန္နံ ပီတိရသံ ပိဝန္တောပိ နိဒ္ဒရော နိပ္ပာပေ စ ဟောတိ။

ဒေသနာဝသာနေ တိဿတ္ထေရော အရဟတ္တံ ဟပုဏိ, မဟာဇနဿာပိ သာတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ အဟောသီတိ။

တိဿတ္ထေရဝတ္ထု သတ္တမံ။

၈. သက္ကဝတ္ထု

သာဟု ဒဿန န္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဝေဠုဝကမဂေ ဝိဟရန္တော သက္ကံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

တထာဂတဿ ဟိ အာယုသင်္ခာရေ ဝိဿဇ္ဇေ လောဟိတပက္ခန္ဒိကာဗာဓေသ္သေ ဥပ္ပန္နဘာဝံ ဥတွာ သက္ကော ဒေဝရာဇာ ''မယာ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ ဂိလာနုပဋ္ဌာနံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတီ''တိ စိန္တေတွာ တိကဝုတပ္ပမာဏံ အတ္တဘာဝံ ဝိဇဟိတွာ သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဟတ္ထေဟိ ပါဒေ ပရိမဇ္ဇိ။ အထ နံ သတ္ထာ အာဟ ''ကော ဧသော''တိ? ''အဟံ, ဘန္တေ, သက္ကော''တိ။ ''ကသ္မာ အာဂတောသီ''တိ? ''တုမှေဟ ဂိလာနေ ဥပဋ္ဌဟိတုံ, ဘန္တေ''တိ။ ''သက္က, ဒေဝတာနံ မနုဿဂန္ဓော ယောဇနသတတော ပဋ္ဌာယ ဂလေ ဗဒ္ဓကုဏပံ ဝိယ ဟောတိ , ဂစ္ဆ တွံ,

အတ္ထိ မေ ဂိလာနုပဋ္ဌာကာ ဘိက္ခူ''တိ။ ''ဘန္တေ, စတုရာသီတိယောဇနသဟဿမတ္တကေ ဌိတော တုမှာကံ သီလဂန္ဓံ ဃာယိတွာ အာဂတော, အဟမေဝ ဥပဋ္ဌဟိဿာမီ''တိ သော သတ္ထု သရီရဝဠဉ္ဇနဘာဇနံ အညဿ ဟတ္ထေနာပိ ဖုသိတုံ အဒတွာ သီသေယေဝ ဌပေတွာ နီဟရန္တော မုခသင်္ကောစနမတ္တမ္ပိ န အကာသိ, ဂန္ဓဘာဇနံ ပရိဟရန္တော ဝိယ အဟောသိ။ ဧဝံ သတ္ထာရံ ပဋိဇဂ္ဂိတွာ သတ္ထု ဖာသုကကာလေယေဝ အဂမာသိ။

ဘိက္ခူ ကထံ သမုဋ္ဌာပေသုံ ''အဟော သတ္ထရိ သက္ကဿ သိနေဟော, ဧဝရူပံ နာမ ဒိဗ္ဗသမ္ပတ္တိံ ပဟာယ မုခသင်္ကောစနမတ္တမ္ပိ အကတွာ ဂန္ဓဘာဇနံ နီဟရန္တော ဝိယ သတ္ထု သရီရဝဠဉ္ဇနဘာဇနံ သီသေန နီဟရန္တော ဥပဋ္ဌာနမကာသီ''တိ။ သတ္ထာ တေသံ ကထံ သုတွာ ကိံ ဝဒေထ, ဘိက္ခဝေ, အနစ္ဆရိယံ ဧတံ, ယံ သက္ကော ဒေဝရာဇာ မယိ သိနေဟံ ကရေယျ။ အယံ သက္ကော ဟိ ဒေဝရာဇာ မံ နိဿာယ ဇရသက္ကဘာဝံ ဝိဇဟိတွာ သောတာပန္နော ဟုတွာ တရုဏသက္ကဿ ဘာဝံ ပတ္တော, အဟံ ဟိဿ မရဏဘယတဇ္ဇိတဿ ပဉ္စသိခဂန္ဓဗ္ဗဒေဝပုတ္တံ ပုရတော ကတွာ အာဂတကာလေ ဣန္ဒသာလဂုဟာယံ ဒေဝပရိသာယ မဇ္ဈေ နိသိန္နဿ –

''ပုစ္ဆ ဝါသဝ မံ ပဉှံ, ယံ ကိဉ္စိ မနသိစ္ဆသိ။
တဿ တဿေဝ ပဉှဿ, အဟံ အန္တံ ကရောမိ တေ''တိ။ (ဒီ. နိ. ၂.၃၅၆) –

ဝတွာ တဿ ကင်္ခံ ဝိနောဒေန္တော ဓမ္မံ ဒေသေသိံ။ ဒေသနာဝသာနေ စုဒ္ဒသန္နံ ပါဏကောဋီနံ ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသိ, သက္ကောပိ ယထာနိသိန္နောဝ သောတာပတ္တိဖလံ ပတွာ တရုဏသက္ကော ဇာတော။ ဧဝမဿာဟံ ဗဟူပကာရော။ တဿ မယိ သိနေဟော နာမ အနစ္ဆရိယော။ ဘိက္ခဝေ, အရိယာနညှိ ဒဿနမ္ပိ သုခံ, တေဟိ သဒ္ဓိံ ဧကဋ္ဌာနေ သန္နိဝါသောပိ သုခော။ ဗာလေဟိ သဒ္ဓိံ ပန သဗ္ဗမေတံ ဒုက္ခန္တိ ဝတွာ ဣမာ ဂါထာ အဘာသိ –

၂၀၆. ''သာဟု ဒဿနမရိယာနံ, သန္နိဝါသော သဒါ သုခော။
အဒဿနေန ဗာလာနံ, နိစ္စမေဝ သုခီ သိယာ။

၂၀၇. ''ဗာလသင်္ဂတစာရီ ဟိ, ဒီဃမဒ္ဓာန သောစတိ။
ဒုက္ခော ဗာလေဟိ သံဝါသော, အမိတ္တေနေဝ သဗ္ဗဒါ။
ဓီရော စ သုခသံဝါသော, ဉာတီနံဝ သမာဂမော''။

တသ္မာ ဟိ –

၂၀၈. ''ဓီရဉ္စ ပညဉ္စ ဗဟုဿုတဉ္စ၊ ဓောရယှသီလံ ဝတဝန္တမရိယံ။
တံ တာဒိသံ သပ္ပုရိသံ သုမေဓံ၊ ဘဇေထ နက္ခတ္တပထံဝ စန္ဒိမာ''တိ။

တတ္ထ **သာဟူ**တိ သုန္ဒရံ ဘဒ္ဒကံ။ **သန္နိဝါသော** တိ န ကေဝလဉ္စ တေသံ ဒဿနမေဝ, တေဟိ သဒ္ဓိံ ဧကဋ္ဌာနေ နိသီဒနာဒိဘာဝောပိ တေသံ ဝတ္တပဋိဝတ္တံ ကာတုံ လဘနဘာဝောပိ သာဓုယေဝ။ **ဗာလသင်္ဂတစာရီ ဟီ** တိ ယော ဗာလေန သဟစာရီ။ **ဒီဃမဒ္ဓါန** န္တိ သော ဗာလသဟာယေန ''ဧဟိ သန္ဓိစ္ဆေဒာဒီနိ ကရောမာ''တိ ဝုစ္စမာနော တေန သဒ္ဓိံ ဧကစ္ဆန္ဒော ဟုတွာ တာနိ ကရောန္တော ဟတ္ထစ္ဆေဒာဒီနိ ပတွာ ဒီဃမဒ္ဓါနံ သောစတိ။ **သဗ္ဗဒါ** တိ ယထာ အသိဟတ္ထေန ဝါ အမိတ္တေန အာသီဝိသာဒီဟိ ဝါ သဒ္ဓိံ ဧကတော ဝါသော နာမ နိစ္စံ ဒုက္ခော, တထေဝ ဗာလေဟိ သဒ္ဓိန္တိ အတ္ထော။ **ဓီရော စ သုခသံဝါသော**တိ ဧတ္ထ သုခော သံဝါသော ဧတေနာတိ သုခသံဝါသော, ပဏ္ဍိတေန သဒ္ဓိံ ဧကဋ္ဌာနေ သံဝါသော သုခောတိ အတ္ထော။ ကထံ? **ဉာတီနံဝ သမာဂမော**တိ ယထာပိ ဉာတီနံ သမာဂမော သုခော, ဧဝံ သုခော။

တသ္မာ ဟီ တိ ယသ္မာ ဗာလေဟိ သဒ္ဓိံ သံဝါသော ဒုက္ခော, ပဏ္ဍိတေန သဒ္ဓိံ သုခော, တသ္မာ ဟိ ဓိတိသမ္ပန္နံ ဓီရဉ္စ, လောကိယလောကုတ္တရပညာသမ္ပန္နံ ပညဉ္စ, အာဂမာဓိဂမသမ္ပန္နံ ဗဟုဿုတဉ္စ, အရဟတ္တပာပနကသင်္ခါတာယ ဓုရဝဟနသီလတာယ ဓောရယှသီလံ, သီလဝတေန စေဝ ဓုတင်္ဂဝတေန စ ဝတဝန္တံ, ကိလေသေဟိ အာရကတာယ အရိယံ, တထာရူပံ သပ္ပုရိသံ သောဘနပညံ ယထာ နိမ္မလံ နက္ခတ္တပထသင်္ခါတံ အာကာသံ စန္ဒိမာ ဘဇတိ, ဧဝံ ဘဇေထ ပယိရုပါသေထာတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ဟာပုဏိံသူတိ။

သက္ကဝတ္ထု အဋ္ဌမံ။

သုခဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ပန္နရသမော ဝဂ္ဂေါ။

၁၆. ပိယဝဂ္ဂေါ

၁. တယောဇနပဗ္ဗဇိတဝတ္ထု

အယောဂေတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော တယော ပဗ္ဗဇိတေ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သာဝတ္ထိယံ ကိရ ဧကသ္မိံ ကုလေ မာတာပိတူနံ ဧကပုတ္တကော အဟောသိ ပိယော မနာပေါ။ သော ဧကဒိဝသံ ဂေဟေ နိမန္တိတာနံ ဘိက္ခူနံ အနုမောဒနံ ကရောန္တာနံ ဓမ္မကထံ သုတွာ ပဗ္ဗဇိတုကာမော ဟုတွာ မာတာပိတရော ပဗ္ဗဇ္ဇံ ယာစိ။ တေ နာနုဇာနိံသု။ တဿ ဧတဒဟောသိ – ''အဟံ မာတာပိတူနံ အပဿန္တာနံယေဝ ဗဟိ ဂန္တွာ ပဗ္ဗဇိဿာမီ''တိ။ အထဿ ပိတာ ဗဟိ နိက္ခမန္တော ''ဣမံ ရက္ခေယ្យာသီ''တိ မာတရံ ပဋိစ္ဆာပေသိ, မာတာ ဗဟိ နိက္ခမန္တီ ပိတရံ ပဋိစ္ဆာပေသိ။ အထဿ ဧကဒိဝသံ ပိတရိ ဗဟိ ဂတေ မာတာ ''ပုတ္တံ ရက္ခိဿာမီ''တိ ဧကံ ဒွါရဗာဟံ နိဿာယ ဧကံ ဟာဒေဟိ ဥပ္ပီဠေတွာ ဆမာယ နိသိန္နာ သုတ္တံ ကန္တတိ။ သော ''ဣမံ ဝဉ္စေတွာ ဂမိဿာမီ''တိ စိန္တေတွာ, ''အမ္မ, ထောကံ တာဝ အပေဟိ, သရီရဝလဉ္ဇံ ကရိဿာမီ''တိ ဝတွာ တာယ ဟာဒေ သမိဉ္ဇိတေ နိက္ခမိတွာ ဝေဂေန ဝိဟာရံ ဂန္တွာ ဘိက္ခူ ဥပသင်္ကမိတွာ ''ပဗ္ဗာဇေထ မံ, ဘန္တေ''တိ ယာစိတွာ တေသံ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိ။

အထဿ ပိတာ အာဂန္တွာ မာတရံ ပုစ္ဆိ – ''ကဟံ မေ ပုတ္တော''တိ? ''သာမိ, ဣမသ္မိံ ပဒေသေ အဟောသီ''တိ။ သော ''ကဟံ နု ခော မေ ပုတ္တော''တိ ဩလောကေန္တော တံ အဒိသွာ ''ဝိဟာရံ ဂတော ဘဝိဿတီ''တိ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ ပုတ္တံ ပဗ္ဗဇိတံ ဒိသွာ ကန္ဒိတွာ ရောဒိတွာ, ''တာတ, ကိံ မံ နာသေသီ''တိ ဝတွာ ''မမ ပုတ္တေ ပဗ္ဗဇိတေ အဟံ ဣဒါနိ ဂေဟေ ကိံ ကရိဿာမီ''တိ သယမ္ပိ ဘိက္ခူ ယာစိတွာ ပဗ္ဗဇိ။ အထဿ မာတာပိ ''ကိံ နု ခော မေ ပုတ္တော စ ပတိ စ စိရာယန္တိ, ကစ္စိ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ ပဗ္ဗဇိတာ''တိ တေ ဩလောကေန္တီ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ ဥဘောပိ ပဗ္ဗဇိတေ ဒိသွာ ''ဣမေသံ ပဗ္ဗဇိတကာလေ မမ ဂေဟေန ကော အတ္ထော''တိ သယမ္ပိ ဘိက္ခုနုပဿယံ ဂန္တွာ ပဗ္ဗဇိ။ တေ ပဗ္ဗဇိတွာပိ ဝိနာ ဘဝိတုံ န သက္ကောန္တိ, ဝိဟာရေပိ ဘိက္ခုနုပဿယေပိ ဧကတော ဝ နိသီဒိတွာ သလ္လပန္တာ ဒိဝသံ ဝီတိနာမေန္တိ။ တေန ဘိက္ခူပိ ဘိက္ခုနိယောပိ ဥဗ္ဗာဠှာ ဟောန္တိ။

အထေကဒိဝသံ ဘိက္ခူ နေသံ ကိရိယံ သတ္ထုနော အာရောစေသုံ။ သတ္ထာ တေ ပက္කောသာပေတွာ ''သစ္စံ ကိရ တုမှေ ဧဝံ ကရောထာ''တိ ပုစ္ဆိတွာ ''သစ္စ''န္တိ ဝုတ္တေ ''ကသ္မာ ဧဝံ ကရောထ? န ဟိ ဧသ ပဗ္ဗဇိတာနံ ယောဂေါ''တိ။ ''ဘန္တေ, ဝိနာ ဘဝိတုံ န သက္ကောမာ''တိ။ ''ပဗ္ဗဇိတကာလတော ပဋ္ဌာယ ဧဝံ ကရဏံ အယုတ္တံ။ ပိယာနဉှိ အဒဿနံ, အပ္ပိယာနဉ္စ ဒဿနံ ဒုက္ခမေဝ။ တသ္မာ သတ္တေသု စ သင်္ခါရေသု စ ကဉ္စိ ပိယံ ဝါ အပ္ပိယံ ဝါ ကာတုံ န ဝဋ္ဋတီ''တိ ဝတွာ ဣမာ ဂါထာ အဘာသိ –

၂၀၉. ''အယောဂေ ယုဉ္ဇမတ္တာနံ, ယောဂသ္မိဉ္စ အယောဇယံ။
အတ္ထံ ဟိတွာ ပိယဂ္ဂါဟီ, ပိဟေတတ္တာနုယောဂိနံ။

၂၁၀. ''မာ ပိယေဟိ သမာဂဉ္ဆိ, အပ္ပိယေဟိ ကုဒာစနံ။
ပိယာနံ အဒဿနံ ဒုက္ခံ, အပ္ပိယာနဉ္စ ဒဿနံ။

၂၁၁. ''တသ္မာ ပိယံ န ကယိရာထ, ပိယာပါယော ဟိ ပါပကော။
ဂန္ထာ တေသံ န ဝိဇ္ဇန္တိ, ယေသံ နတ္ထိ ပိယာပ္ပိယ''န္တိ။

တတ္ထ **အယောဂေ**တိ အယုဉ္ဇိတဗ္ဗေ အယောနိသောမနသိကာရေ။ ဝေသိယာဂောစရာဒိဘေဒဿ ဟိ ဆဗ္ဗိဓဿ အဂေါစရဿ သေဝနံ ဣဓ အယောနိသောမနသိကာရော နာမ, တသ္မိံ အယောနိသောမနသိကာရေ အတ္တာနံ ယုဉ္ဇန္တောတိ အတ္ထော။ **ယောဂသ္မိ**န္တိ တဗ္ဗိပရီတေ စ ယောနိသောမနသိကာရေ အယုဉ္ဇန္တောတိ အတ္ထော။ **အတ္ထံ ဟိတွာ**တိ ပဗ္ဗဇိတကာလတော ပဋ္ဌာယ အဓိသီလာဒိသိက္ခတ္တယံ အတ္ထော နာမ, တံ အတ္ထံ ဟိတွာ။ **ပိယဂ္ဂါဟီ**တိ ပဉ္စကာမဂုဏသင်္ခါတံ ပိယမေဝ ဂဏှန္တော။ **ပိဟေတတ္တာနုယောဂိန**န္တိ တာယ ပဋိပတ္တိယာ သာသနတော စု

တော ဂိဟိဘာဝံ ပတ္တ ပဏ္ဍာ ယေ အတ္တာနုယောဂံ အနုယုတ္တာ သီလာဒီနိ သမာဒေတ္ဝာ ဒေဝမနုဿာနံ သန္တိ ကာ သက္ကာရံ လဘန္တိ, တေသံ ပိဟေတိ, ''အဟော ဝတာဟမ္ပိ ဧဝရူပေ အဿ''န္တိ ဣစ္ဆတီတိ အတ္ထော။

မာ ပိယေဟီတိ ပိယေဟိ သတ္တေဟိ တ သင်္ခါရေဟိ တ ကုဒာစနံ ကေကွဏေပိ န သမာဂစ္ဆေယ္ယ, တထာ အပ္ပိယေဟိ။ ကိံ ကာရဏာ? ပိယာ နဉ္ဟိ ဝိယောဂဝသေန အဒဿနံ အပ္ပိယာနဉ္စ ဥပသင်္ကမနဝသေန ဒဿနံ နာမ ဒုက္ခံ။ **တသ္မာ** တိ ယသ္မာ ဣဒံ ဥဘယမ္ပိ ဒုက္ခံ, တသ္မာ ကဉ္စိ သတ္တံ တ သင်္ခါရံ တ ပိယံ နာမ န ကရေယ္ယ။ **ပိယာပာယော ဟီ**တိ ပိယေဟိ အပာယော ဝိယောဂေါ။ **ဟာပကော**တိ လာမကော။ **ဂန္ထာ တေသံ န ဝိဇ္ဇန္တီ** တိ ယေသံ ပိယံ နတ္ထိ, တေသံ အဘိဇ္ဈာကာယဂန္ထော ပဟီယတိ။ ယေသံ အပ္ပိယံ နတ္ထိ, တေသံ ဗျာပါဒေါ ကာယဂန္ထော။ တေသု ပန ဒွီသု ပဟီနေသု သေသဂန္ထာ ပဟီနာ ဟောန္တိ။ တသ္မာ ပိယံ တ အပ္ပိယံ တ န ကတ္တဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။ တေန ပန တယော ဇနာ ''မယံ ဝိနာ ဘဝိတုံ န သက္ကောမာ''တိ ဝိဗ္ဘမိတ္ဝာ ဂေဟမေဝ အဂမိံသူတိ။

တယောဇနပဗ္ဗဇိတဝတ္ထု ပဌမံ။

၂. အညတရကုဋုမ္ဗိကဝတ္ထု

ပိယတော ဇာယတီတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော အညတရံ ကုဋုမ္ဗိကံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သော ဟိ အတ္တနော ပုတ္တေ ကာလကတေ ပုတ္တသောကာဘိဘူတော အာဠာဟနံ ဂန္တ္ဝာ ရောဒတိ, ပုတ္တသောကံ သန္ဓာရေတုံ န သက္ကောတိ။ သတ္ထာ ပစ္စူသကာလေ လောကံ ဝေလောကေန္တော တဿ သောတာပတ္တိမဂ္ဂဿ ဥပနိဿယံ ဒိသွာ ပိဏ္ဍပာတပဋိက္ကန္တော ဧကံ ပစ္ဆာသမဏံ ဂဟေတ္ဝာ တဿ ဂေဟဒွာရံ အဂမာသိ။ သော သတ္ထု အာဂတဘာဝံ သုတွာ ''မယာ သဒ္ဓိံ ပဋိသန္ထာရံ ကာတုကာမော ဘဝိဿတီ''တိ သတ္ထာရံ ပဝေသေတ္ဝာ ဂေဟမဇ္ဈေ အာသနံ ပညာပေတွာ သတ္ထရိ နိသိန္နေ အာဂန္တ္ဝာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ အထ နံ သတ္ထာ ''ကိံ နု ခော, ဥပာသက, ဒုက္ခိတောသီ''တိ ပုစ္ဆိတ္ဝာ တေန ပုတ္တဝိယောဂဒုက္ခေ အာရောစိတေ, ''ဥပါသက, မာ စိန္တယိ, ဣဒံ မရဏံ နာမ န ဧကသ္မိံယေဝ ဌာနေ, န စ ဧကဿေဝ ဟောတိ, ယာဝတာ ပန ဘဝုပ္ပတ္တိ နာမ အတ္ထိ, သဗ္ဗသတ္တာနံ ဟောတိယေဝ။ ဧကသင်္ခါရောပိ နိစ္စော နာမ နတ္ထိ။ တသ္မာ 'မရဏဓမ္မံ မတံ, ဘိဇ္ဇနဓမ္မံ ဘိန္န'န္တိ ယောနိသော ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗံ, န သောစိတဗ္ဗံ။ ပောရာဏပဏ္ဍိတာပိ ဟိ ပုတ္တဿ မတကာလေ 'မရဏဓမ္မံ မတံ, ဘိဇ္ဇနဓမ္မံ ဘိန္န'န္တိ သောကံ အကတ္ဝာ မရဏဿတိမေဝ ဘာဝယိံသူ''တိ ဝတ္ဝာ, ''ဘန္တေ, ကေ ဧဝမကံသု, ကဒာ စ အကံသု, အာစိက္ခထ မေ''တိ ယာစိတော တဿတ္ထဿ ပကာသနတ္ထံ အတီတံ အာဟရိတ္ဝာ –

''ဥရဂေါဝ တစံ ဇိဏ္ဏံ, ဟိတွာ ဂစ္ဆတိ သံ တနုံ။
ဧဝံ သရီရေ နိဗ္ဘောဂေ, ပေတေ ကာလကတေ သတိ။

''ဍယှမာနော န ဇာနာတိ, ဉာတီနံ ပရိဒေဝိတံ။
တသ္မာ ဧတံ န သောစာမိ, ဂတော သော တဿ ယာ ဂတီ''တိ။ (ဇာ. ၁.၅.၁၉-၂၀) –

ဣမံ ပဉ္စကနိပာတေ **ဥရဂဇာတကံ** ဝိတ္ထာရေတ္ဝာ ''ဧဝံ ပုဗ္ဗေ ပဏ္ဍိတာ ပိယပုတ္တေ ကာလကတေ ယထာ ဧတရဟိ တွံ ဝံ ကမ္မန္တေ ဝိဿဇ္ဇေတ္ဝာ နိရာဟာရော ရောဒန္တော ဝိစရသိ, တထာ အဝိစရိတ္ဝာ မရဏဿတိဘာဝနာဗလေန သောကံ အကတ္ဝာ အာဟာရံ ပရိဘုဉ္ဇိံသု, ကမ္မန္တဉ္စ အဓိဋ္ဌဟိံသု ။ တသ္မာ 'ပိယပုတ္တော မေ ကာလကတော'တိ မာ စိန္တယိ။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော ဟိ သောကော ဝာ ဘယံ ဝာ ပိယမေဝ နိဿာယ ဥပ္ပဇ္ဇတီ''တိ ဝတ္ဝာ ဣမံ ကထမာဟ –

၂၁၂. ''ပိယတော ဇာယတီ သောကော, ပိယတော ဇာယတီ ဘယံ။
ပိယတော ဝိပ္ပမုတ္တဿ, နတ္ထိ သောကော ကုတော ဘယ''န္တိ။

တတ္ထ **ပိယတော**တိ ဝဋ္ဋမူလကော ဟိ သောကော တ ဘယံ တ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ ပိယမေဝ သတ္တံ တ သင်္ခါရံ တ နိဿာယ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တတော ပန ဝိပ္ပမုတ္တဿ ဥဘယမ္ပေတံ နတ္ထီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ကုဋုမ္ဗိကော သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိ, သမ္ပတ္တာနမ္ပိ သာတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ အဟောသီတိ။

အညတရကုဋုမ္ဗိကဝတ္ထု ဒုတိယံ။

၃. ဝိသာခါဝတ္ထု

ပေမတော ဇာယတီတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ဝိသာခံ ဥပာသိကံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သာ ကိရ ပုတ္တဿ ဓီတရံ သုဒတ္တံ နာမ ကုမာရိကံ အတ္တနော ဌာနေ ဌပေတွာ ဂေဟေ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ ဝေယျာဝစ္စံ ကာရေသိ။ သာ အပရေန သမယေန ကာလမကာသိ။ သာ တဿာ သရီရနိက္ခေပံ ကာရေတွာ သောကံ သန္ဓာရေတုံ အသက္ကောန္တီ ဒုက္ခိနီ ဒုမ္မနာ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ အထ နံ သတ္ထာ "ကိံ နု ခော တွံ, ဝိသာခေ, ဒုက္ခိနီ ဒုမ္မနာ အဿုမုခာ ရောဒမာနာ နိသိန္နာ"တိ အာဟ။ သာ တမတ္ထံ အာရောစေတွာ "ပိယာ မေ, ဘန္တေ, သာ ကုမာရိကာ ဝတ္တသမ္ပန္နာ, ဣဒါနိ တထာရူပံ န ပဿာမီ"တိ အာဟ။ "ကိတ္တကာ ပန, ဝိသာခေ, သာဝတ္ထိယံ မနုဿာ"တိ? "ဘန္တေ, တုမှေဟိယေဝ မေ ကထိတံ သတ္တ ဇနကောဋိယော"တိ။ "သစေ ပနာယံ တေတ္တကော ဇနော တဝ နတ္တာယ သဒိသော ဘဝေယျ, ဣစ္ဆေယျာသိ န"န္တိ? "အာမ, ဘန္တေ"တိ။ "ကတိ ပန ဇနာ သာဝတ္ထိယံ ဒေဝသိကံ ကာလံ ကရောန္တီ"တိ? "ဗဟူ, ဘန္တေ"တိ။ "နနု ဧဝံ, ဘန္တေ, တဝ အသောစနကာလော န ဘဝေယျ, ရတ္တိန္ဒိဝံ ရောဒန္တီယေဝ ဝိစရေယျာသီ"တိ။ "ဟောတု, ဘန္တေ, ဉာတံ မယာ"တိ။ အထ နံ သတ္ထာ "တေန ဟိ မာ သောစိ, သောကော ဝါ ဘယံ ဝါ ပေမတောဝ ဇာယတီ"တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၂၁၃. "ပေမတော ဇာယတီ သောကော၊ ပေမတော ဇာယတီ ဘယံ။
ပေမတော ဝိပ္ပမုတ္တဿ၊ နတ္ထိ သောကော ကုတော ဘယ"န္တိ။

တတ္ထ **ပေမတော**တိ ပုတ္တဓီတာဒီသု ကတံ ပေမမေဝ နိဿာယ သောကော ဇာယတီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

ဝိသာခါဝတ္ထု တတိယံ။

၄. လိစ္ဆဝိဝတ္ထု

ရတိယာ ဇာယတီတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဝေသာလိံ နိဿာယ ကူဋာဂါရသာလာယံ ဝိဟရန္တော လိစ္ဆဝီ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

တေ ကိရ ဧကသ္မိံ ဆဏဒိဝသေ အညမညံ အသဒိသေဟိ အလင်္ကာရေဟိ အလင်္ကရိတွာ ဥယျာနဂမနတ္ထာယ နဂရာ နိက္ခမိံသု။ သတ္ထာ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသန္တော တေ ဒိသွာ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – "ပဿထ, ဘိက္ခဝေ, လိစ္ဆဝယော, ယေဟိ ဒေဝါ တာဝတိံသာ န ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗာ, တေ ဣမေ ဩလောကေန္တူ"တိ ဝတွာ နဂရံ ပာဝိသိ။ တေပိ ဥယျာနံ ဂစ္ဆန္တာ ဧကံ နဂရသောဘိနိံ ဣတ္ထိံ အာဒါယ ဂန္တွာ တံ နိဿာယ ဣဿာဘိဘူတာ အညမညံ ပဟရိတွာ လောဟိတံ နဒိံ ဝိယ ပဝတ္တယိံသု။ အထ နေ မဉ္စေနာဒါယ ဥက္ခိပိတွာ အာဂမံသု။ သတ္ထာပိ ကတဘတ္တကိစ္စော နဂရာ နိက္ခမိ။ ဘိက္ခူပိ လိစ္ဆဝယော တထာ နီယမာနေ ဒိသွာ သတ္ထာရံ အာဟံသု – "ဘန္တေ, လိစ္ဆဝိရာဇာနော ဟတောဝ အလင်္ကတပဋိယတ္တာ ဒေဝါ ဝိယ နဂရာ နိက္ခမိတွာ ဣဒါနိ ဧကံ ဣတ္ထိံ နိဿာယ ဣမံ ဗျသနံ ပတ္တာ"တိ။ သတ္ထာ, "ဘိက္ခဝေ, သောကော ဝါ ဘယံ ဝါ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ ရတိံ နိဿာယ ဥပ္ပဇ္ဇတိယေဝါ"တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၂၁၄. “ရတိယာ ဇာယတီ သောကော၊ ရတိယာ ဇာယတီ ဘယံ။
ရတိယာ ဝိပ္ပမုတ္တဿ၊ နတ္ထိ သောကော ကုတော ဘယ”န္တိ။

တတ္ထ **ရတိယာ**တိ ပဉ္စကာမဂုဏရတိတော, တံ နိဿာယာတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပါပုဏိံသူတိ။

လိစ္ဆဝိဝတ္ထု စတုတ္ထံ။

၅. အနိတ္ထိဂန္ဓကုမာရဝတ္ထု

ကာမတောတိ ဣဒံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော အနိတ္ထိဂန္ဓကုမာရံ နာမ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သော ကိရ ဗြဟ္မလောကာ စုတသတ္တော သာဝတ္ထိယံ မဟာဘောဂကုလေ နိဗ္ဗတ္တော ဇာတဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ ဣတ္ထိသမီပံ ဥပဂန္တုံ န ဣစ္ဆတိ, ဣတ္ထိယာ ဂယှမာနော ရောဒတိ။ ဝတ္ထစုမ္ဗဋကေန နံ ဂဟေတွာ ထညံ ပါယေန္တိ။ သော ဝယပ္ပတ္တော မာတာပိတူဟိ, “တာတ, အာဝါဟံ တေ ကရိဿာမာ”တိ ဝုတ္တေ “န မေ ဣတ္ထိယာ အတ္ထော”တိ ပဋိက္ခိပိတွာ ပုနပ္ပုနံ ယာစိယမာနော ပဉ္စသတေ သုဝဏ္ဏကာရေ ပက္ကောသာပေတွာ ရတ္တသုဝဏ္ဏနိက္ခသဟဿံ ဒါပေတွာ အတိဝိယ ပါသာဒိကံ ဃနကောဋ္ဋိမံ ဣတ္ထိရူပံ ကာရေတွာ ပုန မာတာပိတူဟိ, “တာတ, တယိ အာဝါဟံ အကရောန္တေ ကုလဝံသော န ပတိဋ္ဌဟိဿတိ, ကုမာရိကံ တေ အာနေဿာမာ”တိ ဝုတ္တေ “တေန ဟိ သစေ မေ ဧဝရူပံ ကုမာရိကံ အာနေဿထ, ကရိဿာမိ တေ ဝစန”န္တိ တံ သုဝဏ္ဏရူပကံ ဒဿေတိ။ အထဿ မာတာပိတရော အဘိညာတေ ဗြာဟ္မဏေ ပက္ကောသာပေတွာ “အမှာကံ ပုတ္တော မဟာပုညော, အဝဿံ ဣမိနာ သဒ္ဓိံ ကတပုညာ ကုမာရိကာ ဘဝိဿတိ, ဂစ္ဆထ ဣမံ သုဝဏ္ဏရူပကံ ဂဟေတွာ ဧဝရူပံ ကုမာရိကံ အာဟရထာ”တိ ပဟိဏိံသု။ တေ “သာဓူ”တိ စာရိကံ စရန္တာ မဒ္ဒရဋ္ဌေ သာဂလနဂရံ ဂတာ။ တသ္မိဉ္စ နဂရေ ဧကာ သောဠသဝဿုဒ္ဒေသိကာ အဘိရူပါ ကုမာရိကာ အဟောသိ, တံ မာတာပိတရော သတ္တဘူမိကဿ ပါသာဒဿုပရိမတလေ ပရိဝါသေသုံ။ တေပိ ခော ဗြာဟ္မဏာ “သစေ ဣဓ ဧဝရူပါ ကုမာရိကာ ဘဝိဿတိ, ဣမံ ဒိသွာ ‘အယံ အသုကဿ ကုလဿ ဓီတာ ဝိယ အဘိရူပါ’တိ ဝက္ခန္တီ”တိ တံ သုဝဏ္ဏရူပကံ တိတ္ထမဂ္ဂေ ဌပေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိံသု။

အထဿ ကုမာရိကာယ ဓာတီ တံ ကုမာရိကံ နှာပေတွာ သယမ္ပိ နှာယိတုကာမာ ဟုတွာ တိတ္ထံ အာဂတာ တံ ရူပကံ ဒိသွာ “ဓီတာ မေ”တိ သညာယ “ဒုဗ္ဗိနီတာသိ, ဣဒါနေဝ တွံ နှာပေတွာ နိက္ခန္တာ, တွံ မယာ ပုရေတရံ ဣဓာဂတာသီ”တိ ဟတ္ထေန ပဟရိတွာ ထဒ္ဓဘာဝဉ္စေဝ နိဗ္ဗိကာရတဉ္စ ဉတွာ “အဟံ မေ, ဓီတာတိ သညမကာသိံ, ကိံ နာမေတ”န္တိ အာဟ။ အထ နံ တေ ဗြာဟ္မဏာ “ဧဝရူပါ တေ, အမ္မ, ဓီတာ”တိ ပုစ္ဆိံသု။ အယံ မမ ဓီတု သန္တိကေ ကိံ အဂ္ဃတီတိ? တေန ဟိ တေ ဓီတရံ အမှာကံ ဒဿေဟီတိ။ သာ တေဟိ သဒ္ဓိံ ဂေဟံ ဂန္တွာ သာမိကာနံ အာရောစေသိ။ တေ ဗြာဟ္မဏေဟိ သဒ္ဓိံ ကတပဋိသမ္မောဒနာ ဓီတရံ ဩတာရေတွာ ဟေဋ္ဌာပါသာဒေ သုဝဏ္ဏရူပကဿ သန္တိကေ ဌပေသုံ။ သုဝဏ္ဏရူပကံ နိပ္ပဘံ အဟောသိ, ကုမာရိကာ သပ္ပဘာ အဟောသိ။ ဗြာဟ္မဏာ တံ တေသံ ဒတွာ ကုမာရိကံ ပဋိစ္ဆာပေတွာ ဂန္တွာ အနိတ္ထိဂန္ဓကုမာရဿ မာတာပိတူနံ အာရောစယိံသု။ တေ တုဋ္ဌမာနသာ “ဂစ္ဆထ, နံ သီဃံ အာနေထာ”တိ မဟန္တေန သက္ကာရေန ပဟိဏိံသု။

ကုမာရောပိ တံ ပဝတ္တိံ သုတွာ “ကဉ္စနရူပတောပိ ကိရ အဘိရူပတရာ အရိကာ အတ္ထီ”တိ သဝနဝသေနေဝ သိနေဟံ ဥပ္ပါဒေတွာ “သီဃံ အာနေန္တူ”တိ အာဟ။ သာပိ ခော ယာနံ အာရောပေတွာ အာနီယမာနာ အတိသုခုမာလတာယ ယာနုဂ္ဃာတေန သမုပ္ပါဒိတဝါတရောဂါ အန္တရာမဂ္ဂေယေဝ ကာလမကာသိ။ ကုမာရောပိ “အာဂတာ”တိ နိရန္တရံ ပုစ္ဆတိ, တဿ အတိသိနေဟေန ပုစ္ဆန္တဿ သဟသာဝ အနာရောစေတွာ ကတိပါဟံ ဝိက္ခေပံ ကတွာ တမတ္ထံ အာရောစယိံသု။ သော “တထာရူပါယ နာမ ဣတ္ထိယာ သဒ္ဓိံ သမာဂမံ နာလတ္ထ”န္တိ ဥပ္ပန္နဒောမနဿော ပဗ္ဗတေန ဝိယ ဒုက္ခေန အဇ္ဈောတ္ထဋော အဟောသိ။ သတ္ထာ တဿူပနိဿယံ ဒိသွာ ပိဏ္ဍာယ စရန္တော တံ ဂေဟဒွါရံ အဂမာသိ။ အထဿ မာတာပိတရော သတ္ထာရံ အန္တောဂေဟံ ပဝေသေတွာ သက္ကစ္စံ ပရိဝိသိံသု။ သတ္ထာ ဘတ္တကိစ္စာဝသာနေ “ကဟံ အနိတ္ထိဂန္ဓကုမာရော”တိ ပုစ္ဆိ။ “ဧသော, ဘန္တေ, အာဟာရူပစ္ဆေဒံ ကတွာ

အန္ဓောဂဗ္ဘေ နိသိန္နော”တိ။ “ပက္ကောသထ န”န္တိ။ သော အာဂန္တွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ သတ္ထာ “ကိံ နု ခော, ကုမာရ, ဗလဝသောကော ဥပ္ပန္နော”တိ ဝုတ္တေ, “အာမ, ဘန္တေ, ‘ဝေရူပာ နာမ ဣတ္ထီ အန္တရာ မဂ္ဂေ ကာလကတာ’တိ သုတွာ ဗလဝသောကော ဥပ္ပန္နော, ဘတ္တမ္ပိ မေ နစ္ဆာဒေတီ”တိ။ အထ နံ သတ္ထာ “ဇာနာသိ ပန တွံ, ကုမာရ, ကိံ တေ နိဿာယ သောကော ဥပ္ပန္နော”တိ? “န ဇာနာမိ, ဘန္တေ”တိ။ “ကာမံ နိဿာယ, ကုမာရ, ဗလဝသောကော ဥပ္ပန္နော, သောကော စ ဘယံ စ ကာမံ နိဿာယ ဥပ္ပဇ္ဇတီ”တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၂၁၅. “ကာမတော ဇာယတီ သောကော၊ ကာမတော ဇာယတီ ဘယံ။
ကာမတော ဝိပ္ပမုတ္တဿ၊ နတ္ထိ သောကော ကုတော ဘယ”န္တိ။

တတ္ထ **ကာမတော**တိ ဝတ္ထုကာမကိလေသကာမတော, ဒုဝိဓမ္ပေတံ ကာမံ နိဿာယာတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ အနိတ္ထိဂန္ဓကုမာရော သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိ။

အနိတ္ထိဂန္ဓကုမာရဝတ္ထု ပဉ္စမံ။

၆. အညတရဗြာဟ္မဏဝတ္ထု

တဏှာယ ဇာယတီတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော အညတရံ ဗြာဟ္မဏံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သော ကိရ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကော ဧကဒိဝသံ နဒီတီရံ ဂန္တွာ ခေတ္တံ သောဓေတိ။ သတ္ထာ တဿ ဥပနိဿယသမ္ပတ္တိံ ဒိသွာ တဿ သန္တိကံ အဂမာသိ။ သော သတ္ထာရံ ဒိသွာပိ သာမီစိကမ္မံ အကတွာ တုဏှီ အဟောသိ။ အထ နံ သတ္ထာ ပုရေတရံ အာလပိတွာ, “ဗြာဟ္မဏ, ကိံ ကရောသီ”တိ အာဟ။ “ခေတ္တံ, ဘော ဂေါတမ, သောဓေမီ”တိ။ သတ္ထာ ဧတ္တကမေဝ ဝတွာ ဂတော။ ပုနဒိဝသေပိ တဿ ခေတ္တံ ကသိတုံ အာဂတဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ, “ဗြာဟ္မဏ, ကိံ ကရောသီ”တိ ပုစ္ဆိတွာ “ခေတ္တံ ကသာမိ, ဘော ဂေါတမာ”တိ သုတွာ ပက္ကာမိ။ ပုနဒိဝသာဒီသုပိ တထေဝ ဂန္တွာ ပုစ္ဆိတွာ, “ဘော ဂေါတမ, ခေတ္တံ ဝပါမိ နိဒ္ဒေမိ ရက္ခာမီ”တိ သုတွာ ပက္ကာမိ။ အထ နံ ဧကဒိဝသံ ဗြာဟ္မဏော အာဟ – “ဘော ဂေါတမ, တွံ မမ ခေတ္တသောဓနဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ အာဂတော။ သစေ မေ သဿံ သမ္ပဇ္ဇိဿတိ, တုယှမ္ပိ သံဝိဘာဂံ ကရိဿာမိ, တုယှံ အဒတွာ သယံ န ခါဒိဿာမိ, ဣတော ဒါနိ ပဋ္ဌာယ တွံ မမ သဟာယော”တိ။

အထဿ အပရေန သမယေန သဿံ သမ္ပဇ္ဇိ, တဿ “သမ္ပန္နံ မေ သဿံ, သွေဝ ဒါနိ လာယာပေဿာမီ”တိ လာယနတ္ထံ ကတ္တဗ္ဗကိစ္စဿ ရတ္တိံ မဟာမေဃော ဝဿိတွာ သဗ္ဗံ သဿံ ဟရိ, ခေတ္တံ တစ္ဆေတွာ ဌပိတသဒိသံ အဟောသိ။ သတ္ထာ ပန ပဌမဒိဝသံယေဝ “တံ သဿံ န သမ္ပဇ္ဇိဿတီ”တိ အညာသိ။ ဗြာဟ္မဏော ပါတောဝ “ခေတ္တံ ဩလောကေဿာမီ”တိ ဂတော တုစ္ဆံ ခေတ္တံ ဒိသွာ ဥပ္ပန္နဗလဝသောကော စိန္တေသိ – “သမဏော ဂေါတမော မမ ခေတ္တသောဓနကာလတော ပဋ္ဌာယ အာဂတော, အဟမ္ပိ နံ ‘ဣမသ္မိံ သဿေ နိပ္ဖန္နေ တုယှမ္ပိ သံဝိဘာဂံ ကရိဿာမိ, တုယှံ အဒတွာ သယံ န ခါဒိဿာမိ, ဣတော ပဋ္ဌာယ ဒါနိ တွံ မမ သဟာယော’တိ အဝစံ။ သောပိ မေ မနောရထော မတ္ထကံ န ပါပုဏိ”တိ အာဟာရုပစ္ဆေဒံ ကတွာ မဉ္စကေ နိပဇ္ဇိ။ အထဿ သတ္ထာ ဂေဟဒွာရံ အဂမာသိ။ သော သတ္ထု အာဂမနံ သုတွာ “သဟာယံ မေ အာနေတွာ ဣဓ နိသီဒါပေထာ”တိ အာဟ။ ပရိဇနော တထာ အကာသိ။ သတ္ထာ နိသီဒိတွာ “ကဟံ ဗြာဟ္မဏော”တိ ပုစ္ဆိတွာ “ဂဗ္ဘေ နိပန္နော”တိ ဝုတ္တေ “ပက္ကောသထ န”န္တိ ပက္ကောသာပေတွာ အာဂန္တွာ ဧကမန္တံ နိသိန္နံ အာဟ “ကိံ, ဗြာဟ္မဏာ”တိ? ဘော ဂေါတမ, တုမှေဟိ မမ ခေတ္တသောဓနဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ အာဂတာ, အဟမ္ပိ “သဿေ နိပ္ဖန္နေ တုမှာကံ သံဝိဘာဂံ ကရိဿာမီ”တိ အဝစံ။ သော မေ မနောရထော အနိပ္ဖန္နော, တေန မေ သောကော ဥပ္ပန္နော, ဘတ္တမ္ပိ မေ နစ္ဆာဒေတီတိ။ အထ နံ သတ္ထာ “ဇာနာသိ ပန, ဗြာဟ္မဏ, ကိံ တေ နိဿာယ သောကော ဥပ္ပန္နော”တိ ပုစ္ဆိတွာ “န ဇာနာမိ, ဘော ဂေါတမ, တွံ ပန ဇာနာသီ”တိ ဝုတ္တေ, “အာမ, ဗြာဟ္မဏ, ဥပ္ပဇ္ဇမာနော သောကော စ ဘယံ စ တဏှံ နိဿာယ ဥပ္ပဇ္ဇတီ”တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၂၁၆. ‘‘တဏှာယ ဇာယတီ သောကော၊ တဏှာယ ဇာယတီ ဘယံ။
တဏှာယ ဝိပ္ပမုတ္တဿ၊ နတ္ထိ သောကော ကုတော ဘယ’’န္တိ။

တတ္ထ **တဏှာယာ**တိ ဆဒွါရိကာယ တဏှာယ, တေံ တဏှံ နိဿာယ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗ္ရာဟ္မဏော သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟီတိ။

အညတရဗ္ရာဟ္မဏဝတ္ထု ဆဋ္ဌံ။

၇. ပဉ္စသတဒါရကဝတ္ထု

သီလဒဿနသမ္ပန္နန္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဝေဠုဝနေ ဝိဟရန္တော အန္တရာမဂ္ဂေ ပဉ္စသတဒါရကေ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ဧကဒိဝသဉှိ သတ္ထာ အသီတိမဟာထေရေဟိ သဒ္ဓိံ ပဉ္စသတဘိက္ခုပရိဝါရော ရာဇဂဟံ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသန္တော ဧကသ္မိံ ဆဏဒိဝသေ ပဉ္စသတေ ဒါရကေ ပူဝပစ္ဆိယော ဥက္ခိပာပေတွာ နဂရာ နိက္ခမ္မ ဥယျာနံ ဂစ္ဆန္တေ အဒ္ဒသ။ တေပိ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ ပက္ကမိံသု, တေ ဧကံ ဘိက္ခုမ္ပိ ‘‘ပူဝံ ဂဏှထာ’’တိ န ဝဒိံသု။ သတ္ထာ တေသံ ဂတကာလေ ဘိက္ခူ အာဟ – ‘‘ခါဒိဿထ, ဘိက္ခဝေ, ပူဝေ’’တိ။ ‘‘ကဟံ ဘန္တေ, ပူဝာ’’တိ? ‘‘ကိံ န ပဿထ တေ ဒါရကေ ပူဝပစ္ဆိယော ဥက္ခိပာပေတွာ အတိက္ကန္တေ’’တိ? ‘‘ဘန္တေ, ဧဝရူပါ နာမ ဒါရကာ ကဿစိ ပူဝံ န ဒေန္တီ’’တိ။ ‘‘ဘိက္ခဝေ, ကိဉ္စာပိ ဧတေ မံ ဝါ တုမှေ ဝါ ပူဝေဟိ န နိမန္တယိံသု, ပူဝသာမိကော ပန ဘိက္ခု ပစ္ဆတော အာဂစ္ဆတိ, ပူဝေ ခါဒိတွာဝ ဂန္တုံ ဝဋ္ဋတီ’’တိ။ ဗုဒ္ဓါနဉှိ ဧကပုဂ္ဂလေပိ ဣဿာ ဝါ ဒောသော ဝါ နတ္ထိ, တသ္မာ ဣမံ ဝတွာ ဘိက္ခုသင်္ဃံ အာဒါယ ဧကသ္မိံ ရုက္ခမူလေ ဆာယာယ နိသီဒိ။ ဒါရကာ မဟာကဿပတ္ထေရံ ပစ္ဆတော အာဂစ္ဆန္တံ ဒိသွာ ဥပ္ပန္နသိနေဟာ ပီတိဝေဂေန ပရိပုဏ္ဏသရီရာ ဟုတွာ ပစ္ဆိယော ဩတာရေတွာ ထေရံ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန ဝန္ဒိတွာ ပူဝေ ပစ္ဆီဟိ သဒ္ဓိံယေဝ ဥက္ခိပိတွာ ‘‘ဂဏှထ, ဘန္တေ’’တိ ထေရံ ဝဒိံသု။ အထ နေ ထေရော အာဟ – ‘‘ဧသ သတ္ထာ ဘိက္ခုသင်္ဃံ ဂဟေတွာ ရုက္ခမူလေ နိသိန္နော, တုမှာကံ ဒေယျဓမ္မံ အာဒါယ ဂန္တွာ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ သံဝိဘာဂံ ကရောထာ’’တိ။ တေ ‘‘သာဓု, ဘန္တေ’’တိ နိဝတ္တိတွာ ထေရေန သဒ္ဓိံယေဝ ဂန္တွာ ပူဝေ ဒတွာ ဩလောကယမာနာ ဧကမန္တေ ဌတွာ ပရိဘောဂါဝသာနေ ဥဒကံ အဒံသု။ ဘိက္ခူ ဥဇ္ဈာယိံသု ‘‘အာရကေဟိ မုခေါလောကနေန ဘိက္ခာ ဒိန္နာ, သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ ဝါ မဟာထေရေ ဝါ ပူဝေဟိ အနာပုစ္ဆိတွာ မဟာကဿပတ္ထေရံ ဒိသွာ ပစ္ဆီဟိ သဒ္ဓိံယေဝ အာဒါယ အာဂမိံသူ’’တိ။ သတ္ထာ တေသံ ကထံ သုတွာ, ‘‘ဘိက္ခဝေ, မမ ပုတ္တေန မဟာကဿပေန သဒိသော ဘိက္ခု ဒေဝမနုဿာနံ ပိယော ဟောတိ, တေ စ တဿ စတုပစ္စယေန ပူဇံ ကရောန္တိယေဝါ’’တိ ဝတွာ ဣမံ ဂာထမာဟ –

၂၁၇. ‘‘သီလဒဿနသမ္ပန္နံ၊ ဓမ္မဋ္ဌံ သစ္စဝေဒိနံ။
အတ္တနော ကမ္မ ကုဗ္ဗာနံ၊ တံ ဇနော ကုရုတေ ပိယ’’န္တိ။

တတ္ထ **သီလဒဿနသမ္ပန္န**န္တိ စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလေန စေဝ မဂ္ဂဖလသမ္ပယုတ္တေန စ သမ္မာဒဿနေန သမ္ပန္နံ။ **ဓမ္မဋ္ဌ**န္တိ နဝဝိဓလောကုတ္တရဓမ္မေ ဌိတံ, သစ္ဆိကတလောကုတ္တရဓမ္မန္တိ အတ္ထော။ **သစ္စဝေဒိန**န္တိ စတုန္နံ သစ္စာနံ သောဠသဟာကာရေဟိ သစ္ဆိကတတ္တာ သစ္စဉာဏေန သစ္စဝေဒိနံ။ **အတ္တနော ကမ္မ ကုဗ္ဗာန**န္တိ အတ္တနော ကမ္မံ နာမ တိဿော သိက္ခာ, တာ ပူရယမာနန္တိ အတ္ထော။ **တံ ဇနော**တိ တံ ပုဂ္ဂလံ လောကိယမဟာဇနော ပိယံ ကရောတိ, ဒဋ္ဌုကာမော ဝန္ဒိတုကာမော ပစ္စယေန ပူဇေတုကာမော ဟောတိယေဝါတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ သဗ္ဗေပိ တေ ဒါရကာ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိံသူတိ။

ပဉ္စသတဒါရကဝတ္ထု သတ္တမံ။

၈. ဧကအနာဂာမိတ္ထေရဝတ္ထု

ဆန္ဒဇာတောတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ဧကံ အနာဂါမိတ္ထေရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ဧကဒိဝသဉှိ တံ ထေရံ သဒ္ဓိဝိဟာရိကာ ပုစ္ဆိံသု – ''အတ္ထိ ပန တေ, ဘန္တေ, ဝိသေသာဓိဂမော''တိ။ ထေရော ''အနာဂါမိဖလံ နာမ ဂဟဋ္ဌာပိ ပာပုဏန္တိ, အရဟတ္တံ ပတ္တကာလေယေဝ တေဟိ သဒ္ဓိံ ကထေဿာမီ''တိ ဟရာယမာနော ကိဉ္စိ အကထေတွာဝ ကာလကတော သုဒ္ဓါဝါသဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တိ။ အထဿ သဒ္ဓိဝိဟာရိကာ ရောဒိတွာ ပရိဒေဝိတွာ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ ရောဒန္တာဝ ဧကမန္တံ နိသီဒိံသု။ အထ နေ သတ္ထာ ''ကိံ, ဘိက္ခဝေ, ရောဒထာ''တိ အာဟ။ ''ဥပဇ္ဈာယော နော, ဘန္တေ, ကာလကတော''တိ။ ''ဟောတု, ဘိက္ခဝေ, မာ စိန္တယိတ္ထ, ဓုဝဓမ္မော နာမေသော''တိ? ''အာမ, ဘန္တေ, မယမ္ပိ ဇာနာမ, အပိစ မယံ ဥပဇ္ဈာယံ ဝိသေသာဓိဂမံ ပုစ္ဆိမှာ, သော ကိဉ္စိ အကထေတွာဝ ကာလကတော, တေနမှာ ဒုက္ခိတာ''တိ။ သတ္ထာ, ''ဘိက္ခဝေ, မာ စိန္တယိတ္ထ, ဥပဇ္ဈာယေန တေ အနာဂါမိဖလံ ပတ္တံ, သော 'ဂိဟီပေတံ ပာပုဏန္တိ, အရဟတ္တံ ပတွာဝ နေသံ ကထေဿာမီ'တိ ဟရာယန္တော တုမှာကံ ကိဉ္စိ အကထေတွာ ကာလံ ကတွာ သုဒ္ဓါဝါသေ နိဗ္ဗတ္တော, အဿာသထ, ဘိက္ခဝေ, ဥပဇ္ဈာယော တေ ကာမေသု အပ္ပဋိဗဒ္ဓစိတ္တတံ ပတ္တော''တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၂၁၈. ''ဆန္ဒဇာတော အနက္ခာတေ၊ မနသာ စ ဖုဋော သိယာ။
ကာမေသု စ အပ္ပဋိဗဒ္ဓစိတ္တော၊ ဥဒ္ဓံသောတောတိ ဝုစ္စတီ''တိ။

တတ္ထ **ဆန္ဒဇာတော**တိ ကတ္တုကာမတာဝသေန ဇာတဆန္ဒော ဥဿာဟပတ္တော။ **အနက္ခာတေ** တိ နိဗ္ဗာနေ။ တဉှိ ''အသုကေန ကတံ တ နီလာဒီသု ဧဝရူပံ တ''တိ အဝတ္တဗ္ဗတာယ အနက္ခာတံ နာမ။ **မနသာ စ ဖုဋော သိယာ**တိ ဟေဋ္ဌိမေဟိ တီဟိ မဂ္ဂဖလစိတ္တေဟိ ဖုဋော ပူရိတော ဘဝေယျ။ **အပ္ပဋိဗဒ္ဓစိတ္တော** တိ အနာဂါမိမဂ္ဂဝသေန ကာမေသု အပ္ပဋိဗဒ္ဓစိတ္တော။ **ဥဒ္ဓံသောတော** တိ ဧဝရူပေ ဘိက္ခု အဝိဟေသု နိဗ္ဗတ္တိတွာ တတော ပဋ္ဌာယ ပဋိသန္ဓိဝသေန အကနိဋ္ဌံ ဂစ္ဆန္တော ဥဒ္ဓံသောတောတိ ဝုစ္စတိ, တာဒိသော တေ ဥပဇ္ဈာယောတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ တေ ဘိက္ခူ အရဟတ္တဖလေ ပတိဋ္ဌဟိံသု, မဟာဇနဿာပိ သာတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ အဟောသီတိ။

ဧကအနာဂါမိတ္ထေရဝတ္ထု အဋ္ဌမံ။

၉. နန္ဒိယဝတ္ထု

စိရပ္ပဝါသိ န္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဣသိပတနေ ဝိဟရန္တော နန္ဒိယံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ဗာရာဏသိယံ ကိရ သဒ္ဓါသမ္ပန္နဿ ကုလဿ နန္ဒိယော နာမ ပုတ္တော အဟောသိ, သော မာတာပိတူနံ အနုရူပေ သဒ္ဓါသမ္ပန္နော သင်္ဃုပဋ္ဌာကော အဟောသိ။ အထဿ မာတာပိတရော ဝယပ္ပတ္တကာလေ သမ္မုခဂေဟတော မာတုလဓီတရံ ရေဝတိံ နာမ အာနေတုကာမာ အဟေသုံ။ သာ ပန အဿဒ္ဓါ အဒါနသီလာ, နန္ဒိယော တံ န ဣစ္ဆိ။ အထဿ မာတာ ရေဝတိံ အာဟ – ''အမ္မ, တွံ ဣမသ္မိံ ဂေဟေ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ နိသဇ္ဇနဋ္ဌာနံ ဥပလိမ္ပိတွာ အာသနာနိ ပညာပေဟိ, အာဓာရကေ ဌပေဟိ, ဘိက္ခူနံ အာဂတကာလေ ပတ္တံ ဂဟေတွာ နိသီဒာပေတွာ ဓမ္မကရဏေန ပာနီယံ ပရိဿာဝေတွာ ဘုတ္တကာလေ ပတ္တေ ဓောဝ, ဧဝံ မေ ပုတ္တဿ အာရာဓိတာ ဘဝိဿသီ''တိ။ သာ တထာ အကာသိ။ အထ နံ ''ဩဝါဒက္ခမာ ဇာတာ''တိ ပုတ္တဿ အာရောစေတွာ တေန သာဓူတိ သမ္ပဋိစ္ဆိတေ ဒိဝသံ ဌပေတွာ အာဝါဟံ ကရိံသု ။

အထ နံ နန္ဒိယော အာဟ – ''သစေ ဘိက္ခုသင်္ဃဉ္စ မာတာပိတရော စ မေ ဥပဋ္ဌဟိဿသိ, ဧဝံ ဣမသ္မိံ ဂေဟေ ဝသိတုံ လဘိဿသိ, အပ္ပမတ္တာ ဟောဟီ''တိ။ သာ ''သာဓူ''တိ ပဋိဿုဏိတွာ ကတိပါဟံ သဒ္ဓါ ဝိယ ဟုတွာ ဘတ္တာရံ ဥပဋ္ဌဟန္တီ ဒွေ ပုတ္တေ ဝိဇာယိ။ နန္ဒိယဿာပိ မာတာပိတရော ကာလမကံသု, ဂေဟေ သဗ္ဗိဿရိယံ တဿာယေဝ အဟောသိ။ နန္ဒိယောပိ မာတာပိတူနံ ကာလကိရိယတော ပဋ္ဌာယ မဟာဒါနပတိ ဟုတွာ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ ဒါနံ ပဋ္ဌပေသိ။ ကပဏဒ္ဓိကာဒီနမ္ပိ ဂေဟဒွာရေ ဟာကဝတ္တံ ပဋ္ဌပေသိ။ သော အပရဘာဂေ သတ္ထု ဓမ္မဒေသနံ သုတွာ

အာတာသအနေ အာနိသံသံ သလ္လက္ခေတ့တ က္ကာသိပတနေ မဟာဝိဟာရေ စတူဟိ ဂဗ္ဘေဟိ ပဋိမဏ္ဍိတံ စတုသာလံ ကာရေတ့တ မဥ္စပီဌာဒီနိ အတ္ထရာပေတ့တ တံ အာတသံ နိယ္ယာဒေန္တော ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ အနံ ဒတ့တ တထာဂတဿ ဒက္ခိဏောဒကံ အဒာသိ။ သတ္ထု ဟတ္ထေ ဒက္ခိဏောဒကပတိဌာနေန သဒ္ဓိံယေဝ တာဝတိံသဒေဝလောကေ သဗ္ဗဒိသာသု ဒ့တဒသယောဇနိကော ဥဒ္ဓံ ယောဇနသတုဗ္ဗေဓော သတ္တရတနမယော နာရီဂဏသမ္ပန္နော ဒိဗ္ဗဟာသာအော ဥဂ္ဂစ္ဆိ။

အထေကဒိဝသေ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရော ဒေဝစာရိကံ ဂန္တ့တာ တဿ ဟာသာဒဿ အဝိဒူရေ ဌိတော အတ္တနော သန္တိကေ အာဂတေ ဒေဝပုတ္တေ ပုစ္ဆိ – "ကဿေသော အစ္ဆရာဂဏပရိဝုတော ဒိဗ္ဗဟာသာအော နိဗ္ဗတ့တော"တိ။ အထဿ ဒေဝပုတ္တာ ဝိမာနသာမိကံ အာစိက္ခန္တာ အာဟံသု – "ဘန္တေ, ယေန နန္ဒိယေန နာမ ဂဟပတိပုတ္တေန ကဣသိပတနေ သတ္ထု ဝိဟာရံ ကာရေတ့တ ဒိန္နော, တဿတ္ထာယ ဇတံ ဝိမာနံ နိဗ္ဗတ္တ"န္တိ ။ အစ္ဆရာသင့ယောပိ နံ ဒိသ့တ ဟာသာဒတော ဩရောဟိတ့တ အာဟ – "ဘန္တေ, မယံ 'နန္ဒိယဿ ပရိစာရိကာ ဘဝိဿာမာ'တိ ကဣဓ နိဗ္ဗတ္တာ, တံ ပန အပဿန္တီ အတိဝိယ ဥက္ကဏ္ဌိတမ့ဟာ, မတ္တိကဟာတိံ ဘိန္ဒိတ့တ သုဝဏ္ဏဟာတိဂဟဏံ ဝိယ မနုဿသမ္ပတ္တိံ ဇဟိတ့တ ဒိဗ္ဗသမ္ပတ္တိဂဟဏံ, ကဣဓာဂမနတ္ထာယ နံ ဝဒေယ္ယာထာ"တိ။ ထေရော တတော အာဂန္တ့တ သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတ့တ ပုစ္ဆိ – "နိဗ္ဗတ္တတိ နု ခော, ဘန္တေ, မနုဿလောကေ ဌိတာနံယေဝ ကတကလ္ယာဏာနံ ဒိဗ္ဗသမ္ပတ္တီ"တိ။ "မောဂ္ဂလ္လာန, နနု တေ ဒေဝလောကေ နန္ဒိယဿ နိဗ္ဗတ္တာ ဒိဗ္ဗသမ္ပတ္တိ သာမံ ဒိဋ္ဌာ, ကသ္မာ မံ ပုစ္ဆသီ"တိ။ "ဧဝံ, ဘန္တေ, နိဗ္ဗတ္တတီ"တိ။

အထ နံ သတ္ထာ "မောဂ္ဂလ္လာနံ ကိံ နာမေတံ ကထေသိ။ ယထာ ဟိ စိရပ္ပဝုဋ္ဌံ ပုတ္တံ ဝါ ဘာတရံ ဝါ ဝိပ္ပဝါသတော အာဂစ္ဆန္တံ ကမဒ့တရေ ဌိတော ကောစိဒေဝ ဒိသ့တ ဝေဂေန ဂေဟံ အာဂန္တ့တာ 'အသုကော နာမ အာဂတော'တိ အာရောစေယျ, အထဿ ဉာတကာ ဟဋ္ဌပဟဋ္ဌာ ဝေဂေန နိက္ခမိတ့တ 'အာဂတောသိ, တာတ, အရောဂေါသိ, တာတာ'တိ တံ အဘိနန္ဒေယျုံ, ဧဝမေဝ ကဣဓ ကတကလ္ယာဏံ ကဣတ္ထိံ ဝါ ပုရိသံ ဝါ ကဣမံ လောကံ ဇဟိတ့တ ပရလောကံ ဂတံ ဒသဝိဓံ ဒိဗ္ဗပဏ္ဏာကာရံ အာဒာယ 'အဟံ ပုရတော , အဟံ ပုရတော'တိ ပစ္စုဂ္ဂန္တ့တာ ဒေဝတာ အဘိနန္ဒန္တီ"တိ ဝတ့တ ကဣမာ ကထာ အဘာသိ –

၂၁၉. "စိရပ္ပဝါသိံ ပုရိသံ၊ ဒူရတော သောတ္ထိမာဂတံ။
ဉာတိမိတ္တာ သုဟဇ္ဇာ စ၊ အဘိနန္ဒန္တိ အာဂတံ။

၂၂၀. "တထေဝ ကတပုညမ္ပိ၊ အသ္မာ လောကာ ပရံ ဂတံ။
ပုညာနိ ပဋိဂဏှ့ဟန္တိ၊ ပိယံ ဉာတီဝ အာဂတ"န္တိ။

တတ္ထ **စိရပ္ပဝါသိ** န္တိ စိရပ္ပဝုဋ္ဌံ။ **ဒူရတော သောတ္ထိမာဂတ** န္တိ ဝဏိဇ္ဇံ ဝါ ရာဇပောရိသံ ဝါ ကတ့တ လဒ္ဓလာဘံ နိပ္ဖန္နသမ္ပတ္တိံ အနုပဒ္ဒဝေန ဒူရဋ္ဌာနတော အာဂတံ။ **ဉာတိမိတ္တာ သုဟဇ္ဇာ စာ** တိ ကုလသမ္ဗန္ဓဝသေန ဉာတီ စ သန္ဒိဋ္ဌာဒိဘာဝေန မိတ္တာ စ သုဟဒယဘာဝေန သုဟဇ္ဇာ စ။ **အဘိနန္ဒန္တိ အာဂတ** န္တိ နံ ဒိသ့တ အာဂတန္တိ ဝစနမတ္တေန ဝါ အဉ္ဇလိကရဏမတ္တေန ဝါ ဂေဟသမ္ပတ္တံ ပန နာနပ္ပကာရပဏ္ဏာကာရာဘိဟရဏဝသေန အဘိနန္ဒန့တိ။ **တထေဝ**တိ တေနေဝါကာရေန ကတပုညမ္ပိ ပုဂ္ဂလံ ကဣမသ္မာ လောကာ ပရလောကံ ဂတံ ဒိဗ္ဗံ အာယုဝဏ္ဏသုခယသ အာဓိပတေယ္ယံ, ဒိဗ္ဗံ ရူပသဒ္ဒဂန္ဓရသဖောဋ္ဌဗ္ဗန္တိ ကဣမံ ဒသဝိဓံ ပဏ္ဏာကာရံ အာဒာယ မာတာပိတုဋ္ဌာနေ ဌိတာနိ ပုညာနိ အဘိနန္ဒန္တာနိ ပဋိဂ္ဂဏှ့ဟန္တိ။ **ပိယံ ဉာတီဝ**တိ ကဣဓလောကေ ပိယဉာတကံ အာဂတံ သေသဉာတကာ ဝိယာတိ အတ့ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ဟာပုဏိံသူတိ။

နန္ဒိယဝတ္ထု နဝမံ။

ပိယဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သောဠသမော ဝဂ္ဂေါ။

၁၇. ကောဓဝဂ္ဂေါ

၁. ရောဟိနီခတ္တိယကညာဝတ္ထု

ကောဓံ ဇဟေတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ နိဂြောဓာရာမေ ဝိဟရန္တော ရောဟိနိံ နာမ ခတ္တိယကညံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ဧကသ္မိံ ကိရ သမယေ အာယသ္မာ အနုရုဒ္ဓော ပဉ္စသတေဟိ ဘိက္ခူဟိ သဒ္ဓိံ ကပိလဝတ္ထုံ အဂမာသိ။ အထဿ ဉာတကာ “ထေရော အာဂတော”တိ သုတွာ ထေရဿ သန္တိကံ အဂမံသု ဌပေတွာ ရောဟိနိံ နာမ ထေရဿ ဘဂိနိံ။ ထေရော ဉာတကေ ပုစ္ဆိ “ကဟံ, ရောဟိနီ”တိ? “ဂေဟေ, ဘန္တေ”တိ။ “ကသ္မာ ဣဓ နာဂတာ”တိ? “သရီရေ တဿာ ဆဝိရောဂေါ ဥပ္ပန္နောတိ လဇ္ဇာယ နာဂတာ, ဘန္တေ”တိ။ ထေရော “ပက္ကောသထ န”န္တိ ပက္ကောသာပေတွာ တံ ပဋကဉ္စုကံ ပဋိမုဉ္စိတွာ အာဂတံ ဧဝမာဟ – “ရောဟိနိ, ကသ္မာ နာဂတာသီ”တိ? “သရီရေ မေ, ဘန္တေ, ဆဝိရောဂေါ ဥပ္ပန္နော, တသ္မာ လဇ္ဇာယ နာဂတာမှီ”တိ။ “ကိံ ပန တေ ပုညံ ကာတုံ န ဝဋ္ဋတီ”တိ? “ကိံ ကရောမိ, ဘန္တေ”တိ? “အာသနသာလံ ကာရေဟီ”တိ။ “ကိံ ဂဟေတွာ”တိ? “ကိံ တေ ပသာဓနဘဏ္ဍကံ နတ္ထီ”တိ? “အတ္ထိ, ဘန္တေ”တိ။ “ကိံ မူလ”န္တိ? “ဒသသဟဿမူလံ ဘဝိဿတီ”တိ။ “တေန ဟိ တံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ အာသနသာလံ ကာရေဟီ”တိ။ “ကော မေ, ဘန္တေ, ကာရေဿတီ”တိ? ထေရော သမီပေ ဌိတဉာတကေ ဩလောကေတွာ “တုမှာကံ ဘာရော ဟောတူ”တိ အာဟ။ “တုမှေ ပန, ဘန္တေ, ကိံ ကရိဿထာ”တိ? “အဟမ္ပိ ဣဓေဝ ဘဝိဿာမီ”တိ။ “တေန ဟိ ဧတိဿာ ဒဗ္ဗသမ္ဘာရေ အာဟရထာ”တိ။ တေ “သာဓု, ဘန္တေ”တိ အာဟရိံသု။

ထေရော အာသနသာလံ သံဝိဒဟန္တော ရောဟိနိံ အာဟ – “ဒွိဘူမိကံ အာသနသာလံ ကာရေတွာ ဥပရိ ပဒရာနံ ဒိန္နကာလတော ပဋ္ဌာယ ဟေဋ္ဌာသာလံ နိဗဒ္ဓံ သမ္မဇ္ဇိတွာ အာသနာနိ ပညာပေဟိ, နိဗဒ္ဓံ ပါနီယဃဋေ ဥပဋ္ဌာပေဟီ”တိ။ သာ “သာဓု, ဘန္တေ”တိ ပသာဓနဘဏ္ဍကံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ ဒွိဘူမိကအာသနသာလံ ကာရေတွာ ဥပရိ ပဒရာနံ ဒိန္နကာလတော ပဋ္ဌာယ ဟေဋ္ဌာသာလံ သမ္မဇ္ဇနာဒီနိ အကာသိ။ နိဗဒ္ဓံ ဘိက္ခူ နိသီဒန္တိ။ အထဿာ အာသနသာလံ သမ္မဇ္ဇန္တိယာဝ ဆဝိရောဂေါ မိလာယိ။ သာ အာသနသာလာယ နိဋ္ဌိတာယ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ ဘိက္ခုသံဃံ နိမန္တေတွာ အာသနသာလံ ပူရေတွာ နိသိန္နဿ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသံဃဿ ပဏီတံ ခါဒနီယံ ဘောဇနီယံ အဒါသိ။ သတ္ထာ ကတဘတ္တကိစ္စော “ကဿေတံ ဒါန”န္တိ ပုစ္ဆိ။ “ဘဂိနိယာ မေ, ဘန္တေ, ရောဟိနိယာ”တိ။ “သာ ပန ကဟ”န္တိ? “ဂေဟေ, ဘန္တေ”တိ။ “ပက္ကောသထ န”န္တိ? သာ အာဂန္တုံ န ဣစ္ဆိ။ အထ နံ သတ္ထာ အနိစ္ဆမာနမ္ပိ ပက္ကောသာပေသိယေဝ။ အာဂန္တွာ စ ပန ဝန္ဒိတွာ နိသိန္နံ အာဟ – “ရောဟိနိ, ကသ္မာ နာဂမိတ္ထာ”တိ? “သရီရေ မေ, ဘန္တေ, ဆဝိရောဂေါ အတ္ထိ, တေန လဇ္ဇမာနာ နာဂတာမှီ”တိ။ “ဇာနာသိ ပန ကိံ တေ နိဿာယ ဧသ ဥပ္ပန္နော”တိ? “န ဇာနာမိ, ဘန္တေ”တိ။ “တဝ ကောဓံ နိဿာယ ဥပ္ပန္နော ဧသော”တိ။ “ကိံ ပန မေ, ဘန္တေ, ကတ”န္တိ? “တေန ဟိ သုဏာဟီ”တိ။ အထဿာ သတ္ထာ အတီတံ အာဟရိ။

အတီတေ ဗာရာဏသိရညော အဂ္ဂမဟေသီ ဧကိဿာ ရညော နာဋကိတ္ထိယာ အာဃာတံ ဗန္ဓိတွာ “ဒုက္ခမဿာ ဥပ္ပာဒေဿာမီ”တိ စိန္တေတွာ မဟာကစ္ဆုဖလာနိ အာဟရာပေတွာ တံ နာဋကိတ္ထိံ အတ္တနော သန္တိကံ ပက္ကောသာပေတွာ ယထာ သာ န ဇာနာတိ, ဧဝမဿာ သယနေ စေဝ ပါဝါရကောဇဝါဒီနဉ္စ အန္တရေသု ကစ္ဆုစုဏ္ဏာနိ ဌပာပေသိ, ကေဠိံ ကုရုမာနာ ဝိယ တဿာ သရီရေပိ ဩကိရိ။ တံ ခဏံယေဝ တဿာ သရီရံ ဥပ္ပက္ကုပ္ပက္ကံ ဂဏ္ဍာဂဏ္ဍဇာတံ အဟောသိ။ သာ ကဏ္ဍုဝန္တီ ဂန္တွာ သယနေ နိပဇ္ဇိ, တတြာပိဿာ ကစ္ဆုစုဏ္ဏေဟိ ခါဒိယမာနာယ ခရတရာ ဝေဒနာ ဥပ္ပဇ္ဇိ။ တဒါ အဂ္ဂမဟေသီ ရောဟိနီ အဟောသီတိ။

သတ္ထာ ဣမံ အတီတံ အာဟရိတွာ, “ရောဟိနိ, တဒါ တယာဝေတံ ကမ္မံ ကတံ။ အပ္ပမတ္တကောပိ ဟိ ကောဓော ဝါ ဣဿာ ဝါ ကာတုံ န ယုတ္တရူပေါ ဧဝါ”တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၂၂၁. “ကောဓံ ဇဟေ ဝိပ္ပဇဟေယျ မာနံ၊
သံယောဇနံ သဗ္ဗမတိက္ကမေယျ။

တံ နာမရူပသ္မိံမသဇ္ဇမာနံ၊
အကိဉ္စနံ နာနုပတန္တိ ဒုက္ခာ''တိ။

တတ္ထ **ကောဓန္တိ** သဗ္ဗာကာရမ္ပိ ကောဓံ နဝဝိဓမ္ပိ မာနံ ဇဟေယျ။ **သံယောဇနန္တိ** ကာမရာဂသံယောဇနာဒိကံ ဒသဝိဓမ္ပိ သဗ္ဗသံယောဇနံ အတိက္ကမေယျ။ **အသဇ္ဇမာနန္တိ** အလဂ္ဂမာနံ။ ယော ဟိ ''မမ ရူပံ မမ ဝေဒနာ''တိအာဒိနာ နယေန နာမရူပံ ပဋိဂ္ဂဏှာတိ, တသ္မိဉ္စ ဘိဇ္ဇမာနေ သောစတိ ဝိဟညတိ , အယံ နာမရူပသ္မိံ သဇ္ဇတိ နာမ။ ဧဝံ အဂ္ဂဏှန္တော အဝိဟညန္တော န သဇ္ဇတိ နာမ။ တံ ပုဂ္ဂလံ ဧဝံ အသဇ္ဇမာနံ ရာဂါဒီနံ အဘာဝေန အကိဉ္စနံ ဒုက္ခာ နာမ နာနုပတန္တီတိ အတ္ထော။ ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။ ရောဟိနီပိ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌိတာ, တင္ခဏညေဝဿာ သရီရံ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏံ အဟောသိ။

သာ တတော စုတာ တာဝတိံသဘဝနေ စတုန္နံ ဒေဝပုတ္တာနံ သီမန္တရေ နိဗ္ဗတ္တိတ္വာ ပာသာဒိကာ ရူပသောဘဂ္ဂပ္ပတ္တာ အဟောသိ။ စတ္တာရောပိ ဒေဝပုတ္တာ တံ ဒိသွာ ဥပ္ပန္နသိနေဟာ ဟုတွာ ''မမ သီမာယ အန္တော နိဗ္ဗတ္တာ, မမ သီမာယ အန္တော နိဗ္ဗတ္တာ''တိ ဝိဝဒန္တာ သက္ကဿ ဒေဝရညော သန္တိကံ ဂန္တွာ, ''ဒေဝ, ဣမံ နော နိဿာယ အဍ္ဍော ဥပ္ပန္နော, တံ ဝိနိစ္ဆိနာထာ''တိ အာဟံသု။ သက္ကောပိ တံ ဩလောကေတွာဝ ဥပ္ပန္နသိနေဟော ဟုတွာ ဧဝမာဟ – ''ဣမာယ တေ ဒိဋ္ဌကာလတော ပဋ္ဌာယ ကထံ စိတ္တာနိ ဥပ္ပန္နာနီ''တိ။ အထေကော အာဟ – ''မမ တာဝ ဥပ္ပန္နစိတ္တံ သင်္ဂါမဘေရိ ဝိယ သန္နိသီဒိတုံ နာသက္ခိ''တိ။ ဒုတိယော ''မမ စိတ္တံ ပဗ္ဗတနဒီ ဝိယ သီဃံ ပဝတ္တတိယေဝ''တိ ။ တတိယော ''မမ ဣမိဿာ ဒိဋ္ဌကာလတော ပဋ္ဌာယ ကက္ကဋဿ ဝိယ အက္ခီနိ နိက္ခမိံသူ''တိ။ စတုတ္ထော ''မမ စိတ္တံ စေတိယေ ဥဿာပိတဓဇော ဝိယ နိစ္စလံ ဌာတုံ နာသက္ခီ''တိ။ အထ နေ သက္ကော အာဟ – ''တာတာ, တုမှာကံ တာဝ စိတ္တာနိ ပသယှဟရူပါနိ, အဟံ ပန ဣမံ လဘန္တော ဇီဝိဿာမိ, အလဘန္တဿ မေ မရဏံ ဘဝိဿတီ''တိ။ ဒေဝပုတ္တာ, ''မဟာရာဇ, တုမှာကံ မရဏေန အတ္ထော နတ္ထီ''တိ တံ သက္ကဿ ဝိဿဇ္ဇေတွာ ပက္ကမိံသု။ သာ သက္ကဿ ပိယာ အဟောသိ မနာပာ။ ''အသုကကီဠံ နာမ ဂစ္ဆာမာ''တိ ဝုတ္တေ သက္ကော တဿာ ဝစနံ ပဋိက္ခိပိတုံ နာသက္ခီတိ။

ရောဟိနီခတ္တိယကညာဝတ္ထု ပဌမံ။

၂. အညတရဘိက္ခုဝတ္ထု

ယော ဝေ ဥပ္ပတိတ န္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ အဂ္ဂါဠဝေ စေတိယေ ဝိဟရန္တော အညတရံ ဘိက္ခုံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သတ္ထာရာ ဟိ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ သေနာသနေ အနုညာတေ ရာဇဂဟသေဋ္ဌိအာဒီဟိ သေနာသနေသု ကရိယမာနေသု ဧကော အာဠဝိကော ဘိက္ခု အတ္တနော သေနာသနံ ကရောန္တော ဧကံ မနာပရုက္ခံ ဒိသွာ ဆိန္ဒိတုံ အာရဘိ။ တတ္ထ ပန နိဗ္ဗတ္တာ ဧကာ တရုဏပုတ္တာ ဒေဝတာ ပုတ္တံ အင်္ကေနာဒါယ ဌိတာ ယာစိ ''မာ မေ, သာမိ, ဝိမာနံ ဆိန္ဒိ, န သက္ခိဿာမိ ပုတ္တံ အာဒါယ အနာဝါသာ ဝိစရိတု''န္တိ။ သော ''အဟံ အညတ္ထ ဤဒိသံ ရုက္ခံ န လဘိဿာမီ''တိ တဿာ ဝစနံ နာဒိယိ။ သာ ''ဣမမ္ပိ တာဝ ဒါရကံ ဩလောကေတွာ ဩရမိဿတီ''တိ ပုတ္တံ ရုက္ခသာခါယ ဌပေသိ။ သောပိ ဘိက္ခု ဥက္ခိပိတံ ဖရသုံ သန္ဓာရေတုံ အသက္ကောန္တော ဒါရကဿ ဗာဟုံ ဆိန္ဒိ, ဒေဝတာ ဥပ္ပန္နဗလဝကောဓာ ''ပဟရိတွာ နံ မာရေဿာမီ''တိ ဥဘော ဟတ္ထေ ဥက္ခိပိတွာ ဧဝံ တာဝ စိန္တေသိ – ''အယံ ဘိက္ခု သီလဝါ။ သစာဟံ ဣမံ မာရေဿာမိ, နိရယဂါမိနီ ဘဝိဿာမိ။ သေသဒေဝတာပိ အတ္တနော ရုက္ခံ ဆိန္ဒန္တေ ဘိက္ခူ ဒိသွာ 'အသုကဒေဝတာယ ဧဝံ နာမ မာရိတော ဘိက္ခူ'တိ မံ ပမာဏံ ကတွာ ဘိက္ခူ မာရေဿန္တိ။ အယဉ္စ သသာမိကော ဘိက္ခု, သာမိကဿေဝ နံ ကထေဿာမီ''တိ ဥက္ခိတ္တဟတ္ထေ အပနေတွာ ရောဒမာနာ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။ အထ နံ သတ္ထာ ''ကိံ ဒေဝတေ''တိ အာဟ။ သာ, ''ဘန္တေ, တုမှာကံ မေ သာဝကေန ဣဒံ နာမ ကတံ, အဟမ္ပိ နံ မာရေတုကာမာ ဟုတွာ ဣဒံ နာမ စိန္တေတွာ အမာရေတွာဝ ဣဓာဂတာ''တိ သဗ္ဗံ တံ ပဝတ္တိံ ဝိတ္ထာရတော အာရောစေသိ။

သတ္ထာ တံ သုတွာ “သာဓု, သာဓု ဒေဝတေ, သာဓု တေ ကတံ ဧဝံ ဥဂ္ဂတံ ကောပံ ဘန္တံ ရထံ ဝိယ နိဂ္ဂဏှာဟမာနာယာ”တိ ဝတွာ ဣမံ ကထမာဟ –

၂၂၂. “ယော ဝေ ဥပ္ပတိတံ ကောဓံ၊ ရထံ ဘန္တံဝ တရယေ။
တမဟံ သာရထိံ ဗြူမိ၊ ရသ္မိဂ္ဂါဟော ဣတရော ဇနော”တိ။

တတ္ထ **ဥပ္ပတိတ** န္တိ ဥပ္ပန္နံ။ **ရထံ ဘန္တံ တ** တိ ယထာ နာမ ဆေကော သာရထိ အတိဝေဂေန ဓာဝန္တံ ရထံ နိဂ္ဂဏှိတွာ ယထိစ္ဆကံ ဌပေတိ, ဧဝံ ယော ပုဂ္ဂလော ဥပ္ပန္နံ ကောဓံ တရယေ နိဂ္ဂဏှိတုံ သက္ကောတိ။ **တမဟ**န္တိ တံ အဟံ သာရထိံ ဗြူမိ။ **ဣတရော ဇနော**တိ ဣတရော ပန ရာဇဥပရာဇာဒီနံ ရထသာရထိဇနော ရသ္မိဂ္ဂါဟော နာမ ဟောတိ, န ဥတ္တမသာရထီတိ။

ဒေသနာဝသာနေ ဒေဝတာ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိ, သမ္ပတ္တပရိသာယပိ သာတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ အဟောသီတိ။

ဒေဝတာ ပန သောတာပန္နာ ဟုတွာပိ ရောဒမာနာ အဋ္ဌာသိ။ အထ နံ သတ္ထာ “ကိံ ဒေဝတေ”တိ ပုစ္ဆိတွာ, “ဘန္တေ, ဝိမာနံ မေ နဋ္ဌံ, ဣဒါနိ ကိံ ကရိဿာမီ”တိ ဝုတ္တေ, “အလံ ဒေဝတေ, မာ စိန္တယိ, အဟံ တေ ဝိမာနံ ဒဿာမီ”တိ ဇေတဝနေ ဂန္ဓကုဋိသမီပေ ပုရိမဒိဝသေ စုတဒေဝတံ ဧကံ ရုက္ခံ အပဒိသန္တော “အမုကသ္မိံ ဩကာသေ ရုက္ခော ဝိဝိတ္တော, တတ္ထ ဥပဂစ္ဆာ”တိ အာဟ။ သာ တတ္ထ ဥပဂစ္ဆိ။ တတော ပဋ္ဌာယ “ဗုဒ္ဓဒတ္တိယံ ဣမိဿာ ဝိမာန”န္တိ မဟေသက္ခဒေဝတာပိ အာဂန္တွာ တံ စာလေတုံ နာသက္ခိံသု။ သတ္ထာ တံ အတ္ထုပ္ပတ္တိံ ကတွာ ဘိက္ခူနံ ဘူတဂါမသိက္ခာပဒံ ပညာပေသီတိ။

အညတရဘိက္ခုဝတ္ထု ဒုတိယံ။

၃. ဥတ္တရာဥပါသိကာဝတ္ထု

အက္ကောဓေန ဇိနေ ကောဓ န္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဝေဠုဝနေ ဝိဟရန္တော ဥတ္တရာယ ဂေဟေ ကတဘတ္တကိစ္စော ဥတ္တရံ ဥပါသိကံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

တတြာယမနုပုဗ္ဗီ ကထာ – ရာဇဂဟေ ကိရ သုမနသေဋ္ဌိံ နိဿာယ ပုဏ္ဏော နာမ ဒလိဒ္ဒော ဘတိံ ကတွာ ဇီဝတိ။ တဿ ဘရိယာ စ ဥတ္တရာ နာမ ဓီတာ စာတိ ဒွေယေဝ ဂေဟမာနုသကာ။ အထေကဒိဝသံ “သတ္တာဟံ နက္ခတ္တံ ကီဠိတဗ္ဗ”န္တိ ရာဇဂဟေ ဃောသနံ ကရိံသု။ တံ သုတွာ သုမနသေဋ္ဌိ ဟတောဝ အာဂတံ ပုဏ္ဏံ အာမန္တေတွာ, “တာတ, အမှာကံ ပရိဇနော နက္ခတ္တံ ကီဠိတုကာမော, တွံ ကိံ နက္ခတ္တံ ကီဠိဿသိ, ဥဒါဟု ဘတိံ ကရိဿသီ”တိ အာဟ။ “သာမိ, နက္ခတ္တံ နာမ သဓနာနံ ဟောတိ, မမ ပန ဂေဟေ သွာတနာယ ယာဂုတဏ္ဍုလမ္ပိ နတ္ထိ, ကိံ မေ နက္ခတ္တေန, ဂောဏေ လဘန္တော ကသိတုံ ဂမိဿာမီ”တိ။ “တေန ဟိ ဂောဏေ ဂဏှာဟီ”တိ။ သော ဗလဝဂောဏေ စ နင်္ဂလဉ္စ ဂဟေတွာ, “ဘဒ္ဒေ, နာဂရာ နက္ခတ္တံ ကီဠန္တိ, အဟံ ဒလိဒ္ဒတာယ ဘတိံ ကာတုံ ဂမိဿာမိ, မယှမ္ပိ တာဝ အဇ္ဇ ဒွိဂုဏံ နိဝာပံ ပစိတွာ ဘတ္တံ အာဟရေယျာသီ”တိ ဘရိယံ ဝတွာ ခေတ္တံ အဂမာသိ။

သာရိပုတ္တတ္ထေရောပိ သတ္တာဟံ နိရောဓသမာပန္နော တံ ဒိဝသံ ဝုဋ္ဌာယ “ကဿ နု ခော အဇ္ဇ မယာ သင်္ဂဟံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ ဩလောကေန္တော ပုဏ္ဏံ အတ္တနော ဉာဏဇာလဿ အန္တော ပဝိဋ္ဌံ ဒိသွာ “သဒ္ဓော နု ခော သော, သက္ခိဿတိ ဝါ မေ သင်္ဂဟံ ကာတု”န္တိ ဩလောကေန္တော တဿ သဒ္ဓဘာဝဉ္စ သင်္ဂဟံ ကာတုံ သမတ္ထဘာဝဉ္စ တပ္ပစ္စယာ စဿ မဟာသမ္ပတ္တိပဋိလာဘဉ္စ ဉတွာ ပတ္တစီဝရမာဒါယ တဿ ကသနဋ္ဌာနံ ဂန္တွာ အာဝါဋ္ဋတီရေ ဧကံ ဂုမ္ဗံ ဩလောကေန္တော အဋ္ဌာသိ။

ပုဏ္ဏော ထေရံ ဒိသွာဝ ကသိံ ဌပေတွာ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန ထေရံ ဝန္ဒိတွာ “ဒန္တကဋ္ဌေန အတ္ထော ဘဝိဿတီ”တိ ဒန္တကဋ္ဌံ ကပ္ပိယံ ကတွာ အဒါသိ။ အထဿ ထေရော ပတ္တဉ္စ ပရိဿာဝနဉ္စ နီဟရိတွာ အဒါသိ။

သော "ဟနိယေန အတ္တော ဘဝိဿတိ"တိ တံ အာဒာယ ဟနိယံ ပရိဿာဝေတ့တ အဒာသိ။ ထေရော စိန္တေသိ –
"အယံ ပရေသံ ပစ္စိမဂေဟေ ဝသတိ။ သစဿ ဂေဟဒ့တရံ ဂမိဿာမိ, ကြမဿ ဘရိယာ မံ ဒဠှ န လဘိဿတိ။
ယာဝဿာ ဘတ္တံ အာဒာယ မဂ္ဂံ ပဋိပဇ္ဇတိ, တာဝ ကြမေဝ ဘဝိဿာမိ"တိ။ သော တတ္ထေဝ ထောကံ ဝီတိနာမေတ့
တ တဿ မဂ္ဂါရုဠှဟဘာဝံ ဉတ့တ အန္တောနဂရာဘိမုခော ဟယာသိ။

သာ အန္တရာမဂ္ဂေ ထေရံ ဒိသ့တ စိန္တေသိ – "အပ္ပေကအဟံ ဒေယျဓမ္မေ သတိ အယျံ န ပဿာမိ, အပ္ပေ
ကအာ မေ အယျံ ပဿန္တိယာ ဒေယျဓမ္မော န ဟောတိ။ အဇ္ဇ ပန မေ အယျော စ ဒိဋ္ဌော, ဒေယျဓမ္မော စာယံ
အတ္ထိ, ကရိဿတိ နု ခော မေ သင်္ဂဟ"န္တိ။ သာ ဘတ္တဘာဇနံ ဩရောပေတ့တ ထေရံ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန ဝန္ဒိတ့တ,
"ဘန္တေ, ကြဒံ လူခံ ဝ ပဏီတံ ဝါတိ အစိန္တေတ့တ အဿ တေ သင်္ဂဟံ ကရောထာ"တိ အာဟ။ ထေရော ပတ္တံ
ဥပနာမေတ့တ တာယ ဧကေန ဟတ္ထေန ဘာဇနံ ဓာရေတ့တ ဧကေန ဟတ္ထေန တတော ဘတ္တံ ဒဒမာနာယ ဥပမုဘ
တ္တေ ဒိန္နေ "အလ"န္တိ ဟတ္ထေန ပတ္တံ ပိဒဟိ။ သာ, "ဘန္တေ, ဧကောဝ ပဋိဝိသော, န သက္ကာ ဒ့ဝိဓာ ကာတုံ။ တု
မ့ဟာကံ အဿ ကြဓလောကသင်္ဂဟံ အကတ့တ ပရလောကသင်္ဂဟံ ကရောထ, နိရဝသေသမေဝ အတုကာမမ့ဟိ"တိ
ဝတ့တ သဗ္ဗမေဝ ထေရဿ ပတ္တေ ပတိဋ္ဌပေတ့တ "တုမ့ေဟဟိ ဒိဋ္ဌဓမ္မဿေဝ ဘာဂီ အဿ"န္တိ ပတ္တနံ အကာ
သိ။ ထေရော "ဧဝံ ဟောတူ"တိ ဝတ့တ ဌိတကောဝ အနုမောဒနံ ကရိတ့တ ဧကသ္မိံ ဉဒကဖာသုကဋ္ဌာနေ နိသီဒိတ့တ ဘ
တ္တကိစ္စမကာသိ။ သာပိ နိဝတ္တိတ့တ တဏ္ဍုလေ ပရိယေသိတ့တ ဘတ္တံ ပစိ။ ပုဏ္ဏောပိ အဍ္ဎကရိသမတ္တဋ္ဌာနံ
ကသိတ့တ ဇိဃစ္ဆံ သဟိတုံ အသက္ကောန္တော ဂောဏေ ဝိဿဇ္ဇေတ့တ ဧကရုက္ခစ္ဆာယံ ပဝိသိတ့တ မဂ္ဂံ ဩ
လောကေန္တော နိသီဒိ။

အထဿ ဘရိယာ ဘတ္တံ အာဒာယ ဂစ္ဆမာနာ တံ ဒိသ့တဝ "ဧသ ဇိဃစ္ဆာယ ပီဠိတော မံ ဩလောကေန္တော နိ
သိန္နော။ သစေ မံ 'အတိဝိယ ဇေ စိရာယီ'တိ တဇ္ဇေတ့တ ပတောဒလဋ္ဌိယာ မံ ပဟရိဿတိ, မယာ ကတကမ္မံ နိရတ္ထ
ကံ ဘဝိဿတိ။ ပဋိကစ္စေဝဿ အာရောစေဿာမိ"တိ စိန္တေတ့တ ဧဝမာဟ – "သာမိ, အဇ္ဇေကဒိဝသံ စိတ္တံ ပ
သာဒေဟိ, မာ မယာ ကတကမ္မံ နိရတ္ထကံ ကရိ။ အဟဉ္ဟိ ဟတောဝ တေ ဘတ္တံ အာဟရန္တီ အန္တရာမဂ္ဂေ ဓမ္မသေ
နာပတိံ ဒိသ့တ တဝ ဘတ္တံ တဿ ဒတ့တ ပုန ဂန္တ့တ ဘတ္တံ ပစိတ့တ အာဂတာ, ပသာဒေဟိ, သာမိ, စိတ္တ"န္တိ။
သော "ကိံ ဝဒေသိ, ဘဒ္ဒေ"တိ ပုစ္ဆိတ့တ ပုန တမတ္ထံ သုတ့တ, "ဘဒ္ဒေ, သာဓု ဝတ တေ ကတံ မမ ဘတ္တံ အယျ
ဿ ဒဒမာနာယ, မယာပိဿ အဇ္ဇ ဟတောဝ ဒန္တကဋ္ဌဉ္စ မုခောဒကဉ္စ ဒိန္န"န္တိ ပသန္နမာနသော တံ ဝစနံ အဘိန
န္ဒိတ့တ ဥဿုရေ လဒ္ဓဘတ္တတာယ ကိလန္တကာယော တဿာ အင်္ကေ သီသံ ကတ့တ နိဒ္ဒံ ဩက္ကမိ။

အထဿ ဟတောဝ ကသိတဋ္ဌာနံ ပံသုစုဏ္ဏံ ဉပာဒာယ သဗ္ဗံ ရတ္တသုဝဏ္ဏံ ကဏိကာရပုပ္ဖရာသိ ဝိယ သော
ဘမာနံ အဋ္ဌာသိ။ သော ပဗုဒ္ဓော ဩလောကေတ့တ ဘရိယံ အာဟ – "ဘဒ္ဒေ, ဧတံ ကသိတဋ္ဌာနံ သဗ္ဗံ မမ သုဝဏ္ဏံ ဟု
တ့တ ပညာယတိ, ကိံ နု ခော မေ အတိဥဿုရေ လဒ္ဓဘတ္တတာယ အက္ခီနိ ဘမန္တီ"တိ။ "သာမိ, မယှ့ဟမ္ပိ ဧဝမေဝ
ပညာယတီ"တိ။ သော ဥဋ္ဌာယ တတ္ထ ဂန္တ့တ ဧကပိဏ္ဍံ ဂဟေတ့တ နင်္ဂလသီသေ ပဟရိတ့တ သုဝဏ္ဏဘာဝံ ဉတ့တ
"အဟော အယျဿ ဓမ္မသေနာပတိဿ မေ ဒိန္နအနေန အဇ္ဇေဝ ဝိပါကော ဒဿိတော, န ခော ပန သက္ကာ ဧတ့
တကံ ဓနံ ပဋိစ္ဆာဒေတ့တ ပရိဘုဉ္ဇိတု"န္တိ ဘရိယာယ အာဘတံ ဘတ္တပါတိံ သုဝဏ္ဏဿ ပူရေတ့တ ရာဇကုလံ ဂန္
တ့တ ရညာ ကတောကာသော ပဝိသိတ့တ ရာဇာနံ အဘိဝါဒေတ့တ "ကိံ, တာတာ"တိ ဝုတ္တေ, "ဒေဝ, အဇ္ဇ မယာ ကသိ
တဋ္ဌာနံ သဗ္ဗံ သုဝဏ္ဏဘရိတမေဝ ဟုတ့တ ဌိတံ, ကြဒံ သုဝဏ္ဏံ အာဟရာပေတုံ ဝဋ္ဋတီ"တိ။ "ကောသိ တ့ဝ"န္တိ? "ပု
ဏ္ဏော နာမ အဟ"န္တိ။ "ကိံ ပန တေ အဇ္ဇ ကတ"န္တိ? "ဓမ္မသေနာပတိဿ မေ အဇ္ဇ ဟတောဝ ဒန္တကဋ္ဌဉ္စ မု
ခောဒကဉ္စ ဒိန္နံ, ဘရိယာယပိ မေ မယှ့ဟံ အာဟရဏဘတ္တံ တဿေဝ ဒိန္န"န္တိ။

တံ သုတ့တ ရာဇာ "အဇ္ဇေဝ ကိရ, ဘော, ဓမ္မသေနာပတိဿ ဒိန္နအနေန ဝိပါကော ဒဿိတော"တိ ဝတ့တ,
"တာတ, ကိံ ကရောမီ"တိ ပုစ္ဆိ။ "ဗဟူနိ သကဋသဟဿာနိ ပဟိဏိတ့တ သုဝဏ္ဏံ အာဟရာပေထာ"တိ။ ရာဇာ သက
ဋာနိ ပဟိဏိ။ ရာဇပုရိသေသု "ရညော သန္တက"န္တိ ဂဏှ့ဟန္တေသု ဂဟိတဂဟိတံ မတ္တိကာဝ ဟောတိ။ တေ ဂန္တ့တ
ရညော အာရောစေတ့တ "တုမ့ေဟဟိ ကိန္တိ ဝတ့တ ဂဟိတ"န္တိ။ ပုဋ္ဌာ "တုမ့ဟာကံ သန္တက"န္တိ အာဟံသု။ န မယှ့
ဟံ, တာတာ, သန္တကံ, ဂစ္ဆထ "ပုဏ္ဏဿ သန္တက"န္တိ ဝတ့တ ဂဏှ့ဟထာတိ။ တေ တထာ ကရိံသု, ဂဟိတဂဟိတံ
သုဝဏ္ဏမေဝ အဟောသိ။ သဗ္ဗမ္ပိ အာဟရိတ့တ ရာဇင်္ဂဏေ ရာသိမကံသု, အသီတိဟတ္ထုဗ္ဗေဓော ရာသိ အဟောသိ။

ရာဇာ နာဂရေ သန္နိပါတေတွာ ‘‘ဣမသ္မိံ နဂရေ အတ္ထိ ကဿစိ ဧတ္တကံ သုဝဏ္ဏ’’န္တိ? ‘‘နတ္ထိ, ဒေဝါ’’တိ။ ‘‘ကိံ ပနဿ ဒါတုံ ဝဋ္ဋတီ’’တိ? ‘‘သေဋ္ဌိဆတ္တံ, ဒေဝါ’’တိ။ ရာဇာ ‘‘ဗဟုဓနသေဋ္ဌိ နာမ ဟောတူ’’တိ မဟန္တေန ဘောဂေန သဒ္ဓိံ တဿ သေဋ္ဌိဆတ္တမဒါသိ။ အထ နံ သော အာဟ – ‘‘မယံ, ဒေဝ, ဧတ္တကံ ကာလံ ပရကုလေ ဝသိမှာ, ဝသနဋ္ဌာနံ နော ဒေထာ’’တိ။ ‘‘တေန ဟိ ပဿ, ဧသ ဂုမ္ဗော ပညာယတိ, ဧတံ ဟရာပေတွာ ဂေဟံ ကာရေဟီ’’တိ ပုရာဏသေဋ္ဌိဿ ဂေဟဋ္ဌာနံ အာစိက္ခိ။ သော တသ္မိံ ဌာနေ ကတိပါဟေနေဝ ဂေဟံ ကာရာပေတွာ ဂေဟပ္ပဝေသနမင်္ဂလဉ္စ ဆတ္တမင်္ဂလဉ္စ ဧကတောဝ ကရောန္တော သတ္တာဟံ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ ဒါနံ အဒါသိ။ အထဿ သတ္ထာ အနုမောဒနံ ကရောန္တော အနုပုဗ္ဗိံ ကထံ ကထေသိ။ ဓမ္မကထာဝသာနေ ပုဏ္ဏသေဋ္ဌိ စ ဘရိယာ စဿ ဓီတာ စ ဥတ္တရာတိ တယော ဇနာ သောတာပန္နာ အဟေသုံ။

အပရဘာဂေ ရာဇဂဟသေဋ္ဌိ ပုဏ္ဏသေဋ္ဌိနော ဓီတရံ အတ္တနော ပုတ္တဿ ဝါရေသိ။ သော ‘‘နာဟံ ဒဿာမီ’’တိ ဝတွာ ‘‘မာ ဧဝံ ကရောတု, ဧတ္တကံ ကာလံ အမှေ နိဿာယ ဝသန္တေနေဝ တေ သမ္ပတ္တိ လဒ္ဓါ, ဒေတု မေ ပုတ္တဿ ဓီတရ’’န္တိ ဝုတ္တေ ‘‘သော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကော, မမ ဓီတာ တီဟိ ရတနေဟိ ဝိနာ ဝတ္တိတုံ န သက္ကောတိ, နေဝဿ ဓီတရံ ဒဿာမီ’’တိ အာဟ။ အထ နံ ဗဟူ သေဋ္ဌိဂဏာဒယော ကုလပုတ္တာ ‘‘မာ တေန သဒ္ဓိံ ဝိဿာသံ ဘိန္ဒိ, ဒေဟိဿ ဓီတရ’’န္တိ ယာစိံသု။ သော တေသံ ဝစနံ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ အာသာဠှိပုဏ္ဏမာယံ ဓီတရံ အဒါသိ။ သာ ပတိကုလံ ဂတကာလတော ပဋ္ဌာယ ဘိက္ခုံ ဝါ ဘိက္ခုနိံ ဝါ ဥပသင်္ကမိတုံ ဒါနံ ဝါ ဒါတုံ ဓမ္မံ ဝါ သောတုံ နာလတ္ထ။ ဧဝံ အဍ္ဎတိယေသု မာသေသု ဝီတိဝတ္တေသု သန္တိကေ ဌိတံ ပရိစာရိကံ ပုစ္ဆိ – ‘‘ဣဒါနိ ကိတ္တကံ အန္တောဝဿဿ အဝသိဋ္ဌ’’န္တိ? ‘‘အဍ္ဎမာသော, အယျေ’’တိ။ သာ ပိတု သာသနံ ပဟိဏိ ‘‘ကသ္မာ မံ ဧဝရူပေ ဗန္ဓနာဂါရေ ပက္ခိပိံသု, ဝရံ မေ လက္ခဏာဟတံ ကတွာ ပရေသံ ဒါသိံ သာဝေတုံ။ ဧဝရူပဿ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကုလဿ ဒါတုံ န ဝဋ္ဋတိ။ အာဂတကာလတော ပဋ္ဌာယ ဘိက္ခုဒဿနာဒီသု ဧကမ္ပိ ပုညံ ကာတုံ န လဘာမီ’’တိ။

အထဿာ ပိတာ ‘‘ဒုက္ခိတာ ဝတ မေ ဓီတာ’’တိ အနတ္တမနတံ ပဝေဒေတွာ ပဉ္စဒသ ကဟာပဏသဟဿာနိ ပေသေသိ ‘‘ဣမသ္မိံ နဂရေ သိရိမာ နာမ ဂဏိကာ အတ္ထိ, ဒေဝသိကံ သဟဿံ ဂဏှာတိ။ ဣမေဟိ ကဟာပဏေဟိ တံ အာနေတွာ သာမိကဿ ပါဒပရိစာရိကံ ကတွာ သယံ ပုညာနိ ကရောတူ’’တိ ။ သာ သိရိမံ ပက္ကောသာပေတွာ ‘‘သဟာယိကေ ဣမေ ကဟာပဏေ ဂဟေတွာ ဣမံ အဍ္ဎမာသံ တဝ သဟာယကံ ပရိစရာဟီ’’တိ အာဟ။ သာ ‘‘သာဓူ’’တိ ပဋိဿုဏိ။ သာ တံ အာဒါယ သာမိကဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ တေန သိရိမံ ဒိသွာ ‘‘ကိံ ဣဒ’’န္တိ ဝုတ္တေ, ‘‘သာမိ, ဣမံ အဍ္ဎမာသံ မမ သဟာယိကာ တုမှေ ပရိစရတု, အဟံ ပန ဣမံ အဍ္ဎမာသံ ဒါနဉ္စေဝ ဒါတုကာမာ ဓမ္မဉ္စ သောတုကာမာ’’တိ အာဟ။ သော တံ အဘိရူပံ ဣတ္ထိံ ဒိသွာ ဥပ္ပန္နသိနေဟော ‘‘သာဓူ’’တိ သမ္ပဋိစ္ဆိ။

ဥတ္တရာပိ ခော ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ နိမန္တေတွာ, ‘‘ဘန္တေ, ဣမံ အဍ္ဎမာသံ အညတ္ထ အဂန္တွာ ဣဓေဝ ဘိက္ခာ ဂဟေတဗ္ဗာ’’တိ သတ္ထု ပဋိညံ ဂဟေတွာ ‘‘ဣတော ဒါနိ ပဋ္ဌာယ ယာဝ မဟာပဝါရဏာ, တာဝ သတ္ထာရံ ဥပဋ္ဌာတုံ ဓမ္မဉ္စ သောတုံ လဘိဿာမီ’’တိ တုဋ္ဌမာနသာ ‘‘ဧဝံ ယာဂုံ ပစထ, ဧဝံ ပူဝေ ပစထာ’’တိ မဟာနသေ သဗ္ဗကိစ္စာနိ သံဝိဒဟန္တီ ဝိစရတိ။ အထဿာ သာမိကော ‘‘သွေ ပဝါရဏာ ဘဝိဿတီ’’တိ မဟာနသာဘိမုခော ဝါတပါနေ ဌတွာ ‘‘ကိံ နု ခော ကရောန္တီ သာ အန္ဓဗာလာ ဝိစရတီ’’တိ ဩလောကေန္တော တံ သေဒကိလိန္နံ ဆာရိကာယ ဩကိဏ္ဏံ အင်္ဂါရမသိမက္ခိတံ တထာ သံဝိဒဟိတွာ ဝိစရမာနံ ဒိသွာ ‘‘အဟော အန္ဓဗာလာ ဧဝရူပေ ဌာနေ ဣမံ သိရိသမ္ပတ္တိံ နာနုဘဝတိ, ‘မုဏ္ဍကသမဏေ ဥပဋ္ဌဟိဿာမီ’တိ တုဋ္ဌစိတ္တာ ဝိစရတီ’’တိ ဟသိတွာ အပဂစ္ဆိ။

တသ္မိံ အပဂတေ တဿ သန္တိကေ ဌိတာ သိရိမာ ‘‘ကိံ နု ခော ဩလောကေတွာ ဧသ ဟသီ’’တိ တေနေဝ ဝါတပါနေန ဩလောကေန္တီ ဥတ္တရံ ဒိသွာ ‘‘ဣမံ ဩလောကေတွာ ဣမိနာ ဟသိတံ, အဒ္ဓါ ဣမဿ ဧတာယ သဒ္ဓိံ သန္ထဝေါ အတ္ထီ’’တိ စိန္တေသိ။ သာ ကိရ အဍ္ဎမာသံ တသ္မိံ ဂေဟေ ဗာဟိရကိတ္ထီ ဟုတွာ ဝသမာနာပိ တံ သမ္ပတ္တိံ အနုဘဝမာနာ အတ္တနော ဗာဟိရကိတ္ထိဘာဝံ အဇာနိတွာ ‘‘အဟံ ဃရသာမိနီ’’တိ သညမကာသိ။ သာ ဥတ္တရာယ အာဃာတံ ဗန္ဓိတွာ ‘‘ဒုက္ခမဿာ ဥပ္ပာဒေဿာမီ’’တိ ပါသာဒါ ဩရုယှ မဟာနသံ ပဝိသိတွာ ပူဝပစနဋ္ဌာနေ ပက္ကုထိတံ သပ္ပိံ ကဋစ္ဆုနာ အာဒါယ ဥတ္တရာဘိမုခံ ပါယာသိ။ ဥတ္တရာ တံ အာဂစ္ဆန္တိံ ဒိသွာ ‘‘မမ သဟာယိကာယ မယှံ ဥပကာရော ကတော, စက္ကဝါဠံ အတိသမ္ဗာဓံ, ဗြဟ္မလောကော အတိနီစကော, မမ သဟာယိကာယ ဂုဏောဝ မဟန္တော။ အဟဉှိ ဧတံ နိဿာယ ဒါနဉ္စ ဒါတုံ ဓမ္မဉ္စ သောတုံ လဘိံ။ သစေ မမ ဧတိဿာ ဥပရိ ကော

ဟော အတ္တိ, ဣဒံ သပ္ပိ မံ ဒဟတု။ သစေ နတ္ထိ, မာ ဒဟတူ''တိ တံ မေတ္တာယ ဖရိ။ တာယ တဿာ မတ္ထကေ အာသိတ္တံ ပက္ကုထိတသပ္ပိ သီတုဒကံ ဝိယ အဟောသိ။

အထ နံ ''ဣဒံ သီတလံ ဘဝိဿတီ''တိ ကဋစ္ဆုံ ပူရေတွာ အာဒာယ အာဂစ္ဆန္တိံ ဥတ္တရာယ ဒါသိယော ဒိသွာ ''အပေဟိ ဒုဗ္ဗိနီတေ, န တွံ အမှာကံ အယျာယ ပက္ကုထိတံ သပ္ပိံ အာသိဉ္စိတုံ အနုစ္ဆဝိကာ''တိ သန္တဇ္ဇေန္တိယော ဣတော စိတော စ ဥဋ္ဌာယ ဟတ္ထေဟိ စ ပါဒေဟိ စ ပောထေတွာ ဘူမိယံ ပါတေသုံ။ ဥတ္တရာ တာ ဝါရေန္တီပိ ဝါရေတုံ နာသက္ခိ။ အထဿာ ဥပရိ ဌိတာ သဗ္ဗာ ဒါသိယော ပဋိဗာဟိတွာ ''ကိဿ တေ ဧဝရူပံ ဘာရိယံ ကတ''န္တိ သိရိမံ သြဝဒိတွာ ဥဏှောဒကေန နှာပေတွာ သတပါကတေလေန အဗ္ဘဉ္ဇိ။ တသ္မိံ ခဏေ သာ အတ္တနော ဗာဟိရကိတ္တိဘာဝံ ဉတွာ စိန္တေသိ – ''မယာ ဘာရိယံ ကမ္မံ ကတံ သာမိကဿ ဟသနမတ္တကာရဏာ ဣမိဿာ ဥပရိ ပက္ကုထိတံ သပ္ပိံ အာသိဉ္စန္တိယာ, အယံ 'ဂဏှထ န'န္တိ ဒါသိယော န အာဏာပေသိ။ မံ ဝိဟေဌယမာနာ ဒါသိယော ပဋိဗာဟိတွာ မယှံ ကတ္တဗ္ဗမေဝ အကာသိ။ သစာဟံ ဣမံ န ခမာပေဿာမိ, မုဒ္ဓါ မေ သတ္တဓာ ဖလေယျာ''တိ တဿာ ပါဒမူလေ နိပဇ္ဇိတွာ, ''အယျေ, ခမာဟိ မေ''တိ အာဟ။ အဟံ သပိတိကာ ဓီတာ, ပိတရိ ခမန္တေ ခမာမီတိ။ ဟောတု, အယျေ, ပိတရံ တေ ပုဏ္ဏသေဋ္ဌိံ ခမာပေဿာမီတိ။ ပုဏ္ဏော မမ ဝဋ္ဋဇနကပိတာ, ဝိဝဋ္ဋဇနကေ ပိတရိ ခမန္တေ ပနာဟံ ခမိဿာမီတိ။ ကော ပန တေ ဝိဝဋ္ဋဇနကပိတာတိ? သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါတိ။ မယှံ တေန သဒ္ဓိံ ဝိဿာသော နတ္ထီတိ။ အဟံ ကရိဿာမိ, သတ္ထာ သွေ ဘိက္ခုသင်္ဃံ အာဒာယ ဣဓာဂမိဿတိ, တွံ ယထာလဒ္ဓံ သက္ကာရံ ဂဟေတွာ ဣဓေဝ အာဂန္တွာ တံ ခမာပေဟီတိ။ သာ ''သာဓု, အယျေ''တိ ဥဋ္ဌာယ အတ္တနော ဂေဟံ ဂန္တွာ ပဉ္စသတာ ပရိစာရိကိတ္ထိယော အာဏာပေတွာ နာနာဝိဓာနိ ခါဒနီယာနိ စေဝ သူပေယျာနိ စ သမ္မာဒေတွာ ပုနဒိဝသေ တံ သက္ကာရံ အာဒာယ ဥတ္တရာယ ဂေဟံ အာဂန္တွာ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ ပတ္တေ ပတိဋ္ဌာပေတုံ အဝိသဟန္တီ အဋ္ဌာသိ။ တံ သဗ္ဗံ ဂဟေတွာ ဥတ္တရာဝ သံဝိဒဟိ။ သိရိမာပိ ဘတ္တကိစ္စာဝသာနေ သဒ္ဓိံ ပရိဝါရေန သတ္ထု ပါဒမူလေ နိပဇ္ဇိ။

အထ နံ သတ္ထာ ပုစ္ဆိ – ''ကော တေ အပရာဓော''တိ? ဘန္တေ, မယာ ဟိယျော ဣဒံ နာမ ကတံ, အထ မေ သဟာယိကာ မံ ဝိဟေဌယမာနာ ဒါသိယော နိဝါရေတွာ မယှံ ဥပကာရမေဝ အကာသိ။ သာဟံ ဣမိဿာ ဂုဏံ ဇာနိတွာ ဣမံ ခမာပေသိံ, အထ မံ သော ''တုမှေဟိ ခမန္တေသု ခမိဿာမီ''တိ အာဟ။ ''ဧဝံ ကိရ ဥတ္တရေ''တိ? ''အာမ, ဘန္တေ, သီသေ မေ သဟာယိကာယ ပက္ကုထိတသပ္ပိ အာသိတ္တ''န္တိ။ အထ ''တယာ ကိံ စိန္တိတ''န္တိ? ''စက္ကဝါဠံ အတိသမ္ဗာဓံ, ဗြဟ္မလောကော အတိနီစကော, မမ သဟာယိကာယ ဂုဏောဝ မဟန္တော။ အဟဉ္ဟိ ဧတံ နိဿာယ အနုဋ္ဌာတုံ ဓမ္မဉ္စ သောတုံ အလတ္ထံ, သစေ မေ ဣမိဿာ ဥပရိ ကောပေ အတ္ထိ, ဣဒံ မံ ဒဟတု။ နော စေ, မာ ဒဟတူ''တိ ဧဝံ စိန္တေတွာ ဣမံ မေတ္တာယ ဖရိံ, ဘန္တေတိ။ သတ္ထာ ''သာဓု သာဓု, ဥတ္တရေ, ဧဝံ ကောဓံ ဇိနိတုံ ဝဋ္ဋတိ။ ကောဓနော ဟိ နာမ အက္ကောဓေန, အက္ကောသကပရိဘာသကော အနက္ကောသန္တေန အပရိဘာသန္တေန, ထဒ္ဓမစ္ဆရီ အတ္တနော သန္တကဿ အဒါနေန, မုသာဝါဒီ သစ္စဝစနေန ဇိနိတဗ္ဗော''တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၂၂၃. ''အက္ကောဓေန ဇိနေ ကောဓံ, အသာဓုံ သာဓုနာ ဇိနေ။
ဇိနေ ကဒရိယံ ဒါနေန, သစ္စေနာလိကဝါဒိန''န္တိ။

တတ္ထ **အက္ကောဓေနာ**တိ ကောဓနော ဟိ ပုဂ္ဂလော အက္ကောဓေန ဟုတွာ ဇိနိတဗ္ဗော။ **အသာဓု**န္တိ အဘဒ္ဒကော ဘဒ္ဒကေန ဟုတွာ ဇိနိတဗ္ဗော။ **ကဒရိယ**န္တိ ထဒ္ဓမစ္ဆရီ အတ္တနော သန္တကဿ စာဂစိတ္တေန ဇိနိတဗ္ဗော။ အလိကဝါဒီ သစ္စဝစနေန ဇိနိတဗ္ဗော။ တသ္မာ ဧဝမာဟ – ''အက္ကောဓေန ဇိနေ ကောဓံ။ပေ.။ သစ္စေနာလိကဝါဒိန''န္တိ။

ဒေသနာဝသာနေ သိရိမာ သဒ္ဓိံ ပဉ္စသတာဟိ ဣတ္ထီဟိ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟီတိ။

ဥတ္တရာဥပါသိကာဝတ္ထု တတိယံ။

၄. မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရပဉှာဝတ္ထု

သစ္စံ ဘဏေတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရဿ ပဉှံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ကေသ္မိဉ္စိ သမယေ ထေရော ဒေဝစာရိကံ ဂန္တွာ မဟေသက္ခာယ ဒေဝတာယ ဝိမာနဒွါရေ ဌတွာ တံ အတ္တနော သန္တိကံ အာဂန္တွာ ဝန္ဒိတွာ ဌိတံ ဧဝမာဟ – ''ဒေဝတေ မဟတီ တေ သမ္ပတ္တိ, ကိံ ကမ္မံ ကတွာ ဣမံ အလတ္ထာ''တိ? ''မာ မံ, ဘန္တေ, ပုစ္ဆထာ''တိ။ ဒေဝတာ ကိရ အတ္တနော ပရိတ္တကမ္မေန လဇ္ဇမာနာ ဧဝံ ဝဒတိ။ သာ ပန ထေရေန ''ကထေဟိယေဝါ''တိ ဝုစ္စမာနာ အာဟ – ''ဘန္တေ, မယာ နေဝ အန္နံ ဒိန္နံ, န ပူဇာ ကတာ, န ဓမ္မော သုတော, ကေဝလံ သစ္စမတ္တံ ရက္ခိတ''န္တိ။ ထေရော အညာနိ ဝိမာနဒွါရာနိ ဂန္တွာ အာဂတာဂတာ အပရာပိ ဒေဝဓီတရော ပုစ္ဆိ။ တာသုပိ တထေဝ နိဂူဟိတွာ ထေရံ ပဋိဗာဟိတုံ အသက္ကောန္တီသု ဧကာ တာဝ အာဟ – ''ဘန္တေ, မယာ နေဝ အန္နာဒီသု ကတံ နာမ အတ္ထိ, အဟံ ပန ကဿပဗုဒ္ဓကာလေ ပရဿ ဒာသီ အဟောသိံ, တဿာ မေ သာမိကော အတိဝိယ စဏ္ဍော ဖရုသော, ဂဟိတဂ္ဂဟိတေနေဝ ကဋ္ဌေန ဝါ ကလိင်္ဂရေန ဝါ သီသံ ဘိန္ဒတိ။ သာဟံ ဥပ္ပန္နေ ကောပေ 'အယံ တေ သာမိကော လက္ခဏာဟတံ ဝါ ကာတုံ နာသာဒီနိ ဝါ ဆိန္ဒိတုံ ဣဿရော, မာ ကုဇ္ဈီ'တိ အတ္တာနမေဝ ပရိဘာသေတွာ ကောပံ နာမ န အကာသိံ, တေန မေ အယံ သမ္ပတ္တိ လဒ္ဓါ''တိ။ အပရာ အာဟ – ''အဟံ, ဘန္တေ, ဥစ္ဆုခေတ္တံ ရက္ခမာနာ ဧကဿ ဘိက္ခုနော ဥစ္ဆုယဋ္ဌိံ အဒါသိံ''။ အပရာ ဧကံ တိမ္ဗရုသကံ အဒါသိံ။ အပရာ ဧကံ ဧဠာလုကံ အဒါသိံ။ အပရာ ဧကံ ဖာရုသကံ အဒါသိံ။ အပရာ ဧကံ မူလမုဋ္ဌိံ။ အပရာ ''နိမ္ဗမုဋ္ဌိ''န္တိအာဒိနာ နယေန အတ္တနာ အတ္တနာ ကတံ ပရိတ္တအန်ံ အာရောစေတွာ ''ဣမိနာ ဣမိနာ ကာရဏေန အမှေဟိ အယံ သမ္ပတ္တိ လဒ္ဓါ''တိ အာဟံသု။

ထေရော တာဟိ ကတကမ္မံ သုတွာ သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ ပုစ္ဆိ – ''သက္ကာ နု ခော, ဘန္တေ, သစ္စကထနမတ္တေန, ကောပနိဗ္ဗာပနမတ္တေန, အတိပရိတ္တကေန တိမ္ဗရုသကာဒိဒါနမတ္တေန ဒိဗ္ဗသမ္ပတ္တိံ လဒ္ဓု''န္တိ။ ''ကသ္မာ မံ, မောဂ္ဂလ္လာန, ပုစ္ဆသိ, နနု တေ ဒေဝတာဟိ အယံ အတ္ထော ကထိတော''တိ? ''အာမ, ဘန္တေ, လဗ္ဘတိ မညေ ဧတ္တကေန ဒိဗ္ဗသမ္ပတ္တီ''တိ။ အထ နံ သတ္ထာ ''မောဂ္ဂလ္လာန, သစ္စမတ္တံ ကထေတွာပိ ကောပမတ္တံ ဇဟိတွာပိ ပရိတ္တကံ အန်ံ ဒတွာပိ ဒေဝလောကံ ဂစ္ဆတိယေဝါ''တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၂၂၄. ''သစ္စံ ဘဏေ န ကုဇ္ဈေယျ၊ ဒဇ္ဇာ အပ္ပမ္ပိ ယာစိတော။
ဧတေဟိ တီဟိ ဌာနေဟိ၊ ဂစ္ဆေ ဒေဝါန သန္တိကေ''တိ။

တတ္ထ **သစ္စံ ဘဏေ** တိ သစ္စံ ဒီပေယျ ဝေါဟရေယျ, သစ္စေ ပတိဋ္ဌဟေယျာတိ အတ္ထော။ **န ကုဇ္ဈေယျာ**တိ ပရဿ န ကုဇ္ဈေယျ။ **ယာစိတော**တိ ယာစကာ နာမ သီလဝန္တော ပဗ္ဗဇိတာ။ တေ ဟိ ကိဉ္စာပိ ''ဒေထာ''တိ အယာစိတွာဝ ဃရဒွါရေ တိဋ္ဌန္တိ, အတ္ထတော ပန ယာစန္တိယေဝ နာမ။ ဧဝံ သီလဝန္တေဟိ ယာစိတော အပ္ပသ္မိံ ဒေယျဓမ္မေ ဝိဇ္ဇမာနေ အပ္ပမတ္တကမ္ပိ ဒဒေယျ။ **ဧတေဟိ တီဟီ**တိ ဧတေသု တီသု ဌာနေသုပိ ကာရဏေန ဒေဝလောကံ ဂစ္ဆေယျာတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရပဉှာဝတ္ထု စတုတ္ထံ။

၅. ဗုဒ္ဓပိတုဗြာဟ္မဏဝတ္ထု

အဟိံသကာ ယေတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ သာကေတံ နိဿာယ အဉ္ဇနဝနေ ဝိဟရန္တော ဘိက္ခူဟိ ပုဋ္ဌပဉှံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ဘဂဝတော ကိရ ဘိက္ခုသင်္ဃပရိဝုတဿ သာကေတံ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသနကာလေ ဧကော သာကေတဝါသီ မဟလ္လကဗြာဟ္မဏော နဂရတော နိက္ခမန္တော အန္တရဃရဒွါရေ ဒသဗလံ ဒိသွာ ပါဒေသု နိပတိတွာ ဂေါပ္ဖကေသု ဒဠှံ ဂဟေတွာ, ''တာတ, နနု နာမ ပုတ္တေဟိ ဇိဏ္ဏကာလေ မာတာပိတရော ပဋိဇဂ္ဂိတဗ္ဗာ, ကသ္မာ ဧတ္တကံ ကာလံ အမှာကံ အတ္တာနံ န ဒဿေသိ။ မယာ တာဝ ဒိဋ္ဌောသိ, မာတရမ္ပိ ပဿိတုံ ဧဟီ''တိ သတ္ထာရံ ဂဟေတွာ အတ္ထ

နော ဂေဟံ အဂမာသိ။ သတ္ထာ တတ္ထ ဂန္တွာ ပညတ္တေ အာသနေ နိသီဒိ သဒ္ဓိံ ဘိက္ခုသင်္ဃေန။ ဗြာဟ္မဏီပိ အာဂန္တွာ သတ္ထု ပါဒေသု နိပတိတွာ, "တာတ, ဧတ္တကံ ကာလံ ကုဟိံ ဂတောသိ, နနု နာမ မာတာပိတရော မဟလ္လကကာလေ ဥပဋ္ဌာတဗ္ဗာ"တိ ဝတွာ ပုတ္တဓီတရော "ဧထ ဘာတရံ ဝန္ဒထာ"တိ ဝန္ဒာပေသိ။ တေ ဥဘောပိ တုဋ္ဌမာနသာ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ ပရိဝိသိတွာ, "ဘန္တေ, ဣဓေဝ နိဗဒ္ဓံ ဘိက္ခံ ဂဏှထာ"တိ ဝတွာ "ဗုဒ္ဓါ နာမ ဧကဋ္ဌာနေယေဝ နိဗဒ္ဓံ ဘိက္ခံ န ဂဏှန္တီ"တိ ဝုတ္တေ, "တေန ဟိ, ဘန္တေ, ယေ တေ နိမန္တေတုံ အာဂစ္ဆန္တိ, တေ အမှာကံ သန္တိကံ ပဟိဏေယျာထာ"တိ အာဟံသု။ သတ္ထာ တတော ပဋ္ဌာယ နိမန္တေတုံ အာဂတေ "ဂန္တွာ ဗြာဟ္မဏဿ အာရောစေယျာထာ"တိ ပေသေသိ။ တေ ဂန္တွာ "မယံ သွာတနာယ သတ္ထာရံ နိမန္တေမာ"တိ ဗြာဟ္မဏံ ဝဒန္တိ။ ဗြာဟ္မဏော ပုနဒိဝသေ အတ္တနော ဂေဟတော ဘတ္တဘာဇနသူပေယျဘာဇနာနိ အာဒါယ သတ္ထု နိသီဒနဋ္ဌာနံ ဂစ္ဆတိ။ အညတ္ထ ပန နိမန္တနေ အသတိ သတ္ထာ ဗြာဟ္မဏဿေဝ ဂေဟေ ဘတ္တကိစ္စံ ကရောတိ။ တေ ဥဘောပိ အတ္တနော ဒေယျဓမ္မံ နိစ္စကာလံ တထာဂတဿ ဒေန္တာ ဓမ္မကထံ သုဏန္တာ အနာဂါမိဖလံ ပါပုဏိံသု။

ဘိက္ခူ ဓမ္မသဘာယံ ကထံ သမုဋ္ဌာပေသုံ, "အာဝုသော, ဗြာဟ္မဏော 'တထာဂတဿ သုဒ္ဓေါဒနော ပိတာ, မဟာမာယာ မာတာ'တိ ဇာနာတိ, ဇာနန္တောဝ သဒ္ဓိံ ဗြာဟ္မဏိယာ တထာဂတံ 'အမှာကံ ပုတ္တော'တိ ဝဒတိ, သတ္ထာပိ တထေဝ အဓိဝာသေတိ။ ကိံ နု ခေါ ကာရဏ"န္တိ? သတ္ထာ တေသံ ကထံ သုတွာ, "ဘိက္ခဝေ, ဥဘောပိ တေ အတ္တနော ပုတ္တမေဝ ပုတ္တောတိ ဝဒန္တီ"တိ ဝတွာ အတီတံ အာဟရိ။

အတီတေ, ဘိက္ခဝေ, အယံ ဗြာဟ္မဏော နိရန္တရံ ပဉ္စ ဇာတိသတာနိ မယှံ ပိတာ အဟောသိ, ပဉ္စ ဇာတိသတာနိ စူဠပိတာ, ပဉ္စ ဇာတိသတာနိ မဟာပိတာ။ သာပိ မေ ဗြာဟ္မဏီ နိရန္တရမေဝ ပဉ္စ ဇာတိသတာနိ မာတာ အဟောသိ, ပဉ္စ ဇာတိသတာနိ စူဠမာတာ, ပဉ္စ ဇာတိသတာနိ မဟာမာတာ။ ဧဝံ ဒိယဍ္ဎဇာတိသဟဿံ ဗြာဟ္မဏဿ ဟတ္ထေ သံဝုဍ္ဎော, ဒိယဍ္ဎဇာတိသဟဿံ ဗြာဟ္မဏိယာ ဟတ္ထေတိ တီဏိ ဇာတိသဟဿာနိ တေသံ ပုတ္တဘာဝံ ဒဿေတွာ ဣမာ ဂါထာ အဘာသိ –

"ယသ္မိံ မနော နိဝိသတိ၊ စိတ္တဉ္စာပိ ပသီဒတိ။
အဒိဋ္ဌပုဗ္ဗကေ ပေါသေ၊ ကာမံ တသ္မိမ္ပိ ဝိဿသေ။ (ဇာ. ၁.၁.၆၈)။

"ပုဗ္ဗေဝ သန္နိဝါသေန၊ ပစ္စုပ္ပန္နဟိတေန ဝါ။
ဧဝံ တံ ဇာယတေ ပေမံ၊ ဥပ္ပလံဝ ယထောဒကေ"တိ။ (ဇာ. ၁.၂.၁၇၄)။

သတ္ထာ တေမာသမေဝ တံ ကုလံ နိဿာယ ဝိဟာသိ။ တေ ဥဘောပိ အရဟတ္တံ သစ္ဆိကတွာ ပရိနိဗ္ဗာယိံသု။ အထ နေသံ မဟာသက္ကာရံ ကတွာ ဥဘောပိ ဧကကူဋာဂါရမေဝ အာရောပေတွာ နီဟရိံသု။ သတ္ထာပိ ပဉ္စသတဘိက္ခုပရိဝါရော တေဟိ သဒ္ဓိံယေဝ အာဠာဟနံ အဂမာသိ။ "ဗုဒ္ဓါနံ ကိရ မာတာပိတရော"တိ မဟာဇနော နိက္ခမိ။ သတ္ထာပိ အာဠာဟနသမီပေ ဧကံ သာလံ ပဝိသိတွာ အဋ္ဌာသိ။ မနုဿာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တေ ဌတွာ, "ဘန္တေ, 'မာတာပိတရော တေ ကာလကတာ'တိ မာ စိန္တယိတ္ထာ"တိ သတ္ထာရာ သဒ္ဓိံ ပဋိသန္ထာရံ ကရောန္တိ။ သတ္ထာ တေ "မာ ဧဝံ အဝစုတ္ထာ"တိ အပ္ပဋိက္ခိပိတွာ ပရိသာယ အာသယံ ဩလောကေတွာ တင်္ခဏာနုရူပံ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော –

"အပ္ပံ ဝတ ဇီဝိတံ ဣဒံ၊
ဩရံ ဝဿသတာပိ မိယျတိ။
ယော စေပိ အတိစ္စ ဇီဝတိ၊
အထ သော ဇရသာပိ မိယျတီ"တိ။ (သု. နိ. ၈၁၀; မဟာနိ. ၃၉) –

ဣဒံ **ဇရာသုတ္တံ** ကထေသိ။ ဒေသနာဝသာနေ စတုရာသီတိယာ ပါဏသဟဿာနံ ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသိ။ ဘိက္ခူ ဗြာဟ္မဏဿ စ ဗြာဟ္မဏိယာ စ ပရိနိဗ္ဗုတဘာဝံ အဇာနန္တာ, "ဘန္တေ, တေသံ ကော အဘိသမ္ပရာယော"တိ ပုစ္ဆိံသု။ သတ္ထာ, "ဘိက္ခဝေ, ဧဝရူပါနံ အသေခမုနီနံ အဘိသမ္ပရာယော နာမ နတ္ထိ။ ဧဝရူပါ ဟိ အစ္စုတံ အမတံ မဟာနိဗ္ဗာနမေဝ ပါပုဏန္တီ"တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၂၂၅. ‘‘အဟိံသကာ ယေ မုနယော၊ နိစ္စံ ကာယေန သံဝုတာ။
တေ ယန္တိ အစ္စုတံ ဌာနံ၊ ယတ္ထ ဂန္တွာ န သောစရေ’’တိ။

တတ္ထ **မုနယော**တိ မောနေယျပဋိပဒါယ မဂ္ဂဖလပတ္တာ အသေခမုနယော။ **ကာယေနာ**တိ ဒေသနာမတ္တမေဝေတံ, တီဟိပိ ဒွါရေဟိ သုသံဝုတာတိ အတ္ထော။ **အစ္စုတ**န္တိ သဿတံ။ **ဌာန**န္တိ အကုပ္ပဋ္ဌာနံ ဓုဝဋ္ဌာနံ။ **ယတ္ထာ**တိ ယသ္မိံ နိဗ္ဗာနေ ဂန္တွာ န သောစရေ န သောစန္တိ န ဝိဟညန္တိ, တံ ဌာနံ ဂစ္ဆန္တီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

ဗုဒ္ဓပိတုဗြာဟ္မဏဝတ္ထု ပဉ္စမံ။

၆. ပုဏ္ဏာဒါသီဝတ္ထု

သဒာ ဇာဂရမာနာနန္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဂိဇ္ဈကူဋေ ဝိဟရန္တော ပုဏ္ဏံ နာမ ရာဇဂဟသေဋ္ဌိနော ဒာသိံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

တဿာ ကိရ ဧကဒိဝသံ ကောဋ္ဋေတဗ္ဗဝီဟယော ဗဟုဝီဟိံ အဒံသု။ သာ ရတ္တိမ္ပိ ဒီပံ ဇာလေတွာ ဝီဟိံ ကောဋ္ဋေန္တီ ဝိဿမနတ္ထာယ သေဒတိန္တေန ဂတ္တေန ဗဟိဝါတေ အဋ္ဌာသိ။ တသ္မိံ သမယေ ဒဗ္ဗော မလ္လပုတ္တော ဘိက္ခူနံ သေနာသနပညာပကော အဟောသိ။ သော ဓမ္မဿဝနံ သုတွာ အတ္တနော အတ္တနော သေနာသနံ ဂစ္ဆန္တာနံ ဘိက္ခူနံ အင်္ဂုလိံ ဇာလေတွာ ပုရတော ပုရတော မဂ္ဂဒေသနတ္ထာယ ဂစ္ဆန္တော ဘိက္ခူနံ အာလောကံ နိမ္မိနိ။ ပုဏ္ဏာ တေနာ လောကေန ပဗ္ဗတေ ဝိစရန္တေ ဘိက္ခူ ဒိသွာ ‘‘အဟံ တာဝ အတ္တနော ဒုက္ခေန ဥပဒ္ဒုတာ ဣမာယပိ ဝေလာယ နိဒ္ဒံ န ဥပေမိ, ဘဒ္ဒန္တာ ကိံ ကာရဏာ န နိဒ္ဒာယန္တီ’’တိ စိန္တေတွာ ‘‘အဒ္ဓာ ကဿစိ ဘိက္ခုနော အဖာသုကံ ဝါ ဘဝိဿတိ, ဒီဃဇာတိကေန ဝါ ဥပဒ္ဒဝေါ ဘဝိဿတီ’’တိ သညံ ကတွာ ပဘာတေ ကုဏ္ဍကံ အာဒါယ ဥဒကေန တေမေတွာ ဟတ္ထတလေ ပူဝံ ကတွာ အင်္ဂါရေသု ပစိတွာ ဥစ္ဆင်္ဂေ ကတွာ တိတ္ထမဂ္ဂေ ခါဒိဿာမီတိ ဃဋံ အာဒါယ တိတ္ထာဘိမုခီ ပါယာသိ။ သတ္ထာပိ ကမေဝ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသိတုံ တမေဝ မဂ္ဂံ ပဋိပဇ္ဇိ။

သာ သတ္ထာရံ ဒိသွာ စိန္တေသိ – ‘‘အညေသု ဒိဝသေသု သတ္ထရိ ဒိဋ္ဌေပိ မမ ဒေယျဓမ္မော န ဟောတိ, ဒေယျဓမ္မေ သတိ သတ္ထာရံ န ပဿာမိ, ဣဒါနိ မေ ဒေယျဓမ္မော စ အတ္ထိ, သတ္ထာ စ သမ္မုခီဘူတော။ သစေ လူခံ ဝါ ပဏီတံ ဝါတိ အစိန္တေတွာ ဂဏှေယျ, ဒဒေယျာဟံ ဣမံ ပူဝ’’န္တိ ဃဋံ ဧကမန္တေ နိက္ခိပိတွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ, ‘‘ဘန္တေ, ဣမံ လူခံ အန်ံ ပဋိဂ္ဂဏှိတွာ မမ သင်္ဂဟံ ကရောထာ’’တိ အာဟ။ သတ္ထာ အာနန္ဒတ္ထေရံ ဩလောကေတွာ တေန နီဟရိတွာ ဒိန္နံ မဟာရာဇဒတ္တိယံ ပတ္တံ ဥပနာမေတွာ ပူဝံ ဂဏှိ။ ပုဏ္ဏာပိ တံ သတ္ထု ပတ္တေ ပတိဋ္ဌပေတွာဝ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန ဝန္ဒိတွာ, ‘‘ဘန္တေ, တုမှေဟိ ဒိဋ္ဌဓမ္မောယေဝ မေ သမိဇ္ဈတူ’’တိ အာဟ။ သတ္ထာ ‘‘ဧဝံ ဟောတူ’’တိ ဌိတကောဝ အနုမောဒနံ အကာသိ။

ပုဏ္ဏာပိ စိန္တေသိ – ‘‘ကိဉ္စာပိ မေ သတ္ထာ သင်္ဂဟံ ကရောန္တော ပူဝံ ဂဏှိ, န ပနိဒံ ခါဒိဿတိ။ အဒ္ဓာ ပုရတော ကာကဿ ဝါ သုနခဿ ဝါ ဒတွာ ရညော ဝါ ရာဇပုတ္တဿ ဝါ ဂေဟံ ဂန္တွာ ပဏီတဘောဇနံ ဘုဉ္ဇိဿတီ’’တိ။ သတ္ထာပိ ‘‘ကိံ နု ခေါ ဧသာ စိန္တေသီ’’တိ တဿာ စိတ္တာစာရံ ဉတွာ အာနန္ဒတ္ထေရံ ဩလောကေတွာ နိသီဒနာကာရံ ဒဿေသိ။ ထေရော စီဝရံ ပညာပေတွာ အဒါသိ။ သတ္ထာ ဗဟိနဂရေယေဝ နိသီဒိတွာ ဘတ္တကိစ္စံ အကာသိ။ ဒေဝတာ သကလစက္ကဝါဠဂဗ္ဘေ ဒေဝမနုဿာနံ ဥပကပ္ပနကံ ဩဇံ မဓုပဋလံ ပီဠယမာနာ ဝိယ ပီဠေတွာ တတ္ထ ပက္ခိပိံသု။ ပုဏ္ဏာ စ ဩလောကေန္တီ အဋ္ဌာသိ။ ဘတ္တကိစ္စာဝသာနေ ထေရော ဥဒကံ အဒါသိ။ သတ္ထာ ကတဘတ္တကိစ္စော ပုဏ္ဏံ အာမန္တေတွာ ‘‘ကသ္မာ တွံ ပုဏ္ဏေ မမ သာဝကေ ပရိဘာသသီ’’တိ အာဟ။ န ပရိဘာသာမိ, ဘန္တေတိ။ အထ တယာ မမ သာဝကေ ဩလောကေတွာ ကိံ ကထိတန္တိ? ‘‘အဟံ တာဝ ဣမိနာ ဒုက္ခုပဒ္ဒဝေန နိဒ္ဒံ န ဥပေမိ, ဘဒ္ဒန္တာ ကိမတ္ထံ နိဒ္ဒံ န ဥပေန္တိ, အဒ္ဓာ ကဿစိ အဖာသုကံ ဝါ ဘဝိဿတိ, ဒီဃဇာတိကေန ဝါ ဥပဒ္ဒဝေါ ဘဝိဿတီ’’တိ ဧတ္တကံ မယာ, ဘန္တေ, စိန္တိတန္တိ။ သတ္ထာ တဿာ ဝစနံ သုတွာ ‘‘ပုဏ္ဏေ တွံ တာဝ ဒုက္ခုပဒ္ဒဝေန နိဒ္ဒါယသိ, မမ သာဝကာ သဒါ ဇာဂရိယမနုယုတ္တတာယ န နိဒ္ဒါယန္တီ’’တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၂၂၆. ‘‘သအ ဇာဂရမာနာနံ၊ အဟောရတ္တာနုသိက္ခိနံ။
နိဗ္ဗာနံ အဓိမုတ္တာနံ၊ အတ္ထံ ဂစ္ဆန္တိ အာသဝါ’’တိ။

တတ္ထ **အဟောရတ္တာနုသိက္ခိန**န္တိ ဒိဝါ စ ရတ္တိဉ္စ တိဿော သိက္ခာ သိက္ခမာနာနံ။ **နိဗ္ဗာနံ အဓိမုတ္တာန**န္တိ နိဗ္ဗာနဇ္ဈာသယာနံ။ **အတ္ထံ ဂစ္ဆန္တီ**တိ ဧဝရူပါနံ သဗ္ဗေပိ အာသဝါ အတ္ထံ ဝိနာသံ နတ္ထိဘာဝံ ဂစ္ဆန္တီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ယထာဌိတာ ပုဏ္ဏာ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိ, သမ္ပတ္တပရိသာယပိ သာတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ အဟောသီတိ။

သတ္ထာ ကုဏ္ဍကအင်္ဂါရပူဝေန ဘတ္တကိစ္စံ ကတ္ဝာ ဝိဟာရံ အဂမာသိ။ ဘိက္ခူ ဓမ္မသဘာယံ ကထံ သမုဋ္ဌာပေသုံ ‘‘ဒုက္ကရံ, အာဝုသော, သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန ကတံ ပုဏ္ဏာယ ဒိန္နေန ကုဏ္ဍကအင်္ဂါရပူဝေန ဘတ္တကိစ္စံ ကရောန္တေနာ’’တိ။ သတ္ထာ အာဂန္တွာ ‘‘ကာယ နုတ္ထ, ဘိက္ခဝေ, ဧတရဟိ ကထာယ သန္နိသိန္နာ’’တိ ပုစ္ဆိတ္ဝာ ‘‘ဣမာယ နာမာ’’တိ ဝုတ္တေ ‘‘န, ဘိက္ခဝေ, ဣဒါနေဝ, ပုဗ္ဗေပိ မယာ ဣမာယ ဒိန္နကုဏ္ဍကံ ပရိဘုတ္တမေဝါ’’တိ ဝတွာ အတီတံ အာဟရိတွာ –

‘‘ဘုတွာ တိဏပရိဃာသံ၊ ဘုတွာ အာစာမကုဏ္ဍကံ။
ဧတံ တေ ဘောဇနံ အာသိ၊ ကသ္မာ အဒါနိ န ဘုဉ္ဇသိ။

‘‘ယတ္ထ ပေါသံ န ဇာနန္တိ၊ ဇာတိယာ ဝိနယေန ဝါ။
ဗဟုံ တတ္ထ မဟာဗြဟ္မေ၊ အပိ အာစာမကုဏ္ဍကံ။

‘‘တွဉ္စ ခေါ မံ ပဇာနာသိ၊ ယာဒိသာယံ ဟယုတ္တမော။
ဇာနန္တော ဇာနမာဂမ္မ၊ န တေ ဘက္ခာမိ ကုဏ္ဍက’’န္တိ။ (ဇာ. ၁.၃.၁၀-၁၂) –

ဣမံ **ကုဏ္ဍကသိန္ဓဝပေါတကဇာတကံ** ဝိတ္ထာရေတွာ ကထေသိ။

ပုဏ္ဏာဒာသိဝတ္ထု ဆဋ္ဌံ။

၇. အတုလဥပါသကဝတ္ထု

ပေါရာဏမေတန္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော အတုလံ နာမ ဥပါသကံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သော ဟိ သာဝတ္ထိဝါသီ ဥပါသကော ပဉ္စသတဥပါသကပရိဝါရော ဧကဒိဝသံ တေ ဥပါသကေ အာဒါယ ဓမ္မဿဝနတ္ထာယ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ ရေဝတတ္ထေရဿ သန္တိကေ ဓမ္မံ သောတုကာမော ဟုတွာ ရေဝတတ္ထေရံ ဝန္ဒိတွာ နိသီဒိ။ သော ပနာယသ္မာ ပဋိသလ္လာနာရာမော သီဟော ဝိယ ဧကစာရော, တသ္မာ တေန သဒ္ဓိံ န ကိဉ္စိ ကထေသိ။ သော ‘‘အယံ ထေရော န ကိဉ္စိ ကထေသီ’’တိ ကုဒ္ဓော ဥဋ္ဌာယ သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ ဧကမန္တံ ဌိတော ထေရေန ‘‘ကေနတ္ထေန အာဂတတ္ထာ’’တိ ဝုတ္တေ ‘‘အဟံ, ဘန္တေ, ဣမေ ဥပါသကေ အာဒါယ ဓမ္မဿဝနတ္ထာယ ရေဝတတ္ထေရံ ဥပသင်္ကမိံ, တဿ မေ ထေရော န ကိဉ္စိ ကထေသိ, သွာဟံ တဿ ကုဇ္ဈိတွာ ဣဓာဂတော, ဓမ္မံ မေ ကထေထာ’’တိ အာဟ။ အထ ထေရော ‘‘တေန ဟိ ဥပါသကာ နိသီဒထာ’’တိ ဝတွာ ဗဟုကံ ကတွာ အဘိဓမ္မကထံ ကထေသိ။ ဥပါသကောပိ ‘‘အဘိဓမ္မကထာ နာမ အတိသဏှာ, ထေရော ဗဟုံ အဘိဓမ္မမေဝ ကထေသိ, အမှာကံ ဣမိနာ ကော အတ္ထော’’တိ ကုဇ္ဈိတွာ ပရိသံ အာဒါယ အာနန္ဒတ္ထေရဿ သန္တိကံ အဂမာသိ။

ထေရေနာပိ ‘‘ကိံ ဥပါသကာ’’တိ ဝုတ္တေ, ‘‘ဘန္တေ, မယံ ဓမ္မဿဝနတ္ထာယ ရေဝတတ္ထေရံ ဥပသင်္ကမိမှာ, တဿ သန္တိကေ အာလာပသလ္လာပမတ္တမ္ပိ အလဘိတွာ ကုဒ္ဓါ သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ သန္တိကံ အဂမိမှာ, သောပိ နော အတိသဏှံ ဗဟုံ အဘိဓမ္မမေဝ ကထေသိ, ‘ဣမိနာ အမှာကံ ကော အတ္ထော’တိ ဧတဿာပိ ကုဇ္

ဈိုတ္တ ဣက္ခာဂမိမ္ပဟာ, ကထေဟိ နော, ဘန္တေ, ဓမ္မကထ”န္တိ။ တေန ဟိ နိသီဒိတွာ သုဏာထာတိ ထေရော တေသံ သုဝိညေယ္ယံ ကတွာ အပ္ပကမေဝ ဓမ္မံ ကထေသိ။ တေ ထေရဿပိ ကုဇ္ဈိတွာ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိံသု, အထ နေ သတ္ထာ အာဟ – “ကသ္မာ ဥပါသကာ အာဂတတ္ထာ”တိ? “ဓမ္မဿဝနာယ, ဘန္တေ”တိ။ “သုတော ပန ဝေါ ဓမ္မော”တိ? “ဘန္တေ, မယံ အာဒိတော ရေဝတတ္ထေရံ ဥပသင်္ကမိမ္ပဟာ, သော အမှေဟိ သဒ္ဓိံ န ကိဉ္စိ ကထေသိ, တဿ ကုဇ္ဈိတွာ သာရိပုတ္တတ္ထေရံ ဥပသင်္ကမိမ္ပဟာ, တေန နော ဗဟုံ အဘိဓမ္မော ကထိတော, တံ အသလ္လက္ခေတွာ ကုဇ္ဈိတွာ အာနန္ဒတ္ထေရံ ဥပသင်္ကမိမ္ပဟာ, တေန နော အပ္ပမတ္တကောဝ ဓမ္မော ကထိတော, တဿပိ ကုဇ္ဈိတွာ ဣက္ခာဂတမ္ပဟာ”တိ။

သတ္ထာ တဿ ကထံ သုတွာ, “အတုလ, ပောရာဏမေတံ, တုဏှီဘူတမ္ပိ ဗဟုကထမ္ပိ မန္ဒကထမ္ပိ ဂရဟန္တိယေဝ။ ဧကန္တံ ဂရဟိတဗ္ဗောယေဝ ဝါ ဟိ ပသံသိတဗ္ဗောယေဝ ဝါ နတ္ထိ ။ ရာဇာနောပိ ဧကစ္စေ နိန္ဒန္တိ, ဧကစ္စေ ပသံသန္တိ။ မဟာပထဝိမ္ပိ စန္ဒိမသူရိယေပိ အာကာသာဒယောပိ စတုပရိသမဇ္ဈေ နိသီဒိတွာ ဓမ္မံ ကထေန္တမ္ပိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ ဧကစ္စေ ဂရဟန္တိ, ဧကစ္စေ ပသံသန္တိ။ အန္ဓဗာလာနဉ္ဟိ နိန္ဒာ ဝါ ပသံသာ ဝါ အပ္ပမာဏာ, ပဏ္ဍိတေန ပန မေဓာဝိနာ နိန္ဒိတော နိန္ဒိတော နာမ, ပသံသိတော စ ပသံသိတော နာမ ဟောတီ”တိ ဝတွာ ဣမာ ဂါထာ အဘာသိ –

၂၂၇. “ပောရာဏမေတံ အတုလ၊ နေတံ အဇ္ဇတနာမိဝ။
နိန္ဒန္တိ တုဏှိမာသီနံ၊ နိန္ဒန္တိ ဗဟုဘာဏိနံ။
မိတဘာဏိမ္ပိ နိန္ဒန္တိ၊ နတ္ထိ လောကေ အနိန္ဒိတော။

၂၂၈. “န စာဟု န စ ဘဝိဿတိ၊ န စေတရဟိ ဝိဇ္ဇတိ။
ဧကန္တံ နိန္ဒိတော ပေါသော၊ ဧကန္တံ ဝါ ပသံသိတော။

၂၂၉. “ယံ စေ ဝိညူ ပသံသန္တိ၊ အနုဝိစ္စ သုဝေ သုဝေ။
အစ္ဆိဒ္ဒဝုတ္တိံ မေဓာဝိံ၊ ပညာသီလသမာဟိတံ။

၂၃၀. “နိက္ခံ ဇမ္ဗောနဒဿေဝ၊ ကော တံ နိန္ဒိတုမရဟတိ။
ဒေဝါပိ နံ ပသံသန္တိ၊ ဗြဟ္မုနာပိ ပသံသိတော”တိ။

တတ္ထ **ပောရာဏမေတ**န္တိ ပုရာဏကံ ဧတံ။ **အတုလာ**တိ တံ ဥပါသကံ နာမေန အာလပတိ။ **နေတံ အဇ္ဇတနာမိဝ**တိ ဣဒံ နိန္ဒနံ ဝါ ပသံသနံ ဝါ အဇ္ဇတနံ အဓုနာ ဥပ္ပန္နံ ဝိယ န ဟောတိ။ **တုဏှိမာသီန**န္တိ ကိံ ဧသော မူဂေါ ဝိယ ဗဓိရော ဝိယ ကိဉ္စိ အဇာနန္တော ဝိယ တုဏှီ ဟုတွာ နိသိန္နောတိ နိန္ဒန္တိ။ **ဗဟုဘာဏိန**န္တိ ကိံ ဧသော တတာဟတတာလပဏ္ဏံ ဝိယ တဋတဋာယတိ, ဣမဿ ကထာပရိယန္တောယေဝ နတ္ထီတိ နိန္ဒန္တိ။ **မိတဘာဏိမ္ပီ** တိ ကိံ ဧသော သုဝဏ္ဏဟိရညံ ဝိယ အတ္တနော ဝစနံ မညမာနော ဧကံ ဝါ ဒွေ ဝါ ဝတွာ တုဏှီ အဟောသီတိ နိန္ဒန္တိ။ ဧဝံ သဗ္ဗထာပိ ဣမသ္မိံ လောကေ အနိန္ဒိတော နာမ နတ္ထီတိ အတ္ထော။ **န စာဟူ**တိ အတီတေပိ နာဟောသိ, အနာဂတေပိ န ဘဝိဿတိ။

ယံ စေ ဝိညူတိ ဗာလာနံ နိန္ဒာ ဝါ ပသံသာ ဝါ အပ္ပမာဏာ, ယံ ပန ပဏ္ဍိတာ ဒိဝသေ ဒိဝသေ အနုဝိစ္စ နိန္ဒာကာရဏံ ဝါ ပသံသာကာရဏံ ဝါ ဇာနိတွာ ပသံသန္တိ, အစ္ဆိဒ္ဒာယ ဝါ သိက္ခာယ အစ္ဆိဒ္ဒာယ ဝါ ဇီဝိတဝုတ္တိယာ သမန္နာဂတတ္တာ အစ္ဆိဒ္ဒဝုတ္တိံ ဓမ္မောဇပညာယ သမန္နာဂတတ္တာ မေဓာဝိံ လောကိယလောကုတ္တရပညာယ စေဝ စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလေန စ သမန္နာဂတတ္တာ ပညာသီလသမာဟိတံ ပသံသန္တိ, တံ သုဝဏ္ဏအာဒေသဝိရဟိတံ ဃဋ္ဋနမဇ္ဇနက္ခမံ ဇမ္ဗောနဒနိက္ခံ ဝိယ ကော နိန္ဒိတုမရဟတီတိ အတ္ထော။ **ဒေဝါပီ**တိ ဒေဝတာပိ ပဏ္ဍိတမနုဿာပိ တံ ဘိက္ခုံ ဥပဋ္ဌာယ ထောမေန္တိ ပသံသန္တိ။ **ဗြဟ္မုနာပီ** တိ န ကေဝလံ ဒေဝမနုဿေဟိ, ဒသသဟဿစက္ကဝါဠေ မဟာဗြဟ္မုနာပိ သော ပသံသိတောယေဝါတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ပဉ္စသတာပိ ဥပါသကာ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိံသူတိ။

အတုလဥပါသကဝတ္ထု သတ္တမံ။

၈. ဆဗ္ဗဂ္ဂိယဝတ္ထု

ကာယပ္ပကောပ န္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဝေဠုဝနေ ဝိဟရန္တော ဆဗ္ဗဂ္ဂိယေ ဘိက္ခူ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ဧကဒိဝသဉှိ သတ္ထာ ဝေဠုဝနေ ဝိဟရန္တော တေသံ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာနံ ဥဘောဟိ ဟတ္ထေဟိ ယဋ္ဌိယော ဂဟေတွာ ကဋ္ဌပာဒုကာ အာရုယှ ပိဋ္ဌိပာသာဏေ စင်္ကမန္တာနံ ခဋခဋာတိသဒ္ဒံ သုတွာ, ''အာနန္ဒ, ကိံ သဒ္ဒော နာမေသော''တိ ပုစ္ဆိတွာ ''ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာနံ ပာဒုကာ အာရုယှ စင်္ကမန္တာနံ ခဋခဋသဒ္ဒော''တိ သုတွာ သိက္ခာပဒံ ပညာပေတွာ ''ဘိက္ခုနာ နာမ ကာယာဒီနိ ရက္ခိတုံ ဝဋ္ဋတီ''တိ ဝတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမာ ဂါထာ အဘာသိ –

၂၃၁. ''ကာယပ္ပကောပံ ရက္ခေယျ၊ ကာယေန သံဝုတော သိယာ။
ကာယဒုစ္စရိတံ ဟိတွာ၊ ကာယေန သုစရိတံ စရေ။

၂၃၂. ''ဝစီပကောပံ ရက္ခေယျ၊ ဝါစာယ သံဝုတော သိယာ။
ဝစီဒုစ္စရိတံ ဟိတွာ၊ ဝါစာယ သုစရိတံ စရေ။

၂၃၃. ''မနောပကောပံ ရက္ခေယျ၊ မနသာ သံဝုတော သိယာ။
မနောဒုစ္စရိတံ ဟိတွာ၊ မနသာ သုစရိတံ စရေ။

၂၃၄. ''ကာယေန သံဝုတာ ဓီရာ၊ အထော ဝါစာယ သံဝုတာ။
မနသာ သံဝုတာ ဓီရာ၊ တေ ဝေ သုပရိသံဝုတာ''တိ။

တတ္ထ **ကာယပ္ပကောပ** န္တိ တိဝိဓံ ကာယဒုစ္စရိတံ ရက္ခေယျ။ **ကာယေန သံဝုတော**တိ ကာယဒွာရေ ဒုစ္စရိတပဝေသနံ နိဝါရေတွာ သံဝုတော ပိဟိတဒွါရော သိယာ။ ယသ္မာ ပန ကာယဒုစ္စရိတံ ဟိတွာ ကာယသုစရိတံ စရန္တော ဥဘယမ္ပေတံ ကရောတိ, တသ္မာ **ကာယဒုစ္စရိတံ ဟိတွာ, ကာယေန သုစရိတံ စရေ** တိ ဝုတ္တံ။ အနန္တရဂါထာသုပိ ဧသေဝ နယော။ **ကာယေန သံဝုတာ ဓီရာ**တိ ယေ ပဏ္ဍိတာ ပါဏာတိပါတာဒီနိ အကရောန္တာ ကာယေန, မုသာဝါဒါဒီနိ အကရောန္တာ ဝါစာယ, အဘိဇ္ဈာဒီနိ အသမုဋ္ဌာပေန္တာ မနသာ သံဝုတာ, တေ ဣဓ လောကသ္မိံ သုသံဝုတာ သုရက္ခိတာ သုဂေါပိတာ သုပိဟိတဒွါရာတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

ဆဗ္ဗဂ္ဂိယဝတ္ထု အဋ္ဌမံ။

ကောဓဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သတ္တရသမော ဝဂ္ဂေါ။

၁၈. မလဝဂ္ဂေါ

၁. ဂေါဃာတကပုတ္တဝတ္ထု

ပဏ္ဍုပလာသောဝ ဒါနိသီတိ ဣဒံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ဧကံ ဂေါဃာတကပုတ္တံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သာဝတ္ထိယံ ကိရေကော ဂေါဃာတကော ဂါဝေ ဝဓိတွာ ဝရမံသာနိ ဂဟေတွာ ပစာပေတွာ ပုတ္တဒါရေဟိ သဒ္ဓိံ နိသီဒိတွာ မံသဉ္စ ခါဒတိ, မူလေန စ ဝိက္ကိဏိတွာ ဇီဝိကံ ကပ္ပေသိ။ သော ဧဝံ ပဉ္စပဏ္ဏာသ ဝဿာနိ ဂေါဃာတကကမ္မံ ကရောန္တော ဓုရဝိဟာရေ ဝိဟရန္တဿ သတ္ထု ဧကဒိဝသမ္ပိ ကဋစ္ဆုမတ္တမ္ပိ ယာဂုံ ဝါ ဘတ္တံ ဝါ န အဒါသိ။ သော စ ဝိနာ မံသေန ဘတ္တံ န ဘုဉ္ဇတိ။ သော ဧကဒိဝသံ ဒိဝသဘာဂေ မံသံ ဝိက္ကိဏိတွာ အတ္တနော အတ္ထာယ ပစိတုံ ဧကံ မံသခဏ္ဍံ ဘရိယာယ ဒတွာ နှာယိတုံ အဂမာသိ။ အထဿ သဟာယကော ဂေဟံ ဂန္တွာ ဘရိယံ အာဟ – “ထောကံ မေ ဝိက္ကိဏိယမံသံ ဒေဟိ, ဂေဟံ မေ ပါဟုနကော အာဂတော”တိ။ နတ္ထိ ဝိက္ကိဏိယမံသံ, သဟာယကော တေ မံသံ ဝိက္ကိဏိတွာ ဣဒါနိ နှာယိတုံ ဂတောတိ။ မာ ဧဝံ ကရိ, သစေ မံသခဏ္ဍံ အတ္ထိ, ဒေဟီတိ။ သဟာယကဿ တေ နိက္ခိတ္တမံသံ ဌပေတွာ အညံ နတ္ထီတိ။ သော “သဟာယကဿ မေ အတ္ထာယ ဌပိတမံသတော အညံ မံသံ နတ္ထိ, သော စ ဝိနာ မံသေန န ဘုဉ္ဇတိ, နာယံ ဒဿတီ”တိ သာမံယေဝ တံ မံသံ ဂဟေတွာ ပက္ကာမိ။

ဂေါဃာတကောပိ နှာတွာ အာဂတော တာယ အတ္တနော ပက္ကပဏ္ဏေန သဒ္ဓိံ ဝဍ္ဎေတွာ ဘတ္တေ ဥပနီတေ အာဟ “ကဟံ မံသ”န္တိ? “နတ္ထိ, သာမီ”တိ။ နနု အဟံ ပစနတ္ထာယ မံသံ ဒတွာ ဂတောတိ။ တဝ သဟာယကော အာဂန္တွာ “ပါဟုနကော မေ အာဂတော, ဝိက္ကိဏိယမံသံ ဒေဟီ”တိ ဝတွာ မယာ “သဟာယကဿ တေ ဌပိတမံသတော အညံ မံသံ နတ္ထိ, သော စ ဝိနာ မံသေန န ဘုဉ္ဇတီ”တိ ဝုတ္တေပိ ဗလက္ကာရေန တံ မံသံ သာမံယေဝ ဂဟေတွာ ဂတောတိ။ အဟံ ဝိနာ မံသေန ဘတ္တံ န ဘုဉ္ဇာမိ, ဟရာဟိ နန္တိ။ ကိံ သက္ကာ ကာတုံ, ဘုဉ္ဇ, သာမီတိ။ သော “နာဟံ ဘုဉ္ဇာမီ”တိ တံ ဘတ္တံ ဟရာပေတွာ သတ္ထံ အာဒာယ ပစ္ဆာဂေဟေ ဌိတော ဂေါဏော အတ္ထိ, တဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ မုခေ ဟတ္ထံ ပက္ခိပိတွာ ဇိဝှံ နီဟရိတွာ သတ္ထေန မူလေ ဆိန္ဒိတွာ အာဒာယ ဂန္တွာ အင်္ဂါရေသု ပစာပေတွာ ဘတ္တမတ္ထကေ ဌပေတွာ နိသိန္နော ဧကံ ဘတ္တပိဏ္ဍံ ဘုဉ္ဇိတွာ ဧကံ မံသခဏ္ဍံ မုခေ ဌပေသိ။ တင်္ခဏညေဝဿ ဇိဝှာ ဆိဇ္ဇိတွာ ဘတ္တပါတိယံ ပတိ။ တင်္ခဏညေဝ ကမ္မသရိက္ခကံ ဝိပါကံ လဘိ။ သောပိ ခေါ ဂေါဏော ဝိယ လောဟိတဓာရာယ မုခတော ပဂ္ဃရန္တိယာ အန္တောဂေဟံ ပဝိသိတွာ ဇဏ္ဏုကေဟိ ဝိစရန္တော ဝိရဝိ။

တသ္မိံ သမယေ ဂေါဃာတကဿ ပုတ္တော ပိတရံ ဩလောကေန္တော သမီပေ ဌိတော ဟောတိ။ အထ နံ မာတာ အာဟ – “ပဿ, ပုတ္တ, ဣမံ ဂေါဃာတကံ ဂေါဏံ ဝိယ ဂေဟမဇ္ဈေ ဇဏ္ဏုကေဟိ ဝိစရိတွာ ဝိရဝန္တံ, ဣဒံ ဒုက္ခံ တဝ မတ္ထကေ ပတိဿတိ, မမမ္ပိ အနောလောကေတွာ အတ္တနော သောတ္ထိံ ကရောန္တော ပလာယဿု”တိ။ သော မရဏဘယတဇ္ဇိတော မာတရံ ဝန္ဒိတွာ ပလာယိ, ပလာယိတွာ စ ပန တက္ကသိလံ အဂမာသိ။ ဂေါဃာတကောပိ ဂေါဏော ဝိယ ဂေဟမဇ္ဈေ ဝိရဝန္တော ဝိစရိတွာ ကာလကတော အဝီစိမ္ဟိ နိဗ္ဗတ္တိ။ ဂေါဏောပိ ကာလမကာသိ။ ဂေါဃာတကပုတ္တောပိ တက္ကသိလံ ဂန္တွာ သုဝဏ္ဏကာရကမ္မံ ဥဂ္ဂဏှိ။ အထဿာစရိယော ကမံ ဂစ္ဆန္တော “ဧဝရူပံ နာမ အလင်္ကာရံ ကရေယျာသီ”တိ ဝတွာ ပက္ကာမိ။ သောပိ တထာရူပံ အလင်္ကာရံ အကာသိ။ အထဿာစရိယော အာဂန္တွာ အလင်္ကာရံ ဒိသွာ “အယံ ယတ္ထ ကတ္ထစိ ဂန္တွာ ဇီဝိတုံ သမတ္ထော”တိ ဝယပ္ပတ္တံ အတ္တနော ဓီတရံ အဒါသိ။ သော ပုတ္တဓီတာဟိ ဝဍ္ဎိ။

အထဿ ပုတ္တာ ဝယပ္ပတ္တာ သိပ္ပံ ဥဂ္ဂဏှိတွာ အပရဘာဂေ သာဝတ္ထိယံ ဂန္တွာ တတ္ထ ဃရာဝါသံ သဏ္ဌပေတွာ ဝသန္တာ သဒ္ဓါ ပသန္နာ အဟေသုံ။ ပိတာပိ နေသံ တက္ကသိလာယံ ကိဉ္စိ ကုသလံ အကတွာဝ ဇရံ ပါပုဏိ။ အထဿ ပုတ္တာ “ပိတာ နော မဟလ္လကော”တိ အတ္တနော သန္တိကံ ပက္ကောသာပေတွာ “ပိတု အတ္ထာယ အာနံ ဒဿာမာ”တိ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ နိမန္တယိံသု။ တေ ပုနဒိဝသေ အန္တောဂေဟေ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ နိသီဒါပေတွာ သက္ကစ္စံ ပရိဝိသိတွာ ဘတ္တကိစ္စာဝသာနေ သတ္ထာရံ အာဟံသု – “ဘန္တေ, အမှေဟိ ဣဒံ ပိတု ဇီဝဘတ္တံ ဒိန္နံ, ပိတု နော အနုမောဒနံ ကရောထာ”တိ။ သတ္ထာ တံ အာမန္တေတွာ, “ဥပါသက, တွံ မဟလ္လကော ပရိပက္ကသရီ

ရော ပဏ္ဍုပလာသသဒိသော, တ၀ ပရလောကဂမနာယ ကုသလပာထေယျံ နတ္ထိ, အတ္တနော ပတိဋ္ဌံ ကရောဟိ, ပဏ္ဍိတော ဘ၀, မာ ဗာလော''တိ အနုမောဒနံ ကရောန္တော ဣမာ ဒွေ ဂါထာ အဘာသိ –

၂၃၅. ''ပဏ္ဍုပလာသောဝ ဒါနိသိ၊
ယမပုရိသာပိ စ တေ ဥပဋ္ဌိတာ။
ဥယျောဂမုခေ စ တိဋ္ဌသိ၊
ပာထေယျမ္ပိ စ တေ န ဝိဇ္ဇတိ။

၂၃၆. ''သော ကရောဟိ ဒီပမတ္တနော၊
ခိပ္ပံ ဝါယမ ပဏ္ဍိတော ဘ၀။
နိဒ္ဓန္တမလော အနင်္ဂဏော၊
ဒိဗ္ဗံ အရိယဘူမိံ ဥပေဟိသီ''တိ။

တတ္ထ **ပဏ္ဍုပလာသောဝ ဒါနိသိ** တိ, ဥပါသက, တွံ ဣဒါနိ ဆိဇ္ဇိတွာ ဘူမိယံ ပတိတပဏ္ဍုပလာသော ဝိယ အဟောသိ။ **ယမပုရိသာ**တိ ယမဒူတာ ဝုစ္စန္တိ, ဣဒံ ပန မရဏမေဝ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, မရဏံ တေ ပစ္စုပဋ္ဌိတန္တိ အတ္ထော။ **ဥယျောဂမုခေ** တိ ပရိဟာနိမုခေ, အဝုဍ္ဎိမုခေ စ ဌိတောသီတိ အတ္ထော။ **ပာထေယျ** န္တိ ဂမိကဿ တဏ္ဍုလာဒိပာထေယျံ ဝိယ ပရလောကံ ဂစ္ဆန္တဿ တ၀ ကုသလပာထေယျမ္ပိ နတ္ထီတိ အတ္ထော။ **သော ကရောဟိ** တိ သော တွံ သမုဒ္ဒေ နာဝါယ ဘိန္နာယ ဒီပသင်္ခါတံ ပတိဋ္ဌံ ဝိယ အတ္တနော ကုသလပတိဋ္ဌံ ကရောဟိ။ ကရောန္တော စ ခိပ္ပံ ဝါယမ, သီဃံ သီဃံ ဝီရိယံ အာရဘ, အတ္တနော ကုသလကမ္မပတိဋ္ဌကရဏေန ပဏ္ဍိတော ဘ၀။ ယော ဟိ မရဏမုခံ အပ္ပတွာ ကာတုံ သမတ္ထကာလေယေဝ ကုသလံ ကရောတိ, သော ပဏ္ဍိတော နာမ, တာဒိသော ဘ၀, မာ အန္ဓဗာလောတိ အတ္ထော။ **ဒိဗ္ဗံ အရိယဘူမိ** န္တိ ဧဝံ ဝီရိယံ ကရောန္တော ရာဂါဒီနံ မလာနံ နီဟဋတ္တာယ နိဒ္ဓန္တမလော အင်္ဂဏာဘာဝေန အနင်္ဂဏော နိက္ကိလေသော ဟုတွာ ပဉ္စဝိဓံ သုဒ္ဓါဝါသဘူမိံ ပာပုဏိဿသီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဥပါသကော သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိ, သမ္ပတ္တာနမ္ပိ သာတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ အဟောသီ တိ။

တေ ပုနဒိဝသတ္ထာယပိ သတ္ထာရံ နိမန္တေတွာ ဒါနံ ဒတွာ ကတဘတ္တကိစ္စံ သတ္ထာရံ အနုမောဒနကာလေ အာဟံသု – ''ဘန္တေ, ဣဒမ္ပိ အမှာကံ ပိတု ဇီဝဘတ္တမေဝ, ဣမဿေဝ အနုမောဒနံ ကရောထာ''တိ။ သတ္ထာ တဿ အနုမောဒနံ ကရောန္တော ဣမာ ဒွေ ဂါထာ အဘာသိ –

၂၃၇. ''ဥပနီတဝယော စ ဒါနိသိ၊
သမ္ပယာတောသိ ယမဿ သန္တိကံ။
ဝါသော တေ နတ္ထိ အန္တရာ၊
ပာထေယျမ္ပိ စ တေ န ဝိဇ္ဇတိ။

၂၃၈. ''သော ကရောဟိ ဒီပမတ္တနော၊
ခိပ္ပံ ဝါယမ ပဏ္ဍိတော ဘ၀။
နိဒ္ဓန္တမလော အနင်္ဂဏော၊
န ပုန ဇာတိဇရံ ဥပေဟိသီ''တိ။

တတ္ထ **ဥပနီတဝယော**တိ **ဥပါ**တိ နိပါတမတ္တံ, **နီတဝယော**တိ ဝိဂတဝယော အတိက္ကန္တဝယော, တွံ ဥဍ္ဎသိ အ နိ တယော ဝယေ အတိက္ကမိတွာ မရဏမုခေ ဌိတောတိ အတ္ထော။ **သမ္ပယာတောသိ ယမဿ သန္တိက** န္တိ မရဏမုခံ ဂန္တုံ သဇ္ဇော ဟုတွာ ဌိတောသီတိ အတ္ထော။ **ဝါသော တေ နတ္ထိ အန္တရာ** တိ ယထာ မဂ္ဂံ ဂစ္ဆန္တာ တာနိ တာနိ ကိစ္စာနိ ကရောန္တာ အန္တရာမဂ္ဂေ ဝသန္တိ, န ဧဝံ ပရလောကံ ဂစ္ဆန္တာ။ န ဟိ သက္ကာ ပရလောကံ ဂစ္ဆန္တေန ''အဓိဝါသေထ ကတိပါဟံ, အဟံ ဒါန ဒေမိ, ဓမ္မံ ဒါန သုဏာမီ''တိအာဒီနိ ဝတ္တုံ။ ဣတော ပန စဝိတွာ ပရလောကေ နိဗ္ဗတ္တောဝ ဟောတိ။ ဣမမတ္ထံ သန္ဓာယေတံ ဝုတ္တံ။ **ပာထေယျ** န္တိ ဣဒံ ဟေဋ္ဌာပိ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တမေဝ, ဥပါသ

ကဿ ပန ပုနပ္ပုနံ ဒဋ္ဌဟီကရဏတ္ထံ ဣ္လဓာပိ သတ္ထာရာ ကထိတံ။ **ဓာတိဝရနိ** တ္တေ ဖ္ဘာဝိမရဏာနိပိ ဂဟိတာနေဝ ဟောန္တိ။ ပေဋ္ဌမကထာဟိ စ အနာကမိမက္ကေ ကထိတော, ဣ္လဓ အရဟတ္တမက္ကေ ကထိတော။ ဓေံ သန္တေပိ ယထာ နာမ ရညာ အတ္တနော မုခပမာဏေန ကဗဠံ ဝဓေတ္ဝာ ပုတ္တဿ ဥပနီတေ သော ကုမာရော အတ္တနော မုခပမာဏေနေဝ ဂဏှာတိ, ဧဝမေဝ သတ္ထာရာ ဥပရိမဂ္ဂဝသေန ဓမ္မေ ဒေသိတေပိ ဥပာသကော အတ္တနော ဥပနိဿယဝသေန ဟေဋ္ဌာ သောတာပတ္တိဖလံ ပတ္ဝာ ဣ္လမိဿာ အနုမောဒနာယ အဝသာနေ အနာကမိဖလံ ပတ္တော။ သေသပရိသာယပိ သာတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ အဟောသီတိ။

ကေဃာတကပုတ္တဝတ္ထု ပဌမံ။

၂. အညတရဗြာဟ္မဏဝတ္ထု

အနုပုဗ္ဗေန တိ ဣ္လမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော အညတရဗြာဟ္မဏံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သော ကိရ ဧကဒိဝသံ ပာတောဝ နိက္ခမိတ္ဝာ ဘိက္ခူနံ စီဝရပာရုပနဋ္ဌာနေ ဘိက္ခူ စီဝရံ ပာရုပန္တေ ဩလောကေန္တော အဋ္ဌာသိ။ တံ ပန ဌာနံ ဝိရူဠှတိဏံ ဟောတိ။ အထေကဿ ဘိက္ခုနော စီဝရံ ပာရုပန္တဿ စီဝရကဏ္ဏော တိဏေသု ပဝဋ္ဋေန္တော ဥဿာဝဗိန္ဒူဟိ တေမိ။ ဗြာဟ္မဏော ''ဣ္လမံ ဌာနံ အပ္ပဟရိတံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတီ''တိ ပုနဒိဝသေ ကုဒ္ဒာလံ အာဒာယ ဂန္တ္ဝာ တံ ဌာနံ တစ္ဆေတ္ဝာ ခလမဏ္ဍလသဒိသံ အကာသိ။ ပုနဒိဝသေပိ တံ ဌာနံ အာဂန္တွာ ဘိက္ခူသု စီဝရံ ပာရုပန္တေသု ဧကဿ စီဝရကဏ္ဏံ ဘူမိယံ ပတိတ္ဝာ ပံသုမှိ ပဝဋ္ဋမာနံ ဒိသွာ ''ဣ္လဓ ဝါလုကံ ဩကိရိတုံ ဝဋ္ဋတီ''တိ စိန္တေတ္ဝာ ဝါလုကံ အာဟရိတ္ဝာ ဩကိရိ။

အထေကဒိဝသံ ပုရေဘတ္တံ စဏ္ဍော အာတပေါ အဟောသိ, တဒာပိ ဘိက္ခူနံ စီဝရံ ပာရုပန္တာနံ ဂတ္တတော သေဒါ မုစ္စန္တေ ဒိသွာ ''ဣ္လဓ မဏ္ဍပံ ကာရေတုံ ဝဋ္ဋတီ''တိ စိန္တေတ္ဝာ မဏ္ဍပံ ကာရေသိ။ ပုနဒိဝသေ ပာတောဝ ဝဿံ ဝဿိ, ဝဒ္ဒလိကံ အဟောသိ။ တဒာပိ ဗြာဟ္မဏော ဘိက္ခူ ဩလောကေန္တောဝ ဌိတော တိန္တစီဝရေ ဘိက္ခူ ဒိသွာ ''တေ္တ မဏ္ဍပေ သာလံ ကာရေတုံ ဝဋ္ဋတီ''တိ သာလံ ကာရေတ္ဝာ ''ဣ္လဒါနိ သာလမဟံ ကရိဿာမီ''တိ စိန္တေတ္ဝာ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ နိမန္တေတ္ဝာ အန္တော စ ဗဟိ စ ဘိက္ခူ နိသီဒါပေတ္ဝာ ဘတ္တကိစ္စာဝသာနေ အနုမောဒနတ္ထာယ သတ္ထု ပတ္တံ ဂဟေတ္ဝာ, ''ဘန္တေ, အဟံ ဘိက္ခူနံ စီဝရပာရုပနကာလေ ဣ္လမသ္မိံ ဌာနေ ဩလောကေန္တော ဌိတော ဣ္လဒဉ္စိဒဉ္စ ဒိသွာ ဣ္လဒဉ္စိဒဉ္စ ကာရေသိ''န္တိ အာဒိတော ပဋ္ဌာယ သဗ္ဗံ တံ ပဝတ္တိံ အာရောစေသိ။ သတ္ထာ တဿ ဝစနံ သုတွာ, ''ဗြာဟ္မဏ, ပဏ္ဍိတာ နာမ ခဏေ ခဏေ ထောကံ ထောကံ ကုသလံ ကရောန္တာ အနုပုဗ္ဗေန အတ္တနော အကုသလမလံ နီဟရန္တိယေဝါ''တိ ဝတ္ဝာ ဣ္လမံ ဂါထမာဟ –

၂၃၉. ''အနုပုဗ္ဗေန မေဓာဝီ၊ ထောကံ ထောကံ ခဏေ ခဏေ။
ကမ္မာရော ရဇတဿေဝ၊ နိဒ္ဓမေ မလမတ္တနော''တိ။

တတ္ထ **အနုပုဗ္ဗေန** တိ အနုပဋိပါဋိယာ။ **မေဓာဝီ**တိ ဓမ္မောဇပညာယ သမန္နာဂတော။ **ခဏေ ခဏေ**တိ ဩကာသေ ဩကာသေ ကုသလံ ကရောန္တော။ **ကမ္မာရော ရဇတဿေဝ** တိ ယထာ သုဝဏ္ဏကာရော ဧကဝါရမေဝ သုဝဏ္ဏံ တာပေတွာ ကောဋ္ဋေတ္ဝာ မလံ နီဟရိတွာ ပိဠန္ဓနဝိကတိံ ကာတုံ န သက္ကောတိ , ပုနပ္ပုနံ တာပေန္တော ကောဋ္ဋေန္တော ပန မလံ နီဟရတိ, တတော အနေကဝိဓံ ပိဠန္ဓနဝိကတိံ ကရောတိ, ဧဝမေဝ ပုနပ္ပုနံ ကုသလံ ကရောန္တော ပဏ္ဍိတော အတ္တနော ရာဂါဒိမလံ နိဒ္ဓမေယ္ယ, ဧဝံ နိဒ္ဓန္တမလော နိက္ကိလေသောဝ ဟောတီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗြာဟ္မဏော သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိ, မဟာဇနဿာပိ သာတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ အဟောသီတိ။

အညတရဗြာဟ္မဏဝတ္ထု ဒုတိယံ။

၃. တိဿတ္ထေရဝတ္ထု

အယသာဝ မလန္တိ ကြမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော တိဿတ္ထေရံ နာမ ဘိက္ခုံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ဧကော ကိရ သာဝတ္ထိဝါသီ ကုလပုတ္တော ပဗ္ဗဇိတွာ လဒ္ဓူပသမ္ပဒေါ တိဿတ္ထေရောတိ ပညာယိ။ သော အပရဘာဂေ ဇနပဒဝိဟာရေ ဝဿူပဂတော အဋ္ဌဟတ္ထံ ထူလသာဋကံ လဘိတွာ ဝုတ္ထဝဿော ပဝါရေတွာ တံ အာဒါယ ဂန္တွာ ဘဂိနိယာ ဟတ္ထေ ဌပေသိ။ သာ "န မေ ဧသော သာဋကော ဘာတု အနုစ္ဆဝိကော"တိ တံ တိခိဏာယ ဝါသိယာ ဆိန္ဒိတွာ ဟီရဟီရံ ကတွာ ဥဒုက္ခလေ ကောဋ္ဋေတွာ ပဝိသေတွာ ပေါထေတွာ ဝဋ္ဋေတွာ သုခုမသုတ္တံ ကန္တိတွာ သာဋကံ ဝါယာပေသိ။ ထေရောပိ သုတ္တဉ္စေဝ သူစိယော စ သံဝိဒဟိတွာ စီဝရကာရကေ ဒဟရသာမဏေရေ သန္နိပါတေတွာ ဘဂိနိယာ သန္တိကံ ဂန္တွာ "တံ မေ သာဋကံ ဒေထ, စီဝရံ ကာရေဿာမီ"တိ အာဟ။ သာ နဝဟတ္ထံ သာဋကံ နီဟရိတွာ ကနိဋ္ဌဘာတိကဿ ဟတ္ထေ ဌပေသိ။ သော တံ ဂဟေတွာ ဝိတ္ထာရေတွာ ဩလောကေတွာ "မမ သာဋကော ထူလော အဋ္ဌဟတ္ထော, အယံ သုခုမော နဝဟတ္ထော။ နာယံ မမ သာဋကော, တုမှာကံ ဧသ, န မေ ဣမိနာ အတ္ထော, တမေဝ မေ ဒေထာ"တိ အာဟ။ "ဘန္တေ, တုမှာကမေဝ ဧသော, ဂဏှထ န"န္တိ? သော နေဝ ဣစ္ဆိ။ အထဿ အတ္တနာ ကတကိစ္စံ သဗ္ဗံ အာရောစေတွာ, "ဘန္တေ, တုမှာကမေဝေသ, ဂဏှထ န"န္တိ အဒာသိ။ သော တံ အာဒါယ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ စီဝရကမ္မံ ပဋ္ဌပေသိ။

အထဿ ဘဂိနီ စီဝရကာရာနံ အတ္ထာယ ယာဂုဘတ္တာဒီနိ သမ္ပာဒေသိ။ စီဝရဿ နိဋ္ဌိတဒိဝသေ ပန အတိရေကသက္ကာရံ ကာရေသိ။ သော စီဝရံ ဩလောကေတွာ တသ္မိံ ဥပ္ပန္နသိနေဟော "သွေဝ အနိ နံ ဟရုပိဿာမီ"တိ သံဟရိတွာ စီဝရဝံသေ ဌပေတွာ တံ ရတ္တိံ ဘုတ္တာဟာရံ ဇီရာပေတုံ အသက္ကောန္တော ကာလံ ကတွာ တသ္မိံယေဝ စီဝရေ ဥကာ ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိ။ ဘဂိနီပိဿ ကာလကိရိယံ သုတွာ ဘိက္ခူနံ ပာဒေသု ပဝတ္တမာနာ ရောဒိ။ ဘိက္ခူ တဿ သရီရကိစ္စံ ကတွာ ဂိလာနုပဋ္ဌာကဿ အဘာဝေန သင်္ဃဿေဝ တံ ပာပုဏာတိ။ "ဘာဇေဿာမ န"န္တိ တံ စီဝရံ နီဟရာပေသုံ။ သာ ဥကာ "ဣမေ မမ သန္တကံ ဝိလုမ္ပန္တီ"တိ ဝိရဝန္တီ ဣတော စိတော စ သန္ဓာဝိ။ သတ္ထာ ဂန္ဓကုဋိယံ နိသိန္နောဝ ဒိဗ္ဗာယ သောတဓာတုယာ တံ သဒ္ဒံ သုတွာ, "အာနန္ဒ, တိဿဿ စီဝရံ အဘာဇေတွာ သတ္တာဟံ နိက္ခိပိတုံ ဝဒေဟီ"တိ အာဟ။ ထေရော တထာ ကာရေသိ။ သာပိ သတ္တမေ ဒိဝသေ ကာလံ ကတွာ တုသိတဝိမာနေ နိဗ္ဗတ္တိ။ သတ္ထာ "အဋ္ဌမေ ဒိဝသေ တိဿဿ စီဝရံ ဘာဇေတွာ ဂဏှထာ"တိ အာဏာပေသိ။ ဘိက္ခူ တထာ ကရိံသု။

ဘိက္ခူ ဓမ္မသဘာယံ ကထံ သမုဋ္ဌာပေသုံ "ကသ္မာ နု ခေါ သတ္ထာ တိဿဿ စီဝရံ သတ္တ ဒိဝသေ ဌပာပေတွာ အဋ္ဌမေ ဒိဝသေ ဂဏှိတုံ အနုဇာနီ"တိ။ သတ္ထာ အာဂန္တွာ "ကာယ နုတ္ထ, ဘိက္ခဝေ, ဧတရဟိ ကထာယ သန္နိသိန္နာ"တိ ပုစ္ဆိတွာ "ဣမာယ နာမာ"တိ ဝုတ္တေ, "ဘိက္ခဝေ, တိဿော အတ္တနော စီဝရေ ဥကာ ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တော, တုမှေဟိ တသ္မိံ ဘာဇိယမာနေ 'ဣမေ မမ သန္တကံ ဝိလုမ္ပန္တီ'တိ ဝိရဝန္တီ ဣတော စိတော စ ဓာဝိ။ သာ တုမှေဟိ စီဝရေ ဂယှမာနေ တုမှေသု မနံ ပဒုဿိတွာ နိရယေ နိဗ္ဗတ္တေယျ, တေန စာဟံ စီဝရံ နိက္ခိပာပေသိံ။ ဣဒါနိ ပန သာ တုသိတဝိမာနေ နိဗ္ဗတ္တာ, တေန တေ မယာ စီဝရဂဟဏံ အနုညာတ"န္တိ ဝတွာ ပုန တေဟိ "ဘာရိယာ ဝတ အယံ, ဘန္တေ, တဏှာ နာမာ"တိ ဝုတ္တေ "အာမ, ဘိက္ခဝေ, ဣမေသံ သတ္တာနံ တဏှာ နာမ ဘာရိယာ။ ယထာ အယတော မလံ ဥဋ္ဌဟိတွာ အယမေဝ ခါဒတိ ဝိနာသေတိ အပရိဘောဂံ ကရောတိ, ဧဝမေဝါယံ တဏှာ ဣမေသံ သတ္တာနံ အဗ္ဘန္တရေ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ တေ သတ္တေ နိရယာဒီသု နိဗ္ဗတ္တာပေတိ, ဝိနာသံ ပါပေတီ"တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၂၄၀. "အယသာဝ မလံ သမုဋ္ဌိတံ၊
တတုဋ္ဌာယ တမေဝ ခါဒတိ။
ဧဝံ အတိဓောနစာရိနံ၊
သာနိ ကမ္မာနိ နယန္တိ ဒုဂ္ဂတိ"န္တိ။

တတ္ထ **အယသာတ**တိ အယတော သမုဋ္ဌိတံ။ **တတုဋ္ဌာယာ** တိ တတော ဥဋ္ဌာယ။ **အတိဓောနစာရိန**န္တိ ဓောနာ ဝုစ္စတိ စတ္တာရော ပစ္စယေ "ဣဒမတ္ထံ ဧတေ"တိ ပစ္စဝေက္ခိတွာ ပရိဘုဉ္ဇနပညာ, တံ အတိက္ကမိတွာ စရန္တော

အတိဓာေနစာရီ နာမ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယထာ အယတော မလံ သမုဋ္ဌာယ တတော သမုဋ္ဌိတံ တမေဝ ခာဒတိ, ဧဝ မေဝံ စတုပစ္စယေ အပစ္စဝေက္ခိတ္ဝာ ပရိဘုဥ္ဇန္တံ အတိဓာေနစာရိနံ သာနိ ကမ္မာနိ အတ္တနိ ဌိတတ္တာ အတ္တနော သန္တကာနေဝ တာနိ ကမ္မာနိ ဒုဂ္ဂတိံ နယန္တီတိ။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ဟပုဏိံသူတိ။

တိဿတ္ထေရဝတ္ထု တတိယံ။

၄. လာလုဒာယိတ္ထေရဝတ္ထု

အသဇ္ဈာယမလာ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော လာလုဒာယိတ္ထေရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သာဝတ္ထိယံ ကိရ ပဉ္စကောဋိမတ္တာ အရိယသာဝကာ ဝသန္တိ, ဒွေဝ ကောဋိမတ္တာ ပုထုဇ္ဇနာ ဝသန္တိ။ တေသု အရိယသာဝကာ ပုရေဘတ္တံ ဒာနံ ဒတွာ ပစ္ဆာဘတ္တံ သပ္ပိတေလမဓုဖာဏိတဝတ္ထာဒီနိ ဂဟေတွာ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ ဓမ္မကထံ သုဏန္တိ။ ဓမ္မံ သုတွာ ဂမနကာလေ စ သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာနာနံ ဂုဏကထံ ကထေန္တိ။ ဥဒာယိတ္ထေရော တေသံ ကထံ သုတွာ “တုမှေ တာဝ ဓမ္မံ သုတွာ တုမှေဟ ဓမ္မံ ကထေထ, မမ ဓမ္မကထံ သုတွာ ကိံ နု ခော န ကထေဿထာ”တိ ဝဒတိ။ မနုဿာ တဿ ကထံ သုတွာ “အယံ ကော ဓမ္မကထိကော ဘဝိဿတိ, ဣမဿပိ အမှေ ဟေဟိ ဓမ္မကထံ သောတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ တေ ဧကဒိဝသံ ထေရံ ယာစိတွာ, “ဘန္တေ, အဇ္ဇ အမှာကံ ဓမ္မဿဝနဒိဝသော”တိ သဥ္ဖဿ အနံ ဒတွာ, “ဘန္တေ, တုမှေဟ အမှာကံ ဒိဝာ ဓမ္မကထံ ကထေယျာထာ”တိ အာဟံသု။ သောပိ တေသံ အဓိဝာသေသိ။

တေဟိ ဓမ္မဿဝနဝေလာယ အာဂန္တွာ, “ဘန္တေ, နော ဓမ္မံ ကထေထာ”တိ ဝုတ္တော လာလုဒာယိတ္ထေရော အာသနေ နိသီဒိတွာ စိတ္တဗီဇနိံ ဂဟေတွာ စာလေန္တော ဧကမ္ပိ ဓမ္မပဒံ အဒိသွာ “အဟံ သရဘညံ ဘဏိဿာမိ, အညော ဓမ္မကထံ ကထေတူ”တိ ဝတွာ ဩတရိ။ တေ အညေန ဓမ္မကထံ ကထာပေတွာ သရဘာဏတ္ထာယ ပုန တံ အာသနံ အာရောပယိံသု။ သော ပုနပိ ကိဉ္စိ အဒိသွာ “အဟံ ရတ္တိံ ကထေဿာမိ, အညော သရဘညံ ဘဏတူ”တိ ဝတွာ အာသနာ ဩတရိ။ တေ အညေန သရဘညံ ဘဏာပေတွာ ပုန ရတ္တိံ ထေရံ အာနယိံသု။ သော ရတ္တိမ္ပိ ကိဉ္စိ အဒိသွာ “အဟံ ပစ္စူသကာလေ ကထေဿာမိ, ရတ္တိံ အညော ကထေတူ”တိ ဝတွာ ဩတရိ။ တေ အညေန ရတ္တိံ ကထာပေတွာ ပုန ပစ္စူသေ တံ အာနယိံသု။ သော ပုနပိ ကိဉ္စိ နာဒ္ဒသ။ မဟာဇနော လေဍ္ဍုဒဏ္ဍာဒီနိ ဂဟေတွာ, “အန္ဓဗာလ, တွံ သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာနာနံ ဝဏ္ဏေ ကထိယမာနေ ဧဝဉ္စေဝဉ္စ ဝဒေသိ, ဣဒါနိ ကသ္မာ န ကထေသီ”တိ သန္တဇ္ဇေတွာ ပလာယန္တံ အနုဗန္ဓိ။ သော ပလာယန္တော ဧကိဿာ ဝစ္စကုဋိယာ ပတိ။

မဟာဇနော ကထံ သမုဋ္ဌာပေသိ – “အဇ္ဇ လာလုဒာယီ သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာနာနံ ဂုဏကထာယ ပဝတ္တမာနာယ ဥဿူယန္တော အတ္တနော ဓမ္မကထိကဘာဝံ ပကာသေတွာ မနုဿေဟိ သက္ကာရံ ကတွာ ‘ဓမ္မံ သုဏောမာ’တိ ဝုတ္တော စတုက္ခတ္တုံ အာသနေ နိသီဒိတွာ ကထေတဗ္ဗယုတ္တကံ ကိဉ္စိ အပဿန္တော ‘တွံ အမှာကံ အယျေဟိ သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရေဟိ သဒ္ဓိံ ယုဂဂ္ဂါဟံ ဂဏှာသီ’တိ လေဍ္ဍုဒဏ္ဍာဒီနိ ဂဟေတွာ သန္တဇ္ဇေတွာ ပလာပိယမာနော ဝစ္စကုဋိယာ ပတိတော”တိ။ သတ္ထာ အာဂန္တွာ “ကာယ နုတ္ထ, ဘိက္ခဝေ, ဧတရဟိ ကထာယ သန္နိသိန္နာ”တိ ပုစ္ဆိတွာ “ဣမာယ နာမာ”တိ ဝုတ္တေ “န, ဘိက္ခဝေ, ဣဒါနေဝ, ပုဗ္ဗေပိ ဧသော ဂူထကူပေ နိမုဂ္ဂေယေဝါ”တိ ဝတွာ အတီတံ အာဟရိတွာ –

“စတုပ္ပဒေါ အဟံ သမ္မ၊ တွမ္ပိ သမ္မ စတုပ္ပဒေါ။
ဧဟိ သမ္မ နိဝတ္တဿု၊ ကိံ နု ဘီတော ပလာယသိ။

“အသုစိပူတိလောမောသိ၊ ဒုဂ္ဂန္ဓော ဝါသိ သူကရ။
သစေ ယုဇ္ဈိတုကာမောသိ၊ ဇယံ သမ္မ ဒဒါမိ တေ”တိ။ (ဇာ. ၁.၂.၅-၆) –

ကြမံ **ဇာတကံ** ဝိတ္ထာရေတွာ ကထေသိ။ တအာ သီဟော သာရိပုတ္တော အဟောသိ, သူကရော လာလုဒါယီတိ။ သတ္ထာ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ အာဟရိတွာ, ''ဘိက္ခဝေ, လာလုဒါယိနာ အပ္ပမတ္တကောပိ ဓမ္မော ဥဂ္ဂဟိတော, သဇ္ဈာယံ ပန နေဝ အကာသိ, ကိဉ္စိ ပရိယတ္တိံ ဥဂ္ဂဟေတွာ တသ္မာ အသဇ္ဈာယကရဏံ မလမေတ''တိ ဝတွာ ဣမံ ကထမာဟ –

၂၄၁. ''အသဇ္ဈာယမလာ မန္တာ၊ အနုဋ္ဌာနမလာ ဃရာ။
မလံ ဝဏ္ဏဿ ကောသဇ္ဇံ၊ ပမာဒော ရက္ခတော မလ''န္တိ။

တတ္ထ **အသဇ္ဈာယမလာ** တိ ယာကာစိ ပရိယတ္တိ တ သိပ္ပံ တ ယသ္မာ အသဇ္ဈာယန္တဿ အနနုယုဥ္ဇန္တဿ ဝိနဿတိ တ နိရန္တရံ တ န ဥပဋ္ဌာတိ, တသ္မာ ''အသဇ္ဈာယမလာ မန္တာ''တိ ဝုတ္တံ။ ယသ္မာ ပန ဃရာဝါသံ ဝ သန္တဿ ဥဋ္ဌာယုဋ္ဌာယ ဇိဏ္ဏပဋိသင်္ခရဏာဒီနိ အကရောန္တဿ ဃရံ နာမ ဝိနဿတိ, တသ္မာ **''အနုဋ္ဌာနမလာ ဃရာ''**တိ ဝုတ္တံ။ ယသ္မာ ဂိဟိဿ တ ပဗ္ဗဇိတဿ တ ကောသဇ္ဇဝသေန သရီရပဋိဇဂ္ဂနံ တ ပရိက္ခာရပဋိဇဂ္ဂနံ တ အကရောန္တဿ ကာယော ဒုဗ္ဗဏ္ဏော ဟောတိ, တသ္မာ **''မလံ ဝဏ္ဏဿ ကောသဇ္ဇံ''** န္တိ ဝုတ္တံ။ ယသ္မာ ကတေ ရက္ခန္တဿ ပမာဒဝသေန နိဒ္ဒာယန္တဿ တ ကီဠန္တဿ တ တာ ကတေ အတိတ္ထပက္ခန္ဒနာဒိနာ တ တင်္ဂမိဂစောရာဒိဥပဒ္ဒဝေန တ ပရေသံ သာလိခေတ္တာဒီနိ ဩတရိတွာ ခာဒနဝသေန ဝိနာသံ အာပဇ္ဇန္တိ, သယမ္ပိ ဒဏ္ဍံ တ ပရိဘာသံ တ ဟာပုဏာတိ, ပဗ္ဗဇိတံ တ ပန ဆ ဒွာရာနိ အရက္ခန္တံ ပမာဒဝသေန ကိလေသာ ဩတရိတွာ သာသနာ စာဝေန္တိ, တသ္မာ **''ပမာဒော ရက္ခတော မလ''** န္တိ ဝုတ္တံ။ သော ဟိဿ ဝိနာသာဝဟနေန မလဋ္ဌာနိယတ္တာ မလန္တိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

လာလုဒါယိတ္ထေရဝတ္ထု စတုတ္ထံ။

၅. အညတရကုလပုတ္တဝတ္ထု

မလိတ္ထိယာ ဒုစ္စရိတ န္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဝေဠုဝနေ ဝိဟရန္တော အညတရံ ကုလပုတ္တံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

တဿ ကိရ သမာနဇာတိကံ ကုလကုမာရိကံ အာနေသုံ။ သာ အာနီတဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ အတိစာရိနီ အဟောသိ။ သော ကုလပုတ္တော တဿာ အတိစာရေန လဇ္ဇိတော ကဿစိ သမ္မုခီဘာဝံ ဥပဂန္တုံ အသက္ကောန္တော ဗုဒ္ဓုပဋ္ဌာနာဒီနိ ပစ္ဆိန္ဒိတွာ ကတိပါဟစ္စယေန သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ''ကိံ, ဥပာသက, န ဒိဿသီ''တိ ဝုတ္တေ တမတ္ထံ အာရောစေသိ။ အထ နံ သတ္ထာ, ''ဥပာသက, ပုဗ္ဗေပိ မယာ 'ဣတ္ထိယော နာမ နဒီ အာဒိသဒိသာ, တာသု ပဏ္ဍိတေန ကောဓော န ကာတဗ္ဗော'တိ ဝုတ္တံ, တွံ ပန ဘဝပဋိစ္ဆန္နတ္တာ န သလ္လက္ခေ သီ''တိ ဝတွာ တေန ယာစိတော –

''ယထာ နဒီ စ ပန္ထော စ၊ ပါနာဂာရံ သဘာ ပပါ။
ဧဝံ လောကိတ္ထိယော နာမ၊ ဝေလာ တာသံ န ဝိဇ္ဇတီ''တိ။ (ဇာ. ၁.၁.၆၅; ၁.၁၂.၉) –

ဇာတကံ ဝိတ္ထာရေတွာ, ''ဥပာသက, ဣတ္ထိယာ ဟိ အတိစာရိနီဘာဝေါ မလံ, ဒါနံ ဒေန္တဿ မစ္ဆေရံ မလံ, ဣဓ လောကပရလောကေသု သတ္တာနံ အကုသလကမ္မံ ဝိနာသနတ္ထေန မလံ, အဝိဇ္ဇာ ပန သဗ္ဗမလာနံ ဥတ္တမမလ''န္တိ ဝတွာ ဣမာ ကထာ အဘာသိ –

၂၄၂. ''မလိတ္ထိယာ ဒုစ္စရိတံ၊ မစ္ဆေရံ ဒဒတော မလံ။
မလာ ဝေ ပါပကာ ဓမ္မာ၊ အသ္မိံ လောကေ ပရမှိ စ။

၂၄၃. ''တတော မလာ မလတရံ၊ အဝိဇ္ဇာ ပရမံ မလံ။
ဧတံ မလံ ပဟန္တွာန၊ နိမ္မလာ ဟောထ ဘိက္ခဝေါ''တိ။

တတ္ထ **ဒုစ္စရိတ** န္တိ အတိစာရော။ အတိစာရိနိဥ္ဟိ ဣတ္ထိံ သာမိကောပိ ဂေဟာ နီဟရတိ, မာတာပိတူနံ သန္တိကံ ဂတမ္ပိ "တ္ဝံ ကုလဿ အကရဝဘူတာ, အကိ္တိဟိပိ န ဒဋ္ဌဗ္ဗာ"တိ တံ နီဟရန္တိ။ သာ အနာထာ ဝိစရန္တီ မဟာဒုက္ခံ ပာပုဏာတိ။ တေနဿာ ဒုစ္စရိတံ "မလ"န္တိ ဝုတ္တံ။ **ဒဒတော**တိ အယကဿ။ ယဿ ဟိ ခေတ္တကသနကာလေ "ဣမသ္မိံ ခေတ္တေ သမ္ပန္နေ သလာကဘတ္တာဒီနိ ဒဿာမိ"တိ စိန္တေတွ္ာ နိပ္ဖန္နေ သဿေပိ မစ္ဆေရံ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ဝာ စာဂစိတ္တံ နိဝာရေတိ, သော မစ္ဆေရဝသေန စာဂစိတ္တေ အဝိရူဟန္တေ မနုဿသမ္ပတ္တိံ ဒိဗ္ဗသမ္ပတ္တိံ နိဗ္ဗာနသမ္ပတ္တိန္တိ တိဿော သမ္ပတ္တိယော န လဘတိ။ တေန ဝုတ္တံ – **"မစ္ဆေရံ ဒဒတော မလ"** န္တိ။ သေသေသုပိ ဧသေဝ နယော။ **ပာပကာ ဓမ္မာ** တိ အကုသလဓမ္မာ ပန ဣဓလောကေ စ ပရလောကေ စ မလမေဝ။

တတောတိ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တမလတော။ **မလတရ**န္တိ အတိရေကမလံ တေ ကထေမီတိ အတ္ထော။ **အဝိဇ္ဇာ**တိ အဋ္ဌဝတ္ထုကံ အညာဏမေဝ ပရမံ မလံ။ **ပဟန္တွာန**တိ ဧတံ မလံ ဇဟိတွ္ာ, ဘိက္ခဝေ, တုမှေ နိမ္မလာ ဟောထာတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

အညတရကုလပုတ္တဝတ္ထု ပဥ္စမံ။

၆. စူဠသာရိဝတ္ထု

သုဇီဝန္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော စူဠသာရိံ နာမ သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ သဒ္ဓိဝိဟာရိကံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သော ကိရ ဧကဒိဝသေ ဝေဇ္ဇကမ္မံ ကတွ္ာ ပဏီတဘောဇနံ လဘိတွ္ာ အာဒာယ နိက္ခမန္တော အန္တရာမဂ္ဂေ ထေရံ ဒိသွ္ာ, "ဘန္တေ, ဣဒံ မယာ ဝေဇ္ဇကမ္မံ ကတွ္ာ လဒ္ဓံ, တုမှေ အညတ္ထ ဧဝရူပံ ဘောဇနံ န လဘိဿထ, ဣမံ ဘုဉ္ဇထ, အဟံ တေ ဝေဇ္ဇကမ္မံ ကတွ္ာ နိစ္စကာလံ ဧဝရူပံ အာဟာရံ အာဟရိဿာမီ"တိ အာဟ။ ထေရော တဿ ဝစနံ သုတွ္ာ တုဏှီဘူတောဝ ပက္ကာမိ။ ဘိက္ခူ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ သတ္ထု တမတ္ထံ အာရောစေသုံ။ သတ္ထာ, "ဘိက္ခဝေ, အဟိရိကော နာမ ပဂဗ္ဘော ကာကသဒိသော ဟုတွ္ာ ဧကဝီသတိဝိဓာယ အနေသနာယ ဇီဝန္တော သုခံ ဇီဝတိ, ဟိရိဩတ္တပ္ပသမ္ပန္နော ပန ဒုက္ခံ ဇီဝတီ"တိ ဝတွ္ာ ဣမာ ဂါထာ အဘာသိ –

၂၄၄. "သုဇီဝံ အဟိရိကေန, ကာကသူရေန ဓံသိနာ။
ပက္ခန္ဒိနာ ပဂဗ္ဘေန, သံကိလိဋ္ဌေန ဇီဝိတံ။

၂၄၅. "ဟိရီမတာ စ ဒုဇ္ဇီဝံ, နိစ္စံ သုစိဂဝေသိနာ။
အလီနေနာပ္ပဂဗ္ဘေန, သုဒ္ဓာဇီဝေန ပဿတာ"တိ။

တတ္ထ **အဟိရိကေန**တိ ဆိန္နဟိရောတ္တပ္ပကေန။ ဧဝရူပေန ဟိ အမာတရမေဝ "မာတာ မေ"တိ အပိတာဒယောဧဝ စ "ပိတာ မေ"တိအာဒိနာ နယေန ဝတွ္ာ ဧကဝီသတိဝိဓာယ အနေသနာယ ပတိဋ္ဌာယ သုခေန ဇီဝိတုံ သက္ကာ။ **ကာကသူရေန**တိ သူရကာကသဒိသေန။ ယထာ ဟိ သူရကာကော ကုလဃရေသု ယာဂုအာဒီနိ ဂဏှိတုကာမော ဘိတ္တိအာဒီသု နိသီဒိတွ္ာ အတ္တနော ဩလောကနဘာဝံ ဥတွ္ာ အနောလောကေန္တော ဝိယ အညဝိဟိတကော ဝိယ နိဒ္ဒာယန္တော ဝိယ စ ဟုတွ္ာ မနုဿာနံ ပမာဒံ သလ္လက္ခေတွ္ာ အနုပတိတွ္ာ "သုသူ"တိ ဝဒန္တေသုယေဝ ဘာဇနတော မုခပူရံ ဂဟေတွ္ာ ပလာယတိ, ဧဝမေဝံ အဟိရိကပုဂ္ဂလောပိ ဘိက္ခူဟိ သဒ္ဓိံ ဂာမံ ပဝိသိတွ္ာ ယာဂုဘတ္တဋ္ဌာနာဒီနိ ဝဝတ္ထပေတိ။ တတ္ထ ဘိက္ခူ ပိဏ္ဍာယ စရိတွ္ာ ယာပနမတ္တံ အာဒာယ အာသနသာလံ ဂန္တွာ ပစ္စဝေက္ခန္တာ ယာဂုံ ပိဝိတွ္ာ ကမ္မဋ္ဌာနံ မနသိ ကရောန္တိ သဇ္ဈာယန္တိ အာသနသာလံ သမ္မဇ္ဇန္တိ။ အယံ ပန အကတွ္ာ ကမာဘိမုခေါဝ ဟောတိ။

သော ဟိ ဘိက္ခူဟိ "ပဿထိမ"န္တိ ဩလောကိယမာနောပိ အနောလောကေန္တော ဝိယ အညဝိဟိတော ဝိယ နိဒ္ဒာယန္တော ဝိယ ဂဏ္ဌိကံ ပဋိမုဉ္စန္တော ဝိယ စီဝရံ သံဝိဒဟန္တော ဝိယ ဟုတွ္ာ "အသုကံ နာမ မေ ကမ္မံ အတ္ထီ"တိ

ဝဒန္တော ဥဋ္ဌာယာသနာ ကမံ ပဝိသိတ္ဝာ ဟတော၀ ဝဝတ္ထပိတဂေဟေသု အညတရံ ဂေဟံ ဥပသင်္ကမိတ္ဝာ ဃရမာနုသကေသု ထောကံ ကတဥ္စ ပိဏာယ ဒ္ဓာရေ နိသီဒိတ္ဝာ ကန္ဒန္တေသုပိ ဧကေန ဟတ္ထေန ကတဥ္စ ပဏာမေတ္ဝာ အန္တော ပဝိသတိ။ အထ နံ ဒိသ္ဝာ အကာမကာပိ အာသနေ နိသီဒာပေတ္ဝာ ယာဂုအာဒီသု ယံ အတ္ထိ, တံ ဒေန္တိ။ သော ယာဝဒတ္ထံ ဘုဥ္ဇိတ္ဝာ အဝသေသံ ပတ္တေနာဒာယ ပက္ကမတိ။ အယံ ကာကသူရော နာမ။ ဧဝရူပေန အဟိရိကေန သုဇီဝန္တိ အတ္ထော။

ဓံသိနာတိ "အသုကတ္ထေရော နာမ အပ္ပိစ္ဆော"တိအာဒီနိ ဝဒန္တေသု – "ကိံ ပန မယံ န အပ္ပိစ္ဆာ"တိအာဒိဝစနေန ပရေသံ ဂုဏဓံသနတာယ ဓံသိနာ။ တထာရူပဿ ဝစနံ သုတ္ဝာ "အယမ္ပိ အပ္ပိစ္ဆတာဒိဂုဏေ ယုတ္တော"တိ မညမာနာ မနုဿာ အတဗ္ဗံ မညန္တိ။ သော ပန တတော ပဋ္ဌာယ ဝိညူပုရိသာနံ စိတ္တံ အာရာဓေတုံ အသက္ကောန္တော တမ္ဟာပိ လာဘာ ပရိဟာယတိ။ ဧဝံ ဓံသိပုဂ္ဂလော အတ္တနောပိ ပရဿပိ လာဘံ နာသေတိယေဝ။

ပက္ခန္ဒိနာ တိ ပက္ခန္ဒစာရိနာ။ ပရေသံ ကိစ္စာနိပိ အတ္တနော ကိစ္စာနိ ဝိယ ဒဿေန္တော ဟတော၀ ဘိက္ခူသု စေတိယင်္ဂဏာဒီသု ဝတ္တံ ကတ္ဝာ ကမ္မဋ္ဌာနမနသိကာရေန ထောကံ နိသီဒိတ္ဝာ ဥဋ္ဌာယ ကမံ ပဝိသန္တေသု မုခံ ဓောဝိတ္ဝာ ပဏ္ဍုကာသာဝပရိဒဟနအက္ခိအဥ္ဇနသီသမက္ခနာဒီဟိ အတ္တဘာဝံ မဏ္ဍေတ္ဝာ သမ္မဇ္ဇန္တော ဝိယ ဒွေဝ တယော သမ္မဇ္ဇနိပဟာရေ ဒတ္ဝာ ဒ္ဓာရကောဋ္ဌကာဘိမုခေ ဟောတိ။ မနုဿာ ဟတော၀ "စေတိယံ ဝန္ဒိဿာမ, မာလာပူဇံ ကရိဿာမာ"တိ အာဂတာ တံ ဒိသ္ဝာ "အယံ ဝိဟာရော ဣမံ ဒဟရံ နိဿာယ ပဋိဇဂ္ဂနံ လဘတိ, ဣမံ မာ ပမဇ္ဇိတ္ထာ"တိ ဝတ္ဝာ တဿ အတဗ္ဗံ မညန္တိ။ ဧဝရူပေန ပက္ခန္ဒိနာပိ သုဇီဝံ။ **ပဂဗ္ဘေနာ** တိ ကာယပာဂဗ္ဘိယာဒီဟိ သမန္နာဂတေန။ **သံကိလိဋ္ဌေန ဇီဝိတ** န္တိ ဧဝံ ဇီဝိကံ ကပ္ပေတ္ဝာ ဇီဝန္တေန ဟိ ပုဂ္ဂလေန သံကိလိဋ္ဌေန ဟုတ္ဝာ ဇီဝိတံ နာမ ဟောတိ, တံ ဒုဇ္ဇီဝိတံ ဟပမေတတိ အတ္ထော။

ဟိရီမတာ စာတိ ဟိရောတ္တပ္ပသမ္ပန္နေန ပုဂ္ဂလေန ဒုဇ္ဇီဝံ။ သော ဟိ အမာတာဒယော၀ "မာတာ မေ"တိအာဒီနိ အဝတ္ဝာ အဓမ္မိကေ ပစ္စယေ ဂူထံ ဝိယ ဇိဂုစ္ဆန္တော ဓမ္မေန သမေန ပရိယေသန္တော သပဒာနံ ပိဏ္ဍာယ စရိတ္ဝာ ဇီဝိကံ ကပ္ပေန္တော လူခံ ဇီဝိကံ ဇီဝတီတိ အတ္ထော။ **သုစိဂဝေသိနာ**တိ သုစီနိ ကာယကမ္မာဒီနိ ဂဝေသန္တေန။ **အလီနေနာ** တိ ဇီဝိတဝုတ္တိမနလ္လီနေန။ **သုဒ္ဓာဇီဝေန ပဿတာ** တိ ဧဝရူပေ ဟိ ပုဂ္ဂလော သုဒ္ဓာဇီဝေ နာမ ဟောတိ။ တေန ဧဝံ သုဒ္ဓာဇီဝေန တမေဝ သုဒ္ဓာဇီဝံ သာရတော ပဿတာ လူခဇီဝိတဝသေန ဒုဇ္ဇီဝံ ဟောတီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

စူဠသာရိဝတ္ထု ဆဋ္ဌံ။

၇. ပဥ္စဥပာသကဝတ္ထု

ယော ပါဏန္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ပဥ္စ ဥပာသကေ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

တေသု ဟိ ဧကော ပါဏာတိပါတာဝေရမဏိသိက္ခာပဒမေဝ ရက္ခတိ, ဣတရေ ဣတရာနိ။ တေ ဧကဒိဝသံ "အဟံ ဒုက္ကရံ ကရောမိ, ဒုက္ကရံ ရက္ခာမီ"တိ ဝိဝဒမာနာ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တ္ဝာ ဝန္ဒိတ္ဝာ တမတ္ထံ အာရောစေသုံ။ သတ္ထာ တေသံ ကထံ သုတ္ဝာ ဧကသီလမ္ပိ ကနိဋ္ဌံ အကတ္ဝာ "သဗ္ဗာနေဝ ဒုရက္ခာနီ"တိ ဝတ္ဝာ ဣမာ ကထာ အဘာသိ –

၂၄၆. "ယော ပါဏမတိပါတေတိ, မုသာဝါဒဥ္စ ဘာသတိ။
လောကေ အဒိန္နမာဒိယတိ, ပရဒါရဥ္စ ဂစ္ဆတိ။

၂၄၇. "သုရာမေရယပါနဉ္စ, ယော နရော အနုယုဥ္ဇတိ။
ဣဓေဝ မေသော လောကသ္မိံ, မူလံ ခဏတိ အတ္တနော။

၂၄၈. "ဧဝံ ဘော ပုရိသ ဇာနာဟိ, ပါပဓမ္မာ အသညတာ။

မာ တံ လောဘော အဓမ္မော စ၊ စိရံ ဒုက္ခာယ ရန္ဓယု''န္တိ။

တတ္ထ **ယော ဟဏမတိဟတေတီ**တိ ယော သာဟတ္ထိကာဒီသု ဆသု ပယောဂေသု ကေပယောဂေနာပိ ပရဿ ဇီဝိတိန္ဒ္ရိယံ ဉပစ္ဆိန္ဒတိ။ **မုသာတဒန္တိ** ပရေသံ အတ္ထဘဉ္ဇနကံ မုသာတဒဥ ဘာသတိ။ **လောကေ အဒိန္နမာဒိယတီ**တိ ဣမသ္မိံ သတ္တလောကေ ထေယ္ယာဝဟာရာဒီသု ဧကေနပိ အဝဟာရေန ပရပရိဂ္ဂဟိတံ အာဒိယတိ။ **ပရအရဉ္စ ဂစ္ဆတီ**တိ ပရဿ ရက္ခိတဂေပိတေသု ဘဏ္ဍေသု အပရဇ္ဈန္တော ဉပ္ပထစာရံ စရတိ။ **သုရာမေရယဟာနန္တိ** ယဿ က ဿစိ သုရာယ စေဝ မေရယဿ စ ပာနံ။ **အနုယုဉ္စတီ** တိ သေဝတိ ဗဟုလီကရောတိ။ **မူလံ ခဏတီ**တိ တိဋ္ဌတု ပရလောကော, သော ပန ပုဂ္ဂလော ဣဓ လောကသ္မိံယေဝ ယေန ခေတ္တဝတ္ထုအာဒိနာ မူလေန ပတိဋ္ဌပေယ္ယ, တမ္ပိ အဋ္ဌပေတ္တ တ တ ဝိဿဇ္ဇေတ္တ တ သုရံ ပိဝန္တော အတ္တနော မူလံ ခဏတိ, အနာထော ကပဏော ဟုတ္တ ဝိစရတိ။ **ဧဝံ, ဘောတိ** ပဉ္စဒုဿီလ္လကမ္မကာရကံ ပုဂ္ဂလံ အာလပတိ။ **ဟပဓမ္မာ** တိ လာမကဓမ္မာ။ **အသညတာ**တိ ကာယသညတာဒိရဟိတာ။ အစေတသာတိပိ ဟဌော, အစိတ္တကာတိ အတ္တော။ **လောဘော အဓမ္မော စာ** တိ လောဘော စေဝ ဒေသော စ။ ဉဘယ မ္ပိ ဟေတံ အကုသလမေဝ။ **စိရံ ဒုက္ခာယ ရန္ဓယု** န္တိ စိရကာလံ နိရယဒုက္ခာဒီနံ အတ္ထာယ တံ ဧတေ ဓမ္မာ မာ ရန္ဓေန္တု မာ မတ္တေန္တူတိ အတ္တော။

ဒေသနာဝသာနေ တေ ပဉ္စ ဉပာသကာ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိံသု, သမ္ပတ္တာနမ္ပိ သာတ္တိကာ ဓမ္မဒေသနာ အဟောသီတိ။

ပဉ္စဉပာသကဝတ္ထု သတ္တမံ။

၈. တိဿဒဟရဝတ္ထု

ဒဒာတိ ဝေတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော တိဿဒဟရံ နာမ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သော ကိရ အနာထပိဏ္ဍိကဿ ဂဟပတိနော ဝိသာခာယ ဉပာသိကာယာတိ ပဉ္စန္နံ အရိယသာဝကကောဋီနံ အနံ နိန္ဒန္တော ဝိစရိ, အသဒိသဒာနမ္ပိ နိန္ဒိယေဝ။ တေသံ တေသံ အနဂ္ဂေ သီတလံ လဘိတ္တ "သီတလ"န္တိ နိန္ဒိ, ဉဏှံ လဘိတ္တ "ဉဏှ"န္တိ နိန္ဒိ။ အပ္ပံ ဒေန္တေပိ "ကိံ ဣမေ အပ္ပမတ္တကံ ဒေန္တီ"တိ နိန္ဒိ, ဗဟုံ ဒေန္တေပိ "ဣမေသံ ဂေဟေ ဌပနဋ္ဌာနံ မညေ နတ္ထိ, နနု နာမ ဘိက္ခူနံ ယာပနမတ္တံ အတဗ္ဗံ, ဧတ္တကံ ယာဂုဘတ္တံ နိရတ္ထကမေဝ ဝိဿဇ္ဇေတီ"တိ နိန္ဒိ။ အတ္တနော ပန ဉာတကေ အာရဗ္ဘ "အဟော အမ္ဟာကံ ဉာတကာနံ ဂေဟံ စတူဟိ ဒိသာဟိ အာဂတာဂတာနံ ဘိက္ခူနံ ဩပါနဘူတ"န္တိအာဒီနိ ဝတ္တ ပသံသံ ပဝတ္တေသိ။ သော ပနေကဿ ဒောတရိကဿ ပုတ္တော ဇနပဒံ ဝိစရန္တေဟိ ဝဍ္ဍကီဟိ သဒ္ဓိံ ဝိစရန္တော သာဝတ္ထိံ ပတ္တ ပဗ္ဗဇိတော။ အထ နံ ဘိက္ခူ ဧဝံ မနုဿာနံ အနာဒီနိ နိန္ဒန္တံ ဒိသွာ "ပရိဂ္ဂဏှိဿာမ န"န္တိ စိန္တေတ္တ, "အာဝုသော, တဝ ဉာတကာ ကဟံ ဝသန္တီ"တိ ပုစ္ဆိတ္တ "အသုက ကမေ နာမာ"တိ သုတ္တတဝ ကတိပယေ ဒဟရေ ပေသေသုံ။ တေ တတ္ထ ဂန္တ္တ ကမတသိကေဟိ အာသနသာလာယ နိသီဒပေတ္တ ကတသက္ကာရာ ပုစ္ဆိံသု – "ဣမမ္ဟာ ကမာ နိက္ခမိတ္တ ပဗ္ဗဇိတော တိဿော နာမ ဒဟရော အတ္ထိ။ တဿ ကတမေ ဉာတကာ"တိ? မနုဿာ "ဣဓ ကုလဂေဟတော နိက္ခမိတ္တ ပဗ္ဗဇိတအရကော နတ္ထိ, ကိံ နု ခော ဣမေ ဝဒန္တီ"တိ စိန္တေတ္တ, "ဘန္တေ, ဧကော ဒောတရိကပုတ္တော ဝဍ္ဍကီဟိ သဒ္ဓိံ ဝိစရိတ္တ ပဗ္ဗဇိတောတိ သုဏောမ, တံ သန္ဓာယ ဝဒေထ မညေ"တိ အာဟံသု။ ဒဟရဘိက္ခူ တိဿဿ တတ္ထ ဣဿရဉာတကာနံ အဘာဝံ ဉ တ္တ သာဝတ္ထိံ ဂန္တ္တ "အကာရဏမေဝ, ဘန္တေ, တိဿော ဝိလပန္တော ဝိစရတီ"တိ တံ ပဝတ္တိံ ဘိက္ခူနံ အာရောစေသုံ။ ဘိက္ခူပိ တံ တထာဂတဿ အာရောစေသုံ။

သတ္ထာ "န, ဘိက္ခဝေ, ဣဒါနေဝ ဝိကတ္ထေန္တော ဝိစရတိ, ပုဗ္ဗေပိ ဝိကတ္ထကောဝ အဟောသီ"တိ ဝတ္တ ဘိက္ခူဟိ ယာစိတော အတီတံ အာဟရိတ္တ –

> "ဗဟုမ္ပိ သော ဝိကတ္ထေယျ၊ အညံ ဇနပဒံ ဂတော။
> အန္ဝာဂန္တ္တာန ဒူသေယျ၊ ဘုဉ္စ ဘောဂေ ကဋ္ဌဟာရကာ"တိ။ (ဇာ. ၁.၁.၁၂၅) –

ဣမံ **ကဏ္ဍဟာဇာတကံ** ဝိတ္ထာရေတွာ, “ဘိက္ခဝေ, ယော ဟိ ပုဂ္ဂလော ပရေဟိ အပ္ပကေ တ ဗဟုကေ တ လူခေ တ ပဏီတေ တ ဒိန္နေ အညေသံ တ ဒတွာ အတ္တနော အဒိန္နေ မင်္ကု ဟောတိ, တဿ ဈာနံ တ ဝိပဿနံ တ မဂ္ဂဖလာဒီနိ တ န ဥပ္ပဇ္ဇန္တီ”တိ ဝတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမာ ကထာ အဘာသိ –

၂၄၉. “ဒဒါတိ ဝေ ယထာသဒ္ဓံ၊ ယထာပသာဒနံ ဇနော။
တတ္ထ ယော စ မင်္ကု ဟောတိ၊ ပရေသံ ပါနဘောဇနေ။
န သော ဒိဝါ ဝါ ရတ္တိံ ဝါ၊ သမာဓိမဓိဂစ္ဆတိ။

၂၅၀. “ယဿ စေတံ သမုစ္ဆိန္နံ၊ မူလဃစ္စံ သမူဟတံ။
သ ဝေ ဒိဝါ ဝါ ရတ္တိံ ဝါ၊ သမာဓိမဓိဂစ္ဆတီ”တိ။

တတ္ထ **ဒဒါတိ ဝေ ယထာသဒ္ဓ** န္တိ လူခပဏီတာဒီသု ယံကိဉ္စိ ဒေန္တော ဇနော ယထာသဒ္ဓံ အတ္တနော သဒ္ဓာနုရူပမေဝ ဒေတိ။ **ယထာပသာဒန**န္တိ ထေရနဝါဒီသု စဿ ယသ္မိံ ယသ္မိံ ပသာဒော ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တဿ ဒေန္တော ယထာပသာဒနံ အတ္တနော ပသာဒါနုရူပမေဝ ဒေတိ။ **တတ္ထာ** တိ တသ္မိံ ပရဿ ဒါနေ “မယာ အပ္ပံ ဝါ လဒ္ဓံ, လူခံ ဝါ လဒ္ဓ”န္တိ မင်္ကုဘာဝံ အာပဇ္ဇတိ။ **သမာဓိ**န္တိ သော ပုဂ္ဂလော ဒိဝါ ဝါ ရတ္တိံ ဝါ ဥပစာရပ္ပနာဝသေန ဝါ မဂ္ဂဖလဝသေန ဝါ သမာဓိံ နာဓိဂစ္ဆတိ။ **ယဿ စေတ** န္တိ ယဿ ပုဂ္ဂလဿ ဧတံ ဧကေသု ဌာနေသု မင်္ကုဘာဝသင်္ခါတံ အကုသလံ သမုစ္ဆိန္နံ မူလဃစ္စံ ကတွာ အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏေန သမူဟတံ, သော ဝုတ္တပ္ပကာရံ သမာဓိံ အဓိဂစ္ဆတီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပါပုဏိံသူတိ။

တိဿဒဟရဝဂ္ဂေါ အဋ္ဌမော။

၉. ပဉ္စုပဟာသကဝဂ္ဂေါ

နတ္ထိ ရာဂသမော အဂ္ဂီ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ပဉ္စ ဥပါသကေ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

တေ ကိရ ဓမ္မံ သောတုကာမာ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိံသု။ ဗုဒ္ဓါနဉ္စ “အယံ ခတ္တိယော, အယံ ဗြာဟ္မဏော, အယံ အဍ္ဎော, အယံ ဒုဂ္ဂတော, ဣမဿ ဥဠာရံ ကတွာ ဓမ္မံ ဒေသေဿာမိ, ဣမဿ နော”တိ စိတ္တံ န ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ယံကိဉ္စိ အာရဗ္ဘ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဓမ္မဂါရဝံ ပုရက္ခတွာ အာကာသဂင်္ဂံ ဩတာရေန္တော ဝိယ ဒေသေတိ။ ဧဝံ ဒေသေန္တဿ ပန တထာဂတဿ သန္တိကေ နိသိန္နာနံ တေသံ ဧကော နိသိန္နကောဝ နိဒ္ဒါယိ, ဧကော အင်္ဂုလိယာ ဘူမိံ လိခန္တော နိသီဒိ, ဧကော ဧကံ ရုက္ခံ စာလေန္တော နိသီဒိ, ဧကော အာကာသံ ဥလ္လောကေန္တော နိသီဒိ, ဧကော ပန သက္ကစ္စံ ဓမ္မံ အဿောသိ။

အာနန္ဒတ္ထေရော သတ္ထာရံ ဗီဇယမာနော တေသံ အာကာရံ ဩလောကေန္တော သတ္ထာရံ အာဟ – “ဘန္တေ, တုမှေဟ ဣမေသံ မဟာမေဃဂဇ္ဇိတံ ဂဇ္ဇန္တော ဝိယ ဓမ္မံ ဒေသေထ, ဧတေ ပန တုမှေဟသုပိ ဓမ္မံ ကထေန္တေသု ဣဒဉ္စိဒဉ္စ ကရောန္တာ နိသိန္နာ”တိ။ “အာနန္ဒ, တွံ ဧတေ န ဇာနာသီ”တိ? “အာမ, န ဇာနာမိ, ဘန္တေ”တိ။ ဧတေသု ဟိ ယော ဧသ နိဒ္ဒါယန္တော နိသိန္နော, ဧသ ပဉ္စ ဇာတိသတာနိ သပ္ပယောနိယံ နိဗ္ဗတ္တိတွာ ဘောဂေသု သီသံ ဌပေတွာ နိဒ္ဒာယိ, ဣဒါနိပိဿ နိဒ္ဒါယ တိတ္တိ နတ္ထိ, နာဿ ကဏ္ဏံ မမ သဒ္ဒော ပဝိသတီတိ။ ကိံ ပန, ဘန္တေ, ပဋိပာဋိယာ ကထေထ, ဥဒါဟု အန္တရန္တရာတိ။ အာနန္ဒ, ဧတဿ ဟိ ကာလေန မနုဿတ္တံ, ကာလေန ဒေဝတ္တံ, ကာလေန နာဂတ္တန္တိ ဧဝံ အန္တရန္တရာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တဿ ဥပပတ္တိယော သဗ္ဗညုတညာဏေနာပိ န သက္ကာ ပရိစ္ဆိန္ဒိတုံ။ ပဋိပာဋိယာ ပနေသ ပဉ္စ ဇာတိသတာနိ နာဂယောနိယံ နိဗ္ဗတ္တိတွာ နိဒ္ဒါယန္တောပိ နိဒ္ဒါယ အတိတ္တောယေဝ။ အင်္ဂုလိယာ ဘူမိံ လိခန္တော နိသိန္နပုရိသောပိ ပဉ္စ ဇာတိသတာနိ ဂဏ္ဍုပ္ပါဒယောနိယံ နိဗ္ဗတ္တိတွာ ဘူမိံ ခဏိ, ဣဒါနိပိ ဘူမိံ ခဏန္တောဝ မမ သဒ္ဒံ န သုဏာတိ။ ဧသ ရုက္ခံ စာလေန္တော နိသိန္နပုရိသောပိ ပဋိပာဋိယာ ပဉ္စ ဇာတိသတာနိ မက္ကဋယောနိယံ နိဗ္ဗတ္တိ, ဣဒါနိပိ ပုဗ္ဗာစိဏ္ဏဝသေန ရုက္ခံ စာလေတိယေဝ, နာဿ ကဏ္ဏံ မမ သဒ္ဒော ပဝိသတိ။ ဧသ အာကာ

သံ ဥလ္လောကေတွာ နိသိန္နပုရိသောပိ ပဉ္စ ဇာတိသတာနိ နက္ခတ္တပာဌကော ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိ, ဣဒါနိ ပုဗ္ဗာစိဏ္ဏဝသေန အဇ္ဇာပိ အာကာသမေဝ ဥလ္လောကေတိ, နာဿ ကဏ္ဏံ မမ သဒ္ဒော ပဝိသတိ။ သော သက္ကစ္စံ ဓမ္မံ သုဏန္တော နိသိန္နပုရိသော ပန ပဋိပါဋိယာ ပဉ္စ ဇာတိသတာနိ တိဏ္ဏံ ဝေဒါနံ ပါရဂူ မန္တဇ္ဈာယကဗြာဟ္မဏော ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိ, ဣဒါနိပိ မန္တံ သံသန္ဒေန္တော ဝိယ သက္ကစ္စံ သုဏာတီတိ။

“ဘန္တေ, တုမှာကံ ဓမ္မဒေသနာ ဆဝိအာဒီနိ ဆိန္ဒိတွာ အဋ္ဌိမိဉ္ဇံ အာဟစ္စ တိဋ္ဌတိ, ကသ္မာ ဣမေ တုမှေသုပိ ဓမ္မံ ဒေသေန္တေသု သက္ကစ္စံ န သုဏန္တီ”တိ? “အာနန္ဒ, မမ ဓမ္မော သုဿဝနီယောတိ သညံ ကရောသိ မညေ”တိ။ “ကိံ ပန, ဘန္တေ, ဒုဿဝနီယော”တိ? “အာမ, အာနန္ဒာ”တိ။ “ကသ္မာ, ဘန္တေ”တိ ? “အာနန္ဒ, ဗုဒ္ဓေါတိ ဝါ ဓမ္မောတိ ဝါ သင်္ဃောတိ ဝါ ပဒံ ဣမေဟိ သတ္တေဟိ အနေကေသုပိ ကပ္ပကောဋိသတသဟဿေသု အသုတပုဗ္ဗံ။ ယသ္မာ ဣမံ ဓမ္မံ သောတုံ န သက္ကောန္တာ အနမတဂ္ဂေ သံသာရေ ဣမေ သတ္တာ အနေကဝိဟိတံ တိရစ္ဆာနကထံယေဝ သုဏန္တာ အာဂတာ, တသ္မာ သုရာပာနကေဠိမဏ္ဍလာဒီသု ဂါယန္တာ နစ္စန္တာ ဝိစရန္တိ, ဓမ္မံ သောတုံ န သက္ကောန္တီ”တိ။ “ကိံ နိဿာယ ပနေတေ န သက္ကောန္တိ, ဘန္တေ”တိ?

အထဿ သတ္ထာ, “အာနန္ဒ, ရာဂံ နိဿာယ ဒေါသံ နိဿာယ မောဟံ နိဿာယ တဏှံ နိဿာယ န သက္ကောန္တိ။ ရာဂဂ္ဂိသဒိသော အဂ္ဂိ နာမ နတ္ထိ, သော ဆာရိကမ္ပိ အဝသေသေတွာ သတ္တေ ဒဟတိ။ ကိဉ္စာပိ သတ္တသူရိယပါတုဘာဝံ နိဿာယ ဥပ္ပန္နော ကပ္ပဝိနာသကော အဂ္ဂိပိ ကိဉ္စိ အနဝသေသေတွာဝ လောကံ ဒဟတိ, သော ပန အဂ္ဂိ ကဒါစိယေဝ ဒဟတိ။ ရာဂဂ္ဂိနော အဒဟနကာလော နာမ နတ္ထိ, တသ္မာ ရာဂသမော ဝါ အဂ္ဂိ ဒေါသသမော ဝါ ဂဟော မောဟသမံ ဝါ ဇာလံ တဏှာသမာ ဝါ နဒီ နာမ နတ္ထီ”တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၂၅၁. “နတ္ထိ ရာဂသမော အဂ္ဂိ၊ နတ္ထိ ဒေါသသမော ဂဟော။
နတ္ထိ မောဟသမံ ဇာလံ၊ နတ္ထိ တဏှာသမာ နဒီ”တိ။

တတ္ထ **ရာဂသမော**တိ ဓူမာဒီသု ကိဉ္စိ အဒဿေတွာ အန္တောယေဝ ဥဋ္ဌာယ ဈာပနဝသေန ရာဂေန သမော အဂ္ဂိ နာမ နတ္ထိ။ **ဒေါသသမော**တိ ယက္ခဂ္ဂဟအဇဂရဂ္ဂဟကုမ္ဘီလဂ္ဂဟာဒယော ဧကသ္မိံယေဝ အတ္တဘာဝေ ဂဏှိတုံ သက္ကောန္တိ, ဒေါသဂ္ဂဟော ပန သဗ္ဗတ္ထ ဧကန္တမေဝ ဂဏှာတီတိ ဒေါသေန သမော ဂဟော နာမ နတ္ထိ။ **မောဟသမ**န္တိ ဩနန္ဓနပရိယောနန္ဓနဋ္ဌေန ပန မောဟသမံ ဇာလံ နာမ နတ္ထိ။ **တဏှာသမာ**တိ ဂင်္ဂါဒီနံ နဒီနံ ပုဏ္ဏကာလောပိ ဦနကာလောပိ သုက္ခကာလောပိ ပညာယတိ, တဏှာယ ပန ပုဏ္ဏကာလော ဝါ သုက္ခကာလော ဝါ နတ္ထိ, နိစ္စံ ဦနာဝ ပညာယတီတိ ဒုပ္ပူရဏဋ္ဌေန တဏှာယ သမာ နဒီ နာမ နတ္ထီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ သက္ကစ္စံ ဓမ္မံ သုဏန္တော ဥပါသကော သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိ, သမ္ပတ္တာနမ္ပိ သာတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ အဟောသီတိ။

ပဉ္စဥပါသကဝတ္ထု နဝမံ။

၁၀. မေဏ္ဍကသေဋ္ဌိဝတ္ထု

သုဒဿံ ဝဇ္ဇန္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဘဒ္ဒိယနဂရံ နိဿာယ ဇာတိယာဝနေ ဝိဟရန္တော မေဏ္ဍကသေဋ္ဌိံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သတ္ထာ ကိရ အင်္ဂုတ္တရာပေသု စာရိကံ စရန္တော မေဏ္ဍကသေဋ္ဌိနော စ, ဘရိယာယ စဿ စန္ဒပဒုမာယ, ပုတ္တဿ စ ဓနဉ္စယသေဋ္ဌိနော, သုဏိသာယ စ သုမနဒေဝိယာ, နတ္တာယ စဿ ဝိသာခါယ, ဒါသဿ စ ပုဏ္ဏဿာတိ ဣမေသံ သောတာပတ္တိဖလူပနိဿယံ ဒိသွာ ဘဒ္ဒိယနဂရံ ဂန္တွာ ဇာတိယာဝနေ ဝိဟာသိ။ မေဏ္ဍကသေဋ္ဌိ သတ္ထု အာဂမနံ အဿောသိ။ ကသ္မာ ပနေသ မေဏ္ဍကသေဋ္ဌိ နာမ ဇာတောတိ? တဿ ကိရ ပစ္ဆိမဂေဟေ အဋ္ဌကရီသမတ္တေ ဌာနေ ဟတ္ထိအဿဥသဘပမာဏာ သုဝဏ္ဏမေဏ္ဍကာ ပထဝိံ ဘိန္ဒိတွာ ပိဋ္ဌိယာ ပိဋ္ဌိံ ပဟရမာနာ ဥဋ္ဌဟိံသု။ တေသံ မုခေသု ပဉ္စဝဏ္ဏာနံ သုတ္တာနံ ဂေဏ္ဍုကာ ပက္ခိတ္တာ ဟောန္တိ။ သပ္ပိတေလမဓုဖာဏိတာဒီဟိ ဝါ ဝ

တ္ထစ္ဆာဒနဟိရညသုဝဏ္ဏာဒီဟိ ဝါ အတ္ထေ သတိ တေသံ မုခတော ဂေဏ္ဍုကေ အပနေန္တိ, ကေသ္သာပိ မေဏ္ဍကဿ မုခတော ဇမ္ဗုဒီပဝါသီနံ ပဟောနကံ သပ္ပိတေလမဓုဖာဏိတဝတ္ထစ္ဆာဒနဟိရညသုဝဏ္ဏံ နိက္ခမတိ။ တတော ပဉ္စာယ မေဏ္ဍကသေဋ္ဌီတိ ပညာယိ။

ကိံ ပနဿ ပုဗ္ဗကမ္မန္တိ? ဝိပဿီဗုဒ္ဓကာလေ ကိရ ဧသ အဝရောဇဿ နာမ ကုဋုမ္ဗိကဿ ဘာဂိနေယျော မာတုလေန သမာနနာမော အဝရောဇော နာမ အဟောသိ။ အထဿ မာတုလော သတ္ထု ဂန္ဓကုဋိံ ကာတုံ အာရဘိ။ သော တဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ, "မာတုလ, ဥဘောပိ သဟေဝ ကရောမာ"တိ ဝတွာ "အဟံ အညေဟိ သဒ္ဓိံ အသာဓာရဏံ ကတွာ ဧကကောဝ ကရိဿာမီ"တိ တေန ပန ပဋိက္ခိတ္တကာလေ "ဣမသ္မိံ ဌာနေ ဂန္ဓကုဋိယာ ကတာယ ဣမသ္မိံ နာမ ဌာနေ ကုဋ္ဋရသာလံ နာမ လဒ္ဓုံ ဝဋ္ဋတီ"တိ စိန္တေတွာ အရညတော ဒဗ္ဗသမ္ဘာရေ အာဟရာပေတွာ ဧကံ ထမ္ဘံ သုဝဏ္ဏခစိတံ, ဧကံ ရဇတခစိတံ, ဧကံ မဏိခစိတံ, ဧကံ သတ္တရတနခစိတန္တိ ဧဝံ တုလာသင်္ဃာတဒွါရကဝါဋဝါတပါနဂေါပါနသိဆဒနိဋ္ဌကာ သဗ္ဗာပိ သုဝဏ္ဏာဒိခစိတာဝ ကာရေတွာ ဂန္ဓကုဋိယာ သမ္မုခဋ္ဌာနေ တထာဂတဿ သတ္တရတနမယံ ကုဋ္ဋရသာလံ ကာရေသိ။ တဿာ ဥပရိ ဃနရတ္တသုဝဏ္ဏမယာ ကမ္ဗလာ ပဝါဠမယာ သိခရထူပိကာယော အဟေသုံ။ ကုဋ္ဋရသာလာယ မဇ္ဈေ ဌာနေ ရတနမဏ္ဍပံ ကာရေတွာ ဓမ္မာသနံ ပတိဋ္ဌာပေသိ။ တဿ ဃနရတ္တသုဝဏ္ဏမယာ ပါဒါ အဟေသုံ, တထာ စတဿော အဋနိယော။ စတ္တာရော ပန သုဝဏ္ဏမေဏ္ဍကေ ကာရာပေတွာ အာသနဿ စတုန္နံ ပါဒါနံ ဟေဋ္ဌာ ဌပေသိ, ဒွေ မေဏ္ဍကေ ကာရာပေတွာ ပါဒပီဌကာယ ဟေဋ္ဌာ ဌပေသိ, ဆ သုဝဏ္ဏမေဏ္ဍကေ ကာရာပေတွာ မဏ္ဍပံ ပရိက္ခိပေန္တော ဌပေသိ။ ဓမ္မာသနံ ပဌမံ သုတ္တမယေဟိ ရဇ္ဇုကေဟိ ဝါယာပေတွာ မဇ္ဈေ သုဝဏ္ဏသုတ္တမယေဟိ ဥပရိ မုတ္တမယေဟိ သုတ္တေဟိ ဝါယာပေသိ။ တဿ စန္ဒနမယော အပဿယော အဟောသိ။ ဧဝံ ကုဋ္ဋရသာလံ နိဋ္ဌာပေတွာ သာလာမဟံ ကရောန္တော အဋ္ဌသဋ္ဌိဟိ ဘိက္ခုသတသဟဿေဟိ သဒ္ဓိံ သတ္ထာရံ နိမန္တေတွာ စတ္တာရော မာသေ ဒါနံ ဒတွာ ဩသာနဒိဝသေ တိစီဝရံ အဒါသိ။ တတ္ထ သင်္ဃနဝကဿ သတသဟဿဂ္ဃနိကံ ပာပုဏိ။

ဧဝံ ဝိပဿီဗုဒ္ဓကာလေ ပုညကမ္မံ ကတွာ တတော စုတော ဒေဝေသု စ မနုဿေသု စ သံသရန္တော ဣမသ္မိံ ဘဒ္ဒကပ္ပေ ဗာရာဏသိယံ မဟာဘောဂကုလေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ ဗာရာဏသိသေဋ္ဌိ နာမ အဟောသိ။ သော ဧကဒိဝသံ ရာဇူပဋ္ဌာနံ ဂစ္ဆန္တော ပုရောဟိတံ ဒိသွာ "ကိံ, အာစရိယ, နက္ခတ္တမုဟုတ္တံ, ဥပဓာရေထာ"တိ အာဟ။ အာမ, ဥပဓာရေမိ, ကိံ အညံ အမှာကံ ကမ္မန္တိ။ တေန ဟိ ကီဒိသံ ဇနပဒစာရိတ္တန္တိ? ဧကံ ဘယံ ဘဝိဿတီတိ။ ကိံ ဘယံ နာမာတိ? ဆာတကဘယံ သေဋ္ဌီတိ။ ကဒါ ဘဝိဿတီတိ? ဣတော တိဏ္ဏံ သံဝစ္ဆရာနံ အစ္စယေနာတိ။ တံ သုတွာ သေဋ္ဌိ ဗဟုံ ကသိကမ္မံ ကာရေတွာ ဂေဟေ ဝိဇ္ဇမာနဓနေနာပိ ဓညမေဝ ဂဟေတွာ အဍ္ဎတေရသာနိ ကောဋ္ဌသတာနိ ကာရေတွာ သဗ္ဗကောဋ္ဌကေ ဝီဟီဟိ ပရိပူရေသိ။ ကောဋ္ဌေသု အပ္ပဟောန္တေသု စာဋိအာဒီနိ ပူရေတွာ အဝသေသံ ဘူမိယံ အာဝါဋေ ကတွာ နိခဏိ။ နိခဏနာဝသေသံ မတ္တိကာယ သဒ္ဓိံ မဒ္ဒိတွာ ဘိတ္တိယော လိမ္ပာပေသိ။

သော အပရေန သမယေန ဆာတကဘယေ သမ္ပတ္တေ ယထာနိက္ခိတ္တံ ဓညံ ပရိဘုဉ္ဇန္တော ကောဋ္ဌေသု စ စာဋိအာဒီသု စ နိက္ခိတ္တဓညေ ပရိက္ခီဏေ ပရိဇနံ ပက္ကောသာပေတွာ အာဟ – "ဂစ္ဆထ, တာတာ, ပဗ္ဗတပါဒံ ပဝိသိတွာ ဇီဝန္တာ သုဘိက္ခကာလေ မမ သန္တိကံ အာဂန္တုကာမာ အာဂစ္ဆထ, အနာဂန္တုကာမာ တတ္ထေဝ ဇီဝထာ"တိ။ တေ ရောဒမာနာ အဿုမုခါ ဟုတွာ သေဋ္ဌိံ ဝန္ဒိတွာ ခမာပေတွာ သတ္တာဟံ နိသီဒိတွာ တထာ အကံသု။ တဿ ပန သန္တိကေ ဝေယျာဝစ္စကရော ဧကောဝ ပုဏ္ဏော နာမ ဒါသော ဩဟီယိ, တေန သဒ္ဓိံ သေဋ္ဌိဇာယာ သေဋ္ဌိပုတ္တော သေဋ္ဌိသုဏိသာတိ ပဉ္စေဝ ဇနာ အဟေသုံ။ တေ ဘူမိယံ အာဝါဋေသု နိဟိတဓညေပိ ပရိက္ခီဏေ ဘိတ္တိမတ္တိကံ ပါတေတွာ တေမေတွာ တတော လဒ္ဓဓညေန ယာပယိံသု။ အထဿ ဇာယာ ဆာတကေ အဝတ္ထရန္တေ မတ္တိကာယ ခီယမာနာယ ဘိတ္တိပါဒေသု အဝသိဋ္ဌမတ္တိကံ ပါတေတွာ တေမေတွာ အဍ္ဎာဠှကမတ္တံ ဝီဟိံ လဘိတွာ ကောဋ္ဋေတွာ ဧကံ တဏ္ဍုလနာဠိံ ဂဟေတွာ "ဆာတကကာလေ စောရာ ဗဟူ ဟောန္တီ"တိ စောရဘယေန ဧကသ္မိံ ကုဋ္ဋေ ပက္ခိပိတွာ ပိဒဟိတွာ ဘူမိယံ နိခဏိတွာ ဌပေသိ။ အထ နံ သေဋ္ဌိ ရာဇူပဋ္ဌာနတော အာဂန္တွာ အာဟ – "ဘဒ္ဒေ, ဆာတောမှိ, အတ္ထိ ကိဉ္စီ"တိ။ သာ ဝိဇ္ဇမာနံ "နတ္ထီ"တိ အဝတွာ "ဧကာ တဏ္ဍုလနာဠိ အတ္ထီ"တိ အာဟ။ "ကဟံ သာ"တိ? "စောရဘယေန မေ နိခဏိတွာ ဌပိတာ"တိ။ "တေန ဟိ နံ ဥဒ္ဓရိတွာ ကိဉ္စိ ပစာဟီ"တိ။ "သစေ ယာဂုံ ပစိဿာမိ, ဒွေဝ ဝါရေ လဘိဿတိ။ သစေ ဘတ္တံ ပစိဿာမိ, ဧကဝါရမေဝ လဘိဿတိ, ကိံ ပစာမိ,

သာမိ”တိ အာဟ။ “အမှာကံ အညော ပစ္စယော နတ္ထိ, ဘတ္တံ ဘုဉ္ဇိတွာ မရိဿာမ, ဘတ္တမေဝ ပစာဟီ”တိ။ သာ ဘတ္တံ ပစိတွာ ပဉ္စ ကောဋ္ဌာသေ ကတွာ သေဋ္ဌိနော ကောဋ္ဌာသံ ဝဍ္ဎေတွာ ပုရတော ဌပေသိ။

တသ္မိံ ခဏေ ဂန္ဓမာဒနပဗ္ဗတေ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ သမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌာတိ။ အညေသံ သမာပတ္တိယံ ကိရ သမာပတ္တိဗလေန ဇိဃစ္ဆာ န ဗာဓတိ။ သမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌိတာနံ ပန ဗလဝတီ ဟုတွာ ဥဒရပဋလံ ဍယှန္တီ ဝိယ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တသ္မာ တေ လဘနဋ္ဌာနံ ဩလောကေတွာ ဂစ္ဆန္တိ။ တံ ဒိဝသဉ္စ တေသံ ဒါနံ ဒတွာ သေနာပတိဋ္ဌာနာဒီသု အညတရသမ္ပတ္တိံ လဘန္တိ။ တသ္မာ သောပိ ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ဩလောကေန္တော “သကလဇမ္ဗုဒီပေ ဆာတကဘယံ ဥပ္ပန္နံ, သေဋ္ဌိဂေဟေ စ ပဉ္စန္နံ ဇနာနံ နာဠိကောဒနမတ္တံ ပက္ကံ, သဒ္ဓါ နု ခေါ ဧတေ, သက္ခိဿန္တိ ဝါ မမ သင်္ဂဟံ ကာတု”န္တိ တေသံ သဒ္ဓါဘာဝဉ္စ သင်္ဂဟံ ကာတုံ သမတ္ထဘာဝဉ္စ ဒိသွာ ပတ္တစီဝရမာဒါယ မဟာသေဋ္ဌိဿ ပုရတော ဒွါရေ ဌိတမေဝ အတ္တာနံ ဒဿေသိ။ သော တံ ဒိသွာ ပသန္နစိတ္တော “ပုဗ္ဗေပိ မယာ ဒါနဿ အဒိန္နတ္တာ ဧဝရူပံ ဆာတကံ ဒိဋ္ဌံ, ဣဒံ ခေါ ပန ဘတ္တံ မံ ဧကဒိဝသမေဝ ရက္ခေယျ။ အယျဿ ပန ဒိန္နံ အနေကာသု ကပ္ပကောဋီသု မမ ဟိတသုခါဝဟံ ဘဝိဿတီ”တိ တံ ဘတ္တပါတိံ အပနေတွာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓံ ဥပသင်္ကမိတွာ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန ဝန္ဒိတွာ ဂေဟံ ပဝေသေတွာ အာသနေ နိသီဒါပေတွာ ပါဒေ ဓောဝိတွာ သုဝဏ္ဏပါဒပီဌေ ဌပေတွာ ဘတ္တပါတိမာဒါယ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဿ ပတ္တေ ဩကိရိ။ ဥပဍ္ဎာဝသေသေ ဘတ္တေ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ ဟတ္ထေန ပတ္တံ ပိဒဟိ။ အထ နံ, “ဘန္တေ, ဧကာယ တဏ္ဍုလနာဠိယာ ပဉ္စန္နံ ဇနာနံ ပက္ကဩဒနဿ အယံ ဧကော ကောဋ္ဌာသော, ဣမံ ဒွိဓာ ကာတုံ န သက္ကာ။ မာ မယှံ ဣဓလောကေ သင်္ဂဟံ ကရောထ, အဟံ နိရဝသေသံ ဒါတုကာမောမှီ”တိ ဝတွာ သဗ္ဗံ ဘတ္တမဒါသိ။ ဒတွာ စ ပန ပတ္ထနံ ပဋ္ဌပေသိ, “မာ, ဘန္တေ, ပုန နိဗ္ဗတ္တနိဗ္ဗတ္တဋ္ဌာနေ ဧဝရူပံ ဆာတကဘယံ အဒ္ဒသံ, ဣတော ပဋ္ဌာယ သကလဇမ္ဗုဒီပဝါသီနံ ဗီဇဘတ္တံ အဟံ သမတ္ထော ဘဝေယျံ, သဟတ္ထေန ကမ္မံ ကတွာ ဇီဝိကံ န ကပ္ပေယျံ, အဍ္ဎတေရသ ကောဋ္ဌသတာနိ သောဓာပေတွာ သီသံ နှာယိတွာ တေသံ ဒွါရေ နိသီဒိတွာ ဥဒ္ဓံ ဩလောကိတက္ခဏေယေဝ မေ ရတ္တသာလိဓာရာ ပတိတွာ သဗ္ဗကောဋ္ဌေ ပူရေယျုံ။ နိဗ္ဗတ္တနိဗ္ဗတ္တဋ္ဌာနေ စ အယမေဝ ဘရိယာ, အယမေဝ ပုတ္တော, အယမေဝ သုဏိသာ, အယမေဝ ဒါသော ဟောတူ”တိ။

ဘရိယာပိဿ “မမ သာမိကေ ဇိဃစ္ဆာယ ပီဠိယမာနေ န သက္ကာ မယာ ဘုဉ္ဇိတု”န္တိ စိန္တေတွာ အတ္တနော ကောဋ္ဌာသံ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဿ ဒတွာ ပတ္ထနံ ပဋ္ဌပေသိ, “ဘန္တေ, ဣဒါနိ နိဗ္ဗတ္တနိဗ္ဗတ္တဋ္ဌာနေ ဧဝရူပံ ဆာတကံ န ပဿေယျံ, ဘတ္တထာလိကံ ပုရတော ကတွာ သကလဇမ္ဗုဒီပဝါသီနံ ဘတ္တံ ဒေန္တိယာပိ စ မေ ယာဝ န ဥဋ္ဌဟိဿာမိ, တာဝ ဂဟိတဂဟိတဋ္ဌာနံ ပူရိတမေဝ ဟောတု။ အယမေဝ သာမိကော, အယမေဝ ပုတ္တော, အယမေဝ သုဏိသာ, အယမေဝ ဒါသော ဟောတူ”တိ။ ပုတ္တောပိဿ အတ္တနော ကောဋ္ဌာသံ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဿ ဒတွာ ပတ္ထနံ ပဋ္ဌပေသိ, “ဘန္တေ, ဣတော ပဋ္ဌာယ ဧဝရူပံ ဆာတကံ န ပဿေယျံ, ဧကာ မေ သဟဿထဝိကာ ဂဟေတွာ သကလဇမ္ဗုဒီပဝါသီနံ ကဟာပဏံ ဒေန္တဿာပိ အယံ သဟဿထဝိကာ ပရိပုဏ္ဏာဝ ဟောတု, ဣမေယေဝ မာတာပိတရော ဟောန္တု, အယံ ဘရိယာ, အယံ ဒါသော ဟောတူ”တိ။

သုဏိသာပိဿ အတ္တနော ကောဋ္ဌာသံ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဿ ဒတွာ ပတ္ထနံ ပဋ္ဌပေသိ, “ဣတော ပဋ္ဌာယ ဧဝရူပံ ဆာတကံ န ပဿေယျံ, ဧကံ မေ ဝီဟိပိဋကံ ပုရတော ဌပေတွာ သကလဇမ္ဗုဒီပဝါသီနံ ဗီဇဘတ္တံ ဒေန္တိယာပိ ခီဏဘာဝေါ မာ ပညာယိတ္ထ, နိဗ္ဗတ္တနိဗ္ဗတ္တဋ္ဌာနေ ဣမေယေဝ သဿုရာ ဟောန္တု, အယမေဝ သာမိကော, အယမေဝ ဒါသော ဟောတူ”တိ။ ဒါသောပိ အတ္တနော ကောဋ္ဌာသံ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဿ ဒတွာ ပတ္ထနံ ပဋ္ဌပေသိ , “ဣတော ပဋ္ဌာယ ဧဝရူပံ ဆာတကံ န ပဿေယျံ, သဗ္ဗေ ဣမေ သာမိကာ ဟောန္တု, ကသန္တဿ စ မေ ဣတော တိဿော, ဧတော တိဿော, မဇ္ဈေ ဧကာတိ အရအမ္ဗဏမတ္တာ သတ္တ သတ္တ သီတာယော ဂစ္ဆန္တူ”တိ။ သော တံ ဒိဝသံ သေနာပတိဋ္ဌာနံ ပတ္ထေတွာ လဒ္ဓုံ သမတ္ထောပိ သာမိကေသု သိနေဟေန “ဣမေယေဝ မေ သာမိကာ ဟောန္တူ”တိ ပတ္ထနံ ပဋ္ဌပေသိ။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ သဗ္ဗေသမ္ပိ ဝစနာဝသာနေ “ဧဝံ ဟောတူ”တိ ဝတွာ –

“ဣစ္ဆိတံ ပတ္ထိတံ တုယှံ၊ ခိပ္ပမေဝ သမိဇ္ဈတု။
သဗ္ဗေ ပူရေန္တု သင်္ကပ္ပါ၊ စန္ဒော ပန္နရသော ယထာ။

“ဣစ္ဆိတံ ပတ္ထိတံ တုယှံ၊ ခိပ္ပမေဝ သမိဇ္ဈတု။

သဗ္ဗေ ပူရေန္တု သင်္ကပ္ပါ၊ မဏိ ဇောတိရသော ယထာ”တိ။ –

ပစ္စေကဗုဒ္ဓကထာဟိ အနုမောဒနံ ကတွာ “မယာ ဣမေသံ စိတ္တံ ပသာဒေတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ စိန္တေတွာ “ယာဝ ဂန္ဓမာဒနပဗ္ဗတာ ဣမေ မံ ပဿန္တူ”တိ အဓိဋ္ဌဟိတွာ ပက္ကာမိ။ တေပိ ဩလောကေတွာဝ အဋ္ဌံသု။ သော ဂန္တွာ တံ ဘတ္တံ ပဉ္စဟိ ပစ္စေကဗုဒ္ဓသတေဟိ သဒ္ဓိံ သံဝိဘဇိ။ တံ တဿာနုဘာဝေန သဗ္ဗေသမ္ပိ ပဟောသိ။ တေ ဩလောကေန္တာယေဝ အဋ္ဌံသု။

အတိက္ကန္တေ ပန မဇ္ဈန္ဟိကေ သေဋ္ဌိဘရိယာ ဥက္ခလိံ ဓောဝိတွာ ပိဒဟိတွာ ဌပေသိ။ သေဋ္ဌိပိ ဇိဃစ္ဆာယ ပီဠိတော နိပဇ္ဇိတွာ နိဒ္ဒံ ဩက္ကမိ။ သော သာယနှေ ပဗုဇ္ဈိတွာ ဘရိယံ အာဟ – “ဘဒ္ဒေ, အတိဝိယ ဆာတောမှိ, အတ္ထိ နု ခော ဥက္ခလိယာ တလေ ဈာမကသိတ္ထာနီ”တိ။ သာ ဓောဝိတွာ ဥက္ခလိယာ ဌပိတဘာဝံ ဇာနန္တီပိ “နတ္ထီ”တိ အဝတွာ “ဥက္ခလိံ ဝိဝရိတွာ အာစိက္ခိဿာမီ”တိ ဥဋ္ဌာယ ဥက္ခလိမူလံ ဂန္တွာ ဥက္ခလိံ ဝိဝရိ, တာဝဒေဝ သုမနမကုလသဒိသဝဏ္ဏဿ ဘတ္တဿ ပူရာ ဥက္ခလိ ပိဓာနံ ဥက္ခိပိတွာ အဋ္ဌာသိ။ သာ တံ ဒိသွာဝ ပီတိယာ ဖုဋ္ဌသရီရာ သေဋ္ဌိံ အာဟ – “ဥဋ္ဌေဟိ, သာမိ, အဟံ ဥက္ခလိံ ဓောဝိတွာ ပိဒဟိံ, သာ ပန သုမနမကုလသဒိသဝဏ္ဏဿ ဘတ္တဿ ပူရာ, ပုညာနိ နာမ ကတ္တဗ္ဗရူပာနိ, အနံ နာမ ကတ္တဗ္ဗယုတ္တကံ။ ဥဋ္ဌေဟိ, သာမိ, ဘုဉ္ဇဿူ”တိ။ သာ ဒွိန္နံ ပိတာပုတ္တာနံ ဘတ္တံ အဒါသိ။ တေသု သုတွာ ဥဋ္ဌိတေသု သုဏိသာယ သဒ္ဓိံ နိသီဒိတွာ ဘုဉ္ဇိတွာ ပုဏ္ဏဿ ဘတ္တံ အဒါသိ။ ဂဟိတဂဟိတဋ္ဌာနံ န ခီယတိ, ကဋစ္ဆုနာ သကိံ ဂဟိတဋ္ဌာနမေဝ ပညာယတိ။ တံဒိဝသမေဝ ကောဋ္ဌာဒယော ပုဗ္ဗေ ပူရိတနိယာမေနေဝ ပုန ပူရယိံသု။ “သေဋ္ဌိဿ ဂေဟေ ဘတ္တံ ဥပ္ပန္နံ, ဗီဇဘတ္တေဟိ အတ္ထိကာ အာဂန္တွာ ဂဏှန္တူ”တိ နဂရေ ဃောသနံ ကာရေသိ။ မနုဿာ တဿ ဂေဟတော ဗီဇဘတ္တံ ဂဏှိံသု။ သကလဇမ္ဗုဒီပဝါသိနော တံ နိဿာယ ဇီဝိတံ လဘိံသုယေဝ။

သော တတော စုတော ဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ ဒေဝမနုဿေသု သံသရန္တော ဣမသ္မိံ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေ ဘဒ္ဒိယနဂရေ သေဋ္ဌိကုလေ နိဗ္ဗတ္တိ။ ဘရိယာပိဿ မဟာဘောဂကုလေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ ဝယပ္ပတ္တာ တဿေဝ ဂေဟံ အဂမာသိ။ တဿ တံ ပုဗ္ဗကမ္မံ နိဿာယ ပစ္ဆာဂေဟေ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တပ္ပကာရာ မေဏ္ဍကာ ဥဋ္ဌဟိံသု။ ပုတ္တောပိ နေသံ ပုတ္တောဝ, သုဏိသာ သုဏိသာဝ, ဒါသော ဒါသောဝ အဟောသိ။ အထေကဒိဝသံ သေဋ္ဌိ အတ္တနော ပုညံ ဝီမံသိတုကာမော အဍ္ဎတေရသာနိ ကောဋ္ဌသတာနိ သောဓာပေတွာ သီသံ နှာတော ဒွါရေ နိသီဒိတွာ ဥဒ္ဓံ ဩလောကေသိ။ သဗ္ဗာနိပိ ဝုတ္တပ္ပကာရာနံ ရတ္တသာလီနံ ပူရယိံသု။ သော သေသာနမ္ပိ ပုညာနိ ဝီမံသိတုကာမော ဘရိယဉ္စ ပုတ္တာဒယော စ “တုမှာကမ္ပိ ပုညာနိ ဝီမံသိဿထာ”တိ အာဟ။

အထဿ ဘရိယာ သဗ္ဗာလင်္ကာရေဟိ အလင်္ကရိတွာ မဟာဇနဿ ပဿန္တဿေဝ တဏ္ဍုလေ မိနာပေတွာ တေဟိ ဘတ္တံ ပစာပေတွာ ဒွါရကောဋ္ဌကေ ပညတ္တာသနေ နိသီဒိတွာ သုဝဏ္ဏကဋစ္ဆုံ အာဒါယ “ဘတ္တေန အတ္ထိကာ အာဂစ္ဆန္တူ”တိ ဃောသာပေတွာ အာဂတာဂတာနံ ဥပနီတဘာဇနာနိ ပူရေတွာ အဒါသိ။ သကလဒိဝသမ္ပိ ဒေန္တိယာ ကဋစ္ဆုနာ ဂဟိတဋ္ဌာနမေဝ ပညာယတိ။ တဿာ ပန ပုရိမဗုဒ္ဓါနမ္ပိ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ ဝါမဟတ္ထေန ဥက္ခလိံ ဒက္ခိဏဟတ္ထေန ကဋစ္ဆုံ ဂဟေတွာ ဓေမေဝ ပတ္တေ ပူရေတွာ ဘတ္တဿ ဒိန္နတ္တာ ဝါမဟတ္ထတလံ ပူရေတွာ ပဒုမလက္ခဏံ နိဗ္ဗတ္တိ, ဒက္ခိဏဟတ္ထတလံ ပူရေတွာ စန္ဒလက္ခဏံ နိဗ္ဗတ္တိ။ ယသ္မာ ပန ဝါမဟတ္ထတော ဓမ္မကရဏံ အာဒါယ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ ဥဒကံ ပရိဿာဝေတွာ ဒဒမာနာ အပရာပရံ ဝိစရိ, တေနဿာ ဒက္ခိဏဟဒတလံ ပူရေတွာ စန္ဒလက္ခဏံ နိဗ္ဗတ္တိ, ဝါမဟဒတလံ ပူရေတွာ ပဒုမလက္ခဏံ နိဗ္ဗတ္တိ။ တဿာ ဣမိနာ ကာရဏေန စန္ဒပဒုမာတိ နာမံ ကရိံသု။

ပုတ္တောပိဿ သီသံ နှာတော သဟဿထဝိကံ အာဒါယ “ကဟာပဏေဟိ အတ္ထိကာ အာဂစ္ဆန္တူ”တိ ဝတွာ အာဂတာဂတာနံ ဂဟိတဘာဇနာနိ ပူရေတွာ အဒါသိ။ ထဝိကာယ ကဟာပဏသဟဿံ အဟောသိယေဝ။ သုဏိသာပိဿ သဗ္ဗာလင်္ကာရေဟိ အလင်္ကရိတွာ ဝီဟိပိဋကံ အာဒါယ အာကာသင်္ဂဏေ နိသိန္နာ “ဗီဇဘတ္တေဟိ အတ္ထိကာ အာဂစ္ဆန္တူ”တိ ဝတွာ အာဂတာဂတာနံ ဂဟိတဘာဇနာနိ ပူရေတွာ အဒါသိ။ ပိဋကံ ယထာပူရိတမေဝ အဟောသိ။ ဒါသောပိဿ သဗ္ဗာလင်္ကာရေဟိ အလင်္ကရိတွာ သုဝဏ္ဏယုဂေသု သုဝဏ္ဏယောတ္တေဟိ ဂေါဏေ ယောဇေတွာ သုဝဏ္ဏပတောဒယဋ္ဌိံ အာဒါယ ဒွိန္နံ ဂေါဏာနံ ဂန္ဓပဉ္စင်္ဂုလိကာနိ ဒတွာ ဝိသာဏေသု သုဝဏ္ဏကောသကေ ပဋိမုဉ္စိတွာ

ခေတ္တံ ဂန္တွာ ဟဓေသိ။ က္လာဘော တိသွော, ဇော္တော တိသွော, မဇ္ဈေ ကောတိ သတ္တာ သီတာ ဘိဇ္ဇိတွာ အဂမံ သု။ ဇမ္ဗုဒီပတသိနော ဘတ္တဗီဇဟိရညသုဝဏ္ဏာဒီသု ယထာရုစိတံ သေဋ္ဌိဂေဟတောယေဝ ဂဏှိံသု။ က္လမေ ပဉ္စ မဟာပုညာ။

ဧဝံ မဟာနုဘာတေ သေဋ္ဌိ "သတ္ထာ ကိရ အာဂတော"တိ သုတွာ "သတ္ထု ပစ္စုဂ္ဂမနံ ကရိဿာမီ"တိ နိက္ခမ န္တော အန္တရာမဂ္ဂေ တိတ္ထိယေ ဒိသွာ တေဟိ "ကသ္မာ တံ, ဂဟပတိ, ကိရိယတအေ သမာနော အကိရိယတဒဿ သမဏဿ ဂေတမဿ သန္တိကံ ဂစ္ဆသီ"တိ နိတရိယမာနောပိ တေသံ ဝစနံ အနာဒိယိတွာ ဂန္တွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ ။ အထဿ သတ္ထာ အနုပုဗ္ဗိံ ကထံ ကထေသိ။ သော ဒေသနာဝသာနေ သောတာပတ္တိဖလံ ပ တွာ သတ္ထု တိတ္ထိယေဟိ အဝဏ္ဏံ ဝတွာ အတ္တနော နိတရိတဘာဝံ အာရောစေသိ။ အထ နံ သတ္ထာ, "ဂဟပတိ, က္လမေ သတ္တာ နာမ မဟန္တမ္ပိ အတ္တနော ဒေါသံ န ပဿန္တိ, အဝိဇ္ဇမာနမ္ပိ ပရေသံ ဒေါသံ ဝိဇ္ဇမာနံ ကတွာ တတ္ထ တတ္ထ ဘုသံ ဝိယ ဩပုနန္တီ"တိ ဝတွာ က္လမံ ကထမာဟ –

၂၅၂. "သုဒဿံ ဝဇ္ဇမညေသံ၊ အတ္တနော ပန ဒုဒ္ဒသံ။
ပရေသဉှိ သော ဝဇ္ဇာနိ၊ ဩပုနာတိ ယထာ ဘုသံ။
အတ္တနော ပန ဆာဒေတိ၊ ကလိံဝ ကိတဝါ သဌော"တိ။

တတ္ထ **သုဒဿံ ဝဇ္ဇ** န္တိ ပရဿ အဏုမတ္တမ္ပိ ဝဇ္ဇံ ခလိတံ သုဒဿံ သုခေနေဝ ပဿိတုံ သက္ကာ, အတ္တ နော ပန အတိမဟန္တမ္ပိ ဒုဒ္ဒသံ။ **ပရေသံ ဟီ**တိ တေနေဝ ကာရဏေန သော ပုဂ္ဂလော သင်္ဃမဇ္ဈာဒီသု ပရေသံ ဝဇ္ဇာနိ ဥစ္စဋ္ဌာနေ ဌပေတွာ ဘုသံ ဩပုနန္တော ဝိယ ဩပုနာတိ။ **ကလိံဝ ကိတဝါ သဌော**တိ ဇွေ သကုဏေသု အပရဇ္ဈန ဘာဝေန အတ္တဘာဝေ ကလိ နာမ, သာခဘင်္ဂါဒိကံ ပဋိစ္ဆာဒနံ ကိတဝါ နာမ, သာကုဏိကော သဌော နာမ။ ယထာ သကု ဏလုဒ္ဒကော သကုဏေ ဂဟေတွာ မာရေတုကာမော ကိတဝါ ဝိယ အတ္တဘာဝံ ပဋိစ္ဆာဒေတိ, ဧဝံ အတ္တနော ဝဇ္ဇံ ဆာဒေ တီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

မေဏ္ဍကသေဋ္ဌိဝတ္ထု ဒသမံ။

၁၁. ဥဇ္ဈာနသညိတ္ထေရဝတ္ထု

ပရဝဇ္ဇာနုပဿိဿာ တိ က္လမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ဥဇ္ဈာနသညိံ နာမ ထေရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သော ကိရ "အယံ ဧဝံ နိတသေတိ, ဧဝံ ဟရုပတီ"တိ ဘိက္ခူနံ အန္တရမေဝ ဂဝေသန္တော ဝိစရတိ။ ဘိက္ခူ "အသု ကော နာမ, ဘန္တေ, ထေရော ဧဝံ ကရောတီ"တိ သတ္ထု အာရောစေသုံ။ သတ္ထာ, "ဘိက္ခဝေ, ဝတ္တသီသေ ဌတွာ ဧဝံ ဩဝဒန္တော အနနုပတအော။ ယော ပန နိစ္စံ ဥဇ္ဈာနသညိတာယ ပရေသံ အန္တရံ ပရိယေသမာနော ဧဝံ ဝတွာ ဝိစရ တိ, တဿ ဈာနာဒီသု ဧကောပိ ဝိသေသော နုပ္ပဇ္ဇတိ, ကေဝလံ အာသဝါယေဝ ဝဍ္ဎန္တီ"တိ ဝတွာ က္လမံ ကထမာဟ –

၂၅၃. "ပရဝဇ္ဇာနုပဿိဿ၊ နိစ္စံ ဥဇ္ဈာနသညိနော။
အာသဝါ တဿ ဝဍ္ဎန္တိ၊ အာရာ သော အာသဝက္ခယာ"တိ။

တတ္ထ **ဥဇ္ဈာနသညိနော** တိ ဧဝံ နိတသေတဗ္ဗံ ဧဝံ ဟရုပိတဗ္ဗန္တိ ပရေသံ အန္တရဂဝေသိတာယ ဥဇ္ဈာနဗဟုလ ဿ ပုဂ္ဂလဿ ဈာနာဒီသု ဧကဓမ္မောပိ န ဝဍ္ဎတိ, အထ ခေါ အာသဝါဝ တဿ ဝဍ္ဎန္တိ။ တေနေဝ ကာရဏေန သော အရဟတ္တမဂ္ဂသင်္ခါတာ အာသဝက္ခယာ အာရာ ဒူရံ ဂတောဝ ဟောတီတိ။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

၁၂. သုဘဒ္ဒပရိဗ္ဗာဇကဝတ္ထု

အာကာသေတိ ဣဒံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ကုသိနာရာယံ ဥပဝတ္တနေ မလ္လာနံ သာလဝနေ ပရိနိဗ္ဗာနမဉ္စကေ နိပန္နော သုဘဒ္ဒံ ပရိဗ္ဗာဇကံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သော ကိရ အတီတေ ကနိဋ္ဌဘာတရိ ကေသိမ္ပိ သဿေ နဝက္ခတ္တုံ အဂ္ဂအနံ ဒေန္တေ အနံ အတုံ အနိစ္ဆန္တော ဩသက္ကိတွာ အဝသာနေ အဒါသိ။ တသ္မာ ပဌမဗောဓိယမ္ပိ မဇ္ဈိမဗောဓိယမ္ပိ သတ္ထာရံ ဒဋ္ဌုံ နာလတ္ထ။ ပစ္ဆိမဗောဓိယံ ပန သတ္ထု ပရိနိဗ္ဗာနကာလေ "အဟံ တီသု ပဉှေသု အတ္တနော ကင်္ခံ မဟလ္လကေ ပရိဗ္ဗာဇကေ ပုစ္ဆိတွာ သမဏံ ကေတမံ 'ဒဟရော'တိ သညာယ န ပုစ္ဆိံ, တဿ စ အနိ ပရိနိဗ္ဗာနကာလော, ပစ္ဆာ မေ သမဏဿ ကေတမဿ အပုစ္ဆိတကာရဏာ ဝိပ္ပဋိသာရော ဥပ္ပဇ္ဇေယျာ"တိ သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ အာနန္ဒတ္ထေရေန နိတရိယမာနောပိ သတ္ထာရာ ဩကာသံ ကတွာ, "အာနန္ဒ, မာ သုဘဒ္ဒံ နိတရယိ, ပုစ္ဆတု မံ ပဉှ"န္တိ ဝုတ္တေ အန္တောသာဏိံ ပဝိသိတွာ ဟေဋ္ဌာမဉ္စကေ နိသိန္နော, "ဘော သမဏ, ကိံ နု ခေါ အာကာသေ ပဒံ နာမ အတ္ထိ, ဣတော ဗဟိဒ္ဓါ သမဏော နာမ အတ္ထိ, သင်္ခါရာ သဿတာ နာမ အတ္ထီ"တိ ဣမေ ပဉှေ ပုစ္ဆိ။ အထဿ သတ္ထာ တေသံ အဘာဝံ အာစိက္ခန္တော ဣမာဟိ ကထာဟိ ဓမ္မံ ဒေသေသိ –

၂၅၄. "အာကာသေဝ ပဒံ နတ္ထိ၊ သမဏော နတ္ထိ ဗာဟိရေ။
ပပဉ္စာဘိရတာ ပဇာ၊ နိပ္ပပဉ္စာ တထာဂတာ။

၂၅၅. "အာကာသေဝ ပဒံ နတ္ထိ၊ သမဏော နတ္ထိ ဗာဟိရေ။
သင်္ခါရာ သဿတာ နတ္ထိ၊ နတ္ထိ ဗုဒ္ဓါနမိဉ္ဇိတ"န္တိ။

တတ္ထ **ပဒ**န္တိ ဣမသ္မိံ အာကာသေ ဝဏ္ဏသဏ္ဌာနဝသေန ဧဝရူပန္တိ ပညာပေတဗ္ဗံ ကဿစိ ပဒံ နာမ နတ္ထိ။ **ဗာဟိရေ**တိ မမ သာသနတော ဗဟိဒ္ဓါ မဂ္ဂဖလဋ္ဌော သမဏော နာမ နတ္ထိ။ **ပဇာ**တိ အယံ သတ္တလောကသင်္ခါတာ ပဇာ တဏှာဒိသု ပပဉ္စေသုယေဝ အဘိရတာ။ **နိပ္ပပဉ္စာ**တိ ဗောဓိမူလေယေဝ သဗ္ဗပပဉ္စာနံ သမုစ္ဆိန္နတ္တာ နိပ္ပပဉ္စာ တထာဂတာ။ **သင်္ခါရာ**တိ ပဉ္စက္ခန္ဓာ။ တေသု ဟိ ဧကောပိ သဿတော နာမ နတ္ထိ။ **ဣဉ္ဇိတ**န္တိ ဗုဒ္ဓါနံ ပန တဏှာမာနာဒိသု ဣဉ္ဇိတေသု ယေန သင်္ခါရာ သဿတာတိ ဂဏှေယျုံ, တံ ဧကံ ဣဉ္ဇိတမ္ပိ နာမ နတ္ထီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ သုဘဒ္ဒော အနာဂါမိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိ, သမ္ပတ္တပရိသာယပိ သာတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ အဟောသီတိ။

သုဘဒ္ဒပရိဗ္ဗာဇကဝတ္ထု ဒွါဒသမံ။

မလဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

အဋ္ဌာရသမော ဝဂ္ဂေါ။

၁၉. ဓမ္မဋ္ဌဝဂ္ဂေါ

၁. ဝိနိစ္ဆယမဟာမတ္တဝတ္ထု

န တေန ဟောတီတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ဝိနိစ္ဆယမဟာမတ္တေ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ဧကဒိဝသဉှိ ဘိက္ခူ သာဝတ္ထိယံ ဥတ္တရဒွါရဂါမေ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ ပိဏ္ဍပါတပဋိက္ကန္တာ နဂရမဇ္ဈေန ဝိဟာရံ အာဂစ္ဆန္တိ။ တသ္မိံ ခဏေ မေဃော ဥဋ္ဌာယ ပာဝဿိ။ တေ သမ္မုခာဂတံ ဝိနိစ္ဆယသာလံ ပဝိသိတွာ ဝိနိစ္ဆယမဟာမတ္တေ လဉ္စံ ဂဟေတွာ သာမိကေ အသာမိကေ ကရောန္တေ ဒိသွာ "အဟော ဣမေ အဓမ္မိကာ, မယံ ပန 'ဣမေ ဓမ္မေန ဝိနိစ္ဆယံ ကရောန္တီ'တိ သညိနော အဟုမှာ"တိ စိန္တေတွာ ဝဿေ ဝိဂတေ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တံ နိသိန္နာ တမတ္ထံ အာရောစေသုံ။ သတ္ထာ "န, ဘိက္ခဝေ, ဆန္ဒာဒိဝသိကာ ဟုတွာ သာဟသေန အတ္ထံ ဝိနိစ္ဆိနန္တာ ဓမ္မဋ္ဌာ နာမ ဟောန္တိ, အပရာဓံ ပန အနုဝိဇ္ဇိတွာ အပရာဓာနုရူပံ အသာဟသေန ဝိနိစ္ဆယံ ကရောန္တာ ဧဝ ဓမ္မဋ္ဌာ နာမ ဟောန္တီ"တိ ဝတွာ ဣမာ ဂါထာ အဘာသိ –

၂၅၆. "န တေန ဟောတိ ဓမ္မဋ္ဌော၊ ယေနတ္ထံ သာဟသာ နယေ။
ယော စ အတ္ထံ အနတ္ထဉ္စ၊ ဥဘော နိစ္ဆေယျ ပဏ္ဍိတော။

၂၅၇. "အသာဟသေန ဓမ္မေန၊ သမေန နယတီ ပရေ။
ဓမ္မဿ ဂုတ္တော မေဓာဝီ၊ ဓမ္မဋ္ဌောတိ ပဝုစ္စတီ"တိ။

တတ္ထ **တေနာ**တိ တေန ကာရဏေန။ **ဓမ္မဋ္ဌော**တိ ရာဇာ ဟိ အတ္တနော ကာတဗ္ဗေ ဝိနိစ္ဆယဓမ္မေ ဌိတော ပိ ဓမ္မဋ္ဌော နာမ န ဟောတိ။ **ယေနာ**တိ ယေန ကာရဏေန။ **အတ္ထ**န္တိ ဝိတိက္ကံ ဝိနိစ္ဆိတဗ္ဗံ အတ္ထံ။ **သာဟသာ နယေ**တိ ဆန္ဒာဒီသု ပတိဋ္ဌိတော သာဟသေန မုသာတဒေန ဝိနိစ္ဆေယျ။ ယော ဟိ ဆန္ဒေ ပတိဋ္ဌာယ ဉာတီတိ ဝါ မိတ္တောတိ ဝါ မုသာ ဝတွာ အသာမိကမေဝ သာမိကံ ကရောတိ, ဒေါသေ ပတိဋ္ဌာယ အတ္တနော ဝေရီနံ မုသာ ဝတွာ သာမိကမေဝ အသာမိကံ ကရောတိ, မောဟေ ပတိဋ္ဌာယ လဉ္စံ ဂဟေတွာ ဝိနိစ္ဆယကာလေ အညဝိဟိတော ဝိယ ဣတော စိတော စ ဩလောကေန္တော မုသာ ဝတွာ "ဇိတော အယံ, ပရာဇိတော"တိ ပရံ နီဟရတိ, ဘယေ ပတိဋ္ဌာယ ကဿစိဒေဝ ဣဿရဇာတိကဿ ပရာဇယံ ဟာပုဏန္တဿာပိ ဇယံ အာရောပေတိ, အယံ သာဟသေန အတ္ထံ နေတိ နာမ။ သော ဓမ္မဋ္ဌော နာမ န ဟောတီတိ အတ္ထော။ **အတ္ထံ အနတ္ထဉ္စာ**တိ ဘူတဉ္စ အဘူတဉ္စ ကာရဏံ။ **ဥဘော နိစ္ဆေယျာ**တိ ယော ပန ပဏ္ဍိတော ဥဘော အတ္ထာနတ္ထေ ဝိနိစ္ဆိနိတွာ ဝဒတိ။ **အသာဟသေနာ**တိ အမုသာတဒေန။ **ဓမ္မေနာ**တိ ဝိနိစ္ဆယဓမ္မေန, န ဆန္ဒာဒိဝသေန။ **သမေနာ**တိ အပရာဓာနုရူပေနေဝ ပရေ နယတိ, ဇယံ ဝါ ပရာဇယံ ဝါ ပာပေတိ။ **ဓမ္မဿ ဂုတ္တော**တိ သော ဓမ္မဂုတ္တော ဓမ္မရက္ခိတော ဓမ္မောဇပညာယ သမန္နာဂတော မေဓာဝီ ဝိနိစ္ဆယဓမ္မေ ဌိတတ္တာ ဓမ္မဋ္ဌောတိ ပဝုစ္စတီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

ဝိနိစ္ဆယမဟာမတ္တဝတ္ထု ပဌမံ။

၂. ဆဗ္ဗဂ္ဂိယဝတ္ထု

န တေန ပဏ္ဍိတော ဟောတီတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ဆဗ္ဗဂ္ဂိယေ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

တေ ကိရ ဝိဟာရေပိ ဂါမေပိ ဘတ္တဂ္ဂံ အာကုလံ ကရောန္တာ ဝိစရန္တိ။ အထေကဒိဝသေ ဘိက္ခူ ဂါမေ ဘတ္တကိစ္စံ ကတွာ အာဂတေ ဒဟရေ သာမဏေရေ စ ပုစ္ဆိံသု – "ကီဒိသံ, အာဝုသော, ဘတ္တဂ္ဂ"န္တိ? ဘန္တေ, မာ ပုစ္ဆ

ထ, ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာ ‘‘မယမေဝ ဝိယတ္တာ, မယမေဝ ပဏ္ဍိတာ, ဣမေ ပဟရိတွာ သီသေ ကစဝရံ အာကိရိတွာ နီဟရိသ္သာမာ’’တိ ဝတွာ အမ္ဟေ ပိဋ္ဌိယံ ဂဟေတွာ ကစဝရံ ဩကိရန္တာ ဘတ္တဂ္ဂံ အာကုလံ အကံသူတိ။ ဘိက္ခူ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ တမတ္ထံ အာရောစေသုံ။ သတ္ထာ ‘‘နာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဗဟုံ ဘာသိတွာ ပရေ ဝိဟေဌယမာနံ ‘ပဏ္ဍိ တော’တိ ဝဒာမိ, ခေမိနံ ပန အဝေရိနံ အဘယမေဝ ပဏ္ဍိတောတိ ဝဒာမီ’’တိ ဝတွာ ဣမံ ဂာထမာဟ –

၂၅၈. ‘‘န တေန ပဏ္ဍိတော ဟောတိ၊ ယာဝတာ ဗဟု ဘာသတိ။
ခေမီ အဝေရီ အဘယော၊ ပဏ္ဍိတောတိ ပဝုစ္စတီ’’တိ။

တတ္ထ **ယာဝတာ**တိ ယတ္တကေန ကာရဏေန သင္ဃမဇ္ဈာဒီသု ဗဟုံ ကထေတိ, တေန ပဏ္ဍိတော နာမ န ဟောတိ ။ ယော ပန သယံ ခေမီ ပဉ္စန္နံ ဝေရာနံ အဘာဝေန အဝေရီ နိဗ္ဘယော , ယံ တ အာဂမ္မ မဟာဇနသ္သ ဘယံ န ဟောတိ, သော ပဏ္ဍိတော နာမ ဟောတီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

ဆဗ္ဗဂ္ဂိယဝတ္ထု ဒုတိယံ။

၃. ဧကုဒါနခီဏာသဝတ္ထေရဝတ္ထု

န တာဝတာတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ဧကုဒါနတ္ထေရံ နာမ ခီဏာသဝံ အာရဗ္ဘ ကထေ သိ။

သော ကိရ ဧကကောဝ ဧကသ္မိံ ဝနသဏ္ဍေ ဝိဟရတိ, ဧကမေဝဿ ဥဒါနံ ပဂုဏံ –

‘‘အဓိစေတသော အပ္ပမဇ္ဇတော၊
မုနိနော မောနပထေသု သိက္ခတော။
သောကာ န ဘဝန္တိ တာဒိနော၊
ဥပသန္တဿ သဒာ သတီမတော’’တိ။ (ပာစိ. ၁၅၃; ဥဒါ. ၃၇)။

သော ကိရ ဥပောသထဒိဝသေသု သယမေဝ ဓမ္မဿဝနံ ဃောသေတွာ ဣမံ ကထံ ဝဒတိ။ ပထဝိဥန္ဒြိယနသဒ္ဒော ဝိယ ဒေဝတာနံ သာဓုကာရသဒ္ဒော ဟောတိ။ အထေကသ္မိံ ဥပောသထဒိဝသေ ပဉ္စပဉ္စသတပရိဝါရာ ဒွေ တိပိဋကဓရာ ဘိက္ခူ တဿ ဝသနဋ္ဌာနံ အဂမံသု။ သော တေ ဒိသွာဝ တုဋ္ဌမာနသော ‘‘သာဓု တေ ကတံ ဣဓ အာဂစ္ဆန္တေဟိ, အဇ္ဇ မယံ တုမှာကံ ဓမ္မံ သုဏိဿာမာ’’တိ အာဟ။ အတ္ထိ ပန, အာဝုသော, ဣဓ ဓမ္မံ သောတုကာမာတိ။ အတ္ထိ, ဘန္တေ, အယံ ဝနသဏ္ဍော ဓမ္မဿဝနဒိဝသေ ဒေဝတာနံ သာဓုကာရသဒ္ဒေန ဧကနိန္နာဒော ဟောတီတိ။ တေသု ဧကော တိပိဋကဓရော ဓမ္မံ ဩသာရေသိ, ဧကော ကထေသိ။ ဧကဒေဝတာပိ သာဓုကာရံ နာဒာသိ။ တေ အာဟံသု – ‘‘တွံ, အာဝုသော, ဓမ္မဿဝနဒိဝသေ ဣမသ္မိံ ဝနသဏ္ဍေ ဒေဝတာ မဟန္တေန သဒ္ဒေန သာဓုကာရံ ဒေန္တီတိ ဝဒေသိ, ကိံ နာမေတ’’န္တိ။ ဘန္တေ, အညေသု ဒိဝသေသု သာဓုကာရသဒ္ဒေန ဧကနိန္နာဒော ဝေ ဟောတိ, န အဇ္ဇ ပန ဇာနာမိ ‘‘ကိံ မေတ’’န္တိ။ ‘‘တေန ဟိ, အာဝုသော, တွံ တာဝ ဓမ္မံ ကထေဟီ’’တိ။ သော ဗီဇနိံ ဂဟေတွာ အာသနေ နိသိန္နော တမေဝ ကထံ ဝဒေသိ။ ဒေဝတာ မဟန္တေန သဒ္ဒေန သာဓုကာရမဒံသု။ အထ နေသံ ပရိဝါရာ ဘိက္ခူ ဥဇ္ဈာယိံသု ‘‘ဣမသ္မိံ ဝန သဏ္ဍေ ဒေဝတာ မုခေါလောကနေန သာဓုကာရံ ဒဒန္တိ, တိပိဋကဓရဘိက္ခူသု တတ္တကံ ဘဏန္တေသုပိ ကိဉ္စိ ပသံသန မတ္တမ္ပိ အဝတွာ ဧကေန မဟလ္လကတ္ထေရေန ဧကကထာယ ကထိတာယ မဟာသဒ္ဒေန သာဓုကာရံ ဒဒန္တီ’’တိ။ တေပိ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ သတ္ထု တမတ္ထံ အာရောစေသုံ။

သတ္ထာ ‘‘နာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ယော ဗဟုမ္ပိ ဥဂ္ဂဏှာတိ တ ဘာသတိ တ, တံ ဓမ္မဓရောတိ ဝဒာမိ။ ယော ပန ဧကမ္ပိ ကထံ ဥဂ္ဂဏှိတွာ သစ္စာနိ ပဋိဝိဇ္ဈတိ, အယံ ဓမ္မဓရော နာမာ’’တိ ဝတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂာထမာဟ –

၂၅၉. ‘‘န တာဝတာ ဓမ္မဓရော၊ ယာဝတာ ဗဟု ဘာသတိ။

ယော စ အပ္ပမ္ပိ သုတွာတန၊ ဓမ္မံ ကာယေန ပဿတိ။
သ ဝေ ဓမ္မဓရော ဟောတိ၊ ယော ဓမ္မံ နပ္ပမဇ္ဇတီ''တိ။

တတ္ထ **ယာဝတာ**တိ ယတ္တကေန ဥဂ္ဂဟဏဓာရဏတစနာဒိနာ ကာရဏေန ဗဟုံ ဘာသတိ, တာဝတ္တကေန ဓမ္မဓရော န ဟောတိ, ဝံသာနုရက္ခကော ပန ပဝေဏိပာလကော နာမ ဟောတိ။ **ယော စ အပ္ပမ္ပိ** တိ ယော ပန အပ္ပမတ္တကမ္ပိ သုတွာ ဓမ္မမနုတယ အတ္ထမနုတယ ဓမ္မာနုဓမ္မပ္ပဋိပန္နော ဟုတွာ နာမကာယေန ဒုက္ခာဒီနိ ပရိဇာနန္တော စတုသစ္စဓမ္မံ ပဿတိ, သ ဝေ ဓမ္မဓရော ဟောတိ။ **ယော ဓမ္မံ နပ္ပမဇ္ဇတီ** တိ ယောပိ အာရဒ္ဓဝီရိယော ဟုတွာ အဇ္ဇ အဇ္ဇေဝတိ ပဋိဝေဓံ အာကင်္ခန္တော ဓမ္မံ နပ္ပမဇ္ဇတိ, အယမ္ပိ ဓမ္မဓရောယေဝတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

ဧကုဒာနခီဏာသဝတ္ထေရဝတ္ထု တတိယံ။

၄. လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယတ္ထေရဝတ္ထု

န တေန ထေရော သော ဟောတီတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယတ္ထေရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ဧကဒိဝသဉှိ တသ္မိံ ထေရေ သတ္ထု ဥပဋ္ဌာနံ ဂန္တွာ ပက္ကန္တမတ္တေ တိံသမတ္တာ အာရညိကာ ဘိက္ခူ တံ ပဿန္တာ ဧဝ အာဂန္တွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ နိသီဒိံသု။ သတ္ထာ တေသံ အရဟတ္တူပနိဿယံ ဒိသွာ ဣမံ ပဉှံ ပုစ္ဆိ – ''ဣတော ဂတံ ဧကံ ထေရံ ပဿထာ''တိ? ''န ပဿာမ, ဘန္တေ''တိ။ ''ကိံ နု ဒိဋ္ဌော တေ''တိ? ''ဧကံ, ဘန္တေ, သာမဏေရံ ပဿိမှာ''တိ။ ''န သော, ဘိက္ခဝေ, သာမဏေရော, ထေရော ဧဝ သော''တိ? ''အတိဝိယ ခုဒ္ဒကော, ဘန္တေ''တိ။ ''နာဟံ, ဘိက္ခဝေ, မဟလ္လကဘာဝေန ထေရာသနေ နိသိန္နမတ္တကေန ထေရောတိ ဝဒာမိ။ ယော ပန သစ္စာနိ ပဋိဝိဇ္ဈိတွာ မဟာဇနဿ အဟိံသကဘာဝေ ဌိတော, အယံ ထေရော နာမာ''တိ ဝတွာ ဣမာ ကထာ အဘာသိ –

၂၆၀. ''န တေန ထေရော သော ဟောတိ၊ ယေနဿ ပလိတံ သိရော။
ပရိပက္ကော ဝယော တဿ၊ မောဃဇိဏ္ဏောတိ ဝုစ္စတိ။

၂၆၁. ''ယမှိ သစ္စဉ္စ ဓမ္မော စ၊ အဟိံသာ သံယမော ဒမော။
သ ဝေ ဝန္တမလော ဓီရော၊ ထေရော ဣတိ ပဝုစ္စတီ''တိ။

တတ္ထ **ပရိပက္ကော** တိ ပရိဏတော, ဝုဍ္ဎဘာဝံ ပတ္တောတိ အတ္ထော။ **မောဃဇိဏ္ဏော** တိ အန္တော ထေရကရာနံ ဓမ္မာနံ အဘာဝေန တုစ္ဆဇိဏ္ဏော နာမ။ **ယမှိ သစ္စဉ္စ ဓမ္မော စာ** တိ ယမှိ ပန ပုဂ္ဂလေ သောဠသဟာကာရေဟိ ပဋိဝိဒ္ဓတ္တာ စတုဗ္ဗိဓံ သစ္စံ, ဉာဏေန သစ္ဆိကတတ္တာ နဝဝိဓော လောကုတ္တရဓမ္မော စ အတ္ထိ။ **အဟိံသာ** တိ အဟိံသနဘာဝေါ။ ဒေသနာမတ္တမေတံ, ယမှိ ပန စတုဗ္ဗိဓာပိ အပ္ပမညာဘာဝနာ အတ္ထီတိ အတ္ထော။ **သံယမော ဒမော**တိ သီလဉ္စေဝ ဣန္ဒြိယသံဝရော စ။ **ဝန္တမလော** တိ မဂ္ဂဉာဏေန နီဟဋမလော။ **ဓီရော**တိ ဓိတိသမ္ပန္နော။ **ထေရော**တိ သော ဣမေဟိ ထိရဘာဝကာရကေဟိ သမန္နာဂတတ္တာ ထေရောတိ ဝုစ္စတီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ တေ ဘိက္ခူ အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌဟိံသူတိ။

လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယတ္ထေရဝတ္ထု စတုတ္ထံ။

၅. သမ္ဗဟုလဘိက္ခုဝတ္ထု

န ဝါက္ကရဏမတ္တေန တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော သမ္ဗဟုလေ ဘိက္ခူ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ကောသမ္ဗိဥ္ပဟိ သမယေ ဒဟရေ စေဝ သာမဏေရေ စ အတ္တနော ဓမ္မာစရိယာနမေဝ စီဝရရဇနာဒီနိ ဝေယျာဝစ္စာနိ ကရောန္တေ ဒိသွာ ကောစ္စေ ထေရာ စိန္တယိံသု – “မယမ္ပိ ဗုဒ္ဓုနသမယေ ကုသလာ, အမှာကမေဝ ကိစ္စံ နတ္ထိ။ ယံ နူန မယံ သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဧဝံ ဝဒေယျာမ, ‘ဘန္တေ, မယံ ဗုဒ္ဓုနသမယေ ကုသလာ, အညေသံ သန္တိကေ ဓမ္မံ ဥဂ္ဂဏှာဟိတွာပိ ဣမေသံ သန္တိကေ အသောဓေတွာ မာ သဇ္ဈာယိတ္ထာတိ ဒဟရသာမဏေရေ အာဏာပေထာ’တိ။ ဧဝဥ္ပဟိ အမှာကံ လာဘသက္ကာရော ဝမ္ပိဿတီ”တိ။ တေ သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ တထာ ဝဒိံသု။

သတ္ထာ တေသံ ဝစနံ သုတွာ “ဣမသ္မိံ သာသနေ ပဝေဏိဝသေနေဝ ဧဝံ ဝတ္တုံ လဗ္ဘတိ, ဣမေ ပန လာဘသက္ကာရေ နိဿိတာတိ ဥတွာ အဟံ တုမှေဟ တက္ကရဏမတ္တေန သာဓုရူပတိ န ဝဒာမိ။ ယဿ ပနေတေ ဣဿာဒယော ဓမ္မာ အရဟတ္တမဂ္ဂေန သမုစ္ဆိန္နာ, သော ဧဝ သာဓုရူပော”တိ ဝတွာ ဣမာ ကထာ အဘာသိ –

၂၆၂. “န တက္ကရဏမတ္တေန, ဝဏ္ဏပေါက္ခရတာယ ဝါ။
သာဓုရူပော နရော ဟောတိ, ဣဿုကီ မစ္ဆရီ သဌော။

၂၆၃. “ယဿ စေတံ သမုစ္ဆိန္နံ, မူလဃစ္စံ သမူဟတံ။
သဝန္တဒောသော မေဓာဝီ, သာဓုရူပောတိ ဝုစ္စတီ”တိ။

တတ္ထ **န တက္ကရဏမတ္တေနာ** တိ ဝစီကရဏမတ္တေန သဒ္ဒလက္ခဏသမ္ပန္နဝစနမတ္တေန။ **ဝဏ္ဏပေါက္ခရတာယ ဝါ**တိ သရီရဝဏ္ဏဿ မနာပဘာဝေန ဝါ။ **နရော**တိ ဧတ္တကေနေဝ ကာရဏေန ပရလာဘာဒီသု ဣဿာမနကော ပဉ္စဝိဓေန မစ္ဆေရေန သမန္နာဂတော ကေရာဋ္ဌိကဘာဝေန သဌော နရော သာဓုရူပော န ဟောတိ။ **ယဿ စေတ** န္တိ ယဿ စ ပုဂ္ဂလဿေတံ ဣဿာဒိဒောသဇာတံ အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏေန သမူလကံ ဆိန္နံ, မူလဃာတံ ကတွာ သမူဟတံ , သော ဝန္တဒောသော ဓမ္မောဇပညာယ သမန္နာဂတော သာဓုရူပောတိ ဝုစ္စတီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

သမ္ဗဟုလဘိက္ခုဝတ္ထု ပဉ္စမံ။

၆. ဟတ္ထကဝတ္ထု

န မုဏ္ဍကေန သမဏော တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရန္တော ဟတ္ထကံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သော ကိရ ဝါဒက္ခိတ္တော “တုမှေဟ အသုကဝေလာယ အသုကဋ္ဌာနံ နာမ အာဂန္တွေယျာထ, တဒံ ကရိဿာမာ”တိ ဝတွာ ပုရေတရမေဝ တတ္ထ ဂန္တွာ “ပဿထ, တိတ္ထိယာ မမ ဘယေန နာဂတာ, ဧသောဝ ပန နေသံ ပရာဇယော”တိအာဒီနိ ဝတွာ တဒက္ခိတ္တော အညေနညံ ပဋိစရန္တော ဝိစရတိ။ သတ္ထာ “ဟတ္ထကော ကိရ ဧဝံ ကရောတီ”တိ သုတွာ တံ ပက္ကောသာပေတွာ “သစ္စံ ကိရ တွံ, ဟတ္ထက, ဧဝံ ကရောသီ”တိ ပုစ္ဆိတွာ “သစ္စ”န္တိ ဝုတ္တေ, “ကသ္မာ ဧဝံ ကရောသိ? ဧဝရူပဥ္ပဟိ မုသာဝါဒံ ကရောန္တော သီသမုဏ္ဍနာဒိမတ္တေနေဝ သမဏော နာမ န ဟောတိ။ ယော ပန အဏုံ ဝါ ထူလံ ဝါ ပာပံ သမေတွာ ဌိတော, အယမေဝ သမဏော”တိ ဝတွာ ဣမာ ကထာ အဘာသိ –

၂၆၄. “န မုဏ္ဍကေန သမဏော, အဗ္ဗတော အလိကံ ဘဏံ။
ဣစ္ဆာလောဘသမာပန္နော, သမဏော ကိံ ဘဝိဿတိ။

၂၆၅. “ယော စ သမေတိ ပါပါနိ, အဏုံ ထူလာနိ သဗ္ဗသော။
သမိတတ္တာ ဟိ ပါပါနံ, သမဏောတိ ပဝုစ္စတီ”တိ။

တတ္ထ **မုဏ္ဍကေနာ** တိ သီသမုဏ္ဍနမတ္တေန။ **အဗ္ဗတော** တိ သီလဝတေန စ ဓုတင်္ဂဝတေန စ ဝိရဟိတော။ **အလိကံ ဘဏ**န္တိ မုသာဝါဒံ ဘဏန္တော အသမ္ပတ္တေသု အာရမ္မဏေသု ဣစ္ဆာယ ပတ္တေသု စ လောဘေန သမန္နာဂ

တော သမဏော နာမ ကိံ ဘဝိဿတိ? **သမေတီ**တိ ယော စ ပရိတ္တာနိ တ   မဟန္တာနိ တ ဟဟနိ ဝူပသမေတိ, သော တေသံ သမိတတ္တာ သမဏောတိ ပဝုစ္စတီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ဟပုဏိံသူတိ။

ဟတ္ထကဝတ္ထု ဆဋ္ဌံ။

၇. အညတရဗြာဟ္မဏဝတ္ထု

န တေန ဘိက္ခု သော ဟောတီတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော အညတရံ ဗြာဟ္မဏံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သော ကိရ ဗာဟိရသမယေ ပဗ္ဗဇိတ္ဝာ ဘိက္ခံ စရန္တော စိန္တေသိ – ''သမဏော ဂေါတမော အတ္တနော သာဝကေ ဘိက္ခာယ စရဏေန 'ဘိက္ခူ'တိ ဝဒတိ, မမ္ပိ 'ဘိက္ခူ'တိ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတီ''တိ။ သော သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတ္ဝာ, ''ဘော ဂေါတမ, အဟမ္ပိ ဘိက္ခံ စရိတ္ဝာ ဇီဝါမိ, မမ္ပိ 'ဘိက္ခူ'တိ ဝဒေဟီ''တိ အာဟ။ အထ နံ သတ္ထာ ''နာဟံ, ဗြာဟ္မဏ, ဘိက္ခနမတ္တေန ဘိက္ခူတိ ဝဒါမိ။ န ဟိ ဝိဿံ ဓမ္မံ သမာဒာယ ဝတ္တန္တော ဘိက္ခု နာမ ဟောတိ။ ယော ပန သဗ္ဗသင်္ခါရေသု သင်္ခါယ စရတိ, သော ဘိက္ခု နာမာ''တိ ဝတ္ဝာ ဣမာ ဂါထာ အဘာသိ –

၂၆၆. ''န တေန ဘိက္ခု သော ဟောတိ၊ ယာဝတာ ဘိက္ခတေ ပရေ။
ဝိဿံ ဓမ္မံ သမာဒာယ၊ ဘိက္ခု ဟောတိ န တာဝတာ။

၂၆၇. ''ယောဓ ပုညဉ္စ ဟပဉ္စ၊ ဗာဟေတွာ ဗြဟ္မစရိယဝါ။
သင်္ခါယ လောကေ စရတိ၊ သ ဝေ ဘိက္ခူတိ ဝုစ္စတီ''တိ။

တတ္ထ   **ယာဝတာ**တိ ယတ္တကေန ပရေ ဘိက္ခတေ, တေန ဘိက္ခနမတ္တေန ဘိက္ခု နာမ န ဟောတိ။   **ဝိဿ**   န္တိ ဝိသမံ ဓမ္မံ, ဝိဿဂန္ဓံ ဝါ ကာယကမ္မာဒိကံ ဓမ္မံ သမာဒာယ စရန္တော ဘိက္ခု နာမ န ဟောတိ။ **ယောဓာ**တိ ယော ဣဓ သာသနေ ဥဘယမ္ပေတံ ပုညဉ္စ ဟပဉ္စ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယေန ဗာဟေတွာ ပနုဒိတ္ဝာ ဗြဟ္မစရိယဝါ ဟောတိ။ **သင်္ခါယာ**တိ ဉာဏေန။ **လောကေ**တိ ခန္ဓာဒိလောကေ ''ဣမေ အဇ္ဈတ္တိကာ ခန္ဓာ, ဣမေ ဗာဟိရာ''တိ ဧဝံ သဗ္ဗေပိ ဓမ္မေ ဇာနိတ္ဝာ စရတိ, သော တေန ဉာဏေန ကိလေသာနံ ဘိန္နတ္တာ ''ဘိက္ခူ''တိ ဝုစ္စတီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ဟပုဏိံသူတိ။

အညတရဗြာဟ္မဏဝတ္ထု သတ္တမံ။

၈. တိတ္ထိယဝတ္ထု

န မောနေနာတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော တိတ္ထိယေ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

တေ ကိရ ဘုတ္တဋ္ဌာနေသု မနုဿာနံ ''ခေမံ ဟောတု, သုခံ   ဟောတု, အာယု ဝဍ္ဎတု, အသုကဋ္ဌာနေ နာမ ကလလံ အတ္ထိ, အသုကဋ္ဌာနေ နာမ ကဏ္ဋကော အတ္ထိ, ဧဝရူပံ ဌာနံ ဂန္တုံ န ဝဋ္ဋတီ''တိအာဒိနာ နယေန မင်္ဂလံ ဝတ္ဝာ ပက္ကမန္တိ။ ဘိက္ခူ ပန ပဌမဗောဓိယံ အနုမောဒနာဒီနံ အနနုညာတကာလေ ဘတ္တဂ္ဂေ မနုဿာနံ အနုမောဒနံ အကတွာ ပက္ကမန္တိ။ မနုဿာ ''တိတ္ထိယာနံ သန္တိကာ မင်္ဂလံ သုဏာမ, ဘဒ္ဒန္တာ ပန တုဏှီဘူတာ ပက္ကမန္တီ''တိ ဥဇ္ဈာယိံသု။ ဘိက္ခူ တမတ္ထံ သတ္ထု အာရောစေသုံ။ သတ္ထာ, ''ဘိက္ခဝေ, ဣတော ပဋ္ဌာယ ဘတ္တဂ္ဂါဒီသု ယထာသုခံ အနုမောဒနံ ကရောထ, ဥပနိသိန္နကထံ ကရောထ, ဓမ္မံ ကထေထာ''တိ အနုဇာနိ။ တေ တထာ ကရိံသု။ မနုဿာ အနုမောဒနာဒီနိ သုဏန္တာ ဥဿာဟပ္ပတ္တာ ဘိက္ခူ နိမန္တေတွာ သက္ကာရံ ကရောန္တာ ဝိစရန္တိ။ တိတ္ထိယာ ပန

‘‘မယံ မုနိနော မောနံ ကရောမ, သမဏာသ္မ ကေတမသ္မ သာဝကာ ဘတ္တဂ္ဂကဒီသု မဟာကထံ ကထေန္တာ ဝိစရန္တိ’’တိ ဥဇ္ဈာယိံသု။

သတ္ထာ တမတ္ထံ သုတွာ ‘‘နာဟံ, ဘိက္ခဝေ, တုဏှီဘာဝမတ္တေန ‘မုနိ’တိ ဝဒာမိ။ ဧကစ္စေ ဟိ အဇာနန္တာ န ကထေန္တိ, ဧကစ္စေ အဝိသာရဒတာယ, ဧကစ္စေ ‘မာ နော ဣမံ အတိသယတ္ထံ အညေ ဇာနိံသူ’တိ မစ္ဆေရေန။ တသ္မာ မောနမတ္တေန မုနိ န ဟောတိ, ဟပဝူပသမေန ပန မုနိ နာမ ဟောတီ’’တိ ဝတွာ ဣမာ ကထာ အဘာသိ –

၂၆၈. ‘‘န မောနေန မုနီ ဟောတိ၊ မူဠှရူပော အဝိဒ္ဒသု။
ယော စ တုလံဝ ပဂ္ဂယှ၊ ဝရမာဒါယ ပဏ္ဍိတော။

၂၆၉. ‘‘ပာပါနိ ပရိဝဇ္ဇေတိ၊ သ မုနီ တေန သော မုနိ။
ယော မုနာတိ ဥဘော လောကေ၊ မုနိ တေန ပဝုစ္စတီ’’တိ။

တတ္ထ **န မောနေနာ**တိ ကာမဉ္စဟိ မောနေယ္ယပဋိပဒာသင်္ခါတေန မဂ္ဂဉာဏမောနေန မုနိ နာမ ဟောတိ, ဣဓ ပန တုဏှီဘာဝံ သန္ဓာယ ‘‘မောနေနာ’’တိ ဝုတ္တံ။ **မူဠှရူပော**တိ တုစ္ဆရူပော။ **အဝိဒ္ဒသူ** တိ အဝိညူ။ ဝေရူပော ဟိ တုဏှီဘူတောပိ မုနိ နာမ န ဟောတိ။ အထ ဝာ မောနေန မုနိ နာမ န ဟောတိ, တုစ္ဆသဘာဝေ ပန အဝိညူ စ ဟောတီတိ အတ္ထော။ **ယော စ တုလံဝ ပဂ္ဂယှာ**တိ ယထာ ဟိ တုလံ ဂဟေတွာ ဌိတော အတိရေကံ စေ ဟောတိ, ဟရတိ။ ဦနံ စေ ဟောတိ , ပက္ခိပတိ။ ဧဝမေဝ ယော အတိရေကံ ဟရန္တော ဝိယ ပာပံ ဟရတိ ပရိဝဇ္ဇေတိ, ဦနကေ ပက္ခိပန္တော ဝိယ ကုသလံ ပရိပူရေတိ။ ဧဝဥ္စ ပန ကရောန္တော သီလသမာဓိပညာဝိမုတ္တိဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနသင်္ခါတံ ဝရံ ဥတ္တမမေဝ အာဒာယ ပာပါနိ အကုသလကမ္မာနိ ပရိဝဇ္ဇေတိ။ **သ မုနီ**တိ သော မုနိ နာမာတိ အတ္ထော။ **တေန သော မုနီ**တိ ကသ္မာ ပန သော မုနီတိ စေ? ယံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တကာရဏံ, တေန သော မုနီတိ အတ္ထော။ **သော မုနာတိ ဥဘော လောကေ**တိ ယော ပုဂ္ဂလော ဣမသ္မိံ ခန္ဓာဒိလောကေ တုလံ အာရောပေတွာ မိနန္တော ဝိယ ‘‘ဣမေ အဇ္ဈတ္တိကာ ခန္ဓာ, ဣမေ ဗာဟိရာ’’တိအာဒိနာ နယေန ဣမေ ဥဘော အတ္ထေ မုနာတိ။ **မုနိ တေန ပဝုစ္စတီ** တိ တေန ကာရဏေန မုနီတိ ဝုစ္စတီယေတတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

တိတ္ထိယဝတ္ထု အဋ္ဌမံ။

၉. ဗာလိသိကဝတ္ထု

န တေန အရိယော ဟောတီတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ဧကံ အရိယံ နာမ ဗာလိသိကံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ဧကဒိဝသဉ္ဟိ သတ္ထာ တဿ သောတာပတ္တိမဂ္ဂဿူပနိဿယံ ဒိသွာ သာဝတ္ထိယာ ဥတ္တရဒွာရဂါမေ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ ဘိက္ခုသင်္ဃပရိဝုတော တတော အာဂစ္ဆတိ။ တသ္မိံ ခဏေ သော ဗာလိသိကော ဗလိသေန မစ္ဆေ ဂဏှန္တော ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ ဒိသွာ ဗလိသယဋ္ဌိံ ဆဍ္ဍေတွာ အဋ္ဌာသိ။ သတ္ထာ တဿ အဝိဒူရေ ဌာနေ နိဝတ္တိတွာ ဌိတော ‘‘တွံ ကိံ နာမောသီ’’တိ သာရိပုတ္တတ္ထေရာဒီနံ နာမာနိ ပုစ္ဆိ။ တေပိ ‘‘အဟံ သာရိပုတ္တော အဟံ မောဂ္ဂလ္လာနော’’တိ အတ္တနော အတ္တနော နာမာနိ ကထယိံသု။ ဗာလိသိကော စိန္တေသိ – ‘‘သတ္ထာ သဗ္ဗေသံ နာမာနိ ပုစ္ဆတိ, မမမ္ပိ နာမံ ပုစ္ဆိဿတိ မညေ’’တိ။ သတ္ထာ တဿ ဣစ္ဆံ ဉတွာ, ‘‘ဥပာသက, တွံ ကော နာမောသီ’’တိ ပုစ္ဆိတွာ ‘‘အဟံ, ဘန္တေ, အရိယော နာမာ’’တိ ဝုတ္တေ ‘‘န, ဥပာသက, တာဒိသာ ပါဏာတိပါတိနော အရိယာ နာမ ဟောန္တိ, အရိယာ ပန မဟာဇနဿ အဟိံသနဘာဝေ ဌိတာ’’တိ ဝတွာ ဣမံ ကထမာဟ –

၂၇၀. ‘‘န တေန အရိယော ဟောတိ၊ ယေန ပါဏာနိ ဟိံသတိ။
အဟိံသာ သဗ္ဗပါဏာနံ၊ အရိယောတိ ပဝုစ္စတီ’’တိ။

တတ္ထ **အဟိံသာ**တိ အဟိံသနေန။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယေန ဟိ ဟဏာနိ ဟိံသတိ, န တေန ကာရဏေန အရိယော ဟောတိ။ ယော ပန သဗ္ဗပါဏာနံ ပါဏိအာဒီဟိ အဟိံသနေန မေတ္တာဒိဘာဝနာယ ပတိဋ္ဌိတတ္တာ ဟိံသတော အာရာဝ ဌိတော, အယံ အရိယောတိ ဝုစ္စတီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗာလိသိကော သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိ, သမ္ပတ္တာနမ္ပိ သာတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ အဟောသီတိ။

ဗာလိသိကဝတ္ထု နဝမံ။

၁၀. သမ္ဗဟုလသီလာဒိသမ္ပန္နဘိက္ခုဝတ္ထု

န သီလဗ္ဗတမတ္တေနာတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော သမ္ဗဟုလေ သီလာဒိသမ္ပန္နေ ဘိက္ခူ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

တေသု ကိရ ဧကစ္စာနံ ဧဝံ အဟောသိ – ''မယံ သမ္ပန္နသီလာ, မယံ ဓုတင်္ဂဓရာ, မယံ ဗဟုဿုတာ, မယံ ပန္တသေနာသနတသိနော, မယံ ဈာနလာဘိနော, န အမှာကံ အရဟတ္တံ ဒုလ္လဘံ, ဣစ္ဆိတဒိဝသေယေဝ အရဟတ္တံ ပာပုဏိဿာမာ''တိ။ ယေပိ တတ္ထ အနာဂါမိနော, တေသမ္ပိ ဧတဒဟောသိ – ''န အမှာကံ ဣဒါနိ အရဟတ္တံ ဒုလ္လဘ''န္တိ။ တေ သဗ္ဗေပိ ဧကဒိဝသံ သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဝန္ဒိတွာ နိသိန္နာ ''အပိ နု ခော တေ, ဘိက္ခဝေ, ပဗ္ဗဇိတကိစ္စံ မတ္ထကံ ပတ္တ''န္တိ သတ္ထာရာ ပုဋ္ဌာ ဧဝမာဟံသု – ''ဘန္တေ, မယံ ဧဝရူပါ ဧဝရူပါ စ, တသ္မာ 'ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတက္ခဏေယေဝ အရဟတ္တံ ပတ္တုံ သမတ္ထမှာ'တိ စိန္တေတွာ ဝိဟရာမာ''တိ။

သတ္ထာ တေသံ ဝစနံ သုတွာ, ''ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနာ နာမ ပရိသုဒ္ဓသီလာဒိမတ္တကေန ဝါ အနာဂါမိသုခပ္ပတ္တမတ္တကေန ဝါ 'အပ္ပကံ နော ဘဝဒုက္ခ'န္တိ ဝတ္တုံ န ဝဋ္ဋတိ, အာသဝက္ခယံ ပန အပ္ပတွာ 'သုခိတောမှီ'တိ စိတ္တံ န ဥပ္ပာဒေတဗ္ဗ''န္တိ ဝတွာ ဣမာ ဂါထာ အဘာသိ –

၂၇၁. ''န သီလဗ္ဗတမတ္တေန၊ ဗာဟုသစ္စေန ဝါ ပန။
အထ ဝါ သမာဓိလာဘေန၊ ဝိဝိတ္တသယနေန ဝါ။

၂၇၂. ''ဖုသာမိ နေက္ခမ္မသုခံ၊ အပုထုဇ္ဇနသေဝိတံ။
ဘိက္ခု ဝိဿာသမာပါဒိ၊ အပ္ပတ္တော အာသဝက္ခယ''န္တိ။

တတ္ထ **သီလဗ္ဗတမတ္တေနာ**တိ စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလမတ္တေန ဝါ တေရသဓုတင်္ဂမတ္တေန ဝါ။ **ဗာဟုသစ္စေန ဝါ**တိ တိဏ္ဏံ ပိဋကာနံ ဥဂ္ဂဟိတမတ္တေန ဝါ။ **သမာဓိလာဘေနာ**တိ အဋ္ဌသမာပတ္တိယာ လာဘေန။ **နေက္ခမ္မသုခ**န္တိ အနာဂါမိသုခံ။ တံ အနာဂါမိသုခံ ဖုသာမီတိ ဧတ္တကမတ္တေန ဝါ။ **အပုထုဇ္ဇနသေဝိတ**န္တိ ပုထုဇ္ဇနေဟိ အသေဝိတံ အရိယသေဝိတမေဝ။ **ဘိက္ခူ**တိ တေသံ အညတရံ အာလပန္တော အာဟ။ **ဝိဿာသမာပါဒီ**တိ ဝိဿာသံ န အာပဇ္ဇေယျ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ဘိက္ခု ဣမိနာ သမ္ပန္နသီလာဒိဘာဝမတ္တကေနေဝ ''မယှံ ဘဝေါ အပ္ပကော ပရိတ္တကော''တိ အာသဝက္ခယသင်္ခါတံ အရဟတ္တံ အပ္ပတ္တော ဟုတွာ ဘိက္ခု နာမ ဝိဿာသံ နာပဇ္ဇေယျ။ ယထာ ဟိ အပ္ပမတ္တကောပိ ဂူထော ဒုဂ္ဂန္ဓော ဟောတိ, ဧဝံ အပ္ပမတ္တကောပိ ဘဝေါ ဒုက္ခောတိ။

ဒေသနာဝသာနေ တေ ဘိက္ခူ အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌဟံသု, သမ္ပတ္တာနမ္ပိ သာတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ အဟောသီတိ။

သမ္ဗဟုလသီလာဒိသမ္ပန္နဘိက္ခုဝတ္ထု ဒသမံ။

ဓမ္မဋ္ဌဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဧကူနဝီသတိမော ဝဂ္ဂေါ။

၂၀. မဂ္ဂဝဂ္ဂေါ

၁. ပဉ္စသတဘိက္ခုဝတ္ထု

မဂ္ဂါနဋ္ဌင်္ဂိကော တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ပဉ္စသတေ ဘိက္ခူ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

တေ ကိရ သတ္ထရိ ဇနပဒစာရိကံ စရိတွာ ပုန သာဝတ္ထိံ အာဂတေ ဥပဋ္ဌာနသာလာယ နိသီဒိတွာ ''အသုကကာမတော အသုကကာမဿ မဂ္ဂေါ သမော, အသုကကာမဿ မဂ္ဂေါ ဝိသမော, သသက္ခရော, အသက္ခရော''တိအာဒိနာ နယေန အတ္တနော ဝိစရိတမဂ္ဂံ အာရဗ္ဘ မဂ္ဂကထံ ကထေသုံ။ သတ္ထာ တေသံ အရဟတ္တဿူပနိဿယံ ဒိသွာ တံ ဌာနံ အာဂန္တွာ ပညတ္တာသနေ နိသိန္နော ''ကာယ နုတ္ထ, ဘိက္ခဝေ, ဧတရဟိ ကထာယ သန္နိသိန္နာ''တိ ပုစ္ဆိတွာ ''ဣမာယ နာမာ''တိ ဝုတ္တေ, ''ဘိက္ခဝေ, အယံ ဗာဟိရကမဂ္ဂေါ, ဘိက္ခုနာ နာမ အရိယမဂ္ဂေ ကမ္မံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတိ, ဧဝဉ္ဟိ ကရောန္တော ဘိက္ခု သဗ္ဗဒုက္ခာ ပမုစ္စတီ''တိ ဝတွာ ဣမာ ကထာ အဘာသိ –

၂၇၃. ''မဂ္ဂါနဋ္ဌင်္ဂိကော သေဋ္ဌော, သစ္စာနံ စတုရော ပဒါ။
ဝိရာဂေါ သေဋ္ဌော ဓမ္မာနံ, ဒွိပဒါနဉ္စ စက္ခုမာ။

၂၇၄. ''ဧသေဝ မဂ္ဂေါ နတ္ထညော, ဒဿနဿ ဝိသုဒ္ဓိယာ။
ဧတဉ္ဟိ တုမှေ ပဋိပဇ္ဇထ, မာရဿေတံ ပမောဟနံ။

၂၇၅. ''ဧတဉ္ဟိ တုမှေ ပဋိပန္နာ, ဒုက္ခဿန္တံ ကရိဿထ။
အက္ခာတော ဝေ မယာ မဂ္ဂေါ, အညာယ သလ္လကန္တနံ။

၂၇၆. ''တုမှေဟိ ကိစ္စမာတပ္ပံ, အက္ခာတာရော တထာဂတာ။
ပဋိပန္နာ ပမောက္ခန္တိ, ဈာယိနော မာရဗန္ဓနာ''တိ။

တတ္ထ **မဂ္ဂါနဋ္ဌင်္ဂိကော** တိ ဇင်္ဃမဂ္ဂါဒယော ဝါ ဟောန္တု ဒွာသဋ္ဌိ ဒိဋ္ဌိဂတမဂ္ဂါ ဝါ, သဗ္ဗေသမ္ပိ မဂ္ဂါနံ သမ္မာဒိဋ္ဌိအာဒီဟိ အဋ္ဌဟိ အင်္ဂေဟိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအာဒီနံ အဋ္ဌန္နံ ပဟာနံ ကရောန္တော နိရောဓံ အာရမ္မဏံ ကတွာ စတူသုပိ သစ္စေသု ဒုက္ခပရိဇာနနာဒိကိစ္စံ သာဓယမာနော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ သေဋ္ဌော ဥတ္တမော။ **သစ္စာနံ စတုရော ပဒါ**တိ ''သစ္စံ ဘဏေ န ကုဇ္ဈေယျာ''တိ (ဓ. ပ. ၂၂၄) အာဂတံ ဝစီသစ္စံ ဝါ ဟောတု, ''သစ္စော ဗြာဟ္မဏော သစ္စော ခတ္တိယော''တိအာဒိဘေဒံ သမ္မုတိသစ္စံ ဝါ ''ဣဒမေဝ သစ္စံ မောဃမည''န္တိ (ဓ. သ. ၁၁၄၄; မ. နိ. ၂.၁၈၇-၁၈၈) ဒိဋ္ဌိသစ္စံ ဝါ ''ဒုက္ခံ အရိယသစ္စ''န္တိအာဒိဘေဒံ ပရမတ္ထသစ္စံ ဝါ ဟောတု, သဗ္ဗေသမ္ပိ ဣမေသံ သစ္စာနံ ပရိဇာနိတဗ္ဗဋ္ဌေန သစ္ဆိကာတဗ္ဗဋ္ဌေန ပဟာတဗ္ဗဋ္ဌေန ဘာဝေတဗ္ဗဋ္ဌေန ဧကပဋိဝေဓဋ္ဌေန စ တထပဋိဝေဓဋ္ဌေန စ ဒုက္ခံ အရိယသစ္စန္တိအာဒယော စတုရော ပဒါ သေဋ္ဌာ နာမ။ **ဝိရာဂေါ သေဋ္ဌော ဓမ္မာန** န္တိ ''ယာဝတာ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ သင်္ခတာ ဝါ အသင်္ခတာ ဝါ, ဝိရာဂေါ တေသံ အဂ္ဂမက္ခာယတီ''တိ (ဣတိဝု. ၉၀; အ. နိ. ၄.၃၄) ဝစနတော သဗ္ဗဓမ္မာနံ နိဗ္ဗာနသင်္ခါတော ဝိရာဂေါ သေဋ္ဌော။ **ဒွိပဒါနဉ္စ စက္ခုမာ** တိ သဗ္ဗေသံ ဒေဝမနုဿာဒိဘေဒါနံ ဒွိပဒါနံ ပဉ္စဟိ စက္ခူဟိ စက္ခုမာ တထာဂတောဝ သေဋ္ဌော။ စ-သဒ္ဒေါ သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထော, အရူပဓမ္မေ သမ္ပိဏ္ဍေတိ။ တသ္မာ အရူပဓမ္မာနမ္ပိ တထာဂတော သေဋ္ဌော ဥတ္တမော။

ဒဿနဿ ဝိသုဒ္ဓိယာ တိ မဂ္ဂဖလဒဿနဿ ဝိသုဒ္ဓတ္ထံ ယော မယာ ''သေဋ္ဌော''တိ ဝုတ္တော, ဧသောဝ မဂ္ဂေါ, နတ္ထညော။ **ဧတဉ္ဟိ တုမှေ**တိ တသ္မာ တုမှေ ဧတမေဝ ပဋိပဇ္ဇထ။ **မာရဿေတံ ပမောဟန** န္တိ ဧတံ မာရမောဟနံ မာရမဒ္ဒနန္တိ ဝုစ္စတိ။ **ဒုက္ခဿန္တ** န္တိ သကလဿပိ ဝဋ္ဋဒုက္ခဿ အန္တံ ပရိစ္ဆေဒံ ကရိဿထာတိ အတ္ထော။ **အညာယ သလ္လကန္တန** န္တိ ရာဂသလ္လာဒီနံ ကန္တနံ နိမ္မထနံ အဗ္ဗူဟနံ ဧတံ မဂ္ဂံ, မယာ ဝိနာ အနုဿုတဓမ္မေဟိ အတ္တပစ္စက္ခတော ဥတွာဝ အယံ မဂ္ဂေါ အက္ခာတော, ဣဒါနိ တုမှေဟိ ကိလေသာနံ အာတာပနေန ''အာတပ္ပ''န္တိ သင်္ခံ ဂတံ တဿ အဓိဂမတ္ထာယ သမ္မပ္ပဓာနဝီရိယံ ကိစ္စံ ကရဏီယံ။ ကေဝလဉှိ အက္ခာတာ

ရောဝ တထာဂတာ။ တသ္မာ တေဟိ အက္ခာတဝသေန ယေ ပဋိပန္နာ ဒ္ဝီဟိ ဈာနေဟိ ဈာယိနော, တေ တေဘူမကဝဋ္ဋသင်္ခာတာ မာရဗန္ဓနာ ပမောက္ခန္တီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ တေ ဘိက္ခူ အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌဟိံသု, သမ္ပတ္တာနမ္ပိ သာတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ အဟောသီတိ။

ပဥ္စသတဘိက္ခုဝတ္ထု ပဌမံ။

၂. အနိစ္စလက္ခဏဝတ္ထု

သဗ္ဗေ သင်္ခာရာ အနိစ္စာ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ပဥ္စသတေ ဘိက္ခူ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

တေ ကိရ သတ္ထု သန္တိကေ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတွာ ဂန္တွာ အရညေ ဝါယမန္တာပိ အရဟတ္တံ အပ္ပတွာ "ဝိသေသေတွာ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဥဂ္ဂဏှိဿာမာ"တိ သတ္ထု သန္တိကံ အာဂမိံသု။ သတ္ထာ "ကိံ နု ခော ဣမေသံ သပ္ပာယ"န္တိ ဝီမံသန္တော "ဣမေ ကဿပဗုဒ္ဓကာလေ ဝီသတိ ဝဿသဟဿာနိ အနိစ္စလက္ခဏေ အနုယုဉ္ဇိံသု, တသ္မာ အနိစ္စလက္ခဏေနေဝ တေသံ ဧကံ ဂါထံ ဒေသေတုံ ဝဋ္ဋတီ"တိ စိန္တေတွာ, "ဘိက္ခဝေ, ကာမဘဝါဒီသု သဗ္ဗေပိ သင်္ခာရာ ဟုတွာ အဘာဝဋ္ဌေန အနိစ္စာ ဧဝ"တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၂၇၇. "သဗ္ဗေ သင်္ခာရာ အနိစ္စာတိ၊ ယဒါ ပညာယ ပဿတိ။
အထ နိဗ္ဗိန္ဒတိ ဒုက္ခေ၊ ဧသ မဂ္ဂေါ ဝိသုဒ္ဓိယာ"တိ။

တတ္ထ **သဗ္ဗေ သင်္ခာရာ** တိ ကာမဘဝါဒီသု ဥပ္ပန္နာ ခန္ဓာ တတ္ထ တတ္ထေဝ နိရုဇ္ဈနတော **အနိစ္စာ** တိ ယဒါ ဝိပဿနာပညာယ ပဿတိ, အထ ဣမသ္မိံ ခန္ဓပရိဟရဏဒုက္ခေ နိဗ္ဗိန္ဒတိ, နိဗ္ဗိန္ဒန္တော ဒုက္ခပရိဇာနနာဒိဝသေန သစ္စာနိ ပဋိဝိဇ္ဈတိ။ **ဧသ မဂ္ဂေါ ဝိသုဒ္ဓိယာ** တိ ဝိသုဒ္ဓတ္ထာယ ဝေါဒါနတ္ထာယ ဧသ မဂ္ဂေါတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ တေ ဘိက္ခူ အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌဟိံသု, သမ္ပတ္တပရိသာနမ္ပိ သာတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ အဟောသီတိ။

အနိစ္စလက္ခဏဝတ္ထု ဒုတိယံ။

၃. ဒုက္ခလက္ခဏဝတ္ထု

ဒုတိယဂါထာယပိ ဧဝရူပမေဝ ဝတ္ထု။ တဒါ ဟိ ဘဂဝါ တေသံ ဘိက္ခူနံ ဒုက္ခလက္ခဏေ ကတာဘိယောဂဘာဝံ ဉတွာ, "ဘိက္ခဝေ, သဗ္ဗေပိ ခန္ဓာ ပဋိပီဠနဋ္ဌေန ဒုက္ခာ ဧဝ"တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၂၇၈. "သဗ္ဗေ သင်္ခာရာ ဒုက္ခာတိ၊ ယဒါ ပညာယ ပဿတိ။
အထ နိဗ္ဗိန္ဒတိ ဒုက္ခေ၊ ဧသ မဂ္ဂေါ ဝိသုဒ္ဓိယာ"တိ။

တတ္ထ **ဒုက္ခာ** တိ ပဋိပီဠနဋ္ဌေန ဒုက္ခာ။ သေသံ ပုရိမသဒိသမေဝ။

ဒုက္ခလက္ခဏဝတ္ထု တတိယံ။

၄. အနတ္တလက္ခဏဝတ္ထု

တတိယဂါထာယပိ ဧသေဝ နယော။ ဧဝလဉှိ တေ့ ဘဂဝါ တေသံ ဘိက္ခူနံ ပုဗ္ဗေ အနတ္တလက္ခဏေ အနုယုတ္တဘာဝံ ဉတွာ, "ဘိက္ခဝေ, သဗ္ဗေပိ ခန္ဓာ အဝသဝတ္တနဋ္ဌေန အနတ္တာ ဧဝ"တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၂၇၉. ‘‘သဗ္ဗေ ဓမ္မာ အနတ္တာတိ၊ ယဒါ ပညာယ ပဿတိ။
အထ နိဗ္ဗိန္ဒတိ ဒုက္ခေ၊ ဧသ မဂ္ဂေါ ဝိသုဒ္ဓိယာ’’တိ။

တတ္ထ **သဗ္ဗေ ဓမ္မာ** တိ ပဉ္စက္ခန္ဓာ ဧဝ အဓိပ္ပေတာ။ **အနတ္တာ** တိ ‘‘မာ ဇီယန္တု မာ မီယန္တူ’’တိ ဝသေ ဝတ္တေတုံ န သက္ကာတိ အဝသဝတ္တနဋ္ဌေန အနတ္တာ အတ္တသုညာ အဿာမိကာ အနိဿရာတိ အတ္ထော။ သေသံ ပုရိမသဒိသမေဝါတိ။

အနတ္တလက္ခဏဝတ္ထု စတုတ္ထံ။

၅. ပဓာနကမ္မိကတိဿတ္ထေရဝတ္ထု

ဥဋ္ဌာနကာလမှိ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ပဓာနကမ္မိကတိဿတ္ထေရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သာဝတ္ထိဝါသိနော ကိရ ပဉ္စသတာ ကုလပုတ္တာ သတ္ထု သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိတွာ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတွာ အရညံ အဂမံသု။ တေသု ဧကော တတ္ထေဝ ဩဟီယိ။ အဝသေသာ အရညေ သမဏဓမ္မံ ကရောန္တာ အရဟတ္တံ ပတွာ ‘‘ပဋိလဒ္ဓဂုဏံ သတ္ထု အာရောစေဿာမာ’’တိ ပုန သာဝတ္ထိံ အဂမံသု။ တေ သာဝတ္ထိတော ယောဇနမတ္တေ ဧကသ္မိံ ဂါမကေ ပိဏ္ဍာယ စရန္တေ ဒိသွာ ဧကော ဥပါသကော ယာဂုဘတ္တာဒီဟိ ပတိမာနေတွာ အနုမောဒနံ သုတွာ ပုနဒိဝသတ္ထာယပိ နိမန္တေသိ။ တေ တဒဟေဝ သာဝတ္ထိံ ဂန္တွာ ပတ္တစီဝရံ ပဋိသာမေတွာ သာယန္ဟသမယေ သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိံသု။ သတ္ထာ တေဟိ သဒ္ဓိံ အတိဝိယ တုဋ္ဌော ပဋိသန္ထာရမကာသိ။

အထ နေသံ တတ္ထ ဩဟီနော သဟာယကဘိက္ခု စိန္တေသိ – ‘‘သတ္ထု ဣမေဟိ သဒ္ဓိံ ပဋိသန္ထာရံ ကရောန္တဿ မုခံ နပ္ပဟောတိ, မယှံ ပန မဂ္ဂဖလာဘာဝေန မယာ သဒ္ဓိံ န ကထေတိ, အဇ္ဇေဝ အရဟတ္တံ ပတွာ သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ မယာ သဒ္ဓိံ ကထာပေဿာမီ’’တိ။ တေပိ ဘိက္ခူ, ‘‘ဘန္တေ, မယံ အာဂမနမဂ္ဂေ ဧကေန ဥပါသကေန သွာတနာယ နိမန္တိတာ, တတ္ထ ပာတောဝ ဂမိဿာမာ’’တိ သတ္ထာရံ အပလောကေသုံ။ အထ နေသံ သဟာယကော ဘိက္ခု သဗ္ဗရတ္တိံ စင်္ကမန္တော နိဒ္ဒာဝသေန စင်္ကမကောဋိယံ ဧကသ္မိံ ပာသာဏဖလကေ ပတိ, ဦရုဋ္ဌိ ဘိဇ္ဇိ။ သော မဟာသဒ္ဒေန ဝိရဝိ။ တဿ တေ သဟာယကာ ဘိက္ခူ သဒ္ဒံ သဉ္ဇာနိတွာ ဣတော စိတော စ ဥပဓာဝိံသု။ တေသံ ဒီပံ ဇာလေတွာ တဿ ကတ္တဗ္ဗကိစ္စံ ကရောန္တာနံယေဝ အရုဏော ဥဋ္ဌဟိ, တေ တံ ကာမံ ဂန္တုံ ဩကာသံ န လဘိံသု။ အထ နေ သတ္ထာ အာဟ – ‘‘ကိံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခာစာရကာမံ န ဂမိတ္ထာ’’တိ။ တေ ‘‘အာမ, ဘန္တေ’’တိ တံ ပဝတ္တိံ အာရောစေသုံ။ သတ္ထာ ‘‘န, ဘိက္ခဝေ, ဧသ ဣဒါနေဝ တုမှာကံ လာဘန္တရာယံ ကရောတိ, ပုဗ္ဗေပိ အကာသိယေဝါ’’တိ ဝတွာ တေဟိ ယာစိတော အတီတံ အာဟရိတွာ –

> ‘‘ယော ပုဗ္ဗေ ကရဏီယာနိ၊ ပစ္ဆာ သော ကာတုမိစ္ဆတိ။
> ဝရုဏကဋ္ဌဘဉ္ဇောဝ၊ သ ပစ္ဆာ မနုတပ္ပတီ’’တိ။ (ဇာ. ၁.၁.၇၁) –

ဇာတကံ ဝိတ္ထာရေသိ။ တဒါ ကိရ တေ ဘိက္ခူ ပဉ္စသတာ မာဏဝကာ အဟေသုံ, ကုသီတမာဏဝကော အယံ ဘိက္ခု အဟောသိ, အာစရိယော ပန တထာဂတောဝ အဟောသီတိ။

သတ္ထာ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ အာဟရိတွာ, ‘‘ဘိက္ခဝေ, ယော ဟိ ဥဋ္ဌာနကာလေ ဥဋ္ဌာနံ န ကရောတိ, သံသန္နသင်္ကပ္ပော ဟောတိ, ကုသီတော သော စျာနာဒိဘေဒံ ဝိသေသံ နာဓိဂစ္ဆတီ’’တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၂၈၀. ‘‘ဥဋ္ဌာနကာလမှိ အနုဋ္ဌဟာနော၊
ယုဝါ ဗလီ အာလသိယံ ဥပေတော။
သံသန္နသင်္ကပ္ပမနော ကုသီတော၊

ပညာယ မဂ္ဂံ အလသော န ဝိန္ဒတီ''တိ။

တတ္ထ **အနုဋ္ဌဟာနော** တိ အနုဋ္ဌဟန္တော အတယမန္တော။ **ယုတ ဗလီ**တိ ပဌမယောဗ္ဗနေ ဌိတော ဗလသမ္ပန္နောပိ ဟုတွာ အလသဘာဝေန ဥပေတော ဟောတိ, ဘုတွာ သယတိ။ **သံသန္နသင္ကပ္ပမနော** တိ တီဟိ မိစ္ဆာဝိတက္ကေဟိ သုဋ္ဌု အဝသန္နသမ္မာသင်္ကပ္ပစိတ္တော။ **ကုသီတော**တိ နိဗ္ဗီရိယော။ **အလသော**တိ မဟာအလသော ပညာယ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ အရိယမဂ္ဂံ အပဿန္တော န ဝိန္ဒတိ, န ပဋိလဘတီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

ပဓာနကမ္မိကတိဿတ္ထေရဝတ္ထု ပဉ္စမံ။

၆. သူကရပေတဝတ္ထု

တစာနုရက္ခီ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဝေဠုဝနေ ဝိဟရန္တော သူကရပေတံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ဧကသ္မိဉှိ ဒိဝသေ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရော လက္ခဏတ္ထေရေန သဒ္ဓိံ ဂိဇ္ဈကူဋာ ဩရောဟန္တော ဧကသ္မိံ ပဒေသေ သိတံ ပာတွာကာသိ။ ''ကော နု ခော, အာဝုသော, ဟေတု သိတဿ ပာတုကမ္မာယာ''တိ လက္ခဏတ္ထေရေန ပုဋ္ဌော ''အကာလော, အာဝုသော, ဣမဿ ပဉ္ဟဿ, သတ္ထု သန္တိကေ မံ ပုစ္ဆေယျာထာ''တိ ဝတွာ လက္ခဏတ္ထေရေန သဒ္ဓိံယေဝ ရာဇဂဟေ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ ပိဏ္ဍပာတပဋိက္ကန္တော ဝေဠုဝနံ ဂန္တွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ နိသီဒိ။ အထ နံ လက္ခဏတ္ထေရော တမတ္ထံ ပုစ္ဆိ။ သော အာဟ – ''အာဝုသော, အဟံ ဧကံ ပေတံ အဒ္ဒသံ, တဿ တိဂါဝုတပ္ပမာဏံ သရီရံ, တံ မနုဿသရီရသဒိသံ။ သီသံ ပန သူကရဿ ဝိယ, တဿ မုခေ နင်္ဂုဋ္ဌံ ဇာတံ, တတော ပုဠဝါ ပဂ္ဃရန္တိ။ သွာဟံ 'န မေ ဧဝရူပေါ သတ္တော ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗော'တိ တံ ဒိသွာ သိတံ ပာတွာကာသိ''န္တိ။ သတ္ထာ ''စက္ခုဘူတာ ဝတ, ဘိက္ခဝေ, မမ သာဝကာ ဝိဟရန္တီ''တိ ဝတွာ ''အဟမ္ပေတံ သတ္တံ ဗောဓိမဏ္ဍေယေဝ အဒ္ဒသံ။ 'ယေ ပန မေ န သဒ္ဒဟေယျုံ, တေသံ အဟိတာယ အဿာ'တိ ပရေသံ အနုကမ္ပာယ န ကထေသိံ။ ဣဒာနိ မောဂ္ဂလ္လာနံ သက္ခိံ ကတွာ ကထေမိ။ သစ္စံ, ဘိက္ခဝေ, မောဂ္ဂလ္လာနော အာဟာ''တိ ကထေသိ။ တံ သုတွာ ဘိက္ခူ သတ္ထာရံ ပုစ္ဆိံသု – ''ကိံ ပန, ဘန္တေ, တဿ ပုဗ္ဗကမ္မ''န္တိ။ သတ္ထာ ''တေန ဟိ, ဘိက္ခဝေ, သုဏာထာ''တိ အတီတံ အာဟရိတွာ တဿ ပုဗ္ဗကမ္မံ ကထေသိ။

ကဿပဗုဒ္ဓကာလေ ကိရ ဧကသ္မိံ ဂါမကာဝါသေ ဒ္ဝေ ထေရာ သမဂ္ဂဝါသံ ဝသိံသု။ တေသု ဧကော သဋ္ဌိဝဿော, ဧကော ဧကူနသဋ္ဌိဝဿော။ ဧကူနသဋ္ဌိဝဿော ဣတရဿ ပတ္တစီဝရံ အာဒါယ ဝိစရိ, သာမဏေရော ဝိယ သဗ္ဗံ ဝတ္တပဋိဝတ္တံ အကာသိ။ တေသံ ဧကမာတုကုစ္ဆိယံ ဝုတ္ထဘာတူနံ ဝိယ သမဂ္ဂါနံ ဝသန္တာနံ ဝသနဋ္ဌာနံ ဧကော ဓမ္မကထိကော အာဂမိ။ တဒါ စ ဓမ္မဿဝနဒိဝသော ဟောတိ။ ထေရာ နံ သင်္ဂဏှိတွာ ''ဓမ္မကထံ နော ကထေဟိ သပ္ပုရိသာ''တိ အာဟံသု။ သော ဓမ္မကထံ ကထေသိ။ ထေရာ ''ဓမ္မကထိကော နော လဒ္ဓော''တိ တုဋ္ဌစိတ္တာ ပုနဒိဝသေ တံ အာဒါယ ဓုရဂါမံ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသိတွာ တတ္ထ ကတဘတ္တကိစ္စာ, ''အာဝုသော, ဟိယျော ကထိတဋ္ဌာနတော ဝ ထောကံ ဓမ္မံ ကထေဟီ''တိ မနုဿာနံ ဓမ္မံ ကထာပေသုံ။ မနုဿာ ဓမ္မကထံ သုတွာ ပုနဒိဝသတ္ထာယပိ နိမန္တယိံသု။ ဧဝံ သမန္တာ ဘိက္ခာစာရဂါမေသု ဒ္ဝေ ဒ္ဝေ ဒိဝသေ တံ အာဒါယ ပိဏ္ဍာယ စရိံသု။

ဓမ္မကထိကော စိန္တေသိ – ''ဣမေ ဒ္ဝေပိ အတိမုဒုကာ, မယာ ဥဘောပေတေ ပလာပေတွာ ဣမသ္မိံ ဝိဟာရေ ဝသိတုံ ဝဋ္ဋတီ''တိ။ သော သာယံ ထေရူပဋ္ဌာနံ ဂန္တွာ ဘိက္ခူနံ ဥဋ္ဌာယ ဂတကာလေ နိဝတ္တိတွာ မဟာထေရံ ဥပသင်္ကမိတွာ, ''ဘန္တေ, ကိဉ္စိ ဝတ္တဗ္ဗံ အတ္ထီ''တိ ဝတွာ ''ကထေဟိ, အာဝုသော''တိ ဝုတ္တေ ထောကံ စိန္တေတွာ, ''ဘန္တေ, ကထာ နာမေသာ မဟာသာဝဇ္ဇာ''တိ ဝတွာ အကထေတွာဝ ပက္ကာမိ။ အနုထေရဿာပိ သန္တိကံ ဂန္တွာ တထေဝ အကာသိ။ သော ဒုတိယဒိဝသေ တထေဝ ကတွာ တတိယဒိဝသေ တေသံ အတိဝိယ ကောတုဟလေ ဥပ္ပန္နေ မဟာထေရံ ဥပသင်္ကမိတွာ, ''ဘန္တေ, ကိဉ္စိ ဝတ္တဗ္ဗံ အတ္ထိ, တုမှာကံ ပန သန္တိကေ ဝတ္တုံ န ဝိသဟာမီ''တိ ဝတွာ ထေရေန ''ဟောတု, အာဝုသော, ကထေဟီ''တိ နိပ္ပီဠိတော အာဟ – ''ကိံ ပန, ဘန္တေ, အနုထေရော တုမှေဟိ သဒ္ဓိံ သံဘောဂေ''တိ။ သပ္ပုရိသ, ကိံ နာမေတံ ကထေသိ, မယံ ဧကမာတုကုစ္ဆိယံ ဝုတ္ထပုတ္တာ ဝိယ, အမှေဟိ သု ဧကေန

ယံ လဒ္ဓံ, ဣတရေနာပိ လဒ္ဓမေဝ ဟောတိ။ မယာ တဿ ဧတ္တကံ ကာလံ အဂုဏော နာမ န ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗောတိ? ဧဝံ, ဘန္တေတိ။ အာမာဝုသောတိ။ ဘန္တေ မံ အနုထေရော ဧဝမာဟ – “သပ္ပုရိသ, တွံ ကုလပုတ္တော, အယံ မဟာထေရော လဇ္ဇီ ပေသလောတိ ဧတေန သဒ္ဓိံ သံဘောဂံ ကရောန္တော ဥပပရိက္ခိတွာ ကရေယ္ယာသီ”တိ ဧဝမေသ မံ အာဂတဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ ဝဒတီတိ။

မဟာထေရော တံ သုတွာဝ ကုဒ္ဓမာနသော ဒဏ္ဍာဘိဟတံ ကုလာလဘာဇနံ ဝိယ ဘိဇ္ဇိ။ ဣတရောပိ ဥဋ္ဌာယ အနုထေရဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ တထေဝ အဝောစ, သောပိ တထေဝ ဘိဇ္ဇိ။ တေသု ကိဉ္စာပိ ဧတ္တကံ ကာလံ ဧကောပိ ဝိသုံ ပိဏ္ဍာယ ပဝိဋ္ဌပုဗ္ဗော နာမ နတ္ထိ, ပုနဒိဝသေ ပန ဝိသုံ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသိတွာ အနုထေရော ပုရေတရံ အာဂန္တွာ ဥပဋ္ဌာနသာလာယ အဋ္ဌာသိ, မဟာထေရော ပစ္ဆာ အဂမာသိ။ တံ ဒိသွာ အနုထေရော စိန္တေသိ – “ကိံ နု ခေါ ဣမဿ ပတ္တစီဝရံ ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗံ, ဥဒါဟု နော”တိ။ သော “န ဣဒါနိ ပဋိဂ္ဂဟေဿာမီ”တိ စိန္တေတွာပိ “ဟောတု, န မယာ ဧဝံ ကတပုဗ္ဗံ, မယာ အတ္တနော ဝတ္တံ ဟာပေတုံ န ဝဋ္ဋတီ”တိ စိတ္တံ မုဒုကံ ကတွာ ထေရံ ဥပသင်္ကမိတွာ, “ဘန္တေ, ပတ္တစီဝရံ ဒေထာ”တိ အာဟ။ ဣတရော “ဂစ္ဆ, ဒုဗ္ဗိနီတ, န တွံ မမ ပတ္တစီဝရံ ပဋိဂ္ဂဟေတုံ ယုတ္တရူပေါ”တိ အစ္ဆရံ ပဟရိတွာ တေနပိ “အာမ, ဘန္တေ, အဟမ္ပိ တုမှာကံ ပတ္တစီဝရံ န ပဋိဂ္ဂဏှာမီတိ စိန္တေသိ”န္တိ ဝုတ္တေ, “အာဝုသော နဝက, ကိံ တွံ စိန္တေသိ, မမ ဣမသ္မိံ ဝိဟာရေ ကောစိ သင်္ဂေါ အတ္ထီ”တိ အာဟ။ ဣတရောပိ “တုမှေ ပန, ဘန္တေ, ကိံ ဧဝံ မညထ ‘မမ ဣမသ္မိံ ဝိဟာရေ ကောစိ သင်္ဂေါ အတ္ထီ’တိ, ဧသော တေ ဝိဟာရော”တိ ဝတွာ ပတ္တစီဝရံ အာဒာယ နိက္ခမိ။ ဣတရောပိ နိက္ခမိ။ တေ ဥဘောပိ ဧကမဂ္ဂေနာပိ အဂန္တွာ ဧကော ပစ္ဆိမဒွါရေန မဂ္ဂံ ဂဏှိ, ဧကော ပုရတ္ထိမဒွါရေန။ ဓမ္မကထိကော, “ဘန္တေ, မာ ဧဝံ ကရောထ, မာ ဧဝံ ကရောထာ”တိ ဝတွာ “တိဋ္ဌာဝုသော”တိ ဝုတ္တေ နိဝတ္တိ။ သော ပုနဒိဝသေ ဓုရဂါမံ ပဝိဋ္ဌော မနုဿေဟိ, “ဘန္တေ, ဘဒ္ဒန္တာ ကုဟိ”န္တိ ဝုတ္တေ, “အာဝုသော, မာ ပုစ္ဆထ, တုမှာကံ ကုလုပကာ ဟိယျော ကလဟံ ကတွာ နိက္ခမိံသု, အဟံ ယာစန္တောပိ နိဝတ္တေတုံ နာသက္ခိ”န္တိ အာဟ။ တေသု ဗာလာ တုဏှီ အဟေသုံ။ ပဏ္ဍိတာ ပန “အမှေဟိ ဧတ္တကံ ကာလံ ဘဒ္ဒန္တာနံ ကိဉ္စိ ခလိတံ နာမ န ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗံ, တေသံ ဘယံ ဥပ္ပန္နံ ဘဝိဿတီ”တိ ဒောမနဿပ္ပတ္တာ အဟေသုံ။

တေပိ ထေရာ ဂတဋ္ဌာနေ စိတ္တသုခံ နာမ န လဘိံသု။ မဟာထေရော စိန္တေသိ – “အဟော နဝကဿ ဘိက္ခုနော ဘာရိယံ ကမ္မံ ကတံ, မုဟုတ္တံ ဒိဋ္ဌ နာမ အာဂန္တုကဘိက္ခု အာဟ – ‘မဟာထေရေန သဒ္ဓိံ သံဘောဂံ မာ အကာသီ’”တိ။ ဣတရောပိ စိန္တေသိ – “အဟော မဟာထေရဿ ဘာရိယံ ကမ္မံ ကတံ, မုဟုတ္တံ ဒိဋ္ဌ နာမ အာဂန္တုကဘိက္ခု အာဟ – ‘ဣမိနာ သဒ္ဓိံ သံဘောဂံ မာ အကာသီ’”တိ။ တေသံ နေဝ သဇ္ဈာယော န မနသိကာရော အဟောသိ။ တေ ဝဿသတစ္စယေန ပစ္ဆိမဒိသာယ ဧကံ ဝိဟာရံ အဂမံသု။ တေသံ ဧကမေဝ သေနာသနံ ပာပုဏိ။ မဟာထေရေ ပဝိသိတွာ မဉ္စကေ နိသိန္နေ ဣတရောပိ ပာဝိသိ။ မဟာထေရော တံ ဒိသွာဝ သဉ္ဇာနိတွာ အဿူနိ သန္ဓာရေတုံ နာသက္ခိ။ ဣတရောပိ မဟာထေရံ သဉ္ဇာနိတွာ အဿုပုဏ္ဏေဟိ နေတ္တေဟိ “ကထေမိ နု ခေါ မာ ကထေမီ”တိ စိန္တေတွာ “န တံ သဒ္ဒေယ္ယရူပ”န္တိ ထေရံ ဝန္ဒိတွာ “အဟံ, ဘန္တေ, ဧတ္တကံ ကာလံ တုမှာကံ ပတ္တစီဝရံ ဂဟေတွာ ဝိစရိံ, အပိ နု ခေါ မေ ကာယဒွါရာဒီသု တုမှေဟိ ကိဉ္စိ အသာရုပ္ပံ ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗ”န္တိ။ “န ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗံ, အာဝုသော”တိ။ အထ ကသ္မာ ဓမ္မကထိကံ အဝစုတ္ထ “မာ ဧတေန သဒ္ဓိံ သံဘောဂမကာသီ”တိ? “နာဟံ, အာဝုသော, ဧဝံ ကထေမိ, တယာ ကိရ မမ အန္တရေ ဧဝံ ဝုတ္တ”န္တိ။ “အဟမ္ပိ, ဘန္တေ, န ဝဒါမီ”တိ။ တေ တသ္မိံ ခဏေ “တေန အမှေ ဘိန္ဒိတုကာမေန ဧဝံ ဝုတ္တံ ဘဝိဿတီ”တိ ဉတွာ အညမညံ အစ္စယံ ဒေသယိံသု။ တေ ဝဿသတံ စိတ္တဿာဒံ အလဘန္တာ တံ ဒိဝသံ သမဂ္ဂါ ဟုတွာ “အာယာမ, နံ တတော ဝိဟာရာ နိက္ကဍ္ဎိဿာမာ”တိ ပက္ကမိတွာ အနုပုဗ္ဗေန တံ ဝိဟာရံ အဂမံသု။

ဓမ္မကထိကောပိ ထေရေ ဒိသွာ ပတ္တစီဝရံ ပဋိဂ္ဂဟေတုံ ဥပဂစ္ဆိ။ ထေရာ “န တွံ ဣမသ္မိံ ဝိဟာရေ ဝသိတုံ ယုတ္တရူပေါ”တိ အစ္ဆရံ ပဟရိံသု။ သော သဏ္ဌာတုံ အသက္ကောန္တော တာဝဒေဝ နိက္ခမိတွာ ပလာယိ။ အထ နံ ဝီသတိ ဝဿသဟဿာနိ ကတော သမဏဓမ္မော သန္ဓာရေတုံ နာသက္ခိ, တတော စဝိတွာ အဝီစိမှိ နိဗ္ဗတ္တော ဧကံ ဗုဒ္ဓန္တရံ ပစ္စိတွာ ဣဒါနိ ဂိဇ္ဈကူဋေ ဝုတ္တပ္ပကာရေန အတ္တဘာဝေန ဒုက္ခံ အနုဘောတီတိ။

သတ္ထာ ဣဒံ တဿ ပုဗ္ဗကမ္မံ အာဟရိတွာ, “ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနာ နာမ ကာယာဒီဟိ ဥပသန္တရူပေန ဘဝိတဗ္ဗ”န္တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၂၈၁. "ဝါစာနုရက္ခီ မနသာ သုသံဝုတော၊
ကာယေန စ နာကုသလံ ကယိရာ။
ဧတေ တယော ကမ္မပထေ ဝိသောဓယေ၊
အာရာဓယေ မဂ္ဂမိသိပ္ပဝေဒိတ"န္တိ။

တဿတ္ထော – စတုန္နံ ဝစီဒုစ္စရိတာနံ ဝဇ္ဇနေန ဝါစာနုရက္ခီ အဘိဇ္ဈာဒီနံ အနုပ္ပာဒနေန မနသာ စ သုဋ္ဌု သံဝုတော ပါဏာတိပါတာဒယော ပဇဟန္တော ကာယေန စ အကုသလံ န ကယိရာ။ ဧဝံ ဧတေ တယော ကမ္မပထေ ဝိသောဓယေ။ ဧဝံ ဝိသောဓေန္တော ဟိ သီလက္ခန္ဓာဒီနံ ဧသကေဟိ ဗုဒ္ဓါဒီဟိ ဣသီဟိ ပဝေဒိတံ အဋ္ဌင်္ဂိကမဂ္ဂံ အာရာဓေယျာတိ။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပါပုဏိံသူတိ။

သူကရပေတဝတ္ထု ဆဋ္ဌံ။

၇. ပေါဋ္ဌိလတ္ထေရဝတ္ထု

ယောဂါ ဝေတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ပေါဋ္ဌိလံ နာမ ထေရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သော ကိရ သတ္တန္နမ္ပိ ဗုဒ္ဓါနံ သာသနေ တေပိဋကော ပဉ္စန္နံ ဘိက္ခုသတာနံ ဓမ္မံ ဝါစေသိ။ သတ္ထာ စိန္တေသိ – "ဣမဿ ဘိက္ခုနော 'အတ္တနော ဒုက္ခနိဿရဏံ ကရိဿာမီ'တိ စိတ္တမ္ပိ နတ္ထိ၊ သံဝေဇေဿာမိ န"န္တိ။ တတော ပဋ္ဌာယ တံ ထေရံ အတ္တနော ဥပဋ္ဌာနံ အာဂတကာလေ "ဧဟိ, တုစ္ဆပေါဋ္ဌိလ, ဝန္ဒ, တုစ္ဆပေါဋ္ဌိလ, နိသီဒ, တုစ္ဆပေါဋ္ဌိလ, ယာဟိ, တုစ္ဆပေါဋ္ဌိလာ"တိ ဝဒတိ။ ဥဋ္ဌာယ ဂတကာလေပိ "တုစ္ဆပေါဋ္ဌိလော ဂတော"တိ ဝဒတိ။ သော စိန္တေသိ – "အဟံ သာဋ္ဌကထာနိ တီဏိ ပိဋကာနိ ဓာရေမိ, ပဉ္စန္နံ ဘိက္ခုသတာနံ အဋ္ဌာရသ မဟာဂဏေ ဓမ္မံ ဝါစေမိ, အထ ပန မံ သတ္ထာ အဘိက္ခဏံ, 'တုစ္ဆပေါဋ္ဌိလာ'တိ ဝဒေတိ, အဒ္ဓါ မံ သတ္ထာ ဈာနာဒီနံ အဘာဝေန ဧဝံ ဝဒေတီ"တိ။ သော ဥပ္ပန္နသံဝေဂေါ "အရညံ ပဝိသိတွာ သမဏဓမ္မံ ကရိဿာမီ"တိ သယမေဝ ပတ္တစီဝရံ သံဝိဒဟိတွာ ပစ္စူသကာလေ သဗ္ဗပစ္ဆာ ဓမ္မံ ဥဂ္ဂဏှိတွာ နိက္ခမန္တေန ဘိက္ခုနာ သဒ္ဓိံ နိက္ခမိ။ ပရိဝေဏေ နိသီဒိတွာ သဇ္ဈာယန္တာ နံ "အာစရိယော"တိ န သလ္လက္ခေသုံ။ သော ဝီသယောဇနသတမဂ္ဂံ ဂန္တွာ ဧကသ္မိံ အရညာယတနေ တိံသ ဘိက္ခူ ဝသန္တိ, တေ ဥပသင်္ကမိတွာ သံဃတ္ထေရံ ဝန္ဒိတွာ, "ဘန္တေ, အဝဿယော မေ ဟောထာ"တိ အာဟ။ အာဝုသော, တွံ ဓမ္မကထိကော, အမှေဟိ နာမ တံ နိဿာယ ကိဉ္စိ ဇာနိတဗ္ဗံ ဘဝေယျ, ကသ္မာ ဧဝံ ဝဒေသီတိ? မာ, ဘန္တေ, ဧဝံ ကရောထ, အဝဿယော မေ ဟောထာတိ။ တေ ပန သဗ္ဗေပိ ခီဏာသဝါ။ အထ နံ မဟာထေရော "ဣမဿ ဥဂ္ဂဟံ နိဿာယ မာနော အတ္ထိယေဝါ"တိ အနုထေရဿ သန္တိကံ ပဟိဏိ။ သောပိ နံ တထေဝါဟ။ ဣမိနာ နီဟာရေန သဗ္ဗေပိ တံ ပေသေန္တာ ဒိဝါဋ္ဌာနေ နိသီဒိတွာ သူစိကမ္မံ ကရောန္တဿ သဗ္ဗနဝကဿ သတ္တဝဿိကသာမဏေရဿ သန္တိကံ ပဟိဏိံသု။ ဧဝမဿ မာနံ နီဟရိံသု။

သော နိဟတမာနော သာမဏေရဿ သန္တိကေ အဉ္ဇလိံ ပဂ္ဂဟေတွာ "အဝဿယော မေ ဟောဟိ သပ္ပုရိသာ"တိ အာဟ။ အဟော, အာစရိယ, ကိံ နာမေတံ ကထေထ, တုမှေ မဟလ္လကာ ဗဟုဿုတာ, တုမှာကံ သန္တိကေ မယာ ကိဉ္စိ ကာရဏံ ဇာနိတဗ္ဗံ ဘဝေယျာတိ။ မာ ဧဝံ ကရိ, သပ္ပုရိသ, ဟောဟိယေဝ မေ အဝဿယောတိ။ ဘန္တေ, သစေပိ ဩဝါဒက္ခမာ ဘဝိဿထ, ဘဝိဿာမိ တေ အဝဿယောတိ။ ဟောမိ, သပ္ပုရိသ, အဟံ "အဂ္ဂိံ ပဝိသာ"တိ ဝုတ္တေ အဂ္ဂိံ ပဝိသာမိယေဝါတိ။ အထ နံ သော အဝိဒူရေ ဧကံ သရံ ဒဿေတွာ, "ဘန္တေ, ယထာနိဝတ္ထပါရုတောဝ ဣမံ သရံ ပဝိသထာ"တိ အာဟ။ သော ဟိဿ မဟဂ္ဃာနံ ဒုပဋ္ဋစီဝရာနံ နိဝတ္ထပါရုတဘာဝံ ဉတွာပိ "ဩဝါဒက္ခမော နု ခေါ"တိ ဝီမံသန္တော ဧဝမာဟ။ ထေရောပိ ဧကဝစနေနေဝ ဥဒကံ ဩတရိ။ အထ နံ စီဝရကဏ္ဏာနံ တေမိတကာလေ "ဧထ, ဘန္တေ"တိ ဝတွာ ဧကဝစနေနေဝ အာဂန္တွာ ဌိတံ အာဟ – "ဘန္တေ, ဧကသ္မိံ ဝမ္မိကေ ဆ ဆိဒ္ဒါနိ, တတ္ထ ဧကေန ဆိဒ္ဒေန ဂောဓာ အန္တော ပဝိဋ္ဌာ, တံ ဂဏှိတုကာမော ဣတရာနိ ပဉ္စ ဆိဒ္ဒါနိ ထကေတွာ ဆဋ္ဌံ ဘိန္ဒိတွာ ပဝိဋ္ဌဆိဒ္ဒေနေဝ ဂဏှာတိ, ဧဝံ တုမှေပိ ဆဒ္ဒွါရိကေသု အာရမ္မဏေသု သေသာနိ ပဉ္စဒ္ဒွါရာနိ ပိဓာယ မ

နောဒ္ဒတရေ ကမ္မံ ပဋ္ဌပေထာ''တိ။ ဗဟုဿုတဿ ဘိက္ခုနော ဇေတ္တကေနေဝ ပဒီပုဇ္ဇလနံ ဝိယ အဟောသိ။ သော ''ဧ တ္တကမေဝ ဟောတု သပ္ပုရိသာ''တိ ကရဇကာယေ ဉာဏံ ဩတာရေတွာ သမဏဓမ္မံ အာရဘိ။

သတ္ထာ ဝီသယောဇနသတမတ္ထကေ နိသိန္နောဝ တံ ဘိက္ခုံ ဩလောကေတွာ ''ယထေတယံ ဘိက္ခု ဘူရိပညော , ဇဝမေဝံ အနေန အတ္တာနံ ပတိဋ္ဌာပေတုံ ဝဋ္ဋတီ''တိ စိန္တေတွာ တေန သဒ္ဓိံ ကထေန္တော ဝိယ ဩဘာသံ ဖရိတွာ ဣမံ ကထမာဟ –

၂၈၂. ''ယောဂါ ဝေ ဇာယတီ ဘူရိ၊ အယောဂါ ဘူရိသင်္ခယော။
ဇတံ ဒွေဓာပထံ ဉတွာ၊ ဘဝါယ ဝိဘဝါယ စ။
တထာတ္တာနံ နိဝေသေယျ၊ ယထာ ဘူရိ ပဝဍ္ဎတီ''တိ။

တတ္ထ **ယောဂါ**တိ အဋ္ဌတိံသာယ အာရမ္မဏေသု ယောနိသော မနသိကာရာ။ **ဘူရီ**တိ ပထဝီသမာယ ဝိတ္ထတာယ ပညာယေတံ နာမံ။ **သင်္ခယော** တိ ဝိနာသော။ **ဇတံ ဒွေဓာပထန္တိ** ဇတံ ယောဂဉ္စ အယောဂဉ္စ။ **ဘဝါယ ဝိဘဝါယ စာ**တိ ဝုဍ္ဎိယာ စ အဝုဍ္ဎိယာ စ။ **တထာ**တိ ယထာ အယံ ဘူရိသင်္ခါတာ ပညာ ပဝဍ္ဎတိ, ဇဝံ အတ္တာနံ နိဝေသေယျာတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ပေါဋ္ဌိလတ္ထေရော အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌဟီတိ။

ပေါဋ္ဌိလတ္ထေရဝတ္ထု သတ္တမံ။

၈. ပဉ္စမဟလ္လကတ္ထေရဝတ္ထု

ဝနံ ဆိန္ဒထာ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော သမ္ဗဟုလေ မဟလ္လကေ ဘိက္ခူ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

တေ ကိရ ဂိဟိကာလေ သာဝတ္ထိယံ ကုဋုမ္ဗိကာ မဟဒ္ဓနာ အညမညသဟာယကာ ဧကတော ပုညာနိ ကရောန္တာ သတ္ထု ဓမ္မဒေသနံ သုတွာ ''မယံ မဟလ္လကာ, ကိံ နော ဃရာဝါသေနာ''တိ သတ္ထာရံ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ယာစိတွာ ပဗ္ဗဇိတ္ဝာ, မဟလ္လကဘာဝေန ပန ဓမ္မံ ပရိယာပုဏိတုံ အသက္ကောန္တာ ဝိဟာရပရိယန္တေ ပဏ္ဏသာလံ ကာရေတွာ ဧကတော ဝ ဝသိံသု။ ပိဏ္ဍာယ စရန္တာပိ ယေဘုယ္ယေန ပုတ္တဒါရဿေဝ ဂေဟံ ဂန္တွာ ဘုဉ္ဇိံသု။ တေသု ဧကဿ ပုရာဏဒုတိယိကာ မဓုရပါစိကာ နာမ, သာ တေသံ သဗ္ဗေသမ္ပိ ဥပကာရိကာ အဟောသိ။ ကသ္မာ သဗ္ဗေပိ အတ္တနာ လဒ္ဓာဟာရံ ဂဟေတွာ တဿာ ဧဝ ဂေဟေ နိသီဒိတွာ ဘုဉ္ဇန္တိ? သာပိ နေသံ ယထာသန္နိဟိတံ သူပဗျဉ္ဇနံ ဒေတိ။ သာ အညတရာဗာဓေန ဖုဋ္ဌာ ကာလမကာသိ။ အထ တေ မဟလ္လကတ္ထေရာ သဟာယကဿ ထေရဿ ပဏ္ဏသာလာယ သန္နိ ပတိတွာ အညမညံ ဂီဝါသု ဂဟေတွာ ''မဓုရပါစိကာ ဥပာသိကာ ကာလကတာ''တိ ဝိလပန္တာ ရောဒိံသု ။ ဘိက္ခူဟိ စ သမန္တတော ဥပဓာဝိတွာ ''ကိံ ဣဒံ, အာဝုသော''တိ ပုဋ္ဌာ, ''ဘန္တေ, သဟာယကဿ နော ပုရာဏဒုတိယိကာ ကာလ ကတာ, သာ အမှာကံ အတိဝိယ ဥပကာရိကာ။ ဣဒါနိ ကုတော တထာရူပိံ လဘိဿာမာတိ ဣမိနာ ကာရဏေန ရောဒါ မာ''တိ အာဟံသု။

ဘိက္ခူ ဓမ္မသဘာယံ ကထံ သမုဋ္ဌာပေသုံ။ သတ္ထာ အာဂန္တွာ ''ကာယ နုတ္ထ, ဘိက္ခဝေ, ဇတရဟိ ကထာယ သ န္နိသိန္နာ''တိ ပုစ္ဆိတွာ ''ဣမာယ နာမာ''တိ ဝုတ္တေ ''န, ဘိက္ခဝေ, ဣဒါနေဝ, ပုဗ္ဗေပိ တေ ကာကယောနိယံ နိဗ္ဗတ္တိတွာ သမုဒ္ဒတီရေ စရမာနာ သမုဒ္ဒဦမိယာ သမုဒ္ဒံ ပဝေသေတွာ မာရိတာယ ကာကိယာ ရောဒိတွာ ပရိဒေဝိတွာ တံ နီဟရိဿာမာတိ မုခတုဏ္ဍကေဟိ မဟာသမုဒ္ဒံ ဉဿိဉ္စန္တာ ကိလမိံသူ''တိ အတီတံ အာဟရိတွာ –

''အပိ နု ဟနုကာ သန္တာ၊ မုခဉ္စ ပရိသုဿတိ။
ဩရမာမ န ပါရေမ၊ ပူရတေဝ မဟောဒဓီ''တိ။ (ဇာ. ၁.၁.၁၄၆)။

ဣမံ **ကာကဇာတကံ** ဝိတ္ထာရေတွာ တေ ဘိက္ခူ အာမန္တေတွာ, ''ဘိက္ခဝေ, ရာဂဒေါသမောဟဝနံ နိဿာယ တုမှေ ပောဟိ ဣဒံ ဒုက္ခံ ပတ္တာ, တံ ဝနံ ဆိန္ဒိတုံ ဝဋ္ဋတိ, ဧဝံ နိဒ္ဒုက္ခာ ဘဝိဿထာ''တိ ဝတွာ ဣမာ ကထာ အဘာသိ –

၂၈၃. ''ဝနံ ဆိန္ဒထ မာ ရုက္ခံ၊ ဝနတော ဇာယတေ ဘယံ။
ဆေတွာ ဝနဉ္စ ဝနထဉ္စ၊ နိဗ္ဗနာ ဟောထ ဘိက္ခဝေါ။

၂၈၄. ''ယာဝ ဟိ ဝနထော န ဆိဇ္ဇတိ၊
အဏုမတ္တောပိ နရဿ နာရိသု။
ပဋိဗဒ္ဓမနောဝ တာဝ သော၊
ဝစ္ဆော ခီရပကောဝ မာတရီ''တိ။

တတ္ထ **မာ ရုက္ခန္တိ** သတ္ထာရာ ဟိ ''ဝနံ ဆိန္ဒထာ''တိ ဝုတ္တေ တေသံ အစိရပဗ္ဗဇိတာနံ ''သတ္ထာ အမှေ ဟ တ သိအာဒီနိ ဂဟေတွာ ဝနံ ဆိန္ဒာပေတီ''တိ ရုက္ခံ ဆိန္ဒိတုကာမတာ ဥပ္ပဇ္ဇိ။ အထ နေ ''မယာ ရာဂါဒိကိလေသဝနံ သန္ဓာယေတံ ဝုတ္တံ, န ရုက္ခေ''တိ ပဋိသေဓေန္တော ''မာ ရုက္ခ''န္တိ အာဟ။ **ဝနတော**တိ ယထာ ပကတိကဝနတော သီဟာဒိဘယံ ဇာယတိ, ဧဝံ ဇာတိအာဒိဘယမ္ပိ ကိလေသဝနတော ဇာယတီတိ အတ္ထော။ **ဝနဉ္စ ဝနထဉ္စာ** တိ ဧတ္ထ မဟန္တာ ရုက္ခာ ဝနံ နာမ, ခုဒ္ဒကာ တသ္မိံ ဝနေ ဌိတတ္တာ ဝနထာ နာမ။ ပုဗ္ဗုပ္ပတ္တိကရုက္ခာ တ ဝနံ နာမ, အပရာပရုပ္ပတ္တိကာ ဝနထာ နာမ။ ဧဝမေဝ မဟန္တမဟန္တာ ဘဝတကမုနကာ ကိလေသာ ဝနံ နာမ, ပဝတ္တိယံ ဝိပာကဒါယကာ ဝနထာ နာမ။ ပုဗ္ဗုပ္ပတ္တိကာ ဝနံ နာမ, အပရာပရုပ္ပတ္တိကာ ဝနထာ နာမ။ တံ ဥဘယံ စတုတ္ထမဂ္ဂဉာဏေန ဆိန္ဒိတဗ္ဗံ။ တေနာဟ – ''ဆေတွာ ဝနဉ္စ ဝနထဉ္စ, နိဗ္ဗနာ ဟောထ ဘိက္ခဝေ''တိ။ **နိဗ္ဗနာ ဟောထာ** တိ နိက္ကိလေသာ ဟောထ။ **ယာဝ ဟိ ဝနထော**တိ ယာဝ ဧသ အဏုမတ္တောပိ ကိလေသဝနထော နရဿ နာရီသု န ဆိဇ္ဇတိ, တာဝ သော ခီရပကော ဝစ္ဆော မာတရိ ဝိယ ပဋိဗဒ္ဓမနော လဂ္ဂစိတ္တောဝ ဟောတီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ပဉ္စပိ တေ မဟလ္လကတ္ထေရာ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိံသု, သမ္ပတ္တာနမ္ပိ သာတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ အဟောသီတိ။

ပဉ္စမဟလ္လကတ္ထေရဝတ္ထု အဋ္ဌမံ။

၉. သုဝဏ္ဏကာရတ္ထေရဝတ္ထု

ဥစ္ဆိန္ဒတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ သဒ္ဓိဝိဟာရိကံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ဧကော ကိရ သုဝဏ္ဏကာရပုတ္တော အဘိရူပော သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိ။ ထေရော ''တရုဏာနံ ရာဂေ ဥဿန္နော ဟောတီ''တိ စိန္တေတွာ တဿ ရာဂပဋိဃာတာယ အသုဘကမ္မဋ္ဌာနံ အဒါသိ။ တဿ ပန တံ အသပ္ပာယံ။ တသ္မာ အရညံ ပဝိသိတွာ တေမာသံ ဃဋေန္တော စိတ္တေကဂ္ဂမတ္တမ္ပိ အလဘိတွာ ပုန ထေရဿ သန္တိကံ အာဂန္တွာ ထေရေန ''ဥပဋ္ဌိတံ တေ, အာဝုသော, ကမ္မဋ္ဌာန''န္တိ ဝုတ္တေ တံ ပဝတ္တိံ အာရောစေသိ။ အထ ထေရော ''ကမ္မဋ္ဌာနံ န သမ္ပဇ္ဇတီတိ တေသာနံ အာပဇ္ဇိတုံ န ဝဋ္ဋတီ''တိ ဝတွာ ပုန တဒေဝ ကမ္မဋ္ဌာနံ သာဓုကံ ကထေတွာ အဒါသိ။ သော ဒုတိယတရေပိ ကိဉ္စိ ဝိသေသံ နိဗ္ဗတ္တေတုံ အသက္ကောန္တော အာဂန္တွာ ထေရဿ အာရောစေသိ။ အထဿ ထေရောပိ သကာရဏံ သဥပမံ ကတွာ တဒေဝ ကမ္မဋ္ဌာနံ အာစိက္ခိ။ သော ပုနပိ အာဂန္တွာ ကမ္မဋ္ဌာနဿ အသမ္ပဇ္ဇနဘာဝံ ကထေသိ။ ထေရော စိန္တေသိ – ''ကာရကော ဘိက္ခု အတ္တနိ ဝိဇ္ဇမာနေ ကာမစ္ဆန္ဒာဒယော ဝိဇ္ဇမာနာတိ အဝိဇ္ဇမာနေ အဝိဇ္ဇမာနာတိ ပဇာနာတိ။ အယံ ဘိက္ခု ကာရကော, နော အကာရကော, ပဋိပန္နော, နော အပ္ပဋိပန္နော, အဟံ ပနေတဿ အဇ္ဈာသယံ န ဇာနာမိ, ဗုဒ္ဓဝေနေယျော ဧသော ဘဝိဿတီ''တိ တံ အာဒာယ သာယန္ဟသမယေ သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ ''အယံ, ဘန္တေ, မမ သဒ္ဓိဝိဟာရိကော, ဣမဿ မယာ ဣမိနာ ကာရဏေန ဣဒံ နာမ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဒိန္န''န္တိ သဗ္ဗံ တံ ပဝတ္တိံ အာရောစေသိ။

အထ နံ သတ္ထာ “အာသယာနုသယဉာဏံ နာမေတံ ပါရမိယော ပူရေတွာ ဒသသဟဿိလောကဓာတုံ ဥန္နာဒေတွာ သဗ္ဗညုတံ ပတ္တာနံ ဗုဒ္ဓါနံယေဝ ဝိသယော”တိ ဝတွာ “ကတရကုလာ နု ခေါ ဧသ ပဗ္ဗဇိတော”တိ အာဝဇ္ဇေန္တော “သုဝဏ္ဏကာရကုလာ”တိ ဉတွာ အတီတေ အတ္တဘာဝေ ဩလောကေန္တော တဿ သုဝဏ္ဏကာရကုလေယေဝ ပဋိပါဋိယာ နိဗ္ဗတ္တာနိ ပဉ္စ အတ္တဘာဝသတာနိ ဒိသွာ “ဣမိနာ ဒဟရေန ဒီဃရတ္တံ သုဝဏ္ဏကာရကမ္မံ ကရောန္တေန ကဏိကာရပုပ္ဖပဒုမပုပ္ဖာဒီနိ ကရိဿာမီတိ ရတ္တသုဝဏ္ဏမေဝ သမ္ပရိဝတ္တိတံ, တသ္မာ ဣမဿ အသုဘပဋိကူလကမ္မဋ္ဌာနံ န ဝဋ္ဋတိ, မနာပမေဝဿ ကမ္မဋ္ဌာနံ သပ္ပာယ”န္တိ စိန္တေတွာ, “သာရိပုတ္တ, တယာ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဒတွာ စတ္တာရော မာသေ ကိလမိတံ ဘိက္ခုံ အဇ္ဇ ပစ္ဆာဘတ္တေယေဝ အရဟတ္တံ ပတ္တံ ပဿိဿသိ, ဂစ္ဆ တွံ”န္တိ ထေရံ ဥယျောဇေတွာ ဣဒ္ဓိယာ စက္ကမတ္တံ သုဝဏ္ဏပဒုမံ မာပေတွာ ပတ္တေဟိ စေဝ နာဠေဟိ စ ဥဒကဗိန္ဒူနိ မုဉ္စန္တံ ဝိယ ကတွာ “ဘိက္ခု ဣမံ ပဒုမံ အာဒါယ ဝိဟာရပစ္စန္တေ ဝါလုကရာသိမှိ ဌပေတွာ သမ္မုခဋ္ဌာနေ ပလ္လင်္ကေန နိသီဒိတွာ ‘လောဟိတကံ လောဟိတက’န္တိ ပရိကမ္မံ ကရောဟီ”တိ အဒါသိ။ တဿ သတ္ထုဟတ္ထတော ပဒုမံ ဂဏှန္တဿေဝ စိတ္တံ ပသီဒိ။ သော ဝိဟာရပစ္စန္တံ ဂန္တွာ ဝါလုကံ ဥဿာပေတွာ တတ္ထ ပဒုမနာဠံ ပဝေသေတွာ သမ္မုခေ ပလ္လင်္ကေန နိသိန္နော “လောဟိတကံ လောဟိတက”န္တိ ပရိကမ္မံ အာရဘိ။ အထဿ တင်္ခဏညေဝ နီဝရဏာနိ ဝိက္ခမ္ဘိံသု, ဥပစာရဇ္ဈာနံ ဥပ္ပဇ္ဇိ။ တဒနန္တရံ ပဌမဇ္ဈာနံ နိဗ္ဗတ္တေတွာ ပဉ္စဟာကာရေဟိ ဝသီဘာဝံ ပါပေတွာ ယထာနိသိန္နောဝ ဒုတိယဇ္ဈာနာဒီနိပိ ပတွာ ဝသီဘူတော စတုတ္ထဇ္ဈာနေန ဈာနကီဠံ ကီဠန္တော နိသီဒိ။

သတ္ထာ တဿ ဈာနာနံ ဥပ္ပန္နဘာဝံ ဉတွာ “သက္ခိဿတိ နု ခေါ ဧသ အတ္တနော ဓမ္မတာယ ဥတ္တရိ ဝိသေသံ နိဗ္ဗတ္တေတု”န္တိ ဩလောကေန္တော “န သက္ခိဿတီ”တိ ဉတွာ “တံ ပဒုမံ မိလာယတူ”တိ အဓိဋ္ဌာသိ။ တံ ဟတ္ထေဟိ မဒ္ဒိတပဒုမံ မိလာယန္တံ ဝိယ ကာဠဝဏ္ဏံ အဟောသိ။ သော ဈာနာ ဝုဋ္ဌာယ တံ ဩလောကေန္တော “ကိံ နု ခေါ ဣမံ ပဒုမံ ဇရာယ ပဟဋံ ပညာယတိ, အနုပါဒိန္နကေပိ ဧဝံ ဇရာယ အဘိဘုယျမာနေ ဥပါဒိန္နကေ ကထာဝ နတ္ထိ။ ဣဒမ္ပိ ဟိ ဇရာ အဘိဘဝိဿတီ”တိ အနိစ္စလက္ခဏံ ပဿိ ။ တသ္မိံ ပန ဒိဋ္ဌေ ဒုက္ခလက္ခဏဉ္စ အနတ္တလက္ခဏဉ္စ ဒိဋ္ဌမေဝ ဟောတိ။ တဿ တယော ဘဝါ အာဒိတ္တာ ဝိယ ကဏ္ဌေ ဗဒ္ဓကုဏပ ဝိယ စ ခါယိံသု။ တသ္မိံ ခဏေ တဿ အဝိဒူရေ ကုမာရကာ ဧကံ သရံ ဩတရိတွာ ကုမုဒါနိ ဘဉ္ဇိတွာ ထလေ ရာသိံ ကရောန္တိ။ သော ဇလေ စ ထလေ စ ကုမုဒါနိ ဩလောကေသိ။ အထဿ ဇလေ ကုမုဒါနိ အဘိရူပါနိ ဥဒကပဂ္ဃရန္တာနိ ဝိယ ဥပဋ္ဌဟိံသု, ဣတရာနိ အဂ္ဂဂ္ဂေသု ပရိမိလာတာနိ ။ သော “အနုပါဒိန္နကံ ဇရာ ဧဝံ ပဟရတိ, ဥပါဒိန္နကံ ကိံ ပန န ပဟရိဿတီ”တိ သုဋ္ဌုတရံ အနိစ္စလက္ခဏာဒီနိ အဒ္ဒသ။ သတ္ထာ “ပါကဋီဘူတံ ဣဒါနိ ဣမဿ ဘိက္ခုနော ကမ္မဋ္ဌာန”န္တိ ဉတွာ ဂန္ဓကုဋိယံ နိသိန္နကောဝ ဩဘာသံ မုဉ္စိ, သော တဿ မုခံ ပဟရိ။ အထဿ “ကိံ နု ခေါ ဧတ”န္တိ ဩလောကေန္တဿ သတ္ထာ အာဂန္တွာ သမ္မုခေ ဌိတော ဝိယ အဟောသိ။ သော ဥဋ္ဌာယ အဉ္ဇလိံ ပဂ္ဂဏှိ။ အထဿ သတ္ထာ သပ္ပာယံ သလ္လက္ခေတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၂၈၅. “ဥစ္ဆိန္ဒ သိနေဟမတ္တနော၊ ကုမုဒံ သာရဒိကံဝ ပါဏိနာ။
သန္တိမဂ္ဂမေဝ ဗြူဟယ၊ နိဗ္ဗာနံ သုဂတေန ဒေသိတ”န္တိ။

တတ္ထ **ဥစ္ဆိန္ဒာ**တိ အရဟတ္တမဂ္ဂေန ဥစ္ဆိန္ဒ။ **သာရဒိက**န္တိ သရဒကာလေ နိဗ္ဗတ္တံ။ **သန္တိမဂ္ဂ**န္တိ နိဗ္ဗာနဂါမိံ အဋ္ဌင်္ဂိကံ မဂ္ဂံ။ **ဗြူဟယာ**တိ ဝဍ္ဎယ။ နိဗ္ဗာနဉှိ သုဂတေန ဒေသိတံ, တသ္မာ တဿ မဂ္ဂံ ဘာဝေဟီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ သော ဘိက္ခု အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌဟိ။

သုဝဏ္ဏကာရတ္ထေရဝတ္ထု နဝမံ။

၁၀. မဟာဓနဝါဏိဇဝတ္ထု

ဣဓ ဝဿံန္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော မဟာဓနဝါဏိဇံ နာမ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သော ကိရ ဗာရာဏသိတော ကုသုမ္ဘရတ္တာနံ ဝတ္ထာနံ ပဉ္စ သကဋသတာနိ ပူရေတွာ ဝဏိဇ္ဇာယ သာဝတ္ထိံ အာဂတော နဒီတိရံ ပတွာ “သွေ ဝ နဒိံ ဥတ္တရိဿာမီ”တိ တတ္ထေဝ သကဋာနိ မောစေတွာ ဝသိ။ ရတ္တိံ မဟာမေဃော ဥဋ္ဌဟိတွာ ဝဿိ။ နဒီ သတ္တာဟံ ဥဒကဿ ပူရာ အဋ္ဌာသိ။ နာဂရာပိ သတ္တာဟံ နက္ခတ္တံ ကီဠိံသု။ ကုသုမ္ဘရတ္တေဟိ ဝတ္ထေဟိ ကိစ္စံ န နိဋ္ဌိတံ။ ဝါဏိဇော စိန္တေသိ – “အဟံ ဒူရံ အာဂတော။ သစေ ပုန ဂမိဿာမိ, ပပဉ္စော ဘဝိဿတိ။ ဣဓေဝ ဝဿဉ္စ ဟေမန္တဉ္စ ဂိမှဉ္စ မမ ကမ္မံ ကရောန္တော ဝသိတွာ ဣမာနိ ဝိက္ကိဏိဿာမီ”တိ။ သတ္ထာ နဂရေ ပိဏ္ဍာယ စရန္တော တဿ စိတ္တံ ဉတွာ သိတံ ပာတုကရိတွာ အာနန္ဒတ္ထေရေန သိတကာရဏံ ပုဋ္ဌော အာဟ – “ဒိဋ္ဌော တေ, အာနန္ဒ, မဟာဓနဝါဏိဇော”တိ? “အာမ, ဘန္တေ”တိ။ သော အတ္တနော ဇီဝိတန္တရာယံ အဇာနိတွာ ဣမံ သံဝစ္ဆရံ ဣဓေဝ ဝသိတွာ ဘဏ္ဍံ ဝိက္ကိဏိတုံ စိတ္တမကာသီတိ။ “ကိံ ပန တဿ, ဘန္တေ, အန္တရာယော ဘဝိဿတီ”တိ? သတ္ထာ “အာမာနန္ဒ, သတ္တာဟမေဝ ဇီဝိတွာ သော မစ္စုမုခေ ပတိဿတီ”တိ ဝတွာ ဣမာ ဂါထာ အဘာသိ –

“အဇ္ဇေဝ ကိစ္စမာတပ္ပံ, ကော ဇညာ မရဏံ သုဝေ။
န ဟိ နော သင်္ဂရံ တေန, မဟာသေနေန မစ္စုနာ။

“ဧဝံ ဝိဟာရိံ အာတာပိံ, အဟောရတ္တမတန္ဒိတံ။
တံ ဝေ ဘဒ္ဒေကရတ္တောတိ, သန္တော အာစိက္ခတေ မုနီ”တိ။ (မ. နိ. ၃.၂၇၂)။

ဂစ္ဆာမိဿ, ဘန္တေ, အာရောစေဿာမီတိ။ ဝိဿတ္ထော ဂစ္ဆာနန္ဒာတိ။ ထေရော သကဋဋ္ဌာနံ ဂန္တွာ ဘိက္ခာယ စရိ။ ဝါဏိဇော ထေရံ အာဟာရေန ပတိမာနေသိ။ အထ နံ ထေရော အာဟ – “ကိတ္တကံ ကာလံ ဣဓ ဝသိဿသီ”တိ? “ဘန္တေ, အဟံ ဒူရတော အာဂတော”။ သစေ ပုန ဂမိဿာမိ, ပပဉ္စော ဘဝိဿတိ, ဣမံ သံဝစ္ဆရံ ဣဓ ဝသိတွာ ဘဏ္ဍံ ဝိက္ကိဏိတွာ ဂမိဿာမီတိ။ ဥပာသက, ဒုဇ္ဇာနော ဇီဝိတန္တရာယော, အပ္ပမာဒံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတီတိ။ “ကိံ ပန, ဘန္တေ, အန္တရာယော ဘဝိဿတီ”တိ။ “အာမ, ဥပာသက, သတ္တာဟမေဝ တေ ဇီဝိတံ ပဝတ္တိဿတီတိ” ။ သော သံဝိဂ္ဂမာနသော ဟုတွာ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ နိမန္တေတွာ သတ္တာဟံ မဟာဒာနံ ဒတွာ အနုမောဒနတ္ထာယ ပတ္တံ ဂဏှိ။ အထဿ သတ္ထာ အနုမောဒနံ ကရောန္တော, “ဥပာသက, ပဏ္ဍိတေန နာမ ‘ဣဓေဝ ဝဿာဒီနိ ဝသိဿာမိ, ဣဒဉ္စိဒဉ္စ ကမ္မံ ပယောဇေဿာမီ’တိ စိန္တေတုံ န ဝဋ္ဋတိ, အတ္တနော ပန ဇီဝိတန္တရာယမေဝ စိန္တေတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၂၈၆. “ဣဓ ဝဿံ ဝသိဿာမိ, ဣဓ ဟေမန္တဂိမှိသု။
ဣတိ ဗာလော ဝိစိန္တေတိ, အန္တရာယံ န ဗုဇ္ဈတီ”တိ။

တတ္ထ **ဣဓ ဝဿ**န္တိ ဣမသ္မိံ ဌာနေ ဣဒဉ္စိဒဉ္စ ကရောန္တော စတုမာသံ ဝဿံ ဝသိဿာမိ။ **ဟေမန္တဂိမှိသူ**တိ ဟေမန္တဂိမှေသုပိ “စတ္တာရော မာသေ ဣဒဉ္စိဒဉ္စ ကရောန္တော ဣဓေဝ ဝသိဿာမီ”တိ ဧဝံ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကံ အတ္ထံ အဇာနန္တော ဗာလော ဝိစိန္တေတိ။ **အန္တရာယ**န္တိ “အသုကသ္မိံ နာမ ကာလေ တ ဒေသေ တ ဝယေ တ မရိဿာမီ”တိ အတ္တနော ဇီဝိတန္တရာယံ န ဗုဇ္ဈတီတိ။

ဒေသနာဝသာနေ သော ဝါဏိဇော သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိ, သမ္ပတ္တာနမ္ပိ သာတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ အဟောသိ ။ ဝါဏိဇောပိ သတ္ထာရံ အနုဂန္တွာ နိဝတ္တိတွာ “သီသရောဂေါ ဝိယ မေ ဥပ္ပန္နော”တိ သယနေ နိပဇ္ဇိ, တထာနိပန္နောဝ ကာလံ ကတွာ တုသိတဝိမာနေ နိဗ္ဗတ္တိ။

မဟာဓနဝါဏိဇဝတ္ထု ဒသမံ။

၁၁. ကိသာဂေါတမီဝတ္ထု

တံ ပုတ္တပသုသမ္မတ္တန္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ကိသာဂေါတမိံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။ ဝတ္ထု သဟဿဝဂ္ဂေ –

‘‘ယော စ ဝဿသတံ ဇီဝေ၊ အပဿံ အမတံ ပဒံ။
ဧကာဟံ ဇီဝိတံ သေယျော၊ ပဿတော အမတံ ပဒ’’န္တိ။ (ဓ. ပ. ၁၁၄) –

ကထာဝတ္ထုနာယ ဝိတ္ထာရေတွာ ကထိတံ။ တဒါ ဟိ သတ္ထာ ‘‘ကိသာဂေါတမိ လဒ္ဓာ တေ ဧကစ္ဆရမတ္တာ သိဒ္ဓတ္ထကာ’’တိ အာဟ။ ‘‘န လဒ္ဓာ, ဘန္တေ, သကလဂါမေ ဇီဝန္တေဟိ ကိရ မတကာ ဧဝ ဗဟုတရာ’’တိ။ အထ နံ သတ္ထာ ‘‘တွံ ‘မမေဝ ပုတ္တော မတော’တိ သလ္လက္ခေသိ, ဓုဝဓမ္မော ဟေသ သတ္တာနံ။ မစ္စုရာဇာ ဟိ သဗ္ဗသတ္တေ အပရိပုဏ္ဏဇ္ဈာသယေ ဧဝ မဟောဃော ဝိယ ပရိကမုမာနော အပါယသမုဒ္ဒေ ပက္ခိပတီ’’တိ ဝတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂါထမာဟ –

၂၈၇. ‘‘တံ ပုတ္တပသုသမ္မတ္တံ၊ ဗျာသတ္တမနသံ နရံ။
သုတ္တံ ဂါမံ မဟောဃောဝ၊ မစ္စု အာဒါယ ဂစ္ဆတီ’’တိ။

တတ္ထ **တံ ပုတ္တပသုသမ္မတ္တ**န္တိ တံ ရူပဗလာဒိသမ္ပန္နေ ပုတ္တေ စ ပသူ စ လဘိတွာ ‘‘မမ ပုတ္တာ အဘိရူပါ ဗလသမ္ပန္နာ ပဏ္ဍိတာ သဗ္ဗကိစ္စသမတ္ထာ, မမ ဂေဏာ အဘိရူပါ အရောဂါ မဟာဘာရဝဟာ, မမ ဂါဝီ ဗဟုခီရာ’’တိ ဧဝံ ပုတ္တေဟိ စ ပသူဟိ စ သမ္မတ္တံ နရံ။ **ဗျာသတ္တမနသ**န္တိ ဟိရညသုဝဏ္ဏာဒီသု ဝါ ပတ္တစီဝရာဒီသု ဝါ ကိဉ္စိဒေဝ လဘိတွာ တတော ဥတ္တရိတရံ ပတ္ထနတာယ အာသတ္တမာနသံ ဝါ, စက္ခုဝိညေယျာဒီသု အာရမ္မဏေသု ဝုတ္တပ္ပကာရေသု ဝါ ပရိက္ခာရေသု ယံ ယံ လဒ္ဓံ ဟောတိ, တတ္ထ တတ္ထေဝ လဂ္ဂနတာယ ဗျာသတ္တမာနသံ ဝါ။ **သုတ္တံ ဂါမ**န္တိ နိဒ္ဒံ ဥပဂတံ သတ္တနိကာယံ။ **မဟောဃောဝ**တိ ယထာ ဧဝရူပံ ဂါမံ ဂမ္ဘီရဝိတ္ထတော မဟန္တော မဟာနဒီနံ ဩဃော အန္တမသော သုနခမ္ပိ အသေသေတွာ သဗ္ဗံ အာဒါယ ဂစ္ဆတိ, ဧဝံ ဝုတ္တပ္ပကာရံ နရံ မစ္စု အာဒါယ ဂစ္ဆတီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ကိသာဂေါတမီ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိ, သမ္ပတ္တာနမ္ပိ သာတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ အဟောသီတိ။

ကိသာဂေါတမီဝတ္ထု ဧကာဒသမံ။

၁၂. ပဋာစာရာဝတ္ထု

န သန္တိ ပုတ္တာတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ပဋာစာရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။ ဝတ္ထု သဟဿဝဂ္ဂေ –

‘‘ယော စ ဝဿသတံ ဇီဝေ၊ အပဿံ ဥဒယဗ္ဗယံ။
ဧကာဟံ ဇီဝိတံ သေယျော၊ ပဿတော ဥဒယဗ္ဗယ’’န္တိ။ (ဓ. ပ. ၁၁၃) –

ကထာဝတ္ထုနာယ ဝိတ္ထာရေတွာ ကထိတံ။ တဒါ ပန သတ္ထာ ပဋာစာရံ တနုဘူတသောကံ ဉတွာ ‘‘ပဋာစာရေ ပုတ္တာဒယော နာမ ပရလောကံ ဂစ္ဆန္တဿ တာဏံ ဝါ လေဏံ ဝါ သရဏံ ဝါ ဘဝိတုံ န သက္ကောန္တိ, တသ္မာ ဝိဇ္ဇမာနာပိ တေ န သန္တိယေဝ။ ပဏ္ဍိတေန ပန သီလံ ဝိသောဓေတွာ အတ္တနော နိဗ္ဗာနဂါမိမဂ္ဂမေဝ သောဓေတုံ ဝဋ္ဋတီ’’တိ ဝတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမာ ဂါထာ အဘာသိ –

၂၈၈. ‘‘န သန္တိ ပုတ္တာ တာဏာယ၊ န ပိတာ နာပိ ဗန္ဓဝါ။
အန္တကေနာဓိပန္နဿ၊ နတ္ထိ ဉာတီသု တာဏတာ။

၂၈၉. ‘‘ဧတမတ္ထဝသံ ဉတွာ၊ ပဏ္ဍိတော သီလသံဝုတော။
နိဗ္ဗာနဂမနံ မဂ္ဂံ၊ ခိပ္ပမေဝ ဝိသောဓယေ’’တိ။

တတ္ထ **တာဏာယာ**တိ တာဏဘာတယ ပတိဋ္ဌာနတ္ထာယ။ **ဗန္ဓုတ** တိ ပုတ္တော စ မာတာပိတရော စ ဌပေတွာ အဝသေသာ ဉာတိသုဟဇ္ဇာ။ **အန္တကေနာဓိပန္နဿာ** တိ မရဏေန အဘိဘူတဿ။ ပဝတ္တိယဉ္ဟိ ပုတ္တာဒယော အန္န ဟနာဒိအာနေန စေဝ ဥပ္ပန္နကိစ္စနိတ္ထရဏေန စ တာဏာ ဟုတွာပိ မရဏကာလေ ကေနစိ ဥပာယေန မရဏံ ပဋိဗာဟိတုံ အသမတ္ထတာယ တာဏတ္ထာယ လေဏတ္ထာယ န သန္တိ နာမ။ တေနေဝ ဝုတ္တံ – **"နတ္ထိ ဉာတီသု တာဏတာ"**တိ။ **ဧ တမတ္ထဝသန္တိ** ဧဝံ တေသံ အညမညဿ တာဏံ ဘဝိတုံ အသမတ္ထဘာဝသင်္ခာတံ ကာရဏံ ဇာနိတွာ ပဏ္ဍိတော စတုပာရိသုဒ္ဓိသီလေန သံဝုတော ရက္ခိတဂေါပိတော ဟုတွာ နိဗ္ဗာနဂမနံ အဋ္ဌင်္ဂိကံ မဂ္ဂံ သီဃံ သီဃံ ဝိသောဓေယျာတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ပဋာစာရာ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိ, အညေ စ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ဟာပုဏိံသူတိ။

ပဋာစာရာဝတ္ထု ဒွာဒသမံ။

မဂ္ဂဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဝီသတိမော ဝဂ္ဂေါ။

၂၁. ပကိဏ္ဏကဝဂ္ဂေါ

၁. အတ္တနောပုဗ္ဗကမ္မဝတ္ထု

မတ္တာသုခပရိစ္စာဂါတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဝေဠုဝနေ ဝိဟရန္တော အတ္တနော ပုဗ္ဗကမ္မံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ဧကသ္မိဉှိ သမယေ ဝေသာလီ ဣဒ္ဓါ အဟောသိ ဖီတာ ဗဟုဇနာ အာကိဏ္ဏမနုဿာ။ တတ္ထ ဟိ တရေန တရေန ရဇ္ဇံ ကာရေန္တာနံ ခတ္တိယာနံယေဝ သတ္တသတာဓိကာနိ သတ္တသဟဿာနိ သတ္တ စ ခတ္တိယာ အဟေသုံ။ တေသံ ဝသနတ္ထာယ တတ္တကာယေဝ ပါသာဒါ တတ္တကာနေဝ ကူဋာဂါရာနိ ဥယျာနေ ဝိဟာရတ္ထာယ တတ္တကာယေဝ အာရာမာ စ ပေါက္ခရဏိယော စ အဟေသုံ။ သာ အပရေန သမယေန ဒုဗ္ဘိက္ခာ အဟောသိ ဒုဿဿာ။ တတ္ထ ဆာတကဘယေန ပဌမံ ဒုဂ္ဂတမနုဿာ ကာလမကံသု။ တေသံ တေသံ တတ္ထ တတ္ထ ဆဍ္ဍိတာနံ ကုဏပါနံ ဂန္ဓေန အမနုဿာ နဂရံ ပဝိသိံသု။ အမနုဿုပဒ္ဒဝေန ဗဟုတရာ ကာလမကံသု။ တေသံ ကုဏပဂန္ဓပဋိကူလတာယ သတ္တာနံ အဟိဝါတရောဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇိ။ ဧဝံ ဒုဗ္ဘိက္ခဘယံ အမနုဿဘယံ ရောဂဘယန္တိ တီဏိ ဘယာနိ ဥပ္ပဇ္ဇိံသု။

နဂရဝါသိနော သန္နိပတိတွာ ရာဇာနံ အာဟံသု – “မဟာရာဇ, ဣမသ္မိံ နဂရေ တီဏိ ဘယာနိ ဥပ္ပန္နာနိ, ဣတော ပုဗ္ဗေ ယာဝ သတ္တမာ ရာဇပရိဝဋ္ဋာ ဧဝရူပံ ဘယံ နာမ န ဥပ္ပန္နပုဗ္ဗံ။ အဓမ္မိကရာဇူနဉှိ ကာလေ ဧဝရူပံ ဘယံ ဥပ္ပဇ္ဇတီ”တိ။ ရာဇာ သန္ထာဂါရေ သဗ္ဗေသံ သန္နိပါတံ ကာရေတွာ “သစေ မေ အဓမ္မိကဘာဝေါ အတ္ထိ, တံ ဝိစိနထာ”တိ အာဟ။ ဝေသာလိဝါသိနော သဗ္ဗံ ပဝေဏိံ ဝိစိနန္တာ ရညော ကိဉ္စိ ဒေါသံ အဒိသွာ, “မဟာရာဇ, နတ္ထိ တေ ဒေါသော”တိ ဝတွာ “ကထံ နု ခေါ ဣဒံ အမှာကံ ဘယံ ဝူပသမံ ဂစ္ဆေယျာ”တိ မန္တယိံသု။ တတ္ထ ဧကစ္စေဟိ “ဗလိကမ္မေန အာယာစနာယ မင်္ဂလကိရိယာယာ”တိ ဝုတ္တေ သဗ္ဗမ္ပိ တံ ဝိဓိံ ကတွာ ပဋိဗာဟိတုံ နာသက္ခိံသု။ အထညေ ဧဝမာဟံသု – “ဆ သတ္ထာရော မဟာနုဘာဝါ, တေသု ဣဓာဂတမတ္တေသု ဘယံ ဝူပသမေယျာ”တိ။ အပရေ “သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ လောကေ ဥပ္ပန္နော။ သော ဟိ ဘဂဝါ သဗ္ဗသတ္တဟိတာယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ, မဟိဒ္ဓိကော မဟာနုဘာဝေါ။ တသ္မိံ ဣဓ အာဂတေ ဣမာနိ ဘယာနိ ဝူပသမေယျု”န္တိ အာဟံသု။ တေသံ ဝစနံ သဗ္ဗေပိ အဘိနန္ဒိတွာ “ကဟံ နု ခေါ သော ဘဂဝါ ဧတရဟိ ဝိဟရတီ”တိ အာဟံသု ။ တဒါ ပန သတ္ထာ ဥပကဋ္ဌာယ ဝဿူပနာယိကာယ ရညော ဗိမ္ဗိသာရဿ ပဋိညံ ဒတွာ ဝေဠုဝနေ ဝိဟရတိ။ တေန စ သမယေန ဗိမ္ဗိသာရသမာဂမေ ဗိမ္ဗိသာရေန သဒ္ဓိံ သောတာပတ္တိဖလံ ပတ္တော မဟာလိ နာမ လိစ္ဆဝိ တဿံ ပရိသာယံ နိသိန္နော ဟောတိ။

ဝေသာလိဝါသိနော မဟန္တံ ပဏ္ဏာကာရံ သဇ္ဇေတွာ ရာဇာနံ ဗိမ္ဗိသာရံ သညာပေတွာ “သတ္ထာရံ ဣဓာနေထာ”တိ မဟာလိဉ္စေဝ လိစ္ဆဝိံ ပုရောဟိတပုတ္တဉ္စ ပဟိဏိံသု။ တေ ဂန္တွာ ရညော ပဏ္ဏာကာရံ ဒတွာ တံ ပဝတ္တိံ နိဝေဒေတွာ, “မဟာရာဇ, သတ္ထာရံ အမှာကံ နဂရံ ပေသေထာ”တိ ယာစိံသု။ ရာဇာ “တုမှေဝ ဇာနာထာ”တိ န သမ္ပဋိစ္ဆိ။ တေ ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဝန္ဒိတွာ ယာစိံသု – “ဘန္တေ, ဝေသာလိယံ တီဏိ ဘယာနိ ဥပ္ပန္နာနိ, တာနိ တုမှေသု အာဂတေသု ဝူပသမိဿန္တိ, ဧထ, ဘန္တေ, ဂစ္ဆာမာ”တိ။ သတ္ထာ တေသံ ဝစနံ သုတွာ အာဝဇ္ဇေန္တော “ဝေသာလိယံ **ရတနသုတ္တေ** (ခု. ပါ. ၆.၁ အာဒယော; သု. နိ. ၂၂၄ အာဒယော) ဝုတ္တေ သာ ရက္ခာ စက္ကဝါဠာနံ ကောဋိသတသဟဿံ ဖရိဿတိ, သုတ္တပရိယောသာနေ စတုရာသီတိယာ ပါဏသဟဿာနံ ဓမ္မာဘိသမယော ဘဝိဿတိ, တာနိ စ ဘယာနိ ဝူပသမိဿန္တီ”တိ ဉတွာ တေသံ ဝစနံ သမ္ပဋိစ္ဆိ။

ရာဇာ ဗိမ္ဗိသာရော “သတ္ထာရာ ကိရ ဝေသာလိဂမနံ သမ္ပဋိစ္ဆိတ”န္တိ သုတွာ နဂရေ ဃောသနံ ကာရေတွာ သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ “ကိံ, ဘန္တေ, ဝေသာလိဂမနံ သမ္ပဋိစ္ဆိတ”န္တိ ပုစ္ဆိတွာ “အာမ, မဟာရာဇာ”တိ ဝုတ္တေ “တေန ဟိ, ဘန္တေ, အာဂမေထ, တာဝ မဂ္ဂံ ပဋိယာဒေဿာမီ”တိ ဝတွာ ရာဇဂဟဿ စ ဂင်္ဂါယ စ အန္တရေ ပဉ္စယောဇနဘူမိံ သမံ ကာရေတွာ ယောဇနေ ယောဇနေ ဝိဟာရံ ပတိဋ္ဌာပေတွာ သတ္ထု ဂမနကာလံ အာရောစေသိ။ သတ္ထာ ပဉ္စဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ သဒ္ဓိံ မဂ္ဂံ ပဋိပဇ္ဇိ။ ရာဇာ ယောဇနန္တရေ ဇဏ္ဏုမတ္တေန ဩဓိနာ ပဉ္စဝဏ္ဏာနိ ပုပ္ဖာနိ ဩကိရာပေတွာ ဓဇပဋာကကဒလိအာဒီနိ ဥဿာပေတွာ ဘဂဝတော ဆတ္တာတိဆတ္တံ ကတွာ ဒွေ သေတစ္ဆတ္တာနိ ဧကမေကဿ ဘိက္ခုနော ဧကမေကံ သေတစ္ဆတ္တံ ဥပရိ ဓာရေတွာ သပရိဝါရော ပုပ္ဖဂန္ဓာဒီဟိ ပူဇံ ကရောန္တော

သတ္ထာရံ ဧကေကသ္မိံ ဝိဟာရေ ဝသာပေတွာ မဟာဒါနာဒီနိ ဒတွာ ပဉ္စဟိ ဒိဝသေဟိ ဂင်္ဂါတီရံ ပါပေတွာ တတ္ထ နာဝံ အလင်္ကရောန္တော ဝေသာလိကာနံ သာသနံ ပေသေသိ – "မဂ္ဂံ ပဋိယာဒေတွာ သတ္ထု ပစ္စုဂ္ဂမနံ ကရောန္တူ"တိ။ တေ "ဒိဂုဏံ ပူဇံ ကရိဿာမာ"တိ ဝေသာလိယာ စ ဂင်္ဂါယ စ အန္တရေ တိယောဇနဘူမိံ သမံ ကာရေတွာ ဘဂဝတော စတူဟိ သေတစ္ဆတ္တေဟိ ဧကမေကဿ ဘိက္ခုနော ဒွီဟိ ဒွီဟိ သေတစ္ဆတ္တေဟိ ဆတ္တာတိဆတ္တာနိ သဇ္ဇေတွာ ပူဇံ ကုရုမာနာ အာဂန္တွာ ဂင်္ဂါတီရေ အဋ္ဌံသု။ ဗိမ္ဗိသာရော ဒွေ နာဝါ သင်္ဃာဋေတွာ မဏ္ဍပံ ကာရေတွာ ပုပ္ဖဒာမာဒီဟိ အလင်္ကာရာပေတွာ သဗ္ဗရတနမယံ ဗုဒ္ဓါသနံ ပညာပေသိ။ ဘဂဝါ တသ္မိံ နိသီဒိ။ ဘိက္ခူပိ နာဝံ အဘိရုဟိတွာ ဘဂဝန္တံ ပရိဝါရေတွာ နိသီဒိံသု။ ရာဇာ အနုဂစ္ဆန္တော ဂလပ္ပမာဏံ ဥဒကံ ဩတရိတွာ "ယာဝ, ဘန္တေ, ဘဂဝါ အာဂစ္ဆတိ, တာဝ အဟံ ဣဓေဝ ဂင်္ဂါတီရေ ဝသိဿာမီ"တိ ဝတွာ နာဝံ ဥယျောဇေတွာ နိဝတ္တိ။ သတ္ထာ ယောဇနမတ္တံ အဒ္ဓါနံ ဂင်္ဂါယ ဂန္တွာ ဝေသာလိကာနံ သီမံ ပါပုဏိ။

လိစ္ဆဝိရာဇာနော သတ္ထာရံ ပစ္စုဂ္ဂန္တွာ ဂလပ္ပမာဏံ ဥဒကံ ဩတရိတွာ နာဝံ တီရံ ဥပနေတွာ သတ္ထာရံ နာဝတော ဩတာရယိံသု။ သတ္ထာရာ ဩတရိတွာ တီရေ အက္ကန္တမတ္တေယေဝ မဟာမေဃော ဥဋ္ဌဟိတွာ ပေါက္ခရဝဿံ ဝဿိ။ သဗ္ဗတ္ထ ဇဏ္ဏုပ္ပမာဏဦရုပ္ပမာဏကဋိပ္ပမာဏာဒီနိ ဥဒကာနိ သန္ဒန္တာနိ သဗ္ဗကုဏပါနိ ဂင်္ဂံ ပဝေသယိံသု, ပရိသုဒ္ဓော ဘူမိဘာဂေါ အဟောသိ။ လိစ္ဆဝိရာဇာနော သတ္ထာရံ ယောဇနေ ယောဇနေ ဝသာပေတွာ မဟာဒါနံ ဒတွာ ဒိဂုဏံ ပူဇံ ကရောန္တာ တီဟိ ဒိဝသေဟိ ဝေသာလိံ နယိံသု။ သက္ကော ဒေဝရာဇာ ဒေဝဂဏပရိဝုတော အာဂမာသိ, မဟေသက္ခာနံ ဒေဝတာနံ သန္နိပါတေန အမနုဿာ ယေဘုယျေန ပလာယိံသု။ သတ္ထာ သာယံ နဂရဒွါရေ ဌတွာ အာနန္ဒတ္ထေရံ အာမန္တေသိ – "ဣမံ, အာနန္ဒ, ရတနသုတ္တံ ဥဂ္ဂဏှိတွာ လိစ္ဆဝိကုမာရေဟိ သဒ္ဓိံ ဝိစရန္တော ဝေသာလိယာ တိဏ္ဏံ ပါကာရာနံ အန္တရေ ပရိတ္တံ ကရောဟီ"တိ။

ထေရော သတ္ထာရာ ဒိန္နံ ရတနသုတ္တံ ဥဂ္ဂဏှိတွာ သတ္ထု သေလမယပတ္တေန ဥဒကံ အာဒါယ နဂရဒွါရေ ဌိတော ပဏိဓာနတော ပဋ္ဌာယ တထာဂတဿ ဒသ ပါရမိယော ဒသ ဥပပါရမိယော ဒသ ပရမတ္ထပါရမိယောတိ သမတိံသ ပါရမိယော ပဉ္စ မဟာပရိစ္စာဂေ လောကတ္ထစရိယာ ဉာတတ္ထစရိယာ ဗုဒ္ဓတ္ထစရိယာတိ တိဿော စရိယာယော ပစ္ဆိမဘဝေ ဂဗ္ဘာဝက္ကန္တိံ ဇာတိံ အဘိနိက္ခမနံ ပဓာနစရိယံ ဗောဓိပလ္လင်္ကေ မာရဝိဇယံ သဗ္ဗညုတညာဏပဋိဝေဓံ ဓမ္မစက္ကပဝတ္တနံ နဝလောကုတ္တရဓမ္မေတိ သဗ္ဗေပိမေ ဗုဒ္ဓဂုဏေ အာဝဇ္ဇေတွာ နဂရံ ပဝိသိတွာ တိယာမရတ္တိံ တီသု ပါကာရန္တရေသု ပရိတ္တံ ကရောန္တော ဝိစရိ။ တေန "ယံကိဉ္စီ"တိ ဝုတ္တမတ္တေယေဝ ဥဒ္ဓံ ခိတ္တဥဒကံ အမနုဿာနံ ဥပရိ ပတိ။ "ယာနီဓ ဘူတာနီ"တိ ကထာကထနတော ပဋ္ဌာယ ရဇတဝဋံသကာ ဝိယ ဥဒကဗိန္ဒူနိ အာကာသေန ဂန္တွာ ဂိလာနမနုဿာနံ ဥပရိ ပတိံသု။ တာဝဒေဝ ဝူပသန္တရောဂါ မနုဿာ ဥဋ္ဌာယုဋ္ဌာယ ထေရံ ပရိဝါရေသုံ။ "ယံကိဉ္စီ"တိ ဝုတ္တပဒတော ပဋ္ဌာယ ပန ဥဒကဖုသိတေဟိ ဖုဋ္ဌဖုဋ္ဌာ သဗ္ဗေ အပလာယန္တာ သင်္ကာရကူဋဘိတ္တိပဒေသာဒိနိဿိတာ အမနုဿာ တေန တေန ဒွါရေန ပလာယိံသု။ ဒွါရာနိ အနောကာသာနိ အဟေသုံ။ တေ ဩကာသံ အလဘန္တာ ပါကာရံ ဘိန္ဒိတွာပိ ပလာယိံသု။

မဟာဇနော နဂရမဇ္ဈေ သန္ဓာဂါရံ သဗ္ဗဂန္ဓေဟိ ဥပလိမ္ပေတွာ ဥပရိ သုဝဏ္ဏတာရကာဒိဝိစိတ္တံ ဝိတာနံ ဗန္ဓိတွာ ဗုဒ္ဓါသနံ ပညာပေတွာ သတ္ထာရံ အာနေသိ။ သတ္ထာ ပညတ္တေ အာသနေ နိသီဒိ။ ဘိက္ခုသင်္ဃောပိ လိစ္ဆဝိဂဏောပိ သတ္ထာရံ ပရိဝါရေတွာ နိသီဒိ။ သက္ကော ဒေဝရာဇာ ဒေဝဂဏပရိဝုတော ပတိရူပေ ဩကာသေ အဋ္ဌာသိ။ ထေရောပိ သကလနဂရံ အနုဝိစရိတွာ ဝူပသန္တရောဂေန မဟာဇနေန သဒ္ဓိံ အာဂန္တွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ နိသီဒိ။ သတ္ထာ ပရိသံ ဩလောကေတွာ တဒေဝ ရတနသုတ္တံ အဘာသိ။ ဒေသနာဝသာနေ စတုရာသီတိယာ ပါဏသဟဿာနံ ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသိ။ ဧဝံ ပုနဒိဝသေပီတိ သတ္တာဟံ တဒေဝ ရတနသုတ္တံ ဒေသေတွာ သဗ္ဗဘယာနံ ဝူပသန္တဘာဝံ ဉတွာ လိစ္ဆဝိဂဏံ အာမန္တေတွာ ဝေသာလိတော နိက္ခမိ။ လိစ္ဆဝိရာဇာနော ဒိဂုဏံ သက္ကာရံ ကရောန္တာ ပုန တီဟိ ဒိဝသေဟိ သတ္ထာရံ ဂင်္ဂါတီရံ နယိံသု။

ဂင်္ဂါယ နိဗ္ဗတ္တနာဂရာဇာနော စိန္တေသုံ – "မနုဿာ တထာဂတဿ သက္ကာရံ ကရောန္တိ, မယံ ကိံ န ကရောမာ"တိ။ တေ သုဝဏ္ဏရဇတမဏိမယာ နာဝါယော မာပေတွာ သုဝဏ္ဏရဇတမဏိမယေ ပလ္လင်္ကေ ပညာပေတွာ ပဉ္စဝဏ္ဏပဒုမသဉ္ဆန္နံ ဥဒကံ ကရိတွာ, "ဘန္တေ, အမှာကမ္ပိ အနုဂ္ဂဟံ ကရောထာ"တိ အတ္တနော အတ္တနော နာဝံ အဘိရုဟဏတ္ထာယ သတ္ထာရံ ယာစိံသု။ "မနုဿာ စ နာဂါ စ တထာဂတဿ ပူဇံ ကရောန္တိ, မယံ ပန ကိံ န ကရောမာ"တိ

ဘူမဋ္ဌကဒေဝေပိ အာဒိံ ကတွာ ယာဝ အကနိဋ္ဌဗြဟ္မလောကာ သဗ္ဗေ ဒေဝါ သက္ကာရံ ကရိံသု။ တတ္ထ နာဂါ ယောဇနိကာနိ ဆတ္တာတိဆတ္တာနိ ဥက္ခိပိံသု။ ဧဝံ ဟေဋ္ဌာ နာဂါ ဘူမိတလေ ရုက္ခဂစ္ဆပဗ္ဗတာဒီသု ဘူမဋ္ဌကာ ဒေဝတာ, အန္တလိက္ခေ အာကာသဋ္ဌဒေဝတာတိ နာဂဘဝနံ အာဒိံ ကတွာ စက္ကဝါဠပရိယန္တေန ယာဝ ဗြဟ္မလောကာ ဆတ္တာတိဆတ္တာနိ ဥဿာပိတာနိ အဟေသုံ။ ဆတ္တန္တရေသု ဓဇာ, ဓဇန္တရေသု ပဋာကာ, တေသံ အန္တရန္တရာ ပုပ္ဖဒါမဝါသစုဏ္ဏစုမာဒီဟိ သက္ကာရော အဟောသိ။ သဗ္ဗလင်္ကာရပဋိမဏ္ဍိတာ ဒေဝပုတ္တာ ဆဏဝေသံ ဂဟေတွာ ဥက္ကောသယမာနာ အာကာသေ ဝိစရိံသု။ တယော ဧဝ ကိရ သမာဂမာ မဟန္တာ အဟေသုံ – ယမကပါဋိဟာရိယသမာဂမော ဒေဝေါရောဟဏသမာဂမော အယံ ဂင်္ဂေါရောဟဏသမာဂမောတိ။

ပရတီရေ ဗိမ္ဗိသာရောပိ လိစ္ဆဝီဟိ ကတသက္ကာရတော ဒိဂုဏံ သက္ကာရံ သဇ္ဇေတွာ ဘဂဝတော အာဂမနံ ဥဒိက္ခမာနော အဋ္ဌာသိ။ သတ္ထာ ဂင်္ဂါယ ဥဘောသု ပဿေသု ရာဇူနံ မဟန္တံ ပရိစ္စာဂံ ဩလောကေတွာ နာဂါဒီနဉ္စ အဇ္ဈာသယံ ဝိဒိတွာ ဧကေကာယ နာဝါယ ပဉ္စပဉ္စဘိက္ခုသတပရိဝါရံ ဧကေကံ နိမ္မိတဗုဒ္ဓံ မာပေသိ။ သော ဧကေကဿ သေတစ္ဆတ္တဿ စေဝ ကပ္ပရုက္ခဿ စ ပုပ္ဖဒါမဿ စ ဟေဋ္ဌာ နာဂဂဏပရိဝုတော နိသိန္နော ဟောတိ။ ဘူမဋ္ဌကဒေဝတာဒီသုပိ ဧကေကသ္မိံ ဩကာသေ သပရိဝါရံ ဧကေကံ နိမ္မိတဗုဒ္ဓံ မာပေသိ။ ဧဝံ သကလစက္ကဝါဠဂဗ္ဘေ ဧကာလင်္ကာရေ ဧကုဿဝေ ဧကဆဏေယေဝ စ ဇာတေ သတ္ထာ နာဂါနမနုဂ္ဂဟံ ကရောန္တော ဧကံ ရတနနာဝံ အဘိရုဟိ။ ဘိက္ခူသုပိ ဧကေကော ဧကေကမေဝ အဘိရုဟိ။ နာဂရာဇာနော ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ နာဂဘဝနံ ပဝေသေတွာ သဗ္ဗရတ္တိံ သတ္ထု သန္တိကေ ဓမ္မကထံ သုတွာ ဒုတိယဒိဝသေ ဒိဗ္ဗေန ခါဒနီယေန ဘောဇနီယေန ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ ပရိဝိသိံသု။ သတ္ထာ အနုမောဒနံ ကတွာ နာဂဘဝနာ နိက္ခမိတွာ သကလစက္ကဝါဠဒေဝတာဟိ ပူဇိယမာနော ပဉ္စဟိ နာဝါသတေဟိ ဂင်္ဂါနဒိံ အတိက္ကမိ။

ရာဇာ ပစ္စုဂ္ဂန္တွာ သတ္ထာရံ နာဝါတော ဩတာရေတွာ အာဂမနကာလေ လိစ္ဆဝီဟိ ကတသက္ကာရတော ဒိဂုဏံ သက္ကာရံ ကတွာ ပုရိမနယေနေဝ ပဉ္စဟိ ဒိဝသေဟိ ရာဇဂဟံ အဘိနေသိ။ ဒုတိယဒိဝသေ ဘိက္ခူ ပိဏ္ဍပါတပဋိက္ကန္တာ သာယနှသမယေ ဓမ္မသဘာယံ သန္နိသိန္နာ ကထံ သမုဋ္ဌာပေသုံ – "အဟော ဗုဒ္ဓါနံ မဟာနုဘာဝတာ, အဟော သတ္ထရိ ဒေဝမနုဿာနံ ပသာဒေါ, ဂင်္ဂါယ နာမ ဩရတော စ ပါရတော စ အဋ္ဌယောဇနေ မဂ္ဂေ ဗုဒ္ဓဂတေန ပသာဒေန ရာဇူဟိ သမတလံ ဘူမိံ ကတွာ ဝါလုကာ ဩကိဏ္ဏာ, ဇဏ္ဏုမတ္တေန ဩဓိနာ နာနာဝဏ္ဏာနိ ပုပ္ဖာနိ သန္ထတာနိ, ဂင်္ဂါယ ဥဒကံ နာဂါနုဘာဝေန ပဉ္စဝဏ္ဏေဟိ ပဒုမေဟိ သဉ္ဆန္နံ, ယာဝ အကနိဋ္ဌဘဝနာ ဆတ္တာတိဆတ္တာနိ ဥဿာပိတာနိ, သကလစက္ကဝါဠဂဗ္ဘံ ဧကာလင်္ကာရံ ဧကုဿဝံ ဝိယ ဇာတ"န္တိ။ သတ္ထာ အာဂန္တွာ "ကာယ နုတ္ထ, ဘိက္ခဝေ, ဧတရဟိ ကထာယ သန္နိသိန္နာ"တိ ပုစ္ဆိတွာ "ဣမာယ နာမာ"တိ ဝုတ္တေ "န, ဘိက္ခဝေ, ဧသ ပူဇာသက္ကာရော မယှံ ဗုဒ္ဓါနုဘာဝေန နိဗ္ဗတ္တော, န နာဂဒေဝဗြဟ္မာနုဘာဝေန။ အတီတေ ပန အပ္ပမတ္တကပရိစ္စာဂါနုဘာဝေန နိဗ္ဗတ္တော"တိ ဝတွာ ဘိက္ခူဟိ ယာစိတော အတီတံ အာဟရိ။

အတီတေ တက္ကသိလာယံ သင်္ခေါ နာမ ဗြာဟ္မဏော အဟောသိ။ တဿ ပုတ္တော သုသီမော နာမ မာဏဝေါ သောဠသဝဿုဒ္ဒေသိကော ဧကဒိဝသံ ပိတရံ ဥပသင်္ကမိတွာ အာဟ – "ဣစ္ဆာမဟံ, တာတ, ဗာရာဏသိံ ဂန္တွာ မန္တေ အဇ္ဈာယိတု"န္တိ။ အထ နံ ပိတာ အာဟ – "တေန ဟိ, တာတ, အသုကော နာမ ဗြာဟ္မဏော မမ သဟာယကော, တဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ အဓီယဿူ"တိ။ သော "သာဓူ"တိ ပဋိဿုဏိတွာ အနုပုဗ္ဗေန ဗာရာဏသိံ ဂန္တွာ တံ ဗြာဟ္မဏံ ဥပသင်္ကမိတွာ ပိတရာ ပဟိတဘာဝံ အာစိက္ခိ။ အထ နံ သော "သဟာယကဿ မေ ပုတ္တော"တိ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ ပဋိပဿဒ္ဓဒရထံ ဘဒ္ဒကေန ဒိဝသေန မန္တေ ဝါစေတုမာရဘိ။ သော လဟုဉ္စ ဂဏှန္တော ဗဟုဉ္စ ဂဏှန္တော အတ္တနော ဥဂ္ဂဟိတုဂ္ဂဟိတံ သုဝဏ္ဏဘာဇနေ ပက္ခိတ္တသီဟတေလမိဝ အဝိနဿမာနံ ဓာရေန္တော န စိရဿေဝ အာစရိယဿ သမ္မုခတော ဥဂ္ဂဏှိတဗ္ဗံ သဗ္ဗံ ဥဂ္ဂဏှိတွာ သဇ္ဈာယံ ကရောန္တော အတ္တနော ဥဂ္ဂဟိတသိပ္ပဿ အာဒိမဇ္ဈမေဝ ပဿတိ, နော ပရိယောသာနံ။

သော အာစရိယံ ဥပသင်္ကမိတွာ "အဟံ ဣမဿ သိပ္ပဿ အာဒိမဇ္ဈမေဝ ပဿာမိ, နော ပရိယောသာန"န္တိ ဝတွာ အာစရိယေန "အဟမ္ပိ, တာတ, န ပဿာမီ"တိ ဝုတ္တေ "အထ ကော, အာစရိယ, ပရိယောသာနံ ဇာနာတီ"တိ ပုစ္ဆိတွာ "ဣမေ, တာတ, ဣသယော ဣသိပတနေ ဝိဟရန္တိ, တေ ဇာနေယျုံ, တေသံ သန္တိကံ ဥပသင်္ကမိတွာ ပုစ္ဆဿူ"တိ အာစရိယေန ဝုတ္တေ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ ဥပသင်္ကမိတွာ ပုစ္ဆိ – "တုမှေ ကိရ ပရိယောသာနံ ဇာနာထာ"တိ?

“အာမ, ဇာနာမာ”တိ။ “တေန ဟိ မေ အာစိက္ခထာ”တိ? “န မယံ အပဗ္ဗဇိတဿ အာစိက္ခာမ။ သစေ တေ ပရိယောသာနေနတ္ထော, ပဗ္ဗဇဿူ”တိ ။ သော “သာဓူ”တိ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ တေသံ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိ။ အထဿ တေ “ဣဒံ တာဝ သိက္ခဿူ”တိ ဝတွာ “ဧဝံ တေ နိဝါသေတဗ္ဗံ, ဧဝံ ပါရုပိတဗ္ဗ”န္တိအာဒိနာ နယေန အာဘိသမာစာရိကံ အာစိက္ခိံသု။ သော တတ္ထ သိက္ခန္တော ဥပနိဿယသမ္ပန္နတ္တာ နစိရဿေဝ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ သဒ္ဓိံ အရဟတ္တံ ပါပုဏိ။ ဧဝံ သော တတ္ထ သိက္ခန္တော ဥပနိဿယသမ္ပန္နတ္တာ နစိရဿေဝ ပစ္စေကသမ္ဗောဓိ အဘိသမ္ဗုဇ္ဈိတွာ သကလဇာရာဏသိနဂရေ ဂဂနတလေ ပုဏ္ဏစန္ဒော ဝိယ ပာကဋော လာဘဂ္ဂယသဂ္ဂပ္ပတ္တော အဟောသိ, သော အပ္ပာယုကသံဝတ္တနိကဿ ကမ္မဿ ကတတ္တာ န စိရဿေဝ ပရိနိဗ္ဗာယိ။ အထဿ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ စ မဟာဇနော စ သရီရကိစ္စံ ကတွာ ဓာတုယော စ ဂဟေတွာ နဂရဒွါရေ ထူပံ ကာရေသုံ။

သင်္ခောပိ ဗြာဟ္မဏော “ပုတ္တော မေ စိရံ ဂတော, ပဝတ္တိမဿ ဇာနိဿာမီ”တိ တံ ဒဋ္ဌုကာမော တက္ကသိလာတော နိက္ခမိတွာ အနုပုဗ္ဗေန ဗာရာဏသိံ ပတွာ မဟာဇနကာယံ သန္နိပတိတံ ဒိသွာ “အဒ္ဓာ ဗဟူသု ကောစိ မေ ပုတ္တဿ ပဝတ္တိံ ဇာနိဿတီ”တိ ဥပသင်္ကမိတွာ ပုစ္ဆိ – “သုသီမော နာမ မာဏဝေါ ဣဓာဂမိ, အပိ နု ခေါ တဿ ပဝတ္တိံ ဇာနာထာ”တိ? “အာမ, ဗြာဟ္မဏ, ဇာနာမ, အသုကဿ ဗြာဟ္မဏဿ သန္တိကေ တယော ဝေဒေ သဇ္ဈာယိတွာ ပဗ္ဗဇိတွာ ပစ္စေကသမ္ဗောဓိ သစ္ဆိကတွာ ပရိနိဗ္ဗုတော, အယမဿ ထူပေါ ပတိဋ္ဌာပိတော”တိ။ သော ဘူမိံ ဟတ္ထေန ပဟရိတွာ ရောဒိတွာ ကန္ဒိတွာ တံ စေတိယင်္ဂဏံ ဂန္တွာ တိဏာနိ ဥဒ္ဓရိတွာ ဥတ္တရသာဋကေန တလုကံ အာဟရိတွာ စေတိယင်္ဂဏေ အာကိရိတွာ ကမဏ္ဍလုတော ဥဒကေန ပရိပ္ဖောသိတွာ ဝနပုပ္ဖေဟိ ပူဇံ ကတွာ သာဋကေန ပဋာကံ အာရောပေတွာ ထူပဿ ဥပရိ အတ္တနော ဆတ္တကံ ဗန္ဓိတွာ ပက္ကာမိ။

သတ္ထာ ဣဒံ အတီတံ အာဟရိတွာ “တဒါ, ဘိက္ခဝေ, အဟံ သင်္ခော ဗြာဟ္မဏော အဟောသိံ။ မယာ သုသီမဿ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဿ စေတိယင်္ဂဏေ တိဏာနိ ဥဒ္ဓဋာနိ, တဿ မေ ကမ္မဿ နိဿန္ဒေန အဋ္ဌယောဇနမဂ္ဂံ ဝိဂတခာဏုကကဏ္ဋကံ ကတွာ သုဒ္ဓံ သမတလံ ကရိံသု။ မယာ တတ္ထ တလုကာ ဩကိဏ္ဏာ, တဿ မေ နိဿန္ဒေန အဋ္ဌယောဇနမဂ္ဂေ တလုကံ ဩကိရိံသု။ မယာ တတ္ထ ဝနကုသုမေဟိ ပူဇာ ကတာ, တဿ မေ နိဿန္ဒေန အဋ္ဌယောဇနမဂ္ဂေ နာနာဝဏ္ဏာနိ ပုပ္ဖာနိ ဩကိဏ္ဏာနိ, ဧကယောဇနဋ္ဌာနေ ဂင်္ဂာယ ဥဒကံ ပဉ္စဝဏ္ဏေဟိ ပဒုမေဟိ သဉ္ဆန္နံ။ မယာ တတ္ထ ကမဏ္ဍလုဥဒကေန ဘူမိ ပရိပ္ဖောသိတာ, တဿ မေ နိဿန္ဒေန ဝေသာလိယံ ပောက္ခရဝဿံ ဝဿိ။ မယာ တတ္ထ ပဋာကာ, အာရောပိတာ, ဆတ္တကဉ္စ ဗဒ္ဓံ, တဿ မေ နိဿန္ဒေန ယာဝ အကနိဋ္ဌဘဝနာ ဓဇပဋာကဆတ္တာတိဆတ္တာဒီဟိ သကလစက္ကဝါဠဂဗ္ဘံ ဧကုဿဝံ ဝိယ ဇာတံ။ ဣတိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, သော ပူဇာသက္ကာရော မယှံ နေဝ ဗုဒ္ဓါနုဘာဝေန နိဗ္ဗတ္တော, န နာဂဒေဝဗြဟ္မာနုဘာဝေန, အတီတေ ပန အပ္ပမတ္တကပရိစ္စာဂါနုဘာဝေနာ”တိ ဝတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂာထမာဟ –

၂၉၀. “မတ္တာသုခပရိစ္စာဂါ၊ ပဿေ စေ ဝိပုလံ သုခံ။
စဇေ မတ္တာသုခံ ဓီရော၊ သမ္ပဿံ ဝိပုလံ သုခ”န္တိ။

တတ္ထ **မတ္တာသုခပရိစ္စာဂါ** တိ **မတ္တာသုခ** န္တိ ပမာဏယုတ္တကံ ပရိတ္တသုခံ ဝုစ္စတိ, တဿ ပရိစ္စာဂေန။ **ဝိပုလံ သုခ**န္တိ ဥဠာရံ သုခံ နိဗ္ဗာနသုခံ ဝုစ္စတိ, တံ စေ ပဿေယျာတိ အတ္ထော။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ဧကဉ္ဟိ ဘောဇနပာတိံ သဇ္ဇာပေတွာ ဘုဉ္ဇန္တဿ မတ္တာသုခံ နာမ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တံ ပန ပရိစ္စဇိတွာ ဥပောသထံ ဝါ ကရောန္တဿ အနံ ဝါ ဒဒန္တဿ ဝိပုလံ ဥဠာရံ နိဗ္ဗာနသုခံ နာမ နိဗ္ဗတ္တတိ။ တသ္မာ သစေ ဧဝံ တဿ မတ္တာသုခဿ ပရိစ္စာဂါ ဝိပုလံ သုခံ ပဿတိ, အထေတံ ဝိပုလံ သုခံ သမ္မာ ပဿန္တော ပဏ္ဍိတော တံ မတ္တာသုခံ စဇေယျာတိ။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

အတ္တနောပုဗ္ဗကမ္မဝတ္ထု ပဌမံ။

၂. ကုက္ကုဋဏ္ဍခါဒိကာဝတ္ထု

ပရဒုက္ခူပဓာနေနာ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ဧကံ ကုက္ကုဋဏ္ဍခါဒိကံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သာဝတ္ထိယာ ကိရ အဝိဒူရေ ပဏ္ဏာရုံ နာမ ဧကော ကမော, တတ္ထေကော ကေဝဋ္ဋော ဝသတိ။ သော သာဝတ္ထိံ ဂစ္ဆန္တော အစိရဝတိယံ ကစ္ဆပအဏ္ဍာနိ ဒိသွာ တာနိ အာဒာယ သာဝတ္ထိံ ဂန္တွာ ကေသိဉ္စိ ဂေဟေ ပစာပေတွာ ခါဒန္တော တသ္မိံ ဂေဟေ ကုမာရိကာယပိ ဧကံ အဏ္ဍံ အဒါသိ။ သာ တံ ခါဒိတွာ တတော ပဋ္ဌာယ အညံ ခါဒနီယံ နာမ န ဣစ္ဆိ။ အထဿာ မာတာ ကုက္ကုဋိယာ ဝိဇာတဋ္ဌာနတော ဧကံ အဏ္ဍံ ဂဟေတွာ အဒါသိ။ သာ တံ ခါဒိတွာ ရသတဏှာယ ဗဒ္ဓာ တတော ပဋ္ဌာယ သယမေဝ ကုက္ကုဋိယာ အဏ္ဍာနိ ဂဟေတွာ ခါဒတိ။ ကုက္ကုဋီ ဝိဇာတဝိဇာတကာလေ တံ အတ္တနော အဏ္ဍာနိ ဂဟေတွာ ခါဒန္တိံ ဒိသွာ တာယ ဥပဒ္ဒုတာ အာဃာတံ ဗန္ဓိတွာ ''ဣတော အနိ စုတာ ယက္ခိနီ ဟုတွာ တဝ ဇာတအရကေ ခါဒိတုံ သမတ္ထာ ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တေယျံ''န္တိ ပတ္ထနံ ပဋ္ဌပေတွာ ကာလံ ကတွာ တသ္မိံယေဝ ဂေဟေ မဇ္ဇာရီ ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိ။ ဣတရာပိ ကာလံ ကတွာ တတ္ထေဝ ကုက္ကုဋီ ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိ။ ကုက္ကုဋီ အဏ္ဍာနိ ဝိဇာယိ, မဇ္ဇာရီ အာဂန္တွာ တာနိ ခါဒိတွာ ဒုတိယမ္ပိ တတိယမ္ပိ ခါဒိယေဝ။ ကုက္ကုဋီ ''တယော တရေ မမ အဏ္ဍာနိ ခါဒိတွာ ဣဒါနိ မမ္ပိ ခါဒိတုကာမာသိ , ဣတော စုတာ သပုတ္တကံ တံ ခါဒိတုံ လဘေယျံ''န္တိ ပတ္ထနံ ကတွာ တတော စုတာ ဒီပိနီ ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိ။ ဣတရာပိ ကာလံ ကတွာ မိဂီ ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိ။ တဿာ ဝိဇာတကာလေ ဒီပိနီ အာဂန္တွာ တံ သဒ္ဓိံ ပုတ္တေဟိ ခါဒိ။ ဧဝံ ခါဒန္တာ ပဉ္စသု အတ္တဘာဝသတေသု အညမညဿ ဒုက္ခံ ဥပ္ပာဒေတွာ အဝသာနေ ဧကာ ယက္ခိနီ ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိ, ဧကာ သာဝတ္ထိယံ ကုလဓီတာ ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိ။ ဣတော ပရံ ''န ဟိ ဝေရေန ဝေရာနိ''တိ (ဓ. ပ. ၅) ကထာယ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဣဓ ပန သတ္ထာ ''ဝေရဉှိ အဝေရေန ဥပသမ္မတိ, နော ဝေရေနာ''တိ ဝတွာ ဉတ္တိန္နမ္ပိ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ကထမာဟ –

၂၉၁. ''ပရဒုက္ခူပဓာနေန၊ အတ္တနော သုခမိစ္ဆတိ။
ဝေရသံသဂ္ဂသံသဋ္ဌော၊ ဝေရာ သော န ပရိမုစ္စတီ''တိ။

တတ္ထ **ပရဒုက္ခူပဓာနေန** တိ ပရဿ ဒုက္ခူပဓာနေန, ပရဿ ဒုက္ခုပ္ပာဒနေနာတိ အတ္ထော။ **ဝေရသံသဂ္ဂသံသဋ္ဌော**တိ ယော ပုဂ္ဂလော အက္ကောသနပစ္စက္ကောသနပဟရဏပဋိပဟရဏာဒီနံ ဝသေန အညမညံ ကတေန ဝေရသံသဂ္ဂေန သံသဋ္ဌော။ **ဝေရာ သော န ပရိမုစ္စတီ** တိ နိစ္စကာလံ ဝေရဝသေန ဒုက္ခမေဝ ပာပုဏာတီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ယက္ခိနီ သရဏေသု ပတိဋ္ဌာယ ပဉ္စ သီလာနိ သမာဒိယိတွာ ဝေရတော မုစ္စိ, ဣတရာပိ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိ, သမ္ပတ္တာနမ္ပိ သာတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ အဟောသီတိ။

ကုက္ကုဋအဏ္ဍခါဒိကာဝတ္ထု ဒုတိယံ။

၃. ဘဒ္ဒိယဘိက္ခုဝတ္ထု

ယဉှိ ကိစ္စန္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဘဒ္ဒိယံ နိဿာယ ဇာတိယာဝနေ ဝိဟရန္တော ဘဒ္ဒိယေ ဘိက္ခူ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

တေ ကိရ ဟဒုကမဏ္ဍနေ ဥယျုတ္တာ အဟေသုံ။ ယထာဟ – ''တေန ခေါ ပန သမယေန ဘဒ္ဒိယာ ဘိက္ခူ အနေကဝိဟိတံ ဟဒုကမဏ္ဍနာနုယောဂမနုယုတ္တာ ဝိဟရန္တိ, တိဏဟဒုကံ ကရောန္တိပိ ကာရာပေန္တိပိ, မုဉ္စဟဒုကံ ကရောန္တိပိ ကာရာပေန္တိပိ, ပဗ္ဗဇဟဒုကံ ဟိန္တာလဟဒုကံ ကမလဟဒုကံ ကမ္ဗလဟဒုကံ ကရောန္တိပိ ကာရာပေန္တိပိ, ရိဉ္စန္တိ ဥဒ္ဒေသံ ပရိပုစ္ဆံ အဓိသီလံ အဓိစိတ္တံ အဓိပည''န္တိ (မဟာဝ. ၂၅၁)။ ဘိက္ခူ တေသံ တထာကရဏဘာဝံ ဇာနိတွာ ဥဇ္ဈာယိတွာ သတ္ထု အာရောစေသုံ။ သတ္ထာ တေ ဘိက္ခူ ဂရဟိတွာ, ''ဘိက္ခဝေ, တုမှေဟိ အညေန ကိစ္စေန အာဂတာ အညသ္မိံယေဝ ကိစ္စေ ဥယျုတ္တာ''တိ ဝတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမာ ကထာ အဘာသိ –

၂၉၂. ''ယဉှိ ကိစ္စံ အပဝိဒ္ဓံ၊ အကိစ္စံ ပန ကရီယတိ။
ဥန္နဠာနံ ပမတ္တာနံ၊ တေသံ ဝဍ္ဎန္တိ အာသဝါ။

၂၉၃. ''ယေသဉ္စ သုသမာရဒ္ဓါ၊ နိစ္စံ ကာယဂတာ သတိ။
အကိစ္စံ တေ န သေဝန္တိ၊ ကိစ္စေ သာတစ္စကာရိနော။
သတာနံ သမ္ပဇာနာနံ၊ အတ္ထံ ဂစ္ဆန္တိ အာသဝါ''တိ။

တတ္ထ **ယဥ္စဟိ ကိစ္စန္တိ** ဘိက္ခုနော ဟိ ပဗ္ဗဇိတကာလတော ပဋ္ဌာယ အပရိမာဏသီလက္ခန္ဓဂေါပနံ အရညာတသော ဓုတင်္ဂပရိဟရဏံ ဘာဝနာရာမတာတိ ဧဝမာဒီနိ ကိစ္စံ နာမ။ ဣမေဟိ ပန ယံ အတ္တနော ကိစ္စံ, တံ အပဝိဒ္ဓံ ဆဍ္ဍိတံ။ **အကိစ္စန္တိ** ဘိက္ခုနော ဆတ္တမဏ္ဍနံ ဉပာဟနမဏ္ဍနံ ပတ္တပတ္တထာလကဓမ္မကရဏကာယဗန္ဓနအံသဗဒ္ဓကမဏ္ဍနံ အကိစ္စံ နာမ။ ယေဟိ တံ ကယိရတိ, တေသံ မာနနဠံ ဥက္ခိပိတွာ စရဏေန ဥန္နဠာနံ သတိဝေါဿဂ္ဂေန ပမတ္တာနံ စ တ္တာရော အာသဝ ဝဍ္ဍန္တီတိ အတ္ထော။ **သုသမာရဒ္ဓာ** တိ သုပဂ္ဂဟိတာ။ **ကာယဂတာ သတီ**တိ ကာယာနုပဿနာ ဘာဝနာ။ **အကိစ္စန္တိ** တေ ဧတံ ဆတ္တမဏ္ဍနာဒိကံ အကိစ္စံ န သေဝန္တိ န ကရောန္တီတိ အတ္ထော။ **ကိစ္စေ** တိ ပဗ္ဗဇိတကာလတော ပဋ္ဌာယ ကတ္တဗ္ဗေ အပရိမာဏသီလက္ခန္ဓဂေါပနာဒိကေ ကရဏီယေ။ **သာတစ္စကာရိနော** တိ သတတကာရိနော အဋ္ဌိတကာရိနော။ တေသံ သတိယာ အဝိပ္ပဝါသေန သတာနံ သာတ္ထကသမ္ပဇညံ သပ္ပာယသမ္ပဇညံ ဂေါစရသမ္ပဇညံ အသမ္မောဟသမ္ပဇညန္တိ စတူဟိ သမ္ပဇညေဟိ သမ္ပဇာနာနံ စတ္တာရောပိ အာသဝ အတ္ထံ ဂစ္ဆန္တိ, ပရိက္ခယံ အဘာဝံ ဂစ္ဆန္တီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ တေ ဘိက္ခူ အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌဟိံသု, သမ္ပတ္တာနမ္ပိ သာတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ အဟောသီတိ။

ဘဒ္ဒိယဝတ္ထု တတိယံ။

၄. လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယတ္ထေရဝတ္ထု

မာတရန္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယတ္ထေရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ဧကဒိဝသဉှိ သမ္ဗဟုလာ အာဂန္တုကာ ဘိက္ခူ သတ္ထာရံ ဒိဝါဋ္ဌာနေ နိသိန္နံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိံသု။ တသ္မိံ ခဏေ လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယတ္ထေရော ဘဂဝတော အဝိဒူရေ အတိက္ကမတိ။ သတ္ထာ တေသံ ဘိက္ခူနံ စိတ္တာစာရံ ဉတွာ ဩလောကေတွာ "ပဿထ, ဘိက္ခဝေ, အယံ ဘိက္ခု မာတာပိတရော ဟန္တွာ နိဒ္ဒုက္ခော ဟုတွာ ယာတီ"တိ ဝတွာ တေဟိ ဘိက္ခူဟိ "ကိံ နု ခော သတ္ထာ ဝဒတီ"တိ အညမညံ မုခါနိ ဩလောကေတွာ သံသယပက္ခန္ဒေဟိ, "ဘန္တေ, ကိံ နာမေတံ ဝဒေထာ"တိ ဝုတ္တေ တေသံ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂာထမာဟ –

၂၉၄. "မာတရံ ပိတရံ ဟန္တွာ၊ ရာဇာနော ဒွေ စ ခတ္တိယေ။
ရဋ္ဌံ သာနုစရံ ဟန္တွာ၊ အနီဃော ယာတိ ဗြာဟ္မဏော"တိ။

တတ္ထ **သာနုစရန္တိ** အာယသာဓကေန အာယုတ္တကေန သဟိတံ။ ဧတ္ထ ဟိ "တဏှာ ဇနေတိ ပုရိသ"န္တိ (သံ. နိ. ၁.၅၅-၅၇) ဝစနတော တီသု ဘဝေသု သတ္တာနံ ဇနနတော တဏှာ မာတာ နာမ။ "အဟံ အသုကဿ နာမ ရညော ဝါ ရာဇမဟာမတ္တဿ ဝါ ပုတ္တော"တိ ပိတရံ နိဿာယ အသ္မိမာနဿ ဥပ္ပဇ္ဇနတော အသ္မိမာနော ပိတာ နာမ။ လောကော ဝိယ ရာဇာနံ ယသ္မာ သဗ္ဗဒိဋ္ဌိဂတာနိ ဒွေ သဿတုစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိယော ဘဇန္တိ, တသ္မာ ဒွေ သဿတုစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိယော ဒွေ ခတ္တိယရာဇာနော နာမ။ ဒွါဒသာယတနာနိ ဝိတ္ထတဋ္ဌေန ရဋ္ဌသဒိသတ္တာ ရဋ္ဌံ နာမ။ အာယသာဓကော အာယုတ္တကပုရိသော ဝိယ တန္နိဿိတော နန္ဒိရာဂေါ အနုစရော နာမ။ **အနီဃော**တိ နိဒ္ဒုက္ခော။ **ဗြာဟ္မဏော** တိ ခီဏာသဝေါ။ ဧတေသံ တဏှာဒီနံ အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏာသိနာ ဟတတ္တာ ခီဏာသဝေါ နိဒ္ဒုက္ခော ဟုတွာ ယာတီတိ အယမေတ္ထတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ တေ ဘိက္ခူ အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌဟိံသု။

ဒုတိယဂါထာယပိ ဝတ္ထု ပုရိမသဒိသမေဝ။ တဒါ ဟိ သတ္ထာ လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယတ္ထေရမေဝ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။ တေသံ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂာထမာဟ –

၂၉၅. "မာတရံ ပိတရံ ဟန္တွာ၊ ရာဇာနော ဒွေ စ သောတ္ထိယေ။
ဝေယဂ္ဃပဉ္စမံ ဟန္တွာ၊ အနီဃော ယာတိ ဗြာဟ္မဏော"တိ။

တတ္ထ **ဒွေ စ သောတ္ထိယေ**တိ ဒွေ စ ဗြာဟ္မဏေ။ ဣမိဿာ ကထာယ သတ္ထာ အတ္တနော ဓမ္မိဿရတာယ စ ဒေသနာဝိဓိကုသလတာယ စ သဿတုစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိယော ဒွေ ဗြာဟ္မဏရာဇာနော စ ကတွာ ကထေသိ။ **ဝေယဂ္ဃပဉ္စမ**န္တိ ဧတ္ထ ဗျဂ္ဃာနုစရိတော သပ္ပဋိဘယော ဒုပ္ပဋိပန္နော မဂ္ဂေါ ဝေယဂ္ဃော နာမ, ဝိစိကိစ္ဆာနီဝရဏမ္ပိ တေန သဒိသတာယ ဝေယဂ္ဃံ နာမ, တံ ပဉ္စမံ အဿာတိ နီဝရဏပဉ္စကံ ဝေယဂ္ဃပဉ္စမံ နာမ။ ဣဓ ဝေယဂ္ဃပဉ္စမံ အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏာသိနာ နိဿေသံ ဟန္တွာ အနီဃော ယာတိ ဗြာဟ္မဏောတိ အယမေတ္ထတ္ထော။ သေသံ ပုရိမသဒိသမေဝါတိ။

လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယတ္ထေရဝတ္ထု စတုတ္ထံ။

၅. ဒါရုသာကဋိကပုတ္တဝတ္ထု

သုပ္ပဗုဒ္ဓန္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဝေဠုဝနေ ဝိဟရန္တော ဒါရုသာကဋိကဿ ပုတ္တံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ရာဇဂဟသ္မိဉှိ သမ္မာဒိဋ္ဌိကပုတ္တော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကပုတ္တောတိ ဒွေ ဒါရကာ အဘိက္ခဏံ ဂုဠကီဠံ ကီဠန္တိ။ တေသု သမ္မာဒိဋ္ဌိကပုတ္တော ဂုဠံ ခိပမာနော ဗုဒ္ဓါနုဿတိံ အာဝဇ္ဇေတွာ "နမော ဗုဒ္ဓဿာ"တိ ဝတွာ ဝတွာ ဂုဠံ ခိပတိ။ ဣတရော တိတ္ထိယဂုဏေ ဥဒ္ဒိသိတွာ "နမော အရဟန္တာန"န္တိ ဝတွာ ဝတွာ ခိပတိ။ တေသု သမ္မာဒိဋ္ဌိကဿ ပုတ္တော ဇိနာတိ, ဣတရော ပန ပရာဇယတိ။ သော တဿ ကိရိယံ ဒိသွာ "အယံ ဧဝံ အနုဿရိတွာ ဧဝံ ဝတွာ ဂုဠံ ခိပန္တော မမံ ဇိနာတိ, အဟမ္ပိ ဧဝရူပံ ကရိဿာမီ"တိ ဗုဒ္ဓါနုဿတိယံ ပရိစယမကာသိ။ အထေကဒိဝသံ တဿ ပိတာ သကဋံ ယောဇေတွာ ဒါရူနံ အတ္ထာယ ဂစ္ဆန္တော တမ္ပိ ဒါရကံ အာဒါယ ဂန္တွာ အဋဝိယံ ဒါရူနံ သကဋံ ပူရေတွာ အာဂစ္ဆန္တော ဗဟိနဂရေ သုသာနသာမန္တေ ဥဒကဖာသုကဋ္ဌာနေ ဂေါဏေ မောစေတွာ ဘတ္တဝိဿဂ္ဂမကာသိ။ အထဿ တေ ဂေါဏာ သာယနှသမယေ နဂရံ ပဝိသန္တေန ဂေါဂဏေန သဒ္ဓိံ နဂရမေဝ ပဝိသိံသု။ သာကဋိကောပိ ဂေါဏေ အနုဗန္ဓန္တော နဂရံ ပဝိသိတွာ သာယံ ဂေါဏေ ဒိသွာ အာဒါယ နိက္ခမန္တော ဒွါရံ န သမ္ပာပုဏိ။ တသ္မိဉှိ အသမ္ပတ္တေယေဝ ဒွါရံ ပိဟိတံ။

အထဿ ပုတ္တော ဧကကောဝ ရတ္တိဘာဂေ သကဋဿ ဟေဋ္ဌာ နိပဇ္ဇိတွာ နိဒ္ဒံ ဩက္ကမိ။ ရာဇဂဟံ ပန ပကတိယာပိ အမနုဿဗဟုလံ။ အယဉ္စ သုသာနသန္တိကေ နိပန္နော။ တတ္ထ နံ ဒွေ အမနုဿာ ပဿိံသု။ ဧကော သာသနဿ ပဋိကဏ္ဋကော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကော, ဧကော သမ္မာဒိဋ္ဌိကော။ တေသု မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကော အာဟ – "အယံ နော ဘက္ခော, ဣမံ ခါဒိဿာမာ"တိ။ ဣတရော "အလံ မာ တေ ရုစ္စီ"တိ နိဝါရေတိ။ သော တေန နိဝါရိယမာနောပိ တဿ ဝစနံ အနာဒိယိတွာ ဒါရကံ ပါဒေသု ဂဟေတွာ အာကဍ္ဎိ။ သော ဗုဒ္ဓါနုဿတိယာ ပရိစိတတ္တာ တသ္မိံ ခဏေ "နမော ဗုဒ္ဓဿာ"တိ အာဟ။ အမနုဿော မဟာဘယဘီတော ပဋိက္ကမိတွာ အဋ္ဌာသိ။ အထ နံ ဣတရော "အမှေဟိ အကိစ္စံ ကတံ, ဒဏ္ဍကမ္မံ တဿ ကရောမာ"တိ ဝတွာ တံ ရက္ခမာနော အဋ္ဌာသိ။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကော နဂရံ ပဝိသိတွာ ရညော ဘောဇနပါတိံ ပူရေတွာ ဘောဇနံ အာဟရိ။ အထ နံ ဥဘောပိ တဿ မာတာပိတရော ဝိယ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌာပေတွာ ဘောဇေတွာ "ဣမာနိ အက္ခရာနိ ရာဇာဝ ပဿတု, မာ အညော"တိ တံ ပဝတ္တိံ ပကာသေန္တာ ယက္ခာနုဘာဝေန ဘောဇနပါတိယံ အက္ခရာနိ ဆိန္ဒိတွာ ပါတိံ ဒါရုသကဋေ ပက္ခိပိတွာ သဗ္ဗရတ္တိံ အာရက္ခံ ကတွာ ပက္ကမိံသု။

ပုနဒိဝသေ "ရာဇကုလတော စောရေဟိ ဘောဇနဘဏ္ဍံ အဝဟဋ"န္တိ ကောလာဟလံ ကရောန္တာ ဒွါရာနိ ပိဒဟိတွာ ဩလောကေန္တာ တတ္ထ အပဿန္တာ နဂရာ နိက္ခမိတွာ ဣတော စိတော စ ဩလောကေန္တာ ဒါရုသကဋေ သုဝဏ္ဏပါတိံ ဒိသွာ "အယံ စောရော"တိ တံ ဒါရကံ ဂဟေတွာ ရညော ဒဿေသုံ။ ရာဇာ အက္ခရာနိ ဒိသွာ "ကိံ ဧတံ, တာတာ"တိ ပုစ္ဆိတွာ "နာဟံ, ဒေဝ, ဇာနာမိ, မာတာပိတရော မေ အာဂန္တွာ ရတ္တိံ ဘောဇေတွာ ရက္ခမာနာ အဋ္ဌံသု, အဟမ္ပိ မာတာပိတရော မံ ရက္ခန္တီတိ နိဗ္ဘယောဝ နိဒ္ဒံ ဥပဂတော။ ဧတ္တကံ အဟံ ဇာနာမီ"တိ။ အထဿ မာတာပိတရောပိ တံ ဌာနံ အာဂမိံသု။ ရာဇာ တံ ပဝတ္တိံ ဉတွာ တေ တယောပိ ဇနေ အာဒါယ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ သဗ္ဗံ အာရောစေတွာ "ကိံ နု ခေါ, ဘန္တေ, ဗုဒ္ဓါနုဿတိ ဧဝ ရက္ခာ ဟောတိ, ဥဒါဟု ဓမ္မာနုဿတိအာဒယောပီ"တိ ပုစ္ဆိ။ အထဿ သတ္ထာ, "မဟာရာဇ, န ကေဝလံ ဗုဒ္ဓါနုဿတိယေဝ ရက္ခာ, ယေသံ ပန ဆဗ္ဗိဓေန စိတ္တံ သုဘာဝိတံ, တေသံ

အညေန ရက္ခာဝရဏေန တ မန္တေသမေဟိ တ ကိစ္စံ နတ္ထီ''တိ ဝတွာ ဆ ဌာနာနိ ဒဿေန္တော ဣမာ ကထာ အ ဘာသိ။

၂၉၆. ''သုပ္ပဗုဒ္ဓံ ပဗုဇ္ဈန္တိ၊ သဒါ ဂေါတမသာဝကာ။
ယေသံ ဒိဝါ စ ရတ္တော စ၊ နိစ္စံ ဗုဒ္ဓဂတာ သတိ။

၂၉၇. ''သုပ္ပဗုဒ္ဓံ ပဗုဇ္ဈန္တိ၊ သဒါ ဂေါတမသာဝကာ။
ယေသံ ဒိဝါ စ ရတ္တော စ၊ နိစ္စံ ဓမ္မဂတာ သတိ။

၂၉၈. ''သုပ္ပဗုဒ္ဓံ ပဗုဇ္ဈန္တိ၊ သဒါ ဂေါတမသာဝကာ။
ယေသံ ဒိဝါ စ ရတ္တော စ၊ နိစ္စံ သင်္ဃဂတာ သတိ။

၂၉၉. ''သုပ္ပဗုဒ္ဓံ ပဗုဇ္ဈန္တိ၊ သဒါ ဂေါတမသာဝကာ။
ယေသံ ဒိဝါ စ ရတ္တော စ၊ နိစ္စံ ကာယဂတာ သတိ။

၃၀၀. ''သုပ္ပဗုဒ္ဓံ ပဗုဇ္ဈန္တိ၊ သဒါ ဂေါတမသာဝကာ။
ယေသံ ဒိဝါ စ ရတ္တော စ၊ အဟိံသာယ ရတော မနော။

၃၀၁. ''သုပ္ပဗုဒ္ဓံ ပဗုဇ္ဈန္တိ၊ သဒါ ဂေါတမသာဝကာ။
ယေသံ ဒိဝါ စ ရတ္တော စ၊ ဘာဝနာယ ရတော မနော''တိ။

တတ္ထ **သုပ္ပဗုဒ္ဓံ ပဗုဇ္ဈန္တီ**တိ ဗုဒ္ဓဂတံ သတိံ ဂဟေတွာ သုပန္တာ, ဂဟေတွာဝ ပဗုဇ္ဈန္တာ သုပ္ပဗုဒ္ဓံ ပဗု ဇ္ဈန္တိ နာမ။ **သဒါ ဂေါတမသာဝကာ**တိ ဂေါတမဂေါတ္တဿ ဗုဒ္ဓဿ သဝနန္တေ ဇာတတ္တာ တဿေဝ အနုသာ သနိယာ သဝနတာယ ဂေါတမသာဝကာ။ **ဗုဒ္ဓဂတာ သတီ**တိ ယေသံ ''ဣတိပိ သော ဘဂဝါ''တိအာဒိပ္ပဘေဒေ ဗုဒ္ဓဂုဏေ အာရဗ္ဘ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ သတိ နိစ္စကာလံ အတ္ထိ, တေ သဒါပိ သုပ္ပဗုဒ္ဓံ ပဗုဇ္ဈန္တီတိ အတ္ထော။ တထာ အသက္ကောန္တာ ပန ဧကဒိဝသံ တီသု ကာလေသု ဒွီသု ကာလေသု ဧကသ္မိမ္ပိ ကာလေ ဗုဒ္ဓါနုဿတိံ မနသိ ကရောန္တာ သုပ္ပဗုဒ္ဓံ ပ ဗုဇ္ဈန္တိယေဝ နာမ။ **ဓမ္မဂတာ သတီ**တိ ''သွာက္ခာတော ဘဂဝတာ ဓမ္မော''တိအာဒိပ္ပဘေဒေ ဓမ္မဂုဏေ အာရဗ္ဘ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ သတိ။ **သင်္ဃဂတာ သတီ**တိ ''သုပ္ပဋိပန္နော ဘဂဝတော သာဝကသင်္ဃော''တိအာဒိပ္ပဘေဒေ သင်္ဃဂုဏေ အာ ရဗ္ဘ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ သတိ။ **ကာယဂတာ သတီ**တိ ဒွတ္တိံသာကာရဝသေန တ နဝသိဝထိကာဝသေန တ စတုဓာတုဝဝတ္ထာနဝသေန တ အဇ္ဈတ္တနီလကသိဏာဒိရူပဇ္ဈာနဝသေန တ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ သတိ။ **အဟိံသာယ ရတော**တိ ''သော ကရုဏာ သဟဂတေန စေတသာ ဧကံ ဒိသံ ဖရိတွာ ဝိဟရတီ''တိ (ဝိဘ. ၆၄၂) ဧဝံ ဝုတ္တာယ ကရုဏာဘာဝနာယ ရတော။ **ဘာဝနာယာ**တိ မေတ္တာဘာဝနာယ။ ကိဉ္စာပိ ဟေဋ္ဌာ ကရုဏာဘာဝနာယ ဝုတ္တတ္တာ ဣဓ သဗ္ဗာပိ အဝသေသာ ဘာဝနာ နာမ, ဣဓ ပန မေတ္တာဘာဝနာဝ အဓိပ္ပေတာ။ သေသံ ပဌမကထာယ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဒေသနာဝသာနေ အရဏော သဒ္ဓိံ မာတာပိတူဟိ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိ။ ပစ္ဆာ ပန ပဗ္ဗဇိတွာ သဗ္ဗေပိ အရဟတ္တံ ပာပုဏိံသု, သမ္ပတ္တာနမ္ပိ သာတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ အဟောသီတိ။

အရုသာကဋ္ဌိကပုတ္တဝတ္ထု ပဉ္စမံ။

၆. ဝဇ္ဇိပုတ္တကဘိက္ခုဝတ္ထု

ဒုပ္ပဗ္ဗဇ္ဇန္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဝေသာလိံ နိဿာယ မဟာဝနေ ဝိဟရန္တော အညတရံ ဝဇ္ဇိပုတ္တကံ ဘိ က္ခုံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။ တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ – အညတရော ဝဇ္ဇိပုတ္တကော ဘိက္ခု ဝေသာလိယံ ဝိဟရတိ အညတရသ္မိံ ဝနသဏ္ဍေ, တေန ခေါ ပန သမယေန ဝေသာလိယံ သဗ္ဗရတ္တိဆဏော ဟောတိ။ အထ ခေါ သော ဘိက္ခု ဝေသာလိယာ တူရိယတာဠိတဝါဒိတနိဂ္ဃောသသဒ္ဒံ သုတွာ ပရိဒေဝမာနော တာယံ ဝေလာယံ ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

''ဧကကာ မယံ အရညေ ဝိဟရာမ၊

အပဝိဒ္ဓံဝ ဝနသ္မိံ အရုက်ံ။
တောဒိသိကာယ ရတ္တိယာ၊
ကောသု နာမမ္ဟေဟိ ဟာပိယော''တိ။ (သံ. နိ. ၁.၂၂၉)။

သော ကိရ ဝဇ္ဇိရဋ္ဌေ ရာဇပုတ္တော တရေန သမ္ပတ္တံ ရဇ္ဇံ ပဟာယ ပဗ္ဗဇိတော ဝေသာလိယံ စာတုမဟာရာဇိကေဟိ သဒ္ဓိံ ကောဗဒ္ဓံ ကတ္တ သကလနဂရေ ဓဇပဋာကာဒီဟိ ပဋိမဏ္ဍိတေ ကောမုဒိယာ ပုဏ္ဏမာယ သဗ္ဗရတ္တိံ ဆဏတရေ ဝတ္တမာနေ ဘေရိယာဒီနံ တူရိယာနံ တာဠိတာနံ နိဃောသံ ဝီဏာဒီနဉ္စ တဒိတာနံ သဒ္ဒံ သုတ္တ ယာနိ ဝေသာလိယံ သတ္တ ရာဇသဟဿာနိ သတ္တ ရာဇသတာနိ သတ္တ ရာဇာနော, တတ္တကာ ဧဝ စ နေသံ ဥပရာဇသေနာပတိအာဒယော, တေသု အလင်္ကတပဋိယတ္တေသု နက္ခတ္တကီဠနတ္ထာယ ဝီထိံ ဩတိဏ္ဏေသု သဋ္ဌိဟတ္ထေ မဟာစင်္ကမေ စင်္ကမမာနော ဂဂနမဇ္ဈေ ဌိတံ ပုဏ္ဏစန္ဒံ ဒိသွတ စင်္ကမကောဋိယံ ဖလကံ နိဿာယ ဌိတော ဝေဠုနာလင်္ကာရဝိရဟိတတ္တာ ဝနေ ဆဍ္ဍိတအရုက်ံ ဝိယ အတ္တဘာဝံ ဩလောကေတွတ ''အတ္ထိ နု ခေါ အညော အမ္ဟေဟိ လာမကတရော''တိ စိန္တေန္တော ပကတိယာ အာရညကာဒိဂုဏယုတ္တောပိ တသ္မိံ ခဏေ အနဘိရတိယာ ပီဠိတော ဧဝမာဟ။ သော တသ္မိံ ဝနသဏ္ဍေ အဓိဝတ္ထာယ ဒေဝတာယ ''ဣမံ ဘိက္ခုံ သံဝေဇေဿာမိ''တိ အဓိပ္ပာယေန –

''ဧကကော တွံ အရညေ ဝိဟရသိ၊ အပဝိဒ္ဓံဝ ဝနသ္မိံ အရုက်ံ။
တဿ တေ ဗဟုကာ ပိဟယန္တိ၊ နေရယိကာ ဝိယ သဂ္ဂကာမိန''န္တိ။ (သံ. နိ. ၁.၂၂၉) –

ဝုတ္တံ ဣမံ ကထံ သုတွတ ပုနဒိဝသေ သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွတ ဝန္ဒိတွတ နိသီဒိ။ သတ္ထာ တံ ပဝတ္တိံ ဉတွတ ဃရာဝါသဿ ဒုက္ခတံ ပကာသေတုကာမော ပဉ္စ ဒုက္ခာနိ သမောဓာနေတွတ ဣမံ ကထမာဟ –

၃၀၂. ''ဒုပ္ပဗ္ဗဇ္ဇံ ဒုရဘိရမံ၊ ဒုရာဝါသာ ဃရာ ဒုခါ။
ဒုက္ခောသမာနသံဝါသော၊ ဒုက္ခာနုပတိတဒ္ဓဂူ။
တသ္မာ န စဒ္ဓဂူ သိယာ၊ န စ ဒုက္ခာနုပတိတော သိယာ''တိ။

တတ္ထ **ဒုပ္ပဗ္ဗဇ္ဇံ** န္တိ အပ္ပံ ဝါ မဟန္တံ ဝါ ဘောဂက္ခန္ဓဉ္စေဝ ဉာတိပရိဝဋ္ဋဉ္စ ပဟာယ ဣမသ္မိံ သာသနေ ဥရံ ဒတွတ ပဗ္ဗဇ္ဇံ နာမ ဒုက္ခံ။ **ဒုရဘိရမ**န္တိ ဧဝံ ပဗ္ဗဇိတေနာပိ ဘိက္ခာစရိယာယ ဇီဝိတဝုတ္တိံ ဃဋေန္တေန အပရိမာဏသီလက္ခန္ဓဂေါပနဓမ္မာနုဓမ္မပ္ပဋိပတ္တိပူရဏဝသေန အဘိရမိတုံ ဒုက္ခံ။ **ဒုရာဝါသာ**တိ ယသ္မာ ပန ဃရံ အာဝသန္တေန ရာဇူနံ ရာဇကိစ္စံ, ဣဿရာနံ ဣဿရကိစ္စံ ဝဟိတဗ္ဗံ, ပရိဇနာ စေဝ ဓမ္မိကာ သမဏဗြာဟ္မဏာ စ သင်္ဂဟိတဗ္ဗာ။ ဧဝံ သန္တေပိ ဃရာဝါသော ဆိဒ္ဒဃဋော ဝိယ မဟာသမုဒ္ဒေါ ဝိယ စ ဒုပ္ပူရော။ တသ္မာ ဃရာဝါသာ နာမေတေ ဒုရာဝါသာ ဒုက္ခာ အာဝသိတုံ, တေနေဝ ကာရဏေန ဒုက္ခာတိ အတ္ထော။ **ဒုက္ခော သမာနသံဝါသော** တိ ဂိဟိနော တ ဟိ ယေ ဇာတိကေတ္တကုလဘောဂေဟိ ပဗ္ဗဇိတာ တ သီလာစာရဗာဟုသစ္စာဒီဟိ သမာနာပိ ဟုတွတ ''ကောသိ တွံ, ကောသ္မိ အဟ''န္တိအာဒီနိ ဝတွတ အဓိကရဏပသုတာ ဟောန္တိ, တေ အသမာနာ နာမ, တေဟိ သဒ္ဓိံ သံဝါသော ဒုက္ခောတိ အတ္ထော။ **ဒုက္ခာနုပတိတဒ္ဓဂူ** တိ ယေ ဝဋ္ဋသင်္ခါတံ အဒ္ဓါနံ ပဋိပန္နတ္တာ အဒ္ဓဂူ, တေ ဒုက္ခေ အနုပတိတာဝ။ **တသ္မာ န စဒ္ဓဂူ**တိ ယသ္မာ ဒုက္ခာနုပတိတဘာဝေါပိ ဒုက္ခော အဒ္ဓဂူဘာဝေါပိ, တသ္မာ ဝဋ္ဋသင်္ခါတံ အဒ္ဓါနံ ဂမနတာယ အဒ္ဓဂူ န ဘဝေယျ, ဝုတ္တပ္ပကာရေန ဒုက္ခေန အနုပတိတောပိ န ဘဝေယျာတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ သော ဘိက္ခု ပဉ္စသု ဌာနေသု ဒုဿိတေ ဒုက္ခေ နိဗ္ဗိန္ဒန္တော ပဉ္စောရမ္ဘာဂိယာနိ ပဉ္စ ဥဒ္ဓမ္ဘာဂိယာနိ သံယောဇနာနိ ပဒာလေတွတ အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌဟီတိ။

ဝဇ္ဇိပုတ္တကဘိက္ခုဝတ္ထု ဆဋ္ဌံ။

၇. စိတ္တဂဟပတိဝတ္ထု

သဒ္ဓော တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော စိတ္တဂဟပတိံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။ ဝတ္ထု ဗာလဝဂ္ဂေ ''အသန္တံ ဘာဝနမိစ္ဆေယျာ''တိ ကထာဝဏ္ဏနာယ ဝိတ္ထာရိတံ။ ကထာပိ တတ္ထေဝ ဝုတ္တာ။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ တ

တ္ထ (ဓ. ပ. အဋ္ဌ. ၁.၇၄) –

“ကိံ ပန, ဘန္တေ, တေသ္သ တုမ္ဟာကံ သန္တိကံ အာဂစ္ဆန္တဿေဝတယံ လာဘသက္ကာရော ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ဥဒါဟု အညတ္ထ ဂစ္ဆန္တဿာပိ ဥပ္ပဇ္ဇတီ”တိ။ “အာနန္ဒ, မမ သန္တိကံ အာဂစ္ဆန္တဿာပိ အညတ္ထ ဂစ္ဆန္တဿာပိ တေသ္သ ဥပ္ပဇ္ဇတေဝ။ အယဉှိ ဥပာသကော သဒ္ဓေါ ပသန္နော သမ္ပန္နသီလော, ဧဝရူပော ပုဂ္ဂလော ယံ ယံ ပဒေသံ ဘဇတိ, တတ္ထ တတ္ထေဝဿ လာဘသက္ကာရော နိဗ္ဗတ္တတီ”တိ ဝတွာ ဣမံ ကထမာဟ –

၃၀၃. “သဒ္ဓေါ သီလေန သမ္ပန္နော၊ ယသောဘောဂသမပ္ပိတော။
ယံ ယံ ပဒေသံ ဘဇတိ၊ တတ္ထ တတ္ထေဝ ပူဇိတော”တိ။ (ဓ. ပ. အဋ္ဌ. ၁.၇၄)။

တတ္ထ **သဒ္ဓေါ** တိ လောကိယလောကုတ္တရသဒ္ဓါယ သမန္နာဂတော။ **သီလေနာ**တိ အာဂါရိယသီလံ, အနာဂါရိယသီလန္တိ ဒုဝိဓံ သီလံ။ တေသု ဣဓ အာဂါရိယသီလံ အဓိပ္ပေတံ, တေန သမန္နာဂတောတိ အတ္ထော။ **ယသောဘောဂသမပ္ပိတော**တိ ယာဒိသော အနာထပိဏ္ဍိကာဒီနံ ပဉ္စဉပါသကသတပရိဝါရသင်္ခါတော အာဂါရိယယသော, တာဒိသေနေဝ ယသေန ဓနဓညာဒိကော စေဝ သတ္တဝိဓအရိယဓနသင်္ခါတော စာတိ ဒုဝိဓော ဘောဂေါ, တေန သမန္နာဂတောတိ အတ္ထော။ **ယံ ယံ ပဒေသ**န္တိ ပုရတ္ထိမာဒီသု ဒိသာသု ဧဝရူပော ကုလပုတ္တော ယံ ယံ ပဒေသံ ဘဇတိ, တတ္ထ တတ္ထ ဧဝရူပေန လာဘသက္ကာရေန ပူဇိတောဝ ဟောတီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

စိတ္တဂဟပတိဝတ္ထု သတ္တမံ။

၈. စူဠသုဘဒ္ဒါဝတ္ထု

ဒူရေ သန္တော တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော အနာထပိဏ္ဍိကဿ ဓီတရံ စူဠသုဘဒ္ဒံ နာမ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

အနာထပိဏ္ဍိကဿ ကိရ ဒဟရကာလတော ပဋ္ဌာယ ဥဂ္ဂနဂရဝါသီ ဥဂ္ဂေါ နာမ သေဋ္ဌိပုတ္တော သဟာယကော အဟောသိ။ တေ ဧကာစရိယကုလေ သိပ္ပံ ဥဂ္ဂဏှန္တာ အညမညံ ကတိကံ ကရိံသု “အမ္ဟာကံ ဝယပ္ပတ္တကာလေ ပုတ္တဓီတာသု ဇာတာသု ယော ပုတ္တဿ ဓီတရံ ဝါရေတိ, တေန တဿ ဓီတာ ဒာတဗ္ဗာ”တိ။ တေ ဥဘောပိ ဝယပ္ပတ္တာ အတ္တနော အတ္တနော နဂရေ သေဋ္ဌိဋ္ဌာနေ ပတိဋ္ဌဟိံသု။ အထေကသ္မိံ သမယေ ဥဂ္ဂသေဋ္ဌိ ဝဏိဇ္ဇံ ပယောဇေန္တော ပဉ္စဟိ သကဋသတေဟိ သာဝတ္ထိံ အဂမာသိ။ အနာထပိဏ္ဍိကော အတ္တနော ဓီတရံ စူဠသုဘဒ္ဒံ အာမန္တေတွာ, “အမ္မ, ပိတာ တေ ဥဂ္ဂသေဋ္ဌိ နာမ အာဂတော, တဿ ကတ္တဗ္ဗကိစ္စံ သဗ္ဗံ တဝ ဘာရော”တိ အာဏာပေသိ။ သာ “သာဓူ”တိ ပဋိဿုဏိတွာ တဿ အာဂတဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ သဟတ္ထေနေဝ သူပဗျဉ္ဇနာဒီနိ သမ္ပာဒေတိ, မာလာဂန္ဓဝိလေပနာဒီနိ အဘိသင်္ခရောတိ , ဘောဇနကာလေ တဿ နှာနောဒကံ ပဋိယာဒာပေတွာ နှာနကာလတော ပဋ္ဌာယ သဗ္ဗကိစ္စာနိ သာဓုကံ ကရောတိ။

ဥဂ္ဂသေဋ္ဌိ တဿာ အာစာရသမ္ပတ္တိံ ဒိသွာ ပသန္နစိတ္တော ဧကဒိဝသံ အနာထပိဏ္ဍိကေန သဒ္ဓိံ သုခကထာယ သန္နိသိန္နော “မယံ ဒဟရကာလေ ဧဝံ နာမ ကတိကံ ကရိမ္ဟာ”တိ သာရေတွာ စူဠသုဘဒ္ဒံ အတ္တနော ပုတ္တဿတ္ထာယ ဝါရေသိ။ သော ပန ပကတိယာဝ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကော။ တသ္မာ ဒသဗလဿ တမတ္ထံ အာရောစေတွာ သတ္ထာရာ ဥဂ္ဂသေဋ္ဌိဿူပနိဿယံ ဒိသွာ အနုညာတော ဘရိယာယ သဒ္ဓိံ မန္တေတွာ တဿ ဝစနံ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ ဒိဝသံ ဝဝတ္ထပေတွာ ဓီတရံ ဝိသာခံ ဒတွာ ဥယျောဇေန္တော ဓနဉ္စယသေဋ္ဌိ ဝိယ မဟန္တံ သက္ကာရံ ကတွာ သုဘဒ္ဒံ အာမန္တေတွာ, “အမ္မ, သသုရကုလေ ဝသန္တိယာ နာမ အန္တောအဂ္ဂိ ဗဟိ န နီဟရိတဗ္ဗော”တိ (အ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၂၅၉; ဓ. ပ. အဋ္ဌ. ၁.၅၂ ဝိသာခါဝတ္ထု) ဓနဉ္စယသေဋ္ဌိနာ ဝိသာခါယ ဒိန္နနယေနေဝ ဒသ ဩဝါဒေ ဒတွာ “သစေ မေ ဂတဋ္ဌာနေ ဓီတု ဒေါသော ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တုမ္ဟေဟိ သောဓေတဗ္ဗော”တိ အဋ္ဌ ကုဋုမ္ဗိကေ ပာဋိဘောဂေ ဂဟေတွာ တဿာ ဥယျောဇနဒိဝသေ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသံဃဿ မဟာဒါနံ ဒတွာ ပုရိမဘဝေ ဓီတရာ ကတာနံ သုစရိတာနံ

ဖလဝိဘူတိံ လောကဿ ဟာကင္ခံ ကတ္တ ဒဿေန္တော ဝိယ မဟာန္တေန သက္ကာရေန ဓိတရံ ဥယျောဇေသိ။ တဿ သာ အနုပုဗ္ဗေန ဥဂ္ဂနဂရံ ပတ္တကာလေ သသုရကုလေန သဒ္ဓိံ မဟာဇနော ပစ္စုဂ္ဂမနမကာသိ။

သာပိ အတ္တနော သိရိဝိဘဝံ ဟာကင္ခံ ကာတုံ ဝိသာခာ ဝိယ သကလနဂရဿ အတ္တာနံ ဒဿေန္တီ ရထေ ဌတ္တာ နဂရံ ပဝိသိတ္တာ နာဂရေဟိ ပေသိတေ ပဏ္ဏာကာရေ ဂဟေတ္တာ အနုရူပဝသေန တေသံ တေသံ ပေသေန္တီ သကလနဂရံ အတ္တနော ဂုဏေဟိ ဧကာဗဒ္ဓမကာသိ။ မင်္ဂလဒိဝသာဒီသု ပနဿာ သသုရော အစေလကာနံ သက္ကာရံ ကရောန္တော "အာဂန္တ္တာ အမှာကံ သမဏေ ဝန္ဒတူ"တိ ပေသေသိ။ သာ လဇ္ဇာယ နဂ္ဂေ ပဿိတုံ အသက္ကောန္တီ ဂန္တုံ န ဣစ္ဆတိ။ သော ပုနပ္ပုနံ ပေသေတ္တာပိ တာယ ပဋိက္ခိတ္တော ကုဇ္ဈိတ္တာ "နီဟရထ န"န္တိ အာဟ။ သာ "န သက္ကာ မမ အကာရဏေန အေသံ အာရောပေတု"န္တိ ကုဋုမ္ဗိကေ ပက္ကောသာပေတ္တာ တမတ္ထံ အာရောစေသိ။ တေ တဿာ နိဒ္ဒောသဘာဝံ ဉတ္တာ သေဋ္ဌိ သညာပေသုံ။ သော "အယံ မမ သမဏေ အဟိရိကာတိ န ဝန္ဒီ"တိ ဘရိယာယ အာရောစေသိ။ သာ "ကီဒိသာ နု ခော ဣမိဿာ သမဏာ, အတိဝိယ တေသံ ပသံသတီ"တိ တံ ပက္ကောသာပေတ္တာ အာဟ –

"ကီဒိသာ သမဏာ တုယှံ, ဗာဠ္ဍှံ ခော နေ ပသံသသိ။
ကိံသီလာ ကိံသမာစာရာ, တံ မေ အက္ခာဟိ ပုစ္ဆိတာ"တိ။ (အ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၄.၂၄)။

အထဿာ သုဘဒ္ဒာ ဗုဒ္ဓါနဥ္စ ဗုဒ္ဓသာဝကာနဥ္စ ဂုဏေ ပကာသေန္တီ –

"သန္တိန္ဒြိယာ သန္တမာနသာ, သန္တံ တေသံ ဂတံ ဌိတံ။
ဩက္ခိတ္တစက္ခူ မိတဘာဏီ, တာဒိသာ သမဏာ မမ။ (အ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၄.၂၄)။

"ကာယကမ္မံ သုစိ နေသံ, တစာကမ္မံ အနာဝိလံ။
မနောကမ္မံ သုဝိသုဒ္ဓံ, တာဒိသာ သမဏာ မမ။

"ဝိမလာ သင်္ခမုတ္တာဘာ, သုဒ္ဓါ အန္တရဗာဟိရာ။
ပုဏ္ဏာ သုဒ္ဓေဟိ ဓမ္မေဟိ, တာဒိသာ သမဏာ မမ။

"လာဘေန ဥန္နတော လောကော, အလာဘေန စ ဩနတော။
လာဘာလာဘေန ဧကဋ္ဌာ, တာဒိသာ သမဏာ မမ။

"ယသေန ဥန္နတော လောကော, အယသေန စ ဩနတော။
ယသာယသေန ဧကဋ္ဌာ, တာဒိသာ သမဏာ မမ။

"ပသံသာယုန္နတော လောကော, နိန္ဒာယာပိ စ ဩနတော။
သမာ နိန္ဒာပသံသာသု, တာဒိသာ သမဏာ မမ။

"သုခေန ဥန္နတော လောကော, ဒုက္ခေနာပိ စ ဩနတော။
အကမ္ပာ သုခဒုက္ခေသု, တာဒိသာ သမဏာ မမာ"တိ။ –

ဧဝမာဒီဟိ ဝစနေဟိ သဿုံ တောသေသိ။

အထ နံ "သက္ကာ တဝ သမဏေ အမှာကမ္ပိ ဒဿေတု"န္တိ ဝတ္တာ "သက္ကာ"တိ ဝတ္တာ "တေန ဟိ ယထာ မယံ တေ ပဿာမ, တထာ ကရောဟီ"တိ ဝုတ္တေ သာ "သာဓူ"တိ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ မဟာအနံ သဇ္ဇေတ္တာ ဥပရိပါသာဒတလေ ဌတ္တာ ဇေတဝနာဘိမုခီ သက္ကစ္စံ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန ဝန္ဒိတ္တာ ဗုဒ္ဓဂုဏေ အာဝဇ္ဇေတ္တာ ဂန္ဓတသပုပ္ဖဓူမေဟိ ပူဇံ ကတ္တာ, "ဘန္တေ, သွာတနာယ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ နိမန္တေမိ, ဣမိနာ မေ သညာဏေန သတ္ထာ နိမန္တိတဘာဝံ ဇာနာတူ"တိ သုမနပုပ္ဖာနံ အဋ္ဌ မုဋ္ဌိယော အာကာသေ ခိပိ။ ပုပ္ဖာနိ ဂန္တွာ စတုပရိသ

မဇ္ဈေ ဓမ္မံ ဒေသေန္တဿ သတ္ထုနော ဥပရိ မာလာဝိတာနံ ဟုတွာ အဋ္ဌာသုံ။ တသ္မိံ ခဏေ အနာထပိဏ္ဍိကောပိ ဓမ္မ ကထံ သုတွာ သွတတနာယ သတ္ထာရံ နိမန္တေသိ။ သတ္ထာ “အဓိဝုတ္တံ မယာ, ဂဟပတိ, သွတတနာယ ဘတ္တ”န္တိ ဝတွာ, “ဘန္တေ, မယာ ပုရေတရံ အာဂတော နတ္ထိ, ကဿ နု ခော တေ အဓိဝုတ္တ”န္တိ ဝုတ္တေ “စူဠသုဘဒ္ဒာယ, ဂ ဟပတိ, နိမန္တိတော”တိ ဝတွာ “နနု, ဘန္တေ, စူဠသုဘဒ္ဒာ ဒူရေ ဝသတိ ဣတော ဝီသတိယောဇနသတမတ္ထကေ”တိ ဝုတ္တေ, “အာမ ဂဟပတိ, ဒူရေ ဝသန္တာပိ ဟိ သပ္ပုရိသာ အဘိမုခေ ဌိတာ ဝိယ ပကာသေန္တီ”တိ ဝတွာ ဣမံ ကထမာဟ –

၃၀၄. “ဒူရေ သန္တော ပကာသေန္တိ, ဟိမဝန္တောဝ ပဗ္ဗတော။
အသန္တေတ္ထ န ဒိဿန္တိ, ရတ္တိံ ခိတ္တာ ယထာ သရာ”တိ။

တတ္ထ **သန္တော** တိ ရာဂါဒီနံ သန္တတာယ ဗုဒ္ဓါဒယော သန္တော နာမ။ ဣဓ ပန ပုဗ္ဗဗုဒ္ဓေသု ကတာဓိကာရာ ဥဿန္န ကုသလမူလာ ဘာဝိတဘာဝနာ သတ္တာ သန္တောတိ အဓိပ္ပေတာ။ **ပကာသေန္တိ** တိ ဒူရေ ဌိတာပိ ဗုဒ္ဓါနံ ဉာဏပထံ အာဂ စ္ဆန္တာ ပာကဋာ ဟောန္တိ။ **ဟိမဝန္တော ဝ** တိ ယထာ ဟိ တိယောဇနသဟဿဝိတ္ထတော ပဉ္စယောဇနသတုဗ္ဗေ ဓော စတုရာသီတိယာ ကူဋသဟဿေဟိ ပဋိမဏ္ဍိတော ဟိမဝန္တပဗ္ဗတော ဒူရေ ဌိတာနမ္ပိ အဘိမုခေ ဌိတော ဝိယ ပကာသေတိ, ဧဝံ ပကာသေန္တီတိ အတ္ထော။ **အသန္တေတ္ထ** တိ ဒိဋ္ဌဓမ္မဂရုကာ ဝိတိဏ္ဏပရလောကာ အာမိသစက္ခုကာ ဇီဝိကတ္ထာယ ပဗ္ဗဇိတာ ဗာလပုဂ္ဂလာ အသန္တော နာမ, တေ ဧတ္တ ဗုဒ္ဓါနံ ဒက္ခိဏဿ ဇာဏုမဏ္ဍလဿ သန္တိ ကေ နိသိန္နာပိ န ဒိဿန္တိ န ပညာယန္တိ။ **ရတ္တိံ ခိတ္တာ** တိ ရတ္တိံ စတုရင်္ဂသမန္နာဂတေ အန္ဓကာရေ ခိတ္တသရာ ဝိယ တထာရူပဿ ဥပနိဿယဘူတဿ ပုဗ္ဗဟေတုနော အဘာဝေန န ပညာယန္တီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

သက္ကော ဒေဝရာဇာ “သတ္ထာရာ သုဘဒ္ဒာယ နိမန္တနံ အဓိဝါသိတ”န္တိ ဉတွာ ဝိဿကမ္မဒေဝပုတ္တံ အာဏာ ပေသိ – “ပဉ္စ ကူဋာဂာရသတာနိ နိမ္မိနိတွာ သွေ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ ဥဂ္ဂနဂရံ နေဟီ”တိ။ သော ပုနဒိဝသေ ပဉ္စသ တာနိ ကူဋာဂာရာနိ နိမ္မိနိတွာ ဇေတဝနဒွါရေ အဋ္ဌာသိ။ သတ္ထာ ဥစ္စိနိတွာ ဝိသုဒ္ဓခီဏာသဝါနံယေဝ ပဉ္စသတာနိ အာဒါယ သပရိဝါရော ကူဋာဂါရေသု နိသီဒိတွာ ဥဂ္ဂနဂရံ အဂမာသိ။ ဥဂ္ဂသေဋ္ဌိပိ သပရိဝါရော သုဘဒ္ဒာယ ဒိန္နနယေ နေဝ တထာဂတဿ အာဂတမဂ္ဂံ ဩလောကေန္တော သတ္ထာရံ မဟန္တေန သိရိဝိဘဝေန အာဂစ္ဆန္တံ ဒိသွာ ပသန္န မာနသော မာလာဒီဟိ မဟန္တံ သက္ကာရံ ကရောန္တော သပရိဝါရော သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ ဝန္ဒိတွာ မဟာဒါနံ ဒတွာ ပုန ပ္ပုနံ နိမန္တေတွာ သတ္တာဟံ မဟာဒါနံ အဒါသိ။ သတ္ထာပိဿ သပ္ပာယံ သလ္လက္ခေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေသိ။ တံ အာဒိံ ကတွာ စတုရာသီတိယာ ပါဏသဟဿာနံ ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသိ။ သတ္ထာ “စူဠသုဘဒ္ဒာယ အနုဂ္ဂဟ ဏတ္ထံ တွံ ဣဓေဝ ဟောဟီ”တိ အနုရုဒ္ဓတ္ထေရံ နိဝတ္တာပေတွာ သာဝတ္ထိမေဝ အဂမာသိ။ တတော ပဋ္ဌာယ တံ နဂရံ သဒ္ဓါသမ္ပန္နံ အဟောသီတိ။

စူဠသုဘဒ္ဒါဝတ္ထု အဋ္ဌမံ။

၉. ဧကဝိဟာရိတ္ထေရဝတ္ထု

ဧကာသနန္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ဧကဝိဟာရိတ္ထေရံ နာမ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သော ကိရ ထေရော ဧကကောဝ သေယ္ယံ ကပ္ပေတိ, ဧကကောဝ နိသီဒတိ, ဧကကောဝ စင်္ကမတိ, ဧကကောဝ တိဋ္ဌ တီတိ စတုပရိသန္တရေ ပာကဋော အဟောသိ။ အထ နံ ဘိက္ခူ, “ဘန္တေ, ဧဝရူပော နာမာယံ ထေရော”တိ တထာဂတဿ အာရောစေသုံ။ သတ္ထာ “သာဓု သာဓူ”တိ တဿ သာဓုကာရံ ဒတွာ “ဘိက္ခုနာ နာမ ပဝိဝိတ္တေန ဘဝိတဗ္ဗ”န္တိ ဝိ ဝေကေ အာနိသံသံ ကထေတွာ ဣမံ ကထမာဟ –

၃၀၅. “ဧကာသနံ ဧကသေယ္ယံ, ဧကော စရမတန္ဒိတော။
ဧကော ဒမယမတ္တာနံ, ဝနန္တေ ရမိတော သိယာ”တိ။

တတ္ထ **ကောသနံ့ ကေသေယျွ** န္တိ ဘိက္ခုသဟသ္သမဇ္ဈေပိ မူလကမ္မဋ္ဌာနံ့ အဝိဇဟိတ္ဝာ တေနေဝ မနသိကာရေန နိသိန္နသ္သ အာသနံ့ ကောသနံ့ နာမ။ လောဟဟသာဒသဒိသေပိ စ ဟသာဒေ ဘိက္ခုသဟသ္သမဇ္ဈေပိ ပညတ္တေ ဝိစိတ္ရပစ္စတ္ထရဏူပဓာနေ မဟာရဟေ သယနေ သတိံ ဥပဋ္ဌပေတွာ ဒက္ခိဏေန ပဿေန မူလကမ္မဋ္ဌာနမနသိကာရေန နိပန္နသ္သ ဘိက္ခုနော သေယျာ ကေသေယျာ နာမ။ ဝေရူပံ ကောသနဉ္စ ကေသေယျဉ္စ ဘဇေထာတိ အတ္ထော။ **အတန္ဒိတော** တိ ဇင္ဃဗလံ နိဿာယ ဇိဝိတကပ္ပနေန အကုသီတော ဟုတွာ သဗ္ဗိရိယာပထေသု ကေကောဝ စရန္တောတိ အတ္ထော။ **ကော ဒမယ** န္တိ ရတ္တိဋ္ဌာနာဒီသု ကမ္မဋ္ဌာနံ့ အနုယုဉ္ဇိတွာ မဂ္ဂဖလာဓိဂမဝသေန ကောဝ ဟုတွာ အတ္တာနံ့ ဒမေန္တောတိ အတ္ထော။ **ဝနန္တေ ရမိတော သိယာ** တိ ဧဝံ အတ္တာနံ့ ဒမေန္တော ဣတ္ထိပုရိသသဒ္ဒာဒီဟိ ပဝိဝိတ္တေ ဝနန္တေယေဝ အဘိရမိတော ဘဝေယျ။ န ဟိ သက္ကာ အာကိဏ္ဏဝိဟာရိနာ ဧဝံ အတ္တာနံ့ ဒမေတုန္တိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသု။ တတော ပဋ္ဌာယ မဟာဇနော ကေဝိဟာရိကမေဝ ပတ္ထေသီတိ။

ကေဝိဟာရိတ္ထေရဝတ္ထု နဝမံ။

ပကိဏ္ဏကဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ကေဝီသတိမော ဝဂ္ဂေ။

၂၂. နိရယဝဂ္ဂေါ

၁. သုန္ဒရီပရိဗ္ဗာဇိကာဝတ္ထု

အဘူတဝါဒီတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော သုန္ဒရိံ ပရိဗ္ဗာဇိကံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

"တေန ခော ပန သမယေန ဘဂဝါ သက္ကတော ဟောတိ ဂရုကတော မာနိတော ပူဇိတော"တိ ဝတ္ထု ဝိတ္ထာရတော ဥဒါနေ (ဥဒါ. ၃၈) အာဂတမေဝ။ အယံ ပနေတ္ထ သင်္ခေပေါ – ဘဂဝတော ကိရ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ စ ပဉ္စန္နံ မဟာနဒီနံ မဟောဃသဒိသေ လာဘသက္ကာရေ ဥပ္ပန္နေ ဟတလာဘသက္ကာရာ အညတိတ္ထိယာ သူရိယုဂ္ဂမနကာလေ ခဇ္ဇောပနကာ ဝိယ နိပ္ပဘာ ဟုတွာ ဧကတော သန္နိပတိတွာ မန္တယိံသု – "မယံ သမဏဿ ဂေါတမဿ ဥပ္ပန္နကာလတော ပဋ္ဌာယ ဟတလာဘသက္ကာရာ, န နော ကောစိ အတ္ထိဘာဝမ္ပိ ဇာနာတိ, ကေန နု ခော သဒ္ဓိံ ဧကတော ဟုတွာ သမဏဿ ဂေါတမဿ အဝဏ္ဏံ ဥပ္ပာဒေတွာ လာဘသက္ကာရမဿ အန္တရဓာပေယျာမာ"တိ။ အထ နေသံ ဧတဒဟောသိ – "သုန္ဒရိယာ သဒ္ဓိံ ဧကတော ဟုတွာ သက္ကုဏိဿာမာ"တိ။ တေ ဧကဒိဝသံ သုန္ဒရိံ တိတ္ထိယာရာမံ ပဝိသိတွာ ဝန္ဒိတွာ ဌိတံ နာလပိံသု။ သာ ပုနပ္ပုနံ သလ္လပန္တီပိ ပဋိဝစနံ အလဘိတွာ "အပိ ပနယျာ, ကေနစိ ဝိဟေဌိတတ္ထာ"တိ ပုစ္ဆိ။ "ကိံ, ဘဂိနိ, သမဏံ ဂေါတမံ အမှေ ဝိဟေဌေတွာ ဟတလာဘသက္ကာရေ ကတွာ ဝိစရန္တံ န ပဿသီ"တိ? "မယှာ ဧတ္ထ ကိံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတီ"တိ? "တွံ ခေါသိ, ဘဂိနိ, အဘိရူပါ သောဘဂ္ဂပ္ပတ္တာ, သမဏဿ ဂေါတမဿ အယသံ အာရောပေတွာ မဟာဇနံ တဝ ကထံ ဂါဟာပေတွာ ဟတလာဘသက္ကာရံ ကရောဟီ"တိ။ သာ တံ သုတွာ "သာဓူ"တိ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ ပက္ကန္တာ တတော ပဋ္ဌာယ မာလာဂန္ဓဝိလေပနကပ္ပူရကဋုကဖလာဒီနိ ဂဟေတွာ သာယံ မဟာဇနဿ သတ္ထု ဓမ္မဒေသနံ သုတွာ နဂရံ ပဝိသနကာလေ ဇေတဝနာဘိမုခီ ဂစ္ဆတိ, "ကဟံ ဂစ္ဆသီ"တိ စ ပုဋ္ဌာ "သမဏဿ ဂေါတမဿ သန္တိကံ ဂမိဿာမိ, အဟဉှိ တေန သဒ္ဓိံ ဧကဂန္ဓကုဋိယံ ဝသာမီ"တိ ဝတွာ အညတရသ္မိံ တိတ္ထိယာရာမေ ဝသိတွာ ပါတောဝ ဇေတဝနမဂ္ဂံ ဩတရိတွာ နဂရာဘိမုခီ အာဂစ္ဆတိ။ "ကိံ, သုန္ဒရိ, ကဟံ ဂတာသီ"တိ ပုဋ္ဌာ "သမဏေန ဂေါတမေန သဒ္ဓိံ ဧကဂန္ဓကုဋိယံ ဝသိတွာ တံ ကိလေသရတိယာ ရမာပေတွာ အာဂတာမှီ"တိ ဝဒတိ။

အထ တေ ကတိပါဟစ္စယေန ဓုတ္တာနံ ကဟာပဏေ ဒတွာ "ဂစ္ဆထ သုန္ဒရိံ မာရေတွာ သမဏဿ ဂေါတမဿ ဂန္ဓကုဋိယာ သမီပေ မာလာကစဝရန္တရေ နိက္ခိပိတွာ ဧထာ"တိ ဝဒိံသု။ တေ တထာ အကံသု။ တတော တိတ္ထိယာ "သုန္ဒရိံ န ပဿာမာ"တိ ကောလာဟလံ ကတွာ ရညော အာရောစေတွာ "ကဟံ တေ အာသင်္ကာ"တိ ဝုတ္တာ "ဣမေသု ဒိဝသေသု ဇေတဝနေ ဝသတိ, တတ္ထဿာ ပဝတ္တိံ န ဇာနာမာ"တိ ဝတွာ "တေန ဟိ ဂစ္ဆထ, နံ ဝိစိနထာ"တိ ရညာ အနုညာတာ အတ္တနော ဥပဋ္ဌာကေ ဂဟေတွာ ဇေတဝနံ ဂန္တွာ ဝိစိနန္တာ မာလာကစဝရန္တရေ တံ ဒိသွာ မဉ္စကံ အာရောပေတွာ နဂရံ ပဝေသေတွာ "သမဏဿ ဂေါတမဿ သာဝကာ 'သတ္ထာရာ ကတံ ပါပကမ္မံ ပဋိစ္ဆာဒေဿာမာ'တိ သုန္ဒရိံ မာရေတွာ မာလာကစဝရန္တရေ နိက္ခိပိံသူ"တိ ရညော အာရောစယိံသု။ ရာဇာ "တေန ဟိ ဂစ္ဆထ, နဂရံ အာဟိဏ္ဍထာ"တိ အာဟ။ တေ နဂရဝီထီသု "ပဿထ သမဏာနံ သကျပုတ္တိယာနံ ကမ္မ"န္တိအာဒီနိ ဝတွာ ပုန ရညော နိဝေသနဒွါရံ အာဂမိံသု။ ရာဇာ သုန္ဒရိယာ သရီရံ အာမကသုသာနေ အဋ္ဋကံ အာရောပေတွာ ရက္ခာပေသိ။ သာဝတ္ထိဝါသိနော ဌပေတွာ အရိယသာဝကေ သေသာ ယေဘုယျေန "ပဿထ သမဏာနံ သကျပုတ္တိယာနံ ကမ္မ"န္တိအာဒီနိ ဝတွာ အန္တောနဂရေပိ ဗဟိနဂရေပိ ဘိက္ခူ အက္ကောသန္တာ ဝိစရန္တိ။ ဘိက္ခူ တံ ပဝတ္တိံ တထာဂတဿ အာရောစေသုံ။ သတ္ထာ "တေန ဟိ တုမှေပိ တေ မနုဿေ ဧဝံ ပဋိစောဒေထာ"တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၃၀၆. "အဘူတဝါဒီ နိရယံ ဥပေတိ၊
ယော ဝါပိ ကတွာ န ကရောမိစာဟ။
ဥဘောပိ တေ ပေစ္စ သမာ ဘဝန္တိ၊
နိဟီနကမ္မာ မနုဇာ ပရတ္ထာ"တိ။

တတ္ထ **အဘူတဝါဒီ**တိ ပရဿ ဒေါသံ အဒိသွာဝ မုသာဝါဒံ ကတွာ တုစ္ဆေန ပရံ အဗ္ဘာစိက္ခန္တော။ **ကတွာ**တိ ယော ဝါ ပန ပါပကမ္မံ ကတွာ "နာဟံ ဧတံ ကရောမီ"တိ အာဟ။ **ပေစ္စ သမာ ဘဝန္တီ**တိ တေ ဥဘောပိ ဇနာ ပရ

လောကံ ဂန္တွာ နိရယံ ဥပဂမနေန ဂတိယာ သမာ ဘဝန္တိ။ ဂတိယေဝ နေသံ ပရိစ္ဆိန္နာ, အာယု ပန နေသံ န ပရိစ္ဆိန္နံ။ ဗဟုကဥှိ ပာပကမ္မံ ကတွာ စိရံ နိရယေ ပစ္စန္တိ, ပရိတ္တံ ကတွာ အပ္ပမတ္တကမေဝ ကာလံ။ ယသ္မာ ပန နေသံ ဥဘိန္နမ္ပိ လာမကမေဝ ကမ္မံ, တေန ဝုတ္တံ – **“နိဟီနကမ္မာ မနုဇာ ပရတ္ထာ”** တိ။ ပရတ္ထာတိ ဣမသ္မာ ပန ပဒသ္မာ ပုရတော ပေစ္စပဒေန သမ္ဗန္ဓော။ ပေစ္စ ပရတ္ထ ဣတော ဂန္တွာ တေ နိဟီနကမ္မာ ပရလောကေ သမာ ဘဝန္တီတိ အတ္ထော။ ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

ရာဇာ ‘‘သုန္ဒရိယာ အညေဟိ မာရိတဘာဝံ ဇာနာထာ’’တိ ပုရိသေ ဥယျောဇေသိ။ အထ တေ ဓုတ္တာ တေဟိ ကဟာပဏေဟိ သုရံ ပိဝန္တာ အညမညံ ကလဟံ ကရိံသု။ ဧကော ဧကံ အာဟ – ‘‘တွံ သုန္ဒရိံ ဧကပ္ပဟာရေနေဝ မာရေတွာ မာလာကစဝရန္တရေ နိက္ခိပိတွာ တတော လဒ္ဓကဟာပဏေဟိ သုရံ ပိဝသိ, ဟောတု ဟောတူ’’တိ။ ရာဇပုရိသာ တေ ဓုတ္တေ ဂဟေတွာ ရညော ဒဿေသုံ။ အထ နေ ရာဇာ ‘‘တုမှေဟိ သာ မာရိတာ’’တိ ပုစ္ဆိ။ ‘‘အာမ, ဒေဝ’’တိ။ ‘‘ကေဟိ မာရာပိတာ’’တိ? ‘‘အညတိတ္ထိယေဟိ, ဒေဝ’’တိ။ ရာဇာ တိတ္ထိယေ ပက္ကောသာပေတွာ ပုစ္ဆိ။ တေ တထေဝ ဝဒိံသု။ တေန ဟိ ဂစ္ဆထ တုမှေ ဧဝံ ဝဒန္တာ နဂရံ အာဟိဏ္ဍထ – ‘‘အယံ သုန္ဒရီ သမဏဿ ဂေါတမဿ အဝဏ္ဏံ အာရောပေတုကာမေဟိ အမှေဟိ မာရာပိတာ, နေဝ သမဏဿ ဂေါတမဿ, န သာဝကာနံ ဒေါသော အတ္ထိ, အမှာကမေဝ ဒေါသော’’တိ။ တေ တထာ ကရိံသု။ ဗာလမဟာဇနော တဒါ သဒ္ဒဟိ, တိတ္ထိယာပိ ဓုတ္တာပိ ပုရိသဝဓဒဏ္ဍံ ပာပုဏိံသု။ တတော ပဋ္ဌာယ ဗုဒ္ဓါနံ သက္ကာရော မဟာ အဟောသီတိ။

သုန္ဒရီပရိဗ္ဗာဇိကာဝတ္ထု ပဌမံ။

၂. ဒုစ္စရိတဖလပီဠိတဝတ္ထု

ကာသာဝကဏ္ဌာ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဝေဠုဝနေ ဝိဟရန္တော ဒုစ္စရိတဖလာနုဘာဝေန ပီဠိတေ သတ္တေ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

အာယသ္မာ ဟိ မောဂ္ဂလ္လာနော လက္ခဏတ္ထေရေန သဒ္ဓိံ ဂိဇ္ဈကူဋာ ဩရောဟန္တော အဋ္ဌိသင်္ခလိကပေတာဒီနံ အတ္တဘာဝေ ဒိသွာ သိတံ ကရောန္တော လက္ခဏတ္ထေရေန သိတကာရဏံ ပုဋ္ဌော ‘‘အကာလော, အာဝုသော, ဣမဿ ပဉှဿ, တထာဂတဿ သန္တိကေ မံ ပုစ္ဆေယျာသီ’’တိ ဝတွာ တထာဂတဿ သန္တိကေ ထေရေန ပုဋ္ဌော အဋ္ဌိသင်္ခလိကပေတာဒီနံ ဒိဋ္ဌဘာဝံ အာစိက္ခိတွာ ‘‘ဣဓာဟံ, အာဝုသော, ဂိဇ္ဈကူဋာ ပဗ္ဗတာ ဩရောဟန္တော အဒ္ဒသံ ဘိက္ခုံ ဝေဟာသံ ဂစ္ဆန္တံ, တဿ သင်္ဃာဋိပိ အာဒိတ္တာ သမ္ပဇ္ဇလိတာ သဇောတိဘူတာ။ပေ.။ ကာယောပိ အာဒိတ္တော’’တိအာဒိနာ (ပါရာ. ၂၃၀; သံ. နိ. ၂.၂၁၈) နယေန သဒ္ဓိံ ပတ္တစီဝရကာယဗန္ဓနာဒီဟိ ဥယှမာနေ ပဉ္စ သဟဓမ္မိကေ အာရောစေသိ။ သတ္ထာ တေသံ ကဿပဒသဗလဿ သာသနေ ပဗ္ဗဇိတွာ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ အနုရူပံ ကာတုံ အသက္ကောန္တာနံ ပာပဘာဝံ အာစိက္ခိတွာ တသ္မိံ ခဏေ တတ္ထ နိသိန္နာနံ ဗဟူနံ ပာပဘိက္ခူနံ ဒုစ္စရိတကမ္မဿ ဝိပါကံ ဒဿေန္တော ဣမံ ဂါထမာဟ –

၃၀၇. ‘‘ကာသာဝကဏ္ဌာ ဗဟဝေါ, ပာပဓမ္မာ အသညတာ။
ပာပါ ပာပေဟိ ကမ္မေဟိ, နိရယံ တေ ဥပပဇ္ဇရေ’’တိ။

တတ္ထ **ကာသာဝကဏ္ဌာ** တိ ကာသာဝေန ပလိဝေဌိတကဏ္ဌာ။ **ပာပဓမ္မာ** တိ လာမကဓမ္မာ။ **အသညတာ**တိ ကာယာဒီဟိ အသံယတာ, တထာရူပါ ပာပပုဂ္ဂလာ အတ္တနာ ကတေဟိ အကုသလကမ္မေဟိ နိရယံ ဥပပဇ္ဇန္တိ, တေ တတ္ထ ပစ္စိတွာ တတော စုတာ ဝိပါကာဝသေသေန ပေတေသုပိ ဧဝံ ပစ္စန္တီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

ဒုစ္စရိတဖလပီဠိတဝတ္ထု ဒုတိယံ။

၃. ဝဂ္ဂုမုဒာတီရိယဘိက္ခုဝတ္ထု

သေယျော အယောဂုဠော တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဝေသာလိံ ဥပနိဿာယ မဟာဝနေ ဝိဟရန္တော ဝဂ္ဂုမုဒာတီရိယေ ဘိက္ခူ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။ ဝတ္ထု ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မပာရာဇိကေ (ပာရာ. ၁၉၃ အာဒယော) အာဂတမေဝ။

တဒာ ဟိ သတ္ထာ တေ ဘိက္ခူ ''ကိံ ပန တုမှေဟ, ဘိက္ခဝေ, ဥဒရဿတ္ထာယ ဂိဟီနံ အညမညဿ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မဿ ဝဏ္ဏော ဘာသိတ္ထာ''တိ ဝတွာ တေဟိ ''အာမ, ဘန္တေ''တိ ဝုတ္တေ တေ ဘိက္ခူ အနေကပရိယာယေန ဂရဟိတွာ ဣမံ ဂာထမာဟ –

၃၀၈. ''သေယျော အယောဂုဠော ဘုတ္တော၊ တတ္တော အဂ္ဂိသိခူပမော။
ယဉ္စေ ဘုဉ္ဇေယျ ဒုဿီလော၊ ရဋ္ဌပိဏ္ဍမသညတော''တိ။

တတ္ထ **ယဉ္စေ ဘုဉ္ဇေယျာ** တိ ယံ ဒုဿီလော နိဿီလပုဂ္ဂလော ကာယာဒီဟိ အသညတော ရဋ္ဌတသီဟိ သဒ္ဓာယ ဒိန္နံ ရဋ္ဌပိဏ္ဍံ ''သမဏောမှီ''တိ ပဋိဇာနန္တော ဂဟေတွာ ဘုဉ္ဇေယျ, တတ္တော အာဒိတ္တော အဂ္ဂိဝဏ္ဏော အယောဂုဠောဝ ဘုတ္တော သေယျော သုန္ဒရတရော။ ကိံ ကာရဏာ? တပ္ပစ္စယာ ဟိ ဧကောဝ အတ္တဘာဝေ ဈာယေယျ, ဒုဿီလော ပန သဒ္ဓါဒေယျံ ဘုဉ္ဇိတွာ အနေကာနိပိ ဇာတိသတာနိ နိရယေ ပစ္စေယျာတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

ဝဂ္ဂုမုဒာတီရိယဘိက္ခုဝတ္ထု တတိယံ။

၄. ခေမကသေဋ္ဌိပုတ္တဝတ္ထု

စတ္တာရိ ဌာနာနီတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော အနာထပိဏ္ဍိကဿ ဘာဂိနေယျံ ခေမကံ နာမ သေဋ္ဌိပုတ္တံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သော ကိရ အဘိရူပော အဟောသိ, ယေဘုယျေန ဣတ္ထိယော တံ ဒိသွာ ရာဂဘိဘူတာ သကဘာဝေန သဏ္ဌာတုံ နာသက္ခိံသု။ သောပိ ပရဒါရကမ္မာဘိရတောဝ အဟောသိ။ အထ နံ ရတ္တိံ ရာဇပုရိသာ ဂဟေတွာ ရညော ဒဿေသုံ။ ရာဇာ မဟာသေဋ္ဌိဿ လဇ္ဇာမီတိ တံ ကိဉ္စိ အဝတွာ ဝိဿဇ္ဇာပေသိ။ သော ပန နေဝ ဝိရမိ ။ အထ နံ ဒုတိယမ္ပိ တတိယမ္ပိ ရာဇပုရိသာ ဂဟေတွာ ရညော ဒဿေသုံ၊ ရာဇာ ဝိဿဇ္ဇာပေသိယေဝ။ မဟာသေဋ္ဌိ, တံ ပဝတ္တိံ သုတွာ တံ အာဒာယ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ တံ ပဝတ္တိံ အာရောစေတွာ, ''ဘန္တေ, ဣမဿ ဓမ္မံ ဒေသေထာ''တိ အာဟ။ သတ္ထာ တဿ သံဝေဂကထံ ဝတွာ ပရဒါရသေဝနာယ ဒောသံ ဒဿေန္တော ဣမာ ဂာထာ အဘာသိ –

၃၀၉. ''စတ္တာရိ ဌာနာနိ နရော ပမတ္တော၊
အာပဇ္ဇတိ ပရဒါရူပသေဝီ။
အပုညလာဘံ န နိကာမသေယျံ၊
နိန္ဒံ တတိယံ နိရယံ စတုတ္ထံ။

၃၁၀. ''အပုညလာဘော စ ဂတီ စ ပာပိကာ၊
ဘီတဿ ဘီတာယ ရတီ စ ထောကိကာ။
ရာဇာ စ ဒဏ္ဍံ ဂရုကံ ပဏေတိ၊
တသ္မာ နရော ပရဒါရံ န သေဝေ''တိ။

တတ္ထ **ဌာနာနီ**တိ ဒုက္ခကာရဏာနိ။ **ပမတ္တော** တိ သတိဝေဿဂ္ဂေန သမန္နာဂတော။ **အာပဇ္ဇတီ** တိ ပာပုဏာတိ။ **ပရဒါရူပသေဝီ**တိ ပရဒါရံ ဥပသေဝန္တော ဥပပ္ပထစာရီ။ **အပုညလာဘန္တိ** အကုသလလာဘံ။ **န နိကာမသေယျ** န္တိ ယထာ ဣစ္ဆတိ, ဧဝံ သေယျံ အလဘိတွာ အနိစ္ဆိတံ ပရိတ္တကမေဝ ကာလံ သေယျံ လဘတိ။ **အပုညလာဘော စာ** တိ ဧဝံ တဿ အယဉ္စ အပုညလာဘော, တေန စ အပုညေန နိရယသင်္ခာတာ ပာပိကာ ဂတိ ဟောတိ။ **ရတီ စ ထောကိကာ**တိ ယာ တဿ ဘီတဿ ဘီတာယ ဣတ္ထိယာ သဒ္ဓိံ ရတိ, သာပိ ထောကိကာ ပရိတ္တာ ဟောတိ။ **ဂရုကန္တိ**

ရာဇာ စ ဟတ္ထစ္ဆေဒါဒိဝသေန ဂရုကံ ဒုက္ခံ ပဏောတိ။ **တသ္မာ** တိ ယသ္မာ ပရအာရံ သေဝန္တော တောနိ အပုညာဒီနိ ဟ ပုဏာတိ, တသ္မာ ပရအာရံ န သေဝေယ္ယာတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ခေမကော သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိ။ တတော ပဋ္ဌာယ မဟာဇနော သုခံ ဝီတိနာမေသိ။ ကိံ ပနဿ ပုဗ္ဗကမ္မန္တိ? သော ကိရ ကဿပဗုဒ္ဓကာလေ ဥတ္တမမလ္လော ဟုတွာ ဒွေ သုဝဏ္ဏပဋ္ဋာကာ ဒသဗလဿ ကဉ္စနထူပေ အာရောပေတွာ ပတ္ထနံ ပဋ္ဌပေသိ “ဌပေတွာ ဉာတိသာလောဟိတိတ္ထိယော အဝသေသာ မံ ဒိသွာ ရဇ္ဇန္တူ”တိ။ ဣဒမဿ ပုဗ္ဗကမ္မန္တိ။ တေန တံ နိဗ္ဗတ္တနိဗ္ဗတ္တဋ္ဌာနေ ဒိသွာ ပရေသံ ဣတ္ထိယော သကဘာဝေန သဏ္ဌာတုံ နာသက္ခိံသူတိ။

ခေမကသေဋ္ဌိပုတ္တဝတ္ထု စတုတ္ထံ။

၅. ဒုဗ္ဗစဘိက္ခုဝတ္ထု

ကုသော ယထာတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော အညတရံ ဒုဗ္ဗစဘိက္ခုံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ဧကော ကိရ ဘိက္ခု အသဉ္စိစ္စ ဧကံ တိဏံ ဆိန္ဒိတွာ ကုက္ကုစ္စေ ဥပ္ပန္နေ ဧကံ ဘိက္ခုံ ဥပသင်္ကမိတွာ, “အာဝုသော, ယော တိဏံ ဆိန္ဒတိ, တဿ ကိံ ဟောတီ”တိ တံ အတ္တနာ ကတဘာဝံ အာရောစေတွာ ပုစ္ဆိ။ အထ နံ ဣတရော “တွံ တိဏဿ ဆိန္နကာရဏာ ကိဉ္စိ ဟောတီတိ သညံ ကရောသိ, န တေ့ ကိဉ္စိ ဟောတိ, ဒေသေတွာ ပန မုစ္စတီ”တိ ဝတွာ သယမ္ပိ ဥဘောဟိ ဟတ္ထေဟိ တိဏံ လုဉ္စိတွာ အဂ္ဂဟေသိ။ ဘိက္ခူ တံ ပဝတ္တိံ သတ္ထု အာရောစေသုံ။ သတ္ထာ တံ ဘိက္ခုံ အနေကပရိယာယေန ဝိဂရဟိတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမာ ဂါထာ အဘာသိ –

၃၁၁. “ကုသော ယထာ ဒုဂ္ဂဟိတော၊ ဟတ္ထမေဝါနုကန္တတိ။
သာမညံ ဒုပ္ပရာမဋ္ဌံ၊ နိရယာယုပကဍ္ဎတိ။

၃၁၂. “ယံ ကိဉ္စိ သိထိလံ ကမ္မံ၊ သံကိလိဋ္ဌဉ္စ ယံ ဝတံ။
သင်္ကဿရံ ဗြဟ္မစရိယံ၊ န တံ ဟောတိ မဟပ္ဖလံ။

၃၁၃. “ကယိရာ စေ ကယိရာထေနံ၊ ဒဠှမေနံ ပရက္ကမေ။
သိထိလော ဟိ ပရိဗ္ဗာဇော၊ ဘိယျော အာကိရတေ ရဇ”န္တိ။

တတ္ထ **ကုသော**တိ ယံ ကိဉ္စိ တိခိဏဓာရံ တိဏံ အန္တမသော တာလပဏ္ဏမ္ပိ, ယထာ သော ကုသော ယေန ဒုဂ္ဂဟိတော, တဿ ဟတ္ထံ အနုကန္တတိ ဖာလေတိ, ဧဝမေဝ သမဏဓမ္မသင်္ခါတံ သာမညမ္ပိ ခဏ္ဍသီလာဒိတာယ ဒုပ္ပရာမဋ္ဌံ **နိရယာယုပကဍ္ဎတိ,** နိရယေ နိဗ္ဗတ္တာပေတီတိ အတ္ထော။ **သိထိလ**န္တိ ဩလီယိတွာ ကရဏေန သိထိလဂါဟံ ကတွာ ကတံ ယံကိဉ္စိ ကမ္မံ။ **သံကိလိဋ္ဌ** န္တိ ဝေသိယာဒိဂေါစရသင်္ခါတာယ အနေသနာယ ပါပကိလေသု စရဏေန သံကိလိဋ္ဌံ။ **သင်္ကဿရ**န္တိ သင်္ကာဟိ သရိတဗ္ဗံ, ဥပေါသထကိစ္စာဒီသု အညတရကိစ္စေန သန္နိပတိတမ္ပိ သင်္ဃံ ဒိသွာ “အဒ္ဓာ ဣမေ မမ စရိယံ ဉတွာ မံ ဥက္ခိပိတုကာမာဝ သန္နိပတိတာ”တိ ဧဝံ အတ္တနော အာသင်္ကာဟိ သရိတံ ဥဿင်္ကိတံ ပရိသင်္ကိတံ။ **န တံ ဟောတီ**တိ တံ ဧဝရူပံ သမဏဓမ္မသင်္ခါတံ ဗြဟ္မစရိယံ တဿ ပုဂ္ဂလဿ မဟပ္ဖလံ န ဟောတိ, တဿ မဟပ္ဖလာဘာဝေနေဝ ဘိက္ခာဒါယကာနမ္ပိဿ န မဟပ္ဖလံ ဟောတီတိ အတ္ထော။ **ကယိရာ စေ**တိ တသ္မာ ယံ ကမ္မံ ကရေယ္ယ, တံ ကရေယ္ယာထေဝ။ **ဒဠှမေနံ ပရက္ကမေ** တိ ထိရကတမေဝ ကတွာ အဝတ္ထိတသမာဒါနော ဟုတွာ နံ ကယိရာ။ **ပရိဗ္ဗာဇော** တိ သိထိလဘာဝေန ကတော ခဏ္ဍာဒိဘာဝပ္ပတ္တော သမဏဓမ္မော။ **ဘိယျော အာကိရတေ ရဇ** န္တိ အဗ္ဘန္တရေ ဝိဇ္ဇမာနံ ရာဂရဇာဒိံ ဧဝရူပေါ သမဏဓမ္မော အပနေတုံ န သက္ကောတိ, အထ ခေါ တဿ ဥပရိ အပရမ္ပိ ရာဂရဇာဒိံ အာကိရတီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပါပုဏိံသု, သောပိ ဘိက္ခု သံဝရေ ဌတွာ ပစ္ဆာ ဝိပဿနံ ဝဍ္ဎေတွာ အရဟတ္တံ ပါပုဏီတိ။

ဒုဗ္ဗစဘိက္ခုဝတ္ထု ပဉ္စမံ။

၆. ကုသ္သာပကတိတ္ထိဝတ္ထု

အကတန္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော အညတရံ ကုသ္သာပကတံ ဣတ္ထိံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

တဿာ ကိရ သာမိကော ဧကာယ ဂေဟဒာသိယာ သဒ္ဓိံ သန္ထဝံ အကာသိ။ သာ ကုသ္သာပကတာ တံ ဒာသိံ ဟတ္ထပါဒေသု ဗန္ဓိတွာ တဿာ ကဏ္ဏနာသံ ဆိန္ဒိတွာ ဧကသ္မိံ တုစ္ဆဂေဗ္ဘေ ပက္ခိပိတွာ ဒွါရံ ပိဒဟိတွာ တဿ ကမ္မဿ အတ္တနာ ကတဘာဝံ ပဋိစ္ဆာဒေတုံ “ဧဟိ, အယျ, ဝိဟာရံ ဂန္တွာ ဓမ္မံ သုဏိဿာမာ”တိ သာမိကံ အာဒာယ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ ဓမ္မံ သုဏန္တီ နိသီဒိ။ အထဿာ အာဂန္တုကဉာတကာ ဂေဟံ အာဂန္တွာ ဒွါရံ ဝိဝရိတွာ တံ ဝိပ္ပကာရံ ဒိသွာ တံ ဒာသိံ မောစယိံသု။ သာ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ စတုပရိသမဇ္ဈေ ဌိတာ တမတ္ထံ ဒသဗလဿ အာရောစေသိ။ သတ္ထာ တဿာ ဝစနံ သုတွာ “ဒုစ္စရိတံ နာမ ‘ဣဒံ မေ အညေ န ဇာနန္တီ’တိ အပ္ပမတ္တကမ္ပိ န ကာတဗ္ဗံ, အညသ္မိံ အဇာနန္တေပိ သုစရိတမေဝ ကာတဗ္ဗံ။ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ ကတမ္ပိ ဟိ ဒုစ္စရိတံ နာမ ပစ္ဆာနုတာပံ ကရောတိ, သုစရိတံ ပါမောဇ္ဇမေဝ ဇနေတီ”တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၃၁၄. “အကတံ ဒုက္ကဋံ သေယျော၊ ပစ္ဆာ တပ္ပတိ ဒုက္ကဋံ။
ကတဉ္စ သုကတံ သေယျော၊ ယံ ကတွာ နာနုတပ္ပတီ”တိ။

တတ္ထ **ဒုက္ကဋံ** န္တိ သာဝဇ္ဇံ အပါယသံဝတ္တနိကံ ကမ္မံ အကတမေဝ သေယျော ဝရံ ဥတ္တမံ။ **ပစ္ဆာ တပ္ပတီ**တိ တဉှိ အနုဿရိတာနုဿရိတကာလေ တပ္ပတိယေဝ။ **သုကတန္တိ** အနဝဇ္ဇံ ပန သုခဒါယကံ သုဂတိသံဝတ္တနိကမေဝ ကမ္မံ ကတံ သေယျော။ **ယံ ကတွာ**တိ ယံ ကမ္မံ ကတွာ ပစ္ဆာ အနုဿရဏကာလေ န တပ္ပတိ နာနုတပ္ပတိ, သောမနဿဇာတောဝ ဟောတိ, တံ ကမ္မံ ဝရန္တိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဥပါသကော စ သာ စ ဣတ္ထီ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိံသု။ တဉ္စ ပန ဒာသိံ တတ္ထေဝ ဘုဇိဿံ ကတွာ ဓမ္မစာရိနီ ကရိံသူတိ။

ကုသ္သာပကတိတ္ထိဝတ္ထု ဆဋ္ဌံ။

၇. သမ္ဗဟုလဘိက္ခုဝတ္ထု

နဂရံ ယထာတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော သမ္ဗဟုလေ အာဂန္တုကေ ဘိက္ခူ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

တေ ကိရ ဧကသ္မိံ ပစ္စန္တေ ဝဿံ ဥပဂန္တွာ ပဌမမာသေ သုခံ ဝိဟရိံသု။ မဇ္ဈိမမာသေ စောရာ အာဂန္တွာ တေသံ ဂေါစရဂါမံ ပဟရိတွာ ကရမရေ ဂဟေတွာ အဂမံသု။ တတော ပဋ္ဌာယ မနုဿာ စောရာနံ ပဋိဗာဟနတ္ထာယ တံ ပစ္စန္တနဂရံ အဘိသင်္ခရောန္တာ တေ ဘိက္ခူ သက္ကစ္စံ ဥပဋ္ဌာတုံ ဩကာသံ န လဘိံသု။ တေ အဖာသုကံ ဝဿံ ဝသိတွာ ဝုတ္ထဝဿာ သတ္ထု ဒဿနာယ သာဝတ္ထိံ ဂန္တွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိံသု။ သတ္ထာ တေဟိ သဒ္ဓိံ ကတပဋိသန္ထာရော “ကိံ, ဘိက္ခဝေ , သုခံ ဝသိတ္ထာ”တိ ပုစ္ဆိတွာ, “ဘန္တေ, မယံ ပဌမမာသမေဝ သုခံ ဝသိမှာ, မဇ္ဈိမမာသေ စောရာ ဂါမံ ပဟရိံသု, တတော ပဋ္ဌာယ မနုဿာ နဂရံ အဘိသင်္ခရောန္တာ သက္ကစ္စံ ဥပဋ္ဌာတုံ ဩကာသံ န လဘိံသု။ တသ္မာ အဖာသုကံ ဝဿံ ဝသိမှာ”တိ ဝုတ္တေ “အလံ, ဘိက္ခဝေ, မာ စိန္တယိတ္ထ, ဖာသုဝိဟာရော နာမ နိစ္စကာလံ ဒုလ္လဘော, ဘိက္ခုနာ နာမ ယထာ တေ မနုဿာ နဂရံ ဂေါပယိံသု, ဧဝံ အတ္တဘာဝမေဝ ဂေါပယိတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၃၁၅. “နဂရံ ယထာ ပစ္စန္တံ၊ ဂုတ္တံ သန္တရဗာဟိရံ။
ဧဝံ ဂေါပေထ အတ္တာနံ၊ ခဏော ဝေ မာ ဥပစ္စဂါ။

ခဏာတီတာ ဟိ သောစန္တိ နိရယမှ်ဟိ သမပ္ပိတာ''တိ။

တတ္ထ **သန္တရဇာဟိရ** န္တိ, ဘိက္ခဝေ, ယထာ တေဟိ မနုဿေဟိ တံ ပစ္စန္တနဂရံ ဒွာရပာကာရာဒီနိ ထိရာနိ ကရောန္တေဟိ သအန္တရံ, အဋ္ဋာလကပရိခာဒီနိ ထိရာနိ ကရောန္တေဟိ သဗာဟိရန္တိ သန္တရဗာဟိရံ သုဂုတ္တံ ကတံ, ဧဝံ တုမှေပိ သတိံ ဥပဋ္ဌပေတွာ အဇ္ဈတ္တိကာနိ ဆ ဒွာရာနိ ပိဒဟိတွာ ဒွာရရက္ခိကံ သတိံ အဝိဿဇ္ဇေတွာ ယထာ ဂယှမာနာနိ ဗာဟိရာနိ ဆ အာယတနာနိ အဇ္ဈတ္တိကာနံ ဥပဃာတာယ သံဝတ္တန္တိ, တထာ အဂ္ဂဟဏေန တာနိပိ ထိရာနိ ကတွာ တေသံ အပ္ပဝေသာယ ဒွာရရက္ခိကံ သတိံ အပ္ပဟာယ ဝိစရန္တာ အတ္တာနံ ဂောပေထာတိ အတ္ထော။ **ခဏော ဝေ မာ ဥပစ္စဂါ** တိ ယော ဟိ ဧဝံ အတ္တာနံ န ဂောပေတိ, တံ ပုဂ္ဂလံ အယံ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒခဏော မဇ္ဈိမဒေသေ ဥပ္ပတ္တိခဏော သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ ပဋိလဒ္ဓခဏော ဆန္နံ အာယတနာနံ အဝေကလ္လခဏောတိ သဗ္ဗောပိ အယံ ခဏော အတိက္ကမတိ, သော ခဏော တုမှေ မာ အတိက္ကမတု။ **ခဏာတီတာ**တိ ယေ ဟိ တံ ခဏံ အတီတာ, တေ စ ပုဂ္ဂလေ သော စ ခဏော အတီတော, တေ နိရယမှ်ဟိ သမပ္ပိတာ ဟုတွာ တတ္ထ နိဗ္ဗတ္တိတွာ သောစန္တီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ တေ ဘိက္ခူ ဥပ္ပန္နသံဝေဂါ အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌဟိံသူတိ။

သမ္ဗဟုလဘိက္ခုဝတ္ထု သတ္တမံ။

၈. နိဂဏ္ဌဝတ္ထု

အလဇ္ဇိတာယေ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော နိဂဏ္ဌေ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ဧကသ္မိဉှိ ဒိဝသေ ဘိက္ခူ နိဂဏ္ဌေ ဒိသွာ ကထံ သမုဋ္ဌာပေသုံ, ''အာဝုသော, သဗ္ဗသော အပ္ပဋိစ္ဆန္နေဟိ အစေလကေဟိ ဣမေ နိဂဏ္ဌာ ဝရတရာ, ယေ ဧကံ ပုရိမပဿမ္ပိ တာဝ ပဋိစ္ဆာဒေန္တိ, သဟိရိကာ မညေ ဧတေ''တိ။ တံ သုတွာ နိဂဏ္ဌာ ''န မယံ ဧတေန ကာရဏေန ပဋိစ္ဆာဒေမ, ပံသုရဇာဒယော ပန ပုဂ္ဂလာ ဧဝ, ဇီဝိတိန္ဒြိယပဋိဗဒ္ဓာ ဧဝ, တေ နော ဘိက္ခာဘာဇနေသု မာ ပတိံသူတိ ဣမိနာ ကာရဏေန ပဋိစ္ဆာဒေမာ''တိ ဝတွာ တေဟိ သဒ္ဓိံ တဒပဋိတဒဝသေန ဗဟုံ ကထံ ကထေသုံ။ ဘိက္ခူ သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ နိသိန္နကာလေ တံ ပဝတ္တိံ အာရောစေသုံ။ သတ္ထာ, ''ဘိက္ခဝေ, အလဇ္ဇိတဗ္ဗေန လဇ္ဇိတွာ လဇ္ဇိတဗ္ဗေန အလဇ္ဇမာနာ နာမ ဒုဂ္ဂတိပရာယဏာဝ ဟောန္တီ''တိ ဝတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမာ ဂါထာ အဘာသိ –

၃၁၆. ''အလဇ္ဇိတာယေ လဇ္ဇန္တိ၊ လဇ္ဇိတာယေ န လဇ္ဇရေ။
မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိသမာဒါနာ၊ သတ္တာ ဂစ္ဆန္တိ ဒုဂ္ဂတိံ။

၃၁၇. ''အဘယေ ဘယဒဿိနော၊ ဘယေ စာဘယဒဿိနော။
မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိသမာဒါနာ၊ သတ္တာ ဂစ္ဆန္တိ ဒုဂ္ဂတိ''န္တိ။

တတ္ထ **အလဇ္ဇိတာယေ** တိ အလဇ္ဇိတဗ္ဗေန။ ဘိက္ခာဘာဇနဉှိ အလဇ္ဇိတဗ္ဗံ နာမ, တေ ပန တံ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ ဝိစရန္တာ တေန လဇ္ဇန္တိ နာမ။ **လဇ္ဇိတာယေ** တိ အပဋိစ္ဆန္နေန ဟိရိကောပိနင်္ဂေန လဇ္ဇိတဗ္ဗေန။ တေ ပန တံ အပဋိစ္ဆာဒေတွာ ဝိစရန္တာ လဇ္ဇိတာယေ န လဇ္ဇန္တိ နာမ။ တေန တေသံ အလဇ္ဇိတဗ္ဗေန လဇ္ဇိတံ လဇ္ဇိတဗ္ဗေန အလဇ္ဇိတံ တုစ္ဆဂဟဏဘာဝေန စ အညထာဂဟဏဘာဝေန စ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ဟောတိ။ တံ သမာဒိယိတွာ ဝိစရန္တာ ပန တေ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိသမာဒါနာ သတ္တာ နိရယာဒိဘေဒံ ဒုဂ္ဂတိံ ဂစ္ဆန္တီတိ အတ္ထော။ **အဘယေ**တိ ဘိက္ခာဘာဇနံ နိဿာယ ရာဂ ဒောသမောဟမာနဒိဋ္ဌိကိလေသဒုစ္စရိတဘယာနံ အနုပ္ပဇ္ဇနတော ဘိက္ခာဘာဇနံ အဘယံ နာမ, ဘယေန တံ ပဋိစ္ဆာဒေန္တာ ပန အဘယေ **ဘယဒဿိနော** နာမ။ ဟိရိကောပိနင်္ဂံ ပန နိဿာယ ရာဂါဒီနံ ဥပ္ပဇ္ဇနတော တံ ဘယံ နာမ, တဿ အပဋိစ္ဆာဒနေန **ဘယေ စာဘယဒဿိနော** ။ တဿ တံ အယထာဂဟဏဿ သမာဒိန္နတ္တာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိသမာဒါနာ သတ္တာ ဒုဂ္ဂတိံ ဂစ္ဆန္တီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ နိဂဏ္ဌာ သံဝိဂ္ဂမာနသာ ပဗ္ဗဇိံသု, သမ္ပတ္တာနမ္ပိ သာတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ အဟောသီတိ။

၉. တိတ္ထိယသာဝကဝတ္ထု

အဝဇ္ဇေ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော တိတ္ထိယသာဝကေ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ကေသုစိဥ္ဟိ သမယေ အညတိတ္ထိယသာဝကာ အတ္တနော ပုတ္တေ သမ္မာဒိဋ္ဌိကာနံ ဥပာသကာနံ ပုတ္တေဟိ သဒ္ဓိံ သပရိတရေ ကီဠမာနေ ဒိသွာ ဂေဟံ အာဂတကာလေ "န တေ သမဏာ သက္ယပုတ္တိယာ ဝန္ဒိတဗ္ဗာ, နာပိ တေသံ ဝိဟာရံ ပဝိသိတဗ္ဗ"န္တိ သပထံ ကာရယိံသု။ တေ ဧကဒိဝသံ ဇေတဝနဝိဟာရဿ ဗဟိဒ္ဓါ ကီဠန္တာ ပိပာသိတာ အဟေသုံ။ အထေကံ ဥပါသကဒါရကံ "တွံ ဧတ္ထ ဂန္တွာ ပါနီယံ ပိဝိတွာ အမှာကမ္ပိ အာဟရာဟီ"တိ ပဟိဏိံသု။ သော ဝိဟာရံ ပဝိသိတွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ ပါနီယံ ပိဝိတွာ တမတ္ထံ အာရောစေသိ။ အထ နံ သတ္ထာ "တွံ ဧဝ ပါနီယံ ပိဝိတွာ ဂန္တွာ ဣတရေပိ ပါနီယပိဝနတ္ထာယ ဣဓေဝ ပေသေဟီ"တိ အာဟ။ သော တထာ အကာသိ။ တေ အာဂန္တွာ ပါနီယံ ပိဝိံသု။ သတ္ထာ တေ ပက္ကောသာပေတွာ တေသံ သပ္ပာယံ ဓမ္မကထံ ကထေတွာ တေ အစလသဒ္ဓေ ကတွာ သရဏေသု စ သီလေသု စ ပတိဋ္ဌာပေသိ။ တေ သကာနိ ဂေဟာနိ ဂန္တွာ တမတ္ထံ မာတာပိတူနံ အာရောစေသုံ ။ အထ နေသံ မာတာပိတရော "ပုတ္တကာ နော ဝိပန္နဒိဋ္ဌိကာ ဇာတာ"တိ ဒေါမနဿပ္ပတ္တာ ပရိဒေဝိံသု။ အထ တေသံ ဆေကာ သမ္ဗဟုလာ ပဋိဝိဿကာ မနုဿာ အာဂန္တွာ ဒေါမနဿဝူပသမနတ္ထာယ ဓမ္မံ ကထယိံသု။ တေ တေသံ ကထံ သုတွာ "ဣမေ အရဟေ သမဏဿ ဂေါတမဿေဝ နိယျာဒေဿာမာ"တိ မဟန္တေန ဉာတိဂဏေန သဒ္ဓိံ ဝိဟာရံ နယိံသု။ သတ္ထာ တေသံ အဇ္ဈာသယံ ဩလောကေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမာ ဂါထာ အဘာသိ –

၃၁၈. "အဝဇ္ဇေ ဝဇ္ဇမတိနော၊ ဝဇ္ဇေ စာဝဇ္ဇဒဿိနော။
မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိသမာဒာနာ၊ သတ္တာ ဂစ္ဆန္တိ ဒုဂ္ဂတိံ။

၃၁၉. "ဝဇ္ဇဉ္စ ဝဇ္ဇတော ဉတွာ၊ အဝဇ္ဇဉ္စ အဝဇ္ဇတော။
သမ္မာဒိဋ္ဌိသမာဒါနာ၊ သတ္တာ ဂစ္ဆန္တိ သုဂ္ဂတိ"န္တိ။

တတ္ထ **အဝဇ္ဇေ** တိ ဒသဝတ္ထုကာယ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ, တဿာ ဥပနိဿယဘူတေ ဓမ္မေ စ။ **ဝဇ္ဇမတိနော** တိ ဝဇ္ဇံ ဣဒန္တိ ဥပ္ပန္နမတိနော။ ဒသဝတ္ထုကာယ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ ပန တဿာ ဥပနိဿယဘူတေ ဓမ္မေ စ အဝဇ္ဇဒဿိနော, ဧဝံ သာ အဝဇ္ဇံ ဝဇ္ဇတော ဝဇ္ဇဉ္စ အဝဇ္ဇတော ဉတွာ ဂဟဏသင်္ခာတာယ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ သမာဒိန္နတ္တာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိသမာဒါနာ သတ္တာ ဒုဂ္ဂတိံ ဂစ္ဆန္တီတိ အတ္ထော။ ဒုတိယဂါထာယ ဝုတ္တဝိပရိယာယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဒေသနာဝသာနေ သဗ္ဗေပိ တေ တီသု သရဏေသု ပတိဋ္ဌာယ အပရာပရံ ဓမ္မံ သုဏန္တာ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိံသူတိ။

တိတ္ထိယသာဝကဝတ္ထု နဝမံ။

နိရယဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဒွါဝီသတိမော ဝဂ္ဂေါ။

၂၃. နာဂဝဂ္ဂေါ

၁. အတ္တဒန္တဝတ္ထု

အဟံ နာဂေ တတိ ဣဒံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ကောသမ္ဗိယံ ဝိဟရန္တော အတ္တာနံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။ ဝတ္ထု အပ္ပမာဒဝဂ္ဂဿ အာဒိကထာဝဏ္ဏနာယ ဝိတ္ထာရိတမေဝ။ ဝုတ္တဉှေတံ တတ္ထ (ဓ. ပ. အဋ္ဌ. ၁.သာမာဝတိဝတ္ထု) –

မာဂဏ္ဍိယာ တာသံ ကိဉ္စိ ကာတုံ အသက္ကုဏိတွာ ''သမဏဿ ဂေါတမဿေဝ ကတ္တဗ္ဗံ ကရိဿာမီ''တိ နာဂရာနံ လဉ္ဇံ ဒတွာ ''သမဏံ ဂေါတမံ အန္တောနဂရံ ပဝိသိတွာ စရန္တံ ဒာသကမ္မကရပေါရိသေဟိ သဒ္ဓိံ အက္ကောသေတွာ ပရိဘာသေတွာ ပလာပေထာ''တိ အာဏာပေသိ။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာ တီသု ရတနေသု အပ္ပသန္နာ အန္တောနဂရံ ပဝိဋ္ဌံ သတ္ထာရံ အနုဗန္ဓိတွာ ''စောရောသိ ဗာလောသိ မူဠှောသိ ထေနောသိ ဩဋ္ဌောသိ ဂေါဏောသိ ဂဒြဘောသိ နေရယိကောသိ တိရစ္ဆာနဂတောသိ, နတ္ထိ တုယှံ သုဂတိ, ဒုဂ္ဂတိယေဝ တုယှံ ပာဋိကင်္ခါ''တိ ဒသဟိ အက္ကောသဝတ္ထူဟိ အက္ကောသန္တိ ပရိဘာသန္တိ။ တံ သုတွာ အာယသ္မာ အာနန္ဒော သတ္ထာရံ ဧတဒဝေါစ – ''ဘန္တေ, ဣမေ နာဂရာ အမှေ အက္ကောသန္တိ ပရိဘာသန္တိ, ဣတော အညတ္ထ ဂစ္ဆာမာ''တိ။ ''ကုဟိံ, အာနန္ဒာ''တိ? ''အညံ နဂရံ, ဘန္တေ''တိ။ ''တတ္ထ မနုဿေသု အက္ကောသန္တေသု ပရိဘာသန္တေသု ပုန ကတ္ထ ဂမိဿာမာနန္ဒာ''တိ။ ''တတောပိ အညံ နဂရံ, ဘန္တေ''တိ။ ''တတ္ထ မနုဿေသု အက္ကောသန္တေသု ပရိဘာသန္တေသု ကုဟိံ ဂမိဿာမာနန္ဒာ''တိ။ ''တတောပိ အညံ နဂရံ, ဘန္တေ''တိ။ ''အာနန္ဒ, န ဧဝံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတိ, ယတ္ထ အဓိကရဏံ ဥပ္ပန္နံ, တတ္ထေဝ တသ္မိံ ဝူပသန္တေ အညတ္ထ ဂန္တုံ ဝဋ္ဋတိ, ကေ ပန တေ, အာနန္ဒ, အက္ကောသန္တီ''တိ။ ''ဘန္တေ, ဒာသကမ္မကရေ ဥပါဒာယ သဗ္ဗေ အက္ကောသန္တီ''တိ။ ''အဟံ, အာနန္ဒ, သင်္ဂါမံ ဩတိဏ္ဏဟတ္ထိသဒိသော။ သင်္ဂါမံ ဩတိဏ္ဏဟတ္ထိနော ဟိ စတူဟိ ဒိသာဟိ အာဂတေ သရေ သဟိတုံ ဘာရော, တထေဝ ဗဟူဟိ ဒုဿီလေဟိ ကထိတကထာနံ သဟနံ နာမ မယှံ ဘာရော''တိ ဝတွာ အတ္တာနံ အာရဗ္ဘ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမာ ဂါထာ အဘာသိ –

၃၂၀. ''အဟံ နာဂေါဝ သင်္ဂါမေ၊ စာပတော ပတိတံ သရံ။
အတိဝါကျံ တိတိက္ခိဿံ၊ ဒုဿီလော ဟိ ဗဟုဇ္ဇနော။

၃၂၁. ''ဒန္တံ နယန္တိ သမိတိံ၊ ဒန္တံ ရာဇာဘိရူဟတိ။
ဒန္တော သေဋ္ဌော မနုဿေသု၊ ယောတိဝါကျံ တိတိက္ခတိ။

၃၂၂. ''ဝရမဿတရာ ဒန္တာ၊ အာဇာနီယာ စ သိန္ဓဝါ။
ကုဉ္ဇရာ စ မဟာနာဂါ၊ အတ္တဒန္တော တတော ဝရ''န္တိ။

တတ္ထ **နာဂေါဝါ**တိ ဟတ္ထီ ဝိယ။ **စာပတော ပတိတ**န္တိ ဓနုတော မုတ္တံ။ **အတိဝါကျ**န္တိ အဋ္ဌအနရိယဝေါဟာရဝသေန ပဝတ္တံ ဝီတိက္ကမဝစနံ။ **တိတိက္ခိဿ**န္တိ ယထာ သင်္ဂါမာဝစရော သုဒန္တော မဟာနာဂေါ ခမော သတ္တိပ္ပဟာရာဒီနိ စာပတော မုတ္တေ အတ္တနိ ပတိတေ သရေ အဝိဟညမာနော တိတိက္ခတိ, ဧဝမေဝ ဧဝရူပံ အတိဝါကျံ တိတိက္ခိဿံ, သဟိဿာမီတိ အတ္ထော။ **ဒုဿီလော ဟိ** တိ အယဉှိ လောကိယမဟာဇနော ဗဟုဒုဿီလော အတ္တနော အတ္တနော ရုစိဝသေန တံ တံ နိစ္ဆာရေတွာ ဃဋ္ဋေန္တော စရတိ, တတ္ထ အဓိဝါသနံ အဖ္ဖျပေက္ခနမေဝ မမ ဘာရော။ **သမိတိ**န္တိ ဥယျာနကီဠမဏ္ဍလာဒီသု မဟာဇနမဇ္ဈံ ဂစ္ဆန္တာ ဒန္တမေဝ ဂောဏဇာတိံ ဝါ အဿဇာတိံ ဝါ ယာနေ ယောဇေတွာ နယန္တိ။ **ရာဇာ**တိ တထာရူပေဟေဝ ဝါဟနေဟိ ဂစ္ဆန္တော ရာဇာပိ ဒန္တမေဝ အဘိရူဟတိ။ **မနုဿေသူ**တိ မနုဿေသုပိ စတူဟိ အရိယမဂ္ဂေဟိ ဒန္တော နိဗ္ဗိသေဝနော ဝ သေဋ္ဌော။ **ယောတိဝါကျ**န္တိ ယော ဧဝရူပံ အတိက္ကမဝစနံ ပုနပ္ပုနံ ဝုစ္စမာနမ္ပိ တိတိက္ခတိ န ပဋိပ္ဖရတိ န ဝိဟညတိ, ဧဝရူပေါ ဒန္တော သေဋ္ဌောတိ အတ္ထော။

အဿတရာ တိ ဝဠဝာယ ဂဒြဘေန ဇာတာ။ **အာဇာနီယာ**တိ ယံ အဿဒမသာရထိ ကာရဏံ ကာရေတိ, တဿ ခိပ္ပံ ဇာနနသမတ္ထာ။ **သိန္ဓဝါ** တိ သိန္ဓဝရဋ္ဌေ ဇာတာ အဿာ။ **မဟာနာဂါ**တိ ကုဉ္ဇရသင်္ခါတာ မဟာဟတ္ထိနော။

အတ္တဒန္တော တိ ဧတေ အဿုတရာ စ သိန္ဓဝါ စ ကုဉ္ဇရာ စ ဒန္တာဝ ဝရံ, န အဒန္တာ။ ယော ပန စတူဟိ အရိယမဂ္ဂေဟိ အတ္တနော ဒန္တတာယ အတ္တဒန္တော နိဗ္ဗိသေဝနော, အယံ တတောပိ ဝရံ, သဗ္ဗေဟိပိ ဧတေဟိ ဥတ္တရိတရောတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ လဍ္ဍု ဂဟေတွာ ဝိထိသိဋ္ဌာဒူကာဒီသု ဌတွာ အဂ္ဂေါသန္တော ပရိဘာသန္တော သဗ္ဗောပိ သော မဟာဇနော သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏီတိ။

အတ္တဒန္တဝတ္ထု ပဌမံ။

၂. ဟတ္ထာစရိယပုဗ္ဗကဘိက္ခုဝတ္ထု

န ဟိ ဧတေဟီတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ဧကံ ဟတ္ထာစရိယပုဗ္ဗကံ ဘိက္ခုံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သော ကိရ ဧကဒိဝသံ အစိရဝတီနဒီတီရေ ဟတ္ထိဒမကံ ''ဧကံ ဟတ္ထိံ ဒမေဿာမီ''တိ အတ္တနာ ဣစ္ဆိတံ ကာရဏံ သိက္ခာပေတုံ အသက္ကောန္တံ ဒိသွာ တသမီပေ ဌိတေ ဘိက္ခူ အာမန္တေတွာ အာဟ – ''အာဝုသော, သစေ အယံ ဟတ္ထာစရိယော ဣမံ ဟတ္ထိံ အသုကဋ္ဌာနေ နာမ ဝိဇ္ဈေယျ, ခိပ္ပမေဝ ဣမံ ကာရဏံ သိက္ခာပေယျာ''တိ။ သော တဿ ကထံ သုတွာ တထာ ကတွာ တံ ဟတ္ထိံ သုဒန္တံ ဒမေသိ။ တေ ဘိက္ခူ တံ ပဝတ္တိံ သတ္ထု အာရောစေသုံ။ သတ္ထာ တံ ဘိက္ခုံ ပက္ကောသာပေတွာ ''သစ္စံ ကိရ တယာ ဧဝံ ဝုတ္တ''န္တိ ပုစ္ဆိတွာ ''သစ္စံ, ဘန္တေ''တိ ဝုတ္တေ ဝိဂရဟိတွာ ''ကိံ တေ, မောဃပုရိသ, ဟတ္ထိယာနေန ဝါ အညေန ဝါ ဒန္တေန။ န ဟိ ဧတေဟိ ယာနေဟိ အဂတပုဗ္ဗံ ဌာနံ ဂန္တုံ သမတ္ထာ နာမ အတ္ထိ, အတ္တနာ ပန သုဒန္တေန သက္ကာ အဂတပုဗ္ဗံ ဌာနံ ဂန္တုံ, တသ္မာ အတ္တာနမေဝ ဒမေဟိ, ကိံ တေ ဧတေသံ ဒမနေနာ''တိ ဝတွာ ဣမံ ကထမာဟ –

၃၂၃. ''န ဟိ ဧတေဟိ ယာနေဟိ၊ ဂစ္ဆေယျ အဂတံ ဒိသံ။
ယထာတ္တနာ သုဒန္တေန၊ ဒန္တော ဒန္တေန ဂစ္ဆတီ''တိ။

တဿတ္ထော – ယာနိ တာနိ ဟတ္ထိယာနာဒီနိ ယာနာနိ, န ဟိ ဧတေဟိ ယာနေဟိ ကောစိ ပုဂ္ဂလော သုပိနန္တေနပိ အဂတပုဗ္ဗတ္တာ ''အဂတ''န္တိ သင်္ခါတံ နိဗ္ဗာနဒိသံ တထာ ဂစ္ဆေယျ, ယထာ ပုဗ္ဗဘာဂေ ဣန္ဒြိယဒမေန အပရဘာဂေ အရိယမဂ္ဂဘာဝနာယ သုဒန္တေန ဒန္တော နိဗ္ဗိသေဝနော သပ္ပညော ပုဂ္ဂလော တံ အဂတပုဗ္ဗံ ဒိသံ ဂစ္ဆတိ, ဒန္တဘူမိံ ပာပုဏာတိ။ တသ္မာ အတ္တဒမနမေဝ တတော ဝရန္တိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

ဟတ္ထာစရိယပုဗ္ဗကဘိက္ခုဝတ္ထု ဒုတိယံ။

၃. ပရိဇိဏ္ဏဗြာဟ္မဏပုတ္တဝတ္ထု

ဓနပါလောတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရန္တော အညတရဿ ပရိဇိဏ္ဏဗြာဟ္မဏဿ ပုတ္တေ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သာဝတ္ထိယံ ကိရေကော ဗြာဟ္မဏော အဋ္ဌသတသဟဿဝိဘဝေါ ဝယပ္ပတ္တာနံ စတုန္နံ ပုတ္တာနံ အာဝါဟံ ကတွာ စတ္တာရိ သတသဟဿာနိ အဒါသိ။ အထဿ ဗြာဟ္မဏိယာ ကာလကတာယ ပုတ္တာ သမ္မန္တယိံသု – ''သစေ အယံ အညံ ဗြာဟ္မဏိံ အာနေဿတိ, တဿာ ကုစ္ဆိယံ နိဗ္ဗတ္တာနံ ဝသေန ကုလသန္တကံ ဘိန္ဒိဿတိ, ဟန္ဒ နံ မယံ သင်္ဂဏှိဿာမာ''တိ တေ တံ ပဏီတေဟိ ဃာသစ္ဆာဒနာဒီဟိ ဥပဋ္ဌဟန္တာ ဟတ္ထပါဒသမ္ဗာဟနာဒီနိ ကရောန္တာ ဥပဋ္ဌဟိတွာ ဧကဒိဝသမဿ ဒိဝါ နိဒ္ဒါယိတွာ ဝုဋ္ဌိတဿ ဟတ္ထပါဒေ သမ္ဗာဟန္တာ ဟာဒ္ဒိယေကေ ကံ ဃရာဝါသေ အာဒီနဝံ ဝတွာ ''မယံ တုမှေဟ ဣမိနာ နီဟာရေန ယာဝဇီဝံ ဥပဋ္ဌဟိဿာမ, သေသဓနမ္ပိ နော ဒေ

ထာ''တိ ယာစိံသု။ ဗြာဟ္မဏော ပုန ဧကေကဿ သတသဟဿံ ဒတွာ အတ္တနော နိဝတ္ထဟရုပနမတ္တံ ဌပေတွာ သဗ္ဗံ ဥပဘောဂပရိဘောဂံ စတ္တာရော ကောဋ္ဌာသေ ကတွာ နိယျာဒေသိ။ တံ ဇေဋ္ဌပုတ္တော ကတိပဟံ ဥပဋ္ဌဟိ။ အထ နံ ဧကဒိဝသံ န္ဟတွာ အာဂစ္ဆန္တံ ဒွာရကောဋ္ဌကေ ဌတွာ သုဏ္ဟာ ဧဝမာဟ – ''ကိံ တယာ ဇေဋ္ဌပုတ္တဿ သ သတံ တ သဟဿံ တ အတိရေကံ ဒိန္နံ အတ္ထိ, နနု သဗ္ဗေသံ ဒွေ ဒွေ သတသဟဿာနိ ဒိန္နာနိ, ကိံ သေသပုတ္တာနံ ဃရဿ မဂ္ဂံ န ဇာနာသီ''တိ။ သောပိ ''နဿ ဝသလီ''တိ ကုဇ္ဈိတွာ အညဿ ဃရံ အဂမာသိ။ တတောပိ က တိပဟစ္စယေန ဣမိနာဝ ဥပာယေန ပလာပိတော အညဿာတိ ဧဝံ ဧကဃရမ္ပိ ပဝေသနံ အလဘမာနော ပဏ္ဍရင်္ဂပဗ္ဗဇ္ဇံ ပဗ္ဗဇိတွာ ဘိက္ခာယ စရန္တော ကာလာနမစ္စယေန ဇရာဇိဏ္ဏော ဒုဗ္ဘောဇနဒုက္ခသေယျာဟိ မိလာတသရီ ရော ဘိက္ခာယ စရန္တော အာဂမ္မ ပီဌိကာယ နိပန္နော နိဒ္ဒံ ဩက္ကမိတွာ ဥဋ္ဌာယ နိသိန္နော အတ္တာနံ ဩလောကေ တွာ ပုတ္တေသု အတ္တနော ပတိဋ္ဌံ အပဿန္တော စိန္တေသိ – ''သမဏော ကိရ ဂေါတမော အဗ္ဘာကုဋိကော ဥတ္တာ နမုခော သုခသမ္ဘာသော ပဋိသန္ထာရကုသလော, သက္ကာ သမဏံ ဂေါတမံ ဥပသင်္ကမိတွာ ပဋိသန္ထာရံ လဘိတု''န္တိ။ သော နိဝာသနပာရုပနံ သဏ္ဌာပေတွာ ဘိက္ခာဘာဇနံ ဂဟေတွာ ဒဏ္ဍမာဒာယ ဘဂဝတော သန္တိကံ အဂမာသိ။ ဝုတ္တ မ္ပိ စေတံ (သံ. နိ. ၁.၂၀၀) –

အထ ခေါ အညတရော ဗြာဟ္မဏမဟာသာလော လူခော လူခပါဝုရဏော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ, ဥပသင်္က မိတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နံ ခေါ တံ ဗြာဟ္မဏံ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ – ''ကိံ နု တွံ , ဗြာဟ္မဏ, လူခော လူခပါဝုရဏော''တိ။ ဣဓ မေ, ဘော ဂေါတမ, စတ္တာရော ပုတ္တာ , တေ မံ ဒါရေဟိ သံပုစ္ဆ ဃရာ နိက္ခာမေန္တီတိ။ တေန ဟိ တွံ, ဗြာဟ္မဏ, ဣမာ ဂါထာယော ပရိယာပုဏိတွာ သဘာယံ မဟာဇနကာယေ သန္နိပတိတေ ပုတ္တေသု စ သန္နိသိန္နေသု ဘာသဿု –

''ယေဟိ ဇာတေဟိ နန္ဒိဿံ၊ ယေသဉ္စ ဘဝမိစ္ဆိသံ။
တေ မံ ဒါရေဟိ သံပုစ္ဆ၊ သာဝ ဝါရေန္တိ သူကရံ။

''အသန္တာ ကိရ မံ ဇမ္မာ၊ တာတ တာတာတိ ဘာသရေ။
ရက္ခသာ ပုတ္တရူပေန၊ တေ ဇဟန္တိ ဝယောဂတံ။

''အဿောဝ ဇိဏ္ဏော နိဗ္ဘောဂေါ၊ ခါဒနာ အပနီယတိ။
ဗာလကာနံ ပိတာ ထေရော၊ ပရာဂါရေသု ဘိက္ခတိ။

''ဒဏ္ဍောဝ ကိရ မေ သေယျော၊ ယဉ္စေ ပုတ္တာ အနဿဝါ။
စဏ္ဍမ္ပိ ဂေါဏံ ဝါရေတိ၊ အထော စဏ္ဍမ္ပိ ကုက္ကုရံ။

''အန္ဓကာရေ ပုရေ ဟောတိ၊ ဂမ္ဘီရေ ဂါဓမေဓတိ။
ဒဏ္ဍဿ အာနုဘာဝေန၊ ခလိတွာ ပတိတိဋ္ဌတီ''တိ။ (သံ. နိ. ၁.၂၀၀)။

သော ဘဂဝတော သန္တိကေ တာ ဂါထာယော ဥဂ္ဂဏှိတွာ တထာရူပေ ဗြာဟ္မဏာနံ သမာဂမဒိဝသေ သဗ္ဗာ လင်္ကာရပဋိမဏ္ဍိတေသု ပုတ္တေသု တံ သဘံ ဩကဟိတွာ ဗြာဟ္မဏာနံ မဇ္ဈေ မဟာရဟေသု အာသနေသု နိသိန္နေ သု ''အယံ မေ ကာလော''တိ သဘာယ မဇ္ဈေ ပဝိသိတွာ ဟတ္ထံ ဥက္ခိပိတွာ ''အဟံ, ဘော, တုမှာကံ ဂါထာယော ဘာသိတုကာမော, သုဏိဿထာ''တိ ဝတွာ ''ဘာသဿု, ဗြာဟ္မဏ, သုဏောမာ''တိ ဝုတ္တေ ဌိတကောဝ အဘာသိ။ တေန စ သမယေန မနုဿာနံ ဝတ္တံ ဟောတိ ''ယော မာတာပိတူနံ သန္တကံ ခါဒန္တော မာတာပိတရော န ပောသေတိ, သော မာရေတဗ္ဗော''တိ။ တသ္မာ တေ ဗြာဟ္မဏပုတ္တာ ပိတု ပါဒေသု ပတိတွာ ''ဇီဝိတံ နော, တာတ, ဒေထာ''တိ ယာစိံသု။ သော ပိတု ဟဒယမုဒုတာယ ''မာ မေ, ဘော, ပုတ္တကေ ဝိနာသယိတ္ထ, ပောသေဿန္တိ မ''န္တိ အာဟ။ အ ထဿ ပုတ္တေ မနုဿာ အာဟံသု – ''သစေ, ဘော , အဇ္ဇ ပဋ္ဌာယ ပိတရံ န သမ္မာ ပဋိဇဂ္ဂိဿထ, ဃာတေဿာမ တေ''တိ။ တေ ဘီတာ ပိတရံ ပီဌေ နိသီဒါပေတွာ သယံ ဥက္ခိပိတွာ ဂေဟံ နေတွာ သရီရံ တေလေန အဗ္ဘဉ္ဇိတွာ ဥ ဗ္ဗဋ္ဋေတွာ ဂန္ဓစုဏ္ဏာဒီဟိ န္ဟာပေတွာ ဗြာဟ္မဏိယော ပက္ကောသာပေတွာ ''အဇ္ဇ ပဋ္ဌာယ အမှာကံ ပိတရံ

သမ္မာ ပဋိဇဂ္ဂထ, သစေ တုမှေ ပမာဒံ အာပဇ္ဇိဿထ, နိဂ္ဂဏှိဿာမ တေ''တိ ဝတွာ ပဏ္ဍိတဘောဇနံ ဘောဇေသုံ။

ဗြာဟ္မဏော သုဘောဇနဥ္စ သုခသေယျဥ္စ အာဂမ္မ ကတိပါဟစ္စယေန သဉ္ဇာတဗလော ပီဏိန္ဒြိယော အတ္တဘာဝံ ဩလောကေတွာ ''အယံ မေ သမ္ပတ္တိ သမဏံ ဂေါတမံ နိဿာယ လဒ္ဓါ''တိ ပဏ္ဏာကာရတ္ထာယ ဧကံ ဒုဿယုဂံ အာဒာယ ဘဂဝတော သန္တိကံ ဂန္တွာ ဂတပဋိသန္ထာရော ဧကမန္တံ နိသီဒိတွာ တံ ဒုဿယုဂံ ဘဂဝတော ပါဒမူလေ ဌပေတွာ ''မယံ, ဘော ဂေါတမ, ဗြာဟ္မဏာ နာမ အာစရိယဿ အာစရိယဓနံ ပရိယေသာမ, ပဋိဂ္ဂဏှာတု မေ ဘဝံ ဂေါတမော အာစရိယော အာစရိယဓန''န္တိ အာဟ။ ဘဂဝါ တဿ အနုကမ္ပာယ တံ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေသိ။ ဒေသနာဝသာနေ ဗြာဟ္မဏော သရဏေသု ပတိဋ္ဌာယ ဧဝမာဟ – ''ဘော ဂေါတမ, မယှံ ပုတ္တေဟိ စတ္တာရိ ဓုဝဘတ္တာနိ ဒိန္နာနိ, တတော အဟံ ဒွေ တုမှာကံ ဒမ္မီ''တိ။ အထ နံ သတ္ထာ ''ကလျာဏံ, ဗြာဟ္မဏ, မယံ ပန ရုစ္စနဋ္ဌာနမေဝ ဂမိဿာမာ''တိ ဝတွာ ဥယျောဇေသိ။ ဗြာဟ္မဏော ဃရံ ဂန္တွာ ပုတ္တေ အာဟ – ''တာတာ, သမဏော ဂေါတမော မယှံ သဟာယော, တဿ မေ ဒွေ ဓုဝဘတ္တာနိ ဒိန္နာနိ, တုမှေဟ တသ္မိံ သမ္ပတ္တေ မာ ပမဇ္ဇိတ္ထာ''တိ။ တေ ''သာဓူ''တိ သမ္ပဋိစ္ဆိံသု။

သတ္ထာ ပုနဒိဝသေ ပိဏ္ဍာယ စရန္တော ဇေဋ္ဌပုတ္တဿ ဃရဒွါရံ အဂမာသိ။ သော သတ္ထာရံ ဒိသွာ ပတ္တမာဒာယ ဃရံ ပဝေသေတွာ မဟာရဟေ ပလ္လင်္ကေ နိသီဒာပေတွာ ပဏ္ဍိတဘောဇနမဒါသိ။ သတ္ထာ ပုနဒိဝသေ ဣတရဿ ဣတရဿာတိ ပဋိပာဋိယာ သဗ္ဗေသံ ဃရာနိ အဂမာသိ။ သဗ္ဗေ တေ တထေဝ သက္ကာရံ အကံသု။ ဧကဒိဝသံ ဇေဋ္ဌပုတ္တော မင်္ဂလေ ပစ္စုပဋ္ဌိတေ ပိတရံ အာဟ – ''တာတ, ကဿ မင်္ဂလံ ဒေမာ''တိ? ''နာဟံ အညေ ဇာနာမိ, သမဏော ဂေါတမော မယှံ သဟာယော''တိ။ ''တေန ဟိ တံ သွေတနာယ ပဉ္စဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ သဒ္ဓိံ နိမန္တေထာ''တိ။ ဗြာဟ္မဏော တထာ အကာသိ။ သတ္ထာ ပုနဒိဝသေ သပရိဝါရော တဿ ဂေဟံ အဂမာသိ။ သော ဟရိတုပလိတ္တေ သဗ္ဗာလင်္ကာရပဋိမဏ္ဍိတေ ဂေဟေ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ နိသီဒါပေတွာ အပ္ပောဒကမဓုပါယာသေန စေဝ ပဏီတေန ခါဒနီယေန စ ပရိဝိသိ။ အန္တရာဘတ္တသ္မိံယေဝ ဗြာဟ္မဏဿ စတ္တာရော ပုတ္တာ သတ္ထု သန္တိကေ နိသီဒိတွာ အာဟံသု – ''ဘော ဂေါတမ, မယံ အမှာကံ ပိတရံ ပဋိဇဂ္ဂာမ န ပမဇ္ဇာမ, ပဿထိမဿ အတ္တဘာဝ''န္တိ။

သတ္ထာ ''ကလျာဏံ တေ ကတံ, မာတာပိတုပေါသနံ နာမ ပေါရာဏကပဏ္ဍိတာနံ အာစိဏ္ဏမေဝ''တိ ဝတွာ ''တဿ နာဂဿ ဝိပ္ပဝါသေန, ဝိရူဠှာ သလ္လကီ စ ကုဋဇာ စာ''တိ ဣမံ ဧကာဒသနိပါတေ **မာတုပေါသကနာဂရာဇဇာတကံ** (စရိယာ. ၂.၁ အာဒယော; ဇာ. ၁.၁၁.၁ အာဒယော) ဝိတ္ထာရေန ကထေတွာ ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

၃၂၄. ''ဓနပါလော နာမ ကုဉ္ဇရော,
ကဋုကဘေဒနော ဒုန္နိဝါရယော။
ဗဒ္ဓေါ ကဗဠံ န ဘုဉ္ဇတိ,
သုမရတိ နာဂဝနဿ ကုဉ္ဇရော''တိ။

တတ္ထ **ဓနပါလော နာမာ**တိ တဒါ ကာသိကရညာ ဟတ္ထာစရိယံ ပေသေတွာ ရမဏီယေ နာဂဝနေ ဂဏှာပိတဿ ဟတ္ထိနော ဧတံ နာမံ။ **ကဋုကဘေဒနော**တိ တိခိဏမဒေါ။ ဟတ္ထီနဉ္ဟိ မဒကာလေ ကဏ္ဏစူဠိကာ ပဘိဇ္ဇန္တိ, ပကတိယာပိ ဟတ္ထိနော တသ္မိံ ကာလေ အင်္ကုသေ ဝါ ကုန္တတောမရေ ဝါ န ဂဏေန္တိ, စဏ္ဍာ ဘဝန္တိ။ သော ပန အတိစဏ္ဍောယေဝ။ တေန ဝုတ္တံ – **ကဋုကဘေဒနော ဒုန္နိဝါရယော** တိ။ **ဗဒ္ဓေါ ကဗဠံ န ဘုဉ္ဇတီ** တိ သော ဗဒ္ဓေါ ဟတ္ထိသာလံ ပန နေတွာ ဝိစိတ္တသာဏိယာ ပရိက္ခိပါပေတွာ ကတဂန္ဓပရိဘဏ္ဍာယ ဥပရိ ဗဒ္ဓဝိစိတ္တဝိတာနာယ ဘူမိယာ ဌပိတော ရညာ ရာဇာရဟေန နာနဂ္ဂရသေန ဘောဇနေန ဥပဋ္ဌာပိတောပိ ကိဉ္စိ ဘုဉ္ဇိတုံ န ဣစ္ဆိ, တမတ္ထံ သန္ဓာယ ''ဗဒ္ဓေါ ကဗဠံ န ဘုဉ္ဇတီ''တိ ဝုတ္တံ။ **သုမရတိ နာဂဝနဿာ** တိ သော ရမဏီယံ မေ ဝသနဋ္ဌာနန္တိ နာဂဝနံ သရတိ။ ''မာတာ ပန မေ အရညေ ပုတ္တဝိယောဂေန ဒုက္ခပ္ပတ္တာ အဟောသိ, မာတာပိတုဥပဋ္ဌာနဓမ္မော န မေ ပူရတိ, ကိံ မေ ဣမိနာ ဘောဇနေနာ''တိ ဓမ္မိကံ မာတာပိတုဥပဋ္ဌာနဓမ္မမေဝ သရိ။ တံ ပန ယသ္မာ တသ္မိံ နာဂဝနေယေဝ ဌိတော သက္ကာ ပူရေတုံ, တေန ဝုတ္တံ – **သုမရတိ နာဂဝနဿ ကုဉ္ဇရော** တိ။ သတ္ထရိ ဣမံ အတ္တနော ပုဗ္ဗစရိယံ အာနေတွာ က

ထေနေ့ ကထေန္တေယေဝ သဗ္ဗေပိ တေ အဿုဓာရာ ပဝတ္တေတွာ မုဒုဟဒယာ သြဟိတသောတာ ဘဝိံသု။ အထ နေသံ ဘဂဝါ သပ္ပာယံ ဝိဒိတွာ သစ္စာနိ ပကာသေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေသိ။

ဒေသနာဝသာနေ သဗ္ဗေ ပုတ္တေဟိ စေဝ သုဏိသာဟိ စ ဗြာဟ္မဏော သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိံသု။

ပရိဇိဏ္ဏဗြာဟ္မဏပုတ္တဝတ္ထု တတိယံ။

၄. ပသေနဒိကောသလဝတ္ထု

မိဒ္ဓီ ယဒာ ဟောတီ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ရာဇာနံ ပသေနဒိကောသလံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ဧကသ္မိဉှိ သမယေ ရာဇာ တဏ္ဍုလဒောဏဿ ဩဒနံ တဒုပိယေန သူပဗျဉ္ဇနေန ဘုဉ္ဇတိ။ သော ဧကဒိဝသံ ဘုတ္တပါတရာသော ဘတ္တသမ္မဒံ အဝိနောဒေတွာဝ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ ကိလန္တရူပော ဣတော စိတော စ သမ္ပရိဝတ္တတိ, နိဒ္ဒါယ အဘိဘုယျမာနောပိ ဥဇုကံ နိပဇ္ဇိတုံ အသက္ကောန္တော ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ အထ နံ သတ္ထာ အာဟ – "ကိံ, မဟာရာဇ, အဝိဿမိတွာဝ အာဂတောသီ"တိ? "အာမ, ဘန္တေ, ဘုတ္တကာလတော ပဋ္ဌာယ မေ မဟာဒုက္ခံ ဟောတီ"တိ။ အထ နံ သတ္ထာ, "မဟာရာဇ, အတိဗဟုဘောဇနံ ဧဝံ ဒုက္ခံ ဟောတီ"တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၃၂၅. "မိဒ္ဓီ ယဒာ ဟောတိ မဟဂ္ဃသော စ၊
နိဒ္ဒါယိတာ သမ္ပရိဝတ္တသာယီ။
မဟာဝရာဟောဝ နိဝါပပုဋ္ဌော၊
ပုနပ္ပုနံ ဂဗ္ဘမုပေတိ မန္ဒော"တိ။

တတ္ထ **မိဒ္ဓီ** တိ ထိနမိဒ္ဓာဘိဘူတော။ **မဟဂ္ဃသော စာ** တိ မဟာဘောဇနော အာဟရဟတ္ထကအလံသာဋကတတ္ဝ ရဝဋ္ဋကကာကမာသကဘုတ္တဝမိတကာနံ အညတရော ဝိယ။ **နိဝါပပုဋ္ဌော** တိ ကုဏ္ဍကာဒိနာ သူကရဘတ္တေန ပုဋ္ဌော။ ဃရသူကရော ဟိ ဒဟရကာလတော ပဋ္ဌာယ ပေါသိယမာနော ထူလသရီရကာလေ ဂေဟာ ဗဟိ နိက္ခမိတုံ အလဘန္တော ဟေဋ္ဌာမဉ္စာဒီသု သမ္ပရိဝတ္တိတွာ အဿသန္တော ပဿသန္တော သယတေဝ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယဒာ ပုရိသော မိဒ္ဓီ စ ဟောတိ မဟဂ္ဃသော စ, နိဝါပပုဋ္ဌော မဟာဝရာဟော ဝိယ စ အညေန ဣရိယာပထေန ယာပေတုံ အသက္ကောန္တော နိဒ္ဒါယနသီလော သမ္ပရိဝတ္တသာယီ, တဒါ သော "အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ"တိ တီဏိ လက္ခဏာနိ မနသိကာတုံ န သက္ကောတိ။ တေသံ အမနသိကာရာ မန္ဒပညော ပုနပ္ပုနံ ဂဗ္ဘမုပေတိ, ဂဗ္ဘဝါသတော န ပရိမုစ္စတီတိ။ ဒေသနာဝသာနေ သတ္ထာ ရညော ဥပကာရဝသေန –

"မနုဇဿ သဒာ သတီမတော၊ မတ္တံ ဇာနတော လဒ္ဓဘောဇနေ။
တနုကဿ ဘဝန္တိ ဝေဒနာ၊ သဏိကံ ဇီရတိ အာယု ပါလယ"န္တိ။ (သံ. နိ. ၁.၁၂၄)။

ဣမံ ဂါထံ ဝတွာ ဥတ္တရမာဏဝံ ဥဂ္ဂဏှာပေတွာ "ဣမံ ဂါထံ ရညော ဘောဇနဝေလာယ ပဝေဒေယျာသိ, ဣမိနာ ဥပါယေန ဘောဇနံ ပရိဟာပေယျာသီ"တိ ဥပါယံ အာစိက္ခိ, သော တထာ အကာသိ။ ရာဇာ အပရေန သမယေန နာဠိကောဒနပရမတာယ သဏ္ဌိတော သုသလ္လိဟိတဂတ္တော သုခပ္ပတ္တော သတ္ထရိ ဥပ္ပန္နဝိဿာသော သတ္တာဟံ အသဒိသဒါနံ ပဝတ္တေသိ။ ဒါနာနုမောဒနာယ မဟာဇနော မဟန္တံ ဝိသေသံ ပါပုဏီတိ။

ပသေနဒိကောသလဝတ္ထု စတုတ္ထံ။

၅. သာနုသာမဏေရဝတ္ထု

ဣဒံ ပုရေတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော သာနုံ နာမ သာမဏေရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သော ကိရ ဧကိသ္မာ ဥပာသိကာယ ဧကပုတ္တကော အဟောသိ။ အထ နံ သာ ဒဟရကာလေယေဝ ပဗ္ဗာဇေသိ။ သော ပဗ္ဗဇိတကာလတော ပဋ္ဌာယ သီလတ အဟောသိ ဝတ္တသမ္ပန္နော, အာစရိယုပဇ္ဈာယအာဂန္တုကာနံ ဝတ္တံ က တမေဝ ဟောတိ။ မာသဿ အဋ္ဌမေ ဒိဝသေ ဟတော ဥဋ္ဌာယ ဥဒကမာဠကေ ဥဒကံ ဥပဋ္ဌာပေတွာ ဓမ္မဿဝနဂ္ဂံ သမ္မဇ္ဇိတွာ အာသနံ ပညာပေတွာ ဒီပံ ဇာလေတွာ မဓုရဿရေန ဓမ္မဿဝနံ ဃောသေတိ။ ဘိက္ခူ တဿ ထာမံ ဥတွာ ''သရဘညံ ဘဏ သာမဏေရာ''တိ အဇ္ဈေသန္တိ။ သော ''မယှံ ဟဒယဝါတော ရုဇတိ, ကာယော ဝါ ဗာဓ တီ''တိ ကိဉ္စိ ပစ္စာဟာရံ အကတွာ ဓမ္မာသနံ အဘိရူဟိတွာ အာကာသဂင်္ဂံ ဩတာရေန္တော ဝိယ သရဘညံ ဝတွာ ဩတရန္တော ''မယှံ မာတာပိတူနံ ဣမသ္မိံ သရဘညေ ပတ္တိံ ဒမ္မီ''တိ ဝဒတိ။ တဿ မနုဿာ မာတာပိတရော ပ တ္တိယာ ဒိန္နဘာဝံ န ဇာနန္တိ။ အနန္တရတ္တဘာဝေ ပနဿ မာတာ ယက္ခိနီ ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တာ, သာ ဒေဝတာဟိ သဒ္ဓိံ အာဂန္တွာ ဓမ္မံ သုတွာ ''သာမဏေရေန ဒိန္နပတ္တိံ အနုမောဒာမိ, တာတာ''တိ ဝဒတိ။ ''သီလသမ္ပန္နော စ နာမ ဘိက္ခု သဒေဝကဿ လောကဿ ပိယော ဟောတီ''တိ တသ္မိံ သာမဏေရေ ဒေဝတာ သလဇ္ဇာ သဂါရဝါ မဟာဗြဟ္မာနံ ဝိယ အဂ္ဂိက္ခန္ဓံ ဝိယ စ နံ မညန္တိ။ သာမဏေရေ ဂါရဝေန တဉ္စ ယက္ခိနိံ ဂရုကံ ကတွာ ပဿန္တိ။ တာ ဓမ္မဿဝ နယက္ခသမာဂမာဒီသု ''သာနုမာတာ သာနုမာတာ''တိ ယက္ခိနိယာ အဂ္ဂါသနံ အဂ္ဂေါဒကံ အဂ္ဂပိဏ္ဍံ ဒေန္တိ။ မဟေသ က္ခာပိ ယက္ခာ တံ ဒိသွာ မဂ္ဂါ ဩက္ကမန္တိ, အာသနာ ဝုဋ္ဌဟန္တိ။

အထ ခေါ သာမဏေရော ဝုဍ္ဍိမနွာယ ပရိပက္ကိန္ဒြိယော အနဘိရတိယာ ပီဠိတော အနဘိရတိံ ဝိနောဒေတုံ အသ က္ကောန္တော ပရူဠ္ဟကေသနခေါ ကိလိဋ္ဌနိဝါသနပါရုပနော ကဿစိ အနာရောစေတွာ ပတ္တစီဝရမာဒာယ ဧက ကောဝ မာတုဃရံ အဂမာသိ။ ဥပါသိကာ ပုတ္တံ ဒိသွာ ဝန္ဒိတွာ အာဟ – ''ကိံ, တာတ, တွံ ပုဗ္ဗေ အာစရိယုပဇ္ဈာယေ ဟိ ဝါ ဒဟရသာမဏေရေဟိ ဝါ သဒ္ဓိံ ဣဓာဂစ္ဆသိ, ကသ္မာ ဧကကောဝ အဇ္ဇ အာဂတောသီ''တိ? သော ဥက္ကဏ္ဌိတ ဘာဝံ အာရောစေသိ။ သာ ဥပါသိကာ နာနပ္ပကာရေန ဃရာဝါသေ အာဒီနဝံ ဒဿေတွာ ပုတ္တံ ဩဝဒမာနာပိ သညာပေ တုံ အသက္ကောန္တီ ''အပ္ပေဝ နာမ အတ္တနော ဓမ္မတာယပိ သလ္လက္ခေယျာ''တိ အနုယျောဇေတွာ ''တိဋ္ဌ, တာတ, ယာဝ တေ ယာဂုဘတ္တံ သမ္ပာဒေမိ, ယာဂုံ ပိဝိတွာ ကတဘတ္တကိစ္စဿ တေ မနာပါနိ ဝတ္ထာနိ နီဟရိတွာ တ ဒဿာမီ''တိ ဝတွာ အာသနံ ပညာပေတွာ အဒာသိ။ နိသီဒိ သာမဏေရော။ ဥပါသိကာ မုဟုတ္တေနေဝ ယာဂုခဇ္ဇကံ သမ္ပာဒေတွာ အဒာသိ။ အထ ''ဘတ္တံ သမ္ပာဒေဿာမီ''တိ အဝိဒူရေ နိသိန္နာ တဏ္ဍုလေ ဓောဝတိ။ တသ္မိံ သမ ယေ သာ ယက္ခိနီ ''ကဟံ နု ခေါ သာမဏေရော, ကစ္စိ ဘိက္ခာဟာရံ လဘတိ, နော''တိ အာဝဇ္ဇမာနာ တဿ ဝိဗ္ဗမိတု ကာမတာယ နိသိန္နဘာဝံ ဉတွာ ''သာမဏေရော မေ မဟေသက္ခာနံ ဒေဝတာနံ အန္တရေ လဇ္ဇံ ဥပ္ပာဒေယျ, ဂစ္ဆာမိ ဿ ဝိဗ္ဗမနေ အန္တရာယံ ကရိဿာမီ''တိ အာဂန္တွာ တဿ သရီရေ အဓိမုစ္စိတွာ ဂီဝံ ပရိဝတ္တေတွာ ခေဠေန ပဂ္ဃရန္တေန ဘူမိယံ နိပတိ။ ဥပါသိကာ ပုတ္တဿ တံ ဝိပ္ပကာရံ ဒိသွာ ဝေဂေန ဂန္တွာ ပုတ္တံ အာလိင်္ဂေတွာ ဦ ရူသု နိပဇ္ဇာပေသိ။ သကလဂါမဝါသိနော အာဂန္တွာ ဗလိကမ္မာဒီနိ ကရိံသု။ ဥပါသိကာ ပန ပရိဒေဝမာနာ ဣမာ ဂါထာ အဘာသိ –

''စာတုဒ္ဒသိံ ပဉ္စဒသိံ, ယာ စ ပက္ခဿ အဋ္ဌမီ။
ပာဋိဟာရိယပက္ခဉ္စ, အဋ္ဌင်္ဂသုသမာဂတံ။

''ဥပောသထံ ဥပဝသန္တိ, ဗြဟ္မစရိယံ စရန္တိ ယေ။
န တေဟိ ယက္ခာ ကီဠန္တိ, ဣတိ မေ အရဟတံ သုတံ။
သာ အဒိ အဇ္ဇ ပဿာမိ, ယက္ခာ ကီဠန္တိ သာနုနာ''တိ။ (သံ. နိ. ၁.၂၃၉)။

ဥပါသိကာယ ဝစနံ သုတွာ –

''စာတုဒ္ဒသိံ ပဉ္စဒသိံ, ယာ စ ပက္ခဿ အဋ္ဌမီ။
ပာဋိဟာရိယပက္ခဉ္စ, အဋ္ဌင်္ဂသုသမာဂတံ။

''ဥပောသထံ ဥပဝသန္တိ, ဗြဟ္မစရိယံ စရန္တိ ယေ။
န တေဟိ ယက္ခာ ကီဠန္တိ, သာဟု တေ အရဟတံ သုတ''န္တိ။ (သံ. နိ. ၁.၂၃၉) –

ဝတ္တတ အာဟ –

“သာနုံ ပဗုဒ္ဓံ ဝဇ္ဇာသိ၊ ယက္ခာနံ ဝစနံ ဣဒံ။
မာကာသိ ပာပကံ ကမ္မံ၊ အာဝိ ဝါ ယဒိ ဝါ ရဟော။

“သစေ စ ပာပကံ ကမ္မံ၊ ကရိဿသိ ကရောသိ ဝါ။
န တေ ဒုက္ခာ ပမုတ္ယတ္ထိ၊ ဥပ္ပစ္စာပိ ပလာယတော”တိ။ (သံ. နိ. ၁.၂၃၉)။

ဇဝံ ပာပကံ ကမ္မံ ကတွာ သကုဏသ္သ ဝိယ ဥပ္ပတိတွာ ပလာယတောပိ တေ မောက္ခော နတ္ထီတိ ဝတွာ သာ ယက္ခိနီ သာမဏေရံ မုဉ္စိ။ သော အက္ခီနိ ဥမ္မီလေတွာ မာတရံ ကေသေ ဝိကိရိယ အဿသန္တိံ ပဿသန္တိံ ရောဒမာနံ သကလကမတသိနော စ သန္နိပတိတေ ဒိသွာ အတ္တနော ယက္ခေန ဂဟိတဘာဝံ အဇာနန္တော “အဟံ ပုဗ္ဗေ ပီဌေ နိသိန္နော, မာတာ မေ အဝိဒူရေ နိသီဒိတွာ တဏ္ဍုလေ ဓောဝိ, ဣဒါနိ ပနမှိ ဘူမိယံ နိပန္နော, ကိံ နု ခေါ ဧတ”န္တိ နိပန္နကောဝ မာတရံ အာဟ –

“မတံ ဝါ အမ္မ ရောဒန္တိ၊ ယော ဝါ ဇီဝံ န ဒိဿတိ။
ဇီဝန္တံ အမ္မ ပဿန္တီ၊ ကသ္မာ မံ အမ္မ ရောဒသီ”တိ။ (ထေရဂ. ၄၄; သံ. နိ. ၁.၂၃၉)။

အထဿ မာတာ ဝတ္ထုကာမကိလေသကာမေ ပဟာယ ပဗ္ဗဇိတဿ ပုန ဝိဗ္ဘမနတ္ထံ အာဂမနေ အာဒီနဝံ ဒဿေန္တီ အာဟ –

“မတံ ဝါ ပုတ္တ ရောဒန္တိ၊ ယော ဝါ ဇီဝံ န ဒိဿတိ။
ယော စ ကာမေ စဇိတွာန၊ ပုနရာဂစ္ဆတေ ဣဓ။
တံ ဝါပိ ပုတ္တ ရောဒန္တိ၊ ပုန ဇီဝံ မတော ဟိ သော”တိ။ (သံ. နိ. ၁.၂၃၉)။

ဧဝဉ္စ ပန ဝတွာ ဃရာဝါသံ ကုက္ကုဠသဒိသဉ္စေဝ နရကသဒိသဉ္စ ကတွာ ဃရာဝါသေ အာဒီနဝံ ဒဿေန္တီ ပုန အာဟ –

“ကုက္ကုဠာ ဥဗ္ဘတော တာတ၊ ကုက္ကုဠံ ပတိတုမိစ္ဆသိ။
နရကာ ဥဗ္ဘတော တာတ၊ နရကံ ပတိတုမိစ္ဆသီ”တိ။ (သံ. နိ. ၁.၂၃၉)။

အထ နံ, “ပုတ္တ, ဘဒ္ဒံ တဝ ဟောတု, မယာ ပန ‘အယံ နော ပုတ္တကော ဥယှမာနော’တိ ဂဟေဘာ ဘဏ္ဍံ ဝိယ နီဟရိတွာ ဗုဒ္ဓသာသနေ ပဗ္ဗာဇိတော, ဃရာဝါသေ ပုန ဍယှိတုံ ဣစ္ဆသိ။ အဘိဓာဝထ ပရိတ္တာယထ နောတိ ဣမမတ္ထံ ကဿ ဥဇ္ဈာပယာမ ကံ နိဇ္ဈာပယာမာ”တိ ဒီပေတုံ ဣမံ ကထမာဟ –

“အဘိဓာဝထ ဘဒ္ဒန္တေ၊ ကဿ ဥဇ္ဈာပယာမသေ။
အာဒိတ္တာ နီဟတံ ဘဏ္ဍံ၊ ပုန ဍယှိတုမိစ္ဆသီ”တိ။ (သံ. နိ. ၁.၂၃၉)။

သော မာတရိ ကထေန္တိယာ ကထေန္တိယာ သလ္လက္ခေတွာ “နတ္ထိ မယှံ ဂိဟိဘာဝေန အတ္ထော”တိ အာဟ။ အထဿ မာတာ “သာဓု, တာတာ”တိ တုဋ္ဌာ ပဏီတဘောဇနံ ဘောဇေတွာ “ကတိဝဿောသိ, တာတာ”တိ ပုစ္ဆိတွာ ပရိပုဏ္ဏဝဿဘာဝံ ဉတွာ တိစီဝရံ ပဋိယာဒေသိ။ သော ပရိပုဏ္ဏပတ္တစီဝရော ဥပသမ္ပဒံ လဘိ။ အထဿ အစိရူပသမ္ပန္နဿ သတ္ထာ စိတ္တနိဂ္ဂဟေ ဥဿာဟံ ဇနေန္တော “စိတ္တံ နာမေတံ နာနာရမ္မဏေသု ဒီဃရတ္တံ စာရိကံ စရန္တံ အနိဂ္ဂဏှန္တဿ သောတ္ထိဘာဝေ နာမ နတ္ထိ, တသ္မာ အင်္ကုသေန မတ္တဟတ္ထိနော ဝိယ စိတ္တဿ နိဂ္ဂဏှနေ ယောဂေ ကရဏီယော”တိ ဝတွာ ဣမံ ကထမာဟ –

၃၂၆. “ဣဒံ ပုရေ စိတ္တမစာရိ စာရိကံ၊
ယေနိစ္ဆကံ ယတ္ထကာမံ ယထာသုခံ။

တဒဇ္ဇဟံ နိဂ္ဂဟေဿာမိ ယောနိသော၊
ဟတ္ထိပ္ပဘိန္နံ ဝိယ အင်္ကုသဂ္ဂဟော''တိ။

တဿတ္ထော – ဣဒံ စိတ္တံ နာမ ဣတော ပုဗ္ဗေ ရူပါဒီသု စ အာရမ္မဏေသု ရာဂါဒီနံ ယေန ကာရဏေန ဣစ္ဆတိ, ယတ္ထေဝဿ ကာမော ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တဿ ဝသေန ယတ္ထ ကာမံ ယထာရုစိ စရန္တံ သုခံ ဟောတိ, တထေဝ ဝိစရဏတော ယထာသုခံ ဒီဃရတ္တံ စာရိကံ စရိ, တံ အဇ္ဇ အဟံ ပဘိန္နံ မတ္တဟတ္ထိံ ဟတ္ထာစရိယသင်္ခါတော ဆေကော အင်္ကုသဂ္ဂဟော အင်္ကုသေန ဝိယ ယောနိသောမနသိကာရေန နိဂ္ဂဟေဿာမိ, နာဿ ဝီတိက္ကမိတုံ ဒဿာမီတိ။

ဒေသနာဝသာနေ သာနုနာ သဒ္ဓိံ ဓမ္မဿဝနာယ ဥပသင်္ကမန္တာနံ ဗဟူနံ ဒေဝတာနံ ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသိ။ သောပဟာယသ္မာ တေပိဋကံ ဗုဒ္ဓဝစနံ ဥဂ္ဂဏှိတွာ မဟာဓမ္မကထိကော ဟုတွာ ဝီသဝဿသတံ ဌတွာ သကလဇမ္ဗုဒီပံ သင်္ခောဘေတွာ ပရိနိဗ္ဗာယီတိ။

သာနုသာမဏေရဝတ္ထု ပဉ္စမံ။

၆. ဟဝေယျကဟတ္ထိဝတ္ထု

အပ္ပမာဒရတာတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ကောသလရညော ပာဝေယျကံ နာမ ဟတ္ထိံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သော ကိရ ဟတ္ထီ တရုဏကာလေ မဟာဗလော ဟုတွာ အပရေန သမယေန ဇရာဝါတဝေဂဗ္ဗာဟတော ဟုတွာ ဧကံ မဟန္တံ သရံ ဩတရိတွာ ကလလေ လဂ္ဂိတွာ ဥတ္တရိတုံ နာသက္ခိ။ မဟာဇနော တံ ဒိသွာ ''ဧဝရူပောပိ နာမ ဟတ္ထီ ဣမံ ဒုဗ္ဗလဘာဝံ ပတ္တော''တိ ကထံ သမုဋ္ဌာပေသိ။ ရာဇာ တံ ပဝတ္တိံ သုတွာ ဟတ္ထာစရိယံ အာဏာပေသိ – ''ဂစ္ဆ, အာစရိယ, တံ ဟတ္ထိံ ကလလတော ဥဒ္ဓရာဟီ''တိ။ သော ဂန္တွာ တဿိံ ဌာနေ သင်္ဂါမသီသံ ဒဿေတွာ သင်္ဂါမဘေရိံ အာကောဋာပေသိ။ မာနဇာတိကော ဟတ္ထီ ဝေဂေနုဋ္ဌာယ ထလေ ပတိဋ္ဌဟိ။ ဘိက္ခူ တံ ကာရဏံ ဒိသွာ သတ္ထု အာရောစေသုံ။ သတ္ထာ ''တေန, ဘိက္ခဝေ , ဟတ္ထိနာ ပကတိပင်္ကဒုဂ္ဂတော အတ္တာ ဥဒ္ဓဋော, တုမှေ ပန ကိလေသဒုဂ္ဂေ ပက္ခန္ဒာ။ တသ္မာ ယောနိသော ပဒဟိတွာ တုမှေပိ တတော အတ္တာနံ ဥဒ္ဓရထာ''တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၃၂၇. ''အပ္ပမာဒရတာ ဟောထ၊ သစိတ္တမနုရက္ခထ။
ဒုဂ္ဂါ ဥဒ္ဓရထတ္တာနံ၊ ပင်္ကေ သန္နောဝ ကုဉ္ဇရော''တိ။

တတ္ထ **အပ္ပမာဒရတာ**တိ သတိယာ အဝိပ္ပဝါသေ အဘိရတာ ဟောထ။ **သစိတ္တ**န္တိ ရူပါဒီသု အာရမ္မဏေသု အတ္တနော စိတ္တံ ယထာ ဝီတိက္ကမံ န ကရောတိ, ဧဝံ ရက္ခထ။ **ဒုဂ္ဂါ**တိ ယထာ သော ပင်္ကေ သန္နော ကုဉ္ဇရော ဟတ္ထေဟိ စ ပါဒေဟိ စ ဝါယာမံ ကတွာ ပင်္ကဒုဂ္ဂတော အတ္တာနံ ဥဒ္ဓရိတွာ ထလေ ပတိဋ္ဌိတော, ဧဝံ တုမှေပိ ကိလေသဒုဂ္ဂတော အတ္တာနံ ဥဒ္ဓရထ, နိဗ္ဗာနထလေ ပတိဋ္ဌာပေထာတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ တေ ဘိက္ခူ အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌဟိံသူတိ။

ပာဝေယျကဟတ္ထိဝတ္ထု ဆဋ္ဌံ။

၇. သမ္ဗဟုလဘိက္ခုဝတ္ထု

သစေ လဘေထာတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ပါလိလေယျကံ နိဿာယ ရက္ခိတဝနသဏ္ဍေ ဝိဟရန္တော သမ္ဗဟုလေ ဘိက္ခူ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။ ဝတ္ထု ယမကဝဂ္ဂေ ''ပရေ စ န ဝိဇာနန္တီ''တိ ဂါထာဝဏ္ဏနာယ အာဂတမေဝ။ ဝုတ္တဉှေတံ (ဓ. ပ. အဋ္ဌ. ၁.၅ ကောသမ္ဗကဝတ္ထု) –

တထာဂတသ္မႃ တတ္ထ ဟတ္ထိနာဂေန ဥပဋ္ဌိယမာနသ္မႃ ဝသနဘာဝေ သကလဇမ္ဗုဒီပေ ဟာကေ္ခာ အေဟာသိ။ သာဝတ္ထိနဂရေတာ “အနာထပိဏ္ဍိကော ဝိသာခါ မဟာဥပါသိကာ”တိ ဧဝမာဒီနိ မဟာကုလာနိ အာနန္ဒတ္ထေရသ္မႃ သာသနံ ပဟိဏိံသု “သတ္ထာရံ နော, ဘန္တေ, ဒသ္သေထာ”တိ။ ဒိသာဝါသိနောပိ ပဉ္စသတာ ဘိက္ခူ ဝုဋ္ဌဝဿာ အာနန္ဒတ္ထေရံ ဥပသင်္ကမိတွာ “စိရသ္မုတာ နော, အာဝုသော အာနန္ဒ, ဘဂဝတော သမ္မုခါ ဓမ္မီ ကထာ, သာဓု မယံ, အာဝုသော အာနန္ဒ, လဘေယျာမ ဘဂဝတော သမ္မုခါ ဓမ္မိံ ကထံ သဝနာယာ”တိ ယာစိံသု။ ထေရော တေ ဘိက္ခူ အာဒါယ တတ္ထ ဂန္တွာ “တေမာသံ ဧကဝိဟာရိနော တထာဂတသ္မႃ သန္တိကံ ဧတ္တကေဟိ ဘိက္ခူဟိ သဒ္ဓိံ ဥပသင်္ကမနံ အယုတ္တ”န္တိ စိန္တေတွာ တေ ဘိက္ခူ ဗဟိ ဌပေတွာ ဧကကောဝ သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိ။ ပါလိလေယျကော တံ ဒိသွာ ဒဏ္ဍမာဒါယ ပက္ခန္ဒိ။ တံ သတ္ထာ ဩလောကေတွာ “အပေဟိ, အပေဟိ, ပါလိလေယျက, မာ ဝါရယိ, ဗုဒ္ဓုပဋ္ဌာကော ဧသော”တိ အာဟ။ သော တတ္ထေဝ ဒဏ္ဍံ ဆဍ္ဍေတွာ ပတ္တစီဝရပဋိဂ္ဂဟဏံ အာပုစ္ဆိ။ ထေရော နာ အဒါသိ။ နာဂေါ “သစေ ဥဂ္ဂဟိတဝတ္တော ဘဝိဿတိ, သတ္ထု နိသီဒနပါသာဏဖလကေ အတ္တနော ပရိက္ခာရံ န ဌပေဿတီ”တိ စိန္တေသိ။ ထေရော ပတ္တစီဝရံ ဘူမိယံ ဌပေသိ။ ဝတ္တသမ္ပန္နာ ဟိ ဂရူနံ အာသနေ ဝါ သယနေ ဝါ အတ္တနော ပရိက္ခာရံ န ဌပေန္တိ။

ထေရော သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ သတ္ထာ “ဧကကောဝ အာဂတောသီ”တိ ပုစ္ဆိတွာ ပဉ္စဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ အာဂတဘာဝံ သုတွာ “ကဟံ ပန တေ”တိ ပုစ္ဆိတွာ “တုမှာကံ စိတ္တံ အဇာနန္တော ဗဟိ ဌပေတွာ အာဂတောမှီ”တိ ဝုတ္တေ “ပက္ကောသာဟိ နေ”တိ အာဟ။ ထေရော တထာ အကာသိ။ သတ္ထာ တေဟိ ဘိက္ခူဟိ သဒ္ဓိံ ပဋိသန္ထာရံ ကတွာ တေဟိ ဘိက္ခူဟိ, “ဘန္တေ, ဘဂဝါ ဗုဒ္ဓသုခုမာလော စေဝ ခတ္တိယသုခုမာလော စ, တုမှေဟိ တေမာသံ ဧကကေဟိ တိဋ္ဌန္တေဟိ နိသီဒန္တေဟိ စ ဒုက္ကရံ ကတံ, ဝတ္တပဋိဝတ္တကာရကောပိ မုခောဒကာဒိဒါယကောပိ နာဟောသိ မညေ”တိ ဝုတ္တေ, “ဘိက္ခဝေ, ပါလိလေယျကဟတ္ထိနာ မမ သဗ္ဗကိစ္စာနိ ကတာနိ။ ဧဝရူပဉှိ သဟာယံ လဘန္တေန ဧကကောဝ ဝသိတုံ ယုတ္တံ, အလဘန္တဿ ဧကစာရိကဘာဝောဝ သေယျော”တိ ဝတွာ နာဂဝဂ္ဂေ ဣမာ ကထာ အဘာသိ –

၃၂၈. “သစေ လဘေထ နိပကံ သဟာယံ,
သဒ္ဓိံစရံ သာဓုဝိဟာရိ ဓီရံ။
အဘိဘုယျ သဗ္ဗာနိ ပရိဿယာနိ,
စရေယျ တေနတ္တမနော သတီမာ။

၃၂၉. “နော စေ လဘေထ နိပကံ သဟာယံ,
သဒ္ဓိံစရံ သာဓုဝိဟာရိ ဓီရံ။
ရာဇာဝ ရဋ္ဌံ ဝိဇိတံ ပဟာယ,
ဧကော စရေ မာတင်္ဂရညေဝ နာဂေါ။

၃၃၀. “ဧကဿ စရိတံ သေယျော,
နတ္ထိ ဗာလေ သဟာယတာ။
ဧကော စရေ န စ ပါပါနိ ကယိရာ,
အပ္ပောဿုက္ကော မာတင်္ဂရညေဝ နာဂေါ”တိ။

တတ္ထ **နိပက**န္တိ နေပက္ကပညာယ သမန္နာဂတံ။ **သာဓုဝိဟာရိ ဓီရ**န္တိ ဘဒ္ဒကဝိဟာရိံ ပဏ္ဍိတံ။ **ပရိဿယာနီ**တိ တာဒိသံ မေတ္တာဝိဟာရိံ သဟာယံ လဘန္တော သီဟဗျဂ္ဃာဒယော ပါကဋပရိဿယေ စ ရာဂဘယဒေါသဘယမောဟဘယာဒယော ပဋိစ္ဆန္နပရိဿယေ စာတိ သဗ္ဗေဝ ပရိဿယေ အဘိဘဝိတွာ တေန သဒ္ဓိံ အတ္တမနော ဥပဋ္ဌိတဿတီ ဟုတွာ စရေယျ, ဝိဟရေယျာတိ အတ္ထော။

ရာဇာဝ ရဋ္ဌန္တိ ရဋ္ဌံ ဟိတွာ ဂတော မဟာဇနကရာဇာ ဝိယ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယထာ ဝိဇိတဘူမိပဒေသော ရာဇာ “ဣဒံ ရဇ္ဇံ နာမ မဟန္တံ ပမာဒဋ္ဌာနံ, ကိံ မေ ရဇ္ဇေန ကာရိတေနာ”တိ ဝိဇိတံ ရဋ္ဌံ ပဟာယ ဧကကောဝ မဟာရညံ ပဝိသိတွာ တာပသပဗ္ဗဇ္ဇံ ပဗ္ဗဇိတွာ စတူသု ဣရိယာပထေသု ဧကကောဝ စရတိ, ဧဝံ ဧကကောဝ စရေယျာတိ။ **မာ**

တဂ္ဂရညေဝ နာကေတိ ယထာ စ "အဟံ ခေါ အာကိဏ္ဏော ဝိဟရာမိ ဟတ္ထီဟိ ဟတ္ထိနီဟိ ဟတ္ထိကဠဘေဟိ ဟတ္ထိစ္ဆာပေဟိ, ဆိန္နဂ္ဂါနိ စေဝ တိဏာနိ ခါဒါမိ, ဩဘဂ္ဂေဘဂ္ဂဉ္စ မေ သာခါဘင်္ဂံ ခါဒန္တိ, အာဝိလာနိ စ ပါနီယာနိ ပိဝါမိ, ဩဂါဟာ စ မေ ဥတ္တိဏ္ဏဿ ဟတ္ထိနိယော ကာယံ ဥပနိဃံသန္တိယော ဂစ္ဆန္တိ, ယံနူနာဟံ ဧကောဝ ဂဏမှာ ဝူပကဋ္ဌော ဝိဟရေယျ"န္တိ (မဟာဝ. ၄၆၇; ဥဒါ. ၃၅) ဧဝံ ပဋိသဉ္စိက္ခိတွာ ဂမနတော မာတင်္ဂေါတိ လဒ္ဓနာမော ဣမသ္မိံ အရညေ အယံ ဟတ္ထိနာဂေါ ယူထံ ပဟာယ သဗ္ဗိရိယာပထေသု ဧကကောဝ သုခံ စရတိ, ဧဝမ္ပိ ဧကောဝ စရေယျာတိ အတ္ထော။

ဧကဿ တိ ပဗ္ဗဇိတဿ ဟိ ပဗ္ဗဇိတကာလတော ပဋ္ဌာယ ဧကီဘာဝါဘိရတဿ ဧကကဿေဝ စရိတံ သေယျော။ **နတ္ထိ ဗာလေ သဟာယတာ**တိ စူဠသီလံ မဇ္ဈိမသီလံ မဟာသီလံ ဒသ ကထာဝတ္ထူနိ တေရသ ဓုတင်္ဂဂုဏာနိ ဝိပဿနာဉာဏံ စတ္တာရော မဂ္ဂေ စတ္တာရိ ဖလာနိ တိဿော ဝိဇ္ဇာ ဆ အဘိညာ အမတမဟာနိဗ္ဗာနန္တိ အယဉ္ဟိ သဟာယတာ နာမ။ သာ ဗာလေ နိဿာယ အဓိဂန္တုံ န သက္ကာတိ နတ္ထိ ဗာလေ သဟာယတာ။ **ဧကော**တိ ဣမိနာ ကာရဏေန သဗ္ဗိရိယာပထေသု ဧကကောဝ စရေယျ, အပ္ပမတ္တကာနိပိ န စ ပါပါနိ ကယိရာ။ ယထာ သော အပ္ပောဿုက္ကော နိရာလယော ဣမသ္မိံ အရညေ မာတင်္ဂနာဂေါ ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတဋ္ဌာနေ သုခံ စရတိ, ဧဝံ ဧကကောဝ ဟုတွာ စရေယျ, အပ္ပမတ္တကာနိပိ န စ ပါပါနိ ကရေယျာတိ အတ္ထော။ တသ္မာ တုမှေဟိ ပတိရူပံ သဟာယံ အလဘန္တေဟိ ဧကစာရိဘာဝေါဝ ဘဝိတဗ္ဗန္တိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေန္တော သတ္ထာ တေသံ ဘိက္ခူနံ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ ဒေသေသိ။

ဒေသနာဝသာနေ ပဉ္စသတာပိ တေ ဘိက္ခူ အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌဟိံသူတိ။

သမ္ဗဟုလဘိက္ခုဝတ္ထု သတ္တမံ။

၈. မာရဝတ္ထု

အတ္ထမှိတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဟိမဝန္တပဒေသေ အရညကုဋိကာယံ ဝိဟရန္တော မာရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

တသ္မိံ ကိရ ကာလေ ရာဇာနော မနုဿေ ပီဠေန္တာ ရဇ္ဇံ ကာရေန္တိ။ အထ ဘဂဝါ အဓမ္မိကရာဇူနံ ရဇ္ဇေ ဒဏ္ဍကရဏပီဠိတေ မနုဿေ ဒိသွာ ကာရုညေန ဧဝံ စိန္တေသိ – "သက္ကာ နု ခေါ ရဇ္ဇံ ကာရေတုံ အဟနံ အဃာတယံ, အဇိနံ အဇာပယံ, အသောစံ အသောစာပယံ ဓမ္မေနာ"တိ, မာရော ပါပိမာ တံ ဘဂဝတော ပရိဝိတက္ကံ ဉတွာ "သမဏော ဂေါတမော 'သက္ကာ နု ခေါ ရဇ္ဇံ ကာရေတု'န္တိ စိန္တေသိ, ဣဒါနိ ရဇ္ဇံ ကာရေတုကာမော ဘဝိဿတိ, ရဇ္ဇဉ္စ နာမေတံ ပမာဒဋ္ဌာနံ, တံ ကာရေန္တေ သက္ကာ ဩကာသံ လဘိတုံ, ဂစ္ဆာမိ ဥဿာဟမဿ ဇနေဿာမီ"တိ စိန္တေတွာ သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ အာဟ – "ကာရေတု, ဘန္တေ, ဘဂဝါ ရဇ္ဇံ, ကာရေတု သုဂတော ရဇ္ဇံ အဟနံ အဃာတယံ, အဇိနံ အဇာပယံ, အသောစံ အသောစာပယံ ဓမ္မေနာ"တိ။ အထ နံ သတ္ထာ "ကိံ ပန မေ တွံ, ပါပိမ, ပဿသိ, ယံ မံ တွံ ဧဝံ ဝဒေသီ"တိ ဝတွာ "ဘဂဝတာ ခေါ, ဘန္တေ, စတ္တာရော ဣဒ္ဓိပါဒါ သုဘာဝိတာ။ အာကင်္ခမာနော ဟိ ဘဂဝါ ဟိမဝန္တံ ပဗ္ဗတရာဇံ 'သုဝဏ္ဏ'န္တိ အဓိမုစ္စေယျ, တဉ္စ သုဝဏ္ဏမေဝ အဿ, အဟမ္ပိ ခေါ ဓနေန ဓနကရဏီယံ ကရိဿာမိ, တုမှေ ဓမ္မေန ရဇ္ဇံ ကာရေဿထာ"တိ တေန ဝုတ္တေ –

"ပဗ္ဗတဿ သုဝဏ္ဏဿ, ဇာတရူပဿ ကေဝလော။
ဒွိတ္တာဝ နာလမေကဿ, ဣတိ ဝိဒွာ သမဉ္စရေ။

"ယော ဒုက္ခမဒက္ခိ ယတောနိဒါနံ၊
ကာမေသု သော ဇန္တု ကထံ နမေယျ။
ဥပဓိံ ဝိဒိတွာ သင်္ဂေါတိ လောကေ၊
တဿေဝ ဇန္တု ဝိနယာယ သိက္ခေ"တိ။ (သံ. နိ. ၁.၁၅၆) –

ကြမာဟိ ကထာဟိ သံဝေဇေတွတ “အညော ဧဝ ခော, ဟာပိမ, တဝ ဩတအေ, အညော မမ, တယာ သဒ္ဓိံ ဓမ္မသံသန္ဒနာ နာမ နတ္ထိ, အဟာဥှိ ဧဝံ ဩဝအမိ”တိ ဝတွာ ကြမာ ကထာ အဘာသိ –

၃၃၁. “အတ္ထမှိ ဇာတမှိ သုခါ သဟာယာ၊
တုဋ္ဌီ သုခါ ယာ ဣတရီတရေန။
ပုညံ သုခံ ဇီဝိတသင်္ခယမှိ၊
သဗ္ဗဿ ဒုက္ခဿ သုခံ ပဟာနံ။

၃၃၂. “သုခါ မတ္တေယ္ယတာ လောကေ၊
အထော ပေတ္တေယ္ယတာ သုခါ။
သုခါ သာမညတာ လောကေ၊
အထော ဗြဟ္မညတာ သုခါ။

၃၃၃. “သုခံ ယာဝ ဇရာသီလံ၊ သုခါ သဒ္ဓါ ပတိဋ္ဌိတာ။
သုခေါ ပညာယ ပဋိလာဘော၊ ပါပါနံ အကရဏံ သုခ”န္တိ။

တတ္ထ **အတ္ထမှိ** တိ ပဗ္ဗဇိတဿာပိ ဟိ စီဝရကရဏာဒိကေ ဝာ အဓိကရဏဝူပသမာဒိကေ ဝာ ဂိဟိနောပိ ကသိကမ္မာဒိကေ ဝာ ဗလဝပက္ခသန္နိဿိတေဟိ အဘိဘဝနာဒိကေ ဝာ ကိစ္စေ ဥပ္ပန္နေ ယေ တံ ကိစ္စံ နိပ္ဖာဒေတုံ ဝာ ဝူပသမေတုံ ဝာ သက္ကောန္တိ, ဧဝရူပါ သုခါ သဟာယာတိ အတ္ထော။ **တုဋ္ဌီ သုခါ** တိ ယသ္မာ ပန ဂိဟိနောပိ သကေန အသန္တုဋ္ဌာ သန္ဓိစ္ဆေဒာဒီနိ အာရဘန္တိ, ပဗ္ဗဇိတာပိ နာနပ္ပကာရံ အနေသနံ။ ဣတိ တေ သုခံ န ဝိန္ဒန္တိယေဝ။ တသ္မာ ယာ ဣတရီတရေန ပရိတ္တေန ဝါ ဝိပုလေန ဝါ အတ္တနော သန္တကေန သန္တုဋ္ဌိ, အယမေဝ သုခါတိ အတ္ထော။ **ပုညံ** တိ မရဏကာလေ ပန ယထာဇ္ဈာသယေန ပတ္ထရိတွာ ကတပုညကမ္မမေဝ သုခံ။ **သဗ္ဗဿာ** တိ သကလဿပိ ပန ဝဋ္ဋဒုက္ခဿ ပဟာနသင်္ခါတံ အရဟတ္တမေဝ ဣမသ္မိံ လောကေ သုခံ နာမ။

မတ္တေယ္ယတာ တိ မာတရိ သမ္မာ ပဋိပတ္တိ။ **ပေတ္တေယ္ယတာ** တိ ပိတရိ သမ္မာ ပဋိပတ္တိ။ ဥဘယေနပိ မာတာပိတူနံ ဥပဋ္ဌာနမေဝ ကထိတံ။ မာတာပိတရော ဟိ ပုတ္တာနံ အနုပဋ္ဌဟနဘာဝံ ဉတွာ အတ္တနော သန္တကံ ဘူမိယံ ဝါ နိဒဟန္တိ, ပရေသံ ဝါ ဝိဿဇ္ဇေန္တိ, “မာတာပိတရော န ဥပဋ္ဌဟန္တီ”တိ နေသံ နိန္ဒာပိ ဝဍ္ဎတိ, ကာယဿ ဘေဒါ ဂူထနိရယေပိ နိဗ္ဗတ္တန္တိ။ ယေ ပန မာတာပိတရော သက္ကစ္စံ ဥပဋ္ဌဟန္တိ, တေ တေသံ သန္တကံ ဓနမ္ပိ ပါပုဏန္တိ, ပသံသမ္ပိ လဘန္တိ, ကာယဿ ဘေဒါ သဂ္ဂေ နိဗ္ဗတ္တန္တိ။ တသ္မာ ဥဘယမ္ပေတံ သုခန္တိ ဝုတ္တံ။ **သာမညတာ** တိ ပဗ္ဗဇိတေသု သမ္မာ ပဋိပတ္တိ။ **ဗြဟ္မညတာ** တိ ဗာဟိတပါပေသု ဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓသာဝကေသု သမ္မာ ပဋိပတ္တိယေဝ။ ဥဘယေနပိ တေသံ စတူဟိ ပစ္စယေဟိ ပဋိဇဂ္ဂနဘာဝေါ ကထိတော, ဣဒမ္ပိ လောကေ သုခံ နာမ ကထိတံ။

သီလန္တိ မဏိကုဏ္ဍလရတ္တဝတ္ထာဒယော ဟိ အလင်္ကာရာ တသ္မိံ တသ္မိံ ဝယေ ဌိတာနံယေဝ သောဘန္တိ။ န ဒဟရာနံ အလင်္ကာရော မဟလ္လကကာလေ, မဟလ္လကာနံ ဝါ အလင်္ကာရော ဒဟရကာလေ သောဘတိ, “ဥမ္မတ္တကော ဧသော မညေ”တိ ဂရဟုပ္ပာဒနေန ပန ဒောသမေဝ ဇနေတိ။ ပဉ္စသီလဒသသီလာဒိဘေဒံ ပန သီလံ ဒဟရဿာပိ မဟလ္လကဿာပိ သဗ္ဗဝယေသု သောဘတိယေဝ, “အဟော ဝတာယံ သီလဝါ”တိ ပသံသုပ္ပာဒနေန သောမနဿမေဝ အာဝဟတိ။ တေန ဝုတ္တံ – **သုခံ ယာဝ ဇရာ သီလန္တိ**။ **သဒ္ဓါ ပတိဋ္ဌိတာ** တိ လောကိယလောကုတ္တရတော ဒုဝိဓာပိ သဒ္ဓါ နိစ္စလာ ဟုတွာ ပတိဋ္ဌိတာ။ **သုခေါ ပညာယ ပဋိလာဘော**တိ လောကိယလောကုတ္တရပညာယ ပဋိလာဘော သုခေါ။ **ပါပါနံ အကရဏန္တိ** သေတုဃာတဝသေန ပန ပါပါနံ အကရဏံ ဣမသ္မိံ လောကေ သုခန္တိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူနံ ဒေဝတာနံ ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသီတိ။

မာရဝတ္ထု အဋ္ဌမံ။

နာဂဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

တေဝီသတိမော ဝဂ္ဂေါ။

၂၄. တဏှာဝဂ္ဂေါ

၁. ကပိလမစ္ဆဝတ္ထု

မနုဇဿာ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ကပိလမစ္ဆံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

အတီတေ ကိရ ကဿပဘဂဝတော ပရိနိဗ္ဗုတကာလေ ဒွေ ကုလဘာတရော နိက္ခမိတွာ သာဝကာနံ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိံသု။ တေသု ဇေဋ္ဌော သာဂတော နာမ အဟောသိ, ကနိဋ္ဌော ကပိလော နာမ။ မာတာ ပန နေသံ သာဓိနီ နာမ, ကနိဋ္ဌ ဘဂိနီ တာပနာ နာမ။ တာပိ ဘိက္ခုနီသု ပဗ္ဗဇိံသု။ ဧဝံ တေသု ပဗ္ဗဇိတေသု ဥဘော ဘာတရော အာစရိယုပဇ္ဈာယာနံ ဝတ္တပဋိဝတ္တံ ကတွာ ဝိဟရန္တာ ဧကဒိဝသံ, “ဘန္တေ, ဣမသ္မိံ သာသနေ ကတိ ဓုရာနီ”တိ ပုစ္ဆိတွာ “ဂန္ထဓုရံ ဝိပဿနာဓုရန္တိ ဒွေ ဓုရာနီ”တိ သုတွာ ဇေဋ္ဌော “ဝိပဿနာဓုရံ ပူရေဿာမီ”တိ ပဉ္စ ဝဿာနိ အာစရိယုပဇ္ဈာယာနံ သန္တိကေ ဝသိတွာ ယာဝ အရဟတ္တာ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတွာ အရညံ ပဝိသိတွာ ဝါယမန္တော အရဟတ္တံ ပါပုဏိ။ ကနိဋ္ဌော “အဟံ တာဝ တရုဏော, ဝုဍ္ဎကာလေ ဝိပဿနာဓုရံ ပူရေဿာမီ”တိ ဂန္ထဓုရံ ပဋ္ဌပေတွာ တီဏိ ပိဋကာနိ ဥဂ္ဂဏှိ။ တဿ ပရိယတ္တိံ နိဿာယ မဟာပရိဝါရော, ပရိဝါရံ နိဿာယ လာဘော ဥဒပါဒိ။ သော ဗာဟုသစ္စမဒေန မတ္တော လာဘတဏှာယ အဘိဘူတော အတိပဏ္ဍိတမာနိတာယ ပရေဟိ ဝုတ္တံ ကပ္ပိယမ္ပိ “အကပ္ပိယ”န္တိ ဝဒေတိ, အကပ္ပိယမ္ပိ “ကပ္ပိယ”န္တိ ဝဒေတိ, သာဝဇ္ဇမ္ပိ “အနဝဇ္ဇ”န္တိ, အနဝဇ္ဇမ္ပိ “သာဝဇ္ဇ”န္တိ။ သော ပေသလေဟိ ဘိက္ခူဟိ “မာ, အာဝုသော ကပိလ, ဧဝံ အဝစာ”တိ ဝတွာ ဓမ္မဉ္စ ဝိနယဉ္စ ဒဿေတွာ ဩဝဒိယမာနောပိ “တုမှေဟကိံ ဇာနာထ, ရိတ္တမုဋ္ဌိသဒိသာ”တိအာဒီနိ ဝတွာ ခုံသေန္တော ဝမ္ဘေန္တော စရတိ။ အထဿ ဘာတု သာဂတတ္ထေရဿာပိ ဘိက္ခူ တမတ္ထံ အာရောစေသုံ။ သောပိ နံ ဥပသင်္ကမိတွာ, “အာဝုသော ကပိလ, တုမှာဒိသာနဉှိ သမ္မာပဋိပတ္တိ သာသနဿ အာယု နာမ, တသ္မာ ပဋိပတ္တိံ ပဟာယ ကပ္ပိယာဒီနိ ပဋိဗာဟန္တော မာ ဧဝံ အဝစာ”တိ ဩဝဒိ။ သော တဿပိ ဝစနံ နာဒိယိ။ ဧဝံ သန္တေပိ ထေရော ဒွတ္တိက္ခတ္တုံ ဩဝဒိတွာ ဩဝါဒံ အဂဏှန္တံ “နာယံ မမ ဝစနံ ကရောတီ”တိ ဉတွာ “တေန, အာဝုသော, ပညာယိဿသိ သကေန ကမ္မေနာ”တိ ဝတွာ ပက္ကာမိ ။ တတော ပဋ္ဌာယ နံ အညေ ပေသလာ ဘိက္ခူ ဆဍ္ဍယိံသု။

သော ဒုရာစာရော ဟုတွာ ဒုရာစာရပရိဝုတော ဝိဟရန္တော ဧကဒိဝသံ ဥပေါသထဂ္ဂေ “ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသိဿာမီ”တိ ဗီဇနိံ အာဒါယ ဓမ္မာသနေ နိသီဒိတွာ “ဝတ္တတိ, အာဝုသော, ဧတ္ထ သန္နိပတိတာနံ ဘိက္ခူနံ ပါတိမောက္ခ”န္တိ ပုစ္ဆိတွာ “ကော အတ္ထော ဣမဿ ပဋိဝစနေန ဒိန္နေနာ”တိ တုဏှီဘူတေ ဘိက္ခူ ဒိသွာ, “အာဝုသော, ဓမ္မော ဝါ ဝိနယော ဝါ နတ္ထိ, ပါတိမောက္ခေန သုတေန ဝါ အသုတေန ဝါ ကော အတ္ထော”တိ ဝတွာ အာသနာ ဝုဋ္ဌဟိ။ ဧဝံ သော ကဿပဿ ဘဂဝတော ပရိယတ္တိသာသနံ ဩသက္ကာပေသိ။ သာဂတတ္ထေရောပိ တဒဟေဝ ပရိနိဗ္ဗာယိ။ ကပိလော အာယုပရိယောသာနေ အဝီစိမှိ မဟာနိရယေ နိဗ္ဗတ္တိ။ သာပိဿ မာတာ စ ဘဂိနီ စ တဿေဝ ဒိဋ္ဌာနုဂတိံ အာပဇ္ဇိတွာ ပေသလေ ဘိက္ခူ အက္ကောသိတွာ ပရိဘာသိတွာ တတ္ထေဝ နိဗ္ဗတ္တိံသု။

တသ္မိံ ပန ကာလေ ပဉ္စသတာ ပုရိသာ ဂါမဃာတကာဒီနိ ကတွာ စောရိကာယ ဇီဝန္တာ ဇနပဒမနုဿေဟိ အနုဗဒ္ဓါ ပလာယမာနာ အရညံ ပဝိသိတွာ တတ္ထ ကိဉ္စိ ပဋိသရဏံ အပဿန္တာ အညတရံ အာရညိကံ ဘိက္ခုံ ဒိသွာ ဝန္ဒိတွာ “ပဋိသရဏံ နော, ဘန္တေ, ဟောထာ”တိ ဝဒိံသု။ ထေရော “တုမှာကံ သီလသဒိသံ ပဋိသရဏံ နာမ နတ္ထိ, သဗ္ဗေပိ ပဉ္စသီလာနိ သမာဒိယထာ”တိ အာဟ။ တေ “သာဓူ”တိ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ သီလာနိ သမာဒိယိံသု။ အထ နေ ထေရော ဩဝဒိ – “ဣဒါနိ တုမှေ သီလဝန္တာ, ဇီဝိတဟေတုပိ တေ နေဝ သီလံ အတိက္ကမိတဗ္ဗံ, န မနောပဒေါသော ကာတဗ္ဗော”တိ။ တေ “သာဓူ”တိ သမ္ပဋိစ္ဆိံသု။ အထ နေ ဇနပဒမနုဿာ တံ ဌာနံ ပတွာ ဣတော စိတော စ ပရိယေသမာနာ တေ စောရေ ဒိသွာ သဗ္ဗေ တေ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေသုံ။ တေ ကာလံ ကတွာ ဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တိံသု, စောရဇေဋ္ဌကော ဇေဋ္ဌကဒေဝပုတ္တော အဟောသိ။

တေ အနုလောမပဋိလောမဝသေန ဧကံ ဗုဒ္ဓန္တရံ ဒေဝလောကေ သံသရိတွာ ဣမသ္မိံ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒေ သာဝတ္ထိနဂရဒွါရေ ပဉ္စသတကုလိကေ ကေဝဋ္ဋဂါမေ နိဗ္ဗတ္တိံသု။ ဇေဋ္ဌကဒေဝပုတ္တော ကေဝဋ္ဋဇေဋ္ဌကဿ ဂေဟေ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှိ, ဣတရေ ဣတရေသု။ ဧဝံ တေသံ ဧကဒိဝသေယေဝ ပဋိသန္ဓိဂဟဏဉ္စ မာတုကုစ္ဆိတော နိက္ခမနဉ္စ အဟောသိ။ ကေ

ဝဋ္ဋဇေဋ္ဌကော "အတ္ထိ နု ခော ဣမသ္မိံ ဂါမေ အညေပိ ဒါရကာ အဇ္ဇ ဇာတာ"တိ ပရိယေသာပေတွာ တေသံ ဇာတဘာဝံ ဉတွာ "ဧတေ မမ ပုတ္တဿ သဟာယကာ ဘဝိဿန္တီ"တိ သဗ္ဗေသံ ပေါသာဝနိကံ ဒါပေသိ။ တေ သဗ္ဗေပိ သဟပံသုကီဠိကာ သဟာယကာ ဟုတွာ အနုပုဗ္ဗေန ဝယပ္ပတ္တာ အဟေသုံ။ တေသံ ကေဝဋ္ဋဇေဋ္ဌကပုတ္တော ယသတော စ တေဇတော စ အဂ္ဂပုရိသော အဟောသိ။

ကပိလောပိ ခေါ ဗုဒ္ဓန္တရံ နိရယေ ပစ္စိတွာ ဝိပါကာဝသေသေန တသ္မိံ ကာလေ အစိရဝတိယာ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏော ဒုဂ္ဂန္ဓမုခော မစ္ဆော ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိ။ အထေကဒိဝသံ တေ သဟာယကာ "မစ္ဆေ ဗန္ဓိဿာမာ"တိ ဇာလာဒီနိ ဂဟေတွာ နဒိယာ ခိပိံသု။ အထ နေသံ အန္တောဇာလံ သော မစ္ဆော ပါဝိသိ ။ တံ ဒိသွာ သဗ္ဗေ ကေဝဋ္ဋဂါမဝါသိနော ဥစ္စာသဒ္ဒမကံသု – "ပုတ္တာ နော ပဌမံ မစ္ဆေ ဗန္ဓန္တာ သုဝဏ္ဏမစ္ဆံ ဗန္ဓိံသု, ဣဒါနိ နော ရာဇာ ဗဟုဓနံ ဒဿတီ"တိ။ တေပိ ခော သဟာယကာ မစ္ဆံ နာဝါယ ပက္ခိပိတွာ နာဝံ ဥက္ခိပိတွာ ရညော သန္တိကံ အဂမံသု။ ရညာပိ တံ ဒိသွာဝ "ကိံ ဧတ"န္တိ ဝုတ္တေ "မစ္ဆော, ဒေဝါ"တိ အာဟံသု။ ရာဇာ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏံ မစ္ဆံ ဒိသွာ "သတ္ထာ ဧတဿ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏကာရဏံ ဇာနိဿတီ"တိ မစ္ဆံ ဂါဟာပေတွာ ဘဂဝတော သန္တိကံ အဂမာသိ။ မစ္ဆဿ မုခေ ဝိဝဋ္ဋမတ္တေယေဝ သကလဇေတဝနံ အတိဝိယ ဒုဂ္ဂန္ဓံ အဟောသိ။ ရာဇာ သတ္ထာရံ ပုစ္ဆိ – "ကသ္မာ, ဘန္တေ, မစ္ဆော သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏော ဇာတော, ကသ္မာ စဿ မုခတော ဒုဂ္ဂန္ဓော ဝါယတီ"တိ?

အယံ, မဟာရာဇ, ကဿပဘဂဝတော ပါဝစနေ ကပိလော နာမ ဘိက္ခု အဟောသိ ဗဟုဿုတော မဟာပရိဝါရော လာဘတဏှာယ အဘိဘူတော အတ္တနော ဝစနံ အဂဏှန္တာနံ အက္ကောသကပရိဘာသကော, တဿ စ ဘဂဝတော သာသနံ ဩသက္ကာပေသိ, သော တေန ကမ္မေန အဝီစိမှိ နိဗ္ဗတ္တိတွာ ဝိပါကာဝသေသေန ဣဒါနိ မစ္ဆော ဟုတွာ ဇာတော။ ယံ ပန သော ဒီဃရတ္တံ ဗုဒ္ဓဝစနံ ဝါစေသိ, ဗုဒ္ဓဿ စ ဂုဏံ ကထေသိ, တဿ နိဿန္ဒေန ဣမံ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏံ ပဋိလဘိ။ ယံ ဘိက္ခူနံ အက္ကောသကပရိဘာသကော အဟောသိ, တေနဿ မုခတော ဒုဂ္ဂန္ဓော ဝါယတိ။ "ကထာပေမိ နံ, မဟာရာဇာ"တိ? "ကထာပေထ, ဘန္တေ"တိ။ အထ နံ သတ္ထာ ပုစ္ဆိ – "တွံသိ ကပိလော"တိ? "အာမ, ဘန္တေ, အဟံ ကပိလော"တိ။ "ကုတော အာဂတောသီ"တိ? "အဝီစိမဟာနိရယတော, ဘန္တေ"တိ။ "ဇေဋ္ဌဘာတိကော တေ သာဂတော ကုဟိံ ဂတော"တိ? "ပရိနိဗ္ဗုတော, ဘန္တေ"တိ။ "မာတာ ပန တေ သာဓိနီ ကဟ"န္တိ? "မဟာနိရယေ နိဗ္ဗတ္တာ, ဘန္တေ"တိ။ "ကနိဋ္ဌဘဂိနီ စ တေ တာပနာ ကဟ"န္တိ? "မဟာနိရယေ နိဗ္ဗတ္တာ, ဘန္တေ"တိ။ "ဣဒါနိ တွံ ကဟံ ဂမိဿသီ"တိ? "အဝီစိမဟာနိရယမေဝ, ဘန္တေ"တိ ဝတွာ ဝိပ္ပဋိသာရာဘိဘူတော နာဝံ သီသေန ပဟရိတွာ တာဝဒေဝ ကာလံ ကတွာ နိရယေ နိဗ္ဗတ္တိ။ မဟာဇနော သံဝိဂ္ဂေါ အဟောသိ လောမဟဋ္ဌဇာတော။

အထ ဘဂဝါ တသ္မိံ ခဏေ သန္နိပတိတာယ ပရိသာယ စိတ္တာစာရံ ဩလောကေတွာ တင်္ခဏာနုရူပံ ဓမ္မံ ဒေသေတုံ "ဓမ္မစရိယံ ဗြဟ္မစရိယံ, ဧတဒာဟု ဝသုတ္တမ"န္တိ သုတ္တနိပါတေ (သု. နိ. ၂၇၆) **ကပိလသုတ္တံ** ကထေတွာ ဣမာ ဂါထာ အဘာသိ –

၃၃၄. "မနုဇဿ ပမတ္တစာရိနော၊ တဏှာ ဝဍ္ဎတိ မာလုဝါ ဝိယ။
သော ပ္လဝတီ ဟုရာ ဟုရံ၊ ဖလမိစ္ဆံဝ ဝနသ္မိ ဝါနရော။

၃၃၅. "ယံ ဧသာ သဟတေ ဇမ္မီ၊ တဏှာ လောကေ ဝိသတ္တိကာ။
သောကာ တဿ ပဝဍ္ဎန္တိ၊ အဘိဝဋ္ဋံဝ ဗီရဏံ။

၃၃၆. "ယော စေတံ သဟတေ ဇမ္မိံ၊ တဏှံ လောကေ ဒုရစ္စယံ။
သောကာ တမှာ ပပတန္တိ၊ ဥဒဗိန္ဒူဝ ပေါက္ခရာ။

၃၃၇. "တံ ဝေါ ဝဒါမိ ဘဒ္ဒံ ဝော၊ ယာဝန္တေတ္ထ သမာဂတာ။
တဏှာယ မူလံ ခဏထ၊ ဥသီရတ္ထောဝ ဗီရဏံ။
မာ ဝော နဠံဝ သောတောဝ၊ မာရော ဘဉ္ဇိ ပုနပ္ပုန"န္တိ။

တတ္ထ **ပမတ္တစာရိနော**တိ သတိဝေါဿဂ္ဂလက္ခဏေန ပမာဒေန ပမတ္တစာရိဿ ပုဂ္ဂလဿ နေဝ ဈာနံ န ဝိပဿနာ န မဂ္ဂဖလာနိ ဝဍ္ဎန္တိ။ ယထာ ပန ရုက္ခံ သံသိဗ္ဗန္တီ ပရိယောနန္ဓန္တီ တဿ ဝိနာသာယ မာလုဝါလတာ ဝဍ္ဎ

တိ , ဝေမဿ ဆ ဒွ္တရာနိ နိဿာယ ပုနပ္ပုနံ ဥပ္ပဇ္ဇနတော တဏှာ ဝဋ္ဋတီတိ အတ္ထော။ **သော ပ္လဝတီ ဟုရာ ဟုရန္တိ** သော တဏှာဟာဝသိကော ပုဂ္ဂလော ဘဝေ ဘဝေ ဥပ္လဝတိ ဓာဝတိ။ ယထာ ကိံ ဝိယာတိ? **ဖလမိစ္ဆံဝ ဝနသ္မိ တနရော,** ယထာ ရုက္ခဖလံ ဣစ္ဆန္တော တနရော ဝနသ္မိ ဓာဝတိ, တဿ တဿ ရုက္ခဿ သာခံ ဂဏှာတိ, တံ မုဥ္စိတွာ အညံ ဂဏှာတိ, တမ္ပိ မုဥ္စိတွာ အညံ ဂဏှာတိ, ''သာခံ အလဘိတွာ သန္နိသိန္နော''တိ ဝတ္တဗ္ဗတံ နာပဇ္ဇတိ, ဧဝမေဝ တဏှာဟာဝသိကော ပုဂ္ဂလော ဟုရာ ဟုရံ ဓာဝန္တော ''အာရမ္မဏံ အလဘိတွာ တဏှာယ အပဝတ္တံ ပတ္တော''တိ ဝတ္တဗ္ဗတံ နာပဇ္ဇတိ။

ယန္တိ ယံ ပုဂ္ဂလံ သော လာမကဘာဝေန ဇမ္မီ ဝိသာဟာရတာယ ဝိသပုပ္ဖတာယ ဝိသဖလတာယ ဝိသပရိဘောဂတာယ ရူပာဒီသု ဝိသတ္တတာယ အာသတ္တတာယ ဝိသတ္တိကာတိ သင်္ခ္ယံ ဂတာ ဆဒွ္တရိကတဏှာ အဘိဘဝတိ။ ယထာ နာမ ဝဿာနေ ပုနပ္ပုနံ ဝဿန္တေန ဒေဝေန အဘိဝဋ္ဋံ ဗီရဏတိဏံ ဝဍ္ဎတိ, ဧဝံ တဿ ပုဂ္ဂလဿ အန္တော ဝဋ္ဋမူလကာ သောကာ အဘိဝဍ္ဎန္တီတိ အတ္ထော။

ဒုရစ္စယန္တိ ယော ပန ပုဂ္ဂလော ဧဝံ ဝုတ္တပ္ပကာရံ အတိက္ကမိတုံ ပဇဟိတုံ ဒုက္ကရတာယ ဒုရစ္စယံ တဏှံ သဟတိ အဘိဘဝတိ, တမှာ ပုဂ္ဂလာ ဝဋ္ဋမူလကာ သောကာ ပပတန္တိ။ ယထာ နာမ ပေါက္ခရေ ပဒုမပတ္တေ ပတိတံ ဥဒကဗိန္ဒု န ပတိဋ္ဌာတိ, ဧဝံ န ပတိဋ္ဌဟန္တီတိ အတ္ထော။

တံ ဝော ဝဒာမီတိ တေန ကာရဏေန အဟံ တုမှေ ဝဒာမိ။ **ဘဒ္ဒံ ဝော** တိ ဘဒ္ဒံ တုမှာကံ ဟောတု, မာ အဟံ ကပိလော ဝိယ ဝိနာသံ ပာပုဏာထာတိ အတ္ထော။ **မူလန္တိ** ဣမိဿာ ဆဒွ္တရိကတဏှာယ အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏေန မူလံ ခဏထ။ ကိံ ဝိယာတိ? **ဥသီရတ္ထောဝ ဗီရဏံ,** ယထာ ဥသီရေန အတ္ထိကော ပုရိသော မဟန္တေန ကုဒာလေန ဗီရဏံ ခဏတိ, ဧဝမဿာ မူလံ ခဏထာတိ အတ္ထော။ **မာ ဝော နဠံဝ သောတောဝ, မာရော ဘဉ္ဇိ ပုနပ္ပုနန္တိ** မာ တုမှေ နဒီသောတေ ဇာတံ နဠံ မဟာဝေဂေန အာဂတော နဒီသောတော ဝိယ ကိလေသမာရော မရဏမာရော ဒေဝပုတ္တမာရော စ ပုနပ္ပုနံ ဘဉ္ဇတူတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ပဉ္စသတာပိ ကေဝဋ္ဋပုတ္တာ သံဝေဂံ အာပဇ္ဇိတွာ ဒုက္ခဿန္တကိရိယံ ပတ္ထယမာနာ သတ္ထု သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိတွာ န စိရဿေဝ ဒုက္ခဿန္တံ ကတွာ သတ္ထာရာ သဒ္ဓိံ အာနေဉ္ဇဝိဟာရသမာပတ္တိဓမ္မပရိဘောဂေန ဧကပရိဘောဂါ အဟေသုန္တိ။

ကပိလမစ္ဆဝတ္ထု ပဌမံ။

၂. သူကရပေါတိကာဝတ္ထု

ယထာပိ မူလေတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဝေဠုဝနေ ဝိဟရန္တော ဂူထသူကရပေါတိကံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ဧကသ္မိံ ကိရ သမယေ သတ္ထာ ရာဇဂဟံ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသန္တော ဧကံ သူကရပေါတိကံ ဒိသွာ သိတံ ပါတွာကာသိ။ တဿ သိတံ ကရောန္တဿ မုခဝိဝရနိဂ္ဂတံ ဒန္တောဘာသမဏ္ဍလံ ဒိသွာ အာနန္ဒတ္ထေရော ''ကော နု ခော, ဘန္တေ, ဟေတု သိတဿ ပါတုကမ္မာယာ''တိ သိတကာရဏံ ပုစ္ဆိ။ အထ နံ သတ္ထာ အာဟ – ''ပဿသေတံ, အာနန္ဒ, သူကရပေါတိက''န္တိ? ''အာမ, ဘန္တေ''တိ။ သော ကကုသန္ဓဿ ဘဂဝတော သာသနေ ဧကာယ အာသနသာလာယ သာမန္တာ ကုက္ကုဋီ အဟောသိ။ သာ ဧကဿ ယောဂါဝစရဿ ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာနံ သဇ္ဈာယန္တဿ ဓမ္မဃောသံ သုတွာ တတော စုတာ ရာဇကုလေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ ဥဗ္ဗရီ နာမ ရာဇဓီတာ အဟောသိ။ သာ အပရဘာဂေ သရီရဝလဉ္ဇဋ္ဌာနံ ပဝိဋ္ဌာ ပုဠဝကရာသိံ ဒိသွာ တတ္ထ ပုဠဝကသညံ ဥပ္ပာဒေတွာ ပဌမံ ဈာနံ ပဋိလဘိ။ သာ တတ္ထ ယာဝတာယုကံ ဌတွာ တတော စုတာ ဗြဟ္မလောကေ နိဗ္ဗတ္တိ။ တတော စဝိတွာ ပုန ဂတိဝသေန အာလုလမာနာ ဣဒါနိ သူကရယောနိယံ နိဗ္ဗတ္တိ, ဣဒံ ကာရဏံ ဒိသွာ မယာ သိတံ ပါတုကတန္တိ။ တံ သုတွာ အာနန္ဒတ္ထေရပ္ပမုခါ ဘိက္ခူ မဟန္တံ သံဝေဂံ ပဋိလဘိံသု။ သတ္ထာ တေသံ သံဝေဂံ ဥပ္ပာဒေတွာ ဘဝတဏှာယ အာဒီနဝံ ပကာသေန္တော အန္တရဝီထိယံ ဌိတကောဝ ဣမာ ဂါထာ အဘာသိ –

၃၃၈. ‘‘ယထာပိ မူလေ အနုပဒ္ဒဝေ ဒဠှေ၊
ဆိန္နောပိ ရုက္ခော ပုနရေဝ ရူဟတိ။
ဧဝမ္ပိ တဏှာနုသယေ အနူဟတေ၊
နိဗ္ဗတ္တတိ ဒုက္ခမိဒံ ပုနပ္ပုနံ။

၃၃၉. ‘‘ယဿ ဆတ္တိံသတိ သောတာ၊ မနာပသဝနာ ဘုသာ။
မဟာဝဟန္တိ ဒုဒ္ဒိဋ္ဌိံ၊ သင်္ကပ္ပာ ရာဂနိဿိတာ။

၃၄၀. ‘‘သဝန္တိ သဗ္ဗဓိ သောတာ၊ လတာ ဥပ္ပဇ္ဇ တိဋ္ဌတိ။
တဉ္စ ဒိသွာ လတံ ဇာတံ၊ မူလံ ပညာယ ဆိန္ဒထ။

၃၄၁. ‘‘သရိတာနိ သိနေဟိတာနိ စ၊
သောမနဿာနိ ဟောန္တိ ဇန္တုနော။
တေ သာတသိတာ သုခေသိနော၊
တေ ဝေ ဇာတိဇရူပဂါ နရာ။

၃၄၂. ‘‘တသိဏာယ ပုရက္ခတာ ပဇာ၊
ပရိသပ္ပန္တိ သသောဝ ဗန္ဓိတော။
သံယောဇနသင်္ဂသတ္တကာ၊
ဒုက္ခမုပေန္တိ ပုနပ္ပုနံ စိရာယ။

၃၄၃. ‘‘တသိဏာယ ပုရက္ခတာ ပဇာ၊
ပရိသပ္ပန္တိ သသောဝ ဗန္ဓိတော။
တသ္မာ တသိဏံ ဝိနောဒယေ၊
အာကင်္ခန္တ ဝိရာဂမတ္တနော’’တိ။

တတ္ထ **မူလေ**တိ ယဿ ရုက္ခဿ စတူသု ဒိသာသု စတုဓာ ဟေဋ္ဌာ စ ဥဇုကမေဝ ဂတေ ပဉ္စဝိဓမူလေ ဆေဒနဖာလနပာစနဝိဇ္ဈနာဒီနံ ကေနစိ ဥပဒ္ဒဝေန အနုပဒ္ဒဝေ ထိရပတ္တတာယ ဒဠှေ သော ရုက္ခော ဥပရိစ္ဆိန္နောပိ သာခါနံ ဝသေန ပုနဒေဝ ရူဟတိ, ဧဝမေဝ ဆဒ္ဒွါရိကာယ တဏှာယ အနုသယေ အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏေန အနူဟတေ အသမုစ္ဆိန္နေ တသ္မိံ တသ္မိံ ဘဝေ ဇာတိအာဒိဘေဒံ ဣဒံ ဒုက္ခံ ပုနပ္ပုနံ နိဗ္ဗတ္တတိယေဝါတိ အတ္ထော။

ယဿာတိ ယဿ ပုဂ္ဂလဿ ‘‘ဣတိ အဇ္ဈတ္တိကဿုပါဒာယ အဋ္ဌာရသ တဏှာဝိစရိတာနိ ဗာဟိရဿုပါဒာယ အဋ္ဌာရသ တဏှာဝိစရိတာနီ’’တိ ဣမေသံ တဏှာဝိစရိတာနံ ဝသေန ဆတ္တိံသတိယာ သောတေဟိ သမန္နာဂတာ မနာပေသု ရူပါဒီသု အာသဝတီတိ ပဝတ္တတီတိ မနာပသဝနာ တဏှာ ဘုသာ ဗလဝတီ ဟောတိ, တံ ပုဂ္ဂလံ ဝိပန္နဉာဏတာယ ဒုဒ္ဒိဋ္ဌိံ ပုနပ္ပုနံ ဥပ္ပဇ္ဇနတော မဟန္တဘာဝေန မဟာ ဟုတွာ ဈာနံ တ ဝိပဿနံ တ အနိဿာယ ရာဂနိဿိတာ သင်္ကပ္ပာ ဝဟန္တီတိ အတ္ထော။

သဝန္တိ သဗ္ဗဓိ သောတာ တိ ဣမေ တဏှာသောတာ စက္ခုဒွါရာဒီနံ ဝသေန သဗ္ဗေသု ရူပါဒီသု အာရမ္မဏေသု သဝနတော, သဗ္ဗာပိ ရူပတဏှာ။ပေ.။ ဓမ္မတဏှာတိ သဗ္ဗဘဝေသု တ သဝနတော သဗ္ဗဓိ သဝန္တိ နာမ။ **လတာ**တိ ပလိဝေဌနဋ္ဌေန သံသိဗ္ဗနဋ္ဌေန စ လတာ ဝိယာတိ လတာ။ **ဥပ္ပဇ္ဇ တိဋ္ဌတီ** တိ ဆဟိ ဒွါရေဟိ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ ရူပါဒီသု အာရမ္မဏေသု တိဋ္ဌတိ။ **တဉ္စ ဒိသွာ** တိ တံ ပန တဏှာလတံ ‘‘ဧတ္ထေသာ တဏှာ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ဥပ္ပဇ္ဇတီ’’တိ ဇာတဋ္ဌာနဝသေန ဒိသွာ။ **ပညာယာ**တိ သတ္ထေန ဝနေ ဇာတံ လတံ ဝိယ မဂ္ဂပညာယ မူလေ ဆိန္ဒထာတိ အတ္ထော။

သရိတာနီတိ အနုသဋာနိ ပယာတာနိ။ **သိနေဟိတာနီ**တိ စီဝရာဒီသု ပဝတ္တသိနေဟဝသေန သိနေဟိတာနိ စ, တဏှာသိနေဟမက္ခိတာနီတိ အတ္ထော။ **သောမနဿာနီ** တိ တဏှာဝသိကဿ ဇန္တုနော ဧဝရူပါနိ သောမနဿာနိ ဘဝန္တိ။ **တေ သာတသိတာ**တိ တေ တဏှာဝသိကာ ပုဂ္ဂလာ သာတနိဿိတာ သုခနိဿိတာ စ ဟုတွာ သုခေသိနော

သုခပရိယေသိနော ဘဝန္တိ။ **တေ ဝေတိ** ယေ ဝေရူပာ နရာ, တေ ဇာတိဇရာဗ္ယာဓိမရဏာနိ ဥပဂစ္ဆန္တိယေဝါတိ ဇာတိဇ ရူပက နာမ ဟောန္တိ။ **ပဇာတိ** ဣမေ သတ္တာ တာသကရဏေန တသိဏာတိ သဉ္ဇာ ဂတာယ တဏှာယ ပုရက္ခတာ ပ ရိတရိတာ ဟုတွာ။

ဗန္ဓိတော တိ လုဒ္ဒေန အရညေ ဗဒ္ဓော သသော ဝိယ ပရိသပ္ပန္တိ ဘာယန္တိ။ **သံယောဇနသင်္ဂသတ္တကာ** တိ ဒသဝိ ဓေန သံယောဇနသင်္ဂေန စေဝ သတ္တဝိဓေန ရာဂသင်္ဂါဒိနာ စ သတ္တာ ဗဒ္ဓာ တသ္မိံ တ လဂ္ဂါ ဟုတွာ။ **စိရာယာ**တိ စိရံ ဒီဃမဒ္ဓါနံ ပုနပ္ပုနံ ဇာတိအာဒိကံ ဒုက္ခံ ဥပဂစ္ဆန္တီတိ အတ္ထော။ **တသ္မာ** တိ ယသ္မာ တသိဏာယ ပုရက္ခတာ ပလိ ဝေဌိတာ သတ္တာ, တသ္မာ အတ္တနော ဝိရာဂံ ရာကဒိဝိဂမံ နိဗ္ဗာနံ ပတ္ထေန္တော အာကင်္ခမာနော ဘိက္ခု အရဟတ္တမ ဂ္ဂေနေတံ တသိဏံ ဝိနောဒယေ ပနုဒိတွာ နီဟရိတွာ ဆဋ္ဋေယျာတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ဟာပုဏိံသု။

သာပိ ခော သူကရပောတိကာ တတော စဝိတွာ သုဝဏ္ဏဘူမိယံ ရာဇကုလေ နိဗ္ဗတ္တိ, တတော စုတာ ဗာရာဏသိယံ, တတော စုတာ သုပ္ပာရကပဋ္ဋနေ အဿဝါဏိဇဂေဟေ နိဗ္ဗတ္တိ, တတော စုတာ ကာဝီရပဋ္ဋနေ နာဝိကဿ ဂေဟေ နိဗ္ဗတ္တိ, တတော စုတာ အနုရာဓပုရေ ဣဿရကုလဂေဟေ နိဗ္ဗတ္တိ, တတော စုတာ တဿေဝ ဒက္ခိဏဒိသာယ ဘောက္ကန္တကာမေ သုမနဿ နာမ ကုဋ္ဋုမ္ဗိကဿ ဓီတာ နာမေန သုမနာ ဧဝ ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိ။ အထဿာ ပိတာ တသ္မိံ ကမေ ဆဍ္ဍိတေ ဒီဃတပိရဋ္ဌံ ဂန္တွာ မဟာမုနိကမေ နာမ ဝသိ။ တတ္ထ နံ ဒုဋ္ဌဂါမဏိရညော အမစ္စော လကု ဏ္ဍကအတိမ္ဗရော နာမ ကေနစိဒေဝ ကရဏီယေန ဂတော ဒိသွာ မဟန္တံ မင်္ဂလံ ကတွာ အာဒာယ မဟာပုဏ္ဏကမံ ဂ တော။ အထ နံ ကောဋ္ဋိပဗ္ဗတမဟာဝိဟာရတသီ မဟာအနုရုဒ္ဓတ္ထေရော နာမ တတ္ထ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ တဿာ ဂေ ဟဒ္ဒါရေ ဌိတော ဒိသွာ ဘိက္ခူဟိ သဒ္ဓိံ ကထေသိ, “အာဝုသော, သူကရပောတိကာ နာမ လကုဏ္ဍကအတိမ္ဗရမဟာမ တ္တဿ ဘရိယဘာဝံ ပတ္တာ, အဟော အစ္ဆရိယ”န္တိ။ သာ တံ ကထံ သုတွာ အတီတဘဝေ ဥဂ္ဃာဋ္ဌေတွာ ဇာတိဿ သရညာဏံ ပဋ္ဌိလဘိ။ တင်္ခဏညေဝ ဥပ္ပန္နသံဝေဂါ သာမိကံ ယာစိတွာ မဟန္တေန ဣဿရိယေန ပဉ္စဗလကတ္ထေရီနံ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိတွာ တိဿမဟာဝိဟာရေ မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ္တကထံ သုတွာ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌ ဟိ။ ပစ္ဆာ ဒမိဠမဒ္ဒနေ ကတေ ဉာတီနံ ဝသနဋ္ဌာနံ ဘောက္ကန္တကမမေဝ ဂန္တွာ တတ္ထ ဝသန္တီ ကလ္လမဟာ ဝိဟာရေ အာသီဝိသောပမသုတ္တန္တံ သုတွာ အရဟတ္တံ ဟာပုဏိ။

သာ ပရိနိဗ္ဗာနဒိဝသေ ဘိက္ခုဘိက္ခုနီဟိ ပုစ္ဆိတာ ဘိက္ခုနိသင်္ဃဿ သဗ္ဗံ ဣမံ ပဝတ္တိံ နိရန္တရံ ကထေတွာ သ န္နိပတိတဿ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ မဇ္ဈေ မဏ္ဍလာရာမတသိနာ ဓမ္မပဒဘာဏကမဟာတိဿတ္ထေရေန သဒ္ဓိံ သံသန္ဒိ တွာ “အဟံ ပုဗ္ဗေ မနုဿယောနိယံ နိဗ္ဗတ္တိတွာ တတော စုတာ ကုက္ကုဋီ ဟုတွာ တတ္ထ သေနဿ သန္တိကာ သီသစ္ဆေဒံ ပတွာ ရာဇဂဟေ နိဗ္ဗတ္တာ, ပရိဗ္ဗာဇိကာသု ပဗ္ဗဇိတွာ ပဌမဇ္ဈာနဘူမိယံ နိဗ္ဗတ္တိတွာ တတော စုတာ သေဋ္ဌိကုလေ နိဗ္ဗတ္တာ နစိရဿေဝ စဝိတွာ သူကရယောနိံ ဂန္တွာ တတော စုတာ သုဝဏ္ဏဘူမိံ, တတော စုတာ ဗာရာ ဏသိံ, တတော စုတာ သုပ္ပာရကပဋ္ဋနံ, တတော စုတာ ကာဝီရပဋ္ဋနံ, တတော စုတာ အနုရာဓပုရံ, တတော စုတာ ဘောက္ ကန္တကမ”န္တိ ဧဝံ သမဝိသမေ တေရသ အတ္တဘာဝေ ပတွာ “ဣဒါနိ ဥက္ကဏ္ဌိတွာ ပဗ္ဗဇိတွာ အရဟတ္တံ ပတ္တာ, သဗ္ဗေပိ အပ္ပမာဒေန သမ္ပာဒေထာ”တိ ဝတွာ စတဿော ပရိသာ သံဝေဇေတွာ ပရိနိဗ္ဗာယီတိ။

သူကရပောတိကာဝတ္ထု ဒုတိယံ။

၃. ဝိဗ္ဘန္တဘိက္ခုဝတ္ထု

ယော နိဗ္ဗနထော တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဝေဠုဝနေ ဝိဟရန္တော ဧကံ ဝိဗ္ဘန္တကံ ဘိက္ခုံ အာရဗ္ဘ ကထေ သိ။

ဧကော ကိရ မဟာကဿပတ္ထေရဿ သဒ္ဓိဝိဟာရိကော ဟုတွာ စတ္တာရိ ဈာနာနိ ဥပ္ပာဒေတွာပိ အတ္တနော မာတုလဿ သုဝဏ္ဏကာရဿ ဂေဟေ ဝိသဘာဂါရမ္မဏံ ဒိသွာ တတ္ထ ပဋိဗဒ္ဓစိတ္တော ဝိဗ္ဘမိ။ အထ နံ မနုဿာ အလသဘာဝေန ကမ္မံ ကာတုံ အနိစ္ဆန္တံ ဂေဟာ နီဟရိံသု။ သော ဟာပမိတ္တသံသဂ္ဂေန စောရကမ္မေန ဇီဝိကံ ကပ္ပေ

န္တော ဝိစရိ။ အထ နံ ဧကဒိဝသံ ဂဟေတွာ ပစ္ဆာဗာဟံ ဂါဠှဗန္ဓနံ ဗန္ဓိတွာ စတုက္ကေ စတုက္ကေ ကသာဟိ တာဠေန္တာ အာဃာတနံ နယိံသု။ ထေရော ပိဏ္ဍာယ စရိတုံ ပဝိသန္တော တံ ဒက္ခိဏေန ဒွါရေန နီဟရိယမာနံ ဒိသွာ ဗန္ဓနံ သိထိလံ ကာရေတွာ “ပုဗ္ဗေ တယာ ပရိစိတကမ္မဋ္ဌာနံ ပုန အာဝဇ္ဇေဟီ”တိ အာဟ။ သော တေန ဩဝါဒေန သတုပ္ပာဒံ လဘိတွာ ပုန စတုတ္ထဇ္ဈာနံ နိဗ္ဗတ္တေသိ။ အထ နံ “အာဃာတနံ နေတွာ ဃာတေဿာမာ”တိ သူလေ ဥတ္တာသေသုံ။ သော န ဘာယတိ န သန္တသတိ။ အထဿ တသ္မိံ တသ္မိံ ဒိသာဘာဂေ ဌိတာ မနုဿာ အသိသတ္တိတောမရာဒီနိ အာဝုဓာနိ ဥက္ခိပိတွာပိ တံ အသန္တသန္တမေဝ ဒိသွာ “ပဿထ, ဘော, ဣမံ ပုရိသံ, အနေကသတာနဉှိ အာဝုဓဟတ္ထာနံ ပုရိသာနံ မဇ္ဈေ နေဝ ဆမ္ဘတိ န ဝေဓတိ, အဟော အစ္ဆရိယ”န္တိ အစ္ဆရိယဗ္ဘုတဇာတာ မဟာနာဒံ နဒိတွာ ရညော တံ ပဝတ္တိံ အာရောစေသုံ။ ရာဇာ တံ ကာရဏံ သုတွာ “ဝိဿဇ္ဇေထ န”န္တိ အာဟ။ သတ္ထု သန္တိကမ္ပိ ဂန္တွာ တမတ္ထံ အာရောစယိံသု။ သတ္ထာ ဩဘာသံ ဖရိတွာ တဿ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂါထမာဟ –

၃၄၄. “ယော နိဗ္ဗနထော ဝနာဓိမုတ္တော,
ဝနမုတ္တော ဝနမေဝ ဓာဝတိ။
တံ ပုဂ္ဂလမေထ ပဿထ,
မုတ္တော ဗန္ဓနမေဝ ဓာဝတီ”တိ။

တဿတ္ထော – ယော ပုဂ္ဂလော ဂိဟိဘာဝေ အာလယသင်္ခါတံ ဝနထံ ဆဍ္ဍေတွာ ပဗ္ဗဇိတတာယ နိဗ္ဗနထော ဒိဗ္ဗဝိဟာရသင်္ခါတေ တပောဝနေ အဓိမုတ္တော ဃရာဝါသဗန္ဓနသင်္ခါတာ တဏှာဝနာ မုတ္တော ဟုတွာ ပုန ဃရာဝါသဗန္ဓနသင်္ခါတံ တဏှာဝနမေဝ ဓာဝတိ, ဧထ တံ ပုဂ္ဂလံ ပဿထ, ဧသော ဃရာဝါသဗန္ဓနတော မုတ္တော ဃရာဝါသဗန္ဓနမေဝ ဓာဝတီတိ။

ဣမံ ပန ဒေသနံ သုတွာ သော ရာဇပုရိသာနံ အန္တရေ သူလဂ္ဂေ နိသိန္နောဝ ဥဒယဗ္ဗယံ ပဋ္ဌပေတွာ တိလက္ခဏံ အာရောပေတွာ သင်္ခါရေ သမ္မသန္တော သောတာပတ္တိဖလံ ပတွာ သမာပတ္တိသုခံ အနုဘဝန္တော ဝေဟာသံ ဥပ္ပတိတွာ အာကာသေနေဝ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ သရာဇိကာယ ပရိသာယ မဇ္ဈေယေဝ အရဟတ္တံ ပါပုဏီတိ။

ဝိဗ္ဘန္တကဘိက္ခုဝတ္ထု တတိယံ။

၄. ဗန္ဓနာဂါရဝတ္ထု

န တံ ဒဠှန္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ဗန္ဓနာဂါရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ဧကသ္မိံ ကိရ ကာလေ ဗဟူ သန္ဓိစ္ဆေဒကပန္ထဃာတကမနုဿဃာတကေ စောရေ အာနေတွာ ကောသလရညော ဒဿယိံသု။ တေ ရာဇာ အန္ဒုဗန္ဓနရဇ္ဇုဗန္ဓနသင်္ခလိကဗန္ဓနေဟိ ဗန္ဓာပေသိ။ တိံသမတ္တာပိ ခော ဇာနပဒါ ဘိက္ခူ သတ္ထာရံ ဒဋ္ဌုကာမာ အာဂန္တွာ ဒိသွာ ဝန္ဒိတွာ ပုနဒိဝသေ သာဝတ္ထိံ ပိဏ္ဍာယ စရန္တာ ဗန္ဓနာဂါရံ ဂန္တွာ တေ စောရေ ဒိသွာ ပိဏ္ဍပါတပဋိက္ကန္တာ သာယနှသမယေ တထာဂတံ ဥပသင်္ကမိတွာ, “ဘန္တေ, အဇ္ဇ အမှေဟိ ပိဏ္ဍာယ စရန္တေဟိ ဗန္ဓနာဂါရေ ဗဟူ စောရာ အန္ဒုဗန္ဓနာဒီဟိ ဗဒ္ဓါ မဟာဒုက္ခံ အနုဘဝန္တာ ဒိဋ္ဌာ, တေ တာနိ ဗန္ဓနာနိ ဆိန္ဒိတွာ ပလာယိတုံ န သက္ကောန္တိ, အတ္ထိ နု ခော, ဘန္တေ, တေဟိ ဗန္ဓနေဟိ ထိရတရံ အညံ ဗန္ဓနံ နာမာ”တိ ပုစ္ဆိံသု။ သတ္ထာ, “ဘိက္ခဝေ, ကိံ ဗန္ဓနာနိ နာမေတာနိ, ယံ ပနေတံ ဓနဓညပုတ္တဒါရာဒီသု တဏှာသင်္ခါတံ ကိလေသဗန္ဓနံ, ဧတံ ဧတေဟိ သတဂုဏေန သဟဿဂုဏေန သတသဟဿဂုဏေန ထိရတရံ, ဧဝံ မဟန္တမ္ပိ ပနေတံ ဒုစ္ဆိန္ဒိယံ ဗန္ဓနံ ပောရာဏကပဏ္ဍိတာ ဆိန္ဒိတွာ ဟိမဝန္တံ ပဝိသိတွာ ပဗ္ဗဇိံသူ”တိ ဝတွာ အတီတံ အာဟရိ –

အတီတေ ဗာရာဏသိယံ ဗြဟ္မဒတ္တေ ရဇ္ဇံ ကာရေန္တေ ဗောဓိသတ္တော ဧကသ္မိံ ဒုဂ္ဂတဂဟပတိကုလေ နိဗ္ဗတ္တိ။ တဿ ဝယပ္ပတ္တဿ ပိတာ ကာလမကာသိ။ သော ဘတိံ ကတွာ မာတရံ ပောသေသိ။ အထဿ မာတာ အနိစ္ဆမာနဿေဝ ဧကံ ကုလဓီတရံ ဂေဟေ ကတွာ အပရဘာဂေ ကာလမကာသိ။ ဘရိယာယပိဿ ကုစ္ဆိယံ ဂဗ္ဘော ပတိ

ဠှပဟိ။ သော ဂဗ္ဘသ္မိ ပတိဋ္ဌိတဘာဝံ အဇာနန္တော၊ “ဘန္တေ, တ္ဝံ ဘတိံ ကတ္ဝာ ဇီဝ, အဟံ ပဗ္ဗဇိဿာမီ”တိ အာဟ။ “သာမိ, နနု ဂဗ္ဘော မေ ပတိဋ္ဌိတော, မယိ ဝိဇာတာယ အာရက္ခံ ဒိသွာ ပဗ္ဗဇိဿသီ”တိ အာဟ။ သော “သာ ဓူ”တိ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ တဿာ ဝိဇာတကာလေ, “ဘန္တေ, တ္ဝံ သောတ္ထိနာ ဝိဇာတာ, ဣဒါနိ အဟံ ပဗ္ဗဇိဿာမီ”တိ အာပုစ္ဆိ။ အထ နံ သာ “ပုတ္တဿ တာဝ ထနပါနတော အပဂမနကာလံ အာဂမေဟီ”တိ ဝတွာ ပုန ဂဗ္ဘံ ဂဏှိ။ သော စိန္တေသိ – “ဣမံ သမ္ပဋိစ္ဆာပေတွာ ဂန္တုံ န သက္ကာ, ဣမိဿာ အနာစိက္ခိတွာဝ ပလာယိတွာ ပဗ္ဗဇိဿာမီ”တိ။ သော တဿာ အနာစိက္ခိတွာဝ ရတ္တိဘာဂေ ဥဋ္ဌာယ ပလာယိ။ အထ နံ နဂရဂုတ္တိကာ အဂ္ဂဟေသုံ။ သော “အဟံ, သာမိ, မာတုပေါသကော နာမ, ဝိဿဇ္ဇေထ မံ”တိ အတ္တာနံ ဝိဿဇ္ဇာပေတွာ ဧကသ္မိံ ဌာနေ ဝသိတွာ ဣသိပဗ္ဗဇ္ဇံ ပဗ္ဗဇိတွာ အဘိညာသမာပတ္တိယော လဘိတွာ ဈာနကီဠာယ ကီဠန္တော ဝိဟာသိ။ သော တတ္ထ ဝသန္တောယေဝ “ဧဝရူပမ္ပိ နာမ မေ ဒုစ္ဆိန္ဒနိယံ ပုတ္တဒာရဗန္ဓနံ ကိလေသဗန္ဓနံ ဆိန္န”န္တိ ဣမံ ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ။

သတ္ထာ ဣမံ အတီတံ အာဟရိတွာ တေန ဥဒါနိတံ ဥဒါနံ ပကာသေန္တော ဣမာ ဂါထာ အဘာသိ –

၃၄၅. “န တံ ဒဠှံ ဗန္ဓနမာဟု ဓီရာ၊
ယဒာယသံ ဒာရုဇပဗ္ဗဇဉ္စ။
သာရတ္တရတ္တာ မဏိကုဏ္ဍလေသု၊
ပုတ္တေသု ဒါရေသု စ ယာ အပေက္ခာ။

၃၄၆. “ဧတံ ဒဠှံ ဗန္ဓနမာဟု ဓီရာ၊
ဩဟာရိနံ သိထိလံ ဒုပ္ပမုဉ္စံ။
ဧတမ္ပိ ဆေတွာန ပရိဗ္ဗဇန္တိ၊
အနပေက္ခိနော ကာမသုခံ ပဟာယာ”တိ။

တတ္ထ **ဓီရာ**တိ ဗုဒ္ဓါဒယော ပဏ္ဍိတပုရိသာ ယံ သင်္ခလိကသင်္ခါတံ အယသာ နိဗ္ဗတ္တံ အာယသံ, အန္ဒုဗန္ဓနသင်္ခာတံ ဒါရုဇံ, ယဉ္စ ပဗ္ဗဇတိဏေဟိ ဝါ အညေဟိ ဝါ ဝါကာဒီဟိ ရဇ္ဇုံ ကတွာ ကတံ ရဇ္ဇုဗန္ဓနံ, တံ အသိအာဒီဟိ ဆိန္ဒိတုံ သက္ကုဏေယျဘာဝေန ထိရန္တိ န ဝဒန္တီတိ အတ္ထော။ **သာရတ္တရတ္တာ**တိ သာရတ္တာ ဟုတွာ ရတ္တာ, ဗဟလတရရာဂရတ္တာတိ အတ္ထော။ **မဏိကုဏ္ဍလေသူ**တိ မဏီသု စေဝ ကုဏ္ဍလေသု စ, မဏိဝိစိတ္တေသု ဝါ ကုဏ္ဍလေသု။ **ဧတံ ဒဠှ**န္တိ ယေ မဏိကုဏ္ဍလေသု သာရတ္တရတ္တာ, တေသံ သော ရာဂေါ စ ယာ ပုတ္တဒါရေသု အပေက္ခာ တဏှာ, ဧတံ ကိလေသမယံ ဗန္ဓနံ ပဏ္ဍိတပုရိသာ ဒဠှန္တိ ဝဒန္တိ။ **ဩဟာရိန**န္တိ အာကဍ္ဎိတွာ စတူသု အပါယေသု ပါတနတော အဝဟရတိ ပါတေတိ ဟရတီတိ ဩဟာရိနံ။ **သိထိလ**န္တိ ဗန္ဓနဋ္ဌာနေ ဆဝိစမ္မမံသာနိ န ဆိန္ဒတိ, လောဟိတံ န နီဟရတိ, ဗန္ဓနဘာဝမ္ပိ အဇာနာပေတွာ ထလပထဇလပထာဒီသု ကမ္မာနိ ကာတုံ ဒေတီတိ သိထိလံ။ **ဒုပ္ပမုဉ္စ**န္တိ လောဘဝသေန ဟိ ဧကဝါရမ္ပိ ဥပ္ပန္နံ ကိလေသဗန္ဓနံ ဒဠှဋ္ဌာနတော ကစ္ဆပေါ ဝိယ ဒုမ္မောစယံ ဟောတီတိ ဒုပ္ပမုဉ္စံ။ **ဧတမ္ပိ ဆေတွာနာ**တိ ဧတံ ဒဠှမ္ပိ ကိလေသဗန္ဓနံ ဉာဏခဂ္ဂေန ဆိန္ဒိတွာ အနပေက္ခိနော ဟုတွာ ကာမသုခံ ပဟာယ ပရိဗ္ဗဇန္တိ, ပက္ကမန္တိ ပဗ္ဗဇန္တီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

ဗန္ဓနာဂါရဝတ္ထု စတုတ္ထံ။

၅. ခေမာထေရီဝတ္ထု

ယေ ရာဂရတ္တာတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဝေဠုဝနေ ဝိဟရန္တော ခေမံ နာမ ရညော ဗိမ္ဗိသာရဿ အဂ္ဂမဟေသိံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သာ ကိရ ပဒုမုတ္တရဟာဒမူလေ ပတ္တိတပတ္တနာ အတိဝိယ အဘိရူပာ ဟသာဒိကာ အဟောသိ။ ''သတ္ထာ ကိရ ရူပသ္သ အေသံ ကထေတီ''တိ သုတွာ ပန သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တုံ န ဣစ္ဆိ။ ရာဇာ တဿာ ရူပမဒမတ္တဘာဝံ ဉတွာ ဝေဠုဝနဝဏ္ဏနာပဋိသံယုတ္တာနိ ဂီတာနိ ကာရေတွာ နဋာဒီနံ အပေသိ။ တေသံ တာနိ ကယန္တာနံ သဒ္ဒံ သုတွာ တဿာ ဝေဠုဝနံ အဒိဋ္ဌပုဗ္ဗံ ဝိယ အသုတပုဗ္ဗံ ဝိယ စ အဟောသိ။ သာ ''ကတရံ ဥယျာနံ သန္ဓာယ ကယထာ''တိ ပုစ္ဆိတွာ, ''ဒေဝိ, တုမှာကံ ဝေဠုဝနုယျာနမေဝ''တိ ဝုတ္တေ ဥယျာနံ ဂန္တုကာမာ အဟောသိ။ သတ္ထာ တဿာ အာဂမနံ ဉတွာ ပရိသမဇ္ဈေ နိသီဒိတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တောဝ တာလဝဏ္ဋံ အာဒာယ အတ္တနော ပဿေ ဌတွာ ဗီဇမာနံ အဘိရူပံ ဣတ္ထိံ နိမ္မိနိ။ ခေမာ, ဒေဝီပိ ပဝိသမာနာဝ တံ ဣတ္ထိံ ဒိသွာ စိန္တေသိ – ''သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော ရူပဿ အေသံ ကထေတီ''တိ ဝဒန္တိ, အယဉ္စဿ သန္တိကေ ဣတ္ထီ ဗီဇယမာနာ ဌိတာ, နာဟံ ဣမိဿာ ကလဘာဂမ္ပိ ဥပေမိ, န မယာ ဧဒိသံ ဣတ္ထိရူပံ ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗံ, သတ္ထာရံ အဘူတေန အဗ္ဘာစိက္ခန္တိ မညေ''တိ စိန္တေတွာ တထာဂတဿ ကထာသဒ္ဒမ္ပိ အနိသာမေတွာ တမေဝ ဣတ္ထိံ ဩလောကယမာနာ အဋ္ဌာသိ။ သတ္ထာ တဿာ တသ္မိံ ရူပေ ဥပ္ပန္နဗဟုမာနတံ ဉတွာ တံ ရူပံ ပဌမဝယာဒိဝသေန ဒဿေတွာ ဟောဒ္ဓာ ဝုတ္တနယေနေဝ ပရိယောသာနေ အဋ္ဌိမတ္တာဝသာနံ ကတွာ ဒဿေသိ။ ခေမာ တံ ဒိသွာ ''ဧဝရူပမ္ပိ နာမေတံ ရူပံ မုဟုတ္တေနေဝ ခယဝယံ သမ္ပတ္တံ, နတ္ထိ ဝတ ဣမသ္မိံ ရူပေ သာရော''တိ စိန္တေသိ။ သတ္ထာ တဿာ စိတ္တာစာရံ ဩလောကေတွာ, ''ခေမေ, တွံ 'ဣမသ္မိံ ရူပေ သာရော အတ္ထီ'တိ စိန္တေသိ, ပဿ အနိဿ အသာရဘာဝ''န္တိ ဝတွာ ဣမံ ကထမာဟ –

''အာတုရံ အသုစိံ ပူတိံ, ပဿ ခေမေ သမုဿယံ။
ဥဂ္ဃရန္တံ ပဃရန္တံ, ဗာလာနံ အဘိပတ္ထိတ''န္တိ။ (အပ. ထေရီ ၂.၂.၃၅၄)။

သာ ကထာပရိယောသာနေ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိ။ အထ နံ သတ္ထာ, ''ခေမေ, ဣမေ သတ္တာ ရာဂရတ္တာ အေသပဒုဋ္ဌာ မောဟမူဠှာ အတ္တနော တဏှာသောတံ သမတိက္ကမိတုံ န သက္ကောန္တိ, တတ္ထေဝ လဂ္ဂန္တီ''တိ ဝတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ကထမာဟ –

၃၄၇. ''ယေ ရာဂရတ္တာနုပတန္တိ သောတံ၊
သယံ ကတံ မက္ကဋကောဝ ဇာလံ။
ဧတမ္ပိ ဆေတွာန ဝဇန္တိ ဓီရာ၊
အနပေက္ခိနော သဗ္ဗဒုက္ခံ ပဟာယာ''တိ။

တတ္ထ **မက္ကဋကောဝ ဇာလ**န္တိ ယထာ နာမ မက္ကဋကော သုတ္တဇာလံ ကတွာ မဇ္ဈေ ဌာနေ နာဘိမဏ္ဍလေ နိပန္နော ပရိယန္တေ ပတိတံ ပဋင်္ဂံ ဝါ မက္ခိကံ ဝါ ဝေဂေန ဂန္တွာ ဝိဇ္ဈိတွာ တဿ ရသံ ပိဝိတွာ ပုန ဂန္တွာ တသ္မိံယေဝ ဌာနေ နိပဇ္ဇတိ, ဧဝမေဝ ယေ သတ္တာ ရာဂရတ္တာ အေသပဒုဋ္ဌာ မောဟမူဠှာ သယံကတံ တဏှာသောတံ အနုပတန္တိ, တေ တံ သမတိက္ကမိတုံ န သက္ကောန္တိ, ဧဝံ ဒုရတိက္ကမံ။ **ဧတမ္ပိ ဆေတွာန ဝဇန္တိ ဓီရာ**တိ ပဏ္ဍိတာ ဧတံ ဗန္ဓနံ ဆေတွာ အနပေက္ခိနော နိရာလယာ ဟုတွာ အရဟတ္တမဂ္ဂေန သဗ္ဗဒုက္ခံ ပဟာယ ဝဇန္တိ, ဂစ္ဆန္တီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ခေမာ အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌဟိ, မဟာဇနဿာပိ သာတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ အဟောသိ။ သတ္ထာ ရာဇာနံ အာဟ – ''မဟာရာဇ, ခေမာယ ပဗ္ဗဇိတုံ ဝါ ပရိနိဗ္ဗာယိတုံ ဝါ ဝဋ္ဋတီ''တိ။ ဘန္တေ, ပဗ္ဗာဇေထ နံ, အလံ ပရိနိဗ္ဗာနေနာတိ။ သာ ပဗ္ဗဇိတွာ အဂ္ဂသာဝိကာ အဟောသီတိ။

ခေမာထေရီဝတ္ထု ပဉ္စမံ။

၆. ဥဂ္ဂသေနဝတ္ထု

မုဉ္စ ပုရေ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဝေဠုဝနေ ဝိဟရန္တော ဥဂ္ဂသေနံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ပဉ္စသတာ ကိရ နဋာ သံဝစ္ဆရေ ဝါ ဆမာသေ ဝါ ပတ္တေ ရာဇဂဟံ ဂန္တွာ ရညော သတ္တာဟံ သမဇ္ဇံ ကတွာ ဗဟုံ ဟိရညသုဝဏ္ဏံ လဘန္တိ, အန္တရန္တရေ ဥက္ခေပဒာယာနံ ပရိယန္တော နတ္ထိ။ မဟာဇနော မဉ္စာတိမဉ္စာဒီသု ဌတွာ သမဇ္ဇံ ဩလောကေသိ။ အထေကာ လင်္ဃိကဓီတာ ဝံသံ အဘိရုယှ တဿ ဥပရိ ပရိဝတ္တိတွာ တဿ ပရိယန္တေ အာကာသေ စင်္ကမမာနာ နစ္စတိ ဂါယတိ စ။ တသ္မိံ သမယေ ဥဂ္ဂသေနော နာမ သေဋ္ဌိပုတ္တော သဟာယကေန သဒ္ဓိံ မဉ္စာတိမဉ္စေ ဌိတော တံ ဩလောကေန္တော တဿာ ဟတ္ထပါဒဝိက္ခေပါဒီသု ဥပ္ပန္နသိနေဟော ဂေဟံ ဂန္တွာ "တံ လဘန္တော ဇီဝိဿာမိ, အလဘန္တဿ မေ ဣဓေဝ မရဏ"န္တိ အာဟာရူပစ္ဆေဒံ ကတွာ မဉ္စကေ နိပဇ္ဇိ။ မာတာပိတူဟိ, "တာတ, ကိံ တေ ရုဇ္ဇတီ"တိ ပုစ္ဆိတောပိ "တံ မေ နဋဓီတရံ လဘန္တဿ ဇီဝိတံ အတ္ထိ, အလဘန္တဿ မေ ဣဓေဝ မရဏ"န္တိ ဝတွာ, "တာတ, မာ ဧဝံ ကရိ, အညံ တေ အမှာကံ ကုလဿ စ ဘောဂါနဉ္စ အနုရူပံ ကုမာရိကံ အာနေဿာမာ"တိ ဝုတ္တေပိ တထေဝ ဝတွာ နိပဇ္ဇိ။ အထဿ ပိတာ ဗဟုံ ယာစိတွာပိ တံ သညာပေတုံ အသက္ကောန္တော တဿ သဟာယံ ပက္ကောသာပေတွာ ကဟာပဏသဟဿံ ဒတွာ "ဣမေ ကဟာပဏေ ဂဟေတွာ အတ္တနော ဓီတရံ မယှံ ပုတ္တဿ ဒေတူ"တိ ပဟိဏိ။ သော "နာဟံ ကဟာပဏေ ဂဟေတွာ ဒေမိ, သစေ ပန သော ဣမံ အလဘိတွာ ဇီဝိတုံ န သက္ကောတိ, တေန ဟိ အမှေဟိ သဒ္ဓိံယေဝ ဝိစရတု, ဒဿာမိဿ ဓီတရ"န္တိ အာဟ။ မာတာပိတရော ပုတ္တဿ တမတ္ထံ အာရောစေသုံ။ သော "အဟံ တေဟိ သဒ္ဓိံ ဝိစရိဿာမီ"တိ ဝတွာ ယာစန္တာနမ္ပိ တေသံ ကထံ အနာဒိယိတွာ နိက္ခမိတွာ နာဋကဿ သန္တိကံ အဂမာသိ။ သော တဿ ဓီတရံ ဒတွာ တေန သဒ္ဓိံယေဝ ဂါမနိဂမရာဇဓာနီသု သိပ္ပံ ဒဿေန္တော ဝိစရိ။

သာပိ တေန သဒ္ဓိံ သံဝါသမန္ဝာယ နစိရဿေဝ ပုတ္တံ လဘိတွာ ကီဠာပယမာနာ "သကဋဂေါပကဿ ပုတ္တ, ဘဏ္ဍဟာရကဿ ပုတ္တ, ကိဉ္စိ အဇာနကဿ ပုတ္တာ"တိ ဝဒတိ။ သောပိ နေသံ သကဋပရိဝတ္တကံ ကတွာ ဌိတဋ္ဌာနေ ဂေါဏာနံ တိဏံ အာဟရတိ, သိပ္ပဒဿနဋ္ဌာနေ လဒ္ဓဘဏ္ဍကံ ဥက္ခိပိတွာ ဟရတိ ။ တဒေဝ ကိရ သန္ဓာယ သာ ဣတ္ထီ ပုတ္တံ ကီဠာပယမာနာ တထာ ဝဒတိ။ သော အတ္တာနံ အာရဗ္ဘ တဿာ ဂါယနဘာဝံ ဉတွာ တံ ပုစ္ဆိ – "မံ သန္ဓာယ ကထေသီ"တိ? "အာမ, တံ သန္ဓာယာ"တိ။ "ဧဝံ သန္တေ အဟံ ပလာယိဿာမီ"တိ ။ သာ "ကိံ ပန မယှံ တယာ ပလာယိတေန ဝါ အာဂတေန ဝါ"တိ ပုနပ္ပုနံ တဒေဝ ဂီတံ ဂါယတိ။ သာ ကိရ အတ္တနော ရူပသမ္ပတ္တိဉ္စေဝ ဓနလာဘဉ္စ နိဿာယ တံ ကိသ္မိဉ္စိ န မညတိ။ သော "ကိံ နု ခေါ နိဿာယ ဣမိဿာ အယံ မာနော"တိ စိန္တေန္တော "သိပ္ပံ နိဿာယာ"တိ ဉတွာ "ဟောတု, သိပ္ပံ ဥဂ္ဂဏှိဿာမီ"တိ သဿုရံ ဥပသင်္ကမိတွာ တဿ ဇာနနက သိပ္ပံ ဥဂ္ဂဏှိတွာ ဂါမနိဂမာဒီသု သိပ္ပံ ဒဿေန္တော အနုပုဗ္ဗေန ရာဇဂဟံ အာဂန္တွာ "ဣတော သတ္တမေ ဒိဝသေ ဥဂ္ဂသေနော သေဋ္ဌိပုတ္တော နဂရဝါသီနံ သိပ္ပံ ဒဿေဿတီ"တိ အာရောစာပေသိ။

နဂရဝါသိနော မဉ္စာတိမဉ္စာဒယော ဗန္ဓာပေတွာ သတ္တမေ ဒိဝသေ သန္နိပတိံသု။ သောပိ သဋ္ဌိဟတ္ထံ ဝံသံ အဘိရုယှ တဿ မတ္ထကေ အဋ္ဌာသိ။ တံ ဒိဝသံ သတ္ထာ ပစ္စူသကာလေ လောကံ ဝေါလောကေန္တော တံ အတ္တနော ဉာဏဇာလဿ အန္တော ပဝိဋ္ဌံ ဒိသွာ "ကိံ နု ခေါ ဘဝိဿတီ"တိ အာဝဇ္ဇေန္တော "သွေဝ သေဋ္ဌိပုတ္တော သိပ္ပံ ဒဿေဿာမီတိ ဝံသမတ္ထကေ ဌဿတိ, တဿ ဒဿနတ္ထံ မဟာဇနော သန္နိပတိဿတိ။ တတြ အဟံ စတုပ္ပဒိကံ ဂါထံ ဒေသေဿာမိ, တံ သုတွာ စတုရာသီတိယာ ပါဏသဟဿာနံ ဓမ္မာဘိသမယော ဘဝိဿတိ, ဥဂ္ဂသေနောပိ အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌဟိဿတီ"တိ အညာသိ။ သတ္ထာ ပုနဒိဝသေ ကာလံ သလ္လက္ခေတွာ ဘိက္ခုသင်္ဃပရိဝုတော ရာဇဂဟံ ပိဏ္ဍာယ ပါဝိသိ။ ဥဂ္ဂသေနောပိ သတ္ထရိ အန္တောနဂရံ အပ္ပဝိဋ္ဌေယေဝ ဥန္နာဒနတ္ထာယ မဟာဇနဿ အင်္ဂုလိသညံ ဒတွာ ဝံသမတ္ထကေ ပတိဋ္ဌာယ အာကာသေယေဝ သတ္တ ဝါရေ ပရိဝတ္တိတွာ ဩရုယှ ဝံသမတ္ထကေ အဋ္ဌာသိ။ တသ္မိံ ခဏေ သတ္ထာ နဂရံ ပဝိသန္တော ယထာ တံ ပရိသာ န ဩလောကေတိ, ဧဝံ ကတွာ အတ္တာနမေဝ ဩလောကာပေသိ။ ဥဂ္ဂသေနော ပရိသံ ဩလောကေတွာ "န မံ ပရိသာ ဩလောကေတီ"တိ ဒေါမနဿပ္ပတ္တော "ဣဒံ မယာ သံဝစ္ဆရေ ကတ္တဗ္ဗံ သိပ္ပံ, သတ္ထရိ နဂရံ ပဝိသန္တေ ပရိသာ မံ အနောလောကေတွာ သတ္ထာရမေဝ ဩလောကေတိ, မောဃံ ဝတ မေ သိပ္ပဒဿနံ ဇာတ"န္တိ စိန္တေသိ။

သတ္ထာ တဿ စိတ္တံ ဉတွာ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနံ အာမန္တေတွာ "ဂစ္ဆ, မောဂ္ဂလ္လာန, သေဋ္ဌိပုတ္တံ ဝဒေဟိ 'သိပ္ပံ ကိရ ဒဿေတူ'"တိ အာဟ။ ထေရော ဂန္တွာ ဝံသဿ ဟေဋ္ဌာ ဌိတော သေဋ္ဌိပုတ္တံ အာမန္တေတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

‘‘ကုဋ္ဋ ပသ္သ နန္ဒပုတ္တာ၊ ဥဂ္ဂသေန မဟာဗလ။
ကရောဟိ ရင္ဂံ ပရိသာယ၊ ဟာသယသ္သု မဟာဇနန္တိ’’။

သော ထေရဿ ကထံ သုတွာ တုဋ္ဌမာနသော ဟုတွာ ‘‘သတ္ထာ မညေ မမ သိပ္ပံ ပဿိတုကာမော’’တိ ဝံသမတ္ထကေ ဌိတကောဝ ဣမံ ကထမာဟ –

‘‘ကုဋ္ဋ ပဿ မဟာပည၊ မောဂ္ဂလ္လာန မဟိဒ္ဓိက။
ကရောမိ ရင္ဂံ ပရိသာယ၊ ဟာသယာမိ မဟာဇန’’န္တိ။

ဧဝဉ္စ ပန ဝတွာ ဝံသမတ္ထကတော ဝေဟာသံ အဗ္ဘုဂ္ဂန္တွာ အာကာသေဝ စုဒ္ဒသက္ခတ္တုံ ပရိဝတ္တိတွာ ဩရုယှ ဝံသမတ္ထကေဝ အဋ္ဌာသိ။ အထ နံ သတ္ထာ, ‘‘ဥဂ္ဂသေန, ပဏ္ဍိတေန နာမ အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နေသု ခန္ဓေသု အာလယံ ပဟာယ ဇာတိအာဒီဟိ မုစ္စိတုံ ဝဋ္ဋတီ’’တိ ဝတွာ ဣမံ ကထမာဟ –

၃၄၈. ‘‘မုဉ္စ ပုရေ မုဉ္စ ပစ္ဆတော၊
မဇ္ဈေ မုဉ္စ ဘဝဿ ပါရဂူ။
သဗ္ဗတ္ထ ဝိမုတ္တမာနသော၊
န ပုနံ ဇာတိဇရံ ဥပေဟိသီ’’တိ။

တတ္ထ **မုဉ္စ ပုရေ** တိ အတီတေသု ခန္ဓေသု အာလယံ နိကန္တိံ အဇ္ဈောသာနံ ပတ္ထနံ ပရိယုဋ္ဌာနံ ဂါဟံ ပရာမာသံ တဏှံ မုဉ္စ။ **ပစ္ဆတော** တိ အနာဂတေသုပိ ခန္ဓေသု အာလယာဒီနိ မုဉ္စ။ **မဇ္ဈေ** တိ ပစ္စုပ္ပန္နေသုပိ တာနိ မုဉ္စ။ **ဘဝဿ ပါရဂူ**တိ ဧဝံ သန္တေ တိဝိဓဿာပိ ဘဝဿ အဘိညာပရိညာပဟာနဘာဝနာသစ္ဆိကိရိယဝသေန ပါရဂူ ပါရင်္ဂတော ဟုတွာ ခန္ဓဓာတုအာယတနာဒိဘေဒေ သဗ္ဗသင်္ခတေ ဝိမုတ္တမာနသော ဝိဟရန္တော ပုန ဇာတိဇရာမရဏာနိ န ဥပဂစ္ဆတီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ စတုရာသီတိယာ ပါဏသဟဿာနံ ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသိ။ သေဋ္ဌိပုတ္တောပိ ဝံသမတ္ထကေ ဌိတကောဝ သဟ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ အရဟတ္တံ ပတွာ ဝံသတော ဩရုယှ သတ္ထု သန္တိကံ အာဂန္တွာ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ယာစိ။ အထ နံ သတ္ထာ ဒက္ခိဏဟတ္ထံ ပသာရေတွာ ‘‘ဧဟိ ဘိက္ခူ’’တိ အာဟ။ သော တာဝဒေဝ အဋ္ဌပရိက္ခာရဓရော သဋ္ဌိဝဿိကတ္ထေရော ဝိယ အဟောသိ။ အထ နံ ဘိက္ခူ, ‘‘အာဝုသော ဥဂ္ဂသေန, သဋ္ဌိဟတ္ထဿ တေ ဝံသဿ မတ္ထကတော ဩတရန္တဿ ဘယံ နာမ နာဟောသီ’’တိ ပုစ္ဆိတွာ ‘‘နတ္ထိ မေ, အာဝုသော, ဘယ’’န္တိ ဝုတ္တေ သတ္ထု အာရောစေသုံ, ‘‘ဘန္တေ, ဥဂ္ဂသေနော ‘န ဘာယာမီ’တိ ဝဒတိ, အဘူတံ ဝတွာ အညံ ဗျာကရောတီ’’တိ။ သတ္ထာ ‘‘န, ဘိက္ခဝေ, မမ ပုတ္တေန ဥဂ္ဂသေနေန သဒိသာ ဆိန္နသံယောဇနာ ဘိက္ခူ ဘာယန္တိ, န တသန္တီ’’တိ ဝတွာ ဗြာဟ္မဏဝဂ္ဂေ ဣမံ ကထမာဟ –

‘‘သဗ္ဗသံယောဇနံ ဆေတွာ၊ ယော ဝေ န ပရိတဿတိ။
သင်္ဂါတိဂံ ဝိသံယုတ္တံ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏ’’န္တိ။ (ဓ. ပ. ၃၉၇; သု. နိ. ၆၂၆)။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူနံ ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသိ။ ပုနေကဒိဝသံ ဘိက္ခူ ဓမ္မသဘာယံ ကထံ သမုဋ္ဌာပေသုံ ‘‘ကိံ နု ခော, အာဝုသော, ဧဝံ အရဟတ္တူပနိဿယသမ္ပန္နဿ ဘိက္ခုနော နဋမိတရံ နိဿာယ နဋေဟိ သဒ္ဓိံ ဝိစရဏကာရဏံ, ကိံ အရဟတ္တူပနိဿယကာရဏ’’န္တိ? သတ္ထာ အာဂန္တွာ ‘‘ကာယ နုတ္ထ, ဘိက္ခဝေ, ဧတရဟိ ကထာယ သန္နိသိန္နာ’’တိ ပုစ္ဆိတွာ ‘‘ဣမာယ နာမာ’’တိ ဝုတ္တေ, ‘‘ဘိက္ခဝေ, ဥဘယမ္ပေတံ ဣမိနာ ဧဝ ကတ’’န္တိ ဝတွာ တမတ္ထံ ပကာသေတုံ အတီတံ အာဟရိ။

အတီတေ ကိရ ကဿပဒသဗလဿ သုဝဏ္ဏစေတိယေ ကရိယမာနေ ဗာရာဏသိတသိနော ကုလပုတ္တာ ဗဟုံ ခါဒနီယဘောဇနီယံ ယာနကေသု အာရောပေတွာ ‘‘ဟတ္ထကမ္မံ ကရိဿာမာ’’တိ စေတိယဋ္ဌာနံ ဂစ္ဆန္တာ အန္တရာမဂ္ဂေ ဧကံ ထေရံ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသန္တံ ပဿိံသု။ အထေကာ ကုလဓီတာ ထေရံ ဩလောကေတွာ သာမိကံ အာဟ – ‘‘သာမိ,

အယျော, ပိဏ္ဍာယ ပဝိသတိ, ယာနကေ စ နော ဗဟုံ ခာဒနီယံ ဘောဇနီယံ, ပတ္တမဿ အာဟရ, ဘိက္ခံ ဒဿာမာ''တိ။ သော တံ ပတ္တံ အာဟရိတွာ ခာဒနီယဘောဇနီယဿ ပူရေတွာ ထေရဿ ဟတ္ထေ ပတိဋ္ဌပေတွာ ဥဘောပိ ပတ္တနံ့ ကရိံသု, ''ဘန္တေ, တုမှေဟိ ဒိဋ္ဌဓမ္မဿေဝ ဘာဂိနော ဘဝေယျာမာ''တိ။ သောပိ ထေရော ခီဏာသဝေဝ, တသ္မာ ဩလောကေန္တော တေသံ ပတ္ထနာယ သမိဇ္ဈနဘာဝံ ဉတွာ သိတံ အကာသိ။ တံ ဒိသွာ သာ ဣတ္ထီ သာမိကံ အာဟ – ''အမှာကံ, အယျော, သိတံ ကရောတိ, ဧကော နဋကာရကော ဘဝိဿတီ''တိ။ သာမိကောပိဿ သာ ''ဧဝံ ဘဝိဿတိ, ဘဒ္ဒေ''တိ ဝတွာ ပက္ကာမိ။ ဣဒံ တေသံ ပုဗ္ဗကမ္မံ။ တေ တတ္ထ ယာဝတာယုကံ ဌတွာ ဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ တတော စဝိတွာ သာ ဣတ္ထီ နဋ္ဋေဟေ နိဗ္ဗတ္တိ, ပုရိသော သေဋ္ဌိဂေဟေ။ သော ''ဧဝံ, ဘဒ္ဒေ, ဘဝိဿတီ''တိ တဿာ ပဋိဝစနဿ ဒိန္နတ္တာ နဋ္ဋေဟိ သဒ္ဓိံ ဝိစရိ။ ခီဏာသဝတ္ထေရဿ ဒိန္နပိဏ္ဍပာတံ နိဿာယ အရဟတ္တံ ပာပုဏိ။ သာပိ နဋ္ဋဓီတာ ''ယာ မေ သာမိကဿ ဂတိ, မယှမ္ပိ သာ ဧဝ ဂတီ''တိ ပဗ္ဗဇိတွာ အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌဟီတိ။

ဥဂ္ဂသေနဝတ္ထု ဆဋ္ဌံ။

၇. စူဠဓနုဂ္ဂဟပဏ္ဍိတဝတ္ထု

ဝိတက္ကမထိတဿာ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော စူဠဓနုဂ္ဂဟပဏ္ဍိတံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ဧကော ကိရ ဒဟရဘိက္ခု သလာကဂ္ဂေ အတ္တနော ပတ္တသလာကံ ဂဟေတွာ သလာကယာဂုံ အာဒာယ အာသနသာလံ ဂန္တွာ ပိဝိ။ တတ္ထ ဥဒကံ အလဘိတွာ ဥဒကတ္ထာယ ဧကံ ဃရံ အဂမာသိ။ တတ္ထ တံ ဧကာ ကုမာရိကာ ဒိသွာဝ ဥပ္ပန္နသိနေဟာ, ''ဘန္တေ, ပုန ပာနီယေန အတ္ထေ သတိ ဣဓေဝ အာဂစ္ဆေယျာထာ''တိ အာဟ။ သော တတော ပဋ္ဌာယ ယဒာ ပာနီယံ န လဘတိ, တဒါ တတ္ထေဝ ဂစ္ဆတိ။ သာပိဿ ပတ္တံ ဂဟေတွာ ပာနီယံ ဒေတိ။ ဧဝံ ဂစ္ဆန္တေ ကာလေ ယာဂုမ္ပိ ဒတွာ ပုနေကဒိဝသံ တတ္ထေဝ နိသီဒာပေတွာ ဘတ္တံ အဒါသိ။ သန္တိကေ စဿ နိသီဒိတွာ , ''ဘန္တေ, ဣမသ္မိံ ဂေဟေ န ကိဉ္စိ နတ္ထိ နာမ, ကေဝလံ မယံ ဝိစရဏကမနုဿမေဝ န လဘာမာ''တိ ကထံ သမုဋ္ဌာပေသိ။ သော ကတိပါဟေနေဝ တဿာ ကထံ သုတွာ ဥက္ကဏ္ဌိ။ အထ နံ ဧကဒိဝသံ အာဂန္တုကာ ဘိက္ခူ ဒိသွာ ''ကသ္မာ တွံ, အာဝုသော, ကိသော ဥပ္ပဏ္ဍုပဏ္ဍုကဇာတောသီ''တိ ပုစ္ဆိတွာ ''ဥက္ကဏ္ဌိတောမှိ, အာဝုသော''တိ ဝုတ္တေ အာစရိယုပဇ္ဈာယာနံ သန္တိကံ နယိံသု။ တေပိ နံ သတ္ထု သန္တိကံ နေတွာ တမတ္ထံ အာရောစေသုံ။ သတ္ထာ ''သစ္စံ ကိရ တွံ, ဘိက္ခု, ဥက္ကဏ္ဌိတောသီ''တိ ပုစ္ဆိတွာ ''သစ္စ''န္တိ ဝုတ္တေ ''ကသ္မာ တွံ မာဒိသဿ အာရဒ္ဓဝီရိယဿ ဗုဒ္ဓဿ သာသနေ ပဗ္ဗဇိတွာ 'သောတာပန္နော'တိ ဝါ 'သကဒါဂါမီ'တိ ဝါ အတ္တာနံ အဝဒါပေတွာ 'ဥက္ကဏ္ဌိတော'တိ ဝဒါပေသိ, ဘာရိယံ တေ ကမ္မံ ကတ''န္တိ ဝတွာ ''ကိံ ကာရဏာ ဥက္ကဏ္ဌိတောသီ''တိ ပုစ္ဆိ။ ''ဘန္တေ, ဧကာ မံ ဣတ္ထီ ဧဝမာဟာ''တိ ဝုတ္တေ, ''ဘိက္ခု, အနစ္ဆရိယံ ဧတံ တဿာ ကိရိယံ။ သာ ဟိ ပုဗ္ဗေ သကလဇမ္ဗုဒီပေ အဂ္ဂဓနုဂ္ဂဟပဏ္ဍိတံ ပဟာယ တံမုဟုတ္တဒိဋ္ဌကေ ဧကသ္မိံ သိနေဟံ ဥပ္ပာဒေတွာ တံ ဇီဝိတက္ခယံ ပာပေသီ''တိ ဝတွာ တဿတ္ထဿ ပကာသနတ္ထံ ဘိက္ခူဟိ ယာစိတော –

အတီတေ စူဠဓနုဂ္ဂဟပဏ္ဍိတကာလေ တက္ကသိလာယံ ဒိသာပာမောက္ခဿ အာစရိယဿ သန္တိကေ သိပ္ပံ ဥဂ္ဂဟေတွာ တေန တုဋ္ဌေန ဒိန္နံ ဓီတရံ အာဒာယ ဗာရာဏသိံ ဂစ္ဆန္တဿ ဧကသ္မိံ အဋဝိမုခေ ဧကူနပညာသာယ ကဏ္ဍေဟိ ဧကူနပညာသစောရေ မာရေတွာ ကဏ္ဍေသု ခီဏေသု စောရဇေဋ္ဌကံ ဂဟေတွာ ဘူမိယံ ပာတေတွာ, ''ဘဒ္ဒေ, အသိံ အာဟရာ''တိ ဝုတ္တေ တာယ တင်္ခဏံ ဒိဋ္ဌစောရေ သိနေဟံ ကတွာ စောရဿ ဟတ္ထေ အသိထရုံ ဌပေတွာ စောရေန ဓနုဂ္ဂဟပဏ္ဍိတဿ မာရိတဘာဝံ အာဝိကတွာ စောရေန စ တံ အာဒာယ ဂစ္ဆန္တေန ''မမ္ပိ သော အညံ ဒိသွာ အတ္တနော သာမိကံ ဝိယ မာရာပေဿတိ , ကိံ မေ ဣမာယာ''တိ ဧကံ နဒိံ ဒိသွာ ဩရိမတီရေ တံ ဌပေတွာ တဿာ ဘဏ္ဍကံ အာဒာယ ''တွံ ဣဓေဝ ဟောဟိ, ယာဝါဟံ ဘဏ္ဍိကံ ဥတ္တာရေမီ''တိ တတ္ထေဝ တံ ပဟာယ ဂမနဘာဝ့ အာဝိကတွာ –

''သဗ္ဗံ ဘဏ္ဍံ သမာဒါယ၊ ပာရံ တိဏ္ဏောသိ ဗြာဟ္မဏ။

ပစ္စာဂစ္ဆ လဟုံ ခိပ္ပံ၊ မမ္ပိ တာရေဟိ အနိတော။

"အသန္ထုတံ မံ စိရသန္ထုတေန၊
နိမီနိ ဘောတီ အဒ္ဓုဝံ ဓုဝေန။
မယာပိ ဘောတီ နိမိနေယျ အညံ၊
ဣတော အဟံ ဒူရတရံ ဂမိဿံ။

"ကာယံ ဠေဠဂလာဂုမ္ဗေ၊ ကရောတိ အဟုဟာသိယံ။
နယိဓ နစ္စံ ဝါ ဂီတံ ဝါ၊ တာဠံ ဝါ သုသမာဟိတံ။
အနမှိကာလေ သုသောဏိ၊ ကိံ နု ဇဂ္ဃသိ သောဘနေ။

"သိင်္ဂါလ ဗာလ ဒုမ္မေဓ၊ အပ္ပပညောသိ ဇမ္ဗုက။
ဇိနော မစ္ဆဉ္စ ပေသိဉ္စ၊ ကပဏော ဝိယ ဈာယသိ။

"သုဒဿံ ဝဇ္ဇမညေသံ၊ အတ္တနော ပန ဒုဒ္ဒသံ။
ဇိနာ ပတိဉ္စ ဇာရဉ္စ၊ မညေ တွံဝ ဈာယသိ။

"ဧဝမေတံ မိဂရာဇ၊ ယထာ ဘာသသိ ဇမ္ဗုက။
သာ နူနာဟံ ဣတော ဂန္တွာ၊ ဘတ္တု ဟေဿံ ဝသာနုဂါ။

"ယော ဟရေ မတ္တိကံ ထာလံ၊ ကံသထာလမ္ပိ သော ဟရေ။
ကတဉ္စေဝ တယာ ပါပံ၊ ပုနပေဝံ ကရိဿသီ"တိ။ (ဇာ. ၁.၅.၁၂၈-၁၃၄) –

ဣမံ ပဉ္စကနိပါတေ စူဠဓနုဂ္ဂဟဇာတကံ ဝိတ္ထာရေတွာ "တဒါ စူဠဓနုဂ္ဂဟပဏ္ဍိတော တွံ အဟောသိ, သာ ဣတ္ထီ ဧတရဟိ အယံ ကုမာရိကာ, သိင်္ဂါလရူပေန အာဂန္တွာ တဿာ နိဂ္ဂဟကာရကော သက္ကော ဒေဝရာဇာ အဟမေဝ"တိ ဝတွာ "ဧဝံ သာ ဣတ္ထီ တံမုဟုတ္တဒိဋ္ဌကေ ဧကသ္မိံ သိနေဟေန သကလဇမ္ဗုဒီပေ အဂ္ဂပဏ္ဍိတံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေသိ, တံ ဣတ္ထိံ အာရဗ္ဘ ဥပ္ပန္နံ တဝ တဏှံ ဆိန္ဒိတွာ ဝိဟရာဟိ ဘိက္ခူ"တိ တံ သြဝဒိတွာ ဥတ္တရိမ္ပိ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမာ ဒွေ ဂါထာ အဘာသိ –

၃၄၉. "ဝိတက္ကမထိတဿ ဇန္တုနော၊
တိဗ္ဗရာဂဿ သုဘာနုပဿိနော။
ဘိယျော တဏှာ ပဝဍ္ဎတိ၊
ဧသ ခေါ ဒဠှံ ကရောတိ ဗန္ဓနံ။

၃၅၀. "ဝိတက္ကူပသမေ စ ယော ရတော၊
အသုဘံ ဘာဝယတေ သဒါ သတော။
ဧသ ခေါ ဗျန္တိ ကာဟိတိ၊
ဧသ ဆေစ္ဆတိ မာရဗန္ဓန"န္တိ။

တတ္ထ **ဝိတက္ကမထိတဿာ**တိ ကာမဝိတက္ကာဒီဟိ ဝိတက္ကေဟိ နိမ္မထိတဿ။ **တိဗ္ဗရာဂဿာ**တိ ဗဟလရာဂဿ။ **သုဘာနုပဿိနော**တိ ဣဋ္ဌာရမ္မဏေ သုဘနိမိတ္တဂ္ဂါဟာဒိဝသေန ဝိဿဋ္ဌမာနသတာယ သုဘန္တိ အနုပဿန္တဿ။ **တဏှာ**တိ ဧဝရူပဿ ဈာနာဒီသု ဧကမ္ပိ န ဝဍ္ဎတိ, အထ ခေါ ဆဒွါရိကာ တဏှာယေဝ ဘိယျော ဝဍ္ဎတိ။ **ဧသ ခေါ**တိ ဧသော ပုဂ္ဂလော တဏှာဗန္ဓနံ ဒဠှံ သုထိရံ ကရောတိ။ **ဝိတက္ကူပသမေ**တိ မိစ္ဆာဝိတက္ကာဒီနံ ဝူပသမသင်္ခါတေ ဒသသု အသုဘေသု ပဌမဇ္ဈာနေ။ **သဒါ သတော**တိ ယော ဧတ္ထ အဘိရတော ဟုတွာ နိစ္စံ ဥပဋ္ဌိတသတိတာယ သတော တံ အသုဘဇ္ဈာနံ ဘာဝေတိ။ **ဗျန္တိ ကာဟိတီ**တိ ဧသ ဘိက္ခု တီသု ဘဝေသု ဥပ္ပဇ္ဇနကံ တဏှံ ဝိဂတန္တံ ကရိဿတိ။ **မာရဗန္ဓန**န္တိ ဧသော တေဘူမကဝဋ္ဋသင်္ခါတံ မာရဗန္ဓနမ္ပိ ဆိန္ဒိဿတီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ သော ဘိက္ခု သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိ, သမ္ပတ္တာနမ္ပိ သာတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ အဟောသီ
တိ။

စူဠဓနေဂ္ဂဟပဏ္ဏိတဝတ္ထု သတ္တမံ။

၈. မာရဝတ္ထု

နိဋ္ဌင်္ဂတော တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော မာရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ဧကဒိဝသဉှိ ဝိကာလေ သမ္ဗဟုလာ ထေရာ ဇေတဝနဝိဟာရံ ပဝိသိတွာ ရာဟုလတ္ထေရဿ ဝသနဋ္ဌာနံ ဂန္တွာ တံ ဥဋ္ဌာပေသုံ။ သော အညတ္ထ ဝသနဋ္ဌာနံ အပဿန္တော တထာဂတဿ ဂန္ဓကုဋိယာ ပမုခေ နိပဇ္ဇိ။ တဒါ သော အာယသ္မာ အရဟတ္တံ ပတ္တော အဝဿိကောဝ ဟောတိ။ မာရော ဝသဝတ္တိဘဝနေ ဌိတောယေဝ တံ အာယသ္မန္တံ ဂန္ဓကုဋိပမုခေ နိပန္နံ ဒိသွာ စိန္တေသိ – ''သမဏဿ ဂေါတမဿ ရုဇနကအင်္ဂုလိ ဗဟိ နိပန္နော, သယံ အန္တော ဂန္ဓကုဋိယံ နိပန္နော, အင်္ဂုလိယာ ပီဠိယမာနာယ သယမ္ပိ ပီဠိတော ဘဝိဿတီ''တိ။ သော မဟန္တံ ဟတ္ထိရာဇဝဏ္ဏံ အဘိနိမ္မိနိတွာ အာဂမ္မ သောဏ္ဍာယ ထေရဿ မတ္ထကံ ပရိက္ခိပိတွာ မဟန္တေန သဒ္ဒေန ကောဉ္စနာဒံ ရဝိ။ သတ္ထာ ဂန္ဓကုဋိယံ နိသိန္နောဝ တဿ မာရဘာဝံ ဉတွာ, ''မာရ, တာဒိသာနံ သတသဟဿေနာပိ မမ ပုတ္တဿ ဘယံ ဥပ္ပာဒေတုံ န သက္ကာ။ ပုတ္တော ဟိ မေ အသန္တာသီ ဝီတတဏှော မဟာဝီရိယော မဟာပညော''တိ ဝတွာ ဣမာ ဂါထာ အဘာသိ –

၃၅၁. ''နိဋ္ဌင်္ဂတော အသန္တာသီ, ဝီတတဏှော အနင်္ဂဏော။
အစ္ဆိန္ဒိ ဘဝသလ္လာနိ, အန္တိမောယံ သမုဿယော။

၃၅၂. ''ဝီတတဏှော အနာဒါနော, နိရုတ္တိပဒကောဝိဒော။
အက္ခရာနံ သန္နိပာတံ, ဇညာ ပုဗ္ဗာပရာနိ စ။
သ ဝေ အန္တိမသာရီရော,
မဟာပညော မဟာပုရိသောတိ ဝုစ္စတီ''တိ။

တတ္ထ **နိဋ္ဌင်္ဂတော** တိ ဣမသ္မိံ သာသနေ ပဗ္ဗဇိတာနံ အရဟတ္တံ နိဋ္ဌံ နာမ, တံ ဂတော ပတ္တောတိ အတ္ထော။ **အသန္တာသီ**တိ အဗ္ဘန္တရေ ရာဂသန္တာသာဒီနံ အဘာဝေန အသန္တသနကော။ **အစ္ဆိန္ဒိ ဘဝသလ္လာနီ** တိ သဗ္ဗာနိပိ ဘဝဂါမိနိ သလ္လာနိ အစ္ဆိန္ဒိ။ **သမုဿယော** တိ အယံ ဧတဿ အန္တိမော ဒေဟော။

အနာဒါနောတိ ခန္ဓာဒီသု နိဂ္ဂဟဏော။ **နိရုတ္တိပဒကောဝိဒော** တိ နိရုတ္တိယဉ္စ သေသပဒေသု စာတိ စတူသုပိ ပဋိသမ္ဘိဒါသု ဆေကောတိ အတ္ထော။ **အက္ခရာနံ သန္နိပာတံ, ဇညာ ပုဗ္ဗာပရာနိ စာ** တိ အက္ခရာနံ သန္နိပာတသင်္ခာတံ အက္ခရပိဏ္ဍဉ္စ ဇာနာတိ, ပုဗ္ဗက္ခရေန အပရက္ခရံ, အပရက္ခရေန ပုဗ္ဗက္ခရဉ္စ ဇာနာတိ။ ပုဗ္ဗက္ခရေန အပရက္ခရံ ဇာနာတိ နာမ – အာဒိမ္ဟိ ပညာယမာနေ မဇ္ဈေ ပရိယောသာနေသု အပညာယမာနေသုပိ ''ဣမေသံ အက္ခရာနံ ဣဒံ မဇ္ဈံ, ဣဒံ ပရိယောသာန''န္တိ ဇာနာတိ။ အပရက္ခရေန ပုဗ္ဗက္ခရံ ဇာနာတိ နာမ – အန္တေ ပညာယမာနေ အာဒိမဇ္ဈေသု အပညာယမာနေသု ''ဣမေသံ အက္ခရာနံ ဣဒံ မဇ္ဈံ, အယံ အာဒီ''တိ ဇာနာတိ။ မဇ္ဈေ ပညာယမာနေပိ ''ဣမေသံ အက္ခရာနံ အယံ အာဒိ, အယံ အန္တော''တိ ဇာနာတိ။ ဧဝံ မဟာပညော။ **သ ဝေ အန္တိမသာရီရော**တိ သော ကောဋိယံ ဌိတသရီရော, မဟန္တာနံ အတ္ထဓမ္မနိရုတ္တိပဋိဘာနာနံ သီလက္ခန္ဓာဒီနဉ္စ ပရိဂ္ဂဟိကာယ ပညာယ သမန္နာဂတတ္တာ မဟာပညော, ''ဝိမုတ္တစိတ္တတ္တာ ခွာဟံ, သာရိပုတ္တ, မဟာပုရိသောတိ ဝဒါမီ''တိ (သံ. နိ. ၅.၃၇၇) ဝစနတော ဝိမုတ္တစိတ္တတာယ စ မဟာပုရိသောတိ ဝုစ္စတီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသု။ မာရောပိ ပာပိမာ ''ဇာနာတိ မံ သမဏော ဂေါတမော''တိ တတ္ထေဝန္တရဓာယီတိ။

မာရဝတ္ထု အဋ္ဌမံ။

၉. ဥပကာဇီဝကဝတ္ထု

သဗ္ဗာဘိဘူ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ အန္တရာမဂ္ဂေ ဥပကံ အာဇီဝကံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ဧကသ္မိဉ္ဟိ သမယေ သတ္ထာ ပတ္တသဗ္ဗညုတညာဏော ဗောဓိမဏ္ဍေ သတ္တသတ္တာဟံ ဝီတိနာမေတွာ အတ္တနော ပတ္တစီဝရမာဒာယ ဓမ္မစက္ကပဝတ္တနတ္ထံ ဗာရာဏသိံ သန္ဓာယ အဋ္ဌာရသယောဇနမဂ္ဂံ ပဋိပန္နော အန္တရာမဂ္ဂေ ဥပကံ အာဇီဝကံ အဒ္ဒသ။ သောပိ သတ္ထာရံ ဒိသွာ "ဝိပ္ပသန္နာနိ ခော တေ, အာဝုသော, ဣန္ဒြိယာနိ, ပရိသုဒ္ဓေါ ဆဝိဝဏ္ဏော ပရိယောဒါတော, ကံသိ တွံ, အာဝုသော, ဥဒ္ဒိဿ ပဗ္ဗဇိတော, ကော ဝါ တေ သတ္ထာ, ကဿ ဝါ တွံ ဓမ္မံ ရောစေသီ"တိ ပုစ္ဆိ။ အထဿ သတ္ထာ "မယှံ ဥပဇ္ဈာယော ဝါ အာစရိယော ဝါ နတ္ထီ"တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၃၅၃. "သဗ္ဗာဘိဘူ သဗ္ဗဝိဒူဟမသ္မိ၊
သဗ္ဗေသု ဓမ္မေသု အနူပလိတ္တော။
သဗ္ဗဉ္ဇဟော တဏှက္ခယေ ဝိမုတ္တော၊
သယံ အဘိညာယ ကမုဒ္ဒိသေယျ"န္တိ။

တတ္ထ **သဗ္ဗာဘိဘူ** တိ သဗ္ဗံ တေဘူမကဓမ္မံ အဘိဘဝနတော သဗ္ဗာဘိဘူ။ **သဗ္ဗဝိဒူ**တိ ဝိဒိတသဗ္ဗစတုဘူမကဓမ္မော။ **သဗ္ဗေသု ဓမ္မေသူ** တိ သဗ္ဗေသုပိ တေဘူမကဓမ္မေသု တဏှာဒိဋ္ဌီဟိ အနူပလိတ္တော။ **သဗ္ဗဉ္ဇဟော** တိ သဗ္ဗံ တေဘူမကဓမ္မံ ဇဟိတွာ ဌိတော။ **တဏှက္ခယေ ဝိမုတ္တော** တိ တဏှက္ခယန္တေ ဥပ္ပါဒိတေ တဏှက္ခယသင်္ခါတေ အရဟတ္တေ အသေက္ခာယ ဝိမုတ္တိယာ ဝိမုတ္တော။ **သယံ အဘိညာယာ**တိ အဘိညေယျာဒိဘေဒေ ဓမ္မေ သယမေဝ ဇာနိတွာ။ **ကမုဒ္ဒိသေယျ** န္တိ "အယံ မေ ဥပဇ္ဈာယော ဝါ အာစရိယော ဝါ"တိ ကံ နာမ ဥဒ္ဒိသေယျန္တိ။

ဒေသနာဝသာနေ ဥပကော အာဇီဝကော တထာဂတဿ ဝစနံ နေဝါဘိနန္ဒိ, န ပဋိက္ကောသိ။ သီသံ ပန စာလေတွာ ဇိဝှံ နိလ္လာဠေတွာ ဧကပဒိကမဂ္ဂံ ဂဟေတွာ အညတရံ လုဒ္ဒကနိဝါသနဋ္ဌာနံ အဂမာသီတိ။

ဥပကာဇီဝကဝတ္ထု နဝမံ။

၁၀. သက္ကပဉှဝတ္ထု

သဗ္ဗဒါန န္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော သက္ကံ ဒေဝရာဇာနံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ဧကသ္မိဉ္ဟိ သမယေ တာဝတိံသဒေဝလောကေ ဒေဝတာ သန္နိပတိတွာ စတ္တာရော ပဉှေ သမုဋ္ဌာပေသုံ "ကတရံ ဒါနံ နု ခော ဒါနေသု, ကတရော ရသော ရသေသု, ကတရာ ရတိ ရတီသု ဇေဋ္ဌကာ, တဏှက္ခယောဝ ကသ္မာ ဇေဋ္ဌောတိ ဝုစ္စတီ"တိ? တေ ပဉှေ ဧကာ ဒေဝတာပိ ဝိနိစ္ဆိတုံ နာသက္ခိ။ ဧကော ပန ဒေဝေါ ဧကံ ဒေဝံ, သောပိ အပရန္တိ ဧဝံ အညမညံ ပုစ္ဆန္တာ ဒသသု စက္ကဝါဠသဟဿေသု ဒွါဒသ သံဝစ္ဆရာနိ ဝိစရိံသု။ ဧတ္တကေနာပိ ကာလေန ပဉှာနံ အတ္ထံ အဒိသွာ ဒသသဟဿစက္ကဝါဠဒေဝတာ သန္နိပတိတွာ စတုန္နံ မဟာရာဇာနံ သန္တိကံ ဂန္တွာ "ကိံ, တာတာ, မဟာဒေဝတာသန္နိပါတော"တိ ဝုတ္တေ "စတ္တာရော ပဉှေ သမုဋ္ဌာပေတွာ ဝိနိစ္ဆိတုံ အသက္ကောန္တာ တုမှာကံ သန္တိကံ အာဂတမှာ"တိ။ "ကိံ ပဉှံ နာမေတံ, တာတာ"တိ။ "ဒါနရသရတီသု ကတမာ ဒါနရသရတီ နု ခော သေဋ္ဌာ, တဏှက္ခယောဝ ကသ္မာ သေဋ္ဌော"တိ ဣမေ ပဉှေ ဝိနိစ္ဆိတုံ အသက္ကောန္တာ အာဂတမှာ"တိ။ "တာတာ, မယမ္ပိ ဣမေသံ အတ္ထံ န ဇာနာမ, အမှာကံ ပန ရာဇာ ဇနသဟဿေန စိန္တိတေ အတ္ထေ စိန္တေတွာ တင်္ခဏေနေဝ ဇာနာတိ, သော အမှေဟိ ပညာယ စ ပုညေန စ ဝိသိဋ္ဌော, ဧထ, တဿ သန္တိကံ ဂစ္ဆာမာ"တိ တမေဝ ဒေဝဂဏံ အာဒါယ သက္ကဿ ဒေဝရညော သန္တိကံ ဂန္တွာ တေနာပိ "ကိံ, တာတာ, မဟန္တော ဒေဝသန္နိပါတော"တိ ဝုတ္တေ တမတ္ထံ အာရောစေသုံ။ "တာတာ, ဣမေသံ ပဉှာနံ အတ္ထံ အညောပိ ဇာနိတုံ န သက္ကောတိ, ဗုဒ္ဓဝိသယာ ဟေတေ။ သတ္ထာ ပနေတရဟိ ကဟံ ဝိဟရတီ"တိ ပုစ္ဆိတွာ "ဇေတဝနေ"တိ သုတွာ "ဧထ, တဿ သန္တိကံ

ကံ ဂမိဿာမာ''တိ ဒေဝဂဏေန သဒ္ဓိံ ရတ္တိဘာဂေ သကလံ ဇေတဝနံ ဩဘာသေတွာ သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တံ ဌိတော ''ကိံ, မဟာရာဇ, မဟတာ ဒေဝသင်္ဃေန အာဂတောသီ''တိ ဝုတ္တေ, ''ဘန္တေ, ဒေဝဂဏေန ဣမေ နာမ ပဉှာ သမုဋ္ဌာပိတာ, အညော ဣမေသံ အတ္ထံ ဇာနိတုံ သမတ္ထော နာမ နတ္ထိ, ဣမေသံ နော အတ္ထံ ပကာသေထာ''တိ အာဟ။

သတ္ထာ ''သာဓု မဟာရာဇ, မယာ ဟိ ဟာရမိယော ပူရေတွာ မဟာပရိစ္စာဂေ ပရိစ္စဇိတွာ တုမှာဒိသာနံ ကင်္ခစ္ဆေဒနတ္ထမေဝ သဗ္ဗညုတညာဏံ ပဋိဝိဒ္ဓံ, တယာ ပုစ္ဆိတပဉ္ဟေသု ဟိ သဗ္ဗအနာနံ ဓမ္မအနံ သေဋ္ဌံ, သဗ္ဗရသာနံ ဓမ္မရသော သေဋ္ဌော, သဗ္ဗရတီနံ ဓမ္မရတိ သေဋ္ဌာ, တဏှက္ခယော ပန အရဟတ္တံ သဗ္ဗာပကတ္တာ သေဋ္ဌောယေဝါ''တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၃၅၄. ''သဗ္ဗဒါနံ ဓမ္မဒါနံ ဇိနာတိ၊
သဗ္ဗရသံ ဓမ္မရသော ဇိနာတိ။
သဗ္ဗရတိံ ဓမ္မရတိ ဇိနာတိ၊
တဏှက္ခယော သဗ္ဗဒုက္ခံ ဇိနာတီ''တိ။

တတ္ထ **သဗ္ဗဒါနံ ဓမ္မဒါန** န္တိ သစေပိ ဟိ စက္ကဝါဠဂဗ္ဘေ ယာဝ ဗြဟ္မလောကာ နိရန္တရံ ကတွာ သန္နိသိန္နာနံ ဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓခီဏာသဝါနံ ကဒလိဂဗ္ဘသဒိသာနိ စီဝရာနိ ဒဒေယျ, တသ္မိံ သမာဂမေ စတုပ္ပဒိကာယ ဂါထာယ ကတာနုမောဒနာဝ သေဋ္ဌာ။ တဉှိ ဒါနံ တဿာ ဂါထာယ သောဠသိံ ကလံ နာဂ္ဃတိ။ ဧဝံ ဓမ္မဿ ဒေသနာပိ တစနမ္ပိ သဝနမ္ပိ မဟန္တံ။ ယေန စ ပုဂ္ဂလေန ဗဟူနံ တံ ဓမ္မဿဝနံ ကာရိတံ, တဿေဝ အာနိသံသော မဟာ။ တထာရူပဿ ဝေ ပရိသာယ ပဏီတပိဏ္ဍပါတဿ ပတ္တေ ပူရေတွာ ဒိန္နဒါနတောပိ သပ္ပိတေလာဒီနံ ပတ္တေ ပူရေတွာ ဒိန္နဘေသဇ္ဇဒါနတောပိ မဟာဝိဟာရသဒိသာနံ ဝိဟာရာနဉ္စ လောဟပါသာဒသဒိသာနဉ္စ ပါသာဒါနံ အနေကာနိ သတသဟဿာနိ ကာရေတွာ ဒိန္နသေနာသနဒါနတောပိ အနာထပိဏ္ဍိကာဒီဟိ ဝိဟာရေ အာရဗ္ဘ ကတပရိစ္စာဂတောပိ အန္တမသော စတုပ္ပဒိကာယ ဂါထာယ အနုမောဒနာဝသေနာပိ ပဝတ္တိတံ ဓမ္မဒါနမေဝ ဝရံ သေဋ္ဌံ။ ကိံ ကာရဏာ? ဧဝရူပါနိ ဟိ ပုညာနိ ကရောန္တာ ဓမ္မံ သုတွာဝ ကရောန္တိ, နော အသုတွာ။ သစေ ဟိ ဣမေ သတ္တာ ဓမ္မံ န သုဏေယျုံ, ဥဠုင်္ကမတ္တံ ယာဂုမ္ပိ ကဋစ္ဆုမတ္တံ ဘတ္တမ္ပိ န ဒဒေယျုံ။ ဣမိနာ ကာရဏေန သဗ္ဗဒါနေဟိ ဓမ္မဒါနမေဝ သေဋ္ဌံ။ အပိ စ ဌပေတွာ ဗုဒ္ဓေ စ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ စ သကလကပ္ပံ ဒေဝေ ဝဿန္တေ ဥဒကဗိန္ဒူနိ ဂဏေတုံ သမတ္ထာယ ပညာယ သမန္နာဂတာ သာရိပုတ္တာဒယောပိ အတ္တနော ဓမ္မတာယ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ အဓိဂန္တုံ နာသက္ခိံသု, အဿဇိတ္ထေရာဒီဟိ ကထိတဓမ္မံ သုတွာ သောတာပတ္တိဖလံ သစ္ဆိကရိံသု, သတ္ထု ဓမ္မဒေသနာယ သာဝကပါရမီညာဏံ သစ္ဆိကရိံသု။ ဣမိနာပိ ကာရဏေန, မဟာရာဇ, ဓမ္မဒါနမေဝ သေဋ္ဌံ။ တေန ဝုတ္တံ – **''သဗ္ဗဒါနံ ဓမ္မဒါနံ ဇိနာတီ''** တိ။

သဗ္ဗေ ပန ဂန္ဓရသာဒယောပိ ရသာ ဥက္ကံသတော ဒေဝတာနံ သုဓာဘောဇနရသောပိ သံသာရဝဋ္ဋေ ပါတေတွာ ဒုက္ခာနုဘဝနဿေဝ ပစ္စယော။ ယော ပနေသ သတ္တတိံသဗောဓိပက္ခိယဓမ္မသင်္ခါတော စ နဝလောကုတ္တရဓမ္မသင်္ခါတော စ ဓမ္မရသော, အယမေဝ သဗ္ဗရသာနံ သေဋ္ဌော။ တေန ဝုတ္တံ – **''သဗ္ဗရသံ ဓမ္မရသော ဇိနာတီ''**တိ ။ ယာပေသာ ပုတ္တရတိဓီတုရတိဓနရတိဣတ္ထိရတိနစ္စဂီတဝါဒိတာဒိရတိပဘေဒါ စ အနေကပ္ပဘေဒါ ရတိ, သာပိ သံသာရဝဋ္ဋေ ပါတေတွာ ဒုက္ခာနုဘဝနဿေဝ ပစ္စယော။ ယာ ပနေသာ ဓမ္မံ ကထေန္တဿ ဝါ သုဏန္တဿ ဝါ ဝါစေန္တဿ ဝါ အန္တော ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ပီတိ ဥဒဂ္ဂဘာဝံ ဇနေတိ, အဿူနိ ပဝတ္တေတိ, လောမဟံသံ ဇနေတိ, သာယံ သံသာရဝဋ္ဋဿ အန္တံ ကတွာ အရဟတ္တပရိယောသာနာ ဟောတိ။ တသ္မာ သဗ္ဗရတီနံ ဧဝရူပါ ဓမ္မရတိယေဝ သေဋ္ဌာ။ တေန ဝုတ္တံ – **''သဗ္ဗရတိံ ဓမ္မရတိ ဇိနာတီ''**တိ တဏှက္ခယော ပန တဏှာယ ခယန္တေ ဥပ္ပန္နံ အရဟတ္တံ သကလဿာပိ ဝဋ္ဋဒုက္ခဿ အဘိဘဝနတော သဗ္ဗသေဋ္ဌမေဝ။ တေန ဝုတ္တံ – **''တဏှက္ခယော သဗ္ဗဒုက္ခံ ဇိနာတီ''** တိ။

ဧဝံ သတ္ထရိ ဣမိဿာ ဂါထာယ အတ္ထံ ကထေန္တေယေဝ စတုရာသီတိယာ ပါဏသဟဿာနံ ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသိ။ သက္ကောပိ သတ္ထု ဓမ္မကထံ သုတွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ ဧဝမာဟ – ''ဘန္တေ, ဧဝံဇေဋ္ဌကေ နာမ ဓမ္မဒါနေ ကိမတ္ထံ အမှာကံ ပတ္တိံ န အပေထ, ဣတော ပဋ္ဌာယ နော ဘိက္ခုသင်္ဃဿ ကထေတွာ ပတ္တိံ အပေထ, ဘန္တေ''တိ။ သတ္ထာ တဿ ဝစနံ သုတွာ ဘိက္ခုသင်္ဃံ သန္နိပါတေတွာ, ''ဘိက္ခဝေ, အဇ္ဇာဒိံ ကတွာ မဟာ

ဓမ္မသ္သဝနံ တ ဟာကတိကမ္မေသ္သဝနံ တ ဥပနိသိန္နကထံ တ အန္တမသော အနုမောဒနမ္ပိ ကထေတ္ဝာ သဗ္ဗသတ္တာနံ ပတ္တိံ ဒဒေယ္ယာထာ''တိ အာဟ။

သက္ကပဉ္ဟဝတ္ထု ဒသမံ။

၁၁. အပုတ္တကသေဋ္ဌိဝတ္ထု

ဟန္တိ ဘောဂ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော အပုတ္တကသေဋ္ဌိံ နာမ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

တဿ ကိရ ကာလကိရိယံ သုတ္ဝာ ရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော ''အပုတ္တကံ သာပတေယ္ယံ ကဿ ဟောတီ''တိ ပုစ္ဆိတ္ဝာ ''ရညော''တိ သုတ္ဝာ သတ္တဟေန ဒိဝသေဟိ တံ ဓနံ ရာဇကုလံ အဘိဟရာပေတ္ဝာ သတ္ထု သန္တိကံ ဥပသင်္ကမိတ္ဝာ ''ဟန္ဒ ကုတော နု တွံ, မဟာရာဇ, အာဂစ္ဆသိ ဒိဝါဒိဝဿာ''တိ ဝုတ္တေ ''ဣဓ, ဘန္တေ, သာဝတ္ထိယံ သေဋ္ဌိ, ဂဟပတိ, ကာလကတော, တမဟံ အပုတ္တကံ သာပတေယ္ယံ ရာဇန္တေပုရံ အဘိဟရိတ္ဝာ အာဂစ္ဆာမီ''တိ အာဟ။ သဗ္ဗံ သုတ္တေ (သံ. နိ. ၁.၁၃၀) အာဂတနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

သော ကိရ သုဝဏ္ဏပာတိယာ နာနဂ္ဂရသဘောဇနေ ဥပနီတေ ''ဧဝရူပံ နာမ မနုဿာ ဘုဉ္ဇန္တိ, ကိံ တုမှေ မယာ သဒ္ဓိံ ဣမသ္မိံ ဂေဟေ ကေဠိံ ကရောထာ''တိ ဘောဇနေ ဥပဋ္ဌိတေ လေဍ္ဍုဒဏ္ဍာဒီဟိ ပဟရိတ္ဝာ ပလာပေတ္ဝာ ''ဣဒံ မနုဿာနံ ဘောဇန''န္တိ ကဏာဇကံ ဘုဉ္ဇတိ ဗိလင်္ဂဒုတိယံ။ ဝတ္ထယာနဆတ္တေသုပိ မနာပေသု ဥပဋ္ဌာပိတေသု တေ မနုဿေ လေဍ္ဍုဒဏ္ဍာဒီဟိ ပဟရန္တော ပလာပေတ္ဝာ သာဏာနိ ဓာရေတိ, ဇဇ္ဇရရထကေန ယာတိ ပဏ္ဏဆတ္တကေန ဓာရိယမာနေနာတိ ဧဝံ ရညာ အာရောစိတေ သတ္ထာ တဿ ပုဗ္ဗကမ္မံ ကထေသိ။

ဘူတပုဗ္ဗံ သော, မဟာရာဇ, သေဋ္ဌိ, ဂဟပတိ, တဂရသိခိံ နာမ ပစ္စေကဗုဒ္ဓံ ပိဏ္ဍပာတေန ပဋိပါဒေသိ။ ''ဒေထ သမဏဿ ပိဏ္ဍ''န္တိ ဝတ္ဝာ သော ဥဋ္ဌာယာသနာ ပက္ကာမိ။ တသ္မိံ ကိရ အဿဒ္ဓေ ဗာလေ ဧဝံ ဝတ္ဝာ ပက္ကန္တေ တဿ ဘရိယာ သဒ္ဓါ ပသန္နာ ''စိရဿံ ဝတ မေ ဣမဿ မုခတော 'ဒေဟီ'တိ ဝစနံ သုတံ, အဇ္ဇ မမ မနောရထံ ပူရေန္တီ ပိဏ္ဍပာတံ ဒဿာမီ''တိ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဿ ပတ္တံ ဂဟေတ္ဝာ ပဏီတဘောဇနဿ ပူရေတ္ဝာ အဒါသိ။ သောပိ နိဝတ္တမာနော တံ ဒိသ္ဝာ ''ကိံ, သမဏ, ကိဉ္စိ တေ လဒ္ဓ''န္တိ ပတ္တံ ဂဟေတ္ဝာ ပဏီတပိဏ္ဍပာတံ ဒိသ္ဝာ ဝိပ္ပဋိသာရီ ဟုတ္ဝာ ဧဝံ စိန္တေသိ – ''ဝရမေတံ ပိဏ္ဍပာတံ အသာ ဝါ ကမ္မကရာ ဝါ ဘုဉ္ဇေယ္ယုံ။ တေ ဟိ ဣမံ ဘုဉ္ဇိတ္ဝာ မယှံ ကမ္မံ ကရိဿန္တိ, အယံ ပန ဂန္တွာ ဘုဉ္ဇိတ္ဝာ နိဒ္ဒာယိဿတိ, နဋ္ဌော မေ သော ပိဏ္ဍပာတော''တိ။ သော ဘာတု စ ပန ဧကပုတ္တကံ သာပတေယ္ယဿ ကာရဏာ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေသိ။ သော ကိရဿ အင်္ဂုလိံ ဂဟေတ္ဝာ ဝိစရန္တော ''ဣဒံ မယှံ ပိတုသန္တကံ ယာနကံ, အယံ တဿ ဂေဏော''တိအာဒီနိ အာဟ။ အထ နံ သော သေဋ္ဌိ ''ဣဒါနိ တာဝေသ ဧဝံ ဝဒေတိ, ဣမဿ ပန ဝုဍ္ဎိပ္ပတ္တကာလေ ဣမသ္မိံ ဂေဟေ ဘောဂေ ကော ရက္ခိဿတီ''တိ တံ အရညံ နေတ္ဝာ ဧကသ္မိံ ဂစ္ဆမူလေ ဂီဝါယ ဂဟေတ္ဝာ မူလကန္ဒံ ဝိယ ဂီဝံ ဖာလေတ္ဝာ မာရေတ္ဝာ တတ္ထေဝ ဆဍ္ဍေသိ။ ဣဒမဿ ပုဗ္ဗကမ္မံ။ တေန ဝုတ္တံ –

> ''ယံ ခော သော, မဟာရာဇ, သေဋ္ဌိ, ဂဟပတိ, တဂရသိခိံ ပစ္စေကဗုဒ္ဓံ ပိဏ္ဍပာတေန ပဋိပါဒေသိ, တဿ ကမ္မဿ ဝိပါကေန သတ္တက္ခတ္တုံ သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ ဥပပဇ္ဇိ, တဿေဝ ကမ္မဿ ဝိပါကာဝသေသေန ဣမိဿာယေဝ သာဝတ္ထိယာ သတ္တက္ခတ္တုံ သေဋ္ဌိတ္တံ ကာရေသိ။ ယံ ခော သော, မဟာရာဇ, သေဋ္ဌိ, ဂဟပတိ, ဒတ္ဝာ ပစ္ဆာ ဝိပ္ပဋိသာရီ အဟောသိ 'ဝရမေတံ ပိဏ္ဍပာတံ အသာ ဝါ ကမ္မကရာ ဝါ ဘုဉ္ဇေယ္ယု'န္တိ, တဿ ကမ္မဿ ဝိပါကေန နာဿုဠာရာယ ဘတ္တဘောဂါယ စိတ္တံ နမတိ, နာဿုဠာရာယ ဝတ္ထဘောဂါယ, နာဿုဠာရာယ ယာနဘောဂါယ, နာဿုဠာရာနံ ပဉ္စန္နံ ကာမဂုဏာနံ ဘောဂါယ စိတ္တံ နမတိ။ ယံ ခော သော, မဟာရာဇ, သေဋ္ဌိ, ဂဟပတိ, ဘာတု စ ပန ဧကပုတ္တံ သာပတေယ္ယဿ ကာရဏာ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေသိ, တဿ ကမ္မဿ ဝိပါကေန ဗဟူနိ ဝဿသတာနိ ဗဟူနိ ဝဿသဟဿာနိ ဗဟူနိ ဝဿသတသဟဿာနိ နိရယေ ပစ္စိတ္ထ, တဿေဝ ကမ္မဿ ဝိပါကာဝသေသေန ဣဒံ သတ္တမံ အပုတ္တကံ သာပတေယ္ယံ ရာဇကောသံ ပဝေသေတိ။ တဿ ခော ပန, မဟာရာဇ, သေဋ္ဌိဿ ဂဟပတိဿ ပုရာဏဉ္စ ပုညံ ပရိ

ကျိဏ်, နဝဋ္ဌ ပုညံ အနုပစိတံ။ အဇ္ဇ ပန, မဟာရာဇ, သေဋ္ဌိ, ဂဟပတိ, မဟာရောရုဝေ နိရယေ ပစ္စတီ''တိ (သံ. နိ. ၁.၁၃၁)။

ရာဇာ သတ္ထု ဝစနံ သုတွာ ''အဟော, ဘန္တေ, ဘာရိယံ ကမ္မံ, တွေကေ နာမ ဘောဂေ ဝိဇ္ဇမာနေ နေဝ အတ္တနာ ပရိဘုဉ္ဇိ, န တုမှာဒိသေ ဗုဒ္ဓေ ဓုရဝိဟာရေ ဝိဟရန္တေ ပုညကမ္မံ အကာသီ''တိ အာဟ ။ သတ္ထာ ''ဧဝမေတံ, မဟာရာဇ, ဒုမ္မေဓပုဂ္ဂလာ နာမ ဘောဂေ လဘိတွာ နိဗ္ဗာနံ န ဂဝေသန္တိ, ဘောဂေ နိဿာယ ဥပ္ပန္နတဏှာ ပနေတေ ဒီဃရတ္တံ ဟနတီ''တိ ဝတွာ ဣမံ ကထမာဟ –

၃၅၅. ''ဟနန္တိ ဘောဂါ ဒုမ္မေဓံ၊ နော စ ပါရဂဝေသိနော။
ဘောဂတဏှာယ ဒုမ္မေဓော၊ ဟန္တိ အညေဝ အတ္တန''န္တိ။

တတ္ထ **နော စ ပါရဂဝေသိနော**တိ ယေ ပန နိဗ္ဗာနပါရဂဝေသိနော ပုဂ္ဂလာ, န တေ ဘောဂါ ဟနန္တိ။ **အညေဝ အတ္တန**န္တိ ဘောဂေ နိဿာယ ဥပ္ပန္နာယ တဏှာယ ဒုပ္ပညော ပုဂ္ဂလော ပရေ ဝိယ အတ္တာနမေဝ ဟနတီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပါပုဏိံသူတိ။

အပုတ္တကသေဋ္ဌိဝတ္ထု ဧကာဒသမံ။

၁၂. အင္ကုရဝတ္ထု

တိဏဒောသာနီတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ပဏ္ဍုကမ္ဗလသိလာယံ ဝိဟရန္တော အင်္ကုရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။ ဝတ္ထု ''ယေ ဈာနပ္ပသုတာ ဓီရာ''တိ (ဓ. ပ. ၁၈၁) ကထာယ ဝိတ္ထာရိတမေဝ။ ဝုတ္တဥ္ဟေတံ တတ္ထ ဣန္ဒကံ အာရဗ္ဘ။ သော ကိရ အနုရုဒ္ဓတ္ထေရဿ အန္တောဂာမံ ပိဏ္ဍာယ ပဝိဋ္ဌဿ အတ္တနော အာဘတံ ကဋစ္ဆုမတ္တကံ ဘိက္ခံ အဒါပေသိ။ တဒဿ ပုညံ အင်္ကုရေန ဒသဝဿသဟဿာနိ ဒွါဒသယောဇနိကံ ဥဒ္ဓနပန္တိံ ကတွာ ဒိန္နဒါနတော မဟပ္ဖလတရံ ဇာတံ။ တသ္မာ ဧဝမာဟ။ ဧဝံ ဝုတ္တေ သတ္ထာ, ''အင်္ကုရ, ဒါနံ နာမ ဝိစေယျ ဒာတုံ ဝဋ္ဋတိ, ဧဝံ တံ သုခေတ္တေ သုဝုတ္တဗီဇံ ဝိယ မဟပ္ဖလံ ဟောတိ။ တွံ ပန တထာ နာကာသိ, တေန တေ ဒါနံ န မဟပ္ဖလံ ဇာတ''န္တိ ဣမမတ္ထံ ဝိဘာဝေန္တော –

''ဝိစေယျ ဒါနံ ဒာတဗ္ဗံ၊ ယတ္ထ ဒိန္နံ မဟပ္ဖလံ။
ဝိစေယျ ဒါနံ သုဂတပ္ပသတ္ထံ၊
ယေ ဒက္ခိဏေယျာ ဣဓ ဇီဝလောကေ။
ဧတေသု ဒိန္နာနိ မဟပ္ဖလာနိ၊
ဗီဇာနိ ဝုတ္တာနိ ယထာသုခေတ္တေ''တိ။ (ပေ. ဝ. ၃၂၉) –

ဝတွာ ဥတ္တရိပိ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမာ ကထာ အဘာသိ –

၃၅၆. ''တိဏဒောသာနိ ခေတ္တာနိ၊ ရာဂဒောသာ အယံ ပဇာ။
တသ္မာ ဟိ ဝီတရာဂေသု၊ ဒိန္နံ ဟောတိ မဟပ္ဖလံ။

၃၅၇. ''တိဏဒောသာနိ ခေတ္တာနိ၊ ဒောသဒောသာ အယံ ပဇာ။
တသ္မာ ဟိ ဝီတဒောသေသု၊ ဒိန္နံ ဟောတိ မဟပ္ဖလံ။

၃၅၈. ''တိဏဒောသာနိ ခေတ္တာနိ၊ မောဟဒောသာ အယံ ပဇာ။
တသ္မာ ဟိ ဝီတမောဟေသု၊ ဒိန္နံ ဟောတိ မဟပ္ဖလံ။

၃၅၉. ''တိဏဒောသာနိ ခေတ္တာနိ၊ ဣစ္ဆာဒောသာ အယံ ပဇာ။

တသ္မာ ဟိ ဝိဂတိစ္ဆေသု၊ ဒိန္နံ ဟောတိ မဟပ္ဖလ”န္တိ။

တတ္ထ **တိဏအေသာနီ**တိ သာမာကာဒီနိ တိဏာနိ ဥဋ္ဌဟန္တာနိ ပုဗ္ဗဏ္ဏာပရဏ္ဏာနိ ခေတ္တာနိ ဒူသေန္တိ, တေန တာနိ န ဗဟုဖလာနိ ဟောန္တိ။ ဧဝံ သတ္တာနမ္ပိ အန္တော ရာဂေ ဥပ္ပဇ္ဇန္တော သတ္တေ ဒူသေတိ, တေန တေသု ဒိန္နံ မဟပ္ဖလံ န ဟောတိ ။ ခီဏာသဝေသု ဒိန္နံ ပန မဟပ္ဖလံ ဟောတိ။ တေန ဝုတ္တံ –

“တိဏအေသာနိ ခေတ္တာနိ၊ ရာဂအေသာ အယံ ပဇာ။
တသ္မာ ဟိ ဝီတရာဂေသု၊ ဒိန္နံ ဟောတိ မဟပ္ဖလ”န္တိ။ –

သေသဂါထာသုပိ ဧသေဝ နယော။

ဒေသနာဝသာနေ အင်္ကုရော စ ဣန္ဒကော စ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိံသု, သမ္ပတ္တာနမ္ပိ သာတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ အဟောသီတိ။

အင်္ကုရဝတ္ထု ဒုတိယံ။

တဏှာဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

စတုဝီသတိမော ဝဂ္ဂေါ။

၂၅. ဘိက္ခုဝဂ္ဂေါ

၁. ပဉ္စဘိက္ခုဝတ္ထု

စက္ခုနာ သံဝရောတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ပဉ္စ ဘိက္ခူ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

တေသု ကိရ ဧကေကော စက္ခုဒွါရာဒီသု ပဉ္စသု ဒွါရေသု ဧကေကမေဝ ရက္ခိ။ အထေကဒိဝသံ သန္နိပတိတွာ "အဟံ ဒုရက္ခံ ရက္ခာမိ, အဟံ ဒုရက္ခံ ရက္ခာမီ"တိ ဝိဝဒိတွာ "သတ္ထာရံ ပုစ္ဆိတွာ ဣမမတ္ထံ ဇာနိဿာမာ"တိ သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ, "ဘန္တေ, မယံ စက္ခုဒွါရာဒီနိ ရက္ခန္တာ အတ္တနော အတ္တနော ရက္ခနဒွါရမေဝ ဒုရက္ခန္တိ မညာမ, ကော နု ခေါ အမှေသု ဒုရက္ခံ ရက္ခတီ"တိ ပုစ္ဆိံသု။ သတ္ထာ ဧကံ ဘိက္ခုမ္ပိ အနောသာဒေတွာ, "ဘိက္ခဝေ, သဗ္ဗာနိ ပေတာနိ ဒုရက္ခာနေဝ, အပိ စ ခေါ ပန တုမှေ န ဣဒါနေဝ ပဉ္စသု ဌာနေသု အသံဝုတာ, ပုဗ္ဗေပိ အသံဝုတာ, အသံဝုတတ္တာယေဝ စ ပဏ္ဍိတာနံ ဩဝါဒေ အဝတ္တိတွာ ဇီဝိတက္ခယံ ပါပုဏိတ္ထာ"တိ ဝတွာ "ကဒါ, ဘန္တေ"တိ တေဟိ ယာစိတော အတီတေ တက္ကသိလဇာတကဿ ဝတ္ထုံ ဝိတ္ထာရေတွာ ရက္ခသီနံ ဝသေန ရာဇကုလေ ဇီဝိတက္ခယံ ပတ္တေ ပတ္တာဘိသေကေန မဟာသတ္တေန သေတစ္ဆတ္တဿ ဟေဋ္ဌာ ရာဇာသနေ နိသိန္နေန အတ္တနော သိရိသမ္ပတ္တိံ ဩလောကေတွာ "ဝီရိယံ နာမေတံ သတ္တေဟိ ကတ္တဗ္ဗမေဝ"တိ ဥဒါနဝသေန ဥဒါနိတံ –

> "ကုသလူပဒေသေ ဓိတိယာ ဒဠှာယ စ၊
> အနိဝတ္တိတတ္တာဘယဘီရုတာယ စ။
> န ရက္ခသီနံ ဝသမာဂမိမှသေ၊
> သ သောတ္ထိဘာဝေါ မဟတာ ဘယေန မေ"တိ။ (ဇာ. ၁.၁.၁၃၂) –

ဣမံ ကထံ ဒဿေတွာ "တဒါပိ တုမှေဝ ပဉ္စ ဇနာ တက္ကသိလာယံ ရဇ္ဇဂ္ဂဟဏတ္ထာယ နိက္ခန္တံ မဟာသတ္တံ အာဝုဓဟတ္ထာ ပရိဝါရေတွာ မဂ္ဂံ ဂစ္ဆန္တာ အန္တရာမဂ္ဂေ ရက္ခသီဟိ စက္ခုဒွါရာဒိဝသေန ဥပနီတေသု ရူပါရမ္မဏာဒီသု အသံဝုတာ ပဏ္ဍိတဿ ဩဝါဒေ အဝတ္တိတွာ ဩလီယန္တာ ရက္ခသီဟိ ခါဒိတာ ဇီဝိတက္ခယံ ပါပုဏိတ္ထ။ တေသု ပန အာရမ္မဏေသု သုသံဝုတော ပိဋ္ဌိတော ပိဋ္ဌိတော အနုဗန္ဓန္တိံ ဒေဝဝဏ္ဏိံ ယက္ခိနိံ အနာဒိယိတွာ သောတ္ထိနာ တက္ကသိလံ ဂန္တွာ ရဇ္ဇံ ပတ္တော ရာဇာ အဟမေဝ"တိ ဇာတကံ သမောဓာနေတွာ, "ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနာ နာမ သဗ္ဗာနိ ဒွါရာနိ သံဝရိတဗ္ဗာနိ။ ဧတာနိ ဟိ သံဝရန္တော ဧဝ သဗ္ဗဒုက္ခာ ပမုစ္စတီ"တိ ဝတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမာ ဂါထာ အဘာသိ –

၃၆၀. "စက္ခုနာ သံဝရော သာဓု၊ သာဓု သောတေန သံဝရော။
ဃာနေန သံဝရော သာဓု၊ သာဓု ဇိဝှာယ သံဝရော။

၃၆၁. "ကာယေန သံဝရော သာဓု၊ သာဓု ဝါစာယ သံဝရော။
မနသာ သံဝရော သာဓု၊ သာဓု သဗ္ဗတ္ထ သံဝရော။
သဗ္ဗတ္ထ သံဝုတော ဘိက္ခု၊ သဗ္ဗဒုက္ခာ ပမုစ္စတီ"တိ။

တတ္ထ **စက္ခုနာ**တိ ယဒါ ဟိ ဘိက္ခုနော စက္ခုဒွါရေ ရူပါရမ္မဏံ အာပါထမာဂစ္ဆတိ, တဒါ ဣဋ္ဌာရမ္မဏေ အရဇ္ဇန္တဿ အနိဋ္ဌာရမ္မဏေ အဒုဿန္တဿ အသမပေက္ခနေန မောဟံ အနုပ္ပါဒေန္တဿ တသ္မိံ ဒွါရေ သံဝရော ထကနံ ပိဒဟနံ ဂုတ္တိ ကတာ နာမ ဟောတိ။ တဿ သော ဧဝရူပေါ စက္ခုနာ သံဝရော သာဓု။ ဧသ နယော သောတဒွါရာဒီသုပိ။ စက္ခုဒွါရာဒီသုယေဝ ပန သံဝရော ဝါ အသံဝရော ဝါ နုပ္ပဇ္ဇတိ, ပရတော ပန ဇဝနဝီထိယံ သော လဗ္ဘတိ။ တဒါ ဟိ အသံဝရော ဥပ္ပဇ္ဇန္တော အဿဒ္ဓါ အက္ခန္တိ ကောသဇ္ဇံ မုဋ္ဌဿစ္စံ အညာဏန္တိ အကုသလဝီထိယံ အယံ ပဉ္စဝိဓော လဗ္ဘတိ။ သံဝရော ဥပ္ပဇ္ဇန္တော သဒ္ဓါ ခန္တိ ဝီရိယံ သတိ ဉာဏန္တိ ကုသလဝီထိယံ အယံ ပဉ္စဝိဓော လဗ္ဘတိ။

ကာယေန သံဝရောတိ တွေ ပန ပသာဒကာယောပိ စောပနကာယောပိ လဗ္ဘတိ။ ဥဘယမ္ပိ ပနေတံ ကာယဒွါရမေဝ။ တတ္ထ ပသာဒဒွါရေ သံဝရာသံဝရော ကထိတောဝ။ စောပနဒွါရေပိ တံဝတ္ထုကော ပာဏာတိပာတအဒိန္နာဒါနကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ။ တေဟိ ပန သဒ္ဓိံ အကုသလဝီထိယံ ဥပ္ပဇ္ဇန္တေဟိ တံ ဒွါရံ အသံဝုတံ ဟောတိ, ကုသလဝီထိယံ ဥပ္ပဇ္ဇန္တေဟိ ပာဏာတိပာတာဝေရမဏိအာဒီဟိ သံဝုတံ။ **သာဓု တစာယာ**တိ တွေပိ စောပနတစာပိ တစာ။ တာယ သဒ္ဓိံ ဥပ္ပဇ္ဇန္တေဟိ မုသာဝါဒါဒီဟိ တံ ဒွါရံ အသံဝုတံ ဟောတိ, မုသာဝါဒါဝေရမဏိအာဒီဟိ သံဝုတံ။ **မနသာ သံဝရောတိ** ဧတ္ထာပိ ဇဝနမနတော အညေန မနေန သဒ္ဓိံ အဘိဇ္ဈာဒယော နတ္ထိ။ မနောဒွါရေ ပန ဇဝနက္ခဏေ ဥပ္ပဇ္ဇမာနေဟိ အဘိဇ္ဈာဒီဟိ တံ ဒွါရံ အသံဝုတံ ဟောတိ, အနဘိဇ္ဈာဒီဟိ သံဝုတံ ဟောတိ။ **သာဓု သဗ္ဗတ္ထာ** တိ တေသု စက္ခုဒွါရာဒီသု သဗ္ဗေသုပိ သံဝရော သာဓု။ ဧတ္တာဝတာ ဟိ အဋ္ဌ သံဝရဒွါရာနိ အဋ္ဌ စ အသံဝရဒွါရာနိ ကထိတာနိ။ တေသု အဋ္ဌသု အသံဝရဒွါရေသု ဌိတော ဘိက္ခု သကလဝဋ္ဋမူလကဒုက္ခတော န မုစ္စတိ, သံဝရဒွါရေသု ပန ဌိတော သဗ္ဗသ္မာပိ ဝဋ္ဋမူလကဒုက္ခာ မုစ္စတိ။ တေန ဝုတ္တံ – ''သဗ္ဗတ္ထ သံဝုတော ဘိက္ခု, သဗ္ဗဒုက္ခာ ပမုစ္စတီ''တိ။

ဒေသနာဝသာနေ တေ ပဉ္စ ဘိက္ခူ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိံသု, သမ္ပတ္တာနမ္ပိ သာတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ အဟောသီတိ။

ပဉ္စဘိက္ခုဝတ္ထု ပဌမံ။

၂. ဟံသဃာတကဘိက္ခုဝတ္ထု

ဟတ္ထသံယတော တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ဧကံ ဟံသဃာတကံ ဘိက္ခုံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သာဝတ္ထိဝါသိနော ကိရ ဒွေ သဟာယကာ ဘိက္ခူသု ပဗ္ဗဇိတွာ လဒ္ဓူပသမ္ပဒာ ယေဘုယျေန ဧကတော ဝိစရန္တိ။ တေ ဧကဒိဝသံ အစိရဝတိံ ဂန္တွာ နှာတွာ အာတပေ တပ္ပမာနာ သာရဏီယကထံ ကထေန္တာ အဋ္ဌံသု။ တသ္မိံ ခဏေ ဒွေ ဟံသာ အာကာသေန ဂစ္ဆန္တိ။ အထေကော ဒဟရဘိက္ခု သက္ခရံ ဂဟေတွာ ''ဧကဿ ဟံသပေါတကဿ အက္ခိံ ပဟရိဿာမီ''တိ အာဟ, ဣတရော ''န သက္ခိဿာမီ''တိ အာဟ။ တိဋ္ဌတု ဣမသ္မိံ ပဿေ အက္ခိ, ပရပဿေ အက္ခိံ ပဟရိဿာမီတိ။ ဣဒမ္ပိ န သက္ခိဿသိယေဝါတိ။ ''တေန ဟိ ဥပဓာရေဟီ''တိ ဒုတိယံ သက္ခရံ ဂဟေတွာ ဟံသဿ ပစ္ဆာဘာဂေ ခိပိ, ဟံသော သက္ခရသဒ္ဒံ သုတွာ နိဝတ္တိတွာ ဩလောကေသိ။ အထ နံ ဣတရံ ဝဋ္ဋသက္ခရံ ဂဟေတွာ ပရပဿေ အက္ခိမှိ ပဟရိတွာ ဩရိမက္ခိနာ နိက္ခာမေသိ။ ဟံသော ဝိရဝန္တော ပရိဝတ္တိတွာ တေသံ ပါဒမူလေယေဝ ပတိ။ တတ္ထ တတ္ထ ဌိတာ ဘိက္ခူ ဒိသွာ, ''အာဝုသော, ဗုဒ္ဓသာသနေ ပဗ္ဗဇိတွာ အနနုစ္ဆဝိကံ တေ ကတံ ပာဏာတိပာတံ ကရောန္တေဟီ''တိ ဝတွာ တေ အာဒာယ ဂန္တွာ တထာဂတဿ ဒဿေသုံ။

သတ္ထာ ''သစ္စံ ကိရ တယာ ဘိက္ခု ပာဏာတိပာတော ကတော''တိ ပုစ္ဆိတွာ ''သစ္စံ, ဘန္တေ''တိ ဝုတ္တေ ''ဘိက္ခု ကသ္မာ ဧဝရူပေ နိယျာနိကသာသနေ ပဗ္ဗဇိတွာ ဧဝမကာသိ, ပောရာဏကပဏ္ဍိတာ အနုပ္ပန္နေ ဗုဒ္ဓေ အကာရမဇ္ဈေ ဝသမာနာ အပ္ပမတ္တကေသုပိ ဌာနေသု ကုက္ကုစ္စံ ကရိံသု , တွံ ပန ဧဝရူပေ ဗုဒ္ဓသာသနေ ပဗ္ဗဇိတွာ ကုက္ကုစ္စမတ္တမ္ပိ န အကာသီ''တိ ဝတွာ တေဟိ ယာစိတော အတီတံ အာဟရိ။

အတီတေ ကုရုရဋ္ဌေ ဣန္ဒပတ္တနဂရေ ဓနဉ္စယေ ရဇ္ဇံ ကာရေန္တေ ဗောဓိသတ္တော တဿ အဂ္ဂမဟေသိယာ ကုစ္ဆိသ္မိံ ပဋိသန္ဓိံ ဂဟေတွာ အနုပုဗ္ဗေန ဝိညုတံ ပတ္တော တက္ကသိလာယံ သိပ္ပာနိ ဥဂ္ဂဟေတွာ ပိတရာ ဥပရဇ္ဇေ ပတိဋ္ဌာပိတော အပရဘာဂေ ပိတု အစ္စယေန ရဇ္ဇံ ပတွာ ဒသ ရာဇဓမ္မေ အကောပေန္တော ကုရုဓမ္မေ ဝတ္တိတ္ထ။ ကုရုဓမ္မော နာမ ပဉ္စသီလာနိ, တာနိ ဗောဓိသတ္တော ပရိသုဒ္ဓါနိ ကတွာ ရက္ခိ။ ယထာ စ ဗောဓိသတ္တော, ဧဝမဿ မာတာ အဂ္ဂမဟေသီ ကနိဋ္ဌဘာတာ ဥပရာဇာ ပုရောဟိတော ဗြာဟ္မဏော ရဇ္ဇုဂ္ဂါဟကော အမစ္စော သာရထိ သေဋ္ဌိ ဒောဏမာပကော မဟာမတ္တော ဒောဝါရိကော နဂရသောဘိနီ ဝဏ္ဏဒာသီတိ ဧဝမေတေသု ဧကာဒသသု ဇနေသု ကုရုဓမ္မံ ရက္ခန္တေသု ကလိင်္ဂရဋ္ဌေ ဒန္တပုရနဂရေ ကလိင်္ဂေ ရဇ္ဇံ ကာရေန္တေ တသ္မိံ ရဋ္ဌေ ဒေဝေါ န ဝဿိ။ မဟာသတ္တဿ ပန အဉ္ဇနသန္နိဘော နာမ မင်္ဂလဟတ္ထိ မဟာပုညော ဟောတိ။ ရဋ္ဌဝါသိနော ''တသ္မိံ အာနီတေ ဒေဝေါ ဝ

သ္သိသ္သတီ''တိ သညာယ ရညော အာရောစယိံသု။ ရာဇာ တသ္သ ဟတ္ထိသ္သ အာနယနတ္ထာယ ဗြာဟ္မဏေ ပဟိ
ဏိ။ တေ ဂန္တွာ မဟာသတ္တံ ဟတ္ထိံ ယာစိံသု။ သတ္ထာ တေသံ ယာစနကာရဏံ ဒဿေတုံ အာဟ –

''တဝ သဒ္ဓဉ္စ သီလဉ္စ, ဝိဒိတွာန ဇနာဓိပ။
ဝဏ္ဏံ အဉ္ဇနဝဏ္ဏေန, ကလိင်္ဂသ္မိံ နိမိမှသေ''တိ။ (ဇာ. ၁.၃.၇၆) –

ကုရုဓမ္မ ဇာတကံ ကထေသိ။ ဟတ္ထိမ္ဟိ ပန အာနီတေပိ ဒေဝေ အဝဿန္တေ ''သော ရာဇာ ကုရုဓမ္မံ ရက္ခ
တိ, တေနဿ ရဋ္ဌေ ဒေဝေ ဝဿတီ''တိ သညာယ ''ယံ သော ကုရုဓမ္မံ ရက္ခတိ, တံ သုဝဏ္ဏပဋ္ဋေ လိခိတွာ အာနေ
ထာ''တိ ပုန ကာလိင်္ဂော ဗြာဟ္မဏေ စ အမစ္စေ စ ပေသေသိ။ တေသု ဂန္တွာ ယာစန္တေသု ရာဇာနံ အာဒိံ ကတွာ သ
ဗ္ဗေပိ တေ အတ္တနော အတ္တနော သီလေသု ကိဉ္စိ ကုက္ကုစ္စမတ္တံ ကတွာ ''အပရိသုဒ္ဓံ နော သီလ''န္တိ ပဋိက္ခိပိတွာပိ
''န တွေဝါဝတာ သီလဘေဒော ဟောတီ''တိ တေဟိ ပုနပ္ပုနံ ယာစိတာ အတ္တနော အတ္တနော သီလာနိ ကထယိံသု။ ကာလိင်္ဂ
ကေ သုဝဏ္ဏပဋ္ဋေ လိခာပေတွာ အာဘတံ ကုရုဓမ္မံ ဒိသွာဝ သမာဒယ သာဓုကံ ပူရေသိ။ တဿ ရဋ္ဌေ ဒေဝေ ပာဝ
သ္သိ, ရဋ္ဌံ ခေမံ သုဘိက္ခံ အဟောသိ။ သတ္ထာ ဣမံ အတီတံ အာဟရိတွာ –

''ဂဏိကာ ဥပ္ပလဝဏ္ဏာ, ပုဏ္ဏော ဒောဝါရိကော တဒာ။
ရဇ္ဇုဂါဟော စ ကစ္စာနော, ဒောဏမာပကော စ ကောလိတော။

''သာရိပုတ္တော တဒာ သေဋ္ဌိ, အနုရုဒ္ဓော စ သာရထိ။
ဗြာဟ္မဏော ကဿပော ထေရော, ဥပရာဇာနန္ဒပဏ္ဍိတော။

''မဟေသီ ရာဟုလမာတာ, မာယာဒေဝီ ဇနေတ္တိကာ။
ကုရုရာဇာ ဗောဓိသတ္တော, ဧဝံ ဓာရေထ ဇာတက''န္တိ။ –

ဇာတကံ သမောဓာနေတွာ ''ဘိက္ခု ဧဝံ ပုဗ္ဗေပိ ပဏ္ဍိတာ အပ္ပမတ္တကေပိ ကုက္ကုစ္စေ ဥပ္ပန္နေ အတ္တနော သီလဘေဒေ
အာသင်္ကံ ကရိံသု, တွံ ပန မာဒိသဿ ဗုဒ္ဓဿ သာသနေ ပဗ္ဗဇိတွာ ဟဏာတိဟတံ ကရောန္တော အတိဘာရိယံ ကမ္မ
မကာသိ, ဘိက္ခုနာ နာမ ဟတ္ထေဟိ ဟဒေဟိ ဝါစာယ စ သံယတေန ဘဝိတဗ္ဗ''န္တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၃၆၂. ''ဟတ္ထသံယတော ပါဒသံယတော,
ဝါစာသံယတော သံယတုတ္တမော။
အဇ္ဈတ္တရတော သမာဟိတော,
ဧကော သန္တုသိတော တမာဟု ဘိက္ခု''န္တိ။

တတ္ထ **ဟတ္ထသံယတော**တိ ဟတ္ထကီဠာပနာဒီနံ ဝါ ဟတ္ထေန ပရေသံ ပဟာရဏာဒီနံ ဝါ အဘာဝေန ဟတ္ထသံ
ယတော။ ဒုတိယပဒေပိ ဧသေဝ နယော။ ဝါစာယ ပန မုသာဝါဒါဒီနံ အကရဏတော ဝါစာယ သံယတော။ **သံယတုတ္တ
မော**တိ သံယတတ္တဘာဝေ, ကာယစလနသီသုက္ခိပနဘမုကဝိကာရာဒီနံ အကာရကောတိ အတ္ထော။ **အဇ္ဈတ္တရတော**တိ
ဂေါစရဇ္ဈတ္တသင်္ခါတာယ ကမ္မဋ္ဌာနဘာဝနာယ ရတော။ **သမာဟိတော**တိ သုဋ္ဌု ဌပိတော။ **ဧကော သန္တုသိတော**
တိ ဧကဝိဟာရီ ဟုတွာ သုဋ္ဌု တုသိတော ဝိပဿနာစာရတော ပဋ္ဌာယ အတ္တနော အဓိဂမေန တုဋ္ဌမာနသော။ ပုထုဇ္ဇန
ကလျာဏကဉှိ အာဒိံ ကတွာ သဗ္ဗေပိ သေခါ အတ္တနော အဓိဂမေန သန္တုဿန္တီတိ သန္တုသိတာ, အရဟာ ပန
ဧကန္တသန္တုသိတောဝ။ တံ သန္ဓာယေတံ ဝုတ္တံ။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

ဟံသဃာတကဘိက္ခုဝတ္ထု ဒုတိယံ။

၃. ကောကာလိကဝတ္ထု

ယော မုခသံယတောတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ကောကာလိကံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။ ဝတ္ထု “အထ ခေါ ကောကာလိကော ဘိက္ခု ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမီ”တိ သုတ္တေ (သံ. နိ. ၁.၁၈၁; သု. နိ. ကောကာလိက သုတ္တ; အ. နိ. ၁၀.၈၉) အာဂတမေဝ။ အတ္ထောပိဿ အဋ္ဌကထာယ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ကောကာလိကေ ပန ပဒုမနိရယေ ဥပ္ပန္နေ ဓမ္မသဘာယံ ကထံ သမုဋ္ဌာပေသုံ “အဟော ကောကာလိကော ဘိက္ခု အတ္တနော မုခံ နိဿာယ ဝိနာသံ ပတ္တော, ဒွေ အဂ္ဂသာဝကေ အက္ကောသန္တဿေဝ ဟိဿ ပထဝီ ဝိဝရံ အဒါသီ”တိ။ သတ္ထာ အာဂန္တွာ “ကာယ နုတ္ထ, ဘိက္ခဝေ, ဧတရဟိ ကထာယ သန္နိသိန္နာ”တိ ပုစ္ဆိတွာ “ဣမာယ နာမာ”တိ ဝုတ္တေ “န, ဘိက္ခဝေ, ဣဒါနေဝ, ပုဗ္ဗေပိ ကောကာလိကော ဘိက္ခု အတ္တနော မုခမေဝ နိဿာယ နဋ္ဌော”တိ ဝတွာ တမတ္ထံ သောတုကာမေဟိ ဘိက္ခူဟိ ယာစိတော တဿ ပကာသနတ္ထံ အတီတံ အာဟရိ။

အတီတေ ဟိမဝန္တပဒေသေ ဧကသ္မိံ သရေ ကစ္ဆပော ဝသတိ။ ဒွေ ဟံသပောတကာ ဂေါစရာယ စရန္တာ တေန သဒ္ဓိံ ဝိဿာသံ ကတွာ ဒဠှဝိဿာသိကာ ဟုတွာ ဧကဒိဝသံ ကစ္ဆပံ ပုစ္ဆိံသု – “သမ္မ, အမှာကံ ဟိမဝန္တေ စိတ္တကူဋပဗ္ဗတတလေ ကဉ္စနဂုဟာယ ဝသနဋ္ဌာနံ, ရမဏီယော ပဒေသော, ဂစ္ဆိဿသိ အမှေဟိ သဒ္ဓိ”န္တိ။ “သမ္မ, အဟံ ကထံ ဂမိဿာမီ”တိ? “မယံ တံ နေဿာမ, သစေ မုခံ ရက္ခိတုံ သက္ခိဿသီ”တိ။ “ရက္ခိဿာမိ, သမ္မာ ဂဟေတွာ မံ ဂစ္ဆထာ”တိ။ တေ “သာဓူ”တိ ဝတွာ ဧကံ ဒဏ္ဍကံ ကစ္ဆပေန ဍံသာပေတွာ သယံ တဿ ဥဘော ကောဋိယော ဍံသိတွာ အာကာသံ ပက္ခန္ဒိံသု။ တံ တထာ ဟံသေဟိ နီယမာနံ ဂါမဒါရကာ ဒိသွာ “ဒွေ ဟံသာ ကစ္ဆပံ ဒဏ္ဍေန ဟရန္တီ”တိ အာဟံသု။ ကစ္ဆပော “ယဒိ မံ သဟာယကာ နေန္တိ, တုမှာကံ ဧတ္ထ ကိံ ဟောတိ ဒုဋ္ဌစေဋကာ”တိ ဝတ္တုကာမော ဟံသာနံ သီဃဝေဂတာယ ဗာရာဏသိနဂရေ ရာဇနိဝေသနဿ ဥပရိဘာဂံ သမ္ပတ္တကာလေ ဒဋ္ဌဋ္ဌာနတော ဒဏ္ဍကံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ အာကာသင်္ဂဏေ ပတိတွာ ဒွေဓာ ဘိဇ္ဇိ။ သတ္ထာ ဣမံ အတီတံ အာဟရိတွာ –

> “အဝဓီ ဝတ အတ္တာနံ၊ ကစ္ဆပော ဗျာဟရံ ဂိရံ။
> သုဂ္ဂဟီတသ္မိံ ကဋ္ဌသ္မိံ၊ ဝါစာယ သကိယာဝဓိ။
>
> “ဧတမ္ပိ ဒိသွာ နရဝီရိယသေဋ္ဌ၊
> ဝါစံ ပမုဉ္စေ ကုသလံ နာတိဝေလံ။
> ပဿသိ ဗဟုဘာဏေန၊ ကစ္ဆပံ ဗျသနံ ဂတ”န္တိ။ (ဇာ. ၁.၂.၁၂၉-၁၃၀)။

ဣမံ ဒုကနိပာတေ **ဗဟုဘာဏိဇာတကံ** ဝိတ္ထာရေတွာ, “ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနာ နာမ မုခသံယတေန သမစာရိနာ အနုဒ္ဓတေန နိဗ္ဗုတစိတ္တေန ဘဝိတဗ္ဗ”န္တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

> ၃၆၃.“ယော မုခသံယတော ဘိက္ခု၊ မန္တဘာဏီ အနုဒ္ဓတော။
> အတ္ထံ ဓမ္မဉ္စ ဒီပေတိ၊ မဓုရံ တဿ ဘာသိတ”န္တိ။

တတ္ထ **မုခသံယတော**တိ အသစ္စဘာလာဒယောပိ “တွံ ဒုဇ္ဇာတော, တွံ ဒုဿီလော”တိအာဒီနံ အဝစနတာယ မုခေန သံယတော။ **မန္တဘာဏီ** တိ မန္တာ ဝုစ္စတိ ပညာ, တာယ ဘဏနသီလော။ **အနုဒ္ဓတော** တိ နိဗ္ဗုတစိတ္တော။ **အတ္ထံ ဓမ္မဉ္စ ဒီပေတီ**တိ ဘာသိတတ္ထဉ္စေဝ ဒေသနာဓမ္မဉ္စ ကထေတိ။ **မဓုရ**န္တိ ဧဝရူပဿ ဘိက္ခုနော ဘာသိတံ မဓုရံ နာမ။ ယော ပန အတ္ထမေဝ သမ္ပာဒေတိ, န ဗျဉ္ဇနံ, ဗျဉ္ဇနမေဝ သမ္ပာဒေတိ, န အတ္ထံ, ဥဘယံ တ ပန န သမ္ပာဒေတိ, တဿ ဘာသိတံ မဓုရံ နာမ န ဟောတီတိ။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

ကောကာလိကဝတ္ထု တတိယံ။

၄. ဓမ္မာရာမတ္ထေရဝတ္ထု

ဓမ္မာရာမော တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ဓမ္မာရာမတ္ထေရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သတ္ထာရာ ကိရ ''ဣတော မေ စတုမာသစ္စယေန ပရိနိဗ္ဗာနံ ဘဝိဿတီ''တိ အာရောစိတေ အနေကသဟဿာ ဘိက္ခူ သတ္ထာရံ ပရိဝါရေတွာ ဝိစရိံသု။ တတ္ထ ပုထုဇ္ဇနာ ဘိက္ခူ အဿုနိ သန္ဓာရေတုံ နာသက္ခိံသု, ခီဏာသဝါနံ ဓမ္မသံဝေဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇိ။ သဗ္ဗေပိ ''ကိံ နု ခေါ ကရိဿာမာ''တိ ဝဂ္ဂဗန္ဓနေန ဝိစရန္တိ။ ဧကော ပန ဓမ္မာရာမော နာမ ဘိက္ခု ဘိက္ခူနံ သန္တိကံ န ဥပသင်္ကမတိ။ ဘိက္ခူဟိ ''ကိံ, အာဝုသော''တိ ဝုစ္စမာနော ပဋိဝစနမ္ပိ အဒတွာ ''သတ္ထာ ကိရ စတုမာသစ္စယေန ပရိနိဗ္ဗာယိဿတိ, အဟဉ္စမှိ အဝီတရာဂေါ, သတ္ထရိ ဓရမာနေယေဝ တာယမိတွာ အရဟတ္တံ ပာပုဏိဿာမီ''တိ ဧကကော ဝိဟရန္တော သတ္ထာရာ ဒေသိတံ ဓမ္မံ အာဝဇ္ဇေတိ စိန္တေတိ အနုဿရတိ။ ဘိက္ခူ တထာဂတဿ အာရောစေသုံ – ''ဘန္တေ, ဓမ္မာရာမဿ တုမှေသု သိနေဟမတ္တမ္ပိ နတ္ထိ, 'သတ္ထာ ကိရ ပရိနိဗ္ဗာယိဿတိ, ကိံ နု ခေါ ကရိဿာမာ'တိ အမှေဟိ သဒ္ဓိံ သမ္မန္တနမတ္တမ္ပိ န ကရောတီ''တိ။ သတ္ထာ တံ ပက္ကောသာပေတွာ ''သစ္စံ ကိရ တွံ ဧဝံ ကရောသီ''တိ ပုစ္ဆိ။ ''သစ္စံ, ဘန္တေ''တိ။ ''ကိံ ကာရဏာ''တိ? တုမှေ ကိရ စတုမာသစ္စယေန ပရိနိဗ္ဗာယိဿထ, အဟဉ္စမှိ အဝီတရာဂေါ, တုမှေသု ဓရန္တေသုယေဝ တာယမိတွာ အရဟတ္တံ ပာပုဏိဿာမီတိ တုမှေဟိ ဒေသိတံ ဓမ္မံ အာဝဇ္ဇာမိ စိန္တေမိ အနုဿရာမီတိ။

သတ္ထာ ''သာဓု သာဓူ''တိ တဿ သာဓုကာရံ ဒတွာ, ''ဘိက္ခဝေ, အညေနာပိ မယိ သိနေဟဝန္တေန ဘိက္ခုနာ နာမ ဓမ္မာရာမသဒိသေနေဝ ဘဝိတဗ္ဗံ။ န ဟိ မယှံ မာလာဂန္ဓာဒီဟိ ပူဇံ ကရောန္တာ မမ ပူဇံ ကရောန္တိ နာမ, ဓမ္မာနုဓမ္မံ ပဋိပဇ္ဇန္တာယေဝ ပန မံ ပူဇေန္တိ နာမာ''တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၃၆၄. ''ဓမ္မာရာမော ဓမ္မရတော၊ ဓမ္မံ အနုဝိစိန္တယံ။
ဓမ္မံ အနုဿရံ ဘိက္ခု၊ သဒ္ဓမ္မာ န ပရိဟာယတီ''တိ။

တတ္ထ နိဝါသနဋ္ဌေန သမထဝိပဿနာဓမ္မော အာရာမော အဿာတိ **ဓမ္မာရာမော**။ တသ္မိံယေဝ ဓမ္မေ ရတောတိ **ဓမ္မရတော**။ တဿေဝ ဓမ္မဿ ပုနပ္ပုနံ ဝိစိန္တနတာယ **ဓမ္မံ အနုဝိစိန္တယံ,** တံ ဓမ္မံ အာဝဇ္ဇေန္တော မနသိ ကရောန္တောတိ အတ္ထော။ **အနုဿရ**န္တိ တမေဝ ဓမ္မံ အနုဿရန္တော။ **သဒ္ဓမ္မာ** တိ ဧဝရူပေါ ဘိက္ခု သတ္တတိံသဘေဒာ ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မာ နဝဝိဓလောကုတ္တရဓမ္မာ စ န ပရိဟာယတီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ သော ဘိက္ခု အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌဟိ, သမ္ပတ္တာနမ္ပိ သာတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ အဟောသီတိ။

ဓမ္မာရာမတ္ထေရဝတ္ထု စတုတ္ထံ။

၅. ဝိပက္ခသေဝကဘိက္ခုဝတ္ထု

သလာဘန္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဝေဠုဝနေ ဝိဟရန္တော အညတရံ ဝိပက္ခသေဝကံ ဘိက္ခုံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

တဿ ကိရေကော ဒေဝဒတ္တပက္ခိကော ဘိက္ခု သဟာယော အဟောသိ။ သော တံ ဘိက္ခူဟိ သဒ္ဓိံ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ ကတဘတ္တကိစ္စံ အာဂစ္ဆန္တံ ဒိသွာ ''ကုဟိံ ဂတောသီ''တိ ပုစ္ဆိ။ ''အသုကဋ္ဌာနံ နာမ ပိဏ္ဍာယ စရိတု''န္တိ။ ''လဒ္ဓော တေ ပိဏ္ဍပာတော''တိ? ''အာမ, လဒ္ဓေါ''တိ။ ''ဣဓ အမှာကံ မဟာလာဘသက္ကာရော, ကတိပါဟံ ဣဓေဝ ဟောဟီ''တိ။ သော တဿ ဝစနေန ကတိပါဟံ တတ္ထ ဝသိတွာ သကဋ္ဌာနမေဝ အဂမာသိ ။ အထ နံ ဘိက္ခူ ''အယံ, ဘန္တေ, ဒေဝဒတ္တဿ ဥပ္ပန္နလာဘသက္ကာရံ ပရိဘုဉ္ဇတိ, ဒေဝဒတ္တဿ ပက္ခိကော ဧသော''တိ တထာဂတဿ အာရောစေသုံ။ သတ္ထာ တံ ပက္ကောသာပေတွာ ''သစ္စံ ကိရ တွံ ဧဝမကာသီ''တိ ပုစ္ဆိ။ ''အာမ, ဘန္တေ, အဟံ တတ္ထ ဧကံ ဒဟရံ နိဿာယ ကတိပါဟံ ဝသိံ, န စ ပန ဒေဝဒတ္တဿ လဒ္ဓိံ ရောစေမီ''တိ။ အထ နံ ဘဂဝါ ''ကိဉ္စာပိ တွံ လဒ္ဓိံ န ရောစေသိ, ဒိဋ္ဌဒိဋ္ဌကာနံယေဝ ပန လဒ္ဓိံ ရောစေန္တော ဝိယ ဝိစရသိ။ န တွံ ဣဒါနေဝ ဧဝံ ကရောသိ, ပုဗ္ဗေပိ ဧဝရူပေါယေဝါ''တိ ဝတွာ ''ဣဒါနိ တာဝ, ဘန္တေ, အမှေဟိ သာမံ ဒိဋ္ဌော, ပုဗ္ဗေ ပနေသ ကေသံ လဒ္ဓိံ ရောစေန္တော ဝိယ ဝိစရိ, အာစိက္ခထ နော''တိ ဘိက္ခူဟိ ယာစိတော အတီတံ အာဟရိတွာ –

“ပုရာဏစောရာန ဝစော နိသမ္မ၊
မဟိဋ္ဌာမုခေါ ပောထယမန္ဝစာရီ။
သုသညတာနဉ္ဟိ ဝစော နိသမ္မ၊
ဂဇုတ္တမော သဗ္ဗဂုဏေသု အဋ္ဌာ”တိ။ (ဇာ. ၁.၁.၂၆) –

ဣမံ **မဟိဠာမုခဇာတကံ** ဝိတ္ထာရေတွာ, “ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနာ နာမ သကလာဘေနေဝ သန္တုဋ္ဌေန ဘဝိတဗ္ဗံ, ပရလာဘံ ပတ္ထေတုံ န ဝဋ္ဋတိ။ ပရလာဘံ ပတ္ထေန္တဿ ဟိ ဈာနဝိပဿနာမဂ္ဂဖလေသု ဧကဓမ္မောပိ နုပ္ပဇ္ဇတိ, သကလာဘသန္တုဋ္ဌဿေဝ ပန ဈာနာဒီနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တီ”တိ ဝတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမာ ဂါထာ အဘာသိ –

၃၆၅. “သလာဘံ နာတိမညေယျ၊ နာညေသံ ပိဟယံ စရေ။
အညေသံ ပိဟယံ ဘိက္ခု၊ သမာဓိံ နာဓိဂစ္ဆတိ။

၃၆၆. “အပ္ပလာဘောပိ စေ ဘိက္ခု၊ သလာဘံ နာတိမညတိ။
တံ ဝေ ဒေဝါ ပသံသန္တိ၊ သုဒ္ဓာဇီဝိံ အတန္ဒိတ”န္တိ။

တတ္ထ **သလာဘန္တိ** အတ္တနော ဥပ္ပဇ္ဇနကလာဘံ။ သပဒါနစာရဉ္ဟိ ပရိဝဇ္ဇေတွာ အနေသနာယ ဇီဝိကံ ကပ္ပေန္တော သလာဘံ အတိမညတိ ဟီဠေတိ ဇိဂုစ္ဆတိ နာမ။ တသ္မာ ဧဝံ အကရဏေန သလာဘံ နာတိမညေယျ။ **အညေသံ ပိဟယန္တိ** အညေသံ လာဘံ ပတ္ထေန္တော န စရေယျာတိ အတ္ထော။ **သမာဓိံ နာဓိဂစ္ဆတီ**တိ အညေသဉ္ဟိ လာဘံ ပိဟယန္တော တေသံ စီဝရာဒိကရဏေ ဥဿုက္ကံ အာပန္နော ဘိက္ခု အပ္ပနာသမာဓိံ ဝါ ဥပစာရသမာဓိံ ဝါ နာဓိဂစ္ဆတိ။ **သလာဘံ နာတိမညတီ**တိ အပ္ပလာဘောပိ သမာနော ဥစ္စနီစကုလေ ပဋိပာဋိယာ သပဒါနံ စရန္တော ဘိက္ခု သလာဘံ နာတိမညတိ နာမ။ **တံ ဝေ**တိ တံ ဧဝရူပံ ဘိက္ခုံ သာရဇီဝိတတာယ သုဒ္ဓာဇီဝိံ ဇင္ဃဗလံ နိဿာယ ဇီဝိတကပ္ပနေန အကုသီတတာယ အတန္ဒိတံ ဒေဝါ ပသံသန္တိ ထောမေန္တီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

ဝိပက္ခသေဝကဘိက္ခုဝတ္ထု ပဉ္စမံ။

၆. ပဉ္စဂ္ဂဒါယကဗြာဟ္မဏဝတ္ထု

သဗ္ဗသောတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ပဉ္စဂ္ဂဒါယကံ နာမ ဗြာဟ္မဏံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သော ကိရ သဿေ ခေတ္တေ ဌိတကာလေယေဝ ခေတ္တဂ္ဂံ နာမ ဒေတိ, ခလကာလေ ခလဂ္ဂံ နာမ ဒေတိ, ခလဘဏ္ဍကာလေ ခလဘဏ္ဍဂ္ဂံ နာမ ဒေတိ, ဥက္ခလိကကာလေ ကုမ္ဘဂ္ဂံ နာမ ဒေတိ, ပာတိယံ ဝဍ္ဍိတကာလေ ပာတဂ္ဂံ နာမ ဒေတီတိ ဣမာနိ ပဉ္စ အဂ္ဂဒါနာနိ ဒေတိ, သမ္ပတ္တဿ အဒတွာ နာမ န ဘုဉ္ဇတိ။ တေနဿ **ပဉ္စဂ္ဂဒါယကော** တွေဝ နာမံ အဟောသိ။ သတ္ထာ တဿ စ ဗြာဟ္မဏိယာ စဿ တိဏ္ဏံ ဖလာနံ ဥပနိဿယံ ဒိသွာ ဗြာဟ္မဏဿ ဘောဇနဝေလာယံ ဂန္တွာ ဒွါရေ အဋ္ဌာသိ။ သောပိ ဒွါရပမုခေ အန္တောဂေဟာဘိမုခေါ နိသီဒိတွာ ဘုဉ္ဇတိ, သတ္ထာရံ ဒွါရေ ဌိတံ န ပဿတိ။ ဗြာဟ္မဏီ ပန တံ ပရိဝိသမာနာ သတ္ထာရံ ဒိသွာ စိန္တေသိ – “အယံ ဗြာဟ္မဏော ပဉ္စသု ဌာနေသု အဂ္ဂံ ဒတွာ ဘုဉ္ဇတိ, ဣဒါနိ စ သမဏော ဂေါတမော အာဂန္တွာ ဒွါရေ ဌိတော။ သစေ ဗြာဟ္မဏော ဧတံ ဒိသွာ အတ္တနော ဘတ္တံ ဟရိတွာ ဒဿတိ, ပုနပာကံ ပစိတုံ န သက္ခိဿာမီ”တိ။ သာ “ဧဝံ အယံ သမဏံ ဧကတမံ န ပဿိဿတီ”တိ သတ္ထု ပိဋ္ဌိံ ဒတွာ တဿ ပစ္ဆတော တံ ပဋိစ္ဆာဒေန္တီ ဩနမိတွာ ပုဏ္ဏစန္ဒံ ဟတ္ထိနာ ပဋိစ္ဆာဒေန္တီ ဝိယ အဋ္ဌာသိ။ တထာ ဌိတာ ဧဝ စ ပန “ဂစ္ဆ ဘော ဂေါတမ” ဣတိ သတ္ထာရံ အမုကဒွါရေန ဩလောကေသိ။ သတ္ထာ တတ္ထေဝ အဋ္ဌာသိ။ ဗြာဟ္မဏဿ ပန သဝနဘယေန “အတိစ္ဆထ”တိ န ဝဒေတိ, ဩသက္ကိတွာ ပန သဏိကမေဝ “အတိစ္ဆထ”တိ အာဟ ။ သတ္ထာ “န ဂမိဿာမီ”တိ သီသံ စာလေသိ။ လောကဂရုနာ ဗုဒ္ဓေန “န ဂမိဿာမီ”တိ သီသေ စာလိတေ သာ သန္ဓာရေတုံ အသက္ကောန္တီ မဟာဟသိတံ ဟသိ။ တသ္မိံ ခဏေ သတ္ထာ

ဂေဟာဘိမုခံ သြဘာသံ မုဉ္စိ။ ဗြာဟ္မဏောပိ ပိဏ္ဍံ ဒတွာ နိသိန္နော်ယေဝ ဗြာဟ္မဏိယာ ဟသိတသဒ္ဒံ သုတွာ ဆဗ္ဗဏ္ဏာနဥ္စ ရသ္မီနံ သြဘာသံ သြလောကေတွာ သတ္ထာရံ အဒ္ဒသ။ ဗုဒ္ဓာ ဟိ နာမ ကမေ တ အရညေ တ ဟောတုသမ္ပန္နာနံ အတ္တာနံ အဒဿေတွာ န ပက္ကမန္တိ။ ဗြာဟ္မဏောပိ သတ္ထာရံ ဒိသွာ, ''ဘောတိ နာသိတောမှတိ တယာ, ရာဇပုတ္တံ အာဂန္တွာ ဒွာရေ ဌိတံ မယှံ အနာစိက္ခန္တိယာ ဘာရိယံ တေ ကမ္မံ ကတ''န္တိ ဝတွာ အမှဘုတ္တံ ဘောဇနပာတိံ အာဒာယ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ, ''ဘော ဂောတမ, အဟံ ပဥ္စသု ဌာနေသု အဂ္ဂံ ဒတွာဝ ဘုဉ္ဇာမိ, ဣတော စ မေ မဇ္ဈေ ဘိန္ဒိတွာ ဧကောဝ ဘတ္တကောဋ္ဌာသော ဘုတ္တော, ဧကော ကောဋ္ဌာသော အဝသိဋ္ဌော, ပဋိဂ္ဂဏှာဟိသ္သသိ မေ ဣဒံ ဘတ္တ''န္တိ။ သတ္ထာ ''န မေ တဝ ဥစ္ဆိဋ္ဌဘတ္တေန အတ္ထော''တိ အဝတွာ, ''ဗြာဟ္မဏ, အဂ္ဂမ္ပိ မယှမေဝ အနုစ္ဆဝိကံ, မဇ္ဈေ ဘိန္ဒိတွာ အမှဘုတ္တဘတ္တမ္ပိ, စရိမကဘတ္တပိဏ္ဍောပိ မယှမေဝ အနုစ္ဆဝိကော။ မယဥှိ, ဗြာဟ္မဏ, ပရဒတ္တူပဇီဝိပေတသဒိသာ''တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

> ''ယဒဂ္ဂတော မဇ္ဈတော သေသတော တ၊
> ပိဏ္ဍံ လဘေထ ပရဒတ္တူပဇီဝီ။
> နာလံ ထုတုံ နောပိ နိပစ္စဝါဒီ၊
> တံ တပိ ဓီရာ မုနိ ဝေဒယန္တီ''တိ။ (သု. နိ. ၂၁၉)။

ဗြာဟ္မဏော တံ သုတွာဝ ပသန္နစိတ္တော ဟုတွာ ''အဟော အစ္ဆရိယံ, ဒီပသာမိကော နာမ ရာဇပုတ္တော 'န မေ တဝ ဥစ္ဆိဋ္ဌဘတ္တေန အတ္ထော'တိ အဝတွာ ဧဝံ ဝက္ခတီ''တိ ဒွာရေ ဌိတကောဝ သတ္ထာရံ ပဉှံ ပုစ္ဆိ – ''ဘော ဂောတမ , တုမှေဟ အတ္တနော သာဝကေ ဘိက္ခူတိ ဝဒထ, ကိတ္တာဝတာ ဘိက္ခု နာမ ဟောတီ''တိ။ သတ္ထာ ''က ထံရူပာ နု ခော ဣမဿ ဓမ္မဒေသနာ သပ္ပာယာ''တိ ဥပဓာရေန္တော ''ဣမေ ဒွေပိ ဇနာ ကဿပဗုဒ္ဓကာလေ 'နာမရူပ'န္တိ ဝဒန္တာနံ ကထံ သုဏိံသု, နာမရူပံ အဝိဿဇ္ဇိတွာဝ နေသံ ဓမ္မံ ဒေသေတုံ ဝဋ္ဋတီ''တိ, ''ဗြာဟ္မဏ, နာမေ စ ရူပေ စ အရဇ္ဇန္တော အသဇ္ဇန္တော အသောစန္တော ဘိက္ခု နာမ ဟောတီ''တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၃၆၇. ''သဗ္ဗသော နာမရူပသ္မိံ၊ ယဿ နတ္ထိ မမာယိတံ။
အသတာ စ န သောစတိ၊ သ ဝေ ဘိက္ခူတိ ဝုစ္စတီ''တိ။

တတ္ထ **သဗ္ဗသော**တိ သဗ္ဗသ္မိမ္ပိ ဝေဒနာဒီနံ စတုန္နံ, ရူပက္ခန္ဓဿ စာတိ ပဉ္စန္နံ ခန္ဓာနံ ဝသေန ပဝတ္တေ နာမရူပေ။ **မမာယိတ**န္တိ ယဿ အဟန္တိ တ မမန္တိ တ ဂဟော နတ္ထိ။ **အသတာ စ န သောစတီ**တိ တသ္မိဥ္စ နာမရူပေ ခယဝယံ ပတ္တေ ''မမ ရူပံ ခီဏံ။ပေ.။ မမ ဝိညာဏံ ခီဏ''န္တိ န သောစတိ န ဝိဟညတိ, ''ခယဝယဓမ္မံ မေ ခီဏ''န္တိ ပဿတိ။ **သ ဝေ**တိ သော ဧဝရူပော ဝိဇ္ဇမာနေပိ နာမရူပေ မမာယိတရဟိတောပိ အသတာပိ တေန အသောစန္တော ဘိက္ခူတိ ဝုစ္စတီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဥဘောပိ ဇယမ္ပတိကာ အနာဂါမိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိံသု, သမ္ပတ္တာနမ္ပိ သာတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ အဟောသီတိ။

ပဉ္စဂ္ဂဒါယကဗြာဟ္မဏဝတ္ထု ဆဋ္ဌံ။

၇. သမ္ဗဟုလဘိက္ခုဝတ္ထု

မေတ္တာဝိဟာရီတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော သမ္ဗဟုလေ ဘိက္ခူ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ဧကသ္မိဥှိ သမယေ အာယသ္မတော မဟာကစ္စာနေ အဝန္တိဇနပဒေ ကုရရဃရံ နိဿာယ ပဝတ္တပဗ္ဗတေ ဝိဟရန္တေ သောဏော နာမ ကောဋိကဏ္ဏော ဥပာသကော ထေရဿ ဓမ္မကထာယ ပသီဒိတွာ ထေရဿ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိတုကာမော ထေရေန ''ဒုက္ကရံ ခော, သောဏ, ယာဝဇီဝံ ဧကဘတ္တံ ဧကသေယျံ ဗြဟ္မစရိယ''န္တိ ဝတွာ ဒွေဝ တရေ ပဋိက္ခိတ္တောပိ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ အတိဝိယ ဥဿာဟဇာတော တတိယတရေ ထေရံ ယာစိတွာ ပဗ္ဗဇိတွာ အပ္ပဘိက္ခုကတ္တာ ဒက္ခိဏာပထေ တိဏ္ဏံ ဝဿာနံ အစ္စယေန လဒ္ဓူပသမ္ပဒော သတ္ထာရံ သမ္မုခါ ဒဋ္ဌုကာမော ဟုတွာ

ဥပဇ္ဈာယံ အာပုစ္ဆိတွာဝ တေန ဒိန္နံ သာသနံ ဂဟေတွာ အနုပုဗ္ဗေန ဇေတဝနံ ဂန္တွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ ကတပဋိသန္ထာရော သတ္ထာရာ ကောဂန္ဓကုဋိယံယေဝ အနုညာတသေနာသနော ဗဟုဒေဝ ရတ္တိံ အဇ္ဈောကာသေ ဝီတိနာမေတွာ ရတ္တိဘာဂေ ဂန္ဓကုဋိံ ပဝိသိတွာ အတ္တနော ပတ္တသေနာသနေ တံ ရတ္တိဘာဂံ ဝီတိနာမေတွာ ပစ္စူသသမယေ သတ္ထာရာ အဇ္ဈိဋ္ဌော သောဠသ အဋ္ဌကဝဂ္ဂိကာနိ (သု. နိ. ၇၇၂ အာဒယော) သဗ္ဗာနေဝ သရဘညေန အဘာဏိ။ အထဿ ဘဂဝါ သရဘညပရိယောသာနေ အဗ္ဘာနုမောဒေန္တော – ''သာဓု သာဓု, ဘိက္ခူ''တိ သာဓုကာရံ အဒါသိ။ သတ္ထာရာ ဒိန္နသာဓုကာရံ သုတွာ ဘူမဋ္ဌကဒေဝတာ နာဂါ သုပဏ္ဏာတိ ဧဝံ ယာဝ ဗြဟ္မလောကာ ဧကသာဓုကာရမေဝ အဟောသိ။

တသ္မိံ ခဏေ ဇေတဝနတော ဝီသယောဇနသတမတ္တကေ ကုရရဃရနဂရေ ထေရဿ မာတု မဟာဥပါသိကာယ ဂေဟေ အဓိဝတ္ထာ ဒေဝတာပိ မဟန္တေန သဒ္ဒေန သာဓုကာရမဒါသိ။ အထ နံ ဥပါသိကာ အာဟ – ''ကော ဧသ သာဓုကာရံ ဒေတီ''တိ? အဟံ, ဘဂိနီတိ။ ကောသိ တွံန္တိ? တဝ ဂေဟေ အဓိဝတ္ထာ, ဒေဝတာတိ။ တွံ ဣတော ပုဗ္ဗေ မယှံ သာဓုကာရံ အဒတွာ အဇ္ဇ ကသ္မာ ဒေသီတိ? နာဟံ တုယှံ သာဓုကာရံ ဒမ္မီတိ။ အထ ကဿ တေ သာဓုကာရော ဒိန္နောတိ? တဝ ပုတ္တဿ ကောဋိကဏ္ဏဿ သောဏတ္ထေရဿာတိ။ ကိံ မေ ပုတ္တေန ကတန္တိ? ပုတ္တော တေ အဇ္ဇ သတ္ထာရာ သဒ္ဓိံ ဧကဂန္ဓကုဋိယံ ဝသိတွာ ဓမ္မံ ဒေသေသိ, သတ္ထာ တဝ ပုတ္တဿ ဓမ္မံ သုတွာ ပသန္နော သာဓုကာရမဒါသိ။ တေနဿ မယာပိ သာဓုကာရော ဒိန္နော။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ဟိ သာဓုကာရံ သုတွာ ဘူမဋ္ဌကဒေဝေ အာဒိံ ကတွာ ယာဝ ဗြဟ္မလောကာ ဧကသာဓုကာရမေဝ ဇာတန္တိ။ ကိံ ပန, သာမိ, မမ ပုတ္တေန သတ္ထု ဓမ္မော ကထိတော, သတ္ထာရာ မမ ပုတ္တဿ ကထိတောတိ? တဝ ပုတ္တေန သတ္ထု ကထိတောတိ။ ဧဝံ ဒေဝတာယ ကထေန္တိယာဝ ဥပါသိကာယ ပဉ္စဝဏ္ဏာ ပီတိ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ သကလသရီရံ ဖရိ။

အထဿာ ဧတဒဟောသိ – ''သစေ မေ ပုတ္တော သတ္ထာရာ သဒ္ဓိံ ဧကဂန္ဓကုဋိယံ ဝသိတွာ သတ္ထု ဓမ္မံ ကထေတုံ သက္ခိ, မယှမ္ပိ ကထေတုံ သက္ခိဿတိယေဝ ။ ပုတ္တဿ အာဂတကာလေ ဓမ္မဿဝနံ ကာရေတွာ ဓမ္မကထံ သုဏိဿာမီ''တိ။ သောဏတ္ထေရောပိ ခော သတ္ထာရာ သာဓုကာရေ ဒိန္နေ ''အယံ မေ ဥပဇ္ဈာယေန ဒိန္နသာသနံ အာရောစေတုံ ကာလော''တိ ဘဂဝန္တံ ပစ္စန္တိမေသု ဇနပဒေသု ဝိနယဓရပဉ္စမေန ဂဏေန ဥပသမ္ပဒံ အာဒိံ ကတွာ (မဟာဝ. ၂၅၉) ပဉ္စ ဝရေ ယာစိတွာ ကတိပါဟံ သတ္ထု သန္တိကေယေဝ ဝသိတွာ ''ဥပဇ္ဈာယံ ပဿိဿာမီ''တိ သတ္ထာရံ အာပုစ္ဆိတွာ ဇေတဝနာ နိက္ခမိတွာ အနုပုဗ္ဗေန ဥပဇ္ဈာယဿ သန္တိကံ အဂမာသိ။

ထေရော ပုနဒိဝသေ တံ အာဒာယ ပိဏ္ဍာယ စရန္တော မာတု ဥပါသိကာယ ဂေဟဒွာရံ အဂမာသိ။ သာပိ ပုတ္တံ ဒိသွာ တုဋ္ဌမာနသာ ဝန္ဒိတွာ သက္ကစ္စံ ပရိဝိသိတွာ ပုစ္ဆိ – ''သစ္စံ ကိရ တွံ, တာတ, သတ္ထာရာ သဒ္ဓိံ ဧကဂန္ဓကုဋိယံ ဝသိတွာ သတ္ထု ဓမ္မကထံ ကထေသီ''တိ။ ''ဥပါသိကေ, တုယှံ ကေန ဣဒံ ကထိတ''န္တိ? ''တာတ, ဣမသ္မိံ ဂေဟေ အဓိဝတ္ထာ ဒေဝတာ မဟန္တေန သဒ္ဒေန သာဓုကာရံ ဒတွာ မယာ 'ကော ဧသော'တိ ဝုတ္တေ 'အဟ'န္တိ ဝတွာ ဧဝဉ္စ ဧဝဉ္စ ကထေသိ။ တံ သုတွာ မယှံ ဧတဒဟောသိ – 'သစေ မေ ပုတ္တော သတ္ထု ဓမ္မကထံ ကထေသိ, မယှမ္ပိ ကထေတုံ သက္ခိဿတီ'တိ။ အထ နံ အာဟ – 'တာတ, ယတော တယာ သတ္ထု သမ္မုခါ ဓမ္မော ကထိတော, မယှမ္ပိ ကထေတုံ သက္ခိဿသိ ဧဝ။ အသုကဒိဝသေ နာမ ဓမ္မဿဝနံ ကာရေတွာ တဝ ဓမ္မံ သုဏိဿာမိ, တာတာ'''တိ။ သော အဓိဝာသေသိ။ ဥပါသိကာ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ အနံ ဒတွာ ပူဇံ ကတွာ ''ပုတ္တဿ မေ ဓမ္မကထံ သုဏိဿာမီ''တိ ဧကမေဝ အဒါသိ ဂေဟရက္ခိကံ ဌပေတွာ သဗ္ဗံ ပရိဇနံ အာဒာယ အန္တောနဂရေ ဓမ္မဿဝနတ္ထာယ ကာရိတေ မဏ္ဍပေ အလင်္ကတဓမ္မာသနံ အဘိရုယှ ဓမ္မံ ဒေသေန္တဿ ပုတ္တဿ ဓမ္မကထံ သောတုံ အဂမာသိ။

တသ္မိံ ပန ကာလေ နဝသတာ စောရာ တဿာ ဥပါသိကာယ ဂေဟေ ဩတာရံ ဩလောကေန္တာ ဝိစရန္တိ။ တဿာ ပန ဂေဟံ သတ္တဟိ ပာကာရေဟိ ပရိက္ခိတ္တံ သတ္တဒွာရကောဋ္ဌကယုတ္တံ, တတ္ထ တေသု တေသု ဌာနေသု စဏ္ဍသုနခေ ဗန္ဓိတွာ ဌပယိံသု။ အန္တောဂေဟေ ဆဒနဿ ဥဒကပတနဋ္ဌာနေ ပန ပရိခံ ခဏိတွာ တိပုနာ ပူရယိံသု။ တံ ဒိဝါ အာတပေန ဝိလီနံ ပက္ကုထိတံ ဝိယ တိဋ္ဌတိ, ရတ္တိံ ကဋိနံ ကက္ခဠံ ဟုတွာ တိဋ္ဌတိ။ တဿာနန္တရာ မဟန္တာနိ အယသင်္ဃာဋကာနိ နိရန္တရံ ဘူမိယံ ဩဒဟိံသု။ ဣတိ ဣမဉ္စ အာရက္ခံ ဥပါသိကာယ စ အန္တောဂေဟေ ဌိတဘာဝံ ပဋိစ္စ တေ စောရာ ဩကာသံ အလဘန္တာ တံ ဒိဝသံ တဿာ ဂတဘာဝံ ဉတွာ ဥမင်္ဂံ ဘိန္ဒိတွာ တိပုပရိခာယ စ အယသင်္ဃာဋကာနဉ္စ ဟေဋ္ဌာဘာဂေနေဝ ဂေဟံ ပဝိသိတွာ စောရဇေဋ္ဌကံ တဿာ သန္တိကံ ပဟိဏိံသု ''သစေ သာ အမှ

ဟာကံ ကြမေ ပဝိဋ္ဌဘာဝံ သုတွာ နိဝတ္တိတွာ ဂေဟာဘိမုခီ အာဂစ္ဆတိ, အသိနာ နံ ပဟာရိတွာ မာရေထာ''တိ။ သော ဂန္တွာ တသ္မာ သန္တိကေ အဋ္ဌာသိ။

စောရာပိ အန္တောဂေဟေ ဒီပံ ဇာလေတွာ ကဟာပဏဂဗ္ဘဒ္ဒာရံ ဝိဝရိံသု။ သာ အသီ စောရေ ဒိသွာ ဥပာသိကာယ သန္တိကံ ဂန္တွာ, ''အယျေ, ဗဟူ စောရာ ဂေဟံ ပဝိသိတွာ ကဟာပဏဂဗ္ဘဒ္ဒာရံ ဝိဝရိံသူ''တိ အာရောစေသိ။ ''စောရာ အတ္တနာ ဒိဋ္ဌကဟာပဏေ ဟရန္တု, အဟံ မမ ပုတ္တဿ ဓမ္မကထံ သုဏာမိ, မာ မေ ဓမ္မဿ အန္တရာယံ ကရိ, ဂေဟံ ဂစ္ဆာ''တိ တံ ပဟိဏိ။ စောရာပိ ကဟာပဏဂဗ္ဘံ တုစ္ဆံ ကတွာ ရဇတဂဗ္ဘံ ဝိဝရိံသု။ သာ ပုနပိ ဂန္တွာ တမတ္ထံ အာရောစေသိ။ ဥပာသိကာပိ ''စောရာ အတ္တနာ ဣစ္ဆိတံ ဟရန္တု, မာ မေ အန္တရာယံ ကရီ''တိ ပုန တံ ပဟိဏိ။ စောရာ ရဇတဂဗ္ဘမ္ပိ တုစ္ဆံ ကတွာ သုဝဏ္ဏဂဗ္ဘံ ဝိဝရိံသု။ သာ ပုနပိ ဂန္တွာ ဥပာသိကာယ တမတ္ထံ အာရောစေသိ။ အထ နံ ဥပာသိကာ အာမန္တေတွာ, ''ဘောတိ ဇေ တွံ အနေကဝါရံ မမ သန္တိကံ အာဂတာ, 'စောရာ ယထာရုစိတံ ဟရန္တု, အဟံ မမ ပုတ္တဿ ဓမ္မကထံ သုဏာမိ, မာ မေ အန္တရာယံ ကရီ'တိ မယာ ဝုတ္တာပိ မမ ကထံ အနာဒိယိတွာ ပုနပ္ပုနံ အာဂစ္ဆသိယေဝ။ သစေ ဣဒါနိ တွံ အာဂစ္ဆိဿသိ, ဇာနိဿာမိ တေ ကတ္တဗ္ဗံ, ဂေဟမေဝ ဂစ္ဆာ''တိ ပဟိဏိ။

စောရဇေဋ္ဌကော တဿာ ကထံ သုတွာ ''ဧဝရူပါယ ဣတ္ထိယာ သန္တကံ ဟရန္တာနံ အသနိ ပတိတွာ မတ္ထကံ ဘိန္ဒေယျာ''တိ စောရာနံ သန္တိကံ ဂန္တွာ ''သီဃံ ဥပာသိကာယ သန္တကံ ပဋိပါကတိကံ ကရောထာ''တိ အာဟ။ တေ ကဟာပဏေဟိ ကဟာပဏဂဗ္ဘံ, ရဇတသုဝဏ္ဏေဟိ ရဇတသုဝဏ္ဏဂဗ္ဘေ ပုန ပူရယိံသု။ ဓမ္မတာ ကိရေသာ, ယံ ဓမ္မော ဓမ္မစာရိံ ရက္ခတိ။ တေနေတံ ဝုတ္တံ –

''ဓမ္မော ဟဝေ ရက္ခတိ ဓမ္မစာရိံ၊
ဓမ္မော သုစိဏ္ဏော သုခမာဝဟာတိ။
ဧသာနိသံသော ဓမ္မေ သုစိဏ္ဏေ၊
န ဒုဂ္ဂတိံ ဂစ္ဆတိ ဓမ္မစာရီ''တိ။ (ထေရဂါ. ၃၀၃; ဇာ. ၁.၁၀.၁၀၂)။

စောရာပိ ဂန္တွာ ဓမ္မဿဝနဋ္ဌာနေ အဋ္ဌံသု။ ထေရောပိ ဓမ္မံ ကထေတွာ ဝိဘာတာယ ရတ္တိယာ အာသနာ ဩတရိ။ တသ္မိံ ခဏေ စောရဇေဋ္ဌကော ဥပာသိကာယ ပါဒမူလေ နိပဇ္ဇိတွာ ''ခမာဟိ မေ, အယျေ''တိ အာဟ။ ''ကိံ ဣဒံ, တာတာ''တိ? ''အဟဉ္ဟိ တုမ္ဟေသု အာဃာတံ ကတွာ တုမ္ဟေ မာရေတုကာမော အဋ္ဌာသိ''န္တိ။ ''တေန ဟိ တေ, တာတ, ခမာမီ''တိ။ သေသစောရာပိ တထေဝ ဝတွာ, ''တာတာ, ခမာမီ''တိ ဝုတ္တေ အာဟံသု – ''အယျေ, သစေ နော ခမထ, ပုတ္တဿ တေ သန္တိကေ အမှာကံ ပဗ္ဗဇ္ဇံ အပေထာ''တိ။ သာ ပုတ္တံ ဝန္ဒိတွာ အာဟ – ''တာတ, ဣမေ စောရာ မမ ဂုဏေသု တုမှာကဥ္စ ဓမ္မကထာယ ပသန္နာ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ယာစန္တိ, ပဗ္ဗာဇေထ နေ''တိ။ ထေရော ''သာဓူ''တိ ဝတွာ တေဟိ နိဝတ္ထဝတ္ထာနံ ဒသာနိ ဆိန္ဒာပေတွာ တမ္ဗမတ္တိကာယ ရဇာပေတွာ တေ ပဗ္ဗာဇေတွာ သီလေသု ပတိဋ္ဌာပေသိ။ ဥပသမ္ပန္နကာလေ စ နေသံ ဧကေကဿ ဝိသုံ ဝိသုံ ကမ္မဋ္ဌာနမဒါသိ။ တေ နဝသတာ ဘိက္ခူ ဝိသုံ ဝိသုံ နဝသတကမ္မဋ္ဌာနာနိ ဂဟေတွာ ဧကံ ပဗ္ဗတံ အဘိရုယှ တဿ တဿ ရုက္ခဿ ဆာယာယ နိသီဒိတွာ သမဏဓမ္မံ ကရိံသု။

သတ္ထာ ဝီသယောဇနသတမတ္ထကေ ဇေတဝနမဟာဝိဟာရေ နိသိန္နောဝ တေ ဘိက္ခူ ဩလောကေတွာ တေသံ စရိယဝသေန ဓမ္မဒေသနံ ဝဝတ္ထာပေတွာ ဩဘာသံ ဖရိတွာ သမ္မုခေ နိသီဒိတွာ ကထေန္တော ဝိယ ဣမာ ဂါထာ အဘာသိ –

၃၆၈. ''မေတ္တာဝိဟာရီ ယော ဘိက္ခု၊ ပသန္နော ဗုဒ္ဓသာသနေ။
အဓိဂစ္ဆေ ပဒံ သန္တံ၊ သင်္ခါရူပသမံ သုခံ။

၃၆၉. ''သိဉ္စ ဘိက္ခု ဣမံ နာဝံ၊ သိတ္တာ တေ လဟုမေဿတိ။
ဆေတွာ ရာဂဉ္စ ဒောသဉ္စ၊ တတော နိဗ္ဗာနမေဟိသိ။

၃၇၀. ''ပဉ္စ ဆိန္ဒေ ပဉ္စ ဇဟေ၊ ပဉ္စ စုတ္တရိ ဘာဝယေ။

ပဋ္ဌသင်္ဂါတိကေ ဘိက္ခု၊ ဩဃတိဏ္ဏောတိ ဝုစ္စတိ။

၃၇၁. ''ဈာယ ဘိက္ခု မာ ပမာဒေါ၊
မာ တေ ကာမဂုဏေ ရမေဿု စိတ္တံ။
မာ လောဟဂုဠံ ဂိလီ ပမတ္တော၊
မာ ကန္ဒိ ဒုက္ခမိဒန္တိ ဍယှမာနော။

၃၇၂. ''နတ္ထိ ဈာနံ အပညဿ၊ ပညာ နတ္ထိ အဈာယတော။
ယမှိ ဈာနဉ္စ ပညာ စ၊ သ ဝေ နိဗ္ဗာနသန္တိကေ။

၃၇၃. ''သုညာဂါရံ ပဝိဋ္ဌဿ၊ သန္တစိတ္တဿ ဘိက္ခုနော။
အမာနုသီ ရတီ ဟောတိ၊ သမ္မာ ဓမ္မံ ဝိပဿတော။

၃၇၄. ''ယတော ယတော သမ္မသတိ၊ ခန္ဓာနံ ဥဒယဗ္ဗယံ။
လဘတီ ပီတိပါမောဇ္ဇံ၊ အမတံ တံ ဝိဇာနတံ။

၃၇၅. ''တတြာယမာဒိ ဘဝတိ၊ ဣဓ ပညဿ ဘိက္ခုနော။
ဣန္ဒြိယဂုတ္တိ သန္တုဋ္ဌိ၊ ပါတိမောက္ခေ စ သံဝရော။

၃၇၆. ''မိတ္တေ ဘဇဿု ကလျာဏေ၊ သုဒ္ဓါဇီဝေ အတန္ဒိတေ။
ပဋိသန္ထာရဝုတ္တျဿ၊ အာစာရကုသလော သိယာ။
တတော ပါမောဇ္ဇဗဟုလော၊ ဒုက္ခဿန္တံ ကရိဿတီ''တိ။

တတ္ထ **မေတ္တာဝိဟာရီ**တိ မေတ္တာကမ္မဋ္ဌာနေ ကမ္မံ ကရောန္တောပိ မေတ္တာဝသေန တိကစတုက္ကဇ္ဈာနေ နိဗ္ဗတ္တေတွာ ဌိတောပိ မေတ္တာဝိဟာရီယေဝ နာမ။ **ပသန္နော** တိ ယော ပန ဗုဒ္ဓသာသနေ ပသန္နော ဟောတိ, ပသာဒံ ရောစေတိ ယေဝါတိ အတ္ထော။ **ပဒံ သန္တ** န္တိ နိဗ္ဗာနဿေတံ နာမံ။ ဧဝရူပေါ ဟိ ဘိက္ခု သန္တံ ကောဋ္ဌာသံ သဗ္ဗသင်္ခါရာနံ ဥပသန္တတာယ သင်္ခါရူပသမံ, ပရမသုခတာယ သုခန္တိ လဒ္ဓနာမံ နိဗ္ဗာနံ အဓိဂစ္ဆတိ, ဝိန္ဒတိယေဝါတိ အတ္ထော။

သိဉ္စ ဘိက္ခု ဣမံ နာဝံ န္တိ ဘိက္ခု ဣမံ အတ္တဘာဝသင်္ခါတံ နာဝံ မိစ္ဆာဝိတက္ကောဒကံ ဆဍ္ဍေန္တော သိဉ္စ။ **သိတ္တာ တေ လဟုမေဿတီ**တိ ယထာ ဟိ မဟာသမုဒ္ဒေ ဥဒကဿေဝ ဘရိတာ နာဝါ ဆိဒ္ဒါနိ ပိဒဟိတွာ ဥဒကဿ သိတ္တတာယ သိတ္တာ သလ္လဟုကာ ဟုတွာ မဟာသမုဒ္ဒေ အနောသီဒိတွာ သီဃံ သုပဋ္ဋနံ ဂစ္ဆတိ, ဧဝံ တဝါပိ အယံ မိစ္ဆာဝိတက္ကောဒကဘရိတာ အတ္တဘာဝနာဝါ စက္ခုဒွါရာဒိဆိဒ္ဒါနိ သံဝရေန ပိဒဟိတွာ ဥပ္ပန္နဿ မိစ္ဆာဝိတက္ကောဒကဿ သိတ္တတာယ သိတ္တာ သလ္လဟုကာ သံသာရဝဋ္ဋေ အနောသီဒိတွာ သီဃံ နိဗ္ဗာနံ ဂမိဿတိ။ **ဆေတွာ** တိ ရာဂဒေါသဗန္ဓနာနိ ဆိန္ဒ။ ဧတာနိ ဟိ ဆိန္ဒိတွာ အရဟတ္တပ္ပတ္တော တတော အပရဘာဂေ အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာနမေဝ ဧဟိသိ, ဂမိဿသီတိ အတ္ထော။

ပဉ္စ ဆိန္ဒေ တိ ဟေဋ္ဌာအဟယသမ္မာပကာနိ ပဉ္စောရမ္ဘာဂိယသံယောဇနာနိ ဟာဒေ ဗဒ္ဓရဇ္ဇုံ ပုရိသော သတ္တေန ဝိယ ဟေဋ္ဌာမဂ္ဂတ္တယေန ဆိန္ဒေယျ။ **ပဉ္စ ဇဟေ**တိ ဥပရိဒေဝလောကသမ္မာပကာနိ ပဉ္စုဒ္ဓမ္ဘာဂိယသံယောဇနာနိ ပုရိသော ဂီဝါယ ဗဒ္ဓရဇ္ဇုကံ ဝိယ အရဟတ္တမဂ္ဂေန ဇဟေယျ ပဇဟေယျ, ဆိန္ဒေယျာတိ အတ္ထော။ **ပဉ္စ စုတ္တရိ ဘာဝယေ**တိ ဥဒ္ဓမ္ဘာဂိယသံယောဇနာနံ ပဟာနတ္ထာယ သဒ္ဓါဒီနိ ပဉ္စိန္ဒြိယာနိ ဥတ္တရိ ဘာဝေယျ။ **ပဉ္စသင်္ဂါတိကေ**တိ ဧဝံ သန္တေ ပဉ္စန္နံ ရာဂဒေါသမောဟမာနဒိဋ္ဌိသင်္ဂါနံ အတိက္ကမနေန ပဉ္စသင်္ဂါတိကေ ဘိက္ခု **ဩဃတိဏ္ဏောတိ ဝုစ္စတိ,** စတ္တာရော ဩဃေ တိဏ္ဏောယေဝါတိ ဝုစ္စတီတိ အတ္ထော။

ဈာယ ဘိက္ခူ တိ ဘိက္ခု တွံ ဒွိန္နံ ဈာနာနံ ဝသေန ဈာယ စေဝ, ကာယကမ္မာဒီသု စ အပ္ပမတ္တဝိဟာရိတာယ မာ ပမဇ္ဇိ။ **ရမေဿူ** တိ ပဉ္စဝိဓေ စ ကာမဂုဏေ တေ စိတ္တံ မာ ရမေဿု။ **မာ လောဟဂုဠ** န္တိ သတိဝေါဿဂ္ဂလက္ခဏေန

ဟိ ပမာဒေန ပမတ္တာ နိရယေ တတ္တံ လောဟဂုဠံ ဂိလန္တိ, တေန တံ ဝဒာမိ “မာ ပမတ္တော ဟုတွာ လောဟဂုဠံ ဂိလိ, မာ နိရယေ ဥယှမာနော ‘ဒုက္ခမိဒ’န္တိ ကန္ဒိ”တိ အတ္ထော။

နတ္ထိ ဈာနန္တိ ဈာနုပ္ပာဒိကာယ တယာမပညာယ အပညဿ ဈာနံ နာမ နတ္ထိ။ **ပညာ နတ္ထိ** တိ အဈာယန္တဿ “သမာဟိတော ဘိက္ခု ယထာဘူတံ ဇာနာတိ ပဿတီ”တိ ဝုတ္တလက္ခဏာ ပညာ နတ္ထိ။ **ယမှိ ဈာနဉ္စ ပညာ စာ** တိ ယမှိ ပုဂ္ဂလေ ဣဒံ ဥဘယမ္ပိ အတ္ထိ, သော နိဗ္ဗာနဿ သန္တိကေ ဌိတောယေဝာတိ အတ္ထော။

သုညာဂာရံ ပဝိဋ္ဌဿာ တိ ကိသ္မိဉ္စိဒေဝ ဝိဝိတ္တောကာသေ ကမ္မဋ္ဌာနံ အဝိဇဟိတွာ ကမ္မဋ္ဌာနမနသိကာရေန နိသိန္နဿ။ **သန္တစိတ္တဿာ** တိ နိဗ္ဗုတစိတ္တဿ။ **သမ္မာ**တိ ဟေတုနာ ကာရဏေန ဓမ္မံ ဝိပဿန္တဿ ဝိပဿနာသင်္ခာတာ အမာနုသီ ရတိ အဋ္ဌသမာပတ္တိသင်္ခာတာ ဒိဗ္ဗာပိ ရတိ ဟောတိ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ အတ္ထော။

ယတော ယတော သမ္မသတီ တိ အဋ္ဌတိံသာယ အာရမ္မဏေသု ကမ္မံ ကရောန္တော ယေန ယေနာကာရေန, ပုရေဘတ္တာဒီသု တ ကာလေသု ယသ္မိံ ယသ္မိံ အတ္တနာ အဘိရုစိတေ ကာလေ, အဘိရုစိတေ တ ကမ္မဋ္ဌာနေ ကမ္မံ ကရောန္တော သမ္မသတိ။ **ဥဒယဗ္ဗယ** န္တိ ပဉ္စန္နံ ခန္ဓာနံ ပဉ္စဝီသတိယာ လက္ခဏေဟိ ဥဒယံ , ပဉ္စဝီသတိယာ ဧဝ စ လက္ခဏေဟိ ဝယံ။ **ပီတိပါမောဇ္ဇ** န္တိ ဧဝံ ခန္ဓာနံ ဥဒယဗ္ဗယံ သမ္မသန္တော ဓမ္မပီတိံ ဓမ္မပါမောဇ္ဇဉ္စ လဘတိ။ **အမတ**န္တိ တံ သပ္ပစ္စယေ နာမရူပေ ပာကဋေ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌဟန္တေ ဥပ္ပန္နံ ပီတိပါမောဇ္ဇံ အမတနိဗ္ဗာနသမ္ပာပကတ္တာ ဝိဇာနတံ ပဏ္ဍိတာနံ အမတမေဝါတိ အတ္ထော။

တတြာယမာဒိ ဘဝတီ တိ တတြ အယံ အာဒိ, ဣဒံ ပုဗ္ဗဋ္ဌာနံ ဟောတိ။ **ဣဓ ပညဿာ** တိ ဣမသ္မိံ သာသနေ ပဏ္ဍိတဘိက္ခုနော။ ဣဒါနိ “တံ အာဒီ”တိ ဝုတ္တံ ပုဗ္ဗဋ္ဌာနံ ဒဿေန္တော **ဣန္ဒြိယဂုတ္တီ** တိအာဒိမာဟ။ စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလဉှိ ပုဗ္ဗဋ္ဌာနံ နာမ။ တတ္ထ **ဣန္ဒြိယဂုတ္တီ** တိ ဣန္ဒြိယသံဝရော။ **သန္တုဋ္ဌီ** တိ စတုပစ္စယသန္တောသော။ တေန အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိ စေဝ ပစ္စယသန္နိဿိတဉ္စ သီလံ ကထိတံ။ **ပါတိမောက္ခေ** တိ ပါတိမောက္ခသင်္ခာတေ ဇေဋ္ဌကသီလေ ပရိပူရကာရိတာ ကထိတာ။

မိတ္တေ ဘဇဿု ကလျာဏေ တိ ဝိဿဋ္ဌကမ္မန္တေ အပတိရူပသဟာယေ ဝဇ္ဇေတွာ သာဓုဇီဝိတာယ သုဒ္ဓာဇီဝေ ဇဋ္ဌပလံ နိဿာယ ဇီဝိကကပ္ပနာယ အကုသီတေ အတန္ဒိတေ ကလျာဏမိတ္တေ ဘဇဿု, သေဝဿူတိ အတ္ထော။ **ပဋိသန္ထာရဝုတ္တဿာ** တိ အာမိသပဋိသန္ထာရေန စ ဓမ္မပဋိသန္ထာရေန စ သမန္နာဂတတ္တာယ ပဋိသန္ထာရဝုတ္တိ အဿ, ပဋိသန္ထာရဿ ကာရကော ဘဝေယျာတိ အတ္ထော။ **အာစာရကုသလော**တိ သီလမ္ပိ အာစာရော, ဝတ္တပဋိဝတ္တမ္ပိ အာစာရော။ တတ္ထ ကုသလော သိယာ, ဆေကော ဘဝေယျာတိ အတ္ထော။ **တတော ပါမောဇ္ဇဗဟုလော**တိ တတော ပဋိသန္ထာရဝုတ္တိတော စ အာစာရကောသလ္လတော စ ဥပ္ပန္နေန ဓမ္မပါမောဇ္ဇေန ပါမောဇ္ဇဗဟုလော ဟုတွာ တံ သကလဿာပိ ဝဋ္ဋဒုက္ခဿ အန္တံ ကရိဿတီတိ အတ္ထော။

ဧဝံ သတ္ထာရာ ဒေသိတာသု ဣမာသု ကထာသု ဧကေမေကိဿာယ ကထာယ ပရိယောသာနေ ဧကေမေကံ ဘိက္ခုသတံ နိသိန္နနိသိန္နဋ္ဌာနေယေဝ သဟ ပဋိသမ္ဘိဒာဟိ အရဟတ္တံ ပတွာ ဝေဟာသံ အဗ္ဘုဂ္ဂန္တွာ သဗ္ဗေပိ တေ ဘိက္ခူ အာကာသေနေဝ ဝီသယောဇနသတိကံ ကန္တာရံ အတိက္ကမိတွာ တထာဂတဿ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏံ သရီရံ ဝဏ္ဏေန္တာ ထောမေန္တာ ပါဒေ ဝန္ဒိံသူတိ။

သမ္ဗဟုလဘိက္ခုဝတ္ထု သတ္တမံ။

၈. ပဉ္စသတဘိက္ခုဝတ္ထု

ဝဿိကာ ဝိယ ပုပ္ဖာနီ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ပဉ္စသတေ ဘိက္ခူ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

တေ ကိရ သတ္ထု သန္တိကေ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတွာ အရညေ သမဏဓမ္မံ ကရောန္တာ ဟတောဝ ပုပ္ဖိတာနိ ဝဿိကပုပ္ဖာနိ သာယံ ဝဏ္ဋတော မုစ္စန္တာနိ ဒိသွာ "ပုပ္ဖာနံ ဝဏ္ဋေဟိ မုစ္စနတော မယံ ပဌမတရံ ရာဂါဒီဟိ မုစ္စိဿာမာ"တိ ဝါယမိံသု။ သတ္ထာ တေ ဘိက္ခူ ဩလောကေတွာ, "ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနာ နာမ ဝဏ္ဋတော မုစ္စနပုပ္ဖေန ဝိယ ဒုက္ခတော မုစ္စိတုံ ဝါယမိတဗ္ဗမေဝ"တိ ဝတွာ ဂန္ဓကုဋိယံ နိသိန္နောဝ အာလောကံ ဖရိတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၃၇၇. "ဝဿိကာ ဝိယ ပုပ္ဖာနိ, မဒ္ဒဝါနိ ပမုဉ္စတိ။
ဧဝံ ရာဂဉ္စ ဒောသဉ္စ, ဝိပ္ပမုဉ္စေထ ဘိက္ခဝေါ"တိ။

တတ္ထ **ဝဿိကာ** တိ သုမနာ။ **မဒ္ဒဝါနိ** တိ မိလာတာနိ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယထာ ဝဿိကာ ဟိယျော ပုပ္ဖိတပုပ္ဖာနိ ပုနဒိဝသေ ပုရာဏဘူတာနိ မုဉ္စတိ, ဝဏ္ဋတော ဝိဿဇ္ဇေတိ, ဧဝံ တုမှေပိ ရာဂဒေါသေ ဒေါသေ ဝိပ္ပမုဉ္စေထာတိ။

ဒေသနာဝသာနေ သဗ္ဗေပိ တေ ဘိက္ခူ အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌဟိံသူတိ။

ပဉ္စသတဘိက္ခုဝတ္ထု အဋ္ဌမံ။

၉. သန္တကာယတ္ထေရဝတ္ထု

သန္တကာယော တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော သန္တကာယတ္ထေရံ နာမ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

တဿ ကိရ ဟတ္ထပါဒကုက္ကုစ္စံ နာမ နာဟောသိ, ကာယဝိဇမ္ဘနရဟိတော သန္တအတ္တဘာဝေါဝ အဟောသိ။ သော ကိရ သီဟယောနိတော အာဂတော ထေရော။ သီဟာ ကိရ ဧကဒိဝသံ ဂောစရံ ဂဟေတွာ ရဇတသုဝဏ္ဏမဏိပဝါဠဂုဟာနံ အညတရံ ပဝိသိတွာ မနောသိလာတလေ ဟရိတာလစုဏ္ဏေသု သတ္တာဟံ နိပဇ္ဇိတွာ သတ္တမေ ဒိဝသေ ဥဋ္ဌာယ နိပန္နဋ္ဌာနံ ဩလောကေတွာ သစေ နင်္ဂုဋ္ဌဿ ဝါ ကဏ္ဏာနံ ဝါ ဟတ္ထပါဒါနံ ဝါ စလိတတ္တာ မနောသိလာဟရိတာလစုဏ္ဏာနံ ဝိပ္ပကိဏ္ဏတံ ပဿန္တိ, "န တေ ဣဒံ ဇာတိယာ ဝါ ဂေါတ္တဿ ဝါ ပတိရူပ"န္တိ ပုန သတ္တာဟံ နိရာဟာရာ နိပဇ္ဇန္တိ, စုဏ္ဏာနံ ပန ဝိပ္ပကိဏ္ဏာဘာဝေ အသတိ "ဣဒံ တေ ဇာတိဂေါတ္တာနံ အနုစ္ဆဝိက"န္တိ အာသယာ နိက္ခမိတွာ ဝိဇမ္ဘိတွာ ဒိသာ အနုဝိလောကေတွာ တိက္ခတ္တုံ သီဟနာဒံ နဒိတွာ ဂောစရာယ ပက္ကမန္တိ။ ဧဝရူပာယ သီဟယောနိယာ အာဂတော အယံ ဘိက္ခု။ တဿ ကာယသမာစာရံ ဒိသွာ ဘိက္ခူ သတ္ထု အာရောစေသုံ – "န နော, ဘန္တေ, သန္တကာယတ္ထေရသဒိသော ဘိက္ခု ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗော။ ဣမဿ ဟိ နိသိန္နဋ္ဌာနေ ဟတ္ထစလနံ ဝါ ပါဒစလနံ ဝါ ကာယဝိဇမ္ဘိတာ ဝါ နတ္ထီ"တိ။ တံ သုတွာ သတ္ထာ, "ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနာ နာမ သန္တကာယတ္ထေရေန ဝိယ ကာယာဒီဟိ ဥပသန္တေနေဝ ဘဝိတဗ္ဗ"န္တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၃၇၈. "သန္တကာယော သန္တဝါစော, သန္တဝါ သုသမာဟိတော။
ဝန္တလောကာမိသော ဘိက္ခု, ဥပသန္တောတိ ဝုစ္စတီ"တိ။

တတ္ထ **သန္တကာယော** တိ ပါဏာတိပါတာဒီနံ အဘာဝေန သန္တကာယော, မုသာဝါဒါဒီနံ အဘာဝေန **သန္တဝါစော,** အဘိဇ္ဈာဒီနံ အဘာဝေန **သန္တဝါ,** ကာယာဒီနံ တိဏ္ဏမ္ပိ သုဋ္ဌု သမာဟိတတ္တာ **သုသမာဟိတော,** စတူဟိ မဂ္ဂေဟိ လောကာမိသဿ ဝန္တတာယ **ဝန္တလောကာမိသော** ဘိက္ခု အဇ္ဈတ္တံ ရာဂါဒီနံ ဥပသန္တတာယ **ဥပသန္တော**တိ ဝုစ္စတီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ သော ထေရော အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌဟိ, သမ္ပတ္တာနမ္ပိ သာတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ အဟောသီတိ။

သန္တကာယတ္ထေရဝတ္ထု နဝမံ။

၁၀. နင်္ဂလကုလတ္ထေရဝတ္ထု

အတ္တနာ စောဒယတ္တာနန္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော နင်္ဂလကုလတ္ထေရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ဧကော ကိရ ဒုဂ္ဂတမနုဿော ပရေသံ ဘတိံ ကတွာ ဇီဝတိ, တံ ဧကော ဘိက္ခု ပိလောတိကခဏ္ဍနိဝတ္ထံ နင်္ဂလံ ဥက္ခိပိတွာ ဂစ္ဆန္တံ ဒိသွာ ဧဝမာဟ – “ကိံ ပန တေ ဧဝံ ဇီဝနတော ပဗ္ဗဇိတုံ န ဝရ”န္တိ။ ကော မံ, ဘန္တေ, ဧဝံ ဇီဝန္တံ ပဗ္ဗာဇေဿတီတိ? သစေ ပဗ္ဗဇိဿသိ , အဟံ တံ ပဗ္ဗာဇေဿာမီတိ။ သာဓု ဘန္တေ , သစေ မံ ပဗ္ဗာဇေဿထ, ပဗ္ဗဇိဿာမီတိ။ အထ နံ သော ထေရော ဇေတဝနံ နေတွာ သဟတ္ထေန, နှာပေတွာ မာဠကေ ဌပေတွာ ပဗ္ဗာဇေတွာ နိဝတ္ထပိလောတိကခဏ္ဍေန သဒ္ဓိံ နင်္ဂလံ မာဠကသီမာယမေဝ ရုက္ခသာခာယံ ဌပာပေသိ။ သော ဥပသမ္ပန္နကာလေပိ **နင်္ဂလကုလတ္ထေရော**တွေဝ ပညာယိ။ သော ဗုဒ္ဓါနံ ဥပ္ပန္နလာဘသက္ကာရံ နိဿာယ ဇီဝန္တော ဥက္ကဏ္ဌိတွာ ဥက္ကဏ္ဌိတံ ဝိနောဒေတုံ အသက္ကောန္တော “န ဒါနိ သဒ္ဓါဒေယျာနိ ကာသာယာနိ ပရိဒဟိတွာ ဝိစရိဿာမီ”တိ တံ ရုက္ခမူလံ ဂန္တွာ အတ္တနာဝ အတ္တာနံ ဩဝဒိ – “အဟိရိက, နိလ္လဇ္ဇ, ကၠဒံ နိဝါသေတွာ ဝိဗ္ဘမိတွာ ဘတိံ ကတွာ ဇီဝိတုကာမော ဇာတော”တိ။ တဿေဝံ အတ္တာနံ ဩဝဒန္တဿေဝ စိတ္တံ တနုကဘာဝံ ဂတံ။ သော နိဝတ္တိတွာ ပုန ကတိပါဟစ္စယေန ဥက္ကဏ္ဌိတွာ တထေဝ အတ္တာနံ ဩဝဒိ, ပုနဿ စိတ္တံ နိဝတ္တိ။ သော ဣမိနာဝ နိယာမေန ဥက္ကဏ္ဌိတုက္ကဏ္ဌိတကာလေ တတ္ထ ဂန္တွာ အတ္တာနံ ဩဝဒိ။ အထ နံ ဘိက္ခူ တတ္ထ အဘိဏှံ ဂစ္ဆန္တံ ဒိသွာ, “အာဝုသော, နင်္ဂလကုလတ္ထေရ ကသ္မာ ဧတ္ထ ဂစ္ဆသီ”တိ ပုစ္ဆိံသု။ သော “အာစရိယဿ သန္တိကံ ဂစ္ဆာမိ, ဘန္တေ”တိ ဝတွာ ကတိပါဟေနေဝ အရဟတ္တံ ပါပုဏိ။

ဘိက္ခူ တေန သဒ္ဓိံ ကေဠိံ ကရောန္တာ အာဟံသု – “အာဝုသော နင်္ဂလကုလတ္ထေရ, တဝ ဝိစရဏမဂ္ဂေါ အဝဠဉ္ဇော ဝိယ ဇာတော, အာစရိယဿ သန္တိကံ န ဂစ္ဆသိ မညေ”တိ။ အာမ, ဘန္တေ, မယံ သံသဂ္ဂေ သတိ အဂမိမှာ, ဣဒါနိ ပန သော သံသဂ္ဂေါ ဆိန္နော, တေန န ဂစ္ဆာမာတိ။ တံ သုတွာ ဘိက္ခူ “ဧသ အဘူတံ ဝတွာ အညံ ဗျာကရောတီ”တိ သတ္ထု တမတ္ထံ အာရောစေသုံ။ သတ္ထာ “အာမ, ဘိက္ခဝေ, မမ ပုတ္တော အတ္တနာဝ အတ္တာနံ စောဒေတွာ ပဗ္ဗဇိတကိစ္စဿ မတ္ထကံ ပတ္တော”တိ ဝတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမာ ဂါထာ အဘာသိ –

၃၇၉. “အတ္တနာ စောဒယတ္တာနံ၊ ပဋိမံသေထ အတ္တနာ။
သော အတ္တဂုတ္တော သတိမာ၊ သုခံ ဘိက္ခု ဝိဟာဟိသိ။

၃၈၀. “အတ္တာ ဟိ အတ္တနော နာထော၊ ကော ဟိ နာထော ပရော သိယာ။
အတ္တာ ဟိ အတ္တနော ဂတိ။
တသ္မာ သံယမမတ္တာနံ၊ အဿံ ဘဒြံဝ ဝါဏိဇော”တိ။

တတ္ထ **စောဒယတ္တာန**န္တိ အတ္တနာဝ အတ္တာနံ စောဒယ သာရယ။ **ပဋိမံသေထာ**တိ အတ္တနာဝ အတ္တာနံ ပရိဝီမံသထ။ **သော**တိ သော တွံ, ဘိက္ခု, ဧဝံ သန္တေ အတ္တနာဝ ဂုတ္တတာယ **အတ္တဂုတ္တော,** ဥပဋ္ဌိတသတိတာယ **သတိမာ** ဟုတွာ သဗ္ဗိရိယာပထေသု သုခံ ဝိဟရိဿသီတိ အတ္ထော။

နာထောတိ အဝဿယော ပတိဋ္ဌာ။ **ကော ဟိ နာထော ပရော**တိ ယသ္မာ ပရဿ အတ္တဘာဝေ ပတိဋ္ဌာယ ကုသလံ ဝါ ကတွာ သဂ္ဂပရာယဏေန မဂ္ဂံ ဝါ ဘာဝေတွာ သစ္ဆိကတဖလေန ဘဝိတုံ န သက္ကာ, တသ္မာ ကော ဟိ နာမ ပရော နာထော ဘဝေယျာတိ အတ္ထော။ **တသ္မာ**တိ ယသ္မာ အတ္တာဝ အတ္တနော ဂတိ ပတိဋ္ဌာ သရဏံ, တသ္မာ ယထာ ဘဒြံ အဿာဇာနီယံ နိဿာယ လာဘံ ပတ္ထယန္တော ဝါဏိဇော တဿ ဝိသမဋ္ဌာနစာရံ ပစ္ဆိန္ဒိတွာ ဒိဝသဿ တိက္ခတ္တုံ နှာပေန္တော ဘောဇေန္တော သံယမေတိ ပဋိဇဂ္ဂတိ, ဧဝံ တွမ္ပိ အနုပ္ပန္နဿ အကုသလဿ ဥပ္ပါဒံ နိဝါရေန္တော သတိသမ္မောသေန ဥပ္ပန္နံ အကုသလံ ပဇဟန္တော အတ္တာနံ သံယမ ဂောပယ, ဧဝံ သန္တေ ပဌမဇ္ဈာနံ အာဒိံ ကတွာ လောကိယလောကုတ္တရဝိသေသံ အဓိဂမိဿသီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပါပုဏိံသူတိ။

နင်္ဂလကုလတ္ထေရဝတ္ထု ဒသမံ။

၁၁. ဝက္ကလိတ္ထေရဝတ္ထု

ဟာမောဇ္ဇဗဟုလော တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဝေဠုဝနေ ဝိဟရန္တော ဝက္ကလိတ္ထေရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သော ကိရာယသ္မာ သာဝတ္ထိယံ ဗြာဟ္မဏကုလေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ ဝယပ္ပတ္တော ပိဏ္ဍာယ ပဝိဋ္ဌံ တထာဂတံ ဒိသွာ သတ္ထု သရီရသမ္ပတ္တိံ ဩလောကေတွာ သရီရသမ္ပတ္တိဒဿနေန အတိတ္တော “ဧဝါဟံ နိစ္စကာလံ တထာဂတံ ဒဋ္ဌုံ လဘိဿာမီ”တိ သတ္ထု သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိတွာ ယတ္ထ ဌိတေန သက္ကာ ဒသဗလံ ပဿိတုံ, တတ္ထ ဌိတော သဇ္ဈာယကမ္မဋ္ဌာနမနသိကာရာဒီနိ ပဟာယ သတ္ထာရံ ဩလောကေန္တော ဝိစရတိ။ သတ္ထာ တဿ ဉာဏပရိပါကံ အာဂမေန္တော ကိဉ္စိ အဝတွာ “ဣဒါနိဿ ဉာဏံ ပရိပါကံ ဂတ”န္တိ ဉတွာ “ကိံ တေ, ဝက္ကလိ, ဣမိနာ ပူတိကာယေန ဒိဋ္ဌေန, ယော ခော, ဝက္ကလိ, ဓမ္မံ ပဿတိ, သော မံ ပဿတိ။ ယော မံ ပဿတိ, သော ဓမ္မံ ပဿတီ”တိ (သံ. နိ. ၃.၈၇) ဝတွာ ဩဝဒိ။ သော ဧဝံ ဩဝဒိတောပိ သတ္ထု ဒဿနံ ပဟာယ နေဝ အညတ္ထ ဂန္တုံ သက္ကောတိ။ အထ နံ သတ္ထာ “နာယံ ဘိက္ခု သံဝေဂံ အလဘိတွာ ဗုဇ္ဈိဿတီ”တိ ဥပကဋ္ဌာယ ဝဿူပနာယိကာယ ရာဇဂဟံ ဂန္တွာ ဝဿူပနာယိကဒိဝသေ “အပေဟိ, ဝက္ကလိ, အပေဟိ, ဝက္ကလီ”တိ ပဏာမေသိ။ သော “န မံ သတ္ထာ အာလပတီ”တိ တေမာသံ သတ္ထု သမ္မုခေ ဌာတုံ အသက္ကောန္တော “ကိံ မယှံ ဇီဝိတေန, ပဗ္ဗတာ အတ္တာနံ ပါတေဿာမီ”တိ ဂိဇ္ဈကူဋံ အဘိရုဟိ။

သတ္ထာ တဿ ကိလမနဘာဝံ ဉတွာ “အယံ ဘိက္ခု မမ သန္တိကာ အဿာသံ အလဘန္တော မဂ္ဂဖလာနံ ဥပနိဿယံ နာသေယျာ”တိ အတ္တာနံ ဒဿေတုံ ဩဘာသံ မုဉ္စိ။ အထဿ သတ္ထု ဒိဋ္ဌကာလတော ပဋ္ဌာယ တာဝမဟန္တောပိ သောကော ပဟီယိ။ သတ္ထာ သုက္ခတဠာကံ ဩဃေန ပူရေန္တော ဝိယ ထေရဿ ဗလဝပီတိပါမောဇ္ဇံ ဥပ္ပာဒေတုံ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၃၈၁. “ပါမောဇ္ဇဗဟုလော ဘိက္ခု, ပသန္နော ဗုဒ္ဓသာသနေ။
အဓိဂစ္ဆေ ပဒံ သန္တံ, သင်္ခါရူပသမံ သုခ”န္တိ။

တတ္ထ – ပကတိယာပိ ပါမောဇ္ဇဗဟုလော ဘိက္ခု ဗုဒ္ဓသာသနေ ပသာဒံ ရောစေတိ, သော ဧဝံ ပသန္နော ဗုဒ္ဓသာသနေ သန္တံ ပဒံ သင်္ခါရူပသမံ သုခန္တိ လဒ္ဓနာမံ နိဗ္ဗာနံ အဓိဂစ္ဆေယျာတိ။ ဣမဉ္စ ပန ဂါထံ ဝတွာ သတ္ထာ ဝက္ကလိတ္ထေရဿ ဟတ္ထံ ပသာရေတွာ –

“ဧဟိ ဝက္ကလိ မာ ဘာယိ, ဩလောကေဟိ တထာဂတံ။
အဟံ တံ ဥဒ္ဓရိဿာမိ, ပင်္ကေ သန္နံဝ ကုဉ္ဇရံ။

“ဧဟိ ဝက္ကလိ မာ ဘာယိ, ဩလောကေဟိ တထာဂတံ။
အဟံ တံ မောစယိဿာမိ, ရာဟုဂ္ဂဟံဝ သူရိယံ။

“ဧဟိ ဝက္ကလိ မာ ဘာယိ, ဩလောကေဟိ တထာဂတံ။
အဟံ တံ မောစယိဿာမိ, ရာဟုဂ္ဂဟံဝ စန္ဒိမ”န္တိ။ –

ဣမာ ဂါထာ အဘာသိ။ သော “ဒသဗလော မေ ဒိဋ္ဌော, ဧဟီတိ စ အဝှာနမ္ပိ လဒ္ဓ”န္တိ ဗလဝပီတိံ ဥပ္ပာဒေတွာ “ကုတော နု ခော ဂန္တဗ္ဗ”န္တိ ဂမနမဂ္ဂံ အပဿန္တော ဒသဗလဿ သမ္မုခေ အာကာသေ ဥပ္ပတိတွာ ပဌမပါဒေ ပဗ္ဗတေ ဌိတေယေဝ သတ္ထာရာ ဝုတ္တဂါထာ အာဝဇ္ဇေန္တော အာကာသေယေဝ ပီတိံ ဝိက္ခမ္ဘေတွာ သဟ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ အရဟတ္တံ ပတွာ တထာဂတံ ဝန္ဒမာနောဝ ဩတရိတွာ သတ္ထု သန္တိကေ အဋ္ဌာသိ။ အထ နံ သတ္ထာ အပရဘာဂေ သဒ္ဓါဓိမုတ္တာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေသီတိ။

ဝက္ကလိတ္ထေရဝတ္ထု ဧကာဒသမံ။

၁၂. သုမနသာမဏေရဝတ္ထု

ယော ဟဝေတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ပုဗ္ဗာရာမေ ဝိဟရန္တော သုမနသာမဏေရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။ တတြာယံ အနုပုဗ္ဗီ ကထာ –

ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓကာလသ္မိဉှိ ဧကော ကုလပုတ္တော သတ္ထာရာ စတုပရိသမဇ္ဈေ ဧကံ ဘိက္ခုံ ဒိဗ္ဗစက္ခုကာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေန္တံ ဒိသွာ တံ သမ္ပတ္တိံ ပတ္ထယမာနော သတ္ထာရံ နိမန္တေတွာ သတ္တာဟံ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ မဟာအနံ ဒတွာ, “ဘန္တေ, အဟမ္ပိ အနာဂတေ ဧကဿ ဗုဒ္ဓဿ သာသနေ ဒိဗ္ဗစက္ခုကာနံ အဂ္ဂေ ဘဝေယျ”န္တိ ပတ္ထနံ ဌပေသိ။ သတ္ထာ ကပ္ပသတသဟဿံ ဩလောကေန္တော တဿ ပတ္ထနာယ သမိဇ္ဈနဘာဝံ ဝိဒိတွာ “ဣတော ကပ္ပသတသဟဿမတ္ထကေ ဂေါတမဗုဒ္ဓသာသနေ ဒိဗ္ဗစက္ခုကာနံ အဂ္ဂေ အနုရုဒ္ဓော နာမ ဘဝိဿသီ”တိ ဗျာကာသိ။ သော တံ ဗျာကရဏံ သုတွာ သွေဝ ပတ္တဗ္ဗံ ဝိယ တံ သမ္ပတ္တိံ မညမာနော ပရိနိဗ္ဗုတေ သတ္ထရိ ဘိက္ခူ ဒိဗ္ဗစက္ခုပရိကမ္မံ ပုစ္ဆိတွာ သတ္တယောဇနိကံ ကဉ္စနထူပံ ပရိက္ခိပိတွာ အနေကာနိ ဒီပရုက္ခသဟဿာနိ ကာရေတွာ ဒီပပူဇံ ကတွာ တတော စုတော ဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ ဒေဝမနုဿေသု ကပ္ပသတသဟဿာနိ သံသရိတွာ ဣမသ္မိံ ကပ္ပေ ဗာရာဏသိယံ ဒလိဒ္ဒကုလေ နိဗ္ဗတ္တော သုမနသေဋ္ဌိံ နိဿာယ တဿ တိဏဟာရကော ဟုတွာ ဇီဝိကံ ကပ္ပေသိ။ **အန္နဘာရော** တိဿ နာမံ အဟောသိ။ သုမနသေဋ္ဌိပိ တသ္မိံ နဂရေ နိစ္စကာလံ မဟာအနံ ဒေတိ။

အထေကဒိဝသံ ဥပရိဋ္ဌော နာမ ပစ္စေကဗုဒ္ဓော ဂန္ဓမာဒနေ နိရောဓသမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌာယ “ကဿ နု ခေါ အဇ္ဇ ဇ အနုဂ္ဂဟံ ကရိဿာမီ”တိ စိန္တေတွာ “အဇ္ဇ မယာ အန္နဘာရဿ အနုဂ္ဂဟံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတိ, ဣဒာနိ စ သော အဒ္ဓုဝိတော တိဏံ အာဒာယ ဂေဟံ အာဂမိဿတီ”တိ ဉတွာ ပတ္တစီဝရမာဒါယ ဣဒ္ဓိယာ ဂန္တွာ အန္နဘာရဿ သမ္မုခေ ပစ္စုဋ္ဌာသိ။ အန္နဘာရော တံ တုစ္ဆပတ္တဟတ္ထံ ဒိသွာ “အပိ , ဘန္တေ, ဘိက္ခံ လဘိတ္ထာ”တိ ပုစ္ဆိတွာ “လဘိဿာမ မဟာပုညာ”တိ ဝုတ္တေ “တေန ဟိ, ဘန္တေ, ထောကံ အာဂမေထာ”တိ တိဏကာဇံ ဆဍ္ဍေတွာ ဝေဂေန ဂေဟံ ဂန္တွာ, “ဘဒ္ဒေ, မယှံ ဌပိတဘာဂဘတ္တံ အတ္ထိ, နတ္ထီ”တိ ဘရိယံ ပုစ္ဆိတွာ “အတ္ထိ, သာမီ”တိ ဝုတ္တေ ဝေဂေန ပစ္စာဂန္တွာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဿ ပတ္တံ အာဒါယ “မယှံ အတုကာမတာယ သတိ ဒေယျဓမ္မော န ဟောတိ, ဒေယျဓမ္မေ သတိ ပဋိဂ္ဂါဟကံ န လဘာမိ။ အဇ္ဇ ပန မေ ပဋိဂ္ဂါဟကော စ ဒိဋ္ဌော, ဒေယျဓမ္မော စ အတ္ထိ, လာဘာ ဝတ မေ”တိ ဂေဟံ ဂန္တွာ ဘတ္တံ ပတ္တေ ပက္ခိပာပေတွာ ပစ္စာဟရိတွာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဿ ဟတ္ထေ ပတိဋ္ဌပေတွာ –

“ဣမိနာ ပန အနေန၊ မာ မေ အလိဒ္ဒိယံ အဟု။
နတ္ထီတိ ဝစနံ နာမ၊ မာ အဟောသိ ဘဝါဘဝေ။ –

ဘန္တေ ဧဝရူပါ ဒုဇ္ဇီဝိတာ မုစ္စေယျံ, နတ္ထီတိ ပဒမေဝ န သုဏေယျ”န္တိ ပတ္ထနံ ဌပေသိ။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓော “ဧဝံ ဟောတု မဟာပုညာ”တိ ဝတွာ အနုမောဒနံ ကတွာ ပက္ကာမိ။

သုမနသေဋ္ဌိနောပိ ဆတ္တေ အဓိဝတ္ထာ ဒေဝတာ “အဟော အနံ ပရမအနံ, ဥပရိဋ္ဌေ သုပတိဋ္ဌိတ”န္တိ ဝတွာ တိက္ခတ္တုံ သာဓုကာရမဒါသိ။ အထ နံ သေဋ္ဌိ “ကိံ မံ ဧတ္တကံ ကာလံ အနံ ဒဒမာနံ န ပဿသီ”တိ အာဟ။ နာဟံ တဝ အနံ အာရဗ္ဘ သာဓုကာရံ ဒေမိ, အန္နဘာရေန ပန ဥပရိဋ္ဌဿ ဒိန္နပိဏ္ဍပါတေ ပသီဒိတွာ မယာ ဧသ သာဓုကာရော ပဝတ္တိတောတိ။ သော “အစ္ဆရိယံ ဝတ, ဘော, အဟံ ဧတ္တကံ ကာလံ အနံ ဒဒန္တော ဒေဝတံ သာဓုကာရံ အဒါပေတုံ နာသက္ခိံ, အန္နဘာရော မံ နိဿာယ ဇီဝန္တော ဧကေပိဏ္ဍပါတေနေဝ သာဓုကာရံ အဒါပေသိ, တဿ အနေ အနုစ္ဆဝိကံ ကတွာ တံ ပိဏ္ဍပါတံ မမ သန္တကံ ကရိဿာမီ”တိ စိန္တေတွာ တံ ပက္ကောသာပေတွာ “အဇ္ဇ တယာ ကဿစိ ကိဉ္စိ ဒိန္န”န္တိ ပုစ္ဆိ။ “အာမ, သာမိ, ဥပရိဋ္ဌပစ္စေကဗုဒ္ဓဿ မေ အဇ္ဇ ဘာဂဘတ္တံ ဒိန္န”န္တိ။ “ဟန္ဒ, ဘော, ကဟာပဏံ ဂဟေတွာ ဧတံ မယှံ ပိဏ္ဍပါတံ ဒေဟီ”တိ? “န ဒေမိ, သာမီ”တိ။ သော ယာဝ သဟဿံ ဝဍ္ဎေသိ, ဧကတရော သဟဿေနာပိ နာဒါသိ။ အထ နံ “ဟောတု, ဘော, ယဒိ ပိဏ္ဍပါတံ န ဒေသိ, သဟဿံ ဂဟေတွာ ပတ္တိံ မေ ဒေဟီ”တိ အာဟ။ သော “အယျေန သဒ္ဓိံ မန္တေတွာ ဇာနိဿာမီ”တိ ဝေဂေန ပစ္စေကဗုဒ္ဓံ သမ္ပာပုဏိတွာ, “ဘန္တေ သုမနသေဋ္ဌိ, သဟဿံ ဒတွာ တုမှာကံ ပိဏ္ဍပါတေ ပတ္တိံ ယာစတိ, ကိံ ကရောမီ”တိ ပုစ္ဆိ။

အထဿ သော ဥပမံ အာဟရိ “သေယျထာပိ, ပဏ္ဍိတ, ကုလသတိကေ ကမေ ကေသိဉ္စိ ဃရေ ဒီပံ ဇာလေယျ, သေသာ အတ္တနော တေလေန ဝဋ္ဋိ တေမေတွာ ဇာလာပေတွာ ဂဏှေယျုံ, ပုရိမပဒီပဿ ပဘာ အတ္ထီတိ ဝတ္တဗ္ဗာ နတ္ထီ”တိ။ အတိရေကတရာ, ဘန္တေ, ပဘာ ဟောတီတိ။ ဧဝမေဝံ ပဏ္ဍိတ ဥဠုင်္ကယာဂု တ ဟောတု, ကဋစ္ဆုဘိက္ခာ တ, အတ္တနော ပိဏ္ဍပါတေ ပရေသံ ပတ္တိံ ဒေန္တဿ ယတ္တကာနံ ဒေတိ, တတ္တကံ ဝဍ္ဎတိ။ တ္ဝဍ္ဎဟိ ကေမေဝ ပိဏ္ဍပါတံ အဒါသိ, သေဋ္ဌိဿ ပန ပတ္တိယာ ဒိန္နာယ ဒွေ ပိဏ္ဍပါတာ ဟောန္တိ ဧကော တဝ, ဧကော တဿာတိ။

သော “သာဓု, ဘန္တေ”တိ တံ အဘိဝါဒေတွာ သေဋ္ဌိဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ “ဂဏှ, သာမိ, ပတ္တိ”န္တိ အာဟ။ တေန ဟိ ဣမေ ကဟာပဏေ ဂဏှာဟီတိ။ နာဟံ ပိဏ္ဍပါတံ ဝိက္ကိဏာမိ, သဒ္ဓာယ တေ ပတ္တိံ ဒမ္မီတိ။ “တွံ သဒ္ဓာယ ဒေသိ, အဟမ္ပိ တဝ ဂုဏေ ပူဇေမိ, ဂဏှ, တာတ, ဣတော ပဋ္ဌာယ စ ပန မာ သဟတ္ထာ ကမ္မမကာသိ, ဝီထိယံ ဃရံ မာပေတွာ ဝသ။ ယေန စ တေ အတ္ထော ဟောတိ, သဗ္ဗံ မမ သန္တိကာ ဂဏှာဟီ”တိ အာဟ။ နိရောဓာ ဝုဋ္ဌိတဿ ပန ဒိန္နပိဏ္ဍပါတော တဒဟေဝ ဝိပါကံ ဒေတိ။ တသ္မာ ရာဇာပိ တံ ပဝတ္တိံ သုတွာ အန္နဘာရံ ပက္ကောသာပေတွာ ပတ္တိံ ဂဟေတွာ မဟန္တံ ဘောဂံ ဒတွာ တဿ သေဋ္ဌိဋ္ဌာနံ အပေသိ။

သော သုမနသေဋ္ဌိဿ သဟာယကော ဟုတွာ ယာဝဇီဝံ ပုညာနိ ကတွာ တတော စုတော ဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ ဒေဝမနုဿေသု သံသရန္တော ဣမသ္မိံ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေ ကပိလဝတ္ထုနဂရေ အမိတောဒနဿ သက္ကဿ ဂေဟေ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှိ, **အနုရုဒ္ဓော** တိဿ နာမံ အကံသု။ သော မဟာနာမသက္ကဿ ကနိဋ္ဌဘာတာ, သတ္ထု စူဠပိတု ပုတ္တော ပရမသုခုမာလော မဟာပုညော အဟောသိ။ ကေဒိဝသံ ကိရ ဆသု ခတ္တိယေသု ပူဝေ လက္ခံ ကတွာ ဂုဠေဟိ ကီဠန္တေသု အနုရုဒ္ဓော ပရာဇိတော ပူဝတ္ထာယ မာတု သန္တိကံ ပဟိဏိ။ သာ မဟန္တံ သုဝဏ္ဏထာလံ ပူရေတွာ ပူဝေ ပေသေသိ။ ပူဝေ ခါဒိတွာ ပုန ကီဠန္တော ပရာဇိတော တထေဝ ပဟိဏိ။ ဧဝံ တိက္ခတ္တုံ ပူဝေသု အာဟဋေသု စတုတ္ထေ တရေ မာတာ “ဣဒါနိ ပူဝ နတ္ထီ”တိ ပဟိဏိ။ တဿာ ဝစနံ သုတွာ “နတ္ထီ”တိ ပဒဿ အသုတပုဗ္ဗတာယ “နတ္ထိပူဝ နာမ ဣဒါနိ ဘဝိဿတီ”တိ သညံ ကတွာ “ဂစ္ဆ နတ္ထိပူဝေ အာဟရာ”တိ ပေသေသိ။ အထဿ မာတာ “နတ္ထိပူဝေ ကိရ, အယျေ, ဒေထာ”တိ ဝုတ္တေ “မမ ပုတ္တေန နတ္ထီတိ ပဒံ န သုတပုဗ္ဗံ, ကထံ နု ခေါ နတ္ထိဘာဝံ ဇာနာပေယျ”န္တိ သုဝဏ္ဏပါတိံ ခေါဝိတွာ အပရာယ သုဝဏ္ဏပါတိယာ ပဋိကုဇ္ဇိတွာ “ဟန္ဒ, တာတ, ဣမံ မမ ပုတ္တဿ ဒေဟီ”တိ ပဟိဏိ။ တသ္မိံ ခဏေ နဂရပရိဂ္ဂဟိကာ ဒေဝတာ “အမှာကံ သာမိနာ အန္နဘာရကာလေ ဥပရိဋ္ဌဿ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဿ ဘာဂဘတ္တံ ဒတွာ ‘နတ္ထီတိ ပဒမေဝ န သုဏေယျ’န္တိ ပတ္ထနာ နာမ ဌပိတာ။ သစေ မယံ တမတ္ထံ ဥတွာ အဇ္ဈုပေက္ခေယျာမ, မုဒ္ဓာပိ နော သတ္တဓာ ဖလေယျာ”တိ စိန္တေတွာ ဒိဗ္ဗပူဝေဟိ ပါတိံ ပူရယိံသု။ သော ပုရိသော ပါတိံ အာဟရိတွာ တဿ သန္တိကေ ဌပေတွာ ဝိဝရိ။ တေသံ ဂန္ဓော သကလနဂရံ ဖရိ။ ပူဝေ ပန မုခေ ဌပိတမတ္တော ဝ သတ္တရသဟရဏိသဟဿာနိ ဖရိတွာ အဋ္ဌာသိ။

အနုရုဒ္ဓောပိ စိန္တေသိ – “န မံ မညေ ဣတော ပုဗ္ဗေ မာတာ ပိယာယတိ။ န ဟိ မေ အညဒါ တာယ နတ္ထိပူဝ နာမ ပက္ကပုဗ္ဗာ”တိ။ သော ဂန္တွာ မာတရံ ဧဝမာဟ – “အမ္မ, နာဟံ တဝ ပိယော”တိ။ တာတ, ကိံ ဝဒေသိ, မမ အက္ခီဟိပိ ဟဒယမံသတောပိ တွံ ပိယတရောတိ။ သစာဟံ, အမ္မ, တဝ ပိယော, ကသ္မာ မမ ပုဗ္ဗေ ဧဝရူပေ နတ္ထိပူဝေ နာမ န အဒာသီတိ။ သာ တံ ပုရိသံ ပုစ္ဆိ – “တာတ, ကိဉ္စိ ပါတိယံ အဟောသီ”တိ။ အာမ, အယျေ, ပူဝါနံ ပါတိ ပရိပုဏ္ဏာ အဟောသိ, န မေ ဧဝရူပါ ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗာတိ။ သာ စိန္တေသိ – “ပုတ္တော မေ ကတပုညော, ဒေဝတာဟိဿ ဒိဗ္ဗပူဝ ပဟိတာ ဘဝိဿန္တီ”တိ။ သောပိ မာတရံ အာဟ – “အမ္မ, န မယာ ဧဝရူပါ ပူဝ ခါဒိတပုဗ္ဗာ, ဣတော ပဋ္ဌာယ မေ နတ္ထိပူဝမေဝ ပစေယျာသီ”တိ။ သာ တတော ပဋ္ဌာယ တေန “ပူဝေ ခါဒိတုကာမောမှီ”တိ ဝုတ္တကာလေ သုဝဏ္ဏပါတိံ ခေါဝိတွာ အညာယ ပါတိယာ ပဋိကုဇ္ဇိတွာ ပဟိဏာတိ, ဒေဝတာ ပါတိံ ပူရေန္တိ။ ဧဝံ သော အဂါရမဇ္ဈေ ဝသန္တော နတ္ထီတိ ပဒဿ အတ္ထံ အဇာနိတွာ ဒိဗ္ဗပူဝေယေဝ ပရိဘုဉ္ဇိ။

သတ္ထု ပန ပရိဝါရတ္ထံ ကုလပဋိပါဋိယာ သာကိယကုမာရေသု ပဗ္ဗဇန္တေသု မဟာနာမေန သက္ကေန, “တာတ, အမှာကံ ကုလာ ကောစိ ပဗ္ဗဇိတော နတ္ထိ, တယာ ဝါ ပဗ္ဗဇိတဗ္ဗံ, မယာ ဝါ”တိ ဝုတ္တေ သော အာဟ – “အဟံ အတိသုခုမာလော ပဗ္ဗဇိတုံ န သက္ခိဿာမီ”တိ။ တေန ဟိ ကမ္မန္တံ ဥဂ္ဂဏှ, အဟံ ပဗ္ဗဇိဿာမီတိ။ ကော ဧသ ကမ္မန္တော နာမာတိ? သော ဟိ ဘတ္တဿ ဥဋ္ဌာနဋ္ဌာနမ္ပိ န ဇာနာတိ, ကမ္မန္တံ ကိမေဝ ဇာနိဿတိ, တသ္မာ ဧဝမာဟ။ ကေဒိဝသဥ္ဟိ အနုရုဒ္ဓော ဘဒ္ဒိယော ကိမိလောတိ တယော ဇနာ “ဘတ္တံ နာမ ကဟံ ဥဋ္ဌာတီ”တိ မန္တယိံသု။ တေသု

ကိမိလော ''ကောဋ္ဌေသု ဥဋ္ဌာတီ''တိ အာဟ။ သော ကိရေကဒိဝသံ ဝီဟီ ကောဋ္ဌမှိ ပက္ခိပန္တေ အဒ္ဒသ, တသ္မာ ''ကောဋ္ဌေ ဘတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတီ''တိ သညာယ ဧဝမာဟ။ အထ နံ ဘဒ္ဒိယော ''တွံ န ဇာနာသီ''တိ ဝတွာ ''ဘတ္တံ နာမ ဥက္ခလိယံ ဥဋ္ဌာတီ''တိ အာဟ။ သော ကိရေကဒိဝသံ ဥက္ခလိတော ဘတ္တံ ဝဍ္ဎေန္တေ ဒိသွာ ''ဧတ္ထေဝေတံ ဥပ္ပဇ္ဇတီ''တိ သညမကာသိ, တသ္မာ ဧဝမာဟ။ အနုရုဒ္ဓေါ တေ ဥဘောပိ ''တုမှေ ဟ န ဇာနာထာ''တိ ဝတွာ ''ဘတ္တံ နာမ ရတနုဗ္ဗေမကုဋ္ဌာယ မဟာသုဝဏ္ဏပာတိယံ ဥဋ္ဌာတီ''တိ အာဟ။ တေန ကိရ နေဝ ဝီဟိ ကောဋ္ဋေန္တော, န ဘတ္တံ ပစန္တော ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗော, သုဝဏ္ဏပာတိယံ ဝဍ္ဎေတွာ ပုရတော ဌပိတဘတ္တမေဝ ပဿတိ, တသ္မာ ''ပါတိယံယေဝေတံ ဥပ္ပဇ္ဇတီ''တိ သညမကာသိ, တသ္မာ ဧဝမာဟ။ ဧဝံ ဘတ္တုဋ္ဌာနဋ္ဌာနမ္ပိ အဇာနန္တော မဟာပုညော ကုလပုတ္တော ကမ္မန္တေ ကိံ ဇာနိဿတိ။

သော ''ဧဟိ ခေါ တေ, အနုရုဒ္ဓ, ဃရာဝါသတ္ထံ အနုသာသိဿာမိ, ပဌမံ ခေတ္တံ ကသာပေတဗ္ဗ''န္တိအာဒိနာ နယေန ဘာတရာ ဝုတ္တာနံ ကမ္မန္တာနံ အပရိယန္တဘာဝံ သုတွာ ''န မေ ဃရာဝါသေန အတ္ထော''တိ မာတရံ အာပုစ္ဆိတွာ ဘဒ္ဒိယပမုခေဟိ ပဉ္စဟိ သာကိယကုမာရေဟိ သဒ္ဓိံ နိက္ခမိတွာ အနုပိယမ္ဗဝနေ သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ ပဗ္ဗဇိ။ ပဗ္ဗဇိတွာ စ ပန သမ္မာပဋိပဒံ ပဋိပန္နော အနုပုဗ္ဗေန တိဿော ဝိဇ္ဇာ သစ္ဆိကတွာ ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ကောသနေ နိသိန္နောဝ ဟတ္ထတလေ ဌပိတအာမလကာနိ ဝိယ သဟဿလောကဓာတုယော ဩလောကနသမတ္ထော ဟုတွာ –

''ပုဗ္ဗေနိဝါသံ ဇာနာမိ၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု ဝိသောဓိတံ။
တေဝိဇ္ဇော ဣဒ္ဓိပတ္တောမှိ၊ ကတံ ဗုဒ္ဓဿ သာသန''န္တိ။ (ထေရဂါ. ၃၃၂၊ ၅၆၂) –

ဥဒာနံ ဥဒာနေတွာ ''ကိံ နု ခေါ မေ ကတွာ အယံ သမ္ပတ္တိ လဒ္ဓါ''တိ ဩလောကေန္တော ''ပဒုမုတ္တရပါဒမူလေ ပတ္ထနံ ဌပေသိ''န္တိ ဉတွာ ပုန ''သံသာရေ သံသရန္တော အသုကသ္မိံ နာမ ကာလေ ဗာရာဏသိယံ သုမနသေဋ္ဌိံ နိဿာယ ဇီဝန္တော အန္နဘာရော နာမ အဟောသိ''န္တိပိ ဉတွာ –

''အန္နဘာရော ပုရေ အာသိံ၊ ဒလိဒ္ဒေါ တိဏဟာရကော။
ပိဏ္ဍပါတော မယာ ဒိန္နော၊ ဥပရိဋ္ဌဿ တာဒိနော''တိ။ –

အာဟ ။ အထဿ ဧတဒဟောသိ – ''ယော သော တဒါ မယာ ဥပရိဋ္ဌဿ ဒိန္နပိဏ္ဍပါတတော ကဟာပဏေ ဒတွာ ပတ္တိံ အဂ္ဂဟေသိ, မမ သဟာယကော သုမနသေဋ္ဌိ ကဟံ နု ခေါ သော ဧတရဟိ နိဗ္ဗတ္တော''တိ။ အထ နံ ''ဝိဉ္ဈာဋဝိယံ ပဗ္ဗတပါဒေ မုဏ္ဍနိဂမော နာမ အတ္ထိ, တတ္ထ မဟာမုဏ္ဍဿ နာမ ဥပါသကဿ မဟာသုမနော စူဠသုမနောတိ ဒွေ ပုတ္တာ, တေသု သော စူဠသုမနော ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တော''တိ အဒ္ဒသ။ ဒိသွာ စ ပန စိန္တေသိ – ''အတ္ထိ နု ခေါ တတ္ထ မယိ ဂတေ ဥပကာရော, နတ္ထီ''တိ။ သော ဥပဓာရေန္တော ဣဒံ အဒ္ဒသ ''သော တတ္ထ မယိ ဂတေ သတ္တဝဿိကောဝ နိက္ခမိတွာ ပဗ္ဗဇိဿတိ, ခုရဂ္ဂေယေဝ စ အရဟတ္တံ ပါပုဏိဿတီ''တိ။ ဒိသွာ စ ပန ဥပကဋ္ဌေ အန္တောဝဿေ အာကာသေန ဂန္တွာ ကမ္မဒွါရေ ဩတရိ။ မဟာမုဏ္ဍော ပန ဥပါသကော ထေရဿ ပုဗ္ဗေပိ ဝိဿာသိကော ဧဝ။ သော ထေရံ ပိဏ္ဍပါတကာလေ စီဝရံ ပါရုပန္တံ ဒိသွာ ပုတ္တံ မဟာသုမနံ အာဟ – ''တာတ, အယျော, မေ အနုရုဒ္ဓတ္ထေရော အာဂတော, ယာဝဿ အညော ကောစိ ပတ္တံ န ဂဏှာတိ, တာဝဿ ဂန္တွာ ပတ္တံ ဂဏှ, အဟံ အာသနံ ပညာပေဿာမီ''တိ။ သော တထာ အကာသိ။ ဥပါသကော ထေရံ အန္တောနိဝေသနေ သက္ကစ္စံ ပရိဝိသိတွာ တေမာသံ ဝသနတ္ထာယ ပဋိညံ ဂဏှိ, ထေရောပိ အဓိဝါသေသိ။

အထ နံ ဧကဒိဝသံ ပဋိဇဂ္ဂန္တော ဝိယ တေမာသံ ပဋိဇဂ္ဂိတွာ မဟာပဝါရဏာယ တိစီဝရဉ္စေဝ ဂုဠတေလတဏ္ဍုလာဒီနိ စ အာဟရိတွာ ထေရဿ ပါဒမူလေ ဌပေတွာ ''ဂဏှထ, ဘန္တေ''တိ အာဟ။ ''အလံ, ဥပါသက, န မေ ကမ္မိနာ အတ္ထော''တိ။ ''ဝေန ဟိ, ဘန္တေ, ဝဿာဝါသိကလာဘော နာမေသ, ဂဏှထ န''န္တိ? ''န ဂဏှာမိ, ဥပါသကာ''တိ။ ''ကိမတ္ထံ န ဂဏှထ, ဘန္တေ''တိ? ''မယှံ သန္တိကေ ကပ္ပိယကာရကော သာမဏေရောပိ နတ္ထီ''တိ။ ''တေန ဟိ, ဘန္တေ, မမ ပုတ္တော မဟာသုမနော သာမဏေရော ဘဝိဿတီ''တိ။ ''န မေ, ဥပါသက, မဟာသုမနေနတ္ထော''တိ။ ''တေန ဟိ, ဘန္တေ, စူဠသုမနံ ပဗ္ဗာဇေထာ''တိ။ ထေရော ''သာဓူ''တိ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ စူဠသုမနံ ပဗ္ဗာဇေသိ။ သော ခုရဂ္ဂေယေဝ အရဟတ္တံ ပါပုဏိ။ ထေရော တေန သဒ္ဓိံ အဍ္ဎမာသမတ္တံ တတ္ထေဝ ဝသိတွာ ''သတ္ထာ

ရံ ပဿိဿာမီ''တိ တဿ ဉာတကေ အာပုစ္ဆိတွာ အာကာသေနေဝ ဂန္တွာ ဟိမဝန္တပဒေသေ အရညကုဋိကာယ ဩတရိ။

ထေရော ပန ပကတိယာပိ အာရဒ္ဓဝီရိယော, တဿ တတ္ထ ပုဗ္ဗရတ္တာပရရတ္တံ စင်္ကမန္တဿ ဥဒရဝါတော သမုဋ္ဌဟိ။ အထ နံ ကိလန္တရူပံ ဒိသွာ သာမဏေရော ပုစ္ဆိ – ''ဘန္တေ, ကိံ တေ ရုဇ္ဇတီ''တိ? ''ဥဒရဝါတော မေ သမုဋ္ဌိတော''တိ ။ ''အညဒါပိ သမုဋ္ဌိတပုဗ္ဗော, ဘန္တေ''တိ? ''အာမာဝုသော''တိ။ ''ကေန ဖာသုကံ ဟောတိ, ဘန္တေ''တိ? ''အနောတတ္တတော ပါနီယေ လဒ္ဓေ ဖာသုကံ ဟောတိ, အာဝုသော''တိ။ ''တေန ဟိ, ဘန္တေ, အာဟရာမီ''တိ။ ''သက္ခိဿသိ သာမဏေရာ''တိ? ''အာမ, ဘန္တေ''တိ။ တေန ဟိ အနောတတ္တေ ပန္နဂေ နာမ နာဂရာဇာ မံ ဇာနာတိ, တဿ အာစိက္ခိတွာ ဘေသဇ္ဇတ္ထာယ ဧကံ ပါနီယဃဋံ အာဟရာတိ။ သော သာဓူတိ ဥပဇ္ဈာယံ ဝန္ဒိတွာ ဝေဟာသံ အဗ္ဘုဂ္ဂန္တွာ ပဉ္စယောဇနသတံ ဌာနံ အဂမာသိ ။ တံ ဒိဝသံ ပန နာဂရာဇာ နာဂနာဋကပရိဝုတော ဥဒကကီဠံ ကီဠိတုကာမော ဟောတိ။ သော သာမဏေရံ အာဂစ္ဆန္တံ ဒိသွာဝ ကုဇ္ဈိ, ''အယံ မုဏ္ဍကသမဏော အတ္တနော ပါဒပံသုံ မမ မတ္ထကေ ဩကိရန္တော ဝိစရတိ, အနောတတ္တေ ပါနီယတ္ထာယ အာဂတော ဘဝိဿတိ, န အဿ ပါနီယံ ဒဿာမီ''တိ ပဏ္ဏာသယောဇနိကံ အနောတတ္တဒဟံ မဟာပါတိယာ ဥက္ခလိံ ပိဒဟန္တော ဝိယ ဖဏေန ပိဒဟိတွာ နိပဇ္ဇိ။ သာမဏေရော နာဂရာဇဿ အာကာရံ ဩလောကေတွာဝ ''ကုဒ္ဓေါ အယ''န္တိ ဉတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

''သုဏောဟိ မေ နာဂရာဇ, ဥဂ္ဂတေဇ မဟဗ္ဗလ။
ဒေဟိ မေ ပါနီယဃဋံ, ဘေသဇ္ဇတ္ထမှိ အာဂတော''တိ။

တံ သုတွာ နာဂရာဇာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

''ပုရတ္ထိမသ္မိံ ဒိသာဘာဂေ, ဂင်္ဂါ နာမ မဟာနဒီ။
မဟာသမုဒ္ဒမပ္ပေတိ, တတော တွံ ပါနီယံ ဟရာ''တိ။

တံ သုတွာ သာမဏေရော ''အယံ နာဂရာဇာ အတ္တနော ဣစ္ဆာယ န ဒဿတိ, အဟံ ဗလက္ကာရံ ကတွာ အာနုဘာဝံ ဇာနာပေတွာ ဣမံ အဘိဘဝိတွာဝ ပါနီယံ ဂဏှိဿာမီ''တိ စိန္တေတွာ, ''မဟာရာဇ , ဥပဇ္ဈာယော မံ အနောတတ္တတောဝ ပါနီယံ အာဟရာပေတိ, တေနာဟံ ဣဒမေဝ ဟရိဿာမိ, အပေဟိ, မာ မံ ဝါရေဟီ''တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

''ဣတောဝ ပါနီယံ ဟာဿံ, ဣမိနာဝမှိ အတ္ထိကော။
ယဒိ တေ ထာမဗလံ အတ္ထိ, နာဂရာဇ နိဝါရယာ''တိ။

အထ နံ နာဂရာဇာ အာဟ –

''သာမဏေရ သစေ အတ္ထိ, တဝ ဝိက္ကမ ပေါရိသံ။
အဘိနန္ဒာမိ တေ တံ, ဟရဿု ပါနီယံ မမာ''တိ။

အထ နံ သာမဏေရော ''ဧဝံ, မဟာရာဇ, ဟရာမီ''တိ ဝတွာ ''ယဒိ သက္ကောန္တော ဟရာဟီ''တိ ဝုတ္တေ – ''တေန ဟိ သုဋ္ဌု ဇာနဿူ''တိ တိက္ခတ္တုံ ပဋိညံ ဂဟေတွာ ''ဗုဒ္ဓသာသနဿ အာနုဘာဝံ ဒဿေတွာဝ မယာ ပါနီယံ ဟရိတုံ ဝဋ္ဋတီ''တိ စိန္တေတွာ အာကာသဋ္ဌဒေဝတာနံ တာဝ သန္တိကံ အဂမာသိ။ တာ အာဂန္တွာ ဝန္ဒိတွာ ''ကိံ, ဘန္တေ''တိ ဝတွာ အဋ္ဌံသု။ ''ဧတသ္မိံ အနောတတ္တဒဟပိဋ္ဌေ ပန္နဂနာဂရာဇေန သဒ္ဓိံ မမ သင်္ဂါမော ဘဝိဿတိ, တတ္ထ ဂန္တွာ ဇယပရာဇယံ ဩလောကေထာ''တိ အာဟ။ သော ဧတေနေဝ နီဟာရေန စတ္တာရော လောကပါလေ သက္ကံ သုယာမံ သန္တုသိတံ ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တိံ စ ဥပသင်္ကမိတွာ တမတ္ထံ အာရောစေသိ။ တတော ပရံ ပဋိပာဋိယာ ယာဝ ဗြဟ္မလောကံ ဂန္တွာ တတ္ထ တတ္ထ ဗြဟ္မေဟိ အာဂန္တွာ ဝန္ဒိတွာ ဌိတေဟိ ''ကိံ, ဘန္တေ''တိ ပုဋ္ဌော တမတ္ထံ အာရောစေသိ။ ဧဝံ သော အသညေ စ အရူပဗြဟ္မာနော စ ဌပေတွာ သဗ္ဗတ္ထ မုဟုတ္တေနေဝ အာဟိဏ္ဍိတွာ အာရောစေသိ။ တဿ ဝစနံ သုတွာ သဗ္ဗာပိ ဒေဝတာ အနောတတ္တဒဟပိဋ္ဌေ နာဠိယံ ပက္ခိတ္တာနိ ပိဋ္ဌစုဏ္ဏ

ဏာနိ ဝိယ အာကာသံ နိရန္တရံ ပူရေတွာ သန္နိပတိံသု။ သန္နိပတိတေ ဒေဝသင်္ဃေ သာမဏေရော အာကာသေ ဌတွာ နာဂရာဇံ အာဟ –

“သုဏောဟိ မေ နာဂရာဇ၊ ဥဂ္ဂတေဇ မဟဗ္ဗလ။
ဒေဟိ မေ ပာနီယဃဋံ၊ ဘေသဇ္ဇတ္ထမ္ဟိ အာဂတော”တိ။

အထ နံ နာဂေ အာဟ –

“သာမဏေရ သစေ အတ္ထိ၊ တဝ ဝိက္ကမ ပောရိသံ။
အဘိနန္ဒာမိ တေ တစံ၊ ဟရဿု ပာနီယံ မမာ”တိ။

သော တိက္ခတ္တုံ နာဂရာဇဿ ပဋိညံ ဂဟေတွာ အာကာသေ ဌိတကောဝ ဒုတိယဒသယောဇနိကံ ဗြဟ္မတ္တဘာဝံ မာပေတွာ အာကာသတော ဩရုယှ နာဂရာဇဿ ဖဏေ အက္ကမိတွာ အဓောမုခံ နိပ္ပီဠေသိ, တာဝဒေဝ ဗလဝတာ ပုရိသေန အက္ကန္တအလ္လစမ္မံ ဝိယ နာဂရာဇဿ ဖဏေ အက္ကန္တမတ္တေ ဩဂလိတွာ ဒဗ္ဗိမတ္တာ ဖဏပုဋကာ အဟေသုံ။ နာဂရာဇဿ ဖဏေဟိ မုတ္တမုတ္တဋ္ဌာနတော တာလက္ခန္ဓပမာဏာ ဥဒကဝဋ္ဋိယော ဥဂ္ဂဉ္ဆိံသု။ သာမဏေရော အာကာသေယေဝ ပာနီယတရကံ ပူရေသိ။ ဒေဝသင်္ဃော သာဓုကာရမဒါသိ။ အထ နာဂရာဇာ လဇ္ဇိတွာ သာမဏေရဿ ကုဇ္ဈိ, ဇယကုသုမဝဏ္ဏာနိဿ အက္ခီနိ အဟေသုံ။ သော “အယံ မံ ဒေဝသင်္ဃံ သန္နိပာတေတွာ ပာနီယံ ဂဟေတွာ လဇ္ဇာပေသိ, ဧတံ ဂဟေတွာ မုခေ ဟတ္ထံ ပက္ခိပိတွာ ဟဒယမံသံ တဿ မဒ္ဒာမိ, ပာဒေ ဝါ နံ ဂဟေတွာ ဟရဂင်္ဂါယံ ခိပါမီ”တိ ဝေဂေန အနုဗန္ဓိ။ အနုဗန္ဓန္တောပိ နံ ပာပုဏိတုံ နာသက္ခိယေဝ။ သာမဏေရော ဂန္တွာ ဥပဇ္ဈာယဿ ဟတ္ထေ ပာနီယံ ဌပေတွာ “ပိဝထ, ဘန္တေ”တိ အာဟ။ နာဂရာဇာပိ ပစ္ဆတော အာဂန္တွာ, “ဘန္တေ အနုရုဒ္ဓ, သာမဏေရော မယာ အဒိန္နမေဝ ပာနီယံ ဂဟေတွာ အာဂတော, မာ ပိဝိတ္ထာ”တိ အာဟ။ ဧဝံ ကိရ သာမဏေရာတိ။ “ပိဝထ, ဘန္တေ, ဣမိနာ မေ ဒိန္နံ ပာနီယံ အာဟဋ”န္တိ အာဟ။ ထေရော “ခီဏာသဝသာမဏေရဿ မုသာကထနံ နာမ နတ္ထီ”တိ ဉတွာ ပာနီယံ ပိဝိ။ တင်္ခဏညေဝဿ အာဗာဓော ပဋိပဿမ္ဘိ။ ပုန နာဂေ ထေရံ အာဟ – “ဘန္တေ, သာမဏေရေနမှိ သဗ္ဗံ ဒေဝဂဏံ သန္နိပာတေတွာ လဇ္ဇာပိတော, အဟမဿ ဟဒယံ ဝါ ဖာလေဿာမိ, ပာဒေ ဝါ နံ ဂဟေတွာ ဟရဂင်္ဂါယ ခိပိဿာမီ”တိ။ မဟာရာဇ, သာမဏေရော မဟာနုဘာဝေ, တုမှေဟ သာမဏေရေန သဒ္ဓိံ သင်္ဂါမေတုံ န သက္ခိဿထ , ခမာပေတွာ နံ ဂစ္ဆထာတိ။ သော သယမ္ပိ သာမဏေရဿ အာနုဘာဝံ ဇာနာတိယေဝ, လဇ္ဇာယ ပန အနုဗန္ဓိတွာ အာဂတော။ အထ နံ ထေရဿ ဝစနေန ခမာပေတွာ တေန သဒ္ဓိံ မိတ္တသန္ထဝံ ကတွာ “ကျတော ပဋ္ဌာယ အနောတတ္တဥဒကေန အတ္ထေ သတိ တုမှာကံ အာဂမနကိစ္စံ နတ္ထိ, မယှံ ပဟိဏေယျာထ, အဟမေဝ အာဟရိတွာ ဒဿာမီ”တိ ဝတွာ ပက္ကာမိ။

ထေရောပိ သာမဏေရံ အာဒါယ ပာယာသိ။ သတ္ထာ ထေရဿ အာဂမနဘာဝံ ဉတွာ မိဂါရမာတုပါသာဒေ ထေရဿ အာဂမနံ ဩလောကေန္တော နိသီဒိ။ ဘိက္ခူပိ ထေရံ အာဂစ္ဆန္တံ ဒိသွာ ပစ္စုဂ္ဂန္တွာ ပတ္တစီဝရံ ပဋိဂ္ဂဟေသုံ။ အထေကစ္စေ သာမဏေရံ သီသေပိ ကဏ္ဏေသုပိ ဗာဟာယမ္ပိ ဂဟေတွာ သဉ္စာလေတွာ “ကိံ, သာမဏေရ စူဠက နိဋ္ဌ, န ဥက္ကဏ္ဌိတောသီ”တိ အာဟံသု။ သတ္ထာ တေသံ ကိရိယံ ဒိသွာ စိန္တေသိ – “ဘာရိယံ ဝတိမေသံ ဘိက္ခူနံ ကမ္မံ အာသီဝိသံ ဂီဝါယ ဂဏှန္တာ ဝိယ သာမဏေရံ ဂဏှန္တိ, နာဿ အာနုဘာဝံ ဇာနန္တိ, အဇ္ဇ မယာ သုမနသာမဏေရဿ ဂုဏံ ပာကဋံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ။ ထေရောပိ အာဂန္တွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ နိသီဒိ။ သတ္ထာ တေန သဒ္ဓိံ ပဋိသန္ထာရံ ကတွာ အာနန္ဒတ္ထေရံ အာမန္တေသိ – “အာနန္ဒ, အနောတတ္တဥဒကေနမှိ ပာဒေ ဓောဝိတုကာမော , သာမဏေရာနံ ဃဋံ ဒတွာ ပာနီယံ အာဟရာပေဟီ”တိ။ ထေရော ဝိဟာရေ ပဉ္စမတ္တာနိ သာမဏေရသတာနိ သန္နိပာတေသိ။ တေသု သုမနသာမဏေရော သဗ္ဗနဝကော အဟောသိ။ ထေရော သဗ္ဗမဟလ္လကံ သာမဏေရံ အာဟ – “သာမဏေရ, သတ္ထာ အနောတတ္တဒဟဥဒကေန ပာဒေ ဓောဝိတုကာမော, ဃဋံ အာဒါယ ဂန္တွာ ပာနီယံ အာဟရာ”တိ။ သော “န သက္ကောမိ, ဘန္တေ”တိ န ဣစ္ဆိ။ ထေရော သေသေပိ ပဋိပာဋိယာ ပုစ္ဆိ, တေပိ တထေဝ ဝတွာ ပဋိက္ခိပိံသု။ “ကိံ ပနေတ္ထ ခီဏာသဝသာမဏေရာ နတ္ထီ”တိ? အတ္ထိ, တေ ပန “နာယံ အမှာကံ ဗန္ဓော မာလာပုဋော, သုမနသာမဏေရဿေဝ ဗန္ဓော”တိ န ဣစ္ဆိံသု, ပုထုဇ္ဇနာ ပန အတ္တနော အသမတ္ထတာယေဝ န ဣစ္ဆိံသု။ ပရိယောသာနေ ပန သုမနဿ ဝါရေ သမ္ပတ္တေ, “သာမဏေရ, သတ္ထာ အနောတတ္တဒဟဥဒကေန ပာဒေ ဓောဝိတုကာမော,

ကုဋ္ဋံ အာအယ ကိရ ဥဒကံ အာဟရာ''တိ အာဟ။ သော ''သတ္ထုရိ အာဟရာပေန္တေ အာဟရိဿာမီ''တိ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ, ''ဘန္တေ, အနောတတ္တတော ကိရ မံ ဥဒကံ အာဟာရာပေထာ''တိ အာဟ။ ''အာမ, သုမနာ''တိ။ သော ဝိသာခါယ ကာရိတေသု ဃနသုဝဏ္ဏကောဋ္ဋိမေသု သေနာသနကုဋ္ဋေသု ဧကံ သင့္ဂိကုဋ္ဋဥဒကကဏ္ဍဟနကံ မဟာဃဋံ ဟတ္ထေန ဂဟေတွာ ''ဣမိနာ မေ ဥက္ခိပိတွာ အံသကူဋေ ဌပိတေန အတ္ထော နတ္ထီ''တိ ဩလမ္ဗကံ ကတွာ ဝေဟာသံ အဗ္ဘုဂ္ဂန္တွာ ဟိမဝန္တာဘိမုခေါ ပက္ခန္ဒိ။

နာဂရာဇာ သာမဏေရံ ဒူရတောဝ အာဂစ္ဆန္တံ ဒိသွာ ပစ္စုဂ္ဂန္တွာ ကုဋံ အံသကူဋေန အာအယ, ''ဘန္တေ, တုမှေ မာဒိသေ အသေ ဝိဇ္ဇမာနေ ကသ္မာ သယံ အာဂတာ, ဥဒကေနတ္ထေ သတိ ကသ္မာ သာသနမတ္တမ္ပိ န ပဟိဏထာ''တိ ကုဋ္ဋေန ဥဒကံ အာအယ သယံ ဥက္ခိပိတွာ ''ပုရတော ဟောထ, ဘန္တေ, အဟမေဝ အာဟရိဿာမီ''တိ အာဟ။ ''တိဋ္ဌထ တုမှေ, မဟာရာဇ, အဟမေဝ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန အာဏတ္တော''တိ နာဂရာဇာနံ နိဝတ္တာပေတွာ ကုဋံ မုခဝဋ္ဋိယံ ဟတ္ထေန ဂဟေတွာ အာကာသေနာဂဉ္ဆိ။ အထ နံ သတ္ထာ အာဂစ္ဆန္တံ ဩလောကေတွာ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – ''ပဿထ, ဘိက္ခဝေ, သာမဏေရဿ လီလံ, အာကာသေ ဟံသရာဇာ ဝိယ သောဘတီ''တိ အာဟ။ သောပိ ဟနီယဃဋံ ဌပေတွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ အဋ္ဌာသိ။ အထ နံ သတ္ထာ အာဟ – ''ကတိဝဿောသိ တွံ, သုမနာ''တိ? ''သတ္တဝဿောမှိ, ဘန္တေ''တိ။ ''တေန ဟိ, သုမန, အဇ္ဇ ပဋ္ဌာယ ဘိက္ခု ဟောဟီ''တိ ဝတွာ အယဇ္ဇဉပသမ္ပဒံ အဒါသိ။ ဒွေဝယေဝ ကိရ သာမဏေရာ သတ္တဝဿိကာ ဥပသမ္ပဒံ လဘိံသု – အယဉ္စ သုမနော သောပါကော စာတိ။

ဧဝံ တသ္မိံ ဥပသမ္ပန္နေ ဓမ္မသဘာယံ ကထံ သမုဋ္ဌာပေသုံ, ''အစ္ဆရိယံ အာဝုသော, ဧဝရူပေ ဟိ နာမ ဒဟရ သာမဏေရဿ အာနုဘာဝေ ဟောတိ, န နော ဣတော ပုဗ္ဗေ ဧဝရူပေ အာနုဘာဝေ ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗော''တိ။ သတ္ထာ အာဂန္တွာ ''ကာယ နုတ္ထ, ဘိက္ခဝေ, ဧတရဟိ ကထာယ သန္နိသိန္နာ''တိ ပုစ္ဆိတွာ ''ဣမာယ နာမာ''တိ ဝုတ္တေ, ''ဘိက္ခဝေ, မမ သာသနေ ဒဟရောပိ သမ္မာ ပဋိပန္နော ဧဝရူပံ သမ္ပတ္တိံ လဘတိယေဝါ''တိ ဝတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂါထမာဟ –

၃၈၂. ''ယော ဟဝေ ဒဟရော ဘိက္ခု၊ ယုဉ္ဇတိ ဗုဒ္ဓသာသနေ။
သောမံ လောကံ ပဘာသေတိ၊ အဗ္ဘာ မုတ္တောဝ စန္ဒိမာ''တိ။

တတ္ထ **ယုဉ္ဇတီ** တိ ဃဋတိ တယမတိ။ **ပဘာသေတီ**တိ သော ဘိက္ခု အတ္တနော အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏေန အဗ္ဘာဒီဟိ မုတ္တော စန္ဒိမာ ဝိယ လောကံ ခန္ဓာဒိဘေဒံ လောကံ ဩဘာသေတိ, ဧကာလောကံ ကရောတီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

သုမနသာမဏေရဝတ္ထု ဒွာဒသမံ။

ဘိက္ခုဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ပဉ္စဝီသတိမော ဝဂ္ဂေါ။

၂၆. ဗြာဟ္မဏဝဂ္ဂေါ

၁. ပသာဒဗဟုလဗြာဟ္မဏဝတ္ထု

ဆိန္ဒ သောတန္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ပသာဒဗဟုလံ ဗြာဟ္မဏံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သော ကိရ ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝတော ဓမ္မဒေသနံ သုတွာ ပသန္နစိတ္တော အတ္တနော ဂေဟေ သောဠသမတ္တာနံ ဘိက္ခူနံ နိစ္စဘတ္တံ ပဋ္ဌပေတွာ ဘိက္ခူနံ အာဂတဝေလာယ ပတ္တံ ဂဟေတွာ “အာဂစ္ဆန္တု ဘောန္တော အရဟန္တော, နိသီဒန္တု ဘောန္တော အရဟန္တော”တိ ယံကိဉ္စိ ဝဒန္တော အရဟန္တတဒပဋိသံယုတ္တမေဝ ဝဒတိ။ တေသု ပုထုဇ္ဇနာ “အယံ အမှေ အရဟန္တောတိ မညတီ”တိ စိန္တယိံသု, ခီဏာသဝါ “အယံ နော ခီဏာသဝဘာဝံ ဇာနာတီ”တိ။ ဧဝံ တေ သဗ္ဗေပိ ကုက္ကုစ္စာယန္တာ တဿ ဂေဟံ နာဂမိံသု။ သော ဒုက္ခီ ဒုမ္မနော “ကိံ နု ခေါ, အယျာ, နာဂစ္ဆန္တီ”တိ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ တမတ္ထံ အာရောစေသိ။ သတ္ထာ ဘိက္ခူ အာမန္တေတွာ “ကိံ ဧတံ, ဘိက္ခဝေ”တိ ပုစ္ဆိတွာ တေဟိ တသ္မိံ အတ္ထေ အာရောစိတေ “သာဒိယထ ပန တုမှေ, ဘိက္ခဝေ, အရဟန္တဝါဒ”န္တိ အာဟ။ “န သာဒိယာမ မယံ, ဘန္တေ”တိ။ “ဧဝံ သန္တေ မနုဿာနံ ဧတံ ပသာဒဘညံ, အနာပတ္တိ , ဘိက္ခဝေ, ပသာဒဘညေ, အပိ စ ခေါ ပန ဗြာဟ္မဏဿ အရဟန္တေသု အဓိမတ္တံ ပေမံ, တသ္မာ တုမှေဟိပိ တဏှံ ဆေတွာ အရဟတ္တမေဝ ပတ္တုံ ယုတ္တ”န္တိ ဝတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂါထမာဟ –

၃၈၃. “ဆိန္ဒ သောတံ ပရက္ကမ္မ၊ ကာမေ ပနုဒ ဗြာဟ္မဏ။
သင်္ခါရာနံ ခယံ ဉတွာ၊ အကတညူသိ ဗြာဟ္မဏာ”တိ။

တတ္ထ **ပရက္ကမ္မာ**တိ တဏှာသောတံ နာမ န အပ္ပမတ္တကေန ဝီရိယေန ဆိန္ဒိတုံ သက္ကာ, တသ္မာ ဉာဏသမ္ပယုတ္တေန မဟန္တေန ပရက္ကမေန ပရက္ကမိတွာ တံ သောတံ ဆိန္ဒ။ ဥဘောပိ **ကာမေ ပနုဒ** နီဟရ။ **ဗြာဟ္မဏာ**တိ ခီဏာသဝါနံ အာလပနမေတံ။ **သင်္ခါရာန**န္တိ ပဉ္စန္နံ ခန္ဓာနံ ခယံ ဇာနိတွာ။ **အကတညူ**တိ ဧဝံ သန္တေ တွံ သဗ္ဗညုတာဒိသု ကေနစိ အကတဿ နိဗ္ဗာနဿ ဇာနနတော အကတညူ နာမ ဟောသီတိ။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပါပုဏိံသူတိ။

ပသာဒဗဟုလဗြာဟ္မဏဝတ္ထု ပဌမံ။

၂. သမ္ဗဟုလဘိက္ခုဝတ္ထု

ယဒာ ဒွယေသူတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော သမ္ဗဟုလေ ဘိက္ခူ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ဧကဒိဝသဉှိ တိံသမတ္တာ ဒိသာဝါသိကာ ဘိက္ခူ အာဂန္တွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ နိသီဒိံသု။ သာရိပုတ္တတ္ထေရော တေသံ အရဟတ္တဿ ဥပနိဿယံ ဒိသွာ သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဌိတကောဝ ဣမံ ပဉှံ ပုစ္ဆိ – “ဘန္တေ, ‘ဒွေ ဓမ္မာ’တိ ဝုစ္စန္တိ, ကတမေ နု ခေါ ဒွေ ဓမ္မာ”တိ? အထ နံ သတ္ထာ “ဒွေ ဓမ္မာတိ ခေါ, သာရိပုတ္တ, သမထဝိပဿနာ ဝုစ္စန္တီ”တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၃၈၄. “ယဒာ ဒွယေသု ဓမ္မေသု၊ ပါရဂူ ဟောတိ ဗြာဟ္မဏော။
အထဿ သဗ္ဗေ သံယောဂါ၊ အတ္ထံ ဂစ္ဆန္တိ ဇာနတော”တိ။

တတ္ထ **ယဒာ**တိ ယသ္မိံ ကာလေ ဒွီသု ဓမ္မေသု သမထဝိပဿနာဓမ္မေသု အဘိညာပါရဂါဒိဝသေန အယံ ခီဏာသဝေ ပါရဂူ ဟောတိ, အထဿ ဧဝံ ဇာနတော ကာမယောဂါဒယော သံယောဂါ သဗ္ဗေ ဧဝံ ဇာနန္တဿ အတ္ထံ ပရိက္ခယံ ဂစ္ဆန္တီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ သဗ္ဗေပိ တေ ဘိက္ခူ အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌဟိံသူတိ။

သမ္ဗဟုလဘိက္ခုဝတ္ထု ဒုတိယံ။

၃. မာရဝတ္ထု

ယဿ ပာရန္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော မာရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သော ကိရေကဒိဝသံ အညတရော ပုရိသော ဝိယ ဟုတွာ သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ ပုစ္ဆိ – ''ဘန္တေ, ပာရံ ပာရန္တိ ဝုစ္စတိ, ကိန္နု ခော ဧတံ ပာရံ နာမာ''တိ။ သတ္ထာ ''မာရော အယ''န္တိ ဝိဒိတွာ, ''ပါပိမ, ကိံ တဝ ပာရေန, တဉှိ ဝီတရာဂေဟိ ပတ္တဗ္ဗ''န္တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၃၈၅.''ယဿ ပာရံ အပါရံ ဝါ, ပါရာပါရံ န ဝိဇ္ဇတိ။
ဝီတဒ္ဒရံ ဝိသံယုတ္တံ, တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏ''န္တိ။

တတ္ထ **ပါရ**န္တိ အဇ္ဈတ္တိကာနိ ဆ အာယတနာနိ။ **အပါရ**န္တိ ဗာဟိရာနိ ဆ အာယတနာနိ။ **ပါရာပါရ**န္တိ တဒုဘယံ။ **န ဝိဇ္ဇတိ** တိ ယဿ သဗ္ဗမေပတံ ''အဟ''န္တိ ဝါ ''မမ''န္တိ ဝါ ဂဟဏာဘာဝေန နတ္ထိ, တံ ကိလေသဒရထာနံ ဝိဂမေန **ဝီတဒ္ဒရံ** သဗ္ဗကိလေသေဟိ **ဝိသံယုတ္တံ အဟံ ဗြာဟ္မဏံ** ဝဒါမီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပါပုဏိံသူတိ။

မာရဝတ္ထု တတိယံ။

၄. အညတရဗြာဟ္မဏဝတ္ထု

ဈာယိန္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော အညတရံ ဗြာဟ္မဏံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သော ကိရ စိန္တေသိ – ''သတ္ထာ အတ္တနော သာဝကေ, 'ဗြာဟ္မဏာ'တိ ဝဒတိ, အဟဉ္စမှိ ဇာတိဂေါတ္တေန ဗြာဟ္မဏော, မမ္ပိ နု ခော ဧဝံ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတီ''တိ။ သော သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ တမတ္ထံ ပုစ္ဆိ။ သတ္ထာ ''နာဟံ ဇာတိဂေါတ္တမတ္တေန ဗြာဟ္မဏံ ဝဒါမိ, ဥတ္တမတ္ထံ အရဟတ္တံ အနုပ္ပတ္တမေဝ ပနေဝံ ဝဒါမီ''တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၃၈၆.''ဈာယိံ ဝိရဇမာသီနံ, ကတကိစ္စမနာသဝံ။
ဥတ္တမတ္ထမနုပ္ပတ္တံ, တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏ''န္တိ။

တတ္ထ **ဈာယိ**န္တိ ဒုဝိဓေန ဈာနေန ဈာယန္တံ ကာမရဇေန **ဝိရဇံ** ဝနေ ဧကက**မာသီနံ** စတူဟိ မဂ္ဂေဟိ သောဠသန္နံ ကိစ္စာနံ ကတတ္တာ **ကတကိစ္စံ** အာသဝါနံ အဘာဝေန **အနာသဝံ ဥတ္တမတ္ထံ** အရဟတ္တံ **အနုပ္ပတ္တံ အဟံ ဗြာဟ္မဏံ** ဝဒါမီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ သော ဗြာဟ္မဏော သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိ, သမ္ပတ္တာနမ္ပိ သာတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ အဟောသီတိ။

အညတရဗြာဟ္မဏဝတ္ထု စတုတ္ထံ။

၅. အာနန္ဒတ္ထေရဝတ္ထု

ဒိဝါ တပတီတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ မိဂါရမာတုပါသာဒေ ဝိဟရန္တော အာနန္ဒတ္ထေရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ပသေနဒိ ကောသလော ကိရ မဟာပတရဏာယ သဗ္ဗာဘရဏပဋိမဏ္ဍိတော ဂန္ဓမာလာဒီနိ အာဒါယ ဝိဟာရံ အဂမာသိ။ တသ္မိံ ခဏေ ကာဠုဒါယိတ္ထေရော စျာနံ သမာပဇ္ဇိတွာ ပရိသပရိယန္တေ နိသိန္နော ဟောတိ, နာမမေဝ ပနဿ တံ, သရီရံ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏံ။ တသ္မိံ ပန ခဏေ စန္ဒော ဥဂ္ဂစ္ဆတိ, သူရိယော အတ္ထမေတိ။ အာနန္ဒတ္ထေရော အတ္ထမေန္တဿ စ သူရိယဿ ဥဂ္ဂစ္ဆန္တဿ စ စန္ဒဿ ဩဘာသံ ဩလောကေန္တော ရညော သရီရောဘာသံ ထေရဿ သရီရောဘာသံ တထာဂတဿ စ သရီရောဘာသံ ဩလောကေသိ။ တတ္ထ သဗ္ဗောဘာသေ အတိက္ကမိတွာ သတ္ထာဝ ဝိရောစတိ။ ထေရော သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ, ''ဘန္တေ, အဇ္ဇ မမ ဣမေ ဩဘာသေ ဩလောကေန္တဿ တုမှာကမေဝ ဩဘာသော ရုစ္စတိ။ တုမှာကဉှိ သရီရံ သဗ္ဗောဘာသေ အတိက္ကမိတွာ ဝိရောစတီ''တိ အာဟ။ အထ နံ သတ္ထာ, ''အာနန္ဒ, သူရိယော နာမ ဒိဝါ ဝိရောစတိ, စန္ဒော ရတ္တိံ, ရာဇာ အလင်္ကတကာလေယေဝ, ခီဏာသဝေ ဂဏသင်္ဂဏိကံ ပဟာယ အန္တောသမာပတ္တိယံယေဝ ဝိရောစတိ, ဗုဒ္ဓါ ပန ရတ္တိမ္ပိ ဒိဝါပိ ပဉ္စဝိဓေန တေဇေန ဝိရောစန္တီ''တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၃၈၇. ''ဒိဝါ တပတိ အာဒိစ္စော၊ ရတ္တိမာဘာတိ စန္ဒိမာ။
သန္နဒ္ဓော ခတ္တိယော တပတိ၊ စျာယီ တပတိ ဗြာဟ္မဏော။
အထ သဗ္ဗမဟောရတ္တိံ၊ ဗုဒ္ဓေါ တပတိ တေဇသာ''တိ။

တတ္ထ **ဒိဝါ တပတီ**တိ ဒိဝါ ဝိရောစတိ, ရတ္တိံ ပနဿ ဂတမဂ္ဂေါပိ န ပညာယတိ။ **စန္ဒိမာ** တိ စန္ဒောပိ အဗ္ဘာဒီဟိ ဝိမုတ္တော ရတ္တိမေဝ ဝိရောစတိ, နော ဒိဝါ။ **သန္နဒ္ဓော** တိ သုဝဏ္ဏမဏိဝိစိတ္တေဟိ သဗ္ဗာဘရဏေဟိ ပဋိမဏ္ဍိတော စတုရင်္ဂိနိယာ သေနာယ ပရိက္ခိတ္တောဝ ရာဇာ ဝိရောစတိ, န အညာတကဝေသေန ဌိတော။ **စျာယီ**တိ ခီဏာသဝော ပန ဂဏံ ဝိနောဒေတွာ စျာယန္တောဝ ဝိရောစတိ။ **တေဇသာ**တိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ပန သီလတေဇေန ဒုဿီလ္လတေဇံ, ဂုဏတေဇေန နိဂ္ဂုဏတေဇံ, ပညာတေဇေန ဒုပ္ပညတေဇံ, ပုညတေဇေန အပုညတေဇံ, ဓမ္မတေဇေန အဓမ္မတေဇံ ပရိယာဒိယိတွာ ဣမိနာ ပဉ္စဝိဓေန တေဇသာ နိစ္စကာလမေဝ ဝိရောစတီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

အာနန္ဒတ္ထေရဝတ္ထု ပဉ္စမံ။

၆. အညတရဗြာဟ္မဏပဗ္ဗဇိတဝတ္ထု

ဗာဟိတပာပေါတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော အညတရံ ဗြာဟ္မဏပဗ္ဗဇိတံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ဧကော ကိရ ဗြာဟ္မဏော ဗာဟိရကပဗ္ဗဇ္ဇာယ ပဗ္ဗဇိတွာ ''သမဏော ဂေါတမော အတ္တနော သာဝကေ 'ပဗ္ဗဇိတာ'တိ ဝဒတိ, အဟဉ္စမှိ ပဗ္ဗဇိတော, မမ္ပိ ဧဝံ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတီ''တိ စိန္တေတွာ သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဧတမတ္ထံ ပုစ္ဆိ။ သတ္ထာ ''နာဟံ ဧတ္တကေန 'ပဗ္ဗဇိတော'တိ ဝဒါမိ, ကိလေသမလာနံ ပန ပဗ္ဗာဇိတတ္တာ ပဗ္ဗဇိတော နာမ ဟောတီ''တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၃၈၈. ''ဗာဟိတပာပေါတိ ဗြာဟ္မဏော၊ သမစရိယာ သမဏောတိ ဝုစ္စတိ။
ပဗ္ဗာဇယမတ္တနော မလံ၊ တသ္မာ ပဗ္ဗဇိတောတိ ဝုစ္စတီ''တိ။

တတ္ထ **သမစရိယာ**တိ သဗ္ဗာကုသလာနိ သမေတွာ စရဏေန။ **တသ္မာ** တိ ယသ္မာ ဗာဟိတပါပတာယ ဗြာဟ္မဏော, အကုသလာနိ သမေတွာ စရဏေန သမဏောတိ ဝုစ္စတိ, တသ္မာ ယော အတ္တနော ရာဂါဒိမလံ ပဗ္ဗာဇယန္တော ဝိနောဒေန္တော စရတိ, သောပိ တေန ပဗ္ဗာဇနေန ပဗ္ဗဇိတောတိ ဝုစ္စတီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ သော ဗြာဟ္မဏပဗ္ဗဇိတော သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိ, သမ္ပတ္တာနမ္ပိ သာတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ အဟောသီတိ။

၇. သာရိပုတ္တတ္ထေရဝတ္ထု

န ဗ္ရာဟ္မဏဿာ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော သာရိပုတ္တတ္ထေရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ကေသိံ ကိရ ဌာနေ သမ္ဗဟုလာ မနုဿာ "အဟော အမ္ဟာကံ , အယျော, ခန္တိဗလေန သမန္နာဂတော, အညေသု အက္ကောသန္တေသု တ ပဟရန္တေသု တ ကောပမတ္တမ္ပိ နတ္ထိ"တိ ထေရဿ ဂုဏေ ကထယိံသု။ အထေကော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကော ဗ္ရာဟ္မဏော "ကော ဧသ န ကုဇ္ဈတိ"တိ ပုစ္ဆိ။ "အမ္ဟာကံ ထေရော"တိ။ "နံ ကုဇ္ဈာပေန္တော န ဘဝိဿတီ"တိ? "နတ္ထေတံ, ဗ္ရာဟ္မဏာ"တိ။ "တေန ဟိ အဟံ နံ ကုဇ္ဈာပေဿာမီ"တိ? "သစေ သက္ကောသိ, ကုဇ္ဈာပေဟီ"တိ။ သော "ဟောတု, ဇာနိဿာမိဿ ကတ္တဗ္ဗ"န္တိ ထေရံ ဘိက္ခာယ ပဝိဋ္ဌံ ဒိသွာ ပစ္ဆာဘာဂေန ဂန္တွာ ပိဋ္ဌိမဇ္ဈေ မဟန္တံ ပဟာရံ အဒာသိ။ ထေရော "ကိံ နာမေတ"န္တိ အနောလောကေတွာဝ ဂတော။ ဗ္ရာဟ္မဏဿ သကလသရီရေ ဍာဟော ဥပ္ပဇ္ဇိ။ သော "အဟော ဂုဏသမ္ပန္နော, အယျော"တိ ထေရဿ ပါဒမူလေ နိပဇ္ဇိတွာ "ခမထ မေ, ဘန္တေ"တိ ဝတွာ "ကိံ ဧတ"န္တိ စ ဝုတ္တေ "အဟံ ဝီမံသနတ္ထာယ တုမ္ဟေ ပဟရိ"န္တိ အာဟ။ "ဟောတု ခမာမိ တေ"တိ။ "သစေ မေ, ဘန္တေ, ခမထ, မမ ဂေဟေယေဝ နိသီဒိတွာ ဘိက္ခံ ဂဏှထာ"တိ ထေရဿ ပတ္တံ ဂဏှိ, ထေရောပိ ပတ္တံ အဒာသိ။ ဗ္ရာဟ္မဏော ထေရံ ဂေဟံ နေတွာ ပရိဝိသိ။

မနုဿာ ကုဇ္ဈိတွာ "ဣမိနာ အမ္ဟာကံ နိရပရာဓော အယျော ပဟဋော, ဒဏ္ဍေနပိဿ မောက္ခော နတ္ထိ, ဧတ္ထေဝ နံ မာရေဿာမာ"တိ လေဍ္ဍုဒဏ္ဍာဒိဟတ္ထာ ဗ္ရာဟ္မဏဿ ဂေဟဒွာရေ အဋ္ဌံသု။ ထေရော ဥဋ္ဌာယ ဂစ္ဆန္တော ဗ္ရာဟ္မဏဿ ဟတ္ထေ ပတ္တံ အဒာသိ။ မနုဿာ တံ ထေရေန သဒ္ဓိံ ဂစ္ဆန္တံ ဒိသွာ, "ဘန္တေ, တုမ္ဟာကံ ပတ္တံ ဂဟေတွာ ဗ္ရာဟ္မဏံ နိဝတ္တေထာ"တိ အာဟံသု။ ကိံ ဧတံ ဥပါသကာတိ? ဗ္ရာဟ္မဏေန တုမ္ဟေ ပဟဋာ, မယမဿ ကတ္တဗ္ဗံ ဇာနိဿာမာတိ။ ကိံ ပန တုမ္ဟေ ဣမိနာ ပဟဋာ, ဥဒါဟု အဟန္တိ? တုမ္ဟေ, ဘန္တေတိ။ "မံ ဧသ ပဟရိတွာ ခမာပေသိ, ဂစ္ဆထ တုမ္ဟေ"တိ မနုဿေ ဥယျောဇေတွာ ဗ္ရာဟ္မဏံ နိဝတ္တာပေတွာ ထေရော ဝိဟာရမေဝ ဂတော။ ဘိက္ခူ ဥဇ္ဈာယိံသု "ကိံ နာမေတံ သာရိပုတ္တတ္ထေရော ယေန ဗ္ရာဟ္မဏေန ပဟဋော, တဿေဝ ဂေဟေ နိသီဒိတွာ ဘိက္ခံ ဂဟေတွာ အာဂတော။ ထေရဿ ပဟဋကာလတော ပဋ္ဌာယ ဣဒါနိ ကဿ လဇ္ဇိဿတိ, အဝသေသေ ပောထေန္တော ဝိစရိဿတီ"တိ။ သတ္ထာ အာဂန္တွာ "ကာယ နုတ္ထ, ဘိက္ခဝေ, ဧတရဟိ ကထာယ သန္နိသိန္နာ"တိ ပုစ္ဆိတွာ "ဣမာယ နာမာ"တိ ဝုတ္တေ, "ဘိက္ခဝေ, ဗ္ရာဟ္မဏော ဗ္ရာဟ္မဏံ ပဟရန္တော နာမ နတ္ထိ, ဂိဟိဗ္ရာဟ္မဏေန ပန သမဏဗ္ရာဟ္မဏော ပဟဋော ဘဝိဿတိ, ကောဓော နာမေသ အနာဂါမိမဂ္ဂေန သမုဂ္ဃာတံ ဂစ္ဆတီ"တိ ဝတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမာ ဂါထာ အဘာသိ –

၃၈၉. "န ဗ္ရာဟ္မဏဿ ပဟရေယျ၊ နာဿ မုဉ္စေထ ဗ္ရာဟ္မဏော။
ဓီ ဗ္ရာဟ္မဏဿ ဟန္တာရံ၊ တတော ဓီ ယဿ မုဉ္စတိ။

၃၉၀. "န ဗ္ရာဟ္မဏဿေတဒကိဉ္စိ သေယျော၊ ယဒာ နိသေဓော မနသော ပိယေဟိ။
ယတော ယတော ဟိံသမနော နိဝတ္တတိ၊ တတော တတော သမ္မတိမေဝ ဒုက္ခ"န္တိ။

တတ္ထ **ပဟရေယျာ** တိ "ခီဏာသဝဗ္ရာဟ္မဏောဟမသ္မီ"တိ ဇာနန္တော ခီဏာသဝဿ တ အညတရဿ တ ဇာတိဗ္ရာဟ္မဏဿ န ပဟရေယျ။ **နာဿ မုဉ္စေထာ** တိ သောပိ ပဟဋော ခီဏာသဝဗ္ရာဟ္မဏော အဿ ပဟရိတွာ တ ဋ္ဌိတဿ ဝေရံ န မုဉ္စေထ, တသ္မိံ ကောပံ န ကရေယျာတိ အတ္ထော။ **ဓီ ဗ္ရာဟ္မဏဿာ** တိ ခီဏာသဝဗ္ရာဟ္မဏဿ ဟန္တာရံ ဂရဟာမိ။ **တတော ဓီ**တိ ယော ပန တံ ပဟရန္တံ ပဋိပဟရန္တော တဿ ဥပရိ ဝေရံ မုဉ္စတိ, တံ တတောပိ ဂရဟာမိယေဝ။

ဧတဒကိဉ္စိ သေယျော တိ ယံ ခီဏာသဝဿ အက္ကောသန္တံ တ အပစ္စက္ကောသနံ, ပဟရန္တံ တ အပ္ပဋိပဟရဏံ, ဧတံ တဿ ခီဏာသဝဗ္ရာဟ္မဏဿ န ကိဉ္စိ သေယျော, အပ္ပမတ္တကံ သေယျော န ဟောတိ, အဓိမတ္တမေဝ

သေယျောတိ အတ္ထော။ **ယအ နိုသေဓော မနသော ပိယေဟီ**တိ ကောဓနေသ္သ ဟိ ကောဓုပ္ပာဒေဝ မနသော ပိယော နာမ။ ကောဓော ဟိ ပနေသ မာတာပိတူသုပိ ဗုဒ္ဓါဒီသုပိ အပရဇ္ဈတိ။ တသ္မာ ယော အသ္သ တေဟိ မနသော နိသေဓော ကောဓဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇမာနသ္သ စိတ္တသ္သ နိဂ္ဂဟော, ဇတံ န ကိဉ္စိ သေယျောတိ အတ္ထော။ **ဟိံသမနော**တိ ကောဓမနော။ သော တသ္သ ယတော ယတော ဝတ္ထုတော အနာဂါမိမဂ္ဂေန သမုစ္ဆိတံ ဂစ္ဆန္တော နိဝတ္တတိ ။ **တတော တတော**တိ တတော တတော ဝတ္ထုတော သကလမ္ပိ ဝဋ္ဋဒုက္ခံ နိဝတ္တတိယေဝါတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

သာရိပုတ္တတ္ထေရဝတ္ထု သတ္တမံ။

၈. မဟာပဇာပတိဂေါတမီဝတ္ထု

ယသ္သ ကာယေန တစာယာ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော မဟာပဇာပတိံ ဂေါတမိံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ဘဂဝတာ ဟိ အနုပ္ပန္နေ ဝတ္ထုသ္မိံ ပညတ္တေ အဋ္ဌ ဂရုဓမ္မေ မဏ္ဍနကဇာတိယော ပုရိသော သုရဘိပုပ္ဖဒာမံ ဝိယ သိရသာ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ သပရိဝါရာ မဟာပဇာပတိ ဂေါတမီ ဥပသမ္ပဒံ လဘိ, အညော တဿာ ဥပဇ္ဈာယော ဝါ အာစရိယော ဝါ နတ္ထိ။ ဇဝံ လဒ္ဓူပသမ္ပဒံ ထေရိံ အာရဗ္ဘ အပရေန သမယေန ကထံ သမုဋ္ဌာပေသုံ "မဟာပဇာပတိယာ ဂေါတမိယာ အာစရိယုပဇ္ဈာယာ န ပညာယန္တိ, သဟတ္ထေနေဝ ကာသာယာနိ ဂဏှီ"တိ။ ဇတ္ထ ပန ဝတွာ ဘိက္ခုနိယော ကုက္ကုစ္စာယန္တိယော တာယ သဒ္ဓိံ နေဝ ဥပေါသထံ န ပဝါရဏံ ကရောန္တိ, တာ ဂန္တွာ တထာဂတသ္သပိ တမတ္ထံ အာရောစေသုံ။ သတ္ထာ တာသံ ကထံ သုတွာ "မယာ မဟာပဇာပတိယာ ဂေါတမိယာ အဋ္ဌ ဂရုဓမ္မာ ဒိန္နာ, အဟမေဝသ္သာစရိယော, အဟမေဝ ဥပဇ္ဈာယော။ ကာယဒုစ္စရိတာဒိဝိရဟိတေသု ခီဏာသဝေသု ကုက္ကုစ္စံ နာမ န ကာတဗ္ဗ"န္တိ ဝတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ကထမာဟ –

၃၉၁. "ယသ္သ ကာယေန တစာယ၊ မနသာ နတ္ထိ ဒုက္ကဋံ။
သံဝုတံ တီဟိ ဌာနေဟိ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏ"န္တိ။

တတ္ထ **ဒုက္ကဋံ** န္တိ သာဝဇ္ဇံ ဒုက္ခုဒြယံ အပာယသံဝတ္တနိကံ ကမ္မံ။ **တီဟိ ဌာနေဟီ**တိ ဇတေဟိ ကာယာဒီဟိ တီဟိ ကာရဏေဟိ ကာယဒုစ္စရိတာဒိပဝေသနိဝါရဏတ္ထာယ ဒွါရံ ပိဟိတံ, တံ အဟံ ဗြာဟ္မဏံ ဝဒါမီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

မဟာပဇာပတိဂေါတမီဝတ္ထု အဋ္ဌမံ။

၉. သာရိပုတ္တတ္ထေရဝတ္ထု

ယမှာတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော သာရိပုတ္တတ္ထေရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သော ကိရာယသ္မာ အဿဇိတ္ထေရဿ သန္တိကေ ဓမ္မံ သုတွာ သောတာပတ္တိဖလံ ပတ္တကာလတော ပဋ္ဌာယ "ယသ္မိံ ဒိသာယံ ထေရော ဝသတီ"တိ သုဏာတိ, တတော အဉ္ဇလိံ ပဂ္ဂယှ တတောမုခေါဝ သီသံ ကတွာ နိပဇ္ဇတိ။ ဘိက္ခူ "မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကော သာရိပုတ္တော, အဇ္ဇာပိ ဒိသာ နမဿမာနော ဝိစရတီ"တိ တမတ္ထံ တထာဂတဿ အာရောစေသုံ။ သတ္ထာ ထေရံ ပက္កောသာပေတွာ "သစ္စံ ကိရ တွံ, သာရိပုတ္တ, ဒိသာ နမဿန္တော ဝိစရသီ"တိ ပုစ္ဆိတွာ, "ဘန္တေ, မမ ဒိသာ နမဿနဘာဝံ ဝါ အနမဿနဘာဝံ ဝါ တုမှေဝ ဇာနာထာ"တိ ဝုတ္တေ "န, ဘိက္ခဝေ, သာရိပုတ္တော ဒိသာ နမဿတိ, အဿဇိတ္ထေရဿ ပန သန္တိကာ ဓမ္မံ သုတွာ သောတာပတ္တိဖလံ ပတ္တတာယ အတ္တနော အာစရိယံ နမဿတိ။ ယဉှိ အာစရိယံ နိဿာယ ဘိက္ခု ဓမ္မံ ဝိဇာနာတိ, တေန သော ဗြာဟ္မဏေန အဂ္ဂိ ဝိယ သက္ကစ္စံ နမဿိတဗ္ဗောယေဝါ"တိ ဝတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ကထမာဟ –

၃၉၂. ''ယမှာ ဓမ္မံ ဝိဇာနေယျ၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဒေသိတံ။
သက္ကစ္စံ တံ နမဿေယျ၊ အဂ္ဂိဟုတ္တံဝ ဗြာဟ္မဏော''တိ။

တတ္ထ **အဂ္ဂိဟုတ္တံဝ** တိ ယထာ ဗြာဟ္မဏော အဂ္ဂိဟုတ္တံ သမ္မာ ပရိစရဏေန စေဝ အဉ္ဇလိကမ္မာဒီဟိ စ သက္ကစ္စံ နမဿတိ, ဧဝံ ယမှာ အာစရိယာ တထာဂတပဝေဒိတံ ဓမ္မံ ဝိဇာနေယျ, တံ သက္ကစ္စံ နမဿေယျာတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

သာရိပုတ္တတ္ထေရဝတ္ထု နဝမံ။

၁၀. ဇဋိလဗြာဟ္မဏဝတ္ထု

န ဇဋာဟီတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ဧကံ ဇဋိလဗြာဟ္မဏံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သော ကိရ ''အဟံ မာတိတော စ ပိတိတော စ သုဇာတော ဗြာဟ္မဏကုလေ နိဗ္ဗတ္တော။ သစေ သမဏော ဂေါတမော အတ္တနော သာဝကေ ဗြာဟ္မဏာတိ ဝဒတိ, မမ္ပိ နု ခော တထာ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတီ''တိ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ တမတ္ထံ ပုစ္ဆိ။ အထ နံ သတ္ထာ ''နာဟံ, ဗြာဟ္မဏ, ဇဋာမတ္တေန, န ဇာတိဂေါတ္တမတ္တေန ဗြာဟ္မဏံ ဝဒာမိ, ပဋိဝိဒ္ဓသစ္စမေဝ ပနာဟံ ဗြာဟ္မဏောတိ ဝဒာမီ''တိ ဝတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂါထမာဟ –

၃၉၃. ''န ဇဋာဟိ န ဂေါတ္တေန၊ န ဇစ္စာ ဟောတိ ဗြာဟ္မဏော။
ယမှိ သစ္စဉ္စ ဓမ္မော စ၊ သော သုစီ သော စ ဗြာဟ္မဏော''တိ။

တတ္ထ **သစ္စ** န္တိ ယသ္မိံ ပုဂ္ဂလေ စတ္တာရိ သစ္စာနိ သောဠသဟာကာရေဟိ ပဋိဝိဇ္ဈိတွာ ဌိတံ သစ္စဉာဏဉ္စေဝ နဝဝိဓော စ လောကုတ္တရဓမ္မော အတ္ထိ, သော သုစိ, သော ဗြာဟ္မဏော စာတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

ဇဋိလဗြာဟ္မဏဝတ္ထု ဒသမံ။

၁၁. ကုဟကဗြာဟ္မဏဝတ္ထု

ကိံ တေတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ကူဋာဂါရသာလာယံ ဝိဟရန္တော ဧကံ ဝဂ္ဂုလိဝတံ ကုဟကဗြာဟ္မဏံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သော ကိရ ဝေသာလိနဂရဒွာရေ ဧကံ ကကုဓရုက္ခံ အာရုယှ ဒွီဟိ ပာဒေဟိ ရုက္ခသာခံ ဂဏှိတွာ အဓောသိရော ဩလမ္ဗန္တော ''ကပိလာနံ မေ သတံ ဒေထ, ကဟာပဏေ ဒေထ, ပရိစာရိကံ ဒေထ, နော စေ ဒဿထ, ဣတော ပတိတွာ မရန္တော နဂရံ အနဂရံ ကရိဿာမီ''တိ ဝဒတိ။ တထာဂတဿ ဘိက္ခုသင်္ဃပရိဝုတဿ နဂရံ ပဝိသနကာလေ ဘိက္ခူ တံ ဗြာဟ္မဏံ ဒိသွာ နိက္ခမနကာလေပိ နံ တထေဝ ဩလမ္ဗန္တံ ပဿိံသု။ နာဂရာပိ ''အယံ ဟိတောဝ ပဋ္ဌာယ ဧဝံ ဩလမ္ဗန္တော ပတိတွာ မရန္တော နဂရံ အနဂရံ ကရေယျာ''တိ စိန္တေတွာ နဂရဝိနာသဘီတာ ''ယံ သော ယာစတိ, သဗ္ဗံ ဒေမာ''တိ ပဋိဿုဏိတွာ အဒံသု။ သော ဩတရိတွာ သဗ္ဗံ ဂဟေတွာ အဂမာသိ။ ဘိက္ခူ ဝိဟာရူပစာရေ တံ ကောိဉ္စ ဝိယ ဝိရဝိတွာ ဂစ္ဆန္တံ ဒိသွာ သဉ္ဇာနိတွာ ''လဒ္ဓံ တေ , ဗြာဟ္မဏ, ယထာပတ္ထိတ''န္တိ ပုစ္ဆိတွာ ''အာမ, လဒ္ဓံ မေ''တိ သုတွာ အန္တောဝိဟာရံ ဂန္တွာ တထာဂတဿ တမတ္ထံ အာရောစေသုံ။ သတ္ထာ ''န, ဘိက္ခဝေ, ဣဒါနေဝ သော ကုဟကစောရော, ပုဗ္ဗေပိ ကုဟကစောရောယေဝ အဟောသိ။ ဣဒါနိ ပနေသ ဗာလဇနံ ဝဉ္စေတိ, တဒါ ပန ပဏ္ဍိတေ ဝဉ္စေတုံ နာသက္ခိ''တိ ဝတွာ တေဟိ ယာစိတော အတီတမာဟရိ။

အတီတေ ဧကံ ကာသိကဂါမံ နိဿာယ ဧကော ကုဟကတာပသော ဝါသံ ကပ္ပေသိ။ တံ ဧကံ ကုလံ ပဋိဇဂ္ဂိ။ ဒိဝါ ဥပ္ပန္နခါဒနီယဘောဇနီယတော အတ္တနော ပုတ္တာနံ ဝိယ တဿာပိ ဧကံ ကောဋ္ဌာသံ ဒေတိ, သာယံ ဥပ္ပန္နကောဋ္ဌာသံ ဌပေတွာ ဒုတိယဒိဝသေ ဒေတိ။ အထေကဒိဝသံ သာယံ ဂေါဓမံသံ လဘိတွာ သာဓုကံ ပစိတွာ တတော ကောဋ္ဌာသံ ဌပေတွာ ဒုတိယဒိဝသေ တဿ အဒံသု။ တာပသော မံသံ ခါဒိတွာဝ ရသတဏှာယ ဗဒ္ဓော "ကိံ မံသံ နာမေတ"န္တိ ပုစ္ဆိတွာ "ဂေါဓမံသ"န္တိ သုတွာ ဘိက္ခာယ စရိတွာ သပ္ပိဒဓိကဋုကဘဏ္ဍာဒီနိ ဂဟေတွာ ပဏ္ဏသာလံ ဂန္တွာ ဧကမန္တံ ဌပေသိ။ ပဏ္ဏသာလာယ ပန အဝိဒူရေ ဧကသ္မိံ ဝမ္မိကေ ဂေါဓရာဇာ ဝိဟရတိ။ သော ကာလေန ကာလံ တာပသံ ဝန္ဒိတုံ အာဂစ္ဆတိ။ တံဒိဝသံ ပနေသ "တံ ဝဓိဿာမီ"တိ ဒဏ္ဍံ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ တဿ ဝမ္မိကဿ အဝိဒူရေ ဌာနေ နိဒ္ဒါယန္တော ဝိယ နိသီဒိ။ ဂေါဓရာဇာ ဝမ္မိကတော နိက္ခမိတွာ တဿ သန္တိကံ အာဂစ္ဆန္တောဝ အာကာရံ သလ္လက္ခေတွာ "န မေ အဇ္ဇ အာစရိယဿ အာကာရော ရုစ္စတီ"တိ တတောဝ နိဝတ္တိ။ တာပသော တဿ နိဝတ္တနဘာဝံ ဉတွာ တဿ မာရဏတ္ထာယ ဒဏ္ဍံ ခိပိ, ဒဏ္ဍော ဝိရဇ္ဈိတွာ ဂတော။ ဂေါဓရာဇာပိ ဝမ္မိကံ ပဝိသိတွာ တတော သီသံ နီဟရိတွာ အာဂတမဂ္ဂံ ဩလောကေန္တော တာပသံ အာဟ –

"သမဏံ တံ မညမာနော, ဥပဂစ္ဆိမသညတံ။
သော မံ ဒဏ္ဍေန ပါဟာသိ, ယထာ အဿမဏော တထာ။

"ကိံ တေ ဇဋာဟိ ဒုမ္မေဓ, ကိံ တေ အဇိနသာဋိယာ။
အဗ္ဘန္တရံ တေ ဂဟနံ, ဗာဟိရံ ပရိမဇ္ဇသီ"တိ။ (ဇာ. ၁.၄.၉၇-၉၈)။

အထ နံ တာပသော အတ္တနော သန္တကေန ပလောဘေတုံ ဧဝမာဟ –

"ဧဟိ ဂေါဓ နိဝတ္တဿု, ဘုဉ္ဇ သာလီနမောဒနံ။
တေလံ လောဏဉ္စ မေ အတ္ထိ, ပဟူတံ မယှ ပိပ္ဖလီ"တိ။ (ဇာ. ၁.၄.၉၉)။

တံ သုတွာ ဂေါဓရာဇာ "ယထာ ယထာ တွံ ကထေသိ, တထာ တထာ မေ ပလာယိတုကာမတာဝ ဟောတီ"တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

"သေ ဘိယျော ပဝေက္ခာမိ, ဝမ္မိကံ သတပေါရိသံ။
တေလံ လောဏဉ္စ ကိတ္တေသိ, အဟိတံ မယှ ပိပ္ဖလီ"တိ။ (ဇာ. ၁.၄.၁၀၀)။

ဧဝဉ္စ ပန ဝတွာ "အဟံ တွေကံ ကာလံ တယိ သမဏသညံ အကာသိံ, ဣဒါနိ ပန တေ မံ ပဟရိတုကာမတာယ ဒဏ္ဍော ခိတ္တော, တဿ ခိတ္တကာလေယေဝ အဿမဏော ဇာတော။ ကိံ တာဒိသဿ ဒုပ္ပညဿ ပုဂ္ဂလဿ ဇဋာဟိ, ကိံ သခုရေန အဇိနစမ္မေန။ အဗ္ဘန္တရဉှိ တေ ဂဟနံ, ကေဝလံ ဗာဟိရမေဝ ပရိမဇ္ဇသီ"တိ အာဟ။ သတ္ထာ ဣမံ အတီတံ အာဟရိတွာ "တဒါ သော ကုဟကော တာပသော အယံ အဟောသိ, ဂေါဓရာဇာ ပန အဟမေဝါ"တိ ဝတွာ ဇာတကံ သမောဓာနေတွာ တဒါ ဂေါဓပဏ္ဍိတေန တဿ နိဂ္ဂဟိတကာရဏံ ဒဿေန္တော ဣမံ ဂါထမာဟ –

၃၉၄. "ကိံ တေ ဇဋာဟိ ဒုမ္မေဓ, ကိံ တေ အဇိနသာဋိယာ။
အဗ္ဘန္တရံ တေ ဂဟနံ, ဗာဟိရံ ပရိမဇ္ဇသီ"တိ။ (ဇာ. ၁.၄.၉၈)။

တတ္ထ **ကိံ တေ ဇဋာဟီ**တိ အမ္ဘော ဒုပ္ပည တဝ ဗဒ္ဓာဟိပိ ဣမာဟိ ဇဋာဟိ သခုရာယ နိဝတ္ထာယပိ ဣမာယ အဇိနစမ္မသာဋိကာယ စ ကိမတ္ထောတိ။ **အဗ္ဘန္တရ**န္တိ အဗ္ဘန္တရဉှိ တေ ရာဂါဒိကိလေသဂဟနံ, ကေဝလံ ဟတ္ထိလဏ္ဍံ အဿလဏ္ဍံ ဝိယ မဋ္ဌံ ဗာဟိရံ ပရိမဇ္ဇသီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပါပုဏိံသူတိ။

ကုဟကဗြာဟ္မဏဝတ္ထု ဧကာဒသမံ။

၁၂. ကိသာဂေါတမီဝတ္ထု

ပံသုကူလဓရန္တိ ဣဒံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဂိဇ္ဈကူဋေ ပဗ္ဗတေ ဝိဟရန္တော ကိသာဂေါတမိံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

တဒါ ကိရ သက္ကော ပဌမယာမာဝသာနေ ဒေဝပရိသာယ သဒ္ဓိံ သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တေ သာရဏီယဓမ္မကထံ သုဏန္တော နိသီဒိ။ တသ္မိံ ခဏေ ကိသာဂေါတမီ "သတ္ထာရံ ပဿိဿာမီ"တိ အာကာသေနာဂန္တွာ သက္ကံ ဒိသွာ နိဝတ္တိ။ သော တံ ဝန္ဒိတွာ နိဝတ္တန္တိံ ဒိသွာ သတ္ထာရံ ပုစ္ဆိ – "ကာ နာမေသာ , ဘန္တေ, အာဂစ္ဆမာနာဝ တုမှေဟ ဒိသွာ နိဝတ္တတီ"တိ? သတ္ထာ "ကိသာဂေါတမီ နာမေသာ, မဟာရာဇ, မမ ဓီတာ ပံသုကူလိကတ္ထေရီနံ အဂ္ဂါ"တိ ဝတွာ ဣမံ ကထမာဟ –

၃၉၅. "ပံသုကူလဓရံ ဇန္တုံ၊ ကိသံ ဓမနိသန္ထတံ။
ဧကံ ဝနသ္မိံ ဈာယန္တံ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏ"န္တိ။

တတ္ထ **ကိသန္တိ** ပံသုကူလိကာ ဟိ အတ္တနော အနုရူပံ ပဋိပတ္တိံ ပူရေန္တာ အပ္ပမံသလောဟိတာ စေဝ ဟောန္တိ ဓမနိသန္ထတဂတ္တာ စ, တသ္မာ ဧဝမာဟ။ **ဧကံ ဝနသ္မိံ** န္တိ ဝိဝိတ္တဋ္ဌာနေ ဧကကံ ဝနသ္မိံ ဈာယန္တံ တမဟံ ဗြာဟ္မဏံ ဝဒါမီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

ကိသာဂေါတမီဝတ္ထု ဒွါဒသမံ။

၁၃. ဗြာဟ္မဏဝတ္ထု

န စာဟန္တိ ဣဒံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ဧကံ ဗြာဟ္မဏံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သော ကိရ "သမဏော ဂေါတမော အတ္တနော သာဝကေ ဗြာဟ္မဏာတိ ဝဒတိ အဟဉ္စမှိ ဗြာဟ္မဏယောနိယံ နိဗ္ဗတ္တော, မမ္ပိ နု ခေါ ဧဝံ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတီ"တိ သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ တမတ္ထံ ပုစ္ဆိ။ အထ နံ သတ္ထာ "နာဟံ, ဗြာဟ္မဏ, ဗြာဟ္မဏယောနိယံ နိဗ္ဗတ္တမတ္တေနေဝံ ဝဒါမိ, ယော ပန အကိဉ္စနော အဂဟဏော, တမဟံ ဗြာဟ္မဏံ ဝဒါမီ"တိ ဝတွာ ဣမံ ကထမာဟ –

၃၉၆. "န စာဟံ ဗြာဟ္မဏံ ဗြူမိ၊ ယောနိဇံ မတ္တိသမ္ဘဝံ။
ဘောဝါဒိ နာမ သော ဟောတိ၊ သစေ ဟောတိ သကိဉ္စနော။
အကိဉ္စနံ အနာဒါနံ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏ"န္တိ။

တတ္ထ **ယောနိဇန္တိ** ယောနိယံ ဇာတံ။ **မတ္တိသမ္ဘဝ** န္တိ ဗြာဟ္မဏိယာ မာတု သန္တကေ ဥဒရသ္မိံ သမ္ဘူတံ။ **ဘောဝါဒီ**တိ သော ပန အာမန္တနာဒီသု "ဘော, ဘော"တိ ဝတွာ ဝိစရန္တော ဘောဝါဒိ နာမ ဟောတိ, သစေ ရာဂါဒီဟိ ကိဉ္စနေဟိ သကိဉ္စနော။ အဟံ ပန ရာဂါဒီဟိ **အကိဉ္စနံ** စတူဟိ ဥပာဒါနေဟိ **အနာဒါနံ ဗြာဟ္မဏံ** ဝဒါမီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ သော ဗြာဟ္မဏော သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိ, သမ္ပတ္တာနမ္ပိ သာတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ အဟောသီတိ။

ဗြာဟ္မဏဝတ္ထု တေရသမံ။

၁၄. ဥဂ္ဂသေနသေဋ္ဌိပုတ္တဝတ္ထု

သဗ္ဗသံယောဇနန္တိ ဣဒံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဝေဠုဝနေ ဝိဟရန္တော ဥဂ္ဂသေနံ နာမ သေဋ္ဌိပုတ္တံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။ ဝတ္ထု "မုဉ္စ ပုရေ မုဉ္စ ပစ္ဆတော"တိ (ဓ. ပ. ၃၄၈) ဂါထာဝဏ္ဏနာယ ဝိတ္ထာရိတမေဝ။

တအာ ဟိ သတ္ထာ, ‘‘ဘန္တေ, ဥဂ္ဂသေနော ‘န ဘာယာမီ’တိ ဝဒတိ, အဘူတေန မညေ အညံ ဗျာကရောတီ’’တိ ဘိက္ခူဟိ ဝုတ္တေ, ‘‘ဘိက္ခဝေ, မမ ပုတ္တသဒိသာ ဆိန္နသံယောဇနာ န ဘာယန္တိယေဝါ’’တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၃၉၇. ‘‘သဗ္ဗသံယောဇနံ ဆေတွာ, ယော ဝေ န ပရိတဿတိ။
သင်္ဂါတိဂံ ဝိသံယုတ္တံ, တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏ’’န္တိ။

တတ္ထ **သဗ္ဗသံယောဇနန္တိ** ဒသဝိဓသံယောဇနံ။ **န ပရိတဿတီ** တိ တဏှာယ န ဘာယတိ။ **တမဟန္တိ** တံ အဟံ ရာဂါဒီနံ သင်္ဂါနံ အတီတတ္တာ **သင်္ဂါတိဂံ,** စတူဟိပိ ယောဂေဟိ အဘာဝေန **ဝိသံယုတ္တံ ဗြာဟ္မဏံ** ဝဒါမီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပါပုဏိံသူတိ။

ဥဂ္ဂသေနသေဋ္ဌိပုတ္တဝတ္ထု စုဒ္ဒသမံ။

၁၅. ဒွေဗြာဟ္မဏဝတ္ထု

ဆေတွာ နန္ဓိ န္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ဒွေ ဗြာဟ္မဏေ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

တေသု ကိရေကဿ စူဠရောဟိတော နာမ ဂေါဏော အဟောသိ, ဧကဿ မဟာရောဟိတော နာမ။ တေ ဧကဒိဝသံ ‘‘တဝ ဂေါဏော ဗလဝါ, မမ ဂေါဏော ဗလဝါ’’တိ ဝိဝဒိတွာ ‘‘ကိံ နော ဝိဝါဒေန, ဇာနိဿာမ’’တိ အစိရဝတီတီရေ သကဋံ ဝါလုကာယ ပူရေတွာ ဂေါဏေ ယောဇယိံသု။ တသ္မိံ ခဏေ ဘိက္ခူပိ နှာယိတုံ တတ္ထ ဂတာ ဟောန္တိ။ ဗြာဟ္မဏာ ဂေါဏေ ပါဇေသုံ။ သကဋံ နိစ္စလံ အဋ္ဌာသိ, နန္ဓိဝရတ္တာ ပန ဆိဇ္ဇိံသု။ ဘိက္ခူ ဒိသွာ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ တမတ္ထံ သတ္ထု အာရောစယိံသု။ သတ္ထာ, ‘‘ဘိက္ခဝေ , ဗာဟိရာ ဧတာ နန္ဓိဝရတ္တာ, ယော ကောစိ ဧတာ ဆိန္ဒတိ, ဘိက္ခုနာ ပန အဇ္ဈတ္တိကံ ကောဓနန္ဓိဉ္စေဝ တဏှာဝရတ္တဉ္စ ဆိန္ဒိတုံ ဝဋ္ဋတီ’’တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၃၉၈. ‘‘ဆေတွာ နန္ဓိံ ဝရတ္တဉ္စ, သန္ဒာနံ သဟနုက္ကမံ။
ဥက္ခိတ္တပလိဃံ ဗုဒ္ဓံ, တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏ’’န္တိ။

တတ္ထ **နန္ဓိ** န္တိ နယှနဘာဝေန ပဝတ္တံ ကောဓံ။ **ဝရတ္တ** န္တိ ဗန္ဓနဘာဝေန ပဝတ္တံ တဏှံ။ **သန္ဒာနံ သဟနုက္ကမန္တိ** အနုသယာနုက္ကမသဟိတံ ဒွါသဋ္ဌိဒိဋ္ဌိသန္ဒာနံ, ဣဒံ သဗ္ဗမ္ပိ ဆိန္ဒိတွာ ဌိတံ အဝိဇ္ဇာပလိဃဿ ဥက္ခိတ္တတ္တာ **ဥက္ခိတ္တပလိဃံ,** စတုန္နံ သစ္စာနံ ဗုဒ္ဓတ္တာ **ဗုဒ္ဓံ** တံ အဟံ ဗြာဟ္မဏံ ဝဒါမီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ပဉ္စသတာ ဘိက္ခူ အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌဟိံသု, သမ္ပတ္တာနမ္ပိ သာတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ အဟောသီတိ။

ဒွေဗြာဟ္မဏဝတ္ထု ပန္နရသမံ။

၁၆. အက္ကောသကဘာရဒွါဇဝတ္ထု

အက္ကောသ န္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဝေဠုဝနေ ဝိဟရန္တော အက္ကောသကဘာရဒွါဇံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

တဿ ဟိ ဘာတု ဘာရဒွါဇဿ ဓနဉ္ဇာနီ နာမ ဗြာဟ္မဏီ သောတာပန္နာ အဟောသိ။ သာ ခိပိတွာပိ ကာသိတွာပိ ပက္ခလိတွာပိ ‘‘နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿာ’’တိ ဣမံ ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ။ သာ ဧကဒိဝသံ ဗြာဟ္မဏပရိဝေသနာယ ပဝတ္တမာနာယ ပက္ခလိတွာ တထေဝ မဟာသဒ္ဒေန ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ။ ဗြာဟ္မဏော ကုဇ္ဈိတွာ ‘‘ဧဝမေဝါယံ ဝသလီ ယတ္ထ ဝါ တတ္ထ ဝါ ပက္ခလိတွာ တဿ မုဏ္ဍကဿ သမဏကဿ ဝဏ္ဏံ ဘာ

သတီ''တိ ဝတွာ ''ဣ္ကာနိ တေ, ဝသလိ, ဂန္တွာ တဿ သတ္ထုနော တဒံ အာရောပေဿာမီ''တိ အာဟ။ အထ နံ သာ ''ဂစ္ဆ, ဗြာဟ္မဏ, နာဟံ တံ ပဿာမိ, ယော တဿ ဘဂဝတော တဒံ အာရောပေယျ, အပိ စ ဂန္တွာ တံ ဘဂဝန္တံ ပဉှံ ပုစ္ဆဿု''တိ အာဟ။ သော သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ အဝန္ဒိတွာဝ ဧကမန္တံ ဌိတော ပဉှံ ပုစ္ဆန္တော ဣမံ ကထမာဟ –

''ကိံသု ဆေတွာ သုခံ သေတိ၊ ကိံသု ဆေတွာ န သောစတိ။
ကိဿဿု ဧကဓမ္မဿ၊ ဝဓံ ရောစေသိ ဂေါတမာ''တိ။ (သံ. နိ. ၁.၁၈၇)။

အထဿ ပဉှံ ဗျာကရောန္တော သတ္ထာ ဣမံ ကထမာဟ –

''ကောဓံ ဆေတွာ သုခံ သေတိ၊ ကောဓံ ဆေတွာ န သောစတိ။
ကောဓဿ ဝိသမူလဿ၊ မဓုရဂ္ဂဿ ဗြာဟ္မဏ။
ဝဓံ အရိယာ ပသံသန္တိ၊ တဉှိ ဆေတွာ န သောစတီ''တိ။ (သံ. နိ. ၁.၁၈၇)။

သော သတ္ထရိ ပသီဒိတွာ ပဗ္ဗဇိတွာ အရဟတ္တံ ပာပုဏိ။ အထဿ ကနိဋ္ဌော အက္ကောသကဘာရဒွါဇော ''ဘာတာ ကိရ မေ ပဗ္ဗဇိတော''တိ သုတွာ ကုဒ္ဓော အာဂန္တွာ သတ္ထာရံ အသဗ္ဘာဟိ ဖရုသာဟိ ဝါစာဟိ အက္ကောသိ။ သောပိ သတ္ထာရာ အတိထိနံ ခါဒနီယာဒိအနုဿရဏဥပမာယ သညတ္တော သတ္ထရိ ပသန္နော ပဗ္ဗဇိတွာ အရဟတ္တံ ပာပုဏိ။ အပရေပိဿ သုန္ဒရိကဘာရဒွါဇော ဗိလင်္ဂိကဘာရဒွါဇောတိ ဒွေ ကနိဋ္ဌဘာတရော သတ္ထာရံ အက္ကောသန္တာဝ သတ္ထာရာ ဝိနီတာ ပဗ္ဗဇိတွာ အရဟတ္တံ ပာပုဏိံသု။

အထေကဒိဝသံ ဓမ္မသဘာယံ ကထံ သမုဋ္ဌာပေသုံ, ''အာဝုသော, အစ္ဆရိယာ ဝတ ဗုဒ္ဓဂုဏာ, စတူသု နာမ ဘာတိကေသု အက္ကောသန္တေသု သတ္ထာ ကိဉ္စိ အဝတွာ တေသံယေဝ ပတိဋ္ဌာ ဇာတော''တိ။ သတ္ထာ အာဂန္တွာ ''ကာယ နုတ္ထ, ဘိက္ခဝေ, ဧတရဟိ ကထာယ သန္နိသိန္နာ''တိ ပုစ္ဆိတွာ ''ဣမာယ နာမာ''တိ ဝုတ္တေ, ''ဘိက္ခဝေ, အဟံ မမ ခန္တိဗလေန သမန္နာဂတတ္တာ ဒုဋ္ဌေသု အဒုဿန္တော မဟာဇနဿ ပတိဋ္ဌာ ဟောမိယေဝါ''တိ ဝတွာ ဣမံ ကထမာဟ –

၃၉၉. ''အက္ကောသံ ဝဓဗန္ဓဉ္စ၊ အဒုဋ္ဌော ယော တိတိက္ခတိ။
ခန္တီဗလံ ဗလာနီကံ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏ''န္တိ။

တတ္ထ **အဒုဋ္ဌော** တိ ဧတံ ဒသဟိ အက္ကောသဝတ္ထူဟိ အက္ကောသဉ္စ ပာဏိအာဒီဟိ ပေါထနဉ္စ အန္ဒုဗန္ဓနာဒီဟိ ဗန္ဓနဉ္စ ယော အကုဒ္ဓမာနသော ဟုတွာ အဓိဝါသေတိ , ခန္တိဗလေန သမန္နာဂတတ္တာ **ခန္တီဗလံ,** ပုနပ္ပုနံ ဥပ္ပတ္တိယာ အနီကဘူတေန တေနေဝ ခန္တိဗလေန သမန္နာဂတတ္တာ **ဗလာနီကံ တံ** ဧဝရူပံ **အဟံ ဗြာဟ္မဏံ** ဝဒါမီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

အက္ကောသကဘာရဒွါဇဝတ္ထု သောဠသမံ။

၁၇. သာရိပုတ္တတ္ထေရဝတ္ထု

အက္ကောဓနေ န္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဝေဠုဝနေ ဝိဟရန္တော သာရိပုတ္တတ္ထေရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

တဒါ ကိရ ထေရော ပဉ္စဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ သဒ္ဓိံ ပိဏ္ဍာယ စရန္တော နာလကဂါမေ မာတု ဃရဒွါရံ အဂမာသိ။ အထ နံ သာ နိသီဒါပေတွာ ပရိဝိသမာနာ အက္ကောသိ – ''အမ္ဘော, ဥစ္ဆိဋ္ဌခါဒက ဥစ္ဆိဋ္ဌကဉ္ဇိယံ အလဘိတွာ ပရဃရေသု ဥဠုင်္ကပိဋ္ဌေန ဃဋ္ဋိတကဉ္ဇိယံ ပရိဘုဉ္ဇိတုံ အသီတိကောဋိဓနံ ပဟာယ ပဗ္ဗဇိတောသိ, နာသိတမှာ တယာ, ဘုဉ္ဇဟိ အနီ''တိ။ ဘိက္ခုနိယောပိ ဘတ္တံ ဒဒမာနာ ''တုမှေဟိ မမ ပုတ္တော အတ္တနော စူဠုပဋ္ဌာကော ကတော,

ကြာအနိ ဘုဥ္စထာ''တိ ဝဒေတိ။ ထေရော ဘိက္ခုံ ဂဟေတွာ ဝိဟာရမေဝ အဂမာသိ။ အထာယသ္မာ ရာဟုလော သတ္ထာရံ ပိဏ္ဍာယတနေ အာပုစ္ဆိ။ အထ နံ သတ္ထာ အာဟ – ''ရာဟုလ, ကဟံ ဂမိတ္ထာ''တိ? ''အယျိကာယ ကမံ, ဘန္တေ''တိ။ ''ကိံ ပန တေ အယျိကာယ ဥပဇ္ဈာယော ဝုတ္တော''တိ? ''အယျိကာယ မေ, ဘန္တေ, ဥပဇ္ဈာယော အက္ကုဌော''တိ။ ''ကိန္တိ ဝတွာ''တိ? ''ကြဒံ နာမ, ဘန္တေ''တိ။ ''ဥပဇ္ဈာယေန ပန တေ ကိံ ဝုတ္တ''န္တိ? ''န ကိဉ္စိ, ဘန္တေ''တိ။ တံ သုတွာ ဘိက္ခူ ဓမ္မသဘာယံ ကထံ သမုဋ္ဌာပေသုံ, ''အာဝုသော, အစ္ဆရိယာ ဝတ သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ ဂုဏာ, ဇဝံနာမဿ မာတရိ အက္ကောသန္တိယာ ကောဓမတ္တမ္ပိ နာဟောသီ''တိ။ သတ္ထာ အာဂန္တွာ ''ကာယ နုတ္ထ, ဘိက္ခဝေ, ဧတရဟိ ကထာယ သန္နိသိန္နာ''တိ ပုစ္ဆိတွာ ''ကြမာယ နာမာ''တိ ဝုတ္တေ, ''ဘိက္ခဝေ, ခီဏာသဝ နာမ အက္ကောဓနာဝ ဟောန္တီ''တိ ဝတွာ ကြမံ ကထမာဟ –

၄၀၀. ''အက္ကောဓနံ ဝတဝန္တံ၊ သီလဝန္တံ အနုဿဒံ။
ဒန္တံ အန္တိမသာရီရံ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏ''န္တိ။

တတ္ထ **ဝတဝန္တ** န္တိ ဓုတဝတေန, သမန္နာဂတံ စတုပာရိသုဒ္ဓိသီလေန **သီလဝန္တံ,** တဏှာဟာဥဿဒာဘာဝေန **အနုဿဒံ** , ဆဋ္ဌိန္ဒြိယဒမနေန **ဒန္တံ,** ကောဋ္ဌိယံ ဌိတေန အတ္တဘာဝေန **အန္တိမသရီရံ တမဟံ ဗြာဟ္မဏံ** ဝဒာမီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

သာရိပုတ္တတ္ထေရဝတ္ထု သတ္တရသမံ။

၁၈. ဥပ္ပလဝဏ္ဏာထေရီဝတ္ထု

ဝါရိ ပေါက္ခရပတ္တေဝ တိ ကြမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ဥပ္ပလဝဏ္ဏာထေရိံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။ ဝတ္ထု ''မဓုဝါ မညတိ ဗာလော''တိ ကထာဝဏ္ဏနာယ (ဓ. ပ. ၆၉) ဝိတ္ထာရိတမေဝ။ ဝုတ္တဥဟိ တတ္ထ (ဓ. ပ. အဋ္ဌ. ၄. ၁.၆၉) –

အပရေန သမယေန မဟာဇနော ဓမ္မသဘာယံ ကထံ သမုဋ္ဌာပေသိ ''ခီဏာသဝါပိ မညေ ကာမသုခံ သာဒိယန္တိ, ကာမံ သေဝန္တိ, ကိံ န သေဝိဿန္တိ။ န ဟေတေ ကောလာပရုက္ခာ, န စ ဝမ္မိကာ, အလ္လမံသသရီရာဝ, တသ္မာ ဧတေပိ ကာမသုခံ သာဒိယန္တီ''တိ။ သတ္ထာ အာဂန္တွာ ''ကာယ နုတ္ထ, ဘိက္ခဝေ, ဧတရဟိ ကထာယ သန္နိသိန္နာ''တိ ပုစ္ဆိတွာ ''ကြမာယ နာမာ''တိ ဝုတ္တေ ''န, ဘိက္ခဝေ, ခီဏာသဝါ ကာမသုခံ သာဒိယန္တိ, န ကာမံ သေဝန္တိ။ ယထာ ပဒုမပတ္တေ ပတိတံ ဥဒကဗိန္ဒု န လိမ္ပတိ န သဏ္ဌာတိ, ဝိနိဝတ္တိတွာ ပတတေဝ။ ယထာ စ အာရဂ္ဂေ သာသပေါ န ဥပလိမ္ပတိ န သဏ္ဌာတိ, ဝိနိဝတ္တိတွာ ပတတေဝ, ဧဝံ ခီဏာသဝဿ စိတ္တေ ဒုဝိဓောပိ ကာမော န လိမ္ပတိ န သဏ္ဌာတီ''တိ အနုသန္ဓိံ ဃဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ကြမံ ကထမာဟ –

၄၀၁. ''ဝါရိ ပေါက္ခရပတ္တေဝ၊ အာရဂ္ဂေရိဝ သာသပေါ။
ယော န လိမ္ပတိ ကာမေသု၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏ''န္တိ။

တတ္ထ **ယော န လိမ္ပတီ** တိ ဧဝမေဝံ ယော အဇ္ဈတ္တံ ဒုဝိဓေပိ ကာမေ န ဥပလိမ္ပတိ, တသ္မိံ ကာမေ န သဏ္ဌာတိ, **တမဟံ ဗြာဟ္မဏံ** ဝဒာမီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

ဥပ္ပလဝဏ္ဏာထေရီဝတ္ထု အဋ္ဌာရသမံ။

၁၉. အညတရဗြာဟ္မဏဝတ္ထု

ယော ဒုက္ခဿာ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော အညတရံ ဗြာဟ္မဏံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

တဿ ကိရေကော အသော အပညတ္တော သိက္ခာပဒေ ပလာယိတွာ ပဗ္ဗဇိတွာ အရဟတ္တံ ပာပုဏိ။ ဗြာဟ္မဏော တံ ဩလောကေန္တော အဒိသွာ ကေဒိဝသံ သတ္ထာရာ သဒ္ဓိံ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသန္တံ ဒွတရန္တရေ ဒိသွာ စီဝရံ ဒဠှံ အဂ္ဂဟေသိ။ သတ္ထာ နိဝတ္တိတွာ "ကိံ ဣဒံ, ဗြာဟ္မဏာ"တိ ပုစ္ဆိ။ အသော မေ, ဘော ဂောတမာတိ ။ ပန္ထဘာရော သော, ဗြာဟ္မဏာတိ။ "ပန္ထဘာရော"တိ စ ဝုတ္တေ ဗြာဟ္မဏော "အရဟာ"တိ သလ္လက္ခေသိ။ တသ္မာ ပုနပိ တေန "ဧဝံ, ဘော ဂောတမာ"တိ ဝုတ္တေ သတ္ထာ "အာမ, ဗြာဟ္မဏ, ပန္ထဘာရော"တိ ဝတွာ ဣမံ ကထမာဟ –

၄၀၂. "ယော ဒုက္ခဿ ပဇာနာတိ၊ ဣဓေဝ ခယမတ္တနော။
ပန္နဘာရံ ဝိသံယုတ္တံ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏ"န္တိ။

တတ္ထ **ဒုက္ခဿာ** တိ ခန္ဓဒုက္ခဿ။ **ပန္နဘာရ** န္တိ ဩဟိတခန္ဓဘာရံ စတူဟိ ယောဂေဟိ သဗ္ဗကိလေသေဟိ ဝါ **ဝိသံယုတ္တံ တမဟံ ဗြာဟ္မဏံ** ဝဒါမီတိ အတ္ထော။ ဒေသနာဝသာနေ သော ဗြာဟ္မဏော သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိ, သမ္ပတ္တာနမ္ပိ သာတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ အဟောသီတိ။

အညတရဗြာဟ္မဏဝတ္ထု ကေူနဝီသတိမံ။

၂၀. ခေမာဘိက္ခုနီဝတ္ထု

ဂမ္ဘီရပည န္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဂိဇ္ဈကူဋေ ဝိဟရန္တော ခေမံ နာမ ဘိက္ခုနိံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ကေဒိဝသဉှိ ပဌမယာမသမနန္တရေ သက္ကော ဒေဝရာဇာ ပရိသာယ သဒ္ဓိံ အာဂန္တွာ သတ္ထု သန္တိကေ သာရဏီယဓမ္မကထံ သုဏန္တော နိသီဒိ။ တသ္မိံ ခဏေ ခေမာ ဘိက္ခုနီ "သတ္ထာရံ ပဿိဿာမီ"တိ အာဂန္တွာ သက္ကံ ဒိသွာ အာကာသေ ဌိတာဝ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ နိဝတ္တိ။ သက္ကော တံ ဒိသွာ "ကော သော, ဘန္တေ, အာဂစ္ဆမာနာ အာကာသေ ဌိတာဝ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ နိဝတ္တီ"တိ ပုစ္ဆိ။ သတ္ထာ "သော, မဟာရာဇ, မမ ဓီတာ ခေမာ နာမ မဟာပညာ မဂ္ဂါမဂ္ဂကောဝိဒါ"တိ ဝတွာ ဣမံ ကထမာဟ –

၄၀၃. "ဂမ္ဘီရပညံ မေဓာဝိံ၊ မဂ္ဂါမဂ္ဂဿ ကောဝိဒံ။
ဥတ္တမတ္ထမနုပ္ပတ္တံ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏ"န္တိ။

တတ္ထ **ဂမ္ဘီရပည** န္တိ ဂမ္ဘီရေသု ခန္ဓာဒီသု ပဝတ္တာယ ပညာယ သမန္နာဂတံ ဓမ္မောဇပညာယ သမန္နာဂတံ **မေဓာဝိ** "အယံ ဒုဂ္ဂတိယာ မဂ္ဂေါ, အယံ သုဂတိယာ မဂ္ဂေါ, အယံ နိဗ္ဗာနဿ မဂ္ဂေါ, အယံ အမဂ္ဂေါ"တိ ဧဝံ မဂ္ဂေ စ အမဂ္ဂေ စ ဆေကတာယ **မဂ္ဂါမဂ္ဂဿ ကောဝိဒံ** အရဟတ္တသင်္ခါတံ **ဥတ္တမတ္ထံ အနုပ္ပတ္တံ တမဟံ ဗြာဟ္မဏံ** ဝဒါမီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

ခေမာဘိက္ခုနိဝတ္ထု ဝီသတိမံ။

၂၁. ပဗ္ဘာရဝါသီတိဿတ္ထေရဝတ္ထု

အသံသဋ္ဌ န္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ပဗ္ဘာရဝါသီတိဿတ္ထေရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သော ကိရ သတ္ထု သန္တိကေ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတွာ အရညံ ပဝိသိတွာ သပ္ပာယံ သေနာသနံ ဩလောကေန္တော ဧကံ လေဏပဗ္ဘာရံ ပာပုဏိ, သမ္ပတ္တက္ခဏေယေဝဿ စိတ္တံ ဧကဂ္ဂတံ လဘိ။ သော "အဟံ ဣဓ ဝသန္တော

တော ပဗ္ဗဇိတကိစ္စံ နိပ္ဖာဒေတုံ သက္ခိဿာမီ”တိ စိန္တေသိ။ လေဏေပိ အဓိဝတ္ထာ ဒေဝတာ “သီလတ ဘိက္ခု အာဂတော, ဣမိနာ သဒ္ဓိံ ဧကေဋ္ဌာနေ ဝသိတုံ ဒုက္ခံ။ အယံ ပန ဣမံ ဧကရတ္တိမေဝ ဝသိတွာ ပက္ကမိဿတီ”တိ စိန္တေတွာ ပုတ္တေ အာဒာယ နိက္ခမိ။ ထေရော ပုနဒိဝသေ ဟာတောဝ ဧကစရကမံ ပိဏ္ဍာယ ဟာဝိသိ။ အထ နံ ဧကာ ဥပာသိကာ ဒိသွာဝ ပုတ္တသိနေဟံ ပဋိလဘိတွာ ဂေဟေ နိသီဒာပေတွာ ဘောဇေတွာ အတ္တာနံ နိဿာယ တေမာသံ ဝသနတ္ထာယ ယာစိ။ သောပိ “သက္ကာ မယာ ဣမံ နိဿာယ ဘဝနိဿရဏံ ကာတု”န္တိ အဓိဝါသေတွာ တမေဝ လေဏံ အဂမာသိ။ ဒေဝတာ တံ အာဂစ္ဆန္တံ ဒိသွာ “အဒ္ဓါ ဧကေနစိ နိမန္တိတော ဘဝိဿတိ, သွေဝ တ ပရသုဝေ တ ဂမိဿတီ”တိ စိန္တေသိ။

ဧဝံ အဍ္ဎမာသမတ္တေ အတိက္ကန္တေ “အယံ ဣဓေဝ မညေ အန္တောဝဿံ ဝသိဿတိ, သီလဝတာ ပန သဒ္ဓိံ ဧကေဋ္ဌာနေ ပုတ္တကေဟိ သဒ္ဓိံ ဝသိတုံ ဒုက္ကရံ, ဣမမ္ပိ ‘နိက္ခမာ’တိ ဝတ္တုံ န သက္ကာ, အတ္ထိ နု ခေါ ဣမဿ သီလေ ခလိတ”န္တိ ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ဩလောကေန္တီ ဥပသမ္ပဒမာဠကတော ပဋ္ဌာယ တဿ သီလေ ခလိတံ အဒိသွာ “ပရိသုဒ္ဓမဿ သီလံ, ကိဉ္စိဒေဝဿ ကတွာ အယသံ ဥပ္ပာဒေဿာမီ”တိ တဿ ဥပဋ္ဌာကကုလေ ဥပာသိကာယ ဇေဋ္ဌပုတ္တဿ သရီရေ အဓိမုစ္စိတွာ ဂီဝံ ပရိဝတ္တေသိ။ တဿ အက္ခီနိ နိက္ခမိံသု, မုခတော ခေဠော ပဂ္ဃရိ။ ဥပာသိကာ တံ ဒိသွာ “ကိံ ဣဒ”န္တိ ဝိရဝိ။ အထ နံ ဒေဝတာ အဒိဿမာနရူပာ ဧဝမာဟ – “မယာ ဧသ ဂဟိတော, ဗလိကမ္မေနပိ မေ အတ္ထော နတ္ထိ, တုမှာကံ ပန ကုလူပကံ ထေရံ လဋ္ဌိမဓုကံ ယာစိတွာ တေန တေလံ ပစိတွာ ဣမဿ နတ္ထုကမ္မံ ဒေထ, ဧဝံ ဣမံ မုဉ္စိဿာမီ”တိ။ နဿတု ဝါ ဧသ မရတု ဝါ, န သက္ခိဿာမဟံ အယျံ လဋ္ဌိမဓုကံ ယာစိတု”န္တိ။ သစေ လဋ္ဌိမဓုကံ ယာစိတုံ န သက္ကောထ, နာသိကာယဿ ဟိင်္ဂုစုဏ္ဏံ ပက္ခိပိတုံ ဝဒေထာတိ။ ဣဒမ္ပိ ဝတ္တုံ န သက္ကောမာတိ။ တေန ဟိဿ ပာဒဓောဝနဥဒကံ အာဒာယ သီသေ အာသိဉ္စထာတိ။ ဥပာသိကာ “သက္ကာ ဣဒံ ကာတု”န္တိ ဝေလာယ အာဂတံ ထေရံ နိသီဒာပေတွာ ယာဂုခဇ္ဇကံ ဒတွာ အန္တရဘတ္တေ နိသိန္နဿ ပာဒေ ဓောဝိတွာ ဥဒကံ ဂဟေတွာ, “ဘန္တေ, ဣဒံ ဥဒကံ အာရကဿ သီသေ အာသိဉ္စာမာ”တိ အာပုစ္ဆိတွာ “တေန ဟိ အာသိဉ္စထာ”တိ ဝုတ္တေ တထာ အကာသိ။ သာ ဒေဝတာ တာဝဒေဝ တံ မုဉ္စိတွာ ဂန္တွာ လေဏဒွာရေ အဋ္ဌာသိ။

ထေရောပိ ဘတ္တကိစ္စာဝသာနေ ဥဋ္ဌာယာသနာ အဝိဿဋ္ဌကမ္မဋ္ဌာနတာယ ဒွတ္တိံသာကာရံ သဇ္ဈာယန္တောဝ ပက္ကာမိ။ အထ နံ လေဏဒွာရံ ပတ္တကာလေ သာ ဒေဝတာ “မဟာဝေဇ္ဇ မာ ဣဓ ပဝိသာ”တိ အာဟ။ သော တတ္ထေဝ ဌတွာ “ကာသိ တွံ”န္တိ အာဟ။ အဟံ ဣဓ အဓိဝတ္ထာ ဒေဝတာတိ။ ထေရော “အတ္ထိ နု ခေါ မယာ ဝေဇ္ဇကမ္မံ ကတပုဗ္ဗ”န္တိ ဥပသမ္ပဒမာဠကတော ပဋ္ဌာယ ဩလောကေန္တော အတ္တနော သီလေ တိလကံ ဝါ ကာဠကံ ဝါ အဒိသွာ “အဟံ မယာ ဝေဇ္ဇကမ္မံ ကတပုဗ္ဗံ န ပဿာမိ, ကသ္မာ ဧဝံ ဝဒေသီ”တိ အာဟ။ န ပဿသီတိ။ အာမ, န ပဿာမီတိ? အာစိက္ခာမိ တေတိ။ အာမ, အာစိက္ခာဟီတိ။ တိဋ္ဌတု တာဝ ဒူရေ ကတံ, အဇ္ဇေဝ တယာ အမနုဿဂဟိတဿ ဥပဋ္ဌာကပုတ္တဿ ပာဒဓောဝနဥဒကံ သီသေ အာသိတ္တံ, နာသိတ္တန္တိ? အာမ, အာသိတ္တန္တိ။ ကိံ တေ န ပဿသီတိ? ဧတံ သန္ဓာယ တွံ ဝဒေသီတိ? အာမ, ဧတံ သန္ဓာယ ဝဒာမီတိ။ ထေရော စိန္တေသိ – “အဟော ဝတ မေ သမ္မာ ပဏိဟိတော အတ္တာ, သာသနဿ အနုရူပံ ဝတ မေ စရိတံ, ဒေဝတာပိ မမ စတုပာရိသုဒ္ဓိသီလေ တိလကံ ဝါ ကာဠကံ ဝါ အဒိသွာ အာရကဿ သီသေ အာသိတ္တပာဒဓောဝနမတ္တံ အဒ္ဒသာ”တိ တဿ သီလံ အာရဗ္ဘ ဗလဝပီတိ ဥပ္ပဇ္ဇိ။ သော တံ ဝိက္ခမ္ဘေတွာ ပာဒုဒ္ဓါရမ္ပိ အကတွာ တတ္ထေဝ အရဟတ္တံ ပတွာ “မာဒိသံ ပရိသုဒ္ဓံ သမဏံ ဒူသေတွာ မာ ဣဓ ဝနသဏ္ဍေ ဝသိ, တွံဝမေဝ နိက္ခမာဟီ”တိ ဒေဝတံ ဩဝဒန္တော ဣမံ ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ –

“ဝိသုဒ္ဓေါ ဝတ မေ တသော၊ နိမ္မလံ မံ တပဿိနံ။
မာ တွံ ဝိသုဒ္ဓံ ဒူသေသိ၊ နိက္ခမ ပဝနာ တုဝ”န္တိ။

သော တတ္ထေဝ တေမာသံ ဝသိတွာ ဝုတ္ထဝဿော သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ ဘိက္ခူဟိ “ကိံ, အာဝုသော, ပဗ္ဗဇိတကိစ္စံ တေ မတ္ထကံ ပာပိတ”န္တိ ပုဋ္ဌော တသ္မိံ လေဏေ ဝဿူပဂမနတော ပဋ္ဌာယ သဗ္ဗံ တံ ပဝတ္တိံ ဘိက္ခူနံ အာရောစေတွာ, “အာဝုသော, တွံ ဒေဝတာယ ဧဝံ ဝုစ္စမာနော န ကုဇ္ဈီ”တိ ဝုတ္တေ “န ကုဇ္ဈီ”န္တိ အာဟ။ ဘိက္ခူ တထာဂတဿ အာရောစေသုံ, “ဘန္တေ, အယံ ဘိက္ခု အညံ ဗျာကရောတိ, ဒေဝတာယ ဣဒံ နာမ ဝုစ္စမာနောပိ န ကုဇ္ဈိန္တိ ဝဒတီ”တိ။ သတ္ထာ တေသံ ကထံ သုတွာ “နေဝ, ဘိက္ခဝေ, မမ ပုတ္တော ကုဇ္ဈတိ, တေဿ ဂိဟီဟိ ဝါ ပဗ္ဗ

ဇိတေဟိ တ သံသဂ္ဂေ နာမ နတ္ထိ, အသံသဋ္ဌော သေ အပ္ပိစ္ဆော သန္တုဋ္ဌော''တိ ဝတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂါထမာဟ –

၄၀၄. ''အသံသဋ္ဌံ ဂဟဋ္ဌေဟိ, အနာဂါရေဟိ စူဘယံ။
အနောကသာရိမပ္ပိစ္ဆံ, တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏ''န္တိ။

တတ္ထ **အသံသဋ္ဌံ** န္တိ ဒဿနသဝနသမုလ္လပနပရိဘောဂကာယသံသဂ္ဂါနံ အဘာဝေန အသံသဋ္ဌံ။ **ဥဘယံ** န္တိ ဂိဟီဟိ စ အနာဂါရေဟိ စာတိ ဥဘယေဟိပိ အသံသဋ္ဌံ။ **အနောကသာရိ** န္တိ အနာလယစာရိံ တံ ဧဝရူပံ အဟံ ဗြာဟ္မဏံ ဝဒါမီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပါပုဏိံသူတိ။

ပဗ္ဘာရဝါသီတိဿတ္ထေရဝတ္ထု ဧကဝီသတိမံ။

၂၂. အညတရဘိက္ခုဝတ္ထု

နိဓာယ ဒဏ္ဍ န္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော အညတရံ ဘိက္ခုံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သော ကိရ သတ္ထု သန္တိကေ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတွာ အရညေ ဝါယမန္တော အရဟတ္တံ ပတွာ ''ပဋိလဒ္ဓဂုဏံ သတ္ထု အာရောစေဿာမီ''တိ တတော နိက္ခမိ။ အထ နံ ဧကသ္မိံ ဂါမေ ဧကာ ဣတ္ထီ သာမိကေန သဒ္ဓိံ ကလဟံ ကတွာ တသ္မိံ ဗဟိ နိက္ခန္တေ ''ကုလဃရံ ဂမိဿာမီ''တိ မဂ္ဂံ ပဋိပန္နာ အန္တရာမဂ္ဂေ ဒိသွာ ''ဣမံ ထေရံ နိဿာယ ဂမိဿာမီ''တိ ပိဋ္ဌိတော ပိဋ္ဌိတော အနုဗန္ဓိ။ ထေရော ပန တံ န ပဿတိ။ အထဿာ သာမိကော ဂေဟံ အာဂတော တံ အဒိသွာ ''ကုလဂါမံ ဂတာ ဘဝိဿတီ''တိ အနုဗန္ဓန္တော တံ ဒိသွာ ''န သက္ကာ ဣမာယ ဧကိကာယ ဣမံ အဋဝိံ ပဋိပဇ္ဇိတုံ, ကံ နု ခေါ နိဿာယ ဂစ္ဆတီ''တိ ဩလောကေန္တော ထေရံ ဒိသွာ ''အယံ ဣမံ ဂဏှိတွာ နိက္ခန္တော ဘဝိဿတီ''တိ စိန္တေတွာ ထေရံ သန္တဇ္ဇေသိ။ အထ နံ သာ ဣတ္ထီ ''နေဝ မံ သေ ဘဒန္တော ပဿတိ, န အာလပတိ, မာ နံ ကိဉ္စိ အဝစာ''တိ အာဟ။ သော ''ကိံ ပန တွံ အတ္တနာ ဂဟေတွာ ဂစ္ဆန္တံ မမ အာစိက္ခိဿသိ, တုယှမေဝ အနုစ္ဆဝိကံ ကမ္မံ ကရိဿာမီ''တိ ဥပ္ပန္နကောဓော ဣတ္ထိယာ အာဃာတေန ထေရံ ပောထေတွာ တံ အာဒါယ နိဝတ္တိ။ ထေရဿ သကလသရီရံ သဉ္ဇာတဂဏ္ဍံ အဟောသိ။ အထဿ ဝိဟာရံ ဂတကာလေ ဘိက္ခူ သရီရံ သမ္ဗာဟန္တာ ဂဏ္ဍေ ဒိသွာ ''ကိံ ဣဒ''န္တိ ပုစ္ဆိံသု။ သော တေသံ တမတ္ထံ အာရောစေသိ။ အထ နံ ဘိက္ခူ, ''အာဝုသော, တသ္မိံ ပုရိသေ ဧဝံ ပဟရန္တေ တွံ ကိံ အဝစ, ကိံ တ တေ ကောဓော ဥပ္ပန္နော''တိ။ ''န မေ, အာဝုသော, ကောဓော ဥပ္ပဇ္ဇီ''တိ ဝုတ္တေ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ တမတ္ထံ အာရောစေတွာ, ''ဘန္တေ, သေ ဘိက္ခု 'ကော ဓော တေ ဥပ္ပဇ္ဇတီ'တိ ဝုစ္စမာနော 'န မေ, အာဝုသော, ကောဓော ဥပ္ပဇ္ဇတီ'တိ အဘူတံ ဝတွာ အညံ ဗျာကရောတီ''တိ အာရောစေသုံ။ သတ္ထာ တေသံ ကထံ သုတွာ, ''ဘိက္ခဝေ, ခီဏာသဝါ နာမ နိဟိတဒဏ္ဍာ, တေ ပဟရန္တေသုပိ ကောဓံ န ကရောန္တိယေဝါ''တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၄၀၅. ''နိဓာယ ဒဏ္ဍံ ဘူတေသု, တသေသု ထာဝရေသု စ။
ယော န ဟန္တိ န ဃာတေတိ, တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏ''န္တိ။

တတ္ထ **နိဓာယာ**တိ နိက္ခိပိတွာ ဩရောပေတွာ။ **တသေသု ထာဝရေသု စာ**တိ တဏှာတာသေန တသေသု, တဏှာအဘာဝေန ထိရတာယ ထာဝရေသု စ။ **ယော န ဟန္တိ** တိ ယော ဧဝံ သဗ္ဗသတ္တေသု ဝိဂတပဋိဃတာယ နိက္ခိတ္တဒဏ္ဍော နေဝ ကဉ္စိ သယံ ဟနတိ, န အညေ ဃာတေတိ, တမဟံ ဗြာဟ္မဏံ ဝဒါမီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပါပုဏိံသူတိ။

အညတရဘိက္ခုဝတ္ထု ဗာဝီသတိမံ။

၂၃. သာမဏေရာနံ ဝတ္ထု

အဝိရုဒ္ဓန္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော စတ္တာရော သာမဏေရေ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ဧကာ ကိရ ဗြာဟ္မဏီ စတုန္နံ ဘိက္ခူနံ ဥဒ္ဒေသဘတ္တံ သဇ္ဇေတွာ ဗြာဟ္မဏံ အာဟ – “ဝိဟာရံ ဂန္တွာ စတ္တာရော မဟလ္လကဗြာဟ္မဏေ ဥဒ္ဒိသာပေတွာ အာနေဟီ”တိ။ သော ဝိဟာရံ ဂန္တွာ “စတ္တာရော မေ ဗြာဟ္မဏေ ဥဒ္ဒိသိတွာ ဒေထာ”တိ အာဟ။ တဿ သံကိစ္စော ပဏ္ဍိတော သောပါကော ရေဝတောတိ သတ္တဝဿိကာ စတ္တာရော ခီဏာသဝသာမဏေရာ ပါပုဏိံသု။ ဗြာဟ္မဏီ မဟာရဟာနိ အာသနာနိ ပညာပေတွာ ဌိတာ သာမဏေရေ ဒိသွာဝ ကုပိတာ ဥဒ္ဓနေ ပက္ခိတ္တလောဏံ ဝိယ တဋတဋာယမာနာ “တွံ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ အတ္တနော နတ္တုမတ္တေပိ အပ္ပဟောန္တေ စတ္တာရော ကုမာရကေ ဂဟေတွာ အာဂတောသီ”တိ ဝတွာ တေသံ တေသု အာသနေသု နိသီဒိတုံ အဒတွာ နီစပီဌကာနိ အတ္ထရိတွာ “ဧတေသု နိသီဒထာ”တိ ဝတွာ “ဂစ္ဆ, ဗြာဟ္မဏ, မဟလ္လကေ ဩလောကေတွာ အာနေဟီ”တိ အာဟ။ ဗြာဟ္မဏော ဝိဟာရံ ဂန္တွာ သာရိပုတ္တတ္ထေရံ ဒိသွာ “ဧထ, အမှာကံ ဂေဟံ ဂမိဿာမာ”တိ အာနေသိ။ ထေရော အာဂန္တွာ သာမဏေရေ ဒိသွာ “ဣမေဟိ ဗြာဟ္မဏေဟိ ဘတ္တံ လဒ္ဓ”န္တိ ပုစ္ဆိတွာ “န လဒ္ဓ”န္တိ ဝုတ္တေ စတုန္နမ္ပိ ဘတ္တဿ ပဋိယတ္တဘာဝံ ဉတွာ “အာဟရ မေ ပတ္တ”န္တိ ပတ္တံ ဂဟေတွာ ပက္ကာမိ။ ဗြာဟ္မဏီပိ “ကိံ ဣမိနာ ဝုတ္တ”န္တိ ပုစ္ဆိတွာ “ဧတေသံ နိသိန္နာနံ ဗြာဟ္မဏာနံ လဒ္ဓုံ ဝဋ္ဋတိ, အာဟရ မေ ပတ္တ”န္တိ အတ္တနော ပတ္တံ ဂဟေတွာ ဂတော, န ဘုဉ္ဇိတုကာမော ဘဝိဿတိ, သီဃံ ဂန္တွာ အညံ ဩလောကေတွာ အာနေဟီတိ။ ဗြာဟ္မဏော ဂန္တွာ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရံ ဒိသွာ တထေဝ ဝတွာ အာနေသိ။ သောပိ သာမဏေရေ ဒိသွာ တထေဝ ဝတွာ ပတ္တံ ဂဟေတွာ ပက္ကာမိ။ အထ နံ ဗြာဟ္မဏီ အာဟ – “ဧတေ န ဘုဉ္ဇိတုကာမာ, ဗြာဟ္မဏဝါဋကံ ဂန္တွာ ဧကံ မဟလ္လကဗြာဟ္မဏံ အာနေဟီ”တိ။

သာမဏေရာပိ ဟတောဝ ပဋ္ဌာယ ကိဉ္စိ အလဘမာနာ ဇိဃစ္ဆာယ ပီဠိတာ နိသီဒိံသု။ အထ နေသံ ဂုဏတေဇေန သက္ကဿ အာသနံ ဥဏှာကာရံ ဒဿေသိ။ သော အာဝဇ္ဇေန္တော တေသံ ဟတောဝ ပဋ္ဌာယ နိသိန္နာနံ ကိလန္တဘာဝံ ဉတွာ “မယာ တတ္ထ ဂန္တုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ ဇရာဇိဏ္ဏော မဟလ္လကဗြာဟ္မဏော ဟုတွာ တသ္မိံ ဗြာဟ္မဏဝါဋကေ ဗြာဟ္မဏာနံ အဂ္ဂါသနေ နိသီဒိ။ ဗြာဟ္မဏော တံ ဒိသွာ “ဣဒါနိ မေ ဗြာဟ္မဏီ အတ္တမနာ ဘဝိဿတီ”တိ “ဧဟိ ဂေဟံ ဂမိဿာမာ”တိ တံ အာဒါယ ဂေဟံ အဂမာသိ။ ဗြာဟ္မဏီ တံ ဒိသွာဝ တုဋ္ဌစိတ္တာ ဒွီသု အာသနေသု အတ္ထရဏံ ဧကသ္မိံယေဝ အတ္ထရိတွာ, “အယျ, ဣဓ နိသီဒထာ”တိ အာဟ။ သက္ကော ဂေဟံ ပဝိသိတွာ စတ္တာရော သာမဏေရေ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန ဝန္ဒိတွာ တေသံ အာသနပရိယန္တေ ဘူမိယံ ပလ္လင်္ကေန နိသီဒိ။ အထ နံ ဒိသွာ ဗြာဟ္မဏီ ဗြာဟ္မဏံ အာဟ – “အဟော တေ အာနီတော ဗြာဟ္မဏော, ဧကမ္ပိ ဥမ္မတ္တကံ ဂဟေတွာ အာဂတောသိ, အတ္တနော နတ္တုမတ္တေ ဝန္ဒန္တော ဝိစရတိ, ကိံ ဣမိနာ, နီဟရာဟိ န”န္တိ။ သော ခန္ဓေပိ ဟတ္ထေပိ ကဋိယမ္ပိ ဂဟေတွာ နိက္ကဍ္ဎိယမာနော ဥဋ္ဌာတုမ္ပိ န ဣစ္ဆတိ။ အထ နံ ဗြာဟ္မဏီ “ဧဟိ, ဗြာဟ္မဏ, တွံ ဧကသ္မိံ ဟတ္ထေ ဂဏှ, အဟံ ဧကသ္မိံ ဟတ္ထေ ဂဏှိဿာမီ”တိ ဥဘောပိ ဒွီသု ဟတ္ထေသု ဂဟေတွာ ပိဋ္ဌိယံ ပဟရန္တာ ဂေဟဒွာရတော ဗဟိ အကံသု။ သက္ကောပိ နိသိန္နဋ္ဌာနေယေဝ နိသိန္နော ဟတ္ထံ ပရိဝတ္တေသိ။ တေ နိဝတ္တိတွာ တံ နိသိန္နမေဝ ဒိသွာ ဘီတရဝံ ရဝန္တာ ဝိဿဇ္ဇေသုံ။ တသ္မိံ ခဏေ သက္ကော အတ္တနော သက္ကဘာဝံ ဇာနာပေသိ။ အထ နေသံ အာဟာရံ အဒံသု။ ပဉ္စပိ ဇနာ အာဟာရံ ဂဟေတွာ ဧကော ကဏ္ဏိကာမဏ္ဍလံ ဝိနိဝိဇ္ဈိတွာ, ဧကော ဆဒနဿ ပုရိမဘာဂံ, ဧကော ပစ္ဆိမဘာဂံ, ဧကော ပထဝိယံ နိမုဇ္ဇိတွာ, သက္ကောပိ ဧကေန ဌာနေန နိက္ခမီတိ ဧဝံ ပဉ္စဓာ အဂမံသု ။ တတော ပဋ္ဌာယ စ ပန တံ ဂေဟံ ပဉ္စဆိဒ္ဒဂေဟံ ကိရ နာမ ဇာတံ။

သာမဏေရေပိ ဝိဟာရံ ဂတကာလေ ဘိက္ခူ, “အာဝုသော, ကီဒိသ”န္တိ ပုစ္ဆိံသု။ မာ နော ပုစ္ဆိတ္ထ, အမှာကံ ဒိဋ္ဌကာလတော ပဋ္ဌာယ ဗြာဟ္မဏီ ကောဓာဘိဘူတာ ပညတ္တာသနေသု နော နိသီဒိတုမ္ပိ အဒတွာ “သီဃံ သီဃံ မဟလ္လကဗြာဟ္မဏံ အာနေဟီ”တိ အာဟ။ အမှာကံ ဥပဇ္ဈာယော အာဂန္တွာ အမှေ ဒိသွာ “ဣမေသံ နိသိန္နဗြာဟ္မဏာနံ လဒ္ဓုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ ပတ္တံ အာဟရာပေတွာ နိက္ခမိ။ “အညံ မဟလ္လကံ ဗြာဟ္မဏံ အာနေသီ”တိ ဝုတ္တေ ဗြာဟ္မဏော မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရံ အာနေသိ, သောပိ အမှေ ဒိသွာ တထေဝ ဝတွာ ပက္ကာမိ။ အထ ဗြာဟ္မဏီ “န ဧတေ ဘုဉ္ဇိတုကာမာ, ဂစ္ဆ ဗြာဟ္မဏဝါဋကတော ဧကံ မဟလ္လကဗြာဟ္မဏံ အာနေဟီ”တိ ဗြာဟ္မဏံ ပဟိဏိ။ သော တတ္ထ ဂန္တွာ ဗြာဟ္မဏဝေသေန အာဂတံ သက္ကံ အာနေသိ, တဿ အာဂတကာလေ အမှာကံ အာ

ဟာရံ အဒံသူတိ။ ဧဝံ ကရောန္တာနံ ပန တေသံ တုမှေဟ န ကုဇ္ဈိတ္ထာတိ? န ကုဇ္ဈိမှာတိ။ ဘိက္ခူ တံ သုတွာ သတ္ထု အာရောစေသုံ – ''ဘန္တေ, ဣမေ 'န ကုဇ္ဈိမှာ'တိ အဘူတံ ဝတွာ အညံ ဗျာကရောန္တီ''တိ။ သတ္ထာ, ''ဘိက္ခဝေ, ခီဏာသဝါ နာမ ဝိရုဒ္ဓေသုပိ န ဝိရုဇ္ဈန္တိယေဝါ''တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၄၀၆. ''အဝိရုဒ္ဓံ ဝိရုဒ္ဓေသု၊ အတ္တဒဏ္ဍေသု နိဗ္ဗုတံ။
သာဒါနေသု အနာဒါနံ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏ''န္တိ။

တတ္ထ **အဝိရုဒ္ဓ**န္တိ အာဃာတဝသေန ဝိရုဒ္ဓေသုပိ လောကိယမဟာဇနေသု အာဃာတာဘာဝေန အဝိရုဒ္ဓံ။ ဟတ္ထဂတေ ဒဏ္ဍေ တ သတ္ထေ တ အဝိဇ္ဇမာနေပိ ပရေသံ ပဟာရဒါနတော အဝိရတတ္တာ အတ္တဒဏ္ဍေသု ဇနေသု နိဗ္ဗုတံ နိက္ခိတ္တဒဏ္ဍံ, ပဉ္စန္နံ ခန္ဓာနံ အဟံ မမန္တိ ဂဟိတတ္တာ သာဒါနေသု တသ္မိံ ဂဟဏဿ အဘာဝေန အနာဒါနံ တံ ဧဝရူပံ အဟံ ဗြာဟ္မဏံ ဝဒါမီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

သာမဏေရာနံ ဝတ္ထု တေဝီသတိမံ။

၂၄. မဟာပန္ထကတ္ထေရဝတ္ထု

ယဿ ရာဂေါ စာတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဝေဠုဝနေ ဝိဟရန္တော မဟာပန္ထကံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သော ဟာယသ္မာ စူဠပန္ထကံ စတူဟိ မာသေဟိ ဧကံ ဂါထံ ပဂုဏံ ကာတုံ အသက္ကောန္တံ ''တွံ သာသနေ အဘဗ္ဗော, ဂိဟိဘောဂတောပိ ပရိဟီနော, ကိံ တေ ဣဓ ဝသနေန, ဣတော နိက္ခမာ''တိ ဝိဟာရာ နိက္ကဍ္ဍိတွာ ဒွါရံ ထကေသိ။ ဘိက္ခူ ကထံ သမုဋ္ဌာပေသုံ, ''အာဝုသော, မဟာပန္ထကတ္ထေရေန ဣဒံ နာမ ကတံ, ခီဏာသဝါနမ္ပိ မညေ ကောဓော ဥပ္ပဇ္ဇတီ''တိ။ သတ္ထာ အာဂန္တွာ ''ကာယ နုတ္ထ, ဘိက္ခဝေ, ဧတရဟိ ကထာယ သန္နိသိန္နာ''တိ ပုစ္ဆိတွာ ''ဣမာယ နာမာ''တိ ဝုတ္တေ ''န, ဘိက္ခဝေ, ခီဏာသဝါနံ ရာဂဒေါသာ ကိလေသာ အတ္ထိ, မမ ပုတ္တေန အတ္ထပုရေက္ခာရတာယ ဓမ္မပုရေက္ခာရတာယ စ ကတ''န္တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၄၀၇. ''ယဿ ရာဂေါ စ ဒေါသော စ၊ မာနော မက္ခော စ ပါတိတော။
သာသပေရိဝ အာရဂ္ဂါ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏ''န္တိ။

တတ္ထ **အာရဂ္ဂါ**တိ ယဿေတေ ရာဂဒေါသာ ကိလေသာ, အယဉ္စ ပရဂုဏမက္ခနလက္ခဏော မက္ခော အာရဂ္ဂေ သာသပေါ ဝိယ ပါတိတော, ယထာ သာသပေါ အာရဂ္ဂေ န သဏ္ဌာတိ, ဧဝံ စိတ္တေ န သဏ္ဌာတိ, တမဟံ ဗြာဟ္မဏံ ဝဒါမီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

မဟာပန္ထကတ္ထေရဝတ္ထု စတုဝီသတိမံ။

၂၅. ပိလိန္ဒဝစ္ဆတ္ထေရဝတ္ထု

အကက္ကသန္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဝေဠုဝနေ ဝိဟရန္တော ပိလိန္ဒဝစ္ဆတ္ထေရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သော ကိရာယသ္မာ ''ဧဟိ, ဝသလိ, ယာဟိ, ဝသလီ''တိအာဒီနိ ဝဒန္တော ဂိဟီပိ ပဗ္ဗဇိတေပိ ဝသလိဝါဒေနေဝ သမုဒာစရတိ။ အထေကဒိဝသံ သမ္ဗဟုလာ ဘိက္ခူ သတ္ထု အာရောစေသုံ – ''အာယသ္မာ, ဘန္တေ, ပိလိန္ဒဝစ္ဆော ဘိက္ခူ ဝသလိဝါဒေန သမုဒာစရတီ''တိ။ သတ္ထာ တံ ပက္កោសာပေတွာ ''သစ္စံ ကိရ တွံ ပိလိန္ဒဝစ္ဆ ဘိက္ခူ ဝသလိဝါဒေန သမုဒာစရသီ''တိ ပုစ္ဆိတွာ ''ဧဝံ, ဘန္တေ''တိ ဝုတ္တေ တဿာယသ္မတော ပုဗ္ဗေနိဝါသံ မနသိကရိတွာ ''မာ

ခော တုမှေဟ, ဘိက္ခဝေ, ဝစ္ဆသ္သ ဘိက္ခုနော ဥဇ္ဈာယိတ္ထ, န, ဘိက္ခဝေ, ဝစ္ဆော အောသန္တရော ဘိက္ခု ဝသလိတ ဒေန သမုအာစရတိ, ဝစ္ဆသ္သ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော ပဉ္စ ဇာတိသတာနိ အဗ္ဗောကိဏ္ဏာနိ သဗ္ဗာနိ တာနိ ဗြာဟ္မဏကု လေ ပစ္စာဇာတာနိ, သော တဿ ဒီဃရတ္တံ ဝသလိတအော သမုအစိဏ္ဏော, ခီဏာသဝဿ နာမ ကက္ကသံ ဖရုသံ ပ ရေသံ မမ္မဃဋ္ဋနဝစနမေဝ နတ္ထိ။ အာစိဏ္ဏဝသေန ဟိ မမ ပုတ္တော ဧဝံ ကထေတီ''တိ ဝတွာ ဣမံ ကထမာဟ –

၄၀၈. ''အကက္ကသံ ဝိညာပနိံ၊ ဂိရံ သစ္စမုဒီရယေ။
ယာယ နာဘိသဇေ ကဉ္စိ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏ''န္တိ။

တတ္ထ **အကက္ကသ** န္တိ အဖရုသံ။ **ဝိညာပနိ**န္တိ အတ္ထဝိညာပနိံ။ **သစ္စ** န္တိ ဘူတတ္ထံ။ **နာဘိသဇေ**တိ ယာယ ဂိ ရာယ အညံ ကုဇ္ဈာပနဝသေန န လဂ္ဂပေယျ, ခီဏာသဝေ နာမ ဧဝရူပမေဝ ဂိရံ ဘာသေယျ, တသ္မာ တမဟံ ဗြာဟ္မဏံ ဝဒာမီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပါပုဏိံသူတိ။

ပိလိန္ဒဝစ္ဆတ္ထေရဝတ္ထု ပဉ္စမံ။

၂၆. အညတရတ္ထေရဝတ္ထု

ယောဓ ဒီဃန္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော အညတရတ္ထေရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သာဝတ္ထိယံ ကိရေကော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကော ဗြာဟ္မဏော သရီရဂန္ဓဂဟဏဘယေန ဥတ္တရသာဋကံ အပနေတွာ ဧကမန္တေ ဌပေတွာ ဂေဟဒွာရာဘိမုခော နိသီဒိ။ အထေကော ခီဏာသဝေ ဘတ္တကိစ္စံ ကတွာ ဝိဟာရံ ဂစ္ဆန္တော တံ သာဋကံ ဒိသွာ ဣတော စိတော စ ဩလောကေတွာ ကဉ္စိ အပဿန္တော ''နိဿာမိကော အယ''န္တိ ပံသုကူလံ အဓိ ဋ္ဌဟိတွာ ဂဏှိ။ အထ နံ ဗြာဟ္မဏော ဒိသွာ အက္ကောသန္တော ဥပသင်္ကမိတွာ ''မုဏ္ဍက , သမဏ, မမ သာဋ ကံ ဂဏှာသီ''တိ အာဟ။ တဝေသော, ဗြာဟ္မဏာတိ။ အာမ, သမဏာတိ။ ''မယာ ကဉ္စိ အပဿန္တေန ပံသုကူလ သညာယ ဂဟိတော, ဂဏှ န''န္တိ တဿ ဒတွာ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ ဘိက္ခူနံ တမတ္ထံ အာရောစေသိ။ အထဿ ဝစနံ သုတွာ ဘိက္ခူ တေန သဒ္ဓိံ ကေဠိံ ကရောန္တာ ''ကိံ နု ခော, အာဝုသော, သာဋကော ဒီဃော ရဿော ထူလော သဏှ ဟော''တိ။ အာဝုသော, ဒီဃော တ ဟောတု ရဿော တ ထူလော တ သဏှော ဟာ တ, နတ္ထိ မယှံ တသ္မိံ အာလယော, ပံ သုကူလသညာယ နံ ဂဏှိန္တိ။ တံ သုတွာ ဘိက္ခူ တထာဂတဿ အာရောစေသုံ – ''ဧသ, ဘန္တေ, ဘိက္ခု အဘူတံ ဝ တွာ အညံ ဗျာကရောတီ''တိ။ သတ္ထာ ''ဘူတံ, ဘိက္ခဝေ, ဧသ ကထေတိ, ခီဏာသဝ နာမ ပရေသံ သန္တကံ န ဂဏှ ဟန္တီ''တိ ဝတွာ ဣမံ ကထမာဟ –

၄၀၉. ''ယောဓ ဒီဃံ ဝ ရဿံ ဝါ၊ အဏုံ ထူလံ သုဘာသုဘံ။
လောကေ အဒိန္နံ နာဒိယတိ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏ''န္တိ။

တဿတ္ထော – သာဋကာဘရဏာဒီသု ဒီဃံ ဝါ ရဿံ ဝါ မဏိမုတ္တာဒီသု အဏုံ ဝါ ထူလံ ဝါ မဟဂ္ဃအပ္ပဂ္ဃ ဝသေန သုဘံ ဝါ အသုဘံ ဝါ ယော ပုဂ္ဂလော ဣမသ္မိံ လောကေ ပရပရိဂ္ဂဟိတံ နာဒိယတိ, တမဟံ ဗြာဟ္မဏံ ဝဒာမီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပါပုဏိံသူတိ။

အညတရတ္ထေရဝတ္ထု ဆဋ္ဌံ။

၂၇. သာရိပုတ္တတ္ထေရဝတ္ထု

အာသာ ယဿ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော သာရိပုတ္တတ္ထေရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ထေရော ကိရ ပဥ္စဘိက္ခုသတပရိတရော ဇနပဒေ ဇော် ဝိဟာရံ ဂန္တွာ ဝသ္သံ ဥပဂစ္ဆိ။ မနုဿာ ထေရံ ဒိသွာ ဗ ဟုံ ဝဿာဝာသိကံ ပဋိဿုဏိံသု။ ထေရော ပတရေတွာ သဗ္ဗသိံ ဝဿာဝာသိကေ အသမ္ပတ္တေယေဝ သတ္ထု သ န္တိကံ ဂစ္ဆန္တော ဘိက္ခူ အာဟ – "ဒဟရာနဉ္စေဝ သာမဏေရာနဉ္စ မနုဿေဟိ ဝဿာဝာသိကေ အာဟဋေ ဂဟေ တွာ ပေသေယျာထ, ဌပေတွာ တ သာသနံ ပဟိဏေယျာထာ"တိ။ ဇဝံ ဝတွာ စ ပန သတ္ထု သန္တိကံ အဂမာသိ။ ဘိက္ခူ ကထံ သမုဋ္ဌာပေသုံ "အဇ္ဇာပိ မညေ သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ တဏှာ အတ္ထိယေဝ။ တထာ ဟိ မနုဿေ ဟိ ဝဿာဝာသိကေ ဒိန္နေ အတ္တနော သဒ္ဓိဝိဟာရိကာနံ 'ဝဿာဝာသိကံ ပေသေယျာထ , ဌပေတွာ တ သာသနံ ပဟိ ဏေယျာထာ'တိ ဘိက္ခူနံ ဝတွာ အာဂတော"တိ။ သတ္ထာ အာဂန္တွာ "ကာယ နုတ္ထ, ဘိက္ခဝေ, ဧတရဟိ ကထာ ယ သန္နိသိန္နာ"တိ ပုစ္ဆိတွာ "ဣမာယ နာမာ"တိ ဝုတ္တေ "န, ဘိက္ခဝေ, မမ ပုတ္တဿ တဏှာ အတ္ထိ, မနုဿ သာနံ ပန ပုညတော ဒဟရသာမဏေရာနဉ္စ ဓမ္မိကလာဘတော ပရိဟာနိ မာ အဟောသီတိ ဧဝနေဝံ ကထိတ"န္တိ ဝတွာ ဣမံ ကထမာဟ –

၄၁၀."အာသာ ယဿ န ဝိဇ္ဇန္တိ၊ အသ္မိံ လောကေ ပရမှိ စ။
နိရာသာသံ ဝိသံယုတ္တံ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏ"န္တိ။

တတ္ထ **အာသာ**တိ တဏှာ။ **နိရာသာသ**န္တိ နိတ္တဏှံ။ **ဝိသံယုတ္တ**န္တိ သဗ္ဗကိလေသေဟိ ဝိသံယုတ္တံ တမ ဟံ ဗြာဟ္မဏံ ဝဒါမီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

သာရိပုတ္တတ္ထေရဝတ္ထု သတ္တဝီသတိမံ။

၂၈. မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရဝတ္ထု

ယဿာလယာ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရံ အာရဗ္ဘ က ထေသိ။ ဝတ္ထု ပုရိမသဒိသမေဝ။ ဣဓ ပန သတ္ထာ မောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရဿ နိတ္တဏှဘာဝံ ဝတွာ ဣမံ ကထမာ ဟ –

၄၁၁."ယဿာလယာ န ဝိဇ္ဇန္တိ၊ အညာယ အကထံကထီ။
အမတောဂဓမနုပ္ပတ္တံ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏ"န္တိ။

တတ္ထ **အာလယာ**တိ တဏှာ။ **အညာယ အကထံကထီ**တိ အဋ္ဌ ဝတ္ထူနိ ယထာဘူတံ ဇာနိတွာ အဋ္ဌဝတ္ထုကာယ ဝိစိကိစ္ဆာယ နိဗ္ဗိစိကိစ္ဆော။ **အမတောဂဓမနုပ္ပတ္တ**န္တိ အမတံ နိဗ္ဗာနံ ဩဂဟေတွာ အနုပ္ပတ္တံ တမဟံ ဗြာဟ္မ ဏံ ဝဒါမီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရဝတ္ထု အဋ္ဌဝီသတိမံ။

၂၉. ရေဝတတ္ထေရဝတ္ထု

ယောဓ ပုညဉ္စ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ပုဗ္ဗာရာမေ ဝိဟရန္တော ရေဝတတ္ထေရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။ ဝတ္ထု "ဂါမေ ဝါ ယဒိ ဝါရညေ"တိ (ဓ. ပ. ၉၈) ဂါထာဝဏ္ဏနာယ ဝိတ္ထာရိတမေဝ။ ဝုတ္တဉှိ တတ္ထ (ဓ. ပ. အဋ္ဌ. ၁.၉၈) –

ပုန ဧကဒိဝသံ ဘိက္ခူ ကထံ သမုဋ္ဌာပေသုံ "အဟော သာမဏေရဿ လာဘော, အဟော ပုညံ, ယေန ဧကကေန ပဉ္စ န္နံ ဘိက္ခုသတာနံ ပဉ္စကူဋာဂာရသတာနိ ကတာနီ"တိ။ သတ္ထာ အာဂန္တွာ "ကာယ နုတ္ထ, ဘိက္ခဝေ, ဧတရဟိ က

ထာယ သန္နိသိန္နာ''တိ ပုစ္ဆိတ္ဝာ ''ဣမာယ နာမာ''တိ ဝုတ္တေ, ''ဘိက္ခဝေ, မယှံ ပုတ္တာသ္သ နေဝ ပုညံ အတ္ထိ, န ပာပံ, ဥဘယမသ္သ ပဟီန''န္တိ ဝတွာ ဣမံ ကထမာဟ –

၄၁၂. ''ယောဓ ပုညဉ္စ ပါပဉ္စ၊ ဥဘော သင်္ဂမုပစ္စဂါ။
အသောကံ ဝိရဇံ သုဒ္ဓံ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏ''န္တိ။

တတ္ထ **ဥဘော**တိ ဒွေပိ ပုညာနိ စ ပာပါနိ စ ဆဍ္ဍေတွာတိ အတ္ထော။ **သင်္ဂ**န္တိ ရာဂါဒိဘေဒံ သင်္ဂံ။ **ဥပစ္စဂါ**တိ အတိက္ကန္တော။ ဝဋ္ဋမူလကသောကာဘာဝေန အသောကံ အဗ္ဘန္တရေ ရာဂရဇာဒီနံ အဘာဝေန ဝိရဇံ နိရုပက္ကိလေသတာယ သုဒ္ဓံ တမဟံ ဗြာဟ္မဏံ ဝဒါမီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

ရေဝတတ္ထေရဝတ္ထု ဧကူနတိံသတိမံ။

၃၀. စန္ဒာဘတ္ထေရဝတ္ထု

စန္ဒံ ဝ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော စန္ဒာဘတ္ထေရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

တတ္ရာယံ အနုပုဗ္ဗီ ကထာ – အတီတေ ဧကော ဗာရာဏသိဝါသီ ဝါဏိဇော ''ပစ္စန္တံ ဂန္တွာ စန္ဒနံ အာဟရိဿာမီ''တိ ဗဟူနိ ဝတ္ထာဘရဏာဒီနိ ဂဟေတွာ ပဉ္စဟိ သကဋသတေဟိ ပစ္စန္တံ ဂန္တွာ ဂါမဒွါရေ နိဝါသံ ဂဟေတွာ အဋဝိယံ ဂောပါလဒါရကေ ပုစ္ဆိ – ''ဣမသ္မိံ ဂါမေ ပဗ္ဗတပါဒကမ္မိကော ကောစိ မနုဿော အတ္ထီ''တိ? ''အာမ, အတ္ထီ''တိ။ ''ကော နာမေသော''တိ? ''အသုကော နာမာ''တိ။ ''ဘရိယာယ ပနဿ ပုတ္တာနံ ဝါ ကိံနာမ''န္တိ? ''ဣဒဉ္စိဒဉ္စာ''တိ။ ''ကဟံ ပနဿ ဌာနေ ဂေဟ''န္တိ? ''အသုကဋ္ဌာနေ နာမာ''တိ။ သော တေဟိ ဒိန္နသညာယ သုခယာနကေ နိသီဒိတွာ တဿ ဂေဟဒွါရံ ဂန္တွာ ယာနာ ဩရုယှ ဂေဟံ ပဝိသိတွာ ''အသုကနာမေ''တိ တံ ဣတ္ထိံ ပက္ကောသိ။ သာ ''ဧကော နော ဉာတကော ဘဝိဿတီ''တိ ဝေဂေနာဂန္တွာ အာသနံ ပညာပေသိ။ သော တတ္ထ နိသီဒိတွာ နာမံ ဝတွာ ''မမ သဟာယော ကဟ''န္တိ ပုစ္ဆိ။ ''အရညံ ဂတော, သာမီ''တိ။ ''မမ ပုတ္တော အသုကော နာမ, မမ ဓီတာ အသုကာ နာမ ကဟ''န္တိ သဗ္ဗေသံ နာမံ ကိတ္တေန္တောဝ ပုစ္ဆိတွာ ''ဣမာနိ နေသံ ဝတ္ထာဘရဏာနိ ဒဒေယျာသိ, သဟာယဿာပိ မေ အဋဝိတော အာဂတကာလေ ဣဒံ ဝတ္ထာဘရဏံ ဒဒေယျာသီ''တိ အဒာသိ။ သာ တဿ ဥဠာရံ သက္ကာရံ ကတွာ သာမိကဿ အာဂတကာလေ ''သာမိ, ဣမိနာ အာဂတကာလတော ပဋ္ဌာယ သဗ္ဗေသံ နာမံ ဝတွာ ဣဒဉ္စိဒဉ္စ ဒိန္န''န္တိ အာဟ။ သောပိဿ ကတ္တဗ္ဗယုတ္တကံ ကရိ။

အထ နံ သာယံ သယနေ နိသိန္နော ပုစ္ဆိ – ''သမ္မ, ပဗ္ဗတပါဒေ စရန္တေန တေ ကိံ ဗဟုံ ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗ''န္တိ? ''အညံ န ပဿာမိ, ရတ္တသာခါ ပန မေ ဗဟူ ရုက္ခာ ဒိဋ္ဌာ''တိ။ ''ဗဟူ ရုက္ခာ''တိ? ''အာမ, ဗဟူ''တိ။ တေန ဟိ တေ အမှာကံ ဒဿေဟီတိ တေန သဒ္ဓိံ ဂန္တွာ ရတ္တစန္ဒနရုက္ခေ ဆိန္ဒိတွာ ပဉ္စ သကဋသတာနိ ပူရေတွာ အာဂစ္ဆန္တော တံ အာဟ – ''သမ္မ, ဗာရာဏသိယံ အသုကဋ္ဌာနေ နာမ မမ ဂေဟံ, ကာလေန ကာလံ မမ သန္တိကံ အာဂစ္ဆေယျာသိ, အညေန စ မေ ပဏ္ဏာကာရေန အတ္ထော နတ္ထိ, ရတ္တသာခရုက္ခေ ဧဝ အာဟရေယျာသီ''တိ။ သော ''သာဓူ''တိ ဝတွာ ကာလေန ကာလံ တဿ သန္တိကံ အာဂစ္ဆန္တော ရတ္တစန္ဒနမေဝ အာဟရတိ, သောပိဿ ဗဟုဓနံ ဒေတိ။

တတော အပရေန သမယေန ပရိနိဗ္ဗုတေ ကဿပဒသဗလေ ပတိဋ္ဌိတေ ကဉ္စနထူပေ သော ပုရိသော ဗဟုံ စန္ဒနံ အာဒာယ ဗာရာဏသိံ အဂမာသိ။ အထဿ သော သဟာယကော ဝါဏိဇော ဗဟုံ စန္ဒနံ ပိသာပေတွာ ပါတိံ ပူရေတွာ ''ဧဟိ, သမ္မ, ယာဝ ဘတ္တံ ပစတိ, တာဝ စေတိယကရဏဋ္ဌာနံ ဂန္တွာ အာဂမိဿာမာ''တိ တံ အာဒာယ တတ္ထ ဂန္တွာ စန္ဒနပူဇံ အကာသိ။ သောပိဿ ပစ္စန္တဝါသီ သဟာယကော စေတိယကုစ္ဆိယံ စန္ဒနေန စန္ဒမဏ္ဍလံ အကာသိ။ ဧတ္တကမေဝဿ ပုဗ္ဗကမ္မံ။

သော တတော စုတော ဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ ဇော ဗုဒ္ဓန္တရံ တတ္ထ ခေပေတွာ ဣမသ္မိံ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေ ရာဇဂဟနဂရေ ဗြာဟ္မဏမဟာသာလကုလေ နိဗ္ဗတ္တိ။ တဿ နာဘိမဏ္ဍလတော စန္ဒမဏ္ဍလသဒိသာ ပဘာ ဥဋ္ဌာသိ, တေနဿ **စန္ဒာဘော**တွေဝ နာမံ ကရိံသု။ စေတိယေ ကိရဿ စန္ဒမဏ္ဍလကရဏံ နိဿန္ဒော သော။ ဗြာဟ္မဏာ စိန္တယိံသု – ''သက္ကာ အမှေဟိ ဣမံ ဂဟေတွာ လောကံ ခါဒိတု''န္တိ။ တံ ယာနေ နိသီဒာပေတွာ ''ယော ဣမဿ သရီရံ ဟတ္ထေန ပရာမသတိ, သော ဧဝရူပံ နာမ ဣဿရိယသမ္ပတ္တိံ လဘတီ''တိ ဝတွာ ဝိစရိံသု။ သတံ ဝါ သဟဿံ ဝါ ဒဒမာနာ ဧဝ တဿ သရီရံ ဟတ္ထေန ဖုသိတုံ လဘန္တိ။ တေ ဇဝံ အနုဝိစရန္တာ သာဝတ္ထိံ အနုပ္ပတ္တာ နဂရဿ စ ဝိဟာရဿ စ အန္တရာ နိဝါသံ ဂဏှိံသု။ သာဝတ္ထိယမ္ပိ ပဉ္စကောဋိမတ္တာ အရိယသာဝကာ ပုရေဘတ္တံ ဒာနံ ဒတွာ ပစ္ဆာဘတ္တံ ဂန္ဓမာလဝတ္ထဘေသဇ္ဇာဒိဟတ္ထာ ဓမ္မဿဝနာယ ဂစ္ဆန္တိ။ ဗြာဟ္မဏာ တေ ဒိသွာ ''ကဟံ ဂစ္ဆထာ''တိ ပုစ္ဆိံသု။ သတ္ထု သန္တိကံ ဓမ္မဿဝနာယာတိ။ ဧထ တတ္ထ ဂန္တွာ ကိံ ကရိဿထ, အမှာကံ စန္ဒာဘဿ ဗြာဟ္မဏဿ အာနုဘာဝသဒိသော အာနုဘာဝေါ နတ္ထိ။ ဧတဿ ဟိ သရီရံ ဖုသန္တာ ဣဒံ နာမ လဘန္တိ, ဧထ ပဿထ နန္တိ။ တုမှာကံ စန္ဒာဘဿ ဗြာဟ္မဏဿ ကော အာနုဘာဝေါ နာမ, အမှာကံ သတ္ထာယေဝ မဟာနုဘာဝေါတိ။ တေ အညမညံ သညာပေတုံ အသက္ကောန္တာ ''ဝိဟာရံ ဂန္တွာ စန္ဒာဘဿ ဝါ အမှာကံ ဝါ သတ္ထု အာနုဘာဝံ ဇာနိဿာမာ''တိ တံ ဂဟေတွာ ဝိဟာရံ အဂမံသု။

သတ္ထာ တသ္မိံ အတ္တနော သန္တိကံ ဥပသင်္ကမန္တေယေဝ စန္ဒာဘဿ အန္တရဓာနံ အကာသိ။ သော သတ္ထု သန္တိကေ အင်္ဂါရပစ္ဆိယံ ကာကော ဝိယ အဟောသိ။ အထ နံ ဧကမန္တံ နယိံသု, အာဘာ ပဋိပါကတိကာ အဟောသိ။ ပုန သတ္ထု သန္တိကံ အာနယိံသု, အာဘာ တထေဝ အန္တရဓာယိ။ ဧဝံ တိက္ခတ္တုံ ဂန္တွာ အန္တရဓာယမာနံ အာဘံ ဒိသွာ စန္ဒာဘော စိန္တေသိ – ''အယံ အာဘာယ အန္တရဓာနမန္တံ ဇာနာတိ မညေ''တိ။ သော သတ္ထာရံ ပုစ္ဆိ – ''ကိံ နု ခေါ အာဘာယ အန္တရဓာနမန္တံ ဇာနာထာ''တိ? အာမ, ဇာနာမီတိ။ တေန ဟိ မေ ဒေထာတိ။ န သက္ကာ အပဗ္ဗဇိတဿ ဒာတုန္တိ။ သော ဗြာဟ္မဏေ အာဟ – ''တေသ္မိံ မန္တေ ဂဟိတေ အဟံ သကလဇမ္ဗုဒီပေ ဇေဋ္ဌကော ဘဝိဿာမိ, တုမှေ ဟေတ္ထေဝ ဟောထ, အဟံ ပဗ္ဗဇိတွာ ကတိပါဟေနေဝ မန္တံ ဂဏှိဿာမီ''တိ။ သော သတ္ထာရံ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ယာစိတွာ ဥပသမ္ပဒံ့။ အထဿ ဒွတ္တိံသာကာရံ အာစိက္ခိ။ သော ''ကိံ ဣဒ''န္တိ ပုစ္ဆိ။ ဣဒံ မန္တဿ ပရိကမ္မံ သဇ္ဈာယိတုံ ဝဋ္ဋတီတိ။ ဗြာဟ္မဏာပိ အန္တရန္တရာ အာဂန္တွာ ''ဂဟိတော တေ မန္တော''တိ ပုစ္ဆန္တိ။ န တာဝ ဂဏှာမီတိ။ သော ကတိပါဟေနေဝ အရဟတ္တံ ပတွာ ဗြာဟ္မဏေဟိ အာဂန္တွာ ပုစ္ဆိတကာလေ ''ယာထ တုမှေ, ဣဒါနာဟံ အနာဂမနဓမ္မော ဇာတော''တိ အာဟ။ ဘိက္ခူ တထာဂတဿ အာရောစေသုံ – ''အယံ, ဘန္တေ, အညံ ဗျာကရောတီ''တိ။ သတ္ထာ ''ခီဏာသဝေါ ဣဒါနိ, ဘိက္ခဝေ, မမ ပုတ္တော စန္ဒာဘော, ဘူတမေဝေသ ကထေတီ''တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၄၁၃. ''စန္ဒံဝ ဝိမလံ သုဒ္ဓံ၊ ဝိပ္ပသန္နမနာဝိလံ။
နန္ဒီဘဝပရိက္ခီဏံ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏ''န္တိ။

တတ္ထ **ဝိမလ**န္တိ အဗ္ဘာဒိမလရဟိတံ။ **သုဒ္ဓ**န္တိ နိရုပက္ကိလေသံ။ **ဝိပ္ပသန္န**န္တိ ပသန္နစိတ္တံ။ **အနာဝိလ**န္တိ ကိလေသာဝိလတ္တရဟိတံ။ **နန္ဒီဘဝပရိက္ခီဏ**န္တိ တီသု ဘဝေသု ပရိက္ခီဏတဏှံ တမဟံ ဗြာဟ္မဏံ ဝဒါမီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပါပုဏိံသူတိ။

စန္ဒာဘတ္ထေရဝတ္ထု တတိယံ။

၃၁. သီဝလိတ္ထေရဝတ္ထု

ယော ဣမန္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ကုဏ္ဍကောလိယံ နိဿာယ ကုဏ္ဍဓာနဝနေ ဝိဟရန္တော သီဝလိတ္ထေရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ကောသမ္ဗိဥတုံ့ သမယေ သုပ္ပဝါသာ နာမ ကောလိယဓီတာ သတ္တဝဿာနိ ဂဗ္ဘံ ဓာရေတွာ သတ္တာဟံ မူဠှဂဗ္ဘာ ဒုက္ခာဟိ တိဗ္ဗာဟိ ကဋုကာဟိ ဝေဒနာဟိ ဖုဋ္ဌာ "သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဝတ သော ဘဂဝါ, ယော ဣမဿ ဧဝရူပဿ ဒုက္ခဿ ပဟာနာယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ။ သုပ္ပဋိပန္နော ဝတ တဿ ဘဂဝတော သာဝကသင်္ဃော, ယော ဣမဿ ဧဝရူပဿ ဒုက္ခဿ ပဟာနာယ ပဋိပန္နော။ သုသုခံ ဝတ တံ နိဗ္ဗာနံ, ယတ္ထိဒံ ဧဝရူပံ ဒုက္ခံ န သံဝိဇ္ဇတီ"တိ (ဥဒါ. ၁၈) ဣမေဟိ တီဟိ ဝိတက္ကေဟိ တံ ဒုက္ခံ အဓိဝာသေန္တီ သာမိကံ သတ္ထု သန္တိကံ ပေသေတွာ တေန တဿာ ဝစနေန သတ္ထု ဝန္ဒနာယ အာရောစိတာယ "သုခိနီ ဟောတု သုပ္ပဝါသာ ကောလိယဓီတာ, အရောဂါ အရောဂံ ပုတ္တံ ဝိဇာယတူ"တိ သတ္ထာရာ ဝုတ္တက္ခဏေယေဝ သုခိနီ အရောဂါ အရောဂံ ပုတ္တံ ဝိဇာယိတွာ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ နိမန္တေတွာ သတ္တာဟံ မဟာဒာနံ အဒါသိ။ ပုတ္တောပိဿာ ဇာတဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ ဓမ္မကရဏံ အာဒာယ သင်္ဃဿ ဥဒကံ ပရိဿာဝေသိ။ သော အပရဘာဂေ နိက္ခမိတွာ ပဗ္ဗဇိတော အရဟတ္တံ ပာပုဏိ။

အထေကဒိဝသံ ဘိက္ခူ ဓမ္မသဘာယံ ကထံ သမုဋ္ဌာပေသုံ "ပဿထာဝုသော, ဧဝရူပေါ နာမ အရဟတ္တဿ ဥပနိဿယသမ္ပန္နော ဘိက္ခု တွေကံ ကာလံ မာတုကုစ္ဆိသ္မိံ ဒုက္ခံ အနုဘောသိ, ကိမင်္ဂံ ပန အညေ, ဗဟုံ ဝတ ဣမိနာ ဒုက္ခံ နိတ္ထိဏ္ဏ"န္တိ။ သတ္ထာ အာဂန္တွာ "ကာယ နုတ္ထ, ဘိက္ခဝေ, ဧတရဟိ ကထာယ သန္နိသိန္နာ"တိ ပုစ္ဆိတွာ "ဣမာယ နာမာ"တိ ဝုတ္တေ "အာမ, ဘိက္ခဝေ, မမ ပုတ္တော တွေကာ ဒုက္ခာ မုစ္စိတွာ ဣဒါနိ နိဗ္ဗာနံ သစ္ဆိကတွာ ဝိဟရတီ"တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၄၁၄. "ယောမံ ပလိပထံ ဒုဂ္ဂံ၊ သံသာရံ မောဟမစ္စဂါ။
တိဏ္ဏော ပာရဂတော ဈာယီ၊ အနေဇော အကထံကထီ။
အနုပါဒါယ နိဗ္ဗုတော၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏ"န္တိ။

တဿတ္ထော – ယော ဘိက္ခု ဣမံ ရာဂပလိပထဉ္စေဝ ကိလေသဒုဂ္ဂဉ္စ သံသာရဝဋ္ဋဉ္စ စတုန္နံ အရိယသစ္စာနံ အပ္ပဋိဝိဇ္ဈနကမောဟဉ္စ အတီတော, စတ္တာရော ဩဃေ တိဏ္ဏော ဟုတွာ ပါရံ အနုပ္ပတ္တော, ဒုဝိဓေန ဈာနေန ဈာယီ, တဏှာယ အဘာဝေန အနေဇော, ကထံကထာယ အဘာဝေန အကထံကထီ, ဥပါဒါနာနံ အဘာဝေန အနုပါဒိယိတွာ ကိလေသနိဗ္ဗာနေန နိဗ္ဗုတော, တမဟံ ဗြာဟ္မဏံ ဝဒါမီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပါပုဏိံသူတိ။

သီဝလိတ္ထေရဝတ္ထု ဧကတိံသတိမံ။

၃၂. သုန္ဒရသမုဒ္ဒတ္ထေရဝတ္ထု

ယောဓ ကာမေတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော သုန္ဒရသမုဒ္ဒတ္ထေရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သာဝတ္ထိယံ ကိရေကော ကုလပုတ္တော သုန္ဒရသမုဒ္ဒကုမာရော နာမ စတ္တာလီသကောဋိဝိဘဝေ မဟာကုလေ နိဗ္ဗတ္တော။ သော ဧကဒိဝသံ ပစ္ဆာဘတ္တံ ဂန္ဓမာလာဒိဟတ္ထံ မဟာဇနံ ဓမ္မဿဝနတ္ထာယ ဇေတဝနံ ဂစ္ဆန္တံ ဒိသွာ "ကဟံ ဂစ္ဆထာ"တိ ပုစ္ဆိတွာ "သတ္ထု သန္တိကံ ဓမ္မဿဝနတ္ထာယာ"တိ ဝုတ္တေ "အဟမ္ပိ ဂမိဿာမီ"တိ ဝတွာ တေန သဒ္ဓိံ ဂန္တွာ ပရိသပရိယန္တေ နိသီဒိ။ သတ္ထာ တဿ အာသယံ ဝိဒိတွာ အနုပုဗ္ဗိံ ကထံ ကထေသိ။ သော "န သက္ကာ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသတာ သင်္ခလိခိတံ ဗြဟ္မစရိယံ စရိတု"န္တိ သတ္ထု ဓမ္မကထံ နိဿာယ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ ဇာတုဿာဟော ပရိသာယ ပက္ကန္တာယ သတ္ထာရံ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ယာစိတွာ "မာတာပိတူဟိ အနနုညာတံ တထာဂတာ န ပဗ္ဗာဇေန္တီ"တိ သုတွာ ဂေဟံ ဂန္တွာ ရဋ္ဌပါလကုလပုတ္တာဒယော ဝိယ မဟန္တေန ဝါယာမေန မာတာပိတရော အနုဇာနာပေတွာ သတ္ထု သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိတွာ လဒ္ဓူပသမ္ပဒေါ "ကိံ မေ ဣဓ ဝသေနာ"တိ တတော နိက္ခမိတွာ ရာဇဂဟံ ဂန္တွာ ပိဏ္ဍာယ စရန္တော ဝီတိနာမေသိ။

အထေကဒိဝသံ သာဝတ္ထိယံ တဿ မာတာပိတရော ဧကသ္မိံ ဆဏဒိဝသေ မဟန္တေန သိရိသောဘဂ္ဂေန တဿ သဟာယကကုမာရကေ ကီဠမာနေ ဒိသွာ "အမှာကံ ပုတ္တဿ ဣဒံ ဒုလ္လဘံ ဇာတ"န္တိ ပရိဒေဝိံသု။ တသ္မိံ

ခဏေ ကော ဂဏိကာ တံ ကုလံ ဂန္တွာ တဿ မာတရံ ရောဒမာနံ နိသိန္နံ ဒိသွာ “အမ္မ, ကိံ ကာရဏာ ရောဒသီ”တိ ပုစ္ဆိ။ “ပုတ္တံ အနုဿရိတွာ ရောဒာမိ”တိ။ “ကဟံ ပန သော, အမ္မာ”တိ? “ဘိက္ခူသု ပဗ္ဗဇိတော”တိ။ “ကိံ ဥပ္ပဗ္ဗာဇေတုံ န ဝဋ္ဋတီ”တိ? “ဝဋ္ဋတိ, န ပန ဣစ္ဆတိ, ဣတော နိက္ခမိတွာ ရာဇဂဟံ ဂတော”တိ။ “သစာဟံ တံ ဥပ္ပဗ္ဗာဇေယျံ, ကိံ မေ ကရေယျာထာ”တိ? “ဣမဿ တေ ကုလဿ ကုဋုမ္ဗသာမိနိံ ကရေယျာမာ”တိ။ တေန ဟိ မေ ပရိဗ္ဗယံ ဒေထာတိ ပရိဗ္ဗယံ ဂဟေတွာ မဟန္တေန ပရိဝါရေန ရာဇဂဟံ ဂန္တွာ တဿ ပိဏ္ဍာယ စရဏဝီထိံ သလ္လက္ခေတွာ တတ္ထေကံ နိဝါသဂေဟံ ဂဟေတွာ ပါတောဝ ပဏီတံ အာဟာရံ ပဋိယာဒေတွာ ထေရဿ ပိဏ္ဍာယ ပဝိဋ္ဌကာလေ ဘိက္ခံ ဒတွာ ကတိပါဟစ္စယေန, “ဘန္တေ, ဣဓေဝ နိသီဒိတွာ ဘတ္တကိစ္စံ ကရောထာ”တိ ပတ္တံ ဂဏှိ။ သော ပတ္တမဒါသိ။

အထ နံ ပဏီတေန အာဟာရေန ပရိဝိသိတွာ, “ဘန္တေ, ဣဓေဝ ပိဏ္ဍာယ စရိတုံ ဖာသုက”န္တိ ဝတွာ ကတိပါဟံ အာလိန္ဒေ နိသီဒာပေတွာ ဘောဇေတွာ ဒါရကေ ပူဝေဟိ သင်္ဂဏှိတွာ “ထေ တုမှေဟ ထေရဿ အာဂတကာလေ မယိ တရေန္တိယာပိ ဣဓာဂန္တွာ ရဇံ ဥဋ္ဌာပေယျာထာ”တိ အာဟ။ တေ ပုနဒိဝသေ ထေရဿ ဘောဇနဝေလာယ တာယ တရိယမာနာပိ ရဇံ ဥဋ္ဌာပေသုံ။ သာ ပုနဒိဝသေ, “ဘန္တေ, အရကာ တရိယမာနာပိ မမ ဝစနံ အသုဏိတွာ ဣဓ ရဇံ ဥဋ္ဌာပေန္တိ, အန္တောဂေဟေ နိသီဒထာ”တိ အန္တော နိသီဒာပေတွာ ကတိပါဟံ ဘောဇေသိ။ ပုန ဒါရကေ သင်္ဂဏှိတွာ “တုမှေဟ မယာ တရိယမာနာပိ ထေရဿ ဘောဇနကာလေ မဟာသဒ္ဒံ ကရေယျာထာ”တိ အာဟ။ တေ တထာ ကရိံသု။ သာ ပုနဒိဝသေ, “ဘန္တေ, ဣမသ္မိံ ဌာနေ အတိဝိယ မဟာသဒ္ဒော ဟောတိ, အရကာ မယာ တရိယမာနာပိ ဝစနံ န ဂဏှန္တိ, ဥပရိပါသာဒေယေဝ နိသီဒထာ”တိ ဝတွာ ထေရေန အဓိဝါသိတေ ထေရံ ပုရတော ကတွာ ပါသာဒံ အဘိရုဟန္တီ ဒွါရာနိ ပိဒဟမာနာဝ ပါသာဒံ အဘိရုဟိ။ ထေရော ဥက္ကဋ္ဌသပဒါနစာရိကော သမာနောပိ ရသတဏှာယ ဗဒ္ဓော တဿာ ဝစနေန သတ္တဘူမိကံ ပါသာဒံ အဘိရုဟိ။

သာ ထေရံ နိသီဒာပေတွာ “စတ္တာလီသာယ ခလု, သမ္မ, ပုဏ္ဏမုခ ဌာနေဟိ ဣတ္ထီ ပုရိသံ အစ္စာဝဒတိ ဝိဇမ္ဘတိ ဝိနမတိ ဝိလသတိ ဝိလဇ္ဇတိ နခေန နခံ ဃဋ္ဋေတိ, ပါဒေန ပါဒံ အက္ကမတိ, ကဋ္ဌေန ပထဝိံ ဝိလိခတိ, ဒါရကံ ဥလ္လင်္ဃေတိ ဩလင်္ဃေတိ, ကီဠတိ ကီဠာပေတိ, စုမ္ဗတိ စုမ္ဗာပေတိ, ဘုဉ္ဇတိ ဘုဉ္ဇာပေတိ, ဒဒါတိ အာယာစတိ, ကတမနုကရောတိ, ဥစ္စံ ဘာသတိ, နီစံ ဘာသတိ, အဝိစ္စံ ဘာသတိ, ဝိဝိစ္စံ ဘာသတိ, နစ္စေန ဂီတေန ဝါဒိတေန ရောဒိတေန ဝိလသိတေန ဝိဘူသိတေန ဇဂ္ဃတိ, ပေက္ခတိ, ကဋိံ စာလေတိ, ဂုယှဘဏ္ဍကံ စာလေတိ, ဦရုံ ဝိဝရတိ, ဦရုံ ပိဒဟတိ, ထနံ ဒဿေတိ, ကစ္ဆံ ဒဿေတိ, နာဘိံ ဒဿေတိ, အက္ခိံ နိခဏတိ, ဘမုကံ ဥက္ခိပတိ, ဩဋ္ဌံ ပလိခတိ, ဇိဝှံ နိလ္လာလေတိ, ဒုဿံ မုဉ္စတိ, ဒုဿံ ဗန္ဓတိ, သိရသံ မုဉ္စတိ, သိရသံ ဗန္ဓတီ”တိ (ဇာ. ၂.၂၁.၃၀၀) ဧဝံ အာဂတံ ဣတ္ထိကုတ္တံ ဣတ္ထိလီလံ ဒဿေတွာ တဿ ပုရတော ဌိတာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

“အလတ္တကကတာ ပါဒါ, ပါဒုကာရုယှ ဝေသိယာ။
တုဝမ္ပိ ဒဟရော မမ, အဟမ္ပိ ဒဟရာ တဝ။
ဥဘောပိ ပဗ္ဗဇိဿာမ, ဇိဏ္ဏာ ဒဏ္ဍပရာယဏာ”တိ။ (ထေရဂါ. ၄၅၉, ၄၆၂)။

ထေရဿ “အဟော ဝတ မေ ဘာရိယံ အနုပဓာရေတွာ ကတကမ္မ”န္တိ မဟာသံဝေဂေါ ဥဒပါဒိ။ တသ္မိံ ခဏေ သတ္ထာ ပဉ္စစတ္တာလီသယောဇနမတ္ထကေ ဇေတဝနေ နိသိန္နောဝ တံ ကာရဏံ ဒိသွာ သိတံ ပါတွာကာသိ။ အထ နံ အာနန္ဒတ္ထေရော ပုစ္ဆိ – “ဘန္တေ, ကော နု ခော ဟေတု, ကော ပစ္စယော သိတဿ ပါတုကမ္မာယာ”တိ။ အာနန္ဒ, ရာဇဂဟနဂရေ သတ္တဘူမိကပါသာဒတလေ သုန္ဒရသမုဒ္ဒဿ စ ဘိက္ခုနော ဂဏိကာယ စ သင်္ဂါမော ဝတ္တတီတိ။ ကဿ နု ခော, ဘန္တေ, ဇယော ဘဝိဿတိ, ကဿ ပရာဇယောတိ? သတ္ထာ, “အာနန္ဒ, သုန္ဒရသမုဒ္ဒဿ ဇယော ဘဝိဿတိ, ဂဏိကာယ ပရာဇယော”တိ ထေရဿ ဇယံ ပကာသေတွာ တတ္ထ နိသိန္နကောဝ ဩဘာသံ ဖရိတွာ “ဘိက္ခု ဥဘောပိ ကာမေ နိရပေက္ခော ပဇဟာ”တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၄၁၅. “ယောဓ ကာမေ ပဟန္တွာန, အနာဂါရော ပရိဗ္ဗဇေ။
ကာမဘဝပရိက္ခီဏံ, တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏ”န္တိ။

တသ္မွာ – ယော ပုဂ္ဂလော ဣဓ လောကေ ဥဘောပိ ကာမေ ဟိတွာ အနာကရော ဟုတွာ ပရိဗ္ဗဇတိ, တံ ပရိက္ခီဏကာမဇ္ဈာသယံ ပရိက္ခီဏဘဝဥ္စ အဟံ ဗြာဟ္မဏံ ဝဒါမီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ သော ထေရော အရဟတ္တံ ပတွာ ဣဒ္ဓိဗလေန ဝေဟာသံ အဗ္ဘုဂ္ဂန္တွာ ကဏ္ဏိကာမဏ္ဍလံ ဝိနိဝိဇ္ဈိတွာ သတ္ထု သရီရံ ထောမေန္တောယေဝ အာဂန္တွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိ။ ဓမ္မသဘာယမ္ပိ ကထံ သမုဋ္ဌာပေသုံ, "အာဝုသော, ဖိဝ္ဟာဝိညေယျံ ရသံ နိဿာယ မနံ နဋ္ဌော သုန္ဒရသမုဒ္ဒတ္ထေရော, သတ္ထာ ပနဿ အဝဿယော ဇာတော"တိ။ သတ္ထာ တံ ကထံ သုတွာ "န, ဘိက္ခဝေ, ဣဒါနေဝ, ပုဗ္ဗေပဟံ ဧတဿ ရသတဏှာဟာယ ဗဒ္ဓမနဿ အဝဿယော ဇာတောယေဝ"တိ ဝတွာ တေဟိ ယာစိတော တဿတ္ထဿ ပကာသနတ္ထံ အတီတံ အာဟရိတွာ –

> "န ကိရတ္ထိ ရသေဟိ ပါပိယော၊
> အာဝါသေဟိ ဝ သန္ထဝေဟိ ဝါ။
> ဝါတမိဂံ ဂေဟနိဿိတံ၊
> ဝသမာနေသိ ရသေဟိ သဉ္စယော"တိ။ (ဇာ. ၁.၁.၁၄) –

ဧကကနိပါတေ ဣမံ **ဝါတမိဂဇာတကံ** ဝိတ္ထာရေတွာ "တဒါ သုန္ဒရသမုဒ္ဒော ဝါတမိဂေ အဟောသိ, ဣမံ ပန ကထံ ဝတွာ တဿ ဝိဿဇ္ဇာပေတာ ရညော မဟာမတ္တော အဟမေဝ"တိ ဇာတကံ သမောဓာနေသီတိ။

သုန္ဒရသမုဒ္ဒတ္ထေရဝတ္ထု ဗတ္တိံသတိမံ။

၃၃. ဇဋိလတ္ထေရဝတ္ထု

ယောဓ တဏှံတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဝေဠုဝနေ ဝိဟရန္တော ဇဋိလတ္ထေရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

တတြာယံ အနုပုဗ္ဗီ ကထာ – အတီတေ ကိရ ဗာရာဏသိယံ ဒွေ ဘာတရော ကုဋုမ္ဗိကာ မဟန္တံ ဥစ္ဆုခေတ္တံ ကာရေသုံ။ အထေကဒိဝသံ ကနိဋ္ဌဘာတာ ဥစ္ဆုခေတ္တံ ဂန္တွာ "ဧကံ ဇေဋ္ဌဘာတိကဿ ဒဿာမိ, ဧကံ မယှံ ဘဝိဿတီ"တိ ဒွေ ဥစ္ဆုယဋ္ဌိယော ရသဿ အနိက္ခမနတ္ထာယ ဆိန္နဋ္ဌာနေ ဗန္ဓိတွာ ဂဏှိ။ တဒါ ကိရ ဥစ္ဆူနံ ယန္တေန ပီဠနကိစ္စံ နတ္ထိ, အဂ္ဂေ ဝါ မူလေ ဝါ ဆိန္ဒိတွာ ဥက္ခိတ္တကာလေ ဓမ္မကရဏတော ဥဒကံ ဝိယ သယမေဝ ရသော နိက္ခမတိ။ တသ္မိံ ပန ခေတ္တတော ဥစ္ဆုယဋ္ဌိယော ဂဟေတွာ အာဂမနကာလေ ဂန္ဓမာဒနေ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ သမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌာယ "ကဿ နု ခေါ အဇ္ဇ အနုဂ္ဂဟံ ကရိဿာမီ"တိ ဥပဓာရေန္တော တံ အတ္တနော ဉာဏဇာလေ ပဝိဋ္ဌံ ဒိသွာ တဿ သင်္ဂဟံ ကာတုံ သမတ္ထဘာဝဉ္စ ဉတွာ ပတ္တစီဝရံ အာဒာယ ဣဒ္ဓိယာ အာဂန္တွာ တဿ ပုရတော အဋ္ဌာသိ။ သော တံ ဒိသွာဝ ပသန္နစိတ္တော ဥတ္တရာသင်္ဂံ ဥစ္စတရေ ဘူမိပဒေသေ အတ္ထရိတွာ, "ဘန္တေ, ဣဓ နိသီဒထာ"တိ ပစ္စေကဗုဒ္ဓံ နိသီဒါပေတွာ "ပတ္တံ ဥပနာမေထာ"တိ ဥစ္ဆုယဋ္ဌိယာ ဗန္ဓနဋ္ဌာနံ မောစေတွာ ပတ္တဿ ဥပရိ အကာသိ, ရသော ဩတရိတွာ ပတ္တံ ပူရေသိ။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေန တသ္မိံ ရသေ ပီတေ "သာဓုကံ ဝတ မေ အယျေန ရသော ပီတော။ သစေ မေ ဇေဋ္ဌဘာတိကော မူလံ အာဟရာပေဿတိ, မူလံ ဒဿာမိ။ သစေ ပတ္တိံ အာဟရာပေဿတိ, ပတ္တိံ ဒဿာမီ"တိ စိန္တေတွာ, "ဘန္တေ, ပတ္တံ မေ ဥပနာမေထာ"တိ ဒုတိယမ္ပိ ဥစ္ဆုယဋ္ဌိံ မောစေတွာ ရသံ အဒါသိ။ "ဘာတာ မေ ဥစ္ဆုခေတ္တတော အညံ ဥစ္ဆုံ အာဟရိတွာ ခါဒိဿတီ"တိ ဧတ္တကမ္ပိ ကိရဿ ဝဉ္စနစိတ္တံ နာဟောသိ။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ ပန ပဌမံ ဥစ္ဆုရသဿ ပီတတ္တာ တံ ဥစ္ဆုရသံ အညေဟိပိ သဒ္ဓိံ သံဝိဘဇိတုကာမော ဟုတွာ ဂဟေတွာဝ နိသီဒိ။ သော တဿ အာကာရံ ဉတွာ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန ဝန္ဒိတွာ, "ဘန္တေ, ယော အယံ မယာ ဒိန္နော အဂ္ဂရသော, ဣမဿ နိဿန္ဒေန ဒေဝမနုဿေသု သမ္ပတ္တိံ အနုဘဝိတွာ ပရိယောသာနေ တုမှေဟိ ပတ္တဓမ္မမေဝ ပါပုဏေယျ"န္တိ ပတ္ထနံ ပဋ္ဌပေသိ။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါပိဿ "ဧဝံ ဟောတူ"တိ ဝတွာ "ဣစ္ဆိတံ ပတ္ထိတံ တုယှံ"န္တိ ဒွီဟိ ဂါထာဟိ အနုမောဒနံ ကတွာ ယထာ သော ပဿတိ, ဧဝံ အဓိဋ္ဌဟိတွာ အာကာသေန ဂန္ဓမာဒနံ ဂန္တွာ ပဉ္စန္နံ ပစ္စေကဗုဒ္ဓသတာနံ တံ ရသံ အဒါသိ။

သော တံ ဟဋ္ဌိဟာရိယံ ဒိသွာ ဘာတု သန္တိကံ ဂန္တွာ “ကဟံ ဂတောသိ”တိ ဝုတ္တေ “ဥစ္ဆုခေတ္တံ ဩလောကေတုံ ဂတောမှိ”တိ။ “ကိံ တာဒိသေန ဥစ္ဆုခေတ္တံ ဂတေန, နနု နာမ ဧကံ ဝါ ဒွေ ဝါ ဥစ္ဆုယဋ္ဌိယော အာဒါယ အာဂန္တဗ္ဗံ ဘဝေယျာ”တိ ဘာတရာ ဝုတ္တော – “အာမ, ဘာတိက, ဒွေ မေ ဥစ္ဆုယဋ္ဌိယော ဂဟိတာ, ဧကံ ပန ပစ္စေကဗုဒ္ဓံ ဒိသွာ မမ ဥစ္ဆုယဋ္ဌိတော ရသံ ဒတွာ ‘မူလံ တေ ပတ္တိံ တေ ဒဿာမီ’တိ တုမှာကမ္ပိ မေ ဥစ္ဆုယဋ္ဌိတော ရသော ဒိန္နော, ကိံ နု ခော တဿ မူလံ ဂဏှိဿထ, ဥဒါဟု ပတ္တိ”န္တိ အာဟ။ “ကိံ ပန ပစ္စေကဗုဒ္ဓေန ကတ”န္တိ? “မမ ဥစ္ဆုယဋ္ဌိတော ရသံ ပိဝိတွာ တုမှာကံ ဥစ္ဆုယဋ္ဌိတော ရသံ အာဒါယ အာကာသေန ဂန္ဓမာဒနံ ဂန္တွာ ပဉ္စသတာနံ ပစ္စေကဗုဒ္ဓာနံ အဒါသီ”တိ။ သော တသ္မိံ ကထေန္တေယေဝ နိရန္တရံ ပီတိယာ ဖုဋ္ဌသရီရော ဟုတွာ “တေန မေ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေန ဒိဋ္ဌဓမ္မသ္မိံယေဝ အဓိဂမော ဘဝေယျာ”တိ ပတ္ထနံ အကာသိ။ ဧဝံ ကနိဋ္ဌေန တိဿော သမ္ပတ္တိယော ပတ္ထိတာ, ဇေဋ္ဌေန ပန ဧကပဒေနေဝ အရဟတ္တံ ပတ္ထိတန္တိ ဣဒံ တေသံ ပုဗ္ဗကမ္မံ။

တေ ယာဝတာယုကံ ဌတွာ တတော စုတာ ဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ ဧကံ ဗုဒ္ဓန္တရံ ခေပယိံသု။ တေသံ ဒေဝလောကေ ဌိတကာလေယေဝ ဝိပဿီ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇိ။ တေပိ ဒေဝလောကတော စဝိတွာ ဗန္ဓုမတိယာ ဧကသ္မိံ ကုလဂေဟေ ဇေဋ္ဌော ဇေဋ္ဌောဝ, ကနိဋ္ဌော ကနိဋ္ဌောဝ ဟုတွာ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှိံသု။ တေသု ဇေဋ္ဌဿ **သေနော**တိ နာမံ အကံသု, ကနိဋ္ဌဿ **အပရာဇိတော**တိ။ တေသု ဝယပ္ပတ္တကာလေ ကုဋုမ္ဗံ သဏ္ဌာပေတွာ ဝိဟရန္တေသု “ဗုဒ္ဓရတနံ လောကေ ဥပ္ပန္နံ, ဓမ္မရတနံ, သင်္ဃရတနံ, ဒါနာနိ ဒေထ, ပုညာနိ ကရောထ, အဇ္ဇ အဋ္ဌမီ, အဇ္ဇ စာတုဒ္ဒသီ, အဇ္ဇ ပန္နရသီ, ဥပေါသထံ ကရောထ, ဓမ္မံ သုဏာထာ”တိ ဓမ္မဃောသကဿ ဗန္ဓုမတီနဂရေ ဃောသနံ သုတွာ မဟာဇနံ ပုရေဘတ္တံ ဒါနံ ဒတွာ ပစ္ဆာဘတ္တံ ဓမ္မဿဝနာယ ဂစ္ဆန္တံ ဒိသွာ သေနကုဋုမ္ဗိကော “ကဟံ ဂစ္ဆထာ”တိ ပုစ္ဆိတွာ “သတ္ထု သန္တိကံ ဓမ္မဿဝနာယာ”တိ ဝုတ္တေ “အဟမ္ပိ ဂမိဿာမီ”တိ တေဟိ သဒ္ဓိံယေဝ ဂန္တွာ ပရိသပရိယန္တေ နိသီဒိ။

သတ္ထာ တဿ အဇ္ဈာသယံ ဝိဒိတွာ အနုပုဗ္ဗိံ ကထံ ကထေသိ။ သော သတ္ထု ဓမ္မံ သုတွာ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ ဥဿာဟဇာတော သတ္ထာရံ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ယာစိ။ အထ နံ သတ္ထာ “အတ္ထိ ပန တေ အပလောကေတဗ္ဗာ ဉာတကာ”တိ ပုစ္ဆိ။ အတ္ထိ, ဘန္တေတိ။ တေန ဟိ အပလောကေတွာ ဧဟီတိ။ သော ကနိဋ္ဌဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ “ယံ ဣမသ္မိံ ကုလေ သာပတေယျံ, တံ သဗ္ဗံ တဝ ဟောတူ”တိ အာဟ။ တုမှေ ပန, သာမီတိ။ အဟံ သတ္ထု သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိဿာမီတိ။ သာမိ ကိံ ဝဒေထ, အဟံ မာတရိ မတာယ မာတရံ ဝိယ, ပိတရိ မတေ ပိတရံ ဝိယ တုမှေ အလတ္ထံ, ဣဒံ ကုလံ မဟာဘောဂံ, ဂေဟေ ဌိတေနေဝ သက္ကာ ပုညာနိ ကာတုံ, မာ ဧဝံ ကရိတ္ထာတိ။ မယာ သတ္ထု သန္တိကေ ဓမ္မော သုတော, န သက္ကာ တံ အကရမဇ္ဈေ ဌိတေန ပူရေတုံ, ပဗ္ဗဇိဿာမေဝါဟံ, တွံ နိဝတ္တာဟီတိ။ ဧဝံ သော ကနိဋ္ဌံ နိဝတ္တာပေတွာ သတ္ထု သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိတွာ လဒ္ဓူပသမ္ပဒော န စိရဿေဝ အရဟတ္တံ ပါပုဏိ။ ကနိဋ္ဌောပိ “ဘာတု ပဗ္ဗဇိတသက္ကာရံ ကရိဿာမီ”တိ သတ္တာဟံ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ ဒါနံ ဒတွာ ဘာတရံ ဝန္ဒိတွာ အာဟ – “ဘန္တေ, တုမှေဟိ အတ္တနော ဘဝနိဿရဏံ ကတံ, အဟံ ပန ပဉ္စဟိ ကာမဂုဏေဟိ ဗဒ္ဓော နိက္ခမိတွာ ပဗ္ဗဇိတုံ န သက္ကောမိ, မယှံ ဂေဟေ ဌိတဿေဝ အနုစ္ဆဝိကံ မဟန္တံ ပုညကမ္မံ အာစိက္ခထာ”တိ။ အထ နံ ထေရော “သာဓု သာဓု, ပဏ္ဍိတ, သတ္ထု ဂန္ဓကုဋိံ ကရောဟီ”တိ အာဟ။ သော “သာဓူ”တိ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ နာနာဒါရူနိ အာဟရာပေတွာ ထမ္ဘာဒီနံ အတ္ထာယ တစ္ဆာပေတွာ ဧကံ သုဝဏ္ဏခစိတံ, ဧကံ ရဇတခစိတံ, ဧကံ မဏိခစိတန္တိ သဗ္ဗာနိ သတ္တရတနခစိတာနိ ကာရေတွာ တေဟိ ဂန္ဓကုဋိံ ကာရေတွာ သတ္တရတနခစိတာဟေဝ ဆဒနိဋ္ဌကာဟိ ဆာဒါပေသိ။ ဂန္ဓကုဋိယာ ကရဏကာလေယေဝ ပန တံ အတ္တနာ သမာနနာမကော အပရာဇိတောယေဝ နာမ ဘာဂိနေယျော ဥပသင်္ကမိတွာ “အဟမ္ပိ ကရိဿာမိ, မယှမ္ပိ ပတ္တိံ ဒေထ မာတုလာ”တိ အာဟ။ န ဒေမိ, တာတ, အညေဟိ အသာဓာရဏံ ကရိဿာမီတိ။ သော ဗဟုမ္ပိ ယာစိတွာ ပတ္တိံ အလဘမာနော “ဂန္ဓကုဋိယာ ပုရတော ကုဉ္ဇရသာလံ လဒ္ဓုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ သတ္တရတနမယံ ကုဉ္ဇရသာလံ ကာရေသိ။ သော ဣမသ္မိံ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေ **မေဏ္ဍကသေဋ္ဌိ** ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိ။

ဂန္ဓကုဋိယံ ပန သတ္တရတနမယာနိ တီဏိ မဟာဝါတပါနာနိ အဟေသုံ။ တေသံ အဘိမုခေ ဟေဋ္ဌာ သုဓာပရိကမ္မကတာ တိဿော ပေါက္ခရဏိယော ကာရေတွာ စတုဇ္ဇာတိကဂန္ဓောဒကဿ ပူရေတွာ အပရာဇိတော, ဂဟပတိ, ပဉ္စဝဏ္ဏာနိ ကုသုမာနိ ရောပါပေသိ တထာဂတဿ အန္တော နိသိန္နကာလေ ဝါတဝေဂေန သမုဋ္ဌိတာဟိ ရေဏုဝဋ္ဋီဟိ သရီရဿ ဩကိရဏတ္ထံ။ ဂန္ဓကုဋိထူပိကာယ ကပလ္လံ ရတ္တသုဝဏ္ဏမယံ အဟောသိ, ပဝါဠမယာ သိခရာ, ဟေဋ္ဌာ မဏိမယာ ဆဒနိဋ္ဌကာ။ ဣတိ သာ နစ္စန္တော ဝိယ မောရော သောဘမာနာ အဋ္ဌာသိ။ သတ္တသု ပန ရတနေသု ကောဋ္ဋေတဗ္ဗ

ယုတ္တကံ ကောဋ္ဋေတွာ ဣတရံ သကလမေဝ ဂဟေတွာ ဇဏ္ဏုမတ္တေန ဩဓိနာ ဂန္ဓကုဋိံ ပရိက္ခိပိတွာ ပရိဝေဏံ ပူရေသိ။

ဧဝံ ဂန္ဓကုဋိံ နိဋ္ဌာပေတွာ အပရာဇိတော, ဂဟပတိ, ဘာတိကတ္ထေရံ ဥပသင်္ကမိတွာ အာဟ – ''ဘန္တေ, နိဋ္ဌိတာ ဂန္ဓကုဋိ, ပရိဘောဂမဿာ ပစ္စာသီသာမိ, ပရိဘောဂေန ကိရ မဟန္တံ ပုညံ ဟောတီ''တိ ။ သော သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ, ''ဘန္တေ, ဣမိနာ ကိရ တေ ကုဋုမ္ဗိကေန ဂန္ဓကုဋိ ကာရိတာ, ဣဒါနိ ပန ပရိဘောဂံ ပစ္စာသီသတီ''တိ အာဟ။ သတ္ထာ ဥဋ္ဌာယာသနာ ဂန္ဓကုဋိအဘိမုခံ ဂန္တွာ ဂန္ဓကုဋိံ ပရိက္ခိပိတွာ ပရိက္ခိတ္တရတနရာသိံ ဩလောကေန္တော ဒွါရကောဋ္ဌကေ အဋ္ဌာသိ။ အထ နံ ကုဋုမ္ဗိကော ''ပဝိသထ, ဘန္တေ''တိ အာဟ။ သတ္ထာ တတ္ထေဝ ဌတွာ တတိယဝါရေ တဿ ဘာတိကတ္ထေရဿ ဩလောကေသိ။ သော ဩလောကိတာကာရေနေဝ ဉတွာ ကနိဋ္ဌဘာတရံ အာဟ – ''ဧဟိ, တာတ, 'မမေဝ ရက္ခာ ဘဝိဿတိ, တုမှေ ယထာသုခံ ဝသထာ'တိ သတ္ထာရံ ဝဒေဟီ''တိ။ သော တဿ ဝစနံ သုတွာ သတ္ထာရံ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန ဝန္ဒိတွာ, ''ဘန္တေ, ယထာ မနုဿာ ရုက္ခမူလေ ပဝိသိတွာ အနပေက္ခာ ပက္ကမန္တိ, ယထာ ဝါ နဒိံ တရိတွာ ဥဠုမ္ပံ အနပေက္ခာ ပရိစ္စဇန္တိ, ဧဝံ အနပေက္ခာ ဟုတွာ တုမှေ ဝသထာ''တိ အာဟ။ ကိမတ္ထံ ပန သတ္ထာ အဋ္ဌာသိ? ဧဝံ ကိရဿ အဟောသိ – ''ဗုဒ္ဓါနံ သန္တိကံ ပုရေဘတ္တမ္ပိ ပစ္ဆာဘတ္တမ္ပိ ဗဟူ အာဂစ္ဆန္တိ, တေသု ရတနာနိ အာဒါယ ပက္ကမန္တေသု န သက္ကာ အမှေဟိ ဝါရေတုံ, ပရိဝေဏမှိ ဧတ္တကေ ရတနေ ဝါ ကိဉ္စော အတ္တနော ဥပဋ္ဌာကေ ဟာရန္တေပိ န ဝါရေတီတိ ကုဋုမ္ဗိကော မယိ အာဃာတံ ကတွာ အပာယူပဂေ ဘဝေယျာ''တိ ဣမိနာ ကာရဏေန အဋ္ဌာသိ။ တေန ပန , ''ဘန္တေ, မမေဝ ရက္ခာ ဘဝိဿတိ, တုမှေ ဝသထာ''တိ ဝုတ္တေ ပာဝိသိ။

ကုဋုမ္ဗိကော သမန္တာ ရက္ခံ ဌပေတွာ မနုဿေ အာဟ – ''တာတာ, ဥစ္ဆင်္ဂေန ဝါ ပစ္ဆိပသိဗ္ဗကေဟိ ဝါ အာဒါယ ဂစ္ဆန္တေ ဝါရေယျာထ, ဟတ္ထေန ဂဟေတွာ ဂစ္ဆန္တေ ပန မာ ဝါရယိတ္ထာ''တိ။ အန္တောနဂရေပိ အာရောစာပေသိ ''မယာ ဂန္ဓကုဋိပရိဝေဏေ သတ္တ ရတနာနိ ဩကိဏ္ဏာနိ, သတ္ထု သန္တိကေ ဓမ္မံ သုတွာ ဂစ္ဆန္တာ ဒုဂ္ဂတမနုဿာ ဥဘော ဟတ္ထေ ပူရေတွာ ဂဏှန္တု, သုခိတာပိ ဧကေန ဂဏှန္တူ''တိ။ ဧဝံ ကိရဿ အဟောသိ ''သဒ္ဓါ တာဝ ဓမ္မံ သောတုကာမာ ဂမိဿန္တိယေဝ, အဿဒ္ဓါပိ ပန ဓနလောဘေန ဂန္တွာ ဓမ္မံ သုတွာ ဒုက္ခတော မုစ္စိဿန္တီ''တိ။ တသ္မာ ဇနသင်္ဂဟတ္ထာယ ဧဝံ အာရောစာပေသိ။ မဟာဇနော တေန ဝုတ္တနိယာမေနေဝ ရတနာနိ ဂဏှိ။ သကိံ ဩကိဏ္ဏရတနေသု ခီဏေသု ယာဝတတိယံ ဇဏ္ဏုမတ္တေန ဩဓိနာ ဩကိရာပေသိယေဝ။ သတ္ထု ပန ပါဒမူလေ တိပုသမတ္တံ အနဂ္ဃံ မဏိရတနံ ဌပေသိ။ ဧဝံ ကိရဿ အဟောသိ – ''သတ္ထု သရီရတော သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏာယ ပဘာယ သဒ္ဓိံ မဏိပဘံ ဩလောကေန္တာနံ တိတ္တိ နာမ န ဘဝိဿတီ''တိ။ တသ္မာ ဧဝမကာသိ။ မဟာဇနောပိ အတိတ္တောဝ ဩလောကေသိ။

အထေကဒိဝသံ ဧကော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကဗြာဟ္မဏော ''သတ္ထု ကိရ ပါဒမူလေ မဟဂ္ဃံ မဏိရတနံ နိက္ခိတ္တံ, ဟရိဿာမိ န''န္တိ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတုံ အာဂတဿ မဟာဇနဿ အန္တရေန ပါဝိသိ။ ကုဋုမ္ဗိကော တဿ ပဝိသနာကာရေနေဝ ''မဏိံ ဂဏှိတုကာမော''တိ သလ္လက္ခေတွာ ''အဟော ဝတ န ဂဏှေယျာ''တိ စိန္တေသိ။ သောပိ သတ္ထာရံ ဝန္ဒန္တော ဝိယ ပါဒမူလေ ဟတ္ထံ ဥပနာမေတွာ မဏိံ ဂဟေတွာ ဩဝဋ္ဋိကာယ ကတွာ ပက္ကာမိ။ ကုဋုမ္ဗိကော တသ္မိံ စိတ္တံ ပသာဒေတုံ နာသက္ခိ။ သော ဓမ္မကထာဝသာနေ သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ အာဟ – ''ဘန္တေ, မယာ တိက္ခတ္တုံ ဂန္ဓကုဋိံ ပရိက္ခိပိတွာ ဇဏ္ဏုမတ္တေန ဩဓိနာ သတ္တ ရတနာနိ ဩကိဏ္ဏာနိ, တာနိ မေ ဂဏှန္တေသု အာဃာတော နာမ နာဟောသိ, စိတ္တံ ဘိယျော ဘိယျော ပသီဒိယေဝ။ အဇ္ဇ ပန 'အဟော ဝတာယံ ဗြာဟ္မဏော မဏိံ န ဂဏှေယျာ'တိ စိန္တေတွာ တသ္မိံ မဏိံ အာဒါယ ဂတေ စိတ္တံ ပသာဒေတုံ နာသက္ခိ''န္တိ။ သတ္ထာ တဿ ဝစနံ သုတွာ ''နနု, ဥပါသက, အတ္တနော သန္တကံ ပရေဟိ အနာဟရဏီယံ ကာတုံ သက္ကောသီ''တိ နယံ အဒါသိ။ သော သတ္ထာရာ ဒိန္နနယေ ဌတွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ ''အဇ္ဇ အာဒိံ ကတွာ မမ သန္တကံ ဒသိကသုတ္တမတ္တမ္ပိ မံ အဘိဘဝိတွာ အနေကသတာပိ ရာဇာနော ဝါ စောရာ ဝါ ဂဏှိတုံ သမတ္ထာ နာမ မာ ဟောန္တု, အဂ္ဂိနာပိ မမ သန္တကံ မာ ဍယှတု, ဥဒကေနပိ မာ ဝုယှတူ''တိ ပတ္ထနံ အကာသိ ။ သတ္ထာပိဿ ''ဧဝံ ဟောတူ''တိ အနုမောဒနံ အကာသိ။ သော ဂန္ဓကုဋိမဟံ ကရောန္တော အဋ္ဌသဋ္ဌိယာ ဘိက္ခုသတသဟဿာနံ အန္တောဝိဟာရေယေဝ နဝ မာသေ မဟာဒါနံ ဒတွာ အနုပရိယောသာနေ သဗ္ဗေသံ တိစီဝရံ အဒါသိ။ သင်္ဃနဝကဿ စီဝရသာဋကာ သဟဿဂ္ဃနကာ အဟေသုံ။

သော ဧဝံ ယာဝတာယုကံ ပုညာနိ ကရိတွာ တတော စုတော ဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ ဧတ္တကံ ကာလံ ဒေဝမနုဿေသု သံသရိတွာ ဣမသ္မိံ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေ ရာဇဂဟေ ဧကသ္မိံ သေဋ္ဌိကုလေ ပဋိသန္ဓိံ ဂဟေတွာ အဍ္ဎမာသာဓိကေ နဝ မာသေ မာတုကုစ္ဆိယံ ဝသိ။ ဇာတဒိဝသေ ပနဿ သကလနဂရေ သဗ္ဗာဝုဓာနိ ပဇ္ဇလိံသု, သဗ္ဗေသံ ကာယရူဠှာနိ အာဘရဏာနိပိ ပဇ္ဇလိတာနိ ဝိယ ဩဘာသံ မုဉ္စိံသု, နဂရံ ဧကပဇ္ဇောတံ အဟောသိ။ သေဋ္ဌိပိ ပါတောဝ ရာဇုပဋ္ဌာနံ အဂမာသိ။ အထ နံ ရာဇာ ပုစ္ဆိ – “အဇ္ဇ သဗ္ဗာဝုဓာနိ ပဇ္ဇလိံသု, နဂရံ ဧကပဇ္ဇောတံ ဇာတံ, ဇာနာသိ နု ခော ဧတ္ထ ကာရဏ”န္တိ? “ဇာနာမိ, ဒေဝါ”တိ။ “ကိံ, သေဋ္ဌီ”တိ? “မမ ဂေဟေ တုမှာကံ ဒါသော ဇာတော, တဿ ပုညတေဇေနေဝံ အဟောသီ”တိ။ “ကိံ နု ခော စောရော ဘဝိဿတီ”တိ? “နတ္ထေတံ, ဒေဝ, ပုညဝါ သတ္တော ကတာဘိနီဟာရော”တိ။ “တေန ဟိ နံ သမ္မာ ပောသေတုံ ဝဋ္ဋတိ, ဣဒမဿ ခီရမူလံ ဟောတူ”တိ ဒေဝသိကံ သဟဿံ ပဋ္ဌပေသိ။ အထဿ နာမဂဟဏဒိဝသေ သကလနဂရဿ ဧကပဇ္ဇောတဘူတတ္တာ **ဇောတိကော**တွေဝ နာမံ ကရိံသု။

အထဿ ဝယပ္ပတ္တကာလေ ဂေဟကရဏတ္ထာယ ဘူမိတလေ သောဓိယမာနေ သက္ကဿ ဘဝနံ ဥဏှာကာရံ ဒဿေသိ။ သက္ကော “ကိံ နု ခော ဣဒ”န္တိ ဥပဓာရယမာနော “ဇောတိကဿ ဂေဟဋ္ဌာနံ ဂဏှန္တီ”တိ ဉတွာ “နာယံ ဧတေဟိ ကတဂေဟေ ဝသိဿတိ, မယာ ပေတ္ထ ဂန္တုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ ဝဍ္ဎကီဝေသေန တတ္ထ ဂန္တွာ “ကိံ ကရောထာ”တိ အာဟ။ “ဇောတိကဿ ဂေဟဋ္ဌာနံ ဂဏှာမာ”တိ။ “အပေထ, နာယံ တုမှေဟိ ကတဂေဟေ ဝသိဿတီ”တိ ဝတွာ သောဠသကရီသမတ္တံ ဘူမိပဒေသံ ဩလောကေသိ, သော တာဝဒေဝ ကသိဏမဏ္ဍလံ ဝိယ သမော အဟောသိ။ ပုန “ဣမသ္မိံ ဌာနေ ပထဝိံ ဘိန္ဒိတွာ သတ္တရတနမယော သတ္တဘူမိကပါသာဒော ဥဋ္ဌဟတူ”တိ စိန္တေတွာ ဩလောကေသိ, တာဝဒေဝ တထာရူပေါ ပါသာဒော ဥဋ္ဌဟိ။ ပုန “ဣမံ ပရိက္ခိပိတွာ သတ္တရတနမယာ သတ္တ ပါကာရာ ဥဋ္ဌဟန္တူ”တိ စိန္တေတွာ ဩလောကေသိ, တထာရူပါ ပါကာရာ ဥဋ္ဌဟိံသု။ အထ “နေသံ ပရိယန္တေ ကပ္ပရုက္ခာ ဥဋ္ဌဟန္တူ”တိ စိန္တေတွာ ဩလောကေသိ, တထာရူပါ ကပ္ပရုက္ခာ ဥဋ္ဌဟိံသု။ “ပါသာဒဿ စတူသု ကဏ္ဏေသု စတဿော နိဓိကုမ္ဘိယော ဥဋ္ဌဟန္တူ”တိ စိန္တေတွာ ဩလောကေသိ, သဗ္ဗံ တထေဝ အဟောသိ။ နိဓိကုမ္ဘီသု ပန ဧကာ ယောဇနိကာ အဟောသိ, ဧကာ တိဂါဝုတိကာ, ဧကာ အဍ္ဎယောဇနိကာ, ဧကာ ဂါဝုတပ္ပမာဏာ။ ဗောဓိသတ္တဿ နိဗ္ဗတ္တနိဓိကုမ္ဘီနံ ပန ဧကမုခပ္ပမာဏံ အဟောသိ, ဟေဋ္ဌာ ပထဝီပရိယန္တာဝ အဟေသုံ။ ဇောတိကဿ နိဗ္ဗတ္တနိဓိကုမ္ဘီနံ မုခပရိမာဏံ န ကထိတံ, သဗ္ဗာ မုခဆိန္နတာလဖလံ ဝိယ ပရိပုဏ္ဏာဝ ဥဋ္ဌဟိံသု။ ပါသာဒဿ စတူသု ကဏ္ဏေသု တရုဏတာလက္ခန္ဓပ္ပမာဏာ စတဿော သုဝဏ္ဏမယာ ဥစ္ဆုယဋ္ဌိယော နိဗ္ဗတ္တိံသု။ တာသံ မဏိမယာနိ ပတ္တာနိ, သောဝဏ္ဏမယာနိ ခန္ဓာနိ အဟေသုံ။ ပုဗ္ဗကမ္မဿ ဒဿနတ္ထံ ကိရေတာနိ နိဗ္ဗတ္တိံသု။

သတ္တသု ဒွါရကောဋ္ဌကေသု သတ္တ ယက္ခာ အာရက္ခံ ဂဏှိံသု။ ပဌမေ ဒွါရကောဋ္ဌကေ ယမကောဠိ နာမ ယက္ခော အတ္တနော ပရိဝါရေန ယက္ခသဟဿေန သဒ္ဓိံ အာရက္ခံ ဂဏှိ, ဒုတိယေ ဥပ္ပလော နာမ အတ္တနော ပရိဝါရယက္ခာနံ ဒွီဟိ သဟဿေဟိ သဒ္ဓိံ, တတိယေ ဝဇိရော နာမ တီဟိ သဟဿေဟိ သဒ္ဓိံ, စတုတ္ထေ ဝဇိရဗာဟု နာမ စတူဟိ သဟဿေဟိ သဒ္ဓိံ, ပဉ္စမေ ကသကန္ဒော နာမ ပဉ္စဟိ သဟဿေဟိ သဒ္ဓိံ, ဆဋ္ဌေ ကဋတ္ထော နာမ ဆဟိ သဟဿေဟိ သဒ္ဓိံ, သတ္တမေ ဒိသာမုခော နာမ သတ္တဟိ သဟဿေဟိ သဒ္ဓိံ အာရက္ခံ ဂဏှိ။ ဧဝံ ပါသာဒဿ အန္တော စ ဗဟိ စ ဂါဠှာရက္ခာ အဟောသိ။ “ဇောတိကဿ ကိရ သတ္တရတနမယော သတ္တဘူမိကပါသာဒော ဥဋ္ဌိတော, သတ္တ ပါကာရာ သတ္တဒွါရကောဋ္ဌကာ စတဿော နိဓိကုမ္ဘိယော ဥဋ္ဌိတာ”တိ သုတွာ ဗိမ္ဗိသာရော ရာဇာ သေဋ္ဌိစ္ဆတ္တံ ပဟိဏိ။ သော ဇောတိကသေဋ္ဌိ နာမ အဟောသိ။

တေန ပန သဒ္ဓိံ ကတပုညကမ္မာ ကုလဓီတာ ဥတ္တရကုရူသု နိဗ္ဗတ္တိ။ အထ နံ ဒေဝတာ တတော အာနေတွာ သိရိဂဗ္ဘေ နိသီဒါပေသုံ။ သာ အာဂစ္ဆမာနာ ဧကံ တဏ္ဍုလနာဠိံ တယော စ ဇောတိပါသာဏေ ဂဏှိ။ တေသံ ယာဝဇီဝံ တာယေဝ တဏ္ဍုလနာဠိယာ ဘတ္တံ အဟောသိ။ သစေ ကိရ တေ သကဋသတမ္ပိ တဏ္ဍုလာနံ ပူရေတုကာမာ ဟောန္တိ, သာ တဏ္ဍုလနာဠိ နာဠိယေဝ ဟုတွာ တိဋ္ဌတိ။ ဘတ္တပစနကာလေ တဏ္ဍုလေ ဥက္ခလိယံ ပက္ခိပိတွာ တေသံ ပါသာဏာနံ ဥပရိ ဌပေတိ, ပါသာဏာ တာဝဒေဝ ပဇ္ဇလိတွာ ဘတ္တေ ပက္ကမတ္တေ နိဗ္ဗာယန္တိ။ တေနေဝ သညာဏေန ဘတ္တဿ ပက္ကဘာဝံ ဇာနန္တိ။ သူပေယျာဒိပစနကာလေပိ ဧသေဝ နယော။ ဧဝံ တေသံ ဇောတိပါသာဏေဟိ အာဟာရော ပစ္စတိ။ မဏိအာလောကေန စ ဝသန္တိ, အဂ္ဂိဿ ဝါ ဒီပဿ ဝါ ဩဘာသံ နေဝ ဇာနိံသု။ “ဇောတိကဿ ကိရ ဧဝရူပါ သမ္ပတ္တီ”တိ သကလဇမ္ဗုဒီပေ ပါကဋော အဟောသိ။ မဟာဇနော ယာနာဒီနိ ယောဇေတွာ ဒဿနတ္ထာယ အာဂစ္ဆတိ။ ဇောတိကသေဋ္ဌိ အာဂတာဂတာနံ ဥတ္တရကုရုတဏ္ဍုလာနံ ဘတ္တံ ပစာပေတွာ ဒါပေသိ။ “ကပ္ပရု

ကဉ္စေဟိ ဝတ္ထာနိ ဂဏှန္တု, အာဘရဏာနိ ဂဏှန္တူ”တိ အာဏာပေသိ။ “ကဝုတိကနိဓိကုမ္ဘိယော မုခံ ဝိဝရာပေတွာ ယာပနမတ္တံ ဓနံ ဂဏှန္တူ”တိ အာဏာပေသိ။ သကလဇမ္ဗုဒီပတလိကေသု ဓနံ ဂဟေတွာ ဂစ္ဆန္တေသု နိဓိကုမ္ဘိယော အင်္ဂုလိမတ္တမ္ပိ ဦနံ နာဟောသိ။ ဂန္ဓကုဋိပရိဝေဏေ တလုကံ ကတွာ ဩကိဏ္ဏရတနာနံ ကိရဿ ဧသော နိဿန္ဒော။

ဧဝံ မဟာဇနေ ဝတ္ထာဘရဏာနိ စေဝ ဓနဉ္စ ယဒိစ္ဆကံ အာဒါယ ဂစ္ဆန္တေ ဗိမ္ဗိသာရော တဿ ပါသာဒံ ဒဋ္ဌုကာမောပိ မဟာဇနေ အာဂစ္ဆန္တေ ဩကာသံ နာလတ္ထ။ အပရဘာဂေ ယဒိစ္ဆကံ အာဒါယ ဂတတ္တာ မနုဿေသု မန္ဒီဘူတေသု ရာဇာ ဇောတိကဿ ပိတရံ အာဟ – “တဝ ပုတ္တဿ ပါသာဒံ ဒဋ္ဌုကာမမှာ”တိ။ သော “သာဓု, ဒေဝါ”တိ ဝတွာ ဂန္တွာ ပုတ္တဿ ကထေသိ – “တာတ, ရာဇာ တေ ပါသာဒံ ဒဋ္ဌုကာမော”တိ။ “သာဓု, တာတ, အာဂစ္ဆတူ”တိ။ ရာဇာ မဟန္တေန ပရိဝါရေန တတ္ထ အဂမာသိ။ ပဌမဒွါရကောဋ္ဌကေ သမ္မဇ္ဇိတွာ ကစဝရဆဍ္ဍိကာ ဒါသီ ရညော ဟတ္ထံ အဒါသိ, ရာဇာ “သေဋ္ဌိဇာယာ”တိ သညာယ လဇ္ဇမာနော တဿာ ဗာဟာယ ဟတ္ထံ န ဌပေသိ။ ဧဝံ သေသဒွါရကောဋ္ဌကေသုပိ ဒါသိယော “သေဋ္ဌိဘရိယာယော”တိ မညမာနော တာသံ ဗာဟာယ ဟတ္ထံ န ဌပေသိ။ ဇောတိကော အာဂန္တွာ ရာဇာနံ ပစ္စုဂ္ဂန္တွာ ဝန္ဒိတွာ ပစ္ဆတော ဟုတွာ “ပုရတော ယာထ, ဒေဝါ”တိ အာဟ။ ရညော မဏိပထဝီ သတပေါရိသပပါတော ဝိယ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌာသိ။ သော “ဣမိနာ မမ ဂဟဏတ္ထာယ ဩပါတော ခဏိတော”တိ မညမာနော ပါဒံ နိက္ခိပိတုံ န ဝိသဟိ။ ဇောတိကော “နာယံ, ဒေဝ, ဩပါတော, မမ ပစ္ဆတော အာဂစ္ဆထာ”တိ ပုရတော အဟောသိ။ ရာဇာ တေန အက္ကန္တကာလေ ဘူမိံ အက္ကမိတွာ ဟေဋ္ဌိမတလတော ပဋ္ဌာယ ပါသာဒံ ဩလောကေန္တော ဝိစရိ။ တဒါ အဇာတသတ္တုကုမာရောပိ ပိတု အင်္ဂုလိံ ဂဟေတွာ ဝိစရန္တော စိန္တေသိ – “အဟော အန္ဓဗာလော မမ ပိတာ, ဂဟပတိကေ နာမ သတ္တရတနမယေ ပါသာဒေ ဝသန္တေ ဧသ ရာဇာ ဟုတွာ ဒါရုမယေ ဂေဟေ ဝသတိ, အဟံ ဒါနိ ရာဇာ ဟုတွာ ဣမဿ ဣမသ္မိံ ပါသာဒေ ဝသိတုံ န ဒဿာမီ”တိ။

ရညောပိ ဥပရိမတလာနိ အဘိရုဟန္တဿေဝ ပါတရာသဝေလာ ဇာတာ။ သော သေဋ္ဌိံ အာမန္တေတွာ, “မဟာသေဋ္ဌိ, ဣဓေဝ ပါတရာသံ ဘုဉ္ဇိဿာမာ”တိ။ ဇာနာမိ, ဒေဝ, သဇ္ဇိတော ဒေဝဿ အာဟာရောတိ။ သော သောဠသဟိ ဂန္ဓောဒကဃဋေဟိ နှာတွာ ရတနမယေ သေဋ္ဌိဿ နိသီဒနမဏ္ဍပေ ပညတ္တေ တဿေဝ နိသီဒနပလ္လင်္ကေ နိသီဒိ။ အထဿ ဟတ္ထဓောဝနူဒကံ ဒတွာ သတသဟဿဂ္ဃနိကာယ သုဝဏ္ဏပါတိယာ ကိလိန္နပါယာသံ ဝဍ္ဎေတွာ ပုရတော ဌပယိံသု။ ရာဇာ “ဘောဇန”န္တိ သညာယ ဘုဉ္ဇိတုံ အာရဘိ။ သေဋ္ဌိ “နယိဒံ, ဒေဝ, ဘောဇနံ, ကိလိန္နပါယာသော ဧသော”တိ အညိဿာ သုဝဏ္ဏပါတိယာ ဘောဇနံ ဝဍ္ဎေတွာ ပုရိမပါတိယံ ဌပယိံသု။ တတော ဥဋ္ဌိတဥတုနာ ကိရ တံ ဘုဉ္ဇိတုံ သုခံ ဟောတိ။ ရာဇာ မဓုရဘောဇနံ ဘုဉ္ဇန္တော ပမာဏံ န အညာသိ။ အထ နံ သေဋ္ဌိ ဝန္ဒိတွာ အဉ္ဇလိံ ပဂ္ဂယှ “အလံ, ဒေဝ, ဧတ္တကမေဝ ဟောတု, ဣတော ဥတ္တရိံ ဇီရာပေတုံ န သက္ကာ”တိ အာဟ။ အထ နံ ရာဇာ အာဟ – “ကိံ, ဂဟပတိ, ဂရုကံ ကတွာ ကထေသိ အတ္တနော ဘတ္တ”န္တိ? ဒေဝ, နတ္ထေတံ, တုမှာကံ သဗ္ဗဿာပိ ဗလကာယဿ ဣဒမေဝ ဘတ္တံ ဣဒံ သူပေယျံ။ အပိ စ ခေါ အဟံ အယသဿ ဘာယာမီတိ။ ကိံ ကာရဏာတိ? သစေ ဒေဝဿ ကာယာလသိယမတ္တံ ဘဝေယျ, “ဟိယျော ရညာ သေဋ္ဌိဿ ဂေဟေ ဘတ္တံ ဘုတ္တံ, သေဋ္ဌိနာ ကိဉ္စိ ကတံ ဘဝိဿတီ”တိ ဝစနဿ ဘာယာမိ, ဒေဝါတိ။ တေန ဟိ ဘတ္တံ ဟရ, ဥဒကံ အာဟရာတိ။ ရညော ဘတ္တကိစ္စာဝသာနေ သဗ္ဗော ရာဇပရိဝါရော တဒေဝ ဘတ္တံ ပရိဘုဉ္ဇိ။

ရာဇာ သုခကထာယ နိသိန္နော သေဋ္ဌိံ အာမန္တေတွာ, “ကိံ ဣမသ္မိံ ဂေဟေ သေဋ္ဌိဘရိယာ နတ္ထီ”တိ အာဟ? “အာမ အတ္ထိ, ဒေဝါ”တိ။ “ကဟံ သာ”တိ? “သိရိဂဗ္ဘေ နိသိန္နာ, ဒေဝဿ အာဂတဘာဝံ န ဇာနာတီ”တိ။ ကိဉ္စာပိ ဟိ ပါတောဝ ရာဇာ သပရိဝါရော အာဂတော, သာ ပနဿ အာဂတဘာဝံ န ဇာနာတေဝ။ တတော သေဋ္ဌိ “ရာဇာ မေ ဘရိယံ ဒဋ္ဌုကာမော”တိ တဿာ သန္တိကံ ဂန္တွာ “ရာဇာ အာဂတော, ကိံ တဝ ရာဇာနံ ဒဋ္ဌုံ န ဝဋ္ဋတီ”တိ အာဟ။ သာ နိပန္နကာဝ “ကော ဧသ, သာမိ, ရာဇာ နာမာ”တိ ဝတွာ “ရာဇာ နာမ အမှာကံ ဣဿရော”တိ ဝုတ္တေ အနတ္တမနတံ ပဝေဒေန္တီ “ဒုက္ကဋာနိ ဝတ နော ပုညကမ္မာနိ, ယေသံ နော ဣဿရောပိ အတ္ထိ။ အဿဒ္ဓာယ နာမ ပုညကမ္မာနိ ကတွာ မယံ သမ္ပတ္တိံ ပါပုဏိတွာ အညဿ ဣဿရိယဋ္ဌာနေ နိဗ္ဗတ္တမှာ။ အဒ္ဓါ အမှေဟိ အသဒ္ဒဟိတွာ ဒါနံ ဒိန္နံ ဘဝိဿတိ, တဿေတံ ဖလ”န္တိ ဝတွာ “ကိံ ဒါနိ ကရောမိ, သာမီ”တိ အာဟ။ တာလဝဏ္ဋံ အာဒါယ အာဂန္တွာ ရာဇာနံ ဗီဇာဟီတိ။ တဿာ တာလဝဏ္ဋံ အာဒါယ အာဂန္တွာ ရာဇာနံ ဗီဇေန္တိယာ ရညော ဝေဌနဿ ဂန္ဓဝါတော အက္ခီနိ ပဟရိ, အထဿာ အက္ခီဟိ အဿုဓာရာ ပဝတ္တိံသု။ တံ ဒိသွာ ရာဇာ သေဋ္ဌိံ အာဟ – “မဟာသေဋ္ဌိ,

မာတုကမော နာမ အပ္ပဗုဒ္ဓိကော, ‘ရာဇာ မေ သာမိကဿ သမ္ပတ္တိံ ဂဏှေဟဿာ’တိ ဘယေန ရောဒတိ မညေ, အသု သာသေဟိ နံ ‘န မေ တဝ သမ္ပတ္တိယာ အတ္ထော’’’တိ။ န သော, ဒေဝ, ရောဒတီတိ။ အထ ကိံ တေန္တိ? တုမှာကံ ဝေဠုဝနဂ မနေန ဿာ အသ္သုနိ ပဝတ္တိံသု။ အယဥ္ဟိ ဒီဟေဘာသံ တ အဂ္ဂိသြဘာသံ တ အဒိသွတ မဏိအာလောကေနေဝ ဘုဥ္ဇ တိ စ နိသီဒတိ စ နိပဇ္ဇတိ စ, ဒေဝေတ ပန ဒီပာလောကေန နိသိန္နော ဘဝိဿတီတိ? အာမ, သေဋ္ဌိတိ။ တေန ဟိ, ဒေဝ, အဇ္ဇ ပဋ္ဌာယ မဏိအာလောကေန နိသီဒထာတိ မဟာန္တံ တိပုသမတ္တံ အနဂ္ဃံ မဏိရတနံ အဒာသိ။ ရာဇာ ဂေဟံ သြ လောကေတွတ ‘‘မဟတီ ဝတ ဇောတိကဿ သမ္ပတ္တီ’’တိ ဝတွတ အဂမာသိ။ အယံ တာဝ **ဇောတိကဿ ဥပ္ပတ္တိ** ။

ဣာအနိ ဇဋိလဿ ဥပ္ပတ္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ – ဗာရာဏသိယဥ္ဟိ ကော သေဋ္ဌိဓီတာ အဘိရူပာ အဟောသိ, တံ ပန္နရ သသောဠသဝဿုဒ္ဒေသိကကာလေ ရက္ခဏတ္ထာယ ဧကံ အသိံ ဒတွတ သတ္တဘူမိကဿ ပာသာဒဿ ဥပရိမတလေ သိရိဂဗ္ဘေ တသယိံသု။ တံ ဧကဒိဝသံ တတပာနံ ဝိဝရိတွတ ဗဟိ သြလောကယမာနံ အာကာသေန ဂစ္ဆန္တော ဧကော ဝိဇ္ဇာဓရော ဒိသွတ ဥပ္ပန္နသိနေဟော တတပာနေန ပဝိသိတွတ တာယ သဒ္ဓိံ သန္ထဝမကာသိ။ သာ တေန သဒ္ဓိံ သံတသမ န္တတာယ န စိရဿေဝ ဂဗ္ဘံ ပဋိလဘိ။ အထ နံ သာ အသီ ဒိသွတ, ‘‘အမ္မ, ကိံ ဣဒ’’န္တိ ဝတွတ ‘‘ဟောတု မာ ကဿစိ အာစိက္ခိ’’တိ တာယ ဝုတ္တာ ဘယေန တုဏှီ အဟောသိ။ သာပိ ဒသမာသစ္စယေန ပုတ္တံ ဝိဇာယိတွတ နဝဘာဇနံ အာ ဟရာပေတွတ တတ္ထ တံ အရကံ နိပဇ္ဇာပေတွတ တံ ဘာဇနံ ပိဒဟိတွတ ဥပရိ ပုပ္ဖဒာမာနိ ဌပေတွတ ‘‘ဣမံ သီသေန ဥ က္ခိပိတွတ ဂင်္ဂာယ ဝိဿဇ္ဇေဟိ, ‘ကိံ ဣဒ’န္တိ စ ပုဋ္ဌာ ‘အယျာယ မေ ဗလိကမ္မ’န္တိ ဝဒေယျာသီ’’တိ အသိံ အာဏာပေသိ။ သာ တထာ အကာသိ။

ဟေဋ္ဌာဂင်္ဂာယမ္ပိ ဒွေဝ ဣတ္ထိယော နှာယမာနာ တံ ဘာဇနံ ဥဒကေနာဟရိယမာနံ ဒိသွတ ဧကာ ‘‘မယှေဟတံ ဘာဇန’’န္တိ အာဟ။ ဧကာ ‘‘ယံ တေဿ အန္တော, တံ မယှ’’န္တိ ဝတွတ ဘာဇနေ သမ္ပတ္တေ တံ အာဒါယ ထလေ ဌပေတွတ ဝိဝရိတွတ အရကံ ဒိသွတ ဧကာ ‘‘မမ ဘာဇနန္တိ ဝုတ္တတာယ အရကော မမေဝ ဟောတီ’’တိ အာဟ။ ဧကာ ‘‘ယံ ဘာဇနဿ အန္တော, တံ မမေဝ ဟောတူတိ ဝုတ္တတာယ မမ အရကော’’တိ အာဟ။ တာ ဝိဝဒမာနာ ဝိနိစ္ဆယဋ္ဌာ နံ ဂန္တွတ တမတ္ထံ အာရောစေတွတ အမစ္စေသု ဝိနိစ္ဆိတုံ အသက္ကောန္တေသု ရညော သန္တိကံ အဂမံသု။ ရာဇာ တာသံ ဝစနံ သုတွတ ‘‘တွံ အရကံ ဂဏှ, တွံ ဘာဇနံ ဂဏှာ’’တိ အာဟ။ ယာယ ပန အရကော လဒ္ဓေ, သာ မဟာက စ္စာနတ္ထေရဿ ဥပဋ္ဌာယိကာ အဟောသိ။ တသ္မာ သာ အရကံ ‘‘ဣမံ ထေရဿ သန္တိကေ ပဗ္ဗာဇေဿာမီ’’တိ ပောသေသိ။ တဿ ဇာတဒိဝသေ ဂဗ္ဘမလဿ ဓောဝိတွတ အနပနီတတာယ ကေသာ ဇဋိတာ ဟုတွတ အဋ္ဌံသု, တေန ဿ **ဇဋိလော**တွေဝ နာမံ ကရိံသု။ တဿ ပဒသာ ဝိစရဏကာလေ ထေရော တံ ဂေဟံ ပိဏ္ဍာယ ပာဝိသိ။ ဥပာသိကာ ထေရံ နိသီဒာပေတွတ အာဟာရမဒာသိ။ ထေရော အရကံ ဒိသွတ ‘‘ကိံ ဥပာသိကေ အရကော လဒ္ဓော’’တိ ပုစ္ဆိ။ ‘‘အာမ, ဘန္တေ, ဣမာဟံ အရကံ တုမှာကံ သန္တိကေ ပဗ္ဗာဇေဿာမီတိ ပောသေသိံ, ပဗ္ဗာဇေထ န’’န္တိ အဒါသိ။ ထေရော ‘‘သာဓူ’’တိ အာဒါယ တံ ဂစ္ဆန္တော ‘‘အတ္ထိ နု ခော ဣမဿ ဂိဟိသမ္ပတ္တိံ အနုဘဝိတုံ ပုညကမ္မ’’န္တိ သြလော ကေန္တော ‘‘မဟာပုညော သတ္တော မဟာသမ္ပတ္တိံ အနုဘဝိဿတိ, ဒဟရော သေ တာဝ, ဉာဏမ္ပိဿ ပရိပါကံ န ဂစ္ဆတီ’’တိ စိန္တေတွတ တံ အာဒါယ တက္ကသိလာယံ ဧကဿ ဥပဋ္ဌာကဿ ဂေဟံ အဂမာသိ။

သော ထေရံ ဝန္ဒိတွတ ဌိတော တံ အရကံ ဒိသွတ ‘‘အရကော တေ, ဘန္တေ, လဒ္ဓော’’တိ ပုစ္ဆိ။ အာမ, ဥပာသက, ပဗ္ဗဇိဿတိ, ဒဟရော တာဝ, တဝေဝ သန္တိကေ ဟောတူတိ။ သော ‘‘သာဓု, ဘန္တေ’’တိ တံ ပုတ္တဋ္ဌာနေ ဌပေတွတ ပဋိဇဂ္ဂိ။ တဿ ပန ဂေဟေ ဒွာဒသ ဝဿာနိ ဘဏ္ဍကံ ဥဿန္နံ ဟောတိ။ သော ဂာမန္တရံ ဂစ္ဆန္တော သဗ္ဗမ္ပိ တံ ဘဏ္ဍံ အာပဏံ ဟရိတွတ အရကံ အာပဏေ နိသီဒာပေတွတ တဿ တဿ ဘဏ္ဍကဿ မူလံ အာစိက္ခိတွတ ‘‘ဣဒဥ္စ ဣဒဥ္စ တွေကံ နာမ ဓနံ ဂဟေတွတ ဒဒေယျာသီ’’တိ ဝတွတ ပက္ကာမိ။ တံဒိဝသံ နဂရပရိဂ္ဂဟိကာ ဒေဝ တာ အန္တမသော မရိစဇီရကမတ္တေနာပိ အတ္ထိကေ တဿေဝ အာပဏာဘိမုခေ ကရိံသု။ သော ဒွာဒသ ဝဿာနိ ဥ ဿန္နံ ဘဏ္ဍကံ ဧကဒိဝသေနေဝ ဝိက္ကိဏိ။ ကုဋုမ္ဗိကော အာဂန္တွတ အာပဏေ ကိဥ္စိ အဒိသွတ ‘‘သဗ္ဗံ တေ, တာတ, ဘဏ္ဍကံ နာသိတ’’န္တိ အာဟ။ န နာသေမိ, သဗ္ဗံ တုမှေဟာဟိ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝိက္ကိဏိံ, ဣဒံ အသုကဿ မူ လံ, ဣဒံ အသုကဿာတိ။ ကုဋုမ္ဗိကော ပသီဒိတွတ ‘‘အနဂ္ဃော ပုရိသော, ယတ္ထ ကတ္ထစိ ဇီဝိတုံ သမတ္ထော’’တိ အတ္တနော ဂေဟေ ဝယပ္ပတ္တံ ဓီတရံ တဿ ဒတွတ ‘‘ဂေဟမဿ ကရောထာ’’တိ ပုရိသေ အာဏာပေတွတ နိဋ္ဌိတေ ဂေဟေ ‘‘ဂစ္ဆထ, တုမှေဟာ အတ္တနော ဂေဟေ ဝသထာ’’တိ အာဟ။

အထဿ ဂေဟပဝိသနကာလေ ဧကေန ပါဒေန ဥမ္မာရေ အက္ကန္တမတ္တေ ဂေဟဿ ပစ္ဆိမဘာဂေ ဘူမိံ ဘိန္ဒိတွာ အသီတိဟတ္ထော သုဝဏ္ဏပဗ္ဗတော ဥဋ္ဌဟိ။ ရာဇာ “ဇဋိလကုမာရဿ ကိရ ဂေဟေ ဘူမိံ ဘိန္ဒိတွာ သုဝဏ္ဏပဗ္ဗတော ဥဋ္ဌိတော”တိ သုတွာဝ တဿ သေတစ္ဆတ္တံ ပေသေသိ။ သော **ဇဋိလသေဋ္ဌိ** နာမ အဟောသိ။ တဿ တယော ပုတ္တာ အဟေသုံ။ သော တေသံ ဝယပ္ပတ္တကာလေ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ စိတ္တံ ဥပ္ပာဒေတွာ “သစေ အမှေဟိ သမာနဘောဂံ သေဋ္ဌိကုလံ ဘဝိဿတိ, ပဗ္ဗဇိတုံ ဒဿန္တိ။ နော စေ, န ဒဿန္တိ။ အတ္ထိ နု ခေါ ဇမ္ဗုဒီပေ အမှေဟိ သမာနဘောဂံ ကုလ”န္တိ ဝီမံသနတ္ထာယ သုဝဏ္ဏမယံ ဣဋ္ဌကံ သုဝဏ္ဏမယံ ပတောဒလဋ္ဌိံ သုဝဏ္ဏမယံ ပါဒုကဉ္စ ကာရာပေတွာ ပုရိသာနံ ဟတ္ထေ ဒတွာ “ဂစ္ဆထ, ဣမာနိ အာဒါယ ကိဉ္စိဒေဝ ဩလောကယမာနာ ဝိယ ဇမ္ဗုဒီပတလေ ဝိစရိတွာ အမှေဟိ သမာနဘောဂဿ သေဋ္ဌိကုလဿ အတ္ထိဘာဝံ ဝါ နတ္ထိဘာဝံ ဝါ ဉတွာ အာဂစ္ဆထာ”တိ ပါဟိဏိ။

တေ စာရိကံ စရန္တာ ဘဒ္ဒိယနဂရံ ပါပုဏိံသု။ အထ နေ မေဏ္ဍကသေဋ္ဌိ ဒိသွာ, “တာတာ, ကိံ ကရောန္တာ ဝိစရထာ”တိ ပုစ္ဆိတွာ “ဧကံ ဩလောကေန္တာ ဝိစရာမာ”တိ ဝုတ္တေ “ဣမေသံ ဣမာနိ ဂဟေတွာ ကိဉ္စိဒေဝ ဩလောကေတုံ ဝိစရဏကိစ္စံ နတ္ထိ, ရဋ္ဌံ ပရိဂ္ဂဏှမာနာ ဝိစရန္တီ”တိ ဉတွာ, “တာတာ, အမှာကံ ပစ္ဆိမဂေဟံ ပဝိသိတွာ ဩလောကေထာ”တိ အာဟ။ တေ တတ္ထ အဋ္ဌကရီသမတ္တေ ဌာနေ ဟတ္ထိအဿဥသဘပ္ပမာဏေ ပိဋ္ဌိယာ ပိဋ္ဌိံ အာဟစ္စ ပထဝိံ ဘိန္ဒိတွာ ဥဋ္ဌိတေ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တပ္ပကာရေ သုဝဏ္ဏမေဏ္ဍကေ ဒိသွာ တေသံ အန္တရန္တရာ ဝိစရိတွာ နိက္ခမိံသု။ အထ နေ သေဋ္ဌိ, “တာတာ, ယံ ဩလောကေန္တာ ဝိစရထ, ဒိဋ္ဌော တေ သော”တိ ပုစ္ဆိတွာ “ပဿာမ, သာမီ”တိ ဝုတ္တေ “တေန ဟိ ဂစ္ဆထာ”တိ ဥယျောဇေသိ။ တေ တတောဝ ဂန္တွာ အတ္တနော သေဋ္ဌိနာ “ကိံ, တာတာ, ဒိဋ္ဌံ တေ အမှာကံ သမာနဘောဂံ သေဋ္ဌိကုလ”န္တိ ဝုတ္တေ, “သာမိ, တုမှာကံ ကိံ အတ္ထိ, ဘဒ္ဒိယနဂရေ မေဏ္ဍကသေဋ္ဌိနော ဧဝရူပော နာမ ဝိဘဝေါ”တိ သဗ္ဗံ တံ ပဝတ္တိံ အာစိက္ခိံသု။ တံ သုတွာ သေဋ္ဌိ အတ္တမနော ဟုတွာ “ဧကံ တာဝ သေဋ္ဌိကုလံ လဒ္ဓံ, အပရမ္ပိ နု ခေါ အတ္ထီ”တိ သတသဟဿဂ္ဃနိကံ ကမ္ဗလံ ဒတွာ “ဂစ္ဆထ, တာတာ, အညမ္ပိ။ သေဋ္ဌိကုလံ ဝိစိနထာ”တိ ပါဟိဏိ။

တေ ရာဇဂဟံ ဂန္တွာ ဇောတိကသေဋ္ဌိဿ ဂေဟတော အဝိဒူရေ အရုရာသိံ ကတွာ အဂ္ဂိံ ဒတွာ အဋ္ဌံသု။ “ကိံ ဣဒ”န္တိ ပုဋ္ဌကာလေ စ “ဧကံ နော မဟဂ္ဃကမ္ဗလံ ဝိက္ကိဏန္တာနံ ကယိကော နတ္ထိ, ဂဟေတွာ ဝိစရန္တာပိ စောရာနံ ဘာယာမ, တေန တံ ဈာပေတွာ ဂမိဿာမာ”တိ ဝဒိံသု။ အထ နေ ဇောတိကသေဋ္ဌိ ဒိသွာ “ဣမေ ကိံ ကရောန္တီ”တိ ပုစ္ဆိတွာ တမတ္ထံ သုတွာ ပက္ကောသာပေတွာ “ကိံ အဂ္ဃနကော ကမ္ဗလော”တိ ပုစ္ဆိ။ “သတသဟဿဂ္ဃနကော”တိ ဝုတ္တေ သတသဟဿံ ဒါပေတွာ “ဒွါရကောဋ္ဌကံ သမ္မဇ္ဇိတွာ ကစဝရဆဍ္ဍနကာယ ဒါသိယာ ဒေထာ”တိ တေသံယေဝ ဟတ္ထေ ပါဟိဏိ။ သာ ကမ္ဗလံ ဂဟေတွာ ရောဒမာနာ သာမိကဿ သန္တိကံ အာဂန္တွာ “ကိံ မံ, သာမိ, အပရာဓေ သတိ ပဟရိတုံ န ဝဋ္ဋတိ, ကသ္မာ မေ ဧဝရူပံ ထူလကမ္ဗလံ ပါဟိဏိတ္ထ, ကထာဟံ ဣမံ နိဝါသေဿာမိ ဝါ ပါရုပိဿာမိ ဝါ”တိ။ နာဟံ တဝ ဧတဒတ္ထာယ ပါဟိဏိံ, ဧတံ ပန ပလိဝေဌေတွာ တဝ သယနပါဒမူလေ ဌပေတွာ နိပဇ္ဇနကာလေ ဂန္ဓောဒကေန ဓောတာနံ ပါဒါနံ ပုဉ္ဆနတ္ထာယ တေ ပါဟိဏိံ, ကိံ ဧတမ္ပိ ကာတုံ န သက္ကောသီတိ။ သာ “ဧတံ ပန ကာတုံ သက္ခိဿာမီ”တိ ဂဟေတွာ အဂမာသိ။ တေ စ ပုရိသာ တံ ကာရဏံ ဒိသွာ အတ္တနော သေဋ္ဌိဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ “ကိံ, တာတာ, ဒိဋ္ဌံ တေ သေဋ္ဌိကုလ”န္တိ ဝုတ္တေ, “သာမိ, ကိံ တုမှာကံ အတ္ထိ, ရာဇဂဟနဂရေ ဇောတိကသေဋ္ဌိဿ ဧဝရူပါ နာမ သမ္ပတ္တီ”တိ သဗ္ဗံ ဂေဟသမ္ပတ္တိံ အာရောစေတွာ တံ ပဝတ္တိံ အာစိက္ခိံသု။ သေဋ္ဌိ တေသံ ဝစနံ သုတွာ တုဋ္ဌမာနသော “ဣဒါနိ ပဗ္ဗဇိတုံ လဘိဿာမီ”တိ ရညော သန္တိကံ ဂန္တွာ “ပဗ္ဗဇိတုကာမောမှိ, ဒေဝါ”တိ အာဟ။ သာဓု, မဟာသေဋ္ဌိ, ပဗ္ဗဇာဟီတိ ။ သော ဂေဟံ ဂန္တွာ ပုတ္တေ ပက္ကောသာပေတွာ သုဝဏ္ဏဒဏ္ဍံ ဝဇိရကုဒ္ဒါလံ ဇေဋ္ဌပုတ္တဿ ဟတ္ထေ ဌပေတွာ, “တာတ, ပစ္ဆိမဂေဟေ သုဝဏ္ဏပဗ္ဗတတော သုဝဏ္ဏပိဏ္ဍံ ဥဒ္ဓရာဟီ”တိ အာဟ။ သော ကုဒ္ဒါလံ အာဒါယ ဂန္တွာ သုဝဏ္ဏပဗ္ဗတံ ပဟရိ, ပိဋ္ဌိပါသာဏေ ပဟဋကာလော ဝိယ အဟောသိ။ တဿ ဟတ္ထတော ကုဒ္ဒါလံ ဂဟေတွာ မၛ္ဈိမပုတ္တဿ ဟတ္ထေ ဒတွာ ပါဟိဏိ, တဿပိ သုဝဏ္ဏပဗ္ဗတံ ပဟရန္တဿ ပိဋ္ဌိပါသာဏေ ပဟဋကာလော ဝိယ အဟောသိ။ အထ နံ ကနိဋ္ဌပုတ္တဿ ဟတ္ထေ ဒတွာ ပါဟိဏိ, တဿ တံ ဂဟေတွာ ပဟရန္တဿ ကောဋ္ဋေတွာ ရာသိကတာယ မတ္တိကာယ ပဟဋကာလော ဝိယ အဟောသိ။ အထ နံ သေဋ္ဌိ “ဧဟိ, တာတ, အလံ ဧတ္တကေနာ”တိ ဝတွာ ဣတရေ ဒွေဝ ဇေဋ္ဌဘာတိကေ ပက္ကောသာပေတွာ “အယံ သုဝဏ္ဏပဗ္ဗတော န တုမှာကံ နိဗ္ဗတ္တော, မယှဉ္စ ကနိဋ္ဌဿ စ နိဗ္ဗတ္တော,

ဣမိနာ သဒ္ဓိံ ဧကတော ဟုတွာ ပရိဘုဉ္ဇထာ”တိ အာဟ။ ကသ္မာ ပန သော တေသမေဝ နိဗ္ဗတ္တတိ, ကသ္မာ စ ဇဋိလော ဇာတကာလေ ဥဒကေ ဟတိတောတိ? အတ္တနော ကတကမ္မေနေဝ။

ကဿပသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ဟိ စေတိယေ ကရိယမာနေ ဧကော ခီဏာသတော စေတိယဋ္ဌာနံ ဂန္တွာ ဩလောကေတွာ, “တာတာ, ကသ္မာ စေတိယဿ ဥတ္တရေန မုခံ န ဥဋ္ဌဟတီ”တိ ပုစ္ဆိ။ “သုဝဏ္ဏံ နပ္ပဟောတီ”တိ အာဟံသု။ အဟံ အန္တောဂာမံ ပဝိသိတွာ သမာဒပေဿာမိ, တုမှေဟ အာဒရေန ကမ္မံ ကရောထာတိ။ သော ဧဝံ ဝတွာ နဂရံ ပဝိသိတွာ, “အမ္မာ, တာတာ, တုမှာကံ စေတိယဿ ဧကသ္မိံ မုခေ သုဝဏ္ဏံ နပ္ပဟောတိ, သုဝဏ္ဏံ ဇာနာထာ”တိ မဟာဇနံ သမာဒပေန္တော သုဝဏ္ဏကာရကုလံ အဂမာသိ။ သုဝဏ္ဏကာရောပိ တင်္ခဏေယေဝ ဘရိယာယ သဒ္ဓိံ ကလဟံ ကရောန္တော နိသိန္နော ဟောတိ။ အထ နံ ထေရော “စေတိယေ တုမှေဟိ ဂဟိတမုခဿ သုဝဏ္ဏံ နပ္ပဟောတိ, တံ ဇာနိတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ အာဟ။ သော ဘရိယာယ ကောပေန “တဝ သတ္ထာရံ ဥဒကေ ခိပိတွာ ဂစ္ဆာ”တိ အာဟ။ အထ နံ သာ “အတိသာဟသိကကမ္မံ တေ ကတံ, မမ ကုဒ္ဓေန တေ အဟမေဝ အက္ကောသိတဗ္ဗာ တ ပဟရိတဗ္ဗာ တ, ကသ္မာ အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နေသု ဗုဒ္ဓေသု ဝေရမကာသီ”တိ အာဟ။ သုဝဏ္ဏကာရော တာဝဒေဝ သံဝေဂပ္ပတ္တော ဟုတွာ “ခမထ မေ, ဘန္တေ”တိ ဝတွာ ထေရဿ ဟာဒမူလေ နိပဇ္ဇိ။ တာတ, အဟံ တယာ န ကိဉ္စိ ဝုတ္တော, သတ္ထာရံ ခမာပေဟီတိ။ ကိန္တိ ကတွာ ခမာပေမိ, ဘန္တေတိ။ သုဝဏ္ဏပုပ္ဖာနံ တယော ကုမ္ဘေ ကတွာ အန္တောဓာတုနိဓာနေ ပက္ခိပိတွာ အလ္လဝတ္ထော အလ္လကေသော ဟုတွာ ခမာပေဟိ, တာတာတိ။

သော “သာဓု, ဘန္တေ”တိ ဝတွာ သုဝဏ္ဏပုပ္ဖာနိ ကရောန္တော တီသု ပုတ္တေသု ဇေဋ္ဌပုတ္တံ ပက္ကောသာပေတွာ “ဧဟိ, တာတ, အဟံ သတ္ထာရံ ဝေရဝစနေန အဝစံ, တသ္မာ ဣမာနိ ပုပ္ဖာနိ ကတွာ ဓာတုနိဓာနေ ပက္ခိပိတွာ ခမာပေဿာမိ, တွံပိ ခော မေ သဟာယော ဟောဟီ”တိ အာဟ။ သော “န တွံ မယာ ဝေရဝစနံ ဝဒာပိတော, တွံယေဝ ကရောဟီ”တိ ကာတုံ န ဣစ္ဆိ။ မဇ္ဈိမပုတ္တံ ပက္ကောသိတွာ တထေတဟ, သောပိ တထေဝ ဝတွာ ကာတုံ န ဣစ္ဆိ။ ကနိဋ္ဌံ ပက္ကောသိတွာ တထေတဟ, သော “ပိတု ဥပ္ပန္နကိစ္စံ နာမ ပုတ္တဿ ဘာရော”တိ ဝတွာ ပိတုသဟာယော ဟုတွာ ပုပ္ဖာနိ အကာသိ။ သုဝဏ္ဏကာရော ဝိဒတ္ထိပ္ပမာဏာနံ ပုပ္ဖာနံ တယော ကုမ္ဘေ နိဋ္ဌာပေတွာ ဓာတုနိဓာနေ ပက္ခိပိတွာ အလ္လဝတ္ထော အလ္လကေသော သတ္ထာရံ ခမာပေသိ။ ဣတိ သော သတ္တက္ခတ္တုံ ဇာတကာလေ ဥဒကေ ဟတနံ လဘိ။ အယံ ပနဿ ကောဋိယံ ဌိတော အတ္တဘာတော။ ဣဓာပိ တဿေဝ နိဿန္ဒေန ဥဒကေ ဟတိတော။ ယေ ပနဿ ဒွေ ဇေဋ္ဌဘာတိကာ ပုတ္တာ သုဝဏ္ဏပုပ္ဖာနံ ကရဏကာလေ သဟာယာ ဘဝိတုံ န ဣစ္ဆိံသု, တေသံ တေန ကာရဏေန သုဝဏ္ဏပဗ္ဗတော န နိဗ္ဗတ္တိ, ဇဋိလဿ စေဝ ကနိဋ္ဌပုတ္တဿ စ ဧကတော ကတဘာဝေန နိဗ္ဗတ္တိ။ ဣတိ သော ပုတ္တေ အနုသာသိတွာ သတ္ထု သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိတွာ ကတိဟာဟေနေဝ အရဟတ္တံ ဟာပုဏိ။ သတ္ထာ အပရေန သမယေန ပဉ္စဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ သဒ္ဓိံ ပိဏ္ဍာယ စရန္တော တဿ ပုတ္တာနံ ဂေဟဒွတရံ အဂမာသိ, တေ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ အဍ္ဎမာသံ ဘိက္ခာဒာနံ အဒံသု။

ဘိက္ခူ ဓမ္မသဘာယံ ကထံ သမုဋ္ဌာပေသုံ “အဇ္ဇာပိ တေ, အာဝုသော ဇဋိလ, အသီတိဟတ္ထေ သုဝဏ္ဏပဗ္ဗတေ စ ပုတ္တေသု စ တဏှာ အတ္ထီ”တိ။ “န မေ, အာဝုသော, ဧတေသု တဏှာ တ မာနော တ အတ္ထီ”တိ။ တေ “အယံ ဇဋိလတ္ထေရော အဘူတံ ဝတွာ အညံ ဗျာကရောတီ”တိ ဝဒိံသု။ သတ္ထာ တေသံ ကထံ သုတွာ “န, ဘိက္ခဝေ, မမ ပုတ္တဿ တေသု တဏှာ တ မာနော တ အတ္ထီ”တိ ဝတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ကထမာဟ –

၄၁၆. “ယောဓ တဏှံ ပဟန္တွာန, အနာကရော ပရိဗ္ဗဇေ။
တဏှာဘဝပရိက္ခီဏံ, တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏ”န္တိ။

တဿတ္ထော – ယော ဣဓ လောကေ ဆဒွတရိကံ တဏှံ တ မာနံ တ ဇဟိတွာ ဃရာတသေန အနတ္ထိကော အနာကရော ဟုတွာ ပရိဗ္ဗဇတိ, တဏှာယ စေဝ ဘဝဿ စ ပရိက္ခီဏတ္တာ တဏှာဘဝပရိက္ခီဏံ တမဟံ ဗြာဟ္မဏံ ဝဒာမီတိ။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ဟာပုဏိံသူတိ။

ဇဋိလတ္ထေရဝတ္ထု တေတ္တိံသတိမံ။

၃၄. ဇောတိကတ္ထေရဝတ္ထု

ယောဓ တဏှန္တိ ပုန ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဝေဠုဝနေ ဝိဟရန္တော ဇောတိကတ္ထေရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

အဇာတသတ္တုကုမာရော ဟိ ဒေဝဒတ္တေန သဒ္ဓိံ ဧကတော ဟုတွာ ပိတရံ ဃာတေတွာ ရဇ္ဇေ ပတိဋ္ဌိတော "ဇောတိကသေဋ္ဌိဿ မဟာပါသာဒံ ဂဏှိဿာမီ"တိ ယုဒ္ဓသဇ္ဇော နိက္ခမိတွာ မဏိပါကာရေ သပရိဝါရဿ အတ္တနော ဆာယံ ဒိသွာ "ဂဟပတိကော ယုဒ္ဓသဇ္ဇော ဟုတွာ ဗလံ အာဒါယ နိက္ခန္တော"တိ သလ္လက္ခေတွာ ဥပဂန္တုံ န ဝိသဟိ။ သေဋ္ဌိပိ တံ ဒိဝသံ ဥပေါသထိကော ဟုတွာ ပါတောဝ ဘုတ္တပါတရာသော ဝိဟာရံ ဂန္တွာ သတ္ထု သန္တိကေ ဓမ္မံ သုဏန္တော နိသိန္နော ဟောတိ။ ပဌမေ ဒွါရကောဋ္ဌကေ အာရက္ခံ ဂဟေတွာ ဌိတော ပန ယမကောဠိ နာမ ယက္ခော တံ ဒိသွာ "ကဟံ ဂစ္ဆသီ"တိ သပရိဝါရံ ဝိဒ္ဓံသေတွာ ဒိသာဝိဒိသာသု အနုဗန္ဓိ။ ရာဇာ ဝိဟာရမေဝ အဂမာသိ။

အထ နံ သေဋ္ဌိ ဒိသွာဝ "ကိံ, ဒေဝါ"တိ ဝတွာ ဥဋ္ဌာယာသနာ အဋ္ဌာသိ။ ဂဟပတိ, ကိံ တွံ တဝ ပုရိသေ "မယာ သဒ္ဓိံ ယုဇ္ဈထာ"တိ အာဏာပေတွာ ဣဓာဂမ္မ ဓမ္မံ သုဏန္တော ဝိယ နိသိန္နောတိ။ ကိံ ပန ဒေဝေါ မမ ဂေဟံ ဂဏှိတုံ ဂတောတိ? အာမ, ဂတောမှီတိ။ မမ အနိစ္ဆာယ မမ ဂေဟံ ဂဏှိတုံ ရာဇသဟဿမ္ပိ န သက္ကောတိ, ဒေဝါတိ။ သော "ကိံ ပန တွံ ရာဇာ ဘဝိဿသီ"တိ ကုဇ္ဈိ။ နာဟံ ရာဇာ, မမ သန္တကံ ပန ဒသိကသုတ္တမ္ပိ မမ အနိစ္ဆာယ ရာဇူဟိ ဝါ စောရေဟိ ဝါ ဂဟေတုံ န သက္ကာတိ။ ကိံ ပနာဟံ တဝ ရုစိယာ ဂဏှိဿာမီတိ? တေန ဟိ, ဒေဝ, ဣမာ မေ ဒသသု အင်္ဂုလီသု ဝီသတိ မုဒ္ဒိကာ, ဣမာဟံ တုမှာကံ န ဒေမိ။ သစေ သက္ကောထ, ဂဏှထာတိ ။ သော ပန ရာဇာ ဘူမိယံ ဥက္ကုဋိကံ နိသီဒိတွာ ဥလ္လင်္ဃန္တော အဋ္ဌာရသဟတ္ထံ ဌာနံ အဘိရုဟတိ, ဌတွာ ဥလ္လင်္ဃန္တော အသီတိဟတ္ထံ ဌာနံ အဘိရုဟတိ။ ဧဝံမဟာဗလော သမာနောပိ ဣတော စိတော စ ပရိဝတ္တေန္တော ဧကံ မုဒ္ဒိကမ္ပိ ကဍ္ဎိတုံ နာသက္ခိ။ အထ နံ သေဋ္ဌိ "သာဋကံ ပတ္ထရ, ဒေဝါ"တိ ဝတွာ အင်္ဂုလိယော ဥဇုကာ အကာသိ, ဝီသတိပိ မုဒ္ဒိကာ နိက္ခမိံသု။ အထ နံ သေဋ္ဌိ "ဧဝံ, ဒေဝ, မမ သန္တကံ မမ အနိစ္ဆာယ န သက္ကာ ဂဏှိတု"န္တိ ဝတွာ ရညော ကိရိယာယ ဥပ္ပန္နသံဝေဂေါ "ပဗ္ဗဇိတုံ မေ အနုဇာန, ဒေဝါ"တိ အာဟ။ သော "ဣမသ္မိံ ပဗ္ဗဇိတေ သုခံ ပါသာဒံ ဂဏှိဿာမီ"တိ စိန္တေတွာ ဧကဝစနေနေဝ "တွံ ပဗ္ဗဇာဟီ"တိ အာဟ။ သော သတ္ထု သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိတွာ န စိရဿေဝ အရဟတ္တံ ပတွာ ဇောတိကတ္ထေရော နာမ အဟောသိ။ တဿ အရဟတ္တံ ပတ္တက္ခဏေယေဝ သဗ္ဗာပိ သာ သမ္ပတ္တိ အန္တရဓာယိ, တမ္ပိဿ သတုလကာယိံ နာမ ဘရိယံ ဒေဝတာ ဥတ္တရကုရုမေဝ နယိံသု။

အထေကဒိဝသံ ဘိက္ခူ တံ အာမန္တေတွာ, "အာဝုသော ဇောတိက, တသ္မိံ ပန တေ ပါသာဒေ ဝါ ဣတ္ထိယာ ဝါ တဏှာ အတ္ထီ"တိ ပုစ္ဆိတွာ "နတ္ထာဝုသော"တိ ဝုတ္တေ သတ္ထု အာရောစေသုံ – "အယံ, ဘန္တေ, အဘူတံ ဝတွာ အညံ ဗျာကရောတီ"တိ။ သတ္ထာ "နတ္ထေဝ, ဘိက္ခဝေ, မမ ပုတ္တဿ တသ္မိံ တဏှာ"တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၄၁၆."ယောဓ တဏှံ ပဟန္တွာန, အနာဂါရော ပရိဗ္ဗဇေ။
တဏှာဘဝပရိက္ခီဏံ, တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏ"န္တိ။

ဣမိဿာ ဂါထာယတ္ထော ဟေဋ္ဌာ ဇဋိလတ္ထေရဝတ္ထုမှိ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပါပုဏိံသူတိ။

ဇောတိကတ္ထေရဝတ္ထု စတုတ္တိံသတိမံ။

၃၅. နဋပုတ္တကတ္ထေရဝတ္ထု

ဟိတွာတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဝေဠုဝနေ ဝိဟရန္တော ဧကံ နဋပုတ္တကံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

သော ကိရ ဇော် နဠုကိင္ခံ ကီဠုယမာနော ဝိစရန္တော သတ္ထု ဓမ္မကထံ သုတွာ ပဗ္ဗဇိတွာ အရဟတ္တံ ပာပုဏိ။ တသ္မိံ ဗုဒ္ဓုပ္ပမုခေန ဘိက္ခုသင်္ဃေန သဒ္ဓိံ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသန္တေ ဘိက္ခူ ဇော် နဠုပုတ္တံ ကီဠန္တံ ဒိသွာ, "အာဝုသော, သေ တယာ ကီဠိတကီဠိတံ ကီဠတိ, အတ္တိ နု ခေါ တေ တတ္ထ သိနေဟော"တိ ပုစ္ဆိတွာ "နတ္ထိ"တိ ဝုတ္တေ "အယံ, ဘန္တေ, အဘူတံ ဝတွာ အညံ ဗျာကရောတီ"တိ အာဟံသု။ သတ္ထာ တေသံ ကထံ သုတွာ, "ဘိက္ခဝေ, မမ ပုတ္တော သဗ္ဗယောဂေ အတိက္ကန္တော"တိ ဝတွာ ဣမံ ကထမာဟ –

၄၁၇."ဟိတွာ မာနုသကံ ယောဂံ၊ ဒိဗ္ဗံ ယောဂံ ဥပစ္စဂါ။
သဗ္ဗယောဂဝိသံယုတ္တံ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏ"န္တိ။

တတ္ထ **မာနုသကံ ယောဂ**န္တိ မာနုသကံ အာယုဉ္စေဝ ပဉ္စ ကာမဂုဏေ စ။ ဒိဗ္ဗယောဂေပိ ဧသေဝ နယော။ **ဥပစ္စဂါ**တိ ယော မာနုသကံ ယောဂံ ဟိတွာ ဒိဗ္ဗံ ယောဂံ အတိက္ကန္တော, တံ သဗ္ဗေဟိ စတူဟိပိ ယောဂေဟိ ဝိသံယုတ္တံ အဟံ ဗြာဟ္မဏံ ဝဒါမီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

နဠုပုတ္တကတ္ထေရဝတ္ထု ပဉ္စတိံသတိမံ။

၃၆. နဠုပုတ္တကတ္ထေရဝတ္ထု

ဟိတွာ ရတိဉ္စာ တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဝေဠုဝနေ ဝိဟရန္တော ဇော် နဠုပုတ္တကံယေဝ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။ ဝတ္ထု ပုရိမသဒိသမေဝ။ ဣဓ ပန သတ္ထာ, "ဘိက္ခဝေ, မမ ပုတ္တော ရတိဉ္စ အရတိဉ္စ ပဟာယ ဌိတော"တိ ဝတွာ ဣမံ ကထမာဟ –

၄၁၈."ဟိတွာ ရတိဉ္စ အရတိဉ္စ၊ သီတိဘူတံ နိရူပဓိံ။
သဗ္ဗလောကာဘိဘုံ ဝီရံ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏ"န္တိ။

တတ္ထ **ရတိ**န္တိ ပဉ္စကာမဂုဏရတိံ။ **အရတိ**န္တိ အရညဝါသေ ဥက္ကဏ္ဌိတတ္တံ။ **သီတိဘူတ**န္တိ နိဗ္ဗုတံ။ **နိရူပဓိ**န္တိ နိရုပက္ကိလေသံ။ **ဝီရ**န္တိ တံ ဧဝရူပံ သဗ္ဗံ ခန္ဓလောကံ အဘိဘဝိတွာ ဌိတံ ဝီရိယဝန္တံ အဟံ ဗြာဟ္မဏံ ဝဒါမီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

နဠုပုတ္တကတ္ထေရဝတ္ထု ဆတ္တိံသတိမံ။

၃၇. ဝင်္ဂီသတ္ထေရဝတ္ထု

စုတိံ ယော ဝေဒီတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ဝင်္ဂီသတ္ထေရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ရာဇဂဟေ ကိရေကော ဗြာဟ္မဏော ဝင်္ဂီသော နာမ မတမနုဿာနံ သီသံ အာကောဋေတွာ "ဣဒံ နိရယေ နိဗ္ဗတ္တသ္သ သီသံ, ဣဒံ တိရစ္ဆာနယောနိယံ, ဣဒံ ပေတ္တိဝိသယေ, ဣဒံ မနုဿလောကေ, ဣဒံ ဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တဿ သီသ"န္တိ ဇာနာတိ။ ဗြာဟ္မဏာ "သက္ကာ ဣမံ နိဿာယ လောကံ ခါဒိတု"န္တိ စိန္တေတွာ တံ ဒွေ ရတ္တဝတ္ထာနိ ပရိဒဟာပေတွာ အာဒာယ ဇနပဒံ စရန္တာ မနုဿေ ဝဒန္တိ "ဧသော ဝင်္ဂီသော နာမ ဗြာဟ္မဏော မတမနုဿာနံ သီသံ အာကောဋေတွာ နိဗ္ဗတ္တဋ္ဌာနံ ဇာနာတိ, အတ္တနော ဉာတကာနံ နိဗ္ဗတ္တဋ္ဌာနံ ပုစ္ဆထာ"တိ။ မနုဿာ ယထာဗလံ ဒသပိ ကဟာပဏေ ဝီသတိပိ သတမ္ပိ ဒတွာ ဉာတကာနံ နိဗ္ဗတ္တဋ္ဌာနံ ပုစ္ဆန္တိ။ တေ အနုပုဗ္ဗေန သာဝတ္ထိံ ပတွာ ဇေတဝနဿ အဝိဒူရေ နိဝါသံ ဂဏှိံသု။ တေ ဘုတ္တပာတရာသာ မဟာဇနံ ဂန္ဓမာလာဒိဟတ္ထံ ဓမ္မဿဝနာယ ဂစ္ဆန္တံ ဒိသွာ "ကဟံ ဂစ္ဆထာ"တိ ပုစ္ဆိတွာ "ဝိဟာရံ ဓမ္မဿဝနာယာ"တိ ဝုတ္တေ "တတ္ထ ဂန္တွာ

တ ကိံ ကရိဿထ, အမှာကံ ဝင်္ဂီသဗြာဟ္မဏေန သဒိသော နာမ နတ္ထိ, မတမနုဿာနံ သီသံ အာကောဋေတွာ နိဗ္ဗတ္တဋ္ဌာနံ ဇာနာတိ, ဉာတကာနံ နိဗ္ဗတ္တဋ္ဌာနံ ပုစ္ဆထာ''တိ အာဟံသု။ တေ ''ဝင်္ဂီသော ကိံ ဇာနာတိ , အမှာကံ သတ္ထာရာ သဒိသော နာမ နတ္ထီ''တိ ဝတွာ ကလဟံ ကရောန္တာ ''ဝင်္ဂီသသဒိသော နတ္ထီ''တိ ဝုတ္တေ ကထံ ဝဍ္ဍေတွာ ''ထေ, အနိ တေ ဝင်္ဂီသဿ တ အမှာကံ တ သတ္ထု ဇာနနဘာဝံ ဇာနိဿာမာ''တိ တေ အာဒာယ ဝိဟာရံ အဂမံသု။ သတ္ထာ တေသံ အာဂမနဘာဝံ ဉတွာ နိရယေ တိရစ္ဆာနယောနိယံ မနုဿလောကေ ဒေဝလောကေတိ စတူသု ဌာနေသု နိဗ္ဗတ္တာနံ စတ္တာရိ သီသာနိ, ခီဏာသဝသီသဥ္စာတိ ပဉ္စ သီသာနိ အာဟရာပေတွာ ပဋိပာဋိယာ ဌပေတွာ အာဂတကာလေ ဝင်္ဂီသံ ပုစ္ဆိ – ''တွံ ကိရ သီသံ အာကောဋေတွာ မတကာနံ နိဗ္ဗတ္တဋ္ဌာနံ ဇာနာသီ''တိ? ''အာမ, ဇာနာမီ''တိ။ ''ကဿဒံ ကဿ သီသ''န္တိ? သော တံ အာကောဋေတွာ ''နိရယေ နိဗ္ဗတ္တဿာ''တိ အာဟ။ အထဿ သတ္ထာ ''သာဓု သာဓူ''တိ သာဓုကာရံ ဒတွာ ကလဟံ ကရိ သီသာနိ ပုစ္ဆိတွာ တေန အဝိရဇ္ဈိတွာ ဝုတ္တဝုတ္တက္ခဏေ တထေဝ တဿ သာဓုကာရံ ဒတွာ ပဉ္စမံ သီသံ ဒဿေတွာ ''ကဿဒံ ကဿ သီသ''န္တိ ပုစ္ဆိ, သော တမ္ပိ အာကောဋေတွာ နိဗ္ဗတ္တဋ္ဌာနံ န ဇာနာတိ။

အထ နံ သတ္ထာ ''ကိံ, ဝင်္ဂီသ, န ဇာနာသီ''တိ ဝတွာ, ''အာမ, န ဇာနာမီ''တိ ဝုတ္တေ ''အဟံ ဇာနာမီ''တိ အာဟ။ အထ နံ ဝင်္ဂီသော ယာစိ ''ဒေထ မေ ဣမံ မန္တ''န္တိ။ န သက္ကာ အပဗ္ဗဇိတဿ အတုန္တိ။ သော ''ဣမသ္မိံ မန္တေ ဂဟိတေ သကလဇမ္ဗုဒီပေ အဟံ ဇေဋ္ဌကော ဘဝိဿာမီ''တိ စိန္တေတွာ တေ ဗြာဟ္မဏေ ''တုမှေ တတ္ထေဝ ကတိပာဟံ ဝသထ, အဟံ ပဗ္ဗဇိဿာမီ''တိ ဥယျောဇေတွာ သတ္ထု သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိတွာ လဒ္ဓူပသမ္ပဒေါ ဝင်္ဂီသတ္ထေရော နာမ အဟောသိ။ အထဿ သတ္ထာ ဒွတ္တိံသာကာရကမ္မဋ္ဌာနံ ဒတွာ ''မန္တဿ ပရိကမ္မံ သဇ္ဈာယာဟီ''တိ အာဟ။ သော တံ သဇ္ဈာယန္တော အန္တရန္တရာ ဗြာဟ္မဏေဟိ ''ဂဟိတော တေ မန္တော''တိ ပုစ္ဆိယမာနော ''အာဂမေထ တာဝ, ဂဏှာမီ''တိ ဝတွာ ကတိပာဟေနေဝ အရဟတ္တံ ပတွာ ပုန ဗြာဟ္မဏေဟိ ပုဋ္ဌော ''အဘဗ္ဗော ဒါနာဟံ, အာဝုသော, ဂန္တု''န္တိ အာဟ။ တံ သုတွာ ဘိက္ခူ ''အယံ, ဘန္တေ, အဘူတေန အညံ ဗျာကရောတီ''တိ သတ္ထု အာရောစေသုံ။ သတ္ထာ ''မာ, ဘိက္ခဝေ, ဧဝံ အဝစုတ္ထ, ဣဒါနိ, ဘိက္ခဝေ, မမ ပုတ္တော စုတိပဋိသန္ဓိကုသလော ဇာတော''တိ ဝတွာ ဣမာ ကထာ အဘာသိ –

၄၁၉. ''စုတိံ ယော ဝေဒိ သတ္တာနံ, ဥပပတ္တိဉ္စ သဗ္ဗသော။
အသတ္တံ သုဂတံ ဗုဒ္ဓံ, တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏံ။

၄၂၀. ''ယဿ ဂတိံ န ဇာနန္တိ, ဒေဝါ ဂန္ဓဗ္ဗမာနုသာ။
ခီဏာသဝံ အရဟန္တံ, တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏ''န္တိ။

တတ္ထ **ယော ဝေဒီ**တိ ယော သတ္တာနံ သဗ္ဗာကာရေန စုတိဉ္စ ပဋိသန္ဓိဉ္စ ပာကဋံ ကတွာ ဇာနာတိ, တမဟံ အလဂ္ဂတာယ **အသတ္တံ,** ပဋိပတ္တိယာ သုဋ္ဌု ဂတတ္တာ **သုဂတံ,** စတုန္နံ သစ္စာနံ ဗုဒ္ဓတာယ **ဗုဒ္ဓံ** ဗြာဟ္မဏံ ဝဒါမီတိ အတ္ထော။ **ယဿာ**တိ ယဿေတေ ဒေဝါဒယော ဂတိံ န ဇာနန္တိ, တမဟံ အာသဝါနံ ခီဏတာယ **ခီဏာသဝံ,** ကိလေသေဟိ အာရကတ္တာ **အရဟန္တံ** ဗြာဟ္မဏံ ဝဒါမီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

ဝင်္ဂီသတ္ထေရဝတ္ထု သတ္တတိံသတိမံ။

၃၈. ဓမ္မဒိန္နတ္ထေရီဝတ္ထု

ယဿာတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဝေဠုဝနေ ဝိဟရန္တော ဓမ္မဒိန္နံ နာမ ဘိက္ခုနိံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ဧကဒိဝသဉှိ တဿာ ဂိဟိကာလေ သာမိကော ဝိသာခော ဥပါသကော သတ္ထု သန္တိကေ ဓမ္မံ သုတွာ အနာဂါမိဖလံ ပတွာ စိန္တေသိ – ''မယာ သဗ္ဗံ သာပတေယျံ ဓမ္မဒိန္နံ ပဋိစ္ဆာပေတုံ ဝဋ္ဋတီ''တိ။ သော တတော ပုဗ္ဗေ အာဂစ္ဆန္တော ဓမ္မဒိန္နံ တတပာနေန ဩလောကေန္တိ ဒိသွာ သိတံ ကရောတိ။ တံ ဒိဝသံ ပန တတပာနေန ဌိတံ အနောလော

ကေန္တော ဝ အဂမာသိ။ သာ ''ကိံ နု ခေါ ကာဒ''န္တိ စိန္တေတွာ ''ဟောတု, ဘောဇနကာလေ ဇာနိဿာမီ''တိ ဘောဇန ဝေလာယ ဘတ္တံ ဥပနာမေသိ။ သော အညေသု ဒိဝသေသု ''ဖေဟိ, ကေတော ဘုဉ္ဇမာ''တိ ဝဒတိ, တံ ဒိဝသံ ပန တုဏှီ ဘူတောဝ ဘုဉ္ဇိ။ သာ ''ကေနစိ ဒေဝ ကာရဏေန ကုပိတော ဘဝိဿတီ''တိ စိန္တေသိ။ အထ နံ ဝိသာခေ သုခနိသိန္နဝေ လာယ တံ ပက္ကောသိတွာ ''ဓမ္မဒိန္နေ ဣမသ္မိံ ဂေဟေ သဗ္ဗံ သာပတေယျံ ပဋိစ္ဆာဟီ''တိ အာဟ။ သာ ''ကုဒ္ဓာ နာမ သာပတေယျံ န ပဋိစ္ဆာပေန္တိ, ကိံ နု ခေါ ဧတ''န္တိ စိန္တေတွာ ''တုမှေ ပန, သာမီ''တိ အာဟ။ အဟံ ဣတော ပဋ္ဌာယ န ကိဉ္စိ ဝိစာရေမီတိ။ တုမှေဟိ ဆဍ္ဍိတံ ခေဠံ ကော ပဋိစ္ဆိဿတိ, ဧဝံ သန္တေ မမ ပဗ္ဗဇ္ဇံ အနုဇာနာ ထာတိ။ သော ''သာဓု, ဘဒ္ဒေ''တိ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ မဟန္တေန သက္ကာရေန တံ ဘိက္ခုနီဥပဿယံ နေတွာ ပဗ္ဗာဇေ သိ။ သာ လဒ္ဓူပသမ္ပဒာ ဓမ္မဒိန္နတ္ထေရီ နာမ အဟောသိ။

သာ ပဝိဝေကကာမတာယ ဘိက္ခုနီဟိ သဒ္ဓိံ ဇနပဒံ ဂန္တွာ တတ္ထ ဝိဟရန္တီ န စိရဿေဝ သဟ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ အရဟတ္တံ ပတွာ ''ဣဒါနိ မံ နိဿာယ ဉာတိဇနာ ပုညာနိ ကရိဿန္တီ''တိ ပုနဒေဝ ရာဇဂဟံ ပစ္စာဂဉ္ဆိ။ ဥပာသ ကော တဿာ အာဂတဘာဝံ သုတွာ ''ကေန နု ခေါ ကာရဏေန အာဂတာ''တိ ဘိက္ခုနီဥပဿယံ ဂန္တွာ ထေရိံ ဝန္ဒိ တွာ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ''ဥက္ကဏ္ဌိတာ နု ခေါသိ, အယျေတိ ဝတ္တုံ အပ္ပတိရူပံ, ပဉ္ဟမေကံ နံ ပုစ္ဆိဿာမီ''တိ စိန္တေတွာ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေ ပဉ္ဟံ ပုစ္ဆိ, သာ တံ ဝိဿဇ္ဇေသိ။ ဥပာသကော တေနေဝ ဥပာယေန သေသမဂ္ဂေ သုပိ ပဉ္ဟံ ပုစ္ဆိတွာ အတိက္ကမ္မ ပဉ္ဟာဿ ပုဋ္ဌကာလေ တာယ ''အစ္စယာသိ, အာဝုသော, ဝိသာခာ''တိ ဝတွာ ''အာကင်္ခမာနော သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဣမံ ပဉ္ဟံ ပုစ္ဆေယျာသီ''တိ ဝုတ္တေ ထေရိံ ဝန္ဒိတွာ ဥဋ္ဌာယာသ နာ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ တံ ကထာသလ္လာပံ သဗ္ဗံ ဘဂဝတော အာရောစေသိ။ သတ္ထာ ''သုကထိတံ မမ ဓီတာယ ဓမ္မဒိန္နာယ, အဟမ္ပေတံ ပဉ္ဟံ ဝိဿဇ္ဇေန္တော ဧဝမေဝ ဝိဿဇ္ဇေယျ''န္တိ ဝတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ က ထမာဟ –

၄၂၁. ''ယဿ ပုရေ စ ပစ္ဆာ စ, မဇ္ဈေ စ နတ္ထိ ကိဉ္စနံ။
အကိဉ္စနံ အနာဒါနံ, တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏ''န္တိ။

တတ္ထ **ပုရေ**တိ အတီတေသု ခန္ဓေသု။ **ပစ္ဆာ** တိ အနာဂတေသု ခန္ဓေသု။ **မဇ္ဈေ** တိ ပစ္စုပ္ပန္နေသု ခန္ဓေသု။ **နတ္ထိ ကိဉ္စန** န္တိ ယဿေတေသု ဌာနေသု တဏှာဂါဟသင်္ခါတံ ကိဉ္စနံ နတ္ထိ, တမဟံ ရာဂကိဉ္စနာဒီဟိ **အကိဉ္စနံ** က ဿစိ ဂဟဏဿ အဘာဝေန **အနာဒါနံ** ဗြာဟ္မဏံ ဝဒါမီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပာပုဏိံသူတိ။

ဓမ္မဒိန္နတ္ထေရီဝတ္ထု အဋ္ဌတိံသတိမံ။

၃၉. အင်္ဂုလိမာလတ္ထေရဝတ္ထု

ဥသဘန္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော အင်္ဂုလိမာလတ္ထေရံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။ ဝတ္ထု ''န ဝေ ကဒရိယာ ဒေဝလောကံ ဝဇန္တီ''တိ (ဓ. ပ. ၁၇၇) ကထာဝဏ္ဏနာယ ဝုတ္တမေဝ။ ဝုတ္တဉ္ဟိ တတ္ထ –

ဘိက္ခူ အင်္ဂုလိမာလံ ပုစ္ဆိံသု – ''ကိံ နု ခေါ, အာဝုသော အင်္ဂုလိမာလ, ဒုဋ္ဌဟတ္ထိံ ဆတ္တံ ဓာရေတွာ ဌိတံ ဒိသွာ တ ဘာယီ''တိ? ''န ဘာယိံ, အာဝုသော''တိ။ တေ သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ အာဟံသု – ''အင်္ဂုလိမာလော, ဘန္တေ, အညံ ဗျာကရောတီ''တိ။ သတ္ထာ ''န, ဘိက္ခဝေ, မမ ပုတ္တော အင်္ဂုလိမာလော ဘာယတိ။ ခီဏာသဝဥသဘာနဉ္ဟိ အ န္တရေ ဇေဋ္ဌကဥသဘာ မမ ပုတ္တသဒိသာ ဘိက္ခူ န ဘာယန္တီ''တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

၄၂၂. ''ဥသဘံ ပဝရံ ဝီရံ, မဟေသိံ ဝိဇိတာဝိနံ။
အနေဇံ နှာတကံ ဗုဒ္ဓံ, တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏ''န္တိ။

တဿတ္ထော – အစ္ဆမ္ဘိတဋ္ဌေန ဥသဘသဒိသတာယ **ဥသဘံ** ဥတ္တမဋ္ဌေန **ပဝရံ** ဝီရိယသမ္ပတ္တိယာ **ဝီရံ** မဟ န္တာနံ သီလက္ခန္ဓာဒီနံ ဧသိတတ္တာ **မဟေသိံ** တိဏ္ဏံ မာရာနံ ဝိဇိတတ္တာ **ဝိဇိတာဝိနံ** နှာတကိလေသတာယ **နှာတ**

ကံ စတုသစ္စဗုဒ္ဓတာယ **ဗုဒ္ဓံ** တံ ဧဝရူပံ အဟံ ဗြာဟ္မဏံ ဝဒါမီတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပါပုဏိံသူတိ။

အင်္ဂုလိမာလတ္ထေရဝတ္ထု ဧကူနစတ္တာလီသံ။

၄၀. ဒေဝဟိတဗြာဟ္မဏဝတ္ထု

ပုဗ္ဗေနိဝါသန္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ဒေဝဟိတဗြာဟ္မဏဿ ပဉှံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။

ဧကသ္မိဉှိ သမယေ ဘဂဝါ ဝါတရောဂေန အာဗာဓိကော ဟုတွာ ဥပဝါဏတ္ထေရံ ဥဏှောဒကတ္ထာယ ဒေဝဟိတဗြာဟ္မဏဿ သန္တိကံ ပဟိဏိ။ သော ဂန္တွာ သတ္ထု အာဗာဓိကဘာဝံ အာစိက္ခိတွာ ဥဏှောဒကံ ယာစိ, တံ သုတွာ ဗြာဟ္မဏော တုဋ္ဌမာနသော ဟုတွာ “လာဘာ ဝတ မေ, ယံ မမ သန္တိကံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော ဥဏှောဒကဿ သတ္ထာယ သာဝကံ ပဟိဏီ”တိ ဥဏှောဒကဿ ကာဇံ ပုရိသေန ဂါဟာပေတွာ ဖာဏိတဿ စ ပုဋံ ဥပဝါဏတ္ထေရဿ ပါဒါသိ။ ထေရော တံ ဂါဟာပေတွာ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ သတ္ထာရံ ဥဏှောဒကေန နှာပေတွာ ဥဏှောဒကေန ဖာဏိတံ အာလောဠေတွာ ဘဂဝတော ပါဒါသိ, တဿ တင်္ခဏေယေဝ သော အာဗာဓော ပဋိပဿမ္ဘိ။ ဗြာဟ္မဏော စိန္တေသိ – “ကဿ နု ခော ဒေယျဓမ္မော ဒိန္နော မဟပ္ဖလော ဟောတိ, သတ္ထာရံ ပုစ္ဆိဿာမီ”တိ သော သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ တမတ္ထံ ပုစ္ဆန္တော ဣမံ ဂါထမာဟ –

“ကတ္ထ ဒဇ္ဇာ ဒေယျဓမ္မံ၊ ကတ္ထ ဒိန္နံ မဟပ္ဖလံ။
ကထဉှိ ယဇမာနဿ၊ ကထံ ဣဇ္ဈတိ ဒက္ခိဏာ”တိ။ (သံ. နိ. ၁.၁၉၉)။

အထဿ သတ္ထာ “ဧဝရူပဿ ဗြာဟ္မဏဿ ဒိန္နံ မဟပ္ဖလံ ဟောတီ”တိ ဝတွာ ဗြာဟ္မဏံ ပကာသေန္တော ဣမံ ဂါထမာဟ –

၄၂၃. “ပုဗ္ဗေနိဝါသံ ယော ဝေဒိ၊ သဂ္ဂါပါယဉ္စ ပဿတိ။
အထော ဇာတိက္ခယံ ပတ္တော၊ အဘိညာဝေါသိတော မုနိ။ (သံ. နိ. ၁.၁၉၉)။
သဗ္ဗဝေါသိတဝေါသာနံ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏ”န္တိ။

တဿတ္ထော – ယော ပုဗ္ဗေနိဝါသံ ပါကဋံ ကတွာ ဇာနာတိ, ဆဗ္ဗီသတိဒေဝလောကဘေဒံ သဂ္ဂဉ္စ စတုဗ္ဗိဓံ အပါယဉ္စ ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ ပဿတိ, အထော ဇာတိက္ခယသင်္ခါတံ အရဟတ္တံ ပတ္တော, အဘိညေယျံ ဓမ္မံ အဘိဇာနိတွာ ပရိညေယျံ ပရိဇာနိတွာ ပဟာတဗ္ဗံ ပဟာယ သစ္ဆိကာတဗ္ဗံ သစ္ဆိကတွာ ဝေါသိတော နိဋ္ဌာနံ ပတ္တော, ဝုသိတဝေါသာနံ ဝါ ပတ္တော, အာသဝက္ခယပညာယ မောနဘာဝံ ပတ္တတ္တာ မုနိ, တမဟံ သဗ္ဗေသံ ကိလေသာနံ ဝေါသာနံ အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏံ ဗြဟ္မစရိယဝါသံ ဝုတ္ထဘာဝေန သဗ္ဗဝေါသိတဝေါသာနံ ဗြာဟ္မဏံ ဝဒါမီတိ။

ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပါပုဏိံသု။ ဗြာဟ္မဏောပိ ပသန္နမာနသော သရဏေသု ပတိဋ္ဌာယ ဥပါသကတ္တံ ပဝေဒေသီတိ။

ဒေဝဟိတဗြာဟ္မဏဝတ္ထု စတ္တာလီသံ။

ဗြာဟ္မဏဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဆဗ္ဗီသတိမော ဝဂ္ဂေါ။

နိဂမနကထာ

ဝတ္ထာဝတာ သဗ္ဗပဌမေ ယမကဝဂ္ဂေ စုဒ္ဒသ ဝတ္ထူနိ, အပ္ပမာဒဝဂ္ဂေ နဝ, စိတ္တဝဂ္ဂေ နဝ, ပုပ္ဖဝဂ္ဂေ ဒွါဒသ, ဗာလဝဂ္ဂေ ပန္နရသ, ပဏ္ဍိတဝဂ္ဂေ ဧကာဒသ, အရဟန္တဝဂ္ဂေ ဒသ, သဟဿဝဂ္ဂေ စုဒ္ဒသ, ပါပဝဂ္ဂေ ဒွါဒသ, ဒဏ္ဍဝဂ္ဂေ ဧကာဒသ, ဇရာဝဂ္ဂေ နဝ, အတ္တဝဂ္ဂေ ဒသ, လောကဝဂ္ဂေ ဧကာဒသ, ဗုဒ္ဓဝဂ္ဂေ နဝ, သုခဝဂ္ဂေ အဋ္ဌ, ပိယဝဂ္ဂေ နဝ, ကောဓဝဂ္ဂေ အဋ္ဌ, မလဝဂ္ဂေ ဒွါဒသ, ဓမ္မဋ္ဌဝဂ္ဂေ ဒသ, မဂ္ဂဝဂ္ဂေ ဒွါဒသ, ပကိဏ္ဏကဝဂ္ဂေ နဝ, နိရယဝဂ္ဂေ နဝ, နာဂဝဂ္ဂေ အဋ္ဌ, တဏှာဝဂ္ဂေ ဒွါဒသ, ဘိက္ခုဝဂ္ဂေ ဒွါဒသ, ဗြာဟ္မဏဝဂ္ဂေ စတ္တာလီသာတိ ပဉ္စာဓိကာနိ တီဏိ ဝတ္ထုသတာနိ ပကာသေတွာ နာတိသင်္ခေပနာတိဝိတ္ထာရဝသေန ဥပရစိတာ ဒွါသတ္တတိဘာဏဝါရပမာဏာ **ဓမ္မပဒဿ အတ္ထဝဏ္ဏနာ** နိဋ္ဌိတာတိ။

ပတ္တုံ ဓမ္မပဒံ ယေန၊ ဓမ္မရာဇေနနုတ္တရံ။
ကထာ ဓမ္မပဒေ တေန၊ ဘာသိတာ ယာ မဟေသိနာ။

သတေဝီသာ စတုဿတာ၊ စတုသစ္စဝိဘာဝိနာ။
သတတ္တယဉ္စ ဝတ္ထူနံ၊ ပဉ္စာဓိကာ သမုဋ္ဌိတာ။

ဝိဟာရေ အဓိရာဇေန၊ ကာရိတမှိ ကတညုနာ။
ပာသာဒေ သိရိကူဋဿ၊ ရညော ဝိဟရတာ မယာ။

အတ္ထဗျဉ္ဇနသမ္ပန္နံ၊ အတ္ထာယ စ ဟိတာယ စ။
လောကဿ လောကနာထဿ၊ သဒ္ဓမ္မဋ္ဌိတိကမျတာ။

တာသံ အဋ္ဌကထံ ဧတံ၊ ကရောန္တေန သုနိမ္မလံ။
ဒွါသတ္တတိပမာဏာယ၊ ဘာဏဝါရေဟိ ပါဠိယာ။

ယံ ပတ္တံ ကုသလံ တေန၊ ကုသလာ သဗ္ဗပါဏိနံ။
သဗ္ဗေ ဣဇ္ဈန္တု သင်္ကပ္ပါ၊ လဘန္တု မဓုရံ ဖလန္တိ။

ပရမဝိသုဒ္ဓသဒ္ဓါဗုဒ္ဓိဝီရိယပဋိမဏ္ဍိတေန သီလာစာရဇ္ဇဝမဒ္ဒဝါဒိဂုဏသမုဒယသမုဒိတေန သကသမယသမယန္တရဂဟနဇ္ဈောဂါဟဏသမတ္ထေန ပညာဝေယျတ္တိယသမန္နာဂတေန တိပိဋကပရိယတ္တိပ္ပဘေဒေ သာဋ္ဌကထေ သတ္ထုသာသနေ အပ္ပဋိဟတဉာဏပ္ပဘာဝေန မဟာဝေယျာကရဏေန ကရဏသမ္ပတ္တိဇနိတသုခဝိနိဂ္ဂတမဓုရောဒါရဝစနလာဝဏ္ဏယုတ္တေန ယုတ္တမုတ္တဝါဒိနာ ဝါဒီဝရေန မဟာကဝိနာ ပဘိန္နပဋိသမ္ဘိဒါပရိဝါရေ ဆဠဘိညာပဋိသမ္ဘိဒါဒိပ္ပဘေဒဂုဏပဋိမဏ္ဍိတေ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မေ သုပ္ပတိဋ္ဌိတဗုဒ္ဓီနံ ထေရဝံသပ္ပဒီပါနံ ထေရာနံ မဟာဝိဟာရဝါသီနံ ဝံသာလင်္ကာရဘူတေန ဝိပုလဝိသုဒ္ဓဗုဒ္ဓိနာ **ဗုဒ္ဓဃောသော**တိ ဂရူဟိ ဂဟိတနာမဓေယျေန ထေရေန ကတာယံ **ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ** –

တာဝ တိဋ္ဌတု လောကသ္မိံ၊ လောကနိတ္ထရဏေသိနံ။
ဒဿေန္တီ ကုလပုတ္တာနံ၊ နယံ သဒ္ဓါဒိဗုဒ္ဓိယာ။

ယာဝ ဗုဒ္ဓေါတိ နာမမ္ပိ၊ သုဒ္ဓစိတ္တဿ တာဒိနော။
လောကမှိ လောကဇေဋ္ဌဿ၊ ပဝတ္တတိ မဟေသိနောတိ။

ဣတိ တေဝီသာဓိကစတုသတကထာပဉ္စာဓိကတိသတဝတ္ထုပဋိမဏ္ဍိတာ

ဆဗ္ဗီသတိဝဂ္ဂသမန္နာဂတာ ဓမ္မပဒဝဏ္ဏနာ သမတ္တာ။

ဓမ္မပဒ-အဋ္ဌကထာ သဗ္ဗာကာရေန နိဋ္ဌိတာ။